
مفاتیح الجنان
همراه با ترجمه فارسی

بسم الله الرحمن الرحیم

مفاتیح الجنان جدید (نگارش آسان)

نویسنده:

عباس قمی

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست ----- ۵

مفاتیح الجنان جدید (نگارش آسان) ----- ۳۳

مشخصات کتاب ----- ۳۳

توضیحات ----- ۳۳

مقدمه ----- ۳۳

پیشگفتار ----- ۳۶

سوره های قرآن در مفاتیح الجنان ----- ۴۱

سوره یس ----- ۴۱

سوره الرحمن ----- ۴۷

سوره الواقعه ----- ۵۳

سوره الجمعه ----- ۵۸

سوره الملک ----- ۵۹

سوره النبإ ----- ۶۲

سوره الأعلی ----- ۶۵

سوره الشمس ----- ۶۶

سوره القدر ----- ۶۶

سوره الزلزله ----- ۶۷

سوره العادیات ----- ۶۸

سوره الکافرون ----- ۶۸

سوره النصر ----- ۶۹

سوره الإخلاص ----- ۶۹

سوره الفلق ----- ۶۹

سوره الناس ----- ۷۰

باب اول: ادعیه ----- ۷۰

فصل اول: تعقیبات مشترک ---------- ۷۰
تعقیبات مشترک ---------- ۷۰
فصل دوم: تعقیبات خاص ---------- ۷۷
تعقیب نماز ظهر ---------- ۷۷
تعقیب نماز عصر ---------- ۷۹
تعقیب نماز مغرب ---------- ۷۹
تعقیب نماز عشاء ---------- ۸۳
تعقیب نماز صبح ---------- ۸۵
حکایت نافعه برای گشایش کار ---------- ۹۰
دعای وقت طلوع و غروب آفتاب ---------- ۹۲
فصل سوم: دعاهای ایام هفته ---------- ۹۴
دعای روز شنبه ---------- ۹۴
دعای روز یکشنبه ---------- ۹۴
دعای روز دوشنبه ---------- ۹۶
دعای روز سه شنبه ---------- ۹۷
دعای روز چهارشنبه ---------- ۹۹
دعای روز پنجشنبه ---------- ۱۰۱
دعای روز جمعه ---------- ۱۰۱
فصل چهارم: فضیلت و اعمام شب و روز جمعه ---------- ۱۰۳
فضیلت شب و روز جمعه ---------- ۱۰۳
اعمال شب جمعه ---------- ۱۰۷
اعمال روز جمعه ---------- ۱۱۹
نماز کامله ---------- ۱۲۷
نماز حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم ---------- ۱۳۰
نماز حضرت امیرالمومنین علیه السلام ---------- ۱۳۱
نماز حضرت فاطمه سلام الله علیها ---------- ۱۳۴

نماز سایر امامان علیهم السلام ---------- ۱۳۶
نماز حضرت مجتبی علیه السّلام ---------- ۱۳۶
نماز حضرت حسین علیه السلام ---------- ۱۳۸
نماز حضرت زین العابدین علیه السلام ---------- ۱۳۸
نماز حضرت باقر علیه السلام ---------- ۱۴۰
نماز حضرت صادق علیه السلام ---------- ۱۴۰
نماز حضرت موسی بن جعفر علیه السلام ---------- ۱۴۲
نماز حضرت رضا علیه السلام ---------- ۱۴۲
نماز حضرت جواد علیه السلام ---------- ۱۴۲
نماز حضرت هادی علیه السلام ---------- ۱۴۴
نماز حضرت عسکری علیه السلام ---------- ۱۴۴
نماز حضرت صاحب الزمان علیه السلام و دعای آن حضرت ---------- ۱۴۶
نماز جعفر طیار ---------- ۱۴۷
اعمال زوال روز جمعه ---------- ۱۵۲
اعمال عصر جمعه ---------- ۱۵۷
صلوات ابوالحسن ضراب اصفهانی ---------- ۱۶۰
فصل پنجم: زیارات معصومین علیهم السلام در ایام هفته (تعیین اسامی معصومین علیهم السلام به روزهای هفته) ---------- ۱۶۶
زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در روز شنبه ---------- ۱۶۶
زیارت حضرت امیرالمومنین علیه السلام در یکشنبه ---------- ۱۶۹
زیارت حضرت زهرا سلام الله علیها در روز یکشنبه ---------- ۱۶۹
زیارت امام حسن علیه السلام در روز دوشنبه ---------- ۱۷۱
زیارت امام حسین علیه السلام در روز دوشنبه ---------- ۱۷۱
زیارت امام زین العابدین, امام باقر, امام صادق علیهما السلام در روز سه شنبه ---------- ۱۷۳
زیارت امام موسی کاظم, امام رضا, امام جواد و امام هادی علیهما السلام در روز چهارشنبه ---------- ۱۷۴
زیارت امام حسن عسکری علیه السلام در روز پنجشنبه ---------- ۱۷۴
زیارت امام زمان علیه السلام در روز جمعه ---------- ۱۷۶

فصل ششم: بیان بعضی از دعاهای مشهور ---------- ۱۷۸
دعای صباح ---------- ۱۷۸
دعای کمیل ---------- ۱۸۳
دعای عشرات ---------- ۱۹۳
دعای سمات ---------- ۲۰۰
دعای مشلول ---------- ۲۰۷
دعای یستشیر ---------- ۲۱۴
دعای مجیر ---------- ۲۱۸
دعای عدیله ---------- ۲۲۴
دعای جوشن کبیر ---------- ۲۳۰
دعای جوشن صغیر ---------- ۲۶۵
دعای سیفی صغیر معروف به دعای قاموس ---------- ۲۸۱
فصل هفتم: بعضی آیات و دعاهای نافعه مختصره ---------- ۲۸۲
آیات اسم اعظم ---------- ۲۸۲
دعای توسل ---------- ۲۸۴
دعای توسل دیگر ---------- ۲۹۰
دعای فرج ---------- ۲۹۱
دعای آزاد شدن از زندان ---------- ۲۹۳
دعای نور ---------- ۲۹۴
حرز امام زین العابدین علیه السلام ---------- ۲۹۵
دعای مقاتل بن سلیمان ---------- ۲۹۵
دعایی که جبرئیل به پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم آموخت ---------- ۲۹۷
دعای سریع الاجابه ---------- ۲۹۷
دعای یامن تحل که حضرت هادی تعلیم الیسع قمی کرده وفرموده: آل محمد این دعا را هنگام بلا و ظهور دشمن و خوف فقر و تنگی سینه می خواندند ---------- ۲۹۸
دعای فرج امام زمان علیه السلام ---------- ۳۰۰
دعای امام زمان علیه السلام اللهم ارزقنا توفیق الطاعه و بعد المعصیه ---------- ۳۰۲

دعای حضرت حجت علیه السلام ---------- ۳۰۳
استغاثه به امام زمان علیه السلام الکامل التام ---------- ۳۰۳
فصل هشتم: مناجات خمس عشره ---------- ۳۰۵
مناجات اول: راز و نیاز توبه کنندگان ---------- ۳۰۵
مناجات دوم: راز و نیاز شاکیان ---------- ۳۰۹
مناجات سوم: راز و نیاز ترسیدگان ---------- ۳۰۹
مناجات چهارم: راز و نیاز امیدواران ---------- ۳۱۱
مناجات پنجم: راز و نیاز دلدادگان ---------- ۳۱۳
مناجات ششم: راز و نیاز شاکران ---------- ۳۱۵
مناجات هفتم: راز و نیاز فرمانبران خدا ---------- ۳۱۷
مناجات هشتم: راز و نیاز ارادتمندان ---------- ۳۱۹
مناجات نهم: راز و نیاز شیفتگان ---------- ۳۲۱
مناجات دهم: راز و نیاز توسل جویان ---------- ۳۲۳
مناجات یازدهم: راز و نیاز نیازمندان ---------- ۳۲۳
مناجات دوازدهم: راز و نیاز عارفان ---------- ۳۲۵
مناجات سیزدهم: راز و نیاز ذاکرین ---------- ۳۲۷
مناجات چهاردهم: راز و نیاز پناه جویان ---------- ۳۲۹
مناجات پانزدهم: راز و نیاز پارسایان ---------- ۳۳۱
مناجات منظوم , منسوب حضرت امیر المومنین علیه السلام ---------- ۳۳۱
باب دوم: اعمال سال ---------- ۳۳۵
فصل اول: فضیلت و اعمال ماه رجب ---------- ۳۳۵
فضیلت و اعمال ماه رجب ---------- ۳۳۵
بخش اول ---------- ۳۳۸
اعمال مشترکه ماه رجب ---------- ۳۳۸
دعاهای هر روز ماه رجب ---------- ۳۳۹
زیارت رجبیبه (الحمد الله الذی اشهدنا) ---------- ۳۴۵

سایر اعمال ماه رجب ---- ۳۴۷
اعمال لیله الرغائب ---- ۳۵۳
بخش دوم ---- ۳۵۵
اعمال مخصوص روزها و شبهای ماه رجب ---- ۳۵۵
اعمال روز اول ماه رجب ---- ۳۶۰
نماز سلمان ---- ۳۶۰
ایام البیض رجب ---- ۳۶۴
اعمال شب و روز نیمه رجب ---- ۳۶۴
عمل و دعای ام داود ---- ۳۶۷
اعمال شب مبعث ---- ۳۷۴
کلام ابن بطوطه ---- ۳۷۷
تتمه اعمال شب مبعث ---- ۳۷۸
اعمال روز مبعث ---- ۳۸۱
فصل دوم: فضیلت و اعمال ماه شعبان ---- ۳۸۸
فضیلت ماه شعبان ---- ۳۸۸
بخش اول ---- ۳۹۰
اعمال مشترکه ماه شعبان ---- ۳۹۰
صلوات هر روز شعبان ---- ۳۹۲
مناجات ائمه علیهم السلام در ماه شعبان و مناجات شعبانیه ---- ۳۹۳
بخش دوم ---- ۳۹۹
اعمال مخصوصه ماه شعبان ---- ۳۹۹
خبری شریف در فضیلت روز اول شعبان مشتمل بر فوائد کثیره ---- ۳۹۹
اعمال روز سوم شعبان ---- ۴۰۸
فضیلت و اعمال شب نیمه شعبان ---- ۴۱۰
روز نیمه شعبان ---- ۴۱۹
دعای شب آخر ماه شعبان و شب اول رمضان ---- ۴۲۱

فصل سوم: فضیلت و اعمال ماه مبارک رمضان ---- ۴۲۳
خطبه حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در فضیلت ماه رمضان ---- ۴۲۳
مطلب اول: اعمال مشترک ماه مبارک رمضان ---- ۴۳۱
بخش اول ---- ۴۳۱
اعمال شب و روز ماه رمضان ---- ۴۳۱
دعای حج ---- ۴۳۵
بخش دوم ---- ۴۳۶
دعای افتتاح ---- ۴۳۶
اعمال و نماز شب های ماه رمضان ---- ۴۴۵
کیفیت هزار رکعت نماز در ماه رمضان ---- ۴۴۷
دعای سحر دیگر ---- ۴۵۰
بخش سوم ---- ۴۵۹
اعمال سحرهای ماه مبارک ---- ۴۵۹
دعای سحر معروف ---- ۴۵۹
ابوحمزه ثمالی ---- ۴۶۳
مختصرترین دعاهای سحر ---- ۴۸۶
تسبیحات در سحر ---- ۴۸۶
بخش چهارم ---- ۴۸۸
اعمال و دعاهای روزهای ماه رمضان ---- ۴۸۸
تسبیحات و صلوات هر روز ماه رمضان ---- ۴۹۵
مطلب دوم: اعمال مخصوص شب و روز ماه رمضان ---- ۵۱۵
اعمال شب اول و رویت هلال ماه رمضان ---- ۵۱۵
دعای هلال صحیفه مکرمه ---- ۵۱۷
بقیه اعمال شب اول ---- ۵۱۸
اعمال روز اول ماه رمضان ---- ۵۲۵
اعمال شب سیزدهم ماه رمضان ---- ۵۲۸

اعمال شب نیمه ---------- ۵۳۰
اعمال شب هفدهم ---------- ۵۳۲
اعمال شب های قدر ---------- ۵۳۴
اعمال شب نوزدهم رمضان ---------- ۵۴۱
اعمال شب بیست ویکم رمضان ---------- ۵۴۳
اعمال شبهای دهه ی آخر ماه رمضان ---------- ۵۴۳
بقیه اعمال شب بیست و یکم ---------- ۵۴۸
دعای شب بیست و دوم ---------- ۵۵۱
اعمال مخصوصه شب بیست و سوم ---------- ۵۵۲
دعای شب بیست و سوم ---------- ۵۵۶
دعای شب بیست و چهارم ---------- ۵۵۷
دعای شب بیست و پنجم ---------- ۵۵۸
دعای شب بیست و ششم ---------- ۵۵۸
دعای شب بیست وهفتم ---------- ۵۶۰
دعای شب بیست و هشتم ---------- ۵۶۲
دعای شب بیست و نهم ---------- ۵۶۲
اعمال شب آخر ماه رمضان ---------- ۵۶۴
اعمال شب سی ام ---------- ۵۶۷
دعای روز سی ام ماه رمضان ---------- ۵۶۷
نمازهای شب های ماه رمضان ---------- ۵۷۰
دعای مختصر هر روز ماه رمضان ---------- ۵۷۲
فصل چهارم: اعمال ماه شوال ---------- ۵۸۰
اعمال شب اول ماه شوال ---------- ۵۸۰
نماز و دعای شب عید فطر ---------- ۵۸۱
اعمال روز عید فطر ---------- ۵۸۴
آداب و کیفیت نماز ---------- ۵۸۷

فصل پنجم: اعمال ماه ذی القعده ---------- ۵۹۰
نماز روز یک شنبه آن ---------- ۵۹۰
فضیلت شب نیمه آن و زیارت امام رضا علیه السلام در بیست و سوم آن ---------- ۵۹۱
فضیلت شب و روز دحوالارض و اعمال آن ---------- ۵۹۲
فصل ششم: اعمال ماه ذی الحجه ---------- ۵۹۷
اعمال دهه اول آن ---------- ۵۹۷
دو رکعت نماز مشتمل بر آیه (و واعد ناموسی) ---------- ۵۹۷
اعمال روز اول آن ---------- ۶۰۱
اعمال شب عرفه ---------- ۶۰۲
اعمال روز عرفه ---------- ۶۰۹
دعای امام حسین علیه السلام در روز عرفه ---------- ۶۱۶
اعمال شب و روز عید قربان ---------- ۶۴۳
اعمال شب وروز عید غدیر ---------- ۶۴۴
نماز روز عید غدیر ---------- ۶۴۶
صیغه عقد اخوت در روز غدیر ---------- ۶۵۵
فضیلت و اعمال روز مباهله ---------- ۶۵۶
اعمال روز آخر ذی الحجه ---------- ۶۶۳
فصل هفتم: اعمال ماه محرم ---------- ۶۶۴
اعمال شب و روز اول ماه محرم ---------- ۶۶۴
اعمال شب عاشورا و روز آن ---------- ۶۶۶
بیان آنکه روز عاشورا روز شوم است ---------- ۶۶۷
وجوه تبرک بنی امیه به روز عاشورا ---------- ۶۷۱
در مجعول بودن دعایی که مشتمل است بر فضیلت روز عاشورا ---------- ۶۷۲
اعمال آخر روز عاشورا ---------- ۶۷۴
فصل هشتم: اعمال ماه صفر ---------- ۶۷۷
بیان نحوست ماه صفر و راه رفع آن ---------- ۶۷۷

روز اربعین ---------- ۶۷۹
روز بیست و هشتم صفر ---------- ۶۸۰
فصل نهم: اعمال ماه ربیع الاول ---------- ۶۸۱
شب و روز اول و روز هشتم و نهم ---------- ۶۸۱
اعمال روز دوازدهم تا هفدهم ---------- ۶۸۴
اعمال روز هفدهم روز مولود حضرت رسول ---------- ۶۸۴
فصل دهم: اعمال ماه ربیع الثانی, جمادی الاول و جمادی الآخر ---------- ۶۸۶
اعمال ماه ربیع الثانی وجمادی الاول ---------- ۶۸۶
اعمال ماه جمادی الاخر و چهار رکعت نماز ---------- ۶۸۷
روز سوم وفات حضرت فاطمه علیها السلام و اعمال آن ---------- ۶۸۸
روز بیستم ولادت حضرت زهرا علیها السلام و اعمال آن ---------- ۶۹۰
اعمال هر ماه نو و نماز اول آن ماه ---------- ۶۹۰
فصل یازدهم: اعمال هر ماه نو و عید نوروز و اعمال ماههای رومی ---------- ۶۹۱
اعمال عید نوروز ---------- ۶۹۱
اعمال ماههای رومی (شمسی) ---------- ۶۹۲
آداب گرفتن آب نیسان وخواص آن ---------- ۶۹۳
باب سوم: زیارات ---------- ۶۹۷
مقدمه: آداب سفر ---------- ۶۹۷
خبر صافی خادم امام هادی علیه السلام و مسافرت او به مشهد ---------- ۷۰۰
آداب مسافرین ---------- ۷۰۳
فصل اول: آداب زیارت ---------- ۷۰۵
آداب زیارت ---------- ۷۰۵
کلامی در زیارت زنها و مذمت مزاحمت ایشان با نامحرمان ---------- ۷۱۴
فصل دوم: اذن دخول حرمهای شریفه ---------- ۷۱۵
اذن دخول حرمهای شریفه ---------- ۷۱۵
اذن دخول دیگر ---------- ۷۱۶

فصل سوم: زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و حضرت فاطمه سلام الله علیها و ائمه بقیع علیهم السلام ---- ۷۲۰
فضیلت زیارت حضرت رسول(ص) و حضرت فاطمه علیها السلام و ائمه بقیع علیهم السلام ---- ۷۲۰
کیفیت زیارت حضرت رسول(ص) در مدینه ---- ۷۲۳
اعمال روضه منوره ---- ۷۲۵
زیارت حضرت فاطمه علیها السلام ---- ۷۲۶
زیارت حضرت رسول(ص) از راه دور ---- ۷۲۹
زیارت حضرت رسول(ص) و ائمه هدی علیهم السلام در روزهای جمعه از راه دور ---- ۷۳۸
صلوات بر حضرت رسول(ص) و فضیلت آن ---- ۷۳۹
زیارت ائمه بقیع علیهم السلام ---- ۷۴۱
قطعه ای از قصیده ازری ---- ۷۴۶
ذکر سایر زیارات در مدینه طیبه ---- ۷۴۸
زیارت جناب فاطمه بنت اسد علیها السلام ---- ۷۵۰
زیارت حضرت حمزه علیه السلام ---- ۷۵۴
فضیلت زیارت حضرت حمزه علیه السلام ---- ۷۵۷
زیارت شهدای احد ---- ۷۵۸
مساجد معظمه در مدینه(مانند مسجد قباو..) ---- ۷۵۹
زیارت وداع حضرت رسول(ص) ---- ۷۶۰
تکالیف زوار در مدینه طیبه ---- ۷۶۰
فصل چهارم: زیارت حضرت امیر المومنین ---- ۷۶۲
مطلب اول ---- ۷۶۲
فضیلت زیارت حضرت امیرالمومنین علیه السلام ---- ۷۶۲
ظاهرشدن قبر آن حضرت در زمان هارون ---- ۷۶۴
قصه احمی من مجیر الجراد ---- ۷۶۵
مطلب دوم ---- ۷۶۶
کیفیت زیارت آن حضرت ---- ۷۶۶
مقصد اول: زیارات مطلقه ---- ۷۶۶

زیارت اول ---------- ۷۶۶
قطعه ای از قصیده ازریه ---------- ۷۶۸
دعاهای بعد از زیارت حضرت علیه السلام و بعد از نمازهای فریضه و نافله در نجف اشرف ---------- ۷۸۳
زیارت سر امام حسین علیه السلام نزد قبر امیرالمومنین علیه السلام و در مسجد حنانه ---------- ۷۸۶
زیارت دوم (امین الله) ---------- ۷۸۸
زیارت سوم ---------- ۷۹۱
زیارت چهارم ---------- ۷۹۳
زیارت پنجم ---------- ۷۹۴
زیارت ششم ---------- ۷۹۴
زیارت هفتم ---------- ۸۰۰
آمدن حضرت امام زین العابدین علیه السلام به زیارت امیرالمومنین علیه السلام ---------- ۸۰۷
زیارت وداع حضرت امیرالمومنین ---------- ۸۱۰
مقصد دوم: زیارات مخصوصه ---------- ۸۱۱
زیارت روز غدیر ---------- ۸۱۱
زیارت دیگر روز غدیر ---------- ۸۳۱
زیارت امیرالمومنین علیه السلام در روز میلاد پیغمبر(ص) ---------- ۸۳۴
در اتحاد حضرت امیرالمومنین علیه السلام با پیغمبر(ص) ---------- ۸۴۱
زیارت شب و روز مبعث ---------- ۸۴۳
فصل پنجم: فضیلت مسجد کوفه و اعمال آن ---------- ۸۵۲
فضیلت مسجد کوفه ---------- ۸۵۲
اعمال مسجد کوفه ---------- ۸۵۴
اعمال دکّه القضاء و بیت الطشت ---------- ۸۵۸
انجام نماز و دعا در وسط مسجد ---------- ۸۶۰
اعمال ستون هفتم ---------- ۸۶۱
اعمال ستون پنجم ---------- ۸۶۶
اعمال ستون سوم ---------- ۸۶۷

نماز حاجت در مقام نوح علیه السلام ۸۷۲
مناجات حضرت امیر علیه السلام ۸۷۶
کیفیت نماز حاجت در مسجد کوفه ۸۸۰
زیارت جناب مسلم بن عقیل علیه السلام ۸۸۱
زیارت جناب هانی علیه السلام ۸۸۵
فصل ششم: فضیلت و اعمال مسجد سهله و مسجد زید و صعصعه ۸۸۵
اعمال مسجد سهله ۸۸۵
اعمال مسجد زید ۸۹۲
اعمال مسجد صعصعه ۸۹۳
فصل هفتم: زیارت امام حسین علیه السلام ۸۹۶
مقصد اول ۸۹۶
فضیلت امام حسین علیه السلام ۸۹۶
مقصد دوم ۹۰۰
آداب مخصوص زیارت امام حسین علیه السلام ۹۰۰
دعای حرم امام حسین علیه السلام ۹۱۱
صلوات بر امام حسین علیه السلام ۹۱۲
در اعمال حرم امام حسین علیه السلام ۹۱۵
دعای وداع امام حسین علیه السلام ۹۱۹
مقصد سوم ۹۲۰
کیفیت زیارت امام حسین و حضرت عباس علیهما السلام ۹۲۰
بخش اول: زیارت مطلقه امام حسین علیه السلام ۹۲۰
زیارت اول ۹۲۰
زیارت دوم ۹۲۵
زیارت سوم ۹۲۷
زیارت چهارم ۹۲۸
زیارت پنجم ۹۲۹

زیارت ششم ۹۲۹
زیارت هفتم(وارث) ۹۳۱
بیان آنچه به زیارت وارث زیاد شده ۹۳۷
در مجعولیت دعای حبی و امثال آن ۹۳۹
طعن بر مداخله کردن نا اهلان در کتب حدیث و اخبار و ادعیه ۹۴۲
بخش دوم ۹۴۵
زیارت حضرت عباس علیه السلام ۹۴۵
مرثیه ام البنین مادر حضرت عباس علیهما السلام ۹۴۹
بخش سوم ۹۵۰
زیارت مخصوصه حضرت امام حسین علیه السلام ۹۵۰
اول: زیارت اول رجب،نیمه رجب و نیمه شعبان ۹۵۰
دوم: زیارت نیمه رجب ۹۵۶
سوم: زیارت نیمه شعبان ۹۵۸
چهارم:زیارت شبهای قدر ۹۶۱
پنجم:زیارت آن حضرت در عید فطر و قربان ۹۶۵
ششم:زیارت آن حضرت در روز عرفه ۹۷۴
هفتم:زیارت عاشورا ۹۸۲
متن زیارت عاشورای معروفه ۹۸۲
دعای صفوان معروف به دعای علقمه ۹۸۸
خبر صفوان در فضیلت زیارت عاشورا ۹۹۵
فوائد مداومت به زیارت عاشورا ۹۹۷
زیارت عاشورای غیر معروفه ۹۹۹
هشتم:زیارت اربعین ۱۰۰۳
اوقات شریفه ی زیارت امام حسین علیه السلام ۱۰۰۸
فواید و آداب تربت مقدسه ۱۰۱۱
فصل هشتم: فضیلت و کیفیت زیارت امامین کاظمیین علیهما السلام ۱۰۲۰

بخش اول ---------- ۱۰۲۰
فضیلت و کیفیت زیارت کاظمین ---------- ۱۰۲۰
زیارت امام موسی کاظم علیه السلام ---------- ۱۰۲۲
صلوات بر امام موسی کاظم علیه السلام ---------- ۱۰۲۹
زیارت مختص امام محمد تقی علیه السلام ---------- ۱۰۳۰
زیارت مشترک کاظمین علیهما السلام ---------- ۱۰۳۴
حکایت حاجی علی بغدادی علیه السلام ---------- ۱۰۳۶
بخش دوم ---------- ۱۰۴۵
تاریخ و فضیلت مسجد براثا ---------- ۱۰۴۵
بخش سوم ---------- ۱۰۴۸
زیارت نواب اربعه علیهم السلام ---------- ۱۰۴۸
زیارت شیخ کلینی علیه الرحمه ---------- ۱۰۵۰
بخش چهارم ---------- ۱۰۵۱
فضائل و زیارت جناب سلمان(علیه السلام) ---------- ۱۰۵۱
مرور حضرت امیر علیه السلام به طاق کسری ---------- ۱۰۵۴
زیارت جناب حذیفه در مدائن ---------- ۱۰۵۷
فصل نهم: فضیلت و کیفیت زیارت امام رضا علیه السلام ---------- ۱۰۵۸
فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام ---------- ۱۰۵۸
کیفیت زیارت امام رضا علیه السلام ---------- ۱۰۶۳
دعای بعد از زیارت امام رضا علیه السلام ---------- ۱۰۷۰
وداع آن حضرت ---------- ۱۰۷۶
فضیلت نماز جعفر در حرم آن حضرت ---------- ۱۰۷۷
ورود آن حضرت به قم در سفر خراسان ---------- ۱۰۷۹
پیاده رفتن شاه عباس به مشهد ---------- ۱۰۸۰
صورت کتیبه قبّه مطهّر حضرت رضا علیه السلام ---------- ۱۰۸۲
اشعار جامی در مدح آن حضرت ---------- ۱۰۸۳

فصل دهم: زیارت ائمه سرمن رای و اعمال سرداب مطهر ---- ۱۰۸۴
مقام اول ---- ۱۰۸۴
زیارت امامین عسکریین علیهما السلام ---- ۱۰۸۴
زیارت امام علی النقی علیه السلام ---- ۱۰۸۷
زیارت امام حسن عسگری علیه السلام ---- ۱۰۹۲
زیارت والده حضرت قائم علیه السلام ---- ۱۰۹۹
زیارت جناب حکیمه ---- ۱۱۰۴
جلالت حسین فرزند حضرت هادی علیه السلام ---- ۱۱۰۸
زیارت و جلالت سید محمد فرزند امام هادی علیه السلام ---- ۱۱۰۹
مقام دوم ---- ۱۱۱۱
آداب سرداب مطهر ---- ۱۱۱۱
زیارتهای حضرت صاحب الامر علیه السلام ---- ۱۱۱۳
دعا برای امام عصر علیه السلام ---- ۱۱۲۵
دعای عهد ---- ۱۱۲۹
زیارت حضرت حجه علیه السلام بعد از نماز صبح ---- ۱۱۳۱
دعای ندبه ---- ۱۱۳۲
صلوات برآن حضرت ---- ۱۱۴۳
فصل یازدهم: زیارت جامعه ---- ۱۱۴۶
مقام اول ---- ۱۱۴۶
زیارت جامعه همه امامان ---- ۱۱۴۶
زیارت جامعه صغیره ---- ۱۱۴۶
زیارت جامعه کبیره ---- ۱۱۴۸
حکایت سیّد رشتی و تشرف او خدمت امام عصر علیه السلام ---- ۱۱۵۷
زیارت جامعه(زیارت سوم) ---- ۱۱۶۳
مقام دوم ---- ۱۱۶۵
دعای بعد از زیارت امامان علیهما السلام ---- ۱۱۶۵

صلوات بر حجج طاهره ---------- ۱۱۶۸
زیارت انبیا، امامزادگان و قبور مومنان ---------- ۱۱۷۸
بخش اول ---------- ۱۱۷۸
فضیلت زیارت قبور پیامبران علیهما السلام ---------- ۱۱۷۸
کیفیت زیارت پیامبران علیهما السلام ---------- ۱۱۸۰
بخش دوم ---------- ۱۱۸۱
فضیلت زیارت امامزادگان ---------- ۱۱۸۱
فضیلت و کیفیت زیارت حضرت معصومه علیها السلام در قم ---------- ۱۱۸۲
زیارت حضرت عبدالعظیم علیه السلام ---------- ۱۱۸۴
زیارت حضرت امامزاده حمزه علیه السلام ---------- ۱۱۸۹
بخش سوم ---------- ۱۱۹۰
زیارت قبور مومنان ---------- ۱۱۹۰
تاکید فرستادن هدیه برای مردگان ---------- ۱۱۹۳
عبرت گرفتن از اموات ---------- ۱۱۹۶
فهرست ملحقات مفاتیح الجنان ---------- ۱۱۹۷
مطلب اول: دعای وداع ماه رمضان ---------- ۱۱۹۷
مطلب دوم: خطبه روز عید فطر ---------- ۱۲۰۱
مطلب سوم :زیارت جامعه ائمه علیهما السلام ---------- ۱۲۰۵
مطلب چهارم: دعایی که بعد از زیارت هر امام خوانده می شود (دعای عالیه المضامین) ---------- ۱۲۱۸
مطلب پنجم :زیارت وداع ائمه علیهما السلام ---------- ۱۲۲۳
مطلب ششم: رقعه ای که برای حاجت می نویسند و در آب جاری یا چاه می اندازند ---------- ۱۲۲۵
مطلب هفتم :دعایی که در زمان غیبت باید خواند ---------- ۱۲۲۵
مطلب هشتم: آداب زیارت به نیابت ---------- ۱۲۳۱
فهرست رساله باقیات الصالحات ---------- ۱۲۳۶
باب اول: اعمال شب و روز ---------- ۱۲۳۶
فصل اول: اعمال مابین الطلوعین ---------- ۱۲۳۶

اعمال مابین الطلوعین ---------- ۱۲۳۶
آداب بیت الخلا ---------- ۱۲۳۷
فضیلت مسواک ---------- ۱۲۳۹
آداب وضو ---------- ۱۲۳۹
آداب مسجد رفتن ---------- ۱۲۴۳
آداب نماز ---------- ۱۲۴۳
دعای تکبیرات ---------- ۱۲۴۵
سایر آداب نماز ---------- ۱۲۴۶
فضیلت تعقیب ---------- ۱۲۴۹
تعقیبات مشترکه ---------- ۱۲۵۰
تسبیح حضرت زهرا علیها السلام ---------- ۱۲۵۰
فضیلت تسبیح تربت ---------- ۱۲۵۲
فضیلت حمد و آیه الکرسی و آیه ی شهادت و آیه ملک بعد از هر نماز ---------- ۱۲۵۶
فضیلت آیه الکرسی بعد از هر نماز ---------- ۱۲۵۹
دعای شیبه هذلی ---------- ۱۲۵۹
فضیلت تسبیحات اربعه ---------- ۱۲۶۰
فضیلت تهلیل ماثور ---------- ۱۲۶۲
دعای مکنون وفضیلت آن ---------- ۱۲۶۳
فضیلت سوره توحید بعد از هر نماز ---------- ۱۲۶۵
دعای آمرزش گناهان ---------- ۱۲۶۶
دعای طول عمر ---------- ۱۲۶۹
تعقیبات مختصه نماز صبح ---------- ۱۲۶۹
فضیلت سوره قدر و طریق تفریق ۷۶ مرتبه مرتبه آن بر شبانه روز ---------- ۱۲۷۲
فضیلت بسمله و حوقله(بسم الله الرحمن الرحیم و لاحول ولا قوه الا بالله) ---------- ۱۲۷۴
دعای جامع دنیا و آخرت ---------- ۱۲۷۵
دعای ادای قرض ---------- ۱۲۷۵

دعا برای رفع پشیمانی و بیماری ---------- ۱۲۷۵
دعای عهد بهشتی ---------- ۱۲۷۶
در فضیلت و کیفیت سجده شکر ---------- ۱۲۷۷
سجده امام موسی کاظم و بعض اصحاب آن حضرت ---------- ۱۲۸۰
دعاهای سجده شکر ---------- ۱۲۸۲
دعا برای برادران مومن در سجده ---------- ۱۲۸۵
فصل دوم: اعمال مابین طلوع و غروب آفتاب ---------- ۱۲۸۵
دعاهای وقت غروب ---------- ۱۲۸۵
آداب نماز مغرب و نافله آن ---------- ۱۲۸۷
آداب نماز عشا و تعقیب آن ---------- ۱۲۹۱
آداب وقت خواب و دعاهای آن ---------- ۱۲۹۲
عوذه عقرب ---------- ۱۲۹۳
عوذه احتلام ---------- ۱۲۹۳
دعای حفظ از خراب و دزد ---------- ۱۲۹۳
آداب سرمه کشیدن ---------- ۱۲۹۵
فصل چهارم: برخواستن از خواب و نماز شب ---------- ۱۲۹۵
فضیلت نماز شب ---------- ۱۲۹۵
کیفیت نماز شب، پنج آیه آل عمران ---------- ۱۲۹۹
نافله صبح ---------- ۱۳۰۶
فصل پنجم: ذکر بعضی از اذکار و دعاهای هر صبح و شام ---------- ۱۳۰۸
ادعیه وقت طلوع و غروب آفتاب ---------- ۱۳۰۸
دعا برای ایمنی از شر درندگان،گزندگان،شیطان،غولان و دزدان ---------- ۱۳۱۶
صلواتی که فضیلت بسیاری برای آن نقل شده ---------- ۱۳۱۷
فصل ششم: دعاهای ساعات روز و دعاهای هر روز که خصوصیتی به ساعتی ندارد ---------- ۱۳۱۸
ادعیه ساعات روز ---------- ۱۳۱۸
دعای ساعت اول ---------- ۱۳۱۹

دعای ساعت دوم ---------- ۱۳۱۹
دعای ساعت سوم ---------- ۱۳۱۹
دعای ساعت چهارم ---------- ۱۳۲۱
دعای ساعت پنجم ---------- ۱۳۲۱
دعای ساعت ششم ---------- ۱۳۲۳
دعای ساعت هفتم ---------- ۱۳۲۳
دعای ساعت هشتم ---------- ۱۳۲۳
دعای ساعت نهم ---------- ۱۳۲۵
دعای ساعت دهم ---------- ۱۳۲۵
دعای ساعت یازدهم ---------- ۱۳۲۵
دعای ساعت دوازدهم ---------- ۱۳۲۷
دعای تمجید ---------- ۱۳۲۷
صیغه استغفار و فضیلت آن ---------- ۱۳۲۹
دعاهای ماثوره در هر روز ---------- ۱۳۳۱
نامه یوشیع بن نون ---------- ۱۳۳۱
دعای(اعددت لکل هول) و فضیلت آن ---------- ۱۳۳۲
استغفاری که سبب زیادی علم یا مال می شود ---------- ۱۳۳۵
باب دوم: نمازهای مستحبه ---------- ۱۳۳۶
نماز اعرابی ---------- ۱۳۳۶
نماز هدیه معصومین علیهما السلام ---------- ۱۳۳۸
نماز لیله الدفن به دو نحو ---------- ۱۳۳۹
خیرات برای اموات ---------- ۱۳۴۰
نماز برای والدین و اولاد و اموات ---------- ۱۳۴۲
نماز گرسنه ---------- ۱۳۴۲
نماز حدیث نفس ---------- ۱۳۴۲
اذکار حدیث نفس و دفع وسوسه ---------- ۱۳۴۴

نماز استخاره ذات الرقاع ۱۳۴۵
معنی استخاره و کیفیت آن ۱۳۴۵
کیفیت استخاره به تسبیح منسوب به امام عصر ۱۳۴۷
استخاره صاحب جواهر ۱۳۴۷
ساعات استخاره ۱۳۴۸
نماز قضای دین و کفایت ظلم سلطان ۱۳۴۸
نماز حاجت ۱۳۴۹
نماز برای مهمات ۱۳۵۰
نماز رفع عسر و سختی ۱۳۵۱
نماز زیاد شدن روزی ۱۳۵۱
دو نماز دیگر ۱۳۵۲
نماز حاجت ۱۳۵۲
نماز دیگر ۱۳۵۳
رقعه حاجت ۱۳۵۴
نماز حاجت دیگر ۱۳۵۴
نماز دیگر ۱۳۵۵
نماز حاجت در شب جمعه و شب عید قربان ۱۳۵۶
ایضاً نماز حاجت به سندهای معتبر ۱۳۵۶
کلامی در وظیفه خواهنده اجابت ۱۳۵۷
نماز استغاثه ۱۳۶۱
نماز استغاثه به حضرت فاطمه علیها السلام ۱۳۶۲
نماز استغناثه دیگر ۱۳۶۳
نماز مسجد جمکران در قم ۱۳۶۳
نماز امام زمان علیه السلام در شب جمعه ۱۳۶۴
نماز خوف از ظالم ۱۳۶۶
نماز به جهت ذهن و حافظه ۱۳۶۷

نماز برای آمرزش گناهان ---------- ۱۳۶۷
نماز وصیت ---------- ۱۳۶۸
نماز عفو و نماز استغفار ---------- ۱۳۶۸
نمازهای ایام هفته ---------- ۱۳۶۸
باب سوم: ادعیه وعوذات آلام و اسقام ---------- ۱۳۷۰
ادعیه آلام و اسقام ---------- ۱۳۷۰
دعای(یا من کبس الارض) ---------- ۱۳۷۱
دعای عافیت ---------- ۱۳۷۱
ایضا برای رفع مرض ---------- ۱۳۷۲
ایضا دعاهای عافیت از علل و اسقام ---------- ۱۳۷۴
دعای مادر برای مرض فرزند خود ---------- ۱۳۷۴
تعویذ درد سر و درد گوش ---------- ۱۳۷۷
تعویذ درد شقیقه ---------- ۱۳۸۰
تعویذ ناشنوایی گوش ---------- ۱۳۸۰
برای درد دهان ---------- ۱۳۸۰
برای درد دندان ---------- ۱۳۸۰
برای درد سینه ---------- ۱۳۸۴
برای درد شکم ---------- ۱۳۸۴
برای قولنج ---------- ۱۳۸۴
برای ثالول ---------- ۱۳۸۶
برای ورم های بدن ---------- ۱۳۸۷
برای سهولت زایمان ---------- ۱۳۸۷
برای گشایش در کار ---------- ۱۳۸۹
تعویذهای تب ---------- ۱۳۸۹
دعای قرقر شکم ---------- ۱۳۹۴
دعای برص (پیسی) ---------- ۱۳۹۴

دعای زحیر ---------- ۱۳۹۶
برای جرب و دمل و قوباء ---------- ۱۳۹۷
به جهت درد عورت ---------- ۱۳۹۷
به جهت درد زانو ---------- ۱۳۹۷
عوذات درد چشم ---------- ۱۳۹۹
برای خون دماغ ---------- ۱۴۰۳
تعویذ بطلان سحر ---------- ۱۴۰۳
برای دفع شیطان و جادوگران و جنیان ---------- ۱۴۰۳
آیه سخره ---------- ۱۴۰۳
فضیلت اسفند ---------- ۱۴۰۳
حرزهای چشم زخم ---------- ۱۴۰۵
برای دفع وسوسه شیطان ---------- ۱۴۰۷
برای ایمنی از دزد ---------- ۱۴۰۹
عوذات عقرب و مار ---------- ۱۴۰۹
باب چهارم: ادعیه منتخبه از کتاب کافی ---------- ۱۴۱۱
فصل اول:ادعیه صبح و شام ---------- ۱۴۱۱
فصل دوم :بعضی از دعاهای وقت خوابیدن و بیدار شدن ---------- ۱۴۲۲
فصل سوم :دعاهای وقت بیرون آمدن از منزل ---------- ۱۴۲۵
فصل چهارم :ادعیه قبل از نماز و بعد از آن ---------- ۱۴۲۹
فصل پنجم: دعاهای وارده برای رزق و روزی ---------- ۱۴۳۳
فصل ششم: ذکر دو دعا برای ادای رزق ---------- ۱۴۳۶
فصل هفتم :دعا های وارده برای دفع غم واندوه وخوف ---------- ۱۴۳۸
دعای امان از شر جن وانس ---------- ۱۴۴۱
توسل به حضرت پیغمبر(ص) وعلی علیه السلام ---------- ۱۴۴۵
فصل هشتم : دعاهای وارده برای رفع دردها وبیماری ها ---------- ۱۴۴۷
فصل نهم :بعض احراز و عوذات ---------- ۱۴۴۸

عوذه کیک(کک) و درندگان ----- ۱۴۴۹

فصل دهم: ذکر سی دعای مختصر برای حوائج دنیا وآخرت ----- ۱۴۵۰

دعای(یا من اظهر الجمیل) ----- ۱۴۵۰

دعای امام حسین علیه السلام در روز عاشورا ----- ۱۴۵۲

دعای سریع الاجابه ----- ۱۴۵۵

دعای الحاح ----- ۱۴۶۱

حکایت عبدالرحمن بن سیابه و وصیت امام صادق علیه السلام به او ----- ۱۴۷۰

باب پنجم: ذکر بعض احراز و ادعیه موجزه ----- ۱۴۷۶

حرز حضرت فاطمه علیها السلام ----- ۱۴۷۶

حرز امام زین العابدین علیه السلام ----- ۱۴۷۸

حرز امام جعفر صادق علیه السلام ----- ۱۴۷۹

حرز امام موسی کاظم علیه السلام ----- ۱۴۷۹

رقعه الجیب ----- ۱۴۸۱

حرز امام رضا علیه السلام و حکایت عجایب آن ----- ۱۴۸۲

حرز امام جواد علیه السلام ----- ۱۴۸۲

حرز امام هادی علیه السلام ----- ۱۴۸۳

حرز امام حسن عسکری علیه السلام ----- ۱۴۸۳

حرز حضرت مولانا القائم علیه السلام ----- ۱۴۸۳

قنوت امام حسین علیه السلام ----- ۱۴۸۳

دعای حضرت رسول(ص) برای امان از جن و انس ----- ۱۴۸۳

دعای تجربه شده برای محفوظ بودن ----- ۱۴۸۵

دعای حضرت رسول(ص) ----- ۱۴۸۶

دعای امام باقر علیه السلام برای کفایت مهمات ----- ۱۴۸۶

ادعیه الوسائل الی المسائل و آن ده مناجات است ----- ۱۴۸۶

مناجات استخاره ----- ۱۴۸۸

منا جات استقاله(چشم پوشی) ----- ۱۴۸۹

مناجات سفر ----- ۱۴۹۱

مناجات طلب روزی ----- ۱۴۹۱

مناجات استعاذه ----- ۱۴۹۳

مناجات طلب توبه ----- ۱۴۹۵

مناجات طلب حج ----- ۱۴۹۵

مناجات کشف ظلم ----- ۱۴۹۷

مناجات شکر خدا ----- ۱۴۹۹

مناجات طلب حوائج ----- ۱۴۹۹

حجاب امام جعفر صادق علیه السلام ----- ۱۵۰۱

حجاب امام موسی بن جعفر علیه السلام ----- ۱۵۰۱

حجاب امام جواد علیه السلام ----- ۱۵۰۱

دعا برای رفع شدت ----- ۱۵۰۳

دعا رزق و غیره ----- ۱۵۰۳

دعا دفع شر ابلیس ----- ۱۵۰۳

دعا برای زنده شدن دل ----- ۱۵۰۵

دعای تاخیر اجل ----- ۱۵۰۵

دعای ادای دین ----- ۱۵۰۵

باب ششم:خواص بعضی سوره و آیات وغیره ----- ۱۵۰۵

خواص مسبحات ----- ۱۵۰۵

خواص سوره قدر و توحید و آیه الکرسی ----- ۱۵۰۷

خواص سوره توحید و صد آیه از قرآن ----- ۱۵۰۷

خواص حمد وبعضی از سوره های مختصر ----- ۱۵۰۸

جهت ایمنی از سوختن و غرق شدن ----- ۱۵۱۰

برای رام شدن اسب سرکش ----- ۱۵۱۰

برای ایمنی از درندگان ----- ۱۵۱۰

برای پیدا شدن گمشده ----- ۱۵۱۰

برای ایمنی از دزد ---------- ۱۵۱۰

فضیلت سوره زلزال ---------- ۱۵۱۲

ایضاً خواص سور و آیات ---------- ۱۵۱۲

جهت خواب دیدن پیغمبر یا امامان علیهم السلام یا والدین یا یکی از اموات ---------- ۱۵۱۳

برای خواب دیدن مطلب خود ---------- ۱۵۱۴

تعلیم فرمودن پیغمبر(ص) به حضرت فاطمه علیها السلام ---------- ۱۵۱۴

سه مطلب پرفایده برای وقت خواب ---------- ۱۵۱۵

دعای مطالعه ---------- ۱۵۱۵

برای ادای قرض ---------- ۱۵۱۵

دوای تنگی نفس وسرفه ---------- ۱۵۱۵

دستورالعمل حضرت عیسی علیه السلام برای رفع زردی صورت و ورم آن ---------- ۱۵۱۶

دعا هنگام دیدن صاحبان بلا ---------- ۱۵۱۶

برای پسر شدن حمل ---------- ۱۵۱۶

دعای عقیقه ---------- ۱۵۱۷

آداب عقیقه ---------- ۱۵۱۷

دعای ختنه ---------- ۱۵۲۰

تفال به قرآن مجید و استخاره به آن ---------- ۱۵۲۱

دعای استخاره به قرآن ---------- ۱۵۲۱

استخاره به تسبیح منقول از سید رضی ---------- ۱۵۲۲

استخاره نمودن برای غیر ---------- ۱۵۲۳

دعای رویت جهود و ترسا و گبر ---------- ۱۵۲۴

ذم تشبه به کفار و میل به آنها ---------- ۱۵۲۴

مذمت تراشیدن ریش ---------- ۱۵۲۵

مذمت تکیه به ظالم ---------- ۱۵۲۵

دعای فرج از آفات ---------- ۱۵۲۶

فضیلت نوشتن بسم الله بر در خانه ---------- ۱۵۲۶

برای ایمنی از سوختن و هر بدی در صبح وشام ۱۵۲۷
دعای زمان غیبت ۱۵۲۷
دعای پیش از خواب ۱۵۲۸
حرز چیزی که ذخیره و پنهان کنند ۱۵۲۸
خواص قل هوالله احد و رقعه زراعتها ۱۵۲۸
خواص انگشتر عقیق و نگاه کردن در صبح به آن و دعا خواندن ۱۵۳۱
دعای رفع فراموشی ۱۵۳۱
دعا و دوا برای تقویت حافظه ۱۵۳۲
ایضا برای تقویت حافظه ۱۵۳۲
دعای تمجید حق تعالی ۱۵۳۲
تاکید در امر وصیت ۱۵۳۳
عهدنامه میت ۱۵۳۵
نوشته ای که همراه میت می گذارند ۱۵۳۶
آداب مختصر وتلقین کلمات فرج به او ۱۵۴۰
کفن میت ۱۵۴۰
کیفیت و آداب غسل میت ۱۵۴۱
تکفین میت در جریدتین ۱۵۴۲
حنوط و نماز میت ۱۵۴۳
تشیع جنازه ۱۵۴۶
دعای رویت جنازه ۱۵۴۸
شهادت چهل نفر در حق میت ۱۵۴۹
آداب حمل جنازه ۱۵۴۹
آداب دفن میت ۱۵۴۹
احکام دفن اموات ۱۵۵۱
دعا برای میت ۱۵۵۱
تلقین میت ۱۵۵۳

حدیث شریف کساء ---------- ۱۵۵۷
متن و ترجمه ---------- ۱۵۵۷
اسناد حدیث کساء ---------- ۱۵۶۷
حدیث کساء و آثار شگفت ---------- ۱۵۷۱
درباره مرکز ---------- ۱۵۷۹

مفاتیح الجنان جدید (نگارش آسان)

مشخصات کتاب

سرشناسه : قمی، عباس، ۱۲۵۴ ۱۳۱۹.

عنوان قراردادی : مفاتیح الجنان .فارسی عربی .

عنوان و نام پدیدآور: مفاتیح الجنان جدید (نگارش آسان) /[عباس قمی] ؛ با ترجمه حسین انصاریان.

مشخصات نشر : اصفهان : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان ، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۱۱۳۹ص.

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

موضوع : قرآن .برگزیده ها ترجمه ها

موضوع : دعاها

شناسه افزوده : انصاریان، حسین، ۱۳۲۳ ، گردآورنده

رده بندی کنگره : BP۲۶۷/۸/ق۹م۷۰۴۲۱۲۷۳۷ ۱۳۸۸

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۷۷۲

ص: ۱

توضیحات

ترجمه مفاتیح الجنان مرحوم حاج شیخ عباس قمی رحمه الیه امتیازات ترجمه : ۱ترجمه گویا و روشن ۲کارآمد بودن متن فارسی در اثر تغییر نگارش ۳چینش دقیق معانی فارسی در زیر متون عربی ۴تقدیم فضائل سور بر متن سوره ها ۵آوردن باقیات الصالحات با ترجمه در آخر کتاب ۶استفاده از علائم سجاوندی درمتن و ترجمه جهت صحیح خواندن ادعیه ...

مقدمه

بسمه تعالی

واقعیتی که در تمام شئون ذرّه ذرّه اجسام و عناصر و موجودات عالم طبیعت و کشور غیب و شهود حکومت دارد و از این راه

تمـام موجودات هستی، از مبـدأ آفرینش در دو مرحله مـادی و معنوی به دریـافت فیوضـات در حـد نیـاز خود نائـل می شونـد، دعاست.

اگر دعـا نبود ادامه حیـات مهمانـان، هستی امکـان نـداشت، که موجودیّت تمـام موجودات و ظهور همه کائنـات و وجود تمام عالمیان از برکت دعاست.

دعاء عامل باعظمتی برای رساندن فیض از منبع لطف به تمام جهانیان است.

شیـوه تربیـتی ائمه اطهـار علیهم السـلام بر این امر بوده است که دوسـتان و یـاران و اصـحاب خود را بـا دعـا و طریقه ارتبـاط با حضرت حق آشنا نموده و

در غـالب عـالیترین مضـامین بـا کلمـات و جملات نورانی خود، طریقه ارتبـاط عبـد بـا مولی را تعلیم فرمودنـد و علاوه بر آن عالیترین مفاهیم عرشی تربیتی را برای جامعه بشری ترسیم می نمودند و عالمان ربانی با گردآوری ادعیه، در این رسالت عظیم سهم بسزائی را ایفاء نموده اند.

در این میـان، کتـاب بـاعظمت مفاتیـح الجنـان تـألیف عـالم خبیر ثقه المحـدثین مرحوم حـاج شـیخ عباس قمی اعلی اللّه مقامه الشـریف جایگاه ویژه ای را در میان مؤمنان پیدا نموده و خلوص نیّت آن عالم ربانی موجب گشـته که این اثر ارزشـمند، عامل اتصال بسیاری از محبان با محبوب حقیقی شود.

اندیشـمند محقق حضـرت اسـتاد حسـین انصاریان مـد ظله العالی جهت ارائه هرچه بهتر این اثر در راسـتای ترویج فرهنگ غنی اهلبیت عصـمت و طهـارت علیهـم السـلام، اقـدام بـه ترجمه این اثر گرانمـایه نمودنـد. معظم له در خلال ترجمه به این نـتیجه رسـیدند که برای سهولت فهم همگان اقدام به بازنویسی متن فارسی مفاتیح نمایند. این اثر حاصل زحمات طاقت فرسای معظم له می باشد که به برخی از ویژگیهای آن نسبت به دیگر ترجمه های مفاتیح و نسخ موجود اشاره می شود:

ترجمه دقیق و روان از متن عربی با ملاحظه نکات دقیق علمی ادعیه

کارآمد کردن متن فارسی با تغییر شیوه نگارش

تقدیم فضائل سور بر متن سوره

تقدیم دعای روز شنبه در ایام هفته

تنظیم ادعیه و اعمال شبهای ماه مبارک رمضان به ترتیب زمان

درج باقیات الصالحات با ترجمه در انتهای کتاب

توضیح اسامی مورد نیاز که به صورت اشاره آمده بوده است

ذکر آدرس آیات

نقل نسخه بدل در داخل گیومه

ذکر ارجاعات مرحوم حاج شیخ عباس

قمی با شماره صفحه

کتابت جدید متن و ترجمه

در پایان از کلیه عزیزانی که در نشر این اثر ما را یاری نموده اند کمال تشکر را داریم

مرکز علمی تحقیقاتی دار العرفان

پیشگفتار

دعا، راز و نیاز نیازمند با حضرت بی نیاز، و مناجات عاشقانه تهی دست با خدای بی انباز، و سخن گفتن عبد با زبان آشکار و نهان، با مولای سبب ساز، و نهایتا درخواست فقیری ضعیف از توانمندی غنی است.

دعا، درخواست خیر دنیا و آخرت از منبع کمالات، و چشمه فیوضات، و جامع اسماء و صفات است.

دعا، ناله پرسوز عاشق به پیشگاه معشوق، و اظهار حاجت به درگاه محبوب، و امید به یافتن مطلوب، و زمینه ساز رسیدن به مقصود است.

دعا، سئوال مسکین از مالک وجود، و گدایی مستکین از عالم غیب و شهود، و اعلام نیاز ناتوان به تواناست.

دعا، اتصال بی نوا به توانگر، بر خاک نشستن ذلیل در پیشگاه عزیز و ناتوان در محضر نیرومند، و عبد در برابر حق و نیستی مقابل هستی و حقیر در آستانه کبیر، و محدود در حضور نامحدود است.

دعا، عبادتی بس گران، عملی فوق العاده باارزش، کاری بسیار استوار، روشی نیکو، منشی والا، و کوششی الهی و انسانی است.

دعا، اتصال بی نهایت کوچک، به بی نهایت بزرگ، ارتباط مخلوق با خالق، عامل درمان روح، علاج نفس، شفای قلب، سلامت تن، نورانیت عقل، و نشانه شخصیت ملکوتی انسان است.

دعا، براساس روایات، برترین عبادت، نردبان سعادت، علّت سلامت، و محبوب ترین کار در پیشگاه حضرت رب، و سلاح مؤمن، ستون دین، و نور آسمان ها و زمین است.

دعا، کلید کامیابی، راه رهایی، فزونی بخش روزی، اسلحه پیامبران، بر گرداننده قضا و

قدر، سبب جلب رحمت حق، وسیله آمرزش، دروازه توبه، مایه جوشش فیوضات الهیه و درمان دردهای فکری و درونی و جسمی است. «۱» دعا، عملی الهی، تکلیفی اسلامی، عبادتی کم نظیر، حقیقتی بی قرین، دوست همه ایام به ویژه زمان گرفتاری، یار و مددکار روزگار تنهائی، پشتیبان انسان به هنگام بی نوائی و منبع حقایق و برکات الهی است.

از پیامبران بزرگوار، و رسول باکرامت اسلام، و امامان معصوم و صدیقه کبری فاطمه زهرا علیهم السلام دعاهائی در چهارچوب زیباترین مضامین، و برترین مفاهیم، همراه با جاذبیت و نورانیت، و صورت و سیرتی عرشی صادر شده که خوشبختانه علمای بزرگ شیعه و دانشمندان باکرامت مدرسه اهل بیت، و بینایان راه هدایت دوره به دوره و زمان به زمان آنها را در کتاب هایی ویژه به نام کتاب دعا گردآورده اند که هریک از آن کتاب ها که در زمینه دعا تدوین شده حاوی عالی ترین مسایل اعتقادی، اخلاقی، عملی، سیاسی، اجتماعی، خانوادگی، فردی و دنیایی و آخرتی است، و در زمان خاص خود و اوقات ویژه دعا به ویژه در روزها و شب های متبرک و مخصوصا هنگام سحر راهنمای اهل حال به سوی حق، و دلیل گم گشتنان به جانب هدایت، و برآورنده وحاجات نیازمندان، و شفای درد دردمندان است.

۱ هنگامی که نوبت نورافشانی و بیان حقایق و تربیت نفوس به عالم فرزانه، محدّث مخلص، عابد با کرامت مرحوم ثقه المحدثین حاج شیخ عباس قمی رسید، از کتاب های دعای پیش از خود، و منابع حدیث، کتابی به نام مفاتیح الجنان که الحق مفاتیح الجنان است فراهم ساخت که مناجاتیان را از دیگر کتاب ها بی نیاز نمود.

مفاتیح خانه به خانه، قریه به قریه، شهربه شهر، کشوربه کشور، حرم به حرم

را تسخیر کرد و چنانکه سزاوارش بود همه جا در کنار قرآن مجید قرار گرفت، و جلوه نمودن این کتاب به این صورت مایه از پاکی و درستی و خلوص مؤلفش گرفت.

۲ مرحوم شیخ عباس بنا به روایت بزرگان علّت تجلی کتابشرا همه جا در کنار قرآن بر این پایه می دانست که پس از پایان تألیفش، ثوابش را به روح با عظمت ریشه ارزش ها، و آئینه صفات انبیا حضرت صدیقه کبری فاطمه زهرا سلام اللّه علیهما هدیه نموده است.

۳ فرزند بزرگوار آن مرحوم حضرت حجه الاسلام حاج شیخ محسن محدث زاده به این جانب فرمود: پدرم همه این کتاب را با وضو نوشت و همواره ظرفی آب در زمان تألیف این کتاب در کنارش بود تا در صورت لزوم تجدید وضو نماید.

۴ نواده فرزانه کم نظیر، عارف معارف الهیه حضرت خمینی به این فقیر فرمود: شخصی درست کار و اهل دعا به آن جناب گفت: ذکری که از اساتید گذشته به شما رسیده و شما از برکت آن مدارج معنوی و سلوك روحی را به انجام رسانیدید اگر مصلحت می دانید در اختیارم بگذارید، خمینی بزرگ و مناجاتی در پاسخ او یک کلمه فرمود و آن این بود:

مفاتیح الجنان.

۵ مفاتیح سفره معنوی گسترده ای است که هر نوع رزق و روزی عرشی و آسمانی در آن قرار دارد، هر نیازمندی می تواند به اندازه نیاز جان و قلبش از آن بهره مند شود.

برای گروهی بی خبر و تهی دست از معنویست چه جای ایراد است که می گویند: کسی نمی تواند به این کتاب گرچه ساعات روز و شبش چند برابر گردد عمل کند؟! مگر از اهل دعا دعوت شده که روزوشب خود

را خوانـدن این کتاب اختصاص دهنـد، مفاتیـح منبع فیوضات ربانیّه است، بر هر انسانی لازم است به انـدازه طاقتش و به مقدار اندکی از ساعات روز و شبش برای تصفیه جانش و دردمان دردهای درونش، و به خاطر اتصال به دعا از آن استفاده کند.

گروهی به ادعای خودشان روشـنفکر و شبه روشنفکر از ثواب های مقرر شده برای دعاها و زیارت هائی که در مفاتیح است و نیز از آثاری که برای برخی از دعاها بیان شده در شـگفتی و ناباوری ان و شاید آن ثواب ها و آثار را قبول نداشـته باشند، باید به آنان گفت: شـما خدا را نشناخته اید و از اجر عظیم و پاداش بی حساب او که از خزانه بی نهایتش به گدایان درگاهش عطا می شود بی خبر، هستیـد، و خیـال می کنیـد خزانه عنایـات و الطـاف او محـدود است، خیـالی که بـا کفر برابر است! چه جـای شگفتی و ناباوری است اگر ذات بی نهایت او بخواهـد از خزانه بی نهایت خود پاداش بی نهایت به بنده مناجاتی اش بپردازد و نتیجه دعایش را در آثار ظاهری تحقق دهد؟!

۶ اهل دعا بایـد بداننـد که برای اسـتجابت دعا لازم است شـرایطی را رعایت کنند، شـرایطی که در معتبرین کتابهای حدیث از زبان معصومان روایت شده است از جمله:

طهارت ظاهری به خصوص داشـتن وضو، و طهارت باطنی مانند خالی بودن شـکم از لقمه حرام، پاک بودن قلب از ریا، حسد، کبر، غرور، کینه، نفاق، شـهرت خواهی، و خالی بودن فضای زندگی از حقوق مالی مردم، و اشک و فروتنی و تواضع بردن به عرصه دعا، و خواند دعا در دل شب به ویژه هنگام سحر.

۷ از آنجا که مفاتیح الجنان مقبول

اهل ایمان واقع شد، و کمتر جائی است که از آن خالی باشد، و شبانه روز هزاران مرد و زن مؤمن در منازل و مساجد و مشاهد مشـرفه بـه آن مراجعـه می کننـد، و فهـم و درک بخش مهمّی از متـن فارسـی آن کـه انشـائی علمی و غیر مـأنوس دارد، برای گروهی از برادران و خواهران مناجـاتی به ویژه جوانـان اهـل دل مشـکل است به توفیق حق و بـا اجـازه حضـرت حجه الاسـلام جناب آقای حاج شیخ محسن محدث زاده فرزند با کرامت مرحوم محدّث قمی تمام متن فارسی را به سبکی روان و قلم روز و درخور فهم همگان برگرداندم، و با لطف پروردگار متن همه دعاها را به نثری ساده ترجمه نمودم.

این فقیر که جز خدمت به علوم اهل بیت نخواستم و نمی خواهم برنامه ای داشته باشم در مدتی که مشغول این حقیقت معنوی بودم راه را با وضو و گاهی با اشک چشم و تضرع به درگاه حضرت محبوب به توفیق محبوب طی کردم، و نسبت به این عمل انـدک چشم داشت پاداشـی، نـدارم، چنـانچه نزد خـدا پاداشـی برای آن مقرر باشـد آن را به روح با عظمت پیشوای شـهیدان، سرور عاشـقان، اسوه کریمان، چراغ قلب عارفان، شافع روز جزا حضـرت ابو عبد اللّه الحسـین علیه السّـلام تقدیم می دارم و از همه خوانندگان ملتمسانه درخواست دارم در هر جائی از این کتاب استفاده معنوی بردند من و پدر و مادرم و به ویژه همسرم و فرزنـدانم را که زمینه خـدمت ناچیزم را به کتاب خـدا و عترت فراهم نمودنـد دعا کننـد و در مشاهـد مشـرفه به خصوص حرم حضرت سید الشهداء و حضرت رضا علیهما السلام چه

در حیات و چه در مماتم از طلب مغفرت از پیشگاه حق برای این تهیدست دریغ ننمایند.

فقیر: حسین انصاریان

سوره های قرآن در مفاتیح الجنان

سوره یس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ يس (۱)

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ (۲)

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ (۳)

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ (۴)

تَنزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ (۵)

لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ (۶)

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (۷)

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُم مُّقْمَحُونَ (۸)

وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ (۹)

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (۱۰)

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ ۖ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ (۱۱)

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ (۱۲)

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ (۱۳)

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ (۱۴)

قَالُوا مَا أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمَٰنُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ (۱۵)

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ (۱۶)

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (١٧)

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ □ لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ (١٨)

قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ □ أَئِن ذُكِّرْتُم □ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ (١٩)

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ □ قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ (٢٠)

اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُم مُّهْتَدُونَ (٢١)

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (٢٢)

أَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِ آلِهَةً إِن يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ □ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنقِذُونِ (٢٣)

إِنِّي إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (٢٤)

إِنِّي آمَنتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ (٢٥)

قِيلَ ادْخُلِ

الْجَنَّةَ □ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ (٢٦)

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ (٢٧)

□ وَمَا أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِن بَعْدِهِ مِن جُندٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ (٢٨)

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ (٢٩)

يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ □ مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (٣٠)

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ (٣١)

وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ (٣٢)

وَآيَةٌ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ (٣٣)

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ (٣٤)

لِيَأْكُلُوا مِن ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ □ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (٣٥)

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ (٣٦)

وَآيَةٌ لَّهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُم مُّظْلِمُونَ (٣٧)

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا □ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (٣٨)

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ (٣٩)

لَا الشَّمْسُ يَنبَغِي لَهَا أَن تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ □ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ (٤٠)

وَآيَةٌ لَّهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ (٤١)

وَخَلَقْنَا لَهُم مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ (٤٢)

وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ (٤٣)

إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ (٤٤)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ (٤٥)

وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ (۴۶)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (۴۷)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ (۴۸)

مَا

يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ (٤٩)

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ (٥٠)

وَنُفِخَ فِى الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ (٥١)

قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا ۜ ۗ هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ (٥٢)

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ (٥٣)

فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (٥٤)

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِى شُغُلٍ فَاكِهُونَ (٥٥)

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِى ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ (٥٦)

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ (٥٧)

سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبٍّ رَّحِيمٍ (٥٨)

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ (٥٩)

۞ أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِى آدَمَ أَن لَّا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۖ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ (٦٠)

وَأَنِ اعْبُدُونِى ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ (٦١)

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا ۖ أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ (٦٢)

هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ (٦٣)

اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ (٦٤)

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (٦٥)

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ (٦٦)

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ (٦٧)

وَمَن نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِى الْخَلْقِ ۖ أَفَلَا يَعْقِلُونَ (٦٨)

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنبَغِي لَهُ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ (٦٩)

لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ (٧٠)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ (٧١)

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ (٧٢)

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (٧٣)

وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ (٧٤)

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ (٧٥)

لَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ ۘ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ (٧٦)

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ (٧٧)

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۖ قَالَ مَن يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ (٧٨)

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ (٧٩)

الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ (٨٠)

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم ۚ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ (٨١)

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ (٨٢)

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (٨٣)

سوره الرحمن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ الرَّحْمَٰنُ (١)

عَلَّمَ الْقُرْآنَ (٢)

خَلَقَ الْإِنسَانَ (٣)

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ (٤)

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ (٥)

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ (٦)

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ (٧)

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ (٨)

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ (٩)

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ (١٠)

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ (١١)

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ (١٢)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (١٣)

خَلَقَ الْإِنسَانَ مِن صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ (١٤)

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ (١٥)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (١٦)

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ (١٧)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (١٨)

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ (١٩)

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ (٢٠)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢١)

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ (٢٢)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢٣)

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ (٢٤)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢٥)

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ (٢٦)

وَيَبْقَىٰ□ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ (٢٧)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢٨)

يَسْأَلُهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ □ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ (٢٩)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٠)

سَنَفْرُغُ

لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ (٣١)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٢)

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانفُذُوا ۚ لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ (٣٣)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٤)

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنتَصِرَانِ (٣٥)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٦)

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ (٣٧)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٨)

فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْأَلُ عَن ذَنبِهِ إِنسٌ وَلَا جَانٌّ (٣٩)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٠)

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ (٤١)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٢)

هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ (٤٣)

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آنٍ (٤٤)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٥)

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ (٤٦)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٧)

ذَوَاتَا أَفْنَانٍ (٤٨)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٩)

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ (٥٠)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَمَا تُكَذِّبَانِ (٥١)

فِيهِمَا مِن كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ (٥٢)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٣)

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ ۚ وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ (٥٤)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٥)

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ (٥٦)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٧)

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ (٥٨)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٩)

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ (٦٠)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦١)

وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ (٦٢)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٣)

مُدْهَامَّتَانِ (٦٤)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٥)

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ (٦٦)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٧)

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ (٦٨)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٩)

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ (٧٠)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَمَا تُكَذِّبَانِ (٧١)

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِى الْخِيَامِ (٧٢)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٧٣)

لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ (٧٤)

فَبِأَيِّ

آلَاءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبَانِ (٧٥)

مُتَّکِئِینَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِیٍّ حِسَانٍ (٧۶)

فَبِأَیِّ آلَاءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبَانِ (٧٧)

تَبَارَکَ اسْمُ رَبِّکَ ذِی الْجَلَالِ وَالْإِکْرَامِ (٧٨)

سوره الواقعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِیمِ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَهُ (١)

لَیْسَ لِوَقْعَتِهَا کَاذِبَهٌ (٢)

خَافِضَهٌ رَّافِعَهٌ (٣)

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا (۴)

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا (۵)

فَکَانَتْ هَبَاءً مُّنبَثًّا (۶)

وَکُنتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَهً (٧)

فَأَصْحَابُ الْمَیْمَنَهِ مَا أَصْحَابُ الْمَیْمَنَهِ (٨)

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَهِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَهِ (٩)

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (١٠)

أُولَٰئِکَ الْمُقَرَّبُونَ (١١)

فِی جَنَّاتِ النَّعِیمِ (١٢)

ثُلَّهٌ مِّنَ الْأَوَّلِینَ (١٣)

وَقَلِیلٌ مِّنَ الْآخِرِینَ (١۴)

عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَهٍ (١۵)

مُّتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ (١٦)

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ (١٧)

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ (١٨)

لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ (١٩)

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ (٢٠)

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ (٢١)

وَحُورٌ عِينٌ (٢٢)

كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ (٢٣)

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (٢٤)

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا (٢٥)

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا (٢٦)

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ (٢٧)

فِى سِدْرٍ مَّخْضُودٍ (٢٨)

وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ (٢٩)

وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ (٣٠)

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ (٣١)

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ (٣٢)

لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ (٣٣)

وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ (٣٤)

إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً (٣٥)

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا (٣٦)

عُرُبًا أَتْرَابًا (٣٧)

لِّأَصْحَابِ الْيَمِينِ (٣٨)

ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ (٣٩)

وَثُلَّةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ (٤٠)

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ (٤١)

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ (٤٢)

وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ (٤٣)

لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ (٤٤)

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ (٤٥)

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ (٤٦)

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ (٤٧)

أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ (٤٨)

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ (٤٩)

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ (٥٠)

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ (٥١)

آكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ (٥٢)

فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ (٥٣)

فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ (٥٤)

فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ (٥٥)

هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ (٥٦)

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ (٥٧)

أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ (٥٨)

أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ (٥٩)

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ (٦٠)

عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ (٦١)

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ (٦٢)

أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ (٦٣)

أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ (٦٤)

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ (٦٥)

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ (٦٦)

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ (٦٧)

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ (٦٨)

أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ (٦٩)

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ (٧٠)

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ (٧١)

أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ (٧٢)

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ (٧٣)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (٧٤)

 فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ (٧٥)

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ (٧٦)

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ (٧٧)

فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ (٧٨)

لَّا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ (٧٩)

تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ (٨٠)

أَفَبِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ (٨١)

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ (٨٢)

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ (٨٣)

وَأَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ (٨٤)

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنكُمْ وَلَٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ (٨٥)

فَلَوْلَا إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ (٨٦)

تَرْجِعُونَهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ (٨٧)

فَأَمَّا إِن كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ (٨٨)

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ (٨٩)

وَأَمَّا إِن كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ (٩٠)

فَسَلَامٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ (٩١)

وَأَمَّا إِن كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ (۹۲)

فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ (۹۳)

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ (۹۴)

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ (۹۵)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (۹۶)

سوره الجمعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا

ص: ۱۴

فِى السَّمَاوَاتِ وَمَا فِى الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ (۱)

هُوَ الَّذِى بَعَثَ فِى الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِى ضَلَالٍ مُّبِينٍ (۲)

وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (۳)

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (۴)

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاهَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا ۚ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (۵)

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِن دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ (۶)

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ (۷)

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ۖ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَهِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (۸)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِىَ لِلصَّلَاهِ مِن يَوْمِ الْجُمُعَهِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ (۹)

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاهُ فَانتَشِرُوا فِى الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (۱۰)

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَهً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا ۚ قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَهِ ۚ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ (۱۱)

سوره الملک

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ تَبَارَكَ الَّذِى بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

الَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاهَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ (۲)

الَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۖ مَّا تَرَىٰ فِى خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ مِن تَفَاوُتٍ ۖ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ (۳)

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ (۴)

وَلَقَدْ زَيَّنَّا

السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِّلشَّيَاطِينِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ (٥)

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ (٦)

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ (٧)

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ۖ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ (٨)

قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ (٩)

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ (١٠)

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِّأَصْحَابِ السَّعِيرِ (١١)

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ (١٢)

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (١٣)

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (١٤)

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ ۖ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ (١٥)

أَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ (١٦)

أَمْ أَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ (١٧)

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ (١٨)

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ ۚ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ (١٩)

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ الرَّحْمَٰنِ ۚ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ (٢٠)

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ ۚ بَل لَّجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ (٢١)

أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ (٢٢)

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ (٢٣)

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (٢٤)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ (٢٥)

ُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ (٢٦)

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِى كُنتُم بِهِ تَدَّعُونَ (٢٧)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِىَ اللَّهُ وَمَن مَّعِىَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ (٢٨)

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ آمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِى ضَلَالٍ مُّبِينٍ (٢٩)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّعِينٍ (٣٠)

سوره النبا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ (١)

عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ (٢)

الَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ (٣)

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ (٤)

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ (٥)

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا (٦)

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا (٧)

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا (٨)

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا (٩)

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا (١٠)

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا (١١)

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا (١٢)

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا (١٣)

وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا (١٤)

لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا (١٥)

وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا (١٦)

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا (١٧)

يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا (١٨)

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا (١٩)

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا (٢٠)

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا (٢١)

لِّلطَّاغِينَ مَآبًا (٢٢)

لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا (٢٣)

لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا (٢٤)

إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا (٢٥)

جَزَاءً وِفَاقًا (٢٦)

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا (٢٧)

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا (٢٨)

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا (٢٩)

فَذُوقُوا فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا (٣٠)

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا (٣١)

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا (٣٢)

وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا (٣٣)

وَكَأْسًا دِهَاقًا (٣٤)

لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا (٣٥)

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا (٣٦)

رَّبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا (٣٧)

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا ۖ لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ

ص: ١٧

الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا (٣٨)

ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ ۖ فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا (٣٩)

إِنَّا أَنذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِى كُنتُ تُرَابًا (٤٠)

سوره الأعلى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى (١)

الَّذِى خَلَقَ فَسَوَّىٰ (٢)

وَالَّذِى قَدَّرَ فَهَدَىٰ (٣)

وَالَّذِى أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ (٤)

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ (٥)

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ (٦)

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ (٧)

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ (٨)

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ (٩)

سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ (١٠)

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى (١١)

الَّذِى يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ (١٢)

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ (١٣)

قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ (١٤)

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ (١٥)

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا (١٦)

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ (١٧)

إِنَّ هَٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ (١٨)

صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ (١٩)

سوره الشمس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا (١)

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا (٢)

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا (٣)

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا (۴)

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا (۵)

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا (۶)

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا (٧)

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا (٨)

قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا (٩)

وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا (١٠)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا (١١)

إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا (١٢)

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا (١٣)

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنبِهِمْ فَسَوَّاهَا (١۴)

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا (١۵)

سوره القدر

بِّسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ (۱)

وَمَا أَدْرَاکَ مَا لَیْلَهُ الْقَدْرِ (۲)

لَیْلَهُ الْقَدْرِ خَیْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ (۳)

تَنَزَّلُ الْمَلَائِکَهُ وَالرُّوحُ فِیهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن کُلِّ أَمْرٍ (۴)

سَلَامٌ هِیَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ (۵)

سوره الزلزله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِیمِ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا (۱)

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا (۲)

وَقَالَ الْإِنسَانُ

ص: ۱۸

مَا لَهَا (٣)

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا (٤)

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا (٥)

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ (٦)

فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (٧)

وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (٨)

سوره العاديات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا (١)

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا (٢)

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا (٣)

فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا (٤)

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا (٥)

إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ (٦)

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ (٧)

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ (٨)

۞ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ (٩)

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ (١٠)

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ (١١)

سوره الكافرون

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ (١)

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ (٢)

وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (٣)

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ (٤)

وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (٥)

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ (٦)

سوره النصر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (١)

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا (٢)

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (٣)

سوره الإخلاص

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (١)

اللَّهُ الصَّمَدُ (٢)

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (٣)

وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ (٤)

سوره الفلق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (١)

مِن شَرِّ مَا خَلَقَ (٢)

وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ (٣)

وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ (٤)

وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ (٥)

سوره الناس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ (۱)

مَلِكِ النَّاسِ (۲)

إِلَهِ النَّاسِ (۳)

مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ (۴)

الَّذِی يُوَسْوِسُ فِی صُدُورِ النَّاسِ (۵)

مِنَ الْجِنَّهِ وَالنَّاسِ (۶)

باب اول: ادعیه

فصل اول: تعقیبات مشترک

تعقیبات مشترک

از مصباح شیخ طوسی و غیر آن نقل شده: هرگاه نماز را سلام دادی، دستها را تا

ص: ۱۹

برابر گوش بالا بر و سه مرتبه تکبیر (اللّه اکبر) گفته و سپس بگو:

لَا إلهَ إلّا اللّهُ إلَهاً واحِداً وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ لا إلهَ إلّا اللهُ وَ لا نَعْبُدُ إلّا إیّاه مُخْلِصینَ لَهُ الدّینَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ لا اِلهَ اِلا اللّهُ رَبُّنا وَ رَبُّ آبآئِنَا الاَوَّلینَ لا اِلهَ اِلا اللّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ اَنْجزَ وَعْدَهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَ اَعَزَّ جُنْدَهُ وَ هَزَمَ الْاَحْزابَ وَحْدَهُ فَلَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیی وَ یُمیتُ وَ یُمیتُ وَ یُحْیی وَ هُوَ حَیٌّ لایَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلی كُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۱)

آنگاه بگو:

اَسْتَغْفِرُ اللّهَ الَّذی لا اِلهَ اِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَ اَتُوبُ اِلَیْهِ

آنگاه بگو :

اَللّهُمَّ اهْدِنی مِنْ عِنْدِكَ وَ اَفِضْ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِكَ وَ انْشُرْ عَلَیَّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَ أَنْزِلْ عَلَیَّ مِنْ بَرَكاتِكَ سُبْحانَكَ لا إلهَ إلّا اَنْتَ إغْفِرْ لی ذُنُوبی كُلَّها جَمیعاً فَإنَّهُ لا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّها جَمیعاً إلّا أَنْتَ اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُكَ مِنْ كُلِّ خَیْرٍ أَحاطَ بِهِ عِلْمُكَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ اَحاطَ بِهِ عِلْمُكَ . (۲)

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُكَ عافِیَتَكَ فی اُمُوری كُلِّها وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ خِزْیِ الْدُّنْیا وَعَذابِ الْاخِرَهِ وَأَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَریمِ وَ عِزَّتِكَ الَّتی لا تُرامُ وَ قُدْرَتِكَ الَّتی لا یَمْتَنِعُ مِنْها شَیْءٌ مِنْ شَرِّ الْدُّنْیا وَ الْاخِرَهِ وَ مِنْ شَرِّ الْأَوْجاعِ كُلِّها وَمِنْ شَرِّ كُلِّ دابَّهٍ أَنْتَ اخِذٌ بناصِیَتِها اِنَّ رَبّی عَلی صِراطٍ مُسْتَقیم وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ اِلّا بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ تَوَكَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذی لا یَمُوتُ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً وَ لَمْ یَكُنْ لَهُ شَریكٌ فِی الْمُلْكِ وَ لَمْ یَكُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ

۱- معبودی جز خدا نیست، معبودی یگانه و ما تسلیم او هستیم، معبودی غیر از خدا نیست و جز او را نمیپرستیم، درحالیکه طاعت (دین) خود را برای او خالص مینماییم هرچند برای مشرکان ناخوش آیند باشد، معبودی جز خدا پروردگار ما و پروردگار پدران نخستین ما نیست. معبودی غیر از خدا نیست یگانه و یگانه و یگانه است، به وعده اش وفا کرد، بندگ انش را یاری داد سپاهش را عزت بخشید و به تنهایی لشکریان (کفر و شرک) را درهم شکست. پس فرمانروایی و ستایش تنها او را سزاست. زنده میکند و میمیراند و میمیراند و زنده میکند و او است زنده ای که نمی میرد، خیر و نیکی تنها به دست اوست و او بر هر چیز تواناست.

۲- از خدا که جز او معبودی نیست آن زنده و پاینده آمرزش میطلبم و به جانب او باز میگردم خدایا مرا از جانب خود راهنمایی کن، و از باران احسانت بر من ببار، و از ابر رحمتت بر من بگستران، و از نعمتهای فراوانت بر من فرود آور، پاک و منزّهی، معبودی جز تو نیست، تمامی گناهانم را بیامرز، زیرا جملگی گناهان را کسی جز تو نمیآمرزد، بار خدایا از تو درخواست میکنم از هر خیری که دانشت بر آن احاطه یافته است و به تو پناه میآورم از هر گزندی که علم تو به آن احاطه دارد.

الذَّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبيراً (۱)

پس تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را گفته، (و کیفیت آن چنین است: تکبیر (اللّه اکبر) ۳۴ مرتبه، حمد (الحمد للّه) ۳۳ مرتبه، تسبیح (سبحان اللّه) ۳۳ مرتبه) و پیش از انکه از جای خود حرکت کنی ده مرتبه میخوانی:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلهَ إِلّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَريکَ لَهُ إِلهاً واحِداً أَحَداً فَرْداً صَمَداً لَمْ يَتَّخِذْ صاحِبَهً وَ لا وَلَداً (۲)

مؤلف گوید: فضیلت فراوان این ذکر (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلهَ إِلّا اللّه.)

در روایت وارد شده به ویژه پس از نماز صبح و شام، و هنگام طلوع و غروب آفتاب.

آنگاه میگویی:

سُبْحَانَ اللهُ كُلَّما سَبَّحَ اللهَ شَی ءٌ وَ كَما يُحِبُّ اللهُ اَنْ يُسَبَّحَ وَ كَما هُوَ أَهْلُهُ وَ كما يَنْبَغی لِكَرَم وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلالِهِ وَ الْحَمْدُ لِلهِ كُلَّما حَمِدَ اللهَ شَی ءٌ وَ كَما يُحِبُّ اللهُ أَنْ يُحْمَدَ وَ كَما هُوَ أَهْلُهُ وَ كَما يَنْبَغی لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلالِهِ وَ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ كُلَّما هَلَّلَ اللهَ شَی ءٌ وَ كَما يُحِبُّ اللهُ اَنْ يُهَلَّلَ وَ كَما هُوَ اَهْلُهُ وَ كَما يَنْبَغی لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلالِهِ. (۳)

وَ اللهُ أَكْبَرُ كُلَّما كَبَّرَ اللهَ شَی ءٌ وَ كَما يُحِبُّ اللهُ أَنْ يُكَبَّرَ وَ كَما هُوَ اَهْلُهُ وَ كَما يَنْبَغی لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلالِهِ سُبْحانَ اللّهِ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ وَ لا ـ اِلهَ اِلا ـ اللّهُ وَ اللّهُ اَكْبَرُ عَلی كُلِّ نِعْمَهٍ اَنْعَمَ بِها عَلَيَّ وَ عَلی كُلِّ اَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ مِمَّنْ كانَ اَوْ يَكُونُ اِلی يَوْمِ الْقِيمَهِ اَللَّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَسْئَلُكَ مِنْ خَيْرِ ما اَرْجُو وَ

۱- خدایا! در همه کارهایم سلامتی کامل از تو میخواهم، و به تو پناه می آورم از خواری دنیا و عذاب آخرت، و پناه میبرم به مقام والا، و عزّت دست نایافتنی، و قدرت سرپیچی ناپذیرت، از شر دنیا و آخرت، و از شر همه دردها، و از شر هر حیوانی که زمام وجودش به دست توست، همانا پروردگارم بر راه راست است، هیچ توان و نیرویی نیست جز از جانب خدای بلندمرتبه بزرگ. توکل میکنم بر آن زنده ای که نمی میرد، سپاس خدا را که فرزندی نگرفته و در فرمانروایی شریکی برای او نیست و نه سرپرستی تا از ذلّت برهاندش و او را بسیار بزرگ شمار.

۲- گواهی میدهم که معبودی جز خدای یکتا نیست، برای او شریکی وجود ندارد، معبودی است یگانه و یکتا، بی همتا و بی نیاز است، و هرگز همسر و فرزندی نگرفته است.

۳- منزه است خدا هر زمان که چیزی او را تنزیه کند، و آنچنان که دوست دارد تنزیه شود، و آنچنان که او شایسته آن است، و آنگونه که برای مقام والا و رفعت جلالش سزاوار است و سپاس خدای را هر زمان که او را چیزی سپاس گوید و همان طور که دوست دارد سپاسش گویند و چنان که شایسته آن است و آنگونه که برای مقام والا و شکوه رفیعش سزاوار است. معبودی جز خدا نیست هر آن که چیزی به یگانه پرستی اش بانگ برآرد و همان طور که دوست دارد یگانه شمرده شود و آنگونه که سزاوار است وآنگونه که شایسته مقام والا و عزت رفیع او است.

خَیْرِ ما لا اَرْجُو وَ اَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ ما اَحْذَرُ وَ مِنْ شَرِّ ما لا اَحْذَرُ. (۱)

سپس سوره حمد، آیه الکرسی [آیه ۲۵۵ سوره بقره]، شهد اللّه [آل عمران: ۱۸] قل اللّهم مالک الملک [آل عمران: ۲۶] و آیه سخره را که عبارت از سه آیه از سوره اعراف [۵۶ ۵۴] که اوّل آن «إِنّ رَبَّکُمْ اللّه» و آخر آن «من المحسنین» است میخوانی، و سپس سه مرتبه میگویی:

سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمّا یَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلینَ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ (۲)

پس سه مرتبه می گوئی:

اَللهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ لی مِنْ أَمْری فَرَجاً وَ مَخْرَجاً وَ ارْزُقْنی مِنْ حَیْثُ اَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَیْثُ لا اَحْتَسِبُ (۳)

و این دعایی است که جبرئیل آن را به حضرت یوسف علیه السّلام هنگامیکه آن حضرت در زندان بود، تعلیم داد.

سپس با دست راست محاسنت را بگیر، و کف دست چپت را به سوی آسمان بگشا و هفت مرتبه بگو:

یا رَبَّ مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ

و باز به همان حال سه مرتبه بگو

یا ذَا الْجَلالِ وَ الاِکْرامِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْنی وَ اَجِرْنی مِنَ النّارِ. (۴)

پس دوازده مرتبه سوره توحید را میخوانی و میگویی:

اَللّهُمَّ إِنّی اَسْئَلُکَ بِاسْمِکَ الْمَکْنُونِ الْمَخْزُونِ الطّاهِرِ الطُّهْرِ الْمُبارَکِ وَ أَسْئَلُکَ بِاسْمِکَ الْعَظیمِ وَ سُلْطانِکَ الْقَدیمِ یا واهِبَ الْعَطایا وَ یَا مُطْلِقَ الْأُسَارَی وَ یا فَکّاکَ الرِّقابِ مِنَ النّارِ أَسْئَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُعْتِقَ رَقَبَتی مِنَ

۱- و (خدا بزرگتر است) هر زمان که او را چیزی به بزرگی یاد کند و همان طور که دوست دارد به بزرگی یاد شود و چنان که او شایسته آن است و آنگونه که برای مقام والا و عزت رفیعش سزاوار است. منزه است خدا و سپاس تنها خدا راست، و معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگ تر است برای هر نعمتی که به من و به هر یک از مخلوقاتش عطا نموده، چه آنان که بوده اند و چه آنان که تا روز قیامت خواهند آمد. خدایا از تو میخواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و از تو از بهترین چیزیکه امید دارم و از بهترین چیزیکه امید ندارم درخواست میکنم، و به تو پناه میآورم از شر آنچه که پرهیز میکنم و از شر آنچه که نمی پرهیزم.

۲- منزّه است پروردگارت، پروردگار عزّت، از آنچه مشرکان به او نسبت میدهند، و درود بر فرستادگان او و سپاس برای خدا

پروردگار جهانیان

۳- خـدایا! درود فرست بر محمّـد و خانـدان محمّـد و در کـارم برای من گشایش و راه نجات قرار ده و مرا از جانبی که گمان میبرم و از جانبی که گمان نمیبرم روزی عنایت کن.

۴- ای پروردگار محمّـد و خانـدان محمّـد، درود فرست بر محمّـد و خانـدان محمّـد، و فرج خاندان محمّد را نزدیک فرما. ای صاحب عظمت و بزرگواری! ، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و به من رحم کن و از آتش دوزخ پناهم ده.

النّارِ وَ اَنْ تُخْرِجَنی مِنَ الدُّنْیا سالِماً وَ [اَنْ] تُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ امِناً وَ أَنْ تَجْعَلَ دُعآئی أَوَّلَهُ فَلاحاً وَ أَوْسَطَهُ نَجاحاً وَ اخِرَهُ صَلاحاً إِنَّکَ اَنْتَ عَلاّمُ الْغُیُوبِ (۱)

و در «صحیفه علویّه» آمده که دنبال هر فریضه چنین میخوانی:

یا مَنْ لا یَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ وَ یا مَنْ لا یُغَلِّطُهُ السّائِلُونَ وَ یا مَنْ لایُبْرِمُهُ اِلْحاحُ المُلِحِّینَ اَذِقْنی بَرْدَ عَفْوِکَ وَ حَلاوَهَ رَحْمَتِکَ وَ مَغْفِرَتِکَ و نیز می گوئی اِلهی هذِهِ صَلوتی صَلَّیْتُها لا لِحاجَهٍ مِنْکَ إِلَیْها وَ لا رَغْبَهٍ مِنْکَ فیها إِلاّ تَعْظیماً وَ طاعَهً وَإِجابَهً لَکَ إِلی ما أَمَرْتَنی بِهِ إِلَهی إِنْ کانَ فیها خَلَلٌ أَوْ نَقْصٌ مِنْ رُکُوعِها أَوْ سُجُودِها فَلا تُؤ اخِذْنی وَ تَفَضَّلْ عَلَیَّ بِالْقَبُولِ وَ الْغُفْرانِ . (۲)

و نیز در پی هر نماز، این دعا را که پیامبر صلی اللّه علیه و آله و سلّم برای تقویت حافظه به امیر المؤمنین تعلیم داد میخوانی:

سُبْحانَ مَنْ لَایَعْتَدی عَلی أَهْلِ مَمْلَکَتِهِ سُبْحانَ مَنْ لا یَأْخُذُ اَهْلَ الْأَرْضِ بِاَلْوانِ الْعَذابِ سُبْحانَ الرَّؤُفِ الرَّحیمِ اَللّهُمَّ اجْعَلْ لی فی قَلْبی نُوراً وَ بَصَراً وَ فَهْماً وَ عِلْماً إِنَّکَ عَلَی کُلِّشَی ءٍ قَدیرٌ . (۳)

در مصباح کفعمی آمده: بعد از نمازها سه مرتبه بگو:

اُعیذُ نَفْسی وَ دینی وَ اَهْلی وَ مالی وَ وَلَدی وَ اِخْوانی فی دینی وَ ما رَزَقَنی رَبّی وَ خَواتیمَ عَمَلی وَ مَنْ یَعْنینی أَمْرُهُ بِاللّهِ الْواحِدِ الأَحَدِ الْصَّمَدِ الَّذی لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ وَ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ وَ مِنْ شَرِّ غاسِقٍ إِذا وَقَبَ وَ مِنْ شَرِّ النَّفّاثاتِ فِی الْعُقَدِ وَ مِنْ شَرِّ حاسِدٍ إِذا حَسَدَ

۱- خدایا از تو میخواهم به نام پوشیده و پنهان و پاکیزه و پاکی بخش و مبارکت و نیز به نام بزرگ و سلطنت دیرینه ات از تو خواستارم ای بخشنده عطاها! و ای آزادیبخش اسیران و ای رهاننده انسانها از آتش، از تو میخواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و گردن مرا از آتش دوزخ رهایی بخشی، و از سرای دنیا همراه با سلامت ایمان بیرون بری و درامنیت وارد بهشت نمایی. آغاز دعایم را رستگاری و میانش را موفقیت، و پایانش را صلاح، قرار دهی. همانا تویی دانای نهانها.

۲- ای کسیکه گوش دادن به سخنی از گوش دادن به سخنی دیگر او را باز نمیدارد و درخواست بیشمار خواهندگان به اشتباهش نمی اندازد، ای آنکه اصرار اصرار کنندگان آزرده و خسته ات نمیکند، بچشان مرا از خنکی گذشت و شیرینی رحمت و آمرزشت. معبودا این است نماز من، آنرا بجا آوردم نه به خاطر نیاز و رغبتی از سوی تو به آن، بلکه تنها از جهت تعظیم و اطاعت دستور و اجابت آنچه که مرا به آن فرمان دادی معبودا اگر عیب و نقصی در رکوع و سجودش بود مرا مؤاخذه مکن و بر من با پذیرش عبادات و آمرزش کاستیها تفضّل کن.

۳- منزه است پادشاهی که بر زیردستانش ستم نمیکند، منزه است خدایی که اهل زمین را به عذاب های رنگارنگ گرفتار نمی نماید، منزه است آن خدای بنده نواز مهربان. خدایا قرار ده در دلم نور و بینایی و فهم و دانش، مسلّما تو بر هر چیز توانایی.

وَ بِرَبِّ النّاسِ مَلِکِ النّاسِ إِلهِ النّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْواسِ الْخَنّاسِ الَّذی یُوَسْوِسُ فی صُدُورِ النّاسِ مِنَ الْجِنَّهِ وَ النّاسِ. (۱)

و از دست نوشته شیخ شهید نقل است که حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله و سلّم فرمود: هرکه میخواهد خداوند در قیامت اعمال زشتش را بر او عرض نکند و پرونده گناهانش را نگشاید، باید این دعا را بعد از هر نماز بخواند:

اَللهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَکَ أَرْجی مِنْ عَمَلی وَ إِنَّ رَحْمَتَکَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبی اَللّهُمَّ إِنْ کانَ ذَنْبی عِنْدَکَ عَظیماً فَعَفْوُکَ اَعْظَمُ مِنْ ذَنْبی اَللّهُمَّ اِنْ لَمْ أَکُنْ اَهْلاً أَنْ أَبْلُغَ رَحْمَتَکَ فَرَحْمَتُکَ اَهْلٌ اَنْ تَبْلُغَنی وَ تَسَعَنی لِاَنَّها وَسِعَتْ کُلَّشَیْءٍ بِرَحْمَتِکَ یاأَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۲)

و از ابن بابویه روایت شده: چون از تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام فارغ شدی بگو:

اَللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلامُ وَ مِنْکَ السَّلامُ وَ لَکَ السَّلامُ وَ إِلَیْکَ یَعُودُ السَّلامُ سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمّا یَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلینَ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ اَلسَّلامُ عَلَیْکَ اَیُّهَا النَّبِیُّ وَ رَحْمَهُ اللّهِ وَ بَرَکاتُهُ السَّلامُ عَلَی الأَئِمَّهِ الْهادینَ الْمَهْدِیّینَ اَلسَّلامُ عَلی جَمیعِ أَنْبِیاَّءِ اللّهِ وَ رُسُلِهِ وَ مَلاَّئِکَتِهِ اَلسَّلامُ عَلَیْنا وَ عَلی عِبادِ اللّهِ الصّالِحینَ اَلسَّلامُ عَلی عَلِیٍّ اَمیرِ الْمُؤْمِنینَ، (۳)

اَلسَّلامُ عَلَی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ سَیِّدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَجْمَعینَ اَلسَّلامُ عَلی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ زَیْنِ الْعابِدینَ اَلسَّلامُ عَلی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ باقِرِ عِلْمِ النَّبِیّینَ اَلسَّلامُ عَلی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصّادِقِ اَلسَّلام عَلی مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ الْکاظِمِ اَلسَّلامُ عَلی عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضا اَلسَّلامُ عَلی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْجَوادِ اَلسَّلامُ عَلی عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهادی اَلسَّلامُ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِی الزَّکِیِّ الْعَسْکَرِیِّ اَلسَّلامُ عَلَی الْحُجَّهِ بْنِ

۱- خودم و دینم و خانواده و ثروتم و فرزند و برادران دینی ام و آنچه را پروردگارم روزیم نموده و سرانجام کارم و هرکس که سرپرستی او به دست من است، همه و همه را در پناه خدای یگانه و یکتای بی نیاز قرار میدهم، خدایی که نزاده است و زاییده نشده است و کسی همتای او نیست، و (پناه میبرم) به آفریدگار سپیده دم از شر آنچه آفرید و از شر شب تاریک آنگاه که درآید و از شر زنان ساحر دهنده در گره ها و از شر حسود زمانی که حسد ورزد و پناه میبرم به پروردگار آدمیان، فرمانروای آدمیان، معبود آدمیان، از شر شیطان مرموزی که در سینه های مردمان وسوسه میکند، چه شیطان جنی و چه شیطان انسی.

۲- بار خدایا! همانا آمرزش تو از عمل من امیدوارکننده تر و مهربانی تو از گناه من گسترده تر است، بار خدایا! اگر گناهانم نزد تو بزرگ است، گذشت تو از گناه من بزرگتر است، بار خدایا! اگرچه شایسته دست یابی رحمت تو نیستم، امّا رحمت تو سزاوار است به من برسد و مرا فرا گیرد، زیرا رحمتت همه چیز را فرا گرفته است، به حق مهربانیت ای مهربان ترین مهربانان! .

۳- خدایا! تویی خدای سلامت «بی عیب» ، و سلامت تنها از تو سرچشمه میگیرد و تنها از آن توست و به سوی تو باز میگردد منزه است پروردگارت پروردگار صاحب عزت از صفاتی که مشرکان برایش بیان میکنند، و سلام بر فرستادگان او و ستایش خدای را است پروردگار جهانیان، سلام و برکات خدا بر تو ای پیامبر! ، سلام بر امامان هدایت گر، هدایت یافته، درود و سلام بر همه پیامبران خدا و فرستادگان و فرشتگانش، سلام بر ما و بر بندگان شایسته خدا، سلام بر علی ع امیر اهل ایمان،

الْحَسَنِ الْقَائِمِ الْمَهْدِيِّ صَلَواتُ اللّهِ عَلَيْهِمْ اَجْمَعينَ. (۱)

آنگاه هر حاجت که داری از خدا بخواه.

شیخ کفعمی فرموده: پس از هر نمازی میگویی:

رَضیتُ بِاللّهِ رَبّاً وبِالإِسْلامِ دیناً وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وآلِهِ نَبِیّاً وَ بِعَلِیّ اِماماً وَ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلِیّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسی وَ عَلِیّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیّ وَ الْحَسَنِ وَ الْخَلَفِ الصّالِحِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ اَئِمَّةً وَ سادَةً وَ قادَةً بِهِمْ أَتَوَلّی وَ مِنْ أَعْدائِهِمْ أَتَبَرَّءُ پس سه مرتبه بگو: اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ الْعَفْوَ وَالْعافِیَهَ وَ الْمُعافاهَ فِی الدُّنْیا وَ الْاخِرَهِ . (۲)

فصل دوم: تعقیبات خاص

تعقیب نماز ظهر

به دنبال نماز ظهر چنان که در کتاب مصباح المُتَهَجّد آمده، بگو:

لَا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ الْعَظِیمُ الْحَلِیمُ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْکَرِیمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِکَ وَ عَزَائِمَ مَغْفِرَتِکَ وَ الْغَنِیمَهَ مِنْ کُلِّ بِرٍّ وَ السَّلامَهَ مِنْ کُلِّ إِثْمٍ اللَّهُمَّ لا تَدَعْ لِی ذَنْبا إِلّا غَفَرْتَهُ وَ لَا هَمّا إِلّا فَرَّجْتَهُ وَ لَا سُقْماً إِلّا شَفَیْتَهُ وَ لَا عَیْباً إِلّا سَتَرْتَهُ وَ لَا رِزْقاً إِلّا بَسَطْتَهُ وَ لَا خَوْفاً إِلّا آمَنْتَهُ وَ لَا سُوءاً إِلّا صَرَفْتَهُ وَ لَا حَاجَهً هِیَ لَکَ رِضاً وَ لِیَ فِیهَا صَلاحٌ إِلّا قَضَیْتَهَا یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، (۳)

آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ و میگویی ده مرتبه بِاللَّهِ اعْتَصَمْتُ وَ بِاللَّهِ أَثِقُ وَ عَلَی اللَّهِ أَتَوَکَّلُ پس میگویی اللَّهُمَّ إِنْ عَظُمَتْ ذُنُوبِی فَأَنْتَ أَعْظَمُ وَ إِنْ کَبُرَ [کَثُرَ] تَفْرِیطِی فَأَنْتَ أَکْبَرُ وَ إِنْ دَامَ بُخْلِی فَأَنْتَ أَجْوَدُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی عَظِیمَ ذُنُوبِی بِعَظِیمِ عَفْوِکَ وَ کَثِیرَ تَفْرِیطِی بِظَاهِرِ کَرَمِکَ وَ اقْمَعْ بُخْلِی بِفَضْلِ جُودِکَ اللَّهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَهٍ فَمِنْکَ لَا إِلَهَ

۱- سلام بر حسن و حسین دو سرور تمام جوانان اهل بهشت، سلام بر علی بن حسین زینت بخش عابدان، سلام بر محمد بن علی شکافنده دانش انبیاء، سلام بر جعفر بن محمّد آن امام راستگو، سلام بر موسی بن جعفر آن امام فرو برنده خشم، سلام بر علی بن موسی آن امام قانع و خشنود، سلام بر محمد بن علی آن امام بخشنده، سلام بر علی بن محمد آن امام هدایتگر، سلام بر حسن بن علی آن پاکیزه دربند، سلام بر حجت بن الحسن آن امام قیام کننده هدایت شده، درود و سلام خدا بر تمام آنان باد.

۲- خشنودم به پروردگاری خدا، و دیانت اسلام، و نبوت محمد که درود خدا بر او و خاندانش باد، و امامت علی، و به حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و یادگار شایسته (حضرت مهدی) درود بر آنان باد، که امامان و سروران و پیشوایانم باشند به آنان دوستی می ورزم و از دشمنانشان بیزاری می جویم پس سه مرتبه بگو: بار خدایا از تو بخشش و تندرستی و آسایش را در دنیا و آخرت خواستارم.

۳- معبودی جز خـدا نیست، خـدای بزرگ بردبار، معبودی جز خدا نیست، پروردگار عرش آن پروردگار کریم، سـتایش ویژه خـدایِ پروردگـارِ جهانیـان است. خـدایا از تـو میخواهم مرا موفق به انجـام موجبـات رحمت خویش و اسـباب آمرزش خویش بگردانی و بهره منـدی از هر کـار نیـک و سـلامت از هر کـار بـدی را از تو می طلبم. خـدایا! بر من گنـاهی مگـذار، جز آنکه بیـامرزی و انـدوهی منه جز آنکه از دلم برداری و نه دردی مگر آنکه شـفا دهی و نه عیبی مگر آنکه بپوشـانی و نه رزقی مگر آنکه گسترده سازی و نه ترسـی جز اینکه مرا از آن ایمنی دهی و نه پیش آمد بدی مگر آنکه آن را برگردانی و نه حاجتی که تو را در آن رضایت و مرا در آن مصلحت است مگر اینکه روا کنی ای مهربان ترین مهربانان،

إِلّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُکَ وَ أَتُوبُ إِلَیْکَ (۱)

تعقیب نماز عصر

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الرَّحْمَنُ الرَّحِیمُ ذُو الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ یَتُوبَ عَلَیَّ تَوْبَهَ عَبْدٍ ذَلِیلٍ خَاضِعٍ فَقِیرٍ بَائِسٍ مِسْکِینٍ مُسْتَکِینٍ مُسْتَجِیرٍ لا یَمْلِکُ لِنَفْسِهِ نَفْعاً وَ لا ضَرّا وَ لا مَوْتاً وَ لا حَیَاهً وَ لا نُشُوراً پس میگویی اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ نَفْسٍ لا تَشْبَعُ وَ مِنْ قَلْبٍ لا یَخْشَعُ وَ مِنْ عِلْمٍ لا یَنْفَعُ، (۲)

سپس میگویی: خدایا به تو پناه می آورم از نفسی که سیر نمی شود و از دلی که بیم برنمی دارد و از دانشی که سود نمی بخشد،

وَ مِنْ صَلاهٍ لا تُرْفَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لا یُسْمَعُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ الْیُسْرَ بَعْدَ الْعُسْرِ وَ الْفَرَجَ بَعْدَ الْکَرْبِ وَ الرَّخَاءَ بَعْدَ الشِّدَّهِ اللَّهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَهٍ فَمِنْکَ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُکَ وَ أَتُوبُ إِلَیْکَ. (۳)

از حضرت امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه پس از نماز عصر هفتاد مرتبه إستغفار کند، حق تعالی هفتصد گناه او را بیامرزد، و از حضرت امام جواد علیه السّلام روایت شده: کسیکه پس از نماز عصر ده مرتبه سوره قدر را بخواند، در آن روز، همانند اعمال خلایق بر او بگذرد.

و خواندن دعای «عشرات» در هر صبح و شام مستحب است و بهترین زمان برای خوان آن بعد از نماز عصر روز جمعه است.

این دعا بعدا ذکر خواهد شد.

تعقیب نماز مغرب

إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یَا أَیُّهَا الَّذِینَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِیماً اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ وَ عَلَی ذُرِّیَّتِهِ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ (۴)

پس هفت

۱- دعایم را مستجاب کن ای پروردگار جهانیان. و ده مرتبه میگویی: به ریسمان خدا چنگ میزنم و بر خدا توکل میکنم و به خداوند اعتماد مینمایم بار خدایا اگر گناهانم بزرگ است تو بزرگتری، و اگر کوتاهی در بندگی ام بزرگ است تو بزرگتری و اگر همواره بخل می ورزم تو بخشنده تری. خدایا بزرگی گناهانم را به بزرگی گذشتت، و بسیاری کوتاهی ام را به بزرگواری آشکارت بیامرز و بخل مرا با جود سرشارت ریشه کن نما. بار الها! هر نعمتی که در دست ماست از سوی توست، معبودی جز تو نیست، از تو آمرزش میخواهم و به سوی تو باز می گردم.

۲- از خدایی که معبودی جز او نیست آن زنده پاینده و بخشنده مهربان، آن خداوند دارای عظمت و بزرگواری آمرزش میجویم، و از او میخواهم که توبه ام را بپذیرد، توبه بنده ی خوار، فروتن، فقیر، بینوا پریشان زمین گیر و پناهنده ای که سود و زیان و مرگ و زندگی و رستاخیز خویش را در اختیار ندارد.

۳- و از نمازی که اوج نمی گیرد و از دعایی که مستجاب نمی شود. خدایا! آسانی پس از سختی و گشایش پس از گرفتاری و آسایش پس از مشقت را از تو خواستارم. خدایا هر آن نعمتی که در دست ماست از جانب توست، معبودی جز تو نیست از تو بخشش گناهانم را میخواهم و به سوی تو باز میگردم.

۴- همانا خدا و فرشتگانش بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم درود میفرستند، ای کسانیکه ایمان آورده اید بر او درود فرستید و سلام خاص خویش را نثار وی کنید. خدایا بر محمّد پیامبر و فرزندان او و خاندانش درود فرست.

مرتبه میگویی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ. (۱)

و سه مرتبه بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ وَ لا یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ غَیْرُهُ پس میگویی سُبْحَانَکَ لا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ اغْفِرْ لِی ذُنُوبِی کُلَّهَا جَمِیعا فَإِنَّهُ لا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ کُلَّهَا جَمِیعاً إِلّا أَنْتَ . (۲)

سپس نافله مغرب را به جا میآوری که دو نماز دو رکعتی است و بین آن دو نماز سخن مگو.

شیخ فرموده: روایت شده: که در رکعت اول سوره

«قل یا ایها الکافرون»

و در رکعت دوم سوره

«قل هو اللّه احد»

خوانده شود و در دو رکعت دیگر هر سوره ای را که بخواهد.

و روایت شده که حضرت امام هادی علیه السّلام در رکعت سوم (از آن چهار رکعت نماز نافله) سوره «حمد» و آیات اول سوره «حدید» تا

«و هو علیم بذات الصّدور»

و در رکعت چهارم «حمد» و آیات آخر سوره «حشر»

«لو انزلنا هذ القران»

تا پایان سوره را قرائت میکردند.

و مستحب است در سجده آخر نافله ها در هر شب و به ویژه در شب جمعه، هفت مرتبه خوانده شود:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ اسْمِکَ الْعَظِیمِ وَ مُلْکِکَ الْقَدِیمِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی ذَنْبِیَ الْعَظِیمَ إِنَّهُ لا یَغْفِرُ الْعَظِیمَ إِلا الْعَظِیمُ ، (۳)

و چون از نافله فارغ شدی هرچه میخواهی تعقیب بخوان، سپس ده مرتبه بگو:

مَا شَاءَ اللَّهُ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ (۴)

آنگاه بگو

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِکَ وَ عَزَائِمَ مَغْفِرَتِکَ وَ النَّجَاهَ مِنَ النَّارِ وَ مِنْ کُلِّ بَلِیَّهٍ

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است و هیچ نیرو و توان نیست جز آنکه به خدای بلندمرتبه بزرگ وابسته است.

۲- سپاس خدای را که هرچه بخواهد میکند و جز او نتواند هرچه بخواهد انجام دهد. پاک و منزهی تو، معبودی جز تو نیست، همه و همه گناهانم را بیامرز زیرا به راستی همه و همه گناهانم را جز تو کسی نمیآمرزد

۳- خدایا از تو می خواهم به نگاه بزرگوارانه ات و نام بزرگ و فرمانروایی دیرینه ات که بر محمد و خاندان او درود فرستی و بیامرزی گناه بزرگ مرا، چه گناه بزرگ را جز آمرزگاری بزرگ نمی آمرزد

۴- آنچه خدا بخواهد خواهد شد. هیچ نیرویی نیست مگ سرچشمه یافته از خدا، از خدا آمرزش می طلبم

وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّهِ وَ الرِّضْوَانَ [الرِّضْوَانِ] فِی دَارِ السَّلامِ وَ جِوَارَ [جِوَارِ] نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ اللَّهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَهٍ فَمِنْکَ لا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُکَ وَ أَتُوبُ إِلَیْکَ: (۱)

و بین نماز مغرب و عشاء نماز «غفیله» را میخوانی که دو رکعت است.

در رکعت اول بعد از «حمد» میخوانی:

وَ ذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِباً فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَیْهِ فَنَادَی فِی الظُّلُمَاتِ أَنْ لا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحَانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَ نَجَّیْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَ کَذَلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ . (۲)

و در رکعت دوم پس از حمد میخوانی

وَ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَیْبِ لا یَعْلَمُهَا إِلّا هُوَ وَ یَعْلَمُ مَا فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَهٍ إِلّا یَعْلَمُهَا وَ لا حَبَّهٍ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَ لا رَطْبٍ وَ لا یَابِسٍ إِلا فِی کِتَابٍ مُبِینٍ (۳)

پس دستها را به حالت قنوت بلند میکنی و میگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَفَاتِحِ الْغَیْبِ الَّتِی لا یَعْلَمُهَا إِلا أَنْتَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِی کَذَا وَ کَذَا. (۴)

و به جای «ان تفعل بی کذا و کذا» حاجت خویش را بیان میکنی و سپس میگویی:

اللَّهُمَّ أَنْتَ وَلِیُّ نِعْمَتِی وَ الْقَادِرُ عَلَی طَلِبَتِی تَعْلَمُ حَاجَتِی فَأَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ لَمَّا قَضَیْتَهَا لِی. (۵)

و حاجت خود را میطلبی، زیرا روایت شده: هرکه این نماز را بخواند و حاجت خود را بخواهد، آنچه را طلب نماید حق تعالی به او عطا فرماید.

تعقیب نماز عشاء

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَیْسَ لِی عِلْمٌ بِمَوْضِعِ رِزْقِی وَ إِنَّمَا أَطْلُبُهُ بِخَطَرَاتٍ تَخْطُرُ عَلَی قَلْبِی فَأَجُولُ

۱- خدایا! از تو موجبات رحمتت و اسباب آمرزش حتمی ات، و رهایی از آتش دوزخ و از هر بلا و کامیابی به بهشت و خشنودی تو در خانه امن آن جهان و همسایگی پیامبرت محمد (درود بر او و خاندانش) را خواستارم. خدایا هر نعمتی که بدست ماست از جانب توست، جز تو شایسته پرستش نیست، از تو آمرزش می جویم و به سوی تو می پویم

۲- و همراه ماهی (یونس) را یاد کن آن گاه که خشمناک [از میان قوم خود بیرون] رفت، سپس گمان کرد که بر او تنگ نگیریم، پس در میان تاریکیها ندا داد که شایسته پرستشی جز تو نیست، پاک و منزهی به راستی من از ستمکاران بودم، پس

دعایش را مستجاب نمودیم و او را از غم رهانیدیم، و این چنین اهل ایمان را رهایی بخشیم.

۳- و کلیدهای غیب نزد اوست آنها را کسی جز او نمیداند، و بر آنچه در خشکی و دریاست آگاه است، و هیچ برگی فرو نمی افتد جز آنکه به آن آگاهی دارد و هیچ دانه ای در دل تاریکی های زمین و هیچ تر و خشکی [در هر کجای عالم] فرو نیفتد جز آنکه در لوح محفوظ ثبت است

۴- خدایا به حق کلیدهای غیب که کسی جز تو از آنها آگاه نیست از تو میخواهم بر محمد و خاندان او درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۵- خدایا! تو ولی نعمت من هستی و بر انجام خواسته من توانایی، حاجتم را میدانی، پس به حق محمد و خاندان او (درود بر او و ایشان) از تو میخواهم که حاجتم را روا سازی،

فِی طَلَبِهِ الْبُلْدَانَ فَأَنَا فِیمَا أَنَا طَالِبٌ کَالْحَیْرَانِ لا أَدْرِی أَ فِی سَهْلٍ هُوَ أَمْ فِی جَبَلٍ أَمْ فِی أَرْضٍ أَمْ فِی سَمَاءٍ أَمْ فِی بَرٍّ أَمْ فِی بَحْرٍ وَ عَلَی یَدَیْ مَنْ وَ مِنْ قِبَلِ مَنْ وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ عِلْمَهُ عِنْدَکَ وَ أَسْبَابَهُ بِیَدِکَ وَ أَنْتَ الَّذِی تَقْسِمُهُ بِلُطْفِکَ وَ تُسَبِّبُهُ بِرَحْمَتِکَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ یَا رَبِّ رِزْقَکَ لِی وَاسِعاً وَ مَطْلَبَهُ سَهْلًا وَ مَأْخَذَهُ قَرِیباً وَ لا تُعَنِّنِی بِطَلَبِ مَا لَمْ تُقَدِّرْ لِی فِیهِ رِزْقاً فَإِنَّکَ غَنِیٌّ عَنْ عَذَابِی [عَنَائِی] وَ أَنَا فَقِیرٌ إِلَی رَحْمَتِکَ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ جُدْ عَلَی عَبْدِکَ بِفَضْلِکَ إِنَّکَ ذُو فَضْلٍ عَظِیمٍ. (۱)

مؤلف گوید: این دعا از دعاهای طلب روزی است و نیز مستحب است در تعقیبات نماز عشاء هفت مرتبه سوره.

قدر خوانده شود و نیز در نماز» ویتره «که دو رکعت نافله نشسته بعد از نماز عشاءست، صد آیه از قرآن خوانده شود و مستحب است نمازگزار به جای صد آیه، سوره

«اذا وقعت الواقعه»

را در یک رکعت و سوره

«قل هو اللّه»

را در رکعت دیگر بخواند.

تعقیب نماز صبح

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اهْدِنِی لِمَا اخْتُلِفَ فِیهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِکَ إِنَّکَ تَهْدِی مَنْ تَشَاءُ إِلَی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ. (۲)

و ده مرتبه میگویی

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِیَاءِ الرَّاضِینَ الْمَرْضِیِّینَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِکَ وَ بَارِکْ عَلَیْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَکَاتِکَ وَ السَّلامُ عَلَیْهِمْ وَ عَلَی أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ . (۳)

خواندن این صلوات همچنین در عصرهای جمعه بافضیلت بسیار وارد شده:

اللَّهُمَّ أَحْیِنِی عَلَی مَا أَحْیَیْتَ عَلَیْهِ عَلِیَّ

۱- خدایا من نمیدانم روزی ام در کجاست، و آن را تنها بر پایه گمانه ایی که بر خاطرم می گذرد می جویم، و ازاین رو در جستجوی آن شهرها را زیر پا می گذارم، پس در آنچه که خواهان آنم همچون حیرت زدگانم، نمی دانم آیا در دشت است یا در کوه؟ در زمین است یا در آسمان؟ در خشکی است یا در دریا؟ نمی دانم به دست کیست؟ و از جانب چه کسی است؟

ولی به یقین می دانم که دانش آن نزد تـو و اسـباب آن به دست تـوست و تـویی که آن را بـا لطف خویش تقسـیم میکنی و با رحمت خود برای آن سـبب فراهم می سازی، خدایا، پس بر محمد و خاندان او درود فرست و بارپروردگارا، روزی خود را بر من گسترده سـاز و به دست آوردنش را برایم آسـان نما و جای دریافتش را نزدیک قرار ده و با طلب آنچه برایم در آن روزی مقـدر نکرده ای به زحمتم میفکن، چه تو از آزردن من بی نیازی و من به رحمتت نیازمنـدم، پس بر محمـد و خانـدان او درود فرست، و با لطف و فضل خویش بر بنده ات کرم نما، تو صاحب بخشش بزرگ هستی.

۲- خـدایا بر محمـد و خانـدان محمـد درود فرست و مرا به آن حقیقتی که در آن اختلاف شده، به اذن خود راهنمایی کن، تو هرکه را بخواهی به راه راست هدایت میکنی.

۳- خدایا برترین درودهایت را بر محمد و خاندان آن جانشـینان خشـنود و پسـندیده نثار کن، و برترین برکات خود را بر آنان سرازیر کن و سلام بر ایشان و بر ارواح و بدنهای پاکشان باد و رحمت و برکات خدا بر آنان باد

بْنَ أَبِی طَالِبٍ وَ أَمِتْنِی عَلَی مَا مَاتَ عَلَيْهِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عَلَيْهِ الْسَّلامُ. (۱)

و صد مرتبه بگو:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۲)

و صد مرتبه:

أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَافِيَهَ (۳)

و صد مرتبه:

أَسْتَجِيرُ بِاللَّهِ مِنَ الْنَّارِ (۴)

و صد مرتبه:

وَ أَسْأَلُهُ الْجَنَّهَ (۵)

و صد مرتبه:

أَسْأَلُ اللَّهَ الْحُورَ الْعِينَ .

لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِينُ (۶)

و صد مرتبه سوره «توحید» و صد مرتبه:

صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۷)

و صد مرتبه:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِيمِ (۸)

و صد مرتبه:

مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِيمِ. (۹)

آنگاه بگو:

أَصْبَحْتُ اللَّهُمَّ مُعْتَصِما بِذِمَامِکَ الْمَنِيعِ الَّذِی لا يُطَاوَلُ وَ لا يُحَاوَلُ مِنْ شَرِّ كُلِّ غَاشِمٍ وَ طَارِقٍ مِنْ سَائِرِ مَنْ خَلَقْتَ وَ مَا خَلَقْتَ مِنْ

خَلْقِکَ الصَّامِتِ وَ النَّاطِقِ فِی جُنَّهٍ مِنْ کُلِّ مَخُوفٍ بِلِبَاسٍ سَابِغَهٍ وَلاءِ أَهْلِ بَیْتِ نَبِیِّکَ مُحْتَجِباً مِنْ کُلِّ قَاصِدٍ لِی إِلَی أَذِیَّهٍ بِجِدَارٍ حَصِینٍ الْإِخْلاصِ فِی الاعْتِرَافِ بِحَقِّهِمْ وَ التَّمَسُّکِ بِحَبْلِهِمْ مُوقِنا أَنَّ الْحَقَّ لَهُمْ وَ مَعَهُمْ وَ فِیهِمْ وَ بِهِمْ أُوَالِی مَنْ وَالَوْا وَ أُجَانِبُ مَنْ جَانَبُوا فَأَعِذْنِی اللَّهُمَّ بِهِمْ مِنْ شَرِّ کُلِّ مَا أَتَّقِیهِ یَا عَظِیمُ حَجَزْتُ الْأَعَادِیَ عَنِّی بِبَدِیعِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ إِنَّا جَعَلْنَا مِنْ بَیْنِ أَیْدِیهِمْ سَدّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدّاً فَأَغْشَیْنَاهُمْ فَهُمْ لا یُبْصِرُونَ . (۱۰)

و این دعایی است که هر صبح و شام خوانده میشود.

و نیز دعایی است که امیر المؤمنین عَلَیْهِ الْسّلام شب هجرت

ص: ۳۰

۱- خدایا زنده بدار مرا بر آن دینی که علی بن ابی طالب را بر آن زنده داشتی، و بمیران مرا بر آن آیینی که علی بن ابی طالب (درود بر او) بر آن از دنیا رفت.

۲- از خدا آمرزش میخواهم و به سوی او بازمیگردم

۳- از خدا سلامت کامل می طلبم

۴- پناه میبرم به خدا از آتش دورخ.

۵- از او بهشت میخواهم.

۶- از خدا حور العین می طلبم. معبودی جز خدا نیست آن فرمانده و حقیقتِ آشکارِ هستی

۷- درود خدا بر محمد و خاندان محمد باد

۸- پاک و منزه است خدا و سپاس ویژه خداست و معبودی جز خدای یکتا نیست و خدا از هر وصفی برتر است و هیچ قدرت و نیرویی نیست جز آنکه به خدای بلندمرتبه باعظمت وابسته است.

۹- آنچه خدا بخواهد می شود، هیچ نیرو و قوتی نیست جز آنکه به خدای بلندمرتبه باعظمت وابسته است.

۱۰- خدایا صبح کردم درحالیکه پناه آورده ام به پناهگاه بلند و استوار تو، پناهگاهی که در معرض دستبرد و دگرگونی قرار نمی گیرد از شر هر بیدادگر و هر شبگرد رهزن از هر که و هرچه آفریدی، از آفریدگان خاموش و گویایت، در حفاظتی مصون از گزند هرچیز هراسناکی، همراه با لباسی ساخته از محبّت خاندان پیامبرت، و در پوششی استوار از هرکه قصد آزار مرا دارد در پس دیوار محکمی فراهم آمده، از اخلاص در اعتراف به حق اهل بیت و تمسک به رشته ولایتشان با یقین به اینکه حق از آن ایشان و با ایشان و در ایشان و پابرجا به وجود آن بزرگواران است. دوست دارم کسانیکه آنها دوست دارند و برکنارم از آنان که ایشان دوری می گزینند، خدایا پس به حقشان مرا از گزند هرچه که از آن پروا دارم پناه ده، ای بزرگ، از خود دور ساختم دشمنان را به یاری پدید آورنده آسمانها و زمین، همانطورکه قرآن می فرماید: در برابر و پشت سرشان سدی قرار دادیم پس دیدگان آنها را پوشاندیم، ازاین رو هرگز نمی بینند.

پیامبر صلّی اللّه و عَلَیْهِ و آله وقتی در جای آن حضرت خوابید خواند.

و در کتاب «تهذیب» روایت شده: هرکس بعد از نماز صبح ده مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِیمِ وَ بِحَمْدِهِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیم (۱)

خداوند او را از کوری و دیوانگی و جذام و فقر و ماندن زیر آوار و تباهی عقل به هنگام پیری در امان قرار میدهد.

و شیخ کلینی از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکس پس از نماز صبح و نماز مغرب هفت مرتبه بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ (۲)

خدا (تبارک و تعالی) هفتاد نوع از انواع بلاها را که آسان ترین آنها ریح (بیماری ورم معده) و پیسی (نوعی بیماری پوستی) و دیوانگی است از او برطرف سازد، و اگر شقی باشد نامش از دفتر اشقیا محو و در دیوان سعادتمندان ثبت شود.

و نیز از آن حضرت نقل کرده که برای امور دنیا و آخرت و رفع درد چشم، پس از نماز صبح و مغرب این دعا را بخوانند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْکَ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلِ النُّورَ فِی بَصَرِی وَ الْبَصِیرَهَ فِی دِینِی وَ الْیَقِینَ فِی قَلْبِی وَ الْإِخْلاصَ فِی عَمَلِی وَ السَّلامَهَ فِی نَفْسِی وَ السَّعَهَ فِی رِزْقِی وَ الشُّکْرَ لَکَ أَبَدا مَا أَبْقَیْتَنِی (۳)

شیخ ابن فهد در کتاب «عدّه الدّاعی» از امام رضا علیه السّلام روایت کرده: هرکس پس از نماز صبح این کلمات را ادا کند حاجتی نخواهد مگر آنکه برایش فراهم شود، و

۱- پاک و منزه است خدای بزرگ و سپاس از آن اوست و هیچ نیرو و توانی نیست جز انکه به خدای بلندمرتبه باعظمت وابسته است

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است، هیچ نیرو و توانی نیست مگر آنکه به خدای بلندمرتبه و باعظمت وابسته است.

۳- خدایا! به حق محمد و خاندان محمد بر تو، درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و قرار بده در دیده ام نور و در دینم بصیرت و در قلبم یقین و در عملم اخلاص، و در جانم سلامت و در روزی ام فراوانی و سپاس جاودان خویش را مادام که زنده ام نصیبم ساز.

خداوند آنچه برای او اهمیت دارد برایش آماده سازد، و آن کلمات این است:

بِسْمِ اللَّهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أُفَوِّضُ أَمْرِی إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّی كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَ نَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَ كَذَلِكَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِينَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَ فَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ مَا شَاءَ اللَّهُ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لا مَا شَاءَ النَّاسُ، (۱)

مَا شَاءَ اللَّهُ وَ إِنْ كَرِهَ النَّاسُ حَسْبِيَ الرَّبُّ مِنَ الْمَرْبُوبِينَ حَسْبِيَ الْخَالِقُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ حَسْبِيَ الرَّازِقُ مِنَ الْمَرْزُوقِينَ حَسْبِيَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ حَسْبِی مَنْ هُوَ حَسْبِی حَسْبِی مَنْ لَمْ يَزَلْ حَسْبِی حَسْبِی مَنْ كَانَ مُذْ كُنْتُ لَمْ يَزَلْ حَسْبِی حَسْبِيَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. (۲)

حکایت نافعه برای گشایش کار

مؤلف گوید: شیخ ما ثقه الاسلام نوری (نور الله مرقده) در کتاب دار السلام از شیخ خود مرحوم خلد مقام عالم ربانی، جناب حاج ملّا فتحعلی سلطان آبادی نقل فرموده: که فاضل مقدس آخوند ملّا محمّد صادق عراقی در نهایت سختی و پریشانی و بدحالی بود و به هیچ وجه در کارش گشایشی فراهم نمی آمد تا آنکه شبی در خواب دید که در یک وادی خیمه بزرگی با گنبدی برپاست، پرسید این خیمه از کیست؟ گفتند: از کهف حصین (دژ محکم) و غیاث مضطر مستکین [یاری گر بیچاره درمانده] امام قائم حضرت مهدی و امام منتظر مرضیّ عجلّ اللّه فرجه میباشد.

پس باشتاب خدمت آن حضرت شرفیاب شد و سختی حال خود

۱- به نام خدا، درود خدا بر محمد و خاندانش، کارهایم را تنها به خدا واگذار می کنم چه خدا به حال بندگان خویش آگاه است (غافر آیه ۴۵) پس خدا او را از نیرنگ آنها نگاه داشت، معبودی جز تو نیست، پاك و منزهی، همانا من از ستمکاران بودم، پس به درخواست او (یونس) پاسخ گفتیم و او را از غم رهانیدیم و بدینسان مؤمنان را رهایی میبخشیم [انبیاء: ۸] خدا ما را بس است و نیکو وکیلی است پس همراه با نعمت و فضل خدا و درحالیکه هیچ آسیبی به آنها نرسیده بود بازگشتند: آنچه خدا بخواهد همان می شود، هیچ نیرو و توانی نیست جز آنکه به خدا متکی است. آنچه خدا بخواهد آن میشود نه آنچه مردمان بخواهند،

۲- آنچه خدا بخواهد خواهد شد گرچه مردمان خوش ندارند، پروردگار از یاری پروردگان، آفریدگار از کمك آفریده ها، روزی دهنده از لطف روزی خواران، خدای یکتا پروردگار جهانیان کفایتم می کند، مرا بس است آن که به حقیقت مرا بس است، مرا بس است آن که همواره مرا بس است، مرا بس است آن که همواره از آنگاه که بوده ام مرا بس بوده است، مرا بس است خدایی که معبودی جز او نیست، بر او توکل نمودم، و اوست پروردگار عرش بزرگ.

را به آن جناب عرضه داشت و از آن بزرگوار دعایی برای گشایش کار و رفع اندوه خویش خواست، امام عصر او را به سیّدی از اولاد خود ارجاع نمود و به او و خیمه اش اشاره فرمود.

آخوند از خدمت حضرت مرخص شده و به خیمه ای که حضرت به آن اشاره فرموده بود رفت، دید که سیّد سند و حبر معتمد [دانشمند مورد اطمینان] عالم امجد مؤید، جناب آقا سید محمّد سلطان آبادی است که در آن خیمه روی سجّاده نشسته مشغول دعا و قرائت است.

آخوند به محضر سیّد سلام کرد و حکایت حال خود را برای او بازگفت.

سیّد او را برای گشایش کار و فراخی روزی دعایی تعلیم کرد.

پس از بیدار شدن از خواب درحالیکه آن دعا در خاطر او بود قصد خانه سیّد کرد با آنکه آخوند پیش از این خواب با سیّد به دلیلی که بیان نمیکرد رابطه خوبی نداشت و او را ترک گفته بود، چون به خدمت سید رسید او را به همان صورت که در خواب دیده بود مشاهده کرد که در مصلّایش نشسته مشغول ذکر و استغفار است، به سیّد سلام کرد، سیّد جواب سلامش را داد و لبخندی زد، چنان که گویا از داستان آگاه باشد! پس آخوند از سیّد برای گشایش امر خد دعایی خواست.

سیّد همان دعایی را که در خواب به او آموخته بود تعلیم کرد، آخوند مشغول به آن دعا شد و در اندک مدتی دنیا از هرسو به او روی آورد و از سختی و تنگدستی بیرون آمد.

مرحوم حاج ملّا فتحعلی رحمه اللّه از سیّد به

مدح شایسته ای تعریف می کرد و چندی به زیارتش نایل شده و زمانی چندهم شاگردی او را نموده بود.

سیّد در خواب و بیداری به آخوند سه چیز را تعلیم نموده بود اوّل: آنکه پس از فجر دست بر سینه گذارد و هفتاد مرتبه یا فتّاح [ای گشاینده مشکلات] گوید.

دوّم: آنکه به خواندن این دعا که در کتاب کافی است مداومت نماید.

دعایی که حضرت رسول صلّی اللّه علیه و آله به فردی از صحابه خویش که به ناخوشی و پریشانی مبتلا بود تعلیم داد و از برکت خواندن این دعا ناخوشی و پریشانی در اندک زمانی از او برطرف گشت:

لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلّا بِاللّهِ تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذِی لا یَمُوتُ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ کَبِّرْهُ تَکْبِیراً. (۱)

سوّم: آنکه به دنبال نمازهای صبح دعایی را که از شیخ بزرگوار ابن فهد روایت شده، بخواند.

این اوراد و اذکار را باید غنیمت شمرد و به خواندن آنها اهتمام داشت و از فوائدش غفلت نکرد.

و بدان که سجده شکر بعد از نمازها مستحب مؤکد است و دعاها و اذکار بسیاری در آن حال وارد شده است، از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده که اگر خواهی در سجده شکر صد مرتبه «شُکراً شُکراً» بگو و اگر خواهی صدر مرتبه «عَفْوَاً عَفْوَاً» و نیز از آنحضرت نقل شده: کمترین ذکری که در این سجده گویند آن است که سه مرتبه بگویند: «شُکْرَاللّه»

دعای وقت طلوع و غروب آفتاب

آگاه باش که برای هنگام طلوع آفتاب و غروب آن، دعاها

۱- هیچ نیرو و توانی نیست مگر آنکه به خدا متکی است، توکل دارم بر زنده جاودانی که هرگز نمی میرد و سپاس خدای را که فرزندی نگرفته، و او را در فرمانروایی انبازی نیست و نیست برای او سرپرستی از خوار و ناتوانی، و او را آنچنان که شاید بزرگ شمار.

و اذکـار بسـیاری از حضـرت رسول صـلّی اللّه علیه و آله و ائمه طـاهرین علیهم السّـلام روایت شـده، و نیز تشویق و ترغیب بی شمار بر محافظت این دو زمان چه در آیات و چه در اخبار وارد شده.

و مـا در این مختصـر به ذکر چنـد دعـای معتبر اکتفا میکنیم: اوّل: مشایـخ حـدیث به سـندهای معتبر از امام صادق علیه السّـلام روایت کرده انـد که بر هر مسـلمان واجب و لازم است که این دعـا را ده مرتبه پیش از طلوع آفتاب و ده مرتبه پیش از غروب آن بخواند:

لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْـدَهُ لا شَـرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ یُمِیتُ وَ یُحْیِی وَ هُوَ حَیٌّ لا یَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ . (۱)

و در بعضی از روایات آمده: که اگر این دعا ترک شد لازم است قضا شود.

دوم: در روایات معتبر همچنان از آن حضرت وارد شده: که پیش از طلوع و غروب آفتاب ده مرتبه بگو:

أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِیعِ الْعَلِیمِ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّیَاطِینِ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ یَحْضُرُونِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ. (۲)

سوم: از آن حضرت روایت شده: چه چیز شما را بازمیدارد از اینکه در هر صبح و شام این دعا را سه مرتبه بخوانید:

اللَّهُمَّ مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِی عَلَی دِینِکَ وَ لا تُزِغْ قَلْبِی بَعْـدَ إِذْ هَدَیْتَنِی وَ هَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ وَ أَجِرْنِی مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِکَ اللَّهُمَّ امْدُدْ لِی فِی عُمْرِی وَ أَوْسِعْ عَلَیَّ فِی رِزْقِی وَ انْشُرْ عَلَیَّ رَحْمَتَکَ وَ إِنْ کُنْتُ عِنْدَکَ فِی أُمِّ

۱- شایسـته پرستشی جز خدای یکتا نیست، یگانه است و انبازی ندارد، فرمانروایی هستی و ستایش تنها زیبنده اوست. زنده می کنـد و می میرانـد و می میراند و زنده می نماید، و فردی زنده ای است که هرگز نمی میرد، نیکی تنها به دست اوست، و او بر هر چیزی تواناست.

۲- پناه میبرم به خدای شـنوای دنا از وسوسه های پنهانی شـیاطین، پناه میبرم به خدا از اینکه شـیاطین برگردم جمع شوند، همانا تنها خدا شنوا و داناست.

الْکِتَابِ شَقِیّاً فَاجْعَلْنِی سَعِیداً فَإِنَّکَ تَمْحُو مَا تَشَاءُ وَ تُثْبِتُ وَ عِنْدَکَ أَمُّ الْکِتَابِ. (۱)

چهارم: از آن حضرت روایت شده: که این دعا را هر صبح و هر شام بخوان:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ وَ لا یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ غَیْرُهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ کَمَا یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُحْمَدَ الْحَمْدُ لِلَّهِ کَمَا هُوَ أَهْلُهُ اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِی فِی کُلِّ خَیْرٍ أَدْخَلْتَ فِیهِ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَخْرِجْنِی مِنْ کُلِّ شَرٍّ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲)

پنجم: در هر صبح و شام ده مرتبه بگو:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ . (۳)

فصل سوم: دعاهای ایام هفته

دعای روز شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیم (۴)

بِسْمِ اللَّهِ کَلِمَهِ الْمُعْتَصِمِینَ وَ مَقَالَهِ الْمُتَحَرِّزِینَ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ تَعَالَی مِنْ جَوْرِ الْجَائِرِینَ وَ کَیْدِ الْحَاسِدِینَ وَ بَغْیِ الظَّالِمِینَ وَ أَحْمَدُهُ فَوْقَ حَمْدِ الْحَامِدِینَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْوَاحِدُ بِلا شَرِیکٍ وَ الْمَلِکُ بِلا تَمْلِیکٍ لا تُضَادُّ فِی حُکْمِکَ وَ لا تُنَازَعُ فِی مُلْکِکَ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ أَنْ تُوزِعَنِی مِنْ شُکْرِ نُعْمَاکَ مَا تَبْلُغُ بِی غَایَهَ رِضَاکَ (۵) وَ أَنْ تُعِینَنِی عَلَی طَاعَتِکَ وَ لُزُومِ عِبَادَتِکَ وَ اسْتِحْقَاقِ مَثُوبَتِکَ بِلُطْفِ عِنَایَتِکَ وَ تَرْحَمَنِی بِصَدِّی [وَ صُدَّنِی] عَنْ مَعَاصِیکَ مَا أَحْیَیْتَنِی وَ تُوَفِّقَنِی لِمَا یَنْفَعُنِی مَا أَبْقَیْتَنِی وَ أَنْ تَشْرَحَ بِکِتَابِکَ صَدْرِی وَ تَحُطَّ بِتِلاوَتِهِ وِزْرِی وَ تَمْنَحَنِی السَّلامَهَ فِی دِینِی وَ نَفْسِی وَ لا تُوحِشَ بِی أَهْلَ أُنْسِی وَ تُتِمَّ إِحْسَانَکَ فِیمَا بَقِیَ مِنْ عُمْرِی کَمَا أَحْسَنْتَ فِیمَا مَضَی مِنْهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۶)

دعای روز یکشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیم (۷)

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی لا أَرْجُو

۱- خدایا ای دگرگون کننده دلها و دیده ها، دلم را بر دینت ثابت بدار و آن را پس از اینکه به راهم آوردی گمراه مساز و از نزد خود بر من رحمتی ببخش زیرا تویی که بسیار بخشنده ای و به رحمتت از آتش پناهم ده. خدایا بر عمرم بیفزا، و در روزیم وسعت عنایت کن، و رحمتت را بر من بگستران، و اگر نزد تو در کتاب تقدیر و سرنوشت بد فرجام هستم مرا نیکبخت گردان چرا که تو آنچه را بخواهی محو و آنچه را بخواهی ثبت می نمایی و کتاب تقدیر و سرنوشت در اختیار توست.

۲- ستایش خدای را که آنچه خواهد انجام دهد، و غیر او آنچه را خواهد نمیتواند انجام دهد، ستایش خدای را چنان که می پسندد ستوده شود، ستایش خدای را چنان که شایسته آن است، بار خدایا! مرا در هر خیری که محمد و خاندان محمد را در ان وارد نمودی وارد نما، و مرا از هر شرّی دعاهای ایّام هفته که محمد و خاندان محمد را از آن خارج نمودی خارج نما، درود خدا بر محمد و خاندان محمد.

۳- پاك و منزه است خدا و ستایش تنها از آن خداست و شایسته پرستش جز خدای یکتا نیست و خدا از هر وصفی برتر است.

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۵- به نام خدا که کلمه پناه جویان و گفتار پرهیزگاران است و پناه می برم به خدای بلندمرتبه از ستم ستمگران و نیرنگ حسودان و سرکشی ظالمان و او را می ستایم ستایشی برتر از ستایش ستایشگران، خدایا! تویی یگانه بی انباز، و پادشاه علی الاطلاق، در فرمانروایی ات مخالفت نشوی، و در پادشاهی ات هماوردی نداری، از تو میخواهم که بر بنده و فرستاده ات محمد درود فرستی، و سپاس نعمت هایت را چنان قسمت من کن که مرا به کمال خشنودی ات نایل گرداند

۶- و به برکت عنایت خویش بر طاعت و مداومت عبادت خود و شایستگی پاداشت یاری نمایی و تا زنده ام به بازداشتن از گناهانت بر من مهر ورزی و تا پایان عمر بر انجام آنچه بهره ام رساند توفیقم دهی، و به کتاب خود (قرآن) برای پذیرش حق، سینه ام را فراخ گردانی و بار گناهانم را با تلاوتش از نامه اعمالم فرو ریزی و در دین و جانم به من سلامت بخشی و کسانی که به آنها انس گرفته ام از من وحشت زده نکنی و در باقیمانده عمر احسانت را بر من تمام نمایی چنان که در گذشته عمرم بر من احسان نمودی. ای مهربان ترین مهربانان.

۷- به نام خدا که رحتمش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

إلا فَضْلَهُ وَ لا أَخْشَى إلّا عَدْلَهُ وَ لا أَعْتَمِدُ إلّا قَوْلَهُ وَ لا أَمْسِكَ إلّا بِحَبْلِهِ بِكَ أَسْتَجِيرُ يَا ذَا الْعَفْوِ وَ الرِّضْوَانِ مِنَ الظُّلْمِ وَ الْعُدْوَانِ وَ مِنْ غِيَرِ الزَّمَانِ وَ تَوَاتُرِ الْأَحْزَانِ وَ طَوَارِقِ الْحَدَثَانِ وَ مِنِ انْقِضَاءِ الْمُدَّهِ قَبْلَ التَّأَهُّبِ وَ الْعُدَّهِ وَ إِيَّاكَ أَسْتَرْشِدُ لِمَا فِيهِ الصَّلاحُ وَ الْإِصْلاحُ وَ بِكَ أَسْتَعِينُ فِيمَا يَقْتَرِنُ بِهِ النَّجَاحُ وَ الْإِنْجَاحُ وَ إِيَّاكَ أَرْغَبُ فِي لِبَاسِ الْعَافِيَهِ وَ تَمَامِهَا وَ شُمُولِ السَّلامَهِ وَ دَوَامِهَا وَ أَعُوذُ بِكَ يَا رَبِّ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَ أَحْتَرِزُ بِسُلْطَانِكَ مِنْ جَوْرِ السَّلاطِينِ، (۱) فَتَقَبَّلْ مَا كَانَ مِنْ صَلاتِي وَ صَوْمِي وَ اجْعَلْ غَدِي وَ مَا بَعْدَهُ أَفْضَلَ مِنْ سَاعَتِي وَ يَوْمِي وَ أَعِزَّنِي فِي عَشِيرَتِي وَ قَوْمِي وَ احْفَظْنِي فِي يَقَظَتِي وَ نَوْمِي فَأَنْتَ اللَّهُ خَيْرٌ حَافِظا وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ فِي يَوْمِي هَذَا وَ مَا بَعْدَهُ مِنَ الْآحَادِ مِنَ الشِّرْكِ وَ الْإِلْحَادِ وَ أُخْلِصُ لَكَ دُعَائِي تَعَرُّضاً لِلْإِجَابَهِ وَ أُقِيمُ عَلَى طَاعَتِكَ رَجَاءً لِلْإِثَابَهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ خَيْرِ خَلْقِكَ الدَّاعِي إِلَى حَقِّكَ وَ أَعِزَّنِي بِعِزِّكَ الَّذِي لا يُضَامُ وَ احْفَظْنِي بِعَيْنِكَ الَّتِي لا تَنَامُ وَ اخْتِمْ بِالانْقِطَاعِ إِلَيْكَ أَمْرِي وَ بِالْمَغْفِرَهِ عُمْرِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ. (۲)

دعای روز دوشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۳)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُشْهِدْ أَحَداً حِينَ فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ لا اتَّخَذَ مُعِيناً حِينَ بَرَأَ النَّسَمَاتِ لَمْ يُشَارَكْ فِي الْإِلَهِيَّهِ وَ لَمْ يُظَاهَرْ فِي الْوَحْدَانِيَّهِ كَلَّتِ الْأَلْسُنُ عَنْ غَايَهِ صِفَتِهِ وَ الْعُقُولُ عَنْ كُنْهِ مَعْرِفَتِهِ وَ تَوَاضَعَتِ الْجَبَابِرَهُ لِهَيْبَتِهِ وَ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِخَشْيَتِهِ وَ انْقَادَ كُلُّ عَظِيمٍ لِعَظَمَتِهِ فَلَكَ الْحَمْدُ مُتَوَاتِراً مُتَّسِقاً وَ مُتَوَالِياً مُسْتَوْسِقاً [مُسْتَوْثِقا] وَ صَلَوَاتُهُ

۱- به نام خدایی که جز به فضل و بخشش او امید نبستم، و جز از عدالت او نهراسم، و جز به سخن او اعتماد نمیکنم، و جز به ریسمانش چنگ نزنم، تنها به تو پناه میآورم ای خدای بخشایش گر مهربان از ستم و دشمنی، و مصائب روزگار و اندوه های پیاپی و پیش آمدهای ناگوار دوران و از گذشت عمر پیش از مهیّا شدن و توشه برداشتن و تنها از تو راهنمائی میجویم به سوی آنچه خیر و صلاح من در آن است و فقط از تو یاری میخواهم در آنچه پیروزی و رستگاری با آن همراه است، و در پوشیدن لباس عافیت و کمال آن و فراگیری سلامتی و دوام آن تنها به تو دل میبندم و به تو پناه میآورم ای پروردگار من از وسوسه های شیاطین و به یاری سلطنت تو دوری میجویم از ستم پادشاهان،

۲- پس آنچه از نماز و روزه ام صورت گرفته پذیرا باش و فردا و روزهای پس از آن مرا بهتر از این ساعت و امروزم قرار ده و مرا در بین خویشاوندان و بستگانم عزیز گردان، و در بیداری و خواب نگهدارم باش، چرا که تویی خدا و بهترین نگهدار و تویی مهربان ترین مهربانان. خدایا من در امروزم و یکشنبه های دیگر از شرک و بیدینی، به سوی تو بیزاری میجویم و دعایم را تنها برای تو خالص میکنم تا در معرض اجابت قرار گیرد، و به امید پاداش تو بر طاعتت پایداری میکنم، پس درود فرست بر بهترین آفریده ات محمّد آن که دعوت کننده مردم به حقانیّت تو بود و مرا عزیز گردان با عزّت ذلّت ناپذیر خود و به دیده بی خواب خودت حفظ کن، و کارم را با گسستن از همه خلق و پیوستن به تو و عمرم را با آمرزش خویش پایان بخش، همانا تویی بسیار آمرزنده و مهربان.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

عَلَى رَسُولِهِ أَبَداً وَ سَلامُهُ دَائِماً سَرْمَداً اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ يَوْمِی هَذَا صَلاحا وَ أَوْسَطَهُ فَلاحاً وَ آخِرَهُ نَجَاحا، (۱) وَ أَعُوذُ بِکَ مِنْ يَوْمٍ أَوَّلُهُ فَزَعٌ وَ أَوْسَطُهُ جَزَعٌ وَ آخِرُهُ وَجَعٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَغْفِرُکَ لِكُلِّ نَذْرٍ نَذَرْتُهُ وَ كُلِّ وَعْدٍ وَعَدْتُهُ وَ كُلِّ عَهْدٍ عَاهَدْتُهُ ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ وَ أَسْأَلُکَ فِی مَظَالِمِ عِبَادِکَ عِنْدِی فَأَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عَبِيدِکَ أَوْ أَمَةٍ مِنْ إِمَائِکَ كَانَتْ لَهُ قِبَلِی مَظْلِمَةٌ ظَلَمْتُهَا إِيَّاهُ فِی نَفْسِهِ أَوْ فِی عِرْضِهِ أَوْ فِی مَالِهِ أَوْ فِی أَهْلِهِ وَ وَلَدِهِ أَوْ غِيبَةٌ اغْتَبْتُهُ بِهَا أَوْ تَحَامُلٌ عَلَيْهِ بِمَيْلٍ أَوْ هَوًى أَوْ أَنَفَةٍ أَوْ حَمِيَّةٍ أَوْ رِيَاءٍ أَوْ عَصَبِيَّةٍ غَائِباً كَانَ أَوْ شَاهِداً وَ حَيّاً كَانَ أَوْ مَيِّتاً فَقَصُرَتْ يَدِی وَ ضَاقَ وُسْعِی عَنْ رَدِّهَا إِلَيْهِ وَ التَّحَلُّلِ مِنْهُ، (۲) فَأَسْأَلُکَ يَا مَنْ يَمْلِکُ الْحَاجَاتِ وَ هِیَ مُسْتَجِيبَةٌ لِمَشِيَّتِهِ وَ مُسْرِعَةٌ إِلَى إِرَادَتِهِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُرْضِيَهُ عَنِّی بِمَا [بِمَ] شِئْتَ وَ تَهَبَ لِی مِنْ عِنْدِکَ رَحْمَةً إِنَّهُ لا تَنْقُصُکَ الْمَغْفِرَةُ وَ لا تَضُرُّکَ الْمَوْهِبَةُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ أَوْلِنِی فِی كُلِّ يَوْمٍ إِثْنَيْنِ نِعْمَتَيْنِ مِنْکَ ثِنْتَيْنِ سَعَادَةً فِی أَوَّلِهِ بِطَاعَتِکَ وَ نِعْمَةً فِی آخِرِهِ بِمَغْفِرَتِکَ يَا مَنْ هُوَ الْإِلَهُ وَ لا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ سِوَاهُ (۳)

دعای روز سه شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۴)

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ الْحَمْدُ حَقُّهُ كَمَا يَسْتَحِقُّهُ حَمْداً كَثِيراً وَ أَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ نَفْسِی إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلا مَا رَحِمَ رَبِّی وَ أَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ الَّذِی يَزِيدُنِی ذَنْباً إِلَى ذَنْبِی وَ أَحْتَرِزُ بِهِ مِنْ كُلِّ جَبَّارٍ فَاجِرٍ وَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ وَ عَدُوٍّ قَاهِرٍ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ جُنْدِکَ فَإِنَّ جُنْدَکَ هُمُ الْغَالِبُونَ

۱- ستایش خدای را که هنگام آفرینش آسمانها و زمین احدی را گواه نساخت و به گاه ایجاد جانداران یاوری نگرفت، در پرستش انبازی ندارد، و در یکتایی اش پشتیبانی نخواهد، زبانها از بیان حقیقت وصفش درمانده و خردها از ژرفای معرفتش وامانده و گردنکشان در برابر عظمتش فروتن و چهره ها از بیم او متواضع گشته و هر بزرگی در برابر بزرگیش تسلیم گشته است. ستایش پیاپی و پیوسته و دنباله دار و پایدار تنها توراست، و رحمت همیشگی و درود جاودان و بی پایان او بر رسولش باد. بار خدایا! ابتدای امروزم را خیر و صلاح، و میانه امروز را رستگاری و پایانش را کامیابی قرار ده

۲- و به تو پناه می آورم از روزی که آغازش شیون و میانش بیتابی، و پایانش دردمندی است، خدایا! از تو آمرزش میطلبم برای هر نذری که کردم و هر وعده ای که دادم و هر پیمانی که بستم سپس به آن وفا نکردم و ادای حقوق بندگانت را که بر عهده دارم از تو درخواست میکنم، پس هر بنده ای از بندگانت و هر کنیزی از کنیزانت که او را نزد من حقّی پایمال شده باشد که در آن به جان یا آبرو یا مال، یا خانواده اش یا فرزندش ستم روا داشته ام یا غیبتی از او کرده ام یا بر اثر میل خود یا خواهش دل یا تکبّر یا غضب یا خودنمایی یا تعصّب بر او یاری نهاده ام، این بنده یا کنیزت غایب باشد یا حاضر، زنده باشد یا مرده، و دستم کوتاه شده و وسعم نمی رسد از پرداخت آن حق یا طلب حلالیت از او،

۳- از تو میخواهم ای کسی که رفع نیازها در اختیار اوست، و آن حاجات در مقابل مشیّت او اجابت پذیر و به جانب اراده اش شتابانند که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و آن بنده را که بر او ستمی کردم هرگونه که خواهی از من راضی گردانی و از جانب خود مرا رحمت عطا نمایی، چه آمرزیدن از تو نکاهد و بخشیدن به تو زیان نرساند، ای مهربان ترین مهربانان

خدایا! در هر دوشنبه از سوی خویش دو نعمت بر من عطا کن، خوشبختی بندگی ات را در آغازش، و نعمت آمرزشت را در پایانش، ای آن که تنها او شایسته پرستش است و جز او کسی گناهان را نیامرزد.

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

وَ اجْعَلْنِی مِنْ حِزْبِکَ فَإِنَّ حِزْبَکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ، (۱) وَ اجْعَلْنِی مِنْ أَوْلِیَائِکَ فَإِنَّ أَوْلِیَاءَکَ لا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَ لا هُمْ یَحْزَنُونَ اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِی دِینِی فَإِنَّهُ عِصْمَهُ أَمْرِی وَ أَصْلِحْ لِی آخِرَتِی فَإِنَّهَا دَارُ مَقَرِّی وَ إِلَیْهَا مِنْ مُجَاوَرَهِ اللِّئَام مَفَرِّی وَ اجْعَلِ الْحَیَاهَ زِیَادَهً لِی فِی کُلِّ خَیْرٍ وَ الْوَفَاهَ رَاحَهً لِی مِنْ کُلِّ شَرٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ ، (۲) وَ تَمَامِ عِدَّهِ الْمُرْسَلِینَ وَ عَلَی آلِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ وَ أَصْحَابِهِ الْمُنْتَجَبِینَ وَ هَبْ لِی فِی الثُّلَثَاءِ ثَلاثاً لا تَدَعْ لِی ذَنْباً إِلا غَفَرْتَهُ وَ لا غَمّاً إِلا أَذْهَبْتَهُ وَ لا عَدُوّاً إِلّا دَفَعْتَهُ بِبِسْمِ اللَّهِ خَیْرِ الْأَسْمَاءِ بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ أَسْتَدْفِعُ کُلَّ مَکْرُوهٍ أَوَّلُهُ سَخَطُهُ وَ أَسْتَجْلِبُ کُلَّ مَحْبُوبٍ أَوَّلُهُ رِضَاهُ فَاخْتِمْ لِی مِنْکَ بِالْغُفْرَانِ یَا وَلِیَّ الْإِحْسَانِ (۳)

دعای روز چهارشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیم (۴)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ اللَّیْلَ لِبَاساً وَ النَّوْمَ سُبَاتاً وَ جَعَلَ النَّهَارَ نُشُوراً لَکَ الْحَمْدُ أَنْ بَعَثْتَنِی مِنْ مَرْقَدِی وَ لَوْ شِئْتَ جَعَلْتَهُ سَرْمَداً حَمْداً دَائِماً لا یَنْقَطِعُ أَبَدا وَ لا یُحْصِی لَهُ الْخَلائِقُ عَدَدا اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ أَنْ خَلَقْتَ فَسَوَّیْتَ وَ قَدَّرْتَ وَ قَضَیْتَ وَ أَمَتَّ وَ أَحْیَیْتَ وَ أَمْرَضْتَ وَ شَفَیْتَ وَ عَافَیْتَ وَ أَبْلَیْتَ وَ عَلَی الْعَرْشِ اسْتَوَیْتَ وَ عَلَی الْمُلْکِ احْتَوَیْتَ أَدْعُوکَ دُعَاءَ مَنْ ضَعُفَتْ وَسِیلَتُهُ وَ انْقَطَعَتْ حِیلَتُهُ وَ اقْتَرَبَ أَجَلُهُ ، (۵) وَ تَدَانَی فِی الدُّنْیَا أَمَلُهُ وَ اشْتَدَّتْ إِلَی رَحْمَتِکَ فَاقَتُهُ وَ عَظُمَتْ لِتَفْرِیطِهِ حَسْرَتُهُ وَ کَثُرَتْ زَلَّتُهُ وَ عَثْرَتُهُ وَ خَلُصَتْ لِوَجْهِکَ تَوْبَتُهُ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ وَ ارْزُقْنِی شَفَاعَهَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ لا تَحْرِمْنِی

۱- ستایش خداراست و سپاس برازنده او آنچنان که شایسته حضرت اوست، ستایشی بسیار و به او پناه میبرم از شر نفسم چه نفس همانا به زشتی بسیار فرمان می دهد جز آنکه پروردگارم رحم کند، و به خدا پناه میبرم از گزند شیطانی که گناه بر گناهم می افزاید، و به قدرت او از هر گردنکش نابکار و پادشاه ستمکار و دشمن قهّار، دوری میجویم، خدایا مرا از سپاهیانت قرار ده، چرا که همانا تنها سپاه تو پیروز است، و مرا از حزب خود قرار ده که تنها حزب تو رستگار است

۲- و هم از دوستانت قرارم ده که بر دوستانت ترسی نیست و اندوهگین نمی شوند، خدایا دینم را برایم سامان ده که آن وسیله در امان بودن و دوری من از گناه است و آخرتم را آباد ساز که آنجا خانه پایدار من و گریزگاهم از همسایگی دون صفتان است و زندگی را برایم زمینه افزونی در هر خیر و مرگم را برایم آرامش از هر گزندی قرار ده، بار خدایا بر محمّد خاتم پیامبران

۳- و کامل کننده شمار رسولان و بر خاندان پاک و پاکیزه او و بر یاران برگزیده اش درود فرست و در روز سه شنبه سه حاجتم را روا کن: گناهی برایم مگذار جز آنکه بیامرزی و نه اندوهی جز آنکه را برطرف سازی و نه دشمنی جز آنکه دور گردانی، به نام خدا که بهترین نام هاست، به نام خدا پروردگار زمین و آسمان، دوری هر ناخوشایندی را که ابتدایش خشم خداست، و نیل به هر محبوبی را که آغازش رضای اوست خواستارم، پس از سوی خود سرانجام را به آمرزش پایان ده ای سرچشمه نیکی.

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

۵- ستایش خدای را که شب را جامه و خواب را مایه آرامش و روز را زمینه تکاپو قرار داده، ستایش تنها تو را سزاست که مرا از خوابگـاهم برانگیختی و اگر میخواستی خوابم را جاودان میساختی، سـتایش دائم که هرگز پایان نیابـد، و سـپاس بیکران که آفریدگان از شـمارش آن ناتوانند، خدایا! سـتایش تنها شایسته توست که آفریدی و سامان دادی و اندازه مقرر نمودی و فرمان دادی و میرانـدی و زنـده کردی و بیمـار نمودی و درمـان کردی و بهبودی عنـایت فرمودی و فرسوده ساختی و بر عرش هستی استیلاـ یـافتی و بر فرمانروایی جهان چیره گشتی، تو را می خوانم همچون کسـی که وسـیله اش ناکارا گشـته و رشـته چاره اش گسسته و اجلش نزدیک شده

صُحْبَتُهُ إِنَّکَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ اقْضِ لِی فِی الْأَرْبَعَاءِ أَرْبَعا اجْعَلْ قُوَّتِی فِی طَاعَتِکَ وَ نَشَاطِی فِی عِبَادَتِکَ وَ رَغْبَتِی فِی ثَوَابِکَ وَ زُهْدِی فِیمَا یُوجِبُ لِی أَلِیمَ عِقَابِکَ إِنَّکَ لَطِیفٌ لِمَا تَشَاءُ

(۱)

دعای روز پنجشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۲)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَذْهَبَ اللَّیْلَ مُظْلِما بِقُدْرَتِهِ وَ جَاءَ بِالنَّهَارِ مُبْصِراً بِرَحْمَتِهِ وَ کَسَانِی ضِیَاءَهُ وَ أَنَا فِی نِعْمَتِهِ اللَّهُمَّ فَکَمَا أَبْقَیْتَنِی لَهُ فَأَبْقِنِی لِأَمْثَالِهِ وَ صَلِّ عَلَی النَّبِیِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لا تَفْجَعْنِی فِیهِ وَ فِی غَیْرِهِ مِنَ اللَّیَالِی وَ الْأَیَّامِ بِارْتِکَابِ الْمَحَارِمِ وَ اکْتِسَابِ الْمَآثِمِ وَ ارْزُقْنِی خَیْرَهُ وَ خَیْرَ مَا فِیهِ وَ خَیْرَ مَا بَعْدَهُ وَ اصْرِفْ عَنِّی شَرَّهُ وَ شَرَّ مَا فِیهِ وَ شَرَّ مَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ إِنِّی بِذِمَّهِ الْإِسْلامِ أَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ وَ بِحُرْمَهِ الْقُرْآنِ أَعْتَمِدُ عَلَیْکَ وَ بِمُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ أَسْتَشْفِعُ لَدَیْکَ ، (۳) فَاعْرِفِ اللَّهُمَّ ذِمَّتِیَ الَّتِی رَجَوْتُ بِهَا قَضَاءَ حَاجَتِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ اقْضِ لِی فِی الْخَمِیسِ خَمْساً لا یَتَّسِعُ لَهَا إِلا کَرَمُکَ وَ لا یُطِیقُهَا إِلّا نِعَمُکَ سَلامَهً أَقْوَی بِهَا عَلَی طَاعَتِکَ وَ عِبَادَهً أَسْتَحِقُّ بِهَا جَزِیلَ مَثُوبَتِکَ وَ سَعَهً فِی الْحَالِ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلالِ وَ أَنْ تُؤْمِنَنِی فِی مَوَاقِفِ الْخَوْفِ بِأَمْنِکَ وَ تَجْعَلَنِی مِنْ طَوَارِقِ الْهُمُومِ وَ الْغُمُومِ فِی حِصْنِکَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ تَوَسُّلِی بِهِ شَافِعاً یَوْمَ الْقِیَامَهِ نَافِعاً إِنَّکَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ (۴)

دعای روز جمعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۵)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ قَبْلَ الْإِنْشَاءِ وَ الْإِحْیَاءِ وَ الْآخِرِ بَعْدَ فَنَاءِ الْأَشْیَاءِ الْعَلِیمِ الَّذِی لا یَنْسَی مَنْ ذَکَرَهُ وَ لا یَنْقُصُ مَنْ شَکَرَهُ وَ لا یَخِیبُ مَنْ دَعَاهُ وَ لا یَقْطَعُ رَجَاءَ مَنْ رَجَاهُ

۱- و آرزویش در دنیا کاستی یافته و سخت بر رحمت تو نیازمند گشته و حیرتش بر اثر کوتاهی فزونی یافته و لغزش و افتادنش بسیار گشته و بازگشتش به سوی تو خالص شده است، پس بر محمّد خاتم پیامبران و بر خاندان پاکیزه و پاک نهاد او درود فرست، و شفاعت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش باد) را روزیام فرما و از همنشینی با او محرومم مساز، همانا تویی مهربان ترین مهربانان، خدایا! در چهارشنبه چهار حاجت مرا روا ساز، نیرویم را در طاعت خود و نشاطم را در بندگی خویش، و رغبتم را در پاداشت و بی رغبتی ام را در آنچه که موجب عذاب دردناک توست قرار ده، همانا آنچه را بخواهی لطف میفرمایی.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

۳- سپاس خدای را که شب تاریک را با قدرت خود برد و روز روشن را به رحمتش آورد و لباس پرفروغ آن را درحالیکه

قرین نعمتش بودم بر تن من کرد، خـدایا! همچنـان که مرا برای این روز نگـاه داشتی برای امثـال آن نیز پابرجا بـدار و بر پیامبر اسـلام محمّـد و خانـدان او درود فرست و مرا در این روز و شـبها و روزهـای دیگر به فاجعه انجام گناهان مبتلا مساز، خیر این روز و و خیر آنچه در آن است، و خیر بعـد از این روز را روزی ام گردان و شـرّ این روز و شـرّ آنچه در آن است و شـرّ بعد از آن را از من دور ساز. خدایا! من با گردن نهادن به دین اسـلام به سوی تو وسیله میجویم و با حرمت نهادن به قران بر تو اعتماد میکنم، و دوستی محمّد، بنده برگزیده است که (درود خدا بر او و خاندانش باد) نزد تو شفاعت میطلبم،

۴- پس بار خدایا پیمانی که روا شدن حاجتم را به آن امید بسـته ام به حساب اور، ای مهربان ترین مهربانان! بار خدایا در روز پنجشـنبه پنج حاجت مرا برطرف نما، که آنها را جز کرم تو گنجایش و جز نعمت های تو طاقت ندارد: سلامتی که با آن برای انجـام طاعتت نیرو گیرم و عبادتی که با آن سـزاوار پاداش فراوان تو گردم، و گشایشـی در حال، من با روزی حلال و اینکه به من با امن خویش در هنگامه های ترس امنیت دهی، و از هر غم و انـدوه کوبنـده در دژ اسـتوار خویش پناهم دهی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و چاره جویی ام را بوسـیله او شـفیع سودمندی برایم در روز قیامت قرار ده، به یقین تو مهربان ترین مهربانانی.

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهِدُکَ وَ کَفَیٰ بِکَ شَهِیداً وَ أَشْهِدُ جَمِیعَ مَلائِکَتِکَ وَ سُکَّانَ سَمَاوَاتِکَ وَ حَمَلَهَ عَرْشِکَ وَ مَنْ بَعَثْتَ مِنْ أَنْبِیَائِکَ وَ رُسُلِکَ وَ أَنْشَأْتَ مِنْ أَصْنَافِ خَلْقِکَ أَنِّی أَشْهَدُ أَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ، (۱) وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ وَ لا عَدِیلَ وَ لا خُلْفَ لِقَوْلِکَ وَ لا تَبْدِیلَ وَ أَنَّ مُحَمَّدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ عَبْدُکَ وَ رَسُولُکَ أَدَّیٰ مَا حَمَّلْتَهُ إِلَی الْعِبَادِ وَ جَاهَدَ فِی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حَقَّ الْجِهَادِ وَ أَنَّهُ بَشَّرَ بِمَا هُوَ حَقٌّ مِنَ الثَّوَابِ وَ أَنْذَرَ بِمَا هُوَ صِدْقٌ مِنَ الْعِقَابِ اللَّهُمَّ ثَبِّتْنِی عَلَیٰ دِینِکَ مَا أَحْیَیْتَنِی ، (۲) وَ لا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی وَ هَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَیٰ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِی مِنْ أَتْبَاعِهِ وَ شِیعَتِهِ وَ احْشُرْنِی فِی زُمْرَتِهِ وَ وَفِّقْنِی لِأَدَاءِ فَرْضِ الْجُمُعَاتِ وَ مَا أَوْجَبْتَ عَلَیَّ فِیهَا مِنَ الطَّاعَاتِ وَ قَسَمْتَ لِأَهْلِهَا مِنَ الْعَطَاءِ فِی یَوْمِ الْجَزَاءِ إِنَّکَ أَنْتَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ (۳)

فصل چهارم: فضیلت و اعمال شب و روز جمعه

فضیلت شب و روز جمعه

آگاه باش که شب و روز جمعه از سایر شب ها و روزها به صفت بلندی مقام و شرافت و نام آوری کاملا متمایز است.

از رسولان خدا صلّی اللّه علیه و آله روایت شده: که شب و روز جمعه بیست وچهار ساعت است و حق تعالی در هر ساعت آن ششصد هزار تن را از دوزخ آزاد می کند.

و از امام صادق علیه السّلام وارد شده: که هرکه ما بین ظهر روز پنجشنبه تا ظهر روز جمعه از دنیا برود، خدا او را از فشار قبر پناه دهد.

و نیز از آن حضرت روایت شده که

۱- ستایش خدای را که آغاز هستی است پیش از آفرینش و حیات بخشی، و پایان هستی است پس از نابودی هرچیز، دانایی که از یاد مبرد آن را که یادش کند و کم نگذارد از آنکه شکرش را به جای آورد و ناامید نسازد آن را که خواندش و قطع کند امید آن که به او امید بست. بار خدایا! تو را گواه میگیرم و تو برای گواهی کافی هستی و گواه میگیرم همه فرشتگانت و ساکنان آسمان هایت و نگهبانان عرشت و رسولان و پیامبرانی که برانگیختی، و انواع مخلوقات که آفریدی (همه و همه را گواه میگیرم) بر اینکه باور دارم که همانا تویی خدا، شایسته پرستشی جز تو نیست.

۲- یگانه ای؛شریکی نداری و بی همتایی و تخلف و تبدیلی در گفتارت نیست و اینکه محمّد که خدا بر او و خاندان او درود فرستد بنده و فرستاده توست. رسالتی را که بر عهده اش نهاده بودی به بندگانت ادا کرد و در راه خدا به حق کوشید و به پاداشی که حق است مژده داد و از عذابی که راست است بیم داد، خدایا! تا زنده ام مرا بر دین خود ثابت بدار

۳- و دلم را پس از آنکه به نور هدایت روشن نمودی گمراه مکن و از نزد خود رحمتی بر من ببخش چرا که، تنها تو بخشاینده ای، درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد و مرا از پیروان و شیعیان او قرار ده و در گروه او محشورم گردان، و بر انجام واجبات جمعه ها و طاعاتی که در ان بر من لازم نمودی توفیقم ده، و عطایی که در رستاخیز برای اهل جمعه قرار داده

ای نصیبم گردان، چه همانا تویی قدرتمند حکیم.

برای جمعه حق و حرمتی بسیار است مبادا حرمت آن را ضایع گردانی و در انجام عبادات حق تعالی و تقرب جستن به خدا با انجام کارهای شایسته و ترک همه محرّمات الهی در آن روز کوتاهی نمایی، زیرا خدا ثواب طاعات را در این روز دو چندان می سازد و گناهان را محو می کند، و درجات اهل ایمان را در دو جهان بلند می گرداند.

شب جمعه در فضیلت مانند روز است، پس اگر می توانی شب جمعه را تا صبح به نماز و دعا زنده بدار، به راستی که خدا در شب جمعه برای اضافه کردن کرامت اهل ایمان، فرشتگان را به آسمان اوّل می فرستند تا بر حسنات ایشان بیفزایند، و گناهانشان را محو کنند و حق تعالی عطایش گسترده و بسیار کریم است.

و نیز در حدیث معتبر از آن حضرت روایت شده: گاهی از اوقات شخص مؤمن برای حاجتی دعا می کند و حق تعالی قضای حاجتش را به تأخیر می اندازد تا در روز جمعه حاجتش را براورده سازد و به خاطر فضیلت جمعه درخواستش دو چندان برآورده شود.

و فرمود: آنگاه که برادران یوسف از حضرت یعقوب علیه السّلام درخواست کردند تا برای آمرزش گناهانشان از خدا طلب بخشش نماید، گفت: (سوف استغفر لکم ربّی یعنی: از پروردگارم برای شما طلب آمرزش خواهم کرد) و این تأخیر به آن سبب ود که این درخواست در سحر شب جمعه واقع گردد تا دعایش اجابت شود.

و نیز از آن حضرت روایت شده: چون شب جمعه فرا رسد، ماهیان دریا سر از آب بیرون آورند، و درندگان صحرا سر

برآورنـد و حق تعالی را ندا کنند که پروردگارا! ما را به سـبب گناه آدمیان عذاب مکن! و از حضـرت باقر علیه السّلام روایت شـده: حضـرت حـق سـبحانه و تعـالی فرشـته ای را در هر شـب جمعـه فرمـان می دهـد کـه از اول شـب تـا آخر شب از جـانب پروردگار جهانیان از بالای عرش ندا کند: آیا بنده مؤمنی هست که پیش از طلوع صـبح برای هر دو جهانش مرا بخواند، تا من درخواسـتش را اجابت کنم؟ آیا بنـده مؤمنی هست که پیش از طلوع صـبح از گناهش توبه کند تا توبه اش را بپذیرم؟ آیا بنده مـومنی هست که در روزی او تنـگ گرفته بـاشم، و پیش از طلوع صـبح از من بخواهـد که روزی اش را فزونی بخشم تـا به او فراخی در روزی دهم؟ آیا بنـده مؤمن بیماری هست که پیش از برآمـدن صـبح از من بخواهـد شـفایش دهم تا به او تندرستی ارزانی کنم؟ آیـا بنـده مؤمن غمگین در بنـدی هست که پیش از طلوع صـبح از من بخواهـد او را از بنـد برهانم و انـدوهش را برطرف سازم تا دعایش را اجابت نمایم؟ آیا بنده مؤمن سـتمدیده ای هست که پیش از طلوع صـبح دفع ستم ستمکار را از من بخواهد تا انتقام او را از سـتمکار بگیرم و حقّش را به وی بازگردانم فرشته حق این ندا را پیوسته تا طلوع صبح ادامه میدهد! از امیر المؤمنین علیه السّلام روایت شده: حق تعالی جمعه را از میان همه روزها انتخاب کرده و روزش را عید نموده و شب آن را در فضیلت همچون روزش گردانیده است، و از جمله

فضیلت های روز جمعه آن است که در آن روز هر حاجتی که از خدا درخواست شود برآورده می شود! و چنانچه جماعتی در اثر نافرمانی مستحق عذاب حق شوند چون شب و روز جمعه را دریابند و دعا کنند، خداوند عذاب را از ایشان برمیگرداند و نیز امور آینده را خدا در شب جمعه استوار و نهایی می گرداند.

اعمال شب جمعه

شب جمعه را اعمال بسیاری است که ما در اینجا تنها به ذکر چند عمل بسنده میکنیم.

اوّل: بسیار گفتن «سُبْحانَ اللّهِ، وَ اللّهُ أَکْبَر، وَ لَا إِلَه إِلاّ اللّهُ» و زیاد صلوات فرستادن، روایت شده: جمعه، شبش تابناك و روزش بس روشن است، پس ذکر «سبحان اللّه، و اللّه اکبر، و لا اله الاّ اللّه» بگوئید و بر محمّد و آل محمّد بسیار صلوات فرستید و در روایت دیگر آمده: که کمترین صلوات در این شب، صد مرتبه است، و هرچه بیشتر باشد بهتر است.

و از امام صادق علیه السّلام روایت شده: صلوات بر محمّد و آل محمّد در شب جمعه با هزار کار نیک برابر است و هزار گناه را پاك میکند و مقام انسان را هزار درجه بالا میبرد و مستحب است که پس از نماز عصر پنجشنبه تا آخر روز جمعه بر محمّد و آل محمّد بسیار صلوات فرستند.

و با سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هنگام عصر روز پنجشنبه فرشتگان از آسمان با قلم های طلا و صحیفه های نقره فرود میآیند و در عصر پنجشنبه و شب و روز جمعه تا هنگام غروب خورشید جز صلوات بر محمّد و خاندان آن حضرت چیزی ننویسند.

شیخ طوسی فرموده: در روز پنجشنبه مستحبّ است فرستادن هزار صلوات بر محمّد و آل محمّد.

و در آن بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ أَهْلِكْ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ. (۱)

و گفتن این صلوات صد مرتبه از بعد از عصر پنجشنبه تا آخر روز جمعه فضیلت بسیار دارد.

و نیز شیخ فرموده: مستحب است در آخر روز پنجشنبه به این صورت استغفار کنند:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ تَوْبَهَ عَبْدٍ خَاضِعٍ مِسْکِینٍ مُسْتَکِینٍ لا یَسْتَطِیعُ لِنَفْسِهِ صَرْفا وَ لا عَدْلا وَ لا نَفْعا وَ لا ضَرّا وَ لا حَیَاهً وَ لا مَوْتا وَ لا نُشُوراً وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عِتْرَتِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ الْأَخْیَارِ الْأَبْرَارِ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً . (۲)

دوّم: آنکه در شب جمعه این سوره ها را بخواند که از برای هریک فوائد و ثواب بسیار روایت شده: بنی اسرائیل [اسراء] کهف، سه طس [شعراء و نمل و قصص] سجده، یسی، ص، احقاف، واقعه، حم سجده، حم دخان، طور، اقتربت، جمعه و اگر فرصت نشد همه را تلاوت کند، واقعه و سوره های قبل از آن را انتخاب کند، زیرا از امام صادق علیه السّلام روایت شده هرکه در هر شب جمعه سوره «اسراء» را بخواند، نمی میرد تا خدمت حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف رسد و از اصحاب آن حضرت گردد و هرکه در هر شب جمعه سوره «کهف» را بخواند، نمی میرد مگر شهید و خداوند او را در قیامت با شهیدان محشور می کند و در قیامت همراه

۱- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و فرج ایشان را تعجیل نما، و دشمنانشان را از جن و انس از اولین و آخرین نابود فرما.

۲- طلب آمرزش می نمایم از خدایی که نیست معبودی جز او، زنده و پایدار است، و توبه می نمایم به سوی او توبه بنده فروتن بی چیز که فقیر و عاجز ناتوان است برای نفس خود و نه دفاعی و نه سودی و نه زیانی و نه زندگی و نه مرگی و نه رستاخیزی و درود خدا بر محمّد و خاندان او، پاک و پاکیزگان، از برگزیدگان و نیکان، و درود فراوان فرست.

ایشان نگاهش می دارد و هرکه در شب جمعه سوره های شعراء و نمل و قصص را تلاوت کند، از دوستان خدا گشته و در امان و حمایت حق تعالی قرار می گیرد و نیز در دنیا دچار فقر و تنگدستی نمی شود و خدا در آن جهان چندان از بهشت به او عطا کند که خشنود شود و بلکه افزون بر خشنودی اش بر او کرامت نماید، و صد زن زیبا چشم از زنان دلربای بهشت را به همسری او در آورد و هرکه در شب جمعه سوره سجده را بخواند خدا در قیامت نامه اعمالش را به دست راست او دهد و در حسابرسی اعمال بر او آسان گیرد.

و از دوستان محمّد و خاندان او باشد.

و به سند معتبر از امام باقر علیه السّلام روایت شده: هرکس هر شب جمعه سوره «ص» را قرائت کند، از خیر این جهان و جهان دیگر آن اندازه به او ببخشند که جز به پیامبری مرسل یا فرشته ای مقرّب نبخشیده و او را با هرکس از اهل خانه اش که بخواهد وارد بهشت کنند، حتی خدمتکاری که به او خدمت کرده باشد، هرچند از خانواده او به حساب نیاید و در حدّ شفاعت او نباشد.

و از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه در شب جمعه یا روز جمعه سوره «احقاف» را بخواند، در دنیا دچار بیم و هراس نشود و در روز قیامت از وحشت و ترس در امان باشد، و هرکه در شب جمعه سوره واقعه را بخواند، خدا او را دوستش بدارد و او را محبوب تمام مردم کند، و

در دنیا دچار بدحالی و تنگدستی نشود و آفتی از آفات دنیا به او نرسد، و از دوستان حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام باشد و این سوره مخصوص امیر المؤمنین علیه السّلام است.

و روایت شده: هرکه سوره «جمعه» را در هر شب جمعه تلاوت کند کفاره اعمال او از این جمعه تا جمعه دیگر خواهد بود.

و نیز همین فضیلت برای کسی که در هر شب جمعه و بعد از ظهر و عصر جمعه سوره «کهف» را بخواند وارد شده است.

و آگاه باش که برای شب جمعه نمازهای بسیاری وارد شده.

اوّل: نماز حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام دوّم: دو رکعت نماز که در هر رکعت، «حمد» و پانزده مرتبه سوره «زلزال» در روایت است: هرکه این نماز را بجا آورد، خدا او را از عذاب قبر و هول و هراس قیامت ایمن کند.

سوّم: آنکه در شب جمعه در رکعت اوّل نماز مغرب و رکعت اوّل نماز عشاء سوره «جمعه» و در رکعت دوّم نماز مغرب سوره «توحید» و در رکعت دوم عشا سوره «اعلی» را بخواند.

چهارم: خواند شعر را در شب جمعه ترک کند؛زیرا در حدیث صحیح از امام صادق علیه السّلام روایت شده: برای شخص روزه دار و شخص محرم و نیز در حرم خدا و در روز جمعه و در شب آن روایت کردن شعر مکروه است.

راوی به حضرت عرض کرد: هرچند معنای آن شعر مطلب حقی باشد، فرمود: هرچند شعر به حق باشد.

و در حدیث معتبر از امام صادق علیه السّلام روایت شده: رسول خدا فرمود: هرکه در شب یا روز جمعه یک شعر بخواند،

در آن شب و روز بهره ای از ثواب به غیر آن نداشته باشد.

و براساس روایت معتبر دیگر، در آن شب و روز نمازش مورد قبول واقع نشود [از آنجاکه شعر و خواندن آن مورد علاقه مردوزن، پیروجوان، عالم وعامی و خلاصه تمام مردم است، شاید اصرار روایات بر ترک خواند شعر در شب و روز جمعه به خاطر این باشد که اهل ایمان از قرائت قرآن و دعا و مستحبات شب و روز جمعه باز نمانند و ثوابهای عظیم و بهره های وافر الهی را از دست ندهند.

مترجم] پنجم: در حق مؤمنین بسیار دعا کند، چنان که حضرت زهرا علیها السّلام بسیار دعا می کرد و روایت شده اگر برای ده نفر از برادران مؤمن که از دنیا رفته باشند طلب آمرزش کند بهشت برای او واجب می شود.

ششم: دعاهای مخصوص شب جمعه را بخواند که آن دعاها بسیار است و ما به ذکر برخی از آنها بسنده می کنیم: به سند صحیح از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکس در شب جمعه در سجده آخر نافله شب این دعا را هفت بار، بخواند، هنگامی که از آن فارغ شود، آمرزیده شده باشد.

و اگر در هر شب این دعا را در سجده آخر نافله شب بخواند، بهتر است.

و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ اسْمِکَ الْعَظِیمِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی ذَنْبِیَ الْعَظِیمَ . (۱)

و از حضرت رسول صلّی اللّه علیه و آله روایت شده: هرکس در شب یا روز جمعه این دعا را، هفت بار بخواند،

۱- خدایا! از تو می خواهم به عنایت کریمانه و نام بزرگت که درود فرستی بر محمّد و خاندان محمّد و از گناهانم بزرگم درگذری.

اگر در آن شب یا در آن روز از دنیا برود وارد بهشت می شود و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّی لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ خَلَقْتَنِی وَ أَنَا عَبْدُکَ وَ ابْنُ أَمَتِکَ وَ فِی قَبْضَتِکَ وَ نَاصِیَتِی بِیَدِکَ أَمْسَیْتُ عَلَی عَهْدِکَ وَ وَعْدِکَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِرِضَاکَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ بِنِعْمَتِکَ [بِعَمَلِی] وَ أَبُوءُ بِذَنْبِی [بِذُنُوبِی] فَاغْفِرْ لِی ذُنُوبِی إِنَّهُ لا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلا أَنْتَ . (۱)

شیخ طوسی و سیّد کفعمی و سیّد ابن باقی رحمهم اللّه فرموده انـد: در شب و روز جمعه و شب و روز عرفه مستحب است دعای اللّهم من تعبّا.

.

.

خوانده شود، ما آن را از کتاب» مصباح شیخ «نقل میکنیم و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ مَنْ تَعَبَّأَ وَ تَهَیَّأَ وَ أَعَدَّ وَ اسْتَعَدَّ لِوِفَادَهٍ إِلَی مَخْلُوقٍ رَجَاءَ رِفْدِهِ وَ طَلَبَ نَائِلِهِ وَ جَائِزَتِهِ فَإِلَیْکَ یَا رَبِّ تَعْبِیَتِی وَ اسْتِعْدَادِی رَجَاءَ عَفْوِکَ وَ طَلَبَ نَائِلِکَ وَ جَائِزَتِکَ فَلا تُخَیِّبْ دُعَائِی یَا مَنْ لا یَخِیبُ عَلَیْهِ سَائِلٌ [السَّائِلُ] وَ لا یَنْقُصُهُ نَائِلٌ فَإِنِّی لَمْ آتِکَ ثِقَهً بِعَمَلٍ صَالِحٍ عَمِلْتُهُ وَ لا لِوِفَادَهِ مَخْلُوقٍ رَجَوْتُهُ أَتَیْتُکَ مُقِرّا عَلَی نَفْسِی بِالْإِسَاءَهِ وَ الظُّلْمِ، (۲) مُعْتَرِفا بِأَنْ لا حُجَّهَ لِی وَ لا عُذْرَ أَتَیْتُکَ أَرْجُو عَظِیمَ عَفْوِکَ الَّذِی عَفَوْتَ [عَلَوْتَ] بِهِ [عَلَی] عَنِ الْخَاطِئِینَ [الْخَطَّائِینَ] فَلَمْ یَمْنَعْکَ طُولُ عُکُوفِهِمْ عَلَی عَظِیمِ الْجُرْمِ أَنْ عُدْتَ عَلَیْهِمْ بِالرَّحْمَهِ فَیَا مَنْ رَحْمَتُهُ وَاسِعَهٌ وَ عَفْوُهُ عَظِیمٌ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ لا یَرُدُّ غَضَبَکَ إِلا حِلْمُکَ وَ لا یُنْجِی مِنْ سَخَطِکَ إِلا التَّضَرُّعُ إِلَیْکَ فَهَبْ لِی یَا إِلَهِی فَرَجا بِالْقُدْرَهِ الَّتِی تُحْیِی بِهَا مَیْتَ

۱- خدایا! تویی پروردگار من، شایسته پرستشی جز تو نیست، تو مرا آفریدی و من بنده تو و فرزند کنیز تو و در دست قدرت توام و زمام زندگی ام به دست توست، تا توانستم بر عهد و پیمان روز را به شب آوردم. از شرّ آنچه انجام دادم به خوشبینی و خشنودی تو پناه می آورم، به نعمتت اعتراف و به گناهم اقرار مینمایم پس گناهانم را بیامرز، زیرا گناهان را جز تو نمی آمرزد.

۲- خدایا! هرکس به امید کمک و طلب عطا و جود و جایزه مخلوقی مجهّز و مهیّا و آماده دیدار او شود، تنها به سوی توست ای پروردگار من استعداد و آمادگی من به امید عفو و درخواست و جایزه است، پس مرا از خواسته ام ناامید مساز، ای آن که پرسنده ای از او محروم نگردد و بخشیده ای از او نکاهد من به پشتوانه عمل شایسته ای که انجام داده باشم، و یا به امید آفریده ای که به او دل بسته باشم به پیشگاهت نیامده ام، به درگاهت آمده ام با با اعتراف بر نفس خویش به بدکاری دستم

الْبِلادِ ، (۱) وَ لا تُهْلِكْنِی غَمّا حَتَّی تَسْتَجِیبَ لِی وَ تُعَرِّفَنِی الْإِجَابَهَ فِی دُعَائِی وَ أَذِقْنِی طَعْمَ الْعَافِیهِ إِلَی مُنْتَهَی أَجَلِی وَ لا تُشْمِتْ بِی عَدُوِّی وَ لا تُسَلِّطْهُ عَلَیَّ وَ لا تُمَكِّنْهُ مِنْ عُنُقِی اللَّهُمَّ [إِلَهِی] إِنْ وَضَعْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَرْفَعُنِی وَ إِنْ رَفَعْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَضَعُنِی وَ إِنْ أَهْلَكْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَعْرِضُ لَکَ فِی عَبْدِکَ أَوْ یَسْأَلُکَ عَنْ أَمْرِهِ، (۲) وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّهُ لَیْسَ فِی حُكْمِکَ ظُلْمٌ وَ لا فِی نَقِمَتِکَ عَجَلَهٌ وَ إِنَّمَا یَعْجَلُ مَنْ یَخَافُ الْفَوْتَ وَ إِنَّمَا یَحْتَاجُ إِلَی الظُّلْمِ الضَّعِیفُ وَ قَدْ تَعَالَیْتَ یَا إِلَهِی عَنْ ذَلِکَ عُلُوّا كَبِیرا اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ فَأَعِذْنِی وَ أَسْتَجِیرُ بِکَ فَأَجِرْنِی وَ أَسْتَرْزِقُکَ فَارْزُقْنِی وَ أَتَوَكَّلُ عَلَیْکَ فَاكْفِنِی وَ أَسْتَنْصِرُکَ عَلَی عَدُوِّی [عَدُوِّکَ] فَانْصُرْنِی وَ أَسْتَعِینُ بِکَ فَأَعِنِّی وَ أَسْتَغْفِرُکَ یَا إِلَهِی فَاغْفِرْ لِی آمِینَ آمِینَ آمِینَ . (۳)

هفتم: دعای «کمیل» را بخوانـد که در فصل بعـد خواهـد آمـد ان شاء اللّه [کمیل بن زیاد نخعی، از اصـحاب امیر المؤمنین علیه السّـلام است که حضـرت به اصرار وی دعای کمیل را انشاء و به او تعلیم فرمود] هشتم: دعای «اللّهمّ یا شاهد کلّ نجوی» را که در شب عرفه هم خوانده می شود، بخواند.

این دعا نیز ان شاء اللّه تعالی خواهد آمد.

نهم: ده مرتبه بگوید:

یَا دَائِمَ الْفَضْلِ عَلَی الْبَرِیَّهِ یَا بَاسِطَ الْیَدَیْنِ بِالْعَطِیَّهِ یَا صَاحِبَ الْمَوَاهِبِ السَّنِیَّهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ خَیْرِ الْوَرَی سَجِیَّهً وَ اغْفِرْ لَنَا یَا ذَا الْعُلَی فِی هَذِهِ الْعَشِیَّهِ. (۴)

این ذکر شریف در شب عید فطر نیز خوانده می شود.

دهم: انار بخورد، چنانکه امام صادق علیه

ص: ۵۰

۱- و با اعتراف به اینکه هیـچ دلیل و نه عـذری بر بـدکاریام نیست، گـذشت فراگیرت را که بر آن از خطاکاران درمی گذری امیـدوارم، پس پافشـاری بر جرم بزرگشان از اینکه بر انان دوباره مهرورزی تو را بازنـداشت، پس ای آن که رحمتش فراگیر و گذشـتش بس بزرگ است ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ، جز بردباری ات خشم تو را برنگرداند و جز زاری به پیشگاهت از ناخشنودی ات رهایی نبخشد، پس خدایا! با نیرویی که با آن سرزمینهای مرده را زنده می کنی برایم گشایشی بخش
۲- و از اندوه هلاکم مکن تا آنکه دعایم را مستجاب نمایی و مرا به اجابت دعایم آگاه سازی و شیرینی سلامت و تندرستی را تا پایان عمر به من بچشان و مرا در معرض سـرزنش دشـمنم قرار مـده و او را بر من چیره مساز و بر گردنم مسلّط مکن خدایا! اگر تو مرا حقیر و پست بداری، پس چه کسی بلندم گرداند و اگر تو مرا بلند گردانی، پس کیست آن که مرا خوار کند و اگر هلاکم کنی، پس کیست آن که درباره بنده ات در برابر تو خود نماید؟ یا از کار او از تو پرس و جو کند؟
۳- با آنکه به یقین میدانم که نه در حکم تو سـتمی است و نه در انتقامت شـتابی، چه تنها کسی در انتقام شتاب می کند که از دست دادن فرصت را می هراسـد و فقـط کسـی محتـاج سـتمگری است که ناتوان است، و حال آنکه تو ای خـدای من! از این

امور بسیار برتری. بار خدایا به تو پناه میآورم، پس پناهم ده و از تو امان می جویم پس امانم ده و از توروزی می طلبم پس روزی ام ده و اعتماد میکنم بر تو، پس تو خود مرا کافی باش، و برای غلبه بر دشمنم از تو یاری می خواهم پس یاری ام ده، و از تو مدد می جویم پس مرا مدد فرما، ای خدای من! دعایم را بپذیر. بپذیر. بپذیر.

۴- ای کسی که جود و بخشش توبه آفریدگان همیشگی است! ای آن که دو دست سخاوت خود را برای عطا گشوده ای! ای صاحب عطاهای گرانبها! بر محمّد و خاندان او، نیکوخوترین مردمان درود فرصت، و ما را ای خدای بلندمرتبه در چنین شبی بیامرز.

السّلام در هر شب جمعه میل میفرمود، و اگر هنگام خوابیدن بخورد، شاید بهتر باشد، چه آنکه روایت شده: هرکه وقت خوابیدن انان بخورد تا صبح در جان خود ایمن خواهد بود.

و سزاوار است هرگاه انار بخورد، در زیر آن دستمالی بگسترانند که هر دانه ای از ان بیفتد جمع کرده و بعد بخودرد و بهتر است دیگری را در آن انار شریک نسازد.

شیخ جعفر ابن احمد قمی رحمه اللّه در کتاب، عروس از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه ما بین دو رکعت نافله و فریصه صبح صد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۱)

خدا در بهشت خانه ای برای او بنا کند.

و شیخ طوسی و سید ابن طاووس و دیگران این دعا را ذکر کرده و گفته اند: مستحب است در سحر شب جمعه این دعا خوانده شود:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ هَبْ لِيَ الْغَدَاةَ رِضَاكَ وَ أَسْكِنْ قَلْبِي خَوْفَكَ وَ اقْطَعْهُ عَمَّنْ سِوَاكَ حَتَّى لا أَرْجُوَ وَ لا أَخَافَ إِلا إِيَّاكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ هَبْ لِي ثَبَاتَ الْيَقِينِ وَ مَحْضَ الْإِخْلاصِ وَ شَرَفَ التَّوْحِيدِ وَ دَوَامَ الاسْتِقَامَهِ وَ مَعْدِنَ الصَّبْرِ وَ الرِّضَا بِالْقَضَاءِ وَ الْقَدَرِ يَا قَاضِيَ حَوَائِجِ السَّائِلِينَ يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا فِي ضَمِيرِ الصَّامِتِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، (۲)

وَ اسْتَجِبْ دُعَائِي وَ اغْفِرْ ذَنْبِي وَ أَوْسِعْ رِزْقِي وَ اقْضِ حَوَائِجِي فِي نَفْسِي وَ إِخْوَانِي فِي دِينِي وَ أَهْلِي إِلَهِي طُمُوحُ الْآمَالِ قَدْ خَابَتْ إِلا لَدَيْكَ وَ مَعَاكِفُ الْهِمَمِ قَدْ تَعَطَّلَتْ إِلا عَلَيْكَ وَ مَذَاهِبُ الْعُقُولِ قَدْ سَمَتْ إِلا إِلَيْكَ

۱- منزه است پروردگار بزرگ من و به ستایش او را سزاست، از خدا، پروردگار خود، آمرزش می طلبم و به سوی او باز می گردم.

۲- خدایا! بر محمّد و خاندان او درود فرست و در این بامداد خشنودی خود را بر من ارزانی بدار، و ترس از خویش را در دلم جای ده، و دلم را از غیر خود ببر، تا به غیر تو امید نبندم و جز از تو نترسم، خدایا! بر محمّد و خاندان او درورد فرست و مرا یقین استوار، و اخلاص بی شائبه و قدر خود، ببخش، ای برآورنده نیازهای پرسندگان! ای آن که هرچه در نهاد خاموشان می گذرد میداند! بر محمد و خاندانش درود فرست

فَأَنْتَ الرَّجَاءُ وَ إِلَيْکَ الْمُلْتَجَأُ یَا أَکْرَمَ مَقْصُودٍ وَ أَجْوَدَ مَسْئُولٍ هَرَبْتُ إِلَیْکَ بِنَفْسِی یَا مَلْجَأَ الْهَارِبِینَ، (۱) بِأَثْقَالِ الذُّنُوبِ أَحْمِلُهَا عَلَی ظَهْرِی لا أَجِدُ لِی إِلَیْکَ شَافِعا سِوَی مَعْرِفَتِی بِأَنَّکَ أَقْرَبُ مَنْ رَجَاهُ الطَّالِبُونَ وَ أَمَّلَ مَا لَدَیْهِ الرَّاغِبُونَ یَا مَنْ فَتَقَ الْعُقُولَ بِمَعْرِفَتِهِ وَ أَطْلَقَ الْأَلْسُنَ بِحَمْدِهِ وَ جَعَلَ مَا امْتَنَّ بِهِ عَلَی عِبَادِهِ فِی کِفَاءٍ لِتَأْدِیَهِ حَقِّهِ [أَنَالَ بِهِ حَقَّهُ] صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لا تَجْعَلْ لِلشَّیْطَانِ عَلَی عَقْلِی سَبِیلا وَ لا لِلْبَاطِلِ عَلَی عَمَلِی دَلِیلا. (۲)

و به هنگام طلوع صبح روز جمعه این دعا را بخواند:

أَصْبَحْتُ فِی ذِمَّهِ اللَّهِ وَ ذِمَّهِ مَلائِکَتِهِ وَ ذِمَمِ أَنْبِیَائِهِ وَ رُسُلِهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَ ذِمَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ ذِمَمِ الْأَوْصِیَاءِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ آمَنْتُ بِسِرِّ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَ عَلانِیَتِهِمْ وَ ظَاهِرِهِمْ وَ بَاطِنِهِمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّهُمْ فِی عِلْمِ اللَّهِ وَ طَاعَتِهِ کَمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ. (۳)

روایت شده: هرکس پیش از نماز صبح روز جمعه سه مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ. (۴)

گناهانش آمرزیده شود هرچند از حباب نشسته بر دریا بیشتر باشد.

پس شب جمعه بهترین شبها و روز آن بهترین روزهاست.

و از امام صادق علیه السّلام روایت شده: در شب جمعه از گناه دوری کنید که عقوبت گناهان در ان شب دو چندان است، همان گونه که پاداش کارهای نیک در آن شب دو برابر است.

و هرکه در شب جمعه نافرمانی خدا را ترک گوید خدا گناهان گذشته او را بیامرزد و هرکه در شب جمعه گناهی را

۱- و خواهشم را برآور، و گناهم را بیامرز و روزی ام را وسعت بخش و نیازهای درونی ام و حوائج براداران دینی ام و خانواده ام را برآورد، خدای من آرزوهای دور و سرکش جز نزد تو ناکام است، همّتهای بلند جز آنکه بر گرد کوی تو گردد بیهوده باشد و راههای خرد بسته است جز به سوی تو، پس تویی امید دلها و به سوی توست پناهگاه، ای گرامی ترین مراد، و بخشنده ترین درخواست شده! با همه وجودم به سوی تو گریخته ام، ای پناهگاه گریختگان،

۲- با بارهای گناه که بر دوش می کشم، درحالی که برای رسیدن به تو یاوری نمی یابم جز آگاهی از اینکه تو نزدیک ترین کسی هستی که امید جویندگان به اوست و آنچه را که نزد اوست راغبان آرزومندند، ای آن که خردها را به معرفت خویش شکوفا ساخت، و زبانها را به ستایش خود گشود و آنچه را بر بندگانش منّت گذارد، برای ادای حق خود بسنده ساخت، بر محمّد و خاندان درود فرست و برای شیطان بر خردم راهی و به سوی باطل بر عملم راهنما و دلیلی قرار مده.

۳- شب را صبح کردم در امان خدا و امان فرشتگان و امان پیامبران و فرستادگان او (درود بر آنان باد) ، و امان محمّد (درود

خدا بر او و خاندان او باد) ، و امانهای جانشینیان خاندان محمّد (درود بر آنان باد) ، ایمان آوردم به نهان خاندان محمّد (بر ایشان درود باد) و ظاهر و باطن ایشان، و گواهی می دهم که همانا ایشان در معرفت به خدا و طاعت او همچون محمّد (درود خدا بر او و خاندان او) هستند.

۴- آمرزش می جویم از خدای که شایسته پرستشی جز آن زنده پاینده نیست و به سوی او باز می گردم.

آشکار انجام دهد، خدا او را به خاطر گناهان همه عمرش عذاب نماید و جزای گناه انجام گرفته در شب جمعه را بر او دو چندان گرداند.

و به سند معتبر از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: حضرت رسول صلّی اللّه علیه و آله فرمودند: روز جمعه سید و بزرگ روزهاست، خدا پاداش نیکی ها را در آن روز دو برابر عطا می کند و گناهان را محو می سازد و درجات اهل ایمان را بالا می برد و دعاها را مستجاب نماید و سختی ها را آسان و غم ها را از دل ها می زداید؛و حاجت های بزرگ را روا کند.

و روز جمعه روزافزونی است چرا که خدا لطف و مهر خویش را بر بندگان فزونی می بخشد و گروه های بسیاری را از آتش دوزخ نجات می دهد؛پس هرکه خدا را در آن روز بخواند و حق و حرمت آن روز را آنچنان که شایسته است بشناسد، به یقین خدا او را از آتش دوزخ رهایی دهد.

پس چنانچه در روز جمعه یا شب آن از دنیا برود پاداش شهیدان را دارد و در قیامت ایمن از عذاب الهی برانگیخته می شود؛ و هرکه حرمت جمعه را آنچنان که شاید نگاه ندارد و حقش را تباه کند، یا این که نماز جمعه به جا نیاورد، یا در آن مرتکب محرمات الهی شود، به یقین خدا او را در آتش دوزخ بسوزاند، مگر آنکه توبه کند.

و به سندهای معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: آفتاب در روزی بهتر از جمعه طلوع نکرده، و هنگامی که پرندگان در روز

جمعه به یکدیگر می رسند به هم سلام می کنند و می گویند: امروز روز با ارزشی است.

و به سند معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه روز جمعه را دریابد، باید به کاری جز عبادت نپردازد، چه در این روز خدا گناه بندگان را می آمرزد و رحمت خویش را بر آنان نازل می کند.

البته فضایل شب و رزو جمعه بیشتر از آن است که در این سطور کوتاه بیان شود.

اعمال روز جمعه

برای روز جمعه اعمال بسیاری است که در اینجا تنها به بیان چند مورد اکتفا میکنیم: اول: در رکعت اوّل نماز صبح سوره «جمعه» و در رکعت دوّم: «توحید» خوانده شود.

دوّم: پس از نماز صبح، پیش از آنکه سخن بگوید، این دعا را بخواند تا کفّاره کناهان او از این جمعه تا جمعه دیگر باشد:

اللَّهُمَّ مَا قُلْتُ فِی جُمُعَتِی هَذِهِ مِنْ قَوْلٍ أَوْ حَلَفْتُ فِیهَا مِنْ حَلْفٍ أَوْ نَذَرْتُ فِیهَا مِنْ نَذْرٍ فَمَشِیَّتُکَ بَیْنَ یَدَیْ ذَلِکَ کُلِّهِ فَمَا شِئْتَ مِنْهُ أَنْ یَکُونَ کَانَ وَ مَا لَمْ تَشَأْ مِنْهُ لَمْ یَکُنْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَ تَجَاوَزْ عَنِّی اللَّهُمَّ مَنْ صَلَّیْتَ عَلَیْهِ فَصَلَوَاتِی عَلَیْهِ وَ مَنْ لَعَنْتَ فَلَعْنَتِی عَلَیْهِ. (۱)

و دست کم در هر ماه یک بار این عمل را بجا آورد و نیز روایت شده: هرکس در روز جمعه پس از نماز صبح بنشیند، و به تعقیب بپردازد تا آفتاب برآید، هفتاد درجه در بهشت برین برای او بالا رود.

و شیخ طوسی روایت کرده: که سنّت است این دعا را در تعقیب نماز صبح روز جمعه بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی تَعَمَّدْتُ إِلَیْکَ بِحَاجَتِی وَ أَنْزَلْتُ إِلَیْکَ الْیَوْمَ

۱- خدایا! هر سخنی که در این جمعه بر زبان آوردم، و یا هر سوگندی که در آن ادا نمایم و یا هر نذری که در آن جاری کنم، خواست و اراده تو پیشاپیش همه اینهاست، پس در این میان هرچه را تو بخواهی که بشود میشود، و هرچه را که نخواهی نشود، بار خدایا! مرا بیامرز و از من درگذر. خدایا! هرکه را تو بر او درود فرستی پس درودم بر او باد و هرکه را که تو لعنت کنی پس لعنتم بر او باد.

فَقْرِی وَ فَاقَتِی وَ مَسْکَنَتِی فَأَنَا لِمَغْفِرَتِکَ أَرْجَی مِنِّی لِعَمَلِی وَ لَمَغْفِرَتُکَ وَ رَحْمَتُکَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِی فَتَوَلَّ قَضَاءَ کُلِّ حَاجَةٍ لِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیْهَا وَ تَیْسِیرِ [تَیَسُّرِ] ذَلِکَ عَلَیْکَ وَ لِفَقْرِی إِلَیْکَ فَإِنِّی لَمْ أُصِبْ خَیْراً قَطُّ إِلا مِنْکَ وَ لَمْ یَصْرِفْ عَنِّی سُوءًا قَطُّ أَحَدٌ سِوَاکَ وَ لَسْتُ [لَیْسَ] أَرْجُو لِآخِرَتِی وَ دُنْیَایَ وَ لا لِیَوْمِ فَقْرِی یَوْمَ یُفْرِدُنِی النَّاسُ فِی حُفْرَتِی وَ أُفْضِی إِلَیْکَ بِذَنْبِی سِوَاکَ (۱)

سوّم: روایت شده: هرکس در روز جمعه و دیگر روزها پس از نماز ظهر و نماز صبح بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ (۲)

نمیرد تا حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف را دریابد.

و اگر صد مرتبه این صلوات را بخواند، خدا شصت حاجت، سی حاجت از حاجات دنیا و سی حاجت از حاجات آخرتش را برآورده سازد چهارم: پس از نماز صبح سوره «الرحمن» را بخواند و بعد از آیه:

فَبِأَیِّ ءَالاءِ رَبِّکُمَا تُکَذِّبَانِ (۳)

بگوید:

لا بِشَیْ ءٍ مِنْ آلائِکَ رَبِّ أُکَذِّبُ (۴)

پنجم: شیخ طوسی رحمه اللّه فرموده: مستحب است پس از نماز صبح روز جمعه صد مرتبه سوره «توحید» را بخواند و صد مرتبه بر محمّد و آل محمّد صلوات فرستد و صد مرتبه استغفار کند و سوره های «نساء، هود، کهف، صافات، الرّحمن» را بخواند.

ششم: سوره های: «احقاف» و «مؤمنون» را بخواند، از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه در هر شب جمعه یا در هر روز جمعه سوره «احقاف» را بخواند در دنیا هراسی به دلش راه نیابد و از وحشت بزرگ روز قیامت ایمن گردد و نیز آن حضرت

۱- خدایا! با حاجت خویش آهنگ تو کرده ام و امروز بر تو فرود آورده ام فقر و تنگدستی و درماندگی ام را و به آمرزش تو امیدوارتر از کردار خویشم و بخشایش و رحمت تو دامنه دار تر از گناهان من است، پس برآور نیاز مرا با قدرتی که بر آن داری و با سهولتی که نزد تو دارد، و نیازی که من به تو دارم. چه من به خیری دست نیافته ام جز از سوی تو و جز تو هرگز کسی گزندی را از من نرانده است و برای آن جهان و این جهانم و نه برای گاه تهیدستی ام، آنگاه که مردم در قبرم تنها گذارند و گناهم را به نزد تو آورم، جز به مهر تو امید ندارم.
۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و طلوع ظهورشان را زود گردان
۳- کدامین نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید.
۴- هیچ یک از نعمت های تو را ای پروردگارم تکذیب نمی کنم

فرمود: هرکس جمعه هـا بر خوانـدن سوره «مؤمنون» مـداومت نمایـد، خـدای تعالی پایان کارش را به نیکبختی و سعادت قرار دهد، و جایگاهش در بهشت برین با پیامبران الهی باشد، هفتم: پیش از طلوع آفتاب ده مرتبه سوره

«قل یا ایّها الکافرون»

را بخواند و دعا کند تا خواسته اش اجابت شود.

روایت شده: حضرت زین العابدین علیه السّلام چون صبح روز جمعه میشد تا ظهر «ایه الکرسی» [آیه ۲۵۵ سوره بقره:

اللّه ُلا الهَ الاّ هُوَ الحَیُّ.

.

.

و لَا یؤُوُدهُ حفظُهما و هو العلی العظیم

] را می خواند، و چون از نمازها فراغت می یافت، به تلاوت سوره:

«انّا انزلناه»

می پرداخت.

و آگاه باش برای خواندن آیه الکرسـی علی التنزیل در روز جمعه فضـیلت بسـیار روایت شده است [علاّمه مجلسـی گوید: آیه الکرسی علی التنزیل بنا بر روایت علی بن ابراهیم و شیخ کلینی عبارت است از:

«اللّه لا اله الا هو الحی.

تا: هم فیها خالدون»

هشـتم: غسل جمعه کند، و آن از جمله اعمال مستحبی است که بر آن تأکید بسـیار شده و در روایت آمده که حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله به امیر المؤمنین علیه السّـلام فرمود: یا علی! در هر جمعه غسل کن، گرچه به خاطر آن غـذای خود را برای بدست آوردن آب جهت غسل کردن بفروشـی و گرسنه بمانی؛زیرا هیچ عمل مستحبّی برتر از غسل روز جمعه نیست و از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه در روز جمعه غسل کند و این دعا را بخواند:

أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا

عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِی مِنَ التَّوَّابِینَ وَ اجْعَلْنِی مِنَ الْمُتَطَهِّرِینَ. (۱)

برای او تـا جمعه آینـده حـالت پـاکی و طهارت پیـدا شود؛یعنی: از گناهان پاک می گردد، یا آنکه اعمال او با طهارت معنوی انجام می گیرد و مورد قبول حق واقع می شود.

و به احتیاط نزدیک تر آن است که تا جائی که ممکن است، غسل جمعه را ترک نکنند.

باید دانست وقت غسل جمعه پس از طلوع فجر تا زمان ظهر است و هرچه نزدیک تر به ظهر انجام شود، بهتر است.

نهم: سر را با گل خطمی بشوید؛زیرا که این کار از بیماری پیسی و دیوانگی ایمنی می بخشد.

دهم: ناخن و موی پشت لبش را بزداید زیرا که ثواب بسیار دارد و روزی را افزون می سازد، و او را از گناه تا جمعه دیگر دور می کنـد، و از بیمـاری دیوانگی و جـذام و پیسـی ایمنی می دهـد، و بهتر است در وقت چیـدن نـاخن و زدودن موی پشت لب بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى سُنَّهِ مُحَمَّدٍ [رَسُولِ اللَّهِ] وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲)

و در گرفتـن نـاخن، از انگشت کوچـک دست چپ شـروع، و به انگشت کوچـک دست راست ختم نمایـد، و این شـیوه را در گرفتن ناخن های پای خود نیز رعایت کند پس از آن ناخن های چیده را دفن کند.

یازدهم: بوی خوش استعمال کند و جامه های پاکیزه خود را بپوشد.

دوازدهم: صدقه دهد، چه بر طبق یک روایت: ثواب صدقه دادن در شب و روز جمعه، هزار برابر اوقات دیگر است.

سیزدهم: برای

۱- گواهی می دهم که شایسته پرستشـی جز خـدا نیست، شـریک و انبازی ندارد، و گواهی می دهم که محمّد بنده و فرسـتاد اوست، بار خدایا، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا از بسیار توبه کنندگان و پاکان قرار ده.
۲- به نام خدا و به یاد خدا و بر روش محمّد و خاندان محمّد

خانواده خود خوردنی های خوب و تازه از قبیل میوه و گوشت تهیه کند تا به آمدن جمعه شاد شوند.

چهاردهم: پیش از خوردن صبحانه انار و پیش از ظهر هفت برگ کاسنی بخورد، از موسی بن جعفر علیهما السّلام روایت شده: هرکه در روز جمعه وقتی که ناشتاست یک انار بخورد، تا چهل روز دل او را نورانی گرداند.

و اگر دو انار بخورد تا هشتاد روز و اگر سه انار، تا صدوبیست روز، وسوسه شیطان را از او دور گرداند و هرکس وسوسه شیطان از او دور شود نافرمانی خدا نکند و هرکه نافرمانی خدا نکند وارد بهشت شود.

شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده: در مورد خوردن انار در روزوشب جمعه فضیلت بسیار روایت شده: پانزدهم: خود را از کارهای دنیا فارغ کند، و به آموختن دین بپردازد، نه آنکه روز جمعه را به گشت و گذار، و تفرّج در باغها و کشتزارهای مردم، و هم سخنی با اراذل و مردمان بی عار و مسخره گی و عیب گوئی از مردم، و خنده های قهقهه، و خواندن اشعار و غوطه ور شدن در کارهای باطل و امثال اینها صرف کند، که مفاسدش بیش از آن است که بیان شود.

از امام صادق علیه السّلام نقل شده: بدا به حال مسلمانی که در طول هفته روز جمعه را صرف یادگیری مسائل دینی خود نکند، و برای این عمل مهمّم، خود را از کارهای دیگر فارغ نسازد.

از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت شده: هرگاه در روز جمعه ببینید پیرمردی سرگذشت دوران جاهلیت و کفر را برای مردم بیان می کند،

بر سرش سنگریزه بزنید.

شانزدهم: هزار مرتبه صلوات فرستد، از اما باقر علیه السّلام روایت شده: هیچ عبادتی در روز جمعه نزد من محبوب تر از صلوات بر محمّد و آل مطهّر او صلی اللّه علیهم اجمعین نیست.

مؤلّف گوید: اگر برای هزار مرتبه صلوات فرصت نکرد، دست کم صد مرتبه را ترک نکند، تا در روز قیامت چهره اش نورانی گردد.

و روایت شده: هرکس روز جمعه صد مرتبه صلوات فرستد و صد مرتبه

اَستَغفِرُاللّه رَبّی وَ اَتُوبُ اِلَیهِ

از خدا؛پروردگارم آمرزش میجویم و به سوی او می پویم

گوید و صد مرتبه سوره «توحید» را بخواند، آمرزیده خواهد شد.

و نیز روایت شده: که ثواب صلوات بر محمّد و آل محمّد، بین نماز ظهر و عصر برابر با ثواب هفتاد حج است.

هفدهم: حضرت رسول و ائمه طاهرین علیهم السّلام را زیارت نماید و کیفیت آن در باب زیارات خواهد آمد.

هیجدهم: به زیارت گذشتگان به ویژه پدر و مادر یا یکی از ایشان برود، که این عمل ثواب بسیار دارد.

از امام باقر علیه السّلام روایت شده: مردگان را در روز جمعه زیارت کنید، زیرا میدانند چه کسی به زیارت ایشان رفته است و از این رو شاد میشوند.

نوزدهم: دعای» ندبه «را که از اعمال عیدهای چهارگانه است بخواند.

این دعا بعد از این، در جای خودش خواهد، آمد.

بیستم: آگاه باش برای روز جمعه جز نافله آن، که بیست رکعت است، نمازهای بسیاری ذکر شده است.

کیفیت نافله مذکور بنا بر مشهور آن است که شش رکعت آن زمانی که نور آفتاب افق را فرا گیرد بجا آورده

شود، و شش رکعت دیگر وقتی که خورشید بالا- بیاید، و شش رکعت دیگر نزدیک ظهر، و دو رکعت پس از ظهر پیش از نماز ظهر، و یا آنکه شش رکعت اوّل را پس از نماز جمعه یا نماز ظهر بجا آورد، به صورتی که در کتب فقها و (مصابیح) ذکر شده.

البته نمازهای بسیار دیگری نیز نقل شده، که ذکر بعضی از آنها در این مقام مناسبت دارد، هر چند بیشتر آنها اختصاصی به روز جمعه ندارد، ولی بجا آوردن آنها در روز جمعه بیشتر فضیلت دارد: از جمله آنها نماز کامله است که شیخ طوسی، و سیّد ابن طاووس و شهید و علاّمه حلّی و دیگران به سندهای بسیار و معتبر از امام صادق علیه السّلام و ایشان از پدران بزرگوارشان علیهم السّلام از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت کرده اند که آن حضرت فرمود: «هرکس در روز جمعه پیش از ظهر چهار رکعت نماز بخواند، و در هر رکعت سوره «حمد» را ده مرتبه و هر یک از:

«قل اعوذ بربّ النّاس»

و

«قل اعوذ بربّ الفلق»

و

«قل هو اللّه احد»

و

«قل یا ایّها الکافرون»

و «ایه الکرسی» را ده مرتبه، و به روایت دیگر:

«انّا انزلناه»

و آیه

«شهد اللّه.»

[آیه ۱۸ سوره آل عمران] را نیز هر یک ده مرتبه بخواند، و آنگاه که از چهار رکعت فارغ شود، صد مرتبه استغفار کند، و صد مرتبه بگوید:

سُبحانَ اللهِ وَالحَمدُلِلّهِ وَ لا اِلهَ اِلّا اللهُ اَکبَرُ وَ لا حَولَ وَلا قُوَّه الّا بِاللهِ العَلِیِّ العَظیمِ . (۱)

و پس از آن صد مرتبه صلوات فرستد،

۱- خدا پاک و منزه است و ستایش تنها او را سزاست و خدایی جز او نیست، و خدا بزرگتر از هر وصفی است و هیچ نیرو و توانی جز برآمده از خدای بلند مرتبه بزرگ نیست.

خدا شرّ اهل آسمان و شرّ اهل زمین، و شرّ شیطان و شرّ پادشاهان ستمگر را از او برطرف کند» تا پایان روایت که همه در بیان فضیلت این نماز است.

نماز دیگر: حارث همدانی از امیر المؤمنین علیه السّلام روایت کرده: اگر بتوانی روز جمعه ده رکعت نماز بجای آر، و رکوع و سجودش را تمام و کامل ادا کن، و پس از هر دو رکعت صد مرتبه بگو:

سبحانَ اللهِ وَ بِحَمدِهِ (۱)

که فضیلت بسیار دارد.

نماز کامله

بیستم: آگاه باش برای روز جمعه جز نافله آن، که بیست رکعت است، نمازهای بسیاری ذکر شده است.

کیفیت نافله مذکور بنا بر مشهور آن است که شش رکعت آن زمانی که نور آفتاب افق را فرا گیرد بجا آورده شود، و شش رکعت دیگر وقتی که خورشید بالا بیاید، و شش رکعت دیگر نزدیک ظهر، و دو رکعت پس از ظهر پیش از نماز ظهر، و یا آنکه شش رکعت اوّل را پس از نماز جمعه یا نماز ظهر بجا آورد، به صورتی که در کتب فقها و (مصابیح) ذکر شده.

البته نمازهای بسیار دیگری نیز نقل شده، که ذکر بعضی از آنها در این مقام مناسبت دارد، هر چند بیشتر آنها اختصاصی به روز جمعه ندارد، ولی بجا آوردن آنها در روز جمعه بیشتر فضیلت دارد: از جمله آنها نماز کامله است که شیخ طوسی، و سیّد ابن طاووس و شهید و علاّمه حلّی و دیگران به سندهای بسیار و معتبر از امام صادق علیه السّلام و ایشان از پدران بزرگوارشان علیهم السّلام از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت کرده اند

۱- پاک و منزه است خدایی که ستایش تنها شایسته اوست

که آن حضرت فرمود: «هرکس در روز جمعه پیش از ظهر چهار رکعت نماز بخواند، و در هر رکعت سوره «حمد» را ده مرتبه و هر یک از:

«قل اعوذ بربّ النّاس»

و

«قل اعوذ بربّ الفلق»

و

«قل هو اللّه احد»

و

«قل یا ایّها الکافرون»

و «ایه الکرسی» را ده مرتبه، و به روایت دیگر:

«انّا انزلناه»

و آیه

«شهد اللّه.

.

.

»

[آیه ۱۸ سوره آل عمران] را نیز هر یک ده مرتبه بخواند، و آنگاه که از چهار رکعت فارغ شود، صد مرتبه استغفار کند، و صد مرتبه بگوید:

سُبحانَ اللهِ وَالحَمدُلِلّهِ وَ لا اِلهَ اِلّا اللهُ اَکبَرُ وَ لا حَولَ وَلا قُوَّه الّا بِاللهِ العَلِیِّ العَظیمِ . (۱)

و پس از آن صد مرتبه صلوات فرستد، خدا شرّ اهل آسمان و شرّ اهل زمین، و شرّ شیطان و شرّ پادشاهان ستمگر را از او برطرف کند» تا پایان روایت که همه در بیان فضیلت این نماز است.

نماز دیگر: حارث همـدانی از امیر المؤمنین علیه السّلام روایت کرده: اگر بتوانی روز جمعه ده رکعت نماز بجای آر، و رکوع و سجودش را تمام و کامل ادا کن، و پس از هر دو رکعت صد مرتبه بگو:

سبحانَ اللهِ وَ بِحَمدِهِ

پاک و منزه است خدایی که ستایش تنها شایسته اوست

که فضیلت بسیار دارد.

نماز دیگر: به سند معتبر از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکس سوره «ابراهیم» و سوره «حجر» را در دو رکعت نماز در روز جمعه بخواند، هرگز دچار پریشانی و دیوانگی و یا بلایی دیگر نشود، از جمله آن نمازها: نماز حضرت رسول صلی

۱- خـدا پاک و منزه است و سـتایش تنها او را سـزاست و خدایی جز او نیست، و خدا بزرگتر از هر وصـفی است و هیچ نیرو و توانی جز برآمده از خدای بلند مرتبه بزرگ نیست.

اللّه علیه و آله است.

نماز حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله و سلم

سید ابن طاووس رحمه اللّه به سند معتبر از حضرت رضا علیه السّلام روایت کرده که از آن حضرت درباره نماز حضرت جعفر طیار رحمه اللّه پرسیدند.

حضرت فرمود: چرا از نماز حضرت رسول غافلی؟ شاید رسول خدا صلی اللّه علیه و آله نماز جعفر را بجا نیاورده باشد و شاید جعفر نماز رسول خدا صلی اللّه علیه و آله را نخوانده باشد.

سؤال کننده عرضه داشت: یابن رسول اللّه! نماز پیامبر را به من بیاموز! حضرت فرمود: دو رکعت نماز می خوانی؛در هر رکعت یک مرتبه سوره» حمد «و پانزده مرتبه سوره

«انا انزلناه»

و در رکوع و پس از سر برداشتن، و در سجده اوّل و بعد از آن و در سجده دوّم و پس از آن در هر یک پانزده بار سوره

«انّا انزلناه»

را می خوانی آنگاه تشهّد خوانده و سلام می دهی.

چون فارغ شوی بین تو و خدا گناهی نمیماند جز آنکه آمرزیده شود، و هر حاجتی که از حق تعالی بخواهی روا خواهد شد، و پس از آن این دعا را می خوانی:

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّ آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ إِلَهاً وَاحِداً وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ لا نَعْبُدُ إِلّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ أَنْجَزَ وَعْدَهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَ أَعَزَّ جُنْدَهُ وَ هَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ فَلَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ أَنْتَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَنْ فِيهِنَّ فَلَكَ الْحَمْدُ [وَ لِلَّهِ الْمُلْكُ وَ

الْحَمْدُ] وَ أَنْتَ قَيَّامُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَنْ فِيهِنَّ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْحَقُّ وَ وَعْدُكَ الْحَقُّ [حَقٌّ] ، (۱) وَ قَوْلُكَ حَقٌّ وَ إِنْجَازُكَ حَقٌّ وَ الْجَنَّةُ حَقٌّ وَ النَّارُ حَقٌّ [وَ أَنْتَ الْحَقُ] اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَ بِكَ آمَنْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَ بِكَ خَاصَمْتُ وَ إِلَيْكَ حَاكَمْتُ يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ أَخَّرْتُ وَ أَسْرَرْتُ وَ أَعْلَنْتُ أَنْتَ إِلَهِي لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ تُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ . (۲)

علاّمه مجلسی رحمه اللّه فرموده: این نماز از نمازهای مشهور است و سنّی و شیعه آن را در کتابهای خود روایت کرده اند و برخی این نماز را از نمازهای روز جمعه شمرده اند ولی از روایت این نکته به دست نمی آید و ظاهراً در دیگر روزها هم می توان آن را بجا آورد و نیز از جمله آن نمازها «نماز امیر المؤمنین علیه السّلام» است.

نماز حضرت امیرالمومنین علیه السلام

شیخ و سیّد از امام صادق علیه السّلام روایت کرده اند: هرکه از شما نماز امیر المؤمنین علیه السّلام را بخواند، از گناهان پاک گردد، همچون روزی که از مادر زاده شده و حاجاتش در پیشگاه حق برآورده شود.

این نماز چهار رکعت (۲ نماز دو رکعتی) است: در هر رکعت یک بار سوره «حمد» و پنجاه بار

«قل هو اللّه احد»

تلاوت شود، و چون از نماز فارغ شود این دعا را بخواند که تسبیح آن حضرت است:

سُبْحَانَ مَنْ لا تَبِيدُ مَعَالِمُهُ سُبْحَانَ مَنْ لا تَنْقُصُ خَزَائِنُهُ سُبْحَانَ مَنْ لا اضْمِحْلالَ لِفَخْرِهِ

۱- شایسته پرستشی جز خدا نیست، پروردگار پدران نخستین ما شایسته پرستشی جز خدا نیست، پرستیده یکتا و ما تنها به فرمان او هستیم. شایسته پرستشی جز خدا نیست، جز او را نمی پرستیم، و دینمان را برای او خالص می کنیم، گرچه مشرکان را خوش نیاید، معبودی جز خدا نیست، یکتا، یگانه و بی همتاست، به وعده خویش وفا کرد، و بنده خود را یاری کرد، و سپاهش را نیرومند ساخت و به تنهایی همه دشمنان را گریزاند و تار و مار ساخت، فرمانروایی و ستایش تنها شایسته اوست و او بر هر چیز تواناست، خدایا تویی! نور آسمان ها و زمین و هر که در آنهاست، پس ستایش تنها برای توست. و تویی برپادارنده آسمان ها و زمین و هرکه در آنهاست، پس ستایش تنها تو را سزاست، و تو حقیّ و وعده ات حق

۲- و گفتارت حق و عملت حق و بهشتت حق و دوزخت حق است. بار خدایا تنها به فرمان تو و به تو ایمان آوردم، و بر تو توکلّ کردم، و به خاطر تو (با بدان) دشمنی کردم، و تنها به سوی تو دادخواهی نمودم. پروردگارا پروردگارا پروردگارا! ببخش گناهانی را که پیش از این مرتکب شده ام و پس از این مرتکب می شوم و آنچه پنهان و آشکار انجام داده ام، همه را خدای من! هیچ شایسته پرستیده شدنی جز تو نیست. درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد! و مرا بیامرز و به من مهرورز و توبه ام را بپذیر، همانا تنها تویی بسیار توبه پذیر مهربان.

سُبْحَانَ مَنْ لا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ سُبْحَانَ مَنْ لا انْقِطَاعَ لِمُدَّتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لا يُشَارِكُ أَحدا فِی أَمْرِهِ سُبْحَانَ مَنْ لا إِلَهَ غَیْرُهُ (۱) پس دعا کنـد بعد از این و بگوید یَا مَنْ عَفَا عَنِ السَّیِّئَاتِ وَ لَمْ یُجَازِ بِهَا ارْحَمْ عَبْدَکَ یَا اللَّهُ نَفْسِی نَفْسِی أَنَا عَبْدُکَ یَا سَیِّدَاهْ أَنَا عَبْدُکَ بَیْنَ یَدَیْکَ أَیَا رَبَّاهْ، (۲) إِلَهِی بِکَیْنُونَتِکَ یَا أَمَلاه یَا رَحْمَانَاهْ یَا غِیَاثَاهْ عَبْدُکَ عَبْدُکَ لا حِیلَهَ لَهُ یَا مُنْتَهَی رَغْبَتَاهْ یَا مُجْرِیَ الدَّمِ فِی عُرُوقِی [عَبْدُکَ] یَا سَیِّدَاهْ یَا مَالِکَاهْ أَیَا هُوَ أَیَا هُوَ یَا رَبَّاهْ عَبْدُکَ عَبْدُکَ لا حِیلَهَ لِی وَ لا غِنَی بِی عَنْ نَفْسِی وَ لا أَسْتَطِیعُ لَهَا ضَرّا وَ لا نَفْعا وَ لا أَجِدُ مَنْ أُصَانِعُهُ تَقَطَّعَتْ أَسْبَابُ الْخَدَائِعِ عَنِّی وَ اضْمَحَلَّ کُلُّ مَظْنُونٍ عَنِّی أَفْرَدَنِی الدَّهْرُ إِلَیْکَ فَقُمْتُ بَیْنَ یَدَیْکَ هَذَا الْمَقَامَ یَا إِلَهِی بِعِلْمِکَ کَانَ هَذَا کُلُّهُ فَکَیْفَ أَنْتَ صَانِعٌ بِی وَ لَیْتَ شِعْرِی کَیْفَ تَقُولُ لِدُعَائِی أَ تَقُولُ نَعَمْ أَمْ تَقُولُ لا، (۳) فَإِنْ قُلْتَ لا فَیَا وَیْلِی یَا وَیْلِی یَا وَیْلِی یَا عَوْلِی یَا عَوْلِی یَا عَوْلِی یَا شِقْوَتِی یَا شِقْوَتِی یَا شِقْوَتِی یَا ذُلِّی یَا ذُلِّی یَا ذُلِّی إِلَی مَنْ وَ مِمَّنْ أَوْ عِنْدَ مَنْ أَوْ کَیْفَ أَوْ مَا ذَا أَوْ إِلَی أَیِّ شَیْ ءٍ أَلْجَأُ وَ مَنْ أَرْجُو وَ مَنْ یَجُودُ عَلَیَّ بِفَضْلِهِ حِینَ تَرْفُضُنِی یَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ وَ إِنْ قُلْتَ نَعَمْ کَمَا هُوَ الظَّنُّ بِکَ وَ الرَّجَاءُ لَکَ فَطُوبَی لِی أَنَا السَّعِیدُ وَ أَنَا الْمَسْعُودُ فَطُوبَی لِی وَ أَنَا الْمَرْحُومُ، (۴) یَا مُتَرَحِّمُ یَا مُتَرَئِّفُ یَا مُتَعَطِّفُ یَا مُتَجَبِّرُ [مُتَحَنِّنُ] یَا مُتَمَلِّکُ یَا مُقْسِطُ لا عَمَلَ لِی أَبْلُغُ بِهِ نَجَاحَ حَاجَتِی أَسْأَلُکَ

۱- پـاک و منزّه است آن که نشـانه هـای وجودش نابود نشود، پاک و منزّه است آن که از خزانه هایش کاسـته نگردد، پاک و منزّه است آن که فخرش را فروپاشـی نباشـد، پـاک و منزّه است آن که آنچه نزد اوست پایـان نیابـد، پـاک و منزّه است آن که دورانش به سر نرسد، پاک و منزّه است آن که هیچکس را در کارش شرکت ندهد، پاک و منزّه است آن که شایسته پرستشی جز او نیست.

۲- ای آن که درگـذری از بدیها، و به آنها کیفر نکنی! ای خدا! بر بنده ات مهر ورز، وجود مرا دریاب، ای سـرور من من بنده تو هستم، بنده ای ایستاده در پیشگاه تو، پروردگارا!

۳- خـدایا به هستی ات سوگنـد، ای آرمان من، ای بخشاینده، ای فریاد رس، دریاب بنده ات را! دریاب بنده ات را! بنده ات را چاره ای نیست، ای واپسـین امید، ای روان کننده خون در رگهایم! ای سـرور من! ای مالک من، ای او! ای او! پروردگارا! بنده ات را دریاب، بنده ات را دریاب، چاره ای ندارم، از پیش خود هیچ ندارم (که عین نیازم) توان سود و زیان خویش را ندارم، کسـی را برای یـاری نمی یـابم، چـاره جویی هـا از من جـدا گشـته، و هر گمان چاره ای نابود گشـته است، روزگار مرا تنها به سوی تو روانه ساخته، ازاین رو در این جا در برابر بارگاهت ایسـتاده ام، همه اینها خدایا! با آگاهی تو بوده است پس چگونه با من رفتار خواهی کرد؟ ای کاش! می دانستم پاسخ خواهشم را چگونه خواهی داد؟ آیا خواهی گفت: آری یا می گویی نه؟

۴- اگر بگویی: نه؛پس وای بر من! وای بر من! ، وای از درمانـد گی ام! وای از درماند گی ام! وای از درماند گی ام! وای از بیچاره گی ام! از بیچاره گی ام! وای از خواری ام از خواری ام! از خواری ام! آنگاه که تو مرا رها کنی؟ به سوی که، و از طرف که، یـا نزد که، یا چگونه، یا چه چیز؟ یا به سوی چه چیزی پناه برم؟ و به چه کسـی امیـد بنـدم؟ و کیست که با فضـل خود بر من کرم نمایـد؟ ای آن که آمرزشت فراگیر است؟ و اگر بگویی: آری، که همـان از تو گمـان دارم و امیـد به تو چنین است، پس خوشا به حال من که خوشبختم! و کامروا شده ام، پس خوشا به حال من که مورد رحمت قرار گرفتم!

بِاسْمِکَ الَّذِی جَعَلْتَهُ فِی مَکْنُونِ غَیْبِکَ وَ اسْتَقَرَّ عِنْدَکَ فَلا یَخْرُجُ مِنْکَ إِلَی شَیْ ءٍ سِوَاکَ أَسْأَلُکَ بِهِ وَ بِکَ وَ بِهِ فَإِنَّهُ أَجَلُّ وَ أَشْرَفُ أَسْمَائِکَ لا شَیْ ءَ لِی غَیْرُ هَذَا وَ لا أَحَدَ أَعْوَدُ عَلَیَّ مِنْکَ یَا کَیْنُونُ یَا مُکَوِّنُ یَا مَنْ عَرَّفَنِی نَفْسَهُ یَا مَنْ أَمَرَنِی بِطَاعَتِهِ یَا مَنْ نَهَانِی عَنْ مَعْصِیَتِهِ وَ یَا مَدْعُوُّ یَا مَسْئُولُ یَا مَطْلُوبا إِلَیْهِ رَفَضْتُ وَصِیَّتَکَ الَّتِی أَوْصَیْتَنِی وَ لَمْ أُطِعْکَ وَ لَوْ أَطَعْتُکَ فِیمَا أَمَرْتَنِی لَکَفَیْتَنِی مَا قُمْتُ إِلَیْکَ فِیهِ وَ أَنَا مَعَ مَعْصِیَتِی لَکَ رَاجٍ، (۱) فَلا تَحُلْ بَیْنِی وَ بَیْنَ مَا رَجَوْتُ یَا مُتَرَحِّما لِی أَعِذْنِی مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَ مِنْ خَلْفِی وَ مِنْ فَوْقِی وَ مِنْ تَحْتِی وَ مِنْ کُلِّ جِهَاتِ الْإِحَاطَهِ بِی اللَّهُمَّ بِمُحَمَّدٍ سَیِّدِی وَ بِعَلِیٍّ وَلِیِّی وَ بِالْأَئِمَّهِ الرَّاشِدِینَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ اجْعَلْ عَلَیْنَا صَلَوَاتِکَ وَ رَأْفَتَکَ وَ رَحْمَتَکَ وَ أَوْسِعْ عَلَیْنَا مِنْ رِزْقِکَ وَ اقْضِ عَنَّا الدَّیْنَ وَ جَمِیعَ حَوَائِجِنَا یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۲)

پس از آن حضرت فرمود: هرکه این نماز را بجا آورد و این دعا را بخواند، وقتی از آن فارغ شود، بین او و خدا گناهی نماند جز آنکه آمرزیده شود.

غ مؤلف گوید: احادیث بسیاری در فضیلت خواندن این چهار رکعت نماز، در شب و روز جمعه وارد شده است و اگر پس از نماز بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی النَّبِیِّ الْعَرَبِیِّ وَ آلِهِ (۳)

در حدیث آمده که گناهان گذشته و آینده او آمرزیده شود، و مانند کسی شود که دوازده مرتبه قرآن را ختم کرده باشد و حق تعالی گرسنگی و تشنگی قیامت را

۱- ای خدای مهربان! ای خدای بنده پرور! ای خدای دلجو ای خدای جبران گر! ای آن که هستی به دست توست! ای دادگر! مرا کرداری که به برآمدن حاجتم نایل آیم نیست، از تو می خواهم به حق آن نامت که در پس پرده غیب خود مستور ساختی و نزد خویش بنهادی. پس برای هیچ موجودی جز تو پدیدار نشود! به حق آن نام و به حق هستی نابت و به آنکه برترین و شریف ترین نامها تو است از تو درخواست مینماید مرا چیزی جز این نیست و کسی خیرخواه تر از تو به من نیست، ای به خود خستی! ای هستی بخش! ای آن که خویش را به شناساند! ای آن که به اطاعتش فرمانم داد، ای آن که مرا از فرمانی اش بازداشت، ای خوانده شده! ای خواسته شده! ای مطلوب! سفارشی که به من نموده بودی وانهادم و فرمانت را نخواندم، و اگر تو را در آنچه فرمانم دادی اطاعت میکردم هر آینه مرا در آنچه برایش به سویت برخاستم بس بودی و من با نافرمانیم هم به تو امیدوارم،

۲- پس بین من و آنچه به آن امیدوارم جدایی میناداز، ای مهر ورز بر من از پیش روی، و از پشت سر، و از بالای سر، و از زیر پایم و از همه جهات احاطه بر من پناهم ده. خدایا! به حق محمّد ص، و سرور من، و به حق علی ع مولای من، و به حق امامان هدایت یافته (که بر ایشان درود باد) لطف و مهر و رحمتت را بر ما بگستر، و از روزی خود بر ما فراوان ده، و وام ما را بپرداز و همه حاجت های ما را برآور، ای خدا! ای خدا! ای خدا! زیرا تو بر هر چیز توانایی.

۳- بار الها! بر پیامبر عرب زبان و خانواده او درود فرست

از او رفع کند.

نماز حضرت فاطمه سلام الله علیها

روایت شده: حضرت فاطمه علیها السّلام دو رکعت نماز میخواند که جبرئیل به ایشان تعلیم داده بود آن حضرت در رکعت اوّل پس از سوره » حمد «صدر مرتبه سوره «قدر» و در رکعت دوّم بعد از سوره «حمد» صد مرتبه سوره «توحید» را قرائت میکردند، و چون سلام میدادند این دعا را میخواند:

سُبْحَانَ ذِی الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِیفِ سُبْحَانَ ذِی الْجَلالِ الْبَاذِخِ الْعَظِیمِ سُبْحَانَ ذِی الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِیمِ سُبْحَانَ مَنْ لَبِسَ الْبَهْجَهَ وَ الْجَمَالَ سُبْحَانَ مَنْ تَرَدَّی بِالنُّورِ وَ الْوَقَارِ سُبْحَانَ مَنْ یَرَی أَثَرَ النَّمْلِ فِی الصَّفَا سُبْحَانَ مَنْ یَرَی وَقْعَ الطَّیْرِ فِی الْهَوَاءِ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا لا هَكَذَا غَیْرُهُ (۱)

سیّد ابن طاووس فرموده: در روایت دیگری وارد شده که پس از این نماز تسبیح مشهور حضرت زهرا علیها السّلام را که بعد از هر نماز خوانده میشود بخوانند، و پس از آن صد مرتبه صلوات بر محمّد و خاندان او فرستند.

و شیخ د رکتاب «مصباح المتهجدّین» فرموده است: نماز حضرت فاطمه علیها السّلام دو رکعت است، در رکعت اوّل سوره «حمد» و صد مرتبه سوره «قدر» و در رکعت دوّم سوره «حمد» و صد مرتبه «توحید» خوانده شود، و چون سلام داده شد تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را بخوانند، آنگاه دعای «سبحان ذی العزّ الشامخ» را تا آخر قرائت کنند.

و شیخ فرموده: کسیکه این نماز را بجای آورد، چون از تسبیح فارغ شود زانوها و دستان خود را تا آرنج برهنه نماید و همه مواضع سجود خود را بدون مانع و حایل به زمین بچسپاند و از خدا حاجت بخواهد، و به هر کیفیتی

۱- پاک و منزّه است آن خدایی که دارای شکوه افراشته و بلند است، پاک و منزّه است خدایی که صاحب شوکت والا و بزرگ است، پاک و منزّه است خدایی که دارنده فرمانروایی پر افتخار دیرینه است، پاک و منزّه است آن که لباس خرّمی و زیبایی به بر دارد، پاک و منزّه است آن که در پوششی از نور وقار است، پاک و منزّه است آن که ردّپای مورچه را بر سنگ سخت می بیند، پاک و منزّه است آن که خطّ سیر پرنده را در هوا می بیند، پاک و منزّه است آن که او چنین است و جز او چنین نیست.

که دوست دارد دعا کند، و در همان حال سجده بگوید:

یَا مَنْ لَیْسَ غَیْرَهُ رَبٌّ یُدْعَی یَا مَنْ لَیْسَ فَوْقَهُ إِلَهٌ یُخْشَی یَا مَنْ لَیْسَ دُونَهُ مَلِکٌ یُتَّقَی یَا مَنْ لَیْسَ لَهُ وَزِیرٌ یُؤْتَی یَا مَنْ لَیْسَ لَهُ حَاجِبٌ یُرْشَی یَا مَنْ لَیْسَ لَهُ بَوَّابٌ یُغْشَی یَا مَنْ لا یَزْدَادُ عَلَی کَثْرَهِ السُّؤَالِ إِلّا کَرَماً وَ جُوداً وَ عَلَی کَثْرَهِ الذُّنُوبِ إِلّا عَفْواً وَ صَفْحاً صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْعَلْ بِی کَذَا وَ کَذَا (۱) و به جای» کذا و کذا «حاجات خویش را از خدا بخواهد.

نماز دیگر از حضرت فاطمه علیها السّلام: شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس از صفوان روایت کرده اند که محمّد بن علی حلبی روز جمعه، خدمت امام صادق علیه السّلام شرفیاب شد و عرضه داشت: علاقمندم به من عملی بیاموزی که بهترین کارها در روز جمعه باشد حضرت فرمود: من کسی را که برای رسول خدا عزیزتر از حضرت فاطمه باشد سراغ ندارم، و چیزی را برتر از آنچه پیامبر به فاطمه آموخت، نمیشناسم، پیامبر به دخترش فرمود: هرکه صبح جمعه را دریابد، غسل کند و قدمهایش را بگسترد و چهار رکعت نماز) دو نماز دو رکعتی (بگذارد.

در رکعت اوّل پس از سوره «حمد» پنجاه مرتبه سوره «توحید» و در رکعت دوم، پس از سوره «حمد» پنجاه مرتبه سوره «و العادیات» و در رکعت سوّم پس از «حمد» پنجاه مرتبه سوره

«اذا زلزلت»

و در رکعت چهارم پس از سوره «حمد» پنجاه مرتبه سوره

«اذا جاء نصر اللّه.»

که مراد از این سوره سوره مبارکه نصر است یعنی آخرین سوره ای که نازل شده

۱- ای آن که جز او پروردگاری نیست که خوانده شود، ای آن که ورای او معبودی نیست که او پروا شود! ای آن که جز او فرمانروایی نیست که از او پرهیز شود! ای آن که او را وزیری نیست که به او روی آرند! ای آن که او را نگهبانی نیست تا به او رشوه داده شود! ای آنکه او را دربانی نیست تا به وسیله او به درگاهش آیند! ای آن که بر اثر بسیاری درخواست، جز کرم و جود، و بر اثر کثرت گناهان جز عفو، و گذشت نیفزاید، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و با من چنین و چنان کن.

است.

و چون از نماز فارغ شوند، این دعا را بخوانند:

إِلَهِی وَ سَیِّدِی مَنْ تَهَیَّأَ أَوْ تَعَبَّى أَوْ أَعَدَّ أَوِ اسْتَعَدَّ لِوِفَادَهِ مَخْلُوقٍ رَجَاءَ رِفْدِهِ وَ فَوَائِدِهِ وَ نَائِلِهِ وَ فَوَاضِلِهِ وَ جَوَائِزِهِ فَإِلَیْکَ یَا إِلَهِی کَانَتْ تَهْیِئَتِی وَ تَعْبِئَتِی وَ إِعْدَادِی وَ اسْتِعْدَادِی رَجَاءَ فَوَائِدِکَ وَ مَعْرُوفِکَ وَ نَائِلِکَ وَ جَوَائِزِکَ فَلا تُخَیِّبْنِی مِنْ ذَلِکَ یَا مَنْ لا تَخِیبُ عَلَیْهِ مَسْأَلَهُ السَّائِلِ وَ لا تَنْقُصُهُ عَطِیَّهُ نَائِلٍ فَإِنِّی لَمْ آتِکَ بِعَمَلٍ صَالِحٍ قَدَّمْتُهُ وَ لا شَفَاعَهِ مَخْلُوقٍ رَجَوْتُهُ أَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِشَفَاعَتِهِ إِلا مُحَمَّدا وَ أَهْلَ بَیْتِهِ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ، (۱) أَتَیْتُکَ أَرْجُو عَظِیمَ عَفْوِکَ الَّذِی عُدْتَ بِهِ عَلَى الْخَطَّائِینَ عِنْدَ عُکُوفِهِمْ عَلَى الْمَحَارِمِ فَلَمْ یَمْنَعْکَ طُولُ عُکُوفِهِمْ عَلَى الْمَحَارِمِ أَنْ جُدْتَ عَلَیْهِمْ بِالْمَغْفِرَهِ وَ أَنْتَ سَیِّدِی الْعَوَّادُ بِالنَّعْمَاءِ وَ أَنَا الْعَوَّادُ بِالْخَطَاءِ أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ أَنْ تَغْفِرَ لِی ذَنْبِیَ الْعَظِیمَ فَإِنَّهُ لا یَغْفِرُ الْعَظِیمَ إِلا الْعَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ (۲)

مؤلف گوید: سید ابن طاووس در کتاب «جمال الاسبوع» [زیبایی ایّام هفته] برای هر یک از امامان علیهم السّلام نمازهای به همراه دعا ذکر نموده که شایسته است در اینجا بیان شود.

نماز سایر امامان علیهم السلام

نماز حضرت مجتبی علیه السّلام

مؤلف گوید: سید ابن طاووس در کتاب «جمال الاسبوع» [زیبایی ایّام هفته] برای هر یک از امامان علیهم السّلام نمازهای به همراه دعا ذکر نموده که شایسته است در اینجا بیان شود.

نماز حضرت مجتبی علیه السّلام در روز جمعه چهار رکعت میباشد که مانند نماز امیر المؤمنین علیه السّلام است.

نماز دیگر آن حضرت در روز جمعه نیز چهار رکعت است که در هر رکعت یک

۱- ای معبود و سرور من! اگر دیگران به امید رسیدن به عطا و مواهب وجود و بخشش ها و هدایا آماده و مهیّا و مجّهز و مستعد ورود بر آفریده ای چون خو شده اند، پس خدایا! پس خدایا! آمادگی و مجهّز بودن و مهیّا بودن و استعداد من به امید دستیابی به بهره ها و نیکی و عطایا و هدایا تو تنها به سوی توست، پس مرا از این همه ناامید مساز، ای آن که خواهش هیچ نیازمندی از او بی ثمر نماند، و بخشش بخشنده ای از او نکاهد! من با کردار شایسته ای که پیش فرستاده باشم به پیشگاه تو نیامده ام، و با یاری آفریده ای که به او امید بسته باشم و با آن به تو تقرب جویم، به درگاهت بار نیافتم جز به امید شفاعت محمّد و خاندان او که درود تو بر او و بر ایشان باد،

۲- در حالی به نزد تو آمدم که گذشت کریمانه ات را امید دارم، گذشتی که به آن بر خطاکاران در حال پافشاری بر گناهان

است، پس مداومت آنان بر کارهای حرام تو را از اینکه آمرزشت را بر آنان ارزانی داری باز نداشت، و تو ای سرور من! بسیار بر نعمت بخشی بـاز گردی و من بر خطا کاری، به حق محمّـد و خانـدان پاکش از تو میخواهم، که گناه بزرگ ام را بیامرزی، زیرا گناه بزرگ را جز آمرزگار بزرگ نیامرزد؛ای بزرگ! ای بزرگ! ای بزرگ ای بزرگ ای بزرگ! ای بزرگ!

بار سوره «حمد» و بیست و پنج بار سوره «توحید» خوانده میشود.

دعای آن حضرت:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَقَرَّبُ إِلَیْک بِجُودِکَ وَ کَرَمِکَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَیْک بِمُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَیْک بِمَلائِکَتِک الْمُقَرَّبِینَ وَ أَنْبِیَائِکَ وَ رُسُلِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِک وَ رَسُولِکَ وَ عَلَی آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُقِیلَنِی عَثْرَتِی وَ تَسْتُرَ عَلَیَّ ذُنُوبِی وَ تَغْفِرَهَا لِی وَ تَقْضِیَ لِی حَوَائِجِی وَ لا تُعَذِّبَنِی بِقَبِیحٍ کَانَ مِنِّی فَإِنَّ عَفْوَکَ وَ جُودَک یَسَعُنِی إِنَّک عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ . (۱)

نماز حضرت حسین علیه السلام

نماز حضرت حسین علیه السّلام چهار رکعت است که در هر رکعت سوره «فاتحه» پنجاه بار و

«قل هو اللّه احد»

پنجاه بار، و در رکوع، هر یک از سوره های «فاتحه» و «قل هو اللّه احد»

ده بار، و پس از سر برداشتن از رکوع نیز هر یک، ده بار و نیز در سجده اوّل و پس از سر برداشتن از سجده، و هم در سجده دوّم هر کدام ده بار خوانده شود، و چون از نماز فارغ شد این دعا را بخواند: اللّهمّ انت الّذی استجبت لآدم و حواء. (۲)

نماز حضرت زین العابدین علیه السلام

نماز آن حضرت چهار رکعت است که در هر رکعت یک بار سوره «حمد» و صدر بار سوره «توحید» خوانده میشود.

دعای آن حضرت:

یَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِیلَ وَ سَتَرَ الْقَبِیحَ یَا مَنْ لَمْ یُؤَاخِذْ بِالْجَرِیرَهِ وَ لَمْ یَهْتِکِ السِّتْرَ یَا عَظِیمَ الْعَفْوِ یَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ یَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ یَا بَاسِطَ الْیَدَیْنِ بِالرَّحْمَهِ یَا صَاحِبَ کُلِّ نَجْوَی یَا مُنْتَهَی کُلِّ شَکْوَی یَا کَرِیمَ الصَّفْحِ یَا عَظِیمَ الرَّجَاءِ یَا مُبْتَدِئا بِالنِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا یَا رَبَّنَا وَ سَیِّدَنَا وَ مَوْلانَا یَا غَایَهَ

۱- خدایا! به امید جود و کرم تو به سویت تقرّب میجویم، و به دوستی محمّد بنده و فرستاده ات به سوی تو تقرّب میجویم، و به فرشتگان مقرّب به پیشگاه تو تقرّب میجویم، و به پیامبران و فرستادگانت که بر محمّد، بنده شایسته و فرستاده ات و بر خاندان محمّد درود فرستی و از لغزشم درگذری، و گناهانم را بر من بپوشانی، و آنها را بیامرزی، و نیازهایم را برآورده سازی، و به کار زشتی که از من سرزده عذابم نکنی، چه همانا عفو و بخشش تو بر من فراگیر است، به یقین تو بر هر کاری توانایی.

۲- [بار خدایا! تویی که دعای آدم و حوا را اجابت نمودی] که دعای بلندی است

رَغْبَتِنَا أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۱)

نماز حضرت باقر علیه السلام

نماز آن حضرت دو رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و صدر مرتبه:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ (۲)

خوانده میشود.

دعای آن حضرت :

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ یَا حَلِیمُ ذُو [ذَا] أَنَاةٍ غَفُورٌ وَدُودٌ أَنْ تَتَجَاوَزَ عَنْ سَیِّئَاتِی وَ مَا عِنْدِی بِحُسْنِ مَا عِنْدَکَ وَ أَنْ تُعْطِیَنِی مِنْ عَطَائِکَ مَا یَسَعُنِی وَ تُلْهِمَنِی فِیمَا أَعْطَیْتَنِی الْعَمَلَ فِیهِ بِطَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ رَسُولِکَ وَ أَنْ تُعْطِیَنِی مِنْ عَفْوِکَ مَا أَسْتَوْجِبُ بِهِ کَرَامَتَکَ اللَّهُمَّ أَعْطِنِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لا تَفْعَلْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ فَإِنَّمَا أَنَا بِکَ وَ لَمْ أُصِبْ خَیْرا قَطُّ إِلا مِنْکَ یَا أَبْصَرَ الْأَبْصَرِینَ وَ یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ وَ یَا أَحْکَمَ الْحَاکِمِینَ وَ یَا جَارَ الْمُسْتَجِیرِینَ وَ یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۳)

نماز حضرت صادق علیه السلام

نماز آن بزرگوار دو رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و صد مرتبه آیه شریفه

«شهد اللّه»

[آیه ۱۸ از سوره آل عمران] خوانده میشود.

دعای آن حضرت :

یَا صَانِعَ کُلِّ مَصْنُوعٍ یَا جَابِرَ کُلِّ کَسِیرٍ [کَسْرٍ] وَ یَا حَاضِرَ کُلِّ مَلَإٍ وَ یَا شَاهِدَ کُلِّ نَجْوَی وَ یَا عَالِمَ کُلِّ خَفِیَّهٍ وَ یَا شَاهِدُ [شَاهِدا] غَیْرَ غَائِبٍ وَ یَا غَالِبُ [غَالِبا] غَیْرَ مَغْلُوبٍ وَ یَا قَرِیبُ [قَرِیبا] غَیْرَ بَعِیدٍ وَ یَا مُونِسَ کُلِّ وَحِیدٍ وَ یَا حَیُّ مُحْیِیَ الْمَوْتَی وَ مُمِیتَ الْأَحْیَاءِ الْقَائِمُ [الْقَائِمَ] عَلَی کُلِّ نَفْسٍ بِمَا کَسَبَتْ وَ یَا حَیّا حِینَ لا حَیَّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۴)

۱- ای آن که زیبایی را آشکار ساخت، و زشتی را پوشاند، ای آن که بر جم و گناه سرزنش ننمود، و پرده حرمت بنده اش را ندرید، ای که گذشت بزرک، و بخشش نیکوست، ای که آمرزگاریاست دامن گستر، ای که دستانت به مهر گشاده است، ای شنوای هر نجوای پنهان، ای سرانجام هر دادخواهی، ای درگذرنده بزرگوار، ای بزرگ سرچشمه امید، ای آغاز گر نعمتها پیش از آنکه بندگان سزاوار آن شوند، ای پروردگار و سرور و مولای ما، ای واپسین دلبستگی ما، خدایا! از تو میخواهم بر

محمّد و خاندان محمّد درود فرستی.

۲- پاك و منزّه است خدا و ستایش تنها او را سزاست و شایسته پرستشی جز خدا نیست و خداوند برتر از هر وصفی است.

۳- خدایا از تو خواستارم ای بردبار دارای رفق و مدارا و ای آمرزگار مهربان، از گناهانم و آنچه از زشتیها نزد من است، به خوبی و زیبایی آنچه نزد خود داری درگذری، و از عطای خود به اندازه ای که مرا در بر گیرد به من بدهی و از آنچه به من بخشیدی کردار شایسته به همراه فرمانبرداری از خود و پیامبرت الهام بخشی، و از گذشت خویش به قدری به من ببخشی که در پرتو آن سزوار کرامتت شوم. خدایا چنانچه شایسته تو است به من عطا کن و با من آنچه را سزاوار آنم مکن، چه هستی من تنها به مدد توست، و جز از سوی تو به خیری دست نیافته ام، ای بیناترین بینایان، و ای شنواترین شنوایان، و ای دادگرترین داوران و ای پناه پناه جویان، و ای برآورنده دعای درماندگان، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست.

۴- ای آفریننده هر آفریده، ای بر سازنده هر شکسته، ای حاضر در هر جا، ای ای شاهد هر راز، ای شاهد بر هر راز، ای دانای هر نهان، ای همراره حاضر و ای پیروزمند بی شکست، ای نزدیک دوری ناپذیر، ای همدم هر تنها، ای زنده حیات بخش مردگان، و میراننده زندگان، ای که پاداش هرکس بر وفق کردارش بر پاداری، و ای زنده آنگاه که زنده ای نباشد، شایسته پرستشی جز تو نیست، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست.

نماز حضرت موسی بن جعفر علیه السلام

نماز آن حضرت دو رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و دوازده مرتبه «توحید» خوانده میشود.

دعای آن حضرت :

إِلَهِی خَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لَکَ وَ ضَلَّتِ الْأَحْلامُ فِیکَ وَ وَجِلَ کُلُّ شَیْ ءٍ مِنْکَ وَ هَرَبَ کُلُّ شَیْ ءٍ إِلَیْکَ وَ ضَاقَتِ الْأَشْیَاءُ دُونَکَ وَ مَلَأَ کُلَّ شَیْ ءٍ نُورُکَ فَأَنْتَ الرَّفِیعُ فِی جَلالِکَ وَ أَنْتَ الْبَهِیُّ فِی جَمَالِکَ وَ أَنْتَ الْعَظِیمُ فِی قُدْرَتِکَ وَ أَنْتَ الَّذِی لا یَئُودُکَ شَیْ ءٌ یَا مُنْزِلَ نِعْمَتِی یَا مُفَرِّجَ کُرْبَتِی وَ یَا قَاضِیَ حَاجَتِی أَعْطِنِی مَسْأَلَتِی بِلا إِلَهَ إِلا أَنْتَ آمَنْتُ بِکَ مُخْلِصا لَکَ دِینِی أَصْبَحْتُ عَلَی عَهْدِکَ وَ وَعْدِکَ مَا اسْتَطَعْتُ أَبُوءُ لَکَ بِالنِّعْمَهِ وَ أَسْتَغْفِرُکَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِی لا یَغْفِرُهَا غَیْرُکَ یَا مَنْ هُوَ فِی عُلُوِّهِ دَانٍ وَ فِی دُنُوِّهِ عَالٍ وَ فِی إِشْرَاقِهِ مُنِیرٌ وَ فِی سُلْطَانِهِ قَوِیٌّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۱)

نماز حضرت رضا علیه السلام

نماز آن بزرگوار شش رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و ده مرتبه سوره

«هل اتی علی الانسان»

[سوره ۷۶ قران] خوانده میشود.

دعای آن حضرت :

یَا صَاحِبِی فِی شِدَّتِی وَ یَا وَلِیِّی فِی نِعْمَتِی وَ یَا إِلَهِی وَ إِلَهَ إِبْرَاهِیمَ وَ إِسْمَاعِیلَ وَ إِسْحَاقَ وَ یَعْقُوبَ یَا رَبَّ کهیعص وَ یس وَ الْقُرْءَانِ الْحَکِیمِ أَسْأَلُکَ یَا أَحْسَنَ مَنْ سُئِلَ وَ یَا خَیْرَ مَنْ دُعِیَ وَ یَا أَجْوَدَ مَنْ أَعْطَی وَ یَا خَیْرَ مُرْتَجًی أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲)

نماز حضرت جواد علیه السلام

نماز آن سرچشمه جود و کرم دو رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و هفتاد مرتبه «توحید» خوانده می شود.

دعای آن حضرت :

اللَّهُمَّ

۱- خـدايا، آواها در آسـتانت كوتاه و آهسـته گشـته، و انـديشه ها در شـناسايى ات سـر گردان شده، و هر چيز از بلنداى هيبتت ترسـان است، و همه آفريـدگان به درگـاهت گريزان، در برابر هسـتى ات، هستى هر آفريـده اى در تنگنـاى نيستى است و همه چيز را نور هستى تو آكنـده است، پس تويى والا در شـكوهت، و فروزنده در زيبايى ات، و بزرگ در توانايى ات، و تويى آن كه هيچش درمانـده نسازد، اى فرو بارنـده نعمتم، اى گشايشـگر اندوهم، و اى برآورنده نيازم، خواهشم را به حق يگانگى ات روا سـاز، به تو ايمـان آوردم ايمـانى خـالص، بر پيمـان و وعـده ات صـبح كردم تـا توان دارم، با عطايت به جانبت آيم و از تو آمرزش مى جـويم از گناهـانم كه جز آنهـا را نمى آمرزد، اى آن كه در اوج بلنـداى خويش به آفرده هـا نزديـك است، و در كمال به آنان فراتر از همگان است و در تابشـش پرتوافشان، و در پادشاهى اش بس نيرومنـد است، بر محمّد و خاندانش درود فرست.

۲- اى يـار من در سـختى هـا، و اى همراه من در نعمتهـا و اى معبـود من ابراهيم و اسـماعيل و اسـحق و يعقـوب، اى پرودگـار «كهيعص» و «يس و القرآن الحكيـم» ، از تـو درخـواست مى كنم اى بهـترين كسـى كه از او درخـواست شـود و اى نيكـوترين كسـى كه خوانده شود، و اى بخشـنده ترين بخشندگان و اى بهترين مأواى اميد بستگان تو خواستارم كه درود فرستى بر محمّد و خاندان محمّد.

رَبَّ الْأَرْوَاحِ الْفَانِيَهِ وَ الْأَجْسَادِ الْبَالِيَهِ أَسْأَلُکَ بِطَاعَهِ الْأَرْوَاحِ الرَّاجِعَهِ إِلَی أَجْسَادِهَا [أَجِبَّائِهَا] وَ بِطَاعَهِ الْأَجْسَادِ الْمُلْتَئِمَهِ بِعُرُوقِهَا وَ بِکَلِمَتِکَ النَّافِذَهِ بَیْنَهُمْ وَ أَخْذِکَ الْحَقَّ مِنْهُمْ وَ الْخَلائِقُ بَیْنَ یَدَیْکَ یَنْتَظِرُونَ فَصْلَ قَضَائِکَ وَ یَرْجُونَ رَحْمَتَکَ وَ یَخَافُونَ عِقَابَکَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلِ النُّورَ فِی بَصَرِی وَ الْیَقِینَ فِی قَلْبِی وَ ذِکْرَکَ بِاللَّیْلِ وَ النَّهَارِ عَلَی لِسَانِی وَ عَمَلاً صَالِحا فَارْزُقْنِی (۱)

نماز حضرت هادی علیه السلام

نماز آن حضرت دو رکعت است که در رکعت اوّل سوره «حمد» و سوره «یس» و در رکعت دوم سوره «حمد» و سوره «الرّحمن» خوانده میشود

دعای آن حضرت :

یَا بَارُّ یَا وَصُولُ یَا شَاهِدَ کُلِّ غَائِبٍ وَ یَا قَرِیبُ غَیْرَ بَعِیدٍ وَ یَا غَالِبُ غَیْرَ مَغْلُوبٍ وَ یَا مَنْ لا یَعْلَمُ کَیْفَ هُوَ إِلا هُوَ یَا مَنْ لا تُبْلَغُ قُدْرَتُهُ أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِاسْمِکَ الْمَکْنُونِ الْمَخْزُونِ الْمَکْتُوم عَمَّنْ شِئْتَ الطَّاهِرِ الْمُطَهَّرِ الْمُقَدَّسِ النُّورِ التَّامِّ الْحَیِّ الْقَیُّومِ الْعَظِیمِ نُورِ السَّمَاوَاتِ وَ نُورِ الْأَرَضِینَ عَالِمِ الْغَیْبِ وَ الشَّهَادَهِ الْکَبِیرِ الْمُتَعَالِ الْعَظِیمِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲)

نماز حضرت عسکری علیه السلام

نماز آن وجود مبارک چهار رکعت است که در رکعت اوّل پس از سوره «حمد» پانزده بار سوره «زلزال» و در رکعت دوّم بعد از «حمد» پانزده بار سوره «توحید» خوانده میشود.

دعای آن حضرت :

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِأَنَّ لَکَ الْحَمْدَ لا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ الْبَدِیءُ قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ أَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَ لا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ الَّذِی لا یُذِلُّکَ شَیْ ءٌ وَ أَنْتَ کُلَّ یَوْمٍ فِی شَأْنٍ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ خَالِقُ مَا یُرَی وَ مَا لا یُرَی الْعَالِمُ بِکُلِّ شَیْ ءٍ بِغَیْرِ تَعْلِیمٍ أَسْأَلُکَ بِآلائِکَ وَ

۱- خدایا! ای پروردگار جانهای فنا یافته، و بدن های پوسیده و در خاک افتاده، از تو درخواست میکنم به حق فرمانبری روانهای بازآینده به بدنهای خویش و بحق فرمانبری بدنهای پیوسته به رگهای خویش، و به حق گفتار پر نفوذت در میان آنها، و دادخواهی ات از آنها، آنگاه که آفریده ها بر آستانت در انتظار داوری تو بنشسته اند. و به مهر بیپایانت دل بسته و از شکنجه بی سرانجامتت هراسانند. بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و نور فروزان در دیدگانم، و یقین بیگمان در جانم، و یاد جاودان خود در هر شب و روز بر زبانم بنه، و کردار پسندیده روزیام گردان

۲- ای نیکوکار، ای همواره در پیوند با دلها، ای گواه، هر ناپیدا، ای نزدیک دور ناشدنی و ای پیروز بی شکست، ای آن که جز او نمیدانند که چون است، ای آن که به قدرتش نمیتوان دست یافت بار خدایا! از تو درخواست میکنم به حق آن نامت که

در پرده است، و در گنجینه است و ناپیدا از هر آنکه تو خواهی، آن نام پاك پاکیبخش، مبرّا از هر نقص، بر همگان پرتوافشان، زنده، به خود پایدار، بزرگ، تویی نور آسمانها و فروغ زمینها، دانای نهان و آشکار، والای بلندمرتبه و بزرگ، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست.

نَعْمَائِکَ بِأَنَّکَ اللَّهُ الرَّبُّ الْوَاحِدُ لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الرَّحْمَنُ الرَّحِیمُ وَ أَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْوِتْرُ الْفَرْدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِی لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُوا أَحَدٌ ، (۱)

وَ أَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّطِیفُ الْخَبِیرُ الْقَائِمُ عَلَی کُلِّ نَفْسٍ بِمَا کَسَبَتْ الرَّقِیبُ الْحَفِیظُ وَ أَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ اللَّهُ الْأَوَّلُ قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ الْآخِرُ بَعْدَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ الْبَاطِنُ دُونَ کُلِّ شَیْ ءٍ الضَّارُّ النَّافِعُ الْحَکِیمُ الْعَلِیمُ وَ أَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الْبَاعِثُ الْوَارِثُ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ بَدِیعُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ذُو الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ وَ ذُو الطَّوْلِ وَ ذُو الْعِزَّهِ وَ ذُو السُّلْطَانِ لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَحَطْتَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عِلْماً وَ أَحْصَیْتَ کُلَّ شَیْ ءٍ عَدَداً صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲)

نماز حضرت صاحب الزمان علیه السلام و دعای آن حضرت

نماز آن حضرت دو رکعت است که در هر رکعت در سوره «حمد» آیه إِیّاکَ نَعْبُدُ و إِیّاکَ نَسْتَعِینْ را صد مرتبه بخوان و پس از آن سوره «حمد» را تا «وَ لَا الْضَّالینَ» ادامه بده، آنگاه سوره توحید را یک مرتبه قرائت کن و پس از فراغت از نماز این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ عَظُمَ الْبَلاءُ وَ بَرِحَ الْخَفَاءُ وَ انْکَشَفَ الْغِطَاءُ وَ ضَاقَتِ الْأَرْضُ بِمَا وَسِعَتِ السَّمَاءُ وَ إِلَیْکَ یَا رَبِّ الْمُشْتَکَی وَ عَلَیْکَ الْمُعَوَّلُ فِی الشِّدَّهِ وَ الرَّخَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الَّذِینَ أَمَرْتَنَا بِطَاعَتِهِمْ وَ عَجِّلِ اللَّهُمَّ فَرَجَهُمْ بِقَائِمِهِمْ وَ أَظْهِرْ إِعْزَازَهُ یَا مُحَمَّدُ یَا عَلِیُّ یَا عَلِیُّ یَا مُحَمَّدُ إِکْفِیَانِی فَإِنَّکُمَا کَافِیَایَ یَا مُحَمَّدُ یَا عَلِیُّ یَا عَلِیُّ یَا مُحَمَّدُ انْصُرَانِی فَإِنَّکُمَا

۱- خدایا! از تو میخواهم به حق آنه ستایش تنها از آن توست، شایسته پرستشی جز تو نیست، تویی سرآغاز هر آنچه هست، و تویی زنده به خود پایدار و شایسته پرستشی جز تو نیست، چیزی خوارت نسازد، و تو هر روز در کاری هستی، شایسته پرستشی جز تو نیست، آفریننده هر آنچه به دیده آید و هر آنچه نادیده باشد، دانای به هر چیز بیآنکه آموخته باشی، از تو خواستارم به حق عطایا و نعمت هایت ای آن که تویی خدا و پروردگار جهانیان، یکتایی که شایسته پرستشی جز او نیست بخشایشگر مهربان، و از تو می خواهم به آنکه تویی خدایی که شایسته پرستشی جز تو نیست. یگانه یکتای بی همتای بینیازی که نه زاده است، و نه زاده شده، و برای او همتایی نیست

۲- و از تو میخواهم به خدایی ات که شایسته پرستشی جز تو نیست ای مهرورز آگاه و ناظر بر همگان و آنچه فراهم آورده اند، ای آن که دیده بان و نگاهداری و از تو درخواست می کنم به خدایی ات که سرآغاز است پیش از آنکه چیزی باشد، و سرانجام است پس از هر آنچه هست. و ای ژرفای هر چه هست و ای زیان رسان، سودبخش، و فرزانه دانا و از تو میخواهم، به خدایی ات که در پرستش یگانه ای، زنده و پاینده ای ای برانگیزنده، میراث بر، و ای مهرورز، منّت گذار، ای پدیدآورنده آسمانها و زمین، صاحب شکوه و بزرگواری، و ای بخشایشگر عزتمند و دارای سلطنت پایدار، شایسته پرستشی جز تو نیست که دانشت همه را فرا گرفته و شماره هر چه هست دانی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست.

نَاصِرَایَ یَا مُحَمَّدُ یَا عَلِیُّ یَا عَلِیُّ یَا مُحَمَّدُ احْفَظَانِی فَإِنَّکُمَا حَافِظَایَ یَا مَوْلاَیَ یَا صَاحِبَ الزَّمَانِ یَا مَوْلاَیَ یَا صَاحِبَ الزَّمَانِ یَا مَوْلاَیَ یَا صَاحِبَ الزَّمَانِ الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ أَدْرِکْنِی أَدْرِکْنِی أَدْرِکْنِی الْأَمَانَ الْأَمَانَ الْأَمَانَ. (۱)

نماز جعفر طیار

این نماز اکسیر اعظم، و کبریت احمر است، و به سندهای بسیار معتبد با فضیلت فراوان که مهم ترین آن آمرزش گناهان بزرگ است وارد شده، و بهترین زمان برای بجا آوردن آن، آغاز روز جمعه است، و آن چهار رکعت است با دو تشهد و دو سلام که در رکعت اوّل پس از سوره «حمد» سوره «زلزال» و در رکعت دوّم بعد از سوره «حمد» سوره «و العادیات» و در رکعت سوم پس از سوره «حمد» سوره

«اذا جاء نصر اللّه و الفتح»

و در رکعت چهارم بعد از سوره «حمد» یک بار سوره

«قل هو اللّه احد»

خوانده میشود.

و هر رکعت پس از تمام شدن سوره» حمد «و سوره های یاد شده پانزده بار گفته میشود:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ (۲)

و در رکوع نیز همین تسبیحات ده بار، و پس از برخاستن از رکوع ده بار، و در سجده اوّل ده بار، و پس از سر برداشتن از سجده ده بار و در سجده دوم ده بار، و پس از سجده، پیش از برخاستن برای انجام رکعت دوم ده بار گفته میشود و این ترتیب در هر چهار رکعت رعایت میگردد، که مجموع تسبیحات به سیصد میرسد.

شیخ کلینی از ابو سعید مدائنی روایت کرده، که امام صادق علیه السّلام به من فرمود: آیا

۱- خدایا! بلا بسی بزرگ شده، و سختی های نهان آشکار گشته و پرده برافتاده، و زمین با آنچه آسمان فرا گرفته، تنگ شده، پروردگارا! به سوی تو دادخواهی می کنیم و درسختی و آسانی تنها بر تو تکیه می زنیم. خدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، آنان که ما را به فرمانبرداری از ایشان فرمان دادی. خدیا! در فرج آنان به آمدن قائمشان شتاب فرما، و عزّتش را نمایان ساز، یا محمّد یا علیّ یا علیّ یا محمّد کفایت نمایید مرا که کفایت کننده ام شما هستید، یا محمّد یا علیّ، یا علیّ یا محمّد، یاری ام کنیم که یاور من شمایید، یا محمّد یا علیّ یا علیّ یا محمّد، نگهدارم باشید، که شما نگهدارم هستید، ای مولای من ای صاحب الزّمان، ای مولای من ای صاحب الزّمان، ای مولای من ای صاحب الزّمان درخواست یاری دارم،

درخواست یاری، درخواست یاری، مرا دریاب، امانم بده امان، امان.

۲- پاک و منزه است خدا و ستایش تنها سزاوار اوست و خدایی جز او نیست، و او از هر صفتی برتر است

نمیخواهی ذکری را به تو تعلیم دهم که آن را در نماز جعفر بخوانی، گفتم: آری میخواهم، فرمود: هنگامی که در رکعت چهارم به آخرین سجده نماز رسیدی، و از تسبیحات فارغ شدی بگو:

سُبْحَانَ مَنْ لَبِسَ الْعِزَّ وَ الْوَقَارَ سُبْحَانَ مَنْ تَعَطَّفَ بِالْمَجْدِ وَ تَكَرَّمَ بِهِ سُبْحَانَ مَنْ لا يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلا لَهُ سُبْحَانَ مَنْ أَحْصَى كُلَّ شَيْ ءٍ عِلْمُهُ سُبْحَانَ ذِي الْمَنِّ وَ النِّعَمِ سُبْحَانَ ذِي الْقُدْرَهِ وَ الْكَرَمِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَ مُنْتَهَى الرَّحْمَهِ مِنْ كِتَابِكَ وَ اسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَ كَلِمَاتِكَ التَّامَّهِ الَّتِي تَمَّتْ صِدْقاً وَ عَدْلاً صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ افْعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا (۱)

و بجای کلمه «کذا و کذا» حاجات خود را از خدا درخواست کند.

شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس از مفضل بن عمر، روایت کرده اند که گفت: روزی امام صادق علیه السّلام را دیدم که نماز جعفر بجا آوردند و پس از نماز دستها را بلند نمودند، این دعا را خواندند: «یا ربّ یا ربّ» به اندازه ای که یک نفس اجازه دهد، «یا ربّاه یا ربّاه» به قدر یک نفس، «ربّ ربّ» به اندازه یک نفس، «یا اللّه یا اللّه» باز هم به قدر یک نفس، «یا حیّ یا حیّ» همپای یک نفس، «یا رحیم یا رحیم» باز هم به اندازه یک نفس، «یا رحمن یا رحمن» هفت بار، «یا ارحم الرّاحمین» هفت بار، سپس این دعا را خواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَفْتَتِحُ الْقَوْلَ بِحَمْدِكَ وَ أَنْطِقُ بِالثَّنَاءِ عَلَيْكَ وَ أُمَجِّدُكَ وَ لا غَايَهَ لِمَدْحِكَ وَ أُثْنِي عَلَيْكَ وَ مَنْ يَبْلُغُ غَايَهَ ثَنَائِكَ وَ أَمَدَ مَجْدِكَ وَ

۱- پاک و منزه است آن که لباس عزت و وقار به بر دارد، پاک و منزه است آن که به بزرگی مهر ورزد، و به آن گرامی باشد، پاک و منزه است آن که پاکی جز برای او سزاوار نیست. پاک و منزه است آن که دانشش هر چیز را بر شمارد، پاک و منزه است آن سرچشمه فضل و بخشش، پاک و منزه است آن دارای قدرت و کرم. خدایا از تو خواستارم به حق بندها و گره گاه های شکوه عرشت، و به حق نهایت مهرت که در کتابت آوردی، و نام بزرگت و کلمات بی عیب و نقصت که در راستی و عدالت بس کمال یافته اند، بر محمّد و خاندانش درود فرست و با من چنین و چنان کن.

أَنَّى لِخَلِيقَتِكَ كُنْهُ مَعْرِفَهِ مَجْدِكَ وَ أَيَّ زَمَنٍ لَمْ تَكَنْ مَمْدُوحا بِفَضْلِكَ مَوْصُوفاً بِمَجْدِكَ عَوَّاداً عَلَى الْمُذْنِبِينَ بِحِلْمِكَ تَخَلَّفَ سُكَّانُ أَرْضِكَ عَنْ طَاعَتِكَ فَكُنْتَ عَلَيْهِمْ عَطُوفا بِجُودِكَ جَوَادا بِفَضْلِكَ عَوَّاداً بِكَرَمِكَ يَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ الْمَنَّانُ ذُو الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ. (۱)

پس حضرت فرمود: ای مفضّل هرگاه تو را حاجت ضروری پیش آید نماز جعفر را بخوان، و این دعا را قرائت کن، و حاجتت را از خدا بخواه، که به خواست خدا برآورده میشود.

مؤلف گوید: شیخ طوسی برای برآورده شدن حاجت از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: روزهای چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه را روزه بدار، و چون روز پنجشنبه به آخر رسد به ده مسکین، هر مسکینی یک مدّ [به مقدار تقریبی ۱۰ سیر] طعام صدقه بده.

و در آغاز روز جمعه غسل کن و به محراب برو و نماز جناب جعفر را، بخوان، آنگاه زانوها را برهنه ساز و بر زمین بگذار و بگو:

يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ [عَلَى] الْقَبِيحَ يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَهِ وَ لَمْ يَهْتِكِ السِّتْرَ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَهِ يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى وَ مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى يَا مُقِيلَ الْعَثَرَاتِ يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ يَا عَظِيمَ الْمَنِّ يَا مُبْتَدِئا بِالنِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا يَا رَبَّاهْ يَا رَبَّاهْ يَا رَبَّاهْ،

(۲) ده مرتبه، یا اللّه یا اللّه یا اللّه (۳) ده مرتبه، یا سیداه یا سیداه (۴) ده مرتبه، «یا مولایاه، یا مولایاه» (۵) ده مرتبه، «یا رجاءاه» (۶) ده مرتبه، «یا غیاثاه» (۷) ده مرتبه «یا غایه رغبتاه» (۸) ده مرتبه، «یا رحمن» (۹) ده مرتبه، «یا رحیم» (۱۰) ده مرتبه، «یا معطی الخیرات» (۱۱)

۱- خدایا! سخنم را با ستایش تو آغاز می کنم، و با ثنای تو گویا می شوم و تو را به بزرگی می ستایم، درحالیکه ستایشت را پایانی نیست، و تو را سپاس می گویم و کیست آن که به نهایت سپاست و بلندای بزرگی ات برسد؟ آفریدگانت را چه رسد که به شناخت رژفای عظمت تو دست یابد، چه زمانی بوده که به فضل و بخشش ستوده و به عظمت موصوف نبودی، کدامین زمان بوده که با بردباری خویش پیاپی از گنهکاران درنگذشته باشی؟ ! ساکنان زینت از فرمانبرداری تو سرپیچی کردند، ولی تو با بخشش خویش بر آنان مهر ورزیدی، به فضل خود به آنان بخشیدی و به کرامت پی در پی به آنان روی کردی، ای که معبودی جز تو نیست، بخشایشگری که دارای شوکت و کرامتی.

۲- آن که زیبایی را آشکار سازی و زشتی را بپوشانی، از آن که بندگان را بر خطایشان سرزنش نکنی و پرده حرمتشان را ندری ای بزرگ در بخشش و نیکو در گذشت، ای که آمرزگاریات فراگیر، و دستانت به مهر گشاده است، ای شنوای هر راز و نجومی و سرانجام هر دادخواهی، از که از لغزشها درگذری، ای بزرگوار در چشم پوشی و گذشت، ای بزرگ بخشایش گر ای آغازگر نعمت ها پیش از شایستگی بندگان. [ای پروردگار]

۳- [ای خدا]

۴- [ای سرور]

۵- [ای مولا]

۶- [ای امید]

۷- [ای پناه]

۸- [ای نهایت رغبت]

۹- [ای بخشاینده]

۱۰- [ای مهربان]

۱۱- [ای عطابخش]

ده مرتبه و

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَثِيراً طَيِّباً كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ (۱)

ده مرتبه و حاجت خود را بطلب.

مؤلف گوید: درباره روزه این سه روز و بجا آوردن دو رکعت نماز مستحب به هنگام ظهر روز جمعه، برای برآورده شدن حاجت، روایات بسیاری وارد شده.

اعمال زوال روز جمعه

مؤلف گوید: درباره روزه این سه روز و بجا آوردن دو رکعت نماز مستحب به هنگام ظهر روز جمعه، برای برآورده شدن حاجت، روایات بسیاری وارد شده.

بیست و یکم: از دیگر اعمال روز جمعه این است که چون خورشید به گاه ظهر رسد، دعایی را که محمّد بن مسلم از امام صادق علیه السّلام روایت کرده، بخواند و آن دعا آنگونه که در مصباح المتهجّد شیخ طوسی نقل شده، این است:

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبِيراً (۲)

آنگاه بگو:

يَا سَابِغَ النِّعَمِ يَا دَافِعَ النِّقَمِ يَا بَارِئَ النَّسَمِ يَا عَلِيَّ الْهِمَمِ يَا مُغْشِيَ الظُّلَمِ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْكَرَمِ يَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَ الْأَلَمِ يَا مُونِسَ الْمُسْتَوْحِشِينَ فِي الظُّلَمِ يَا عَالِماً لا يُعَلَّمُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا مَنِ اسْمُهُ دَوَاءٌ وَ ذِكْرُهُ شِفَاءٌ وَ طَاعَتُهُ غَنَاءٌ [غِنًى] ارْحَمْ مَنْ رَأْسُ مَالِهِ الرَّجَاءُ وَ سِلاحُهُ الْبُكَاءُ سُبْحَانَكَ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ (۳)

بیست و دوّم: در رکعت اول نماز ظهر

۱- درود فراوان و پاکیزه بر محمّد و خاندان محمّد فرست، همچون بهترین درودها که بر بنده ای از بندگان خود فرستی

۲- معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر از هر وصفی است و پاک و منزّه است خدا، و ستایش تنها او را سزاست، هم او که فرزندی نگرفته، و در فرمانروایی اش شریکی نپذیرفته است، و برای او نگاهداری از خواری نبوده است، پس او را بسیار بزرگ شمار

۳- ای فروریزنده نعمت ها، ای پیش گیرنده بد فرجامی ها، ای آفریننده جانداران، ای بلند همّت، ای روشنی تاریکی ها، ای

صاحب جود و کرم، ای برطرف کننده زیان و درد، ای همدم ترسیدگان در تاریکی ها، ای دانای نیاموخته بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست با من چنان کن که تو را سزد، ای آن که نامش دوا و یادش شفا، و طاعتش توانگری است، مهرورز بر آن که سرمایه اش امید است، و ساز و برگش گریه، پاک و منزهی، معبودی جز تو نیست ای پرمهر، ای بخشایش گر، ای پدیدآورنده آسمان ها و زمین، ای بلند بالا و بزرگوار.

جمعه پس از سوره «حمـد» سوره «جمعه» ، و در رکعت دوم آن بعـد از سوره «حمـد» سوره «منافقین» بخواند، و در رکعت اول نماز عصر پس از سوره «حمد» سوره «جمعه» و در رکعت دوم پس سوره «حمد» سوره «توحید» را بخواند.

شیخ صدوق از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: از چیزهایی که بر هر مؤمن شیعه ای واجب و لازم است این که در شب جمعه را با سوره «جمعه» و سوره «اعلی» و در روز جمعه نماز را با سوره «جمعه» و «منافقین» بخواند، هرگاه این شیوه را رعایت کند، گویا به عمل رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله رفتار نموده، و ثواب و پاداشش از سوی خدا بهشت خواهد بود.

شیخ کلینی به سند حسن سندی که همچون سند صحیح است از حلبی روایت کرده: از حضرت صادق علیه السّلام سئوال کردم: هرگاه در روز جمعه به تنهایی نماز بخوانم، یعنی به نماز جمعه موفّق نشوم، آیا چهار رکعت نماز ظهر را با صدای بلند بخوانم؟ فرمود: آری، ولی در روز جمعه در نماز ظهر پس از «حمد» سوره های «جمعه» و «منافقین» بخوان.

بیست و سوم: شیخ طوسی رحمه اللّه در کتاب مصباح المتهّج از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه پس از سلام نماز روز جمعه سوره های «حمد، ناس، فلق، توحید» و «کافرون» را هر کدام هفت بار بخواند.

و نیز آیه

«لَقَد جاءکم رسول من انفُسِکم»

را که در آخر سوره برائت [نهمین سوره قرآن] است، و آیه

«لو انزلنا هذا القرآن»

را که در آخر سوره «حشر» قرار دارد تا پایان سوره و

ص: ۷۹

پنج آیه «ال عمران» را از

«انّ فی خلق السّمواتِ و الارضِ»

تا

«انّک لا تخلف المیعاد»

[۱۷۱ ۱۶۸] بخواند، از این جمعه تا جمعه دیگر، از گزند دشمنان و نیز آسیب بلاها در امان باشد.

بیست و چهارم: شیخ طوسی از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هر که پس از نماز صبح یا پس از نماز ظهر بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلاتَکَ وَ صَلاهَ مَلائِکَتِکَ وَ رُسُلِکَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۱)

تا یک سال بر او گناهی نوشته نشود و نیز فرموده هر که بعد از نماز صبح و نماز ظهر بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ (۲)

نمیرد تا حضرت قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) را درک کند.

مؤلف گوید: اگر دعای پیشین را پی از فریضه ظهر جمعه بخواند تا جمعه دیگر از بلاها در امان باشد.

و نیز روایت شده: هر که بین دو نماز روز جمعه، بر محمّد و آل محمّد صلوات فرستد، پاداش آن برابر پاداش هفتاد رکعت نماز خواهد بود.

بیست و پنجم: دعای «یا من یرحم من لا- ترحمه العباد» و دعای «اللّهمّ هذا یوم مبارک» را که در از دعاهای «صحیفه کامله» [صحیفه کامله سجّادیه] است بخواند.

بیست و ششم: شیخ طوسی در کتاب «مصباح المتهجد» فرموده است: از امامان علیهم السّلام روایت شده: هر که در روز جمعه پس از نماز ظهر دو رکعت نماز به جای آورد، و در هر رکعت بعد از سوره «حمد» هفت بار

«قل هو اللّه احد»

بخواند و پس از نماز بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ الْجَنَّهِ الَّتِی حَشْوُهَا الْبَرَکَهُ

۱- بار خدایا! رحمت بی کرانت، و درود فرشتگان و فرستادگانت را بر محمّد و خاندان محمّد قرار ده

۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و طلوع ظهورشان را زود گردان

وَ عُمَّارُهَا الْمَلائِكَهُ مَعَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلامُ. (۱)

تا جمعه دیگر دچار فتنه ای نشود، و حق تعالی او را در کنار و به همراه محمّد صلی اللّه علیه و آله و اهل بیتش و ابراهیم علیه السّلام بگذارد.

علّامه مجلسی رحمه اللّه فرموده: اگر این دعا را فردی که سیّد نیست بخواند به جای «و ابینا» بگوید «و ابیه»

اعمال عصر جمعه

بیست و هفتم: روایت شده: بهترین زمان برای فرستادن صلوات در روز جمعه، پس از عصر است.

بنابراین در آن وقت صد مرتبه بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ (۲)

شیخ طوسی فرموده است: روایت شده: مستحّب است صد مرتبه بگویی:

صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ مَلائِكَتِهِ وَ أَنْبِيَائِهِ وَ رُسُلِهِ وَ جَمِيعِ خَلْقِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ السَّلامُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

شیخ بزرگوار ابن ادریس در کتاب «سرائر» از جامع «بزنطی» نقل کرده: که ابو بصیر گفت: از امام صادق علیه السّلام شنیدم میفرمود: صلوات بر محمّد و آل محمّد در بین ظهر و عصر، برابر با هفتاد رکعت نماز است، و کسیکه پس از عصر روز جمعه بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (۴)

برای او همانند پاداش عمل پریان و آدمیان در آن روز خواهد بود.

مؤلف گوید: این صلوات ارزنده در نوشته های بزرگان حدیث با سندهای بسیار معتبر، با فضیلت های

۱- خدایا! مرا از اهل بهشت قرار ده، آن بهشتی که انباشته از برکت و نعمت است و آبادکنندگانش فرشتگان هستند، در کنار پیامبر، محمّد (درود خدا بر او و خاندانش باد) و پدرمان ابراهیم بر او درود و سلام باد.

۲- خدایا! بر محمّد و خاندانش رحمت فرست و ظهورشان را زود گردان

۳- درود خدا و فرشتگان و پیامبران و همه آفریده هایش بر محمّد و خاندان محمّد و سلام بر او و بر ایشان و بر روان ها و

تنهاشان، و رحمت خدا و برکاتش بر آنان باد.

۴- خدایا! درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، آن جانشینان پسندیده او، برترین درودهایت را، و از بهترین برکاتت به آنان ارزانی کن، و سلام بر ایشان و بر جان ها و بدن هاشان و رحمت و برکات خدا بر آنان باد.

فراوان روایت شده.

و چنانچه ده بار و هفت بار خوانده شود بهتر است زیرا از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه پس از نماز عصر روز جمعه، پیش از آنکه از جای خویش برخیزد، این صلوات را ده بار بخواند، فرشتگان از این جمعه تا جمعه آینده در همین ساعت بر او صلوات میفرستند، و نیز از آن حضرت روایت شده: هنگامی که نماز عصر روز جمعه را خواندی هفت بار این صلوات را بخوان.

و شیخ کلینی در کتاب «کافی» روایت کرده: وقتی که در روز جمعه نماز خود را خواندی بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِکَ وَ بَارِکْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَکَاتِکَ وَ السَّلامُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ . (۱)

به یقین هر که این صلوات را، پس از نماز عصر بخواند حق تعالی برای او صد هزار کار نیک ثبت کند، و از او صد هزار گناه را محو نماید، و صد هزار حاجتش را روا کند، و صد هزار بار مقامش را در بهشت بلند گرداند.

و نیز شیخ کلینی فرموده روایت شده: هر که این صلوات را هفت بار بخواند برای او به تعداد بندگان کار نیک ثبت کنند و عملش در آن روز مورد قبول واقع شود، و در روز قیامت حاضر می شود درحالی که بین دو چشم او نرو پروفروغی می درخشد.

و در اعمال روز عرفه صلواتی خواهد آمد که هرکس آن را بخواند حضرت محمّد و آل محمّد (صلوات اللّه و سلامه علیهم) را خشنود سازد.

بیست و هشتم: بعد از عصر هفتاد بار

۱- خدایا! درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد که جانشینان پسندیده اویند بهترین درودهایت را، و بهترین برکاتت را بر آنان ارزانی کن، و سلام و رحمت و برکات خدا بر او و بر ایشان باد.

بگوید: استغفر اللّه ربّی و اتوب الیه [از خدا، پروردگارم آمرزش می جویم و به سوی او می پویم] تا حق تعالی گناهان او را بیامرزد.

بیست و نهم: صدر بار سوره «انّا انزلناه» را بخواند.

از موسی بن جعفر علیه السّلام روایت شده: برای خدا در روز جمعه هزار نسیم رحمت است که هرچه بنده اش بخواهد از آن نسیم مهرآمیز به او ببخشد، پس هر که بعد از عصر روز جمعه صد بار سوره «انّا انزلناه» را بخواند، حق تعالی آن هزار رحمت را چند برابر گرداند و به او عطا فرماید.

سی ام: دعای عشرات را که در صفحات بعد خواهد آمد بخواند.

سی و یکم: شیخ طوسی رحمه اللّه فرموده: هنگام اجابت دعا ساعت آخر روز جمعه تا غروب آفتاب است، سزاوار است مؤمن در آن ساعت بسیار دعا کند.

و روایت شده: ساعت اجابت دعا، هنگامی است که نیمی از خورشید غروب کرده باشد، و نیمه دیگر آن در مغرب دیده شود.

حضرت فاطمه علیها السّلام در آن هنگام دعا می کرد، بنابراین دعا در آن ساعت مستحب است.

و دعایی را که از پیامبر صلی اللّه علیه و آله روایت شده مستحب است در ساعت اجابت دعا بخواند.

و آن دعا این است:

سُبْحَانَکَ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ یَا بَدِیعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ (۱)

و در ساعت آخر روز جمعه دعای «سمات» را که پس از این خواهد آمد بخواند.

صلوات ابوالحسن ضراب اصفهانی

آگاه باش روز جمعه از چند جهت اختصاص و تعلّق به امام عصر عجلّ اللّه تعالی فرجه الشریف دارد: یکی

۱- پاک و منزّهی، پرستیده ای جز تو نیست، ای پرمهر ای بخشایشگر، ای پدیدآورنده آسمانها و زمین، ای دارای بزرگی و کرم.

آنکه ولادت با سعادت ایشان در آن روز بوده، دیگر آنکه ظهور پر از سرور آن حضرت در روز جمعه خواهد بود، و ازاین رو، انتظار فرج در آن روز بیش از روزهای دیگر است، و در زیارت مختصّ به آن حضرت در روز جمعه آمده است «هذا یوم الجمعه، و هو یومک المتوقّع فیه ظهورک، و الفرج فیه للمؤمنین علی یدک» [این روز جمعه است، روزی که انتظار میرود در آن ظهور کنی و به دست تو برای مومنان گشایش حاصل شود] بلکه عید بودن روز جمعه، و آن را یکی از عیدهای چهارگانه شمردن در حقیقت به خاطر زمان ظهور آن حضرت است، که در آن هنگام زمین را از وجود شرک و کفر، و آلودگی به گناه و هم از وجود ستمکاران و دین ستیزان و کافران و منافقان پاک و پاکیزه میگرداند، و با آشکار ساختن کلمه حق و برافراشتن پرچم ایمان و احکام دین، چشم و دل خاصان اهل ایمان را در آن روز روشن و مسرور و خرسند مینماید و اشرقت الارض بنور ربّها [زمین به پرتو پروردگارش تا بنده گشت] پس شایسته است که در این روز صلوات کبیر را بخوانی، و دعایی را که حضرت رضا علیه السّلام امر به خواند آن برای صاحب الأمر عجل الله تعالی فرجه الشریف فرموده اند قرائت کنی، و آغاز آن دعا این است: «اللّهمّ ادفع عن ولیّك و خلیفتك» که بطور کامل در باب زیارات، در آخر اعمال سرداب خواهد آمد.

و نیز خوب است که دعایی را که شیخ ابو عمرو عمروی قدس اللّه روحه به ابو

علی بن همّام املا کرده و فرموده است که آن را در زمان غیبت قائم آل محمّد عجل الله تعالی فرجه الشریف بخوانند، بخوانی.

و چون آن صلوات و این دعا طولانی است، به جهت رعایت اختصار ذکر نکردیم، علاقمندان می توانند به کتاب های مصباح المتهجّد و جمال الاسبوع مراجعه کنند.

جا دارد در اینجا صلواتی را که به ابو الحسن ضرّاب اصفهانی منسوب است و شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس آن را در اعمال عصر روز جمعه آورده اند ذکر کنیم بسیّد ابن طاووس فرموده: این صلوات از مولای ما حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف روایت شده و حتی اگر تعقیب روز جمعه را به جهت، عذری نتوانستی بخوانی، هرگز این صلوات را ترک نکن به جهت امری که خدا جل جلاله ما را به آن آگاه نموده است.

آنگاه سیّد در ادامه سند آن را با متن صلوات نقل کرده، امّا شیخ در مصباح المتهجد فرموده: این صلوات از حضرت صاحب الزّمان عجل الله تعالی فرجه الشریف روایت شده که در مکّه بدست ابو الحسن ضرّاب اصفهانی رسیده است و ما سند آن را بخاطر اختصار نسخه ذکر نکردیم.

و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ حُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْمُنْتَجَبِ فِي الْمِيثَاقِ الْمُصْطَفَى فِي الظِّلالِ الْمُطَهَّرِ مِنْ كُلِّ آفَةٍ الْبَرِىءِ مِنْ كُلِّ عَيْبِ الْمُؤَمَّلِ لِلنَّجَاةِ الْمُرْتَجَى لِلشَّفَاعَةِ الْمُفَوَّضِ إِلَيْهِ دِينُ اللَّهِ اللَّهُمَّ شَرِّفْ بُنْيَانَهُ وَ عَظِّمْ بُرْهَانَهُ وَ أَفْلِجْ حُجَّتَهُ وَ ارْفَعْ دَرَجَتَهُ وَ أَضِئْ نُورَهُ وَ بَيِّضْ وَجْهَهُ وَ أَعْطِهِ الْفَضْلَ وَ الْفَضِيلَةَ وَ الْمَنْزِلَةَ

وَ الْوَسِیلَهَ وَ الدَّرَجَهَ الرَّفِیعَهَ وَ ابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً یَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ وَ صَلِّ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ قَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ وَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ، (۱) وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُوسَی إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلِّ عَلَی الْخَلَفِ الْهَادِی الْمَهْدِیِّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ ، (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ الْأَئِمَّهِ الْهَادِینَ الْعُلَمَاءِ الصَّادِقِینَ الْأَبْرَارِ الْمُتَّقِینَ دَعَائِمِ دِینِکَ وَ أَرْکَانِ تَوْحِیدِکَ وَ تَرَاجِمَهِ وَحْیِکَ وَ حُجَجِکَ عَلَی خَلْقِکَ وَ خُلَفَائِکَ فِی أَرْضِکَ الَّذِینَ اخْتَرْتَهُمْ لِنَفْسِکَ وَ اصْطَفَیْتَهُمْ عَلَی عِبَادِکَ وَ ارْتَضَیْتَهُمْ لِدِینِکَ وَ خَصَصْتَهُمْ بِمَعْرِفَتِکَ وَ جَلَّلْتَهُمْ بِکَرَامَتِکَ وَ غَشَّیْتَهُمْ بِرَحْمَتِکَ وَ رَبَّیْتَهُمْ بِنِعْمَتِکَ وَ غَذَّیْتَهُمْ بِحِکْمَتِکَ وَ أَلْبَسْتَهُمْ

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، خدایا! بر محمّد درود فرست، آن سرور فرستادگان و پایان بخش پیامبران و برهان پروردگار جهانیان، آن برگزیده خدا در عالم الست، انتخاب شده او در ملکوت، پاکیزه از هر آفت، بری از هر عیب، همان که از او آرزوی نجات برند، و امید شفاعت از او دارند، آن که دین خدا به او واگذار گشته، بار خدایا بنیادش را شرف بخش، و برهانش را بزرگ گردان، و حجّت او را پیروز کن، و پایه اش را برافراز، و نورش را برافروز و رویش را سپید کن و فضلش عطا کن، و به او جایگاه و دست آویز و رتبه بلند عنایت کن، و او را در جایگاه ستوده ای که گذشتگان و آیندگان به آن رشک برند برانگیز، و بر علی امیر مؤمنان و وارث رسولان و پیشوای نیکان با چهره های درخشان و سرور اوصیاء و برهان پروردگار جهانیان درود فرست و بر حسن بن علی پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان درود فرست! و بر حسین بن علی پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان درود فرست و بر علی بن الحسین پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان درود فرست

۲- و بر محمّد بن علی پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان درود فرست، و بر جعفر بن محمّد پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان درود فرست، و بر موسی بن جعفر پیشوای مؤمنان و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر علی بن موسی پیشوای مؤمنان و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر محمّد بن علی پیشوای مؤمنان و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر علی بن محمّد پیشوای مؤمنان و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر حسن بن علی پیشوای مؤمنان و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر یادگار پیامبران و امامان و هدایتگر هدایت یافته، پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست،

نُورَکَ وَ رَفَعْتَهُمْ فِی مَلَکُوتِکَ وَ حَفَفْتَهُمْ بِمَلائِکَتِکَ وَ شَرَّفْتَهُمْ بِنَبِیِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَیْهِمْ صَلاةً زَاکِیَةً نَامِیَةً، (۱) کَثِیرَةً دَائِمَةً طَیِّبَةً لا یُحِیطُ بِهَا إِلا أَنْتَ وَ لا یَسَعُهَا إِلا عِلْمُکَ وَ لا یُحْصِیهَا أَحَدٌ غَیْرُکَ اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَی وَلِیِّکَ الْمُحْیِی سُنَّتَکَ الْقَائِمِ بِأَمْرِکَ الدَّاعِی إِلَیْکَ الدَّلِیلِ عَلَیْکَ حُجَّتِکَ عَلَی خَلْقِکَ وَ خَلِیفَتِکَ فِی أَرْضِکَ وَ شَاهِدِکَ عَلَی عِبَادِکَ اللَّهُمَّ أَعِزَّ نَصْرَهُ وَ مُدَّ فِی عُمْرِهِ وَ زَیِّنِ الْأَرْضَ بِطُولِ بَقَائِهِ اللَّهُمَّ اکْفِهِ بَغْیَ الْحَاسِدِینَ وَ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ الْکَائِدِینَ وَ ازْجُرْ عَنْهُ إِرَادَةَ الظَّالِمِینَ وَ خَلِّصْهُ مِنْ أَیْدِی الْجَبَّارِینَ ، (۲) اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِی نَفْسِهِ وَ ذُرِّیَّتِهِ وَ شِیعَتِهِ وَ رَعِیَّتِهِ وَ خَاصَّتِهِ وَ عَامَّتِهِ وَ عَدُوِّهِ وَ جَمِیعِ أَهْلِ الدُّنْیَا مَا تُقِرُّ بِهِ عَیْنَهُ وَ تَسُرُّ بِهِ نَفْسَهُ وَ بَلِّغْهُ أَفْضَلَ مَا أَمَّلَهُ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ اللَّهُمَّ جَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحَی [مُحِیَ] مِنْ دِینِکَ وَ أَحْیِ بِهِ مَا بُدِّلَ مِنْ کِتَابِکَ وَ أَظْهِرْ بِهِ مَا غُیِّرَ مِنْ حُکْمِکَ حَتَّی یَعُودَ دِینُکَ بِهِ وَ عَلَی یَدَیْهِ غَضّاً جَدِیداً خَالِصاً مُخْلِصا لا شَکَّ فِیهِ وَ لا شُبْهَهَ مَعَهُ وَ لا بَاطِلَ عِنْدَهُ وَ لا بِدْعَهَ لَدَیْهِ اللَّهُمَّ نَوِّرْ بِنُورِهِ کُلَّ ظُلْمَهٍ وَ هُدَّ بِرُکْنِهِ کُلَّ بِدْعَهٍ وَ اهْدِمْ بِعِزِّهِ کُلَّ ضَلالَهٍ وَ اقْصِمْ بِهِ کُلَّ جَبَّارٍ وَ أَخْمِدْ بِسَیْفِهِ کُلَّ نَارٍ وَ أَهْلِکْ بِعَدْلِهِ جَوْرَ کُلِّ جَائِرٍ وَ أَجْرِ حُکْمَهُ عَلَی کُلِّ حُکْمٍ وَ أَذِلَّ بِسُلْطَانِهِ کُلَّ سُلْطَانٍ. (۳) اللَّهُمَّ أَذِلَّ کُلَّ مَنْ نَاوَاهُ وَ أَهْلِکْ کُلَّ مَنْ عَادَاهُ وَ امْکُرْ بِمَنْ کَادَهُ وَ اسْتَأْصِلْ مَنْ جَحَدَهُ حَقَّهُ وَ اسْتَهَانَ بِأَمْرِهِ وَ

۱- بار خدایا! بر محمّد و خاندانش درود فرست، آن پیشوایان رهنما و عالمان راستگو، و نیکان پرهیزگار، آنان که ستون های دین تو و پایه های توحیدت و ترجمان وحیت و حجّت های تو بر آفریده هایت، و جانشینان تو در زمینت هستند، هم آنان که برای خود اختیار کردی. و و بر بندگانت برگزیدی، و برای دینت پسندیدی، و به شناخت خویش اختصاص دادی، و به کرامت خود بزرگی شان بخشیدی، و به رحمتت فرو گرفتی، و به نعمتت پروراندی، و به حکمتت به ایشان غذا دادی و لباس نور بر اندامشان پوشاندی و مقامشان را در ملکوتت بلند گردانیدی، و در پوشش و حمایت فرشتگانت درآوردی، و به پیامبرت که درود تو بر او و خاندانش باد شرافتشان بخشیدی. خدایا! بر محمّد و خاندانش درود فرست، درودی پاکیزه، فزاینده

۲- فراوان پیوسته و خوشایند که جز تو به آن احاطه نیابد، جز دانش تو آن را فرا نگیرد، و کسی جز تو شمارش را نداند. خدایا! درود فرست بر ولیّت که حیات بخش راه و روشت و بپادارنده فرمانت و دعوت کننده به سویت و رهنمای به هستی ات، و حجّت بر آفریدگان و جانشینت در زمین، و گواه تو بر بندگانت. بار خدایا! یاریاش را اقتدار بخش و عمرش را طولانی ساز، و زمین را به طول بقایش بیارای. بار خدایا! او را از ستم حسودان کفایت کن، و از گزند مکّاران پناه ده، و اراده بیدادگران را از او بازدار، و از دست گردن کشانش رهایی بخش

۳- بار خدایا! به او عطا کن برای خودش و فرزندانش، و پیروانش و رعیتش و خاصانش و همه آنان که فرمانش برند و دشمنانش و همه اهل دنیا آنچه که دیدگانش را به آن روشن کنی و دلش را به آن شاد نمایی و او را د ردنیا و آخرت به برترین آرزوهایش برسان، به یقین تو بر هر چیز توانایی. بار خدایا! به دست او آنچه از دینت فراموش شده را تازه گردان، و آنچه از معانی کتابت تغییر یافته را زنده کن، و آنچه از احکامت دگرگون شده را آشکار ساز، تا دینت به وسیله او و به دست او شاداب، نوین، ناب و بیآلایش گردد آنچنان که شکی در آن نبوده و شبه ه ای با آن نباشد، و باطل و بدعتی همراه آن نماند. بار خدایا! هر ظلمتی را با نورش روشنی بخش، با استواری اش هر بدعتی را ویرن کن، و با پایداریش هر گمراهی را برطرف کن و به دست او پشت هر گردنکشی را با پایداریش بشکن، و آتش هر آشوبی را با شمشیر او خاموش کن و ستم هر

ستمگری را با عدل او نابود ساز، و فرمانش را بر هر فرمانی چیره گردان و هر سلطنتی را به سلطنتش خوار کن.

سَعَی فِی إِطْفَاءِ نُورِهِ وَ أَرَادَ إِخْمَادَ ذِکْرِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی وَ عَلِیٍّ الْمُرْتَضَی وَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ وَ الْحَسَنِ الرِّضَا وَ الْحُسَیْنِ الْمُصَفَّی وَ جَمِیعِ الْأَوْصِیَاءِ مَصَابِیحِ الدُّجَی وَ أَعْلامِ الْهُدَی وَ مَنَارِ التُّقَی وَ الْعُرْوَهِ الْوُثْقَی وَ الْحَبْلِ الْمَتِینِ وَ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِیمِ وَ صَلِّ عَلَی وَلِیِّکَ وَ وُلاهِ عَهْدِکَ وَ الْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِهِ وَ مُدَّ فِی أَعْمَارِهِمْ وَ زِدْ فِی آجَالِهِمْ وَ بَلِّغْهُمْ أَقْصَی آمَالِهِمْ دِینا وَ دُنْیَا وَ آخِرَهً إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱)

بدان که موافق روایتی شب شنبه هم حکم شبه جمعه را دارد و سزاوار است آنچه در شب جمعه خوانده می شود در آن شب هم خوانده شود.

فصل پنجم: زیارات معصومین علیهم السلام در ایام هفته (تعیین اسامی معصومین علیهم السلام به روزهای هفته)

زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در روز شنبه

أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ رَسُولُهُ وَ أَنَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسَالاتِ رَبِّکَ وَ نَصَحْتَ لِأُمَّتِکَ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ أَدَّیْتَ الَّذِی عَلَیْکَ مِنَ الْحَقِّ وَ أَنَّکَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِینَ وَ غَلُظْتَ عَلَی الْکَافِرِینَ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصا حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَبَلَغَ اللَّهُ بِکَ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُکَرَّمِینَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی اسْتَنْقَذَنَا بِکَ مِنَ الشِّرْکِ وَ الضَّلالِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ صَلَوَاتِکَ وَ صَلَوَاتِ مَلائِکَتِکَ وَ أَنْبِیَائِکَ وَ الْمُرْسَلِینَ وَ عِبَادِکَ الصَّالِحِینَ وَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ (۲) وَ مَنْ سَبَّحَ لَکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ نَبِیِّکَ وَ أَمِینِکَ وَ نَجِیبِکَ وَ حَبِیبِکَ وَ صَفِیِّکَ وَ صِفْوَتِکَ وَ خَاصَّتِکَ وَ خَالِصَتِکَ وَ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ أَعْطِهِ الْفَضْلَ وَ الْفَضِیلَهَ وَ الْوَسِیلَهَ وَ الدَّرَجَهَ الرَّفِیعَهَ

۱- بار خدایا! هرکه را که آهنگ او کند به ذلّت نشان و هر که را با او دشمنی ورزد هلاک ساز و مکر کن با هر که با او نیرنگ بازد، و هرکه حقش را انکار کند و فرمانش را سبک شمارد، و در خاموش کردن نورش بکوشد، و فرونشاندن یادش را اراده نماید از بن برکن، خدایا! درود فرست بر محمّد مصطفی و علی مرتضی، و فاطمه زهرا، و حسن خشنود از قضا، و حسین پاک گشته، و همه اوصیایی که چراغ های تاریکی، و نشانه های هدایت، و مشعل های فروزان تقوی، و دستاویز و رشته استوار و راه راست اند، و بر ولیّت و زمامداران پای بند به عهدت که امامان از فرزندانش هستند درود فرست، و بر عمرشان بیفزا و به طول حیاتشان فزونی بخش، و به نهایت آرزوهای دینی و دنیوی و اخرویشان برسان که به یقین تو بر هر چیز توانایی.

۲- شهادت میدهم که معبودی جز خدا نیست، یکتاست و شریکی ندارد، و گواهی میدهم که تو فرستاده اویی، و تویی محمّد فرزند عبد اللّه، و شهادت می دهم که تو پیام های پروردگارت را به مردم رساندی و برای امّت خیرخواهی نمودی و در راه خدا با حکمت و اندرز پسندیده کوشیدی، و آنچه را از حق بر عهده تو بود ادا کردی، و همانا تو به مردمان مؤمن مهربانی نمودی، و بر کافران سخت گرفتی، و خدا را با خلوص کامل تا رسیدن مرگ بندگی کردی، پس خداوند تو را به شریف ترین مقام اهل کرامت نایل گرداند. سپاس خدای را که ما را به وسیله تو از شرک و گمراهی رهانید. خدایا! بر محمّد و خاندانش درود فرست و درود خود و فرشتگان و پیامبران و فرستادگان و بندگان شایسته ات و همه اهل آسمان ها و زمین ها

وَ ابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً يَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جاءُوکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِيماً إِلَهِی فَقَدْ أَتَيْتُ نَبِيَّکَ مُسْتَغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُنُوبِی، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهَا لِی يَا سَيِّدَنَا أَتَوَجَّهُ بِکَ وَ بِأَهْلِ بَيْتِکَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى رَبِّکَ وَ رَبِّی لِيَغْفِرَ لِی، (۱)

آنگاه سه بار بگو

إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (۲)

سپس بگو:

أُصِبْنَا بِکَ يَا حَبِيبَ قُلُوبِنَا فَمَا أَعْظَمَ الْمُصِيبَهَ بِکَ حَيْثُ انْقَطَعَ عَنَّا الْوَحْیُ وَ حَيْثُ فَقَدْنَاکَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ يَا سَيِّدَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْکَ وَ عَلَى آلِ بَيْتِکَ [الطَّيِّبِينَ] الطَّاهِرِينَ هَذَا يَوْمُ السَّبْتِ وَ هُوَ يَوْمُکَ وَ أَنَا فِيهِ ضَيْفُکَ وَ جَارُکَ فَأَضِفْنِی وَ أَجِرْنِی فَإِنَّکَ کَرِيمٌ تُحِبُّ الضِّيَافَهَ وَ مَأْمُورٌ بِالْإِجَارَهِ فَأَضِفْنِی وَ أَحْسِنْ ضِيَافَتِی وَ أَجِرْنَا وَ أَحْسِنْ إِجَارَتَنَا بِمَنْزِلَهِ اللَّهِ عِنْدَکَ وَ عِنْدَ آلِ بَيْتِکَ وَ بِمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَهُ وَ بِمَا اسْتَوْدَعَکُمْ مِنْ عِلْمِهِ فَإِنَّهُ أَکْرَمُ الْأَکْرَمِينَ (۳)

گردآورنده این کتاب عباس قمی خدایش ببخشاید گوید: من هرگاه خواستم رسول خدا را به این زیارت، زیارت نمایم نخست آن حضرت را به صورتی که امام هشتم تعلیم بزنطی فرموده زیارت میکنم، پس از آن این زیارت را میخوانم.

و آن زیارت [زیارت تعلیم داده شده به بزنطی] به گونه ای که با سند صحیح روایت شده چنین است: ابن ابی نصر خدمت حضرت رضا علیه السّلام عرض کرد: پس از نماز چگونه بر حضرت پیامبر صلی اللّه علیه و آله صلوات و سلام فرستاد؟ فرمود میگویی:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

۱- و هر آنکه از پیشینیان و آیندگان تسبیح تو گوید را ای پروردگار جهانیان، بر محمّد بنده شایسته و پیامبر و فرستاده ات و امین و برگزیده و محبوب و پاک و بنده و خاص و خالصت و اختیار شده از میان بندگانت، قرار ده. خدایا! به او فضل و برتری و مرتبه شفاعت و درجه بلند عطا کن و او را به مقام ستوده ای که پیشینیان و آیندگان بر ان رشک برند برانگیز. خدیا! تو فرموده ای: «اگر ایشان آنگاه که برخود ستم کردند نزد تو میآمدند پس از خدا طلب آمرزش می کردند و پیامبر نیز برای ایشان درخواست آمرزش می نمود، به یقین خدا را توبه پذیر و مهربان می یافتند» خدایا! من استغفارکنان و پشیمان از گناهانم نزد پیامبرت آمدم، پس بر محمّد و خاندانش درود فرست و گناهانم را بیامرز. ای سرور ما، دست به دامن تو و خاندانت، به جانب خدای متعال که پروردگار من و توست روی می آورم تا مرا بیامرزد.

۲- همه از خداییم و به سوی او باز می گردیم

۳- ای محبوب دلهای ما، ما به خاطر تو سوگواریم، و چه بزرگ است سوگواری بر تو ازآن رو که وحی از ما بریده و هم

ازآن رو كه به فقدان تو دچار آمده ايم چه ما از خداييم و به سوى او باز مى گرديم، اى سـرور ما، اى فرستاده خدا، درود خدا بر تو و بر خانـدان پاك پاكيزه ات باد. امروز روز شـنبه است و آن روز توست، و من در اين روز مهمان تو و پناهنده به درگاه توام، پس از من پـذيرايى كن و به من پناه ده، زيرا تو بزرگوار و مهمان نوازى، و از سوى حق تعالى مأور به پناه دادنى، پس از من پـذيرايى كن و نيكو پـذيرايى فرمـا و مـا را پنـاه ده، و نيكو پناهمان ده، به بركت جايگاهى كه خـدا نزد تو و نزد خانـدانت دارد، و بحق منزلى كه آنان نزد خداوند دارند و بحق آنچه از دانشش نزد شما سپرده كه همانا او گرامى ترين گراميان است.

وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خِيَرَةَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ نَصَحْتَ لِأُمَّتِكَ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ رَبِّكَ وَ عَبَدْتَهُ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَجَزَاكَ اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفْضَلَ مَا جَزَى نَبِيّاً عَنْ أُمَّتِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. (۱)

زیارت حضرت امیرالمومنین علیه السلام در یکشنبه

این زیارت به روایت کسی است که امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را در بیداری مشاهده کرده بود در حالی که آن حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام را در روز یکشنبه که روز آن حضرت است با این عبارات زیارت میکرد:

السَّلامُ عَلَى الشَّجَرَهِ النَّبَوِيَّهِ وَ الدَّوْحَهِ الْهَاشِمِيَّهِ الْمُضِيئَهِ الْمُثْمِرَهِ بِالنُّبُوَّهِ الْمُونِقَهِ [الْمُونِعَهِ] بِالْإِمَامَهِ وَ عَلَى ضَجِيعَيْكَ آدَمَ وَ نُوحٍ عَلَيْهِمَا السَّلامُ السَّلامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى الْمَلائِكَهِ الْمُحْدِقِينَ بِكَ وَ الْحَافِّينَ بِقَبْرِكَ يَا مَوْلايَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَذَا يَوْمُ الْأَحَدِ وَ هُوَ يَوْمُكَ وَ بِاسْمِكَ وَ أَنَا ضَيْفُكَ فِيهِ وَ جَارُكَ فَأَضِفْنِي يَا مَوْلايَ وَ أَجِرْنِي فَإِنَّكَ كَرِيمٌ تُحِبُّ الضِّيَافَهَ وَ مَأْمُورٌ بِالْإِجَارَهِ فَافْعَلْ مَا رَغِبْتُ إِلَيْكَ فِيهِ وَ رَجَوْتُهُ مِنْكَ بِمَنْزِلَتِكَ وَ آلِ بَيْتِكَ عِنْدَ اللَّهِ وَ مَنْزِلَتِهِ عِنْدَكُمْ وَ بِحَقِّ ابْنِ عَمِّكَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ عَلَيْهِمْ [عَلَيْكُمْ] أَجْمَعِينَ. (۲)

زیارت حضرت زهرا سلام الله علیها در روز یکشنبه

السَّلامُ عَلَيْكِ يَا مُمْتَحَنَهُ امْتَحَنَكِ الَّذِى خَلَقَكِ فَوَجَدَكِ لِمَا امْتَحَنَكِ صَابِرَهً أَنَا لَكِ مُصَدِّقٌ صَابِرٌ

۱- سلام و رحمت خدا و برکاتش بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای محمّد بن عبد اللّه، سلام بر توی ای اختیارشده خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین وحی خدا، شهادت میدهم که تو فرستاده خدایی و گواهی میدهم که تو محمّد بن عبد اللّه هستی و گواهی میدهم که تو امّت خویش را خیرخواهانه پند گفتی، و در راه پرودگارت جهاد کردی، و او را تا زمان مرگ پرستیدی، پس خدا پاداشت دهد ای فرستاده خدا، بهترین پاداشی که به پیامبری از سوی امّتش میدهد. خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست. برترین درودی که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، همانا تو ستوده و بزرگواری

۲- سلام بر شجره نبوت، و درخت تنومند هاشمی، درخت تابان و بارور به برکت نبوّت و خرّم و سرسبز به حرمت امامت، و بر دو آرمیده در کنارت آدم و نوح (درود بر آنها باد) . سلام بر تو و بر اهل بیت پاک و پاکیزه ات، سلام بر تو و بر فرشتگان حلقه زننده بر دورت و گرد آمده بر قبرت، ای مولای من ای امیر مؤمنان، امروز روز یکشنبه و روز تو و به نام توست و من در این روز میهمان و پناهنده به توام، ایی مولای من از من پذیرایی کن و مرا پناه ده، چه همانا تو کریمی و مهمان نوازی را دوست می داری و از سوی خدا مأمور به پناه دادنی، پس برآور خواهشی را که برای آن در این روز بسوی تو میل نمودم و آن را از تو امید دارم، به حق مقام والای خود و جایگاه بنلد اهل بیتت نزد خدا و مقام خدا نزد شما، و بحق پسر عمویت رسول

خدا که خدا بر او و خاندانش همه و همه درود و سلام فرستد.

عَلَى مَا أَتَى بِهِ أَبُوکِ وَ وَصِیُّهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمَا وَ أَنَا أَسْأَلُکِ إِنْ کُنْتُ صَدَّقْتُکِ إِلا أَلْحَقْتِنِی بِتَصْدِیقِی لَهُمَا لِتُسَرَّ نَفْسِی فَاشْهَدِی أَنِّی ظَاهِرٌ [طَاهِرٌ] بِوِلایَتِکِ وَ وِلایَهِ آلِ بَیْتِکِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ (۱)

زیات حضرت زهرا علیها السّلام به روایتی دیگر:

السَّلامُ عَلَیْکِ یَا مُمْتَحَنَهُ امْتَحَنَکِ الَّذِی خَلَقَکِ قَبْلَ أَنْ یَخْلُقَکِ وَ کُنْتِ لِمَا امْتَحَنَکِ بِهِ صَابِرَهً وَ نَحْنُ لَکِ أَوْلِیَاءُ مُصَدِّقُونَ وَ لِکُلِّ مَا أَتَی بِهِ أَبُوکِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ أَتَی بِهِ وَصِیُّهُ عَلَیْهِ السَّلامُ مُسَلِّمُونَ وَ نَحْنُ نَسْأَلُکِ اللَّهُمَّ إِذْ کُنَّا مُصَدِّقِینَ لَهُمْ أَنْ تُلْحِقَنَا بِتَصْدِیقِنَا بِالدَّرَجَهِ الْعَالِیَهِ لِنُبَشِّرَ أَنْفُسَنَا بِأَنَّا قَدْ طَهُرْنَا بِوِلایَتِهِمْ [بِوِلایَتِهِمْ] عَلَیْهِمُ السَّلامُ (۲)

زیارت امام حسن علیه السلام در روز دوشنبه

روز دوشنبه روز امام حسن و امام حسین علیهما السّلام است، در زیارت حضرت امام حسن علیه السّلام میگویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صِفْوَهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صِرَاطَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَیَانَ حُکْمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَاصِرَ دِینِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا السَّیِّدُ الزَّکِیُّ ، (۳) السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْبَرُّ الْوَفِیُّ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْقَائِمُ الْأَمِینُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَالِمُ بِالتَّأْوِیلِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْهَادِی الْمَهْدِیُّ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الطَّاهِرُ الزَّکِیُّ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا التَّقِیُّ النَّقِیُّ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحَقُّ الْحَقِیقُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الشَّهِیدُ الصِّدِّیقُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۴)

زیارت امام حسین علیه السلام در روز دوشنبه

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ

۱- سلام بر تو ای آزموده شده، آن که تو را آفرید آزمودت، پس تو را به آنچه آزمود شکیبا یافت، من از صمیم قلب به تو ایمان دارم و بر آنچه پدر بزرگوارت و جانشینش (درود خدا بر آن دو باد) آوردند بردبارم و از تو می خواهم از آنجا که مومن به تو هستم مرا به گروندگان آن دو ملحق سازی تا دلشاد گردم، پس گواه باش که همانا من تنها به ولایت تو و ولایت اهل بیتت (که درود خدا بر همه آنان باد) پاک گشته و دلگرمم.

۲- سلام بر تو ای آزموده شده، آزمودت آن که تو را آفرید پیش از آفریدنت در دنیا، و در آن آزمون شکیبا بودی و ما دوستان و تصدیق کنندگان توایم، و به همه آنچه پدر بزرگوارت (درود خدا بر او و خاندانش باد) و جانشینش (درود بر او) آوردند سر می سپاریم خدایا! از تو می خواهیم ازآن رو که تصدیق کنندگان آن بزرگواران بودیم ما را به خاطر این باور به درجه والا برسانی، تا خود را بشارت دهیم که پاک گشتیم به ولایت آنان (درود بر آنان)

۳- سلام بر تو ای فرزند فرستاده پرودگار جهانیان، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سلام بر

تو ای محبوب خدا، سـلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین خدا، سلام بر تو ای برهان حکم خدا، سلام بر تو ای نور خدا، سلام بر تو ای راه خدا، سلام بر تو ای بیان حکم خدا، سلام بر تو ای یار دین خدا، سلام بر تو ای سرور پاک نهاد،

۴- سـلام بر تو ای نیکوکردار وفادار، سلام بر تو ای قیام کننده امین، سلام بر تو ای آگاه به تأویل، سلام بر تو ای راهنمای راه یافته، سـلام بر تو ای پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای پرهیزکار پاکدامن، سلام بر تو ای حقیقت راستین و آشکار، سلام بر تو ای شهید راست کردار سلام بر تو ای ابا محمّد حسن بن علی، و رحمت و برکات خدا بر تو باد

رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَعَلَيْكَ السَّلامُ مِنِّي مَا بَقِيتُ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ وَ عَلَى آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ. (۱)

أَنَا يَا مَوْلايَ مَوْلًى لَكَ وَ لِآلِ بَيْتِكَ سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَكُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ جَهْرِكُمْ وَ ظَاهِرِكُمْ وَ بَاطِنِكُمْ لَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَكُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ أَنَا أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْهُمْ يَا مَوْلايَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ يَا مَوْلايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ هَذَا يَوْمُ الْإِثْنَيْنِ وَ هُوَ يَوْمُكُمَا وَ بِاسْمِكُمَا وَ أَنَا فِيهِ ضَيْفُكُمَا فَأَضِيفَانِي وَ أَحْسِنَا ضِيَافَتِي فَنِعْمَ مَنِ اسْتُضِيفَ بِهِ أَنْتُمَا وَ أَنَا فِيهِ مِنْ جِوَارِكُمَا فَأَجِيرَانِي فَإِنَّكُمَا مَأْمُورَانِ بِالضِّيَافَهِ وَ الْإِجَارَهِ فَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكُمَا وَ آلِكُمَا الطَّيِّبِينَ (۲)

زیارت امام زین العابدین, امام باقر, امام صادق علیهما السلام در روز سه شنبه

روز سه شنبه به نام حضرت زین العابدین و حضرت باقر و حضرت صادق علیهم السّلام است.

زیارت کن ایشنان را در این روز به این زیارت:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا خُزَّانَ عِلْمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا تَرَاجِمَهَ وَحْيِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَئِمَّهَ الْهُدَى السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَعْلامَ التُّقَى السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْلادَ رَسُولِ اللَّهِ أَنَا عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِكُمْ مُعَادٍ لِأَعْدَائِكُمْ مُوَالٍ لِأَوْلِيَائِكُمْ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَالَى آخِرَهُمْ كَمَا تَوَالَيْتُ أَوَّلَهُمْ وَ أَبْرَأُ مِنْ كُلِّ وَلِيجَهٍ دُونَهُمْ وَ أَكْفُرُ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ اللاتِ وَ الْعُزَّى صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ يَا مَوَالِيَّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْعَابِدِينَ

۱- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند سرور زنان جهانیان، گواهی میدهم که تو نماز را بپا داشتی، و زکات را پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خدا را خالصانه عبادت کردی و در راه خدا به نحو شایسته به جهاد برخاستی تا مرگ تو را دربر گرفت، از من بر تو سلام تا هستم و تا شب و روز باقی است و سلام بر خاندان پاک و پاکیزه ات،

۲- ای مولای من، من دل بسته تو و خاندان تو هستم، در صلحم با آن که با شما در صلح است، و در جنگم با آن که با ما در جنگ است، من به نهان و آشکار و ظاهر و باطن شما ایمان دارم، لعنت خدا بر دشمنانتان از گذشتگان و آیندگان، من از آنان به سوی خدا بیزاری میجویم، ای مولای من ای ابا محمّد، ای سرور من ای ابا عبد اللّه، امروز روز دوشنبه است و روز شما دو بزرگوار و به نام شماست و من در این روز مهمان شما هستم، پذیرای من باشید و نیکو پذیرایی کنید، چه خوشبخت میهمانی است آن که شمار میزبانش باشید، و من در این روز از پناهندگان به شمایم، پس مرا پناه دهید، به یقین شما از سوی خدا مأمور به پذیرایی نمودن و پناه دادنید، خدا بر شما و خاندان پاکتان درود فرستد.

وَ سُلالَهَ الْوَصِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَاقِرَ عِلْمِ النَّبِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَادِقا مُصَدَّقا فِی الْقَوْلِ وَ الْفِعْلِ یَا مَوَالِیَّ هَذَا یَوْمُکُمْ وَ هُوَ یَوْمُ الثُّلاثَاءِ وَ أَنَا فِیهِ ضَیْفٌ لَکُمْ وَ مُسْتَجِیرٌ بِکُمْ فَأَضِیفُونِی وَ أَجِیرُونِی بِمَنْزِلَهِ اللَّهِ عِنْدَکُمْ وَ آلِ بَیْتِکُمْ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ (۱)

زیارت امام موسی کاظم، امام رضا، امام جواد و امام هادی علیهما السلام در روز چهارشنبه

روز چهارشنبه به نام حضرت موسی بن جعفر و حضرت رضا و حضرت جواد و حضرت هادی علیهم السلام است.

در زیارت آن بزرگواران بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَوْلِیَاءَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا حُجَجَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ وَ عَلَی آلِ بَیْتِکُمْ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی لَقَدْ عَبَدْتُمُ اللَّهَ مُخْلِصِینَ وَ جَاهَدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّی أَتَاکُمُ الْیَقِینُ فَلَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَکُمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ أَجْمَعِینَ وَ أَنَا أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکُمْ مِنْهُمْ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا إِبْرَاهِیمَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِیَّ بْنَ مُوسَی یَا مَوْلایَ یَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَنَا مَوْلًی لَکُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّکُمْ وَ جَهْرِکُمْ مُتَضَیِّفٌ بِکُمْ فِی یَوْمِکُمْ هَذَا وَ هُوَ یَوْمُ الْأَرْبِعَاءِ وَ مُسْتَجِیرٌ بِکُمْ فَأَضِیفُونِی وَ أَجِیرُونِی بِآلِ بَیْتِکُمُ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ. (۲)

زیارت امام حسن عسکری علیه السلام در روز پنجشنبه

روز پنجشنبه به نام حضرت عسکری علیه السّلام است.

در زیارت آن حضرت بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ خَالِصَتَهُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمَامَ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثَ الْمُرْسَلِینَ وَ حُجَّهَ رَبِّ الْعَالَمِینَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی آلِ بَیْتِکَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ أَنَا مَوْلًی لَکَ وَ لِآلِ بَیْتِکَ

۱- سلام بر شما ای خزانه داران علم خدا، سلام بر شما ای مفسرّان وحی خدا، سلام برشما ای پیشوایان هدایت، سلام بر شما ای نشانه های پارسایی، سلام بر شما ای فرزندان رسول خدا من به حق شما دانا، و به مقام شما بینایم و با دشمنانتان دشمن، و با دوستانتان دوستم، پدر و مادرم فدایتان، درودهای خدا بر شما باد. خدایا! من دوست دارم آخرین اینان را چنان که دوست داشتم اولین شان را، و از هر صف بندی در برابر ایشان بیزاری می جویم و به جبت و طاغوت و لات و عزی [بتان روزگار جاهلیت] کفر می ورزم، ای سروران من، درودهای خدا و رحمت و برکاتش بر شما باد، سلام بر تو ای سرور عابدان، و زبده جانشینان، سلام بر تو ای شکافنده دانش پیامبران، سلام بر تو ای راستگوی پذیرفته در گفتار و کردار، ای سروران من، امروز روز سه شنبه روز شماست و من در این روز میهمان شما و پناهنده به شمایم، پذیرای من باشید، و پناهم دهید، به حق مقام خدا نزد شما و اهل بیت پاکیزه و پاکتان.

۲- سلام بر شما ای دوستان خدا، سلام بر شما ای حجتّ های خدا، سلام بر شما ای نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر

شما، درودهای خـدا بر شـما و بر خانـدان پاکیزه و پاکتان، پـدر و مادرم فـدایتان، به راستی خدا را خالصانه پرستیدید و در راه خدا آنچنان که شایسـته بود جهاد نمودید تا مرگ شـما را دربر گرفت، لعنت خدا بر دشـمنانتان از تمام پریان و آدمیان، من به سوی خدا و به سوی شـما از دشمنانتان بیزاری می جویم، ای سرور من یا ابا ابراهیم موسی بن جعفر، ای سرور من یا ابا الحسن علی بن موسـی، ای سـرور من یا ابا جعفر محمّـد بن علی، ای سـرور من یا ابا الحسن علی بن محمّد، من دل بسـته شـما هسـتم، ایمان دارم به نهان و آشـکار شـما، در این روز شـما که روز چهارشـنبه است از شما درخواست پذیرایی دارم، و به بارگاه شما پناه می جویم، پس مرا پذیرا باشید و پناهم دهید، به حقّ خاندان پاکیزه و پاکتان.

وَ هَذَا یَوْمُکَ وَ هُوَ یَوْمُ الْخَمِیسِ وَ أَنَا ضَیْفُکَ فِیهِ وَ مُسْتَجِیرٌ بِکَ فِیهِ فَأَحْسِنْ ضِیَافَتِی وَ إِجَارَتِی بِحَقِّ آلِ بَیْتِکَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ. (۱)

زیارت امام زمان علیه السلام در روز جمعه

جمعه روز حضرت صاحب الزّمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و بنام آن حضرت است و همان روزی است که ایشان در آن روز ظهور خواهد فرمود.

بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّةَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَیْنَ اللَّهِ فِی خَلْقِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ الَّذِی یَهْتَدِی بِهِ الْمُهْتَدُونَ وَ یُفَرَّجُ بِهِ عَنِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُهَذَّبُ الْخَائِفُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَلِیُّ النَّاصِحُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَفِینَةَ النَّجَاهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَیْنَ الْحَیَاهِ السَّلامُ عَلَیْکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی آلِ بَیْتِکَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ عَجَّلَ اللَّهُ لَکَ مَا وَعَدَکَ مِنَ النَّصْرِ وَ ظُهُورِ الْأَمْرِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ أَنَا مَوْلاکَ عَارِفٌ بِأُولاکَ وَ أُخْرَاکَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی بِکَ وَ بِآلِ بَیْتِکَ وَ أَنْتَظِرُ ظُهُورَکَ وَ ظُهُورَ الْحَقِّ عَلَی یَدَیْکَ، (۲) وَ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ یَجْعَلَنِی مِنَ الْمُنْتَظِرِینَ لَکَ وَ التَّابِعِینَ وَ النَّاصِرِینَ لَکَ عَلَی أَعْدَائِکَ وَ الْمُسْتَشْهَدِینَ بَیْنَ یَدَیْکَ فِی جُمْلَهِ أَوْلِیَائِکَ یَا مَوْلایَ یَا صَاحِبَ الزَّمَانِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَ عَلَی آلِ بَیْتِکَ هَذَا یَوْمُ الْجُمُعَهِ وَ هُوَ یَوْمُکَ الْمُتَوَقَّعُ فِیهِ ظُهُورُکَ وَ الْفَرَجُ فِیهِ لِلْمُؤْمِنِینَ عَلَی یَدَیْکَ وَ قَتْلُ الْکَافِرِینَ بِسَیْفِکَ وَ أَنَا یَا مَوْلایَ فِیهِ ضَیْفُکَ وَ جَارُکَ وَ أَنْتَ یَا مَوْلایَ کَرِیمٌ مِنْ أَوْلادِ الْکِرَامِ وَ مَأْمُورٌ بِالضِّیَافَهِ وَ الْإِجَارَهِ فَأَضِفْنِی وَ أَجِرْنِی صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِکَ الطَّاهِرِینَ. (۳)

سیّد بن طاووس فرموده: من پس از این زیارت به

ص: ۹۴

۱- سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجّت حق و بنده پاک خدا، سلام بر تو ای پیشوای مؤمنان، و وارث پیامبران، و برهان محکم پروردگار جهانیان، درود خدا بر تو و اهل بیت پاکیزه و پاکت باد، ای سرور من یا ابا محمّد حسن بن علی، من دل بسته تو و اهل بیت توام، این روز روز پنجشنبه و روز توست و من در آن میهمان و پناهنده به توام، پس به نیکی پذیرایم باش و پناهم ده، به حق خاندان پاکیزه و پاکت.

۲- سلام بر تو ای حجّت خدا در زمینش، سلام بر تو ای دیده خدا در میان مخلوقاتش، سلام بر تو ای نور خدا که رهجویان به آن نور ره مییابند و به آن نور از مؤمنان اندوه و غم زدوده میشود، سلام بر تو ای پاک نهاد و ای هراسان از آشوب دوران، سلام بر تو ای همراه خیرخواه، سلام بر تو ای کشتی نجات، سلام بر تو ای چشمه حیات، سلام بر تو، درود خدا بر تو و بر خاندان پاکیزه و پاکت، سلام بر تو، خدا در تحقق وعده ای که به تو داده از نصرت و ظهور امرت شتاب فرماید، سلام بر تو ای مولای من، من دل بسته تو و آگاه به شأن دنیا و آخرت توام، و به دوستی تو و خاندانت به سوی خدا تقرّب میجویم و ظهور تو و ظهور حق را به دست تو انتظار میکشم،

۳- و از خـدا درخـواست می کنـم بر محمّـد و خانـدان محمّـد درود فرسـتد و مرا از منتظران و پیروان و یـاوران تـو در برابر دشـمنانت و از شـهدای در آسـتانت در شـمار شـیفتگانت قرار دهد، ای سـرور من، ای صاحب زمان، درودهای خدا بر تو و بر خاندانت، امروز روز جمعه و روز توست روزی که ظهورت و گشایش کار اهل ایمان به دستت در آن روز و کشتن کافران به سلاحت امیـد می رود و مـن ای آقـای من در این روز میهمـان و پناهنـده به تـوام و تـو ای مولاـی من بزرگـواری از فرزنـدان بزرگواران و از سوی خـدا به پـذیرایی و پناه دهی مأموری، پس مرا پـذیرا باش و پناه ده، درودهای خدا بر تو و خاندان پاکیزه ات.

این شعر تمثل می جویم و به آن حضرت اشاره نموده، می گویم:

نَزِیلُکَ حَیْثُ مَا اتَّجَهَتْ رِکَابِی وَ ضَیْفُکَ حَیْثُ کُنْتُ مِنَ الْبِلادِ

در هر کجا و بر سر هر خوان، من میهمان توام ای صاحب الزّمان

فصل ششم: بیان بعضی از دعاهای مشهور

دعای صباح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۱)

اللَّهُمَّ یَا مَنْ دَلَعَ لِسَانَ الصَّبَاحِ بِنُطْقِ تَبَلُّجِهِ وَ سَرَّحَ قِطَعَ اللَّیْلِ الْمُظْلِمِ بِغَیَاهِبِ تَلَجْلُجِهِ وَ أَتْقَنَ صُنْعَ الْفَلَکِ الدَّوَّارِ فِی مَقَادِیرِ تَبَرُّجِهِ وَ شَعْشَعَ ضِیَاءَ الشَّمْسِ بِنُورِ تَأَجُّجِهِ یَا مَنْ دَلَّ عَلَی ذَاتِهِ بِذَاتِهِ وَ تَنَزَّهَ عَنْ مُجَانَسَهِ مَخْلُوقَاتِهِ وَ جَلَّ عَنْ مُلاءَمَهِ کَیْفِیَّاتِهِ یَا مَنْ قَرُبَ مِنْ خَطَرَاتِ الظُّنُونِ وَ بَعُدَ عَنْ لَحَظَاتِ الْعُیُونِ وَ عَلِمَ بِمَا کَانَ قَبْلَ أَنْ یَکُونَ یَا مَنْ أَرْقَدَنِی فِی مِهَادِ أَمْنِهِ وَ أَمَانِهِ وَ أَیْقَظَنِی إِلَی مَا مَنَحَنِی بِهِ مِنْ مِنَنِهِ وَ إِحْسَانِهِ وَ کَفَّ أَکُفَّ السُّوءِ عَنِّی بِیَدِهِ وَ سُلْطَانِهِ صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَی الدَّلِیلِ إِلَیْکَ فِی اللَّیْلِ الْأَلْیَلِ، (۲) وَ الْمَاسِکِ مِنْ أَسْبَابِکَ بِحَبْلِ الشَّرَفِ الْأَطْوَلِ وَ النَّاصِعِ الْحَسَبِ فِی ذِرْوَهِ الْکَاهِلِ الْأَعْبَلِ وَ الثَّابِتِ الْقَدَمِ عَلَی زَحَالِیفِهَا فِی الزَّمَنِ الْأَوَّلِ وَ عَلَی آلِهِ الْأَخْیَارِ الْمُصْطَفَیْنَ الْأَبْرَارِ وَ افْتَحِ اللَّهُمَّ لَنَا مَصَارِیعَ الصَّبَاحِ بِمَفَاتِیحِ الرَّحْمَهِ وَ الْفَلاحِ وَ أَلْبِسْنِی اللَّهُمَّ مِنْ أَفْضَلِ خِلَعِ الْهِدَایَهِ وَ الصَّلاحِ وَ اغْرِسِ اللَّهُمَّ بِعَظَمَتِکَ فِی شِرْبِ جَنَانِی یَنَابِیعَ الْخُشُوعِ وَ أَجْرِ اللَّهُمَّ لِهَیْبَتِکَ مِنْ آمَاقِی زَفَرَاتِ الدُّمُوعِ وَ أَدِّبِ اللَّهُمَّ نَزَقَ الْخُرْقِ مِنِّی بِأَزِمَّهِ الْقُنُوعِ. (۳) إِلَهِی إِنْ لَمْ تَبْتَدِئْنِی الرَّحْمَهُ مِنْکَ بِحُسْنِ التَّوْفِیقِ فَمَنِ السَّالِکُ بِی إِلَیْکَ فِی وَاضِحِ الطَّرِیقِ وَ إِنْ أَسْلَمَتْنِی أَنَاتُکَ لِقَائِدِ الْأَمَلِ وَ الْمُنَی فَمَنِ الْمُقِیلُ عَثَرَاتِی مِنْ کَبَوَاتِ الْهَوَی وَ إِنْ خَذَلَنِی نَصْرُکَ عِنْدَ مُحَارَبَهِ النَّفْسِ وَ الشَّیْطَانِ فَقَدْ وَکَلَنِی خِذْلانُکَ إِلَی حَیْثُ

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۲- خدایا، ای آن که زبان صبح را به گویایی تابش و روشنایی اش برآورد، شب تار را با تیرگی های شدید به هم پیچیده اش به اطراف جهان فرستاد، و ساختمان سپهر گردون را در اندازه های زیبایش محکم نمود، و پرتو خورشید را به روشنایی شعله ورش در همه جا برافروزد، ای آن که بر ذاتش دلی است و از شباهت و هم گونگی با آفریده گانش منزّه است و شأنش از سازگاری با کیفیّات مخلوقاتش برتر است، ای آن که به باورهای گذرا بر دل نزدیک و از چشم انداز دیدگان سر دور است، و آنچه را هستی پیش از آنکه پدید آید می داند، ای آن که در گاهواره أمن و امانش خوابانید مرا و به جانب آنچه از نعمت ها و احسانش که بی دریغ به من بخشید بیدارم کرد و دست های حوادث و آفات را با دست لطف و قدرتش از من بازداشت. خدایا، درود فرست به آن راهنمای به سویت در شب تیره و تار جاهلیت

۳- و آن چنگ زننده از میان ریسمان هایت به بلندترین رشته شرف و آن دارنده حسب پاک و ناب که برگرده استوارترین روشن شرافت قرار دارد، و آن ثابت قدم در لغزشگاه های دوران پیش از بعثت، و نیز بر خاندان او که بهترین انتخاب شدگان

و برگزیـدگان و نیکاننـد. خدیا! درهای روز را با کلیدهای رحمت و رسـتگاری به روی ما بگشا، و بر من از بهترین لباس های هـدایت و صـلاح بپوشان، به عظمتت در آبشـخور قلبم چشـمه های فروتنی را بجوشان، و در برابر هیبتت از گوشه های دیگانم رودهای اشک سوزان جاری ساز، و مرا از بی پروایی و نادانی به مهارهای قناعت و خواری ادب فرما.

النَّصَبُ وَ الْحِرْمَانُ. (۱) إِلَهِی أَ تَرَانِی مَا أَتَیْتُکَ إِلا مِنْ حیثُ الْآمَالُ أَمْ عَلِقْتُ بِأَطْرَافِ حِبَالِکَ إِلّا حِینَ بَاعَدَتْنِی ذُنُوبِی عَنْ دَارِ [صِرْتِهِ] الْوِصَالِ فَبِئْسَ الْمَطِیَّهُ الَّتِی امْتَطَتْ نَفْسِی مِنْ هَوَاهَا فَوَاها لَهَا لِمَا سَوَّلَتْ لَهَا ظُنُونُهَا وَ مُنَاهَا وَ تَبّاً لَهَا لِجُرْأَتِهَا عَلَى سَیِّدِهَا وَ مَوْلاهَا إِلَهِی قَرَعْتُ بَابَ رَحْمَتِکَ بِیَدِ رَجَائِی وَ هَرَبْتُ إِلَیْکَ لاجِئاً مِنْ فَرْطِ أَهْوَائِی وَ عَلَّقْتُ بِأَطْرَافِ حِبَالِکَ أَنَامِلَ وَلائِی فَاصْفَحِ اللَّهُمَّ عَمَّا کُنْتُ [کَانَ] أَجْرَمْتُهُ مِنْ زَلَلِی وَ خَطَائِی وَ أَقِلْنِی مِنْ صَرْعَهِ رِدَائِی فَإِنَّکَ سَیِّدِی وَ مَوْلایَ وَ مُعْتَمَدِی وَ رَجَائِی ، (۲) وَ أَنْتَ غَایَهُ مَطْلُوبِی وَ مُنَایَ فِی مُنْقَلَبِی وَ مَثْوَایَ إِلَهِی کَیْفَ تَطْرُدُ مِسْکِیناً الْتَجَأَ إِلَیْکَ مِنَ الذُّنُوبِ هَارِباً أَمْ کَیْفَ تُخَیِّبُ مُسْتَرْشِداً قَصَدَ إِلَى جَنَابِکَ سَاعِیاً [صَاقِبا] أَمْ کَیْفَ تَرُدُّ ظَمْآنَ وَرَدَ إِلَى حِیَاضِکَ شَارِباً کَلّا وَ حِیَاضُکَ مُتْرَعَهٌ فِی ضَنْکِ الْمُحُولِ وَ بَابُکَ مَفْتُوحٌ لِلطَّلَبِ وَ الْوُغُولِ وَ أَنْتَ غَایَهُ الْمَسْئُولِ [السُّؤْلِ] وَ نِهَایَهُ الْمَأْمُولِ إِلَهِی هَذِهِ أَزِمَّهُ نَفْسِی عَقَلْتُهَا بِعِقَالِ مَشِیَّتِکَ وَ هَذِهِ أَعْبَاءُ ذُنُوبِی دَرَأْتُهَا بِعَفْوِکَ وَ رَحْمَتِکَ، (۳) وَ هَذِهِ أَهْوَائِیَ الْمُضِلَّهُ وَکَلْتُهَا إِلَى جَنَابِ لُطْفِکَ وَ رَأْفَتِکَ فَاجْعَلِ اللَّهُمَّ صَبَاحِی هَذَا نَازِلاً عَلَیَّ بِضِیَاءِ الْهُدَى وَ بِالسَّلامَهِ [السَّلامَهِ] فِی الدِّینِ وَ الدُّنْیَا وَ مَسَائِی جُنَّهً مِنْ کَیْدِ الْعِدَى [الْأَعْدَاءِ] وَ وِقَایَهً مِنْ مُرْدِیَاتِ الْهَوَى إِنَّکَ قَادِرٌ عَلَى مَا تَشَاءُ تُؤْتِی الْمُلْکَ مَنْ تَشَاءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْکَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَ تُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِیَدِکَ الْخَیْرُ إِنَّکَ عَلَى کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ تُولِجُ اللَّیْلَ فِی النَّهَارِ وَ تُولِجُ النَّهَارَ فِی اللَّیْلِ وَ تُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَ تُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ وَ تَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَیْرِ

ص: ۹۶

۱- خدایا اگر رحمت تو با توفیق نیکو از ابتدا شامل حال من نبود چه کسی رهنمای من به سویت در این راه روشن میبود؟ و اگر مهلتت مرا تسلیم آمال و آرزوهای باطل کند آنگاه چه کسی لغزش هایم را از فروافتادن در هوای نفس جبران میکند؟ و اگر به هنگام جنگ با نفس و شیطان یاریت مرا واگذارد این یارین نکردنت مرا در آغوش رنج و محرومیت اندازد.

۲- خدای من، میبینی که به پیشگاهت نیامدم مگر از جهتی که نسبت به رحمتت اروزها داشتم، یا چنگ نزدم به اطراف رشته استوارت مگر آنگاه که گناهانم مرا از خانه وصال تو دور ساخت، پس چه بد مرکبی است مرکب خواسته های باطل که نفسم بر آن سوار شده، وای بر این نفس که گمان های بی مورد و آرزوهای نابجایش با همه زشتی در برابرش زیبا جلوه کرده! و مرگ بر او که سرور و مولایش جزات نموده! خدایا با دست امید در رحمتت را کوبیدم و از کثرت هوسرانی ام به پاهندگی به سویت گریختم و به کناره های رشته استوارت انگشتان محبّتم را آویختم. بار خدایا از آنچه در گذشته مرتکب شدم، از لغزش و خطایم چشم پوشی کن و از درافتادن به جامه تنگ گناه رهایم ساز که به یقین تویی سرور و مولا، و پشتیبان و امید من،

۳- و تویی منتهای خواسته و آرزوی من، در دنیا و آخرت، خدای من چسان درمانده ای را که در حال گریز از گناهان خویش به تو پناه جسته از خود می رانی؟ یا چگونه رهجویی را که شتابان قصد آستانت نموده ناامید می کنی؟ یا چگونه تشنه ای را باز می گردانی که وارد حوض هایت شده؟ ، البته که چنین نخواهی کرد زیرا حوضهای رحمتت در سخت ترین خشک سالی ها لبریز و درگاه لطفت همواره برای درخواست و وارد شدن باز است، تویی منتهای خواسته و نهایت آرزو. خدای من این مهار نفس من است که به پایبند مشیّت بستم، و این بارهای سنگین گناهان من است که به پیشگاه عفو و رحمتت انداختم،

حِسَابٍ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَ بِحَمْدِكَ مَنْ ذَا يَعْرِفُ قَدْرَكَ فَلا يَخَافُكَ، (۱) وَ مَنْ ذَا يَعْلَمُ مَا أَنْتَ فَلا يَهَابُكَ أَلَّفْتَ بِقُدْرَتِكَ الْفِرَقَ وَ فَلَقْتَ بِلُطْفِكَ الْفَلَقَ وَ أَنَرْتَ بِكَرَمِكَ دَيَاجِيَ الْغَسَقِ وَ أَنْهَرْتَ الْمِيَاهَ مِنَ الصُّمِّ الصَّيَاخِيدِ عَذْباً وَ أُجَاجاً وَ أَنْزَلْتَ مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجاً وَ جَعَلْتَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ لِلْبَرِيَّةِ سِرَاجاً وَهَّاجاً مِنْ غَيْرِ أَنْ تُمَارِسَ فِيمَا ابْتَدَأْتَ بِهِ لُغُوباً وَ لا عِلاجاً فَيَا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْعِزِّ وَ الْبَقَاءِ وَ قَهَرَ عِبَادَهُ بِالْمَوْتِ وَ الْفَنَاءِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَتْقِيَاءِ وَ اسْمَعْ نِدَائِي ، (۲) وَ اسْتَجِبْ دُعَائِي وَ حَقِّقْ بِفَضْلِكَ أَمَلِي وَ رَجَائِي يَا خَيْرَ مَنْ دُعِيَ لِكَشْفِ الضُّرِّ وَ الْمَأْمُولِ لِكُلِّ [فِي كُلِ] عُسْرٍ وَ يُسْرٍ بِكَ أَنْزَلْتُ حَاجَتِي فَلا تَرُدَّنِي مِنْ سَنِيِّ [بَابِ] مَوَاهِبِكَ خَائِباً يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ. (۳)

آنگاه به سجده رود و بگوید:

إِلَهِي قَلْبِي مَحْجُوبٌ وَ نَفْسِي مَعْيُوبٌ وَ عَقْلِي مَغْلُوبٌ وَ هَوَائِي غَالِبٌ وَ طَاعَتِي قَلِيلٌ وَ مَعْصِيَتِي كَثِيرٌ وَ لِسَانِي مُقِرٌّ بِالذُّنُوبِ فَكَيْفَ حِيلَتِي يَا سَتَّارَ الْعُيُوبِ وَ يَا عَلامَ الْغُيُوبِ وَ يَا كَاشِفَ الْكُرُوبِ اغْفِرْ ذُنُوبِي كُلَّهَا بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ يَا غَفَّارُ يَا غَفَّارُ يَا غَفَّارُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۴)

مؤلف گوید: علّامه مجلسی رحمه اللّه این دعا را در کتاب دعای «بحار» و در کتاب صلواه آن همراه با توضیح ذکر کرده و فرموده: این دعا از دعاهای مشهور است ولی من آن را در کتاب های معتبر جز در کتاب مصباح سیّد ابن باقی رحمه اللّه

۱- و این هوس های گمراه کننده من است که به درگاه لطف و مهرت واگذاشتم. بار خدایا! این صبح مرا انگونه آغاز کن که با پرتو هدایت و با سلامت دین و دنیا همراه باشد و شبم را سپری ساز از نیرنگ دشمنان و نگاهبانی گردان از هلاکت های هوای نفس، که به یقین تو به هر چه بخواهی توانایی، فرمانروایی را به هر که بخواهی عنایت میکنی، و از هر که بخواهی باز می ستانی، و هرکه بخواهی عزت می بخشی، و هرکه اراده کنی به ذلت می نشانی، خوبی بدست توست، همانا بر همه چیز توانایی، شب را در روز درمی آوری، و روز را در شب، زنده را از مرده بیرون می آوری، و مرده را از زنده، زنده، و هر که را بخواهی بی حساب روزی می دهی. معبودی جز تو نیست. بار خدایا! تنها تو را منزّه می دارم و سپاس و ستایش می گویم، کیست که قدر تو را بشناسد و از مقام تو نترسد؟

۲- و کیست که بداند تو کسیتی آنگاه از تو نهراسد؟ با قدرت خود پراکنده را الفت بخشیدی و با مهربانیت سپیده دم را شکافتی و با کرمت تاریکی های شب را روشن نمودی، و آبهای شیرین و شور را از دل سنگهای سخت و خارا جاری کردی و از ابرهای گران بارانی فراوان فرو ریختی و خورشید و ماه را برای مردمان چراغی فروزان قرار دادی، بیآنکه در آنچه آغازگر پیدایشش بودی دچار خستگی و ناتوانی و چاره جویی شوی ای آن که در عزت و بقا یگانه است و بندگانش را به مرگ و فنا مقهور خود ساخته است، درود فرست بر محمّد و خاندان پرهیزگارش و ندای مرا بشنو،

۳- و دعایم را اجابت گو، و به فضل خود آرزو و امیدم را محقق فرما، ای بهترین کسی که برای برطرف ساختن هر بدحالی خوانده و برای هر سختی و آسانی آرزو شدی، نیازم را به پیشگاه تو فرود آوردم، پس از موهبت های بلندپاینه خود ناامیدانه

ردّم مکن ای بزرگوار، ای بزرگوار، ای بزرگوار، به رحمتت ای مهربان ترین مهربانان، و درود خدا بر بهترین آفریده اش محمّد و اهل بیت او همه

۴- خدای من، دلم در پرده های ظلمت پوشیده شده و جانم دچار کاستی گشته و عقلم مغلوب هوای نفسم شده و هوای نفسم بر من چیره آمده، طاعتم اندک، و نافرمانیم بسیار، و زبانم اقرارکننده به گناهان است، چاره من چیست ای پرده پوش عیبها، ای دانای نهان ها، ای برطرف کننده غم ها، همه گناهان مرا بیامرز، به احترام محمّد و خاندان محمّد، ای آمرزنده، ای آمرزنده، ای آمرزنده به مهربانیت ای مهربان ترین مهربانان.

نیافتم.

و نیز فرموده است: مشهور خواندن این دعا پس از نماز صبح است درحالیکه سیّد ابن باقی خواندن آن را پس از نافله صبح روایت نموده است و به هر کدام عمل شود مناسب است.

دعای کمیل

از دعاهای بسیار معروف است، علاّمه مجلسی رحمه اللّه فرموده: این دعا از بهترین دعاهاست و دعای خضر پیمبر است.

امیر المؤمنین علیه السّلام آن را به کمیل که از خواصّ اصحاب آن حضرت بود آموخت و نیز فرموده: در شب های نیمه شعبان و در هر شب جمعه خوانده می شود، و برای کفایت از گزند دشمنان و گشوده شدن درهای روزی و آمرزش گناهان سودمند است.

شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس آن را در کتاب های دعای خود آورده اند و من متن این گنجینه ملکوتی را از «مصباح المتهجد» روایت می نمایم و آن دعای شریف این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِرَحْمَتِکَ الَّتِی وَسِعَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ وَ بِقُوَّتِکَ الَّتِی قَهَرْتَ بِهَا کُلَّ شَیْ ءٍ وَ خَضَعَ لَهَا کُلُّ شَیْ ءٍ وَ ذَلَّ لَهَا کُلُّ شَیْ ءٍ وَ بِجَبَرُوتِکَ الَّتِی غَلَبْتَ بِهَا کُلَّ شَیْ ءٍ وَ بِعِزَّتِکَ الَّتِی لاَ یَقُومُ لَهَا شَیْ ءٌ وَ بِعَظَمَتِکَ الَّتِی مَلَأَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ وَ بِسُلْطَانِکَ الَّذِی عَلاَ کُلَّ شَیْ ءٍ وَ بِوَجْهِکَ الْبَاقِی بَعْدَ فَنَاءِ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ بِأَسْمَائِکَ الَّتِی مَلَأَتْ (غَلَبَتْ) أَرْکَانَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ بِعِلْمِکَ الَّذِی أَحَاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ وَ بِنُورِ وَجْهِکَ الَّذِی أَضَاءَ لَهُ کُلُّ شَیْ ءٍ (۱) یَا نُورُ یَا قُدُّوسُ یَا أَوَّلَ الْأَوَّلِینَ وَ یَا آخِرَ الْآخِرِینَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَهْتِکُ الْعِصَمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُنْزِلُ

۱- خدایا از تو درخواست می کنم، به رحمت که همه چیز را فرا گرفته، و به نیرویت که با آن بر هرچیز چیره گشتی و در برابر آن هرچیز فروتنی نموده و همه چیز خوار شده و به جبروتت که با آن بر همه چیزی فائق آمدی و به عزّتت که چیزی در برابرش تاب نیاورد و به بزرگی ات که همه چیز را پر کرده و به پادشاهی ات که برتر از همه چیز قرار گرفته، و به جلوه ات که پس از نابودی همه چیز باقی است و به نام هایت که پایه های همه چیز را انباشته و به علمت که بر همه چیز احاطه نموده، و به نور ذاتت که همه چیز در پرتو آن تابنده گشته،

النِّقَمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيَ الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النِّعَمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيَ الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ الدُّعَاءَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِيَ الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ الْبَلاَءَ (۱) اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَ كُلَّ خَطِيئَةٍ أَخْطَأْتُهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِذِكْرِكَ وَ أَسْتَشْفِعُ بِكَ إِلَى نَفْسِكَ وَ أَسْأَلُكَ بِجُودِكَ أَنْ تُدْنِيَنِي مِنْ قُرْبِكَ وَ أَنْ تُوزِعَنِي شُكْرَكَ وَ أَنْ تُلْهِمَنِي ذِكْرَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ سُؤَالَ خَاضِعٍ مُتَذَلِّلٍ خَاشِعٍ أَنْ تُسَامِحَنِي وَ تَرْحَمَنِي وَ تَجْعَلَنِي بِقِسْمِكَ رَاضِياً قَانِعاً وَ فِي جَمِيعِ الْأَحْوَالِ مُتَوَاضِعاً (۲) اللَّهُمَّ وَ أَسْأَلُكَ سُؤَالَ مَنِ اشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ وَ أَنْزَلَ بِكَ عِنْدَ الشَّدَائِدِ حَاجَتَهُ وَ عَظُمَ فِيمَا عِنْدَكَ رَغْبَتُهُ اللَّهُمَّ عَظُمَ سُلْطَانُكَ وَ عَلاَ مَكَانُكَ وَ خَفِيَ مَكْرُكَ وَ ظَهَرَ أَمْرُكَ وَ غَلَبَ قَهْرُكَ وَ جَرَتْ قُدْرَتُكَ وَ لاَ يُمْكِنُ الْفِرَارُ مِنْ حُكُومَتِكَ (۳) اللَّهُمَّ لاَ أَجِدُ لِذُنُوبِي غَافِراً وَ لاَ لِقَبَائِحِي سَاتِراً وَ لاَ لِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِيَ الْقَبِيحِ بِالْحَسَنِ مُبَدِّلاً غَيْرَكَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَ بِحَمْدِكَ ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ تَجَرَّأْتُ بِجَهْلِي وَ سَكَنْتُ إِلَى قَدِيمِ ذِكْرِكَ لِي وَ مَنِّكَ عَلَيَّ اللَّهُمَّ مَوْلاَيَ كَمْ مِنْ قَبِيحٍ سَتَرْتَهُ وَ كَمْ مِنْ فَادِحٍ مِنَ الْبَلاَءِ أَقَلْتَهُ (أَمَلْتَهُ) وَ كَمْ مِنْ عِثَارٍ وَقَيْتَهُ وَ كَمْ مِنْ مَكْرُوهٍ دَفَعْتَهُ وَ كَمْ مِنْ ثَنَاءٍ جَمِيلٍ لَسْتُ أَهْلاً لَهُ نَشَرْتَهُ (۴) اللَّهُمَّ عَظُمَ بَلاَئِي وَ أَفْرَطَ بِي سُوءُ حَالِي وَ قَصُرَتْ (قَصَّرَتْ) بِي أَعْمَالِي وَ قَعَدَتْ بِي أَغْلاَلِي وَ حَبَسَنِي عَنْ نَفْعِي بُعْدُ أَمَلِي (آمَالِي) وَ خَدَعَتْنِي الدُّنْيَا بِغُرُورِهَا وَ نَفْسِي بِجِنَايَتِهَا (بِخِيَانَتِهَا) وَ مِطَالِي يَا سَيِّدِي فَأَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ أَنْ لاَ يَحْجُبَ عَنْكَ دُعَائِي سُوءُ عَمَلِي وَ فِعَالِي وَ لاَ تَفْضَحْنِي بِخَفِيِّ مَا اطَّلَعْتَ عَلَيْهِ مِنْ سِرِّي وَ لاَ تُعَاجِلْنِي بِالْعُقُوبَةِ عَلَى مَا

۱- ای نور، ای پاک از هر عیب، ای آغاز هر آغاز، و ای پایان هر پایان، خدایا! بیامرز برای من آن گناهانی را که پرده حرمتم می درد، خدایا! بیامرز برای من آن گناهانی را که کیفرها را فرو می بارند، خدایا! بیامرز برایم گناهانی را که نعمت ها را دگرگون می سازند، خدایا! بیامرز برایم آن گناهانی را که دعا را باز می دارند، خدایا! بیامرز برایم گناهانی که بلا را نازل میکند،

۲- خدایا! بیامرز برایم همه گناهانی را که مرتکب شدم، و تمام خطاهایی که به آنها آلوده گشتم، خدایا! با یاد تو به سویت نزدیکی می جویم، و از ناخشنودی تو به درگاه خودت شفاعت می طلبم، و از تو خواستارم به جودت مرا به بارگاه قرب خویش نزدیک گردانی و سپاس خود را نصیب من کنی، و یادت را به من الهام نمایی، خدایا! از تو درخواست میکنم، درخواست بنده ای فروتن، خوار و افتاده، که با من مدارا نمایی و به من رحم کنی و به آنچه روزی ام نموده ای خشنود و قانع بداری و در تمام حالات در عرصه تواضعم بگذاری،

۳- خدایا! از تو درخواست میکنم درخواست کسیکه سخت تهیدست شده و بار نیازش را به هنگام گرفتاری ها به آستان تو فرود آورده و میلش به آنچه نزد توست فزونی یافته، خدایا! فرمانروایی بس بزرگ و مقامت والا و تدبیرت پنهان، و فرمانت آشکار، و قهرت چیره، و قدرتت نافذ، و گریز از حکومتت ممکن نیست،

۴- خدایا! آمرزنده ای برای گناهانم و پرده پوشی برای زشتکاری هایم و تبدیل کننده ای برای کار زشتم به زیبایی، جز تو نمی یابم معبودی جز تو نیست، پاک و منزّهی و به ستایشت برخاسته ام، به خود ستم کردم و از روی نادانی جرأت نمودم و به یاد دیرینه ات از من و بخششت بر من به آرامش نشستم خدایا! ای سرور من چه بسیار زشتی مرا پوشاندی و چه بسیار بالاهای سنگین و بزرگی که از من برگرداندی و چه بسیار لغزشی که مرا از آن نگهداشتی و چه بسیار ناپسند که از من دور کردی و چه بسیار ستایش نیکویی که شایسته آن نبودم و تو در میان مردم پخش کردی،

عَمِلْتُهُ فِی خَلَوَاتِی مِنْ سُوءِ فِعْلِی وَ إِسَاءَتِی وَ دَوَامِ تَفْرِیطِی وَ جَهَالَتِی وَ کَثْرَهِ شَهَوَاتِی وَ غَفْلَتِی وَ کُن (۱) اللَّهُمَّ بِعِزَّتِکَ لِی فِی کُلِّ الْأَحْوَالِ (فِی الْأَحْوَالِ کُلِّهَا) رَءُوفاً وَ عَلَیَّ فِی جَمِیعِ الْأُمُورِ عَطُوفاً إِلَهِی وَ رَبِّی مَنْ لِی غَیْرُکَ أَسْأَلُهُ کَشْفَ ضُرِّی وَ النَّظَرَ فِی أَمْرِی (۲) إِلَهِی وَ مَوْلاَیَ أَجْرَیْتَ عَلَیَّ حُکْماً اتَّبَعْتُ فِیهِ هَوَی نَفْسِی وَ لَمْ أَحْتَرِسْ فِیهِ مِنْ تَزْیِینِ عَدُوِّی فَغَرَّنِی بِمَا أَهْوَی وَ أَسْعَدَهُ عَلَی ذَلِکَ الْقَضَاءُ فَتَجَاوَزْتُ بِمَا جَرَی عَلَیَّ مِنْ ذَلِکَ بَعْضَ (مِنْ نَقْضِ) حُدُودِکَ وَ خَالَفْتُ بَعْضَ أَوَامِرِکَ فَلَکَ الْحَمْدُ (الْحُجَّهُ) عَلَیَّ فِی جَمِیعِ ذَلِکَ (۳) وَ لاَ حُجَّهَ لِی فِیمَا جَرَی عَلَیَّ فِیهِ قَضَاؤُکَ وَ أَلْزَمَنِی حُکْمُکَ وَ بَلاَؤُکَ وَ قَدْ أَتَیْتُکَ یَا إِلَهِی بَعْدَ تَقْصِیرِی وَ إِسْرَافِی عَلَی نَفْسِی مُعْتَذِراً نَادِماً مُنْکَسِراً مُسْتَقِیلاً مُسْتَغْفِراً مُنِیباً مُقِرّاً مُذْعِناً مُعْتَرِفاً لاَ أَجِدُ مَفَرّاً مِمَّا کَانَ مِنِّی وَ لاَ مَفْزَعاً أَتَوَجَّهُ إِلَیْهِ فِی أَمْرِی غَیْرَ قَبُولِکَ عُذْرِی وَ إِدْخَالِکَ إِیَّایَ فِی سَعَهِ (سَعَهٍ مِنْ) رَحْمَتِکَ اللَّهُمَّ (إِلَهِی) فَاقْبَلْ عُذْرِی وَ ارْحَمْ شِدَّهَ ضُرِّی وَ فُکَّنِی مِنْ شَدِّ وَثَاقِی (۴) یَا رَبِّ ارْحَمْ ضَعْفَ بَدَنِی وَ رِقَّهَ جِلْدِی وَ دِقَّهَ عَظْمِی یَا مَنْ بَدَأَ خَلْقِی وَ ذِکْرِی وَ تَرْبِیَتِی وَ بِرِّی وَ تَغْذِیَتِی هَبْنِی لاِبْتِدَاءِ کَرَمِکَ وَ سَالِفِ بِرِّکَ بِی یَا إِلَهِی وَ سَیِّدِی وَ رَبِّی أَ تُرَاکَ مُعَذِّبِی بِنَارِکَ بَعْدَ تَوْحِیدِکَ وَ بَعْدَ مَا انْطَوَی عَلَیْهِ قَلْبِی مِنْ مَعْرِفَتِکَ وَ لَهِجَ بِهِ لِسَانِی مِنْ ذِکْرِکَ وَ اعْتَقَدَهُ ضَمِیرِی مِنْ حُبِّکَ وَ بَعْدَ صِدْقِ اعْتِرَافِی وَ دُعَائِی خَاضِعاً لِرُبُوبِیَّتِکَ (۵) هَیْهَاتَ أَنْتَ أَکْرَمُ مِنْ أَنْ تُضَیِّعَ مَنْ رَبَّیْتَهُ أَوْ تُبْعِدَ (تُبَعِّدَ) مَنْ أَدْنَیْتَهُ أَوْ تُشَرِّدَ مَنْ آوَیْتَهُ أَوْ تُسَلِّمَ إِلَی

۱- خدایا! بلایم بزرگ شده و زشتی حالم از حدّ گذشته و کردارم خوارم ساخته و زنجیرهای گناه مرا زمین گیر نموده و دوری آرزوهایم مرا زندانی ساخته و دنیا با غرورش و نفسم با جنایتش و امروز و فردا کردنم در توبه مرا فریفته، ای سرورم از تو درخواست میکنم به عزّتت که مانع نشود از اجابت دعایم به درگاهت، بدی عمل و زشتی کردارم و مرا با آنچه از اسرار نهانم میدانی رسوا مسازی و در کیفر آنچه در خلوتهایم انجام دادم شتاب نکنی، از زشتی کردار و بدی رفتار و تداوم تقصیر و نادانی و بسیاری شهواتم و غفلتم، شتاب نکنی،

۲- خدایا! با من در همه احوال مهرورز و بر من در هر کارم به دیده لطف بنگر، خدایا، پروردگارا، جز تو که را دارم؟ تا برطرف شدن ناراحتی و نظر لطف در کارم را از او درخواست کنم.

۳- خدای من و سرور من، حکمی را بر من جاری ساختی که هوای نفسم را در آن پیروی کردم و از فریبکاری آرایش دشمنم نهراسیدم، پس مرا به خواهش دل فریفت و بر این امر اختیار و اراده ام یاریش نمود، پس بدینسان و بر پایه گذشته هایم از حدودت گذشتم، و با برخی از دستوراتت مخالفت نمودم، پس حجت تنها از ان تواست در همه اینها،

۴- و مرا هیچ حقی نیست در انچه بر من از سوی قضایت جاری شده و فرمان و آزمایشت ملزمم نموده، ای خدای من اینک پس از کوتاهی در عبادت و زیاده روی در خواهش های نفس عذرخواه، پشیمان، شکست ه دل، جویای گذشت طالب آمرزش، بازگشت کنان با حالت اقرار و اذعان و اعتراف به گناه، بی آنکه گریزگاهی از آنچه از من سرزده بیابم و نه پناهگاهی که به آن رو آورم پیدا کنم، جز اینکه پذیرای عذرم باشی، و مرا در رحمت فراگیرت بگنجایی، خدایا! پس عذرم را بپذیر، و به بدحالی ام رحم کن. و رهایم ساز از بند محکم گناه،

۵- پروردگارا! بر ناتوانی جسمم و نازکی پوستم و نرمی استخوانم رحم کن. ای که آغازگر آفرینش و یاد و پرورش و نیکی بر من و تغذیه ام بوده ای، اکنون مرا ببخش به همان کرم نخستت، و پیشینه احسانت بر من، ای خدای من و سرور و پروردگارم، آیا مرا به آتش دوزخ عذاب نمایی، پس از اقرار به یگانگی ات و پس از آنکه دلم از نور شناخت تو روشنی

گرفت و زبـانم در پرتو آن به ذکرت گویـا گشت و پس از آنکه درونم از عشـقت لـبریز شـد و پس از صـداقت در اعـتراف و درخواست خاضعانه ام در برابر پروردگاری ات،

الْبَلاَءِ مَنْ كَفَيْتَهُ وَ رَحِمْتَهُ وَ لَيْتَ شِعْرِي يَا سَيِّدِي وَ إِلَهِي وَ مَوْلاَيَ أَ تُسَلِّطُ النَّارَ عَلَى وُجُوهٍ خَرَّتْ لِعَظَمَتِكَ سَاجِدَةً وَ عَلَى أَلْسُنٍ نَطَقَتْ بِتَوْحِيدِكَ صَادِقَةً وَ بِشُكْرِكَ مَادِحَةً وَ عَلَى قُلُوبٍ اعْتَرَفَتْ بِإِلَهِيَّتِكَ مُحَقِّقَةً

باور نمی کنم چه آن بسیار بعید است و تو بزرگوارتر از آن هستی که پرورده ات را تباه کنی یا آن را که به خود نزدیک نموده ای دور نمایی یا آن را که پناه دادی از خود برانی یا آن را که خود کفایت نموده ای و به او رحم کردی به موج بلا واگذاری؟ ! ای کاش میدانستم ای سرورم و معبودم و مولایم، آیا آتش را بر صورتهایی که برای عظمتت سجده کنان بر زمین نهاده شده مسلّط میکنی و نیز بر زبانهایی که صادقانه به توحیدت و به سپاست مدح کنان گویا شده و هم بر دلهایی که بر پایه تحقیق به خداوندیت اعتراف کرده

وَ عَلَى ضَمَائِرَ حَوَتْ مِنَ الْعِلْمِ بِكَ حَتَّى صَارَتْ خَاشِعَةً وَ عَلَى جَوَارِحَ سَعَتْ إِلَى أَوْطَانِ تَعَبُّدِكَ طَائِعَةً وَ أَشَارَتْ بِاسْتِغْفَارِكَ مُذْعِنَةً مَا هَكَذَا الظَّنُّ بِكَ وَ لاَ أُخْبِرْنَا بِفَضْلِكَ عَنْكَ يَا كَرِيمُ يَا رَبِ وَ أَنْتَ تَعْلَمُ ضَعْفِي عَنْ قَلِيلٍ مِنْ بَلاَءِ الدُّنْيَا وَ عُقُوبَاتِهَا وَ مَا يَجْرِي فِيهَا مِنَ الْمَكَارِهِ عَلَى أَهْلِهَا عَلَى أَنَّ ذَلِكَ بَلاَءٌ وَ مَكْرُوهٌ، قَلِيلٌ مَكْثُهُ، يَسِيرٌ بَقَاؤُهُ، قَصِيرٌ مُدَّتُهُ (۱) فَكَيْفَ احْتِمَالِي لِبَلاَءِ الْآخِرَةِ وَ جَلِيلِ (حُلُولِ) وُقُوعِ الْمَكَارِهِ فِيهَا وَ هُوَ بَلاَءٌ تَطُولُ مُدَّتُهُ وَ يَدُومُ مَقَامُهُ وَ لاَ يُخَفَّفُ عَنْ أَهْلِهِ لِأَنَّهُ لاَ يَكُونُ إِلاَّ عَنْ غَضَبِكَ وَ انْتِقَامِكَ وَ سَخَطِكَ وَ هَذَا مَا لاَ تَقُومُ لَهُ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ

۱- و بر نهادهایی که معرفت به تو آنها را فرا گرفته تا آنجا که در پیشگاهت خاضع شده و به اعضایی که مشتاقانه به سوی پرستشگاه هایت شتافته اند و اقرارکنان جویای آمرزش تو بوده اند، شگفتا این همه را به آتش بسوزانی! هرگز چنین گمانی به تو نیست و از فضل تو چنین خبری داده نشده. ای بزرگوار، ای پروردگار و تو از ناتوانی ام در برابر اندکی از غم و اندوه دنیا و کیفرهای آن و آنچه که از ناگواری ها بر اهلش میگذرد آگاهی، با آنکه این غم و اندوه و ناگواری درنگش کم بقایش اندک و مدّتش کوتاه است،

يَا سَيِّدِى فَكَيْفَ لِى (بِى) وَ أَنَا عَبْدُكَ الضَّعِيفُ الذَّلِيلُ الْحَقِيرُ الْمِسْكِينُ الْمُسْتَكِينُ يَا إِلَهِى وَ رَبِّى وَ سَيِّدِى وَ مَوْلاَىَ لِأَيِّ الْأُمُورِ إِلَيْكَ أَشْكُو (١) وَ لِمَا مِنْهَا أَضِجُّ وَ أَبْكِى لِأَلِيمِ الْعَذَابِ وَ شِدَّتِهِ أَمْ لِطُولِ الْبَلاَءِ وَ مُدَّتِهِ فَلَئِنْ صَيَّرْتَنِى لِلْعُقُوبَاتِ مَعَ أَعْدَائِكَ وَ جَمَعْتَ بَيْنِى وَ بَيْنَ أَهْلِ بَلاَئِكَ وَ فَرَّقْتَ بَيْنِى وَ بَيْنَ أَحِبَّائِكَ وَ أَوْلِيَائِكَ فَهَبْنِى يَا إِلَهِى وَ سَيِّدِى وَ مَوْلاَىَ وَ رَبِّى صَبَرْتُ عَلَى عَذَابِكَ فَكَيْفَ أَصْبِرُ عَلَى فِرَاقِكَ وَ هَبْنِى (يَا إِلَهِى) صَبَرْتُ عَلَى حَرِّ نَارِكَ فَكَيْفَ أَصْبِرُ عَنِ النَّظَرِ إِلَى كَرَامَتِكَ أَمْ كَيْفَ أَسْكُنُ فِى النَّارِ وَ رَجَائِى عَفْوُكَ (٢) فَبِعِزَّتِكَ يَا سَيِّدِى وَ مَوْلاَىَ أُقْسِمُ صَادِقاً لَئِنْ تَرَكْتَنِى نَاطِقاً لَأَضِجَّنَّ إِلَيْكَ بَيْنَ أَهْلِهَا ضَجِيجَ الْآمِلِينَ (الْآلِمِينَ) وَ لَأَصْرُخَنَّ إِلَيْكَ صُرَاخَ الْمُسْتَصْرِخِينَ وَ لَأَبْكِيَنَّ عَلَيْكَ بُكَاءَ الْفَاقِدِينَ وَ لَأُنَادِيَنَّكَ أَيْنَ كُنْتَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ يَا غَايَةَ آمَالِ الْعَارِفِينَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ يَا حَبِيبَ قُلُوبِ الصَّادِقِينَ وَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ (٣) أَ فَتُرَاكَ سُبْحَانَكَ يَا إِلَهِى وَ بِحَمْدِكَ تَسْمَعُ فِيهَا صَوْتَ عَبْدٍ مُسْلِمٍ سُجِنَ (يُسْجَنُ) فِيهَا بِمُخَالَفَتِهِ وَ ذَاقَ طَعْمَ عَذَابِهَا بِمَعْصِيَتِهِ وَ حُبِسَ بَيْنَ أَطْبَاقِهَا بِجُرْمِهِ وَ جَرِيرَتِهِ وَ هُوَ يَضِجُّ إِلَيْكَ ضَجِيجَ مُؤَمِّلٍ لِرَحْمَتِكَ وَ يُنَادِيكَ بِلِسَانِ أَهْلِ تَوْحِيدِكَ وَ يَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِرُبُوبِيَّتِكَ يَا مَوْلاَىَ فَكَيْفَ يَبْقَى فِى الْعَذَابِ وَ هُوَ يَرْجُو مَا سَلَفَ مِنْ حِلْمِكَ أَمْ كَيْفَ تُؤْلِمُهُ النَّارُ وَ هُوَ يَأْمُلُ فَضْلَكَ وَ رَحْمَتَكَ (۴) أَمْ كَيْفَ يُحْرِقُهُ لَهِيبُهَا وَ أَنْتَ تَسْمَعُ صَوْتَهُ وَ تَرَى مَكَانَهُ أَمْ كَيْفَ يَشْتَمِلُ عَلَيْهِ زَفِيرُهَا وَ أَنْتَ تَعْلَمُ ضَعْفَهُ أَمْ كَيْفَ يَتَقَلْقَلُ بَيْنَ أَطْبَاقِهَا وَ أَنْتَ تَعْلَمُ صِدْقَهُ أَمْ كَيْفَ تَزْجُرُهُ زَبَانِيَتُهَا وَ هُوَ يُنَادِيكَ يَا رَبَّهْ أَمْ كَيْفَ يَرْجُو

۱- پس چگونه خواهد بود تابم در برابر بلای آخرت، و فرود آمدن ناگواری ها در آن جهان بر جسم و جانم و حال انکه زمانش طولانی و جایگاهش ابدی است و تخفیفی برای اهل آن بلا نخواهد بو، چرا که مایه آن بلا جز از خشم و انتقام و ناخشنودی تو نیست و این چیزی است که تاب نیاورند در برابرش آسمانها و زمین، ای سرور من تا چه رسد به من؟ و حال آنکه من بنده ناتوان، خوار و کوچک، زمین گیر و درمانده توأم. ای خدای من و پروردگارم و سرور و مولایم، برای کدامیك از دردهایم به حضرتت شکوه کنم

۲- و برای کدامین گرفتاریم به درگاهت بنالم و اشك بریزیم. آیا برای دردناکی عذاب و سختی اش، یا برای طولانی شدن بلا و زمانش، پس اگر مرا در عقوبت و مجازات با دشمنانت قرار دهی، و بین من و اهل عذابت جمع کنی، و میان من و عاشقان و دوستانت جدایی اندازی، ای خدا و آقا و مولا و پروردگارم، بر فرض که بر عذابت شکیبائی ورزم، ولی بر فراقت چگونه صبر کنم و گیرم ای خدای من بر سوزندگی آتشت صبر کنم، اما چگونه چشم پوشی از کرمت را تاب آورم یا چگونه در آتش، سکونت گزینم و حال آنکه امید من گذشت و عفو تواست.

۳- پس به عزّتت ای آقا و مولایم سوگند صادقانه میخورم، اگر مرا در سخن گفتن آزاد بگذاری در میان اهل دوزخ به پیشگاهت سخت ناله سر دهم همانند ناله آرزومندان و به درگاهت بانگ بردارم، همچون بانگ آنان که خواهان دادرسی هستند و هر آینه به آستانت گریه کنم چونان که مبتلا به فقدان عزیزی می باشند و صدایت میزنم: کجایی ای سرپرست مؤمنان، آری کجایی ای نهایت آرزوی عارفان، ای فریادرس خواهندگان فریادرس، ای محبوب دلهای راستان و ای معبود جهانیان

۴- آیا این چنین است، ای خدای منزّه، و ستوده که در دوزخ بشنوی صدای بنده مسلمانی که برای مخالفتش با دستورات تو زندانی شده و مزه عذابش را به خاطر نافرمانی چشیده و میان درکات دوزخ به علّت جرم و جنایتش محبوس شده، و حال

آنکه در درگاهت سخت ناله میزند، همچون ناله آن که آرزومند رحمت توست، و با زبان اهل توحیدت تو را می خواند، و به ربوبیّتت به پیشگاهت توسّل می جوید، ای مولای من، چگونه در عذاب بماند و حال آنکه امید به بردباری گذشته ات دارد یا آتش چگونه او را به درد آورد درحالیکه بخشش و رحمت تو را آرزو دارد

فَضْلَکَ فِی عِتْقِهِ مِنْهَا فَتَتْرُکَهُ (فَتَتْرُکَهُ) فِیهَا هَیْهَاتَ مَا ذَلِکَ الظَّنُّ بِکَ وَ لاَ الْمَعْرُوفُ مِنْ فَضْلِکَ وَ لاَ مُشْبِهٌ لِمَا عَامَلْتَ بِهِ الْمُوَحِّدِینَ مِنْ بِرِّکَ وَ إِحْسَانِکَ (۱) فَبِالْیَقِینِ أَقْطَعُ لَوْ لاَ مَا حَکَمْتَ بِهِ مِنْ تَعْذِیبِ جَاحِدِیکَ وَ قَضَیْتَ بِهِ مِنْ إِخْلاَدِ مُعَانِدِیکَ لَجَعَلْتَ النَّارَ کُلَّهَا بَرْداً وَ سَلاَماً وَ مَا کَانَ (کَانَتْ) لِأَحَدٍ فِیهَا مَقَرّاً وَ لاَ مُقَاماً (مَقَاماً) لَکِنَّکَ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُکَ أَقْسَمْتَ أَنْ تَمْلَأَهَا مِنَ الْکَافِرِینَ مِنَ الْجِنَّهِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِینَ وَ أَنْ تُخَلِّدَ فِیهَا الْمُعَانِدِینَ وَ أَنْتَ جَلَّ ثَنَاؤُکَ قُلْتَ مُبْتَدِئاً وَ تَطَوَّلْتَ بِالْإِنْعَامِ مُتَکَرِّماً (۲) اَفَمَنْ کانَ مُؤْمِناً کَمَنْ کانَ فاسِقاً لا یَسْتَوُونَ اِلهی وَ سَیِّدی فَاَسْئَلُکَ بِالْقُدْرَهِ الَّتی قَدَّرْتَها وَ بِالْقَضِیَّهِ الَّتی حَتَمْتَها وَ حَکَمْتَها وَ غَلَبْتَ مَنْ عَلَیْهِ اَجْرَیْتَها اَنْ تَهَبَ لی فی هذِهِ اللَّیْلَهِ وَ فی هذِهِ السّاعَهِ کُلَّ جُرْمٍ اَجْرَمْتُهُ وَ کُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَ کُلَّ قَبِیحٍ أَسْرَرْتُهُ وَ کُلَّ جَهْلٍ عَمِلْتُهُ کَتَمْتُهُ اَوْ أَعْلَنْتُهُ أَخْفَیْتُهُ اَوْ اَظْهَرْتُهُ وَ کُلَّ سَیِّئَهٍ أَمَرْتَ بِاِثْباتِهَا الْکِرامَ الْکاتِبینَ (۳) الَّذینَ وَکَّلْتَهُمْ بِحِفْظِ ما یَکُونُ مِنّی وَ جَعَلْتَهُمْ شُهُوداً عَلَیَّ مَعَ جَوارِحی وَ کُنْتَ اَنْتَ الرَّقیبَ عَلَیَّ مِنْ وَرائِهِمْ وَالشّاهِدَ لِما خَفِیَ عَنْهُمْ وَ بِرَحْمَتِکَ اَخْفَیْتَهُ وَ بِفَضْلِکَ سَتَرْتَهُ وَ اَنْ تُوَفِّرَ حَظّی مِنْ کُلِّ خَیْرٍ اَنْزَلْتَهُ اَوْ اِحْسانٍ فَضَّلْتَهُ اَوْ بِرٍّ نَشَرْتَهُ اَوْ رِزْقٍ بَسَطْتَهُ اَوْ ذَنْبٍ تَغْفِرُهُ اَوْ خَطَاءٍ تَسْتُرُهُ یا رَبِّ یا رَبِّ یا رَبِّ (۴) یا اِلهی وَ سَیِّدی وَ مَوْلایَ وَ مالِکَ رِقّی یا مَنْ بِیَدِهِ ناصِیَتی یا عَلیماً بِضُرّی وَ مَسْکَنَتی یا خَبیراً بِفَقْری وَ فاقَتی یا رَبِّ یا رَبِّ یا رَبِّ اَسْئَلُکَ بِحَقِّکَ وَ قُدْسِکَ وَ اَعْظَمِ صِفاتِکَ وَ اَسْمائِکَ اَنْ تَجْعَلَ اَوْقاتی مِنَ اللَّیْلِ وَالنَّهارِ

۱- یا چگونه شعله آتش او را بسوزاند درحالیکه فریادش را می شنوی و جایش را می بینی یا چگونه آتش او را دربر بگیرد و حال آنکه از ناتوانی اش خبر داری، یا چگونه در طبقات دوزخ به این سو و آن سو کشانده شود درحالی که راستگوی اش را میدانی، یا چگونه فرشته های عذاب او را با خشم برانند و حال آنکه تو را به پروردگاری ات می خوانند، یا چگونه ممکن است بخششت را در آزادی از دوزخ امید داشته باشد و تو او را در انجا به همان حال واگذاری؟ همه این امور از بنده نوازی تو بس دور است، هرگز گمان ما به تو این نیست و نه از فضل تو چنین گویند و نه به آنچه که از خوبی و احسانت با اهل توحید رفتار کرده ای شباهتی دارد،

۲- پس به یقین میدانم که اگر فرمانت در به عذاب کشیدن منکران نبود و حکمت به همیشگی بودن دشمنانت در آتش صادر نمی شد، هر آینه سرتاسر دوزخ را سرد و سلامت می کردی و برای احدی در انجا قرار و جایگاهی نبود، امّا تو که مقدّس است نام هایت سوگند یاد کردی که دوزخ را از همه کافران چه پری و چه آدمی پر سازی و ستیزه جویان را در انجا همیشگی و جاودانه بداری و هم تو که ثنایت برجسته و والا است به این گفته ابتدا کردی و با نعمت هایت کریمانه تفضّل فرمودی که

۳- «آیا مؤمن همانند فاسق است؟ نه، مساوی نیستند» ای خدا و سرور من، از تو خواستارم به قدرتی که مقدّر نمودی و به فرمانی که حتمیتش دادی و بر همه استوارش نمودی و بر کسیکه بر او اجرایش کردی چیره ساختی که در این شب و در این ساعت بر من ببخشی هر جرمی که مرتکب شدم و هر گناهی که به آن آلوده گشتم و هر کار زشتی را که پنهان ساختم و هر نادانی که آن را بکار گرفتم خواه پنهان کردم یا آشکار، نهان ساختم یا عیان و هر کار زشتی که دستور ثبت آن را به نویسندگان بزرگوار دادی

۴- آنان که بر ضبط آنچه از من سر زند گماشتی و آنان را نیز گواهانی بر من قرار دادی علاوه بر اعضایم و خود فراتر از آنها مراقب من بودی و شاهد بر آنچه که از آنان پنهان ماند و به یقین با رحمتت پنهان ساختی و با فضلت پوشاندی و اینکه از تو

میخواهم از هرچیزیکه نـازل کردی یـا احسانی که تفضّل نمودی یا برّ و نیکی که گستردی یا رزقی که پراکنـدی یا گناهی که بیامرزی یا خطایی که بپوشانی، پرورگارا، پروردگارا، پروردگارا!

بِذِكْرِكَ مَعْمُورَةً وَ بِخِدْمَتِكَ مَوْصُولَةً (۱) وَ اَعْمالى عِنْدَكَ مَقْبُولَةً حَتّى تَكُونَ اَعْمالى وَ اَوْرادى كُلُّها وِرْداً واحِداً وَ حالى فى خِدْمَتِكَ سَرْمَداً يا سَيِّدى يا مَنْ عَلَيْهِ مُعَوَّلى يا مَنْ اِلَيْهِ شَكَوْتُ اَحْوالى يا رَبِّ يا رَبِّ يا رَبِّ قَوِّ عَلى خِدْمَتِكَ جَوارِحى وَاشْدُدْ عَلَى الْعَزِيمَهِ جَوانِحى وَ هَبْ لِىَ الْجِدَّ فى خَشْيَتِكَ وَالدَّوامَ فِى الْاِتِّصالِ بِخِدْمَتِكَ حَتّى اَسْرَحَ اِلَيْكَ فى مَيادينِ السّابِقينَ (۲) وَ أُسْرِعَ اِلَيْكَ فِى الْبارِزِينَ وَ أَشْتاقَ اِلى قُرْبِكَ فِى الْمُشْتاقينَ وَ أَدْنُوَ مِنْكَ دُنُوَّ الْمُخْلِصينَ وَ اَخافَكَ مَخافَهَ الْمُوقِنينَ وَ اَجْتَمِعَ فى جِوارِكَ مَعَ الْمُؤْمِنينَ اَللّهُمَّ وَ مَنْ اَرادَنى بِسُوَّءٍ فَاَرِدْهُ وَ مَنْ كادَنى فَكِدْهُ وَاجْعَلْنى مِنْ اَحْسَنِ عَبيدِكَ نَصيباً عِنْدَكَ وَ اَقْرَبِهِمْ مَنْزِلَةً مِنْكَ وَ اَخَصِّهِمْ زُلْفَهً لَدَيْكَ فَاِنَّهُ لا يُنالُ ذلِكَ اِلاّ بِفَضْلِكَ وَ جُدْلى بِجُودِكَ وَاعْطِفْ عَلَىَّ بِمَجْدِكَ (۳) وَاحْفَظْنى بِرَحْمَتِكَ وَاجْعَلْ لِسانى بِذِكْرِكَ لَهِجاً وَ قَلْبى بِحُبِّكَ مُتَيَّماً وَ مُنَّ عَلَىَّ بِحُسْنِ اِجابَتِكَ وَ اَقِلْنى عَثْرَتى وَاغْفِرْ زَلَّتى فَاِنَّكَ قَضَيْتَ عَلى عِبادِكَ بِعِبادَتِكَ وَ اَمَرْتَهُمْ بِدُعاَّئِكَ وَ ضَمِنْتَ لَهُمُ الإِجابَهَ فَاِلَيْكَ يا رَبِّ نَصَبْتُ وَجْهى وَ اِلَيْكَ يا رَبِّ مَدَدْتُ يَدى فَبِعِزَّتِكَ اسْتَجِبْ لى دُعاَّئى وَ بَلِّغْنى مُناىَ وَ لا تَقْطَعْ مِنْ فَضْلِكَ رَجاَّئى وَاكْفِنى شَرَّ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ مِنْ اَعْدآئى ، (۴) يا سَريعَ الرِّضا اِغْفِرْ لِمَنْ لا يَمْلِكُ اِلَّا الدُّعاَّءَ فَاِنَّكَ فَعّالٌ لِما تَشاَّءُ يا مَنِ اسْمُهُ دَوآءٌ وَ ذِكْرُهُ شِفاَّءٌ وَ طاعَتُهُ غِنىً اِرْحَمْ مَنْ رَأسُ مالِهِ الرَّجاَّءُ وَ سِلاحُهُ الْبُكاَّءُ يا سابِغَ النِّعَمِ يا دافِعَ النِّقَمِ يا نُورَ الْمُسْتَوْحِشينَ فِى الظُّلَمِ يا عالِماً لا يُعَلَّمُ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بى ما اَنْتَ أَهْلُهُ وَ صَلَّى اللّهُ عَلى رَسُولِهِ وَالْأَئِمَّهِ الْمَيامينَ مِنْ الِهِ وَ سَلَّمَ

۱- ای خدای من ای سرور من، ای مولای من و اختیار دارم، ای کسیکه مهارم به دست اوست، ای آگاه از پریشانی و ناتوانی ام ای دانای تهیدستی و ناداری ام، پروردگارا! پروردگارا! پروردگارا! از تو درخواست میکنم به حقّت و قدست و بزرگ ترین صفات و نام هایت که همه اوقاتم را از شب و روز به یادت آباد کنی و به خدمت گزاری ات پیوسته بداری

۲- و اعمالم را در پیشگاهت قبول فرمایی تا آنکه اعمال و اورادم هماهنگ، همسو و همواره باشد و حالم در خدمت تو پاینده گردد، ای سرور من، ای آن که بر او تکیه دارم، ای آن که شکوه حالم را تنها به سوی او برم، ای پروردگارم، ای پروردگارم، ای پروردگارم! اعضایم را در راه خدمتت نیرو بخش و دلم را بر عزم و همّت محکم کن، و کوشش در راستای پروایت و دوام در پیوستن به خدمتت را به من ارزانی دار تا به سویت برانم در میدانهای پیشتازان

۳- و به سویت بشتابم در میان شتابندگان و به کوی قربت آیم در میان مشتاقان و همانند مخلصان به تو نزدیک شوم و چون یقین آوردگان از جاه تو بهراسم و با اهل ایمان در جوارت گرد آیم. خدایا! هرکس مرا به بدی قصد کند تو قصدش کن، و هرکس با من مکر ورزد تو با او مکر کن، و مرا از بهره مندترین بندگانت نزد خود، و نزدیک ترین شان در منزلت به تو و مخصوص ترین شان در رتبه به پیشگاهت بگردان، زیرا این همه به دست نیاید جز به فضل تو، خدایا! با جودت به من جود کن و با بزرگواریت به من نظر کن

۴- و با رحمتت مرا نگاهدار و زبانم را به ذکرت گویا کن، و دلم را به محبتت شیفته و شیدا فرا و بر من منّت گذار با پاسخ نیکویت و لغزشم را نادیده انگار و گناهم را ببخش، زیرا تو بندگانت را به بندگی فرمان دادی و به دعا و درخواست از خود امر کردی و اجابت دعا را برای آنان ضامن شدی، پس ای پروردگار من تنها روی به سوی تو داشتم و دستم را تنها به جانب تو دراز کردم، پس تو را به عزّتت سوگند میدهم که دعایم را اجابت کنی و مرا به آرزویم برسانی، و امیدم را از فضلت ناامید نکنی، و شرّ دشمنانم را از پری و آدمی از من کفایت کنی،

تَسْلیماً کَثیراً (۱)

دعای عشرات

این دعا از دعاهای بسیار معتبر است و ما بین نسخه های آن تفاوت دیده می شود.

ما آن را از کتاب مصباح المتهجّد شیخ طوسی نقل می کنیم.

خواندن آن در هر صبح و شام مستحب است و بهترین وقت برای خواندن آن بعد از عصر جمعه است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۲)

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ سُبْحَانَ اللَّهِ آنَاءَ اللَّیْلِ وَ أَطْرَافَ النَّهَارِ سُبْحَانَ اللَّهِ بِالْغُدُوِّ وَ الْآصَالِ سُبْحَانَ اللَّهِ بِالْعَشِیِّ وَ الْإِبْکَارِ سُبْحَانَ اللَّهِ حِینَ تُمْسُونَ وَ حِینَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ عَشِیّا وَ حِینَ تُظْهِرُونَ یُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَ یُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ وَ یُحْیِی الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ کَذَلِکَ تُخْرَجُونَ سُبْحَانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمَّا یَصِفُونَ ، (۳) وَ سَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ سُبْحَانَ ذِی الْمُلْکِ وَ الْمَلَکُوتِ سُبْحَانَ ذِی الْعِزَّهِ وَ الْجَبَرُوتِ سُبْحَانَ ذِی الْکِبْرِیَاءِ وَ الْعَظَمَهِ الْمَلِکِ الْحَقِّ الْمُهَیْمِنِ [الْمُبِینِ] الْقُدُّوسِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمَلِکِ الْحَیِّ الَّذِی لا یَمُوتُ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمَلِکِ الْحَیِّ الْقُدُّوسِ سُبْحَانَ الْقَائِمِ الدَّائِمِ سُبْحَانَ الدَّائِمِ الْقَائِمِ سُبْحَانَ رَبِّیَ الْعَظِیمِ سُبْحَانَ رَبِّیَ الْأَعْلَی سُبْحَانَ الْحَیِّ الْقَیُّومِ سُبْحَانَ الْعَلِیِّ الْأَعْلَی سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَی سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ ، (۴) رَبُّنَا وَ رَبُّ الْمَلائِکَهِ وَ الرُّوحِ سُبْحَانَ الدَّائِمِ غَیْرِ الْغَافِلِ سُبْحَانَ الْعَالِمِ بِغَیْرِ تَعْلِیمٍ سُبْحَانَ خَالِقِ مَا یُرَی وَ مَا لا یُرَی سُبْحَانَ الَّذِی یُدْرِکُ الْأَبْصَارَ وَ لا تُدْرِکُهُ الْأَبْصَارُ وَ هُوَ اللَّطِیفُ الْخَبِیرُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَصْبَحْتُ مِنْکَ فِی نِعْمَهٍ وَ خَیْرٍ وَ بَرَکَهٍ وَ عَافِیَهٍ فَصَلِّ عَلَی

۱- ای خدایی که زود از بنده ات خشنود می شوی، بیامرز آن را که جز دعا چیزی ندارد، همانا تو هرچه بخواهی انجام میدهی، ای آن که نامش دوا و یادش شفا و طاعتش توانگری است، رحم کن به کسیکه سرمایه اش امید و سازو برگش اشک ریزان است، ای فروریزنده نعمت ها ای دورکننده بلاها، ای روشنی بخش وحشت زدگان در تاریکی ها، ای دانای ناآموخته بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و با من چنان کن تو را شاید، و درود و سلام فراوان خدا بر پیامبرش و بر امامان خجسته از خاندانش.

۲- نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۳- منزّه است خدا و ستایش خاص خداست، و معبودی جز خدا نیست، و او از هر وصفی برتر، و جنبش و نیرویی نیست جز به مدد خدای والای بزرگ، پاک و منزّه است خدا شب هنگام و به گاه روز، پاک و منزّه است خدا صبحگاهان و به گاه عصر، پاک و منزّه است خدا در شامگاه و بامداد، پاک و منزّه است خدا آنگاه که به شب درآیید و گاهی که به صبح برآیید، ستایش برای اوست در آسمانها و زمین، و شب هنگام و گاهی که ظهر می کنید، هم او که زنده را از مرده بیرون میآورد، و مرده را از زنده خارج میسازد، و به زمین پس از مرگش زندگی می بخشد، و به همین گونه شما هم از قبرها بیرون آورده

میشوید، منزّه است پروردگارت پروردگار عزّت، از آنچه او را بدان وصف میکنند
۴- کننـد و سـلام بر رسولان و سـپاس خدای را پروردگار جهانیان، منزّه است صاحب فرمانروایی و ملکوت منزّه است صاحب عزّت و اقتـدار، منزّه است دارنـده بزرگ منشـی و عظمت، همـان فرمانروای بر حق سـیطره دار، دارای نهایت پاکی، منزّه اسـت خـدای فرمانروای زنـده ای که هرگز نمی میرد، منزّه است خدای فرمانروای زنده، دارای نهایت پاکی، منزّه است پاینده پایدار، منزّه است پایـدار پاینده، منزّه است پروردگار بزرگم، منزّه است پروردگار برترم، منزّه است آن زنده به خود پاینده، منزّه اسـت آن بلند مرتبه برتر، منزّه است او و بلندمرتبه است از هر زشتی و عیب، پاک و پاکیزه است،

مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَتْمِمْ عَلَيَّ نِعْمَتَكَ وَ خَيْرَكَ وَ بَرَكَاتِكَ وَ عَافِيَتَكَ بِنَجَاةٍ مِنَ النَّارِ وَ ارْزُقْنِي شُكْرَكَ وَ عَافِيَتَكَ وَ فَضْلَكَ وَ كَرَامَتَكَ أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِي اللَّهُمَّ بِنُورِكَ اهْتَدَيْتُ وَ بِفَضْلِكَ اسْتَغْنَيْتُ وَ بِنِعْمَتِكَ أَصْبَحْتُ وَ أَمْسَيْتُ، (۱) اللَّهُمَّ إِنِّي أُشْهِدُكَ وَ كَفَى بِكَ شَهِيداً وَ أُشْهِدُ مَلائِكَتَكَ وَ أَنْبِيَاءَكَ وَ رُسُلَكَ وَ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَ سُكَّانَ سَمَاوَاتِكَ وَ أَرْضِكَ [أَرَضِيكَ] وَ جَمِيعَ خَلْقِكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ وَ أَنَّ مُحَمَّدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ وَ أَنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ تُحْيِي وَ تُمِيتُ وَ تُمِيتُ وَ تُحْيِي وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ أَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَ [أَنَ] النُّشُورَ حَقٌّ وَ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لا رَيْبَ فِيهَا، (۲) وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ حَقّاً حَقّاً وَ أَنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِهِ هُمُ الْأَئِمَّةُ الْهُدَاةُ الْمَهْدِيُّونَ غَيْرُ الضَّالِّينَ وَ لا الْمُضِلِّينَ وَ أَنَّهُمْ أَوْلِيَاؤُكَ الْمُصْطَفَوْنَ وَ حِزْبُكَ الْغَالِبُونَ وَ صَفْوَتُكَ وَ خِيَرَتُكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ نُجَبَاؤُكَ الَّذِينَ انْتَجَبْتَهُمْ لِدِينِكَ وَ اخْتَصَصْتَهُمْ مِنْ خَلْقِكَ وَ اصْطَفَيْتَهُمْ عَلَى عِبَادِكَ وَ جَعَلْتَهُمْ حُجَّةً عَلَى الْعَالَمِينَ، (۳) صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِمْ وَ السَّلامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي هَذِهِ الشَّهَادَةَ عِنْدَكَ حَتَّى تُلَقِّنَنِيهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَنْتَ عَنِّي رَاضٍ إِنَّكَ عَلَى مَا تَشَاءُ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدا يَصْعَدُ أَوَّلُهُ وَ لا يَنْفَدُ آخِرُهُ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْداً تَضَعُ لَكَ السَّمَاءُ كَنَفَيْهَا [كَتِفَيْهَا] وَ تُسَبِّحُ لَكَ الْأَرْضُ وَ مَنْ عَلَيْهَا اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْداً سَرْمَداً أَبَداً لا انْقِطَاعَ لَهُ وَ لا نَفَادَ وَ لَكَ يَنْبَغِي وَ

ص: ۱۰۶

۱- پروردگار ما و پروردگار فرشتگان و روح، منزّه است آن پاینده بی غفلت، منزّه است آن دانای ناآموخته، منزّه است آن آفریننده دیدنی ها و نادیدنی ها، منزّه است آن که دیده ها را دریابد و دیده ها او را در نیابند و اوست لطیف آگاه، خدایا، در حالی صبح کردم که از جانب تو بودم در نعمت و خیر و برکت و سلامتی کامل، پس درود فرست بر محمّد و خاندانش و نعمت و خیر و برکات و سلامتی را بر من با نجات از آتش دوزخ تمام کن، شکرگذاری و سلامتی و فضل و کرامتت را همواره تا گاهی که زنده هستم روزی ام فرما، خدایا! به نورت هدایت یافتم و به احسانت بی نیاز گشته و به نعمتت صبح و شام کردم،

۲- خدایا! تو را گواه میگیرم و گواهی تو مرا بس است، و و گواه میگیرم همه فرشتگان و پیامبران و رسولان و حاملان عرش و ساکنان آسمانها و زمین و همه آفریده هایت را بر اینکه همانا تویی خدا، معبودی جز تو نیست، یگانه و بی شریکی و اینکه محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و فرستاده تو است و اینکه تو بر هرچیز توانایی، زنده میکنی و میمیرانی و می میرانی و زنده می سازی و گواهی میدهم که بهشت و دوزخ و برانگیخته شدن مردگان حق است و قیامت آمدنی است که تردیدی در آن نیست

۳- و اینکه خدا مردگان را برخواهد انگیخت و شهادت میدهم که علی بن ابی طالب امیر مؤمنان بر حق بر حق است و پیشوایان از فرزندانش امامان هدایت گر و ره یافته اند، نه گمراهند و نه گمراه کننده و اینکه آنان اولیاء برگزیده تو، و حزب پیروز تو، و بندگان خالص تو بهترین انتخاب شدگان از میان مخلوقات تواند و بهترین برگزیده شدگانی هستند که برای بیان دینت برگزیدی و از میان بندگانت خاص خود ساختی و ایشان را بر بندگانت برگزیدی و بر جهانیان حجّت قرار دادی،

إِلَیْکَ یَنْتَهِی فِیَّ وَ عَلَیَّ وَ لَدَیَّ وَ مَعِی وَ قَبْلِی وَ بَعْدِی وَ أَمَامِی وَ فَوْقِی وَ تَحْتِی وَ إِذَا مِتُّ وَ بَقِیتُ فَرْداً وَحِیدا ثُمَّ فَنِیتُ ، (۱) وَ لَکَ الْحَمْدُ إِذَا نُشِرْتُ وَ بُعِثْتُ یَا مَوْلاَیَ اللَّهُمَّ وَ لَکَ الْحَمْدُ وَ لَکَ الشُّکْرُ بِجَمِیعِ مَحَامِدِکَ کُلِّهَا عَلَی جَمِیعِ نَعْمَائِکَ کُلِّهَا حَتَّی یَنْتَهِیَ الْحَمْدُ إِلَی مَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَ تَرْضَی اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی کُلِّ أَکْلِهٍ وَ شَرْبَهٍ وَ بَطْشَهٍ وَ قَبْضَهٍ وَ بَسْطَهٍ وَ فِی کُلِّ مَوْضِعِ شَعْرَهٍ اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً خَالِدا مَعَ خُلُودِکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لا مُنْتَهَی لَهُ دُونَ عِلْمِکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لا أَمَدَ لَهُ دُونَ مَشِیَّتِکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لا أَجْرَ لِقَائِلِهِ إِلا رِضَاکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی حِلْمِکَ بَعْدَ عِلْمِکَ، (۲) وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی عَفْوِکَ بَعْدَ قُدْرَتِکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ بَاعِثَ الْحَمْدِ وَ لَکَ الْحَمْدُ وَارِثَ الْحَمْدِ وَ لَکَ الْحَمْدُ بَدِیعَ الْحَمْدِ وَ لَکَ الْحَمْدُ مُنْتَهَی الْحَمْدِ وَ لَکَ الْحَمْدُ مُبْتَدِعَ الْحَمْدِ وَ لَکَ الْحَمْدُ مُشْتَرِیَ الْحَمْدِ وَ لَکَ الْحَمْدُ وَلِیَّ الْحَمْدِ وَ لَکَ الْحَمْدُ قَدِیمَ الْحَمْدِ وَ لَکَ الْحَمْدُ صَادِقَ الْوَعْدِ وَفِیَّ الْعَهْدِ عَزِیزَ الْجُنْدِ قَائِمَ الْمَجْدِ وَ لَکَ الْحَمْدُ رَفِیعَ الدَّرَجَاتِ مُجِیبَ الدَّعَوَاتِ مُنْزِلَ [مُنَزِّلَ] الْآیَاتِ مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ ، (۳) عَظِیمَ الْبَرَکَاتِ مُخْرِجَ النُّورِ مِنَ الظُّلُمَاتِ وَ مُخْرِجَ مَنْ فِی الظُّلُمَاتِ إِلَی النُّورِ مُبَدِّلَ السَّیِّئَاتِ حَسَنَاتٍ وَ جَاعِلَ الْحَسَنَاتِ دَرَجَاتٍ اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ غَافِرَ الذَّنْبِ وَ قَابِلَ التَّوْبِ شَدِیدَ الْعِقَابِ ذَا الطَّوْلِ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ إِلَیْکَ الْمَصِیرُ اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ فِی اللَّیْلِ إِذَا یَغْشَی وَ لَکَ الْحَمْدُ فِی النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّی وَ لَکَ الْحَمْدُ فِی الْآخِرَهِ وَ الْأُولَی وَ

۱- درود و سلام و رحمت و برکاتت بر آنان باد، بار الها! این شهادت را نزد خود برای من ثبت کن، تا آن را در روز قیامت بر زبانم جاری کنی درحالیکه از من خشنود باشی، همانا تو بر آنچه میخواهی توانایی. خدایا! تو را سپاس سپاسی که آغازش بالا رود و انجامش پایان نگیرد، خدایا! تو را سپاس، سپاسی که آسمان برای تو بر دوش کشد و زمین و هرکه بر آن است تو را آنچنان تسبیح کند. خدایا! تو را سپاس، سپاسی همواره و همیشگی که گسست و پایانی برایش نباشد و تنها سزاوار تو باشد و به تو بیانجامد، سپاسی که نمایان شود در دلم و بر تنم و نزد من و با من و پیش از من و پس از من و پیش رویم و بالای سرم و زیر پایم و آنگاه که مرگم فرا رسد و یگانه و تنها مانم سپس فانی شوم

۲- و تو را سپاس گاهی که زنده و برانگیخته شوم، ای سرور من، خدایا! و تو را ستایش و سپاس برای همه صفات پسندیده ات و بر همه نعمت هایت، سپاسی بلند و بی پایان، که آن را ای پروردگار ما پسندیده داری و از آن خشنود شوی، خدایا! تو را سپاس بر هر خوردن و نوشیدن و هر دست یافتن و هر بست و گشودن، و در برابر هر تار مو که به ما دادی، خدایا! تو را سپاس سپاسی پاینده به پایندگی ات و تو را سپاس سپاسی که نهایت آن را جز دانشت نداند و تو را سپاس سپاسی که پایان آن را جز مشیّت نخواهد و تو را سپاس سپاسی که جز خشنودی تو مزدی برای گوینده اش نیست و تو را سپاس بر بردباری ات پس از آن که دانستی

۳- و تو را سپاس بر گذشتت، پس از آنکه بر عذاب توانا بودی و تو را سپاس ای سرچشمه سپاس و تو را سپاس ای به ارث برنده سپاس و تو را سپاس ای آفریننده سپاس و تو را سپاس ای نهایت سپاس و تو را سپاس ای پدیدآورنده سپاس و تو را سپاس ای خریدار سپاس، و تو را سپاس ای صاحب سپاس، و تو را سپاس ای دیرینه سپاس و تو را سپاس ای راست وعده، ای وفادار به عهد ای سپاه توانا، ای مجد و عظمتت پایدار و تو را سپاس ای بلند پایه ، ای پاسخگوی خواسته ها، ای فرود آورنده آیات از بالای هفت آسمان،

لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ کُلِّ نَجْمٍ وَ مَلَکٍ فِی السَّمَاءِ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ الثَّرَی وَ الْحَصَی وَ النَّوَی وَ لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا فِی جَوِّ السَّمَاءِ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا فِی جَوْفِ الْأَرْضِ، (۱) وَ لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ أَوْزَانِ مِیَاهِ الْبِحَارِ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ أَوْرَاقِ الْأَشْجَارِ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا أَحْصَی کِتَابُکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ الْإِنْسِ وَ الْجِنِّ وَ الْهَوَامِّ وَ الطَّیْرِ وَ الْبَهَائِمِ وَ السِّبَاعِ حَمْداً کَثِیراً طَیِّبا مُبَارَکا فِیهِ کَمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَ تَرْضَی وَ کَمَا یَنْبَغِی لِکَرَمِ وَجْهِکَ وَ عِزِّ جَلالِکَ (۲)

پس ده مرتبه میگویی

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ اللَّطِیفُ الْخَبِیرُ(۳)

و نیز ده مرتبه می گویی

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ یُمِیتُ وَ یُحْیِی وَ هُوَ حَیٌّ لا یَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۴)

و ده مرتبه

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ (۵)

و ده مرتبه

یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ (۶)

و ده مرتبه

یَا رَحْمَانُ یَا رَحْمَانُ (۷)

و ده مرتبه

یَا رَحِیمُ یَا رَحِیمُ (۸)

و ده مرتبه

یَا بَدِیعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ (۹)

و ده مرتبه

یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ (۱۰)

و ده مرتبه

يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ (۱۱)

و ده مرتبه

ص: ۱۰۸

۱- ای دارای برکات بزرگ، ای درآورنـده نور از دل تاریکی ها و ای بیرون آورنـده آنان که در تاریکیهایند به سوی نور، ای دگرگون کننـده گناهان به نیکی ها، و بالا برنده حسـنات در مراتب بهشت، خدیا! تو را سـپاس ای آمرزنده گناه و ای پذیرای توبه و ای عذابت سـخت و ای صاحب عطای بی حدّ، معبودی جز تو نیست. بازگشت همه به سوی تو است. خدیا! تو را سپاس در شب گاهی که روز را می پوشاند، و تو را سـپاس در روز آنگاه که آشـکار می گردد و تو را سپاس در آخرت و دنیا، و تو را سـپاس به تعداد همه سـتاره ها و همه فرشتگان آسمانی و تو را سپاس به شماره ذرات خاک و ریگ و دانه ها و تو را سپاس به عدد آنچه در میان آسمان است و تو را سپاس به عدد آنچه در درون زمین است
۲- و تو را سـپاس به میزان وزن آبهـای دریـا، و تو را سـپاس به شـماره برگ درختـان و تو را سـپاس به عـدد آنچه روی زمین است، و تو را سپاس به تعداد آنچه کتابت برشمرده و تو را سپاس به عدد آنچه دانشت آن را فراگرفته، و تو را سپاس به شماره آدمیان و پریان و حشـرات و پرنـدگان و چهارپایان و درندگان، سپاسـی فراوان و سپاسـی پاک که در آن برکت باشد آنچنان که پذیری، ای پروردگار ما و خشنود گردی، و آنچنان که سزاوار بزرگواری ذات و بزرگی جلال تواست.
۳- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بیشریک است، فرمانروایی و ستایش تنها از آن اوست و اوست، لطیف و آگاه.
۴- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بیشـریک است، فرمانروایی و ستایش از آن اوست، زنده می کند، و می میراند، میمیراند و زنده می کند و او خود زنده ای است که هرگز نمی نمیرد، نیکی به دست اوست و او بر هر چیزی تواناست.
۵- آمرزش میجویم از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده و به خود پاینده است، و تنها به سوی او باز میگردم
۶- ای خدا ای خدا
۷- ای بخشنده ای بخشنده
۸- ای مهربان ای مهربان
۹- ای پدید آورنده آسمانها و زمین
۱۰- ای صاحب جلال و بزرگواری
۱۱- ای مهرورز و صاحب منت

يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ

(۱)

و ده مرتبه

يَا حَيُّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ (۲)

و ده مرتبه

يَا اللَّهُ يَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ (۳)

و ده مرتبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۴)

و ده مرتبه

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۵)

و ده مرتبه

اللَّهُمَّ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ (۶)

و ده مرتبه

آمِینَ آمِینَ (۷)

و ده مرتبه سوره توحید.

پس می گویی

اللَّهُمَّ اصْنَعْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لا تَصْنَعْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ فَإِنَّکَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَهِ وَ أَنَا أَهْلُ الذُّنُوبِ وَ الْخَطَایَا فَارْحَمْنِی یَا مَوْلایَ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ (۸)

و ده مرتبه:

لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَیِّ الَّذِی لا یَمُوتُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَدا وَ لَمْ یَكُنْ لَهُ شَرِیكٌ فِی الْمُلْكِ وَ لَمْ یَكُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبِیراً (۹)

دعای سمات

این دعا معروف به دعای شُبوّر [دعای عطا و بخشش [است، که خواندن آن در ساعت آخر روز جمعه مستحب است و پوشیده نماند که این دعا از دعاهای مشهور است و بیشتر علمای گذشته بر خواندن این دعا مواظبت می نمودند.

در (مصباح) شیخ طوسی و (جمال الاسبوع) سیّد ابن طاووس و کتب کفعمی به سندهای معتبر از جناب محمّد بن عثمان عمروی رضوان الله علیه که از نوّاب حضرت صاحب الامر بود از حضرت باقر علیه السّلام و امام صادق علیه السّلام روایت شده علاّمه مجلسی رحمه اللّه این دعا را همراه با شرح در کتاب (بحار) ذکر نموده است.

این دعا چنان که در کتاب (مصباح) شیخ

ص: ۱۰۹

۱- ای زنده ای پاینده
۲- ای زنده ای که شایسته پرستشی جز تو نیست
۳- ای خدا، ای که شایسته پرستشی جز تو نیست.
۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است.
۵- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست
۶- خدایا! با من آن کن که شایسته تو است
۷- اجابت فرما اجابت فرما
۸- خدایا! با من آن کن که شایسته تو است، نه آن که سزاوار من است چه همانا تو شایسته پروا و آمرزشی و من درخور گناهان و خطاهایم، پس به من رحم کن. ای مولای من که تو مهربان ترین مهربانانی
۹- جنبش و نیرویی نیست جز برآمده از سوی خدا، توکل نمودم بر زنده پاینده ای که نمی میرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفته و در فرمانروایی شریکی برایش نبوده و از خواری و ناتوانی سرپرستی نداشته است و بی اندازه بزرگش شمار.

آمده چنین است:

اللهُمَّ اِنی اَسْئَلُکَ بِاسْمِکَ الْعَظیم الاَعْظَم الاَعَزِّ الاَجَلِّ الاَکْرَم اَلّذی اِذا دُعیتَ بِهِ عَلی مَغالِقِ أبْوابِ السَماءِ لِلْفَتْحِ بِالرَّحْمَهِ انْفَتَحَتْ وَاِذا دُعیتَ بِهِ عَلی مَضایقِ أبْوابِ الاَرضِ لِلفَرَجِ انْفَرَجَتْ وَ إذَا دُعِیتَ بِهِ عَلَی الْعُسْرِ لِلْیُسْرِ تَیَسَّرَتْ وَ إذَا دُعِیتَ بِهِ عَلَی الْأَمْوَاتِ لِلنُّشُورِ انْتَشَرَتْ وَ إذَا دُعِیتَ بِهِ عَلَی کَشْفِ الْبَأْسَاءِ وَ الضَّرَّاءِ انْکَشَفَتْ وَ بِجَلالِ وَجْهِکَ الْکَرِیم، (۱) أَکْرَمِ الْوُجُوهِ وَ أَعَزِّ الْوُجُوهِ الَّذِی عَنَتْ لَهُ الْوُجُوهُ وَ خَضَعَتْ لَهُ الرِّقَابُ وَ خَشَعَتْ لَهُ الْأَصْوَاتُ وَ وَجِلَتْ لَهُ الْقُلُوبُ مِنْ مَخَافَتِکَ وَ بِقُوَّتِکَ الَّتِی بِهَا تُمْسِکُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَی الْأَرْضِ إلا بِإِذْنِکَ وَ تُمْسِکُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولا وَ بِمَشِیَّتِکَ الَّتِی دَانَ [کَانَ] لَهَا الْعَالَمُونَ، (۲) وَ بِکَلِمَتِکَ الَّتِی خَلَقْتَ بِهَا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ بِحِکْمَتِکَ الَّتِی صَنَعْتَ بِهَا الْعَجَائِبَ وَ خَلَقْتَ بِهَا الظُّلْمَهَ وَ جَعَلْتَهَا لَیْلاً وَ جَعَلْتَ اللَّیْلَ سَکَناً [مَسْکَنا] وَ خَلَقْتَ بِهَا النُّورَ وَ جَعَلْتَهُ نَهَاراً وَ جَعَلْتَ النَّهَارَ نُشُوراً مُبْصِراً وَ خَلَقْتَ بِهَا الشَّمْسَ وَ جَعَلْتَ الشَّمْسَ ضِیَاءً وَ خَلَقْتَ بِهَا الْقَمَرَ وَ جَعَلْتَ الْقَمَرَ نُوراً، (۳) وَ خَلَقْتَ بِهَا الْکَوَاکِبَ وَ جَعَلْتَهَا نُجُوماً وَ بُرُوجاً وَ مَصَابِیحَ وَ زِینَهً وَ رُجُوماً وَ جَعَلْتَ لَهَا مَشَارِقَ وَ مَغَارِبَ وَ جَعَلْتَ لَهَا مَطَالِعَ وَ مَجَارِیَ وَ جَعَلْتَ لَهَا فَلَکا وَ مَسَابِحَ وَ قَدَّرْتَهَا فِی السَّمَاءِ مَنَازِلَ فَأَحْسَنْتَ تَقْدِیرَهَا وَ صَوَّرْتَهَا فَأَحْسَنْتَ تَصْوِیرَهَا وَ أَحْصَیْتَهَا بِأَسْمَائِکَ إحْصَاءً وَ دَبَّرْتَهَا بِحِکْمَتِکَ تَدْبِیراً وَ أَحْسَنْتَ [فَأَحْسَنْتَ] تَدْبِیرَهَا وَ سَخَّرْتَهَا بِسُلْطَانِ اللَّیْلِ وَ سُلْطَانِ النَّهَارِ وَ السَّاعَاتِ وَ عَدَدِ [وَ عَرَّفْتَ بِهَا عَدَدَ] السِّنِینَ وَ الْحِسَابِ وَ جَعَلْتَ رُؤْیَتَهَا لِجَمِیعِ النَّاسِ مَرْئًی وَاحِداً، (۴) وَ أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِمَجْدِکَ الَّذِی کَلَّمْتَ بِهِ

ص: ۱۱۰

۱- خدایا! از تو خواستارم به نام بزرگت آن نام بزرگتر عزیزتر باشکوه تر گرامیتر، که چون بر درهای بسته آسمان با آن نام خوانده شوی که به رحمت گشوده شوند باز میشوند و چون با آن بر درهای ناگشوده زمین خوانده شوی برای فرج گشوده شود، و چون با آن برای آسان شدن سختی خوانده شوی، آسان گردند و چون با آن بر مردگان برای زنده شدن خوانده شوی، زنده شوند و چون با آن برای رفع سختی و زیان خوانده شوی برطرف گردد و میخوانمت به شکوه جلوه گرامی ات،

۲- گرامی ترین جلوه ها و عزیزترین آنان که چهره ها در برابرش خوار گشته و گردنها خاضع شده و صداها آهسته گشته و دلها در برابر آن هراس ناک شده اند از ترس تو و تو را می خوانم به نیرویت که با آن آسمان ها را نگاه داشتی از اینکه بر زمین افتد مگر به اجازه تو، و با آن آسمانها و زمین را از اینکه ویران شوند نگاه داشتی و می خوانمت به اراده ات که جهانیان در برابرش مطیعند،

۳- به کلمه ات که با آن آسمانها و زمین را آفریدی، و به حکمتت که با آن شگفتی ها را ساختی، و تاریکی را با آن پدیدآوردی و آن را شب قرار دادی، و شب را برای آرامش مقرّر داشتی و هم با آن حکمت نور را آفریدی و آن را روز قرار دادی، و روز را مایه جنبش و بینایی سنجش ساختی، و نیز با آن خورشید را آفریدی، و خورشید را مایه تابش نمودی، و با آن ماه را پدید آوردی و ماه را نورانی ساختی،

۴- و با آن ستارگان را خلق کردی و آنها را اختراتی تابناک و برجها و چراغها و زینت و عامل راندن شیاطین قرار دادی برای ستارگان مشرق ها و مغرب ها و نیز طلوع گاهها و گردشگاهها مقرّر ساختی و برای آنها مدارهایی که در آنها شناورند قرار دادی و برای آنها در آسمان منزلگاه هایی مقدر فرمودی، پس چه نیکو تقدیر نمودی و صورتگری کردی و چه نیکو

صورتشان دادی، و با نام هایت آنها را بر شـمردی درخور و به حکمتت تدبیر نمودی تدبیری شایسته و چه نیکو تدبیر کردی و بـا تسلّط بخشـیدن شب و روز و ساعـات بر آنهـا شـمارش سالها و ثبت حساب را شـناساندی، و دیـدن آنها را برای همه مردم یکسان نمودی،

عَبْدَکَ وَ رَسُولَکَ مُوسَی بْنَ عِمْرَانَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی الْمُقَدَّسِینَ فَوْقَ إِحْسَاسِ [أَحْسَاسِ] الْکَرُوبِینَ [الْکَرُوبِیِّینَ] فَوْقَ غَمَائِمِ النُّورِ فَوْقَ تَابُوتِ الشَّهَادَهِ فِی عَمُودِ النَّارِ وَ فِی طُورِ سَیْنَاءَ وَ فِی [إِلَی] جَبَلِ حُورِیثَ فِی الْوَادِ الْمُقَدَّسِ فِی الْبُقْعَهِ الْمُبَارَکَهِ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَیْمَنِ مِنَ الشَّجَرَهِ وَ فِی أَرْضِ مِصْرَ بِتِسْعِ آیَاتٍ بَیِّنَاتٍ وَ یَوْمَ فَرَقْتَ لِبَنِی إِسْرَائِیلَ الْبَحْرَ وَ فِی الْمُنْبَجِسَاتِ الَّتِی صَنَعْتَ بِهَا الْعَجَائِبَ فِی بَحْرِ سُوفٍ ، (۱) وَ عَقَدْتَ مَاءَ الْبَحْرِ فِی قَلْبِ الْغَمْرِ کَالْحِجَارَهِ وَ جَاوَزْتَ بِبَنِی إِسْرَائِیلَ الْبَحْرَ وَ تَمَّتْ کَلِمَتُکَ الْحُسْنَی عَلَیْهِمْ بِمَا صَبَرُوا وَ أَوْرَثْتَهُمْ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا الَّتِی بَارَکْتَ فِیهَا لِلْعَالَمِینَ وَ أَغْرَقْتَ فِرْعَوْنَ وَ جُنُودَهُ وَ مَرَاکِبَهُ فِی الْیَمِّ وَ بِاسْمِکَ الْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ [الْأَعْظَمِ] الْأَعَزِّ الْأَجَلِّ الْأَکْرَمِ وَ بِمَجْدِکَ الَّذِی تَجَلَّیْتَ بِهِ لِمُوسَی کَلِیمِکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی طُورِ سَیْنَاءَ وَ لِإِبْرَاهِیمَ عَلَیْهِ السَّلامُ خَلِیلِکَ مِنْ قَبْلُ فِی مَسْجِدِ الْخَیْفِ، (۲) وَ لِإِسْحَاقَ صَفِیِّکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی بِئْرِ شِیَعٍ [سَبْعٍ] وَ لِیَعْقُوبَ نَبِیِّکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی بَیْتِ إِیلٍ وَ أَوْفَیْتَ لِإِبْرَاهِیمَ عَلَیْهِ السَّلامُ بِمِیثَاقِکَ وَ لِإِسْحَاقَ بِحَلْفِکَ وَ لِیَعْقُوبَ بِشَهَادَتِکَ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ بِوَعْدِکَ وَ لِلدَّاعِینَ بِأَسْمَائِکَ فَأَجَبْتَ وَ بِمَجْدِکَ الَّذِی ظَهَرَ لِمُوسَی بْنِ عِمْرَانَ عَلَیْهِ السَّلامُ عَلَی قُبَّهِ الرُّمَّانِ [الزَّمَانِ] [الْهَرْمَانِ] وَ بِآیَاتِکَ الَّتِی وَقَعَتْ عَلَی أَرْضِ مِصْرَ بِمَجْدِ الْعِزَّهِ وَ الْغَلَبَهِ بِآیَاتٍ عَزِیزَهٍ وَ بِسُلْطَانِ الْقُوَّهِ وَ بِعِزَّهِ الْقُدْرَهِ وَ بِشَأْنِ الْکَلِمَهِ التَّامَّهِ، (۳) وَ بِکَلِمَاتِکَ الَّتِی تَفَضَّلْتَ بِهَا عَلَی أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَهْلِ الدُّنْیَا وَ أَهْلِ الْآخِرَهِ وَ بِرَحْمَتِکَ الَّتِی مَنَنْتَ بِهَا عَلَی جَمِیعِ خَلْقِکَ وَ بِاسْتِطَاعَتِکَ الَّتِی أَقَمْتَ بِهَا عَلَی الْعَالَمِینَ وَ بِنُورِکَ الَّذِی قَدْ خَرَّ مِنْ فَزَعِهِ

۱- و خدایا! از تو میخواهم به عظمتت که با آن بنده و فرستاده ات موسی بن عمران (درود بر او) در میان قدسیان، برتر از احسان کروبیّان، فراتر از سحاب های نور، بر فراز تابوت شهادت، در عمودی از آتش، و در طور سینا، و در کوه حوریث، در وادی مقدّس، در بقعه با برکت از جانب راست کوه طور، از دل درخت و در زمین مصر، با نه معجزه آشکار و روزی که دریا را برای بنی اسرائیل شکافتی، و در چشمه های جوشنده که با آن شگفتی هایی در دریای سوف برساختی

۲- و آب دریا را در دل گرداب همانند سنگ سخت بستی و بنی اسرائیل را از دریا به خشکی رساندی و وعده نیکویت بر آنان کامل گشت به خاطر آنکه شکیبائی ورزیدند و آنان را وارث مشارق و مغارب زمینی که در آن جهانیان را برکت دادی نمودی و فرعون و سپاهیان و مرکب هایش را در دریا غرق کردی و به نام بزرگت، آن نام بزرگ تر، با شکوه تر، گرامی تر، و به بزرگی ات که با آن بر موسی کلیمت (درود بر او) در طور سینا جلوه کردی و نیز برای ابراهیم (درود بر او) خلیلت پیش از آن در مسجد خیف

۳- و برای اسحاق برگزیده ات (درود بر او) در چاه شیع و برای یعقوب (درود بر او) پیامبرت در بیت ایل و وفا کردی به پیمانت برای ابراهیم (درود بر او) و به سوگندت برای اسحاق و به شهادتت برای یعقوب و به وعده ات برای اهل ایمان و برای دعاخوانان به نامهایت که اجابتشان کردی و به بزرگی ات که برای موسی بن عمران (درود بر او) در قبه رمّان نمایان شد، و به نشانه هایت که در زمین مصر، به بزرگواری عزّت و غلبه ات واقع شد، با نشانه های تحسین برانگیز و حاکمیت نیرومند و در سایه قدرت پرشکوت، به مقام کلمه تامّه،

طُورُ سَيْنَاءَ وَ بِعِلْمِکَ وَ جلالِکَ وَ کِبْرِیَائِکَ وَ عِزَّتِکَ وَ جَبَرُوتِکَ الَّتِی لَمْ تَسْتَقِلَّهَا الْأَرْضُ وَ انْخَفَضَتْ لَهَا السَّمَاوَاتُ وَ انْزَجَرَ لَهَا الْعُمْقُ الْأَکْبَرُ وَ رَکَدَتْ لَهَا الْبِحَارُ وَ الْأَنْهَارُ وَ خَضَعَتْ لَهَا الْجِبَالُ وَ سَکَنَتْ لَهَا الْأَرْضُ بِمَنَاکِبِهَا ، (۱) وَ اسْتَسْلَمَتْ لَهَا الْخَلائِقُ کُلُّهَا وَ خَفَقَتْ لَهَا الرِّیَاحُ فِی جَرَیَانِهَا وَ خَمَدَتْ لَهَا النِّیرَانُ فِی أَوْطَانِهَا وَ بِسُلْطَانِکَ الَّذِی عُرِفَتْ لَکَ بِهِ الْغَلَبَهُ دَهْرَ الدُّهُورِ وَ حُمِدْتَ بِهِ فِی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ وَ بِکَلِمَتِکَ کَلِمَهِ الصِّدْقِ الَّتِی سَبَقَتْ لِأَبِینَا آدَمَ عَلَیْهِ السَّلامُ وَ ذُرِّیَّتِهِ بِالرَّحْمَهِ وَ أَسْأَلُکَ بِکَلِمَتِکَ الَّتِی غَلَبَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ وَ بِنُورِ وَجْهِکَ الَّذِی تَجَلَّیْتَ بِهِ لِلْجَبَلِ فَجَعَلْتَهُ دَکّا وَ خَرَّ مُوسَی صَعِقاً، (۲) وَ بِمَجْدِکَ الَّذِی ظَهَرَ عَلَی طُورِ سَیْنَاءَ فَکَلَّمْتَ بِهِ عَبْدَکَ وَ رَسُولَکَ مُوسَی بْنَ عِمْرَانَ وَ بِطَلْعَتِکَ فِی سَاعِیرَ وَ ظُهُورِکَ فِی جَبَلِ فَارَانَ بِرَبَوَاتِ الْمُقَدَّسِینَ وَ جُنُودِ الْمَلائِکَهِ الصَّافِّینَ وَ خُشُوعِ الْمَلائِکَهِ الْمُسَبِّحِینَ وَ بِبَرَکَاتِکَ الَّتِی بَارَکْتَ فِیهَا عَلَی إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی أُمَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ بَارَکْتَ لِإِسْحَاقَ صَفِیِّکَ فِی أُمَّهِ عِیسَی عَلَیْهِمَا السَّلامُ وَ بَارَکْتَ لِیَعْقُوبَ إِسْرَائِیلِکَ فِی أُمَّهِ مُوسَی عَلَیْهِمَا السَّلامُ، (۳) وَ بَارَکْتَ لِحَبِیبِکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ فِی عِتْرَتِهِ وَ ذُرِّیَّتِهِ وَ [فِی] أُمَّتِهِ اللَّهُمَّ وَ کَمَا غِبْنَا عَنْ ذَلِکَ وَ لَمْ نَشْهَدْهُ وَ آمَنَّا بِهِ وَ لَمْ نَرَهُ صِدْقاً وَ عَدْلاً أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُبَارِکَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَرَحَّمَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کَأَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ وَ بَارَکْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ فَعَّالٌ لِمَا تُرِیدُ وَ أَنْتَ

۱- و کلماتی که با آن بر اهل آسمانها و زمین و اهل دنیا و آخرت عطا و بخشش نمودی و به رحمتت که با آن بر همه آفریدگانت بخشش کردی، و به تواناییات که با آن جهانیان را برپا داشتی، و به نورت که از هراسش طور سینا بر خاک افتاد و به دانش و شکوه و بزرگی و عزّت و جبروتت که زمین تاب آن را نیاورد، و آسمانها در برابرش زانو زدند و در برابرش عمق فروردین زمین فروتر گشت و دریاها و نهرها در آستانش از حرکت ایستاد، و کوهها فروتن شد و زمین با شانه هایش آرام گشت،

۲- و تسلیم شدند همه آفریدگان در برابر آن و بادها در وزیدن خود در برابرش پریشان گشتند، و آتش ها به درگاهش در جایگاه خویش خاموش شدند و به فرمانروایی ات که با آن همواره به پیروزی شناخته شدی، و با آن در آسمانها و زمین ستوده گشتی، و به کلمات کلمه صدقی که به رحمت و بخشش برای پدرمان آدم (درود بر او) و نسلش پیشی گرفت، و از تو خواستارم به کلمه ات که بر هر چیز چیره گشت و به نور جلوه ات که با آن بر کوه تجلّی نمودی و آن را فرو پاشیدی، و موسی مدهوش در افتاد

۳- و به بلندای جاهت که بر طور سینا نمایان شد، پس با آن، سخن گفتی با بنده و رسولت موسی بن عمران و به پرتو فروزانت در ساعیر [کوهی در حجاز] و ظهور پر فروغت در فاران [کوهی نزدیک مکه و محل مناجات پیامبر] در جایگاه بلند قدسیان و با سپاهیان صف کشیده از فرشتگان، و خشوع فرشتگان تسبیح کننده، و به برکاتت که بدانها بر ابراهیم خلیلت (درود بر او) در امّت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) و بر اسحاق برگزیده ات در امّت عیسی (درود بر آن دو) و بر یعقوب اسرائیلت در امت موسی (درود بر آن دو)

عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ [شَهِيدٌ] (۱)

پس حاجت خود را ذکر میکنی و میگویی :

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ وَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ الَّتِی لا یَعْلَمُ تَفْسِیرَهَا وَ لا یَعْلَمُ بَاطِنَهَا غَیْرُکَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لا تَفْعَلْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ وَ اغْفِرْ لِی مِنْ ذُنُوبِی مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَ مَا تَأَخَّرَ وَ وَسِّعْ عَلَیَّ مِنْ حَلالِ رِزْقِکَ وَ اکْفِنِی مُئُونَهَ إِنْسَانِ سَوْءٍ وَ جَارِ سَوْءٍ وَ قَرِینِ سَوْءٍ وَ سُلْطَانِ سَوْءٍ إِنَّکَ عَلَی مَا تَشَاءُ قَدِیرٌ وَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلِیمٌ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ (۲)

مؤلف گوید که در بعضی نسخه ها پس از:

وَ أَنْتَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ

آمده : هر حاجت که داری ذکر کن و بگو

یَا اللَّهُ یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ یَا بَدِیعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ. (۳)

و علّامه مجلسی از کتاب «مصباح» سیّد ابن باقی نقل کرده که بعد از دعای سمات این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ وَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ الَّتِی لا یَعْلَمُ تَفْسِیرَهَا وَ لا تَأْوِیلَهَا وَ لا بَاطِنَهَا وَ لا ظَاهِرَهَا غَیْرُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَرْزُقَنِی خَیْرَ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ . (۴)

پس حاجات خود را بخواهد و بگوید

وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لا تَفْعَلْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ وَ انْتَقِمْ لِی مِنْ فُلانِ بْنِ فُلانٍ (۵)

و نام دشمن را بگوید، سپس بگوید:

وَ اغْفِرْ لِی مِنْ ذُنُوبِی مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَ مَا تَأَخَّرَ وَ لِوَالِدَیَّ وَ لِجَمِیعِ

۱- و بر محبوب خویش محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) در عترت و فرزندانش و امّتش برکت نهادی. خدایا! و چنان که از آن رخدادها بدور بودیم و آن وقایع را شهد نبودیم و به آنها درحالیکه ندیدیم ایمان آوردیم، ایمان از روی راستی و درستی، از تو خواستارم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و بر محمّد و خاندان محمّد برکت دهی و بر محمّد و خاندان محمّد بسیار مهر ورزی همچون بهترین درود و برکت و رحمتی که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، تو ستوده و والایی، هرچه را بخواهی انجام میدهی و تو بر هر چیز توانایی

۲- پس حاجت خود را ذکر می کنی و می گویی: خدایا! به حق این دعا و به حق این نام هایی که تفسیر و باطن آنها را جز تو

کسی نمیداند، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و با من چنان کن که شایسته توست، نه آنچه را من سزاوارم و از گناهانم آنچه را گذشته و آنچه را خواهد آید بیامرز، و بر من وسعت بخش از روزی حلالت و مرا از رنج انسان بد و همسایه بد و همنشین بد و پادشاه بد کفایت کن، همانا تو بر هرچه بخواهی توانایی و به همه چیز دانایی، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان

۳- ای خدا، ای بسیار مهربان، ای بخشایشگر، ای پدید آورنده آسمانها و زمین، ای دارنده هیبت و شکوه ای مهربان ترین مهربانان، خدایا! به حق این دعا. تا آخر آنچه گذشت.

۴- خدایا! به حق این دعا و به حق این نام هایی که نه تفسیر و تأویلش و نه باطن و ظاهرش را کسی جز تو نمیداند، از تو خواستارم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و خیر دنیا و آخرت را روزی ام گردانی.

۵- با من آنچه شایسته تو است انجام ده نه آنچه سزاوار من است و انتقام مرا از فلان فرزند فلان بگیر

الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ وَسِّعْ عَلَیَّ مِنْ حَلالِ رِزْقِکَ وَ اکْفِنِی مَئُونَهَ إِنْسَانِ سَوْءٍ وَ جَارِ سَوْءٍ وَ سُلْطَانِ سَوْءٍ وَ قَرِینِ سَوْءٍ وَ یَوْمِ سَوْءٍ وَ سَاعَهِ سَوْءٍ وَ انْتَقِمْ لِی مِمَّنْ یَکِیدُنِی وَ مِمَّنْ یَبْغِی عَلَیَّ وَ یُرِیدُ بِی وَ بِأَهْلِی وَ أَوْلادِی وَ إِخْوَانِی وَ جِیرَانِی وَ قَرَابَاتِی مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ ظُلْما إِنَّکَ عَلَی مَا تَشَاءُ قَدِیرٌ وَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلِیمٌ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۱)

بعد بگوید:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ تَفَضَّلْ عَلَی فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْغِنَی وَ الثَّرْوَهِ وَ عَلَی مَرْضَی الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالشِّفَاءِ وَ الصِّحَّهِ وَ عَلَی أَحْیَاءِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللُّطْفِ وَ الْکَرَامَهِ وَ عَلَی أَمْوَاتِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَهِ وَ الرَّحْمَهِ وَ عَلَی مُسَافِرِی الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالرَّدِّ إِلَی أَوْطَانِهِمْ سَالِمِینَ غَانِمِینَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ عِتْرَتِهِ الطَّاهِرِینَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیما کَثِیراً. (۲)

ابن فهد حلّی فرموده است: پس از دعای سمات مستحب است بگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحُرْمَهِ هَذَا الدُّعَاءِ وَ بِمَا فَاتَ مِنْهُ مِنَ الْأَسْمَاءِ وَ بِمَا یَشْتَمِلُ عَلَیْهِ مِنَ التَّفْسِیرِ وَ التَّدْبِیرِ الَّذِی لا یُحِیطُ بِهِ إِلَّا أَنْتَ أَنْ تَفْعَلَ بِی کَذَا وَ کَذَا و بجای کذا و کذا (۳)

و به جای (کذا و کذا) حاجت خود را بخواهد.

دعای مشلول

موسوم به دعای «الشاب المأخوذ بذنبه» [یعنی: جوانی که به سبب گناهش گرفتار عذاب حق شده] این دعا از کتابهای کفعمی و «مهج الدعوات» نقل شده، و دعایی است که آن را امیر المؤمنین علیه السّلام به جوانی که به خاطر گناه و ستم در حقّ پدرش شل شده بود

ص: ۱۱۴

۱- گناهانم را آنچه بوده و آنچه خواهد بود بیامرز و پدر و مادرم و همه مردان و زنان باایمان را مشول آمرزشت قرار داده و بر من از روزی حلالت وسعت عنایت کن و مرا از شر انسان بد و همسایه بد و پادشاه بد و همنشین بد و روز بد و ساعت بد کفایت فرما و از کسی که بر من حیله میورزد و بر من ستم می کنم انتقام بگیر و هم انتقام بگیر از آن که بخواهد بر من و خانواده ام و فرزندانم و برادرانم و همسایگانم و نزدیکانم از مردان و زنان باایمان ستم روا کند، همانا تو بر آنچه بخواهی توانایی و به هر چیز دانایی، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان.

۲- خدایا! به حق این دعا بر تهیدستان از مردان و زنان با ایمان توانگری و ثروت عطا فرما و بر بیماران اهل ایمان از مردان و زنان بهبودی و تندرستی ببخش و بر مؤمنین و مؤمنات در قید حیات با لطف و کرامت و بر مؤمنین و مومنات از دنیا رفته با آمرزش و رحمت، و بر مؤمنین و مؤمنات سفر کرده با برگشت به وطن های خویش در لباس سلامت و بهره مندی عنایت فرما، به رحمتت ای مهربان ترین مهربانان و درود خدا بر سرور ما محمّد پایان بخش پیامبران و بر خاندان پاکش و هم سلام

بسیار خدا بر ایشان

۳- خـدایا! از تـو درخـواست میکنم به احـترام این دعـا و به آنچه از نامهـایت که در آن نیامـده و به آنچه در بردار از تفسـیر و تدبیری که جز تو کسی بر آن احاطه ندارد، که با من چنین و چنان کنی.

آموز داد، جوان این دعا را خواند و حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله را در خواب دید که دست مبارکش را بر اندام او کشید و فرمود: بر اسم اعظم خدا محافظ کن که کار تو به خیر خواهد بود، پس بیدار شد درحالیکه سالم شده بود و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ یَا حَیُّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ یَا هُوَ یَا مَنْ لا یَعْلَمُ مَا هُوَ وَ لا کَیْفَ هُوَ وَ لا أَیْنَ هُوَ وَ لا حَیْثُ هُوَ إِلا هُوَ یَا ذَا الْمُلْکِ وَ الْمَلَکُوتِ یَا ذَا الْعِزَّةِ وَ الْجَبَرُوتِ یَا مَلِکُ یَا قُدُّوسُ یَا سَلامُ یَا مُؤْمِنُ یَا مُهَیْمِنُ یَا عَزِیزُ یَا جَبَّارُ یَا مُتَکَبِّرُ یَا خَالِقُ یَا بَارِئُ یَا مُصَوِّرُ یَا مُفِیدُ یَا مُدَبِّرُ یَا شَدِیدُ یَا مُبْدِئُ یَا مُعِیدُ یَا مُبِیدُ یَا وَدُودُ یَا مَحْمُودُ یَا مَعْبُودُ (۱) یَا بَعِیدُ یَا قَرِیبُ یَا مُجِیبُ یَا رَقِیبُ یَا حَسِیبُ یَا بَدِیعُ یَا رَفِیعُ یَا مَنِیعُ یَا سَمِیعُ یَا عَلِیمُ یَا حَلِیمُ یَا کَرِیمُ یَا حَکِیمُ یَا قَدِیمُ یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ یَا دَیَّانُ یَا مُسْتَعَانُ یَا جَلِیلُ یَا جَمِیلُ یَا وَکِیلُ یَا کَفِیلُ یَا مُقِیلُ یَا مُنِیلُ یَا نَبِیلُ یَا دَلِیلُ یَا هَادِی یَا بَادِی یَا أَوَّلُ یَا آخِرُ یَا ظَاهِرُ یَا بَاطِنُ یَا قَائِمُ یَا دَائِمُ یَا عَالِمُ یَا حَاکِمُ یَا قَاضِی یَا عَادِلُ یَا فَاصِلُ یَا وَاصِلُ یَا طَاهِرُ یَا مُطَهِّرُ یَا قَادِرُ یَا مُقْتَدِرُ یَا کَبِیرُ یَا مُتَکَبِّرُ یَا وَاحِدُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ

۱- خدایا! از تو خواستارم به نامت، به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است، ای دارای بزرگی و بزرگواری، ای زنده ای همیشه پاینده، ای زنده، معبودی جز تو نیست، ای او، ای آن که کسی نمیداند او چیست و نمیداند او چگونه است و نمیداند کجاست، و نمیداند در کدام سو است، ای دارای فرمانروایی و ملکوت، ای صاحب عزّت و جبروت، ای فرمانروا، ای منزّه از هرعیب، ای سلام، ای ایمنیبخش، ای پرشکوه، ای عزّتمند، ای دارنده قره، ای بزرگمنش، ای آفریننده، ای پدیدآوردنده، ای صورتگر، ای سودبخش ای تدبیر کننده، ای محکم کار، ای آغازگر، ای نابود کننده ستمگران، ای دوست نیکان، ای ستوده، ای پرستیده،

وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكَنْ لَهُ كُفُوا أَحَدٌ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ صَاحِبَهٌ وَ لا كَانَ مَعَهُ وَزِيرٌ ، (۱) وَ لا اتَّخَذَ مَعَهُ مُشِيراً وَ لا احْتَاجَ إِلَى ظَهِيرٍ وَ لا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ فَتَعَالَيْتَ عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوّا كَبِيراً يَا عَلِيُّ يَا شَامِخُ يَا بَاذِخُ يَا فَتَّاحُ يَا نَفَّاحُ يَا مُرْتَاحُ يَا مُفَرِّجُ يَا نَاصِرُ يَا مُنْتَصِرُ يَا مُدْرِكُ يَا مُهْلِكُ يَا مُنْتَقِمُ يَا بَاعِثُ يَا وَارِثُ يَا طَالِبُ يَا غَالِبُ يَا مَنْ لا يَفُوتُهُ هَارِبٌ يَا تَوَّابُ يَا أَوَّابُ يَا وَهَّابُ يَا مُسَبِّبَ الْأَسْبَابِ يَا مُفَتِّحَ الْأَبْوَابِ يَا مَنْ حَيْثُمَا دُعِيَ أَجَابَ يَا طَهُورُ يَا شَكُورُ يَا عَفُوُّ يَا غَفُورُ يَا نُورَ النُّورِ يَا مُدَبِّرَ الْأُمُورِ، (۲) يَا لَطِيفُ يَا خَبِيرُ يَا مُجِيرُ يَا مُنِيرُ يَا بَصِيرُ يَا ظَهِيرُ يَا كَبِيرُ يَا وِتْرُ يَا فَرْدُ يَا أَبَدُ يَا سَنَدُ يَا صَمَدُ يَا كَافِي يَا شَافِي يَا وَافِي يَا مُعَافِي يَا مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ يَا مُنْعِمُ يَا مُفْضِلُ يَا مُتَكَرِّمُ يَا مُتَفَرِّدُ يَا مَنْ عَلا فَقَهَرَ يَا مَنْ مَلَكَ فَقَدَرَ يَا مَنْ بَطَنَ فَخَبَرَ يَا مَنْ عُبِدَ فَشَكَرَ يَا مَنْ عُصِيَ فَغَفَرَ يَا مَنْ لا تَحْوِيهِ [يَحْوِيهِ] الْفِكَرُ وَ لا يُدْرِكُهُ بَصَرٌ وَ لا يَخْفَى عَلَيْهِ أَثَرٌ يَا رَازِقَ الْبَشَرِ يَا مُقَدِّرَ كُلِّ قَدَرٍ، (۳) يَا عَالِيَ الْمَكَانِ يَا شَدِيدَ الْأَرْكَانِ يَا مُبَدِّلَ الزَّمَانِ يَا قَابِلَ الْقُرْبَانِ يَا ذَا الْمَنِّ وَ الْإِحْسَانِ يَا ذَا الْعِزَّهِ وَ السُّلْطَانِ يَا رَحِيمُ يَا رَحْمَانُ يَا مَنْ هُوَ كَلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ يَا مَنْ لا يَشْغَلُهُ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ يَا عَظِيمَ الشَّأْنِ يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ مَكَانٍ يَا سَامِعَ الْأَصْوَاتِ يَا مُجِيبَ

ص: ۱۱۶

۱- ای دور از هر چیز، ای نزدیک به هرچیز، ای اجابت کننده، ای دیدبان، ای حسابرس، ای نورآفرین، ای بلندمرتبه، ای ارجمند، ای شنوا، ای دانا، ای بردبار، ای بزرگوار، ای فرزانه، ای دیرینه، ای والاـ ای بزرگ، ای پرمهر، ای عطابخش، ای جزادهنده، ای یاری کننده، ای با جلالت، ای زیبا، ای کارگزار، ای کفایت کننده، ای بخشنده لغزش، ای رساننده نعمت، ای شریف، ای رهنما، ای هدایت گر، ای آغازگر، ای اوّل، ای آخر، ای آشکار، ای پنهان، ای استوار، ای پایدار، ای آگاه، ای حکمران، ای داور، ای دادگر، ای جدا کننده، ای پیونددهنده، ای پاک، ای پاک کننده، ای توانا، ای نیرومند، ای بزرگ، ای بزرگمنش، ای یگانه، ای یکتا، ای مقصود دل نیازمندان، ای آن که نزاده و زاده نشده، و همتایی ندارد و همسری برایش نباشد و وزیری با او نبوده

۲- و برای خود مشاوری نگرفته و به پشتیبانی نیازمند نگشته و با او جز او معبودی نبوده است، نیست معبودی جز تو، تو برتر از آنی که ستمکاران گویند بسیار برتری، ای والا بلندمرتبه، ای عطابخش، ای گشایشگر، ای بخشایشگر، ای فرخ بخش دلها، ای غم زدا، ای یاری رسان، ای یاری ستان، ای دریابنده، ای نابود کننده، ای انتقام گیرنده، ای برانگیزنده، ای وارث، ای خواهان، ای چیره، ای که گریزنده ای از دستش نگریزد، ای بسیار توبه پذیر، ای بسیار پذیرای بندگان، ای بسیار بخشنده، ای فراهم آورنده سبب ها، ای گشاینده درها، ای آن که هرگاه و هرجا خوانده شود اجابت نماید، ای پاک کننده، ای قدردان صالحان ای با گذشت، ای آمرزنده، ای روشنایی نور، ای مدبّر امور،

۳- ای مهربان، ای آگاه، ای پناه دهنده، ای روشنی بخش، ای مدد رسان ای بزرگ، ای یکتا، ای یگانه ای پاینده، ای تکیه گاه، ای بی نیاز، ای کفایت کننده، ای شفابخش، ای وفا کننده، ای عافیت بخش، ای نیکوکار، ای زیبایی بخش، ای نعمت افزا، ای فزون بخش ای گرامی، ای بی همتا، ای آن که بلندی گرفت و چیره گشت، ای آن که در فرمانروایی اش توانا شد، ای آن که پنهان و آگاه گشت، ای آن که پرستیده شد و پذیرفت، ای آن که نافرمانی شد و آمرزید، ای آن که اندیشه نگنجایدش، و دیده ای او را در نیابد، و اثری بر او پوشیده نماند، ای روزی دهنده بشر، ای اندازه گیر هر اندازه،

الدَّعَوَاتِ يَا مُنْجِحَ الطَّلِبَاتِ يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ يَا مُنْزِلَ الْبَرَكَاتِ يَا رَاحِمَ الْعَبَرَاتِ يَا مُقِيلَ الْعَثَرَاتِ يَا كَاشِفَ الْكُرُبَاتِ يَا وَلِيَّ الْحَسَنَاتِ يَا رَافِعَ الدَّرَجَاتِ، (۱) يَا مُؤْتِيَ السُّؤْلاتِ يَا مُحْيِيَ الْأَمْوَاتِ يَا جَامِعَ الشَّتَاتِ يَا مُطَّلِعا عَلَى النِّيَّاتِ يَا رَادَّ مَا قَدْ فَاتَ يَا مَنْ لا تَشْتَبِهُ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ يَا مَنْ لا تُضْجِرُهُ الْمَسْأَلاتُ وَ لا تَغْشَاهُ الظُّلُمَاتُ يَا نُورَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاوَاتِ يَا سَابِغَ النِّعَمِ يَا دَافِعَ النِّقَمِ يَا بَارِئَ النَّسَمِ يَا جَامِعَ الْأُمَمِ يَا شَافِيَ السَّقَمِ يَا خَالِقَ النُّورِ وَ الظُّلَمِ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْكَرَمِ يَا مَنْ لا يَطَأُ عَرْشَهُ قَدَمٌ يَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاظِرِينَ يَا جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ ، (۲) يَا أَمَانَ الْخَائِفِينَ يَا ظَهْرَ اللاجِينَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ يَا صَاحِبَ كُلِّ غَرِيبٍ يَا مُونِسَ كُلِّ وَحِيدٍ يَا مَلْجَأَ كُلِّ طَرِيدٍ يَا مَأْوَى كُلِّ شَرِيدٍ يَا حَافِظَ كُلِّ ضَالَّةٍ يَا رَاحِمَ الشَّيْخِ الْكَبِيرِ يَا رَازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِيرِ يَا جَابِرَ الْعَظْمِ الْكَسِيرِ يَا فَاكَّ كُلِّ أَسِيرٍ يَا مُغْنِيَ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ يَا عِصْمَةَ الْخَائِفِ الْمُسْتَجِيرِ يَا مَنْ لَهُ التَّدْبِيرُ وَ التَّقْدِيرُ يَا مَنِ الْعَسِيرُ عَلَيْهِ سَهْلٌ يَسِيرٌ يَا مَنْ لا يَحْتَاجُ إِلَى تَفْسِيرٍ ، (۳) يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ شَيْ ءٍ خَبِيرٌ يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ شَيْ ءٍ بَصِيرٌ يَا مُرْسِلَ الرِّيَاحِ يَا فَالِقَ الْإِصْبَاحِ يَا بَاعِثَ الْأَرْوَاحِ يَا ذَا الْجُودِ وَ السَّمَاحِ يَا مَنْ بِيَدِهِ كُلُّ مِفْتَاحٍ يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ يَا سَابِقَ كُلِّ فَوْتٍ يَا مُحْيِيَ كُلِّ نَفْسٍ بَعْدَ الْمَوْتِ يَا عُدَّتِي فِي شِدَّتِي يَا حَافِظِي فِي غُرْبَتِي يَا مُونِسِي فِي وَحْدَتِي

۱- ای والا جاه، ای استوار پایه، ای گرداننده روزگار، ای پذیرنده قربانی، ای منتّ گذار نیکوکار، ای دارای شکوه و سلطنت، ای مهربان، ای بخشنده، ای کسی که هر روز در کاری است، ای آن که کاری از کار دیگر بازش ندارد، ای بلندمرتبه، ای آن که در هر جا هست، ای شنونده نجواها، ای اجابت کننده دعاها، ای برآورنده خواسته ها و نیازها، ای فرو فرستنده برکات، ای رحم کننده بر اشکها، ای درگذرنده از لغزشها، ای برطرف کننده ناراحتی ها، ای سرچشمه خوبی ها، ای بالابرنده درجات،

۲- ای دهنده خواسته ها، ای زنده کننده مردگان، ای گرد آورنده پراکنده ها، ای آگاه از نیّتها، ای برگرداننده آنچه از دست رفته، ای کسیکه نجواها بر او مشتبه نشود، ای کسیکه درخواستها او را به ستوه نیاورد، و تاریکی ها او را فرا نگیرد، ای روشنی زمین و آسمانها، ای فروریز نعمت ها، ای دفع کننده بدفرجامی ها، ای آفریننده آدمیان، ای گرد آورنده امّتها، ای شفابخش دردها، ای پدیدآورنده روشنی و تاریکیها، ای صاحب جود و کرم، ای آن که به عرشش قدمی پای ننهد، ای بخشنده ترین بخشندگان، ای کریم ترین کریمان، ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، ای پناه پناه جویان،

۳- ای امان هراس ناکان، ای تکیه گاه پناهندگان ای سرپرست مؤمنان، ای فریادرس فریادکنندگان، ای مقصود دل نیازمندان، ای کس هر بی کس، ای همدم هر تنها، ای پناه هر رانده، ای مأوای هر آواره، ای نگهدار هر گمشده، ای مهرورز سالخوردگان، ای روزی دهنده کودکان خردسال، ای ترمیم کننده استخوان شکسته، ای رهاننده هر اسیر ای بینیاز کننده هر بینوای تهدیست، ای پناه هر ترسان پناه جو، ای آن که تدبیر و تقدیر از آن اوست، ای آن که دشواریها برای او سهل و آسان است، ای آن که نیازمند به دلیل و تفسیر نیست،

يَا وَلِيِّي فِي نِعْمَتِي يَا كَهْفِي حِينَ تُعْيِينِي الْمَذَاهِبُ وَ تُسَلِّمُنِي الْأَقَارِبُ وَ يَخْذُلُنِي كُلُّ صَاحِبٍ يَا عِمَادَ مَنْ لا عِمَادَ لَهُ،

ای آن كه بر هر كـاری تواناست، ای آن كه به هر چيزی داناست، ای آن به همه چيز بيناست، ای فرسـتنده بادها، ای شـكافنده روشـنی صـبح ای برانگيزنده ارواح، ای صاحب جود و بخشـش، ای آن كه هر كليدی به دست اوست، ای شنونده هر نجوا ای پيشتر از هر آنچه گذشته، ای حيات بخش هر جان پس از مرگ، ای توشه ام در سختی، ای نگهدارم در غربت، ای همدمم در تنهايی، ای سرپرسـتم در نعمت، ای پناهم آنگاه كه روشـهای ناهنجار درمانـده ام سازد و نزديكان رهايم كننـد، و هر همـدمی دست از ياری ام بردارد، ای تكيه گاه آن كه تكيه گاهی ندارد،

يَا سَنَدَ مَنْ لا سَنَدَ لَهُ يَا ذُخْرَ مَنْ لا ذُخْرَ لَهُ يَا حِرْزَ مَنْ لا حِرْزَ لَهُ يَا كَهْفَ مَنْ لا كَهْفَ لَهُ يَا كَنْزَ مَنْ لا كَنْزَ لَهُ يَا رُكْنَ مَنْ لا رُكْنَ لَهُ يَا غِيَاثَ مَنْ لا غِيَاثَ لَهُ يَا جَارَ مَنْ لا جَارَ لَهُ يَا جَارِيَ اللَّصِيقَ يَا رُكْنِيَ الْوَثِيقَ يَا إِلَهِي بِالتَّحْقِيقِ يَا رَبَّ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ يَا شَفِيقُ يَا رَفِيقُ فُكَّنِي مِنْ حَلَقِ الْمَضِيقِ وَ اصْرِفْ عَنِّي كُلَّ هَمٍّ وَ غَمٍّ وَ ضِيقٍ وَ اكْفِنِي شَرَّ مَا لا أُطِيقُ وَ أَعِنِّي عَلَى مَا أُطِيقُ يَا رَادَّ يُوسُفَ عَلَى يَعْقُوبَ يَا كَاشِفَ ضُرِّ أَيُّوبَ يَا غَافِرَ ذَنْبِ دَاوُدَ يَا رَافِعَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَ مُنْجِيَهُ مِنْ أَيْدِي الْيَهُودِ يَا مُجِيبَ نِدَاءِ يُونُسَ فِي الظُّلُمَاتِ يَا مُصْطَفِيَ مُوسَى بِالْكَلِمَاتِ، (۱) يَا مَنْ غَفَرَ لِآدَمَ

ص: ۱۱۸

۱- ای پشـتوانه كسـی كه پشت و پنـاهی نـدارد ای انـدوخته هر بی انـدوخته، ای نگهـدار آن كه نگهـداری نـدارد، ای پناه بی پناهـان، ای گنجينـه كسـيكه برايش گنـج نيسـت ای تكيـه گـاه هر بيكس، ای فريـادرس آن كـه برايش فريادرسـی نيست، ای همسايه بی همسايگان، ای همسايه همراه من ای تكيه گاه محكم، ای خدای من به حقيقت، ای پرورگار خانه كعبه، ای مهربان ای دوست، رهايم كن از بندهای تنگناها، و هر غم و اندوه و تنگی را از من برگردان و شـرّ آنچه را تاب نياورم از من دور ساز و بر آنچه ميتوانم ياريام ده، ای بازگرداننده يوسف نزد يعقوب، ای برطرف كننده رنج ايّوب، ای آمرزنده خطای داود، ای بالا برنـده عيسـی بن مريم و رهايی بخش او از دست يهود، ای پاسخ دهنده به ندای يونس در دل تاريكی ها ای برگزيننده موسـی برای سخن گويی،

خَطِيئَتَهُ وَ رَفَعَ إِدْرِيسَ مَكَانا عَلِيّاً بِرَحْمَتِهِ يَا مَنْ نَجَّى نُوحاً مِنَ الْغَرَقِ يَا مَنْ أَهْلَكَ عَادا الْأُولَى وَ ثَمُودَ فَمَا أَبْقَى وَ قَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَ أَطْغَى وَ الْمُؤْتَفِكَهَ أَهْوَى يَا مَنْ دَمَّرَ عَلَى قَوْمِ لُوطٍ وَ دَمْدَمَ عَلَى قَوْمِ شُعَيْبٍ يَا مَنِ اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا يَا مَنِ اتَّخَذَ مُوسَى كَلِيماً وَ اتَّخَذَ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ حَبِيباً يَا مُؤْتِيَ لُقْمَانَ الْحِكْمَهَ وَ الْوَاهِبَ لِسُلَيْمَانَ مُلْكاً لا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ يَا مَنْ نَصَرَ ذَا الْقَرْنَيْنِ عَلَى الْمُلُوكِ الْجَبَابِرَهِ يَا مَنْ أَعْطَى الْخِضْرَ الْحَيَاهَ وَ رَدَّ لِيُوشَعَ بْنِ نُونٍ الشَّمْسَ بَعْدَ غُرُوبِهَا، (۱) يَا مَنْ رَبَطَ عَلَى قَلْبِ أُمِّ مُوسَى وَ أَحْصَنَ فَرْجَ مَرْيَمَ ابْنَتِ عِمْرَانَ يَا مَنْ حَصَّنَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا مِنَ الذَّنْبِ وَ سَكَّنَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبَ يَا مَنْ بَشَّرَ زَكَرِيَّا بِيَحْيَى يَا مَنْ فَدَى إِسْمَاعِيلَ مِنَ الذَّبْحِ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ يَا مَنْ قَبِلَ قُرْبَانَ هَابِيلَ وَ جَعَلَ اللَّعْنَهَ عَلَى قَابِيلَ يَا هَازِمَ الْأَحْزَابِ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَلَى جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَهْلِ طَاعَتِكَ أَجْمَعِينَ وَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ مَسْأَلَهٍ سَأَلَكَ بِهَا أَحَدٌ مِمَّنْ رَضِيتَ عَنْهُ فَحَتَمْتَ لَهُ عَلَى الْإِجَابَهِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ ، (۲) يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي شَيْ ءٍ مِنْ كُتُبِكَ أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ وَ بِمَعَاقِدِ

ص: ۱۱۹

۱- ای آن که خطای آدم را بخشید و ادریس را به رحمت خویش به جایگاه بلندی برکشید، ای آن که نوح را از غرق شدن نجات بخشید، ای آن که هلاک ساخت قوم عاد نخستین و قوم ثمود را و هیچکس از آنان را باقی نگذاشت، و پیش از آنها قوم نوح را هلاک نمود زیرا آنها ستمکارتر و سرکش تر بودند و نابود ساخت افترازنندگان را که در زمین فرو رفتند، ای آن که بر قوم لوط واژگون نمود، و بر قوم شعیب عذابی دردناک فرستاد، ای آن که ابراهیم را دوست خویش ساخت، ای آن که موسی را همسخن خود ساخت، و محمد (درود خدا بر او و همه خاندانش) را محبوب خویش برگرفت، ای بخشنده حکمت به لقمان و بخشنده فرمانروایی به سلیمان، چنان فرمانروایی که برای احدی پس او سزاوار نیست، ای آن که ذو القرنین را بر فرمانروایان سرکش پیروز نمود، ای آن که به خضر زندگی جاودان عطا فرمود، و خورشید را پس از غروبش برای یوشع بن نون برگرداند،

۲- ای آن که آرامش بخشید به قلب مادر موسی و عفت و پاکی مریم دختر عمران را حفظ نمود، ای آن که یحیی پسر زکریّا را از گناه پاک داشت و خشم را از موسی باز نشاند، ای آن که زکریّا را به تولّد یحیی مژده داد، ای آن که با فرستادن ذبح عظیم، اسماعیل را از ذبح شدن نجات داد، ای آن که قربانی هابیل را پذیرفت، و لعنت را بر قابیل قرار داد، ای گرزدهنده گروه ها دشمن محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ، بر محمّد و خاندان محمّد و بر همه فرستادگان و فرشتگان بارگاهت و بر اهل طاعتت همگان درود فرست، و از تو خواستارم هر خواهشی را که بندگان مورد خشنودیت از تو خواسته اند، و اجابت خواهش آنها حتم فرمودی، ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای بخشنده، ای بخشنده، ای بخشنده، ای مهربان، ای مهربان، ای مهربان،

الْعِزِّ مِنْ عَرْشِکَ وَ بِمُنْتَهَی الرَّحْمَهِ مِنْ کِتَابِکَ وَ بِمَا لَوْ أَنَّ مَا فِی الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَهٍ أَقْلامٌ وَ الْبَحْرُ یَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَهُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ کَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِیزٌ حَکِیمٌ وَ أَسْأَلُکَ بِأَسْمَائِکَ الْحُسْنَی الَّتِی نَعَتَّهَا فِی کِتَابِکَ فَقُلْتَ: (۱) وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی فَادْعُوهُ بِهَا وَ قُلْتَ ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ وَ قُلْتَ وَ إِذَا سَأَلَکَ عِبَادِی عَنِّی فَإِنِّی قَرِیبٌ أُجِیبُ دَعْوَهَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ وَ قُلْتَ یَا عِبَادِیَ الَّذِینَ أَسْرَفُوا عَلَی أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَهِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِیعاً إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِیمُ وَ أَنَا أَسْأَلُکَ یَا إِلَهِی وَ أَدْعُوکَ یَا رَبِّ وَ أَرْجُوکَ یَا سَیِّدِی وَ أَطْمَعُ فِی إِجَابَتِی یَا مَوْلایَ کَمَا وَعَدْتَنِی وَ قَدْ دَعَوْتُکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَافْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ یَا کَرِیمُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِینَ (۲)

پس حاجت خود را ذکر کن که انشا الله تعالی برآورده خواهد شد و در روایت «مهج الدعوات» است که این دعا را هرگز بدون طهارت نخوان.

دعای یستشیر

سیّد ابن طاووس در کتاب «مهج الدعوات» از امیر المؤمنین علیه السّلام نقل کرده: حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله این دعا را به من تعلیم داد و امر فرمود آن را درهرحال و برای هر سختی و آسانی بخوانم و نیز آن را به جانشین خود تعلیم دهم و خواندن این دعا را ترک نگویم تا حق تعالی را ملاقات کنم و نیز فرمود: یا علی این دعا را هر صبح و هر شام بخوان زیرا که گنجی از گنجهای عرش الهی است.

ابیّ بن کعب، به پیشگاه حضرت

۱- ، ای دارای شکوه و کرامت، ای دارای شکوه و کرامت، به او، به او، به او، به او، به او، به او، به او، از تو خواستارم به هر نامی که خود را به آن نامیدی، یا آن را در کتابی از کتابهایت فرو فرستادی، یا آن را در علم غیبت نزد خود نگاه داشتی، و به بندگاه های بلند عرشت، و به انتهای رحمت از کتاب سرنوشت خویش و به آنچه در این آیه است: «اگر همه درختان روی زمین قلم باشند و دریا هم مرکب شود که از پس آن هفت دریای دیگر مدوش کنند کلمات خدا تمام نمی شود، همانا خدا عزیز است» ، و تو را می خوانم به نامهای نیکویت که آنها را در کتابت وصف کرده و گفتی:

۲- «و برای خدا نامهای نیکوست، پس خدا را به آنها بخوانید» ، و نیز گفتی: «مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم» ، و گفتی: «هرگاه بندگانم از تو درباره من بپرسند پس به یقین من به آنان نزدیکم، دعای دعا کننده را هرگاه دعا کند پاسخ میدهم» ، و گفتی: «ای بندگانم که بر خود اسراف کردید از رحمت خدا ناامید نباشید، همانا خدا همه گناهان را میآمرزد، به یقین او آمرزنده مهربان است «و من از تو درخواست میکنم ای خدای من و تو را میخوانم ای پروردگارم، و به تو امیدوارم ای آقایم و در اجابت دعایم به تو طمع دارم ای مولایم، آنطور که به من وعده اجابت دادی، تو را خواندم، و آنگونه که به من امر فرمودی، پس با من چنان رفتار کن که سزاوار تو است ای کریم و سپاس خدای را پروردگار جهانیان و درود خدا بر محمّد و خاندانش همگان.

رسول صلی اللّه علیه و آله التماس کرد که آن حضرت فضیلت این دعا را بیان نماید، حضرت اندکی از ثواب بسیار آن را بیان فرمود.

هرکه میخواهد به کتاب «مهج الدعوات» مراجعه نماید.

متن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۱)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ الْمُدَبِّرُ بِلا وَزِیرٍ وَ لا خَلْقٍ مِنْ عِبَادِهِ یَسْتَشِیرُ الْأَوَّلُ غَیْرُ مَوْصُوفٍ [مَصْرُوفٍ] وَ الْبَاقِی بَعْدَ فَنَاءِ الْخَلْقِ الْعَظِیمُ الرُّبُوبِیَّهِ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ [الْأَرْضِ] وَ فَاطِرُهُمَا وَ مُبْتَدِعُهُمَا بِغَیْرِ عَمَدٍ خَلَقَهُمَا وَ فَتَقَهُمَا فَتْقا فَقَامَتِ السَّمَاوَاتُ طَائِعَاتٍ بِأَمْرِهِ وَ اسْتَقَرَّتِ الْأَرَضُونَ بِأَوْتَادِهَا فَوْقَ الْمَاءِ ثُمَّ عَلا رَبُّنَا فِی السَّمَاوَاتِ الْعُلَی الرَّحْمَنُ عَلَی الْعَرْشِ اسْتَوَی لَهُ مَا فِی السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِی الْأَرْضِ وَ مَا بَیْنَهُمَا وَ مَا تَحْتَ الثَّرَی، (۲) فَأَنَا أَشْهَدُ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا رَافِعَ لِمَا وَضَعْتَ وَ لا وَاضِعَ لِمَا رَفَعْتَ وَ لا مُعِزَّ لِمَنْ أَذْلَلْتَ وَ لا مُذِلَّ لِمَنْ أَعْزَزْتَ وَ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَیْتَ وَ لا مُعْطِیَ لِمَا مَنَعْتَ وَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ کُنْتَ إِذْ لَمْ تَکُنْ سَمَاءٌ مَبْنِیَّهٌ وَ لا أَرْضٌ مَدْحِیَّهٌ وَ لا شَمْسٌ مُضِیئَهٌ وَ لا لَیْلٌ مُظْلِمٌ وَ لا نَهَارٌ مُضِیءٌ وَ لا بَحْرٌ لُجِّیٌّ وَ لا جَبَلٌ رَاسٍ وَ لا نَجْمٌ سَارٍ وَ لا قَمَرٌ مُنِیرٌ وَ لا رِیحٌ تَهُبُّ وَ لا سَحَابٌ یَسْکُبُ وَ لا بَرْقٌ یَلْمَعُ وَ لا رَعْدٌ یُسَبِّحُ وَ لا رُوحٌ تَنَفَّسُ وَ لا طَائِرٌ یَطِیرُ وَ لا نَارٌ تَتَوَقَّدُ وَ لا مَاءٌ یَطَّرِدُ کُنْتَ قَبْلَ کُلِّ شَیْءٍ وَ کَوَّنْتَ کُلَّ شَیْءٍ وَ قَدَرْتَ عَلَی کُلِّ شَیْءٍ وَ ابْتَدَعْتَ

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۲- ستایش خدا را که معبودی جز او نیست، آن فرمانروای بر حق آشکار، تدبیرگر، هستی بی آنکه او را وزیری باشد و یا با آفریده ای از بندگانش مشورت نماید، آغازی است که در وصف نگنجد و پابرجاست پس از فنای آفریدگان، پرودگاری اش بس بزرگ است، روشنایی آسمان ها و زمین ها و آفریننده و پدیدآورنده آن دو است، آسمان و زمین را بی ستون آفرید، و از هم گشودشان گشودنی چشم گیر، پس آسمانها به فرمان او بر پا شدند، و زمین ها با کوه هایشان بر فراز آب جا گرفت، سپس بلندی گرفت پروردگار ما در آسمانهای بلند، خدا بخشاینده بر فرمانروای هستی چیره گشت، تنها از آن اوست آنچه در آسمانها و زمین است و هر آنچه بین آن دو و آنچه زیر خاک است،

كُلَّ شَيْ ءٍ وَ أَغْنَيْتَ وَ أَفْقَرْتَ وَ أَمَتَّ وَ أَحْيَيْتَ وَ أَضْحَكْتَ وَ أَبْكَيْتَ ، (۱) وَ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَيْتَ فَتَبَارَكْتَ يَا اللَّهُ وَ تَعَالَيْتَ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ الْخَلاقُ الْمُعِينُ [الْعَلِيمُ] أَمْرُكَ غَالِبٌ وَ عِلْمُكَ نَافِذٌ وَ كَيْدُكَ غَرِيبٌ وَ وَعْدُكَ صَادِقٌ وَ قَوْلُكَ حَقٌّ وَ حُكْمُكَ عَدْلٌ وَ كَلامُكَ هُدًى وَ وَحْيُكَ نُورٌ وَ رَحْمَتُكَ وَاسِعَةٌ وَ عَفْوُكَ عَظِيمٌ وَ فَضْلُكَ كَثِيرٌ وَ عَطَاؤُكَ جَزِيلٌ وَ حَبْلُكَ مَتِينٌ وَ إِمْكَانُكَ عَتِيدٌ وَ جَارُكَ عَزِيزٌ وَ بَأْسُكَ شَدِيدٌ وَ مَكْرُكَ مَكِيدٌ أَنْتَ يَا رَبِّ مَوْضِعُ كُلِّ شَكْوَى (۲) [وَ] حَاضِرُ كُلِّ مَلَإٍ وَ شَاهِدُ كُلِّ نَجْوَى مُنْتَهَى كُلِّ حَاجَةٍ مُفَرِّجُ كُلِّ حُزْنٍ [حَزِينٍ] غِنَى كُلِّ مِسْكِينٍ حِصْنُ كُلِّ هَارِبٍ أَمَانُ كُلِّ خَائِفٍ حِرْزُ الضُّعَفَاءِ كَنْزُ الْفُقَرَاءِ مُفَرِّجُ الْغَمَّاءِ مُعِينُ الصَّالِحِينَ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّنَا لا إِلَهَ إِلا هُوَ تَكْفِي مِنْ عِبَادِكَ مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْكَ وَ أَنْتَ جَارُ مَنْ لاذَ بِكَ وَ تَضَرَّعَ إِلَيْكَ عِصْمَةُ مَنِ اعْتَصَمَ بِكَ نَاصِرُ مَنِ انْتَصَرَ بِكَ تَغْفِرُ الذُّنُوبَ لِمَنِ اسْتَغْفَرَكَ جَبَّارُ الْجَبَابِرَةِ عَظِيمُ الْعُظَمَاءِ، (۳) كَبِيرُ الْكُبَرَاءِ سَيِّدُ السَّادَاتِ مَوْلَى الْمَوَالِي صَرِيخُ الْمُسْتَصْرِخِينَ مُنَفِّسٌ عَنِ الْمَكْرُوبِينَ مُجِيبُ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ أَسْمَعُ السَّامِعِينَ أَبْصَرُ النَّاظِرِينَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ قَاضِي حَوَائِجِ الْمُؤْمِنِينَ مُغِيثُ الصَّالِحِينَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ أَنْتَ الْخَالِقُ وَ أَنَا الْمَخْلُوقُ وَ أَنْتَ الْمَالِكُ وَ أَنَا الْمَمْلُوكُ وَ أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَ أَنَا الْمَرْزُوقُ ، (۴) وَ أَنْتَ الْمُعْطِي وَ أَنَا السَّائِلُ وَ أَنْتَ الْجَوَادُ وَ أَنَا الْبَخِيلُ وَ أَنْتَ الْقَوِيُّ وَ أَنَا الضَّعِيفُ وَ أَنْتَ الْعَزِيزُ وَ أَنَا الذَّلِيلُ وَ أَنْتَ الْغَنِيُّ وَ أَنَا

۱- پس من شهادت می دهم که تنها تویی خدا، بالابرنده ای برای آنچه بر زمین نشاندی نیست و نه زمین زننده ای برای آنچه بالا بردی و نه عزّت بخشی آن را که تو خوارش کردی، و خوارکننده ای نیست آن را که تو عزیز نمودی و بازدارنده ای برای آنچه عطا کردی نیست، و نه عطا کننده ای برای آنچه دریغ کردی، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، تو بودی آنگاه که نه آسمانی بنا شده بود و نه زمینی گسترانیده و نه خورشیدی تابان و نه شبی تاریک و نه روزی فروزان و نه دریایی خروشان و نه کوهی استوار و نه ستاره ای روان و نه ماهی تابنده و نه بادی وزان، و نه ابری پرباران، و نه برقی درخشان، و نه صاعقه ای تسبیح گویان، و نه روحی دم زنان و نه پرنده ای پرآن و نه آتشی فروزان و نه آبی روان بوده باشند، پیش از هر چیز بودی و همه چیز را پدید آوردی و بر هر چیز توانا بودی و همه چیز را نو آفریدی و توانگر نمودی و ناتوان ساختی و میراندی و زنده نمودی و خنداندی و گریاندی،

۲- و بر فرمانروایی هستی چیره گشتی، پس خجسته بودی، ای خدا، و بلندی گرفتی، تویی خدایی که معبودی جز تو نیست، آفریننده یاری رسانی که فرمانت چیره و علمت نافذ، و نیرنگت شگفت، و وعده ات راست، و گفته ات، حق، و داوری ات دادگرانه و مخنت هدایت گر و پیامت نور و رحمتت فراگیر، و گذشتت بزرگ و بخششت بسیار، و عطایت فراوان و ریسمانت استوار، و یاری ات فراهم و پناهنده ات عزّتمند و عذابت سخت، و نیرنگت زیرکانه است، تو ای پروردگار من آستانت جایگاه هر شکایتی است

۳- و خود حاضر در هر جماعتی و گواه هر گفتگوی نهانی، نهایت هر حاجتی، شادی بخش هر اندوهگین، توانگری هر بر خاک نشسته ای، دژ استوار هر گریزانی، امان هر هراسانی، نگاهدار ناتوانی، گنجینه تهیدستانی، غم زدای غم زدگانی، پشتیبان شایستگانی، آن است خدا، پروردگار ما، معبودی جز او نیست، کفایت می کنی از بندگانت آن را که بر تو توکل کند، و تویی پناه آن که به تو پناه آورد و به درگاهت زاری نماید، نگهدار کسیکه به دامن تو چنگ زند، یار آن که از تو یاری

جوید، می آمرزی گناهان آن را که از تو آمرزش خواهد، جبّار جبّارانی، بزرگ بزرگان،
۴- سرور سروران، آقای آقایان، سرآمد مولایان، دادرس دادخواهان، گره گشای گرفتاران، اجابت کننده دعای بیچارگان، شنواترین شنوندگان، بیناترین بینندگان، داورترین داوران، سریع ترین حسابرسان، مهربان ترین مهربانان، بهترین آمرزندگان، برآورنده حاجات مؤمنان، فریادرس نیکان، تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پروردگار جهانیان، تویی آفریدگار و من آفریده و تویی مالک و من مملوک، و تویی پروردگار و من بنده، و تویی روزی دهنده و من روزی خوار،

الْفَقِيرُ وَ أَنْتَ السَّيِّدُ وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ أَنْتَ الْغَافِرُ وَ أَنَا الْمُسِيء ُ وَ أَنْتَ الْعَالِمُ وَ أَنَا الْجَاهِلُ وَ أَنْتَ الْحَلِيمُ وَ أَنَا الْعَجُولُ وَ أَنْتَ الرَّحْمَنُ وَ أَنَا الْمَرْحُومُ وَ أَنْتَ الْمُعَافِي وَ أَنَا الْمُبْتَلَى وَ أَنْتَ الْمُجِيبُ وَ أَنَا الْمُضْطَرُّ وَ أَنَا أَشْهَدُ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ الْمُعْطِي عِبَادَكَ بِلا سُؤَالٍ، (۱) وَ أَشْهَدُ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الْمُتَفَرِّدُ الصَّمَدُ الْفَرْدُ وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ اسْتُرْ عَلَيَّ عُيُوبِي وَ افْتَحْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَ رِزْقاً وَاسِعاً يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۲)

دعای مجیر

این دعا در بین دعاها از جایگاه بلندی برخوردار است و از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت شده و دعایی است که جبرئیل برای آن حضرت هنگامی که در مقام ابراهیم مشغول نماز بودند آورد و کَفْعَمی در «بَلَدُ الأَمین» و «مصباح» این دعا را ذکر نموده و در حاشیه آن به فضیلت آن اشاره کرده، از جمله اینکه هر که این دعا را در «ایام البیض» [روزهای سیزدهم و چهارهم و پانزدهم] ماه رمضان بخواند گناهش آمرزیده می شود، هرچند به عدد دانه های باران و برگهای درختان و ریگ های بیابان باشد.

و خواندن آن برای شفای بیمار و ادای دین و بی نیازی و توانگری و رفع غم و اندوه سودمند است.

و دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۳)

سُبْحَانَكَ يَا اللَّهُ تَعَالَيْتَ

ص: ۱۲۳

۱- و تویی بخشنده و من سائل، و تویی دارای جود و من بخیل، و تویی توانمند و من ناتوان، و تویی عزّتمند و من خوار، و تویی بینیاز و من تهیدست، و تویی آقا و من بنده، و تویی آمرزنده و من بدکار، و تویی دانا و من نادان، و تویی بردبار و من شتابزده و تویی رحم کننده و من رحم شده و تویی عافیت بخش و من بلازده و تویی اجابت کننده و من ناچار و پریشان، و گواهی میدهم که تویی خدا، معبودی جز تو نیست، عطابخش بندگانی بدون درخواست ایشان،

۲- و گواهی میدهم تویی خدای یگانه یکتای بی همتای بینیاز تک، و بازگشت همه به سوی تو است، خدایا بر محمّد و اهل بیت پاک و پاکیزه اش درود فرست و گناهانم را بیامرز و بر من بپوشان کاستی هایم را و از پیشگامت برای من رحمت و روزی فراوان بگشا، ای مهربان ترین مهربانان، و سپاس خدا را پروردگار جهانیان، و خدا ما را بس است و چه نیکو وکیلی است و جنبش و نیرویی نیست جز به عنایت خدای والای بزرگ.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

يَا رَحْمَانُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَحِيمُ تَعَالَيْتَ يَا كَرِيمُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مَلِكُ تَعَالَيْتَ يَا مَالِكُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قُدُّوسُ تَعَالَيْتَ يَا سَلامُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُؤْمِنُ تَعَالَيْتَ يَا مُهَيْمِنُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا عَزِيزُ تَعَالَيْتَ يَا جَبَّارُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُتَكَبِّرُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَجَبِّرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ، (۱) سُبْحَانَكَ يَا خَالِقُ تَعَالَيْتَ يَا بَارِئُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُصَوِّرُ تَعَالَيْتَ يَا مُقَدِّرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا هَادِي تَعَالَيْتَ يَا بَاقِي أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَهَّابُ تَعَالَيْتَ يَا تَوَّابُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا فَتَّاحُ تَعَالَيْتَ يَا مُرْتَاحُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا سَيِّدِي تَعَالَيْتَ يَا مَوْلايَ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قَرِيبُ تَعَالَيْتَ يَا رَقِيبُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُبْدِئُ تَعَالَيْتَ يَا مُعِيدُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا حَمِيدُ تَعَالَيْتَ يَا مَجِيدُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قَدِيمُ ، (۲) تَعَالَيْتَ يَا عَظِيمُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا غَفُورُ تَعَالَيْتَ يَا شَكُورُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا شَاهِدُ تَعَالَيْتَ يَا شَهِيدُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا حَنَّانُ تَعَالَيْتَ يَا مَنَّانُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا بَاعِثُ تَعَالَيْتَ يَا وَارِثُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُحْيِي تَعَالَيْتَ يَا مُمِيتُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا شَفِيقُ تَعَالَيْتَ يَا رَفِيقُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا أَنِيسُ تَعَالَيْتَ يَا

۱- منزّهی تو ای خدا، بلندمرتبه هستی ای بخشنده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای مهربان، بلندمرتبه هستی ای کریم، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای فرمانروا، بلندمرتبه هستی ای مالک، ما را از آتش پناه ده ای منزّهی تو ای ایمن بخش، بلندمرتبه هستی ای چیره بر هستی، مار از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای عزّت مند، بلندمرتبه هستی ای جبّار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای بزرگ منش، بلندمرتبه هستی ای بزرگ منش، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، پناه دهنده، منزّهی تو ای بری از هر عیب، بلندمرتبه هستی ای سلام، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده،

۲- منزّهی تو ای آفریننده، بلندمرتبه هستی ای آفرینشگر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای صورت آفرین، بلندمرتبه هستی ای تقدیر کننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای راهنما، بلندمرتبه هستی ای ماندگار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزّهی تو ای بخشایشگر، بلندمرتبه هستی ای بسیار توبه پذیر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای گشایشگر، بنلدمرتبه، هستی ای خستگیناپذیر، ما را از آتش پناه ای پناه دهنده، منزّهی تو ای سرورم، بلندمرتبه هستی ای مولایم، ما از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای نزدیک، بلندمرتبه هستی ای نگاهبان، ما را از آتش پناه ده ای پناه هنده، منزّهی تو ای پدید آورنده، بلندمرتبه هستی ای بازگرداننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای ستوده، بلندمرتبه ای دارای عظمت، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای دیرینه،

مُونِسُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا جَلِيلُ تَعَالَيْتَ يَا جَمِيلُ ، (۱) أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا خَبِيرُ تَعَالَيْتَ يَا بَصِيرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا حَفِيُّ تَعَالَيْتَ يَا مَلِيُّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا مَعْبُودُ تَعَالَيْتَ يَا مَوْجُودُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا غَفَّارُ تَعَالَيْتَ يَا قَهَّارُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا مَذْکُورُ تَعَالَيْتَ يَا مَشْکُورُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا جَوَادُ تَعَالَيْتَ يَا مَعَاذُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا جَمَالُ تَعَالَيْتَ يَا جَلالُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا سَابِقُ تَعَالَيْتَ يَا رَازِقُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا صَادِقُ تَعَالَيْتَ يَا فَالِقُ، (۲) أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا سَمِيعُ تَعَالَيْتَ يَا سَرِيعُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا رَفِيعُ تَعَالَيْتَ يَا بَدِيعُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا فَعَّالُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَعَالُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا قَاضِی تَعَالَيْتَ يَا رَاضِی أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا قَاهِرُ تَعَالَيْتَ يَا طَاهِرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا عَالِمُ تَعَالَيْتَ يَا حَاکِمُ، (۳) أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا دَائِمُ تَعَالَيْتَ يَا قَائِمُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا عَاصِمُ تَعَالَيْتَ يَا قَاسِمُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا غَنِيُّ تَعَالَيْتَ يَا مُغْنِی أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا وَفِيُّ تَعَالَيْتَ يَا قَوِيُّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا کَافِی تَعَالَيْتَ يَا شَافِی أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ ، سُبْحَانَکَ يَا مُقَدِّمُ تَعَالَيْتَ يَا مُؤَخِّرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا أَوَّلُ تَعَالَيْتَ يَا

۱- بلند مرتبه هستی ای بزرگ، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای آمرزگار، بلندمرتبه هستی ای ستایش پذیر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای گواه، بلندمرتبه هستی ای حاضر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای مهربان، بلندمرتبه هستی ای منتّ گذار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای برانگیزنده، بلندمرتبه هستی ای میراث بر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزّهی تو ای زندگی بخش، بلندمرتبه هستی ای میراننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای مهربان، بلندمرتبه هستی ای همراه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزّهی تو ای همدم، بلندمرتبه هستی ای مونس ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای بزرگ منزلت، بلندمرتبه هستی ای زیبا،

۲- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای آگاه، بلندمرتبه، هستی ای بینا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای عطابخش، بلندمرتبه هستی ای امان ده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای معبود، بلندمرتبه هستی ای موجود، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزّهی تو ای بسیار آمرزنده، بلندمرتبه هستی ای ستوده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای یاد شده، بلندمرتبه هستی ای سپاس شده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای بخشنده، بلندمرتبه هستی ای پناهگاه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای زیبا، بلندمرتبه هستی ای باشکوه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای پیش از همه، بلندمرتبه هستی ای روزی دهنده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای راستگو، بلندمرتبه هستی ای شکافنده،

۳- ما را از ای پناه دهنده، منزّهی تو ای شنوا، بلندمرتبه هستی ای سریع، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای بلندپایه، بلندمرتبه هستی ای نوآفرین، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای همواره در کار، بلندمرتبه هستی ای والاتر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای قضاوت کننده، بلندمرتبه هستی ای خشنود، مار از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای چیره، بلندمرتبه هستی ای پاک، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزّهی تو ای دانا، بلندمرتبه هستی ای حکمران،

آخِرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ، (۱)

سُبْحَانَکَ يَا ظَاهِرُ تَعَالَيْتَ يَا بَاطِنُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا رَجَاءُ تَعَالَيْتَ يَا مُرْتَجَى أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا ذَا الْمَنِّ تَعَالَيْتَ يَا ذَا الطَّوْلِ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا حَيُّ تَعَالَيْتَ يَا قَيُّومُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا وَاحِدُ تَعَالَيْتَ يَا أَحَدُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا سَيِّدُ تَعَالَيْتَ يَا صَمَدُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا قَدِيرُ تَعَالَيْتَ يَا كَبِيرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا وَالِى تَعَالَيْتَ يَا مُتَعَالِى [عَالِى] (۲) أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا عَلِيُّ تَعَالَيْتَ يَا أَعْلَى أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا وَلِيُّ تَعَالَيْتَ يَا مَوْلَى أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا ذَارِئُ تَعَالَيْتَ يَا بَارِئُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا خَافِضُ تَعَالَيْتَ يَا رَافِعُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا مُقْسِطُ تَعَالَيْتَ يَا جَامِعُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا مُعِزُّ تَعَالَيْتَ يَا مُذِلُّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا حَافِظُ تَعَالَيْتَ يَا حَفِيظُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا قَادِرُ تَعَالَيْتَ يَا مُقْتَدِرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا عَلِيمُ تَعَالَيْتَ يَا حَلِيمُ، (۳) أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا حَكَمُ تَعَالَيْتَ يَا حَكِيمُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا مُعْطِى تَعَالَيْتَ يَا مَانِعُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا ضَارُّ تَعَالَيْتَ يَا نَافِعُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا مُجِيبُ تَعَالَيْتَ يَا حَسِيبُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا عَادِلُ تَعَالَيْتَ يَا فَاصِلُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَکَ يَا

ص: ۱۲۶

۱- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای پاینده، بلندمرتبه هستی ای پایدار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای نگهدارنده، بلندمرتبه هستی ای پخش کننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای بینیاز، بلندمرتبه هستی ای بی نیاز کننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای باوفا، بلندمرتبه هستی ای توانا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای کفایت کننده، بلندمرتبه هستی ای شفابخش، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای پیش انداز، بلندمرتبه هستی ای پس انداز، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای آغاز، بلندمرتبه هستی ای انجام ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده،

۲- منزّهی تو ای آشکار، بلندمرتبه هستی ای نهان، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای امید، بلندمرتبه هستی ای امیدبخش، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای عطابخش، بلندمرتبه هستی ای هماره بخشایشگر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای زنده، بلندمرتبه هستی ای به خود پاینده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای یگانه، بلندمرتبه هستی ای یکتا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای سرور، بلندمرتبه هستی ای مقصود همه ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای توانا، بلندمرتبه هستی ای بزرگ، ما از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای ولایت مدار، بلندمرتبه هستی ای بلند پایه

۳- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای والا، بلندمرتبه هستی ای والاتر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای سرپرست، بلندمرتبه هستی ای مولا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای پدیدآور، بلندمرتبه هستی ای آفرینشگر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای فرودآور، بلندمرتبه هستی ای فرازبر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای دادگر، بلندمرتبه هستی ای گردآور، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای عزّت بخش،

بلنـدمرتبه هستی ای خوارساز، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای نگاهبان، بلندمرتبه هستی این نگاهبان، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنـده، منزّهی تو ای توانا، بلنـدمرتبه هستی ای توانمنـد ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنـده، منزّهی تو ای دانا، بلندمرتبه هستی ای بردبار،

لَطِيفُ تَعَالَيْتَ يَا شَرِيفُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَبُّ تَعَالَيْتَ يَا حَقُّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مَاجِدُ تَعَالَيْتَ يَا وَاحِدُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا عَفُوُّ تَعَالَيْتَ يَا مُنْتَقِمُ ، (۱) أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَاسِعُ تَعَالَيْتَ يَا مُوَسِّعُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَءُوفُ تَعَالَيْتَ يَا عَطُوفُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا فَرْدُ تَعَالَيْتَ يَا وِتْرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُقِيتُ تَعَالَيْتَ يَا مُحِيطُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَكِيلُ تَعَالَيْتَ يَا عَدْلُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُبِينُ تَعَالَيْتَ يَا مَتِينُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا بَرُّ تَعَالَيْتَ يَا وَدُودُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَشِيدُ تَعَالَيْتَ يَا مُرْشِدُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا نُورُ تَعَالَيْتَ يَا مُنَوِّرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا نَصِيرُ، (۲) تَعَالَيْتَ يَا نَاصِرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا صَبُورُ تَعَالَيْتَ يَا صَابِرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُحْصِي تَعَالَيْتَ يَا مُنْشِئُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا سُبْحَانُ تَعَالَيْتَ يَا دَيَّانُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُغِيثُ تَعَالَيْتَ يَا غِيَاثُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا فَاطِرُ تَعَالَيْتَ يَا حَاضِرُ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا ذَا الْعِزِّ وَ الْجَمَالِ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَبَرُوتِ وَ الْجَلالِ سُبْحَانَكَ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَ نَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَ كَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ

۱- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای داور، بلندمرتبه هستی ای فرزانه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای عطابخش، بلندمرتبه هستی ای بازدار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای زیان رسان، بلندمرتبه هستی ای سودبخش، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای اجابت کننده، بلندمرتبه هستی ای حسابرس، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای دادگر، بلندمرتبه هستی ای جدایی انداز، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای مهربان، بلندمرتبه هستی ای شریف، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای پروردگار، بلندمرتبه هستی ای حقیقت پایدار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای پرشکوه، بلندمرتبه هستی ای گانه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای درگذرنده، بلندمرتبه هستی ای انتقام گیرنده،

۲- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای بسیار عطابخش، بلندمرتبه هستی ای عطاگستر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای پرمهر، بلندمرتبه هستی ای نوازشگر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزّهی تو ای یگانه، بلندمرتبه هستی ای بی همتا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای روزی بخش، بلندمرتبه هستی ای فراگیر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای وکیل، بلندمرتبه هستی ای عدالت محض، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزّهی تو ای آشکار، بلندمرتبه هستی ای استوار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای نیکو، بلندمرتبه هستی ای مهروز، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای راهما، بلندمرتبه هستی ای راهبر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای روشنایی، بلندمرتبه هستی ای روشنی بخش، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای یاری رسان،

حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

دعای عدیله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۲)

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلا هُوَ وَ الْمَلائِكَهُ وَ أُولُوا الْعِلْمِ قَائِماً بِالْقِسْطِ لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلامُ وَ أَنَا الْعَبْدُ الضَّعِيفُ الْمُذْنِبُ الْعَاصِی الْمُحْتَاجُ الْحَقِيرُ أَشْهَدُ لِمُنْعِمِی وَ خَالِقِی وَ رَازِقِی وَ مُكْرِمِی كَمَا شَهِدَ لِذَاتِهِ وَ شَهِدَتْ لَهُ الْمَلائِكَهُ وَ أُولُوا الْعِلْمِ مِنْ عِبَادِهِ بِأَنَّهُ لا إِلَهَ إِلا هُوَ ذُو النِّعَمِ وَ الْإِحْسَانِ وَ الْكَرَمِ وَ الامْتِنَانِ قَادِرٌ أَزَلِيٌّ عَالِمٌ أَبَدِيٌّ حَيٌّ أَحَدِيٌّ مَوْجُودٌ سَرْمَدِيٌّ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ، (۳) مُرِيدٌ كَارِهٌ مُدْرِكٌ صَمَدِيٌّ يَسْتَحِقُّ هَذِهِ الصِّفَاتِ وَ هُوَ عَلَى مَا هُوَ عَلَيْهِ فِی عِزِّ صِفَاتِهِ كَانَ قَوِيّا قَبْلَ وُجُودِ الْقُدْرَهِ وَ الْقُوَّهِ وَ كَانَ عَلِيما قَبْلَ إِيجَادِ الْعِلْمِ وَ الْعِلَّهِ لَمْ يَزَلْ سُلْطَانا إِذْ لا مَمْلَكَهَ وَ لا مَالَ وَ لَمْ يَزَلْ سُبْحَاناً عَلَى جَمِيعِ الْأَحْوَالِ وُجُودُهُ قَبْلَ الْقَبْلِ فِی أَزَلِ الْآزَالِ وَ بَقَاؤُهُ بَعْدَ الْبَعْدِ مِنْ غَيْرِ انْتِقَالٍ وَ لا زَوَالٍ غَنِيٌّ فِی الْأَوَّلِ وَ الْآخِرِ مُسْتَغْنٍ فِی الْبَاطِنِ وَ الظَّاهِرِ لا جَوْرَ فِی قَضِيَّتِهِ وَ لا مَيْلَ فِی مَشِيَّتِهِ وَ لا ظُلْمَ فِی تَقْدِيرِهِ وَ لا مَهْرَبَ مِنْ حُكُومَتِهِ وَ لا مَلْجَأَ مِنْ سَطَوَاتِهِ وَ لا مَنْجَى مِنْ نَقِمَاتِهِ ، (۴) سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ غَضَبَهُ وَ لا يَفُوتُهُ أَحَدٌ إِذَا طَلَبَهُ أَزَاحَ الْعِلَلَ فِی التَّكْلِيفِ وَ سَوَّى التَّوْفِيقَ بَيْنَ الضَّعِيفِ وَ الشَّرِيفِ مَكَّنَ أَدَاءَ الْمَأْمُورِ وَ سَهَّلَ سَبِيلَ اجْتِنَابِ الْمَحْظُورِ لَمْ يُكَلِّفِ الطَّاعَهَ إِلا دُونَ الْوُسْعِ وَ الطَّاقَهِ سُبْحَانَهُ مَا أَبْيَنَ كَرَمَهُ وَ أَعْلَى شَأْنَهُ سُبْحَانَهُ مَا أَجَلَّ نَيْلَهُ وَ أَعْظَمَ إِحْسَانَهُ بَعَثَ الْأَنْبِيَاءَ لِيُبَيِّنَ

۱- بلندمرتبه هستی ای یاور، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای بردبار، بلندمرتبه هستی ای شکیبا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای شمارشگر، بلندمرتبه هستی ای آفرینش گر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای پاک و منزّه، بلندمرتبه هستی ای جزادهنده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای فریادرس، بلندمرتبه هستی ای پناه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای آفریننده، بلندمرتبه هستی ای حاضر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزّهی تو ای صاحب شکوه و زیبایی، بلندمرتبه هستی ای دارای جبروت و جلال، منزّهی تو، معبودی جز جز تو نیست منزّهی تو، همانا من از ستمکاران بودم، پس دعایش را اجابت کردیم و او را از اندوه رهانیدیم و اینچنین اهل اهل ایمان را رهایی بخشیم، و درود خدا بر آقای ما محمّد و خاندان او همه و سپاس خدا را پروردگار جهانیان و خدا ما را بس است و چه نیکو وکیلی است، و جنبش و نیرویی نیست، جز به عنایت خدای والای بزرگ.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۳- خدا برپا دارنده عدل و داد گواهی داد که معبودی جز او نیست و فرشتگان و صاحبان دانش نیز گواهند که معبودی جز او نیست هم او که عزّتمند و حکمت مدار است، همانا دین راستین نزد خدا اسلام است و من بنده ناتوان گنهکار نافرمان نیازمند ناچیز تو گواهی می دهم به نعمت دهنده و آفریننده و روزی بخش و اکرام کننده خویش، چنان که خود گواهی، داد بر یگانگی ذاتش و هم گواهی دادند فرشتگان و صاحبان دانش از بندگانش بر اینکه معبودی جز او نیست، هم او که صاحب نعمتها و احسان و کرم و بخشش است، آن توانای بی ابتدا دانای بی انتها، زنده یکتا، موجود همیشگی، شنوای بینا،

۴- خواهـان ناخواه، دریابنـده بی نیازی، که او شایسـته این صـفات است و او در پرده عزّ صـفات خویش آنگونه است که تنها خود دانـد توانا بود پیش از پیـدایش توانایی و نیرو، دانا بود پیش از آفریـدن دانش و آفرینش، همواره پادشاه بود آنگاه که نه کشوری بود و نه مالی، و همیشه منزّه بود در همه حال، وجودش پیش از پیش بود در آغاز محض، و بقایش بعـد از بعد اسـت بـدون جابجـایی و دگرگونی، توانگر است در آغـاز و انجـام، بی نیاز است در باطن و ظاهر، در داوری اش سـتمی نیست و در اراده اش انحرافی وجـود نـدارد، و در تقـدیرش بیـدادی بـه چشـم نمی خـورد، و از حکـومتش راه گریزی نیسـت، و از شـدّت خشمش پناهگاهی وجود ندارد و از انتقامش راه نجاتی نمی باشد،

عَدْلَهُ وَ نَصَبَ الْأَوْصِيَاءَ لِيُظْهِرَ طَوْلَهُ وَ فَضْلَهُ وَ جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةِ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَ خَيْرِ الْأَوْلِيَاءِ وَ أَفْضَلِ الْأَصْفِيَاءِ وَ أَعْلَى الْأَزْكِيَاءِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، (۱)

آمَنَّا بِهِ وَ بِمَا دَعَانَا إِلَيْهِ وَ بِالْقُرْآنِ الَّذِی أَنْزَلَهُ عَلَيْهِ وَ بِوَصِيِّهِ الَّذِی نَصَبَهُ يَوْمَ الْغَدِيرِ وَ أَشَارَ بِقَوْلِهِ هَذَا عَلِيٌّ إِلَيْهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ الْأَبْرَارَ وَ الْخُلَفَاءَ الْأَخْيَارَ بَعْدَ الرَّسُولِ الْمُخْتَارِ عَلِيٌّ قَامِعُ الْكُفَّارِ وَ مِنْ بَعْدِهِ سَيِّدُ أَوْلادِهِ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ثُمَّ أَخُوهُ السِّبْطُ التَّابِعُ لِمَرْضَاةِ اللَّهِ الْحُسَيْنُ ثُمَّ الْعَابِدُ عَلِيٌّ ثُمَّ الْبَاقِرُ مُحَمَّدٌ ثُمَّ الصَّادِقُ جَعْفَرٌ، (۲) ثُمَّ الْكَاظِمُ مُوسَى ثُمَّ الرِّضَا عَلِيٌّ ثُمَّ التَّقِيُّ مُحَمَّدٌ ثُمَّ النَّقِيُّ عَلِيٌّ ثُمَّ الزَّكِيُّ الْعَسْكَرِيُّ الْحَسَنُ ثُمَّ الْحُجَّةُ الْخَلَفُ الْقَائِمُ الْمُنْتَظَرُ الْمَهْدِيُّ الْمُرْجَى الَّذِی بِبَقَائِهِ بَقِيَتِ الدُّنْيَا وَ بِيُمْنِهِ رُزِقَ الْوَرَى وَ بِوُجُودِهِ ثَبَتَتِ الْأَرْضُ وَ السَّمَاءُ وَ بِهِ يَمْلَأُ اللَّهُ الْأَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلاً بَعْدَ مَا مُلِئَتْ ظُلْماً وَ جَوْراً. (۳) وَ أَشْهَدُ أَنَّ أَقْوَالَهُمْ حُجَّةٌ وَ امْتِثَالَهُمْ فَرِيضَةٌ وَ طَاعَتَهُمْ مَفْرُوضَةٌ وَ مَوَدَّتَهُمْ لازِمَةٌ مَقْضِيَّةٌ وَ الاقْتِدَاءَ بِهِمْ مُنْجِيَةٌ وَ مُخَالَفَتَهُمْ مُرْدِيَةٌ وَ هُمْ سَادَاتُ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَجْمَعِينَ وَ شُفَعَاءُ يَوْمِ الدِّينِ وَ أَئِمَّةُ أَهْلِ الْأَرْضِ عَلَى الْيَقِينِ وَ أَفْضَلُ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ مُسَاءَلَةَ الْقَبْرِ حَقٌّ وَ الْبَعْثَ حَقٌّ وَ النُّشُورَ حَقٌّ وَ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ الْكِتَابَ حَقٌّ وَ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ. (۴) اللَّهُمَّ فَضْلُكَ رَجَائِی وَ كَرَمُكَ وَ رَحْمَتُكَ أَمَلِی لا عَمَلَ لِی أَسْتَحِقُّ بِهِ الْجَنَّةَ وَ لا طَاعَةَ لِی أَسْتَوْجِبُ بِهَا الرِّضْوَانَ إِلا

۱- رحمتش بر خشمش پيشی گرفت، آن را كه بخواهد از چنگش نرهد موانع تكليف را برطرف ساخته و توفيق را يكسان قرار داده است بين ناتوان و شريف، ممكن نمود ادای وظيفه را و راه دوری جستن از حرام را هموار ساخت، طاعت را تكليف ننمود جز به كمتر از ظرفيت و طاقت، منزّه است او چه آشكار است كرمش و چه والاتر است مقامش، منزّه است او چه، بزرگ است عطايش و چه بزرگ است احسانش پيامبران را برانگيخت تا دادگری اش را بيان كنند و جانشينان آنان را بگماشت تا نمايان سازد عطای بيحد و فضلش را و ما را از امت سرور انبياء و بهترين اولياء و برترين برگزيده ها و والاترين پاكان محمّد، (درود خدا بر او و خاندانش) قرار داد،

۲- به او ايمان آورديم و به آنچه ما را بسوی آن دعوت كرد و به قرآنی كه خدا بر او نازل نمود و به جانشينش كه در روز غدير معين كرد و با گفته اش به او اشاره نمود و فرمود: «اين علی است» . و شهادت می دهم كه امامان نيكو كردار و جانشيان نيكوكار پس از رسول برگزيده خدا، علی سركوب گر كافران است و پس از او سرور فرزندانش حسن بن علی، سپس برادرش نواده پيامبر، پيرو رضای خدا: حسين، سپس عبادت كننده علی، سپس باقر محمّ، سپس صادق جعفر،

۳- سپس كاظم موسی، سپس رضا علی سپس تقی محمّد، سپس نقی علی، سپس زكیّ عسگری حسن، سپس حجّت، جانشين بر حق، قائم منتظر مهدی، آن اميدبخشی كه به بقايش دنيا باقيست، و از بركتش بندگان روزی يافته اند و به وجودش زمين و آسمان استوار گشته است و خدا به وسيله او زمين را از عدل و داد پر می كند، پس از آنكه از ستم و بيداد پر شده

۴- و شهادت ميدهم كه گفتار آنان حجّت، و پيروی از آنان واجب و اطاعتشان بايسته، و دوستی با آنان لازم و ختم و اقتداری به آنان نجات بخش و مخالفتشان سرنگون كننده است، و ايشان سروران همه اهل بهشت و شفيعان روز جرا و امامان اهل زمين بطور يقين، و برترين جانشين پسنديده، و شهادت ميدهم كه مرگ حق است و سؤال قبر و برانگيخته شدن حق و ورود

خلایق به محشر و صراط و میزان، و حساب حق و کتاب و بهشت و جهنم همه و و همه بر حق است و ساعت موعود آمدنی است، هیچ تردیدی در آن نیست و اینکه خدا آنان که در قبرها هستند را برخواهد انگیخت.

أَنِّی اعْتَقَدْتُ تَوْحِیدَکَ وَ عَدْلَکَ وَ ارْتَجَیْتُ إِحْسَانَکَ وَ فَضْلَکَ وَ تَشَفَّعْتُ إِلَیْکَ بِالنَّبِیِّ وَ آلِهِ مِنْ أَحِبَّتِکَ وَ أَنْتَ أَکْرَمُ الْأَکْرَمِینَ وَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی نَبِیِّنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِینَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیما کَثِیرا کَثِیرا وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ اللَّهُمَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ إِنِّی أَوْدَعْتُکَ یَقِینِی هَذَا وَ ثَبَاتَ دِینِی وَ أَنْتَ خَیْرُ مُسْتَوْدَعٍ وَ قَدْ أَمَرْتَنَا بِحِفْظِ الْوَدَائِعِ فَرُدَّهُ عَلَیَّ وَقْتَ حُضُورِ مَوْتِی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱)

مؤلف گوید: در عاهای روایت شده چنین آمده:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْعَدِیلَهِ عِنْدَ الْمَوْتِ و عدیله عند الموت (۲)

و عدیله به هنگام مرگ یعنی عدول کردن از حق به سوی باطل به گاه جان دادن، و عدول از حق چنین است که شیطان هنگام مرگ نزد انسان حاضر می شود و او را وسوسه کرده و نسبت به باورهای دینی به شک می اندازد، تا جایی که او را از مدار ایمان بیرون کند و به همین دلیل است که در دعاها از این عدول به خدا پناه برده شده.

و جناب فخر المحققین رحمه اللّه چنین فرموده: هرکه میخواهد از این وسوسه های به هنگام مرگ در امان باشد، دلایل ایمان و اصول پنجگانه را با برهان های قطعی و صفای باطن، در ضمیرش حاضر نموده و آنها را به حق تعالی بسپارد که هنگام مرگ به او بازگرداند، بدینسان که پس از اظهار عقاید بر حق بگوید:

اللَّهُمَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ إِنِّی قَدْ أَوْدَعْتُکَ یَقِینِی هَذَا وَ ثَبَاتَ دِینِی وَ أَنْتَ خَیْرُ مُسْتَوْدَعٍ وَ قَدْ أَمَرْتَنَا بِحِفْظِ الْوَدَائِعِ فَرُدَّهُ

۱- خدایا! بخششت امید من و کرم و رحمتت آرزوی من است، عملی که به آن سزاوار بهشت باشم ندارم و طاعتی که به آن شایسته خشنودی گردم در پرونده ام نیست، جز اینکه یگانگی و دادگری ات را باور دارم، و به احسان و فضلت دل بستم و از محبوبانت: پیامبر و خاندانش را در بارگاه تو شفیع آوردم و تو کریم ترین کریمانی و مهربان ترین مهربانانی و درود خدا بر پیامبران محمّد و همه خاندانش آن پاکان و پاکیزگان و سلام بسیار او بر آنان باد، و جنبش و نیرویی نیست جز به عنایت خدای والای بزرگ، خدایا ای مهربان ترین مهربانان، این یقین و استواری در دینم را به تو سپردم و تو بهترین امانتداری، چه تو خود ما را به حفظ امانت ها فرمان دادی، پس این امانت مرا گاه فرارسیدن مرگم به من برگردان، به رحمتت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا من از عدیله به هنگام مرگ به تو پناه می آورم.

عَلَيَّ وَقْتَ حُضُورِ مَوْتِی (۱)

بنا بر گفته فخر المحققین رحمه اللّه خواند دعای شریف عدیله و به یاد سپردم معنای آن در ذهن برای به سلامت رستن از خطر «عدیله عند الموت» سودمند است.

و امّا این دعای مذکور روایت معصوم است یا انشای علمای شیعه؟ باید گفت: بنا بر گواهی عالم برجسته در علم حدیث شناسی و بررسی کننده روایات و گردآورنده تمام اخبار ائمه ع دانشمند زبردست و خبره و محدّث ناقد و بصیر، شیخنا الاکرم و المحدث الأعظم مولانا الحاج میرزا حسین نوری» نور الله مرقده «این دعا از معصومین نیست، چنان که فرموده است: دعای عدیله معروف از نوشته های بعضی از اهل علم است و از معصومین ع روایت نشده است و در کتابهای حاملان حدیث و نقّادان روایت موجود نیست.

بدان که شیخ طوسی از محمّد بن سلیمان دیلمی روایت کرده است که به محضر حضرت صادق علیه السّلام عرضه داشتم: شیعیان شما میگویند: ایمان بر دو گونه است: نخستین ایمان مستّقر و دیگر آن که به امانت نهاده شده و از بین میرود، بنابراین دعایی را به من بیاموز که هرگاه آن را بخوانم ایمانم کامل شود و از بین نرود، ایشان فرمود پس از هر نماز واجب بگو:

رَضِیتُ بِاللَّهِ رَبّا وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ نَبِیّا وَ بِالْإِسْلام دِیناً وَ بِالْقُرْآنِ کِتَاباً وَ بِالْکَعْبَهِ قِبْلَهً وَ بِعَلِیٍّ وَلِیّاً وَ إِمَاما وَ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ وَ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ

۱- خدایا! ای مهربان ترین مهربانان همانا من این یقین و استواری دینم را به تو سپردم و تو بهترین امانتدار هستی چه تو خود ما را به حفظ امانتها فرمان دادی، پس آن را به گاه فرارسیدن مرگم به من بازگردان.

الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَ الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَئِمَّهً اللَّهُمَّ إِنِّی رَضِیتُ بِهِمْ أَئِمَّهً فَارْضَنِی لَهُمْ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱)

دعای جوشن کبیر

دعای جوشن کبیر

این دعا در کتاب های بلد الامین و مصباح کفعمی آمده، از حضرت سیّد الساجدین علیه السّلام، از پدر ایشان از جدّ بزرگوارش حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت شده: این دعا را جبرئیل برای آن حضرت در یکی از جنگها فرود آورد، درحالی که زره سنگینی بر تن آن جناب بود به گونه ای که سنگینی آن بدن مبارک آن حضرت را به درد آورده بود.

جبرئیل عرضه داشت: یا محمّد پروردگارت به تو سلام می رساند و می فرماید: این جوشن (زره) را از تن خود بیرون کن و این دعا را بخوان که برای تو و امّتت موجب ایمنی است.

سپس شرحی در فضیلت این دعا ذکر فرموده که اینجا جای بیان تمام آن نیست ولی به برخی از آن اشاره می کنیم از جمله آنکه هرکه آن را بر کفنش بنویسد، خدا به احترام آن او را به آتش نمی افکند و و هرکه آن را در اول ماه رمضان با نیّت خالص و دلی پاک بخواند، حق تعالی بهره مندی را روزی او می کند، و برای وی هفتاد هزار فرشته میآفریند که خدا را تسبیح و تقدیس کنند و ثوابش را برای او قرار دهند.

در ادامه نیز فضیلت زیادی نقل کرده تا آنکه فرمود: هرکه آن را در ماه رمضان سه بار بخواند، خدا بدن او را بر آتش جهنم حرام می کند، و بهشت را برای

ص: ۱۳۲

۱- خشنودم به اینکه خدا پروردگارم باشد و محمّد (درود خدا بر او و خاندانش باد) پیامبرم، و اسلام آیینم و قرآن کتابم، و کعبه قبله ام، و علی ولی و امامم، و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمّد بن علی و جعفر بن محمّد و موسی بن جعفر و علی بن موسی، و محمّد بن علی و علی بن محمّد و حسن بن علی و حجه بن الحسن که درود خدا بر همه آنان باد پیشوایانم باشند. خدایا! خشنودم به اینکه آنان امامانم باشند، پس مرا مورد پسند و خشنودی ایشان قرار ده زیرا تو بر هر کاری توانایی.

او واجب میگرداند، و دو فرشته را بر او می گمارد تا او را از گناهان حفظ کنند، و در طول زندگی خود در امان خدا باشد و در پایان روایت آمده: امام حسین علیه السّلام فرمود: پدرم علی بن ابیطالب علیه السّلام به حفظ این دعا وصیّت کرد، و نیز اینکه آن را بر کفن ایشان بنیوسم و به اهل خود تعلیم دهم و آنان را به خواندنش ترغیب نمایم.

این دعا مشتمل بر هزار نام از نام های خدا است و اسم اعظم نیز در آن است.

فقیر گوید: از این روایت دو نکته استفاده می شود، اوّل: استحباب نوشتن این دعا بر کفن چنان که علاّمه بحر العلوم (عطر مرقده) در کتاب «الدرّه» به آن اشاره فرموده است:

وَسُنَّ اَنْ یُکْتَبَ بالاْکْفانِ شَهادَهُ الْاِسْلامِ وَالْاِیمانِ (۱)

وَهکَذا کِتابَهُ الْقُرْانِ وَالْجَوْشَنُ المَنْعُوتُ بِالْامانِ (۲)

دومّ: استحباب خواندن این دعا در اوّل ماه رمضان، و امّا درباره قرائت آن در خصوص شب های قدر باید گفت، ذکری از آن در این روایت نیامده است ولی علاّمه مجلسی قدس سره روحه در کتاب «زاد المعاد» آن را در ضمن اعمال شب های قدر ذکر نموده است و در پاره ای از روایات نیز وارد شده که دعای «جوشن کبیر» را در هر یک از شب های قدر بخوانند.

و برای ما در این مقام فرمایش علاّمه مجلسی احلّه اللّه دار المقام کافی است.

در هر صورت این دعا مشتمل بر صد بند است، و هر بندی مشتمل بر ده نام از نام های خداست که در آخر هر بند باید گفت:

سُبْحانَکَ یا لا اِلهَ

۱- {مستحب است که بر کفن ها شهادت به اسلام و ایمان نوشته شود} {مستحب است که بر کفن ها شهادت به اسلام و ایمان نوشته شود}

۲- {و هم چنین نوشتن قرآن و جوشن کبیر که دعای امان دادن است.}

اِلاّ اَنْتَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ خَلِّصْنا مِنَ النّارِ یا رَبِّ

و در کتاب «بلد الامین» آمده است که در آغاز هر بند «بسم اللّه» بگوید و در آخرش:

سُبْحانَکَ یـا لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ خَلِّصْـنا مِنَ النّارِ یا رَبِّ یا ذَاالْجَلالِ وَالْاِکْرامِ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۱)

و آن دُعا این است :

بِسم اللهِ الرَحمنِ الرَحیم

به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

(۱) اَللّهُمَّ اِنّی اَسْـئَلُکَ بِاسْـمِکَ یا اَللّهُ یا رَحْمنُ یا رَحیمُ یا کَریمُ یا مُقیمُ یا عَظیمُ یا قَدیمُ یا عَلیمُ یا حَلیمُ یا حَکیمُ سُـبْحانَکَ یا لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ خَلِّصْنا مِنَ النّارِ یا رَبِّ (۲)

(۲) یا سَیِّدَ السّاداتِ، یا مُجیبَ الدَّعَواتِ یا رافِعَ الدَّرَجاتِ یا وَلِیَّ الْحَسَناتِ یا غافِرَ الْخَطیئاَّتِ یا مُعْطِیَ الْمَسْئَلاتِ یا قابِلَ التَّوْباتِ یا سامِعَ الْاَصْواتِ یا عالِمَ الْخَفِیّاتِ یا دافِعَ الْبَلِیّاتِ (۳)

(۳) یـا خَیْرَالْغـافِرینَ یا خَیْرَ الْفاتِحینَ یا خَیْرَ النّاصِـرینَ یا خَیْرَ الْحاکِمینَ یا خَیْرَ الرّازِقینَ یا خَیْرَ الْوارِثینَ یا خَیْرَ الْحامِـدینَ یا خَیْرَ الذّاکِرینَ یا خَیْرَ الْمُنْزِلینَ یا خَیْرَ الْمُحْسِنینَ (۴)

(۴) یَـا مَنْ لَهُ الْعِزَّهُ وَ الْجَمَـالُ یَـا مَنْ لَهُ الْقُـدْرَهُ وَ الْکَمَـالُ یَـا مَنْ لَهُ الْمُلْکُ وَ الْجَلالُ یَا مَنْ هُوَ الْکَبِیرُ الْمُتَعَالِ یَا مُنْشِـئَ السَّحَابِ الثِّقَالِ یَا مَنْ هُوَ شَدِیـدُ الْمِحَالِ یَا مَنْ هُوَ سَـرِیعُ الْحِسَابِ یَا مَنْ هُوَ شَدِیـدُ الْعِقَابِ یَا مَنْ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ یَا مَنْ عِنْدَهُ أُمُّ الْکِتَابِ (۵)

(۵) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ یَا دَیَّانُ یَا بُرْهَانُ یَا سُلْطَانُ یَا رِضْوَانُ یَا غُفْرَانُ یَا سُبْحَانُ یَا مُسْتَعَانُ یَا ذَا الْمَنِّ وَ

۱- منزّهی تو ای که معبودی جز تو نیست، فریادرس فریادرس بر محّمد و خاندانش درود فرست و ما را ای پروردگار از آتش رهایی بخش، ای سرچشمه هیبت و کرامت، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- (۱) خدایا از تو خواستارم به نامت، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای گرامی، ای پایدار، ای بزرگ، ای دیرینه ای دانا، ای شکیبا، ای فرزانه، منزّهی تو ای که معبودی جز تو نیست، فریاد رس فریاد رس، ما را از آتش برهان ای پروردگار من.

۳- (۲) ای سرور سروران، ای برآورنده دعاها، ای بلندی بخش جایگاه ها، ای سرچشمه نیکی ها، ای درگذرنده از خطاها، ای عطابخش خواسته ها، ای پذیرنده توبه ها، ای شنونده نداها، ای دانای رازها، ای دور کننده بلاها

۴- (۳) ای بهترین آمرزگـاران، ای بهترین گشـایش گران ای بهترین یـاوران، ای بهترین داوران، ای بهترین روزی دهان، ای بهترین وارثان، ای بهترین ستایش گران ای بهترین یادآوران، ای بهترین عطابخشان، ای بهترین نیکوکاران،

۵- (۴) ای آن که شکوه و زیبایی تنها از آن اوست ای آن که توانایی و برازندگی تنها از آن اوست، ای آن که فرمانروایی و شوکت تنهـا از آن اوست، ای آنکه اوست بزرگ و برتر، ای پدیدآورنـده ابرهای پرباران، ای آن که نیرومنـد، و پرتوان است، ای آن که حسابرسـی چالاـک است، ای آن که کیفرش سـخت و شدیـد است، ای آن که پاداش نیک تنها نزد اوست، ای آن که دفرت هستی پیش روی اوست

الْبَيَانِ (۱)

(۶) يا مَنْ تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْ ءٍ لِعَظَمَتِهِ يا مَنِ اسْتَسْلَمَ كُلُّ شَيْ ءٍ لِقُدْرَتِهِ يا مَنْ ذَلَّ كُلُّ شَيْ ءٍ لِعِزَّتِهِ يا مَنْ خَضَعَ كُلُّ شَيْ ءٍ لِهَيْبَتِهِ يا مَنِ انْقَادَ كُلُّ شَيْ ءٍ مِنْ خَشْيَتِهِ يا مَنْ تَشَقَّقَتِ الْجِبَالُ مِنْ مَخَافَتِهِ يا مَنْ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ بِأَمْرِهِ يا مَنِ اسْتَقَرَّتِ الْأَرَضُونَ بِإِذْنِهِ يا مَنْ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ يا مَنْ لا يَعْتَدِى عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ (۲)

(۷) يَا غَافِرَ الْخَطَايَا يَا كَاشِفَ الْبَلايَا يَا مُنْتَهَى الرَّجَايَا يَا مُجْزِلَ الْعَطَايَا يَا وَاهِبَ الْهَدَايَا يَا رَازِقَ الْبَرَايَا يَا قَاضِىَ الْمَنَايَا يَا سَامِعَ الشَّكَايَا يَا بَاعِثَ الْبَرَايَا يَا مُطْلِقَ الْأُسَارَى (۳)

(۸) يَا ذَا الْحَمْدِ وَ الثَّنَاءِ يَا ذَا الْفَخْرِ وَ الْبَهَاءِ يَا ذَا الْمَجْدِ وَ السَّنَاءِ يَا ذَا الْعَهْدِ وَ الْوَفَاءِ يَا ذَا الْعَفْوِ وَ الرِّضَاءِ يَا ذَا الْمَنِّ وَ الْعَطَاءِ يَا ذَا الْفَصْلِ وَ الْقَضَاءِ يَا ذَا الْعِزِّ وَ الْبَقَاءِ يَا ذَا الْجُودِ وَ السَّخَاءِ يَا ذَا الْآلاءِ وَ النَّعْمَاءِ (۴)

(۹) اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا مَانِعُ يَا دَافِعُ يَا رَافِعُ يَا صَانِعُ يَا نَافِعُ يَا سَامِعُ يَا جَامِعُ يَا شَافِعُ يَا وَاسِعُ يَا مُوسِعُ (۵)

(۱۰) يَا صَانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ يَا خَالِقَ كُلِّ مَخْلُوقٍ يَا رَازِقَ كُلِّ مَرْزُوقٍ يَا مَالِكَ كُلِّ مَمْلُوكٍ يَا كَاشِفَ كُلِّ مَكْرُوبٍ يَا فَارِجَ كُلِّ مَهْمُومٍ يَا رَاحِمَ كُلِّ مَرْحُومٍ يَا نَاصِرَ كُلِّ مَخْذُولٍ يَا سَاتِرَ كُلِّ مَعْيُوبٍ يَا مَلْجَأَ كُلِّ مَطْرُودٍ (۶)

(۱۱) يَا عُدَّتِى عِنْدَ شِدَّتِى يَا رَجَائِى عِنْدَ مُصِيبَتِى يَا مُونِسِى عِنْدَ وَحْشَتِى يَا صَاحِبِى عِنْدَ غُرْبَتِى يَا وَلِيِّى عِنْدَ نِعْمَتِى يَا غِيَاثِى عِنْدَ كُرْبَتِى يَا دَلِيلِى عِنْدَ حَيْرَتِى يَا غَنَائِى عِنْدَ افْتِقَارِى يَا مَلْجَئِى

۱- (۵) خدایا! از تو خواستارم به نامت ای پرمهر، ای بخشایشگر، ای جزادهنده، ای روشنی خرد، ای فرمانروا، ای خشنودی، ای آمرزش، ای پاک، ای پشتوانه، ای صاحب نعمت و بیان

۲- (۶) ای آن که همه در برابر عظمتش فروتن، ای آن که همه در برابر قدرتش تسلیم، ای آن که همه در برابر عزّتش خوار، ای آن که همه در برابر هیبتش هراسان، ای آن که همه از ترسش فرمانبردار، ای آن که کوه ها از بیمش شکافته، ای آن که آسمان ها به امرش بر پا، ای آن که زمین ها به اجازه اش بر جا، ای آن که رعد به ستایشش تسبیح گو است، ای آن که بر اهل مملکتش ستم نمی کند

۳- (۷) ای درگذرنده از خطاها، ای برطرف کننده بلاها، ای اوج امیدواری ها، ای بسیاردهنده عطاها، ای بخشنده هدایا، ای روزی رسان آفریده ها، ای برآورنده آرزوها، ای شنوای گلایه ها، ای برانگیزنده بندگان، ای بندگشای دربندان

۴- (۸) ای صاحب سپاس و ستایش، ای صاحب فخر و زیبایی، ای صاحب بزرگواری و والایی، ای صاحب پیمان و وفا، ای صاحب گذشت و رضا، ای صاحب بخشش و عطاء، ای صاحب دادرسی و داوری، ای صاحب عزّت و بقا، ای صاحب کرم و بخشش، ای صاحب عطاها و نعمتها

۵- (۹) خدایا از تو خواستارم به نامت ای بازدارنده، ای دور کننده، ای بردارنده، ای سازنده، ای سودبخش، ای شنوا، ای

گرد آورنده، ای یاریگر، ای مهر گستر، ای وسعت بخش

۶- (۱۰) ای سازنـده هر ساخته، ای آفرینـنـده هر آفریده، ای روزی بخش هر روزی خوار، ای دارای هر دارایی، ای غم گسار هر غم زده، ای فرج بخش هر انـدوهگین، ای مهرورز بر هر مهرجو ای یـاور هر بی یـاور، ای پرده پوش هر کاستی، ای پناه هر رانده.

عِنْدَ ضْطِرَارِی یَا مُعِینِی عِنْدَ مَفْزَعِی (۱)

(۱۲) یَا عَلاَّمَ الْغُیُوبِ یَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ یَا سَتَّارَ الْعُیُوبِ یَا کَاشِفَ الْکُرُوبِ یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ یَا طَبِیبَ الْقُلُوبِ یَا مُنَوِّرَ الْقُلُوبِ یَا أَنِیسَ الْقُلُوبِ یَا مُفَرِّجَ الْهُمُومِ یَا مُنَفِّسَ الْغُمُومِ (۲)

(۱۳) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا جَلِیلُ یَا جَمِیلُ یَا وَکِیلُ یَا کَفِیلُ یَا دَلِیلُ یَا قَبِیلُ یَا مُدِیلُ یَا مُنِیلُ یَا مُقِیلُ یَا مُحِیلُ (۳)

(۱۴) یَا دَلِیلَ الْمُتَحَیِّرِینَ یَا غِیَاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ یَا صَرِیخَ الْمُسْتَصْرِخِینَ یَا جَارَ الْمُسْتَجِیرِینَ یَا أَمَانَ الْخَائِفِینَ یَا عَوْنَ الْمُؤْمِنِینَ یَا رَاحِمَ الْمَسَاکِینِ یَا مَلْجَأَ الْعَاصِینَ یَا غَافِرَ الْمُذْنِبِینَ یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ (۴)

(۱۵) یَا ذَا الْجُودِ وَ الْإِحْسَانِ یَا ذَا الْفَضْلِ وَ الامْتِنَانِ یَا ذَا الْأَمْنِ وَ الْأَمَانِ یَا ذَا الْقُدْسِ وَ السُّبْحَانِ یَا ذَا الْحِکْمَهِ وَ الْبَیَانِ یَا ذَا الرَّحْمَهِ وَ الرِّضْوَانِ یَا ذَا الْحُجَّهِ وَ الْبُرْهَانِ یَا ذَا الْعَظَمَهِ وَ السُّلْطَانِ یَا ذَا الرَّأْفَهِ وَ الْمُسْتَعَانِ یَا ذَا الْعَفْوِ وَ الْغُفْرَانِ (۵)

(۱۶) یَا مَنْ هُوَ رَبُّ کُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ هُوَ إِلَهُ کُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ هُوَ خَالِقُ کُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ هُوَ صَانِعُ کُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ هُوَ قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ هُوَ بَعْدَ کُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ هُوَ فَوْقَ کُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ هُوَ عَالِمٌ بِکُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ هُوَ قَادِرٌ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ هُوَ یَبْقَی وَ یَفْنَی کُلُّ شَیْ ءٍ (۶)

(۱۷) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا مُؤْمِنُ یَا مُهَیْمِنُ یَا مُکَوِّنُ یَا مُلَقِّنُ یَا مُبَیِّنُ یَا مُهَوِّنُ یَا مُمَکِّنُ یَا مُزَیِّنُ یَا مُعْلِنُ یَا مُقَسِّمُ (۷)

(۱۸) یَا مَنْ هُوَ

۱- (۱۱) ای توشه ام در سختی، ای امیدم در ناگواری، ای همدم در وحشت، ای همرهم در غربت ای سرپرستم در نعمت، ای فریادرسم در گرفتاری، ای رهنمایم در سرگردانی، ای توانگری ام در تنگدستی ای پناهم در دماندگی، ای مددرسانم در پریشانی

۲- (۱۲) ای دانای نهان ها، ای آمرزنده گناهان، ای پرده پوش عیب ها، ای غم گسار غم ها، ای دگرگون ساز دلها، ای پزشک قلبها، ای روشنی بخش دلها، ای همدم جان ها، ای گره گشای اندوه ها، ای گشایش گر دلتنگی ها

۳- (۱۳) خدایا! از تو درخواست می کنم به نامت ای والاـ ای زیبا، ای کارگشا، ای سرپرست، ای راهنما، ای پذیرا، ای گرداننده، ای عطابخش، ای درگذرنده، ای حال گردان

۴- (۱۴) ای رهنمای رهجویان، ای مددرس مددجویان، ای فریادرس فریادکنان، ای پناه پناهندگان، ای ایمنی بخش هراسندگان، ای یاور مؤمنان، ای مهرورز بر خاک نشستگان، ای پناه عصیان گران، ای آمرزنده گنهکاران، ای اجابت کننده دعای بیچارگان.

۵- (۱۵) ای صاحب جود و نیکی، ای صاحب بخش و عطا، ای صاحب امن و امان، ای صاحب قدس و پاکی، ای صاحب حکمت و بیان، ای صاحب رحمت و رضوان ای صاحب حجّت و برهان، ای صاحب عظمت و سلطان، ای صاحب مهر و ای

پشتیبان، ای صاحب گذشت و غفران

۶- (۱۶) ای آن که پروردگار همه اوست، ای آن که معبود همه، اوست، ای آن که آفریننـده همه، اوست ای آن که سازنـده همه، اوست، ای آن که پیش از همه بود، ای آن که بعـد از همه هست، ای آن که از هر چیز برتر است، ای آن که به همه چیز داناست، ای آن که بر هر چیز توانا است، ای آن که او همیشگی است و همه چیز رفتنی است.

۷- (۱۷) خـدایا! از تـو می خـواهم بـه نـامت ای ایمنی بخش، ای چیره بر همـه، ای هسـتی آفریـن، ای دلـبر، ای خردربـا، ای سادگی بخش، ای توان ده، ای زینت بخش، ای نمایانگر، ای پخش کن.

فِی مُلْکِهِ مُقِیمٌ یَا مَنْ هُوَ فِی سُلْطَانِهِ قَدِیمٌ یَا مَنْ هُوَ فِی جَلالِهِ عَظِیمٌ یَا مَنْ هُوَ عَلَی عِبَادِهِ رَحِیمٌ یَا مَنْ هُوَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلِیمٌ یَا مَنْ هُوَ بِمَنْ عَصَاهُ حَلِیمٌ یَا مَنْ هُوَ بِمَنْ رَجَاهُ کَرِیمٌ یَا مَنْ هُوَ فِی صُنْعِهِ حَکِیمٌ یَا مَنْ هُوَ فِی حِکْمَتِهِ لَطِیفٌ یَا مَنْ هُوَ فِی لُطْفِهِ قَدِیمٌ (۱)

(۱۹) یَا مَنْ لا یُرْجَی إِلا فَضْلُهُ یَا مَنْ لا یُسْأَلُ إِلا عَفْوُهُ یَا مَنْ لا یُنْظَرُ إِلا بِرُّهُ یَا مَنْ لا یُخَافُ إِلّا عَدْلُهُ یَا مَنْ لا یَدُومُ إِلّا مُلْکُهُ یَا مَنْ لا سُلْطَانَ إِلا سُلْطَانُهُ یَا مَنْ وَسِعَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ رَحْمَتُهُ یَا مَنْ سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ غَضَبَهُ یَا مَنْ أَحَاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عِلْمُهُ یَا مَنْ لَیْسَ أَحَدٌ مِثْلَهُ (۲)

(۲۰) یَا فَارِجَ الْهَمِّ یَا کَاشِفَ الْغَمِّ یَا غَافِرَ الذَّنْبِ یَا قَابِلَ التَّوْبِ یَاخَالِقَ الْخَلْقِ یَا صَادِقَ الْوَعْدِ یَا مُوفِیَ الْعَهْدِ یَا عَالِمَ السِّرِّ یَا فَالِقَ الْحَبِّ یَا رَازِقَ الْأَنَامِ (۳)

(۲۱) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا عَلِیُّ یَا وَفِیُّ یَا غَنِیُّ یَا مَلِیُّ یَا حَفِیُّ یَا رَضِیُّ یَا زَکِیُّ یَا بَدِیُّ یَا قَوِیُّ یَا وَلِیُّ (۴)

(۲۲) یَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِیلَ یَا مَنْ سَتَرَ الْقَبِیحَ یَا مَنْ لَمْ یُؤَاخِذْ بِالْجَرِیرَهِ یَا مَنْ لَمْ یَهْتِکِ السِّتْرَ یَا عَظِیمَ الْعَفْوِ یَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ یَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ یَا بَاسِطَ الْیَدَیْنِ بِالرَّحْمَهِ یَا صَاحِبَ کُلِّ نَجْوَی یَا مُنْتَهَی کُلِّ شَکْوَی (۵)

(۲۳) یَا ذَا النِّعْمَهِ السَّابِغَهِ یَا ذَا الرَّحْمَهِ الْوَاسِعَهِ یَا ذَا الْمِنَّهِ السَّابِقَهِ یَا ذَا الْحِکْمَهِ الْبَالِغَهِ یَا ذَا الْقُدْرَهِ الْکَامِلَهِ یَا ذَا الْحُجَّهِ الْقَاطِعَهِ یَا ذَا الْکَرَامَهِ الظَّاهِرَهِ یَا ذَا الْعِزَّهِ الدَّائِمَهِ یَا ذَا الْقُوَّهِ

۱- (۱۸) ای آن که در فرمانروایی اش پابرجاست ای آن که در پادشاهی اش دیرینه است، ای آن که در شکوهش بزرگ است، ای آن که بر بندگانش مهربان است، ای ای آن که به هرچیز داناست، ای آن که بر نافرمانان بردبار است، ای آن که بر امیدواران اکرام ورزد، ای آن که در آفرینش حکمت نماید، ای آن که در حکمتش مهر ورزد، ای آن که در مهرش دیرینه است.

۲- (۱۹) ای آن که جز به فضلش امید نیست، ای آن که جز عفوش خواهش نشود، ای آن که جز به نیکی اش چشم ندوزند، ای آن که جز از دادش نهراسند، ای آن که پایدار نماند جز فرمانروایی اش، ای آن که جز سلطنتش سلطنتی نیست، ای آن که رحمتش همه را فرا گرفته، ای آن که رحمتش بر خشمش پیشی گرفته، ای آن که دانشش همه را فرو گرفته، ای آن که هیچکس همانندش نیست.

۳- (۲۰) ای گشاینده اندوه، ای برطرف کننده غم، ای آمرزنده گناه، ای پذیرنده توبه، ای آفریننده آفریدگان، ای راست وعده، ای وفادار به پیمان، ای دانای راز نهان، ای شکافنده دانه، ای روزی دهنده بندگان.

۴- (۲۱) خدایا! از تو خواستارم به نامت ای والاء ای وفادار، ای توانگر، ای امان ده، ای پرمهر، ای خشنود، ای پاک، ای نمایان، ای پرتوان، ای فیض بخش.

۵- (۲۲) ای آن که زیبایی را پدیدار نمودی، ای آن که زشتی را پوشاندی ای آن که بر گناه سرزنش نکردی، ای آن که

پرده دری ننمودی، ای که گذشتت بزرگ، ای که نیکو درگذری، ای آمرزگانیت فراگیر، ای دستت به مهر گشوده، ای شنوای هر نجوی، ای سرانجام هر گلایه

الْمَتِينَهِ يَا ذَا الْعَظَمَهِ الْمَنِيعَهِ (۱)

(۲۴) يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ يَا جَاعِلَ الظُّلُمَاتِ يَا رَاحِمَ الْعَبَرَاتِ يَا مُقِيلَ الْعَثَرَاتِ يَا سَاتِرَ الْعَوْرَاتِ يَا مُحْيِيَ الْأَمْوَاتِ يَا مُنْزِلَ الْآيَاتِ يَا مُضَعِّفَ الْحَسَنَاتِ يَا مَاحِيَ السَّيِّئَاتِ يَا شَدِيدَ النَّقِمَاتِ (۲)

(۲۵) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا مُصَوِّرُ يَا مُقَدِّرُ يَا مُدَبِّرُ يَا مُطَهِّرُ يَا مُنَوِّرُ يَا مُيَسِّرُ يَا مُبَشِّرُ يَا مُنْذِرُ يَا مُقَدِّمُ يَا مُؤَخِّرُ (۳)

(۲۶) يَا رَبَّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الشَّهْرِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ يَا رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الْحِلِّ وَ الْحَرَامِ يَا رَبَّ النُّورِ وَ الظَّلامِ يَا رَبَّ التَّحِيَّهِ وَ السَّلامِ يَا رَبَّ الْقُدْرَهِ فِي الْأَنَامِ (۴)

(۲۷) يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ يَا أَعْدَلَ الْعَادِلِينَ يَا أَصْدَقَ الصَّادِقِينَ يَا أَطْهَرَ الطَّاهِرِينَ يَا أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ يَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاظِرِينَ يَا أَشْفَعَ الشَّافِعِينَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ (۵)

(۲۸) يَا عِمَادَ مَنْ لا عِمَادَ لَهُ يَا سَنَدَ مَنْ لا سَنَدَ لَهُ يَا ذُخْرَ مَنْ لا ذُخْرَ لَهُ يَا حِرْزَ مَنْ لا حِرْزَ لَهُ يَا غِيَاثَ مَنْ لا غِيَاثَ لَهُ يَا فَخْرَ مَنْ لا فَخْرَ لَهُ يَا عِزَّ مَنْ لا عِزَّ لَهُ يَا مُعِينَ مَنْ لا مُعِينَ لَهُ يَا أَنِيسَ مَنْ لا أَنِيسَ لَهُ يَا أَمَانَ مَنْ لا أَمَانَ لَهُ (۶)

(۲۹) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا عَاصِمُ يَا قَائِمُ يَا دَائِمُ يَا رَاحِمُ يَا سَالِمُ يَا حَاكِمُ يَا عَالِمُ يَا قَاسِمُ يَا قَابِضُ يَا بَاسِطُ (۷)

(۳۰) يَا عَاصِمَ مَنِ اسْتَعْصَمَهُ يَا رَاحِمَ مَنِ اسْتَرْحَمَهُ يَا غَافِرَ مَنِ اسْتَغْفَرَهُ يَا نَاصِرَ مَنِ اسْتَنْصَرَهُ يَا حَافِظَ مَنِ اسْتَحْفَظَهُ يَا مُكْرِمَ مَنِ

۱- (۲۳) ای دارای نعمت فراوان، ای دارای رحمت فراگیر، ای دارای بخشش آغازین، ای دارای حکمت رسا، ای دارای نیروی برازنده، ای دارای برهان قطعی، ای دارای کرامت هویدا، ای دارای عزّت پایدار، ای دارای توان استوار، ای دارای عظمت بلندپایه.

۲- (۲۴) ای پدیدآورنده آسمان ها ای برنهنده تاریکی ها، ای رحم کننده اشک های ریزان، ای درگذرنده از لغزش ها، ای پوشنده زشتی ها، ای زندگی بخش مردگان، ای فرودآور آیات، ای دوچندان کن خوبی ها، ای ناپدید کننده بدی ها، ای سخت شکنجه.

۳- (۲۵) خدایا! از تو درخواست می کنم به نامت ای صورتگر، ای سنجیده کار، ای گرداننده، ای پاک کننده، ای روشنی بخش، ای ساده ساز، ای مژده ده، ای بیم ده، ای پیش آور، ای پس آور.

۴- (۲۶) ای پروردگار خانه محترم، ای پرودگار ماه محترم، ای پرودگار شهر محترم، ای پروردگار رکن و مقام، ای پروردگار مشعر الحرام، ای پروردگار مسجد الحرام، ای پروردگار حلال و حرام، ای پروردگار روشنی و تاریکی، ای پروردگار تحیّت و سلام، ای پرورنده نیرو در مردمان.

۵- (۲۷) ای داورترین داوران، ای دادگرترین دادگران، ای راستگوترین راستگویان، ای پاکترین پاکان، ای بهترین آفرینندگان، ای چابک ترین حسابگران، ای شنواترین شنوندگان، ای بیناترین بینندگان، ای یاورترین یاوران، ای گرامی ترین

گرامیان.

۶- (۲۸) ای تکیه گاه آن که تکیه گاه نـدارد، ای پشتیبان آن که پشتیبانی نـدارد، ای انـدوخته آن که انـدوخته ای ندارد ای پناه آن که پناهی نـدارد، ای فریادرس آن که فریادرسی ندارد، ای افتخار آن که افتخاری ندارد، ای عزّت آن که عزّتی ندارد ای مدد رسان آن که مددی ندارد، ای همدم آن که همدمی ندارد، ای ایمنی بخش آن که ایمنی ندارد

۷- (۲۹) خـدایا! از تو میخواهم به نامت ای نگهـدار، ای پایدار، ای پاینده، ای مهرورز، ای سـلامتی بخش، ای داور، ای دانا، ای بخش کن، ای بازگیر، ای فراخی بخش.

اسْتَكْرَمَهُ يَا مُرْشِدَ مَنِ اسْتَرْشَدَهُ يَا صَرِيخَ مَنِ اسْتَصْرَخَهُ يَا مُعِينَ مَنِ اسْتَعَانَهُ يَا مُغِيثَ مَنِ اسْتَغَاثَهُ (۱)

(۳۱) يَا عَزِيزاً لا يُضَامُ يَا لَطِيفاً لا يُرَامُ يَا قَيُّوماً لا يَنَامُ يَا دَائِماً لا يَفُوتُ يَا حَيّا لا يَمُوتُ يَا مَلِكا لا يَزُولُ يَا بَاقِيا لا يَفْنَى يَا عَالِماً لا يَجْهَلُ يَا صَمَداً لا يُطْعَمُ يَا قَوِيّاً لا يَضْعُفُ (۲)

(۳۲) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا أَحَدُ یَا وَاحِدُ یَا شَاهِدُ یَا مَاجِدُ یَا حَامِدُ یَا رَاشِدُ یَا بَاعِثُ یَا وَارِثُ یَا ضَارُّ یَا نَافِعُ (۳)

(۳۳) یَا أَعْظَمَ مِنْ کُلِّ عَظِیمٍ یَا أَکْرَمَ مِنْ کُلِّ کَرِیمٍ یَا أَرْحَمَ مِنْ کُلِّ رَحِیمٍ یَا أَعْلَمَ مِنْ کُلِّ عَلِیمٍ یَا أَحْکَمَ مِنْ کُلِّ حَکِیمٍ یَا أَقْدَمَ مِنْ کُلِّ قَدِیمٍ یَا أَکْبَرَ مِنْ کُلِّ کَبِیرٍ یَا أَلْطَفَ مِنْ کُلِّ لَطِیفٍ یَا أَجَلَّ مِنْ کُلِّ جَلِیلٍ یَا أَعَزَّ مِنْ کُلِّ عَزِیزٍ (۴)

(۳۴) یَا کَرِیمَ الصَّفْحِ یَا عَظِیمَ الْمَنِّ یَا کَثِیرَ الْخَیْرِ یَا قَدِیمَ الْفَضْلِ یَا دَائِمَ اللُّطْفِ یَا لَطِیفَ الصُّنْعِ یَا مُنَفِّسَ الْکَرْبِ یَا کَاشِفَ الضُّرِّ یَا مَالِکَ الْمُلْکِ یَا قَاضِیَ الْحَقِّ (۵)

(۳۵) یَا مَنْ هُوَ فِی عَهْدِهِ وَفِیٌّ یَا مَنْ هُوَ فِی وَفَائِهِ قَوِیٌّ یَا مَنْ هُوَ فِی قُوَّتِهِ عَلِیٌّ یَا مَنْ هُوَ فِی عُلُوِّهِ قَرِیبٌ یَا مَنْ هُوَ فِی قُرْبِهِ لَطِیفٌ یَا مَنْ هُوَ فِی لُطْفِهِ شَرِیفٌ یَا مَنْ هُوَ فِی شَرَفِهِ عَزِیزٌ یَا مَنْ هُوَ فِی عِزِّهِ عَظِیمٌ یَا مَنْ هُوَ فِی عَظَمَتِهِ مَجِیدٌ یَا مَنْ هُوَ فِی مَجْدِهِ حَمِیدٌ (۶)

(۳۶) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا کَافِی یَا شَافِی یَا وَافِی یَا مُعَافِی یَا هَادِی یَا دَاعِی یَا قَاضِی یَا رَاضِی یَا عَالِی

۱- (۳۰) ای نگهدار آن که از او نگهداری جوید، ای مهربان بر آن که از او مهر جوید، ای آمرزنده آن که از او آمرزش خواهد ای یاور آن که از او یاری طلبد، ای حافظ آن که از او حفاظت خواهد، ای اکرام کننده آن که از او اکرام خواهد، ای راهنمای آن که از او راهنمایی جوید، ای دادرس آن که از او دادرسی خواهد، ای مددیار آن که از او مدد جوید، ای فریادرس آن که از او فریادرسی خواهد

۲- (۳۱) ای عزیزی که خوار نگردد، ای لطیفی که دست اندازی نشود، ای پایداری که خوا او را درنیابد، ای پاینده ای که فنا نپذیرد، ای زنده ای که نمی میرد، ای پادشاهی که از بین نمی رود، ای همیشگی که فانی نمی شود، ای دانایی که نادانی ندارد، ای بی نیازی که خوراک نخواهد، ای توانایی که ناتوان نمیگردد

۳- خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای یکتا، ای یگانه، ای گواه، ای بزرگوار، ای ستایش پذیر، ای راهنما ای برانگیزنده، ای میراث برنده، ای زیان رسان، ای سودبخش

۴- (۳۳) ای بزرگ تر از هر بزرگ، ای کریم تر از هر کریم، ای مهربان تر از هر مهربان، ای داناتر از هر دانا، ای فرزانه تر از هر فرزانه، ای دیرینه از هر دیرینه، ای بزرگ تر از هر بزرگ، ای لطیف تر از هر لطیف، ای باشکوه تر از هر باشکوه، ای عزیزتر از هر عزیز.

۵- (۳۴) ای گذشت کریمانه، ای نعمت بزرگ، ای خیرت بسیار، ای فضلت دیرینه، ای لطفت همیشگی، ای ضنعت چشم

نواز، ای گره گشای گرفتاری، ای بردارنده زیان، ای پادشاه هستی، ای داور بر حق،

۶- (۳۵) ای آن که در پیمـانش وفادار است، ای آن که در وفاداری اش پایـدار است، ای آن که در پایـداریاش والاست، ای آن که در والا-یی اش نزدیـک است، ای آن که در نزدیکی اش با نرمی است، ای آن که در نرمیاش شـریف است، ای آن که در شـرفش بـا عزّت است، ای آن کـه در عزّتش بزرگ است، ای آن کـه در بزرگی اش شـکوه منـد اسـت، ای آن کـه در شکوهش ستوده است.

يَا بَاقِی (۱)

(۳۷) يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ خَاضِعٌ لَهُ يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ خَاشِعٌ لَهُ يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ كَائِنٌ لَهُ يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ مَوْجُودٌ بِهِ يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ مُنِيبٌ إِلَيْهِ يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ خَائِفٌ مِنْهُ يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ قَائِمٌ بِهِ يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ صَائِرٌ إِلَيْهِ يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ هَالِكٌ إِلا وَجْهَهُ (۲)

(۳۸) يَا مَنْ لامَفَرَّ إِلا إِلَيْهِ يَا مَنْ لا مَفْزَعَ إِلا إِلَيْهِ يَا مَنْ لا مَقْصَدَ إِلَّا إِلَيْهِ يَا مَنْ لا مَنْجی مِنْهُ إِلَّا إِلَيْهِ يَا مَنْ لا يُرْغَبُ إِلَّا إِلَيْهِ يَا مَنْ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلَّا بِهِ يَا مَنْ لا يُسْتَعَانُ إِلَّا بِهِ يَا مَنْ لا يُتَوَكَّلُ إِلَّا عَلَيْهِ يَا مَنْ لا يُرْجی إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لا يُعْبَدُ إِلَّا هُوَ (۳)

(۳۹) يَا خَيْرَ الْمَرْهُوبِينَ يَا خَيْرَ الْمَرْغُوبِينَ يَا خَيْرَ الْمَطْلُوبِينَ يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ يَا خَيْرَ الْمَقْصُودِينَ يَا خَيْرَ الْمَذْكُورِينَ يَا خَيْرَ الْمَشْكُورِينَ يَا خَيْرَ الْمَحْبُوبِينَ يَا خَيْرَ الْمَدْعُوِّينَ يَا خَيْرَ الْمُسْتَأْنِسِينَ (۴)

(۴۰) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا غَافِرُ يَا سَاتِرُ يَا قَادِرُ يَا قَاهِرُ يَا فَاطِرُ يَا كَاسِرُ يَا جَابِرُ يَا ذَاكِرُ يَا نَاظِرُ يَا نَاصِرُ (۵)

(۴۱) يَا مَنْ خَلَقَ فَسَوَّی يَا مَنْ قَدَّرَ فَهَدَی يَا مَنْ يَكْشِفُ الْبَلْوَی يَا مَنْ يَسْمَعُ النَّجْوَی يَا مَنْ يُنْقِذُ الْغَرْقَی يَا مَنْ يُنْجِی الْهَلْكَی يَا مَنْ يَشْفِی الْمَرْضَی يَا مَنْ أَضْحَكَ وَ أَبْكَی يَا مَنْ أَمَاتَ وَ أَحْيَا يَا مَنْ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَی (۶)

(۴۲) يَا مَنْ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ سَبِيلُهُ يَا

ص: ۱۴۰

۱- (۳۶) خدايا! از تو درخواست ميكنم به نامت ای بسنده، ای درمان بخش، ای وفادار، ای تندرستی ده ای راهنما، ای به نيكی خوان، ای داور، ای خشنود، ای بلندمرتبه، ای ماندگار.

۲- (۳۷) ای آن كه هرچيز برايش فروتن است، ای آن كه هر چيز از او هراسان است، ای آن كه هستی هرچيز از او است، ای آن كه هرچيز به او پديدار است، ای آن كه هرچيز به سوی او بازگشت كند، ای آن كه هرچيز از او ترسان است، ای آن كه هرچيز به او بر پاست، ای آن كه هر چيز به سوی او دگرگون می شود، ای آن كه هر چيز به ستايش او تسبيح گو است، ای آن كه هرچيز جز جلوه اش نابود است

۳- (۳۸) ای آن كه گريزگاهی نيست جز به بارگاهش، ای آن كه پناهی جز به درگاهش نيست، ای آن كه مقصدی جز به سوی او نيست، ای آن كه از خشمش رهای نيست جز به مهرش، ای آن كه جز به سوی او ميلی نيست، ای آن كه جنبش و نيرويی نيست جز به او، ای آن كه جز از او مدد نجويند، ای آن كه جز بر او توكّل نشود، ای آن كه جز به او اميدی نيست، ای آن كه جز او پرستيده نشود.

۴- (۳۹) ای بهترين هراس ان گيزان، ای بهترين شوق آفرينان، ای بهترين جوياشدگان، ای بهترين پاسخ دهان، ای بهترين قصد شدگان ای بهترين يادشدگان، ای بهترين ستودگان، ای بهترين دلبران، ای بهترين خواندگان، ای بهترين همدمان.

۵- (۴۰) خدايا! از تو خواستارم به نامت ای آمرزگار، ای پرده پوش، ای توانا، ای چيره، ای آفريننده ای شكننده، ای شكسته

بند، ای یادآور، ای بینا، ای یاور.

۶- (۴۱) ای آن که آفرید پس متناسب نمود، ای آن که اندازه نهاد پس رهنمون شد ای آن که بلا را برگیرد، ای آن که زمزمه نهان را بشنود، ای آن که غرق شدگان را برهاند، ای آن که از نابودی رهایی بخشد، ای آن که بیماران را شفا دهد. ای آن که خنداند و گریاند، ای آن که میراند و زنده کند، ای آن که دوگونه مرد و زن آفرید.

مَنْ فِی الْآفَاقِ آیَاتُهُ یَا مَنْ فِی الْآیَاتِ بُرْهَانُهُ یَا مَنْ فِی الْمَمَاتِ قُدْرَتُهُ یَا مَنْ فِی الْقُبُورِ عِبْرَتُهُ یَا مَنْ فِی الْقِیَامَهِ مُلْکُهُ یَا مَنْ فِی الْحِسَابِ هَیْبَتُهُ یَا مَنْ فِی الْمِیزَانِ قَضَاؤُهُ یَا مَنْ فِی الْجَنَّهِ ثَوَابُهُ یَا مَنْ فِی النَّارِ عِقَابُهُ (۱)

(۴۳) یَا مَنْ إِلَیْهِ یَهْرُبُ الْخَائِفُونَ یَا مَنْ إِلَیْهِ یَفْزَعُ الْمُذْنِبُونَ یَا مَنْ إِلَیْهِ یَقْصِدُ الْمُنِیبُونَ یَا مَنْ إِلَیْهِ یَرْغَبُ الزَّاهِدُونَ یَا مَنْ إِلَیْهِ یَلْجَأُ الْمُتَحَیِّرُونَ یَا مَنْ بِهِ یَسْتَأْنِسُ الْمُرِیدُونَ یَا مَنْ بِهِ یَفْتَخِرُ الْمُحِبُّونَ یَا مَنْ فِی عَفْوِهِ یَطْمَعُ الْخَاطِئُونَ یَا مَنْ إِلَیْهِ یَسْکُنُ الْمُوقِنُونَ یَا مَنْ عَلَیْهِ یَتَوَکَّلُ الْمُتَوَکِّلُونَ (۲)

(۴۴) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا حَبِیبُ یَا طَبِیبُ یَا قَرِیبُ یَا رَقِیبُ یَا حَسِیبُ یَا مَهِیبُ [مُهِیبُ] یَا مُثِیبُ یَا مُجِیبُ یَا خَبِیرُ یَا بَصِیرُ (۳)

(۴۵) یَا أَقْرَبَ مِنْ کُلِّ قَرِیبٍ یَا أَحَبَّ مِنْ کُلِّ حَبِیبٍ یَا أَبْصَرَ مِنْ کُلِّ بَصِیرٍ یَا أَخْبَرَ مِنْ کُلِّ خَبِیرٍ یَا أَشْرَفَ مِنْ کُلِّ شَرِیفٍ یَا أَرْفَعَ مِنْ کُلِّ رَفِیعٍ یَا أَقْوَی مِنْ کُلِّ قَوِیٍّ یَا أَغْنَی مِنْ کُلِّ غَنِیٍّ یَا أَجْوَدَ مِنْ کُلِّ جَوَادٍ یَا أَرْأَفَ مِنْ کُلِّ رَءُوفٍ (۴)

(۴۶) یَا غَالِبا غَیْرَ مَغْلُوبٍ یَا صَانِعا غَیْرَ مَصْنُوعٍ یَا خَالِقا غَیْرَ مَخْلُوقٍ یَا مَالِکاً غَیْرَ مَمْلُوکٍ یَا قَاهِراً غَیْرَ مَقْهُورٍ یَا رَافِعاً غَیْرَ مَرْفُوعٍ یَا حَافِظاً غَیْرَ مَحْفُوظٍ یَا نَاصِراً غَیْرَ مَنْصُورٍ یَا شَاهِداً غَیْرَ غَائِبٍ یَا قَرِیباً غَیْرَ بَعِیدٍ (۵)

(۴۷) یَا نُورَ النُّورِ یَا مُنَوِّرَ النُّورِ یَا خَالِقَ النُّورِ یَا مُدَبِّرَ النُّورِ یَا مُقَدِّرَ النُّورِ یَا نُورَ کُلِّ نُورٍ یَا نُورا قَبْلَ کُلِّ نُورٍ یَا نُورا بَعْدَ کُلِّ نُورٍ یَا نُورا فَوْقَ کُلِّ نُورٍ

۱- (۴۲) ای آن که در خشکی و دریـا راه اوست، ای آن که در کرانه هـای هستی نشـانه هـای اوست، ای آن که در نشـانه هایش برهان روشن اوست، ای آن که در مرگ آفریـدگان قدرت نمایی اوست، ای آن که در قبرها پندآموزی اوست، ای آن که در رستاخیز فرمانروایی بی حدّ اوست، ای آن که در حسابرسی اعمال شکوه اوست، ای آن که در سنجش کردارها داوری اوست، ای آن که در بهشت پاداش اوست، ای آن که در دوزخ کیفر اوست

۲- (۴۳) ای آن که هراسـندگان به درگاه او گریزنـد، ای آن که گنهکاران به سوی او پناه برند، ای آن که پشـیمانان آهنگ او کننـد، ای آن که پارسایان به او میل نماینـد، ای آن که سرگشـتگان به او پناه برنـد، ای آن که ارادتمندان به او انس گیرند، ای آن که شـیفتگان به او افتخـار کننـد، ای آن که خطاکاران در عفوش طمع ورزنـد، ای آن که یقین یافتگان به سوی او آرام گیرند، ای آن که توکّل کنندگان بر او توکّل کنند.

۳- (۴۴) خـدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای دوست داشـتنی، ای شـفابخش، ای نزدیک، ای دیـده بان، ای حسابرس، ای هراس انگیز، ای پاداش ده، ای اجابت کننده، ای آگاه ای بینا.

۴- (۴۵) ای نزدیک تر از هر نزدیک، ای محبوب تر از هر محبوب، ای بیناتر از هر بینا، ای آگاه تر از هر آگاه، ای شریف تر از هر شریف، ای برتر از هر بلند، ای تواناتر از هر توانا، ای توانگرتر از هر توانگر، ای بخشـنده تر از هر بخشنده، ای مهربان تر از هر مهربان

۵- (۴۶) ای چیره شکست ناپذیر، ای سازنده ناساخته، ای آفریننه نا آفریده، ای مالك ما مملوك، ای چیره چیره گی ناپذیر، ای بلندی بخش بلندی ناپذیر، ای نگهدار بی نگهدار، ای یاری کننده یاری نشده، ای گواه همیشه حاضر، ای نزدیک دوری ناپذیر

یَا نُورا لَیْسَ کَمِثْلِهِ نُورٌ (۱)

(۴۸) یَا مَنْ عَطَاؤُهُ شَرِیفٌ یَا مَنْ فِعْلُهُ لَطِیفٌ یَا مَنْ لُطْفُهُ مُقِیمٌ یَا مَنْ إِحْسَانُهُ قَدِیمٌ یَا مَنْ قَوْلُهُ حَقٌّ یَا مَنْ وَعْدُهُ صِدْقٌ یَا مَنْ عَفْوُهُ فَضْلٌ یَا مَنْ عَذَابُهُ عَدْلٌ یَا مَنْ ذِکْرُهُ حُلْوٌ یَا مَنْ فَضْلُهُ عَمِیمٌ (۲)

(۴۹) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا مُسَهِّلُ یَا مُفَصِّلُ یَا مُبَدِّلُ یَا مُذَلِّلُ یَا مُنَزِّلُ یَا مُنَوِّلُ یَا مُفْضِلُ یَا مُجْزِلُ یَا مُمْهِلُ یَا مُجْمِلُ (۳)

(۵۰) یَا مَنْ یَرَى وَ لا یُرَى یَا مَنْ یَخْلُقُ وَ لا یُخْلَقُ یَا مَنْ یَهْدِی وَ لا یُهْدَى یَا مَنْ یُحْیِی وَ لا یُحْیَى یَا مَنْ یَسْأَلُ وَ لا یُسْأَلُ یَا مَنْ یُطْعِمُ وَ لا یُطْعَمُ یَا مَنْ یُجِیرُ وَ لا یُجَارُ عَلَیْهِ یَا مَنْ یَقْضِی وَ لا یُقْضَى عَلَیْهِ یَا مَنْ یَحْکُمُ وَ لا یُحْکَمُ عَلَیْهِ یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُوا أَحَدٌ (۴)

(۵۱) یَا نِعْمَ الْحَسِیبُ یَا نِعْمَ الطَّبِیبُ یَا نِعْمَ الرَّقِیبُ یَا نِعْمَ الْقَرِیبُ یَا نِعْمَ الْمُجِیبُ یَا نِعْمَ الْحَبِیبُ یَا نِعْمَ الْکَفِیلُ یَا نِعْمَ الْوَکِیلُ یَا نِعْمَ الْمَوْلَى یَا نِعْمَ النَّصِیرُ (۵)

(۵۲) یَا سُرُورَ الْعَارِفِینَ یَا مُنَى الْمُحِبِّینَ یَا أَنِیسَ الْمُرِیدِینَ یَا حَبِیبَ التَّوَّابِینَ یَا رَازِقَ الْمُقِلِّینَ یَا رَجَاءَ الْمُذْنِبِینَ یَا قُرَّةَ عَیْنِ الْعَابِدِینَ یَا مُنَفِّسَ عَنِ الْمَکْرُوبِینَ یَا مُفَرِّجَ عَنِ الْمَغْمُومِینَ یَا إِلَهَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ (۶)

(۵۳) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا رَبَّنَا یَا إِلَهَنَا یَا سَیِّدَنَا یَا مَوْلانَا یَا نَاصِرَنَا یَا حَافِظَنَا یَا دَلِیلَنَا یَا مُعِینَنَا یَا حَبِیبَنَا یَا طَبِیبَنَا (۷)

(۵۴) یَا رَبَّ النَّبِیِّینَ وَ الْأَبْرَارِ یَا رَبَّ الصِّدِّیقِینَ وَ الْأَخْیَارِ یَا رَبَّ الْجَنَّهِ

۱- (۴۷) ای روشنی نور، ای روشنی بخش نور ای آفریننده نور، ای گرداننده نور، ای به اندازه ساز نور، ای روشنی هر نور، ای روشنایی پیش از هر نور، ای روشنایی پس از هر نور، ای روشنایی بر فراز هر نور، ای نوری که همانندش نوری نیست

۲- (۴۸) ای آن که عطایش چشمگیر است، ای آن که کارش چشم نواز است، ای آن که نوازشش پایدار است، ای آن که نیکی اش دیرینه است، ای آن که سخنش حق است ای آن که وعده اش راست است، ای آن که گذشتش فراتر از شایستگی است، ای آن که کیفرش داد است، ای آن که یادش شیرین است، ای آن که عطایش همگانی است.

۳- (۴۹) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای آسان ساز، ای جداییبخش، ای دگرگون ساز، ای هموار کن، ای فرودآور، ای عطابخش، ای فزون ده، ای بسیاربخش، ای امان ده، ای زیباییآفرین

۴- (۵۰) ای آن که بینده و دیده نشود، ای آن که بیافریده و آفریده نشود، ای آن که راهنمایی کند و راهنمایی نشود، ای آن که زنده کند و زنده اش نکنند، ای آن که پرسد و پرسیده نشود، ای آن که خوراند و خوراک نخواهد، ای آن که پناهد دهد و پناه نجوید، ای آن که داوری کند و بر او داوری نشود، ای آن که فرمان دهد و فرمانش ندهند، ای آن که نزاده، و زاده نشده، و برای او همتایی نبوده است.

۵- (۵۱) ای که چه خوش حسابگری، ای که چه خوش طبیبی، ای که چه خوش همراهی، ای که چه خوش نزدیکی، ای که

چه خوش پاسخ دهی، ای که چه خوش دلبری، ای که چه خوش سرپناهی، ای که چه خوش کارگشایی، ای که چه خوش مولایی، ای که چه خوش یاوری

۶- (۵۲) ای شادی عارفان، ای آرزوی شیفتگان، ای همدم مریدان، ای محبوب توبه کاران، ای روزی دهنده بی چیزان، ای امید گنهکاران، ای نور چشم عبادت کنندگان، ای گشاینده اندوه دلگیران، ای غم گسار غم زدگان، ای معبود گذشتگان و آیندگان.

۷- (۵۳) خدایا! من از تو درخواست میکنم به نامت ای پروردگار ما، ای معبود ما، ای سرور ما ای مولای ما، ای یاور ما، ای نگهدار ما، ای راهنمای ما، ای مددرسان ما، ای محبوب ما، ای طبیب ما،

وَ النَّارِ یَا رَبَّ الصِّغَارِ وَ الْکِبَارِ یَا رَبَّ الْحُبُوبِ وَ الثِّمَارِ یَا رَبَّ الْأَنْهَارِ وَ الْأَشْجَارِ یَا رَبَّ الصَّحَارِی وَ الْقِفَارِ یَا رَبَّ الْبَرَارِی وَ الْبِحَارِ یَا رَبَّ اللَّیْلِ وَ النَّهَارِ یَا رَبَّ الْأَعْلانِ وَ الْأَسْرَارِ (۱)

(۵۵) یَا مَنْ نَفَذَ فِی کُلِّ شَیْ ءٍ أَمْرُهُ یَا مَنْ لَحِقَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عِلْمُهُ یَا مَنْ بَلَغَتْ إِلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قُدْرَتُهُ یَا مَنْ لا تُحْصِی الْعِبَادُ نِعَمَهُ یَا مَنْ لا تَبْلُغُ الْخَلائِقُ شُکْرَهُ یَا مَنْ لا تُدْرِکُ الْأَفْهَامُ جَلالَهُ یَا مَنْ لا تَنَالُ الْأَوْهَامُ کُنْهَهُ یَا مَنِ الْعَظَمَهُ وَ الْکِبْرِیَاءُ رِدَاؤُهُ یَا مَنْ لا تَرُدُّ الْعِبَادُ قَضَاءَهُ یَا مَنْ لا مُلْکَ إِلا مُلْکُهُ یَا مَنْ لا عَطَاءَ إِلا عَطَاؤُهُ (۲)

(۵۶) یَا مَنْ لَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَی یَا مَنْ لَهُ الصِّفَاتُ الْعُلْیَا یَا مَنْ لَهُ الْآخِرَهُ وَ الْأُولَی یَا مَنْ لَهُ الْجَنَّهُ الْمَأْوَی یَا مَنْ لَهُ الْآیَاتُ الْکُبْرَی یَا مَنْ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی یَا مَنْ لَهُ الْحُکْمُ وَ الْقَضَاءُ یَا مَنْ لَهُ الْهَوَاءُ وَ الْفَضَاءُ یَا مَنْ لَهُ الْعَرْشُ وَ الثَّرَی یَا مَنْ لَهُ السَّمَاوَاتُ الْعُلَی (۳)

(۵۷) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا عَفُوُّ یَا غَفُورُ یَا صَبُورُ یَا شَکُورُ یَا رَءُوفُ یَا عَطُوفُ یَا مَسْئُولُ یَا وَدُودُ یَا سُبُّوحُ یَا قُدُّوسُ (۴)

(۵۸) یَا مَنْ فِی السَّمَاءِ عَظَمَتُهُ یَا مَنْ فِی الْأَرْضِ آیَاتُهُ یَا مَنْ فِی کُلِّ شَیْ ءٍ دَلائِلُهُ یَا مَنْ فِی الْبِحَارِ عَجَائِبُهُ یَا مَنْ فِی الْجِبَالِ خَزَائِنُهُ یَا مَنْ یَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ یُعِیدُهُ یَا مَنْ إِلَیْهِ یَرْجِعُ الْأَمْرُ کُلُّهُ یَا مَنْ أَظْهَرَ فِی کُلِّ شَیْ ءٍ لُطْفَهُ یَا مَنْ أَحْسَنَ کُلَّ شَیْ ءٍ خَلَقَهُ یَا مَنْ تَصَرَّفَ فِی الْخَلائِقِ قُدْرَتُهُ (۵)

ص: ۱۴۳

۱- (۵۴) ای پروردگار پیامبران و نیکان، ای پروردگار صدّیقان و خوبان، ای پروردگار بهشت و دوزخ، ای پروردگار خردسالان و بزرگسالان، ای پروردگار دانه ها و میوه ها، ای پروردگار نهرها و درختان، ای پروردگار دشت ها و بیشه ها، ای پروردگار خشیکی ها و دریاها، ای پروردگار شب و روز، ای پروردگار آشکارها و نهان ها

۲- (۵۵) ای آن که فرمانش در هرچیز نفوذ یافته، ای آن که دانشش به هر چیز رسیده، ای آن که قدرتش هر چیز را دربر گرفته، ای آن که بندگان از شمردن نعمت هایش ناتوانند، ای آن که آفریدگان به سپاسش نرسند، ای آن که فهم ها بزرگی اش را درنیابند، ای آن که پندارها به ژرفای هستی اش نرسند، ای آن که بزرگی و بزرگ منشی پوشش اوست، ای که بندگان توان برگرداندن حکمش را ندارند، ای آن که فرمانروایی جز فرمانروایی او نیست، ای آن که عطایی جز عطای او نیست

۳- (۵۶) ای آن که نمونه اعلی از آن اوست، ای آن که صفات برتر برای اوست، ای آن که سرانجام و سرآغاز از آن اوست، ای آن که بهشت آسایش از آن اوست، ای آن که نشانه های بزرگ تر از آن اوست، ای آن که نام های نیکوتر از آن اوست، ای آن که فرمان و داوری از آن اوست، ای آن هوا و فضا از آن اوست، ای آن که عرش و فرش از آن اوست، ای آن که آسمانهای برافراشته از آن اوست.

۴- (۵۷) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای درگذرنده، ای آمرزنده، ای شکیبا، ای ستایش پذیر، ای مهربان، ای مهرورز، ای خواسته، ای دوست، ای پاک، ای منزّه.

۵- (۵۸) ای آن که بزرگی اش در آسمان است، ای آن که نشانه هایش در زمین است، ای آن که دلایلش در هرچیز است، ای آن که شگفتی هایش در دریاست، ای آن که گنیجنه هایش در کوه هاست، ای آن که آفرینش را آغاز کند سپس بازش

گردانـد، ای آن که مه امور به به سوی او بـازگردد، ای آن که لطفش را در هر چیز نمایـان ساخته، ای آن که آفرینش هر چیز را نیکو پرداخته، ای آن که توانش در آفریدگان کارگر افتاده است.

(۵۹) یَا حَبِیبَ مَنْ لا حَبِیبَ لَهُ یَا طَبِیبَ مَنْ لا طَبِیبَ لَهُ یَا مُجِیبَ مَنْ لا مُجِیبَ لَهُ یَا شَفِیقَ مَنْ لا شَفِیقَ لَهُ یَا رَفِیقَ مَنْ لا رَفِیقَ لَهُ یَا مُغِیثَ مَنْ لا مُغِیثَ لَهُ یَا دَلِیلَ مَنْ لا دَلِیلَ لَهُ یَا أَنِیسَ مَنْ لا أَنِیسَ لَهُ یَا رَاحِمَ مَنْ لا رَاحِمَ لَهُ یَا صَاحِبَ مَنْ لا صَاحِبَ لَهُ (۱)

(۶۰) یَا کَافِیَ مَنِ اسْتَکْفَاهُ یَا هَادِیَ مَنِ اسْتَهْدَاهُ یَا کَالِیَ مَنِ اسْتَکْلاهُ یَا رَاعِیَ مَنِ اسْتَرْعَاهُ یَا شَافِیَ مَنِ اسْتَشْفَاهُ یَا قَاضِیَ مَنِ اسْتَقْضَاهُ یَا مُغْنِیَ مَنِ اسْتَغْنَاهُ یَا مُوفِیَ مَنِ اسْتَوْفَاهُ یَا مُقَوِّیَ مَنِ اسْتَقْوَاهُ یَا وَلِیَّ مَنِ اسْتَوْلاهُ (۲)

(۶۱) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا خَالِقُ یَا رَازِقُ یَا نَاطِقُ یَا صَادِقُ یَا فَالِقُ یَا فَارِقُ یَا فَاتِقُ یَا رَاتِقُ یَا سَابِقُ [فَائِقُ] یَا سَامِقُ (۳)

(۶۲) یَا مَنْ یُقَلِّبُ اللَّیْلَ وَ النَّهَارَ یَا مَنْ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَ الْأَنْوَارَ یَا مَنْ خَلَقَ الظِّلَّ وَ الْحَرُورَ یَا مَنْ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ یَا مَنْ قَدَّرَ الْخَیْرَ وَ الشَّرَّ یَا مَنْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَیَاهَ یَا مَنْ لَهُ الْخَلْقُ وَ الْأَمْرُ یَا مَنْ لَمْ یَتَّخِذْ صَاحِبَهً وَ لا وَلَدا یَا مَنْ لَیْسَ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ یَا مَنْ لَمْ یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ (۴)

(۶۳) یَا مَنْ یَعْلَمُ مُرَادَ الْمُرِیدِینَ یَا مَنْ یَعْلَمُ ضَمِیرَ الصَّامِتِینَ یَا مَنْ یَسْمَعُ أَنِینَ الْوَاهِنِینَ یَا مَنْ یَرَی بُکَاءَ الْخَائِفِینَ یَا مَنْ یَمْلِکُ حَوَائِجَ السَّائِلِینَ یَا مَنْ یَقْبَلُ عُذْرَ التَّائِبِینَ یَا مَنْ لا یُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِینَ یَا مَنْ لا یُضِیعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِینَ یَا مَنْ لا یَبْعُدُ عَنْ قُلُوبِ الْعَارِفِینَ یَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِینَ (۵)

(۶۴) یَا

ص: ۱۴۴

۱- (۵۹) ای دوست آن که دوستی ندارد، ای پزشک آن که پزشکی ندارد، ای پاسخگوی آن که پاسخگویی ندارد، ای یار مهربان آن که مهربانی ندارد، ای همراه بی همرهان، ای فریادرس آن که فریادرسی ندارد، ای رهنمای آن که رهنمایی ندارد، ای همدم آن که همدمی ندارد، ای رحم کننده آن که رحم کننده ای ندارد ای همنشین آن که همنشینی ندارد

۲- (۶۰) ای کفایت کننده هرکه از او کفایت خواهد، ای راهنمای هرکه از او راهنمایی جوید، ای نگاهبان هرکه از او نگاهبانی خواهد، ای رعایت کننده هرکه از او رعایت خواهد، ای شفادهنده هرکه از او شفا طلبد، ای داور هرکه از او داوری خواهد، ای بی نیاز کننده هرکه از او بی نیازی جوید، ای وفادار به هر که از او وفا جوید، ای نیرو بخش هرکه از او نیرو خواهد، ای سرپرست هرکه از او سرپرستی خواهد.

۳- (۶۱) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای آفریننده، ای روزی دهنده، ای گویا، ای راستگو ای شکافنده، ای جدا کننده، ای گشاینده، ای پیوند دهنده، ای پیشی گیرنده، ای بلند جایگاه.

۴- (۶۲) ای آن که شب و روز را دگرگون سازد، ای آن که تاریکی ها و روشنایی ها را قرار داد، ای آن که سایه خنک و گرما را آفرید، ای آن که خورشید و ماه را مسّخر ساخت، ای آن که خیر و شر را مقدّر نمود، ای آن که مرگ و زندگی را آفرید، ای آن که خلق و امر از آن اوست، ای آن که همسر و فرزندی نگرفت، ای آن که در فرمانروایی شریکی برایش نیست، ای آن که از روی خواری سرپرستی نخواهد.

۵- (۶۳) ای آن که خواهش خواهشمندان را میداند، ای آن که از نهاد خاموشان آگاه است، ای آن که ناله درماندگان را

می شنود، ای آن که گریه هراسیدگان را میبیند، ای آن که نیازهای نیازمندان به دست اوست، ای آن بهانه توبه کاران را میپذیرد، ای آن که عمل تبهکاران را صلاح نبخشد، ای آن که پاداش نیکوکاران را تباه نکند، ای آن که از دل عارفان دور نباشد ای بخشنده ترین بخشندگان.

دَائِمَ الْبَقَاءِ يَا سَامِعَ الدُّعَاءِ يَا وَاسِعَ الْعَطَاءِ يَا غَافِرَ الْخَطَاءِ يَا بَدِيعَ السَّمَاءِ يَا حَسَنَ الْبَلاءِ يَا جَمِيلَ الثَّنَاءِ يَا قَدِيمَ السَّنَاءِ يَا كَثِيرَ الْوَفَاءِ يَا شَرِيفَ الْجَزَاءِ (۱)

(۶۵) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا سَتَّارُ یَا غَفَّارُ یَا قَهَّارُ یَا جَبَّارُ یَا صَبَّارُ یَا بَارُّ یَا مُخْتَارُ یَا فَتَّاحُ یَا نَفَّاحُ یَا مُرْتَاحُ (۲)

(۶۶) یَا مَنْ خَلَقَنِی وَ سَوَّانِی یَا مَنْ رَزَقَنِی وَ رَبَّانِی یَا مَنْ أَطْعَمَنِی وَ سَقَانِی یَا مَنْ قَرَّبَنِی وَ أَدْنَانِی یَا مَنْ عَصَمَنِی وَ کَفَانِی یَا مَنْ حَفِظَنِی وَ کَلانِی یَا مَنْ أَعَزَّنِی وَ أَغْنَانِی یَا مَنْ وَفَّقَنِی وَ هَدَانِی یَا مَنْ آنَسَنِی وَ آوَانِی یَا مَنْ أَمَاتَنِی وَ أَحْیَانِی (۳)

(۶۷) یَا مَنْ یُحِقُّ الْحَقَّ بِکَلِمَاتِهِ یَا مَنْ یَقْبَلُ التَّوْبَهَ عَنْ عِبَادِهِ یَا مَنْ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ یَا مَنْ لا تَنْفَعُ الشَّفَاعَهُ إِلا بِإِذْنِهِ یَا مَنْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِیلِهِ یَا مَنْ لا مُعَقِّبَ لِحُکْمِهِ یَا مَنْ لا رَادَّ لِقَضَائِهِ یَا مَنِ انْقَادَ کُلُّ شَیْ ءٍ لِأَمْرِهِ یَا مَنِ السَّمَاوَاتُ مَطْوِیَّاتٌ بِیَمِینِهِ یَا مَنْ یُرْسِلُ الرِّیَاحَ بُشْرا بَیْنَ یَدَیْ رَحْمَتِهِ (۴)

(۶۸) یَا مَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ مِهَاداً یَا مَنْ جَعَلَ الْجِبَالَ أَوْتَاداً یَا مَنْ جَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجاً یَا مَنْ جَعَلَ الْقَمَرَ نُوراً یَا مَنْ جَعَلَ اللَّیْلَ لِبَاساً یَا مَنْ جَعَلَ النَّهَارَ مَعَاشاً یَا مَنْ جَعَلَ النَّوْمَ سُبَاتاً یَا مَنْ جَعَلَ السَّمَاءَ بِنَاءً یَا مَنْ جَعَلَ الْأَشْیَاءَ أَزْوَاجاً یَا مَنْ جَعَلَ النَّارَ مِرْصَادا (۵)

(۶۹) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا سَمِیعُ یَا شَفِیعُ یَا رَفِیعُ یَا مَنِیعُ یَا سَرِیعُ یَا بَدِیعُ یَا کَبِیرُ یَا قَدِیرُ یَا خَبِیرُ [مُنِیرُ] یَا مُجِیرُ (۶)

(۷۰) یَا حَیّا

۱- (۶۴) ای همیشه ماندگار، ای شنونده دعا، ای گسترده عطا، ای آمرزنده خطا، ای پدید آورنده آسمان، ای نیک آزمون، ای نیکو ستایش، ای دیرینه بر فراز، ای بسیار وفادار، ای شریف پاداش.

۲- (۶۵) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای پرده پوش ای آمرزگار، ای چیره، ای جاه مند، ای بس شکیبا، ای نیک بخش، ای برگزیده، ای گشاینده، ای روح بخش، ای راحتی بخش

۳- (۶۶) ای آن که مرا آفرید و بیاراست، ای آن که مرا روزی داد و پرورید، ای آن که به من خورانید و نوشانید، ای آن که مرا نزدیک نمود و به کنار خویش برد، ای آن که مرا نگاه داشت و کفایت نمود، ای آن که مرا حفظ کرد و حمایت نمود، ای آن که به من عزّت بخشید و بی نیازم ساخت، ای آن که توفیقم داد و راهنمایی کرد، ای آن که همدمم شد و جایم داد، ای آن که مرا بمیراند و زنده کند.

۴- (۶۷) ای آن که حق را با کلماتش استوار و برجا کند، ای آن که توبه را از بندگانش بپذیرد، ای آن که میان انسان و دلش قرار گیرد، ای آن که شفاعت جز با اجازه اش سود نبخشد، ای آن که به گمراه شدگان راهش داناتر است، ای آن که حکمش دگرگونی نپذیرد، ای آن که رأیش را بازگرداننده ای نیست، ای آن که هرچیز فرمانش را گردن نهد، ای آن که آسمان ها به دست قدرتش پیچیده گشته، ای آن که بادها را مژده دهنده رحمتش فرستد.

۵– (۶۸) ای آن که زمین را بستر زندگی قرار داد، ای آن که کوه ها را میخهای زمین نهاد، ای آن که خورشدی را چراغ جهانش کرد، ای آن که ماه را تابان ساخت، ای آن که شب را جامه آرامش گرداند، ای آن که روز را مایه روزی قرار داد، ای آن که خواب را وسیله آرامش ساخت، ای آن که آسمان را بنا نهاد، ای آن که از هر چیز گونه های مختلف قرار داد، ای آن که آتش را کمین گاه قرار داد.

۶– (۶۹) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای شنوا، ای همیار، ای بلندپایه، ای فرازمند، ای شبتابنده، ای نوآفرین، ای بزرگ، ای توانا، ای آگاه، ای پناه ده

قَبْلَ كُلِّ حَيٍّ يَا حَيّاً بَعْدَ كُلِّ حَيٍّ يَا حَيُّ الَّذِي لَيسَ كَمِثْلِهِ حَيٌّ يَا حَيُّ الَّذِي لا يُشَارِكُهُ حَيٌّ يَا حَيُّ الَّذِي لا يَحْتَاجُ إِلَى حَيٍّ يَا حَيُّ الَّذِي يُمِيتُ كُلَّ حَيٍّ يَا حَيُّ الَّذِي يَرْزُقُ كُلَّ حَيٍّ يَا حَيّاً لَمْ يَرِثِ الْحَيَاةَ مِنْ حَيٍّ يَا حَيُّ الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتَى يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ لا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَ لا نَوْمٌ (۱)

(۷۱) يَا مَنْ لَهُ ذِكْرٌ لا يُنْسَى يَا مَنْ لَهُ نُورٌ لا يُطْفَى يَا مَنْ لَهُ نِعَمٌ لا تُعَدُّ يَا مَنْ لَهُ مُلْكٌ لا يَزُولُ يَا مَنْ لَهُ ثَنَاءٌ لا يُحْصَى يَا مَنْ لَهُ جَلالٌ لا يُكَيَّفُ يَا مَنْ لَهُ كَمَالٌ لا يُدْرَكُ يَا مَنْ لَهُ قَضَاءٌ لا يُرَدُّ يَا مَنْ لَهُ صِفَاتٌ لا تُبَدَّلُ يَا مَنْ لَهُ نُعُوتٌ لا تُغَيَّرُ (۲)

(۷۲) يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ يَا مَالِكَ يَوْمِ الدِّينِ يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ يَا ظَهْرَ اللاجِينَ يَا مُدْرِكَ الْهَارِبِينَ يَا مَنْ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ يَا مَنْ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ يَا مَنْ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ (۳)

(۷۳) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا شَفِيقُ يَا رَفِيقُ يَا حَفِيظُ يَا مُحِيطُ يَا مُقِيتُ يَا مُغِيثُ يَا مُعِزُّ يَا مُذِلُّ يَا مُبْدِئُ يَا مُعِيدُ (۴)

(۷۴) يَا مَنْ هُوَ أَحَدٌ بِلا ضِدٍّ يَا مَنْ هُوَ فَرْدٌ بِلا نِدٍّ يَا مَنْ هُوَ صَمَدٌ بِلا عَيْبٍ يَا مَنْ هُوَ وِتْرٌ بِلا كَيْفٍ يَا مَنْ هُوَ قَاضٍ بِلا حَيْفٍ يَا مَنْ هُوَ رَبٌّ بِلا وَزِيرٍ يَا مَنْ هُوَ عَزِيزٌ بِلا ذُلٍّ يَا مَنْ هُوَ غَنِيٌّ بِلا فَقْرٍ يَا مَنْ هُوَ مَلِكٌ بِلا عَزْلٍ يَا مَنْ هُوَ مَوْصُوفٌ بِلا شَبِيهٍ (۵)

(۷۵) يَا مَنْ ذِكْرُهُ

۱- (۷۰) ای زنده پیش از هر زنده، ای زنده پس از هر زنده، ای زنده ای که مانند او زنده ای نیست، ای زنده ای که هیچ زنده ای شریک او نیست، ای زنده ای که به زنده ای نیاز ندارد، ای زنده ای که همه زندگان را می میراند، ای زنده ای که به زنده ها روزی میدهد، ای زنده ای که زندگی را از زنده ای دیگر به ارث نبرده، ای زنده ای که مردگان را زنده میکند، ای زنده ای به خود پاینده ای که او را چرت و خواب درنگیرد.

۲- (۷۱) ای آن که یادی دارد فراموش نشدنی، ای آن که نوری دارد خاموش نشدنی، ای آن که عطایایی بخشیده ناشمردنی، ای آن فرمانروایی اش بیزوال است، ای آن که ستایشش بی آمار است، ای آن که شکوهش چگونگی نپذیرد، ای آن که کمالی دارد درک ناشدنی، ای آن که داوری اش بازگشت ناپذیر است، ای آن که صفاتی دارد دگرگون ناپذیر ای آن که جلوه هایی دارد غیر قابل تغییر.

۳- (۷۲) ای پروردگار جهانیان، ای مالك روز جزا، ای مقصود جویندگان ای پشت و پناه پناهندگان، ای دریابنده فراریان، ای آن که شکیبایان را دوست دارد، ای آن که توبه کنندگان را دوست دارد ای آن که پاکیزگان را دوست دارد، ای آن که نیکوکاران را دوست دارد، ای آن که اوست داناتر به راه یافتگان

۴- (۷۳) خدایا! از تو خواستارم به نامت ای مهربان، ای همراه، ای نگهدار، ای فراگیر، ای روزیبخش، ای فریادرس، ای عزّت بخش، ای خوارکن، ای آغازگر، ای برگرداننده.

۵- (۷۴) ای آن که یکتاست و ضدّ ندارد، ای آن که یگانه است و بیمانند، ای آن که بی نیاز و کاستی است، ای آن که بی همتای بودن و چگونگی است، ای آن که داوری دادگر است، ای آن که پروردگاری بی وزیر است، ای آن که عزّتمندی بی

خواری است، ای آن که توانگری بی نیاز است، ای آن که پادشاهی عزل ناپذیر است، ای آن که اوصافش بی مانند است.

شَرَفٌ لِلذَّاكِرِينَ يَا مَنْ شُكْرُهُ فَوْزٌ لِلشَّاكِرِينَ يَا مَنْ حَمْدُهُ عِزٌّ لِلْحَامِدِينَ يَا مَنْ طَاعَتُهُ نَجَاةٌ لِلْمُطِيعِينَ يَا مَنْ بَابُهُ مَفْتُوحٌ لِلطَّالِبِينَ يَا مَنْ سَبِيلُهُ وَاضِحٌ لِلْمُنِيبِينَ يَا مَنْ آيَاتُهُ بُرْهَانٌ لِلنَّاظِرِينَ يَا مَنْ كِتَابُهُ تَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ يَا مَنْ رِزْقُهُ عُمُومٌ لِلطَّائِعِينَ وَ الْعَاصِينَ يَا مَنْ رَحْمَتُهُ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ (۱)

(۷۶) يَا مَنْ تَبَارَكَ اسْمُهُ يَا مَنْ تَعَالَى جَدُّهُ يَا مَنْ لا إِلَهَ غَيْرُهُ يَا مَنْ جَلَّ ثَنَاؤُهُ يَا مَنْ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ يَا مَنْ يَدُومُ بَقَاؤُهُ يَا مَنِ الْعَظَمَهُ بَهَاؤُهُ يَا مَنِ الْكِبْرِيَاءُ رِدَاؤُهُ يَا مَنْ لا تُحْصَى آلاؤُهُ يَا مَنْ لا تُعَدُّ نَعْمَاؤُهُ (۲)

(۷۷) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ يَا مُعِينُ يَا أَمِينُ يَا مُبِينُ يَا مَتِينُ يَا مَكِينُ يَا رَشِيدُ يَا حَمِيدُ يَا مَجِيدُ يَا شَدِيدُ يَا شَهِيدُ (۳)

(۷۸) يَا ذَا الْعَرْشِ الْمَجِيدِ يَا ذَا الْقَوْلِ السَّدِيدِ يَا ذَا الْفِعْلِ الرَّشِيدِ يَا ذَا الْبَطْشِ الشَّدِيدِ يَا ذَا الْوَعْدِ وَ الْوَعِيدِ يَا مَنْ هُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ يَا مَنْ هُوَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ يَا مَنْ هُوَ قَرِيبٌ غَيْرُ بَعِيدٍ يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ شَهِيدٌ يَا مَنْ هُوَ لَيْسَ بِظَلامٍ لِلْعَبِيدِ (۴)

(۷۹) يَا مَنْ لا شَرِيکَ لَهُ وَ لا وَزِيرَ يَا مَنْ لا شَبِيهَ [شِبْهَ] لَهُ وَ لا نَظِيرَ يَا خَالِقَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ الْمُنِيرِ يَا مُغْنِيَ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ يَا رَازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِيرِ يَا رَاحِمَ الشَّيْخِ الْكَبِيرِ يَا جَابِرَ الْعَظْمِ الْكَسِيرِ يَا عِصْمَهَ الْخَائِفِ الْمُسْتَجِيرِ يَا مَنْ هُوَ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ (۵)

(۸۰) يَا ذَا الْجُودِ وَ النِّعَمِ يَا ذَا الْفَضْلِ وَ الْكَرَمِ يَا خَالِقَ اللَّوْحِ وَ الْقَلَمِ يَا بَارِئَ الذَّرِّ

۱- (۷۵) ای آن که ذکرش برای ذاکران شرف است، ای آن که شکرش برای شاکران رستگاری است، ای آن که ستایشش برای ستایشگران عزّت است، ای آن که طاعتش برای مطیعان مایه نجات است، ای آن که درگاهش گشوده است به روی جویندگان، ای آن که راهش برای توبه کاران هموار است، ای آن که نشانه هایش برای بینندگان دلیل قاطع است، ای آن که کتابش برای پرواپیشگان مایه پند و یادآوری است، ای آن که روزی اش همه مطیعان و گنهکاران را فراگیرد، ای آن که رحمتش به نیکوکاران نزدیک است.

۲- (۷۶) ای آن که نامش خجسته است، ای آن که عنایتش بس بلند است، ای آن که معبودی جز او نیست، ای آن که ستایشش والا است، ای آن که نام هایش مقدس است، ای آن که هستی اش پایدار است، ای آن که بزرگی جلوه زیبایی اوست، ای آن که بزرگ منشی پوشش اوست، ای آن که عطاهایش در شمار نیاید، ای آن که نعمت هایش شمرده نشود.

۳- (۷۷) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای مددرسان، ای امین، ای آشکار ای استوار، ای ارجمند، ای راهنما، ای ستوده، ای بزرگوار، ای سختگیر (گنهکاران) ، ای گواه.

۴- (۷۸) ای صاحب عرش پرشکوه، ای صاحب سخن استوار، ای صاحب کردکار برازنده، ای صاحب کوبش سخت، ای صاحب نوید و و تهدید، ای آن که سرپرست ستوده است، ای آن که به نیکی انجام دهد آنچه را خواهد، ای آن که نزدیک دوری ناپذیر است، ای آن که بر هر چیز گواه است، ای آن که بر بندگان ستمکار نیست.

۵- (۷۹) ای آن که شریک و وزیری ندارد، ای آن که مثل و مانندی ندارد، ای آفریننده خورشید و ماه تابان، ای بی نیاز

کننده درمانده تهیدست، ای روزی دهنده کودک خردسال، ای مهرورز بر پیر بزرگسال، ای پیونددهنده استخوان شکسته، ای پناه ترسان پناه جو، ای آن که بر بندگانش آگاه و بیناست، ای آن که بر هر چیز تواناست.

وَ النَّسَمِ يَا ذَا الْبَأْسِ وَ النِّقَمِ يَا مُلْهِمَ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ يَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَ الْأَلَمِ يَا عَالِمَ السِّرِّ وَ الْهِمَمِ يَا رَبَّ الْبَيْتِ وَ الْحَرَمِ يَا مَنْ خَلَقَ الْأَشْيَاءَ مِنَ الْعَدَمِ (۱)

(۸۱) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ يَا فَاعِلُ يَا جَاعِلُ يَا قَابِلُ يَا كَامِلُ يَا فَاصِلُ يَا وَاصِلُ يَا عَادِلُ يَا غَالِبُ يَا طَالِبُ يَا وَاهِبُ (۲)

(۸۲) يَا مَنْ أَنْعَمَ بِطَوْلِهِ يَا مَنْ أَكْرَمَ بِجُودِهِ يَا مَنْ جَادَ بِلُطْفِهِ يَا مَنْ تَعَزَّزَ بِقُدْرَتِهِ يَا مَنْ قَدَّرَ بِحِكْمَتِهِ يَا مَنْ حَكَمَ بِتَدْبِيرِهِ يَا مَنْ دَبَّرَ بِعِلْمِهِ يَا مَنْ تَجَاوَزَ بِحِلْمِهِ يَا مَنْ دَنَا فِی عُلُوِّهِ يَا مَنْ عَلا فِی دُنُوِّهِ (۳)

(۸۳) يَا مَنْ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَا مَنْ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ يَا مَنْ يَهْدِی مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُعِزُّ مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُذِلُّ مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُصَوِّرُ فِی الْأَرْحَامِ مَا يَشَاءُ يَا مَنْ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ (۴)

(۸۴) يَا مَنْ لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لا وَلَداً يَا مَنْ جَعَلَ لِكُلِّ شَیْ ءٍ قَدْراً يَا مَنْ لا يُشْرِکُ فِی حُكْمِهِ أَحَداً يَا مَنْ جَعَلَ [مِنَ الْمَلائِكَهِ] الْمَلائِكَهَ رُسُلًا يَا مَنْ جَعَلَ فِی السَّمَاءِ بُرُوجاً يَا مَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارا يَا مَنْ خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَراً يَا مَنْ جَعَلَ لِكُلِّ شَیْ ءٍ أَمَداً يَا مَنْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَیْ ءٍ عِلْماً يَا مَنْ أَحْصَی كُلَّ شَیْ ءٍ عَدَداً (۵)

(۸۵) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ يَا أَوَّلُ يَا آخِرُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا بَرُّ يَا حَقُّ يَا فَرْدُ يَا وِتْرُ يَا صَمَدُ يَا سَرْمَدُ (۶)

(۸۶)

۱- (۸۰) ای صاحب جود و بخشش ای صاحب فضل و کرم، ای آفریننده لوح و قلم، ای پدیدآورنده موران و مردمان، ای صاحب عذاب و انتقام ای الهام بخش عرب و عجم، ای بردارنده زیان و درد، ای دانای رازها و قصدها، ای پروردگار کعبه و حرم، ای آفریننده هرچیز از نیستی.

۲- (۸۱) خدایا! از تو خواستارم به نامت ای کردگار، ای هستی بخش، ای پذیرنده، ای برازنده، ای جدا، ای پیوند دهنده، ای دادگر، ای چیره، ای جویا، ای بخشنده،

۳- (۸۲) ای آن که به کرمش بخشید، ای آن که به جودش گرامی داشت، ای آن که به لطفش کرم ورزید، ای آن که به نیرویش عزّت یافت، ای آن که به حکمتش سامان داد، ای آن که به تدبیر خود حکم کرد، ای آنکه با علم خود تدبیر کرد، ای آن که با بردباری اش درگذرد، ای آن که به تدبیر خود در عین برتری اش نزدیک است، ای آن که در عین نزدیکی اش برتر است.

۴- (۸۳) ای آن که هرچه خواهد آفریند، ای آن که هرچه بخواهد بکند، ای آن که هرکه را بخواهد راهنمایی کند، ای آن که هرکه را بخواهد گمراه سازد، ای آن که هرکه را بخواهد عذاب کند، ای آن که هرکه را بخواهد بیامرزد، ای آن که هرکه را بخواهد عزّت بخشد، ای آن که هرکه را بخواهد خوار گرداند، ای آن که در رحم مادران هرچه خواهد صورت بخشد، ای آن که هرکه را بخواهد به رحمتش مخصوص گرداند.

۵- (۸۴) ای آن که همسر و فرزندی نگرفت، ای آن که برای هرچیز اندازه نهاد، ای آن که در حکمش کسی را شریک نساخت، ای آن که فرشتگان را فرستادگان خویش قرار داد، ای آن که در آسمان ها برج هایی گذارد، ای آن که زمین را زیستگاه شایسته نمود، ای آن که آدمی را از آب آفرید، ای آن که برای هرچیز سرانجامی قرار داد، ای آن که با علم خویش هرچیز را دربر گرفته است، ای آن که تعداد هرچیز را شماره نموده است.

۶- (۸۵) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای آغاز، ای انجام، ای آشکار، ای نهان، ای نیکوکار، ای حق، ای یگانه، ای یکتا، ای بی نیاز، ای همیشگی.

يَا خَيْرَ مَعْرُوفٍ عُرِفَ يَا أَفْضَلَ مَعْبُودٍ عُبِدَ يَا أَجَلَّ مَشْكُورٍ شُكِرَ يَا أَعَزَّ مَذْكُورٍ ذُكِرَ يَا أَعْلَى مَحْمُودٍ حُمِدَ يَا أَقْدَمَ مَوْجُودٍ طُلِبَ يَا أَرْفَعَ مَوْصُوفٍ وُصِفَ يَا أَكْبَرَ مَقْصُودٍ قُصِدَ يَا أَكْرَمَ مَسْئُولٍ سُئِلَ يَا أَشْرَفَ مَحْبُوبٍ عُلِمَ (۱)

(۸۷) يَا حَبِيبَ الْبَاكِينَ يَا سَيِّدَ الْمُتَوَكِّلِينَ يَا هَادِيَ الْمُضِلِّينَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ يَا أَنِيسَ الذَّاكِرِينَ يَا مَفْزَعَ الْمَلْهُوفِينَ يَا مُنْجِيَ الصَّادِقِينَ يَا أَقْدَرَ الْقَادِرِينَ يَا أَعْلَمَ الْعَالِمِينَ يَا إِلَهَ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ (۲)

(۸۸) يَا مَنْ عَلا فَقَهَرَ يَا مَنْ مَلَكَ فَقَدَرَ يَا مَنْ بَطَنَ فَخَبَرَ يَا مَنْ عُبِدَ فَشَكَرَ يَا مَنْ عُصِيَ فَغَفَرَ يَا مَنْ لا تَحْوِيهِ الْفِكَرُ يَا مَنْ لا يُدْرِكُهُ بَصَرٌ يَا مَنْ لا يَخْفَى عَلَيْهِ أَثَرٌ يَا رَازِقَ الْبَشَرِ يَا مُقَدِّرَ كُلِّ قَدَرٍ (۳)

(۸۹) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا حَافِظُ يَا بَارِئُ يَا ذَارِئُ يَا بَاذِخُ يَا فَارِجُ يَا فَاتِحُ يَا كَاشِفُ يَا ضَامِنُ يَا آمِرُ يَا نَاهِي (۴)

(۹۰) يَا مَنْ لا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يَصْرِفُ السُّوءَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يَخْلُقُ الْخَلْقَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يُتِمُّ النِّعْمَةَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يُقَلِّبُ الْقُلُوبَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يُدَبِّرُ الْأَمْرَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يُنَزِّلُ الْغَيْثَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يَبْسُطُ الرِّزْقَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يُحْيِي الْمَوْتَى إِلا هُوَ (۵)

(۹۱) يَا مُعِينَ الضُّعَفَاءِ يَا صَاحِبَ الْغُرَبَاءِ يَا نَاصِرَ الْأَوْلِيَاءِ يَا قَاهِرَ الْأَعْدَاءِ يَا رَافِعَ السَّمَاءِ يَا أَنِيسَ الْأَصْفِيَاءِ يَا حَبِيبَ الْأَتْقِيَاءِ يَا كَنْزَ الْفُقَرَاءِ يَا إِلَهَ الْأَغْنِيَاءِ يَا أَكْرَمَ الْكُرَمَاءِ (۶)

(۹۲) يَا كَافِيا مِنْ كُلِّ شَيْ

۱- (۸۶) ای بهترین شناخته شده ای که شناخته شده، ای برترین معبودی که عبادت شده، ای والاترین ثناپذیری که سپاس شده، ای عزیزترین یاد شده ای که یاد شده ای برترین ستوده ای که ستایش شده، ای دیرینه ترین موجودی که خواسته شده، ای بلندترین وصف شده ای که به وصف آمده، ای بزرگترین مقصودی که قصد شده، ای گرامی ترین پرسیده ای که پرسش شده، ای شریف ترین محبوبی که دانسته شده.

۲- (۸۷) ای محبوب گریه کنندگان، ای سرور توکّل کنندگان، ای راهنمای گمراهان، ای سرپرست مؤمنان، ای همدم ذاکران، ای پناه جان سوختگان ای رهایی بخش راستگویان، ای تواناترین توانایان، ای داناترین دانایان، ای پرستیده همه آفریدگان.

۳- (۸۸) ای آن که فراتر رفت و چیره گشت، ای آن که دارا گشت و توان یافت، ای آن که نهان شد و آگاهی یافت، ای آن که پرستش شد و ارج نهاد، ای آن که نافرمانی شد و آمرزید، ای آنکه اندیشه ها او را فرا نگیرد، ای آن که دیده ای او را در نیابد، ای آن که اثری بر او پوشیده نماند، ای روزی دهنده آدمیان، ای اندازه دهنده هر اندازه.

۴- (۸۹) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای نگهدار، ای آفریننده، ای پدید آورنده، ای بسیار بخشنده، ای گشایشگر، ای فراخی بخش، ای برگیرنده زیان، ای ضمانت کننده، ای فرمان ده، ای بازدارنده.

۵- (۹۰) ای آن که جز او غیب نداند، ای آن که برنگرداند بدی را جز او، ای آن که آفریدگان را جز او نیافریند، ای آن که گناه را جز او نیامرزد، ای آن که نعمت را جز او کامل نکند، ای آن که دلها را جز او دگرگون نکند، ای آن که کارها را جز او تدبیر ننماید، ای آن که باران را جز او فرو نبارد، ای آن که روزی را جز او نگستراند، ای آن که مردگان را جز او زنده نسازد.

۶- (۹۱) ای یاور ضعیفان، ای همراه غریبان، ای یار دوستان، ای چیره بر دشمنان ای بالا- برنده آسمان، ای مونس برگزیدگان، ای محبوب پروا پیشگان، ای گنجینه تهیدستان، ای معبود توانگران ای کریم ترین کریمان.

ءٍ یَا قَائِماً عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ لا یُشْبِهُهُ شَیْ ءٌ یَا مَنْ لا یَزِیدُ فِی مُلْکِهِ شَیْ ءٌ یَا مَنْ لا یَخْفَی عَلَیْهِ شَیْ ءٌ یَا مَنْ لا یَنْقُصُ مِنْ خَزَائِنِهِ شَیْ ءٌ یَا مَنْ لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ یَا مَنْ لا یَعْزُبُ عَنْ عِلْمِهِ شَیْ ءٌ یَا مَنْ هُوَ خَبِیرٌ بِکُلِّ شَیْ ءٍ یَا مَنْ وَسِعَتْ رَحْمَتُهُ کُلَّ شَیْ ءٍ (۱)

(۹۳) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا مُکْرِمُ یَا مُطْعِمُ یَا مُنْعِمُ یَا مُعْطِی یَا مُغْنِی یَا مُقْنِی یَا مُفْنِی یَا مُحْیِی یَا مُرْضِی یَا مُنْجِی (۲)

(۹۴) یَا أَوَّلَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ آخِرَهُ یَا إِلَهَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ مَلِیکَهُ یَا رَبَّ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ صَانِعَهُ یَا بَارِئَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ خَالِقَهُ یَا قَابِضَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ بَاسِطَهُ یَا مُبْدِئَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ مُعِیدَهُ یَا مُنْشِئَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ مُقَدِّرَهُ یَا مُکَوِّنَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ مُحَوِّلَهُ یَا مُحْیِیَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ مُمِیتَهُ یَا خَالِقَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ وَارِثَهُ (۳)

(۹۵) یَا خَیْرَ ذَاکِرٍ وَ مَذْکُورٍ یَا خَیْرَ شَاکِرٍ وَ مَشْکُورٍ یَا خَیْرَ حَامِدٍ وَ مَحْمُودٍ یَا خَیْرَ شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ یَا خَیْرَ دَاعٍ وَ مَدْعُوٍّ یَا خَیْرَ مُجِیبٍ وَ مُجَابٍ یَا خَیْرَ مُونِسٍ وَ أَنِیسٍ یَا خَیْرَ صَاحِبٍ وَ جَلِیسٍ یَا خَیْرَ مَقْصُودٍ وَ مَطْلُوبٍ یَا خَیْرَ حَبِیبٍ وَ مَحْبُوبٍ (۴)

(۹۶) یَا مَنْ هُوَ لِمَنْ دَعَاهُ مُجِیبٌ یَا مَنْ هُوَ لِمَنْ أَطَاعَهُ حَبِیبٌ یَا مَنْ هُوَ إِلَی مَنْ أَحَبَّهُ قَرِیبٌ یَا مَنْ هُوَ بِمَنِ اسْتَحْفَظَهُ رَقِیبٌ یَا مَنْ هُوَ بِمَنْ رَجَاهُ کَرِیمٌ یَا مَنْ هُوَ بِمَنْ عَصَاهُ حَلِیمٌ یَا مَنْ

۱- (۹۲) ای کفایت کننده از هرچیز، ای پاینده بر هرچیز، ای آن که چیزی مانند او نیست، ای آن که چیزی بر فرمانروایی اش نیفزاید، ای آن که چیزی بر او پوشیده نیست، ای آن که چیزی از خزانه هایش نکاهد، ای آن که مانندش کسی نیست، ای آن که چیزی از علمش پنهان نماند، ای آن که به همه چیز آگاه است، ای آن که همه رحمتش همه چیز را فرا گرفته است.

۲- (۹۳) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای اکرام کننده، ای روزی بخش ای نعمت دهنده، ای عطابخش، ای بی نیازکننده، ای ذخیره گذار، ای نابودکننده، ای زنده ساز، ای خشنودکننده، ای رهایی بخش.

۳- (۹۴) ای آغاز و انجام هرچیز، ای پرستیده و دارنده هرچیز، ای پروردگار و سازنده هرچیز، ای آفریننده و برآورنده هرچیز، ای گیرنده و گشاینده هرچیز، ای آغاز کننده هرچیز، ای پدیدآورنده و اندازه بخش هرچیز، ای هستی بخش و جنباننده هرچیز، ای زنده کننده و می راننده هرچیز، ای آفریننده و میراث بر هرچیز

۴- (۹۵) ای بهترین یادکننده و یادشده، ای بهترین ثناپذیر و ثناشده، ای بهترین ستاینده و ستوده، ای بهترین گواه و گواه پذیر، ای بهترین خواهنده و خوانده شده، ای بهترین پاسخ دهنده و پاسخ داده شده، ای بهترین یار و همدم، ای بهترین همراه و همنشین، ای بهترین سویه و آهنگ، ای بهترین دوستدار و دوستی پذیر.

هُوَ فِی عَظَمَتِهِ رَحِیمٌ یَا مَنْ هُوَ فِی حِکْمَتِهِ عَظِیمٌ یَا مَنْ هُوَ فِی إِحْسَانِهِ قَدِیمٌ یَا مَنْ هُوَ بِمَنْ أَرَادَهُ عَلِیمٌ (۱)

(۹۷) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا مُسَبِّبُ یَا مُرَغِّبُ یَا مُقَلِّبُ یَا مُعَقِّبُ یَا مُرَتِّبُ یَا مُخَوِّفُ یَا مُحَذِّرُ یَا مُذَکِّرُ یَا مُسَخِّرُ یَا مُغَیِّرُ (۲)

(۹۸) یَا مَنْ عِلْمُهُ سَابِقٌ یَا مَنْ وَعْدُهُ صَادِقٌ یَا مَنْ لُطْفُهُ ظَاهِرٌ یَا مَنْ أَمْرُهُ غَالِبٌ یَا مَنْ کِتَابُهُ مُحْکَمٌ یَا مَنْ قَضَاؤُهُ کَائِنٌ یَا مَنْ قُرْآنُهُ مَجِیدٌ یَا مَنْ مُلْکُهُ قَدِیمٌ یَا مَنْ فَضْلُهُ عَمِیمٌ یَا مَنْ عَرْشُهُ عَظِیمٌ (۳)

(۹۹) یَا مَنْ لا یَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ یَا مَنْ لا یَمْنَعُهُ فِعْلٌ عَنْ فِعْلٍ یَا مَنْ لا یُلْهِیهِ قَوْلٌ عَنْ قَوْلٍ یَا مَنْ لا یُغَلِّطُهُ سُؤَالٌ عَنْ سُؤَالٍ یَا مَنْ لا یَحْجُبُهُ شَیْ ءٌ عَنْ شَیْ ءٍ یَا مَنْ لا یُبْرِمُهُ إِلْحَاحُ الْمُلِحِّینَ یَا مَنْ هُوَ غَایَهُ مُرَادِ الْمُرِیدِینَ یَا مَنْ هُوَ مُنْتَهَی هِمَمِ الْعَارِفِینَ یَا مَنْ هُوَ مُنْتَهَی طَلَبِ الطَّالِبِینَ یَا مَنْ لا یَخْفَی عَلَیْهِ ذَرَّهٌ فِی الْعَالَمِینَ (۴)

(۱۰۰) یَا حَلِیما لا یَعْجَلُ یَا جَوَادا لا یَبْخَلُ یَا صَادِقا لا یُخْلِفُ یَا وَهَّابا لا یَمَلُّ یَا قَاهِرا لا یُغْلَبُ یَا عَظِیما لا یُوصَفُ یَا عَدْلا لا یَحِیفُ یَا غَنِیّا لا یَفْتَقِرُ یَا کَبِیرا لا یَصْغُرُ یَا حَافِظا لا یَغْفُلُ سُبْحَانَکَ یَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ یَا رَبِّ (۵)

دعای جوشن صغیر

دعای جوشن صغیر

این دعا در کتاب های معتبر به شرحی گسترده تر از شرح جوشن کبیر نقل شده، و کفعمی در حاشیه کتاب بلد الامین فرموده که این دعا دعایی است بس بلند و پر ارج

ص: ۱۵۱

۱- (۹۶) ای آن که به خواهنده اش پاسخ گوید، ای آن که برای فرمانبرش دوست است، ای آن که به دوستدارش نزدیک است، ای آن که برای کسی که از او نگهداری طلبد دیده بان است، ای آن که به هرکه به او امید بندد کریم است، ای آن که هرکه از او نافرمانی کند بردبار است، ای ان که در بزرگیاش مهربان است، ای آن که در فرزانگی بزرگ است، ای آن که در نیکی اش دیرینه است، ای آن که به هر که او را خواهد دانا است.

۲- (۹۷) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای سبب ساز، ای شوق آفرین، ای برگرداننده، ای پیگیر، ای سامان بخش، ای هراس آور، ای برحذر دار، ای یادآور، ای تسخیرگر، ای دگرگون ساز

۳- (۹۸) ای آن که علمش پیش است، ای آن که وعده اش راست است، ای آن که لطفش آشکار است، ای آن که فرمانش چیره است، ای آن که کتابش استوار است. ای آن که حکمش شدنی است، ای آن که قرآنش باشکوه است، ای آن که فرمانروایی اش دیرین است، ای آن که بخشش فراگیر است، ای آن که پایگاهش بس بزرگ است.

۴- (۹۹) ای آن که شنیدنی از شنیدن دیگر بازش ندارد، ای آن که کاری از کار دیگر منعش نکند، ای آن که گفتاری از گفتار دیگر سرگرمش نکند، ای آن که درخواستی از درخواست دیگر او را به اشتباه نیافکند، ای آن که چیزی از چیز دیگر پرده اش نشود، ای آن که اصرار اصرارکنندگان او را به ستوه نیاورد، ای آن که آرمان واپسین جویندگان است، ای آن که

نهایت همّت عارفان است، ای آن که پایان جستجوی جویندگان است، ای آن که غباری در سراسر هستی بر او پوشیده نیست.
۵- (۱۰۰) ای بردباری که شتاب نکند، ای بخشنده ای که بخل نورزد، ای راستگویی که تخلّف نکند، ای عطاکننده ای که خستگی نپذیرد، ای چیره ای که شکست ناپذیر است، ای بزرگی که به وصف در نیاید، ای دادگری که ستم ننماید، ای توانگری که نیازمند نشود، ای بزرگی که کوچک نگردد، ای نگهداری که غفلت ننماید. منزّهی تو ای که معبودی جز تو نیست، فریادرس، فریادرس، ما را از آتش رهایی بخش پروردگار

و هنگامی که هادی عبّاسی کشتن حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام را قصد کرد آن حضرت این دعا را خواند در نتیجه جدّش رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله را در خواب دید که به ایشان فرمود: حق تعالی دشمن تو را هلاک خواهد کرد.

این دعا در کتاب مهج الدعوات سیّد ابن طاووس نیز نقل شده ولی بین نسخه کفعمی و سیّد اختلاف وجود دارد که ما آن را موافق کتاب بلد الامین نقل می کنیم.

و آن دعا این است:

بِسم اللهِ الرَحمنِ الرَحیم (۱)

اِلهی کَمْ مِنْ عَدُوٍّ انْتَضی عَلَیَّ سَیفَ عَداوَتِهِ وَشَحَذَ لی ظُبَةَ مِدْیَتِهِ وَاَرْهَفَ لی شَباحَدِّهِ وَدافَ لی قَواتِلَ سمُوُمِهِ وَسَدَّدَ اِلَیَّ صَوائِبَ سِهامِهِ وَلَمْ تَنَمْ عَنّی عَیْنُ حِراسَتِهِ وَاَضْمَرَ اَنْ یَسُومَنِی الْمَکْروْهَ وَیُجَرِّعَنی ذُعافَ مَرارَتِهِ نَظَرْتَ اِلی ضَعْفی عَنِ احتِمالِ الْفَوادِحِ، (۲)

وَعَجْزی عَنِ الْاِنْتِصارِ مِمَّنْ قَصَدَنی بِمُحارَبَتِهِ وَوَحْدَتی فی کَثیرٍ مِمَّنْ ناوانی واَرْصَدَ لی فیما لَمْ اُعْمِلْ فِکْری فی الاِ رْصادِ لَهُمْ بِمِثْلِهِ فَاَیَّدْتَنی بِقُوَّتِکَ وَشَدَدْتَ اَزْری بِنُصْرَتِکَ وفَلَلْتَ لی حَدَّهُ وَخَذَلْتَهُ بَعْدَ جَمْعِ عَدیدِهِ وَحَشْدِهِ واَعْلَیْتَ کَعْبی عَلَیْهِ، (۳)

وَوَجَّهْتَ ما سَدَّدَ اِلَیَّ مِنْ مَکائِدِهِ اِلَیْهِ وَرَدَدْتَهُ عَلَیْهِ وَلَمْ یَشْفِ غَلیلَهُ وَلَمْ تَبْرُدْ حَزازاتُ غَیْظِهِ وَقَدْ عَضَّ عَلَیَّ اَنامِلَهُ وَاَدْبَرَ مُوَلِّیاً قَدْ اَخْفَقَتْ سَراپاهُ فَلَکَ الْحَمْدُ یا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ واجْعَلْنی لِنَعْمآئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالآئِکَ مِنَ الذّ اکِرینَ اِلهی وَکَمْ مِنْ باغٍ بَغانی بِمَکایِدِهِ وَنَصَبَ لی اَشْراکَ مَصایِدِهِ وَوَکَّلَ بی تَفَقُّدَ رِعایَتِهِ، (۴)

واَضبَاءَ اِلَیَّ اِضْبآءَ السَّبُعِ لِطَریدَتِهِ انْتِظاراً لِانْتِهازِ فُرْصَتِهِ وَهُوَ یُظْهِرُ بَشاشَةَ الْمَلَقِ وَیَبْسُطُ لی وَجْهاً غَیْرَ طَلِقٍ فَلَمّا رَاَیْتَ

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۲- خدایا چه بسیار دشمنی که شمشیر دشمنی اش را به روی من کشید، و لبه تیغش را بر من تیز کرد، و باریک نمود دم برنده اسلحه اش را و زهرهای کشنده اش را برای من درهم آمیخت و تیرهای بی خطایش را به سوی من نشانه گرفت و چشم نگهبانش از من به خواب نرفت و نهانی بر آن است تا مرا در معرض امور ناخوشایند قرار دهد، و به من بچشاند زهر جگر سوزش را، خدایا به ناتوانی من نگریستی که تاب حوادث بزرگ را ندارم،

۳- و در درماندگی ام را از انتقام گرفتن از ان با ستیزه جویی اش قصد من کرده دیدی، و تنهایی ام را در برابر بسیاری از آنان که آزار مرا اراده نموده اند، و در کمین من نشستند مشاهده کردی و در آنچه که اندیشه ام را علیه آنان برای مقابله به مثل بکار نگرفتم، پس مرا به نیرویت تأیید کردی و پشتم را با یاریت محکم نمودی، و تیغ او را به نفع من کند کردی، و او را پس از جمع آوری نفرات و تجهیزاتش خوار نمودی، و مقام و جایگاه مرا بر او برتری دادی،

۴- و آنچه را از نیرنگ هایش به جانب من هدف گرفته بود به سوی خودش بازگردانی و علیه او به کار بستی، ولی عطش

کینه اش فرو ننشست، و سوزش دل برامده از خشمش سرد نشد درحالی که از غیضش بر من انگشت به دندان گزید و پشت کرده پا به فرار نهاد و سپاه و نفراتش تارومار شد، پس تو را سپاس ای پروردگار از توانایی ات که شکست نپذیرد، و بردباری ات که شتاب نپذیرد، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا در برابر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار ده، خدایا چه بسیار متجاوزی که با نیرنگ هایش به من ستم کرد، و دام های شکارگیرش را در راهم نهاد، و توجه جستجوگرانه اش را بر من گماشت،

دَغَلَ سَرِيرَتِهِ وَقُبْحِ مَا انْطَوى عَلَيْهِ لِشَرِيكِهِ فى مِلَّتِهِ واَصْبَحَ مُجْلِباً لى فى بَغْيِهِ اَرْكَسْتَهُ لِاُمِّ رَاْسِهِ واَتَيْتَ بُنْيانَهُ مِنْ اَساسِهِ فَصَرَعْتَهُ فى زُبْيَتِهِ وَرَدَّيْتَهُ فى مَهْوى حُفْرَتِهِ وَجَعَلْتَ خَدَّهُ طَبَقاً لِتُرابِ رِجْلِهِ (١)

وَشَغَلْتَهُ فى بَدَنِهِ وَرِزْقِهِ وَرَمَيْتَهُ بِحَجَرِهِ وَخَنَقْتَهُ بِوَتَرِهِ وَذَكَّيْتَهُ بِمَشاقِصِهِ وَكَبَبْتَهُ لِمَنْخَرِهِ وَرَدَدْتَ كَيْدَهُ فى نَحْرِهِ وَرَبَقْتَهُ بِنَدامَتِهِ وَفَسَاْتَهُ بِحَسْرَتِهِ فَاسْتَخْذَاءَ وَتَضاَّئَلَ بَعْدَ نَخْوَتِهِ وانْقَمَعَ بَعْدَ اْستِطالَتِهِ ذَليلاً مَاْسُوراً فى رِبْقِ حِبالَتِهِ الَّتى كانَ يُؤَمِّلُ اَنْ يَرانى فيها يَوْمَ سَطْوَتِهِ وَقَدْ كِدْتُ يا رَبِّ لَوْ لا رَحْمَتُكَ اَنْ يَحُلَّ بى ما حَلَّ بِساحَتِهِ فَلَكَ الْحَمْدُ يا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا يُغْلَبُ، (٢)

وَذى اَناهٍ لايَعْجَلُ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلنى لِنَعْمآئِكَ مِنَ الشّاكِرينَ ولِالآئِكَ مِنَ الذّ اكِرينَ اِلهى وَكَمْ مِنْ حاسِدٍ شَرِقَ بِحَسْرَتِهِ وَعَدُوٍّ شَجِىَ بِغَيْظِهِ وَسَلَقَنى بِحَدِّ لِسانِهِ وَوَخَزَنى بِمُوقِ عَيْنِهِ وَجَعَلَنى غَرَضاً لِمَراميهِ وَقَلَّدَنى خِلالاً لَمْ تَزَلْ فِيهِ نادَيْتُكَ يا رَبِّ مُسْتَجيراً بِكَ واثِقاً بِسُرْعَهِ اِجابَتِكَ مُتَوَكِّلاً عَلى ما لَمْ اَزَلْ اَتَعَرَّفُهُ مِنْ حُسْنِ دِفاعِكَ عالِماً اَنَّهُ لا يُضْطَهَدُ مَنْ اَوى اِلى ظِلِّ كَنَفِكَ ، (٣)

وَلَنْ تَقْرَعَ الْحَوادِثُ مَنْ لَجاَ اِلى مَعْقِلِ الْاِنْتِصارِ بِكَ فَحَصَّنْتَنى مِنْ باْسِهِ بِقُدْرَتِكَ فَلَكَ الْحمْدُ يا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا يُغْلَبُ وَذى اَناهٍ لا يَعْجَلُ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ واجْعَلْنى لِنَعْمآئِكَ مِنَ الشّاكِرينَ وَلِالآئِكَ مِنَ الذّ اكِرينَ. (۴)

اِلهى وَكَمْ مِنْ سَحابِ مَكْرُوهٍ جَلَّيْتَها وسَمآءِ نِعْمَهٍ مَطَرْتَها وَجَداوِلِ كَرامَهٍ اَجْرَيْتَها واَعْيُنِ اَحْداثٍ طَمَسْتَها وناشِيَهِ رَحْمَهٍ نَشَرْتَهَا وَجُنَّه عافِيَهٍ اَلْبَسْتَها وَغَوامِرِ كُرُباتٍ كَشَفْتَها واُمُورٍ جارِيَهٍ قَدَّرْتَها لَمْ تُعْجِزْكَ اِذْ طَلَبْتَها وَلَمْ تَمْتَنِعْ مِنْكَ اِذْ اَرَدْتَهَا فَلَكَ الْحَمْدُ يا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا يُغْلَبُ وَذى اَناهٍ لا يَعْجَلُ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

۱- و در كمين من نشست همچون كمين گذاردن درنده اى براى شكار خويش براى به دست آوردن فرصت مناسب درحالیكه درحالى كه خوشرويى چاپلوسانه نشان داده و به سختى گشاده رويى مى نمود پس چون حيله گرى نهادش، و زشتى پندار نهفته اش را آن هم بر زيان هم كيشش مشاهده نمودى درحالى كه سپيده مى كرد به اميد آنكه در ستمش بر من هجوم آورد پس تو او را سرنگون ساختى و ريشه اش را از بيخ وبن بركندى، و او را در چاهى كه براى من كنده بود و در ژرفاى گودالش در انداختى، و گونه اش را همپاى خاك پايش قرار دادى،

۲- و او را به تن و روزى اش سرگرم كردى، و او را با سنگ خودش زدى، و با زه كمان خودش خفه اش نمودى و با سر نيزه هاى خودش هلاك كردى و به رو به خاك مذلّت انداختى، و حيله اش را به گردنش برگرداندى و به بند پشيمانى گرفتارش كردى، و به سبب حسرتش به باد فنايش دادى، ازاين رو پس از كبر و نخوتش خوار و كوچك گشت، و به دنبال گردن فرازى اش خوار و كوبيده شد، و در بند دامى كه روز گردن كشى اش آرزو داشت مرا در ميان آن ببيند اسير شد، و چه نزديك بود پروردگارا اگر رحمتت نبود بر من فرود آيد، آنچه كه دامن زندگى او را فرا گرفت، پس تو را سپاس پروردگارا كه تواناى شكست ناپذيرى،

۳- و بردبار بدون شتابى، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بر نعمت هايت از شاكران و در برابر عطاهايت از ذاكران قرار بده، خدايا چه بسيار حسودى كه از روى حسرت برافروخته گشت و دشمنى كه بسبب خشمش به سختى

انـدوهناک شـد، و مرا با نیش زبانش آزرده ساخت و مژگانش را چون نیزه ای به بـدنم فرو برد، و مرا هدف تیرهای سـرزنش نمود، و کـاستی هـایی را به گردنم انـداخت که در خود اوست، پروردگـارا پنـاه جویانه تو را خوانـدم، درحالی که اطمینان به سرعت اجـابت تو داشـتم، توکّـل کنـان به آنچه همواره از خوبی دفـاعت می دانسـتم، بـا آگـاهی به اینکه هرکه رخت به سایه حمایتت کشد مورد آزار واقع نگردد،

۴- و کسـیکه به قلعه مـددجویی تـو پنـاه آورد هرگز حوادث روزگـار او را درهم نکوبـد، پس به قـدرتت مرا از آزار او حفظ کردی، پس تو را سپاس ای پروردگار که توانای شکست ناپذیری و بردباری که هرگز شتاب نکنی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده،

وَاْجَعْلنی لِنَعْمآئِک مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالآئِک مِنَ الذّ اکِرینَ ، (۱)

اِلهی وکَمْ مِنْ ظَنٍّ حَسَنٍ حَقَّقْتَ وَمِنْ کَسْرِ اِمْلاقٍ جَبَرْتَ وَمِنْ مَسْکَنَهٍ فادِحهٍ حَوَّلْتَ وَمِنْ صَرْعَهٍ مُهْلِکَهٍ نَعَشْتَ وَمِنْ مَشَقَّهٍ اَرَحْتَ لاتُسْئَلُ عَمّا تَفْعَلُ وَهُمْ یُسْئَلُونَ وَلا یَنْقُصُک ما اَنْفَقْتَ وَلَقَدْ سُئِلْتَ فَاَعْطَیْتَ وَلَمْ تُسْئَلْ فَابْتَدَاْتَ وَاسْتُمیحَ بابُ فَضْلِک فَما اَکْدَیْتَ اَبَیْتَ اِلّا اِنْعاماً وَاْمِتناناً واِلاّ تَطَوُّلاً یا رَبِّ وَاِحْساناً وَاَبَیْتُ اِلّا اْنتِهاکاً لِحُرُماتِک وَاْجْتِرآءً عَلی مَعاصیک ، (۲)

وَتَعَدِّیاً لِحُدُودِک وَغَفْلَهً عَنْ وَعیدِک وَطاعَهً لِعَدُوّی وَعَدُوِّک لَمْ یَمْنَعْک یا اِلهی وناصِری اِخْلالی بِالشُّکْرِ عَنْ اِتْمامِ اِحْسانِک وَلاَ حَجَزَنی ذلِک عَنْ اِرْتِکابِ مَساخِطِک. (۳)

اَللّهُمَّ وَهذا مَقامُ عَبْدٍ ذَلیلٍ اعْتَرَفَ لَک بِالتَّوْحیدِ وَاَقَرَّ عَلی نَفْسِهِ بِالتَّقْصیرِ فی اَداَّءِ حَقِّک وَشَهِدَ لَک بِسُبُوغِ نِعْمَتِک عَلَیْهِ وَجَمیلِ عادَتِک عِنْدَهُ واِحْسانِک اِلَیْهِ فَهَبْ لی یا اِلهی وَسَیِّدی مِنْ فَضْلِک ما اُریدُهُ اِلی رَحْمَتِک واَتَّخِذُهُ سُلَّماً اَعْرُجُ فیهِ اِلی مَرْضاتِک وَ امَنُ بِهِ مِنْ سَخَطِک بِعِزَّتِک وَطَوْلِک (۴)

وَبِحَقِّ نَبِیِّک مَحَمَّدٍ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ فَلَک الْحَمْدُ یا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنی لِنَعْمآئِک مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالآئِک مِنَ الذّ اکِرینَ اِلهی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ فی کَرْبِ الْمَوْتِ وَحَشْرَجهِ الصَّدْرِ، (۵)

وَالنَّظَرِ اِلی ما تَقْشَعِرُّ مِنْهُ الجُلُودُ وَتَفْزَعُ لَهُ الْقُلُوبُ واَنَا فی عافِیَهٍ مِنْ ذلِک کُلِّهِ فَلَک الْحَمْدُ یا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لایَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنی لِنَعمآئِک مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالآئِک مِنَ الذّ اکِرینَ. (۶)

اِلهی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ سَقیماً مَوْجِعاً فی اَنَّهٍ وَعَویلٍ یَتَقَلَّبُ فی غَمِّهِ لا یَجِدُ مَحیصاً وَلا یُسیغُ طَعاماً وَلا شَراباً وَاَنَا فی صِحَّهٍ

ص: ۱۵۴

۱- ، خدایا چه بسیار ابرهای ناملایمات که از فضای زندگی ام زدودی، و آسمان نعمتی که بر من باراندی و نهرهای کرامتی که به سوی من روان ساختی، و چشمه های حوادثی که محو نمودی و نهال رحمتی که گستردی و زره عافیتی که بر من پوشاندی، و گرداب های گرفتاری که برطرف کردی، و امور جاری ه ای که مقدّر فرمودی، آنگاه که این امور را خواستی درمانده ات نکردند و هر زمان که آنها را اراده فرمودی از فرمانبرداری خودداری ننمودند، پس تو را سپاس ای پروردگار که توانای شکست ناپذیری و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا به نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده،

۲- خدایا چه بسیار گمان نیکی که جامه عمل پوشاندی و شکست نداری را که جبران نمودی، و بی چیزی توان فرسایی که از من گرداندی و سقوط هلاکت باری که بلندم کردی، و دشواری که آسان نمودی تو بازخواست نشوی از آنچه انجام می دهی و دیگران بازخواست شوند، و از آنچه خرج می کنی چیزی کاسته نشود، هر آینه از تو درخواست شد حالی عطا کردی

و درخواست نشد پس آغاز در عطا و او پیشگاه فضلت درخواست احسان شد و تو منع ننمودی و ابا نمودی مگر از نعمت بخشی و اصرار بر رساندن عطا و فزون بخشی و احسان ای پروردگار و من خودداری نمودم مگر از شکستن احترام محرّماتت، و جسارت بر گناهانت،

۳- و تجاوز از قوانینت، و غفلت از تهدیدت، و فرمانبری از دشمنم و دشمنت، ای معبودم و یاورم کوتاهی ام در سپاسگزاری ات تو را از تمام کردن احسانت بر من باز نداشت، و این چشم پوشی و بزرگواری مرا از انجام کارهای مورد خشمت مانع نشد.

۴- خدایا این است جایگاه بنده خواری که برای تو به یگانگی اقرار کرد، و برای خویش به کوتاهی در ادای حق تو، و گواهی داد برای تو به کمال نعمتت بر او و شیوه زیبا و دلنشینت نزد او احسانت بر او، پس به من ببخش ای خدای من و سرور من از فضلت آنچه را که در راه رسیدن به رحمتت می خواهم تا نردبانش قرار دهم که از آن به سوی خشنودیت، بالا روم، و با آن از خشمت امان یابم، به حق عزّت و عطای همیشگی ات،

۵- و به حق پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ، پس تو را سپاس ای پروردگار که توانای شکست ناپذیری، و بردباری که شتاب نورزی، درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده. خدایا چه بسیار بنده ای که شامگاهان و صبحگاهان نمود در سختی مرگ و به شدت و تنگی نفس زنان،

۶- و با نگاه به آنچه که بدنها از دیدنش می لرزد، و دل ها از آن بی تاب می شود و من از همه اینها در عافیت و سلامتی هستم، پس تو را سپاس ای پروردگار که توانای شکست ناپذیری، و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده.

مِنَ الْبَدَنِ وَسَلامَهٍ مِنَ الْعَیْشِ کُلَّ ذلِکَ مِنْکَ فَلَکَ الْحَمْدُ یا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لایُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ واجْعَلْنی لِنَعْمآئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالآئِکَ مِنَ الذّ اکِرینَ. (۱)

اِلهی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ خآئِفاً مَرْعُوباً مُشْفِقاً وَجِلاً هارِباً طَریداً مُنْجَحِراً فی مَضیقٍ وَمَخْبَاَهٍ مِنَ الْمَخابی قَدْ ضاقَتْ عَلَیْهِ الْاَرْضُ بِرُحْبِها لایَجِدُ حیلَهً وَلا مَنْجی وَلا مَاْوی وَاَنَا فی اَمْنٍ وَطُمَاْنینَهٍ وَعافِیَهٍ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ فَلَکَ الْحَمْدُ یا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لایَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاْجعَلْنی لِنَعْمآئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ . (۲)

وَلِالآئِکَ مِنَ الذّ اکِرینَ اِلهی وَسَیِّدی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ مَغْلُولاً مُکَبَّلاً فِی الْحَدیدِ بِاَیْدِی الْعُداهِ لایَرْحَمُونَهُ فَقیداً مِنْ اَهْلِهِ وَوَلَدِهِ مُنْقَطِعاً عَنْ اِخْوانِهِ وَبَلَدِهِ یَتَوَقَّعُ کُلَّ ساعَهٍ بِاَیِّ قِتْلَهٍ یُقْتَلُ وَبِاَیِّ مُثْلَهٍ یُمَثَّلُ بِهِ وَاَنَا فی عافِیَهٍ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ فَلَکَ الْحَمْدُ یا رَبِّ مِنْ مُقْتَدرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ، (۳)

صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنی لِنَعْمآئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالآئِکَ مِنَ الذّ اکِرینَ اِلهی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ یُقاسِی الْحَرْبَ وَمُباشَرَهَ الْقِتالِ بِنَفْسِهِ قَدْ غَشِیَتْهُ الْاَعْدآءُ مِنْ کُلِّ جانِبٍ بِالسُّیُوفِ وَالرِّماحِ وَآلَهِ الْحَرْبِ یَتَقَعْقَعُ فِی الْحَدیدِ قَدْ بَلَغَ مَجْهُودَهُ لا یَعْرِفُ حیلَهً وَلا یَجِدُ مَهْرَباً قَدْ اُدْنِفَ بِالْجِراحاتِ اَوْ مُتَشَحِّطاً بِدَمِهِ تَحْتَ السَّنابِکِ وَالْاَرْجُلِ یَتَمَنّی شَرْبَهً مِنْ مآءٍ اَوْ (۴)

نَظْرَهً اِلی اَهْلِهِ وَوَلَدِهِ لا یَقْدِرُ عَلَیْها وَاَنَا فی عافِیَهٍ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ فَلَکَ الْحَمْدُ یا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاْجَعَلْنی لِنَعْمآئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالآئِکَ مِنَ الذّاکِرینَ اِلهی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ فی ظُلُماتِ الْبِحارِ وَعَواصِفِ

۱- خدای من چه بسا بنده ای که به شامگاهان و صبحگاهان در آمد بیمار و دردمند، در ناله و فریاد، در اندوهش به خود می پیچد و راه گریزی نمی یافت و خوردنی و نوشیدنی گوارایی نمی خورد، و من در تندرستی و سلامت زندگی هستم، همه اینها از توست، پس تو را سپاس ای پروردگار توانای شکست ناپذیر، و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده.

۲- خدایا چه بسیار بنده ای که به شامگاهان و صبحگاهان درآمد ترسان و هراسان، پریشان و اندیشناک، فراری و رانده شده، خرابه نشین در تنگنا و مخفیگاهی از مخفیگاهها که زمین با فراخیاش بر او تنگ شد چاره و راه نجات و پناهگاهی نمییابد، و من از همه اینها در امنیت و آرامش و سلامت کاملم، پس تو را سپاس ای پروردگار توانمند شکست ناپذیر، و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بر نعمت هایت از شاکران

۳- و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده، خدای من و آقای من و چه بسیار بنده ای که به شامگاه و بامداد درامد بسته به زنجیر، پیچیده در آهن آن هم به دست دشمنانش که به او رحم نورزند، دور مانده از زن و فرزند، بریده از برادران و شهر خویش، هر لحظه انتظار دارد که چگونه کشته خواهد شد، و چگونه اعضایش بریده خواهد گشت، و من از همه اینها در سلامت کاملم، پس تو را سپاس ای پروردگار توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی،

۴- بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا از شاکران، و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده، خدای من و چه بسیار بنده

ای که به شامگاه صبحگاه درآمد، درحالی که سختی جنگ و پیکار را با جانش تحمّل می کند، و دشمنان از هر جانب او را با شمشیرها و نیزه ها و ابزار جنگ در محاصره آورده اند، در میان آهن تلاش می کند، نهایت کوشش را بکار گرفته، راه چاره ای نمی یابد، و گریزگاهی نمی یابند، از سختی جراحات بیمار شده، یا در خون خویش زیر سمها و لگدها غلطان گشته، جرعه آبی را آرزو می کند، یا

الرِّیاحِ وَالْاَهْوالِ وَالاْ مْواجِ یَتَوقَّعُ الغَرَقَ وَالْهَلاکَ لا یَقْدِرُ عَلی حیلَهٍ اَوْ مُبْتَلیً بِصاعِقَهٍ اَوْ هَدْم اَوْ حَرْقٍ اَوْ شَرْقٍ اَوْ خَسْفٍ اَوْ مَسْخٍ اَوْ قَذْفٍ وَاَنا فی عافِیَهٍ مِنْ ذلِک کُلِّهِ فَلَکَ الْحَمْدُ یا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ، (۱)

صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلنی لِنَعْمآئِک مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالآئِک مِنَ الذّاکِرینَ.

اِلهی وکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی واَصْبَحَ مُسافِراً شاخِصاً عَنْ اَهْلِهِ وَوَلَدِهِ مُتَحَیِّراً فِی الْمَفاوِزِ تائِهاً مَعَ الْوُحُوشِ وَالْبَهآئِمِ وَالْهَوآمِّ وَحیداً فَریداً لا یَعْرِفُ حیلَهً وَلا یَهْتَدی سَبیلاً اَوْ مُتَاَذِّیاً بِبَرْدٍ اَوْ حَرٍّ اَوْ جُوعٍ اَوْ عُرْیٍ اَوْ غَیْرِهِ مِنَ الشَّدآئِدِ مِمّا اَنا مِنْهُ خِلْوٌ فی عافِیَهٍ مِنْ ذلِک کُلِّهِ فَلَکَ الْحَمْدُ یا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ ، وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ، (۲)

صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ واجْعَلْنی لِنَعْمآئِک مِنَ الشّاکِرینَ ولِالآئِک مِنَ الذّ اکِرینَ .

اِلهی وَسَیِّدی وکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ فَقیراً عآئِلاً عارِیاً مُمْلِقاً مُخْفِقاً مَهْجُوراً جائِعاً ظَمْئانَ یَنْتَظِرُ مَنْ یَعُودُ عَلَیْهِ بِفَضْلٍ اَوْ عَبْدٍ وَجیهٍ عِنْدَک هُوَ اَوْجَهُ مِنّی عِنْدَک وَاَشَدُّ عِبادَهً لَک، (۳)

مَغْلُولاً مَقْهُوراً قَدْ حُمِّلَ ثِقْلاً مِنْ تَعَبِ الْعَنآءِ وَشِدَّهِ الْعُبُودِیَّهِ وَکُلْفَهِ الرِّقِّ وَثِقْلِ الضَّریبَهِ اَوْ مُبْتَلاً بِبَلاءٍ شَدیدٍ لا قِبَلَ لَهُ اِلاّ بِمَنِّکَ عَلَیْهِ واَنَا الْمَخْدُومُ الْمُنَعَّمُ الْمُعافَی الْمَکَرَّمُ فی عافِیَهٍ مِمّا هُوَ فیهِ فَلَکَ الْحَمْدُ عَلی ذلِکَ کُلِّهِ مِنْ مُقْتَدرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاَجْعَلنی لِنَعْمآئِک مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالآئِک مِنَ الذّ اکِرینَ . (۴)

اِلهی وَسَیِّدی وَ کَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ عَلیلاً مَریضاً سَقیماً مُدْنِفاً عَلی فُرُشِ العِلَّهِ وَفی لِباسِها یَتَقَلَّبُ یَمیناً وشِمالاً لا یَعْرِفُ شَیْئاً مِنْ لَذَّهِ الطَّعامِ

۱- یک نگاه به اهل و فرزندش را تمّنا می نماید، امّا توانی بر آن را ندارد، و من از همه اینها در سلامت کاملم، تو را پس سپاس ای پروردگار توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده. خدای من و چه بسیار بنده ای که به شامگاه و صبحگاه درآید، در تاریکی های دریاها و تندبادها و در دل هراس ها و امواج در حالی انتظار غرق شدن و هلاکت را می کشد و توان چاره اندیشی ندارد، یا گرفتار صاعقه یا آوار یا آتش سوزی یا گلوگیر شدن لقمه یا فرو رفتن در زمین یا مسخ شدن یا اتّهام به امر نامشروع است و من از همه اینها در سلامت کاملم، پس تو را سپاس ای پروردگار توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی،

۲- بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار ده. خدای من چه بسیار بنده ای که به شامگاه و بامداد در حال مسافرت و دوری از همسر و و فرزند، سرگردان در بیشه های خشک، سرگشته در میان حیوانات وحشی و چهارپایان و حشرات آن هم بی یاور و تنها، چاره ای نمی یابد، و به راهی رهنمون نمی گردد، یا در آزار است از سرمایی سرد یا گرمایی سوزان، یا دچار گرسنگی یا برهنگی یا غیر اینها از سختی ها و گرفتاری

هـایی که من از آنهـا در امـانم و در سـلامتی کامـل از همه اینهـا بسـر می برم، پس تو را سـپاس ای پروردگار توانای شکسـت ناپذیر، و بردباری که شتاب نورزی،

۳- بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده. خدای من و آقای من و چه بسـیار بنده ای که به شامگاه و صـبحگاه درآمد درحالی که تهیدست، بی چیز، عریان، نیازمند، پریشان، دچار هجران، گرسـنه، تشـنه است و انتظـار میـبرد که چه کسـی به او احسـان می کنـد، یـا چه بسـا بنـده آبرومنـدی که نزد تو از من آبرومندتر و عبادتش برای تو بیشتر است،

۴- و در عین حال دچار غل و زنجیر و اسـیر دست سـتمگر است، بار سـنگینی از خسـتگی و رنـج و سـختی بیگاری و دشواری بردگی و پرداخت وجه سنگین به اربابش بر او تحمیل شده است، یا شخصی که به بلای سختی گرفتار آمده و توان ایستادگی در برابر آن را جز به فضل تو ندارد، اما من مورد احترام دیگران، و در نعمت و تندرستی ام، و گرامی ام داشته اند، از آنچه آن درمانـده به آن گرفتـار است در سـلامت کـاملم، پس تو را سـپاس بر تمـام این الطافی که به من بخشـیدی ای توانای شکسـت ناپـذیر و بردبـاری کـه شـتاب نـورزی، بر محمّـد و خانـدان محمّـد درود فرسـت و مرا بر نعمـت هـایت از شـاکران، و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده.

وَلا- مِنْ لَذَّهِ الشَّرابِ يَنْظُرُ اِلی نَفْسِهِ حَسْرَهً لایَسْتَطیعُ لَه اضَرّاً وَلا نَفعاً وَاَنَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ فَلا اِلهَ اِ لاّ اَنْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاْجعَلْنی لَکَ مِنَ الْعابِدینَ وَلِنعَماَّئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالاَّئِکَ مِنَ الذّ اکِرینَ وَارْحَمْنی بِرحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ. (۱)

مَوْلایَ وَسَیِّدی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ وَقَدْ دَنا یَوْمَهُ مِنْ حَتْفِهِ واَحْدَقَ بِهِ مَلَکُ الْمَوْتِ فی اَعْوانِهِ یُعالِجُ سَکَراتِ الْمَوْتِ وَحِیاضَهُ تَدُورُ عَیْناهُ یَمیناً وَشِمالاً یَنْظُرُ اِلی اَحِبّائِهِ وَاَوِدّائِهِ واَخِلاَّئِهِ قَدْ مُنِعَ مِنَ الکَلا م وَحُجِبَ عَنِ الخِطابِ یَنْظُرُ اِلی نَفْسِهِ حَسْرَهً لایَسْتَطیعُ لَها ضَرّاً وَلا نَفْعاً وَاَنَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرمِکَ فَلا اِلهَ اِ لاّ اَنْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ واجْعَلْنی لِنَعْماَّئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالاَّئِکَ مِنَ الذّ اکِرینَ وَارْحَمْنی بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ. (۲)

مَوْلایَ وَسَیِّدی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ فی مَضائِقِ الحُبُوسِ وَالسُّجُونِ وَکُرَبِها وَذُلِّها وَحَدیدِها یَتَداوَلُهُ اَعْوانُها وَزَبانِیَتُها فَلا یَدْری اَیُّ حالٍ یُفْعَلُ بِهِ وَاَیُّ مُثْلَهٍ یُمَثَّلُ بِهِ فَهُوَ فی ضُرٍّ مِنَ الْعَیْشِ وَضَنْکٍ مِنَ الْحَیوهِ یَنْظُرُ اِلی نَفْسِهِ حَسْرَهً لایَسْتَطیعُ لَها ضَرّاً وَلا نَفْعاً وَاَنَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ فَلا اِلهَ اِ لاّ اَنْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنی لَکَ مِنَ الْعابِدینَ ولِنَعْماَّئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالاَّئِکَ مِنَ الذّ اکِرینَ وَارْحَمْنی بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ . (۳)

سَیِّدی وَمَوْلایَ وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ اَمْسی وَاَصْبَحَ قَدِ اسْتَمَرَّ عَلَیْهِ القَضاَّءُ وَاَحْدَقَ بِهِ الْبَلاَّءُ وَفارَقَ اَوِدّ اَّئَهُ وَاَحِبّ اَّئَهُ وَاَخِلاَّئَهُ وَاَمْسی اَسیراً حَقیراً

ص: ۱۵۷

۱- خدای من و آقای من و چه بسیار بنده ای که به شامگاه و صبحگاه درآمد درحالی که علیل، دردمند، بیمار است و در بستر بیماری و لباس ناخوشی افتاده، و از درد به راست و چپ می غلطد و چیزی از لذّت خوراکی و آشامیدنی را درک نمی کند، با حسرت به خود می نگرد ولی بر دفع زیان و جلب نفعی توان ندارد، و من در سایه جود و کرمت از همه اینها در آرامش هستم، پس معبودی جز تو نیست، که توانای شکست ناپذیر بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا از عبادت کنندگان قرار بده، و بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده، و به من مهر ورز به حق رحمتت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مولایم و سرورم، و چه بسا بنده ای که به شامگاه و صبحگاه درآمد درحالیکه به مرگ نزدیک شده، و فرشته مرگ در میان یارانش او را محاصره کرده است، در جستجوی درمانی برای سختی های جان دادن و گردابهای آن است، چشمانش به راست و چپ می چرخد، به محبوبان و دوستان و یاران صمیمی اش می نگرد، از گفتار بازداشته، و از خطاب محروم گشته و از روی حسرت بر خود می نگرد، بر دفع زیان و جلب سودی توان ندارد، و من از همه اینها به جود و کرمت در آرامش هستم، پس معبودی جز تو نیست، پاکی تو که توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده، و به حق مهرت بر من مهر ورز ای

مهربان ترین مهربانان.

۳- خدای من و آقای من، چه بسیار بنده ای که به شامگاه و صبحگاه درآمد درحالیکه در تنگناهای زندان ها و محبس ها و با ناراحتی و خواری و در غل و زنجیر به سر می برد، و زندانبان ها و دژخیمان او را دست به دست می گردانند. پس نمی داند با او چگونه رفتار خواهد شد، و چگونه اعضایش بریده خواهد گشت، پس او در زندگانی در بدحالی سخت است، و در نهایت تنگی و سختی است، با حسرت به خود می نگرد، بر دفع زیان و جلب سودی توان ندارد، و من به جود و کرمت از همه اینها در امان هستم، پس معبودی جز تو نیست، پاکی تو که توانای شکست ناپذیر، و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا از عبادت کنندگان خویش، و بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده و به حق مهرت بر من مهر آر ای مهربان ترین مهربانان،

ذَليلًا فی اَیْدِی الْکُفّارِ وَالْاَعْداَّءِ یَتَداوَلُونَهُ یَمیناً وَشِمالاً قَدْ حُصِرَ فِی الْمَطامیرِ وَثُقِّلَ بِالْحَدیدِ لا یَری شَیْئاً مِنْ ضِیاَّءِ الدُّنْیا وَلا مِنْ رَوْحِها یَنْظُرُ اِلَی نَفْسِهِ حَسْرَةً لا یَسْتَطیعُ لَها ضَرّاً وَلا نَفْعاً وَاَنا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ فَلا اِلهَ اِ لاّ اَنْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ وَذی اَناهٍ لا یَعْجَلُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنی لَکَ مِنَ الْعابِدینَ وَلِنَعْماَّئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ، وَلِالاَّئِکَ مِنَ الذّ اکِرینَ وَارْحَمْنی بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۱)

وَعِزَّتِکَ یا کَریمُ لَاَطْلُبَنَّ مِمّا لَدَیْکَ وَلَاُلِحَّنَّ عَلَیْکَ وَلَاَمُدَّنَّ یَدی نَحْوَکَ مَعَ جُرْمِها اِلَیْکَ یا رَبِّ فَبِمَنْ اَعُوذُ وَبِمَنْ اَلُوذُ لا اَحَدَ لی اِلاّ اَنْتَ اَفَتَرُدُّنی وَاَنْتَ مُعَوَّلی وَعَلَیْکَ مُتَّکَلی اَسْئَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذی وَضَعْتَهُ عَلَی السَّماءِ فَاسْتَقَلَّتْ وَعَلَی الْاَرْضِ فَاسْتَقَرَّتْ وَعَلَی الْجِبالِ فَرَسَتْ وَعَلَی اللَّیْلِ فَاَظْلَمَ وَعَلَی النَّهارِ فَاسْتَنارَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمِّدٍ وَاَنْ تَقْضِیَ لی حَوائِجی کُلَّها وَتَغْفِرَ لی ذُنُوبی کُلَّها صَغیرَها وَکَبیرَها وَتُوَسِّعَ عَلَیَّ مِنَ الرِّزْقِ ما تُبَلِّغُنی بِهِ شَرَفَ الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ. (۲)

مَوْلایَ بِکَ اسْتَعَنْتُ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ واَعِنّی وَبِکَ اسْتَجَرْتُ فَاَجِرْنی واَغْنِنی بِطاعَتِکَ عَنْ طاعَهِ عِبادِکَ وَبِمَسْئَلَتِکَ عَنْ مَسْئَلَهِ خَلْقِکَ وَانْقُلْنی مِنْ ذُلِّ الْفَقْرِ اِلی عِزِّ الْغِنی وَمِنْ ذُلِّ الْمَعاصی اِلی عِزِّ الطّاعَهِ فَقَدْ فَضَّلْتَنی عَلی کَثیرٍ مِنْ خَلْقِکَ جُوداً مِنْکَ وَکَرَماً لا بِاسْتِحْقاقٍ مِنّی اِلهی فَلَکَ الْحَمْدُ عَلی ذلِکَ کُلِّهِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنی لِنَعْماَّئِکَ مِنَ الشّاکِرینَ وَلِالاَّئِکَ مِنَ الذّ اکِرینَ . (۳)

سپس به سجده برو و بگو:

سَجَدَ وَجْهِیَ الذَّلیلُ لِوَجْهِکَ الْعَزیزِ الْجَلیلِ سَجَدَ وَجْهِیَ البالی الْفانی لِوَجْهِکَ الدّاَّئِمِ الْباقی سَجَدَ وَجْهِیَ الْفَقیرُ لِوَجْهِکَ الْغَنِیِّ الْکَبیرِ سَجَدَ وَجْهی وَسَمْعی وَبَصَری وَلَحْمی وَدَمی وَجِلْدی وَعَظْمی

۱- آقای من و مولای من، چه بسیار بنده ای که به شامگاه و صبحگاه درآمد درحالیکه سرنوشتش با سختی گره خورده، و گرفتاری او را محاصره کرده، و از دوستان و محبوبان و یاران صمیمی جدا افتاده است، شام کرد در حال اسارت، حقارت، خواری در دست کافران و دشمنان، او را دست به دست به راست و چپ می گردانند، در سیاه چال ها زندانی شده و با غل و زنجیر سنگین گشته، از روشنی دنیا و نسیمش چیزی نمی بیند، با حسرت به خود می نگرد، بر دفع زیان و جلب سودی توان ندارد و من از همه اینها به جود و کرمت در آرامش هستم، پس معبودی جز تو نیست، پاکی تو که توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مارا از عبادت کنندگان خویش، و بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده، به حق مهرت بر من مهر آر، ای مهربان ترین مهربانان،
۲- و به حق عزّتت ای کریم هر آینه از تو درخواست می کنم آنچه از عطایا را که نزد تواست و دراین باره بر تو اصرار می ورزم، و دستم را با جرمی که نسبت به تو دارد، به جانب آستانت دراز میکنم، پس به که پناه ببرم؟ و به که رو کنم؟ کسی را جز تو ندارم، آیا مرا از درگاهت میرانی درحالی که تنها تو تکیه گاه منی و توکلّم تنها بر تو است، از تو درخواست می کنم به نامت که چون بر آسمان نهادی پابرجا شد و چون بر زمین گذاردی آرام گرفت و چون بر کوهها گذاشتی استوار گشت و چون بر شب نهادی تاریک شد و چون بر روز قرار دادی روشنی گرفت، [خدای من] از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان

محمّـد درود فرستی و همه نیازهـای مرا برآورده سـازی، و همه گناهـان کوچـک و بزرگم را بیـامرزی، و روزی ام را گسترده سازی، روزی ای که مرا با آن به شرف دنیا و آخرت برسانی، ای مهربان ترین مهربانان،

۳- آقای من از تو یاری خواهم، پس بر محمّـد و خانـدان محمّد درود فرست و مرا یاری ده و به تو پناه جسـتم پس پناهم ده و مرا بـا طـاعت خـود از طـاعت بنـدگانت بی نیـاز کن، و به خـواهش خـویش از خـواهش خلـق مسـتغنی ام گردان و از خواری تنگدستی به عزّت توانگری، و از ذلت گناه به عزّت طاعت دگرگون ساز، همانا تو مرا بر بسیاری از مردمان برتری دادی، نه از روی شایسـتگی من، بلکه از روی جود و کرمت، خـدای من تو را سـپاس بر همه این عطاها، بر محمّـد و خانـدان محمّـد درود فرست و مرا قرار بده بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران.

وَما اَقَلَّتِ الاَرْضُ مِنّی لِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ اَللّهُمَّ عُدْ عَلی جَهْلی بِحِلْمِکَ وَعَلی فَقْری بِغِناکَ وَعَلی ذُلّی بِعِزِّکَ وَسُلْطانِکَ وَعَلی ضَعْفی بِقُوَّتِکَ وَعَلی خَوْفی بِاَمْنِکَ وَعَلی ذُنُوبی وَخطایایَ بِعَفْوِکَ وَرَحْمَتِکَ یا رَحْمنُ یا رَحیمُ. (۱)

اَللّهُمَّ اِنّی أَدْرَاُ بِکَ فی نَحْرِ فُلانِ بْنِ فُلانِ واَعُوُذ بِکَ مِنْ شَرِّهِ فَاکْفِنیهِ بِما کَفَیْتَ بِهِ اَنْبیآئَکَ وَاَوْلِیآئَکَ مِنْ خَلْقِکَ وَصالِحی عِبادِکَ مِنْ فَراعِنَهِ خَلْقِکَ وَطُغاهِ عُداتِکَ وَشَرِّ جَمیعِ خَلْقِکَ بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ وَحَسْبُنَا اللّهُ وَنِعْمَ الْوَکیلُ. (۲)

دعای سیفی صغیر معروف به دعای قاموس

شیخ بزرگوار ثقه الاسلام نوری (عطر اللّه مرقده) این دعا را در صحیفه ثانیه علویه ذکر کرده و فرموده: برای این دعا در کلمات ارباب طلسمات و تسخیرات شرح عجیبی است و برای آن آثار شگفتی ذکر کرده اند و من چون اعتماد بر آن آثار نداشتم از ذکر آنها خودداری کردم، ولی اصل دعا را از باب مسامحه از روی اقتداء به علمای برجسته ذکر می کنم.

و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیم (۳)

رَبِّ أَدْخِلْنِی فِی لُجَّهِ بَحْرِ أَحَدِیَّتِکَ وَ طَمْطَامِ یَمِّ وَحْدَانِیَّتِکَ وَ قَوِّنِی بِقُوَّهِ سَطْوَهِ سُلْطَانِ فَرْدَانِیَّتِکَ حَتَّی أَخْرُجَ إِلَی فَضَاءِ سَعَهِ رَحْمَتِکَ وَ فِی وَجْهِی لَمَعَاتُ بَرْقِ الْقُرْبِ مِنْ آثَارِ حِمَایَتِکَ مَهِیبا بِهَیْبَتِکَ عَزِیزاً بِعِنَایَتِکَ مُتَجَلِّلاً مُکَرَّما بِتَعْلِیمِکَ وَ تَزْکِیَتِکَ وَ أَلْبِسْنِی خِلَعَ الْعِزَّهِ وَ الْقَبُولِ وَ سَهِّلْ لِی مَنَاهِجَ الْوُصْلَهِ وَ الْوُصُولِ وَ تَوِّجْنِی بِتَاجِ الْکَرَامَهِ وَ الْوَقَارِ وَ أَلِّفْ بَیْنِی وَ بَیْنَ أَحِبَّائِکَ فِی دَارِ الدُّنْیَا وَ دَارِ الْقَرَارِ وَ ارْزُقْنِی مِنْ نُورِ اسْمِکَ هَیْبَهً وَ سَطْوَهً تَنْقَادُ لِیَ الْقُلُوبُ وَ الْأَرْوَاحُ وَ تَخْضَعُ لَدَیَّ النُّفُوسُ وَ الْأَشْبَاحُ یَا مَنْ ذَلَّتْ لَهُ رِقَابُ الْجَبَابِرَهِ

۱- سجده کرد روی خوارم برای ذات عزیز بزرگت، سجده کرد روی فرسوده فانی ام و برای ذات همیشگی ماندگارت، سجده کرد روی پیوسته به تهیدستی ام برای ذات بی نیاز بزرگت، سجده کرد رویم و گوشم و چشم و گوشتم و خونم و پوستم و استخوانم، و همه آنچه زمنی از بار وجود من برداشته در برابر پروردگار جهانیان. خدایا بر نادانی من به بردباری ات، و بر تهیدستی من به توانگری ات، و بر خواری من به عزّت و سلطنتت، بر ناتوانی من به توانایی ات، و بر ترس من به ایمنی ات، و بر گناهان و خطاهای من به گذشتت و رحمتت بنگر ای بخشنده مهربان.

۲- خدایا! من به مدد تو سینه سخت دشمنم فلان پسر فلان را دفع می کنم و از شرّ او به تو پناه میآورم، پس مرا از گزند او کفایت کن بدانسان که کفایت کردی پیامبران و اولیا و بندگان، شایسته ات را از گزند فرعون ها، و دشمنان سرکشت، و از شرّ همه خلقت به مهرت ای مهربان ترین مهربانان، همانا تو بر هر چیز توانایی، و خدا ما را بس است و چه نیکو وکیلی است.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است

وَ خَضَعَتْ لَدَيْهِ أَعْنَاقُ الْأَكَاسِرَهِ لا مَلْجَأَ وَ لا مَنْجَى مِنْكَ إِلا إِلَيْكَ وَ لا إِعَانَهَ إِلا بِكَ وَ لا اتِّكَاءَ إِلا عَلَيْكَ ادْفَعْ عَنِّى كَيْدَ الْحَاسِدِينَ ، (۱)

وَ ظُلُمَاتِ شَرِّ الْمُعَانِدِينَ وَ ارْحَمْنِى تَحْتَ سُرَادِقَاتِ عَرْشِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ أَيِّدْ ظَاهِرِى فِى تَحْصِيلِ مَرَاضِيكَ وَ نَوِّرْ قَلْبِى وَ سِرِّى بِالاطِّلاعِ عَلَى مَنَاهِجِ مَسَاعِيكَ إِلَهِى كَيْفَ أَصْدُرُ عَنْ بَابِكَ بِخَيْبَهٍ مِنْكَ وَ قَدْ وَرَدْتُهُ عَلَى ثِقَهٍ بِكَ وَ كَيْفَ تُؤْيِسُنِى [تُوئِسُنِى] مِنْ عَطَائِكَ وَ قَدْ أَمَرْتَنِى بِدُعَائِكَ وَ هَا أَنَا مُقْبِلٌ عَلَيْكَ مُلْتَجِئٌ إِلَيْكَ بَاعِدْ بَيْنِى وَ بَيْنَ أَعْدَائِى كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ أَعْدَائِى اخْتَطِفْ أَبْصَارَهُمْ عَنِّى بِنُورِ قُدْسِكَ وَ جَلالِ مَجْدِكَ إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْمُعْطِى جَلائِلَ النِّعَمِ الْمُكَرَّمَهِ لِمَنْ نَاجَاكَ بِلَطَائِفِ رَحْمَتِكَ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ (۲)

فصل هفتم: بعضی آیات و دعاهای نافعه مختصره

آیات اسم اعظم

در بیان بعضی از آیات و دعاهای مختصری که سودمند هستند و من آنها را از کتاب های معتبر انتخاب کرده ام.

اوّل: سیّد بزرگوار سیّد علی خان شیرازی رضوان اللّه علیه در کتاب کلم طیّب نقل کرده که: اسم اعظم خدای تعالی اسمی است که شروع آن «اللّه» و پایانش «هو» میباشد و در حروف اسم اعظم نقطه ای نیست و خواندش تغییر نمییابد چه آن حروف زیروزبر داشته باشند یا نداشته باشند و این اسم در قرآن مجید در پنج آیه مبارکه از پنج سوره موجود است یعنی سوره های: بقره، ال عمران نساء، طه و تغابن شیخ مغربی گفته است: هرکه این پنج آیه مبارکه را ورد دائم خود قرار دهد، و هر روز یازده

۱- پروردگارا مرا در ژرفای دریای یگانگی ات، و در میان اقیانوس یکتایی ات وارد ساز، و با نیروی چیرگی سلطنت تنهای ات توانمند گردان تا به فضای بیکران رحمتت درآیم، درحالی که در چهره ام درخشندگی های پرتو قرب از آثار حمایتت فروزان باشد و به شوکتت پرشکوه باشم، و به عنایتت عزیز باشم، و به آموزش و پرورشت بزرگ و بزرگوار باشم، خدایا خلعت های عزّت و قبولی را بر من بپوشان، و برایم راه های پیوند و پیوستگی را هموار کن، و به تاج کرامت و وقار تاجدارم نما، و میان من و شیفتگانت در دنیا و آخرت پیوند انداز، و از نور نامت شوکت و قوّتی به من عنایت کن که دلها و جانها مطیع من گردند، نفوس و بدنها نزد من فروتن شوند، ای آن که گردن گردنکشان برایش خوار گشته، و پادشاهان در پیشگاهش فروتن شده اند، پناهگاه و راه رهایی از تو جز به تو نیست و کمکی نیست جز از تو، و تکیه گاهی نیست جز بر تو، خدایا! بداندیشی حسودان،

۲- و تیرگی های شرّ دشمنان را از من دور کن، و به من مهر ورز زیر سراپرده های عرشت، ای گرامی ترین گرامیان، ظاهر هستی ام را در به دست آوردن خشنودیت تأیید کن، و قلب و نهادم را با آگاهی بر راه های رسیدن به پیشگاهت روشن فرما. خدایا چگونه از در خانه ات مأیوس و ناامید بازگردم درحالی که با اعتماد به تو وارد آن شدم، و چگونه از عطایت ناامیدم میکنی درحالیکه مرا به دعا در پیشگاهت فرمان دادی، اینک به تو روی آورده ام و از تو پناه می جویم بین من و دشمنانم

دوری انداز، چنان که بین دشمنانم دوری انداختی، به نور پاک و عظمت و بزرگواری ات دیدگان دشمنانم را از دین من نابینا کن، به یقین تو خـدای عطـابخش نعمت هـای بزرگ و باارزش به بنـدگان نجواگر خویش هستی، که با لطائف رحمتت تو را می خواننـد، ای زنـده، ای پاینـده ای صاحب بزرگ و کرامت و درود خـدا بر مولای ما و پیامبر ما محمّـد و بر خاندان پاک و پاکیزه اش همه و همه.

بار بخواند هر آینه برای او هر کار مهمّی از امور کلی و یا جزئی به زودی آسان گردد، ان شاء اللّه تعالی.

آن پنج آیه عبارت است از:

۱ (اللَّهُ لا إِلَهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ) (۱)

تا پایان آیه الکرسی.

۲ (اللَّهُ لا إِلَهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ نَزَّلَ عَلَیْکَ الْکِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقاً لِما بَیْنَ یَدَیْهِ وَ أَنْزَلَ التَّوْرَاهَ وَ الْإِنْجِیلَ مِنْ قَبْلُ هُدیً لِلنَّاسِ وَ أَنْزَلَ الْفُرْقَانَ) (۲)

۳ (اللَّهُ لا إِلَهَ إِلّا هُوَ لَیَجْمَعَنَّکُمْ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ لا رَیْبَ فِیهِ وَ مَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِیثاً) (۳)

۴ (اللَّهُ لا إِلَهَ إِلّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی) (۴)

۵ (اللَّهُ لا إِلَهَ إِلّا هُوَ وَ عَلَی اللَّهِ فَلْیَتَوَکَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) . (۵)

دعای توسل

دوّم: علاّمه مجلسی رحمه اللّه فرموده است: در بعضی از کتابهای معتبر از محمّد بن بابویه نقل کرده اند که این دعا را از امامان علیهم السّلام روایت کرده و گفته است: در هیچ امری آن را نخواندم مگر آنکه به زودی اثر اجابت آنرا یافتم.

و دعا این است:

اَللّهُمَّ إِنّی أَسْئَلُکَ وَاَتَوَجَّهُ اِلَیْکَ بِنَبِیِّکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ یا اَبَاالْقاسِمِ یَا رَسُولَ اللّهِ یَا اِمامَ الرَّحْمَهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا إِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ إِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ. (۶)

یَا اَبَا الْحَسَنِ یا اَمیرَ الْمُؤْمِنینَ یا عَلِیَّ بْنَ أَبیطالِبٍ یا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا إِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ. (۷)

یا فاطِمَهَ الزَّهْراَّءُ یا بِنْتَ مُحَمَّدٍ یا قُرَّهَ

۱- ۱ خدایی که معبودی جز او نیست آن خدا زنده به خود پاینده

۲- ۲ خدایی که معبودی جز او نیست، زنده به خود پاینده، فرو فرستاد بر تو کتاب را بر حق، تصدیق کننده آنچه پیش از آن بود، و پیش از آن تورات و انجیل را برای هدایت مردم نازل کرد، و فرقان را فرو فرستاد.

۳- ۳ خـدایی که معبـودی جز او نیست، به راسـتی شـما را برای روز قیـامت گرد خـواهیم آورد، تردیـدی در آن نیست، و چه کسی در گفتار راستگوتر از خدا است؟

۴- ۴ خدایی که معبودی جز او نیست برای او است نام های نیکو.

۵- ۵ خدایی که معبودی جز او نیست و باید که مؤمنان تنها بر خدا توکّل کنند.

۶- خدایا از تو درخواست دارم و به سویت روی آوردم به وسیله پیامبرت، پیامبر رحمت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ای ابـا القاسم، ای فرسـتاده خـدا، ای پیشوای رحمت، ای آقا و مولای ما، به تو رو آوردیم و تو را واسـطه قرار قرار دادیم، و به سوی خدا تو را وسیله ساختیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

۷- ای ابا الحسن ای امیر المؤمنین ای علی بن ابیطالب، ای حُجّت خُدا بر بنـدگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسـطه قرار دادیم و به سوی خـدا به تو توسّل جُستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

عَيْنِ الرَّسُولِ يا سَيِّدَتَنا وَمَوْلاتَنا اِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِكِ اِلَى اللّهِ وَقَدَّمْناكِ بَيْنَ يَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهَةً عِنْدَ اللهِ اِشْفَعی لَنا عِنْدَ اللهِ (۱)

یـا اَبا مُحَمَّدٍ یا حَسَنَ بْنَ عَلِی اَیُّهَا الْمُجْتَبی یَا بْنَ رَسُولِ اللهِ یا حُجَّهَ اللّهِ علی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا اِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللهِ إشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللهِ . (۲)

یا أَبا عَبْدِاللّه یا حُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍ أَیُّهَا الْشَّهیدُ یَا بْنَ رَسُولِ اللّه یا حُجَّهَ اللّه عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا اِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ. (۳)

یـا اَبَا الْحَسَنِ یـا عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ یا زَیْنَ الْعابِـدینَ یَا بْنَ رَسُولِ اللّهِ یا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا اِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ. (۴)

یا اَبا جَعْفَرٍ یا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِی اَیُّهَا الْباقِرُ یَا بْنَ رَسُولِ اللّهِ یا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا اِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ. (۵)

یـا أَبـا عَبْـدِ اللّهِ یـا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ أَیُّهَا الصّـادِقُ یَا بْنَ رَسُولِ اللّهِ یـا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا اِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ، (۶)

یا أَبَا الْحَسَنِ یا مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ أَیُّهَا الْکاظِمُ یَا بْنَ رَسُولِ اللّهِ یا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا اِنّا

۱- ای فاطمه زهرا، ای دختر دلبند محمّد، ای نور چشم رسول خدا ای سرور و بانوی ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

۲- ای ابا محمّد، ای حسن بن علی ای برگزیده ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

۳- ای ابا عبد اللّه، ای حسین بن علی، ای شهید، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم، و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

۴- ای ابا الحسن، ای علی بن الحسین ای زین العابدین، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا برای ما نزد خدا شفاعت کن

۵- ای أبا جعفر، ای محمّد بن علی، ای باقر، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما به تو روی

آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

۶- ای ابا عبد اللّه، ای جعفر بن محمّد، ای صادق، ای فرزند رسول خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ، (۱)

یـا أَبَا الْحَسَنِ یا عَلِیَّ بْنَ مُوسـی أَیُّهَا الرِّضا یَا بْنَ رَسُولِ اللّهِ یا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا إنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ (۲)

یـا اَبـا جَعْفَرٍ یـا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِی اَیُّهَا التَّقِیُّ الْجَوادُ یَا بْنَ رَسُولِ اللّهِ یـا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یـا سَیِّدَنا وَمَوْلینا اِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ (۳)

یـا أَبَا الْحَسَنِ یـا عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَیُّهَا الْهادِی النَّقِیُّ یَا بْنَ رَسُولِ اللّهِ یا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا إنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ (۴)

یا أَبا مُحَمَّدٍ یا حَسَنَ بْنَ عَلِی أَیُّهَا الزَّکِیُّ الْعَسْکَرِیُّ یَا بْنَ رَسُولِ اللّهِ یا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا إنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ (۵)

یـا وَصِیَّ الْحَسَنِ وَالْخَلَفَ الْحُجَّهَ اَیُّهَا الْقـآئِمُ الْمُنْتَظَرُ الْمَهْدِیُّ یَا بْنَ رَسُولِ اللّهِ یا حُجَّهَ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ یا سَیِّدَنا وَمَوْلینا اِنّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ اِلَی اللّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا یا وَجیهاً عِنْدَ اللّهِ اِشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ (۶)

پس از خواندن دعا، حاجات خود را بخواهد که به خواست خدا برآورده میشود.

و در روایت دیگری وارد شده است که بعد از خواندن دعا چنین گوید:

۱- ای ابا الحسن ای موسی بن جعفر، ای کاظم، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

۲- ای ابا الحسن ای علی بن موسی، ای رضا، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان ای آقا و مولای ما به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برا یما نزد خدا شفاعت کن

۳- ای ابا جعفر ای محمّد بن علی ای تقی جواد، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

۴- ای ابا الحسن، ای علی بن محمّد، ای هادی نقی، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

۵- ای ابا محمّد، ای حسن بن علی، ای پاکنهاد عسگری، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

۶- ای جانشین حسن، ای یادگار شایسته، ای پایدار مورد امید، ای مهدی ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

ا سادَتی وَمَوالِیَّ اِنّی تَوَجَّهْتُ بِکَمْ أَئِمَّتی وَعُدَّتی لِیَوْم فَقْری وَحاجَتی اِلَی اللّهِ وَتَوَسَّلْتُ بِکَمْ اِلَی اللّهِ وَاسْتَشْفَعْتُ بِکَمْ إِلَی اللّهِ فَاشْفَعُوا لی عِنْدَ اللّهِ وَاسْتَنْقِذُونی مِنْ ذُنُوبی عِنْدَ اللّهِ فَاِنَّکُمْ وَسیلَتی اِلَی اللّهِ وَبِحُبِّکُمْ وَبِقُرْبِکُمْ أَرْجُو نَجاهً مِنَ اللّهِ فَکُونُوا عِنْدَ اللّهِ رَجآئی یا سادَتی یا أَوْلِیآءَ اللّهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِمْ اَجْمَعینَ وَلَعَنَ اللّهُ أَعْدآءَ اللّهِ ظالِمیهِمْ مِنَ الْاَوَّلینَ وَالْآخِرینَ امینَ رَبَّ الْعالَمینَ (۱)

مؤلف گوید: شیخ کفعمی در کتاب بَلَدُ الأَمین دعای مفصلی موسوم به دعای فَرَج نقل کرده که این دعای تَوَسُّل در ضمن آن آمده است و به گمان من، «دوازده امام» خواجه نصیر الدین طوسی همین دعای توسّل است که آن را با صلوات بر حجّتهای پاک الهی ترکیب کرده اند و مجموعه آن در یک خطبه بلیغ و رسا جا گرفته است، و کفعمی آن را در بخشهای آخر کتاب «مِصْباح» ذکر کرده است.

دعای توسل دیگر

دوم: سیّد علی خان در کتاب کلم طیّب از کتاب قبس المصباح شیخ صهرشتی دعای توسّل دیگری را نقل کرده به شرحی که مقام را گنجایش ذکر آن شرح نیست.

و آن دعا این است:

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَعَلی اِبْنَتِهِ وَعَلی اِبْنَیْها وَاَسْئَلُکَ بِهِمْ اَنْ تُعینَنی عَلی طاعَتِکَ وَرِضْوانِکَ واَنْ تُبَلِّغَنی بِهِمْ اَفْضَلَ ما بَلَّغْتَ اَحَداً مِنْ اَوْلِیآئِکَ اِنَّکَ جَوادٌ کَریمٌ اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِحَقِّ اَمیرِالْمُؤْمِنینَ عَلِیِّ بْنِ اَبیطالِبٍ عَلَیْهِ السَّلامُ اِلا انْتَقَمْتَ بِهِ مِمَّنْ ظَلَمَنی وَغَشَمَنی وَآذانی وَانْطَوی عَلی ذلِکَ وَکَفَیْتَنی بِهِ مَؤُنَهَ کُلِّ اَحَدٍ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ. (۲)

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ بِحَقِّ وَلِیِّکَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلامُ إ لاّ کَفَیْتَنی بِهِ مَؤُنَهَ کُلِّ شَیْطانٍ مَریدٍ وَسُلْطانٍ عَنیدٍ یَتَقَوّی عَلَیَّ بِبَطْشِهِ وَیَنْتَصِرُ

۱- ای آقایان و سرورانم، من به شما پیشوایان و توشه هایم برای روز تنگدستی روی آوردم، و نیازم به سوی خداست، و توسّل جستم به سوی خدا، پس در نزد خدا واسطه من شوید، و مرا پیش خدا از گناهانم رهایی بخشید، که تنها شما وسیله من به جانب خدا هستید، من با دوستی با شما و نزدیک شدن به شما امیدوار نجات از جانب خدا هستم، پس نزد خدا امید من باشید، ای آقایان من و دوستداران خدا، خدا بر همه آنان درود فرست و لعنت خدا بر دشمنان خدا، آن ستمگران به محمّد و خاندان محمّد، از پیشینیان و پسینیان، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان.

۲- خدایا بر محمّد و دخترش و دو پسر او درود فرست، و به حق آنان از تو می خواهم که مرا بر طاعت خویش و جلب خشنودی خود کمک کنی، و مرا به وسیله آنان به برترین مقامی که اولیائت را رساندی برسانی، به یقین تو بخشنده بزرگواری. خدایا! از تو درخواست می کنم به حق امیر المؤمنین علی بن ابیطالب (که انتقام بگیری از کسی که به من ظلم و ستم و آزار روا داشته، و در حالی چنین نقشه هایی بر زیان من است، و به حق او مرا از گزند هر بدخواهی کفایت نمایی، ای مهربان ترین مهربانان.

عَلیَّ بِجُنْدِهِ اِنَّکَ جوادٌ کَریمٌ یا وَهّابُ. (۱)

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ بِحَقِّ وَلِیَّیْکَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلی وَجَعْفَرِ بنِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمَا السَّلامُ اِلاّ أَعَنْتَنی بِهِما عَلی أَمْرِ آخِرَتی بِطاعَتِکَ وَرِضْوانِکَ وَبَلَّغْتَنی بِهِما ما یُرْضیکَ إِنَّکَ فَعالٌ لِما تُریدُ. (۲)

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِحَقِّ وَلِیِّکَ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ عَلَیْهِ السَّلامُ اِلاّ عافَیْتَنی بِهِ فی جَمیعِ جَوارِحی ما ظَهَرَ مِنْها وَمابَطَنَ یا جَوادُ یا کَریمُ. (۳)

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ بِحَقِّ وَلِیِّکَ الرِّضا عَلِیِّ بْنِ مُوسی عَلَیْهِ السَّلامُ إِلاّ سَلَّمْتَنی بِهِ فی جَمیعِ اَسْفاری فِی الْبَراری وَالْبِحارِ وَالْجِبالِ والْقِفارِ والْاَوْدِیَهِ وَالْغِیاضِ مِنْ جَمیعِ ما اَخافُهُ وَاَحْذَرُهُ اِنَّکَ رَؤُفٌ رَحیمٌ. (۴)

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ بِحَقِّ وَلِیِّکَ مُحمَّدِ بْنِ عَلِی عَلَیْهِ السَّلامُ إِلاّ جُدْتَ بِهِ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِکَ وَتَفَضَّلْتَ بِهِ عَلیَّ مِنْ وُسْعِکَ وَوَسَّعْتَ عَلَیَّ رِزْقَکَ وَاَغْنَیْتَنی عَمَّنْ سِواکَ وَجَعَلْتَ حاجَتی اِلَیْکَ وَقَضاها عَلَیْکَ اِنَّکَ لِما تَشاَّءُ قَدیرٌ. (۵)

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ بِحَقِّ وَلِیِّکَ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمَا السَّلامُ اِلاّ أَعَنْتَنی بِهِ عَلی تَاْدِیَهِ فُرُوضِکَ وَبِرِّ اِخْوانِیَ الْمُؤْمِنینَ وَسَهِّلْ ذلِکَ لی وَاقْرُنْهُ بِالْخَیْرِ وَاَعِنّی عَلی طاعَتِکَ بِفَضْلِکَ یا رَحیمُ. (۶)

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ بِحَقِّ وَلِیِّکَ الحَسَنِ بْنِ عَلِی عَلَیْهِمَا السَّلامُ اِلاّ أَعَنْتَنی بِهِ عَلی اَمْرِ آخِرَتی بِطاعَتِکَ وَرِضْوانِکَ وَسَرَرْتَنی فی مُنْقَلَبی وَمَثْوایَ بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ . (۷)

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ بِحَقِّ وَلِیِّکَ وحُجَّتِکَ صاحِبِ الزَّمانِ عَلَیْهِ السَّلامُ إِلّا أَعَنْتَنی بِهِ عَلی جَمیعِ اُمُوری وَکَفَیْتَنی بِهِ مَؤُنَهَ کُلِّ مُؤْذٍ وَطاغٍ وَباغٍ واَعَنْتَنی بِهِ فَقَدْ بَلَغَ مَجْهُودی وَکَفَیْتَنی بِکُلِّ عَدُوٍّ وَهَمٍّ وَغَمٍّ وَدَیْنٍ وَعَنّی وَعَنْ وُلْدی وَ جَمیعِ اَهْلی وَاِخْوانی وَمَنْ یَعْنینی اَمْرُهُ وَخاصَّتی آمینَ رَبَّ الْعالَمینَ (۸)

دعای فرج

سوّم: شیخ کفعمی در کتاب «بلد الامین» دعایی نقل کرده به

۱- خدایا! از تو درخواست میکنم به حق ولیّت علی بن الحسین (درود خدا بر او) که مرا کفایت کنی از شرّ هر شیطان عصیان گر و هر پادشاه ستیزه جویی که با یورش سختش بر زیان من نیرو گیرد، و به یاری سپاهش بر ضده من یاری جوید همانا تو بخشنده بزرگواری، ای عطابخش.

۲- خدایا! از تو درخواست می کنم به حقّ ولیّت محمّد بن علی و جعفر بن محمّد (درود خدا بر آنان) که مرا به وسیله آن دو بزرگوار به طاعت و جلب رضایت خود در امر اخرتم کمک کنی، و به وسیله آنان مرا به آنچه تو را خشنود می کند برسانی، به یقین تو هر کاری را که بخواهی انجام می دهی.

۳- خدایا! از تو درخواست میکنم به حق ولیّت موسی بن جعفر (درود خدا بر او) که در همه اعضایم، چه ظاهری و چه باطنی به من سلامت کامل عنایت کنی، ای بخشنده بزرگوار.

۴- خدایا! از تو درخواست می کنم به حقّ ولیّت رضا، علی بن موسی (درود خدا بر او) که مرا در همه مسافرت هایم در خشکی ها و دریاها و کوه ها و بیابان های خشک و درّه ها و بیشه ها از آنچه می ترسم و پرهیز دارم در امان بداری، همانا تو مهربان و مهرورزی.

۵- خدایا! از تو درخواست می کنم به حق ولیّت محمّد بن علی (درود خدا بر او) که بر من از فضلت ببخشی، و از فراخی عنایتت تفضلّ فرمایی، و بر من فراوان سازی روزی ات را و از غیر خودت مرا بی نیاز گردانی، و حاجتم را در بارگاه خود قرار دهی، و برآوردنش را به عهده خود گذاری، همانا تو بر آنچه بخواهی توانایی.

۶- خدایا! من از تو درخواست می کنم به حق ولیّت علی بن محمّد (درود خدا بر آنان) که مرا بر ادای واجباتت، و نیکی به برادران ایمانی ام کمک نمایی، و این امور را بر من آسان گردانی و انجام آنها را قرین خیر و خوبی فرمایی، و مرا به فضل خویش بر طاعتت کمک کنی ای مهربان.

۷- خدایا! از تو درخواست میکنم به حق ولیّت حسن بن علی (درود خدا بر آنها) که مرا مدد رسانی به طاعت و جلب خشنودی ات بر امر آخرتم، و مرا در گردش گاه و اقامت گاهم دلشاد کنی به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۸- خدایا! از تو درخواست می کنم به حق ولی و حجّتت صاحب زمان (درود خدا بر او) که مرا در تمام امور مدد رسانی و از گزند هر مردم آزار و طغیان گر و متجاوز کفایت کنی، و به وسیله آن حضرت مرا پشتیبانی نمایی که طاقتم به سر آمده و هم کفایت کنی مرا به وسیله او از هر دشمنی که دارم و از اندوه و غم و بدهکاری و از خود و فرزندانم و همه اهل و برادرانم و هرکه کارش با من است و نیز خاصانم، آمین ای پروردگار جهانیان.

روایت از حضـرت امیر المؤمنین که هر سوخته دل و مصـیبت زده و غمناک و گرفتار آن را بخوانـد حق تعالی به او گشایش و فرج کرامت فرماید.

و آن دعا این است:

یا عِمادَ مَنْ لا عِمادَ لَهُ وَ یا ذُخْرَ مَنْ لا ذُخْرَ لَهُ وَیا سَنَدَ مَنْ لا سَنَدَ لَهُ ویا حِرْزَ مَنْ لا حِرْزَ لَهُ وَیا غِیاثَ مَنْ لا غِیاثَ لَهُ وَیا کَنْزَ مَنْ لا کَنْزَ لَهُ وَیا عِزَّ مَنْ لا عِزَّ لَهُ یا کَریمَ الْعَفْوِ یا حَسَنَ التَّجاوُزِ یا عَوْنَ الضُّعَفآءِ یا کَنْزَ الْفُقَرآءِ یا عَظیمَ الرَّجآءِ یا مُنْقِذَ الْغَرْقی یا مُنْجِیَ الْهَلْکی یا مُحْسِنُ ، (۱)

یا مُجْمِلُ یا مُنْعِمُ یا مُفْضِلُ اَنْتَ الَّذی سَجَدَ لَکَ سَوادُ اللَّیْلِ وَنُورُ النَّهارِ وَضَوْءُ الْقَمَرِ وَشُعاعُ الشَّمْسِ وَحَفیفُ الشَّجَرِ وَدَوِیُّ الْمآءِ یا اَللّهُ یا اَللّهُ یا اَللّهُ لا اِلهَ إ لاّ اَنْتَ وَحْدَکَ لا شَریکَ لَکَ یا رَبّاهُ یا اَللّهُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِنا ما اَنْتَ اَهْلُهُ. (۲)

پس از دعا هرچه حاجت داری درخواست کن.

مؤلف گویـد: و نیز برای گشایش مشـکلات و رفع گرفتاری، و برطرف شدن غم و اندوه، تداوم بر این ذکر که حضـرت جواد علیه السّلام تعلیم فرموده بسیار سودمند است:

یَا مَنْ یَکْفی مِنْ کُلِّشَی ءٍ وَلا یَکْفی مِنْهُ شَی ءٌ اِکْفِنی ما اَهَمَّنی (۳)

دعای آزاد شدن از زندان

چهارم: دعای آزاد شدن از بند و زندن.

سیّد ابن طـاووس در» مهـج الـدعوات «فرموده: روایت شـده که شخصـی در شـهر شـام زمـانی طولاـنی در زنـدان بود تا اینکه حضرت زهرا علیها السلام را در خواب دید که به او فرمود: این دعا را بخوان، و او

۱- ای تکیـه گـاه آن که تکیه گـاهی نـدارد، ای انـدوخته آن که انـدوخته ای نـدارد، ای پشتیبـان آن که پشتیبـانی نـدارد، ای نگاهـدار آن که نگاهداری ندارد، ای فریادرس آن که فریادرسـی ندارد، ای گنج آن که گنجی ندارد، ای عزّت آن که عزّتی نـدارد، ای کریمـانه درگذرنـده، ای نیکو گـذشت، ای پشتیبـان ناتوانـان، ای غنـای تهیدسـتان، ای بزرگ مایه امیـد، ای نجات دهنده غریقان، ای رهایی بخش هلاک شدگان، ای احسان کننده،

۲- ای زیبایی بخش، ای نعمت ده، ای عطابخش، تویی آن که سـیاهی شب و روشـنی روز و پرتو ماه و شعاع خورشید و وزش بـاد در درخت و صـدای آب بـاریت سـجده کرد، ای خـدا، ای خـدا، ای خـدا، معبودی جز تو نیست، یگانه و بی شـریکی ای پروردگار، ای خدا، بر محمّد درود فرست و با ما آنچه شایسته آنی انجام ده.

۳- ای آن که از هرچیز کفایت کند و از او چیزی کفایت نکند کارهای مهمّ مرا کفایت فرما.

با تعلیم حضرت زهرا علیها السلام دعا را خواند و از زندان آزاد شد و به خانه خود بازگشت، آن دعا این است:

اللّهُمَّ بِحَقِّ الْعَرْشِ وَمنْ عَلاهُ وَبِحَقِّ الْوَحْیِ وَمَنْ اَوْحاهُ وَبِحَقِّ النَّبِیِّ وَمَنْ نَبَّأَهُ وَبِحَقِّ الْبَیْتِ وَمَنْ بَناهُ یا سامِعَ کُلِّ صَوْتٍ یا جامِعَ کُلِّ فَوْتٍ یا بارِئَ النُّفُوسِ بَعْدَ الْمَوْتِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ واَهْلِ بَیْتِهِ وآتِنا وَجمیعَ الْمُؤْمِنینَ وَالْمُؤْمِناتِ فی مَشارِقِ الْاَرْضِ وَمَغارِبِها فَرَجاً مِنْ عِنْدِکَ عاجِلاً بِشَهادَهِ اَنْ لا اِلهَ اِلّا اللّهُ واَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَرَسُولُکَ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَعَلی ذُرِّیَّتِهِ الطَّیِّبینَ الطّاهِرینَ وَسَلَّمَ تَسْلیماً کَثیراً (۱)

دعای نور

پنجم: سیّد ابن طاووس در کتاب «مهج الدعوات» از سلمان روایتی نقل کرده که: در آخر روایت مطلبی آمده به این مضمون: حضرت فاطمه علیها السلام کلامی به من آموخت که از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله فراگرفته بود، ایشان آن را در صبح و شام میخواند به من فرمود: اگر میخواهی هرگز در دنیا دچار تب نشوی بر آن مداومت کن.

و آن کلام این است:

بِسْمِ اللّهِ النُّورِ بِسْمِ اللّهِ نُورِ النُّورِ بِسْمِ اللّهِ نُورٌ عَلی نُورٍ بِسْمِ اللّهِ الَّذی هُوَ مُدَبِّرُ الْاُمُورِ بِسْمِ اللّهِ الَّذی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَاَنْزَلَ النُّورَ عَلیَ الطُّورِ فی کِتابٍ مَسْطُورٍ فی رَقٍّ مَنْشُورٍ بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ عَلی نَبِیٍ مَحْبُورٍ اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی هُوَ بِالْعِزِّ مَذْکُورٌ وَبِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ وَعَلَی السَّرّاَّءِ وَالضَّرّاَّءِ مَشْکُورٌ وَصَلَّی اللّهُ عَلی سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطّاهِرینَ. (۲)

سلمان فرموده: چون آن را از حضرت فاطمه سلام الله علیها آموختم به خدا آن را به بیش از هزار نفر از مردم مکه و مدینه

۱- خدایا! به حق عرش و کسی که بر آن است و به حق وحی و کسی که آن را فرستاد و به حق پیامبر و کسی که پیامش داد، و به حق کعبه و کسی که آن را بنا نهاد، ای شنونده هر نجوا، ای گردآورنده هرچه از دست رفته، ای باز آفریننده جان ها پس از مرگ، بر محمّد و اهل بیتش درود فرست و از نزد خود ما را و همه مردان و زنان با ایمان را در تمام شرق و غرب زمین به زودی گشایشی عنایت فرما، به حق شهادت اینکه معبودی نیست جز خدا، و اینکه محمّد بنده و فرستاده توست، درود خدا بر او و خاندانش، و بر نسل پاکیزه و پاکش، و سلام بسیار و کامل بر آنان باد

۲- به نام خدای نور، به نام خدای نور نور، به نام خدای نور بر نور، به نام خدایی که تدبیرگر امور است، به نام خدایی که نور را از نور آفرید، و سپاس خدایی را که نور را از نور آفرید، و نور را در کوه طور فرو فرستاد در کتابی بر نوشته، در ورق ه ای گشوده، با اندازه ه ای درخور، بر پیامبری آراسته، سپاس خدای را که به عزّت یاد شود، و به عظمت مشهور است، و بر شادی و بدحالی سپاسگزاری شود، درود خدا بر آقای ما محمّد و خاندان پاکش.

که دچار تب بودند تعلیم دادم، پس همه آنان به اذن خدای تعالی شفا یافتند.

حرز امام زین العابدین علیه السلام

ششم: حرز حضرت امام زین العابدین علیه السّلام است، سیّد ابن طاووس در دو موضع از کتاب «مهج الدعوات» این حرز شریف را از حضرت سجّاد علیه السّلام روایت کرده است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاظِرِينَ يَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ يَا خَالِقَ الْمَخْلُوقِينَ يَا رَازِقَ الْمَرْزُوقِينَ يَا نَاصِرَ الْمَنْصُورِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا دَلِيلَ الْمُتَحَيِّرِينَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ أَغِثْنِي يَا مَالِكَ يَوْمِ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ يَا صَرِيخَ الْمَكْرُوبِينَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ أَنْتَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ الْكِبْرِيَاءُ رِدَاؤُكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى وَ عَلَى عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى وَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ وَ خَدِيجَةَ الْكُبْرَى وَ الْحَسَنِ الْمُجْتَبَى وَ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ بِكَرْبَلاءَ ، (۱) وَ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ وَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْكَاظِمِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ التَّقِيِّ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّقِيِّ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ وَ الْحُجَّةِ الْقَائِمِ الْمَهْدِيِّ الْإِمَامِ الْمُنْتَظَرِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالاهُمْ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُمْ وَ انْصُرْ مَنْ نَصَرَهُمْ وَ اخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَ الْعَنْ مَنْ ظَلَمَهُمْ وَ عَجِّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْصُرْ شِيعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ [وَ أَهْلِكْ أَعْدَاءَ آلِ مُحَمَّدٍ] وَ ارْزُقْنِي رُؤْيَةَ قَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِي مِنْ أَتْبَاعِهِ وَ أَشْيَاعِهِ وَ الرَّاضِينَ بِفِعْلِهِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

دعای مقاتل بن سلیمان

هفتم:

۱- ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، ای چابک ترین حسابرسان، ای داورترین داوران، ای آفریننده آفریدگان، ای روزی دهنده، روزیمندان، ای یاور یاور شدگان، ای مهربان ترین مهربانان، ای راهنمای سرگردانان، ای فریادرس دادجویان، به دادم برس، ای مالک روز جزا، تنها تو را می پرستم و از تو یاری می جویم، ای فریادرس غم زدگان، ای اجابت کننده دعای درماندگان، تویی خدا، پروردگار جهانیان، تویی خدا، معبودی جز تو نیست فرمانروای مطلق، حق آشکار، بزرگ منشی، جامه برازنده تو است. خدایا درود فرست بر محمّد برگزیده، و علی پسندیده و فاطمه زهرا و خدیجه کبری، و حسن مجتبی و حسین شهید در کربلا،

۲- و علی بن الحسین زینت عبادت کنندگان و محمّد بن علی باقر، و جعفر بن محمّد صادق، و موسی بن جعفر کاظم، و علی بن موسی الرضا، و محمّد بن علی تقی، و علی بن محمّد نقی، و حسن بن علی عسگری، و حجّت قائم امام مهدی مورد انتظار

درود خدا بر همه آنان. خدایا دوست بدار آن که آنان را دوست دارد، و دشـمن بدار آن که آنان را دشـمن بدارد، و یاری ده آن که آنـان را یـاری رسانـد و خوار کن آن که آنان را خوار خواهـد و لعنت فرست بر آن که به آنان سـتم ورزیـد و در فرج خاندان محمّد شتاب فرما، و پیروان خاندان محمّد را یاری کن، و دیدار قائم خاندان محمّد را روزی ام گردان، و مرا از پیروان و شیعیان او و خرسندان به کار او قرار ده، به مهرت ای مهرورزترین مهرورزان.

شیخ کفعمی در کتاب بلد الامین از حضرت زین العابدین علیه السّلام دعایی نقل کرده و فرموده: این دعا را مقاتل بن سلیمان از آن حضرت روایت کرده و گفته: هرکه این دعا را صد مرتبه بخواند و دعایت اجابت نشود پس مقاتل را لعنت کند.

و آن دعا این است:

إِلَهِی کَیْفَ أَدْعُوکَ وَ أَنَا أَنَا وَ کَیْفَ أَقْطَعُ رَجَائِی مِنْکَ وَ أَنْتَ أَنْتَ إِلَهِی إِذَا لَمْ أَسْأَلْکَ فَتُعْطِیَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی أَسْأَلُهُ فَیُعْطِینِی إِلَهِی إِذَا لَمْ أَدْعُکَ [أَدْعُوکَ] فَتَسْتَجِیبَ لِی فَمَنْ ذَا الَّذِی أَدْعُوهُ فَیَسْتَجِیبُ لِی إِلَهِی إِذَا لَمْ أَتَضَرَّعْ إِلَیْکَ فَتَرْحَمَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی أَتَضَرَّعُ إِلَیْهِ فَیَرْحَمُنِی إِلَهِی فَکَمَا فَلَقْتَ الْبَحْرَ لِمُوسَی عَلَیْهِ السَّلامُ وَ نَجَّیْتَهُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تُنَجِّیَنِی مِمَّا أَنَا فِیهِ وَ تُفَرِّجَ عَنِّی فَرَجاً عَاجِلاً غَیْرَ آجِلٍ بِفَضْلِکَ وَ رَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱)

دعایی که جبرئیل به پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم آموخت

هشتم: سیّد ابن طاووس در کتاب مهج الدعوات از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده که جبرئیل به محضر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله عرضه داشت: هیچ پیامبری را به اندازه تو دوست نداشتم، پس بسیار بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَرَی وَ لا تُرَی وَ أَنْتَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَی وَ إِنَّ إِلَیْکَ الْمُنْتَهَی وَ الرُّجْعَی وَ إِنَّ لَکَ الْآخِرَةَ وَ الْأُولَی وَ إِنَّ لَکَ الْمَمَاتَ وَ الْمَحْیَا وَ رَبِّ أَعُوذُ بِکَ أَنْ أُذَلَّ أَوْ أُخْزَی (۲)

دعای سریع الاجابه

نهم: کفعمی در کتاب «بلد الامین» دعایی به روایت از موسی بن جعفر علیهما السلام نقل کرده و گفته است: این دعا عظیم الشأن و سریع الاجابه است، و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَطَعْتُکَ فِی أَحَبِّ الْأَشْیَاءِ إِلَیْکَ وَ

۱- خدایا چگونه تو را بخوانم و حال آنکه من منم، و چگونه امیدم را از تو قطع کنم و حال آنکه تو تویی، خدایا! آنگاه که از تو نخواهم که به من عطا کنی پس کیست که از او درخواست عطا کنم؟ خدایا! آنگاه که تو را نخوانم تا مرا اجابت کنی، پس کیست که او را بخوانم تا اجابتم کند؟ ، خدایا! آنگاه که به سوی تو زاری نکنم تا به من مهرآوری، پس کیست که به جانب او زاری کنم تا به من مهر آورد، خدایا! چنان که دریا را برای موسی (درود خدا بر او) شکافتی و نجاتش دادی، از تو درخواست می کنم بر محمّد و خاندانش درود فرستی و از آنچه در آن گرفتارم مرا رهایی بخشی، و بر من گشایش دهی گشایشی فوری نه دیر، به فضل و مهربانی ات، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا! تو می بینی و دیده نمی شوی و تو در چشم انداز برتری و نهایت و بازگشت همه به سوی تو است، و آخرت و دنیا و مرگ و زندگی از آن تو است، پروردگارا به تو پناه می آورم از اینکه خوار یا رسوا شوم.

هُوَ التَّوْحِیدُ وَ لَمْ أَعْصِکَ فِی أَبْغَضِ الْأَشْیَاءِ إِلَیْکَ وَ هُوَ الْکَفْرُ فَاغْفِرْ لِی مَا بَیْنَهُمَا یَا مَنْ إِلَیْهِ مَفَرِّی آمِنِّی مِمَّا فَزِعْتُ مِنْهُ إِلَیْکَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الْکَثِیرَ مِنْ مَعَاصِیکَ وَ اقْبَلْ مِنِّی الْیَسِیرَ مِنْ طَاعَتِکَ یَا عُدَّتِی دُونَ الْعُدَدِ وَ یَا رَجَائِی وَ الْمُعْتَمَدَ وَ یَا کَهْفِی وَ السَّنَدَ وَ یَا وَاحِدُ یَا أَحَدُ یَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُوا أَحَدٌ، (۱)

أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مَنِ اصْطَفَیْتَهُمْ مِنْ خَلْقِکَ وَ لَمْ تَجْعَلْ فِی خَلْقِکَ مِثْلَهُمْ أَحَدا أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ تَفْعَلَ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِالْوَحْدَانِیَّهِ الْکُبْرَی وَ الْمُحَمَّدِیَّهِ الْبَیْضَاءِ وَ الْعَلَوِیَّهِ الْعُلْیَا [الْعَلْیَاءِ] وَ بِجَمِیعِ مَا احْتَجَجْتَ بِهِ عَلَی عِبَادِکَ وَ بِالاسْمِ الَّذِی حَجَبْتَهُ عَنْ خَلْقِکَ فَلَمْ یَخْرُجْ مِنْکَ إِلا إِلَیْکَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ لِی مِنْ أَمْرِی فَرَجا وَ مَخْرَجا وَ ارْزُقْنِی مِنْ حَیْثُ أَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَیْثُ لا أَحْتَسِبُ إِنَّکَ تَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَیْرِ حِسَابٍ (۲)

سپس حاجت خود را درخواست کن.

دعای یامن تحل که حضرت هادی تعلیم الیسع قمی کرده وفرموده: آل محمد این دعا را هنگام بلا و ظهور دشمن و خوف فقر و تنگی سینه می خواندند

دهم: کفعمی در کتاب «مصباح» دعایی نقل کرده و فرموده است: سیّد ابن طاووس این دعا را برای ایمن شدن از ستم سلطان و نزول بلا و چیرگی دشمنان و ترس و تنگدستی و دل تنگی ذکر کرده، و آن از دعاهای صحیفه سجّادیه است، پس هرگاه از زیان آنچه ذکر شد در هراس بودی آن را بخوان.

و دعا این است:

یَا مَنْ تُحَلُّ بِهِ عُقَدُ الْمَکَارِهِ وَ یَا مَنْ یُفْثَأُ بِهِ حَدُّ الشَّدَائِدِ وَ یَا مَنْ یُلْتَمَسُ مِنْهُ الْمَخْرَجُ إِلَی رَوْحِ الْفَرَجِ ذَلَّتْ لِقُدْرَتِکَ الصِّعَابُ وَ تَسَبَّبَتْ

۱- خدایا! تو را در محبوبترین چیزها نزدت که یگانه پرستی است اطاعت نمودم، و تو را در مبغوض ترین چیزها که کفر است نافرمانی نکردم، پس آنچه از گناهان بین این دو است بر من بیامرز، ای آن که گریزگاهم تنها به جانب اوست، از آنچه از آن به سویت پناه آوردم مرا ایمنی بخش، خدایا! بیامرز از نافرمانی های بسیارم را در پیشگاهت، و طاعت اندکم را در آستانت بپذیر، ای تنها توشه ام از میان توشه ها، و ای امید و آرامش، و پناه و تکیه گاهم، و ای یگانه و یکتا، ای که گفتی «بگو او خدای یکتاست، خدای بی نیاز است، نه زاده و نه زاییده شده، و برایش همتایی نبوده است»

۲- از تو درخواست میکنم به حق آنان که از میان آفریده هایت انتخاب نمودی، و هیچکس را از میان آفریدگانت همانند آنان قرار ندادی، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و با من چنان کن که سزاوار آنی، خدایا! از تو درخواست می کنم به حق یگانگی بزرگ تر الهی، و مقام تابنده محمّدی، و جایگاه برتر علوی، و به تمام آنچه به آن بر بندگانت حجّت نهادی، و به حق آن نامی که از آفریدگان خود پنهان داشتی، که از تو جز برای تو اظهار نگردد، بر محمّد و خاندانش درود فرست و برای من در کارم گشایش و راه نجاتی قرار ده، و از جهاتی که گمان می برم و یا گمان نمی برم مرا روزی ده همانا تو هرکه را

بخواهی بی حساب روزی می دهی.

بُلُطْفِکَ الْأَسْبَابُ وَ جَرَی بِقُدْرَتِکَ الْقَضَاءُ وَ مَضَتْ عَلَی إِرَادَتِکَ الْأَشْیَاءُ فَهِیَ بِمَشِیَّتِکَ دُونَ قَوْلِکَ مُؤْتَمِرَهٌ وَ بِإِرَادَتِکَ دُونَ نَهْیِکَ مُنْزَجِرَهٌ أَنْتَ الْمَدْعُوُّ لِلْمُهِمَّاتِ وَ أَنْتَ الْمَفْزَعُ فِی الْمُلِمَّاتِ لا یَنْدَفِعُ مِنْهَا إِلَّا مَا دَفَعْتَ وَ لا یَنْکَشِفُ مِنْهَا إِلَّا مَا کَشَفْتَ وَ قَدْ نَزَلَ بِی یَا رَبِّ مَا قَدْ تَکَأَّدَنِی ثِقْلُهُ وَ أَلَمَّ بِی مَا قَدْ بَهَظَنِی حَمْلُهُ وَ بِقُدْرَتِکَ أَوْرَدْتَهُ عَلَیَّ وَ بِسُلْطَانِکَ وَجَّهْتَهُ إِلَیَّ فَلا مُصْدِرَ لِمَا أَوْرَدْتَ وَ لا صَارِفَ لِمَا وَجَّهْتَ وَ لا فَاتِحَ لِمَا أَغْلَقْتَ وَ لا مُغْلِقَ لِمَا فَتَحْتَ وَ لا مُیَسِّرَ لِمَا عَسَّرْتَ وَ لا نَاصِرَ لِمَنْ خَذَلْتَ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ افْتَحْ لِی یَا رَبِّ بَابَ الْفَرَجِ بِطَوْلِکَ ، (۱) وَ اکْسِرْ عَنِّی سُلْطَانَ الْهَمِّ بِحَوْلِکَ وَ أَنِلْنِی حُسْنَ النَّظَرِ فِیمَا شَکَوْتُ وَ أَذِقْنِی حَلاوَهَ الصُّنْعِ فِیمَا سَأَلْتُ وَ هَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً وَ فَرَجاً هَنِیئاً وَ اجْعَلْ لِی مِنْ عِنْدِکَ مَخْرَجا وَحِیّاً وَ لا تَشْغَلْنِی بِالاهْتِمَامِ عَنْ تَعَاهُدِ فُرُوضِکَ وَ اسْتِعْمَالِ سُنَنِکَ [سُنَّتِکَ] فَقَدْ ضِقْتُ لِمَا نَزَلَ بِی یَا رَبِّ ذَرْعاً وَ امْتَلَأْتُ بِحَمْلِ مَا حَدَثَ عَلَیَّ هَمّا وَ أَنْتَ الْقَادِرُ عَلَی کَشْفِ مَا مُنِیتُ بِهِ وَ دَفْعِ مَا وَقَعْتُ فِیهِ فَافْعَلْ بِی ذَلِکَ وَ إِنْ لَمْ أَسْتَوْجِبْهُ مِنْکَ یَا ذَا الْعَرْشِ الْعَظِیمِ [وَ ذَا الْمَنِّ الْکَرِیمِ فَأَنْتَ قَادِرٌ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ] (۲)

دعای فرج امام زمان علیه السلام

یازدهم: کفعمی در کتاب «بلد الامین» فرموده: این دعا دعای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است که آن را به شخصی که در زندان بود تعلیم داد، پس آن زندانی با خواندن آن آزاد شد:

إِلَهِی عَظُمَ الْبَلاءُ وَ بَرِحَ الْخَفَاءُ وَ

۱- ای آن که گرفتاری های سخت تنها به وسیله او باز گردد، ای آن که تیزی تیغ دشواری ها به او درهم شکسته شود، ای آن که بیرون آمدن از رنجها و راه یافتن به سوی عرصه گشایش تنها از او درخواست گردد، در برابر توانایی ات سختی ها رام شد، و به لطف اسباب و وسائل فراهم گشت، و به نیرویت قضا جاری شد، و امور براساس اراده ات گذرد، پس اشیاء تنها نه به گفتارت بلکه به اراده ات فرمان پذیرند، و تنها به اراده ات قبل از نهی کردنت باز داشته اند، تنها تو برای رفع گرفتاری ها خوانده شدی، و در بلاهای سخت پناهگاهی، چیزی از آن بلاهای سخت دفع نگردد جز آنچه تو دفع کردی، و چیزی از آن گشوده نشود مگر آنچه تو گشودی، پروردگارم مشکلی به من رسیده که سنگینی اش مرا به زحمت انداخته است، و دشواری بر من فرود آمده که به دوش کشیدنش مرا گرانبار نموده است آری آن را تو به قدرت خویش بر من فرود آوردی، و با نیرویت متوجّه من ساختی، پس از آنچه مرا در آن وارد کردی بیرون کننده ای نیست و از آنچه متوجه من نمودی باز گرداننده ای وجود ندارد و از آنچه تو بستی گشاینده ای نمی باشد و از آنچه تو گشودی کسی را یارای بستن نیست و بر آنچه تو سخت گرفتی آسان کننده ای وجود ندارد و برای آن که تو از یاری اش دریغ ورزیدی یاوری نیست، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و گشایش را پروردگارا به کرم و فضلت به روی من بگشا،

۲- و چیرگی اندوه را به نیرویت از من برگیر، و مرا در آنچه از آن به تو شکایت نمودم خوش بینی عطا فرما، و شیرینی رفتارت را نسبت به آنچه از تو خواستم به من بچشان، و از پیشگاه خود مهر و گشایش گوارایی به من ببخش، و از نزد خود را نجات فوری برایم قرار ده، و از محافظت در انجام واجبات، و به کار گرفتن احکامت در زندگی مرا غافل مساز، پروردگارا از

مشکلی که بر من فرود آمده سخت به تنگ آمدم، و وجودم را به خاطر حادثه ای که برایم رخ داده اندوه فرا گرفته است، تنها تو توانایی برای برطرف ساختن آنچه به آن دچار شدم و دفع آنچه در آن افتادم، پس به فضل خویش آن را برایم به انجام برسان، هرچند خود را سزاوار آن از سوی تو نمی دانم، ای صاحب عرش بزرگ، و دارای نعمت کریمانه، تنها تو نیرومندی، ای مهربان ترین مهربانان، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان.

انْكَشَفَ الْغِطَاءُ وَ انْقَطَعَ الرَّجَاءُ وَ ضَاقَتِ الْأَرْضُ وَ مُنِعَتِ السَّمَاءُ وَ أَنْتَ الْمُسْتَعَانُ وَ إِلَيْكَ الْمُشْتَكَى وَ عَلَيْكَ الْمُعَوَّلُ فِي الشِّدَّهِ وَ الرَّخَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أُولِي الْأَمْرِ الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَيْنَا طَاعَتَهُمْ وَ عَرَّفْتَنَا بِذَلِكَ مَنْزِلَتَهُمْ فَفَرِّجْ عَنَّا بِحَقِّهِمْ فَرَجاً عَاجِلًا قَرِيباً كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ اكْفِيَانِي فَإِنَّكُمَا كَافِيَانِ وَ انْصُرَانِي فَإِنَّكُمَا نَاصِرَانِ يَا مَوْلَانَا يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ أَدْرِكْنِي أَدْرِكْنِي أَدْرِكْنِي السَّاعَهَ السَّاعَهَ السَّاعَهَ الْعَجَلَ الْعَجَلَ الْعَجَلَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ (۱)

دعای امام زمان علیه السلام اللهم ارزقنا توفیق الطاعه و بعد المعصیه

دوازدهم: کفعمی در کتاب «مصباح» فرموده است: این دعای حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا تَوْفِيقَ الطَّاعَهِ وَ بُعْدَ الْمَعْصِيَهِ وَ صِدْقَ النِّيَّهِ وَ عِرْفَانَ الْحُرْمَهِ وَ أَكْرِمْنَا بِالْهُدَى وَ الاسْتِقَامَهِ وَ سَدِّدْ أَلْسِنَتَنَا بِالصَّوَابِ وَ الْحِكْمَهِ وَ امْلَأْ قُلُوبَنَا بِالْعِلْمِ وَ الْمَعْرِفَهِ وَ طَهِّرْ بُطُونَنَا مِنَ الْحَرَامِ وَ الشُّبْهَهِ وَ اكْفُفْ أَيْدِيَنَا عَنِ الظُّلْمِ وَ السَّرِقَهِ وَ اغْضُضْ أَبْصَارَنَا عَنِ الْفُجُورِ وَ الْخِيَانَهِ وَ اسْدُدْ أَسْمَاعَنَا عَنِ اللَّغْوِ وَ الْغِيبَهِ وَ تَفَضَّلْ عَلَى عُلَمَائِنَا بِالزُّهْدِ وَ النَّصِيحَهِ وَ عَلَى الْمُتَعَلِّمِينَ بِالْجُهْدِ وَ الرَّغْبَهِ وَ عَلَى الْمُسْتَمِعِينَ بِالاتِّبَاعِ وَ الْمَوْعِظَهِ وَ عَلَى مَرْضَى الْمُسْلِمِينَ بِالشِّفَاءِ وَ الرَّاحَهِ وَ عَلَى مَوْتَاهُمْ بِالرَّأْفَهِ وَ الرَّحْمَهِ، (۲) وَ عَلَى مَشَايِخِنَا بِالْوَقَارِ وَ السَّكِينَهِ وَ عَلَى الشَّبَابِ بِالْإِنَابَهِ وَ التَّوْبَهِ وَ عَلَى النِّسَاءِ بِالْحَيَاءِ وَ الْعِفَّهِ وَ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ بِالتَّوَاضُعِ وَ السَّعَهِ وَ عَلَى الْفُقَرَاءِ بِالصَّبْرِ وَ الْقَنَاعَهِ وَ عَلَى الْغُزَاهِ بِالنَّصْرِ وَ الْغَلَبَهِ وَ عَلَى الْأُسَرَاءِ بِالْخَلَاصِ وَ الرَّاحَهِ وَ عَلَى الْأُمَرَاءِ بِالْعَدْلِ وَ الشَّفَقَهِ وَ عَلَى الرَّعِيَّهِ بِالْإِنْصَافِ وَ حُسْنِ

۱- خدایا گرفتاری بزرگ شد، و پوشیده بر ملا گشت، و پرده کنار رفت، و امید بریده گشت، و زمین تنگ شد، و خیرات آسمان دریغ شد و پشتیبان تویی، و شکایت تنها به جانب تو است، در سختی و آسانی تنها بر تو اعتماد است، خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست آن صاحبان فرمانی که اطاعتشان را بر ما فرض نمودی، و به این سبب مقامشان را به ما شناساندی، پس به حق ایشان به ما گشایش ده، گشایشی زود و نزدیک همچون چشم بر هم نهادن یا زودتر، ای محمّد و ای علی، ای علی و ای محمّد، مرا کفایت کنید، که تنها شما کفایت کنندگان من هستید، و یاری ام دهید که تنها شما یاری کنندگان من هستید، ای مولای ما ای صاحب زمان، فریادرس، فریادرس، فریادرس، مرا دریاب، مرا دریاب، مرا دریاب، اکنون، اکنون، اکنون، با شتاب، با شتاب، با شتاب، ای مهربان ترین مهربانان به حق محمّد و خاندان پاک او.

۲- خدایا، توفیق فرمان بری، و دوری از نافرمانی، و درستی نهاد و شناخت واجبات را روزی ما بدار و ما را به هدایت و پایداری گرامی دار، و زبانمان را به راستگویی و حکمت استوار ساز، و دل هایمان را از دانش و بینش پر کن، و شکم هایمان را از حرام و شبهه پاك فرما، و دستانمان را از ستم و دردی بازدار و دیدگانما را از ناپاکی و خیانت فرو بند، و گوش هایمان را از شنیدن بیهوده و غیبت ببند، و و بر دانشمندان مان زهد و خیرخواهی و بر دانش آموزان تلاش و شوق، و بر شنوندگان پیروی و پندآموزی، و بر بیماران شفا و آرامش، و بر مردگان مهر و رحمت،

السِّیرَهِ وَ بَارِکْ لِلْحُجَّاجِ وَ الزُّوَّارِ فِی الزَّادِ وَ النَّفَقَهِ وَ اقْضِ مَا أَوْجَبْتَ عَلَیْهِمْ مِنَ الْحَجِّ وَ الْعُمْرَهِ بِفَضْلِکَ وَ رَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱)

دعای حضرت حجت علیه السلام

سیزدهم: در «مهج الدّعوات» ذکر شده است که این دعا دعای حضرت حجّت عجل الله تعالی فرجه الشریف است:

إِلَهِی بِحَقِّ مَنْ نَاجَاکَ وَ بِحَقِّ مَنْ دَعَاکَ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَفَضَّلْ عَلَی فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْغَنَاءِ وَ الثَّرْوَهِ وَ عَلَی مَرْضَی الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالشِّفَاءِ وَ الصِّحَّهِ وَ عَلَی أَحْیَاءِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللُّطْفِ وَ الْکَرَمِ [الْکَرَامَهِ] وَ عَلَی أَمْوَاتِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَهِ وَ الرَّحْمَهِ وَ عَلَی غُرَبَاءِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالرَّدِّ إِلَی أَوْطَانِهِمْ سَالِمِینَ غَانِمِینَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِینَ. (۲)

استغاثه به امام زمان علیه السلام الکامل التام

چهاردهم: سیّد علی خان شیرازی در کتاب «کلم طیّب» فرموده است: این دعا دعای استغاثه به حضرت صاحب الزّمان (صلوات الله علیه) است، هر کجا که باشی دو رکعت نماز بجای آر و سپس زیر آسمان رو به قبله بایست و بگو:

سَلامُ اللَّهِ الْکَامِلُ التَّامُّ الشَّامِلُ الْعَامُّ وَ صَلَوَاتُهُ الدَّائِمَهُ وَ بَرَکَاتُهُ الْقَائِمَهُ التَّامَّهُ عَلَی حُجَّهِ اللَّهِ وَ وَلِیِّهِ فِی أَرْضِهِ وَ بِلادِهِ وَ خَلِیفَتِهِ عَلَی خَلْقِهِ وَ عِبَادِهِ وَ سُلالَهِ النُّبُوَّهِ وَ بَقِیَّهِ الْعِتْرَهِ وَ الصَّفْوَهِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ مُظْهِرِ الْإِیمَانِ وَ مُلَقِّنِ [مُعْلِنِ] أَحْکَامِ الْقُرْآنِ وَ مُطَهِّرِ الْأَرْضِ وَ نَاشِرِ الْعَدْلِ فِی الطُّولِ وَ الْعَرْضِ وَ الْحُجَّهِ الْقَائِمِ الْمَهْدِیِّ الْإِمَامِ الْمُنْتَظَرِ الْمَرْضِیِّ [الْمُرْتَضَی] وَ ابْنِ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ الْوَصِیِّ ابْنِ الْأَوْصِیَاءِ الْمَرْضِیِّینَ الْهَادِی الْمَعْصُومِ ابْنِ الْأَئِمَّهِ الْهُدَاهِ الْمَعْصُومِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِینَ الْمُسْتَضْعَفِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُذِلَّ الْکَافِرِینَ الْمُتَکَبِّرِینَ الظَّالِمِینَ، (۳)

السَّلامُ عَلَیْکَ

ص: ۱۷۳

۱- و بر پیران متانت و آرامش، و بر جوانان بازگشت و توبه و بر زنان حیا و پاکدامنی و بر ثروتمندان فروتنی و گشادگی، و بر تنگدستان شکیبایی و قناعت، و بر جنگجویان نصر و پیروزی، و بر اسیران آزادی و راحتی، و بر حاکمان دادگستری و دلسوزی، و بر زیردستان انصاف و خوش رفتاری تفضّل فرما، و حاجیان و زیارت کنندگان را در زاد و خرجی برکت ده، و آنچه را بر ایشان از حج و عمره واجب کردی توفیق اتمام عنایت کن به فضل و رحمتت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا! به حق کسی که با تو راز گفت، و به حق کسی که در خشکی و دریا تو را خواند، درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد و بر تهیدستان از مردان و زنان با ایمان توانگری و ثروت عطا فرما، و بر بیماران اهل ایمان از مردان و زنان شفا و تندرستی عطا فرما، و بر زندگان شان لطف و کرامت، و بر مردگان مردان و زنان با ایمان آمرزش و رحمت، و بر غریبان مردان و زنان با ایمان بازگشت به وطن با سلامتی و بهره مندی عنایت فرما، به حق محمّد و همه اهل بیت او.

۳- سلام کامل، تمام، همه جانبه و فراگیر خدا، و درود همیشگی، و برکات پاینده و برازنده حق بر حجت خدا و جانشین او در زمین و تمامی سرزمین ها، و خلیفه او بر همه خلق و بندگان، آن که از نسل نبوّت، و باقیمانده عترت، و از برگزیدگان است، صاحب زمان و آشکار کننده ایمان، و معلّم احکام قرآن، و پاک کننده زمین و گستراننده عدالت در طول و عرض جهان و حجّت پایدار، مهدی، آن امام مورد انتظار، پسندیده، و فرزند امامان پاک، جانشین و فرزند جانشینان پسندیده، رهبر معصوم و فرزند پیشوایان راهبر معصوم، سلام بر تو ای عزّت بخش اهل ایمان و همه آنان که ناتوان شان شمردند، سلام بر تو ای خوار کننده کافران گردنکش و ستمکار،

يَا مَوْلاىَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْأَئِمَّهِ الْحُجَجِ الْمَعْصُومِينَ وَ الْإِمَامِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ سَلامَ مُخْلِصٍ لَكَ فِي الْوِلايَهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْمَهْدِيُّ قَوْلاً وَ فِعْلاً وَ أَنْتَ الَّذِى تَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلا بَعْدَ مَا مُلِئَتْ ظُلْماً وَ جَوْراً فَعَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَكَ وَ سَهَّلَ مَخْرَجَكَ ، (۱)

وَ قَرَّبَ زَمَانَكَ وَ كَثَّرَ أَنْصَارَكَ وَ أَعْوَانَكَ وَ أَنْجَزَ لَكَ مَا وَعَدَكَ فَهُوَ أَصْدَقُ الْقَائِلِينَ وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّهً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ يَا مَوْلاىَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ حَاجَتِى كَذَا وَ كَذَا. (۲)

و بجای كذا و كذا حاجات خود را بيان كند و بگويد

فَاشْفَعْ لِي فِي نَجَاحِهَا فَقَدْ تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِحَاجَتِى لِعِلْمِى أَنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَفَاعَهً مَقْبُولَهً وَ مَقَاماً مَحْمُوداً فَبِحَقِّ مَنِ اخْتَصَّكُمْ بِأَمْرِهِ وَ ارْتَضَاكُمْ لِسِرِّهِ وَ بِالشَّأْنِ الَّذِى لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُ سَلِ اللَّهَ تَعَالَى فِي نُجْحِ طَلِبَتِى وَ إِجَابَهِ دَعْوَتِى وَ كَشْفِ كُرْبَتِى (۳)

سپس بخواه هرچه خواهی که به خواست خدا برآورده شود.

مؤلّف گويد: بهتر آن است كه در ركعت اوّل اين نماز پس از سوره «حَمْد» سوره «انّا فَتَحْنا» و در ركعت دوّم پس از سوره «حمد» سوره

«إِذا جاءَ نَصْرُ اللّهِ»

خوانده شود.

فصل هشتم: مناجات خمس عشره

مناجات اول: راز و نياز توبه كنندگان

مناجات خمس عشره [يعنی مناجات های پانزده گانه] از مولای ما علی بن الحسين عليهما السلام است، علّامه مجلسی رحمه اللّه عليه در كتاب بحار الانوار فرموده است: من اين مناجات

۱- سلام بر تو ای سرورم ای صاحب الزّمان، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امير مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سرور بانوان جهان، سلام بر تو ای فرزند امامان، آن حجّت های معصوم، و ای پيشوای همه خلايق، سلام بر تو ای سرورم، سلامی با كمال خلوص به تو در ولايت و پيروی، گواهی می دهم كه همانا تو امام راه يافته در گفتار و كرداری، و تويی آن كه زمين را با عدل و داد پر كنی، پس از آنكه از ستم و جور پر شد، پس خدا در گشايش كارت شتاب

ورزد، و آمدنت را آسان نماید،

۲- و زمانت را نزدیک فرماید، و بر یاران و یاورانت بیافزاید، و به آنچه به تو وعده داده وفا کند، که خدا راستگوترین گویندگان است که در قرآن فرموده: «و ما می خواهیم بر کسانی که در زمین ناتوان شمرده شده اند منّت نهیم و آنان را پیشوایان و وارثان قرار دهیم» ، ای سرورم ای صاحب الزّمان، ای فرزند رسول خدا، حاجت من این و آن است.

۳- در برآورده شدن حاجاتم نزد خدا واسطه شو، من با حاجاتم به سوی تو رو نمودم، چون می دانم شفاعت تو نزد خدا پذیرفته میشود و مقام تو در بارگاهش بس ستوده است، پس به حق آن که شما را به امر خویش خاص گردانید و برای بیان اسرارش برگزید، و به حق جایگاهی که شما در پیشگاه خدا داری که تنها بین شما و اوست، برآوردن خواهشم، و اجابت دعایم، و برطرف شدن اندوهم را از خدا بخواه.

را به روایت از آن حضرت در کتاب های بعضی از علما (رضوان اللّه علیهم) یافتم.

المناجاه الاولی: مناجاه التائبین (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیم (۲)

إِلَهِی أَلْبَسَتْنِی الْخَطَایَا ثَوْبَ مَذَلَّتِی وَ جَلَّلَنِی التَّبَاعُدُ مِنْکَ لِبَاسَ مَسْکَنَتِی وَ أَمَاتَ قَلْبِی عَظِیمُ جِنَایَتِی فَأَحْیِهِ بِتَوْبَهٍ مِنْکَ یَا أَمَلِی وَ بُغْیَتِی وَ یَا سُؤْلِی وَ مُنْیَتِی فَوَعِزَّتِکَ مَا أَجِدُ لِذُنُوبِی سِوَاکَ غَافِراً وَ لا أَرَی لِکَسْرِی غَیْرَکَ جَابِراً وَ قَدْ خَضَعْتُ بِالْإِنَابَهِ إِلَیْکَ وَ عَنَوْتُ بِالاسْتِکَانَهِ لَدَیْکَ فَإِنْ طَرَدْتَنِی مِنْ بَابِکَ فَبِمَنْ أَلُوذُ وَ إِنْ رَدَدْتَنِی عَنْ جَنَابِکَ فَبِمَنْ أَعُوذُ فَوَا أَسَفَاهْ مِنْ خَجْلَتِی وَ افْتِضَاحِی وَ وَا لَهْفَاهْ مِنْ سُوءِ عَمَلِی وَ اجْتِرَاحِی أَسْأَلُکَ یَا غَافِرَ الذَّنْبِ الْکَبِیرِ وَ یَا جَابِرَ الْعَظْمِ الْکَسِیرِ أَنْ تَهَبَ لِی مُوبِقَاتِ الْجَرَائِرِ وَ تَسْتُرَ عَلَیَّ فَاضِحَاتِ السَّرَائِرِ وَ لا تُخْلِنِی فِی مَشْهَدِ الْقِیَامَهِ مِنْ بَرْدِ عَفْوِکَ وَ غَفْرِکَ وَ لا تُعْرِنِی مِنْ جَمِیلِ صَفْحِکَ وَ سَتْرِکَ إِلَهِی ظَلِّلْ عَلَی ذُنُوبِی غَمَامَ رَحْمَتِکَ ، (۳) وَ أَرْسِلْ عَلَی عُیُوبِی سَحَابَ رَأْفَتِکَ إِلَهِی هَلْ یَرْجِعُ الْعَبْدُ الْآبِقُ إِلَّا إِلَی مَوْلاهُ أَمْ هَلْ یُجِیرُهُ مِنْ سَخَطِهِ أَحَدٌ سِوَاهُ إِلَهِی إِنْ کَانَ النَّدَمُ عَلَی الذَّنْبِ تَوْبَهً فَإِنِّی وَ عِزَّتِکَ مِنَ النَّادِمِینَ وَ إِنْ کَانَ الاسْتِغْفَارُ مِنَ الْخَطِیئَهِ حِطَّهً فَإِنِّی لَکَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِینَ لَکَ الْعُتْبَی حَتَّی تَرْضَی إِلَهِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیَّ تُبْ عَلَیَّ وَ بِحِلْمِکَ عَنِّی اعْفُ عَنِّی وَ بِعِلْمِکَ بِی ارْفَقْ بِی إِلَهِی أَنْتَ الَّذِی فَتَحْتَ لِعِبَادِکَ بَابا إِلَی عَفْوِکَ سَمَّیْتَهُ التَّوْبَهَ فَقُلْتَ: (۴) تُوبُوا إِلَی اللَّهِ تَوْبَهً نَصُوحا فَمَا عُذْرُ مَنْ أَغْفَلَ دُخُولَ الْبَابِ بَعْدَ فَتْحِهِ إِلَهِی إِنْ کَانَ قَبُحَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ إِلَهِی مَا أَنَا بِأَوَّلِ مَنْ عَصَاکَ فَتُبْتَ عَلَیْهِ وَ

۱- مناجات اوّل: رازونیاز توبه کنندگان

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۳- خدایا! گناهان بر من لباس خواری پوشانده، و دوری از تو جامه درماندگی بر تنم پیچیده، و بزرگی جنایتم دلم را میرانده، پس آن را با توبه به درگاهت زنده کن، ای آرزویم و مرادم و خواسته ام و امیدم، به عزّتت سوگند برای گناهانم آمرزنده ای جز تو نمی یابم، و برای دل شکستگی ام جبران کننده ای جز تو نمی بینم، به پیشگاهت با توبه و انابه فروتنی نمودم، و با ذلّت و خواری، به درگاهت تسلیم شدم، اگر مرا از درگاهت برانی به که روی آورم؟ و اگر از آستانت بازگردانی به که پناه برم؟ در این حال افسوس از شرمندگی و رسوایی ام، و دریغ از زشتی کردار و فراهم آوردن گناهانم، ای آمرزنده گناهان بزرگ، و ای جبران کننده استخوان شکسته، از تو درخواست می کنم که گناهان تباه کننده ام را بر من ببخشایی، و بر من بپوشانی پنهان کاری های رسواکننده ام را، و مرا در عرصه قیامت از نسیم گذشت و آمرزشت بی بهره مگذاری، و از پوشش زیبای چشم پوشی ات عریان و بی پوشش رها نسازی، خدایا سایه رحمتت را بر گناهانم بینداز،

۴- و ابر مهربانی ات را به سوی عیب هایم گسیل کن، خدایا آیا برده فراری جز به جانب مولایش باز می گردد؟ یا کسی به او از خشم مولایش جز مولایش پناه می دهد؟ خدایا اگر پشیمانی از گناه توبه است، پس به عزّتت سوگند که من از پشیمانانم، و اگر آمرزش طلبی از خطاکاری سبب فرو ریختن خطاها از پرونده است، من از آمرزش خواهانم، حق رضایت با توست تا راضی شوی، خدایا با قدرتت بر من توبه ام را بپذیر، و با بردباری است نسبت به من از من درگذر، و با آگاهی ات از حال من

با من مدارا فرما، خدایا تویی که به روی بندگانت دری به سوی بخششت گشودی و آن را توبه نامیدی، و خود فرمودی:

تَعَرَّضَ لِمَعْرُوفِکَ فَجُدْتَ عَلَیْهِ یَا مُجِیبَ الْمُضْطَرِّ یَا کَاشِفَ الضُّرِّ یَا عَظِیمَ الْبِرِّ یَا عَلِیماً بِمَا فِی السِّرِّ یَا جَمِیلَ السِّتْرِ [السَّتْرِ] اسْتَشْفَعْتُ بِجُودِکَ وَ کَرَمِکَ إِلَیْکَ وَ تَوَسَّلْتُ بِجَنَابِکَ [بِجِنَانِکَ] وَ تَرَحُّمِکَ لَدَیْکَ فَاسْتَجِبْ دُعَائِی وَ لا تُخَیِّبْ فِیکَ رَجَائِی وَ تَقَبَّلْ تَوْبَتِی وَ کَفِّرْ خَطِیئَتِی بِمَنِّکَ وَ رَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱)

مناجات دوم: راز و نیاز شاکیان

المناجات الثانیه مناجاه الشاکین (۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۳)

إِلَهِی إِلَیْکَ أَشْکُو نَفْساً بِالسُّوءِ أَمَّارَهً وَ إِلَی الْخَطِیئَهِ مُبَادِرَهً وَ بِمَعَاصِیکَ مُولَعَهً وَ لِسَخَطِکَ مُتَعَرِّضَهً تَسْلُکُ بِی مَسَالِکَ الْمَهَالِکِ وَ تَجْعَلُنِی عِنْدَکَ أَهْوَنَ هَالِکٍ کَثِیرَهَ الْعِلَلِ طَوِیلَهَ الْأَمَلِ إِنْ مَسَّهَا الشَّرُّ تَجْزَعُ وَ إِنْ مَسَّهَا الْخَیْرُ تَمْنَعُ مَیَّالَهً إِلَی اللَّعِبِ وَ اللَّهْوِ مَمْلُوَّهً بِالْغَفْلَهِ وَ السَّهْوِ تُسْرِعُ بِی إِلَی الْحَوْبَهِ وَ تُسَوِّفُنِی بِالتَّوْبَهِ إِلَهِی أَشْکُو إِلَیْکَ عَدُوّاً یُضِلُّنِی وَ شَیْطَاناً یُغْوِینِی قَدْ مَلَأَ بِالْوَسْوَاسِ صَدْرِی وَ أَحَاطَتْ هَوَاجِسُهُ بِقَلْبِی یُعَاضِدُ لِیَ الْهَوَی وَ یُزَیِّنُ لِی حُبَّ الدُّنْیَا وَ یَحُولُ بَیْنِی وَ بَیْنَ الطَّاعَهِ وَ الزُّلْفَی ، (۴) إِلَهِی إِلَیْکَ أَشْکُو قَلْباً قَاسِیاً مَعَ الْوَسْوَاسِ مُتَقَلِّبا وَ بِالرَّیْنِ وَ الطَّبْعِ مُتَلَبِّساً وَ عَیْناً عَنِ الْبُکَاءِ مِنْ خَوْفِکَ جَامِدَهً وَ إِلَی مَا یَسُرُّهَا طَامِحَهً إِلَهِی لا حَوْلَ لِی وَ لا قُوَّهَ إِلَّا بِقُدْرَتِکَ وَ لا نَجَاهَ لِی مِنْ مَکَارِهِ الدُّنْیَا إِلّا بِعِصْمَتِکَ فَأَسْأَلُکَ بِبَلاغَهِ حِکْمَتِکَ وَ نَفَاذِ مَشِیَّتِکَ أَنْ لا تَجْعَلَنِی لِغَیْرِ جُودِکَ مُتَعَرِّضاً وَ لا تُصَیِّرَنِی لِلْفِتَنِ غَرَضاً وَ کُنْ لِی عَلَی الْأَعْدَاءِ نَاصِراً وَ عَلَی الْمَخَازِی وَ الْعُیُوبِ سَاتِراً وَ مِنَ الْبَلاءِ [الْبَلایَا] وَاقِیاً وَ عَنِ الْمَعَاصِی عَاصِماً بِرَأْفَتِکَ وَ رَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۵)

مناجات سوم: راز و نیاز ترسیدگان

المناجاه الثالثه: مناجات الخائفین (۶)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۷)

إِلَهِی أَ تَرَاکَ

۱- «بازگردید به جانب خدا، بازگشتی خالصانه» ، پس عذر کسی که از ورود به این در پس از گشوده شدنش غفلت ورزد چه می تواند باشد؟ خدایا اگر نافرمانی و گناه از بنده ات زشت بود، پس گذشت از جانب تو زیباست، خدایا نخستین، کسی نیستم که تو را نافرمانی کرده و حضرتت توبه پذیرش شدی، و خود را در معرض احسانت قرار داده و تو مرا مورد احسانش قرار دادی، ای پاسخگوی درماندگان، ای برطرف کننده زیان، ای بزرگ نیکی، ای دانای نهان، ای زیبا پرده پوش، به جود و کرمت به سوی تو شفاعت می جویم، و توسّل می کنم نزد تو به فضل و رحمتت دعایم را اجابت کن، امیدم را به خود ناامید مساز، و توبه ام را بپذیر، و با احسان و مهرت خطاهایم را نادیده گیر، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجات دوم: راز ونیاز شاکیان

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۴- خدایا از نفسی که فراوان به بدی فرمان می دهد به تو شکایت می کنم، همان نفسی که شتابنده به سوی خطا، و آزمند به انجام گناهان، و در معرض خشم توست، نفسی که مرا به راه هلاکت می کشاند، و هستی ام را نزد تو از پست ترین تباه شدگان قرار می دهد، بیماری هایش بسیار، آرزویش دراز است، اگر گزندی به او در رسد بی تابی میکند، و اگر خیری به او رسد از انفاقش دریغ می ورزد، به بازی و هوس رانی میل بسیار دارد، از غفلت و اشتباه آکنده است، مرا به تندی به جانب گناه می راند، و با من در توبه و ندامت امروز و فردا می کند، خدایا از دشمنی که گمراهم می کند و از شیطانی که به بی راه ه ام می برد به تو شکایت می کنم، شیطانی که سینه ام را از وسوسه انباشته و زمزمه های خطرناکش قلبک را فرا گرفته است، شیطانی که با هوا و هوس برایم کمک می کند، و عشق به دنیا را در دیدگانم زیور می بخشد، و بین من و بندگی و مقام قرب پرده می افکند،

۵- خدایا از دل همچون سنگی که با وسوسه زیر و رو می شود و به آلودگی گناه و سیاسی نافرمانی آلوده شده به تو شکایت می کنم، خدایا از چشمی که از گریه ناشی از هراس تو خشک شده، و در عوض به مناظری که خوش آیند آن است خیره گشته به تو گلایه می کنم، خدایا توان و نیرویی برای من جز به قدرت تو نیست، راه نجاتی از گرفتاری های دنیا جز نگهداری تو برایم نمی باشد، از تو خواستارم به رسایی حکمتت، و نفوذ اراده ات که مرا جز جودت در معرض چیزی قرار ندهی، و هدف فتنه ها نگردانی، و علیه دشمنانم یاور باشی، و پرده پوش رسوائی ها و عیوبم گردی، و از بلا نگهدار، و از گناهان بازدارنده ام باشی به مهر و رحمتت ای مهربان ترین مهربانان.

۶- مناجات سوّم: رازونیاز ترسیدگان

۷- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

بَعْدَ الْإِیمَانِ بِکَ تُعَذِّبُنِی أَمْ بَعْدَ حُبِّی إِیَّاکَ تُبَعِّدُنِی أَمْ مَعَ رَجَائِی لِرَحْمَتِکَ وَ صَفْحِکَ تَحْرِمُنِی أَمْ مَعَ اسْتِجَارَتِی بِعَفْوِکَ تُسْلِمُنِی حَاشَا لِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ أَنْ تُخَیِّبَنِی لَیْتَ شِعْرِی أَ لِلشَّقَاءِ وَلَدَتْنِی أُمِّی أَمْ لِلْعَنَاءِ رَبَّتْنِی فَلَیْتَهَا لَمْ تَلِدْنِی وَ لَمْ تُرَبِّنِی وَ لَیْتَنِی عَلِمْتُ أَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَهِ جَعَلْتَنِی وَ بِقُرْبِکَ وَ جِوَارِکَ خَصَصْتَنِی فَتَقَرَّ بِذَلِکَ عَیْنِی وَ تَطْمَئِنَّ لَهُ نَفْسِی إِلَهِی هَلْ تُسَوِّدُ وُجُوهاً خَرَّتْ سَاجِدَهً لِعَظَمَتِکَ أَوْ تُخْرِسُ أَلْسِنَهً نَطَقَتْ بِالثَّنَاءِ عَلَی مَجْدِکَ وَ جَلالَتِکَ أَوْ تَطْبَعُ عَلَی قُلُوبٍ انْطَوَتْ عَلَی مَحَبَّتِکَ أَوْ تُصِمُّ أَسْمَاعاً تَلَذَّذَتْ بِسَمَاعِ ذِکْرِکَ فِی إِرَادَتِکَ (۱) أَوْ تَغُلُّ أَکُفّاً رَفَعَتْهَا الْآمَالُ إِلَیْکَ رَجَاءَ رَأْفَتِکَ أَوْ تُعَاقِبُ أَبْدَاناً عَمِلَتْ بِطَاعَتِکَ حَتَّی نَحِلَتْ فِی مُجَاهَدَتِکَ أَوْ تُعَذِّبُ أَرْجُلاً سَعَتْ فِی عِبَادَتِکَ إِلَهِی لا تُغْلِقْ عَلَی مُوَحِّدِیکَ أَبْوَابَ رَحْمَتِکَ وَ لا تَحْجُبْ مُشْتَاقِیکَ عَنِ النَّظَرِ إِلَی جَمِیلِ رُؤْیَتِکَ إِلَهِی نَفْسٌ أَعْزَزْتَهَا بِتَوْحِیدِکَ کَیْفَ تُذِلُّهَا بِمَهَانَهِ هِجْرَانِکَ وَ ضَمِیرٌ انْعَقَدَ عَلَی مَوَدَّتِکَ کَیْفَ تُحْرِقُهُ بِحَرَارَهِ نِیرَانِکَ إِلَهِی أَجِرْنِی مِنْ أَلِیمِ غَضَبِکَ وَ عَظِیمِ سَخَطِکَ یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ یَا رَحِیمُ یَا رَحْمَانُ یَا جَبَّارُ یَا قَهَّارُ یَا غَفَّارُ یَا سَتَّارُ نَجِّنِی بِرَحْمَتِکَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ وَ فَضِیحَهِ الْعَارِ إِذَا امْتَازَ الْأَخْیَارُ مِنَ الْأَشْرَارِ وَ حَالَتِ الْأَحْوَالُ وَ هَالَتِ الْأَهْوَالُ وَ قَرُبَ الْمُحْسِنُونَ وَ بَعُدَ الْمُسِیئُونَ وَ وُفِّیَتْ کُلُّ نَفْسٍ مَا کَسَبَتْ وَ هُمْ لا یُظْلَمُونَ (۲)

مناجات چهارم: راز و نیاز امیدواران

المناجات الرابعه: مناجاه الرّاجین (۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۴)

یَا مَنْ إِذَا سَأَلَهُ عَبْدٌ أَعْطَاهُ وَ إِذَا أَمَّلَ مَا عِنْدَهُ بَلَّغَهُ مُنَاهُ وَ إِذَا أَقْبَلَ عَلَیْهِ قَرَّبَهُ وَ أَدْنَاهُ وَ إِذَا جَاهَرَهُ بِالْعِصْیَانِ سَتَرَ عَلَی ذَنْبِهِ وَ غَطَّاهُ وَ إِذَا تَوَکَّلَ عَلَیْهِ أَحْسَبَهُ وَ کَفَاهُ إِلَهِی

۱- خدایا آیا چنین می نمایی که پس از ایمانم به تو عذابم نمایی؟ یا پس از عشقم به تو از خود دورم سازی، یا با امید به رحمت و چشم پوشی ات محرومم سازی، یا با پناه جویی ام به گذشتت رهایم نمایی، هرگز چنین نیست! از ذات بزرگوارت به دور است که محرومم کنی، ای کاش می دانستم که آیا مادرم مرا برای بدبختی به دنیا آورده، یا برای رنج کشیدن و زحمت پرورانده است، اگر چنین است کاش مرا نزاده و نپرورانده بود، و ای کاش آگاه بودم که آیا مرا از اهل سعادت قرار داده و به قرب و جوارت اختصاص داده ای تا به این سبب چشمم روشن و جانم آرام گیرد؟ خدایا آیا چهره هایی که در برابر عظمتت سجده کنان به خاک افتاده سیاه می کنی، یا زبان هایی را که برای بزرگی و شکوهت به ستایش گویا شده ناگویا می نمایی؟ یا بر دل هایی که به محبتت پیچیده شده مهر می زنی، یا گوش هایی را که از شنیدن ذکرت در راه رضایت لذّت برده ناشنوا می کنی،

۲- یا دست هایی را که آرزوهای به امید مهرورزی ات به سویت بلند کرده به زنجیر میب ندی، یا بدن هایی را که در طاعتت کوشیده تا جایی که در راه کوشش در بندگی ات لاغر شده مجازات می کنی، یا پاهایی را که در راه عبادتت پوییده به عذاب دچار می نمایی، خدایا درهای رحمتت را بر یکتاپرستان مبند، و شیفتگانت را از نگاه به زیبایی دیدارت محروم مساز، خدایا جانی را که به توحیدت عزّت بخشیدی، چگونه به خواری هجرانت ذلیل می کنی، و باطنی که بر دوستی ات پیمان

بسته، چگونه به سوز آتشت میسوزانی؟ خدایا از دردناکی خشـمت و بزرگی ناخشنودیت پناهم ده، ای پرمهر، ای منتّ گذار، ای مهربان، ای بخشاینده، ای جبّار، ای چیره، ای آمرزنده، ای پرده پوش، به مهرت مرا از شکنجه آتش و رسوایی ننگ رهایی بخش، آنگاه که نیکان از بـدان جـدا شوند، و حالت های دگرگون گردد و هراسـنده ها بهراسـند، و نیکوکاران به خوشـبختی نزدیک شوند، و بدکاران از آن دور گردند، و به هرکسـی برابر آنچه انجام داده جزای برازنده داده شود و هرگز به آنان سـتم نشود.

۳- مناجات چهارم: رازونیاز امیدواران

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

مَنِ الَّذِی نَزَلَ بِکَ مُلْتَمِساً قِرَاکَ فَمَا قَرَیْتَهُ وَ مَنِ الَّذِی أَنَاخَ بِبَابِکَ مُرْتَجِیاً نَدَاکَ فَمَا أَوْلَیْتَهُ أَ یَحْسُنُ أَنْ أَرْجِعَ عَنْ بَابِکَ بِالْخَیْبَهِ مَصْرُوفاً وَ لَسْتُ أَعْرِفُ سِوَاکَ مَوْلًی بِالْإِحْسَانِ مَوْصُوفاً کَیْفَ أَرْجُو غَیْرَکَ وَ الْخَیْرُ کُلُّهُ بِیَدِکَ وَ کَیْفَ أُؤَمِّلُ سِوَاکَ وَ الْخَلْقُ وَ الْأَمْرُ لَکَ أَ أَقْطَعُ رَجَائِی مِنْکَ وَ قَدْ أَوْلَیْتَنِی مَا لَمْ أَسْأَلْهُ مِنْ فَضْلِکَ أَمْ تُفْقِرُنِی إِلَی مِثْلِی وَ أَنَا أَعْتَصِمُ بِحَبْلِکَ یَا مَنْ سَعَدَ بِرَحْمَتِهِ الْقَاصِدُونَ وَ لَمْ یَشْقَ بِنَقِمَتِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ، (۱) کَیْفَ أَنْسَاکَ وَ لَمْ تَزَلْ ذَاکِرِی وَ کَیْفَ أَلْهُو عَنْکَ وَ أَنْتَ مُرَاقِبِی إِلَهِی بِذَیْلِ کَرَمِکَ أَعْلَقْتُ یَدِی وَ لِنَیْلِ عَطَایَاکَ بَسَطْتُ أَمَلِی فَأَخْلِصْنِی بِخَالِصَهِ تَوْحِیدِکَ وَ اجْعَلْنِی مِنْ صَفْوَهِ عَبِیدِکَ یَا مَنْ کُلُّ هَارِبٍ إِلَیْهِ یَلْتَجِئُ وَ کُلُّ طَالِبٍ إِیَّاهُ یَرْتَجِی یَا خَیْرَ مَرْجُوٍّ وَ یَا أَکْرَمَ مَدْعُوٍّ وَ یَا مَنْ لا یُرَدُّ سَائِلُهُ [یَرُدُّ سَائِلَهُ] وَ لا یُخَیَّبُ آمِلُهُ [یُخَیِّبُ آمِلَهُ] یَا مَنْ بَابُهُ مَفْتُوحٌ لِدَاعِیهِ وَ حِجَابُهُ مَرْفُوعٌ لِرَاجِیهِ أَسْأَلُکَ بِکَرَمِکَ أَنْ تَمُنَّ عَلَیَّ مِنْ عَطَائِکَ بِمَا تَقِرُّ [تَقَرُّ] بِهِ عَیْنِی وَ مِنْ رَجَائِکَ بِمَا تَطْمَئِنُّ بِهِ نَفْسِی وَ مِنَ الْیَقِینِ بِمَا تُهَوِّنُ بِهِ عَلَیَّ مُصِیبَاتِ الدُّنْیَا وَ تَجْلُو بِهِ عَنْ بَصِیرَتِی غَشَوَاتِ الْعَمَی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲)

مناجات پنجم: راز و نیاز دلدادگان

المناجات الخامسه: مناجاه الرّاغبین (۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۴)

إِلَهِی إِنْ کَانَ قَلَّ زَادِی فِی الْمَسِیرِ إِلَیْکَ فَلَقَدْ حَسُنَ ظَنِّی بِالتَّوَکُّلِ عَلَیْکَ وَ إِنْ کَانَ جُرْمِی قَدْ أَخَافَنِی مِنْ عُقُوبَتِکَ فَإِنَّ رَجَائِی قَدْ أَشْعَرَنِی بِالْأَمْنِ مِنْ نِقْمَتِکَ وَ إِنْ کَانَ ذَنْبِی قَدْ عَرَضَنِی لِعِقَابِکَ فَقَدْ آذَنَنِی حُسْنُ ثِقَتِی بِثَوَابِکَ وَ إِنْ أَنَامَتْنِی الْغَفْلَهُ عَنِ الاسْتِعْدَادِ لِلِقَائِکَ فَقَدْ نَبَّهَتْنِی الْمَعْرِفَهُ بِکَرَمِکَ وَ آلائِکَ

۱- ای آن که هرگاه بنده ای از او بخواهد عطایش کند، و هرگاه چیزی را که نزد اوست آرزو کند به آرزویش برساند، و زمانی که به او روی آور مقرّب و نزدیکش کند، و گاهی که تظاهر به گناه کند گناهش را پرده پوشی نماید، و آنگاه که بر او توکل نماید او را بس باشد و کفایت کند، خدای من کیست که بر آستانت وارد شده و خواهان مهمان پذیری ات باشد و تو از او پذیرایی نکرده باشی، و کیست که مرکب حاجت را با امید به سخاوتت به درگاهت خوابانده باشد و تو احسانش ننموده باشی آیا خوشایند است که از درگاهت با محرومیت بازگردم، درحالیکه جز تو سروری که به احسان متصّف باشد نشناسم، چگونه به غیر تو امید بندم درحالیکه هر خوبی به دست توست، و چگونه جز تو را آرزو کنم درحالیکه آفرینش و فرمان خاص تو است، آیا امیدم را از تو ببرم درحالیکه از روی احسان آنچه که از تو نخواستم به من عطا فرمودی یا آیا به مانند خودم محتاج میکنی درحالی که به رشته محکمت چنگ می زنم، ای آن که قصدکنندگان به رحمتش خوشبخت شدند، و آمرزش خواهان به انتقامش بدبخت نشدند،

۲- چگونه فراموشت کنم که همیشه به یادم بوده ای، و چگونه از تو غافل شوم که تو نگهبانم هستی، خدای من دستم را به دامن کرمت آویختم، و برای رسیدن به عطایت سفره آرزویم را گستردم، مرا به خلوص توحیدت خالص کن، و از بندگان برگزیده ات قرار ده، ای آن که هر گریزانی به او پناه می جوید، و هر جوینده ای به او امید می بندد، ای بهترین امیدبخش، ای

کریم ترین خوانده، ای آن که پرسنده اش برگردانده نشود، و آرزومندش محروم نگردد، ای آن که در رحمتش به روی خوانندگان باز است، و پرده درگاهش برای امیدواران گشوده است، از تو می خواهم به بزرگواریت که ببخشی از عطای خود بر من آنچنان که دیده ام به آن روشن شود، و از امید به تو سرشارم سازی به اندازه ای که نهادم آرامش یابد، و از یقین آنچنان بر من منّت نهی که با آن ناگواری های دنیا را برایم آسان نمایی، و با آن از دیدگانم دلم پرده های نابینایی را برگیری به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۳- مناجات پنجم: رازونیاز دلدادگان

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

وَ إِنْ أَوْحَشَ مَا بَيْنِی وَ بَيْنَکَ فَرْطُ الْعِصْيَانِ وَ الطُّغْيَانِ فَقَدْ آنَسَنِی بُشْرَی الْغُفْرَانِ وَ الرِّضْوَانِ. (۱) أَسْأَلُکَ بِسُبُحَاتِ وَجْهِکَ وَ بِأَنْوَارِ قُدْسِکَ وَ أَبْتَهِلُ إِلَيْکَ بِعَوَاطِفِ رَحْمَتِکَ وَ لَطَائِفِ بِرِّکَ أَنْ تُحَقِّقَ ظَنِّی بِمَا أُؤَمِّلُهُ مِنْ جَزِيلِ إِکْرَامِکَ وَ جَمِيلِ إِنْعَامِکَ فِی الْقُرْبَی مِنْکَ وَ الزُّلْفَی لَدَيْکَ وَ التَّمَتُّعِ بِالنَّظَرِ إِلَيْکَ وَ هَا أَنَا مُتَعَرِّضٌ لِنَفَحَاتِ رَوْحِکَ وَ عَطْفِکَ وَ مُنْتَجِعٌ غَيْثَ جُودِکَ وَ لُطْفِکَ فَارٌّ مِنْ سَخَطِکَ إِلَی رِضَاکَ هَارِبٌ مِنْکَ إِلَيْکَ رَاجٍ أَحْسَنَ مَا لَدَيْکَ مُعَوِّلٌ عَلَی مَوَاهِبِکَ مُفْتَقِرٌ إِلَی رِعَايَتِکَ إِلَهِی مَا بَدَأْتَ بِهِ مِنْ فَضْلِکَ فَتَمِّمْهُ وَ مَا وَهَبْتَ لِی مِنْ کَرَمِکَ فَلا تَسْلُبْهُ وَ مَا سَتَرْتَهُ عَلَيَّ بِحِلْمِکَ فَلا تَهْتِکْهُ وَ مَا عَلِمْتَهُ مِنْ قَبِيحِ فِعْلِی فَاغْفِرْهُ إِلَهِی اسْتَشْفَعْتُ بِکَ إِلَيْکَ ، (۲) وَ اسْتَجَرْتُ بِکَ مِنْکَ أَتَيْتُکَ طَامِعاً فِی إِحْسَانِکَ رَاغِباً فِی امْتِنَانِکَ مُسْتَسْقِياً وَابِلَ طَوْلِکَ مُسْتَمْطِراً غَمَامَ فَضْلِکَ طَالِباً مَرْضَاتَکَ قَاصِداً جَنَابَکَ وَارِداً شَرِيعَهَ رِفْدِکَ مُلْتَمِساً سَنِيَّ الْخَيْرَاتِ مِنْ عِنْدِکَ وَافِداً إِلَی حَضْرَهِ جَمَالِکَ مُرِيداً وَجْهَکَ طَارِقاً بَابَکَ مُسْتَکِيناً لِعَظَمَتِکَ وَ جَلالِکَ فَافْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ مِنَ الْمَغْفِرَهِ وَ الرَّحْمَهِ وَ لا تَفْعَلْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ مِنَ الْعَذَابِ وَ النِّقْمَهِ بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳)

مناجات ششم: راز و نیاز شاکران

المناجاه السادسه: مناجاه الشاکرین (۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۵)

إِلَهِی أَذْهَلَنِی عَنْ إِقَامَهِ شُکْرِکَ تَتَابُعُ طَوْلِکَ وَ أَعْجَزَنِی عَنْ إِحْصَاءِ ثَنَائِکَ فَيْضُ فَضْلِکَ وَ شَغَلَنِی عَنْ ذِکْرِ مَحَامِدِکَ تَرَادُفُ عَوَائِدِکَ وَ أَعْيَانِی عَنْ نَشْرِ عَوَارِفِکَ تَوَالِی أَيَادِيکَ وَ هَذَا مَقَامُ مَنِ اعْتَرَفَ بِسُبُوغِ النَّعْمَاءِ وَ قَابَلَهَا بِالتَّقْصِيرِ وَ شَهِدَ عَلَی نَفْسِهِ بِالْإِهْمَالِ وَ التَّضْيِيعِ وَ أَنْتَ الرَّءُوفُ الرَّحِيمُ الْبَرُّ الْکَرِيمُ الَّذِی لا يُخَيِّبُ قَاصِدِيهِ وَ لا يَطْرُدُ عَنْ فِنَائِهِ

۱- خدایا هرچند در آمدن به سویت توشه ام اندک است ولی گمانم بر توکّل به تو همواره نیکو است، و هرچند گناهم مرا از عذاب تو به هراس افکنده، ولی چشم امیدم ایمنی از انتقامت را به من خبر می دهد، و هرچند نافرمانی ام مرا را در معرض عذابت قرار داده ولی حسن اعتمادم مرا به پاداشت آگاهی می دهد، و هرچند بی خبری مرا از آمادگی برای دیدارت به خواب غفلت انداخته ولی آشنایی به کرم و عطاهایت مرا بیدار نموده است، و اگر زیاده روی در گناه و سرکشی، میانه من و تو را تیره ساخته ولی مژده آمرزش و خشنودی ات با من انس گرفته است.

۲- از تو می خواهم به درخشش های جلوه ات و به انوار قدست، و هم به سویت زاری می کنم به عواطف مهرت و لطایف احسانت، که تحقق بخشی گمانم را در آنچه از تو آرزومندم از بزرگی اکرامت و زیبایی انعامت، در راه تقرّب به تو و نزدیکی به درگاهت و بهره مندی از نگاه به سویت، هم اینک متعرّض نسیم های رحمت و توّجه تو، و خواهان باران جو و لطف بی پایان تو می باشم، و از خشمت به سوی خشنودیات گریزان، و از تو به سوی خودت فراری ام، نیکوترین چیزی را که نزد توست امید دارم، بر بخشش هایت اعتماد مینمایم، به عنایتت نیازمندم، خدایا آنچه را از فضلت بر من آغاز کردی به انجام رسان، و آنچه را از کرمت به من دادی از من مگیر، و آنچه را با بردباری ات بر من پوشاندی آشکار مکن، و آنچه را از زشتی کردارم دانستی بیامرز، خدای از تو به تو شفاعت می جویم،

۳- و از تو به تو پناهنـده می شوم، با امیـد بسـیار به احسانت به سوی تو آمدم، به خوبی هایت که بر من منّت گذاری دل بسـته ام، به فراوانی کرمت تشـنه ام، ابر فضـلت را بـاران طلبم، خشـنودی ات را خواهانم، آهنگ آسـتانت را دارم، به جویبار عطایت وارد آمـدم، برتریـن خیرات را از پیشـگاهت خواهشـمندم، بـه جـانب حضـرت جمـالت روانم، ذاتت را اراده دارم، کوبنـده در رحمتت هسـتم، درمانـده ام در برابر شـکوه و جلالـت، با من از آمرزش و رحمت آنگونه کن که شایسـته آنی و نه آنگونه که سزاوار عذاب و انتقامم، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۴- مناجات ششم: رازونیاز شاکران

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

آمِلِیهِ بِسَاحَتِکَ تَحُطُّ رِحَالُ الرَّاجِینَ وَ بِعَرْصَتِکَ تَقِفُ آمَالُ الْمُسْتَرْفِدِینَ فَلا تُقَابِلْ آمَالَنَا بِالتَّخْیِیبِ وَ الْإِیَاسِ وَ لا تُلْبِسْنَا سِرْبَالَ الْقُنُوطِ وَ الْإِبْلاسِ (۱) إِلَهِی تَصَاغَرَ عِنْدَ تَعَاظُمِ آلائِکَ شُکْرِی وَ تَضَاءَلَ فِی جَنْبِ إِکْرَامِکَ إِیَّایَ ثَنَائِی وَ نَشْرِی جَلَّلَتْنِی نِعَمُکَ مِنْ أَنْوَارِ الْإِیمَانِ حُلَلًا وَ ضَرَبَتْ عَلَیَّ لَطَائِفُ بِرِّکَ مِنَ الْعِزِّ کِلَلًا وَ قَلَّدَتْنِی مِنَنُکَ قَلائِدَ لا تُحَلُّ وَ طَوَّقَتْنِی أَطْوَاقاً لا تُفَلُّ فَآلاؤُکَ جَمَّةٌ ضَعُفَ لِسَانِی عَنْ إِحْصَائِهَا وَ نَعْمَاؤُکَ کَثِیرَةٌ قَصُرَ فَهْمِی عَنْ إِدْرَاکِهَا، (۲) فَضْلًا عَنِ اسْتِقْصَائِهَا فَکَیْفَ لِی بِتَحْصِیلِ الشُّکْرِ وَ شُکْرِی إِیَّاکَ یَفْتَقِرُ إِلَی شُکْرٍ فَکُلَّمَا قُلْتُ لَکَ الْحَمْدُ وَجَبَ عَلَیَّ لِذَلِکَ أَنْ أَقُولَ لَکَ الْحَمْدُ إِلَهِی فَکَمَا غَذَّیْتَنَا بِلُطْفِکَ وَ رَبَّیْتَنَا بِصُنْعِکَ فَتَمِّمْ عَلَیْنَا سَوَابِغَ النِّعَمِ وَ ادْفَعْ عَنَّا مَکَارِهَ النِّقَمِ وَ آتِنَا مِنْ حُظُوظِ الدَّارَیْنِ أَرْفَعَهَا وَ أَجَلَّهَا عَاجِلًا وَ آجِلا وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی حُسْنِ بَلائِکَ وَ سُبُوغِ نَعْمَائِکَ حَمْداً یُوَافِقُ رِضَاکَ وَ یَمْتَرِی الْعَظِیمَ مِنْ بِرِّکَ وَ نَدَاکَ یَا عَظِیمُ یَا کَرِیمُ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳)

مناجات هفتم: راز و نیاز فرمانبران خدا

المناجاه السابعه: مناجاه المطیعین لله (۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۵)

اللَّهُمَّ أَلْهِمْنَا طَاعَتَکَ وَ جَنِّبْنَا مَعْصِیَتَکَ وَ یَسِّرْ لَنَا بُلُوغَ مَا نَتَمَنَّی مِنِ ابْتِغَاءِ رِضْوَانِکَ وَ أَحْلِلْنَا بُحْبُوحَهَ جِنَانِکَ وَ اقْشَعْ عَنْ بَصَائِرِنَا سَحَابَ الارْتِیَابِ وَ اکْشِفْ عَنْ قُلُوبِنَا أَغْشِیَهَ الْمِرْیَهِ وَ الْحِجَابِ وَ أَزْهِقِ الْبَاطِلَ عَنْ ضَمَائِرِنَا وَ أَثْبِتِ الْحَقَّ فِی سَرَائِرِنَا فَإِنَّ الشُّکُوکَ وَ الظُّنُونَ لَوَاقِحُ الْفِتَنِ وَ مُکَدِّرَهٌ لِصَفْوِ الْمَنَائِحِ وَ الْمِنَنِ اللَّهُمَّ احْمِلْنَا فِی سُفُنِ نَجَاتِکَ وَ مَتِّعْنَا بِلَذِیذِ مُنَاجَاتِکَ وَ أَوْرِدْنَا حِیَاضَ حُبِّکَ ، (۶) وَ أَذِقْنَا حَلاوَهَ وُدِّکَ وَ قُرْبِکَ وَ اجْعَلْ جِهَادَنَا فِیکَ وَ هَمَّنَا فِی طَاعَتِکَ وَ أَخْلِصْ نِیَّاتِنَا فِی مُعَامَلَتِکَ

ص: ۱۸۰

۱- خدایا، پیاپی آمدن کرمت، بر پا داشتن سپاست را از یاد من برد، و فراوانی بخششت مرا از شمارش ستایشت درمانده ساخت، و در پی هم آمدن احسانت مرا از یاد اوصاف نیکت بازداشت، و پشت هم رسیدن نعمت هایت مرا از گسترش خوبی هایت درمانده نمود، این است جایگاه آن که به برازندگی نعمت های تو و در برابر آن به کوتاهی خود اعتراف دارد و به زیان خود به سستی در بندگی و هدر دادن نعمت ها گواهی می دهند و تویی دلجو، مهربان، نیکوکار کریم، که خواهنده اش را محروم نمی کند، و آرزومندش را از درگاهش نمی راند، به آستانت فرود می آید بار امیدواران، و در درگاه رحمت تو می ایستد آرزوهای عطاخواهان، پس آرزوهایمان را با محرومیت و ناامیدی روبرو مساز، و جامه ناامیدی و دوری از رحمت را بر ما بپوشان،

۲- خدایا در برابر بزرگی نعمت هایت سپاسم کوچک می نماید، و در کنار اکرامت بر من ستایش و گزارشم از آن خود را پست و ناچیز نشان می دهد، نعمت هایت از انوار ایمان زینت هایی به من پوشاند، و لطایف نیکی ات خیمه هایی از عزت بالای سرم افراشت، و عطاهایت گردن بندهای زیبنده ای به گردنم افکند که هرگز باز نشود، و طوق هایی بر من آویخت که به هیچ روی گسسته نگردد، عطاهای انبوهت زبانم را از شمردنش ناتوان ساخته، و نعمت های فراوانت فهمم را از دریافت شان کوتاه نموده،

۳- تا چه رسد به بررسی کامل آنها، سپاس گزاری ات چگونه برای من امکان پذیر است در حالی که سپاسم نسبت به تو خود نیازمند سپاسی دیگر است، پس هر نوبت که گفتم تو را سپاس، بر من واجب شد که به خاطر آن باز بگویم تو را سپاس، خدیا همـان گونه که ما را به لطف طعام دادی و با احسانت پروریـدی پس نعمت های سـرشارت را بر ما به انجام رسان، و ناگواری های ناخوشایند را از ما دور کن، و از بهره های هر دو جهان بالاتر و برترش را چه اینک و چه در آینده به ما عنایت کن، تو را سپاس بر خوبی آزمونت و بر نعمتهای سـرشارت، سپاسـی که درخور خشـنودی ات باشـد، و خیر وجودت را به جانب ما جلب کند، ای بزرگ، ای کریم، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۴- مناجات هفتم: رازونیاز فرمانبران خدا

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۶- خـدای فرمـانبری ات را به مـا الهـام فرما، و ما را از نافرمانیت دور کن، و راه رسـیدن به آنچه از خشـنودی ات آرزومنـدیم آسـان کن، و مـا را در میان بهشت هایت جای ده، و از برابر دیـدگان دل هایمان ابرهای شک و دودلی را بزدای، و از قلوبمان پرده هـای تردیـد و کوردلی را کنـار زن، و از نهادمـان باطـل را زایـل کن، و حق را در درون مـا اسـتوار گردان، زیرا شـکها و گمانها بارورکننده آشوب ها، تیره کننده عطاها و بخششهای زلال و بی آلایش اند، خدایا ما را بر کشتی های نجاتت بنشان، و از لذّت رازونیازت بهره مند گردان، و به حوض های دوستی ات وارد کن،

فَإِنَّا بِکَ وَ لَکَ وَ لا وَسِیلَهَ لَنَا إِلَیْکَ إِلّا أَنْتَ إِلَهِی اجْعَلْنِی مِنَ الْمُصْطَفَیْنَ الْأَخْیَارِ وَ أَلْحِقْنِی بِالصَّالِحِینَ الْأَبْرَارِ السَّابِقِینَ إِلَی الْمَکْرُمَاتِ الْمُسَارِعِینَ إِلَی الْخَیْرَاتِ الْعَامِلِینَ لِلْبَاقِیَاتِ الصَّالِحَاتِ السَّاعِینَ إِلَی رَفِیعِ الدَّرَجَاتِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ وَ بِالْإِجَابَهِ جَدِیرٌ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱)

مناجات هشتم: راز و نیاز ارادتمندان

المناجاه الثامنه: مناجاه المریدین (۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۳)

سُبْحَانَکَ مَا أَضْیَقَ الطُّرُقَ عَلَی مَنْ لَمْ تَکُنْ دَلِیلَهُ وَ مَا أَوْضَحَ الْحَقَّ عِنْدَ مَنْ هَدَیْتَهُ سَبِیلَهُ إِلَهِی فَاسْلُکْ بِنَا سُبُلَ الْوُصُولِ إِلَیْکَ وَ سَیِّرْنَا فِی أَقْرَبِ الطُّرُقِ لِلْوُفُودِ عَلَیْکَ قَرِّبْ عَلَیْنَا الْبَعِیدَ وَ سَهِّلْ عَلَیْنَا الْعَسِیرَ الشَّدِیدَ وَ أَلْحِقْنَا بِعِبَادِکَ الَّذِینَ هُمْ بِالْبِدَارِ إِلَیْکَ یُسَارِعُونَ وَ بَابَکَ عَلَی الدَّوَامِ یَطْرُقُونَ وَ إِیَّاکَ فِی اللَّیْلِ وَ النَّهَارِ یَعْبُدُونَ وَ هُمْ مِنْ هَیْبَتِکَ مُشْفِقُونَ الَّذِینَ صَفَّیْتَ لَهُمُ الْمَشَارِبَ وَ بَلَّغْتَهُمُ الرَّغَائِبَ ، (۴) وَ أَنْجَحْتَ لَهُمُ الْمَطَالِبَ وَ قَضَیْتَ لَهُمْ مِنْ فَضْلِکَ الْمَآرِبَ وَ مَلَأْتَ لَهُمْ ضَمَائِرَهُمْ مِنْ حُبِّکَ وَ رَوَّیْتَهُمْ مِنْ صَافِی شِرْبِکَ فَبِکَ إِلَی لَذِیذِ مُنَاجَاتِکَ وَصَلُوا وَ مِنْکَ أَقْصَی مَقَاصِدِهِمْ حَصَّلُوا فَیَا مَنْ هُوَ عَلَی الْمُقْبِلِینَ عَلَیْهِ مُقْبِلٌ وَ بِالْعَطْفِ عَلَیْهِمْ عَائِدٌ مُفْضِلٌ وَ بِالْغَافِلِینَ عَنْ ذِکْرِهِ رَحِیمٌ رَءُوفٌ وَ بِجَذْبِهِمْ إِلَی بَابِهِ وَدُودٌ عَطُوفٌ أَسْأَلُکَ أَنْ تَجْعَلَنِی مِنْ أَوْفَرِهِمْ مِنْکَ حَظّاً وَ أَعْلاهُمْ عِنْدَکَ مَنْزِلاً وَ أَجْزَلِهِمْ مِنْ وُدِّکَ قِسْماً وَ أَفْضَلِهِمْ فِی مَعْرِفَتِکَ نَصِیباً فَقَدِ انْقَطَعَتْ إِلَیْکَ هِمَّتِی وَ انْصَرَفَتْ نَحْوَکَ رَغْبَتِی فَأَنْتَ لا غَیْرُکَ مُرَادِی وَ لَکَ لا لِسِوَاکَ سَهَرِی وَ سُهَادِی وَ لِقَاؤُکَ قُرَّهُ عَیْنِی وَ وَصْلُکَ مُنَی نَفْسِی، (۵) وَ إِلَیْکَ شَوْقِی وَ فِی مَحَبَّتِکَ وَلَهِی وَ إِلَی هَوَاکَ صَبَابَتِی وَ رِضَاکَ بُغْیَتِی وَ رُؤْیَتُکَ حَاجَتِی وَ جِوَارُکَ طَلَبِی وَ قُرْبُکَ غَایَهُ

۱- و شیرینی محبّت و مقام قربت را به ما بچشان، کوشش مان را در راهت و همّتمان را در طاعتت قرار ده، و نیتّ هایمان را در معامله با خود خالص گردان، چرا که ما با تو و از توییم و برای ما وسیله ای جز به سوی تو نیست، خدایا مرا از گزیدگان بندگان خوبت قرار ده، و به شایستگان نیکوکار ملحق کن، هم آنان که به بندگی پیشی گرفتند، و به سوی خیرات شتافتند و برای باقیات صالحات تلاش کردند، و برای رسیدن به درجات بلند کوشش نمودند همانا تو بر هرچیز توانایی، و به اجابت دعا سزاواری، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجاه هشتم: رازونیاز ارادتمندان

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۴- منزّهی تو، چه تنگ است راه ها بر کسی که تو راهنمایش نباشی، و چه آشکار است حق نزد کسی که راه را نشانش دادی، خدایا ما را به راه های رسیدن به سرایت بکشان، و ما را از نزدیک ترین راه های ورود به بارگاهت ببر، دور را بر ما نزدیک کن، و دشوار و سخت را بر ما آسان گردان، و ما را به آن بندگانت که با چالاکی به سویت میشتابند، و همواره در رحمتت را می کوبند ملحق نما، آنان که در هر شب و روز تو را عبادت می کنند، و از هیبتت در هراسند، بندگانی که آبشخورها برای آنان زلال کردی و به خواسته هایشان با کامیابی رساندی،

۵- و آنـان را بر جوینـده هایشـان کـامروا نمـودی، و از روی فضـلت حاجاتشـان را برآوردی، و نهادشـان را از محبّتت آکنـده ساختی، و از زلال چشـمه ات سـیرابشان نمودی، اینان به وسیله تو به لذّت مناجاتت دست یافتند، و از حسن عنایت تو دورترین مقاصـدشان را فراچنـگ آوردنـد، ای کسـی که بر روی آورنـدگان بر خویش روی آورد و بـا مهرورزی بر ایشان روی آور و بخشـنده است، و به غفلت ورزان از یـادش دلسوز و مهربـان است، و برای جلب آنان به درگاهش با محبّت و عطوف است، از تـو می خـواهم مرا از کسـانی قرار دهی که بهره بیشـتری از تو دارنـد، و برترین جایگـاه را نزد تو نصـیب خود سـاخته انـد و از دوستی است سهم برجسته تری به آنان رسیده، و در معرفتت بهره بیشتری نصیب آنان گشته است، همانا همّتم از همه جا بریده و تنها متوجّه تو گشـته است، و رغبتم به جانب تو منصـرف شده است، پس تنها تو مراد منی نه غیر تو، و شب زنده داری و بی خوابی ام تنها برای توست نه برای غیر تو، و دیدارت نور دیدگان من است و وصالت آرزوی هستی ام،

سُؤْلِی وَ فِی مُنَاجَاتِکَ رَوْحِی وَ رَاحَتِی وَ عِنْدَکَ دَوَاءُ عِلَّتِی وَ شِفَاءُ غُلَّتِی وَ بَرْدُ لَوْعَتِی وَ کَشْفُ کُرْبَتِی فَکُنْ أَنِیسِی فِی وَحْشَتِی وَ مُقِیلَ عَثْرَتِی وَ غَافِرَ زَلَّتِی وَ قَابِلَ تَوْبَتِی وَ مُجِیبَ دَعْوَتِی وَ وَلِیَّ عِصْمَتِی وَ مُغْنِیَ فَاقَتِی وَ لا تَقْطَعْنِی عَنْکَ وَ لا تُبْعِدْنِی مِنْکَ یَا نَعِیمِی وَ جَنَّتِی وَ یَا دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی [یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ] (۱)

مناجات نهم: راز و نیاز شیفتگان

المناجاه التاسعه: مناجاه المحبّین (۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیم (۳)

إِلَهِی مَنْ ذَا الَّذِی ذَاقَ حَلاوَهَ مَحَبَّتِکَ فَرَامَ مِنْکَ بَدَلاً وَ مَنْ ذَا الَّذِی أَنِسَ بِقُرْبِکَ فَابْتَغَی عَنْکَ حِوَلاً إِلَهِی فَاجْعَلْنَا مِمَّنِ اصْطَفَیْتَهُ لِقُرْبِکَ وَ وِلایَتِکَ وَ أَخْلَصْتَهُ لِوُدِّکَ وَ مَحَبَّتِکَ وَ شَوَّقْتَهُ إِلَی لِقَائِکَ وَ رَضَّیْتَهُ بِقَضَائِکَ وَ مَنَحْتَهُ بِالنَّظَرِ إِلَی وَجْهِکَ وَ حَبَوْتَهُ بِرِضَاکَ وَ أَعَذْتَهُ مِنْ هَجْرِکَ وَ قِلاکَ وَ بَوَّأْتَهُ مَقْعَدَ الصِّدْقِ فِی جِوَارِکَ وَ خَصَصْتَهُ بِمَعْرِفَتِکَ وَ أَهَّلْتَهُ لِعِبَادَتِکَ وَ هَیَّمْتَ قَلْبَهُ لِإِرَادَتِکَ وَ اجْتَبَیْتَهُ لِمُشَاهَدَتِکَ، (۴) وَ أَخْلَیْتَ وَجْهَهُ لَکَ وَ فَرَّغْتَ فُؤَادَهُ لِحُبِّکَ وَ رَغَّبْتَهُ فِیمَا عِنْدَکَ وَ أَلْهَمْتَهُ ذِکْرَکَ وَ أَوْزَعْتَهُ شُکْرَکَ وَ شَغَلْتَهُ بِطَاعَتِکَ وَ صَیَّرْتَهُ مِنْ صَالِحِی بَرِیَّتِکَ وَ اخْتَرْتَهُ لِمُنَاجَاتِکَ وَ قَطَعْتَ عَنْهُ کُلَّ شَیْءٍ یَقْطَعُهُ عَنْکَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ دَأْبُهُمُ الارْتِیَاحُ إِلَیْکَ وَ الْحَنِینُ وَ دَهْرُهُمُ الزَّفْرَهُ وَ الْأَنِینُ جِبَاهُهُمْ سَاجِدَهٌ لِعَظَمَتِکَ وَ عُیُونُهُمْ سَاهِرَهٌ فِی خِدْمَتِکَ وَ دُمُوعُهُمْ سَائِلَهٌ مِنْ خَشْیَتِکَ وَ قُلُوبُهُمْ مُتَعَلِّقَهٌ بِمَحَبَّتِکَ وَ أَفْئِدَتُهُمْ مُنْخَلِعَهٌ مِنْ مَهَابَتِکَ یَا مَنْ أَنْوَارُ قُدْسِهِ لِأَبْصَارِ (۵) مُحِبِّیهِ رَائِقَهٌ وَ سُبُحَاتُ وَجْهِهِ لِقُلُوبِ عَارِفِیهِ شَائِقَهٌ یَا مُنَی قُلُوبِ الْمُشْتَاقِینَ وَ یَا غَایَهَ آمَالِ الْمُحِبِّینَ أَسْأَلُکَ حُبَّکَ وَ حُبَّ مَنْ یُحِبُّکَ وَ حُبَّ کُلِّ عَمَلٍ یُوصِلُنِی إِلَی قُرْبِکَ وَ أَنْ

۱- و تنها به سوی توست اشتیاقم، تنها در مسیر عشق توست شیفتگی ام و در هوای توست دلدادگی ام، و خشنودی ات مقصود من، و دیدارت نیاز من، و جوارت مطلوب من، و قربت نهایت خواسته من است، آسودگی و راحتم در رازونیاز با توست، داروی دردم و درمان بیماری سینه ام، و خنکای آتشم قلبم، و برآمدن اندوهم تنها پیش توست، پس در هنگام ترس همدمم باش، و لغزشم را نادیده گیر، و گناهم را بیامرز، توبه ام را بپذیر و دعایم را اجابت کن، و سرپرست زمامم و توانگری گاه تهیدستی ام باش، مرا از خود جدا مکن، و از خویشتن دورم مساز، ای نعمت و بهشت من، و ای دنیا و آخرتم، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجات نهم: رازونیاز شیفتگان

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

۴- خدایا کیست آن که شیرینی محبتت را چشید پس به جای تو دیگری را برگزید؟ و کیست آن که با مقام قرب تو انس یافت پس مایل به روی برتافتن از تو شد؟ خدایا، ما را از کسانی قرار ده که برای قرب و ولایتت برگزیدی، و برای دوستی و محبتت خالص نمودی، و برای دیدارت مشتاق کردی، و به قضایت راضی ساختی، و نعمت نگاه به جمالت را عطایش کردی، و به خشنودی ات مخصوص گرداندی، و از غم هجران و دوری ات پناه دادی، و در جوارت در جایگاه راستی جای دادی، و

به شناخت خود اختصاص دادی، و برای بندگی ات سزاوار کردی، و به اراده ات دلباخته فرمودی، و برای تماشای جمالت برگزیدی،

۵- و رویش را برای خود از غیر پاک کردی، و دلش را برای عشقت فارغ نمودی، و آن را به سوی آنچه نزد توست راغب فرمودی، و یادت را به او الهام کردی، و شکرت را نصیبش نمودی، و به طاعتت مشغول ساختی، و او را از بندگان شایسته ات گردانـدی، و برای رازونیازت انتخاب کردی، و جدا کردی از او هرچه که او را از تو جدا می کند، خدایا ما را ما را از کسانی قرار ده که شیوه هاشان آرام گرفتن به درگاه توست در حال زاری و روزگارشان آه و ناله است، و پیشانیشان در پیشگاه عظمتت بر سجده، و دیدگانشان در خدمتت بیخواب گشته است، و اشکشان از خشیت تو روان، و قلوبشان به عشقت آویخته و دل هایشان از هیبتت از جا کنده است، ای آن که انوار قدسش برای دیدگان

تَجْعَلَـکَ أَحَبَّ إِلَیَّ مِمَّا سِوَاکَ وَ أَنْ تَجْعَـلَ حُبِّی إِیَّاکَ قَائِـداً إِلَی رِضْوَانِـکَ وَ شَوْقِی إِلَیْـکَ ذَائِـداً عَنْ عِصْـیَانِکَ وَ امْنُنْ بِالنَّظَرِ إِلَیْـکَ عَلَیَّ وَ انْظُرْ بِعَیْنِ الْوُدِّ وَ الْعَطْفِ إِلَیَّ وَ لا تَصْـرِفْ عَنِّی وَجْهَکَ وَ اجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ الْإِسْـعَادِ وَ الْحِظْوَهِ [الْحُظْوَهِ] عِنْـدَکَ یَا مُجِیبُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱)

مناجات دهم: راز و نیاز توسل جویان

المناجاه العاشره: مناجاه المتوسّلین (۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۳)

إِلَهِی لَیْسَ لِی وَسِـیلَهٌ إِلَیْـکَ إِلا عَوَاطِفُ رَأْفَتِـکَ وَ لا لِی ذَرِیعَهٌ إِلَیْکَ إِلا عَوَارِفُ رَحْمَتِکَ وَ شَـفَاعَهُ نَبِیِّکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ وَ مُنْقِذِ الْأُمَّهِ مِنَ الْغُمَّهِ فَاجْعَلْهُمَا لِی سَـبَباً إِلَی نَیْلِ غُفْرَانِکَ وَ صَـیِّرْهُمَا لِی وُصْـلَهً إِلَی الْفَوْزِ بِرِضْوَانِکَ وَ قَـدْ حَلَّ رَجَائِی بِحَرَمِ کَرَمِکَ وَ حَطَّ طَمَعِی بِفِنَاءِ جُودِکَ فَحَقِّقْ فِیکَ أَمَلِی وَ اخْتِمْ بِالْخَیْرِ عَمَلِی وَ اجْعَلْنِی مِنْ صَـفْوَتِکَ الَّذِینَ أَحْلَلْتَهُمْ بُحْبُوحَهَ جَنَّتِکَ وَ بَوَّأْتَهُمْ دَارَ کَرَامَتِکَ، (۴) وَ أَقْرَرْتَ أَعْیُنَهُمْ بِـالنَّظَرِ إِلَیْکَ یَوْمَ لِقَائِکَ وَ أَوْرَثْتَهُمْ مَنَازِلَ الصِّدْقِ فِی جِوَارِکَ یَا مَنْ لا یَفِـدُ الْوَافِـدُونَ عَلَی أَکْرَمَ مِنْهُ وَ لا یَجِدُ الْقَاصِدُونَ أَرْحَمَ مِنْهُ یَا خَیْرَ مَنْ خَلا بِهِ وَحِیدٌ وَ یَا أَعْطَفَ مَنْ أَوَی إِلَیْهِ طَرِیدٌ إِلَی سَـعَهِ عَفْوِکَ مَدَدْتُ یَدِی وَ بِذَیْلِ کَرَمِکَ أَعْلَقْتُ کَفِّی فَلا تُولِنِی الْحِرْمَانَ وَ لا تُبْلِنِی بِالْخَیْبَهِ وَ الْخُسْرَانِ یَا سَمِیعَ الدُّعَاءِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۵)

مناجات یازدهم: راز و نیاز نیازمندان

المناجاه الحادیه عشره: مناجاه المفتقرین (۶)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۷)

إِلَهِی کَسْـرِی لا یَجْبُرُهُ إِلَّـا لُطْفُـکَ وَ حَنَانُـکَ وَ فَقْرِی لا یُغْنِیهِ إِلَّا عَطْفُکَ وَ إِحْسَانُکَ وَ رَوْعَتِی لا یُسَـکِّنُهَا إِلَّا أَمَانُکَ وَ ذِلَّتِی لا یُعِزُّهَا إِلَّا سُلْطَانُکَ وَ أُمْنِیَّتِی لا یُبَلِّغُنِیهَا إِلَّا فَضْلُکَ وَ خَلَّتِی لا یَسُدُّهَا إِلَّا طَوْلُکَ وَ حَاجَتِی لا یَقْضِیهَا غَیْرُکَ وَ

۱- عاشـقانش جلوه گر است و بزرگی هـای جمـالش برای قلوب عارفـانش دیـدنی است، ای آرمـان دل مشـتاقان، ای نهـایت آروزهـای عاشـقان، از تو درخواست می کنم دوستی خودت را و دوستی آنـان که تو را دوست دارنـد و دوستی هر کاری که مرا به میـدان قرب تـو می رسانـد، و اینکه خـودت را نزد من محبـوب تر از دیگران قرار دهی و عشـقم را به وجـودت راهـبر به سوی خرسـندی ات بگردانی و شوقم را به حضـرتت بازدارنـده از نافرمانی ات سازی، خـدایا تماشای زیبایی وجودت را بر من منّت گـذار و به من به دیده عشق و عاطفه بنگر، و روی از من متاب، و مرا نزد خود از اهل خوشـبختی و بهره مندی قرار ده، از اجابت کننده، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجاه دهم: رازونیاز توسّل جویان

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۴- خدایا به پیشگاهت وسیله ای جز عواطب مهرت ندارم، و به درگاهت دست آویزی جز آنچه از رحمتت شناخته شده و جز شفاعت پیامبرت پیامبر رحمت رهایی بخش امت از رنج و ناراحتی ندارم، خدایا! این دو وسیله را برای من سبب رسیدن به آمرزشت قرار ده، و آن دو را رابطه ای برای دست یابی به خشنودیت بگردان، همانا امیدم به حریم کرمت فرود آمده، و مرکب طمعم به آستانه جودت بار انداخته است، پس درباره خودت آرزویم را محقّق ساز، و کارم را به خیر پایان ده، و مرا از آن برگزیدگانی قرار ده که در میان بهشت قرارشان دادی و خانه کرامتت را در اختیارشان گذاردی

۵- و دیده آنان را در روز قیامت با نگاه به سوی جمال خویش روشن نمودی، و جایگاه راستی را در جوارت به آنان واگذار نمودی، ای آن که باریافتگان بر کریم تر از او بار نیابند، و قصدکنندگان مهربان تر از او را نیابند، ای بهترین کسی که شخص تنها با او خلوت کند، و ای مهربان ترین کسی که انسان رانده به جانب او روی آورده، به سوی گستردگی عفوت دست گدایی دراز کردم، و به دامن کرمت چنگ آویختم، مرا سزاوار حرمان مکن و به ناامیدی و زیان دچار مساز، ای شنوای دعا، ای مهربان ترین مهربانان.

۶- مناجات یازدهم: رازونیاز نیازمندان

۷- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

كَرْبِی لاـ یُفَرِّجُهُ سِوَی رَحْمَتِـکَ وَ ضُـرِّی لاـ یَکْشِـفُهُ غَیْرُ رَأْفَتِـکَ وَ غُلَّتِی لاـ یُبَرِّدُهَا إِلّا وَصْـلُکَ وَ لَوْعَتِی لا یُطْفِیهَا إِلّا لِقَاؤُکَ وَ شَوْقِی إِلَیْـکَ لا یَبُلُّهُ إِلا النَّظَرُ إِلَی وَجْهِکَ وَ قَرَارِی لا یَقِرُّ دُونَ دُنُوِّی مِنْکَ، (۱) وَ لَهْفَتِی لا یَرُدُّهَا إِلا رَوْحُکَ وَ سُقْمِی لا یَشْفِیهِ إِلا طِبُّکَ وَ غَمِّی لا یُزِیلُهُ إِلا قُرْبُکَ وَ جُرْحِی لا یُبْرِئُهُ إِلا صَـفْحُکَ وَ رَیْنُ قَلْبِی لا یَجْلُوهُ إِلا عَفْوُکَ وَ وَسْوَاسُ صَـدْرِی لا یُزِیحُهُ إِلا أَمْرُکَ فَیَا مُنْتَهَی أَمَلِ الْآمِلِینَ وَ یَا غَایَهَ سُؤْلِ السَّائِلِینَ وَ یَا أَقْصَی طَلِبَهِ الطَّالِبِینَ وَ یَا أَعْلَی رَغْبَهِ الرَّاغِبِینَ وَ یَا وَلِیَّ الصَّالِحِینَ وَ یَا أَمَانَ الْخَائِفِینَ وَ یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْـطَرِّینَ وَ یَا ذُخْرَ الْمُعْـدِمِینَ وَ یَا کَنْزَ الْبَائِسِـینَ وَ یَا غِیَاثَ الْمُسْـتَغِیثِینَ، (۲) وَ یَا قَاضِیَ حَوَائِجِ الْفُقَرَاءِ وَ الْمَسَاکِینِ وَ یَا أَکْرَمَ الْأَکْرَمِینَ وَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ لَکَ تَخَضُّعِی وَ سُؤَالِی وَ إِلَیْکَ تَضَـرُّعِی وَ ابْتِهَالِی أَسْأَلُکَ أَنْ تُنِیلَنِی مِنْ رَوْحِ رِضْوَانِکَ وَ تُـدِیمَ عَلَیَّ نِعَمَ امْتِنَانِکَ وَ هَا أَنَا بِبَابِ کَرَمِکَ وَاقِفٌ وَ لِنَفَحَاتِ بِرِّکَ مُتَعَرِّضٌ وَ بِحَبْلِکَ الشَّدِیـدِ مُعْتَصِمٌ وَ بِعُرْوَتِکَ الْوُثْقَی مُتَمَسِّکٌ إِلَهِی ارْحَمْ عَبْدَکَ الذَّلِیلَ ذَا اللِّسَانِ الْکَلِیلِ وَ الْعَمَلِ الْقَلِیلِ وَ امْنُنْ عَلَیْهِ بِطَوْلِکَ الْجَزِیلِ وَ اکْنُفْهُ تَحْتَ ظِلِّکَ الظَّلِیلِ یَا کَرِیمُ یَا جَمِیلُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳)

مناجات دوازدهم: راز و نیاز عارفان

المناجاه الثانیه عشره: مناجاه العارفین (۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۵)

إِلَهِی قَصُرَتِ الْأَلْسُنُ عَنْ بُلُوغِ ثَنَائِکَ کَمَا یَلِیقُ بِجَلالِکَ وَ عَجَزَتِ الْعُقُولُ عَنْ إِدْرَاکِ کُنْهِ جَمَالِکَ وَ انْحَسَرَتِ الْأَبْصَارُ دُونَ النَّظَرِ إِلَی سُبُحَاتِ وَجْهِکَ وَ لَمْ تَجْعَلْ لِلْخَلْقِ طَرِیقا إِلَی مَعْرِفَتِکَ إِلا بِالْعَجْزِ عَنْ مَعْرِفَتِکَ إِلَهِی فَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِینَ تَرَسَّخَتْ [تَوَشَّجَتْ

۱- خدایا شکستگی ام را جز لطف و محبتت جبران نکنند، و تهیدستی ام را بی نیازی نرساند جز مهر و احسانت، و هراسم را جز امان تو آرام ننماید، و خواریام را جز توانایی ات به عزّت تبدیل نکند، و مرا جز فضلت به آرزویم نرساند و شکاف فقرم را جز احسان تو پر نکند، و حاجتم را کسی جز تو بر نیاورد، و غمزدگی ام را جز رحمتت برطرف ننماید و بدحالی ام را جز مهرت نگشاید و سوز سینه ام را جز وصل تو خنک نکند و آتش درونم را جز دیدارت خاموش نگرداند و بر حرارت شوقم به تو جز نگاه به جمالت آب نریزد، و آرامشم بدون نزدیک شدن به حضرتت برقرار نشود

۲- و حسرتم را جز نسیم رحمتت برنگرداند، و بیماری ام را جز درمانت شفا ندهند و غمم را جز مقام قربت برطرف نسازد، و زخمم را جز چشم پوشی ات التیام ندهد، و آلودگی دلم را جز گذشت تو نزداید، و وسواس سینه ام را جز فرمانت از میان نبرد، ای نهایت آرزوی آرزومندان، ای غایت خواهش خواهندگان، ای دورترین مطلوب جویندگان، ای والاترین رغبت راغبان، ای سرپرست شایستگان، ای امان ترسیدگان، ای اجابت کننده دعای بیچارگان، ای ذخیره ناداران، ای گنج بینوایان، ای فریادرس دادخواهان،

۳- ای برآورنده حاجات تهیدستان و بر خاک نشستگان، ای کریم ترین کریمان، ای مهربان ترین مهربانان، فروتنی و خواهشم به پیشگاه توست، و زاری و ناله ام به سوی تو، از تو می خواهم مرا به نسیم خرسندی ات برسانی، و نعمت های نیکویت را بر

من تـداوم بخشـی، من اینـک بر در خـانه کرمت ایسـتاده ام، و در معرض نسـیم هـای نیکی ات قرار دارم، و به رشـته محکمت چنـگ زده ام و به دست آویز اسـتوارت دست آویختم، خـدایا بر بنـده خوارت که زبـانش گنگ، و عملش انـدک است رحم کن، و بـا احسان پیوسـته و برجسـته ات بر او منّت گـذار، و او را زیر سایه بلنـدت حمایت فرما، ای گرامی، ای زیبا، ای مهربان ترین مهربانان.

۴- مناجاه دوازدهم: رازونیاز عارفان

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

] أَشْجَارُ الشَّوْقِ إِلَيْکَ فِی حَدَائِقِ صُدُورِهِمْ وَ أَخَذَتْ لَوْعَهُ مَحَبَّتِکَ بِمَجَامِعِ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ إِلَی أَوْکَارِ الْأَفْکَارِ یَأْوُونَ وَ فِی رِیَاضِ الْقُرْبِ وَ الْمُکَاشَفَهِ یَرْتَعُونَ وَ مِنْ حِیَاضِ الْمَحَبَّهِ بِکَأْسِ الْمُلاطَفَهِ یَکْرَعُونَ، (۱) وَ شَرَائِعَ الْمُصَافَاهِ یَرِدُونَ قَدْ کُشِفَ الْغِطَاءُ عَنْ أَبْصَارِهِمْ وَ انْجَلَتْ ظُلْمَهُ الرَّیْبِ عَنْ عَقَائِدِهِمْ وَ ضَمَائِرِهِمْ وَ انْتَفَتْ مُخَالَجَهُ الشَّکِّ عَنْ قُلُوبِهِمْ وَ سَرَائِرِهِمْ وَ انْشَرَحَتْ بِتَحْقِیقِ الْمَعْرِفَهِ صُدُورُهُمْ وَ عَلَتْ لِسَبْقِ السَّعَادَهِ فِی الزَّهَادَهِ هِمَمُهُمْ وَ عَذُبَ فِی مَعِینِ الْمُعَامَلَهِ شِرْبُهُمْ وَ طَابَ فِی مَجْلِسِ الْأُنْسِ سِرُّهُمْ وَ أَمِنَ فِی مَوْطِنِ الْمَخَافَهِ سِرْبُهُمْ وَ اطْمَأَنَّتْ بِالرُّجُوعِ إِلَی رَبِّ الْأَرْبَابِ أَنْفُسُهُمْ ، (۲) وَ تَیَقَّنَتْ بِالْفَوْزِ وَ الْفَلاحِ أَرْوَاحُهُمْ وَ قَرَّتْ بِالنَّظَرِ إِلَی مَحْبُوبِهِمْ أَعْیُنُهُمْ وَ اسْتَقَرَّ بِإِدْرَاکِ السُّؤْلِ وَ نَیْلِ الْمَأْمُولِ قَرَارُهُمْ وَ رَبِحَتْ فِی بَیْعِ الدُّنْیَا بِالْآخِرَهِ تِجَارَتُهُمْ إِلَهِی مَا أَلَذَّ خَوَاطِرَ الْإِلْهَامِ بِذِکْرِکَ عَلَی الْقُلُوبِ وَ مَا أَحْلَی الْمَسِیرَ إِلَیْکَ بِالْأَوْهَامِ فِی مَسَالِکِ الْغُیُوبِ وَ مَا أَطْیَبَ طَعْمَ حُبِّکَ وَ مَا أَعْذَبَ شِرْبَ قُرْبِکَ فَأَعِذْنَا مِنْ طَرْدِکَ وَ إِبْعَادِکَ وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَخَصِّ عَارِفِیکَ وَ أَصْلَحِ عِبَادِکَ وَ أَصْدَقِ طَائِعِیکَ وَ أَخْلَصِ عُبَّادِکَ یَا عَظِیمُ یَا جَلِیلُ یَا کَرِیمُ یَا مُنِیلُ بِرَحْمَتِکَ وَ مَنِّکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳)

مناجات سیزدهم: راز و نیاز ذاکرین

المناجاه الثالثه عشره: مناجاه الذاکرین (۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۵)

إِلَهِی لَوْ لا الْوَاجِبُ مِنْ قَبُولِ أَمْرِکَ لَنَزَّهْتُکَ مِنْ [عَنْ] ذِکْرِی إِیَّاکَ عَلَی أَنَّ ذِکْرِی لَکَ بِقَدْرِی لا بِقَدْرِکَ وَ مَا عَسَی أَنْ یَبْلُغَ مِقْدَارِی حَتَّی أُجْعَلَ مَحَلاً لِتَقْدِیسِکَ وَ مِنْ أَعْظَمِ النِّعَمِ عَلَیْنَا جَرَیَانُ ذِکْرِکَ عَلَی أَلْسِنَتِنَا وَ إِذْنُکَ لَنَا بِدُعَائِکَ وَ تَنْزِیهِکَ وَ تَسْبِیحِکَ إِلَهِی فَأَلْهِمْنَا ذِکْرَکَ فِی الْخَلاءِ وَ الْمَلاءِ وَ اللَّیْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْإِعْلانِ

۱- خدای زبانها از ادای ثنایت آنچنان که شایسته عظمت توست کوتاه است، و خردها از درک ژرفای جمالت ناتوان است، و دیده ها از تماشای بزرگی های ذاتت درمانده است، برای خلق راهی به سوی شناسایی ات جز ناتوانی از شناخت قرار ندادی، خدایا ما را از کسانی قرار ده که شاخسارهای اشتیاق به سویت در بوستان های سینه هایشان استوار و پابرجا شده است و سوز عشقت در کانون دل هایشان برافروخته، از این روی به آشیانه اندیشه های ولا جای گیرند، و در گلستان قرب و مکاشفه ات می گردند، و از حوض های محبّتت با جام ملاطفت می نوشند

۲- و در کنار نهرهای صفا وارد میشوند، درحالیکه پرده از دیدگانشان برداشته شده، و تاریکی دودلی از باورها و ضمایرشان زدوده گشته، و خلجان شک از دلها و باطنشان بیرون رفته، و سینه هایشان با تحقّق معرفت گشوده شده، و همّتشان برای پیشی گرفتن در میدان خوشبختی بر اثر زهد بلندی گرفته، و نوشیدنشان در چشمه زلال کردار گوارا شده، و باطنشان در مجلس انس پاکیزه گشته، و راهشان در جای ترسناک ایمنی یافته، و جانشان با رجوع به رب الارباب اطمینان یافته،

۳- و ارواحشان به نیکبختی و رستگاری یقین یافته، و دیدگانشان با نظر به محبوبشان روشنی گرفته، و آرامش شان با دریافت خواهش و رسیدن به آرزو استقرار یافته، و تجارتشان در فروش دنیا به آخرت سودبخش بوده، خدایا چه لذّت بخش است در دلها خاطرات الهام گرفته از یادت، و چقدر شیرین است پویش به سوی تو با مرکب اندیشه ها در راه های غیب، و طعم

عشـقت چه خوش، و شربت مقام قربت چقدر گوارا است، پس ما را از راندن و دور کردنت پناه ده، و از خاص ترین عارفانت و شایسـته ترین بندگانت و راسـتگوترین فرمانبرانت و خالص ترین پرستندگانت قرار داده، ای بزرگ، ای باشکوه، ای گرامی، ای بخشنده، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۴- مناجات سیزدهم: رازونیاز ذاکران

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

وَ الْإِسْرَارِ وَ فِی السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ وَ آنِسْنَا بِالذِّکْرِ الْخَفِیِّ وَ اسْتَعْمِلْنَا بِالْعَمَلِ الزَّکِیِّ وَ السَّعْیِ الْمَرْضِیِّ وَ جَازِنَا بِالْمِیزَانِ الْوَفِیِّ إِلَهِی بِکَ هَامَتِ الْقُلُوبُ الْوَالِهَهُ وَ عَلَی مَعْرِفَتِکَ جُمِعَتِ الْعُقُولُ الْمُتَبَایِنَهُ، (۱) فَلا تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ إِلا بِذِکْرَاکَ وَ لا تَسْکُنُ النُّفُوسُ إِلا عِنْدَ رُؤْیَاکَ أَنْتَ الْمُسَبَّحُ فِی کُلِّ مَکَانٍ وَ الْمَعْبُودُ فِی کُلِّ زَمَانٍ وَ الْمَوْجُودُ فِی کُلِّ أَوَانٍ وَ الْمَدْعُوُّ بِکُلِّ لِسَانٍ وَ الْمُعَظَّمُ فِی کُلِّ جَنَانٍ وَ أَسْتَغْفِرُکَ مِنْ کُلِّ لَذَّهٍ بِغَیْرِ ذِکْرِکَ وَ مِنْ کُلِّ رَاحَهٍ بِغَیْرِ أُنْسِکَ وَ مِنْ کُلِّ سُرُورٍ بِغَیْرِ قُرْبِکَ وَ مِنْ کُلِّ شُغْلٍ بِغَیْرِ طَاعَتِکَ إِلَهِی أَنْتَ قُلْتَ وَ قَوْلُکَ الْحَقُّ یَأَیُّهَا الَّذِینَ ءَامَنُوا اذْکُرُوا اللَّهَ ذِکْراً کَثِیراً وَ سَبِّحُوهُ بُکْرَهً وَ أَصِیلًا وَ قُلْتَ وَ قَوْلُکَ الْحَقُّ فَاذْکُرُونِی أَذْکُرْکُمْ فَأَمَرْتَنَا بِذِکْرِکَ وَ وَعَدْتَنَا عَلَیْهِ أَنْ تَذْکُرَنَا تَشْرِیفا لَنَا وَ تَفْخِیما وَ إِعْظَاما وَ هَا نَحْنُ ذَاکِرُوکَ کَمَا أَمَرْتَنَا فَأَنْجِزْ لَنَا مَا وَعَدْتَنَا یَا ذَاکِرَ الذَّاکِرِینَ وَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲)

مناجات چهاردهم: راز و نیاز پناه جویان

المناجاه الرابعه عشره: مناجاه المعتصمین (۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیم (۴)

اللَّهُمَّ یَا مَلاذَ اللائِذِینَ وَ یَا مَعَاذَ الْعَائِذِینَ وَ یَا مُنْجِیَ الْهَالِکِینَ وَ یَا عَاصِمَ الْبَائِسِینَ وَ یَا رَاحِمَ الْمَسَاکِینِ وَ یَا مُجِیبَ الْمُضْطَرِّینَ وَ یَا کَنْزَ الْمُفْتَقِرِینَ وَ یَا جَابِرَ الْمُنْکَسِرِینَ [الْبَائِسِ الْمُسْتَکِینِ] وَ یَا مَأْوَی الْمُنْقَطِعِینَ وَ یَا نَاصِرَ الْمُسْتَضْعَفِینَ وَ یَا مُجِیرَ الْخَائِفِینَ وَ یَا مُغِیثَ الْمَکْرُوبِینَ وَ یَا حِصْنَ اللاجِینَ إِنْ لَمْ أَعُذْ بِعِزَّتِکَ فَبِمَنْ أَعُوذُ وَ إِنْ لَمْ أَلُذْ بِقُدْرَتِکَ فَبِمَنْ أَلُوذُ وَ قَدْ أَلْجَأَتْنِی الذُّنُوبُ إِلَی التَّشَبُّثِ بِأَذْیَالِ عَفْوِکَ وَ أَحْوَجَتْنِی الْخَطَایَا إِلَی اسْتِفْتَاحِ أَبْوَابِ صَفْحِکَ، (۵) وَ دَعَتْنِی الْإِسَاءَهُ إِلَی الْإِنَاخَهِ بِفِنَاءِ عِزِّکَ وَ حَمَلَتْنِی الْمَخَافَهُ

۱- خدایا اگر پذیرش فرمانت بر من واجب نبود هر آینه پاک نگاه میداشتمت از اینکه ذکر تو گویم، چه ذکر من تو را به اندازه کاستی من است نه برازنده کمال تو، شأن و اندازه من چقدر میتواند بالا رود تا ظرف تقدیس تو قرار گیرم؟ از بزرگ ترین نعمتها بر ما جاری شدن ذکر تو بر زبان ماست، و اجازه ات به ماست که تو را بخوانیم و تنزیه و تسبیح گوییم، خدایا پس ذکرت را به ما الهام کن در نهان و آشکار و شب و روز، و پیدا و پنهان، و در خوشی و ناخوشی و ما را به ذکر پنهان مأنوس فرما و به عمل پاکیزه و کوشش پسندیده بکار گیر، و به میزان کامل پاداشمان ده، خدایا دلهای عاشق شیفته تواند، و خردهای جدای از هم بر معرفتت گرد آمده اند،

۲- بدین خاطر دلها آرام نگیرند جز به یاد تو، و جانها جز به هنگام مشاهده ات راحتی نیابند، تو تنزیه شده ای، در هرجا، و پرستیده گشته ای در هرگاه و در همواره روزگار بوده ای، و به هر زبان خوانده شده ای، و در هر دلی بزرگداشت شده ای از هر لذّتی به جز ذکر تو، و از هر آسایشی جز همدمی با تو، و از هر شادمانی به غیر قرب تو، و از هر شغلی جز طاعت تو پوزش می جویم، تو گفتی و گفتارت حق است که: ای کسانی که ایمان آورده اید خدا را بسیار یاد کنید و در بامداد و شامگاه او را تسبیح گویید و تو گفتی و گفتارت حق است: «مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم «ما را به یاد کردنت فرمان دادی، و وعده فرمودی که تو نیز از روی شرافت و عزّت و کرامت بخشیدن به ما، ما را یاد کنی، اکنون برابر با فرمانت تو را یاد می کنیم،

پس تو نیز به وعده ات وفا کن، ای یادآور یادکنندگان، و ای مهربان ترین مهربانان.

۳- مناجات چهاردهم: رازونیاز پناه جویان

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

۵- خدایا ای پشتیبان پناه جویان، و ای پناه پناهندگان، و ای رهاییبخش هلاک شدگان، و ای نگهدار بینوایان، و ای مهرورز بیچیزان، و ای اجابت کننده درماندگان و ای گنجینه تهیدستان و ای جبران کننده شکست خوردگان، و ای جایگاه آوارگان، و ای یاور ناتوان شمردگان، و ای پناه دهنده ترسیدگان و ای غمگسار غمزدگان، و ای دژ پناهندگان، اگر به عزّتت پانه نیاورم پس به که پناه برم، و اگر به قدرتت پناهنده نشوم، به که پناهنده شوم؟ گناهان وادارم ساخته که به دامان گذشتت چنگ زنم، و خطاها محتاجم کرده که از تو خواهم درهای چشم پوشیات را بر من بگشایی،

مِنْ نِقْمَتِکَ عَلَى التَّمَسُّکِ بِعُرْوَهِ عَطْفِکَ وَ مَا حَقُّ مَنِ اعْتَصَمَ بِحَبْلِکَ أَنْ يُخْذَلَ وَ لا يَلِيقُ بِمَنِ اسْتَجَارَ بِعِزِّکَ أَنْ يُسْلَمَ أَوْ يُهْمَلَ إِلَهِی فَلا تُخْلِنَا مِنْ حِمَايَتِکَ وَ لا تُعْرِنَا مِنْ رِعَايَتِکَ وَ ذُدْنَا عَنْ مَوَارِدِ الْهَلَكَهِ فَإِنَّا بِعَيْنِکَ وَ فِی کَنَفِکَ وَ لَکَ أَسْأَلُکَ بِأَهْلِ خَاصَّتِکَ مِنْ مَلائِکَتِکَ وَ الصَّالِحِينَ مِنْ بَرِيَّتِکَ أَنْ تَجْعَلَ عَلَيْنَا وَاقِيَهً تُنْجِينَا مِنَ الْهَلَكَاتِ وَ تُجَنِّبُنَا مِنَ الْآفَاتِ وَ تُكِنُّنَا مِنْ دَوَاهِی الْمُصِيبَاتِ وَ أَنْ تُنْزِلَ عَلَيْنَا مِنْ سَكِينَتِکَ وَ أَنْ تُغَشِّیَ وُجُوهَنَا بِأَنْوَارِ مَحَبَّتِکَ وَ أَنْ تُؤْوِيَنَا إِلَى شَدِيدِ رُكْنِکَ وَ أَنْ تَحْوِيَنَا فِی أَكْنَافِ عِصْمَتِکَ بِرَأْفَتِکَ وَ رَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

مناجات پانزدهم: راز و نیاز پارسایان

المناجاه الخامسه عشره: ماجاه الزّاهدين (۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۳)

إِلَهِی أَسْكَنْتَنَا دَارا حَفَرَتْ لَنَا حُفَرَ مَكْرِهَا وَ عَلَّقَتْنَا بِأَيْدِی الْمَنَايَا فِی حَبَائِلِ غَدْرِهَا فَإِلَيْکَ نَلْتَجِئُ مِنْ مَكَائِدِ خُدَعِهَا وَ بِکَ نَعْتَصِمُ مِنَ الاغْتِرَارِ بِزَخَارِفِ زِينَتِهَا فَإِنَّهَا الْمُهْلِكَهُ طُلابَهَا الْمُتْلِفَهُ حُلالَهَا الْمَحْشُوَّهُ بِالْآفَاتِ الْمَشْحُونَهُ بِالنَّكَبَاتِ إِلَهِی فَزَهِّدْنَا فِيهَا وَ سَلِّمْنَا مِنْهَا بِتَوْفِيقِکَ وَ عِصْمَتِکَ وَ انْزَعْ عَنَّا جَلابِيبَ مُخَالَفَتِکَ وَ تَوَلَّ أُمُورَنَا بِحُسْنِ كِفَايَتِکَ، (۴) وَ أَوْفِرْ مَزِيدَنَا مِنْ سَعَهِ رَحْمَتِکَ وَ أَجْمِلْ صِلاتِنَا مِنْ فَيْضِ مَوَاهِبِکَ وَ أَغْرِسْ فِی أَفْئِدَتِنَا أَشْجَارَ مَحَبَّتِکَ وَ أَتْمِمْ لَنَا أَنْوَارَ مَعْرِفَتِکَ وَ أَذِقْنَا حَلاوَهَ عَفْوِکَ وَ لَذَّهَ مَغْفِرَتِکَ وَ أَقْرِرْ أَعْيُنَنَا يَوْمَ لِقَائِکَ بِرُؤْيَتِکَ وَ أَخْرِجْ حُبَّ الدُّنْيَا مِنْ قُلُوبِنَا كَمَا فَعَلْتَ بِالصَّالِحِينَ مِنْ صَفْوَتِکَ وَ الْأَبْرَارِ مِنْ خَاصَّتِکَ بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ (۵)

مناجات منظوم , منسوب حضرت امیر المومنین علیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۶)

لَکَ الْحَمْدُ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْمَجْدِ وَ الْعُلَى تَبَارَكْتَ تُعْطِی مَنْ تَشَاءُ وَ تَمْنَعُ (۷)

إِلَهِی وَ خَلاقِی وَ حِرْزِی وَ

۱- و بدیها مرا فراخوانده تا به آستان عزّتت بار اندازم، و هراس از انتقام وادارم کرده که به دستاویز مهرت چنگ زنم، کسیکه به ریسمانت چنگ زده سزاوار نیست خوار گردد، و آن که به عزّتت پناهنده شده، شایسته نیست رها گردد یا واگذاشته شود، خدایا ما را از حمایتت محروم مکن، و از پوشش رعایتت برهنه مساز، و از پرتگاههای هلاک دورم کن، زیرا ما در سایه توجه تو و در حمایت تو به سر میبریم و از توییم، از تو میخواهم به حق خاصان از فرشتگانت، و شایستگانت از بندگانت، که برای ما سپری قرار دهی که ما را از هلاکتها برهاند، و از آفات برکنار دارد، و از بلاهای سخت نگهداری کند، و هم اینکه آرامش خود را بر ما نازل کنی، و چهره های ما را به انوار محبتت پرفروغ گردانی، و ما را ر پناهگاه محکمت پناه دهی، و در کناره های نگهداری خویش بگنجانی، به حق مهر و رحمتت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجات پانزدهم: رازونیاز پارسایان

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۴- خدایا، ما را در خانه ای ساکن نموده ای که گودال های فریبش را برای ما آماده ساخته، و در شبکه های خیانتش به دستهای مرگ آویخته، از دامهای فریبش به تو پناه میآوریم، و چنگ میزنیم از مغرور شدن به زیورهای آراسته اش به عنایت تو، که این دنیا خواهندگانش را هلاک می سازد، و واردینش را نابود می کند، آکنده به آفت هاست، انباشته از نکبت هاست، خدایا ما را به دنیا بی رغبت کن، و به توفیق و عصمتت ما را از آن سلامت بدار و جامه های مخالفت را از هستیِ مان برکن، و با حسن کفایتت امرو ما را سرپرستی فرما،

۵- و فزونی سهم ما را از رحمت گسترده ات کامل گردان، و از چشمه سار مواهبت عطای ما را نیکو گردان، و در سرزمین دل های ما درختان محبتت را بکار، و انوار معرفتت را بر ما کامل کن، و شیرینی گذشت و لذّت آمرزشت را به ما بچشان، و دیدگان ما را در جهان دیگر به دیدارت روشن فرما، و محبّت دنیا را از دل ما بیرون کن، آنگونه که درباره نیکوکاران برگزیده ات و خاصان نیکوکردارت انجام دادی، به حق مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان و ای گرامیترین گرامیان.

۶- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۷- ستایش توراست ای صاحب جود و بزرگواری و برتری فرخنده ای تو عطا کنی به هرکه خواهی و منع کنی ز هرکه خواهی

مَوْئِلِی إِلَیْکَ لَدَی الْإِعْسَارِ وَ الْیُسْرِ أَفْزَعُ (۱)

إِلَهِی لَئِنْ جَلَّتْ وَ جَمَّتْ خَطِیئَتِی فَعَفْوُکَ عَنْ ذَنْبِی أَجَلُّ وَ أَوْسَعُ (۲)

إِلَهِی لَئِنْ أَعْطَیْتُ نَفْسِی سُؤْلَهَا فَهَا أَنَا فِی رَوْضِ النَّدَامَهِ أَرْتَعُ (۳)

إِلَهِی تَرَی حَالِی وَ فَقْرِی وَ فَاقَتِی وَ أَنْتَ مُنَاجَاتِی الْخَفِیَّهَ تَسْمَعُ (۴)

إِلَهِی فَلا تَقْطَعْ رَجَائِی وَ لا تُزِغْ فُؤَادِی فَلِی فِی سَیْبِ جُودِکَ مَطْمَعٌ (۵)

إِلَهِی لَئِنْ خَیَّبْتَنِی أَوْ طَرَدْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی أَرْجُو وَ مَنْ ذَا أُشَفِّعُ (۶)

إِلَهِی أَجِرْنِی مِنْ عَذَابِکَ إِنَّنِی أَسِیرٌ ذَلِیلٌ خَائِفٌ لَکَ أَخْضَعُ (۷)

إِلَهِی فَآنِسْنِی بِتَلْقِینِ حُجَّتِی إِذَا کَانَ لِی فِی الْقَبْرِ مَثْوًی وَ مَضْجَعٌ (۸)

إِلَهِی لَئِنْ عَذَّبْتَنِی أَلْفَ حِجَّهٍ فَحَبْلُ رَجَائِی مِنْکَ لا یَتَقَطَّعُ (۹)

إِلَهِی أَذِقْنِی طَعْمَ عَفْوِکَ یَوْمَ لا بَنُونَ وَ لا مَالٌ هُنَالِکَ یَنْفَعُ (۱۰)

إِلَهِی لَئِنْ لَمْ تَرْعَنِی کُنْتُ ضَائِعا وَ إِنْ کُنْتَ تَرْعَانِی فَلَسْتُ أُضَیَّعُ (۱۱)

إِلَهِی إِذَا لَمْ تَعْفُ عَنْ غَیْرِ مُحْسِنٍ فَمَنْ لِمُسِی ءٍ بِالْهَوَی یَتَمَتَّعُ (۱۲)

إِلَهِی لَئِنْ فَرَّطْتُ فِی طَلَبِ التُّقَی فَهَا أَنَا إِثْرَ الْعَفْوِ أَقْفُو وَ أَتْبَعُ (۱۳)

إِلَهِی لَئِنْ أَخْطَأْتُ جَهْلا فَطَالَمَا رَجَوْتُکَ حَتَّی قِیلَ مَا هُوَ یَجْزَعُ (۱۴)

إِلَهِی ذُنُوبِی بَذَّتِ الطَّوْدَ وَ اعْتَلَتْ وَ صَفْحُکَ عَنْ ذَنْبِی أَجَلُّ وَ أَرْفَعُ (۱۵)

إِلَهِی یُنَجِّی ذِکْرُ طَوْلِکَ لَوْعَتِی وَ ذِکْرُ الْخَطَایَا الْعَیْنَ مِنِّی یُدَمِّعُ (۱۶)

إِلَهِی أَقِلْنِی عَثْرَتِی وَ امْحُ حَوْبَتِی فَإِنِّی مُقِرٌّ خَائِفٌ مُتَضَرِّعٌ (۱۷)

إِلَهِی أَنِلْنِی مِنْکَ رَوْحا وَ رَاحَهً فَلَسْتُ سِوَی أَبْوَابِ فَضْلِکَ أَقْرَعُ (۱۸)

إِلَهِی لَئِنْ أَقْصَیْتَنِی أَوْ أَهَنْتَنِی فَمَا حِیلَتِی یَا رَبِّ أَمْ کَیْفَ أَصْنَعُ (۱۹)

إِلَهِی حَلِیفُ الْحُبِّ فِی اللَّیْلِ سَاهِرٌ یُنَاجِی وَ یَدْعُو وَ الْمُغَفَّلُ یَهْجَعُ (۲۰)

إِلَهِی وَ هَذَا الْخَلْقُ مَا بَیْنَ

۱- خدایم و آفریدگارم، و نگهدارم و پناهم به جانب تو در سختی و آسانی پناه میآورم

۲- خدایا اگر خطایم بزرگ و انبوه است پس گذشت تو از گناه من بزرگتر و گسترده تر است

۳- خدایا اگر خواهش نفسم را به نفسم واگذاشتم اینک در مرغزار پشیمانی میگردم

۴- خدایا بدحالی و تهیدستی و نیازم را میبینی و تو مناجات پنهان مرا میشنوی

۵- خدایا امیدم را قطع مکن، و منحرف مساز قلبم را که من به باران جودت طمع دارم

۶- خدایا اگر محرومم کنی یا از پیشگاهت برانی پس به چه کسی امیدوار شوم و چه کسی را شفیع گیرم

۷- خدایا از عذابت پناهم ده که من اسیر و خوار و ترسانم و برایت فروتنی میکنم

۸- خدایا با آموزش دلیل راه همراهم باش در آن زمان که در قبر منزل و خوابگاهم باشد

۹- خدایا اگر هزار سال مرا عذاب نمایی رشته امید من از تو قطع نمیشود

۱۰- خدایا مزه گذشتت را به من بچشان آنگاه که نه فرزندان و نه مال در آن زمان سود نرساند

۱۱- خدایا اگر مرا رعایت نکنی تباه شده ام و اگر رعایتم نمایی تباهی نپذیرم

۱۲- خدیا اگر از غیر نیکوکاران نگذری پس امید کسیکه با هوس کامروایی میکند کیست

۱۳- خدایا اگر در طلب پروا کوتاهی نمودم پس اینک دنبال گذشت توام و سراغ آن میروم

۱۴- خدایا اگر از روی جهالت خطا کردم تا آنجا به تو امید بستم که درباره ام گفته شد باک ندارد

۱۵- خدایا گناهم بلندتر و بزرگ تر از کوههای برافراشته شده ولی چشم پوشی تو از گناه من بزرگ تر و برفرازتر است

۱۶- خدایا یاد عطای همیشگیات آتش دلم را خنکا میبخشد و یاد گناهان، دیدگانم را اشکبار میسازد

۱۷- خدایا لغزشم را نادیه گیر و گناهم را پاک کن من اقرار به گناه دارم و هراسان و نالانم

۱۸- خدایا از سوی خود آسایش و راحتی به من ده که من جز درهای احسان تو را نمی کوبم

۱۹- خدایا اگر مرا دور کنی یا سبکم انگاری پس چه چاره کنم ای پروردگار و چه سازم

۲۰- خدایا سوگند خورده عشق در شب بیدار است رازونیاز و دعا میکند ولی شخص غافل میخوابد

نَائِمٍ وَ مُنْتَبِهٍ فِی لَیْلِهِ یَتَضَرَّعُ (۱)

وَ کُلُّهُمْ یَرْجُو نَوالَکَ راجِیاً لِرَحْمَتِکَ الْعُظْمَی وَ فِی الْخُلْدِ یَطْمَعُ (۲)

إِلَهِی یُمَنِّینِی رَجَائِی سَلامَةً وَ قُبْحُ خَطِیئَاتِی عَلَیَّ یُشَنِّعُ (۳)

إِلَهِی فَإِنْ تَعْفُو فَعَفْوُکَ مُنْقِذِی وَ إِلا فَبِالذَّنْبِ الْمُدَمِّرِ أُصْرَعُ (۴)

إِلَهِی بِحَقِّ الْهَاشِمِیِّ مُحَمَّدٍ وَ حُرْمَهِ أَطْهَارٍ هُمْ لَکَ خُضَّعٌ (۵)

إِلَهِی بِحَقِّ الْمُصْطَفَی وَ ابْنِ عَمِّهِ وَ حُرْمَهِ أَبْرَارٍ هُمْ لَکَ خُشَّعٌ (۶)

إِلَهِی فَانْشُرْنِی عَلَی دِینِ أَحْمَدٍ مُنِیباً تَقِیّاً قَانِتاً لَکَ أَخْضَعُ (۷)

وَ لا تَحْرِمَنِّی یَا إِلَهِی وَ سَیِّدِی شَفَاعَتَهُ الْکُبْرَی فَذَاکَ الْمُشَفَّعُ (۸)

وَ صَلِّ عَلَیْهِمْ مَا دَعَاکَ مُوَحِّدٌ وَ نَاجَاکَ أَخْیَارٌ بِبَابِکَ رُکَّعٌ (۹)

و نیز در «صحیفه علویه» مناجات منظوم دیگری از آن حضرت نقل شده که اوّل آن «یا سامع الدّعاء» است.

ولی چون مشتمل بر واژه های مشکل و لغات ناآشنا بود و ما بنابر اختصار از ذکر خودداری نمودیم.

ثلاث کلمات من مولانا علی علیه السلام فی المناجاه إِلَهِی کَفَی بِی عِزّاً أَنْ أَکُونَ لَکَ عَبْداً وَ کَفَی بِی فَخْراً أَنْ تَکُونَ لِی رَبّاً أَنْتَ کَمَا أُحِبُّ فَاجْعَلْنِی کَمَا تُحِبُّ (۱۰)

باب دوم: اعمال سال

فصل اول: فضیلت و اعمال ماه رجب

فضیلت و اعمال ماه رجب

در اعمال ماه های سال و فضیلت و اعمال نوروز و نیز اعمال ماه های رومی (شمسی) و آن در چند فصل است:

فصل اوّل: در بیان فضیلت و اعمال ماه مبارک رجب

بدان که این ماه و ماه شعبان و ماه رمضان در شرافت، کامل و تمامند و روایات بسیاری در فضیلت آنها وارد شده است بلکه از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت شده است که رجب ماه بزرگ خدا است و ماهی در احترام و فضیلت به آن نمی رسد

۱- خدایا از این مردم گروهی در خوابند و گروهی دیگر شب بیدار و زاری میکنند
۲- و همه آنان عطای تو را امید دارند، و امیدوار رحمت بزرگ تواند و به بهشت تو طمع ورزند
۳- خدایا امید من در دلم آرزوی سلامتی میکند و زشتی گناهانم مرا به رسوایی تهدید می نماید
۴- خدایا اگر بگذری گذشتت نجات بخش من است ور نه با گناهم به عرصه نابودی در افتم
۵- خدایا به حق محمّد هاشمی نسب و به حرمت پاکانی که نزد تو فروتنند
۶- خدایا به حق محمّد مصطفی و پسر عمویش و به حرمت نیکوکارانی که برای تو خاشعند
۷- خدایا مرا در رستاخیز بر دین احمد برانگیز تائب و پرهیزکار و عابد و فروتن در پیشگاهت
۸- ای خدای من و آقای من مرا محروم مساز از شفاعت بزرگ محمّد که شفاعتش پذیرفته است
۹- و بر ایشان درود فرست تا هرگاه که موّحدی تو را بخواند و خوبان با تو مناجات کنند و در برابرت به رکوع پردازند
۱۰- سه جمله از مولایمان علی (درود بر او) در باب مناجات خدایا مرا این عزّت بس است که بنده تو باشم، و برایم این افتخار کافی است که تو پروردگار من باشی، تو آنچنانی که دوست دارم، مرا هم چنان کن که دوست داری.

و در این ماه جنگ با کافران حرام است! ! و رجب ماه خدا و شعبان ماه من و رمضان ماه امّت من است، کسی که یک روز از ماه رجب را روزه بدارد، مستحقّ خشنودی بزرگ خدا می شود و خشم حق از او دور می گردد و دری از درهای دوزخ به رویش بسته میشود.

و از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام روایت شده است: هرکه یک روز از ماه رجب را روزه بدارد بهشت بر او واجب میشود.

و نیز فرمود: رجب نام نهری در بهشت که از شیر سپیدتر و از عسل شیرین تر است، هرکه یک روز از رجب را روزه بدارد به یقین از آن نهر بیاشامد.

و از امام صادق علیه السّلام نقل شده است که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرمود: ماه رجب ماه استغفار امّت من است پس در این ماه بسیار طلب آمرزش کنید که خدا آمرزگار و مهربان است و رجب را «اصبّ» [یعنی فروریزنده تر] می گویند، زیرا رحمت خدا در این ماه بر امّت من بسیار ریخته می شود، پس بسیار بگویید، استغفر اللّه و اساله التّوبه ابن بابویه به سند معتبر از سالم روایت نموده که گفت: در اواخر ماه رجب که چند روزی از آن مانده بود به خدمت امام صادق علیه السّلام رفتم.

چون نظر مبارک آن حضرت بر من افتاد، فرمود: آیا در این ماه روزه گرفته ای؟ گفتم: نه به خدا ای پسر رسول خدا.

فرمود: آنقدر ثواب از تو فوت شده که اندازه آن را جز خدا کسی نمی داند، به یقین این

ماهی است که خـدا آن را بر ماه های دیگر فضـیلت داده و احترام آن را عظیم نموده و گرامی داشـتن روزه داران این ماه را بر خود واجب کرده! ! گفتم: یـابن رسول اللّه، اگر در باقیمانـده این مـاه روزه بـدارم آیـا به بخشـی از ثواب روزه داران آن نـایل میشودم؟ فرمود: ای سالم هرکه یک روز از آخر این ماه را روزه بدارد، خدا او را از سـختی سـکرات مرگ و از هراس پس از مرگ و از عـذاب قبر ایمن می کنـد، و هرکه دو روز آخر این ماه را روزه بـدارد، به آسانی از صـراط می گذرد، و هرکه سـه روز آخر ایـن مـاه را روزه بـدارد از وحشـت بزرگ روز قیـامت، و از سـختی هـا و هـول هـای آن روز ایمن می شـود، و برات آزادی از آتش دوزخ را به او عطا می کنند.

در هر صورت برای روزه ماه رجب فضـیلت بسـیار وارد شـده و در روایت آمده: اگر کسـی قدرت بر روزه ماه رجب را ندارد، هر روز این تسبیحات را صد بار بخواند، تا ثواب روزه ماه رجب را دریابد:

سُبْحَانَ الْإِلَهِ الْجَلِیلِ سُبْحَانَ مَنْ لا یَنْبَغِی التَّسْبِیحُ إِلا لَهُ سُبْحَانَ الْأَعَزِّ الْأَکْرَمِ سُبْحَانَ مَنْ لَبِسَ الْعِزَّ وَ هُوَ لَهُ أَهْلٌ (۱)

بخش اول

اعمال مشترکه ماه رجب

و آن بر دو بخش است: بخش اوّل: اعمـال مشترک آن است که به متعلق به همه مـاه است و اختصاص به روز معیّنی نـدارد، و آن چنـد عمل است: اوّل: در تمام روزهای ماه رجب این دعا را بخواند که روایت شده: حضـرت زین العابدین علیه السّـلام در آغاز رجب در حجر اسماعیل

۱- منزّه اسـت خـدای بزرگ، منزّه اسـت آن کـه تسبیـح جز برای او سـزاوار نیست، منزّه است خـدای عزیزتر و گرامی تر، منزّه است آن که جامه عزّت در پوشید که تنها او برای آن جامه شایسته است.

خواند:

يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِينَ وَ يَعْلَمُ ضَمِيرَ الصَّامِتِينَ لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ مِنْكَ سَمْعٌ حَاضِرٌ وَ جَوَابٌ عَتِيدٌ اللَّهُمَّ وَ مَوَاعِيدُكَ الصَّادِقَةُ وَ أَيَادِيكَ الْفَاضِلَةُ وَ رَحْمَتُكَ الْوَاسِعَةُ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَقْضِيَ حَوَائِجِي لِلدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ (۱)

دعاهای هر روز ماه رجب

دوّم: این دعا را بخواند، دعایی که امام صادق علیه السّلام در هر روز ماه رجب میخواندند:

خَابَ الْوَافِدُونَ عَلَى غَيْرِكَ وَ خَسِرَ الْمُتَعَرِّضُونَ إِلا لَكَ وَ ضَاعَ الْمُلِمُّونَ إِلا بِكَ وَ أَجْدَبَ الْمُنْتَجِعُونَ إِلا مَنِ انْتَجَعَ فَضْلَكَ بَابُكَ مَفْتُوحٌ لِلرَّاغِبِينَ وَ خَيْرُكَ مَبْذُولٌ لِلطَّالِبِينَ وَ فَضْلُكَ مُبَاحٌ لِلسَّائِلِينَ وَ نَيْلُكَ مُتَاحٌ لِلْآمِلِينَ وَ رِزْقُكَ مَبْسُوطٌ لِمَنْ عَصَاكَ وَ حِلْمُكَ مُعْتَرِضٌ لِمَنْ نَاوَاكَ عَادَتُكَ الْإِحْسَانُ إِلَى الْمُسِيئِينَ وَ سَبِيلُكَ الْإِبْقَاءُ عَلَى الْمُعْتَدِينَ اللَّهُمَّ فَاهْدِنِي هُدَى الْمُهْتَدِينَ وَ ارْزُقْنِي اجْتِهَادَ الْمُجْتَهِدِينَ وَ لا تَجْعَلْنِي مِنَ الْغَافِلِينَ الْمُبْعَدِينَ وَ اغْفِرْ لِي يَوْمَ الدِّينِ . (۲)

سوّم: شیخ در کتاب «مصباح» از معلّی بن خنیس از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: در ماه رجب این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صَبْرَ الشَّاكِرِينَ لَكَ وَ عَمَلَ الْخَائِفِينَ مِنْكَ وَ يَقِينَ الْعَابِدِينَ لَكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ وَ أَنَا عَبْدُكَ الْبَائِسُ الْفَقِيرُ أَنْتَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ وَ أَنَا الْعَبْدُ الذَّلِيلُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ امْنُنْ بِغِنَاكَ عَلَى فَقْرِي وَ بِحِلْمِكَ عَلَى جَهْلِي وَ بِقُوَّتِكَ عَلَى ضَعْفِي يَا قَوِيُّ يَا عَزِيزُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ وَ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۳)

مؤلف گوید: سیّد ابن طاووس هم این دعا را در کتاب «اقبال» نقل کرده،

۱- ای که مالک حاجات خواهندگانی، و از باطن لب فروبستگان خبر داری، از سوی تو برای هر خواهشی، گوشی شنوا، و پاسخی آماده است، خدایا به حق وعده های صادقانه است و نعمت های فراوانت، رحمت گسترده ات، از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و حاجات دنیا و آخرتم را برآوری، چه همانا تو بر هر کاری توانایی.
۲- آنان که بر غیر تو بار یافتند ناامید گشتند، و آنان که به کاری جز تو پرداختند زیانکار شدند، و آنان که به درگاه غیر تو وارد شدند به تباهی رسیدند، و سودجویان دچار قحطی شدند، مگر آنان که از فضل تو سود جستند، در رحمتت به روی مشتاقان باز است، خیرت به خواهندگان عطا شده، احسانت برای نیازمندان گوارا است، و عطایت برای آرزومندان آماده است و روزیاست حتی برای روگردانان از فرمانت گسترده است، و بردباریاست کسانی را که به دشمنی ات برخاسته اند نیز شامل است، شیوه ات به بدکاران احسان، و روشت زندگی بخشیدن به متجاوزان است، خدایا مرا به راه ره یافتگان بدار، و تلاش تلاش گران را روزی ام فرما، و مرا از بی خبران دورشده قرار مده، و روز جزا آمرزشت را نصیبم کن.

۳- خـدایا شـکیبایی شاکرانت، و کردار ترسـیدگانت، و باور عبادت کنندگانت را از تو می خواهم، خدایا تو برتر و بزرگی، و من بنـده بینوا و تهیدسـتم، تو بی نیـاز و سـتوده ای، و من بنـده خوارم، خـدایا بر محمّـد و خانـدانش درود فرست، و عطای این خواسـته ها را بر من منت بگـذار به توانگری ات بر تهیـدستی ام، و به بردباری ات بر نادانی ام، به توانت بر ناتوانی ام ای عزیز، خـدایا بر محمّـد و خاندانش آن جانشـیان پسـندیده درود فرست، و مرا از کارهای دنیا و آخرت نسـبت به چیزیکه بیتابم کرده کفایت کن ای مهربان ترین مهربانان.

و از نقل او پیداست که این دعا از جامع ترین دعاهاست، و در تمام اوقات می توان آن را خواند.

چهارم: شیخ طوسی فرموده: در هر روز ماه رجب مستحب است این دعا را بخوانند:

اللَّهُمَّ يَا ذَا الْمِنَنِ السَّابِغَهِ وَ الْآلاءِ الْوَازِعَهِ وَ الرَّحْمَهِ الْوَاسِعَهِ وَ الْقُدْرَهِ الْجَامِعَهِ وَ النِّعَمِ الْجَسِيمَهِ وَ الْمَوَاهِبِ الْعَظِيمَهِ وَ الْأَيَادِي الْجَمِيلَهِ وَ الْعَطَايَا الْجَزِيلَهِ يَا مَنْ لا يُنْعَتُ بِتَمْثِيلٍ وَ لا يُمَثَّلُ بِنَظِيرٍ وَ لا يُغْلَبُ بِظَهِيرٍ يَا مَنْ خَلَقَ فَرَزَقَ وَ أَلْهَمَ فَأَنْطَقَ وَ ابْتَدَعَ فَشَرَعَ وَ عَلا فَارْتَفَعَ وَ قَدَّرَ فَأَحْسَنَ وَ صَوَّرَ فَأَتْقَنَ وَ احْتَجَّ فَأَبْلَغَ وَ أَنْعَمَ فَأَسْبَغَ وَ أَعْطَى فَأَجْزَلَ وَ مَنَحَ فَأَفْضَلَ يَا مَنْ سَمَا فِي الْعِزِّ فَفَاتَ نَوَاظِرَ [خَوَاطِرَ] الْأَبْصَارِ وَ دَنَا فِي اللُّطْفِ فَجَازَ هَوَاجِسَ الْأَفْكَارِ يَا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْمُلْكِ فَلا نِدَّ لَهُ فِي مَلَكُوتِ سُلْطَانِهِ وَ تَفَرَّدَ بِالْآلاءِ وَ الْكِبْرِيَاءِ فَلا ضِدَّ لَهُ فِي جَبَرُوتِ شَأْنِهِ يَا مَنْ حَارَتْ فِي كِبْرِيَاءِ هَيْبَتِهِ دَقَائِقُ لَطَائِفِ الْأَوْهَامِ وَ انْحَسَرَتْ دُونَ إِدْرَاكِ عَظَمَتِهِ خَطَائِفُ أَبْصَارِ الْأَنَامِ يَا مَنْ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِهَيْبَتِهِ، (۱)

وَ خَضَعَتِ الرِّقَابُ لِعَظَمَتِهِ وَ وَجِلَتِ الْقُلُوبُ مِنْ خِيفَتِهِ أَسْأَلُكَ بِهَذِهِ الْمِدْحَهِ الَّتِي لا تَنْبَغِي إِلا لَكَ وَ بِمَا وَأَيْتَ بِهِ عَلَى نَفْسِكَ لِدَاعِيكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِمَا ضَمِنْتَ الْإِجَابَهَ فِيهِ عَلَى نَفْسِكَ لِلدَّاعِينَ يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ وَ أَبْصَرَ النَّاظِرِينَ وَ أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ يَا ذَا الْقُوَّهِ الْمَتِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَ اقْسِمْ لِي فِي شَهْرِنَا هَذَا خَيْرَ مَا قَسَمْتَ وَ احْتِمْ لِي فِي قَضَائِكَ خَيْرَ مَا حَتَمْتَ وَ اخْتِمْ لِي بِالسَّعَادَهِ فِيمَنْ خَتَمْتَ وَ أَحْيِنِي مَا أَحْيَيْتَنِي مَوْفُورا وَ أَمِتْنِي مَسْرُورا وَ مَغْفُورا

۱- خدایا ای صاحب نعمت های فراوان و عطاهای قسمت شده، و رحمت گسترده، و قدرت فراگیر، و نعمت های برجسته، و موهبت هـای بزرگ، و بخشش های زیبا، و عنایات درخور، ای آن که به شباهت با چیزی وصف نشود، و به مثال و نمونه ای مثلش نزننـد، و از سوی هیـچ پنجه ای مغلوب نگردد، ای آن که آفرید و روزی داد، و الهام نمود و به سخن آورد، و نوآوری نمود و آغاز کرد، و برتر شد و بالا رفت، و اندازه داد و نیکو اندازه داد، و شکل داد و استوار نمود و حجّت آورد و رساند، و نعمت بخشید و فراوان گرداند و بخشید و افزون ساخت، و عطا فرمود و فزونی بخشید، ای که در عزّت بالا، پس از دیدگاه دیده ها درگذشت، و در لطف نزدیک شد پس از دغدغه افکار بیرون رفت، ای آن که در فرمانروایی یگانه است پس برای او در عرصه سلطنتش همتایی نیست، و به نعمت ها و بزرگ منشی تنهاست، پس برای او در عظمت جایگاهش ضدّی نیست، ای آن که در شکوه هیبتش دقایق و لطایف اندیشه ها سرگردان شده، و در برابر درک عظمتش دیدگان تیزبین خلایق وامانده است، ای آن که رخساره در برابر جلالتش به خواری افتاده،

وَ تَوَلَّ أَنْتَ نَجَاتِی مِنْ مُسَاءَلَهِ الْبَرْزَخِ وَ ادْرَأْ عَنِّی مُنْكَرا وَ نَكِیرا وَ أَرِ عَیْنِی مُبَشِّرا وَ بَشِیرا وَ اجْعَلْ لِی إِلَی رِضْوَانِكَ وَ جِنَانِكَ [جَنَّاتِكَ] مَصِیرا وَ عَیْشا قَرِیرا وَ مُلْكا كَبِیرا وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ كَثِیرا. (۱)

مؤلف گوید: این دعا دعایی است که در مسجد صعصعه هم خوانده می شود.

پنجم: شیخ روایت کرده که از ناحیه مقدّسه به دست شیخ کبیر ابی جعفر محمّد بن عثمان بن سعید رضی اللّه عنه این توقیع شریف [یعنی دست نویس شریف] بیرون آمد که هر روز از روزهای رجب بخوان:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ (۲)

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِمَعَانِی جَمِیعِ مَا یَدْعُوكَ بِهِ وُلاهُ أَمْرِكَ الْمَأْمُونُونَ عَلَی سِرِّكَ الْمُسْتَبْشِرُونَ بِأَمْرِكَ الْوَاصِفُونَ لِقُدْرَتِكَ الْمُعْلِنُونَ لِعَظَمَتِكَ أَسْأَلُكَ بِمَا نَطَقَ فِیهِمْ مِنْ مَشِیَّتِكَ فَجَعَلْتَهُمْ مَعَادِنَ لِكَلِمَاتِكَ وَ أَرْكَانا لِتَوْحِیدِكَ وَ آیَاتِكَ وَ مَقَامَاتِكَ الَّتِی لا تَعْطِیلَ لَهَا فِی كُلِّ مَكَانٍ یَعْرِفُكَ بِهَا مَنْ عَرَفَكَ لا فَرْقَ بَیْنَكَ وَ بَیْنَهَا إِلا أَنَّهُمْ عِبَادُكَ وَ خَلْقُكَ فَتْقُهَا وَ رَتْقُهَا بِیَدِكَ بَدْؤُهَا مِنْكَ وَ عَوْدُهَا إِلَیْكَ أَعْضَادٌ وَ أَشْهَادٌ وَ مُنَاهٌ وَ أَذْوَادٌ وَ حَفَظَهٌ وَ رُوَّادٌ فَبِهِمْ مَلَأْتَ سَمَاءَكَ وَ أَرْضَكَ حَتَّی ظَهَرَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ فَبِذَلِكَ أَسْأَلُكَ وَ بِمَوَاقِعِ الْعِزِّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَ بِمَقَامَاتِكَ وَ عَلامَاتِكَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَزِیدَنِی إِیمَانا وَ تَثْبِیتا یَا بَاطِنا فِی ظُهُورِهِ وَ ظَاهِرا فِی بُطُونِهِ وَ مَكْنُونِهِ یَا مُفَرِّقا بَیْنَ النُّورِ وَ الدَّیْجُورِ یَا مَوْصُوفا بِغَیْرِ كُنْهٍ وَ مَعْرُوفا بِغَیْرِ شِبْهٍ حَادَّ كُلِّ مَحْدُودٍ وَ شَاهِدَ كُلِّ مَشْهُودٍ وَ مُوجِدَ كُلِّ مَوْجُودٍ وَ مُحْصِیَ كُلِّ مَعْدُودٍ وَ فَاقِدَ كُلِّ مَفْقُودٍ، (۳) لَیْسَ

۱- و گردن ها در برابر بزرگی اش فروتن گشته، و دل ها از ترسش هراسان شده است، از تو می خواهم به حق این ستایش که جز برای تو شایسته نیست، و به آن وعده ای که برای خوانندگانت از مؤمنین، خود را به آن پای بند کرده ای و به آنچه اجابت آن را برای دعاکنندگان بر خودت ضمانت نموده ای، ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، ای چابک ترین حسابرسان، ای صاحب نیروی استوار، بر محمّد خاتم پیامبران و بر اهل بیتش درود فرست، و در این ماه بهترین چیزی را که قسمت کرده ای نصیب من کن، و بهترین چیزی که در قضای خود حتم نموده ای بر من حتم کن، و آن را برای من به خوشبختی ختم کن، در زمره آنان که کارشان را به خوشبختی ختم نمودی، و تا زنده ام زندگی همراه با عنایاتی فراوان روزی ام کن، و بمیران خوشحال و آمرزیده، و از پرسش و پاسخ برزخ رهایی ام بخش، و نکیر و منکر دو فرشته مأمور بر سؤال مردگان را از من دور کن و مبشر و بشیر را که مژده دهندگان سعادتند به من بنمایان، و برایم به جانب خشنودی و بهشت راه همواری قرار ده و زندگی خوش و فرمانروایی بزرگی برایم مقرّر فرما، و بر محمّد و خاندانش درود بسیار فرست.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۳- خدایا از تو درخواست می کنم، به حق معانی تمام دعاهایی که متولیان امرت تو را به آن می خوانند، آنان که امین راز تو هستند، و به امر تو شادند، و بیان کنندگان نیرویت و آشکارکنندگان بزرگی ات میباشند، از تو می خواهم به حق آنچه از مشیت درباره ایشان گفته شد، پس آنان را قرار دادی معادن کلمات و پایه های توحیدت، و آیات و مقاماتت که تعطیلی برای آنها در جایی نیست، تو را با آنها شناسد هرکه بشناسدت، بین تو و آنها تفاوتی نیست جز اینکه ایشان بندگان و آفریده

تواند که باز و بسته شدن کارشان به دست توست، آغازشان از تو و انجامشان به جانب توست، آنان بازوان و گواهان و بخشندگان و مدافعان و نگهبانان و بازرسان اند، آسمان و زمینت را با حقیقت آنان انباشتی تا آشکار شد که معبودی جز تو نیست، پس به حق همه این ها و به جایگاه های عزّت ا زرحمتت و به مقامات و نشانه های از تو می خواهم که بر محمّد و خاندانش درود فرستی، و بر ایمان و پایداریم بیفزایی، این هان در عین ظهور، ای ظاهر در عین نهان، و مستوری، ای جداکننده بین روشنایی و تاریکی، ای وصف شده بدون اینکه ژرفای وجودش درک شود و ای شناخته شده بدون تشبیه، مرزبند هر محدود، گواه هر گواهی پذیر، هستی بخش هرچه هست، و شماره کننده هر شماره و گم کننده هر گم شده،

دُونَکَ مِنْ مَعْبُودٍ أَهْلَ الْکِبْرِیَاءِ وَ الْجُودِ یَا مَنْ لا یُکَیَّفُ بِکَیْفٍ وَ لا یُؤَیَّنُ بِأَیْنٍ یَا مُحْتَجِبا عَنْ کُلِّ عَیْنٍ یَا دَیْمُومُ یَا قَیُّومُ وَ عَالِمَ کُلِّ مَعْلُوم صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ عَلَی عِبَادِکَ الْمُنْتَجَبِینَ وَ بَشَرِکَ الْمُحْتَجِبِینَ وَ مَلائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ وَ الْبُهْمِ الصَّافِّینَ الْحَافِّینَ وَ بَارِکْ لَنَا فِی شَهْرِنَا هَذَا الْمُرَجَّبِ الْمُکَرَّمِ وَ مَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَشْهُرِ الْحُرُمِ وَ أَسْبِغْ عَلَیْنَا فِیهِ النِّعَمَ وَ أَجْزِلْ لَنَا فِیهِ الْقِسَمَ وَ أَبْرِرْ لَنَا فِیهِ الْقَسَمَ بِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ الْأَکْرَمِ الَّذِی وَضَعْتَهُ عَلَی النَّهَارِ فَأَضَاءَ وَ عَلَی اللَّیْلِ فَأَظْلَمَ وَ اغْفِرْ لَنَا مَا تَعْلَمُ مِنَّا وَ مَا لا نَعْلَمُ وَ اعْصِمْنَا مِنَ الذُّنُوبِ خَیْرَ الْعِصَمِ وَ اکْفِنَا کَوَافِیَ قَدَرِکَ وَ امْنُنْ عَلَیْنَا بِحُسْنِ نَظَرِکَ وَ لا تَکِلْنَا إِلَی غَیْرِکَ وَ لا تَمْنَعْنَا مِنْ خَیْرِکَ وَ بَارِکْ لَنَا فِیمَا کَتَبْتَهُ لَنَا مِنْ أَعْمَارِنَا وَ أَصْلِحْ لَنَا خَبِیئَةَ أَسْرَارِنَا وَ أَعْطِنَا مِنْکَ الْأَمَانَ وَ اسْتَعْمِلْنَا بِحُسْنِ الْإِیمَانِ وَ بَلِّغْنَا شَهْرَ الصِّیَامِ وَ مَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَیَّامِ وَ الْأَعْوَامِ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ . (۱)

ششم: شیخ روایت نموده که: از ناحیه مقدّسه به دست شیخ ابو القاسم رحمه الله این دعا در ایّام رجب صادر شده:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِالْمَوْلُودَیْنِ فِی رَجَبٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الثَّانِی وَ ابْنِهِ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُنْتَجَبِ وَ أَتَقَرَّبُ بِهِمَا إِلَیْکَ خَیْرَ الْقُرَبِ یَا مَنْ إِلَیْهِ الْمَعْرُوفُ طُلِبَ وَ فِیمَا لَدَیْهِ رُغِبَ أَسْأَلُکَ سُؤَالَ مُقْتَرِفٍ مُذْنِبٍ قَدْ أَوْبَقَتْهُ ذُنُوبُهُ وَ أَوْثَقَتْهُ عُیُوبُهُ فَطَالَ عَلَی الْخَطَایَا دُءُوبُهُ وَ مِنَ الرَّزَایَا خُطُوبُهُ یَسْأَلُکَ التَّوْبَةَ وَ حُسْنَ الْأَوْبَةِ وَ النُّزُوعَ عَنِ الْحَوْبَةِ وَ مِنَ النَّارِ فَکَاکَ رَقَبَتِهِ وَ الْعَفْوَ عَمَّا فِی رِبْقَتِهِ

۱- معبودی غیر تو نیست، اهل بزرگ منشی و جودی، ای که چگونگی نپذیری و به جایی درنگنجی، ای پوشیده از هر دیده، ای جاودان، ای به خود پاینده و دانای هر دانسته، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و بر بندگان برگزیده ات، و انسان های در پرده ات، و فرشتگان مقربّت، و شجاعان صف کشیده گرداگرد عرشت، و مبارک گردان بر ما در این ماهمان ماه بزرگ و ماه مکرّم، و آنچه پس از این است از ماههای محترم، در این ماه نعمتعایت را بر ما فراوان کن، و نصیب های ما را سرشار فرما، و سوگندهایمان را به انجام برسان، به حق اسم بزرگ تر و بزرگ تر، و عظیم تر و گرامی ترت که چون بر روز نهادی روشن شد و چون بر شب گذاردی تاریک گشت، و از گناهانمان بیامرز آنچه را تو میدانی و آنچه را ما نمی دانیم، و ما را از گناهان حفظ کن به بهترین نگاه داری، و ما را از حوادثی که مقدّر نموده ای کفایت فرما، و بر ما به حسن توجّهت منّت گذار، و به غیر خودت وامگذار، و ما را از خیرت منع مکن، و به عمرهایمان به اندازه ای که مقدّر فرموده ای برکت ده، و رازهای پنهان ما را سامان ده، و از جانب خود به ما امان بده، و ما را با حسن ایمان به کار گمار، و به ماه رمضان و روزها و سالهای پس از آن برسانِ مان، ای دارای جلالت و بزرگواری.

فَأَنْتَ مَوْلاىَ أَعْظَمُ أَمَلِهِ وَ ثِقَتِهِ [ثِقَتُهُ] اللَّهُمَّ وَ أَسْأَلُكَ بِمَسَائِلِكَ الشَّرِيفَهِ وَ وَسَائِلِكَ الْمُنِيفَهِ أَنْ تَتَغَمَّدَنِی فِی هَذَا الشَّهْرِ بِرَحْمَهٍ مِنْکَ وَاسِعَهٍ وَ نِعْمَهٍ وَازِعَهٍ وَ نَفْسٍ بِمَا رَزَقْتَهَا قَانِعَهٍ إِلَى نُزُولِ الْحَافِرَهِ وَ مَحَلِّ الْآخِرَهِ وَ مَا هِیَ إِلَیْهِ صَائِرَهٌ (۱)

زیارت رجبیه (الحمد الله الذی اشهدنا)

هفتم: و نیز شیخ از جناب ابو القاسم بن روح رضی الله عنه که نایب خاص حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه الشریف است روایت کرده: که فرمود: در ماه رجب در هر زیارتگاهی از زیارتگاه های شریف که باشی به این زیارت صاحب مزار را زیارت کن.

پس چون وارد حرم میشوی بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَشْهَدَنَا مَشْهَدَ أَوْلِیَائِهِ فِی رَجَبٍ وَ أَوْجَبَ عَلَیْنَا مِنْ حَقِّهِمْ مَا قَدْ وَجَبَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُنْتَجَبِ وَ عَلَى أَوْصِیَائِهِ الْحُجُبِ اللَّهُمَّ فَکَمَا أَشْهَدْتَنَا مَشْهَدَهُمْ [مَشَاهِدَهُمْ] فَأَنْجِزْ لَنَا مَوْعِدَهُمْ وَ أَوْرِدْنَا مَوْرِدَهُمْ غَیْرَ مُحَلَّئِینَ عَنْ وِرْدٍ فِی دَارِ الْمُقَامَهِ وَ الْخُلْدِ وَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ إِنِّی [قَدْ] قَصَدْتُکُمْ وَ اعْتَمَدْتُکُمْ بِمَسْأَلَتِی وَ حَاجَتِی وَ هِیَ فَکَاکُ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ وَ الْمَقَرُّ مَعَکُمْ فِی دَارِ الْقَرَارِ مَعَ شِیعَتِکُمُ الْأَبْرَارِ وَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ أَنَا سَائِلُکُمْ وَ آمِلُکُمْ فِیمَا إِلَیْکُمُ التَّفْوِیضُ وَ عَلَیْکُمُ التَّعْوِیضُ فَبِکُمْ یُجْبَرُ الْمَهِیضُ وَ یُشْفَى الْمَرِیضُ ، (۲) وَ مَا تَزْدَادُ الْأَرْحَامُ وَ مَا تَغِیضُ إِنِّی بِسِرِّکُمْ مُؤْمِنٌ [مُؤَمِّمٌ] وَ لِقَوْلِکُمْ مُسَلِّمٌ وَ عَلَى اللَّهِ بِکُمْ مُقْسِمٌ فِی رَجْعِی بِحَوَائِجِی وَ قَضَائِهَا وَ إِمْضَائِهَا وَ إِنْجَاحِهَا وَ إِبْرَاحِهَا [إِیزَاحِهَا] وَ بِشُئُونِی لَدَیْکُمْ وَ صَلاحِهَا وَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ سَلامَ مُوَدِّعٍ وَ لَکُمْ حَوَائِجَهُ مُودِعٍ [مُودِعٌ] یَسْأَلُ اللَّهَ إِلَیْکُمُ الْمَرْجِعَ وَ سَعْیُهُ [سَعْیَهُ]

ص: ۱۹۶

۱- خدایا! از تو درخواست میکنم به حقّ دو مولود ماه رجب، محمّد بن علی دوّم (امام جواد ع) ، و فرزندش علی بن محمّد برگزیده (امام هادی ع) و به وسیله آن دو امام به جانب تو تقرّب میجویم به بهترین تقرّب، ای آن که نیکی تنها از سوی او خواسته شده، و تنها در آنچه نزد اوست رغبت شده است، از تو میخواهم خواهش جرم پیشه معصیت کاری که گناهانش او را هلاک نموده، و عیوبش او را به اسارت کشیده، پس عادتش بر گناه طولانی شد، و امورش با بلاهای سخت به هم آمیخت، از تو میخواهد: توبه و خوبی بازگشت، کنده شدن از گناه، رهایی جانش از آتش، گذشت از آنچه بر گردن اوست، زیرا مولای من تو بزرگ ترین آرزو و امید او هستی. خدایا! از تو میخواهم به حق مسائل شریفت، و وسایل والایت، که مرا در این ماه به رحمت گسترده است، و نعمت تقسیم شده ات فروگیری، و نفسی به من عنایت کنی که به آنچه روزی اش نموده ای قناعت ورزد تا گاهی که به گور درآید و به آخرت رسد، و به آنچه عاقبت اوست بازگردد.

۲- سپاس خدا را که ما را در ماه رجب در محضر اولیایش حاضر کرد، و آنچه را که از حق ایشان بر ما فرض بود واجب فرمود، و درود خدا بر محمّد برگزیده خدا، و جانشینان پرنجات بخش، خدایا! چنان که ما را به محضر ایشان حاضر نمودی، به وعده آنها در حق ما وفا کن، و ما را به جایگاه ورود آنان و فیض وجودشان وارد فرما، بی آنکه از ورود به خانه همیشگی و بهشت جاوید رانده شویم، و سلام بر شما، من به قصد شما آمده ام و در خواهش و حاجتم به شما تکیه کردم، حاجتم آزادی ام از دوزخ و جای گرفتن در کنار شما در خانه ابدی است، هرماه با پیروان نیکوکارتان، و سلام بر شما به خاطر شکیبایی تان،

چه نیکوست این خانه آخرت، من خواهنده و آرزومند شـمایم در آنچه اختیار و تغییرش به دست شماست. تنها «به وسیله شما» شکستگی جبران شود و بیمار درمان پذیرد،

إِلَيْكَمْ غَيْرَ [غَيْرُ] مُنْقَطِعٍ وَ أَنْ يَرْجِعَنِى مِنْ حَضْرَتِكَمْ خَيْرَ مَرْجِعٍ إِلَى جَنَابٍ مُمْرِعٍ وَ خَفْضِ عَيْشٍ مُوَسَّعٍ وَ دَعَةٍ وَ مَهَلٍ إِلَى حِينِ [خَيْرِ] الْأَجَلِ وَ خَيْرِ مَصِيرٍ وَ مَحَلٍّ فِى النَّعِيمِ الْأَزَلِ وَ الْعَيْشِ الْمُقْتَبَلِ وَ دَوَامِ الْأُكُلِ وَ شُرْبِ الرَّحِيقِ وَ السَّلْسَلِ [السَّلْسَبِيلِ] وَ عَلٍّ وَ نَهَلٍ لا سَأَمَ مِنْهُ وَ لا مَلَلَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ تَحِيَّاتُهُ عَلَيْكُمْ حَتَّى الْعَوْدِ إِلَى حَضْرَتِكُمْ وَ الْفَوْزِ فِى كَرَّتِكُمْ وَ الْحَشْرِ فِى زُمْرَتِكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ وَ صَلَوَاتُهُ وَ تَحِيَّاتُهُ وَ هُوَ حَسْبُنَا وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ (۱)

سایر اعمال ماه رجب

هشتم: سیّد ابن طاووس از محمّد بن ذکران که معروف به سجّاد است چه آنقدر سجده کرد و در حال سجده گریست که نابینا شد روایت کرده که گفت: به امام صادق علیه السّلام عرض کردم فدایت شود این ماه ماه رجب است مرا در این ماه دعایی تعلیم کن که حق تعالی مرا به آن سود بخشد، حضرت فرمود: بنویس «بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم» و در هر روز از رجب در صبح و شام پس از نمازهای روزوشب بگو:

يَا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَ آمَنُ سَخَطَهُ عِنْدَ [مِنْ] كُلِّ شَرٍّ يَا مَنْ يُعْطِى الْكَثِيرَ بِالْقَلِيلِ يَا مَنْ يُعْطِى مَنْ سَأَلَهُ يَا مَنْ يُعْطِى مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهُ تَحَنُّناً مِنْهُ وَ رَحْمَةً أَعْطِنِى بِمَسْأَلَتِى إِيَّاكَ جَمِيعَ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ جَمِيعَ خَيْرِ الْآخِرَةِ وَ اصْرِفْ عَنِّى بِمَسْأَلَتِى إِيَّاكَ جَمِيعَ شَرِّ الدُّنْيَا وَ [جَمِيعَ] شَرِّ الْآخِرَةِ فَإِنَّهُ غَيْرُ مَنْقُوصٍ مَا أَعْطَيْتَ وَ زِدْنِى مِنْ فَضْلِكَ يَا كَرِيمُ . (۲)

راوی گفت: حضرت محاسن (موهای صورت) شریف خود

۱- و آنچه را رحم ها بیفزاید و کم کنند انجام پذیرد، من به راز شما ایمان دارم و به گفتارتان تسلیمم، و خدا را به شما سوگند میدهم در اینکه از حرم شما بازگردم به همراه حاجاتم و رواشدن آنها و به امضا رسیدنشان و موفقّانه برآمدنشان و دور شدن سختی های آنها و به همراه کارهایم نزد شما و اصلاح آنها، و سلام بر شما سلام وداع کننده ای حوایجش را به شما سپرده، از خدا می خواهد دوباره به سوی شما بازگردد، و راهش با جانب شما قطع نشود، و اینکه خدا مرا برگرداند از محضر شما به بهترین وجه و با دستی پر، به جایی سرسبز، و زیستگاهی خوش و گسترده و راحت و آسوده، تا رسدن مرگ و بهترین سرانجام، و جایگاهی در ناز و نعمت ازلی، و زنگی آینده ابدی، و خوردنی های مداوم، و نوشیدن شراب طهور، و آب گوارا، نوشیدن چند بار و یکبار، که از نوشیدنش خستگی و ملالی دست ندهد و رحمت خدا و برکات و تحیّاتش بر شما، تا بازگشتم به محضر شما، و رستگاری در حکومت تان، و محشور شدن در زمره شما، و رحمت خدا و برکت و درودها و تحیّاتش بر شما، و او ما را بس است و نیکو وکیلی است.
۲- ای آن که هر خیری را از او امید دارم، و از خشمش در هر شرّی ایمنی جویم، ای آن که در برابر عبادت اندک مزد بسیار عطا میکند، ای آن که به هرکه از او بخواهد می بخشد، ای آن که به هرکه از او نخواهد و او را نشناسد نیز می بخشد، عطایش از روی مهربانی و رحمت است، با درخواستم از تو همه خیر دنیا و خیر آخرت را به من عنایت کن، و با درخواستم از تو همه شره دنیا و شره آخرت را بازگردان، زیرا آنچه را تو عطا کردی کاستی ندارد، و از احسانت بر من بیفزای ای کریم.

را در پنجه چپ گرفت و این دعا را با حالت درمانـدگی و زاری همراه حرکت دادن انگشت اشاره دست راست خواند، و پس از این گفت:

يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا ذَا النَّعْمَاءِ وَ الْجُودِ يَا ذَا الْمَنِّ وَ الطَّوْلِ حَرِّمْ شَيْبَتِي عَلَى النَّارِ (۱)

نهم: از پیامبر روایت شده: هرکه در ما رجب صد مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۲)

و آن را بـا صـدقه به انجـام رسانـد، حق تعالی پایان کارش را ختم به رحمت و آمرزش کنـد، و هرکه چهارصـد مرتبه بگویـد: ثواب شهادت صد شهید را برای او بنویسد.

دهم: و نیز از آن حضرت روایت شده: هرکه در ماه رجب هزار مرتبه بگوید:

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ (۳)

خدای عزّتمند پرشکوه صد هزار کار نیک برای او ثبت کند، و برایش صد شهر در بهشت بنا کند.

یازدهم: روایت شده، هرکه در ماه رجب به هنگام صبح، هفتاد مرتبه، و در زمان پسین (شامگاه) هم هفتاد مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۴)

و چون به پایان رساند، دستها را بلند کند و بگوید:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ تُبْ عَلَيَّ (۵)

پس اگر در ماه رجب از دنیا برود، خدا از او خشنود باشد و به برکت ماه رجب، آتش دوزخ با او تماس نگیرد.

دوازدهم: در همه این ماه هزار مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَ الْآثَامِ (۶)

تا خدای مهربان او را بیامرزد.

سیزدهم: سیّد ابن طاووس در کتاب «اقبال» از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله

۱- ای دارای بزرگی و بزرگواری، ای دارای بخشش و جود، ای دارای عطا و کرم، محاسنم را بر آتش دوزخ حرام کن.

۲- آمرزش می خواهم از خدایی که معبودی جز او نیست، اوست یگانه، برایش شریکی نمی باشد، و به سوی او باز می گردم.

۳- معبودی جز خدا نیست،

۴- از خدا آمرزش می طلبم و به او باز می گردم

۵- خدایا مرا بیامرز و توبه ام را بپذیر

۶- از خدای دارای بزرگی و بزرگواری، از همه گناهان و گنهکاریها، آمرزش می جویم.

برای خواندن سوره

«قل هو اللّه احد»

در ماه رجب ده هزار مرتبه، یا هزار مرتبه، یا صد مرتبه فضیلت بسیار نقل کرده، و نیز روایت کرده: هرکه در روز جمعه ماه رجب صد مرتبه سوره توحید را بخواند، در قیامت برایش نوری پدید می آید که او را به بهشت راهنمایی کند.

چهاردهم: سیّد روایت کرده: هرکه در ماه رجب یک روز روزه بدارد، و چهار رکعت نماز بگذارد و به این ترتیب که در رکعت اوّل صد مرتبه «آیه الکرسی» بخواند و در رکعت دوّم دویست مرتبه سوره توحید، نمی میرد تا مقامش را خود در بهشت ببیند، یا دیگری برای او ببیند.

پانزدهم: و نیز سیّد از پیامبر روایت کرده: هرکه در روز جمعه ماه رجب بین نماز ظهر و عصر چهار رکعت نماز بخواند به این صورت که در هر رکعت یکبار سوره «حمد» و هفت بار «آیه الکرسی» و پنج مرتبه «سوره توحید» سپس ده بار بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا هُوَ وَ أَسْأَلُهُ التَّوْبَهَ (۱)

حق تعالی برای او از روزی که این نماز را خوانده تا روزی که از دنیا برود برای هر روز هزار کار نیک بنویسد، و در عوض هر آیه ای که خوانده است شهری در بهشت از یاقوت سرخ، و به جای هر حرف قصری در بهشت از گوهر سپید عطا کند، و برای او زنان زیبا روی بهشتی را به همسری او درآورد و از او خشنود گردد بی آنکه برایش خشمی به دنبال داشته باشد، و در زمره عبادت کنندگان به شمار آید، و سرانجام او را به سعادت و

۱- آمرزش می خواهم از خدایی که معبودی جز او نیست و از او درخواست توبه دارم.

آمرزش پایان دهد .

.

.

تا آخر حدیث.

شانزدهم: سه روز این ماه را که پنجشنبه و جمعه و شنبه باشد روزه بدارد، زیرا روایت شده: هرکه در یکی از ماههای حرام این سه روز را روزه بدارد، حق تعالی برای او ثواب نهصد سال عبادت را می نویسد.

هفدهم: در تمام ماه رجب شصت رکعت نماز بخواند در هر شب دو رکعت به این ترتیب که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و سه مرتبه

«قل یا ایّها الکافرون»

و یک مرتبه سوره توحید بخواند، و چون سلام دهد دستها را بلند کرده و بگوید:

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ هُوَ حَیٌّ لا یَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ وَ إِلَیْهِ الْمَصِیرُ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ وَ آلِهِ. (۱)

سپس دستها را به صورت خویش بمالد، از پیامبر روایت شده، هرکه این عمل را بجا آورد، خدا دعایش اجابت کند، و پاداش شصت حج و شصت عمره را به او عطا فرماید.

هجدهم: از پیامبر صلی اللّه علیه و آله روایت شده: هرکه در یک شب از ماه رجب، در دو رکعت نماز صد مرتبه سوره توحید بخواند مانند کسی است که ر راه خدا صد سال روزه گرفته و حق تعالی برای این عمل صد قصر در بهشت به او مرحمت فرماید، هر قصری در جوار پیامبری از پیامبران علیهم السّلام.

نوزدهم: و نیز از آن حضرت روایت شده: هرکه در یک شب

۱- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، فرمانروایی و سپاس مخصوص اوست زنده میکند و می میراند و او زنده ای است که هرگز نمی میرد، خیز تنها به دست اوست، و او بر هر کاری توانا است، و بازگشت همه به سوی اوست، و جنبش و نیرویی نیست جز به عنایت او، خدای برتر و بزرگ، خدایا! بر محمّد پیامبر درس ناخوانده و خاندانش درود فرست.

از شبهای رجب ده رکعت نماز بجای آورد به این ترتیب که در هر رکعت سوره «حمد» و یک بار

«قل یا ایّها الکافرون»

و سه بار سوره توحید را بخواند حق تعالی هر گناهی که پیش از آن مرتکب شده بیامرزد.

تا آخر حدیث.

بیستم: علاّمه مجلسی در کتاب «زاد المعاد» فرموده: از حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام روایت شده: حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله فرمود: هرکه در هر شب و هر روز ماههای رجب، شعبان و رمضان، هر یک از «حمد» و «ایه الکرسی» و

«قل یا ایّها الکافرون»

و

«قل هو اللّه احد»

و

«قل اعوذ بربّ الفلق»

و

«قل اعوذ بربّ النّاس»

را سه مرتبه قرائت کند و سه مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

و سه مرتبه بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲)

و سه مرتبه:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ (۳)

و چهار صد مرتبه :

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۴)

خـدای تعـالی گناهـانش را بیـامرزد، هرچنـد به عـدد قطره هـای بـاران و برگ درختان و کف روی آب دریاها باشـد، تا آخر حدیث.

و نیز علاّـمه مجلسـی فرموده که در هر شب از شـبهای این ماه هزار مرتبه گفتن «لا اله الاّ اللّه» (معبودی جز خـدا نیست) وارد شده.

اعمال لیله الرغائب

بـدان که اولین شب جمعه مـاه رجب را «لیله الرغـاب» (یعنی شب دلـدادگان) میگوینـد و برای آن عملی با فضـیلت بسـیار از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله وارد شده که آن

۱- منزّه است خـدا و سـپاس خـدای را و معبودی جز خـدا نیست و خدا بزرگ تر از هرچیز است و جنبش و نیرویی جز به خدا نیست، خدای برتر و بزرگ

۲- خدایا درود فرست بر محمّد و خاندانش

۳- بار خدایا مردان و زنان مؤمن را ببخش و بیامرز

۴- از خدا آمرزش می جویم و به سوی او میپویم

را سیّد در کتاب «اقبال» و علاّمه حلی در «اجازه بنی زهره» نقل کرده اند، بعضی از فضیلت آن اینکه به سبب انجام آن گناهان بسیار آمرزیده می شود، و نیز نمازی در آن وارد شده که هرکه آن را به جای آورد هنگام شب اوّل قبرش حق تعالی ثواب آن را به نیکوترین صورت و با روی گشاده و درخشان و زبانی گویا به سوی او میفرستد، پس به او میگوید: ای حبیب من تو را بشارت باد که از هر شدّت و سختی نجات یافتی، بنده میگوید تو کیستی؟ به خدا سوگند من چهره ای زیباتر از چهره تو ندیدم، و سخنی شیرین تر از سخن تو نشنیدم، و بویی بهتر از بوی تو نبوییدم! ! پاسخ میدهد: من ثواب آن نمازم که در فلان شب، از فلان ماه، از فلان سال به جای آوردی امشب نزد تو آمدم تا حقّت را ادا کنم، و مونس تنهایی تو باشم، و هراس را از تو برگیرم و هنگامی که در صور (شیپور قیامت) دمیده شود، در عرصه قیامت سایه ای بر سرت خواهم افکند، پس خوشحال باش که خیر هرگز از تو جدا نخواهد شد.

کیفیت این نماز چنین است: اولین پنجشنبه ماه رجب را روزه میداری، چون شب جمعه داخل شود، ما بین نماز مغرب و عشا، دوازده رکعت نماز بجای می آوری، هر دو رکعت با یک سلام به این ترتیب که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و سه مرتبه «سوره قدر» و دوازده مرتبه «سوره توحید» می خوانی و هنگامی که از نماز فارغ شدی هفتاد مرتبه می گویی:

للّهُمّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ وَ عَلی آلِهِ [وَ آلِ مُحَمَّدٍ] . (۱)

سپس به سجده میروی و هفتاد مرتبه میگویی:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِکَهِ وَ الرُّوحِ (۲)

آنگاه سر از سجده بر می داری و هفتاد مرتبه می گویی:

رَبِّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ تَجاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ إِنَّکَ أَنْتَ الْعَلِیُّ الْأَعْظَمُ (۳)

دوباره به سجده می روی و هفتاد مرتبه می گویی:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِکَهِ وَ الرُّوحِ (۴)

سپس حاجت خود را میطلبی که به خواست خدا برآورده خواهد شد.

آگاه باش زیارت حضرت رضا علیه السّلام در ماه رجب مستحب است، و انجام آن در این ماه امتیاز خاصی دارد، همانگونه که انجام عمره در ماه رجب فضیلت دارد تا جایی که روایت شده انجام آن در این ماه، در فضیلت همتای حج است و نیز نقل شده: حضرت سجاد علیه السّلام در ماه رجب به عمره مشرّف شده بود، و شب و روز نزد کعبه نماز میخواند، و در حالی که پیوسته در سجده بود این ذکر از زبان ایشان شنیده میشد:

عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ (۵)

بخش دوم

اعمال مخصوص روزها و شبهای ماه رجب

شب اولّ: شب شریفی است، و در آن چند عمل وارد است: اوّل: چون هلال ماه را مشاهده کند بگوید:

اللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَیْنَا بِالْأَمْنِ وَ الْإِیمَانِ وَ السَّلامَهِ وَ الْإِسْلامِ رَبِّی وَ رَبُّکَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ . (۶)

و روایت شده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله هنگامیکه هلال ماه رجب را میدید میگفت:

اللَّهُمَّ بَارِکْ لَنَا فِی رَجَبٍ وَ شَعْبَانَ وَ بَلِّغْنَا شَهْرَ رَمَضَانَ وَ أَعِنَّا عَلَی الصِّیَامِ وَ الْقِیَامِ وَ حِفْظِ اللِّسَانِ وَ غَضِّ الْبَصَرِ

۱- خدایا! بر محمّد پیامبر درس ناخوانده و خاندانش درود فرست

۲- پاک و منزّه است پروردگار فرشتگان و روح

۳- پروردگارا! مرا بیامرز و بر من مهرورز و از آنچه از من میدانی بگذر، تو خدای برتر و بزرگ تری

۴- پاک و منزّه است پروردگار فرشتگان و روح

۵- گناه از بنده ات بزرگ شده، پس بگذر گذشت از سوی تو زیبا باشد.

۶- خدایا! شروع این ماه را بر ما با ایمنی و ایمان و سلامت و اسلام قرار ده،) ای ماه (پروردگار من و تو خدای عزّتمند و پر شکوه است.

وَ لا تَجْعَلْ حَظَّنا مِنْهُ الْجُوعَ وَ الْعَطَشَ . (۱)

دوّم: چنان که بعضی از علما فرموده اند غسل کند.

از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت شده: هرکه ماه رجب را بیابد، و در اوّل و وسط و آخر آن غسل کند پس از انجام آن مانند روزی که از مادر متولد شده بود از گناهان خود بیرون آمده و پاک میشود.

سوم: حضرت حسین علیه السّلام را زیارت کند.

چهارم: پس از نماز مغرب بیست رکعت نماز به جای آورد، به این ترتیب که در هر هر رکعت پس از سوره «حمد» یک مرتبه سوره «توحید» را خوانده، و پس از هر دو رکعت سلام دهد، تا خود و اهل و اولاد و مالش محفوظ بماند، و از عذاب قبر ایمنی یابد و از صراط به سرعت برق بدون حسابرسی بگذرد.

پنجم: پس از نماز عشاء دو رکعت نماز به جای آورد به این صورت که در رکعت اوّل پس از سوره «حمد» یک مرتبه سوره «الم نشرح» و سه بار سوره «توحید» را بخواند و در رکعت دوّم سوره «حمد» و سوره های «الم نشرح» و

«قل هو اللّه احد»

و

قل اعوذ برب الفلق

و

قل اعوذ بربّ الناس»

را هرکدام یک بار بخواند، و هنگامیکه سلام نماز را داد سی مرتبه بگوید: «لا اله الاّ اللّه» و سی مرتبه صلوات فرستد، تا حق تعالی همانند روزی که از مادر متولدّ شده، گناهان او را بیامرزد و پاکش نماید.

ششم: سی رکعت نماز به این ترتیب که در هر رکعت پس از سوره «حمد» یک مرتبه سوره

«قل یا

۱- خدایا برای ما در ماه رجب و شعبان برکت قرار ده، و ما را به ماه رمضان برسان، و بر روزه رمضان و بیداری شب و نگهداری زبان و فروبستن چشم کمک فرما، و بهره ما را از ماه رمضان، گرسنگی و تشنگی قرار مده.

ایّها الکافرون»

و سه مرتبه سوره

«قل هو اللّه احد»

را بخواند، هفتم: عملی را که شیخ در کتاب «مصباح المتهجد» ذکر کرده به جای آورد.

شیخ در آن کتاب فرموده: عمل شب اوّل رجب: ابو البختری وهب بن وهب از حضرت صادق علیه السّلام از پدر بزرگوارش علیه السّلام از جدّش علیه السّلام از امیر المؤمنین علیه السّلام روایت کرده، که برای آن حضرت خوشایند بود، که خود را چهار شب در طول سال از هر کاری فارغ سازد، و آن شبها را به عبادت زنده بدارد و آن چهار شب عبارتند از: شب اوّل رجب، شب نیمه شعبان، شب عید فطر و شب عید قربان.

از حضرت جوا علیه السّلام روایت شده که مستحبّ است هرکسی این دعا را در شب اوّل رجب بعد از نماز عشاء آخر بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ مَلِکٌ وَ أَنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ مُقْتَدِرٌ وَ أَنَّکَ مَا تَشَاءُ مِنْ أَمْرٍ یَکُونُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِنَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ یَا مُحَمَّدُ یَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّی أَتَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ رَبِّکَ وَ رَبِّی لِیُنْجِحَ [لِی] بِکَ طَلِبَتِی اللَّهُمَّ بِنَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ وَ الْأَئِمَّهِ مِنْ أَهْلِ بَیْتِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ أَنْجِحْ طَلِبَتِی (۱)

سپس حاجتت را از خدا بخواه.

علی بن حدید روایت کرده که حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام پس از فراغت از نماز شب در حال سجده چنین میگفت:

لَکَ الْمَحْمَدَهُ إِنْ أَطَعْتُکَ وَ لَکَ الْحُجَّهُ إِنْ عَصَیْتُکَ لا صُنْعَ لِی وَ لا لِغَیْرِی فِی إِحْسَانٍ إِلا بِکَ یَا کَائِنُ [کَائِنا] قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ یَا مُکَوِّنَ

۱- خدایا! از تو درخواست میکنم به حق اینکه تو فرمانروایی و بر هر کاری توانایی، و هر کاری که بخواهی میشود، خدایا! من به تو رو میکنم به وسیله پیامبرت محمّد، پیامبر رحمت، درود خدا بر او و خاندانش ای محمّد ای فرستاده خدا، من برای توجه به خدای پروردگارت و پروردگارم، به تو روی میآورم، تا خدا به سبب تو حاجتم را برآورد خدای به حق محمّد و پیشوایان از اهل بینش که درود خدا بر او و بر آنان حاجتم را برآورد

كُلِّ شَيْ ءٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَدِيلَهِ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ مِنْ شَرِّ الْمَرْجِعِ فِي الْقُبُورِ وَ مِنَ النَّدَامَهِ يَوْمَ الْآزِفَهِ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ عَيْشِي عِيشَهً نَقِيَّهً وَ مِيتَتِي مِيتَهً سَوِيَّهً وَ مُنْقَلَبِي مُنْقَلَبا كَرِيما غَيْرَ مُخْزٍ وَ لا فَاضِحٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَئِمَّهِ يَنَابِيعِ الْحِكْمَهِ ، (۱) وَ أُولِي النِّعْمَهِ وَ مَعَادِنِ الْعِصْمَهِ وَ اعْصِمْنِي بِهِمْ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ لا تَأْخُذْنِي عَلَى غِرَّهٍ وَ لا عَلَى غَفْلَهٍ وَ لا تَجْعَلْ عَوَاقِبَ أَعْمَالِي حَسْرَهً وَ ارْضَ عَنِّي فَإِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِلظَّالِمِينَ وَ أَنَا مِنَ الظَّالِمِينَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا لا يَضُرُّكَ وَ أَعْطِنِي مَا لا يَنْقُصُكَ فَإِنَّكَ الْوَسِيعُ رَحْمَتُهُ الْبَدِيعُ حِكْمَتُهُ وَ أَعْطِنِي السَّعَهَ وَ الدَّعَهَ وَ الْأَمْنَ وَ الصِّحَّهَ وَ الْبُخُوعَ وَ الْقُنُوعَ وَ الشُّكْرَ وَ الْمُعَافَاهَ وَ التَّقْوَى وَ الصَّبْرَ وَ الصِّدْقَ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَوْلِيَائِكَ وَ الْيُسْرَ وَ الشُّكْرَ وَ اعْمُمْ بِذَلِكَ يَا رَبِّ أَهْلِي وَ وَلَدِي وَ إِخْوَانِي فِيكَ وَ مَنْ أَحْبَبْتُ وَ أَحَبَّنِي وَ وَلَدْتُ وَ وَلَدَنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُؤْمِنِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۲)

ابن اشيم گفته: وقت خوانـدن اين دعا پس از هشت ركعت نماز شب و پيش از نماز وتر است، پس از آن سه ركعت وتر را به جاى ميآورى چون سلام دادى، در حالتى كه نشسته اى بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لا تَنْفَدُ خَزَائِنُهُ وَ لا يَخَافُ آمِنُهُ رَبِّ إِنِ ارْتَكَبْتُ الْمَعَاصِيَ فَذَلِكَ ثِقَهٌ [ثِقَهً] مِنِّي بِكَرَمِكَ إِنَّكَ تَقْبَلُ التَّوْبَهَ عَنْ عِبَادِكَ وَ تَعْفُو عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ تَغْفِرُ الزَّلَلَ وَ إِنَّكَ [فَإِنَّكَ] مُجِيبٌ لِدَاعِيكَ وَ مِنْهُ قَرِيبٌ

ص: ۲۰۶

۱- شكر و سپاس تنهـا از آن توست اگر از تو اطـاعت كردم و حجّت و برهان تنها از آن توست اگر تو را معصـيت كردم، در نيكى كردن نه كارى از من ساخته است و نه از غير من جز به عنايت تو، اى هستى پيش از هرچيز، اى هستى بخش هر چيز، تو بر هر كارى توانايى خـدايا! از انحراف و ناباورى به هنگام مرگ، و از گزند بازگشت در گورها، و از پشـيمانى در روز قيامت به تو پناه مى آورم، از تو مى خواهم بر محمّـد و خاندان محمّد درود فرستى، و قرار دهى زندگى ام را زندگى پاكى، و مرگم را مرگى معتـدل، و بازگشـتگاهم را بازگشـتگاهى كريمانه كه در آن خوارى و رسوايى نباشـد. خـدايا! بر محمّـد و خانـدانش درود فرست، آن امامانى كه چشمه هاى حكمت،

۲- و صاحبـان نعمت، و ريشه هـاى عصـمت انـد، و مرا به وسـيله آنان از هر بـدى نگهـدار، و در حالت غرور و غفلت مگير، و سرانجـام كارهـايم را حســرت و انـدوه قرار مـده، و از مـن راضــى شـو، زيرا همانـا آمرزشـت براى سـتمگاران است و مـن از ستمكـارانم، خـدايا! بر من بيـامرز آنچه را به تو زيـان نميرسانـد، و به من عطـا كن آنچه را كه كاستيـات ندهـد، همانا رحمتت گسترده و حكمتت نوين است. خدايا! و به من مرحمت فرما: گشايش، راحتى، امنيت، سـلامت، فروتنى، قناعت، سپاسـگذارى، تندرستى كامل، پرواپيشـگى، شـكيبائى، راستى بر تو و دوسـتانت، آسانى، شكر، و همه اينها را پروردگارا به خانوده و فرزند و برادان دينى ام و هركه را دوست دارم و دوستم دارد، و هركه فرزندم باشد و فرزندش باشم از مسلمانان و مؤمنان عموميت ده، اى پروردگار جهانيان.

وَ أَنَا تَائِبٌ إِلَيْکَ مِنَ الْخَطَایَا وَ رَاغِبٌ إِلَيْکَ فِی تَوْفِیرِ حَظِّی مِنَ الْعَطَایَا یَا خَالِقَ الْبَرَایَا یَا مُنْقِذِی مِنْ کُلِّ شَدِیدَهٍ [شِدَّهٍ] یَا مُجِیرِی مِنْ کُلِّ مَحْذُورٍ وَفِّرْ عَلَیَّ السُّرُورَ وَ اکْفِنِی شَرَّ عَوَاقِبِ الْأُمُورِ [فَإِنَّکَ] فَأَنْتَ اللَّهُ عَلَی نَعْمَائِکَ وَ جَزِیلِ عَطَائِکَ مَشْکُورٌ وَ لِکُلِّ خَیْرٍ مَذْخُورٌ . (۱)

و آگاه باش علما برای هر شب این ماه نماز مخصوصی ذکر کرده اند، که مقام را گنجایش نقل آن نیست.

اعمال روز اول ماه رجب

اعمال روز اوّل ماه رجب: روز شریفی است و در آن چند عمل است: اوّل: روزه گرفتن، روایت شده: حضرت نوح علیه السّلام در این روز سوار کشتی شد، و به کسانی که با او بودند امر فرمود روزه بدارند.

و هرکه در این روز روزه بدارد، آتش دوزخ به فاصله یک سال راه از او دور میشود.

دوّم: غسل کردن.

سوّم: زیارت امام حسین علیه السّلام، شیخ از بشیر دهّان از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه روز اوّل رجب حسین بن علی علیهما السّلام را زیارت کند بی تردید خدای عالم او را بیامرزد.

چهارم: خواندن دعای طولانی و مفصّلی که سیّد در کتاب «اقبال» نقل کرده.

نماز سلمان

پنجم: خواندن «نماز سلمان» به این صورت که ده رکعت نماز گذارد، بعد از هر دو رکعت سلام دهد و در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» ، سه مرتبه «توحید» و سه مرتبه

«قل یا ایّها الکافرون»

را خوانده و پس از هر سلام دستها را بلند کند و بگوید:

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَ یُمِیتُ وَ هُوَ حَیٌّ لا یَمُوتُ

۱- سپاس خدای را که خزانه هایش پایان نمی پذیرد، و آن که را امان دهد هرگز نمی ترسد، پرودگارا اگر مرتکب گناهانی شدم در اثر اطمینانم به کرم تو بود، همانا توبه بندگان را می پذیری، و از بدیهایشان درمی گذری، و لغزش ها را میآمرزی، همانا تو خواننده ات را اجابت می نمایانی، و به او نزدیکی، و من از خطاها تنها به جانب تو باز میگردم، و در کامل کردن بهره ام از عطاها تنها به سوی تو رغبت دارم، ای آفریننده آفریدگان، ای نجات بخش من از هر سختی، ای پناه من از هرچه که

هراسناک گردم خوشحالی ام را فراوان کن، و مرا از بدفرجامی در کارها کفایت فرما، تویی خدایی که بر نعمت ها و عطاهای فراوانت سپاس شده، و برای هر خیری ذخیره بندگانی.

بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ (۱)

سپس بگوید:

اللَّهُمَّ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَ لا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَ لا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ (۲)

و نیز در روز نیمه ماهر رجب این نماز را با همین کیفیت بخواند، ولی پس از:

عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ (۳)

بگوید:

إِلَها وَاحِدا أَحَدا فَرْدا صَمَدا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لا وَلَدا (۴)

و هم در روز آخر ماه این عمل را بجا آورد و بعد از:

عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ بگوید وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (۵)

پس دستها را بر چهره خود کشیده و حاجتش را بطلب، از فواید این نماز که بسیار است نباید غفلت نمود.

و آگاه باش که برای سلمان در روز اوّل ماه رجب نماز دیگری است که آن ده رکعت است: در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره

«قل هو اللّه احد»

سه مرتبه خوانده شود.

با فضیلت بسیار، که چکیده اش آمرزش گناهان و در امان ماندن از فتنه قبر، و عذاب قیامت و سلامت یافتن از جذام و پیسی و بیماری ذات الجنب برای خواننده آن است، و همچنین سیّد ابن طاووس برای این روز چهار رکعت نماز نقل کرده که هر که می خواهد به کتاب «اقبال» مراجعه کند.

و در این روز، در سال پنجاه و هفت هجری به قولی ولادت امام باقر علیه السّلام واقع شده، ولی مختار نویسنده در این مورد سوم صفر است.

و در روز دوم این ماه در سال ۲۱۲ به

۱- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، فرمانروایی و سپاس تنها برای اوست، زنده می کند و میمیراند، و اوست زنده ای که نمی میرد، خیر به دست اوست و او بر هر کاری تواناست.

۲- خدایا! از آنچه عطا کردی بازدارنده ای نیست، و آنچه را بازداری دهنده ای ندارد و شخص کوشا را کوشش از تو بی نیاز نمی کند، سپس دستها را بر چهره خود بکشد.

۳- او بر هر کاری تواناست

۴- معبود، یگانه، یکتا، فرد، مقصود نیازمندان، که همسری و فرزندی نگرفته است

۵- او بر هر کاری تواناست خدایا! بر محمّد و خاندان پاکش درود فرست، و جنبش و نیرویی جز به خدا نیست، خدای برتر و بزرگ.

قولی ولادت با سعادت امام هادی علیه السّلام و در روز سوم این ماه شهادت آن حضرت در سال دویست و پنجاه و چهار، در شهر سرّمن رأی [سامرّاء] اتّفاق افتاده است، و به قول ابن عیّاش در روز دهم این ماه ولادت حضرت جواد الائمه علیه السلام واقع شده است.

ایام البیض رجب

شب سیزدهم: آگاه باش که در هر یک از ماههای رجب و شعبان و رمضان، در شب سیزدهم مستحب است دو رکعت نماز بگذارند به این صورت که در هر رکعت پس از سوره «حمد» سوره های «یس» و «تبارک» و

«قل هو اللّه احد»

بار خوانند، و در شب چهاردهم: چار رکعت با همین کیفیت و با دو سلام، و در شب پانزدهم شش رکعت با سه سلام و به همین صورت.

از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه چنین کند تمام فضیلت این سه ماه را دریابد، و همه گناهانش جز شرک آمرزیده شود.

روز سیزدهم: اوّل «ایّام البیض» است و برای روزه این روز و روز چهاردهم و پانزدهم، ثواب بسیاری وارد شده، و اگر کسی بخواهد عمل «امّ داود» را بجا آورد، باید این روز را روزه بدارد، و در روز سیزدهم این ماه بنا بر مشهور، سی سال پس از عام الفیل ولادت با سعادت حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام در کعبه معظّمه واقع شده است.

اعمال شب و روز نیمه رجب

شب نیمه ماه رجب: شب شریفی است، و در آن چند عمل مستحبّ است: اوّل: غسل کردن.

دوّم: شب زنده داری به عبادت، چنان که علاّمه مجلسی فرموده.

سوّم: زیارت حضرت سید الشّهدا علیه السّلام چهارم: شش رکعت نماز به کیفیتی که

در اعمال شب سیزدهم گذشت.

پنجم: سی رکعت نماز که در هر رکعت سوره «حمد» و ده مرتبه سوره

«قل هو اللّه احد»

خوانده شود، و این نماز را سیّد ابن طاووس با فضیلت بسیار از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت کرده.

ششم: دوازده رکعت نماز، هر دو رکعت با یک سلام، و در هر رکعت، هر یک از سوره های «حمد» و «توحید» و «فلق» و «ناس» و «ایه الکرسی» و «قدر» را چهار مرتبه بخواند، و پس از سلام چهار مرتبه بگوید:

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّی لا أُشْرِکُ بِهِ شَیْئا وَ لا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ وَلِیّا (۱)

سپس هر دعایی که می خواهد بخواند.

سیّد این نماز را به این صورت از امام صادق علیه السّلام روایت کرده، ولی شیخ در کتاب «مصباح» فرموده: که داود بن سرحان از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: در شب نیمه رجب دوازده رکعت نماز به جا می آوری، در هر رکعت بعد از سوره «حمد» یک سوره خوانده، و هنگامی که از نماز فراغت یافتی، هر یک از سوره های «حمد» ،

«قل اعوذ بربّ الفلق»

و

«قل اعوذ بربّ النّاس»

و

«قل هو اللّه احد»

و «ایه الکرسی» را چهار مرتبه قرائت میکنی، و پس از آن چهار مرتبه میگویی:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ (۲)

پس می خوانی:

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّی لا أُشْرِکُ بِهِ شَیْئا وَ مَا شَاءَ اللَّهُ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ. (۳)

و همچنین در شب بیست و هفتم مثل این عمل را به جا میآوری.

روز نیمه رجب:

ص: ۲۱۰

۱- خدایا خدایا، پروردگارا چیزی را شریک او نسازم، و جز او سرپرستی نگیردم

۲- منزّه است خدا و سپاس خاص اوست و معبودی جز او نیست و او بزرگتر از هر وصفی است

۳- خدایا خدایا پروردگارا چیزی را شریک او نسازم، و هرچه او خواهد شود نیرویی نیست جز خدای برتر و بزرگ.

روز مبارکی است، و در آن چند عمل مستحب است: اوّل: غسل کردن، دوّم: زیارت حضرت سیّد الشهداء علیه السّلام، زیرا از ابن ابی نصر نقل شده که گفت: از حضرت رضا علیه السّلام پرسیدم، امام حسین علیه السّلام، را در کدام ماه زیارت کنیم؟ فرمود: در نیمه رجب و تمام ماه شعبان.

سوّم: نماز سلمان به کیفیتی که در اعمال روز اوّل گذشت.

چهارم: چهار رکعت نماز بخواند، و پس از سلام دست به دعا بردارد و بگوید:

اللَّهُمَّ يَا مُذِلَّ كُلِّ جَبَّارٍ وَ يَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِينَ أَنْتَ كَهْفِي حِينَ تُعْيِينِي الْمَذَاهِبُ وَ أَنْتَ بَارِئُ خَلْقِي رَحْمَةً بِي وَ قَدْ كُنْتَ عَنْ خَلْقِي غَنِيّاً وَ لَوْ لا رَحْمَتُكَ لَكُنْتُ مِنَ الْهَالِكِينَ وَ أَنْتَ مُؤَيِّدِي بِالنَّصْرِ عَلَى أَعْدَائِي وَ لَوْ لا نَصْرُكَ إِيَّايَ لَكُنْتُ مِنَ الْمَفْضُوحِينَ يَا مُرْسِلَ الرَّحْمَةِ مِنْ مَعَادِنِهَا وَ مُنْشِئَ الْبَرَكَةِ مِنْ مَوَاضِعِهَا يَا مَنْ خَصَّ نَفْسَهُ بِالشُّمُوخِ وَ الرِّفْعَةِ فَأَوْلِيَاؤُهُ بِعِزِّهِ يَتَعَزَّزُونَ وَ يَا مَنْ وَضَعَتْ لَهُ الْمُلُوكُ نِيرَ الْمَذَلَّةِ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَهُمْ مِنْ سَطَوَاتِهِ خَائِفُونَ أَسْأَلُكَ بِكَيْنُونِيَّتِكَ الَّتِي اشْتَقَقْتَهَا مِنْ كِبْرِيَائِكَ وَ أَسْأَلُكَ بِكِبْرِيَائِكَ الَّتِي اشْتَقَقْتَهَا مِنْ عِزَّتِكَ وَ أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ الَّتِي اسْتَوَيْتَ بِهَا عَلَى عَرْشِكَ فَخَلَقْتَ بِهَا جَمِيعَ خَلْقِكَ فَهُمْ لَكَ مُذْعِنُونَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ. (۱)

عمل و دعای ام داود

روایت شده: هر صاحب اندوهی این دعا را بخواند حق تعالی او را از اندوه و غم رهایی بخشد.

پنجم: عمل امّ داود که مهم ترین اعمال این روز است، و برای برآمدن حاجات و برطرف شدن سختیها، و دفع ستم ستمکاران بسیار مؤثّر است.

و کیفیت آن بنابر آنچه در کتاب «مصباح» شیخ آمده چنین است: چون

۱- ای خوارکننده هر ستمگر سرکش، از عزّت بخش مؤمنان، تویی پناهگاه من آن هنگام که دیدگاه ها و روش ها مرا عاجز سازند و تویی پدیدآورنده جسم و جانم از روی مهر و رحمت، درحالی که از آفریدن من بینیاز بودی، و اگر رحمت تو نبود هرآینه از هلاک شدگان بودم، و تویی تأیید کننده من در پیروزی بر دشمنانم، و اگر یاری تو نبود، هرآینه از رسواشدگان بودم، ای فرستنده رحمت از سرچشمه هایش، و پدید آورنده برکت از جاهایش، ای آن که هستی اش را به نهایت بزرگی و بلندی خاص ساخته، س دوستانش به عزت او عزیز می شوند، ای آن که پادشاهان در برابرش یوغ خواری بر گردن نهاده اند در نتیجه از حملات انتقام جویانه اش در هراسند، از تو می خواهم به حق وجودت که آن را از کبریایت برون ساختی، و از تو می خواهم به حق کبریایت که آن را از عزّتت برگرفتی و از تو می خواهم به حق عزّتت که با آن بر حکومت هستی چیره گشتی و با آن همه آفریدگانت را آفریدی، در نتیجه همه آنان بر هستی ات اعتراف دارند، که بر محمّد و اهل بیتش درود فرستی.

بخواهد این عمل را بجا آورد، روزهای سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم را روزه بدارد، سپس در روز پانزدهم هنگام ظهر غسل کند و چون وقت ظهر داخل گردد، نماز ظهر و عصر را با رکوع، و سجود نیکو بجا آورد، در جایی خلوت که چیزی او را مشغول نکند، و کسی با او سخن نگوید.

چون از نماز فراغت یابد، رو به جانب قبله کند، و سوره «حمد» را صد مرتبه و سوره «توحید» را نیز صد مرتبه و «آیه الکرسی» را ده مرتبه بخواند، و بعد از اینها قرائت کند سوره های «انعام، بنی اسرائیل (اسراء) ، کهف، لقمان، یسی، صافات، حم سجده، حمعسق، حم دخان، فتح، واقعه، ملک، ن، اذا السّماء انشقّت» و پس از آن را تا آخر قرآن، و چون از اینها فارغ شود، درحالیکه رو به قبله میباشد بگوید:

صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِیمُ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ ذُو الْجَلالِ وَ الْإِکْرَام الرَّحْمَنُ الرَّحِیمُ الْحَلِیمُ الْکَرِیمُ الَّذِی لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ وَ هُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ الْبَصِیرُ الْخَبِیرُ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلا هُوَ وَ الْمَلائِکَهُ وَ أُولُوا الْعِلْم قَائِما بِالْقِسْطِ لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ وَ بَلَّغَتْ رُسُلُهُ الْکِرَامُ وَ أَنَا عَلَی ذَلِکَ مِنَ الشَّاهِدِینَ اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ وَ لَکَ الْمَجْدُ وَ لَکَ الْعِزُّ وَ لَکَ الْفَخْرُ وَ لَکَ الْقَهْرُ وَ لَکَ النِّعْمَهُ وَ لَکَ الْعَظَمَهُ وَ لَکَ الرَّحْمَهُ وَ لَکَ الْمَهَابَهُ وَ لَکَ السُّلْطَانُ وَ لَکَ الْبَهَاءُ وَ لَکَ الامْتِنَانُ وَ لَکَ التَّسْبِیحُ وَ لَکَ التَّقْدِیسُ وَ لَکَ التَّهْلِیلُ وَ لَکَ التَّکْبِیرُ وَ لَکَ مَا یُرَی وَ لَکَ مَا لا یُرَی وَ لَکَ مَا فَوْقَ السَّمَاوَاتِ

الْعُلَی ، (۱) وَ لَکَ مَا تَحْتَ الثَّرَی وَ لَکَ الْأَرَضُونَ السُّفْلَی وَ لَکَ الْآخِرَهُ وَ الْأُولَی وَ لَکَ مَا تَرْضَی بِهِ مِنَ الثَّنَاءِ وَ الْحَمْدِ وَ الشُّکْرِ وَ النَّعْمَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی جَبْرَئِیلَ أَمِینِکَ عَلَی وَحْیِکَ وَ الْقَوِیِّ عَلَی أَمْرِکَ وَ الْمُطَاعِ فِی سَمَاوَاتِکَ وَ مَحَالِّ کَرَامَاتِکَ الْمُتَحَمِّلِ لِکَلِمَاتِکَ النَّاصِرِ لِأَنْبِیَائِکَ الْمُدَمِّرِ لِأَعْدَائِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مِیکَائِیلَ مَلَکِ رَحْمَتِکَ وَ الْمَخْلُوقِ لِرَأْفَتِکَ وَ الْمُسْتَغْفِرِ الْمُعِینِ لِأَهْلِ طَاعَتِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی إِسْرَافِیلَ حَامِلِ عَرْشِکَ وَ صَاحِبِ الصُّورِ الْمُنْتَظِرِ لِأَمْرِکَ الْوَجِلِ الْمُشْفِقِ مِنْ خِیفَتِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی حَمَلَهِ الْعَرْشِ الطَّاهِرِینَ ، (۲) وَ عَلَی السَّفَرَهِ الْکِرَامِ الْبَرَرَهِ الطَّیِّبِینَ وَ عَلَی مَلائِکَتِکَ الْکِرَامِ الْکَاتِبِینَ وَ عَلَی مَلائِکَهِ الْجِنَانِ وَ خَزَنَهِ النِّیرَانِ وَ مَلَکِ الْمَوْتِ وَ الْأَعْوَانِ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی أَبِینَا آدَمَ بَدِیعِ فِطْرَتِکَ الَّذِی کَرَّمْتَهُ بِسُجُودِ مَلائِکَتِکَ وَ أَبَحْتَهُ جَنَّتَکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی أُمِّنَا حَوَّاءَ الْمُطَهَّرَهِ مِنَ الرِّجْسِ الْمُصَفَّاهِ مِنَ الدَّنَسِ الْمُفَضَّلَهِ مِنَ الْإِنْسِ الْمُتَرَدِّدَهِ بَیْنَ مَحَالِّ الْقُدْسِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی هَابِیلَ وَ شَیْثٍ وَ إِدْرِیسَ وَ نُوحٍ وَ هُودٍ وَ صَالِحٍ وَ إِبْرَاهِیمَ وَ إِسْمَاعِیلَ وَ إِسْحَاقَ وَ یَعْقُوبَ وَ یُوسُفَ وَ الْأَسْبَاطِ وَ لُوطٍ (۳) وَ شُعَیْبٍ وَ أَیُّوبَ وَ مُوسَی وَ هَارُونَ وَ یُوشَعَ وَ مِیشَا وَ الْخِضْرِ وَ ذِی الْقَرْنَیْنِ وَ یُونُسَ وَ إِلْیَاسَ وَ الْیَسَعِ وَ ذِی الْکِفْلِ وَ طَالُوتَ وَ دَاوُدَ وَ سُلَیْمَانَ وَ زَکَرِیَّا وَ شَعْیَا وَ یَحْیَی وَ تُورَخَ وَ مَتَّی وَ إِرْمِیَا وَ حَیْقُوقَ وَ دَانِیَالَ وَ عُزَیْرٍ وَ عِیسَی وَ شَمْعُونَ وَ جِرْجِیسَ وَ الْحَوَارِیِّینَ وَ الْأَتْبَاعِ وَ خَالِدٍ وَ حَنْظَلَهَ وَ لُقْمَانَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْ مُحَمَّداً وَ آلَ

۱- راست فرمود خدای بزرگ که معبودی جز او نیست، خدای زنده و به خود پاینده، دارای بزرگی و بزرگواری، مهربان و بخشنده، بردبار و کریم، که چیزی همانند او نیست، و او شنوای دانای بینای آگاه است، گواهی داد خدا خدایی که معبودی جز او نیست و فرشتگان و صاحبان دانش هم گواهان وحدانیّت اویند و اینکه بر پا دارنده عدالت است، معبودی جز او که عزیز حکیم است، نیست، و پیامبران بزرگوارش این حقیقت را به مردم رساندند، و من بر این واقعیت از گواهانم، خدایا! تنها برای توست، سپاس و بزرگواری و عزّت و افتخار، و چیرگی، و نعمت، و عظمت، و رحمت، و هیبت، و سلطنت، و زیبایی، و نعمت بخشی، و تنزیه، و تقدیس، و یکتایی، و بزرگی، و دیدنیها و نادیدنی ها، و آنچه بر فرازآسمان های بلند است،

۲- و آنچه در اعماق زمین است و زمینهای فروتر، و آخرت و دنیا، و آنچه به آن خشنود شوی از ثنا و ستایش و سپاس و نعمتها، خدایا! بر جبرئیل درود فرست آن فرشته امین بر وحیت، و نیرومند بر انجام فرمانت و فرمانبردار در آسمان ها و جایگاه های کرامتت، حمل کننده کلماتت، یاور پیامبرانت، نابود کننده دشمنانت، خدایا بر میکائیل درود فرست آن فرشته رحمتت، آفریده برای نمایش رأفتت، و آمرزش خواه و یاور اهل طاعتت، خدایا! بر اسرافیل درود فرست آن فرشته حمل کننده عرشت، و صاحب صور (شیپور) قیامت، آن چشم به راه فرمانت، اندیش ناک و بیمناک از هراست، خدایا درود فرست بر حاملان عرش، آن حاملان پاک نهاد،

۳- و بر سفیران بزرگوار، آن نیکان پاکیزه، و بر فرشتگانت آن بزرگواران نویسنده اعمال بندگان، و بر فرشتگان بهشت، و گماشتگان بر دوزخ، و فرشته مرگ و یارانش، ای صاحب عظمت و بزرگواری، خدایا! درود فرست بر پدرمان آدم، پدیده آفرینشت، که او را گرامی داشتی با سجده فرشتگانت، و بهشت را به او بخشید، خدایا! بر مادرمان حوّا درود فرست، آن پاکیزه از پلیدی، و صفا یافته از چرکی، و برتر از آدمیان، و گردش کننده در جایگاه های مقدّس، خدای درود فرست بر هابیل و شیث و ادریس و نوح و هود، و صالح و ابراهیم و اسماعیل و اسحق و یعقوب و یوسف اسباط و لوط

مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَ رَحِمْتَ [وَ تَرَحَّمْتَ] وَ بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَوْصِيَاءِ وَ السُّعَدَاءِ وَ الشُّهَدَاءِ وَ أَئِمَّهِ الْهُدَى، (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَبْدَالِ وَ الْأَوْتَادِ وَ السُّيَّاحِ وَ الْعُبَّادِ وَ الْمُخْلِصِينَ وَ الزُّهَّادِ وَ أَهْلِ الْجِدِّ وَ الاجْتِهَادِ وَ اخْصُصْ مُحَمَّداً وَ أَهْلَ بَيْتِهِ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ أَجْزَلِ كَرَامَاتِكَ وَ بَلِّغْ رُوحَهُ وَ جَسَدَهُ مِنِّى تَحِيَّةً وَ سَلاماً وَ زِدْهُ فَضْلًا وَ شَرَفاً وَ كَرَماً حَتَّى تُبَلِّغَهُ أَعْلَى دَرَجَاتِ أَهْلِ الشَّرَفِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ الْأَفَاضِلِ الْمُقَرَّبِينَ اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى مَنْ سَمَّيْتُ وَ مَنْ لَمْ أُسَمِّ مِنْ مَلائِكَتِكَ وَ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَهْلِ طَاعَتِكَ وَ أَوْصِلْ صَلَوَاتِى إِلَيْهِمْ وَ إِلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ اجْعَلْهُمْ إِخْوَانِى فِيكَ وَ أَعْوَانِى عَلَى دُعَائِكَ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْتَشْفِعُ بِكَ إِلَيْكَ وَ بِكَرَمِكَ إِلَى كَرَمِكَ وَ بِجُودِكَ إِلَى جُودِكَ وَ بِرَحْمَتِكَ إِلَى رَحْمَتِكَ ، (۲) وَ بِأَهْلِ طَاعَتِكَ إِلَيْكَ وَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِكُلِّ مَا سَأَلَكَ بِهِ أَحَدٌ مِنْهُمْ مِنْ مَسْأَلَةٍ شَرِيفَةٍ غَيْرِ مَرْدُودَةٍ وَ بِمَا دَعَوْكَ بِهِ مِنْ دَعْوَةٍ مُجَابَةٍ غَيْرِ مُخَيَّبَةٍ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا حَلِيمُ يَا كَرِيمُ يَا عَظِيمُ يَا جَلِيلُ يَا مُنِيلُ يَا جَمِيلُ يَا كَفِيلُ يَا وَكِيلُ يَا مُقِيلُ يَا مُجِيرُ يَا خَبِيرُ يَا مُنِيرُ يَا مُبِيرُ يَا مَنِيعُ يَا مُدِيلُ يَا مُحِيلُ يَا كَبِيرُ يَا قَدِيرُ يَا بَصِيرُ يَا شَكُورُ يَا بَرُّ يَا طُهْرُ يَا طَاهِرُ يَا قَاهِرُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا سَاتِرُ يَا مُحِيطُ يَا مُقْتَدِرُ يَا حَفِيظُ يَا مُتَجَبِّرُ يَا قَرِيبُ يَا وَدُودُ يَا حَمِيدُ يَا مَجِيدُ يَا مُبْدِئُ يَا مُعِيدُ يَا

ص: ۲۱۴

۱- و شعیب و ایّوب و موسی و هارون و یوشع و میشا و خضر و ذی القرنین و یونس و الیاس و یسع و ذی الکفل و طالوت و داود و سلیمان و زکریا و شعیا و یحیی و تورخ و متی و ارمیا و حیقوق و دانیال و عزیر و عیسی و شمعون و جرجیس و حواریّون و پیروان و خالد و حنظله و لقمان. خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و بر محمّد و خاندان محمّد رحمت فرست و بر محمّد و خاندان محمّد برکت فرست، آنچنان که درود و رحمت و برکت بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، به حقیقت تویی ستوده و بزرگوار، خدایا! درود فرست بر اوصیاء، و سعادتمندان و شهیدان و امامان هدایتگر،

۲- خدایا! درود فرست بر ابدال و اوتاد و جهانگردان و عبادت کنندگان و مخلصان و پارسایان، و اهل کوشش و تلاش و محمّد و اهل بیتش را خاص گردان، به برترین دردهایت، و بزرگترین کراماتت و بر روح و جسمش از سوی من تحیّت و سلام رسان، و او را آنچنان فضل و شرف و کرامت بیفزای که او را به بالاترین درجات اهل شرف از پیامبران و فرستادگان و برترین بندگان مقربّت برسانی، خدایا! درود فرست بر آن که نام بردم و بر آن که نام نبردم از فرشتگانت و و پیامبرانت و رسولانت و اهل طاعتت، و درودهایم را بر ایشان و بر ارواحشان برسان، و آنان را برادرانم در آستانت، و یارانم بر دعایت قرار بده، خدایا! شفاعت میجویم از تو، و از کرمت به سوی کرمت و از جودت به سوی جودت، و از رحمتت به سوی رحمتت،

شَهِیدُ یَا مُحْسِنُ یَا مُجْمِلُ یَا مُنْعِمُ یَا مُفْضِلُ یَا قَابِضُ یَا بَاسِطُ یَا هَادِی، (۱) یَا مُرْسِلُ یَا مُرْشِدُ یَا مُسَدِّدُ یَا مُعْطِی یَا مَانِعُ یَا دَافِعُ یَا رَافِعُ یَا بَاقِی یَا وَاقِی یَا خَلاقُ یَا وَهَّابُ یَا تَوَّابُ یَا فَتَّاحُ یَا نَفَّاحُ یَا مُرْتَاحُ یَا مَنْ بِیَدِهِ کُلُّ مِفْتَاحٍ یَا نَفَّاعُ یَا رَءُوفُ یَا عَطُوفُ یَا کَافِی یَا شَافِی یَا مُعَافِی یَا مُکَافِی یَا وَفِیُّ یَا مُهَیْمِنُ یَا عَزِیزُ یَا جَبَّارُ یَا مُتَکَبِّرُ یَا سَلامُ یَا مُؤْمِنُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا نُورُ یَا مُدَبِّرُ یَا فَرْدُ یَا وِتْرُ یَا قُدُّوسُ یَا نَاصِرُ یَا مُونِسُ یَا بَاعِثُ یَا وَارِثُ یَا عَالِمُ یَا حَاکِمُ یَا بَادِی یَا مُتَعَالِی یَا مُصَوِّرُ یَا مُسَلِّمُ یَا مُتَحَبِّبُ یَا قَائِمُ یَا دَائِمُ یَا عَلِیمُ یَا حَکِیمُ یَا جَوَادُ یَا بَارِئُ یَا بَارُّ یَا سَارُّ یَا عَدْلُ یَا فَاصِلُ یَا دَیَّانُ یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ ، (۲) یَا سَمِیعُ یَا بَدِیعُ یَا خَفِیرُ یَا مُعِینُ [مُغَیِّرُ] یَا نَاشِرُ یَا غَافِرُ یَا قَدِیمُ یَا مُسَهِّلُ یَا مُیَسِّرُ یَا مُمِیتُ یَا مُحْیِی یَا نَافِعُ یَا رَازِقُس یَا مُقْتَدِرُ [مُقَدِّرُ] یَا مُسَبِّبُ یَا مُغِیثُ یَا مُغْنِی یَا مُقْنِی یَا خَالِقُ یَا رَاصِدُ یَا وَاحِدُ یَا حَاضِرُ یَا جَابِرُ یَا حَافِظُ یَا شَدِیدُ یَا غِیَاثُ یَا عَائِدُ یَا قَابِضُ یَا مَنْ عَلا فَاسْتَعْلَی فَکَانَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَی یَا مَنْ قَرُبَ فَدَنَا وَ بَعُدَ فَنَأَی وَ عَلِمَ السِّرَّ وَ أَخْفَی یَا مَنْ إِلَیْهِ التَّدْبِیرُ وَ لَهُ الْمَقَادِیرُ وَ یَا مَنِ الْعَسِیرُ عَلَیْهِ سَهْلٌ یَسِیرٌ یَا مَنْ هُوَ عَلَی مَا یَشَاءُ قَدِیرٌ یَا مُرْسِلَ الرِّیَاحِ یَا فَالِقَ الْإِصْبَاحِ یَا بَاعِثَ الْأَرْوَاحِ یَا ذَا الْجُودِ وَ السَّمَاحِ یَا رَادَّ

ص: ۲۱۵

۱- و از اهل طاعتت به سویت، و از تو می خواهم تمام آنچه را که یکی از بندگان شایسته ات از تو درخواست کرده درخواست شرافت افزایی که مردود نشده و می خوانمت به آنچه تو را بدان خوانده اند، خواندنی که اجابت شده و به نومیدی نرسیده، ای خدا ای بخشنده، ای مهربان، ای بردبار، ای کریم، ای بزرگ ای باشکوه، ای بخشنده، ای زیبا، ای سرپرست، ای کارگشا، ای برگیرنده لغزش ها، ای پناه ده، ای آگاه، ای روشنی بخش، ای نابود کننده، ای والا مقام، ای چرخاننده، ای دگرگون ساز، ای بزرگ، ای توانا، ای بینا، ای ستایش پذیر، ای نیکوکردار، ای پاکی، ای پاک، ای چیره ای پیدا، ای پنهان، ای پرده پوش، ای فراگیر، ای توانمند، ای نگهبان، ای بزرگمنش، ای نزدیک، ای مهرورز، ای ستوده ای بزرگوار، ای آغازگر، ای بازگرداننده، ای گواه، ای احسان کننده، ای زیبایی بخش، ای عطا بخش، ای فزونی بخش، ای گیرنده، ای دهنده، ای هدایت گر،

۲- ای فرستنده، ای ارشاد کننده، ای استوارساز، ای عطا کننده، ای منع کننده، ای دفع کننده، ای بلندی بخش، ای همیشگی، ای نگهدار، ای آفریننده ای بسیار بخشنده، ای توبه پذیر، ای کارگشا، ای فراوان دهنده، ای نشاط آفرین، ای آن که هر کلیدی به دست اوست ای بسیار سود رسان، ای مهرورز، ای عطوف، ای بسنده، ای شفابخش، ای عافیت بخش، ای پاداش دهنده، ای وفاکننده، ای سلطه گر ای با عزّت، ای جبران کننده، ای بزرگمنش، ای سلام، ای ایمنی بخش، ای یکتا، ای بی نیاز، ای نور، ای تدبیرگو، ای فرو، ای تک، ای قدوس، ای یاور، ای همدم، ای برانگیزنده، ای وارث، ای دانا، ای فرمان ده، ای آغازگر، ای برتر، ای صورتگر، ای سلامتی بخش، ای دوستی ورز، ای پایدار، ای همیشه، ای دانا، ای فرزانه، ای بخشنده، ای آفریننده، ای نیکوکار، ای شادی افزا ای دادگر، ای داور، ای جزادهنده، ای پرمهر، ای منّت گذار،

مَا قَدْ فَاتَ يَا نَاشِرَ الْأَمْوَاتِ يَا جَامِعَ الشَّتَاتِ، (۱) يَا رَازِقَ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَ يَا فَاعِلَ مَا يَشَاءُ كَيْفَ يَشَاءُ وَ يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا حَيّا حِينَ لا حَيَّ يَا حَيُّ يَا مُحْيِيَ الْمَوْتَى يَا حَيُّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَا إِلَهِي وَ سَيِّدِي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدا وَ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَ بَارَكْتَ وَ رَحِمْتَ [تَرَحَّمْتَ] عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَ ارْحَمْ ذُلِّي وَ فَاقَتِي وَ فَقْرِي وَ انْفِرَادِي وَ وَحْدَتِي وَ خُضُوعِي بَيْنَ يَدَيْكَ وَ اعْتِمَادِي عَلَيْكَ وَ تَضَرُّعِي إِلَيْكَ، (۲) أَدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَاضِعِ الذَّلِيلِ الْخَاشِعِ الْخَائِفِ الْمُشْفِقِ الْبَائِسِ الْمَهِينِ الْحَقِيرِ الْجَائِعِ الْفَقِيرِ الْعَائِذِ الْمُسْتَجِيرِ الْمُقِرِّ بِذَنْبِهِ الْمُسْتَغْفِرِ مِنْهُ الْمُسْتَكِينِ لِرَبِّهِ دُعَاءَ مَنْ أَسْلَمَتْهُ ثِقَتُهُ [نَفْسُهُ] وَ رَفَضَتْهُ أَحِبَّتُهُ وَ عَظُمَتْ فَجِيعَتُهُ دُعَاءَ حَرِقٍ حَزِينٍ ضَعِيفٍ مَهِينٍ بَائِسٍ مُسْتَكِينٍ بِكَ مُسْتَجِيرٍ اللَّهُمَّ وَ أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ مَلِيكٌ وَ أَنَّكَ مَا تَشَاءُ مِنْ أَمْرٍ يَكُونُ وَ أَنَّكَ عَلَى مَا تَشَاءُ قَدِيرٌ وَ أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ هَذَا الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ وَ الْبَلَدِ الْحَرَامِ وَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ وَ الْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ وَ بِحَقِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ يَا مَنْ وَهَبَ لِآدَمَ شَيْثا، (۳) وَ لِإِبْرَاهِيمَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَا مَنْ رَدَّ يُوسُفَ عَلَى يَعْقُوبَ وَ يَا مَنْ كَشَفَ بَعْدَ الْبَلاءِ ضُرَّ أَيُّوبَ يَا رَادَّ مُوسَى عَلَى أُمِّهِ وَ زَائِدَ الْخِضْرِ فِي عِلْمِهِ وَ يَا مَنْ وَهَبَ لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ وَ لِزَكَرِيَّا يَحْيَى وَ لِمَرْيَمَ عِيسَى يَا حَافِظَ بِنْتِ شُعَيْبٍ وَ يَا كَافِلَ وَلَدِ أُمِّ مُوسَى

۱- ای شنوا، ای پدیدآور، ای پشتیبان، ای یاور، ای زندگی بخش مردگان، ای آمرزنده، ای دیرینه، ای آسانی بخش، ای هموار کننده، ای میراننده، ای زنده کننده، ای سودبخش، ای روزی بخش، ای قدرتمند، ای سبب ساز ای فریادرس، ای بی نیازکننده، ای دارای بخش، ای آفریننده، ای در کمین، ای یگانه، ای حاضر، ای جبران کننده، ای نگهدار، ای استوار، ای فریادرس، ای بازگرداننده، ای گیرنده، ای که بلندی جست و بر فراز آمد، آمد، پس در چشم انداز برتر جای گرفت، ای آن که نزدیک شد پس در کنار آمد، و دور شد پس نایافتنی شد، و نهان و ناپیداتر را دانست، ای آن که تدبیر امور با اوست و اندازه ها به دست او، ای آن که هر هر دشواری بر اوس حل و آسان است، ای آن که بر هرچه بخواهد تواناست، ای فرستنده بادها، ای پدیدآورنده روشنی بامداد، ای برانگیزنده ارواح، ای صاحب جود و بخشش، ای بازگرداننده آنچه از دست رفته، ای زنده کننده مردگان، ای گردآورنده پراکنده ها،

۲- ای روزی بخش بی حساب به هرکه خواهی، ای انجام دهنده آنچه خواهی هرگونه که خواهی، ای صاحب بزرگی و بزرگواری، ای زنده به خو پاینده، ای زنده آنگاه که نباشد زنده، ای زنده کننده مردگان، ای زنده ای که معبودی جز تو نیست، پدید آورنده آسمان ها و زمین، ای خدای من وآقای من، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و بر محمّد و خاندان محمّد رحمت فرست، و بر محمّد و خاندان محمّد برکت فرست، آنچنان که درود و برکت و رحمت خویش را بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، به یقین که ستوده و بزرگواری و رحمت آر بر خواری و نداری، و تهیدستی من، و بر تک بودن و تنهایی و فروتنی من در برابرت، و بر اعتمادم بر تو، و زاری ام به درگاهت،

۳- تو را میخوانم، خواندن آن فروتن خوار خاشع ترسان بیمناک بینوای پست ناچیز گرسنه نادار پناهنده پناه جوی، معترف به گناه، آمرزش خواه از گناه، درمانده به درگاه پروردگارش، می خوانمت خواندن آن که معتمدانش او را واگذاشته اند و دوستانش او را ترگ گفته اند، و درد جانگاهش بزرگ شده، می خوانمت خواندن آن دلسوخته غمگین ناتوان بی مقدار بینوای درمانده پناه جو، خدایا! از تو درخواست میکنم به حق اینکه فرمانروایی، و آنچه بخواهی می شود، و بر آنچه بخواهی

توانـایی، و از تو درخواست می کنم به احترام این ماه محترم و خانه محترم، و شـهر محترم و رکن و مقام و مشاعر بزرگ، و به حق پیامبرت محمّد که بر او و خاندانش سلام، ای آن که به آدم شیث را بخشید،

[عَنْ وَالِدَتِهِ] أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی ذُنُوبِی کُلَّهَا وَ تُجِیرَنِی مِنْ عَذَابِکَ وَ تُوجِبَ لِی رِضْوَانَکَ وَ أَمَانَکَ وَ إِحْسَانَکَ وَ غُفْرَانَکَ وَ جِنَانَکَ وَ أَسْأَلُکَ أَنْ تَفُکَّ عَنِّی کُلَّ حَلْقَهٍ بَیْنِی وَ بَیْنَ مَنْ یُؤْذِینِی، (۱) وَ تَفْتَحَ لِی کُلَّ بَابٍ وَ تُلَیِّنَ لِی کُلَّ صَعْبٍ وَ تُسَهِّلَ لِی کُلَّ عَسِیرٍ وَ تُخْرِسَ عَنِّی کُلَّ نَاطِقٍ بِشَرٍّ وَ تَکُفَّ عَنِّی کُلَّ بَاغٍ وَ تَکْبِتَ [عَنِّی] کُلَّ عَدُوٍّ لِی وَ حَاسِدٍ وَ تَمْنَعَ مِنِّی کُلَّ ظَالِمٍ وَ تَکْفِیَنِی کُلَّ عَائِقٍ یَحُولُ بَیْنِی وَ بَیْنَ حَاجَتِی وَ یُحَاوِلُ أَنْ یُفَرِّقَ بَیْنِی وَ بَیْنَ طَاعَتِکَ وَ یُثَبِّطَنِی عَنْ عِبَادَتِکَ یَا مَنْ أَلْجَمَ الْجِنَّ الْمُتَمَرِّدِینَ وَ قَهَرَ عُتَاهَ الشَّیَاطِینِ وَ أَذَلَّ رِقَابَ الْمُتَجَبِّرِینَ وَ رَدَّ کَیْدَ الْمُتَسَلِّطِینَ عَنِ الْمُسْتَضْعَفِینَ أَسْأَلُکَ بِقُدْرَتِکَ عَلَی مَا تَشَاءُ وَ تَسْهِیلِکَ لِمَا تَشَاءُ کَیْفَ تَشَاءُ أَنْ تَجْعَلَ قَضَاءَ حَاجَتِی فِیمَا تَشَاءُ. (۲)

سپس بر زمین سجده کن و دو طرف رخسار خود را بر خاک بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ لَکَ سَجَدْتُ وَ بِکَ آمَنْتُ فَارْحَمْ ذُلِّی وَ فَاقَتِی وَ اجْتِهَادِی وَ تَضَرُّعِی وَ مَسْکَنَتِی وَ فَقْرِی إِلَیْکَ یَا رَبِّ. (۳)

و بکوش که دیده هایت اشک ریزان باشد، هرچند به اندازه سر سوزن، که این خود نشانه برآورده شدن دعاست.

اعمال شب مبعث

روز بیست و پنجم: در سال صدوهشتادوسه، شهادت حضرت موسی بن جعفر علیهما السّلام در سن پنجاه و پنج سالگی در شهر بغداد واقع شد، و آن روزی است که غمهای آل محمّد علیهم السّلام و شیعیان ایشان تازه می شود.

شب بیست و هفتم: شب بعثت پیامبر صلی اللّه علیه و آله و

۱- و به ابراهیم اسماعیل و اسحق را، و ای آن که یوسف را به یعقوب بازگرداند، و ای آن که بدحالی ایّوب را پس از آزمون برطرف ساخت، ای بازگرداننده موسی به مادرش و فزونی بخش دانش خضر، ای آن که سلیمان را به داود بخشید، و یحیی را به زکریا، و عیسی را به مریم، ای نگهدار دختر شعیب، ای سرپرست فرزند مادر موسی، از تو می خواهم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و همه گناهان مرا بیامرزی، و از عذابت پناهم دهی، و مرا مستوجب خشنودی و ایمنی و احسان و آمرزش و بهشت خویش قرار دهی، و از تو درخواست میکنم هر حلقه ای که میان من و آزاردهنده من است

۲- باز کنی، و هر سختی را برایم آسان نمایی، و هر مشکلی را برایم هموار کنی، و زبان هر بدگوی از من را ناگویا سازی، و هر متجاوزی را از من بازداری، و هر دشمن و حسود بر من را نابود نمایی، و هر ستمگری را از من بازداری، و مرا از هر مانعی که بین من و حاجتم حایل می شود، و می خواهد بین من و طاعتت جدایی اندازد، و از عبادتت بازدارد کفایت فرمایی، ای آن که پریان سرکش را مهار نمودی و شیاطین متکبّر را مقهور ساختی، و گردن گردنکشان را به خاک ذلّت افکندی، و بداندیشی چیره جویان را از مستضعفان بازگرداندی، از تو می خواهم با قدرتت بر هرچه می خواهی، و آسان نمودنت هرچه را بخواهی به هرگونه که بخواهی اینکه برآوردن حاجتم را در زمره آنچه می خواهی قرار دهی.

۳- خدایا! برای تو سجده کردم، و به تو ایمان آوردم، پس رحمت آور بر خواری ام، و تنگدستی ام، و کوششم، و زاری ام، و

درماندگی ام، و نیازم به سویت ای پروردگار من.

از شبهای پربرکت است، و در آن چند عمل مستحبّ است: اوّل: شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده: از حضرت جواد علیه السّلام روایت شده: همانا در ماه رجب شبی است، که از هر آنچه آفتاب بر آن می تابد بهتر است و آن، شب بیست و هفتم رجب است، که در صبح آن پیامبر صلی اللّه علیه و آله به رسالت مبعوث شد.

برای کسیکه از شیعه ما عامل در آن شب است، پاداش نیکوکاری شصت سال مقرّر است، به محضر آن حضرت عرض شد: عمل در آن شب چیست؟ فرمود: چون نماز عشا را خواندی، و به بستر استراحت رفتی، تا پیش از نیمه شب، هر ساعتی که خواستی از بستر برمی خیزی، و دوازده رکعت نماز هر دو رکعت به یک سلام به جای می آوری در هر رکعت حمد و سوره ای از سوره های کوچک مفصّل میخوانی و کوچک مفصّل از سوره محمّد صلی اللّه علیه و آله تا آخر قرآن است، زمانی که از دوازده رکعت فارغ شدی، در همان حال نشسته هر یک از سوره های «حمد» و

«قل اعوذ بربّ الفلق»

و

«قل اعوذ بربّ الناس»

و

«قل هو اللّه احد»

و

«قل یا ایّها الکافرون»

و «انّا انزلناه» و آیه الکرسی را هفت مرتبه بخوان، و به دنبال همه آنها این دعا را بخوان:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ کَبِّرْهُ تَکْبِیراً اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَعَاقِدِ عِزِّکَ عَلَی أَرْکَانِ عَرْشِکَ وَ مُنْتَهَی الرَّحْمَهِ مِنْ کِتَابِکَ وَ بِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ وَ

ذِكْرِكَ الْأَعْلَى الْأَعْلَى الْأَعْلَى وَ بِكَلِمَاتِكَ التَّامَّاتِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ. (۱)

سپس بخوان هر دعایی را که میخواهی.

و نیز غسل در این شب مستحب است.

و نمازی که داود بن سرحان از امام صادق علیه السّلام برای شب نیمه رجب روایت کرده و جزو اعمال شب نیمه ذکر شد در این شب هم خوانده میشود.

کلام ابن بطوطه

دوّم: زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام است که برترین اعمال این شب میباشد.

و بدان که ابو عبد اللّه محمّد بن بطوطه که یکی از دانشمندان اهل سنت است در ششصد سال پیش از این زمان (زمان تألیف مفاتیح الجنان) می زیسته، در سفرنامه خود معروف به «رحله ابن بطوطه» در بیان ورودش از مکّه معظّمه به نجف اشرف، روضه و قبر مبارک مولایمان امیر المؤمنین علیه السّلام را ذکر نموده، و گفته است همه اهل این شهر رافضی هستند، و برای این روضه مبارکه کراماتی ظاهر شده: از جمله در شب بیست وهفتم، ماه رجب که نامش نزد اهل آنجا «لیله المحیا» [شب بیداری یا شب زندگانی] است، از عراقین [بصره و کوفه] و خراسان و شهرهای فارس، و روم، افراد شل و مفلوج و زمین گیری را که حدود سی یا چهل نفر میشوند پس از عشا نزد ضریح مقدس علی علیه السّلام می آورند، آنگاه مردم اجتماع میکنند، و به انتظار شفا یافتن و برخاستن آنان می مانند.

گروهی از اجتماع کنندگان نماز می خوانند، و عده ای ذکر می گویند، و گروهی قرآن تلاوت می کنند، و بعضی هم به تماشای روضه مبارکه مشغول

۱- سپاس خدای را که فرزندی بر نگرفته، و شریکی در فرمانروایی و یاوری از روی خواری و نیاز برایش نبوده است، او را بسیار بزرگ شمار. خدایا! از تو درخواست میکنم به حق جایگاه های عزّتت بر پایه های عرشت و منتهای رحمتت در قرآنت، و بنام بزرگتر بزرگتر بزرگترت، و ذکر برتر برتر برترت، و به کلمات کاملت، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و با من چنان کن که شایسته آنی.

میشونـد، تـا آنکه نصف یـا دوسوم از شب بگـذرد، در این هنگام تمام مبتلایان و زمین گیران که محروم از حرکت بودنـد، از جای برمی خیزند درحالی که صحیح و تندرستند و نقصی در آنان نیست و می گویند: لا اله الاّ اللّه (معبودی جز خدا نیست) ، «محمّد رسول اللّه» (محمّد فرستاده خدا است) ، «علیّ ولی اللّه» (علی ولیّ خدا است) ، و این امری است مشهور و معروف.

من گرچه آن شب را در آن روضه درنیافتم، ولی از مردمان مورد اطمینان که بر گفتارشان اعتماد داشتم شنیدم.

و همچنین در مـدرسه ای که مهمانخانه آن حضـرت است، سه نفر زمین گیر را که قـدرت بر حرکت نداشـتند مشاهـده کردم، یکی از مردمان روم، و دیگری از اهالی اصـفهان، و سومی از مردم خراسان بود، از هر سه پرسـیدم، چگونه شما درمان نیافته و در اینجا مانـده ایـد؟ گفتنـد: ما شب بیست و هفتم رجب را درک نکردیم، اینجا مانده ایم تا شب بیست و هفتم آینده برسد، و شفـای خود را بگیریم، و به خـاطر این شب، مردم زیـادی از شـهرها جمع می شونـد، و بـازار بزرگی به مـدّت ده روز برپـا می گردد.

تتمه اعمال شب مبعث

مؤلف گوید: مبادا این حکایت را دور از واقع بدانی، چه همانا معجزات و کراماتی که این مشاهد مشـرّفه به ظهور رسیده، و به حدّ تواتر نقل شده بسیار زیادتر از آن است که در شمار آید.

و در ماه شوال گذشـته] نسـبت به زمان نوشـتن این قسـمت از مفاتیـح الجنان به وسـلیه مؤلّف بزرگوارش مرحوم محـدّث قمی رحمه الله [سال هزار و سیصد و چ

هل و سه هجری قمری در حرم مطهّر حضرت ثامن الائمه الهداه، و ضامن الامّه العصاه مولانا ابو الحسن علی بن موسی الرضا (صلوات اللّه علیه) ، سه زن که هر سه به علت بیماری فلج و مانند آن زمین گیر بودند، و علاجشان از توان پزشکان بیرون بود، شفا یافتند، و این معجزه از آن قبر مطهّر بر همه واضح و آشکار شد همچون پدیدار شدن خورشید در آسمان صاف و بی ابر، و باز شدن دروازه نجب به روی عرب های بادیه نشین، و شفا یافتن این سه زن به اندازه ای روشن بود، که برای مردم بیان شد، و دکترهایی که از بیماری آنان مطلّع بودند، با اینکه در امر مداوای آنان دقت بسیار داشتند، شفا یافتن معجزه گونه آنان را تصدیق کردند، و بعضی از آنها تصدیق خود را بر شفای آنان به صورت نوشته اعلام داشتند، و اگر ملاحظه اختصار، و عدم مناسبت محل نبود، داستان آنها را به تفصیل نقل میکردم.

و لقد أجاد شیخنا الحر العاملی فی أرجوزته وَ مَا بَدَا مِنْ بَرَكَاتِ مَشْهَدِهِ فِی كُلِّ یَوْمٍ أَمْسُهُ مِثْلُ غَدِهِ وَ كَشِفَا الْعَمَی وَ الْمَرْضَی بِهِ إِجَابَهُ الدُّعَاءِ فِی أَعْتَابِهِ (۱)

سوم: شیخ کفعمی در کتاب «بلد الامین» فرموده: شب مبعث این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِالتَّجَلِّی [بِالنَّجْلِ] الْأَعْظَم فِی هَـٰذِهِ اللَّیْلَهِ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعَظَّم وَ الْمُرْسَلِ الْمُكَرَّم أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا أَنْتَ بِهِ مِنَّا أَعْلَمُ یَا مَنْ یَعْلَمُ وَ لا نَعْلَمُ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِی لَیْلَتِنَا هَـٰذِهِ الَّتِی بِشَرَفِ الرِّسَالَهِ فَضَّلْتَهَا وَ بِكَرَامَتِكَ أَجْلَلْتَهَا وَ بِالْمَحَلِّ الشَّرِیفِ

ص: ۲۲۱

۱- چه زیبا سروده شیخ ما شیخ حرّ عاملی در قصیده اش و آنچه از برکات بارگاهش در همه روز نمایان شده، دیروزش مانند فردایش میباشد و مانند شفای کور و بیماران به سبب عنایتش، اجابت دعا در آستانش میباشد

أَحْلَلْتَهَا اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَسْأَلُکَ بِالْمَبْعَثِ الشَّرِيفِ وَ السَّيِّدِ اللَّطِيفِ وَ الْعُنْصُرِ الْعَفِيفِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَجْعَلَ أَعْمَالَنَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَهِ وَ فِي سَائِرِ اللَّيَالِي مَقْبُولَهً وَ ذُنُوبَنَا مَغْفُورَهً وَ حَسَنَاتِنَا مَشْكُورَهً وَ سَيِّئَاتِنَا مَسْتُورَهً وَ قُلُوبَنَا بِحُسْنِ الْقَوْلِ مَسْرُورَهً وَ أَرْزَاقَنَا مِنْ لَدُنْکَ بِالْيُسْرِ مَدْرُورَهً اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَرَى وَ لا تُرَى وَ أَنْتَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى وَ إِنَّ إِلَيْکَ الرُّجْعَى وَ الْمُنْتَهَى وَ إِنَّ لَکَ الْمَمَاتَ وَ الْمَحْيَا وَ إِنَّ لَکَ الْآخِرَهَ وَ الْأُولَى . (۱) اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِکَ أَنْ نَذِلَّ وَ نَخْزَى وَ أَنْ نَأْتِيَ مَا عَنْهُ تَنْهَى اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُکَ الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ وَ نَسْتَعِيذُ بِکَ مِنَ النَّارِ فَأَعِذْنَا مِنْهَا بِقُدْرَتِکَ وَ نَسْأَلُکَ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ فَارْزُقْنَا بِعِزَّتِکَ وَ اجْعَلْ أَوْسَعَ أَرْزَاقِنَا عِنْدَ كِبَرِ سِنِّنَا وَ أَحْسَنَ أَعْمَالِنَا عِنْدَ اقْتِرَابِ آجَالِنَا وَ أَطِلْ فِي طَاعَتِکَ وَ مَا يُقَرِّبُ إِلَيْکَ وَ يُحْظِي عِنْدَکَ وَ يُزْلِفُ لَدَيْکَ أَعْمَارَنَا وَ أَحْسِنْ فِي جَمِيعِ أَحْوَالِنَا وَ أُمُورِنَا مَعْرِفَتَنَا وَ لا تَكِلْنَا إِلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ فَيَمُنَّ عَلَيْنَا وَ تَفَضَّلْ عَلَيْنَا بِجَمِيعِ حَوَائِجِنَا لِلدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ ابْدَأْ بِآبَائِنَا وَ أَبْنَائِنَا وَ جَمِيعِ إِخْوَانِنَا الْمُؤْمِنِينَ فِي جَمِيعِ مَا سَأَلْنَاکَ لِأَنْفُسِنَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الْعَظِيمِ، (۲) وَ مُلْكِکَ الْقَدِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِنَّهُ لا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلا الْعَظِيمُ اللَّهُمَّ وَ هَذَا رَجَبٌ الْمُكَرَّمُ الَّذِي أَكْرَمْتَنَا بِهِ أَوَّلُ أَشْهُرِ الْحُرُمِ أَكْرَمْتَنَا بِهِ مِنْ بَيْنِ الْأُمَمِ فَلَکَ الْحَمْدُ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْكَرَمِ فَأَسْأَلُکَ بِهِ وَ بِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ الَّذِي خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فِي ظِلِّکَ فَلا يَخْرُجُ مِنْکَ إِلَى غَيْرِکَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى

۱- خدایا! از تو درخواست میکنم، به تجلّی اعظم، د راین شب از ماه معظّم، و به حق رسول مکرّم، که درود فرستی بر محمّد و خاندانش، و بیامرزی بر ما، آنچه را تو به آن از ما داناتری، ای آن که میداند، و ما نمیدانیم، خدایا! بر ما برکت ده در این شب، شبی که آن را به شرف رسالت برتری دادی و به کرامت بزرگ نمودی، و به جایگاه شریفی برآوردی، خدایا! ما از تو درخواست میکنیم به حق بعثت شریف و آقای مهربان، و موجود پارسا، که بر محمّد و خاندانش درود فرستی، و اعمال ما را در این شب و در سایر شب ها پذیرفته پیشگاهت قرار دهی، و گناهانمان را آمرزیده بداری، و خوبی هایمان را مورد سپاس، و بدی هایمان را پوشیده گردانی، و دلهای مان را به گفتار خوش شادمان سازی، و روزی هایمان را از جانب خود به آسانی فراوان گردانی. خدایا! تو می بینی، و خود دیده نمی شود، و تو در چشم انداز برتری، و بازگشت و سرانجام به سوی توست، و ممات و حیات و آخرت و دنیا از آن تو است.

۲- خدایا! به تو پناه میآوریم از اینکه خوار و رسوا شویم، و از اینکه مرتکب عملی شویم که از آن نهی کرده ایم. خدایا درخواست بهشت را به رحمتت از تو داریم، و به تو پناه می آوریم از آتش دوزخ، پس ما را به قدرتت از آتش پناه ده، و از تو درخواست حور العین داریم، پس به عزّتت روزی ما فرما، و فراخ ترین روزی را هنگام پیری ما قرار ده، و نیکوترین اعمالمان را به گاه فرا رسیدن مرگمان، و عمر ما را در طاعتت و در آنچه ما را به سویت نزدیک کند و در نزدت بهره مندمان نماید و در پیشگاهت بر منزلتمان افزاید، طولانی گردان، و در همه حالات و کارها معرفتمان را نیکو گردان، و ما را به احدی از خلقت وامگذار تا بر ما منّت نهد، و بر ما به برآورده ساختن تمام حاجات دنیا و آخرتمان تفضّل فرما، و بخشش آغاز کن به پدرانمان و فرزندانمان، و همه برادران با ایمانمان، در همه آنچه از تو برای خود درخواست کردیم، ای مهربانترین مهربانان. خدایا! از تو درخواست میکنیم به نام بزرگت،

مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ وَ أَنْ تَجْعَلَنَا مِنَ الْعَامِلِينَ فِيهِ بِطَاعَتِكَ وَ الْآمِلِينَ فِيهِ لِشَفَاعَتِكَ اللَّهُمَّ اهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ السَّبِيلِ وَ اجْعَلْ مَقِيلَنَا عِنْدَكَ خَيْرَ مَقِيلٍ فِي ظِلٍّ ظَلِيلٍ وَ مُلْكٍ جَزِيلٍ فَإِنَّكَ حَسْبُنَا وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ اللَّهُمَّ اقْلِبْنَا مُفْلِحِينَ مُنْجِحِينَ غَيْرَ مَغْضُوبٍ عَلَيْنَا وَ لا ضَالِّينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَزَائِمِ مَغْفِرَتِكَ وَ بِوَاجِبِ رَحْمَتِكَ السَّلامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَ الْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بِرٍّ وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَ النَّجَاةَ مِنَ النَّارِ. (۱)

اللَّهُمَّ دَعَاكَ الدَّاعُونَ وَ دَعَوْتُكَ وَ سَأَلَكَ السَّائِلُونَ وَ سَأَلْتُكَ وَ طَلَبَ إِلَيْكَ الطَّالِبُونَ وَ طَلَبْتُ إِلَيْكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الثِّقَةُ وَ الرَّجَاءُ وَ إِلَيْكَ مُنْتَهَى الرَّغْبَةِ فِي الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلِ الْيَقِينَ فِي قَلْبِي وَ النُّورَ فِي بَصَرِي وَ النَّصِيحَةَ فِي صَدْرِي وَ ذِكْرَكَ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ عَلَى لِسَانِي وَ رِزْقا وَاسِعا غَيْرَ مَمْنُونٍ وَ لا مَحْظُورٍ فَارْزُقْنِي وَ بَارِكْ لِي فِيمَا رَزَقْتَنِي وَ اجْعَلْ غِنَايَ فِي نَفْسِي وَ رَغْبَتِي فِيمَا عِنْدَكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

پس به سجده برو و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِمَعْرِفَتِهِ وَ خَصَّنَا بِوِلايَتِهِ وَ وَفَّقَنَا لِطَاعَتِهِ شُكْرا شُكْرا (۳)

تا صدر مرتبه.

پس سر از سجده بردار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي قَصَدْتُكَ بِحَاجَتِي وَ اعْتَمَدْتُ عَلَيْكَ بِمَسْأَلَتِي وَ تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِأَئِمَّتِي وَ سَادَتِي اللَّهُمَّ انْفَعْنَا بِحُبِّهِمْ وَ أَوْرِدْنَا مَوْرِدَهُمْ وَ ارْزُقْنَا مُرَافَقَتَهُمْ وَ أَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ فِي زُمْرَتِهِمْ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۴)

این دعا را سیّد ابن طاووس برای روز مبعث ذکر فرموده.

اعمال روز مبعث

روز بیست وهفتم: یکی از اعیاد بزرگ است، و روزی است که حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله به پیامبری مبعوث

۱- و فرمانروایی دیرینه ات، که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و بیامرزی بر ما گناه بزرگ را، چرا که بزرگ را جز بزرگ نمی آمرزد. خدایا! این ماه مکرّم رجب است که ما را به آن گرامی داشتی، نخستین ماهرهای حرام است، که ما را به آن از میان امّتها اکرام نمودی، پس تو را سپاس ای دارای بخشش و کرم، از تو درخواست می کنم بر حق ماه رجب، و به حق نام بزرگتر بزرگتر بزرگتر باشکوه تر و گرامی تری که آن را آفریدی، پس در سایه ات استقرار یافت، نامی که از تو به غیر تو نرسد، که بر محمّد و اهل بیت پاکش درود فرستی، و ما را در این ماه از برپادارندگان طاعتت، و آرزومندان شفاعتت قرار دهی. خدایا! ما را به راه راست هدایت فرما، و جایگاه ما را نزد خود بهترین استراحتگاه در سایه سار رحمت همیشگی و فرمانروایی عظیمت قرار ده، تو ما را بسی، و چه نیکو کارگشایی. خدایا! ما را به حالت رستگاری و موفقیت برگردان، که در

گروه غضب شدگان و در طایفه گمراهان نباشیم، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. خدایا! به وسایل موجب آمرزشت، و به رحمتت که بر خود حتم نموده ای، از تو درخواست می کنم، سلامت از هر گناه، و بهره مندی از هر کار نیک، و رسیدن به بهشت و رهایی از دوزخ را به من عطا فرمایی.

۲- خدایا! خوانندگان تو را خواندند و من هم تو را خواندم، و درخواست کنندگان از تو را درخواست کردند، و من هم از تو درخواست نمودم، و جویندگان تو را جویا شدند و من هم جویای تو شدم. خدایا! تو مورد اطمینان و امیدی، و نهایت میل و رغبت در خواندن دعا به سوی توست، خدایا! بر محمّد و خاندانش درود فرست، و قرار ده یقین را در قلبم، و روشنی را در دیده ام، و خیرخواهی را در سینه ام، و ذکرت را در هر شب و روز بر زبانم، و روزی گسترده بی منّت و غیر حرام را روزی ام فرما، و در آنچه که روزی ام نمودی برکت افزا، و بی نیازی ام را در خودم، و دلبستگی ام را در آنچه نزد توست قرار ده، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۳- سپاس خدای را که ما را به معرفتش رهنمون شد، و به ولایتش خاص گرداند، و به طاعتش توفیقمان داد، سپاس سپاس.

۴- خدایا من تو را برای رفع حاجتم قصد کردم، و به خواسته ام بر تو اعتماد نمودم، و روی آوردم به تو به واسطه امامان و سرورانم. خدایا! ما را به محبتشان سود بخش، و به جایگاه آنان وارد ساز و همنشینی با ایشان را روزی ما گردان و ما را در زمره آنان وارد بهشت کن، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

شـد، و جبرئیـل برای ابلاـغ پیـامبری، بر آن حضـرت فرود آمـد، و برای این روز چنـد عمل وارد است: اوّل: غسل کردن، دوّم: روزه گرفتن و آن یکی از چهـار روزی است که در طول سـال برای روزه گرفتن امتیـاز ویژه دارد، و ثوابی برابر بـا روزه هفتاد سال دارد.

سوّم: صلوات زیاد فرستادن.

چهارم: زیارت حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله و امیر المؤمنین علیه السّلام.

پنجم: شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده که از ریّان بن الصّلت روایت شده: حضرت جواد علیه السّلام زمانی که در بغداد بود روز نیمه و روز بیست وهفتم رجب را روزه گرفت، و همه خدمتکاران آن حضـرت نیز روزه گرفتند و هم به ما فرمان داد دوازده رکعت نماز بجا آوریم به این صورت که در هر رکعت یک مرتبه «حمد» و سوره خوانده و پس از پایان نماز، هر کدام از سوره های «حمد» و

«قل هو اللّه احد»

و

«قل اعوذ برب الفلق

و

قل اعوذ بربّ الناس»

را چهار مرتبه بخوانیم، آنگاه چهار مرتبه بگوئیم:

لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

و چهار مرتبه:

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّی لا أُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً (۲)

و چهار مرتبه:

لا أُشْرِکُ بِرَبِّی أَحَداً (۳)

ششم: شـیخ طوسـی از جناب ابو القاسم حسین بن روح (رحمه الله) روایت کرده که در این روز دوازده رکعت نماز به جا می آوری در هر رکعت سوره «حمد» و سوره ای که آسان باشد می خوانی، و پس از گفتن تشهّد و سلام

۱- معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگ تر از هر چیزی است، و منزّه است خدا، و خدا را سپاس، و نیست جنبش و نیرویی جز به عنایت خدای برتر و بزرگ

۲- خدا، خدا، پروردگار من است، چیزی را برای او شریک نمی آورم

۳- هیچکس را برای پرودگارم شریک نسازم

بین هر دو رکعت میگویی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ کَبِّرْهُ تَکْبِیرا یَا عُدَّتِی فِی مُدَّتِی یَا صَاحِبِی فِی شِدَّتِی یَا وَلِیِّی فِی نِعْمَتِی یَا غِیَاثِی فِی رَغْبَتِی یَا نَجَاحِی فِی حَاجَتِی یَا حَافِظِی فِی غَیْبَتِی یَا کَافِیَّ فِی وَحْدَتِی یَا أُنْسِی فِی وَحْشَتِی أَنْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِی فَلَکَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْمُقِیلُ عَثْرَتِی فَلَکَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْمُنْعِشُ صَرْعَتِی فَلَکَ الْحَمْدُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتُرْ عَوْرَتِی وَ آمِنْ رَوْعَتِی وَ أَقِلْنِی عَثْرَتِی وَ اصْفَحْ عَنْ جُرْمِی وَ تَجَاوَزْ عَنْ سَیِّئَاتِی فِی أَصْحَابِ الْجَنَّهِ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِی کَانُوا یُوعَدُونَ . (۱)

هنگامیکه از نماز فارغ شدی، هر یک از سوره های «حمد» و

«قل هو اللّه احد»

و

«قل اعوذ برب الفلق

و

قل اعوذ بربّ الناس»

و

قل یا ایّها الکافرون

و «انا انزلنا» و «ایه الکرسی» را هفت مرتبه میخوانی و هفت بار میگویی:

لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ (۲)

و هفت بار

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّی لا أُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً (۳)

و هر دعایی که بخواهی می خوانی.

هفتم: در کتاب «اقبال» و در بعضی نسخه های «مصباح» آمده است که مستحب است در این روز این دعا را بخوانند:

یَا مَنْ أَمَرَ بِالْعَفْوِ وَ التَّجَاوُزِ وَ ضَمَّنَ نَفْسَهُ الْعَفْوَ وَ التَّجَاوُزَ یَا مَنْ عَفَا وَ تَجَاوَزَ أُعْفُ عَنِّی وَ تَجَاوَزْ یَا کَرِیمُ اللَّهُمَّ وَ قَدْ أَکْدَی الطَّلَبُ وَ أَعْیَتِ الْحِیلَهُ وَ الْمَذْهَبُ وَ دَرَسَتِ الْآمَالُ وَ انْقَطَعَ الرَّجَاءُ إِلّا مِنْکَ

۱- خـدا را سـپاس که فرزنـدی بر نگرفته، و برایش در فرمـانروایی شـریکی و یاوری از روز خواری نبوده است، و او را بزرگ شمـار، ای توشه ام در همه عمر، ای همنشـینم در سـختی هـا، ای سرپرسـتم در نعمت، ای فریـادرسم در رغبت، ای پیروزیم در حاجت، ای نگهـدارم در غیبت، ای کفایتم در تنهایی ای همـدمم در هراس، تو پوشاننـده کاستی منی، تو را سـپاس، تو نادیـده گیرنـده لغزش منی، تو را سپاس، تو بلنـدی بخش من در وقت افتادگی هستی، تو را سـپاس، بر محمّـد و خانـدان محمّد درود فرست، و عیبم را بپوشان، و هراسم را ایمنی بخش، و لغزشم را نادیـده گیر، و از گناهم چشم بپوش، و از زشتی هایم درگـذر، و در زمره بهشتیان قرارم ده همراه با آن وعده صادقانه ای که به آنها داده ای.

۲- معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگ تر است، و پاک است خدا، و جنبش و نیرویی جز به خدا نیست

۳- خدا، خدا پروردگار من است و هیچ چیز شریکش نگیرم

وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَجِدُ سُبُلَ الْمَطَالِبِ إِلَیْکَ مُشْرَعَهً وَ مَنَاهِلَ الرَّجَاءِ لَدَیْکَ مُتْرَعَهً وَ أَبْوَابَ الدُّعَاءِ لِمَنْ دَعَاکَ مُفَتَّحَهً وَ الاسْتِعَانَهَ لِمَنِ اسْتَعَانَ بِکَ مُبَاحَهً وَ أَعْلَمُ أَنَّکَ لِدَاعِیکَ بِمَوْضِعِ إِجَابَهٍ وَ لِلصَّارِخِ إِلَیْکَ بِمَرْصَدِ إِغَاثَهٍ وَ أَنَّ فِی اللَّهْفِ إِلَی جُودِکَ وَ الضَّمَانِ بِعِدَتِکَ عِوَضاً مِنْ مَنْعِ الْبَاخِلِینَ. (۱) وَ مَنْدُوحَهً عَمَّا فِی أَیْدِی الْمُسْتَأْثِرِینَ وَ أَنَّکَ لا تَحْتَجِبُ عَنْ خَلْقِکَ إِلا أَنْ تَحْجُبَهُمُ الْأَعْمَالُ دُونَکَ وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ زَادِ الرَّاحِلِ إِلَیْکَ عَزْمُ إِرَادَهٍ یَخْتَارُکَ بِهَا وَ قَدْ نَاجَاکَ بِعَزْمِ الْإِرَادَهِ قَلْبِی وَ أَسْأَلُکَ بِکُلِّ دَعْوَهٍ دَعَاکَ بِهَا رَاجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلَهُ أَوْ صَارِخٌ إِلَیْکَ أَغَثْتَ صَرْخَتَهُ أَوْ مَلْهُوفٌ مَکْرُوبٌ فَرَّجْتَ کَرْبَهُ أَوْ مُذْنِبٌ خَاطِئٌ غَفَرْتَ لَهُ أَوْ مُعَافًی أَتْمَمْتَ نِعْمَتَکَ عَلَیْهِ أَوْ فَقِیرٌ أَهْدَیْتَ غِنَاکَ إِلَیْهِ وَ لِتِلْکَ الدَّعْوَهِ عَلَیْکَ حَقٌّ وَ عِنْدَکَ مَنْزِلَهٌ إِلا صَلَّیْتَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَضَیْتَ حَوَائِجِی حَوَائِجَ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ هَذَا رَجَبٌ الْمُرَجَّبُ الْمُکَرَّمُ الَّذِی أَکْرَمْتَنَا بِهِ أَوَّلُ أَشْهُرِ الْحُرُمِ أَکْرَمْتَنَا بِهِ مِنْ بَیْنِ الْأُمَمِ یَا ذَا الْجُودِ وَ الْکَرَمِ فَنَسْأَلُکَ بِهِ وَ بِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ الْأَکْرَمِ الَّذِی خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فِی ظِلِّکَ فَلا یَخْرُجُ مِنْکَ إِلَی غَیْرِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ الطَّاهِرِینَ وَ تَجْعَلَنَا مِنَ الْعَامِلِینَ فِیهِ بِطَاعَتِکَ وَ الْآمِلِینَ فِیهِ بِشَفَاعَتِکَ. (۲) اللَّهُمَّ وَ اهْدِنَا إِلَی سَوَاءِ السَّبِیلِ وَ اجْعَلْ مَقِیلَنَا عِنْدَکَ خَیْرَ مَقِیلٍ فِی ظِلٍّ ظَلِیلٍ فَإِنَّکَ حَسْبُنَا وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ وَ السَّلامُ عَلَی عِبَادِهِ الْمُصْطَفَیْنَ وَ صَلَوَاتُهُ [صَلاتُهُ] عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ اللَّهُمَّ وَ بَارِکْ لَنَا فِی یَوْمِنَا هَذَا الَّذِی فَضَّلْتَهُ وَ بِکَرَامَتِکَ جَلَّلْتَهُ وَ بِالْمَنْزِلِ [الْعَظِیمِ] الْأَعْلَی أَنْزَلْتَهُ صَلِّ عَلَی مَنْ فِیهِ إِلَی

۱- ای آن که به عفو و گذشت فرمان داده، و عفو و گذشت را بر عهده خویش ضمانت نموده است، ای آن که بخشید و در گذشت، مرا عفو کن و از من درگذر ای کریم. خدایا! طلب سخت شده، و چاره جویی و راه یابی مرا به زحمت افکنده و آرزوها کهنه گشته، و رشته امید جز از تو که یگانه ای و شریکی نداری بریده شده است. خدایا! من راه های خواهش را بسوی تو باز می یابم، و چشمه سارهای امید نزد تو پرآب است، و درهای دعا را برای هرکه به درگاهت دعا کند گشوده ای و یاری ات آن را که از تو یاری خواهد فراهم است، و میدانم که برای آن که تو را خواند در جایگاه اجابتی، و برای فریادکننده ات درصدد فریادرسی هستی، و همانا در طمع ورزیدن به بخشِشت و اعتماد به وعده ات جایگزینی است برای دریغ ورزی بخیلان،

۲- و گشایشی است از آنچه در دست ثروت اندوزان است، تو از بندگانت در پرده نمیروی، جز اینکه کردارشان بین تو و ایشان پرده میافکند، و هرآینه دانستم که برترین توشه کوچ کننده به سویت اراده نیرومندی است، که بدان تو را برمیگزینند، و با همین اراده نیرومند دلم با تو مناجات کرده و از تو میخواهم هر دعایی را که تو را به آن خوانند امیدواری که او را به آرزویش رساندی، یا فریادکشی به درگاهت که به دادش رسیدی، یا دلسوخته غمزده ای که اندوهش را زدودی، یا گنهکار خطاکاری که او را آمرزیدی، یا تندرستی که نعمت خویش را بر او تمام کردی، یا بیچیزی که توانگریات را به او هدیه دادی و چنین دعایی را بر تو حقّی است و نزدت مقامی، به حق این دعا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و حاجات دنیا و آخرتم را برآور، این رجب مرجّب مکّرم است که ما را به آن گرامی داشتی، نخستین ماههای حرام است، که ما را به خاطر آن از بین ملّتها اکرام نمودی، ای دارای جود و کرم، از تو درخواست میکنیم به حق ماه رجب، و به نام بزرگتر بزرگتر بزرگتر باشکوه و گرامیتری که آن را آفریدی پس در سایه ات استقرار یافت و جلوه اش از تو به دیگری نمیرسد، بر محمّد و اهل بیت پاکش درود فرستی، و ما را در این ماه از عاملین به طاعتت، و آرزومندان شفاعتت قرار دهی.

عِبَادِکَ أَرْسَلْتَهُ وَ بِالْمَحَلِّ الْکَرِیمِ أَحْلَلْتَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ صَلاهً دَائِمَهً تَکُونُ لَکَ شُکْرا وَ لَنَا ذُخْرا وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا یُسْرا وَ اخْتِمْ لَنَا بِالسَّعَادَهِ إِلَی مُنْتَهَی آجَالِنَا وَ قَدْ قَبِلْتَ الْیَسِیرَ مِنْ أَعْمَالِنَا وَ بَلَّغْتَنَا بِرَحْمَتِکَ أَفْضَلَ آمَالِنَا إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ . (۱)

مؤلّف گوید: این دعا را حضرت موسی بن جعفر علیهما السّلام در آن روزی که آن جناب را به جانب بغداد حرکت دادند بر زبان جاری ساخت، و آن روز، روز بیست وهفتم رجب بود، و این دعا از دعاهای انتخابی ماه رجب است، هشتم: سیّد ابن طاووس در کتاب «اقبال» فرموده: دعای «اللّهم انی اسالك بالتّجلّی الاعظم» را بخواند، و این دعا به روایت کفعمی جزو اعمال شب بیست وهفتم بیان شد.

روز آخر ماه: در این روز غسل وارد شده، و روزه اش سبب آمرزش گناهان گذشته و آینده است.

و نماز سلمان به صورتی که در ضمن اعمال روز اوّل بیان شد بجای آورده شود.

فصل دوم: فضیلت و اعمال ماه شعبان

فضیلت ماه شعبان

آگاه باش که شعبان ماه بسیار شریفی است، و به سید انبیاء صلی اللّه علیه و آله انتساب دارد، و آن حضرت همه این ماه را روزه می گرفت، و روزه آن را به ماه رمضان وصل می کرد، و می فرمود: شعبان ماه من است، هرکه یک روز از این ماه را روزه بدارد، بهشت بر او واجب میشود.

از امام صادق علیه السّلام روایت شده: چون ماه شعبان می رسید حضرت زین العابدین علیه السّلام اصحاب خود را جمع میکرد و می فرمود: ای اصحاب من، می

۱- خدایا! ما را به راه راست هدایت فرما. و استراحتگاه ما را در سایه سار همیشگیات نزد خویش بهترین استراحتگاه قرار ده، که تو ما را بسی و چه نیکو کارگشایی هستی، و سلام و درود بر همه بندگان برگزیده اش، خدایا! به ما در این روز برکت ده، روزی که آن را برتری دادی، و به کرامتت بزرگ نمودی، و به جایگاه بزرگ و برتر وارد ساختی، بر آن که در این روز به سوی بندگانت فرستادی، و او را به مقام با کرامتی برآوردی درود فرست. خدایا! بر او درود فرست درودی همیشگی، برای تو سپاس، و برای ما ذخیره ای باشد، و در کارمان آسانی قرار ده، و پایان عمرمان را به سعادت و نیکبختی ختم کن، در حالی که اعمال اندک ما را پذیرفته، و با رحمت بیکرانت ما را به برترین آرزوهایمان رسانده باشی، که تو بر هرچیز توانایی، و درود و سلام خدا بر محمّد و خاندانش باد

دانید این چه ماهی است؟ این ماه شعبان است، و حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله میفرمود شعبان ماه من است، پس در این ماه برای جلب محبّت پیامبر خود، و برای تقرّب به سوی پروردگار خویش، روزه بدارید، به خدایی که جان علی بن الحسین علیهما السّلام به دست قدرت اوست، سوگند یاد می کنم از پدرم حسین بن علی علیهما السّلام شنیدیم که فرمود: از امیر المؤمنین علیه السّلام شنیدیم: هرکه شعبان را برای محبّت پیامبر، و تقرّب جستن به سوی خدا روزه دارد، خدا او را دوست بدارد، و در روز قیامت به کرامتش نزدیک و بهشت را بر او واجب گرداند.

شیخ از صفوان جمّال روایت کرده است که امام صادق علیه السّلام به من فرمود: کسانی را که پیرامون تو هستند، به روزه شعبان وادار کن.

گفتم: فدایت شوم، مگر در فضیلت آن چیزی می بینی؟ فرمود: آری رسول خدا صلی اللّه علیه و آله هرگاه هلال شعبان را میدید، به منادی دستور می داد تا در مدینه ندا کنند: ای اهل مدینه، من از جانب رسول خدا صلی اللّه علیه و آله به سوی شما ارسال شده ام، آن حضرت می فرماید: آگاه باشید، به درستی که شعبان ماه من است، خدا رحمت کند کسی را، که مرا در ماه من یاری کند، یعنی روه بدارد آن را، سپس امام صادق علیه السّلام چنین گفت: امیر المؤمنین علیه السّلام می فرمود: از هنگامیکه شنیدم منادی رسول خدا صلی اللّه علیه و آله در شعبان ندا داد، روزه شعبان از من فوت نشد و تا زمانی که زنده هستم

به خواست خدا از من فوت نخواهد شد.

پس می فرمود: روزه دو ماه شعبان و رمضان مایه توبه و آمرزش خداست.

اسماعیل بن عبد الخالق روایت کرده: نزد امام صادق علیه السّلام بودم، ذکر روزه شعبان به میان آمد، حضرت فرمود: فضیلت روزه شعبان چنین و چنان است، تا جایی که انسان مرتکب قتل حرام می شود، پس چنانچه شعبان را روزه بدارد این روزه به او سود می رساند، و به خواست خدا آمرزیده می شود! آگاه باش اعمال این ماه شریف بر دو بخش است: اعمال مشترک و اعمال خاص.

بخش اول

اعمال مشترکه ماه شعبان

امّا اعمال مشترک پس چند عمل است: اوّل: هر روز هفتاد مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ (۱)

دوم: هر روز هفتاد مرتبه بخواند:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِیمُ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ. (۲)

از امام صادق علیه السّلام روایت شده: که از وجود مبارک ایشان درباره فضیلت روزه رجب سؤال کردند؟ فرمود: چرا از روزّ شعبان غافل هستید؟ راوی عرض کرد یابن رسول اللّه کسی که یکروز از شعبان را روزه بدارد، چه ثوابی دارد؟ فرمود: به خدا سوگند بهشت پاداش آن است، عرض کرد یابن رسول اللّه بهترین اعمال در این ماه چیست؟ فرمود: صدقه و استغفار، هرکه در ماه شعبان صدقه دهد حق تعالی آن را رشد و نموّ دهد همان گونه که یکی از شما بچّه شترش را رشد می دهد، تا آن که در قیامت درحالی که به اندازه کوه احد شده باشد به صاحبش بازگردد.

چهارم: در تمام این ماه هزار مرتبه بگوید:

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ لا نَعْبُدُ

۱- از خدا آمرزش و توبه می خواهم

۲- آمرزش می خواهم از خدا معبودی جز او نیست بخشدنه مهربان زنده به خود پاینده و به سوی او باز می گردم. در بعضی روایات «الحیّ القیّوم» پیش از «الرّحمن الرّحیم» است، و عمل به هر دو خوب است، و از روایات استفاده می شود، که بهترین

دعاها و ذکرها در این ماه استغفار است، و هرکه ر هر روز این ماه هفتاد مرتبه استغفار کند، مانند این است که در ماه های دیگر هفتاد هزار مرتبه استغفار بجا آورد. سوّم: در این ماه صدقه بدهد، گرچه نصب دانه خرما باشد، تا حق تعالی بدن او را بر آتش دوزخ حرام کند.

إِلا إِیَّاهُ مُخْلِصِینَ لَهُ الدِّینَ وَ لَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ (۱)

این ذکر پاداش بسیاری دار، از جمله اینکه در نامه عملش عبادت هزار ساله بنویسند.

صلوات هر روز شعبان

پنجم: در هر پنجشنبه، این ماه دو رکعت نماز بجا آورد در هر رکعت پس از سوره «حمد» صد مرتبه سور «قل هو اللّه احد» خوانده و بعد از سلام نماز صد مرتبه صلوات بفرستد، تا حق تعالی هر حاجتی که در دین و دنیا دارد روا کند و نیز روزه هر پنجشنبه این ماه فضیلت بسیار دارد.

روایت شده: که در هر پنجشنبه ماه شعبان آسمان ها را زینت می کنند، پس ملائکه عرض می کنند، خدایا! روزه داران این روز را بیامرز، و دعای آنان را اجابت فرما.

در خبر نبوی است هرکه روز دوشنبه و پنجشنبه شعبان را روزه بدارد، حق تعالی بیست حاجت از حوائج دنیا و بیست حاجت از حوایج آخرت او را برآورد.

ششم: در این ماه بسیار صلوات فرستد.

هفتم: در هر روز شعبان در وقت زوال [وقت ظهر شرعی] و در شب نیمه آن این صلوات را که از حضرت زین العابدین علیه السّلام روایت شده بخواند:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ شَجَرَهِ النُّبُوَّهِ وَ مَوْضِعِ الرِّسَالَهِ وَ مُخْتَلَفِ الْمَلائِکَهِ وَ مَعْدِنِ الْعِلْمِ وَ أَهْلِ بَیْتِ الْوَحْیِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْفُلْکِ الْجَارِیَهِ فِی اللُّجَجِ الْغَامِرَهِ یَأْمَنُ مَنْ رَکِبَهَا وَ یَغْرَقُ مَنْ تَرَکَهَا الْمُتَقَدِّمُ لَهُمْ مَارِقٌ وَ الْمُتَأَخِّرُ عَنْهُمْ زَاهِقٌ وَ اللازِمُ لَهُمْ لاحِقٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْکَهْفِ الْحَصِینِ وَ غِیَاثِ الْمُضْطَرِّ الْمُسْتَکِینِ وَ مَلْجَإِ الْهَارِبِینَ وَ عِصْمَهِ الْمُعْتَصِمِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ

۱- معبودی جز خدا نیست، و نپرستیم جز او را درحالی که عبادت را برای او خالص می کنیم، گرچه مشرکان را خوش نیاید.

وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلاهً كَثِيرَهً تَكُونُ لَهُمْ رِضًى وَ لِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَدَاءً وَ قَضَاءً بِحَوْلٍ مِنْكَ وَ قُوَّهٍ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الْأَبْرَارِ الْأَخْيَارِ الَّذِينَ أَوْجَبْتَ حُقُوقَهُمْ وَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ وِلايَتَهُمْ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اعْمُرْ قَلْبِي بِطَاعَتِكَ وَ لا تُخْزِنِي بِمَعْصِيَتِكَ وَ ارْزُقْنِي مُوَاسَاهَ مَنْ قَتَّرْتَ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ، (۱) بِمَا وَسَّعْتَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَ نَشَرْتَ عَلَيَّ مِنْ عَدْلِكَ وَ أَحْيَيْتَنِي تَحْتَ ظِلِّكَ وَ هَذَا شَهْرُ نَبِيِّكَ سَيِّدِ رُسُلِكَ شَعْبَانُ الَّذِي حَفَفْتَهُ مِنْكَ بِالرَّحْمَهِ وَ الرِّضْوَانِ الَّذِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ [سَلَّمَ] يَدْأَبُ فِي صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ فِي لَيَالِيهِ وَ أَيَّامِهِ بُخُوعا لَكَ فِي إِكْرَامِهِ وَ إِعْظَامِهِ إِلَى مَحَلِّ حِمَامِهِ اللَّهُمَّ فَأَعِنَّا عَلَى الاسْتِنَانِ بِسُنَّتِهِ فِيهِ وَ نَيْلِ الشَّفَاعَهِ لَدَيْهِ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْهُ لِي شَفِيعا مُشَفَّعا وَ طَرِيقا إِلَيْكَ مَهْيَعا وَ اجْعَلْنِي لَهُ مُتَّبِعا حَتَّى أَلْقَاكَ يَوْمَ الْقِيَامَهِ عَنِّي رَاضِيا وَ عَنْ ذُنُوبِي غَاضِيا قَدْ أَوْجَبْتَ لِي مِنْكَ الرَّحْمَهَ وَ الرِّضْوَانَ وَ أَنْزَلْتَنِي دَارَ الْقَرَارِ وَ مَحَلَّ الْأَخْيَارِ (۲)

مناجات ائمه علیهم السلام در ماه شعبان و مناجات شعبانیه

هشتم: این مناجات را که از ابن خالویه روایت شده بخواند به گفته او این مناجات حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام و امامان پس از اوست، که در ماه شعبان می خواندند:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْمَعْ دُعَائِي إِذَا دَعَوْتُكَ وَ اسْمَعْ نِدَائِي إِذَا نَادَيْتُكَ وَ أَقْبِلْ عَلَيَّ إِذَا نَاجَيْتُكَ فَقَدْ هَرَبْتُ إِلَيْكَ وَ وَقَفْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ مُسْتَكِيناً لَكَ مُتَضَرِّعاً إِلَيْكَ رَاجِياً لِمَا لَدَيْكَ ثَوَابِي وَ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَ تَخْبُرُ حَاجَتِي وَ تَعْرِفُ ضَمِيرِي وَ لا يَخْفَى

۱- خدایا! بر محمّد و مخاندان محمد درود فرست، درخت نبوت، و جایگاه رسالت، و محل آمد و شد فرشتگان، و معدن دانش، و خانواده وحی، خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، کشتی روان در اقیانوس های عمیق، هرکه به آن توسّل جوید ایمنی یابد، و هرکه آن را رها کند غرق شود، پیش افتاده از آنها از دین خارج است و عقب مانده از آنان نابود اس، و همراه آنان ملحق به حق است. خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، پناهگاه محکم، و فریادرس بیچارگان درمانده، و پناه گریختگان، و دستاویز استوار برای چنگ اندازان، خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، درودی که برای آنان موجب خشنودی، و برای ما مایه اداکردن و بجا آوردن حق محمّد و خاندان محمّد باشد، به حول و نیرویت ای پروردگار جهانیان. خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست آن پاکان و نیکان و خوبان، که حقوقشان را بر همه واجب کردی، و پیروی و و لایتشان را بر همگان فرض نمودی. خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و دلم را با طاعتت آباد کن، و به نافرمانی از خود رسوایم مساز، و همیاری با آن که رزقت را بر او تنگ گرفتی،

۲- به مدد آنچه از فضلت بر من وسعت دادی، و از عدلت بر من گستردی، و مرا در سایه رحمتت زنده داشتی روزی من فرما، این است ماه پیامبرت، آن سرور فرستادگان، شعبانی که آن را به رحمت و رضوانت پوشاندی، ماهی که رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) در روزه داری و بیاداری عبادت در شب ها و روزهایش، تا هنگام مرگ، با تمام توان کوشش می کرد، تنها برای فروتنی در برابرت و گرامی داشت ماه شعبان، خدایا! ما را در این ماه به پیروی از روشش، و رسیدن به

شفاعتش یاری فرما، خـدایا! او را برا من شـفیعی با شـفاعت پذیرفته، و راهی روشن به سویت قرار ده، و ما را پیرو او گردان، تا آنگاه که تو را در قیامت دیـدار کنم، درحالیکه از من خشـنو باشـی، و از گناهانم چشم پوشـی، و رحمت و رضوانت را بر من واجب نموده و مرا در بهشت و جایگاه خوبان درآورده باشی.

عَلَيْكَ أَمْرُ مُنْقَلَبِى وَ مَثْوَاىَ وَ مَا أَرِيدُ أَنْ أَبْدِئَ بِهِ مِنْ مَنْطِقِى وَ أَتَفَوَّهَ بِهِ مِنْ طَلِبَتِى وَ أَرْجُوهُ لِعَاقِبَتِى وَ قَدْ جَرَتْ مَقَادِيرُكَ عَلَىَّ يَا سَيِّدِى فِيمَا يَكُونُ مِنِّى إِلَى آخِرِ عُمْرِى مِنْ سَرِيرَتِى وَ عَلانِيَتِى وَ بِيَدِكَ لا بِيَدِ غَيْرِكَ زِيَادَتِى وَ نَقْصِى وَ نَفْعِى وَ ضَرِّى إِلَهِى إِنْ حَرَمْتَنِى فَمَنْ ذَا الَّذِى يَرْزُقُنِى وَ إِنْ خَذَلْتَنِى فَمَنْ ذَا الَّذِى يَنْصُرُنِى. (۱) إِلَهِى أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَضَبِكَ وَ حُلُولِ سَخَطِكَ إِلَهِى إِنْ كُنْتُ غَيْرَ مُسْتَأْهِلٍ لِرَحْمَتِكَ فَأَنْتَ أَهْلٌ أَنْ تَجُودَ عَلَىَّ بِفَضْلِ سَعَتِكَ إِلَهِى كَأَنِّى بِنَفْسِى وَاقِفَهٌ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ قَدْ أَظَلَّهَا حُسْنُ تَوَكُّلِى عَلَيْكَ فَقُلْتَ [فَفَعَلْتَ] مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ تَغَمَّدْتَنِى بِعَفْوِكَ إِلَهِى إِنْ عَفَوْتَ فَمَنْ أَوْلَى مِنْكَ بِذَلِكَ وَ إِنْ كَانَ قَدْ دَنَا أَجَلِى وَ لَمْ يُدْنِنِى [يَدْنُ] مِنْكَ عَمَلِى فَقَدْ جَعَلْتُ الْإِقْرَارَ بِالذَّنْبِ إِلَيْكَ وَسِيلَتِى إِلَهِى قَدْ جُرْتُ عَلَى نَفْسِى فِى النَّظَرِ لَهَا فَلَهَا الْوَيْلُ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَهَا إِلَهِى لَمْ يَزَلْ بِرُّكَ عَلَىَّ أَيَّامَ حَيَاتِى فَلا تَقْطَعْ بِرَّكَ عَنِّى فِى مَمَاتِى إِلَهِى كَيْفَ آيَسُ مِنْ حُسْنِ نَظَرِكَ لِى بَعْدَ مَمَاتِى وَ أَنْتَ لَمْ تُوَلِّنِى [تُولِنِى] إِلّا الْجَمِيلَ فِى حَيَاتِى. (۲) إِلَهِى تَوَلَّ مِنْ أَمْرِى مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ عُدْ عَلَىَّ بِفَضْلِكَ عَلَى مُذْنِبٍ قَدْ غَمَرَهُ جَهْلُهُ إِلَهِى قَدْ سَتَرْتَ عَلَىَّ ذُنُوبا فِى الدُّنْيَا وَ أَنَا أَحْوَجُ إِلَى سَتْرِهَا عَلَىَّ مِنْكَ فِى الْأُخْرَى [إِلَهِى قَدْ أَحْسَنْتَ إِلَىَ] إِذْ لَمْ تُظْهِرْهَا لِأَحَدٍ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ فَلا تَفْضَحْنِى يَوْمَ الْقِيَامَهِ عَلَى رُءُوسِ الْأَشْهَادِ إِلَهِى جُودُكَ بَسَطَ أَمَلِى وَ عَفْوُكَ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِى إِلَهِى فَسُرَّنِى بِلِقَائِكَ يَوْمَ تَقْضِى فِيهِ بَيْنَ عِبَادِكَ إِلَهِى اعْتِذَارِى إِلَيْكَ اعْتِذَارُ مَنْ لَمْ يَسْتَغْنِ عَنْ قَبُولِ

۱- خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و شنوای دعایم باش آنگاه که می خوانمت، و صدایم را بشنو گاهی که صدایت می کنم، و به من توجّه کن هنگامی که با تو مناجات می نمایم، همانا به سوی تو گریختم، و در حال درماندگی و زاری در برابرت ایستادم، پاداشی را که نزد توست امیدوارم، آنچه را که در درون دارم می دانی، بر حاجتم خبر داری، نهانم را می شناسی، کار بازگشت به آخرت و خانه ابدی ام بر تو پوشیده نیست، و آنچه که می خواهم به زبان آرم، و خواهش خویش را بازگو کنم و هم آنچه را که برای عاقبتم امید دارم، بر تو پنهان نیست، همانا آنچه تقدیر نموده ای بر من ای آقای من در آنچه که تا پایان عمر بر من فرود می آید از نهان و آشکارم جاری شده است، و تنها به دست توست نه به دست غیر تو فزونی و کاستی ام و سود و زیانم، خدایا! اگر محرومم کنی پس کیست آن که به من روزی دهد؟ و اگر خوارم سازی پس کیست آن که به من یاری رساند،

۲- خدایا! به تو پناه می آورم از خشمت و از فرود آمدن غضبت. خدایا! اگر شایسته رحمت نیستم، تو سزاواری که بر من با فراوانی فضلت بخشش نمایی، خدایا! گویی من با همه هستی ام در برابرت ایستاده ام، درحالیکه حسن اعتمادم بر تو، بر وجودم سایه افکنده است، و آنچه را تو شایسته آنی بر من جاری کرده ای و مرا با عفوت پوشانده ای، خدایا! اگر گذشت کنی، چه کسی از تو سزاوارتر به آن است؟ و اگر مرگم نزدیک شده باشد و عملم مرا به تو نزدیک نکرده، اعترافم را به گناه وسیله خویش به بارگاهت قرار دادم. خدایا بر نفسم در فرمانبری از آن گناه بار کردم، پس وای بر او اگر او را نیامرزی، خدایا نیکی ات بر من در روزهای زندگی ام پیوسته بود، پس نیکی خویش را در هنگام مرگم از من قطع مکن. خدایا چگونه از حسن توجهت پس از مرگم ناامید شوم؟ ، درحالیکه در طول زندگی ام مرا جز به نیکی سرپرستی نکردی.

عُذْرِهِ فَاقْبَلْ عُذْرِی یَا أَکْرَمَ مَنِ اعْتَذَرَ إِلَیْهِ الْمُسِیئُونَ . (۱) إِلَهِی لا تَرُدَّ حَاجَتِی وَ لا تُخَیِّبْ طَمَعِی وَ لا تَقْطَعْ مِنْکَ رَجَائِی وَ أَمَلِی إِلَهِی لَوْ أَرَدْتَ هَوَانِی لَمْ تَهْدِنِی وَ لَوْ أَرَدْتَ فَضِیحَتِی لَمْ تُعَافِنِی إِلَهِی مَا أَظُنُّکَ تَرُدُّنِی فِی حَاجَةٍ قَدْ أَفْنَیْتُ عُمُرِی فِی طَلَبِهَا مِنْکَ إِلَهِی فَلَکَ الْحَمْدُ أَبَداً أَبَداً دَائِماً سَرْمَداً یَزِیدُ وَ لا یَبِیدُ کَمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَی إِلَهِی إِنْ أَخَذْتَنِی بِجُرْمِی أَخَذْتُکَ بِعَفْوِکَ وَ إِنْ أَخَذْتَنِی بِذُنُوبِی أَخَذْتُکَ بِمَغْفِرَتِکَ وَ إِنْ أَدْخَلْتَنِی النَّارَ أَعْلَمْتُ أَهْلَهَا أَنِّی أُحِبُّکَ إِلَهِی إِنْ کَانَ صَغُرَ فِی جَنْبِ طَاعَتِکَ عَمَلِی فَقَدْ کَبُرَ فِی جَنْبِ رَجَائِکَ أَمَلِی إِلَهِی کَیْفَ أَنْقَلِبُ مِنْ عِنْدِکَ بِالْخَیْبَةِ مَحْرُوماً وَ قَدْ کَانَ حُسْنُ ظَنِّی بِجُودِکَ أَنْ تَقْلِبَنِی بِالنَّجَاةِ مَرْحُوما إِلَهِی وَ قَدْ أَفْنَیْتُ عُمُرِی فِی شِرَّةِ السَّهْوِ عَنْکَ وَ أَبْلَیْتُ شَبَابِی فِی سَکْرَةِ التَّبَاعُدِ مِنْکَ إِلَهِی فَلَمْ أَسْتَیْقِظْ أَیَّامَ اغْتِرَارِی بِکَ وَ رُکُونِی إِلَی سَبِیلِ سَخَطِکَ. (۲) إِلَهِی وَ أَنَا عَبْدُکَ وَ ابْنُ عَبْدِکَ قَائِمٌ بَیْنَ یَدَیْکَ مُتَوَسِّلٌ بِکَرَمِکَ إِلَیْکَ إِلَهِی أَنَا عَبْدٌ أَتَنَصَّلُ إِلَیْکَ مِمَّا کُنْتُ أُوَاجِهُکَ بِهِ مِنْ قِلَّةِ اسْتِحْیَائِی مِنْ نَظَرِکَ وَ أَطْلُبُ الْعَفْوَ مِنْکَ إِذِ الْعَفْوُ نَعْتٌ لِکَرَمِکَ إِلَهِی لَمْ یَکُنْ لِی حَوْلٌ فَأَنْتَقِلَ بِهِ عَنْ مَعْصِیَتِکَ إِلا فِی وَقْتٍ أَیْقَظْتَنِی لِمَحَبَّتِکَ وَ کَمَا أَرَدْتَ أَنْ أَکُونَ کُنْتُ فَشَکَرْتُکَ بِإِدْخَالِی فِی کَرَمِکَ وَ لِتَطْهِیرِ قَلْبِی مِنْ أَوْسَاخِ الْغَفْلَةِ عَنْکَ إِلَهِی انْظُرْ إِلَیَّ نَظَرَ مَنْ نَادَیْتَهُ فَأَجَابَکَ وَ اسْتَعْمَلْتَهُ بِمَعُونَتِکَ فَأَطَاعَکَ یَا قَرِیباً لا یَبْعُدُ عَنِ الْمُغْتَرِّ بِهِ وَ یَا جَوَاداً لا یَبْخَلُ عَمَّنْ رَجَا ثَوَابَهُ إِلَهِی هَبْ لِی قَلْباً یُدْنِیهِ مِنْکَ شَوْقُهُ وَ لِسَاناً یُرْفَعُ إِلَیْکَ صِدْقُهُ وَ نَظَراً یُقَرِّبُهُ مِنْکَ حَقُّهُ إِلَهِی إِنَّ مَنْ تَعَرَّفَ

۱- خدایا کارم را چنان که سزاوار آنی بر عهده گیر، خدایا به سوی من با فضلت بازگرد، به سوی گناهکاری که جهلش سراپایش را پوشانده، خدایا گناهانی را در دنیا بر من پوشاندی، که بر پوشاندن آن در آخرت محتاج ترم، گناهم را در دنیا برای هیچیک از بندگان شایسته ات آشکار نکردی، پس مرا در قیامت در برابر دیدگان مردم رسوا مکن، خدایا جود تو آرزویم را گسترده ساخت، و عفو تو از عمل من برتری گرفت. بار خدایا، روزی که در آن میان بندگانت حکم میکنی، مرا به دیدارت خوشحال کن. خدایا عذرخواهی من از پیشگاهت عذرخواهی کسی است که از پذیرفتن عذرش بی نیاز نگشته، پس عذرم را بپذیر ای کریم ترین کسی که بدکاران از او پوزش خواستند.

۲- خدایا، حاجتم را برمگردان، و (طمع ام) را قرین نومیدی مساز، و امید و آرزویم را از خود مبر. خدایا، اگر خواری ام را می خواستی، هدایتم نمی نمودی، و اگر رسوایی ام را خواسته بودی عافیتم نمی بخشیدی، خدایا، این گمان را به تو ندارم که مرا در حاجتی که عمرم را در طلبش سپری کرده ام، از درگاهت بازگردانی. خدایا تو را سپاس، سپاسی ابدی و جاودانه، همیشگی و بی پایان، سپاسی که افزون شود و نابود نگردد، آنگونه که پسندی و خشنود گردی، خدایا اگر مرا بر جرمم بگیری، من نیز تو را به عفوت بگیرم، و اگر به گناهانم بنگری، جز به آمرزشت ننگرم، و اگر مرا وارد دوزخ کنی، به اهل آن آگاهی دهم که تو را دوست دارم. خدایا اگر عملم در برابر طاعتت کوچک بوده، همانا از سر امید به تو آرزویم بزرگ است. خدایا چگونه از بارگاهت با نومیدی و محرومیت بازگردم، درحالی که خوش گمانی ام به بخشش وجودت این بوده که مرا نجات یافته و بخشیده باز می گردانی، خدایا عمرم را در آزمندی غفلت از تو نابود ساختم، و جوانی ام را در مستی دوری از تو پیر نمودم. خدایا در روزگار غرور نسبت به تو، بیدار نشدم و گاه تمایلم به سوی خشم تو آگاه نگشتم.

بِکَ غَیْرُ مَجْهُولٍ وَ مَنْ لاذَ بِکَ غَیْرُ مَخْذُولٍ وَ مَنْ أَقْبَلْتَ عَلَیْهِ غَیْرُ مَمْلُوکٍ [مَمْلُولٍ] ، (۱) إِلَهِی إِنَّ مَنِ انْتَهَجَ بِکَ لَمُسْتَنِیرٌ وَ إِنَّ مَنِ اعْتَصَمَ بِکَ لَمُسْتَجِیرٌ وَ قَدْ لُذْتُ بِکَ یَا إِلَهِی فَلا تُخَیِّبْ ظَنِّی مِنْ رَحْمَتِکَ وَ لا تَحْجُبْنِی عَنْ رَأْفَتِکَ إِلَهِی أَقِمْنِی فِی أَهْلِ وَلایَتِکَ مُقَامَ مَنْ رَجَا الزِّیَادَهَ مِنْ مَحَبَّتِکَ إِلَهِی وَ أَلْهِمْنِی وَلَهاً بِذِکْرِکَ إِلَی ذِکْرِکَ وَ هِمَّتِی فِی رَوْحِ نَجَاحِ أَسْمَائِکَ وَ مَحَلِّ قُدْسِکَ إِلَهِی بِکَ عَلَیْکَ إِلا أَلْحَقْتَنِی بِمَحَلِّ أَهْلِ طَاعَتِکَ وَ الْمَثْوَی الصَّالِحِ مِنْ مَرْضَاتِکَ فَإِنِّی لا أَقْدِرُ لِنَفْسِی دَفْعاً وَ لا أَمْلِکُ لَهَا نَفْعاً إِلَهِی أَنَا عَبْدُکَ الضَّعِیفُ الْمُذْنِبُ وَ مَمْلُوکُکَ الْمُنِیبُ [الْمَعِیبُ] فَلا تَجْعَلْنِی مِمَّنْ صَرَفْتَ عَنْهُ وَجْهَکَ وَ حَجَبَهُ سَهْوُهُ عَنْ عَفْوِکَ إِلَهِی هَبْ لِی کَمَالَ الْأِنْقِطَاعِ إِلَیْکَ وَ أَنِرْ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا بِضِیَاءِ نَظَرِهَا إِلَیْکَ حَتَّی تَخْرِقَ أَبْصَارُ الْقُلُوبِ حُجُبَ النُّورِ فَتَصِلَ إِلَی مَعْدِنِ الْعَظَمَهِ وَ تَصِیرَ أَرْوَاحُنَا مُعَلَّقَهً بِعِزِّ قُدْسِکَ إِلَهِی وَ اجْعَلْنِی مِمَّنْ نَادَیْتَهُ فَأَجَابَکَ وَ لاحَظْتَهُ فَصَعِقَ لِجَلالِکَ فَنَاجَیْتَهُ سِرّا وَ عَمِلَ لَکَ جَهْرا. (۲) إِلَهِی لَمْ أُسَلِّطْ عَلَی حُسْنِ ظَنِّی قُنُوطَ الْإِیَاسِ وَ لا انْقَطَعَ رَجَائِی مِنْ جَمِیلِ کَرَمِکَ إِلَهِی إِنْ کَانَتِ الْخَطَایَا قَدْ أَسْقَطَتْنِی لَدَیْکَ فَاصْفَحْ عَنِّی بِحُسْنِ تَوَکُّلِی عَلَیْکَ إِلَهِی إِنْ حَطَّتْنِی الذُّنُوبُ مِنْ مَکَارِمِ لُطْفِکَ فَقَدْ نَبَّهَنِی الْیَقِینُ إِلَی کَرَمِ عَطْفِکَ إِلَهِی إِنْ أَنَامَتْنِی الْغَفْلَهُ عَنِ الاسْتِعْدَادِ لِلِقَائِکَ فَقَدْ نَبَّهَتْنِی الْمَعْرِفَهُ بِکَرَمِ آلائِکَ إِلَهِی إِنْ دَعَانِی إِلَی النَّارِ عَظِیمُ عِقَابِکَ فَقَدْ دَعَانِی إِلَی الْجَنَّهِ جَزِیلُ ثَوَابِکَ إِلَهِی فَلَکَ أَسْأَلُ وَ إِلَیْکَ أَبْتَهِلُ وَ أَرْغَبُ وَ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَنِی مِمَّنْ یُدِیمُ ذِکْرَکَ وَ لا یَنْقُضُ عَهْدَکَ وَ

۱- خدایا و من بنده تو و فرزند بنده توام، در برابرت ایستاده ام، به کرمت به حضرت تو متوسّلم. خدایا، بنده ای هستم، که به درگاهت از آنچه که با آن با تو روبرو بوده ام از کمی حیایم از مراقبتت نسبت به من بیزاری می جویم و از تو درخواست گذشت میکنم، زیرا گذشت صفتی درخور کرم توست. خدایا برایم نیرویی نیست که خود را بوسیله آن از عرصه نافرمانی ات بیرون برم، مگر آنگاه که به محبّتت بیدارم سازی، و آنچنان که خواستی باشم، پس تو را شکر گذارم، برای اینکه در آستان کرمت واردم کردی، و هم اینکه دلم را از آلایه های غفلت از حضرتت پاک نمودی. خدایا بر من نظر کن، نظر به کسی که صدایش کردی و تو را اجابت کرد، و به یاری ات به کارش گماشتی و او از تو اطاعت کرد، ای نزدیکی که از فریفتگان دور نمی شود، و ای سخاوتمندی که از امید بستگان به پاداشش دریغ نمی ورزد. خدایا، قلبی به من عنایت کن، که اشتیاقش او را به تو نزدیک کند، و زبانی که صدقش به جانب تو بالا برده شود. و نگاهی که حق بودن او را به تو نزدیک نماید، خدایا، کسی که به تو شناخته شد، ناشناخته نیست، و آن که به تو پناهنده شد خوار نیست، و هرکه را تو به او روی آوری برده نیست، ۲- خدایا، آن که به تو راه جوید راهش روشن است، و آن که به تو پناه جوید در پناه توست، و من به تو پناه آوردم ای خدای من، پس گمانم را از رحمتت ناامید مساز، و از مهربانی ات محرومم مکن، خدایا، در میان اهل ولایتت برنشانم، نشاندن آن که به افزون شدن محبّتت امید بسته، خدایا، شیفتگی به ذکرت را پیوسته به من الهام فرما، و همّتم را در نسیم کامیابی نامهایت و جایگاه قدست قرار ده. خدایا به حق خودت بر خودت، مرا به جایگاه اهل طاعتت، و جایگاه شایسته بر ساخته از خشنودی ات برسان، زیراکه من نه بر دفعی از خود قدرت دارم، و نه بر نفع خویش مالک هستم. خدایا، من بنده ناتوان گنهکار توام، و مملوک توبه کننده به پیشگاهت، مرا از کسانی که رویت را از آنان برگردانندی قرار مده، و نه از کسانی که غفلتشان از بخششت محرومشان نموده. خدای کمال جدایی از مخلوقات را، برای رسیدن کامل به خودت به من ارزانی کن، و دیدگان دلهایمان را به پرتو نگاه به سوی خویش روشن کن، تا دیدگان دل پرده های نور را دریده و به سرچشمه عظمت

دست یابد، و جانهایمان آویخته به شکوه قدست گردد، خدایا مرا از کسانی قرار ده که آوازشان دادی، پس پاسخت دادند، به آنها توجه فرمودی، پس در برابر بزرگی ات مدهوش شدند، و با آنان راز پنهان گفتی و آنان آشکارا برای تو کار کردند،

لاـ یَغْفُلَ عَنْ شُکْرِکَ وَ لاـ یَسْتَخِفُّ بِأَمْرِکَ إِلَهِی وَ أَلْحِقْنِی بِنُورِ عِزِّکَ الْأَبْهَجِ فَأَکُونَ لَکَ عَارِفا وَ عَنْ سِوَاکَ مُنْحَرِفاً وَ مِنْکَ خَائِفاً مُرَاقِباً یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ رَسُولِهِ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیما کَثِیرا. (۱)

این رازونیاز از مناجات های جلیل القدر أَئِمه علیهم السلام بوده، و مشتمل بر مضامین بسیار بلندی است، و هرگاه که حضور قلبی باشد خواندن آن مناسب است.

بخش دوم

اعمال مخصوصه ماه شعبان

شب اوّل: در کتاب «اقبال» نمازهای بسیار ذکر شده، از جمله دوازده رکعت که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره

«قل هو اللّه احد»

یازده مرتبه خوانده میشود.

خبری شریف در فضیلت روز اول شعبان مشتمل بر فوائد کثیره

روز اوّل: روزه این روز فضیلت بسیار دارد، از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه روز اول شعبان را روزه بگیرد، بی تردید بهشت بر او واجب می شود، و سیّد ابن طاووس از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله ثواب بسیاری روایت کرده برای کسی که سه روز اوّل این ماه را روزه بدارد، و در شب های آن، دو رکعت نماز بجای آورد، با این ترتیب که در هر رکعت سوره «حمد» یک بار، و سوره

«قل هو اللّه احد»

یازده بار خوانده شود، بدان که در تفسیر امام علیه السّلام [تفسیر امام حسن عسگری] روایتی در فضیلت ماه شعبان و روز اول آن ذکر شده، که فواید بسیاری در آن درج شده است، و شیخ ما ثقه الاسلام نوری (نورّ اللّه مقرده) آن روایت را ترجمه کرده و در پایان کتاب «کلمه طیّبه» آورده، ولی چون آن روایت طولانی است، و مقام را گنجایش نوشتن تمام آن

۱- خدایا بر خوش بینی ام ناامیدی و یأس را چیره نسازم، و امیدم از زیبایی کرمت نَبُرد. خدایا گر خطاهایم مرا از نظرت انداخته، به خاطر حسن اعتمادم بر تو از من چشم پوشی کن. خدایا، اگر گناهان از جایگاه مکارم لطفت مرا پائین آورده، اما یقین به کرم عنایتت هوشیارم نموده. خدایا اگر غفلت از آماده شدن برای دیدارت به خوابم فرو برده، ولی معرفت به نعمت های کریمانه ات مرا بیدار ساخته است. خدایا اگر بزرگی مجازاتت مرا به سوی آتش فرا خوانده، هرآینه ثواب برجسته ات مرا به سوی بهشت خوانده است، خدایا از تو درخواست می کنم، و به پیشگاهت زاری نموده، و رغبت می ورزم، و از تو می

خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و مرا از کسانی قرار دهی که ذکرت را همواره بر زبان دارند، و پیمانت را نمی شکنند، و از سپاست غافل نمی شوند، و فرمانت را سبک نمی شمارند، خدایا مرا به نور عزّت بسیار زیبایت برسان تا عارف به وجودت گردم، و از غیر تو روی گردان شود، و از تو هراسان و برحذر باشم، ای دارای بزرگی و بزرگواری، و درود خدا و سلام بسیار او بر محمّد فرستاده اش، و برخاندان پاکش باد.

نیست، خلاصه آن را در اینجا ذکر میکنم: حاصل روایت این که حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام در روز اول شعبان به جماعتی برخورد که در مسجد نشسته بودند، و درباره قدر و امثال آن گفتگو میکردند تا آنکه لجاجت و جدالشان، و فریاد و صدایشان سخت بلند شد، حضرت ایستاد و بر آنها سلام کرد، پاسخ سلام را دادند، و به احترام حضرت از جای برخاستند و درخواست کردند کنا آنان بنشیند، ایشان توجّهی به دعوت آنان نکردند و در همان حالت ایستاده فرمودند: ای گروهی که سخن میگویید در مسئله ای که سودی نمیرساند، آیا ندانستید که خدای تعالی را بندگانی است، که آنان را از هراس ساکت نموده بی آنکه لال باشند، یا از سخن گفتن عاجز باشند، اینان هرگاه عظمت خدا را به خاطر می آورند، زبانهای شان شکسته و دلهای شان از جا کنده میشود، و عقولشان از سر میرود، و دچار بهت و حیرت میگردند، این همه به خاطر بلندای عزت و شوکت و بزرگداشت خداست! هرگاه از این حالت به خود آیند با کردارهای پاکیزه به سوی خدا رو میکنند و وجود خود را در شمار ستمکاران و خطاکاران به حساب میآورند، درحالیکه از تقصیر و کوتاهی پا کند، اینان برای خدا به کردار اندک راضی نمیشوند، و عمل زیاد را برای او بسیار نمیشمارند، پیوسته به کار شایسته و عمل نیک مشغولند، اینان چنانند که هرگاه به ایشان بنگری، ترسان و هراسان و در بیم و اضطراب به عبادت ایستاده اند، ای گروه تازه کاران شما کجا و ایشان کجا، آیا ندانستید که داناترین مردم به «قدر»

ص: ۲۳۶

ساکت ترین ایشانند در سخن از آن، و نادان ترین مردم به «قدر» سخن گوترین آنانند نسبت به آن، ای تازه کارها امروز غرّه شعبان کریم است] به آغاز پیشانی گویند غره] ، پرودگار آن را شعبان نامیده به خاطر انشعاب یافتن و پراکنده شدن خیرات در آن، همانا پروردگار شما در شعبان درهای حسنات را باز کرده، و قصرها و خیراتش را به شما جلوه داد به قیمتی ارزان و کارهایی آسان، پس در مقام خرید برآیید، ابلیس دور از رحمت خدا شاخه های شرور و بلاهای خود را برای شما آراسته و شما پیوسته در گمراهی و سرکشی میکوشید و به شاخه های ابلیس تمسّک می جویید، و از شاخه های خیرات که درهایش برای شما باز شده روی می گردانید، و این غرّه ماه شعبان است، و شاخه های خیراتش عبارت است از: نماز، روزه، زکات، امر به معروف، نهی از منکر، نیکی به پدر و مادر و خویشان و همسایگان، ایجاد صلح و صفا بین مردم، صدقه دادن به فقرا و مساکین، در چیزی که مسئولیّتش از شما برداشته شده، به خود زحمت و مشقّت میدهید و آن مسأله قضا و قدر است، و خود را در سختی می اندازید در چیزیکه از ژرف اندیشی و تحقیق در آن نهی شده اید، و آن کشف اسرار الهی است، که هرکه از آنها تفتیش کند از تباه شدگان است.

بدانید که اگر شما بر آنچه پرودگار برای مطیعان از بندگانش در امروز آماده نموده آگاه شوید، هرآینه خود را از آنچه بدان پرداختید [بحث در قضاوقدر] بازخواهید داشت، و در آنچه به

آن فرمان دادند وارد خواهید شد.

گفتند: یا امیر المؤمنین آنچه را خدا در این روز برای مطیعان خود مهیّا نموده چیست؟ حضرت داستان آن لشگری را که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله برای جهاد با کافران فرستاده بود، و سپاه دشمن به هنگام شب بر آنها شبیخون زدند را نقل کرد و فرمود: شبی تاریک و فرورفته در سیاهی بود، مسلمانان در خواب، و کسی از آنان جز زید بن حارث و عبد اللّه بن رواحه و قتاده بن نعمان و قیس بن عاصم منقری بیدار نبود، هریک از آنان در جانبی از لشگر مشغول نماز و خواندن دعا بود، دشمنان با شبیخون خویش در آن شب تاریخ، مسلمانان را آماج تیرهای خود ساختند و مسلمانان به خاطر سیاهی شب، از دیدن دشمنان عاجز بودند، و راهی برای حفظ خویش نداشتند، به این خاطر نزدیک بود هلاک شوند، ناگهان از دهان این چند نفر انواری درخشید، که اردوگاه را روشن ساخت، و باعث قوّت دل و دلیری مسلمانان شد، پس شمشیر کشیده و همه دشمنان را کشته و زخمی و اسیر نمودند، پس از بازگشت از جهاد داستان خود را برای رسول خدا صلی اللّه علیه و آله نقل کردند، حضرت فرمود: این انوار به خاطر اعمال برادران شما در آغاز ماه شعبان است، پس حضرت یک یک آن اعمال را نقل کردند تا آنکه فرمودند: چون روز اوّل شعبان میرسد، ابلیس سپاه خویش را در اطراف زمین و کرانه های آن پراکنده میکند و به ایشان می گوید: امروز در کشاندن بعضی از بندگان خدا به سوی خود بکوشید، و خدا

(عزّ و جلّ) فرشتگان را در اطراف و آفاق زمین پراکنده میکند و به آنان می فرماید: بندگانم را به راستی و درستی نگاه دارید، و آنان را ارشاد کنید، همه بندگانم سعاتمند می شوند، جز آن که از قبول حق امتناع ورزد و به راه سرکشی رود، که او در شمار حزب ابلیس و سپاهیان او محسوب میشود.

چون روز اوّل ماه شعبان شود، خدا (عزّ و جلّ) به باز شدن درهای بهشت امر میکند، پس باز میشوند، و به درخت طوبی [درختی است در بهشت] فرمان میدهد تا شاخه های خود را دنیا نزدیک کند، آنگاه منادی پروردگار (عزّ و جلّ) ندا سر می دهد: ای بندگان خدا این شاخه های درخت طوبی است، پس به آن درآویزید، که شما را به سوی بهشت برافروزد، و این شاخه های دخت زقّوم است [درختی است از درختان دوزخ که در سوره مبارکه واقعه از آن یاد شده است] از آن دوری کنید تا شما را به جانب دوزخ نبرد.

رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرمود: سوگند به آن که مرا به راستی مبعوث به رسالت نمود، هرکه در این روز دری از خیر و نیکی را فراگیرد، به تحقیق به شاخه ای از شاخه های درخت طوبی در آویخته که او را به سوی بهشت می کشاند، و هرکه در امروز دری از شرّ و بدی را فراگیرد، به یقین به شاخه ای از شاخه های زقّوم درآویخته که او را کشاننده به سوی آتش است، سپس رسول خدا صلی اللّه علیه و آله اعمالی که هریک باعث درآویخته شدن به شاخه

ای از شاخه های طوبی است به این صورت بیان فرمودند: امروز هرکس برای خدا نماز مستحبی بجا آورد، و هرکه در این روز روزه بدارد، و هرکه میان زنی با همسرش، یا پدری با فرزندش، یا خویشاوندان، یا زن و شوهر بیگانه ای صلح دهد، و کسی که تخفیف دهد پریشانی را، از طلبی که از او دارد، یا از طلبش از عهده مدیون بکاهد، و کسی که در حساب خود نظر کند، و قرض کهنه ای را بر عهده خود ببیند، که طلبکارش از به دست آوردنش مأیوس شده، پس آن را به صاحبش برگداند، و کسی که یتیمی را سرپرستی نماید، و کسی که سفیهی را از ضربه زدن به آبرو و عرض مؤمنی بازدارد، و کسی که قرآن یا بخشی از آن را بخواند، و کسی که خدا را یاد کند، و نعمت هایش را بر شمارد، و اقدام به شکر نماید، و کسی که از بیماری عیادت کند، و کسی که به پدر و مادر یا یکی از آنها نیکی ورزد، و آن که پیش از رسیدن روز اوّل شعبان پدر و مادر خویش را به خشم آورده بود و در این روز خشنودشان ساخت، و هرکه جنازه ای را تشییع کند، و هرکه در این روز مصیبت زده ای را تسلّی بخشد، و هرکس در این روز چیزی از ابواب خیر را بجا آورد از آویختگان به درخت طوبی است.

سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: سوگند به آن که مرا به راستی به رسالت برانگیخت هرکس در این روز دری از شرّ و

گناه را فرا گیرد، به تحقیق به شاخه ای از شاخه های درخت زقّوم درآویخته، و آن شاخه کشاننده اوست به سوی آتش، آنگاه اعمـالی که هریک باعث درآویخته شـدن به شاخه ای از شاخه های زقّوم است را به این صورت بیان فرمودنـد: سوگنـد به آن که مرا به راستی به پیامبری فرسـتاد، هرکس در این روز نسـبت به نماز واجب خود کوتاهی کند، و آن را تباه نماید، و هرکس فقیری درمانده نز او آید، که بدی حالش را می داند، و بدون اینکه ضرری متوجه وی گردد، قدرت بر تغییر حال او را دارد، و کس دیگری هم نیست که به جای او، مشکل فقیر را حل کند، پس فقیر را به حال خود خود واگذارد، و دست او را نگیرد، تا از بین رفته و هلاک گردد، و کسـی که خطاکاری از او عـذرخواهی کنـد، پس عـذر او را نپذیرد، علاوه بر این بیش از اندازه ای که بـدی کرده، او را عقوبت نمایـد، و کسـیکه جـدایی انـدازد میان شوهری با همسـرش، یا پدری با فرزندش، یا برادری با برادرش، یـا خویشـی بـا خویشـش، یـا میـان دو همسایه، یا میان دو رفیق، یا دو خواهر، و کسـی که بر انسان تنگـدستی سـخت بگیرد، درحالی که تنگـدستی او را می داند، پس بر خشم و بلای او بیفزاید، و کسـیکه مدیون باشد و آن را بر صاحبش انکار کند، و بر او سـتم ورزد تا دین او را باطل نماید، و آن که بر یتیمی جفا کند، و به او آزار رساند، و مال او را تباه کند، و کسی که به

آبرو و عرض برادر مؤمنی هجوم برد و مردم را هم بر آن وا دارد، و کسیکه آوازه خوانی کند، به صورتی که مردم را در آن آوازه خوانی بر انجام گناه تحریک کند.

و کسی که کارهای زشت و قبیح خود را در جنگها، و انواع ستم خود را بر بندگان خدا بر شمارد، و به آن اعمال افتخار نماید، و کسیکه همسایه اش بیمار شده، و به جهت سبک شمردن ش.

ن او، از او عیادت نکرده، و آن که همسایه اش مرده و به خاطر خوار بودن آن مرده در نظرش جنازه اش را تشییع نکرده، و آن که از تسلیت مصیبت زده اعراض کند، و به وی از روی حقارت و پستی جفا کند، و کسی که عاق کند پدر و مادر خود، یا یکی از آن دو را، و کسیکه پیش از شعبان ایشان را عاق کرده بود، و در شعبان ایشان را خشنود نساخت، و حال آنکه قدرت بر آن را داشت و همچنین هرکس کاری از سایر اقسام شهر را انجام دهد، آویخته به شاخه ای از شاخه های زقّوم است، و سوگند به آن که مرا به راستی به پیامبری برگزید که در آویختگان به شاخه های درخت طوبی با آن شاخه ها به سوی بهشت بلند میشوند.

آنگاه رسول خدا صلی اللّه علیه و آله اندکی نظر خود را به جانب آسمان بلند کرد، و میخندید و مسرور بود، سپس نظر مبارک را به سوی زمین به زیر انداخت، پس پیشانی مبارک را درهم کشید و روی مبارک عبوس گشت، آنگاه رو به اصحاب خود کرد

ص: ۲۴۲

و فرمود: سوگند به آن که محمّد را به راستی به پیامبری برگزید به تحقیق دیدم درخت طوبی را که بلند میشد، و بلند می کرد آنان را که به او درآویخته بودنـد به سوی بهشت، و دیدم از ایشان را که درآویخته بودند به یک شاخه از آن، و بعضـی به دو شاخه، یا به چند شاخه، برحسب پای بندیشان بر طاعات.

و هرآینـه زیـد به حـارثه را می بینم که در آویخته به بیشـتر شـاخه هـای آن و آن شـاخه هـا بلنـد می کننـد او را به اعلاـ علیّین [بالاـترین مرتبه] بهشت، از این جهت خندیـدم و خوشـحال شـدم، آنگـاه به سوی زمین نگـاه کردم و سوگنـد به آن که مرا به راستی به پیامبری برانگیخت درخت زقّوم را دیـدم که به پایین میرفت شاخه های آن، و درآویختگان به خود را به سوی دوزخ پایین می برد.

و دیم گروهی از ایشان را درآویخته به شاخه ای، و گروهی به دو شاخه یا چند شاخه بر حسب پافشاریشان بر گناهان.

و هرآینه بعضـی از منافقـان را می بینم، که به بیشتر شاخه های آن درآویخته انـد، و آن شاخه ها او را به اسـفل درکات [پایین ترین مهلکه ها] فرو می برند، از این جهت روی دهم کشیدم، و پیشانی ام گرفت.

اعمال روز سوم شعبان

روز سوّم: روز بسـیار مبارکی است، شـیخ طوسـی در کتاب «مصـباح» فرموده است: در این روز حضرت حسین بن علی علیهما السّـلام متولّـد شـد، و در چنین روزی توقیع [دست نوشت] شـریف به سوی قاسم بن علاء همـدانی وکیل حضـرت امام حصـن عسگری علیه السّلام بیرون آمد که: مولایمان

امام حسین علیه السّلام در روز پنجشنبه سوم شعبان متولّد شد، پس آن روز را روزه بگیر، و این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ الْمَوْلُودِ فِی هَذَا الْیَوْمِ الْمَوْعُودِ بِشَهَادَتِهِ قَبْلَ اسْتِهْلالِهِ وَ وِلادَتِهِ بَکَتْهُ السَّمَاءُ وَ مَنْ فِیهَا وَ الْأَرْضُ وَ مَنْ عَلَیْهَا وَ لَمَّا یَطَأْ [یُطَأْ] لابَتَیْهَا قَتِیلِ الْعَبْرَهِ وَ سَیِّدِ الْأُسْرَهِ الْمَمْدُودِ بِالنُّصْرَهِ یَوْمَ الْکَرَّهِ الْمُعَوَّضِ مِنْ قَتْلِهِ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ نَسْلِهِ وَ الشِّفَاءَ فِی تُرْبَتِهِ وَ الْفَوْزَ مَعَهُ فِی أَوْبَتِهِ وَ الْأَوْصِیَاءَ مِنْ عِتْرَتِهِ بَعْدَ قَائِمِهِمْ وَ غَیْبَتِهِ حَتَّی یُدْرِکُوا الْأَوْتَارَ وَ یَثْأَرُوا الثَّارَ وَ یُرْضُوا الْجَبَّارَ وَ یَکُونُوا خَیْرَ أَنْصَارٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ مَعَ اخْتِلافِ اللَّیْلِ وَ النَّهَارِ اللَّهُمَّ فَبِحَقِّهِمْ إِلَیْکَ أَتَوَسَّلُ وَ أَسْأَلُ سُؤَالَ مُقْتَرِفٍ مُعْتَرِفٍ مُسِی ءٍ إِلَی نَفْسِهِ مِمَّا فَرَّطَ فِی یَوْمِهِ وَ أَمْسِهِ یَسْأَلُکَ الْعِصْمَهَ إِلَی مَحَلِّ رَمْسِهِ ، (۱) اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عِتْرَتِهِ وَ احْشُرْنَا فِی زُمْرَتِهِ وَ بَوِّئْنَا مَعَهُ دَارَ الْکَرَامَهِ وَ مَحَلَّ الْإِقَامَهِ اللَّهُمَّ وَ کَمَا أَکْرَمْتَنَا بِمَعْرِفَتِهِ فَأَکْرِمْنَا بِزُلْفَتِهِ وَ ارْزُقْنَا مُرَافَقَتَهُ وَ سَابِقَتَهُ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ یُسَلِّمُ لِأَمْرِهِ وَ یُکْثِرُ الصَّلاهَ عَلَیْهِ عِنْدَ ذِکْرِهِ وَ عَلَی جَمِیعِ أَوْصِیَائِهِ وَ أَهْلِ أَصْفِیَائِهِ الْمَمْدُودِینَ مِنْکَ بِالْعَدَدِ الاثْنَیْ عَشَرَ النُّجُومِ الزُّهَرِ وَ الْحُجَجِ عَلَی جَمِیعِ الْبَشَرِ اللَّهُمَّ وَ هَبْ لَنَا فِی هَذَا الْیَوْمِ خَیْرَ مَوْهِبَهٍ وَ أَنْجِحْ لَنَا فِیهِ کُلَّ طَلِبَهٍ کَمَا وَهَبْتَ الْحُسَیْنَ لِمُحَمَّدٍ جَدِّهِ وَ عَاذَ فُطْرُسُ بِمَهْدِهِ فَنَحْنُ عَائِذُونَ بِقَبْرِهِ مِنْ بَعْدِهِ نَشْهَدُ تُرْبَتَهُ وَ نَنْتَظِرُ أَوْبَتَهُ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ. (۲)

بعد از این دعا، میخوانی دعای امام حسین علیه السّلام را، و این اخرین دعای آن حضرت است در روزی که دشمنانش فزونی گرفتند، یعنی روز عاشورا

ص: ۲۴۴

۱- خدایا از تو می خواهم به حق مولود د راین روز، که به شهادتش وعده داده شد پیش از برخاستن صدایش و قبل از ولادتش، آسمان و هرکه در آن است، زمین و هر که بر آن است بر او گریست درحالی که هنوز قدم در جهان نگذاشته بود، کشته اشک، سرور خاندان، مددیافته به یاری، روز بازگشت، پاداش شهادتش اینکه امامان از نسل اویند، و شفا در کام اوست، و پیروزی با اوست درگاه بازگشتش، و جانشینان از خاندانش پس از قیام کننده شان و غیبت او، تا انتقام گیرند و خون خواهی نمایند، و حضرت جبّار را خشنود سازند و بهترین یاران دین حق شوند، درود خدا بر ایشان همگام با رفت وآمد شب و روز. خدایا! به حق آنان به تو توسّل میجویم و از تو درخواست میکنم درخواست گنهکار معترف به گناه و بد کرده به خود با اموری که در امروز دیروزش کوتاهی نموده، از تو تا هنگام رفتن در گورش پناه می خواهد،

۲- خدایا! بر محمّد و خاندانش درود فرست، و ما را در جمع او محشور کن، و همراه وی در بهشت و جایگاه ابدی جای ده. خدایا! همچنان که ما را به شناسایی اش گرامی داشتی پس ما را به تقرّب به آن حضرت گرامی دار، و رفاقت و سابقه محبّت با او را روزی ما فرما، و ما را از کسانی قرار ده که فرمانش را تسلیم می شوند، و به هنگام بردن نامش صلوات زیاد بر او میفرستند، و هم بر همه جانشینان و خاندان برگزیده اش، آن یاری شدگان از سوی تو به عدد دوازده، آن ستارگان درخشانند، و حجّتهای الهی بر تمام بشر، خدایا! ببخش بر ما در این روز بهترین بخشش را، و برآور برای ما هر خواسته ای را، چنان که حسین را به محمّد بخشیدی، و فطرس به گهواره اش پناهنده شد، و ما پناهنده به مزار اوییم پس از شهادتش، بر تربتش حاضر می شویم و بازگشتش را انتظار می کشیم، آمین ای پروردگار جهانیان.

للَّهُمَّ أَنْتَ مُتَعَالِی الْمَکَانِ عَظِیمُ الْجَبَرُوتِ شَدِیدُ الْمِحَالِ غَنِیٌّ عَنِ الْخَلائِقِ عَرِیضُ الْکِبْرِیَاءِ قَادِرٌ عَلَی مَا تَشَاءُ قَرِیبُ الرَّحْمَهِ صَادِقُ الْوَعْدِ سَابِغُ النِّعْمَهِ حَسَنُ الْبَلاءِ قَرِیبٌ إِذَا دُعِیتَ مُحِیطٌ بِمَا خَلَقْتَ قَابِلُ التَّوْبَهِ لِمَنْ تَابَ إِلَیْکَ قَادِرٌ عَلَی مَا أَرَدْتَ وَ مُدْرِکٌ مَا طَلَبْتَ وَ شَکُورٌ إِذَا شُکِرْتَ وَ ذَکُورٌ إِذَا ذُکِرْتَ أَدْعُوکَ مُحْتَاجا وَ أَرْغَبُ إِلَیْکَ فَقِیرا وَ أَفْزَعُ إِلَیْکَ خَائِفا وَ أَبْکِی إِلَیْکَ مَکْرُوبا وَ أَسْتَعِینُ بِکَ ضَعِیفا وَ أَتَوَکَّلُ عَلَیْکَ کَافِیا احْکُمْ بَیْنَنَا وَ بَیْنَ قَوْمِنَا [بِالْحَقِ] فَإِنَّهُمْ غَرُّونَا وَ خَدَعُونَا وَ خَذَلُونَا وَ غَدَرُوا بِنَا وَ قَتَلُونَا وَ نَحْنُ عِتْرَهُ نَبِیِّکَ وَ وَلَدُ [وُلْدُ] حَبِیبِکَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الَّذِی اصْطَفَیْتَهُ بِالرِّسَالَهِ وَ ائْتَمَنْتَهُ عَلَی وَحْیِکَ فَاجْعَلْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا فَرَجا وَ مَخْرَجا بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ . (۱)

ابن عیّاش گفت: از حسین بن علی بن سفیان بزوفری شنیدم، که میگفت: امام صادق علیه السّلام این دعا را، در این روز میخواند و نیز فرمود این دعا از دعاهای روز سوم شعبان، روز ولادت امام حسین علیه السّلام است.

فضیلت و اعمال شب نیمه شعبان

شب سیزدهم: اوّل لیالی بیض [شب های روشن که عبارتند از شب های سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم] است، و کیفیت نماز شب سیزدهم و دو شب بعد در اعمال ماه رجب بیان شد.

شب نیمه شعبان: شب بسیار مبارکی است، از امام صادق علیه السّلام روایت شده که از امام باقر علیه السّلام از فضیلت شب نیمه شعبان سؤال شد، ایشان فرمود: این شب پس از شب قدر برترین شب هاست.

در این شب خدا فضل خود را بر بندگان سرازیر می کند، و آنان را به بخشش و کرم

۱- خدایا تو بلندمرتبه و بزرگ جبروتی و در عذاب بس سخت گیری، از آفریدگان بی نیازی، کبریایی ات فراگیر است، بر هرچه میخواهی توانایی، رحمتت به بندگان نزدیک است، وعده ات راست، نعمتت کامل، و آزمونت نیکوست، هنگامیکه خوانده شوی بسیار نزدیکی، به آنچه آفریدی احاطه داری، برای آن که توبه کند پذیرای توبه ای، بر هرچه اراده کنی توانایی، و آنچه را بجویی به دست آوری، هرگاه سپاس شوی، سپاس پذیری، و هرگاه یاد شوی یاد کنی، از سر نیاز تو را میخوانم، و با احتیاج به سوی تو میل میکنم، و بیمناک به جانب تو پناه می آورم و غمگین به درگاهت گریه میکنم، و در کمال ناتوانی از تو کمک میخواهم، و برای کفایت امورم بر تو توکّل می نمایم، بین ما و بین قوم ما [به حق] داوری کن که آنان ما را فریفتند، و به ما نیرنگ زدند و از یاری ما دست کشیدند، و با ما بی وفایی نمودند و ما را کشتند، و حال آنکه ما عترت پیامبر تو، و فرزند محبوب تو محمّد بن عبد اللّه هستیم، آن که او را به رسالت برگزیدی، و بر وحی خود امین قرار دادی، در کار ما گشایش و راه رهایی از مشکل قرار ده، به مهرت ای مهربان ترین مهربانان.

خویش می آمرزد، پس در تقرّب جستن به سوی خدای تعالی در آن بکوشید، که آن شبی است که خدا به ذات مقدّس خود سوگند یاد کرده، که سائلی را از درگاه خویش با دست خالی بازنگرداند مادام که انجام معصیتی را درخواست نکند، و شب نیمه شعبان شبی است که حق تعالی آن را برای ما قرار داد و در عوض شب قدر که آن را مخصوص پیامبر صلی اللّٰه علیه و آله فرمود، پس در دعای و ثنا بر خدای تعالی کوشش کنید.

، تا آخر خبر.

از جمله برکات این شب مبارک، ولادت با سعادت حضرت سلطان عصر امام زمان (ارواحنا له الفداء) است که در سحر چنین شبی در سال دویست وپنجاه وپنج هجری قمری در سرّمن رأی [سامرای کنونی] واقع شد، و باعث فزونی شرافت این شب مبارک گشت.

برای این شب چند عمل دارد است: اوّل: غسل کردن که باعث تخفیف گناهان است.

دوّم: شب زنده داری به نماز و دعا و استغفار، چنان که امام زین العابدین علیه السّلام انجام می دادند، و در روایت آمده: هرکه این شب را به رازونیاز و عدابت بپردازد دل او نمیرد در روزی که دل ها بمیرند.

سوّم: زیارت امام حسین علیه السّلام که افضل اعمال این شب است و باعث آمرزش گناهان است، و هرکه میل دارد تا ارواح صدوبیست وچهار هزار پیامبر با او دست آشنایی دهند، در این شب امام حسین علیه السّلام را زیارت کند، کم ترین حدّ زیارت آن حضرت ان است که بر بالای بامی برآید و به جانب راست و چپ نظر کند، سپس

سر به جانب آسمان برآرد، و با این کلمات حضرت را زیارت کند:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۱)

و هرکس در هر کجا باشد و در هر زمان آن حضرت را به این شیوه زیارت کند، امید است که پاداش حجّ و عمره برای او نوشته شود.

و ما زیارت مخصوص این شب را در باب زیارات به خواست خدا ذکر خواهیم نمود.

چهارم: خواندن دعایی که شیخ و سیّد نقل کرده اند، و به منزله زیارت امام زمان (صلوات اللّه علیه) است:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَیْلَتِنَا [هَذِهِ] وَ مَوْلُودِهَا وَ حُجَّتِکَ وَ مَوْعُودِهَا الَّتِی قَرَنْتَ إِلَی فَضْلِهَا فَضْلًا فَتَمَّتْ کَلِمَتُکَ صِدْقاً وَ عَدْلًا لا مُبَدِّلَ لِکَلِمَاتِکَ وَ لا مُعَقِّبَ لِآیَاتِکَ نُورُکَ الْمُتَأَلِّقُ وَ ضِیَاؤُکَ الْمُشْرِقُ وَ الْعَلَمُ النُّورُ فِی طَخْیَاءِ الدَّیْجُورِ الْغَائِبُ الْمَسْتُورُ جَلَّ مَوْلِدُهُ وَ کَرُمَ مَحْتِدُهُ وَ الْمَلائِکَهُ شُهَّدُهُ وَ اللَّهُ نَاصِرُهُ وَ مُؤَیِّدُهُ إِذَا آنَ مِیعَادُهُ وَ الْمَلائِکَهُ [فَالْمَلائِکَهُ] أَمْدَادُهُ سَیْفُ اللَّهِ الَّذِی لا یَنْبُو وَ نُورُهُ الَّذِی لا یَخْبُو وَ ذُو الْحِلْمِ الَّذِی لا یَصْبُو مَدَارُ الدَّهْرِ وَ نَوَامِیسُ الْعَصْرِ وَ وُلاهُ الْأَمْرِ وَ الْمُنَزَّلُ عَلَیْهِمْ مَا یَتَنَزَّلُ [یَنْزِلُ] فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ ، (۲) وَ أَصْحَابُ الْحَشْرِ وَ النَّشْرِ تَرَاجِمَهُ وَحْیِهِ وَ وُلاهُ أَمْرِهِ وَ نَهْیِهِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی خَاتِمِهِمْ وَ قَائِمِهِمْ الْمَسْتُورِ عَنْ عَوَالِمِهِمْ اللَّهُمَّ وَ أَدْرِکْ بِنَا أَیَّامَهُ وَ ظُهُورَهُ وَ قِیَامَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَنْصَارِهِ وَ اقْرِنْ ثَارَنَا بِثَارِهِ وَ اکْتُبْنَا فِی أَعْوَانِهِ وَ خُلَصَائِهِ وَ أَحْیِنَا فِی دَوْلَتِهِ نَاعِمِینَ وَ بِصُحْبَتِهِ غَانِمِینَ وَ بِحَقِّهِ قَائِمِینَ وَ مِنَ السُّوءِ سَالِمِینَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ

۱- درود بر تو ای ابا عبد اللّه، درود و رحمت و برکات خدا بر تو

۲- خدای به حق این شب و مولود در آن، و به حق حجّت و موعود او، که به فضیلتش فضیلت دیگری را قرین ساختی، پس کامل شد کلمه ات به راستی و عدالت، برای کلماتت دگرگون سازی نیست، و برای آیاتت پس زننده ای نمی باشد، نور درخشانت، و پرتو فروزانت، و نشانه روشنت در شب تاریک، آن غایب پوشیده از نظر، که عظیم بوده ولادتش، و شریف است اصل و نسبش، فرشتگان گواه اویند، و خدا یاور و تأیید کننده اش آنگاه که وعده ظهورش در رسد و فرشتگان مددکاران اویند، شمشیر خداست که کند نشود، و نور حق است که خاوش نگردد، و با بردباری است که کاری بی منطق انجام ندهند، مدار روزگار است.[پدرانش] نوامیس عصر، و متولّیان حکومت حق اند، نازل شده بر آنان آنچه در شب قدر نازل می شود،

وَ صَلَوَاتُهُ عَلَى [وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى] سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الصَّادِقِينَ وَ عِتْرَتِهِ النَّاطِقِينَ وَ الْعَنْ جَمِيعَ الظَّالِمِينَ وَ احْكُمْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ (۱)

پنجم: شيخ از اسماعيل بن فضيل هاشمى روايت كرده كه گفت: حضرت صادق عليه السّلام اين دعا را به من تعليم داد كه آن را در شب نيمه شعبان بخوانم:

أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ الْخَالِقُ الرَّازِقُ الْمُحْيِي الْمُمِيتُ الْبَدِيءُ الْبَدِيعُ لَكَ الْجَلالُ وَ لَكَ الْفَضْلُ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الْمَنُّ وَ لَكَ الْجُودُ وَ لَكَ الْكَرَمُ وَ لَكَ الْأَمْرُ وَ لَكَ الْمَجْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي وَ اقْضِ دَيْنِي وَ وَسِّعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي فَإِنَّكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ كُلَّ أَمْرٍ حَكِيمٍ تَفْرُقُ وَ مَنْ تَشَاءُ مِنْ خَلْقِكَ تَرْزُقُ فَارْزُقْنِي وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَ أَنْتَ خَيْرُ الْقَائِلِينَ النَّاطِقِينَ وَ اسْئَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَمِنْ فَضْلِكَ أَسْأَلُ وَ إِيَّاكَ قَصَدْتُ وَ ابْنَ نَبِيِّكَ اعْتَمَدْتُ وَ لَكَ رَجَوْتُ فَارْحَمْنِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

ششم: دعايى را بخواند كه حضرت رسول صلى اللّه عليه و آله در اين شب ميخواندند

اللَّهُمَّ اقْسِمْ لَنَا مِنْ خَشْيَتِكَ مَا يَحُولُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ مَعْصِيَتِكَ وَ مِنْ طَاعَتِكَ مَا تُبَلِّغُنَا بِهِ رِضْوَانَكَ وَ مِنَ الْيَقِينِ مَا يَهُونُ عَلَيْنَا بِهِ مُصِيبَاتُ الدُّنْيَا اللَّهُمَّ أَمْتِعْنَا بِأَسْمَاعِنَا وَ أَبْصَارِنَا وَ قُوَّتِنَا مَا أَحْيَيْتَنَا وَ اجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنَّا وَ اجْعَلْ

۱- اصحاب حشر و نشرند، و مفسّران وحى خدا، و واليان امر و نهى حق. خدايا! بر خاتم و قائمشان كه پوشيده از عوالم ايشان است درود فرست. خدايا! ما را به درك ايام او و ظهور و قيامش نايل فرما، و از يارانش قرارمان ده، و خوخواهى او قرين كن، و ما را در شمار ياران و دل دادگانش ثبت فرما، و در دولتش شاد و خرّم زنده بدار، و از همنشينى اش بهره مند ساز و برپادارنده حقش قرارمان ده، و از بديها به سلامت بدار، اى مهربان ترين مهربانان، و سپاس خداى را پروردگار عالميان، و درودهاى بى پايان خدا بر آقايمان محمّد خاتم پيامبران و رسولان، و بر اهل بيت راستگو و خاندان حق گويش باد، و خدا لعنت فرست بر همه ستمكاران، و بين ما و بين آنان داورى كن، اى داورترين داوران.

۲- خدايا تويى زنده به خود پاينده برتر بزرگ، آفريننده روزى بخش، زندگى بخش ميراننده، آغاز كننده پديدآورنده، بزرگى توراست، برترى توراست، سپاس از آن توست، نعمت و جود، كرم و فرمان، بزرگوارى و شكر تنها توراست، يگانه اى، شريكى براى تو نيست، اى يگانه اى يكتا، اى مقصود خلق، اى آن كه نزاده و زاده نشده و برايش همتايى نبوه، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بيامرز و به من رحمت آر، و نيازهاى مهمّ مرا كفايت فرما، بدهكارى ام را ادا كن، روزى ام را وسعت ده، به درستى كه تو در اين شب هر كار استوارى را مقدّر مى كنى، و هركه از خلق خود را بخواهى روزى مى دهى، پس مرا روزى ده كه تو بهترين روزى دهندگانى، تو گفتى و تو بهترين گوينده و سخنگويى: «از فضل خدا بخواهيد» بنابر اين از فضلت مى خواهم، و تو را قصد كردم و به فرزند پيامبرت اعتماد نمودم، و به تو اميد بستم، بر من رحم كن، اى مهربان ترين مهربانان.

ثَارَنَا عَلَى مَنْ ظَلَمَنَا وَ انْصُرْنَا عَلَى مَنْ عَادَانَا وَ لا تَجْعَلْ مُصِيبَتَنَا فِی دِینِنَا وَ لا تَجْعَلِ الدُّنْیَا أَکْبَرَ هَمِّنَا وَ لا مَبْلَغَ عِلْمِنَا وَ لا تُسَلِّطْ عَلَیْنَا مَنْ لا یَرْحَمُنَا بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱)

هفتم: بخواند صلوات هر روز را که هنگام زوال [هنگام ظهر شرعی] می خواند: اللّهم صلّ علی محمّد و ال محمّد شجره النّبوّه و موضع الرّساله.

.

.

» هشتم: دعای کمیل را بخواند که ورودش در این شب است، و به طور کامل در باب اوّل گذشت.

نهم: هر یک از ذکرهای «سبحان اللّه» و «الحمد للّه» و «اللّه اکبر» و «لا اله الاّ اللّه» را صد مرتبه بگوید، تا خدای تعالی همه گناهان گذشته او را بیامرزد، و حاجتهای دنیا و آخرت او را برآورد.

دهم: شیخ طوسی در کتاب (مصباح) از ابو یحیی در ضمن خبری در فضیلت شب نیمه شعبان روایت کرده است که گفت: به مولای خود امام صادق علیه السّلام گفتم: بهترین دعاها در این شب کدام است؟ فرمود: هرگاه نماز عشا را بجا آوردی، دو رکعت نماز به این ترتیب بخوان در رکعت اول سوره «حمد» و سوره «کافرون» و در رکعت دوم سوره «حمد» و سوره «توحید» و چون سلام دادی، بگو: «سبحان اللّه» سی وسه مرتبه، و «الحمد للّه» سی وسه مرتبه و «اللّه اکبر» سی وچهار مرتبه، سپس بگو:

یَا مَنْ إِلَیْهِ مَلْجَأُ الْعِبَادِ [یَلْجَأُ الْعِبَادُ] فِی الْمُهِمَّاتِ وَ إِلَیْهِ یَفْزَعُ الْخَلْقُ فِی الْمُلِمَّاتِ یَا عَالِمَ الْجَهْرِ وَ الْخَفِیَّاتِ [وَ] یَا مَنْ لا تَخْفَی عَلَیْهِ خَوَاطِرُ الْأَوْهَامِ وَ تَصَرُّفُ الْخَطَرَاتِ یَا رَبَّ الْخَلائِقِ وَ الْبَرِیَّاتِ یَا مَنْ بِیَدِهِ

۱- خدایا از خشیتت چنان نصیب ما کن، که بین ما و نافرمانی تو حایل شود، و از طاعتت آنچه که ما را به خشنودی ات برساند، و از یقین به قدری که گرفتاری های دنیا را بر ما آسان سازد، خدایا مار را به گوشهای مان و دیدگانمان و نیروهایمان تا گاهی که ما را زنده میداری بهره مند گردان، و آن را وارث ما قرار بده، و انتقام ما را بر عهده کسی قرار ده که بر ما ستم روا داشته، و ما را بر کسی که با ما دشمنی ورزیده یاری ده، و مصیبت ما را در دین ما قرار نده، و دنیا را بزرگ ترین اندیشه و نهایت دانش ما قرار مده، و آن را که به ما رحم نمی کند بر ما چیره مکن، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. این دعا دعای جامع و کاملی است که خواندن آن در اوقات دیگر هم، مغتنم است، و از کتاب «غوالی اللئالی» چنین روایت شده که حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله همواره این دعا را می خواندند.

مَلَكُوتُ الْأَرَضِينَ وَ السَّمَاوَاتِ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ أَمُتُّ إِلَيْکَ بِلا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ فَيَا لا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ اجْعَلْنِی فِی هَذِهِ اللَّيْلَهِ مِمَّنْ نَظَرْتَ إِلَيْهِ فَرَحِمْتَهُ وَ سَمِعْتَ دُعَاءَهُ فَأَجَبْتَهُ وَ عَلِمْتَ اسْتِقَالَتَهُ فَأَقَلْتَهُ وَ تَجَاوَزْتَ عَنْ سَالِفِ خَطِيئَتِهِ وَ عَظِيمِ جَرِيرَتِهِ فَقَدِ اسْتَجَرْتُ بِکَ مِنْ ذُنُوبِی وَ لَجَأْتُ إِلَيْکَ فِی سَتْرِ عُيُوبِی اللَّهُمَّ فَجُدْ عَلَيَّ بِكَرَمِکَ وَ احْطُطْ خَطَايَایَ بِحِلْمِکَ وَ عَفْوِکَ وَ تَغَمَّدْنِی فِی هَذِهِ اللَّيْلَهِ بِسَابِغِ كَرَامَتِکَ وَ اجْعَلْنِی فِيهَا مِنْ أَوْلِيَائِکَ الَّذِينَ اجْتَبَيْتَهُمْ لِطَاعَتِکَ وَ اخْتَرْتَهُمْ لِعِبَادَتِکَ وَ جَعَلْتَهُمْ خَالِصَتَکَ وَ صَفْوَتَکَ . (۱) اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِمَّنْ سَعَدَ جَدُّهُ وَ تَوَفَّرَ مِنَ الْخَيْرَاتِ حَظُّهُ وَ اجْعَلْنِی مِمَّنْ سَلِمَ فَنَعِمَ وَ فَازَ فَغَنِمَ وَ اكْفِنِی شَرَّ مَا أَسْلَفْتُ وَ اعْصِمْنِی مِنَ الازْدِيَادِ فِی مَعْصِيَتِکَ وَ حَبِّبْ إِلَيَّ طَاعَتَکَ وَ مَا يُقَرِّبُنِی مِنْکَ وَ يُزْلِفُنِی عِنْدَکَ سَيِّدِی إِلَيْکَ يَلْجَأُ الْهَارِبُ وَ مِنْکَ يَلْتَمِسُ الطَّالِبُ وَ عَلَى كَرَمِکَ يُعَوِّلُ الْمُسْتَقِيلُ التَّائِبُ أَدَّبْتَ عِبَادَکَ بِالتَّكَرُّمِ وَ أَنْتَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ وَ أَمَرْتَ بِالْعَفْوِ عِبَادَکَ وَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ اللَّهُمَّ فَلا تَحْرِمْنِی مَا رَجَوْتُ مِنْ كَرَمِکَ وَ لا تُؤْيِسْنِی مِنْ سَابِغِ نِعَمِکَ وَ لا تُخَيِّبْنِی مِنْ جَزِيلِ قِسَمِکَ فِی هَذِهِ اللَّيْلَهِ لِأَهْلِ طَاعَتِکَ وَ اجْعَلْنِی فِی جُنَّهٍ مِنْ شِرَارِ بَرِيَّتِکَ رَبِّ إِنْ لَمْ أَكُنْ مِنْ أَهْلِ ذَلِکَ فَأَنْتَ أَهْلُ الْكَرَمِ وَ الْعَفْوِ وَ الْمَغْفِرَهِ، (۲) وَ جُدْ عَلَيَّ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ لا بِمَا أَسْتَحِقُّهُ فَقَدْ حَسُنَ ظَنِّی بِکَ وَ تَحَقَّقَ رَجَائِی لَکَ وَ عَلِقَتْ نَفْسِی بِكَرَمِکَ فَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ اللَّهُمَّ وَ اخْصُصْنِی مِنْ كَرَمِکَ بِجَزِيلِ قِسَمِکَ وَ أَعُوذُ بِعَفْوِکَ مِنْ عُقُوبَتِکَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذَّنْبَ الَّذِی يَحْبِسُ عَلَيَّ [عَنِّی] الْخُلُقَ وَ يُضَيِّقُ

ص: ۲۵۰

۱- ای آن که پناه بندگان در سختی ها به سوی اوست، و بندگان در رخدادهای ناگوار به سوی او پناه می برند، ای دانای آشکار و نهان، ای آن که خیالات وهم و فکر، و آنچه را اوهام در نظر می آورد بر او پنهان نمی ماند، ای پروردگار خلایق و آفریده ها، ای آن که ملکوت زمین ها و آسمان ها به دست اوست، تویی خدا، معبودی جز تو نیست، به اینکه معبودی جز تو نیست توسّل می جویم، پس ای آن که معبودی جز تو نیست، مرا در این شب از کسانی قرار ده که به ایشان نظر کردی و به آنان رحم نمودی، و دعایشان را شنیدی پس اجابت کردی و درخواست گذشت از گناهشان را دانستی، پس ایشان را آمرزیدی، و از خطای گذشته و گناه بزرگشان درگذشتی، به تحقیق از گناهانم به تو پناه آوردم، و برای پرده پوشی عیب هایم به تو پناهنده شدم، خدایا! با کرم و فضلت بر من ببخش، و به بردباری و گذشت خطاهایم را بریز، و مرا در این شب با کرامت کاملت فرو پوشان، و از اولیایت که برای طاعتت برگزیدی، و برای عبادتت اختیار کردی و خالص و برگزیده درگاهت نمودی قرار ده.

۲- خدایا! مرا از کسانی که کوشش شان قرین سعادت شد، و بهره شان از خیرات کامل گشت قرار ده، و نیز مرا از کسانی قرار ده که سلامت یافتند و نعمت پذیر و رستگار گشته پس بهره بردند، و مرا از گزند آنچه پشت سر گذاردم کفایت فرما، و از زیاده روی در معصیتت نگاه دار، طاعتت و هر آنچه مرا به تو نزدیک می سازد و مقرّب درگاهت می نماید محبوب من قرار ده، سرورم هر فراری به تو پناه می آورد، و هر جوینده به تو التماس می کند، و هر عذرخواه توبه کار بر کرم تو تکیه می زند، بندگانت را با احترام گذرادن به آنان ادب کردی و تو کریم ترین کریمانی، و بندگانت را دستور به گذشت دادی و تویی آمرزنده مهربان. خدایا! مرا نسبت به آنچه از کرمت امیدوارم بی بهره مکن، و از نعمتهای کاملت ناامید مساز، و از بهره فراوانت که در این شب برای اهل طاعتت مقرّر نموده ای بی نصیب مکن، و مرا از شرار مخلوقاتت در سپر استواری قرار ده، پرودگارا هرچند سزاوار آن همه عنایت نباشم، ولی تو اهل کرم و گذشت آمرزشی،

عَلَيَّ الرِّزْقَ حَتَّى أَقُومَ بِصَالِحِ رِضَاكَ وَ أَنْعَمَ بِجَزِيلِ عَطَائِكَ وَ أَسْعَدَ بِسَابِغِ نَعْمَائِكَ فَقَدْ لُذْتُ بِحَرَمِكَ وَ تَعَرَّضْتُ لِكَرَمِكَ وَ اسْتَعَذْتُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَ بِحِلْمِكَ مِنْ غَضَبِكَ فَجُدْ بِمَا سَأَلْتُكَ وَ أَنِلْ مَا الْتَمَسْتُ مِنْكَ أَسْأَلُكَ بِكَ لا بِشَيْ ءٍ هُوَ أَعْظَمُ مِنْكَ . (۱)

آنگاه به سجده می روی و می گویی: پرودگارا «یا ربّ» بیست مرتبه، خدایا «یا اللّه» هفت مرتبه، جنبش و نیرویی جز به خدا نیست هفت مرتبه، خواست خواست خدا است ده مرتبه، نیرویی جز به خدا نیست ده مرتبه، پس صلوات می فرستی بر پیامبر و آل او علیهم السّلام.

و از خدا حاجت خود را می خواهی، پس سوگند به خدا که اگر در پی این عمل، به عدد قطرات باران حاجت بخواهی هرآینه خدا (عزّ و جل) به کرم فراگیر و فضل بزرگش، آن حاجت را به تو می رساند.

یازدهم: شیخ طوسی و کفعمی فرموده اند که در این شب این دعا را بخواند:

إِلَهِی تَعَرَّضَ لَکَ فِی هَذَا اللَّیْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ وَ قَصَدَکَ الْقَاصِدُونَ وَ أَمَّلَ فَضْلَکَ وَ مَعْرُوفَکَ الطَّالِبُونَ وَ لَکَ فِی هَذَا اللَّیْلِ نَفَحَاتٌ وَ جَوَائِزُ وَ عَطَایَا وَ مَوَاهِبُ تَمُنُّ بِهَا عَلَی مَنْ تَشَاءُ مِنْ عِبَادِکَ وَ تَمْنَعُهَا مَنْ لَمْ تَسْبِقْ لَهُ الْعِنَایَهُ مِنْکَ وَ هَا أَنَا ذَا عُبَیْدُکَ الْفَقِیرُ إِلَیْکَ الْمُؤَمِّلُ فَضْلَکَ وَ مَعْرُوفَکَ فَإِنْ کُنْتَ یَا مَوْلاَیَ تَفَضَّلْتَ فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ عَلَی أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ وَ عُدْتَ عَلَیْهِ بِعَائِدَهٍ مِنْ عَطْفِکَ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ الْخَیِّرِینَ الْفَاضِلِینَ وَ جُدْ عَلَیَّ بِطَوْلِکَ وَ مَعْرُوفِکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ آلِهِ

ص: ۲۵۱

۱- بر من چنان که شایسته آنی مرحمت فرما، نه چنان که سزاوار آنم، زیرا گمانم به تو نیکو است، و امیدم تو برجا، و به کرمت آویخته ام، پس تو مهربان ترین مهربانانی، و کریم ترین کریمانی، خدایا! خاص گردان مرا از روی کرمت به فراوانی روزی، و پناه می آورم به عفوت از عقابت، و بیامرز بر من گناهی را که زشت خویی آورد، و روزی را بر من تنگ می کند، تا به خشنودی درخورت بپا خیزم، و به فراوانی عطایت متنعم شوم، و به نعمت های کاملت خوشبخت گردم، هرآینه به آستانت پناه آوردم، و متعرّض کرمت شدم، و به عفوت از مجازاتت، و به بردباری ات از خشمت پناه بردم، پس ببخش مرا آنچه که از تو درخواست نمودم، و به من برسان آنچه را از تو خواهش کردم، از تو می خواهم به حق خودت نه به چیزی که بزرگتر از تو باشد که چیزی بزرگتر از تو نیست.

الطَّاهِرِینَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً إِنَّ اللَّهَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَ فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَ إِنَّکَ لا تُخْلِفُ الْمِیعَادَ. (۱)

و این دعایی است که در سحرها در پی نماز شفع خوانده میشود.

دوازدهم: بعد از هر دو رکعت از نماز شب و شفع، و بعد از دعاهای وتر دعایی را که شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس روایت کرده اند بخواند.

سیزدهم: سجده ها و دعاهایی را که از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت شده بجا آورد از جمله روایتی است که شیخ از حمّاد بن عیسی از ابان بن تغلب روایت کرده که گفت، امام صادق علیه السّلام فرمودند: شب نیمه شعبانی فرا رسید، رسول خدا در آن شب در منزل عایشه بود، چون شب به نیمه رسید از بستر خود برای عبادت برخاست، هنگامی که عایشه بیدار شد، دریافت که پیامبر از خوابگاه خویش بیرون رفته، وی را همچون اغلب زنان وسوسه گرفت، گمان کرد آن حضرت نزد همسر دیگری از همسرانش رفته، از جا برخاست و چادرش را بر خود پیچید و سوگند به خدا که چادر او از ابریشم و کتان نبود، تارش از مو، و پودش از کرک شتر مایه داشت، حجره به حجره در حجره های زنان رسول خدا جستجو می کرد، در این میان که در جستجوی آن حضرت بود، ناگهان نگاهش به رسول خدا افتاد که مانند جامه ای بر زمین چسبیده در حال سجده است، به نزدیک آن حضرت رفت، شنید در سجده اش چنین می گوید:

سَجَدَ لَکَ سَوَادِی وَ خَیَالِی وَ آمَنَ بِکَ فُؤَادِی هَذِهِ یَدَایَ وَ مَا

ص: ۲۵۲

۱- الهی در این شب روی آوردند به سوی تو روی آورندگان، و قصد تو نمودند قصدکنندگان، و فضل و احسانت را آرزو کردند جویندگان، از جانب تو در این شب نسیم های رحمت و هدایا و عطاها و مواهبی است که به هرکس از بندگانت بخواهی تفضّل می کنی، و از هرکس که پیشینه عنایتت شامل حال او نگشته باز می داری، هم اینک من این بنده کوچک تو، نیازمند به تو، احسان و نیکی ات را آرزومندم، چنانچه ای مولای من در جایگاهی که در این شب بر یکی از بندگانت احسان نمودی، و بر او جایزه ای عطا کردی، پس بر محمّد و خاندان محمّد که پاکان و پاکیزگان و نیکوکاران و برترینند درود فرست، و از نعمت و نیکی ات بر من ببخش ای پروردگار جهانیان، و درود خدا و سلام بسیار بر محمّد خاتم پیامبران و خاندان پاکش باد، به درستی که خدا ستوده و بزرگوار است. خدایا! تو را می خوانم آنچنان که فرمان دادی، پس دعایم را به اجابت برسان همانطورکه وعده فرمودی، که تو هرگز از وعده خویش تخلّف نکنی.

جَنَيْتُهُ عَلَى نَفْسِي يَا عَظِيمُ [عَظِيما] تُرْجَى [يُرْجَى] لِكَلِّ عَظِيمٍ اغْفِرْ لِيَ الْعَظِيمَ فَإِنَّهُ لا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلّا الرَّبُّ الْعَظِيمُ. (۱)

سپس سر مبارک خویش را از سجده برداشت، و دوباره به سجده برگشت، عایشه شنید که آن حضرت می گوید:

أَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِى أَضَاءَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرَضُونَ وَ انْكَشَفَتْ لَهُ الظُّلُمَاتُ وَ صَلَحَ عَلَيْهِ أَمْرُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ مِنْ فُجْأَهِ نَقِمَتِكَ وَ مِنْ تَحْوِيلِ عَافِيَتِكَ وَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِى قَلْباً تَقِيّاً نَقِيّاً وَ مِنَ الشِّرْكِ بَرِيئا لا كَافِراً وَ لا شَقِيّاً (۲)

سپس دو طرف روی خود را بر خاک نهاد و گفت:

عَفَّرْتُ وَجْهِى فِى التُّرَابِ وَ حُقَّ لِى أَنْ أَسْجُدَ لَكَ. (۳)

آنگاه که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله خواست به اطاق برگردد، عایشه با شتاب به جانب بستر خویش رفت، و هنگامی که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله به خوابگاه خویش آمد، شنید که عایشه بلند نفس می زند، فرمود: این بلند نفس زند چیست؟ آیا ندانستی که امشب چه شبی است؟ این شب نیمه شعبان است که در آن روزی ها قسمت می شود، و زمان مرگ اشخاص ثبت می گردد، و نام کسانی که باید به حج بروند نوشته می شود، به درستی که خدای تعالی آمرزد از میان خلق خود بیش از عدد موهای بزهای قبیله کلب را، و در این شب خدای تعالی فرشتگان را از عالم بالا به سوی مکه در زمین می فرستد.

چهاردهم: نماز جناب جعفر طیّار را بجا آورد، چنان که شیخ از امام رضا علیه السّلام روایت کرده.

پانزدهم: نمازهای این شب را

۱- همه هستی و اندیشه ام برایت سجده کرد، و دلم به تو ایمان آورد، این است دستانم و آنچه بر خود جنایت کردم ای بزرگی که برای هر کار بزرگی به او امید است، از من گناه بزرگ را بیامرز، زیرا گناه بزرگ را جز پروردگار بزرگ نمی آمرزد.

۲- پناه می آورم به نور جلوه ات که آسمان ها و زمین ها بر آن روشن شد، و تاریکی ها با آن برطرف گشت، و با ان کار گذشتگان و آیندگان اصلاح شد، از فرا رسیدن عذاب نابهنگامت و از دگرگونی عافیتت، و از زایل شدن نعمتت. خدایا! دل با تقوا و صفا یافته، و بیزار از شرک، نه کافر و بدبخت روزی من گردان.

۳- روی خویش را به خاک ساییدم، و مرا سزاست که تو را سجده کنم.

بجا آورد که بسیار است، از جمله نمازی است که ابو یحیی صنعانی از امام باقر و امام صادق علیه السّلام روایت کرده، و همچنین سی نفر از کسانی که مورد اطمینان و اعتماد هستند از آن دو بزرگوار روایت کرده اند که هرگاه شب نیمه شعبان فرا رسید چهار رکعت نماز بجا آور به این ترتیب که در هر رکعت سوره «حمد» و پس از آن صد مرتبه سوره «توحید» را بخوان.

و چون فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی إِلَیْکَ فَقِیرٌ وَ مِنْ عَذَابِکَ خَائِفٌ مُسْتَجِیرٌ اللَّهُمَّ لا تُبَدِّلْ اسْمِی وَ لا تُغَیِّرْ جِسْمِی وَ لا تَجْهَدْ بَلائِی وَ لا تُشْمِتْ بِی أَعْدَائِی أَعُوذُ بِعَفْوِکَ مِنْ عِقَابِکَ وَ أَعُوذُ بِرَحْمَتِکَ مِنْ عَذَابِکَ وَ أَعُوذُ بِرِضَاکَ مِنْ سَخَطِکَ وَ أَعُوذُ بِکَ مِنْکَ جَلَّ ثَنَاؤُکَ أَنْتَ کَمَا أَثْنَیْتَ عَلَی نَفْسِکَ وَ فَوْقَ مَا یَقُولُ الْقَائِلُونَ. (۱)

و بدان که برای خواندن صد رکعت نماز در این شب به این ترتیب که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره «توحید» ده مرتبه خوانده شود، فضیلت بسیار بسیار وارد شده، و در اعمال ماه رجب دستور العمل شش رکعت نماز در این شب با سوره های «حمد» و «تبارک» و «لیس» و «توحید» گذشت.

روز نیمه شعبان

روز نیمه شعبان: روز ولادت شریف امام دوازدهم مولانا و امامنا المهدی حضرت حجّه بن الحسن صاحب الزّمان (صلوات اللّه علیه و علی ابائه) است.

«و زیارت آن حضرت در هر زمان و مکان و دعا برای تعجیل فرج آن حضرت به هنگام زیارتش مستحبّ است، و زیارت آن حضرت در سراب شهر سامّراء تاکید بیشتری دارد، و اوست که ظهور و

۱- خدایا! نیازمند به توام، و از عذابت بیمناک و به تو پناهنده ام، خدایا! نامم را از گروه بندگان به گروهی دیگر تبدیل مکن، جسمم را تغیر مده، آزمونم را سخت مکن، دشمن شادم مساز، پناه می آورم به عفوت از مجازاتت، و به رحمتت از عذابت، و به خشنویت از خشمت، و به تو از تو، ثنایت بس بزرگ است، تو چنانی که خود بر خویش ثنا کردی و برتر از آنچه گویندگان گویند.

فرمانروایی اش یقینی است، و اوست که زمین را پر از عدل وداد می کند، چنان که از ستم و بیداد پر شده است.

» اعمال سایر روزهای این ماه: از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: هرکه سه روز آخر ماه شعبان را روزه بدارد و آن را به ماه مبارک رمضان پیوند دهد حق تعلی ثواب روزه دو ماه پی درپی را برای او بنویسد.

ابو الصّلت هروی روایت کرده: در جمعه آخر ماه شعبان خدمت حضرت رضا علیه السّلام رسیدم، حضرت فرمود، ای ابوالصّلت بیشتر ماه شعبان گذشت، و این روز جمعه آخر آن است.

پس تدارک و تلافی کن در انجام آنچه از این ماه باقی مانده و کوتاهی هایی که در گذشته این ماه کرده ای، و بر تو باد بر آنچه برای تو سودمند است روی آوری و بسیار دعا و استغفار کرده و قرآن تلاوت کند، و از گناهان خود به سوی خدا توبه کن، تا وقتی ماه مبارک فرا رسد، خود را برای خدا خالص کرده باشی، و امانت و حق کسی را، بر عهده خود مگذار مگر آنکه ادا کنی، و در دل خویش کینه کسی را وامگذار مگر آن که بیرون کنی، و گناهی را مگذار جز آن که ترک کنی و از خدا بترس، و در امور پنهان و آشکار خود، بر او توکّل کن، که هرکس بر خدا توکّل کند، خدا او را بس است، و در باقیمانده ماه این دعا را بسیار بخوان:

اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ فَاغْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ (۱)

به درستی که

ص: ۲۵۵

۱- خدایا اگر در آنچه از ماه شعبان گذشت ما را نیامرزیدی، پس در آن مقدار که از آن باقی مانده است ما را بیامرز.

حق تعالی در این ماه، بنده های بسیاری را به خاطر حرمت ماه مبارک رمضان، از آتش دوزخ برهاند.

دعای شب آخر ماه شعبان و شب اول رمضان

و شیخ از حارث بن مغیره نضری روایت کرده که حضرت صادق علیه السلام می خواند در شب آخر شعبان و شب اول ماه رمضان

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الشَّهْرَ الْمُبَارَکَ الَّذِی أُنْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ (۱)

(۲)

وَ جُعِلَ هُدًی لِلنَّاسِ وَ بَیِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَی وَ الْفُرْقَانِ قَدْ حَضَرَ

فَسَلِّمْنَا فِیهِ وَ سَلِّمْهُ لَنَا وَ تَسَلَّمْهُ مِنَّا فِی یُسْرٍ مِنْکَ وَ عَافِیَهٍ (۳)

یَا مَنْ أَخَذَ الْقَلِیلَ وَ شَکَرَ الْکَثِیرَ اقْبَلْ مِنِّی الْیَسِیرَ (۴)

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تَجْعَلَ لِی إِلَی کُلِّ خَیْرٍ سَبِیلاً وَ مِنْ کُلِّ مَا لاَ تُحِبُّ مَانِعاً یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۵)

یَا مَنْ عَفَا عَنِّی وَ عَمَّا خَلَوْتُ بِهِ مِنَ السَّیِّئَاتِ (۶)

یَا مَنْ لَمْ یُؤَاخِذْنِی بِارْتِکَابِ الْمَعَاصِی عَفْوَکَ عَفْوَکَ عَفْوَکَ یَا کَرِیمُ (۷)

إِلَهِی وَعَظْتَنِی فَلَمْ أَتَّعِظْ وَ زَجَرْتَنِی عَنْ مَحَارِمِکَ فَلَمْ أَنْزَجِرْ فَمَا عُذْرِی فَاعْفُ عَنِّی یَا کَرِیمُ عَفْوَکَ عَفْوَکَ (۸)

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ الرَّاحَهَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ (۹)

عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ التَّجَاوُزُ مِنْ عِنْدِکَ (۱۰)

یَا أَهْلَ التَّقْوَی وَ یَا أَهْلَ الْمَغْفِرَهِ عَفْوَکَ عَفْوَکَ (۱۱)

اللَّهُمَّ إِنِّی عَبْدُکَ ابْنُ عَبْدِکَ وَ ابْنُ أَمَتِکَ ضَعِیفٌ فَقِیرٌ إِلَی رَحْمَتِکَ (۱۲)

وَ أَنْتَ مُنْزِلُ الْغِنَی وَ الْبَرَکَهِ عَلَی الْعِبَادِ قَاهِرٌ مُقْتَدِرٌ أَحْصَیْتَ أَعْمَالَهُمْ وَ قَسَمْتَ أَرْزَاقَهُمْ (۱۳)

وَ جَعَلْتَهُمْ مُخْتَلِفَهً أَلْسِنَتُهُمْ وَ أَلْوَانُهُمْ خَلْقاً مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ (۱۴)

وَ لاَ یَعْلَمُ الْعِبَادُ عِلْمَکَ وَ لاَ یَقْدِرُ الْعِبَادُ قَدْرَکَ وَ کُلُّنَا فَقِیرٌ إِلَی رَحْمَتِکَ فَلاَ تَصْرِفْ عَنِّی وَجْهَکَ (۱۵)

وَ اجْعَلْنِی مِنْ صَالِحِی خَلْقِکَ فِی الْعَمَلِ وَ

ص: ۲۵۶

۱- خدایا این ماه مبارک (رمضان) که در آن قرآن نازل شد

۲- و مقرر گردید برای هدایت مردم و ادله روشن برای راهنمایی و جدا ساختن حق و باطل اینک فرا رسید

۳- و ما را در این ماه و ماه را برای ما سلامت بدار و برای ما این ماه را آسایش و عافیت مسلم دار

۴- ای آنکه طاعت اندک ما بندگان را اخذ کرده و مقابلش پاداش بسیار عطا می کنی از من هم این قلیل طاعت بپذیر

۵- ای خدا از تو درخواست می کنم که به هر کار خیری مرا راه نشان دهی و از هر چه محبوب تو نیست مرا مانع شوی ای مهربان ترین مهربانان عالم

۶- ای کسی که از من و از بدی هایی که از شرم خلق پنهان داشتم درگذشتی

۷- و ای کسی که مرا به ارتکاب گناهان مؤاخذه نفرمودی عفو تو عفو تو عفو تو شامل حالم باد ای ذات بزرگواری

۸- خدای من تو مرا موعظه کردی (در کتابت) و من نشنیدم و از هر حرام انزجار دادی و من ترک ننمودم چه عذر به درگاهت آورم از من درگذر ای خدای با کرم و بخشش عفو تو عفو تو شامل حالم باد

۹- ای خدا از تو درخواست می کنم راحتی در وقت مرگ و آمرزش هنگام حساب

۱۰- اگر گناه از بنده بزرگ است عفو و بخشش از تو نیکو است

۱۱- ای که تقوی و آمرزش سزاوار توست عفو تو عفو تو شامل حالم باد

۱۲- ای خدا من بنده تو فرزند بنده و کنیز توام ضعیف و ناتوانم و به رحمت بی پایانت محتاج و تویی که ثروت و برکت نازل بر بندگانت می کنی

۱۳- تو قاهر و مقتدری تو اعمال خلق به شمار آورده و روزیشان تقسیم کرده ای

۱۴- و زبان هاشان مختلف و رنگ هاشان گوناگون ساختی خلقتی پس از خلقتی دیگر آفریدی

۱۵- بندگان از علم تو آگاه نیستند و به قدر و مقامت پی نتوانند برد و همه ما خلایق به رحمتت محتاجیم پس تو به کرم و بزرگواری خود روی از من مگردان

الْأَمَلِ وَ الْقَضَاءِ وَ الْقَدَرِ (۱)

اللَّهُمَّ أَبْقِنِی خَیْرَ الْبَقَاءِ وَ أَفْنِنِی خَیْرَ الْفَنَاءِ عَلَی مُوَالاَهِ أَوْلِیَائِکَ وَ مُعَادَاهِ أَعْدَائِکَ وَ الرَّغْبَهِ إِلَیْکَ (۲)

وَ الرَّهْبَهِ مِنْکَ وَ الْخُشُوعِ وَ الْوَفَاءِ وَ التَّسْلِیمِ لَکَ وَ التَّصْدِیقِ بِکِتَابِکَ وَ اتِّبَاعِ سُنَّهِ رَسُولِکَ (۳)

اللَّهُمَّ مَا کَانَ فِی قَلْبِی مِنْ شَکٍّ أَوْ رِیبَهٍ أَوْ جُحُودٍ أَوْ قُنُوطٍ أَوْ فَرَحٍ أَوْ بَذَخٍ أَوْ بَطَرٍ أَوْ خُیَلاَءَ (۴)

أَوْ رِیَاءٍ أَوْ سُمْعَهٍ أَوْ شِقَاقٍ أَوْ نِفَاقٍ أَوْ کُفْرٍ أَوْ فُسُوقٍ أَوْ عِصْیَانٍ أَوْ عَظَمَهٍ أَوْ شَیْ ءٍ لاَ تُحِبُ (۵)

فَأَسْأَلُکَ یَا رَبِّ أَنْ تُبَدِّلَنِی مَکَانَهُ إِیمَاناً بِوَعْدِکَ وَ وَفَاءً بِعَهْدِکَ وَ رِضًا بِقَضَائِکَ (۶)

وَ زُهْداً فِی الدُّنْیَا وَ رَغْبَهً فِیمَا عِنْدَکَ وَ أَثَرَهً وَ طُمَأْنِینَهً وَ تَوْبَهً نَصُوحاً أَسْأَلُکَ ذَلِکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ (۷)

إِلَهِی أَنْتَ مِنْ حِلْمِکَ تُعْصَی وَ مِنْ کَرَمِکَ وَ جُودِکَ تُطَاعُ فَکَأَنَّکَ لَمْ تُعْصَ (تَرَ) (۸)

وَ أَنَا وَ مَنْ لَمْ یَعْصِکَ سُکَّانُ أَرْضِکَ فَکُنْ عَلَیْنَا بِالْفَضْلِ جَوَاداً وَ بِالْخَیْرِ عَوَّاداً یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۹)

وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلاَهً دَائِمَهً لاَ تُحْصَی وَ لاَ تُعَدُّ وَ لاَ یَقْدِرُ قَدْرَهَا غَیْرُکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱۰)

فصل سوم: فضیلت و اعمال ماه مبارک رمضان

خطبه حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در فضیلت ماه رمضان

شیخ صدوق به سند معتبر، از حضرت رضا علیه السّلام از پدران بزرگوارش، از حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام روایت کرده که: روزی رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله برای ما خطب ه ای خواند و در آن خطبه فرمود: ای مردم ماه خدا با برکت و رحمت و آمرزش به سوی شما روی آورده، ماهی که نزد خدا بهترین ماه ها، و روزهایش بهترین روزها، و شب هایش بهترین شب ها و ساعاتش

۱- و قرار ده مرا از شایستگان خلقت در مقام عمل و آرزو و در قضا و قدر

۲- خدایا مرا با بهترین حال باقی بدار و در بهترین حال بمیران که آن حال دوستی با اولیاء توست و دشمنی با اعدایت و شوق لقایت

۳- و ترس از قهر و جلالت و حال خشوع به درگاهت و وفای به عهدت و به تسلیم و رضایت و با تصدیق به کتابت و پیروی از سنت پیغمبرت

۴- ای خدا آنچه در دلم از شک و ریب و انکار و یأس و نومیدی و شادی و سرکشی و عیاشی و اسراف یا تکبر و خود

پسندی

۵- یا ریا کاری و خودنمایی یا شقاوت و نفاق و دورویی یا کفر و فسق و گناه یا بزرگی نخوت یا هر چه تو نپسندی

۶- از تـو درخـواست می کنـم کـه همـه این اوصـاف را بـدل کنی به ایمـان به وعـده هـای خـود و وفـای به عهـدت و رضـا و خوشنودی به قضایت

۷- و زهـد در دنیـا و شوق و رغبت به آنچه نزد توست و آگاهی و اطمینان خاطر و توبه نصوح که من از تو می طلبم این امور را ای پروردگار عالم

۸- ای خـدای من تو بس با حلم و بردباری خلق که تو را معصیت می کننـد گویا نمی بینی و بس با جود و کرمی اطاعتت که می کنند گویا هیچ معصیت نکرده اند

۹- و من بـا هر که معصـیت نکرده است همه ساکنـان زمین توایم پس بـا ما به فضل و رحمتت کرم فرما و به عادتت که خیر و احسان است رفتار کن ای مهربانترین مهربانان عالم

۱۰- و درود بر محمد صـلی الله علیه و آله و سـلم و آلش درودی پیوسـته که جز تو کسـی آن را به حد و شمار و قدر و اندازه در نیاورد ای مهربانترین مهربانان

بهترین ساعت هاست، و آن ماهی است که شما را در آن به سوی میهمانی خدا خوانده اند، و در آن از اهل کرامت خدا شده اید، نفس های شما در آن ماه پاداش تسبیح، و خواب شما ثواب عبادت، و اعمال شما پذیرفته، و دعاهای شما مستجاب است، از پروردگار خویش با نیّت های صادقانه و دل های پاکیزه از گناهان و صفات ناپسند درخواست کنید که به شما برای روزه داشتن در آن و تلاوت قرآن توفیق دهد، همانا بدبخت و بدعاقبت کسی است که در این ماه بزرگ از آمرزش خدا محروم شود.

و به گرسنگی و تشنگی در این ماه، تشنگی و گرسنگی روز قیامت را به یاد آرید، به تهیدستان و از کارافتادگان صدقه دهید، پیران خود را تعظیم و به کودکان مهربانی روا دارید، خویشان خود را نوازش کنید و زبانهای خود را از آنچه نباید گفت بازدارید و دیده های خویش را از آنچه نگاه به آن روا نیست فرو پوشید، و گوش های خود را از انچه شنیدنش بر شما سزاوار نیست بازدارید، با یتیمان مهربانی کنید، تا بعد از شما با یتیمان شما مهربانی کنند.

از گناهان خود به سوی خدا توبه کنید، دست های خود را در اوقات نماز به دعا بردارید، زیرا وقت نماز بهترین ساعت هاست، حق تعالی در این اوقات به سوی بندگانش به رحمت نظر می کند، به آنان پاسخ می دهد هرگاه او را بخوانند و لبیک می گوید، هرگاه او را ندا دهند اجابت می نماید هرگاه او را بخوانند.

ای مردم همانا وجود شما در گرو کرده های

شماست پس آن را با آمرزش خواهی از خدا از گرو رها سازید.

و پشت شما از گناهان گرانبار است، پس آن را به طولانی ساختن سجده ها سبک کنید، و بدانید حق تعالی به عزّت و جلال خود سوگند یاد کرده، که نمازگزاران و سجده کنندگان در این ماه را عذاب ننماید، و آنان را در قیامت به آتش دوزخ نترساند.

ای مردم هرکه از شما روزه دار مؤمنی را در این ماه افطار دهد، برای او نزد خدا ثواب آزاد کردن بنده و آمرزش گناهان پیشین خواهد بود.

بعضی از اصحاب گفتند: یا رسول اللّه همه ما توانایی افطار دادن نداریم، فرمود: از آتش دوزخ بپرهیزید به افطار دادن روزه داران، گرچه به نصف دانه خرما، یا به یک جرعه آب باشد، همانا خدا به هرکه به همین مقدار افطاری دهد، این پاداش را می دهد، حتی اگر توانایی بیشتر از این را نداشته باشد! ! ای مردم هرکه اخلاق خود را در این ماه نیکو کند، آسان و راحت بر صراط بگذرد روزی که قدم ها بر ان بلغزد، و هرکه در این ماه بر به کار گرفتن غلام و کنیز خویش آسان گیرد، خدا در قیامت حساب او را آسان کند، و هرکه در این ماه شرّ خود را از مردم بازدارد، حق تعالی خشم خویش را در قیامت از او بازدارد و هرکه در این ماه یتیم بی پدری را نوازش کند، خدا در قیامت او را گرامی دارد و هرکه در این ماه به خویشان خود صله و احسان کند، خدا در قیامت او را به مهر خود پیوند

دهد، و هرکه از خویشان خود احسان را قطع کند، خدا در قیامت رحمت خود را از او بردارد، و هرکه در این ماه نماز مستحب بجا آورد، خدا برای او برات بیزاری از آتش دوزخ ثبت کند.

و هرکه در این ماه نماز واجبی را ادا کند، خدا به او پاداش هفتاد نماز واجب را که در ماه های دیگر خوانده شود عطا نماید، و هرکه در این ماه صلوات بسیار بر من فرستد، خدا ترازوی عمل او را سنگین گرداند، در روزی که ترازوهای عمل سبک باشند و هرکه در این ماه یک آیه از قرآن بخواند، پاداش کسی را دارد که در ماه های دیگر ختم قرآن کرده باشد.

ای مردم به یقین درهای بهشت در این ماه باز است، از خدا بخواهید که به روی شما نبندد، درهای دوزخ در این ماه بسته است، از خدا درخواست نمایید که به روی شما نگشاید، و شیاطین را در این ماه به زنجیر کشیده اند از خدا بخواهید که آنان را بر شما چیره نسازد تا آخر خبر شیخ صدوق روایت کرده چون ماه رمضان میرسید رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله هر اسیری را آزاد میکرد و به هر خواهنده ای عطا می فرمود.

مؤلّف گوید: ماه رمضان ماه خدای جهانیان و شریف ترین ماه هاست ماهی که درهای آسمان و درهای بهشت و رحمت باز می شود، و درهای دوزخ بسته میچ شود، در این ماه شبی است که عبادت در آن از عبادت هزار ماه بهتر است، پس درنگ کن که در شب وروز خود چگونه خواهی

ص: ۲۶۰

بود، و چگونه اعضا و جوارح خویش را از نافرمانی پروردگار حفظ می کنی؟ مبادا شب ها خواب باشی، و روزها از یاد خدا غافل، همانا در روایت است، که در پایان هر روز از روزهای ماه رمضان خدا در وقت افطار، هزار هزار نفر را از آتش دوزخ آزاد می کند، و چون شب جمعه و روز جمعه شود، در هر ساعتی هزار هزار نفر را از آتش دوزخ می رهاند، که هریک مستوجب عذاب بوده باشند، و در شب و روز آخر ماه، به تعداد آنچه در تمام ماه رها ساخته آزاد می کند، پس ای عزیز مبادا که ماه رمضان بگذرد، و گناهانت بر عهده ات باقی مانده باشد، و در وقتی که روزه داران پاداش خود را بگیرند تو ازجمله محرومان و زیانکاران باشی، و به سوی خدای تبارک و تعالی تقرّب جوی به تلاوت قرآن در شب ها و روزهای این ماه، و به خواندن نماز، و کوشش در عبادت و خواندن نمازها در اوقات فضیلت، و کثرت استغفار و دعا.

فَعَنِ الصَّادِقِ علیه السلام أَنَّهُ مَنْ لَمْ یُغْفَرْ لَهُ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ لَمْ یُغْفَرْ لَهُ إِلَی قَابِلٍ إِلا أَنْ یَشْهَدَ عَرَفَهَ (۱)

و خود را از آنچه خدا حرام کرده و از افطار دادن به چیزهای حرام، حفظ کن و به گونه ای رفتار کن که مولای ما حضرت صادق علیه السّلام وصیت فرموده که: هرگاه روزه هستی باید گوش و چشم و پوست و همه اعضای تو روزه باشند، یعنی از انجام محرّمات بلکه مکروهات دوری کنند و نیر فرمود: گاه روزه تو نباید همانند روز افطار تو

ص: ۲۶۱

۱- از امام صادق (درود بر او) روایت شده است: هرکه در ماه رمضان مورد مغفرت قرار نگیرد، تا سال آینده قرار نمی گیرد، مگر آنکه برای آمرزیده شدن در عرفه حاضر شود.

باشـد، و همچنین فرمود: روزه به همین خودداری از خوردن و آشامیـدن تنهـاست، بلکه بایـد در هنگـام روزه، زبـان خود را از دروغ نگاه دارید، و دیده های خود را از حرام بپوشانید و با یکدیگر نزاع نکنید، و بر هم حسد نورزید، و غیبت و گفتگوی بی منطق ننمایید، و سوگند دروغ بلکه حتی سوگند راست به زبان نیاورید، و دشنام و ناسزا ندهید، و بی خردی نورزید، و دلتنگ نشوید، و از یاد خدا و نماز غفلت نکنید، و از آنچه نباید گفت خاموش باشـید، شـکیبا باشید، و سخن به راستی گویید، از اهل شرّ دوری کنیـد، و از گفتار بد و دروغ و افترا و خصومت با مردم و گمان بد بردن و غیبت و سـخن چینی اجتناب کنید و خود را در آستانه آخرت بدانید، و در انتظار فرج و ظهور قائم آب محمّد علیهم السّلام باشید و ثواب های آخرت را آرزو نمایید، و برای سـفر آخرت، اعمال شایسـته را توشه برگیریـد و بر شـما باد به آرامش دل و آرامی تن و خضوع و خشوع و شکسـتگی و فروتنی،ماننـد برده ای که از مولای خویش بترسـد، و از عذاب خدا هراسان باشـید، و به رحمتش امیدوار، و ای روزه دار باید که دلت از عیب ها و باطنت از حیله ها و مکرها پاک باشـد، و تنت پاکیزه از آلودگی ها و از آنچه غیر خـداست به سوی خدا بیزاری جـو، و ولاـیت و دوسـتی خـویش را به گـاه روزه برای خـدا خـالص گردان، و از بیـان آنچه حق تعـالی تو را از آن در آشکار و نهان

نهی کرده خاموش باش.

و در ایام روزه روح و بدن خویش را به خدای (عزّ و جلّ) ببخش، و دل خویش را برای محبت و یاد او فارغ گردان، و بدن خود را در آنچه خدا تو را به آن امر کرده و فرا خوانده بکار گیر، اگر چنین کنی، آنچه شایسته روزه است انجام داده ای، و فرمان خدا را اطاعت کرده ای، و از آنچه بیان شد آنچه را کم بگذاری، به اندازه آن از فضل و ثواب روزه تو کم می شود، به درستی که پدرم گفت: رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله شنید زنی هنگام روزه، کنیز خویش را دشنام داد، حضرت طعامی خواست و به آن زن گفت: میل کن، عرضه داشت: روزه هستم، فرمود: چگونه روزه ای که کنیز خود را دشنام دادی! روزه تنها ترک خوردن و آشامیدن نیست، همانا حق تعالی روزه را حجابی از انجام کارهای ناشایست، و کردارهای بد، و گفتارهای ناپسند قرار داده، چه بسیارند روزه داران، و چه بسیارند آنان که تحمّل گرسنگی می کنند.

حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام فرمود: چه بسیار روزه داری که او را از روزه جز تشنگی و گرسنگی بهره ای نیست، و چه بسیار عبادت کننده ای که او را از عبادت سودی جز رنج و زحمت نیست! ! ای خوشا خواب زیرکان که بهتر از بیداری و عبادت احمقان می باشد، و خوشا افطار زیرکان که بهتر از روزه داشتن بی خردان است! ! از جابر بن یزید از امام باقر علیه السّلام روایت شده که حضرت رسول صلّی اللّه و علیه و آله

به جابر بن عبد اللّه فرمود: ای جابر این ماه ماه رمضان است، هر که روزه بدارد روزش را، و به عبادت بایستد بخشی از شبش را، و شکم و شهوت خویش را از حرام باز دارد، و زبانش را حفظ کند، از گناهانش همچون بیرون رفتن از ماه رمضان بیرون رود.

.

.

جابر گوید: گفتم: یا رسول اللّه چه نیکوست این حدیثی که فرمودی؟ حضرت فرمود: ای جابر چه دشوار است این شرط هایی که گفتم؟ ! به هر صورت، اعمال این ماه شریف در دو مطلب و یک خاتمه ذکر می شود (۱)

مطلب اول: اعمال مشترک ماه مبارک رمضان

بخش اول

اعمال شب و روز ماه رمضان

و آن بر چهار بخش است، بخش اوّل: اعمالی که در هر شب و هر روز این ماه بجا آورده شود.

سیّد ابن طاووس از امام صادق و موسی بن جعفر علیهم السّلام روایت کرده که فرمودند: در ماه رمضان از اوّل آن تا آخر آن پس از هر فریضه بخوان:

اللّهُمّ ارْزُقْنِی حَجّ بَیْتِکَ الْحَرَامِ فِی عَامِی هَذَا وَ فِی کُلّ عَامٍ مَا أَبْقَیْتَنِی فِی یُسْرٍ مِنْکَ وَ عَافِیَهٍ وَ سَعَهِ رِزْقٍ وَ لا تُخْلِنِی مِنْ تِلْکَ الْمَوَاقِفِ الْکَرِیمَهِ وَ الْمَشَاهِدِ الشّرِیفَهِ وَ زِیَارَهِ قَبْرِ نَبِیّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ فِی جَمِیعِ حَوَائِجِ الدّنْیَا وَ الْآخِرَهِ فَکُنْ لِی اللّهُمّ إِنّی أَسْأَلُکَ فِیمَا تَقْضِی وَ تُقَدّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الّذِی لا یُرَدّ وَ لا یُبَدّلُ أَنْ تَکْتُبَنِی مِنْ حُجّاجِ بَیْتِکَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجّهُمْ الْمَشْکُورِ سَعْیُهُمْ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ الْمُکَفّرِ عَنْهُمْ سَیّئَاتُهُمْ وَ اجْعَلْ فِیمَا تَقْضِی وَ تُقَدّرُ أَنْ تُطِیلَ عُمُرِی [فِی طَاعَتِکَ] وَ تُوَسّعَ عَلَیّ رِزْقِی وَ تُؤَدّیَ عَنّی أَمَانَتِی وَ دَیْنِی آمِینَ

۱- وَ فِی کِتَابِ فَضَائِلِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ فِی الْأَمَالِی عَنْ مُحَمّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمّدِ بْنِ سَعِیدٍ وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمّدِ بْنِ بَکْرَانَ النّقّاشِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطّانِ وَ مُحَمّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ الْمُعَاذِیّ وَ مُحَمّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْمُکَتّبِ کُلّهِمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمّدِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ عَلِیّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضّالٍ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الرّضَا عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ إِنّ رَسُولَ اللّهِ ص خَطَبَنَا ذَاتَ یَوْمٍ فَقَالَ : أَیّهَا النّاسُ إِنّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَیْکُمْ شَهْرُ اللّهِ بِالْبَرَکَهِ وَ الرّحْمَهِ وَ الْمَغْفِرَهِ. شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ اللّهِ أَفْضَلُ الشّهُورِ وَ أَیّامُهُ أَفْضَلُ الْأَیّامِ وَ لَیَالِیهِ أَفْضَلُ اللّیَالِی وَ سَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السّاعَاتِ. هُوَ شَهْرٌ دُعِیتُمْ فِیهِ إِلَی ضِیَافَهِ اللّهِ وَ جُعِلْتُمْ فِیهِ

مِنْ أَهْلِ كَرَامَهِ اللَّهِ أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ وَ نَوْمُكُمْ فِيهِ عِبَادَهٌ وَ عَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ وَ دُعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ. فَاسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ بِنِيَّاتٍ صَادِقَهٍ وَ قُلُوبٍ طَاهِرَهٍ أَنْ يُوَفِّقَكُمْ لِصِيَامِهِ وَ تِلَاوَهِ كِتَابِهِ فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ غُفْرَانَ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ. وَ اذْكُرُوا بِجُوعِكُمْ وَ عَطَشِكُمْ فِيهِ جُوعَ يَوْمِ الْقِيَامَهِ وَ عَطَشَهُ وَ تَصَدَّقُوا عَلَى فُقَرَائِكُمْ وَ مَسَاكِينِكُمْ وَ وَقِّرُوا كِبَارَكُمْ وَ ارْحَمُوا صِغَارَكُمْ وَ صِلُوا أَرْحَامَكُمْ وَ احْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ وَ غُضُّوا عَمَّا لَا يَحِلُّ النَّظَرُ إِلَيْهِ أَبْصَارَكُمْ وَ عَمَّا لَا يَحِلُّ الِاسْتِمَاعُ إِلَيْهِ أَسْمَاعَكُمْ وَ تَحَنَّنُوا عَلَى أَيْتَامِ النَّاسِ يُتَحَنَّنْ عَلَى أَيْتَامِكُمْ وَ تُوبُوا إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَ ارْفَعُوا إِلَيْهِ أَيْدِيَكُمْ بِالدُّعَاءِ فِي أَوْقَاتِ صَلَاتِكُمْ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ السَّاعَاتِ يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهَا بِالرَّحْمَهِ إِلَى عِبَادِهِ يُجِيبُهُمْ إِذَا نَاجَوْهُ وَ يُلَبِّيهِمْ إِذَا نَادَوْهُ وَ يُعْطِيهِمْ إِذَا سَأَلُوهُ وَ يَسْتَجِيبُ لَهُمْ إِذَا دَعَوْهُ. أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَنْفُسَكُمْ مَرْهُونَهٌ بِأَعْمَالِكُمْ فَفُكُّوهَا بِاسْتِغْفَارِكُمْ وَ ظُهُورَكُمْ ثَقِيلَهٌ مِنْ أَوْزَارِكُمْ فَخَفِّفُوا عَنْهَا بِطُولِ سُجُودِكُمْ وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ أَقْسَمَ بِعِزَّتِهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ الْمُصَلِّينَ وَ السَّاجِدِينَ وَ أَنْ لَا يُرَوِّعَهُمْ بِالنَّارِ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ فَطَّرَ مِنْكُمْ صَائِماً مُؤْمِناً فِي هَذَا الشَّهْرِ كَانَ لَهُ بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ عِتْقُ نَسَمَهٍ وَ مَغْفِرَهٌ لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَيْسَ كُلُّنَا يَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ فَقَالَ (صلی الله علیه و آله و سلم) اتَّقُوا النَّارَ وَ لَوْ بِشِقِّ تَمْرَهٍ اتَّقُوا النَّارَ وَ لَوْ بِشَرْبَهٍ مِنْ مَاءٍ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ حَسَّنَ مِنْكُمْ فِي هَذَا الشَّهْرِ خُلُقَهُ كَانَ لَهُ جَوَازاً عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزِلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ وَ مَنْ خَفَّفَ فِي هَذَا الشَّهْرِ عَمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ خَفَّفَ اللَّهُ عَلَيْهِ حِسَابَهُ وَ مَنْ كَفَّ فِيهِ شَرَّهُ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ غَضَبَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ أَكْرَمَ فِيهِ يَتِيماً أَكْرَمَهُ اللَّهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ وَصَلَ فِيهِ رَحِمَهُ وَصَلَهُ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ قَطَعَ فِيهِ رَحِمَهُ قَطَعَ اللَّهُ عَنْهُ رَحْمَتَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ تَطَوَّعَ فِيهِ بِصَلَاهٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بَرَاءَهً مِنَ النَّارِ وَ مَنْ أَدَّى فِيهِ فَرْضاً كَانَ لَهُ ثَوَابُ مَنْ أَدَّى سَبْعِينَ فَرِيضَهً فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الشُّهُورِ وَ مَنْ أَكْثَرَ فِيهِ مِنَ الصَّلَاهِ عَلَيَّ ثَقَّلَ اللَّهُ مِيزَانَهُ يَوْمَ تَخِفُّ الْمَوَازِينُ وَ مَنْ تَلَا فِيهِ آيَهً مِنَ الْقُرْآنِ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ خَتَمَ الْقُرْآنَ فِي غَيْرِهِ مِنَ الشُّهُورِ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَبْوَابَ الْجِنَانِ فِي هَذَا الشَّهْرِ مُفَتَّحَهٌ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا يُغَلِّقَهَا عَنْكُمْ وَ أَبْوَابَ النِّيرَانِ مُغَلَّقَهٌ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا يُفَتِّحَهَا عَلَيْكُمْ وَ الشَّيَاطِينَ مَغْلُولَهٌ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا يُسَلِّطَهَا عَلَيْكُمْ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فَقُمْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ فَقَالَ يَا أَبَا الْحَسَنِ أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْوَرَعُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ (وسائل الشیعه ج : ۱۰ ص : ۳۱۴) ثُمَّ بَكَى فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يُبْكِيكَ فَقَالَ يَا عَلِيُّ أَبْكِي لِمَا يَسْتَحِلُّ مِنْكَ فِي هَذَا الشَّهْرِ كَأَنِّي بِكَ وَ أَنْتَ تُصَلِّي لِرَبِّكَ وَ قَدِ انْبَعَثَ أَشْقَى الْأَوَّلِينَ شَقِيقُ عَاقِرِ نَاقَهِ ثَمُودَ فَضَرَبَكَ ضَرْبَهً عَلَى قَرْنِكَ فَخَضَبَ مِنْهَا لِحْيَتَكَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ ذَلِكَ فِي سَلَامَهٍ مِنْ دِينِي فَقَالَ (علیه السلام) فِي سَلَامَهٍ مِنْ دِينِكَ ثُمَّ قَالَ يَا عَلِيُّ مَنْ قَتَلَكَ فَقَدْ قَتَلَنِي وَ مَنْ أَبْغَضَكَ فَقَدْ أَبْغَضَنِي وَ مَنْ سَبَّكَ فَقَدْ سَبَّنِي لِأَنَّكَ مِنِّي كَنَفْسِي رُوحُكَ مِنْ رُوحِي وَ طِينَتُكَ مِنْ طِينَتِي إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَنِي وَ إِيَّاكَ وَ اصْطَفَانِي وَ إِيَّاكَ وَ اخْتَارَنِي لِلنُّبُوَّهِ وَ اخْتَارَكَ لِلْإِمَامَهِ وَ مَنْ أَنْكَرَ إِمَامَتَكَ فَقَدْ أَنْكَرَ نُبُوَّتِي يَا عَلِيُّ أَنْتَ وَصِيِّي وَ أَبُو وُلْدِي وَ زَوْجُ ابْنَتِي وَ خَلِيفَتِي عَلَى أُمَّتِي فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَوْتِي أَمْرُكَ أَمْرِي وَ نَهْيُكَ نَهْيِي أُقْسِمُ بِالَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوَّهِ وَ جَعَلَنِي خَيْرَ الْبَرِيَّهِ إِنَّكَ لَحُجَّهُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ أَمِينُهُ عَلَى سِرِّهِ وَ خَلِيفَتُهُ عَلَى عِبَادِهِ (بحارالأنوار ج : ۹۳ ص : ۳۵)

رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۱)

و پس از نمازهای واجب بخوان:

یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ یَا غَفُورُ یَا رَحِیمُ أَنْتَ الرَّبُّ الْعَظِیمُ الَّذِی لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ وَ هُوَ السَّمِیعُ الْبَصِیرُ وَ هَذَا شَهْرٌ عَظَّمْتَهُ وَ کَرَّمْتَهُ وَ شَرَّفْتَهُ وَ فَضَّلْتَهُ عَلَی الشُّهُورِ وَ هُوَ الشَّهْرُ الَّذِی فَرَضْتَ صِیَامَهُ عَلَیَّ وَ هُوَ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِی أَنْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ هُدًی لِلنَّاسِ وَ بَیِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَی وَ الْفُرْقَانِ وَ جَعَلْتَ فِیهِ لَیْلَهَ الْقَدْرِ وَ جَعَلْتَهَا خَیْرا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فَیَا ذَا الْمَنِّ وَ لا یُمَنُّ عَلَیْکَ مُنَّ عَلَیَّ بِفَکَاکِ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ فِیمَنْ تَمُنُّ عَلَیْهِ وَ أَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲)

شیخ کفعمی در «مصباح» و «بلد الامین» و شیخ شهید در مجموعه خود از حضرت رسول صلّی اللّه و علیه و آله روایت کرده اند که آن حضرت فرمود: هرکه این دعا را در ماه رمضان، پس از هر نماز واجب بخواند، حق تعالی گناهان او را تا روز قیامت بیامرزد.

و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ أَدْخِلْ عَلَی أَهْلِ الْقُبُورِ السُّرُورَ اللَّهُمَّ أَغْنِ کُلَّ فَقِیرٍ اللَّهُمَّ أَشْبِعْ کُلَّ جَائِعٍ اللَّهُمَّ اکْسُ کُلَّ عُرْیَانٍ اللَّهُمَّ اقْضِ دَیْنَ کُلِّ مَدِینٍ اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنْ کُلِّ مَکْرُوبٍ اللَّهُمَّ رُدَّ کُلَّ غَرِیبٍ اللَّهُمَّ فُکَّ کُلَّ أَسِیرٍ اللَّهُمَّ أَصْلِحْ کُلَّ فَاسِدٍ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِینَ اللَّهُمَّ اشْفِ کُلَّ مَرِیضٍ اللَّهُمَّ سُدَّ فَقْرَنَا بِغِنَاکَ اللَّهُمَّ غَیِّرْ سُوءَ حَالِنَا بِحُسْنِ حَالِکَ اللَّهُمَّ اقْضِ عَنَّا الدَّیْنَ وَ أَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ . (۳)

شیخ کلینی در کتاب «کافی» از ابو بصیر روایت کرده که امام صادق علیه السّلام در ماه رمضان این دعا را میخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی بِکَ وَ

ص: ۲۶۵

۱- خدایا زیارت خانه محرّمت را در امسال و در هر سال نصیبم کن، تا زمانیکه زنده ام داری در آسانی تندرستی و گشادگی روزی، و محرومم نکن مرا از آن اماکن گرامی، و مشاهد شریف. زیارت قبر پیامبرت که درود تو بر او و بر خاندانش باد، و در تمام حاجات دنیا و آخرت یاور من باش خدایا از تو درخواست میکنم در آنچه که حکم میکنی و مقدّر می نمایی، از فرمان حتمی در شب قدر، از حکمی که برگشت داده نمیشود، و به حکم دیگر تبدیل نمی گردد، اینکه مرا در شمار زائران خانه محترمت بنویسی، آن زائرانی که پاک و خالصانه است زیارتشان و پذیرفته است تلاششان و آمرزیده است گناهشان، و نابود شده است بدی هایشان، و قرار ده در آنچه حکم میکنی، و مقدّر می نمایی اینکه عمرم را طولانی سازی و روزی ام را فراوان کنی، و امانت و قرضم را ادا نمایی، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان

۲- ای بلندمرتبه، ای بزرگ، ای آمرزنده، ای مهربان، تویی پروردگار بزرگی که چیزی همانندش نیست، و اوست شنوای بینا، و این ماهی است که به آن عظمت و کرامت و شرافت بخشیدی و بر سایر ماه ها برتری دادی، و ماهی است که روزه اش را بر

ما واجب نمودی، و آن ماه رمضان است که قرآن را در آن فرود آوردی، برای هدایت مردم و بیان دلایل روشن از هدایت و تمیز حق از باطل، و شب قدر را در آن قرار دادی، و آن را از هزار ماه بهتر ساختی، ای صاحب منت که بر تو منّتی گذاشته نشود، بر من به آزادی از آتش منّت نه، در جمع آنان که بر آنها منّت نهی، و وارد بهشتم گردان ای مربان ترین مهربانان.

۳- خدایا دل اهل قبور را شاد کن، خدایا هر تهیدستی را بی نیاز کن، خدایا هر گرسنه ای را سیر کن، خدایا هر برهنه ای را بپوشان، خدایا قرض هر بدهکاری را ادا کن. خدایا غم هر غم زده ای را برطرف کن، خدایا هر غریبی را به وطن بازگردان، خدایا هر اسیری را آزاد فرما، خدایا هر فسادی را در کار مسلمانان اصلاح گردان، خدایا هر بیماری را درمان ده، خدایا راه تهیدستی ما را با توانگریت ببند، خدایا بدحالی ما را به خوبی حال خود تغییر ده، خدایا وام ما را بپرداز، و ما را از تهیدستی بی نیاز کن، همانا تو بر هرچیز توانایی.

مِنْکَ أَطْلُبُ حَاجَتِی وَ مَنْ طَلَبَ حَاجَةً إِلَی النَّاسِ فَإِنِّی لا أَطْلُبُ حَاجَتِی إِلّا مِنْکَ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ وَ أَسْأَلُکَ بِفَضْلِکَ وَ رِضْوَانِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ أَنْ تَجْعَلَ لِی فِی عَامِی هَذَا إِلَی بَیْتِکَ الْحَرَامِ سَبِیلاً حِجَّةً مَبْرُورَةً مُتَقَبَّلَةً زَاکِیَةً خَالِصَةً لَکَ تَقَرُّ بِهَا عَیْنِی وَ تَرْفَعُ بِهَا دَرَجَتِی وَ تَرْزُقَنِی أَنْ أَغُضَّ بَصَرِی وَ أَنْ أَحْفَظَ فَرْجِی وَ أَنْ أَکُفَّ بِهَا عَنْ جَمِیعِ مَحَارِمِکَ حَتَّی لا یَکُونَ شَیْ ءٌ آثَرَ عِنْدِی مِنْ طَاعَتِکَ وَ خَشْیَتِکَ وَ الْعَمَلِ بِمَا أَحْبَبْتَ وَ التَّرْکِ لِمَا کَرِهْتَ وَ نَهَیْتَ عَنْهُ وَ اجْعَلْ ذَلِکَ فِی یُسْرٍ وَ یَسَارٍ وَ عَافِیَةٍ وَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَیّ وَ أَسْأَلُکَ أَنْ تَجْعَلَ وَفَاتِی قَتْلا فِی سَبِیلِکَ تَحْتَ رَایَةِ نَبِیّکَ مَعَ أَوْلِیَائِکَ وَ أَسْأَلُکَ أَنْ تَقْتُلَ بِی أَعْدَاءَکَ وَ أَعْدَاءَ رَسُولِکَ وَ أَسْأَلُکَ أَنْ تُکْرِمَنِی بِهَوَانِ مَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِکَ وَ لا تُهِنِّی بِکَرَامَةِ أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیَائِکَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی مَعَ الرَّسُولِ سَبِیلا حَسْبِیَ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ (۱)

دعای حج

مؤلّف گوید: این دعا موسوم به دعای حجّ است، سیّد در «اقبال» خواندن آن را در شبهای ماه رمضان، پس از مغرب، از امام صادق علیه السّلام روایت کرده، و کفعمی در کتاب «بلد الامین» فرموده: در هر روز از ماه رمضان و در شب اوّل آن، خواندن این دعا مستحبّ است، و شیخ مفید در کتاب «مقنعه» آن را برای خصوص شب اول ماه پس از نماز مغرب روایت کرده، آگاه باش بهترین اعمال در شب ها و روزهای ماه مبارک رمضان خواندن قرآن است، و باید آن را بسیار خواند، چه اینکه قرآن در این ماه

۱- خدایا من به وسیله تو و از تو حاجتم را درخواست میکنم، و هرکه حاجت خویش از مردم بخواهد همانا من حاجتم را نمی خواهم مگر از تو، یگانه ای، شریکی برای تو نیست، به حق فضل و رضوانت از تو می خواهم که بر محمّد و اهل بیتش درود فرستی، و در این سال برایم راهی به سوی کعبه قرار دهی، با زیارتی پاک و پذیرفته، پاکیزه و خالص برای خویش، که دیده ام به آن روشن گردد و مرتبه ام با آن بالا رود، خدایا به من روزی کن که دیده ام را از حرام فرو بندم، و شهوتم را نگاه دارم، و خود را از همه حرام هایت بازدارم، تا آنجا که چیزی نزد من برتر نباشد از طاعت و خشیتت، و عمل به آنچه واجب کردی، و ترک آنچه نپسندیدی و از آن نهی نمودی، و همه اینها را در کنار آسانی و فراوانی و تندرستی، و آنچه به من نعمت دادی قرار ده. و از تو می خواهم مرگم را کشته شدن در راهت در زیر پرچم پیامبرت همراه با اولیایت قرار دهی، و از تو می خواهم که به وسیله من دشمنان خود و رسولت را به قتل رسانی، و از تو درخواست میکنم که مرا گرامی داری با خوار کردن آن از خلق که خودخواهی، و خوار نکنی مرا به گرامی داشتن احدی از اولیایت، خدایا برایم همراه پیامبر راهی به خوشبختی قرار ده، خدا مرا بس است، آنچه خدا خواهد شود.

نازل شده و در آثار اسلامی وارد شده که هرچیزی را بهاری است، و بهار قرآن ماه رمضان است و در ماه های دیگر یک ختم قرآن مستحبّ است، و کم ترینش ختم آن در شش روز است، ولی در ماه رمضان هر سه روز یک ختم مستحبّ است، و اگر بتواند روزی یک ختم قرآن کند بسیار خوب است، علاّمه مجلسی فرموده: در حدیث است که بعضی از امامان علیهم السّلام در این ماه چهل ختم قرآن می نمودند و بلکه زیادتر، و اگر ثواب هر ختم قرآنی را به روح مقدس یکی از چهارده معصوم هدیه کند ثوابش دو چندان گردد.

و از روایتی ظاهر می شود، که اجر چنین کسی آن است که در روز قیامت با ایشان باشد.

در این ماه باید دعا و صلوات و استغفار بسیار نمود، و زیاد «لا اله الاّ اللّه» گفت، و روایت شده که امام چهارم علیه السّلام چون ماه رمضان فرا می رسید، زبان نمی گشود مگر به دعا و تسبیح و استغفار و تکبیر، و نیز باید به عبادت و انجام نافله های شب و روز اهتمام بسیار ورزید.

بخش دوم

دعای افتتاح

بخش دوّم: اعمالی است که باید در شب های رمضان بجا آورد، و آن چند عمل است: اوّل: افطار نمودن و مستحبّ است پس از نماز شام افطار کند مگر آنکه ضعف بر او چیره شده باشد، یا جمعی جهت افطار منتظر او باشند، دوّم: با غذایی پاکیزه از حرام و شبهه افطار کند، و بهتر است با خرمای حلال روزه خود را بگشاید، تا ثواب نمازش چهار صد برابر گردد، و به

خرما، آب، رطب شیر، حلوا، نبات، آب گرم، به هر کدام که افطار کند خوب است.

سوّم: در وقت افطار دعاهای ویژه آن را بخواند، از جمله بگوید:

اللَّهُمَّ لَکَ صُمْتُ وَ عَلَی رِزْقِکَ أَفْطَرْتُ وَ عَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ (۱)

تا خدا ثواب هرکسی را که در این روز روزه داشته به او عطا کند و اگر دعای «اللّهُمّ ربَّ النّور العظیم» را که سیّد و کفعمی روایت کرده اند بخواند فضیلت بسیار یابد، و روایت شده که امیر المؤمنین علیه السّلام هرگاه می خواست افطار کند می گفت:

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ لَکَ صُمْنَا وَ عَلَی رِزْقِکَ أَفْطَرْنَا فَتَقَبَّلْ [فَتَقَبَّلْهُ] مِنَّا إِنَّکَ أَنْتَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ (۲)

چهارم: در هنگام خوردن لقمه اول بگوید

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ یَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ اغْفِرْ لِی (۳)

تا خدا او را بیامرزد.

در روایت آمده که در پایان هر روز از روزهای ماه رمضان، خدا هزار هزار نفر را از آتش دوزخ آزاد کند، پس از حضرتش بخواه که تو را یکی از آنان قرار دهد.

پنجم: در وقت افطار سوره «قدر» را بخواند.

ششم: به هنگام افطار صدقه داده، و به روزه داران افطار دهد، هرچند به قدر چند دانه خرما یا جرعه ای آب باشد.

از رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله روایت شده: هرکه روزه داری را افطار دهد همچون اجر آن روزه دار برایش خواهد بود، بی آنکه از پاداش آن روزه دار چیزی کاسته شود.

و همچنین برای او خواهد بود همانند آن عمل خوبی که آن افطار کننده به نیروی آن طعام بجا آورد، آیه اللّه علاّمه حلی در رساله «سعدیه» از

۱- خدایا برای تو روزه گرفتم، و بر خوان تو افطار کردم، و بر تو تکیه نمودم.
۲- به نام خدا، خدایا برای تو روزه گرفتیم، و بر روزی تو افطار کردیم، خدایا از ما بپذیر، که تو شنوا و دانایی
۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ای گسترده آمرزش، مرا بیامرز

امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هر مؤمنی در ماه رمضان مؤمن دیگری را به لقمه ای اطعام کند، حق تعالی برای او بنویسد اجر کسی را که سی بنده مؤمن آزاد کرده، و نزد خدا یک دعایش مستجاب شود.

هفتم: در هر شب خواندن هزار مرتبه «انّا انزلناه» وارد است.

هشتم: در هر شب اگر بتواند صد مرتبه سوره «حم دخان» را بخواند.

نهم: سیّد روایت کرده است: هرکه این دعا را در هر شب ماه رمضان بخواند، گناهان چهل سال او آمرزیده می شود:

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ الَّذِی أَنْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ وَ افْتَرَضْتَ عَلَی عِبَادِکَ فِیهِ الصِّیَامَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنِی حَجَّ بَیْتِکَ الْحَرَامِ فِی عَامِی هَذَا وَ فِی کُلِّ عَامٍ وَ اغْفِرْ لِی تِلْکَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لا یَغْفِرُهَا غَیْرُکَ یَا رَحْمَانُ یَا عَلامُ (۱)

دهم: در هر شب پس از مغرب دعای حج را بخواند، که بیان آن در بخش اوّل گذشت.

یازدهم: در هر شب از ماه رمضان بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَفْتَتِحُ الثَّنَاءَ بِحَمْدِکَ وَ أَنْتَ مُسَدِّدٌ لِلصَّوَابِ بِمَنِّکَ وَ أَیْقَنْتُ أَنَّکَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ فِی مَوْضِعِ الْعَفْوِ وَ الرَّحْمَهِ وَ أَشَدُّ الْمُعَاقِبِینَ فِی مَوْضِعِ النَّکَالِ وَ النَّقِمَهِ وَ أَعْظَمُ الْمُتَجَبِّرِینَ فِی مَوْضِعِ الْکِبْرِیَاءِ وَ الْعَظَمَهِ اللَّهُمَّ أَذِنْتَ لِی فِی دُعَائِکَ وَ مَسْأَلَتِکَ فَاسْمَعْ یَا سَمِیعُ مِدْحَتِی وَ أَجِبْ یَا رَحِیمُ دَعْوَتِی وَ أَقِلْ یَا غَفُورُ عَثْرَتِی فَکَمْ یَا إِلَهِی مِنْ کُرْبَهٍ قَدْ فَرَّجْتَهَا وَ هُمُوم [غُمُومٍ] قَدْ کَشَفْتَهَا وَ عَثْرَهٍ قَدْ أَقَلْتَهَا وَ رَحْمَهٍ قَدْ نَشَرْتَهَا وَ حَلْقَهِ بَلاءٍ قَدْ فَکَکْتَهَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ صَاحِبَهً وَ لا وَلَداً وَ لَمْ یَکُنْ

۱- خدایا پروردگار ماه رمضان، که قرآن را در آن فرو فرستادی، و روزه را در آن بر بندگانت واجب نمودی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و زیارت خانه ات را در این سال و در هر سال نصیب من فرما، و برایم بیامرز گناهان بزرگی را که آنها را جز تو نیامرزد، ای بخشاینده، ای دارای دانش بی پایان.

لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ کَبِّرْهُ تَکْبِیراً. (۱) الْحَمْدُ لِلَّهِ بِجَمِیعِ مَحَامِدِهِ کُلِّهَا عَلَی جَمِیعِ نِعَمِهِ کُلِّهَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لا مُضَادَّ لَهُ فِی مُلْکِهِ وَ لا مُنَازِعَ لَهُ فِی أَمْرِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لا شَرِیکَ لَهُ فِی خَلْقِهِ وَ لا شَبِیهَ [شِبْهَ] لَهُ فِی عَظَمَتِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَاشِی فِی الْخَلْقِ أَمْرُهُ وَ حَمْدُهُ الظَّاهِرِ بِالْکَرَمِ مَجْدُهُ الْبَاسِطِ بِالْجُودِ یَدَهُ الَّذِی لا تَنْقُصُ خَزَائِنُهُ وَ لا تَزِیدُهُ [یَزِیدُهُ] کَثْرَةُ الْعَطَاءِ إِلا جُودا وَ کَرَما إِنَّهُ هُوَ الْعَزِیزُ الْوَهَّابُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ قَلِیلا مِنْ کَثِیرٍ مَعَ حَاجَةٍ بِی إِلَیْهِ عَظِیمَةٍ وَ غِنَاکَ عَنْهُ قَدِیمٌ وَ هُوَ عِنْدِی کَثِیرٌ وَ هُوَ عَلَیْکَ سَهْلٌ یَسِیرٌ. (۲) اللَّهُمَّ إِنَّ عَفْوَکَ عَنْ ذَنْبِی وَ تَجَاوُزَکَ عَنْ خَطِیئَتِی وَ صَفْحَکَ عَنْ ظُلْمِی وَ سَتْرَکَ عَلَی [عَنْ] قَبِیحِ عَمَلِی وَ حِلْمَکَ عَنْ کَثِیرِ [کَبِیرِ] جُرْمِی عِنْدَ مَا کَانَ مِنْ خَطَایَ [خَطَئِی] وَ عَمْدِی أَطْمَعَنِی فِی أَنْ أَسْأَلَکَ مَا لا أَسْتَوْجِبُهُ مِنْکَ الَّذِی رَزَقْتَنِی مِنْ رَحْمَتِکَ وَ أَرَیْتَنِی مِنْ قُدْرَتِکَ وَ عَرَّفْتَنِی مِنْ إِجَابَتِکَ فَصِرْتُ أَدْعُوکَ آمِنا وَ أَسْأَلُکَ مُسْتَأْنِساً لا خَائِفاً وَ لا وَجِلاً مُدِلًّا عَلَیْکَ فِیمَا قَصَدْتُ فِیهِ [بِهِ] إِلَیْکَ فَإِنْ أَبْطَأَ عَنِّی [عَلَیَ] عَتَبْتُ بِجَهْلِی عَلَیْکَ وَ لَعَلَّ الَّذِی أَبْطَأَ عَنِّی هُوَ خَیْرٌ لِی لِعِلْمِکَ بِعَاقِبَةِ الْأُمُورِ فَلَمْ أَرَ مَوْلًی [مُؤَمَّلا] کَرِیما أَصْبَرَ عَلَی عَبْدٍ لَئِیمٍ مِنْکَ عَلَیَّ یَا رَبِّ إِنَّکَ تَدْعُونِی فَأُوَلِّی عَنْکَ وَ تَتَحَبَّبُ إِلَیَّ فَأَتَبَغَّضُ إِلَیْکَ وَ تَتَوَدَّدُ إِلَیَّ فَلا أَقْبَلُ مِنْکَ کَأَنَّ لِیَ التَّطَوُّلَ عَلَیْکَ، (۳) فَلَمْ [ثُمَّ لَمْ] یَمْنَعْکَ ذَلِکَ مِنَ الرَّحْمَةِ لِی وَ الْإِحْسَانِ إِلَیَّ وَ التَّفَضُّلِ عَلَیَّ بِجُودِکَ وَ کَرَمِکَ فَارْحَمْ عَبْدَکَ

۱- خدایا، من با سپاس تو ستایش را آغاز می کنم و تویی که با کرمت به سوی درستی توجّه دهی، و یقین دارم که در جای عفو و رحمت مهربان ترین مهربانانی. و در جایگاه مجازات و انتقام، سخت ترین کیفرکننده ای، و در موضع بزرگ منشی و عظمت بزرگ ترین جبّاری، خدایا در خواندنت، و در درخواست از حضرتت به من اذن دادی، پس ای شنوا بشنو ستودنم را، و ای مهربان اجابت کن دعایم را، و ای آمرزنده بیامرز لغزشم را، ای خدای من چه بسیار سختیهای که گره گشودی، و اندوه ها که برطرف کردی، و لغزش ها که آمرزیدی، و رحمت که گستردی، و زنجیر بلا که باز کردی، سپاس خدای را که همسر و فرزندی برنگرفته، و در فرمانروایی شریکی برایش نیست، و سرپرستی از روی ناتوانی نداشته است، و او را بزرگ شمار بسیار بزرگ.

۲- سپاس خدای را با همه ستودنی هایش، بر تمام نعمت هایش، سپاس خدای را که در فرمانروایی رقیبی ندارد، و برای او در کارش نزاع کننده ای نیست، سپاس خدای را که در آفرینش شریکی ندارد، و در بزرگی شبیهی برای او نیست. سپاس خدای را که فرمان و سپاسش در آفریدگان جاری است و بزرگواری اش با کرمش آشکار است، و دست لطفش به سخاوت گشوده، خدایی گنجینه هایش نقصان نپذیرد، و بخشش بسیارش جز جود و کرم بر او نیفزاید، همانا او عزیز و بسیار بخشنده است، خدایا اندک از بسیار از تو درخواست می کنم، با نیاز شدیدی که مرا به آن است، و بی نیازی تو از ان دیرینه است، و آن اندک نزد من بسیار است، و برای تو هموار و آسان.

۳- خدایا بخشش از گناهم، و گذشت از خطایم، و چشم پوشی ات از تجاوزم، و پرده افکنی ات بر کردار زشتم، و بردباری ات از فراوانی جرمم از آنچه که از خطا و گناه عمدی ام بود مرا به طمع انداخت، که از درگاهت چیزی را که شایسته آن از سوی تو نیستم درخواست کنم، آنچه که از رحمتت نصیبم نمودی و از قدرتت نشانم دادی، و از اجابتت به من شناساندی، پس بر آن شدم که با اطمینان بخوانمت، و با انس و میل بدون ترس و هراس از تو درخواست می کنم، و در انچه به خاطر آن قصد پیشگاه تو نمودم از تو ناز جویم، اگر برآورده شدن حاجتم تأخیر افتاد، از روی نادانی بر تو عتاب ورزیدم، با آنکه شاید

به تـأخیر افتـادن روا شـدن حاجتم برایم بهتر باشـد، چه تو به سـرانجام امور آگاهی، پس هیـچ مولای کریمی را بر بنـده پستی، شکیبـاتر از تو بر خود ندیـدم، ای پروردگـار من، تو مرا می خوانی، و من از تو روی می گردانم، و بـا من دوستی می ورزی و من با تو دشمنی می کنم، به من محبّت می نمای و از تو نمی پذیرم، گویا مرا بر تو منّت است،

الْجَاهِلَ وَ جُدْ عَلَيْهِ بِفَضْلِ إِحْسَانِكَ إِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ الْحَمْدُ لِلَّهِ مَالِكِ الْمُلْكِ مُجْرِی الْفُلْكِ مُسَخِّرِ الرِّيَاحِ فَالِقِ الْإِصْبَاحِ دَيَّانِ الدِّينِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى حِلْمِهِ بَعْدَ عِلْمِهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى عَفْوِهِ بَعْدَ قُدْرَتِهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى طُولِ أَنَاتِهِ فِی غَضَبِهِ وَ هُوَ قَادِرٌ [الْقَادِرُ] عَلَى مَا يُرِيدُ الْحَمْدُ لِلَّهِ خَالِقِ الْخَلْقِ بَاسِطِ الرِّزْقِ فَالِقِ الْإِصْبَاحِ ذِی الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ الْفَضْلِ [وَ التَّفَضُّلِ] وَ الْإِنْعَامِ [الْإِحْسَانِ] الَّذِی بَعُدَ فَلا يُرَى وَ قَرُبَ فَشَهِدَ النَّجْوَى تَبَارَكَ وَ تَعَالَى الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَيْسَ لَهُ مُنَازِعٌ يُعَادِلُهُ وَ لا شَبِيهٌ يُشَاكِلُهُ وَ لا ظَهِيرٌ يُعَاضِدُهُ قَهَرَ بِعِزَّتِهِ الْأَعِزَّاءَ وَ تَوَاضَعَ لِعَظَمَتِهِ الْعُظَمَاءُ فَبَلَغَ بِقُدْرَتِهِ مَا يَشَاءُ. (۱) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی يُجِيبُنِی حِينَ أُنَادِيهِ وَ يَسْتُرُ عَلَيَّ كُلَّ عَوْرَةٍ وَ أَنَا أَعْصِيهِ وَ يُعَظِّمُ النِّعْمَةَ عَلَيَّ فَلا أُجَازِيهِ فَكَمْ مِنْ مَوْهِبَةٍ هَنِيئَةٍ قَدْ أَعْطَانِی وَ عَظِيمَةٍ مَخُوفَةٍ قَدْ كَفَانِی وَ بَهْجَةٍ مُونِقَةٍ قَدْ أَرَانِی فَأُثْنِی عَلَيْهِ حَامِدا وَ أَذْكُرُهُ مُسَبِّحاً الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لا يُهْتَكُ حِجَابُهُ وَ لا يُغْلَقُ بَابُهُ وَ لا يُرَدُّ سَائِلُهُ وَ لا يُخَيَّبُ [يَخِيبُ] آمِلُهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی يُؤْمِنُ الْخَائِفِينَ وَ يُنَجِّی [يُنْجِی] الصَّالِحِينَ [الصَّادِقِينَ] وَ يَرْفَعُ الْمُسْتَضْعَفِينَ وَ يَضَعُ الْمُسْتَكْبِرِينَ وَ يُهْلِكُ مُلُوكا وَ يَسْتَخْلِفُ آخَرِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ قَاصِمِ الْجَبَّارِينَ مُبِيرِ الظَّالِمِينَ مُدْرِكِ الْهَارِبِينَ نَكَالِ الظَّالِمِينَ صَرِيخِ الْمُسْتَصْرِخِينَ مَوْضِعِ حَاجَاتِ الطَّالِبِينَ مُعْتَمَدِ الْمُؤْمِنِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی مِنْ خَشْيَتِهِ تَرْعَدُ السَّمَاءُ وَ سُكَّانُهَا وَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَ عُمَّارُهَا وَ تَمُوجُ الْبِحَارُ وَ مَنْ يَسْبَحُ فِی غَمَرَاتِهَا. (۲) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْ لا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی يَخْلُقُ وَ لَمْ

۱- و با همه اینها چیزی تو را باز نمی دارد از رحمت و احسان بر من، و تفضّل به جود و کرمت بر این بنده، بر بنده نادانت رحم کن، و با فزونی احسانت بر او جود آور، زیرا تو بخشنده کریمی، سپاس خدای را خدای مالک سلطنت، روان کننده کشتی، تسخیرکننده بادها، شکافنده سپیده، حکمفرمای روز جزاء پروردگار جهانیان. سپاس خدای را بر بردباری اش پس از دانشش به نافرمانی بنده، و سپاس خدای را بر عفوش پس از قدرتش بر عقاب، و و سپاس خدای را بر طول بردباری اش در وقت خشم، و حال آنکه او بر آنچه بخواهد تواناست. سپاس خدای را که آفریننده آفریدگان گسترنده روزی، شکافنده سپیده، دارای عظمت و بزرگواری و احسان و نعمت بخشی است خدایی که از دیدگان دور است پس دیده نمی شود، و به جانها نزدیک است پس شاهد گفتگوهای پنهان است، فرخنده و برتر است. سپاس خدای را که ستیزه جویی ندارد تا با او برابری نماید، و شبیهی ندارد که هم شکل او باشد، و پشتیبانی ندارد که او را یاری کند، با عزّتش همه عزیزان را مقهور ساخته و در برابر عظمتش بزرگان فروتن گشته اند، پس با قدرتش به هرچه خواهد رسد،

۲- سپاس خدای را که اجابتم می کند آنگاه که صدایش می زنم، و هر زشتی را بر من می پوشاند و من از او نافرمانی می کنم، و او نعمتش را بر من بزرگ می گرداند، پس من او را شکر نمی کنم، چه بسیار موهبت های گوارایی که به من عطا فرمود، و حوادث وحشتناکی که مرا از آسیب آنها کفایت نمود، و چه بسیار خرّمی دلنشینی که به من نمایاند، او را سپاس گویان ستایش می کنم، و تسبیح گویان یادیش می کنم، سپاس خدای را که پرده اش دریده نگردد، و در رحمتش بسته نشود، و پرسنده اش ردّ نگردد، و آرزومندش نومید نشود. سپاس خدای را که هراسندگان را ایمنی بخشد، و شایستگان را نجات دهد، و ناتوان شمردگان را به رفعت رساند، و متکبّران را به خاک اندازد و پادشاهانی را نابود نماید، و دیگران را جانشین آنان سازد، سپاس خدای را که درهم شکننده گردن کشان، نابودکننده ستمکاران، دریابنده گریختگان، کیفردهنده ستمگران، فریادرس دادجویان، حاجت بخش خواهندگان، تکیه گاه مؤمنان است. سپاس خدای را که از خشیتش آسمان و ساکنانش غرّش کنند، و زمین و آباد کنندگانش بلرزند، و دریاها و هرکه در اعماقش شناور است موج زنند.

يُخْلَقْ وَ يَرْزُقُ وَ لا يُرْزَقُ وَ يُطْعِمُ وَ لا يُطْعَمُ وَ يُمِيتُ الْأَحْيَاءَ وَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَ هُوَ حَيٌّ لا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ أَمِينِكَ وَ صَفِيِّكَ وَ حَبِيبِكَ وَ خِيَرَتِكَ [خَلِيلِكَ] مِنْ خَلْقِكَ وَ حَافِظِ سِرِّكَ وَ مُبَلِّغِ رِسَالاتِكَ أَفْضَلَ وَ أَحْسَنَ وَ أَجْمَلَ وَ أَكْمَلَ وَ أَزْكَى وَ أَنْمَى وَ أَطْيَبَ وَ أَطْهَرَ وَ أَسْنَى وَ أَكْثَرَ [أَكْبَرَ] مَا صَلَّيْتَ وَ بَارَكْتَ وَ تَرَحَّمْتَ وَ تَحَنَّنْتَ وَ سَلَّمْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ عِبَادِكَ [خَلْقِكَ] وَ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ صِفْوَتِكَ وَ أَهْلِ الْكَرَامَهِ عَلَيْكَ مِنْ خَلْقِكَ اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَصِيِّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، (۱) عَبْدِكَ وَ وَلِيِّكَ وَ أَخِي رَسُولِكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ وَ آيَتِكَ الْكُبْرَى وَ النَّبَإِ الْعَظِيمِ وَ صَلِّ عَلَى الصِّدِّيقَهِ الطَّاهِرَهِ فَاطِمَهَ [الزَّهْرَاءِ] سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ صَلِّ عَلَى سِبْطَيِ الرَّحْمَهِ وَ إِمَامَيِ الْهُدَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ صَلِّ عَلَى أَئِمَّهِ الْمُسْلِمِينَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَ الْخَلَفِ الْهَادِي الْمَهْدِيِّ حُجَجِكَ عَلَى عِبَادِكَ وَ أُمَنَائِكَ فِي بِلادِكَ صَلاهً كَثِيرَهً دَائِمَهً اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى وَلِيِّ أَمْرِكَ الْقَائِمِ الْمُؤَمَّلِ وَ الْعَدْلِ الْمُنْتَظَرِ وَ حُفَّهُ [وَ احْفُفْهُ] بِمَلائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ الدَّاعِيَ إِلَى كِتَابِكَ وَ الْقَائِمَ بِدِينِكَ اسْتَخْلِفْهُ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفْتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِ مَكِّنْ لَهُ دِينَهُ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ لَهُ

ص: ۲۷۲

۱- سپاس خدای را که ما را به شناخت خویش هدایت فرمود و اگر خدا ما را هدایت نکرده بود هرگز هدایت نمی شدیم سپاس خدای را که می آفریند و خود آفریده نشده، و روزی می دهد، و خود روزی داده نمیشود و می خوراند و خود خورانده نمی شود و زنده ها را می میراند، و مردگان را زنده می کند، و اوست زنده ای که هرگز نمی میرد، خیر تنها به دست اوست، و او بر هر چیز تواناست. خدایا درود فرست بر محمّد بنده و فرستاده ات و امین و یار صمیمی و محبوب، و برگزیده ات و حافظ راز و رساننده پیام هایت، درودی برترین و بهترین و زیباترین و کامل ترین و پاکیزه ترین و پر نماترین و دلپسندترین و پاک ترین و بلندترین و بیشترین درودی که فرستادی و برکت دادی و ترحم نمودی و مهر ورزیدی، و سلام دادی بر یکی از بندگان و پیامبران و رسولان و برگزیدگان و اهل کرامت از خَلْقَت. خدایا درود فرست بر علی امیر المؤمنان، و جانشین فرستاده پروردگار جهانیان،

أَبْدِلْهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ أَمْنا يَعْبُدُکَ لا يُشْرِکُ بِکَ شَيْئا. (۱) اللَّهُمَّ أَعِزَّهُ وَ أَعْزِزْ بِهِ وَ انْصُرْهُ وَ انْتَصِرْ بِهِ وَ انْصُرْهُ نَصْراً عَزِيزاً وَ افْتَحْ لَهُ فَتْحاً يَسِيراً وَ اجْعَلْ لَهُ مِنْ لَدُنْکَ سُلْطَانا نَصِيرا اللَّهُمَّ أَظْهِرْ بِهِ دِينَکَ وَ سُنَّهَ نَبِيِّکَ حَتَّى لا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْ ءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَهَ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ اللَّهُمَّ إِنَّا نَرْغَبُ إِلَيْکَ فِي دَوْلَهٍ کَرِيمَهٍ تُعِزُّ بِهَا الْإِسْلامَ وَ أَهْلَهُ وَ تُذِلُّ بِهَا النِّفَاقَ وَ أَهْلَهُ وَ تَجْعَلُنَا فِيهَا مِنَ الدُّعَاهِ إِلَى طَاعَتِکَ وَ الْقَادَهِ إِلَى سَبِيلِکَ وَ تَرْزُقُنَا بِهَا کَرَامَهَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ . (۲) اللَّهُمَّ مَا عَرَّفْتَنَا مِنَ الْحَقِّ فَحَمِّلْنَاهُ وَ مَا قَصُرْنَا عَنْهُ فَبَلِّغْنَاهُ اللَّهُمَّ الْمُمْ بِهِ شَعَثَنَا وَ اشْعَبْ بِهِ صَدْعَنَا وَ ارْتُقْ بِهِ فَتْقَنَا وَ کَثِّرْ بِهِ قِلَّتَنَا وَ أَعْزِزْ [أَعِزَّ] بِهِ ذِلَّتَنَا وَ أَغْنِ بِهِ عَائِلَنَا وَ اقْضِ بِهِ عَنْ مُغْرَمِنَا [مَغْرَمِنَا] وَ اجْبُرْ بِهِ فَقْرَنَا وَ سُدَّ بِهِ خَلَّتَنَا وَ يَسِّرْ بِهِ عُسْرَنَا وَ بَيِّضْ بِهِ وُجُوهَنَا وَ فُکَّ بِهِ أَسْرَنَا وَ أَنْجِحْ بِهِ طَلِبَتَنَا وَ أَنْجِزْ بِهِ مَوَاعِيدَنَا وَ اسْتَجِبْ بِهِ دَعْوَتَنَا وَ أَعْطِنَا بِهِ سُؤْلَنَا وَ بَلِّغْنَا بِهِ مِنَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ آمَالَنَا وَ أَعْطِنَا بِهِ فَوْقَ رَغْبَتِنَا يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ وَ أَوْسَعَ الْمُعْطِينَ اشْفِ بِهِ صُدُورَنَا وَ أَذْهِبْ بِهِ غَيْظَ قُلُوبِنَا وَ اهْدِنَا بِهِ لِمَا اخْتُلِفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِکَ إِنَّکَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَ انْصُرْنَا بِهِ عَلَى عَدُوِّکَ وَ عَدُوِّنَا إِلَهَ الْحَقِّ [الْخَلْقِ] آمِينَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْکُو إِلَيْکَ فَقْدَ نَبِيِّنَا صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ غَيْبَهَ وَلِيِّنَا [إِمَامِنَا] وَ کَثْرَهَ عَدُوِّنَا وَ قِلَّهَ عَدَدِنَا، (۳) وَ شِدَّهَ الْفِتَنِ بِنَا وَ تَظَاهُرَ الزَّمَانِ عَلَيْنَا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

۱- بنده و ولیّت و برادر رسولت، و حجّت بر بندگان، و نشانه بزرگ ترت، و خبر عظیم، و درود فرست بر صدیقه طاهره فاطمه زهرا سرور زنان جهانیان، و درود فرست بر دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو پیشوای هدایت، حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، و درود فرست بر امامان مسلمین، علی بن الحسین و محمّد بن علی، و جعفر بن محمّد، و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمّد بن علی و علی بن محمّد، و حسن بن علی، و یادگار شایسته هدایت گر حضرت مهدی، حجّت های تو بر بندگان، و امینهای تو در سرزمین هایت درودی بسیار و همیشگی. خدایا درود فرست بر ولی امرت، آن قائم آرزو شده، و دادگستر مورد انتظار، واو را در حمایت فرشتگان مقرّبت قرار ده، و به روح القدس تأییدش کن ای پروردگار جهانیان. خدایا او را دعوت کننده به کتابت، و قیام کننده به آئینت قرار ده، او را جانشین خود روی زمین گردان، چنان که پاکان پیش از او را جانشین خویش قرار دادی، دینی را که برایش پسندیده ای به دست او پابرجا بدار، و ترسش را به امنیت بازگردان، تا با اخلاص کامل تو را بپرستد.

۲- خدایا عزیزش بدار، و به دیگران توسط او عزّت بده و یاری اش کن. و به دیگران از سوی او یاری ده یاری اش ده یاری پیروزمندانه و بر پیروزیش با پیروزی آسان، و از پیش خود برای او سلطنتی پیروزی آفرین قرار ده. خدایا به وسیله او دینت و روش پیامبرت را آشکار کن، تا چیزی از حق، از ترس احدی از مردم پنهان نماند. خدایا به سوی تو مشتاقیم برای یافتن دولت کریمه ای که اسلام و اهلش را به آن عزیز گردانی، و نفاق و اهلش را به وسیله آن خوار سازی، و ما را در آن دولت از دعوت کنندگان به سوی طاعتت، و رهبران به سوی راهت قرار دهی، و کرامت دنیا و آخرت را از برکت آن روزیمان فرمایی.

۳- خدایا آنچه از حق به ما شناساندی تاب تحملش را نیز عنایت کن، و آنچه را دررسیدن به آن کوتاهی کردیم، ما را به آن برسان، خدایا پریشانی ما را به یاری او جمع کن، و پراکندگی ما را به او وحدت بخش، و گسیختگی ما را با او پیوند ده، و اندك ما را به او زیاد فرما، و ذلّت ما را به او عزّت ده و تنگدستی ما را به او توانگری بخش، و بدهی ما را از برکت او ادا کن، و فقر ما را به مدد او جبران فرما، و جدایی و دو دستگی ما را به او برطرف کن، و دشواری کار ما را به او آسان گردان، و روری ما را به دیدار او سپید کن، و اسیران ما را به یاری او آزاد گردان، و درخواسته ای ما را به لطف او برآور، و وعده

هـای مـا را به ظهور او تحقق بخش و دعایمـان را به کمـک او اجـابت کن، و خواسـته هایمـان را به حق او عطا فرما، و ما را به یـاری او به آروزهـای دنیـا و آخرتمـان برسان، و لطف به او بالاتر از آرزویمان به ما اعطا کن، ای بهترین خواسـته شـدگان، و گشـاده دست ترین بخشـندگان، سـینه هـای مـا را به او شـفا بخش، و کینه دلهایمـان را به او برطرف کن، و ما را به مـدد او به حقیقت آنچه که در آن اختلاـف افتـاده از حق به اذن خود راهنمـایی فرما، همانا تو هرکه را بخواهی به راه راست هـدایت می کنی، و به وسـیله او ما را بر دشـمنان خود و دشـمنان خویش یاری ده، ای معبود حق آمین. خدایا از نبود پیامبران که درودهای تو بر او و خاندانش و از ناپیدایی مولایمان، و بسیاری دشمنانمان و کمی نفراتمان،

وَ آلِهِ [آلِ مُحَمَّدٍ] وَ أَعِنَّا عَلَى ذَلِکَ بِفَتْحٍ مِنْکَ تُعَجِّلُهُ وَ بِضُرٍّ تَکْشِفُهُ وَ نَصْرٍ تُعِزُّهُ وَ سُلْطَانِ حَقٍّ تُظْهِرُهُ وَ رَحْمَهٍ مِنْکَ تُجَلِّلُنَاهَا وَ عَافِیَهٍ مِنْکَ تُلْبِسُنَاهَا بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ . (۱)

دوازدهم: در هر شب این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ بِرَحْمَتِکَ فِی الصَّالِحِینَ فَأَدْخِلْنَا وَ فِی عِلِّیِّینَ فَارْفَعْنَا وَ بِکَأْسٍ مِنْ مَعِینٍ مِنْ عَیْنٍ سَلْسَبِیلٍ فَاسْقِنَا وَ مِنَ الْحُورِ الْعِینِ بِرَحْمَتِکَ فَزَوِّجْنَا وَ مِنَ الْوِلْدَانِ الْمُخَلَّدِینَ کَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَکْنُونٌ فَأَخْدِمْنَا وَ مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّهِ وَ لُحُومِ الطَّیْرِ فَأَطْعِمْنَا وَ مِنْ ثِیَابِ السُّنْدُسِ وَ الْحَرِیرِ وَ الْإِسْتَبْرَقِ فَأَلْبِسْنَا وَ لَیْلَهَ الْقَدْرِ وَ حَجَّ بَیْتِکَ الْحَرَامِ وَ قَتْلا فِی سَبِیلِکَ فَوَفِّقْ لَنَا وَ صَالِحَ الدُّعَاءِ وَ الْمَسْأَلَهِ فَاسْتَجِبْ لَنَا [یَا خَالِقَنَا اسْمَعْ وَ اسْتَجِبْ لَنَا] وَ إِذَا جَمَعْتَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ یَوْمَ الْقِیَامَهِ فَارْحَمْنَا وَ بَرَاءَهً مِنَ النَّارِ فَاکْتُبْ لَنَا وَ فِی جَهَنَّمَ فَلا تَغُلَّنَا وَ فِی عَذَابِکَ وَ هَوَانِکَ فَلا تَبْتَلِنَا وَ مِنَ الزَّقُّومِ وَ الضَّرِیعِ فَلا تُطْعِمْنَا وَ مَعَ الشَّیَاطِینِ فَلا تَجْعَلْنَا وَ فِی النَّارِ عَلَى وُجُوهِنَا فَلا تَکْبُبْنَا [تَکُبَّنَا] وَ مِنْ ثِیَابِ النَّارِ وَ سَرَابِیلِ الْقَطِرَانِ فَلا تُلْبِسْنَا وَ مِنْ کُلِّ سُوءٍ یَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ بِحَقِّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ فَنَجِّنَا . (۲)

اعمال و نماز شب های ماه رمضان

سیزدهم: از امام صادق علیه السّلام روایت شده: در هر شب ماه رمضان بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تَجْعَلَ فِیمَا تَقْضِی وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ فِی الْأَمْرِ الْحَکِیمِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِی لا یُرَدُّ وَ لا یُبَدَّلُ أَنْ تَکْتُبَنِی مِنْ حُجَّاجِ بَیْتِکَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ الْمَشْکُورِ سَعْیُهُمْ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ الْمُکَفَّرِ عَنْ سَیِّئَاتِهِمْ [عَنْهُمْ سَیِّئَاتُهُمْ] وَ أَنْ تَجْعَلَ فِیمَا تَقْضِی وَ تُقَدِّرُ أَنْ تُطِیلَ عُمُرِی

۱- و سختی فتنه ها به سویمان، و از جریان زمان بر زیانمان به درگاه تو شکوه می آوریم، بر محمّد و خاندانش درود فرست و ما را در برابر این همه یاری فرما به گشایشی از جانب خویش که زود برسانی، و بدحالی که برطرف کنی، و پیروزی با عزّت برایمان قرار دهی، و سلطنت حقی که آشکارش فرمایی، و به رحمتی که از سویت ما را فرا گیرد، و به سلامتی کاملی که از جانبت ما را بپوشاند، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا ما را در زمره شایستگان وارد کن، و در بهشت برین بالا بر، و جامی از نوشیدنی خوش گوار از چشمه سلسبیل به ما بنوشان، و به رحمتت از حور العین به همسری ما درآور، و از جاوید پسرانی که همچون مروارید در صدفند، در خدمت ما بگمار، و از میوه های بهشت، و گوشت پرندگان به ما بخوران، و از لباس های زربفت و حریر و دیبا به ما بپوشان، و ما را برای رسیدن به شب قدر، و زیارت خانه کعبه، و کشته شدن در راهت توفیق عنایت کن، و دعای شایسته و درخواست ما را اجابت فرما، و آنگاه که پیشینیان و پسینیان را در روز قیامت جمع کردی به ما رحم کن، و رهایی از آتش را برای ما بنویس، و در دوزخ ما را به زنجیر نبند، و در عذاب و خواری ات ما را گرفتار مساز، و از زَقّوم و ضَریع دوزخ به ما مخوران، و با شیاطین یکجا قرارمان مده، و ما را به رو در آتش مینداز، و از جامه های آتشین و پیراهن های فلزی آتش بار بر ما مپوشان، و از

هرگونه بدی، ای که معبودی جز تو نیست، بحق اینکه معبودی جز تو نیست ما را رهایی بخش.

فِی خَیْرٍ وَ عَافِیَهٍ وَ تُوَسِّعَ فِی رِزْقِی وَ تَجْعَلَنِی مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِینِکَ وَ لا تَسْتَبْدِلْ بِی غَیْرِی . (۱)

چهاردم: در کتاب «انیس و الصّالحین» آمده است که در هر شب از شبهای ماه رمضان بخواند:

أَنْ یَنْقَضِیَ عَنِّی شَهْرُ رَمَضَانَ أَوْ یَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَیْلَتِی هَذِهِ وَ لَکَ قِبَلِی تَبِعَهٌ أَوْ ذَنْبٌ تُعَذِّبُنِی عَلَیْهِ (۲)

پانزدهم: شیخ کفعمی در حاشیه «بلد الامین» از سیّد ابن باقی روایت کرده که مستحب است در هر شب ماه رمضان دو رکعت نماز خوانده شود، در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره «توحید» سه مرتبه و چون سلام داده شد بگوید:

سُبْحَانَ مَنْ هُوَ حَفِیظٌ لا یَغْفُلُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ رَحِیمٌ لا یَعْجَلُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ قَائِمٌ لا یَسْهُو سُبْحَانَ مَنْ هُوَ دَائِمٌ لا یَلْهُو (۳)

سپس تسبیحات اربعه [یعنی: سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر] راهفت مرتبه بگوید، آنگاه بخواند:

سُبْحَانَکَ سُبْحَانَکَ سُبْحَانَکَ یَا عَظِیمُ اغْفِرْ لِیَ الذَّنْبَ الْعَظِیمَ (۴)

سپس بر پیامبر و آل او علیهم السّلام ده مرتبه صلوات فرستد.

کسی که این دو رکعت نماز را بجا آورد، حق تعالی برای او هفتاد هزار گناه را بیامرزد.

تا آخر خبر.

کیفیت هزار رکعت نماز در ماه رمضان

شانزدهم: روایت شده که هرکه در هر شب از ماه رمضان سوره «انّا فتحنا لک فتحا مبینا» را در نماز نافله بخواند، در آن سال از آسیب محفوظ میماند.

آگاه باش از اعمالی که مستحب است در شبهای ماه رمضان بجا آورده شود، هزار رکعت نماز در مجموع این ماه است، که استادان و بزرگان علما در کتاب های خود، که در زمینه

۱- خدایا از تو درخواست می کنم، در آنچه حکم می کنی و مقدّر می فرمایی، از امر حتمی در کار حکیمانه، از فرمانی که برگشت ناپذیرد، و تغییر پیدا نمی کند چنین قرار دهی که مرا در شمار زائران خانه ات ثبت کنی، زائرانی که حجشان پذیرفته شده و تلاششان قبول شده، و گناهانشان به آمرزش رسیده، و بدی هایشان محو گشته، و در آنچه حکم می کنی، و مقدّر می فرمایی قرار دهی، که عمر مرا در خیر و سلامت کامل طولانی کنی، و در روزی ام وسعت دهی، و مرا از آنانی قرار دهی که به وسیله آنان دینت را یاری می کنی، و دیگری را به جای من قرار ندهی

۲- به عظمت ذات کریمانه ات پناه می آورم، از اینکه ماه رمضان از من بگـذرد، یا سپیده این شب بدمد، و هنوز نزد من حقی برای تو یا گناهی مانده باشد، که بر آن عذابم کنی.

۳- منزّه است آن که نگهبان است و غفلت نمی کند، منزّه است آن که مهربان است و شـتاب نمی ورزد، منزّه است آن که برپا است و از یاد نمی برد، منزّه است آن که همیشگی است و سرگرم نمی شود

۴- منزّهی تو منزّهی تو، منزّهی تو، ای بزرگ، گناه بزرگ مرا بیامرز.

فقه یا عبادات نوشته اند به آن اشاره کرده اند.

احـادیث در بـاب کیفیت بجـا آوردن آن مختلف است، آنچه موافق روایت ابن ابی قرّه از امام جواد علیه السّـلام است، و شـیخ مفید در کتاب «غرّیه و اشـراف» ، آن را اختیار کرده، بلکه مورد اختیار مشهور از علماست، آن است که در دهه اول و دوم ماه رمضـان، در هر شب بیست رکعت خوانـده شـود، هر دو رکعت به یـک سـلام، به این صورت که، هشت رکعت آن را پس از نماز مغرب، و دوازده رکعت دیگر را بعد از نماز عشا بخواند، و در دهه آخر ماه در هر شب سی رکعت بخواند، هشت رکعت آن را پس از نماز مغرب و بیست ودو رکعت دیگر را بعد از نماز عشا بخواند، که مجموع این نمازها هفتصد رکعت میشود، و باقی آن را که سـیصد رکعت است در شب های قـدر بخواند، شب نوزدهم صد رکعت، و شب بیست ویکم صد رکعت، و در شب بیست وسوم نیز صد رکعت که در جمع هزار رکعت می شود.

ایـن هزار رکعت به ترتیب دیگری هم وارد شـده است که تفصـیلش در جـای دیگر آمـده، و این مقـام گنجـایش شـرح آن را نـدارد، و امیـد است که اهـل خیر در اجرای این هزار رکعت مسـامحه و سـهل انگـاری نکننـد، و خـود را از فیض آن بهره مند کنند.

و نیز روایت شده: که پس از هر دو رکعت از نمازهای مستحبی ماه رمضان بخوان:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِیمَا تَقْضِی وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ وَ فِیمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَکِیمِ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ أَنْ تَجْعَلَنِی

مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ الْمَشْكُورِ سَعْيُهُمْ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِی فِی طَاعَتِكَ وَ تُوَسِّعَ لِی فِی رِزْقِی يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

دعای سحر دیگر

پنجم : و همچنین شیخ فرموده: این دعا را در سحرها بخوان:

يَا عُدَّتِی فِی كُرْبَتِی وَ يَا صَاحِبِی فِی شِدَّتِی وَ يَا وَلِيِّی فِی نِعْمَتِی وَ يَا غَايَتِی فِی رَغْبَتِی أَنْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِی وَ الْمُؤْمِنُ رَوْعَتِی وَ الْمُقِيلُ عَثْرَتِی فَاغْفِرْ لِی خَطِيئَتِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ خُشُوعَ الْإِيمَانِ قَبْلَ خُشُوعِ الذُّلِّ فِی النَّارِ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ يَا مَنْ يُعْطِی مَنْ سَأَلَهُ تَحَنُّناً مِنْهُ وَ رَحْمَةً وَ يَبْتَدِئُ بِالْخَيْرِ مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ تَفَضُّلاً مِنْهُ وَ كَرَماً، بِكَرَمِكَ الدَّائِمِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ هَبْ لِی رَحْمَةً وَاسِعَةً جَامِعَةً أَبْلُغُ بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَخَالَطَنِی فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اعْفُ عَنْ ظُلْمِی وَ جُرْمِی بِحِلْمِكَ وَ جُودِكَ يَا كَرِيمُ،

ای توشه ام در اندوه بسیار، ای همراهم در سختی ها، ای سرپرستم در گاه نعمت، ای هدفم در میل و رغبت، تو پوشاننده زشتی منی، تو ایمنی بخش هراس منی، تو درگذرنده از لغزش منی، پس خطایم را بیامرز.

خدایا از تو فروتنی ایمان را پیش از خواری در دوزخ خواستارم، ای یگانه، ای یکتا، ای تکیه گاه حاجات، ای که نزاده و زاده نشده و هیچ همتایی ندارد، ای آن که از روی محبت و

۱- خدایا در آنچه حکم می کنی و مقدّر می نمایی از فرمان حتمی ات، و در آنچه بسط می دهی از کار حکیمانه ات، در شب قدر مقرّر فرما که مرا از حاجیان خانه کعبه ات قرار دهی، حاجیانی که حجّشان پذیرفته شده، و تلاششان قبول گشته، و گناهانشان آمرزیده شده است، و از تو درخواست می کنم که عمرم را در طاعتت طولانی سازی، و روزی ات را بر من گسترده نمایی، ای مهربان ترین مهربانان.

رحمت به کسی که از او بخواهد عطا می کنی، و از روی فضل و کرم بر کسی که از او درخواست نکرد شروع به خیر می نماید، به حق کرم جاودانت بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا رحمت گسترده و فراگیر بخش، که به سبب آن به خیر دنیا و آخرت برسم.

خدایا از تو آمرزش می جویم، برای گناهانی که پس از توبه از آنها، دوباره مرتکب آنها شدم، و از تو درخواست بخشش می کنم، برای هر عمل خیری که خالصانه برای تو انجام دادم، ولی آنچه برای رضای تو نبود.

آمیخته به آن شد.

خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و از ستم و گناهم به بردباری و جودت درگذر، ای کریم،

یَا مَنْ لا یَخِیبُ سَائِلُهُ وَ لا یَنْفَدُ نَائِلُهُ یَا مَنْ عَلا فَلا شَیْ ءَ فَوْقَهُ وَ دَنَا فَلا شَیْ ءَ دُونَهُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْنِی یَا فَالِقَ الْبَحْرِ لِمُوسَی اللَّیْلَهَ اللَّیْلَهَ اللَّیْلَهَ السَّاعَهَ السَّاعَهَ السَّاعَهَ اللَّهُمَّ طَهِّرْ قَلْبِی مِنَ النِّفَاقِ وَ عَمَلِی مِنَ الرِّیَاءِ وَ لِسَانِی مِنَ الْکِذْبِ وَ عَیْنِی مِنَ الْخِیَانَهِ فَإِنَّکَ تَعْلَمُ خَائِنَهَ الْأَعْیُنِ وَ مَا تُخْفِی الصُّدُورُ یَا رَبِّ هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِکَ مِنَ النَّارِ هَذَا مَقَامُ الْمُسْتَجِیرِ بِکَ مِنَ النَّارِ هَذَا مَقَامُ الْمُسْتَغِیثِ بِکَ مِنَ النَّارِ هَذَا مَقَامُ الْهَارِبِ إِلَیْکَ مِنَ النَّارِ هَذَا مَقَامُ مَنْ یَبُوءُ لَکَ بِخَطِیئَتِهِ وَ یَعْتَرِفُ بِذَنْبِهِ وَ یَتُوبُ إِلَی رَبِّهِ هَذَا مَقَامُ الْبَائِسِ الْفَقِیرِ هَذَا مَقَامُ الْخَائِفِ الْمُسْتَجِیرِ هَذَا مَقَامُ الْمَحْزُونِ الْمَکْرُوبِ،

ای که گدایش را محروم نمی کند، و عطایش پایان ندارد، ای که برتر است و چیزی برتر

از او نیست، و نزدیک است، و چیزی نزدیکتر از او نمی باشد، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، ای شکافننده دریا پیش روی موسی، همین شب، همین شب، همین شب، همین ساعت، همین ساعت، همین ساعت، خدایا دلم را از دورویی و کردارم را از ریا، زبانم را از دروغ، و دیده ام را از خیانت پاک کن، همانا تو از خیانت دیده ها و آنچه در سینه ها نهان است خبرداری، پروردگارا، این است جایگاه پناهنده به تو از آتش، این است جایگاه پناه خواه از تو از آتش، این است جایگاه دادخواه از تو از آتش، این است جایگاه گریزان به سوی تو از آتش، این است جایگاه کسی که از خطایش به تو بازگشته، و به گناهش اعتراف می کند، و به سوی پروردگارش توبه می نماید، این است جایگاه بینوای تهیدست، این است جایگاه هراسنده پناه جو، این است جایگاه اندوهناک غمگین،

هَذَا مَقَامُ الْمَغْمُومِ [الْمَحْزُونِ] الْمَهْمُومِ هَذَا مَقَامُ الْغَرِيبِ الْغَرِيقِ هَذَا مَقَامُ الْمُسْتَوْحِشِ الْفَرِقِ هَذَا مَقَامُ مَنْ لا يَجِدُ لِذَنْبِهِ غَافِراً غَيْرَكَ وَ لا لِضَعْفِهِ مُقَوِّياً إِلّا أَنْتَ وَ لا لِهَمِّهِ مُفَرِّجاً سِوَاكَ يَا اللَّهُ يَا كَرِيمُ لا تُحْرِقْ وَجْهِی بِالنَّارِ بَعْدَ سُجُودِی لَکَ وَ تَعْفِيرِی بِغَيْرِ مَنٍّ مِنِّی عَلَيْکَ بَلْ لَکَ الْحَمْدُ وَ الْمَنُّ وَ التَّفَضُّلُ عَلَيَّ ارْحَمْ أَیْ رَبِّ أَیْ رَبِّ أَیْ رَبِّ

این است جایگاه دلگیر افسرده، این است جایگاه غریب غرق شده، این است جایگاه ترسنده هراسان، این است جایگاه کسیکه برای گناهش آمرزگاری جز تو نیابد، و توان بخشی برای ناتوانی اش جز تو پیدا نکند، و برای اندوهش برگزیده ای

جز تـو نبینـد، ای خـدا ای کریم، چهره ام را به آتش مسـوزان، آن هم پس از سـجده ام برای تـو، و به خـاک سایـدن رویم به درگاهت، بی آنکه منّتی از من بر تو باشـد، بلکه تو را بر من و سپاس و منّت و تفضّل است، رحم کن پروردگارا، پروردگارا، پروردگارا،

آنقدر بگوید تا نفس قطع شود

ضَعْفِی وَ قِلَّهَ حِیلَتِی وَ رِقَّهَ جِلْدِی وَ تَبَدُّدَ أَوْصَالِی وَ تَنَاثُرَ لَحْمِی وَ جِسْمِی وَ جَسَدِی وَ وَحْدَتِی وَ وَحْشَتِی فِی قَبْرِی وَ جَزَعِی مِنْ صَغِیرِ الْبَلاءِ أَسْأَلُکَ یَا رَبِّ قُرَّهَ الْعَیْنِ وَ الاغْتِبَاطَ یَوْمَ الْحَسْرَهِ وَ النَّدَامَهِ بَیِّضْ وَجْهِی یَا رَبِّ یَوْمَ تَسْوَدُّ الْوُجُوهُ آمِنِّی مِنَ الْفَزَعِ الْأَکْبَرِ أَسْأَلُکَ الْبُشْرَی یَوْمَ تُقَلَّبُ الْقُلُوبُ وَ الْأَبْصَارُ وَ الْبُشْرَی عِنْدَ فِرَاقِ الدُّنْیَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَرْجُوهُ عَوْناً [لِی] فِی حَیَاتِی وَ أُعِدُّهُ ذُخْراً لِیَوْمِ فَاقَتِی الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَدْعُوهُ وَ لا أَدْعُو غَیْرَهُ وَ لَوْ دَعَوْتُ غَیْرَهُ لَخَیَّبَ دُعَائِی الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَرْجُوهُ وَ لا أَرْجُو غَیْرَهُ وَ لَوْ رَجَوْتُ غَیْرَهُ لَأَخْلَفَ رَجَائِی،

به ناتوانی ام و کمی تدبیرم، و نازکی پوستم، و از هم گسیختن بندهایم، و از هم پاشیدن گوشت و بدن، و پیکرم، و تنهایی و هراسم در قبر، و بی تـابی ام از بلای کوچـک، از تو درخواست می کنم، پروردگارا، ای نور چشم و خوشحالی روز انـدوه و نـدامتم، پروردگارا چهره ام را سپیـد کن آن روز که چهره ها سیاه می شود، از هول بزرگ تر امانم ده، از تو درخواست مژده می کنم برای روزی که دل ها و دیده ها زیرورو می شود، و به هنگام جدا

شـدن از دنیا خواهان بشارتم، سپاس خـدای را که به یاری او در زندگی ام امید دارم، و او را چونان اندوخته روز تهیدستی ام مهیّا می سازم سپاس خـدای را که او را می خوانم، و جز او را نمی خواهم، اگر جز او را می خوانـدم، خوانـدنم بی پاسـخ می ماند، سپاس خدای را که به او امید می بندم و به غیرش امید ندارم، اگر به جز او امید می بستم، امیدم ناامید می شد،

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُنْعِمِ الْمُحْسِنِ الْمُجْمِلِ الْمُفْضِلِ ذِی الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ وَلِیُّ كُلِّ نِعْمَهٍ وَ صَاحِبُ كُلِّ حَسَنَهٍ وَ مُنْتَهَی كُلِّ رَغْبَهٍ وَ قَاضِی كُلِّ حَاجَهٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنِی الْیَقِینَ وَ حُسْنَ الظَّنِّ بِكَ وَ أَثْبِتْ رَجَاءَكَ فِی قَلْبِی وَ اقْطَعْ رَجَائِی عَمَّنْ سِوَاكَ حَتَّی لا أَرْجُوَ غَیْرَكَ وَ لا أَثِقَ إِلا بِكَ یَا لَطِیفاً لِمَا تَشَاءُ [یَشَاءُ] الْطُفْ لِی فِی جَمِیعِ أَحْوَالِی بِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَی یَا رَبِّ إِنِّی ضَعِیفٌ عَلَی النَّارِ فَلا تُعَذِّبْنِی بِالنَّارِ یَا رَبِّ ارْحَمْ دُعَائِی وَ تَضَرُّعِی وَ خَوْفِی وَ ذُلِّی وَ مَسْكَنَتِی وَ تَعْوِیذِی وَ تَلْوِیذِی یَا رَبِّ إِنِّی ضَعِیفٌ عَنْ طَلَبِ الدُّنْیَا وَ أَنْتَ وَاسِعٌ كَرِیمٌ أَسْأَلُكَ یَا رَبِّ بِقُوَّتِكَ عَلَی ذَلِكَ وَ قُدْرَتِكَ عَلَیْهِ وَ غِنَاكَ عَنْهُ،

سپاس خـدای را، خـدای نعمت بخش نیکوکار زیباکردار فزون بخش دارای بزرگی و اکرام، سرآغاز هر نعمت، و صاحب هر خوبی، و نهایت هر رغبت، و برآورنده هر نیاز.

خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و باور نیکو و خوش گمانی به خویش را نصیبم کن، و امیدت را در دلم استوار گردان، و رشته

امیدم را از غیر خودت ببر، تا به غیر تو امید نبندم، و جز به تو اعتماد ننمایم، ای لطف کننده به هر موجودی که خواهی، در همه احوالم آنگونه که می پسندی و خشنود می شودی به من لطف کن، بارپروردگارا در برابر آتش ناتوانم، پس مرا به آتش کیفر مکن، پروردگارا به دعا و زاری و ترس و خواری و مسکنت و پناهندگی و پناه جویی ام رحم فرما، ای پروردگار من از طلب دنیا درمانده ام، و تو وسعت بخش و کریمی، از تو درخواست می کنم پروردگارا به توانایی ات بر این کار، و نیرویت بر آن، و بی نیازی ات از آن،

وَ حَاجَتِی إِلَیْهِ أَنْ تَرْزُقَنِی فِی عَامِی هَذَا وَ شَهْرِی هَذَا وَ یَومِی هَذَا وَ سَاعَتِی هَذِهِ رِزْقاً تُغْنِینِی بِهِ عَنْ تَکَلُّفِ مَا فِی أَیْدِی النَّاسِ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلالِ الطِّیِّبِ أَیْ رَبِّ مِنْکَ أَطْلُبُ وَ إِلَیْکَ أَرْغَبُ وَ إِیَّاکَ أَرْجُو وَ أَنْتَ أَهْلُ ذَلِکَ لَا أَرْجُو غَیْرَکَ وَ لَا أَثِقُ إِلَّا بِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ أَیْ رَبِّ ظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی وَ عَافِنِی یَا سَامِعَ کُلِّ صَوْتٍ وَ یَا جَامِعَ کُلِّ فَوْتٍ وَ یَا بَارِئَ النُّفُوسِ بَعْدَ الْمَوْتِ یَا مَنْ لَا تَغْشَاهُ الظُّلُمَاتُ وَ لا تَشْتَبِهُ عَلَیْهِ الْأَصْوَاتُ وَ لا یَشْغَلُهُ شَیْ ءٌ عَنْ شَیْ ءٍ أَعْطِ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ أَفْضَلَ مَا سَأَلَکَ وَ أَفْضَلَ مَا سُئِلْتَ لَهُ وَ أَفْضَلَ مَا أَنْتَ مَسْئُولٌ لَهُ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ وَ هَبْ لِیَ الْعَافِیَهَ حَتَّی تَهْنِئَنِی الْمَعِیشَهُ وَ اخْتِمْ لِی بِخَیْرٍ حَتَّی لا تَضُرَّنِی الذُّنُوبُ.

و نیاز من به آن، که در این سال و این

ص: ۲۸۲

ماه، و این روز و این ساعت روزی نصیبم کنی، که به سبب آن از به زحمت افتادن نسبت به آنچه در اختیار مردم است بی نیازم نمایی، آری از روزی حلال و پاکیزه ات روزی ام کن، ای پروردگارم از تو درخواست می کنم، و به سوی تو میل می نمایم، و به تو امید دارم که تو سزاوار آنی، و به غیر تو امید نمی بندم، و جز تو به کسی اطمینان نمی نمایم، ای مهربان ترین مهربانان، پروردگارا بر خود ستم کردم، پس مرا بیامرز و به من رحم کن و سلامت کاملم بخش، ای شنونده هر صدا، ای جمع آورنده هرچه از دست رفته، ای آفریننده جانها پس از مرگ، ای که تاریکی ها او را نپوشاند، و صداها بر او مشتبه نشود، و چیزی او را از چیز دیگر منصرف نکند، به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) عطا کن برترین چیزی را که از تو خواسته، و برترین چیزی را که از تو درخواست شده، و برترین چیزی را که از تو برای او تا روز قیامت درخواست شود، و مرا تندرستی کامل عنایت فرما، تا زندگی برایم گوارا باشد، و کارم را به خیر پایان ده تا گناهانم به من زیانی نرساند.

اَللّهُمَّ رَضِّنی بِما قَسَمْتَ لی حَتّی لا اَسْئَلَ اَحداً شَیْئاً اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْتَحْ لی خَزائِنَ رَحْمَتِکَ وَارْحَمْنی رَحْمَةً لا تُعَذِّبُنی بَعْدَها اَبَداً فِی الدُّنْیا وَالا خِرَهِ وَارْزُقْنی مِنْ فَضْلِکَ الْواسِعِ رِزْقاً حَلالاً طَیِّباً لا تُفْقِرُنی اِلی اَحَدٍ بَعْدَهُ سِواکَ تَزیدُنی بِذلِکَ شُکْراً وَاِلَیْکَ فاقَةً وَفَقْراً وَبِکَ عَمَّنْ سِواکَ غِناً وَتَعفُّفاً یا

مُحْسِنُ یا مُجْمِلُ یا مُنْعِمُ یا مُفْضِلُ یا مَلیکَ یا مُقْتَدِرُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاکْفِنِی الْمُهِمَّ کُلَّهُ وَاقْضِ لی بِالْحُسْنی وَبارِکْ لی فی جَمیعِ اُمُوری وَاقْضِ لی جَمیعَ حَوائِجی اَللّهُمَّ یَسِّرْ لی ما اَخافُ تَعْسیرَهُ فَاِنَّ تَیْسیرَ ما اَخافُ تَعْسیرَهُ عَلَیْکَ سَهْلٌ یَسیرٌ وَسَهِّلْ لی ما اَخافُ حُزُونَتَهُ وَنَفِّسْ عَنّی ما اَخافُ ضیقَهُ وَکُفَّ عَنّی ما اَخافُ هَمَّهُ وَاصْرِفْ عَنّی ما اَخافُ بَلِیَّتَهُ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ.

خدایا به آنچه که نصیبم فرمودی خشنودم ساز، تا چیزی از کسی نخواهم.

خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و خزانه های رحمتت را به رویم باز کن، و به من رحم کن رحمتی که هرگز پس از آن، در دنیا و آخرت عذابم نکنی، و از فضل گسترده ات روزی حلال پاکیزه ای نصبم فرما، که پس از آن به احدی جز خود نیازمندم نکنی، و به سبب آن رزق و روزی بر سپاسم بیافزائی، و درماندگی نیازم را به جانب خود زیاد کنی، و به تو بی نیازی و خویشتن داری ام از غیر تو افزون گردد، ای نیکوکار، ای زیباکردار، ای نعمت بخش، ای افزون نده، ای زمامدار، ای توانا، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و همه کارهای مهمّ ما را کفایت فرما، و بر من به حسن عاقبت داوری کن، و در همه امور به من برکت بخش، و تمام حاجاتم را برآور.

خدایا سختی را آنچه را می ترسم بر من آسان کن، به یقین آسان کردن آنچه من از سختی اش میهراسم بر تو هموار و ساده است، و آنچه از ناهمواری اش می ترسم بر من

هموار ساز، و آنچه از تنگی اش وحشت دارم، از من بردار، و آنچه را از اندوهش ترسانم، از من بازدار، و آنچه را از بلایش خوفناکم، از من بازگردان، ای مهربان ترین مهربانان.

اللَّهُمَّ امْلَأْ قَلْبِی حُبّاً لَکَ وَ خَشْیَهً مِنْکَ وَ تَصْدِیقاً لَکَ وَ إِیمَاناً بِکَ وَ فَرَقاً مِنْکَ وَ شَوْقاً إِلَیْکَ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ اللَّهُمَّ إِنَّ لَکَ حُقُوقاً فَتَصَدَّقْ بِهَا عَلَیَّ وَ لِلنَّاسِ قِبَلِی تَبِعَاتٌ فَتَحَمَّلْهَا عَنِّی وَ قَدْ أَوْجَبْتَ لِکُلِّ ضَیْفٍ قِرًی وَ أَنَا ضَیْفُکَ فَاجْعَلْ قِرَایَ اللَّیْلَهَ الْجَنَّهَ یَا وَهَّابَ الْجَنَّهِ یَا وَهَّابَ الْمَغْفِرَهِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلّا بِکَ

خدایا دلم را از محبت به حضرتت، و ترس از خویش و باور به خود و ایمان به هستی ات و هراس از خود، و شوق به سویت آکنده کن، ای دارای بزرگی و بزرگواری.

خدایا تو را بر من حقوقی است، آنها را بر من ببخش، و هم برای مردم بر عهده من ستم های ناخواسته ای است ادای آنها را از جانب من بر عهده گیر، تو برای هر میهمانی پذیرایی واجب کردی، و من میهمان توام پس پذیرایی مرا در این شب بهشت قرار ده، ای بخشنده بهشت، ای بخشاینده آمرزش، جنبش و نیرویی جز به تو نیست ششم: دعای ادریس را که شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس روایت کرده اند می خوانی.

برای متن کامل آن به کتاب «مصباح» یا «اقبال» مراجعه کنید.

هفتم: این دعا را که مختصرترین دعا از دعاهای سحر است، و در کتاب «اقبال» آمده بخوان:

ششم: دعای ادریس را که شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس

روایت کرده اند میخوانی.

برای متن کامل آن به کتاب «مصباح» یا «اقبال» مراجعه کنید.

بخش سوم

اعمال سحرهای ماه مبارک

بخش سوّم: اعمال سحرهای ماه مبارک رمضان و آن چند عمل است: اوّل: سحری خوردن، و آن را ترک نکنند گرچه به خوردن یک خرمای خشک، یا نوشیدن شربتی از آب باشد، و بهترین سحریها سویق یعنی قاووت و خرماست، و در خبر وارد شده: که خدا و فرشتگان صلوات میفرستند بر آنهایی که در سحرها استغفار میکنند، و سحری میخورند.

دوم: هنگام خوردن سحری سوره «انّا انزلناه» را بخواند، که هرکه این سوره مبارکه را هنگام افطار کردن و سحری خوردن بخواند، در فاصله بین این دو زمان ثواب کسی را دارد که در راه خدا در خون خود غلطیده است.

دعای سحر معروف

سوم: دعای عظیم الشأنی را که از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده بخواند، آن حضرت فرموده است: این دعا دعایی است که امام باقر علیه السّلام در سحرهای ماه رمضان میخواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ بَهَائِکَ بِأَبْهَاهُ وَ کُلُّ بَهَائِکَ بَهِیٌّ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِبَهَائِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ جَمَالِکَ بِأَجْمَلِهِ وَ کُلُّ جَمَالِکَ جَمِیلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِجَمَالِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ جَلالِکَ بِأَجَلِّهِ وَ کُلُّ جَلالِکَ جَلِیلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِجَلالِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عَظَمَتِکَ بِأَعْظَمِهَا وَ کُلُّ عَظَمَتِکَ عَظِیمَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَظَمَتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ نُورِکَ بِأَنْوَرِهِ وَ کُلُّ نُورِکَ نَیِّرٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِنُورِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ رَحْمَتِکَ بِأَوْسَعِهَا وَ کُلُّ رَحْمَتِکَ وَاسِعَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِرَحْمَتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ کَلِمَاتِکَ بِأَتَمِّهَا وَ کُلُّ کَلِمَاتِکَ تَامَّةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِکَلِمَاتِکَ کُلِّهَا. (۱) اللَّهُمَّ

ص: ۲۸۶

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به حق زیباترین مرتبه از زیبایی ات، و همه مراتب زیبایی ات زیباست، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب زیبایی ات. خدایا از تو درخواست میکنم به حق نیکوترین مرتبه از جمالت، و همه مراتب جمال تو نیکوست، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب جمالت. خدا از تو درخواست می کنم به حق برجسته ترین مرتبه از جلالت، و همه مراتب جلال تو برجسته است خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب جلالت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق بالاترین مرتبه از عظمتت، و همه مراتب عظمتت عظیم است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق

همه مراتب عظمتت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق نورانی ترین مرتبه از نورت، و همه مراتب نور تو نورانی است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب نورت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق گسترده تری مرتبه از رحمتت، و همه مراتب رحمتت گسترده است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب رحمتت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق کامل ترین مرتبه از مراتب کلمات، و همه مراتب کلماتت کامل است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب کلماتت.

إنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ کَمَالِکَ بِأَکْمَلِهِ وَ کُلُّ کَمَالِکَ کَامِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِکَمَالِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ أَسْمَائِکَ بِأَکْبَرِهَا وَ کُلُّ أَسْمَائِکَ کَبِیرَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِأَسْمَائِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عِزَّتِکَ بِأَعَزِّهَا وَ کُلُّ عِزَّتِکَ عَزِیزَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِزَّتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مَشِیَّتِکَ بِأَمْضَاهَا وَ کُلُّ مَشِیَّتِکَ مَاضِیَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَشِیَّتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ قُدْرَتِکَ بِالْقُدْرَهِ الَّتِی اسْتَطَلْتَ بِهَا عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ وَ کُلُّ قُدْرَتِکَ مُسْتَطِیلَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِقُدْرَتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عِلْمِکَ بِأَنْفَذِهِ وَ کُلُّ عِلْمِکَ نَافِذٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِلْمِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ قَوْلِکَ بِأَرْضَاهُ وَ کُلُّ قَوْلِکَ رَضِیٌّ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِقَوْلِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مَسَائِلِکَ بِأَحَبِّهَا إِلَیْکَ وَ کُلُّهَا [وَ کُلُّ مَسَائِلِکَ] إِلَیْکَ حَبِیبَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَسَائِلِکَ کُلِّهَا. (۱) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ شَرَفِکَ بِأَشْرَفِهِ وَ کُلُّ شَرَفِکَ شَرِیفٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِشَرَفِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ سُلْطَانِکَ بِأَدْوَمِهِ وَ کُلُّ سُلْطَانِکَ دَائِمٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِسُلْطَانِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مُلْکِکَ بِأَفْخَرِهِ وَ کُلُّ مُلْکِکَ فَاخِرٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمُلْکِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عُلُوِّکَ بِأَعْلاهُ وَ کُلُّ عُلُوِّکَ عَالٍ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعُلُوِّکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مَنِّکَ بِأَقْدَمِهِ وَ کُلُّ مَنِّکَ قَدِیمٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَنِّکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ آیَاتِکَ بِأَکْرَمِهَا وَ کُلُّ آیَاتِکَ کَرِیمَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِآیَاتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَا أَنْتَ فِیهِ مِنَ الشَّأْنِ وَ الْجَبَرُوتِ وَ أَسْأَلُکَ بِکُلِّ شَأْنٍ وَحْدَهُ وَ جَبَرُوتٍ وَحْدَهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَا تُجِیبُنِی [بِهِ] حِینَ أَسْأَلُکَ فَأَجِبْنِی یَا اللَّهُ. (۲)

آنگاه هر حاجت

ص: ۲۸۷

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به حق کامل ترین مرتبه از کمالت و همه مراتب کمالت کامل است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب کمالت. خدایا از تو درخواست میکنم به حق بزرگ ترین مرتبه از نام هایت، و همه مراتب نام هایت بزرگ است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب نام هایت خدایا از تو درخواست می کنم به حق عزیزترین مرتبه از عزّتت و همه مراتب عزّتت عزیز است، خدایا از تو درخواست میکنم به حق همه مراتب عزتت خدایا از تو درخواست میکنم به حق نافذترین مرتبه اراده ات و همه مراتب اراده ات نافذ است خدایا از تو درخواست میکنم به حق همه مراتب اراده ات خدایا از تو درخواست میکنم به حق قدرتت که بر همه موجودات احاطه دارد و همه قدرتت بر تمام موجودات احاطه دارد خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب قدرتت، خدایا از تو درخواست می کنم به حق نافذترین مرتبه از مراتب علمت و همه مراتب علمت نافذ است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب علمت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق پسندیده ترین مرتبه از گفتارت، و همه مراتب گفتار تو پسندیده است خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب گفتارت، خدایا از تو درخواست میکنم به حق محبوبترین مرتبه از خواسته هایت نزد تو، و همه مراتب خواسته هایت محبوب است خدایا از تو درخواست میکنم به حق همه مراتب خواسته هایت.

۲- خدایا از تو درخواست می کنم به حق شریف ترین مرتبه از شرفت، و همه مراتب شرف تو شریف است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب شرفت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق پایدارترین مرتبه از سلطنتت و همه مراتب سلطنت تو پایدار است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق مراتب سلطنتت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق باافتخارترین مرتبه از فرمانروایی ات و همه مراتب فرمانروایی ات با افتخار است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه

مراتب فرمانروایی ات. خدایا از تو درخواست می کنم به حق برترین مرتبه از برتری ات و همه مراتب برتری ات برتر است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب برتری ات. خدایا از تو درخواست می کنم به حق دیرینه ترین مرتبه از کرمت، و همه مراتب کرمت دیرینه است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب کرمت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق گرامی ترین مرتبه از نشانه هایت، و همه مراتب نشانه هایت گرامی است. خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب نشانه هایت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق آنچه از جاه و جبروت که در آنی، و از تو می خواهم به حق هر جاه به تنهایی و به حق هر جبروت به تنهایی، خدایا از تو درخواست می کنم به حق آنچه اجابت می کنی مرا به آن هنگامی که از تو درخواست می کنم پس مرا اجابت کن ای خدا.

که داری از خدا بخواه، که به یقین براورده خواهد شد.

ابوحمزه ثمالی

در کتاب «مصباح» شیخ طوسی به نقل از ابو حمزه ثمالی آمده است که حضرت امام زین العابدین علیه السّلام در ماه رمضان بیشتر شب را به نماز می ایستاد و چون سحر می رسید این دعا را میخواند:

إِلَهِی لا تُؤَدِّبْنِی بِعُقُوبَتِک وَ لا تَمْکُرْ بِی فِی حِیلَتِک مِنْ أَیْنَ لِیَ الْخَیْرُ یَا رَبِّ وَ لا یُوجَدُ إِلّا مِنْ عِنْدِک وَ مِنْ أَیْنَ لِیَ النَّجَاةُ وَ لا تُسْتَطَاعُ إِلّا بِک لا الَّذِی أَحْسَنَ اسْتَغْنَی عَنْ عَوْنِک وَ رَحْمَتِک وَ لا الَّذِی أَسَاءَ وَ اجْتَرَأَ عَلَیْک وَ لَمْ یُرْضِک خَرَجَ عَنْ قُدْرَتِک یَا رَبِّ یَا رَبِّ یَا رَبِّ (۱)

آنقدر بگوید تا نفس قطع گردد.

بِک عَرَفْتُک وَ أَنْتَ دَلَلْتَنِی عَلَیْک وَ دَعَوْتَنِی إِلَیْک وَ لَوْ لا أَنْتَ لَمْ أَدْرِ مَا أَنْتَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَدْعُوهُ فَیُجِیبُنِی وَ إِنْ کُنْتُ بَطِیئاً حِینَ یَدْعُونِی وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَسْأَلُهُ فَیُعْطِینِی وَ إِنْ کُنْتُ بَخِیلًا حِینَ یَسْتَقْرِضُنِی وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أُنَادِیهِ کُلَّمَا شِئْتُ لِحَاجَتِی وَ أَخْلُو بِهِ حَیْثُ شِئْتُ لِسِرِّی بِغَیْرِ شَفِیعٍ فَیَقْضِی لِی حَاجَتِی وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لا أَدْعُو غَیْرَهُ وَ لَوْ دَعَوْتُ غَیْرَهُ لَمْ یَسْتَجِبْ لِی دُعَائِی ، (۲) وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لا أَرْجُو غَیْرَهُ وَ لَوْ رَجَوْتُ غَیْرَهُ لَأَخْلَفَ رَجَائِی وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی وَکَلَنِی إِلَیْهِ فَأَکْرَمَنِی وَ لَمْ یَکِلْنِی إِلَی النَّاسِ فَیُهِینُونِی وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی تَحَبَّبَ إِلَیَّ وَ هُوَ غَنِیٌّ عَنِّی وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یَحْلُمُ عَنِّی حَتَّی کَأَنِّی لا ذَنْبَ لِی فَرَبِّی أَحْمَدُ شَیْءٍ عِنْدِی وَ أَحَقُّ بِحَمْدِی. (۳) اللَّهُمَّ إِنِّی أَجِدُ سُبُلَ الْمَطَالِبِ إِلَیْک مُشْرَعَةً وَ

۱- خدایا مرا به کیفرت ادب منما، و با نقشه ات با من نیرنگ مکن، پروردگارا از کجا برایم خیری هست، درحالی که جز نزد تو یافت نمی شود، و از کجا برایم نجاتی است، درحالیکه جز به تو فراهم نمیگردد، نه آن که نیکی کرد از کمک و رحمتت بی نیاز شد، و نه آن که بدی کرد و بر تو گستاخی روا داشت، و تو را خشنود نساخت از عرصه قدرتت بیرون رفت. پروردگارا، پروردگارا، پروردگارا.

۲- تو را به تو شناختم، و تو مرا بر هستی خود راهنمایی فرمودی، و به سوی خود خواندی، و اگر راهنمایی تو نبود، من نمیدانستم تو که هستی؟ ، سپاس خدای را که می خوانمش و او جوابم را می دهد، گرچه سستی می کنم گاهی که او مرا می خواند، و سپاس خدای را که از او درخواست می کنم و او به من عطا می نماید، گرچه بخل می ورزم هنگامی که از من قرض بخواهد، و سپاس خدای را که هرگاه خواهم برای رفع حاجتم صدایش کنم، و هرجا که خواهم برای رازونیاز با او بی پرده خلوت کنم و او حاجتم را برآورد، سپاس خدای را که غیر او را نمی خوانم، که اگر غیر او را می خواندم دعایم را مستجاب نمی کرد،

۳- و سپاس خدای را که به غیر او امید نبندم، که اگر جز به او امید می بستم ناامیدم می نمود، و سپاس خدای را که مرا

بخویش وا گـذاشت، از این رو اکرامم نمود، و به مردم وا نگـذاشت تـا مرا خوار کننـد، و سپاس خـدای را که بـا من دوسـتی ورزیـد، درحـالی که از من بی نیـاز است، و سپاس خـدای را که بر من بردبـاری می کنـد تا آنجاکه گویی مرا گناهی نیست! پروردگارم ستوده ترین موجود نزد من بوده و به ستایش من سزاوارتر است.

مَنَاهِلَ الرَّجَاءِ إِلَيْکَ [لَدَیْکَ] مُتْرَعَهً وَ الاسْتِعَانَهَ بِفَضْلِکَ لِمَنْ أَمَّلَکَ مُبَاحَهً وَ أَبْوَابَ الدُّعَاءِ إِلَیْکَ لِلصَّارِخِینَ مَفْتُوحَهً وَ أَعْلَمُ أَنَّکَ لِلرَّاجِی [لِلرَّاجِینَ] بِمَوْضِعِ إِجَابَهٍ وَ لِلْمَلْهُوفِینَ [لِلْمَلْهُوفِ] بِمَرْصَدِ إِغَاثَهٍ وَ أَنَّ فِی اللَّهْفِ إِلَی جُودِکَ وَ الرِّضَا بِقَضَائِکَ عِوَضاً مِنْ مَنْعِ الْبَاخِلِینَ وَ مَنْدُوحَهً عَمَّا فِی أَیْدِی الْمُسْتَأْثِرِینَ وَ أَنَّ الرَّاحِلَ إِلَیْکَ قَرِیبُ الْمَسَافَهِ وَ أَنَّکَ لا تَحْتَجِبُ عَنْ خَلْقِکَ إِلَّا أَنْ تَحْجُبَهُمُ الْأَعْمَالُ [الْآمَالُ] دُونَکَ وَ قَدْ قَصَدْتُ إِلَیْکَ بِطَلِبَتِی، (۱) وَ تَوَجَّهْتُ إِلَیْکَ بِحَاجَتِی وَ جَعَلْتُ بِکَ اسْتِغَاثَتِی وَ بِدُعَائِکَ تَوَسُّلِی مِنْ غَیْرِ اسْتِحْقَاقٍ لاسْتِمَاعِکَ مِنِّی وَ لا اسْتِیجَابٍ لِعَفْوِکَ عَنِّی بَلْ لِثِقَتِی بِکَرَمِکَ وَ سُکُونِی إِلَی صِدْقِ وَعْدِکَ وَ لَجَئِی إِلَی الْإِیمَانِ بِتَوْحِیدِکَ وَ یَقِینِی [وَ ثِقَتِی] بِمَعْرِفَتِکَ مِنِّی أَنْ لا رَبَّ لِی غَیْرُکَ وَ لا إِلَهَ [لِی] إِلَّا أَنْتَ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْقَائِلُ وَ قَوْلُکَ حَقٌّ وَ وَعْدُکَ صِدْقٌ [الصِّدْقُ] وَ اسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ کَانَ بِکُمْ رَحِیماً وَ لَیْسَ مِنْ صِفَاتِکَ یَا سَیِّدِی أَنْ تَأْمُرَ بِالسُّؤَالِ وَ تَمْنَعَ الْعَطِیَّهَ وَ أَنْتَ الْمَنَّانُ بِالْعَطِیَّاتِ عَلَی أَهْلِ مَمْلَکَتِکَ (۲) وَ الْعَائِدُ عَلَیْهِمْ بِتَحَنُّنِ رَأْفَتِکَ [بِحُسْنِ نِعْمَتِکَ] إِلَهِی رَبَّیْتَنِی فِی نِعَمِکَ وَ إِحْسَانِکَ صَغِیراً وَ نَوَّهْتَ بِاسْمِی کَبِیراً فَیَا مَنْ رَبَّانِی فِی الدُّنْیَا بِإِحْسَانِهِ وَ تَفَضُّلِهِ [بِفَضْلِهِ] وَ نِعَمِهِ وَ أَشَارَ لِی فِی الْآخِرَهِ إِلَی عَفْوِهِ وَ کَرَمِهِ مَعْرِفَتِی یَا مَوْلایَ دَلِیلِی [دَلَّتْنِی] عَلَیْکَ وَ حُبِّی لَکَ شَفِیعِی إِلَیْکَ وَ أَنَا وَاثِقٌ مِنْ دَلِیلِی بِدَلالَتِکَ وَ سَاکِنٌ مِنْ شَفِیعِی إِلَی شَفَاعَتِکَ أَدْعُوکَ یَا سَیِّدِی بِلِسَانٍ قَدْ أَخْرَسَهُ ذَنْبُهُ رَبِّ أُنَاجِیکَ بِقَلْبٍ قَدْ أَوْبَقَهُ جُرْمُهُ أَدْعُوکَ یَا رَبِّ رَاهِباً رَاغِباً رَاجِیاً

ص: ۲۸۹

۱- خدایا راه های درخواست حاجت هایم را به جانب تو باز می یابم، و آبشخورهای امید را نزد تو پر می بینم، و یاری خواستن از فضل برای آن که تو را آرزو کرد بی مانع می بینم، و درهای دعا را برای فریاد کنندگان گشوده می نگرم، و می دانم که تو برای امیدواران در جایگاه اجابتی، و برای دل سوختگان در کمین گاه فریادرسی، و به یقین در اشتیاق به جودت، و خشنودی به قضایت جایگزینی از منع بخیلان است، و گشایشی از آنچه در دست ثروت اندوزان، و همانا مسافر به سوی تو مسافتش نزدیک است، و تو از آفریدگانت هرگز در پرده نیستی، جز اینکه کردارشان آنان را از تو محجوب نماید، من با درخواستم آهنگ تو کردم

۲- و با حاجتم روی به تو آوردم، نیاز خواهیام را به پیشگاه تو قرار دادم، و خواندت را دست آویز خویش نمودم بی‌آنکه مستحق شنیدن خواهشم، و شایسته گذشت از من باشی، بلکه برای اطمینان به کرمت، و آرامش به درستی وعده ات، و پناه جستن به ایمان به یگانگیات و یقین به معرفتت که مرا پروردگاری جز تو نیست، و معبودی جز تو نیست، یگانه و بیشریکی. خدایا تو گفتی و گفتارت بر حق، و وعده ات درست است] فرمودی: [از فضل خدا بخواهید که خدا به شما مهربان است، ای آقای من در شأن تو این نیست که دستور به درخواست دهی و از بخشش خودداری کنی، تو با عطاهایت بر اهل مملکتت بسیار کریمی،

خَائِفاً إِذَا رَأَيْتُ مَوْلاَیَ ذُنُوبِی فَزِعْتُ وَ إِذَا رَأَيْتُ كَرَمَكَ طَمِعْتُ (۱) فَإِنْ عَفَوْتَ [غَفَرْتَ] فَخَيْرُ رَاحِمٍ وَ إِنْ عَذَّبْتَ فَغَيْرُ ظَالِمٍ حُجَّتِی يَا اللَّهُ فِی جُرْأَتِی عَلَى مَسْأَلَتِكَ مَعَ إِتْيَانِی مَا تَكْرَهُ جُودُكَ وَ كَرَمُكَ وَ عُدَّتِی فِی شِدَّتِی مَعَ قِلَّةِ حَيَائِی رَأْفَتُكَ وَ رَحْمَتُكَ وَ قَدْ رَجَوْتُ أَنْ لاَ تَخِيبَ بَيْنَ ذَيْنِ وَ ذَيْنِ مُنْيَتِی فَحَقِّقْ رَجَائِی وَ اسْمَعْ دُعَائِی يَا خَيْرَ مَنْ دَعَاهُ دَاعٍ وَ أَفْضَلَ مَنْ رَجَاهُ رَاجٍ عَظُمَ يَا سَيِّدِی أَمَلِی وَ سَاءَ عَمَلِی فَأَعْطِنِی مِنْ عَفْوِكَ بِمِقْدَارِ أَمَلِی وَ لاَ تُؤَاخِذْنِی بِأَسْوَإِ عَمَلِی فَإِنَّ كَرَمَكَ يَجِلُّ عَنْ مُجَازَاةِ الْمُذْنِبِينَ وَ حِلْمَكَ يَكْبُرُ عَنْ مُكَافَاةِ الْمُقَصِّرِينَ ، (۲) وَ أَنَا يَا سَيِّدِی عَائِذٌ بِفَضْلِكَ هَارِبٌ مِنْكَ إِلَيْكَ مُتَنَجِّزٌ مَا وَعَدْتَ مِنَ الصَّفْحِ عَمَّنْ أَحْسَنَ بِكَ ظَنّاً وَ مَا أَنَا يَا رَبِّ وَ مَا خَطَرِی هَبْنِی بِفَضْلِكَ وَ تَصَدَّقْ عَلَيَّ بِعَفْوِكَ أَیْ رَبِّ جَلِّلْنِی بِسَتْرِكَ وَ اعْفُ عَنْ تَوْبِيخِی بِكَرَمِ وَجْهِكَ فَلَوِ اطَّلَعَ الْيَوْمَ عَلَى ذَنْبِی غَيْرُكَ مَا فَعَلْتُهُ وَ لَوْ خِفْتُ تَعْجِيلَ الْعُقُوبَةِ لاَجْتَنَبْتُهُ لاَ لِأَنَّكَ أَهْوَنُ النَّاظِرِينَ [إِلَيَ] وَ أَخَفُّ الْمُطَّلِعِينَ [عَلَيَ] بَلْ لِأَنَّكَ يَا رَبِّ خَيْرُ السَّاتِرِينَ وَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ وَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ ، (۳) سَتَّارُ الْعُيُوبِ غَفَّارُ الذُّنُوبِ عَلاَّمُ الْغُيُوبِ تَسْتُرُ الذَّنْبَ بِكَرَمِكَ وَ تُؤَخِّرُ الْعُقُوبَةَ بِحِلْمِكَ فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى حِلْمِكَ بَعْدَ عِلْمِكَ وَ عَلَى عَفْوِكَ بَعْدَ قُدْرَتِكَ وَ يَحْمِلُنِی وَ يُجَرِّئُنِی عَلَى مَعْصِيَتِكَ حِلْمُكَ عَنِّی وَ يَدْعُونِی إِلَى قِلَّةِ الْحَيَاءِ سَتْرُكَ عَلَيَّ وَ يُسْرِعُنِی إِلَى التَّوَثُّبِ عَلَى مَحَارِمِكَ مَعْرِفَتِی بِسَعَةِ رَحْمَتِكَ وَ عَظِيمِ عَفْوِكَ يَا حَلِيمُ يَا كَرِيمُ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا غَافِرَ الذَّنْبِ يَا قَابِلَ التَّوْبِ، (۴) يَا عَظِيمَ الْمَنِّ يَا قَدِيمَ الْإِحْسَانِ أَيْنَ سَتْرُكَ

۱- و بر آنان با محبّت و رأفت بسیار احسان کننده ای. خدایا مرا در کودکی در میان نعمت ها و احسانت پروریدی، و در بزرگسالی نامم را بلند آوازه ساختی، ای آن که مرا در دنیا به احسان و فضل نعمت هایش پرورید و برایم در آخرت به گذشت و کرمش اشاره نمود، ای مولای من معرفتم راهنمایم به سوی تو، و عشقم به تو واسطه ام به پیشگاه توست، من از دلیلم به دلالت تو مطمئن، و از واسطه ام به شفاعت تو در آرامشم، ای آقایم تو را به زبانی می خوانم که گناهش او را ناگویا نموده، و با دلی با تو مناجات می کنم که جرمش او را هلاک ساخته، تو را می خوانم ای پروردگارم در حال هراس و اشتیاق و امید و بیم، مولای من هرگاه گناهانم را می بینم بی تاب می گردم، و هرگاه کرمت را مشاهده می کنم، به طمع می افتم،

۲- پس اگر از من درگذری بهترین رحم کننده ای، و اگر عذاب کنی ستم نکرده ای، خدایا حجّت من در گستاخی بر درخواست از تو، با ارتکاب آنچه از آن کراهت داری جود و کرم توست، و ذخیره ام در سختی ها با کمی حیا همانا رأفت و رحمت توست، و امیدم بر ان است که بین حجّت و ذخیره ام آرزویم را نومید نکنی، پس امیدم را تحقق بخش، و دعایم را بشنو، ای بهترین کسی که خواننده ای او را خوانده، و برترین کسی که امیدواری به او امید بسته، ای آقای من آرزویم بزرگ شده، و کردارم زشت گشته، پس به اندازه آرزیم از عفوت به من ببخش، و به زشت ترین کردارم مرا سرزنش مکن، زیرا کرمت برتر از کیفر گنهکاران و بردباریت بزرگتر از مکافات تبهکاران است،

۳- و من ای آقایم پناهنده به فضل توام، گریزان از تو به سوی توام، خواستار تحقق چیزی هستم که وعده کردی، و آن گذشت تو از کسی که گمانش را به تو نیکو کرده، چه هستم من ای پروردگارم، و اهمیت من چیست؟ به فضلت مرا ببخش، و به گذشتت بر من صدقه بخش، پروردگارا مرا به پرده پوشی ات بپوشان، و از توبیخم به کرم ذاتت درگذر، اگر امروز جز تو بر گناهم آگاه می شد، آن را انجام نمی دادم، و اگر از زود رسیدن عقوبت می ترسیدم، از آن دوری می کردم، گناهم نه به این خاطر بود که تو سبک ترین بینندگانی و بی مقدارترین آگاهان، بلکه پروردگارا از این جهت بود که تو بهترین پرده

پوشی، و حاکم ترین حاکمان، و کریم ترین کریمانی،

۴- پوشنده عیب ها، آمرزنده گناهان، دانای نهان ها، گناه را با کرمت می پوشانی، و کیفر با بردباری ات به تاخیر می افکنی، سپاس تو را سزاست بر بردباری ات پس از انکه دانستی، و بر گذشتت پس از آنکه توانستی، بردباری ات مرا به جانب گناه می کشد و بر نافرمانی ات جرأت می دهد، پرده پوشی ات بر من مرا به کم حیایی می خواند، و شناختم از رحمت گسترده و بزرگی عفوت، به من در تاختن بر محرّماتت سرعت می دهد! ای شکیبا، ای گرامی، ای زنده، ای ای به خود پاینده، ای آمرزگار، ای توبه پذیر

الْجَمِيلُ أَيْنَ عَفْوُكَ الْجَلِيلُ أَيْنَ فَرَجُكَ الْقَرِيبُ أَيْنَ غِيَاثُكَ السَّرِيعُ أَيْنَ رَحْمَتُكَ الْوَاسِعَهُ أَيْنَ عَطَايَاكَ الْفَاضِلَهُ أَيْنَ مَوَاهِبُكَ الْهَنِيئَهُ أَيْنَ صَنَائِعُكَ السَّنِيَّهُ أَيْنَ فَضْلُكَ الْعَظِيمُ أَيْنَ مَنُّكَ الْجَسِيمُ أَيْنَ إِحْسَانُكَ الْقَدِيمُ أَيْنَ كَرَمُكَ يَا كَرِيمُ بِهِ [وَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ] فَاسْتَنْقِذْنِي وَ بِرَحْمَتِكَ فَخَلِّصْنِي يَا مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ، (۱)

يَا مُنْعِمُ يَا مُفْضِلُ لَسْتُ أَتَّكِلُ فِي النَّجَاهِ مِنْ عِقَابِكَ عَلَى أَعْمَالِنَا بَلْ بِفَضْلِكَ عَلَيْنَا لِأَنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَهِ تُبْدِئُ بِالْإِحْسَانِ نِعَما وَ تَعْفُو عَنِ الذَّنْبِ كَرَما فَمَا نَدْرِي مَا نَشْكُرُ أَ جَمِيلَ مَا تَنْشُرُ أَمْ قَبِيحَ مَا تَسْتُرُ أَمْ عَظِيمَ مَا أَبْلَيْتَ وَ أَوْلَيْتَ أَمْ كَثِيرَ مَا مِنْهُ نَجَّيْتَ وَ عَافَيْتَ يَا حَبِيبَ مَنْ تَحَبَّبَ إِلَيْكَ وَ يَا قُرَّهَ عَيْنِ مَنْ لاذَ بِكَ وَ انْقَطَعَ إِلَيْكَ أَنْتَ الْمُحْسِنُ، (۲)

وَ نَحْنُ الْمُسِيئُونَ فَتَجَاوَزْ يَا رَبِّ عَنْ قَبِيحِ مَا عِنْدَنَا بِجَمِيلِ مَا عِنْدَكَ وَ أَيُّ جَهْلٍ يَا رَبِّ لا يَسَعُهُ جُودُكَ أَوْ أَيُّ زَمَانٍ أَطْوَلُ مِنْ أَنَاتِكَ وَ مَا قَدْرُ أَعْمَالِنَا فِي جَنْبِ نِعَمِكَ وَ كَيْفَ نَسْتَكْثِرُ أَعْمَالا نُقَابِلُ بِهَا كَرَمَكَ [كَرَامَتَكَ] بَلْ كَيْفَ يَضِيقُ عَلَى الْمُذْنِبِينَ مَا وَسِعَهُمْ مِنْ رَحْمَتِكَ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَهِ فَوَ عِزَّتِكَ يَا سَيِّدِي لَوْ نَهَرْتَنِي [انْتَهَرْتَنِي] مَا بَرِحْتُ مِنْ بَابِكَ وَ لا كَفَفْتُ عَنْ تَمَلُّقِكَ لِمَا انْتَهَى إِلَيَّ مِنَ الْمَعْرِفَهِ بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ أَنْتَ الْفَاعِلُ لِمَا تَشَاءُ تُعَذِّبُ مَنْ تَشَاءُ بِمَا تَشَاءُ كَيْفَ تَشَاءُ وَ تَرْحَمُ مَنْ تَشَاءُ بِمَا تَشَاءُ كَيْفَ تَشَاءُ لا تُسْأَلُ عَنْ فِعْلِكَ وَ لا تُنَازَعُ فِي مُلْكِكَ وَ لا تُشَارَكُ فِي أَمْرِكَ، (۳) وَ لا تُضَادُّ فِي حُكْمِكَ وَ لا يَعْتَرِضُ عَلَيْكَ أَحَدٌ فِي تَدْبِيرِكَ لَكَ الْخَلْقُ وَ

۱- ای بزرگ نعمت، ای دیرینه احسان، پرده پوشی زیبایت کجاست، گذشت بزرگت کجاست، گشایش نزدیکت کجاست، فریادرسی زودت کجاست، رحمت گسترده ات کجاست، عطاهای برترت کجاست، موهبت های گوارایت کجاست، جایزه های شایانت کجاست، فضل بزرگت کجاست، عطای عظیمت کجاست، احسان دیرینه ات کجاست، کرمت کجاست، ای کریم، به حق کرمت و «به محمّد و خاندان محمّد» مرا رهایی بخش، و به رحمتت مرا خلاص کن، ای نیکوکار، ای زیباکار،

۲- ای نعمت ده، ای فزونی بخش، من آن نیستم که در رهایی از کیفرت بر اعمالمان تکیه کنم، بلکه به احسانت بر ما اعتماد دارم، چرا که تو اهل تقوا و مغفرتی، از باب نعمت دهی ابتدای به احسان می کنی، و از جهت کرم از گناه در می گذری، پس نمی دانم از چه سپاس گویم، از زیبایی که می گسترانی، یا کار زشتی که می پوشانی، یا بزرگ آزمونی که آزمودی و شایسته نیکی نمودی، یا آن همه مشکلی که مرا از آن رهانیدی، و سلامت کامل بخشیدی؟ ! ای محبوب آن که به تو دوستی ورزید، ای نور چشم کسی که به تو پناه آورد و برای رسیدن به تو از دیگران گسست، تو نیکوکاری

۳- و ما بدکارانیم، به زیبایی آنچه نزد توست، از زشتی آنچه پیش ماست درگذر، پروردگارا کدام جهلی است که جود تو گنجایش آن را نداشته باشد، و کدام زمان طولانی تر از مهلت دادن توست، در کنار نعمت هایت ارزش اعمال ما چیست، چگونه اعمال خود را بسیار انگاریم، تا با آنها با کرمت برابری کنیم، بلکه چگونه بر گنهکاران تنگ شود آنچه از رحمتت شاملشان شده؟ ، ای گسترده آمرزش، ای گشاده دست به رحمت، ای آقای من به عزّتت سوگند، اگر مرا برانی از درگاهت دور نخواهم شد، و از چاپلوسی و تملق نسبت به تو دست نخواهم کشید، به خاطر شناختی که به جود و کرمت پیدا کرده ام، تو انجام دهی آنچه را که خواهی، هرکه را بخواهی عذاب می کنی به هرچه که بخواهی و به هر صورتی که بخواهی، و رحم می کنی هرکه را بخواهی، به هرچه که بخواهی و به هر کیفیت که بخواهی، از آنچه کنی بازخواست نشوی، و در فرمانروایی

ات نزاع در نگیرد، و کسی در کارت شریکت نگردد،

الْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ يَا رَبِّ هَذَا مَقَامُ مَنْ لاذَ بِكَ وَ اسْتَجَارَ بِكَرَمِكَ وَ أَلِفَ إِحْسَانَكَ وَ نِعَمَكَ وَ أَنْتَ الْجَوَادُ الَّذِی لا یَضِیقُ عَفْوُکَ وَ لا یَنْقُصُ فَضْلُکَ وَ لا تَقِلُّ رَحْمَتُکَ وَ قَدْ تَوَثَّقْنَا مِنْکَ بِالصَّفْحِ الْقَدِیمِ وَ الْفَضْلِ الْعَظِیمِ، (۱) وَ الرَّحْمَهِ الْوَاسِعَهِ أَ فَتَرَاکَ [تُرَاکَ] یَا رَبِّ تُخْلِفُ ظُنُونَنَا أَوْ تُخَیِّبُ آمَالَنَا کَلَّا یَا کَرِیمُ فَلَیْسَ هَذَا ظَنَّنَا بِکَ وَ لَا هَذَا فِیکَ طَمَعَنَا یَا رَبِّ إِنَّ لَنَا فِیکَ أَمَلاً طَوِیلاً کَثِیراً إِنَّ لَنَا فِیکَ رَجَاءً عَظِیماً عَصَیْنَاکَ وَ نَحْنُ نَرْجُو أَنْ تَسْتُرَ عَلَیْنَا وَ دَعَوْنَاکَ وَ نَحْنُ نَرْجُو أَنْ تَسْتَجِیبَ لَنَا فَحَقِّقْ رَجَاءَنَا مَوْلانَا فَقَدْ عَلِمْنَا مَا نَسْتَوْجِبُ بِأَعْمَالِنَا وَ لَکِنْ عِلْمُکَ فِینَا وَ عِلْمُنَا بِأَنَّکَ لا تَصْرِفُنَا عَنْکَ وَ إِنْ کُنَّا غَیْرَ مُسْتَوْجِبِینَ لِرَحْمَتِکَ فَأَنْتَ أَهْلٌ أَنْ تَجُودَ عَلَیْنَا وَ عَلَی الْمُذْنِبِینَ بِفَضْلِ سَعَتِکَ ، (۲) فَامْنُنْ عَلَیْنَا بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ جُدْ عَلَیْنَا فَإِنَّا مُحْتَاجُونَ إِلَی نَیْلِکَ یَا غَفَّارُ بِنُورِکَ اهْتَدَیْنَا وَ بِفَضْلِکَ اسْتَغْنَیْنَا وَ بِنِعْمَتِکَ [فِی نِعَمِکَ] أَصْبَحْنَا وَ أَمْسَیْنَا ذُنُوبُنَا بَیْنَ یَدَیْکَ نَسْتَغْفِرُکَ اللَّهُمَّ مِنْهَا وَ نَتُوبُ إِلَیْکَ تَتَحَبَّبُ إِلَیْنَا بِالنِّعَمِ وَ نُعَارِضُکَ بِالذُّنُوبِ خَیْرُکَ إِلَیْنَا نَازِلٌ وَ شَرُّنَا إِلَیْکَ صَاعِدٌ وَ لَمْ یَزَلْ وَ لا یَزَالُ مَلَکٌ کَرِیمٌ یَأْتِیکَ [عَنَّا] بِعَمَلٍ قَبِیحٍ فَلا یَمْنَعُکَ ذَلِکَ مِنْ أَنْ تَحُوطَنَا بِنِعَمِکَ وَ تَتَفَضَّلَ عَلَیْنَا بِآلائِکَ فَسُبْحَانَکَ مَا أَحْلَمَکَ وَ أَعْظَمَکَ وَ أَکْرَمَکَ، (۳) مُبْدِئاً وَ مُعِیداً تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُکَ وَ جَلَّ ثَنَاؤُکَ وَ کَرُمَ صَنَائِعُکَ وَ فِعَالُکَ أَنْتَ إِلَهِی أَوْسَعُ فَضْلاً وَ أَعْظَمُ حِلْماً مِنْ أَنْ تُقَایِسَنِی بِفِعْلِی وَ خَطِیئَتِی فَالْعَفْوَ الْعَفْوَ الْعَفْوَ سَیِّدِی سَیِّدِی سَیِّدِی. (۴) اللَّهُمَّ اشْغَلْنَا بِذِکْرِکَ وَ أَعِذْنَا مِنْ سَخَطِکَ وَ أَجِرْنَا مِنْ عَذَابِکَ

۱- و در داوری ات با تو هماورد نشود، و در تدبیرت احدی بر تو اعتراض نکند، آفرینش و فرمان توراست، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، پروردگارا این است جایگاه کسی که به پناهت آمد، و به کرمت پناهنده گشت، و به احسان و نعمت هایت الفت جست، تویی آن سخاوتمندی که گذشتت به تنگی نمی رسد، و احسانت کاهش نمی پذیرد، و رحمتت کم نمی شود، و به یقین از چشم پوشی دیرینت، و فضل بزرگت،

۲- و رحمت گسترده ات اعتماد نمودیم، آیا ممکن است پروردگارا برخلاف گمان های ما به خویش رفتار کنی، یا آرزوهایمان را نسبت به رحمتت نومید سازی هرگز ای بزرگوار، چنین گمانی به تو نیست، و طمع ما درباره تو این چنین نمی باشد، پروردگارا، ما را درباره تو آروزی طولانی بسیاری است، ما را در حق تو امید بزرگی است، از تو نافرمانی کردیم و حال آنکه امیدواریم گناه را بر ما بپوشانی، و تو را خواندیم، و امیدواریم که بر ما اجابت کنی، مولای ما امیدمان را تحقق بخش، ما دانستیم که با کردارمان سزاوار چه خواهیم بود، ولی دانش تو درباره ما، و و آگاهی ما به اینکه ما را از درگاهت نمیرانی، گرچه ما سزاوار رحمتت نیستیم ولی تو شایسته آنی که بر ما و بر گنهکاران به فضل گسترده ات جود کنی،

۳- پس آنگونه که شایسته آنی بر ما منّت گذار، و بر ما جود کن، که ما نیازمند به عطای توییم، ای آمرزگار، به نور تو هدایت شدیم، و به فضل تو بی نیاز گشتیم، و به نعمتت بامداد نمودیم و شامگاه کردیم، گناهان ما پیش روی توست، خدایا از گناهانمان از تو آمرزش می خواهیم، و به سوی تو باز می گردیم، تو با نعمتها به ما مهر می ورزی و ما با گناهان با تو مقابله می کنیم، خیرت به سوی ما سرازیر است، و بدی ما به سوی تو بالا می آید، همواره فرشته کریمی، از ما کردار زشت به جانب تو می آید، و این امر مانع نمی شود از اینکه ما را با نعمت هایت فراگیری، و به عطاهای برجسته ات بر ما تفضّل نمایی، منزّهی تو، چه بردبار و بزرگ و کریمی،

۴- آغاز کننده به نیکی و تکرار کننده آنی، نام هایت مقدس، و ثنایت عظیم، و رفتارها و کردارهایت کریمانه است، خدایا،

فضلت گسترده تر، و بردباری ات بزرگ تر از آن است که مرا به کردار ناپسند و خطاکاری ام بسنجی، پس گذشت نما، گذشت نما، گذشت نما، آقای من، آقای من، آقای من.

وَ ارْزُقْنا مِنْ مَوَاهِبِكَ وَ أَنْعِمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلِكَ وَ ارْزُقْنا حَجَّ بَيْتِكَ وَ زِيَارَهَ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتُكَ وَ رَحْمَتُكَ وَ مَغْفِرَتُكَ وَ رِضْوَانُكَ عَلَيْهِ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ إِنَّكَ قَرِيبٌ مُجِيبٌ وَ ارْزُقْنَا عَمَلاً بِطَاعَتِكَ وَ تَوَفَّنَا عَلَى مِلَّتِكَ وَ سُنَّهِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا إِجْزِهِمَا بِالْإِحْسَانِ إِحْسَاناً وَ بِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَاناً ، (۱) اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ وَ تَابِعْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ [فِي الْخَيْرَاتِ] اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَ مَيِّتِنَا وَ شَاهِدِنَا وَ غَائِبِنَا ذَكَرِنَا وَ أُنْثَانَا [إِنَاثِنَا] صَغِيرِنَا وَ كَبِيرِنَا حُرِّنَا وَ مَمْلُوكِنَا كَذَبَ الْعَادِلُونَ بِاللَّهِ وَ ضَلُّوا ضَلالاً بَعِيداً وَ خَسِرُوا خُسْرَاناً مُبِينا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اخْتِمْ لِي بِخَيْرٍ وَ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي وَ لا تُسَلِّطْ عَلَيَّ مَنْ لا يَرْحَمُنِي وَ اجْعَلْ عَلَيَّ مِنْكَ وَاقِيَهً بَاقِيَهً، (۲) وَ لا تَسْلُبْنِي صَالِحَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ وَ ارْزُقْنِي مِنْ فَضْلِكَ رِزْقاً وَاسِعاً حَلالاً طَيِّباً اللَّهُمَّ احْرُسْنِي بِحَرَاسَتِكَ وَ احْفَظْنِي بِحِفْظِكَ وَ اكْلَأْنِي بِكِلاءَتِكَ وَ ارْزُقْنِي حِجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِنَا هَذَا وَ فِي كُلِّ عَامٍ وَ زِيَارَهَ قَبْرِ نَبِيِّكَ وَ الْأَئِمَّهِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ وَ لا تُخْلِنِي يَا رَبِّ مِنْ تِلْكَ الْمَشَاهِدِ الشَّرِيفَهِ وَ الْمَوَاقِفِ الْكَرِيمَهِ. (۳) اللَّهُمَّ تُبْ عَلَيَّ حَتَّى لا أَعْصِيَكَ وَ أَلْهِمْنِي الْخَيْرَ وَ الْعَمَلَ بِهِ وَ خَشْيَتَكَ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ مَا أَبْقَيْتَنِي يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي كُلَّمَا قُلْتُ قَدْ تَهَيَّأْتُ وَ تَعَبَّأْتُ [تَعَبَّيْتُ] وَ قُمْتُ لِلصَّلاهِ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ نَاجَيْتُكَ أَلْقَيْتَ عَلَيَّ نُعَاساً إِذَا أَنَا صَلَّيْتُ وَ سَلَبْتَنِي مُنَاجَاتَكَ إِذَا أَنَا نَاجَيْتُ مَا

۱- ما را به ذکرت مشغول کن، و از خشمت پناه ده، و از عذابت نجات بخش، و از مواهبت روزی کن، و از فضلت بر ما انعام فرما، و زیارت خانه ات، و زیارت مرقد پیامبرت را روزی ما کن، صلوات و رحمت و مغفرت و رضوانت بر پیامبر و خاندانش، تو نزدیک و جواب دهنده هستی، عمل به طاعتت را روزی ما گردان، و ما را بر دینت و بر روش پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) بمیران. خدایا من و پدر و مادرم را بیامرز و به هر دو آنها رحم کن، چنان که مرا به گاه کودکی پروردند، احسان هردو را به احسان، و بدیهایشان را به آمرزش پاداش ده.

۲- خدایا مردان و زنان مؤمن را بیامرز، چه زنده و چه مرده آنها را، و بین ما و آنان با نیکی ها پیوند ده. خدایا بیامرز زنده و مرده ما را، حاضر و غائب ما را، مرد زن ما را، کوچک و بزرگ ما را، آزاد و غیر آزاد ما را، برگشتگان از خدا دروغ گفتند، و گمراه شدند گمراهی دوری، و زیان کردند، زیانی آشکار. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و برایم ختم به خیر فرما، و مرا از آنچه که بی قرارم کرده از کار دنیا و آخرتم کفایت کن، و کسی که مرا رحم نمی کنم بر من چیره مساز، و بر من از سوی خود نگهبانی همیشگی قرار ده،

۳- و از من شایسته های آنچه را که انعام کردی مگیر، و از فضلت روزی گسترده حلال پاکیزه نصیب من کن. خدایا به نگهبانی ات مرا نگهبانی کن، و به نگهداری ات مرا نگهدار و به پاسداری ات از من پاسداری فرما، و زیارت خانه ات را در این سال و در هر سال، و زیارت مرقد پیامبرت و امامان (درود بر آنان) را روزی من کن، پروردگارا از این مشاهد پر شرف و مواقف بس گرامی مرا محروم مساز.

لِی کُلَّمَا قُلْتُ قَدْ صَلَحَتْ سَرِیرَتِی وَ قَرُبَ مِنْ مَجَالِسِ التَّوَّابِینَ مَجْلِسِی عَرَضَتْ لِی بَلِیَّهٌ أَزَالَتْ قَدَمِی وَ حَالَتْ بَیْنِی وَ بَیْنَ خِدْمَتِکَ (۱) سَیِّدِی لَعَلَّکَ عَنْ بَابِکَ طَرَدْتَنِی وَ عَنْ خِدْمَتِکَ نَحَّیْتَنِی أَوْ لَعَلَّکَ رَأَیْتَنِی مُسْتَخِفّاً بِحَقِّکَ فَأَقْصَیْتَنِی أَوْ لَعَلَّکَ رَأَیْتَنِی مُعْرِضاً عَنْکَ فَقَلَیْتَنِی أَوْ لَعَلَّکَ وَجَدْتَنِی فِی مَقَامِ الْکَاذِبِینَ [الْکَذَّابِینَ] فَرَفَضْتَنِی أَوْ لَعَلَّکَ رَأَیْتَنِی غَیْرَ شَاکِرٍ لِنَعْمَائِکَ فَحَرَمْتَنِی أَوْ لَعَلَّکَ فَقَدْتَنِی مِنْ مَجَالِسِ الْعُلَمَاءِ فَخَذَلْتَنِی أَوْ لَعَلَّکَ رَأَیْتَنِی فِی الْغَافِلِینَ فَمِنْ رَحْمَتِکَ آیَسْتَنِی أَوْ لَعَلَّکَ رَأَیْتَنِی آلِفَ مَجَالِسِ الْبَطَّالِینَ فَبَیْنِی وَ بَیْنَهُمْ خَلَّیْتَنِی أَوْ لَعَلَّکَ لَمْ تُحِبَّ أَنْ تَسْمَعَ دُعَائِی فَبَاعَدْتَنِی أَوْ لَعَلَّکَ بِجُرْمِی وَ جَرِیرَتِی کَافَیْتَنِی، (۲) أَوْ لَعَلَّکَ بِقِلَّهِ حَیَائِی مِنْکَ جَازَیْتَنِی فَإِنْ عَفَوْتَ یَا رَبِّ فَطَالَمَا عَفَوْتَ عَنِ الْمُذْنِبِینَ قَبْلِی لِأَنَّ کَرَمَکَ أَیْ رَبِّ یَجِلُّ عَنْ مُکَافَاهِ الْمُقَصِّرِینَ وَ أَنَا عَائِذٌ بِفَضْلِکَ هَارِبٌ مِنْکَ إِلَیْکَ مُتَنَجِّزٌ [مُنْتَجِزٌ] مَا وَعَدْتَ مِنَ الصَّفْحِ عَمَّنْ أَحْسَنَ بِکَ ظَنّاً إِلَهِی أَنْتَ أَوْسَعُ فَضْلاً وَ أَعْظَمُ حِلْماً مِنْ أَنْ تُقَایِسَنِی بِعَمَلِی أَوْ أَنْ تَسْتَزِلَّنِی بِخَطِیئَتِی وَ مَا أَنَا یَا سَیِّدِی وَ مَا خَطَرِی هَبْنِی بِفَضْلِکَ سَیِّدِی ، (۳) وَ تَصَدَّقْ عَلَیَّ بِعَفْوِکَ وَ جَلِّلْنِی بِسَتْرِکَ وَ اعْفُ عَنْ تَوْبِیخِی بِکَرَمِ وَجْهِکَ سَیِّدِی أَنَا الصَّغِیرُ الَّذِی رَبَّیْتَهُ وَ أَنَا الْجَاهِلُ الَّذِی عَلَّمْتَهُ وَ أَنَا الضَّالُّ الَّذِی هَدَیْتَهُ وَ أَنَا الْوَضِیعُ الَّذِی رَفَعْتَهُ وَ أَنَا الْخَائِفُ الَّذِی آمَنْتَهُ وَ الْجَائِعُ الَّذِی أَشْبَعْتَهُ وَ الْعَطْشَانُ الَّذِی أَرْوَیْتَهُ وَ الْعَارِی الَّذِی کَسَوْتَهُ وَ الْفَقِیرُ الَّذِی أَغْنَیْتَهُ وَ الضَّعِیفُ الَّذِی قَوَّیْتَهُ وَ الذَّلِیلُ الَّذِی أَعْزَزْتَهُ، (۴) وَ السَّقِیمُ الَّذِی شَفَیْتَهُ وَ السَّائِلُ الَّذِی أَعْطَیْتَهُ وَ الْمُذْنِبُ الَّذِی سَتَرْتَهُ وَ الْخَاطِئُ الَّذِی أَقَلْتَهُ وَ أَنَا الْقَلِیلُ الَّذِی کَثَّرْتَهُ وَ الْمُسْتَضْعَفُ الَّذِی نَصَرْتَهُ وَ أَنَا

۱- خدایا به من روی آور تا نافرمانی ات نکنم، و خیر و عمل به آن وحشت از خویش را در شب و روز، تا گاهی که زنده ام می داری ای پروردگار جهانیان به من الهام فرما. خدایا هر گاه گفتم مهیا و آماده شدم و در پیشگاهت به نماز ایستاد و با تو راز گفتم، چرتی بر من افکندی، آنگاه که وارد نماز شدم، و حال راز گفتن را از من گرفتی آنگاه که با تو راز و نیاز کردم، مرا چه شده؟ هر گاه گفتم نهانم شایسته شد، و جایگاهم به جایگاه توبه کنندگان نزدیک گشته برایم گرفتاری پیش آمد، بر اثر آن گرفتاری پایم لغزید، و میان من و خدمت به تو مانع شد

۲- سرور من شاید مرا از درگاهت رانده ای، و از خدمتت عز نموده ای، یا مرا دیده ای که حقّت را سبک می شمارم پس از پیشگاهت دورم ساختی، یا شاید مرا روی گردان از خود مشاهده کردی، پس مرا مورد خشم قرار دادی یا شاید مرا در جایگاه دروغگویان یافتی، پس به دورم انداختی، یا شاید مرا نسبت به نعمت هایت ناسپاس دیدی، پس محرومم نمودی، یا شاید مرا از همنشینی دانشمندان غایب یافتی، پس خوارم نمودی، یا شاید مرا در گروه غافلان دیدی، پس از رحمتت ناامیدم کردی، یا شاید مرا انس یافته با مجالس بیکاره ها دیدی. پس مرا به آنان واگذاشتی، یا شدی دوست نداشتی دعایم را بشنوی پس دورم نمودی، یا شاید به خاطر جرم و جنایتم کیفرم نمودی،

۳- یا شاید برای کمی حیایم از تو مجازاتم نمودی، پس اگر پروردگارا عفو کنی، سابقه اینکه از گناهکاران پیش ار من گذشته ای طولانی است، زیرا کرمت پروردگارا از مجازات اهل تقصیر بسیار بزرگ تر است، و من پناهنده به فضل توام، از تو به تو گریزانم، خواهان چیزی هستم که وعده داده ای. و آن چشم پوشی از کسانی است که به تو گمان نیک برده اند، خدایا فضل تو گسترده تر، و بردباری ات بزرگ تر از آن است که مرا به کردارم بسنجی، یا به خطایم بلغزانی، ای آقایم من چیستم، و چه ارزشی دارم، سرور من مرا به فضلت ببخش،

۴- و با گذشت بر من کرم فرما، و به پرده پوشی ات خطاهایم را بپوشان، و به کرم وجودت از توبیخم درگذر، آقای من منم

کـودکی کـه پروریـدی، منم نـادانی که دانـا نمـودی، منم گمراهی که هـدایت کردی، منم افتـاده ای که بلنـدش نمـودی، منم هراسانی که امانش دادی، و گرسـنه ای که سـیرش نمودی، و تشـنه ای که سیرابش کردی، و برهنه ای که لباسش پوشاندی، و تهیدستی که توانگرش ساختی، و ناتوانی که نیرومندش نمودی، و خواری که عزیزش فرمودی،

الطَّرِيدُ الَّذِى آوَيْتَهُ أَنَا يَا رَبِّ الَّذِى لَمْ أَسْتَحْيِكَ فِى الْخَلاءِ وَ لَمْ أُرَاقِبْكَ فِى الْمَلَإِ أَنَا صَاحِبُ الدَّوَاهِى الْعُظْمَى أَنَا الَّذِى عَلَى سَيِّدِهِ اجْتَرَى أَنَا الَّذِى عَصَيْتُ جَبَّارَ السَّمَاءِ أَنَا الَّذِى أَعْطَيْتُ عَلَى مَعَاصِى الْجَلِيلِ الرُّشَا أَنَا الَّذِى حِينَ بُشِّرْتُ بِهَا خَرَجْتُ إِلَيْهَا أَسْعَى أَنَا الَّذِى أَمْهَلْتَنِى فَمَا ارْعَوَيْتُ وَ سَتَرْتَ عَلَيَّ فَمَا اسْتَحْيَيْتُ وَ عَمِلْتُ بِالْمَعَاصِى فَتَعَدَّيْتُ (۱) وَ أَسْقَطْتَنِى مِنْ عَيْنِكَ [عِنْدِكَ] فَمَا بَالَيْتُ فَبِحِلْمِكَ أَمْهَلْتَنِى وَ بِسِتْرِكَ سَتَرْتَنِى حَتَّى كَأَنَّكَ أَغْفَلْتَنِى وَ مِنْ عُقُوبَاتِ الْمَعَاصِى جَنَّبْتَنِى حَتَّى كَأَنَّكَ اسْتَحْيَيْتَنِى إِلَهِى لَمْ أَعْصِكَ حِينَ عَصَيْتُكَ وَ أَنَا بِرُبُوبِيَّتِكَ جَاحِدٌ وَ لا بِأَمْرِكَ مُسْتَخِفٌّ وَ لا لِعُقُوبَتِكَ مُتَعَرِّضٌ وَ لا لِوَعِيدِكَ مُتَهَاوِنٌ لَكِنْ خَطِيئَةٌ عَرَضَتْ وَ سَوَّلَتْ لِى نَفْسِى وَ غَلَبَنِى هَوَايَ وَ أَعَانَنِى عَلَيْهَا شِقْوَتِى وَ غَرَّنِى سِتْرُكَ الْمُرْخَى عَلَيَّ فَقَدْ عَصَيْتُكَ وَ خَالَفْتُكَ بِجُهْدِى فَالْآنَ مِنْ عَذَابِكَ مَنْ يَسْتَنْقِذُنِى وَ مِنْ أَيْدِى الْخُصَمَاءِ غَدا مَنْ يُخَلِّصُنِى، (۲) وَ بِحَبْلِ مَنْ أَتَّصِلُ إِنْ أَنْتَ قَطَعْتَ حَبْلَكَ عَنِّى فَوَا سَوْأَتَا [أَسَفَا] عَلَى مَا أَحْصَى كِتَابُكَ مِنْ عَمَلِيَ الَّذِى لَوْ لا مَا أَرْجُو مِنْ كَرَمِكَ وَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ وَ نَهْيِكَ إِيَّايَ عَنِ الْقُنُوطِ لَقَنَطْتُ عِنْدَ مَا أَتَذَكَّرُهَا يَا خَيْرَ مَنْ دَعَاهُ دَاعٍ وَ أَفْضَلَ مَنْ رَجَاهُ رَاجٍ اللَّهُمَّ بِذِمَّةِ الْإِسْلامِ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ وَ بِحُرْمَةِ الْقُرْآنِ أَعْتَمِدُ إِلَيْكَ وَ بِحُبِّى النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الْقُرَشِيَّ الْهَاشِمِيَّ الْعَرَبِيَّ التِّهَامِيَّ الْمَكِّيَّ الْمَدَنِيَّ أَرْجُو الزُّلْفَةَ لَدَيْكَ فَلا تُوحِشْ اسْتِينَاسَ إِيمَانِى، (۳) وَ لا تَجْعَلْ ثَوَابِى ثَوَابَ مَنْ عَبَدَ سِوَاكَ فَإِنَّ قَوْماً آمَنُوا بِأَلْسِنَتِهِمْ لِيَحْقِنُوا بِهِ دِمَاءَهُمْ فَأَدْرَكُوا مَا أَمَّلُوا وَ إِنَّا آمَنَّا بِكَ بِأَلْسِنَتِنَا وَ قُلُوبِنَا لِتَعْفُوَ عَنَّا فَأَدْرِكْنَا [فَأَدْرِكْ بِنَا] مَا أَمَّلْنَا وَ ثَبِّتْ رَجَاءَكَ فِى صُدُورِنَا وَ لا تُزِغْ قُلُوبَنَا

۱- و بیماری که شفایش دادی، و خواهشمندی که عطایش کردی، و گنهکاری که گناهش را بر او پوشاندی، و خطاکاری که نادیده اش گرفتی، و اندکی که بسیارش فرمودی، و ناتوان شمرده ای که یاری اش دادی، و رانده شده ای که مأوایش بخشیدی، من پروردگارا کسی هستم که در خلوت از تو حیا نکردم، و در آشکار از تو ملاحظ ننمودم، منم صاحب مصیبت های بزرگ، منم آن که بر آقایش گستاخی کرد، منم آن که جبّار آسمان را نافرمانی کرد، منم آن که بر معاصی بزرگ رشوه دادم، منم آن که هرگاه به گناهی مژده داده میشدم شتابان به سویش می رفتم، منم آن که مهلتم دادی باز نایستادم، و بر من پرده پوشاندی حیا نکردم، و مرتکب گناهان شدم و از اندازه گذراندم

۲- و مرا از چشمت انداختی، اهمیت ندادم، پس با بردباری ات مهلتم دادی، و با پرده پوشی ات مرا پوشاندی تا آنجا که گویی مرا از یاد برده ای، و از مجازات گناهان برکنارم داشته ای، گویا تو از من حیا کرده ای! ! خدایا، آنگاه که نافرمانی کردم نافرمانی ات نکردم چنان که پروردگاری ات باشم، و نه چنان که سبک شمارنده فرمانت باشم، و نه با گستاخی در معرض کیفرت قرار گیرم، و نه تهیدست را ناچیز شمارم، ولی خطایی بود که بر من عارض شد و نفسم آن را برایم آراست، و بدبختی ام مرا بر آن یاری نمود، و پرده افتاده ات بر من مغرورم نمود، در نتیجه با کوششم نافرمانی ات نمودم و به مخالفتت برخاستم اکنون چه کس مرا از عذابت نجات می دهند، و فردا از چنگ ستیره جویان و دشمنی کنندگان چه کسی رهایم می کند،

۳- و به رشته چه کسی بپیوندم اگر تو رشته ات را از من بگسلی، مرا چه رسوایی بزرگی است از آنچه کتاب تو از کردارم در شمار آورده، اگر امیدوار به کرم فراوانی رحمتت نبودم، و هم اینکه مرا از ناامیدی نهی نموده ای هرآینه نا امید می شدم به هنگامی که گناهانم را بیاد می آوردم، ای بهترین کسی که خواننده ای او را خواند، و برترین کسی که امیدواری به او امید بست. خدایا به پیمان اسلام به تو توسّل می جویم، و به حرمت قرآن بر تو تکیه می کنم، و به محبّتم نسبت به پیامبر درس

ناخوانده قریشی هاشمی عربی تهامی مکّی مدنی، همجواری نزد تو را امید می نمایم، پس انس ایمانی مرا در عرصه وحشت نینداز،

بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ فَوَ عِزَّتِکَ لَوِ انْتَهَرْتَنِی مَا بَرِحْتُ مِنْ بَابِکَ وَ لا کَفَفْتُ عَنْ تَمَلُّقِکَ لِمَا أُلْهِمَ قَلْبِی [یَا سَیِّدِی] مِنَ الْمَعْرِفَهِ بِکَرَمِکَ وَ سَعَهِ رَحْمَتِکَ إِلَی مَنْ یَذْهَبُ الْعَبْدُ إِلَّا إِلَی مَوْلاهُ وَ إِلَی مَنْ یَلْتَجِئُ الْمَخْلُوقُ إِلَّا إِلَی خَالِقِهِ. (۱) إِلَهِی لَوْ قَرَنْتَنِی بِالْأَصْفَادِ وَ مَنَعْتَنِی سَیْبَکَ مِنْ بَیْنِ الْأَشْهَادِ وَ دَلَلْتَ عَلَی فَضَائِحِی عُیُونَ الْعِبَادِ وَ أَمَرْتَ بِی إِلَی النَّارِ وَ حُلْتَ بَیْنِی وَ بَیْنَ الْأَبْرَارِ مَا قَطَعْتُ رَجَائِی مِنْکَ وَ مَا صَرَفْتُ تَأْمِیلِی لِلْعَفْوِ عَنْکَ وَ لا خَرَجَ حُبُّکَ مِنْ قَلْبِی أَنَا لا أَنْسَی أَیَادِیَکَ عِنْدِی وَ سَتْرَکَ عَلَیَّ فِی دَارِ الدُّنْیَا سَیِّدِی أَخْرِجْ حُبَّ الدُّنْیَا مِنْ قَلْبِی وَ اجْمَعْ بَیْنِی وَ بَیْنَ الْمُصْطَفَی وَ آلِهِ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ. (۲) وَ انْقُلْنِی إِلَی دَرَجَهِ التَّوْبَهِ إِلَیْکَ وَ أَعِنِّی بِالْبُکَاءِ عَلَی نَفْسِی فَقَدْ أَفْنَیْتُ بِالتَّسْوِیفِ وَ الْآمَالِ عُمْرِی وَ قَدْ نَزَلْتُ مَنْزِلَهَ الْآیِسِینَ مِنْ خَیْرِی [حَیَاتِی] فَمَنْ یَکُونُ أَسْوَأَ حَالاً مِنِّی إِنْ أَنَا نُقِلْتُ عَلَی مِثْلِ حَالِی إِلَی قَبْرِی [قَبْرٍ] لَمْ أُمَهِّدْهُ لِرَقْدَتِی وَ لَمْ أَفْرُشْهُ بِالْعَمَلِ الصَّالِحِ لِضَجْعَتِی وَ مَا لِی لا أَبْکِی وَ لا أَدْرِی إِلَی مَا یَکُونُ مَصِیرِی وَ أَرَی نَفْسِی تُخَادِعُنِی وَ أَیَّامِی تُخَاتِلُنِی وَ قَدْ خَفَقَتْ عِنْدَ [فَوْقَ] رَأْسِی أَجْنِحَهُ الْمَوْتِ فَمَا لِی لا أَبْکِی أَبْکِی لِخُرُوجِ نَفْسِی أَبْکِی لِظُلْمَهِ قَبْرِی أَبْکِی لِضِیقِ لَحْدِی أَبْکِی لِسُؤَالِ مُنْکَرٍ وَ نَکِیرٍ إِیَّایَ، (۳) أَبْکِی لِخُرُوجِی مِنْ قَبْرِی عُرْیَاناً ذَلِیلاً حَامِلاً ثِقْلِی عَلَی ظَهْرِی أَنْظُرُ مَرَّهً عَنْ یَمِینِی وَ أُخْرَی عَنْ شِمَالِی إِذِ الْخَلائِقُ فِی شَأْنٍ غَیْرِ شَأْنِی لِکُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ

۱- و و پاداش مرا، پاداش کسی که غیر تو را عبادت کرده قرار مده، چه اینکه مردمی به زبانشان ایمان آوردند تا جانشان را به این وسیله حفظ کنند، پس به آنچه آرزو داشتند رسیدند، و ما با زبان و دلمان به تو ایمان آوردیم، تا از ما درگذری، پس ما را به آنچه آرزومندیم برسان، و امیدت را در سینه هایمان استوار کن، و دلهایمان را پس از آنکه هدایتمان فرمودی گمراه مکن، و از جانب خود ما را ببخش، که تو بسیار بخشنده ای، به عزتت سوگند اگر مرا برانی، از درگاهت نخواهم رفت، و از چاپلوسی نسبت به تو باز نخواهم ایستاد، به خاطر الهامی که از معرفت به کرمت و گستردگی رحمتت به قلب من شده، بنده به جانب چه کسی جز مولایش میرود؟ و آفریده به چه کسی جز آفریدگارش پناه می برد؟

۲- خدایا، اگر مرا با زنجیر ببندی، و عطایت را در میان مردم از من بازداری، و بر رسوایی هایم دیدگان بندگانت را بگشایی، و مرا به سوی دوزخ فرمان دهی، و بین من و نیکان پرده گردی، امیدم را از تو نخواهم برید، و آرزویم را از عفو تو باز نخواهم گرداند، و محبتت از قلبم بیرون نخواهد رفت، من فراوانی عطایت را نزد خود، و پرده پوشی ات را در دار دنیا بر گناهانم فراموش نخواهم کرد، ای آقای من محبت دنیا را از دلم بیرون کن، و میان من و مصطفی پیامبرت و خاندانش، بهترین برگزیدگان از آفریدگانت و پایان بخش پیامبران محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) جمع کن،

۳- و مرا به مقام توبه به پیشگاهت برسان، و هر گریه بر خویشتن مرا یاری ده، من عمرم را به امروز و فردا کردن و آرزوهای باطل نابود ساختم، و اینک به جایگاه به نا امیدان از خیر و صلاح فرود آمده ام، پس بدحال تر از من کیست؟ اگر من بر چنین حالی به قبرم وارد شوم، قبری که آن را برای خواب آماده نساخته ام، و برای آرمیدن به کار نیک فرش ننموده ام، و مرا چه شده که گریه نکنم، و حال آنکه نمیدانم بازگشت من به جانب چه خواهد بود، من نفسم را می نگرم که با من نیرنگ می بازد، و روزگار را مشاهده می کنم که مرا می فریبد، و حال آنکه بالهای مرگ بالای سرم به حرکت درآمده، پس مرا چه شده که گریه نکنم، گریه می کنم برای بیرون رفتن جان از بدنم، گریه می کنم برای تاریکی قبرم، گریه می کنم برای تنگی لحدم، گریه می کنم برای پرسش دو فرشته قبر منکر و نکیر از من،

يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ضاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ وَ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْها غَبَرَةٌ تَرْهَقُها قَتَرَةٌ وَ ذِلَّةٌ سَيِّدِی عَلَيْکَ مُعَوَّلِی وَ مُعْتَمَدِی وَ رَجَائِی وَ تَوَكُّلِی وَ بِرَحْمَتِکَ تَعَلُّقِی تُصِيبُ بِرَحْمَتِکَ مَنْ تَشَاءُ وَ تَهْدِی بِكَرَامَتِکَ مَنْ تُحِبُّ فَلَکَ الْحَمْدُ عَلَى مَا نَقَّيْتَ مِنَ الشِّرْکِ قَلْبِی وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَى بَسْطِ لِسَانِی أَ فَبِلِسَانِی هَذَا الْكَالِّ أَشْكُرُکَ، (١) أَمْ بِغَايَةِ جُهْدِی [جَهْدِی] فِی عَمَلِی أُرْضِيکَ وَ مَا قَدْرُ لِسَانِی يَا رَبِّ فِی جَنْبِ شُكْرِکَ وَ مَا قَدْرُ عَمَلِی فِی جَنْبِ نِعَمِکَ وَ إِحْسَانِکَ [إِلَیَ] إِلَهِی إِنَّ [إِلا أَنَ] جُودَکَ بَسَطَ أَمَلِی وَ شُكْرَکَ قَبِلَ عَمَلِی سَيِّدِی إِلَيْکَ رَغْبَتِی وَ إِلَيْکَ [مِنْکَ] رَهْبَتِی وَ إِلَيْکَ تَأْمِيلِی وَ قَدْ سَاقَنِی إِلَيْکَ أَمَلِی وَ عَلَيْکَ [إِلَيْکَ] يَا وَاحِدِی عَكَفَتْ [عَلِقَتْ] هِمَّتِی وَ فِيمَا عِنْدَکَ انْبَسَطَتْ رَغْبَتِی وَ لَکَ خَالِصُ رَجَائِی وَ خَوْفِی وَ بِکَ أَنِسَتْ مَحَبَّتِی وَ إِلَيْکَ أَلْقَيْتُ بِيَدِی وَ بِحَبْلِ طَاعَتِکَ مَدَدْتُ رَهْبَتِی [يَا] مَوْلایَ بِذِكْرِکَ عَاشَ قَلْبِی وَ بِمُنَاجَاتِکَ بَرَّدْتُ أَلَمَ الْخَوْفِ عَنِّی فَيَا مَوْلایَ وَ يَا مُؤَمَّلِی وَ يَا مُنْتَهَى سُؤْلِی فَرِّقْ بَيْنِی وَ بَيْنَ ذَنْبِیَ الْمَانِعِ لِی مِنْ لُزُومِ طَاعَتِکَ فَإِنَّمَا أَسْأَلُکَ لِقَدِيمِ الرَّجَاءِ فِيکَ وَ عَظِيمِ الطَّمَعِ مِنْکَ الَّذِی أَوْجَبْتَهُ عَلَى نَفْسِکَ مِنَ الرَّأْفَهِ وَ الرَّحْمَهِ فَالْأَمْرُ لَکَ وَحْدَکَ لا شَرِيکَ لَکَ (٢) وَ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالُکَ وَ فِی قَبْضَتِکَ وَ كُلُّ شَيْ ءٍ خَاضِعٌ لَکَ تَبَارَكْتَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ إِلَهِی ارْحَمْنِی إِذَا انْقَطَعَتْ حُجَّتِی وَ كَلَّ عَنْ جَوَابِکَ لِسَانِی وَ طَاشَ عِنْدَ سُؤَالِکَ إِيَّایَ لُبِّی فَيَا عَظِيمَ رَجَائِی لا تُخَيِّبْنِی إِذَا اشْتَدَّتْ فَاقَتِی وَ لا تَرُدَّنِی لِجَهْلِی وَ لا تَمْنَعْنِی لِقِلَّهِ صَبْرِی أَعْطِنِی لِفَقْرِی وَ ارْحَمْنِی لِضَعْفِی

١- گریه می کنم برای درآمدنم از قبر عریان و خوار، درحالی که بار سنگینی را بر دوش می کشم، یک بار از طرف راست و بار دیگر از جانب چپم نگاه می کنم، هنگامی که مردمان در کاری جز کارمنند، چه برای هرکسی از آنان در آن روز کاری است که او را بس است، چهره هایی در آن روز روشن و خندان خوشحال اند، و چهره هایی در آن روز بر آنها غبار بدفرجامی نشسته، و سیاهی و خواری آنها را پوشانده، ای آقای من، تکیه و اعتمادم و امید و توکّلم بر تو، و آویختنم بر رحمت توست، هرکه را خواهی به رحمتت رسانی، و با کرامتت هرکه را دوست داری هدایت کنی، پس تو را سپاس بر اینکه قلبم را از شرک پاک نمودی، و برای تو سپاس بر گشودن زبانم، آیا با این زبان کندم تو را شکر کنم،

٢- یا با نهایت کوشش در کارم تو را خشنود نمایم، پروردگارا ارزش زبانم در کنار شکرت چیست، و قیمت کارم در برابر نعمت هایت و احسانت چه اندازه است؟ ! خدایا، جودت آرزویم را گسترد، و سپاست عملم را پذیرفت، ای آقای من میلم به سوی توست، و ترسم از جانب توست، و آرزویم به پیشگاه توست، آرزویم مرا به سوی تو کسانده و همّتم بر درگاه تو ای خدای یگانه معتکف شده، و رغبتم در آنچه نزد توست فزونی یافته، امید خالص و بیمم برای توست، و محبّتم به تو انس گرفته، و دستم را به جانب تو انداختم، و ترسم را به سوی رشته طاعت تو کشیدم، ای مولای من دلم به یاد تو زندگی کرد، و با مناجات با تو آتش هراس را بر خود سرد نمودم، ای مولایم و ای آرزویم و ای نهایت خواسته ام، میان من و گناهم جدایی انداز، گناهی که بازدارنده من از ملامت طاعت توست، تنها از تو درخواست می کنم، به خاطر امید دیرینه به تو، و بزرگی طمع از تو، که از مهر و رحمت بر خود واجب کرده ای، پس فرمان توراست، یگانه ای و شریکی نداری،

سَیِّدِی عَلَیْکَ مُعْتَمَدِی وَ مُعَوَّلِی وَ رَجَائِی وَ تَوَکُّلِی وَ بِرَحْمَتِکَ تَعَلُّقِی وَ بِفِنَائِکَ أَحُطُّ رَحْلِی وَ بِجُودِکَ أَقْصِدُ [أَقْصُرُ] طَلِبَتِی وَ بِکَرَمِکَ أَیْ رَبِّ أَسْتَفْتِحُ دُعَائِی وَ لَدَیْکَ أَرْجُو فَاقَتِی [ضِیَافَتِی] وَ بِغِنَاکَ أَجْبُرُ عَیْلَتِی وَ تَحْتَ ظِلِّ عَفْوِکَ قِیَامِی وَ إِلَی جُودِکَ وَ کَرَمِکَ أَرْفَعُ بَصَرِی وَ إِلَی مَعْرُوفِکَ أُدِیمُ نَظَرِی، (۱) فَلا تُحْرِقْنِی بِالنَّارِ وَ أَنْتَ مَوْضِعُ أَمَلِی وَ لا تُسْکِنِّی الْهَاوِیَهَ فَإِنَّکَ قُرَّهُ عَیْنِی یَا سَیِّدِی لا تُکَذِّبْ ظَنِّی بِإِحْسَانِکَ وَ مَعْرُوفِکَ فَإِنَّکَ ثِقَتِی وَ لا تَحْرِمْنِی ثَوَابَکَ فَإِنَّکَ الْعَارِفُ بِفَقْرِی إِلَهِی إِنْ کَانَ قَدْ دَنَا أَجَلِی وَ لَمْ یُقَرِّبْنِی مِنْکَ عَمَلِی فَقَدْ جَعَلْتُ الاعْتِرَافَ إِلَیْکَ بِذَنْبِی وَسَائِلَ عِلَلِی إِلَهِی إِنْ عَفَوْتَ فَمَنْ أَوْلَی مِنْکَ بِالْعَفْوِ وَ إِنْ عَذَّبْتَ فَمَنْ أَعْدَلُ مِنْکَ فِی الْحُکْمِ ارْحَمْ فِی هَذِهِ الدُّنْیَا غُرْبَتِی وَ عِنْدَ الْمَوْتِ کُرْبَتِی وَ فِی الْقَبْرِ وَحْدَتِی وَ فِی اللَّحْدِ وَحْشَتِی وَ إِذَا نُشِرْتُ لِلْحِسَابِ بَیْنَ یَدَیْکَ ذُلَّ مَوْقِفِی وَ اغْفِرْ لِی مَا خَفِیَ عَلَی الْآدَمِیِّینَ مِنْ عَمَلِی، (۲) وَ أَدِمْ لِی مَا بِهِ سَتَرْتَنِی وَ ارْحَمْنِی صَرِیعاً عَلَی الْفِرَاشِ تُقَلِّبُنِی أَیْدِی أَحِبَّتِی وَ تَفَضَّلْ عَلَیَّ مَمْدُودا عَلَی الْمُغْتَسَلِ یُقَلِّبُنِی [یُغَسِّلُنِی] صَالِحُ جِیرَتِی وَ تَحَنَّنْ عَلَیَّ مَحْمُولاً قَدْ تَنَاوَلَ الْأَقْرِبَاءُ أَطْرَافَ جَنَازَتِی وَ جُدْ عَلَیَّ مَنْقُولاً قَدْ نَزَلْتُ بِکَ وَحِیداً فِی حُفْرَتِی وَ ارْحَمْ فِی ذَلِکَ الْبَیْتِ الْجَدِیدِ غُرْبَتِی حَتَّی لا أَسْتَأْنِسَ بِغَیْرِکَ یَا سَیِّدِی إِنْ وَکَلْتَنِی إِلَی نَفْسِی هَلَکْتُ، (۳) سَیِّدِی فَبِمَنْ أَسْتَغِیثُ إِنْ لَمْ تُقِلْنِی عَثْرَتِی فَإِلَی مَنْ أَفْزَعُ إِنْ فَقَدْتُ عِنَایَتَکَ فِی ضَجْعَتِی وَ إِلَی مَنْ أَلْتَجِئُ إِنْ لَمْ تُنَفِّسْ کُرْبَتِی سَیِّدِی مَنْ لِی وَ مَنْ یَرْحَمُنِی إِنْ لَمْ تَرْحَمْنِی وَ فَضْلَ مَنْ أُؤَمِّلُ إِنْ عَدِمْتُ فَضْلَکَ یَوْمَ فَاقَتِی

ص: ۲۹۸

۱- و همه خلق جیره خوار تو، و در دست قدرت تواند، و هرچیز برای تو فروتن است، منزّهی تو ای پروردگار جهانیان، خدایا به من رحم کن آنگاه که حجّتم بریده شود، و زبانم از پاسخت ناگویا گردد، و به هنگام بازپرسی ات هوش از سرم برود، ای بزرگ امیدم، زمانی که بیچارگی ام شدّت گیرد محرومم مکن، و به خاطر نادانی ام از درگاهت مران، و به علت کم تابی ام از رحمتت دریغ مفرما، به جهت تهیدستی ام عطایم کن، و به خاطر ناتوانی ام به من رحم کن، آقایم اعتماد و تکیه، امید و توکلم بر توست، و آویختنم به رحمت توست، و بارم را به آستان تو اندازم، و خواسته ام را به جود و کرم تو جویم، پروردگارا دعایم را آغاز می کنم، و رفع تنگدستی ام را به تو امید می بندم، و به توانگری تو ناداری ام را جبران می کنم، و ایستادنم زیر سایه عفو توست، و به جانب جود و کرمت دیده ام را بلند می کنم، و به سوی احسانت نگاهم را ادامه می دهم،

۲- پس مرا به آتش مسوزان، و حال آنکه تو جایگاه آرزوی منی، و در دوزخ جایم مده که تو نور چشم منی، ای آقای من گمانم را به احسان و نیکی ات تکذیب مکن که تویی مورد اطمینانم، و از پاداشت محرومم مگردان که تو عارف به تهیدستی منی خدایا اگر مرگم فرا رسیده و کردارم مرا به تو نزدیک نکرده پس اعتراف به گناهم را به پیشگاهت وسیله عذرخواهی ام قرار دادم. خدایا اگر گذشت کنی، پس سزاوارتر از وجود تو به گذشت کیست، و اگر عذاب نمایی پس دادگرتر از تو در داوری کیست؟ ، در این دنیا به غربت، و به گاه مرگ به سختی جان دادنم، و در قبر به تنهایی ام، و در لحد به هراسم رحم کن، و زمانی که برای حساب در برابرت برانگیخته شدم و به خواری جایگاهم رحمت آور، و آنچه از کردارم بر انسانها پوشیده مانده بیامرز،

۳- و آنچه را که مرا به آن پوشاندی تداوم بخش، و به من در حال افتادن در بستر مرگ که دست های دوستانم مرا این طرف و آن طرف کند رحم فرما، و به من محبت فرما در آن حال که روی تخت غسّالخانه به صورت درازا افتاده ام، و همسایگان شایسته مرا به این سو و آن سو برمی گردانند بر من تفضّل کن، و در وقت حمل شدنم که بستگانم گوشه های جنازه ام را به

دوش برداشته انـد، و در حالت حمل شـدنم، که تنها در قبرم وارد پیشگاه تو شـده ام بر من جود نما، و در این خانه جدیـد بر غربتم رحم کن، تا به غیر تو انس نگیرم ای آقای من، اگر مرا به خودم واگذاری هلاک شده ام،

وَ إِلَى مَنِ الْفِرَارُ مِنَ الذُّنُوبِ إِذَا انْقَضَى أَجَلِي سَيِّدِي لا تُعَذِّبْنِي وَ أَنَا أَرْجُوكَ إِلَهِي [اللَّهُمَ] حَقِّقْ رَجَائِي وَ آمِنْ خَوْفِي فَإِنَّ كَثْرَةَ ذُنُوبِي لا أَرْجُو فِيهَا [لَهَا] إِلا عَفْوَكَ سَيِّدِي أَنَا أَسْأَلُكَ مَا لا أَسْتَحِقُّ وَ أَنْتَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ فَاغْفِرْ لِي وَ أَلْبِسْنِي مِنْ نَظَرِكَ ثَوْبا يُغَطِّي عَلَيَّ التَّبِعَاتِ وَ تَغْفِرُهَا لِي وَ لا أُطَالَبُ بِهَا إِنَّكَ ذُو مَنٍّ قَدِيمٍ وَ صَفْحٍ عَظِيمٍ وَ تَجَاوُزٍ كَرِيمٍ. (۱) إِلَهِي أَنْتَ الَّذِي تُفِيضُ سَيْبَكَ عَلَى مَنْ لا يَسْأَلُكَ وَ عَلَى الْجَاحِدِينَ بِرُبُوبِيَّتِكَ فَكَيْفَ سَيِّدِي بِمَنْ سَأَلَكَ وَ أَيْقَنَ أَنَّ الْخَلْقَ لَكَ وَ الْأَمْرَ إِلَيْكَ تَبَارَكْتَ وَ تَعَالَيْتَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ سَيِّدِي عَبْدُكَ بِبَابِكَ أَقَامَتْهُ الْخَصَاصَةُ بَيْنَ يَدَيْكَ يَقْرَعُ بَابَ إِحْسَانِكَ بِدُعَائِهِ [وَ يَسْتَعْطِفُ جَمِيلَ نَظَرِكَ بِمَكْنُونِ رَجَائِكَ] فَلا تُعْرِضْ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ عَنِّي وَ اقْبَلْ مِنِّي مَا أَقُولُ فَقَدْ دَعَوْتُ [دَعَوْتُكَ] بِهَذَا الدُّعَاءِ وَ أَنَا أَرْجُو أَنْ لا تَرُدَّنِي مَعْرِفَةً مِنِّي بِرَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ إِلَهِي أَنْتَ الَّذِي لا يُحْفِيكَ سَائِلٌ وَ لا يَنْقُصُكَ نَائِلٌ أَنْتَ كَمَا تَقُولُ وَ فَوْقَ مَا نَقُولُ. (۲) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صَبْراً جَمِيلًا وَ فَرَجاً قَرِيباً وَ قَوْلًا صَادِقاً وَ أَجْراً عَظِيماً أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَ مَا لَمْ أَعْلَمْ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ مِنْهُ عِبَادُكَ الصَّالِحُونَ يَا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ وَ أَجْوَدَ مَنْ أَعْطَى أَعْطِنِي سُؤْلِي فِي نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ وَالِدَيَّ وَ وُلْدِي [وَلَدِي] وَ أَهْلِ حُزَانَتِي وَ إِخْوَانِي فِيكَ [وَ] أَرْغِدْ عَيْشِي وَ أَظْهِرْ مُرُوَّتِي وَ أَصْلِحْ جَمِيعَ أَحْوَالِي وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ أَطَلْتَ عُمُرَهُ وَ حَسَّنْتَ عَمَلَهُ وَ أَتْمَمْتَ عَلَيْهِ نِعْمَتَكَ وَ رَضِيتَ عَنْهُ وَ أَحْيَيْتَهُ حَيَاةً

۱- ای آقای من، اگر لغزشم را نادیده نگری از چه کسی فریادرسی خواهم، و به چه کسی پناه ببرم اگر عنایتت را در آرامگاهم نداشته باشم، و به چه کسی التجا برم اگر غم و اندوهم را برطرف نکنی؟ ، ای آقای من که را دارم و چه کسی بر من رحم میکند، اگر تو به من رحم نکنی، و احسان که را آرزو کنم، اگر احسان تو را روز بیچارگی ام نداشته باشم، و گریز از گناهان به سوی کیست، وقتی که عمرم سرآید؟ ای آقای من، مرا عذاب مکن که امید به تو دارم، خدایا امیدم را تحقق بخش، و ترسم را ایمنی ده، زیرا من در عین فراوانی گناهانم امیدی جز به گذشت تو ندارم، ای آقای من چیزی را از تو درخواست دارم که شایسته آن نیستم، و تو اهل تقوا و آمرزشی، پس مرا بیامرز، و جامه ای از لطفت بر من بپوشان، که گناهانم را بر من بپوشاند، و آنها را بیامرزی و نسبت به آنه بازخواست نشوم، که تو داری کرم دیرینه، و چشم پوشی بزرگ و گذشت کریمانه ای.

۲- خدایا تویی که عطایت را پی درپی فرو ریزی، بر کسی که از تو درخواست نمی کند، و بر آنان که منکر پروردگاریت هستند، چه رسد آقای من بر کسی که از تو خواهش کرده و یقین نمود که آفرینش از تو و فرمان تنها به دست توست، منزّه و والایی ای پروردگار جهانیان، ای آقای من بنده ات به درگاه توست، تنگدستی او را پیش رویت قرار داده با دعایش در خانه احسانت را می کوبد، پس روی کریمانه ات را از من برمگردان، و آنچه می گویم از من بپذیر، من تو را به این دعا خواندم، امید دارم که به خاطر معرفتم به رأفت و مهرت مرا باز نگردانی. خدایا تویی آن که پرسنده ای ناتوانت نکند، و عطاگیری از تو نکاهد، تو چنانی که خود گویی، و بالاتر از آنچه ما می گوییم.

طَیِّبَهً فِی أَدْوَمِ السُّرُورِ وَ أَسْبَغِ الْکَرَامَهِ وَ أَتَمِّ الْعَیْشِ (۱) إِنَّکَ تَفْعَلُ مَا تَشَاءُ وَ لا تَفْعَلُ [یَفْعَلُ] مَا یَشَاءُ غَیْرُکَ اللَّهُمَّ خُصَّنِی مِنْکَ بِخَاصَّهِ ذِکْرِکَ وَ لا تَجْعَلْ شَیْئا مِمَّا أَتَقَرَّبُ بِهِ فِی آنَاءِ اللَّیْلِ وَ أَطْرَافِ النَّهَارِ رِیَاءً وَ لا سُمْعَهً وَ لا أَشَرا وَ لا بَطَرا وَ اجْعَلْنِی لَکَ مِنَ الْخَاشِعِینَ اللَّهُمَّ أَعْطِنِی السَّعَهَ فِی الرِّزْقِ وَ الْأَمْنَ فِی الْوَطَنِ وَ قُرَّهَ الْعَیْنِ فِی الْأَهْلِ وَ الْمَالِ وَ الْوَلَدِ وَ الْمُقَامَ فِی نِعَمِکَ عِنْدِی وَ الصِّحَّهَ فِی الْجِسْمِ وَ الْقُوَّهَ فِی الْبَدَنِ وَ السَّلامَهَ فِی الدِّینِ وَ اسْتَعْمِلْنِی بِطَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ رَسُولِکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ أَبَدا مَا اسْتَعْمَرْتَنِی وَ اجْعَلْنِی مِنْ أَوْفَرِ عِبَادِکَ عِنْدَکَ نَصِیبا فِی کُلِّ خَیْرٍ أَنْزَلْتَهُ وَ تُنْزِلُهُ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ، (۲) وَ مَا أَنْتَ مُنْزِلُهُ فِی کُلِّ سَنَهٍ مِنْ رَحْمَهٍ تَنْشُرُهَا وَ عَافِیَهٍ تُلْبِسُهَا وَ بَلِیَّهٍ تَدْفَعُهَا وَ حَسَنَاتٍ تَتَقَبَّلُهَا وَ سَیِّئَاتٍ تَتَجَاوَزُ عَنْهَا وَ ارْزُقْنِی حَجَّ بَیْتِکَ الْحَرَامِ فِی عَامِنَا [عَامِی] هَذَا وَ فِی کُلِّ عَامٍ وَ ارْزُقْنِی رِزْقاً وَاسِعاً مِنْ فَضْلِکَ الْوَاسِعِ وَ اصْرِفْ عَنِّی یَا سَیِّدِی الْأَسْوَاءَ وَ اقْضِ عَنِّی الدَّیْنَ وَ الظُّلامَاتِ حَتَّی لا أَتَأَذَّی بِشَیْ ءٍ مِنْهُ وَ خُذْ عَنِّی بِأَسْمَاعِ وَ أَبْصَارِ أَعْدَائِی وَ حُسَّادِی وَ الْبَاغِینَ عَلَیَّ وَ انْصُرْنِی عَلَیْهِمْ وَ أَقِرَّ عَیْنِی [وَ حَقِّقْ ظَنِّی] وَ فَرِّحْ قَلْبِی، (۳) وَ اجْعَلْ لِی مِنْ هَمِّی وَ کَرْبِی فَرَجاً وَ مَخْرَجاً وَ اجْعَلْ مَنْ أَرَادَنِی بِسُوءٍ مِنْ جَمِیعِ خَلْقِکَ تَحْتَ قَدَمَیَّ وَ اکْفِنِی شَرَّ الشَّیْطَانِ وَ شَرَّ السُّلْطَانِ وَ سَیِّئَاتِ عَمَلِی وَ طَهِّرْنِی مِنَ الذُّنُوبِ کُلِّهَا وَ أَجِرْنِی مِنَ النَّارِ بِعَفْوِکَ وَ أَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ

۱- خدایا از تو صبری زیبنده، و گشایشی نزدیک و گفتاری درست و مزدی بزرگ درخواست می کنم پروردگارا از خیر تمامش را از تو می خواهم، آنچه را از آن دانسته ام و آنچه را ندانسته ام، خدایا از تو می خواهم بهترین چیزهایی را که بندگان شایسته ات از تو خواستند، ای بهرتین کسی که از او خواسته می شود، و سخی ترین کسی که عطا فرمود، خواسته ام را در حق خودم و خانواده ام و پدر و مادرم و فرزندانم و خاصانم و برادران دینی ام به من عطا کن، زندگی ام را گوارا گردان، مرّوتم را آشکار ساز، و همه احوالم را اصلاح کن، و مرا از کسانی قرار ده که عمرش را طولانی کردی، و کردارش را نیکو ساختی، و نعمتت را بر او تمام کردی، و از او خشنود شدی، و او را به زندگانی پاکیزه زنده داشتی، در بادوام ترین خوشی ها، و کامل ترین کرامتها و کامل ترین زندگیها،

۲- همانا تو هرچه را بخواهی انجام می دهی و جز تو هرچه را بخواهد توان انجام آن را ندارد. خدای از جانب خود مرا به ذکر خاصت اختصاص ده، و چیزی از آنچه که به وسیله آن به تو تقرّب می جویم را در همّ اوقات شب و روز وسیله ریا و شهرت خواهی و هوس رانی و طغیانگری قرار مده، و مرا از خاشعان درگاهت بگردان، خدای از تو میخواهم که به من عطا کنی: گشایش در روزی امنیّت در وطن، نوز چشم در خانواده و مال و اولاد، و پایداری در نعمتهایی که نزد من است، و تندرستی در جسم، و توانمندی در بدن، و سلامت در دین، و مرا به طاعتت و طاعت رسولت محمّد که درود خدا بر او و خاندانش باد، به کار گمار، همیشه و تا هنگامی که عمرم داده ای، و مرا از پر نصیب ترین بندگانت در نزد خود قرار ده، پر نصیب تر در هر خیری که فرو فرستادی، و در ماه رمضان در شب قدر نازل می کنی،

۳- و نازل کننده آنی در هر سال، از رحمتی که می گستری، و عافیتی که می پوشانی، و بلایی که دفع می کنی، و خوبی هایی که می پذیری، و بدی هایی که از آن درمی گذری، و در این سال و هر سال زیارت خانه ات را نصیبم فرما، و از فضل گسترده ات روزی فراخ ارزانی من کن، و بدی ها را ای آقای من از من برگردان، و بدیه مرا بپرداز و جبران ستم هایی که بر عهده من است را ادا فرما تا به خاطر چیزی از آنها آزار نبینیم و گوش ها و دیدگان دشمنان و حسودان و متجاوزان بر من را از

من برگیر، و مرا بر آنان پیروز کن، و چشمم را روشن فرما، و دلم را شادی بخش

وَ زَوِّجْنِی مِنَ الْحُورِ الْعِینِ بِفَضْلِکَ وَ أَلْحِقْنِی بِأَوْلِیَائِکَ الصَّالِحِینَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَبْرَارِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ الْأَخْیَارِ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمْ وَ عَلَی أَجْسَادِهِمْ وَ أَرْوَاحِهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ إِلَهِی وَ سَیِّدِی وَ عِزَّتِکَ وَ جَلالِکَ لَئِنْ طَالَبْتَنِی بِذُنُوبِی لَأُطَالِبَنَّکَ بِعَفْوِکَ وَ لَئِنْ طَالَبْتَنِی بِلُؤْمِی لَأُطَالِبَنَّکَ بِکَرَمِکَ، (۱) وَ لَئِنْ أَدْخَلْتَنِی النَّارَ لَأُخْبِرَنَّ أَهْلَ النَّارِ بِحُبِّی لَکَ إِلَهِی وَ سَیِّدِی إِنْ کُنْتَ لا تَغْفِرُ إِلّا لِأَوْلِیَائِکَ وَ أَهْلِ طَاعَتِکَ فَإِلَی مَنْ یَفْزَعُ الْمُذْنِبُونَ وَ إِنْ کُنْتَ لا تُکْرِمُ إِلّا أَهْلَ الْوَفَاءِ بِکَ فَبِمَنْ یَسْتَغِیثُ الْمُسِیئُونَ إِلَهِی إِنْ أَدْخَلْتَنِی النَّارَ فَفِی ذَلِکَ سُرُورُ عَدُوِّکَ وَ إِنْ أَدْخَلْتَنِی الْجَنَّهَ فَفِی ذَلِکَ سُرُورُ نَبِیِّکَ وَ أَنَا وَ اللَّهِ أَعْلَمُ أَنَّ سُرُورَ نَبِیِّکَ أَحَبُّ إِلَیْکَ مِنْ سُرُورِ عَدُوِّکَ ، (۲) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِی حُبّاً لَکَ وَ خَشْیَهً مِنْکَ وَ تَصْدِیقاً بِکِتَابِکَ وَ إِیمَاناً بِکَ وَ فَرَقاً مِنْکَ وَ شَوْقاً إِلَیْکَ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ حَبِّبْ إِلَیَّ لِقَاءَکَ وَ أَحْبِبْ لِقَائِی وَ اجْعَلْ لِی فِی لِقَائِکَ الرَّاحَهَ وَ الْفَرَجَ وَ الْکَرَامَهَ اللَّهُمَّ أَلْحِقْنِی بِصَالِحِ مَنْ مَضَی وَ اجْعَلْنِی مِنْ صَالِحِ مَنْ بَقِیَ وَ خُذْ بِی سَبِیلَ الصَّالِحِینَ وَ أَعِنِّی عَلَی نَفْسِی بِمَا تُعِینُ بِهِ الصَّالِحِینَ عَلَی أَنْفُسِهِمْ وَ اخْتِمْ عَمَلِی بِأَحْسَنِهِ وَ اجْعَلْ ثَوَابِی مِنْهُ الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ وَ أَعِنِّی عَلَی صَالِحِ مَا أَعْطَیْتَنِی وَ ثَبِّتْنِی یَا رَبِّ وَ لا تَرُدَّنِی فِی سُوءٍ اسْتَنْقَذْتَنِی مِنْهُ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۳) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ إِیمَاناً لا أَجَلَ لَهُ دُونَ لِقَائِکَ أَحْیِنِی مَا أَحْیَیْتَنِی عَلَیْهِ وَ تَوَفَّنِی إِذَا تَوَفَّیْتَنِی عَلَیْهِ وَ ابْعَثْنِی إِذَا بَعَثْتَنِی عَلَیْهِ وَ أَبْرِئْ قَلْبِی مِنَ الرِّیَاءِ وَ الشَّکِّ وَ السُّمْعَهِ فِی دِینِکَ حَتَّی یَکُونَ عَمَلِی خَالِصاً لَکَ اللَّهُمَّ

۱- و برایم از اندوه و غم گشایش و بیرون رو قرار ده، و هر که از میان مخلوقات نسبت به من به بدی قصد کرده، و زیر گامم قرار ده، و مرا از گزند شیطان و گزند پادشاه و بدی های کردارم کفایت کن، و از همه گناهان پاکم فرما، و به گذشتت از آتش امانم ده، و به رحمتت به بهشت واردم کن، و به احسانت از حور العین به همسری ام درآور، و مرا به دوستان شایسته ات محمّد و خاندانش آن خوبان و نیکان پاکیزه و پاک ملحق کن، درود بر آنان و بر تنها و جانهای شان، و رحمت خدا و برکاتش بر ایشان، خدای ای آقای من، به عزّت و جلالت سوگند، اگر مرا به گناهانم پی جویی کنی، من تو را به عفوت پی می جویم و اگر مرا به پستی ام تعقیب نمایی، من تو را به کرمت می خواهم،

۲- و اگر به دوزخم درافکنی بی تردید اهل دوزخ را به محبتم به تو آگاه می سازم. خدایم و آقایم اگر جز اولیا و اهل طاعتت را نیامرزی، پس گنهکاران به چه کسی پناه برند، و اگر جز اهل وفا را اکرام ننمایی، پس بدکاران از چه کسی فریادرسی خواهند؟ ، خدایا اگر مرا وارد دوزخ کنی این موجب خرسندی دشمن توست، و اگر مرا به بهشت وارد نمایی، این سبب خوشحالی پیامبر توست، و من به خدا سوگند این را میدانم، که دلشادی پیامبرت نزد تو، از خرسندی دشمنت محبوب تر است.

۳- خدایا از تو درخواست می کنم که دلم را از محبت و خشیتت، و باور به کتابت، و ایمان به وجودت، و هراس از حضرتت، و اشتیاق به ذاتت پر کنی، ای دارای بزرگی و بزرگواری، دیدارت را محبوب من کن، و تو نیز مرا محبوب خود بدار، و در لقایت برای من آرامش و گشایش و کرامت قرار ده. خدایا مرا به شایستگان از بندگان گذشته ات ملحق ساز، و از شایستگان از آنان که در آینده اند قرار ده، و مرا بر راه شایستگان نگاه دار، و بر مخالفت با خواسته های نفسم یاری ده، آنگونه که شایستگان را بر مخالفت با خواسته های نفسانی یاری می دهی، و کردارم را به نیکوترین وجه ختم کن، و پاداشم را در کارها به برکت رحمتت بهشت قرار ده، و بر شایسته ای آنچه عطا کردی یاری ام نما و ثابت قدمم کن، پروردگارا، و در ورطه بدی هایی که از آنها نجاتم دادی باز مگردان، ای پروردگار جهانیان.

أَعْطِنِی بَصِیرَهً فِی دِینِکَ وَ فَهْماً فِی حُکْمِکَ وَ فِقْهاً فِی عِلْمِکَ وَ کِفْلَیْنِ مِنْ رَحْمَتِکَ وَ وَرَعاً یَحْجُزُنِی عَنْ مَعَاصِیکَ وَ بَیِّضْ وَجْهِی بِنُورِکَ وَ اجْعَلْ رَغْبَتِی فِیمَا عِنْدَکَ وَ تَوَفَّنِی فِی سَبِیلِکَ وَ عَلَی مِلَّهِ رَسُولِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ . (۱) اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْکَسَلِ وَ الْفَشَلِ وَ الْهَمِّ وَ الْجُبْنِ وَ الْبُخْلِ وَ الْغَفْلَهِ وَ الْقَسْوَهِ [وَ الذِّلَّهِ] وَ الْمَسْکَنَهِ وَ الْفَقْرِ وَ الْفَاقَهِ وَ کُلِّ بَلِیَّهٍ وَ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ وَ أَعُوذُ بِکَ مِنْ نَفْسٍ لا تَقْنَعُ وَ بَطْنٍ لا یَشْبَعُ وَ قَلْبٍ لا یَخْشَعُ وَ دُعَاءٍ لا یُسْمَعُ وَ عَمَلٍ لا یَنْفَعُ وَ أَعُوذُ بِکَ یَا رَبِّ عَلَی نَفْسِی وَ دِینِی وَ مَالِی وَ عَلَی جَمِیعِ مَا رَزَقْتَنِی مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّجِیمِ إِنَّکَ أَنْتَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ . (۲) اللَّهُمَّ إِنَّهُ لا یُجِیرُنِی مِنْکَ أَحَدٌ وَ لا أَجِدُ مِنْ دُونِکَ مُلْتَحَداً فَلا تَجْعَلْ نَفْسِی فِی شَیْ ءٍ مِنْ عَذَابِکَ وَ لا تَرُدَّنِی بِهَلَکَهٍ وَ لا تَرُدَّنِی بِعَذَابٍ أَلِیمٍ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّی وَ أَعْلِ [کَعْبِی وَ] ذِکْرِی وَ ارْفَعْ دَرَجَتِی وَ حُطَّ وِزْرِی وَ لا تَذْکُرْنِی بِخَطِیئَتِی وَ اجْعَلْ ثَوَابَ مَجْلِسِی وَ ثَوَابَ مَنْطِقِی وَ ثَوَابَ دُعَائِی رِضَاکَ وَ الْجَنَّهَ وَ أَعْطِنِی یَا رَبِّ جَمِیعَ مَا سَأَلْتُکَ وَ زِدْنِی مِنْ فَضْلِکَ إِنِّی إِلَیْکَ رَاغِبٌ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ، (۳)

اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَنْزَلْتَ فِی کِتَابِکَ [الْعَفْوَ وَ أَمَرْتَنَا] أَنْ نَعْفُوَ عَمَّنْ ظَلَمَنَا وَ قَدْ ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا فَاعْفُ عَنَّا فَإِنَّکَ أَوْلَی بِذَلِکَ مِنَّا وَ أَمَرْتَنَا أَنْ لا نَرُدَّ سَائِلًا عَنْ أَبْوَابِنَا وَ قَدْ جِئْتُکَ سَائِلا فَلا تَرُدَّنِی إِلَّا بِقَضَاءِ حَاجَتِی وَ أَمَرْتَنَا بِالْإِحْسَانِ إِلَی مَا مَلَکَتْ أَیْمَانُنَا وَ نَحْنُ أَرِقَّاؤُکَ

۱- خدایا ایمانی از تو درخواست می کنم، که پایانی جز دیدار تو نداشده باشد، بر آن ایمان پایدارم بدار تا زنده ام می داری و بر آن بیمران زمانی که مرا میمرانی، و بر آن برانگیز، هنگامی که مرا برمی انگیزی، و دلم را از ریا و شک و شهرت خواهی در دینت پاک فرما، تا عملم برای تو حالص باشد. خدایا از تو می خواهم که به من عطا کنی: بصیرت در دینت، و فهم در فرمانت، وآگاهی در علمت، و دو نصب از رحمتت، و پرهیزی که مرا از نافرمانی هایت بازدارد، و رخسارم را به فروغ نورت سپید کن، و رغبتم را در آنچه نزد توست قرار ده، و در راه خود و بر آئین پیامبرت درود خدا بر او و خاندانش بمیران.

۲- خدایا به تو پناه می آورم از کسالت و سرافکندی و اندوه و ترس و بخل و بی خبری و سنگدلی و ناداری و تهیدستی و بیچارگی و همه بلاها و زشتی های آشکار و پنهان، و به تو پناه می آورم از نفسی که قانع نمی شود، و از شکمی که سیر نمی گردد، و از قلبی که فروتنی نمی کند، و دعایی که به اجابت نمی رسد، و کرداری که سود نمی بخشد، پروردگارا برای حفظ جان و دین و مال و آنچه که نصیب من فرموده ای، از شیطان رانده شده به تو پناه می آورم، همانا تو شنوا و دانایی.

۳- خدایا به یقین جز تو احدی مرا پناه نمی دهد، و به جز تو پناهگاهی نمی یابم، پس هستی ام را در دامن عذابت قرار نده، و به هلاکت و شکنجه دردناک بازمگردان. خدایا از من بپذیر و نامم را پرآوازه کن، و درجه ام را بالا ببر، و بار گناهم را بریز، و مرا به اشتباهم یاد مکن، و پاداش به عبادت نشستن و گفتار و دعایم را خشنودی و بهشت قرار ده، پروردگارا، همه آنچه را از تو خواستم به من عطا فرما، و از احسانت بر من بیفزا، من مشتاق توام، ای پروردگار جهانیان،

فَأَعْتِقْ رِقَابَنَا مِنَ النَّارِ يَا مَفْزَعِی عِنْدَ كُرْبَتِی وَ يَا غَوْثِی عِنْدَ شِدَّتِی إِلَيْكَ فَزِعْتُ وَ بِكَ اسْتَغَثْتُ وَ لُذْتُ لا أَلُوذُ بِسِوَاكَ وَ لا أَطْلُبُ الْفَرَجَ إِلّا مِنْكَ فَأَغِثْنِی وَ فَرِّجْ عَنِّی يَا مَنْ يَفُكُّ الْأَسِيرَ [يَقْبَلُ الْيَسِيرَ] وَ يَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ اقْبَلْ مِنِّی الْيَسِيرَ وَ اعْفُ عَنِّی الْكَثِيرَ إِنَّكَ أَنْتَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ إِيمَانا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِی وَ يَقِينا [صَادِقا] حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّهُ لَنْ يُصِيبَنِی إِلّا مَا كَتَبْتَ لِی وَ رَضِّنِی مِنَ الْعَيْشِ بِمَا قَسَمْتَ لِی يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

مختصرترین دعاهای سحر

هفتم: این دعا را که مختصرترین دعا از دعاهای سحر است، و در کتاب «اقبال» آمده بخوان:

يَا مَفْزَعِی عِنْدَ كُرْبَتِی وَ يَا غَوْثِی عِنْدَ شِدَّتِی إِلَيْكَ فَزِعْتُ وَ بِكَ اسْتَغَثْتُ وَ بِكَ لُذْتُ لا أَلُوذُ بِسِوَاكَ وَ لا أَطْلُبُ الْفَرَجَ إِلّا مِنْكَ فَأَغِثْنِی وَ فَرِّجْ عَنِّی يَا مَنْ يَقْبَلُ الْيَسِيرَ وَ يَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ اقْبَلْ مِنِّی الْيَسِيرَ وَ اعْفُ عَنِّی الْكَثِيرَ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ إِيمَاناً تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِی وَ يَقِيناً حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّهُ لَنْ يُصِيبَنِی إِلا مَا كَتَبْتَ لِی وَ رَضِّنِی مِنَ الْعَيْشِ بِمَا قَسَمْتَ لِی يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا عُدَّتِی فِی كُرْبَتِی وَ يَا صَاحِبِی فِی شِدَّتِی وَ يَا وَلِيِّی فِی نِعْمَتِی وَ يَا غَايَتِی فِی رَغْبَتِی أَنْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِی وَ الْآمِنُ رَوْعَتِی وَ الْمُقِيلُ عَثْرَتِی فَاغْفِرْ لِی خَطِيئَتِی يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

تسبیحات در سحر

هشتم: این تسبیحات را که در کتاب اقبال آمده بخوان:

سُبْحَانَ مَنْ يَعْلَمُ جَوَارِحَ الْقُلُوبِ سُبْحَانَ مَنْ يُحْصِی عَدَدَ الذُّنُوبِ سُبْحَانَ مَنْ لا يَخْفَى عَلَيْهِ خَافِيَةٌ فِی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِينَ سُبْحَانَ الرَّبِّ الْوَدُودِ سُبْحَانَ الْفَرْدِ الْوِتْرِ سُبْحَانَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ سُبْحَانَ مَنْ لا

۱- خدایا تو خود در قرآن فرمودی که از کسی که به ما ستم روا داشته گذشت کنیم، و ما بر خود ستم ورزیدیم، پس از ما درگذر، که حضرتت به گذشت از ما، شایسته تر از ماست، و هم فرمان دادی که فقیری را دست خالی از در خانه هایمان نرانیم، و من اکنون به گدایی از تو به درگاهت آمدم، پس مرا جز با روا شدن حاجتم باز نگردان و نیز به نیکی درباره بردگانمان امر فرمودی، و هم اینک ما بردگان توییم، پس ما را از آتش دوزخ برهان، ای پناهگاهم به وقت غم و اندوه، ای فریادرس به هنگام سختی، به تو پناه آوردم، و از تو فریادرسی خواستم، و جز به تو پناه نمی آورم و جز از تو درخواست گشایش نمی کنم، پس به فریادم رس و گشایشی در کارم قرار ده، ای که اسیر را آزاد می کنی، و از گناه فراوان می گذری، از من عمل اندک را بپذیر، و از گناه بسیارم درگذر، همانا تو مهربان و آمرزنده.خدایا ایمانی از تو می خواهم که دلم با آن همراه شود و باور صادقانه ای که بدانم هرگز چیزی به من نمی رسد، مگر آنچه که تو برایم ثبت کردی و مرا از زندگی به آنچه که نصیبم فرمودی خشنود بدار، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- ای پناهگاهم در غم و اندوه، ای دادرسم در دشواری ها، به تو پناه آوردم و از تو دادخواهی نمودم، و پناه جوی تو شدم، و به دیگری پناه نمیبرم، و گشایش در کارم را جز از تو نخواهم، پس به فریادم رس، و در کارم گشایش ده، ای که عمل اندک را می پـذیری، و از گناه بسیار در می گـذری، عبادت انـدک را از من بپـذیر، و گناه بسیار را از من درگذر، زیرا تو آمرزنده مهربانی. خـدایا از تو ایمانی می خواهم که دلم با آن همراه باشـد، و باوری می جویم که بـدانم هرگز چیزی به من نمی رسد، جز آنچه تو برایم نوشتی مرا از زنـدگی به آنچه نصـیبم فرمودی خشـنود سـاز، ای مهربـان ترین مهربانان، ای توشه ام در غم و انـدوه، ای همراهم در سـختی هـا، ای سرپرسـتم در نعمتهـا، و ای هـدف میـل و رغبتم، تو پوشاننـده زشـتی من، و ایمنی بخش هراس من، و درگذرنده لغزش منی، خطایم را بیامرز، ای مهربان ترین مهربانان.

يَعْتَدِی عَلَی أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لا يُؤَاخِذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِأَلْوَانِ الْعَذَابِ سُبْحَانَ الْحَنَّانِ الْمَنَّانِ سُبْحَانَ الرَّءُوفِ الرَّحِيمِ سُبْحَانَ الْجَبَّارِ الْجَوَادِ سُبْحَانَ الْكَرِيمِ الْحَلِيمِ سُبْحَانَ الْبَصِيرِ الْعَلِيمِ سُبْحَانَ الْبَصِيرِ الْوَاسِعِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَی إِقْبَالِ النَّهَارِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَی إِدْبَارِ النَّهَارِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَی إِدْبَارِ اللَّيْلِ وَ إِقْبَالِ النَّهَارِ [سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَی إِقْبَالِ النَّهَارِ وَ إِدْبَارِ اللَّيْلِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَی إِقْبَالِ النَّهَارِ وَ إِقْبَالِ اللَّيْلِ] وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ الْمَجْدُ وَ الْعَظَمَهُ وَ الْكِبْرِيَاءُ مَعَ كُلِّ نَفَسٍ وَ كُلِّ طَرْفَهِ عَيْنٍ وَ كُلِّ لَمْحَهٍ سَبَقَ فِی عِلْمِهِ سُبْحَانَكَ مِلْأَ مَا أَحْصَی كِتَابُكَ سُبْحَانَكَ زِنَهَ عَرْشِكَ سُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ . (۱)

بخش چهارم

اعمال و دعاهای روزهای ماه رمضان

و آن چند عمل است: اوّل: دعایی را که شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس روایت کرده اند هر روز بخواند:

اللَّهُمَّ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِی أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًی لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَی وَ الْفُرْقَانِ وَ هَذَا شَهْرُ الصِّيَامِ وَ هَذَا شَهْرُ الْقِيَامِ وَ هَذَا شَهْرُ الْإِنَابَهِ وَ هَذَا شَهْرُ التَّوْبَهِ وَ هَذَا شَهْرُ الْمَغْفِرَهِ وَ الرَّحْمَهِ وَ هَذَا شَهْرُ الْعِتْقِ مِنَ النَّارِ وَ الْفَوْزِ بِالْجَنَّهِ وَ هَذَا شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَهُ الْقَدْرِ الَّتِی هِیَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعِنِّی عَلَی صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ وَ سَلِّمْهُ لِی وَ سَلِّمْنِی فِيهِ وَ أَعِنِّی عَلَيْهِ بِأَفْضَلِ عَوْنِكَ وَ وَفِّقْنِی فِيهِ لِطَاعَتِكَ وَ طَاعَهِ رَسُولِكَ وَ أَوْلِيَائِكَ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ فَرِّغْنِی فِيهِ لِعِبَادَتِكَ وَ دُعَائِكَ وَ تِلاوَهِ كِتَابِكَ وَ أَعْظِمْ [عَظِّمْ] لِی فِيهِ الْبَرَكَهَ [وَ أَحْرِزْ لِی فِيهِ التَّوْبَهَ] وَ أَحْسِنْ لِی فِيهِ الْعَافِيَهَ [الْعَاقِبَهَ] وَ أَصِحَّ فِيهِ بَدَنِی وَ أَوْسِعْ [لِی] فِيهِ رِزْقِی وَ اكْفِنِی

۱- منزّه است آن که قوای پنهانی دلها را می داد، منزّه است آن که عدد گناهان را بر می شمارد، منزّه است آن که پوشیده ای در آسمان ها و زمین ها برای او پوشیده نمی ماند، منزّه است پروردگار پرمهر و محبّت، منزّه است آن یگانه و فرد منزّه است بزرگ بزرگ تر، منزّه است آن که بر اهل فرمانروایی اش ستم نمی ورزد، منزّه است آن که اهل زمین را به عذاب های گوناگون کیفر نمی کند، منزّه است آن مهربان نعمت بخش، منزّه است آن رئوف مهربان، منزّه است آن جبّار سخاوتمند، منزّه است آن کریم بردبار، منزّه است آن بینای دانا، منزّه است آن بینای وسعت بخش، منزّه است خدا بر روی آوردن روز، منزّه است خدا بر روی گرداندن روز، منزّه است خدا بر روی گرداندن شب و روی آوردن روز، برای اوست سپاس و بزرگواری و بزرگی و کبریایی، همراه هر نفس و هر چشم برهم زدن و هر برق نگاه که در علم او گذشته، منزّهی تو به انباشتگی آنچه کتابت بر شمرده، منزّهی تو به سنگینی عرشت، منزّهی تو، منزّهی تو، منزّهی تو. آگاه باش: علما فرموده اند: اگر پس از خوردن سحر نیّت روزه کند بهتر است، هرچند از آغاز شب تا پایان شب می توان نیّت روزه کرد و بلکه همین که می داند، و قصدش این است که فردا برای خدا روزه می گیرد، و از مفطرات خوداری می کند کافی است، و شایسته تر است که نماز شب را در سحرها ترک نکند، و شب زنده داری را بجا آورد.

فِیهِ مَا أَهَمَّنِی وَ اسْتَجِبْ فِیهِ دُعَائِی وَ بَلِّغْنِی فِیهِ رَجَائِی. (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَذْهِبْ عَنِّی فِیهِ النُّعَاسَ وَ الْکَسَلَ وَ السَّأْمَهَ وَ الْفَتْرَهَ وَ الْقَسْوَهَ وَ الْغَفْلَهَ وَ الْغِرَّهَ وَ جَنِّبْنِی فِیهِ الْعِلَلَ وَ الْأَسْقَامَ وَ الْهُمُومَ وَ الْأَحْزَانَ وَ الْأَعْرَاضَ وَ الْأَمْرَاضَ وَ الْخَطَایَا وَ الذُّنُوبَ وَ اصْرِفْ عَنِّی فِیهِ السُّوءَ [الْأَسْوَاءَ] وَ الْفَحْشَاءَ وَ الْجَهْدَ وَ الْبَلاءَ وَ التَّعَبَ وَ الْعَنَاءَ إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعِذْنِی فِیهِ مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّجِیمِ وَ هَمْزِهِ وَ لَمْزِهِ وَ نَفْثِهِ وَ نَفْخِهِ وَ وَسْوَسَتِهِ وَ تَثْبِیطِهِ [وَ بَطْشِهِ] وَ کَیْدِهِ وَ مَکْرِهِ وَ حَبَائِلِهِ وَ خُدَعِهِ وَ أَمَانِیِّهِ وَ غُرُورِهِ وَ فِتْنَتِهِ وَ شَرَکِهِ وَ أَحْزَابِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ أَشْیَاعِهِ وَ أَوْلِیَائِهِ وَ شُرَکَائِهِ وَ جَمِیعِ مَکَایِدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنَا قِیَامَهُ وَ صِیَامَهُ وَ بُلُوغَ الْأَمَلِ فِیهِ وَ فِی قِیَامِهِ وَ اسْتِکْمَالَ مَا یُرْضِیکَ عَنِّی صَبْراً وَ احْتِسَاباً وَ إِیمَاناً وَ یَقِیناً ثُمَّ تَقَبَّلْ ذَلِکَ مِنِّی بِالْأَضْعَافِ الْکَثِیرَهِ وَ الْأَجْرِ الْعَظِیمِ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنِی [وَ ارْزُقْنَا] الْحَجَّ وَ الْعُمْرَهَ [وَ الْجِدَّ] وَ الاجْتِهَادَ وَ الْقُوَّهَ وَ النَّشَاطَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْبَهَ [وَ التَّوْفِیقَ] وَ الْقُرْبَهَ وَ الْخَیْرَ [وَ] الْمَقْبُولَ وَ الرَّغْبَهَ وَ الرَّهْبَهَ وَ التَّضَرُّعَ وَ الْخُشُوعَ وَ الرِّقَّهَ وَ النِّیَّهَ الصَّادِقَهَ وَ صِدْقَ اللِّسَانِ وَ الْوَجَلَ مِنْکَ وَ الرَّجَاءَ لَکَ وَ التَّوَکُّلَ عَلَیْکَ وَ الثِّقَهَ بِکَ وَ الْوَرَعَ عَنْ مَحَارِمِکَ مَعَ صَالِحِ الْقَوْلِ وَ مَقْبُولِ السَّعْیِ وَ مَرْفُوعِ الْعَمَلِ وَ مُسْتَجَابِ الدَّعْوَهِ وَ لا تَحُلْ

۱- خدایا این ماه رمضان است، که قرآن را در آن فرو فرستادی، برای راهنمایی مردم، و دلایلی روشن از هدایت و تمیز بین حق و باطل، و این است ماه روزه، و این است ماه بپاداری نماز، و این است ماه بازگشت، و این است ماه توبه، و این است ماه آمرزش و رحمت، و این است ماه رهایی از آتش دوزخ و رسیدن به بهشت، و این ماهی است که شب قدر در آن است شبی که از هزار ماه بهتر است. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست. و مرا بر روزه و شب زنده داری در این ماه یاری فرما، آن را برایم سالم بدار و مرا بر آن سلامتی ده، و مرا بر آن به بهترین یاری ات یاری ده، و مرا در آن بر طاعتت و طاعت رسول و اولیایت که درود خدا بر آنان توفیق ده، و در آن برای بندگی ات و خواندن دعا و تلاوت قرآنت فراغتم بخش، و در این ماه برکت را برایم بزرگ گردان، و تندرستی ام را در آن نیکو بدار و تنم را در آن قرین سلام فرما، و روزی ام را وسعت بخش، و آنچه برایم در آن مهم است کفایت کن، و دعایم را در آن اجابت فرما، و به آرزویم برسان.

۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و در این ماه از من برطرف کن: خواب آلودگی و کسالت و خستگی و سستی و قساوت و غفلت و غرور را، و د راین ماه برکنارم دار از دردها و بیماری ها و اندوه ها و غصّه ها و پیش آمدها و مریضی ها و خطاها و گناهان، و در این ماه از من دور کن بدی و زشتکاری و رنج و بلا و زحمت و مشقت را، همانا تو شنوای دعایی. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و پناهم ده در این ماه از شیطان رانده شده و عیب جویی و اشاره به زشتی و سحر و دمیدن و وسوسه انگیزی و بازداشتن و نیرنگ و مکر و دامها و فریبها و آرزوها و گول زدنها و فتنه انگیزیها و دام گستریها و دارودسته و پیروان و دنباله روها و دوستان و شریکانش و تمام حیله گریهایش خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و روزی ما کن شب زنده داری و روزه ماه رمضان را، و رسیدن به آرزوهایمان را در این ماه و بپاداری نماز و کامل کردن آنچه که تو را از من خشنود سازد، که همانا صبر و خوش خویی و ایمان و باور است، سپس آن را از من بپذیر به چند برابر بیشتر، و مزدی بزرگ، ای پروردگار جهانیان.

بَيْنِی وَ بَيْنَ شَیْ ءٍ مِنْ ذَلِكَ بِعَرَضٍ وَ لا مَرَضٍ وَ لا هَمٍّ وَ لا غَمٍّ وَ لا سُقْمٍ وَ لا غَفْلَهٍ وَ لا نِسْيَانٍ بَلْ بِالتَّعَاهُدِ وَ التَّحَفُّظِ لَكَ وَ فِيكَ وَ الرِّعَايَهِ لِحَقِّكَ وَ الْوَفَاءِ بِعَهْدِكَ وَ وَعْدِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْسِمْ لِی فِيهِ أَفْضَلَ مَا تَقْسِمُهُ لِعِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَ أَعْطِنِی فِيهِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِی أَوْلِيَاءَكَ الْمُقَرَّبِينَ مِنَ الرَّحْمَهِ وَ الْمَغْفِرَهِ وَ التَّحَنُّنِ وَ الْإِجَابَهِ وَ الْعَفْوِ وَ الْمَغْفِرَهِ الدَّائِمَهِ وَ الْعَافِيَهِ وَ الْمُعَافَاهِ وَ الْعِتْقِ مِنَ النَّارِ وَ الْفَوْزِ بِالْجَنَّهِ وَ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ دُعَائِی فِيهِ إِلَيْكَ وَاصِلا وَ رَحْمَتَكَ وَ خَيْرَكَ إِلَيَّ فِيهِ نَازِلاً وَ عَمَلِی فِيهِ مَقْبُولاً وَ سَعْيِی فِيهِ مَشْكُوراً وَ ذَنْبِی فِيهِ مَغْفُوراً حَتَّى يَكُونَ نَصِيبِی فِيهِ الْأَكْثَرَ [الْأَكْبَرَ] وَ حَظِّی فِيهِ الْأَوْفَرَ. (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ وَفِّقْنِی فِيهِ لِلَيْلَهِ الْقَدْرِ عَلَى أَفْضَلِ حَالٍ تُحِبُّ أَنْ يَكُونَ عَلَيْهَا أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيَائِكَ وَ أَرْضَاهَا لَكَ ثُمَّ اجْعَلْهَا لِی خَيْرا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ وَ ارْزُقْنِی فِيهَا أَفْضَلَ مَا رَزَقْتَ أَحَداً مِمَّنْ بَلَّغْتَهُ إِيَّاهَا وَ أَكْرَمْتَهُ بِهَا وَ اجْعَلْنِی فِيهَا مِنْ عُتَقَائِكَ مِنْ جَهَنَّمَ وَ طُلَقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَ سُعَدَاءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنَا فِی شَهْرِنَا هَذَا الْجِدَّ وَ الاجْتِهَادَ وَ الْقُوَّهَ وَ النَّشَاطَ وَ مَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى اللَّهُمَّ رَبَّ الْفَجْرِ وَ لَيَالٍ عَشْرٍ [وَ اللَّيَالِی الْعَشْرِ] وَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ وَ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ مَا أَنْزَلْتَ فِيهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَ رَبَّ

۱- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و روزی ام گردان حج و عمره، و کوشش و نیرو، و شادابی و بازگشت به سوی حق و توبه کردن و مقام قرب و خیر پذیرفته و رغبت به بهشت، و ترس از دوزخ، و زاری و خشوع، و پاک دلی، و نیّت صادقانه و درستی زبان، و بیم از خود، و امید به خویش و اعتماد بر خود، و اطمینان به خویش و پرهیز از محرمات همراه با گفتار شایسته، و سعی پذیرفته، و عمل بالارفته و دعای اجابت شده را و میان من و اینها فاصله نگذار به حادثه ای و مرضی و نه اندوهی و غمی و دردی و غفلتی و فراموشی بلکه عنایتی کن که با عهده پذیری و خویشتن داری برای تو و درباره تو، و رعایت حق تو، و وفاکردن به پیمان و وعده ات کارم سامان پذیرد، به حق رحمتت ای مهربان ترین مهرابانان.

۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و در این ماه روزی من گردان برترین چیزی که آن را نصیف بندگان شایسته ات میکنی، و به من عطا کن در آن برترین چیزی را که عطا میکنی به اولیای مقرّبت از رحمت و آمرزش، و مهربانی و اجابت دعا، و عفو و مغفرت همیشگی، و سلامتی کامل و تندرستی دنیا و آخرت و آزادی از آتش دوزخ و رسیدن به بهشت و خیر دنیا و آخرت. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و دعایم را در این ماه به پیشگاهت برسان، و رحمت و خیرت را در ای ماه بر من فرو فرست، و عملم را در آن مقبول و سعیم را پذیرفته، و گناهم را آمرزیده قرار ده، تا سهمم در این ماه بیشتر، و بهره ام کاملتر گردد.

جَبْرَئِیلَ وَ مِیکَائِیلَ وَ إِسْرَافِیلَ وَ عِزْرَائِیلَ، (۱) وَ جَمِیعِ الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ رَبَّ إِبْرَاهِیمَ وَ إِسْمَاعِیلَ وَ إِسْحَاقَ وَ یَعْقُوبَ وَ رَبَّ مُوسَی وَ عِیسَی وَ جَمِیعِ النَّبِیِّینَ وَ الْمُرْسَلِینَ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ أَسْأَلُکَ بِحَقِّکَ عَلَیْهِمْ وَ بِحَقِّهِمْ عَلَیْکَ وَ بِحَقِّکَ الْعَظِیمِ لَمَّا صَلَّیْتَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ نَظَرْتَ إِلَیَّ نَظْرَهً رَحِیمَهً تَرْضَی بِهَا عَنِّی رِضًی لا سَخَطَ [تَسْخَطُ] عَلَیَّ بَعْدَهُ أَبَدا وَ أَعْطَیْتَنِی جَمِیعَ سُؤْلِی وَ رَغْبَتِی وَ أُمْنِیَّتِی وَ إِرَادَتِی وَ صَرَفْتَ عَنِّی مَا أَکْرَهُ وَ أَحْذَرُ وَ أَخَافُ عَلَی نَفْسِی وَ مَا لا أَخَافُ وَ عَنْ أَهْلِی وَ مَالِی وَ إِخْوَانِی وَ ذُرِّیَّتِی اللَّهُمَّ إِلَیْکَ فَرَرْنَا مِنْ ذُنُوبِنَا فَآوِنَا تَائِبِینَ وَ تُبْ عَلَیْنَا مُسْتَغْفِرِینَ وَ اغْفِرْ لَنَا مُتَعَوِّذِینَ وَ أَعِذْنَا مُسْتَجِیرِینَ وَ أَجِرْنَا مُسْتَسْلِمِینَ وَ لا تَخْذُلْنَا رَاهِبِینَ وَ آمِنَّا رَاغِبِینَ وَ شَفِّعْنَا سَائِلِینَ وَ أَعْطِنَا إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعَاءِ قَرِیبٌ مُجِیبٌ . (۲) اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّی وَ أَنَا عَبْدُکَ وَ أَحَقُّ مَنْ سَأَلَ الْعَبْدُ رَبَّهُ وَ لَمْ یَسْأَلِ الْعِبَادُ مِثْلَکَ کَرَماً وَ جُوداً یَا مَوْضِعَ شَکْوَی السَّائِلِینَ وَ یَا مُنْتَهَی حَاجَهِ الرَّاغِبِینَ وَ یَا غِیَاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ وَ یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ وَ یَا مَلْجَأَ الْهَارِبِینَ وَ یَا صَرِیخَ الْمُسْتَصْرِخِینَ وَ یَا رَبَّ الْمُسْتَضْعَفِینَ وَ یَا کَاشِفَ کَرْبِ الْمَکْرُوبِینَ وَ یَا فَارِجَ هَمِّ الْمَهْمُومِینَ وَ یَا کَاشِفَ الْکَرْبِ الْعَظِیمِ یَا اللَّهُ یَا رَحْمَانُ یَا رَحِیمُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِی ذُنُوبِی وَ عُیُوبِی وَ إِسَاءَتِی وَ ظُلْمِی وَ جُرْمِی وَ إِسْرَافِی عَلَی نَفْسِی وَ ارْزُقْنِی مِنْ فَضْلِکَ وَ رَحْمَتِکَ فَإِنَّهُ لا یَمْلِکُهَا [لا یَمْلِکُهُمَا] غَیْرُکَ وَ

۱- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا در این ماه برای درک شب قدر توفیق ده، به برترین حالی که دوست داری یکی از اولیایت بر آن حال باشد و پسندیده ترین حال برای تو، سپس شب قدر را برای من بهتر از هزار شب قرار ده، و در آن شب به من روزی کن برترین چیزی که روزی کردی یکی از کسانیکه او را به آن روزی رساندی، و به آن گرامی اش داشتی، و در آن شب قرارم ده از آزادشدگانت از دوزخ، و رهاشدگانت از آتش، و سعادتمندان از خلقت به مغفرت و رضوانت، ای مهربان ترین مهربانان. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و روزی ما کن در این ماه کوشش و تلاش و توانمندی و شادابی و آنچه دوست داری و می پسندی. خدایا ای پروردگار سپیده دم و شبهای ده گانه و زوج و فرد و پروردگار ماه رمضان و آنچه از قرآن در آن نازل کردی، و پروردگار جبرییل و میکائیل، و اسرافیل، و عزراییل

۲- و تمام فرشتگان مقرّب، و پروردگار ابراهیم و اسماعیل و اسحق و یعقوب، و پروردگار موسی، و عسی و همه پیامبران و رسولان، و پروردگار محمّد خاتم پیامبران، درودهایت بر او و بر همه آنان باد، و از تو درخواست میکنم به حقّت بر ایشان و به حق ایشان بر تو، و به حق بزرگت که درود فرستی بر او و خاندان او و بر همه آنان، و نظر کنی بر من نظری از روی مهر که به آن نظر از من خشنود شوی، خشنودشدنی که هرگز پس از آن خشمی بر من نباشد، و عطا کنی به من همه خواهش و رغبت و آرزو و خواسته ام را، و از من بگردانی آنچه را ناخوش دارم و از آن پرهیز می کنم، و می ترسم و نمی ترسم بر خود، و نیز همه آنها را بگردانی از خانواده و مال و برادران و فرزندانم. خدایا از گناهانمان به جانب تو گریختم، ما را درحالیکه توبه کننده ایم جای ده، و توبه مان را درحالی که آمرزش طلبیم بپذیر، و درحالیکه پناهنده ایم بیامرز، و درحالیکه پناه جوییم پناهمان ده، و درحالیکه تسلیمیم نجاتمان بخش، و درحالی که، هراسناکیم وامگذار، و درحالی که مشتاقیم امانمان ده، و درحالی که خواهنده ایم شفاعتمان را بپذیر و به ما عطا کن که تو شنوای دعایی و نزدیک و اجابت کننده ای.

اعْفُ عَنِّی وَ اغْفِرْ لِی کُلَّ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِی، (۱) وَ اعْصِمْنِی فِیمَا بَقِیَ مِنْ عُمُرِی وَ اسْتُرْ عَلَیَّ وَ عَلَی وَالِدَیَّ وَ وَلَدِی وَ قَرَابَتِی وَ أَهْلِ حُزَانَتِی وَ [کُلِ] مَنْ کَانَ مِنِّی بِسَبِیلٍ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ فَإِنَّ ذَلِکَ کُلَّهُ بِیَدِکَ وَ أَنْتَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَهِ فَلاـ تُخَیِّبْنِی یَا سَیِّدِی وَ لا تَرُدَّ دُعَائِی وَ لا یَدِی إِلَی نَحْرِی حَتَّی تَفْعَلَ ذَلِکَ بِی وَ تَسْتَجِیبَ لِی جَمِیعَ مَا سَأَلْتُکَ وَ تَزِیدَنِی مِنْ فَضْلِکَ فَإِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ وَ نَحْنُ إِلَیْکَ رَاغِبُونَ اللَّهُمَّ لَکَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی [کُلُّهَا] وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْیَا وَ الْکِبْرِیَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ إِنْ کُنْتَ قَضَیْتَ فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ تَنَزُّلَ الْمَلائِکَهِ وَ الرُّوحِ فِیهَا أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی السُّعَدَاءِ وَ رُوحِی مَعَ الشُّهَدَاءِ ، (۲) وَ إِحْسَانِی فِی عِلِّیِّینَ وَ إِسَاءَتِی مَغْفُورَهً وَ أَنْ تَهَبَ لِی یَقِینا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِی وَ إِیمَاناً لا یَشُوبُهُ شَکٌّ وَ رِضًی بِمَا قَسَمْتَ لِی وَ آتِنِی [تُؤْتِیَنِی] فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنِی عَذَابَ النَّارِ وَ إِنْ لَمْ تَکُنْ قَضَیْتَ فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ تَنَزُّلَ الْمَلائِکَهِ وَ الرُّوحِ فِیهَا فَأَخِّرْنِی إِلَی ذَلِکَ وَ ارْزُقْنِی فِیهَا ذِکْرَکَ وَ شُکْرَکَ وَ طَاعَتَکَ وَ حُسْنَ عِبَادَتِکَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا رَبَّ مُحَمَّدٍ اغْضَبِ الْیَوْمَ لِمُحَمَّدٍ وَ لِأَبْرَارِ عِتْرَتِهِ وَ اقْتُلْ أَعْدَاءَهُمْ بَدَداً وَ أَحْصِهِمْ عَدَداً وَ لا تَدَعْ عَلَی ظَهْرِ الْأَرْضِ مِنْهُمْ أَحَداً وَ لا تَغْفِرْ لَهُمْ أَبَداً یَا حَسَنَ الصُّحْبَهِ یَا خَلِیفَهَ النَّبِیِّینَ أَنْتَ

۱- خدایا تویی پروردگارم و من بنده توام، و شایسته ترین کسیکه بنده از او بخواهد پروردگار اوست بندگان درخواست نکردند از کسیکه در کرم وجود چون تو باشد، ای بارگاه شکوه سائلان، ای نهایت حاجت راغبان، ای فریادرس دادخواهان، ای اجابت کننده دعای بیچارگان، ای پناهگاه گریختگان ای دادرس دادخواهان، ای پروردگار مستضعفان ای برطرف کننده اندوه غم زدگان، ای گشاینده اندوه اندوه ناگان، ای برطرف کننده گرفتاری بزرگ، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای مهربان ترین مهربانان درود فرست بر محمّد، و خاندان محمّد و گناهان و عیبها و بدرفتاری و ستم و جرم و زیاده روی مرا بر خودم بیامرز، و از فضل و رحمتت روزی من کن، که آن را کسی جز تو مالک نیست، از من درگذر، و همه آنچه از گناهانم گذشته بیامرز،

۲- و در باقیمانده عمرم مرا حفظ کن، و پرده پوشی کن بر من و پدر و مادر و فرزندان و نزدیکان و اهل و عیالم، و هر که به من نسبت داشته از مردان و زنان مؤمن در دنیا و آخرت، زیرا همه این امور به دست توست، و تو گسترنده آمرزشی ای آقای من مرا محروم مکن، و دعایم را بدون اجابت و دستم را خالی به سوی سینه ام بازنگردان، تا آنچه را خواستم در حقم انجام دهی، و همه درخواسته ایم را اجابت نمایی، و از احسانت بر من بیفزایی، که تو به هر چیز توانایی، مشتاق به سوی توییم، خدایا نامه ای نیکو، و نمونه های برتر، و بزرگ منشی و نعمت ها برای توست، از تو درخواست می کنم بحق نامت «بسم اللّه الرّحمن الرّحیم» اگر در این شب فرود آمدن فرشتگان و روح را حتم کرده باشی، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی نامم را در شمار خوشبختان و روحم را با شهیدان،

أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ الْبَدِی ءُ الْبَدِیعُ الَّذِی لَیْسَ کَمِثْلِکَ شَیْ ءٌ، (۱) وَ الدَّائِمُ غَیْرُ الْغَافِلِ وَ الْحَیُّ الَّذِی لا یَمُوتُ أَنْتَ کُلَّ یَوْمٍ فِی شَأْنٍ أَنْتَ خَلِیفَهُ مُحَمَّدٍ وَ نَاصِرُ مُحَمَّدٍ وَ مُفَضِّلُ مُحَمَّدٍ أَسْأَلُکَ أَنْ تَنْصُرَ وَصِیَّ مُحَمَّدٍ وَ خَلِیفَهَ مُحَمَّدٍ وَ الْقَائِمَ بِالْقِسْطِ مِنْ أَوْصِیَاءِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ اعْطِفْ عَلَیْهِمْ نَصْرَکَ یَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ بِحَقِّ لا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِی مَعَهُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ اجْعَلْ عَاقِبَهَ أَمْرِی إِلَی غُفْرَانِکَ وَ رَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ کَذَلِکَ نَسَبْتَ نَفْسَکَ یَا سَیِّدِی بِاللَّطِیفِ [بِاللُّطْفِ] بَلَی إِنَّکَ لَطِیفٌ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ الْطُفْ [بِی إِنَّکَ لَطِیفٌ] لِمَا تَشَاءُ. (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنِی الْحَجَّ وَ الْعُمْرَهَ فِی عَامِنَا هَذَا وَ تَطَوَّلْ عَلَیَّ بِجَمِیعِ حَوَائِجِی لِلْآخِرَهِ وَ الدُّنْیَا (۳)

پس سه مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ إِنَّ رَبِّی قَرِیبٌ مُجِیبٌ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ إِنَّ رَبِّی رَحِیمٌ وَدُودٌ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ إِنَّهُ کَانَ غَفَّاراً [غَفُورا] اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی إِنَّکَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ رَبِّ إِنِّی عَمِلْتُ سُوءاً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی إِنَّهُ لا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لا إِلَهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الْحَلِیمُ الْعَظِیمُ الْکَرِیمُ الْغَفَّارُ لِلذَّنْبِ الْعَظِیمِ وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ کَانَ غَفُوراً رَحِیماً. (۴)

پس این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ فِیمَا تَقْضِی وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْعَظِیمِ الْمَحْتُومِ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِی لا یُرَدُّ وَ لا

۱- و کار نیکم را در برترین جای بهشت، و بدکاری ام را آمرزیده، و بر من ببخشی باوری که دلم با آن همراه باشد، و ایمانی که به دو دلی آمیخته نشود، و خشنودی به آنچه نصیبم نمودی، و به من در دنیا نیکی و در آخرت نیکی عنایت کن، و از شکنجه دوزخ حفظ فرما، و اگر نزول فرشتگان و روح را در این شب حتم نکرده باشی، عمر مرا تا آن زمان به تأخیر انداز، و در آن شب ذکر و شکر و طاعتت و نیکو بندگی کردنت را روزی من کن، و بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست به برترین درودهایت ای مهربان ترین مهربانان، ای یکتا، ای مقصود نیازمندان، ای پروردگار محمّد، امروز به خاطر محمّد و خوبان از عترش خشم کن، و دشمنانشان را در پریشانی و پراکندگانی به قتل برسان، و آنان را یک به یک برشمار، و بر روی زمین احدی از آنان را باقی مگذار، و و آنان را هرگز نیامرز، ای نیکو همنشین، ای جانشین پیامبران در کارهایشان، تو مهربان ترین مهربانانی، ای آغازگر آفرینش، ای آفریننده که چیزی مانند تو نیست،

۲- و جاودان غیر غافل، و زنده ای که هرگز نمی میرد، تو هر روز در کاری هستی، تو خلیفه محمّد و یاور محمّد، و برتری دهنده محمّدی، از تو می خواهم که یاری رسانی بر وصّی محمّد و جانشین محمّد، و قیام کننده به عدالت از جانشینان محمّد، درودت بر او و بر ایشان، یاری ات را متوجّه ایشان فرما، ای که معبودی جز تو نیست، به حق اینکه معبودی جز تو نیست، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا در دنیا و آخرت همراه ایشان قرار ده، و پایان کارم را به آمرزش و رحمتت رسان. ای مهربان ترین مهربانان، و همچنان که ای آقای من خود را به لطیف بودن نسبت دادی، آری همانا لطیفی، پس بر محمّد و

خاندان محمّد درود فرست و به هرچه خواهی بر من لطف کن.

۳- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و این سال حج و عمره روزی من گردان، و با برآوردن همه حاجات دنیوی و اخروی ام بر من منّت گذار.

۴- از خدای پروردگارم درخواست آمرزش می کنم و به سوی او باز می گردم که پرودگارم نزدیک و اجابت کننده است، از خداوند پروردگارم درخواست آمرزش می کنم و بسوی او باز می گردم که او مهربان و با محبّت است، از خدای پروردگارم درخواست آمرزش می کنم و بسوی او باز می گردم که بسیار آمرزنده است، خدایا مرا بیامرز که تو مهربان ترین مهربانانی، بارپروردگارا من بد کردم، و به خود ستم نمودم پس مرا بیامرز، که کسی جز تو گناهان را نیامرزد، از خدا درخواست آمرزش می کنم که معبودی جز او نیست زنده و به خود پاینده است، بردبار و بزرگ و بخشنده و آمرزنده گناهان بزرگ است، و به سوی او باز می گردم، از خدا درخواست آمرزش می کنم که همانا او آمرزنده و مهربان است.

يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِى مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمُ الْمَشْكُورِ سَعْيُهُمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمُ الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ وَ أَنْ تَجْعَلَ فِيمَا تَقْضِى وَ تُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ عُمُرِى وَ تُوَسِّعَ رِزْقِى وَ تُؤَدِّىَ عَنِّى أَمَانَتِى وَ دَيْنِى آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِى مِنْ أَمْرِى فَرَجاً وَ مَخْرَجاً وَ ارْزُقْنِى مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَيْثُ لا أَحْتَسِبُ وَ احْرُسْنِى مِنْ حَيْثُ أَحْتَرِسُ وَ مِنْ حَيْثُ لا أَحْتَرِسُ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْ كَثِيراً . (۱)

تسبیحات و صلوات هر روز ماه رمضان

دوّم: فرموده انـد که این تسبحات را در همه روزهـای ماه مبارك رمضان از اوّل تا آخر ماه بخوان و آن ده بخش است که هر بخش آن مشتمل بر ده «سبحان اللّه» است:

(۱) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يُرَى وَ مَا لا يُرَى سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ السَّمِيعِ الَّذِى لَيْسَ شَيْ ءٌ أَسْمَعَ مِنْهُ يَسْمَعُ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ مَا تَحْتَ سَبْعِ أَرَضِينَ وَ يَسْمَعُ مَا فِى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ يَسْمَعُ الْأَنِينَ وَ الشَّكْوَى وَ يَسْمَعُ السِّرَّ وَ أَخْفَى وَ يَسْمَعُ وَسَاوِسَ الصُّدُورِ وَ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَ مَا تُخْفِى الصُّدُورُ وَ لا يُصِمُّ سَمْعَهُ صَوْتٌ. (۲)

(۲) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يُرَى وَ مَا لا يُرَى سُبْحَانَ اللَّهِ

۱- خـدایا از تو می خواهم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و در آنچه حکم می کنی و مقدّر می نمایی از فرمان بزرگ حتمی در شب قدر، از حکمی که بازگشت و و تغییری برای آن نیست، اینکه مرا از زیارت کنندگان خانه کعبه بنویسـی، آنان که حجّشان پـذیرفته، و تلاشـشان قبول، و گناهانشان آمرزیـده، و از بـدی هایشان گذشت شده، و در آنچه که حکم می کنی، مقدّر فرمایی که عمرم را طولانی کنی، و در روزی ام وسـعت بخشی، و امانت و دینم را ادا کنی، آمین ای پروردگار جهانیان، خـدایا، در کارم گشایشت و راه نجاتی قرار ده، و از جایی که گمان می برم و از جایی که گمان نمی برم، مرا روزی بخش، و از جـایی که خود را حفـظ می کنم و از جـایی که خود را حفظ نمیکنم مرا محافظت فرما، بر محمّـد و خانـدان محمّـد درود و سلام بسیار فرست.

۲- (۱) منزه ه است خـدا آفریننـده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورتگر، منزّه است خدای آفریننده همه جفت ها، منزّه است خـدای قراردهنـده تاریکی ها و نور، منزّه است خدای شـکافنده دانه و هسـته، منزّه است خدای پدیدآورنده هر چیز، منزّه است خـدای آفریننده آنچه دیده می شود و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدای به امتداد کلمات بی پایانش منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدای شـنوا، که هیچکس شـنواتر از او نیست، از بالای عرشـش می شـنود آنچه زیر هفت زمین است، و می شـنود آنچه در تاریکی های خشکی و دریاست، و می شنود ناله ها و شکوه ها را، و می شنود پنهان و پنهان تر را،

و می شود وسوسه های نهان در سینه ها را، و شنوایی اش را هیچ صدایی کر نکند.

مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الْبَصِيرِ الَّذِی لَيسَ شَیْ ءٌ أَبْصَرَ مِنْهُ يُبْصِرُ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ مَا تَحْتَ سَبْعِ أَرَضِينَ وَ يُبْصِرُ مَا فِی ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ لا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَ هُوَ يُدْرِکُ الْأَبْصَارَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ [وَ] لا تُغْشِی [تُغَشِّی] بَصَرَهُ الظُّلْمَهُ وَ لا يُسْتَتَرُ مِنْهُ بِسِتْرٍ وَ لا يُوَارِی مِنْهُ جِدَارٌ وَ لا يَغِيبُ عَنْهُ بَرٌّ وَ لا بَحْرٌ وَ لا يُكِنُّ [يَكِنُ] مِنْهُ جَبَلٌ مَا فِی أَصْلِهِ وَ لا قَلْبٌ مَا فِيهِ وَ لا جَنْبٌ مَا فِی قَلْبِهِ وَ لا يَسْتَتِرُ مِنْهُ صَغِيرٌ وَ لا كَبِيرٌ وَ لا يَسْتَخْفِی مِنْهُ صَغِيرٌ لِصِغَرِهِ وَ لا يَخْفَی عَلَيْهِ شَیْ ءٌ فِی الْأَرْضِ وَ لا فِی السَّمَاءِ هُوَ الَّذِی يُصَوِّرُكُمْ فِی الْأَرْحَامِ كَيفَ يَشَاءُ لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. (۱)

(۳) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَی سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَیْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يُرَی وَ مَا لا يُرَی سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِی يُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ وَ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَ الْمَلائِكَهُ مِنْ خِيفَتِهِ وَ يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرا بَيْنَ يَدَیْ رَحْمَتِهِ وَ يُنَزِّلُ الْمَاءَ مِنَ السَّمَاءِ بِكَلِمَتِهِ وَ يُنْبِتُ النَّبَاتَ بِقُدْرَتِهِ وَ يَسْقُطُ الْوَرَقُ [يُسْقِطُ الْوَرَقَ] بِعِلْمِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِی لا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّهٍ فِی الْأَرْضِ وَ لا فِی السَّمَاءِ وَ لا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِکَ وَ لا أَكْبَرُ إِلّا فِی كِتَابٍ مُبِينٍ. (۲)

(۴) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ

۱- (۲) منزّه است خـدای آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین منزّه است خدای آفریننده همه جفت ها، منزّه است خـدای قراردهنـده تاریکی ها و نور، منزّه است خدای شکافنده دانه و هسـته، منزّه است خدای آفریننده هرچیز، منزّه است خـدای آفریننـده آنچه دیـده می شود، و آنچه دیـده نمی شود، منزّه است خدای به امتداد کلمات بی پایانش، منزّه اسـت خـدا پروردگار جهانیان، منزّه است خـدای بینا، که هیچکس بیناتر از او نیست، از بالای عرشـش می بینـد آنچه زیر هفت زمین است، و می بیند آنچه در تاریکی های خشـکی و دریاست، دیده ها او را درک نمی کند، و او دیده ها را درک می کند، و او مهربان و آگاه است، دیده اش را تاریکی نمی پوشاند، و چیزی از او با پوشـش پوشیده نمی شود، و دیوار چیزی را از او پنهان نمی کنـد، و خشـکی و دریـا از او غـایب نمی گردد و کـوه آنچه را در ریشه دارد از او پنهـان نمی دارد، و نه دلی آنچه را در نهـاد خود دارد، و نه پهلویی آنچه را در دل دارد، و کوچـک و بزرگی نمی توانـد خود را از او پنهان کنـد، و چیز کوچکی به خـاطر کوچکی اش نمی توانـد از او پنهـان شود، در زمین و آسـمان چیزی بر او پنهان نیست، اوست که شـما را به هرگونه که بخواهد در رحم ها صورت می بندد معبودی جز او نیست، نیرومند و فرزانه است.

۲- (۳) منزّه است خدای آفریننده هر تنفّس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدای آفریننده همه جفت ها، منزّه است خـدای قراردهنـده تاریکی ها و نور، منزّه است خدای شـکافنده دانه و هسـته، منزّه است خدای آفریننده هرچیز، منزّه است خـدای آفریننـده آنچه دیـده می شود و آنچه دیـده نمی شود، و منزّه است خـدا به امتـداد کلمات بی پایانش، منزّه اسـت خـدای پروردگار جهانیان، منزّه است خـدای پدیدآورنـده ابرهای گران و رعد به سـپاس او تسبیح می گویـد، و فرشـتگان از بیمش و صـاعقه هـا را می فرسـتد و هرکه را بخواهـد به آن دچـار می کنـد، و بادهـا را مژده ای پیشـاپیش بـاران رحمتش می فرستد، و با فرمانش آب را از آسمان نازل می کند و گیاه را با نیرویش می رویاند، و برگ درخت را به دانشش فرو می ریزد، منزّه است خدایی که به اندازه سنگینی غباری در زمین و آسمان از او پنهان نمی ماند، و نه کوچک تر از آن و نه بزرگ تر از

آن چیزی نیست مگر در کتابی روشن نوشته است.

الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَی سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَیْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا یُرَی وَ مَا لا یُرَی سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِی یَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَی وَ مَا تَغِیضُ الْأَرْحَامُ وَ مَا تَزْدَادُ وَ كُلُّ شَیْ ءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ عَالِمُ الْغَیْبِ وَ الشَّهَادَهِ الْكَبِیرُ الْمُتَعَالِ سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَ مَنْ جَهَرَ بِهِ وَ مَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّیْلِ وَ سَارِبٌ بِالنَّهَارِ لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ یَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِی یُمِیتُ الْأَحْیَاءَ وَ یُحْیِی الْمَوْتَی وَ یَعْلَمُ مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَ یُقِرُّ فِی الْأَرْحَامِ مَا یَشَاءُ إِلَی أَجَلٍ مُسَمًّی . (۱)

(۵) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَی سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَیْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا یُرَی وَ مَا لا یُرَی سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَالِكِ الْمُلْكِ تُؤْتِی الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَ تُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِیَدِكَ [بِیَدِهِ] الْخَیْرُ إِنَّكَ [وَ هُوَ] عَلَی كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ تُولِجُ اللَّیْلَ فِی النَّهَارِ وَ تُولِجُ النَّهَارَ فِی اللَّیْلِ تُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَ تُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ وَ تَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَیْرِ حِسَابٍ. (۲)

(۶) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَی سُبْحَانَ اللَّهِ

۱- (۴) منزّه استّ خدای آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدای آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدای قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدای شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدای آفریننده هر چیز، منزّه است خدای آفریننده آنچه دیده می شود و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدایی که می داند آنچه را هر مادری باردار است، و آنچه را رحم ها فرو برند و آنچه را بیفزایند، و هر چیز نزد او به اندازه است، دانای پنهان و آشکار است، بزرگ و والاست، برای او برابر است که کسی از شما آهسته سخن گوید یا بلند، و پنهان شونده در شب باشد یا راه رونده آشکار در روز، برای خدا فرشتگان پی گیری است پیش روی انسان و پشت سرش، که از او به فرمان خدا محافظت می کنند، منزّه است خدایی که می میراند زنده ها را، و زنده می کند مردگان را، و آگاه است آنچه را زمین از ایشان می کاهد، خدایی که در رحم ها قرار می دهند آنچه را بخواهد تا زمانی معیّن

۲- (۵) منزّه است خدا آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدایی که همه جفت ها را آفرید، آفرید، منزّه است خدای قراردهنده تاریکی ها، و نور، منزه است خدای شکافننده دانه و هسته، منزّه است خدای آفریننده آنچه دیده میشود و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزه است خدا، دارنده پادشاهی، به هر که بخواهی پادشاهی می بخشی، و از هرکه بخواهی می ستانی، و به هرکه بخواهی عزت می دهی، و به هر که بخواهی به خاک ذلت می کشانی، خیر تنها بدست توست، توبه هرچیز توانایی، شب را وارد روز می کنی و روز را وارد شب می نمایی، زنده را از مرده، و مرده را از زنده بیرون می آوری، و به هرکه بخواهی بی حساب روزی می دهی.

خَالِقِ كُلِّ شَیْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا یُرَی وَ مَا لا یُرَی سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ کَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِی عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَیْبِ لا یَعْلَمُهَا إِلّا هُوَ وَ یَعْلَمُ مَا فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَهٍ إِلّا یَعْلَمُهَا وَ لا حَبَّهٍ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَ لا رَطْبٍ وَ لا یَابِسٍ إِلّا فِی کِتَابٍ مُبِینٍ. (۱)

(۷) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَم سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ کُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَی سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ کُلِّ شَیْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا یُرَی وَ مَا لا یُرَی سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ کَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِی لا یُحْصِی مِدْحَتَهُ الْقَائِلُونَ وَ لا یَجْزِی بِآلائِهِ الشَّاکِرُونَ الْعَابِدُونَ وَ هُوَ کَمَا قَالَ وَ فَوْقَ مَا نَقُولُ [یَقُولُ الْقَائِلُونَ] وَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ کَمَا أَثْنَی عَلَی نَفْسِهِ وَ لا یُحِیطُونَ بِشَیْ ءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ کُرْسِیُّهُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ لا یَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا وَ هُوَ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ (۲)

(۸) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَم سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ کُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَی سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ کُلِّ شَیْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا یُرَی وَ مَا لا یُرَی سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ کَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِی یَعْلَمُ مَا یَلِجُ فِی الْأَرْضِ وَ مَا یَخْرُجُ مِنْهَا وَ مَا یَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا یَعْرُجُ فِیهَا وَ لا یَشْغَلُهُ مَا یَلِجُ فِی الْأَرْضِ وَ مَا یَخْرُجُ مِنْهَا عَمَّا یَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا یَعْرُجُ فِیهَا وَ لا

۱- (۶) منزّه است خدا آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هر چیزی، منزّه است خدا آفریننده آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدای یکه کلیدهای غیب نزد اوست، و آنها را کسی جز او نمی داند، و به هر چه در خشکی و دریاست علم دارد، و برگی از درخت نمی افتد مگر آنکه می داند، و نیست دانه ای در تاریکی های زمین و نه تر و خشکی مگر اینکه در کتابی روشن نوشته است.

۲- (۷) منزّه است خدا آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدا صورت آفرین منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هرچیز، منزّه است خدا و آفریننده آنچه دیده می شود، و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدایی که مدح کنندگان نمی توانند مدحش را برشمارند، و سپاس گویان عبادت کننده توان پرداخت پاداش نعمت هایش را ندارند، و او چنان است که خود فرموده، برتر از آنچه ما می گوییم، و خدای پاک چنان است که خودش را ستوده، به چیزی از دانشش احاطه نمی یابند مگر به اندازه ای که خود خواسته، حکومتش آسمانها و زمین او را به زحمت نمی اندازد، و او والا و بزرگ است.

يَشْغَلُهُ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا يَعْرُجُ فِيهَا عَمَّا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَ لا يَشْغَلُهُ عِلْمُ شَيْ ءٍ عَنْ عِلْمِ شَيْ ءٍ وَ لا يَشْغَلُهُ خَلْقُ شَيْ ءٍ عَنْ خَلْقِ شَيْ ءٍ وَ لا حِفْظُ شَيْ ءٍ عَنْ حِفْظِ شَيْ ءٍ وَ لا يُسَاوِيهِ شَيْ ءٌ وَ لا يَعْدِلُهُ شَيْ ءٌ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْ ءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ. (۱)

(۹) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يُرَى وَ مَا لا يُرَى سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَ ثُلاثَ وَ رُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلا مُمْسِكَ لَهَا وَ مَا يُمْسِكْ فَلا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. (۲)

(۱۰) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِئِ النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْ ءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يُرَى وَ مَا لا يُرَى سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَ لا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَ لا أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَ لا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَمَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

۱- (۸) منزّه است خدا آفریننده هر تنفّس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هرچیز، منزّه است خدا آفریننده آنچه دیده می شود، و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدا که آنچه را در زمین فرو می رود و آنچه را از آن بیرون می آید می داند، و از آنچه از آسمان فرو می ریزد، و آنچه در آن بالا می رود خبر دارد، و او را سرگرم نکند آنچه در زمین فرو می رود و از آن بیرون می آید، از آنچه از آسمان فرو می ریزد و آنچه در آن بالا می رود، و او را سرگرم نسازد و آنچه از آسمان نازل می شود و آنچه در آن بالا می رود، از آنچه در زمین فرو می رود، و از آن بیرون می آید، و او را سرگرم نکند علم به چیزی از علم به چیز دیگر، و او را سرگرم نکند آفریدن چیزی از آفریدن چیزی دیگر، و نه نگهداری چیزی از نگهداری چیزی دیگر، و چیزی برابر او نیست، و چیزی همتای او نمی باشد، چیزی مانند او نیست، و او شنوا و بیناست.

۲- (۹) منزّه است خدا آفریننده هر تنفّس کننده، منزّه است خدا صورت آفرین، منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هرچیز، منزّه است خدا آفریننده آنچه دیده می شود، و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدا پدیدآورنده آسمان ها و زمین منزّه است خدایی که فرشتگان را فرستادگان خویش قرار داد دارندگان بال هایی دوتایی و سه تایی و چهارتایی در آفرینش می افزاید آنچه را بخواهد، همانا خدا بر هرچیز تواناست، آنچه خدا از سر رحمت برای مردم می گشاید کسی را توان بستن آن نیست، و آنچه را می بندد، کسی را نیروی گشودن آن نمی باشد، و او نیرومند و حکیم است

إِنَّ اللَّهَ بِكَلِّ شَیْ ءٍ عَلِیمٌ. (۱)

سوّم: و نیز فرموده اند این صلوات را در هر روز ماه رمضان بخوان:

إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِیماً لَبَّیْکَ یَا رَبِّ وَ سَعْدَیْکَ وَ سُبْحَانَکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِکْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کَمَا صَلَّیْتَ وَ بَارَکْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ اللَّهُمَّ ارْحَمْ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ کَمَا رَحِمْتَ إِبْرَاهِیمَ وَ آلَ إِبْرَاهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ اللَّهُمَّ سَلِّمْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کَمَا سَلَّمْتَ عَلَی نُوحٍ فِی الْعَالَمِینَ اللَّهُمَّ امْنُنْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کَمَا مَنَنْتَ عَلَی مُوسَی وَ هَارُونَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کَمَا شَرَّفْتَنَا بِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کَمَا هَدَیْتَنَا بِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً یَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ السَّلامُ کُلَّمَا طَلَعَتْ شَمْسٌ أَوْ غَرَبَتْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ السَّلامُ کُلَّمَا طَرَفَتْ عَیْنٌ أَوْ بَرَقَتْ ، (۲)

عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ السَّلامُ کُلَّمَا ذُکِرَ السَّلامُ، عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ السَّلامُ کُلَّمَا سَبَّحَ اللَّهَ مَلَکٌ أَوْ قَدَّسَهُ، السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِی الْأَوَّلِینَ وَ السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِی الْآخِرِینَ وَ السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَه، اللَّهُمَّ رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرَام وَ رَبَّ الرُّکْنِ وَ الْمَقَامِ وَ رَبَّ الْحِلِّ وَ الْحَرَامِ أَبْلِغْ مُحَمَّداً نَبِیَّکَ عَنَّا السَّلامَ [وَ أَهْلَ بَیْتِهِ عَنَّا أَفْضَلَ التَّحِیَّهِ وَ السَّلامِ] اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّداً مِنَ الْبَهَاءِ وَ النَّضْرَهِ وَ السُّرُورِ وَ الْکَرَامَهِ وَ الْغِبْطَهِ وَ

ص: ۳۱۵

۱- (۱۰) منزّه است خدا آفریننده هر تنفّس کننده، منزّه است خدا صورت آفرین، منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هرچیز، منزّه است خدا آفریننده آنچه دیده می شود و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدا که می داند آنچه را در آسمان ها و زمین است، گفتگوی پنهانی هیچ سه نفری نیست مگر اینکه او چهارمی آنهاست، و نه پنج نفری دیگر مگر اینکه او ششمی آنهاست، و نه کمتر از آ و نه بیشتر، مگر آنکه با آنها باشد هرجا که باشند، سپس روز قیامت آنان را به آنچه انجام داند آگاه می سازد، همانا خدا به هر چیز داناست.

۲- به راستی خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستند، ای کسانی که ایمان آوردید، بر او درود فرستید و بطور کامل تسلیم او شوید، ای پروردگار تو را اجابت کردم و سعادت پی درپی از تو درخواست می کنم، منزّهی تو، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و بر محمّد و خاندان محمّد برکت ده، همانگونه که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم درود فرستادی و به آنان برکت دادی، همانا تو ستوده و بزرگواری، خدایا به محمّد و خاندان محمّد رحم کن. همانگونه که به ابراهیم و خاندان ابراهیم رحم کردی، همانا تو ستوده و بزرگواری، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد سلام فرست همانگونه که بر نوح در بین جهانیان سلام فرستادی. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد نعمت بخش، همانگونه که به موسی و هارون نعمت بخشیدی، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست همانگونه که ما را به یمن او شرافت دادی، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست همانگونه که ما را به او هدایت فرمودی، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و او را به مقام پسندیده ای برانگیز، که

اولین و آخرین بر آن مقام رشک برند، بر محمّد و خاندانش سلام هر زمان که خورشید برآید یا غروب کند، بر محمّد و خاندانش سلام هر زمان که پلک بر هم نهد چشمی یا برق زند،

الْوَسِيلَه وَ الْمَنْزِلَه وَ الْمَقَام وَ الشَّرَفِ وَ الرِّفْعَه وَ الشَّفَاعَه عِنْدَکَ یَوْمَ الْقِیَامَه أَفْضَلَ مَا تُعْطِی أَحَداً مِنْ خَلْقِکَ وَ أَعْطِ مُحَمَّدا فَوْقَ مَا تُعْطِی الْخَلائِقَ مِنَ الْخَیْرِ أَضْعَافاً [مُضَاعَفَهً] کَثِیرَهً لا یُحْصِیهَا غَیْرُکَ ، (۱)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَطْیَبَ وَ أَطْهَرَ وَ أَزْکَی وَ أَنْمَی وَ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَی مَنْ شَرِکَ فِی دَمِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی فَاطِمَه بِنْتِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ [وَ وَالِ مَنْ وَالاهَا وَ عَادِ مَنْ عَادَاهَا وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَی مَنْ ظَلَمَهَا] وَ الْعَنْ مَنْ آذَی نَبِیَّکَ فِیهَا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ إِمَامَیِ الْمُسْلِمِینَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُمَا وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُمَا وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَی مَنْ شَرِکَ فِی دِمَائِهِمَا [دَمِهِمَا] . (۲)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ إِمَام الْمُسْلِمِینَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَی مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِکَ فِی دَمِهِ]
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ إِمَام الْمُسْلِمِینَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَی مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِکَ فِی دَمِهِ]
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ إِمَام الْمُسْلِمِینَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَی مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِکَ فِی دَمِهِ]
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ إِمَامِ الْمُسْلِمِینَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَی مَنْ شَرِکَ فِی دَمِهِ [ظَلَمَهُ]
اللَّهُمَّ صَلِّ

۱- بر محمّد و خاندانش سلام هر زمان که سلام ذکر شود، بر محمّد و خاندانش سلام هر زمان که فرشته ای خدا را تسبیح یا تقدیس کند، سلام بر محمّد و خاندانش در میان پیشینیان، سلام بر محمّد و خاندانش در میان پسینیان، و سلام بر محمّد و خاندانش در دنیا و آخرت. خدایا ای پروردگار مکّه، و پروردگار رکن و مقام، و پروردگار حلّ و حرام، به محمّد پیامبرت از جانب ما سلام برسان. خدایا به محمّد عطا کن از زیبایی و شادابی و شادی و بزرگواری و خوشحالی و وسیله و منزلت و مقام و شرف و بلند شأن و شفاعت در پیشگاهت روز قیامت، برترین چیزیکه به یکی از بندگانت عطا می کنی، و عطا کن به محمّد بالاترین چیزی را که از خیر به خلایق عطا می کنی، به چندین برابر که آن را غیر تو نتواند به شماره آورد

۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست پاک ترین و پاکیزه ترین و با نشو و نماترین، و برترین درودی که بر یکی از پیشینیان و پسینیان و بر احدی از خلق خود فرستادی ای مهربان ترین مهربانان، خدایا بر علی امیر مؤمنان درود فرست، و دوست بدار هرکه او را دوس دارد، و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، و عذابت را بر کسی که در ریختن خونش شرکت جست دوچندان کن. خدایا درود فرست بر فاطمه دختر پیامبرت محمّد که سلام بر او و خاندانش باد، و لعنت کن کسی را که درباره فاطمه، پیامبرت را آزرد، خدایا بر حسن و حسین دو پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هرکه آن دو پیشوا را دوست دارد، و دشمن بدار هرکه آن دو را دشمن بدارد، و عذاب کسی را که در ریختن خون آن دو امام شرکت جست دو چندان گردان،

عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ] . (۱)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ] اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ] اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ] اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْخَلَفِ مِنْ بَعْدِهِ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْقَاسِمِ وَ الطَّاهِرِ ابْنَيْ نَبِيِّكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى رُقَيَّةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَ الْعَنْ مَنْ آذَى نَبِيَّكَ فِيهَا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أُمِّ كُلْثُومٍ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَ الْعَنْ مَنْ آذَى نَبِيَّكَ فِيهَا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى ذُرِّيَّةِ نَبِيِّكَ اللَّهُمَّ اخْلُفْ نَبِيَّكَ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ اللَّهُمَّ مَكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ عَدَدِهِمْ وَ مَدَدِهِمْ وَ أَنْصَارِهِمْ عَلَى الْحَقِّ فِي السِّرِّ وَ الْعَلانِيَةِ اللَّهُمَّ اطْلُبْ بِذَحْلِهِمْ وَ وِتْرِهِمْ وَ دِمَائِهِمْ وَ كُفَّ عَنَّا وَ عَنْهُمْ وَ عَنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ بَأْسَ كُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّكَ أَشَدُّ بَأْساً وَ أَشَدُّ تَنْكِيلاً. (۲)

و میگویی

اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ لِهَمٍّ لا يُفَرِّجُهُ غَيْرُكَ وَ لِرَحْمَةٍ لا تُنَالُ إِلّا بِكَ وَ لِكَرْبٍ لا يَكْشِفُهُ إِلّا أَنْتَ وَ لِرَغْبَةٍ لا تُبْلَغُ إِلّا بِكَ وَ لِحَاجَةٍ لا يَقْضِيهَا إِلا أَنْتَ اللَّهُمَّ

۱- خدایا بر علی بن حسین پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هرکه او را دوست دارد و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان. خدایا بر محمّد بن علی پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار و هرکه او را دوست دارد، و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، و عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان. خدایا بر جعفر بن محمّد پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هرکه او را دوست دارد، و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، و عذاب کسی که بر او ستم ورزید و دو چندان گردان. خدایا بر موسی بن جعفر پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هرکه او را دوست دارد و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، و عذاب کسی که در ریختن خونش شرکت جست دوچندان گردان. خدایا بر علی بن موسی، پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هرکه او را دوست دارد، و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد و عذاب کسی که در ریختن خونش شرکت جست و دوچندان گردان. خدایا بر محمّد بن علی پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هرکه او را دوست دارد و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، دارد و عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان. خدایا بر علی بن محمّد پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هرکه او را دوست دارد ، و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، و عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان.

۲- خدایا بر حسن بن علی پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هرکه او را دوست دارد، و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، و عذاب کسیکه بر او ستم ورزید دوچندان گردان. خدایا بر یادگار پس از او پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هرکه او را دوست دارد، و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، و گشایش کارش را سرعت بخش، خدایا بر قاسم و طاهر دو پسر پیامبرت درود فرست. خدایا بر رقیّه دختر پیامبرت درود فرست، و لعنت کن کسی را که درباره او پیامبرت را

آزرد. خدایا بر امّ کلثوم دختر پیامبرت درود فرست، و لعنت کن کسی را که درباره او پیامبرت را آزرد. خدایا بر فرزندان پیامبرت درود فرست. خدایا به جای پیامبرت سرپرستی اهل بیتش را بر عهده گیر. خدایا حکومتشان را در زمین پا برجا فرما. خدایا ما را از شمار آنان و مددکار و یارشان به حق چه پنهان و چه آشکار قرار ده. خدایا خون خواهی، انتقام و قصاصشان را بستان، و از ما و از ایشان و از هر مرد مؤمن و زن مؤمن ه ای بازدار شرّ هر متجاوز و سرکش و جانوری که مهارش را به دست گرفته ای، همانا تو در سختگیری از همه سخت تر، و در کیفر نمودن از همه شدیدتری. سیّد ابن طاوس فرموده است: و نیز بخوان: يَا عُدَّتِي فِي كُرْبَتِي وَ يَا صَاحِبِي فِي شِدَّتِي وَ يَا وَلِيِّي فِي نِعْمَتِي وَ يَا غَايَتِي فِي رَغْبَتِي أَنْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِي وَ الْمُؤْمِنُ رَوْعَتِي وَ الْمُقِيلُ عَثْرَتِي فَاغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. ای توشه ام در شدت اندوه، و ای همدمم در سختی ها، و ای سرپرستم در نعمت، و ای نهایت اشتیاقم، تو پوشاننده زشتی ام، و ایمنی بخش ترسم، و نادیده گیرنده لغزشم هستی، پس خطایم را بیامرز، ای مهربان ترین مهربانان

فَكَمـا كَانَ مِنْ شَأْنِكَ مَا أَذِنْتَ لِي بِهِ مِنْ مَسْأَلَتِكَ وَ رَحِمْتَنِي بِهِ مِنْ ذِكْرِكَ فَلْيَكُنْ مِنْ شَأْنِكَ سَيِّدِي الْإِجَابَةُ لِي فِيمَا دَعَوْتُكَ وَ عَوَائِدَ الْإِفْضَالِ فِيمـا رَجَوْتُكَ وَ النَّجَاةُ مِمَّا فَزِعْتُ إِلَيْكَ فِيهِ فَإِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلا أَنْ أَبْلُغَ رَحْمَتَكَ فَإِنَّ رَحْمَتَكَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِي وَ تَسَعَنِي وَ إِنْ لَمْ أَكُنْ لِلْإِجَابَةِ أَهْلا فَأَنْتَ أَهْلُ الْفَضْلِ وَ رَحْمَتُكَ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَلْتَسَعْنِي رَحْمَتُكَ يَا إِلَهِي يَا كَرِيمُ أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَنْ تُفَرِّجَ هَمِّي وَ تَكْشِفَ كَرْبِي وَ غَمِّي وَ تَرْحَمَنِي بِرَحْمَتِكَ وَ تَرْزُقَنِي مِنْ فَضْلِكَ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ قَرِيبٌ مُجِيبٌ . (۱)

چهارم: شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس فرموده اند: در هر روز ماه رمضان بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ بِأَفْضَلِهِ وَ كُلُّ فَضْلِكَ فَاضِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِفَضْلِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ رِزْقِكَ بِأَعَمِّهِ وَ كُلُّ رِزْقِكَ عَامٌّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرِزْقِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عَطَائِكَ بِأَهْنَئِهِ وَ كُلُّ عَطَائِكَ هَنِيءٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَطَائِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِكَ بِأَعْجَلِهِ وَ كُلُّ خَيْرِكَ عَاجِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِخَيْرِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ إِحْسَانِكَ بِأَحْسَنِهِ وَ كُلُّ إِحْسَانِكَ حَسَنٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِإِحْسَانِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا تُجِيبُنِي بِهِ حِينَ أَسْأَلُكَ فَأَجِبْنِي يَا اللَّهُ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ الْمُرْتَضَى وَ رَسُولِكَ الْمُصْطَفَى وَ أَمِينِكَ وَ نَجِيِّكَ دُونَ خَلْقِكَ وَ نَجِيبِكَ مِنْ عِبَادِكَ ، (۲) وَ نَبِيِّكَ بِالصِّدْقِ وَ حَبِيبِكَ وَ صَلِّ عَلَى رَسُولِكَ وَ خِيَرَتِكَ مِنَ الْعَالَمِينَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ السِّرَاجِ الْمُنِيرِ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَبْرَارِ الطَّاهِرِينَ وَ عَلَى مَلائِكَتِكَ الَّذِينَ اسْتَخْلَصْتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَ حَجَبْتَهُمْ

۱- خدایا تو را می خوانم برای اندوهی که کسی جز تو آن را نگشاید، و برای رحمتی که جز به عنایت تو حاصل نگردد، و دفع بلایی که کسی جز تو برطرف ننماید، و برای رغبتی که جز به لطف تو نمی توان به آن رسید، و حاجتی که کسی جز تو برآورده نکند. خدایا چنان که همواره از شأنت بوده که درخواست از حضرتت را به من اجازه داده ای، و به ذکرت بر من رحم فرموده، پس باید ای آقای من از شأنت این باشد که مرا اجابت نمایی در آنچه تو را خواندم، و فواید افزون پذیر در آنچه که به امید بستم، و نجات از آنچه که از آن به تو پناه آوردم، اگر من شایسته رسیدن به رحمتت نبودم همانا رحمت تو شایسته است که به من برسد و مرا فرا گیرد، و اگر من سزاوار اجابت دعا نبودم، تو سزاوار فضل بر بندگانی، و زحمت تو هر چیز را فرا گرفته پس باید رحمتت مرا هم فرا بگیرد، ای خدای من، ای کریم از تو می خواهم به حق ذات بزرگوارت، بر محمّد و اهل بیتش درود فرستی، و اندوهم را بگشایی، و بلاـ و غم را برطرف کنی، و به رحمتت به من رحم فرمایی، و از فضلت روزی ام نمایی همانا تو شنوای دعا و نزدیک و پاسخ دهنده ای.

۲- خدایا از تو درخواست می کنم از بخشش به برترین مرتبه آن، و همه بخشش شایسته است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه بخشش. خدایا از تو درخواست می کنم از روزی ات به فراگیرترین آن و همه روزی ات فراگیر است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه روزی ات، خدایا از تو درخواست می کنم از عطایت به گواراترین آن، و همه عطای تو گواراست، خدایا از تو درخواست می کنم به همه عطایت. خدایا از تو درخواست می کنم از خیرات به پر شتاب ترین آن و همه خیر تو پرشتاب است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه خیرت، خدای از تو درخواست می کنم از احسانت به نیکوترین آن، و همه احسانت نیکوست، خدایا از تو درخواست می کنم به همه احسانت. خدایا از تو درخواست می کنم به

آنچه که به خـاطر آن جـوابم را می دهی، زمـانی که از تـو درخواست می کنم، پس جوابم را بـده ای خـدا، و درود فرست بر محمّد بنده پسندیده، و فرستاده برگزیده، و امین و محرم رازت از میان بندگان و انتخاب شده ات در بین بندگانت،

عَنْ خَلْقِكَ وَ عَلَى أَنْبِيَائِكَ الَّذِينَ يُنْبِئُونَ عَنْكَ بِالصِّدْقِ وَ عَلَى رُسُلِكَ الَّذِينَ خَصَصْتَهُمْ بِوَحْيِكَ وَ فَضَّلْتَهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ بِرِسَالاتِكَ وَ عَلَى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ أَدْخَلْتَهُمْ فِي رَحْمَتِكَ الْأَئِمَّهِ الْمُهْتَدِينَ الرَّاشِدِينَ وَ أَوْلِيَائِكَ الْمُطَهَّرِينَ وَ عَلَى جَبْرَئِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ إِسْرَافِيلَ وَ مَلَكِ الْمَوْتِ وَ عَلَى رِضْوَانَ خَازِنِ الْجِنَانِ وَ عَلَى مَالِكٍ خَازِنِ النَّارِ وَ رُوحِ الْقُدُسِ وَ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ حَمَلَهِ عَرْشِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ الْحَافِظَيْنِ عَلَيَّ بِالصَّلاهِ الَّتِي تُحِبُّ أَنْ يُصَلِّيَ بِهَا عَلَيْهِمْ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلُ الْأَرَضِينَ، (۱) صَلاهً طَيِّبَهً كَثِيرَهً مُبَارَكَهً زَاكِيَهً نَامِيَهً ظَاهِرَهً بَاطِنَهً شَرِيفَهً فَاضِلَهً تُبَيِّنُ [تُبِينُ] بِهَا فَضْلَهُمْ عَلَى الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ اللَّهُمَّ [وَ] أَعْطِ مُحَمَّداً الْوَسِيلَهَ وَ الشَّرَفَ وَ الْفَضِيلَهَ وَ اجْزِهِ [عَنَّا] خَيْرَ مَا جَزَيْتَ نَبِيّاً عَنْ أُمَّتِهِ اللَّهُمَّ وَ أَعْطِ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَعَ كُلِّ زُلْفَهٍ زُلْفَهً وَ مَعَ كُلِّ وَسِيلَهٍ وَسِيلَهً وَ مَعَ كُلِّ فَضِيلَهٍ فَضِيلَهً وَ مَعَ كُلِّ شَرَفٍ شَرَفاً تُعْطِي [اللَّهُمَّ أَعْطِ] مُحَمَّداً وَ آلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَهِ أَفْضَلَ مَا أَعْطَيْتَ أَحَداً مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ. (۲) اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَدْنَى الْمُرْسَلِينَ مِنْكَ مَجْلِساً وَ أَفْسَحَهُمْ فِي الْجَنَّهِ عِنْدَكَ مَنْزِلاً وَ أَقْرَبَهُمْ إِلَيْكَ وَسِيلَهً وَ اجْعَلْهُ أَوَّلَ شَافِعٍ وَ أَوَّلَ مُشَفَّعٍ وَ أَوَّلَ قَائِلٍ وَ أَنْجَحَ سَائِلٍ وَ ابْعَثْهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ الَّذِي يَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَسْمَعَ صَوْتِي وَ تُجِيبَ دَعْوَتِي وَ تَجَاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِي وَ تَصْفَحَ عَنْ ظُلْمِي وَ تُنْجِحَ طَلِبَتِي وَ تَقْضِيَ حَاجَتِي وَ تُنْجِزَ لِي مَا وَعَدْتَنِي وَ تُقِيلَ عَثْرَتِي وَ تَغْفِرَ ذُنُوبِي وَ تَعْفُوَ عَنْ

۱- و پیامبرت و محبوب راستینت، و درود فرست بر فرستاده و برگزیده ات از جهانیان، آن مژده دهنده، و بیم دهنده و چراغ روشنی بخش، و بر اهل بیتش آن نیکان پاک، و بر فرشتگانت، آن فرشتگانی که خاص درگاهت نمودی، و آنان را از دیده مخلوقات پنهان داشتی، و بر پیامبرانت که از تو به راستی خبر می دهند، و بر رسولانت که آنان را به وحی خویش اختصاص دادی و با رسالاتت بر جهانیان برتری بخشیدی، و بر بندگان شایسته ات که در رحمتت واردشان نمودی، آن امامان ره یافته راهنما و اولیای پاکیزه ات، و بر جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و فرشته مرگ، و بر رضوان خزانه دار بهشت، و بر مالک خزانه دار دوزخ، و روح القدس و روح الامین، و حاملان مقرّب عرشت، و بر دو فرشته نگهبان بر من، با درودی که دوست داری درود فرستند بر ایشان با آن درود، اهل آسمانها و اهل زمینها،

۲- درودی پاک و فراوان، خجسته رشد یافته و فزاینده، آشکار و نهان، شریف و بافضیلت، که با چنین درودی برتری آنان را بر اولین و آخرین آشکار نمایی. خدایا محمّد را وسیله و شرف و فضیلت عطا کن، و به بهتر چیزی که پیامبر را از امتش پاداش دهی به او پاداش ده خدایا به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) عطا کن با هر مقامی مقامی دیگر، و با هر وسیله ای وسیله ای دیگر، و با هر فضیلتی فضیلت دیگر، و با هر شرفی شرف دیگر، عطا کن به محمّد و خاندانش در روز قیامت برترین چیزی که عطا کردی به یکی از گذشتگان و آیندگان.

جُرْمِی وَ تُقْبِلَ عَلَیَّ وَ لا تُعْرِضَ عَنِّی وَ تَرْحَمَنِی وَ لا تُعَذِّبَنِی وَ تُعَافِیَنِی وَ لا تَبْتَلِیَنِی، (۱) وَ تَرْزُقَنِی مِنَ الرِّزْقِ أَطْیَبَهُ وَ أَوْسَعَهُ وَ لا تَحْرِمَنِی یَا رَبِّ وَ اقْضِ عَنِّی دَیْنِی وَ ضَعْ عَنِّی وِزْرِی وَ لا تُحَمِّلْنِی مَا لا طَاقَهَ لِی بِهِ یَا مَوْلایَ وَ أَدْخِلْنِی فِی کُلِّ خَیْرٍ أَدْخَلْتَ فِیهِ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَخْرِجْنِی مِنْ کُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ وَ السَّلامُ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۲)

سپس سه مرتبه بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی (۳)

آنگاه بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ قَلِیلاً مِنْ کَثِیرٍ مَعَ حَاجَهٍ بِی إِلَیْهِ عَظِیمَهٍ وَ غِنَاکَ عَنْهُ قَدِیمٌ وَ هُوَ عِنْدِی کَثِیرٌ وَ هُوَ عَلَیْکَ سَهْلٌ یَسِیرٌ فَامْنُنْ عَلَیَّ بِهِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ (۴)

پنجم: خواندن این دعا است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی (۵)

و چون دعایی طولانی است، به خاطر رعایت اختصار ان را ذکر نکردم، هرکه خواهان آن است به کتاب «اقبال» یا «زاد المعاد» مرحوم مجلسی مراجعه کند . (۶)

ششم: شیخ مفید در کتاب «مقنعه» از ثقه بزرگوار علی بن مهزیار از حضرت جواد علیه السّلام روایت کرده که مستحب است در هر وقت از شب و روز ماه مبارک رمضان، از اول ماه تا آخر ماه بسیار بگویی:

یَا ذَا الَّذِی کَانَ قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ ثُمَّ خَلَقَ کُلَّ شَیْ ءٍ ثُمَّ یَبْقَی وَ یَفْنَی کُلُّ شَیْ ءٍ یَا ذَا الَّذِی لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ وَ یَا ذَا الَّذِی لَیْسَ فِی

۱- خدایا محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) را در جایگاه نزدیک ترین رسولان به خود، و در بهشت در پیشگاهت در منزلگاه جادارترین انبیا، و از بابت وسیله نزدیک ترینشان به درگاه خود قرار ده، و او را نخستین شفاعت کننده و نخستین کسی که شفاعتش پذیرفته است، و نخستین گوینده، و حاجت رواترین خواهنده گردان، و او را به مقام پسندیده ای برانگیز که گذشتگان و آیندگان به خاطر آن بر او رشک برند، ای مهربان ترین مهربانان، و از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و اینکه صدایم را بشنوی و دعایم را اجابت نمایی و از خطایم درگذری، و از ستم چشم پوشی، و مرا به خواسته ام رسانی، و حاجتم را روا سازی، و به آنچه وعده ام داده ای وفا کنی، و لغزشم را نادیده گیری، و گناهم را بیامرزی، و از جرمم بگذری، و به من رو کنی، و از من رو نگردانی، و به من مهر ورزی و عذابم نکنی، و در سلامت کاملم بداری و گرفتارم ننمایی،

۲- و از روزی پاکیزه ترین و فراخ ترینش را نصیبم کنی، ای پروردگارم مرا محروم مکن، و قرضم را ادا کن، و بارم را از دوشم بردار، و آنچه مرا تاب آن نیست بر عهده ام مگذار، ای مولای من مرا در هر خیری که محمّد و خاندان محمّد را وارد کردی وارد کن، و از هر شرّی که محمّد و خاندان محمّد را از آن خارج کردی خارج نما، درودهایت و سلام و رحمت و برکاتت بر او و بر ایشان باد.

۳- خدایا تو را می خوانم چنان که فرمانم دادی، پس مرا اجابت کن چنان که وعده ام نمودی

۴- خدایا اندکی از بسیار از تو می خواهم، با نیاز بزرگی که مرا به آن است، و بی نیازی دیرینه ای که تو را از آن است، و آن اندک نزد من بسیار است، و بر تو هموار و آسان، پس به آن بر من منّت بگذار، همانا تو بر هرچیز توانایی، آمین ای پروردگار جهانیان

۵- خدایا می خوانمت آنگونه که فرمودی پس اجابتم کن آنگونه که وعده کردی

۶- اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی سه بار بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ بَهَائِکَ بِأَبْهَاهُ وَ کُلُّ بَهَائِکَ بَهِیٌّ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِبَهَائِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ جَلَالِکَ بِأَجَلِّهِ وَ کُلُّ جَلَالِکَ جَلِیلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِجَلَالِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ جَمَالِکَ بِأَجْمَلِهِ وَ کُلُّ جَمَالِکَ جَمِیلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِجَمَالِکَ کُلِّهِ باز سه بار بگو اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی پس بگوید: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عَظَمَتِکَ بِأَعْظَمِهَا وَ کُلُّ عَظَمَتِکَ عَظِیمَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَظَمَتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ نُورِکَ بِأَنْوَرِهِ وَ کُلُّ نُورِکَ نَیِّرٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِنُورِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ رَحْمَتِکَ بِأَوْسَعِهَا وَ کُلُّ رَحْمَتِکَ وَاسِعَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِرَحْمَتِکَ کُلِّهَا باز سه بار بگو اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی پس بگوید: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ کَمَالِکَ بِأَکْمَلِهِ وَ کُلُّ کَمَالِکَ کَامِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِکَمَالِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ کَلِمَاتِکَ بِأَتَمِّهَا وَ کُلُّ کَلِمَاتِکَ تَامَّةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِکَلِمَاتِکَ کُلِّهَا اللهمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ أَسْمَائِکَ بِأَکْبَرِهَا وَ کُلُّ أَسْمَائِکَ کَبِیرَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ اسمَائِکَ لِّهَا سه بار بگو، اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی پس بگوید: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عِزَّتِکَ بِأَعَزِّهَا وَ کُلُّ عِزَّتِکَ عَزِیزَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِزَّتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مَشِیَّتِکَ بِأَمْضَاهَا وَ کُلُّ مَشِیَّتِکَ مَاضِیَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَشِیَّتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِقُدْرَتِکَ الَّتِی اسْتَطَلْتَ بِهَا عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ وَ کُلُّ قُدْرَتِکَ مُسْتَطِیلَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِقُدْرَتِکَ کُلِّهَا سه بار بگو، اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی پس بگوید: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عِلْمِکَ بِأَنْفَذِهِ وَ کُلُّ عِلْمِکَ نَافِذٌ اللَّهُمَ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِلْمِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ قَوْلِکَ بِأَرْضَاهُ وَ کُلُّ قَوْلِکَ رَضِیٌّ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِقَوْلِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مَسَائِلِکَ بِأَحَبِّهَا إِلَیْکَ وَ کُلُّ مَسَائِلِکَ حَبِیبَةٌ إِلَیْکَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَسَائِلِکَ کُلِّهَا سه بار بگو اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی پس بگوید: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ شَرَفِکَ بِأَشْرَفِهِ وَ کُلُّ شَرَفِکَ شَرِیفٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِشَرَفِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ سُلْطَانِکَ بِأَدْوَمِهِ وَ کُلُّ سُلْطَانِکَ دَائِمٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِسُلْطَانِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مُلْکِکَ بِأَفْخَرِهِ وَ کُلُّ مُلْکِکَ فَاخِرٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمُلْکِکَ کُلِّهِ سه بار بگو، اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی پس بگوید: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عَلَائِکَ بِأَعْلَاهُ وَ کُلُّ عَلَائِکَ عَالٍ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَلَائِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مَنِّکَ بِأَقْدَمِهِ وَ کُلُّ مَنِّکَ قَدِیمٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَنِّکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ آیَاتِکَ بِأَعْجَبِهَا وَ کُلُّ آیَاتِکَ عَجِیبَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِآیَاتِکَ کُلِّهَا سه بار بگو، اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی پس بگوید: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ فَضْلِکَ بِأَفْضَلِهِ وَ کُلُّ فَضْلِکَ فَاضِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِفَضْلِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ رِزْقِکَ بِأَعَمِّهِ وَ کُلُّ رِزْقِکَ عَامٌّ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِرِزْقِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عَطَائِکَ بِأَهْنَئِهِ وَ کُلُّ عَطَائِکَ هَنِی ءٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَطَائِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ

خَيْرِكَ بِأَعْجَلِهِ وَ كُلَّ خَيْرِكَ عَاجِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ بِخَيْرِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ مِنْ إِحْسَانِكَ بِأَحْسَنِهِ وَ كُلُّ إِحْسَانِكَ حَسَنٌ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ بِإِحْسَانِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ بِمَا تُجِيبُنِى بِهِ حِينَ أَدْعُوكَ فَأَجِبْنِى يَا اللَّهُ نَعَمْ دَعْوَتُكَ يَا اللَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ بِمَا أَنْتَ فِيهِ مِنَ الشُّئُونِ وَ الْجَبَرُوتِ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ بِكُلِّ شَأْنٍ وَ جَبَرُوتٍ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ بِشَأْنِكَ وَ جَبَرُوتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ بِمَا تُجِيبُنِى بِهِ حِينَ أَسْأَلُكَ بِهِ فَأَجِبْنِى يَا اللَّهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ در اينجا حاجتت را بخواه، سپس بگو: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ابْعَثْنِى عَلَى الْإِيمَانِ بِكَ وَ التَّصْدِيقِ بِرَسُولِكَ وَ الْوَلَايَهِ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الِايتِمَامِ بِالْأَئِمَّهِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِهِمْ فَإِنِّى قَدْ رَضِيتُ بِذَلِكَ يَا رَبِّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْخَيْرِ رِضْوَانَكَ وَ الْجَنَّهَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الشَّرِّ سَخَطِكَ وَ النَّارِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ احْفَظْنِى مِنْ كُلِّ مُصِيبَهٍ وَ كُلِّ بَلِيَّهٍ وَ [مِنْ] كُلِّ عُقُوبَهٍ وَ مِنْ كُلِّ فِتْنَهٍ وَ مِنْ كُلِّ بَلَاءٍ وَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ وَ مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ [وَ مِنْ كُلِّ مُصِيبَهٍ] وَ مِنْ كُلِّ آفَهٍ نَزَلَتْ أَوْ تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِى هَذِهِ السَّاعَهِ وَ فِى هَذِهِ اللَّيْلَهِ وَ فِى هَذَا الْيَوْمِ وَ فِى هَذَا الشَّهْرِ وَ فِى هَذِهِ السَّنَهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْسِمْ لِى مِنْ كُلِّ سُرُورٍ وَ مِنْ كُلِّ بَهْجَهٍ وَ مِنْ كُلِّ اسْتِقَامَهٍ وَ مِنْ كُلِّ فَرَجٍ وَ مِنْ كُلِّ عَافِيَهٍ وَ مِنْ كُلِّ سَلَامَهٍ وَ مِنْ كُلِّ كَرَامَهٍ وَ مِنْ كُلِّ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلَالٍ طَيِّبٍ وَ مِنْ كُلِّ نِعْمَهٍ وَ مِنْ كُلِّ حَسَنَهٍ نَزَلَتْ أَوْ تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِى هَذِهِ السَّاعَهِ وَ فِى هَذِهِ اللَّيْلَهِ وَ فِى هَذَا الْيَوْمِ وَ فِى هَذَا الشَّهْرِ وَ فِى هَذِهِ السَّنَهِ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ ذُنُوبِى قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِى عِنْدَكَ وَ حَالَتْ بَيْنِى وَ بَيْنَكَ أَوْ غَيَّرَتْ حَالِى عِنْدَكَ فَإِنِّى أَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ الَّذِى لَمْ يُطْفَأْ وَ بِوَجْهِ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى وَ بِوَجْهِ وَلِيِّكَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى وَ بِحَقِّ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ انْتَجَبْتَهُمْ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِى وَ لِوَالِدَيَّ وَ مَا وَلَدَا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ مَا تَوَالَدُوا ذُنُوبَنَا كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَ كَبِيرَهَا وَ أَنْ تَخْتِمَ لَنَا بِالصَّالِحَاتِ وَ أَنْ تَقْضِيَ لَنَا الْحَاجَاتِ وَ الْمُهِمَّاتِ وَ صَالِحَ الدُّعَاءِ وَ الْمَسْأَلَهِ فَاسْتَجِبْ لَنَا بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ آمِينَ آمِينَ آمِينَ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ (سُبْحانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ) سپس دو دست خود را به آسمان بلند كن و گردنت را به سمت شانه چپ خود كج كن و با حالت گريه يا درحالى كه خود را به گريه وامى دارى، بگو: يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَنْ حَقُّهُ عَلَيْكَ عَظِيمٌ بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِبَهَاءِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِجَلَالِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِجَمَالِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِنُورِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِكَمَالِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِعِزَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِعَظِيمِ [بِعِظَمِ] لَا إِلَهَ إِلَا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِقَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِشَرَفِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِعَلَاءِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا رَبَّاهْ يَا رَبَّاهْ حَتَّى يَنْقَطِعَ النَّفَسُ أَسْأَلُكَ يَا سَيِّدِى تَقُولُ ذَلِكَ وَ أَنْتَ مَادٌّ يَدَيْكَ مثنى [مُثْنٍ] عُنُقَكَ عَلَى مَنْكِبِكَ الْأَيْسَرِ يَا اللَّهُ يَا رَبَّاهْ أسألك يا سيّدى، يا ألله يا ربّاه عبارت «يا ربّاه...» را به اندازه يك نفس كامل بگو. يَا سَيِّدَاهْ يَا مَوْلَايَ يَا غِيَاثَاهْ يَا مَلْجَأَاهْ يَا مُنْتَهَى غَايَهِ رَغْبَتَاهْ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ أَسْأَلُكَ فَلَيْسَ كَمِثْلِكَ شَيْ ءٌ وَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَهٍ مُسْتَجَابَهٍ دَعَاكَ بِهَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ أَوْ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ أَوْ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ امْتَحَنْتَ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ وَ اسْتَجَبْتَ دَعْوَتَهُ مِنْهُ وَ أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَهِ وَ أُقَدِّمُهُ بَيْنَ يَدَيْ حَوَائِجِى يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِى أَنْتَ وَ أُمِّى أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى رَبِّكَ وَ رَبِّى وَ أُقَدِّمُكَ بَيْنَ يَدَيْ حَوَائِجِى يَا رَبَّاهْ يَا رَبَّاهْ يَا رَبَّاهْ أَسْأَلُكَ بِكَ فَلَيْسَ كَمِثْلِكَ شَيْ ءٌ وَ أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ حَبِيبِكَ وَ بِعِتْرَتِهِ الْهَادِيَهِ وَ أُقَدِّمُهُمْ بَيْنَ يَدَيْ حَوَائِجِى وَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِحَيَاتِكَ الَّتِى لَا تَمُوتُ وَ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِى لَا يُطْفَأُ وَ بِعَيْنِكَ الَّتِى لَا تَنَامُ وَ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَنْ حَقُّهُ عَلَيْكَ عَظِيمٌ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ قَبْلَ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ بَعْدَ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ عَدَدَ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ زِنَهَ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ مِلْأَ كُلِّ شَيْ ءٍ اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ الْمُصْطَفَى وَ رَسُولِكَ الْمُرْتَضَى وَ أَمِينِكَ الْمُصَفَّى وَ نَجِيبِكَ دُونَ خَلْقِكَ وَ حَبِيبِكَ وَ خِيَرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ

النَّذِيرِ الْبَشِيرِ السِّرَاجِ الْمُنِيرِ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمُطَهَّرِينَ الْأَخْيَارِ الْأَبْرَارِ وَ عَلَى الْمَلَائِكَهِ [مَلَائِكَتِكَ] الَّذِينَ اسْتَخْلَصْتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَ حَجَبْتَهُمْ عَنْ خَلْقِكَ وَ عَلَى أَنْبِيَائِكَ الَّذِينَ يُنْبِئُونَ بِالصِّدْقِ عَنْكَ وَ عَلَى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ أَدْخَلْتَهُمْ فِي رَحْمَتِكَ الْأَئِمَّهِ الْمُهْتَدِينَ الرَّاشِدِينَ الْمُطَهَّرِينَ وَ عَلَى جَبْرَئِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ إِسْرَافِيلَ وَ عِزْرَائِيلَ [مَلَكِ الْمَوْتِ] وَ رِضْوَانَ خَازِنِ الْجِنَانِ [الْجَنَّهِ] وَ مَالِكٍ خَازِنِ النَّارِ وَ الرُّوحِ الْقُدُسِ وَ حَمَلَهِ الْعَرْشِ وَ مُنْكَرٍ وَ نَكِيرٍ وَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ الْحَافِظَيْنِ عَلَيَّ بِالصَّلَاهِ الَّتِي تُحِبُّ أَنْ تُصَلِّيَ بِهَا عَلَيْهِمْ صَلَاهً كَثِيرَهً طَيِّبَهً مُبَارَكَهً زَاكِيَهً نَامِيَهً طَاهِرَهً شَرِيفَهً فَاضِلَهً تُبَيِّنُ بِهَا فَضْلَهُمْ عَلَى الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَسْمَعَ صَوْتِي وَ تُجِيبَ دَعْوَتِي وَ تَغْفِرَ ذُنُوبِي وَ تُنْجِحَ طَلِبَتِي وَ تَقْضِيَ حَاجَتِي وَ تَقَبَّلَ قِصَّتِي وَ تُنْجِزَ لِي مَا وَعَدْتَنِي وَ تُقِيلَنِي عَثْرَتِي وَ تَتَجَاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِي وَ تَصْفَحَ عَنْ ظُلْمِي وَ تَعْفُوَ عَنْ جُرْمِي وَ تُقْبِلَ عَلَيَّ وَ لَا تُعْرِضَ عَنِّي وَ تَرْحَمَنِي وَ لَا تُعَذِّبَنِي وَ تُعَافِيَنِي وَ لَا تَبْتَلِيَنِي وَ تَرْزُقَنِي مِنْ أَطْيَبِ الرِّزْقِ وَ أَوْسَعِهِ وَ أَهْنَئِهِ وَ أَمْرَئِهِ وَ أَسْبَغِهِ وَ أَكْثَرِهِ وَ لَا تَحْرِمَنِي يَا رَبِّ النَّظَرَ إِلَى وَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّهِ وَ الْعِتْقَ مِنَ النَّارِ وَ اقْضِ عَنِّي يَا رَبِّ دَيْنِي وَ أَمَانَتِي وَ ضَعْ عَنِّي وِزْرِي وَ لَا تُحَمِّلْنِي مَا لَا طَاقَهَ لِي بِهِ يَا مَوْلَايَ وَ أَدْخِلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَهُمْ مِنْهُ وَ لَا تُفَرِّقْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ طَرْفَهَ عَيْنٍ أَبَداً فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ سه بار بگو اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي پس بگويد: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ قَلِيلًا مِنْ كَثِيرٍ مَعَ حَاجَهٍ بِي إِلَيْهِ عَظِيمَهٍ وَ غِنَاكَ عَنْهُ قَدِيمٌ وَ هُوَ عِنْدِي كَثِيرٌ وَ هُوَ عَلَيْكَ سَهْلٌ يَسِيرٌ فَامْنُنْ بِهِ عَلَيَّ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ بِرَحْمَتِكَ فِي الصَّالِحِينَ فَأَدْخِلْنَا وَ فِي عِلِّيِّينَ فَارْفَعْنَا وَ (بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ) مِنْ عَيْنٍ سَلْسَبِيلَ فَاسْقِنَا وَ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ بِرَحْمَتِكَ فَزَوِّجْنَا وَ مِنْ وِلْدَانٍ مُخَلَّدِينَ (كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ) فَأَخْدِمْنَا وَ مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّهِ وَ لُحُومِ الطَّيْرِ فَأَطْعِمْنَا وَ مِنْ ثِيَابِ السُّنْدُسِ وَ الْحَرِيرِ وَ الْإِسْتَبْرَقِ فَأَلْبِسْنَا وَ لَيْلَهَ الْقَدْرِ وَ حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ وَ قَتْلًا فِي سَبِيلِكَ مَعَ وَلِيِّكَ فَوَفِّقْ لَنَا وَ صَالِحَ الدُّعَاءِ وَ الْمَسْأَلَهِ فَاسْتَجِبْ لَنَا يَا خَالِقَنَا اسْمَعْ وَ اسْتَجِبْ لَنَا وَ إِذَا جَمَعْتَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَهِ فَارْحَمْنَا وَ بَرَاءَهً مِنَ النَّارِ وَ أَمَاناً مِنَ الْعَذَابِ فَاكْتُبْ لَنَا وَ فِي جَهَنَّمَ فَلَا تَجْعَلْنَا وَ مَعَ الشَّيَاطِينِ فِي النَّارِ فَلَا تَقْرِنَّا وَ فِي هَوَانِكَ وَ عَذَابِكَ فَلَا تَقْلِبْنَا وَ مِنَ الزَّقُّومِ وَ الضَّرِيعِ فَلَا تُطْعِمْنَا وَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِنَا فَلَا تَكُبَّنَا وَ مِنْ ثِيَابِ النَّارِ وَ سَرَابِيلِ الْقَطِرَانِ فَلَا تُلْبِسْنَا وَ مِنْ كُلِّ سُوءٍ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَنَجِّنَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَ لَمْ يُسْأَلْ مِثْلُكَ وَ أَرْغَبُ إِلَيْكَ وَ لَمْ يُرْغَبْ إِلَى مِثْلِكَ يَا رَبِّ أَنْتَ مَوْضِعُ مَسْأَلَهِ السَّائِلِينَ وَ مُنْتَهَى رَغْبَهِ الرَّاغِبِينَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِأَفْضَلِ أَسْمَائِكَ كُلِّهَا وَ أَنْجَحِهَا يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ وَ بِاسْمِكَ الْمَخْزُونِ الْمَصُونِ الْأَعَزِّ الْأَجَلِّ الْأَعْظَمِ الَّذِي تُحِبُّهُ وَ تَهْوَاهُ وَ تَرْضَى عَمَّنْ دَعَاكَ بِهِ وَ تَسْتَجِيبُ لَهُ دُعَاءَهُ وَ حَقٌّ عَلَيْكَ يَا رَبِّ أَنْ لَا تَحْرِمَ سَائِلَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ دَعَاكَ بِهِ عَبْدٌ هُوَ لَكَ فِي بَرٍّ أَوْ بَحْرٍ أَوْ سَهْلٍ أَوْ جَبَلٍ أَوْ عِنْدَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ أَوْ فِي شَيْ ءٍ مِنْ سُبُلِكَ فَأَدْعُوكَ يَا رَبِّ دُعَاءَ مَنْ قَدِ اشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ وَ عَظُمَ جُرْمُهُ وَ ضَعُفَ كَدْحُهُ وَ أَشْرَفَتْ عَلَى الْهَلَكَهِ نَفْسُهُ وَ لَمْ يَثِقْ بِشَيْ ءٍ مِنْ عَمَلِهِ وَ لَمْ يَجِدْ لِمَا هُوَ فِيهِ سَادّاً وَ لَا لِذَنْبِهِ غَافِراً وَ لَا لِعَثْرَتِهِ مُقِيلًا غَيْرَكَ هَارِباً إِلَيْكَ مُتَعَوِّذاً بِكَ مُتَعَبِّداً لَكَ غَيْرَ مُسْتَنْكِفٍ وَ لَا مُسْتَكْبِرٍ وَ لَا مُسْتَحْسِرٍ وَ لَا مُتَجَبِّرٍ وَ لَا مُتَعَظِّمٍ بَلْ بَائِسٌ فَقِيرٌ خَائِفٌ مُسْتَجِيرٌ أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَاهً كَثِيرَهً طَيِّبَهً مُبَارَكَهً نَامِيَهً زَاكِيَهً شَرِيفَهً أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ أَنْ تَغْفِرَ لِي فِي شَهْرِي هَذَا وَ تَرْحَمَنِي وَ تُعْتِقَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ تُعْطِيَنِي فِيهِ خَيْرَ مَا أَعْطَيْتَ أَحَداً مِنْ خَلْقِكَ وَ خَيْرَ مَا أَنْتَ مُعْطِيهِ وَ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ شَهْرِ رَمَضَانٍ صُمْتُهُ لَكَ مُنْذُ أَسْكَنْتَنِي أَرْضَكَ إِلَى يَوْمِي هَذَا بَلِ اجْعَلْهُ عَلَيَّ أَتَمَّهُ نِعْمَهً وَ أَعَمَّهُ عَافِيَهً وَ أَوْسَعَهُ رِزْقاً وَ أَجْزَلَهُ وَ أَهْنَأَهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ وَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ مُلْكِكَ الْعَظِيمِ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ مِنْ يَوْمِي هَذَا أَوْ يَنْقَضِيَ بَقِيَّهُ هَذَا الْيَوْمِ أَوْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَيْلَتِي هَذِهِ أَوْ يَخْرُجَ هَذَا الشَّهْرُ وَ لَكَ قِبَلِي تَبِعَهٌ أَوْ ذَنْبٌ أَوْ خَطِيئَهٌ تُرِيدُ أَنْ تُقَايِسَنِي بِهَا أَوْ تُؤَاخِذَنِي بِهَا أَوْ تُوقِفَنِي بِهَا مَوْقِفَ خِزْيٍ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ أَوْ تُعَذِّبَنِي يَوْمَ أَلْقَاكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ لِهَمٍّ لَا يُفَرِّجُهُ غَيْرُكَ وَ لِرَحْمَهٍ لَا تُنَالُ إِلَّا بِكَ وَ لِكَرْبٍ لَا يَكْشِفُهُ إِلَّا أَنْتَ وَ لِرَغْبَهٍ لَا تُبْلَغُ إِلَّا بِكَ وَ لِحَاجَهٍ لَا تُقْضَى دُونَكَ اللَّهُمَّ فَكَمَا

كَانَ مِنْ شَأْنِكَ مَا أَرَدْتَنِی بِهِ مِنْ مَسْأَلَتِکَ وَ رَحِمْتَنِی بِهِ مِنْ ذِكْرِكَ فَلْيَكُنْ مِنْ شَأْنِكَ الِاسْتِجَابَهُ لِی فِيمَا دَعَوْتُكَ بِهِ وَ النَّجَاهُ لِی فِيمَا فَزِعْتُ إِلَيْکَ مِنْهُ أَیْ مُلَيِّنَ الْحَدِيدِ لِدَاوُدَ أَیْ كَاشِفَ الضُّرِّ وَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ [الْكَرْبِ الْعِظَامِ] عَنْ أَيُّوبَ وَ مُفَرِّجَ غَمِّ يَعْقُوبَ وَ مُنَفِّسَ كَرْبِ يُوسُفَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ فَإِنَّكَ (أَهْلُ التَّقْوى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَهِ) اللَّهُمَّ أَنْتَ ثِقَتِی فِی كُلِّ كَرْبٍ وَ رَجَائِی فِی كُلِّ شِدَّهٍ وَ أَنْتَ فِی كُلِّ أَمْرٍ نَزَلَ بِی ثِقَهٌ وَ عُدَّهٌ كَمْ مِنْ كَرْبٍ يَضْعُفُ مِنْهُ الْفُؤَادُ وَ تَقِلُّ فِيهِ الْحِيلَهُ وَ يَخْذُلُ فِيهِ الصَّدِيقُ وَ يَشْمَتُ فِيهِ الْعَدُوُّ وَ أَنْزَلْتُهُ بِكَ وَ شَكَوْتُهُ إِلَيْكَ رَغْبَهً مِنِّی فِيهِ إِلَيْكَ عَمَّنْ سِوَاكَ فَفَرَّجْتَهُ وَ كَشَفْتَهُ وَ كَفَيْتَهُ فَأَنْتَ وَلِيُّ كُلِّ نِعْمَهٍ وَ صَاحِبُ كُلِّ حَسَنَهٍ وَ مُنْتَهَى كُلِّ رَغْبَهٍ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ مِنْ شَيْ ءٍ اللَّهُمَّ عَافِنِی فِی يَوْمِی هَذَا حَتَّى أُمْسِیَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بَرَكَهَ يَوْمِی هَذَا وَ مَا نَزَلَ فِيهِ مِنْ عَافِيَهٍ وَ مَغْفِرَهٍ وَ رَحْمَهٍ وَ رِضْوَانٍ وَ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلَالٍ تَبْسُطُهُ عَلَيَّ وَ عَلَى وَالِدَیَّ وَ وُلْدِی وَ أَهْلِی وَ عِيَالِی وَ أَهْلِ حُزَانَتِی وَ مَنْ أَحْبَبْتُ وَ أَحَبَّنِی وَ وَلَدْتُ وَ وَلَدَنِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّكِّ وَ الشِّرْكِ وَ الْحَسَدِ وَ الْبَغْيِ وَ الْحَمِيَّهِ وَ الْغَضَبِ اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبَّ الْأَرَضِينَ السَّبْعِ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اكْفِنِی الْمُهِمَّ مِنْ أَمْرِی بِمَا شِئْتَ وَ كَيْفَ شِئْتَ آن گاه سوره حمد و آيه الكرسى را بخوان، بعد بگو: اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ لِنَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ (وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضى) اللَّهُمَّ إِنَّ نَبِيَّكَ وَ رَسُولَكَ وَ حَبِيبَكَ وَ خِيَرَتَكَ مِنْ خَلْقِكَ لَا يَرْضَى بِأَنْ تُعَذِّبَ أَحَداً مِنْ أُمَّتِهِ دَانَكَ بِمُوَالاتِهِ وَ مُوَالاهِ الْأَئِمَّهِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ إِنْ كَانَ مُذْنِباً خَاطِئاً فِی نَارِ جَهَنَّمَ فَأَجِرْنِی يَا رَبِّ مِنْ جَهَنَّمَ وَ عَذَابِهَا وَ هَبْنِی لِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا جَامِعاً بَيْنَ أَهْلِ الْجَنَّهِ عَلَى تَأَلُّفٍ مِنَ الْقُلُوبِ وَ شِدَّهِ الْمَحَبَّهِ وَ نَازِعَ الْغِلِّ مِنْ صُدُورِهِمْ وَ جَاعِلَهُمْ (إِخْواناً عَلى سُرُرٍ مُتَقابِلِينَ) يَا جَامِعاً بَيْنَ أَهْلِ طَاعَتِهِ وَ بَيْنَ مَنْ خَلَقَهَا لَهُ وَ يَا مُفَرِّجَ حُزْنِ كُلِّ مَحْزُونٍ وَ يَا مَنْهَلَ كُلِّ غَرِيبٍ يَا رَاحِمِی فِی غُرْبَتِی وَ فِی كُلِّ أَحْوَالِی بِحُسْنِ الْحِفْظِ وَ الْكَلَاءَهِ لِی يَا مُفَرِّجَ مَا بِی مِنَ الضِّيقِ وَ الْخَوْفِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْمَعْ بَيْنِی وَ بَيْنَ أَحِبَّتِی وَ قَادَتِی وَ سَادَتِی وَ هُدَاتِی وَ مَوَالِيَّ يَا مُؤَلِّفاً بَيْنَ الْأَحِبَّهِ [الْأَحِبَّاءِ] صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَفْجَعْنِی بِانْقِطَاعِ رُؤْيَهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَنِّی وَ لَا بِانْقِطَاعِ رُؤْيَتِی عَنْهُمْ فَبِكُلِّ مَسَائِلِكَ يَا رَبِّ أَدْعُوكَ إِلَهِی فَاسْتَجِبْ دُعَائِی إِيَّاكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِانْقِطَاعِ حُجَّتِی وَ وُجُوبِ حُجَّتِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِكَ مِنْ خِزْيِ يَوْمِ الْمَحْشَرِ وَ مِنْ شَرِّ مَا بَقِيَ مِنَ الدَّهْرِ وَ مِنْ شَرِّ الْأَعْدَاءِ وَ صَفِيرِ الْفَنَاءِ وَ عُضَالِ الدَّاءِ وَ خَيْبَهِ الرَّجَاءِ وَ زَوَالِ النِّعْمَهِ وَ فَجْأَهِ النَّقِمَهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی قَلْباً يَخْشَاكَ كَأَنَّهُ يَرَاكَ إِلَى يَوْمَ يَلْقَاكَ

السَّمَاوَاتِ الْعُلَی وَ لا فِی الْأَرَضِینَ السُّفْلَی وَ لَا فَوْقَهُنَّ وَ لَا تَحْتَهُنَّ وَ لَا بَیْنَهُنَّ إِلَهٌ یُعْبَدُ غَیْرُهُ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لَا یَقْوَی عَلَی إِحْصَائِهِ إِلّا أَنْتَ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلاهً لَا یَقْوَی عَلَی إِحْصَائِهَا إِلّا أَنْتَ. (۱)

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ الَّذِی أَنْزَلْتَ فِیهِ الْقُرآنَ وَ افْتَرَضْتَ عَلَی عِبَادِکَ فِیهِ الصِّیَامَ ارْزُقْنِی حَجَّ بَیْتِکَ الْحَرَامِ فِی هَذَا الْعَامِ وَ فِی کُلِّ عَامٍ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لا یَغْفِرُهَا غَیْرُکَ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ (۲)

هشتم: این ذکر را که فیض کاشانی در کتاب «خلاصه الاذکار» فرموده است که در هر روز ماه رمضان صد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ الضَّارِّ النَّافِعِ سُبْحَانَ الْقَاضِی بِالْحَقِّ سُبْحَانَ الْعَلِیِّ الْأَعْلَی سُبْحَانَهُ وَ بِحَمْدِهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَی (۳)

نهم: شیخ مفید در کتاب «مقنعه» فرموده است: از جمله مستحبات ماه رمضان در هر روز، صد مرتبه صلوات فرستادن بر رسول خدا است، و هرکه زیادتر فرستند بهتر است.

مطلب دوم: اعمال مخصوص شب و روز ماه رمضان

اعمال شب اول و رویت هلال ماه رمضان

شب اوّل: در ان چند عمل مستحب است: اوّل: استهلال [یعنی جستجوی هلال ماه] ، و بعضی استهلال این ماه را واجب دانسته اند.

۲ دوّم: چون رؤیت هلال کرد، به هلال اشاره نکند، بلکه رو به قبله نموده و دستها را به آسمان بردارد و هلال را خطاب کرده و بگوید:

رَبِّی وَ رَبُّکَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِینَ اللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَیْنَا بِالْأَمْنِ وَ الْإِیمَانِ وَ السَّلامَهِ وَ الْإِسْلامِ وَ الْمُسَارَعَهِ إِلَی مَا تُحِبُّ وَ تَرْضَی اللَّهُمَّ بَارِکْ لَنَا فِی شَهْرِنَا هَذَا وَ ارْزُقْنَا خَیْرَهُ وَ عَوْنَهُ وَ اصْرِفْ عَنَّا ضُرَّهُ وَ شَرَّهُ وَ بَلاءَهُ وَ فِتْنَتَهُ. (۴)

و روایت شده: زمانی که رسول خدا

۱- ای که پیش از هرچیز بوده پس انگاه همه چیز را آفرید، و ماندگار است و همه چیز نابود می شود، ای که چیزی مانند او نیست، ای ان که نه در آسمان های برتر، و نه در زمین های پایین تر، و نه بالای آنها، و نه زیر آنها و نه بین آنها، معبودی جز او نیست که پرستیده شود، سپاس تنها توراست، سپاسی که کسی بر شمردنش جز تو توان ندارد، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، درودی که کسی جز تو توانایی شمردنش را نداشته باشد. هفتم: شیخ کفعمی در کتاب «بلد الامین» و «مصباح» از کتاب «اختیار» سیّد ابن باقی نقل کرده است که هرکه این دعا را در هر روز ماه رمضان بخواند، حق تعالی گناهان چهل ساله او را بیامرزد

۲- خـدایا ای پروردگـار مـاه رمضـان که قرآن را در آن نـازل کردی، و روزه در آن را بر بنـدگانت واجب نمودی، حـج خانه محترمت را در این سـال و در هر سال روزی من کن، و گناهان بزرگ را بر من بیامرز، همانا کسـی جز تو آنها را نمی آمرزد، ای دارای بزرگی و شکوه.

۳- منزّه است زیان رسان به کافران سود رسان به مؤمنان، منزّه است حکم کننـد بر حق، منزّه است او و برتر است، منزّه است او و ستایش از ان است، منزّه است او و برتر.

۴- ای ماه، پروردگار من و تو، خدا پروردگار جهانیان است. خدایا ماه را بر ما نو کن به ایمنی و ایمان، و تندرستی و اسـلام و شتافتن به سوی آنچه دوست داری و خشنود میشوی. خدایا در این ماه به ما برکت بخش، و خیر و کمکش را روزی ما فرما، و زیان و گزند و بلا و فتنه اش را از ما بگردان.

صلّی اللّه و علیه و آله هلال ماه رمضان را رؤیت میکرد، روی شریفش را به جانب قبله می گرداند و می گفت:

اللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَیْنَا بِالْأَمْنِ وَ الْإِیمَانِ وَ السَّلامَهِ وَ الْإِسْلامِ وَ الْعَافِیَهِ الْمُجَلَّلَهِ وَ دِفَاعِ الْأَسْقَامِ [وَ الرِّزْقِ الْوَاسِعِ] وَ الْعَوْنِ عَلَی الصَّلاهِ وَ الصِّیَامِ وَ الْقِیَامِ وَ تِلاوَهِ الْقُرْآنِ اللَّهُمَّ سَلِّمْنَا لِشَهْرِ رَمَضَانَ وَ تَسَلَّمْهُ مِنَّا وَ سَلِّمْنَا فِیهِ حَتَّی یَنْقَضِیَ عَنَّا شَهْرُ رَمَضَانَ وَ قَدْ عَفَوْتَ عَنَّا وَ غَفَرْتَ لَنَا وَ رَحِمْتَنَا (۱)

و از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: چون رؤیت هلال نمودی بگو:

اللَّهُمَّ قَدْ حَضَرَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَ قَدِ افْتَرَضْتَ عَلَیْنَا صِیَامَهُ وَ أَنْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ هُدًی لِلنَّاسِ وَ بَیِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَی وَ الْفُرْقَانِ اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَی صِیَامِهِ وَ تَقَبَّلْهُ مِنَّا وَ سَلِّمْنَا فِیهِ وَ سَلِّمْنَا مِنْهُ وَ سَلِّمْهُ لَنَا فِی یُسْرٍ مِنْکَ وَ عَافِیَهٍ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ یَا رَحْمَانُ یَا رَحِیمُ. (۲)

دعای هلال صحیفه مکرمه

۳ سوّم: دعای چهل وسوم» صحیفه کامله سجادیه «را در هنگام رؤیت هلال بخواند.

سیّد ابن طاووس روایت کرده: روزی حضرت سجّاد علیه السّلام در راهی می گذشت، که به هلال ماه رمضان نظر کرد، پس ایستاد و گفت:

أَیُّهَا الْخَلْقُ الْمُطِیعُ الدَّائِبُ السَّرِیعُ الْمُتَرَدِّدُ فِی مَنَازِلِ التَّقْدِیرِ الْمُتَصَرِّفُ فِی فَلَکِ التَّدْبِیرِ آمَنْتُ بِمَنْ نَوَّرَ بِکَ الظُّلَمَ وَ أَوْضَحَ بِکَ الْبُهَمَ وَ جَعَلَکَ آیَهً مِنْ آیَاتِ مُلْکِهِ وَ عَلامَهً مِنْ عَلامَاتِ سُلْطَانِهِ فَحَدَّ بِکَ الزَّمَانَ وَ امْتَهَنَکَ بِالْکَمَالِ وَ النُّقْصَانِ وَ الطُّلُوعِ وَ الْأُفُولِ وَ الْإِنَارَهِ وَ الْکُسُوفِ فِی کُلِّ ذَلِکَ أَنْتَ لَهُ مُطِیعٌ وَ إِلَی إِرَادَتِهِ سَرِیعٌ سُبْحَانَهُ مَا أَعْجَبَ مَا دَبَّرَ مِنْ أَمْرِکَ وَ أَلْطَفَ مَا

۱- خدایا این ماه را بر ما نو کن به ایمنی و ایمان و سلامت و اسلام و عافیت بزرگ، و دفاع در برابر بیماری ها، و یاری بر نماز و روزه و شب زنده داری و تلاوت قرآن. خدایا ما را برای ماه رمضان سالم گردان، و ماه رمضان را از ما سالم دریافت کن و ما را در آن تا از ما بگذرد به سلامت دار درحالیکه از گناهان ما درگذشته و ما را مورد آمرزش و رحمت خویش قرار داده باشی

۲- خدایا ماه رمضان آمد، و تو روزه آن را بر ما واجب کرده ای، و قران را در آن برای هدایت و دلایلی روشن از هدایت و وسیله تشخیص حق از باطل نازل نموده ای. خدایا ما را بر روزه اش یاری کن، و آن را از من بپذیر، و ما را در آن و از آن سالم بدار، و آن را برای ما سالم گردان، در آسانی و عافیت از جانب خویش، همانا تو بر هرچیز توانایی، ای بخشنده، ای مهربان.

صَنَعَ فِی شَأْنِکَ جَعَلَکَ مِفْتَاحَ شَهْرٍ حَادِثٍ لِأَمْرٍ حَادِثٍ فَأَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّی وَ رَبَّکَ وَ خَالِقِی وَ خَالِقَکَ وَ مُقَدِّرِی وَ مُقَدِّرَکَ وَ مُصَوِّرِی وَ مُصَوِّرَکَ ، (۱)

أَنْ یُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ یَجْعَلَکَ هِلالَ بَرَکَهٍ لا تَمْحَقُهَا الْأَیَّامُ وَ طَهَارَهٍ لا تُدَنِّسُهَا الْآثَامُ هِلالَ أَمْنٍ مِنَ الْآفَاتِ وَ سَلامَهٍ مِنَ السَّیِّئَاتِ هِلالَ سَعْدٍ لا نَحْسَ فِیهِ وَ یُمْنٍ لا نَکَدَ مَعَهُ وَ یُسْرٍ لا یُمَازِجُهُ عُسْرٌ وَ خَیْرٍ لا یَشُوبُهُ شَرٌّ هِلالَ أَمْنٍ وَ إِیمَانٍ وَ نِعْمَهٍ وَ إِحْسَانٍ وَ سَلامَهٍ وَ إِسْلامٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَرْضَی مَنْ طَلَعَ عَلَیْهِ، (۲)

وَ أَزْکَی مَنْ نَظَرَ إِلَیْهِ وَ أَسْعَدَ مَنْ تَعَبَّدَ لَکَ فِیهِ وَ وَفِّقْنَا اللَّهُمَّ فِیهِ لِلطَّاعَهِ وَ التَّوْبَهِ وَ اعْصِمْنَا فِیهِ مِنَ الْآثَامِ وَ الْحَوْبَهِ وَ أَوْزِعْنَا فِیهِ شُکْرَ النِّعْمَهِ وَ أَلْبِسْنَا فِیهِ جُنَنَ الْعَافِیَهِ وَ أَتْمِمْ عَلَیْنَا بِاسْتِکْمَالِ طَاعَتِکَ فِیهِ الْمِنَّهَ إِنَّکَ أَنْتَ الْمَنَّانُ الْحَمِیدُ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّیِّبِینَ وَ اجْعَلْ لَنَا فِیهِ عَوْناً مِنْکَ عَلَی مَا نَدَبْتَنَا إِلَیْهِ مِنْ مُفْتَرَضِ طَاعَتِکَ وَ تَقَبَّلْهَا إِنَّکَ الْأَکْرَمُ مِنْ کُلِّ کَرِیمٍ وَ الْأَرْحَمُ مِنْ کُلِّ رَحِیمٍ آمِینَ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ (۳)

بقیه اعمال شب اول

۴ چهارم: با همسر خویش نزدیکی کند، و این عمل از ویژگی های این ماه است، وگرنه نزدیکی با همسر در شب اول ماههای دیگر مکروه است.

۵ پنجم: غسل شب اول ماه را انجام دهد.

روایت شده: هرکه در شب اول ماه رمضان غسل کند، تا ماه رمضان آینده بدنش دچار خارش نشود.

۶ ششم: اگر بتواند در نهر جاری غسل کند، و سی

۱- ای آفریده فرمانبردار، رونده کوشا و شتابان، رفت وآمدکننده در منزلگاه های معیّن، ای متصرف در چرخ گردان تدبیر، ایمان آوردم به آن کس که با تو تاریکی ها را روشن کرد، و آنچه را که به سختی می توان یافت آشکار ساخت و تو را نشان ه ای از نشانه های چیرگی، و علامتی از علائم قدرت خود قرار داد، پس زمان را به تو محدود ساخت، و گاهی تو را به نقص و گاهی به کمال، و وقتی به طلوع، و زمانی به غروب، و حالتی پر نور، و حالتی گرفته، مسخّر خویش نمود، تو در تمام این حالات مسّخر اویی، و به سوی اراده اش شتابانی، منزّه است او چه عجیب است تدبیری که در حق تو به کار برده، و چه دقیق است آنچه درباره تو انجام داده، تو را کلید ماهی نو برای کارهایی نو ساخته، پس از پروردگار که پروردگار من و توست، و آفریننده من و توست، و مهار مقدّرات من و تو در کف قدرت اوست، و صورتگر من و توست،

۲- میخواهم که بر محمّد و خاندانش درود فرستد، و تو را ماه برکتی قرار دهد، که گذشت روزگاران آن را از بین نبرد و ماه پاکی که گناهان آن را آلوده نگرداند، هلال ایمنی از آفات، و سلامتی از زشتیها، هلال خوش طالعی برکنار از بد یمنی، و مبارکی بدون گرفتاری و آسایش بدون دشواری و خیر بدون شرّ، هلال ایمنی و امان، و نعمت و احسان و سلامت و اسلام،

خدایا بر محمّد و خاندانش درود فرست، و ما را از پسندیده ترین کسانی قرار ده که این ماه بر آنان طلوع کرده،

۳- و پاکیزه ترین کسانی که به آنها نظر نموده، و خوشبخت ترین کسانی که در آن به بندگی تو گردن نهاده اند، و ما را در این ماه توفیق توبه عنایت کن، و از گناه حفظ فرما، و از انجام نافرمانی ات بازدار، و ادای شکر نعمتت را به ما ارزانی کن، و لباسهای عافیت را بر ما بپوشان، و به سبب انجام طاعت کامل، نعمتت را در این ماه بر ما تمام کن، زیرا که تو بس بخشنده ستوده ای، و درود خدا بر محمّد و خاندان پاکش، و برای ما از جانب خود در این ماه مددی برسان، بر انجام آنچه ما را به آن خوانده ای از اطاعت واجبت، و آن را بپذیر، همانا تو کریم تر از هر کریمی، و مهربان تر از هر مهربانی، آمین آمین ای پروردگار جهانیان.

کف آب بر سر بریزد که تا ماه رمضان آینده با طهارت معنوی باشد.

۷ هفتم: مزار امام حسین علیه السّلام را زیارت کند، تا گناهانش ریخته و ثواب حاجیان و اهل عمره آن سال را دریابد.

۸ هشتم: از این شب خواندن هزار رکعت نماز این ماه را شروع کند.

۹ نهم: در این شب دو رکعت نماز بجا آورد، در هر رکعت سوره «حمد» و سوره «انعام» را بخواند، و از خدا درخواست کند که او را کفایت نماید، و از آنچه از دردها می ترسد حفظ کند.

۱۰ دهم: دعای «اللّهمّ ان هذا الشّهر المبارک» را که در اعمال شب آخر ماه شعبان گذشت بخواند.

۱۱ یازدهم: پس از نماز مغرب دستها را بلند کند، و این دعا را که از امام جواد علیه السّلام وارد شده و در کتاب «اقبال» ذکر شده بخواند:

اللَّهُمَّ يَا مَنْ يَمْلِكُ التَّدْبِيرَ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ يَا مَنْ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ وَ تُجِنُّ الضَّمِيرُ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ نَوَى فَعَمِلَ وَ لا تَجْعَلْنَا مِمَّنْ شَقِيَ فَكَسِلَ وَ لا مِمَّنْ هُوَ عَلَى غَيْرِ عَمَلٍ يَتَّكِلُ اللَّهُمَّ صَحِّحْ أَبْدَانَنَا مِنَ الْعِلَلِ وَ أَعِنَّا عَلَى مَا افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا مِنَ الْعَمَلِ حَتَّى يَنْقَضِيَ عَنَّا شَهْرُكَ هَذَا وَ قَدْ أَدَّيْنَا مَفْرُوضَكَ فِيهِ عَلَيْنَا اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ وَ وَفِّقْنَا لِقِيَامِهِ وَ نَشِّطْنَا فِيهِ لِلصَّلاةِ وَ لا تَحْجُبْنَا مِنَ الْقِرَاءَةِ وَ سَهِّلْ لَنَا فِيهِ إِيتَاءَ الزَّكَاةِ اللَّهُمَّ لا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا وَصَباً وَ لا تَعَباً وَ لا سَقَماً وَ لا عَطَباً. (۱)

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا الْإِفْطَارَ مِنْ رِزْقِكَ

ص: ۳۲۴

۱- خدایا ای آن که مالک تدبیر است، و او بر هرچیز تواناست، ای آن که میداند خیانت دیده ها را و آنچه را سینه ها پنهان می کنند و نهاد نهان می سازد، و او لطیف و آگاه است. خدایا ما را از کسانی قرار ده که تصمیم گرفتند آنگاه انجام دادند، و از کسانی قرار مده که تیره بخت شدند و در نهایت تنبلی کردند و از انانی قرار مده که بر غیر عمل صالح تکیه نمودند. خدایا بدنهای ما را از بیماریها سلامتی بخش و ما را بر انجام آنچه از عمل بر ما واجب کرده ای یاری ده، تا این ماه از ما سپری گردد درحالیکه آنچه را در این ماه بر ما واجب نموده ای ادا کرده باشیم. خدایا ما را بر روزه اش یاری ده، و برای شب زنده داری اش موفق بدار، و برای نماز در این ماه ما را شاداب گردان، و از قرائت قران محروم مساز، و پرداخت زکات را در این ماه بر ما آسان گردان. خدایا درد مزمن، خستگی، بیماری، هلاکت را بر ما چیره مکن.

الْحلالِ اللَّهُمَّ سَهِّلْ لَنا فِيهِ ما قَسَمْتَهُ مِنْ رِزْقِكَ وَ يَسِّرْ ما قَدَّرْتَهُ مِنْ أَمْرِكَ وَ اجْعَلْهُ حلالاً طَيِّباً نَقِيّاً مِنَ الْآثام خَالِصاً مِنَ الْآصارِ وَ الْأَجْرَامِ اللَّهُمَّ لا تُطْعِمْنَا إِلا طَيِّباً غَيْرَ خَبِيثٍ وَ لا حَرَامٍ وَ اجْعَلْ رِزْقَكَ لَنَا حَلالاً لا يَشُوبُهُ دَنَسٌ وَ لا أَسْقَامٌ يَا مَنْ عِلْمُهُ بِالسِّرِّ كَعِلْمِهِ بِالْأَعْلانِ يَا مُتَفَضِّلاً عَلَى عِبَادِهِ بِالْإِحْسَانِ يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ وَ بِكُلِّ شَيْ ءٍ عَلِيمٌ خَبِيرٌ أَلْهِمْنَا ذِكْرَكَ وَ جَنِّبْنَا عُسْرَكَ وَ أَنِلْنَا يُسْرَكَ وَ اهْدِنَا لِلرَّشَادِ وَ وَفِّقْنَا لِلسَّدَادِ وَ اعْصِمْنَا مِنَ الْبَلايَا وَ صُنَّا مِنَ الْأَوْزَارِ وَ الْخَطَايَا يَا مَنْ لا يَغْفِرُ عَظِيمَ الذُّنُوبِ غَيْرُهُ وَ لا يَكْشِفُ السُّوءَ إِلا هُوَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، (۱)

وَ أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ وَ اجْعَلْ صِيَامَنَا مَقْبُولاً وَ بِالْبِرِّ وَ التَّقْوَى مَوْصُولاً وَ كَذَلِكَ فَاجْعَلْ سَعْيَنَا مَشْكُوراً وَ قِيَامَنَا مَبْرُوراً وَ قُرْآنَنَا [وَ قِرَاءَتَنَا] مَرْفُوعاً وَ دُعَاءَنَا مَسْمُوعاً وَ اهْدِنَا لِلْحُسْنَى [الْحُسْنَى] وَ جَنِّبْنَا الْعُسْرَى وَ يَسِّرْنَا لِلْيُسْرَى وَ أَعْلِ لَنَا الدَّرَجَاتِ وَ ضَاعِفْ لَنَا الْحَسَنَاتِ وَ اقْبَلْ مِنَّا الصَّوْمَ وَ الصَّلاةَ وَ اسْمَعْ مِنَّا الدَّعَوَاتِ وَ اغْفِرْ لَنَا الْخَطِيئَاتِ وَ تَجَاوَزْ عَنَّا السَّيِّئَاتِ وَ اجْعَلْنَا مِنَ الْعَامِلِينَ الْفَائِزِينَ وَ لا تَجْعَلْنَا مِنَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لا الضَّالِّينَ حَتَّى يَنْقَضِيَ شَهْرُ رَمَضَانَ عَنَّا وَ قَدْ قَبِلْتَ فِيهِ صِيَامَنَا وَ قِيَامَنَا وَ زَكَّيْتَ فِيهِ أَعْمَالَنَا وَ غَفَرْتَ فِيهِ ذُنُوبَنَا وَ أَجْزَلْتَ فِيهِ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ نَصِيبَنَا فَإِنَّكَ الْإِلَهُ الْمُجِيبُ وَ الرَّبُّ الْقَرِيبُ [الرَّقِيبُ] وَ أَنْتَ بِكُلِّ شَيْ ءٍ مُحِيطٌ . (۲)

۱۲ دوازدهم: در این شب دعای روایت شده از امام صادق

ص: ۳۲۵

۱- خدایا افطار از روزی حالت را روزی ما کن. خدایا آنچه که از روزی ات در این ماه قسمت ما نمودی دست یافتن به آن را برای ما هموار کن، و آنچه را از فرمانت برای ما تقدیر کرده ای آسان کن، و آن را حلال و پاک و پاکیزه از گناهان بوده از گرانباری ها و بزهکاری ها قرار ده. خدایا به ما مخوران جز غذای پاک که نه پلید باشد و نه حرام، و روزی ات را برای ما حلال گردان، که آلودگی ها و دردها با آن در نیامیزد، ای که داناییاش به امور پنهان، همانند دانایی اش به امور آشکار است، ای فضل بخش بر بندگانش به احسان، ای آن که بر هرچیز تواناست، و به هرچیز دانا و آگاه است، یادت را به ما الهام کن، و از سختی بر ما ما را برکنار دار و به آسانی ات ما را برسان، و به راستی راهنمایمان باش، و به استواری توفیقمان ده، و از بلا نگاهمان بدار. و ما را از بارهای گران گناهان و خطاها حفظ کن، ای آن که گناهان بزرگ را جز او نیامرزد، و احدی بدی را جز او برطرف ننماید، ای مهربان ترین مهربانان،

۲- و کریم ترین کریمان، بر محمّد و اهل بیت پاکش درود فرست، و روزه ما را پذیرفته بدار، و به نیکی و تقوا پیوندش ده، و همچنین کوشش ما را مورد قدردانی، و شب زنده داری ما را پذیرفته، و قرائتمان را بالا رفته، و دعایمان را اجابت شده قرار ده، و ما را به عاقبت به خیری هدایت کن، و از دشواری برکنارمان بدار، و ما را برای آسانی آماده ساز، و درجاتمان را بالا بر، و حسناتمان را دوچندان کن، و روزه و نماز ما را بپذیر، و دعاهای مان را شنوا باش، خطاهایمان را بیامرز، و از گناهمان درگذر، و ما را از عاملان رستگار قرار ده، و از غضب شدگان و گمراهان قرار مده، تا ماه رمضان از ما سپری گردد چنان که روزه ها و شب زنده داری مان را در آن پذیرفته باشی، و کردارمان را در آن پاکیزه، و گناهانمان را در آن مورد آمرزش قرار داده، و سهم ما را در آن از هر خیری فراوان ساخته باشی، به یقین تویی معبود اجابت کننده دعاها، و پروردگار نزدیک به بندگان و تویی احاطه کننده بر هرچیز.

علیه السّلام را که در کتاب «اقبال» آمده بخواند:

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ مُنَزِّلَ الْقُرْآنِ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِی أَنْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ وَ أَنْزَلْتَ فِیهِ آیَاتٍ بَیِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَی وَ الْفُرْقَانِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا صِیَامَهُ وَ أَعِنَّا عَلَی قِیَامِهِ اللَّهُمَّ سَلِّمْهُ لَنَا وَ سَلِّمْنَا فِیهِ وَ تَسَلَّمْهُ مِنَّا فِی یُسْرٍ مِنْکَ وَ مُعَافَاةٍ وَ اجْعَلْ فِیمَا تَقْضِی وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ وَ فِیمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَکِیمِ فِی لَیْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِی لا یُرَدُّ وَ لا یُبَدَّلُ أَنْ تَکْتُبَنِی مِنْ حُجَّاجِ بَیْتِکَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمُ الْمَشْکُورِ سَعْیُهُمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمُ الْمُکَفَّرِ عَنْهُمْ سَیِّئَاتُهُمْ وَ اجْعَلْ فِیمَا تَقْضِی وَ تُقَدِّرُ أَنْ تُطِیلَ لِی فِی عُمْرِی وَ تُوَسِّعَ عَلَیَّ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلالِ . (۱)

۱۳ سیزدهم: دعای چهل وچهارم صحیفه کامله سجادیه را بخواند. (۲)

۱۴ چهاردهم: بخواند دعای «اللّهمّ انّ هذا شهر رمضان. » را که سیّد در کتاب «اقبال» نقل فرموده، و دعایی بسیار طولانی است.

۱۵ پانزدهم: بخواند:

اللَّهُمَّ إِنَّهُ قَدْ دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ الَّذِی أَنْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ وَ جَعَلْتَهُ بَیِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَی وَ الْفُرْقَانِ اللَّهُمَّ فَبَارِکْ لَنَا فِی شَهْرِ رَمَضَانَ وَ أَعِنَّا عَلَی صِیَامِهِ وَ صَلَوَاتِهِ وَ تَقَبَّلْهُ مِنَّا (۳)

۱۶ شانزدهم: و نیز روایت شده است که رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله در شب اول ماه رمضان این دعا را میخواندند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَکْرَمَنَا بِکَ أَیُّهَا الشَّهْرُ الْمُبَارَکُ اللَّهُمَّ فَقَوِّنَا عَلَی صِیَامِنَا وَ قِیَامِنَا وَ ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَ انْصُرْنَا عَلَی الْقَوْمِ الْکَافِرِینَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْوَاحِدُ فَلا وَلَدَ لَکَ وَ أَنْتَ الصَّمَدُ فَلا شِبْهَ لَکَ وَ أَنْتَ الْعَزِیزُ فَلا یُعِزُّکَ شَیْ ءٌ وَ أَنْتَ الْغَنِیُّ

۱- خدایا ای پروردگار ماه رمضان، ای فرو فرستنده قرآن، این ماه رمضان است که قرآن را در آن فرود فرستادی، و در آن دلایل روشنی از هدایت و شناسایی حق از باطل فرو فرستادی. خدایا روزه آن را نصیب ما کن، و بر شب زنده داری اش یاری مان ده، خدایا آن را برای ما سالم بدار، و در آن به ما سلامتی ده و آن را از سوی خویش در آسانی و سلامت کامل از ما تحویل بگیر، و در آنچه حکم می کنی و مقدّر می گردانی از فرمان حتمی خویش، و در انچه جدا می کنی از امر حکیمانه ات در شب قدر، از ان حکمی که برگشت نمی پذیرد و دگرگون نمی شود، مقرّر فرما که ما را از حاجیان خانه محترمت بنویسی، آنان که حجّشان قبول، و سعیشان پذیرفته، و گناهانشان آمرزیده گشته، و بدیهای شان نادیده گرفته شده است. و در آنچه حکم می کنی و مقدّر می نمایی مقرّر فرما که عمرم را طولانی گردانی، و از روزی حلالت بر من وسعت بخشی.

۲- (۱) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانَا لِحَمْدِهِ، وَ جَعَلَنَا مِنْ أَهْلِهِ لِنَکُونَ لِإِحْسَانِهِ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَ لِیَجْزِیَنَا عَلَی ذَلِکَ جَزَاءَ الْمُحْسِنِینَ (۲) وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی حَبَانَا بِدِینِهِ، وَ اخْتَصَّنَا بِمِلَّتِهِ، وَ سَبَّلَنَا فِی سُبُلِ إِحْسَانِهِ لِنَسْلُکَهَا بِمَنِّهِ إِلَی رِضْوَانِهِ، حَمْداً یَتَقَبَّلُهُ مِنَّا، وَ یَرْضَی بِهِ عَنَّا (۳) وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ مِنْ تِلْکَ السُّبُلِ شَهْرَهُ شَهْرَ رَمَضَانَ، شَهْرَ الصِّیَامِ، وَ شَهْرَ الْإِسْلَامِ، وَ شَهْرَ الطَّهُورِ، وَ شَهْرَ التَّمْحِیصِ، وَ شَهْرَ الْقِیَامِ «الَّذِی أُنْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ، هُدیً لِلنَّاسِ، وَ بَیِّناتٍ مِنَ الْهُدی وَ الْفُرْقانِ» (۴) فَأَبَانَ فَضِیلَتَهُ عَلَی سَائِرِ الشُّهُورِ

بِمَا جَعَلَ لَهُ مِنَ الْحُرُمَاتِ الْمَوْفُورَهِ، وَ الْفَضَائِلِ الْمَشْهُورَهِ، فَحَرَّمَ فِيهِ مَا أَحَلَ فِي غَيْرِهِ إِعْظَاماً، وَ حَجَرَ فِيهِ الْمَطَاعِمَ وَ الْمَشَارِبَ إِكْرَاماً، وَ جَعَلَ لَهُ وَقْتاً بَيِّناً لَا يُجِيزُ جَلَّ وَ عَزَّ أَنْ يُقَدَّمَ قَبْلَهُ، وَ لَا يَقْبَلُ أَنْ يُؤَخَّرَ عَنْهُ. (۵) ثُمَّ فَضَّلَ لَيْلَةً وَاحِدَةً مِنْ لَيَالِيهِ عَلَى لَيَالِي أَلْفِ شَهْرٍ، وَ سَمَّاهَا لَيْلَةَ الْقَدْرِ، «تَنَزَّلُ الْمَلائِكَةُ وَ الرُّوحُ فِيها بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ» سَلامٌ دَائِمُ الْبَرَكَهِ إِلَى طُلُوعِ الْفَجْرِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ بِمَا أَحْكَمَ مِنْ قَضَائِهِ. (۶) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَلْهِمْنَا مَعْرِفَهَ فَضْلِهِ وَ إِجْلَالَ حُرْمَتِهِ، وَ التَّحَفُّظَ مِمَّا حَظَرْتَ فِيهِ، وَ أَعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ بِكَفِّ الْجَوَارِحِ عَنْ مَعَاصِيكَ، وَ اسْتِعْمَالِهَا فِيهِ بِمَا يُرْضِيكَ حَتَّى لَا نُصْغِيَ بِأَسْمَاعِنَا إِلَى لَغْوٍ، وَ لَا نُسْرِعَ بِأَبْصَارِنَا إِلَى لَهْوٍ (۷) وَ حَتَّى لَا نَبْسُطَ أَيْدِيَنَا إِلَى مَحْظُورٍ، وَ لَا نَخْطُوَ بِأَقْدَامِنَا إِلَى مَحْجُورٍ، وَ حَتَّى لَا تَعِيَ بُطُونُنَا إِلَّا مَا أَحْلَلْتَ، وَ لَا تَنْطِقَ أَلْسِنَتُنَا إِلَّا بِمَا مَثَّلْتَ، وَ لَا نَتَكَلَّفَ إِلَّا مَا يُدْنِي مِنْ ثَوَابِكَ، وَ لَا نَتَعَاطَى إِلَّا الَّذِي يَقِي مِنْ عِقَابِكَ، ثُمَّ خَلِّصْ ذَلِكَ كُلَّهُ مِنْ رِئَاءِ الْمُرَائِينَ، وَ سُمْعَهِ الْمُسْمِعِينَ، لَا نُشْرِكُ فِيهِ أَحَداً دُونَكَ، وَ لَا نَبْتَغِي فِيهِ مُرَاداً سِوَاكَ. (۸) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ قِفْنَا فِيهِ عَلَى مَوَاقِيتِ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ بِحُدُودِهَا الَّتِي حَدَّدْتَ، وَ فُرُوضِهَا الَّتِي فَرَضْتَ، وَ وَظَائِفِهَا الَّتِي وَظَّفْتَ، وَ أَوْقَاتِهَا الَّتِي وَقَّتَّ (۹) وَ أَنْزِلْنَا فِيهَا مَنْزِلَهَ الْمُصِيبِينَ لِمَنَازِلِهَا، الْحَافِظِينَ لِأَرْكَانِهَا، الْمُؤَدِّينَ لَهَا فِي أَوْقَاتِهَا عَلَى مَا سَنَّهُ عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فِي رُكُوعِهَا وَ سُجُودِهَا وَ جَمِيعِ فَوَاضِلِهَا عَلَى أَتَمِّ الطَّهُورِ وَ أَسْبَغِهِ، وَ أَبْيَنِ الْخُشُوعِ وَ أَبْلَغِهِ. (۱۰) وَ وَفِّقْنَا فِيهِ لِأَنْ نَصِلَ أَرْحَامَنَا بِالْبِرِّ وَ الصِّلَهِ، وَ أَنْ نَتَعَاهَدَ جِيرَانَنَا بِالْإِفْضَالِ وَ الْعَطِيَّهِ، وَ أَنْ نُخَلِّصَ أَمْوَالَنَا مِنَ التَّبِعَاتِ، وَ أَنْ نُطَهِّرَهَا بِإِخْرَاجِ الزَّكَوَاتِ، وَ أَنْ نُرَاجِعَ مَنْ هَاجَرَنَا، وَ أَنْ نُنْصِفَ مَنْ ظَلَمَنَا، وَ أَنْ نُسَالِمَ مَنْ عَادَانَا حَاشَى مَنْ عُودِيَ فِيكَ وَ لَكَ، فَإِنَّهُ الْعَدُوُّ الَّذِي لَا نُوَالِيهِ، وَ الْحِزْبُ الَّذِي لَا نُصَافِيهِ. (۱۱) وَ أَنْ نَتَقَرَّبَ إِلَيْكَ فِيهِ مِنَ الْأَعْمَالِ الزَّاكِيَهِ بِمَا تُطَهِّرُنَا بِهِ مِنَ الذُّنُوبِ، وَ تَعْصِمُنَا فِيهِ مِمَّا نَسْتَأْنِفُ مِنَ الْعُيُوبِ، حَتَّى لَا يُورِدَ عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ مَلَائِكَتِكَ إِلَّا دُونَ مَا نُورِدُ مِنْ أَبْوَابِ الطَّاعَهِ لَكَ، وَ أَنْوَاعِ الْقُرْبَهِ إِلَيْكَ. (۱۲) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الشَّهْرِ، وَ بِحَقِّ مَنْ تَعَبَّدَ لَكَ فِيهِ مِنِ ابْتِدَائِهِ إِلَى وَقْتِ فَنَائِهِ: مِنْ مَلَكٍ قَرَّبْتَهُ، أَوْ نَبِيٍّ أَرْسَلْتَهُ، أَوْ عَبْدٍ صَالِحٍ اخْتَصَصْتَهُ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَهِّلْنَا فِيهِ لِمَا وَعَدْتَ أَوْلِيَاءَكَ مِنْ كَرَامَتِكَ، وَ أَوْجِبْ لَنَا فِيهِ مَا أَوْجَبْتَ لِأَهْلِ الْمُبَالَغَهِ فِي طَاعَتِكَ، وَ اجْعَلْنَا فِي نَظْمِ مَنِ اسْتَحَقَّ الرَّفِيعَ الْأَعْلَى بِرَحْمَتِكَ. (۱۳) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ جَنِّبْنَا الْإِلْحَادَ فِي تَوْحِيدِكَ، وَ التَّقْصِيرَ فِي تَمْجِيدِكَ، وَ الشَّكَّ فِي دِينِكَ، وَ الْعَمَى عَنْ سَبِيلِكَ، وَ الْإِغْفَالَ لِحُرْمَتِكَ، وَ الِانْخِدَاعَ لِعَدُوِّكَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (۱۴) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ إِذَا كَانَ لَكَ فِي كُلِّ لَيْلَهٍ مِنْ لَيَالِي شَهْرِنَا هَذَا رِقَابٌ يُعْتِقُهَا عَفْوُكَ، أَوْ يَهَبُهَا صَفْحُكَ فَاجْعَلْ رِقَابَنَا مِنْ تِلْكَ الرِّقَابِ، وَ اجْعَلْنَا لِشَهْرِنَا مِنْ خَيْرِ أَهْلٍ وَ أَصْحَابٍ. (۱۵) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ امْحَقْ ذُنُوبَنَا مَعَ امِّحَاقِ هِلَالِهِ، وَ اسْلَخْ عَنَّا تَبِعَاتِنَا مَعَ انْسِلَاخِ أَيَّامِهِ حَتَّى يَنْقَضِيَ عَنَّا وَ قَدْ صَفَّيْتَنَا فِيهِ مِنَ الْخَطِيئَاتِ، وَ أَخْلَصْتَنَا فِيهِ مِنَ السَّيِّئَاتِ. (۱۶) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ إِنْ مِلْنَا فِيهِ فَعَدِّلْنَا، وَ إِنْ زُغْنَا فِيهِ فَقَوِّمْنَا، وَ إِنِ اشْتَمَلَ عَلَيْنَا عَدُوُّكَ الشَّيْطَانُ فَاسْتَنْقِذْنَا مِنْهُ. (۱۷) اللَّهُمَّ اشْحَنْهُ بِعِبَادَتِنَا إِيَّاكَ، وَ زَيِّنْ أَوْقَاتَهُ بِطَاعَتِنَا لَكَ، وَ أَعِنَّا فِي نَهَارِهِ عَلَى صِيَامِهِ، وَ فِي لَيْلِهِ عَلَى الصَّلَاهِ وَ التَّضَرُّعِ إِلَيْكَ، وَ الْخُشُوعِ لَكَ، وَ الذِّلَّهِ بَيْنَ يَدَيْكَ حَتَّى لَا يَشْهَدَ نَهَارُهُ عَلَيْنَا بِغَفْلَهٍ، وَ لَا لَيْلُهُ بِتَفْرِيطٍ. (۱۸) اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْنَا فِي سَائِرِ الشُّهُورِ وَ الْأَيَّامِ كَذَلِكَ مَا عَمَّرْتَنَا، وَ اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ، وَ الَّذِينَ يُؤْتُونَ ما آتَوْا وَ قُلُوبُهُمْ وَجِلَهٌ، أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ راجِعُونَ، وَ مِنَ الَّذِينَ يُسارِعُونَ فِي الْخَيْراتِ وَ هُمْ لَها سابِقُونَ. (۱۹) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، فِي كُلِّ وَقْتٍ وَ كُلِّ أَوَانٍ وَ عَلَى كُلِّ حَالٍ عَدَدَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى مَنْ صَلَّيْتَ عَلَيْهِ، وَ أَضْعَافَ ذَلِكَ كُلِّهِ بِالْأَضْعَافِ الَّتِي لَا يُحْصِيهَا غَيْرُكَ، إِنَّكَ فَعَّالٌ لِمَا تُرِيدُ.

۳- خدایا هر آینه ماه رمضان وارد شد، ماهی که در آن قرآن را فرو فرستادی، و آن را دلایل آشکاری از هدایت و شناسایی حق از باطل قرار دادی. خداوند در ماه رمضان به ما برکت عطا کن، و بر روزه و نمازهایش یاریمان فرما و آنرا از ما بپذیر.

روایت شده رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله وقتی ماه رمضان میرسید این دعا را میخواندند.

وَ أَنَا الْفَقِيرُ وَ أَنْتَ الْمَوْلَى وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ أَنْتَ الْغَفُورُ وَ أَنَا الْمُذْنِبُ وَ أَنْتَ الرَّحِيمُ وَ أَنَا الْمُخْطِئُ وَ أَنْتَ الْخَالِقُ وَ أَنَا الْمَخْلُوقُ وَ أَنْتَ الْحَيُّ وَ أَنَا الْمَيِّتُ أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَ تَرْحَمَنِي وَ تَجَاوَزَ عَنِّي إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ . (۱)

۱۹ نوزدهم: هنگامی که ماه رمضان شروع می شود کثرت تلاوت قرآن شایسته است، و روایت شده که امام صادق علیه السّلام پیش از تلاوت قرآن این دعا را می خواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا كِتَابُكَ الْمُنْزَلُ مِنْ عِنْدِكَ عَلَى رَسُولِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ كَلامُكَ النَّاطِقُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ جَعَلْتَهُ هَادِياً مِنْكَ إِلَى خَلْقِكَ وَ حَبْلاً مُتَّصِلاً فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ عِبَادِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي نَشَرْتُ عَهْدَكَ وَ كِتَابَكَ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَظَرِي فِيهِ عِبَادَةً وَ قِرَاءَتِي فِيهِ فِكْراً وَ فِكْرِي فِيهِ اعْتِبَاراً وَ اجْعَلْنِي مِمَّنِ اتَّعَظَ بِبَيَانِ مَوَاعِظِكَ فِيهِ وَ اجْتَنَبَ مَعَاصِيَكَ وَ لا تَطْبَعْ عِنْدَ قِرَاءَتِي عَلَى سَمْعِي وَ لا تَجْعَلْ عَلَى بَصَرِي غِشَاوَةً وَ لا تَجْعَلْ قِرَاءَتِي قِرَاءَةً لا تَدَبُّرَ فِيهَا بَلِ اجْعَلْنِي أَتَدَبَّرُ آيَاتِهِ وَ أَحْكَامَهُ، (۲)

آخِذاً بِشَرَائِعِ دِينِكَ وَ لا تَجْعَلْ نَظَرِي فِيهِ غَفْلَةً وَ لا قِرَاءَتِي هَذَراً إِنَّكَ أَنْتَ الرَّءُوفُ الرَّحِيمُ و بعد از قرائت قرآن مجید این دعا را می خواندند اللَّهُمَّ إِنِّي قَدْ قَرَأْتُ مَا قَضَيْتَ مِنْ كِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَهُ عَلَى نَبِيِّكَ الصَّادِقِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَلَكَ الْحَمْدُ رَبَّنَا اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ يُحِلُّ حَلالَهُ وَ يُحَرِّمُ حَرَامَهُ وَ يُؤْمِنُ بِمُحْكَمِهِ وَ مُتَشَابِهِهِ وَ اجْعَلْهُ لِي أُنْساً فِي قَبْرِي وَ أُنْساً فِي حَشْرِي وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ تُرْقِيهِ

۱- سپاس خدای را که به وسیله تو ای ماه مبارک ما را گرامی داشت. خدایا ما را بر روزه و شب زنده داری مان نیرو بخش، و گامهای مان را استوار کن، و بر کافران پیروزمان گردان، خدایا تو یگانه ای پس برایت فرزندی نیست، و تو بی نیازی پس شبیهی برایت نمی باشد، و تویی عزیز و چیزی عزیزت نکند، و تویی بی نیاز و من تهیدستم، و تویی مولا و من بنده ام، و تویی آمرزنده و من گنهگارم، و تویی مهربان و من خطاکارم، و تویی آفریننده و من آفریده ام، و تویی زنده و من مرده ام، از تو درخواست می کنم به مهرت که مرا بیامرزی و به من رحم کنی، و از من درگذری، همانا تو بر هرچیز توانایی. ۱۷ هفدهم: در باب اوّل بیان استحباب خواندن دعای جوشن کبیر در آغاز ماه گذشت. ۱۸ هیجدهم: دعای حج را که در اول ماه گذشت بخواند.

۲- خدایا گواهی میدهم که این کتاب توست که از سوی تو بر رسولت محمّد بن عبد اللّه (درود خدا بر او و خاندانش) نازل گشته، و سخن گویای توست بر زبان پیامبرت، آن را از سوی خود راهنمایی برای بندگانت قرار دادی، و رشته پیوست ه ای بین تو و بندگان توست. خدایا پیمان و کتابت را در پیش رویم باز کرده ام، خدایا نگاهم را در آن عبادت، و خواندم را در آن اندیشه، و اندیشه ام را در آن عبرت آموز قرار بده، و مرا از کسانی قرار ده که از بیان پندهایت در قرآن اندرز گیرند، و از نافرمانی هایت دوری نمایند، و هنگام تلاوت آن بر گوشم مهر مزن، و بر دیده ام پرده منه، و خواندنم را خواندن بی تدبّر قرار مده، بلکه آنچنان قرارم ده که در آیات و احکامش تدبّر کنم،

[تُرَقِّيهِ] بِكَلِّ آيَهٍ قَرَأَهَا دَرَجَهً فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۱)

اعمال روز اول ماه رمضان

روز اوّل: در آن چند عمل مستحبّ است: اوّل: غسل نمودن در آب جاری، و بر سر ریختن سی کف دست آب، که در تمام طول سال باعث ایمنی از همه دردها و بیماریهاست.

دوم: کفی از گلاب به روی خویش بزنند، تا از خواری و پریشانی نجات یابد و قدری هم به سر خود بمالد، تا در آن سال از سرسام [در برخی نسخه ها: برسام، به معنی بیماری سینه] ایمن گردد.

سوّم: دو رکعت نماز اول ماه را بجا آورد و صدقه بدهد.

چهارم: دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول سوره های «حمد» و «انّا فتحنا» را و در رکعت دوم سوره «حمد» و هر سوره دیگری را که بخواهد بخواند، تا حق تعالی در آن سال بدیها را از او دور سازد، و تا سال آینده در پناه خدا باشد.

پنجم: پس از طلوع فجر این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ قَدْ حَضَرَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَ قَدِ افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا صِيَامَهُ وَ أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ وَ تَقَبَّلْهُ مِنَّا وَ تَسَلَّمْهُ مِنَّا وَ سَلِّمْهُ لَنَا فِي يُسْرٍ مِنْكَ وَ عَافِيَهٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ . (۲)

ششم: دعای چهل وچهارم صحیفه کامله را اگر در شب قبل نخوانده بخواند.

هفتم: علاّمه مجلسی در «زاد المعاد» فرموده که شیخ کلینی و شیخ طوسی و دیگران به سند صحیح روایت کرده اند که حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام فرمود: در ماه مبارک رمضان در آغاز سال، یعنی روز

۱- و برگیرنده قوانین دینت باشم، و نگاهم را در آن بی خبری، و قرائتم را بیهوده و باطل قرار مده، تویی رؤف، و مهربان. و پس از قرائت قرآن مجید این دعا را می خواندند خدایا آنچه را از حکم کتابت کرده بودی خواندم، کتابی که بر پیامبر راستگویت (درود خدا بر او و خاندانش) نازل کردی، پس سپاس شایسته توست ای پروردگار خدایا مرا از کسانی قرار ده که حلالش را حلال و حرامش را حرام می شمارند، به محکم و متشابه اش ایمان می آورند، و آن را مونس در قبر و قیامتم گردان، و مرا از کسانی قرار ده که او را به هر آیه ای که میخوانند در برترین جایگاه بهشت بالا ـ بری، آمین ای پروردگار جهانیان.

۲- خدایا ماه رمضان رسید، تو روزه اش را بر ما واجب نموده ای، و قرآن را در آن برای هدایت مردم، و دلایل روشنی از هدایت و شناسایی از باطل نازل کرده ای. خدایا ما را بر روزه اش یاری کن، و آن را از ما بپذیر، و این ماه را از ما به سلامت دریافت کن، و آن را برای ما از سوی خویش در آسانی و عافیت سالم بدار، همانا تو بر هرچیز توانایی.

اول این ماه چنان که علما فهمیده اند این دعا را بخوان، و فرمود: هر که این دعا را برای رضای خدا، و بدون آمیختگی با اغراض ناپسند و ریا بخواند، در آن سال فتنه و گمراهی و آفتی که به دین یا بدنش ضرر برساند به او نرسد، و حق تعالی او را از شرّ آنچه از بلاها در آن سال واقع می شود حفظ می نماید.

و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی دَانَ لَهُ کُلُّ شَیْ ءٍ وَ بِرَحْمَتِکَ الَّتِی وَسِعَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ وَ بِعَظَمَتِکَ الَّتِی تَوَاضَعَ لَهَا کُلُّ شَیْ ءٍ وَ بِعِزَّتِکَ الَّتِی قَهَرَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ وَ بِقُوَّتِکَ الَّتِی خَضَعَ لَهَا کُلُّ شَیْ ءٍ وَ بِجَبَرُوتِکَ الَّتِی غَلَبَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ وَ بِعِلْمِکَ الَّذِی أَحَاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ یَا نُورُ یَا قُدُّوسُ یَا أَوَّلا قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ یَا بَاقِیا بَعْدَ کُلِّ شَیْ ءٍ یَا اللَّهُ یَا رَحْمَانُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُغَیِّرُ النِّعَمَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُنْزِلُ النِّقَمَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَقْطَعُ الرَّجَاءَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُدِیلُ الْأَعْدَاءَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَرُدُّ الدُّعَاءَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی یُسْتَحَقُّ بِهَا نُزُولُ الْبَلاءِ، (۱)

وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَحْبِسُ غَیْثَ السَّمَاءِ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَکْشِفُ الْغِطَاءَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُورِثُ النَّدَمَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَهْتِکُ الْعِصَمَ وَ أَلْبِسْنِی دِرْعَکَ الْحَصِینَهَ الَّتِی لا تُرَامُ وَ عَافِنِی مِنْ شَرِّ مَا أُحَاذِرُ بِاللَّیْلِ وَ النَّهَارِ فِی مُسْتَقْبَلِ سَنَتِی هَذِهِ

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به آن نامت که همه چیز در برابرش فروتن شده، و به رحمتت که همه چیز را فرا گرفته، و به عظمتت که همه چیز در آستانش تواضع نموده، و به عزّتت که بر همه چیز چیره گشته، و به نیرویت که همه چیز در برابرش خضوع یافته، و به جبروتت که بر همه چیز غالب گشته، و به علمت که همه چیز را فرا گرفته، ای نور، ای قدوس، ای اول پیش از هر چیز، ای باقی پس از هر چیز، ای خدا، ای مهربان، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و از من بیامرز گناهانی را که نعمت ها را دگرگون می سازد، و بیامرز گناهانی را که کینه ها را فرو می فرستد، و بیامرز گناهانی را که امید به تو را قطع می کند، و بیامرز گناهانی را که دشمنان را چیره می سازد، و بیامرز گناهانی را که دعا را برمی گرداند، و بیامرز گناهانی را که مردم به سبب آن سزاوار نزول بلا می شوند،

اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبَّ الْأَرَضِينَ السَّبْعِ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ رَبَّ السَّبْعِ الْمَثَانِي وَ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَ رَبَّ إِسْرَافِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ جَبْرَئِيلَ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ أَسْأَلُكَ بِكَ وَ بِمَا سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ يَا عَظِيمُ أَنْتَ الَّذِي تَمُنُّ بِالْعَظِيمِ، (۱)

وَ تَدْفَعُ كُلَّ مَحْذُورٍ وَ تُعْطِي كُلَّ جَزِيلٍ وَ تُضَاعِفُ [مِنَ] الْحَسَنَاتِ بِالْقَلِيلِ وَ بِالْكَثِيرِ وَ تَفْعَلُ مَا تَشَاءُ يَا قَدِيرُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَلْبِسْنِي فِي مُسْتَقْبَلِ سَنَتِي هَذِهِ سِتْرَكَ وَ نَضِّرْ وَجْهِي بِنُورِكَ وَ أَحِبَّنِي بِمَحَبَّتِكَ وَ بَلِّغْنِي رِضْوَانَكَ وَ شَرِيفَ كَرَامَتِكَ وَ جَسِيمَ عَطِيَّتِكَ وَ أَعْطِنِي مِنْ خَيْرِ مَا عِنْدَكَ وَ مِنْ خَيْرِ مَا أَنْتَ مُعْطِيهِ أَحَداً مِنْ خَلْقِكَ وَ أَلْبِسْنِي مَعَ ذَلِكَ عَافِيَتَكَ يَا مَوْضِعَ كُلِّ شَكْوَى وَ يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى وَ يَا عَالِمَ كُلِّ خَفِيَّةٍ وَ يَا دَافِعَ مَا تَشَاءُ مِنْ بَلِيَّةٍ يَا كَرِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ تَوَفَّنِي عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ فِطْرَتِهِ، (۲)

وَ عَلَى دِينِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سُنَّتِهِ وَ عَلَى خَيْرِ الْوَفَاةِ فَتَوَفَّنِي مُوَالِياً لِأَوْلِيَائِكَ وَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِكَ اللَّهُمَّ وَ جَنِّبْنِي فِي هَذِهِ السَّنَةِ كُلَّ عَمَلٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ يُبَاعِدُنِي مِنْكَ وَ اجْلِبْنِي إِلَى كُلِّ عَمَلٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ يُقَرِّبُنِي مِنْكَ فِي هَذِهِ السَّنَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ امْنَعْنِي مِنْ كُلِّ عَمَلٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ يَكُونُ مِنِّي أَخَافُ ضَرَرَ عَاقِبَتِهِ وَ أَخَافُ مَقْتَكَ إِيَّايَ عَلَيْهِ حِذَارَ أَنْ تَصْرِفَ وَجْهَكَ الْكَرِيمَ عَنِّي فَأَسْتَوْجِبَ بِهِ نَقْصاً مِنْ حَظٍّ لِي عِنْدَكَ يَا رَءُوفُ يَا

۱- و بیامرز گناهانی را که بارش آسمان را باز میدارد، و بیامرز گناهانی را که پرده ها را کنار میزنند، و بیامرز گناهانی را که در نابودی شتاب میافکند، و بیامرز گناهانی را که سبب پشیمانی میگردد، و بیامرز گناهانی را که پرده ها را میدرد، و زره محکمت را بر من بپوشان زرهی که نفوذ ناپذیر است، و مرا از شرّ آنچه در شب و روز و آینده این سال از آن حذر میکنم عافیت بخش. خدایا پروردگار آسمانهای هفتگانه، و پروردگار زمینهای هفتگانه، و آنچه در آنهاست، و آنچه میان آنهاست، و پروردگار عرش بزرگ، و پروردگار سوره «حمد» و قرآن عظیم، و پروردگار اسرافیل و میکاییل و جبرییل، و پروردگار محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) آقای رسولان و پایان بخش پیامبران، از تو میخواهم به حق ذات پاکت و به حق آنچه خود را به آن نام نهادی، ای بزرگ تویی که به نعمت بزرگ تفضّل میکنی،

۲- و هر محذوزی را دفع می کنی، و هر نعمت برجسته ای را عطا می نمایی، و نیکی ها را به کم و زیاد دوچندان می سازی، و هرکاری که بخواهی انجام می دهی، ای توانا ای خدا، ای مهربان، بر محمّد و اهل بیتش درود فرست، و در آینده این سال لباس سترت را بر من بپوشان، و چهره ام را به نورت شاداب ساز، و به دوستی ات دوستم بدار، و و مرا به خشنودیت، و شریف کرامتت، و بزرگ عطایت برسان، و به من عطا کن از بهترین چیزی که نزد توست و بهترین چیزی که به بنده ای از بندگانت عطا می فرمایی، و افزون بر این لباس عافیت و تندرستی بر من بپوشان، ای جایگاه هر شکایت، ای حاضر در هر گفتگوی پنهان، ای دانای هر نهان، ای دفع کننده بلاها آنگونه که خواهی، ای بزرگوار گذشت ای نیکو درگذر، مرا بر آیین ابراهیم و بر فطرت او،

رَحِیمٌ. (۱)

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِی مُسْتَقْبَلِ سَنَتِی هَذِهِ فِی حِفْظِکَ وَ فِی جِوَارِکَ وَ فِی کَنَفِکَ وَ جَلِّلْنِی سِتْرَ عَافِیَتِکَ وَ هَبْ لِی کَرَامَتَکَ عَزَّ جَارُکَ وَ جَلَّ ثَنَاؤُکَ وَ لا إِلَهَ غَیْرُکَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی تَابِعاً لِصَالِحِی مَنْ مَضَی مِنْ أَوْلِیَائِکَ وَ أَلْحِقْنِی بِهِمْ وَ اجْعَلْنِی مُسَلِّماً لِمَنْ قَالَ بِالصِّدْقِ عَلَیْکَ مِنْهُمْ وَ أَعُوذُ بِکَ اللَّهُمَّ [یَا إِلَهِی] أَنْ تُحِیطَ بِی خَطِیئَتِی وَ ظُلْمِی وَ إِسْرَافِی عَلَی نَفْسِی وَ اتِّبَاعِی لِهَوَایَ وَ اشْتِغَالِی بِشَهَوَاتِی فَیَحُولُ ذَلِکَ بَیْنِی وَ بَیْنَ رَحْمَتِکَ وَ رِضْوَانِکَ فَأَکُونَ مَنْسِیّا عِنْدَکَ مُتَعَرِّضاً لِسَخَطِکَ وَ نِقْمَتِکَ اللَّهُمَّ وَفِّقْنِی لِکُلِّ عَمَلٍ صَالِحٍ تَرْضَی بِهِ عَنِّی وَ قَرِّبْنِی إِلَیْکَ زُلْفَی اللَّهُمَّ کَمَا کَفَیْتَ نَبِیَّکَ مُحَمَّدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ هَوْلَ عَدُوِّهِ وَ فَرَّجْتَ هَمَّهُ وَ کَشَفْتَ غَمَّهُ [کَرْبَهُ] وَ صَدَقْتَهُ وَعْدَکَ وَ أَنْجَزْتَ لَهُ عَهْدَکَ، (۲)

اللَّهُمَّ فَبِذَلِکَ فَاکْفِنِی هَوْلَ هَذِهِ السَّنَهِ وَ آفَاتِهَا وَ أَسْقَامَهَا وَ فِتْنَتَهَا وَ شُرُورَهَا وَ أَحْزَانَهَا وَ ضِیقَ الْمَعَاشِ فِیهَا وَ بَلِّغْنِی بِرَحْمَتِکَ کَمَالَ الْعَافِیَهِ بِتَمَامِ دَوَامِ النِّعْمَهِ عِنْدِی إِلَی مُنْتَهَی أَجَلِی أَسْأَلُکَ سُؤَالَ مَنْ أَسَاءَ وَ ظَلَمَ وَ اسْتَکَانَ وَ اعْتَرَفَ وَ أَسْأَلُکَ أَنْ تَغْفِرَ لِی مَا مَضَی مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِی حَصَرَتْهَا حَفَظَتُکَ وَ أَحْصَتْهَا کِرَامُ مَلائِکَتِکَ عَلَیَّ وَ أَنْ تَعْصِمَنِی إِلَهِی [اللَّهُمَ] مِنَ الذُّنُوبِ فِیمَا بَقِیَ مِنْ عُمُرِی إِلَی مُنْتَهَی أَجَلِی یَا اللَّهُ یَا رَحْمَانُ یَا رَحِیمُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِ مُحَمَّدٍ وَ آتِنِی کُلَّ مَا سَأَلْتُکَ وَ رَغِبْتُ إِلَیْکَ فِیهِ فَإِنَّکَ أَمَرْتَنِی بِالدُّعَاءِ وَ تَکَفَّلْتَ لِی بِالْإِجَابَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۳)

فقیر گوید: سیّد ابن طاووس این دعا را در شمار اعمال شب اوّل ماه ذکر کرده است.

اعمال شب سیزدهم ماه رمضان

روز

۱- و بر دین محمّد (درود خدا بر او و خاندانش باد) و روش او، و بر بهترین مرگ ها بمیران، بمیران درحالیکه دوستدار اولیایت، و دشمن دشمنانت باشم. خدایا مرا در این سال از هر کار یا گفتار یا کرداری که از تو دورم میکند برکنار دار، و به جانب هر عمل یا گفتار یا کرداری که مرا در این سال به تو نزدیک میکند جلب نما، ای مهربان ترین مهربانان، و بازدار مرا از هر عمل یا گفتار یا کرداری که از من سر میزند، و من از سرانجام زیانبارش میترسم، و از خشمت به خاطر آ بر خود بیمناکم، ترسم از این است که روی کریمانه ات را از من بگردانی در نتیجه سزاوار کاستی بهره ای که پیش تو دارم گردم، ای پرلطف ای مهربان

۲- خدایا در آینده این سال مرا در حفظ و پناه و حمایت خود قرار ده، و پرده تندرستی را بر من بپوشان، و از کرامتت بر من ببخش، عزیز است پناه تو، و بزرگ است ثنای تو، و معبودی جز تو نیست. خدایا مرا پیرو شایستگان از اولیای گذشته ات قرار ده، و به آنان ملحقم فرما، و تسلیم آن که از آنان از طرف توراست گفت قرارم ده، خدایا به تو پناه میآورم از اینکه خطایم و ستمم، و زیاده روی بر نفسم، و پیروی از هواوهوسم، و سرگرمیام به شهوت بر من احاطه کند، در نتیجه همه اینها بین من و رحمت و خشنودیات دیوار گردد، و من نزد تو فراموش شوم، و در معرض خشم و کینه ات قرار گیرم. خدایا مرا برای هر عمل

شایسته ای که به سبب آن از من خشنود شوی موفق بدار، و مرا به مقام قربت نزدیک کن. خدایا چنان که از پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) هراس از دشمنش را کفایت کردی، و اندوهش را برطرف نمودی، و غمش را زدودی، و وعده ات را به او وفا کردی، و پیمانت را برایش به پایان آوردی.

۳- خدایا به همانگونه هراس این سال و آفات و امراض و فتنه ها و شرور و اندوهها و تنگی معیشت را در آن از من کفایت کن، و به رحمتت مرا به کمال عافیت، با کامل کردن ریزش نعمت بر من تا پایان عمرم برسان از تو درخواست میکنم درخواست کسیکه بد کرده و ستم روا داشته و درمانده شده و اعتراف به گناه نموده است، و از تو درخواست می کنم که مرا بیامرزی از آنچه از گناهان بر من گذشته، که آنها را نگهبانانت ثبت نموده و بزرگوار فرشتگانت برشمرده اند و اینکه خدایا در آنچه از عمرم باقی مانده، تا پایان عمر مرا از گناهان نگاه داری، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، بر محمّد و اهل بیت محمّد درود فرست، و هر آنچه از تو خواستم، و در طلب آن به جانب تو رغبت نمودم به من عنایت فرما، بدرستی که تو مرا به خواستن فرمان دادی و برایم عهده دار اجابت شدی، ای مهربان ترین مهربانان.

ششم: در چنین روزی در سال دویست ویک، مردم با امام رضا علیه السّلام بیعت کردند، سیّد روایت کرده: که برای شکرانه این نعمت در این روز دو رکعت نماز بجا آرند، در هر رکعت پس از «حمد» بیست وپنج مرتبه سوره «توحید» بخوانند.

شب سیزدهم: آغاز شبهای بیض [یعنی شبهای روشن و تابناک که عبارتند از شبهای سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم ماه] است و در آن سه عمل مستحب است: اوّل: غسل کردن دوم: چهار رکعت نماز بخواند، در هر رکعت یک بار سوره «حمد» و بیست وپنج بار سوره توحید سوم: دو رکعت نماز، که در اعمال شب سیزدهم رجب و شعبان بیان شد، در هر رکعت پس از سوره «حمد» سوره های «یس» و

«تبارک الّذی بیده الملک»

و

«قل هو اللّه احد»

را بخواند.

و در شب چهاردهم: این نماز خوانده میشود به صورت چهار رکعت با دو سلام که در صفحات پیش در شرح دعای مجیر بیان آن گذشت، که هر که آن را در ایام البیض ماه رمضان بخواند، گناهانش آمرزیده میشود هرچند به تعداد قطرات باران، و برگ درختان، و ریگ بیابان باشد.

اعمال شب نیمه

شب پانزدهم: از شبهای پربرکت است، و در آن چند عمل مستحبّ است: اوّل: غسل کردن.

دوّم: زیارت امام حسین علیه السّلام.

سوم: شش رکعت نماز که در هر رکعت پس از سوره «حمد» سوره های «یس» و

«تبارک الّذی بیده الملک

و

«قل هو اللّه احد»

خوانده شود.

چهارم: صد رکعت نماز بخواند، در هر رکعت پس از سوره «حمد» ده مرتبه سوره «توحید» خوانده شود.

شیخ مفید در کتاب» مقنعه «از حضرت امیر

ص: ۳۳۲

المؤمنين علیه السّلام روایت کرده که هرکه این عمل را بجا آورد حق تعالی ده فرشته به سوی او میفرستد، تا دشمنانش را از پری و آدمی از او دور کنند، و هنگام مرگ او سی فرشته میفرستد، که او را از عذاب دوزخ ایمن کنند.

پنجم: روایت شده که از امام صادق علیه السّلام پرسیدند: چه میفرمایی در حق کسیکه در شب نیمه ماه رمضان کنار قبر امام حسین علیه السّلام حاضر شود؟ حضرت فرمود: خوشا به حال کسیکه در شب نیمه ماه رمضان پس از نماز عشا ده رکعت نماز کنار قبر آن حضرت بجار آورد، البته این نماز غیر از نافله شب میباشد، و بخواند در هر رکعت پس از سوره «حمد» ده مرتبه «توحید» را، و به خدای تعالی از آتش دوزخ پناه ببرد، خدا او را نجات یافته از آتش ثبت میکند، و از دنیا نرود تا فرشتگانی را در خواب ببیند، که او را به بهشت بشارت میدهند، و نیز فرشتگانی که او را از آتش ایمن میکنند.

روز نیمه ماه رمضان: در چنین روزی در سال دوم هجری ولادت باسعادت حضرت امام حسن مجتبی علیه السّلام واقع شد، و شیخ مفید فرموده: ولادت امام محمّد تقی علیه السّلام در چنین روزی در سال صد و نود و پنج هجری بوده، اما مشهور از علما برآنند که آن در غیر این روز بوده است، به هر صورت این روز روز بسیار شریفی است، و دادن صدقات و بخششها در این روز فضیلت بسیار دارد.

اعمال شب هفدهم

شب هفدهم: شب بسیار مبارکی است، در آن شب سپاه رسول خدا با کافران قریش

در منطقه بدر روبرو شدند، و فردای آن جنگ بدر درگرفت، و خدا سپاه آن حضرت را بر مشرکین پیروز کرد، و آن پیروزی از بزرگترین فتوحات اسلام بود، به همین خاطر علما فرموده اند: صدقه در چنین روزی، همراه شکرگزاری بسیار به درگاه حق بسیار مستحب است، و همچنین در شبش غسل و عبادت فضیلت بسیار دارد.

مؤلف گوید: روایات بسیار وارد شده که رسول خدا در شب بدر به یارانش فرمود: امشب کیست که برود برای ما از چاه آب بیاورد؟ یاران سکوت نموده و هیچیک اقدام به این کار نکردند! امیر المؤمنین علیه السّلام برای طلب آب مشکی برداشت و بیرون رفت، آن شب، شبی سرد بود، و باد تندی می وزید و تاریکی همه جا را فرا گرفته بود، به چاه آب رسید، چاهی بود بسیار عمیق و تاریک، و حضرت دلوی نیافت تا از چاه آب بگیرد به ناچار وارد چاه شد، و مشک را پر کرده بیرون آمد، به جانب اردوی اسلام حرکت کرد ناگاه باد سختی وزید، که آن حضرت از سختی آن نشست، تا برطرف شد، سپس برخواست و به حرکتش ادامه داد که ناگهان باد سخت دیگری مانند آن وزیدن گرفت، آن حضرت دوباره نشست تا آن باد هم آرام گرفت، چون برخاست و به سوی سپاه اسلام حرکت کرد، باز بادی به همان صورت وزید، آن حضرت نشست و پس از فرو نشستن باد، خود را به پیامبر اسلام رساند، حضرت فرمود: یا ابا الحسن چرا دیر آمدی؟ عرض کرد سه مرتبه بادی وزیدن گرفت که بسیار سخت بود و مرا لرزه فرا گرفت و

دیر آمدنم بخاطر فرو نشستن بادها بود.

پیامبر فرمود: یا علی آیا دانستی آنها چه بودند؟ عرض کرد: ندانستم، فرمود: بار نخست جبرئیل بود با هزار فرشته که بر تو سلام کرد و سلام کردند و بار دوم میکاییل بود با هزار فرشته که بر تو سلام کرد و سلام کردند، و پس از آن اسرافیل بود با هزار فرشته که بر تو سلام کرد و سلام کردند و آنان برای یاری دادن به ما نازل شدند.

فقیر گوید: قول آن کسیکه گفته در یک شب برای امیر المؤمنین سه هزاروسه منقبت) کمال و برازندگی (بوده، اشاره به همین شب است و سیّد حمیری در مدح آن حضرت در قصیده خود به این معنا اشاره کرده

أُقْسِمُ بِاللَّهِ وَ آلائِهِ وَ الْمَرْءُ عَمَّا قَالَ مَسْئُولٌ (۱)

إِنَّ عَلِيِّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ عَلَی الْتُّقَی وَ الْبِرِّ مَجْبُولٌ (۲)

كَانَ إِذَا الْحَرْبُ مَرَتْهَا الْقَنَا وَ أَحْجَمَتْ عَنْهَا الْبَهَالِيلُ (۳)

يَمْشِی إِلَی الْقِرْنِ وَ فِی كَفِّهِ أَبْيَضُ مَاضِی الْحَدِّ مَصْقُولٌ (۴)

مَشْيَ الْعَفَرْنَا بَيْنَ أَشْبَالِهِ أَبْرَزَهُ لِلْقَنَصِ الْغِيلُ (۵)

ذَاكَ الَّذِی سَلَّمَ فِی لَيْلَهٍ عَلَيْهِ مِيكَالٌ وَ جِبْرِيلٌ (۶)

مِيكَالُ فِی أَلْفٍ وَ جِبْرِيلُ فِی أَلْفٍ وَ يَتْلُوهُمْ سَرَافِيلُ (۷)

لَيْلَهَ بَدْرٍ مَدَدا أُنْزِلُوا كَأَنَّهُمْ طَيْرٌ أَبَابِيلُ (۸)

اعمال شب های قدر

شب نوزدهم: این شب با عظمت آغاز شب های قدر است، و شب قدر آن شبی است که در طول سال، شبی به خوبی و فضلیت آن یافت نمی شود، و عمل در این شب از عمل در طول هزار ماه بهتر است، و تقدیر امور سال در این شب صورت می گیرد، و فرشتگان و روح که اعظم فرشتگان

۱- به خد و نعمتهایش سوگند میخورم و شخص در برابر آنچه گفت مسئول است

۲- بدرستیکه علی بن ابیطالب وجودش بر تقوا و نیکی سرشته شده است

۳- چنین بود، وقتی برق نیزه ها تنور جنگ را میافروخت و پهلوانان از عرصه فرار میکردند

۴- به جانب حریف میشتافت و در دستش بود شمشیر بر آن تیز صیقلی شده

۵- مانند راه رفتن شیر غران در میان بچه هایش که آنها را از بیشه برای شکار به میدان آورده
۶- علی همان است که در شبی بر او میکاییل و جبرییل سلام کرد
۷- میکاییل همراه هزار فرشته و جبرییل با هزار فرشته و به دنبالشان اسرافیل
۸- در شب بدر برای یاری رساندن نازل شدند گویا آنان مرغان ابابیل بودند

الهی است، در این شب به اذن پروردگار به زمین فرود می آیند، و به محضر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف می رسند و آنچه را که برای هر فرد مقدّر شده بر آن حضرت عرضه می دارند.

و اعمال شبهای قدر بر دو نوع است: یکی از آن دو نوع اعمالی که در هر سه شب باید انجام داد، و دیگر اعمالی که مخصوص به هر یک از شبهای قدر است.

اوّل: اعمالی است که در هر سه شب باید انجام داد، و آن چند عمل است: اوّل: غسل کردند.

علّامه مجلسی فرموده بهتر است غسل این شبها در هنگام غروب آفتاب انجام گیرد، که نماز شام را با غسل بخواند.

دوم: دو رکعت نماز که در هر رکعت پس از سوره «حمد» ، هفت مرتبه «توحید» خوانده، و پس از فراغت از نماز هفتاد مرتبه بگوید، أَسْتَغْفِرُ اللّه وَ أَتوبُ الَيْهِ در روایت نبوی است: که از جای برنخیزد تا خدا او و پدر و مادرش را بیامرزد، تا آخر خبر.

سوم: قرآن مجید را باز کند و در برابر خود گرفته و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِکِتَابِکَ الْمُنْزَلِ وَ مَا فِیهِ وَ فِیهِ اسْمُکَ الْأَکْبَرُ وَ أَسْمَاؤُکَ الْحُسْنَی وَ مَا یُخَافُ وَ یُرْجَی أَنْ تَجْعَلَنِی مِنْ عُتَقَائِکَ مِنَ النَّارِ. (۱)

سپس هر حاجت که دارد بخواهد .

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الْقُرْآنِ وَ بِحَقِّ مَنْ أَرْسَلْتَهُ بِهِ وَ بِحَقِّ کُلِّ مُؤْمِنٍ مَدَحْتَهُ فِیهِ وَ بِحَقِّکَ عَلَیْهِمْ فَلا أَحَدَ أَعْرَفُ بِحَقِّکَ مِنْکَ (۲)

سپس ده مرتبه بگوید

بِکَ یَا اللَّهُ (۳)

و ده مرتبه

بِمُحَمَّدٍ (۴)

و ده مرتبه

بِعَلِیٍّ (۵)

و

۱- خـدایا از تو درخواست میکنم به حق کتـاب نـازل شـده ات، و آنچه در آن است، و در آن است نـام بزرگترت، و نـام های نیکوترت و آنچه بیم انگیز است و امیدبخش، اینکه مرا از آزادشدگان از آتش دوزخ قرار دهی.

۲- خدایا به حق این قرآن، و به حق کسیکه آن را بر او فرستادی، و به حق هر مؤمنی که او را در قرآن ستودی، و به حق خود بر آنان، پس احدی شناساتر از تو به حق تو نیست

۳- به ذاتت ای خدا

۴- به حق محمّد

۵- به حق علی

ده مرتبه

بِفَاطِمَهَ (۱)

و ده مرتبه

بِالْحَسَنِ (۲)

و ده مرتبه

بِالْحُسَیْنِ (۳)

و ده مرتبه

بِعَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ (۴)

و ده مرتبه

بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ (۵)

و ده مرتبه

بِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (۶)

و ده مرتبه

بِمُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ (۷)

و ده مرتبه

بِعَلِیِّ بْنِ مُوسَی (۸)

و ده مرتبه

بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ (۹)

و ده مرتبه

بِعَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ (۱۰)

و ده مرتبه

بِالْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ (۱۱)

و ده مرتبه

بِالْحُجَّهِ (۱۲)

پس هر حاجتی که داری از خدا بخواه.

پنجم: حضرت سید الشهّدا علیه السّلام را زیارت کند.

در روایت آمده: هنگامی که شب قدر می شود، مَنادی از آسمان هفتم از پشت عَرْش ندا سر می دهد که خدا هرکه را به زیارت مزار امام حسین علیه السّلام آمده آمرزید.

ششم: این شبها را احیا بدارد، روایت شده هرکه شب قدر را احیا بدارد، گناهانش آمرزیده می شود، هرچند به شماره ستارگان آسمان و سنگینی کوه ها و پیمانه دریاها باشد.

هفتم: صد رکعت نماز بجا آورد، که فضیلت بسیار دارد و بهتر آن است که در هر رکعت پس از سوره «حمد» ، ده مرتبه «توحید» بخواند.

هشتم: این دعا را بخواند،

اللَّهُمَّ إِنِّی أَمْسَیْتُ لَکَ عَبْداً دَاخِراً لا أَمْلِکُ لِنَفْسِی نَفْعاً وَ لا ضَرّاً وَ لا أَصْرِفُ عَنْهَا سُوءاً أَشْهَدُ بِذَلِکَ عَلَى نَفْسِی وَ أَعْتَرِفُ لَکَ بِضَعْفِ قُوَّتِی وَ قِلَّهِ حِیلَتِی فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْجِزْ لِی مَا وَعَدْتَنِی وَ جَمِیعَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ مِنَ الْمَغْفِرَهِ فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ وَ أَتْمِمْ عَلَیَّ مَا آتَیْتَنِی فَإِنِّی عَبْدُکَ الْمِسْکِینُ الْمُسْتَکِینُ الضَّعِیفُ الْفَقِیرُ الْمَهِینُ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْنِی نَاسِیاً

ص: ۳۳۷

۱- به حق فاطمه

۲- به حق حسن

۳- به حق حسین

۴- به حق علی بن الحسین

۵- به حق محمّد بن علی

۶- به حق جعفر بن محمّد

۷- به حق موسی بن جعفر

۸- به حق علی بن موسی

۹- به حق محمد بن علی

۱۰- به حق علی بن محمّد

۱۱- به حق حسین بن علی

۱۲- به حق حجّت.

لِذِكْرِكَ فِيمَا أَوْلَيْتَنِی وَ لا [غَافِلا] لِإِحْسَانِكَ فِيمَا أَعْطَيْتَنِی وَ لا آيِساً مِنْ إِجَابَتِكَ وَ إِنْ أَبْطَأَتْ عَنِّی فِی سَرَّاءَ [كُنْتُ] أَوْ ضَرَّاءَ أَوْ شِدَّهٍ أَوْ رَخَاءٍ أَوْ عَافِيهٍ أَوْ بَلاءٍ أَوْ بُؤْسٍ أَوْ نَعْمَاءَ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ (۱)

این دعـا را کفعمی از امام زین العابـدین علیه السّـلام روایت کرده که در این شـبها، در حال قیام و قعود و رکوع و سـجود می خواندند، و علّامه مجلسی فرموده: بهترین اعمال در این شبها، درخواست آمرزش و دعا است، برای حوایج دنیا و آخرت خود، و پـدر و مادر و خویشان، و برادران و خواهران مؤمن، چه آنان که زنده اند، و چه آنان که از دنیا رفته اند، و خواندن اذکار، و صلوات بر محمّـد و آل محمّـد علیهم السّـلام به هر اندازه که بتواند و در بعضـی از روایات وارد شده: دعای جوشن کبیر را در این سه شب بخواند.

فقیر گوید: که دعای جوشن کبیر را در بخش های پیش آورده ام.

روایت شـده که خـدمت رسول خدا صـلی اللّه علیه و آله عرض شد: اگر شب قدر را یافتم، از خدای خود چه بخواهم؟ فرمود: عافیت.

دوّم: اعمال مخصوص هر یک از این شبها است.

اعمال شب نوزدهم رمضان

امّا اعمال شب نوزدهم چند چیز است: اوّل: گفتن صد مرتبه:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۲)

دوم: گفتن صد مرتبه

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (۳)

سوم: دعای یا ذی الذّی کان را که در قسم چهارم گذشت بخواند.

چهارم: این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِی وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ وَ فِيمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِی لَيْلَهِ الْقَدْرِ

۱- خـدایا شام کردم درحالیکه برای تو تنها بنـده کوچک و خواری هسـتم، که برای خویش سود و زیانی را به دست ندارم، و نمی توانم از خود پیش آمد بدی را بازگردانم، به این امر بر خویش گواهی می دهم، و در پیشـگاهت به ناتوانی و کمی چاره ام اعتراف می کنم، خـدایا بر محمّـد و خانـدان محمّد درود فرست، و آنچه را به من و همه مردان و زنان مؤمن، از آمرزش در

این شب وعـده دادی وفـا کن، و آنچه را به من عنـایت فرموده ای کامل ساز، که من بنـده بیچاره، درمانـده، ناتوان، تهیدسـت خوار توام. خـدایا مرا فراموش کننـده ذکرت قرار مـده، در آنچه سـزاوار آنم فرمودی، و نه فراموش کننـده احسـانت، در آنچه عطـایم نمودی، و نه ناامیـد از اجـابتت، گرچه مـدّت زمانی طولانی گردد، چه در خوشـی یا ناخوشـی، یا سـختی، یا آسانی، یا عافیت، یا بلا، یا تنگدستی، یا در نعمت همانا تو شنونده دعایی.

۲- از پروردگارم خدا آمرزش می جویم و به سوی او می پویم

۳- خدایا قاتلان امیر المؤمنین را لعنت کن

وَ فِی الْقَضَاءِ الَّذِی لا یُرَدُّ وَ لا یُبَدَّلُ أَنْ تَکْتُبَنِی مِنْ حُجَّاجِ بَیْتِکَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ الْمَشْکُورِ سَعْیُهُمْ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ الْمُکَفَّرِ عَنْهُمْ سَیِّئَاتُهُمْ وَ اجْعَلْ فِیمَا تَقْضِی وَ تُقَدِّرُ أَنْ تُطِیلَ عُمْرِی وَ تُوَسِّعَ عَلَیَّ فِی رِزْقِی وَ تَفْعَلَ بِی کَذَا وَ کَذَا. (۱)

و به جای «کذا و کذا» حاجت خود را بیان کند.

اعمال شب بیست ویکم رمضان

شب بیست ویکم: فضیلت این شب نورانی از شب نوزدهم بیشتر اس و باید اعمال این شب را، از غسل و احیا و زیارت و نماز هفت «توحید» و قرآن بر سر گرفتن و صد رکعت نماز و دعای جوشن کبیر و غیر آنها را انجام دهد و در غسل و احیا و سعی در عبادت، در این شب و شب بیست وسوم اصرار ورزد، در روایات به این معنی که شب قدر یکی از این دو شب میباشد، تاکید شده در چند روایت آمده: که از معصوم خواسته شد: معین فرمایید که شب قدر کدام یک از این دو شب است؟ ایشان تعیین نکرد، بلکه فرمود:

ما أیسر لیلتین فیما تطلب (۲)

یا آنکه فرمود:

ما عَلَیْکَ أَنْ تَفْعَلَ خیراً فی لَیْلَتَیْنِ وَ نَحوِ ذلک. (۳)

و قال شیخنا الصدوق فیما أملی علی المشایخ فی مجلس واحدٍ من مذهبِ الإمامیهِ و مَنْ أحیا هاتَینِ اللیلَتین بِمُذاکرهِ العلمِ فهو أفضلُ. (۴)

به هر صورت از این شب شروع کند به خواندن دعاهای شبهای دهه آخر ماه که از جمله آنها این دعاست که شیخ کلینی در کتاب کافی از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: که در دهه آخر ماه رمضان در هر شب بخوان:

اعمال شبهای دهه ی آخر ماه رمضان

دعاهای شبهای دهه آخر

ص: ۳۳۹

۱- خدایا مقرّر فرما در آنچه حکم میکنی، و تقدیر مینمایی از فرمان حتمی، و در آنچه جدا میکنی از کار حکیمانه در شب قدر، و در آن حکم حتمی که برگشت و تغییری ندارد، اینکه مرا از حاجیان خانه محترمت بنویسی، حاجیانی که حجّشان قبول، سعیشان پذیرفته، گناهانشان آمرزیده، بدی هایشان نادیده گرفته شده است، و در آنچه حکم میکنی و تقدیر می نمایی، مقرّر فرما که عمرم را طولانی نمایی، و در روزی ام بر من وسعت بخشی، و با من چنین و چنان کنی.

۲- چه آسان است دو شب در آنچه میجویی

۳- باکی بر تو نیست که در هر دو شب کار خیر انجام دهی مانند ان.

۴- و شیخ ما صدوق در آنچه بر بزرگان در یک مجلس راجع به مذهب امامیه دیکته کرده چنین فرمود: هر که این دو شب را با بحثهای علمی احیا بدارد بهتر است.

ماه که از جمله آنها این دعاست که شیخ کلینی در کتاب کافی از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: که در دهه آخر ماه رمضان در هر شب بخوان:

أَعُوذُ بِجَلالِ وَجْهِکَ الْکَرِیمِ أَنْ یَنْقَضِیَ عَنِّی شَهْرُ رَمَضَانَ أَوْ یَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَیْلَتِی هَذِهِ وَ لَکَ قِبَلِی ذَنْبٌ أَوْ تَبِعَةٌ تُعَذِّبُنِی عَلَیْهِ. (۱)

کفعمی در حاشیه «بلد الامین» نقل کرده که امام صادق علیه السّلام در هر شب از دهه آخر این ماه پس از نمازهای واجب و مستحب میخواندند:

اللَّهُمَّ أَدِّ عَنَّا حَقَّ مَا مَضَی مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ اغْفِرْ لَنَا تَقْصِیرَنَا فِیهِ وَ تَسَلَّمْهُ مِنَّا مَقْبُولا وَ لا تُؤَاخِذْنَا بِإِسْرَافِنَا عَلَی أَنْفُسِنَا وَ اجْعَلْنَا مِنَ الْمَرْحُومِینَ وَ لا تَجْعَلْنَا مِنَ الْمَحْرُومِینَ (۲)

و فرموده: هرکه این دعا را بخواند، خدا تقصیری که در گذشته از ماه رمضان از او سر زده بیامرزد، و او را در باقیمانده ماه از گناهان بازدارد.

سیّد ابن طاووس در کتاب «اقبال» از ابن ابی عمیر از مرازم نقل کرده: امام صادق علیه السّلام در هر شب از دهه آخر این ماه می خواند:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ فِی کِتَابِکَ الْمُنْزَلِ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِی أُنْزِلَ فِیهِ الْقُرْءَانُ هُدًی لِلنَّاسِ وَ بَیِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَی وَ الْفُرْقَانِ فَعَظَّمْتَ حُرْمَةَ شَهْرِ رَمَضَانَ بِمَا أَنْزَلْتَ فِیهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَ خَصَصْتَهُ بِلَیْلَةِ الْقَدْرِ وَ جَعَلْتَهَا خَیْراً مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ اللَّهُمَّ وَ هَذِهِ أَیَّامُ شَهْرِ رَمَضَانَ قَدِ انْقَضَتْ وَ لَیَالِیهِ قَدْ تَصَرَّمَتْ وَ قَدْ صِرْتُ یَا إِلَهِی مِنْهُ إِلَی مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی وَ أَحْصَی لِعَدَدِهِ مِنَ الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ فَأَسْأَلُکَ بِمَا سَأَلَکَ بِهِ مَلائِکَتُکَ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِیَاؤُکَ الْمُرْسَلُونَ، (۳)

وَ عِبَادُکَ الصَّالِحُونَ أَنْ

ص: ۳۴۰

۱- پناه میآورم به عظمت ذات کریمت، از اینکه ماه رمضان از من سپری شود، یا سپیده این شب طلوع کند، و از سوی من نزد تو گناهی یا نتیجه کاری مانده باشد، که مرا بر آن عذاب نمایی
۲- خدایا از ما حق آنچه را که از ماه رمضان گذشته ادا فرما، و کوتاهی ما را از عبادت در این ماه بیامرز و ماه رمضان را از ما پذیرفته تحویل گیر، و ما را از زیاده روی های بر علیه خویشتن مؤاخذه مکن، و از رحمت شدگان قرار ده، نه از محرومان.
۳- خدایا تو در کتاب نازل شده ات فرمودی: ماه رمضان، ماهی که قرآن برای هدایت مردم در آن نازل شده و دلایلی روشن از هدایت و تمیز دادن حق از باطل است، با نازل کردن قرآن در آن حرمتش را بزرگ شمردی، و آن را به شب قدر اختصاص دادی، شبی که آن را از هزار ماه ماه بهتر قرار دادی. خدایا این روزهای ماه رمضان است که گذشت، و شب های آن است که از دست رفت، من از این ماه چنان شده ام که تو از من به آن داناتری، و شماره آن را از تمام آفریدگانت

شمارنده تری، در نتیجه از تو درخواست میکنم به آنچه از تو درخواست کردند فرشتگان مقرّبت، و پیامبران مرسلت،

تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَفُكَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ تُدْخِلَنِي الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِكَ وَ أَنْ تَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِعَفْوِكَ وَ كَرَمِكَ وَ تَتَقَبَّلَ تَقَرُّبِي وَ تَسْتَجِيبَ دُعَائِي وَ تَمُنَّ عَلَيَّ [إِلَيَ] بِالْأَمْنِ يَوْمَ الْخَوْفِ مِنْ كُلِّ هَوْلٍ أَعْدَدْتَهُ لِيَوْمِ الْقِيَامَهِ إِلَهِي وَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ بِجَلالِكَ الْعَظِيمِ أَنْ يَنْقَضِيَ أَيَّامُ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ لَيَالِيهِ وَ لَكَ قِبَلِي تَبِعَهٌ أَوْ ذَنْبٌ تُؤَاخِذُنِي بِهِ أَوْ خَطِيئَهٌ تُرِيدُ أَنْ تَقْتَصَّهَا مِنِّي لَمْ تَغْفِرْهَا لِي سَيِّدِي سَيِّدِي سَيِّدِي أَسْأَلُكَ يَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ إِذْ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ، (۱)

إِنْ كُنْتَ رَضِيتَ عَنِّي فِي هَذَا الشَّهْرِ فَازْدَدْ عَنِّي رِضًا وَ إِنْ لَمْ تَكُنْ رَضِيتَ عَنِّي فَمِنَ الْآنَ فَارْضَ عَنِّي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا اللَّهُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوا أَحَدٌ و بسيار بگو يَا مُلَيِّنَ الْحَدِيدِ لِدَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلامُ يَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَ الْكُرَبِ الْعِظَامِ عَنْ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلامُ أَيْ مُفَرِّجَ هَمِّ يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلامُ أَيْ مُنَفِّسَ غَمِّ يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلامُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا أَنْتَ أَهْلُهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ افْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ (۲)

و از جمله اين دعاها دعايى است كه در كتاب «كافى» به صورت روايت مستند، و در كتاب «مقنعه» و «مصباح» بدون ذكر سند نقل شده: كه در شب اوّل از دهه سوم، يعنى در شب بيست ويكم بخوان:

يَا مُولِجَ اللَّيْلِ فِي النَّهَارِ وَ مُولِجَ النَّهَارِ فِي اللَّيْلِ وَ مُخْرِجَ الْحَيِّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ مُخْرِجَ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ يَا رَازِقَ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

۱- و بندگان شايسته ات، اين كه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستى، و وجودم را از آتش آزاد كنى، و به رحمتت به بهشتم وارد نمايى، و به عفو و كرمت بر من تفضّل آرى، و نزديک جويى ام را بپذيرى، و دعايم را به اجابت رسانى، و به امان دادنم در روز وحشت، از هر هراسى كه براى قيامتم آماده ساخته اى بر من منت نهى، خدايا به ذات كريم و به جلال بزرگت پناه ميآورم، از اينكه روزها و شبهاى ماه رمضان سپرى گردد، و براى من نزد تو نتيجه كارى يا گناهى باشد كه مرا به سبب آن مؤاخذه كنى، يا خطايى كه بخواهى انتقامش را از من بگيرى، و مرا در آنها نيامرزيده باشى، اى آقاى من، اى آقاى من، اى آقاى من از تو ميخواهم كه معبودى جز تو نيست، آنگاه كه معبودى جز تو نبود،

۲- اگر در اين ماه از من خشنود بوده اى، بر خشنودى ات از من بيفزا، و اگر خشنود نبوده اى از هم اكنون از من خشنود شو اى مهربان ترين مهربانان، اى خدا، اى يكتا، اى بينياز، اى كه نزاييده و زاده نشده، و احدى برايش همتا نبود. و بسيار بگو: اى نرم كننده آهن براى داود (درود بر او) ، اى بردارنده بدحالى و بلاهاى بزرگ از ايّوب (درود بر او) ، اى از بين برنده اندوه شديد يعقوب (درود بر او) ، اى زايل كننده غم يوسف (درود بر او) ، درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، چنان كه تو سزاوارى كه درود فرستى بر جمله آنان، و با من چنان كن كه تو شايسته آنى نه چنان كه من سزاوار آنم.

يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا اللَّهُ يَا رَحِيمُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَهِ فِي السُّعَدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَهً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَانا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَ تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَهً وَ فِي الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَ ارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ الرَّغْبَهَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلامُ. (۱)

بقيه اعمال شب بيست و يكم

بقيه اعمال شب بيست ويكم: كفعمى از سيّد ابن باقى نقل كرده كه در شب بيست ويكم بخوان:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْسِمْ لِي حِلْما يَسُدُّ عَنِّي بَابَ الْجَهْلِ وَ هُدًى تَمُنُّ بِهِ عَلَيَّ مِنْ كُلِّ ضَلالَهٍ وَ غِنًى تَسُدُّ بِهِ عَنِّي بَابَ كُلِّ فَقْرٍ وَ قُوَّهً تَرُدُّ بِهَا عَنِّي كُلَّ ضَعْفٍ وَ عِزّاً تُكْرِمُنِي بِهِ عَنْ كُلِّ ذُلٍّ وَ رِفْعَهً تَرْفَعُنِي بِهَا عَنْ كُلِّ ضَعَهٍ وَ أَمْناً تَرُدُّ بِهِ عَنِّي كُلَّ خَوْفٍ وَ عَافِيَهً تَسْتُرُنِي بِهَا عَنْ كُلِّ بَلاءٍ وَ عِلْما تَفْتَحُ لِي بِهِ كُلَّ يَقِينٍ وَ يَقِينا تُذْهِبُ بِهِ عَنِّي كُلَّ شَكٍّ وَ دُعَاءً تَبْسُطُ لِي بِهِ الْإِجَابَهَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَهِ وَ فِي هَذِهِ السَّاعَهِ السَّاعَهِ السَّاعَهِ السَّاعَهِ يَا كَرِيمُ وَ خَوْفا تَنْشُرُ [تُيَسِّرُ] لِي بِهِ كُلَّ رَحْمَهٍ وَ عِصْمَهً تَحُولُ بِهَا بَيْنِي وَ بَيْنَ الذُّنُوبِ حَتَّى أُفْلِحَ بِهَا عِنْدَ الْمَعْصُومِينَ عِنْدَكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

روايت شده:

ص: ۳۴۲

۱- اى وارد كننده شب و روز، و وارد كننده روزوشب، و بيرون آورنده زنده از مرده، و بيرون آورنده مرده از زنده، اى روزى دهنده بى حساب به هر كه خواهى، اى خدا، اى مهربان، اى خدا اى خدا، اى بخشنده، اى خدا، اى خدا، اى خدا، براين نام هاى نيكوتر، و نمونه هاى برتر و بزرگ منشى و نعمتها، از تو مى خواهم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستى، و قرار دهى نامم را در اين شب از گروه سعات مندان، و روحم را با شهيدان، و نيكوكارى ام را در بلندترين مقام بهشت، و بدكارى ام را آمرزيده، و بر من يقينى ببخشى كه دلم همراه آن باشد، و ايمانى كه دودلى را از من بردارد، و خشنودم نمايى به آنچه نصيبم كردى، و ما را در دنيا و آخرت پاداش نيكو عنايت كن، و از آتش سوزان حفظ فرما، و در اين شب ذكر و شكر و رغبت به سويت، و توبه و توفيق آنچه كه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و ايشان) را به آن موفق نمودى نصيب من فرما.

۲- خدايا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و آن چنان بردبارى روزى من گردان كه در نادانى را به روى من ببندد، و هدايتى كه رهيدن از هر گمراهى را به وسيله آن بر من منت نهى، و ثروتى كه در هر فقرى را به سبب آن بر من ببندى، و نيرويى كه به آن هرگونه ضعفى را از من برگيرى، و عزّتى كه مرا به آن از هر خوارى اكرام نمايى، و مرتبه بلندى كه مرا به آن از هر افتادنى بلند گردانى، و امنيتى كه به آن هر ترسى را از من دور سازى، و سلامتى كاملى كه مرا به آن از هر بلايى بپوشانى، و دانشى كه به آن در هر يقينى را به رويم بگشايى، و يقينى كه به آن هر شكى را از من برطرف سازى، و دعايى كه به آن سفره اجابت را در امشب و در اين ساعت بگسترانى همين ساعت، همين ساعت، همين ساعت اى كريم، و ترسى كه به آن هرگونه رحمتى را برايم پخش كن، و بازدارنده اى كه بين من و گناهانم پرده شود، تا به سبب آن نزد معصومين به

درگاهت رستگار شوم، به حق مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

که حماد بن عثمان در شب بیست ویکم بر امام صادق علیه السّلام وارد شد، حضرت پرسید: غسل کرده ای؟ عرض کرد آری، فدایت شودم، پس حضرت حصری خواست و حمّاد را به نزدیک خود طلبید و مشغول نماز شد و پیوسته نماز خواند و حمّاد هم در کنار حضرت نماز می خواند، تا از نمازهای خود فارغ شدند، آنگاه امام صادق علیه السّلام دعاکرد و حمّا آمین گفت، تا سپیده دمید، سپس آن حضرت اذان و اقامه گفت و بعضی از خدمتکاران خود را خواست و جلو ایستاد و نماز صبح خواند، در رکعت اول پس از سوره «حمد» سوره «قدر» و در رکعت دوم بعد از سوره «حمد» سوره «توحید» را قرائت کرد و بعد از نماز مشغول تسبیح و تحمید و تقدیس و ثنای حق و صلوات بر پیامبر و دعا برای مردان و زنان مومن و مسلمان شد، سپس سر به سجده گذاشت و به اندازه یک ساعت به جز صدای تنفس صدایی از آن حضرت شنیده نشد، پس از آن این دعا را خواند: معبودی جز تو نیست زیرورو کننده دلها ودیده ها تا آخر دعا که در کتاب» اقبال «آمده است.

غ شیخ کلینی روایت کرده که امام باقر علیه السّلام در شبهای بیست ویکم و بیست وسوم تا نیمه شب دعا می خواند، و پس از آن شروع به خواندن نماز می کرد.

آگاه باش که در هر شب از شبهای این دهه غسل مستحب است.

روایت شده حضرت رصول صلی اللّه علیه و آله در هر شب این دهه غسل می کرد.

و نیز اعتکاف در این

ص: ۳۴۳

دهه استحباب و فضیلت بسیار دارد و بهترین اوقات برای اعتکاف این دهه است و روایت شده که اعتکاف در این دهه برابر دو حج و دو عمره ثواب دارد.

«بنای رسول خدا صلی اللّه علیه و آله این بود، که چون دهه آخر ماه رمضان می شد، در مسجد اعتکاف می کرد، چادری مویین برای آن حضرت می زدند و آن جناب کمر عبادت را محکم می بست و بستر خواب را به هم می پیچید» و آگاه باش که در چنین شبی در سال چهلم شهادت مولایمان حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام واقع شد و در این شب غصّه های آل محمّد علیهم السّلام و شیعیانش تازه می شود و روایت شده که در آن شب مانند شب شهادت امام حسین علیه السّلام سنگی از روی زمین برداشته نشد، مگر آنکه زیر آن خون تازه بود.

شیخ مفید فرموده: در این شب صلوات بسیار فرست و در نفرین بر ستم کنندگان به آل محمّد علیهم السّلام و لعن فرستادن بر قاتل امیر المؤمنین علیه السّلام سعی و کوشش کن.

روز بیست ویکم روز شهادت حضرت امیر المؤمنی علیه السّلام است و خواندن زیارت آن جناب مناسب است و همچنین کلماتی که در چنین روزی خضر به زبان آورده، که به منزله زیارت آن حضرت در این روز است، و آن کلمات در کتاب «هدیه الزائر» ذکر شه است.

دعای شب بیست و دوم

دعای شب بیست و دوم

يَا سَالِخَ النَّهَارِ مِنَ اللَّيْلِ فَإِذَا نَحْنُ مُظْلِمُونَ وَ مُجْرِيَ الشَّمْسِ لِمُسْتَقَرِّهَا بِتَقْدِيرِكَ يَا عَزِيزُ يَا عَلِيمُ وَ مُقَدِّرَ الْقَمَرِ مَنَازِلَ حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ يَا نُورَ كُلِّ نُورٍ وَ

ص: ۳۴۴

مُنْتَهَی کُلِّ رَغْبَهٍ وَ وَلِیَّ کُلِّ نِعْمَهٍ یَا اللَّهُ یَا رَحْمَانُ یَا اللَّهُ یَا قُدُّوسُ یَا أَحَدُ یَا وَاحِدُ یَا فَرْدُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ لَکَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْیَا وَ الْکِبْرِیَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ [عَلَی] أَهْلِ بَیْتِهِ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَدَاءِ وَ رُوحِی مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِی فِی عِلِّیِّینَ وَ إِسَاءَتِی مَغْفُورَهً وَ أَنْ تَهَبَ لِی یَقِیناً تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِی وَ إِیمَاناً یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی وَ تُرْضِیَنِی بِمَا قَسَمْتَ لِی وَ آتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِیقِ وَ ارْزُقْنِی فِیهَا ذِکْرَکَ وَ شُکْرَکَ وَ الرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْفِیقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ (۱)

اعمال مخصوصه شب بیست و سوم

بقیه اعمال شب بیست وسوم: این شب از دو شب قدر گذشته افضل است، و از احادیث بسیار استفاده میشود، که شب قدر همین شب است، و این شب شب جهنی است یعنی شبی است که دعاها در آن اجابت میشود، و در این شب تمام کارها بر پایه حکمت الهی مقدّر گردد، و برای این شب غیر از اعمالی که با دو شب قدر گذشته مشترک است چند عمل دیگر است: اوّل: خواندن سوره «عنکبوت» و «روم» که امام صادق علیه السّلام سوگند یاد کردند که خواننده این دو سوره در این شب از اهل بهشت خواهد بود.

دوم: خواندن سوره «حم دخان» سوم: هزار مرتبه خواندن سوره «قدر» چهارم: محمّد بن عیسی به سند خود از امامان صالح علیهم السّلام روایت کرده که فرمودند: در شب بیست وسوم از ماه رمضان این

۱- ای برکننده روز از قامت شب، پس به ناگاه ما در تاریکی درآییم، و روان کننده خورشید در جایگاهش به تقدیرت، ای توانا، ای دانا، و اندازه ده ماه در منازل فلکی، تا چون شاخه خرمای رسیده برگردد، ای نور هر نور، و منتهای هر شوق، و سرچشمه هر نعمت، ای خدا، ای بخشنده، ای خدا، ای قدوس، ای یگانه، ای یکتا، ای بیهمتا، ای خدا، ای خدا، نامهای نیکوتر و نمونه های والاتر و بزرگ منشی و نعمت ها برای توست، از تو می خواهم بر محمّد و اهل بیتش درود فرستی، و قرار دهی نامم را در این شب در گروه سعادتمندان، و روحم را با شهیدان و کردار نیکم را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و بدکاری ام را آمرزیده، و یقینی بر من بخشی که دلم همراه آن باشد، و ایمانی که دودلی را از من برطرف کند، و خشنودی به آنچه نصیبم نمودی، و به ما در دنیا و آخرت نیکویی عنایت کن، و از عذاب آتش سوزان نگاه دار، و در این شب ذکر و شکر و رغبت به سوی خود، و توبه و تفیق به آنچه که محمّد و خاندان محمّد درود خدا بر آنان را به آن موفق نمودی روزیام فرما.

دعا را به دفعات بخوان، در حال سجود و قیام و قعود.

و بر هر حالی که هستی در تمام ماه، و در طول حیاتت تا جایی که ممکن باشد، و هر زمانی که به یادت آید.

بعد از ستایش پروردگار به بزرگواری، و فرستادن صلوات بر پیامبر صلی اللّه علیه و آله میگویی:

اَللهمَّ کُن لولیِّک فُلانِ بن فُلان (۱)

و به جای فلان بن فلان بگو:

الحُجهِ بنِ الحَسَنِ صَلَواتُک عَلَیهِ و عَلی ابائهِ فی هذهِ السّاعهِ، و فی کُلّ ساعَه وَلیّا و حافظاً وقائِداً وَ ناصِراً وَ دَلیلاً وَ عَیناً حَتّی تُسکِنَهُ اَرضَک طَوعاً و تُمَتّعَهُ فیها طَویلاً. (۲)

و همچنین می خوانی:

یا مُدَبّرَ الاُمُورِ ، یا باعِثَ مَن فی القُبُور، یا مُجرِی البُحُور، یا مُلَیّنَ الحَدیدِ لِداوُد ، صَل عَلی مُحَمد وَافعَل بی کَذا وَ کَذا (۳)

و به جای «کذا و کذا» حاجات خود را بخواهد:

اَللیلَهَ الیلَهَ (۴)

و دستهای خود را د روقت خواندن «یا مدبّر الامور» تا آخر به سوی آسمان بردار.

و این دعا را در حال رکوع و سجود و ایستاده و نشسته بخوان، و آن را تکرار کن، و در شب آخر ماه رمضان هم بخوان.

پنجم: بخواند:

اللَّهُمَّ امْدُدْ لِی فِی عُمُرِی وَ أَوْسِعْ لِی فِی رِزْقِی وَ أَصِحَّ لِی جِسْمِی وَ بَلِّغْنِی أَمَلِی وَ إِنْ کُنْتُ مِنَ الْأَشْقِیَاءِ فَامْحُنِی مِنَ الْأَشْقِیَاءِ وَ اکْتُبْنِی مِنَ السُّعَدَاءِ فَإِنَّکَ قُلْتَ فِی کِتَابِکَ الْمُنْزَلِ عَلَی نَبِیِّکَ الْمُرْسَلِ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ یَمْحُو اللَّهُ مَا یَشَاءُ وَ یُثْبِتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْکِتَابِ (۵)

ششم بخواند:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِیمَا تَقْضِی وَ فِیمَا تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ وَ

۱- خدایا برای ولیت باش فلان بن فلان

۲- حجت بن الحسن که درودهـایت بر او و پـدرانش باد، در این ساعت، و در هر ساعت سـرپرست و نگهبان و پیشوا و یاور و راهنما و دیده بان (باش، تا او را با رغبت مردم در زمینت سکونت دهی، و زمانی طولانی بهره مندش سازی

۳- ای تـدبیرگر امـور، ای برانگیزنـده مرده هـای در گور، ای روان کننـده دریاهـا، ای نرم کننـده آهن برای داود، بر محمّـد و خاندان محمّد درود فرست و با من چنین و چنان کن.

۴- امشب، امشب

۵- خدایا عمرم را طولانی گردان، و روزی ام را وسـعت بخش، و بدنم را تندرست بدار، و به آرزویم برسان، و و اگر در زمره بدفرجامان، هسـتم، مرا از آن گروه محو کن، و در گروه سعادتمندان ثبت فرما، که تو در کتاب فرو فرستاده به پیامبر مرسلت (درود تو بر او و خانـدانش) فرمودی: خـدا محو میکنـد آنچه را بخواهـد و ثبت مینمایـد آنچه را اراده کنـد و کتـاب جامع نزد اوست.

فِيمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لا يُرَدُّ وَ لا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِي هَذَا الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ الْمَشْكُورِ سَعْيُهُمْ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ وَ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي وَ تُوَسِّعَ لِي فِي رِزْقِي (۱)

هفتم: دعایی را که در کتاب «اقبال» آمده است بخواند:

يَا بَاطِناً فِي ظُهُورِهِ وَ يَا ظَاهِراً فِي بُطُونِهِ وَ يَا بَاطِناً لَيْسَ يَخْفَى وَ يَا ظَاهِراً لَيْسَ يُرَى يَا مَوْصُوفا لا يَبْلُغُ بِكَيْنُونَتِهِ مَوْصُوفٌ وَ لا حَدٌّ مَحْدُودٌ وَ يَا غَائِبا [غَائِبُ] غَيْرَ مَفْقُودٍ وَ يَا شَاهِدا [شَاهِدُ] غَيْرَ مَشْهُودٍ يُطْلَبُ فَيُصَابُ وَ لا يَخْلُو [لَمْ يَخْلُ] مِنْهُ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ وَ مَا بَيْنَهُمَا طُرْفَةَ [طَرْفَةَ] عَيْنٍ لا يُدْرَكُ بِكَيْفٍ [بِكَيْفَ] وَ لا يُؤَيَّنُ بِأَيْنٍ [بِأَيْنَ] وَ لا بِحَيْثٍ [بِحَيْثُ] أَنْتَ نُورُ النُّورِ وَ رَبُّ الْأَرْبَابِ أَحَطْتَ بِجَمِيعِ الْأُمُورِ سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْ ءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا وَ لا هَكَذَا غَيْرُهُ (۲)

سپس آنچه را می خواهی از خدا طلب کن.

هشتم: غیر از غسل اوّل شب، غسلی هم در آخر شب انجام دهد.

بدان که برای غسل و شب زنده داری این شب و زیارت امام حسین علیه السّلام، و صد رکعت نماز، فضیلت بسیار نقل شده است، و انجام این اعمال مورد تأکید است.

شیخ طوسی در کتاب «تهذیب» از ابو بصیر از امام صادق علیه السّلام روایت کرده که آن حضرت فرمود: در شبی که امید می رود شب قدر باشد، صد رکعت نماز بخوان در هر رکعت پس از سوره

۱- خدایا قرار ده در آنچه حکم میکنی، و مقدّر مینمایی، از فرمان حتمی، در آنچه از کار حکیمانه جدا میسازی در شب قدر، از حکمی که بازگشت نپذیرد، و تغییر نیابد، اینکه مرا در این سال از حاجیان خانه محترمت بنویسی، حاجیانی که حجّشان پذیرفته، و سعیشان قبول افتاده، و گناهانشان آمرزیده گشته، و بدی هایشان محو شده است، و قرار ده در آنچه فرمان می دهی و مقدّر می نمایی که عمرم را طولانی گردانی، و در روزی ام وسعت بخشی.

۲- ای پنهان در حال آشکار بودنش، و ای آشکار در حال پنهان بودنش و ای پنهانی که مخفی نمی شود، ای آشکاری که دیده نمی شود، ای به وصف آمده ای که هیچ ممکنی به حقیقتش نمی رسد و هیچ حدّ بسته ای به او احاطه پیدا نمی کند، و ای غایب گم نشده، ای حاضری که مشهود نیست، تا آنکه جستجو شود و او را بیابند، آسمانها و زمین و آنچه بین آنهاست، به اندازه چشم برهم زدن از او خالی نیست، به کیفیتی معیّن دانسته نمی شود و محدود به مکان و جهت نمی گردد، تویی روشنایی نور، پروردگار پروردگان، به همه امور احاطه کرده ای، منزّه است آن که چیزی همانندش نیست، و او شنوا و بیناست، منزّه است آن که دارای این صفات است و برای غیر او چنین صفاتی نیست

«حمـد» ده مرتبه سوره «توحیـد» را قرائت کن، گفتم: فـدایت شوم، اگر ایسـتاده قدرت نداشـته باشم چه؟ فرمود نشسـته بخوان، گفتم اگر نتوانم، فرمود: به همان حالی که در بسترت به پشت خوابیده ای این نماز را بخوان.

از کتاب» دعائم الاسـلام «روایت شده که رسول خدا صـلی اللّه علیه و آله در دهه آخر ماه رمضان بستر خود را جمع میکرد، و برای عبـادت کمر همّت را محکم می بست، و در شب بیست وسوم اهل خود را بیـدار میکرد، و آنهایی را که خواب در ربوده بود، به رویشان آب میپاشـید، و حضـرت فاطمه علیها السلام در این شب اجازه نمیداد احدی از اهلش بخوابد، و خواب آنها را به کمی طعام علاج میفرمود، و آنها را با خوابانـدن در روز برای بیـداری و احیای شب آماده میکرد، و میفرمود: محروم کسـی است که از خیر این شب محروم بماند.

روایت شـده که امـام صـادق علیه السّـلام به بیمـاری سـختی دچـار شـده بـود، وقـتی شب بیست وسـوم مـاه رمضـان رسـید، به خدمتکارانش دستور داد او را به مسجد بردند، و تا صبح در مسجد بود.

علّامه مجلسـی (ره) فرموده است هرقـدر که خواندن قرآن ممکن باشد، در این شب خوانده شود، و دعاهای صـحیفه کامله (سجادیه) ، به ویژه دعای مکارم الأخلاق، و دعای توبه قرائت گردد، و روزهای این شبها را نیز باید حرمت نهاد، و به عبادت و تلاوت قرآن به سر آورد، زیرا در احادیث معتبر آمده است که روز قدر در فضیلت همانند شب قدر است.

دعای شب بیست و سوم

دعای شب بیست و سوم

يَا رَبَّ لَيْلَهِ الْقَدْرِ وَ جَاعِلَهَا خَيْراً مِنْ

أَلْفِ شَهْرٍ وَ رَبَّ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْجِبَالِ وَ الْبِحَارِ وَ الظُّلَمِ وَ الْأَنْوَارِ وَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ يَا بَارِئُ يَا مُصَوِّرُ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا اللَّهُ يَا قَيُّومُ يَا اللَّهُ يَا بَدِيعُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَهِ فِي السُّعَدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَهً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِيناً تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَاناً يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَ تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَهً وَ فِي الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَ ارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ الرَّغْبَهَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْبَهَ وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ . (۱)

دعای شب بیست و چهارم

دعای شب بیست و چهارم

يَا فَالِقَ الْإِصْبَاحِ وَ جَاعِلَ اللَّيْلِ سَكَناً وَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ حُسْبَاناً يَا عَزِيزُ يَا عَلِيمُ يَا ذَا الْمَنِّ وَ الطَّوْلِ وَ الْقُوَّهِ وَ الْحَوْلِ وَ الْفَضْلِ وَ الْإِنْعَامِ وَ الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا اللَّهُ يَا فَرْدُ يَا وِتْرُ يَا اللَّهُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا حَيُّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَهِ فِي السُّعَدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَهً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَانا يَذْهَبُ بِالشَّكِّ عَنِّي وَ رِضًى بِمَا

ص: ۳۴۹

۱- ای پروردگار شب قدر، و قراردهنده آن بهتر از هزار ماه، و پروردگار شب و روز، و کوهها و دریاها، و تاریکی ها و روشنایی ها، و زمین و آسمان، ای پدیدآورنده، ای صورت بخش، ای عطا کننده، ای نعمت ده، ای خدا، ای بخشنده، ای خدا، ای به خود پاینده، ای خدا، ای نو آفرین، ای خدا، ای خدا، ای خدا، نام های نیکوتر، و نمونه های والاتر، و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو درخواست می کنم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی در این شب نامم را در زمره سعادتمندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهم را آمرزیده، و ببخشی بر من یقینی که دلم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من زدوده گرداند، و خشنودی به آنچه نصیبم نموده ای، و ما را در دنیا و آخرت پاداش نیکو عنایت فرما، و از عذاب آتش سوزان حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی خود، و بازگشت و توبه روزی ام فرما، و به آنچه محمّد و و خاندان محمّد (درود خدا بر آنان باد) را به آن موفق کردی توفیقم ده.

قَسَمْتَ لِی وَ آتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِیقِ وَ ارْزُقْنِی فِیهَا ذِکْرَکَ وَ شُکْرَکَ وَ الرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْبَهَ وَ التَّوْفِیقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ (۱)

دعای شب بیست و پنجم

دعای شب بیست و پنجم

یَا جَاعِلَ اللَّیْلِ لِبَاسا وَ النَّهَارِ مَعَاشا وَ الْأَرْضِ مِهَادا وَ الْجِبَالِ أَوْتَادا یَا اللَّهُ یَا قَاهِرُ یَا اللَّهُ یَا جَبَّارُ یَا اللَّهُ یَا سَمِیعُ یَا اللَّهُ یَا قَرِیبُ یَا اللَّهُ یَا مُجِیبُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ لَکَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی و الْأَمْثَالُ الْعُلْیَا وَ الْکِبْرِیَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَدَاءِ وَ رُوحِی مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِی فِی عِلِّیِّینَ وَ إِسَاءَتِی مَغْفُورَهً وَ أَنْ تَهَبَ لِی یَقِینا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِی وَ إِیمَانا یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی وَ رِضًی بِمَا قَسَمْتَ لِی وَ آتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِیقِ وَ ارْزُقْنِی فِیهَا ذِکْرَکَ وَ شُکْرَکَ وَ الرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْبَهَ وَ التَّوْفِیقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ (۲)

دعای شب بیست و ششم

دعای شب بیست و ششم

یَا جَاعِلَ اللَّیْلِ وَ النَّهَارِ آیَتَیْنِ یَا مَنْ مَحَا آیَهَ اللَّیْلِ وَ جَعَلَ آیَهَ النَّهَارِ مُبْصِرَهً لِتَبْتَغُوا فَضْلا مِنْهُ وَ رِضْوَاناً یَا مُفَصِّلَ کُلِّ شَیْ ءٍ تَفْصِیلًا یَا مَاجِدُ یَا وَهَّابُ یَا اللَّهُ یَا جَوَادُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ لَکَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْیَا وَ الْکِبْرِیَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَدَاءِ

۱- ای شکافنده روشنی سپیده از شب و قراردهنده شب برای آرامش، و آفتاب و ماه برای حساب زمان، ای توانا، ای دانا، ای صاحب نعمت و عطا و قوت و قدرت و فضل و نعمت بخشی، و بزرگی و بزرگواری، ای خدا، ای مهربان، ای خدا، ای یگانه، ای تنها، ای خدا، ای آشکار، ای نهان، ای زنده، معبودی جز تو نیست نام های نیکوتر، و نمونه های برتر و بزرگمنشی و نعمتها از آن توست، از تو میخواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و اینکه قرار دهی در این شب نام مرا از سعادتمندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهم را آمرزیده، و به من ببخشی باوری که قلبم همراه آن باشد، و یقینی که شک را از من برطرف سازد، و خشنودی به آنچه نصیبم نمودی، و در دنیا و آخرت پاداش نیکو به ما عنایت فرما و از عذاب آتش سوزان ما را حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی خود و بازگشت و توبه روزیام کن، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد را که درودت بر او و بر ایشان باد بر آن موفق کردی توفیقم ده.

۲- ای قراردهنده شب را جامه روز، و روز را مایه کسب روزی و زمین را بستر آرامش، و کوهها را میخ های زمین، ای خدا، ای چیره، ای خدا، ای شکوه مند، ای خدا، ای شنوا، ای خدا، ای نزدیک، ای خدا، ای اجابت کننده ای خدا ای خدا،

نام های نیکوتر، و نمونه های برتر، و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهم که بر محمّد و آل محمّد درود فرست، و در این شب نامم را در شمار سعادتمندان و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت و بدکاری ام را آمرزیده قرار دهی، و به من ببخشی یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من برطرف نماید، و خشنودی به آنچه نصیبم فرمودی، و در دنیا و آخرت پاداش نیکو به ما عنایت کن، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ فرما، و در این شب ذکر و شکر خویش، و رغبت به سوی خود، و بازگشت و توبه را روزی ام فرما، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر آنان) را بر آن موفّق نمودی توفیقم ده.

وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِيناً تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَاناً يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَ تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَ ارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَةَ وَ التَّوْبَةَ وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ (۱)

دعای شب بیست وهفتم

شب بیست وهفتم: در آن غسل کردن وارد شده و روایت شده است که حضرت زین العابدین علیه السّلام این دعا را، در این شب از اول تا آخر شب مکرّر می خواند

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي التَّجَافِيَ عَنْ دَارِ الْغُرُورِ وَ الْإِنَابَةَ إِلَى دَارِ الْخُلُودِ وَ الاسْتِعْدَادَ لِلْمَوْتِ قَبْلَ حُلُولِ الْفَوْتِ (۲)

دعای شب بیست و هفتم

يَا مَادَّ الظِّلِّ وَ لَوْ شِئْتَ لَجَعَلْتَهُ سَاكِنا وَ جَعَلْتَ الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلا ثُمَّ قَبَضْتَهُ [إِلَيْكَ] قَبْضا يَسِيراً يَا ذَا الْجُودِ وَ الطَّوْلِ وَ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْآلاءِ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ يَا قُدُّوسُ يَا سَلامُ يَا مُؤْمِنُ يَا مُهَيْمِنُ يَا عَزِيزُ يَا جَبَّارُ يَا مُتَكَبِّرُ يَا اللَّهُ يَا خَالِقُ يَا بَارِئُ يَا مُصَوِّرُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، (۳)

وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعَدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَانا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَ تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ

۱- ای قراردهنده شب و روز، دو نشانه، ای آن که نشانه شب را محو ساخت، و نشانه روز را روشنی بخش قرار داد، تا فضل و خشنودی اش را طلب کنند، ای جدا کننده هرچیز به دقت بسیار، ای بزرگوار، ای بخشنده، ای خدا، ای سخاوتمند، ای خدا ای خدا ای خدا، نام های نیکوتر و نمونه های برتر و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو درخواست می کنم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی در این شب نام مرا از سعادتمندان و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت و گناهم را آمرزیده، و به من ببخشی یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و باوری که شک را از من زدوه سازد، و خشنودی به آنچه نصیبم نمودی، و در دنیا و آخرت پاداش نیکو به ما عنایت فرما، و از عذاب آتش سوزان ما را حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سویت، و بازگشت و توبه را روزی ام گردان، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد را (درود خدا بر او و ایشان) بر آن موفّق نمودی توفیقم ده.

۲- خدایا دوری از خانه فریب، و بازگشت به خانه جاویدان، و آمادگی برای مرگ پیش از رسیدن آن را روزیام گردان.

۳- ای گسترنده سایه، و اگر میخواستی آن را بی حرکت می ساختی، و خورشید را بر آن راهنما قرار دادی، سپس آن را جمع کردی جمع کردنی آسان، ای صاحب جود و عطا و بزرگ منشی و نعمت ها، معبودی جز تو نیست، دانای غیب و آشکار،

بخشنده مهربان، معبودی جز تو نیست، ای قدوس، ای سلام، ای ایمنی بخش، ای چیره، ای توانا، ای پرشکوه، ای بزرگ منش، ای خدا، ای آفریننده، ای پدیدآورنده، ای صورت بخش، ای خدا ای خدا، ای خدا، نام های نیکوتر، و نمونه های برتر، و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی،

آتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِیقِ وَ ارْزُقْنِی فِیهَا ذِکْرَکَ وَ شُکْرَکَ وَ الرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْبَهَ وَ التَّوْفِیقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ (۱)

دعای شب بیست و هشتم

دعای شب بیست و هشتم

یَا خَازِنَ اللَّیْلِ فِی الْهَوَاءِ وَ خَازِنَ النُّورِ فِی السَّمَاءِ وَ مَانِعَ السَّمَاءِ أَنْ تَقَعَ عَلَی الْأَرْضِ إِلا بِإِذْنِهِ وَ حَابِسَهُمَا أَنْ تَزُولا یَا عَلِیمُ یَا عَظِیمُ یَا غَفُورُ یَا دَائِمُ یَا اللَّهُ یَا وَارِثُ یَا بَاعِثَ مَنْ فِی الْقُبُورِ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ لَکَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْیَا وَ الْکِبْرِیَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَدَاءِ وَ رُوحِی مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِی فِی عِلِّیِّینَ وَ إِسَاءَتِی مَغْفُورَهً وَ أَنْ تَهَبَ لِی یَقِینا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِی وَ إِیمَانا یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی وَ تُرْضِیَنِی بِمَا قَسَمْتَ لِی وَ آتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِیقِ وَ ارْزُقْنِی فِیهَا ذِکْرَکَ وَ شُکْرَکَ وَ الرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْبَهَ وَ التَّوْفِیقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ (۲)

دعای شب بیست و نهم

دعای شب بیست و نهم یَا مُکَوِّرَ اللَّیْلِ عَلَی النَّهَارِ وَ مُکَوِّرَ النَّهَارِ عَلَی اللَّیْلِ یَا عَلِیمُ یَا حَکِیمُ یَا رَبَّ الْأَرْبَابِ وَ سَیِّدَ السَّادَاتِ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ یَا أَقْرَبَ إِلَیَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِیدِ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ لَکَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْیَا وَ الْکِبْرِیَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هَذِهِ

۱- و قرار دهی در این شب نامم را از سعادتمندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و بدکاری ام را آمرزیده، و به من ببخشی یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من بزداید، و خشنودی به آنچه که نصیبم کرده ای، و پاداش نیکو در دنیا و در آخرت را به ما عنایت فرما، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ کن، و در این شب ذکر و شکرت و رغبت به سویت، و بازگشت و توبه را روزی ام فرما، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و ایشان) را بر آن موفق کردی توفیقم ده.

۲- ای قراردهنده تاریکی در فضا، و قراردهنده روشنایی در آسمان، و بازدارنده آسمان از اینکه بر زمین افتد، مگر به اجازه او، و نگاه دارنده آسمان و زمین، از اینکه از جای بدر روند، ای دانا، ای بزرگ، ای آمرزنده ای جاودانه، ای خدا، ای وارث، ای برانگیزنده مردگان در قبرها، ای خدا، ای خدا، ای خدا، نامهای نیکوتر و نمونه های برتر، و بزرگ منشی، و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی در امشب نامم را از سعادتمندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهانم را آمرزیده، و اینکه ببخشی به من یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من برطرف سازد، و خشنودی به آنچه که نصیب من کردی، و پاداش نیکو در دنیا و در آخرت به ما عنایت فرما، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی

خود، و بازگشت و توبه را روزی ام کن، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و ایشان) را بر آن موفق کردی توفیقم ده.

اللَّیْلَه فِی السُّعَدَاءِ وَ رُوحِی مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِی فِی عِلِّیِّینَ وَ إِسَاءَتِی مَغْفُورَهً وَ أَنْ تَهَبَ لِی یَقِیناً تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِی وَ إِیمَاناً یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی وَ تُرْضِیَنِی بِمَا قَسَمْتَ لِی وَ آتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِیقِ وَ ارْزُقْنِی فِیهَا ذِکْرَکَ وَ شُکْرَکَ وَ الرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْبَهَ وَ التَّوْفِیقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ (۱)

اعمال شب آخر ماه رمضان

شب آخر ماه: شب بسیار مبارکی است، و برای این شب چند عمل وارد است: اوّل: غسل.

دوم: زیارت امام حسین علیه السّلام.

سوم: خواندن سوره های «انعام» و «کهف» و «یس» و گفتن صد مرتبه:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ (۲)

چهارم: این دعا را که شیخ کلینی از امام صادق علیه السّلام روایت کرده بخواند:

اللَّهُمَّ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِی أَنْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ وَ قَدْ تَصَرَّمَ وَ أَعُوذُ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ یَا رَبِّ أَنْ یَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَیْلَتِی هَذِهِ أَوْ یَتَصَرَّمَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَ لَکَ قِبَلِی تَبِعَهٌ أَوْ ذَنْبٌ تُرِیدُ أَنْ تُعَذِّبَنِی بِهِ یَوْمَ أَلْقَاکَ (۳)

سیّد ابن طاووس از امام صادق علیه السّلام روایت کرده که هرکه در شب آخر ماه رمضان، آن ماه شریف را وداع گفته و بگوید:

اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ صِیَامِی لِشَهْرِ رَمَضَانَ وَ أَعُوذُ بِکَ أَنْ یَطْلُعَ فَجْرُ هَذِهِ اللَّیْلَهِ إِلا وَ قَدْ غَفَرْتَ لِی (۴)

سیّد و شیخ صدوق از جابر بن عبد عبد اللّه انصاری روایت کرده اند که در جمعه آخر ماه رمضان خدمت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله رسیدم، چون نظر آن حضرت بر من افتاد،

ص: ۳۵۳

۱- ای پیچاننده شب بر روز، و پیچاننده روز بر شب، ای دانا، ای فرزانه، ای پروردگار پروردگان و آقای آقایان، معبودی جز تو نیست، ای نزدیک تر از رگ گردن به من، ای خدا ای خدا ای خدا، نام های نیکوتر و نمونه های برتر، و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی نامم را در این شب از سعادتمندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهم را آمرزیده، و به من ببخشی یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من برطرف نماید، و خشنودی به آنچه نصیبم کردی، و پاداش نیکو در دنیا و آخرت به ما عنایت فرما، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی خود، و بازگشت و توبه را روزی ام کن، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و ایشان) را بر آن موفق

کردی توفیقم ده.

۲- از خدا آمرزش می جویم و به سوی او می پویم.

۳- خدایا این است ماه رمضان، که قرآن را در آن نازل کردی، اینک در حال گذشتن است، و من به ذات کریمانه ات پناه میآورم از اینکه سپیده این شب طلوع کند، یا ماه رمضان بگذرد، و نزد تو برایم نتیجه کار ناشایست یا گناهی باشد که بخواهی مرا به سبب آن روزی که ملاقاتت کنم عذاب نمایی. پنجم: بخواند دعای «یا مدبّر الامور» را که بیان آن در اعمال شب بیست وسم گذشت ششم: ماه رمضان را با دعاهای وداع، وداع گوید: دعاهایی که شیخ کلینی و شیخ صدوق و شیخ مفید و شیخ طوسی، و سیّد ابن طاووس (رضوان اللّه علیه) نقل کرده اند و شاید بهترین آنها دعای چهل وپنجم صحیفه کامله باشد.

۴- خدایا این ماه را آخرین بار روزه ام در ماه رمضان قرار مده، و به تو پناه می آورم از اینکه سپیده این شب سر زند، مگر اینکه مرا آمرزیده باشی. پیش از آنکه سپیده بر آید، حق تعالی او را بیامرزد، و توبه و بازگشت نصیب وی کند.

فرمود: ای جابر این آخرین جمعه از ماه رمضان است، پس آن را وداع کن و بگو:

اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ صِيَامِنَا إِيَّاهُ فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاجْعَلْنِی مَرْحُوما وَ لا تَجْعَلْنِی مَحْرُوما (۱)

به راستی هرکه این دعا را در این روز بخواند به یکی از دو خصلت نیکو ظفر یابد: یا رسیدن به ماه رمضان آینده، یا آمرزش خدا و رحمت بی انتهای او.

سیّد ابن طاووس و کفعمی از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت کرده اند که فرمود: هرکه در شب آخر ماه رمضان، ده رکعت نماز به صورت دو رکعت بخواند، در هر رکعت سوره «حمد» را یک بار، و

«قل هو اللّه احد»

راه ده بار، و در هر یک از رکوع و سجود ده مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ (۲)

و هنگامی که از ده رکعت فراغت یافت هزار مرتبه استغفار کند.

و پس از استغفار سر به سجده گذارد و در حال سجده بگوید:

يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا رَحْمَانَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ رَحِيمَهُمَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا إِلَهَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ تَقَبَّلْ مِنَّا صَلاتَنَا وَ صِيَامَنَا وَ قِيَامَنَا (۳)

سوگند به کسی که مرا به راستی به پیامبری مبعوث کرد، که جبرئیل مرا از اسرافیل خبر داد و اسرافیل از پروردگار خود، که سر از سجده برنداشته، خدا او را بیامرزد، و ماه رمضان را از او قبول کند، و از او درگذرد تا آخر خبر.

و این نماز در شب عید فطر هم

۱- خدایا این ماه را آخرین بار روزه ما در ماه رمضان قرار مده، اگر قرار داده ای پس مرا رحمت شده بدار، نه محروم از رحمت.

۲- پاک است خدا و ستایش شایسته اوست و معبودی جز او نیست و خدا بزرگتر است.

۳- ای زنده به خود پاینده! ای دارای بزرگی و بزرگواری، ای بخشنده دنیا و آخرت و ای مهربان دنیا و آخرت، ای مهربان ترین مهربانان، ای معبود گذشتگان و آیندگان، گناهانمان را بیامرز، و نماز و روزه و شب بیداریمان را قبول کن.

روایت شده است، ولی در این روایت آمده است که تسبیحات اربعه را در رکوع و سجود به جای ذکر رکوع و سجود بخواند، و به جای «اغفر لنا ذنوبنا» تا آخر بگوید:

اغْفِرْ لِی ذُنُوبِی وَ تَقَبَّلْ صَوْمِی وَ صَلاتِی وَ قِیَامِی (۱)

اعمال شب سی ام

الْحَمْدُ لِلَّهِ لا شَرِیکَ لَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ کَمَا یَنْبَغِی لِکَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلالِهِ وَ کَمَا هُوَ أَهْلُهُ یَا قُدُّوسُ یَا نُورُ یَا نُورَ الْقُدْسِ یَا سُبُّوحُ یَا مُنْتَهَی التَّسْبِیحِ یَا رَحْمَانُ یَا فَاعِلَ الرَّحْمَهِ یَا اللَّهُ یَا عَلِیمُ یَا کَبِیرُ یَا اللَّهُ یَا لَطِیفُ یَا جَلِیلُ یَا اللَّهُ یَا سَمِیعُ یَا بَصِیرُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ لَکَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَی وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْیَا وَ الْکِبْرِیَاءُ وَ الْآلاءُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَدَاءِ وَ رُوحِی مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِی فِی عِلِّیِّینَ وَ إِسَاءَتِی مَغْفُورَهً وَ أَنْ تَهَبَ لِی یَقِینا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِی وَ إِیمَانا یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی وَ تُرْضِیَنِی بِمَا قَسَمْتَ لِی وَ آتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِیقِ وَ ارْزُقْنِی فِیهَا ذِکْرَکَ وَ شُکْرَکَ وَ الرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَ الْإِنَابَهَ وَ التَّوْبَهَ وَ التَّوْفِیقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ (۲)

دعای روز سی ام ماه رمضان

روز سی ام: سیّد در کتاب «اقبال» برای روز آخر دعایی نقل کرده است که ابتدایش این است: اللّهم انّک ارحم الرّاحمین (۳) و چون در این روز بیشتر مردم قرآن را ختم میکنند، شایسته است پس از ختم قرآن دعای چهل ودوم صحیفه کامله سجادیه را بخوانند (۴) و اگر بخواهند میتوانند این دعای مختصر

ص: ۳۵۵

۱- گناهم را بیامرز، و روزه و نماز وشب زنده داری ام را بپذیر

۲- خدا را سپاس که شریکی ندارد، خدا را سپاس آنگونه که سزاوار بزرگواری جلوه و عزّت جلال اوست، و چنان که شایسته اوست، ای قدوس، ای نور، ای مقدس، ای سبّوح، ای نهایت پاکی، ای بخشنده، ای به انجام رسان رحمت، ای خدا، ای دانا، ای بزرگ، ای خدا، ای لطیف، ای برجسته، ای خدا، ای شنوا، ای بینا، ای خدا، ای خدا، ای خدا، نام های نیکوتر و نمونه های برتر، و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهم بر محمّد و اهل بیتش درود فرستی، و قرار دهی نامم را در این شب از سعادتمندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهم را آمرزیده، و به من ببخشی یقینی که قلبم همراه آن باشد، و ایمانی که شک را از من برطرف کند، و خشنودی به آنچه نصیبم کردی، و پاداش نیکو در دنیا و در آخرت را به ما عنایت کن، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ فرما، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی خود، و بازگشت و توبه را روزی ام کن، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و آنان) را بر آن موفق نمودی توفیقم ده.

۳- اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ فِی کِتَابِکَ الْمُنْزَلِ عَلَی نَبِیِّکَ الْمُرْسَلِ وَ قَوْلُکَ الْحَقُّ «شَهْرُ رَمَضانَ الَّذِی أُنْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ هُدیً لِلنَّاسِ وَ بَیِّناتٍ مِنَ الْهُدی وَ الْفُرْقانِ» وَ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ قَدِ انْصَرَمَ فَأَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ کَلِمَاتِکَ التَّامَّاتِ إِنْ کَانَ بَقِیَ عَلَیَّ ذَنْبٌ

لَمْ تَغْفِرْهُ لِی وَ تُرِیدُ أَنْ تُحَاسِبَنِی بِهِ أَوْ تُعَذِّبَنِی عَلَیْهِ أَوْ تُقَایِسَنِی بِهِ أَنْ یَطْلُعَ فَجْرُ هَذِهِ اللَّیْلَهِ أَوْ یَنْصَرِمَ هَذَا الشَّهْرُ إِلَّا وَ قَدْ غَفَرْتَهُ لِی

أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ بِمَحَامِدِکَ کُلِّهَا عَلَى نَعْمَائِکَ کُلِّهَا أَوَّلِهَا وَ آخِرِهَا مَا قُلْتَ لِنَفْسِکَ مِنْهَا وَ مَا قَالَهُ الْخَلَائِقُ الْحَامِدُونَ الْمُجْتَهِدُونَ فِی ذِکْرِکَ وَ الشُّکْرِ لَکَ الَّذِینَ أَعَنْتَهُمْ عَلَى أَدَاءِ حَقِّکَ مِنْ أَصْنَافِ خَلْقِکَ مِنَ الْمَلَائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ النَّبِیِّینَ وَ الْمُرْسَلِینَ وَ أَصْنَافِ النَّاطِقِینَ وَ الْمُسَبِّحِینَ لَکَ مِنْ جَمِیعِ الْعَالَمِینَ عَلَى أَنَّکَ بَلَّغْتَنَا شَهْرَ رَمَضَانَ وَ عَلَیْنَا مِنْ نِعَمِکَ وَ عِنْدَنَا مِنْ قِسَمِکَ وَ إِحْسَانِکَ وَ تَظَاهُرِ امْتِنَانِکَ مَا لَا نُحْصِیهِ فَلَکَ الْحَمْدُ الْخَالِدُ الدَّائِمُ الرَّاکِدُ الْمُخَلَّدُ السَّرْمَدُ الَّذِی لَا یَنْفَدُ طُولَ الْأَبَدِ جَلَّ ثَنَاؤُکَ أَعَنْتَنَا عَلَیْهِ حَتَّى قَضَیْتَ عَنَّا صِیَامَهُ وَ قِیَامَهُ مِنْ صَلَاهٍ فَمَا کَانَ مِنَّا فِیهِ مِنْ بِرٍّ أَوْ شُکْرٍ أَوْ ذِکْرٍ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا بِأَحْسَنِ قَبُولِکَ وَ تَجَاوُزِکَ وَ عَفْوِکَ وَ صَفْحِکَ وَ غُفْرَانِکَ وَ حَقِیقَهِ رِضْوَانِکَ حَتَّى تُظْفِرَنَا فِیهِ بِکُلِّ خَیْرٍ مَطْلُوبٍ وَ جَزِیلِ عَطَاءٍ مَوْهُوبٍ تُؤْمِنَنَا فِیهِ مِنْ کُلِّ مَرْهُوبٍ أَوْ بَلَاءٍ مَجْلُوبٍ أَوْ ذَنْبٍ مَکْسُوبٍ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَظِیمِ مَا سَأَلَکَ بِهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِکَ مِنْ کَرِیمِ أَسْمَائِکَ وَ جَمِیلِ ثَنَائِکَ وَ خَاصَّهِ دُعَائِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ شَهْرَنَا هَذَا أَعْظَمَ شَهْرِ رَمَضَانَ مَرَّ عَلَیْنَا مُنْذُ أَنْزَلْتَنَا إِلَى الدُّنْیَا بَرَکَهً فِی عِصْمَهِ دِینِی وَ خَلَاصِ نَفْسِی وَ قَضَاءِ حَاجَتِی وَ تَشْفِیعِی فِی مَسَائِلِی وَ تَمَامِ النِّعْمَهِ عَلَیَّ وَ صَرْفِ السُّوءِ عَنِّی وَ لِبَاسِ الْعَافِیَهِ لِی وَ أَنْ تَجْعَلَنِی بِرَحْمَتِکَ مِمَّنِ ادَّخَرْتَ لَهُ لَیْلَهَ الْقَدْرِ وَ جَعَلْتَهَا لَهُ خَیْراً مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فِی أَعْظَمِ الْأَجْرِ وَ أَکْرَمِ الذُّخْرِ وَ أَحْسَنِ الشُّکْرِ وَ أَطْوَلِ الْعُمُرِ وَ أَدْوَمِ الْیُسْرِ اللَّهُمَّ وَ أَسْأَلُکَ بِرَحْمَتِکَ وَ عِزَّتِکَ وَ طَوْلِکَ وَ عَفْوِکَ وَ نَعْمَائِکَ وَ جَلَالِکَ وَ قَدِیمِ إِحْسَانِکَ وَ امْتِنَانِکَ أَنْ لَا تَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِشَهْرِ رَمَضَانَ حَتَّى تُبَلِّغَنَاهُ مِنْ قَابِلٍ عَلَى أَحْسَنِ حَالٍ وَ تُعَرِّفَنَا هِلَالَهُ مَعَ النَّاظِرِینَ إِلَیْهِ وَ الْمُتَعَرِّفِینَ لَهُ فِی أَعْفَى عَافِیَتِکَ وَ أَتَمِّ نِعْمَتِکَ وَ أَوْسَعِ رَحْمَتِکَ وَ أَجْزَلِ قِسَمِکَ اللَّهُمَّ یَا رَبِّیَ الَّذِی لَیْسَ لِی رَبٌّ غَیْرُهُ لَا تَجْعَلْ هَذَا الْوَدَاعَ مِنِّی لَهُ وَدَاعَ فَنَاءٍ وَ لَا آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِلِّقَاءِ حَتَّى تُرِیَنِیهِ مِنْ قَابِلٍ فِی أَسْبَغِ النِّعَمِ وَ أَفْضَلِ الرَّجَاءِ وَ أَنَا لَکَ عَلَى أَحْسَنِ الْوَفَاءِ «إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ» اللَّهُمَّ اسْمَعْ دُعَائِی وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِی وَ تَذَلُّلِی لَکَ وَ اسْتِکَانَتِی وَ تَوَکُّلِی عَلَیْکَ فَأَنَا لَکَ مُسْلِمٌ لَا أَرْجُو نَجَاحاً وَ لَا مُعَافَاهً إِلَّا بِکَ وَ مِنْکَ فَامْنُنْ عَلَیَّ جَلَّ ثَنَاؤُکَ وَ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُکَ وَ بَلِّغْنِی شَهْرَ رَمَضَانَ وَ أَنَا مُعَافًى مِنْ کُلِّ مَکْرُوهٍ وَ مَحْذُورٍ وَ جَنِّبْنِی مِنْ جَمِیعِ الْبَوَائِقِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَعَانَنَا عَلَى صِیَامِ هَذَا الشَّهْرِ حَتَّى بَلَّغَنَا آخِرَ لَیْلَهٍ مِنْهُ

۴- اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَعَنْتَنِی عَلَى خَتْمِ کِتَابِکَ الَّذِی أَنْزَلْتَهُ نُوراً، وَ جَعَلْتَهُ مُهَیْمِناً عَلَى کُلِّ کِتَابٍ أَنْزَلْتَهُ، وَ فَضَّلْتَهُ عَلَى کُلِّ حَدِیثٍ قَصَصْتَهُ. (۲) وَ فُرْقَاناً فَرَقْتَ بِهِ بَیْنَ حَلَالِکَ وَ حَرَامِکَ، وَ قُرْآناً أَعْرَبْتَ بِهِ عَنْ شَرَائِعِ أَحْکَامِکَ وَ کِتَاباً فَصَّلْتَهُ لِعِبَادِکَ تَفْصِیلًا، وَ وَحْیاً أَنْزَلْتَهُ عَلَى نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ تَنْزِیلًا. (۳) وَ جَعَلْتَهُ نُوراً نَهْتَدِی مِنْ ظُلَمِ الضَّلَالَهِ وَ الْجَهَالَهِ بِاتِّبَاعِهِ، وَ شِفَاءً لِمَنْ أَنْصَتَ بِفَهَمِ التَّصْدِیقِ إِلَى اسْتِمَاعِهِ، وَ مِیزَانَ قِسْطٍ لَا یَحِیفُ عَنِ الْحَقِّ لِسَانُهُ، وَ نُورَ هُدًى لَا یَطْفَأُ عَنِ الشَّاهِدِینَ بُرْهَانُهُ، وَ عَلَمَ نَجَاهٍ لَا یَضِلُّ مَنْ أَمَّ قَصْدَ سُنَّتِهِ، وَ لا تَنَالُ أَیْدِی الْهَلَکَاتِ مَنْ تَعَلَّقَ بِعُرْوَهِ عِصْمَتِهِ. (۴) اللَّهُمَّ فَإِذْ أَفَدْتَنَا الْمَعُونَهَ عَلَى تِلَاوَتِهِ، وَ سَهَّلْتَ جَوَاسِیَ أَلْسِنَتِنَا بِحُسْنِ عِبَارَتِهِ، فَاجْعَلْنَا مِمَّنْ یَرْعَاهُ حَقَّ رِعَایَتِهِ، وَ یَدِینُ لَکَ بِاعْتِقَادِ التَّسْلِیمِ لِمُحْکَمِ آیَاتِهِ، وَ یَفْزَعُ إِلَى الْإِقْرَارِ بِمُتَشَابِهِهِ، وَ مُوضَحَاتِ بَیِّنَاتِهِ. (۵) اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَنْزَلْتَهُ عَلَى نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ مُجْمَلًا، وَ أَلْهَمْتَهُ عِلْمَ عَجَائِبِهِ مُکَمَّلًا، وَ وَرَّثْتَنَا عِلْمَهُ مُفَسَّراً، وَ فَضَّلْتَنَا عَلَى مَنْ جَهِلَ عِلْمَهُ، وَ قَوَّیْتَنَا عَلَیْهِ لِتَرْفَعَنَا فَوْقَ مَنْ لَمْ یُطِقْ حَمْلَهُ. (۶) اللَّهُمَّ فَکَمَا جَعَلْتَ قُلُوبَنَا لَهُ حَمَلَهً، وَ عَرَّفْتَنَا بِرَحْمَتِکَ شَرَفَهُ وَ فَضْلَهُ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ الْخَطِیبِ بِهِ، وَ عَلَى آلِهِ الْخُزَّانِ لَهُ، وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ یَعْتَرِفُ بِأَنَّهُ مِنْ عِنْدِکَ حَتَّى لَا یُعَارِضَنَا الشَّکُّ فِی تَصْدِیقِهِ، وَ لَا یَخْتَلِجَنَا الزَّیْغُ عَنْ قَصْدِ طَرِیقِهِ. (۷) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ یَعْتَصِمُ بِحَبْلِهِ، وَ یَأْوِی مِنَ الْمُتَشَابِهَاتِ إِلَى حِرْزِ مَعْقِلِهِ، وَ یَسْکُنُ فِی ظِلِّ جَنَاحِهِ، وَ یَهْتَدِی بِضَوْءِ صَبَاحِهِ، وَ یَقْتَدِی بِتَبَلُّجِ أَسْفَارِهِ، وَ یَسْتَصْبِحُ بِمِصْبَاحِهِ، وَ لَا یَلْتَمِسُ الْهُدَى فِی غَیْرِهِ. (۸) اللَّهُمَّ وَ کَمَا نَصَبْتَ بِهِ مُحَمَّداً عَلَماً لِلدَّلَالَهِ عَلَیْکَ، وَ أَنْهَجْتَ بِآلِهِ سُبُلَ الرِّضَا إِلَیْکَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْعَلِ الْقُرْآنَ وَسِیلَهً لَنَا إِلَى أَشْرَفِ مَنَازِلِ الْکَرَامَهِ، وَ سُلَّماً نَعْرُجُ فِیهِ إِلَى مَحَلِّ

السَّلَامَهِ، وَ سَبَباً نُجْزَى بِهِ النَّجَاهَ فِى عَرْصَهِ الْقِيَامَهِ، وَ ذَرِيعَهً نَقْدَمُ بِهَا عَلَى نَعِيمِ دَارِ الْمُقَامَهِ. (۹) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ احْطُطْ بِالْقُرْآنِ عَنَّا ثِقْلَ الْأَوْزَارِ، وَ هَبْ لَنَا حُسْنَ شَمَائِلِ الْأَبْرَارِ، وَ اقْفُ بِنَا آثَارَ الَّذِينَ قَامُوا لَکَ بِهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَ أَطْرَافَ النَّهَارِ حَتَّى تُطَهِّرَنَا مِنْ كُلِّ دَنَسٍ بِتَطْهِيرِهِ، وَ تَقْفُوَ بِنَا آثَارَ الَّذِينَ اسْتَضَاءُوا بِنُورِهِ، وَ لَمْ يُلْهِهِمُ الْأَمَلُ عَنِ الْعَمَلِ فَيَقْطَعَهُمْ بِخُدَعِ غُرُورِهِ. (۱۰) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِى ظُلَمِ اللَّيَالِى مُونِساً، وَ مِنْ نَزَغَاتِ الشَّيْطَانِ وَ خَطَرَاتِ الْوَسَاوِسِ حَارِساً، وَ لِأَقْدَامِنَا عَنْ نَقْلِهَا إِلَى الْمَعَاصِى حَابِساً، وَ لِأَلْسِنَتِنَا عَنِ الْخَوْضِ فِى الْبَاطِلِ مِنْ غَيْرِ مَا آفَهٍ مُخْرِساً، وَ لِجَوَارِحِنَا عَنِ اقْتِرَافِ الْآثَامِ زَاجِراً، وَ لِمَا طَوَتِ الْغَفْلَهُ عَنَّا مِنْ تَصَفُّحِ الِاعْتِبَارِ نَاشِراً، حَتَّى تُوصِلَ إِلَى قُلُوبِنَا فَهْمَ عَجَائِبِهِ، وَ زَوَاجِرَ أَمْثَالِهِ الَّتِى ضَعُفَتِ الْجِبَالُ الرَّوَاسِى عَلَى صَلَابَتِهَا عَنِ احْتِمَالِهِ. (۱۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَدِمْ بِالْقُرْآنِ صَلَاحَ ظَاهِرِنَا، وَ احْجُبْ بِهِ خَطَرَاتِ الْوَسَاوِسِ عَنْ صِحَّهِ ضَمَائِرِنَا، وَ اغْسِلْ بِهِ دَرَنَ قُلُوبِنَا وَ عَلَائِقَ أَوْزَارِنَا، وَ اجْمَعْ بِهِ مُنْتَشَرَ أُمُورِنَا، وَ أَرْوِ بِهِ فِى مَوْقِفِ الْعَرْضِ عَلَيْكَ ظَمَأَ هَوَاجِرِنَا، وَ اكْسُنَا بِهِ حُلَلَ الْأَمَانِ يَوْمَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ فِى نُشُورِنَا. (۱۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْبُرْ بِالْقُرْآنِ خَلَّتَنَا مِنْ عَدَمِ الْإِمْلَاقِ، وَ سُقْ إِلَيْنَا بِهِ رَغَدَ الْعَيْشِ وَ خِصْبَ سَعَهِ الْأَرْزَاقِ، وَ جَنِّبْنَا بِهِ الضَّرَائِبَ الْمَذْمُومَهَ وَ مَدَانِيَ الْأَخْلَاقِ، وَ اعْصِمْنَا بِهِ مِنْ هُوَّهِ الْكُفْرِ وَ دَوَاعِى النِّفَاقِ حَتَّى يَكُونَ لَنَا فِى الْقِيَامَهِ إِلَى رِضْوَانِکَ وَ جِنَانِکَ قَائِداً، وَ لَنَا فِى الدُّنْيَا عَنْ سُخْطِكَ وَ تَعَدِّى حُدُودِکَ ذَائِداً، وَ لِمَا عِنْدَکَ بِتَحْلِيلِ حَلَالِهِ وَ تَحْرِيمِ حَرَامِهِ شَاهِداً. (۱۳) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ هَوِّنْ بِالْقُرْآنِ عِنْدَ الْمَوْتِ عَلَى أَنْفُسِنَا كَرْبَ السِّيَاقِ، وَ جَهْدَ الْأَنِينِ، وَ تَرَادُفَ الْحَشَارِجِ إِذَا بَلَغَتِ النُّفُوسُ التَّرَاقِيَ، «وَ قِيلَ مَنْ رَاقٍ» وَ تَجَلَّى مَلَکُ الْمَوْتِ لِقَبْضِهَا مِنْ حُجُبِ الْغُيُوبِ، وَ رَمَاهَا عَنْ قَوْسِ الْمَنَايَا بِأَسْهُمِ وَحْشَهِ الْفِرَاقِ، وَ دَافَ لَهَا مِنْ ذُعَافِ الْمَوْتِ كَأْساً مَسْمُومَهَ الْمَذَاقِ، وَ دَنَا مِنَّا إِلَى الْآخِرَهِ رَحِيلٌ وَ انْطِلَاقٌ، وَ صَارَتِ الْأَعْمَالُ قَلَائِدَ فِى الْأَعْنَاقِ، وَ كَانَتِ الْقُبُورُ هِىَ الْمَأْوَى إِلَى مِيقَاتِ يَوْمِ التَّلَاقِ (۱۴) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ بَارِکْ لَنَا فِى حُلُولِ دَارِ الْبِلَى، وَ طُولِ الْمُقَامَهِ بَيْنَ أَطْبَاقِ الثَّرَى، وَ اجْعَلِ الْقُبُورَ بَعْدَ فِرَاقِ الدُّنْيَا خَيْرَ مَنَازِلِنَا، وَ افْسَحْ لَنَا بِرَحْمَتِکَ فِى ضِيقِ مَلَاحِدِنَا، وَ لَا تَفْضَحْنَا فِى حَاضِرِى الْقِيَامَهِ بِمُوبِقَاتِ آثَامِنَا. (۱۵) وَ ارْحَمْ بِالْقُرْآنِ فِى مَوْقِفِ الْعَرْضِ عَلَيْکَ ذُلَّ مَقَامِنَا، وَ ثَبِّتْ بِهِ عِنْدَ اضْطِرَابِ جِسْرِ جَهَنَّمَ يَوْمَ الْمَجَازِ عَلَيْهَا زَلَلَ أَقْدَامِنَا، وَ نَوِّرْ بِهِ قَبْلَ الْبَعْثِ سُدَفَ قُبُورِنَا، وَ نَجِّنَا بِهِ مِنْ كُلِّ كَرْبٍ يَوْمَ الْقِيَامَهِ وَ شَدَائِدِ أَهْوَالِ يَوْمِ الطَّامَّهِ (۱۶) وَ بَيِّضْ وُجُوهَنَا يَوْمَ تَسْوَدُّ وُجُوهُ الظَّلَمَهِ فِى يَوْمِ الْحَسْرَهِ وَ النَّدَامَهِ، وَ اجْعَلْ لَنَا فِى صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ وُدّاً، وَ لَا تَجْعَلِ الْحَيَاهَ عَلَيْنَا نَكَداً. (۱۷) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ كَمَا بَلَّغَ رِسَالَتَکَ، وَ صَدَعَ بِأَمْرِکَ، وَ نَصَحَ لِعِبَادِکَ. (۱۸) اللَّهُمَّ اجْعَلْ نَبِيَّنَا صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَهِ أَقْرَبَ النَّبِيِّينَ مِنْکَ مَجْلِساً، وَ أَمْكَنَهُمْ مِنْکَ شَفَاعَهً، وَ أَجَلَّهُمْ عِنْدَکَ قَدْراً، وَ أَوْجَهَهُمْ عِنْدَکَ جَاهاً. (۱۹) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ شَرِّفْ بُنْيَانَهُ، وَ عَظِّمْ بُرْهَانَهُ، وَ ثَقِّلْ مِيزَانَهُ، وَ تَقَبَّلْ شَفَاعَتَهُ، وَ قَرِّبْ وَسِيلَتَهُ، وَ بَيِّضْ وَجْهَهُ، وَ أَتِمَّ نُورَهُ، وَ ارْفَعْ دَرَجَتَهُ (۲۰) وَ أَحْيِنَا عَلَى سُنَّتِهِ، وَ تَوَفَّنَا عَلَى مِلَّتِهِ وَ خُذْ بِنَا مِنْهَاجَهُ، وَ اسْلُکْ بِنَا سَبِيلَهُ، وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَهْلِ طَاعَتِهِ، وَ احْشُرْنَا فِى زُمْرَتِهِ، وَ أَوْرِدْنَا حَوْضَهُ، وَ اسْقِنَا بِكَأْسِهِ (۲۱) وَ صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، صَلَاهً تُبَلِّغُهُ بِهَا أَفْضَلَ مَا يَأْمُلُ مِنْ خَيْرِکَ وَ فَضْلِکَ وَ كَرَامَتِکَ، إِنَّکَ ذُو رَحْمَهٍ وَاسِعَهٍ، وَ فَضْلٍ كَرِيمٍ. (۲۲) اللَّهُمَّ اجْزِهِ بِمَا بَلَّغَ مِنْ رِسَالَاتِکَ، وَ أَدَّى مِنْ آيَاتِکَ، وَ نَصَحَ لِعِبَادِکَ، وَ جَاهَدَ فِى سَبِيلِکَ، أَفْضَلَ مَا جَزَيْتَ أَحَداً مِنْ مَلَائِكَتِکَ الْمُقَرَّبِينَ، وَ أَنْبِيَائِکَ الْمُرْسَلِينَ الْمُصْطَفَيْنَ، وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

را که شیخ طوسی از امیر المؤمنین علیه السّلام روایت کرده بخوانند:

اللَّهُمَّ اشْرَحْ بِالْقُرْآنِ صَدْرِی وَ اسْتَعْمِلْ بِالْقُرْآنِ بَدَنِی وَ نَوِّرْ بِالْقُرْآنِ بَصَرِی وَ أَطْلِقْ بِالْقُرْآنِ لِسَانِی وَ أَعِنِّی عَلَیْهِ مَا أَبْقَیْتَنِی فَإِنَّهُ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِکَ. (۱)

و همچنین این دعا را که از حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام روایت شده است بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ إِخْبَاتَ الْمُخْبِتِینَ وَ إِخْلاصَ الْمُوقِنِینَ وَ مُرَافَقَهَ الْأَبْرَارِ وَ اسْتِحْقَاقَ حَقَائِقِ الْإِیمَانِ وَ الْغَنِیمَهَ مِنْ کُلِّ بِرٍّ وَ السَّلامَهَ مِنْ کُلِّ إِثْمٍ وَ وُجُوبَ رَحْمَتِکَ وَ عَزَائِمَ مَغْفِرَتِکَ وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّهِ وَ النَّجَاهَ مِنَ النَّارِ (۲)

نمازهای شب های ماه رمضان

در بیان نمازهای شبهای ماه رمضان، و دعاهای روزهایی که مشهور است، و علامه مجلسی در کتاب زاد المعاد در فصل آخر ماه رمضان آنها را ذکر کرده و احقر در این قسمت، به بیان آنچه آن بزرگوار نوشته اکتفا میکنم: نماز شب اول: چهار رکعت، هر رکعت حمد و پانزده مرتبه سوره توحید.

شب دوم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه سوره قدر.

شب سوم: ده رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه سوره توحید.

شب چهارم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه سوره قدر.

شب پنجم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه سوره توحید، و پس از سلام صدر بار صلوات.

شب ششم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سوره تبارک.

شب هفتم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سیزده مرتبه سوره قدر.

شب هشتم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه سوره توحید و پس از سلام هزار مرتبه سبحان اللّه.

۱- خدایا، به قرآن سینه ام را بگشا، و به قرآن بدنم را بکار انداز، و به قرآن دیده ام را روشن ساز، و به قرآن زبانم را بازگردان، و به عمل به آن تا زنده ام می داری یاری ام ده، که جنبش و نیرویی جز به خواست تو نیست.
۲- خدایا از تو درخواست می کنم، خشوع خاشعان، و اخلاص اهل یقین، و مدارای نیکان، و شایستگی حقایق ایمان، و بهره مندی از هر نیکی، و سلامت از هر گناه، و وجوب رحمتت، و اراده های آمرزشت، و رسیدن به بهشت، و رهایی از آتش را.

ب نهم: شـش رکعت در فاصله میان نماز شام و هنگام خوابیدن، در هر رکعت حمد، و هفت مرتبه آیه الکرسی و پس از پایان نماز پنجاه بار صلوات.

شب دهم: بیست رکعت در هر رکعت حمد و سی مرتبه سوره توحید.

شب یازدهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه سوره کوثر.

شب دوازدهم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و سی مرتبه سوره قدر.

شب سیزدهم: چهار رکعت در هر رکعت حمد و بیست وپنج مرتبه سوره توحید.

شب پانزدهم: چهار رکعت، در دو رکعت اول پس از حمـد صـد مرتبه سوره توحی، و در دو رکعت دیگر بعـد از حمـد پنجاه مرتبه سوره توحید.

شب پانزدهم: دوازده رکعت در هر رکعت حمد و دوازده مرتبه سوره تکاثر.

شب هفدهم: دو رکعت، در رکعت، اول حمد و هر سوره ای بخواهد، و در رکعت دوم حمد و صد مرتبه سوره توحید، و پس از سلام صدر بار: لا اله الاّ اللّه شب هجدهم: چهار رکعت در هر رکعت حمد و بیست وپنج مرتبه سوره کوثر.

شب نوزدهم: پنجاه رکعت، در هر رکعت حمد و یک مرتبه سوره زلزال.

شب بیست تا بیست وچهارم: در هر کدام هشت رکعت با هر سوره ای که میّسر شود.

شب بیست وپنجم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه سوره توحید.

شب بیست وششم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و صد مرتبه سوره توحید.

شب بیست وهفتم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سوره ملک، و اگر نتوانست بیست وپنج مرتبه سوره توحید.

شب بیست وهشتم: شش رکعت، در هر رکعت

حمد و صدر مرتبه آیه الکرسی، و صدر مرتبه سوره توحید، و صد مرتبه سوره کوثر، و پس از نماز صد بار صلوات.

فقیر گوید: نماز شب بیست وهشتم موافق آنچه من یافتم به این صورت است: شش رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه آیه الکرسی، و ده مرتبه سوره کوثر، و ده مرتبه سوره توحید، و پس از نماز صد بار صلوات.

شب بیست ونهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد، و بیست مرتبه سوره توحید.

شب سی ام: دوازده رکعت، و در هر رکعت حمد و بیست مرتبه سوره توحید و پس از سلام صدر بار صلوات، و این نمازها چنان که بیان شد هر دو رکعت به یک سلام است.

دعای مختصر هر روز ماه رمضان

از ابن عباس روایت کرده اند: که حضرت رسول صلی اللّٰه علیه و آله برای روزه هر روز ماه مبارک رمضان فضیلت بسیار بیان فرمود و برای هر روز دعای مخصوصی با فضیلت و ثواب بسیار برای آن ذکر کرد که ما به بیان اصل دعا اکتفا میکنیم: روز اول:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِيَامِي فِيهِ صِيَامَ الصَّائِمِينَ وَ قِيَامِي فِيهِ قِيَامَ الْقَائِمِينَ وَ نَبِّهْنِي فِيهِ عَنْ نَوْمَةِ الْغَافِلِينَ وَ هَبْ لِي جُرْمِي فِيهِ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ وَ اعْفُ عَنِّي يَا عَافِياً عَنِ الْمُجْرِمِينَ

خدایا روزه ام را در این ماه روزه روزه داران قرار ده، و شب زنده داری ام را شب زنده داری شب زنده داران، و بیدارم کن در آن از خواب بی خبران، و ببخش گناهم را در آن ای معبود جهانیان، و از من درگذر، ای درگذرنده از گنهکاران.

روز دوم :

اللَّهُمَّ قَرِّبْنِي فِيهِ إِلَى مَرْضَاتِكَ

وَ جَنِّبْنِی فِیهِ مِنْ سَخَطِکَ وَ نَقِمَاتِکَ وَ وَفِّقْنِی فِیهِ لِقِرَاءَهِ آیَاتِکَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ

خدایا مرا در این ماه به خشنودی ات نزدیک کن، و از خشم و انتقامت برکنار دار، و به قرائت آیاتت موفق کن، ای مهربان ترین مهربانان.

روز سوم :

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی فِیهِ الذِّهْنَ وَ التَّنْبِیهَ وَ بَاعِدْنِی فِیهِ مِنَ السَّفَاهَهِ وَ التَّمْوِیهِ وَ اجْعَلْ لِی نَصِیبا مِنْ کُلِّ خَیْرٍ تُنْزِلُ فِیهِ بِجُودِکَ یَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِینَ

خدایا در این ماه به من تیزهوشی و بیداری عنایت فرما، و از بی خردی و اشتباه دورم ساز، و از هر خیری که در این ماه نازل می کنی، برایم بهره ای قرار ده، و به حق جودت ای جودمندترین جودمندان

روز چهارم :

اللَّهُمَّ قَوِّنِی فِیهِ عَلَی إِقَامَهِ أَمْرِکَ وَ أَذِقْنِی فِیهِ حَلاوَهَ ذِکْرِکَ وَ أَوْزِعْنِی فِیهِ لِأَدَاءِ شُکْرِکَ بِکَرَمِکَ وَ احْفَظْنِی فِیهِ بِحِفْظِکَ وَ سِتْرِکَ یَا أَبْصَرَ النَّاظِرِینَ

خدایا در این ماه برای برپاداشتن امرت نیرومند ساز مرا، و شیرینی ذکرت را به من بچشان، و ادای شکرت را به من الهام فرما، و به نگهداری و پوشش نگاهم بدار، ای بیناترین بینندگان

روز پنجم :

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِیهِ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِینَ وَ اجْعَلْنِی فِیهِ مِنْ عِبَادِکَ الصَّالِحِینَ الْقَانِتِینَ وَ اجْعَلْنِی فِیهِ مِنْ أَوْلِیَائِکَ الْمُقَرَّبِینَ بِرَأْفَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ

خدایا قرار ده مرا در این ماه از آمرزش جویان، و از بندگان شایسته فرمانبردار، و از اولیای مقرّبت، به رأفتت ای مهربان ترین مهربانان

روز ششم :

اللَّهُمَّ لا تَخْذُلْنِی فِیهِ لِتَعَرُّضِ مَعْصِیَتِکَ وَ لا تَضْرِبْنِی بِسِیَاطِ نَقِمَتِکَ وَ زَحْزِحْنِی فِیهِ مِنْ مُوجِبَاتِ سَخَطِکَ بِمَنِّکَ وَ أَیَادِیکَ یَا مُنْتَهَی رَغْبَهِ الرَّاغِبِینَ

دایا مرا در این ماه به خاطر نزدیک شدن به نافرمانی ات وامگذار، و با تازیانه های انتقامت عذاب مکن، و از موجبات خشمت دورم بدار، به فضل و عطاهایت، ای نهایت دلبستگی دل شدگان.

روز هفتم :

اللَّهُمَّ أَعِنِّی فِیهِ عَلَی صِیَامِهِ وَ قِیَامِهِ وَ جَنِّبْنِی فِیهِ مِنْ هَفَوَاتِهِ وَ آثَامِهِ وَ ارْزُقْنِی فِیهِ ذِکْرَکَ بِدَوَامِهِ بِتَوْفِیقِکَ یَا هَادِیَ الْمُضِلِّینَ

خدایا مرا در این ماه بر روزه و شب زنـداری اش یاری ده، و از لغزش ها و گناهانش دورم بدار، و ذکرت را همواره روزی ام کن، به توفیقت ای راهنمای گمراهان.

روز هشتم :

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی فِیهِ رَحْمَةَ الْأَیْتَامِ وَ إِطْعَامَ الطَّعَامِ وَ إِفْشَاءَ السَّلامِ وَ صُحْبَةَ الْکِرَامِ بِطَوْلِکَ یَا مَلْجَأَ الْآمِلِینَ

خدای در این ماه مهرورزی به ایتام، و خواندن طعام، و آشکار کردن سلام، و همنشینی با اهل کرامت را نصبم فرما، به عطایت ای پناهگاه آرزومندان.

روز نهم :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی فِیهِ نَصِیبا مِنْ رَحْمَتِکَ الْوَاسِعَةِ وَ اهْدِنِی فِیهِ لِبَرَاهِینِکَ السَّاطِعَةِ وَ خُذْ بِنَاصِیَتِی إِلَی مَرْضَاتِکَ الْجَامِعَةِ بِمَحَبَّتِکَ یَا أَمَلَ الْمُشْتَاقِینَ

خـدایا برای مـن در ایـن مـاه بهره ای از رحمت گسترده ات قرار ده، و به جـانب دلایـل درخشـانت راهنمـایی کن، و به سـوی خشنودی فراگیرت متوجه کن، به مهرت ای آرزوی مشتاقان.

روز دهم :

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِیهِ مِنَ الْمُتَوَکِّلِینَ عَلَیْکَ وَ اجْعَلْنِی فِیهِ مِنَ الْفَائِزِینَ لَدَیْکَ وَ اجْعَلْنِی فِیهِ مِنَ الْمُقَرَّبِینَ إِلَیْکَ بِإِحْسَانِکَ یَا غَایَةَ الطَّالِبِینَ

خـدایا مرا در ایـن مـاه از توکـل کننـدگان، و از رسـتگاران نزد خـود، و از مقرّبـان درگـاهت قرار بـده، به احسـانت ای هـدف جویندگان.

روز یازدهم :

اللَّهُمَّ حَبِّبْ

إِلَيَّ فِيهِ الْإِحْسَانَ وَ كَرِّهْ إِلَيَّ فِيهِ الْفُسُوقَ وَ الْعِصْيَانَ وَ حَرِّمْ عَلَيَّ فِيهِ السَّخَطَ وَ النِّيرَانَ بِعَوْنِكَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ

خدای در این ماه نیکی را پسندیده من گردان، و نادرستی ها و نافرمانی ها را مورد کراهت من قرار ده، و خشم و آتش برافروخته را بر من حرام گردان به یاری ات ای فریادرس دادخواهان.

روز دوازدهم :

اللَّهُمَّ زَيِّنِّي فِيهِ بِالسِّتْرِ وَ الْعَفَافِ وَ اسْتُرْنِي فِيهِ بِلِبَاسِ الْقُنُوعِ وَ الْكَفَافِ وَ احْمِلْنِي فِيهِ عَلَى الْعَدْلِ وَ الْإِنْصَافِ وَ آمِنِّي فِيهِ مِنْ كُلِّ مَا أَخَافُ بِعِصْمَتِكَ يَا عِصْمَةَ الْخَائِفِينَ

خدایا مرا در این ماه به پوشش و پاکدامنی بیارای، و به لباس قناعت و اکتفا به اندازه حاجت بپوشان و بر عدالت و انصاف وادارم نما، و مرا در این ماه از هرچه می ترسم ایمنی ده، به نگهداری ات ای نگهدارنده هراسندگان.

روز سیزدهم :

اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي فِيهِ مِنَ الدَّنَسِ وَ الْأَقْذَارِ وَ صَبِّرْنِي فِيهِ عَلَى كَائِنَاتِ الْأَقْدَارِ وَ وَفِّقْنِي فِيهِ لِلتُّقَى وَ صُحْبَةِ الْأَبْرَارِ بِعَوْنِكَ يَا قُرَّةَ عَيْنِ الْمَسَاكِينِ

خدایا مرا در این ماه از آلودگیها و ناپاکی ها پاک کن، و بر شدنی های مورد تقدیرت شکیبایم گردان، و به پرهیزگاری و هم نشینی با نیکان توفیقم ده، به یاریات ای نور چشم درماندگان

روز چهاردهم :

اللَّهُمَّ لا تُؤَاخِذْنِي فِيهِ بِالْعَثَرَاتِ وَ أَقِلْنِي فِيهِ مِنَ الْخَطَايَا وَ الْهَفَوَاتِ وَ لا تَجْعَلْنِي فِيهِ غَرَضاً لِلْبَلايَا وَ الْآفَاتِ بِعِزَّتِكَ يَا عِزَّ الْمُسْلِمِينَ

خدایا مرا در این ماه بر لغزش ها سرزنش مکن، و از خطاها و افتادن در گناهان دور بدار، و هدف بلاها و آفات قرار مده، به عزّتت

ای عزّت مسلمانان.

روز پانزدهم :

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی فِیهِ طَاعَهَ الْخَاشِعِینَ وَ اشْرَحْ فِیهِ صَدْرِی بِإِنَابَهِ الْمُخْبِتِینَ بِأَمَانِکَ یَا أَمَانَ الْخَائِفِینَ

خدایا در در این ماه طاعت فروتنان را نصیبم کن، و سینه ام را برای انابه همانند بازگشت خاضعان باز کن به امان دادنت ای امان ده هراسندگان.

روز شانزدهم :

اللَّهُمَّ وَفِّقْنِی فِیهِ لِمُوَافَقَهِ الْأَبْرَارِ وَ جَنِّبْنِی فِیهِ مُرَافَقَهَ الْأَشْرَارِ وَ آوِنِی فِیهِ بِرَحْمَتِکَ إِلَی [فِی] دَارِ الْقَرَارِ بِإِلَهِیَّتِکَ یَا إِلَهَ الْعَالَمِینَ

خدایا مرا در این ماه به همراهی و همسویی با نیکان توفیق ده، و از همنشینی با بدان دور بدار و به حق رحمتت به خانه آرامش جایم ده، و به پرستیدگی ات ای پرستیده جهانیان.

روز هفدهم :

اللَّهُمَّ اهْدِنِی فِیهِ لِصَالِحِ الْأَعْمَالِ وَ اقْضِ لِی فِیهِ الْحَوَائِجَ وَ الْآمَالَ یَا مَنْ لا یَحْتَاجُ إِلَی التَّفْسِیرِ وَ السُّؤَالِ یَا عَالِماً بِمَا فِی صُدُورِ الْعَالَمِینَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ

خدایا مرا در این ماه به سوی کارهای شایسته هدایت فرما، و حاجتها و آرزوهایم را برآور، ای آن که نیاز به روشنگری و پرسش ندارد، ای آگاه به آنچه در سینه جهانیان است بر محمّد و خاندان پاکش درود فرست

روز هیجدهم :

اللَّهُمَّ نَبِّهْنِی فِیهِ لِبَرَکَاتِ أَسْحَارِهِ وَ نَوِّرْ فِیهِ قَلْبِی بِضِیَاءِ أَنْوَارِهِ وَ خُذْ بِکُلِّ أَعْضَائِی إِلَی اتِّبَاعِ آثَارِهِ بِنُورِکَ یَا مُنَوِّرَ قُلُوبِ الْعَارِفِینَ

خدایا مرا در این ماه به برکت های سحرهایش آگاه کن، و دلم را با روشنایی انوارش روشنی بخش، و تمام اعضایم را به پیروی آثارش بگمار، به نروت ای نوربخش دلهای عارفان.

روز نوزدهم :

اللَّهُمَّ وَفِّرْ فِیهِ حَظِّی مِنْ بَرَکَاتِهِ

وَ سَهِّلْ سَبِیلِی إِلَی خَیْرَاتِهِ وَ لا تَحْرِمْنِی قَبُولَ حَسَنَاتِهِ یَا هَادِیا إِلَی الْحَقِّ الْمُبِینِ

خدایا در این ماه بهره ام را از برکت هایش کامل گردان، و راهم را به سوی نیکی هایش هموار نما، و از پذیرفته خوبی هایش محرومم مساز، ای هدایت کننده به سوی حق آشکار

روز بیستم :

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی فِیهِ أَبْوَابَ الْجِنَانِ وَ أَغْلِقْ عَنِّی فِیهِ أَبْوَابَ النِّیرَانِ وَ وَفِّقْنِی فِیهِ لِتِلاوَهِ الْقُرْآنِ یَا مُنْزِلَ السَّکِینَهِ فِی قُلُوبِ الْمُؤْمِنِینَ

خدایا در این ماه درهای بهشت هایت را به رویم باز کن، و درهای آتش دوزخ را به روزیم ببربند، و به تلاوت قرآن موفقم بدار، ای فرو فرستنده آرامش در دل مؤمنان.

روز بیست و یکم :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی فِیهِ إِلَی مَرْضَاتِکَ دَلِیلاً وَ لا تَجْعَلْ لِلشَّیْطَانِ فِیهِ عَلَیَّ سَبِیلاً وَ اجْعَلِ الْجَنَّهَ لِی مَنْزِلاً وَ مَقِیلاً یَا قَاضِیَ حَوَائِجِ الطَّالِبِینَ

خدایا در این ماه برای من به سوی خشنودی ات دلیلی قرار مده، و برای شیطان راهی به سوی من قرار مده، و بهشت را منزل و آسایشگاهم قرار ده، ای برآورنده حاجات خواهندگان.

روز بیست و دوم :

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی فِیهِ أَبْوَابَ فَضْلِکَ وَ أَنْزِلْ عَلَیَّ فِیهِ بَرَکَاتِکَ وَ وَفِّقْنِی فِیهِ لِمُوجِبَاتِ مَرْضَاتِکَ وَ أَسْکِنِّی فِیهِ بُحْبُوحَاتِ جَنَّاتِکَ یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ

خدایا در این ماه درهای فضلت را به روی من بگشا، و برکاتت را بر من نازل فرما، و به موجبات خشنودی ات موفقم بدار، و در میان بهشت هایت جایم ده، ای برآورنده خواهش درماندگان

روز بیست و سوم :

اللَّهُمَّ اغْسِلْنِی فِیهِ مِنَ الذُّنُوبِ وَ طَهِّرْنِی فِیهِ مِنَ الْعُیُوبِ وَ

امْتَحِنْ قَلْبِی فِیهِ بِتَقْوَی الْقُلُوبِ یَا مُقِیلَ عَثَرَاتِ الْمُذْنِبِینَ

خدایا در این ماه از گناهانم شست وشویم ده، و از عیب ها پاکم کن، و دلم را به پرهیزکاری دلها بیازمای، ای نادیده گیرنده لغزشهای اهل گناه.

روز بیست و چهارم :

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ فِیهِ مَا یُرْضِیکَ وَ أَعُوذُ بِکَ مِمَّا یُؤْذِیکَ وَ أَسْأَلُکَ التَّوْفِیقَ فِیهِ لِأَنْ أُطِیعَکَ وَ لا أَعْصِیَکَ یَا جَوَادَ السَّائِلِینَ

خدایا در این ماه آنچه تو را خشنود می کند از تو درخواست می کنم، و از آنچه تو را ناخشنود می کند به تو پناه می آورم، و از تو در این ماه توفیق اطاعت و ترک نافرمانی ات را خواستارم، ای بخشنده به نیازمندان.

روز بیست و پنجم :

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِیهِ مُحِبّاً لِأَوْلِیَائِکَ وَ مُعَادِیا لِأَعْدَائِکَ مُسْتَنّاً بِسُنَّهِ خَاتَمِ أَنْبِیَائِکَ یَا عَاصِمَ قُلُوبِ النَّبِیِّینَ

خدایا مرا در این ماه دلبسته اولیا، و دشمن دشمنانت قرار ده، و آراسته به راه و روش خاتم پیامبرانت گردان، ای نگهدارنده دلهای پیامبران

روز بیست و ششم :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ سَعْیِی فِیهِ مَشْکُوراً وَ ذَنْبِی فِیهِ مَغْفُوراً وَ عَمَلِی فِیهِ مَقْبُولاً وَ عَیْبِی فِیهِ مَسْتُوراً یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ

خدایا کوششم را در این ماه مورد سپاس، و گناهم را آمرزیده، و عملم را پذیرفته، و عیبم را پوشیده قرار ده، ای شنواترین شنوایان.

روز بیست و هفتم :

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی فِیهِ فَضْلَ لَیْلَهِ الْقَدْرِ وَ صَیِّرْ أُمُورِی فِیهِ مِنَ الْعُسْرِ إِلَی الْیُسْرِ وَ اقْبَلْ مَعَاذِیرِی وَ حُطَّ عَنِّیَ الذَّنْبَ وَ الْوِزْرَ یَا رَءُوفاً بِعِبَادِهِ الصَّالِحِینَ

خدایا در این ماه فضیلت شب قدر را روزی ام ساز، و کارهایم را از سختی

به آیانی برگردان، و پوزش هایم را بپذیر، و گناه و بار گران را از گردنم بریز، ای مهربان به بندگان شایسته.

روز بیست و هشتم :

اللَّهُمَّ وَفِّرْ حَظِّی فِیهِ مِنَ النَّوَافِلِ وَ أَكْرِمْنِی فِیهِ بِإِحْضَارِ الْمَسَائِلِ وَ قَرِّبْ فِیهِ وَسِیلَتِی إِلَیْكَ مِنْ بَیْنِ الْوَسَائِلِ یَا مَنْ لا یَشْغَلُهُ إِلْحَاحُ الْمُلِحِّینَ

خدایا بهره ام را در این ماه از مستحبات فراوان کن، و مرا با تحقق درخواست ها اکرام فرما، و از میان وسایل وسیله ام را به سویت نزدیک کن، ای که پافشاری اصرارورزان مشغولش نسازد.

روز بیست و نهم

اللَّهُمَّ غَشِّنِی فِیهِ بِالرَّحْمَهِ وَ ارْزُقْنِی فِیهِ التَّوْفِیقَ وَ الْعِصْمَهَ وَ طَهِّرْ قَلْبِی مِنْ غَیَاهِبِ التُّهَمَهِ یَا رَحِیما بِعِبَادِهِ الْمُؤْمِنِینَ

خدایا در این ماه با رحمتت فروگیر و توفیق و خود نگهداری نصیبم کن، و از تیرگی های تهمت دلم را پاک گردان، ای مهربان به بندگان با ایمان.

روز سی ام :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِیَامِی فِیهِ بِالشُّكْرِ وَ الْقَبُولِ عَلَى مَا تَرْضَاهُ وَ یَرْضَاهُ الرَّسُولُ مُحْكَمَهً فُرُوعُهُ بِالْأُصُولِ بِحَقِّ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ.

خدایا روزه ام را در این ماه، بر پایه آنچه تو و پیامبر آن را می پسندد مورد سپاس و پذیرش قرار ده، درحالیکه فروعش بر اصولش استوار باشد، به حق سرورمان محمّد و اهل بیت پاکش، و سپاس خدای را پروردگار جهانیان.

مؤلف گوید: تقدیم و تأخیر دعاها و عبارات هر یک را در کتاب های متعدّد دعا مختلف ذکر کرده اند، چون روایت مربوط به این دعاها را معتبر نمی دانم، متعرض تقدیم و تأخیر اصل دعاها و عبارات آنها نشدم.

ص: ۳۶۵

فعمی دعای روز بیست وهفتم را در روز بیست ونهم ذکر نموده و موافق مذهب شیعه خواندن دعای روز بیست وهفتم در روز بیست وسم دور نیست که مناسب تر باشد.

فصل چهارم: اعمال ماه شوال

اعمال شب اول ماه شوال

شب اول: یکی از شبهای شریف است و در فضیلت و ثواب عبادت و احیای آن احادیث بسیاری وارد شده، از جمله در روایت آمده: آن شب کمتر از شب قدر نیست، و برای آن چند عمل مستحبّ است: اوّل: غسل کردن هنگامی که آفتاب غروب کرد.

دوّم: شب زنده داری به نماز دعا و استغفار و درخواست از خدا و بیتوته [شب زنده داری] در مسجد.

سوم: پس از نماز مغرب و عشا و نماز صبح و نماز عید بخواند:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا هَدَانَا وَ لَهُ الشُّكْرُ عَلَى مَا أَوْلانَا . (۱)

چهارم: چون نماز مغرب و نافله آن را خواند، دستها را به جانب آسمان بلند کند و بگوید:

يَا ذَا الْمَنِّ وَ الطَّوْلِ يَا ذَا الْجُودِ يَا مُصْطَفِيَ مُحَمَّدٍ وَ نَاصِرَهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَحْصَيْتَهُ وَ هُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ. (۲)

پس به سجده رود و در سجده صد مرتبه بگوی: «اتوب الی اللّه» [به سوی خدا میپویم] سپس هر حاجتی که دارد از خدا بخواهد، که بخواست خدا برآورده خواهد شد.

و در روایت شیخ آمده است که پس از نماز مغرب به سجده رود و بگوید:

يَا ذَا الْحَوْلِ يَا ذَا الطَّوْلِ يَا مُصْطَفِياً مُحَمَّداً وَ نَاصِرَهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

۱- خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگتر است، و خدای را سپاس، و سپاس خدای را بر آنچه ما را بدان هدایت کرد، و او را شکر بر آنچه به ما ارزانی داشت.

۲- ای صاحب نعمت و کرم، ای دارای جود، ای برگزیننده محمّد و ای یاور او، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و بر من بیامرز هر گناهی که شماره نمودی اش، و آن پیش تو در کتابی آشکار است.

وَ اغْفِرْ لِی کُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَ نَسِیتُهُ أَنَا وَ هُوَ عِنْدَکَ فِی کِتَابٍ مُبِینٍ (۱)

پس صد مرتبه بگوید: اتوب الی اللّه پنجم: امام حسین علیه السّلام را زیارت کند که فضیلت بسیار دارد، و زیارت مخصوص این شب در باب زیارات خواهد آمد ان شاء اللّه تعالی ششم: ده مرتبه ذکر «یا دائم الفضل» را که بیان آن در اعمال شب جمعه گذشت بگوید.

هفتم: ده رکعت نمازی که در شب آخر ماه رمضان گذشت بجا آورد.

نماز و دعای شب عید فطر

هشتم: دو رکعت نماز بجا آورد، در رکعت اوّل پس از سوره «حمد» هزار مرتبه «توحید» و در رکعت دوم یک مرتبه بخواند، و پس از سلام سر به سجده گذارد و صد مرتبه بگوید: اتوب الی اللّه آنگاه بگوید:

یَا ذَا الْمَنِّ وَ الْجُودِ یَا ذَا الْمَنِّ وَ الطَّوْلِ یَا مُصْطَفِیَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ افْعَلْ بِی کَذَا وَ کَذَا. (۲)

و بجای «کذاو کذا» حاجات خود را بخواهد.

در روایت آمده که حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام این دو رکعت نماز را به این کیفیت بجای آرود، هر حاجت که از خدا بطلب، به یقین عطا فرماید، و اگر به شماره ریگ های بیابان گناه داشته باشد، خدا آنها را بیامرزد، در روایت دیگری بجای هزار مرتبه سوره «توحید» صد مرتبه وارد شده، لیکن این نماز را باید پس از نماز مغرب و نافله آن بجا آورد.

شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس پس از پایان نماز این دعا را نقل کرده اند:

یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا رَحْمَانُ یَا اللَّهُ یَا رَحِیمُ یَا

۱- ای صاحب قدرت، ای دارای عطا، ای برگزیننده محمّد و ای یاور او، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و بر من بیامرز هر گناهی را که مرتکب شدم و آن را فراموش کردم، و آن گناه نزد تو در کتابی آشکار است.

۲- ای دارای نعمت و جود، ای صاحب بخشش و عطا، ای برگزیننده محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و با من چنین و چنان کن.

اللَّهُ يَا مَلِکَ یَا اللَّهُ یَا قُدُّوسُ یَا اللَّهُ یَا سَلامُ یَا اللَّهُ یَا مُؤْمِنُ یَا اللَّهُ یَا مُهَیْمِنُ یَا اللَّهُ یَا عَزِیزُ یَا اللَّهُ یَا جَبَّارُ یَا اللَّهُ یَا مُتَکَبِّرُ یَا اللَّهُ یَا خَالِقُ یَا اللَّهُ یَا بَارِئُ یَا اللَّهُ یَا مُصَوِّرُ یَا اللَّهُ یَا عَالِمُ یَا اللَّهُ یَا عَظِیمُ یَا اللَّهُ یَا عَلِیمُ یَا اللَّهُ یَا کَرِیمُ یَا اللَّهُ یَا حَلِیمُ یَا اللَّهُ یَا حَکِیمُ یَا اللَّهُ یَا سَمِیعُ یَا اللَّهُ یَا بَصِیرُ یَا اللَّهُ یَا قَرِیبُ یَا اللَّهُ یَا مُجِیبُ یَا اللَّهُ یَا جَوَادُ یَا اللَّهُ یَا مَاجِدُ یَا اللَّهُ یَا مَلِیُّ یَا اللَّهُ یَا وَفِیُّ یَا اللَّهُ یَا مَوْلَی یَا اللَّهُ یَا قَاضِی، (۱) یَا اللَّهُ یَا سَرِیعُ یَا اللَّهُ یَا شَدِیدُ یَا اللَّهُ یَا رَءُوفُ یَا اللَّهُ یَا رَقِیبُ یَا اللَّهُ یَا مَجِیدُ یَا اللَّهُ یَا حَفِیظُ یَا اللَّهُ یَا مُحِیطُ یَا اللَّهُ یَا سَیِّدَ السَّادَاتِ یَا اللَّهُ یَا أَوَّلُ یَا اللَّهُ یَا آخِرُ یَا اللَّهُ یَا ظَاهِرُ یَا اللَّهُ یَا بَاطِنُ یَا اللَّهُ یَا فَاخِرُ یَا اللَّهُ یَا قَاهِرُ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا وَدُودُ یَا اللَّهُ یَا نُورُ یَا اللَّهُ یَا رَافِعُ یَا اللَّهُ یَا مَانِعُ یَا اللَّهُ یَا دَافِعُ یَا اللَّهُ یَا فَاتِحُ یَا اللَّهُ یَا نَفَّاحُ [نَفَّاعُ] یَا اللَّهُ یَا جَلِیلُ یَا اللَّهُ یَا جَمِیلُ یَا اللَّهُ یَا شَهِیدُ یَا اللَّهُ یَا شَاهِدُ یَا اللَّهُ یَا مُغِیثُ یَا اللَّهُ یَا حَبِیبُ یَا اللَّهُ یَا فَاطِرُ یَا اللَّهُ یَا مُطَهِّرُ یَا اللَّهُ یَا مَلِکُ، [مَلِیکُ] (۲) یَا اللَّهُ یَا مُقْتَدِرُ یَا اللَّهُ یَا قَابِضُ یَا اللَّهُ یَا

ص: ۳۶۸

۱- ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای مهربان، ای خدا، ای بخشنده، ای خدا، ای فرمانروا، ای خدا، ای پاک، ای خدا، ای سلام، ای خدا، ای ایمنی بخش، ای خدا، ای چیره گر، ای خدا، ای عزّتمند، ای خدا، ای جبّار، ای خدا، ای بزرگ منش ای خدا، ای آفریننده، ای خدا، ای پدیدآورنده، ای خدا، ای صورت گر، ای خدا، ای دانا، ای خدا، ای بزرگ، ای خدا، ای آگاه، ای خدا، ای کریم، ای خدا، ای بردبار، ای خدا، ای فرزانه، ای خدا، ای شنوا، ای خدا، ای بینا، ای خدا ای نزدیک، ای خدا، ای اجابت کننده، ای خدا، ای سخاوتمند، ای خدا، ای بزرگوار، ای خدا، ای نیرومند، ای خدا، ای وفادار ای خدا، ای سرپرست، ای خدا، ای داور،

۲- ای خدا، ای سریع، ای خدا، ای سخت گیر، ای خدا، ای مهربان، ای خدا، ای نگهبان، ای خدا، ای باشوکت، ای خدا، ای نگهدار، ای خدا، ای فراگیر، ای خدا، ای آقای آقایان ای خدا، ای آغاز، ای خدا، ای انجام، ای خدا، ای آشکار، ای خدا، ای نهان، ای خدا، ای فخرکننده، ای خدا، ای چیره، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای دوست، ای خدا، ای نور، ای خدا، ای بالابرنده، ای خدا، ای بازدارنده، ای خدا، ای دفع کننده، ای خدا، ای گشاینده، ای خدا، ای بهره رسان، ای خدا، ای با شکوه، ای خدا، ای زیبا، ای خدا، ای گواه، ای خدا، ای شاهد، ای خدا، ای فریادرس، ای خدا ای حبیب، ای خدا، ای آفریننده، ای خدا، ای پاک کننده، ای خدا، ای پادشاه،

بَاسِطُ یَا اللَّهُ یَا مُحْیِی یَا اللَّهُ یَا مُمِیتُ یَا اللَّهُ یَا بَاعِثُ یَا اللَّهُ یَا وَارِثُ یَا اللَّهُ یَا مُعْطِی یَا اللَّهُ یَا مُفْضِلُ یَا اللَّهُ یَا مُنْعِمُ یَا اللَّهُ یَا حَقُّ یَا اللَّهُ یَا مُبِینُ یَا اللَّهُ یَا طَیِّبُ یَا اللَّهُ یَا مُحْسِنُ یَا اللَّهُ یَا مُجْمِلُ یَا اللَّهُ یَا مُبْدِئُ یَا اللَّهُ یَا مُعِیدُ یَا اللَّهُ یَا بَارِئُ یَا اللَّهُ یَا بَدِیعُ یَا اللَّهُ یَا هَادِی یَا اللَّهُ یَا کَافِی یَا اللَّهُ یَا شَافِی یَا اللَّهُ یَا عَلِیُّ یَا اللَّهُ یَا عَظِیمُ یَا اللَّهُ یَا حَنَّانُ یَا اللَّهُ یَا مَنَّانُ یَا اللَّهُ یَا ذَا الطَّوْلِ یَا اللَّهُ یَا مُتَعَالِی یَا اللَّهُ یَا عَدْلُ یَا اللَّهُ یَا ذَا الْمَعَارِجِ یَا اللَّهُ یَا صَادِقُ یَا اللَّهُ یَا صَدُوقُ، (۱) یَا اللَّهُ یَا دَیَّانُ یَا اللَّهُ یَا بَاقِی یَا اللَّهُ یَا وَاقِی یَا اللَّهُ یَا ذَا الْجَلالِ یَا اللَّهُ یَا ذَا الْإِکْرَامِ یَا اللَّهُ یَا مَحْمُودُ یَا اللَّهُ یَا مَعْبُودُ یَا اللَّهُ یَا صَانِعُ یَا اللَّهُ یَا مُعِینُ یَا اللَّهُ یَا مُکَوِّنُ یَا اللَّهُ یَا فَعَّالُ یَا اللَّهُ یَا لَطِیفُ یَا اللَّهُ یَا غَفُورُ یَا اللَّهُ [یَا جَلِیلُ یَا اللَّهُ] یَا شَکُورُ یَا اللَّهُ یَا نُورُ یَا اللَّهُ یَا قَدِیرُ [قَدِیمُ] یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهْ یَا اللَّهُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَمُنَّ عَلَیَّ بِرِضَاکَ وَ تَعْفُوَ عَنِّی بِحِلْمِکَ وَ تُوَسِّعَ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ

۱- ای خدا، ای نیرومند، ای خدا ای قبض کننده، ای خدا، ای گستراننده، ای خدا، ای زنده کننده، ای خدا، ای میراننده، ای خدا، ای برانگیزنده، ای خدا ای وارث، ای خدا، ای عطابخش، ای خدا، ای فزونیده، ای خدا، ای نعمت دهنده، ای خدا، ای حق، ای حقدا، ای ای آشکار، ای خدا، ای پاکیزه، ای خدا، ای نیکوکار، ای خدا، ای زیباکار، ای آغازگر، ای خدا، ای بازآور، ای خدا، ای پدیدآور، ای خدا، ای نوآفرین، ای خدا، ای هدایت گر، ای خدا، ای کفایت کننده، ای خدا ای شفابخش، ای خدا، ای بلندپایه، ای خدا، ای بزرگ، ای خدا، ای مهربان، ای خدا، ای نعمت بخش، ای خدا، ای عطابخش، ای خدا، ای برتر، ای خدا، ای دادگر، ای خدا، ای صاحب مراتب بلند، ای خدا، ای راستگو ای خدا، ای راستی پیشه،

الْحَلالِ الطَّيِّبِ وَ مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ ، (۱) وَ مِنْ حَيْثُ لا أَحْتَسِبُ فَإِنِّی عَبْدُکَ لَيْسَ لِی أَحَدٌ سِوَاکَ وَ لا أَحَدٌ أَسْأَلُهُ غَيْرُکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ مَا شَاءَ اللَّهُ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۲)

پس به سجده می روی و می گویی:

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا مُنْزِلَ الْبَرَکَاتِ بِکَ تُنْزَلُ کُلُّ حَاجَهٍ أَسْأَلُکَ بِکُلِّ اسْمٍ فِی مَخْزُونِ الْغَيْبِ عِنْدَکَ وَ الْأَسْمَاءِ الْمَشْهُورَاتِ عِنْدَکَ الْمَکْتُوبَهِ عَلَی سُرَادِقِ عَرْشِکَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَقْبَلَ مِنِّی شَهْرَ رَمَضَانَ وَ تَکْتُبَنِی مِنَ الْوَافِدِينَ إِلَی بَيْتِکَ الْحَرَامِ وَ تَصْفَحَ لِی عَنِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ وَ تَسْتَخْرِجَ لِی يَا رَبِّ کُنُوزَکَ يَا رَحْمَانُ. (۳)

اعمال روز عید فطر

نهم: چهارده رکعت نماز بجای آورد، در هر رکعت سوره «حمد» و آیه الکرسی و سه مرتبه سوره «توحید» را بخواند، تا در برابر هر رکعتی ثواب چهل سال عبادت و ثواب عبادت هرکه در آن ماه روزه گرفته، و نماز خوانده برای او باشد.

دهم: شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده که در آخر شب غسل بجای آر، و تا طلوع فجر در جای نماز خود بنشین.

روز اوّل: روز عید فطر است، و اعمال آن چندچیز است: اوّل: پس از نماز صبح و نماز عید، تکبیراتی که در شب عید پس از نماز فریضه میخواندی، بخوان.

دوم: پس از نماز صبح دعایی را که سیّد روایت کرده: «اللّهم انی توجّهت الیک بمحمّد امامی» بخوان، و شیخ خواندن این دعا را پس از نماز عید ذکر کرده.

سوم: کنار گذاشتن زکات فطر پیش از نماز عید، به شرحی که در کتابهای

۱- ای خدا، ای جزادهنده، ای خدا، ای پایدار، ای خدا، ای نگهدار، ای خدا، ای صاحب بزرگی ای خدا، ای دارای بزرگواری، ای خدا، ای پسندیده، ای خدا، ای پرستیده، ای خدا، ای سازنده، ای خدا، ای یاریده، ای خدا، ای پدیدآورنده، ای خدا، ای پرکار، ای خدا، ای لطیف، ای خدا، ای آمرزنده، ای خدا، ای سپاسگذار، ای خدا، ای نور، ای خدا، ای توانا، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، از تو درخواست میکنم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و به خشنودیات بر من منّت نهی، و به بردباری ات از من درگذری، و از روزی حلال پاکیزه ات به من بگستری، از جایی که گمان می برم،

۲- و از جایی که گمان نمی برم، من بنده توام و کسی را جز تو ندارم، و نه احدی غیر تو که از او گدایی کنم، ای مهربان ترین مهربانان، آنچه را خدا خواهد شود، نیرویی نیست جز به خدای برتر بزرگ.

۳- ای خـدا، ای خـدا، ای خـدا، ای پروردگـار، ای پروردگار، ای پروردگار، ای فرو فرسـتنده برکات، به عنایت تو هر حاجتی فرود آورده شود، از تو درخواست می کنم، به هر نـامی که در خزانه غیب نزد توست، و نام های مشـهور در پیشـگاهت، که بر سراپرده عرشت نوشته شده، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و ماه رمضان را از من بپذیری و مرا در شمار واردان به خانه محترمت بنویسی، و از من گناهان را چشم پوشی، و گنج های خود را برایم بیرون آوری، ای مهربان.

فقهی آمده.

بدان که زکات فطر، واجب مؤکّد، و شرط قبولی روزه ماه رمضان و سبب حفظ انسان تا سال آینده است، و حق تعالی در این آیه شریفه:

«قد افلح من تزکی و ذکر اسم ربه فصلّی»

زکات را مقدّم بر نماز ذکر فرموده.

چهارم: غسل است، و بهتر آن است اگر ممکن شود آن را در نهر انجام دهند، و وقت آن پس از طلوع فجر است تا زمان بجا آوردن نماز عید، چنان که شیخ فرموده و در روایتی آمده است که غسل را در زیر سقف پوشیده بجا آور، و چون خواستی غسل کنی بگو:

اللَّهُمَّ إِيمَاناً بِكَ وَ تَصْدِيقاً بِكِتَابِكَ وَ اتِّبَاعَ سُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ (۱)

آنگاه «بسم اللّه» بگو و غسل را بجای آر، و هنگامیکه از غسل فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ كَفَّارَةً لِذُنُوبِي وَ طَهِّرْ دِينِي اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّي الدَّنَسَ . (۲)

پنجم: پوشیدن جامه نیکو، و بکار بردن بوی خوش، رفتن به صحرا برای بجا آوردن نماز عید در زیر آسمان در غیر شهر خوردن مقدار کمی از تربت سیّد الشهدا علیه السّلام که از هر دردی شفاست مستحبّ است.

هفتم: چون برای رفتن به نماز عید آماده شدی، بیرون نرو مگر پس از طلوع آفتاب، و بخوان دعاهایی را که سیّد ابن طاووس در کتاب» اقبال «نقل کرده از جمله ابو حمزه ثمالی از امام باقر علیه السّلام روایت کرده که هنگامیکه برای نماز عید فطر و قربان و جمعه آماده بیرون رفتن شدی، این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ مَنْ تَهَيَّأَ فِي هَذَا الْيَوْمِ أَوْ تَعَبَّأَ أَوْ أَعَدَّ وَ اسْتَعَدَّ

۱- خدایا تنها برای ایمان به تو، و تصدیق به کتاب تو، و پیروی از روش پیامبر تو محمّد درود خدا بر او و خاندانش باد

۲- خدای این غسل را کفاره گناهانم قرار ده، و دینم را پاک کن، خدایا هر آلودگی را از من برطرف فرما.

لِوِفَادِهِ إِلَی مَخْلُوقٍ رَجَاءَ رِفْدِهِ وَ نَوَافِلِهِ وَ فَوَاضِلِهِ وَ عَطَایَاهُ فَإِنَّ إِلَیْکَ یَا سَیِّدِی تَهْیِئَتِی وَ تَعْبِئَتِی وَ إِعْدَادِی وَ اسْتِعْدَادِی رَجَاءَ رِفْدِکَ وَ جَوَائِزِکَ وَ نَوَافِلِکَ وَ فَوَاضِلِکَ وَ فَضَائِلِکَ وَ عَطَایَاکَ وَ قَدْ غَدَوْتُ إِلَی عِیدٍ مِنْ أَعْیَادِ أُمَّهِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَ عَلَی آلِهِ وَ لَمْ أَفِدْ إِلَیْکَ الْیَوْمَ بِعَمَلٍ صَالِحٍ أَثِقُ بِهِ قَدَّمْتُهُ وَ لا تَوَجَّهْتُ بِمَخْلُوقٍ أَمَّلْتُهُ وَ لَکِنْ أَتَیْتُکَ خَاضِعاً مُقِرّاً بِذُنُوبِی وَ إِسَاءَتِی إِلَی نَفْسِی فَیَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ اغْفِرْ لِیَ الْعَظِیمَ مِنْ ذُنُوبِی فَإِنَّهُ لا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ إِلا أَنْتَ یَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱)

آداب و کیفیت نماز

هشتم: خواندن نماز عید است، و آن دو رکعت است: در رکعت اول سوره های «حمد» و «اعلی» و پس از سوره «حمد» و «اعلی» پنج تکبیر بگوید، و بعد از هر تکبیری دست به قنوت بردارد، و بگوید:

اللَّهُمَّ [أَنْتَ أَهْلُ] أَهْلَ الْکِبْرِیَاءِ وَ الْعَظَمَهِ وَ أَهْلَ الْجُودِ وَ الْجَبَرُوتِ وَ أَهْلَ الْعَفْوِ وَ الرَّحْمَهِ وَ أَهْلَ التَّقْوَی وَ الْمَغْفِرَهِ أَسْأَلُکَ بِحَقِّ هَذَا الْیَوْمِ الَّذِی جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِینَ عِیداً وَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهِ عَلَیْهِ وَ آلِهِ ذُخْراً وَ شَرَفاً وَ مَزِیداً أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُدْخِلَنِی فِی کُلِّ خَیْرٍ أَدْخَلْتَ فِیهِ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُخْرِجَنِی مِنْ کُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ خَیْرَ مَا سَأَلَکَ مِنْهُ عِبَادُکَ الصَّالِحُونَ وَ أَعُوذُ بِکَ فِیهِ مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ عِبَادُکَ الصَّالِحُونَ الْمُخْلِصُونَ (۲)

پس تکبیر ششم بگوید و به رکوع رود، و پس از رکوع و سجود برای

۱- خدایا هرکس در این روز آماده شد یا نیت کرد، یا مهیّا و مستعد شد، برای ورود به درگاه یکی از بندگانت به امید جایزه ها و صله ها و بهره ها و عطاها، ولی ای آقای من آماده شدن و قصد کردن و مهیا و مستعد شدن من تنها به جانب توست به امید جایزه ها و صله ها و بهره ها و عطاهایت، اینک صبح کردم در عیدی از اعیاد امت پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ، درحالیکه به عمل صالحی که به آن اطمینان کنم، و آن را پیش آورده باشم بر تو وارد نشدم، و به مخلوقی که آرزومندش باشم رو نکردم، بلکه در حال فروتنی تنها به جانب تو آمده ام به گناه و بدی نسبت به خویش اعتراف دارم، پس ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ، گناهان بزرگم را بیامرز، که گناهان بزرگ را جز تو نیامرزد، ای که معبودی جز تو نیست، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدای ای اهل بزرگی و عظمت، و ای اهل جود و سلطنت، و اهل گذشت و رحمت، و اهل تقوا و مغفرت، از تو درخواست میکنم به حق این روز که برای مسلمانان عید قرار دادی، و برای محمّد صلّی اللّه علیه و آله ذخیره و فزونی در شرف، که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و مرا در هر خیری که محمّد و خاندان محمّد را وارد نمودی وارد کنی، و از هر شرّی که محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) را بیرون آوردی مرا بیرون آوری، خدایا از تو درخواست میکنم، بهترین چیزی که بندگان شایسته ات درخواست کردند، و به تو پناه میآورم از آنچه بندگان شایسته ات به تو پناه بردند.

رکعت دوم قیام کند، و پس از سوره «حمد» سوره «شـمس» را بخواند، سپس چهار تکبیر بگوید، و پس از هر تکبیری دست به قنوت بردارد، و همان دعا را بخوانـد، چون فارغ شد پنجمین تکبیر را گفته و به رکوع رود، و نماز را به پایان برساند، و پس از سلام تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بجا آورد.

پس از نماز عید دعاهای بسیاری وارد شده که شاید بهترین آنها دعای چهل وششم صحیفه کامله سجادیه باشد.

مستحب است نماز عید زیر آسمان و روی زمین بدون فرش واقع شود، و از جایگاه نماز، از غیر آن راهی که به نماز آمده بود بازگردد، و برای قبول شدن اعمال برای برادران دینی خود دعا کند.

نهم: حضرت سیّد الشهداء علیه السّلام را زیارت کند.

دهم: دعـای «نـدبه» را بخوانـد که ان شاء اللّه تعالی بعـد از این بیایـد، و سـیّد ابن طاووس فرموده که چون از دعا فارغ شود، به سجده رود و بگوید:

أَعُوذُ بِکَ مِنْ نَارٍ حَرُّهَا لا یُطْفَی وَ جَدِیدُهَا لا یَبْلَی وَ عَطْشَانُهَا لا یَرْوَی (۱)

إِلَهِی لا تُقَلِّبْ وَجْهِی فِی النَّارِ بَعْدَ سُجُودِی وَ تَعْفِیرِی لَکَ بِغَیْرِ مَنٍّ مِنِّی عَلَیْکَ بَلْ لَکَ الْمَنُّ عَلَیَّ (۲)

سپس گونه چپ را بر زمین گذارد و بگوید:

أَرْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَ اقْتَرَفَ وَ اسْتَکَانَ وَ اعْتَرَفَ. (۳)

آنگاه به حال سجده برگردد و بگوید:

إِنْ کُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ یَا کَرِیمُ (۴)

پس صد مرتبه بگوید:

الْعَفْوَ الْعَفْوَ (۵)

آنگاه سیّد فرموده

و لا تَقْطَعْ یومَک هذا باللَّعِبِ و الإهمالِ و

۱- به تو پناه می آوردم از آتشی که حرارتش خاموش نمی شود، و تازه اش کهنه نمی گردد، و تشنه اش سیراب نمی شود.
۲- پس گونه راست را بر زمین گـذارد و بگویـد: خـدایا رخسـارم را پس از سـجده، و به خـاک مالیـدن آن برای تو در آتش

زیرورو مکن، که من در این کار بر تو منّت ندارم، بلکه تنها تو را بر من منّت است

۳- رحم کن بر کسیکه بد کرده، و مرتکب گناه شده و بیچاره گشته و اعتراف نموده است.

۴- اگر من بنـده بـدی بودم، تو پروردگار خوبی هستی، گناه از بنـده ات بزرگ شده، شایسـته است گذشت از جانب تو نیکو باشد ای کریم

۵- ببخش ببخش

أَنْتَ لا تَعْلَمُ أ مَرْدُودُ أَمْ مقبولُ الأعمالُ فإنْ رَجَوْتَ القَبُولَ فقابِلْ ذلك بالشُكر الجَميلِ و إنْ خِفْتَ الرَّدَ فَكَنْ أَسيرَ الحُزْنِ الطَويل (۱)

روز بیست وپنجم: در سال صدوچهل وهشت به گفته بعضی، شهادت امام صادق علیه السّلام واقع شده، و برخی روز شهادت را نیمه رجب گفته اند، و علت شهادت آن حضرت، انگور زهر آلودی بوده که به حضرت خورانده شده، و روایت شده که چون زمان شهادت آن حضرت فرا رسید دیده های خود را گشود و فرمود: بستگان مرا گرد آورید، چون همه گرد آمدند به جانب ایشان نظر کرد و فرمود: شفاعت ما به کسی که نماز را سبک شمارد و به جایگاه آن اعتماد نکند نمیرسد.

فصل پنجم: اعمال ماه ذی القعده

نماز روز یک شنبه آن

این ماه آغاز ماه های حرام است، که حق تعالی در قرآن مجید ذکر فرموده، و سیّد ابن طاووس روایتی نقل کرده که ذو القعده به هنگام سختی شدید گاه استجابت دعاست، و برای روز یکشنبه این ماه نمازی با فضیلت بسیار از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت کرده: مختصر آن فضیلت این است که، هرکه آن را بجا آورد، توبه اش پذیرفته حق و گناهش آمرزیده میشود، و طلبکاران او در قیامت از وی راضی گردند، و با ایمان از دنیا برود، و ایمانش از او گرفته نشود و قبرش وسیع و نورانی گردد و پدر و مادرش ازو او راضی شوند، و آمرزش حق نصیب پدر و مادر و فرزندان و نژاد او گردد، و روزی او توسعه یابد و فرشته مرگ در وقت مردن با او مدارا کند، و جانش را به آسانی بستاند، و کیفیت

ص: ۳۷۴

۱- امروزت را به بازی و اهمال کاری سپری مکن، درحالیکه نمی دانی، آیا از نظر اعمال مردودی، یا پذیرفته؟ اگر امید پذیرفته شدن داری، آن را با سپاس زیبا تلافی کن، و اگر از مردودشدن در هراسی، پس دچار اندوه طولانی باش

آن نماز چنین است: روز یکشنبه غسل بجا آورد و وضو بگیرد و چهار رکعت نماز بخواند (۲ نماز دو رکعتی) ، در هر رکعت سوره «حمد» را یک مرتبه و سوره «توحید» را سه مرتبه و سوره «فلق» را یک مرتبه و سوره «ناس» را یک مرتبه بخواند و پس از نماز هفتاد مرتبه اسغفار کند، و استغفار را با:

لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

ختم نماید، سپس بگوید:

يَا عَزِيزُ يَا غَفَّارُ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ ذُنُوبَ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فَإِنَّهُ لا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلا أَنْتَ . (۲)

روایت شده هرکه در یکی از ماههای حرام سه روزی پی در پی که پنجشنبه و جمعه و شنبه باشد روزه بگیرد، ثواب نهصد سال عبادت برای او نوشته شود.

شیخ بزرگوار علی بن ابراهیم قمی فرموده در ماههای حرام گناهها و حسنات دوچندان میشود.

فضیلت شب نیمه آن و زیارت امام رضا علیه السلام در بیست و سوم آن

روز یازدهم: سال صدوچهل وهشت، ولادت با سعادت حضرت رضا علیه السّلام واقع شده.

شب پانزدهم: شب مبارکی است، خدا بر بندگان مؤمن خو نظر رحمت میفرماید، و چنان که در روایت نبوی آمده، کسی که در این شب به طاعت حق مشغول باشد، برای او اجر صد نفر روزه داری است که ملازم مسجد بوده اند، آن هم روزه داری که خدا را به اندازه چشم برهم زدنی معصیت نکرده باشد، پس این شب را غنیمت بشمار، و خود را به طاعت و عبادت و نماز و درخواست حاجات از خدا مشغول کن، روایت شده هرکه در این شب حاجتی از خدا بخواهد حتما به او عطا خواهد شد.

روز بیست وسوم: سال

ص: ۳۷۵

۱- جنبش و نیرویی جز به خدای والای بزرگ نیست

۲- ای توانا، ای آمرزنده، گناهان من و همه مردان و زنان مؤمن را بیامرز، که گناهان را جز تو کسی نمی آمرزد.

دویست وسه به قولی شهادت حضرت رضا علیه السّلام واقع شده و زیارت آن حضرت از نزدیک و دور مستحبّ است.

قال السید بن طاوس فی الإقبال و رأیت فی بعض تصانیف أصحابنا العجم رضوانُ اللهِ علیهم أنه یُسْتَحَبُّ أنْ یُزارَ مولانا الرضا علیه السلام یوم ثالثٍ و عشرینَ من ذی القعده مِنْ قُرْبٍ أو بُعْدٍ ببعض زیاراتٍ المعروفهِ أو بما یکونُ کالزیاره من الروایه بذلک (۱)

فضیلت شب و روز دحوالارض و اعمال آن

شب بیست وپنجم: شب دحو الارض است، یعنی پهن شدن زمین از زیر کعبه به روی آب، و از شبهای بسیار شریف است که رحمت خدا در آن نازل میشود، و قیام به عبادت د رآن اجر بسیار دارد، و از حسن بن علی وشّاء روایت شده که گفته: من کودک بودم که با پدرم در شب بیست وپنجم ماه ذو القعده، در خدمت حضرت رضا علیه السّلام شام خوردیم، حضرت فرمود امشب حضرت ابراهیم و حضرت عیسی علیهما السلام متولّد شده اند، و زمین از زیر کعبه پهن شده، پس هرکه روزش را روزه بدارد، چنان است که شصت ماه روزه داشته باشد، و در روایت دیگر است که فرمود: در این روز حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف قیام خواهد کرد.

روز بیست وپنجم: روز دحو الارض است، یکی از آن چهار روزی است، که در تمام سال به فضیلت روزه ممتاز است، و در روایتی آمده: که روزه این روز همانند روزه هفتاد سال است و در روایت دیگر آمده که کفاره هفتاد سال است، و هرکه این روز را روزه بدارد، و شب را به عبادت به سر آورد، برای او عبادت صد

۱- سیّد ابن طاووس در کتاب« اقبال »گفت که در بعضی از کتابهای علمای شیعه غیر عرب (رضوان اللّه علیهم) دیدم که مستحبّ است مولایمان حضرت رضا (درود خدا بر او) در روز بیست وسوم از ماه ذی القعده از نزدیک و دور زیارت شود، به بعضی از زیارت های معروف، یا به آنچه که همانند زیارت باشد از روایاتی که در این باب رسیده است.

سال نوشته شود و برای روزه دار این روز، که هرچه در میان زمین و آسمان است استغفار کند، و این روزی است که رحمت خدا در آن منتشر شده، و برای عبادت و اجتماع به ذکر خدا در این روز اجر بسیاری است، و باری این روز جز روزه و عبادت و ذکر خدا و غسل دو عمل دیگر وارد است: اوّل: نمازی که در کتاب های علمای شیعه از اهل قلم روایت شده و آن دو رکعت است در وقت چاشت [بالا آمدن آفتاب تا پیش از گذشتن از وقت ظهر] در هر رکعت پس از سوره «حمد» پنج مرتبه سوره «و الشّمس» خوانده شود، و پس از سلام بگوید،

لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

آنگاه دعا کند و بخواند:

يَا مُقِيلَ الْعَثَرَاتِ أَقِلْنِی عَثْرَتِی يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ أَجِبْ دَعْوَتِی يَا سَامِعَ الْأَصْوَاتِ اسْمَعْ صَوْتِی وَ ارْحَمْنِی وَ تَجَاوَزْ عَنْ سَيِّئَاتِی وَ مَا عِنْدِی يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ . (۲)

دوّم: خواندن دعایی که شیخ در کتاب «مصباح» فرموده: خواندن آن مستحبّ است:

اللَّهُمَّ دَاحِیَ الْكَعْبَهِ وَ فَالِقَ الْحَبَّهِ وَ صَارِفَ اللَّزْبَهِ وَ كَاشِفَ كُلِّ كُرْبَهٍ أَسْأَلُكَ فِی هَذَا الْيَوْمِ مِنْ أَيَّامِكَ الَّتِی أَعْظَمْتَ حَقَّهَا وَ أَقْدَمْتَ سَبْقَهَا وَ جَعَلْتَهَا عِنْدَ الْمُؤْمِنِينَ وَدِيعَهً وَ إِلَيْكَ ذَرِيعَهً وَ بِرَحْمَتِكَ الْوَسِيعَهِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ الْمُنْتَجَبِ فِی الْمِيثَاقِ الْقَرِيبِ يَوْمَ التَّلاقِ فَاتِقِ كُلِّ رَتْقٍ وَ دَاعٍ إِلَى كُلِّ حَقٍّ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَطْهَارِ الْهُدَاهِ الْمَنَارِ دَعَائِمِ الْجَبَّارِ وَ وُلاهِ الْجَنَّهِ وَ النَّارِ وَ أَعْطِنَا فِی يَوْمِنَا هَذَا مِنْ عَطَائِكَ الْمَخْزُونِ غَيْرَ مَقْطُوعٍ وَ لا مَمْنُوعٍ [مَمْنُونٍ]

ص: ۳۷۷

۱- هیچ جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای برتر بزرگ

۲- ای نادیده گیر لغزش ها لغزشم را نادیده گیر، ای اجابت کننده دعاها، دعایم را اجابت کن، ای شنوای صداها، صدایم را بشنو، و به من رحم کن، و از بدی هایم و آنچه نزد من است درگذر، ای صاحب بزرگی و بزرگواری.

تَجْمَعُ لَنَا بِهِ التَّوْبَهَ وَ حُسْنَ الْأَوْبَهِ ، (۱)

یَا خَیْرَ مَدْعُوٍّ وَ أَکْرَمَ مَرْجُوٍّ یَا کَفِیُّ یَا وَفِیُّ یَا مَنْ لُطْفُهُ خَفِیٌّ الْطُفْ لِی بِلُطْفِکَ وَ أَسْعِدْنِی بِعَفْوِکَ وَ أَیِّدْنِی بِنَصْرِکَ وَ لا تُنْسِنِی کَرِیمَ ذِکْرِکَ بِوُلاهِ أَمْرِکَ وَ حَفَظَهِ سِرِّکَ وَ احْفَظْنِی مِنْ شَوَائِبِ الدَّهْرِ إِلَی یَوْمِ الْحَشْرِ وَ النَّشْرِ وَ أَشْهِدْنِی أَوْلِیَاءَکَ عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِی وَ حُلُولِ رَمْسِی وَ انْقِطَاعِ عَمَلِی وَ انْقِضَاءِ أَجَلِی اللَّهُمَّ وَ اذْکُرْنِی عَلَی طُولِ الْبِلَی إِذَا حَلَلْتُ بَیْنَ أَطْبَاقِ الثَّرَی وَ نَسِیَنِی النَّاسُونَ مِنَ الْوَرَی وَ أَحْلِلْنِی دَارَ الْمُقَامَهِ وَ بَوِّئْنِی مَنْزِلَ الْکَرَامَهِ ، (۲)

وَ اجْعَلْنِی مِنْ مُرَافِقِی أَوْلِیَائِکَ وَ أَهْلِ اجْتِبَائِکَ وَ اصْطِفَائِکَ وَ بَارِکْ لِی فِی لِقَائِکَ وَ ارْزُقْنِی حُسْنَ الْعَمَلِ قَبْلَ حُلُولِ الْأَجَلِ بَرِیئا مِنَ الزَّلَلِ وَ سُوءِ الْخَطَلِ اللَّهُمَّ وَ أَوْرِدْنِی حَوْضَ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ اسْقِنِی مِنْهُ مَشْرَباً رَوِیّاً سَائِغاً هَنِیئاً لا أَظْمَأُ بَعْدَهُ وَ لا أُحَلَّأُ وِرْدَهُ وَ لا عَنْهُ أُذَادُ وَ اجْعَلْهُ لِی خَیْرَ زَادٍ وَ أَوْفَی مِیعَادٍ یَوْمَ یَقُومُ الْأَشْهَادُ اللَّهُمَّ وَ الْعَنْ جَبَابِرَهَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ بِحُقُوقِ [لِحُقُوقِ] أَوْلِیَائِکَ الْمُسْتَأْثِرِینَ اللَّهُمَّ وَ اقْصِمْ دَعَائِمَهُمْ وَ أَهْلِکْ أَشْیَاعَهُمْ وَ عَامِلَهُمْ وَ عَجِّلْ مَهَالِکَهُمْ وَ اسْلُبْهُمْ مَمَالِکَهُمْ وَ ضَیِّقْ عَلَیْهِمْ مَسَالِکَهُمْ وَ الْعَنْ مُسَاهِمَهُمْ وَ مُشَارِکَهُمْ. (۳) اللَّهُمَّ وَ عَجِّلْ فَرَجَ أَوْلِیَائِکَ وَ ارْدُدْ عَلَیْهِمْ مَظَالِمَهُمْ وَ أَظْهِرْ بِالْحَقِّ قَائِمَهُمْ وَ اجْعَلْهُ لِدِینِکَ مُنْتَصِرا وَ بِأَمْرِکَ فِی أَعْدَائِکَ مُؤْتَمِرا اللَّهُمَّ احْفُفْهُ بِمَلائِکَهِ النَّصْرِ وَ بِمَا أَلْقَیْتَ إِلَیْهِ مِنَ الْأَمْرِ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ مُنْتَقِماً لَکَ حَتَّی تَرْضَی وَ یَعُودَ دِینُکَ بِهِ وَ عَلَی یَدَیْهِ جَدِیداً غَضّاً وَ یَمْحَضَ الْحَقَّ مَحْضا وَ یَرْفِضَ الْبَاطِلَ رَفْضاً اللَّهُمَّ

ص: ۳۷۸

۱- خدایا ای گستراننده کعبه، و شکافنده دانه، و برگیرنده سختی، و برطرف کننده هر گرفتاری، از تو میخواهم در این روز از روزهایت، که حقّش را بزرگ گرداندی، و سبقتش را پیش انداختی، و آن را نزد اهل ایمان امانت و و به سوی خود وسیله قرار دادی، و به رحمت گسترده ات که بر محمّد درود فرستی آن بنده برگزیده ات در پیمان نزدیک، روز دیدار، شکافنده هر امر بسته، و دعوت کننده به حق، و بر اهل بیت پاکش آن راهنمایان، و روشن کنندگان راه حق، ستونهای جبّار، و متولّیان بهشت و دوزخ، و عطا کن به ما از عطای در خزانه ات که نه بریده شود، و نه منع گردد، تا به وسیله آن توبه، و بازگشت خوبی برای ما فراهم نمایی

۲- ای بهترین خوانده شده و کریم ترین امید شده، ای کفایت کننده، ای وفادار، ای آن که لطفش پنهانی است، به لطفت به من لطف کن، و به عفوت خوشبختم نما، و به یاری ات تأییدم فرما، و از ذکر کریمانه ات فراموشم مکن به حق متولیان امرت و نگهبانان رازت و از گرفتاری های روزگار تا روز قیامت و برانگیخته شدن خفظم کن هنگام بیرون آمدن جانم، و فرو رفتن در قبرم، و تمام شدن کارم، و سپری شدن عمرم، اولیایت را به بالینم حاضر کن، خدایا یادم کن، بر طول پوسیدگی، زمانی که در میان توده های خاک فرود آیم، و فراموش کنندگان از مردم فراموشم کنند، و در خانه اقامت فرودم آر، و در منزل کرامت جایم ده،

۳- و از دوستان اولیایت، و برگزیدگان و خاصان درگاهت قرارم ده، و دیدارت را بر من مبارک گردان، و پیش از فرا رسیدن پایان عمرم حسن عمل روزی ام فرما، درحالی که پاک از لغزش ها و گفتار بی پایه و منطق تباه باشم. خدایا مرا به حوض پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) وارد کن، و از آن به من بنوشان، نوشاندنی سیراب کننده، روان و گوارا، که پس از آن هرگز تشنه نشوم، و از ورود به آن طرد نگردم، و از آن منع نشوم، و آن را قرار ده برایم بهترین توشه، و کاملترین

وعـده گا، روزی که گواهان بپا می خیزنـد. خـدایا لعنت کن گردنکشان گذشـته و آینده را، هم آنان که حقوق اولیایت را به ناحق به خود اختصاص دادند. خدایا پایه هایشان را بشـکن، و پیروان و عمّالشان را نابود ساز، زمینه های هلاکتشان را به زودی فراهم فرما، و کشورهایشان را از دسـتشان بگیر، و راه هایشان را بر آنان تنگ کن، و بر آنان که با آنان سـهیم و شریکند لعنت فرست.

صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَى جَمِيعِ آبَائِهِ وَ اجْعَلْنَا مِنْ صَحْبِهِ وَ أَسْرَتِهِ وَ ابْعَثْنَا فِي كَرَّتِهِ حَتَّى نَكُونَ فِي زَمَانِهِ مِنْ أَعْوَانِهِ اللَّهُمَّ أَدْرِكْ بِنَا قِيَامَهُ وَ أَشْهِدْنَا أَيَّامَهُ وَ صَلِّ عَلَيْهِ [عَلَى مُحَمَّدٍ] وَ ارْدُدْ إِلَيْنَا سَلامَهُ وَ السَّلامُ عَلَيْهِ [عَلَيْهِمْ] وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

میرداماد (ره) در رساله اربعه ایّام خود، در بیان اعمال روز دحو الارض فرموده است: زیارت امام رضا علیه السّلام در این روز افضل اعمال مستحبّ، و مؤکّدترین آداب می باشد، و همچنین زیارت آن حضرت در روز اول ماه رجب الفرد در نهایت تأکید بوده، و نسبت به آن ترغیب بسیار شده است.

روز آخر ماه: سال دویست وبیست بنابر مشهور، امام جواد علیه السّلام، در بغداد به سبب زهری که معتصم عباسی به ایشان خوراند شهید شد و این حادیثه تقریبا پس از درگذشت دوسال ونیم از مرگ مأمون عبّاسی اتفاق افتاد، چنان که خود آن جناب میفرمود الفرج بعد المامون بثلاثین شهرا [گشایش کار سی ماه پس از مأمون است] و این جمله نشان دهنده این است که آن حضرت از سوء معاشرت مأمون در کمال رنج و ناراحتی بوده است، که مرگ خود را فرج و گشایش تعبیر نموده است، چنان که پدر بزرگوارشان امام رضا علیه السّلام، در زمان ولایت عهدی خویش چنین بوده است و در هر جمعه که از مسجد جامع باز می گشت، به همان حال که عرق ریزان و غبارآلوده بود، دستها را به درگاه الهی بلند نموده و می گفت: الهی اگر فرج و گشایش کار من در مرگ من است پس همین ساعت در مرگ

۱- خدایا در فرج دوستانت شتاب کن و حقوق تاراج رفته آنان را به آنان بازگردان و قائم آنان را به حق آشکار کن، و او را یاری رسان دینت بدار، و درباره دشمنانت فرمانده به فرمانت قرار ده. خدایا فرشتگان پیروزی را گرداگرد او همواره بدار، و به آن دستوری که در شب قدر به او القا کردی او را انتقام گیرنده خویش قرار ده، تا جایی که خشنود شوی، و دینت به وسیله او، و به دست او به گونه ای نو و تازه بازگردد، و حق به طور کامل ناب شود، و باطل به صورت همه جانبه به دور افکنده شود. خدایا بر او و همه پدرانش درود فرست، و ما را از همنشینان و خاندانش قرار بده، و در زمان بازگشتش ما را برانگیز، تا در دوران او در شمار یارانش باشیم. خدایا درک قیامش را روزی ما کن، و در روزگارش ما را حاضر کن، و بر او درود فرست، و سلام او را به ما باز رسان، درود و رحمت خدا و برکاتش بر او باد.

من شـتاب ورز و پیوسـته در غم و انـدوه بـود، تـا از دنیـا رحلت فرمود، و امـام جواد علیه السّـلام زمـانی که وفـات کرد از عمر شریفش بیست وچند سال و چند ماه گذشته بود، مرقد شریف ایشان در بقعه مبارکه کاظمیه در پشت سر جّد بزرگوارشان امام موسی بن جعفر علیهما السّلام قرار دارد.

فصل ششم: اعمال ماه ذی الحجه

اعمال دهه اول آن

این مـاه از ماههـای بسـیار شـریف است که چون فرا میرسـید، نیکـان صـحابه پیـامبر و تابعین، اهتمام شدیـدی در عبادت اظهار میداشـتند، دهه اول آن «ایّام معلومات است» که در قرآن مجیـد ذکر شده، و در نهایت فضـیلت و برکت است، و از رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله روایت شـده است که در هیـچ ایّـامی کار نیک و عبادت نزد خـدا، محبوب تر و پسـندیده تر از این دهه نیسـت و برای ایـن دهـه اعمـال خاصـی اسـت از ایـن قبیـل: اوّل: روزه گرفتن نه روز اول این دهه که ثـواب روزه تمـام عمر را داراست.

دو رکعت نماز مشتمل بر آیه (و واعد ناموسی)

دوّم: خوانـدن دو رکعت نمـاز، بین مغرب و عشـا در تمام شب های این دهه که در هر رکعت پس از سوره «حمـد» یک مرتبه سوره «توحید» و آیه:

وَ وَاعَدْنَا مُوسَـی ثَلاثِینَ لَیْلَهً وَ أَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِیقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِینَ لَیْلَهً وَ قَالَ مُوسَی لِأَخِیهِ هَارُونَ اخْلُفْنِی فِی قَوْمِی وَ أَصْلِحْ وَ لا تَتَّبِعْ سَبِیلَ الْمُفْسِدِینَ.

با موسـی سی شب وعده کردیم، و آن را با ده شب دیگر کامل نمودیم، در نتیجه میقات پروردگارش به چهل شب اتمام یافت و موسی به برادرش هارون گفت: در میان قوم من جانشینم باش، و اصلاح کن، و راه اهل فساد را پیروی

مکن.

را بخواند تا با ثواب حاجیان شریک گردد.

سوم: از روز اول تـا عصـر روز عرفه به دنبـال نمـاز صـبح و پیش از مغرب این دعا را که شـیخ مفیـد و سـیّد از امام صادق علیه السّلام روایت کرده اند بخواند:

اللَّهُمَّ هَـذِهِ الْـأَيَّامُ الَّتِی فَضَّلْتَهَـا عَلَی الْـأَيَّامِ وَ شَـرَّفْتَهَا قَـدْ بَلَّغْتَنِيهَـا بِمَنِّکَ وَ رَحْمَتِکَ فَأَنْزِلْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَکَاتِکَ وَ أَوْسِعْ عَلَيْنَا فِيهَا مِنْ نَعْمَائِکَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَـلِّيَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَهْـدِيَنَا فِيهَا لِسَبِيلِ الْهُدَی وَ الْعَفَافِ وَ الْغِنَی وَ الْعَمَلِ فِيهَا بِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَـی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُـکَ يَا مَوْضِعَ کُلِّ شَـکْوَی وَ يَا سَامِعَ کُلِّ نَجْوَی وَ يَا شَاهِـدَ کُلِّ مَلَإٍ وَ يَا عَالِمَ کُلِّ خَفِيَّةٍ أَنْ تُصَـلِّيَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَکْشِفَ عَنَّا فِيهَا الْبَلاءَ وَ تَسْـتَجِيبَ لَنَا فِيهَا الـدُّعَاءَ وَ تُقَوِّيَنَا فِيهَا وَ تُعِينَنَا وَ تُوَفِّقَنَا فِيهَا لِمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَ تَرْضَـی وَ عَلَی مَا افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا مِنْ طَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ رَسُولِکَ وَ أَهْلِ وِلايَتِکَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، (۱)

وَ أَنْ تَهَبَ لَنَا فِيهَا الرِّضَا إِنَّکَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ وَ لا تَحْرِمْنَا خَيْرَ مَا تُنْزِلُ فِيهَا مِنَ السَّمَاءِ وَ طَهِّرْنَا مِنَ الذُّنُوبِ يَا عَلامَ الْغُيُوبِ وَ أَوْجِبْ لَنَا فِيهَا دَارَ الْخُلُودِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لا تَتْرُکْ لَنَا فِيهَا ذَنْبا إِلّا غَفَرْتَهُ وَ لا هَمّا إِلّا فَرَّجْتَهُ وَ لا دَيْناً إِلّا قَضَـيْتَهُ وَ لا غَائِباً إِلّا أَدَّيْتَهُ وَ لا حَاجَهً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ إِلا سَهَّلْتَهَا وَ يَسَّرْتَهَا إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ يَا عَالِمَ

۱- خـدایا ایـن روزهـا روزهـایی اسـت، که بر سـایر روزهـا برتری و شـرافت دادی و به لطـف و رحمتت مرا به آنهـا رسانـدی، برکـاتت را بر ما فرو فرست، و از نعمت هایت در این روزها بر ما وسـعت ده. خـدایا از تو میخواهم بر محمّـد و خانـدان محمّد درود فرستی، و ما را در این روزها به راه هـدایت و پاکدامنی و بینیازی و عمل در آنها به آنچه می پسـندی و خشـنود می شود هدایت فرمایی، خدایا از تو درخواست می کنم، ای جایگاه هر شـکوایه، و ای شـنوای هر رازونیاز، و ای حاضـر در هر جمع، و ای دانای هر نهان، که بر محمّـد و خانـدان محمّـد درود فرستی، و در این روزها بلا را از ما برگردانی، و دعایمان را مستجاب گردانی، و نیرویمـان دهی و یاریمـان نمـایی، و به آنچه ای پروردگـار ما دوست داری و خشـنود میشود موّفقمان بـداری، و بر اموری که از طـاعتت و طـاعت رسولت و اهـل ولاـیتت بر مـا واجب نمودی توفیقمـان دهی. خـدایا از تو درخواست میکنم ای مهربان ترین مهربانان، که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی،

الْخَفِيَّاتِ يَا رَاحِمَ الْعَبَرَاتِ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ يَا رَبَّ الْأَرَضِينَ وَ السَّمَاوَاتِ يَا مَنْ لا تَتَشَابَهُ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنَا فِيهَا مِنْ عُتَقَائِکَ وَ طُلَقَائِکَ مِنَ النَّارِ وَ الْفَائِزِينَ بِجَنَّتِکَ وَ النَّاجِينَ بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ. (۱)

چهارم: در هر روز از این دهه بخواند پنج دعایی را که حضرت جبرییل برای حضرت عیسی علیه السّلام از جانب خدا هدیه آورد، تا در این ایام بخواند، و آن پنج دعا این است:

(۱) أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ (۲) أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيکَ لَهُ أَحَدا صَمَدا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لا وَلَداً (۳) أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيکَ لَهُ أَحَداً صَمَداً لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوا أَحَدٌ (۴) أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيکَ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ (۵) حَسْبِيَ اللَّهُ وَ كَفَى سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعَا لَيْسَ وَرَاءَ اللَّهِ مُنْتَهَى أَشْهَدُ لِلَّهِ بِمَا دَعَا وَ أَنَّهُ بَرِي ءٌ مِمَّنْ تَبَرَّأَ وَ أَنَّ لِلَّهِ الْآخِرَةَ وَ الْأُولَى. (۲)

حضرت عیسی علیه السلام برای صد مرتبه خواند هر کدام از این دعاها، ثواب بسیاری بیان کرده است و این امر بعید به نظر نمیرسد، چنان که علامه مجلسی فرموده: اگر کسی هر روز هریک از این

۱- و خشنودی خود را در این روزها به ما ارزانی کنی، که به یقین تو شنوای دعایی، و از خیری که در این ایام از عالم بالا نازل میکنی، ما را محروم مساز و از گناهان ما را پاک ساز، ای دانای نهانها، و در این روزها خانه جاودان را بر ما واجب گردان. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و گناهی را برای ما باقی بگذار جز آنکه ببخشی، و نه اندوهی جز آنکه برطرف کنی، و نه بدهی جز انکه بپردازی، و نه غایبی جز انکه به ما برسانی، و نه حاجتی از حاجات دنیا و آخرت جز آنکه هموار و آسان نمایی، به یقین تو بر هرچیز توانایی. خدایا ای دانای نهان، ای رحم کننده به اشک های روان، ای اجابت کننده دعاها، ای پروردگار زمین ها و آسمان ها، ای آن که صداها بر او اشتباه نشود، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و ما را در این روزها از آزادشدگان و رهاگشتگان از اتش، و رسیدگان به بهشت، و از نجات یافتگان قرار ده به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان، و درود خدا بر آقایمان محمّد و همه اهل بیتش.

۲- (۱) گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، فرمانروایی و سپاس برای اوست، خیر تنها به دست اوست و او بر هرچیز تواناست (۲) گواهی میدهم معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، یکتا و بی نیاز است همسر و فرزندی نگرفته است. (۳) گواهی می دهم معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، یکتا و بی نیاز است نه زاده و نه زاییده شده است، و برایش هیچ همتایی نیست. (۴) گواهی می دهم معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، فرمانروایی و سپاس برای اوست، زنده میکند و می میراند و اوست زنده ای که نمی میرد، خیر تنها به دست اوست، و او بر هرچیز تواناست. (۵) خدا مرا بس است و کفایت میکند، خدا گوش فرا دهد برای آن که او را بخواند، ورای خدا نهایتی نیست، گواهی می دهم برای خدا به آنچه دعوت کرد، و خدا بیزار است از هرکه از او بیزای جوید، و آخرت و

دنیا از ان خداست.

دعاها را ده مرتبه بخواند به روایت عمل کرده، ولی اگر هر روز هریک را صد مرتبه بخواند بهتر است.

پنجم: در هر روز این دهه این تهلیلات را که از امیر المؤمنین علیه السّلام با ثواب بسیار روایت شده بخواند.

و اگر روزی ده مرتبه بخواند بهتر است:

لاـ إِلَهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ اللَّيَالِي وَ الدُّهُورِ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ أَمْوَاجِ الْبُحُورِ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَ رَحْمَتُهُ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ الشَّوْكِ وَ الشَّجَرِ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ الشَّعْرِ وَ الْوَبَرِ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ الْحَجَرِ وَ الْمَدَرِ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ لَمْحِ الْعُيُونِ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ فِي اللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ وَ [فِي] الصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ الرِّيَاحِ فِي الْبَرَارِي وَ الصُّخُورِ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ مِنَ الْيَوْمِ إِلَى يَوْمِ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ. (۱)

اعمال روز اول آن

روز اوّل: روز بسیار مبارکی است و در آن چند عمل وارد است.

اوّل: روزه که ثواب روزه هشتاد ماه را دارد.

دوّم: خواندن نماز حضرت فاطمه علیها السّلام، شیخ فرمود: روایت شده: این نماز چهار رکعت است با دو سلام، مانند نماز امیر المؤمنین علیه السّلام که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره توحید پنجاه مرتبه خوانده میشود و پس از سلام تسبیحات آن حضرت را گفته، سپس بخواند:

سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِيفِ سُبْحَانَ ذِي الْجَلالِ الْبَاذِخِ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ سُبْحَانَ مَنْ يَرَى أَثَرَ النَّمْلَهِ فِي الصَّفَا سُبْحَانَ مَنْ يَرَى وَقْعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا وَ لا هَكَذَا غَيْرُهُ (۲)

سوّم: دو رکعت نماز

۱- معبودی جز خدا نیست به شمار شبها و روزگاران، معبودی جز خدا نیست به شمار امواج دریاها، معبودی جز خدا نیست، و رحمت او از آنچه گرد میآورند بهتر است، معبودی جز خدا نیست، به شمار خارها و درختان، معبودی جز خدا نیست به شمار موها و کرکها، معبودی جز خدا نیست به شمار سنگها و کلوخها، معبودی جز خدا نیست به شمار بهم خوردن پلکها، معبودی جز خدا نیست در شب چون سیاهی بنماید و در صبح چون سپیدی سر برآورد، معبودی جز خدا نیست به شمار بادها در صحراها و کوهها، معبودی جز خدا نیست از امروز تا روز دمیده شدن در صور.

۲- منزّه است آن داری عزّت بلندمرتبه شریف، منزّه است آن دارای عظمت بسیار با شکوه بزرگ، منزّه است آن دارای فرمانروایی گرانمایه ازلی، منزّه است آن که جای پای مورچه را بر سنگ صاف بیند، منزّه است آن که چگونگی گذر پرنده را در هوا بیند، منزّه است آن که او چنین است، و جز او چنین نیست.

نیم ساعت پیش از رسیدن آفتاب به هنگام ظهر بخواند، در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و هر یک از «توحید» و «ایه الکرسی» و «قدر» را ده مرتبه بخواند.

چهارم: هرکه از ستمگری وحشت دارد، در این روز بگوید:

حَسْبِی حَسْبِی حَسْبِی مِنْ سُؤَالِی عِلْمُکَ بِحَالِی (۱)

تا خدا شرّ ستمکار را از او کفایت کند، و بدان که در این روز حضرت ابراهیم خلیل علیه السّلام متولّد شده است، و نیز در این روز به روایت شیخ کلینی و شیخ طوسی، حضرت فاطم علیها السّلام به امیر المؤمنین علیه السّلام تزویج شده.

روز هفتم: سال صدوچهارده شهادت امام باقر علیه السّلام در مدینه اتّفاق افتاده و به این سبب روز حزن شیعه است.

روز هشتم: روز ترویه است و روزه اش فضیلت بسیار دارد و روایت شده: روزه این روز کفّاره شصت سال است، و شیخ شهید غسل این روز را مستحّب دانسته.

اعمال شب عرفه

شب نهم: از شبهای پر برکت و شب مناجات با خدا برآورنده حاجات است و توبه در آن شب پذیرفته و دعا در آن مستجاب است و کسیکه آن شب را به عبادت به سر آورد، اجر صدوهفتاد سال عبادت را دارد، و برای آن شب چند عمل است: اوّل: این دعا را که روایت شده هرکه آن را در شب عرفه یا شبهای جمعه بخواند، خدا او را بیامرزد:

اللَّهُمَّ یَا شَاهِدَ کُلِّ نَجْوَی وَ مَوْضِعَ کُلِّ شَکْوَی وَ عَالِمَ کُلِّ خَفِیَّهٍ وَ مُنْتَهَی کُلِّ حَاجَهٍ یَا مُبْتَدِئا بِالنِّعَمِ عَلَی الْعِبَادِ یَا کَرِیمَ الْعَفْوِ یَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ یَا جَوَادُ یَا مَنْ لا یُوَارِی مِنْهُ لَیْلٌ دَاجٍ وَ لا

۱- مرا کافی است، مرا کافی است، مرا کافی است، آگاهی تو به حالم از درخواست من.

بَحْرٌ عَجَّاجٌ وَ لا سَمَاءٌ ذَاتُ أَبْرَاجٍ وَ لا ظُلَمٌ ذَاتُ ارْتِتَاجٍ [ارْتِيَاجٍ] يَا مَنِ الظُّلْمَهُ عِنْدَهُ ضِيَاءٌ أَسْأَلُکَ بِنُورِ وَجْهِکَ الْکَرِيمِ الَّذِی تَجَلَّيْتَ بِهِ لِلْجَبَلِ فَجَعَلْتَهُ دَکّاً وَ خَرَّ مُوسَی صَعِقاً وَ بِاسْمِکَ الَّذِی رَفَعْتَ بِهِ السَّمَاوَاتِ بِلا عَمَدٍ وَ سَطَحْتَ بِهِ الْأَرْضَ عَلَی وَجْهِ مَاءٍ جَمَدٍ وَ بِاسْمِکَ الْمَخْزُونِ الْمَکْنُونِ الْمَکْتُوبِ الطَّاهِرِ الَّذِی إِذَا دُعِيتَ ، بِهِ أَجَبْتَ (۱) وَ إِذَا سُئِلْتَ بِهِ أَعْطَيْتَ وَ بِاسْمِکَ السُّبُّوحِ الْقُدُّوسِ الْبُرْهَانِ الَّذِی هُوَ نُورٌ عَلَی کُلِّ نُورٍ وَ نُورٌ مِنْ نُورٍ يُضِیءُ مِنْهُ کُلُّ نُورٍ إِذَا بَلَغَ الْأَرْضَ انْشَقَّتْ وَ إِذَا بَلَغَ السَّمَاوَاتِ فُتِحَتْ وَ إِذَا بَلَغَ الْعَرْشَ اهْتَزَّ وَ بِاسْمِکَ الَّذِی تَرْتَعِدُ مِنْهُ فَرَائِصُ مَلائِکَتِکَ وَ أَسْأَلُکَ بِحَقِّ جَبْرَئِيلَ وَ مِيکَائِيلَ وَ إِسْرَافِيلَ وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَی جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَمِيعِ الْمَلائِکَهِ وَ بِالاسْمِ الَّذِی مَشَی بِهِ الْخِضْرُ عَلَی قُلَلِ [طَلَلِ] الْمَاءِ کَمَا مَشَی بِهِ عَلَی جَدَدِ الْأَرْضِ وَ بِاسْمِکَ الَّذِی فَلَقْتَ بِهِ الْبَحْرَ لِمُوسَی وَ أَغْرَقْتَ فِرْعَوْنَ وَ قَوْمَهُ وَ أَنْجَيْتَ بِهِ مُوسَی بْنَ عِمْرَانَ وَ مَنْ مَعَهُ وَ بِاسْمِکَ الَّذِی دَعَاکَ بِهِ مُوسَی بْنُ عِمْرَانَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ ، (۲) فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَ أَلْقَيْتَ عَلَيْهِ مَحَبَّهً مِنْکَ وَ بِاسْمِکَ الَّذِی بِهِ أَحْيَا عِيسَی بْنُ مَرْيَمَ الْمَوْتَی وَ تَکَلَّمَ فِی الْمَهْدِ صَبِيّاً وَ أَبْرَأَ الْأَکْمَهَ وَ الْأَبْرَصَ بِإِذْنِکَ وَ بِاسْمِکَ الَّذِی دَعَاکَ بِهِ حَمَلَهُ عَرْشِکَ وَ جَبْرَئِيلُ وَ مِيکَائِيلُ وَ إِسْرَافِيلُ وَ حَبِيبُکَ مُحَمَّدٌ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَلائِکَتُکَ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيَاؤُکَ الْمُرْسَلُونَ وَ عِبَادُکَ الصَّالِحُونَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِينَ وَ بِاسْمِکَ الَّذِی دَعَاکَ بِهِ ذُو النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِباً فَظَنَّ

۱- خدايا ای آگاه از هر گفت وگوی پنهان، و جايگاه هر شکايت، و دانای هر نهان، و نهايت هر حاجت، ای آغازگر نعمت ها بر بندگان، ای بزرگوار گذشت، ای نيکو درگذشت، ای بخشنده، ای که چيزی را از او نپوشاند نه شب تار، نه دريای پر موج، نه آسمان دارای برجها، و نه تاريکيهای درهم پيچيده ای آن که تاريکی نزد او روشنايی است، از تو می خواهم به حق نور جلوه پرشکوهت که به آن بر کوه تجلّی کردی، و کوه را با خاک همسان ساختی، و موسی مدهوش بر زمين افتاد، به حق نامت که با آن آسمانها را بيستون برافراشتی، و زمين را بر روی آب منجمد بگستردی، و به حق نام مخزون، پوشيده، نوشته شده پاکيزه ات، که چون با آن خوانده شوی، پاسخ دهی،

۲- و چون بـا آن درخواست شوی عطـا کنی، و به حق نـام منزّه و مقـدّس و برهانت که آن نوری است بر فراز هر نور، و نوری است برامده از نور، از آن روشنی می گيرد هر نور، چون به زمين شکافته شود، و چون به آسمان هـا رسد گشوده گردد، و چون به عرش رسـد، عرش به اهتزاز آيـد، و به حق نامت که از آن انـدام فرشتگانت به لرزه آيـد، و از تو درخواست ميکنم به حق جبرييل و ميکاييل و اسرافيل، به حق محمد پيامبر برگزيده، درود خدا بر او و خاندانش و بر همه پيامبران و همه فرشتگان، و به حق نـامی که به وسيله آن خضر بر روی امواج دريـا ره سپرد، چنان که بر روی زمين سخت راه رفت، و به حق نامت که دريا را به آن برای موسی شکافتی، و فرعون و قومش را در آن غرق نمودی، و به وسيله آن موسی بن عمران و همراهانش را نجات دادی، و به حق نامت که موسی بن عمران از ناحيه طور ايمن تو را به آن خواند،

أَنْ لَنْ نَقْدِرَ [تَقْدِرَ] عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَ نَجَّيْتَهُ مِنَ الْغَمِّ وَ كَذَلِكَ تُنْجِي [نُنْجِي] الْمُؤْمِنِينَ وَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ دَاوُدُ وَ خَرَّ لَكَ سَاجِدا فَغَفَرْتَ لَهُ ذَنْبُهُ، (۱) وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَتْكَ بِهِ آسِيَهُ امْرَأَهُ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتا فِي الْجَنَّهِ وَ نَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهِ وَ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجَبْتَ لَهَا دُعَاءَهَا وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ أَيُّوبُ إِذْ حَلَّ بِهِ الْبَلاءُ فَعَافَيْتَهُ وَ آتَيْتَهُ أَهْلَهُ وَ مِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَهً مِنْ عِنْدِكَ وَ ذِكْرَى لِلْعَابِدِينَ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ يَعْقُوبُ فَرَدَدْتَ عَلَيْهِ بَصَرَهُ وَ قُرَّهَ عَيْنِهِ يُوسُفَ وَ جَمَعْتَ شَمْلَهُ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ سُلَيْمَانُ فَوَهَبْتَ لَهُ مُلْكاً لا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي سَخَّرْتَ بِهِ الْبُرَاقَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِذْ قَالَ تَعَالَى سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى وَ قَوْلُهُ: (۲) سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي تَنَزَّلَ بِهِ جَبْرَئِيلُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ آدَمُ فَغَفَرْتَ لَهُ ذَنْبَهُ وَ أَسْكَنْتَهُ جَنَّتَكَ وَ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ بِحَقِّ إِبْرَاهِيمَ وَ بِحَقِّ فَصْلِكَ يَوْمَ الْقَضَاءِ وَ بِحَقِّ الْمَوَازِينِ إِذَا نُصِبَتْ وَ الصُّحُفِ إِذَا نُشِرَتْ وَ بِحَقِّ الْقَلَمِ وَ مَا جَرَى وَ اللَّوْحِ وَ مَا أَحْصَى وَ بِحَقِّ الاسْمِ الَّذِي كَتَبْتَهُ عَلَى سُرَادِقِ الْعَرْشِ قَبْلَ خَلْقِكَ الْخَلْقَ وَ الدُّنْيَا وَ الشَّمْسَ وَ

۱- پس او را اجابت فرمودی، و از جانب خود بر دلش محبّت انداختی، و به حق نامت که به آن عیسی بن مریم مردگان را زنده کرد، و درحالی کودکی در گهواره سخن گفت، و کور مادرزاد و مبتلای به بیماری پیسی را به اذن تو شفا داد، و به حق نامت که حاملان عرشت تو را به آن خواندند، و جبرییل، و میکاییل، و اسرافیل و محبوبت محمّد [درود خدا بر او و خاندانش باد] و فرشتگان درگاهت، و پیامبران مرسلت، و بندگان شایسته ات، از اهل آسمانها و زمین، و به حق نامت که ذوالنون [حضرت یونس علیه السلام] تو را به آن خواند، در ان زمان که خشمناک رفت، و گمان کرد که بر او سخت نگیری، پس در میان تاریکی ها فریاد برآورد که معبودی جز تو نیست، منزّهی تو، من از ستمکاران بودم، پس دعایش را اجابت کردی، و او را از اندوه رهانیدی و اینچنین مردم با ایمان را نجات می دهی، و به حق نام بزرگت که داود تو را به آن خواند، و در برابرت بر سجده افتاد، در نتیجه گناهش را آمرزیدی،

۲- و به حق نامت که آسیه همسر فرعون تو را به آن خواند آنگاه که گفت: پروردگارا برای من نزد خود در بهشت خانه ای بنا کن، و از فرعون و عملش نجاتم ده، و مرا از چنگ ستمکاران خلاص کن، پس دعایش را مستجاب کردی، و به حق نامت که ایّوب تو را به آن خواند، زمانیکه بلا بر او فرود آمد، پس به او عافیت بخشیدی، و اهلش را و مانند آنها را به همراه آنان، از روی رحمت از نزد خود به پیش او بازگرداندی، و این را یادآوری برای بندگان نهادی، و به حق نامت که یعقوب تو تو را به آن خواند، پس بینایی و نور دیده اش یوسف، را به او بازگرداندی، و پریشانی اش را سرو سامان بخشیدی، و به حق نامت که سلیمان تو را به آن خواند، پس به او سلطنتی دادی که برای هیچکس پس از او شایسته نبود، همانا تو بسیار بخشنده ای، و به حق نامت که به آن براق را برای محمّد درود خدا بر او و خاندانش مسخرّ ساختی، آنجا که خدای تعالی فرمود: منزّه است خدایی که بنده اش را شبانه از مسجد الحرام تا مسجد الاقصی راه برد، و گفتار خدا:

الْقَمَرَ بِأَلْفَىْ عَامٍ وَ أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، (۱) وَ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الْمَخْزُونِ فِی خَزَائِنِکَ الَّذِی اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِی عِلْمِ الْغَیْبِ عِنْدَکَ لَمْ یَظْهَرْ عَلَیْهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِکَ لا مَلَکٌ مُقَرَّبٌ وَ لا نَبِیٌّ مُرْسَلٌ وَ لا عَبْدٌ مُصْطَفًى وَ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی شَقَقْتَ بِهِ الْبِحَارَ وَ قَامَتْ بِهِ الْجِبَالُ وَ اخْتَلَفَ بِهِ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ وَ بِحَقِّ السَّبْعِ الْمَثَانِی وَ الْقُرْآنِ الْعَظِیمِ وَ بِحَقِّ الْکِرَامِ الْکَاتِبِینَ وَ بِحَقِّ طه وَ یس وَ کهیعص وَ حمعسق وَ بِحَقِّ تَوْرَاهِ مُوسَی وَ إِنْجِیلِ عِیسَی وَ زَبُورِ دَاوُدَ وَ فُرْقَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَی جَمِیعِ الرُّسُلِ وَ بِآهِیًا شَرَاهِیًا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ تِلْکَ الْمُنَاجَاهِ الَّتِی کَانَتْ بَیْنَکَ وَ بَیْنَ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ فَوْقَ جَبَلِ طُورِ سَیْنَاءَ، (۲) وَ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی عَلَّمْتَهُ مَلَکَ الْمَوْتِ لِقَبْضِ الْأَرْوَاحِ وَ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی کُتِبَ عَلَی وَرَقِ الزَّیْتُونِ فَخَضَعَتِ النِّیرَانُ لِتِلْکَ الْوَرَقَهِ فَقُلْتَ یَا نَارُ کُونِی بَرْداً وَ سَلاماً وَ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی کَتَبْتَهُ عَلَی سُرَادِقِ الْمَجْدِ وَ الْکَرَامَهِ یَا مَنْ لا یُحْفِیهِ سَائِلٌ وَ لا یَنْقُصُهُ نَائِلٌ یَا مَنْ بِهِ یُسْتَغَاثُ وَ إِلَیْهِ یُلْجَأُ أَسْأَلُکَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِکَ وَ مُنْتَهَی الرَّحْمَهِ مِنْ کِتَابِکَ وَ بِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ وَ جَدِّکَ الْأَعْلَی وَ کَلِمَاتِکَ التَّامَّاتِ الْعُلَی اللَّهُمَّ رَبَّ الرِّیَاحِ وَ مَا ذَرَتْ وَ السَّمَاءِ وَ مَا أَظَلَّتْ وَ الْأَرْضِ وَ مَا أَقَلَّتْ وَ الشَّیَاطِینِ وَ مَا أَضَلَّتْ وَ الْبِحَارِ وَ مَا جَرَتْ وَ بِحَقِّ کُلِّ حَقٍّ هُوَ عَلَیْکَ حَقٌّ، (۳) وَ بِحَقِّ الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ الرَّوْحَانِیِّینَ وَ الْکَرُوبِیِّینَ وَ الْمُسَبِّحِینَ لَکَ بِاللَّیْلِ وَ النَّهَارِ لا یَفْتُرُونَ وَ بِحَقِّ

ص: ۳۸۷

۱- منزّه است خدایی که این مرکب را برای ما مسخرّ کرد، وگرنه قدرت تسخیرش را نداشتیم و ما به جانب پروردگارمان باز میگردیم، و به حق نامت که به وسیله آن جبراییل بر محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) نازل میشد، و به حق نامت که آدم تو را به آن خواند، پس گناهش را آمرزیدی، و در بهشت جای دادی، و از تو درخواست میکنم به حق قرآن بزرگ، و به حق محمّد خاتم پیامبران، و به حق ابراهیم، و به حق جدا کردنت حق وباطل را در روز داوری، و به حق ترازوها زمانی که نصب شوند و نامه ها وقتی که گشوده شوند، و به حق قلم و آنچه نوشت، و لوح و آنچه شمرد، و به حق اسمی که بر سراپرده عرش نوشتی، به دوهزار سال پیش از آنکه مخلوقات، و دنیا، و آفتاب، و ماه به دست قدرتت آفریده شوند، و گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و همانا محمّد بنده و فرستاده اوست،

۲- و از تو درخواست می کنم به حق آن نامت که در میان گنجینه ای از گنجینه های توست، نامی که در علم غیب نزد خود خاص خویش نمودی، نامی که هیچیک از آفریدگانت بر آن آگاه نشد، نه فرشته مقرّبی، و نه پیامبر فرستاده ای، و نه بنده برگزیده ای و از تو درخواست میکنم به حق نامت، که دریاها را با آن شکافتی، و کوهها را با آن برپا ساختی، و شب و روز با آن در رفت وآمد شد، و به حق سوره «حمد» ، و قران بزرگ، و به حق نویسندگان بزرگوارت، و به حق سوره های «طه» «یس» ، و «کهیعص» و «حمعسق» ، و بحق تورات موسی، و انجیل عیسی، و زبور داود، و فرقان محمّد درود خدا بر او و خاندانش و بر همه رسولان و به حق اهیا و شراهیّ [دو نام اعظم، یادوراز، یا دو تن از اولیای الهی] ، خدایا از تو درخواست می کنم به حق آن راز و نیازی که میان تو و موسی بن عمران بر فراز کوه طور سینا انجام گرفت،

۳- و از تو میخواهم به حق نامی که برای گرفتن جانها به ملک الموت آموختی و از تو می خواهم به حق نامی که بر برگ زیتون نوشته شد، و آتش در برابر آن برگ فروتن گشت، پس گفتی: ای آتش سرد سرد و سلامت باش، و از تو می خواهم به حق نامی که آن را بر سراپرده بزرگواری و کرامت نوشتی، ای که خواهنده ای بازش ندارد، و عطا از خزانه هایش نکاهد، ای آن که از او فریادرسی شود، و از او پناه جویند، از تو درخواست میکنم به جایگاه عزّت از عرشت، و حدّ نهایی رحمت از

کتـابت، و اسـم اعظمت، و شأن برترت، و کلمـات کامـل والاـیت، خـدایا ای پروردگـار بادهـا و آنچه پراکنـده کردنـد، و ای پروردگار آسـمان و آنچه بر آن سایه افکند، و ای پروردگار زمین و آنچه را با خود برداشت، و ای پروردگار شـیاطین و هرکه را گمراه گردند، و ای پروردگار دریاها و آنچه روان شد، و به حق هر حقی که آن بر تو حق است،

إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِکَ وَ بِحَقِّ کُلِّ وَلِیٍّ یُنَادِیکَ بَیْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَهِ وَ تَسْتَجِیبُ لَهُ دُعَاءَهُ یَا مُجِیبُ أَسْأَلُکَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ وَ بِهَذِهِ الدَّعَوَاتِ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَ مَا أَخَّرْنَا وَ مَا أَسْرَرْنَا وَ مَا أَعْلَنَّا وَ مَا أَبْدَیْنَا وَ مَا أَخْفَیْنَا وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ یَا حَافِظَ کُلِّ غَرِیبٍ یَا مُونِسَ کُلِّ وَحِیدٍ یَا قُوَّهَ کُلِّ ضَعِیفٍ یَا نَاصِرَ کُلِّ مَظْلُومٍ یَا رَازِقَ کُلِّ مَحْرُومٍ یَا مُونِسَ کُلِّ مُسْتَوْحِشٍ یَا صَاحِبَ کُلِّ مُسَافِرٍ یَا عِمَادَ کُلِّ حَاضِرٍ یَا غَافِرَ کُلِّ ذَنْبٍ وَ خَطِیئَهٍ یَا غِیَاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ یَا صَرِیخَ الْمُسْتَصْرِخِینَ یَا کَاشِفَ کَرْبِ الْمَکْرُوبِینَ، (۱) یَا فَارِجَ هَمِّ الْمَهْمُومِینَ یَا بَدِیعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ یَا مُنْتَهَی غَایَهِ الطَّالِبِینَ یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ یَا دَیَّانَ یَوْمِ الدِّینِ یَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِینَ یَا أَکْرَمَ الْأَکْرَمِینَ یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ یَا أَبْصَرَ النَّاظِرِینَ یَا أَقْدَرَ الْقَادِرِینَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُغَیِّرُ النِّعَمَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُورِثُ النَّدَمَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُورِثُ السَّقَمَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَهْتِکُ الْعِصَمَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَرُدُّ الدُّعَاءَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَحْبِسُ قَطْرَ السَّمَاءِ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَجْلِبُ الشَّقَاءَ ، (۲) وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُظْلِمُ الْهَوَاءَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَکْشِفُ الْغِطَاءَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی لا یَغْفِرُهَا غَیْرُکَ یَا اللَّهُ وَ احْمِلْ عَنِّی کُلَّ تَبِعَهٍ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ وَ اجْعَلْ لِی مِنْ أَمْرِی فَرَجاً وَ مَخْرَجاً وَ یُسْراً وَ أَنْزِلْ یَقِینَکَ فِی صَدْرِی وَ

۱- و به حق فرشتگان درگاهت، و روحانیان و کرّوبیان، و آنان که شب و روز بدون اینکه سستی ورزند برایت تسبیح می گویند، و به حق ابراهیم خلیلت، و به حق هر دوستی که میان صفا و مروه تو را می خواند، و تو دعایش را اجابت می کنی، ای اجابت کننده، از تو درخواست میکنم به حق این نامها، و به حق این دعاها، که ما را بیامرزی از گناهانی که پیش از این انجام دادیم، و از این پس انجام می دهیم، و آنچه پنهان و آنچه آشکار کردیم، و آنچه ظاهر نموده و آنچه نهان ساختیم، و آنچه را تو از ما به آن آگاه تری، همانا تو بر هرچیز توانایی، به مهربانیات، ای مهربان ترین مهربانان. ای نگهدار هر غریب، ای مونس هر تنها، ای نیروی هر ناتوان، ای یار هر ستمدیده، ای روزی بخش هر محروم، ای همدم هر هراسان، ای همراه هر مسافر، ای تکیه گاه هر حاضر، ای آمرزنده هر گناه و خطا، ای فریادرس فریادکنان، ای دادرس دادخواهان، ای برطرف ساز اندوه اندوه گینان،

۲- ای غم گسار غمزدگان، ای پدید آورنده آسمانها و زمینها، ای نهایت هدف جویندگان، ای اجابت کننده دعای بیچارگان، ای مهربان ترین مهربانان، ای پروردگار جهانیان ای پاداش دهنده روز پاداش، ای بخشنده ترین بخشندگان، ای کریم ترین کریمان، ای شنواترین شنوندگان، ای بیناترین بینایان، ای تواناترین توانایان، بر من بیامرز گناهانی که نعمتها را تغییر می دهد، و گناهانی که پشیمانی به بار میآورد، و گناهانی که باعث بیماریها می شود، و گناهانی که پرده های حرمت حرمت را میدرد، و گناهانی که دعا را پس می زند، و گناهانی که باران آسمان را نگاه می دارد، و گناهانی که نابودی را به شتاب می رساند، و گناهانی که بدبختی می آورد،

رَجٰاءَکَ فِی قَلْبِی حَتَّی لاٰ أَرْجُوَ غَیْرَکَ اللَّهُمَّ احْفَظْنِی وَ عٰافِنِی فِی مَقٰامِی وَ اصْحَبْنِی فِی لَیْلِی وَ نَهٰارِی وَ مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَ مِنْ خَلْفِی وَ عَنْ یَمِینِی وَ عَنْ شِمَالِی وَ مِنْ فَوْقِی وَ مِنْ تَحْتِی وَ یَسِّرْ لِیَ السَّبِیلَ وَ أَحْسِنْ لِیَ التَّیْسِیرَ وَ لا تَخْذُلْنِی فِی الْعَسِیرِ وَ اهْدِنِی یَا خَیْرَ دَلِیلٍ، (۱) وَ لاٰ تَکِلْنِی إِلَی نَفْسِی فِی الْأُمُورِ وَ لَقِّنِی کُلَّ سُرُورٍ وَ اقْلِبْنِی إِلَی أَهْلِی بِالْفَلاٰحِ وَ النَّجٰاحِ مَحْبُوراً فِی الْعَاجِلِ وَ الْآجِلِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ وَ ارْزُقْنِی مِنْ فَضْلِکَ وَ أَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ طَیِّبَاتِ رِزْقِکَ وَ اسْتَعْمِلْنِی فِی طَاعَتِکَ وَ أَجِرْنِی مِنْ عَذَابِکَ وَ نٰارِکَ وَ اقْلِبْنِی إِذَا تَوَفَّیْتَنِی إِلَی جَنَّتِکَ بِرَحْمَتِکَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِکَ وَ مِنْ تَحْوِیلِ عَافِیَتِکَ وَ مِنْ حُلُولِ نَقِمَتِکَ وَ مِنْ نُزُولِ عَذَابِکَ وَ أَعُوذُ بِکَ مِنْ جَهْدِ الْبَلاءِ وَ دَرَکِ الشَّقَاءِ وَ مِنْ سُوءِ الْقَضَاءِ وَ شَمَاتَهِ الْأَعْدَاءِ وَ مِنْ شَرِّ مَا یَنْزِلُ مِنَ السَّمٰاءِ وَ مِنْ شَرِّ مٰا فِی الْکِتٰابِ الْمُنْزَلِ اللَّهُمَّ لاٰ تَجْعَلْنِی مِنَ الْأَشْرٰارِ وَ لاٰ مِنْ أَصْحٰابِ النّٰارِ، (۲) وَ لا تَحْرِمْنِی صُحْبَهَ الْأَخْیَارِ وَ أَحْیِنِی حَیَاهً طَیِّبَهً وَ تَوَفَّنِی وَفَاهً طَیِّبَهً تُلْحِقُنِی بِالْأَبْرَارِ وَ ارْزُقْنِی مُرَافَقَهَ الْأَنْبِیَاءِ فِی مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِیکٍ مُقْتَدِرٍ اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی حُسْنِ بَلاٰئِکَ وَ صُنْعِکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی الْإِسْلام وَ اتِّبَاعِ السُّنَّهِ یَا رَبِّ کَمَا هَدَیْتَهُمْ لِدِینِکَ وَ عَلَّمْتَهُمْ کِتَابَکَ فَاهْدِنَا وَ عَلِّمْنَا وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی حُسْنِ بَلائِکَ وَ صُنْعِکَ عِنْدِی خَاصَّهً کَمَا خَلَقْتَنِی فَأَحْسَنْتَ خَلْقِی وَ عَلَّمْتَنِی فَأَحْسَنْتَ تَعْلِیمِی وَ هَدَیْتَنِی فَأَحْسَنْتَ هِدَایَتِی فَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی إِنْعَامِکَ عَلَیَّ قَدِیماً وَ حَدِیثاً فَکَمْ مِنْ

ص: ۳۸۹

۱- و گناهانی که هوا را تیره می کند، و گناهانی که پرده حیا را بالا میزند، و گناهانی که جز تو کسی آنها را نمیآمرزد، ای خدا، و هر حقی که از یکی از بندگانت به دوش من است بردار، و برای من در کارم گشایش و راه چاره و آسانی قرار ده، و یقینت را در سینه ام و امیدت را در دلم فرود آر، تا به غیر تو امید نبندم. خدایا نگاهم دار و در جایگاهم عافیت ده، و همراه من باش، در شب و در روز، و از پیش رو و پشت سر، و از راست و چپ، و از بالا- و زیر پا، و راه را بر من هموار ساز، و سهولت امر را برایم نیکو گردان، و در دشواری خوارم مکن، و مرا راهنما باش ای بهترین راهنما،

۲- و در کارها مرا به خود وامگذار، و هرگونه دلخوشی را به دلم انداز و مرا با رستگاری و سربلندی به خانواده ام بازگردان، آراسته به شادکامی، در دنیاوآخرت، همانا تو بر هرچیز توانایی، و از فضلت نصیبم کن، و از روزی های پاکیزه ات بر من وسعت ده، و در طاعت به کار گیر، و از عذاب و آتشت پناهم ده، و زمانیکه مرا از دنیا بردی از روی رحمت به بهشتت وارد کن. خدایا به تو پناه میآورم از زوال نعمتت، و از تغییر عافیتت، و از فرود آمدن انتقامت، و از نزول عذابت، و به تو پناه میآورم از سختی بلا، و افتادن در بدبختی، و از بدی سرنوشت و سرزنش دشمنان، و از شرّ آنچه از آسمان میرسد، و از شرّ آنچه در کتاب نازل شده ات شرّ قلمداد کردی. خدایا مرا از اشرار و از اهل آتش قرار مده،

كَرْبٍ يَا سَيِّدِى قَدْ فَرَّجْتَهُ وَ كَمْ مِنْ غَمٍّ يَا سَيِّدِى قَدْ نَفَّسْتَهُ وَ كَمْ مِنْ هَمٍّ يَا سَيِّدِى قَدْ كَشَفْتَهُ وَ كَمْ مِنْ بَلاءٍ يَا سَيِّدِى قَدْ صَرَفْتَهُ وَ كَمْ مِنْ عَيْبٍ يَا سَيِّدِى قَدْ سَتَرْتَهُ ، (۱) فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى كُلِّ حَالٍ فِى كُلِّ مَثْوًى وَ زَمَانٍ وَ مُنْقَلَبٍ وَ مُقَامٍ [مَقَام] وَ عَلَى هَذِهِ الْحَالِ وَ كُلِّ حَالٍ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِى مِنْ أَفْضَلِ عِبَادِكَ نَصِيباً فِى هَذَا الْيَوْمِ مِنْ خَيْرٍ تَقْسِمُهُ أَوْ ضُرٍّ تَكْشِفُهُ أَوْ سُوءٍ تَصْرِفُهُ أَوْ بَلاءٍ تَدْفَعُهُ أَوْ خَيْرٍ تَسُوقُهُ أَوْ رَحْمَهٍ تَنْشُرُهَا أَوْ عَافِيَهٍ تُلْبِسُهَا فَإِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ وَ بِيَدِكَ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَنْتَ الْوَاحِدُ الْكَرِيمُ الْمُعْطِى الَّذِى لا يُرَدُّ سَائِلُهُ وَ لا يُخَيَّبُ آمِلُهُ وَ لا يَنْقُصُ نَائِلُهُ وَ لا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ بَلْ يَزْدَادُ كَثْرَهً وَ طِيباً وَ عَطَاءً وَ جُوداً وَ ارْزُقْنِى مِنْ خَزَائِنِكَ الَّتِى لا تَفْنَى وَ مِنْ رَحْمَتِكَ الْوَاسِعَهِ إِنَّ عَطَاءَكَ لَمْ يَكُنْ مَحْظُورا وَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۲)

دوّم: هزار مرتبه تسبيحات عشر را كه سيّد به نقل كفعمى ذكر فرموده بخواند، و اين تسبيحات در اعمال روز عرفه بيايد.

سوّم: دعاى اللّهمّ من تعبّا و تهيا» را كه در روز عرفه و شب و روز جمعه نيز وارد است بخواند، و متن آن در بيان اعمال شب جمعه گذشت

چهارم: حضرت سيّد الشهدا عليه السّلام و زمين كربلا را زيارت كند، و تا روز عيد قربان در آنجا بماند، تا از شرّ آن سال محفوظ باشد.

اعمال روز عرفه

روز نهم: روز عرفه و از اعياد بزرگ است، گرچه به اسم عيد

ص: ۳۹۰

۱- و از همنشينى نيكان محروم مگردان، و به زندگى پاكيزه زنده ام بدار و به مرگ پاكيزه بميران، به نيكان پيوندم ده، همنشينى با پيامبران را نصيم فرما، همنشينى در جايگاه صدق، نزد فرمانروايى نيرومند. خدايا تو را سپاس بر نيكى آزمايش و رفتارت، و تو را سپاس بر اسلام و پيروى روش پيامبر، پروردگارا، چنان كه اينان را به دينت هدايت فرمودى، و كتاب خود را به آنها آموختى، ما را هم رهنما باش و به ما هم بياموز، تو را سپاس بر نيكى آزمايش و رفتارت به ويژه نسبت به من، چنان كه مرا آفريدى، و آفرينشم را نيكو نهادى، و به من آموختى و آموزشم را نيكو نمودى، و راهنمايى ام فرمودى، و راهنمايى ام را نيكو گرداندى، پس تو را سپاس بر نعمت بخشى ات بر من در گذشته و حال، آقاى من چه بسيار محنت غم زايى كه از من گشودى، و چه بسيار اندوهى كه زدودى، و چه بسيار نگرانى كه برطرف ساختى، و چه بسيار بلاـيى كه اى آقاى من برگرداندى، و چه بسيار عيبى كه پوشاندى،

۲- پس تو را سپاس بر هر حال، در هر مكان و زمان، و هر منزل و مقام، و بر اين حال و هر حال. خدايا مرا در اين روز از برترين بندگانت در روزى قرار ده، از خيرى كه پخش ميكنى، يا رنجى كه برطرف مى نمايى، يا امر بدى كه برمى گردانى، يا بلاـيى كه دفع مى كنى، يا خيرى كه مى فرستى، يا رحمتى كه مى گسترانى، يا عافيتى كه بر بندگان مى پوشانى، همانا تو بر هرچيز توانايى، و خزانه هاى آسمان ها و زمين به دست توست، و تو يگانه بزرگوار عطا بخشى هستى كه خواهنده اش

بازگردانـده نشود، و آرزومندش نااميد نگردد، و عطايش كاستی نپذيرد، و آنچه نزد اوست پايان نيابد، بلكه به فزونی عنايت و خـاطر پسـندی و عطـا و بخشـش بيفزايـد، و مرا روزی كن از خزانه هـايت كه تمـام نمی شود، و از رحمت گسترده ات، همـانا عطايت ممنوع نبوده، و تو بر هر چيز توانايی، به مهربانی ات ای مهربان ترين مهربانان.

نامیـده نشده و روزی است که خدا بندگانش را به عبادت و طاعت خویش دعوت کرده و سـفره های جود و احسانش را برای آنـان گسـترده، و شـیطان در این روز خوارتر و حقیرتر، و رانـده تر و خشـمناک تر از روزهـای دیگر است، و روایت شـده که حضـرت زین العابدین علیه السّلام در روز عرفه صدای سائلی را شنید که از مردم درخواست کمک می کرد، به او فرمود: وای بر تو، آیا در این روز از غیر خدا درخواست میکنی؟ ! و حال آنکه برای بچه های در رحم، در این روز امید می رود، که فضل خدا شامل حالشان گردد، و سعادتمند شوند.

و برای این روز چند عمل وارد است: اوّل: غسل.

دوم: زیـارت حضـرت سـید الشّـهداء علیـه السّـلام کـه برابر هزار حـج و هزار عمره و هزار جهـاد و بلکـه افضـل از این است، و روایات در کثرت فضـیلت زیارت آن حضـرت در این روز متواتر است [یعنی از افراد بسـیاری نقل شده است] و اگر کسـی در این روز توفیق یابد، که زیر قبّه مقدّسه آن حضـرت باشد، ثوابش کمتر از کسـی که در عرفات باشد نیست، بلکه بیشتر و بیشتر است، و کیفیت زیارت آن حضرت بعد از این در باب زیارات ان شاء اللّه تعالی می آید.

سـوم: پس از نمـاز عصـر، پیش از آنکه مشـغول خوانـدن دعاهـای عرفه شود، در زیر آسـمان دو رکعت نمـاز بجـا آورد، و به گناهانش نزد خـدا اعتراف و اقرار نمایـد، تا به ثواب عرفات دست یابد، و گناهانش آمرزیده گردد، آنگاه به اعمال و دعاهای عرفه که از ائمه طاهره

علیهم السّلام روایت شده است مشغول گردد، و آن اعمال و ادعیه بیشتر از ان است که به طور کامل در این مختصر ذکر شود ولی به اندازه ای که این کتاب گنجایش آن را داشته باشد نقل میکنیم.

شیخ کفعمی در کتاب «مصباح» فرموده: برای کسیکه از دعا خواندن ضعف پیدا نکند روزه روز عرفه مستحب است، و پیش از زوال [رسیدن آفتاب به وقت شرعی ظهر] غسل استحباب دارد، و همچنین زیارت امام حسین علیه السّلام در روزوشب عرفه مستحبّ است.

و چون وقت زوال رسید، زیر آسمان رود، و نماز ظهر را با رکوع و سجود نیکو بجا آورد، و چون از نماز ظهروعصر فارغ شود، دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول پس از سوره «حمد» سوره «توحید» و در رکعت دوم بعد از (حمد) سوره (کافرون) بخواند، پس از ان چهار رکعت نماز بجا آورد، در هر رکعت پس از سوره (حمد) پنجاه مرتبه سوره (توحید) بخواند.

فقیر میگوید: این نماز همان نماز حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام است، که در ضمن اعمال روز جمعه گذشت.

سپس شیخ کفعمی فرموده است: این تسبیحات را که از حضرت رسول صلّی اللّه علیه و آله روایت شده است، و سیّد ابن طاووس در «اقبال» ذکر فرموده بخوان:

سُبْحَانَ الَّذِی فِی السَّمَاءِ عَرْشُهُ سُبْحَانَ الَّذِی فِی الْأَرْضِ حُکْمُهُ سُبْحَانَ الَّذِی فِی الْقُبُورِ قَضَاؤُهُ سُبْحَانَ الَّذِی فِی الْبَحْرِ سَبِیلُهُ سُبْحَانَ الَّذِی فِی النَّارِ سُلْطَانُهُ سُبْحَانَ الَّذِی فِی الْجَنَّهِ رَحْمَتُهُ سُبْحَانَ الَّذِی فِی الْقِیَامَهِ عَدْلُهُ سُبْحَانَ الَّذِی رَفَعَ السَّمَاءَ سُبْحَانَ الَّذِی بَسَطَ الْأَرْضَ سُبْحَانَ الَّذِی لا مَلْجَأَ وَ لا مَنْجَی مِنْهُ إِلا إِلَیْهِ. (۱)

سپس

۱- منزّه است خدایی که عرشش در آسمان است، : منزّه است خدایی که حکمش در زمین است، منزّه است خدایی که فرمانش در گورهاست، منزّه است خدایی که راهش در دریاست، منزّه است خدایی که سلطنتش در آتش است، منزّه است خدایی که رحمتش در بهشت است، منزّه است خدایی که عدالتش در قیامت است، منزّه است خدایی که آسمان را برافراشت، منزّه است خدایی که زمین را بگسترد، منزّه است خدایی که پناهگاه و نجاتی از او جز به سوی او نیست

صد مرتبه بگو:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ. (۱)

و سوره «توحید» را صد مرتبه «ایه الکرسی» را صد مرتبه بخوان، و صد مرتبه بر محمّد و آل محمّد صلوات فرست، و ده مرتبه بگو:

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ حَيٌّ لا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ. (۲)

و ده مرتبه:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۳)

و ده مرتبه

يَا اللَّهُ (۴)

و ده مرتبه

يَا رَحْمَنُ (۵)

و ده مرتبه

يَا رَحِيمُ (۶)

و ده مرتبه

يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ (۷)

و ده مرتبه

يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ (۸)

ده مرتبه

يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ. (۹)

و ده مرتبه

يَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ (۱۰)

و ده مرتبه

آمِينَ (۱۱)

آنگاه بگو

اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ يَا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى وَ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ يَا مَنْ هُوَ الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْ ءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۱۲)

و حاجت خود را بخواه که به خواست خدا برآورده خواهد شد، آنگاه این صلوات را که از امام صادق علیه السّلام روایت شده بخوان، که هرکه بخواهد محمّد و آل محمّد علیهم السّلام را در فرستادن صلوات بر ایشان مسرور نماید، بگوید:

اللَّهُمَّ يَا أَجْوَدَ

۱- منزّه است خدا، و سپاس از آن خدا است، و معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر است.

۲- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بیشریک است، فرمان روایی و سپاس از ان اوست، زنده میکند و میمیراند، و میمیراند و زنده میسازد، و او زنده پاینده است، خیر تنها به دست اوست و او بر هرچیز تواناست.

۳- آمرزش میجویم از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده و به خود پاینده است و به سوی او بازمیگردیم.

۴- ای خدا

۵- ای مهربان

۶- ای بخشنده

۷- ای پدید آورنده آسمانها و زمین، ای دارای شوکت و بخشش

۸- ای زنده ای پاینده

۹- ای نعمت افزا ای عطابخش.

۱۰- ای که خدایی جز تو نیست

۱۱- اجابت فرما

۱۲- خدایا از تو درخواست میکنم، ای کسیکه از رگ گردن به من نزدیکتر است، ای کسیکه میان انسان و دلش پرده میشود، ای کسیکه در چشم انداز برتر و افق آشکار است، ای کسیکه بخشنده و بر حکومت هستی قرار دارد، ای کسیکه چیزی مانندش نیست، و او شنوا و بیناست، از تو درخواست میکنم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست.

مَنْ أَعْطَى وَ يَا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ وَ يَا أَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِی الْأَوَّلِینَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِی الْآخِرِینَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِی الْمَلَإِ الْأَعْلَى وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِی الْمُرْسَلِینَ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدا وَ آلَهُ الْوَسِیلَهَ وَ الْفَضِیلَهَ وَ الشَّرَفَ وَ الرِّفْعَهَ وَ الدَّرَجَهَ الْکَبِیرَهَ اللَّهُمَّ إِنِّی آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ لَمْ أَرَهُ فَلا تَحْرِمْنِی فِی [یَوْمِ] الْقِیَامَهِ رُؤْیَتَهُ وَ ارْزُقْنِی صُحْبَتَهُ وَ تَوَفَّنِی عَلَى مِلَّتِهِ وَ اسْقِنِی مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَبا رَوِیّا سَائِغا هَنِیئا لا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدا إِنَّکَ عَلَى کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ اللَّهُمَّ إِنِّی آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ لَمْ أَرَهُ فَعَرِّفْنِی فِی الْجِنَانِ وَجْهَهُ اللَّهُمَّ بَلِّغْ مُحَمَّدا صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ مِنِّی تَحِیَّهً کَثِیرَهً وَ سَلاما (۱)

پس دعای امّ داود را که بیانش در ضمن اعمال ماه رجب گذشت بخوان، آنگاه این تسبیح را که ثوابش در زیادتی شماره نمیشود.

و ما میزان ثواب آن را به خاطر رعایت اختصار بیان نکردیم بگو:

سُبْحَانَ اللَّهِ قَبْلَ کُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ بَعْدَ کُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَعَ کُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ یَبْقَى رَبُّنَا وَ یَفْنَى کُلُّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِیحا یَفْضُلُ تَسْبِیحَ الْمُسَبِّحِینَ فَضْلاً کَثِیراً قَبْلَ کُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِیحا یَفْضُلُ تَسْبِیحَ الْمُسَبِّحِینَ فَضْلا کَثِیرا بَعْدَ کُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِیحاً یَفْضُلُ تَسْبِیحَ الْمُسَبِّحِینَ فَضْلا کَثِیرا مَعَ کُلِّ أَحَدٍ، (۲) وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِیحاً یَفْضُلُ تَسْبِیحَ الْمُسَبِّحِینَ فَضْلًا کَثِیراً لِرَبِّنَا الْبَاقِی وَ یَفْنَى کُلُّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِیحاً لا یُحْصَى وَ

۱- خدایا ای بخشنده ترین کسیکه عطا فرمود، و ای بهترین کسیکه درخواست شد، و ای مهربان ترین کسی که از او مهربانی خواسته شد، خدا درود فرست بر محمّد و آلش در بین گذشتگان، و بر محمّد و خاندانش در میان آیندگان، و بر محمّد و خاندانش در میان فرشتگان، و بر محمّد و خاندانش در میان رسولان. خدایا عطا فرما به محمّد و خاندانش وسیله و فضیلت و شرف، و بلندی مقام و درجه والا. خدایا ایمان آوردم به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) درحالیکه او را ندیدم، پس مرا در قیامت از دیدارش محروم مساز، و همنشینی با او را نصیبم فرما، و مرا بر دین او بمیران، و از حوضش سیرابم کن، نوشیدنی بدون تشنگی، دلنشین و گوارا که پس از آن هرگز تشنه نشوم، همانا تو بر هرچیز توانایی. خدایا ایمان آوردم به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) درحالیکه او را ندیدم، پس در بهشت چهره اش را به من بشناسان. خدایا به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) از سوی من تحیّت و سلام بسیار برسان.

۲- منزّه است خدا، پیش از هرکس، و منزّه است خدا پس از هرکس، و منزّه است خدا با هرکس و منزّه است خدا، پاینده است پروردگار ما، و فنا می پذیرد هرکس، و منزّه است خدا، تنزیهی که فزونی می گیرد بر تنّزیه تنزیه کنندگان فزونی بسیار پیش از هرکس، و منزّه است خدا، تنزیهی که فزونی می گیرد بر تنزیه تنزیه کنندگان فزونی بسیار پس از هرکس، و منزّه است خدا تنزیهی که فزونی می گیرد بر تنزیه تنزیه کنندگان فزونی بسیار به همراه هرکس،

لا يُدْرَى وَ لا يُنْسَى وَ لا يَبْلَى وَ لا يَفْنَى وَ لَيْسَ لَهُ مُنْتَهًى وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحاً يَدُومُ بِدَوَامِهِ وَ يَبْقَى بِبَقَائِهِ فِي سِنِي الْعَالَمِينَ وَ شُهُورِ الدُّهُورِ وَ أَيَّامِ الدُّنْيَا وَ سَاعَاتِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ أَبَدَ الْأَبَدِ وَ مَعَ الْأَبَدِ مِمَّا لا يُحْصِيهِ الْعَدَدُ وَ لا يُفْنِيهِ الْأَمَدُ وَ لا يَقْطَعُهُ الْأَبَدُ وَ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (۱)

سپس بگو:

وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ (۲)

تا آخر دعا، ولی به جای هر سبحان اللّه بگو: الحمد لله و چون به احسن الخالقین رسیدی بگو: «لا اله الاّ اللّه قبل کل احد» تا آخر که بجای سبحان اللّه «لا اله الاّ اللّه» میگویی، و پس از آن بگو: «اللّه اکبر قبل کل احد» تا آخر که بجای سبحان اللّه: (الله اَکبر) میگوید.

سپس میخوانی دعای «اللّهم من تعبّا و تهیا» را که در اعمال شب جمعه گذشت پس بخوان دعای علی بن الحسین علیهما السّلام را که شیخ طوسی در کتاب «مصباح المتهجّد» ذکر فرموده: اللّهم انت اللّه ربّ العالمین

دعای امام حسین علیه السلام در روز عرفه

دعای عرفه

مؤلف گوید: این دعا چون دعای موقف عرفات و بسیار طولانی بود ذکر ننمودیم و در این روزهای چهل و هفتم صحیفه کامله آن حضرت را با خشوع و دل شکستگی بخوان، که دعایی است مشتمل بر تمام مطالب دنیا و آخرت، که درود خدا بر انشاء کننده اش باد.

از جمله دعاهای مشهور این روز دعای حضرت سید الشّهدا علیه السّلام است.

بشر و بشیر پسران غالب اسدی روایت کرده اند، که بعد از ظهر روز عرفه در صحرای

۱- و منزّه است خدا تنزیهی که فزونی میگیرد بر تنزیه تنزیه کنندگان فزونی بسیار، برای پروردگار ما پاینده است و هیچ کس نپاید، و منزّه است خدا تنزیهی که شمرده نشود، و دانسته نگردد و فراموش نشود و کهنه نمیگردد. و فانی نمیشود، و برایش نهایتی نباشد، و منزّه است خدا تنزیهی که دوام یابد به دوامش، و باقی ماند به بقایش در امتداد سالهای جهانیان، و ماههای روزگاران، و روزهای دنیا و ساعات شب و روز، و منزّه است خدا به ابدیت ابد، و همپای ابد، آن تنزیهی که آن را عددی شماره نکند، و مدّتی فنایش نکند، و سرانجامی قطعش نکند، و بزرگ است خدا نیکوترین آفرینندگان.

۲- و سپاس خدای را پیش از هرکس، و سپاس خدای را پس از هرکس

عرفات خدمت آن حضرت بودیم، پس با گروهی از اهل بیت و فرزندان و شیعیان، با نهایت خاکساری و خشوع، از خیمه خود بیرون آمدند، و در جانب چپ کوه ایستادند، و روی مبارک خویش را بسوی کعبه نمودند و دست ها را برابر صورت برداشتند مانند مسکینی که طعام طلبد، و این دعا را خواندند:

اَلْحَمْدُ لله الَّذی لَیْسَ لِقَضآئِهِ دافِعٌ وَلا لِعَطائِهِ مانِعٌ وَلا کَصُنْعِهِ صُنْعُ صانِعٍ وَهُوَ الْجَوادُ الْواسِعُ فَطَرَ اَجْناسَ الْبَدائِعِ واَتْقَنَ بِحِکْمَتِهِ الصَّنائِعَ لا تَخْفی عَلَیْهِ الطَّلایِعُ وَلا تَضیعُ عِنْدَهُ الْوَدائِعُ جازی کُلِّ صانِعٍ وَرائِشُ کُلِّ قانِعٍ وَراحِمُ کُلِّ ضارِعٍ وَمُنْزِلُ الْمَنافِعِ وَالْکِتابِ الْجامِعِ بِالنُّورِ السّاطِعِ وَ هُوَ لِلدَّعَواتِ سامِعٌ وَلِلْکُرُباتِ دافِعٌ وَلِلدَّرَجاتِ رافِعٌ، (۱) وَلِلْجَبابِرَهِ قامِعٌ فَلا اِلهَ غَیْرُهُ وَلا شَیْءَ یَعْدِلُهُ وَلَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْءٌ وَهُوَ السَّمیعُ الْبَصیرُاللَّطیفُ الْخَبیرُ وَهُوَ عَلی کُلِّشَیْءٍ قَدیرٌ اَللّهُمَّ اِنّی اَرْغَبُ إِلَیْکَ وَ اَشْهَدُ بِالرُّبُوبِیَّهِ لَکَ مُقِرّاً بِاَنَّکَ رَبّی وَ اِلَیْکَ مَرَدّی اِبْتَدَاْتَنی بِنِعْمَتِکَ قَبْلَ اَنْ اَکُونَ شَیْئاً مَذْکُورا وَخَلَقْتَنی مِنَ التُّرابِ ثُمَّ اَسْکَنْتَنِی الْاَصْلابَ آمِناً لِرَیْبِ الْمَنُونِ وَاخْتِلافِ الدُّهُورِ وَالسِّنینَ، (۲) فَلَمْ اَزَلْ ظاعِناً مِنْ صُلْبٍ اِلی رَحِمٍ فی تَقادُمٍ مِنَ الْاَیّامِ الْماضِیَهِ وَالْقُرُونِ الْخالِیَهِ لَمْ تُخْرِجْنی لِرَاْفَتِکَ بی وَلُطْفِکَ لی وَاِحْسانِکَ اِلَیَّ فی دَوْلَهِ اَئِمَّهِ الْکُفْرِ الَّذینَ نَقَضُوا عَهْدَکَ وَکَذَّبُوا رُسُلَکَ لکِنَّکَ اَخْرَجْتَنی لِلَّذی سَبَقَلی مِنَ الْهُدَی الَّذی لَهُ یَسَّرْتَنی وَفیهِ اَنْشَاْتَنی وَمِنْ قَبْلِ ذلِکَ رَؤُفْتَ بی بِجَمیلِ صُنْعِکَ وَسَوابِغِ نِعَمِکَ فابْتَدَعْتَ خَلْقی مِنْ مَنِیٍّ یُمْنی وَاَسْکَنْتَنی فی ظُلُماتٍ ثَلاثٍ بَیْنَ لَحْمٍ وَدَمٍ وَجِلْدٍ، (۳) لَمْ تُشْهِدْنی خَلْقی وَلَمْ تَجْعَلْ اِلَیَّ شَیْئاً مِنْ اَمْری ثُمَّ اَخْرَجْتَنی لِلَّذی سَبَقَ لی مِنَ الْهُدی اِلَی الدُّنْیا تآمّاً سَوِیّاً وَحَفِظْتَنی فِی الْمَهْدِ طِفْلاً صَبِیّاً وَرَزَقْتَنی مِنَ الْغِذآءِ لَبَناً مَرِیّاً

۱- خدای را سپاس که برای حکمش برگرداننده ای، و برای بخشش بازدارنده ای و همانند ساخته ای ساخته هیچ سازنده ای نیست، و او سخاوتمند وسعت بخش است، انواع مخلوقات را پدید آورد، و ساخته ها را با حکمتش محکم نمود، طلیعه ها بر او پوشیده نمی ماند، و ودیعه ها نزد او ضایع نمی شود پاداش دهنده هر سازنده، و بی نیازکننده هر قناعت گر، و رحم کننده بر هر نالان، و فرو فرستنده سودها، و نازل کننده کتاب جامع با نور درخشان است، او شنونده دعاها، و دورکننده بلاها، و بالابرنده درجات،

۲- و کوبنده گردن کشان است، پس معبودی جز او نیست، و چیزی با او برابری نمی کند، و چیزی همانندش نیست، و اوست شنوا و بینا، و لطیف و آگاه، و بر هرچیز تواناست. خدایا به سوی تو رغبت می نمایم، و به پروردگاری تو گواهی می دهم، اقرارکننده ام که تو پروردگار منی، و بازگشت من به سوی تو است، وجودم را با نعمتت آغاز کردی پیش از انکه موجودی قابل ذکر باشم، و مرا از خاک پدید آوردی، سپس در میان صلب ها جایم دادی، درحالی که از حوادث زمانه و رفت و آمد روزگار و سال ها،

۳- ایمنی بخشیدی همواره کوچ کننده بودم از صلبی به رحمی، درگذشته از ایام و قرنهای پیشین، از باب رأفت و لطف و احسانی که به من داشتی، مرا در حکومت پیشوایان کفر، آنان که پیمانت را شکستند، و پیامبرانت را تکذیب کردند، به دنیا نیاوردی، ولی زمانی به دنیا آوردی به خاطر آنچه در علمت برایم رقم خورده بود و آن عبارت بود از هدایتی که مرا برای پذیرفتن آن آماده ساختی، و در عرصه گاهش نشود و نمایم دادی، و پیش از آن هم با رفتار زیبایت، و نعمت های کاملت بر من مهر ورزیدی، در نتیجه وجودم را پدید آوردی از نطفه ریخته شده و در تاریکی های سه گانه میان گوشت و خون و

پوست جایم دادی،

وَعَطَفْتَ عَلَیَّ قُلُوبَ الْحَواضِنِ وَکَفَّلْتَنی الاْمَّهـاتِ الرَّواحِمَ وَکَلاَـتَنی مِنْ طَوارِقِ الْجـآنِّ وَسَـلَّمْتَنی مِنَ الزِّیادَهِ وَالنُّقْصانِ فَتَعالَیْتَ یا رَحیمُ یـا رَحْمنُ حتّی اِذَا اسْـتَهْلَلْتُ ناطِقاً بِالْکَلامِ، (۱) اَتْمَمْتَ عَلَیَّ سَوابِغَ الاِْـ نْعـامِ وَ رَبَّیْتَنی زایـداً فی کُلِّ عامٍ حَتّی إ ذَا اکْتَمَلَتْ فِطْرَتی وَاعْتَـدَلَتْ مِرَّتی اَوْجَبْتَ عَلَیَّ حُجَّتَکَ بِاَنْ اَلْهَمْتَنی مَعْرِفَتَکَ وَرَوَّعْتَنی بِعَجائِبِ حِکْمَتِکَ وَاَیْقَظْتَنی لِما ذَرَاْتَ فی سَـمآئِکَ وَ اَرْضِکَ مِنْ بَدائِعِ خَلْقِکَ وَنَبَّهْتَنی لِشُـکْرِکَ وَذِکْرِکَ وَاَوجَبْتَ عَلَیَّ طاعَتَکَ وَعِبادَتَکَ وَفَهَّمْتَنی ما جآءَتْ بِهِ رُسُـلُکَ وَیَسَّرْتَ لی تَقَبُّلَ مَرْضاتِـکَ وَمَنَنْتَ عَلَیَّ فی جَمیعِ ذلِـکَ بِعَونِـکَ وَلُطْفِـکَ ثُمَّ اِذْ خَلَقْتَنی مِنْ خَیْرِ الثَّری، (۲) لَمْ تَرْضَ لی یـا اِلهی نِعْمَهً دُونَ اُخری وَرَزَقْتَنی مِنْ اَنواعِ الْمَعـاشِ وَصُـنُوفِ الرِّیاشِ بِمَنِّکَ الْعَظیمِ الاَْعْظَمِ عَلَیَّ وَاِحْسانِکَ الْقَـدیمِ اِلَیَّ حَتّی اِذا اَتْمَمْتَ عَلَیَّ جَمیعَ النِّعَمِ وَصَرَفْتَ عَنّی کُلَّ النِّقَمِ لَمْ یَمْنَعْکَ جَهْلی وَجُرْاءَتی عَلَیْکَ اَنْ دَلَلْتَنی اِلی ما یُقَرِّبُنی اِلَیْکَ وَوَفَّقْتَنی لِما یُزْلِفُنی لَدَیْکَ فَاِنْ دَعَوْتُـکَ اَجَبْتَنی وَاِنْ سَـئَلْتُکَ اَعْطَیْتَنی وَاِنْ اَطَعْتُـکَ شَـکَرْتَنی وَاِنْ شَـکَرْتُکَ زِدْتَنی، (۳) کُـلُّ ذلِـکَ اِکْمالٌ لاَِنْعُمِکَ عَلَیَّ وَاِحْسانِـکَ اِلَیَّ فَسُـبْحانَکَ سُـبْحانَکَ مِنْ مُبْدِئٍ مُعیـدٍ حَمیـدٍ مَجیـدٍ تَقَـدَّسَتْ اَسْـمآؤُکَ وَعَظُمَتْ الآؤُکَ فَاَیُّ نِعَمِکَ ی ا اِلهی اُحْصـی عَـدَداً وَذِکْراً أَمْ اَیُّ عَطایـاکَ أَقُومُ بِهـا شُـکْراً وَهِیَ یا رَبِّ اَکْثَرُ مِنْ اَنْ یُحْصِـیَهَا الْعآدّوُنَ أَوْ یَبْلُغَ عِلْماً بِهَا الْحافِظُونَ ثُمَّ ما صَرَفْتَ وَدَرَأْتَ عَنّی اَللّهُمَّ مِنَ الضُـرِّ وَالضَّرّآءِ أَکْثَرُ مِمّـا ظَهَرَ لی مِنَ الْعـافِیَهِ وَالسَّرّآءِ وَاَنا اَشْـهَدُ یا اِلهی بِحَقیقَهِ ایمانی، (۴) َعَقْدِ عَزَماتِ یَقینی وَخالِصِ صَـریحِ تَوْحیدی وَباطِنِ مَکْنُونِ ضَمیری وَعَلائِقِ مَجاری نُورِ بَصَری وَاَساریرِ صَفْحَهِ جَبینی وَخُرْقِ مَسارِبِ نَفْسـی وَخَذاریفِ مارِنِ عِرْنینی وَمَسارِبِ سِـماخِ سَمْعی وَما ضُمَّتْ وَاَطْبَقَتْ عَلَیْهِ شَفَتایَ وَحَرَکاتِ لَفْظِ لِسانی وَمَغْرَزِ حَنَکِ فَمی وَفَکّی، (۵) وَمَنابِتِ اَضْراسی

ص: ۳۹۷

۱- و مرا در آفرینش وجودم گـواه نگرفـتی، و چیزی از کـار خلقتم را به من واگـذار ننمـودی، سـپس برای آنچه در علمت از هـدایتم گذشـته بود مرا کامـل میـانه به دنیا آوردی، و در حال کودکی و خردسالی در میان گهواره محافظت نمودی، و از بین غذاها شـیر گوارا نصـیبم کردی، و دل دایه ها را بر من مهربان نمودی، و مادران پرمهر را به پرسـتاری ام گماشتی، و از آسیب هـای پریـان نگهـداری فرمودی، و از زیادی و کمی سالمم داشتی، پس تو برتری ای مهربان، ای بخشـنده، تا آنگاه که آغاز به سخن کردم.

۲- نعمتهـای کـاملت را بر من تمـام کردی، و مرا در هر سال با افزوده شـدن به وجودم پرورش دادی، تا آفرینشم کامل شـد، و تاب و توانم معتدل گشت، حجّت را بر من واجب نمودی، چنان که معرفتت را به من الهام فرمودی و با شـگفتی های حکمتت به هراسم افکندی، و به آنچه در آسـمان و زمینت از پدیده های خلقت پدید آوردی بیدارم نمودی، به سـپاس گذاری و یادت آگاهی ام دادی، و طاعت و عبادتت را بر من واجب نمودی، و آنچه را پیامبرانت آوردند به من فهماندی، و پذیرفتن خشنودی ات را بر مـن آسـان کردی، و در تمـام ایـن امـور بـه یـاری و لطفت بر من منّت نهـادی، سـپس وقـتی که مرا از بهـترین خـاک آفریدی،

۳- برایم نپسندیدی ای معبود من نعمتی را بدون نعمتی دیگر، و از انواع وسایل زندگی، و اقسام بهره ها نصیب من فرمودی، و این بخاطر نعمت بخشی بزرگ و بزرگتر و احسان دیرینه ات بر من بود، تا جایی که همه نعمتها را بر من کامل نمودی، و تمام بلاها را از من بازگردانـدی، نادانی و گسـتاخی ام بر تو، بازت نـداشت، از این که مرا به آنچه به تو نزدیک می کند راهنمایی کردی، و به آنچه مرا به پیشـگاهت مقرّب می نمایـد توفیـق دادی، پس اگر بخـوانمت، اجـابتم نمـایی، و اگر از تو درخواسـت

نمایم، عطایم کنی، و اگر اطاعتت کنم قدردانی فرمایی، و اگر به شکرت برخیزم بر نعمتم بیفزایی،

۴- همه اینها کامل کردن نعمت هایت بر من و احسانت به سوی من است، پس منزّهی تو، منزّهی تو، که آفریننده ای، و بازگرداننده ای، و ستوده ای و بزرگواری، نام هایت مقدس است، و نعمت هایت بزرگ، خدایا کدامیک از نعمت هایت را به شماره آورم و یاد کنم، یا برای کدمیک از عطاهایت به سپاسگذاری برخیزم درحالی که پروردگارا، بیش از آن است که شماره گران برشمارند، یا اینکه یاد دارندگان در دانش به آنها برسند، آنگاه ای خدا، آنچه از بدحالی و پریشانی از من بازگرداندی و دور کردی، از آنچه از سلامتی کامل و خوشحالی برایم نمایان شد، بیشتر است، معبودا، من گواهی می دهم به حقیقت ایمانم،

۵- و باور تصمیمات یقینم، و یکتاپرستی بی شائبه صریحم و درون پوشیده نهادم، و آویزه های راه های نور چششم، و چین های صفحه پیشانی ام، و روزنه های راه های نفسم، و پرّه های نرمه تیغه بینی ام، و حفره های پرده شنوایی ام، و آنچه که ضمیمه شده و بر ان بر هم نهاده دو لبم، و حرکتهای سخن زبانم، و جای فرو رفتگی سقف دهان و آرواره ام، و محل روییدن دندانهایم،

وَمَساغِ مَطْعَمی وَمَشْرَبی وَحِمالَهِ اُمِّ رَاءْسی وَبُلُوعِ فارِغِ حَبآئِلِ عُنُقی وَمَا اشْتَمَلَ عَلیْهِ تامُورُ صَدْری وَحمائِلِ حَبْلِ وَتینی وَنِیاطِ حِجابِ قَلْبی وَاءَفْلاذِ حَواشی کَبِدی وَما حَوَتْهُ شَراسیفُ اَضْلاعی وَحِقاقُ مَفاصِلی وَقَبضُ عَوامِلی وَاَطرافُ اَنامِلی وَلَحْمی وَدَمی وَشَعْری وَبَشَری وَعَصَبی وَقَصَبی وَعِظامی وَمُخّی وَعُرُوقی وَجَمیعُ جَوارِحی وَمَا انْتَسَجَ عَلی ذلِکَ اَیّامَ رِضاعی وَما اَقَلَّتِ الْاَرْضُ مِنّی وَنَوْمی وَیَقَظَتی وَسُکُونی وَحَرَکاتِ رُکُوعی وَسُجُودی ، [(۱)] اَنْ لَوْ حاوَلْتُ وَاجْتَهَدْتُ مَدَی الْاَعصارِ وَالْاَحْقابِ لَوْ عُمِّرْتُها اَنْ أُؤَدِّیَ شُکْرَ واحِدَهٍ مِنْ أَنْعُمِکَ مَا اسْتَطَعْتُ ذلِکَ اِلاّ بِمَنِّکَ الْمُوجَبِ عَلَیَّ بِهِ شُکْرُکَ اَبَداً جَدیداً وَثَنآءً طارِفاً عَتیداً اَجَلْ وَلَوْ حَرَصْتُ اَنا وَالْعآدُّونَ مِنْ اَنامِکَ أَنْ نُحْصِیَ مَدی اِنْعامِکَ سالِفِهِ وَ انِفِهِ ما حَصَرْناهُ عَدَداً وَلا اَحْصَیناهُ اَمَداًهَیْهاتَ إنّی ذلِکَ وَاَنْتَ الْمُخْبِرُ فی کِتابِکَ النّاطِقِ، [(۲)] وَالنَّبَاءِ الصّادِقِ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَهَ الله لا تُحْصُوها صَدَقَ کِتابُکَ اَللّهُمَّ وَاِنْبآؤُکَ وَبَلَّغَتْ اَنْبیآؤُکَ وَرُسُلُکَ ما اَنْزَلْتَ عَلَیْهِمْ مِنْ وَحْیِکَ وَشَرَعْتَ لَهُمْ وَبِهِمْ مِنْ دینِکَ غَیْرَ أَنّی یا اِلهی اَشْهَدُ بِجُهْدی وَجِدّی وَمَبْلَغِ طاعَتی وَوُسْعی وَ أَقُولُ مُؤْمِناً مُوقِناً اَلْحَمْدُ لله الَّذی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً فَیَکُونَ مَوْرُوثاً وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَریکٌ فی مُلْکِهِ فَیُضآدُّهُ فیما ابْتَدَعَ، [(۳)] وَلا وَلِیُّ مِنَ الذُّلِّ فَیُرْفِدَهُ فیما صَنَعَ فَسُبْحانَهُ سُبْحانَهُ لَوْ کانَ فیهِما الِهَهٌ اِلا الله لَفَسَدَتا وَتَفَطَّرَتا سُبْحانَ الله الْواحِدِ الْاَحَدِ الصَّمَدِ الَّذی لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً اَحَدٌ اَلْحَمْدُ لله حَمْداً یُعادِلُ حَمْدَ مَلآئِکَتِهِ الْمُقَرَّبینَ وَاَنْبِی آئِهِ الْمُرْسَلینَ وَصَلَّی الله عَلی خِیَرَتِهِ مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیّینَ وَآلِهِ الطَّیِّبینَ الطاهِرینَ الْمخلَصینَ وَسلَّمَ [(۴)]

آنگاه آن حضرت، شروع به درخواست از خدا کرد، و در دعا اهتمام ورزید، و درحالی که اشک از دیده های مبارکش جاری بود، دعا را

۱- و جای گوارایی خوراک و آشامیدنی ام، و بار بر مغز سرم و رسایی رگهایی طولانی گردنم، و آنچه را قفسه سینه ام در بر گرفته، و بندهای پی شاهرگم، و آویخته های پرده دلم، و قطعات کناره های کبدم، و آنچه را در برگرفته غضروف های دنده هایم، و جایگاه های مفاصلم، و پیوستگی پاهایم، و اطراف انگشتانم، و گوشتم، و خونم، و مویم، و پوستم، و عصبم، و نایم، و استخوانم، و مغزم، و رگهایمو تمام اعضایم، و آنچه در ایام شیرخوارگی بر آنها بافته شد، و آنچه زمین از سنگینی من برداشته، و خوابم و بیداری ام و سکونم، و حرکات رکوع و سجودم،

۲- خلاصه با تمام این امور گواهی می دهم بر اینکه اگر به حرکت می آمدم و طول روزگاران، و زمانهای بس دراز می کوشیدم، بر فرض که آن همه زمان را عمر می کردم، که شکر یکی از نعمت هایت را بجا آورم نخواهم توانست، جز با منّت که به سبب آن شکرت بر من واجب می شود، شکری دایم و نو، و ثنایی تازه و فراهم. آری اگر من و همه شمارش گران از آفریدگانت، حرص ورزیم که نهایت نعمت هایت، از نعمت های سابقه دار و بی سابقه ات را برشماریم، هرگز نمی توانیم به شماره آوریم، و نه اندازه آن را حصا کنیم، چه دور است چنین چیزی چگونه ممکن است؟ و حال آنکه تو در کتاب گویایت،

۳- و خبر صادقانه ات اعلام کرده ای: اگر نعمتهای خدا را برشمارید، قدرت شمارش آن را ندارید. خدایا کتابت راست گفته، و اخبارت صادقانه است، و پیامبرانت و رسولانت به مردم رساندند، آنچه را از وحیت بر آنان نازل کردی. و برای آنان و به وسیله آنان از دینت شریعت ساختی، معبودا من گواهی میدهم به تلاش و کوششم، و به قدر رسایی طاعت و ظرفیتم، و از باب

ایمان و یقین میگویم: سپاس خدای را که فرزندی نگرفته، تا از او ارث برند، و برای او در فرمانروایی اش شریکی نبوده تا با او در آنچه پدید آورده مخالفت کند،

۴- و سرپرستی از خواری برایش نبوده، تا او را در آنچه ساخته یاری دهد، پس منزّه است او، منزّه است او، اگر در آسمان و زمین معبودهایی جز خدا بود، هر آینه هر دو تباه می شدند و متلاشی میگشتند، منزّه است خدای یگانه یکتا، و بی نیاز، که نزاده، و زاده نشده و احدی همتایش نبوده است. سپاس خدای را، سپاسی که برابری کند با سپاس فرشتگان مقرّب، و انبیای مرسلش را، و درود و سلام خدا بر بهترین برگزیده از خلقش محمّد خاتم پیامبران، و اهل بیت پاک و پاکیزه و ناب گشته او باد.

به این صورت ادامه داد:

اَللّهُمَّ اجْعَلْنی اَخْشاکَ کَانّی أراکَ وَاَسْعِدْنی بِتَقویکَ وَلا تُشْقِنی بِمَعْصِیَتِکَ وَخِرْلی فی قَضآئِکَ وَبارِکْ لی فی قَدَرِکَ حَتّی لا احِبَّ تَعْجیلَ ما اَخَّرْتَ وَلا تَاْخیرَ ما عَجَّلْتَ اَللّهُمَّ اجْعَلْ غِنایَ فی نَفْسی وَالْیَقینَ فی قَلْبی وَالْاِخْلاصَ فی عَمَلی وَالنُّورَ فی بَصَری وَالْبَصیرَهَ فی دینی وَمَتِّعْنی بِجَوارِحی وَاجْعَلْ سَمْعی وَبَصَری اَلْوارِثَیْنِ مِنّی وَانْصُرْنی عَلی مَنْ ظَلَمَنی وَاَرِنی فیهِ ثاری وَمَارِبی وَاَقِرَّ بِذلِکَ عَیْنی اَللّهُمَّ اکْشِفْ کُرْبَتی وَاسْتُرْ عَوْرَتی وَاْغْفِرْ لی خَطیَّتی وَاخْسَاْ شَیْطانی وَفُکَّ رِهانی، (۱) خدایا گرفتاری ام را برطرف کن، و زشتی ام را بپوشان، و خطایم را بیامرز و شیطانم را بران و دینم را ادا کن،

وَاْجْعَلْ لی یا اِلهی الدَّرَجَهَ الْعُلْیا فِی الاْخِرَهِ وَالْاُوْلی اَللّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ کَما خَلَقْتَنی فَجَعَلْتَنی سَمیعاً بَصیراً وَلَکَ الْحَمْدُ کَما خَلَقْتَنی فَجَعَلْتَنی خَلْقاً سَوِیّاً رَحْمَهً بی وَقَدْ کُنْتَ عَنْ خَلْقی غَنِیّاً رَبِّ بِما بَرَاْتَنی فَعَدَّلْتَ فِطْرَتی رَبِّ بِما اَنْشَاْتَنی فَاَحْسَنْتَ صُورَتی رَبِّ بِما اَحْسَنْتَ اِلَیَّ وَفی نَفْسی عافَیْتَنی رَبِّ بِما کَلَأْتَنی وَوَفَّقْتَنی رَبِّ بِما اَنعْمَتَ عَلَیَّ فَهَدَیْتَنی رَبِّ بِما اَوْلَیْتَنی وَمِنْ کُلِّ خَیْرٍ اَعْطَیْتَنی رَبِّ بِما اَطْعَمْتَنی وَسَقَیْتَنی رَبِّ بِما اَغْنَیْتَنی وَاَقْنَیْتَنی رَبِّ بِما اَعَنْتَنی وَاَعْزَزْتَنی، (۲) رَبِّ بِما اَلْبَسْتَنی مِنْ سِتْرِکَ الصّافی وَیَسَّرْتَ لی مِنْ صُنْعِکَ الْکافی صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ وَاَعِنّی عَلی بَوائِقِ الدُّهُورِ وَصُرُوفِ اللَّیالی وَالْاَیّامِ وَنَجِّنی مِنْ اَهْوالِ الدُّنْیا وَکُرُباتِ الاْخِرَهِوَاکْفِنی شَرَّ ما یَعْمَلُ الظّالِمُونَ فِی الْاَرْضِ اَللّهُمَّ ما اَخافُ فَاکْفِنی وَما اَحْذَرُ فَقِنی وَفی نَفْسی وَدینی فَاحْرُسْنی وَفی سَفَری فَاحْفَظْنی وَفی اَهْلی وَمالی فَاخْلُفْنی وَفیما رَزَقْتَنی فَبارِکْ لی وَفی نَفْسی فَذَلِّلْنی وَفی اَعْیُنِ النّاسِ فَعَظِّمْنی وَمِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ فَسَلِّمْنی وَبِذُنُوبی فَلا تَفْضَحْنی وَبِسَریرَتی

ص: ۳۹۹

۱- خدایا چنانم کن که از تو بترسم گویا که تو را میبینم، و با پرهیزگاری مرا خوشبخت گردان، و به نافرمانی ات بدبختم مکن، و خیر در قضایت را برایم اختیار کن، و به من در تقدیرت برکت ده، تا تعجیل آنچه را تو به تأخیر انداختی نخواهم، و تأخیر آنچه را تو پیش انداختی میل نکنم. خدایا قرار ده، بی نیازی را در ذاتم، و یقین را در دلم، و اخلاص را در عملم، و نور را در دیده ام، و بصیرت را در دینم و مرا به اعضایم بهره مند کن، و گوش و چشمم را دو وارث من گردان، و مرا بر آن که به من ستم روا داشته پیروز فرما، و در رابطه با او انتقام و هدفم را نشانم ده، و چشمم را بدین سبب روشن گردان.

۲- و برایم معبودا در آخرت و دنیا درجه ای برتر قرار ده، خدایا تو را سپاس، مرا آفریدی، و شنوا و بینا قرار دادی، و تو را سپاس که مرا پدید آوردی، و از روی رحمت، آفریده ه ای متناسب قرار دادی، درحالیکه از آفرینش من بینیاز بودی، پروردگارا به اینکه مرا پدید آوردی. پس در خلقتم تناسب نهادی، پروردگارا به اینکه آفرینشم را آغاز نمودی، و صورتم را نیکو نمودی، پروردگارا به اینکه به من احسان کردی و در خویشتنم عافیت نهادی، پروردگارا به اینکه محافظتم تمودی و موّفقم داشتی، پروردگارا به اینکه بر من نعمت بخشیدی و راهنمایی ام نمودی، پروردگارا به اینکه سزاوار احسانم کردی، و از هر خیری عطایم کردی، پروردگارا به اینکه مرا خوراندی و نوشاندی، پروردگارا به اینکه بی نیازم ساختی و اندوخته ام بخشیدی، پروردگارا به اینکه یاریام نمودی و عزّتم بخشیدی،

فَلا تُخْزِنی وَبِعَمَلی فَلا تَبْتَلِنی وَنِعَمَکَ فَلا تَسْلُبْنی وَاِلی غَیْرِکَ فَلا تَکِلْنی.

اِلهی اِلی مَنْ تَکِلُنی؟ (۱) اِلی قَریبٍ فَیَقْطَعُنی اَمْ اِلی بَعیدٍ فَیَتَجَهَّمُنی اَمْ اِلَی الْمُسْتَضْعَفینَ لی وَاَنْتَ رَبّی وَمَلیکُ اَمْری اَشْکُو اِلَیْکَ غُرْبَتی وَبُعْدَ داری وَهَوانی عَلی مَنْ مَلَّکْتَهُ اَمْری اِلهی فَلا تُحْلِلْ عَلَیَّ غَضَبَکَ فَاِنْ لَمْ تَکُنْ غَضِبْتَ عَلَیَّ فَلا اُبالی سُبْحانَکَ غَیْرَ اَنَّ عافِیَتَکَ اَوْسَعُ لی فَاَسْئَلُکَ یا رَبِّ بِنُورِ وَجْهِکَ الَّذی اَشْرَقَتْ لَهُ الاَرْضُ وَ السَّمواتُ وَکُشِفَتْ بِهِ الظُّلُماتُ. (۲) وَصَلُحَ بِهِ اَمْرُ الْاَوَّلینَ وَالاْ خِرینَ اَنْ لا تُمیتَنی عَلی غَضَبِکَ وَلا تُنْزِلْ بی سَخَطَکَ لَکَ الْعُتْبی لَکَ الْعُتْبی حَتّی تَرْضی قَبْلَ ذلِکَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرامِ وَالْمَشْعَرِ الْحَرامِ وَالْبَیْتِ الْعَتیقِ الَّذی اَحْلَلْتَهُ الْبَرَکَهَ وَجَعَلْتَهُ لِلنّاسِ اَمْناً یا مَنْ عَفا عَنْ عَظیمِ الذُّنُوبِ بِحِلْمِهِ یا مَنْ اَسْبَغَ النَّعْمآءَ بِفَضْلِهِ یا مَنْ اَعْطَی الْجَزیلَ بِکَرَمِهِ یا عُدَّتی فی شِدَّتی یا صاحِبی فی وَحْدَتی یا غِیاثی فی کُرْبَتی یا وَلِیّی فی نِعْمَتی یا اِلهی وَاِلهَ آبائی اِبْراهیمَ وَاِسْماعیلَ وَاِسْحقَ وَیَعْقُوبَ وَرَبَّ جَبْرَئیلَ وَمیکائیلَ وَاِسْرافیلَ وَرَبَّ مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیّینَ وَ آلِهِ الْمُنْتَجَبینَ وَمُنْزِلَ التَّوریهِ وَالاْ نْجیلِ وَالزَّبُورِ وَالْفُرْقانِ وَمُنَزِّلَ کهیَّعَصَّ وَطه وَیسَّ وَالْقُرآنِ الْحَکیمِ (۳) اَنْتَ کَهْفی حینَ تُعْیینِی الْمَذاهِبُ فی سَعَتِها وَتَضیقُ بِیَ الْاَرْضُ بِرُحْبِها وَلَوْلا رَحْمَتُکَ لَکُنْتُ مِنَ الْهالِکینَ وَاَنْتَ مُقیلُ عَثْرَتی وَلَوْلا سَتْرُکَ اِیّایَ لَکُنْتُ مِنَ الْمَفْضُوحینَ وَاَنْتَ مُؤَیِّدی بِالنَّصْرِ عَلی اَعْدآئی وَلَوْلا نَصْرُکَ اِیّایَ لَکُنْتُ مِنَ الْمَغْلُوبینَ یا مَنْ خَصَّ نَفْسَهُ بِالسُّمُوِّ وَالرِّفْعَهِ اَوْلِیآئُهُ بِعِزِّهِ یَعْتَزُّونَ یا مَنْ جَعَلَتْ لَهُ الْمُلُوکُ نیرَ الْمَذَلَّهِ عَلی اَعْناقِهِمْ فَهُمْ مِنْ سَطَواتِهِ خائِفُونَ ، (۴) یَعْلَمُ خائِنَهَ الاْ عْیُنِ وَما تُخْفِی الصُّدُورُ وَ غَیْبَ ما تَأْتی بِهِ الْاَزْمِنَهُ وَالدُّهُورُ یا مَنْ لا یَعْلَمُ کَیْفَ هُوَ

۱- پروردگارا به اینکه به من پوشاندی، از پوشش با صفایت و بر من آسان نمودی، از رفتار کفایت کننده ات، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بر بلاهای روزگار، و حوادث شب ها و روزها یاری ده، و از هراس های دنیا، و گرفتاری های آخرت نجات ده، و مرا از شرّ آنچه ستمگران در زمین انجام می دهند کفایت کن، خدایا از آنچه می ترسم مرا بس باش و از آنچه حذر می کنم نگهداری کن، و در نفسم و دینم از من نگهبانی فرما و مرا در سفرم نگهدار، و در خاندان و مالم جانشین باش، و مرا در آنچه نصیبم فرمودی برکت ده، و در نزد خویش خوارم ساز، و در دیدگان مردم بزرگم کن، و از شرّ جن و انس سالمم بدار و به گناهانم رسوایم مساز، و به باطنم سبکم منما، و به عملم دچارم مکن، و مرا از نعمتایت محروم مفرما، و به غیر خود واگذارم مکن. خدایا، مرا به که واگذار میکنی؟

۲- به نزدیک تا با من به دشمنی برخیزد، یا به بیگانه تا با من با ترش رویی برخورد کند یا به آنان که خوارم میشمرند؟ ، و حال اینکه تو خدای من، و زمامدار کار منی. من به تو شکایت میکنم، از غربتم، و دوری خانه آخرتم، و سبکی ام نزد کسیکه اختیار کارم را به او دادی. خدایا غضبت را بر من فرود نیاور، اگر در مقام خشم کردن بر من نباشی، از غیر تو باک ندارم، منزّهی تو، جز اینکه عافیتت بر من گسترده تر است، از تو درخواست میکنم پروردگارا به نور جمالت، که زمین و آسمان ها به آن روشن گشت، و تاریکی ها به آن برطرف شد،

۳- و کار گذشتگان و آیندگان به وسیله آن به اصلاح رسید، که مرا بر خشمت نمیرانی، و ناخشنودی ات را بر من فرود نیاوری، خشنودی حق توست، خشنودی حق توست، تا پیش از ان راضی شوی، معبودی جز تو نیست، پروردگار خانه محترم، و مشعر الحرام، و خانه کعبه که برکت را در آن نازل فرمودی، و آن را برای مردم ایمن ساختی، ای آن که با بردباری اش از

گناهان بزرگ گذشت، ای آن که با فضلش نعمتها را کامل ساخت، ای آن که با کرمش گسترده و فراوان عطا کرد، ای توشه ام در سختی ها، ای همراهم در تنهایی، ای فریادرسم در گرفتاری ها، ای سرپرستم در نعمتها، ای خدای من و خدای پردانم ابراهیم و اسماعیل و اسحق و یعقوب، و پروردگار جبراییل و میکاییل و اسرافیل و پروردگار محمّد خاتم پیامبران و اهل بیت برگزیده اش و نازل کننده تورات و انجیل و زبور و قرآن و فروفرستنده کهیعص و طه و یس و قرآن حکیم

۴- تو پناهگاه منی زمانی که راه ها با همه وسعتشان درمانده ام کنند، و زمین با همه پهناوری اش بر من تنگ گیرد و اگر رحمت تو نبود، هر آینه من از هلاک شدگان بودم، و نادیده گیرنده لغزشم تویی، و اگر پرده پوشی ات بر من نبود، هرآینه من از رسواشدگان بودم، و تویی که مرا با پیروزی بر دشمنانم تأیید میکنی، و اگر یاری تو نبود هر آینه من از شکست خوردگان بودم، ای که وجودش را به بلندی و برتری اختصاص داده، در نتیجه اولیایش به عزّت او عزیز میشوند، ای آن که پادشاهان در برابرش یوغ ذلّت بر گردن هایشان گذاشته اند، در نتیجه از حملاتش ترسانند،

اِلاّ هُوَيا مَنْ لا يَعْلَمُ ما هُوَ اِلاّ هُوَ يا مَنْ لا يَعْلَمُهُ اِلاّ هُوَ يا مَنْ كَبَسَ الْاَرْضَ عَلَى الْماۤءِ وَسَدَّ الْهَوآءَ بِالسَّماۤءِ يا مَنْ لَهُ اَكْرَمُ الْاَسْماۤءِ يا ذَاالْمَعْرُوفِ الَّذى لا يَنْقَطِعُ اَبَداً يا مُقَيِّضَ الرَّكْبِ لِيُوسُفَ فِى الْبَلَدِ الْقَفْرِ وَمُخْرِجَهُ مِنَ الْجُبِّ وَجاعِلَهُ بَعْدَ الْعُبُودِيَّهِ مَلِكاً يا ر ادَّهُ عَلى يَعْقُوبَ بَعْدَ اَنِ ابْيَضَّتْ عَيْناهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظيمٌ يا كاشِفَ الضُّرِّ وَالْبَلْوى عَنْ اَيُّوبَ وَمُمْسِكَ يَدَىْ اِبْرهيمَ (۱) عَنْ ذَبْحِ ابْنِهِ بَعْدَ كِبَرِ سِنِّهِ وَفَناۤءِ عُمُرِهِ يا مَنِ اسْتَجابَ لِزَكَرِيّا فَوَهَبَ لَهُ يَحْيى وَلَمْ يَدَعْهُ فَرْداً وَحيداً يا مَنْ اَخْرَجَ يُونُسَ مِنْ بَطْنِ الْحُوتِ يا مَنْ فَلَقَ الْبَحْرَ لِبَنىۤ اِسْرآئى لَ فَاَنْجاهُمْ وَجَعَلَ فِرْعَوْنَ وَجُنُودَهُ مِنَ الْمُغْرَقينَ يا مَنْ اَرْسَلَ الرِّياحَ مُبَشِّراتٍ بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِ يا مَنْ لَمْ يَعْجَلْ عَلى مَنْ عَصاهُ مِنْ خَلْقِهِ يا مَنِ اسْتَنْقَذَ السَّحَرَهَ مِنْ بَعْدِ طُولِ الْجُحُودِ وَقَدْ غَدَوْا فى نِعْمَتِهِ يَاْكُلُونَ رِزْقَهُ، (۲) وَيَعْبُدُونَ غَيْرَهُ وَقَدْ حآدُّوهُ وَنآدُّوهُ وَكَذَّبُوا رُسُلَهُ يا اَللهُ يا اَللهُ يا بَدىُّ يا بَديعُ لا نِدَّلَكَ يا دآئِماً لا نَفادَ لَكَ يا حَيّاً حينَ لا حَىَّ يا مُحْيِىَ الْمَوْتى يا مَنْ هُوَ قآئِمٌ عَلى كُلِّ نَفْسٍ بِما كَسَبَتْ يا مَنْ قَلَّ لَهُ شُكْرى فَلَمْ يَحْرِمْنى وَعَظُمَتْ خَطيۤئَتى فَلَمْ يَفْضَحْنى وَرَ انى عَلَى الْمَعاصى فَلَمْ يَشْهَرْنى يا مَنْ حَفِظَنى فى صِغَرى يا مَنْ رَزَقَنى فى كِبَرى يا مَنْ اَياديهِ عِنْدى لا تُحْصى وَنِعَمُهُ لا تُجازى يا مَنْ عارَضَنى بِالْخَيْرِ وَالْاِحْسانِ وَعارَضْتُهُ بِالْاِساۤئَهِ وَالْعِصْيانِ يا مَنْ هَدانى لِلْا يمانِ مِنْ قَبْلِ اَنْ اَعْرِفَ شُكْرَ الْاِمْتِنانِ يا مَنْ دَعَوْتُهُ مَريضاً فَشَفانى، (۳) وَعُرْياناً فَكَسانى وَجائِعاً فَاَشْبَعَنى وَعَطْشانَ فَاَرْوانى وَذَليلاً فَاَعَزَّنى وَجاهِلاً فَعَرَّفَنى وَوَحيداً فَكَثَّرَنى وَغائِباً فَرَدَّنى وَمُقِلاًّ

۱- خیانت چشمها را، و آنچه سینه ها پنهان میکننـد میداند، و به پنهانی هایی که زمانها و روزگاران میآورد آگاهی دارد، ای آن که جز او نمیداند او چگونه است، ای آن که جز او نمیداند او چیست، ای آن که جز او او را نمی شناسد، ای آن که زمین را بر آب انباشت، و هوا را به آسمان بست، ای آن که او راست گرامیترین نام ها ای صاحب احسانی که هرگز قطع نگردد، ای آماده کننده کاروان برای نجات یوسف در سرزمین بیآب و گیاه، و خارج کننده اش از چاه، و قراردهنده اش بر تخت پادشاهی پس از دوره بندگی ای برگرداننده یوسف به نزد یعقوب، پس از انکه دو چشمش از اندوه نابینا شد، و دلش آکنده از غم بود، ای برطرف کننده بدحالی و گرفتاری از ایوب، ای گیرنده دستهای ابراهیم

۲- از بریدن سر فرزندش، پس از سنّ پیری، و به پایان آمدن عمرش ای که دعای زکریّا را اجابت کرد و یحیی را به او بخشید و او را یگانه و تنها وا نگذاشت، ای که یونس را از دل ماهی به در آورد، ای که دریا را برای بنی اسراییل شکافت و آنان را نجات داد، و فرعون و لشگریانش را از غرق شدگان قرار داد ای که بادها را مژده دهندگانی پیشاپیش باران رحمتش فرستاد، ای که بر عذاب نافرمانان از بندگانش شتاب نورزد، ای آن که ساحران روزگار موسی را از ورطه هلاکت رهانید، پس از سالیان طولانی که در انکار حق بودند، و در عین حال تنعّم به نعمت او رزقش را میخوردند،

۳- و برای غیر او بندگی میکردند، با او مخالفت داشتند و برای او شبیه قرار داده بودند، و پیامبرانش را تکذیب کردند، ای خدا، ای خدا، ای آغازگر، ای پدیدآور، برای تو همتایی نیست، ای جاودانگی که پایانی برایت نمیباشد، ای زنده وقتی که زنده ایی نبود، ای زنده کننده مردگان، ای مراقب بر هرکس به آنچه که انجام داده، ای که شکرم برای او اندک است ولی محرومم نساخت، خطایم بزرگ شد، پس رسوایم نکرد، و مرا بر نافرمانیها دید، ولی در بین مردم رسوایم ننمود، ای که در خردسالی حفظم نمود، و در بزرگسالی رزقم داد، ای که عطاهایش نزد من شماره نشود، و نعمتهایش تلافی نگردد، ای که با من به خیر و احسان روبرو شد، و من با بدی و نافرمانی با او روبرو گشتم، ای که به ایمان هدایتم نمود، پیش از آنکه سپاس نعمتهایش را بشناسم، ای که در بیماری خواندمش، پس شفایم داد،

فَاَغْنـانی وَمُنْتَصِـراً فَنَصَـرَنی وَغَنِیّاً فَلَمْ یَسْـلُبْنی وَاَمْسَـکْتُ عَنْ جَمیعِ ذلِکَ فَابْتَـدَاَنی فَلَکَ الْحَمْـدُ وَالشُّکْرُ یا مَنْ اَقالَ عَثْرَتی وَنَفَّسَ کُرْبَتی وَاَجابَ دَعْوَتی وَسَتَرَ عَوْرَتی وَغَفَرَ ذُنُوبی وَبَلَّغَنی طَلِبَتی وَنَصَـرَنی عَلی عَـدُوّی وَاِنْ اَعُدَّ نِعَمَکَ وَمِنَنَکَ وَکَرائِمَ مِنَحِکَ لا اُحْصـیها یا مَوْلایَ ، (۱) اَنْـتَ الَّذی مَنَنْـتَ اَنْـتَ الَّذی اَنْعَمْتَ اَنْتَ الَّذی اَحْسَـنْتَ اَنْتَ الَّذی اَجْمَلْتَ اَنْتَ الَّذی اَفْضَـلْتَ اَنْتَ الَّذی اَکْمَلْتَ اَنْتَ الَّذی رَزَقْتَ اَنْتَ الَّذی وَفَّقْتَ اَنْتَ الَّذی اَعْطَیْتَ اَنْتَ الَّذی اَغْنَیْتَ اَنْتَ الَّذی اَقْنَیْتَ اَنْتَ الَّذی اوَیْتَ اَنْتَ الَّذی کَفَیْتَ اَنْتَ الَّذی هَدَیْتَ اَنْتَ الَّذی عَصَمْتَ اَنْتَ الَّذی سَتَرْتَ اَنْتَ الَّذی غَفَرْتَ اَنْتَ الَّذی اَقَلْتَ اَنْتَ الَّذی مَکَّنْتَ اَنْتَ الَّذی اَعْزَزْتَ اَنْتَ الَّذی اَعَنْتَ اَنْتَ الَّذی عَضَـدْتَ اَنْتَ الَّذی اَیَّدْتَ اَنْتَ الَّذی نَصَـرْتَ اَنْتَ الَّذی شَـفَیْتَ اَنْتَ الَّذی عـافَیْتَ اَنْتَ الَّذی اَکْرَمْتَ ، (۲) تَبارَکْتَ وَتَعالَیْتَ فَلَکَ الْحَمْـدُ دآئِماً وَلَکَ الشُّکْرُ واصِـباً اَبَـداً ثُمَّ اَنا یا اِلهیَ الْمُعْتَرِفُ بِذُنُوبی فَاغْفِرْها لی اَنا الَّذی اَسَاْتُ اَنَاالَّذی اَخْطَاْتُ اَنـاالَّذی هَمَمْتُ اَنـاالَّذی جَهِلْتُ اَنـاالَّذی غَفَلْتُ اَنـا الَّذی سَـهَوْتُ اَنـا الَّذِی اعْتَمَـدْتُ اَنـا الَّذی تَعَمَّدْتُ اَنـا الَّذی وَعَـدْتُ وَاَنَاالَّذی اَخْلَفْتُ اَنَاالَّذی نَکَثْتُ اَنا الَّذی اَقْرَرْتُ اَنا الَّذِی اعْتَرَفْتُ بِنِعْمَتِکَ عَلَیَّ وَعِنْـدی وَاَبُوءُ بِـذُنُوبی فَاغْفِرْها لی یا مَنْ لا تَضُـرُّهُ ذُنُـوبُ عِبـادِهِ وهُـوَ الَغَنِیُّ عَنْ طـاعَتِهِمْ وَالْمُوَفِّقُ مَنْ عَمِـلَ صالِحـاً مِنْهُمْ بِمَعُونَتِهِ وَرَحْمَتِهِ فَلَـکَ الْحَمْـدُ اِلهی وَسَـیِّدی اِلهی اَمَرْتَنی فَعَصَیْتُکَ وَنَهَیْتَنی فَارْتَکَبْتُ نَهْیَکَ، (۳) فَاَصْبَحْتُ لا ذا بَر آءَةٍ لی فَاَعْتَذِرُ وَلاذا قُوَّةٍ فَاَنْتَصِرُ فَبِاَیِّ شَیْءٍ اَسْتَقْبِلُکَ یا مَوْلایَ اَبِسَمْعی اَمْ بِبَصَـری اَمْ بِلِسـانی اَمْ بِیَـدی اَمْ بِرِجْلی اَلَیْسَ کُلُّهـا نِعَمَـکَ عِنـدی وَبِکُلِّها عَصَـیْتُکَ یا مَوْلایَ فَلَکَ الْحُجَّةُ وَالسَّبیلُ عَلَیَّ یا مَنْ سَتَرَنی مِنَ الْا باءِ وَالْاُمَّهاتِ اَنْ یَزجُرُونی وَمِنَ الْعَشائِرِ

۱- و در حال برهنه گی پوشاند مرا، و در حال گرسنگی سیرم کرد و در حال تشـنگی سیرابم نمود، و در حال خواری، عزّتم بخشـید، و در حـال نـادانی معرفتم بخشـید، و در حـال تنهـایی افزونـم نمود، و در حال غربت، بازم گردانـد، و رد حال نـداری، دارایم کرد، و در یـاریخواهی، یاریـام فرمـود، و در ثروتمنـدی محرومم نکرد، و از درخـواست همه اینهـا بـاز ایسـتادم، پس او شروع به عنایت بر من نمود، حمد و سپاس توراست، ای که لغزشم را نادیده گرفت و اندوهم را زدود، و عایم را اجابت نمود، و عیبم را پوشاند، و گناهم را آمرزید، و مرا به خواسـته ام رساند و بر دشمنم پیروز گرداند، اگر نعمتها و عطاها و بخشش های باارزشت را برشمارم هرگز نمیتوانم به شماره آرم، ای سرور من،

۲- تویی که عطا کردی، تویی که نعمت دادی، تویی که نیکی کردی، تویی که زیبا نمودی، تویی که افزون نمودی، تویی که کامـل کردی، تـویی که روزی دادی، تـویی که موّفق نمودی، تویی که عطـا فرمودی، تویی که بینیـاز نمودی، تویی که ثروت بخشـیدی، تـویی که پنـاه دادی، تویی که کفـایت نمودی، تویی که راهنمـایی فرمودی، تویی که حفـظ کردی، تویی که پرده پوشـی نمودی، تویی که آمرزیـدی تویی که نادیده گرفتی، تویی که قدرت دادی، تویی که عزّت بخشـیدی، تویی که کمک کردی، تویی که مساعدت فرمودی، تویی که تأیید نمودی، تویی که نصـرت دادی، تویی که شـفا بخشیدی، تویی که سلامت کامل دادی، تویی که گرامی داشتی،

۳- بزرگ و برتری، حمد و شـکر همیشگی توراست، سپس من معبودا اعتراف کننده به گناهانم هستم، پس مرا بیامرز، منم که بد کردم، منم که خطا کردم، منم که قصد گناه کردم، منم که نادانی نمودم، منم که غفلت ورزیدم، منم که اشـتباه کردم، منم که به غیر تو اعتمـاد کردم، منم که در گنـاه تعمّـد داشـتم، منم که وعـده کردم، منم که وعـده شکسـتم، منم که پیمان شـکنی نمودم، منم که اقرار کردم، منم که به نعمتت بر خود و پیش خود اعـتراف کردم، و به گناهـانم اقرار میکنم، پس مرا بیـامر، ای

آن که گناهـان بنـدگانش به او زیـانی نرسانـد، و او بینیـاز از طـاعت آنان است، و توفیق دهنـده کسـی که از آنان به کمک و رحمتش عمـل شایسـته بجـا آورد، تـو را سـپاس ای معبود من و آقـای من، و خـدای من، فرمـان دادی فرمـانت نخوانـدم، نهیم نمودی، مرتکب نهیت شدم،

وَالاْخْوانِ اَنْ يُعَيِّرُونى وَمِنَ السَّلاطينِ اَنْ يُعاقِبُونى وَلَوِ اطَّلَعُوا يا مَوْلاىَ عَلى ما اطَّلَعْتَ عَلَيْهِ مِنّى اِذاً ما اَنْظَرُونى وَلَرَفَضُونى وَقَطَعُونى فَها اَنا ذا يا اِلهى بَيْنَ يَدَيْكَ يا سَيِّدى، (۱) خاضِعٌ ذَليلٌ حَصيرٌ حَقيرٌ لا ذُو بَر آئَةٍ فَاَعْتَذِرَ وَلا ذُو قُوَّةٍ فَاَنْتَصِرَ وَلا حُجَّةٍ فَاَحْتَجَّ بِها وَلا قائِلٌ لَمْ اَجْتَرِحْ وَلَمْ اَعْمَلْ سُوَّءاً وَما عَسَى الْجُحُودَ وَلَوْ جَحَدْتُ يا مَوْلاىَ يَنْفَعُنى كَيْفَ وَاَنّى ذلِكَ وَجَوارِحى كُلُّها شاهِدَةٌ عَلَىَّ بِما قَدْ عَمِلْتُ وَعَلِمْتُ يَقيناً غَيْرَ ذى شَكٍّ اَنَّكَ سآئِلى مِنْ عَظايِمِ الاُْمُورِ وَاَنَّكَ الْحَكَمُ الْعَدْلُ الَّذى لا تَجُورُ وَعَدْلُكَ مُهْلِكى وَمِنْ كُلِّ عَدْلِكَ مَهْرَبى فَاِنْ تُعَذِّبْنى يا اِلهى فَبِذُنُوبى بَعْدَ حُجَّتِكَ عَلَىَّ وَاِنْ تَعْفُ عَنّى فَبِحِلْمِكَ وَجُودِكَ وَكَرَمِكَ لا اِلهَ اِلاّ اَنتَ سبحانك اِنى كنتُ منَ الظّالِمينَ ، (۲) لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَكَ اِنّى كُنْتُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرينَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَكَ اِنّى كُنْتُ مِنَ الْمُوَحِّدينَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَكَ اِنّى كُنْتُ مِنَ الْخآئِفينَ لا اِلهَ اِلاّ اَنتَ سبحانكَ اِنى كنتُ منَ الْوَجِلينَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَكَ اِنّى كُنْتُ مِنَ الرَّاجينَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَكَ اِنّى كُنْتُ مِنَ الرّاغِبينَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَكَ اِنّى كُنْتُ مِنَ الْمُهَلِّلينَ لا اِلهَ اِلاّ اَنتَ سبحانكَ اِنى كنتُ من السَّآئِلينَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَكَ اِنّى كُنْتُ مِنَ الْمُسَبِّحينَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْح انَكَ اِنّى كُنْتُ مِنَ الْمُكَبِّرينَ لااِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَكَ رَبّى وَرَبُّ ابآئِىَ الاَْوَّلينَ، (۳) اَللّهُمَّ هذا ثَنائى عَلَيْكَ مُمَجِّداً وَاِخْلاصى لِذِكْرِكَ مُوَحِّداً وَاِقْرارى بِالائِكَ مُعَدِّداً وَاِنْ كُنْتُ مُقِرّاً اَنّى لَمْ اُحْصِها لِكَثْرَتِها وَسُبُوغِها وَتَظاهُرِها وَتَقادُمِها اِلى حادِثٍ ما لَمْ تَزَلْ تَتَعَهَّدُنى بِهِ مَعَها مُنْذُ خَلَقْتَنى وَبَرَاْتَنى مِنْ اَوَّلِ الْعُمْرِ مِنَ الاِْغْنآءِ مِنَ

۱- اکنون چنانم، که نه دارنده زمینه برائتم تا عذرخواهی کنم، و نه دارای قدرتم، تا یاری ستانم، ای مولای من با چه وسیله ای با تو روبرو شوم؟ ، آیا با گوشم، یا با دیده ام، یا با زبانم، یا با دستم، یا با پایم، آیا این همه نعمت های تو نزد من نیست؟ و من به همه اینها تو را معصیت کردم، ای مولای من، تو را بر من حجّت و راه است، ای آن که مرا از پدران و مادران پوشاند، از اینکه مرا از خود برانند، و از خویشان و برادران، از اینکه مرا سرزنش کنند، و از پادشاهان از اینکه مجازاتم نمایند، مولای من اگر اینان آگاه می شدند، بر آنچه تو بر آن از من میدانی، در این صورت مهلتم نمی دانند، و مرا تنها میگذاردند، و از من می بریدند، هم اینک ای خدای من در برابرت هستم، ای آقای من،

۲- فروتن و خوار، درمانده و کوچک، نه دارنده زمینه برائتم، تا عذرخواهی کنم، و نه نیروی که یاری بطلبم، و نه دلیلی که با آن احتجاج نمایم، و نه گوینده ای هستم که گناه و کار بد نکرده باشم، انکار گناه کجا؟ بر فرض اگر انکار میکردم، چه سود میداد، چگونه؟ و چسان این معنا ممکن شود، و حال آنکه همه اعضایم بر آنچه عمل کردم بر من گواهند به یقین دانستم بدون تردید. که تو از کارهای بزرگ من پرسنده ای، و تو حاکم عدالت پیشه ای هستی که در حکم و داوری ستم نمیکنی، و عدالت تو هلاک کننده من است، و من از همه عدالت تو گریزانم، معبودا اگر مرا عذاب کنی، به خاطر گناهان من است پس از حجّتی که بر من داری، و اگر از من درگذری، به سب بردباری و جود و کرم توست، معبودی جز تو نیست من از ستمکارانم،

۳- معبودی جز تو نیست من از آمرزش خواهانم، معبودی جز تو نیست من از یکتاپرستانم، معبودی جز تو نیست من از هراسندگانم معبودی جز تو نیست، من از بیمناکانم، معبودی جز تو نیست من از امیدوارانم، معبودی جز تو نیست من از مشتاقانم، معبودی جز تو نیست من از «لا اله الّه اللّه» گویانم، معبودی جز تو نیست من از درخواست کنندگانم، معبودی جز تو نیست من از تسبیح کنندگانم، معبودی جز تو نیست منزّهی تو، من از تکبیرگویانم، معبودی جز تو نیست منزّهی تو پروردگار

من و پروردگار پدران نخستین من،

الْفَقْرِ وَكَشْفِ الضُّرِّوَتَسبيبِ الْيُسْرِ وَدَفْعِ الْعُسْرِ وَتَفريجِ الْكَرْبِ وَالْعافِيَهِ فِي الْبَدَنِ وَالسَّلامَهِ فِي الدّينِ وَلَوْ رَفَدَنى عَلى قَدْرِ ذِكْرِ نِعْمَتِكَ جَميعُ الْعالَمينَ مِنَ الْاَوَّلينَ وَالْاٰ خِرينَ ما قَدَرْتُ وَلاهُمْ عَلى ذلِكَ تَقَدَّسْتَ وَتعالَيْتَ مِنْ رَبٍّ كَريمٍ عَظيمٍ رَحيمٍ لا تُحْصى الاَّؤُكَ، (۱) وَلا يُبْلَغُ ثَنآؤُكَ وَلا تُكافِئُ نَعْمآؤُكَ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ وَاَتْمِمْ عَلَيْنا نِعَمَكَ وَاَسْعِدْنا بِطاعَتِكَ سُبْحانَكَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ اَللّهُمَّ اِنَّكَ تُجيبُ الْمُضْطَرَّ وَتَكْشِفُ السُّوءَوَتُغيثُ الْمَكْرُوبَ وَتَشْفِي السَّقيمَ وَتُغْنِى الْفَقيرَ وَتَجْبُرُ الْكَسيرَوَتَرْحَمُ الصَّغيرَ وَتُعينُ الْكَبيرَ وَلَيْسَ دُونَكَ ظَهيرٌ وَلا فَوْقَكَ قَديرٌ وَاَنْتَ الْعَلِيُّ الْكَبيرُ يا مُطْلِقَ الْمُكَبَّلِ الْاَسيرِ يا رازِقَ الطِّفْلِ الصَّغيرِ يا عِصْمَهَ الْخآئِفِ الْمُسْتَجيرِ يا مَنْ لا شَريكَ لَهُ وَلا وَزيرَ، (۲) صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ وَاَعْطِنى فى هذِهِ الْعَشِيَّهِ اَفْضَلَ ما اَعْطَيْتَ وَاَنَلْتَ اَحَداً مِنْ عِبادِكَ مِنْ نِعْمَهٍ تُوليها وَ الاَّءٍ تُجَدِّدُه ا وَبَلِيَّهٍ تَصْرِفُه ا وَكُرْبَهٍ تَكْشِفُها وَدَعْوَهٍ تَسْمَعُها وَحَسَنَهٍ تَتَقَبَّلُها وَسَيِّئَهٍ تَتَغَمَّدُها اِنَّكَ لَطيفٌ بِما تَشاَّءُ خَبيرٌ وَعَلى كُلِّشَىْءٍ قَديرٌ اَللّهُمَّ اِنَّكَ اَقْرَبُ مَنْ دُعِىَ وَاَسْرَعُ مَنْ اَجابَ وَاَكْرَمُ مَنْ عَفى وَاَوْسَعُ مَنْ اَعْطى وَاَسْمَعُ مَنْ سُئِلَ يا رَحمنَ الدُّنْيا وَالْاٰخِرَهِ وَرحيمَهُما لَيْسَ كَمِثْلِكَ مَسْئُولٌ وَلا سِواكَ مَاْمُولٌ دَعَوْتُكَ فَاَجَبْتَنى وَسَئَلْتُكَ فَاَعْطَيْتَنى وَرَغِبْتُ اِلَيْكَ فَرَحِمْتَنى، (۳) وَوَثِقْتُ بِكَ فَنَجَّيْتَنى وَفَزِعْتُ اِلَيْكَ فَكَفَيْتَنى اَللّهُمَّ فَصَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَعَلى الِهِ الطَّيِّبينَ الطّاهِرينَ اَجْمَعينَ وَتَمِّمْ لَنا نَعْمآئَكَ وَهَنِّئْنا عَطآئَكَ وَاكْتُبْنا لَكَ شاكِرينَ وَلاِ لاَّئِكَ ذ اكِرينَ امينَ امينَ رَبَّ الْعالَمينَ اَللّهُمَّ يا مَنْ مَلَكَ فَقَدَرَوَقَدَرَ فَقَهَرَ وَعُصِىَ فَسَتَرَ وَاسْتُغْفِرَ فَغَفَرَ يا غايَهَ الطّالِبينَ الرّاغِبينَ وَمُنْتَهى اَمَلِ الرّاجينَ يا مَنْ اَحاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْماً وَوَسِعَ الْمُسْتَقيلينَ رَاْفَهً وَرَحْمَهً وَحِلْماً. (۴) اَللّهُمَّ اِنّا نَتَوَجَّهُ اِلَيْكَ فى هذِهِ الْعَشِيَّهِ

ص: ۴۰۴

۱- خدایا این است ثنای من بر تو برای تعظیم تو، و اخلاصم برای یاد تو. برای یکتاپرستی، و اقرارم به نعمت هایت، در شمارش آنان، اگرچه اعتراف دارم نتوانستم آنها را شماره کنم به خاطر کثرت و کمالش و نمایائی و پیشی جستنش تاکنون، آنچه همواره مرا با آن همراه آنها سرپرستی میکردی، از هنگامی که مرا آفریدی و پدید آوردی، از آغاز عمر، و همه آنچه بر من بخشیدی از: بی نیاز گرداندنم از تهیدستی، و برطرف کردن بدحالی و فراهم کردن اسباب راحتی و دفع دشواری و گشودن گره اندوه، و تندرستی در بدن، و سلامت در دین، اگر همه جهانیان از گذشتگان و آیندگان به اندازه ای که نعمتت را ذکر کنم یاری ام دهند، نه من قدرت ذکر آن را دارم نه آنها، مقدّسی و برتری، از اینکه پروردگار کریم، بزرگ، مهربانی، عطاهایت به عدد نیابد،

۲- به ثنایت نتوان رسید. نعمت هایت تلافی نگردد، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و نعمت هایت را بر ما تمام کن و به طاعتت خوشبختان فرما، منزّهی تو، معبودی جز تو نیست. خدایا بیچارگان را پاسخ میدهی، و بدی را برطرف میکنی، و به فریاد گرفتاران میرسی، و بیماران را درمان میکنی، و تهیدست را بی نیاز میگردانی، و شکست را جبران مینمایی، و به خردسالان رحم میکنی، و به بزرگسالان کمک میدهی، جز تو پشتیبانی نیست، و فوق تو قدرت مندی وجود ندارد، و تو برتر و بزرگی ای رهاکننده اسیر در بند، ای روزی دهنده کودک خردسال، ای پناه هراسنده پناه خواه، ای که برایت شریک و وزیری نیست،

۳- بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و د راین شب به من عطا کن برترین چیزی که عطا کردی و نائل نمودی یکی از بندگانت را، از نعمتی که می بخشی، و عطاهایی که تجدید می نمایی، و بلایی که برمیگردانی و رنجی که برطرف میکنی، و دعایی که می شنوی، و عمل نیکی که می پذیری، و بدی که می پوشانی، همانا به هرچه خواهی مهربان و آگاهی، و بر

هرچیز توانایی. خدایا تو نزدیک ترین کسی هستی که خوانده شود، و سریع ترین کسیکه جواب دهد، و بزرگوارترین کسیکه گذشت کند، و وسیع ترین کسیکه عطا کند، و شنواترین کسیکه سؤال شود، ای مهربان دنیا و آخرت، و بخشنده دنیاوآخرت، همانند تو سؤال شده ای نیست، و غیر تو آرزو شده ای وجود ندارد، خواندمت، پاسخم دادی، از تو درخواست کردم عطایم نمودی، و به سویت میل کردم، به من رحم فرمودی،

۴- به تو اطمینان کردم، نجاتم دادی، و به تو پناهنده شدم، کفایتم نمودی، خدایا درود فرست بر محمّد بنده و فرستاده ات و پیامبرت، و بر همگی اهل بیت پاک و پاکیزه اش، و نعمتهایت را بر ما تمام کن، و عطاهایت را بر ما گوارا گردان، و ما را نسبت به خود از سپاس گذاران، و در نعمت هایت از یادکنندگان ثبت فرما، آمین آمین ای پروردگار جهانیان، خدایا ای که مالک شد و توانست، و توانست و چیره شد، نافرمانی شد و پوشاند، از او آمرزش خواسته شد و آمرزید، ای هدف خواستاران مشتاق، و نهایت آرزوی امیدواران ای آن که در دانش بر هرچیز احاطه دارد، و در مهربانی و رحمت و بردباری، جویندگان گذشت از گناه را فرا میگیرد،

الَّتی شَرَّفْتَها وَعَظَّمْتَها بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّکَ وَرَسُولِکَ وَخِيَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَاَمينِکَ عَلی وَحْيِکَ الْبَشيرِ النَّذيرِ السِّراجِ الْمُنيرِ الَّذی اَنْعَمْتَ بِهِ عَلَی الْمُسْلِمينَ وَ جَعَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعالَمينَ اَللّهُمَّ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ کَما مُحَمَّدٌ اَهْلٌ لِذلِکَ مِنْکَ يا عَظيمُ فَصَلِّ عَلَيْهِ وَعَلی الِهِ الْمُنْتَجَبينَ الطَّيِّبينَ الطّاهِرينَ اَجْمَعينَ وَتَغَمَّدْنا بِعَفْوِکَ عَنّا فَاِلَيْکَ عَجَّتِ الْاَصْواتُ بِصُنُوفِ اللُّغاتِ فَاجْعَلْ لَنا اَللّهُمَّ فی هذِهِ الْعَشِيَّةِ نَصيباً مِنْ کُلِّ خَيْرٍ تَقْسِمُهُ بَيْنَ عِبادِکَ وَنُورٍ تَهْدی بِهِ وَرَحْمَةٍ تَنْشُرُها، [(۱)](#content_note_405_1) وَبَرَکَةٍ تُنْزِلُها وَعافِيَةٍ تُجَلِّلُها وَرِزْقٍ تَبْسُطُهُ يا اَرْحَمَ الرّاحِمينَ اَللّهُمَّ اَقْلِبْنا فی هذَا الْوَقْتِ مُنْجِحينَ مُفْلِحينَ مَبْرُورينَ غانِمينَ وَلاتَجْعَلْنا مِنَ الْقانِطينَ وَلا تُخْلِنا مِنْ رَحْمَتِکَ وَلا تَحْرِمْنا ما نُؤَمِّلُهُ مِنْ فَضْلِکَ وَلا تَجْعَلْنا مِنْ رَحْمَتِکَ مَحْرُومينَ وَلا لِفَضْلِ ما نُؤَمِّلُهُ مِنْ عَطآئِکَ قانِطينَ وَلا تَرُدَّنا خائِبينَ وَلا مِنْ بابِکَ مَطْرُودينَ يا اَجْوَدَ الْاَجْوَدينَ وَاَکْرَمَ الْاَکْرَمينَ اِلَيْکَ اَقْبَلْنا مُوقِنينَ وَلِبَيْتِکَ الْحَرامِ امّينَ قاصِدينَ فَاَعِنّا عَلی مَناسِکِنا وَاَکْمِلْ لَنا حَجَّنا وَاعْفُ عَنّا وَعافِنا فَقَدْ مَدَدْنا اِلَيْکَ اَيْدِيَنا فَهِیَ بِذِلَّةِ الْاِعْتِرافِ مَوْسُومَةٌ اَللّهُمَّ فَاَعْطِنا فی هذِهِ الْعَشِيَّةِ ما سَئَلْناکَ ، [(۲)](#content_note_405_2) وَاکْفِنا مَا اسْتَکْفَيْناکَ فَلا کافِیَ لَنا سِواکَ وَلا رَبَّ لَنا غَيْرُکَ نافِذٌ فينا حُکْمُکَ مُحيطٌ بِنا عِلْمُکَ عَدْلٌ فينا قَضآؤُکَ اِقْضِ لَنَا الْخَيْرَ وَاجْعَلْنا مِنْ اَهْلِ الْخَيْرِ اَللّهُمَّ اَوْجِبْ لَنا بِجُودِکَ عَظيمَ الْاَجْرِ وَکَريمَ الذُّخْرِ وَدَوامَ الْيُسْرِ وَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا اَجْمَعينَ وَلا تُهْلِکْنا مَعَ الْهالِکينَ وَلا تَصْرِفْ عَنّا رَاْفَتَکَ وَرَحْمَتَکَ يا اَرْحَمَ الرّاحِمينَ . [(۳)](#content_note_405_3) اَللّهُمَّ اجْعَلْنا فی هذَا الْوَقْتِ مِمَّنْ سَئَلَکَ فَاَعْطَيْتَهُ وَشَکَرَکَ فَزِدْتَهُ وَتابَ اِلَيْکَ فَقَبِلْتَهُ وَتَنَصَّلَ اِلَيْکَ مِنْ ذُنُوبِهِ کُلِّها فَغَفَرْتَها لَهُ يا ذَاالْجَلالِ وَالْاِکْرامِ اَللّهُمَّ وَنَقِّنا وَسَدِّدْنا وَاقْبَلْ تَضَرُّعَنا يا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ وَيا اَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ يا مَنْ لا يَخْفی عَلَيْهِ

۱- خدایا در این شب به تو رو می آوریم، شبی که آن را شرافت و عظمت دادی به محمّد پیامبرت و فرستاده ات و برگزیده از خلقت، و امین وحیت، آن مژده دهنده و ترساننده، و چراغ نوربخش، آن که به سبب او بر مسلمانان نعمت بخشیدی، و او را رحمت برای جهانیان قرار دادی. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، آنچنان که محمّد از جانب تو شایسته آن است، ای بزرگ، بر او بر همه خاندان نجیب و پاک و پاکیزه اش درود فرست، و ما را به گذشت از ما بپوشان، که صداها با انواع لغات به جانب تو بلند است، خدایا در این شب برای ما قرار ده، از هر خیری نصیبی که میان بندگانت تقسیم میکنی، و نوری که با آن هدایت می نمایی، و رحمتی که می گسترانی،

۲- و برکتی که فرو میفرستی، و عافیتی که بر اندام حیات بندگان میپوشانی، و رزقی که می گستری، ای مهربان ترین مهربانان. خدایا ما را در این وقت از پیشگاه رحمتت پیروز و رستگار و پذیرفته و بهره مند بازگردان، و ما را از ناامیدان قرار مده، و از رحمتت با دست خالی مگذار، و از آنچه از فضلت امیدواریم مبتلای به حرمان مکن، و از رحمتت محروممان منما، و از افزونی آنچه از عطایت آرزو داریم ناامید مساز، و ناکام باز مگردان، و از درگاهت مران، ای بخشنده ترین بخشندگان، و کریم ترین کریمان، یقین کنان به درگاهت رو نمودیم، و آهنگ کنان و قصدکنان به زیارت خانه ات آمده ایم، بر ادای مناسک حج یاریمان ده، و حجّمان را کامل نما، و از ما درگذر و به ما سلامت کامل بده، چرا که دست های خود را به جانب تو دراز کرده ایم، و آن دستها به خواری اعتراف علامت دار است. خدایا آنچه را در این شب از تو خواستیم به ما عطا کن،

۳- و کفایت آنچه را از تو خواستین عهده دار باش، که ما را کفایت کننده ای جز تو نیست، و برای ما پروردگاری جز تو نمیباشد، قانونت بر ما نافذ است، دانشت ما را فراگیر است، قضایت درباره ما عادلانه است، خیر را برای ما حکم کن و ما را اهل خیر قرار بده. خدایا پاداش بزرگ و ذخیره کریمانه و دوام آسایش را به حق جودت بر ما لازم گردان، و گناهان همه ما

را بیامرز، و با هلاک شدگان هلاکمان مکن، و مهربانی و رحمتت را از ما باز مگردان، ای مهربان ترین مهربانان،

اِغْماضُ الْجُفُونِ وَلا لَحْظُ الْعُيُونِ وَلا مَا اسْتَقَرَّ فِی الْمَکْنُونِ وَلا مَا انْطَوَتْ عَلَیْهِ مُضْمَراتُ الْقُلُوبِ اَلا کُلَّ ذلِکَ قَدْ اَحْصاهُ عِلْمُکَ وَوَسِعَهُ حِلْمُکَ سُبْحانَکَ وَتَعالَیْتَ عَمّا یَقُولُ الظّالِمُونَ عُلُوّاً کَبیراً تُسَبِّحُ لَکَ السَّمواتُ السَّبْعُ وَالْاَرَضُونَ وَمَنْ فیهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَیْءٍ اِلّا یُسَبِّحُ بِحَمْدِکَ، (۱) فَلَکَ الْحَمْدُ وَالْمَجْدُ وَعُلُوُّ الْجَدِّ ی ا ذَاالْجَلا لِ وَالْاِکْرامِ وَالْفَضْلِ وَالْاِنْعامِ وَالْاَیادِی الْجِسامِ وَاَنْتَ الْجَوادُ الْکَریمُ الرَّؤُوفُ الرَّحیمُ اَللّهُمَّ اَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلالِ وَعافِنی فی بَدَنی وَدینی وَ امِنْ خَوْفی وَاَعْتِقْ رَقَبَتی مِنَ النّارِ اَللّهُمَّ لا تَمْکُرْ بی وَلا تَسْتَدْرِجْنی وَلا تَخْدَعْنی وَادْرَءْ عَنّی شَرَّ فَسَقَهِ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ (۲)

در این قسمت از دعـا سـر و دیـده خود را به جانب آسـمان برداشت، و از دیـده های مبارکش ماننـد ریزش آب از دو مشک، اشک میریخت، و با صدای بلند به محضر حق عرضه داشت:

یا اَسْمَعَ السّامِعینَ یا اَبْصَرَ النّاظِرینَ وَیا اَسْرَعَ الْحاسِبینَ وَیا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ السّادَهِ الْمَیامینِ وَاَسْئَلُکَ اَللّهُمَّ حاجَتِیَ الَّتی اِنْ اَعْطَیْتَنیها لَمْ یَضُرَّنی ما مَنَعْتَنی وَاِنْ مَنَعْتَنیها لَمْ یَنْفَعْنی ما اَعْطَیْتَنی اَسْئَلُکَ فَکاکَ رَقَبَتی مِنَ النّارِ لااِلهَ اِلّا اَنْتَ وَحْدَکَ لا شَریکَ لَکَ لَکَ الْمُلْکُ وَلَکَ الْحَمْدُ وَاَنْتَ عَلی کُلِّشَیْءٍ قَدیرٌ یا رَبُّ یا رَبُّ. (۳)

پیوسـته «یـا ربّ» میگفـت، و همـه آنـان که اطراف حضـرت بودنـد به دعـای حضـرت گـوش فرا دادنـد و به آمین گفتن اکتفا نمودند، در نتیجه صداهایشان با آن حضـرت به گریسـتن بلند شد، تا آفتاب غروب کرد، سـپس زادوتوشه خود را بار کرده، به سوی مشعر الحرام حرکت کردند.

مؤلّف گوید: کفعمی دعای عرفه حضرت سید الشهداء علیه السّلام را در کتاب (بلد

۱- خـدایا در این وقت ما را از کسانی قرار ده که از تو درخواست کردند، و تو به آنان عطا فرمودی و تو را شـکر نمودند پس بر آنان افزودی و به سویت بازگشـتند و آنان را پذیرفتی، و به سوی تو از همه گناهانشان بیزای جسـتند پس همه گناهانشان را آمرزیـدی ای دارای بزرگی و بزرگواری. خـدایا ما را پاک کن، و به جانب راست و درستی توجّه ده، و زاری ما را بپـذیر، ای بهترین کسیکه درخواست شد، و رحم کننده ترین کسیکه از او رحمت خواسته شد، ای آن که بر هم نهادن پلکها، و دقت نظر چشمها بر او پوشیده نیست، و آنچه در نهان مستقرّ شده، و آنچه را پنهانی های قلوب در برگرفته از او مخفی نیست، آری همه اینهـا را دانشت شـماره کرده، و بردباریـات فرا گرفته، تو منزّهی و برتری، از آنچه سـتمگران دربـاره ات میگوینـد، پس برتری آسـمان های هفتگانه و زمین ها و هرکه در آنهاست تو را تسبیح میگویند، و هیچ موجودی نیست مگر اینکه با سپاست تسبیح میگوید،

۲- پس تـو را سپاس و بزرگـواری و بلنـدی مقـام، ای دارنـده بزرگی و کرامت و فضـل و نعمت، و عطاهـای بزرگ، و تـویی بخشنده کریم رئوف و مهربان، خدیا از روزی عدالت بر من وسعت ده، و در تن دینم سلامت کامل بخش، و ترسم را امان ده، و وجودم را از آتش آزاد کن، خدایا بلایت را به جریمه گناهانم بر من قرار مده، و مرا به تدریج بر بدی هایم مؤاخذه مکن، و مرا در خیالات باطلم رها مساز، و شر بدکاران جن و انس را از من دور کن.

۳- ای شـنواترین شـنوایان، ای بینـاترین بینایـان، و ای سـریع ترین حسابرسان، و ای مهربان ترین مهربانان، بر محمّـد و خانـدان

محمّد آن سروران با میمنت درود فرست، و از تو درخواست میکنم خدایا حاجتم را که اگر آن را به من عطا کنی، بیشك هرچه را از من دریغ ورزی به من ضرری نرساند، و اگر قضای حاجتم را از من دریغ نمایی، آنچه را عطایم کنی سودی نبخشد، آزادی عهده ام را از آتش از تو درخواست میکنم، معبودی جز تو نیست، یگانه ای، برایت شریك نیست، فرمانروایی و سپاس خاص توست، و تو بر هرچیز توانایی، پروردگارا پروردگارا.

الامین) تا این قسمت ذکر کرده، و علاّمه مجلسی در «زاد العماد» این دعای شریف را موافق روایت کفعمی نقل فرموده ولی سید ابن طاووس در کتاب اقبال، پس از «یا ربّ، یا ربّ، یا رب» این اضافه را آورده:

اِلهی اَنـا الْفَقیرُ فی غِنـایَ فَکَیْـفَ لا ـ اَکُونُ فَقیراً فی فَقْری اِلهی اَنـا الْجاهِـلُ فی عِلْمی فَکَیْفَ لا ـ اَکُونُ جَهُولاً ـ فی جَهْلی اِلهی اِنَّ اخْتِلافَ تَدْبیرِکَ وَسُرْعَةَ طَو آءِ مَقادیرِکَ مَنَعا عِبادَکَ الْعارِفینَ بِکَ عَنْ السُّکُونِ اِلی عَطآءٍ وَالْیاْسِ مِنْکَ فی بَلاَّءٍ اِلهی مِنّی ما یَلیقُ بِلُؤْمی وَمِنْکَ ما یَلیقُ بِکَرَمِکَ. (۱) اِلهی وَصَـفْتَ نَفْسَکَ بِاللُّطْفِ وَ الرأفه لی قَبْلَ وُجودِ ضَـعْفی اَفَتَمْنَعُنی مِنْهُما بَعْدَ وُجُودِ ضَعْفی اِلهی اِنْ ظَهَرَتِ الْمَحـاسِنُ مِنّی فَبِفَضْـلِکَ وَلَـکَ الْمِنَّةُ عَلَیَّ وَاِنْ ظَهَرَتِ الْمَسـاوی مِنّی فَبِعَـدْلِکَ وَلَـکَ الْحُجَّةُ عَلَیَّ اِلهی کَیْـفَ تَکِلُنی وَقَـدْ تَکَفَّلْتَ لی وَکَیْفَ اُضـامُ وَاَنْتَ النّاصِـرُ لی اَمْ کَیْفَ اَخیبُ وَاَنْتَ الْحَفِیُّ بی هـا اَنـا اَتَوَسَّلُ اِلَیْـکَ بِفَقْری اِلَیْکَ وَکَیْفَ اَتَوَسَّلُ اِلَیْـکَ بِمـا هُوَ مَحـالٌ اَنْ یَصِلَ اِلَیْکَ اَمْ کَیْفَ اَشْـکُو اِلَیْکَ حالی وَهُوَ لا یَخْفی عَلَیْکَ اَمْ کَیْفَ اُتَرْجِمُ بِمَقالی (۲) وَهُوَ مِنْکَ بَرَزٌ اِلَیْکَ اَمْ کَیْفَ تُخَیِّبُ امالی وَهِیَ قَـدْ وَفَـدَتْ اِلَیْکَ اَمْ کَیْفَ لا تُحْسِنُ اَحْوالی وَبِکَ قامَتْ اِلهی ما اَلْطَفَکَ بی مَعَ عَظیمِ جَهْلی وَمـا اَرْحَمَـکَ بی مَعَ قَبیـحِ فِعْلی اِلهی مـا اَقْرَبَـکَ مِنّی وَاَبْعَـدَنی عَنْکَ وَما اَرْاَفَکَ بی فَمَا الَّذی یَحْجُبُنی عَنْکَ اِلهی عَلِمْتُ بِاخْتِلافِ الاْثارِ وَتَنقُّلاتِ الاْطْوارِ اَنَّ مُرادَکَ مِنّی اَنْ تَتَعَرَّفَ اِلَیَّ فی کُلِّشَـیْءٍ حَتّی لا اَجْهَلَکَ فی شَیْءٍ اِلهی کُلَّما اَخْرَسَنی لُؤْمی اَنْطَقَنی کَرَمُـکَ وَکُلَّمـا ایَسَـتْنی اَوْصـافی اَطْمَعَتْنی مِنَنُکَ . (۳) اِلهی مَنْ کـانَتْ مَحاسِـنُهُ مَسـاوِیَ فَکَیْفَ لا ـ تَکُونُ مَساویهِ مَساوِیَ وَمَنْ

ص: ۴۰۷

۱- خـدایا، در عین توانگری تهیدسـتم، پس چگونه در تهیـدستی تهیـدست نباشم، خدایا در عین دانایی نادانم، پس چگونه در عین نادانی نادان نباشم. خدایا همانا اختلاف تدبیرت، و سرعت تغییر تقدیراتت، بندگان عارف به تو را، از اطمینان به بخشش و ناامیـدی از تـو در گرفتـاری بـاز داشـته اسـت. خـدایا از مـن اسـت آنچه سـزاوار پسـتی من است، و از تـوست آنچه شایسـته بزرگواری توست.

۲- خـدایا تو خود را با لطف و مهربانی به من توصـیف کرده ای پیش از پیـدایش ناتوانی من، آیا آن دو را از من دریغ ورزی پس از پدید آمدن ناتوانی ام، خدایا اگر زیبایی هایی از من نمایان شود، به فضل توست، و تو را بر من منت بسیار است، و اگر زشـتی هـایی از من ظاهر گردد، به عـدل تـوست و تو را بر من حجت کامـل است. خـدایا چگونه مرا وا مینهی در صورتی که عهـده دار من شده ای؟ و چگونه مورد ستم واقع شوم و حال آنکه تو یار منی؟ یا چگونه ناامید گردم، درحالیکه نسبت به من سخت مهربـانی اینک به نیازم به تو، متوسل به توام، و چگونه متوسل به تو شوم به آنچه که محال است به تو برسـد، یا چگونه از حالم به تو شکایت کنم و حال آنکه بر تو پوشیده نیست؟ یا چگونه با گفتارم ترجمه حال نمایم،

۳- درحالیکه از تو برای تو واضح است؟ یا چگونه آرزوهایم را به عرصه نومیدی بری، در صورتیکه به آستان تو وارد گشته؟ یـا چگونه احوالم را نیکو نگردانی، درحـالیکه احوال من اسـتوار به توست؟ خـدایا چه انـدازه به من لطف داری. بـا این نادانی فوق العـاده من، و چه قـدر به من مهربانی، با این عمل زشت من؟ خـدایا چقـدر به من نزدیکی، و من چقـدر از تو دورم، و چه انـدازه به من مهر میـورزی پس چیست. آنچه مرا از تو در پرده میکنـد؟ خـدایا از اختلاـف آثـار، و تغییرات احوال دانسـتم که خواسـته ات از من این است که خود را در هرچیز به من بشـناسانی تـا در هیـچ چیز نسـبت به تو جاهـل نبـاشم، خـدایا هر زمان

فرومایگی ام از سخن مرا بازداشت، کرم تو گویایم نمود، و هروقت اوصافم ناامیدم کرد، نعمت هایت به طمعم انداخت.

كانَتْ حَقايِقُهُ دَعاوِىَ فَكَيْفَ لا تَكَونُ دَعاوِيهِ دَعاوِىَ اِلهى حُكْمُكَ النّافِذُ وَمَشِيَّتُكَ الْقاهِرَةُ لَمْ يَتْرُكا لِذى مَقالٍ مَقالاً وَلا لِذى حالٍ حالاً اِلهى كَمْ مِنْ طاعَةٍ بَنَيْتُها وَحالَةٍ شَيَّدْتُها هَدَمَ اعْتِمادى عَلَيْها عَدْلُكَ بَلْ اَقالَنى مِنْها فَضْلُكَ اِلهى اِنَّكَ تَعْلَمُ اَنّى وَاِنْ لَمْ تَدُمِ الطّاعَةُ مِنّى فِعْلاً جَزْماً فَقَدْ دامَتْ مَحَبَّةً وَعَزْماً اِلهى كَيْفَ اَعْزِمُ وَاَنْتَ الْقاهِرُ وَكَيْفَ لا اَعْزِمُ وَاَنْتَ الْاٰمِرُ. (۱) اِلهى تَرَدُّدى فِى الْاٰثارِ يُوجِبُ بُعْدَ الْمَزارِ فَاجْمَعْنى عَلَيْكَ بِخِدْمَةٍ تُوصِلُنى اِلَيْكَ كَيْفَ يُسْتَدَلُّ عَلَيْكَ بِما هُوَ فى وُجُودِهِ مُفْتَقِرٌ اِلَيْكَ اَيَكُونُ لِغَيْرِكَ مِنَ الظُّهُورِ ما لَيْسَ لَكَ حَتّى يَكُونَ هُوَ الْمُظْهِرَ لَكَ مَتى غِبْتَ حَتّى تَحْتاجَ اِلى دَليلٍ يَدُلُّ عَلَيْكَ وَمَتى بَعُدْتَ حَتّى تَكُونَ الْاٰثارُ هِىَ الَّتى تُوصِلُ اِلَيْكَ عَمِيَتْ عَيْنٌ لا تَراكَ عَلَيْها رَقيباً وَخَسِرَتْ صَفْقَةُ عَبْدٍ لَمْ تَجْعَلْ لَهُ مِنْ حُبِّكَ نَصيباً، (۲) اِلهى اَمَرْتَ بِالرُّجُوعِ اِلَى الْاٰثارِ فَارْجِعْنى اِلَيْكَ بِكِسْوَةِ الْاَنْوارِ وَهِدايَةِ الْاِسْتِبْصارِ حَتّى اَرْجِعَ اِلَيْكَ مِنْها كَما دَخَلْتُ اِلَيْكَ مِنْها مَصُونَ السِّرِّ عَنِ النَّظَرِ اِلَيْها وَمَرْفُوعَ الْهِمَّةِ عَنِ الْاِعْتِمادِ عَلَيْها اِنَّكَ عَلى كُلِّشَىْءٍ قَديرٌ اِلهى هذا ذُلّى ظاهِرٌ بَيْنَ يَدَيْكَ وَهذا حالى لا يَخْفى عَلَيْكَ مِنْكَ اَطْلُبُ الْوُصُولَ اِلَيْكَ وَبِكَ اَسْتَدِلُّ عَلَيْكَ فَاهْدِنى بِنُورِكَ اِلَيْكَ وَاَقِمْنى بِصِدْقِ الْعُبُودِيَّهِ بَيْنَ يَدَيْكَ اِلهى عَلِّمْنى مِنْ عِلْمِكَ الْمَخْزُونِ وَصُنّى بِسِتْرِكَ الْمَصُونِ. (۳) اِلهى حَقِّقْنى بِحَقائِقِ اَهْلِ الْقُرْبِ وَاسْلُكْ بى مَسْلَكَ اَهْلِ الْجَذْبِ اِلهى اَغْنِنى بِتَدْبيرِكَ لى عَنْ تَدْبيرى وَبِاخْتِيارِكَ عَنِ اخْتِيارى وَاَوْقِفْنى عَلى مَراكِزِ اضْطِرارى اِلهى اَخْرِجْنى مِنْ ذُلِّ نَفْسى وَطَهِّرْنى مِنْ شَكّى وَشِرْكى قَبْلَ حُلُولِ رَمْسى بِكَ اَنْتَصِرُ فَانْصُرْنى وَعَلَيْكَ اَتَوَكَّلُ فَلا تَكِلْنى وَاِيّاكَ اَسْئَلُ فَلا تُخَيِّبْنى وَفى فَضْلِكَ اَرْغَبُ فَلا تَحْرِمْنى وَبِجَنابِكَ اَنْتَسِبُ فَلا تُبْعِدْنى وَبِبابِكَ اَقِفُ فَلا تَطْرُدْنى

۱- خدایا کسیکه زیبایی هایش زشتی بوده، پس چگونه زشتی هایش زشتی نباشد، و کسیکه حقیقت گویی هایش ادعای خالی بوده، چگونه ادعاهایش ادعا نباشد؟ خدایا دستور نافذت، و مشیت چیره ات، برای صاحب سخن سخنی، و برای صاحب حال حالی نگذشته، خدایا چه بسیار طاعتی که بنا کردم، و چه بسیار حالتی که استوار نمودم. عدالتت اعتمادم را بر آنها ویران کرد، ولی فضل تو عذر مرا از آنها پذیراست. خدایا همانا میدانی هرچند طاعت از جانب من، به صورت کار جدّی ادامه نداشته، ولی به صورت محبّت و اراده ادامه داشته. خدایا چگونه تصمیم بگیرم و حال آنکه تو چیره ای؛و چگونه تصمیم نگیرم درحالیکه تودستوردهنده ای،

۲- خدایا مردّد شدن من در آثار موجب دوری دیدار است، پس مرا با وجودت گرد آور، به وسیله عبادتی که مرا به تو رساند، چگونه بر وجود تو استدلال شود، به موجودی که در وجودش نیازمند به توست؟ آیا برای غیر تو ظهوری هست که برای تو نیست، تا آنان غیر وسیله ظهور تو باشد؟ ! ! کی پنهان بوده ای، تا نیازمند به دلیلی باشی که بر تو دلالت کند و کی دور بوده ای، تا آثار واصل کننده به تو باشند؟ کور باد دیده ای که تو را بر آن دیده بان نبیند و زیان کار باد تجارت بنده ای که از محبّتت برای او سهمی قرار نداده ای،

۳- خدایا مرا به رجوع به آثار فرمان دادی، پس مرا به پوششی از انوار و هدایتی بصیرت جو به سوی خود بازگردان، تا از آنها به سویت بازگردم همانطور که از آنها به بارگاهت بار یافتم، با نگاهداری نهادم از نگاه به آنها و برگرفتن همّتم از اعتماد بر آنها، همانا تو بر هرچیز توانایی. خدایا این خواری من است که در برابرت عیان است، و این حال من است که بر تو پوشیده نیست، از تو رسیدن به تو را میخواهم، و بر تو استدلال میکنم، پس به نورت مرا به وجودت راهنمایی کن، و در برابرت به صدق بندگی بر پا دار. خدایا از علم مخزونت به من بیاموز، و به پرده نگاهداریت حفظم کن.

. (۱) اِلهی تَقَدَّسَ رِضاکَ اَنْ یَکونَ لَهُ عِلَّةٌ مِنْکَ فَکَیْفَ یَکونُ لَهُ عِلَّةٌ مِنّی اِلهی اَنْتَ الْغَنِیُّ بِذاتِکَ اَنْ یَصِلَ اِلَیْکَ النَّفْعُ مِنْکَ فَکَیْفَ لا تَکونُ غَنِیّاً عَنّی اِلهی اِنَّ الْقَضآءَ وَالْقَدَرَ یُمَنّینی وَاِنَّ الْهَوی بِوَثائِقِ الشَّهْوَهِ اَسَرَنی فَکُنْ اَنْتَ النَّصیرَ لی حَتّی تَنْصُرَنی وَتُبَصِّرَنی وَاَغْنِنی بِفَضْلِکَ حَتّی اَسْتَغْنِیَ بِکَ عَنْ طَلَبی اَنْتَ الَّذی اَشْرَقْتَ الاَنْوارَ فی قُلُوبِ اَوْلِیآئِکَ حَتّی عَرَفُوکَ وَوَحَّدُوکَ وَاَنْتَ الَّذی اَزَلْتَ الاَغْیارَ عَنْ قُلُوبِ اَحِبّائِکَ حَتّی لَمْ یُحِبُّوا سِواکَ وَلَمْ یَلْجَئُوا اِلی غَیْرِکَ اَنْتَ الْمُونِسُ لَهُمْ حَیْثُ اَوْحَشَتْهُمُ الْعَوالِمُ وَاَنْتَ الَّذی هَدَیْتَهُمْ حَیْثُ اسْتَبانَتْ لَهُمُ الْمَعالِمُ ماذا وَجَدَ مَنْ فَقَدَکَ وَمَا الَّذی (۲) فَقَدَ مَنْ وَجَدَکَ لَقَدْ خابَ مَنْ رَضِیَ دُونَکَ بَدَلاً وَلَقَدْ خَسِرَ مَنْ بَغی عَنْکَ مُتَحَوِّلاً کَیْفَ یُرْجی سِواکَ وَاَنْتَ ما قَطَعْتَ الاِحْسانَ وَکَیْفَ یُطْلَبُ مِنْ غَیْرِکَ وَاَنْتَ ما بَدَّلْتَ عادَهَ الاِمْتِنانِ یا مَنْ اَذاقَ اَحِبّآئَهُ حَلاوَهَ الْمُؤ انَسَهِ فَقامُوا بَیْنَ یَدَیْهِ مُتَمَلِّقینَ وَیا مَنْ اَلْبَسَ اَوْلِیائَهُ مَلابِسَ هَیْبَتِهِ فَقامُوا بَیْنَ یَدَیْهِ مُسْتَغْفِرینَ اَنْتَ الذّاکِرُ قَبْلَ الذّاکِرینَ وَاَنْتَ الْبادی بِالاِحْسانِ قَبْلَ تَوَجُّهِ الْعابِدینَ وَاَنْتَ الْجَوادُ بِالْعَطآءِ قَبْلَ طَلَبِ الطّالِبینَ وَاَنْتَ الْوَهّابُ، (۳) ثُمَّ لِما وَهَبْتَ لَنا مِنَ الْمُسْتَقْرِضینَ اِلهی اُطْلُبْنی بِرَحْمَتِکَ حَتّی اَصِلَ اِلَیْکَ وَاجْذِبْنی بِمَنِّکَ حَتّی اُقْبِلَ عَلَیْکَ اِلهی اِنَّ رَجآئی لا یَنْقَطِعُ عَنْکَ وَاِنْ عَصَیْتُکَ کَما اَنَّ خَوْفی لا یُزایِلُنی وَاِنْ اَطَعْتُکَ فَقَدْ دَفَعَتْنِی الْعَوالِمُ اِلَیْکَ وَقَدْ اَوْقَعَنی عِلْمی بِکَرَمِکَ عَلَیْکَ اِلهی کَیْفَ اَخیبُ وَاَنْتَ اَمَلی اَمْ کَیْفَ اُهانُ وَعَلَیْکَ مُتَّکَلی اِلهی کَیْفَ اَسْتَعِزُّ وَفِی الذِّلَّهِ اَرْکَزْتَنی اَمْ کَیْفَ لا اَسْتَعِزُّ وَاِلَیْکَ نَسَبْتَنی. (۴) اِلهی کَیْفَ لا اَفْتَقِرُ وَاَنْتَ الَّذی فِی الْفُقَرآءِ اَقَمْتَنی اَمْ کَیْفَ اَفْتَقِرُ وَاَنْتَ الَّذی بِجُودِکَ اَغْنَیْتَنی وَاَنْتَ الَّذی لا اِلهَ غَیْرُکَ تَعَرَّفْتَ لِکُلِّ شَیْءٍ فَما جَهِلَکَ

ص: ۴۰۹

۱- خدایا مرا به حقایق اهل قرب محقق کن، و به راه و روش اهل جذب ببر، خدایا به تدبیرت نسبت به من مرا از تدبیرم، و به اختیارت از اختیارم بی نیاز گردان، و مرا به مواضع بیچارگی ام آگاه کن، خدایا مرا از خواری نفسم نجات ده، و از شک شرکم پاک کن و پیش از آنکه وارد قبر شوم، از تو یاری میجویم، پس مرا یاری ده، و بر تو توّکل میکنم، پس مرا وامگذار، و از تو درخواست میکنم. پس ناامیدم مکن، و در فضل تو رغبت مینمایم، پس محرومم مگردان، و خود را به تو منسوب میکنم، پس دورم مکن، و در آستانه تو می ایستم پس مرانم،

۲- خدایا خشنودی تو منزّه است از اینکه علّتی از جانب تو داشته باشد، پس چگونه ممکن است برای آن علّتی از ناحیه من بوده باشد؟ خدایا تو بینیازی از اینکه نفعی از جانب خویش به حضرتت رسد، پس چگونه بی نیاز از من نباشی؟ خدایا قضا و قدر مرا به آرزو انداخت، و هوای نفس مرا در بندهای شهوت اسیر کرد، پس تو یاور من باش تا پیروزم نمایی و بینایم کنی، و به فضل خود بی نیازم فرما، تا به وسیله تو از خواسته ام بی نیاز کردم، تویی که انوار را در قلوب دوستانت تابانـدی، تا تو را شناختند و یگانه ات دانستند، و تویی که بیگانگان را از قلوب عاشقانت راندی تا غیر تو را دوست نداشتند، و به غیر تو پناه نبردند، تو مونس آنانی آنجا که عوالم آنان را به وحشت اندازد، تویی که آنان را هدایت نمودی، هرجا که نشانه هایی برای آنان آشکار شد، کسیکه تو را گم کرده چه یافته؟ و چه گم کرده،

۳- کسیکه تو را یافته، همانا محروم شد کسیکه به جای تو به دیگری راضی گشت، و زیانکار شد کسیکه از تو به دیگری روی آورد، چگونه به غیر تو امید بست، و حال آن که احاسنت را بریده نساختی، و چگونه از غیر تو خواسته شود در صورتی که تو شیوه نعمت بخشی ات را تغییر نداده ای، ای که به عاشقانش شیرینی همدیم خود را چشاند، در نتیجه گویا نه در برابرش ایستادند، ای که اولیایش را جامه های هیبت پوشاند، پس آمرزش جویانه در مقابلش قرار گرفتند، تویی یاد کننده

پیش از یادکننـدگان، و تـویی شـروع کننـده به احسـان، پیش از تـوجّه بنـدگان، و تـویی جودکننـده به عطـا، پیش از خواسـتن خواهندگان، و تویی بخشنده،

۴- و سپس آنچه را که به ما بخشیدی از ما به قرض خواهی، خدایا مرا به رحمتت بخواه تا به تو رسم، و مرا به عطایت جذ کن تا به جانب تو رو کنم. خـدایا امیدم از تو قطع نشود، گرچه نافرمانی ات کردم، چنان که ترسم از تو زایل نشود، گرچه اطاعتت نمودم، همانا جهانیان مرا به جانب تو رانده اند، و دانشم به کرمت مرا به آستانه تو انداخته. خدایا من چگونه نااميد شوم و حال آنکه تو آرزوی منی، یا چگونه خوار گردم درصورتیکه اعتمادم بر توست. خدایا چگونه عزّت خواهم، درحالی که در خواری ثابتم کرده ای، و چگونه عزّت نخواهم با آن که به خود نسبتم داده ای؟

شَیْءٌ وَاَنْتَ الَّذی تَعَرَّفْتَ اِلَیَّ فی کُلِّ شَیْءٍ فَرَاَیْتُکَ ظاهِراً فی کُلِّ شَیْءٍ وَاَنْتَ الظّاهِرُ لِکَلِّ شَیْءٍ یا مَنِ اسْتَوی بِرَحْمانِیَّتِهِ فَصارَ الْعَرْشُ غَیْباً فی ذاتِهِ مَحَقْتَ الاْثارَ بِالاْثارِ وَمَحَوْتَ الْاَغْیارَ بِمُحیطاتِ اَفْلاکِ الْاَنْوارِ یا مَنِ احْتَجَبَ فی سُرادِقاتِ عَرْشِهِ عَنْ اَنْ تُدْرِکَهُ الْاَبْصارُ یا مَنْ تَجَلّی بِکَمالِ بَهآئِهِ فَتَحَقَّقَتْ عَظَمَتُهُ الْاِسْتِوآءَ کَیْفَ تَخْفی وَاَنْتَ الظّاهِرُ اَمْ کَیْفَ تَغیبُ وَاَنْتَ الرَّقیبُ الْحاضِرُ اِنَّکَ عَلی کُلِّشَیْءٍ قَدیرٌ وَالْحَمْدُ لله وَحْدَهُ (۱)

به هر صورت هرکه توفیق یابد و روز عرفه را در عرفات باشد، دعاها و اعمال بسیار دارد، و بهترین اعمال در این روز دعاست، و این روز شریف، در تمام روزهای سال به خاطر دعا امتیاز دارد، و برای برادران مؤمن از آنان که زنده اند یا دار فانی را وداع گفته اند دعای بسیار باید کرد، و روایت وارده در حال عبد اللّه بن جندب، در موقف عرفات و دعای او برای برادران خود مشهور است، و همچنین روایت زید نرسی، در حال ثقه جلیل القدر، معاویه بن وهب در صحرای عرفات و دعای او درباره فردفرد از اشخاصی که در آفاق بودند، و روایت او از امام صادق علیه السّلام در فضیلت این عمل، شایسته ملاحظه و توّجه است و امید واثق از برادران دینی، آنکه به این بزرگواران اقتدا کرده، و اهل ایمان را در دعا بر خود مقدّم دارند و این گنهکار روسیاه را یکی از آن اشخاص به حساب آرند، و در حال حیات و مرگ از دعای خیر فراموشم نفرمایند، و نیز در این روز زیارت جامعه سوم را قرائت کن، و در آخر روز عرفه

۱- خدایا چگونه نیازمند نباشم، و حال آن که مرا در نیازمندان نشاندی، یا چگونه نیازمند باشم در صورتی که تو به جودت بی نیازم کرده ای، و تویی که معبودی جز تو نیست، خود را به هرچیز شناساندی، پس چیزی جاهل به تو نیست، و تویی که خود را در هرچیز به من شناساندی، پس تو را در هرچیز نمایان دیدم، و تویی نمایان برای هرچیز، ای که به رحمانیّتش چیره شد، در نتیجه عرش در ذاتش پنهان شد، آثار را با آثار نابود کردی، و اغیار را به احاطه کنندگان افلاک انوار محو نمودی، ای که در سراپرده های عرشش پرده نشین از این شد که دیده ها او را دریابد، ای آن که به کمال زیبایی اش تجلّی کرد، پس تحقق یافت عظمتش از روی استیلاـ و برتری چگونه پنهان شوی و حال آن که نمایانی، یا چگونه غایب شوی و حال آن که دیده بانی و حاضری، همانا تو بر هرچیز توانایی، و سپاس تنها از آن خداست، خدای یگانه.

بخوان:

يَا رَبِّ إِنَّ ذُنُوبِى لا تَضُرُّكَ وَ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِى لا تَنْقُصُكَ فَأَعْطِنِى مَا لا يَنْقُصُكَ وَ اغْفِرْ لِى مَا لا يَضُرُّكَ (۱)

و نیز بخوان:

اللَّهُمَّ لا تَحْرِمْنِى خَيْرَ مَا عِنْدَكَ لِشَرِّ مَا عِنْدِى فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَرْحَمْنِى بِتَعَبِى وَ نَصَبِى فَلا تَحْرِمْنِى أَجْرَ الْمُصَابِ عَلَى مُصِيبَتِهِ (۲)

مؤلّف گوید: سیّد ابن طاووس، در ضمن دعاهای روز عرفه فرموده: چون غروب آفتاب نزدیک شود بگو: «بسم اللّه و باللّه و سبحان اللّه و الحمد لله تا آخر، و این همان دعای عشرات است که پیش از این گذشت ، پس سزاوار است خواندن دعای عشرات که خواندن آن در هر صبح و شام مستحب است، در آخر روز عرفه ترک نشود، و این اذکار عشراتی را که کفعمی نقل کرده، همان ازکار آخر دعای عشرات است که سیّد ابن طاووس روایت کرده.

اعمال شب و روز عید قربان

شب دهم: از شب های پربرکت و از چهار شبی است که شب زنده داری در آنها مستحبّ است و درهای آسمان در این شب باز است، و زیارت حضرت سیّد الشهدا علیه السّلام، و دعای «یا دائم الفضل علی البریّه» که در اعمال شب جمعه گذشت در این شب مستحبّ است.

روز دهم: روز عید قربان است که بسیار شریف است، و اعمال آن چند چیز است: اوّل: غسل، که در این روز مستحبّ مؤکّد است، و بعضی از علما آن را واجب دانسته اند.

دوّم: نماز عید، به همان صورت که در عید فطر ذکر شد، اما در این روز، مستحبّ است پس از نماز از گوشت قربانی افطار شود.

سوم: خواندن دعاهایی که پیش از نماز عید و

ص: ۴۱۱

۱- پروردگارا، همانا گناهان من به تو زیانی نمیرساند، و آمرزشت بر من از تو نمیکاهد، پس ببخش به من آنچه نمیکاهدت و بیامرز برایم آنچه که زیانت نرساند،

۲- خدایا محرومم مساز از خیر آنچه نزد توست، به خاطر شرّ آنچه پیش من است، پس اگر با خستگی و واماندگی ام به من رحم نمیکنی، از پاداش مصیبت دیده بر مصیبتش محرومم مکن.

بعـد از آن وارد شـده، و آن دعاها در کتاب «اقبال» آمـده و شایـد بهترین دعاهای این روز، دعای چهل وهشـتم صـحیفه کامله سجادیه باشد، که اوّل آن: «اللّهمّ هذا یوم مبارک» است، و دعای چهل وششم: «یا من یرحم من لا یرحمه العباد» را نیز بخواند.

چهارم: خواندن دعای ندبه است، که بعد از این ان شاء اللّه خواهد آمد.

پنجم: قربانی کردن است که مستحبّ مؤکدّ میباشد.

ششم: خوانـدن تکبیرات است برای کسـیکه در منی باشـد، در پی پانزده نماز که نخستین آنها نماز ظهر روز عیـد است، و آخر آنها نماز صـبح روز سـیزدهم، و کسانیکه در سایر شهرها هستند، پس از ده نماز، از نماز ظهر عید تا صبح دوازدهم بخوانند، و تکبیرات بر وفق روایت صحیح کتاب «کافی» این است:

اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْـدُ اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا هَدَانَا اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِیمَهِ الْأَنْعَامِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی مَا أَبْلانَا . (۱)

و مستحب است تکرار این تکبیرات به دنبال نمازها به قدر امکان، و خواندن آن پس از نمازهای مستحبّ.

روز پانزدهم: سال دویست و دوازده ولادت حضرت هادی علیه السّلام واقع شده.

اعمال شب وروز عید غدیر

شب هیجدهم: شب عید غدیر و شب بسـیار با شرافتی است، سیّد ابن طاووس در کتاب» اقبال «دوازده رکعت نماز با یک سلام به کیفیتی مخصوص برای این شب همراه با دعاهایی روایت کرده است.

روز هیجـدهم: روز عیـد غـدیر، و «عیـد اللّه اکبر» ، و عیـد آل محمّـد علیهم السّـلام و عظیم ترین عیـد است، و حق تعالی هیچ پیامبری

۱- خـدا بزرگـتر است، خـدا بزرگتر است، معبودی جز خـدا نیست، خـدا بزرگـتر است، خـدا بزرگتر است، تنهـا برای اوسـت سپـاس، خـدا بزرگتر است، بر آنچه مـا را هـدایت فرمود، خـدا بزرگتر است بر آنچه به مـا روزی داد از چهارپایـان بی زبـان و سپاس خدای را بر آنچه ما را آزمود.

را مبعوث نفرموده جز آنکه این روز را عید کرده و حرمت آن را دانسته.

نام این روز در آسمان روز «عهد معهود» و در زمین روز «میثاق مأخوذ» و «جمع مشهود» است.

روایت شده که از امام صادق علیه السّلام پرسیدند، آیا مسلمانان را غیر از جمعه و قربان و فطر عیدی هست؟ فرمود: آری عیدی است که حرمتش از همه اعیاد بیشتر است، راوی گفت: کدام عید است؟ حضرت فرمود: روزی است که حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله امیر المؤمنین علیه السّلام را به جانشینی خود نصب فرمود، و اعلام کرد: هرکه من مولا و آقای اویم، پس علی مولاـ و آقا و پیشوای اوست، و آن روز هیجدهم، ذو الحجّه است، راوی گفت: در آن روز چه کاری باید انجام داد؟ فرمود باید روزه بدارید، و عبادت کنید، و محمّد و آل محمّد علیهم السّلام را یاد آرید، و بر ایشان صلوات فرستید، رسول خدا صلی اللّه علیه و آله امیر المؤمنین علیه السّلام را وصیت کرد، که این روز را عید گرداند، و هر پیامبری به جانشینی خویش وصیت میکرد، که این روز را عید کند.

در حدیث ابن ابی نصر بزنطی از حضرت رضا علیه السّلام آمده: ای پسر ابی نصر هر کجا باشی، بکوش روز عید غدیر نزد قبر مطهّر حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام حاضر شوی، به درستیکه در این روز، خدا میآمرزد، از هر مرد و زن مؤمن گناه شصت سال ایشان را، و از آتش دوزخ آزاد میکند، دو برابر آنچه در ماه رمضان و شب قدر و شب فطر آزاد کرده، و پرداخت

ص: ۴۱۳

یـک درهم در این روز به برادران مؤمن، برابر هزار درهم در اوقـات دیگر است، و در این روز به برادران مؤمن احسان کن، و هر مرد و زن مومن را شاد گردان، به خدا سوگند، اگر مردم فضـیلت این روز را چنان که باید بدانند، هرآینه هر روز فرشتگان با ایشان ده مرتبه مصافحه کنند.

در هر صورت بزرگداشت این روز شـریف لازم است، و اعمال آن چندچیز است: اوّل: روزه که کفّاره شصت سال گناه است، و در حدیثی است روزه این روز برابر روزه تمامی عمر دنیا و معادل با صد حج و صد عمره است.

دوّم: غسل.

سوّم: زیارت امیر مؤمنان علیه السّلام و شایسته است انسان هر کجا باشد، بکوشد که خود را به قبر مطّهر آن حضرت برساند، و برای آن جنـاب در این روز سه زیـارت مخصوص روایت شـده که یکی از آنهـا زیـارت معروف به «امین اللّه» است، که هم از نزدیک و هم از راه دور خوانده میشود، و آن از زیارات جامعه مطلقه است، و در باب زیارات ان شاء الله تعالی خواهد آمد.

چهارم: تعویذی [ذکر مربوط به پناه جستن به خدا از ناملایمات و شرور] را که سیّد ابن طاووس در کتاب «اقبال» از رسول خدا صلی اللّه علیه وآله روایت کرده بخواند.

نماز روز عید غدیر

پنجم: دو رکعت نماز بجا آورد، و به سجده رود، و صد مرتبه شکر خدا گوید، آنگاه سر از سجده بردارد و بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِأَنَّ لَکَ الْحَمْدَ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ وَ أَنَّکَ وَاحِدٌ أَحَدٌ صَمَدٌ لَمْ تَلِدْ وَ لَمْ تُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَکَ کُفُوا أَحَدٌ

وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَ رَسُولُکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ یَا مَنْ هُوَ کُلَّ یَوْمٍ فِی شَأْنٍ کَمَا کَانَ مِنْ شَأْنِکَ أَنْ تَفَضَّلْتَ عَلَیَّ بِأَنْ جَعَلْتَنِی مِنْ أَهْلِ إِجَابَتِکَ وَ أَهْلِ دِینِکَ وَ أَهْلِ دَعْوَتِکَ وَ وَفَّقْتَنِی لِذَلِکَ فِی مُبْتَدَإِ خَلْقِی تَفَضُّلاً مِنْکَ وَ کَرَماً وَ جُوداً ثُمَّ أَرْدَفْتَ الْفَضْلَ فَضْلا وَ الْجُودَ جُوداً وَ الْکَرَمَ کَرَماً رَأْفَةً مِنْکَ وَ رَحْمَةً إِلَی أَنْ جَدَّدْتَ ذَلِکَ الْعَهْدَ لِی تَجْدِیداً بَعْدَ تَجْدِیدِکَ خَلْقِی وَ کُنْتُ نَسْیاً مَنْسِیّاً نَاسِیاً سَاهِیاً غَافِلا فَأَتْمَمْتَ نِعْمَتَکَ بِأَنْ ذَکَّرْتَنِی ذَلِکَ وَ مَنَنْتَ بِهِ عَلَیَّ وَ هَدَیْتَنِی لَهُ فَلْیَکُنْ مِنْ شَأْنِکَ یَا إِلَهِی وَ سَیِّدِی وَ مَوْلایَ أَنْ تُتِمَّ لِی ذَلِکَ وَ لا تَسْلُبَنِیهِ حَتَّی تَتَوَفَّانِی عَلَی ذَلِکَ وَ أَنْتَ عَنِّی رَاضٍ فَإِنَّکَ أَحَقُّ الْمُنْعِمِینَ أَنْ تُتِمَّ نِعْمَتَکَ عَلَیَّ ، (۱) اللَّهُمَّ سَمِعْنَا وَ أَطَعْنَا وَ أَجَبْنَا دَاعِیَکَ بِمَنِّکَ فَلَکَ الْحَمْدُ غُفْرَانَکَ رَبَّنَا وَ إِلَیْکَ الْمَصِیرُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ بِرَسُولِهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ صَدَّقْنَا وَ أَجَبْنَا دَاعِیَ اللَّهِ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فِی مُوَالاةِ مَوْلانَا وَ مَوْلَی الْمُؤْمِنِینَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَخِی رَسُولِهِ وَ الصِّدِّیقِ الْأَکْبَرِ وَ الْحُجَّةِ عَلَی بَرِیَّتِهِ الْمُؤَیِّدِ بِهِ نَبِیَّهُ وَ دِینَهُ الْحَقَّ الْمُبِینَ عَلَماً لِدِینِ اللَّهِ وَ خَازِناً لِعِلْمِهِ وَ عَیْبَةَ غَیْبِ اللَّهِ وَ مَوْضِعَ سِرِّ اللَّهِ وَ أَمِینَ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ وَ شَاهِدَهُ فِی بَرِیَّتِهِ اللَّهُمَّ رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِیاً یُنَادِی لِلْإِیمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّکُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ کَفِّرْ عَنَّا سَیِّئَاتِنَا، (۲) وَ تَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ رَبَّنَا وَ آتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَی رُسُلِکَ وَ لا تُخْزِنَا یَوْمَ الْقِیَامَةِ إِنَّکَ لا تُخْلِفُ الْمِیعَادَ فَإِنَّا یَا

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به حق اینکه تنها توراست سپاس، یگانه ای شریکی نداری و تویی یکتا، یگانه، بینیاز، نزاده ای و نه زاده شده ای، و یکتایی که همتایی نداری، و محمّد بنده و رسول توست، درودهایت بر او و خاندانش، ای آن که هر روز درکاری است، چنان که در شأنت بود، که بر من تفضّل نمودی، به اینکه مرا از اهل اجابت و دین و دعوتت قرار دادی، و در آغاز آفرینشم از روی تفضّل و کرم و جود خویش، بر این امور موفقّم داشتی، سپس از روی رأفت و رحمتت، به دنبال آوردی این فضل را با فضلی دیگر، و این جود را با جودی دیگر، و این کرم را با کرمی دیگر، تا اینکه آن پیمان را برایم از نو تازه کردی، پس از تجدید آفرینشم، و حال آنکه در فراموشی کامل بودم، فراموشکار و بیتوجّه و بیخبر، پس نعمتت را بر من تمام کردی، به اینکه آن پیمان را به یادم انداختی، و به آن بر من منّت نهادی، و به آن راهنماییام نمودی، پس از شأن تو باشد، ای خدای من و آقا و مولایم، اینکه آن را بر من تمام کنی، و از دستم نگیری، تا بر پایه آن از دنیایم ببری، درحالیکه از من خشنود باشی، به یقین تو سزاوارترین نعمت دهندگانی، بر اینکه نعمتت را بر من تمام کنی

۲- خدایا به لطف تو شنیدیم و اطاعت کردیم، و دعوت کننده ات را اجابت نمودیم، تو را سپاس، آمرزشت را خواهانیم پروردگارا، و بازگشت ما به سوی توست، ایمان آوردیم به خدای یگانه، شریکی برای او نیست، و به رسولش محمّد (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، او تصدیق کردیم و خواننده خدا را اجابت نمودیم، و از پیامبرش پیروی کردیم، در رابطه با موالات مولایمان و مولای همه اهل ایمان، امیر المؤمنین علی بن ابیطالب، بنده خدا و برادر رسول خدا و صدّیق اکبر، و حجّت بر مخلوقات خدا، آن مولایی که خدا پیامبر و دین بر حق و آشکارش را به او تایید کرد، نشانه دین خدا و خزانه دار دینش، و ظرف غیب خدا، و جایگاه سرّ خدا، و امین خدا بر خلقش، و گواه او در مخلوقاتش، خدایا پروردگارا ما شنیدیم ندا کننده ای که ندا می کرد برای ایمان، که به پروردگارتان ایمان بیاورید، پس ما ایمان آوردیم، پس گناهانمان را بیامرز و بدی هایمان را بپوشان،

رَبَّنَا بِمَنِّکَ وَ لُطْفِکَ أَجَبْنَا دَاعِیَکَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ وَ صَدَّقْنَاهُ وَ صَدَّقْنَا مَوْلَی الْمُؤْمِنِینَ وَ کَفَرْنَا بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ فَوَلِّنَا مَا تَوَلَّیْنَا وَ احْشُرْنَا مَعَ أَئِمَّتِنَا فَإِنَّا بِهِمْ مُؤْمِنُونَ مُوقِنُونَ وَ لَهُمْ مُسَلِّمُونَ آمَنَّا بِسِرِّهِمْ وَ عَلانِیَتِهِمْ وَ شَاهِدِهِمْ وَ غَائِبِهِمْ وَ حَیِّهِمْ وَ مَیِّتِهِمْ وَ رَضِینَا بِهِمْ أَئِمَّةً وَ قَادَةً وَ سَادَةً وَ حَسْبُنَا بِهِمْ بَیْنَنَا وَ بَیْنَ اللَّهِ دُونَ خَلْقِهِ لا نَبْتَغِی بِهِمْ بَدَلاً وَ لا نَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِمْ وَلِیجَةً وَ بَرِئْنَا إِلَی اللَّهِ مِنْ کُلِّ مَنْ نَصَبَ لَهُمْ حَرْباً مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ کَفَرْنَا بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ الْأَوْثَانِ الْأَرْبَعَهِ وَ أَشْیَاعِهِمْ ، (۱) وَ أَتْبَاعِهِمْ وَ کُلِّ مَنْ وَالاهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنْ أَوَّلِ الدَّهْرِ إِلَی آخِرِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا نُشْهِدُکَ أَنَّا نَدِینُ بِمَا دَانَ بِهِ مُحَمَّدٌ وَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ وَ قَوْلُنَا مَا قَالُوا وَ دِینُنَا مَا دَانُوا بِهِ مَا قَالُوا بِهِ قُلْنَا وَ مَا دَانُوا بِهِ دِنَّا وَ مَا أَنْکَرُوا أَنْکَرْنَا وَ مَنْ وَالَوْا وَالَیْنَا وَ مَنْ عَادَوْا عَادَیْنَا وَ مَنْ لَعَنُوا لَعَنَّا وَ مَنْ تَبَرَّءُوا مِنْهُ تَبَرَّأْنَا مِنْهُ وَ مَنْ تَرَحَّمُوا عَلَیْهِ تَرَحَّمْنَا عَلَیْهِ آمَنَّا وَ سَلَّمْنَا وَ رَضِینَا وَ اتَّبَعْنَا مَوَالِیَنَا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ اللَّهُمَّ فَتَمِّمْ لَنَا ذَلِکَ وَ لا تَسْلُبْنَاهُ وَ اجْعَلْهُ مُسْتَقِرّاً ثَابِتا عِنْدَنَا وَ لا تَجْعَلْهُ مُسْتَعَاراً وَ أَحْیِنَا مَا أَحْیَیْتَنَا عَلَیْهِ وَ أَمِتْنَا إِذَا أَمَتَّنَا عَلَیْهِ آلُ مُحَمَّدٍ أَئِمَّتُنَا فَبِهِمْ نَأْتَمُّ وَ إِیَّاهُمْ نُوَالِی وَ عَدُوَّهُمْ عَدُوَّ اللَّهِ نُعَادِی فَاجْعَلْنَا مَعَهُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِینَ فَإِنَّا بِذَلِکَ رَاضُونَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲)

باز به سجده رود و صد مرتبه «الحمد للّه»

۱- و ما را با نیکان بمیران، پروردگارا به ما عنایت کن آنچه را وسیله فرستادگانت به ما وعده دادی، و در روز قیامت ما را رسوا مکن، به یقین تو خلف وعده نمیکنی، ما ای پروردگارمان به منّت و لطفت دعوت کننده ات را پاسخ گفتیم، و از پیامبرت پیروی نمودیم و او را تصدیق کردیم، و مولای مؤمنان را باور نمودیم، و به جبت و طاغوت کفر ورزیدیم، ما را تابع آن که به ولایت پذیرفتیم قرار بده، و با امامانمان محشور فرما، ما به آنان ایمان و باور داریم، و نسبت به آنان تسلیم، ایمان آوردیم به به نهان و آشکارشان، و حاضر و غایبشان و زنده و مرده شان، و به آنان به عنوان پیشوایان و پیشروان و سروران خویش خشنود گشتیم و همانان، بین ما و خدا از سایر خلق بسند، به جای آنان عوضی نجوییم، و جز ایشان کسی را به عنوان خلیفه برنگیریم، و به خدا بیزاری جستیم از هرکه از جنّ و انس، از اولین و آخرین، در برابرشان جنگی بر پا کرد، و کافر شدیم به جبت و طاغوت، و بتهای چهارگانه و شیعیان و

۲- پیروانشان، و هرکه از جنّ و انس دوستشان دارد، از اوّل روزگار تا پایانش. خدایا تو را گواه می گیریم که ما معتقدیم به آنچه معتقد شدند به آن محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، و گفتار ما آن است که آنان گفتند، و دینمان همان است که آنها متدّین به آن بودند، هرچه را گفتند گفتیم، و به آنچه معتقد شدند معتقد شدیم، و هرچه را انکار کردند انکار کردیم، و هرکه را دوست داشتند دوست داشتیم، و هرکه را دشمن داشتند دشمن داشتیم، و هرکه را لعنت کردند لعنت کردیم، و از هرکه بیزار شدند، از او بیزار شدیم، و هرکه را مورد رحمت قرار دادند، مورد رحمت قرار دادیم، ایمان آوردیم، و تسلیم و راضی شدیم، و از موالیانمان (درود خدا بر آنان) پیروی کردیم. خدایا آن را بر ما کامل کن، و از دستمان مگیر، و آن را نزد ما مستقرّ و ثابت قرار ده، و موقت مگردان، و ما را بر آن زنده بدار، تا گاهی که زنده مان داری، و بر آن بمیران، تا زمانی که ما را می میرانی، خاندان محمّد امامان ما هستند، به آنان اقتدا می کنیم، و آنان را دوست میداریم، دشمنانشان را که دشمن خدایند دشمن میداریم، پس ما را در دنیا و آخرت با آنان قرار ده، و از مقرّبان پیشگاهت گردان، که

ما به همان راضی هستیم، ای مهربان ترین مهربانان.

و صـدر مرتبه «شـكر اللّه» بگويـد، روايت شـده: هركه اين عمل را بجا آورد، ثواب كسـى را داشـته باشـد، كه روز عيـد غدير، خدمت رسول صـلى اللّه عليه و آله حاضـر شده، و با آن حضـرت بر ولايت امير المؤمنين عليه السّـلام بيعت كرده باشد تا آخر خبر.

بهـتر اين است كه اين نمـاز را نزديـك به هنگـام زوال بجـا آورد، كه حضـرت رسـول صـلى اللّه عليه و آله امير المـؤمنين عليه السّلام را در آن ساعت براى مردم به امامت و خلافت نصب فرمود.

در اين نماز در ركعت اول پس از سوره «حمد» سوره «قدر» ، و در ركعت دوم سوره «توحيد» را بخواند.

ششم: غسل كند، و به نيم ساعت پيش از زوال دو ركعت نماز بجا آورد، در هر ركعت سوره «حمد» يك بار، و سوره «توحيد» ده بار، و «آيه الكرسـى» ده بار، و ده بار «انّا انزلنا» خوانده شود، كه برابر صد هزار حج و صد هزار عمره است و باعث برآورده شـدن حوايـج دنيا و آخرت او، به آسانى و عافيت، از جانب خداى كريم است، و پوشـيده ننمايند، كه در كتاب «اقبال» در بيان اين نمـاز سوره «انّـا انزلنـاه» مقـدّم بر «ايه الكرسـى» ذكر شـده، و علاّمه مجلسـى در «زاد المعاد» از كتاب «اقبال» پيروى كرده و سوره «قـدر» را مقدّم داشـته، چنان كه اين حقير هم در كتب ديگر به اين صورت ذكر كرده ام، ولى برابر با پيجويى زيادى كه كردم، بيشتر «آيه الكرسى» را مقدّم بر «قدر» ديدم.

احتمال اينكه از قلم مبارك سيّد در كتاب «اقبال» سهوى شده، يا ناسخان در اين نماز،

هم در عدد «حمد» و هم در مقدّم داشتن «قدر» بر «آیه الکرسی» اشتباهی کرده اند، یا این که این عمل مستقلّی غیر از آن نماز است بسیار بعید به نظر میرسد، و اللّه تعالی عالم.

و بهتر این است که پس از این نماز تمام این دعا را بخواند: «ربّنا انّنا سمعنا منادیا.

» هفتم: دعای ندبه را بخواند.

هشتم: این دعا را بخواند، که سیّد ابن طاووس از شیخ مفید روایت کرده:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ نَبِیِّکَ وَ عَلِیٍّ وَلِیِّکَ وَ الشَّأْنِ وَ الْقَدْرِ الَّذِی خَصَصْتَهُمَا بِهِ دُونَ خَلْقِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ أَنْ تَبْدَأَ بِهِمَا فِی کُلِّ خَیْرٍ عَاجِلٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَئِمَّهِ الْقَادَهِ وَ الدُّعَاهِ السَّادَهِ وَ النُّجُومِ الزَّاهِرَهِ وَ الْأَعْلامِ الْبَاهِرَهِ وَ سَاسَهِ الْعِبَادِ وَ أَرْکَانِ الْبِلادِ وَ النَّاقَهِ الْمُرْسَلَهِ وَ السَّفِینَهِ النَّاجِیَهِ الْجَارِیَهِ فِی اللُّجَجِ الْغَامِرَهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ خُزَّانِ عِلْمِکَ وَ أَرْکَانِ تَوْحِیدِکَ وَ دَعَائِمِ دِینِکَ وَ مَعَادِنِ کَرَامَتِکَ وَ صِفْوَتِکَ مِنْ بَرِیَّتِکَ وَ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ الْأَتْقِیَاءِ الْأَنْقِیَاءِ النُّجَبَاءِ الْأَبْرَارِ وَ الْبَابِ الْمُبْتَلَی بِهِ النَّاسُ مَنْ أَتَاهُ نَجَا وَ مَنْ أَبَاهُ هَوَی، (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَهْلِ الذِّکْرِ الَّذِینَ أَمَرْتَ بِمَسْأَلَتِهِمْ وَ ذَوِی الْقُرْبَی الَّذِینَ أَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ وَ فَرَضْتَ حَقَّهُمْ وَ جَعَلْتَ الْجَنَّهَ مَعَادَ مَنِ اقْتَصَّ آثَارَهُمْ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کَمَا أَمَرُوا بِطَاعَتِکَ وَ نَهَوْا عَنْ مَعْصِیَتِکَ وَ دَلُّوا عِبَادَکَ عَلَی وَحْدَانِیَّتِکَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ نَبِیِّکَ وَ نَجِیبِکَ وَ صِفْوَتِکَ وَ أَمِینِکَ وَ رَسُولِکَ إِلَی خَلْقِکَ وَ بِحَقِّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ یَعْسُوبِ الدِّینِ وَ قَائِدِ الْغُرِّ

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به حق محمّد پیامبرت، و علی نماینده ات، و شأن و مرتبه ای که آن دو را ممتاز از مخلوقات به آن اختصاص دادی، بر محمّد و علی درود فرستی، و در هر خیری که فوری است از آنان آغاز کنی. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، آن امامان پیشرو، و دعوت کنندگان سرور، و ستارگان درخشان، و نشانه های فروزان، و تدبیرکنندگان دنیا و آخرت بندگان، و پایه های ممالک، و ناقه فرستاده شده، و کشتی نجات که روان در دریاهای عمیق است. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، خزانه داران دانشت، و پایه های توحیدت، و ستون های دینت، و معادن کرامتت، و برگزیدگان از مخلوقاتت و بهترین منتخبان از خلقت، آن پرهیزگاران و پاکیزگان، و نجیبان و نیکوکاران، و دری که مردم مبتلای به آنند، هرکه از آن درآمد نجات یافت، و هرکه سرباز زد در هلاکت سقوط کرد.

الْمُحَجَّلِینَ الْوَصِیِّ الْوَفِیِّ وَ الصِّدِّیقِ الْأَکْبَرِ وَ الْفَارُوقِ بَیْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ وَ الشَّاهِدِ لَکَ وَ الدَّالِّ عَلَیْکَ وَ الصَّادِعِ بِأَمْرِکَ وَ الْمُجَاهِدِ فِی سَبِیلِکَ لَمْ تَأْخُذْهُ فِیکَ لَوْمَهُ لائِمٍ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ، (۱) وَ أَنْ تَجْعَلَنِی فِی هَذَا الْیَوْمِ الَّذِی عَقَدْتَ فِیهِ لِوَلِیِّکَ الْعَهْدَ فِی أَعْنَاقِ خَلْقِکَ وَ أَکْمَلْتَ لَهُمُ الدِّینَ مِنَ الْعَارِفِینَ بِحُرْمَتِهِ وَ الْمُقِرِّینَ بِفَضْلِهِ مِنْ عُتَقَائِکَ وَ طُلَقَائِکَ مِنَ النَّارِ وَ لا تُشْمِتْ بِی حَاسِدِی النِّعَمِ اللَّهُمَّ فَکَمَا جَعَلْتَهُ عِیدَکَ الْأَکْبَرَ وَ سَمَّیْتَهُ فِی السَّمَاءِ یَوْمَ الْعَهْدِ الْمَعْهُودِ وَ فِی الْأَرْضِ یَوْمَ الْمِیثَاقِ الْمَأْخُوذِ وَ الْجَمْعِ الْمَسْئُولِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَقْرِرْ بِهِ عُیُونَنَا وَ اجْمَعْ بِهِ شَمْلَنَا وَ لا تُضِلَّنَا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنَا وَ اجْعَلْنَا لِأَنْعُمِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عَرَّفَنَا فَضْلَ هَذَا الْیَوْمِ وَ بَصَّرَنَا حُرْمَتَهُ وَ کَرَّمَنَا ، (۲) بِهِ وَ شَرَّفَنَا بِمَعْرِفَتِهِ وَ هَدَانَا بِنُورِهِ یَا رَسُولَ اللَّهِ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَلَیْکُمَا وَ عَلَی عِتْرَتِکُمَا وَ عَلَی مُحِبِّیکُمَا مِنِّی أَفْضَلُ السَّلامُ مَا بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ وَ بِکُمَا أَتَوَجَّهُ إِلَی اللَّهِ رَبِّی وَ رَبِّکُمَا فِی نَجَاحِ طَلِبَتِی وَ قَضَاءِ حَوَائِجِی وَ تَیْسِیرِ أُمُورِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَلْعَنَ مَنْ جَحَدَ حَقَّ هَذَا الْیَوْمِ وَ أَنْکَرَ حُرْمَتَهُ فَصَدَّ عَنْ سَبِیلِکَ لِإِطْفَاءِ نُورِکَ فَأَبَی اللَّهُ إِلا أَنْ یُتِمَّ نُورَهُ اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنْ أَهْلِ بَیْتِ مُحَمَّدٍ نَبِیِّکَ وَ اکْشِفْ عَنْهُمْ وَ بِهِمْ عَنِ الْمُؤْمِنِینَ الْکُرُبَاتِ اللَّهُمَّ امْلَأِ الْأَرْضَ بِهِمْ عَدْلا کَمَا مُلِئَتْ ظُلْما وَ جَوْرا وَ أَنْجِزْ لَهُمْ مَا وَعَدْتَهُمْ إِنَّکَ لا تُخْلِفُ الْمِیعَادَ. (۳)

و اگر

۱- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، اهل ذکری که به پرسش از آنان دستور دادی، و خویشاوندی که به دوستی شان امر فرمودی و حقّشان را واجب نمودی، و بهشت را بازگشتگاه کسی قرار دادی که از آثارشان پیروی نماید. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، چنان که به طاعتت امر کردند، و از معصیتت نهی نمودند، و بندگانت را بر وحدانیت دلالت فرمودند. خدایا من از تو درخواست میکنم به حق محمّد پیامبرت و نجیبت و برگزیده ات، و امینت، و فرستاده ات به سوی بندگانت، و به حق امیر المؤمنین، رئیس دین و پیشرو سپیدرویان، آن جانشین وفادار، و صدیق اکبر، و جدا کننده بین حق و باطل، و گواه بر تو و رهنمای به سوی تو، و آشکار کننده دستورت، و جهاد کننده در راهت، که او را ملامت ملامت کننده ای درباره تو و نگیرد، که بر محمّد درود فرستی،

۲- و مرا در این روز که برای ولیّت، عهد امام را بر عهده بندگانت بستی، و برای آنان دین را کامل نمودی، از آگاهان به حرمتش، و اقرارکنندگان به فضلش قرار دهی، و همچنین از آزادشدگان و رهاگشتگان از آتش به حساب آری، و حسودان نعمتها را به سرزنش من میاور. خدایا چنان که آن را عید بزرگترت قرار داده ای، و آن را در آسمان روز عهد معهود، و در زمین روز پیمان گرفتن و انجمن پرسیده نامیدی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و دیدگان ما را به آن روشن فرما، و پراکندگی ما را به آن جمع کن، و پس از آنکه هدایتمان نمودی، گمراهمان مکن، و به نعمت هایت از سپاس گذاران قرار ده، ای مهربان ترین مهربانان. خدا را سپاس که برتری این روز را به ما شناساند، و ما را به حرمت آن بینا فرمود، و به آن گرامی داشت،

۳- و با شناختش به ما شرافت داد، و به نورش هدایتمان نمود، ای رسول خدا، ای امیر المؤمنین، بر شما و خاندانتان و بر دوستدارانتان از جانب من برترین سلام ها، تا شب و روز باقی است، و به واسطه شما به خدا روی میآورم، پروردگارم و

پروردگار شما، در به دست آوردن خواسته ام، و برآورده شدن حاجتم، و آسان شدن کارهایم. خدایا از تو درخواست میکنم به حق محمّد و خاندان محمّد که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و لعنت کنی کسی را که حقانیت این روز را منکر شده، و حرمتش را به انکار برخاسته، و از راهت برای خاموش کردن نورت جلوگیری نموده است، ولی خدا هرگز نخواهد، مگر اینکه نورش را به کمال رساند، خدایا گشایش ده به اهل بیت محمّد پیامبرت، و برطرف کن از آنان، و به وسیله آنان گرفتاری ها را از اهل ایمان. خدایا زمین را به وسیله آنان پر از دادگری کن، همانطور که از ستم و بیداد پر شده است، به آنچه که به آنان وعده داده ای وفا کن، که تو خلف وعده نمی کنی.

بتواند، دعای مبسوط را که سیّد در کتاب «اقبال» روایت کرده بخواند.

نهم: چون مؤمنی را ملاقات کند این تهیت را گوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّکِینَ بِوِلایَهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْأَئِمَّهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ (۱)

و نیز بخواند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَکْرَمَنَا بِهَذَا الْیَوْمِ وَ جَعَلَنَا مِنَ الْمُوفِینَ بِعَهْدِهِ إِلَیْنَا وَ مِیثَاقِهِ الَّذِی وَاثَقَنَا بِهِ مِنْ وِلایَهِ وُلاهِ أَمْرِهِ وَ الْقُوَّامِ بِقِسْطِهِ وَ لَمْ یَجْعَلْنَا مِنَ الْجَاحِدِینَ وَ الْمُکَذِّبِینَ بِیَوْمِ الدِّینِ (۲)

دهم: صد مرتبه بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ کَمَالَ دِینِهِ وَ تَمَامَ نِعْمَتِهِ بِوِلایَهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَلَیْهِ السَّلامُ (۳)

آگاه باش در این روز شریف، برای هریک از امور زیر فضیلت بسیاری است: پوشیدن جامه های نیکو، زینت کردن، استعمال بوی خوش، شادی کردن، و شاد نمودن شیعیان امیر المؤمنین علیه السّلام، گذشت از تقصیرات شیعیان، برآوردن حاجات آنان، صله ارحام، توسعه دادن بر اهل و عیال، اطعام اهل ایمان، افطار دادن به روزه داران، مصافحه با مومنان رفتن به زیارت آنان، تبسّم نمودن بر چهره ایشان، و فرستادن هدایا برای اهل ایمان، و بجا آوردن شکر و سپاس بخاطر نعمت بزرگ ولایت، بسیار صلوات فرستادن، انجام عبادات و طاعات بسیار.

کسیکه در این روز یک درهم به برادر مؤمن خود بدهد، برابر با صد هزار درهم در غیر این روز است.

طعام دادن در این روز به یک مؤمن مانند طعام دادن به همه پیامبران و صدّیقان است.

در خطبه حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام در روز غدیر چنین آمده است: هرکه مؤمن و روزه دار را به وقت افطارش افطار دهد، مانند آن است که ده

۱- سپاس خدای را، که ما را از چنگ زنندگان به ولایت امیر المؤمنین و امامان دیگر درود بر آنان قرار داد.

۲- خدای را سپاس که ما را به این روز گرامی داشت، و از وفاکنندگان به عهدش که بر عهده ما نهاده بود، و پیمانش که با ما بسته بود قرار داد، عهد و پیمانی که عبارت است از ولایت سرپرستان امرش، و قیام کنندگان به عدلش، و ما را از انکارکنندگان، و تکذیب کنندگان روز جزا قرار نداده.

۳- خدای را سپاس، که کمال دینش، و تمام نعمتش را به ولایت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب (درود خدا بر او) قرار داد.

«فِئـام» را افطـار داده باشـد، شخصـی از جـای برخـاست و عرضه داشت: یـا امیر المؤمنین «فئام» چیست؟ ایشان فرمود صـد هزار پیغمبر و صدیق وشـهید، پس چگونه خواهد بود، کثرت فضیلت حال کسیکه جمعی از مردان و زنان مؤمن را کفایت کند، من امان او را از کفر و فقر بر خدای تعالی ضامن هستم.

تا آخر خبر.

صیغه عقد اخوت در روز غدیر

در هر صورت فضـیلت این روز شـریف، بیش از آن است که ذکر شود، و این روز قبولی اعمال شیعیان، و روز برطرف شـدن غم های ایشان است و روزی است که حضـرت موسـی علیه السّلام بر ساحران پیروز شد، و خدا آتش را بر ابراهیم علیه السّلام سرد و سـلامت نمود و حضرت موسی علیه السّلام یوشع بن نون را جانشین خود کرد، و حضرت عیسی شمعون الصّفا را خلیفه خود قرار داد و حضـرت سـلیمان علیه السّلام ملّت خود را برای جانشینی آصف بن برخیا گواه گرفت، و جناب رسول خدا بین اصـحاب خـود عقـد برادری برقرار کرد، بـه ایـن خـاطر عقـد برادری در ایـن روز بـا برادران مـؤمن سـزاوار است و کیفیت آن بصورتی که شـیخ ما در کتاب «مستدرک الوسائل» از کتاب «زاد الفردوس» نقل فرموده است چنین است: دست راست خود را بر دست راست برادر مؤمن خود بگذارد، و بگوید:

وَاخَیْتُکَ فِی اللَّهِ وَ صَافَیْتُکَ فِی اللَّهِ وَ صَافَحْتُکَ فِی اللَّهِ وَ عَاهَـدْتُ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ وَ کُتُبَهُ وَ رُسُـلَهُ وَ أَنْبِیَاءَهُ وَ الْأَئِمَّهَ الْمَعْصُومِینَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ عَلَی أَنِّی إِنْ کُنْتُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ الشَّفَاعَهِ وَ أُذِنَ لِی بِأَنْ أَدْخُلَ الْجَنَّهَ لا أَدْخُلُهَا إِلّا وَ أَنْتَ مَعِی (۱)

آنگاه براد

ص: ۴۲۱

۱- در راه خـدا برادرت شـدم، و در راه خدا دوست با صـفایت گشـتم، و در راه خدا با تو دست دادم، و با خدا و فرشـتگان، و کتاب هایش و رسولان و پیامبرانش، و امامان معصوم (درود بر آنان) عهد کردم، بر اینکه اگر از اهل بهشت و شفاعت بودم، و به من اجازه داده شدکه وارد بهشت شوم، به بهشت وارد نشوم مگر اینکه تو هم با من باشی.

مؤمن بگوید: پذیرفتم سپس بگوید: همه حقوق برادری را از تو ساقط کردم، به جز شفاعت و دعا و زیارت.

فیض کاشانی در کتاب «خلاصه الاذکار» ، صیغه اخوّت را قریب به همین صورت ذکر کرده، آنگاه فرموده: طرف مقابل قبول نماید برای خود، یا موکّل خود به لفظی که دلالت بر قبول نماید.

سپس از یکدیگر جمیع حقوق برادری را جز دعا و زیارت ساقط کنند.

فضیلت و اعمال روز مباهله

روز بیست وچهارم: بنابر اشهر روزی است که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله با نصارای نجران مباهله کرد، و پیش از مباهله عبا بر دوش مبارک گرفت، و حضرت امیر المؤمنین و فاطمه و حسن و حسین علیهم السّلام را زیر عبا جا داد و گفت: پروردگارا هر پیامبری را اهل بیتی بوده، که مخصوص ترین خلق نسبت به او بودند، خدایا اینان اهل بیت منند، از ایشان شک و گناه را برطرف ساز، و پاک کن ایشان را پاک کردنی کامل، پس جبرائیل نازل شد، و آیه تطهیر را در شأن ایشان فرود آورد، آنگاه رسول خدا صلی اللّه علیه و آله آن چهار بزرگوار را برای مباهله به بیرون برد، چون نگاه نصاری بر ایشان افتاد، و حقیقت آن حضرت و آثار نزول عذاب را مشاهده کردند، جرأت بر مباهله را از دست داده، و استدعای مصالحه و قبول جزیه کردند.

در این روز حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام در حال رکوع انگشتر خود را به سائل داد، و آیه

«انّما ولیکم اللّه»

در شأن آن حضرت نازل گشت.

در هر صورت این روز دارای شرافت بسیاری است، و در آن چند عمل

وارد است: اوّل: غسل.

دوّم: روزه گرفتن.

سوّم: خوانـدن دو رکعت نماز، که در وقت و کیفیت و ثواب ماننـد نماز روز عیـد غـدیر است، و اینکه «آیه الکرسـی» در نماز مباهله باید تا

«هم فیها خالدون»

خوانده شود.

چهارم: خواندن دعای مباهله می باشد، که شبیه به دعای سـحر ماه رمضان است، و شـیخ طوسـی و سیّد ابن طاووس نقل کرده انـد، ولی بین روایـات آن دو بزرگوار اختلاـف زیادی است، و من روایت شـیخ طوسـی را در کتاب «مصـباح» برگزیـده ام که فرموده است: دعای روز مباهله همراه با فضیلت آن، از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده، و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُـکَ مِنْ بَهَائِـکَ بِأَبْهَاهُ وَ کُـلُّ بَهَائِـکَ بَهِیٌّ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِبَهَائِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ جَلالِکَ بِأَجَلِّهِ وَ کُلُّ جَلالِـکَ جَلِیـلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُـکَ بِجَلالِـکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُـکَ مِنْ جَمَالِـکَ بِأَجْمَلِهِ وَ کُـلُّ جَمَالِکَ جَمِیلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُـکَ بِجَمَالِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَـدْتَنِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عَظَمَتِکَ بِأَعْظَمِهَا وَ کُلُّ عَظَمَتِـکَ عَظِیمَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُـکَ بِعَظَمَتِـکَ کُلِّهَـا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُـکَ مِنْ نُـورِکَ بِأَنْوَرِهِ وَ کُـلُّ نُورِکَ نَیِّرٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِنُورِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُـکَ مِنْ رَحْمَتِـکَ بِأَوْسَعِهَا وَ کُـلُّ رَحْمَتِکَ وَاسِعَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِرَحْمَتِکَ کُلِّهَا. (۱) اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَـا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَـا وَعَـدْتَنِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ کَمَالِکَ بِأَکْمَلِهِ وَ کُلُّ کَمَالِکَ کَامِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِکَمَالِـکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُـکَ مِنْ کَلِمَاتِـکَ بِأَتَمِّهَـا وَ کُلُّ کَلِمَاتِکَ تَامَّهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِکَلِمَاتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ أَسْمَائِکَ بِأَکْبَرِهَا وَ کُلُّ أَسْمَائِکَ کَبِیرَهٌ ، (۲) اللَّهُمَّ

ص: ۴۲۳

۱- خـدایا از تـو درخـواست می کنـم از زیبـایی ات بـه حق برترین مرتبه زیبـایی ات، و همه مراتب آن زیبـاست، خـدایا از تو درخواست میکنم به همه مراتب زیباییات. خـدایا از تـو درخـواست می کنم از بزرگی ات به حق برترین مرتبه بزرگی ات، و همه مراتب بزرگی ات بزرگ است، خـدایا از تـو درخـواست میکنم به همه مراتب عظمتت. خـدایا از تـو درخواست میکنم از جمالت، به حق برترین مرتبه جمالت، و همه مراتب جمال تو جمیل است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه مراتب جمالت. خدایا تو را میخوانم چنان که فرمان دادی، پس اجابتم کن چنان ه وعده فرمودی، خدایا از تو درخواست می کنم از شکوهت، به حق برترین مرتبه شـکوهت، و همه مراتب شـکوهت شکوه مند است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه مراتب شکوهت. خـدایا از تـو درخواست میکنم از نورت، به حق برترین مرتبه نورت، و همه نورت نورانی است، خـدای از تو درخواست میکنم به همه نورت، خدای از تو درخواست میکنم از رحمتت، به حق وسیع ترین مرتبه رحمتت و همه رحمتت وسیع است، خدایا از

تو درخواست میکنم به همه رحمتت.

۲- خـدایا تو را می خوانم چنـان که فرمـانم دادی، پس اجـابتم کن چنان که وعـده فرمودی. خـدایا از تو درخواست میکنم از کمـالت به حق برترین مرتبه کمـالت، و همه کمـالت کامل است، خـدایا از تو درخواست می کنم به همه کمالت، خـدایا از تو درخواست می کنم از کلمـاتت به حق تمـام ترین کلماتت، و همه کلماتت تمام است، خـدایا از تو درخواست می کنم به همه کلماتت، خدایا از تو درخواست می کنم از نامهایت به حق بزرگترین آنها، و همه نامهایت بزرگ است،

إِنِّی أَسْأَلُکَ بِأَسْمَائِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عِزَّتِکَ بِأَعَزِّهَا وَ کُلُّ عِزَّتِکَ عَزِیزَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِزَّتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مَشِیَّتِکَ بِأَمْضَاهَا وَ کُلُّ مَشِیَّتِکَ مَاضِیَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَشِیَّتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِقُدْرَتِکَ الَّتِی اسْتَطَلْتَ بِهَا عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ وَ کُلُّ قُدْرَتِکَ مُسْتَطِیلَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِقُدْرَتِکَ کُلِّهَا، (۱)

اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عِلْمِکَ بِأَنْفَذِهِ وَ کُلُّ عِلْمِکَ نَافِذٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِلْمِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ قَوْلِکَ بِأَرْضَاهُ وَ کُلُّ قَوْلِکَ رَضِیٌّ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِقَوْلِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مَسَائِلِکَ بِأَحَبِّهَا وَ کُلُّهَا إِلَیْکَ حَبِیبٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَسَائِلِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ شَرَفِکَ بِأَشْرَفِهِ وَ کُلُّ شَرَفِکَ شَرِیفٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِشَرَفِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ سُلْطَانِکَ بِأَدْوَمِهِ وَ کُلُّ سُلْطَانِکَ دَائِمٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِسُلْطَانِکَ کُلِّهِ . (۲) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مُلْکِکَ بِأَفْخَرِهِ وَ کُلُّ مُلْکِکَ فَاخِرٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمُلْکِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عَلائِکَ بِأَعْلاهُ وَ کُلُّ عَلائِکَ عَالٍ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَلائِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ آیَاتِکَ بِأَعْجَبِهَا وَ کُلُّ آیَاتِکَ عَجِیبَهٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِآیَاتِکَ کُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ مَنِّکَ بِأَقْدَمِهِ وَ کُلُّ مَنِّکَ قَدِیمٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَنِّکَ کُلِّهِ، (۳) اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی اللَّهُمَّ وَ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَا [مِمَّا] أَنْتَ فِیهِ مِنَ الشَّأْنِ وَ الْجَبَرُوتِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِکُلِّ شَأْنٍ وَ کُلِّ

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به حق همه نامهایت. خدایا تو را میخوانم، چنان که فرمانم دادی، پس اجابتم کن، چنان که وعده فرمودی، خدایا از تو درخواست میکنم از عزّتت، به حق برترین مرتبه عزّتت، و همه عزّتت عزیز است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه عزّتت، خدایا از تو درخواست میکنم از مشیّتت به حق گذراترین مشیّتت و همه مشیّتت گذراست، خدایا از تو درخواست می کنم به همه مشیّتت خدایا از تو درخواست میکنم به قدرتت که با آن بر همه چیز برتری گرفتی، و همه قدرت تو برتری گیر است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه قدرتت.

۲- خدایا تو را می خوانم، چنان که فرمانم دادی، پس اجابتم کن، چنان که وعده فرمودی، خدایا از تو درخواست می کنم از علمت به حق نافذترین آن و همه علم تو نافذ است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه علمت. خدایا از تو درخواست می کنم از گفتارت به حق پسندیده ترین آن. و همه گفتارت پسندیده است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه گفتارت. خدایا از تو درخواست میکنم از خواسته هایت به حق محبوب ترین آنها، و همه آنها نزد تو محبوب است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه خواسته هایت. خدایا تو را میخوانم چنان که فرمانم دادی، پس اجابتم کن چنان که وعده فرمودی، خدایا از تو درخواست میکنم از شرفت به حق برترین مرتبه شرفت، و همه شرفت شریف است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه شرفت. خدایا از تو درخواست میکنم از سلطنتت، به حق پایدارترین آن. و همه سلطنتت پایدار است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه سلطنتت.

۳- خدایا از تو درخواست میکنم از فرمانروایی ات به حق گرانمایه ترین آن، و همه فرمانروایی ات گرانمایه است، خدایا از تو

درخواست می کنم به همه فرمانروایی ات. خدایا تو را می خوانم چنان که فرمانم دادی. پس اجابتم کن چنان که وعده فرمودی. خدایا از تو درخواست می کنم از والایی ات به حق والاترین آن، و همه والایی ات والاست، خدایا از تو درخواست می کنم به همه والایی ات. خدایا از تو درخواست می کنم از آیاتت به حق شگفت ترین آیاتت، و همه آیاتت شگفت است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه آیاتت. خدایا از تو درخواست میکنم از نعمتت به حق دیرینه ترین آن و همه نعمتت دیرین است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه نعمتت.

جَبَرُوتٍ اللَّهُمَّ وَ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَا تُجِیبُنِی بِهِ حِینَ أَسْأَلُکَ یَا اللَّهُ یَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ أَسْأَلُکَ بِبَهَاءِ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ یَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ أَسْأَلُکَ بِجَلالِ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ یَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ أَسْأَلُکَ بلا إِلَهَ إِلا أَنْتَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ رِزْقِکَ بِأَعَمِّهِ وَ کُلُّ رِزْقِکَ عَامٌّ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِرِزْقِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عَطَائِکَ بِأَهْنَئِهِ وَ کُلُّ عَطَائِکَ هَنِیءٌ ، (۱) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَطَائِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ خَیْرِکَ بِأَعْجَلِهِ وَ کُلُّ خَیْرِکَ عَاجِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِخَیْرِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ فَضْلِکَ بِأَفْضَلِهِ وَ کُلُّ فَضْلِکَ فَاضِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِفَضْلِکَ کُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ابْعَثْنِی عَلَی الْإِیمَانِ بِکَ وَ التَّصْدِیقِ بِرَسُولِکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ وَ الْوِلایَهِ لِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ عَدُوِّهِ وَ الایتِمام بِالْأَئِمَّهِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ فَإِنِّی قَدْ رَضِیتُ بِذَلِکَ یَا رَبِّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ فِی الْأَوَّلِینَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ فِی الْآخِرِینَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ فِی الْمَلَإِ الْأَعْلَی وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ فِی الْمُرْسَلِینَ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّداً الْوَسِیلَهَ وَ الشَّرَفَ وَ الْفَضِیلَهَ وَ الدَّرَجَهَ الْکَبِیرَهَ. (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَنِّعْنِی بِمَا رَزَقْتَنِی وَ بَارِکْ لِی فِیمَا آتَیْتَنِی وَ احْفَظْنِی فِی غَیْبَتِی وَ کُلِّ غَائِبٍ هُوَ لِی اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ابْعَثْنِی عَلَی الْإِیمَانِ بِکَ وَ التَّصْدِیقِ بِرَسُولِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَسْأَلُکَ

۱- خدایا تو را میخوانم چنان که فرمانم دادی، پس اجابتم کن، چنان که وعده فرمودی. خدایا از تو درخواست میکنم، به حق آنچه که در آن قرار دادی از مقام و جبروت، خدایا از تو درخواست میکنم به تمام مقام و تمام جبروتت. خدایا از تو درخواست میکنم به آنچه با آن اجابتم مینمایی، زمانیکه از تو میخواهم، ای خدا، ای که معبودی جز تو نیست، از تو میخواهم به زیبایی اینکه معبودی جز تو نیست. ای که معبودی جز تو نیست، از تو میخواهم به بزرگی اینکه معبودی جز تو نیست. ای که معبودی جز تو نیست، از تو میخواهم به حق اینکه معبودی جز تو نیست. خدایا تو را میخوانم چنان که فرمانم دادی، پس اجابتم کن چنان که وعده فرمودی. خدایا از درخواست میکنم از روزی ات به همه گانه ترین آن، و همه روزی ات همگانی است. خدایا از تو درخواست می کنم به همه روزی ات، خدایا از تو درخواست میکنم از عطایت، به حق گواراترین آن، و همه عطایت گواراست.

۲- خدایا از تو درخواست میکنم به همه عطایت، خدای از تو درخواست میکنم از خیرت به فوریترین آن، و همه خیرت فوری است. خدایا از تو درخواست میکنم به همه خیرت. خدایا از تو درخواست میکنم از فضلت، به حق فزون ترین آن، و همه فضلت فزون است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه فضلت. خدایا تو را میخوانم چنان که فرمانم دادی، پس اجابتم کن چنان که وعده فرمودی. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا برانگیز بر ایمان به خود و تصدیق به رسولت (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، و ولایت علی بن ابیطالب علیه السلام و بیزاری از دشمنش، و اقتدا به امامان از خاندان محمّد (درود خدا بر آنان باد) ، که من به این واقعیت راضی شده ام. خدایا درود فرست بر محمّد بنده و رسولت در میان پیشینیان، و درود فرست بر محمّد در میان آیندگان، و درود فرست بر محمّد، در میان آسمانیان، و درود فرست بر محمّد در میان فرستادگان. خدایا به محمّد عطا کن، وسیله و شرف و فضیلت و درجه بزرگ.

خَيْرَ الْخَيْرِ رِضْوَانَكَ وَ الْجَنَّهَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الشَّرِّ سَخَطِكَ وَ النَّارِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ احْفَظْنِی مِنْ كُلِّ مُصِیبَهٍ وَ مِنْ كُلِّ بَلِیَّهٍ وَ مِنْ كُلِّ عُقُوبَهٍ وَ مِنْ كُلِّ فِتْنَهٍ وَ مِنْ كُلِّ بَلاءٍ وَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ وَ مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ وَ مِنْ كُلِّ مُصِیبَهٍ وَ مِنْ كُلِّ آفَهٍ نَزَلَتْ أَوْ تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِی هَذِهِ السَّاعَهِ وَ فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ وَ فِی هَذَا الْیَوْمِ وَ فِی هَذَا الشَّهْرِ وَ فِی هَذِهِ السَّنَهِ. (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْسِمْ لِی مِنْ كُلِّ سُرُورٍ وَ مِنْ كُلِّ بَهْجَهٍ وَ مِنْ كُلِّ اسْتِقَامَهٍ وَ مِنْ كُلِّ فَرَجٍ وَ مِنْ كُلِّ عَافِیَهٍ وَ مِنْ كُلِّ سَلامَهٍ وَ مِنْ كُلِّ كَرَامَهٍ وَ مِنْ كُلِّ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلالٍ طَیِّبٍ وَ مِنْ كُلِّ نِعْمَهٍ وَ مِنْ كُلِّ سَعَهٍ نَزَلَتْ أَوْ تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِی هَذِهِ السَّاعَهِ وَ فِی هَذِهِ اللَّیْلَهِ وَ فِی هَذَا الْیَوْمِ وَ فِی هَذَا الشَّهْرِ وَ فِی هَذِهِ السَّنَهِ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ ذُنُوبِی قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِی عِنْدَكَ وَ حَالَتْ بَیْنِی وَ بَیْنَكَ وَ غَیَّرَتْ حَالِی عِنْدَكَ فَإِنِّی أَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِی لا یُطْفَأُ، (۲) وَ بِوَجْهِ مُحَمَّدٍ حَبِیبِكَ الْمُصْطَفَى وَ بِوَجْهِ وَلِیِّكَ عَلِیٍّ الْمُرْتَضَى وَ بِحَقِّ أَوْلِیَائِكَ الَّذِینَ انْتَجَبْتَهُمْ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِی وَ أَنْ تَعْصِمَنِی فِیمَا بَقِیَ مِنْ عُمُرِی وَ أَعُوذُ بِكَ اللَّهُمَّ أَنْ أَعُودَ فِی شَیْ ءٍ مِنْ مَعَاصِیكَ أَبَداً مَا أَبْقَیْتَنِی حَتَّى تَتَوَفَّانِی وَ أَنَا لَكَ مُطِیعٌ وَ أَنْتَ عَنِّی رَاضٍ وَ أَنْ تَخْتِمَ لِی عَمَلِی بِأَحْسَنِهِ وَ تَجْعَلَ

۱- خدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، و به آنچه روزی ام نمودی خشنود بدار، و در آنچه به من عنایت كردی بركت ده، و در غیبتم و در غیاب هر غایبی كه او از من است نگهدارم باش. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بر پایه ایمان به خود و باور داشتن به پیامبرت برانگیز، خدای بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و از تو میخواهم خوب ترین خوبها را كه خشنودی ات و بهشت است، و به تو پناه می آورم از بدترین بدها كه خشمت و آتش است. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا محافظت فرما از هر مصیبت و هر بلا، و از هر عقوبت، و هر فتنه، و هر آزمایش، و هر شر، و هر امر ناپسند، و هر پیش آمد، و هر آفت كه از آسمان بر زمین فرود آید، یا فرود میآید، در این ساعت و در این شب، و در این روز، و در این ماه، و در این سال

۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و روزی من كن از هر شادی، و هر خوشحالی، و هر پایداری و هر گشایش و هر عافیت و هر سلامت و هر كرامت، و هر روزی وسیع حلال پاك و هر نعمت، و هر وسعتی كه از آسمان بر زمین نازل شد یا میشود. در این ساعت، و در این شب، و در این روز، و در این ماه و در این سال. خدایا اگر گناهانم مرا در پیشگاهت بی اعتبار ساخته، و میان من و تو پرده شده، و حالم را نزد تو دگرگون نموده. من از تو درخواست میكنم، به حق نور جمالت كه هرگز خاموش نشود،

لِی ثَوَابَهُ الْجَنَّهَ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ یَا أَهْلَ التَّقْوَی وَ یَا أَهْلَ الْمَغْفِرَهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱)

پنجم: دعایی که شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس پس از دو رکعت نماز و هفتاد مرتبه استغفار، روایت کرده اند بخواند، اول آن دعا «الحمد للّه ربّ العالمین» است.

در این روز دادن صدقه به تهیدستان به خاطر پیروی از مولای همه مردان و زنان با ایمان، و زیارت آن حضرت، شایسته است، و مناسب تر زیارت جامعه است.

روز بیست و پنجم: روز بس شریفی است، و روزی است که سوره «هل اتی» در حق اهل بیت نازل شد برای اینکه سه روز روزه گرفتند و افطاری خود را به مسکین و یتیم و اسیر دادند و خود با آب افطار نمودند! و سزاوار است شیعیان اهل بیت در این ایام به ویژه در شب بیست و پنجم در دادن صدقه به مساکین و ایتام، و سعی در اطعام ایشان، و روزه داشتن این روز پیروی از مولایان خود کنند.

از آنجا که بعضی از علما این روز را روز مباهله میدانند، مناسب است زیارت جامعه و دعای مباهله را نیز در این روز بخوانند.

اعمال روز آخر ذی الحجه

روز آخر ذو الحجه: سیّد در کتاب «اقبال» براساس یک روایت ذکر کرده است که دو رکعت نماز بجا آورد، و در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و ده مرتبه قل هو اللّه احد و ده مرتبه ایه الکرسیّ را بخواند و پس از نماز بگوید:

اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُ فِی هَذِهِ السَّنَهِ مِنْ عَمَلٍ نَهَیْتَنِی عَنْهُ وَ

۱- و به آبروی محمّد محبوب برگزیده ات، و به آبروی ولیّت علی مرتضی، و به حق اولیایت که آنان را برگزیدی، اینکه بر محمّد و خاندان محمد درود فرستی، و آنچه از گناهانم گذشته بیامرزی، و در باقیمانده عمر حفظم کنی، و به تو پناه میآورم، خدایا، از اینک هرگز به چیزی از نافرمانی هایت بازگردم، تا زنده ام بداری و تا بمیرانی، و من فرمانبردار تو باشم، و تو از من خشنود باشی، و اینکه عملم را ختم کنی به نیکوترینش، و پاداش آن را برایم بهشت قرار دهی، و با من آن کنی که شایسته آنی، ای هل تقوی و ای اهل مغفرت، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و به رحمتت به من رحم کن، ای مهربان ترین مهربانان.

لَمْ تَرْضَهُ وَ نَسِيتُهُ وَ لَمْ تَنْسَهُ وَ دَعَوْتَنِی إِلَی التَّوْبَهِ بَعْدَ اجْتِرَائِی عَلَیْکَ اللَّهُمَّ فَإِنِّی أَسْتَغْفِرُکَ مِنْهُ فَاغْفِرْ لِی وَ مَا عَمِلْتُ مِنْ عَمَلٍ یُقَرِّبُنِی إِلَیْکَ فَاقْبَلْهُ مِنِّی وَ لا تَقْطَعْ رَجَائِی مِنْکَ یَا کَرِیمُ

(۱)

چون این را بگوید، شیطان فریاد می زند: وای بر من، آنچه در این سال علیه او رنج بردم، همه را خراب کرد، و سالی که گذشت برای او گواهی میدهد، که سالش را ختم به خیر نمود.

فصل هفتم: اعمال ماه محرم

اعمال شب و روز اول ماه محرم

آگاه باش که این ماه، ماه حزن و اندوه اهل بیت علیهم السّلام و شیعیان ایشان است.

از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: چون ماه محرّم فرا میرسید، کسی پدرم را خندان نمیدید، و پیوسته تا روز دهم اندوه و حزن بر او غالب بود، چون روز عاشورا میشد روز مصیبت و حزن و گریه، ایشان بود، و میفرمودند: امروز روزی است که حسین علیه السّلام شهید شد.

شب اول: سیّد ابن طاووس در کتاب «اقبال» برای این شب، چند نماز ذکر فرموده: اوّل: صدر رکعت که در هر رکعت سوره های «حمد» و سوره «توحید» خوانده میشود.

دوّم: دو رکعت که در رکعت اول سوره های «حمد» و «انعام» ، و در رکعت دوم سوره های «حمد» و «یس» خوانده میشود.

سوم: دو رکعت که در هر رکعت سوره «حمد» و یازده سوره «توحید» خوانده می شود.

از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت شده: هرکه این دو رکعت نماز را در این شب بجا آورد، و فردایش را که اول سال است روزه بدارد، مانند کسی است که همه طول سال را همواره کار خیر کرده، و در آن سال محفوظ باشد، و اگر بمیرد به بهشت میرود.

سیّد ابن طاووس برای

ص: ۴۲۸

۱- خدایا آنچه در این سال انجام دادم، از عملی که مرا از آن نهی کردی، و به آن راضی نبودم، و من آن را فراموش کردم، ولی تو فراموشش ننمودی، و پس از گستاخی ام بر تو، مرا به توبه دعوت کردی، خدایا من از تو آمرزش میخواهم، پس مرا بیامرز، و آنچه انجام دادم از عملی که به تو نزدیکم کند، از من قبول کن، و امیدم را از خودت قطع مکن ای کریم.

هلال این ماه دعای مبسوطی ذکر کرده است.

روز اول: بـدان که روز اوّل محرم، اول سـال قمری است، و در آن دو عمـل وارد شـده: اول: روزه گرفتن، در روایت ریّـان بن شبیب از حضـرت رضا علیه السّلام روایت شده: هرکه در این روز روزه بدارد، و خدا را بخواند خدا دعای او را مستجاب کند، چنان که دعای زکرّیا را اجابت فرمود.

دوم: از حضـرت رضـا علیه السّـلام روایت شـده: رسول خـدا صـلی اللّه علیه و آله روز اول محرّم دو رکعت نمـاز بجا آورد، و چون فارغ میشد، دستها را به آسمان برمیداشت و این دعا را سه مرتبه میخواند:

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْإِلَهُ الْقَـدِیمُ وَ هَذِهِ سَـنَهٌ جَدِیدَهٌ فَأَسْأَلُکَ فِیهَا الْعِصْـمَهَ مِنَ الشَّیْطَانِ وَ الْقُوَّهَ عَلَی هَذِهِ النَّفْسِ الْأَمَّارَهِ بِالسُّوءِ وَ الاشْـتِغَالَ بِمَـا یُقَرِّبُنِی إِلَیْـکَ یَـا کَرِیمُ یَـا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ یَا عِمَادَ مَنْ لا عِمَادَ لَهُ یَا ذَخِیرَهَ مَنْ لا ذَخِیرَهَ لَهُ یَا حِرْزَ مَنْ لا حِرْزَ لَهُ یَا غِیَاثَ مَنْ لاـ غِیَـاثَ لَهُ یَـا سَـنَدَ مَنْ لا سَـنَدَ لَهُ یَا کَنْزَ مَنْ لا کَنْزَ لَهُ یَا حَسَنَ الْبَلاءِ یَا عَظِیمَ الرَّجَاءِ یَا عِزَّ الضُّعَفَاءِ یَا مُنْقِـذَ الْغَرْقَی یَا مُنْجِیَ الْهَلْکَی یَـا مُنْعِمُ یَا مُجْمِلُ یَا مُفْضِلُ یَا مُحْسِنُ، [(۱)](#) أَنْتَ الَّذِی سَـجَدَ لَکَ سَوَادُ اللَّیْلِ وَ نُورُ النَّهَارِ وَ ضَوْءُ الْقَمَرِ وَ شُـعَاعُ الشَّمْسِ وَ دَوِیُّ الْمَـاءِ وَ حَفِیفُ الشَّجَرِ یَـا اللَّهُ لاـ شَـرِیکَ لَکَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا خَیْرا مِمَّا یَظُنُّونَ وَ اغْفِرْ لَنَا مَا لا یَعْلَمُونَ وَ لا تُؤَاخِـذْنَا بِمَا یَقُولُونَ حَسْبِیَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ آمَنَّا بِهِ کُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا

۱- خـدایا تویی معبود ازلی، و این است سال نو، در این سال از تو درخواست میکنم حفظ شدنم را از شـیطان، و قدرت و غلبه و بر نفس فرمانـده به گناه، و مشـغول بودن به آنچه که مرا به تو نزدیک میکند، ای صاحب بزرگی و بزرگواری، ای تکیه گاه کسـیکه تکیه گاهی ندارد، ای اندوخته کسـی که اندوخته ای ندارد، ای پناهگاه کسی که پناهگاهی ندارد، ای فریادرس کسـی که فریادرسـی ندارد، ای پشـتوانه کسـی که پشتوانه ای ندارد، ای گنجینه کسی که گنجی ندارد، ای نیکو آزمایش، ای بزرگ امیـد، ای عزّت ناتوان، ای نجات ب خش غرق شدگان، ای رهاننده هلاک شدگان، ای نعمت دهنده، ای زیباکار، ای فزون بخش، ای نیکوکار،

وَ مَا یَذَّکَّرُ إِلا أُولُوا الْأَلْبَابِ رَبَّنَا لا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ (۱)

شیخ طوسی فرموده: که روزه دهه اول محرم مستحب است ولی روز عاشورا تا بعد از عصر از خوراکی و آشامیدنی خودداری کند، آنگاه کمی تربت بخورد، و سیّد روایت کرده که روزه تمام این ماه فضیلت دارد، و روزه آن روز روزه دار را از هر گناهی حفظ میکند.

روز سوم: روزی است که حضرت یوسف علیه السّلام از زندان آزاد شد، هرکه آن روز را روزه بگیرد، حق تعالی کارهای مشکل را بر او آسان کند و اندوه را از او برطرف سازد، و در روایت نبوی آمده: دعایش اجابت شود.

روز نهم: روز تاسوعا.

از امام صادق علیه السّلام روایت شده: تاسوعا روزی است که امام حسین علیه السّلام و اصحابش را در کربلا محاصره کردند و سپاه شام برای جنگ با آن حضرت گرد آمدند و ابن مرجانه و عمر سعد، به خاطر کثرت سپاه و بسیاری لشگر، که برای آنها گرد آمده بودند، خوشحال شدند، و امام حسین علیه السّلام و اصحابش را ضعیف به حساب آوردند، و یقین کردند که برای حضرت یاوری نخواهد آمد، و اهل عراق او را مدد نخواهند کرد، سپس فرمود: پدرم فدای آن ضعیف غریب.

اعمال شب عاشورا و روز آن

شب دهم: شب عاشوراست، سیّد سیّد در کتاب «اقبال» برای این شب دعاها و نمازهای بسیار با فضیلت های فراوان روایت کرده، از جمله صدر رکعت نماز که در هر رکعت پس از سوره حمد سه مرتبه سوره توحید خوانده، و بعد از پایان صد رکعت

۱- تویی که برایت سجده کرد، سیاهی شب، و روشنی روز، و تابش ماه، و شعاع خورشید، و خروش آب و صدای برگ درختان، ای خدا شرکی برای تو نیست. خدایا ما را بهتر از آنچه گمان میکنند قرار ده، و از ما آنچه را نمیدانند بیامرز، و به آنچه از ما میگویند سرزنشمان مکن، خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او تکیه کردم، و او پروردگار عرش بزرگ است، به او ایمان آوردیم. همه چیزها از جانب پروردگار ماست، و یادآور نشوند مگر صاحبان خرد، پروردگارا دلهای ما را بعد از آنکه هدایتمان فرمودی منحرف مکن، و از نزد خود رحمتی به ما ببخش، همانا تو بخشنده ای.

هفتاد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

و در روایت دیگر پس از العلی العظیم استغفار هم ذکر شده.

و نیز چهار رکعت نماز در آخر شب که در هر رکعت پس از سوره حمـد، هرکدام از آیه الکرسـی و سوره های توحید و فلق، و ناس را ده مرتبه بخواند، و پس از سلام صدمرتبه سوره تحید را قرائت کند.

و دیگر چهار رکعت نماز، د رهر رکعت سوره حمـد و پنجاه مرتبه سوره توحید و این نماز برابر است با نماز امیر المؤمنین علیه السّلام که فضـیلت بسیار دارد، و فرموده: پس از نماز، بسیار ذکر خدا کند، و صلوات بسیار بر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرستد، و هرچه میتواند بر دشمنان ایشان لعن کند.

و در فضیلت احیا این شب روایت کرده: مانند آن است که عبادت کرده باشد به عبادت جمیع فرشتگان، و عبادت در آن، برابر هفتاد سال عبادت است، و اگر کسـی را توفیق دست دهـد، در چنین شبی در کربلا باشد، و امام حسین علیه السّلام را زیارت کنـد و نزد آن حضـرت تا صـبح بیتوته کنـد، خدا او را آغشـته به خون امام حسـین علیه السّلام در زمره شـهدا با آن حضـرت محشور فرماید.

روز دهم:

روز شهادت سیّد الشهدا علیه السّلام، و روز مصیب و حزن ائمه طاهرین علیهم السّلام و شیعیان ایشان است،

بیان آنکه روز عاشورا روز شوم است

و در این روز سزاوار است شیعیان مشغول کاری از کارهای دنیا نگردند، و برای خانه خود چیزی ذخیره

۱- منزّه است خـدا، و سپاس خدای را، و نیست معبودی جز خدا، و خدا بزرگتر است، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای برتر بزرگ.

نکنند، و مشغول گریه و نوحه و مصیبت باشند، و عزاداری حضرت امام حسین علیه السّلام را بر پا کنند و اشتغال به ماتم داشته باشند به صورتی که در ماتم عزیزترین اولاد و اقوام خود اشتغال میورزند، و آن حضرت را به زیارت عاشورا که پس از این در باب زیارات بیاید، زیارت کنند.

و در نفرین و لعن بر قاتلان آن حضرت سعی نمایند.

و یکدیگر را در مصیبت آن وجود مقدّس به این جملات تعزیت گویند:

أَعْظَمَ اللَّهُ أُجُورَنَا بِمُصَابِنَا بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَ جَعَلَنَا وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الطَّالِبِينَ بِثَارِهِ مَعَ وَلِيِّهِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ [عَلَيْهِ] السَّلاَمُ. (۱)

و سزاوار است در این روز مقتل [کتابهایی که پیرامون واقعه کبربلا نگاشته شده است] بخوانند، و یکدیگر را بگریانند.

روایت شده که چون حضرت موسی به ملاقات خضر و فرا گرفتن بعضی از حقایق از آن جناب مأمور شد.

اول چیزی که در هنگام ملاقات بین ایشان مذاکره شد، این بود که خضر برای حضرت موسی مصائب و بلاهایی را که بر آل محمّد علیهم السّلام وارد میشود ذکر نمود و هر دو گریستند، و گریستن ایشان شدّت گرفت.

از ابن عباس روایت شده است: در ذی قار خدمت امیر المؤمنین علیه السّلام رسیدم، صحیفه ای به خط خود و املاء پیامبر صلی اللّه علیه و آله بیرون آورد، و از آن صحیفه برای من خواند، در آن صحیفه مقتل امام حسین علیه السّلام بود، و اینکه چگونه شهید میشود، و چه کسی او را به شهادت میرساند، و چه کسی او را یاری میکند، و چه کسی با

۱- خدا مزدهای ما را به خاطر سوگواری مان برای حسین (درود بر او باد) بزرگ گرداند، و قرار دهد ما و شما را از خون خواهانش به همراه ولی اش امام مهدی از خاندان محمّد (درود بر ایشان باد) .

او شهید میشود، پس آن حضرت گریه کرد و گریه ای سخت و مرا به گریه انداخت.

فقیر گوید: اگر مقام را گنجایش بود، مختصر مقتلی در اینجا ذکر میکردم، امّا محل را گنجایش آن نیست هرکه بخواهد به کتاب های ما در زمینه مقتل رجوع کند.

در هر صورت اگر کسی در این روز نزد قبر مطّهر آن حضرت باشد، و مردم را آب دهد، مانند کسی است که لشگر آن جناب را آب داده باشد، و با آن حضرت در کربلا حاضر بوده، و خواندن هزار مرتبه سوره توحید در این روز فضیلت بسیار دارد، و روایت شده: خدای رحمان به سوی او نظر رحمت کند، و سیّد برای این روز دعای نقل کرده شبیه به دعای عشرات، بلکه موافق بعضی روایات، ظاهرا خود آن دعا باشد.

شیخ طوسی از عبد اللّه بن سنان از امام صادق علیه السّلام چهار رکعت نماز و دعایی نقل کرده است که باید د راین روز در وقت چاشت بجا آورد، ما به خاطر اختصار ذکر نکردین، هرکه طالب است به زاد المعارد رجوع کند و نیز شایسته است که شیعیان در این روز بیآنکه قصد روزه کنند، از خوردن و آشامیدن امساک نمایند.

و در آخر روز، پس از عصر افتار کنند به غذایی که اهل مصیبت میخورند، ماند ماست یا شیر و امثال آنها، نه مثل غذاهای لذیذ، و جاه ه ای پاکیزه بپوشند، و به هیئت صاحبان مصیبحت دگمه ها را بگشایند، و آستین ها را بالا بزنند، و علاّمه مجلس در زاد المعاد فرموده: بهتر آن است که روز نهم و دهم را

روزه نگیرد، زیرا بنی امیّه این دو روز را برای برکت و شماتت بر قتل آن حضرت روزه میداشتند، و به دروغ، احادیث بسیار در فضیلت این دو روز، و روزه آنها را به حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله نسبت داده اند، و از طریق اهل بیت علیهم السّلام احادیث بسیاری در مذمّت روزه این دو روز به ویژه روز عاشورا وارد شده.

و نیز بنی امیّه علیهم اللعنه برای برکت، آذوقه سال را در روز عاشورا ذخیره مینمودند! به این خاطر از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: هرکه کوشیدن در حوائج خود را در روز عاشورا ترک کند، و به دنبال کاری نرود، حق تعالی حوائج دنیا و آخرت او را برآورد و هرکه روز عاشورا، روز مصیبت و اندوه و گریه او باشد، حق تعالی روز قیامت را روز شادی و سرور و خوشحالی او گرداند، و دیده اش در بهشت به ما روشن شود، هرکه روز عاشورا را روز برکت نامد، و در آن روز برای منزل خود چیزی ذخیره نماید خدا آن ذخیره را برای او مبارک نکند، و روز قیامت با یزید و عبید اللّه بن زیاد، و عمر بن سعید علیهم اللعنه محشور گردد.

بنابر این انسان باید در روز عاشورا مشغول کاری از کارهای دنیا نگردد، بلکه در گریه و نوحه و مصیبت باشد، و اهل خانه خود را دستور دهد که عزای آن حضرت را بپا دارند، و مشغول ماتم و سوگواری باشند، چنان که در سوگ عزیزترین اولاد و اقوام خود مشغول میشوند، و در آن روز بیآنکه قصد روزه کنند، از خوردن

و آشامیدن امساک ورزند، و در آخر روز پس از عصر افطار کنند گرچه به جرعه آبی باشد، و روزه کامل نگیرند، مگر آنکه در خصوص آن روز روزه واجب داشته باشد، که به نذر یا مثل آن بر او واجب شده باشد، و در آن روز در خانه خود آذوقه ذخیره نکند، و لب به خنده نگشاید، و به لهو و لعب نپردازد، و هزار مرتبه قاتلان آن حضرت را لعنت کند و بگوید:

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلامُ (۱)

وجوه تبرک بنی امیه به روز عاشورا

مؤلف گوید: از کلام این بزرگوار معلوم میشود، که احادیثی که در فضیلت روز عاشوراست همه جعلی است، و به دروغ به حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله نسبت داده اند.

صاحب کتاب «شفاء الصدور در شرح این قسمت از زیارت عاشورا (اللّهم انّ هذا یوم تبرکت به بنو امیّه) سخن را در این مقام بسط داده، خلاصه اش آنکه، تبرک بنی امیّه به این روز نامیمون بر چند وجه است: اوّل: ذخیره کردن غذا و آذوقه را در این روز مستحبّ شمردند، و آن آذوقه را تا سال دیگر مایه سعادت و وسعت رزق، و رفاه زندگی دانستند، چنان که در اخبار اهل بیت علیهم السّلام، از باب تعریض به ایشان، از این مطلب نهی مکرّر وارد شده دوم: اقامه مراسم عید است، از توسعه رزق بر عیال، و نو کردن لباس، و کوتاه کردن شارب، و گرفتن ناخن، و مصافحه، و رسوم دیگر عید، که راه و روش بنی امیّه و پیروان ایشان بر آن جاری است.

سوم: التزام به روزه این روز، که اخبار بسیاری در فضیلت آن جعل

۱- خداوند بر قاتلان حسین (درود بر او باد) لعنت فرست

کرده اند.

در مجعول بودن دعایی که مشتمل است بر فضیلت روز عاشورا

چهارم: دعا و طلب حوائج را در این روز را به عنوان روزی مبارک مستحبّ دانسته اند، و برای این کار در این روز، با جعل و وضع، و افترا، مناقب و فضائلی ساخته اند، و دعاهایی چند تلفیق کرده، تعلیم عاصیان نمودند، تا امر ملتبس، و کار مشتبه شود، چنان که در خطبه ای که در این روز در شهرهای خود میخوانند، برای هر پیامبر وسیله و شرفی در این روز یاد میکنند مانند خاموش شدن آتش نمرود، استقرا سفینه نوح، غرق شدن لشگریان فرعون، و نجات یافتن عیسی از دار یهودیان، چنان که جبله مکیّه نقل کرده است که از میثم تمّار شنیدم که فرمود: و اللّه امّت پسر پیامبر خود را در محرّم در روز دهم به قتل میرسانند، و هرآینه دشمنان حق این روز را روز برکت قرار میدهند، و همانا این کار شدنی است، و در علم خدای تعالی گذشته، و من آن را میدانم به عهدی که از مولایم امیر المومنین علیه السّلام به من رسیده.

جبّله میگوید: گفتم: چگونه مردم روز شهادت حسین علیه السّلام را روز برکت قرار میدهند؟ میثم گریست و فرمود: حدیثی جعل میکنند که روز عاشورا روزی است که خدای تعالی توبه آدم را در آن قبول کرد، با اینکه خدا توبه آدم را در ذو الحجه پذیرفت، و گمان میکنند که عاشورا روزی است که خدا یونس را از شکم ماهی بیرون آورد، درحالیکه خدا در ذو القعده یونس را از شکم ماهی بیرون آورد، و گمان میکنند این روز، روزی است که کشتی نوح بر کوه جودی قرار گرفت، با

اینکه این واقعه در روز هیجدهم ذو الحجّه رخ داده، و گمان میکنند روزی است که خدا دریا را برای موسی شکافت، درحالیکه این حادثه در ربیع الاول بوده است در هر صروت با این همه تصریح و تأکید که در خبر میثم آمده است و در حقیقت از نشانه های نبوّت و امامت، و دلیل بر حقّانیت طریقه شیعه است، که این گونه اخبار یقینی را در اختیار گذاشته، و مضمون آن مطابق با واقع محسوس است.

از عجایب است که دعایی بر طبق این اکاذیب، تلفیق شده، و در کتابهای بعضی از بیخبران که غافل بوده اند ذکرش به میان آمده و به دست عوام داده شده، و البته خواندن آن دعا بدعت و حرام است و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ سُبْحَانَ اللَّهِ مِلْ ءَ الْمِیزَانِ وَ مُنْتَهَی الْعِلْمِ وَ مَبْلَغَ الرِّضَا وَ زِنَهَ الْعَرْشِ. (۱)

پس از دو سه سطر چنین دارد: ده مرتبه صلوات فرستد و بگوید:

یَا قَابِلَ تَوْبَهِ آدَمَ یَوْمَ عَاشُورَاءَ یَا رَافِعَ إِدْرِیسَ إِلَی السَّمَاءِ یَوْمَ عَاشُورَاءَ یَا مُسَکِّنَ سَفِینَهِ نُوحٍ عَلَی الْجُودِیِّ یَوْمَ عَاشُورَاءَ یَا غِیَاثَ إِبْرَاهِیمَ مِنَ النَّارِ یَوْمَ عَاشُورَاءَ (۲)

شک نیست که این دعا را یکی از ناصبی های مدینه، یا خوارج مسقط یا امثال اینها جعل کرده و با این جعل کردن ظلم بنی امیه را به کمال رسانده، پایان تلخیص کلام صاحب کتاب شفاء الصدور در هر صورت در پایان روز عاشورا سزاوار است یاد کردن حال اهل حضرت سید الشهدا علیه السّلام و دختران و اطفال آن حضرت که در این وقت، در سرزمین کربلا اسیر دشمنان

ص: ۴۳۷

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، منزّه است خدا به پری ترازو، و نهایت دانش، و سر حدّ خشنودی و وزن عرش.

۲- ای پذیرنده توبه آدم در روز عاشورا، ای بالا برنده ادریس به آسمان در روز عاشورا، ای آرام دهنده کشتی نوح بر جودی در روز عاشورا، ای فریادرس ابراهیم از آتش در روز عاشورا.

گشته، و به حزن و گریه مشغول بودند و مصائبی بر ایشان گذشت، که در خاطر هیچ آفریده ای خطور نکند، و قلم را تاب نوشتن آن نباشد.

و چه نیکو سروده هرکه سروده:

فاجِعَهٌ اِنْ اَرَدْتُ اَکْتُبُها مُجْمَلَهً ذِکْرَهً لِمُدِّکِرٍ (۱)

جَرَتْ دُمُوعی فَحالَ حائِلُها ما بَیْنَ لَحْظِ الْجُفُونِ وَالزُّبُرِ

(۲)

وَقالَ قَلْبی بُقْیا عَلَیَّ فَلا وَاللّهِ ما قَدْ طُبِعْتُ مِنْ حَجَرٍ (۳)

بَکَتْ لَهَا الْاَرْضُ وَ السَّماَّءُ بَیْنَهُما فی مَدامِعٍ حُمُرٍ (۴)

من از تحریر این غم ناتوانم

که تصویرش زده آتش بجانم

ترا طاقت نباشد از شنیدن

شنیدن کی بود مانند دیدن

اعمال آخر روز عاشورا

پس برخیز به رسول خدا و علی مرتضی و فاطمه زهرا و امام مجتبی و سایر امامان از ذریّه سیّد الشهداء علیهم السّلام سلام کن، و ایشان را بر این مصائب جانکاه با دل سوخته و چشم گریان تعزیت بگو، و این زیارت را بخوان:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عِیسَی رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِیبِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَلِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ الْحَسَنِ الشَّهِیدِ سِبْطِ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْبَشِیرِ النَّذِیرِ وَ ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خِیَرَهَ اللَّهِ وَ ابْنَ خِیَرَتِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ثَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ ثَارِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوِتْرُ الْمَوْتُورُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا

۱- فاجعه ای است اگر بخواهم آن را بنویسم به صورت اجمال برای یادآوری یادآوران

۲- اشکم روان شود، پس پرده گردد میان نگاه چشمها و صفحات کتاب
۳- دلم گوید بر من رحمی که سوگند به خدا من از سنگ سرشته نشدم
۴- بر آن مصیبت زمین و آسمان گریست و هرچه ما بین آن دو میباشد گریه ای خونبار

الْإِمَامُ الْهَادِي الزَّكِيُّ (۱) وَ عَلَى أَرْوَاحٍ حَلَّتْ بِفِنَائِكَ وَ أَقَامَتْ فِي جِوَارِكَ وَ وَفَدَتْ مَعَ زُوَّارِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنِّي مَا بَقِيتُ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ فَلَقَدْ عَظُمَتْ بِكَ الرَّزِيَّةُ وَ جَلَّ الْمُصَابُ فِي الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ فِي أَهْلِ السَّمَاوَاتِ أَجْمَعِينَ وَ فِي سُكَّانِ الْأَرَضِينَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ وَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ تَحِيَّاتُهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ الطَّاهِرِينَ الطَّيِّبِينَ الْمُنْتَجَبِينَ وَ عَلَى ذَرَارِيِّهِمُ الْهُدَاةِ الْمَهْدِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ عَلَى تُرْبَتِكَ وَ عَلَى تُرْبَتِهِمْ اللَّهُمَّ لَقِّهِمْ رَحْمَةً وَ رِضْوَانا وَ رَوْحا وَ رَيْحَانا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، (۲) وَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ يَا ابْنَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَهِيدُ يَا ابْنَ الشَّهِيدِ يَا أَخَ الشَّهِيدِ يَا أَبَا الشُّهَدَاءِ اللَّهُمَّ بَلِّغْهُ عَنِّي فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ فِي هَذَا الْوَقْتِ وَ فِي كُلِّ وَقْتٍ تَحِيَّةً كَثِيرَةً وَ سَلاما سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْعَالَمِينَ وَ عَلَى الْمُسْتَشْهَدِينَ مَعَكَ سَلاماً مُتَّصِلاً مَا اتَّصَلَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ السَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَى الْعَبَّاسِ بْنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ الْحَسَنِ السَّلَامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ جَعْفَرٍ وَ عَقِيلٍ السَّلَامُ عَلَى كُلِّ مُسْتَشْهَدٍ مَعَهُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ. (۳) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغْهُمْ عَنِّي تَحِيَّةً كَثِيرَةً وَ سَلاما السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْعَزَاءَ

۱- سلام بر تو ای وارث آدم، برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همسخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمّد محبوب خدا، سلام بر تو ای وارث علی امیر مؤمنان ولیّ خدا، سلام بر تو ای وارث حسن شهید نواده رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند بشارت دهنده و بیم دهنده و فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه بانوی بانوان جهانیان، سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای برگزیده خدا و فرزند برگزیده خدا، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، سلام بر تو ای تنهایی که انتقام خونت گرفته نشد، سلام بر تو ای امام راهنما و پاک،

۲- و بر ارواحی که به آستانت فرود آمدند، و در جوارت اقامت گزیدند، و همراه زائرانت وارد شدند، از من بر تو سلام تا زنده ام، و تا شب و روز برپاست، همانا عزای تو بزرگ شد، و سوگواری در میان مؤمنان و مسلمانان و در همگی اهل آسمانها و ساکنان زمین عظیم گشت، همه ما از خدا بیم و به سوی او باز می گردیم، درودها و برکات و تحیّات خدا بر تو، و بر پدران پاک و پاکیزه و نجیبت، و بر فرزندان راهنمای ره یافته آنان، سلام بر تو ای مولایم، و بر ایشان و بر روح تو و روح آنان، و بر خاکت و بر خاکشان. خدایا رحمت و خشنودی روح و ریحان بر آنان بیفکن، سلام بر تو، ای مولایم ای ابا عبد اللّه، ای فرزند خاتم انبیاء

۳- و ای فرزند آقای جانشینان، و ای فرزند بانوی بانوان جهانیان، سلام بر تو ای شهید، ای فرزند شهید، ای برادر شهید، ای پدر شهیدان، خدایا از جانب من به حضرت او برسان، در این ساعت، و در این روز، و در این وقت، و در همه وقت، تحیّت بسیار و سلام، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو، ای فرزند آقای جهانیان و بر شهید شدگان با تو، سلامی پیوسته، به پیوستگی شب و روز، سلام بر حسین فرزند علیّ شهید، سلام بر علی فرزند حسین شهید، سلام بر عبّاس فرزند امیر مؤمنان شهید، سلام بر شهیدان از فرزندان امیر مؤمنان، سلام بر شهیدان از فرزندان حسن، سلام بر شهیدان از فرزندان حسین، سلام بر شهیدان از فرزندان جعفر و عقیل، سلام بر همه شهیدان همراه آنان از مؤمنان.

فِی وَلَدِکَ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا فَاطِمَهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکِ الْعَزَاءَ فِی وَلَدِکِ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزَاءَ فِی وَلَدِکَ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزَاءَ فِی أَخِیکَ الْحُسَیْنِ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَنَا ضَیْفُ اللَّهِ وَ ضَیْفُکَ وَ جَارُ اللَّهِ وَ جَارُکَ وَ لِکُلِّ ضَیْفٍ وَ جَارٍ قِرًى وَ قِرَایَ فِی هَذَا الْوَقْتِ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى أَنْ یَرْزُقَنِی فَکَاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ إِنَّهُ سَمِیعُ الدُّعَاءِ قَرِیبٌ مُجِیبٌ . (۱)

روز بیست و پنجم: به گفته جمعی از علما در سال نود و چهار، یا روز دوازدهم سال نود و پنج که آن سال را سنه الفقها [سال فقهان] میگفتند، حضرت زین العابدین علیه السّلام از دنیا رحلت کرد.

فصل هشتم: اعمال ماه صفر

بیان نحوست ماه صفر و راه رفع آن

آگاه باش که این ماه معروف به نحوست و بد یمنی است و برای رفع نحوست و بد یمنی چیزی بهتر از صدقه دادن و خواندن دعاها و استعاذات وارده نیست و اگر کسی بخواهد از بلاهای نازله این ماه، محفوظ بماند، چنان که محدّث فیض و غیر او فرموده اند، هر روز ده مرتبه بخواند:

یَا شَدِیدَ الْقُوَى وَ یَا شَدِیدَ الْمِحَالِ یَا عَزِیزُ یَا عَزِیزُ یَا عَزِیزُ ذَلَّتْ بِعَظَمَتِکَ جَمِیعُ خَلْقِکَ فَاکْفِنِی شَرَّ خَلْقِکَ یَا مُحْسِنُ یَا مُجْمِلُ یَا مُنْعِمُ یَا مُفْضِلُ یَا لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَ نَجَّیْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَ کَذَلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ. (۲)

سیّد ابن طاووس برای هلال این ماه دعایی روایت کرده.

روز اوّل: در سال سی و هفتم

۱- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و از جانب من تحیّت بسیار و سلام فراوان به ایشان برسان سلام بر تو ای رسول خدا، خدا شکیبایی ات را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو ای فاطمه، خدا شکیبایی ات را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو ای امیر مؤمنان، خدا شکیبایی ات را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو ای ابا محمّد ای حسن مجتبی، خدا شکیبایی ات را در مصیبت برادرت حسین نیکو گرداند، ای مولای من ای ابا عبد اللّه من مهمان خدا و مهمان تو، و پناهنده به خدا، و پناهنده به توام، برای هر مهمان و پناهنده ای پذیرایی ا ست، پذیرایی من در این وقت این است، که از خدای منزّه برتز بخواهی، که آزادی از آتش دوزخ را نصیبم کند، همانا او شنوای دعا و نزدیک و اجابت کننده است.

۲- ای سخت نیرو، و سخت کیفر، ای عزیز، ای عزیز، ای عزیز، همه آفریدگانت در برابر عظمت خوار گشته، مرا از شهر آفریدگانت کفایت کن، ای نیکوکار، ای زیباکار، ای نعمت بخش، ای افزون کن، ای که معبودی جز تو نیست، منزّهی تو،

من از ستمکارانم، پس دعایش را مستجاب کردیم، و او را [اشاره به رهایی حضرت یونس از دل ماهی] از اندوه نجات دادیم، و اینچنین مؤمنان را نجات میدهیم، درود خدا بر محمّد و خاندان پاک و پاکیزه اش.

جنگ صفین درگرفت، و در این روز در سال شصت و یکم به قولی سر مبارک حضرت سیّد الشهداء علیه السّلام را وارد دمشق کردند، و بنی امیّه آن روز را عید قرار دادند، و آن روزی است که در ان غصّه ها تازه می شود.

کانت مآتم بالعراق تعدها أمویه بالشام من أعیادها

در عراق ماتم هایی بود که آن را بحساب آوردند بنی امیّه در شام از عیدهای خود

و در این روز و به قولی در روز سوم، در سال صد و بیست و یک زید بن علی شهید شد.

روز سوم: سیّد ابن طاووس از کتابهای اصحاب ما امامیه نقل کرده است که در این روز خواندن دو رکعت نماز مستحب است که در رکعت اول سوره های حمد و انا فتحنا و در رکعت دوم سوره های حمد و توحید خوانده و پس از سلام صد مرتبه صلوات، و صد مرتبه اللّهمّ العن ال ابی سفیان و صد مرتبه استغفار بگوید، آنگاه حاجت خود را بخواهد.

روز هفتم: به قول شهید و کفعمی و دیگران و از طرفی به قول شیخ کلینی و شیخ طوسی: در روز بیست و هشتم در سال پنجاهم شهادت حضرت مجتبی علیه السّلام واقع شد.

[و در این روز در سال ۱۲۸ ولادت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام در «ابوا» (منزلی بین مکه و مدینه) اتفاق افتاد.

از مؤلف]

روز اربعین

روز بیستم: روز اربعین و به قول شیخ مفید و شیخ طوسی روز بازگشت خانواده حضرت حسین علیه السّلام از شام به مدینه، و روز ورود جابر بن عبد اللّه انصاری به کربلا برای زیارت

امام حسین علیه السّلام است، و جابر نخستین زائر آن حضرت پس از شهادت ایشان است، و زیارت حضرت سیّد الشهداء علیه السّلام در این روز مستحبّ است.

از حضرت عسگری علیه السّلام روایت شده: نشانه های مؤمن پنج چیز است: بجا آوردن پنجاه و یک رکعت نمازهای واجب و نافله در شب و روز، زیارت اربعین، انگشتر به دست راست نمودن، و در سجده جبین را بر خاک گذاشتن، و بلند گفتن «بسم اللّه الرّحمن الرّحیم» شیخ در کتاب «تهذیب» و «مصباح» زیارت خاص این روز را از امام صادق علیه السّلام نقل کرده که ما ان شاء اللّه در باب زیارات خواهیم آورد.

روز بیست و هشتم صفر

روز بیست و هشتم: سال یازدهم روز وفات حضرت خاتم انبیا (صلوات اللّه و سلامه علیه) است، و روز وفات به اتّفاق همه علما روز دوشنبه بوده، و هنگام وفات شصت و سه سال داشتند.

در چهل سالگی مبعوث به رسالت شد، سیزده سال در شهر مکّه مردم را به خداپرستی خواند، در سنّ پنجاه و سه سالگی به مدینه هجرت کرد، و در سال دهم هجری از دنیا رفت، غسل و حنوطش را امیر المؤمنین عهده دار بود، و پس از غسل و کفن بر بدن مطهّرش نماز گذارد، آنگه اصحاب دسته دسته و بدون امام بر ان حضرت نماز خواندند، سپس امیر مؤمنان علیه السّلام آن حضرت را در حجره طاهره، در همان نقطه ای که از دنیا رفته بود دفن کرد.

از انس بن مالک روایت شده: زمانی که از دفن پیامبر فارغ شدیم، حضرت فاطمه علیها السّلام به سوی من آمد و گفت: چگونه جان وروان

شما همراهی کرد بر چهره پیامبر خدا خاک فرو ریزید، سپس گریست و فرمود:

یَا أَبَتَاهْ أَجَابَ رَبّاً دَعَاهُ یَا أَبَتَاهْ مِن رَبِّهِ مَا أَدْنَاهُ (۱)

چه زیبا سروده شده:

ای دو جهان زیر زمین از چه ای خاک نه ای خاک نشین از چه ای

به روایت معتبر، آن بانوی بانوان، مشتی از خاک پاک آن مرقد مطهّر را بر گرفت، و بر دیدگان نهاد و فرمود:

مَا ذَا عَلَی الْمُشْتَمِّ تُرْبَهَ أَحْمَدَ أَنْ لا یَشَمَّ مَدَی الزَّمَانِ غَوَالِیَا (۲)

صُبَّتْ عَلَیَّ مَصَائِبُ لَوْ أَنَّهَا صُبَّتْ عَلَی الْأَیَّامِ صِرْنَ لَیَالِیَا (۳)

شیخ یوسف شامی در کتاب «درّ العظیم» نقل کرده است که فاطمه زهرا علیها السّلام این اشعار را در مرثیه پدر فرمود:

قُلْ لِلْمُغَیَّبِ تَحتَ أَطْبَاقِ الثَّرَی إِنْ کُنْتَ تَسمَعُ صَرْخَتِی وَ نِدَائِیَا

(۴)

صُبَّتْ عَلَیَّ مَصَائِبُ لَوْ أَنَّهَا صُبَّتْ عَلَی الْأَیَّامِ صِرْنَ لَیَالِیَا (۵)

قَدْ کُنْتُ ذَاتَ حِمًی بِظِلِّ مُحَمَّدٍ لا أَخْشَ مِنْ ضَیْمٍ وَ کَانَ حِمًیَ لِیَا (۶)

فَالْیَوْمَ أَخْضَعُ لِلذَّلِیلِ وَ أَتَّقِی ضَیْمِی وَ أَدْفَعُ ظَالِمِی بِرِدَائِیَا (۷)

فَإِذَا بَکَتْ قُمْرِیَّهٌ فِی لَیْلِهَا شَجَنا عَلَی غُصْنٍ بَکَیْتُ صَبَاحِیَا (۸)

فَلَأَجْعَلَنَّ الْحُزْنَ بَعْدَکَ مُونِسِی وَ لَأَجْعَلَنَّ الدَّمْعَ فِیکَ وِشَاحِیَا (۹)

روز آخر ماه: سال دویست و سه به قول شیخ طبرسی و ابن اثیر، شهادت حضرت رضا علیه السّلام به سبب انگور زهرآلود واقع شد.

در آن وقت سن مبارکش پنجاه و پنج سال بود، و قبر شریفش در خانه حمید بن قحطبه در قریه سناباد در سرزمین طوس قرار گرفت، که قبر هارون الرشید هم در آن خانه است.

فصل نهم: اعمال ماه ربیع الاول

شب و روز اول و روز هشتم و نهم

۱- پدرم، پروردگارت را که تو را فرا خواند پاسخ دادی پدرم، چقدر به پروردگارت نزدیکی
۲- بر بوینده خاک احمد چیست؟ اینکه تا پابان زمان عطرها را نبوید
۳- بر من مصائبی فرود آمد که اگر آنها بر روزها آمده بود شب میشدند
۴- به آن که در زیر توده های خاک پنهان شده بگو اگر فریاد و صدای مرا میشنیدی
۵- بر من مصائبی فرو ریخت که اگر آنها بر روزها فرو ریخته بود شب میشدند
۶- همانا من در سایه محمّد حمایتی داشتم که از ستم نمی ترسیدم و او جورکش من بود
۷- اما امروز برای شخص پست تواضع کنم و از ستم بر خود می پرهیزم و ستمگرم را با جامه ام دفع کنم
۸- اگر قمری به شبانگاهش گریه کند من در روز از غصّه بر شاخساری بگریم
۹- اندوه را پس از تو مونسم قرار میدهم و دانه های اشک را در حجر تو گرد نبندم

و علیه و آله از مکّه معظمّه به مـدینه منوّره بـود، و در آن شب ایشـان در غـار ثور پنهـان شدنـد، و حضـرت امیر المؤمنین علیه السّـلام برای فـدا کردن جـان خـود به جـای آن حضـرت خوابیـد، و از شمشـیرهای قبایـل مشـرکین پروا نکرد، و فضـل خود و مواسات و برادری خویش را با رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله به تمام جهانیان آشکار ساخت، و آیه کریمه:

«و من الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضاه اللّه»

در شأنش نازل شد.

روز اوّل: علمـا فرمـوده انـد، برای شـکر نعمت سـلامتی رسـول خـدا و امیر المـؤمنین صـلوات اللّه علیهمـا، مسـتحبّ است روزه بدارنـد، و زیارت آن دو بزرگوار در این روز بسـیار مناسب است، سیّد در کتاب «اقبال» برای این روز دعایی روایت فرموده و در این روز به قول شـیخ کفعمی حضـرت عسـگری علیه السّـلام وفات یافت، ولی قول مشـهور روز هشـتم است و شاید ابتدای بیماری آن حضرت در چنین روزی بوده است.

روز هشـتم: سال دویست و شـصت شهادت حضرت عسگری علیه السّلام واقع شد، و حضرت صاحب الامر صلوات اللّه علیه به منصب جلیل امامت نایل گردید، زیارت این دو بزرگوار در این روز بسیار مناسب است.

روز نهم: روز عید بزرگ است، و روز عید بقر است، و برای آن شرح مفصلی است که در جای خود ذکر شده.

در روایتی آمده: هرکه در این روز چیزی انفاق کند، گناهانش آمرزیده میشود.

و گفته اند: در این روز مسـتحبّ است: اطعام نمودن برادران مؤمن، و خشـنود گرداندن ایشان، و توسعه دادن در نفقه بر اهل و عیال، و پوشیدن

جامه های نو، و شکر و عبادت حق تعالی، و این روز، روز برطرف شدن غمها، و روز بسیار شریفی است، و چون روز هشتم ماه شهادت امام عسگری علیه السّلام بوده و این روز، روز اول امامت حضرت صاحب الزمان ارواح العالمین فداه است، سبب مزید شرافتش خواهد بود.

اعمال روز دوازدهم تا هفدهم

روز دوازدهم: به قول جناب کلینی، و مسعودی، و مشهور بین عامّه، ولادت رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله در این روز بوده، و در آن دو رکعت نماز مستحبّ است که در رکعت اول پس از سوره حمد سه مرتبه سوره کافرون و در رکعت دوم سه مرتبه سوره توحید خوانده میشود، و در این روز رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله به مدینه وارد شدند، و شیخ فرموده: در چنین روزی در سال صد و سی و دو حکومت بنی مروان به پایان رسید.

روز چهاردهم: در سال شصت و چهار یزید بن معاویه به سوی درکات دوزخ شتافت، در کتاب اخبار الدّول آمده است که یزید به بیماری ذات الجنب در منطقه حوران از دنیا رفت، جنازه پلیدش را به دمشق آوردند، و در باب صغیر به خاک سپردند، و محل قبرش هم اکنون محِل انباشتن زباله است، سن او در زمان مرگ سی و هفت سال بوده، و سه سال و نه ماه حکومت کرد، انتهی، شب هفدهم: شب ولادت حضرت خاتم انبیا صلّی اللّه و علیه و آله و شب بسیار مبارکی است، و سیّد نقل کرده که در چنین شبی یک سال پیش از هجرت، معراج آن حضرت واقع شد.

اعمال روز هفدهم روز مولود حضرت رسول

روز هفدهم: بنا بر مشهور

بین علمای امامیّه، روز ولادت با سعادت حضرت خاتم انبیا محمّد بن عبد اللّه صلّی اللّه و علیه و آله است، و معروف است که ولادت با سعادتش در مکّه معظمه، در خانه خود آن حضرت، در روز جمعه هنگام طلوع فجر در عام الفیل در ایام سلطنت انو شیروان [مرحوم حاج شیخ عباس (ره) در متن کتاب از انو شیروان به عنوان انو شیروان عادل یاد کرده، و در حاشیه آن توجیهی را در رابطه با عدالت او از مجلسی اول نقل کرده است، ولی با مراجعه به کتب تاریخی به ویژه شاهنامه فردوسی این معنا به دست میآید که انو شیروان آتش پرست از متکبران و و ستمگران به ملت ایران بوده، و در سه روز صد هزار نفر از مخالفان ستمکاری هایش را به وضع فجیعی کشت از این جهت، از آوردن کلمه عادل خودداری کردم و توجیه مجلسی اول را هم مردود میدانم.

انصاریان.

] واقع شد، و همچنین در این روز شریف در سال هشتاد و سه ولادت حضرت صادق علیه السّلام اتفاق افتاد، و باعث فزونی فضل و شرافت این روز گردید.

در هر صورت این روز، روز بسیار شریفی است و برای آن چند عمل وارد است: اوّل: غسل.

دوم: روزه گرفتن که برای آن فضیلت بسیاری است، و روایت شده هرکه این روز را، روزه بدارد، خدا ثواب روزه یک سال را برای او بنویسد، و این روز، یکی از چهار روزی است، که در تمام سال به فضیلت روزه ممتاز است.

سوّم: زیارت حضرت رسول صلّی اللّه و علیه و آله از نزدیک و دور.

چهارم:

ص: ۴۴۶

زیارت امیر المؤمنین علیه السّلام به همان زیارتی که حضرت صادق علیه السّلام زیارت کرده، و به محمّد بن مسلم تعلیم دادند، و در باب زیارات ان شاء اللّه خواهد آمد.

پنجم: هنگامیکه روز بالا آمد، دو رکعت نماز بجا آورد که در هر رکعت، پس از سوره حمد ده مرتبه سوره قدر و ده مرتبه سوره توحید بخواند، و بعد از سلام در مصلّای خود بنشیند، و این دعا را بخواند: اللّهمّ انت حیّ لا تموت [خدایا تو زنده ای هستی که هرگز نمیری] و این دعای مبسوطی است، چون سندش را منتهی به معصوم ندیدم، مراعات اختصار را مهم تر دیدم، هرکه خواهان است، به زاد العماد مراجعه کند.

ششم: لازم است مسلمانان این روز را بزرگ بدارند، و تصدّق و خیرات بنمایند، و مؤمنان را مسرور کنند، و به زیارت مشاهد مشرّفه روند.

سیّد در «اقبال» شرحی از لزوم بزرگداشت این روز ذکر نموده، و فرموده است: من طایفه ای از نصاری و جمعی از مسلمانان را یافتم.

که بزرگداشت فوق العاده ای از روز ولادت عیسی علیه السّلام داشتند، و تعجّب کردم که مسلمانان روز ولادت پیامبرشان را که بزرگترین همه انبیاست، و به این مرتبه از عظمت است، چگونه رضایت دهند که آنرا بسیار بی مایه تر از بزرگداشت نصاری، نسبت به ولادت مسیح برگزار کنند! !

فصل دهم: اعمال ماه ربیع الثانی, جمادی الاول و جمادی الآخر

اعمال ماه ربیع الثانی وجمادی الاول

سیّد بن طاووس برای روز اوّل هر یک از این سه ماه، دعایی نقل کرده، و شیخ مفید فرموده: روز دهم ماه ربیع الثانی سال دویست و سی و دو حضرت عسگری علیه السّلام متولّد شدند، که روز شریف بسیار مبارکی است،

و مستحبّ است به شکرانه این نعمت بزرگ روزه بدارند، و در روز سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه جمادی الاوّل زیارت حضرت فاطمه زهرا علیها السّلام و بپا داشتن سوگ آن مظلومه مناسب است، زیرا در روایت صحیح وارد شده است که آن حضرت پس از پدر بزرگوارش بیش از هفتاد و پنج روز زنده نبود، و بنا بر مشهور که وفات رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله در بیست و هفتم صفر بوده، باید وفات آن بانوی بزرگوار در یکی از این سه روز واقع شده باشد.

و در روز نیمه این ماه در سال سی و شش فتح بصره برای امیر المؤمنین میّسر گشت، و ولادت حضرت زین العابدین علیه السّلام واقع شد، و در این روز زیارت این هر دو امام مناسب است.

اعمال ماه جمادی الاخر و چهار رکعت نماز

اعمال ماه جمادی الاخر: سیّد ابن طاووس روایت کرده: مؤمن در این ماه هرگاه که خواهد، چهار رکعت نماز بجا آورد همراه با دو سلام که در رکعت اول پس از سوره حمد یک مرتبه آیه الکرسی و بیست و پنج مرتبه سوره قدر، و در رکعت دوم پس از سوره حمد یک مرتبه سوره الهیکم التکاثر و بیست و پنج مرتبه سوره توحید و در دو رکعت بعد، در رکعت اول پس از سوره حمد یک مرتبه سوره کافرون و بیست و پنج مرتبه سوره فلق و در رکعت دوم پس از سوره حمد یک مرتبه سوره نصر و بیست و پنج مرتبه سوره ناس و پس از سلام، هفتاد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ (۱)

ص: ۴۴۸

۱- منزه است خدا و ستایش از آن اوست، معبودی جز او نیست، و خدا بزرگتر است

و هفتاد مرتبه:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۱)

آنگاه سه مرتبه بگوید:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ (۲)

پس سر به سجده نهاده و سه مرتبه بگوید:

يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳)

سپس هر حاجت که دارد از خدا بخواهد، هرکه این عمل را بجا آورد، خدا خود و مال و مال و زنال و فرزندان، و دین و دنیایش را تا سال آینده حفظ میکند، و اگر در این سال از دنیا برود بر حال شهادت رفته است، یعنی ثواب شهیدان را دارا میباشد.

روز سوم وفات حضرت فاطمه علیها السلام و اعمال آن

روز سوم: در این روز در سال یازدهم وفات حضرت فاطمه صلوات الله علیها واقع شده و شیعیان باید در این روز، به مراسم سوگواری آن حضرت قیام کنند، و آن مظلومه را زیارت، و بر ظالمان و غاصبان حق او نفرین کنند.

سیّد ابن طاووس در کتاب «اقبال» پس از ذکر وفات آن حضرت در این روز، این زیارت را برای آن بانوی بزرگ ذکر کرده:

السَّلامُ عَلَيْكِ يَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا وَالِدَةَ الْحُجَجِ عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمَظْلُومَةُ الْمَمْنُوعَةُ حَقَّهَا (۴)

پس بگو اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمَتِكَ وَ ابْنَةِ نَبِيِّكَ وَ زَوْجَةِ وَصِيِّ نَبِيِّكَ صَلاةً تُزْلِفُهَا فَوْقَ زُلْفَى عِبَادِكَ الْمُكَرَّمِينَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلِ الْأَرَضِينَ (۵)

به یقین روایت شده: هرکه آن حضرت را به این شیوه زیارت کند، و از خدا آمرزش بخواهد، حق تعالی گناهانش را بیامرزد و او را داخل بهشت کند.

مؤلّف گوید: فرزند سیّد ابن طاووس هم، این زیارت

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمّد، درود فرست

۲- خدایا مردان و زنان با ایمان را بیامرز

۳- ای زنده، ای پاینده، ای دارای بزرگی و شکوه، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای مهربان ترین مهربانان

۴- سلام بر تو ای بانوی بانوان جهانیان، سلام بر تو ای مادر حجت های الهی بر همه مردم. سلام بر تو ای ستمدیده محروم گشته از حق خویش.

۵- خدایا درود فرست بر کنیزت، ودختر پیامبرت، و همسر جانشین پیامبر، درودی که بر فراز جایگاه بندگان گرامی ات از اهل آسمان ها و زمین ها جایش دهد.

را در کتاب روائد الفوائد نقل کرده، و گفته است که مختص به روز وفات آن حضرت یعنی سوم جمادی الآخر میباشد، و کیفیت زیارت را به این طریق بیان فرموده: که نماز بجا میآوری نماز زیارت، یا نماز خود آن حضرت را که دو رکعت است و در هر رکعت پس از سوره حمد شصت مرتبه سوره توحید و اگر نتوانستی در رکعت اول پس از سوره حمد سوره توحید و در رکعت دوم سوره کافرون را میخوانی و چون سلام دادی بگو: السّلام علیك تا آخر زیارت یاد شده

روز بیستم ولادت حضرت زهرا علیها السلام و اعمال آن

روز بیستم: در این روز در سال پنجم یا دوم از بعثت ولادت با سعادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها واقع شده، و در آن انجام چند عمل شایسته است.

اول: روزه گرفتن.

دوّم: خیرات و صدقات به مؤمنان رساندن.

سوم: زیارت نمودن آن بانوی دنیا و آخرت که کیفیت زیارت آن حضرت، پس از این خواهد آمد.

اعمال هر ماه نو و نماز اول آن ماه

اما اعمال هر ماه نو: چند عمل است: اوّل: خواندن دعاهای نقل شده در وقت دیدن هلال، که بهترین آنها دعای چهل وسوّم صحیفه کامله است، که همراه با اعمال اول ماه رمضان ذکر شد.

دوم: خواندن هفت مرتبه سوره حمد برای دفع درد چشم.

سوم: اندکی پنیر خوردن، چه روایت شده: هرکه خود را به خوردن آن در اول هر ماه مقیّد کند، امید است در آن ماه حاجتش ردّ نشود.

چهارم: در شب اوّل دو رکعت نماز بجا آورد، در هر رکعت پس از سوره حمد سوره انعام را بخواند، و از خدا بخواهد او را از هر ترس و دردی ایمن گرداند،

و در آن ماه حادثه ای را نبیند که ناپسند او باشد.

پنجم: در روز اوّل دو رکعت نماز بجا آورد، در رکعت اول پس از سوره حمد سی مرتبه سوره توحید، و در رکعت دوم بعد از سوره حمد سی مرتبه سوره قدر بخواند و پس از نماز صدقه بدهد، چون چنین کند، سلامتی اش را در آن ماه از خدا خریده است.

و از بعضی روایات استفاده میشود، که پس از نماز بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ وَ مَا مِنْ دَابَّهٍ فِی الْأَرْضِ إِلا عَلَی اللَّهِ رِزْقُهَا وَ یَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَ مُسْتَوْدَعَهَا کُلٌّ فِی کِتَابٍ مُبِینٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ وَ إِنْ یَمْسَسْکَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلا کَاشِفَ لَهُ إِلا هُوَ وَ إِنْ یُرِدْکَ بِخَیْرٍ فَلا رَادَّ لِفَضْلِهِ یُصِیبُ بِهِ مَنْ یَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِیمُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ سَیَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ یُسْرا مَا شَاءَ اللَّهُ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ وَ أُفَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِیرٌ بِالْعِبَادِ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ سُبْحَانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ رَبِّ إِنِّی لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقِیرٌ رَبِّ لا تَذَرْنِی فَرْدا وَ أَنْتَ خَیْرُ الْوَارِثِینَ (۱)

فصل یازدهم: اعمال هر ماه نو و عید نوروز و اعمال ماههای رومی

اعمال عید نوروز

اعمال عید نوروز: چنان است که امام صادق علیه السّلام به معلّی بن خنیس تعلیم داده: چون روز نوروز شود غسل کن، و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش، و به بهترین بوها خویشتن را خوشبو گردان، و در آن روز روزه بدار، و چون از نماز پیشین و پسین] ظهر و عصر [و نافله های آن دو فارغ گشتی چهار رکعت نماز بخوان، هر دو رکعت به

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، هیچ جنبنده ای در زمین نیست، مگر اینکه روزی او بر خدا است و قرارگاه و امانگاهش را خدا میداند، همه اینها در کتابی روشن است. به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، اگر خدا به تو زیانی رساند، جز او کسی برطرف کننده آن نیست، و اگر خیری را برای تو بخواهد، فضل او را بازگرداننده ای نیست، آن را به هرکس از بندگانش بخواهد میرساند، و او آمرزنده و مهربان است. به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، خدا به زودی پس از دشواری آسانی قرار می دهد، آنچه خدا خواست همان شود، نیرویی نیست مگر به خدا، خدا ما را بس است و نیکو کارگشایی است، کارم را به خدا وامی گذارم که خدا بینای به بندگان است، معبودی جز تو نیست، من از ستم کاران بودم، پروردگارا من به آنچه از خیر برایم فرود آری نیازمندم، پروردگارا مرا تنها مگذار، که تو بهترین وارثانی.

یـک سـلام، پس از رکعت اول بعـد از سـوره حمـد ده مرتبه سـوره قـدر، و در رکعت دوّم بعـد از سـوره حمـد ده مرتبه سوره کافرون و در رکعت سوم بعـد از سوره حمـد ده مرتبه سوره توحید و در رکعت چهارم بعد از سوره حمد ده مرتبه سوره فلق و ناس را بخوان و پس از نماز بر سجده شکر رفته و این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ وَ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ صَلِّ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ لَنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا الَّذِي فَضَّلْتَهُ وَ كَرَّمْتَهُ وَ شَرَّفْتَهُ وَ عَظَّمْتَ خَطَرَهُ اللَّهُمَّ بَارِكْ لِي فِيمَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ حَتَّى لا أَشْكُرَ أَحَدا غَيْرَكَ وَ وَسِّعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ اللَّهُمَّ مَا غَابَ عَنِّي فَلا يَغِيبَنَّ عَنِّي عَوْنُكَ وَ حِفْظُكَ وَ مَا فَقَدْتُ مِنْ شَيْ ءٍ فَلا تُفْقِدْنِي عَوْنَكَ عَلَيْهِ حَتَّى لا أَتَكَلَّفَ مَا لا أَحْتَاجُ إِلَيْهِ يَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِكْرَامِ. (۱)

در کتابهای غیر مشهور روایت کرده اند: در وقت تحویل سال این دعا را بسیار بخوانند که بعضی به تعداد ۳۶۶ مرتبه گفته اند:

يَا مُحَوِّلَ الْحَوْلِ وَ الْأَحْوَالِ حَوِّلْ حَالَنَا إِلَى أَحْسَنِ الْحَالِ (۲)

و به روایت دیگر:

يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ يَا مُدَبِّرَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ يَا مُحَوِّلَ کذا فی زاد المعاد (۳)

تا آخر.

چون چنین کنی گناهان پنجاه ساله تو آمرزیده شود، و نیز بسیار بگو: یا ذالجلال و الاکرام

اعمال ماههای رومی (شمسی)

ما در اینجا به بیان آنچه که در

ص: ۴۵۲

۱- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست آن جانشینان پسندیده، و بر تمام پیامبران و رسولانت، با برترین درودهایت، و ایشان را برکت ده به برترین برکت هایت، و درود فرست بر جان ها و تنهایشان خـدایا بر محمّـد و خانـدان محمّد برکت ده، و به ما در این روز برکت ده که آن را برتری و کرامت و شرافت دادی، و مرتبه اش را بزرگ نمودی. خدایا به من برکت ده، در آنچه به من نعمت دادی، تـا احـدی را جز تو سپاس نگویم، و در روزی ام بر من وسعت ده، ای صاحب بزرگی و بزرگواری. خـدایا هر آنچه از من غـایب شـده بـاک نیست مبادا کمک و نگهـداری ات از من غایب گردد، و هرچه را گم کرده ام، یاری ات را بر آن از من گم مساز تا در آنچه به آن نیازمند نیستم، خود را بر زحمت نیفکنم، ای صاحب بزرگی و بزرگواری.

۲- ای گرداننده حول و احوال بگردان حال ما را به نیکوترین حال

۳- ای برگرداننده دلها و دیده ها، ای مدبر شب و روز ای برگرداننده.

زاد المعاد آمده است اکتفا میکنیم.

آداب گرفتن آب نیسان وخواص آن

سید جلیل علی بن طاووس (ره) روایت کرده: روزی جمعی از اصحاب نشسته بودند، رسول خدا صلی اللّه علیه و آله وارد شد و به ایشان سلام کرد، و اصحاب جواب سلام ایشان را گفتند حضرت فرمودند: آیا میخواهید دوایی را که جبرییل به من تعلیم داد که نیازمند دوای پزشکان نباشم به شما تعلیم دهم؟ امیر المؤمنین علیه السّلام و سلمان و دیگران پرسیدند آن دوا چیست؟ حضرت به امیر المؤمنین علیه السّلام خطاب فرمودند که در ماه نیسان رومی آب باران را میگیری و هر کدام از سوره های فاتحه الکتاب و آیه الکرسی، و توحید و فلق، و ناس، و کافرون را هفتاد مرتبه میخوانی، و در روایت دیگر سوره قدر را نیز هفتاد مرتبه، و هفتاد مرتبه اللّه اکبر، و هفتاد مرتبه لا اله الا اللّه گفته و هفتاد مرتبه صلوات میفرستی، آنگاه هفت روز در بامداد و شامگاه از آن آب میآشامی، به حق خدایی که مرا به راستی به رسالت بر خلق برانگیخت سوگند یاد میکنم، که جبرییل گفت: خدا از کسیکه این آب را میآشامد، بر میدارد هر دردی را که در بدنش باشد، و به او عافیت بخشد، و دردها را از تن و استخوان های او بیرون کند، و اگر در لوح دردی برای او مقدر شده باشد محو میکند.

و به حق پروردگاری که مرا به حق فرستاده، اگر فرزند نداشته باشد، و فرزند بخواهد، آب نیسان را به آن نیّت بیاشامد به او فرزند روزی شود، و اگر زن عقیم باشد، با نیّت از این آب بیاشامد، از

او فرزند پدید آید، و اگر مرد و زن پسر یا دختر خواهند، از آن آب بیاشامند مقصود ایشان حاصل گردد.

چنان که حق تعالی میفرماید:

یَهَبُ لِمَنْ یَشَاءُ إِنَاثاً وَ یَهَبُ لِمَنْ یَشَاءُ الذُّکُورَ أَوْ یُزَوِّجُهُمْ ذُکْرَانا وَ إِنَاثاً وَ یَجْعَلُ مَنْ یَشَاءُ عَقِیماً (۱)

سپس فرمود: اگر کسی درد سر داشته باشد، از این آب بیاشامد به قدرت حق درد سر او آرام شود، و اگر درد چشم داشته باشد، و در چشم های خود قطره ای از این آب بریزد، و چشمهای خود را با آن بشوید، و از آن بیاشامد، به اذن خدا شفا یابد، و آشامیدن از این آب بن دندانها را محکم کند، ودهان را خوشبو نماید، و لعاب بن دندانها، و بلغم را کم کن، و به سبب خوردن و آشامیدن تَخمه و امتلاء نگیرد، و از بادهای قولنج و غیر آن اذیّت نشود، و به درد پشت و درد شکم مبتلا نگردد، و از زکام آزار نکشد، و دچار درد دندان نشود، و درد معده و انگل معده را زایل کند، و نیازمند به حجامت نشود، و از بیماری بواسیر، و خارش بدن، و آبله و دیوانگی و پیسی و رعاف و استفراغ نجات یابد، و کور و لال و کر و زمین گیر نشود، و آب سیاه در دیده اش نیاید، و دردی که موجب افطار روزه و نقصان نمازش گردد عارض او نشود، و از وسوسه های جنّیان و شیاطین گزندی نبیند.

آنگاه رسول خدا فرمود: جبرییل گفت: هرکه از این آب بیاشامد، و به همه دردهایی که در مردم است مبتلا باشد، موجب شفای

۱- خدا هرکه را بخواهد دختران و هرکه را بخواهد پسرانی میبخشد، یا پسران و دختران به ایشان عطا میکند و هرکه را بخواهد نازا قرار دهد.

او از تمام آنها گردد، و نیز گفت: به حق خدایی یکه تو را به راستی فرستاده، هرکه حکمت بر زبان او جاری کند، و دلش را از فهم و بینایی پر کند، و از کرامت هایش به او عطا فرماید، آنچه به احدی از عالمیان عطا نکرده، و هزار آمرزش رحمت بر او فرستد، و غشّ و خیانت و غیبت و حسد و ستم و کبر و بخل و حرص و غضب را از دل او برکند، و از عداوت و دشمنی مردم و بدگویی ایشان نجات یابد.

و موجب شفای همه بیماریهای او شود.

مؤلّف گوید: این روایت مشهور درباره آثار آب نیسان به عبد اللّه بن عمر منتهی می شود، و به این خاطر سندش ضعیف است، و فقیر به خطر شیخ شهید دیدم، که این روایت را، از حضرت صادق علیه السّلام با همین خواصّ و سوره روایت کرده، ولی آیات و اذکار به این طریق نقل شده که بر آب نیسان میخوانی: «فاتحه الکتاب» و «آیه الکرسی» و قل یا ایها الکافرون و سبّح اسم ربّک الاعلی

«قل اعوذ بربّ الفلق»

«قل اعوذ بربّ الناس»

و «قل هو اللّه احد»

هر یک را هفتاد مرتبه، و میگویی: هفتاد مرتبه «لا اله الاّ اللّه» و هفتاد مرتبه «اللّه اکبر» و هفتاد مرتبه: «اللّهم صلی علی محمّد و ال محمّد» و هفتاد مرتبه «سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر» و در خواص آن آمده که اگر در زندان باشد، و از آن بیاشامد، از حبس نجات یابد، و سردی بر طبع او غالب نگردد، و

اکثر آن خواص که بیـان شـد، در این روایت نیز آمـده، و آب بـاران مطلقا مبارک است و منفعت دارد، خواه در نیسان و خواه در غیر آن، چنان که در حدیث معتبر از حضـرت امیر المؤمنین علیه السّـلام آمده: بیاشامید آب آسـمان را که پاک کننده بدن شماست، و دردها را دفع میکند، چنان که حق تعالی میفرماید:

وَ يُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَ يُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَ لِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَ يُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ . (۱)

و در انجام برنامه نیسان بهتر آن است که اگر جمعی بخوانند، هرکـدام مجموع آن سوره ها و اذکار را هفتاد مرتبه بخواننـد، و برای آنها که میخواننـد فایـده اش عظیم تر، و ثوابش بیشتر است، و در این سالها پس از بیست و سه روز که از نوروز بگـذرد، تقریبا داخل نیسان ماه رومی میشوند، و ما نیسان سی روز است.

و از حضـرت صـادق علیه السّـلام منقول است که در هفتم حزیران، حتمـا حجامت کن، و اگر میّسـر نشود در چهاردهم، و اول حزیران تقریبا هشـتاد و چهارم نوروز است و آن نیز سـی روز است، و حزیران ماه نحسـی است، چنان که در حـدیث معتبر نقل شده خدمت امام صادق علیه السّـلام ماه حزیران ذکر شد، حضـرت فرمود: این ماه ماهی است که در آن حضرت موسی بر بنی اسراییل نفرین کرد، و در یک شبانه روز سیصد هزار نفر از ایشان از بین رفتند.

باز به سند معتبر از آن حضرت نقل شده: خدای تعالی اجل ها را در ماه حزیران نزدیک میکند، یعنی مرگ در آن بسیار است،

۱- خدا بر شـما از آسـمان آبی فرو میفرسـتد، برای آنکه شـما را به آن پاک گرداند، و از شما وسوسه شیطان را بر گیرد، و دل های شما را محکم نماید، و قدمهای شما را با آن ثابت گرداند.

و آگاه باش ماه های رومی بنایش بر حرکت زمین به دور خورشـید است و عدد آنها دوازده ماه است به این ترتیب تشرین اول تشـرین آخر، کانون اول کانون آخر، شباط، آذار، نیسان، ایار، حزیران، تموز آب، ایلول و چهار ماه را سی روز می گیرند، که تشـرین آخر و نیسـان و حزیران و ایلولنـد، و هفت مـاه دیگر غیر شـباط را سـی و یـک روز می گیرنـد و شـباط را در سه سال متوالی بیست و هشت میگیرنـد، در سـال چهـارم که سـال کبیسه ایشـان است بیست و نه روز میگیرنـد و سـال ایشـان سـیصد و شصت و پنج روز و یک چهارم روز است، و تشـرین اول که اول سال ایشان است در این سالها موافق نوزده درجه میزان است، و تفصـیلش در کتـاب «بحـار الانوار» مـذکور است و چون این ماه ها در احادیث آمـده در اینجا کوتاه و مختصـر ایراد کردیم انتهی.

باب سوم: زیارات

مقدمه: آداب سفر

این باب مشـتمل بر یک مقـدّمه و چند فصل و یک خاتمه مقدّمه: در بیان آداب سـفر است چون اراده سـفر می کنی، شایسـته است، روز چهارشـنبه، و پنجشـنبه، و جمعه را روزه بـداری، و برای سـفر کردن، روز شـنبه، یـا روز سه شـنبه یا روز پنجشـنبه را اختیار کنی، و از سـفر کردن در روز دوشنبه و چهارشنبه، و پیش از ظهر روز جمعه اجتناب کن و از سفر کردن در این ایام که در این نظم واقع شده بپرهیز:

هفت روزی نحسباشد در مهی زان حذر کن تا نیابی هیچ رنج

سه و پنج و سیزده با شانزده بیست ویک با بیست وچهار و

بیست وپنج

[در بعضـی از روایات نقل شده که در بیست ویکم ماه سـفر کردن مطلوب است، و در روز هشـتم و بیست وسوم خوب نیست، عباس قمی] در ایام محاق و در حالی که ماه در برج عقرب است به سـفر مرو، و اگر در این اوقات برای سـفر کردن ضـرورتی پیش آمد، دعای سفر را بخوان و صدقه بده، آنگاه به سفر برو.

روایت شده: مردی از اصـحاب حضـرت باقر علیه السّلام اراده سـفر کرد و برای وداع خدمت آن جناب رسید، حضرت فرمود: پـدرم علی بن الحسـین علیهمـا السـلام هرگاه اراده می گرد که به سوی بعضـی از املاک خود بریون رود، سـلامتی خود را از خـدا به آنچه آسـان بود می خریـد، یعنی به صـدقه دادن به هرچه که ممکن بود و این عمـل زمـانی بود که پـای خویش را در رکاب می گذاشت.

و چون به سـلام از سـفر بازمی گشت، خدا را شـکر می کرد و به آنچه که ممکن بود صدقه می داد، آن مرد حضـرت را وداع گفت و رفت و آنچه را حضـرت فرموده بود بجا نیاورد، در نتیجه در مسـیر سفر هلاک شد این خبر به حضرت باقر علیه السّلام رسید، حضرت فرمود: این مرد پند داده شد اگر می پذیرفت.

سزاوار است پیش از روی آوردن به سـفر، غسل کنی، و اهل و عیال خود را گرد آوری، و دو رکعت نماز بگذاری، و از خدا خیر خود را طلب نمـایی و آیه الکرسـی خوانـده و حمـد و ثنای الهی را بجا آوری، و بر رسول خـدا و آلش صـلوات فرستی و بگویی:

للَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَوْدِعُکَ الْیَوْمَ نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی وَ وُلْدِی وَ مَنْ کَانَ مِنِّی بِسَبِیلٍ الشَّاهِدَ مِنْهُمْ وَ الْغَائِبَ اللَّهُمَّ احْفَظْنَا بِحِفْظِ الْإِیمَانِ وَ احْفَظْ عَلَیْنَا اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا [اجْمَعْنَا] فِی رَحْمَتِکَ وَ لا تَسْلُبْنَا فَضْلَکَ إِنَّا إِلَیْکَ رَاغِبُونَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِکَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ وَ کَآبَهِ الْمُنْقَلَبِ وَ سُوءِ الْمَنْظَرِ فِی الْأَهْلِ وَ الْمَالِ وَ الْوَلَدِ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ هَذَا التَّوَجُّهَ طَلَبا لِمَرْضَاتِکَ وَ تَقَرُّبا إِلَیْکَ [اللَّهُمَ] فَبَلِّغْنِی مَا أُؤَمِّلُهُ وَ أَرْجُوهُ فِیکَ وَ فِی أَوْلِیَائِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱)

پس از این، خانـدان خود را وداع کن، و بر در خـانه بـایست، و تسبیـح حضـرت فـاطمه علیها السـلام را بخوان، و از پیش رو و طرف راست، و جانب چپ سوره «حمد» و «آیه الکرسی» را قرائت کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِلَیْکَ وَجَّهْتُ وَجْهِی وَ عَلَیْکَ خَلَّفْتُ أَهْلِی وَ مَالِی وَ مَا خَوَّلْتَنِی وَ قَدْ وَثِقْتُ بِکَ فَلا تُخَیِّبْنِی یَا مَنْ لا یُخَیِّبُ مَنْ أَرَادَهُ وَ لا یُضَیِّعُ مَنْ حَفِظَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ احْفَظْنِی فِیمَا غِبْتُ عَنْهُ وَ لا تَکِلْنِی إِلَی نَفْسِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

سپس سوره «توحیـد» را یازده مرتبه بخوان، و سوره «قـدر» و آیه الکرسـی و سوره های (فلق) و (ناس) را قرائت کن، پس با دست خود همه بدنت را مسح کن، و به هرچه میّسر باشد صدقه بده و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی اشْتَرَیْتُ بِهَذِهِ الصَّدَقَهِ سَلامَتِی وَ سَلامَهَ سَفَرِی وَ مَا مَعِی اللَّهُمَّ احْفَظْنِی وَ احْفَظْ مَا مَعِیَ وَ سَلِّمْنِی وَ سَلِّمْ مَا مَعِیَ وَ بَلِّغْنِی وَ بَلِّغْ مَا مَعِیَ بِبَلاغِکَ الْحَسَنِ الْجَمِیلِ. (۳)

و عصایی

۱- خـدای امروز به تـو می سپارم خودم و خانـدانم و مـال و فرزنـدانم و هرکه را به طریقی از من است، حاضـر و غایبشـان را. خـدایا ما را به حفظ ایمان حافظ باش و از ما محافظت فرما. خدایا ما را در حمایت رحمتت قرار ده، و فضـلت را از ما مگیر، ما تنها به جانب تو راغبیم. خـدایا از رنـج سـفر، و اندوه بازگشت، و بدی دیدار، در خاندان و مال و فرزند در دنیا و آخرت به تو پنـاه می بریم خـدایا به تـو رو می کنم و در این رونمـودن، خواسـتار خشـنودی و تقرّب به سوی توام، پس مرا به آنچه از تو و اولیایت آرزو می کنم، و امید دارم برسان، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خـدایا رویم را متوجه تو کردم، و در حفظ تو قرار دادم خانـدان و مالم، و آنچه که به من عطا فرمودی را من به تو اطمینان کردم، پس مرا محرومـم مکـن، ای کـه محرومـم نمی کنـد کســی کـه او را اراده کرده اسـت، و ضـایع نمی کنـد هرکـه را او محافظت نماید، خدایا بر محمّد و خاندانش درود فرست، و مرا در آنچه از آن غایبم محافظت فرما، و مرا به خویشـتن وامگذار ای مهربان ترین مهربانان.

۳- خدایا من با این صدقه سـلامت خود، و سـفرم، و آنچه با من است را خریدم. خدایا مرا و آنچه با من است حفظ کن، مرا و آنچه با من است سالم بدار، و برسان مرا و آنچه با من است به رساندن نیکوی زیبایت.

از چوب درخت بادام تلخ با خود بردار، که روایت شده: هرکه به سفری رود، و با خود عصای بادام تلخ بردارد، و این آیه از سوره قصص را بخواند:

(و لمّا توجّه تلقأ مدین)

تا

(و اللّه علی ما نقول وکیل)

خدا او را از هر حیوان درنده و از هر دزد ستمگر و از هر حیوان صاحب زهر، ایمن گرداند، تا به خانه خود بازگردد، و هفتادوهفت فرشته با او باشند، که تا به وطن برگردد و عصا را بگذارد، برای او طلب آمرزش کنند و مستحبّ است با عمامه بیرون روی، و سر عمامه را زیر گلو بگردانی.

تا از دزد و غرق شدن و سوختن آسیبی به تو نرسد، و کمی از تربت حضرت سید الشّهدا علیه السّلام را با خود بردار، و در وقت برداشتن چنین بگو:

اللَّهُمَّ هَذِهِ طِینَهُ قَبْرِ الْحُسَیْنِ علیه السلام وَلِیِّکَ وَ ابْنِ وَلِیِّکَ اتَّخَذْتُهَا حِرْزا لِمَا أَخَافُ وَ مَا لا أَخَافُ (۱)

و با خود انگشتر عقیق و فیروزه بردار، به ویژه انگشتری که عقیقش زرد باشد و یک طرفش منقوش به (ما شاء اللّه لا قوّه الاّ باللّه استغفر اللّه) و طرف دیگرش (محمّد و علی) باشد،

خبر صافی خادم امام هادی علیه السلام و مسافرت او به مشهد

سیّد ابن طاووس در کتاب امان الاخطار از ابو محمّد قاسم بن علا از صافی خادم حضرت هادی علیه السّلام روایت کرده: از آن حضرت اجازه خواستم به زیارت جدّش حضرت رضا علیه السّلام بروم، فرمود: با خود انگشتری داشته باش، دارای نگین زرد و نقش نگین آن (ما شاء اللّه لا قوه الاّ باللّه استغفر اللّه) و نقش طرف دیگرش «محمّد و علی» چون این انگشتر

۱- خدایا این تربت قبر حسین (درود بر او باد) ولیّ تو و پسر ولیّ تو است، که آن را پناهگاه خود از آنچه می ترسم و نمی ترسم قرار دادم.

را برداری، از شرّ دزدان و راهزنان امان یابی، و برای سلامت تو تمامتر و نسبت به دین تو حفظ کننده تر است، خادم گوید: بیرون آمدم و انگشتری که حضرت فرموده بود تهیه کردم، سپس خدمت ایشان بازگشتم که برای سفرم با آن جناب وداع کنم، چون وداع کردم و دور شدم، دستور داد مرا برگردانند، وقتی برگشتم فرمود: ای صافی.

عرض کردم: لبیّک ای آقای من: فرمود: انگشتر فیروزه هم باید همراه داشته باشی، زیرا میان طوس و نیشابور شیری به تو برخواهد خورد، که قافله را از ادامه سفر منع خواهد کرد، تو پیش برو، و این انگشتر را به شیر بنما و بگو مولای من می گوید از راه دور شو، باید بر یک طرف نگین فیروزه «اللّه المَلِك» و بر طرف دیگرش المُلْكُ لِلّهِ الواحِدِ القهّارِ نقش کنی، زیرا نقش انگشتر فیروزه امیر المؤمنین علیه السّلام اللّه الملك بود، چون خلافت به آن حضرت برگشت الملك للّه الواحد القهّار را نقش کرد، و چنین نگینی انسان را از حیوانات درنده امان می بخشد، و در جنگها باعث پیروزی و غلبه می شود.

صافی می گوید: به سفر رفتم، به خدا سوگند در همان مکان که حضرت فرموده بود شیر بر سر راه آمد، و آنچه فرموده بود انجام دادم، شیر برگشت، چون از زیارت بازگشتم، آنچه واقع شده بود خدمت آن حضرت عرض کردم، فرمودند یک چیز ماند که نگفتی، اگر می خواهی من بگویم، گفتم آقای من شاید فراموش کرده باشم، فرمود شبی در طوس شب را نزدیک قبر شریف به سر می بردی، گروهی از جنّیان به زیارت

قبر آن حضرت آمده بودند، آن نگین را در دست تو دیدند و نقش آن را خواندند، پس آن را از دستت بیرون آوردند و به نزد بیماری که داشتند بردند، انگشتر را در آبی شسته آن آب را به بیمار خود دادند، بیمارشان صحّت یافت، انگشتر را برگرداندند، درحالی که تو در دست راست داشتی، آنان در دست چپ تو کردند، تو از این امر بسیار تعجّب کردی و سببش را ندانستی، آنگاه نزدیک سر خود یاقوتی یافتی و آن را برداشتی اکنون همراه توست آن را به بازار ببر، که به هشتاد اشرفی خواهی فروخت و این یاقوت هدیه آن جنّیان است که برای تو آورده بودند، خادم می گوید: یاقوت را به بازار بردم و به هشتاد اشرفی فروختم همانطور که آقایم فرموده بود.

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: کسی که هر شب در سفر «آیه الکرسی» را بخواند سالم بماند و آنچه با اوست نیز سالم بماند و در سفر بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَسِيرِى عِبَراً وَ صَمْتِى تَفَكُّراً وَ كَلامِى ذِكْراً

خدایا مسیرم را عبرت، و لب فرو بستنم را فکرت، و سخنم را ذکر قرار ده.

از حضرت سجاد علیه السّلام روایت شده: اگر برای ضرر زدن به من جنّ و انس جمع شوند پروا نمی کنم، هرگاه این کلمات را بگویم:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ مِنَ اللَّهِ وَ إِلَى اللَّهِ وَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَسْلَمْتُ نَفْسِى وَ إِلَيْكَ وَجَّهْتُ وَجْهِى وَ إِلَيْكَ فَوَّضْتُ أَمْرِى فَاحْفَظْنِى بِحِفْظِ الْإِيمَانِ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَ مِنْ خَلْفِى وَ عَنْ يَمِينِى وَ عَنْ شِمَالِى وَ مِنْ فَوْقِى وَ مِنْ

تَحْتِي وَ ادْفَعْ عَنِّي بِحَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ فَإِنَّهُ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (۱)

آداب مسافرین

مؤلّف گوید: دعاها و آداب سفر بسیار است، و ما در اینجا به ذکر چند بخش از آنها اکتفا می کنیم.

اوّل: برای شخص سزاوار است، هرگاه سوار مرکب می شود بسم اللّه را ترک نکند.

دوم: توشه سفر را حفظ کرده، در جای مورد اطمینان بگذارد، زیرا روایت شده: از فقه مسافر، حفظ کردن توشه خود است.

سوم: دوستان را کمک کند، و از خدمت کردن و کار کردن، در رفع ایشان مضایقه نکند، تا خدا هفتادوسه اندوه را از او برطرف سازد، و او را در دنیا از همّ و غمّ پناه دهد و اندوه بزرگ روز قیامت را از او دفع کند.

روایت شده: حضرت سجاد علیه السّلام سفر نمی کرد مگر با اشخاصی که آن حضرت را نشناسند، به خاطر اینکه به آنها کمک کند، زیرا اگر حضرت را می شناختند نمی گذاشتند ایشان کاری انجام دهد و از اخلاق پسندیده رسول خدا صلی اللّه علیه و آله نقل شده زمانی با اصحاب در سفر بودند، خواستند گوسفندی را ذبح کنند، یکی از اصحاب گفت: ذبح گوسفند با من، دیگری گفت پوست کندنش با من، دیگری گفت: پختش با من، حضرت فرمود: جمع کردن هیزمش با من، عرضه داشتند: شما زحمت نکشید، ما هیزم فراهم می کنیم، فرمودند: می دانم شما این کار را خواهید کرد، ولی من دوست ندارم که نسبت به شما امتیازی داشته باشم، زیرا خدا کراهت دارد، بنده اش را ببیند، که خویش را بر دوستانش فضیلت داده باشد،

۱- به نام خدا، و با خدا، و از خدا و به سوی خدا و در راه خدا. پروردگارا خود را به تو تسلیم کردم، و رویم را به جانب تو نمودم، و کارم را به تو واگذار کردم، مرا به حفظ ایمان حفظ کن از پیش رویم، و از پشت سرم، و از جانب راستم، و از طرف چپم، و از بالای سرم، و زیر پایم، و به حول و قوّه ات از من دفاع کن، چرا که قدرت و نیرویی نیست، مگر به خدای والای بزرگ.

بدان که تقی ترین مردم نزد دوستان، کسی است که در عین سلامت و صحّت اعضایش، تنبلی می کند و دست به کاری نمی برد، و منتظر است، کارهایش را دیگران انجام دهند! چهارم: در سفر، با کسی همراه باشد، که در خرج کردن نظیر اوست.

پنجم: از آب منزلی نیاشامد، مگر بعد از آنکه آن را با آب منزل قبل ممزوج کند و برای مسافر لازم است مقداری ظرف را حرکت دهد، سپس ظرف را به زمین گذاشته، صبر کند تا آب آن صاف شود، آنگاه بنوشد.

ششم: اخلاقش را نیکو نماید و بردباری را زینت خود گرداند، در آداب زیارت امام حسین علیه السّلام آنچه مناسب این مقام است بیاید هفتم: برای سفرش توشه برگیرد، و از شرافت آدمی است که توشه خود را به ویژه در سفر مکّه نیکو گرداند، آری در سفر زیارت حضرت سید الشهداء علیه السّلام برداشتن توشه، از غذاها و خوراکی های لذیذ پسندیده نیست، چنان که این نکته در باب زیارت آن حضرت بیاید.

و ابن أعسم گفته است:

مِنْ شَرَفِ الْإِنْسَانِ فِی الْأَسْفَارِ تَطْيِيبُهُ الزَّادَ مَعَ الْإِكْثَارِ (۱)

وَ لْيُحْسِنِ الْإِنْسَانُ فِی حَالِ السَّفَرِ أَخْلاقَهُ زِيَادَةً عَلَى الْحَضَرِ (۲)

وَ لْيَدْعُ عِنْدَ الْوَضْعِ لِلْخِوَانِ مَنْ كَانَ حَاضِرا مِنَ الْإِخْوَانِ (۳)

وَ لْيُكْثِرِ الْمَزْحَ مَعَ الصَّحْبِ إِذَا لَمْ يُسْخِطِ اللَّهَ وَ لَمْ يَجْلِبْ أَذَى (۴)

مَنْ جَاءَ بَلْدَةً فَذَا ضَيْفٌ عَلَى إِخْوَانِهِ فِيهَا إِلَى أَنْ يَرْحَلا (۵)

يُبَرُّ لَيْلَتَيْنِ ثُمَّ لْيَأْكُلِ مِنْ أَكْلِ أَهْلِ الْبَيْتِ فِی الْمُسْتَقْبِلِ (۶)

هشتم: آنچه در سفر رعایت آن خیلی مهم است، محافظت بر نمازهای واجب است، با شرایط و حدود آن

۱- از شرف انسان در سفرها دلپسند نمودن توشه و فراوان برداشتن به آن است

۲- انسان باید در حال سفر نیکو کند اخلاقش را بیشتر از وقتی که در وطن است

۳- و باید هنگام انداختن سفره دعوت کند از برادرانش هرکسی را که حاضر است

۴- و باید به همراهان مزاح کند درحالی که خدا را به غضب نیاورد و موجب آزار نگردد

۵- کسی که به شهری وارد شود مهمان است بر برادرانش تا از آنجا کوچ کند

۶- تا دو شب پذیرایی شود، آنگاه باید بخورد از خوراک معمولی اهل خانه تا در آنجاست

در اوایل اوقات، چه آنکه از حاجیان و زائران بسیار مشاهده شده که در راه سفر نمازهای واجب خود را ضایع کردند، به خاطر آنکه یا در وقت بجا نیاوردند، یا در حال سوار بودن بر مرکب خواندند، یا با تیمم بی جا و یا با نجاست جامه و بدن ادا کردند، که تمام اینها از بی مبالاتی و سبک شمردن شأن نماز بوده، و حال آنکه در روایتی از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده که نماز واجب از بیست حج بهتر است، و یک حج بهتر است از خانه ای که پر از طلا باشد، و آن طلاها را صدقه دهند، تا تمام شود، و پس از نمازهای شکسته گفتن سی مرتبه: (سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر) را ترک مکن که نسبت به آن تأکید بسیار شده است.

فصل اول: آداب زیارت

آداب زیارت

آداب زیارت بسیار است، در این فصل به بیان چند مورد اکتفا می شود: اوّل: انجام غسل، پیش از بیرون رفتن برای سفر زیارت.

دوم: ترک کلام بیهوده و لغو و مخاصمه و مجادله در راه.

سوم: غسل کردن برای زیارت هر یک از امامان، و نیز اینکه بخواند دعای وارد، درباره آن را و آن دعا در اول زیارت وارث بیاید.

چهارم: طهارت از حدث کبری و صغری.

پنجم: پوشیدن جامه های پاک و پاکیزه و نو، و سفید بودن رنگ آن نیکوست.

ششم: گامها را به دقت رفتن به روضه مقدّسه کوتاه برداشتن و به آرامی و وقار حرکت کردن، و خاضع و خاشع بودن، و سر به زیر انداختن، و به بالا و اطراف

ص: ۴۶۵

خود التفات نکردن.

هفتم: خش بو نمودن خود، در غیر زیارت امام حسین علیه السّلام.

هشتم: زبان را به دقت رفتن به حرم مطّهر به ذکر و تکبیر و تحمید و تسبیح و تهلیل مشغول ساختن، و به صلوات فرستادن بر محمّد و آل محمّد علیهم السّلام دهان را معطّر کردن.

نهم: ایستادن بر در حرم شریف و درخواست اذن دخول و سعی در تحصیل رقّت قلب و خضوع و شکستگی خاطر با کمک تصوّر و فکر در عظمت و جلالت قدر صاحب آن مرقد منوّر، با توجه به این نکته که صاحب قبر ایستادن او را می بیند، و کلام او را، می شنود و سلام او را جواب می دهد، چنان که در وقت خواندن اذن دخول به همه این واقعیات گواهی می دهد، و تدبّر نماید در محبّت و لطفی که ایشان به شیعیان و زائران خود دارند و تأمّل کند در خرابی های حال خود و مخالفت هایی که با آن بزرگواران کرده، و دستورهای زیادی که از ایشان عمل نکرده و آزارها و اذیت هایی که از او به ایشان یا خاصان و دوستان آن بزرگواران رسیده که بازگشت نتیجه همه این اعمال، آزردن ایشان است، و اگر به حقیقت و راستی، در وضع خود بنگرد، قدمهایش از رفتن باز بایستد، و قلبش هراسان، و چشمش گریان شود، و این روح تمام آداب است.

در اینجا مناسب است اشعار سخاوی و روایت را که علاّمه مجلسی در کتاب بحار الانوار از عیون المعجزات نقل کرده ذکر کنیم، اما اشعار سخاوی که در حال زیارت تمثّل به آنها شایسته است این

است:

قَالُوا غَدا نَأْتِی دِیَارَ الْحِمَی وَ یَنْزِلُ الرَّکْبُ بِمَغْنَاهُمُ (۱)

فَکُلُّ مَنْ کَانَ مُطِیعا لَهُمْ أَصْبَحَ مَسْرُورا بِلُقْیَاهُمُ (۲)

قُلْتُ فَلِی ذَنْبٌ فَمَا حِیلَتِی بِأَیِّ وَجْهٍ أَتَلَقَّاهُمُ (۳)

قَالُوا أَ لَیْسَ الْعَفْوُ مِنْ شَأْنِهِمْ لا سِیَّمَا عَمَّنْ تَرَجَّاهُمُ (۴)

فَجِئْتُهُمْ أَسْعَی إِلَی بَابِهِمْ أَرْجُوهُمُ طَوْرا وَ أَخْشَاهُمُ (۵)

و نیز شایسته است متمثل شود به این اشعار:

هَا عَبْدُکَ وَاقِفٌ ذَلِیلٌ بِالْبَابِ یَمُدُّ کَفَّ سَائِلٍ

قَدْ عَزَّ عَلَیَّ سُوءُ حَالِی مَا یَفْعَلُ مَا فَعَلْتُ عَاقِلٌ

یَا أَکْرَمَ مَنْ رَجَاهُ رَاجٍ عَنْ بَابِکَ لا یُرَدُّ سَائِلٌ

و هم بگوید :

شاها چو تو را سگی بباید گر من شوم آن سگ تو شاید

هستم سگکی ز حبس جسته بر شاخ گل هوات بسته

خود را به خودی کشیده از جل پیش تو کشیده از سر ذل

افکن نظری بر این سگ خویش سنگم مزن و مرانم از پیش

و اما آن روایت شریف به روایت مجلسی: وقتی ابراهیم جمّال که یکی از شیعیان بود، می خواست خدمت علی بن یقطین برسد، از باب اینکه ابراهیم ساربان بود، و علی بن یقطین وزیر هارون الرشید، و از نظر ظاهر، شأن ابراهیم نبود که در مجلس وزیر مملکت وارد شود، او را راه نداد! ! اتّفاقا در همان سال علی بن یقتین به حج مشرّف شد، خواست در شهر مدینه خدمت حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام برسد، حضرت او را بار نداد، روز بعد آن حضرت را در بیرون خانه ملاقات کرد، عرضه داشت: ای سیّد من، تقصیر من چه بوده که مرا بار ندادید؟ فرمود: به خاطر اینکه برادرت ابراهیم جمّال را بار ندادی و

۱- گفتند فردا به سرزمین قرق شده می رسیم و کاروان به دولت سرای آنان بار اندازد
۲- پس هرکه فرمانبردار ایشان بوده بدیدارشان شادمان گردد
۳- گفتم چاره من گنهکار چیست و با چه رویی ایشان را دیدار کنم
۴- گفتند مگر عفو شیوه آنان نیست به خصوص از کسی که به آنان امید بست
۵- به محضرشان آمدم و به درگاهشان شتافت یک بار به آنان امید دارم و بار دیگر ترس و بیم از آنها

خدا ابا فرموده از اینکه سعی تو را قبول کند، مگر بعد از آنکه ابراهیم تو را عفو کند.

علی بن یقطین گفت: گفتم: ای سیّد و مولای من در این وقت ابراهیم را کجا ملاقات کنم، من در مدینه و او در کوفه است؟ فرمود: هرگاه شب برسد تنها به بقیع برو، بی آنکه از اصحاب و غلامان تو کسی خبردار شود، در آنجا شتری زین کرده خواهی دید، آن شتر را سوار می شوی و به کوفه می روی، شب به بقیع رفت، بر آن شتر سوار شد به اندک زمانی به خانه ابراهیم جمّال رسید، شتر را خوابانید، و در زد، ابراهیم گفت کیستی؟ گفت علی بن یقطینم، ابراهیم گفت: علی بن یقطین بر در خانه من چه می کند؟ ! فرود بیا بیرون که امر من عظیم است و او را سوگند داد که اذن ورود دهد، چون داخل خانه ابراهیم شد، گفت: ای ابراهیم آقا و مولا، از اینکه عمل مرا قبول نماید ابا فرموده، مگر آنکه تو از من بگذری! ابراهیم گفت غفر اللّه لک [خدا تو را بیامرزد] ، پس علی بن یقطین صورت خود را بر خاک گذاشت و ابراهیم را قسم داد که پای روی صورت من بگذار و صورتم را زیر پایت بمال، ابراهیم امتناع کرد، علی بن یقطین او را قسم داد که چنین کند.

ابراهیم پا به صورت علی بن یقطین گذاشت، و روی او را زیر پای خود مالید و علی بن یقطین می گفت: «اللّهم اشهد» [خدایا گواه باش] سپس بیرون آمد و سوار بر آن مرکب شد و همان شب

به مدینه بازگشت، و شتر را بر در خانه حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام خوابانید، آنگاه حضرت او را اذن داد که بر آن جناب وارد شود، و حضرت کار او را قبول فرمود.

از دقّت در این خبر معلوم می شود که حقوق برادران دینی تا چه اندازه پر اهمیّت است! دهم: بوسیدن عتبه عالیه و آستانه مبارکه است، و شیخ شهید فرموده: اگر زیارت کننده سجده کند و نیّتش این باشد، که خدا را به شکرانه اینکه مرا به این مکان رسانده، سجده می کنم بهتر است.

یازدهم: مقدّم داشتن پای راست به وقت وارد شدن، و مقدّم داشتن پای چپ به وقت بیرون آمدن، مانند ورود به مساجد و خروج از آنها، دوازدهم: رفتن به نزد ضریح مطهّر، به طوری که بتواند خود را به آن بچسباند، و توهّم آن که دور ایستادن ادب است وهم است؟ زیرا تکیه کردن بر ضریح و بوسیدن آن، در آثار وارد شده است سیزدهم: در وقت زیارت پشت به قبله و ایستادن رو به قبر منوّر و ظاهرا این ادب مختصّ به معصوم است، چون از خواندن زیارت فارغ شد، گونه راست را به ضریح بگذارد و به حال تضرّع دعا کند، سپس گونه چپ را بگذارد و خدا را به حق صاحب قبر بخواند که او را از اهل شفاعت آن بزرگوار قرار دهد و در دعا مبالغه و اصرار ورزد، آنگاه به سمت سر مطهّر برود، و رو به قبله بایستد و دعا کند.

چهاردهم: ایستادن در وقت خواندن زیارت البته اگر عذری از ضعف و دردکمر و درد پا و غیر

آنها نـدارد پانزدهم: گفتن تکبیر به هنگام دیـدن قبر مطّهر، پیش از شـروع زیارت، در روایتی آمده: هر که پیش روی امام علیه السّلام تکبیر گوید، و پس از آن بگوید: لا اله الاّ اللّه وده لا شریک له برای او رضوان اللّه اکبر نوشته شود.

شانزدهم: خوانـدن زیارت های روایت شده در کتب معتبر، و زیارت های رسـیده از سادات أنام أئمه طاهرین علیهم السّـلام، و ترک خوانـدن زیارت های اختراع شـده، که بعضـی بی خردان از عوام، آنها را با بعضـی از زیارات تلفیق کرده، و نادانان را به آن مشغول ساخته اند.

شیـخ کلینی از عبـد الرحیم قصـیر روایت کرده: که گفت: بر امام صادق علیه السّـلام وارد شـدم، و گفتم: فـدایت شوم از پیش خود دعـایی اختراع کردم، فرمود: مرا از اختراع خود واگـذار، هرگـاه تو را حاجتی دست دهـد، به حضـرت رسول پناه بر و دو رکعت نماز بجای آر و به سوی آن حضرت هدیه کن.

تا آخر خبر.

هفـدهم: بجـا آوردن نمـاز زیـارت که اقل آن دو رکعت است شیـخ شـهید فرموده: اگر زیارت پیامبر است، نماز را در روضـه مطهّره بجـا آورد و اگر در حرم یکی از امامـان است، در بالای سـر بخوانـد، و اگر آن دو رکعت را در مسـجدی که معمولان بالای سر قبر امامان است بجا آورد جایز است، و علاّمه مجلسی (ره) فرموده: نماز زیارت و غیر آن را به گمان فقیر، در پشت قبر و بالای سر بجا آوردن بهتر است، و علاّمه بحر العلوم نیز در کتاب «درّه» فرموده است:

وَ مِنْ حَدِیثِ کَرْبَلا وَ الْکَعْبَهِ لِکَرْبَلا بَانَ عُلُوُّ الرُّتْبَهِ (۱)

ص: ۴۷۰

۱- از داستان کربلا و کعبه اینکه کربلا را برتری رتبه آشکار شده

َ غَيْرُهَا مِنْ سَائِرِ الْمَشَاهِدِ أَمْثَالُهَا بِالنَّقْلِ ذِی الشَّوَاهِدِ (۱)

وَ رَاعِ فِيهِنَّ اقْتِرَابَ الرَّمْسِ وَ آثِرِ الصَّلاهَ عِنْدَ الرَّأْسِ (۲)

وَ صَلِّ خَلْفَ الْقَبْرِ فَالصَّحِيحُ كَغَيْرِهِ فِی نَدْبِهَا صَرِيحٌ (۳)

وَ الْفَرْقُ بَيْنَ هَذِهِ الْقُبُورِ وَ غَيْرِهَا كَالنُّورِ فَوْقَ الطُّورِ (۴)

فَالسَّعْیُ لِلصَّلاهِ عِنْدَهَا نُدِبَ وَ قُرْبُهَا بَلِ اللُّصُوقُ قَدْ طُلِبَ (۵)

هجدهم: اگر برای آن زیارتی که نماز می خواند، کیفیت مخصوصی برای نمازش ذکر نفرموده باشند، در رکعت اول آن سوره یس، و در رکعت دوم سوره الرحمن، بخواند، و بعد از نماز به آنچه وارد شده دعا کند، یا به آن چه برای دین و دنیای خود بخاطر او می رسد، و دعا را عمومیت دهد [یعنی در حق دیگران نیز دعا کند] زیرا که به اجابت نزدیک تر است.

نوزدهم: شیخ شهید فرموده: کسی که وارد حرم مطهر شود، و ببیند نماز جماعت بر پا شده، پیش از زیارت ابتدا به نماز کند، و همچنین اگر دقت نماز شده، زیارت را ترک کند و وارد نماز گردد، و اگر وقت نماز نیست، شروع به زیارت بهتر است، چرا که زیارت نهایت مقصد اوست و اگر بین زیارت نماز اقامه شد، برای زائران مستحب است، زیارت را قطع کنند، و به نماز روی آرند، که ترک نماز کراهت دارد، و بر کارگزاران حرم است که مردم را امر به نماز کنند.

بیستم: شیخ شهید تلاوت قرآن را نزد ضرایح مطهره، و هدیه کردن آن را به روح مقدس امام زیارت شده، از جمله آداب زیارت شمرده، که سود آن به زیارت کننده باز می گردد، و متضمن تعظیم امام زیارت شده

ص: ۴۷۱

۱- و غیر آن از سایر مشاهد مانند آن است به موجب روایات با شواهد

۲- نزدیکی به قبر را در آن مشاهد رعایت کن و نماز خواندن بالای سر را انتخاب کن

۳- و در پشت قبر نماز بخوان که روایت صحیح و غیر صحیح در استحباب آن صریح است

۴- و فرق بین این قبور شریف و قبرهای دیگر مانند نور بالای طور است

۵- پس سعی برای نماز در کنار آنها مستحب است و نزدیکی بلکه چسبیدن به آنها مطلوب است

علیه السلام نیز می گردد.

بیست و یکم: ترک کردن سخنان ناشایست و کلمات لغو و بیهوده و دوری جستن از صحبت های دنیایی که همیشه در هرجا مذموم و قبیح و مانع رزق وموجب قساوت قلب است، به خصوص در این بارگاه های مطهر، و قبه های بلندپایه، که خدا در سوره «نور» از بزرگی و جلالت آنها خبر می دهد، آنجا که می فرماید:

فی بیوت اذن اللّه ان ترفع

تا آخر آیه.

بیست ودوم: بلند نکردن صدای خود در وقت زیارت، چنان که در هدیه الزائرین ذکر کردم.

بیست وسوم: وداع کردن امام در وقت بیرون رفتن از شهر آن حضرت به زیارت وداعی که در روایت رسیده است یا به غیر آن.

بیست وچهارم: توبه و استغفار کردن از گناهان، و بهتر کردن حال و کردار و گفتار خود، پس از فراغ از زیارت از آنچه پیش از زیارت دارا بوده است.

بیست وپنجم: انفاق کردن به خادمان آستانه شریفه به اندازه ای که میسر است و شایسته است خدام آن محل شریف از اهل خیر و صلاح و صاحب دین و مروت باشند و آنچه از زائران می بینند تحمل کنند، و خشم خود را بر ایشان فرو نشانند.

و بر آنان غلظت و درشتی روا ندارند و بر قضای حوایج محتاجان اقدام کنند و غریبان را در صورت گم کردن را مقصد، راهمایی و دلالت نمایند.

در هر صورت خدام باید در خدمت لازمه، از تنظیف و حراست و محافظت زائران و غیره به حقیقت و راستی مشغول باشند.

بیست وششم: انفاق و احسان بر فقرای مجاور حرم و

مساکین آبرومند شهر امام به ویژه سادات و اهل علم و آنان که فقط مشغول تحصیل علمند، و به تلخی غربت و تنگدستی مبتلایند، و همواره پرچم بزرگداشت شعائر الهی را بر پا کرده، و جهاتی را دارا هستند، که ملاحظه هر یک از آنها، در لزوم اعانت و رعایت آنها کافی است.

بیست وهفتم: شیخ شهید فرموده: از جمله آداب، شتاب کردن در برگشت از شهر زیارتی است، البته زمانی که بهره خود را از زیارت درک کرده باشد، و این شتاب برای فزونی تعظیم و احترام و شدت شوق به رجوع، برای زیارت بعد از آن است، و نیز فرموده: زنان در وقت زیارت باید خود را از مردان جدا کرده، و تنها به زیارت بپردازند و اگر شب به زیارت اقدام کنند بهتر است.

و باید در وضع ظاهر خود، تغییر دهند، یعنی لباس عالی و خوب را به لباس های معمولی تبدیل کنند، تا شناخته نشوند، و حتی الامکان مخفی و پنهان بیرون آیند که کمتر دیده شوند، و شناخته گردند، و نیز اگر همراه مردان زیارت کنند جایز نیست، اگر چه کرامت دارد.

کلامی در زیارت زنها و مذمت مزاحمت ایشان با نامحرمان

مؤلّف گوید: از این کلمات، کثرت قبح و زشتی آنچه فعلاـ معمول شده، که زنان به اسم تشرّف به زیارت خود را آرایش کرده، با لباسهای نفیس از خانه ها بیرون می آیند، و در حرم های مطهر با نامحرمان برخورد می کنند، و به بدن های ایشان فشار می آورند، یا خود را متّصل به ضرایح مطهر کرده، یا روبروی مردان نشسته مشغول به زیارت خواندن شده و حواس مردم را پریشان کرده، عبادت کنندگان از

زائران و نمازگزاران و متضرّعان، و گریه کنندگان را از کار خود بازداشته، و داخل در زمره صادّین عن سبیل اللّه [آنان که راه خدا را به سوی بندگان خدا می بندند] می شوند، و غیر اینها، در حقیقت، زیارت اینگونه زنان را باید از منکرات شرع شمرد، نه از عبادات، و داخل در محرمات دانست نه قربات.

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: که امیر المؤمنین علیه السّلام به اهل عراق فرمود:

یا أَهْلَ الْعِرَاقِ نُبِّئْتُ أَنَّ نِسَاءَكُمْ يُوَافِينَ الرِّجَالَ فِی الطَّرِيقِ أَ مَا تَسْتَحْيُونَ و قال لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لا يَغَارُ. (۱)

و فی الفقيه روی الأصبغ بن نباته عن أمير المؤمنين عليه السلام قال سمعته يقول: يَظْهَرُ فِی آخِرِ الزَّمَانِ وَ اقْتِرَابِ السَّاعَهِ وَ هُوَ شَرُّ الْأَزْمِنَهِ نِسْوَهٌ كَاشِفَاتٌ عَارِيَاتٌ مُتَبَرِّجَاتٌ مِنَ الدِّينِ دَاخِلاتٌ فِی الْفِتَنِ مَائِلاتٌ إِلَی الشَّهَوَاتِ مُسْرِعَاتٌ إِلَی اللَّذَّاتِ مُسْتَحِلاتٌ الْمُحَرَّمَاتِ فِی جَهَنَّمَ خَالِدَاتٌ. (۲)

بیست و هشتم: شایسته است، مواقعی که زائر زیاد است، کسانی که نزدیکتر به ضریح هستند، زیارت خود را خلاصه تر نموده، و از ضریح دور شوند، تا دیگران هم مانند آنان به نزدیکی ضریح دست یابند.

مؤلّف گوید: ما در مقام زیارات حضرت سیّد الشهداء علیه السّلام آدابی را که باید زائران آن جناب رعایت کنند، نقل خواهیم کرد.

فصل دوم: اذن دخول حرمهای شریفه

اذن دخول حرمهای شریفه

در اینجا دو اذن دخول ذکر میشود: اوّل شیخ کفعمی فرموده: چون خواستی به مسجد رسول خدا صلی اللّه علیه و آله یا یکی از مشاهد مشرفه ائمه علیهم السّلام وارد شوی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی وَقَفْتُ عَلَی بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ بُيُوتِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ قَدْ مَنَعْتَ النَّاسَ أَنْ يَدْخُلُوا إِلا

۱- به من خبر رسیده که زنان شما در کوچه و بازار، به نامحرمان برمی خورند، آیا حیا نمی کنید. سپس فرمود: خدا لعنت کند کسی را که غیرت ندارد.

۲- و در کتاب «من لا يحضره الفقيه» أصبغ بن نباته از امير المؤمنين روايت كرده است كه گويد: از آن حضرت شنيدم می فرمود: در آخر الزمان، و نزدیکی قیامت، که بدترین زمان هاست نمایان شوند زنانی که برهنه و عریانند، و خود را برای مردان بیگانه آرایش می کنند، اینها از دین خارجند و در فتنه ها داخلند، به شهوات مایلند، و به سوی لذّتها شتابانند، و حلال شمارندگان محرّماتند، جاودانه در دوزخند!!

بِإِذْنِهِ فَقُلْتَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ اللَّهُمَّ إِنِّى أَعْتَقِدُ حُرْمَهَ صَاحِبِ هَذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِيفِ فِى غَيْبَتِهِ كَمَا أَعْتَقِدُهَا فِى حَضْرَتِهِ وَ أَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَكَ وَ خُلَفَاءَكَ عَلَيْهِمُ السَّلامُ أَحْيَاءٌ عِنْدَكَ يُرْزَقُونَ يَرَوْنَ مَقَامِى وَ يَسْمَعُونَ كَلامِى وَ يَرُدُّونَ سَلامِى وَ أَنَّكَ حَجَبْتَ عَنْ سَمْعِى كَلامَهُمْ وَ فَتَحْتَ بَابَ فَهْمِى بِلَذِيذِ مُنَاجَاتِهِمْ وَ إِنِّى أَسْتَأْذِنُكَ يَا رَبِّ أَوَّلا وَ أَسْتَأْذِنُ رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ثَانِيا وَ أَسْتَأْذِنُ خَلِيفَتَكَ الْإِمَامَ الْمَفْرُوضَ [الْمُفْتَرَضَ] عَلَيَّ طَاعَتُهُ فُلانَ بْنَ فُلانٍ (۱)

و به جای «فلان بن فلان» آن امام را که می خواهد زیارت کند و پدرش را نام ببرد، مثلا اگر زیارت امام حسین علیه السّلام است بگوید، الحسین بن علیّ، و اگر زیارت امام رضا علیه السّلام است بگوید: علیّ بن موسی الرضا همچنین امامان دیگر.

سپس بگوید:

وَ الْمَلائِكَهَ الْمُوَكَّلِينَ بِهَذِهِ الْبُقْعَهِ الْمُبَارَكَهِ ثَالِثا أَ أَدْخُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا حُجَّهَ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا مَلائِكَهَ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ الْمُقِيمِينَ فِى هَذَا الْمَشْهَدِ فَأْذَنْ لِى يَا مَوْلاىَ فِى الدُّخُولِ أَفْضَلَ مَا أَذِنْتَ لِأَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ فَإِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلا لِذَلِكَ فَأَنْتَ أَهْلٌ لِذَلِكَ (۲)

پس عَتَبه مبارکه را ببوس و وارد شو و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِى وَ ارْحَمْنِى وَ تُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (۳)

اذن دخول دیگر

دوم: اذن دخولی است که علاّمه مجلسی (ره) از نسخه ای قدیمی از نوشته های اصحاب برای ورود به سرداب مقدّس، و بارگاه های نورانی ائمه علیهم السّلام به

۱- خدایا بر دری از درهای خانه های پیامبرت، (درود تو بر او و خاندانش) ایستاده ام، تو مردم را از اینکه بدون اجازه اش وارد شوند منع کرده ای، در قرآن فرمودی: ای آنان که ایمان آورده اید، به خانه های پیامبر وارد نشوید، مگر به شما اجازه دهند. خدایا من حرمت صاحب این زیارتگاه شریف را در غیابش باور دارم چنان که در حضورش، و می دانم که رسولت و جانشینانت (درود بر آنان باد) همواره زنده اند، و نزد تو روزی داده می شوند، محل ایستادنم را می بینند، و سخنم را می شنوند، و به سلامم پاسخ می دهند، ولی تو گوشم را از شنیدن کلامشان محجوب کرده ای، و در فهم مرا به چشیدن لذّت مناجاتشان بازکرده ای، من از تو ای پروردگارم اجازه می خواهم اولا، و از پیامبرت اذن می خواهم ثانیا، و از خلیفه ات امامی که اطاعتش را بر من واجب کرده ای اجازه می خواهم

۲- و فرشتگان گماشته شده به این بارگاه مبارک ثالثا، آیا وارد شوم ای رسول خدا! آیا وارد شوم ای حجّت خدا؟ ، آیا وارد شوم ای فرشتگان مقرّب خدا، که در این زیارتگاه اقامت دارید، پس مرا برای واردشدن ای مولایم اجازه ده، به بهترین اجازه

ای که به یکی از دوستانت داده ای، چنانچه من لایق آن اجازه نیستم ولی تو لایق آنی

۳- به نام خـدا، و به خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) خدایا مرا بیامرز و به من رحم کن، و توبه ام را بپذیر، زیرا تویی بسیار توبه پذیر مهربان.

این صورت نقل فرموده

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ بُقْعَهٌ طَهَّرْتَهَا وَ عقْوَهٌ شَرَّفْتَهَا وَ مَعَالِمُ زَکَّیْتَهَا حَیْثُ أَظْهَرْتَ فِیهَا أَدِلَّهَ التَّوْحِیدِ وَ أَشْبَاحَ الْعَرْشِ الْمَجِیدِ الَّذِینَ اصْطَفَیْتَهُمْ مُلُوکاً لِحِفْظِ النِّظَامِ وَ اخْتَرْتَهُمْ رُؤَسَاءَ لِجَمِیعِ الْأَنَامِ وَ بَعَثْتَهُمْ لِقِیَامِ الْقِسْطِ فِی ابْتِدَاءِ الْوُجُودِ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ ثُمَّ مَنَنْتَ عَلَیْهِمْ بِاسْتِنَابَهِ أَنْبِیَائِکَ لِحِفْظِ شَرَائِعِکَ وَ أَحْکَامِکَ فَأَکْمَلْتَ بِاسْتِخْلافِهِمْ رِسَالَهَ الْمُنْذِرِینَ کَمَا أَوْجَبْتَ رِئَاسَتَهُمْ فِی فِطَرِ الْمُکَلَّفِینَ فَسُبْحَانَکَ مِنْ إِلَهٍ مَا أَرْأَفَکَ وَ لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مِنْ مَلِکٍ مَا أَعْدَلَکَ حَیْثُ طَابَقَ صُنْعُکَ مَا فَطَرْتَ عَلَیْهِ الْعُقُولَ وَ وَافَقَ حُکْمُکَ مَا قَرَّرْتَهُ فِی الْمَعْقُولِ وَ الْمَنْقُولِ فَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی تَقْدِیرِکَ الْحَسَنِ الْجَمِیلِ وَ لَکَ الشُّکْرُ عَلَی قَضَائِکَ الْمُعَلَّلِ بِأَکْمَلِ التَّعْلِیلِ، (۱) فَسُبْحَانَ مَنْ لا یُسْأَلُ عَنْ فِعْلِهِ وَ لا یُنَازَعُ فِی أَمْرِهِ وَ سُبْحَانَ مَنْ کَتَبَ عَلَی نَفْسِهِ الرَّحْمَهَ قَبْلَ ابْتِدَاءِ خَلْقِهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی مَنَّ عَلَیْنَا بِحُکَّامٍ یَقُومُونَ مَقَامَهُ لَوْ کَانَ حَاضِراً فِی الْمَکَانِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ الَّذِی شَرَّفَنَا بِأَوْصِیَاءَ یَحْفَظُونَ الشَّرَائِعَ فِی کُلِّ الْأَزْمَانِ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ الَّذِی أَظْهَرَهُمْ لَنَا بِمُعْجِزَاتٍ یَعْجِزُ عَنْهَا الثَّقَلانِ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ الَّذِی أَجْرَانَا عَلَی عَوَائِدِهِ الْجَمِیلَهِ فِی الْأُمَمِ السَّالِفِینَ اللَّهُمَّ فَلَکَ الْحَمْدُ وَ الثَّنَاءُ الْعَلِیُّ کَمَا وَجَبَ لِوَجْهِکَ الْبَقَاءُ السَّرْمَدِیُّ وَ کَمَا جَعَلْتَ نَبِیَّنَا خَیْرَ النَّبِیِّینَ وَ مُلُوکَنَا أَفْضَلَ الْمَخْلُوقِینَ وَ اخْتَرْتَهُمْ عَلَی عِلْمٍ عَلَی الْعَالَمِینَ وَفِّقْنَا لِلسَّعْیِ إِلَی أَبْوَابِهِمُ الْعَامِرَهِ إِلَی یَوْمِ الدِّینِ وَ اجْعَلْ أَرْوَاحَنَا تَحِنُّ إِلَی مَوْطِئِ أَقْدَامِهِمْ، (۲) وَ نُفُوسَنَا تَهْوِی النَّظَرَ إِلَی مَجَالِسِهِمْ وَ عَرَصَاتِهِمْ حَتَّی کَأَنَّنَا نُخَاطِبُهُمْ فِی حُضُورِ أَشْخَاصِهِمْ فَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ مِنْ سَادَهٍ غَائِبِینَ وَ مِنْ سُلالَهٍ طَاهِرِینَ وَ مِنْ أَئِمَّهٍ مَعْصُومِینَ اللَّهُمَّ فَأْذَنْ لَنَا بِدُخُولِ

۱- خدای این بقعه ای است که تو پاکش نمودی، و کویی است که شرافتش دادی، و نشانه هایی است، که پاکیزه اش ساختی، به خاطر اینکه در آنجا آشکار کردی دلایل توحید، و نمونه های عرش مجید را، آنان که به عنوان فرمانروا برگزیدی، برای حفظ نظام، و انتخاب کردی برای ریاست بر تمام خلق، و برانگیختی برای قیام به عدالت، در آغاز هستی، تا روز قیامت، سپس بر آنان به جانشینی پیامبرانت، برای حفظ قوانین و احکامت منّت نهادی، و با خلافت از پیامبران و رسالت بیم دهندگان را کامل ساختی، چنان که ریاست شان را در فطرت مکلّفین واجب کردی، پس منزّهی در عرصه معبودیت که چه اندازه مهربانی، و معبودی جز تو نیست در عرصه سلطنت که چقدر دادگری زیرا هماهنگی کرد رفتارت، با آچه خردها را بر آن سرشتی، و فرمانت موافق آمد، آنچه را در امور عقلی و نقلی مقرّر نمودی، پس سپاس توراست بر اندازه گیری نیکوی زیبایت، و شکر توراست بر داوری ات، که معلّل به کاملترین علّت هاست،

۲- پس منزّه است آن که از کارش بازخواست نشود، و با او در فرمانش منازعه نگردد، منزّه است آن که پیش از آغاز خلقش رحمت را بر خود واجب کرد، و خدا را سپاس که به وجود زمامدارانی که جانشینان اویند، بر ما منت نهاد، اگر بر فرض محال در مکانی حاضر می بود، و معبودی جز خدا نیست، که ما را به جانشینانی که قوانیشن را در همه زمانها حفظ کنند شرافت داد، و خدا بزرگتر است، که آنان را برای ما به وسیله معجزاتی نمایاند، معجزاتی که جن و انس از آوردنش ناتوانند، جنبش و نیرویی نیست جز به خدای برتر بزرگ، که نعمت های زیبایش در ملّت های گذشته را برای ما نیز مقرّر داشت. خدای سپاس و ثنای برتر، توراست، چنان که بر ذات ابدی بی نهایتت واجب آمد، و همچنان که قرار دادی پیامبر ما را بهترین پیامبران، و امامانمان را برتری مخلوقات، و برگزیدی آنان را از روی دانش، بر تمام جهانیان، ما را تا روز قیامت به شتافتن به درگاه

آبادشان موفق بدار، و ارواح ما را چنان قرار ده که عاشقانه به سوی روش و منش ایشان بگراید،

هَذِهِ الْعَرَصَاتِ الَّتِی اسْتَعْبَدْتَ بِزِیَارَتِهَا أَهْلَ الْأَرَضِینَ وَ السَّمَاوَاتِ وَ أَرْسِلْ دُمُوعَنَا بِخُشُوعِ الْمَهَابَهِ وَ ذَلِّلْ جَوَارِحَنَا بِذُلِّ الْعُبُودِیَّهِ وَ فَرْضِ الطَّاعَهِ حَتَّی نُقِرَّ بِمَا یَجِبُ لَهُمْ مِنَ الْأَوْصَافِ وَ نَعْتَرِفَ بِأَنَّهُمْ شُفَعَاءُ الْخَلائِقِ إِذَا نُصِبَتِ الْمَوَازِینُ فِی یَوْمِ الْأَعْرَافِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سَلامٌ عَلَی عِبَادِهِ الَّذِینَ اصْطَفَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ. (۱)

فصل سوم: زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و حضرت فاطمه سلام الله علیها و ائمه بقیع علیهم السلام

فضیلت زیارت حضرت رسول(ص) و حضرت فاطمه علیها السلام و ائمه بقیع علیهم السلام

آگاه باش که در حق تمامی مردم به خصوص حاجیان مستحبّ مؤکد است، مشرّف شدن به زیارت روضه مطهّره و آستانه منوّره، فخر عالمیان حضرت سیّد المرسلین محمّد بن عبد اللّه صلوات اللّه و سلام علیه و ترک زیارت آن حضرت، باعث جفا در حق او در قیامت است، و شیخ شهید فرموده: اگر مردم زیارت آن جناب را ترک کنند، بر امام است که ایشان را برای رفتن به زیارت آن حضرت مجبور کند، زیرا ترک زیارت آن حضرت موجب جفای حرام است.

شیخ صدوق از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرگاه یکی از شما حجّ کند، باید حجّش را به زیارت ما به پایان برساند، زیرا زیارت ما از تمامی حجّ است.

و نیز از امیر المؤمنین علیه السّلام روایت کرده: حجّ خود را به زیارت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله تمام کنید، که ترک زیارت آن حضرت پس از حجّ جفا و خلاف ادب است، و شما را به این زیارت دستور داده اند و به زیارت قبری چند که خدا حق آنها و زیارت آنها را بر شما لازم کرده بروید و کنار آن قبرها از خدا طلب روزی کنید، و نیز از ابو الصّلت هروی روایت کرده که: خدمت حضرت رضا علیه السّلام

ص: ۴۷۷

۱- و جان های ما را به صورتی که نظر به مجالس شان و آستان شان را دوست داشته باشد، به طوری که گویی در حضور خودشان با آنان به سخن برخاسته ایم، پس درود خدا بر ایشان، آن آقایان غایب از نظر، و آن پاک نژادان، و آن امام معصوم. خدایا به ما اجازه ورود بده به این آستانهایی که اهل زمینها و آسمانها را به وسیله زیارتشان به عبادت واداشتی، و اشکمان را با خشوع در برابر مهابتت جاری کن، و اعضایمان را با فروتنی بندگی و وجوب طاعت فروتن گردان، تا به اوصافی که برای ایشان حتم کرده ای اقرار کنیم، و اعتراف نماییم به اینکه ایشان در روز اعراف، زمانی که ترازوها نصب می شود، شفیعان خلایقند، سپاس خدای را، و سلام بر بندگان برگزیده اش محمّد و اهل بیت پاکش. پس عتبه را ببوس، و وارد شو، درحالی که خاشع و گریان باشی، به درستی که، این جملات اجازه ورود به حریم ایشان است، درود خدا بر همه آنان.

عرض کردم: یابن رسول اللّه، چه می فرمایی در حدیثی که اهل آن روایت می کنند، که مؤمنان در بهشت از منازلشان پروردگار خود را زیارت می کنند؟ کنایه از این که معنی حدیث اگر حدیث صحیحی باشد چیست؟ با آنکه شامل مطلبی است، که به ظاهر با اعتقاد حق هماهنگی ندارد، حضرت پاسخ او را به این صورت فرمودند: ای ابا صلت خدا پیامبرش محمّد صلی اللّه علیه و آله را از جمیع خلقش حتی از پیامبران و ملائکه افضل قرار داد، و طاعت او را طاعت خود، و بیعت او را بیعت با خود، و زیارت او را زیارت خود شمرد، چنان که فرمود:

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ و فرموده إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ (۱)

و رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرمود: هرکه مرا در حال حیات، یا پس از مرگ زیارت کند، چنان است که خدا را زیارت کرده باشد تا آخر خبر.

حمیری در کتاب» قرب الأسناد «از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرمود: هرکه مرا در حیات، یا پس از ممات زیارت کند، روز قیامت شفیع او می شوم.

در حدیثی آمده: امام صادق علیه السّلام روز عیدی در مدینه بود، به زیارت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله رفت، و به آن حضرت سلام داد و فرمود: ما بر اهل همه شهرها خواه مکّه و خواه غیر مکّه برتری داریم، به علّت زیارت و سلاممان به رسول خدا صلی اللّه علیه و آله.

شیخ طوسی در «تهذیب» ، از یزید

۱- هرکه پیامبر را اطاعت کند خدا را اطاعت کرده و فرموده: آنان که با تو بیعت می کنند در حقیقت با خدا بیعت می کنند دست خدا بالای دست آنان است

بن عبـد الملـک روایت نموده است و او از پـدرش، از جـدّش، که خـدمت حضـرت فـاطمه علیهمـا السـلام مشـرّف شـدم، آن حضرت به سلام بر من پیشی جست، آنگاه از من پرسید برای چه آمده ای؟ عرض کردم: برای طلب برکت و ثواب، فرمود: مرا خبر داد پـدرم، و اینکه حاضـر است، که هر که بر او و بر من سه روز سـلام کنـد، خـدا بهشت را بر او واجب کنـد، گفتم: در حیات او و شما؟ فرمود: آری و نیز پس از مرگ ما.

علاّمه مجلسـی (ره) فرموده: در حدیث معتبر از عبد اللّه بن عبّاس نقل است که رسول خدا صـلی اللّه علیه و آله فرمود: هرکه امام حسن علیه السّلام را در بقیع زیارت کند، قدمش بر صراط ثابت باشد، روزی که قدمها از آن بلغزد.

در کتـاب «مقنعه» از حضـرت صـادق علیه السّـلام روایت شـده: هرکه مرا زیارت کنـد گناهانش آمرزیـده شود، و تهیـدست و پریشان نمیرد.

شیخ طوسی در «تهذیب» از حضرت عسگری علیه السّلام روایت کرده: هرکه حضرت صادق علیه السّلام و پدرش حضرت باقر علیه السّلام را زیارت کند درد چشم نکشد و بیماری و دردی به او نرسد و مبتلا نمیرد.

ابن قولویه در کتاب «کامل الزیارات» ، از هشام بن سالم از امام صادق علیه السّلام روایتی طولانی آورده که بخشی از جملات آن این است: مردی به محضـر امام صادق علیه السّـلام شـرف یاب شـد، و عرض کرد: آیا پـدرت را بایـد زیارت کرد؟ فرمود: آری، عرضه داشت برای کسی که او را زیارت کند چه پاداشی است؟ فرمود: اگر اعتقاد به امامت او داشته

باشـد و از او پیروی کنـد، بهشت پاداش اوست، عرض کرد کسـی که از زیارت او اعراض کند چه خواهد شد؟ فرمود در «یوم الحسره» که روز قیامت است حسرت خواهد داشت.

احادیث در این باب بسیار است، و برای متذکّر شدن ما همین اندازه کافی و وافی است.

کیفیت زیارت حضرت رسول(ص) در مدینه

چنین است: هرگـاه به مـدینه پیـامبر صـلی اللّه علیه و آله وارد شـدی، برای زیـارت غسـل کن، چون خواسـتی وارد مسـجد آن حضرت شوی کنار در مسجد بایست و اذن دخول اوّل را که در صفحات پیش گذشت بخوان و از در جبرییل وارد شو، و پای راست را وقت ورود مقدّم بدار، سـپس صد مرتبه اللّه اکبر بگو، آنگاه دو رکعت نماز تحیّت مسجد بجا آور، و به جانب حجره شریفه برو، و بر آن دست بگذار و آن را ببوس و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَبِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَاتَمَ النَّبِیِّینَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ الرِّسَالَهَ وَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصا حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَصَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَ رَحْمَتُهُ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِکَ الطَّاهِرِینَ. (۱)

پس رو به قبله نزد سـتون جلو که از جـانب راست قبر است بـایست، بطوریکه دوش چپ به جانب قبر، و دوش راست به جانب منبر که جایگاه سر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله است قرار گیرد و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ رَسُولُ اللَّهِ

۱- سـلام بر تو ای فرسـتاده خـدا، سـلام بر تو ای پیامبر خـدا، سـلام بر تو ای محمّد بن عبد اللّه، سـلام بر تو ای خاتم پیامبران، شهـادت میـدهم که تو رسـالت خویش را انجـام دادی، و نمـاز را بپا داشتی، و زکات را پرداختی، و به معروف امر نموده، و از منکر نهی کردی، و خـدا را خالصانه عبادت کردی، تا مرگ تو را دررسـید، درودهای خدا و رحمتش بر تو و اهل بیت پاکیزه ات.

وَ أَنَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسَالاتِ رَبِّکَ وَ نَصَحْتَ لِأُمَّتِکَ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ أَدَّیْتَ الَّذِی عَلَیْکَ مِنَ الْحَقِّ وَ أَنَّکَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِینَ وَ غَلُظْتَ عَلَی الْکَافِرِینَ فَبَلَّغَ اللَّهُ بِکَ أَفْضَلَ شَرَفِ مَحَلِّ الْمُکَرَّمِینَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی اسْتَنْقَذَنَا بِکَ مِنَ الشِّرْکِ وَ الضَّلالَه. (۱) اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ صَلَوَاتِکَ وَ صَلَوَاتِ مَلائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ وَ أَنْبِیَائِکَ الْمُرْسَلِینَ وَ عِبَادِکَ الصَّالِحِینَ وَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ وَ مَنْ سَبَّحَ لَکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ نَبِیِّکَ وَ أَمِینِکَ وَ نَجِیِّکَ وَ حَبِیبِکَ وَ صَفِیِّکَ وَ خَاصَّتِکَ وَ صَفْوَتِکَ وَ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ اللَّهُمَّ أَعْطِهِ الدَّرَجَهَ الرَّفِیعَهَ وَ آتِهِ الْوَسِیلَهَ مِنَ الْجَنَّهِ وَ ابْعَثْهُ مَقَاما مَحْمُودا یَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابا رَحِیما وَ إِنِّی أَتَیْتُکَ مُسْتَغْفِرا تَائِبا مِنْ ذُنُوبِی وَ إِنِّی أَتَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ رَبِّی وَ رَبِّکَ لِیَغْفِرَ لِی ذُنُوبِی. (۲)

و اگر تو را حاجتی باشد، قبر مطهّر را پشت کتف خود قرار ده، و رو به جانب قبله کن و دستها را به سوی خدا بردار و حاجت خویش را بخواه، که سزاوار است برآورده شود، ان شاء اللّه تعالی.

ابن قولویه به سند معتبر از محمّد بن مسعود روایت کرده که گفت: دیدم امام صادق علیه السّلام نزد قبر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله آمد، و دست مبارک را بر قبر گذاشت و گفت:

أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی اجْتَبَاکَ وَ

۱- شهادت می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و شهادت می دهم که محمّد بنده و فرستاده اوست، و شهادت می دهم که تو رسول خدایی و اینکه تویی محمّد بن عبد اللّه، و شهادت می دهم که تو پیامهای پروردگارت را به مردم رساندی و برای امّت خیرخواهی نمودی، و در راه خدا جهاد کردی با حکمت و موعظه و حسنه، و خدا را عبادت کردی تا مرگ تو را دررسید، و آنچه از حق بر عهده ات بود ادا کردی، و نسبت به مردم مؤمن مهربان، و بر کافران سخت گیر بودی، پس خدا تو را به برترین شرف مقام گرامی داشتگان برساند. خدا را سپاس که ما را به وسیله تو، از شرک و گمراهی رهانید.

۲- خدایا قرار ده، درودهایت و درودهای فرشتگان مقرّبت و پیامبران مرسلت و بندگان شایسته ات و اهل آسمان ها و زمین ها، و هرکه برایت تسبیح گفت ای پروردگار جهانیان از گذشتگان و آیندگان، بر محمّد بنده و رسول و پیامبرت و امین و محرم راز و محبوبت و دوست خالص و مخصوص و برگزیده ات، و انتخاب شده تو از میان خلقت. خدایا او را درجه بلند عطا کن، و او را از بهشت وسیله عنایت کن، و او را به مقام پسندیده ای برانگیز، که گذشتگان و آیندگان به او رشک برند، خدایا تو فرمودی، اگر اینان وقتی که به خود ستم کردند، نزد تو آمدند، پس از خدا درخواست آمرزش کردند، و رسول برای آنان آمرزش خواست، خدا را توبه پذیر و مهربان می یابند، و من هم اکنون آمرزش خواه و توبه کننده به نزد تو آمدم، و به وسیله تو رو به جانب خدا، پروردگارم و پروردگار تو میکنم، تا گناهانم را بیامرزد.

اخْتَارَکَ وَ هَدَاکَ وَ هَدَی بِکَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْکَ. (۱)

سپس چنین خواند:

إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَی النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيما. (۲)

شیخ طوسی در کتاب» مصباح «فرموده: چون کنار قبر شریف از دعا فارغ شدی، نزد منبر برو، و بر آن دست بمال و دو قبّه پایین منبر را که مانند انار است بگیر و صورت و چشمهای خود را به آن بمال که در آن شفای چشم است و نزد منبر بایست و حمد و ثنای الهی را بجای آور، و حاجت خود را بخواه، که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرمود: بین قبر و منبر من باغی است از باغهای بهشت و منبر من بر دریست از درهای بهشت، سپس به مقام پیامبر میروی، و در آنجا آنچه خواهی نماز بجا میآوری، و در مسجد پیامبر بسیار نماز بخوان، به درستی که نماز در آن برابر با هزار نماز است و هرگاه داخل مسجد شوی یا بیرون روی بر آن حضرت صلوات فرست و در خانه فاطمه زهرا نماز گذار و به مقام جبرییل که زیر ناودان است برو، که محلّ ایستادن جبرییل در هنگام اذن دخول خواستن از پیامبر صلی اللّه علیه و آله آنجا بوده و بگو:

أَسْأَلُکَ أَيْ جَوَادُ أَيْ کَرِيمُ أَيْ قَرِيبُ أَيْ بَعِيدُ أَنْ تَرُدَّ عَلَيَّ نِعْمَتَکَ.

از تو میخواهم ای بخشنده، ای بزرگوار، ای نزدیک، ای دور، که نعمتت را به من بازگردانی.

اعمال روضه منوره

آنگاه حضرت فاطمه علیها السلام را نزد روضه مطهّره زیارت کن و در تعیین جای قبر آن مظلومه اختلاف شده، طایفه ای گفته

۱- از خدا که تو را برگزید و انتخاب کرد و هدایتت نمود، و مردم را به وسیله تو هدایت کرد، می خواهم که بر تو درود فرستد،

۲- به درستی که خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود میفرستند، ای کسانی که ایمان آورده اید بر او درود فرستید و سلام کنید سلامی کامل.

انـد: در روضه که بین قبر و منبر است مـدفون می باشد و بعضـی گفته اند: در خانه خودش مدفون است و گروه سوم گفته اند قـبر مطهّرش در بقیع است و آنچه را اصـحاب بـا بیشتر اعتقـاد بر آن دارنـد، این است که آن مظلومه نزد روضه زیـارت شود و کسی که آن معظّمه را در این سه موضع زیارت کند افضل است.

زیارت حضرت فاطمه علیها السلام

چون برای زیارت آن مُمْتَحَنَه، در این مواضع ایستادی بگو:

يَا مُمْتَحَنَهُ امْتَحَنَكِ اللَّهُ الَّذِى خَلَقَكِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكِ فَوَجَدَكِ لِمَا امْتَحَنَكِ صَابِرَةً وَ زَعَمْنَا أَنَّا لَكِ أَوْلِيَاءُ وَ مُصَدِّقُونَ وَ صَابِرُونَ لِكُلِّ مَا أَتَانَا بِهِ أَبُوكِ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَتَى [أَتَانَا] بِهِ وَصِـيُّهُ فَإِنَّا نَسْأَلُكِ إِنْ كُنَّا صَـدَّقْنَاكِ إِلا أَلْحَقْتِنَا بِتَصْـدِيقِنَا لَهُمَا لِنُبَشِّرَ أَنْفُسَنَا بِأَنَّا قَدْ طَهُرْنَا بِوِلايَتِكِ. (۱)

و نیز مستحبّ است بگویی:

السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ صَفِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَمِينِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَيْرِ خَلْقِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَفْضَلِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَ رُسُلِهِ وَ مَلائِكَتِهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَيْرِ الْبَرِيَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا سَيِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا زَوْجَهَ وَلِيِّ اللَّهِ وَ خَيْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ، (۲)

السَّلامُ عَلَيْكِ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَىْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِّدِّيقَهُ الشَّهِيدَهُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الرَّضِيَّهُ الْمَرْضِيَّهُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْفَاضِلَهُ الزَّكِيَّهُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْحَوْرَاءُ الْإِنْسِيَّهُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّهُ النَّقِيَّهُ السَّلامُ عَلَيْكِ

۱- ای آزموده، آزمودت خـدایی که تو را آفریـد، پیش از آنکه تو را بیافرینـد، پس به آنچه آزمودت تو را شـکیبا یـافت ما بر این باوریم که دوستان و تصدیق کنندگان توایم، و به تمام آنچه پدرت (درود خدا بر او و خاندانش باد) و وصی اش برای ما آورده صبرکننده ایم، پس از تو درخواست می کنیم، اگر تصدیق کننده تو بوده ایم، ما را به تصدیقمان به پدرت و جانشـینش ملحق کنی، تا خود را بشارت دهیم، که به سبب ولایت تو پاک گشته ایم.

۲- سـلام بر تو ای دختر رسول خـدا، سـلام بر تو ای دختر پیامبر خدا، سـلام بر تو ای دختر محبوب خدا، سـلام بر تو ای دختر دوست صـمیمی خدا، سلام بر تو ای دختر برگزیده خدا، سلام بر تو ای دختر امین خدا، سلام بر تو ای دختر بهترین خلق خدا، سلام بر تو ای دختر برترین پیامبران خـدا، و رسولان و فرشـتگان، سـلام بر تو ای دختر بهترین مخلوقات، سـلام بر تو ای بانوی بانوان جهان از گذشتگان و آیندگان، سلام بر تو ای همسر ولیّ خدا، و بهترین خلق بعد از رسول خدا،

أَیَّتُهَا الْمُحَدَّثَهُ الْعَلِیمَهُ السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْمَظْلُومَهُ الْمَغْصُوبَهُ السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْمُضْطَهَدَهُ الْمَقْهُورَهُ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا فَاطِمَهُ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکِ وَ عَلَی رُوحِکِ وَ بَدَنِکِ أَشْهَدُ أَنَّکِ مَضَیْتِ عَلَی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبِّکِ. (۱)

وَ أَنَّ مَنْ سَرَّکِ فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ مَنْ جَفَاکِ فَقَدْ جَفَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ مَنْ آذَاکِ فَقَدْ آذَی رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ مَنْ وَصَلَکِ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ مَنْ قَطَعَکِ فَقَدْ قَطَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ لِأَنَّکِ بَضْعَهٌ مِنْهُ وَ رُوحُهُ الَّذِی بَیْنَ جَنْبَیْهِ کَمَا قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ أُشْهِدُ اللَّهَ وَ رُسُلَهُ وَ مَلائِکَتَهُ أَنِّی رَاضٍ عَمَّنْ رَضِیتِ عَنْهُ سَاخِطٌ عَلَی مَنْ سَخِطْتِ عَلَیْهِ مُتَبَرِّئٌ مِمَّنْ تَبَرَّأْتِ مِنْهُ مُوَالٍ لِمَنْ وَالَیْتِ مُعَادٍ لِمَنْ عَادَیْتِ مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضْتِ مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتِ وَ کَفَی بِاللَّهِ شَهِیداً وَ حَسِیباً وَ جَازِیاً وَ مُثِیباً (۲)

آنگاه بر رسول خدا و ائمه طاهرین عَلَیْهِمُ السَّلام صلوات می فرستی.

مؤلّف گوید: ما برای روز سوم جمادی الآخِر زیارتی دیگر برای حضرت فاطمه علیها السلام نقل کردیم، و نیز علما زیارت مبسوطی برای آن مظلومه نقل کرده اند، که مثل همین زیارت نقل شده از شیخ طوسی است، اول آن (السّلامُ علیکِ یا بنتَ رسولِ اللّهِ) است تا (أُشْهِدُ اللّهَ وَ رُسُلَهُ و مَلائکَتَهُ) و از اینجا به بعد آن چنین است:

أُشْهِدُ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ أَنِّی وَلِیٌّ لِمَنْ وَالاکِ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاکِ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَکِ أَنَا یَا مَوْلاتِی بِکِ

۱- سلام بر تو ای مادر حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای صدّیقه شهیده، سلام بر تو ای خشنود از خدا، و خدا خشنود از تو، سلام بر تو ای فاضله پاکیزه، سلام بر تو ای حوریه در لباس انسان، سلام بر تو ای پرهیزکار نظیف، سلام بر تو ای هم سخن با ملائکه و ای بسیار دانا، سلام بر تو ای ستمدیده، ای که حقت غصب شده، سلام بر تو از سرکوب شده، و مقهور دشمن، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای فاطمه دختر رسول خدا، درود خدا بر تو و روح و تن تو، گواهی می دهم که بر بُرهانی روشن از سوی پروردگارت از جهان درگذشتی،

۲- و هرکه تو را شاد کرد، رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) را شاد نمود، و هرکه به تو جفا کرد، و به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) جفا کرد، و هرکه تو را آرزد، رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) را آزرد، و هرکه به تو پیوست، به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) پیوست و هر که از تو برید، از رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) برید، چرا که تو پاره تن او و روح بین دو پهلوی او هستی، خدا و رسولان خدا و فرشتگان را گواه می گیرم که من خشنودم از کسی که تو از او خشنودی، و خشمگینم بر کسی که تو بر او خشمگینی، و بیزارم از هر که تو از او بیزاری، ودوست دارم هرکه را تو دوست داری و دشمنم هرکه را تو با او دشمنی، و متنفّرم از هرکه تو از او نفرت داری و محبّت دارم به هرکه تو به او محبّت داری و خدا برای شهادت و حسابرسی، کیفر دهی و پاداش دهی کافی است.

وَ بِأَبِیکِ وَ بَعْلِکِ وَ الْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِکِ مُوقِنٌ وَ بِوِلایَتِهِمْ مُؤْمِنٌ وَ لِطَاعَتِهِمْ مُلْتَزِمٌ أَشْهَدُ أَنَّ الدِّینَ دِینُهُمْ وَ الْحُکْمَ حُکْمُهُمْ وَ هُمْ قَدْ بَلَّغُوا عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ دَعَوْا إِلَی سَبِیلِ اللَّهِ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ لا تَأْخُذُهُمْ فِی اللَّهِ لَوْمَهُ لائِمٍ وَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکِ وَ عَلَی أَبِیکِ وَ بَعْلِکِ وَ ذُرِّیَّتِکِ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ صَلِّ عَلَی الْبَتُولِ الطَّاهِرَهِ الصِّدِّیقَهِ الْمَعْصُومَهِ التَّقِیَّهِ النَّقِیَّهِ الرَّضِیَّهِ الْمَرْضِیَّهِ الزَّکِیَّهِ الرَّشِیدَهِ الْمَظْلُومَهِ الْمَقْهُورَهِ الْمَغْصُوبَهِ [الْمَغْصُوبِ] حَقُّهَا الْمَمْنُوعَهِ [الْمَمْنُوعِ] إِرْثُهَا الْمَکْسُورَهِ [الْمَکْسُورِ] ضِلْعُهَا الْمَظْلُومِ بَعْلُهَا الْمَقْتُولِ وَلَدُهَا فَاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِکَ وَ بَضْعَهِ لَحْمِهِ، (۱) وَ صَمِیمِ قَلْبِهِ وَ فِلْذَهِ کَبِدِهِ وَ النُّخْبَهِ [وَ التَّحِیَّهِ] مِنْکَ لَهُ وَ التُّحْفَهِ خَصَصْتَ بِهَا وَصِیَّهُ وَ حَبِیبَهِ [وَ حَبِیبَهُ] الْمُصْطَفَی وَ قَرِینَهِ [وَ قَرِینَهُ] الْمُرْتَضَی وَ سَیِّدَهِ النِّسَاءِ وَ مُبَشِّرَهِ الْأَوْلِیَاءِ حَلِیفَهِ الْوَرَعِ وَ الزُّهْدِ وَ تُفَّاحَهِ الْفِرْدَوْسِ وَ الْخُلْدِ الَّتِی شَرَّفْتَ مَوْلِدَهَا بِنِسَاءِ الْجَنَّهِ وَ سَلَلْتَ مِنْهَا أَنْوَارَ الْأَئِمَّهِ وَ أَرْخَیْتَ دُونَهَا حِجَابَ النُّبُوَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهَا صَلاهً تَزِیدُ فِی مَحَلِّهَا عِنْدَکَ وَ شَرَفِهَا لَدَیْکَ وَ مَنْزِلَتِهَا مِنْ رِضَاکَ وَ بَلِّغْهَا مِنَّا تَحِیَّهً وَ سَلاماً وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْکَ فِی حُبِّهَا فَضْلاً وَ إِحْسَاناً وَ رَحْمَهً وَ غُفْرَاناً إِنَّکَ ذُو الْعَفْوِ الْکَرِیمِ. (۲)

مؤلّف گوید: شیخ در «تهذیب» فرموده: آنچه در فضل زیارت آن معظّمه روایت شده، بیشتر از آن است که شمارش شود و علّامه مجلسی از کتاب «مصباح الانوار» نقل کرده: از حضرت فاطمه علیها السلام روایت شده: پدرم به من فرمود: هرکه بر تو صلوات فرستد، حق تعالی او را بیامرزد و در هر جای

ص: ۴۸۵

۱- خدا و فرشتگانش را گواه میگیریم که من دوستم با هرکه تو را دوست دارد، و دشمنم با هرکه با تو دشمن است، و در جنگم با کسی که با تو بجنگد، من ای سرپرستم یقین دارم به تو و پدر و همسر تو و امامان از فرزندانت، و به ولایتشان مؤمنم و به پیروی از آنان ملتزمم، شهادت می دهم، که دین، دین آنهاست، و فرمان فرمان آنها، و آنان از جانب خدا آنچه را باید، ابلاغ کردند، و به راه خدا با حکم و موعظه حسنه دعوت نمودند، و در راه خدا به ملامت ملامت کنندگان اعتنا ننمودند، و درودهای خدا بر تو و پدر و همسر تو و فرزندانت، آن امامان پاک، خدایا درود فرست بر محمّد و اهل بیتش، و درود فرست بر بتول پاک، صدّیقه، معصومه، پرهیزکار، پاکیزه، خشنود از حق، خدا خشنود از او، پاک تربیت، رشیده، مظلومه، دشمن چیره، غصب شده حق، منع شده از ارث، پهلو شکسته، ستم شده [به] شوهرش، کشته شده فرزندش، فاطمه دختر رسولت، و پاره تنش،

۲- و خالص قلبش، و جگر گوشه اش، و انتخاب شده از جانب تو، و تحفه هایی که به جانشینش اختصاص دادی، و محبوبه مُصْطَفی، و همسر مُرتِضی، بانوی بانوان، و مژده دهنده اولیاء، و هم پیمان ورع و زهد، و سیب فردوس و بهشت جاوید، بانویی که شرافت دادی تولّدش را به زنان بهشت، و خارج کردی انوار امامان را از صدف وجود او، و انداختی در مقابلش پرده نبوّت را. خدایا بر او درود فرست، درودی که بیفزاید بر مقامش نزد تو، و بر شرفش در پیشگاهت، و بر منزلتش از خشنودی ات، و به او از جانبت ما تحیّت و سلام برسان، و به ما در راه دوستی اش از جانب خود، فضل و احسان و رحمت و آمرزش عنایت کن، تو صاحب گذشت و بزرگواری هستی.

بهشت که باشم به من ملحق کند.

زیارت حضرت رسول(ص) از راه دور

علاّمه مجلسی در «زاد المعاد» ، در اعمال عید مولود، که روز هفدهم ربیع الأوّل است فرموده: شیخ مفید و شهید و سید ابن طاووس (ره) گفته اند: چون بخواهی در غیر مدینه طیبه حضرت رسول گرامی صلی اللّه علیه و آله را زیارت کنی، غسل کن و چیزی شبیه قبر در برابر خود بساز، و نام مبارک آن حضرت را بر آن بنویس، سپس بایست و دل خود را متوجه آن حضرت کن و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّهُ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ أَنَّهُ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَئِمَّهِ الطَّيِّبِينَ (۱)

سپس بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيلَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَحْمَهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خِيَرَهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَجِيبَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا قَائِما بِالْقِسْطِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا فَاتِحَ الْخَيْرِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَعْدِنَ الْوَحْيِ وَ التَّنْزِيلِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُبَلِّغا عَنِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السِّرَاجُ الْمُنِيرُ، (۲) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُبَشِّرُ [السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَذِيرُ] السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُنْذِرُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِي يُسْتَضَاءُ بِهِ السَّلامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْهَادِينَ الْمَهْدِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى جَدِّكَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ عَلَى أَبِيكَ عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى أُمِّكَ آمِنَهَ بِنْتِ وَهْبٍ السَّلامُ عَلَى عَمِّكَ حَمْزَهَ

ص: ۴۸۶

۱- شهادت می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و شهادت می دهم که محمّد بنده و رسول اوست، و آقای پیشینیان و پسینیان، و سرور پیامبران و رسولان است. خدایا بر او و اهل بیتش آن امامان پاک درود فرست.

۲- سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای دوست صمیمی خدا، سلام بر تو ای پیامبر خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای رحمت خدا، سلام بر تو ای منتخب خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای بنده نجیب خدا، سلام بر تو ای خاتم پیامبران، سلام بر تو ای سرور رسولان، سلام بر تو ای قیام کننده به عدالت، سلام بر تو ای فتح کننده خیر، سلام بر تو ای معدن وحی و تنزیل، سلام بر تو ای رساننده پیام از سوی خدا، سلام بر تو ای چراغ پرفروغ،

سَيِّدِ الشُّهَدَاءِ السَّلامُ عَلَى عَمِّكَ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ السَّلامُ عَلَى عَمِّكَ وَ كَفِيلِكَ أَبِي طَالِبٍ السَّلامُ عَلَى ابْنِ عَمِّكَ جَعْفَرٍ الطَّيَّارِ فِي جِنَانِ الْخُلْدِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَحْمَدُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ ، (۱) وَ السَّابِقَ إِلَى طَاعَةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الْمُهَيْمِنَ عَلَى رُسُلِهِ وَ الْخَاتَمَ لِأَنْبِيَائِهِ وَ الشَّاهِدَ عَلَى خَلْقِهِ وَ الشَّفِيعَ إِلَيْهِ وَ الْمَكِينَ لَدَيْهِ وَ الْمُطَاعَ فِي مَلَكُوتِهِ الْأَحْمَدَ مِنَ الْأَوْصَافِ الْمُحَمَّدَ لِسَائِرِ الْأَشْرَافِ الْكَرِيمَ عِنْدَ الرَّبِّ وَ الْمُكَلَّمَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُبِ الْفَائِزَ بِالسِّبَاقِ وَ الْفَائِتَ عَنِ اللِّحَاقِ تَسْلِيمَ عَارِفٍ بِحَقِّكَ مُعْتَرِفٍ بِالتَّقْصِيرِ فِي قِيَامِهِ بِوَاجِبِكَ غَيْرِ مُنْكِرٍ مَا انْتَهَى إِلَيْهِ مِنْ فَضْلِكَ مُوقِنٍ بِالْمَزِيدَاتِ مِنْ رَبِّكَ مُؤْمِنٍ بِالْكِتَابِ الْمُنْزَلِ عَلَيْكَ مُحَلِّلٍ حَلالَكَ مُحَرِّمٍ حَرَامَكَ أَشْهَدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَعَ كُلِّ شَاهِدٍ وَ أَتَحَمَّلُهَا عَنْ كُلِّ جَاحِدٍ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسَالاتِ رَبِّكَ، (۲) وَ نَصَحْتَ لِأُمَّتِكَ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ رَبِّكَ وَ صَدَعْتَ بِأَمْرِهِ وَ احْتَمَلْتَ الْأَذَى فِي جَنْبِهِ وَ دَعَوْتَ إِلَى سَبِيلِهِ بِالْحِكْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ الْجَمِيلَهِ وَ أَدَّيْتَ الْحَقَّ الَّذِي كَانَ عَلَيْكَ وَ أَنَّكَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ وَ غَلُظْتَ عَلَى الْكَافِرِينَ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَبَلَغَ اللَّهُ بِكَ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكَرَّمِينَ وَ أَعْلَى مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَرْفَعَ دَرَجَاتِ الْمُرْسَلِينَ حَيْثُ لا يَلْحَقُكَ لاحِقٌ وَ لا يَفُوقُكَ فَائِقٌ وَ لا يَسْبِقُكَ سَابِقٌ وَ لا يَطْمَعُ فِي إِدْرَاكِكَ طَامِعٌ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَنْقَذَنَا بِكَ مِنَ الْهَلَكَهِ، (۳) وَ هَدَانَا بِكَ مِنَ الضَّلالَهِ وَ نَوَّرَنَا بِكَ مِنَ الظُّلْمَهِ فَجَزَاكَ اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ مَبْعُوثٍ أَفْضَلَ مَا جَازَى [جَزَى] نَبِيّا عَنْ أُمَّتِهِ وَ رَسُولا عَمَّنْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا

۱- سلام بر تو ای مژده ده، سلام بر تو ای بیم دهنده، سلام بر تو ای هشداردهنده، سلام بر تو ای نور خدا، که به آن روشنی جویند، سلام بر تو و بر اهل بیت پاک و پاکیزه و راهنما و راه یافته ات، سلام بر تو و بر جدّت عبد المطلب، و بر پدرت عبد اللّه، سلام بر مادرت آمنه دختر وهب، سلام بر عمویت حمزه سرور شهیدان، سلام بر عمویت عباس فرزند عبد المطلب، سلام بر عمویت و سرپرستت ابو طالب، سلام بر پسر عمویت جعفر، پرواز کننده در بهشت جاوید، سلام بر تو ای محّمد، سلام بر تو ای احمد، سلام بر تو ای حجّت خدا بر پیشینیان و پسینیان،

۲- و پیشی گیرنده بر طاعت پروردگار جهانیان، و مهربان بر رسولانش، و خاتم پیامبرانش، و گواه بر بندگانش، و شفیع به درگاهش، و ارجمند در نزدش، و پیروی شده در ملکوتش، پیامبر ستوده تر در صفات، و پسندیده بر دیگر اشراف، کریم نزد پروردگار، و طرف سخن واقع شده از پس پرده های غیب، آنکه در مسابقه بندگی بر همه پیروز آمد و کسی در این مسابقه به او ملحق نگردد، بر تو سلام می دهم، سلام آگاه به حقت، و معترف به تقصیر در قیامش، نسبت به حقوق واجبی که برای تو است، انکار کننده نیست، نسبت به آنچه که رسیده به آن از فضلت، یقین کننده به فزونیهای نصیبت از جانب پروردگارت، مؤمن به کتابی که بر تو نازل شده، حلال شمارنده حلالت، و حرام داننده حرامت، شهادت می دهم ای فرستاده خدا با هر شاهد، و به عهده برمی دارم از جانب هر انکارکننده، به اینکه پیام های پروردگارت را رساندی،

۳- و برای امّتت خیرخواهی کردی، و در راه پروردگارت کوشیدی، و آشکارا به اجرای دستورش برخاستی، و در کنارش تحمّل آزار نمودی و به راهش با منطق محکم و پند نیکو و زیبا دعوت کردی، و حقّی که بر عهده تو بود ادا نمودی، به یقین نسبت به اهل ایمان مهربان، و نسبت به کافران سخت گیر بودی، و خدا را بندگی نمودی، تا مرگ تو را دررسید، خدا برساند تو را به شریف ترین مقام اکرام شدگان، و برترین جایگاههای مقرّبان، و بالاترین درجات رسولان آنجا که رسنده ای به تو نرسد، و برتری بر تو برتری نجوید، و پیشی گیرنده ای بر تو پیشی نگیرد، و طمع کننده ای در دریافت تو طمع ننماید، خدا را

سپاس که ما را به وسیله تو از هلاکت رهاند،

رَسُولَ اللَّهِ زُرْتُکَ عَارِفا بِحَقِّکَ مُقِرّا بِفَضْلِکَ مُسْتَبْصِرا بِضَلالَهِ مَنْ خَالَفَکَ وَ خَالَفَ أَهْلَ بَیْتِکَ عَارِفا بِالْهُدَی الَّذِی أَنْتَ عَلَیْهِ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی وَ وَلَدِی أَنَا أُصَلِّی عَلَیْکَ کَمَا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ صَلَّی عَلَیْکَ مَلائِکَتُهُ وَ أَنْبِیَاؤُهُ وَ رُسُلُهُ صَلاهً مُتَتَابِعَهً وَافِرَهً مُتَوَاصِلَهً لا انْقِطَاعَ لَهَا وَ لا أَمَدَ وَ لا أَجَلَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِکَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ کَمَا أَنْتُمْ أَهْلُهُ (۱)

پس دستها را بگشا و بگو:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ جَوَامِعَ صَلَوَاتِکَ وَ نَوَامِیَ بَرَکَاتِکَ وَ فَوَاضِلَ خَیْرَاتِکَ وَ شَرَائِفَ تَحِیَّاتِکَ وَ تَسْلِیمَاتِکَ وَ کَرَامَاتِکَ وَ رَحَمَاتِکَ وَ صَلَوَاتِ مَلائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ وَ أَنْبِیَائِکَ الْمُرْسَلِینَ وَ أَئِمَّتِکَ الْمُنْتَجَبِینَ وَ عِبَادِکَ الصَّالِحِینَ وَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ وَ مَنْ سَبَّحَ لَکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ شَاهِدِکَ وَ نَبِیِّکَ وَ نَذِیرِکَ وَ أَمِینِکَ وَ مَکِینِکَ وَ نَجِیِّکَ وَ نَجِیبِکَ وَ حَبِیبِکَ وَ خَلِیلِکَ وَ صَفِیِّکَ وَ صَفْوَتِکَ وَ خَاصَّتِکَ وَ خَالِصَتِکَ وَ رَحْمَتِکَ وَ خَیْرِ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ وَ خَازِنِ الْمَغْفِرَهِ وَ قَائِدِ الْخَیْرِ وَ الْبَرَکَهِ، (۲) وَ مُنْقِذِ الْعِبَادِ مِنَ الْهَلَکَهِ بِإِذْنِکَ وَ دَاعِیهِمْ إِلَی دِینِکَ الْقَیِّمِ بِأَمْرِکَ أَوَّلِ النَّبِیِّینَ مِیثَاقا وَ آخِرِهِمْ مَبْعَثا الَّذِی غَمَسْتَهُ فِی بَحْرِ الْفَضِیلَهِ وَ الْمَنْزِلَهِ الْجَلِیلَهِ وَ الدَّرَجَهِ الرَّفِیعَهِ وَ الْمَرْتَبَهِ الْخَطِیرَهِ وَ أَوْدَعْتَهُ الْأَصْلابَ الطَّاهِرَهَ وَ نَقَلْتَهُ مِنْهَا إِلَی الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَهِ لُطْفا مِنْکَ لَهُ وَ تَحَنُّنا مِنْکَ عَلَیْهِ إِذْ وَکَّلْتَ لِصَوْنِهِ وَ حِرَاسَتِهِ وَ حِفْظِهِ وَ حِیَاطَتِهِ مِنْ قُدْرَتِکَ عَیْنا عَاصِمَهً حَجَبْتَ بِهَا عَنْهُ مَدَانِسَ الْعَهْرِ وَ مَعَایِبَ السِّفَاحِ حَتَّی رَفَعْتَ بِهِ نَوَاظِرَ الْعِبَادِ وَ أَحْیَیْتَ بِهِ مَیْتَ الْبِلادِ

۱- و از گمراهی به راه راست هدایت کرد، و از تاریکی به نورانیت آورد، خدا پاداشت دهد ای رسول خدا در نبوّتت، پاداشی برتر از آنچه پیامبری را از امّتش عنایت نموده و رسولی را از طرف آنان که به سویشان فرستاده شده مرحمت کرده، پدر و مادرم فدایت ای رسول خدا، زیارتت کردم با آشنایی به حقت و اقرار کنان به فضلت، و با بینایی به گمراهی کسی که با تو و اهل بیتت مخالفت کرد، آشنایم به هدایتی که تو بر آن هستی، پدرم و مادرم و خود و خانواده ام و مال و فرزندانم فدایت باد، من به تو درود می فرستم، چنان که خدا و فرشتگان و انبیا و رسولانش بر تو درود فرستادند، درودی پیاپی، کامل، پیوسته که نه برایش بریدن باشد و نه اندازه و زمان، درود بر تو و اهل بیت پاک و پاکیزه ات، آنچنان که شما شایسته آن هستید.

۲- خدایا قرار ده درودهای همه جانبه ات و رونده برکاتت، و فزونی های خیراتت، و شرافت های تحیاتت، و سلام هایت، و کرامت هایت، و رحمت هایت، و درودهای فرشتگان مقرّبت، و انبیای مرسلت، و امامان برگزیده ات و بندگان شایسته ات، و اهل آسمان ها و زمین ها، و هرکه تسبیح تو گوید، ای پروردگار جهانیان، از گذشتگان و آیندگان، بر محمّد بنده ات و فرستاده ات و گواه بر خلقت و پیامبرت، و بیم دهنده ات، و امینت، و بنده با قدرت و ارجمند و نجیبت، و محبوب و دوست صمیمی، و برگزیده و مخصوص، خالص و رحمتت و بهترین انتخاب شده از میان خلقت، پیامبر رحمت، و خزانه دار آمرزش، و پیشرو خیر و برکت،

بِأَنْ كَشَفْتَ عَنْ نُورِ وِلادَتِهِ ظُلَمَ الْأَسْتَارِ وَ أَلْبَسْتَ حَرَمَکَ بِهِ حُلَلَ الْأَنْوَارِ، (۱) اللَّهُمَّ فَکَمَا خَصَصْتَهُ بِشَرَفِ هَذِهِ الْمَرْتَبَهِ الْکَرِیمَهِ وَ ذُخْرِ هَذِهِ الْمَنْقَبَهِ الْعَظِیمَهِ صَلِّ عَلَیْهِ کَمَا وَفَی بِعَهْدِکَ وَ بَلَّغَ رِسَالاتِکَ وَ قَاتَلَ أَهْلَ الْجُحُودِ عَلَی تَوْحِیدِکَ وَ قَطَعَ رَحِمَ الْکُفْرِ فِی إِعْزَازِ دِینِکَ وَ لَبِسَ ثَوْبَ الْبَلْوَی فِی مُجَاهَدَهِ أَعْدَائِکَ وَ أَوْجَبْتَ لَهُ بِکُلِّ أَذًی مَسَّهُ أَوْ کَیْدٍ أَحَسَّ بِهِ مِنَ الْفِئَهِ الَّتِی حَاوَلَتْ قَتْلَهُ فَضِیلَهً تَفُوقُ الْفَضَائِلَ وَ یَمْلِکُ بِهَا الْجَزِیلَ مِنْ نَوَالِکَ وَ قَدْ [فَلَقَدْ] أَسَرَّ الْحَسْرَهَ وَ أَخْفَی الزَّفْرَهَ وَ تَجَرَّعَ الْغُصَّهَ وَ لَمْ یَتَخَطَّ مَا مَثَّلَ لَهُ وَحْیُکَ [مُثِّلَ مِنْ وَحْیِکَ] اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ صَلاهً تَرْضَاهَا لَهُمْ وَ بَلِّغْهُمْ مِنَّا تَحِیَّهً کَثِیرَهً وَ سَلاما وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْکَ فِی [مِنْ] مُوَالاتِهِمْ فَضْلا وَ إِحْسَانا وَ رَحْمَهً وَ غُفْرَانا إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ. (۲)

سپس چهار رکعت نماز زیارت با هر سوره ای که بخواهی به دو سلام بجا آر، و پس از آن تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بخوان و بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ لِنَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابا رَحِیما وَ لَمْ أَحْضُرْ زَمَانَ رَسُولِکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ اللَّهُمَّ وَ قَدْ زُرْتُهُ رَاغِبا تَائِبا مِنْ سَیِّئِ عَمَلِی وَ مُسْتَغْفِرا لَکَ مِنْ ذُنُوبِی وَ مُقِرّا لَکَ بِهَا وَ أَنْتَ أَعْلَمُ بِهَا مِنِّی وَ مُتَوَجِّها إِلَیْکَ بِنَبِیِّکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ فَاجْعَلْنِی اللَّهُمَّ بِمُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ عِنْدَکَ وَجِیها فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِینَ یَا مُحَمَّدُ یَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِی

۱- و رهاننده بندگان به اجازه ات از هلاکت، و فراخواننده آنان به دین استوارت، به فرمانت، اولین پیامبران در پیمان و آخرینشان در رسالت، آن پیامبری که فرو بردی او را در دریای فضیلت و منزلت بس بزرگ و درجه بس بلند و مرتبه شریف، و او را در صلب های پاک به امانت گذاشتی، و وی را از باب لطف و مهرت بر او از آن صلب ها به رحم های پاک منتقل کردی، آنگاه برای حفظ و حراست و نگهداری و پاسبانی اش، از قدرتت دیده بانی نگهدارنده گماشتی، که از وی به وسیله آن نگهدارنده آلودگی های مخش و رذیلت و معایب کار زشت را باز داشتی تا اینکه به وسیله آن حضرت دید بندگان را رفعت دادی، و سرزمینهای مرده را زنده کردی، به اینکه از نور ودلاتش، تاریکی های پرده ها را برطرف نمودی، و پوشاندی به وسیله او بر حرمت جامه های انوار را.

۲- خدایا همچنان که او را به شرف این مرتبه کریمانه، و انداخته این منقبت عظیمه اختصاص دادی، بر او درود فرست چنان که به عهدت وفا کرد، و پیامدهایت را رساند، و بر توحیدت با اهل انکار جنگید، و خویشی خود را با اهل کفر برای سربلندی دینت قطع کرد و جامه گرفتاری را در مبارزه با دشمنانت به بر نمود، و تو هم در برابر هر آزادی که به او رسید، یا هر کیدی که آن را احساس کرد، از گروهی که قصد کشتنش را داشتند، واجب فرمودی، فضیلتی که بر فضائل برتری جوید، و به آن مالک شود عطای بس بزرگ را، چرا که آن حضرت اندوهش را پنهان کرد، و نفسهای پر غصه اش را مخفی نمود، و شربت اندوه را چشید، و از آنچه وحی ات برایش مشخص کرده بود، پا بـه فرا نگذاشت، خدایا بر او و اهل بیتش درود فرست، درودی که آن را برای آنها بپسندی و از جانب ما تحیت بسیار و سلام به آنان برسان، و از پیشگاهت بخاطر دوستی ایشان به ما فضل و احسان و رحمت و آمرزش عنایت کن، تو دارای فضل بسیار بزرگی.

أَنْتَ وَ أُمِّی یَا نَبِیَّ اللَّهِ یَا سَیِّدَ خَلْقِ اللَّهِ إِنِّی أَتَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ رَبِّکَ وَ رَبِّی لِیَغْفِرَ لِی ذُنُوبِی وَ یَتَقَبَّلَ مِنِّی عَمَلِی، (۱) وَ یَقْضِیَ لِی حَوَائِجِی فَکُنْ لِی شَفِیعا عِنْدَ رَبِّکَ وَ رَبِّی فَنِعْمَ الْمَسْئُولُ الْمَوْلَی رَبِّی وَ نِعْمَ الشَّفِیعُ أَنْتَ یَا مُحَمَّدُ عَلَیْکَ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِکَ السَّلامُ اللَّهُمَّ وَ أَوْجِبْ لِی مِنْکَ الْمَغْفِرَهَ وَ الرَّحْمَهَ وَ الرِّزْقَ الْوَاسِعَ الطَّیِّبَ النَّافِعَ کَمَا أَوْجَبْتَ لِمَنْ أَتَی نَبِیَّکَ مُحَمَّدا صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ هُوَ حَیٌّ فَأَقَرَّ لَهُ بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُ رَسُولُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ فَغَفَرْتَ لَهُ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ وَ قَدْ أَمَّلْتُکَ وَ رَجَوْتُکَ وَ قُمْتُ بَیْنَ یَدَیْکَ وَ رَغِبْتُ إِلَیْکَ عَمَّنْ سِوَاکَ وَ قَدْ أَمَّلْتُ جَزِیلَ ثَوَابِکَ وَ إِنِّی لَمُقِرٌّ [مُقِرٌّ] غَیْرُ مُنْکِرٍ وَ تَائِبٌ إِلَیْکَ مِمَّا اقْتَرَفْتُ وَ عَائِذٌ بِکَ فِی هَذَا الْمَقَامِ مِمَّا قَدَّمْتُ مِنَ الْأَعْمَالِ الَّتِی تَقَدَّمْتَ إِلَیَّ فِیهَا، (۲) وَ نَهَیْتَنِی عَنْهَا وَ أَوْعَدْتَ عَلَیْهَا الْعِقَابَ وَ أَعُوذُ بِکَرَمِ وَجْهِکَ أَنْ تُقِیمَنِی مَقَامَ الْخِزْیِ وَ الذُّلِّ یَوْمَ تُهْتَکُ فِیهِ الْأَسْتَارُ وَ تَبْدُو فِیهِ الْأَسْرَارُ وَ الْفَضَائِحُ وَ تَرْعَدُ فِیهِ الْفَرَائِصُ یَوْمَ الْحَسْرَهِ وَ النَّدَامَهِ یَوْمَ الْآفِکَهِ یَوْمَ الْآزِفَهِ یَوْمَ التَّغَابُنِ یَوْمَ الْفَصْلِ یَوْمَ الْجَزَاءِ یَوْما کَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِینَ أَلْفَ سَنَهٍ یَوْمَ النَّفْخَهِ یَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَهُ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَهُ یَوْمَ النَّشْرِ یَوْمَ الْعَرْضِ یَوْمَ یَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِینَ یَوْمَ یَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِیهِ وَ أُمِّهِ وَ أَبِیهِ وَ صَاحِبَتِهِ وَ بَنِیهِ یَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ وَ أَکْنَافُ السَّمَاءِ یَوْمَ تَأْتِی کُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا یَوْمَ یُرَدُّونَ إِلَی اللَّهِ فَیُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا یَوْمَ لا یُغْنِی مَوْلًی عَنْ مَوْلًی شَیْئا وَ لا هُمْ یُنْصَرُونَ ، (۳) إِلا مَنْ رَحِمَ

۱- خدایا خود به پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش باد) فرمودی: اگر اینان هنگامی که بر خود ستم کردند، نزد تو می آمدند، از خدا آمرزش می خواستند، و پیامبر برای آنان طلب آمرزش می کرد، و به یقین خدا را توبه پذیر و رحیم می یافتند، و من در زمان پیامبرت (درود بر او و خاندانش) حاضر نبودم. خدایا اینک او را زیارت کردم زیارتی با رغبت، از بدی عملم توبه کننده ام، و از گناهانم از حضرتت خواستار آمرزشم، و به آن گناهان اعتراف دارم، و تو آنها را بهتر از من می دانی، به وسیله پیامبرت پیامبر رحمت (درودت بر او و آنان) متوجه به وجود توام، خدایا به محمّد و اهل بیتش مرا نزد خود در دنیا و آخرت آبرومند و از مقرّبان قرار ده، ای محمّد، ای رسول خدا، پدر و مادرم به فدایت، ای پیامبر خدا، ای آقای خلق خدا، من به وسیله تو به پیشگاه خدا رو می کنم پروردگارم و پروردگار تو، تا خدا گناهانم را بیامرزد، و عملم را قبول نماید،

۲- و حاجاتم را برآورده سازد، تو هم ای رسول خدا نزد پروردگارت و پروردگارم شفیع من باش، پس چه خوب درخواست شده ای است مولا و پروردگارم، و چه خوب شفیعی هستی تو ای محمّد، بر تو و اهل بیتت سلام. خدایا از جانب خود آمرزش و رحمت، و روزی وسیع و پاکیزه و سودمند، برای من واجب فرما، چنان که واجب کردی برای کسی که به خدمت پیامبرت محمّد (درود تو بر او و خاندانش) آمد، درحالی که زنده بود، و به گناهانش اقرار کرد، و پیامبرت (درود بر او و خاندانش) برای او طلب آمرزش کرد، و تو او را آمرزیدی به حق مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. خدایا به حقیقت تو را آرزومندم، و به تو امید بستم، و در پیشگاهت ایستادم و از غیر تو به تو میل کردم، و پاداش بزرگت را آرزو کردم، من اعتراف کننده ام نه انکار کننده، و از آنچه مرتکب شدم، توبه کننده به سوی تو هستم، و در این مقام پناهنده به توام، از آن اعمالی که پیشتر فرستادم، اعمالی که در آنها به من پیش دستی کردی،

۳- و مرا از آنها نهی کردی، و بر آنها به من وعده کیفر دادی، پناه می آورم به بزرگواری ذاتت، از اینکه مرا در مقام رسوایی و خواری بپا داری، روزی که پرده ها در آن دریده شود، و اسرار و رسوایی ها در آن آشکار گردد، و اندام ها در آن بلرزد، روز حسرت و پشیمانی، روز تهمت، روز نزدیک، روز زیانکاری، روز جدا کردن، روز پاداش، روزی که طول آن پنجاه هزار

سـال است، روز دمیـدن، روزی که بلزانـد لرزاننـده ای، روزی که از پی آن لرزاننـده ای دیگر آیـد، روز گسترش، روز عرض اعمـال، روزی که مردم در پیشـگاه پروردگـار جهانیان بپا خیزنـد، روزی که فرار کنـد انسان از برادر و مادر و پـدر و همسـر و فرزنـدانش، روزی که شـکافته شود زمین، کرانه های آسـمان، روزی که هرکسـی بیایـد، و از وجود خود دفاع کند، روزی که بنـدگان برگردانـده شوند به سوی خدا و به آنچه انجام داده اند آگاهشان سازند، روزی که از رفیق به رفیق سودی نرسد، و نه آنان یاری شوند،

اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ يَوْمَ يُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَهِ يَوْمَ يُرَدُّونَ إِلَى اللَّهِ مَوْلاهُمُ الْحَقِّ يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعا كَأَنَّهُمْ إِلَى نُصُبٍ يُوفِضُونَ وَ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْوَاقِعَهِ يَوْمَ تُرَجُّ الْأَرْضُ رَجّا يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ وَ تَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ وَ لا يُسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيما يَوْمَ الشَّاهِدِ وَ الْمَشْهُودِ يَوْمَ تَكُونُ الْمَلائِكَهُ صَفّا صَفّا اللَّهُمَّ ارْحَمْ مَوْقِفِي فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ بِمَوْقِفِي فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ لا تُخْزِنِي فِي ذَلِكَ الْمَوْقِفِ [الْيَوْمِ] بِمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي وَ اجْعَلْ يَا رَبِّ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ مَعَ أَوْلِيَائِكَ مُنْطَلَقِي وَ فِي زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ مَحْشَرِي وَ اجْعَلْ حَوْضَهُ مَوْرِدِي، (۱) وَ فِي الْغُرِّ الْكِرَامِ مَصْدَرِي وَ أَعْطِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي حَتَّى أَفُوزَ بِحَسَنَاتِي وَ تُبَيِّضَ بِهِ وَجْهِي وَ تُيَسِّرَ بِهِ حِسَابِي وَ تُرَجِّحَ بِهِ مِيزَانِي وَ أَمْضِيَ مَعَ الْفَائِزِينَ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ إِلَى رِضْوَانِكَ وَ جِنَانِكَ إِلَهَ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ تَفْضَحَنِي فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ بَيْنَ يَدَيِ الْخَلائِقِ بِجَرِيرَتِي أَوْ أَنْ أَلْقَى الْخِزْيَ وَ النَّدَامَهَ بِخَطِيئَتِي أَوْ أَنْ تُظْهِرَ فِيهِ سَيِّئَاتِي عَلَى حَسَنَاتِي أَوْ أَنْ تُنَوِّهَ بَيْنَ الْخَلائِقِ بِاسْمِي يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ الْعَفْوَ الْعَفْوَ السَّتْرَ السَّتْرَ . (۲) اللَّهُمَّ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ فِي مَوَاقِفِ الْأَشْرَارِ مَوْقِفِي أَوْ فِي مَقَامِ الْأَشْقِيَاءِ مَقَامِي وَ إِذَا مَيَّزْتَ بَيْنَ خَلْقِكَ فَسُقْتَ كُلًّا بِأَعْمَالِهِمْ زُمَراً إِلَى مَنَازِلِهِمْ فَسُقْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَ فِي زُمْرَهِ أَوْلِيَائِكَ الْمُتَّقِينَ إِلَى جَنَّاتِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۳)

پس آن حضرت را وداع کن و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَشِيرُ النَّذِيرُ السَّلامُ

۱- مگر آن که را خدا رحم کند، که او عزیز و رحیم است، روزی که مردم بازگردانده شوند به سوی دانای نهان و آشکار، روزی که بازگردانده شوند به سوی خدا، سرپروست حقشان روزی که از قبرها شتابان درآیند، گویی به سوی نشانه هایی می دوند، و گویی ملخ هایی پراکنده اند، در حالی که چشم دوخته اند به سوی دعوت کننده به جانب خدا، روز واقعه، روزی که زمین به سختی بلرزد، روزی که آسمان همانند معدن گداخته می شود، و کوهها همانند پنبه زده شده، و خویشی از وضع خویش پرسیده نشود، روز گواه روز گواهی شده، روزی که فرشتگان صف در صف باشند. خدایا به حالم در آن روز، به خاطر وضعی که امروز دارم رحم کن، و در آن حال به آنچه بر خود جنایت کردم رسوایم مکن، و راه مرا در آن روز ای پروردگارم با اولیایت، و محلّ گردآمدن مرا در گروه محمّد و اهل بیتش (درود بر آنان) قرار ده، ورودگاه مرا حوض او،

۲- و بازگشتگاهم را در میان سپیدرویان ارجمند مقرّر فرما، و نامه عملم را به دست راستم ده، تا به وسیله حسناتم رستگار گردم، تا رویم را به آن سبب سپید گردانی، و حسابم را آسان سازی و ترازویم را سنگین کنی، تا با رستگاران از بندگان صالحت به جانب خشنودی ات و بهشت هایت بروم، ای معبود جهانیان. خدایا به تو پناه می آورم از اینکه در آن روز، در برابر خلایق به گناهم رسوایم سازی، یا به خاطر خطایم با خواری و پشیمانی و دمساز گردم، یا در آن روز بدی هایم را برخوبی هایم غالب گردانی، یا مرا با نامم در میان خلایق ندا دهی، ای بزرگوار، ای بزرگوار، گذشت نما، گذشت نما، پرده پوشی کن، پرده پوشی کن.

۳- خدایا به تو پناه می آورم از اینکه در آن روز جایگاه هم در جایگاه های بدکاران باشد، یا مقامم در مقام مردم بدفرجام قرار گیرد، و زمانی که میان بندگانت جدایی اندازی، پس سوق دادی همه را با اعمالشان، گروه گروه به منازلشان، مرا با

رحمتت به میان بندگان شایسته ات، در گروه اولیای پرهیزکارت به جانب بهشتیان سوق ده، ای پروردگار جهانیان.

عَلَيْکَ أَيُّهَا السِّرَاجُ الْمُنِيرُ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا السَّفِيرُ بَيْنَ اللَّهِ وَ بَيْنَ خَلْقِهِ أَشْهَدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَّکَ كُنْتَ نُورا فِي الْأَصْلابِ الشَّامِخَهِ وَ الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَهِ لَمْ تُنَجِّسْکَ الْجَاهِلِيَّهُ بِأَنْجَاسِهَا وَ لَمْ تُلْبِسْکَ مِنْ مُدْلَهِمَّاتِ ثِيَابِهَا وَ أَشْهَدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِکَ وَ بِالْأَئِمَّهِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِکَ مُوقِنٌ بِجَمِيعِ مَا أَتَيْتَ بِهِ رَاضٍ مُؤْمِنٌ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِکَ أَعْلامُ الْهُدَى وَ الْعُرْوَهُ الْوُثْقَى وَ الْحُجَّهُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَهِ نَبِيِّکَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ، (۱) وَ إِنْ تَوَفَّيْتَنِي فَإِنِّي أَشْهَدُ فِي مَمَاتِي عَلَى مَا أَشْهَدُ عَلَيْهِ فِي حَيَاتِي أَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ وَحْدَکَ لا شَرِيکَ لَکَ وَ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُکَ وَ رَسُولُکَ وَ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ أَوْلِيَاؤُکَ وَ أَنْصَارُکَ وَ حُجَجُکَ عَلَى خَلْقِکَ وَ خُلَفَاؤُکَ فِي عِبَادِکَ وَ أَعْلامُکَ فِي بِلادِکَ وَ خُزَّانُ عِلْمِکَ وَ حَفَظَهُ سِرِّکَ وَ تَرَاجِمَهُ وَحْيِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغْ رُوحَ نَبِيِّکَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِي سَاعَتِي هَذِهِ وَ فِي كُلِّ سَاعَهٍ تَحِيَّهً مِنِّي وَ سَلاما وَ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيْکَ. (۲)

زیارت حضرت رسول(ص) و ائمه هدی علیهم السلام در روزهای جمعه از راه دور

شیخ طوسی در «مصباح» و سیّد ابن طاووس در کتاب جمال الاسبوع در رابطه با اعمال روز جمعه فرموده اند: زیارت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله در روز جمعه مستحبّ است و از امام صادق علیه السّلام روایت کرده اند: هرکه در شهر خود باشد و بخواهد قبر رسول خدا و امیر المؤمنین و فاطمه و حسن و حسین و سایر حجج طاهره علیهم

۱- سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای مژده ده و بیم ده، سلام بر تو ای چراغ نوربخش، سلام بر تو ای سفیر بین خدا و بندگان خدا، گواهی می دهم ای رسول خدا، که تو نوری بودی در صلبهای ارجمند، و رحمهای پاک، جاهلیت با ناپاکیهایش ناپاکت نکرد، و از جامه های چرکینش تو را نپوشاند، و گواهی می دهم ای رسول خدا که من به حضرت تو، و امامان از اهل بیتت ایمان دارم، و به همه آنچه تو آورده ای خشنود و معتقدم، و گواهی می دهم که امامان از اهل بیتت مشعل های هدایت و دستاویزهای استوار و حجّت های بر اهل جهانند. خدایا این زیارتم را آخرین زیارت پیامبرت (درود بر او و خاندانش) قرار مده،

۲- اگر مرا میراندی، پس من در مردنم شهادت می دهم بر آنچه در حیاتم شهادت دادم، که تویی خدا، معبودی جز تو نیست، یگانه و بی شریکی، و محمّد بنده و فرستاده تو است، و امامان از اهل بیتش اولیایت، و یارانت، و حجّت های تو بر خلقت، و جانشینان تو در میان بندگانت، و نشانه های تو در کشورهایت، و خزانه داران دانشت، و نگهبانان رازت، و ترجمانان وحیت می باشند. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و به روان محمّد و خاندانش در این ساعت و در هر ساعت از جانب من تحیّت و سلام برسان، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد ای رسول خدا، خدا این سلام را آخرین سلام من قرار ندهد.

السّلام را زیارت کنـد در روز جمعه غسل کند، و دو جامه پاکیزه بپوشد، و به صـحرایی برود و به روایت دیگر بر بام خانه بالا رود، چهار رکعت نماز با هر سوره ای که ممکن شود بخواند، و پس از پایان نماز، رو به قبله بایستد و بگوید:

السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ الْمُرْسَلُ وَ الْوَصِيُّ الْمُرْتَضَى وَ السَّيِّدَةُ الْكُبْرَى وَ السَّيِّدَةُ الزَّهْرَاءُ وَ السِّبْطَانِ الْمُنْتَجَبَانِ وَ الْأَوْلادُ الْأَعْلامُ وَ الْأُمَنَاءُ الْمُنْتَجَبُونَ [الْمُسْتَخْزَنُونَ] جِئْتُ انْقِطَاعا إِلَيْكُمْ وَ إِلَى آبَائِكُمْ وَ وَلَدِكُمُ الْخَلَفِ عَلَى بَرَكَةِ الْحَقِّ فَقَلْبِي لَكُمْ مُسَلِّمٌ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بِدِينِهِ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لا مَعَ عَدُوِّكُمْ إِنِّي لَمِنَ الْقَائِلِينَ بِفَضْلِكُمْ مُقِرٌّ بِرَجْعَتِكُمْ لا أُنْكِرُ لِلَّهِ قُدْرَةً وَ لا أَزْعُمُ إِلا مَا شَاءَ اللَّهُ سُبْحَانَ اللَّهِ ذِي الْمُلْكِ وَ الْمَلَكُوتِ يُسَبِّحُ اللَّهَ بِأَسْمَائِهِ جَمِيعُ خَلْقِهِ وَ السَّلامُ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ وَ السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

صلوات بر حضرت رسول(ص) و فضیلت آن

مؤلّف گوید: روایات بسیار وارد شده که از هر کجا سلام و صلوات بر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرستاده شود، به آن حضرت خواهد رسید.

در روایتی وارد شـده: ملکی موکّل است هر مؤمنی بگویـد: صلّی اللّه علی محمّد و اله و سلّم آن ملك در جواب او بگوید: و علیك پس از آن به حضرت عرض کند: ای رسول خدا فلان شخص بر شما سلام داد، آن حضرت فرماید: و علیه السلام.

در روایت معتبر آمده، آن حضـرت فرمود: هرکه قبر مرا پس از مرگ من زیارت کند، مانند کسـی است که در حیاتم به سوی من

۱- سـلام و رحمت و برکـات خـدا بر تو ای پیامبر، سـلام بر تو ای پیامبر فرسـتاده شـده، و بر وصـیّ ملقّب به مرتضـی، و بانوی بزرگ، و سیّده زهرا و ده فرزنـدزاده برگزیـده، و اولاـد برجسته، و امینـان نجیبت، آمـدم بـا جـدایی از خلق، به جانب شـما و پدرانتان، و فرزندتان، آن یادگار صالح به برکت حق، دلم تسلیم شماست، یاریام برای شما آماده است، تا خدا به دینش حکم کنـد، با شـمایم با شـما، نه با دشـمنان شـما، من به فضل شـما گویایم و به رجعت شـما اقرار دارم، هیچ قدرتی را برا خدا انکار ندارم، و گمان ندارم جز آنچه را خدا خواسته باشد، منزّه است خدا، دارنده ملک و ملکوت، خدایا را با نامهایش همه خلقش تسبیح میکنند. سلام بر جانها و بدنهای شما، و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

هجرت کرده، پس هر گـاه اسـتطاعت ندارید، به زیـارت قبر من آییـد، به سوی من سـلام فرستیـد، که آن سـلام به من خواهد رسـید، و اخبار با این مضـمون بسـیار است، و ما در باب اول در ذکر زیارت حجـج طاهره در ایام هفته، دو زیارت برای رسول خدا صـلی اللّه علیه و آله در روز شـنبه نقل کردیم، اگر خواستی به آنجا مراجعه کن، و خود را به فیض خواندن آنها نائل ساز [در زیارت امیر المؤمنین علیه السلام در اذن دخول رواق مطهرش زیارت مختصری از پیامبر (ص) بیاید.

مؤلّف] .

شایسـته است صـلوات فرستادن بر آن حضرت به آن صلواتی که حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام در یکی از خطبه های خود در روز جمعه، بر آن جناب فرستاد، این صلوات در کتاب «روضه کافی» چنین است:

إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِیما اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِکْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَحَنَّنْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کَأَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ وَ بَارَکْتَ وَ تَرَحَّمْتَ وَ تَحَنَّنْتَ وَ سَلَّمْتَ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ آلِ إِبْرَاهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدا الْوَسِیلَهَ وَ الشَّرَفَ وَ الْفَضِیلَهَ وَ الْمَنْزِلَهَ الْکَرِیمَهَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ مُحَمَّدا وَ آلَ مُحَمَّدٍ أَعْظَمَ الْخَلائِقِ کُلِّهِمْ شَرَفا یَوْمَ الْقِیَامَهِ وَ أَقْرَبَهُمْ مِنْکَ مَقْعَدا وَ أَوْجَهَهُمْ عِنْدَکَ یَوْمَ الْقِیَامَهِ جَاها وَ أَفْضَلَهُمْ عِنْدَکَ مَنْزِلَهً وَ نَصِیبا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدا أَشْرَفَ الْمَقَامِ وَ حِبَاءَ السَّلامِ وَ شَفَاعَهَ الْإِسْلامِ اللَّهُمَّ وَ أَلْحِقْنَا بِهِ غَیْرَ خَزَایَا وَ لا نَاکِثِینَ وَ لا نَادِمِینَ وَ

لا مُبَدِّلِينَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ. (۱)

و در اواخر باب زیارت صلواتی بر آن حضرت و خاندان او علیهم السّلام خواهد آمد.

زیارت ائمه بقیع علیهم السلام

یعنی: حضرت امام حسن مجتبی، و امام زین العابدین و امام محمّد باقر و امام جعفر صادق علیهم السّلام

چون خواستی این بزرگواران را زیارت کنی، باید آنچه در آداب زیارت ذکر شد بجا آوری یعنی غسل و طهارت، و پوشیدن جامه های پاک و پاکیزه، و استعمال بوی خوش و اذن دخول و مانند اینها.

و نیز چنین بگو:

یَا مَوَالِیَّ یَا أَبْنَاءَ رَسُولِ اللَّهِ عَبْدُکُمْ وَ ابْنُ أَمَتِکُمُ الذَّلِیلُ بَیْنَ أَیْدِیکُمْ وَ الْمُضْعِفُ [الْمُضْعَفُ] فِی عُلُوِّ قَدْرِکُمْ وَ الْمُعْتَرِفُ بِحَقِّکُمْ جَاءَکُمْ مُسْتَجِیرا بِکُمْ قَاصِدا إِلَی حَرَمِکُمْ مُتَقَرِّبا إِلَی مَقَامِکُمْ مُتَوَسِّلا إِلَی اللَّهِ تَعَالَی بِکُمْ أَ أَدْخُلُ یَا مَوَالِیَّ أَ أَدْخُلُ یَا أَوْلِیَاءَ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ یَا مَلائِکَةَ اللَّهِ الْمُحْدِقِینَ بِهَذَا الْحَرَمِ الْمُقِیمِینَ بِهَذَا الْمَشْهَدِ، (۲)

و پس از خشوع و خضوع و رقّت وارد شو، و پای راست را در ورودت مقدّم بدار و بگو:

اللَّهُ أَکْبَرُ کَبِیرا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ کَثِیرا وَ سُبْحَانَ اللَّهِ بُکْرَةً وَ أَصِیلا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ الْمَاجِدِ الْأَحَدِ الْمُتَفَضِّلِ الْمَنَّانِ الْمُتَطَوِّلِ الْحَنَّانِ الَّذِی مَنَّ بِطَوْلِهِ وَ سَهَّلَ زِیَارَةَ سَادَاتِی بِإِحْسَانِهِ وَ لَمْ یَجْعَلْنِی عَنْ زِیَارَتِهِمْ مَمْنُوعا بَلْ تَطَوَّلَ وَ مَنَحَ. (۳)

پس نزدیک قبور مقدّسه ایشان برو، و پشت به قبله و رو به قبر ایشان بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَئِمَّةَ الْهُدَی السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ التَّقْوَی السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الْحُجَجُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیَا السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الْقُوَّامُ فِی الْبَرِیَّهِ بِالْقِسْطِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ الصَّفْوَهِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ آلَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ النَّجْوَی

۱- به درستی که خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستند، ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود فرستید و سلام کنید سلامی کامل، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و بر محمّد و خاندان محمّد برکت ده، و بر محمّد و خاندان محمّد مهر ورز، و بر محمّد و خاندان محمّد سلام فرست، همانند برترین درود و برکت و رحمت و مهرورزی و سلامی که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، تو ستوده و بزرگواری. خدایا به محمّد عطا کن وسیله و شرف و برتری و منزلت کریمانه. خدایا قرار ده محمّد و خاندان را بزرگترین همه خلایق، از جهت شرافت در روز قیامت، و نزدیک ترین آنها به خود از نظر جایگاه، و آبرومندترین شان در روز قیامت از جهت شرف و عزت و برترین شان در پیشگاهت از حیث منزلت و بهره مندی. خدایا به محمّد شریف ترین مقام و جایزه و سلام و شفاعت اسلام را عطا کن. خدایا ما را به او ملحق گردان نه با رسوایی و

پیمان شکنی، و پشیمانی و تغییر حقایق، ای معبود حق دعاها مستجاب باد.

۲- ای سرپرستان من، ای فرزندان رسول خدا، بنده شما، و فرزند کنیز شمایم، که خوار در برابرتان هستم، و فزاینده در والایی قدرتان، و اعتراف کننده به حق شما، آمده به پیشگاهتان، درحالیکه پناهنده به شما و قصد کننده حرم شما، و متقرّب به سوی شماست، متوسّل به خدا است به وسیله شما، آیا وارد شوم ای سرپرستانم، آیا وارد شوم ای اولیای خدا آیا وارد شوم ای ملائکه خدا، که در برگیرنده این حرم، و مقیم در این زیارتگاه هستید؟

۳- خدا بزرگتر است، بزرگتر، خدا را سپاس بسیار، در بامداد و شامگاه، و سپاس خدای را خدای فرد و بی نیاز، و بزرگوار و یکتا تفضّل کننده و نعمت دهنده، و عطابخش و مهروز، خدایی که به کرمش منّت نهاد، و به احسانش زیارت سرورانم را آسان نمود و از زیارتشان محرومم نکرد، بلکه تفضّل و بخشش بی پایان بیدریغ نمود.

أَشْهَدُ أَنَّكَمْ قَدْ بَلَّغْتُمْ وَ نَصَحْتُمْ وَ صَبَرْتُمْ فِی ذَاتِ اللَّهِ وَ كُذِّبْتُمْ وَ أَسِی ءَ إِلَیْكَمْ فَغَفَرْتُمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَمُ الْأَئِمَّهُ الرَّاشِدُونَ الْمُهْتَدُونَ وَ أَنَّ طَاعَتَكُمْ مَفْرُوضَهٌ وَ أَنَّ قَوْلَكُمُ الصِّدْقُ وَ أَنَّكُمْ دَعَوْتُمْ فَلَمْ تُجَابُوا وَ أَمَرْتُمْ فَلَمْ تُطَاعُوا وَ أَنَّكُمْ دَعَائِمُ الدِّینِ وَ أَرْكَانُ الْأَرْضِ، (۱) لَمْ تَزَالُوا بِعَیْنِ اللَّهِ یَنْسَخُكُمْ مِنْ أَصْلابِ كُلِّ مُطَهَّرٍ وَ یَنْقُلُكُمْ مِنْ أَرْحَامِ الْمُطَهَّرَاتِ لَمْ تُدَنِّسْكُمُ الْجَاهِلِیَّهُ الْجَهْلاءُ وَ لَمْ تَشْرَكْ فِیكُمْ فِتَنُ الْأَهْوَاءِ طِبْتُمْ وَ طَابَ مَنْبَتُكُمْ مَنَّ بِكُمْ عَلَیْنَا دَیَّانُ الدِّینِ فَجَعَلَكُمْ فِی بُیُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَ یُذْكَرَ فِیهَا اسْمُهُ وَ جَعَلَ صَلاتَنَا عَلَیْكُمْ رَحْمَهً لَنَا وَ كَفَّارَهً لِذُنُوبِنَا إِذِ اخْتَارَكُمُ اللَّهُ لَنَا وَ طَیَّبَ خَلْقَنَا بِمَا مَنَّ عَلَیْنَا مِنْ وِلایَتِكُمْ وَ كُنَّا عِنْدَهُ مُسَمِّینَ بِعِلْمِكُمْ مُعْتَرِفِینَ بِتَصْدِیقِنَا إِیَّاكُمْ وَ هَذَا مَقَامُ مَنْ أَسْرَفَ وَ أَخْطَأَ وَ اسْتَكَانَ وَ أَقَرَّ بِمَا جَنَی وَ رَجَا بِمَقَامِهِ الْخَلاصَ وَ أَنْ یَسْتَنْقِذَهُ بِكُمْ مُسْتَنْقِذُ الْهَلْكَی مِنَ الرَّدَی فَكُونُوا لِی شُفَعَاءَ، (۲) فَقَدْ وَفَدْتُ إِلَیْكُمْ إِذْ رَغِبَ عَنْكُمْ أَهْلُ الدُّنْیَا وَ اتَّخَذُوا آیَاتِ اللَّهِ هُزُوا وَ اسْتَكْبَرُوا عَنْهَا و در اینجا سر بالا كن و بگو یَا مَنْ هُوَ قَائِمٌ لا یَسْهُو وَ دَائِمٌ لا یَلْهُو وَ مُحِیطٌ بِكُلِّ شَیْ ءٍ لَكَ الْمَنُّ بِمَا وَفَّقْتَنِی وَ عَرَّفْتَنِی بِمَا أَقَمْتَنِی عَلَیْهِ إِذْ صَدَّ عَنْهُ عِبَادُكَ وَ جَهِلُوا مَعْرِفَتَهُ وَ اسْتَخَفُّوا بِحَقِّهِ وَ مَالُوا إِلَی سِوَاهُ فَكَانَتِ الْمِنَّهُ مِنْكَ عَلَیَّ مَعَ أَقْوَامٍ خَصَصْتَهُمْ بِمَا خَصَصْتَنِی بِهِ فَلَكَ الْحَمْدُ إِذْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِی مَقَامِی هَذَا مَذْكُوراً مَكْتُوباً فَلا تَحْرِمْنِی مَا رَجَوْتُ وَ لا تُخَیِّبْنِی فِیمَا دَعَوْتُ بِحُرْمَهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ . (۳)

ص: ۴۹۶

۱- سلام بر شما ای پیشوایان هدایت، سلام بر شما ای اهل پرهیزكاری، سلام بر شما ای حجّت ها بر اهل دنیا، سلام بر شما ای قیام كنندگان به عدالت در میان آفریدگان، سلام بر شما ای اهل برگزیدگی، سلام بر شما ای خاندان رسول خدا، سلام بر شما ای اهل راز، شهادت می دهم كه دعوت حق را رساندید، و خیرخواهی نمودید، و در راه حق شكیبایی كردید، و تكذیب شدید، و نسبت به شما بدرفتاری شد، ولی شما گذشت كردید، و شهادت می دهم كه شما امامان هدایت و هدایت یافته اید، و طاعت شما واجب، و گفتار شما صدق است، شما دعوت كردید، ولی اجابت نشدید، و دستور دادید، ولی اطاعت تان نكردند، شما ستون های دین و پایه های زمین هستید،

۲- همواره تحت توجّه خدا بودید، كه شما را از صلب های هر انسان پاك بر می داشت، و به رحم های پاكیزه منتقل تان می نمود، جاهلیت سخت و سنگین شما را آلوده نكرد، و فتنه های هوا در شما شركت نجست، پاك بودید و جای روییدن شما پاك بود، جزادهنده روز جزا به وجود شما بر ما منّت نهاد، پس قرارتان داد در خانه هایی كه خدا اجازه داد رفعت یابد، و نامشان در آن خانه ها ذكر گردد، و درودمان را بر شما رحمت برای ما و كفاره گناهانمان قرار داد، زیرا خدا شما را برای ما انتخاب كرد، و آفرینش ما را به آنچه از ولایت شما بر ما منّت نهاد و پاكیزه ساخت، و ما در پیشگاه خدا از نامبردگان به دانش شما و اقراركنندگان به تصدیق مان نسبت به شما بودیم، این است جایگاه كسی كه زیاده روی كرد، و دچار خطا شد، و درمانده گشت، و به آنچه جنایت كرد اقرار نمود، و به این جایگاهش نجات خود را مید دارد، و اینكه به وسیله شما از ورطه هلاكت برهاندش رهاننده هلاك شدگان شما شفیعان من باشید،

۳- آنگاه كه وارد بر شما شوم همانگاه كه مردم دنیا از شما روگردانده اند، و آیات خدا را به مسخره گرفتند، و از قبول آنها تكبر كردند، ای كه او پابرجاست و غفلت نمی كند، و پاینده است و سرگرم نمی شود، و به همه چیز احاطه دارد، تو را منّت است به آنچه مرا موفّق نمودی، و شناساندی به من آنچه را بر آنم واداشتی، آنگاه كه بندگانت از او بازداشتند، و شناختش را نادان بودند، و حقّش را سبك شمردند، و به جانب غیر او میل نمودند، پس از جانب تو بر من منّت بود، با اقوامی كه

اختصاص دادی آنها را به آنچه مرا به آن اختصاص دادی، پس تو را سپاس، به خاطر اینکه در این جایگاهم نزد تو یاد شده و ثبت شده بودم، از آنچه امید کردم مرا محروم مکن، و در آنچه خواندم ناامید مساز، به حرمت محمّد و خاندان پاکش، و درود خدا بر محمّد و خاندان محمّد.

س برای خود به هرچه که خواهی دعا کن.

شیخ طوسی (ره) در کتاب «تهذیب» فرموده: پس از آن هشت رکعت نماز زیارت بجای آور، برای هر امامی دو رکعت و شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس گفته اند چون خواستی ایشان را وداع کنی، بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَئِمَّهَ الْهُدَى وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَسْتَوْدِعُكُمُ اللَّهَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكُمُ السَّلامُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جِئْتُمْ بِهِ وَ دَلَلْتُمْ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ. (۱)

سپس بسیار دعا کن، و از خدا بخواه، که دیگر بار تو را به زیارت ایشان برگرداند، و زیارت آن بزرگواران آخرین زیارت تو نباشد.

علاّمه مجلسی (ره) ، در «بحار» از یکی از نسخه های قدیمی، زیارت مبسوطی ایراد فرموده و چون به تصریح ایشان و دیگران، بهترین زیارات برای آن بزرگواران زیارات جامعه است [مجموعه ای زیارات است که به هر کدام زیارت جامعه گفته میشود مانند زیارت امین اللّه، جامعه معروفه و...] که پس از این ذکر خواهد شد ان شاء اللّه، به همین خاطر ما در این مقام به همین اندازه اکتفا کردیم و در باب اول، در ذکر زیارات حجج طاهره علیهم السّلام در ایام هفته، زیارتی برای حضرت امام حسن علیه السّلام و زیارتی برای این سه امام بزرگوار نقل کردیم، از آنها غفلت نشود بدان که ما در زیارت هر یک از حجج طاهره علیهم السّلام غیز از ائمه بقیع علیهم السّلام صلواتی برای صاحب زیارت ذکر میکنیم، و در صلوات بر این بزرگواران اکتفا میکنیم به صلواتی که در آخر باب زیارات ذکر میشود، به آنجا رجوع شود، و با

ص: ۴۹۷

۱- سلام و رحمت و برکات خدا بر شما ای پیشوایان هدایت، شما را به خدا میسپارم، و بر شما سلام میفرستم، به خدا و رسول، و به آنچه شما آورید و بر آن راهنمایی کردید ایمان آوردیم، خدایا ما را با گواهان بنویس.

ذکر صلوات بر ایشان ترازوی اعمال حسنه خود را سنگین کن.

قطعه ای از قصیده ازری

بدان که کثرت شوق این مهجور شکسته به آن مشاهد مشرفه مرا وادار می کند که از قصیده هائیه [یعنی قصیده ای که قافیه آن حرف «ه» است] فاضل اوحدی، مادح آل احمدی جناب شیخ ازری (ره) چند شعری که مناسب با این مقام است ذکر کنم و خود را به آن مشغول نمایم.

درباره این قصیده از شیخ الفقهاء العظام خاتم المجتهدین الفخام شیخ محمّد حسن، صاحب «جواهر الکلام» نقل شده، که آرزو می کرد آن قصیده در نامه عمل او نوشته شود و کتاب با عظمت «جواهر» در نامه عمل ازری ثبت گردد، ازری (ره) چنین فرموده است:

إنَّ تِلْکَ الْقُلُوبَ أَقْلَقَهَا الْوَجْدُ وَ أَدْمَی تِلْکَ الْعُیُونَ بُکَاهَا (۱)

کَانَ أَنْکَی الْخُطُوبِ لَمْ یُبْکِ مِنِّی مُقْلَةً لَکِنِ الْهَوَی أَبْکَاهَا (۲)

کُلَّ یَوْمٍ لِلْحَادِثَاتِ عَوَادٍ لَیسَ یَقْوَی رَضْوَی عَلَی مُلْتَقَاهَا (۳)

کَیفَ یُرْجَی الْخَلاصُ مِنْهُنَّ إلا بِذِمَامٍ مِنْ سَیِّدِ الرُّسُلِ طَهَ (۴)

مَعْقِلُ الْخَائِفِینَ مِنْ کُلِّ خَوْفٍ أَوْفَرُ الْعُرْبِ ذِمَّةً أَوْفَاهَا (۵)

مَصْدَرُ الْعِلْمِ لَیسَ إلا لَدَیْهِ خَبَرُ الْکَائِنَاتِ مِنْ مُبْتَدَاهَا (۶)

فَاضَ لِلْخَلْقِ مِنْهُ عِلْمٌ وَ حِلْمٌ أَخَذَتْ مِنْهُمَا الْعُقُولُ نُهَاهَا (۷)

نَوَّهَتْ بِاسْمِهِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ کَمَا نَوَّهَتْ بِصُبْحٍ ذُکَاهَا (۸)

وَ غَدَتْ تَنْشُرُ الْفَضَائِلَ عَنْهُ کُلُّ قَوْمٍ عَلَی اخْتِلافِ لُغَاهَا (۹)

طَرِبَتْ لاسْمِهِ الثَّرَی فَاسْتَطَالَتْ فَوْقَ عُلْوِیِّهِ السَّمَا سُفْلاهَا (۱۰)

جَازَ مِنْ جَوْهَرِ التَّقَدُّسِ ذَاتا تَاهَتِ الْأَنْبِیاءُ فِی مَعْنَاهَا (۱۱)

لا تُجِلْ فِی صِفَاتِ أَحْمَدَ فِکْرا فَهِیَ الصُّورَةُ الَّتِی لَنْ تَرَاهَا (۱۲)

أَیُّ خَلْقٍ لِلَّهِ أَعْظَمُ مِنْهُ وَ هُوَ الْغَایَةُ الَّتِی اسْتَقْصَاهَا (۱۳)

قَلَّبَ الْخَافِقَیْنِ ظَهْرا لِبَطْنٍ فَرَأَی ذَاتَ أَحْمَدَ

۱- به راستی که شوق این دلها را به پریشانی نشانده و این چشم ها را گریه خون آلود نموده

۲- جریحه دار کننده ترین بلاها دیده ام را نگریاند ولی عشق دوست آن را به گریه انداخت

۳- هر روز برای حوادث بازگشتی است که کوه رضوی را قدرت برخورد با آنها نیست

۴- چگونه امید نجات از آنها می رود مگر با پیمانی از آقای رسولان طه

۵- حصار محکم هراسندگان از هر هراسی کاملترین عرب از جهت تعهّد و وفادارترین آنها

۶- سرچشمه دانش جز نزد او نیست خبر کائنات است از ابتدای آنها

۷- از او دانش و بردباری بر خلق افاضه شد که خردها خردمندی خود را از آن دو گرفت

۸- نامش را بلند آوازه کرد آسمانها و زمین، چنان که بلند آوازه کرد صبح را آفتابش

۹- و اینگونه شد که فضائل او را پخش کردند هر قومی با اختلاف زبانهایشان

۱۰- به وجد آمد خاک از نامش و برتری گرفت از بلندترین آسمانها پست ترین جایگاهش

۱۱- از نظر ذات از جوهر تقدّس گذشت پیابران در عنای آن مبهوت شدند

۱۲- فکرت را در صفات احمد جولان مده زیرا همان صورتی است که هرگز آن را نخواهی دید

۱۳- خدا را کداین آفریده است که بزرگتر از او باشد او هدفی است که خدا آن را استقصا نموده

فَاجْتَبَاهَا (۱)

لَسْتُ أَنْسَى لَهُ مَنَازِلَ قُدْسٍ قَدْ بَنَاهَا التُّقَى فَأَعْلَى بِنَاهَا (۲)

وَ رِجَالا أَعِزَّةً فِی بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ يُعَزَّ حِمَاهَا (۳)

سَادَةٌ لا تُرِيدُ إِلا رِضَى اللَّهِ كَمَا لا يُرِيدُ إِلا رِضَاهَا (۴)

خَصَّهَا مِنْ كَمَالِهِ بِالْمَعَانِی وَ بِأَعْلَى أَسْمَائِهِ سَمَّاهَا (۵)

لَمْ يَكُونُوا لِلْعَرْشِ إِلا كُنُوزا خَافِيَاتٍ سُبْحَانَ مَنْ أَبْدَاهَا (۶)

كَمْ لَهُمْ أَلْسُنٌ عَنِ اللَّهِ تُنْبِی هِیَ أَقْلامُ حِكْمَةٍ قَدْ بَرَاهَا (۷)

وَ هُمُ الْأَعْيُنُ الصَّحِيحَاتُ تَهْدِی كُلَّ عَيْنٍ مَكْفُوفَةٍ عَيْنَاهَا (۸)

عُلَمَاءُ أَئِمَّةٌ حُكَمَاءُ يَهْتَدِی النَّجْمُ بِاتِّبَاعِ هُدَاهَا (۹)

قَادَةٌ عِلْمُهُمْ وَ رَأْیُ حِجَاهُمْ مَسْمَعَا كُلِّ حِكْمَةٍ مَنْظَرَاهَا (۱۰)

مَا أُبَالِی وَ لَوْ أُهِيلَتْ عَلَى الْأَرْضِ السَّمَاوَاتُ بَعْدَ نَيْلِ وِلاهَا (۱۱)

ذکر سایر زیارات در مدینه طیبه

به نقل از کتاب «مصباح الزائر» و غیر آن

زیارت ابراهیم پسر رسول خدا

نزدیک قبر می ایستی و می گویی:

السَّلامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى حَبِيبِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى صَفِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى نَجِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَ خَاتَمِ الْمُرْسَلِينَ وَ خِيَرَةِ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ فِی أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ السَّلامُ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيَائِهِ وَ رُسُلِهِ السَّلامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ وَ السُّعَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ السَّلامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الرُّوحُ الزَّاكِيَةُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا النَّفْسُ الشَّرِيفَةُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا السُّلالَةُ الطَّاهِرَةُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا النَّسَمَةُ الزَّاكِيَةُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَيْرِ الْوَرَى، (۱۲) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ النَّبِيِّ الْمُجْتَبَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْمَبْعُوثِ إِلَى كَافَّةِ الْوَرَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ السِّرَاجِ الْمُنِيرِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْمُؤَيَّدِ بِالْقُرْآنِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْمُرْسَلِ إِلَى الْإِنْسِ وَ الْجَانِّ

۱- خدا شرق و غرب را طاهر به باطن زیرورو کرد پس احمد را دید و او را انتخاب کرد

۲- من منازل قدس او را فراموش نمی کنکه آنها را تقوا بنا کرد پس بنایش را برافراشت

۳- و مردان با عزّتی را در خانه هایی که خدا اجازه داد حریم آنها عزیز شمرده شود

۴- سرورانی که جز رضای خدا را نمی خواسته اند چنان که خدا هم جز رضای آنان را نمی خواست

۵- آنان را از کمال خود به معناهایی اختصاص داد و آنان را به برترین نام هایش نامید

۶- برای عرش جز گنج هایی نبودند پنهان، منزّه است آنکه آشکارشان کرد

۷- برای آنها چه بسیار زبان هایی است که از خدا خبر می دهد آنها قلم های حکمتی بودند که خدا تراشید

۸- آنان دیدگان سالمی هستند که راهنمایی کنند هر چشم نابینایی را دو چشم سالم آنها

۹- دانشمندان امامان حکیمانی هستند که ستارگان با پیروی از هدایت آنها هدایت شوند

۱۰- پیشروانی که دانش و بینش عقلشان شنیدگاه و دیدگاه هر حکمتی است

۱۱- باک ندارم گرچه بر زمین فرو ریزد آسمانها، پس از نائل شدن به دوستی آنان

۱۲- سلام بر محبوب خدا، سلام بر برگزیده خدا، سلام بر راز خدا، سلام بر محمّد بن عبد اللّه، سرور پیامبران و خاتم فرستادگان، و برگزیده خدا از خلقش در زمین و آسمان، سلام بر همه پیامبران و رسولان خدا، سلام بر شهیدان و سعادتمندان و شایستگان، سلام بر ما و بر بندگان شایسته، سلام بر تو ای روح پاک، سلام بر تو ای جان شریف، سلام بر تو ای نسل پاکیزه، سلام بر تو ای انسان پاک، سلام بر تو ای فرزند بهترین مردم،

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ صَاحِبِ الرَّايَهِ وَ الْعَلامَهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الشَّفِيعِ يَوْمَ الْقِيَامَهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ مَنْ حَبَاهُ اللَّهُ بِالْكَرَامَهِ السَّلامُ عَلَيْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدِ اخْتَارَ اللَّهُ لَکَ دَارَ إِنْعَامِهِ قَبْلَ أَنْ يَكْتُبَ عَلَيْکَ أَحْكَامَهُ أَوْ يُكَلِّفَکَ حَلالَهُ وَ حَرَامَهُ فَنَقَلَکَ إِلَيْهِ طَيِّبا زَاكِيا مَرْضِيّا طَاهِرا مِنْ كُلِّ نَجَسٍ مُقَدَّسا مِنْ كُلِّ دَنَسٍ وَ بَوَّأَکَ جَنَّهَ الْمَأْوَى وَ رَفَعَکَ إِلَى الدَّرَجَاتِ الْعُلَى وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ صَلاهً تَقَرُّ بِهَا عَيْنُ رَسُولِهِ وَ تُبَلِّغُهُ أَكْبَرَ مَأْمُولِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَفْضَلَ صَلَوَاتِکَ وَ أَزْكَاهَا وَ أَنْمَى بَرَكَاتِکَ وَ أَوْفَاهَا عَلَى رَسُولِکَ وَ نَبِيِّکَ، (۱) وَ خِيَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ عَلَى مَنْ نَسَلَ مِنْ أَوْلادِهِ الطَّيِّبِينَ وَ عَلَى مَنْ خَلَّفَ مِنْ عِتْرَتِهِ الطَّاهِرِينَ بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ صَفِيِّکَ وَ إِبْرَاهِيمَ نَجْلِ نَبِيِّکَ أَنْ تَجْعَلَ سَعْيِی بِهِمْ مَشْكُورا وَ ذَنْبِی بِهِمْ مَغْفُورا وَ حَيَاتِی بِهِمْ سَعِيدَهً وَ عَاقِبَتِی بِهِمْ حَمِيدَهً وَ حَوَائِجِی بِهِمْ مَقْضِيَّهً وَ أَفْعَالِی بِهِمْ مَرْضِيَّهً وَ أُمُورِی بِهِمْ مَسْعُودَهً وَ شُئُونِی بِهِمْ مَحْمُودَهً اللَّهُمَّ وَ أَحْسِنْ لِیَ التَّوْفِيقَ وَ نَفِّسْ عَنِّی كُلَّ هَمٍّ وَ ضِيقٍ اللَّهُمَّ جَنِّبْنِی عِقَابَکَ وَ امْنَحْنِی ثَوَابَکَ وَ أَسْكِنِّی جِنَانَکَ وَ ارْزُقْنِی رِضْوَانَکَ وَ أَمَانَکَ وَ أَشْرِکْ لِی فِی صَالِحِ دُعَائِی وَالِدَیَّ وَ وُلْدِی وَ جَمِيعَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءَ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتَ إِنَّکَ وَلِیُّ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۲)

پس حاجت خود را بخواه، و دو رکعت نماز زیارت بجا آر

زيارت جناب فاطمه بنت اسد عليها السلام

نزء قبر آن مخدّره می ایستی و می گویی:

السَّلامُ عَلَى نَبِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ السَّلامُ عَلَى مُحَمَّدٍ

ص: ۵۰۰

۱- سلام بر تو ای فرزند پیامبر برگزیده، سلام بر تو ای فرزند برانگیخته به سوی تمام مردم، سلام بر تو ای فرزند مژده دهنده و بیم ده، سلام بر تو ای فرزند چراغ نوربخش، سلام بر تو ای فرزند تایید شده به قرآن، سلام بر تو ای فرزند فرستاده شده به سوی انس و جنّ، سلام بر تو ای فرزند دارای پرچم و نشان، سلام بر تو ای فرزند شفیع روز قیامت، سلام بر تو ای فرزند کسی که خدا او را مخصوص به کرامت فرمود، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو، شهادت میدهم که خدا خانه نعمتش را برای تو برگزید، پیش از آنکه احکامش را بر تو واجب کند، یا تو را به حلال و حرامش مکلّف گرداند، پس تو را به سوی خود انتقال داد. پاک و پاکیزه، پسندیده و پاک از هر ناپاکی، منزّه از هر چرک، و در بهشت آسایش جایت داد، و به سوی درجات برتر بالایت برد، درود خدا بر تو درودی که دیده رسولش را به آن روشن گرداند، و به بزرگترین آرزویش برساند. خدایا قرار ده برترین و پاکیزه ترین درودهایت، و فزاینده ترین و کامل ترین برکاتت را بر رسول و پیامبر

۲- و برگزیده از میان بندگانت، محمّد خاتم پیامبران، و بر آنان که پدید آمدند از اولاد پاکش، و بر کسی که یادگار گذاشته از اهل بیت پاکیزه اش، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. خدایا از تو درخواست می کنم به حق محمّد برگزیده ات، و ابراهیم فرزند پیامبرت، اینکه به حق آنان قرار دهی کوششم را مورد سپاس، و گناهم را آمرزیده و زندگی ام را سعاتمندانه، و عاقبتم را ستوده، و حاجاتم را روا گشته، و کارهایم را پسنیده، و امورم، را ملازم با سعادت، و شونم را پسندیده. خدایا، و توفیق را برایم نیکو گردان، و هر اندوه و فشاری را از من برطرف ساز. خدایا مرا از کیفرت برکنار دار، و ثوابت را بی دریغ به

من ببخش، و در بهشت جایم ده، و خشنودی و امانت را روزی ام کن، و با من در دعا های شایسته ام شریک کن پدر و مادر و فرزندانم را، و همه مردان و زنان اهل ایمان را، زنده و مرده آنان را، به درستی که تو صاحب ماندنی های شایسته ای، اجابت فرما ای پروردگار جهانیان.

سَيِّدِ الْأَوَّلِينَ السَّلامُ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْآخِرِينَ السَّلامُ عَلَى مَنْ بَعَثَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِلْعالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى فَاطِمَهَ بِنْتِ أَسَدٍ الْهَاشِمِيَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِّدِّيقَهُ الْمَرْضِيَّهُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّهُ النَّقِيَّهُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْكَرِيمَهُ الرَّضِيَّهُ [الْمَرْضِيَّهُ] السَّلامُ عَلَيْكِ يَا كَافِلَهَ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا وَالِدَهَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا مَنْ ظَهَرَتْ شَفَقَتُهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا مَنْ تَرْبِيَتُهَا لِوَلِيِّ اللَّهِ الْأَمِينِ، (۱) السَّلامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى رُوحِكِ وَ بَدَنِكِ الطَّاهِرِ السَّلامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى وَلَدِكِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكِ أَحْسَنْتِ الْكَفَالَهَ وَ أَدَّيْتِ الْأَمَانَهَ وَ اجْتَهَدْتِ فِي مَرْضَاهِ اللَّهِ وَ بَالَغْتِ فِي حِفْظِ رَسُولِ اللَّهِ عَارِفَهً بِحَقِّهِ مُؤْمِنَهً بِصِدْقِهِ مُعْتَرِفَهً بِنُبُوَّتِهِ مُسْتَبْصِرَهً بِنِعْمَتِهِ كَافِلَهً بِتَرْبِيَتِهِ مُشْفِقَهً عَلَى نَفْسِهِ وَاقِفَهً عَلَى خِدْمَتِهِ مُخْتَارَهً رِضَاهُ [مُؤْثِرَهً هَوَاهُ] وَ أَشْهَدُ أَنَّكِ مَضَيْتِ عَلَى الْإِيمَانِ وَ التَّمَسُّكِ بِأَشْرَفِ الْأَدْيَانِ رَاضِيَهً مَرْضِيَّهً طَاهِرَهً زَكِيَّهً تَقِيَّهً نَقِيَّهً فَرَضِيَ اللَّهُ عَنْكِ وَ أَرْضَاكِ وَ جَعَلَ الْجَنَّهَ مَنْزِلَكِ وَ مَأْوَاكِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْفَعْنِي بِزِيَارَتِهَا وَ ثَبِّتْنِي عَلَى مَحَبَّتِهَا وَ لا تَحْرِمْنِي شَفَاعَتَهَا وَ شَفَاعَهَ الْأَئِمَّهِ مِنْ ذُرِّيَّتِهَا، (۲) وَ ارْزُقْنِي مُرَافَقَتَهَا وَ احْشُرْنِي مَعَهَا وَ مَعَ أَوْلادِهَا الطَّاهِرِينَ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهَا وَ ارْزُقْنِي الْعَوْدَ إِلَيْهَا أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِي وَ إِذَا تَوَفَّيْتَنِي فَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهَا وَ أَدْخِلْنِي فِي شَفَاعَتِهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ بِحَقِّهَا عِنْدَكَ وَ مَنْزِلَتِهَا لَدَيْكَ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَهً وَ فِي الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ (۳)

سپس دو

ص: ۵۰۱

۱- سلام بر محمّد سرور رسولان، سلام بر محمّد سرور پیشینیان، سلام بر محمّد سرور آیندگان، سلام بر کسی که خدا او را رحمتی برای جهانیان برانگیخت، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای پیامبر. سلام بر فاطمه دختر اسد آن بانوی هاشمیه، سلام بر تو ای صدیقه پسندیده، سلام بر تو ای پرهیزکار پاکیزه، سلام ب رتو ای بزرگوار خشنود، سلام تو ای کفالت کننده محمّد خاتم پیامبران، سلام بر تو ای مادر سرور اوصیاء، سلام بر تو ای که غمخواری ات بر رسول خدا خاتم پیامبران آشکار شد، سلام بر تو ای که پرورشش برای ولی امین خدا بود،

۲- سلام بر تو و بر روح و بدن پاک تو، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو و فرزندت، شهادت می دهم که به خوبی سرپرستی کردی، و امانت را ادا نمودی، و در راه خشنودی حق کوشیدی، و نهایت زحمت را در حفظ رسول خدا متحمّل شدی، درحالی که به حقّش عارف بودی، و به راستگویی اش ایمان داشتی، و به نبوّتش معترف بودی، و به نعمتش بصیرت داشتی، تربیتش را عهده دار، بر وجودش غم خوار، و به خدمتش مهیّا، و خشنودی اش را اختیار نمودی، شهادت می دهم که بر ایمان، و تمسّک به شریف ترین ادیان از جهان گذشتی، خشنود و پسندیده، پاک و پاکیزه، پرهیزکار و نظیف، خدا از تو خشنود باشد، و خشنودت نماید، و منزل و جایگاهت را بهشت قرار دهد. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و به زیارت او سودم ده، و بر محبّتش پایدارم کن، و مرا از شفاعتش و شفاعت امامان از نسلش محروم مفرما،

۳- و هم جواری و محشور شدن با او و فرزندان پاکش را روزی ام کن. خدایا این زیارت را آخرین زیارتم از این بانو قرار مده، بازگشت به زیارتش را همیشه تا زنده ام می داری روزی ام فرما، و چون مرا میراندی در گروه او محشورم کن، و در شفاعتش واردم نما، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. خدای به حق او و مقامش در پیشگاهت، مرا و پدر و مادرم و همه

مردان و زنان با ایمان را بیامرز، و به ما در دنیا و آخرت پاداش نیکو عنایت کن، و به رحمتت، از عذاب دوزخ نگاهمان دار

رکعت نماز زیارت می خوانی و به آنچه که خواهی دعا می کنی و برمیگردی.

زیارت حضرت حمزه علیه السلام

چون به زیارت آن حضرت نزد قبرش رفتی بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خَيْرَ الشُّهَدَاءِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَسَدَ اللَّهِ وَ أَسَدَ رَسُولِهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ جُدْتَ بِنَفْسِکَ وَ نَصَحْتَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه و آله وَ كُنْتَ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ رَاغِباً بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي أَتَيْتُکَ [مُتَقَرِّباً إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِزِيَارَتِکَ وَ] مُتَقَرِّباً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِذَلِکَ رَاغِبا إِلَيْکَ فِي الشَّفَاعَهِ أَبْتَغِي بِزِيَارَتِکَ [بِذَلِکَ] خَلاصَ نَفْسِي مُتَعَوِّذا بِکَ مِنْ نَارٍ اسْتَحَقَّهَا مِثْلِي بِمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي هَارِبا مِنْ ذُنُوبِيَ الَّتِي احْتَطَبْتُهَا عَلَى ظَهْرِي فَزِعاً إِلَيْکَ رَجَاءَ رَحْمَهِ رَبِّي أَتَيْتُکَ مِنْ شُقَّهٍ بَعِيدَهٍ طَالِبا فَکَاکَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ قَدْ أَوْقَرَتْ ظَهْرِي ذُنُوبِي ، (۱) وَ أَتَيْتُ مَا أَسْخَطَ رَبِّي وَ لَمْ أَجِدْ أَحَدا أَفْزَعُ إِلَيْهِ خَيْراً لِي مِنْكُمْ أَهْلَ بَيْتِ الرَّحْمَهِ فَکُنْ لِي شَفِيعاً يَوْمَ فَقْرِي وَ حَاجَتِي فَقَدْ سِرْتُ إِلَيْکَ مَحْزُوناً وَ أَتَيْتُکَ مَكْرُوباً وَ سَكَبْتُ عَبْرَتِي عِنْدَکَ بَاكِياً وَ صِرْتُ إِلَيْکَ مُفْرَداً وَ أَنْتَ مِمَّنْ أَمَرَنِيَ اللَّهُ بِصِلَتِهِ وَ حَثَّنِي عَلَى بِرِّهِ وَ دَلَّنِي عَلَى فَضْلِهِ وَ هَدَانِي لِحُبِّهِ وَ رَغَّبَنِي فِي الْوِفَادَهِ إِلَيْهِ وَ أَلْهَمَنِي طَلَبَ الْحَوَائِجِ عِنْدَهُ أَنْتُمْ أَهْلُ بَيْتٍ لا يَشْقَى مَنْ تَوَلاكُمْ وَ لا يَخِيبُ مَنْ أَتَاكُمْ وَ لا يَخْسَرُ مَنْ يَهْوَاكُمْ وَ لا يَسْعَدُ مَنْ عَادَاكُمْ . (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّي تَعَرَّضْتُ لِرَحْمَتِکَ بِلُزُومِي لِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّکَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

۱- سلام بر تو ای عموی رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) سلام بر تو ای بهترین شهیدان، سلام بر تو ای شیر خدا و شیر رسول خدا، شهادت می دهم که تو در راه خدای عزّ و جلّ جهاد کردی، و جانت را بخشیدی، و برای رسول خدا خیرخواهی نمودی، و آنچه را نزد خدای پاک بود رغبت داشتی، پدر و مادرم فدایت، به سویت آمدم، تا با این آمدن به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) تقرّب جویم، مشتاق به توام در شفاعت، با زیارتت رهایی جانم را می طلبم، به تو پناهنده ام از آتشی که مثل من به خاطر جنایتی که برخود کرده ام مستحقّ آن است، از گناهانی که بر پشتم بار کرده ام گریزانم، به امید رحمت پروردگارم به تو پناهنده ام، از راه دور مشقّت باری به سویت آمدم، خواهان آزادی ام از آتش دوزخ، پشتم را گناهانم سنگین بار کرده،

۲- و بجا آورده ام آنچه را که پروردگارم را به خشم آورده، احدی را برای خود بهتر از شما اهل بیت رحمت نیافتم که به او پناه برم، پس روز تهیدستی و حاجت شفیع من باش، که اندوهگین به سویت سیر کردم، و محزون به جانبت آمدم، و گریه کنان در پیشگاهت اشک ریختم، و تنها به محضرت آمدم، و تو از کسانی هستی که خدا پیوندش را به من دستور داده، و به نیکی بر او فرمانم داده، و بر فضلش دلالتم کرده، و به محبّتش راهنمایی ام نموده، و به وارد شدن بر او تشویقم کرده، و خواستن حوایج را نزد او به من الهام نموده، شما اهل بیتی هستید که هرکه دوستتان بدارد هرگز بدبخت نشود، و هرکه به جانب شما آید هرگز محروم نگردد، و هرکه هوای شما را بدارد هرگز زیانکار نشود، و هرکه شما را دشمن بدارد هرگز به سعادت نرسد.

آلِهِ لِيُجيرَنِی مِنْ نِقْمَتِکَ [وَ سَخَطِکَ وَ مَقْتِکَ] فِی یَوْمٍ تَکْثُرُ فِیهِ الْأَصْوَاتُ وَ تَشْغَلُ کُلَّ نَفْسٍ بِمَا قَدَّمَتْ وَ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا فَإِنْ تَرْحَمْنِی الْیَوْمَ فَلا خَوْفٌ عَلَیَّ وَ لا حُزْنٌ وَ إِنْ تُعَاقِبْ فَمَوْلًی لَهُ الْقُدْرَهُ عَلَی عَبْدِهِ وَ لا تُخَیِّبْنِی بَعْدَ الْیَوْمِ وَ لا تَصْرِفْنِی بِغَیْرِ حَاجَتِی فَقَدْ لَصِقْتُ بِقَبْرِ عَمِّ نَبِیِّکَ وَ تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَیْکَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِکَ وَ رَجَاءَ رَحْمَتِکَ فَتَقَبَّلْ مِنِّی وَ عُدْ بِحِلْمِکَ عَلَی جَهْلِی وَ بِرَأْفَتِکَ عَلَی جِنَایَهِ نَفْسِی فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِی وَ مَا أَخَافُ أَنْ تَظْلِمَنِی وَ لَکِنْ أَخَافُ سُوءَ الْحِسَابِ ، (۱) فَانْظُرِ الْیَوْمَ تَقَلُّبِی عَلَی قَبْرِ عَمِّ نَبِیِّکَ فَبِهِمَا فُکَّنِی مِنَ النَّارِ وَ لا تُخَیِّبْ سَعْیِی وَ لا یَهُونَنَّ عَلَیْکَ ابْتِهَالِی وَ لا تَحْجُبَنَّ عَنْکَ صَوْتِی وَ لا تَقْلِبْنِی بِغَیْرِ حَوَائِجِی یَا غِیَاثَ کُلِّ مَکْرُوبٍ وَ مَحْزُونٍ وَ یَا مُفَرِّجاً عَنِ الْمَلْهُوفِ الْحَیْرَانِ الْغَرِیقِ الْمُشْرِفِ عَلَی الْهَلَکَهِ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْظُرْ إِلَیَّ نَظْرَهً لا أَشْقَی بَعْدَهَا أَبَدا وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِی وَ عَبْرَتِی وَ انْفِرَادِی، (۲) فَقَدْ رَجَوْتُ رِضَاکَ وَ تَحَرَّیْتُ الْخَیْرَ الَّذِی لا یُعْطِیهِ أَحَدٌ سِوَاکَ فَلا تَرُدَّ أَمَلِی اللَّهُمَّ إِنْ تُعَاقِبْ فَمَوْلًی لَهُ الْقُدْرَهُ عَلَی عَبْدِهِ وَ جَزَائِهِ [جَزَاهُ] بِسُوءِ [سُوءُ] فِعْلِهِ فَلا أَخِیبَنَّ الْیَوْمَ وَ لا تَصْرِفْنِی بِغَیْرِ حَاجَتِی وَ لا تُخَیِّبَنَّ شُخُوصِی وَ وِفَادَتِی فَقَدْ أَنْفَدْتُ نَفَقَتِی وَ أَتْعَبْتُ بَدَنِی وَ قَطَعْتُ الْمَفَازَاتِ وَ خَلَّفْتُ الْأَهْلَ وَ الْمَالَ وَ مَا خَوَّلْتَنِی وَ آثَرْتُ مَا عِنْدَکَ عَلَی نَفْسِی وَ لُذْتُ بِقَبْرِ عَمِّ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ تَقَرَّبْتُ بِهِ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِکَ فَعُدْ بِحِلْمِکَ عَلَی جَهْلِی وَ بِرَأْفَتِکَ عَلَی ذَنْبِی فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِی بِرَحْمَتِکَ یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ (۳)

۱- پس رو به قبله میکنی، و دو رکعت نماز زیارت بجا می آوری، و پس از تمام شدن، نماز، خود را به قبر می چسبانی و می گویی: خدای بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، خدایا، من با ملازمت قبر عموی پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، خود را در معرض رحمتت قرار دادم، تا از انتقامت پناهم دهد، در روزی که ناله ها در آن بسیار میشود، و سرگرم شود هرکه به آنچه پیش فرستاده، و از خود دفاع نماید، اگر در آن روز به من رحم کنی، ترس و اندوهی بر من نیست، و اگر کیفرم دهی، پس مولایی هستی که او را بر بنده اش قدرت کامل است، پس از این روز محرومم مساز، و بدون برآورده شدن حاجتم باز مگردان، چرا که خود را به قبر عموی پیامبرت چسباندم، و به وسیله او به سوی تو تقرّب جستم، برای طلب رضای تو، و امید به رحمتت، بنابراین از من بپذیر، و به بردباری ات بر جهلم به من بازگرد، و به مهرت بر جنایتی که بر خود وارد آوردم، هرآینه گناهم بزرگ شد، و از اینکه به من ستم کنی نمی ترسم، ولی از بدی حساب می ترسم،

۲- پس امروز غلطیدنم بر قبر عموی پیامبرت را بنگر، پس به حق حرمت آن دو بزرگوار از آتش آزادم کن، و کوششم را محروم از رحمت مفرما، و زاری ام بر تو سبک نیاید، و صدایم از تو محجوب نگردد، و بدون برآورده شدن حاجتم مرا باز نگردان، ای فریادرس هر دلگیر اندوهگین، ای گشاینده اندوه از غم زده سرگردان و غرق شده مشرف به هلاکت، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و به من نظر کن نظر کردنی که بعد از آن بدبخت نشوم هرگز، و به زاری و اشک و تنهایی ام رحم کن،

۳- من خشنودی ات را امید دارم، و جویای آن خیری هستم، که احدی آن را جز تو عطا نمی کند، پس آرزویم را باز مگردان، خدایا اگر کیفر کنی، پس مولایی هستی که بر بنده اش و سزایش به بدی عملش قدرت دارد، پس امروز نومیدم مکن، و بدون حاجتم باز مگردان، و حرکت کردن و آمدنم را ناامید مفرما، زیرا توشه ام را خرج کردم، و بدن را به زحمت انداختم، و بیابان های خطرناک را پشت سر گذاشتم، و اهل و مال و آنچه را به من دادی بجای گذاردم و آنچه را نزد تو است بر خود اختیار نمودم، و به قبر عموی پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش باد) پناه بردم، و به وسیله او برای به دست آوردن

رضـایت تقرّب جسـتم، پس به بردبـاری ات بر جهلم، و به رأفتت بر گنـاهم بازگرد، به راستی بزرگ شـده، به مهربانی ات ای بزرگوار، ای بزرگوار.

فضیلت زیارت حضرت حمزه علیه السلام

مؤلّف گوید: مدایح جناب حمزه (ره) و فضیلت زیارت آن حضرت پیش از آن است که ذکر شود.

فخر المحققین (ره) در «رساله فخریه» فرموده است: زیارت حمزه و باقی شهدای مدفون در احد مستحبّ است، زیرا از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت شده: هر که مرا زیارت کند و عمویم حمزه را زیارت نکند، همانا به من جفا کرده است.

این فقیر د رکتاب «بیت الأحزان» در مصائب سیّده زنان عالم نقل کرده ام که حضرت فاطمه علیها السلام پس از وفات پدر بزرگوار خود، هر روز دوشنبه و پنجشنبه به زیارت حمزه و شهدای احد می رفت و نماز می خواند و دعا می کرد و این عمل را تا زمان وفاتش ترک نکرد.

محمود بن لبید گفته است: آن سیّده جلیله کنار قبر حمزه می رفت، و گریه می کرد، من در یکی از روزها به زیارت حمزه مشرّف شدم، دیدم آن مظلومه نزد قبر حمزه مشغول به گریه است، من صبر کردم تا از گریه آرام شد، نزدیک رفتم و سلام کردم و گفتم: ای سیّده زنان، به حق خدا قسم، با این گریه ات رگهای دلم را قطع کردی! ! فرمود: ای ابا عمر گریستن برای من شایسته است، زیرا مصیبت بهترین پدرها رسول خدا صلی اللّه علیه و آله به من رسیده، آنگاه فرمود: واشوقاه الی رسول اللّه و چنین انشاء کرد:

إِذَا مَاتَ يَوْما مَيِّتٌ قَلَّ ذِكْرُهُ وَ ذِكْرُ أَبِي مُذْ مَاتَ وَ اللَّهِ أَكْثَرُ (۱)

شیخ مفید (رحمه اللّه علیه) فرمود

وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَمَرَ فِي حَيَاتِهِ بِزِيَارَهِ قَبْرِ

ص: ۵۰۴

۱- چون بمیرد روزی مرده ای یادش کم شود و یاد پدرم از وقتی که وفات کرد به خدا قسم بیشتر است

حَمْزَهَ علیه السلام وَ کَانَ یُلِمُّ بِهِ وَ بِالشُّهَدَاءِ وَ لَمْ تَزَلْ فَاطِمَهُ علیها السلام بَعْدَ وَفَاتِهِ صلی الله علیه و آله تَغْدُو إِلَی قَبْرِهِ وَ تَرُوحُ وَ الْمُسْلِمُونَ یَنْتَابُونَ عَلَی زِیَارَتِهِ وَ مُلازَمَهِ قَبْرِهِ (۱)

زیارت شهدای احد

در زیارت ایشان میگویی:

السَّلامُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی نَبِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ الطَّاهِرِینَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الشُّهَدَاءُ الْمُؤْمِنُونَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ بَیْتِ الْإِیمَانِ وَ التَّوْحِیدِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَنْصَارَ دِینِ اللَّهِ وَ أَنْصَارَ رَسُولِهِ عَلَیْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ سَلامٌ عَلَیْکُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدَّارِ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ اخْتَارَکُمْ لِدِینِهِ وَ اصْطَفَاکُمْ لِرَسُولِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکُمْ قَدْ جَاهَدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ ذَبَبْتُمْ عَنْ دِینِ اللَّهِ وَ عَنْ نَبِیِّهِ وَ جُدْتُمْ بِأَنْفُسِکُمْ دُونَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّکُمْ قُتِلْتُمْ عَلَی مِنْهَاجِ رَسُولِ اللَّهِ فَجَزَاکُمُ اللَّهُ عَنْ نَبِیِّهِ وَ عَنِ الْإِسْلامِ وَ أَهْلِهِ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ وَ عَرَّفَنَا وُجُوهَکُمْ فِی مَحَلِّ رِضْوَانِهِ وَ مَوْضِعِ إِکْرَامِهِ مَعَ النَّبِیِّینَ وَ الصِّدِّیقِینَ وَ الشُّهَدَاءِ (۲) وَ الصَّالِحِینَ وَ حَسُنَ أُولَئِکَ رَفِیقاً أَشْهَدُ أَنَّکُمْ حِزْبُ اللَّهِ وَ أَنَّ مَنْ حَارَبَکُمْ فَقَدْ حَارَبَ اللَّهَ وَ أَنَّکُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ الْفَائِزِینَ الَّذِینَ هُمْ أَحْیَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ یُرْزَقُونَ فَعَلَی مَنْ قَتَلَکُمْ لَعْنَهُ اللَّهِ وَ الْمَلائِکَهِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِینَ أَتَیْتُکُمْ یَا أَهْلَ التَّوْحِیدِ زَائِراً وَ بِحَقِّکُمْ عَارِفاً وَ بِزِیَارَتِکُمْ إِلَی اللَّهِ مُتَقَرِّباً وَ بِمَا سَبَقَ مِنْ شَرِیفِ الْأَعْمَالِ وَ مَرْضِیِّ الْأَفْعَالِ عَالِماً فَعَلَیْکُمْ سَلامُ اللَّهِ وَ رَحْمَتُهُ وَ بَرَکَاتُهُ وَ عَلَی مَنْ قَتَلَکُمْ لَعْنَهُ اللَّهِ وَ غَضَبُهُ وَ سَخَطُهُ اللَّهُمَّ انْفَعْنِی بِزِیَارَتِهِمْ وَ ثَبِّتْنِی عَلَی قَصْدِهِمْ وَ تَوَفَّنِی عَلَی مَا تَوَفَّیْتَهُمْ عَلَیْهِ وَ اجْمَعْ بَیْنِی وَ بَیْنَهُمْ فِی مُسْتَقَرِّ دَارِ رَحْمَتِکَ

۱- رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) در زمان حیاتش به زیارت قبر حمزه امر فرمود، و خود آن حضرت به زیارت حمزه و شهداء می آمد، و فاطمه (درود خدا بر او) همواره پس از وفات پیامبر (درود خدا بر او و خاندانش باد) همواره صبح و شب به جانب قبر حمزه می رفت، و مسلمانان هم برای زیارت و ملازمت قبر حمزه نوبت به نوبت می آمدند.
۲- سلام بر رسول خدا، سلام بر پیامبر خدا، سلام بر محمّد بن عبد اللّه، سلام بر اهل بیت پاکش، سلام بر شما ای شهیدان مؤمن، سلام بر شما ای اهل بیت ایمان، و توحید، سلام بر شما ای یاوران دین خدا و رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) سلام بر شما بخاطر آن صبری که کردید، چه خوب است سرانجام خانه آخرت، شهادت می دهم که خدا شما را برای دینش برگزید، و برای رسولش انتخاب کرد، و شهادت می دهم که شما در راه خدا جهاد کردید جهادی شایسته، و از دین خدا و پیامبرش دفاع نمودید، و در برابر رسول خدا جانبازی کردید، و شهادت می دهم که بر روش رسول خدا کشته شدید، پس خدا شما را از جانب پیامبر و از سوی اسلام و اهلش پاداش دهد بهترین پاداش، و در محل رضوان و موضع اکرامش شما را به ما بشناسد، در کنار انبیا و صدیقین و شهدا

أَشْهَدُ أَنَّكَمْ لَنَا فَرَطٌ وَ نَحْنُ بِكَمْ لاحِقُونَ. (۱)

سوره «انا انزلنا» را تا توانی می خوانی و بعضـی گفته انـد نزد هر شـهیدی که او را زیارت می کنی دو رکعت نماز بجای آر، و برگرد

مساجد معظمه در مدینه(مانند مسجد قباو..)

از جمله مسـجد قباست که از آغاز بر پایه پرهیزکاری بنا شده، روایت شده: هرکه به آن مسجد برود و دو رکعت نماز بگذارد، با ثواب عمره باز می گردد.

پس به آن مسـجد شـریف برو، و دو رکعت نماز تحیّت مسجد بجا آور، و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بخوان و زیارت جـامعه را که اوّلش «السّـلام علی اولیاء اللّه» است قرائت کن، ما آن را زیارت اول جامعه قرار می دهیم و در اواخر باب ان شاء الله تعالی خواهـد آمـد، پس خدا را بخوان و بگو: «یا کائناً قبل کلّ شـی ء» و این دعایی است طولانی و نقلش منافی با اختصار است، هرکه خواهد به باب مزار کتاب بحار الأنوار مراجعه کند.

و در مشـربه امّ ابراهیم [یعنی غرفه مادر حضـرت ابراهیم فرزند رسول خدا (ص) [که مسکن و محّل نماز رسول حق صلی اللّه علیه و آله بوده نماز بگذار، و نیز نماز بخوان در مسـجد فضـیخ که نزدیک مسـجد قباست و آن را مسـجد «ردّ شـمس» هم می گویند، همچنین در مسجد فتح که مسجد «احزاب» می خوانند زمانی که در مسجد فتح از نماز فارغ شدی بگو:

يَا صَرِيخَ الْمَكْرُوبِينَ وَ يَا مُجِيبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّينَ وَ يَا مُغِيثَ الْمَهْمُومِينَ اكْشِفْ عَنِّی ضُرِّی وَ هَمِّی وَ كَرْبِی وَ غَمِّی كَمَا كَشَفْتَ عَنْ نَبِيِّكَ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ هَمَّهُ وَ كَفَيْتَهُ

۱- صـالحین، و آنـان از جهت رفـاقت نیکو رفیقانی هسـتند، شـهادت می دهم که شـما حزب خـدایی، و اینکه هرکس با شـما جنگیـد، با خـدا جنگیده، و شـما از مقرّبان و رسـتگاران هستید، آنان که نزد خدا زنده اند، و روزی داده میشوند، لعنت خدا و فرشـتگان و همه مردم بر آنان باد که شـما را کشـتند، ای اهل توحید زیارت کنان به محضـرتان آمدم، به حق شما آگاهم و به زیارت تان به سوی خدا تقرّب می جویم، و به آنچه که از اعمال شـریفه، و کارهای پسـندیده گذشته دانایم، سلام و رحمت و برکـات خـدا بر شـما بـاد، و لعنت خـدا و خشم و غضـبش بر آنـان که شـما را کشـتند. خـدایا به زیـارت اینـان سـودم ده، و بر قصدشان ثابتم دار، و بر آنچه آنان را بر آن میراندی مرا بمیران، و در قرارگاه خانه رحمتت میان من و آنان جمع کن، شهادت میدهم که شما بر ما پیشی گرفتید، و ما هم به شما ملحق می شویم.

هَوْلَ عَدُوِّهِ وَ اکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی مِنْ أَمْرِ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱)

در خانه حضرت سجّاد علیه السّلام، و امام صادق علیه السّلام و مسجد سلمان (ره) ، و مسجد امیر المؤمنین علیه السّلام که مقابل قبر حمزه (ره) است، و مسجد مباهله تا جایی که بتوانی نماز بخوان، و به آنچه خواهی دعا کن،

زیارت وداع حضرت رسول(ص)

هرگاه خواستی از مدینه بیرون روی، غسل کن، و نزد قبر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله برو، و آنچه پیش از این انجام می دادی انجام ده، آنگاه آن حضرت را وداع کن و بگو

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَ أَسْتَرْعِیکَ وَ أَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَ دَلَلْتَ عَلَیْهِ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِیَارَهِ قَبْرِ نَبِیِّکَ فَإِنْ تَوَفَّیْتَنِی قَبْلَ ذَلِکَ فَإِنِّی أَشْهَدُ فِی مَمَاتِی عَلَی مَا شَهِدْتُ عَلَیْهِ فِی حَیَاتِی أَنْ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَ رَسُولُکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ. (۲)

حضرت صادق علیه السّلام در وداع قبر پیامبر صلی اللّه علیه و آله به یونس بن یعقوب فرمود چنین بگو:

صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ السَّلامُ عَلَیْکَ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِیمِی عَلَیْکَ (۳)

تکالیف زوار در مدینه طیبه

مؤلّف گوید: ما در کتاب (هدیه الزائرین) در بیان تکالیف زائران مدینه طیّبه نوشتیم، از چیزهایی که برای ایشان مهم است این است که تا در مدینه معظّمه، هستند، فرصت را غنیمت دانسته، در مسجد رسول خدا صلی اللّه علیه و آله بسیار نماز بجای آورند، که نماز در آنجا برابر ده هزار نماز است که در جای دیگر خوانده شود و بهترین مکانهای مسجد روضه

۱- ای فریادرس گرفتاران، ای اجابت کننده دعای ناچاران، ای دادرس اندوهگینان، بدحالی و اندوه و گرفتاری و غمم را برطرف ساز، چنان که از پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش باد) اندوهش را برطرف کردی و او را از هراس دشمنش کفایت نمودی، در آنچه از کار دنیا و آخرت اندیشه مرا مشغول داشته کفایتم کن، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- سلام بر تو ای رسول خدا، تو را به خدا می سپارمت، و از تو می خواهم رعایتم کنی، و بر تو سلام می فرستم، به خدا و آنچه تو آوردی و به آن راهنمایی کردی ایمان آوردم. خدا این زیارت را آخرین نوبت من از زیارت قبر پیامبرت قرار مده، اگر مرا قبل از اینکه دوباره به زیارت آیم بمیرانی، پس در مرگم شهادت می دهم، آنچه در حیاتم بر آن شهادت دادم، به اینکه معبودی جز تو نیست، و محمّد بنده و رسول توست، درود خدا بر او و خاندانش.

۳- درود خدا بر تو، سلام بر تو، خدا آن را آخرین سلام من بر تو قرار ندهد.

شریفه است که بین قبر و منبر قرار دارد.

بدان که شیخ ما حاجی نوری در «تحیّه» فرموده است: مقدار جای جسد مبارک پیامبر و ائمه ما «صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین» از کعبه معظّمه به اتفاق جمیع فقها چنان که شهید (ره) در کتاب «قواعد» به آن تصریح نموده اشرف است.

در حدیث حسن، از حضرمی روایت شده است که امام صادق علیه السّلام مرا امر فرموده: در مسجد رسول خدا صلی اللّه علیه و آل تا میتوانم بسیار نماز بخوانم، و فرمود: همیشه ترا میّسر نمی گردد به این مکان شریف بیایی.

تا اخر خبر.

شیخ طوسی (ره) در کتاب «تهذیب» به سند معتبر از مزارم روایت کرده است که امام صادق علیه السّلام فرمود: روزه گرفتن در مدینه و نماز خواندن نزد ستونها واجب نیست، بلکه واجب همان نمازهای پنجگانه و روزه ماه رمضان است، ولی اگر کسی بخواهد روزه بگیرد برای او بهتر است.

و فرمود در این مسجد شریف تا بتوانید بسیار نماز بخوانید، که برای شما بهتر است بدانید آدمی گاه می شود که در دنیا زیرک است، و مردم او را مدح می کنند، که فلانی چه بسیار زیرک است، پس امر کسی که در کار آخرت زیرک باشد چگونه است؟ و رسول خدا و ائمه بقیع را در روز به اندازه ای که برای تو ممکن است به طور مکرّر زیارت کن، و هر گاه حجره رسول الهی را مشاهده کردی بر آن حضرت سلام بده و تا در مدینه هستی مواظب خود باش، و خویش را از گناهان و مظالم حفظ کن و تدبّر

ص: ۵۰۸

و تفکّر کن در شرافت آنجا، به خصوص در مسجد شریف که قدمهای مبارک رسول خدا بر آن زمینها گذاشته شده و آن بزرگوار در کوچه و بازار آن تردّد نموده، و در آن مسجد نماز خوانده و آنجا جایگاه وحی و تنزیل است، و جبریل امین و ملائکه مقرّب در آنجا نازل می شدند، و چه خوب گفته شده:

أَرْضٌ مَشَى جِبْرِيلُ فِي عَرَصَاتِهَا وَ اللَّهُ شَرَّفَ أَرْضَهَا وَ سَمَاءَهَا (۱)

و تا ممکن شود، در مدینه صدقه بده، به خصوص در مسجد و مخصوصا به سادات و ذرّیه رسول خدا صلی اللّه علیه و آله که ثواب جزیل و اجر عظیم بر آن مترتّب است.

علاّمه مجلسی فرموده: در روایت معتبر وارد شده: درهمی که در آنجا صدقه دهند برابر است با ده هزار درهم صدقه در جای دیگر و اگر برایت ممکن باشد مجاورت آن شهر پاک را اختیار کن، که مجاورت در مدینه مستحبّ است و احادیث مستفیضه در فضیلت آن وارد شده است.

سَقَى اللَّهُ قَبْرا بِالْمَدِينَهِ غَيْثَهُ فَقَدْ حَلَّ فِيهِ الْأَمْنُ بِالْبَرَكَاتِ (۲)

نَبِيُّ الْهُدَى صَلَّى عَلَيْهِ مَلِيكُهُ وَ بَلَّغَ عَنَّا رُوحَهُ التُّحَفَاتِ (۳)

وَ صَلَّى عَلَيْهِ اللَّهُ مَا ذَرَّ شَارِقٌ وَ لاحَتْ نُجُومُ اللَّيْلِ مُبْتَدِرَاتِ (۴)

فصل چهارم: زیارت حضرت امیر المومنین

مطلب اول

فضیلت زیارت حضرت امیرالمومنین علیه السلام

«و در آن چند مطلب است: مطلب اول: در فضیلت زیارت آن حضرت است.

شیخ طوسی به سند صحیح، از محمّد بن مسلم، از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: خدا مخلوقی بیشتر از ملائکه خلق نفرموده، به درستی که هر روز هفتاد هزار ملک نازل می شوند، و به بیت المعمور می آیند و دور آن طواف می کنند، چون از

۱- زمینی که جبریل در عرصاتش راه یافته و خدا زمین و آسمانش را شریف گردانده

۲- خدا قبری را در مدینه با بارانش سیراب کند که در آن فرود آمده امنیت با برکتها

۳- پیامبر هدایت که خدایش بر او درود فرستد و برساند از ما به روان او هدیه ها

۴- درود فرستد خدا بر او تا خورشید می تابد و می درخشد ستارگان شب شتابان

طواف آنجا فارغ می شوند، به طواف کعبه می روند، و چون از طواف کعبه فارغ شدند، به سوی قبر پیامبر صلی اللّه علیه و آله می آینـد، و بر آن حضـرت سـلام می کننـد پس از آن سوی قبر امیر المؤمنان علیه السّـلام می آیند، بر آن حضـرت سـلام می کننـد، و بعـد از آن نزد قبر حسـین علیه السّـلام می آیند و بر آن جناب سـلام می کنند، پس از آن به آسـمان بالا می روند، و مانند ایشان هر روز نازل می شوند، تا روز قیامت.

سپس فرمود: هر که امیر مؤمنـان علیه السّـلام را زیـارت کنـد و عارف به حق آن حضـرت باشـد، یعنی آن جناب را امام واجب الاطـاعه، و خلیفه بلاـ فصـل بدانـد، و از روی جبّاریت و تکبر نیامـده باشـد، حق تعالی اجر صـد هزار شـهید برای او بنویسـد و گناهان گذشته و آینده او را بیامرزد، و روز قیامت از جمله ایمنان از هولهای آن روز برانگیخته شود.

و خدا حساب را بر او آسان نماید، و هنگام حرکت به سوی زیارت، ملائکه از او استبقبال کنند، و چون از زیارت برگدد او را مشایعت نمایند تا به خانه خود برگدد، و اگر بیمار شود به عیادت او بیایند، و اگر بمیرد جنازه او را مشایعت کنند، و برای او تا کنار قبرش طلب آمرزش نمایند.

سیّد عبد الکریم ابن طاووس در کتاب «فرحه الغریّ» از آن حضرت روایت کرده: هر که پیاده به زیارت امیر مؤمنان علیه السّلام رود، حق تعالی به هر گامی ثواب یک حجّ و یک عمره برای او بنویسد، و اگر پیاده برگردد به

هر گامی ثواب دو حجّ و دو عمره برای او بنویسد، و نیز از آن حضرت روایت کرده که به ابن مارد فرمود: ای پسر مارد، هرکه جدّم امیر المؤمنین علیه السّلام را در صورت عرفان به حقّش زیارت کند، حق تعالی برای او به عدد هر گامی حجّ مقبول و عمره پسندیده بنویسد، ای پسر مارد و اللّه آتش جهنم نمی خورد، گامی که در زیارت امیرالمؤمنین غبار آلوده شود، خواه پیاده رود و خواه سواره، ای پسر مارد این حدیث را به آب طلا بنویس.

و همچنین از امام صادق علیه السّلام روایت کرده است که فرمود: ما می گوییم در پشت کوفه قبری است، که به آن قبر دردمندی پناه نمی برد مگر آنکه حق تعالی او را شفا کرامت فرماید.

ظاهرشدن قبر آن حضرت در زمان هارون

مؤلّف گوید: از اخبار معتبر ظاهر می شود که حق تعالی قبر امیر المؤمنین و اولاد طاهرینش علیهم السّلام را پناهگاه هراسندگان و ملجأ بیچارگان، و امان اهل زمین قرار داده، هر غمناکی که نزد او برود غمش زائل می شود، و هر دردمندی که خود را به آن بمالد شفا می گیرد، و هر که به آن پناه برد در امان باشد.

سیّد عبد الکریم بن طاووس از محمّد بن علی شیبانی روایت کرده است که گفت: من و پدر و عمویم حسین، به طور پنهان، در شب تار به زیارت قبر امیر المؤمنین علیه السّلام رفتم، و این کار در سال دویست و شصت و اندی بود و من در آن هنگام کودکی صغیر بودم، چون به قبر آن حضرت رسیدیم دیدیم در اطراف آن قبر سنگهای سیاه گذاشته

شده و بنایی ندارد، به قبر نزدیک شدیم، عدّه ای از ما مشغول خواندن قرآن، و بعضی مشغول نماز، از آن محل شریف دور شدیم، آن حیوان نزدیک قبر رفت و شروع به مالیدن ذراع خود به قبر کرد، یکی از ما نزدیک شیر رفت و به تماشای ا ایستاد، حیوان متعرض او نشد، برگشت و ما را به حال شیر خبر داد ترس از ما برطرف شد، همگی نزدیک او رفتیم، در وضعش دقّت کردیم، دیدیم در ذراع او جراحتی است و آن حیوان محلّ جراحت را به قبر آن حضرت می مالید، حدود یک ساعت به این حال بود، سپس رفت، ما هم به حال اوّل خود، به نماز و زیارت و قرائت قرآن برگشتیم.

شیخ مفید نقل کرده: هارون الرشید روزی به قصد شکار از کوفه بیرون رفت، و به سوی غریّین و ثویه روی نمود، آهوانی را در آنجا دید، فرمان داد، بازهای شکاری و سگان تعلیم دیده را برای شکار آهوان رها کردند، و خود و افرادش نیز بر آنها تاختند، آهوان با دیدن این وضع فرار کرده، به پشته ای پناه بردند و آنجا آرمیدند، بازهای شکاری در ناحیه ای افتادند، و سگها از حرکت بازمانند، رشید از این امر شگفت زده شد، دیگر بار آهوان از فراز پشته به نشیب آمدند، بازها و سگها آهنگ آنان نمودند، باز آهوان به آن

قصه احمی من مجیر الجراد

جبرییل و میکاییل و امام حسن و امام حسین علیهما السّلام بوده اند، پناه هراسندگان، و ملجأ گریختگان، و فریادرس بیچارگان، و شفای دردمندان، قرار داده باشد؟ بنابراین در هر کجا باشی، خود را به آن قبر

برسان، و تا ممکن باشد خود را به آن بچسبان، و اصرار کن، تا به فریادت برسد، و تو را از هلاکت دنیا و آخرت برهاند.

لُذْ إِلَی جُودِهِ تَجِدْهُ زَعِیماً بِنَجَاهِ الْعُصَاهِ یَوْمَ لِقَاهَا (۱)

عَائِذٌ لِلْمُؤَمِّلِینَ مُجِیبٌ سَامِعٌ مَا تُسِرُّ مِنْ نَجْوَاهَا (۲)

در کتاب «دار السّلام» از شیخ دیلمی نقل شده که جماعتی از صالحان نجف اشرف روایت کرده اند: کسی در خواب دید، از هر قبری که در آن مشهد شریف و خارج آن است ریسمانی کشیده شده، که متصّل به قبّه حضرت حبل اللّه المتین امیر المؤمنین علیه السّلام است، پس آن شخص چنین انشاد کرد:

إِذَا مُتُّ فَادْفِنِّی إِلَی جَنْبِ حَیْدَرٍ أَبِی شَبَّرَ أَکْرِمْ بِهِ وَ شُبَیْرٍ (۳)

فَلَسْتُ أَخَافُ النَّارَ عِنْدَ جِوَارِهِ وَ لا أَتَّقِی مِنْ مُنْکَرٍ وَ نَکِیرٍ (۴)

فَعَارٌ عَلَی حَامِی الْحِمَی وَ هُوَ فِی الْحِمَی إِذَا ضَلَّ فِی الْبَیْدَاءِ عِقَالُ بَعِیرٍ (۵)

مطلب دوم

کیفیت زیارت آن حضرت

آگاه باش زیارت های روایت شده برای آن حضرت بر دو بخش است: یکی مطلقه، که مقیّد به وقتی از اوقات نیست و دیگر مخصوصه، که مقیّد به وقت معیّن است، و این زیارات در ضمن دو مقصد بیان میشود.

مقصد اول: زیارات مطلقه

زیارت اول

مقصد اول: در زیارات مطلقه که بسیار است، و ما در اینجا تنها به ذکر چند زیارت اکتفا می کنیم.

اول: زیارتی است که شیخ مفید و شهید و سیّد ابن طاووس و دیگران ذکر کرده اند و کیفیت آن به این صورت است: هرگاه اراده زیارت کنی غسل کن، و دو جامه پاک بپوش و به چیزی از بوی خوش خود را خوشبو کن و اگر بوی خوش نیافتی مانعی ندارد،

۱- به جودش پناه بر، او را ضامنی می یابی برای نجات گنهگاران روز دیدارش

۲- عیادت کننده آرزومندان است و پاسخ دهنده و شنواست آنچه را پنهان کنند از گفتگوی سرّی

۳- زمانی که از دنیا رفتم کنار حیدر دفنم کنید پدر حسن و حسین چه کریم است او
۴- در جوار او از آتش نمی ترسم و از منکر و نکیر پروا نمی کنم
۵- بر حامی قرق گاه ننگ است که در عرصه حمایتش حتی در بیابان قرق گاهش افسار شتری گم شود

چون از خانه بیرون آمدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی خَرَجْتُ [تَوَجَّهْتُ] مِنْ مَنْزِلِی أَبْغِی فَضْلَکَ وَ أَزُورُ وَصِیَّ نَبِیِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمَا اللَّهُمَّ فَیَسِّرْ ذَلِکَ لِی وَ سَبِّبِ الْمَزَارَ لَهُ وَ اخْلُفْنِی فِی عَاقِبَتِی وَ حُزَانَتِی بِأَحْسَنِ الْخِلافَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱)

پس روانه شو، درحالی که زبانت گویا باشد به ذکر: (الحمد للّه و سبحان اللّه و لا اله الاّ اللّه) و چون به حدود کوفه [جایی که در گذشته محّل خندق شهر بوده است] رسیدی بایست و بگو:

اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ أَهْلُ [أَهْلَ] الْکِبْرِیَاءِ وَ الْمَجْدِ وَ الْعَظَمَهِ اللَّهُ أَکْبَرُ أَهْلُ [أَهْلَ] التَّکْبِیرِ وَ التَّقْدِیسِ وَ التَّسْبِیحِ وَ الْآلاءِ اللَّهُ أَکْبَرُ مِمَّا أَخَافُ وَ أَحْذَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ عِمَادِی وَ عَلَیْهِ أَتَوَکَّلُ اللَّهُ أَکْبَرُ رَجَائِی وَ إِلَیْهِ أُنِیبُ اللَّهُمَّ أَنْتَ وَلِیُّ نِعْمَتِی وَ الْقَادِرُ عَلَی طَلِبَتِی تَعْلَمُ حَاجَتِی وَ مَا تُضْمِرُهُ هَوَاجِسُ الصُّدُورِ وَ خَوَاطِرُ النُّفُوسِ فَأَسْأَلُکَ بِمُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی الَّذِی قَطَعْتَ بِهِ حُجَجَ الْمُحْتَجِّینَ وَ عُذْرَ الْمُعْتَذِرِینَ وَ جَعَلْتَهُ رَحْمَهً لِلْعَالَمِینَ أَنْ لا تَحْرِمَنِی ثَوَابَ زِیَارَهِ وَلِیِّکَ وَ أَخِی نَبِیِّکَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ قَصْدَهُ وَ تَجْعَلَنِی مِنْ وَفْدِهِ الصَّالِحِینَ وَ شِیعَتِهِ الْمُتَّقِینَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲)

چون قبر شریف آن حضرت برایت نمودار شود چنین بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی مَا اخْتَصَّنِی بِهِ مِنْ طِیبِ الْمَوْلِدِ وَ اسْتَخْلَصَنِی إِکْرَاماً بِهِ مِنْ مُوَالاهِ الْأَبْرَارِ السَّفَرَهِ الْأَطْهَارِ وَ الْخِیَرَهِ الْأَعْلامِ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ سَعْیِی إِلَیْکَ وَ تَضَرُّعِی بَیْنَ یَدَیْکَ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی لا تَخْفَی عَلَیْکَ إِنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ الْمَلِکُ الْغَفَّارُ (۳)

قطعه ای از قصیده ازریه

مؤلّف گوید: چون به هنگام دیدن بارگاه نورانی، حال نشاط و شوقی به زائر دست می دهد، بطوری که میل دارد در

۱- خدایا از خانه ام بیرون آمدم، جویای فضل تو هستم، جانشین پیامبرت (درود تو بر آن دو) را زیارت می کنم. خدایا این زیارت را برایم آسان کن، و سببش را برایم فراهم آر، و مرا نسبت به سرانجام و غمخوارانم جانشین باش به نیکوترین جانشینی، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، شایسته کبریایی و بزرگواری و عظمت است، خدا بزرگتر است، شایسته بزرگ شمردن و تقدیس و تسبیح و نعمت ها است، خدا بزرگتر است از آنچه می ترسم و حذر می کنم، خدا بزرگتر است، تکیه گاه من است، و بر او توکّل می کنم، خدا بزرگتر است، امید من است، و به سوی او باز می گردم. خدایا تو ولی نعمت منی، و بر انجام خواسته ام توانایی، حاجتم و آنچه را دغدغه های سینه ها و خاطرات نفوس پنهان می کند می دانی، خدایا از تو می خواهم به حق محمّد مصطفی که به وسیله او حجّت های حجّت تراشان، و عذر عذرخواهان را بریدی، و او را رحمت برای جهانیان قرار دادی، که محرومم نکنی از ثواب زیارت ولیّت و برادر پیامبرت امیر المؤمنین، و توجه به سویش، و مرا از واردان شایسته، و شیعیان پرهیزگارش قرار دهی، به مهربانی ات، ای مهربان ترین مهربانان.

۳- خدا را سپاس که مرا به پاکی ولادت اختصاص داد، و مرا از باب کرامت، به دوستی نیکان و سفیران پاک و بهترین نشانه های حق برگزید، خدایا کوششم را به درگاهت، و زاری ام را به پیشگاهت بپذیر، و گناهانم را که بر تو پوشیده نیست بیامبرز، که تویی خدای فرمانروا و آمرزش پیشه.

آن وقت، تمام توجّه خود را به آن حضرت متوّجه کند و به هر زبان و بیانی که بتواند، مدح و ثنای آن بزرگوار را بگوید، به خصوص اگر زائر از اهل علم و کمال باشد، علاقه دارد، اگر شعر بلیغی در نظر داشته باشد، در چنان حالی زبانش به آن شعر گویا شود، به این سبب، به خاطرم رسید که قسمتی از قصیده «هاییه» ازریّه را، که مناسب این مقام است ذکر نمایم، تا هر که خواست آن را زمزمه کند، امید واثق که سلامی از جانب صاحب این کارنامه سیاه به صاحب بارگاه روشن و سپید نماید، و از دعای خیر فراموشم نفرماید و اشعار این است:

أَیُّهَا الرَّاکِبُ الْمُجِدُّ رُوَیْدا بِقُلُوبٍ تَقَلَّبَتْ فِی جَوَاهَا (۱)

إِنْ تَرَاءَتْ أَرْضُ الْغَرِیَّیْنِ فَاخْضَعْ وَ اخْلَعِ النَّعْلَ دُونَ وَادِی طُوَاهَا (۲)

وَ إِذَا شِمْتَ قُبَّهَ الْعَالَمِ الْأَعْلَی وَ أَنْوَارُ رَبِّهَا تَغْشَاهَا (۳)

فَتَوَاضَعْ فَثَمَّ دَارَهُ قُدْسٍ تَتَمَنَّی الْأَفْلاکُ لَثْمَ ثَرَاهَا (۴)

قُلْ لَهُ وَ الدُّمُوعُ سَفْحُ عَقِیقٍ وَ الْحَشَا تَصْطَلِی بِنَارِ غَضَاهَا (۵)

یَا بْنَ عَمِّ النَّبِیِّ أَنْتَ یَدُ اللَّهِ الَّتِی عَمَّ کُلَّ شَیْ ءٍ نَدَاهَا (۶)

أَنْتَ قُرْآنُهُ الْقَدِیمُ وَ أَوْصَا فُکَ آیَاتُهُ الَّتِی أَوْحَاهَا (۷)

خَصَّکَ اللَّهُ فِی مَآثِرَ شَتَّی هِیَ مِثْلُ الْأَعْدَادِ لا تَتَنَاهَی (۸)

لَیْتَ عَیْنا بِغَیْرِ رَوْضِکَ تَرْعَی قَذِیَتْ وَ اسْتَمَرَّ فِیهَا قَذَاهَا (۹)

أَنْتَ بَعْدَ النَّبِیِّ خَیْرُ الْبَرَایَا وَ السَّمَا خَیْرُ مَا بِهَا قَمَرَاهَا (۱۰)

لَکَ ذَاتٌ کَذَاتِهِ حَیْثُ لَوْ لا أَنَّهَا مِثْلُهَا لَمَا آخَاهَا (۱۱)

قَدْ تَرَاضَعْتُمَا بِثَدْیِ وِصَالٍ کَانَ مِنْ جَوْهَرِ التَّجَلِّی غِذَاهَا (۱۲)

یَا أَخَا الْمُصْطَفَی لَدَیَّ ذُنُوبٌ هِیَ عَیْنُ الْقَذَا وَ أَنْتَ جَلاهَا (۱۳)

لَکَ فِی

۱- ای سوار تندور مهلت بده به دلهایی که در سوزشان زیرورو شوند

۲- اگر سرزمنی نجف نمایان شد خضوع کن و کفش را بیرون دروازه شهرش بیرون آور

۳- چون دیده ات به گنبد عالم اعلی افتاد، که انوار پروردگارش پوشاند
۴- پس فروتنی کن که آنجا خانه قدس است که افلاک بوسیدن خاکش را آرزو کنند
۵- به او بگو درحالی که اشک ها چون عقیق سرخ ریزان است و درون به آتش فروزانش می سوزد
۶- ای پسر عمّ پیامبر تو دست خدایی که نم سخایش همه چیز را فرا گرفته
۷- تویی قرآن قدیم و صفات تو آیه های آن است که وحی کرد
۸- خدا تو را به افتخارات گوناگونی اختصاص داد که آنها مانند اعداد بی پایان است
۹- ای کاش دیده ای که در غیر گلستان تو بچرد پر از خاشاک گردد و خاشاک در آن بماند
۱۰- تو پس از پیامبر بهترین خلایقی و آسمان بهتر چیزی که در آن است مهروماه است
۱۱- برای تو ذاتی چون ذات پیامبر است و اگر نبود تو را به برادری خود نمی گرفت
۱۲- هر دو از پستان وصال شیر نوشیده اید که غذای آن از گوهر تجلّی بود
۱۳- ای برادر پیامبر نزد من گناهانی است که چون چشم خاشاکدار است و تو جلای آنی

مُرْتَقَی الْعُلَی وَ الْمَعَالِی دَرَجَاتٌ لا یُرْتَقَی أَدْنَاهَا (۱)

لَکَ نَفْسٌ مِنْ مَعْدِنِ اللُّطْفِ صِیغَتْ جَعَلَ اللَّهُ کُلَّ نَفْسٍ فِدَاهَا (۲)

چون به دروازه نجف برسی بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا کُنَّا لِنَهْتَدِیَ لَوْ لا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی سَیَّرَنِی فِی بِلادِهِ وَ حَمَلَنِی عَلَی دَوَابِّهِ وَ طَوَی لِیَ الْبَعِیدَ وَ صَرَفَ عَنِّی الْمَحْذُورَ وَ دَفَعَ عَنِّی الْمَکْرُوهَ حَتَّی أَقْدَمَنِی حَرَمَ أَخِی رَسُولِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ (۳)

پس داخل شهر شو، و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَدْخَلَنِی هَذِهِ الْبُقْعَهَ الْمُبَارَکَهَ الَّتِی بَارَکَ اللَّهُ فِیهَا وَ اخْتَارَهَا لِوَصِیِّ نَبِیِّهِ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْهَا شَاهِدَهً لِی (۴)

چون به درگاه اول برسی بگو:

اللَّهُمَّ بِبَابِکَ وَقَفْتُ وَ بِفِنَائِکَ نَزَلْتُ وَ بِحَبْلِکَ اعْتَصَمْتُ وَ لِرَحْمَتِکَ تَعَرَّضْتُ وَ بِوَلِیِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ تَوَسَّلْتُ فَاجْعَلْهَا زِیَارَهً مَقْبُولَهً وَ دُعَاءً مُسْتَجَابا (۵)

چون به در صحن رسیدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الْحَرَمَ حَرَمُکَ وَ الْمَقَامَ مَقَامُکَ وَ أَنَا أَدْخُلُ إِلَیْهِ أُنَاجِیکَ بِمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی وَ مِنْ سِرِّی وَ نَجْوَایَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَنَّانِ الْمَنَّانِ الْمُتَطَوِّلِ الَّذِی مِنْ تَطَوُّلِهِ سَهَّلَ لِی زِیَارَهَ مَوْلایَ بِإِحْسَانِهِ وَ لَمْ یَجْعَلْنِی عَنْ زِیَارَتِهِ مَمْنُوعاً وَ لا عَنْ وِلایَتِهِ مَدْفُوعاً بَلْ تَطَوَّلَ وَ مَنَحَ اللَّهُمَّ کَمَا مَنَنْتَ عَلَیَّ بِمَعْرِفَتِهِ فَاجْعَلْنِی مِنْ شِیعَتِهِ وَ أَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ بِشَفَاعَتِهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ . (۶)

آنگاه داخل صحن شو و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَکْرَمَنِی بِمَعْرِفَتِهِ وَ مَعْرِفَهِ رَسُولِهِ وَ مَنْ فَرَضَ عَلَیَّ طَاعَتَهُ رَحْمَهً مِنْهُ لِی وَ تَطَوُّلا مِنْهُ عَلَیَّ وَ مَنَّ عَلَیَّ بِالْإِیمَانِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَدْخَلَنِی حَرَمَ أَخِی رَسُولِهِ وَ أَرَانِیهِ فِی عَافِیَهٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَنِی مِنْ زُوَّارِ قَبْرِ وَصِیِّ رَسُولِهِ أَشْهَدُ

۱- تو را در نردبان شأن و شرافت مقاماتی است که از پایین ترین آن نتوان بالا رفت

۲- تو را جانی است که از معدن لطف ریخته شده خدا تمام جانها را فدای آن گرداند

۳- خدا را سپاس که ما را به این جایگاه راهنمایی کرد، و نمی توانستیم به آن راه یابیم اگر خدا راهنمایی مان نمی کرد، خدای را سپاس که مرا در شهرهای خود حرکت داد، و بر مرکب هایش سوار نمود، و دور را برایم نزدیک ساخت، و محذور را از من برگرداند، و ناخوشایند را از من دور کرد، تا مرا در حرم برادر رسولش (درود خدا بر او و خاندانش) وارد نمود.

۴- سپاس خدای را که مرا وارد کرد به این بقعه مبارکه ای که خدا در آن برکت قرار داد، و آنجا را برای جانشین پیامبرش اختیار نمود، خدا آن را گواه من قرار ده.

۵- خدایا به در خانه ات ایستادم و به درگاهت فرود آمدم، و به رشته ات چنگ زدم، و متعرّض رحمتت شدم، و به ولیّ ات متوسّل شدم، آن را زیارتی پذیرفته، و دعایی مستجاب قرار ده.

۶- خدایا این حرم، حرم توست، و مقام، مقام توست، و من وارد آن می شوم، و با تو مناجات می کنم، به آنچه تو به آن از من داناتری، و از نهان و راز من آگاه تری، خدای را سپاس خدای مهرورز و نعمت بخش و کرم کننده، که از کرم اوست که زیارت مولا-یم را به احسانش برای من هموار ساخت، و از زیارتش مرا ممنوع نکرد، و از ولایتش برکنار ننمود، بلکه کرم و احسان کرد. خدایا چنان که معرفتش بر من منّت نهادی پس مرا از پیروانش قرار ده، و به شفاعتش وارد بهشت کن، این مهربان ترین مهربانان.

أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيّا عَبْدُ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى هِدَايَتِهِ وَ تَوْفِيقِهِ لِمَا دَعَا إِلَيْهِ مِنْ سَبِيلِهِ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَفْضَلُ مَقْصُودٍ وَ أَكْرَمُ مَأْتِيٍّ وَ قَدْ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّبا إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَهِ وَ بِأَخِيهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلامُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لا تُخَيِّبْ سَعْيِي وَ انْظُرْ إِلَيَّ نَظْرَهً رَحِيمَهً تَنْعَشُنِي بِهَا وَ اجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَجِيها فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ. (۱)

چون به رواق برسی بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ أَمِينِ اللَّهِ عَلَى وَحْيِهِ وَ عَزَائِمِ أَمْرِهِ الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ وَ الْفَاتِحِ لِمَا اسْتُقْبِلَ وَ الْمُهَيْمِنِ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى صَاحِبِ السَّكِينَهِ السَّلامُ عَلَى الْمَدْفُونِ بِالْمَدِينَهِ السَّلامُ عَلَى الْمَنْصُورِ الْمُؤَيَّدِ السَّلامُ عَلَى أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۲)

پس وارد رواق شو، و وقت ورود پای راست را مقدّم بدار، و بر در حرم بایست و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِهِ وَ صَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ وَ خِيَرَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ السَّلامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَخِي رَسُولِ اللَّهِ يَا مَوْلايَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ وَ ابْنُ أَمَتِكَ جَاءَكَ مُسْتَجِيرا بِذِمَّتِكَ قَاصِدا إِلَى

۱- خدای را سپاس که مرا به معرفتش، و معرفت رسولش، و آنکه طاعتش را بر من واجب کرد گرامی داشت، و این از باب رحمت و بخشش به من بود، و به ایمان بر من منّت نهاد، خدای را سپاس که مرا به حرم برادر رسولش وارد نمود، و آن را در حال سلامت کامل به من نشان داد، خدای را سپاس که مرا از زیارت کنندگان قبر جانشین رسولش قرار داد، شهادت می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و شهادت می دهم که محمّد بنده و فرستاده اوست، که به حق از نزد خدا آمد، و شهادت می دهم که علی بنده خدا و برادر رسول خدا است، خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر است و سپاس خدای را بر راهنمایی اش، و توفیقش به آنچه از راهش به سوی آن فرا خوانده. خدایا تو برترین مقصود و کریم ترین کسی هستی که به نزدت آمده اند، من اینک به سویت آمده ام، به وسیله پیامبرت، پیامبر رحمت، و برادرش امیر المؤمنین علیّ بن ابیطالب (درود خدا بر آن دو باد) به سوی تو تقرّب می جویم، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و کوششم را نومید مکن، و به من نظر کن، نظری رحیمانه که به وسیله آن مرا از هلاکت نجات دهی، و مرا نزد خود در دنیا و آخرت آبرومند و از مقرّبان قرار ده.

۲- سلام بر رسول خدا، امین خدا بر وحی اش، و واجبات دستورش، ختم کننده آنچه گذشته، و فتح کننده آنچه خواهد آمد، و مسلّط بر آنچه گذشت و می آید، و بر او باد رحمت خدا و برکاتش، سلام بر دارنده آرامش، سلام بر دفن شده در مدینه، سلام بر یاری شده مؤیّد، سلام بر ابو القاسم محمّد بن عبد اللّه و رحمت خدا و برکاتش.

حَرَمِكَ مُتَوَجِّها إِلَى مَقَامِكَ مُتَوَسِّلا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِكَ أَ أَدْخُلُ يَا مَوْلاىَ أَ أَدْخُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَ أَدْخُلُ يَا حُجَّهَ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا أَمِينَ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا مَلائِكَهَ اللَّهِ الْمُقِيمِينَ [الْمُقَرَّبِينَ] فِى هَذَا الْمَشْهَدِ يَا مَوْلاىَ أَ تَأْذَنُ لِى بِالدُّخُولِ أَفْضَلَ مَا أَذِنْتَ لِأَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ فَإِنْ لَمْ أَكُنْ لَهُ أَهْلا فَأَنْتَ أَهْلٌ لِذَلِكَ. (۱)

اگر من شایسته آن نیستم تو شایسته آنی.

پس عتبه را ببوس، و پای راست را برای وارد شدن مقدّم بدار، و در حال ورود بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِى وَ ارْحَمْنِى وَ تُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (۲)

سپس حرکت کن تا در برابر قبر مطّهر قرار گیری، و پیش از رسیدن به قبر توقّف کن، و روی خود را به سوی قبر کرده و بگو:

السَّلامُ مِنَ اللَّهِ عَلَى مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ أَمِينِ اللَّهِ عَلَى وَحْيِهِ وَ رِسَالاتِهِ وَ عَزَائِمِ أَمْرِهِ وَ مَعْدِنِ الْوَحْيِ وَ التَّنْزِيلِ الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ وَ الْفَاتِحِ لِمَا اسْتُقْبِلَ وَ الْمُهَيْمِنِ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ الشَّاهِدِ عَلَى الْخَلْقِ السِّرَاجِ الْمُنِيرِ وَ السَّلامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْمَظْلُومِينَ أَفْضَلَ وَ أَكْمَلَ وَ أَرْفَعَ وَ أَشْرَفَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَصْفِيَائِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدِكَ وَ خَيْرِ خَلْقِكَ بَعْدَ نَبِيِّكَ وَ أَخِي رَسُولِكَ وَ وَصِيِّ حَبِيبِكَ الَّذِى انْتَجَبْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ وَ الدَّلِيلِ عَلَى مَنْ بَعَثْتَهُ بِرِسَالاتِكَ وَ دَيَّانِ الدِّينِ بِعَدْلِكَ وَ فَصْلِ قَضَائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ وَ السَّلامُ عَلَيْهِ

۱- گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریک ندارد، و گواهی می دهم که محمّد بنده و رسول اوست، از نزد او به حق آمده و رسولان را تصدیق کرده، سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، و برگزیده از خلقش، سلام بر امیر مؤمنان بنده خدا، و برادر رسول خدا، ای مولایم ای امیر مؤمنان، بنده تو، و فرزند بنده تو و فرزند کنیر تو، به نزدت آمده، پناه می جویم به عهدت، قصد می کنم به سوی حرمت، روی می نمایم به مقامت، متوسّل به خدای تعالی هستم به وجودت، آیا وارد شوم ای مولایم، آیا وارد شوم ای امیر مؤمنان، آیا وارد شوم ای حجّت خدا، آیا وارد شوم ای امین خدا، آیا وارد شوم ای ملائکه خدا، که مقیم این زیارتگاه هستید؟ ای مولای من آیا اجازه ورودم می دهی برترین اجازه ای که به یکی از دوستانت داده ای.

۲- به نام خدا، و با خدا، و در راه خدا، و بر کیش رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، خدایا مرا بیامرز، و به من رحم کن و توبه ام را بپذیر، تویی توبه پذیر مهربان.

وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِهِ الْقَوَّامِينَ بِأَمْرِكَ مِنْ بَعْدِهِ الْمُطَهَّرِينَ الَّذِينَ ارْتَضَيْتَهُمْ أَنْصَارا لِدِينِكَ وَ حَفَظَهً لِسِرِّكَ وَ شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِكَ وَ أَعْلاماً لِعِبَادِكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ السَّلامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَصِيِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ خَلِيفَتِهِ وَ الْقَائِمِ بِأَمْرِهِ مِنْ بَعْدِهِ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى فَاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ مِنَ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ السَّلامُ عَلَى الْأَئِمَّهِ الرَّاشِدِينَ السَّلامُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ السَّلامُ عَلَى الْأَئِمَّهِ الْمُسْتَوْدَعِينَ، (۲) السَّلامُ عَلَى خَاصَّهِ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ السَّلامُ عَلَى الْمُتَوَسِّمِينَ السَّلامُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ قَامُوا بِأَمْرِهِ وَ وَازَرُوا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ وَ خَافُوا بِخَوْفِهِمْ السَّلامُ عَلَى الْمَلائِكَهِ الْمُقَرَّبِينَ السَّلامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ. (۳)

پس برو تا نزدیک قبر بایستی، رو به قبر و پشت به قبله کن و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلَمَ التُّقَى السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبَرُّ التَّقِيُّ النَّقِيُّ الْوَفِيُّ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ وَ أَمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ دَيَّانَ يَوْمِ الدِّينِ وَ خَيْرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدَ الصِّدِّيقِينَ وَ الصَّفْوَهَ مِنْ سُلالَهِ النَّبِيِّينَ وَ بَابَ حِكْمَهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ خَازِنَ وَحْيِهِ وَ عَيْبَهَ عِلْمِهِ، (۴) وَ النَّاصِحَ لِأُمَّهِ نَبِيِّهِ وَ التَّالِيَ لِرَسُولِهِ وَ الْمُوَاسِيَ لَهُ بِنَفْسِهِ وَ النَّاطِقَ بِحُجَّتِهِ وَ الدَّاعِيَ إِلَى شَرِيعَتِهِ

ص: ۵۱۹

۱- سلام از خدا بر محمّد رسول خدا، امین خدا بر وحی و پیام هایش، و فرمان های حتمی اش، و معدن وحی و تنزیل، ختم کننده آنچه گذشته، و فتح کننده آنچه می آید، و چیره بر تمام گذشته، و آینده، گواه بر خلق، چراغ تابنده، و سلام و رحمت و برکات خدا بر او. خدایا بر محمّد و اهل بیت مظلومش درود فرست، برترین و کامل ترین و بالاترین، و شریف ترین درودی که بر یکی از انبیا و رسولان و برگزیدگانت فرستادی خدایا درود فرست بر امیر مؤمنان بنده ات و بهترین خلق خود پس از پیامبرت، و برادر رسولت، و جانشین محبوبت، که او را از میان خلقت برگزیدی، و راهنمایی بر کسی که به پیام هایت برانگیختی، حاکم دین به عدلت، و جداکننده حکم تو میان آفریدگانت، و سلام و رحمت و برکات خدا بر او

۲- خدایا درود فرست بر امامان از فرزندانش، آنان قیام کنندگان به فرمانت پس از او، آن پاکانی که آنان را پسندیدی برای یاری دینت، و نگهبانی رازت، و گواهان بر آفریدگانت، و نشانه هایی برای بندگانت (درود تو بر همه ایشان) ، سلام بر امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، جانشین و خلیفه رسول خدا، قیام کننده به فرمان خدا، پس از پیامبر، سرور جانشینان و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر فاطمه دختر رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، سرور زنان جهانیان، سلام بر حسن و حسین دو آقای جوانان اهل بهشت از میان همه آفریدگان، سلام بر امامان راه یافته، سلام بر انبیا و رسولان، سلام بر امامان که عهد خدا به آنان سپرده شده،

۳- سلام بر خاصّه خدا از میان خلقش، سلام بر دارندگان صفات شایسته، سلام اهل ایمان بر آنان که به امر خلق قیام کردند، و از اولیای خدا پشتیبانی نمودند، و با ترس آنان ترسیدند، سلام بر فرشتگان مقرّب، سلام بر ما و بندگان شایسته خدا.

۴- سلام بر تو ای امیر مؤمنان، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو

ای حجّت خدا، سـلام بر تو ای امام هدایت، سلام بر تو ای نشانه تقوا، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار پرهیزگار پاکیزه وفادار، سلام بر تو ای پدر حسن و حسین، سلام بر تو ای ستون دین، سلام بر تو ای سرور جانشینان، و امین پروردگار جهانیان، و داور روز جزا، و بهترین مؤمنان، و سـرور صدّیقان برگزیده از نژاد انبیا و در حکمت پروردگار جهانیان و خزانه دار وحیش و مخزن علمش،

وَ الْمَاضِیَ عَلَی سُنَّتِهِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ عَنْ رَسُولِکَ مَا حُمِّلَ وَ رَعَی مَا اسْتُحْفِظَ وَ حَفِظَ مَا اسْتُوْدِعَ وَ حَلَّلَ حَلالَکَ وَ حَرَّمَ حَرَامَکَ وَ أَقَامَ أَحْکَامَکَ وَ جَاهَدَ النَّاکِثِینَ فِی سَبِیلِکَ وَ الْقَاسِطِینَ فِی حُکْمِکَ وَ الْمَارِقِینَ عَنْ أَمْرِکَ صَابِراً مُحْتَسِبا لا تَأْخُذُهُ فِیکَ لَوْمَهُ لائِمِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیَائِکَ وَ أَصْفِیَائِکَ وَ أَوْصِیَاءِ أَنْبِیَائِکَ اللَّهُمَّ هَذَا قَبْرُ وَلِیِّکَ الَّذِی فَرَضْتَ طَاعَتَهُ وَ جَعَلْتَ فِی أَعْنَاقِ عِبَادِکَ مُبَایَعَتَهُ وَ خَلِیفَتِکَ الَّذِی بِهِ تَأْخُذُ وَ تُعْطِی وَ بِهِ تُثِیبُ وَ تُعَاقِبُ وَ قَدْ قَصَدْتُهُ طَمَعاً لِمَا أَعْدَدْتَهُ لِأَوْلِیَائِکَ فَبِعَظِیمِ قَدْرِهِ عِنْدَکَ وَ جَلِیلِ خَطَرِهِ لَدَیْکَ وَ قُرْبِ مَنْزِلَتِهِ مِنْکَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ فَإِنَّکَ أَهْلُ الْکَرَمِ وَ الْجُودِ وَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ وَ عَلَی ضَجِیعَیْکَ آدَمَ وَ نُوحٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۱)

پس ضریح را ببوس و در کنار سر بایست و بگو:

پس ضریح را ببوس و در جانب سر بایست و بگو یَا مَوْلایَ إِلَیْکَ وُفُودِی وَ بِکَ أَتَوَسَّلُ إِلَی رَبِّی فِی بُلُوغِ مَقْصُودِی وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْمُتَوَسِّلَ بِکَ غَیْرُ خَائِبٍ وَ الطَّالِبَ بِکَ عَنْ مَعْرِفَهٍ غَیْرُ مَرْدُودٍ إِلا بِقَضَاءِ حَوَائِجِهِ فَکُنْ لِی شَفِیعا إِلَی اللَّهِ رَبِّکَ وَ رَبِّی فِی قَضَاءِ حَوَائِجِی وَ تَیْسِیرِ أُمُورِی وَ کَشْفِ شِدَّتِی وَ غُفْرَانِ ذَنْبِی وَ سَعَهِ رِزْقِی وَ تَطْوِیلِ عُمْرِی وَ إِعْطَاءِ سُؤْلِی فِی آخِرَتِی وَ دُنْیَایَ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ الْأَئِمَّهِ وَ عَذِّبْهُمْ عَذَاباً أَلِیماً لا تُعَذِّبُهُ أَحَدا مِنَ الْعَالَمِینَ عَذَاباً کَثِیراً لا انْقِطَاعَ

۱- و خیرخواه امّت پیامبرش و پیرو رسولش، و همدردی کننده با او با جانش، و گویای به حجّتش، و دعوت کننده به شریعتش، و درگذرنده بر آئینش. خدایا من شهادت می دهم که آنچه را از رسولت بر عهده داشت به مردم رساند، و نگهداری کرد آنچه نگهداری اش از او خواسته شده بود، حلالت را حلال کرد، و حرامت را حرام کرد، و احکامت را برپا داشت، و با پیمان شکنان در راهت و ستمکاران در حکومتت، و بیرون رفتگان از فرمانت جهاد کرد، شکیبا و جوینده مقام قرب تو بود، و در راه تو سرزنش سرزنش کنندگان را به چیزی نگرفت، خدایا بر او درود فرست، بهترین درودی که بر یکی از دوستانت، و برگزیدگانت جانشینان پیامبرانت فرستادی. خدایا این قبر ولیّ توست که اطاعتش را واجب کردی، و بیعتش را بر عهده بندگانت قرار دادی، و خلیفه ات که به خاطر او مؤاخذه می کنی، و می بخشی، و به سبب او پاداش می دهی و کیفر می نمایی، من به طمع آنچه برای اولیایت مهیّا کرده ای آهنگ زیارت او کرده ام، پس به حق بزرگی مرتبه اش نزد تو، و موقعیت فوق العاده اش به پیشگاهت و نزدیکی منزلتش از تو، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و با من چنان کن که تو شایسته آنی، به درستی که تو اهل کرم و بخششی، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای مولایم، و بر دو آرمیده در کنارت آدم و نوح، (درود خدا بر آنان باد)

لَهُ وَ لاـ أَجِلَ وَ لاـ أَمَدَ بِمَا شَاقُّوا وُلاةَ أَمْرِكَ وَ أَعِدَّ لَهُمْ عَذَابا لَمْ تُحِلَّهُ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ. (۱) اللَّهُمَّ وَ أَدْخِلْ عَلَی قَتَلَهِ أَنْصَارِ رَسُولِکَ وَ عَلَی قَتَلَهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ عَلَی قَتَلَهِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلَی قَتَلَهِ أَنْصَارِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ قَتَلَهِ مَنْ قُتِلَ فِی وِلایَهِ آلِ مُحَمَّدٍ أَجْمَعِینَ عَذَابا أَلِیما مُضَاعَفا فِی أَسْفَلِ دَرْکٍ مِنَ الْجَحِیمِ لاـ یُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَ هُمْ فِیهِ مُبْلِسُونَ مَلْعُونُونَ نَاکِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَدْ عَایَنُوا النَّدَامَهَ وَ الْخِزْیَ الطَّوِیلَ لِقَتْلِهِمْ عِتْرَهَ أَنْبِیَائِکَ وَ رُسُلِکَ وَ أَتْبَاعَهُمْ مِنْ عِبَادِکَ الصَّالِحِینَ اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ فِی مُسْتَسِرِّ السِّرِّ وَ ظَاهِرِ الْعَلانِیَهِ فِی أَرْضِکَ وَ سَمَائِکَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی قَدَمَ صِدْقٍ فِی أَوْلِیَائِکَ وَ حَبِّبْ إِلَیَّ مَشَاهِدَهُمْ وَ مُسْتَقَرَّهُمْ حَتَّی تُلْحِقَنِی بِهِمْ وَ تَجْعَلَنِی لَهُمْ تَبَعا فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

پس ضریح را ببوس و پشت به قبله و رو به جانب قبر حضرت امام حسین علیه السّلام بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْأَئِمَّهِ الْهَادِینَ الْمَهْدِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَرِیعَ الدَّمْعَهِ السَّاکِبَهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَاحِبَ الْمُصِیبَهِ الرَّاتِبَهِ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی جَدِّکَ وَ أَبِیکَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی أُمِّکَ وَ أَخِیکَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی الْأَئِمَّهِ مِنْ ذُرِّیَّتِکَ وَ بَنِیکَ أَشْهَدُ لَقَدْ طَیَّبَ اللَّهُ بِکَ التُّرَابَ وَ أَوْضَحَ بِکَ الْکِتَابَ وَ جَعَلَکَ وَ أَبَاکَ وَ جَدَّکَ وَ أَخَاکَ وَ بَنِیکَ عِبْرَهً لِأُولِی الْأَلْبَابِ یَا ابْنَ الْمَیَامِینِ الْأَطْیَابِ التَّالِینَ الْکِتَابَ وَجَّهْتُ سَلامِی إِلَیْکَ صَلَوَاتُ اللَّهِ

۱- ای مولایم، درودم بر توست، و به وسیله تو به پروردگارم، دررسیدن به مقصودم متوسّل می شوم، و شهادت می دهم که متوسّل به تو محروم نیست، و خواستار به وسیله تو از روی معرفت مردود نمی باشد به یقین حاجات او برآورده شود، پس به درگاه تو خدا پروردگارت و پروردگارم شیفع من باش، در برآمدن حاجاتم، و آسان شدن کارهایم، و برطرف شدن سختی ام، و آمرزش گناهم، و وسعت روزی ام، و طول عمرم، و عطا کردن خواسته ام، در آخرت و دنیایم. خدایا قاتلان امیرمؤمنان را لعنت کن. خدایا قاتلان حسن و حسین و امامان را لعنت کن. و آنان را عذاب نما، عذابی دردناک، که بدان گونه احدی از جهانیان را عذاب نکنی، عذابی بسیار، که قطع شدن و مدّت و اندازه برای آن نباشد، به خاطر دشمنی هایی که با والیان حکومتت کردند، و برای آنان عذابی آماده کن، که آن را به احدی از بندگانت فرود نیاورده باشی،

۲- خدایا وارد کن بر قاتلان یاوران رسولت، و بر قاتلان امیر مؤمنان و بر قاتلان حسن و حسین، و بر قاتلان یاوران حسن و حسین، و بر قاتلان کسانی که در راه ولایت خاندان محمّد کشته شده، عذابی دردناک، دو چندان، در پست ترین طبقه دوزخ، که عذاب از آنها سبک نشود، درحالی که در آنجا ناامید و لعنت شده و در پیشگاه پروردگارشان سرافکنده باشند، و ببینند پشیمانی و رسوایی طولانی را به خاطر قتل عترت انبیا و رسولانت و پیروان آنان از بندگان شایسته ات. خدایا آنان را در پنهانی پنهان، و آشکار آشکار، در زمین و آسمانت لعنت کن. خدایا درباره اولیایت برای من قدم صدق قرار ده، و زیارتگاه ها و قرارگاه شان را محبوب من گردان، تا به آنان ملحقم کنی، و پیرو آنانم گردانی در دنیا و آخرت، ای مهربان ترین مهربانان.

وَ سَلامُهُ عَلَیْکَ وَ جَعَلَ أَفْئِدَهً مِنَ النَّاسِ تَهْوِی إِلَیْکَ مَا خَابَ مَنْ تَمَسَّکَ بِکَ وَ لَجَأَ إِلَیْکَ. (۱)

پس پایین پا بایست، و بگو:

السَّلامُ عَلَی أَبِی الْأَئِمَّهِ وَ خَلِیلِ النُّبُوَّهِ وَ الْمَخْصُوصِ بِالْأُخُوَّهِ السَّلامُ عَلَی یَعْسُوبِ الدِّینِ وَ الْإِیمَانِ وَ کَلِمَهِ الرَّحْمَنِ السَّلامُ عَلَی مِیزَانِ الْأَعْمَالِ وَ مُقَلِّبِ الْأَحْوَالِ وَ سَیْفِ ذِی الْجَلالِ وَ سَاقِی السَّلْسَبِیلِ الزُّلالِ السَّلامُ عَلَی صَالِحِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ عِلْمِ النَّبِیِّینَ وَ الْحَاکِمِ یَوْمَ الدِّینِ السَّلامُ عَلَی شَجَرَهِ التَّقْوَی وَ سَامِعِ السِّرِّ وَ النَّجْوَی السَّلامُ عَلَی حُجَّهِ اللَّهِ الْبَالِغَهِ وَ نِعْمَتِهِ السَّابِغَهِ وَ نَقِمَتِهِ الدَّامِغَهِ السَّلامُ عَلَی الصِّرَاطِ الْوَاضِحِ وَ النَّجْمِ اللائِحِ وَ الْإِمَامِ النَّاصِحِ وَ الزِّنَادِ الْقَادِحِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۲)

پس بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ أَخِی نَبِیِّکَ وَ وَلِیِّهِ وَ نَاصِرِهِ وَ وَصِیِّهِ وَ وَزِیرِهِ وَ مُسْتَوْدَعِ عِلْمِهِ وَ مَوْضِعِ سِرِّهِ وَ بَابِ حِکْمَتِهِ وَ النَّاطِقِ بِحُجَّتِهِ وَ الدَّاعِی إِلَی شَرِیعَتِهِ وَ خَلِیفَتِهِ فِی أُمَّتِهِ وَ مُفَرِّجِ الْکَرْبِ عَنْ وَجْهِهِ وَ قَاصِمِ الْکَفَرَهِ وَ مُرْغِمِ الْفَجَرَهِ الَّذِی جَعَلْتَهُ مِنْ نَبِیِّکَ بِمَنْزِلَهِ هَارُونَ مِنْ مُوسَی اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ وَ الْعَنْ مَنْ نَصَبَ لَهُ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ صَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْصِیَاءِ أَنْبِیَائِکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۳)

پس به جانب سر برگرد برای زیارت حضرت آدم علیه السّلام وحضرت نوح علیه السّلام و در زیارت حضرت آدم بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَبِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا

۱- سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای پسر رسول خدا، سلام بر تو ای پسر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای پسر فاطمه زهرا سرور زنان جهانیان، سلام بر تو ای پدر امامان هدایت گر شده، سلام بر تو ای کشته اشک جاری، سلام بر تو ای صاحب مصیبت پی درپی، سلام بر تو و بر جدّ و پدرت، سلام بر تو و بر مادر و برادرت، سلام بر تو و بر امامان از نسل و فرزندانت، شهادت می دهم که خدا خاک را به وسیله تو پاک کرد، و قرآن را با تو واضح نمودا، و تو را و پدر و جدّت، و برادر و فرزندانت را عبرتی برای صاحبان خرد قرار داد، ای فرزندان پدران با میمنت و پاک، و تلاوت کنندگان کتاب، سلام را متوجّه تو می نمایم درودهای خدا و سلامش بر تو، و قرار دهد دل های مردم را هواخواه تو، آنکه متمسّک به تو شد، و پناه به تو آورد، هرگز نامید نشد.

۲- سلام بر پدر امامان، و همراه نبوت، و اختصاص یافته به برادری، سلام بر رییس دین و ایمان، و کلمه رحمان، سلام بر ترازوی اعمال و زیروروکننده احوال، و شمشیر خدای ذو الجلال، و ساقی چشمه گوارای زلال، سلام بر شایسته مؤمنان، و وارث دانش پیامبران، و حاکم روز جزا، سلام بر درخت تقوا، و شنونده راز و نهان، سلام بر حجّت رسای خدا، و نعمت کاملش، و انتقام کوبنده اش. سلام بر راه روشن، و ستاره فروزان، و رهبر خیرخواه، و مایه آتش زا علیه کفر و شرک، رحمت و برکات خدا بر او باد.

۳- خدایا درود فرست امیر مؤمنان علی بن ابیطالب برادر پیامبرت، و ولی و یاور و جانشین وزیرش، و سپردگاه دانشش، و جایگاه رازش و دروازه حکمتش و گویای به برهانش و دعوت کننده به دینش و جانشین او را در امتّش، و زداینده اندوه از چهره اش، شکننده کافران، و به خاک مالنده دماغ بدکاران، آن که او را از پیامبرت به منزله هارون از موسی قرار دادی. خدایا دوست بدار دوست دارش را، و دشمن بدار دشمنش را، و یاری کن یاری دهنده اش را، و خوار کن خوارکننده اش را، و از پیشینیان و پسینیان لعنت کن هرکه در برابر بایستد، و بر او درود فرست برترین درودی که برکسی از جانشینان پیامبرانت فرستادی ای پروردگار جهانیان.

خَلِیفَهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْبَشَرِ السَّلامُ [سَلامُ اللَّهِ] عَلَیْکَ وَ عَلَی رُوحِکَ وَ بَدَنِکَ وَ عَلَی الطَّاهِرِینَ مِنْ وُلْدِکَ وَ ذُرِّیَّتِکَ وَ صَلَّی [اللَّهُ عَلَیْکَ] صَلاهً لا یُحْصِیهَا إِلا هُوَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۱)

و در زیارت نوح علیه السلام نیز بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَبِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا شَیْخَ الْمُرْسَلِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلامُهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی رُوحِکَ وَ بَدَنِکَ وَ عَلَی الطَّاهِرِینَ مِنْ وُلْدِکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ .

سلام بر تو ای پیامبر خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای بزرگ رسولان، سلام بر تو ای امین خدا در زمینش، درود و سلام خدا بر تو و بر روان و تنت، و بر پاکان از فرزندانت و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

آنگاه شش رکعت نماز بخوان، دو رکعت برای امیر مؤمنان علیه السّلام دو رکعت اوّل پس از سوره (حمد) سوره (الرحمن) و در رکعت دوم بعد از سوره (حمد) سوره مبارکه (یس) و پس از نماز، تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام را بگو و سپس از خدا طلب آمرزش نما، و برای خود دعا کن، و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی صَلَّیْتُ هَاتَیْنِ الرَّکْعَتَیْنِ هَدِیَّهً مِنِّی إِلَی سَیِّدِی وَ مَوْلایَ وَلِیِّکَ وَ أَخِی رَسُولِکَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَ عَلَی آلِهِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی

۱- سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای پیامبر خدا سلام بر تو ای امین خدا، سلام بر تو ای خلیفه خدا در زمینش، سلام بر تو ای پدر بشر، سلام بر تو و بر روان و تنت، و بر پاکان از فرزندان و نسلت، و درود خدا بر تو، درودی که جز خدا آن را شماره نکند، و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّی وَ اجْزِنِی عَلَی ذَلِکَ جَزَاءَ الْمُحْسِنِینَ اللَّهُمَّ لَکَ صَلَّیْتُ وَ لَکَ رَکَعْتُ وَ لَکَ سَجَدْتُ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ لِأَنَّهُ لا تَکُونُ [لا تَجُوزُ] الصَّلاةُ وَ الرُّکُوعُ وَ السُّجُودُ إِلا لَکَ لِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ مِنِّی زِیَارَتِی وَ أَعْطِنِی سُؤْلِی بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ . (۱)

و چهار رکعت دیگر را هدیه آدم و نوح قرار بده، سپس سجده شکر بجا آور، و در سجده بگو:

اللَّهُمَّ إِلَیْکَ تَوَجَّهْتُ وَ بِکَ اعْتَصَمْتُ وَ عَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ اللَّهُمَّ أَنْتَ ثِقَتِی وَ رَجَائِی فَاکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی وَ مَا لا یُهِمُّنِی وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی عَزَّ جَارُکَ وَ جَلَّ ثَنَاؤُکَ وَ لا إِلَهَ غَیْرُکَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَرِّبْ فَرَجَهُمْ (۲)

پس طرف راست صورت را بر زمین بگذار و بگو:

ارْحَمْ ذُلِّی بَیْنَ یَدَیْکَ وَ تَضَرُّعِی إِلَیْکَ وَ وَحْشَتِی مِنَ النَّاسِ وَ أُنْسِی بِکَ یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ (۳)

آنگاه جانب چپ صورت را بر زمین بگذار و بگو:

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ أَنْتَ رَبِّی حَقّاً حَقّاً سَجَدْتُ لَکَ یَا رَبِّ تَعَبُّداً وَ رِقّاً اللَّهُمَّ إِنَّ عَمَلِی ضَعِیفٌ فَضَاعِفْهُ لِی یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ . (۴)

پس به سجده برو و صد مرتبه بگو: «شکراً» و در دعا کردن بکوش، که اینجا محّل خواستن خواهش ها است و بسیار استغفار کن که جای آمرزش گناهان است، و حاجات خود را از خدا بخواه، که مقام استجابت دعاهاست.

دعاهای بعد از زیارت حضرت علیه السلام و بعد از نمازهای فریضه و نافله در نجف اشرف

سیّد ابن طاووس در کتاب» مزار «و نیز غیر او گفته اند: تا

۱- خدایا من این دو رکعت نماز را خواندم، به عنوان هدیه ای از من به آقا و مولایم، ولیّ ات و برادر رسولت، امیر مؤمنان، و سرور جانشینان، علی بن ابیطاب (درود خدا بر او و خاندانش) . پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و آن را از من قبول کن، و بر آن پاداشم ده پاداش نیکوکاران. خدایا برای تو نماز خواندم، و رکوع و سجده کردم، یگانه ای و شریکی نداری، چرا که نماز و رکوع و سجود جز برای تو نیست، تویی خدا، معبودی جز تو وجود ندارد. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و زیارتم را قبول کن، و خواسته ام را عطا فرما، به حق محمّد و خاندان پاکش.

۲- خدایا به تو روی آوردم، و به تو پناه آوردم، و بر تو توکّل کردم. خدایا تو مورد اطمینان و امید منی، پس آنچه فکر مرا مشغول کرده و مشغول نمی کند، و آنچه را تو را از من به آنان داناتری از من کفایت کن، پناهنده به تو عزیز است، و ثنایت بس عظیم است، و معبودی جز تو نیست، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و گشایش کارشان را نزدیک کن

۳- رحم کن به خواری ام در برابرت، و زاری ام به درگاهت و به ترسم از مردم، و انس من به تو، ای کریم، ای

کریم.

۴- معبودی جز تو نیست به راستی به راستی، ای پروردگارم از باب بندگی و بردگی برایت سجده کردم. خدایا عملم اندک است. آن را دو چندان گردان، ای کریم، ای کریم.

زمانی که در نجف هستی هر نمازی که به جا می آوری چه واجب و چه مستحب، بعد از آن این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ لا بُدَّ مِنْ أَمْرِکَ وَ لا بُدَّ مِنْ قَدَرِکَ وَ لا بُدَّ مِنْ قَضَائِکَ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِکَ اللَّهُمَّ فَمَا [کَمَا] قَضَیْتَ عَلَیْنَا مِنْ قَضَاءٍ أَوْ قَدَّرْتَ عَلَیْنَا مِنْ قَدَرٍ فَأَعْطِنَا مَعَهُ صَبْراً یَقْهَرُهُ وَ یَدْمَغُهُ وَ اجْعَلْهُ لَنَا صَاعِداً فِی رِضْوَانِکَ یُنْمِی [یُنْمَی] فِی حَسَنَاتِنَا وَ تَفْضِیلِنَا وَ سُؤْدَدِنَا وَ شَرَفِنَا وَ مَجْدِنَا وَ نَعْمَائِنَا وَ کَرَامَتِنَا فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ لا تَنْقُصْ مِنْ حَسَنَاتِنَا اللَّهُمَّ وَ مَا أَعْطَیْتَنَا مِنْ عَطَاءٍ أَوْ فَضَّلْتَنَا بِهِ مِنْ فَضِیلَهٍ أَوْ أَکْرَمْتَنَا بِهِ مِنْ کَرَامَهٍ فَأَعْطِنَا مَعَهُ شُکْراً یَقْهَرُهُ وَ یَدْمَغُهُ وَ اجْعَلْهُ لَنَا صَاعِداً فِی رِضْوَانِکَ وَ فِی حَسَنَاتِنَا وَ سُؤْدَدِنَا وَ شَرَفِنَا وَ نَعْمَائِکَ [نَعْمَائِنَا] وَ کَرَامَتِکَ [کَرَامَتِنَا] فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ [اللَّهُمَ] ، (۱) وَ لا تَجْعَلْهُ لَنَا أَشَراً وَ لا بَطَراً وَ لا فِتْنَهً وَ لا مَقْتاً وَ لا عَذَاباً وَ لا خِزْیاً فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِکَ مِنْ عَثْرَهِ اللِّسَانِ وَ سُوءِ الْمَقَامِ وَ خِفَّهِ الْمِیزَانِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَقِّنَا حَسَنَاتِنَا فِی الْمَمَاتِ وَ لا تُرِنَا أَعْمَالَنَا حَسَرَاتٍ وَ لا تُخْزِنَا عِنْدَ قَضَائِکَ وَ لا تَفْضَحْنَا بِسَیِّئَاتِنَا یَوْمَ نَلْقَاکَ وَ اجْعَلْ قُلُوبَنَا تَذْکُرُکَ وَ لا تَنْسَاکَ وَ تَخْشَاکَ کَأَنَّهَا تَرَاکَ حَتَّی نَلْقَاکَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَدِّلْ سَیِّئَاتِنَا حَسَنَاتٍ وَ اجْعَلْ حَسَنَاتِنَا دَرَجَاتٍ وَ اجْعَلْ دَرَجَاتِنَا غُرُفَاتٍ وَ اجْعَلْ غُرُفَاتِنَا عَالِیَاتٍ . (۲) اللَّهُمَّ وَ أَوْسِعْ لِفَقِیرِنَا مِنْ سَعَهِ مَا قَضَیْتَ

۱- خدایا از دستورت و تقدیرت و قضایت چاره ای نیست، و جنبش و نیرویی جز به تو نیست. پس آنچه بر ما از قضایی که حتم کردی، یا از تقدیری که مقدّر نمودی، همراه آن به ما صبری عطا کن که بر آن چیره شود، و آن را درهم کوبد، و آن شکیبایی را برای ما، نردبانی به سوی رضوانت قرار ده، که افزوده شود در حسنات ما. و برتری و آقایی و شرف و بزرگواری و نعمت ها و کرامت ما در دنیا و آخرت، و از حسنات ما کم نکن. خدایا آنچه به ما از عطایی که عطا کردی، و از فضیلتی که تفضّل فرمودی، یا از کرامتی که کرم کردی، به همراه آن شکری مرحمت فرما که بر آن چیره شود و آن را فرو گیرد، و آن شکر را برای ما، بالارونده در رضوانت، و بالابرنده در حسنات و آقایی، و شرف و نعمتها، و کرامتت در دنیا و آخرت قرار ده،

۲- و آن را برای ما نقطه کبر و طغیان و فتنه و کینه توزی و عذاب و رسوایی در دنیا و آخرت قرار مده. خدایا به تو پناه می آوریم، از لغزش زبان، و بدی جایگاه، و سبکی میزان اعمال، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و نیکی های ما را در مردن به ما برسان، و اعمالمان را به ما مایه پشیمانی نشان مده، و هنگام داوری ما را شرمسار مکن، و به بدی های مان رسوا مساز، در آن روزی که با تو ملاقات می کنیم، دلهای ما را طوری قرار ده که یادت کند، و فراموشم ننماید، و از تو بهراسد، آنچنان که گویی تو را می بیند، آن هم تا زمانی که تو را ملاقات کنیم، و بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و بدی های ما را تبدیل به خوبیها کن، و خوبی های ما را درجات، و درجات ما را غرفه های بهشتی، و غرفه های ما را بلندمرتبه گردان.

عَلَی نَفْسِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مُنَّ عَلَیْنَا بِالْهُدَی مَا أَبْقَیْتَنَا وَ الْکَرَامَهِ مَا أَحْیَیْتَنَا وَ الْکَرَامَهِ [وَ الْمَغْفِرَهِ] إِذَا تَوَفَّیْتَنَا وَ الْحِفْظِ فِیمَا بَقِیَ مِنْ عُمُرِنَا وَ الْبَرَکَهِ فِیمَا رَزَقْتَنَا وَ الْعَوْنِ عَلَی مَا حَمَّلْتَنَا وَ الثَّبَاتِ عَلَی مَا طَوَّقْتَنَا وَ لا تُؤَاخِذْنَا بِظُلْمِنَا وَ لا تُقَایِسْنَا بِجَهْلِنَا وَ لا تَسْتَدْرِجْنَا بِخَطَایَانَا وَ اجْعَلْ أَحْسَنَ مَا نَقُولُ ثَابِتا فِی قُلُوبِنَا وَ اجْعَلْنَا عُظَمَاءَ عِنْدَکَ وَ أَذِلَّهً فِی أَنْفُسِنَا وَ انْفَعْنَا بِمَا عَلَّمْتَنَا وَ زِدْنَا عِلْما نَافِعا وَ أَعُوذُ بِکَ مِنْ قَلْبٍ لا یَخْشَعُ وَ مِنْ عَیْنٍ لا تَدْمَعُ وَ مِنْ صَلاهٍ لا تُقْبَلُ أَجِرْنَا مِنْ سُوءِ الْفِتَنِ یَا وَلِیَّ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ. (۱)

سیّد در کتاب (مصباح الزائر) فرموده است: دعای دیگری که مستحب است به دنبال نماز زیارت امیر مؤمنان علیه السّلام خوانده شود: «یا الله یا الله یا الله یا مجیب دعوه المضطرّین» تا آخر، فقیر گوید: این دعا همان دعای صفوان است که به دعای علقمه معروف شده، و در ذیل زیارت عاشورا ان شاء اللّه خواهد آمد.

زیارت سر امام حسین علیه السلام نزد قبر امیرالمومنین علیه السلام و در مسجد حنانه

بدان که زیارت سر مطهّر حضرت سیّد الشّهدا کنار قبر امیر مؤمنان علیه السّلام مستحب است و در کتاب «وسائل» و «مستدرک» فصلی برای آن رقم زده اند.

در مستدرک از کتاب «مزار» محمّد بن مشهدی نقل کرده که امام صادق علیه السّلام سر مبارک امام حسین علیه السّلام را نزد سر امیر مؤمنان علیه السّلام زیارت کرد، و چهار رکعت نماز خواند، و آن زیارت این است:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الصِّدِّیقَهِ الطَّاهِرَهِ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ

۱- خدایا به تهیدستان مان وسعت ده، از وسعتی که بر خود حتم کردی. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و بر ما به هدایت منّت گذار تا باقیمان داری و به کرامت تا زنده مان داری و باز به کرامت [و آمرزش] زمانی که ما را بمیرانی، و به نگهدای در آنچه از عمرمان مانده، و برکت در آنچه روزی نمودی، و کمک به آنچه تکلیف مان فرمودی، و به پا برجایی به آنچه به عهده ما قرار دادی و ما را به ستم مان مؤاخذه مکن، و به نادانی مان مقایسه منما، و به خطاهای مان غافلگیر مفرما، و بهترین چیزی که می گوییم در دلهای مان ثابت گردان، و ما را در پیشگاهت با عظمت، و در نزد خودمان خوار قرار ده، و از آنچه به ما آموختی سودمان بخش، و به ما دانش با منفعت بیفزا، و به تو پناه می آورم از دلی که رام نگردد، و از چشمی که اشک نریزد، و از نمازی که پذیرفته نشود، ما را از بدی آشوبها پناه ده، ای سرپرست دنیا و آخرت.

السَّلامُ عَلَيْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ تَلَوْتَ الْکِتَابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ وَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَی الْأَذَی فِی جَنْبِهِ مُحْتَسِباً حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الَّذِینَ خَالَفُوکَ وَ حَارَبُوکَ وَ أَنَّ الَّذِینَ خَذَلُوکَ وَ الَّذِینَ قَتَلُوکَ مَلْعُونُونَ عَلَی لِسَانِ النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ وَ قَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَی لَعَنَ اللَّهُ الظَّالِمِینَ لَکُمْ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ ضَاعَفَ عَلَیْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِیمَ أَتَیْتُکَ یَا مَوْلایَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زَائِرا عَارِفاً بِحَقِّکَ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکَ مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکَ مُسْتَبْصِراً بِالْهُدَی الَّذِی أَنْتَ عَلَیْهِ عَارِفاً بِضَلالَهِ مَنْ خَالَفَکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ . (۱)

مؤلف گوید: اگر همین زیارت را در مسجد حنّانه بخوانند مناسب است، زیرا شیخ محمّد بن مشهدی روایت کرده: امام صادق علیه السّلام، امام حسین علیه السّلام را در مسجد حنّانه به این صورت زیارت کرد و چهار رکعت نماز خواند.

پوشیده نماند که مسجد حنّانه از مساجد شریفه نجف اشرف است و در حدیث رسیده است که سر منوّر حضرت سیّد الشّهداء علیه السّلام آنجاست و در روایتی است که امام صادق علیه السّلام در آنجا دو رکعت نماز خواند، از آن حضرت پرسیدند: این چه نمازی است؟ فرمود: این محلّ سر مطهّر جدّم حسین بن علی علیه السّلام است، که وقتی لشگر از کربلا برگشتند، آن را در اینجا نهادند، سپس به نزد عبید اللّه بن زیاد بردند و از آن حضرت روایت شده: در اینجا این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَرَی مَکَانِی وَ تَسْمَعُ کَلامِی وَ

۱- سلام بر تو ای پسر رسول خدا، سلام بر تو ای پسر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای پسر صدیقه طاهره، سرور زنان جهانیان، سلام بر تو ای مولای من، ای ابا عبد اللّه و رحمت و برکات خدا بر تو باد، شهادت می دهم که نماز را برپا داشتی، و زکات را پرداختی، و به معروف امر کردی، و از زشتی نهی نمودی، و قرآن را تلاوت کردی و حق تلاوتش را بجا آوردی، و در راه خدا جهاد کردی، و حق جهاد را ادا نمودی، و در جنب خدا، بر آزار دشمنان صبر کردی، درحالی که عملت را به حساب حق گذاشتی، تا مرگت فرا رسید، و شهادت می دهم کسانی که با تو مخالفت ورزیدند، و با تو جنگیدند، و آنان که از یاری ات دریغ نمودند، و آنان که تو را کشتند، بر زبان پیامبر امّی ملعون هستند، و زیانکار شد کسی که افترا بست، خدا ستمکاران بر شما را از گذشتگان و آیندگان لعنت کند، و عذاب دردناک را بر آنان دو چندان سازد، ای مولایم به محضرت آمدم ای پسر رسول خدا، در حال زیارت، و عارف به حقّت، دوستدار دوستانت، و دشمن دشمنانت می باشم، به هدایتی که بر آن هستی بینایم، و به گمراهی کسانی که با تو مخالفت کردند آشنایم، پس مرا نزد پروردگارت شفاعت کن.

لا يَخْفَى عَلَيْكَ شَیْ ءٌ مِنْ أَمْرِی وَ كَيْفَ يَخْفَى عَلَيْكَ مَا أَنْتَ مُكَوِّنُهُ وَ بَارِئُهُ وَ قَدْ جِئْتُكَ مُسْتَشْفِعاً بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَهِ وَ مُتَوَسِّلًا بِوَصِيِّ رَسُولِكَ فَأَسْأَلُكَ بِهِمَا ثَبَاتَ الْقَدَمِ وَ الْهُدَى وَ الْمَغْفِرَهَ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ (۱)

زیارت دوم (امین الله)

زیارت دوّم: زیارت معروف به «أَمينُ اللّه» است که در نهایت اعتبار می باشد و در تمام کتابهای زیارتی و مصابیح نقل شده.

علاّمه مجلسی (ره) فرموده: این زیارت از جهت متن و سند از بهترین زیارات است و باید در تمام روضه های ائمه بر آن مواظبت نمایند، درباره این زیارت به سندهای معتبر از جابر، از امام باقر علیه السّلام روایت شده: حضرت زین العابدین علیه السّلام به زیارت امیر المؤمنین علیه السّلام آمد، و در کنار قبر آن حضرت ایستاد و گریست و چنین گفت:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ (السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ) ، أَشْهَدُ أَنَّكَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ عَمِلْتَ بِكِتَابِهِ وَ اتَّبَعْتَ سُنَنَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ حَتَّى دَعَاكَ اللَّهُ إِلَى جِوَارِهِ فَقَبَضَكَ إِلَيْهِ بِاخْتِيَارِهِ وَ أَلْزَمَ أَعْدَاءَكَ الْحُجَّهَ مَعَ مَا لَكَ مِنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَهِ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِی مُطْمَئِنَّهً بِقَدَرِكَ رَاضِيَهً بِقَضَائِكَ مُولَعَهً بِذِكْرِكَ وَ دُعَائِكَ مُحِبَّهً لِصَفْوَهِ أَوْلِيَائِكَ مَحْبُوبَهً فِی أَرْضِكَ وَ سَمَائِكَ صَابِرَهً عَلَى نُزُولِ بَلائِكَ [شَاكِرَهً لِفَوَاضِلِ نَعْمَائِكَ ذَاكِرَهً لِسَوَابِغِ آلائِكَ] مُشْتَاقَهً إِلَى فَرْحَهِ لِقَائِكَ مُتَزَوِّدَهً التَّقْوَى لِيَوْمِ جَزَائِكَ مُسْتَنَّهً بِسُنَنِ أَوْلِيَائِكَ مُفَارِقَهً لِأَخْلاقِ أَعْدَائِكَ مَشْغُولَهً عَنِ الدُّنْيَا بِحَمْدِكَ وَ ثَنَائِكَ. (۲)

پس روی مبارک خود را بر قبر گذاشت و گفت:

اللَّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَ الْمُخْبِتِينَ إِلَيْكَ وَالِهَهٌ وَ سُبُلَ الرَّاغِبِينَ

ص: ۵۲۸

۱- خدایا جایم را می بینی، و کلامم را می شنوی، و چیزی از کارم بر تو پوشیده نیست، و چگونه پوشیده بماند، آنچه تو ایجادکننده و پدیدآورنده اش هستی، اینک به پیشگاهت آمده ام، از پیامبرت پیامبر رحمت شفاعت می جویم و به جانشین رسولت متوسّل هستم، به حقّ آن دو پیشوا از تو درخواست ثبات قدم و هدایت و آمرزش در دنیا و آخرت را دارم.

۲- سلام بر تو ای امین خدا بر روی زمینش، و حجّت او بر بندگانش، سلام بر تو ای امیر مؤمنان [اگر این زیارت برای امام دیگر خوانده شود، «السلام علیك یا امیر المؤمنین» گفته نمی شود مؤلف شهادت می دهم که تو در راه خدا آن چنان که باید جهاد کردی، و به کتابش عمل نمودی، و روشهای پیامبرش (درود خدا بر او و خاندانش) را پیروی کردی، تا خدا تو را به جوارش خواند، و با اختیاراتش تو را به جانب خود قبض روح نمود، و دشمنانت را ملزم به حجت کرد، با آنچه توراست از حجت های رسا بر همه مخلوقاتش. خدایا قرار ده نفسم را آرام در برابر تقدیرت، خشنود به قضاوتت، حریص به ذکر و دعایت، عاشق به برگزیده دوستانت، محبوب در زمین و آسمانت، شکیبا بر نزول بلایت، سپاس گذار بر فزونی نعمت هایت، یادکننده کامل عطاهایت، مشتاق به شادی دیدارت، توشه برگیرنده تقوا برای روز پاداشت، پیرو روش های اولیایت، جداکننده

از اخلاق دشمنانت، غافل از دنیا به سپاس و ثنایت.

إِلَيْکَ شَارِعَهٌ وَ أَعْلامَ الْقَاصِدِينَ إِلَيْکَ وَاضِحَهٌ وَ أَفْئِدَهَ الْعَارِفِينَ مِنْکَ فَازِعَهِ وَ أَصْوَاتَ الدَّاعِينَ إِلَيْکَ صَاعِدَهٌ وَ أَبْوَابَ الْإِجَابَهِ لَهُمْ مُفَتَّحَهٌ وَ دَعْوَهَ مَنْ نَاجَاکَ مُسْتَجَابَهٌ وَ تَوْبَهَ مَنْ أَنَابَ إِلَيْکَ مَقْبُولَهٌ وَ عَبْرَهَ مَنْ بَکَی مِنْ خَوْفِکَ مَرْحُومَهٌ وَ الْإِغَاثَهَ لِمَنِ اسْتَغَاثَ بِکَ مَوْجُودَهٌ [مَبْذُولَهٌ] وَ الْإِعَانَهَ لِمَنِ اسْتَعَانَ بِکَ مَبْذُولَهٌ [مَوْجُودَهٌ] وَ عِدَاتِکَ لِعِبَادِکَ مُنْجَزَهٌ وَ زَلَلَ مَنِ اسْتَقَالَکَ مُقَالَهٌ وَ أَعْمَالَ الْعَامِلِينَ لَدَيْکَ مَحْفُوظَهٌ وَ أَرْزَاقَکَ إِلَى الْخَلائِقِ مِنْ لَدُنْکَ نَازِلَهٌ وَ عَوَائِدَ الْمَزِيدِ إِلَيْهِمْ وَاصِلَهٌ وَ ذُنُوبَ الْمُسْتَغْفِرِينَ مَغْفُورَهٌ وَ حَوَائِجَ خَلْقِکَ عِنْدَکَ مَقْضِيَّهٌ وَ جَوَائِزَ السَّائِلِينَ عِنْدَکَ مُوَفَّرَهٌ وَ عَوَائِدَ الْمَزِيدِ مُتَوَاتِرَهٌ وَ مَوَائِدَ الْمُسْتَطْعِمِينَ مُعَدَّهٌ وَ مَنَاهِلَ الظِّمَاءِ [لَدَيْکَ] مُتْرَعَهٌ اللَّهُمَّ فَاسْتَجِبْ دُعَائِی وَ اقْبَلْ ثَنَائِی وَ اجْمَعْ بَيْنِی وَ بَيْنَ أَوْلِيَائِی بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَهَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ إِنَّکَ وَلِيُّ نَعْمَائِی وَ مُنْتَهَى مُنَایَ وَ غَايَهُ رَجَائِی فِی مُنْقَلَبِی وَ مَثْوَایَ. (۱)

در کتاب «کامل الزیارات» پس از متن زیارت این جملات آمده است:

أَنْتَ إِلَهِی وَ سَيِّدِی وَ مَوْلایَ اغْفِرْ لِأَوْلِيَائِنَا وَ كُفَّ عَنَّا أَعْدَاءَنَا وَ اشْغَلْهُمْ عَنْ أَذَانَا وَ أَظْهِرْ كَلِمَهَ الْحَقِّ وَ اجْعَلْهَا الْعُلْيَا وَ أَدْحِضْ كَلِمَهَ الْبَاطِلِ وَ اجْعَلْهَا السُّفْلَى إِنَّکَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ (۲)

آنگاه امام باقر علیه السّلام فرمود: هرکه از شیعیان ما این زیارت و دعا را در کنار قبر امیر المؤمنین علیه السّلام، یا نزد قبر یکی از ائمه علیهم السّلام بخواند، البته حق تعالی این زیارت و دعای او را در نامه ای از نور بالا برد و مهر حضرت محمّد صلّی اللّه و علیه و آله را بر آن بزند و

۱- خدای دل های فروتنان، سرگردان به سوی توست، و راه های مشتاقان به درگاهت نمایان است، و نشانه های قاصدان کوی ات پیداست، و دل های عارفان از تو هراسان است، و صدای خوانندگان به جانب تو بلند است، و درهای اجابت به رویشان گشوده، و دعای آنکه با تو مناجات کرد مستجاب است، و توبه کسی که به سوی تو بازگشت پذیرفته است، و اشک کسی که از ترس تو گریه کرد مورد رحم است، و فریادرسی برای کسی که از تو فریاد خواست آماده است، و کمک برای کسی که از تو کمک خواست رایگان است، و وعده هایت برای بندگانت وفا شده، و لغزش آن که از تو پوزش خواست نادیده گرفته شده، و اعمال عمل کنندگان نزد تو محفوظ است، و روزی هایت از جانب تو به سوی مخلوقات فرود آینده است، و بهره های فزون به سویشان پیوسته است، و گناهان آمرزش جویان آمرزیده است، و حاجات خلق نزد تو برآورده است، و جایزه های خواستاران، پیش تو کامل گشته است، و عایدات افزون پیاپی است، و سفره های خواهندگان طعام آماده، و حوض های تشنگان لبریز است. خدایا دعایم را مستجاب کن، و ستایشم را بپذیر، و بین من و اولیایم جمع کن، به حق محمّد و علی و فاطمه و حسن و حسین، تو ولی نعمت و نهایت آرزو و هدف امید منی در بازگشتگاه و محلّ اقامتم.

۲- تو معبود و آقاو مولای منی، دوستانمان را بیامرز، دشمنانمان را از ما بازدار، و از آزار ما غافلشان گردان، و کلمه حق را نمایان و و آن را برتر کن، و کلمه باطل را بلغزان و آن را پست تر قرار ده، تو بر هرچیز توانایی

به این صورت محفوظ باشد، تا به قائم آل محمّد عجل الله تعالی فرجه الشریف تسلیم کنند، پس صاحبش را به بشارت و تحیّت و کرامت استقبال نماید ان شاء اللّه تعالی.

مؤلّف گوید: این زیارت شریفه هم از زیارات مطلقه به حساب می آید، و هم از زیارات مخصوصه روز غدیر، و هم از زیارات جامعه، که در جمیع روضات مقدسه ائمه خوانده می شود.

زیارت سوم

زیارت سوم: سیّد عبد الکریم بن طاووس از صفوان جمّال روایت کرده: چون با امام صادق علیه السّلام در زمانی که نزد ابو جعفر دوانیقی می رفتند وارد کوفه شدیم، فرمود: ای صفوان شتر را بخوابان که منطقه نزدیک قبر جدّم امیر المؤمنین علیه السّلام است، پس پیاده شدند، و غسل کردند، و جامه را تغییر دادند، و پای مبارک را برهنه نمودند، و فرمودند: تو نیز چنین کن، پس به جانب نجف روانه شدند، و فرمودند: گامها را کوتاه بردار، و سر را به زیر انداز، که خدا برای تو به عدد هر گامی که بر می داری، صد هزار حسنه می نویسد، و صد هزار گناه محو می کند، و صد هزار درجه برایت بالا می برد، و صدهزار حاجت از تو برمی آورد، و برای تو ثواب هر صدیق و شهید که بوده باشد، یا به قتل رسیده باشد، ثبت می نماید، پس حضرت می رفتند و من نیز با آن حضرت می رفتم، با آرامش دل و تن، و تسبیح و تنزیه و تهلیل خدا می نمودیم، تا به تل ها رسیدیم، پس به جانب راست و چپ نظر کردند، و به چوبی که در دست

داشتند خطی کشیدند و فرمودند: جستجو کن، جستجو کردم اثر قبری یافتم، پس اشک دیده به چهره مبارکش جاری شد و گفت «انا للّه و انا الیه راجعون» و چنین ادامه داد:

السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَصِیُّ الْبَرُّ التَّقِیُّ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّبَأُ الْعَظِیمُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الصِّدِّیقُ الرَّشِیدُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْبَرُّ الزَّکِیُّ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَصِیَّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خِیَرَهَ اللَّهِ عَلَی الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ أَشْهَدُ أَنَّکَ حَبِیبُ اللَّهِ وَ خَاصَّهُ اللَّهِ وَ خَالِصَتُهُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ وَ مَوْضِعَ سِرِّهِ وَ عَیْبَهَ عِلْمِهِ وَ خَازِنَ وَحْیِهِ (۱)

پس خود را به قبر چسبانده و گفتند:

بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا حُجَّهَ الْخِصَامِ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا بَابَ الْمَقَامِ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا نُورَ اللَّهِ التَّامَّ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ وَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ مَا حُمِّلْتَ وَ رَعَیْتَ مَا اسْتُحْفِظْتَ وَ حَفِظْتَ مَا اسْتُودِعْتَ وَ حَلَّلْتَ حَلالَ اللَّهِ وَ حَرَّمْتَ حَرَامَ اللَّهِ وَ أَقَمْتَ أَحْکَامَ اللَّهِ وَ لَمْ تَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی الْأَئِمَّهِ مِنْ بَعْدِکَ . (۲)

آنگاه حضرت صادق علیه السّلام برخاست و بالای سر آن حضرت چند رکعت نماز گذارد، و فرمود: ای صفوان هرکه به این زیارت، امیر مؤمنان علیه السّلام را زیارت کند، و این نماز را بجا آورد، به سوی اهلش بازگردد درحالی که گناهانش آمرزیده و عملش مقبول و پسندیده شده باشد، و برای او ثواب هرکه از ملائکه آن حضرت را زیارت کرده باشد نوشته شود، صفوان

ص: ۵۳۱

۱- سلام بر تو ای جانشین نیکوکار با تقوا، سلام بر تو ای خبر بزرگ، سلام بر تو ای صدّیق رشید، سلام بر تو ای نیکوکار پاک، سلام بر تو ای جانشین رسول پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای برگزیده خدا بر همه خلق، شهادت می دهم که تو محبوب و بنده خاصّ و خالص خدایی، سلام بر تو ای ولی خدا، و جایگاه راز و گنجینه علم و خزانه دار وحی خدا.

۲- پدر و مادرم فدایت ای امیر مؤمنان، پدر و مادرم فدایت ای حجّت قاطع بر دشمنان، پدر و مادرم فدایت ای دروازه مقام، پدر و مادرم فدایت ای نور کامل خدا، شهادت می دهم که تو آنچه را از خدا و رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) بر عهده داشتی به طور کاملی رساندی، و آنچه نگهداری اش از تو خواسته شده بو رعایت کردی، و آنچه به تو سپرده شده بود حفظ نمودی، و حلال خدا را حلال کردی، و حرام خدا را حرام ساختی، و احکام خدا را بپا داشتی، و از حدود خدا تجاوز نکردی، و خدا را خالصانه بندگی کردی، تا مرگت فرا رسید، درود خدا بر تو، و بر امامان بعد از تو.

بـا تعجّب گفت: ثـواب هر که از ملائـکه آن حضـرت را زیـارت کنـد؟ ! ! فرمود: آری در هر شـبی هفتـاد قـبیله از ملائـکه آن حضرت را زیارت می کنند.

پرسـید: هر قبیله چه تعدادند؟ فرمود: صد هزار ملک، پس آن حضـرت رو به قبر به پشت خارج شدند، و در اثنای بیرون آمدن گفتند:

یَا جَدَّاهْ یَا سَیِّدَاهْ یَا طَیِّبَاهْ یَا طَاهِرَاهْ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْکَ وَ رَزَقَنِی الْعَوْدَ إِلَیْکَ وَ الْمَقَامَ فِی حَرَمِکَ وَ الْکَوْنَ مَعَکَ وَ مَعَ الْأَبْرَارِ مِنْ وُلْدِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی الْمَلائِکَهِ الْمُحْدِقِینَ بِکَ (۱)

صفوان گفت: به حضرت عرض کردم اجازه می دهید اصحاب خود را از اهل کوفه خبر کنم، و این قبر را به ایشان نشان دهم، فرمود: آری، و درهمی چند به من عنایت کردند، که قبر را با آن مرمّت و اصلاح نمودم.

زیارت چهارم

زیـارت چهـارم: در کتـاب «مسـتدرک الوسائل» از «مزار قـدیم» نقل کرده که از مولای ما امام باقر علیه السّلام روایت شـده با پدرم به زیارت قبر جدّم امیر المؤمنین در نجف رفتیم، پدر نزد قبر مطهّر ایستاد و گریست و گفت:

السَّلامُ عَلَی أَبِی الْأَئِمَّهِ وَ خَلِیلِ النُّبُوَّهِ وَ الْمَخْصُوصِ بِالْأُخُوَّهِ السَّلامُ عَلَی یَعْسُوبِ الْإِیمَانِ وَ مِیزَانِ الْأَعْمَالِ وَ سَیْفِ ذِی الْجَلالِ السَّلامُ عَلَی صَالِحِ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثِ عِلْمِ النَّبِیِّینَ الْحَاکِمِ فِی یَوْمِ الدِّینِ السَّلامُ عَلَی شَجَرَهِ التَّقْوَی السَّلامُ عَلَی حُجَّهِ اللَّهِ الْبَالِغَهِ وَ نِعْمَتِهِ السَّابِغَهِ وَ نِقْمَتِهِ الدَّامِغَهِ السَّلامُ عَلَی الصِّرَاطِ الْوَاضِحِ وَ النَّجْمِ اللائِحِ وَ الْإِمَامِ النَّاصِحِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ آنگاه گفت أَنْتَ وَسِیلَتِی إِلَی اللَّهِ وَ ذَرِیعَتِی وَ لِی حَقُّ مُوَالاتِی وَ تَأْمِیلِی فَکُنْ

۱- ای جـدّم، ای آقایم، ای پاکیزه و پاکم، خـدا این زیارت را آخرین زیارت من از تو قرار ندهد، و روزی من کند، بازگشـت به سویت و ماندن در حرمت، و بودن با تو، و با نیکان از فرزندانت را، درود خدا بر تو و بر فرشتگانی که تو را دربر گرفته اند.

لِی شَفِیعِی إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِی الْوُقُوفِ عَلَی قَضَاءِ حَاجَتِی وَ هِیَ فَکَاکُ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ وَ اصْرِفْنِی فِی مَوْقِفِی هَذَا بِالنُّجْحِ وَ بِمَا سَأَلْتُهُ کُلَّهُ [کُلِّهِ] بِرَحْمَتِهِ وَ قُدْرَتِهِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی عَقْلا کَامِلا وَ لُبّا رَاجِحا وَ قَلْبا زَکِیّا وَ عَمَلا کَثِیرا وَ أَدَبا بَارِعا وَ اجْعَلْ ذَلِکَ کُلَّهُ لِی وَ لا تَجْعَلْهُ عَلَیَّ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱)

زیارت پنجم

زیارت پنجم: شیخ کلینی از حضرت هادی علیه السّلام روایت کرده نزد قبر امیر مؤمنان می گویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ أَنْتَ أَوَّلُ مَظْلُومٍ وَ أَوَّلُ مَنْ غُصِبَ حَقُّهُ صَبَرْتَ وَ احْتَسَبْتَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَأَشْهَدُ أَنَّکَ لَقِیتَ اللَّهَ وَ أَنْتَ شَهِیدٌ عَذَّبَ اللَّهُ قَاتِلَکَ بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ وَ جَدَّدَ عَلَیْهِ الْعَذَابَ جِئْتُکَ عَارِفاً بِحَقِّکَ مُسْتَبْصِراً بِشَأْنِکَ مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکَ وَ مَنْ ظَلَمَکَ أَلْقَی عَلَی ذَلِکَ رَبِّی إِنْ شَاءَ اللَّهُ یَا وَلِیَّ اللَّهِ إِنَّ لِی ذُنُوباً کَثِیرَةً فَاشْفَعْ لِی إِلَی رَبِّکَ فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَاماً مَعْلُوماً وَ إِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ جَاهاً وَ شَفَاعَةً وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَی وَ لا یَشْفَعُونَ إِلا لِمَنِ ارْتَضَی) (۲)

زیارت ششم

زیارت ششم: زیارتی است که جماعتی از علما روایت کرده اند، ازجمله آنها: شیخ محمّد ابن مشهدی است، که فرموده است: محمّد بن خالد طیالسی، از سیف بن عمیره روایت کرده است که گفت: با صفوان جمّال و جمعی از اصحاب مان به جانب نجف بیرون رفتیم، و در آنجا حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام را زیارت کردیم، چون از زیارت فارغ شدیم، صفوان روی خود را به جانب قبر حضرت امام حسین علیه السّلام برگرداند و گفت: زیارت می کنم حضرت حسین علیه السّلام را

۱- سلام بر پدر امامان و دوست نبوّت، و خاصّ به برادری، سلام بر رئیس ایمان، و ترازوی اعمال، و شمشیر خدای دارای بزرگی، سلام بر شایسته اهل ایمان، و وارث دانش پیامبران، حاکم در روز جزا، سلام بر درخت تقوا، سلام بر حجّت رسای خدا، و نعمت کامل او، و انتقام کوبنده اش، سلام بر راه روشن، و ستاره فروزان، و پیشوای خیرخواه، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سپس گفت تویی وسیله و سببم به سوی خدا، و مراست حق دوستی و آرزومندی به درگاه خدای عزّ و جل، پس شفیع من باش در ایستادگی در بر آوردن حاجتم، و آن حاجت آزادیام از آتش است، و مرا از این جایگاه با موفّقیت بازگردان، و بدست آوردن همه آنچه خواسته ام، به حق رحمت و قدرتش. خدایا عقلی کامل و مغزی ممتاز، و دلی پاک، و عملی بسیار، و ادبی برتر نصیبم کن، و همه اینها را به سود من قرار ده نه بر زیانم، به مهربانیات ای مهربان ترین مهربانان.

۲- سلام بر تو ای ولی خدا، تو نخستین ستم دیده ای، و نخستین کسی که حقّش غصب شد، صبر کردی و به حساب خدا گذاشتی تا مرگت رسید، شهادت می دهم که تو خدا را ملاقات کردی. درحالی که شهید بودی، عذاب کند خدا کشنده ات را به انواع عذاب، و بر او عذاب را تازه کند، به سویت آمدم، شناسای به حقّت، و بینای به شأنت، دشمن با دشمنانت و آن که به تو ستم کرد، ان شاء اللّه بر این عقیده پروردگارم را ملاقات کنم، ای ولی خدا، مرا گناهان زیادی است، از من نزد پروردگارت شفاعت کن، که تو را پیش خدا جایگاه معلومی است، و تو را به درگاه خدا آبرو و حق شفاعت است، و خدای

تعالی فرموده است: و شفاعت نکنند جز برای کسی که او پسندد.

در این مکان، از بالای سر حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام، آنگاه گفت: با امام صادق علیه السّلام به اینجا آمدیم و حضرت به این صورت زیارت نمود و نماز خواند، و دعا کرد، که من انجام می دهم و فرمود: ای صفوان این زیارت را ضبط کن، و این دعا را بخوان، و همیشه حضرت امیر المؤمنین و امام حسین علیهما السّلام را به این کیفیت زیارت کن، که من بر خدا ضامنم که هرکه ایشان را چنین زیارت کند، و این دعا را بخواند، خواه از نزدیک و خواه از دور، زیارتش پذیرفته و عملش با اجر بوده، و سلامش به ایشان برسد، و نزد آنان پسندیده گردد، و حاجت هایش هرچند عظیم باشد برآورده شود.

مؤلّف گوید: بقیه این خبر، در فضل این عمل در دنباله دعای صفوان در زیارت عاشورا ان شاء اللّه خواهد آمد، و زیارت امیر المؤمنین علیه السّلام به این کیفیت است: رو به قبر آن حضرت بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صِفْوَهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی مَنِ اصْطَفَاهُ اللَّهُ وَ اخْتَصَّهُ وَ اخْتَارَهُ مِنْ بَرِیَّتِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیلَ اللَّهِ مَا دَجَا اللَّیْلُ وَ غَسَقَ وَ أَضَاءَ النَّهَارُ وَ أَشْرَقَ السَّلامُ عَلَیْکَ مَا صَمَتَ صَامِتٌ وَ نَطَقَ نَاطِقٌ وَ ذَرَّ شَارِقٌ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَی مَوْلانَا أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ صَاحِبِ السَّوَابِقِ وَ الْمَنَاقِبِ وَ النَّجْدَهِ وَ مُبِیدِ الْکَتَائِبِ الشَّدِیدِ الْبَأْسِ الْعَظِیمِ الْمِرَاسِ الْمَکِینِ الْأَسَاسِ سَاقِی الْمُؤْمِنِینَ بِالْکَأْسِ مِنْ حَوْضِ الرَّسُولِ الْمَکِینِ الْأَمِینِ. (۱) السَّلامُ عَلَی صَاحِبِ النُّهَی وَ الْفَضْلِ وَ الطَّوَائِلِ وَ

ص: ۵۳۴

۱- سلام بر تو ای فرستاده خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین خدا، سلام بر کسی که خدا او را برگزیده و به خود مخصوصش گردانید، و او را از میان آفریدگانش اختیار کرد، سلام بر تو ای دوست خدا، تا شب تاریک و ظلمانی شود، و روز روشن و نورانی گردد، سلام برتو تا آنگاه که ساکت شود ساکتی، و گویا گردد گویایی، و بتابد تابنده ای، و رحمت و برکات خدا بر تو باد، سلام بر مولای ما امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، دارای سابقه های درخشان، و مناقب نیکو و مردانگی و نابودکننده لشکرهای کفر، سخت نبرد، زورآزمای بزرگ، ثابت پاه، ساقی مؤمنان با جام، از حوض رسول پابرجای امین.

الْمَكْرُمَاتِ وَ النَّوَائِلِ السَّلامُ عَلَى فَارِسِ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَيْثِ الْمُوَحِّدِينَ وَ قَاتِلِ الْمُشْرِكِينَ وَ وَصِيِّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى مَنْ أَيَّدَهُ اللَّهُ بِجَبْرَئِيلَ وَ أَعَانَهُ بِمِيكَائِيلَ وَ أَزْلَفَهُ فِي الدَّارَيْنِ وَ حَبَاهُ بِكُلِّ مَا تَقِرُّ بِهِ الْعَيْنُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ عَلَى أَوْلادِهِ الْمُنْتَجَبِينَ وَ عَلَى الْأَئِمَّهِ الرَّاشِدِينَ الَّذِينَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ فَرَضُوا عَلَيْنَا الصَّلَوَاتِ وَ أَمَرُوا بِإِيتَاءِ الزَّكَاهِ وَ عَرَّفُونَا صِيَامَ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ قِرَاءَهَ الْقُرْآنِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ يَعْسُوبَ الدِّينِ وَ قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ . (۱) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ اللَّهِ النَّاظِرَهَ وَ يَدَهُ الْبَاسِطَهَ وَ أُذُنَهُ الْوَاعِيَهَ وَ حِكْمَتَهُ الْبَالِغَهَ وَ نِعْمَتَهُ السَّابِغَهَ وَ نِقْمَتَهُ الدَّامِغَهَ السَّلامُ عَلَى قَسِيمِ الْجَنَّهِ وَ النَّارِ السَّلامُ عَلَى نِعْمَهِ اللَّهِ عَلَى الْأَبْرَارِ وَ نِقْمَتِهِ عَلَى الْفُجَّارِ السَّلامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُتَّقِينَ الْأَخْيَارِ السَّلامُ عَلَى أَخِي رَسُولِ اللَّهِ وَ ابْنِ عَمِّهِ وَ زَوْجِ ابْنَتِهِ وَ الْمَخْلُوقِ مِنْ طِينَتِهِ السَّلامُ عَلَى الْأَصْلِ الْقَدِيمِ وَ الْفَرْعِ الْكَرِيمِ السَّلامُ عَلَى الثَّمَرِ الْجَنِيِّ السَّلامُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيٍّ السَّلامُ عَلَى شَجَرَهِ طُوبَى وَ سِدْرَهِ الْمُنْتَهَى السَّلامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ وَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ وَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ وَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ وَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ وَ مَنْ بَيْنَهُمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقاً السَّلامُ عَلَى نُورِ الْأَنْوَارِ وَ سَلِيلِ الْأَطْهَارِ وَ عَنَاصِرِ الْأَخْيَارِ . (۲) السَّلامُ عَلَى وَالِدِ الْأَئِمَّهِ الْأَبْرَارِ السَّلامُ عَلَى حَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ وَ جَنْبِهِ الْمَكِينِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى أَمِينِ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ

۱- سلام بر دارنده خرد و برتری و احسان های پیوسته، و کرامات و عطاها. سلام بر قهرمان مؤمنان، و شیر یکتاپرستان، و کشنده مشرکان، و جانشین رسول پروردگار عالمیان، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر کسی که خدا به جبرئیل تأییدش نمود، و به میکاییل کمکش کرد، و در دو جهان مقرّبش ساخت، و هرچه را مایه چشم روشنی است به او عطا نمود، درود خدا بر او و بر اهل بیت پاکش، و بر فرزندان برگزیده اش، و بر امامان راه یافته، آنان که به معروف امر کردند، و از زشتی نهی نمودند، و نمازها را بر ما واجب فرموده، و ما را به پرداخت زکات امر کردند، و روزه ماه رمضان و قرائت قرآن را به ما شناساندند. سلام بر تو ای امیر المؤمنین، و رئیس دین، و پیشرو سپیدرویان.

۲- سلام بر تو ای درگاه خدا، سلام بر تو ای دیده نگرنده خدا، و دست گشوده حق، و گوش شنوا، و نگهدارنده راز او، و حکمت رسا و نعمت کامل، و کیفر کوبنده اش، سلام بر بخش کننده بهشت و دوزخ. سلام بر نعمت خدا به نیکان و انتقامش علیه ناپاکان. سلام بر سرور پرهیزکاران برگزیده. سلام بر برادر رسول خدا، و پسر عمویش، و همسر دخترش، و آفریده شده از خمیره اش. سلام بر ریشه دیرین و شاخه کریم، سلام بر میوه چیده. سلام بر ابو الحسن علی. سلام بر درخت طوبی سلام بر سدره المنتهی. سلام بر آدم برگزیده خدا، و نوح پیامبر خدا، و ابراهیم دوست خدا، و موسی همسخن خدا، و عیشی روح خدا، و محمّد حبیب خدا، و کسانی که میان آنانند از پیامبران و صدّیقان، و شهیدان، و شایستگان، و اینان نیکو دوستانی هستند. سلام بر نور نورها، و عصاره پاکان، و عنصرهای برگزیده.

وَ خَلِیفَتِهِ وَ الْحَاکِمِ بِأَمْرِهِ وَ الْقَیِّمِ بِدِینِهِ وَ النَّاطِقِ بِحِکْمَتِهِ وَ الْعَامِلِ بِکِتَابِهِ أَخِ الرَّسُولِ وَ زَوْجِ الْبَتُولِ وَ سَیْفِ اللَّهِ الْمَسْلُولِ السَّلامُ عَلَی صَاحِبِ الدَّلالاتِ وَ الْآیَاتِ الْبَاهِرَاتِ وَ الْمُعْجِزَاتِ الْقَاهِرَاتِ [الزَّاهِرَاتِ] وَ الْمُنْجِی مِنَ الْهَلَکَاتِ الَّذِی ذَکَرَهُ اللَّهُ فِی مُحْکَمِ الْآیَاتِ فَقَالَ تَعَالَی وَ إِنَّهُ فِی أُمِّ الْکِتَابِ لَدَیْنَا لَعَلِیٌّ حَکِیمٌ السَّلامُ عَلَی اسْمِ اللَّهِ الرَّضِیِّ وَ وَجْهِهِ الْمُضِیءِ وَ جَنْبِهِ الْعَلِیِّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۱) السَّلامُ عَلَی حُجَجِ اللَّهِ وَ أَوْصِیَائِهِ وَ خَاصَّةِ اللَّهِ وَ أَصْفِیَائِهِ وَ خَالِصَتِهِ وَ أُمَنَائِهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ قَصَدْتُکَ یَا مَوْلایَ یَا أَمِینَ اللَّهِ وَ حُجَّتَهُ زَائِرا عَارِفا بِحَقِّکَ مُوَالِیا لِأَوْلِیَائِکَ مُعَادِیا لِأَعْدَائِکَ مُتَقَرِّبا إِلَی اللَّهِ بِزِیَارَتِکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ اللَّهِ رَبِّی وَ رَبِّکَ فِی خَلاصِ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ وَ قَضَاءِ حَوَائِجِی حَوَائِجِ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ (۲)

پس خود را به قبر بچسبان، و آن را ببوس، و بگو:

سَلامُ اللَّهِ وَ سَلامُ مَلائِکَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ الْمُسَلِّمِینَ [الْمُسْلِمِینَ] لَکَ بِقُلُوبِهِمْ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ وَ النَّاطِقِینَ بِفَضْلِکَ وَ الشَّاهِدِینَ عَلَی أَنَّکَ صَادِقٌ أَمِینٌ صِدِّیقٌ عَلَیْکَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ طُهْرٌ طَاهِرٌ مُطَهَّرٌ مِنْ طُهْرٍ طَاهِرٍ مُطَهَّرٍ أَشْهَدُ لَکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ وَ وَلِیَّ رَسُولِهِ بِالْبَلاغِ وَ الْأَدَاءِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ جَنْبُ اللَّهِ وَ بَابُهُ وَ أَنَّکَ حَبِیبُ اللَّهِ وَ وَجْهُهُ الَّذِی یُؤْتَی مِنْهُ وَ أَنَّکَ سَبِیلُ اللَّهِ وَ أَنَّکَ عَبْدُ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُولِهِ [رَسُولِ اللَّهِ] صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ أَتَیْتُکَ مُتَقَرِّبا إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِزِیَارَتِکَ رَاغِبا إِلَیْکَ فِی الشَّفَاعَهِ، (۳) أَبْتَغِی بِشَفَاعَتِکَ خَلاصَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ مُتَعَوِّذا بِکَ مِنَ النَّارِ هَارِبا مِنْ ذُنُوبِیَ الَّتِی

ص: ۵۳۶

۱- سلام بر پدر امامان نیکوکار سلام بر ریسمان محکم خدا، و طرف پا برجای او، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر امین خدا بر روی زمینش، و جانشین، و حاکم به فرمانش، و سرپرست آئینش، و گویای به حکمتش، و عمل کننده به قرآنش، برادر رسول، و همسر بتول، و شمشیر از نیام بیرون آمده خدا. سلام بر صاحب دلیلها، و نشانه های غالب، و معجزات چیره، و رهایی بخش از هلاکت ها، آن کسی که خدا در آیات محکم او را ذکر کرده و فرموده است: او در اصل کتاب نزد ما علیّ حکیم است. سلام بر نام پسندیده خدا، و چهره تابان او، و طرف والایش، و رحمت و برکات خدا بر او باد.

۲- سلام بر حجّت های خدا، و جانشینانش و خاصان خدا و برگزیدگانش، و بندگان خالص و امینانش، و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، قصد تو کردم ای مولای من، ای امین خدا و حجّتش درحالی که زائرم، و به حقّت عارفم، و با دوستانت دوستم، و با دشمنانت دشمنم، به وسیله زیارتت متقرّب به خدایم، پس مرا نزد خدا پروردگارم و پروردگارت شفاعت کن، در خلاص شدنم از آتش و برآورده شدن حاجاتم، حاجات دنیا و آخرت.

۳- سلام خدا و فرشتگان مقرّبش و آنان که به دل هایشان تسلیم تواند، ای امیر مؤمنان و آنان که گویای به برتری تو هستند، و شاهد بر اینکه تو صادق و امین و صدّیقی، این سلامها و رحمت و برکات خدا بر تو باد، شهادت می دهم که تو پاک طینت و پاک و پاکیزه ای، از پدران و مادران پاک طینت و پاک و پاکیزه، برای تو شهادت می دهم ای ولیّ خدا، و ولیّ رسول خدا به رساندن حق و ادای تکلیف، و شهادت می دهم که تویی شیفته خدا، و درگاه رحمت او، و اینکه تو محبوب خدا، و جلوه او هستی که از آن جانب به سوی او آیند، و تو راه خدایی، و بنده خدا و برادر رسول خدا هستی، به سوی تو آمدم تا به وسیله زیارتت به خدا تقرّب جویم مشتاق به توام در شفاعت،

احْتَطَبْتُهَا عَلَى ظَهْرِی فَزِعا إِلَیْکَ رَجَاءَ رَحْمَهِ رَبِّی أَتَیْتُکَ أَسْتَشْفِعُ بِکَ یَا مَوْلاَیَ وَ أَتَقَرَّبُ بِکَ إِلَی اللَّهِ لِیَقْضِیَ بِکَ حَوَائِجِی فَاشْفَعْ لِی یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ إِلَی اللَّهِ فَإِنِّی عَبْدُ اللَّهِ وَ مَوْلاَکَ وَ زَائِرُکَ وَ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ وَ الْجَاهُ الْعَظِیمُ وَ الشَّأْنُ الْکَبِیرُ وَ الشَّفَاعَهُ الْمَقْبُولَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَبْدِکَ الْمُرْتَضَی وَ أَمِینِکَ الْأَوْفَی وَ عُرْوَتِکَ الْوُثْقَی وَ یَدِکَ الْعُلْیَا وَ جَنْبِکَ الْأَعْلَی وَ کَلِمَتِکَ الْحُسْنَی وَ حُجَّتِکَ عَلَی الْوَرَی وَ صِدِّیقِکَ الْأَکْبَرِ وَ سَیِّدِ الْأَوْصِیَاءِ وَ رُکْنِ الْأَوْلِیَاءِ وَ عِمَادِ الْأَصْفِیَاءِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ یَعْسُوبِ الدِّینِ وَ قُدْوَهِ الصَّالِحِینَ وَ إِمَامِ الْمُخْلِصِینَ، (۱) الْمَعْصُومِ مِنَ الْخَلَلِ الْمُهَذَّبِ مِنَ الزَّلَلِ الْمُطَهَّرِ مِنَ الْعَیْبِ الْمُنَزَّهِ مِنَ الرَّیْبِ أَخِی نَبِیِّکَ وَ وَصِیِّ رَسُولِکَ الْبَائِتِ عَلَی فِرَاشِهِ وَ الْمُوَاسِی لَهُ بِنَفْسِهِ وَ کَاشِفِ الْکَرْبِ عَنْ وَجْهِهِ الَّذِی جَعَلْتَهُ سَیْفا لِنُبُوَّتِهِ وَ آیَهً لِرِسَالَتِهِ وَ شَاهِدا عَلَی أُمَّتِهِ وَ دِلالَهً عَلَی حُجَّتِهِ [لِحُجَّتِهِ] وَ حَامِلاً لِرَایَتِهِ وَ وِقَایَهً لِمُهْجَتِهِ وَ هَادِیاً لِأُمَّتِهِ وَ یَدا لِبَأْسِهِ وَ تَاجا لِرَأْسِهِ وَ بَابا لِسِرِّهِ وَ مِفْتَاحا لِظَفَرِهِ حَتَّی هَزَمَ جُیُوشَ الشِّرْکِ بِإِذْنِکَ وَ أَبَادَ عَسَاکِرَ الْکُفْرِ بِأَمْرِکَ وَ بَذَلَ نَفْسَهُ فِی مَرْضَاهِ رَسُولِکَ وَ جَعَلَهَا وَقْفاً عَلَی طَاعَتِهِ فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَیْهِ صَلاهً دَائِمَهً بَاقِیَهً. (۲)

سپس بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ وَ الشَّهَابَ الثَّاقِبَ وَ النُّورَ الْعَاقِبَ یَا سَلِیلَ الْأَطَائِبِ یَا سِرَّ اللَّهِ إِنَّ بَیْنِی وَ بَیْنَ اللَّهِ تَعَالَی ذُنُوباً قَدْ أَثْقَلَتْ ظَهْرِی وَ لا یَأْتِی عَلَیْهَا إِلا رِضَاهُ فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَکَ عَلَی سِرِّهِ وَ اسْتَرْعَاکَ أَمْرَ خَلْقِهِ کُنْ لِی إِلَی اللَّهِ شَفِیعاً وَ مِنَ النَّارِ مُجِیراً وَ

۱- به شفاعت آزادی ام را از آتش طلب می کنم، به تو از دوزخ پناهنده ام، از گناهانم که بر پشتم بار کرده ام گریزانم، به امید رحمت پروردگار به تو پناه آوردم آمده ام تا تو را شفیع خود قرار دهم ای مولایم، و به خدا تقرّب جویم، تا حاجاتم را برآورد، ای امیر مؤمنان به پیشگاه خدا برایم شفاعت کن، من بنده خدا و غلام و زائر توام، و برای تو نزد خدا مقام پسندیده و منزلتی بزرگ و شأن والا، و شفاعت پذیرفته است، خدا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و درود فرست بر امیر مؤمنان بنده پسندیده ات، و امین وفادارترت، و دست آویز محکمت، و دست برترت، و سویه والایت، و کلمه نیکوترت، و حجّتت بر مردم، و صدّیق اکبرت، و سورر جانشینان، و رکن اولیا، و تکیه گاه اصفیا، امیر مؤمنان، و رئیس دین، و مقتدای شایستگان و امام مخلصان،

۲- معصوم از نارواییی ها، پاک از لغزش ها، پاکیزه از عیب، منزّه از شک، برادر پیامبرت، و جانشین رسولت، به صبح رساننده شب هجرت در خوابگاهش، و کمک دهنده به او با دل وجانش، و برطرف کننده اندوه از چهره اش، آن که او را قرار دادی شمشیر، برای نبوّتش، و نشانه ای برای رسالتش و گواهی بر امّتش، و دلیلی بر حجّتش، و حمل کننده پرچمش، و سپری برای جانش، و راهنمایی برای ملّتش، و نیرویی برای جنگش، و تاجی بر سرش، و دری برای رازش، و کلیدی برای پیروزی اش، تا جایی که سپاه شرک را به اجازه تو شکست داد، و ارتشهای کفر را به دستورت نابود کرد، و جانش را در خشنودی رسولت بخشید، و آن را وقف طاعتت نمود، پس درود فرست خدایا بر او، درودی همیشگی و ماندگار.

عَلَی الدَّهْرِ ظَهِیراً فَإِنِّی عَبْدُ اللَّهِ وَ وَلِیُّکَ وَ زَائِرُکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ (۱)

پس شش رکعت نماز زیارت به جای آر، و هر دعا که خواستی بخوان، و بعد از آن بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَلَیْکَ مِنِّی سَلامُ اللَّهِ أَبَداً مَا بَقِیتُ وَ بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ. (۲)

پس اشاره کن و به سوی قبر امام حسین علیه السّلام متوجّه شو و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَیْتُکُمَا زَائِراً وَ مُتَوَسِّلاً إِلَی اللَّهِ تَعَالَی رَبِّی وَ رَبِّکُمَا وَ مُتَوَجِّهاً إِلَی اللَّهِ بِکُمَا وَ مُسْتَشْفِعاً بِکُمَا إِلَی اللَّهِ فِی حَاجَتِی هَذِهِ . (۳)

و بخوان تا آخر دعای صفوان انّه قریب مجیب سپس رو به قبله کن و بخوان از اول دعای:

یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ وَ یَا کَاشِفَ کَرْبِ الْمَکْرُوبِینَ تا وَ اصْرِفْنِی بِقَضَاءِ حَاجَتِی وَ کِفَایَهِ مَا أَهَمَّنِی هَمُّهُ مِنْ أَمْرِ دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۴)

پس روی به جانب قبر امیر مؤمنان علیه السّلام کن و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ وَ السَّلامُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَیْنِ مَا بَقِیتُ وَ بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِیَارَتِکُمَا وَ لا فَرَّقَ اللَّهُ بَیْنِی وَ بَیْنَکُمَا. (۵)

مؤلّف گوید: پیش از این ذکر شد که دعای صفوان همان دعایی است که به دعای علقمه مشهور شده و ذکر آن در زیارت روز عاشورا بیاید ان شاء اللّه.

زیارت هفتم

زیارت هفتم: زیارتی است که سیّد ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» نقل کرده به این صورت که «باب السّلام» را قصد کن،

ص: ۵۳۸

۱- سلام بر تو ای ولیّ خدا، و ستاره درخشان، و نور جانشین، ای خلاصه پاکان، ای راز خدا، به درستی که میان من و خدا گناهانی است که پشتم را سنگین کرده، و بر آنها بخشودگی نمی آید جز خشنودی او، پس به حق کسی که تو را بر رازش امین دانست، سرپرستی کار بندگانش را از تو درخواست، مرا به درگاه خدا شفیع باش، و از آتش پناه ده، و از حوادث روزگار پشت و پناه باش، که من بنده خدا و دوست و زائر تو هستم، درود خدا بر تو باد.

۲- سلام بر تو ای امیر مؤمنان، از جانب من، همیشه سلام خدا بر تو باد، تا باقی ام و شب و روز باقی است.

۳- سـلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای پسر رسول خدا، زائر به سوی شما دو بزرگوار آمده ام، متوسّل به خدا پروردگار و پروردگار شما هستم، به وسیله شما متوّجه به خدایم، و به مقام شما به درگاه خدا در این حاجتم شفاعت می طلبم.
۴- ای خـدا، ای خـدا، ای خدا، ای اجابت کننده دعای ناچاران، ای برطرف کننده اندوه اندوه ناکان، مرا بازگردان با برآوردن حاجتم و کفایت آنچه به اندیشه ام انداخته اندیشه اش، از امر دنیا و آخرتم، ای مهربان ترین مهربانان.
۵- سـلام بر تو ای امیر مؤمنان، و سـلام بر ابی عبد اللّه الحسـین تا زنده ام، و شب و روز باقی است، خدا این زیارتم را آخرین زیارت شما قرار ندهد، و بین من و شما جدایی نیندازد.

باب السلام درگاه روضه مقدّسه امیر مؤمنان است که ضریح مقدّس از آنجا دیده میشود، پس سی و چهار مرتبه اللّه اکبر بگو، آنگاه زیارت را به این کیفیت ادامه بده

سَلامُ اللَّهِ وَ سَلامُ مَلائِکَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ أَنْبِیَائِهِ الْمُرْسَلِینَ وَ عِبَادِهِ الصَّالِحِینَ وَ جَمِیعِ الشُّهَدَاءِ وَ الصِّدِّیقِینَ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَی آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی عِیسَی رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدٍ حَبِیبِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَی اسْمِ اللَّهِ الرَّضِیِّ وَ وَجْهِهِ الْعَلِیِّ وَ صِرَاطِهِ السَّوِیِّ السَّلامُ عَلَی الْمُهَذَّبِ الصَّفِیِّ السَّلامُ عَلَی أَبِی الْحَسَنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَی خَالِصِ الْأَخِلاءِ السَّلامُ عَلَی الْمَخْصُوصِ بِسَیِّدَهِ النِّسَاءِ، (۱) السَّلامُ عَلَی الْمَوْلُودِ فِی الْکَعْبَهِ الْمُزَوَّجِ فِی السَّمَاءِ السَّلامُ عَلَی أَسَدِ اللَّهِ فِی الْوَغَی السَّلامُ عَلَی مَنْ شُرِّفَتْ بِهِ مَکَّهُ وَ مِنًی السَّلامُ عَلَی صَاحِبِ الْحَوْضِ وَ حَامِلِ اللِّوَاءِ السَّلامُ عَلَی خَامِسِ أَهْلِ الْعَبَاءِ السَّلامُ عَلَی الْبَائِتِ عَلَی فِرَاشِ النَّبِیِّ وَ مُفْدِیهِ بِنَفْسِهِ مِنَ الْأَعْدَاءِ السَّلامُ عَلَی قَالِعِ بَابِ خَیْبَرَ وَ الدَّاحِی بِهِ فِی الْفَضَاءِ السَّلامُ عَلَی مُکَلِّمِ الْفِتْیَهِ فِی کَهْفِهِمْ بِلِسَانِ الْأَنْبِیَاءِ السَّلامُ عَلَی مُنْبِعِ الْقَلِیبِ فِی الْفَلا السَّلامُ عَلَی قَالِعِ الصَّخْرَهِ وَ قَدْ عَجَزَ عَنْهَا الرِّجَالُ الْأَشِدَّاءُ السَّلامُ عَلَی مُخَاطِبِ الثُّعْبَانِ عَلَی مِنْبَرِ الْکُوفَهِ بِلِسَانِ الْفُصَحَاءِ، (۲) السَّلامُ عَلَی مُخَاطِبِ الذِّئْبِ وَ مُکَلِّمِ الْجُمْجُمَهِ بِالنَّهْرَوَانِ وَ قَدْ نَخِرَتِ الْعِظَامُ بِالْبِلَی السَّلامُ عَلَی صَاحِبِ الشَّفَاعَهِ فِی یَوْمِ الْوَرَی وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَی الْإِمَامِ الزَّکِیِّ حَلِیفِ الْمِحْرَابِ السَّلامُ عَلَی صَاحِبِ الْمُعْجِزِ الْبَاهِرِ وَ النَّاطِقِ بِالْحِکْمَهِ وَ الصَّوَابِ السَّلامُ عَلَی

۱- سلام خدا و سلام فرشتگان مقرّبش، و انبیای مرسلش، و بندگان شایسته اش و همه شهیدان و صدّیقان بر تو ای امیر مؤمنان، سلام بر آدم برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا، سلام بر موسی همسخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر محمّد حبیب خدا، و رحمت و برکاتش بر آنان باد. سلام بر نام پسندیده خدا، و جمال والا، و راه مستقیمش، سلام بر پیراسته برگزیده، سلام بر ابو الحسن علی بن ابی طالب و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر خالص دوستان صمیمی، سلام بر اختصاص یافته به سرور زنان،

۲- سلام بر ولادت یافته در کعبه، و تزویج شده در آسمان، سلام بر شیر خدا در میان کارزار، سلام بر کسی که مکّه و منی به او شرافت یافت، سلام بر صاحب حوض، و حمل کننده پرچم توحید، سلام بر پنجمین نفر اهل عبا، سلام بر صبح رساننده شب هجرت در بستر پیامبر، و فداکننده جانش برای جان او در برابر دشمنان، سلام برکننده در خیبر، و پرتاب کننده آن به هوا، سلام بر سخنگوی با اصحاب کهف در غارشان به زبان پیامبران سلام بر جوشاننده آب چاه در بیابان بی آب و گیاه، سلام برکننده سنگ سخت، که مردان تنومند از کندنش عاجز شدند، سلام بر سخنگوی با اژدها بالای منبر کوفه با زبان فصیحان،

مَنْ عِنْدَهُ تَأْوِيلُ الْمُحْكَمِ وَ الْمُتَشَابِهِ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ السَّلامُ عَلَى مَنْ رُدَّتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ حِينَ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ السَّلامُ عَلَى مُحْيِي اللَّيْلِ الْبَهِيمِ بِالتَّهَجُّدِ وَ الاكْتِيَابِ السَّلامُ عَلَى مَنْ خَاطَبَهُ جَبْرَئِيلُ بِإِمْرَةِ الْمُؤْمِنِينَ بِغَيْرِ ارْتِيَابٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، (۱) السَّلامُ عَلَى سَيِّدِ السَّادَاتِ السَّلامُ عَلَى صَاحِبِ الْمُعْجِزَاتِ السَّلامُ عَلَى مَنْ عَجِبَ مِنْ حَمَلاتِهِ فِي الْحُرُوبِ مَلائِكَةُ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ السَّلامُ عَلَى مَنْ نَاجَى الرَّسُولَ فَقَدَّمَ بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاهُ صَدَقَاتٍ السَّلامُ عَلَى أَمِيرِ الْجُيُوشِ وَ صَاحِبِ الْغَزَوَاتِ السَّلامُ عَلَى مُخَاطِبِ ذِئْبِ الْفَلَوَاتِ السَّلامُ عَلَى نُورِ اللَّهِ فِي الظُّلُمَاتِ السَّلامُ عَلَى مَنْ رُدَّتْ لَهُ الشَّمْسُ فَقَضَى مَا فَاتَهُ مِنَ الصَّلاةِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَى سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلامُ عَلَى إِمَامِ الْمُتَّقِينَ السَّلامُ عَلَى وَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ ، (۲) السَّلامُ عَلَى يَعْسُوبِ الدِّينِ السَّلامُ عَلَى عِصْمَةِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَى قُدْوَةِ الصَّادِقِينَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى حُجَّةِ الْأَبْرَارِ السَّلامُ عَلَى أَبِي الْأَئِمَّةِ الْأَطْهَارِ السَّلامُ عَلَى الْمَخْصُوصِ بِذِي الْفَقَارِ السَّلامُ عَلَى سَاقِي أَوْلِيَائِهِ مِنْ حَوْضِ النَّبِيِّ الْمُخْتَارِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَا اطَّرَدَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ السَّلامُ عَلَى النَّبَإِ الْعَظِيمِ السَّلامُ عَلَى مَنْ أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَ إِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ السَّلامُ عَلَى صِرَاطِ اللَّهِ الْمُسْتَقِيمِ السَّلامُ عَلَى الْمَنْعُوتِ فِي التَّوْرَاةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

پس خود را بر ضریح می چسبانی و آن را می بوسی و می گویی:

يَا أَمِينَ اللَّهِ يَا حُجَّةَ اللَّهِ يَا وَلِيَّ اللَّهِ يَا صِرَاطَ اللَّهِ زَارَكَ عَبْدُكَ وَ وَلِيُّكَ اللائِذُ بِقَبْرِكَ وَ الْمُنِيخُ رَحْلَهُ بِفِنَائِكَ الْمُتَقَرِّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمُسْتَشْفِعُ

۱- سلام بر خطاب کننده به گرگ و گفتگوکننده با جمجمه مرده در نهروان، درحالی که استخوانها از روی کهنگی تکّه تکّه شده بود، سلام بر صاحب شفاعت در روز قیامت، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر امام پاکیزه، هم پیمان با محراب عبادت، سلام بر صاحب معجزه چیره، و گویای به حکمت و سخن درست، سلام بر کسی که تأویل محکم و متشابه نزد اوست، و اصل کتاب پیش اوست، سلام بر کسی که آفتاب برای او بازگشت، هنگامی که غروب کرده بود، سلام بر زنده دارنده شب تاریک به عبادت و اندوه، سلام بر کسی که بدون شک جبرییل او به لقب امیر المؤمنین خطاب کرد، و رحمت و برکات خدا بر او باد،

۲- سلام بر امیر مؤمنان، سلام بر سرور جانشینان، سلام بر آقای آقایان، سلام بر صاحب معجزات، سلام بر کسی که فرشتگان هفت آسمان از حملاتش در جنگ ها تعجّب کردند، سلام بر کسی که با پیامبر گفتگوی پنهانی کرد، و پیشاپیش گفتار پنهانش صدقه ها داد، سلام بر فرمانده لشگرها، و صاحب جنگ ها سلام بر خطاب کننده به گرگ بیابانها، سلام بر نور خدا در تاریکی ها سلام بر کسی که خورشید برایش بازگشت، در نتیجه نماز از دست رفته اش را ادا کرد، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر امیر مؤمنان، سلام بر سرور جانشینان، سلام بر پیشوای پرهیزکاران، سلام بر وارث دانش انبیا،

۳- سلام بر رئیس دین، سلام بر نگهدار مؤمنان، سلام بر مقتدای اهل صدق، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر حجّت نیکان، سلام بر پدر امامان پاک، سلام بر اختصاص یافته به شمشیر ذو الفقار، سلام بر ساقی دوستانش از حوضر پیامبر مختار، (درود خدا بر او و خاندانش باد) تا شب و روز از پی هم درآید، سلام بر خبر بزرگ، سلام بر کسی که خدا در حقّش این آیه را نازل کرد: به راستی در اصل کتاب نزد ما علّی حکیم است، سلام بر راه راست خدا، سلام بر وصف شده در تورات و

انجیل و قرآن حکیم، و رحمت و برکات خدا بر او باد.

بِکَ إِلَی اللَّهِ زِیَارَهَ مَنْ هَجَرَ فِیکَ صَحْبَهُ وَ جَعَلَکَ بَعْدَ اللَّهِ حَسْبَهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ الطُّورُ وَ الْکِتَابُ الْمَسْطُورُ وَ الرَّقُّ الْمَنْشُورُ وَ بَحْرُ الْعِلْمِ الْمَسْجُورُ یَا وَلِیَّ اللَّهِ إِنَّ لِکُلِّ مَزُورٍ عِنَایَهً فِیمَنْ زَارَهُ وَ قَصَدَهُ وَ أَتَاهُ وَ أَنَا وَلِیُّکَ وَ قَدْ حَطَطْتُ رَحْلِی بِفِنَائِکَ وَ لَجَأْتُ إِلَی حَرَمِکَ وَ لُذْتُ بِضَرِیحِکَ لِعِلْمِی بِعَظِیمِ مَنْزِلَتِکَ وَ شَرَفِ حَضْرَتِکَ وَ قَدْ أَثْقَلَتِ الذُّنُوبُ ظَهْرِی وَ مَنَعَتْنِی رُقَادِی فَمَا أَجِدُ حِرْزاً وَ لا مَعْقِلاً وَ لا مَلْجَأً أَلْجَأُ إِلَیْهِ إِلا اللَّهَ تَعَالَی وَ تَوَسُّلِی بِکَ إِلَیْهِ وَ اسْتِشْفَاعِی بِکَ لَدَیْهِ فَهَا أَنَا نَازِلٌ بِفِنَائِکَ وَ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ جَاهٌ عَظِیمٌ وَ مَقَامٌ کَرِیمٌ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ اللَّهِ رَبِّکَ یَا مَوْلایَ (۱)

پس ضریح را ببوس، و رو به جانب قبله کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ وَ یَا أَبْصَرَ النَّاظِرِینَ وَ یَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِینَ وَ یَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِینَ بِمُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ رَسُولِکَ إِلَی الْعَالَمِینَ وَ بِأَخِیهِ وَ ابْنِ عَمِّهِ الْأَنْزَعِ الْبَطِینِ الْعَالِمِ الْمُبِینِ عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ الْإِمَامَیْنِ الشَّهِیدَیْنِ وَ بِعَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ زَیْنِ الْعَابِدِینَ وَ بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِینَ وَ بِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ زَکِیِّ الصِّدِّیقِینَ وَ بِمُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ الْکَاظِمِ الْمُبِینِ [وَ حَبِیسِ الظَّالِمِینَ] وَ بِعَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا الْأَمِینِ وَ بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْجَوَادِ عَلَمِ الْمُهْتَدِینَ وَ بِعَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرِّ الصَّادِقِ سَیِّدِ الْعَابِدِینَ وَ بِالْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْعَسْکَرِیِّ وَلِیِّ الْمُؤْمِنِینَ وَ بِالْخَلَفِ الْحُجَّهِ صَاحِبِ الْأَمْرِ مُظْهِرِ الْبَرَاهِینِ أَنْ تَکْشِفَ مَا بِی مِنَ الْهُمُومِ وَ تَکْفِیَنِی شَرَّ الْبَلاءِ الْمَحْتُومِ وَ تُجِیرَنِی مِنَ النَّارِ ذَاتِ السَّمُومِ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

پس برای هرچه

۱- ای امین خدا، ای حجّت خدا، ای ولیّ خدا، ای راه خدا، زیارت کرد تو را بنده و دوستت، آن که به قبرت پناه آورده، و بار حاجاتش را به درگاهت افکنده، به وسیله تو تقرّب جوی و شفیع خواه به درگاه خداست، زیارتش زیارت کسی است که به خاطر تو دست از رفیقان شسته، و تو را پس از خدا برای خویش کافی دانسته، شهادت می دهم که تو طور و کتاب مسطور ورق گشوده و دریای جوشان دانشی، ای ولیّ خدا برای هر زیارت شده ای نسبت به کسی که او را زیارت کرده، و قصد او را نموده و به زیارت وی آمده عنایتی است، و من دوست توام، و بارم را به درگاهت فرود آورده ام، و به حرمت پناهنده شده ام، و به پناه ضریحت آمده ام، به خاطر آگاهی ام به بزرگی مقامت، و شرافت پیشگاهت، درحالی که گناهان پشتم را سنگین کرده، و خوابم را در ربوده، در نتیجه پناهگاه و جای امن و ملجأی نمی یابم که به آن پناه برم جز به خدای تعالی، و توسّلم به وسیله تو به درگاهش، و شفاعت خواهی ام به تو در پیشگاهش، اینک همانم که به درگاهت فرود آمده ام، و تو را نزد خدا منزلت بزرگ و مقام کریم است، پس نزد خدا شفیع من باش ای مولای من.

۲- خدایا به پیشگاهت تقرّب می جویم، ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، ای سریع ترین حساب رسان، ای بخشنده ترین بخشندگان، به محمّد خاتم پیامبران فرستاده ات به جانب جهانیان، و به برادر و پسر عمویش، آن فراخ سینه، و عالم آشکارکننده، علی امیر مؤمنان، و حسن و حسین دو امام شهید، و به علی بن الحین زین العابدین، و به محمّد بن علی شکافنده دانش پیشینیان، و به جعفر بن محمّد آن پاکیزه گروه صدیقان، و به موسی بن جعفر فرو برنده خشم، و نمایان کننده حق، و زندانی ستمکاران، و به علی بن موسی الرّضای امین، و به محمّد بن علی جواد پرچم راه یافتگان، و علی بن محمّد آن نیکوکار

صادق، سرور عبادت کنندگان، و به حسن بن علی عسگری زمامدار مؤمنان، و به یادگار بزرگوار، آن حجّت صاحب امر، و آشکارکننده دلایل روشن، که اندوه های مرا برطرف کنی، و بلای حتمی را از من کفایت کنی، و از آتشی که دارای بادهای پر حرارت زهراگین است مرا پناه دهی، به مهربانی ات امی مهربان ترین مهربانان.

بخواهی دعا کن و آنحضرت را وداع کن و باز گرد

آمدن حضرت امام زین العابدین علیه السلام به زیارت امیرالمومنین علیه السلام

مؤلف گوید: سیّد عبد الکریم بن طاووس در کتاب «فرحه الغرّی» روایت کرده: حضرت زین العابدین علیه السّلام به شهر کوفه آمد، و وارد مسجد کوفه شد، ابو حمزه ثمالی که از زاهدان اهل کوفه و از بزرگان آن منطقه بود، در مسجد حضور داشت، امام سجّاد علیه السّلام دو رکعت نماز بجا اورد، ابو حمزه گفت: لهجه ای پاکیزه تر از لهجه او نشنیدم، نزدیک او رفتم تا بشنوم چه می گوید: شنیدم می گوید:

إِلَهِی إِنْ کُنْتُ قَدْ عَصَیْتُکَ فَإِنِّی قَدْ أَطَعْتُکَ فِی أَحَبِّ الْأَشْیَاءِ إِلَیْکَ (۱)

و این دعایی است معروف.

مؤلف گوید: ذکر این دعا پس از این در اعمال مسجد کوفه بیاید، و ذکر این مطلب هم بیاید که ابو حمزه گفت: آن بزرگوار کنار ستون هفتم آمد، و نعلین خود را از پا درآورد و ایستاد، و دستها را تا برابر گوش برداشت و تکبیر گفت: که تمام موهای بدنم از ترس آن راست شد، پس چهار رکعت نماز خواند، و رکوع و سجودش را نیکو انجام داد، آنگاه این دعا را خواند: الهی ان کنت قد عصیتک.

تا آخر دعا.

موافق روایت چند سطر قبل ابو حمزه گفت: آن بزرگوار پس از دو رکعت نماز و دعا از جای برخاست و بیرون رفت، من تا مناخ کوفه: مکانی که شتران را در آنجا می خوابانند دنبال آن حضرت رفتم، در آنجا غلام سیاهی دیدم که شتر گزیده و ناقه ای با اوست، به او گفتم ای سیاه این مرد کیست؟ گفت: از سیما و شمایلش او را نشناختی؟

۱- معبود من اگر تو را نافرمانی کرده ام در عوض تو را در محبوب ترین چیزها به پیشگاهت اطاعت کرده ام.

! او علی بن الحسین علیهما السّلام است.

ابو حمزه گفت: خود را به روی قدمهای آن حضرت انداختم و آنها را بوسیدم، آن جناب مانع ادامه این عمل شد و با دست مبارک خود سر مرا بلند کرد و فرمود: این کار را مکن، سجده جز برای خدای عزّ و جلّ نشاید، گفتم: یابن رسول اللّه برای چه اینجا آمده اید؟ فرمود: برای آنچه دیدی، یعنی نماز در مسجد کوفه، اگر مردم بدانند چه فضیلتی در آن است، به سویش بیایند، گرچه به روش کودکان خود را به زمین کشند، یعنی راه رفتن برای ایشان هرچند در نهایت سختی باشد، مانند اطفالی که هنوز راه نیفتاده اند و نشسته حرکت می کنند.

سپس فرمود: آیا میل داری با من قبر جدّم علی بن ابیطالب علیه السّلام را زیارت کنی؟ گفتم: آری، حضرت حرکت کرد، و من در سایه ناقه او بودم، و مرا حدیث می فرمود، تا به غریّین رسیدیم، و آن بقعه ای بود سپید، که نورش می درخشید، انگاه از مرکبش پیاده شد، و دو طرف روی خود را بر آن زمین نهاد و فرمود: ای ابا حمزه این قبر جدّ من علی بن ابیطالب علیه السّلام است، پس زیارت کرد آن حضرت را به زیارتی که اول آن «السّلام علی اسم اللّه الرضی و نور وجهه المضیء» است، پس با آن قبر مطهّر وداع کرد.

و به سوی مدینه رفت و من به جانب کوفه برگشتم.

مؤلّف گوید: از اینکه سیّد این زیارت را در کتاب «فرحه الغریّ» ذکر نکرده است تأسّف می خوردم و در جستجوی آن بودم، تا یک

یـک زیـاراتی که برای حضـرت امیر علیه السّـلام نقـل شـده بود ملاحظه کردم، زیارتی که در ابتـدای آن این، دو جمله باشـد نیـافتم، مگر این زیـارت شـریف که جمله اوّلش موافق است و جمله دوّم مخـالف [در اوائـل زیارت هفتم به این صورت است: «السّـلام علی اسم اللّه الرضـی و وجهه العلی و شایـد این زیـارت که سیّد دو جمله اش را نقل کرده همان زیارت باشـد، و این اختلاـف انـدک چنـان اهمیتی نـدارد اگر بگویی اوّل این زیارت: «سـلام اللّه و سـلام ملائکته» است نه: «السّـلام علی اسم اللّه» گوییم: اوّل زیـارت همان «السّـلام علی اسم اللّه الرضـی» است، و سـلام های سابق به منزله اذن دخول و طلب رخصت است، و شاهد بر این مطلب، مطابقت داشتن این زیارت است با زیارت روز مولود، که کمال شباهت را با هم دارند، به آنجا رجوع کن تـا بر تو معلوم گردد، نیز آگـاه باش در زیارت شـشم «السّـلام علی اسم اللّه الرضـی و وجهه المضـئ» و زیارت روز مولود، این جمله بدون لفظ نور است ولی نه در اول زیارت بلکه در اواخر زیارت ششم و اوایل زیارت هفتم.

واللّه العالم.

در هر صورت از تمـام زیارات مطلقه همین هفت زیارت را که نقل کردیم کافی است اگر کسـی بیش از این بخواهـد زیارات جامعه را بخوانـد، و نیز زیارت مبسوطی که پس از این برای روز غدیر نقل می کنیم قرائت کند، زیرا به خواندن آن زیارت در هر زمان، و هرکجا که شـخص قرار داشـته باشد، روایت وارد شده و باید زیارت حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام و نماز در آن حرم

ص: ۵۴۴

مطهّر را غنیمت شمرد، زیرا نماز نزد آن بزرگوار برابر دویست هزار نماز است.

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه امام واجب الطاعه را زیارت کند، و نزد او چهار رکعت نماز بخواند، برای او حجّ و عمره نوشته می شود، و ما در کتاب «هدیه الزائرین» به فضیلت مجاورت قبر امیر مؤمنان علیه السّلام اشاره کردیم، ولی به شرط آنکه مجاور حق جوار آن حضرت را رعایت کند و این کار بسیار مشکلی است که برای هرکسی ممکن نیست و مقام را مقتضی ذکر آن نمی باشد، هرکه خواهد به کتاب «کلمه طیّبه» مراجعه کند.

زیارت وداع حضرت امیرالمومنین

چون خواستی آن حضرت را وداع کنی، این دعای وداع را بخوان، که پس از زیارت پنجم آمده و در کتب علما نقل شده است:

السَّلامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ وَ أَسْتَرْعِيكَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرُّسُلِ وَ بِمَا جَاءَتْ بِهِ وَ دَعَتْ إِلَيْهِ وَ دَلَّتْ عَلَيْهِ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهُ فَإِنْ تَوَفَّيْتَنِي قَبْلَ ذَلِكَ فَإِنِّي أَشْهَدُ فِي مَمَاتِي عَلَى مَا شَهِدْتُ عَلَيْهِ فِي حَيَاتِي أَشْهَدُ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيّا وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ الْحُجَّةَ بْنَ الْحَسَنِ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ أَئِمَّتِي، (۱) وَ أَشْهَدُ أَنَّ مَنْ قَتَلَهُمْ وَ حَارَبَهُمْ مُشْرِكُونَ وَ مَنْ رَدَّ عَلَيْهِمْ فِي أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ الْجَحِيمِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مَنْ حَارَبَهُمْ لَنَا أَعْدَاءٌ وَ نَحْنُ مِنْهُمْ بُرَآءُ

۱- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو، تو را به خدا می سپارم، و خواهان سرپرستی نسبت به خود هستم، و بر تو سلام می فرستم، ایمان آوردیم به خدا و پیامبران و به آنچه از جانب خدا آوردند، و به آن دعوت نموده و راهنمایی کردند، خدایا ما را همراه با گواهان بنویس. خدایا این زیارت مرا آخرین زیارت ایشان قرار مده، اگر مرا پیش از آن بمیرانی، پس از مرگم شهادت می دهم بر آنچه در زندگی شهادت دادم، شهادت می دهم که امیر مؤمنان علی و حسن و حسین، و علی بن الحسین و محمّد بن علی و جعفر بن محمّد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمّد بن علی و علی بن محمّدو حسن بن علی، و حجّت بن الحسن، (درود تو بر همه ایشان) امامان من هستند،

وَ أَنَّهُمْ حِزْبُ الشَّيْطَانِ وَ عَلَى مَنْ قَتَلَهُمْ لَعْنَهُ اللَّهِ وَ الْمَلائِكَهِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ وَ مَنْ شَرِكَ فِيهِمْ وَ مَنْ سَرَّهُ قَتْلُهُمْ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بَعْدَ الصَّلاهِ وَ التَّسْلِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَهَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُجَّهِ وَ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِهِ فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاحْشُرْنِی مَعَ هَؤُلاءِ الْمُسَمَّيْنَ الْأَئِمَّهَ اللَّهُمَّ وَ ذَلِّلْ قُلُوبَنَا لَهُمْ بِالطَّاعَهِ وَ الْمُنَاصَحَهِ وَ الْمَحَبَّهِ وَ حُسْنِ الْمُوَازَرَهِ وَ التَّسْلِيمِ (۱)

مقصد دوم: زیارات مخصوصه

زیارت روز غدیر

و آن چند زیارت است.

اول: زیارت روز غدیر.

از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده که به ابن ابی نصر فرمود: هرجا که باشی، روز غدیر کنار قبر امیر المؤمنان علیه السّلام حاضر شو، به درستی که در این روز حق تعالی، از مرد مؤمن و زن مؤمنه گناه شصت سال را می آمرزد، و از آتش جهنم آزاد می کند و دو برابر آنچه در ماه رمضان و شب قدر و شب فطر آزاد کرده بدان که برای این روز شریف چند زیارت نقل شده است: اوّل: زیارت «امین اللّه» که بیان آن در زیارت دوّم مطلقه گذشت.

دوم: زیارتی است که به سندهای معتبر از حضرت هادی علیه السّلام نقل شده است، که با آن زیارت حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام را در روز غدیر در سالی که معتصم آن حضرت را طلبیده بود زیارت کردند، و کیفیت آن به این نحو است: چون اراده زیارت نمایی بر بارگاه نورانی بایست.

و رخصت بخواه، و شیخ شهید گفته: غسل می کنی،

۱- و گواهی می دهم: هرکه آنان را کشت و با آنان جنگید مشرک است، و هرکه سخنانشان را مردود دانست جایگاهش در پست ترین مرتبه از دوزخ است، و شهادت می دهم کسانی که با آنان جنگیدند دشمنان ما می باشند، و ما از آنان بیزاریم، و آنان حزب شیطانند، و لعنت خدا و فرشتگان خدا و همه مردم بر کسانی که آنان را کشتند، و آنان که در ریختن خون ایشان شریک شدند، و از کشته شدنشان شاد گشتند. خدایا از تو می خواهم پس از نماز و سلام درود فرستی بر محمّد و علی و فاطمه و حسن و حسین، و علی و محمّد، و جعفر و موسی و علی و محمّد و علی و حسن و حضرت حجّت، و آن را آخرین زیارت من از زیارت ایشان قرار مده، اگر قرارش دهی پس مرا با این امامان نام برده محشور کن، و قلوب ما را به طاعت و خیرخواهی و محبّت و کمک نیک و تسلیم شدن در برابر آنان فروتن فرما

و پـاک ترین جـامه هـای خـود را می پوشـی، و اذن دخول می طلـبی و می گـویی: اللّهم انّی وقفت علی بـاب و این همـان اذن دخول اول است که مـا در اول بـاب نقل کردیم، پس پای راست را پیش بگـذار، و داخل شو به نزدیک ضـریح مقـدّس برو و پشت به قبله در برابر ضریح بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَى مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ صَفْوَهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أَمِينِ اللَّهِ عَلَى وَحْيِهِ وَ عَزَائِمِ أَمْرِهِ وَ الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ وَ الْفَاتِحِ لِمَا اسْتُقْبِلَ وَ الْمُهَيْمِنِ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ صَلَوَاتُهُ وَ تَحِيَّاتُهُ السَّلامُ عَلَى أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَ رُسُلِهِ وَ مَلائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ عِبَادِهِ الصَّالِحِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ وَ وَارِثَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ وَلِيَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ مَوْلاىَ وَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ يَا أَمِينَ اللَّهِ فِى أَرْضِهِ وَ سَفِيرَهُ فِى خَلْقِهِ وَ حُجَّتَهُ الْبَالِغَهَ عَلَى عِبَادِهِ . (۱) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا دِينَ اللَّهِ الْقَوِيمَ وَ صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِيمَ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبَأُ الْعَظِيمُ الَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ وَ عَنْهُ يُسْأَلُونَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ آمَنْتَ بِاللَّهِ وَ هُمْ مُشْرِكُونَ وَ صَدَّقْتَ بِالْحَقِّ وَ هُمْ مُكَذِّبُونَ وَ جَاهَدْتَ [فِى اللَّهِ] وَ هُمْ مُحْجِمُونَ [مُجْمِحُونَ] وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ صَابِرا مُحْتَسِباً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ أَلا لَعْنَهُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُسْلِمِينَ وَ يَعْسُوبَ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِمَامَ الْمُتَّقِينَ وَ قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَخُو رَسُولِ اللَّهِ وَ وَصِيُّهُ وَ وَارِثُ

۱- سـلام بر محمّد رسول خدا، خاتم پیامبران، و سـرور رسولان، و برگزیده پروردگار جهانیان، امین خدا بر وحی و دسـتورات قطعی الهی، و ختم کننـده آنچه گذشـته، و گشاینـده آنچه خواهـد آمـد، و چیره بر همه اینهـا، و رحمت و برکات و درودها و تحیّات خدا بر او باد. سـلام بر پیامبران خدا و رسولانش، و فرشـتگان مقرّب و بندگان شایسته اش. سلام بر تو ای امیر مؤمنان و سرور جانشینان، و وارث دانش پیـامبران، ولی پروردگـار جهانیان و مولای من و مولای مؤمنان، و رحمت و برکات خـدا بر او باد. سلام بر تو ای مولای من ای امیر مؤمنان، ای امین خدا بر روی زمینش، و سفیر او در خلقش، و حجّت رسایش بر بندگان.

عِلْمِهِ وَ أَمِينُهُ عَلَى شَرْعِهِ وَ خَلِيفَتُهُ فِی أُمَّتِهِ، (۱) وَ أَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ صَدَّقَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَی نَبِيِّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ عَنِ اللَّهِ مَا أَنْزَلَهُ فِیکَ فَصَدَعَ بِأَمْرِهِ وَ أَوْجَبَ عَلَی أُمَّتِهِ فَرْضَ طَاعَتِکَ وَ وِلايَتِکَ وَ عَقَدَ عَلَيْهِمُ الْبَيْعَةَ لَکَ وَ جَعَلَکَ أَوْلَی بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ کَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ کَذَلِکَ ثُمَّ أَشْهَدَ اللَّهَ تَعَالَی عَلَيْهِمْ فَقَالَ أَ لَسْتُ قَدْ بَلَّغْتُ فَقَالُوا اللَّهُمَّ بَلَی فَقَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ وَ کَفَی بِکَ شَهِيداً وَ حَاکِماً بَيْنَ الْعِبَادِ فَلَعَنَ اللَّهُ جَاحِدَ وِلايَتِکَ بَعْدَ الْإِقْرَارِ وَ نَاکِثَ عَهْدِکَ بَعْدَ الْمِيثَاقِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ تَعَالَی وَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَی مُوفٍ لَکَ بِعَهْدِهِ وَ مَنْ أَوْفَی بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْراً عَظِيماً وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ الْحَقُّ الَّذِی نَطَقَ بِوِلايَتِکَ التَّنْزِيلُ وَ أَخَذَ لَکَ الْعَهْدَ عَلَی الْأُمَّهِ بِذَلِکَ الرَّسُولُ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَ عَمَّکَ وَ أَخَاکَ الَّذِينَ تَاجَرْتُمُ اللَّهَ بِنُفُوسِکُمْ ، (۲) فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِيکُمْ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَی مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَ أَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّهَ يُقَاتِلُونَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَ يُقْتَلُونَ وَعْداً عَلَيْهِ حَقّاً فِی التَّوْرَيهِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الْقُرْآنِ وَ مَنْ أَوْفَی بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِکُمُ الَّذِی بَايَعْتُمْ بِهِ وَ ذَلِکَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاکِعُونَ السَّاجِدُونَ الْآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّاهُونَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ الْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ أَشْهَدُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ الشَّاکَّ فِيکَ مَا آمَنَ بِالرَّسُولِ الْأَمِينِ وَ أَنَّ الْعَادِلَ بِکَ غَيْرَکَ عَانِدٌ [عَادِلٌ] عَنِ الدِّينِ الْقَوِيمِ الَّذِی ارْتَضَاهُ لَنَا رَبُّ الْعَالَمِينَ وَ أَکْمَلَهُ بِوِلايَتِکَ يَوْمَ الْغَدِيرِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْمَعْنِيُّ بِقَوْلِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ وَ أَنَّ هَذَا صِرَاطِی مُسْتَقِيما فَاتَّبِعُوهُ وَ

۱- سلام بر تو ای دین معتدل خدا، و راه راستش. سلام بر تو ای خبر بزرگی که آنها در آن اختلاف کردند، و از آن بازخواست شوند. سلام بر تو ای امیر مؤمنان، به خدا ایمان آوردی، درحالی که همه شرک می ورزیدند، و حق را تصدیق گفتی وقتی که آنان را تکذیب می نمودند و جاد کردی و آنان از جهاد عقب نشینی می کردند، خدا را عبادت کردی، درحالی که خالص نمودی برای او دین را، صبر کردی و به حساب خدا گذاشتی، تا مرگ تو را دررسید، آگاه باشید لعنت خدا بر ستمکاران. سلام بر تو ای آقای مسلمانان و رئیس دین، و پیشوای اهل تقوا، و مقتدای سپیدرویان، و رحمت و برکات خدا بر تو باد شهادت می دهم که تویی برادر رسول خدا، جانشین، و وارث علمش، و امین او بر قانونش، و جانشین او در امّتش،

۲- و اوّل کسی که به خدا ایمان آورد، و آنچه را بر پیامبرش نازل شده بود تصدیق کرد، و شهادت می دهم که آن حضرت همه آنچه را خدا درباره تو نازل کرد به مردم رساند، و امر خدا را درباره تو با صدای بلند اعلام کرد، و بر امّتش حتمی بودن طاعت و ولایت را واجب نمود، و بیعت تو را بر عهدّ آنان نهاد، و حضرتت را نسبت به مؤمنان سزاوارتر از خودشان قرار داد، چنان که خدا خود او را اینچنین قرار داد، سپس پیامبر اسلام خدا را بر مردم شاهد گرفت و فرمود: آیا من آن نیستم که رساندم. همه گفتند: به خدا آری. پس فرمود: خدایا گواه باش، و تو برای گواهی و حاکمیت بین بندگان بسی. پس خدا لعنت کند منکر ولایت را بعد از اقرار، و شکننده پیمانت را پس از پیمان بستن، و شهادت می دهم که تو به عهد خدای تعالی وفا کردی، و خدای تعالی وفا کننده به عهد خویش برای توست، و هرکس به آن پیمانی که با خدا بسته وفا کند، خدا پاداش بزرگی به او خواهد داد. و شهادت می دهم که تویی امیر مؤمنان آن حقّی که قرآن به ولایتت گویا شد، و رسول خدا در این زمینه برای تو از امّتت پیمان گرفت، و شهادت می دهم که تو و عمو و برادرت کسانی هستید که با خدا با جان هایتان معامله کردید،

لا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ضَلَّ وَ اللَّهِ وَ أَضَلَّ مَنِ اتَّبَعَ سِوَاكَ وَ عَنَدَ عَنِ الْحَقِّ مَنْ عَادَاکَ. (۱) اللَّهُمَّ سَمِعْنَا لِأَمْرِکَ وَ أَطَعْنَا وَ اتَّبَعْنَا صِرَاطَکَ الْمُسْتَقِيمَ فَاهْدِنَا رَبَّنَا وَ لا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا إِلَى طَاعَتِکَ وَ اجْعَلْنَا مِنَ الشَّاكِرِينَ لِأَنْعُمِکَ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ لَمْ تَزَلْ لِلْهَوَى مُخَالِفاً وَ لِلتُّقَى مُحَالِفاً وَ عَلَى كَظْمِ الْغَيْظِ قَادِراً وَ عَنِ النَّاسِ عَافِياً غَافِراً وَ إِذَا عُصِيَ اللَّهُ سَاخِطاً وَ إِذَا أُطِيعَ اللَّهُ رَاضِياً وَ بِمَا عَهِدَ إِلَيْکَ عَامِلًا رَاعِياً لِمَا اسْتُحْفِظْتَ حَافِظاً لِمَا اسْتُودِعْتَ مُبَلِّغاً مَا حُمِّلْتَ مُنْتَظِراً مَا وُعِدْتَ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ مَا اتَّقَيْتَ ضَارِعاً وَ لا أَمْسَكْتَ عَنْ حَقِّکَ جَازِعاً وَ لا أَحْجَمْتَ عَنْ مُجَاهَدَةِ غَاصِبِيکَ [عَاصِيکَ] نَاكِلًا وَ لا أَظْهَرْتَ الرِّضَى بِخِلافِ مَا يُرْضِي اللَّهَ مُدَاهِناً وَ لا وَهَنْتَ لِمَا أَصَابَکَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، (۲) وَ لا ضَعُفْتَ وَ لا اسْتَكَنْتَ عَنْ طَلَبِ حَقِّکَ مُرَاقِبا مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ تَكُونَ كَذَلِکَ بَلْ إِذْ ظُلِمْتَ احْتَسَبْتَ رَبَّکَ وَ فَوَّضْتَ إِلَيْهِ أَمْرَکَ وَ ذَكَّرْتَهُمْ فَمَا ادَّكَرُوا وَ وَعَظْتَهُمْ فَمَا اتَّعَظُوا وَ خَوَّفْتَهُمُ اللَّهَ فَمَا تَخَوَّفُوا وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى دَعَاکَ اللَّهُ إِلَى جِوَارِهِ وَ قَبَضَکَ إِلَيْهِ بِاخْتِيَارِهِ وَ أَلْزَمَ أَعْدَاءَکَ الْحُجَّةَ بِقَتْلِهِمْ إِيَّاکَ لِتَكُونَ الْحُجَّةُ لَکَ عَلَيْهِمْ مَعَ مَا لَکَ مِنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَهِ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصا وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ صَابِراً وَ جُدْتَ بِنَفْسِکَ مُحْتَسِباً وَ عَمِلْتَ بِكِتَابِهِ وَ اتَّبَعْتَ سُنَّهَ نَبِيِّهِ وَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ مَا اسْتَطَعْتَ مُبْتَغِيا مَا عِنْدَ اللَّهِ رَاغِباً فِيمَا وَعَدَ اللَّهُ

۱- پس خدا این آیه را در حق شما نازل کرد: به درستی که خدا از مؤمنان خرید جانها و اموالشان را، که در عوض به آنها بهشت برای آنان باشد، و در راه خدا پیکار می کنند، پس می کشند و کشته می شوند، وعده ای است بر او، محقق شده در تورات و انجیل و قرآن، و کیست که به عهد خود وفادارتر از خدا باشد، پس شادی کنید به معامله ای که انجام دادید، و این است آن رستگاری بزرگ آنانند توبه کنندگان، عبادت کنندگان، روزه گیران، رکوع کنندگان، سجودکنندگان، امرکنندگان به معروف، نهی کنندگان از منکر، و نگهبانان حدود خدا، و به مؤمنان بشارت ده، شهادت می دهم ای امیر مؤمنان، که شک کننده در باره تو به رسول امین ایمان نیآورده، و اینکه روی گرداننده از ولایت تو به ولایت غیر، معاندانه روی گردان از دین است، دین میانه ای که پروردگار جهانیان برای ما پسندیده، و آن را روز غدیر به ولایت تو کامل نموده است، و گواهی می دهم که در این گفته خدای عزیز رحیم، مقصود تویی: به حقیقت این است راه راست من، از آن پیروی کنید، و راههای دیگر را پیروی ننمایید، که شما را از راه او پراکنده کند، به خدا سوگند گمراه شد، و گمراه کرد کسی که از غیر تو پیروی نمود، و کسی که تو را دشمن داشت، ستیزه ورزان از حق روی گرداند.

۲- خدایا امرت را شنیدیم. و اطاعت کردیم و راه راست تو را پیروی نمودیم پروردگارا ما را هدایت کن، و بعد از اینکه ما را به طاعتت هدایت کردی دل هایمان را منحرف مساز، و ما را از سپاسگزاران نعمتهایت قرار ده، و شهادت می دهم که تو پیوسته با هوای نفس مخالف، و با پرهیزکاری هم پیمان، و به فرو خوردن خشم توانا و گذشت کننده از مردم و آمرزنده آنان بودی، و زمانی که خدا معصیت می شود خشمناک، و هنگامی که اطاعت می شود خشنودی به آنچه خدا با تو پیمان بسته بود عامل بودی، و آنچه نگهداری اش از تو خواسته شده بود رعایت نمودی، و آنچه به تو سپرده شده بود حفظ کردی، و آنچه از حق بر عهده ات نهاده شده بود رساندی، و آنچه را به آن وعده داده شدی به انتظار نشستی، و شهادت می دهم که از روی زبونی محافظه کاری نکردی، و در اثر بی تابی و عجز از گرفتن حقت باز نایستادی، و به خاطر ترس و وحشت، از پیکار با غصبان ولایت قدم به عقب نگذاشتی، و به علّت سستی بر خلاف آنچه خدا را خشنود می کند اظهار خشنودی ننموده، و برای

آنچه در راه خدا به تو دررسیده سست نشدی،

لا تَحْفِلُ بِالنَّوَائِبِ وَ لا تَهِنُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ، (۱) وَ لا تَحْجِمُ عَنْ مُحَارِبٍ أَفِكَ مَنْ نَسَبَ غَيْرَ ذَلِكَ إِلَيْكَ وَ افْتَرَى بَاطِلًا عَلَيْكَ وَ أَوْلَى لِمَنْ عَنَدَ عَنْكَ لَقَدْ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ الْجِهَادِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى صَبْرَ احْتِسَابٍ وَ أَنْتَ أَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ صَلَّى لَهُ وَ جَاهَدَ وَ أَبْدَى صَفْحَتَهُ فِي دَارِ الشِّرْكِ وَ الْأَرْضُ مَشْحُونَةٌ ضَلالَةً وَ الشَّيْطَانُ يُعْبَدُ جَهْرَةً وَ أَنْتَ الْقَائِلُ لا تَزِيدُنِي كَثْرَةُ النَّاسِ حَوْلِي عِزَّةً وَ لا تَفَرُّقُهُمْ عَنِّي وَحْشَةً وَ لَوْ أَسْلَمَنِي النَّاسُ جَمِيعاً لَمْ أَكُنْ مُتَضَرِّعاً اعْتَصَمْتَ بِاللَّهِ فَعَزَزْتَ وَ آثَرْتَ الْآخِرَةَ عَلَى الْأُولَى فَزَهِدْتَ وَ أَيَّدَكَ اللَّهُ وَ هَدَاكَ وَ أَخْلَصَكَ وَ اجْتَبَاكَ فَمَا تَنَاقَضَتْ أَفْعَالُكَ وَ لا اخْتَلَفَتْ أَقْوَالُكَ وَ لا تَقَلَّبَتْ أَحْوَالُكَ وَ لا ادَّعَيْتَ وَ لا افْتَرَيْتَ عَلَى اللَّهِ كَذِباً وَ لا شَرِهْتَ إِلَى الْحُطَامِ وَ لا دَنَّسَكَ الْآثَامُ وَ لَمْ تَزَلْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكَ وَ يَقِينٍ مِنْ أَمْرِكَ تَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ أَشْهَدُ شَهَادَةَ حَقٍّ، (۲) وَ أُقْسِمُ بِاللَّهِ قَسَمَ صِدْقٍ أَنَّ مُحَمَّداً وَ آلَهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ سَادَاتُ الْخَلْقِ وَ أَنَّكَ مَوْلايَ وَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنَّكَ عَبْدُ اللَّهِ وَ وَلِيُّهُ وَ أَخُو الرَّسُولِ وَ وَصِيُّهُ وَ وَارِثُهُ وَ أَنَّهُ الْقَائِلُ لَكَ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ مَا آمَنَ بِي مَنْ كَفَرَ بِكَ وَ لا أَقَرَّ بِاللَّهِ مَنْ جَحَدَكَ وَ قَدْ ضَلَّ مَنْ صَدَّ عَنْكَ وَ لَمْ يَهْتَدِ إِلَى اللَّهِ وَ لا إِلَيَّ مَنْ لا يَهْتَدِي بِكَ وَ هُوَ قَوْلُ رَبِّي عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحا ثُمَّ اهْتَدَى إِلَى وِلايَتِكَ مَوْلايَ فَضْلُكَ لا يَخْفَى وَ نُورُكَ لا يُطْفَأُ

۱- و به خاطر ترس و زبونی از خواستن حقّت ناتوان و درمانده نگشتی، پناه به خدا از اینکه چنین باشی، بلکه زمانی که مورد ستم واقع شدی. به حساب پروردگارت گذاشتی، و کارت را به او واگذار کردی، و ستمکاران را پند دادی ولی نپذیرفتند، و اندرز دادی ولی قبول نکردند، و آنان را از خدا ترساندی، ولی نترسیدند، و شهادت می دهم که تو ای امیر مؤمنان در راه خدا به حق جهاد کردی، تا اینکه خدا تو را بجوارش فرا خواند، و به اختیارش تو را به جانب خود قبض روح کرد، و حجّتت را بر دشمنانت ختم کرد، با به قتل رساندن تو را، تا حجّت به سود تو و زیان باشد همراه با آنچه برای تو بود از حجّت های رسا بر همه خلق. سلام بر تو ای امیر مؤمنان، خدا را خالصانه عبادت کردی، و صابرانه در راه خدا جهاد نمودی، و به حساب خدا جانبازی کردی، و به کتابش عمل نمودی، و روش پیامبرش را پیروی کردی، و نماز را بپا داشتی، و زکات را پرداختی، و به معروف امر کردی، و تا توانستی از منکر نهی نمودی طالب بودی آنچه را نزد خداست، راغب بودی در آنچه خدا وعده داد، کاسه صبرت از پیش آمدها لبریز نشد، و هنگام سختی ها سست نگشتی،

۲- از مقابل هیچ جنگجویی بازنگشتی، آنکه غیر این امور را به تو نسبت داد تهمت زد، و به باطل دروغ بر تو بست، و مرگ بر کسی که با اصرار بر مخالفت با تو از تو روی گرداند، به راستی در راه خدا به حق جهاد کردی، و بر آزار مردم به نیکی صبر کردی صبری به حساب خدا، تویی اوّل کسی که به خدا ایمان آوردی، و برای او نماز خواندی، و جهاد کردی، و خود را در خانه شرک برای حق آشکار نمودی، در حالی که زمین انباشته به گمراهی بود، و شیطان آشکارا عبادت می شد، و تویی گوینده این سخن: کثرت مردم در پیرامونم عزّتی به من نیفزاید و پراکنده شدن شان ترسی به من اضافه نکند، اگر همه مردم از من دست بردارند، نالان نشوم، پناهنده به خدا شدی و عزّت یافتی، آخرت را بر دنیا برگزیدی و پارسا گشتی، خدا تأییدت نمود و راهنمایی فرمود، و در گردونه خلوص قرار داد، و تو را برگزید، کردارهایت ضد و نقیض نشد، گفتارهایت اختلاف نیافت، حالاتت زیرورو نگشت، ادعای بیهوده نکردی، و بر خدا دروغ نبستی، و به متاع اندک دنیا طمع نورزیدی، گناهان تو را آلوده نساخت، همواره امورت بر پایه برهانی از سوی پروردگارت بود، در کارت بر یقین بودی، به سوی حق و راه مستقیم

هدایت می نمودی، شهادت می دهم شهادت حق،

[لا يُطْفَى] وَ أَنَّ مَنْ جَحَدَكَ الظَّلُومُ الْأَشْقَى مَوْلايَ أَنْتَ الْحُجَّهُ عَلَى الْعِبَادِ وَ الْهَادِي إِلَى الرَّشَادِ وَ الْعُدَّهُ لِلْمَعَادِ مَوْلايَ لَقَدْ رَفَعَ اللَّهُ فِي الْأُولَى مَنْزِلَتَكَ وَ أَعْلَى فِي الْآخِرَهِ دَرَجَتَكَ وَ بَصَّرَكَ مَا عَمِيَ عَلَى مَنْ خَالَفَكَ وَ حَالَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ مَوَاهِبِ اللَّهِ لَكَ، (۱) فَلَعَنَ اللَّهُ مُسْتَحِلِّي الْحُرْمَهِ مِنْكَ وَ ذَائِدِي الْحَقِّ عَنْكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّهُمُ الْأَخْسَرُونَ الَّذِينَ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَ هُمْ فِيهَا كَالِحُونَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَا أَقْدَمْتَ وَ لا أَحْجَمْتَ وَ لا نَطَقْتَ وَ لا أَمْسَكْتَ إِلا بِأَمْرٍ مِنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ قُلْتَ وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ نَظَرَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَضْرِبُ بِالسَّيْفِ قُدْماً فَقَالَ يَا عَلِيُّ أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَهِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلا أَنَّهُ لا نَبِيَّ بَعْدِي وَ أُعْلِمُكَ أَنَّ مَوْتَكَ وَ حَيَاتَكَ مَعِي وَ عَلَى سُنَّتِي فَوَ اللَّهِ مَا كَذِبْتُ وَ لا كُذِبْتُ وَ لا ضَلَلْتُ وَ لا ضُلَّ بِي وَ لا نَسِيتُ مَا عَهِدَ إِلَيَّ رَبِّي وَ إِنِّي لَعَلَى بَيِّنَهٍ مِنْ رَبِّي بَيَّنَهَا لِنَبِيِّهِ وَ بَيَّنَهَا النَّبِيُّ لِي وَ إِنِّي لَعَلَى الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ أَلْفِظُهُ لَفْظاً صَدَقْتَ وَ اللَّهِ وَ قُلْتَ الْحَقَّ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَاوَاكَ بِمَنْ نَاوَاكَ وَ اللَّهُ جَلَّ اسْمُهُ يَقُولُ : (۲) (هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ الَّذِينَ لا يَعْلَمُونَ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ عَدَلَ بِكَ مَنْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ وِلايَتَكَ وَ أَنْتَ وَلِيُّ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُولِهِ وَ الذَّابُّ عَنْ دِينِهِ وَ الَّذِي نَطَقَ الْقُرْآنُ بِتَفْضِيلِهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْراً عَظِيماً دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَ مَغْفِرَهً وَ رَحْمَهً وَ كَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً) وَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : (أَجَعَلْتُمْ سِقَايَهَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَهَ

۱- و سوگند می خورم سوگند صدق، که محمّد و خاندانش (درود خدا بر آنان باد) سروران خلقند، و اینکه تو مولای من و مولای همه مؤمنانی، تو بنده خدا و ولیّ او و برادر جانشین و وارث او هستی، و او گوینده این سخن به حضرت توست: سوگند به کسی که مرا به حق برانگیخت به من ایمان نیاورد آن که به تو کافر شد، و به خدا اقرار ننمود آن که به انکار تو برخاست، گمراه شد کسی که مردم را از تو بازداشت، و به سوی خدا و به جانب من راه نیافت، و این گفتار پروردگار عزّ و جلّ من است: من آمرزنده ام آن کس را که توبه کرد، و ایمان آورد، و عمل شایسته انجام داد، سپس به سوی ولایت تو راه یابد. مولای من فضل تو مخفی نمی ماند، و نورت خاموش نگردد، و آن که تو را انکار کند ستمکار و بدبخت است، مولای من تو حجّت بر بندگانی و راهنمای به سوی راه راستی، و ذخیره روز معادی، مولای من خدا مقامت را در دنیا بلند کرد، و درجه ات را در آخرت والا گردانید، و بینایت نمود به آنچه بر کسی که با تو مخالفت کرد پوشیده ماند، و بین تو و موهبت های خدا حجاب شد،

۲- لعنت خدا بر حلال شمارندگان حرمتت، و دفع کنندگان حقّت، و شهادت می دهم که آنان از زیانکارترین مردمی هستند که آتش چهره آنان را می سوزاند، و در میان دوزخ زشت و عبوس هستند، و شهادت می دهم که اقدام نکردی، و قدم به عقب نگذاشتی، و سخن نگفیتی و باز نایستادی مگر به فرمان خدا و رسولش. خود فرمودی: سوگند به آن که جانم در دست اوست، رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) به من نظر کرد، درحالی که پیش قدمانه شمشیر می زدم، ایشان به من فرمود: ای علی تو نسبت به من به منزله هارونی نسبت به موسی، جز اینکه بعد از من پیغمبری نیست، و من تو را خبر می دهم که مرگ و زندگی تو با من و براساس راه و رسم من است، به خدا سوگند دروغ نگفتم، و به من دروغ گفته نشد، و گمراه نشدم و کسی به وسیله من گمراه نشده، و آنچه را پروردگارم با من عهد کرده فراموش نکردم، من بر برهانی از سوی پروردگارم هستم که برای پیامبرش بیان نموده و پیامبر نیز برای من بیان داشته است و من به راستی بر راه روشن هستم که آن را صریح می گویم با صراحت تمام، ای امیر مؤمنان به خدا سوگند راست گفتی، و حق گفتی. پس خدا لعنت کند کسی را

که تو را با آن که با تو دشمنی کرد برابر قرار داد، درحالی که خدا می فرماید:

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ جَاهَدَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ لا یَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَ اللَّهُ لا یَهْدِی الْقَوْمَ الظَّالِمِینَ . (۱) الَّذِینَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِی سَبِیلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَهً عِنْدَ اللَّهِ وَ أُولَئِکَ هُمُ الْفَائِزُونَ یُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَهٍ مِنْهُ وَ رِضْوَانٍ وَ جَنَّاتٍ لَهُمْ فِیهَا نَعِیمٌ مُقِیمٌ خَالِدِینَ فِیهَا أَبَدا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِیمٌ) أَشْهَدُ أَنَّکَ الْمَخْصُوصُ بِمِدْحَهِ اللَّهِ الْمُخْلِصُ لِطَاعَهِ اللَّهِ لَمْ تَبْغِ بِالْهُدَی بَدَلا وَ لَمْ تُشْرِکْ بِعِبَادَهِ رَبِّکَ أَحدا وَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَی اسْتَجَابَ لِنَبِیِّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ فِیکَ دَعْوَتَهُ ثُمَّ أَمَرَهُ بِإِظْهَارِ مَا أَوْلاکَ لِأُمَّتِهِ إِعْلاءً لِشَأْنِکَ وَ إِعْلانا لِبُرْهَانِکَ وَ دَحْضاً لِلْأَبَاطِیلِ وَ قَطْعاً لِلْمَعَاذِیرِ فَلَمَّا أَشْفَقَ مِنْ فِتْنَهِ الْفَاسِقِینَ وَ اتَّقَی فِیکَ الْمُنَافِقِینَ أَوْحَی إِلَیْهِ رَبُّ الْعَالَمِینَ : (۲) (یَا أَیُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ یَعْصِمُکَ مِنَ النَّاسِ) فَوَضَعَ عَلَی نَفْسِهِ أَوْزَارَ الْمَسِیرِ وَ نَهَضَ فِی رَمْضَاءِ الْهَجِیرِ فَخَطَبَ وَ أَسْمَعَ وَ نَادَی فَأَبْلَغَ ثُمَّ سَأَلَهُمْ أَجْمَعَ فَقَالَ هَلْ بَلَّغْتُ فَقَالُوا اللَّهُمَّ بَلَی فَقَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ ثُمَّ قَالَ أَ لَسْتُ أَوْلَی بِالْمُؤْمِنِینَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا بَلَی فَأَخَذَ بِیَدِکَ وَ قَالَ : «مَنْ کُنْتُ مَوْلاهُ فَهَذَا عَلِیٌّ مَوْلاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ» .

فَمَا آمَنَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِیکَ عَلَی نَبِیِّهِ إِلَّا قَلِیلٌ وَ لا زَادَ أَکْثَرَهُمْ غَیْرَ تَخْسِیرٍ وَ لَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَی فِیکَ مِنْ قَبْلُ وَ هُمْ کَارِهُونَ: (۳)
پس به آنچه خدا درباره تو بر پیامبرش نازل کرد، ایمان نیاورد

۱- آیا کسانی که می دانند، با کسانی که نمی دانند برابرند؟ پس خدا لعنت کند کسی را که مساوی تو قرار داد، آن کس را که خدا ولایت را بر او واجب کرد، و حال اینکه تو ولیّ خدایی، و برادر رسول خدایی و دفاع کننده از دین خدایی، و کسی هستی که قرآن به برتری اش گویاست، خدای تعالی فرمود: خدا جهادکنندگان را بر نشستگان برتری داد به اجری بزرگ، درجات و مغفرت و رحمت از جانب او برای جهادگنندگان است، و خدا همواره آمرزنده و مهربان است و خدای تعالی فرمود: آیا آب دهی به حاجیان و آب دادن در مسجد الحرام را قرار داده اید همانند آن کس که به خدا و روز جزا ایمان آورده، و در راه خدا جهاد کرده است؟ هرگز پیش خدا برابر نیستند، خدا گروه ستمکاران را هدایت نمی کند.
۲- آنان که ایمان آورده اند و هجرت کردند، و در راه خدا با اموال و جان هایشان جهاد کردند، از جهت مقام به نزد خدا برترند، و ایشان رستگارانند، نویدشان می دهد پروردگارشان به رحمتی از جانب خود و خشنودی، و بهشت هایی که در آنها نعمت پایدار برای آنان باشد. در آن بهشت ها جاودانند، به راستی که نزد خدا پاداشی بزرگ است. شهادت می دهم که تو به ستایش خدا مخصوص گشته ای، و مخلص در طاعت خدایی، برای هدایت جایگزینی نجستی، و در بندگی پروردگارت احدی را شریک نساختی، خدای تعالی دعای پیامبرش (درود خدا بر او و خاندانش) را در حق تو اجابت کرد، سپس اظهار آنچه تو را سزاوار حکومت بر ملّتش کرده بود به او فرمان داد، برای بالا بردن شأنت، و علنی ساختن برهانت، و دفع باطلها، و بریدن بهانه ها، پس زمانی که از آشوب اهل فسق بیمانک شد، و درباره تو در برابر منافقان محافظه کاری کرد، پروردگار جهانیان به او وحی کرد:
۳- ای رسول! آنچه از پروردگارت به تو نازل شده به مردم برسان، اگر انجام ندهی پیام خدا را نرسانده ای، خدا تو را از مردم حفظ می کند پس او بارهای سنگین سفر را بر دوش جان نهاد، و در حرارت شدید نیمه روز برخاست، سخنرانی کرد و شنواند، و فریاد زد، پس پیام حق را رساند، سپس از همه آنها پرسید: آیا رساندم؟ گفتند: به خدا قسم آری. فرمود: خدایا

شاهد باش. سپس به مردم خطاب کرد: آیا من آن نیستم که به مؤمنان از خود آنان سزاوارترم؟ گفتند: آری، پس دست تو را گرفت، و فرمود: هرکه را که من مولای اویم، پس این علی مولای اوست، خدایا دوست بدار هرکه او را دوست دارد، و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، و یاری کن کسی را که یاری اش کند، و خوار کن هرکه خوارش سازد.

جز عـده ای انـدک، و اکثرشـان را نیفزود جز زیانکـاری، پیش از آن نیز خـدا در حق تو این آیه را نـاز کرد درحـالی که آنان دوست نداشتند:

(یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا مَنْ یَرْتَدَّ مِنْکُمْ عَنْ دِینِهِ فَسَوْفَ یَأْتِی اللَّهُ بِقَوْمٍ یُحِبُّهُمْ وَ یُحِبُّونَهُ أَذِلَّهٍ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ أَعِزَّهٍ عَلَی الْکَافِرِینَ یُجَاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ لا یَخَافُونَ لَوْمَهَ لائِمٍ ذَلِکَ فَضْلُ اللَّهِ یُؤْتِیهِ مَنْ یَشَاءُ وَ اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِیمٌ إِنَّمَا وَلِیُّکُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِینَ آمَنُوا الَّذِینَ یُقِیمُونَ الصَّلاهَ وَ یُؤْتُونَ الزَّکَاهَ وَ هُمْ رَاکِعُونَ وَ مَنْ یَتَوَلَّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ الَّذِینَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاکْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِینَ رَبَّنَا لا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ) .

اللَّهُمَّ إِنَّا نَعْلَمُ أَنَّ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِکَ فَالْعَنْ مَنْ عَارَضَهُ وَ اسْتَکْبَرَ وَ کَذَّبَ بِهِ وَ کَفَرَ وَ سَیَعْلَمُ الَّذِینَ ظَلَمُوا أَیَّ مُنْقَلَبٍ یَنْقَلِبُونَ. (۱) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ وَ سَیِّدَ الْوَصِیِّینَ وَ أَوَّلَ الْعَابِدِینَ وَ أَزْهَدَ الزَّاهِدِینَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ صَلَوَاتُهُ وَ تَحِیَّاتُهُ أَنْتَ مُطْعِمُ الطَّعَامِ عَلَی حُبِّهِ مِسْکِیناً وَ یَتِیماً وَ أَسِیراً لِوَجْهِ اللَّهِ لا تُرِیدُ مِنْهُمْ جَزَاءً وَ لا شُکُورا وَ فِیکَ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَی: (وَ یُؤْثِرُونَ عَلَی أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ کَانَ بِهِمْ خَصَاصَهٌ وَ مَنْ یُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) وَ أَنْتَ الْکَاظِمُ لِلْغَیْظِ وَ الْعَافِی عَنِ النَّاسِ وَ اللَّهُ یُحِبُّ الْمُحْسِنِینَ وَ أَنْتَ الصَّابِرُ فِی الْبَأْسَاءِ وَ الضَّرَّاءِ وَ حِینَ الْبَأْسِ وَ أَنْتَ الْقَاسِمُ بِالسَّوِیَّهِ وَ الْعَادِلُ فِی الرَّعِیَّهِ وَ الْعَالِمُ بِحُدُودِ اللَّهِ مِنْ جَمِیعِ

۱- ای کسانی که ایمان آورده ایـد، هرکه از شـما از دینش برگردد، خـدا به زودی قومی را بیاورد، که آنها را دوست دارد، و آنها هم خدا را دوست دارند، بر مؤمنان نرمند، و بر کافران سـخت، در راه خدا جهاد کنند، از سرزنش سرزنش کنندگان نمی ترسـند، این است فضل خـدا، به هر که بخواهـد عنایت می کنـد، خدا گسترنده و دانا است. جز این نیست که شـما ولیّ خدا و رسول او و همه آنانی هسـتند که ایمان آورنـد، و آنانی که نماز را بر پا می دارند و زکات می دهند، درحالی که رکوع کننده انـد، و هرکه با خـدا و رسولش و کسانی که ایمان آوردند دوستی کند، پس حزب خدا حزب پیروز است. پروردگارا به آنچه نـازل کردی ایمـان آوردیم، و از پیـامبر پیروی نمودیم، پس مـا را بـا گواهـان بنویس. پروردگـارا دل هـای مـا را پس از آنکه هدایت مان کردی منحرف مساز، و به ما از نزد خود رحمتی ببخش، که تو بسـیار بخشـنده ای خدایا ما می دانیم که این گفتار از نزد تو حق است، پس لعنت کن کسـی را که با آن معارضه کرد، و به آن کبر ورزیـد، و آن را تکـذیب کرد، و کافر شد، و زود است بدانند کسانی که ستم کردند، به چه بازگشت گاهی برگردند.

الْبَرِيَّهِ وَ اللَّهُ تَعَالَی أَخْبَرَ عَمَّا أَوْلاکَ مِنْ فَضْلِهِ بِقَوْلِهِ: (۱) (أَ فَمَنْ کَانَ مُؤْمِنا کَمَنْ کَانَ فَاسِقا لا یَسْتَوُونَ أَمَّا الَّذِینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَی نُزُلا بِمَا کَانُوا یَعْمَلُونَ) وَ أَنْتَ الْمَخْصُوصُ بِعِلْمِ التَّنْزِیلِ وَ حُکْمِ التَّأْوِیلِ وَ نَصِّ الرَّسُولِ وَ لَکَ الْمَوَاقِفُ الْمَشْهُودَهُ وَ الْمَقَامَاتُ الْمَشْهُورَهُ وَ الْأَیَّامُ الْمَذْکُورَهُ یَوْمَ بَدْرٍ وَ یَوْمَ الْأَحْزَابِ إِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَ بَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَ تَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا هُنَالِکَ ابْتُلِیَ الْمُؤْمِنُونَ وَ زُلْزِلُوا زِلْزَالا شَدِیدا وَ إِذْ یَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَ الَّذِینَ فِی قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ إِلا غُرُورا. (۲) وَ إِذْ قَالَتْ طَائِفَهٌ مِنْهُمْ یَا أَهْلَ یَثْرِبَ لا مُقَامَ لَکُمْ فَارْجِعُوا وَ یَسْتَأْذِنُ فَرِیقٌ مِنْهُمُ النَّبِیَّ یَقُولُونَ إِنَّ بُیُوتَنَا عَوْرَهٌ وَ مَا هِیَ بِعَوْرَهٍ إِنْ یُرِیدُونَ إِلا فِرَارا وَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَی وَ لَمَّا رَأَی الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ صَدَقَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ مَا زَادَهُمْ إِلا إِیمَانا وَ تَسْلِیما فَقَتَلْتَ عَمْرَهُمْ وَ هَزَمْتَ جَمْعَهُمْ وَ رَدَّ اللَّهُ الَّذِینَ کَفَرُوا بِغَیْظِهِمْ لَمْ یَنَالُوا خَیْرا وَ کَفَی اللَّهُ الْمُؤْمِنِینَ الْقِتَالَ وَ کَانَ اللَّهُ قَوِیّا عَزِیزا وَ یَوْمَ أُحُدٍ إِذْ یُصْعِدُونَ وَ لا یَلْوُونَ عَلَی أَحَدٍ وَ الرَّسُولُ یَدْعُوهُمْ فِی أُخْرَاهُمْ وَ أَنْتَ تَذُودُ بُهَمَ الْمُشْرِکِینَ عَنِ النَّبِیِّ ذَاتَ الْیَمِینِ وَ ذَاتَ الشِّمَالِ حَتَّی رَدَّهُمُ اللَّهُ تَعَالَی عَنْکُمَا خَائِفِینَ وَ نَصَرَ بِکَ الْخَاذِلِینَ وَ یَوْمَ حُنَیْنٍ عَلَی مَا نَطَقَ بِهِ التَّنْزِیلُ: (۳) « إِذْ أَعْجَبَتْکُمْ کَثْرَتُکُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْکُمْ شَیْئا وَ ضَاقَتْ عَلَیْکُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّیْتُمْ مُدْبِرِینَ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَکِینَتَهُ عَلَی رَسُولِهِ وَ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ » وَ الْمُؤْمِنُونَ أَنْتَ وَ مَنْ یَلِیکَ وَ عَمُّکَ

۱- سلام بر تو ای امیر مؤمنان و سروز جانشینان، و رأس عبادت کنندگان، و پارساترین پارسایان، و رحمت خدا و برکات و درودها و تحیّاتش بر تو باد، تویی خوراننده طعام در حال دوست داشتن آن، به درمانده و یتیم و اسیر تنها به خاطر خشنودی خدا، که از آنها پاداش و سپاسی نمی خواستی، و خدای تعالی در حق تو چنین گفت: دیگران را بر خود ترجیح می دهند، گرچه خود تهیدست باشند، هرکه از بخل وجودش محفوظ ماند پس آنانند از رستگاران، تویی فروبرنده خشم، و گذشت کننده از مردم، و خدا نیکوکاران را دوست دارد، تویی صبرکننده در تنگدستی و پریشان حالی و به هنگام جنگ، تویی بخش کننده به برابری، و دادگر در میان ملّت، و آگاه به مقرّرات خدا، از میان همه انسانها، خدای تعالی خبر داد از آنچه سزاوار کرده تو را از فضلش به گفته اش:

۲- آیا کسی که مؤمن است همانند کسی است که فاسق است؟ هرگز برابر نیستند. امّا کسانی که ایمان آورده اند، و کار شایسته کردند، برای آنها بهشت های خویش جایگاه جهت پذیرایی به پاداش آنچه انجام دادند، و تویی اختصاص یافته به علم قرآن، و حکم تأویل، و صریح گفتار پیامبر، و توراست موقعیت های گواهی شده، و مقامات مشهور، و روزهای یاد شده، روز بدر، و روز احزاب آن زمان که چشمها منحرف، و جانها به گلوها رسید، و به خدا گمان می بردید، گمان های گوناگون، در آنجا اهل ایمان آزمایش شدند، و دچار تزلزل روحی گشتند تزلزل سخت. آن هنگام اهل نفاق و آنان که در دل هایشان بیماری بود گفتند: خدا و رسولش جز فریب به ما وعده ندادند.

۳- و در آن زمان گروهی از آنان گفتند: ای اهل مدینه جایی برای شما نیست، بازگردید، و جمعی از آنان از پیامبر اجازه می خواستند، می گفتند: خانه های ما باز و بی حفاظ است و حال آنکه بی حفاظ نبود، آنان جز فرار از جنگ قصدی نداشتند، و خدای تعالی فرمود: همینکه اهل ایمان دسته های کفر و شرک را دیدند گفتند: این همان است که خدا و رسولش به ما وعده داد، خدا و رسولش راست گفتند، و آنان را نیفزود مگر ایمان و تسلیم، پس عمرو قهرمان آنها را کشتی، و جمع آنان را فراری دادی، و خدا آنان را که کافر بودد با خشمشان بازگرداند، درحالی که به غنیمتی دست نیافتند، و خدا جنگ را از اهل

ایمان کفایت کرد، و خـدا نیرومنـد و عزیز است، و روز احد هنگامی که از اطراف پیامبر فرار می کردند، و به احدی اعتنا نمی نمودند، و پیامبر آنان را از پشت سـرشان به کارزار دعوت می کرد، تو بودی که مشرکان را برای حفظ پیامبر به راست و چپ دفع می کردی، تا خدا گزند آنان را در حالی که ترسان بودند از شـما دو بزرگوار برگرداند، و شکست خوردگان را به وسیله تو یاری کرد. و روز حنین، بنابر آنچه قرآن در این آیه به آن گویا شد:

الْعَبَّاسُ یُنَادِی الْمُنْهَزِمِینَ: یَا أَصْحَابَ سُورَهِ الْبَقَرَهِ یَا أَهْلَ بَیْعَهِ الشَّجَرَهِ حَتَّی اسْتَجَابَ لَهُ قَوْمٌ قَدْ کَفَیْتَهُمُ الْمُؤُونَهَ وَ تَکَفَّلْتَ دُونَهُمُ الْمَعُونَهَ فَعَادُوا آیِسِینَ مِنَ الْمَثُوبَهِ رَاجِینَ وَعْدَ اللَّهِ تَعَالَی بِالتَّوْبَهِ وَ ذَلِکَ قَوْلُ اللَّهِ جَلَّ ذِکْرُهُ : «ثُمَّ یَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِکَ عَلیٰ مَنْ یَشٰاءُ » وَ أَنْتَ حَائِزٌ دَرَجَهَ الصَّبْرِ فَائِزٌ بِعَظِیمِ الْأَجْرِ وَ یَوْمَ خَیْبَرَ إِذْ أَظْهَرَ اللَّهُ خَوَرَ الْمُنَافِقِینَ وَ قَطَعَ دَابِرَ الْکَافِرِینَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ « وَ لَقَدْ کٰانُوا عٰاهَدُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ لاٰ یُوَلُّونَ الْأَدْبٰارَ وَ کٰانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْؤُلاً » (۱) مَوْلَایَ أَنْتَ الْحُجَّهُ الْبَالِغَهُ وَ الْمَحَجَّهُ الْوَاضِحَهُ وَ النِّعْمَهُ السَّابِغَهُ وَ الْبُرْهَانُ الْمُنِیرُ فَهَنِیئاً لَکَ بِمَا آتَاکَ اللَّهُ مِنْ فَضْلٍ وَ تَبّاً لِشَانِئِکَ ذِی الْجَهْلِ شَهِدْتَ مَعَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ جَمِیعَ حُرُوبِهِ وَ مَغَازِیهِ تَحْمِلُ الرَّایَهَ أَمَامَهُ وَ تَضْرِبُ بِالسَّیْفِ قُدَّامَهُ ثُمَّ لِحَزْمِکَ الْمَشْهُورِ وَ بَصِیرَتِکَ فِی الْأُمُورِ أَمَّرَکَ فِی الْمَوَاطِنِ وَ لَمْ یَکُنْ عَلَیْکَ أَمِیرٌ وَ کَمْ مِنْ أَمْرٍ صَدَّکَ عَنْ إِمْضَاءِ عَزْمِکَ فِیهِ التُّقَی وَ اتَّبَعَ غَیْرُکَ فِی مِثْلِهِ الْهَوَی فَظَنَّ الْجَاهِلُونَ أَنَّکَ عَجَزْتَ عَمَّا إِلَیْهِ انْتَهَی ضَلَّ وَ اللَّهِ الظَّانُّ لِذَلِکَ وَ مَا اهْتَدَی وَ لَقَدْ أَوْضَحْتَ مَا أَشْکَلَ مِنْ ذَلِکَ لِمَنْ تَوَهَّمَ وَ امْتَرَی بِقَوْلِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ : (۲) «قَدْ یَرَی الْحُوَّلُ الْقُلَّبُ وَجْهَ الْحِیلَهِ وَ دُونَهَا حَاجِزٌ مِنْ تَقْوَی اللَّهِ فَیَدَعُهَا رَأْیَ الْعَیْنِ وَ یَنْتَهِزُ فُرْصَتَهَا مَنْ لَا حَرِیجَهَ [جَرِیحَهَ] لَهُ فِی الدِّینِ» ، صَدَقْتَ وَ اللَّهِ وَ خَسِرَ الْمُبْطِلُونَ وَ إِذْ مَاکَرَکَ النَّاکِثَانِ فَقَالا نُرِیدُ الْعُمْرَهَ فَقُلْتَ لَهُمَا: «لَعَمْرُکُمَا مَا تُرِیدَانِ الْعُمْرَهَ لَکِنْ تُرِیدَانِ الْغَدْرَهَ» فَأَخَذْتَ الْبَیْعَهَ عَلَیْهِمَا وَ جَدَّدْتَ الْمِیثَاقَ فَجَدَّا فِی النِّفَاقِ فَلَمَّا نَبَّهْتَهُمَا

۱- «زمانی که نفرات زیاد شما باعث شگفتی شما شد، ولی شما را به هیچ وجه بی نیاز نکرد، و زمین با آن فراخی اش بر شما تنگ شد، سپس روی گردانده فرار کردید. آنگاه خدا آرامش خود را بر رسولش و بر مؤمنان نازل فرمود» . «مؤمنان» تو بودی و همراهانت، و عمویت عباس شکست خوردگان را صدا می زد: ای اصحاب سوره بقره، ای اهل بیت شجره، تا جماعتی به او پاسخ دادند، که تو رنج آنها را کفایت کردی، و به جای آنها کمک را عهده دار شدی، پس نومید از پاداش برگشتند، و امیدوار به وعده خدای تعالی به توبه، و این است سخن خدا که عظیم باد یادش: «آنگاه خدا توبه می پذیرد پس از آن، توبه کسی را که بخواهد، درحالی که تو درجه صبر را به دست آوردی، و به مزد بزرگ پیروز شدی، و روز خیبر که خدا شکست منافقان را آشکار کرد، و دنباله کافران را برید، و سپاس خدای را پروردگار جهانیان، درحالی که آنها از پیش با خدا پیمان بسته بودند که فرار نکنند، و به یقین پیمان خدا مورد بازخواست است.

۲- مولای من تویی حجّت رسا، و راه روشن، و نعمت کامل، و برهان تابناک، پس گوارا باد تو را، آنچه خدا از برتری به تو داد، و نابود باد دشمن نادانت، با پیامبر (درود خدا بر او و خاندانش) در تمام جنگها و لشگرکشی هایش حاضر بودی، پیشاپیش پرچم اسلام را به دوش می کشیدی، و در برابرش شمشیر می زدی، سپس تنها برای تدبیر و کاردانی مشهودت و بینایی ات در امور، در تمام میدانها تو را به فرماندهی می گماشت، و امیری بر تو نبود، چه بسیار کارهایی که تقوا مانع اجرای تصمیت در آنها شد، اما جز تو در مثل آن از هوای نفس پیروی کرد، پس نادانان گمان کردند، که تو از آنچه او به آن رسید عاجز شدی، به خدا قسم گمان کننده اینچنین گمراه شد و را نیافت، و تو واضح ساختی آنچه مشکل شده بود از این امور، برای آن که توهّم و تردید کرد به گفتارت، درود خدا بر تو که فرمودی:

عَلَی فِعْلِهِمَا أَغْفَلا وَ عَادَا وَ مَا انْتَفَعَا وَ کَانَ عَاقِبَهُ أَمْرِهِمَا خُسْرا ثُمَّ تَلاهُمَا أَهْلُ الشَّامِ فَسِرْتَ إِلَیْهِمْ بَعْدَ الْإِعْذَارِ وَ هُمْ لا یَدِینُونَ دِینَ الْحَقِّ وَ لا یَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ هَمَجٌ رَعَاعٌ ضَالُّونَ وَ بِالَّذِی أُنْزِلَ عَلَی مُحَمَّدٍ فِیکَ کَافِرُونَ وَ لِأَهْلِ الْخِلافِ عَلَیْکَ نَاصِرُونَ وَ قَدْ أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَی بِاتِّبَاعِکَ وَ نَدَبَ الْمُؤْمِنِینَ إِلَی نَصْرِکَ وَ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ : (۱)

(یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ کُونُوا مَعَ الصَّادِقِینَ) مَوْلایَ بِکَ ظَهَرَ الْحَقُّ وَ قَدْ نَبَذَهُ الْخَلْقُ وَ أَوْضَحْتَ السُّنَنَ بَعْدَ الدُّرُوسِ وَ الطَّمْسِ فَلَکَ سَابِقَهُ الْجِهَادِ عَلَی تَصْدِیقِ التَّنْزِیلِ وَ لَکَ فَضِیلَهُ الْجِهَادِ عَلَی تَحْقِیقِ التَّأْوِیلِ وَ عَدُوُّکَ عَدُوُّ اللَّهِ جَاحِدٌ لِرَسُولِ اللَّهِ یَدْعُو بَاطِلًا وَ یَحْکُمُ جَائِرا وَ یَتَأَمَّرُ غَاصِباً وَ یَدْعُو حِزْبَهُ إِلَی النَّارِ وَ عَمَّارٌ یُجَاهِدُ وَ یُنَادِی بَیْنَ الصَّفَّیْنِ الرَّوَاحَ الرَّوَاحَ إِلَی الْجَنَّهِ وَ لَمَّا اسْتَسْقَی فَسُقِیَ اللَّبَنَ کَبَّرَ وَ قَالَ قَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ آخِرُ شَرَابِکَ مِنَ الدُّنْیَا ضَیَاحٌ مِنْ لَبَنٍ ، (۲) وَ تَقْتُلُکَ الْفِئَهُ الْبَاغِیَهُ فَاعْتَرَضَهُ أَبُو الْعَادِیَهِ الْفَزَارِیُّ فَقَتَلَهُ فَعَلَی أَبِی الْعَادِیَهِ لَعْنَهُ اللَّهِ وَ لَعْنَهُ مَلائِکَتِهِ وَ رُسُلِهِ أَجْمَعِینَ وَ عَلَی مَنْ سَلَّ سَیْفَهُ عَلَیْکَ وَ سَلَلْتَ سَیْفَکَ عَلَیْهِ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ مِنَ الْمُشْرِکِینَ وَ الْمُنَافِقِینَ إِلَی یَوْمِ الدِّینِ وَ عَلَی مَنْ رَضِیَ بِمَا سَاءَکَ وَ لَمْ یَکْرَهْهُ وَ أَغْمَضَ عَیْنَهُ وَ لَمْ یُنْکِرْ أَوْ أَعَانَ عَلَیْکَ بِیَدٍ أَوْ لِسَانٍ أَوْ قَعَدَ عَنْ نَصْرِکَ أَوْ خَذَلَ عَنِ الْجِهَادِ مَعَکَ أَوْ غَمَطَ فَضْلَکَ أَوْ جَحَدَ حَقَّکَ أَوْ عَدَلَ بِکَ مَنْ جَعَلَکَ اللَّهُ أَوْلَی بِهِ مِنْ نَفْسِهِ وَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ سَلامُهُ

۱- گـاهی انسـان زبردست و چیره روی چـاره را می بینـد، ولی در برابرش پرده ای از تقوای خـداست، در نتیجه روی چـاره را آشـکار رها می کند، ولی فرصت آن را غنیمت می داند کسی در امر باکی ندارد، به خدا سوگند راست گفتی، و یاوه سرایان دچار زیان شدند، هنگامی که آن دو عهدشـکن [طلحه و زبیر] با تو به فریبکاری برخاستند، و گفتند قصد عمره داریم، به آنان گفتی: به جـان خودتـان قسم: قصـد عمره نداریـد، بکله قصـد خیـانت داریـد، در نتیجه از آن دو نفر بیعت گرفتی، و پیمـان را محکم کردی، پس در نفـاق کوشـیدند، زمـانی که بر کـار نادرستشان آگاهشان کردی، بی توجّهی کردنـد، و به کار خویش بازگشـتند، ولی بهره مند نشدند، و سـرانجام کار هر دو خسـران شد سپس اهل شام خیانت آن دو را دنبال کردند، و تو پس از بسـتن راه غـدر بر آنـان به سویشـان حرکت کردی، ولی آنها به دین حق گردن ننهادنـد. و در قرآن تـدبّر ننمودنـد، بی خردان پست و گمراهان ناجوانمرد، به آنچه در حق تو بر محمّد نازل شده بود کافرند، و یاوران مخالف تو، درحالی که خدا به پیروی از تو امر کرد، و مؤمنان را به یاری تو فرا خواند، و فرمود خدای عزّ و جلّ:

۲- ای کسانی که ایمان آورده اید خدا را پروا کنید، و با راستگویان باشید. مولای من حق بر تو نمایان شد، درحالی که مردم آن را به یـک سـو انداختنـد، و تو روشـهای دینی را پس از کهنگی و نـابودی آشـکار سـاختی، توراست پیشـینه جهـاد بر پـایه تصدیق به قرآن، و توراست فضـیلت جهاد بر پایه تحقّق تأویل، و دشمن تو دشمن خدا، و انکارکننده رسول خدا است، دعوت می کنـد دعوت باطل، حکومت می کنـد به سـتم، فرمان می دهد غاصـبانه، دارودسـته اش را به دوزخ می خواند، درحالی که عمّار جهـاد می کرد و میان دو لشـگر فریاد می زد: کوچ کنیـد، کوچ کنیـد به سوی بهشت، و زمانی که آب خواست، با شـیر سیراب شـد و تکبیر زد و گفت: رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) به من فرمود: آخرین نوشـیدنی ات از دنیا مخلوطی است از شیر،

وَ تَحِيَّاتُهُ وَ عَلَى الْأَئِمَّهِ مِنْ آلِکَ الطَّاهِرِينَ، (۱) إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَ الْأَمْرُ الْأَعْجَبُ وَ الْخَطْبُ الْأَفْظَعُ بَعْدَ جَحْدِکَ حَقَّکَ غَصْبُ الصِّدِّيقَهِ الطَّاهِرَهِ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَهِ النِّسَاءِ فَدَکاً وَ رَدُّ شَهَادَتِکَ وَ شَهَادَهِ السَّيِّدَيْنِ سُلالَتِکَ وَ عِتْرَهِ الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکُمْ وَ قَدْ أَعْلَى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى الْأُمَّهِ دَرَجَتَکُمْ وَ رَفَعَ مَنْزِلَتَکُمْ وَ أَبَانَ فَضْلَکُمْ وَ شَرَّفَکُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ فَأَذْهَبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَکُمْ تَطْهِيراً قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعا إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعاً وَ إِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعاً إِلا الْمُصَلِّينَ فَاسْتَثْنَى اللَّهُ تَعَالَى نَبِيَّهُ الْمُصْطَفَى وَ أَنْتَ يَا سَيِّدَ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ جَمِيعِ الْخَلْقِ فَمَا أَعْمَهَ مَنْ ظَلَمَکَ عَنِ الْحَقِّ ، (۲) ثُمَّ أَفْرَضُوکَ سَهْمَ ذَوِی الْقُرْبَى مَکْراً وَ أَحَادُوهُ عَنْ أَهْلِهِ جَوْراً فَلَمَّا آلَ الْأَمْرُ إِلَيْکَ أَجْرَيْتَهُمْ عَلَى مَا أَجْرَيَا رَغْبَهً عَنْهُمَا بِمَا عِنْدَ اللَّهِ لَکَ فَأَشْبَهَتْ مِحْنَتُکَ بِهِمَا مِحَنَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ عِنْدَ الْوَحْدَهِ وَ عَدَمِ الْأَنْصَارِ وَ أَشْبَهْتَ فِی الْبَيَاتِ عَلَى الْفِرَاشِ الذَّبِيحَ عَلَيْهِ السَّلامُ إِذْ أَجَبْتَ کَمَا أَجَابَ وَ أَطَعْتَ کَمَا أَطَاعَ إِسْمَاعِيلُ صَابِراً مُحْتَسِباً إِذْ قَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ إِنِّی أَرَى فِی الْمَنَامِ أَنِّی أَذْبَحُکَ فَانْظُرْ مَا ذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِی إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ وَ کَذَلِکَ أَنْتَ لَمَّا أَبَاتَکَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَمَرَکَ أَنْ تَضْجَعَ فِی مَرْقَدِهِ وَاقِيا لَهُ بِنَفْسِکَ أَسْرَعْتَ إِلَى إِجَابَتِهِ مُطِيعا وَ لِنَفْسِکَ عَلَى الْقَتْلِ مُوَطِّنا، (۳) فَشَکَرَ اللَّهُ تَعَالَى طَاعَتَکَ وَ أَبَانَ عَنْ جَمِيلِ فِعْلِکَ بِقَوْلِهِ جَلَّ ذِکْرُهُ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِی نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ثُمَّ مِحْنَتُکَ يَوْمَ صِفِّينَ وَ قَدْ رُفِعَتِ الْمَصَاحِفُ حِيلَهً وَ مَکْراً فَأَعْرَضَ الشَّکُّ وَ عُزِفَ الْحَقُّ وَ

۱- و تو را گروه متجاوز به قتل می رساند، پس ابو العادیه فزاری راه را بر عمّار گرفت و او را کشت، بر ابو العادیه لعنت خدا و لعنت فرشتگان خدا و همه پیامبران، و لعنت بر کسی که شمشیر به روی تو کشید، و تو به روی او شمشیر کشیدی، ای امیر مؤمنان، از مشرکان و منافقان تا روز قیامت، و بر آن که خشنود شد به آنچه تو را غمگین ساخت، و غم تو را ناخوش نداشت و دیده برهم نهاد و بی تفاوت گذشت، و علّت و عاملش را نکار نکرد، یا علیه تو به دست و زبان کمک کرد، یا از یاری اش دست کشید، یا از جهاد نمودن به همراه تو، کناره گیری کرد، یا فضل تو را کوچک شمرد، و حقّت را انکار کرد، یا با تو برابر نمود کسی را که خدا قرار داد تو را سزاوارتر به او از خود او، و درودهای خدا و رحمت و برکات و سلام و تحیّاتش بر تو و بر امامان از خاندان پاک تو،

۲- فدک صدّیقه طاهره زهرا سرور زنان، و نپذیرفتن گواهی تو و گواهی دو سرور از نژادت و عترت مصطفی است! ! (درود خدا بر شما باد) ، و حال آن که خدا درجه شما را بر امّت برتر گرداند، و منزلت شما را رفیع قرار داد، و فضل و شرفتان را بر جهانیان آشکار ساخت، و پلیدی را از شما برد، و پاکتان ساخت پاک ساختنی ویژه، خدا عزّ و جلّ فرمود: انسان بسیار حریص آفریده شده، چون گزندی به او در رسد بی صبری کند، و چون خیری به او در رسد دریغ ورزد، چز نمازگزاران، پس خدای متعالی، پیامبر برگزیده اش را و تو را، ای سرور جانشیان از همه خلق استثنا کرد، پس آنان که به تو ستم کردند، چقدر از دیدن حق کور بودند،

۳- سپس سهم خویشان پیامبر را از باب فریب برای تو مقرّر داشتند، ولی به جور و ستم از اهلش برگرداندند چون حکومت به تو برگشت با خویشان پیامبر درحالی که از آن دو نفر روی گردان بودی، بخاطر پاداشی که نزد خدا برای تو بود، به همان صورت عمل کردی که آن دو نفر عمل کردند، پس گرفتاری تو به آن دو نفر به گرفتاری پیامبران (درود خدا بر ایشان) در هنگام تنهایی و بی یاوری شبیه شد، و در آرمیدن در بستر پیامبر شبیه به اسماعیل ذبیح (درود بر او) شدی چه آن که تو نیز

ماننـد او قبول کردی، و اطاعت نمودی به همان صورت که اسـماعیل صابرانه و پاداش خواهانه اطاعت کرد، وقتی که ابارهمی به و او گفت: «پسـرم در خواب دیدم که ترا ذبح می کنم، بنگر که رأی تو چیست» ؟ گفت: «پدر به آنچه دستور داده شده ای اقـدام کن، اگر خدا بخواهد مرا از بردباران خواهید یافت» ، و تو نیز زمانی که پیامبر (درود خدا بر او و خاندانش) در بسترش خوابانـدت و به تو فرمـان داد در خوابگـاهش بیارامی، و او را با جانت از شـر دشـمنانش حفظ کنی، فرمان بردارانه به پـذیرش دعوتش شتافتی، و خو را برای کشته شدن آماده کردی،

اتُّبِعَ الظَّنُّ أَشْبَهَتْ مِحْنَهَ هَارُونَ إِذْ أَمَّرَهُ مُوسَى عَلَى قَوْمِهِ فَتَفَرَّقُوا عَنْهُ وَ هَارُونُ يُنَادِي بِهِمْ وَ يَقُولُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَ إِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي وَ أَطِيعُوا أَمْرِي قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى وَ كَذَلِكَ أَنْتَ لَمَّا رُفِعَتِ الْمَصَاحِفُ قُلْتَ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهَا وَ خُدِعْتُمْ فَعَصَوْكَ وَ خَالَفُوا عَلَيْكَ وَ اسْتَدْعَوْا نَصْبَ الْحَكَمَيْنِ فَأَبَيْتَ عَلَيْهِمْ وَ تَبَرَّأْتَ إِلَى اللَّهِ مِنْ فِعْلِهِمْ وَ فَوَّضْتَهُ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا أَسْفَرَ الْحَقُّ وَ سَفِهَ الْمُنْكَرُ وَ اعْتَرَفُوا بِالزَّلَلِ وَ الْجَوْرِ عَنِ الْقَصْدِ اخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِهِ وَ أَلْزَمُوكَ عَلَى سَفَهٍ التَّحْكِيمَ الَّذِي أَبَيْتَهُ وَ أَحَبُّوهُ وَ حَظَرْتَهُ وَ أَبَاحُوا ذَنْبَهُمُ الَّذِي اقْتَرَفُوهُ، (۱) وَ أَنْتَ عَلَى نَهْجِ بَصِيرَهٍ وَ هُدًى وَ هُمْ عَلَى سُنَنِ ضَلالَهٍ وَ عَمًى فَمَا زَالُوا عَلَى النِّفَاقِ مُصِرِّينَ وَ فِي الْغَيِّ مُتَرَدِّدِينَ حَتَّى أَذَاقَهُمُ اللَّهُ وَبَالَ أَمْرِهِمْ فَأَمَاتَ بِسَيْفِكَ مَنْ عَانَدَكَ فَشَقِيَ وَ هَوَى وَ أَحْيَا بِحُجَّتِكَ مَنْ سَعِدَ فَهُدِيَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ غَادِيَهً وَ رَائِحَهً وَ عَاكِفَهً وَ ذَاهِبَهً فَمَا يُحِيطُ الْمَادِحُ وَصْفَكَ وَ لا يُحْبِطُ الطَّاعِنُ فَضْلَكَ أَنْتَ أَحْسَنُ الْخَلْقِ عِبَادَهً وَ أَخْلَصُهُمْ زَهَادَهً وَ أَذَبُّهُمْ عَنِ الدِّينِ أَقَمْتَ حُدُودَ اللَّهِ بِجُهْدِكَ [بِجَهْدِكَ] وَ فَلَلْتَ عَسَاكِرَ الْمَارِقِينَ بِسَيْفِكَ تُخْمِدُ لَهَبَ الْحُرُوبِ بِبَنَانِكَ وَ تَهْتِكُ سُتُورَ الشُّبَهِ بِبَيَانِكَ وَ تَكْشِفُ لَبْسَ الْبَاطِلِ عَنْ صَرِيحِ الْحَقِّ لا تَأْخُذُكَ فِي اللَّهِ لَوْمَهُ لائِمٍ وَ فِي مَدْحِ اللَّهِ تَعَالَى لَكَ غِنًى عَنْ مَدْحِ الْمَادِحِينَ وَ تَقْرِيظِ الْوَاصِفِينَ، (۲) قَالَ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَ مَا بَدَّلُوا تَبْدِيلا وَ لَمَّا رَأَيْتَ أَنْ قَتَلْتَ النَّاكِثِينَ وَ الْقَاسِطِينَ وَ الْمَارِقِينَ

۱- در نتیجه خدا از فرمان برداریت قدردانی کرد، و از کار زیبایت به گفتارش جلّ ذکره در قرآن پرده برداشت، آنجا که فرمود: «و از مردم کسی است که جانش را برای بدست آوردن خوشنودی خدا می فروشد» سپس گرفتاریت در جنگ صفین، درحالی که قرآن ها از روی حیله و فریب به نیزه ها بالا رفته بود، در نتیجه شک و تردید پیدا شد، و حق به یک سو افتاد، و از گمان پیروی شد، این گرفتاری ات شبیه به گرفتاری هارون شد، زماین که موسی او را بر قوم خود امارت داد، آنها از او پراکنده شدند، هارون بر سر آنان فریاد می زد و می گفت: ای مردم شما به گوساله آزمایش شده اید به درستی که پروردگار شما خدای بخشنده است، از من پیروی کنید. و از دستورم پیروی نمایید، گفتند همچنان روی آور به گوساله خواهیم بود، تا موسی به سوی ما بازگردد! ! و همچنین تو ای امیر مومنان، همین که قرآنها بالا رفت گفتی: ای ملّت شما به آن آزمایش شدید و گرفتار نیرنگ گشته اید، امّا از خواسته تو سرپیچی کردند، و با تو به مخالفت برخاستند، و گماشتن دو داور را از تو تقاضا نمودند، تو از تقاضای آنان سرباز زدی، و از عمل آنان به سوی خدا بیزاری جستی، و آن را به خودشان واگذاشتی، پس زمانی که حق آشکار شد، و خطای منکر روشن گشت، و به لغزش و انحراف از راه حق اعتراف کردند، پس از آن دچار اختلاف شدند، و از روی بی خردی تو را مجبور به پذیرفتن حکمیّت کردند، حکمیتی که از آن سرباز زدی و آنان می خواستند و تو از آن باز داشتی، روا دانستند گناهانشان را که مرتکب شدند،

۲- تو بر راه بینایی و هدایت بودی، و ایشان بر روش های گمراهی و کوری، همچنان بر نفاق اصرار داشتند، و در گمراهی سرگردان بودند، تا خدا سنگینی کار ناپسندشان را به آنان چشاند، و کسی را که با تو دشمنی کرد با شمشیرت به نابودی کشید، پس بدبخت و نگون سار شد، و با حجّت تو زنده کرد کسی را که سعادت یافت، و راهنمایی شد. درود خدا بر تو باد بامداد و شامگاه، در حضر و در سفر، بر وصفت مدح کننده ای احاطه نکند، و عیب جویی برتری ات را نابود ننماید، تو در عبادت بهترین خلقی، و در پارسایی خالص ترین آنانی، و در دفاع از دین سرسخت ترین ایشان، با کوشش حدود خدا را بپا

داشتی، و بـا شمشـیرت اردوهای خارج از دین را فراری دادی، با سـرانگشت هایت شـعله جنگها را خاموش ساختی، و با بیانت پرده های شـبه را دریدی، و آمیختگی باطل را از حق روشن برطرف کردی، سـرزنش هیچ سرزنش کننده ای تو را در راه خدا نگرفت، مدح خدای تعالی تو را بی نیاز کرد از مدح مدّاحان و ستایش وصف کنندگان،

وَ صَدَقَکَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَعْدَهُ فَأَوْفَیْتَ بِعَهْدِهِ قُلْتَ أَ مَا آنَ أَنْ تُخْضَبَ هَذِهِ مِنْ هَذِهِ أَمْ مَتَی یُبْعَثُ أَشْقَاهَا وَاثِقا بِأَنَّکَ عَلَی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبِّکَ وَ بَصِیرَهٍ مِنْ أَمْرِکَ قَادِمٌ عَلَی اللَّهِ مُسْتَبْشِرٌ بِبَیْعِکَ الَّذِی بَایَعْتَهُ بِهِ وَ ذَلِکَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِیمُ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ أَنْبِیَائِکَ وَ أَوْصِیَاءِ أَنْبِیَائِکَ بِجَمِیعِ لَعَنَاتِکَ ، (۱) وَ أَصْلِهِمْ حَرَّ نَارِکَ وَ الْعَنْ مَنْ غَصَبَ وَلِیَّکَ حَقَّهُ وَ أَنْکَرَ عَهْدَهُ وَ جَحَدَهُ بَعْدَ الْیَقِینِ وَ الْإِقْرَارِ بِالْوِلایَهِ لَهُ یَوْمَ أَکْمَلْتَ لَهُ الدِّینَ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ مَنْ ظَلَمَهُ وَ أَشْیَاعَهُمْ وَ أَنْصَارَهُمْ اللَّهُمَّ الْعَنْ ظَالِمِی الْحُسَیْنِ وَ قَاتِلِیهِ وَ الْمُتَابِعِینَ عَدُوَّهُ وَ نَاصِرِیهِ وَ الرَّاضِینَ بِقَتْلِهِ وَ خَاذِلِیهِ لَعْنا وَبِیلا اللَّهُمَّ الْعَنْ أَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ مَانِعِیهِمْ حُقُوقَهُمْ اللَّهُمَّ خُصَّ أَوَّلَ ظَالِمٍ وَ غَاصِبٍ لِآلِ مُحَمَّدٍ بِاللَّعْنِ وَ کُلَّ مُسْتَنٍّ بِمَا سَنَّ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ [وَ آلِ مُحَمَّدٍ] خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ عَلَی عَلِیٍّ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ وَ اجْعَلْنَا بِهِمْ مُتَمَسِّکِینَ وَ بِوِلایَتِهِمْ مِنَ الْفَائِزِینَ الْآمِنِینَ الَّذِینَ لا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَ لا هُمْ یَحْزَنُونَ. (۲)

مؤلّف گوید: ما در کتاب «هدیه الزائرین» به سند این زیارت اشاره کردیم و اینکه این زیارت را هر روز از نزدیک و دور می شود خواند، و این فایده بزرگی است که البته مشتاقان به عبادت، و شائقان زیارت حضرت شاه ولایت علیه السّلام آن را غنیمت خواهند شمرد.

زیارت دیگر روز غدیر

سوّم: زیارتی است که در کتاب «اقبال» از امام صادق علیه السّلام روایت شده که فرمود: هرگاه در روز عید غدیر، کنار قبر شریف حضرت امیر مومنان علیه السّلام باشی،

۱- خدای تعالی فرمود: از مؤمنان مردانی هستند که به آنچه با خدا بر آن پیمان بسته بودند صادقانه وفا کردند، گروهی بر سر پیمان خود به شهادت رسیدند، و جمعی از آنان انتظار می شکند، و به هیچ روی تغییر نکردند. زمانی که دیدی پیمان شکنان و ستمکاران و بیرون رفتگان از دین را کشتی، و رسول خدا (که درود خدا بر او و خاندانش باد) وعده اش را به توراست گفته بود، و تو هم به عهدش وفا کردی، گفتی: آیا وقت آن نرسیده که این محاسن به خون سر رنگین شود؟ ، با چه زمان بدبخت ترین این ملّت برای این کار برانگیخته می شود، اطمینان داشتی به اینکه بر پایه برهانی از پروردگارت و بصیرت از کارت هستی، وارد شونده بارگاه خدایی، شادان به معامله ای که انجام دادی، و این است آن راستگاری بزرگ. خدایا کشندگان پیامبرانت، و جانشینان انبیایت را به تمام لعنتهایت لعنت کن،

۲- و آنان را ملازم حرارت آتشت گردان، و لعنت کن کسی را که حقّ ولیّ ات را غصب کرد، و پیمانش را انکار نمود، و او را پس از یقین و اقرار به ولایتش روزی که دین را برای او کامل کردی منکر شد، خدایا قاتلان امیر مؤمنان و کسانی که به او ستم کردند، و پیروان و یاران آنان را لعنت کن. خدایا ستم کنندگان بر حسین را لعنت کن، و همچنین قاتلانش، و پیروی کنندگان از دشمنش و یاوران دشمنش، و راضیان به قتلش، و دریغ کنندگان از یاری اش لعنتی شدید و سخت، خدایا لعنت کن اول ستمکاری که به خاندان محمّد ستم کرد، و آنان را از حقوقشان بازداشت، خدایا اوّل ستمکار و غاصب حق خاندان محمّد را به لعنت اختصاص ده، و هر پیروی کننده از آنچه او شیوه ساخت تا روز قیامت. خدایا درود فرست بر محمّد خاتم

پیامبران، و بر علی سرور اوصیا، و خاندان پاکش، و ما را قرار ده از متمسّکین به آنان، و از کامیابان به ولایت شان، و ایمنی ای که نه بیمی بر آنان است، و نه اندوهگین می شوند.

نزدیک قبر شریف آن جناب برو، و پس از نماز و دعا، و اگر در شهرهای دیگر باشی بعد از نماز اشاره کن به جانب آن حضرت، و دعا این است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِیِّکَ وَ أَخِی نَبِیِّکَ وَ وَزِیرِهِ وَ حَبِیبِهِ وَ خَلِیلِهِ وَ مَوْضِعِ سِرِّهِ وَ خِیَرَتِهِ مِنْ أُسْرَتِهِ وَ وَصِیِّهِ وَ صَفْوَتِهِ وَ خَالِصَتِهِ وَ أَمِینِهِ وَ وَلِیِّهِ وَ أَشْرَفِ عِتْرَتِهِ الَّذِینَ آمَنُوا بِهِ وَ أَبِی ذُرِّیَّتِهِ وَ بَابِ حِکْمَتِهِ وَ النَّاطِقِ بِحُجَّتِهِ وَ الدَّاعِی إِلَى شَرِیعَتِهِ وَ الْمَاضِی عَلَى سُنَّتِهِ وَ خَلِیفَتِهِ عَلَى أُمَّتِهِ سَیِّدِ الْمُسْلِمِینَ وَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ قَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ وَ أَصْفِیَائِکَ وَ أَوْصِیَاءِ أَنْبِیَائِکَ. (۱) اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ عَنْ نَبِیِّکَ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ مَا حُمِّلَ وَ رَعَى مَا اسْتُحْفِظَ وَ حَفِظَ مَا اسْتُودِعَ وَ حَلَّلَ حَلالَکَ وَ حَرَّمَ حَرَامَکَ وَ أَقَامَ أَحْکَامَکَ وَ دَعَا إِلَى سَبِیلِکَ وَ وَالَى أَوْلِیَاءَکَ وَ عَادَى أَعْدَاءَکَ وَ جَاهَدَ النَّاکِثِینَ عَنْ سَبِیلِکَ وَ الْقَاسِطِینَ وَ الْمَارِقِینَ عَنْ أَمْرِکَ صَابِراً مُحْتَسِباً مُقْبِلاً غَیْرَ مُدْبِرٍ لا تَأْخُذُهُ فِی اللَّهِ لَوْمَةُ لائِمٍ حَتَّى بَلَغَ فِی ذَلِکَ الرِّضَا وَ سَلَّمَ إِلَیْکَ الْقَضَاءَ وَ عَبَدَکَ مُخْلِصاً وَ نَصَحَ لَکَ مُجْتَهِداً حَتَّى أَتَاهُ الْیَقِینُ فَقَبَضْتَهُ إِلَیْکَ شَهِیداً سَعِیداً وَلِیّاً تَقِیّاً رَضِیّاً زَکِیّاً هَادِیاً مَهْدِیّاً اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَنْبِیَائِکَ وَ أَصْفِیَائِکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ. (۲)

مؤلّف گوید: سیّد ابن طاووس در کتاب «مصابح الزائر» برای این روز شریف، زیارتی دیگر نقل کرده، که اختصاصش به این روز معلوم نیست و آن زیارت مرکّب از دور زیارت است، که علاّمه

ص: ۵۶۰

۱- خدایا درود فرست بر ولیّ ات، و برادر پیامبرت، و وزیر و حبیب و دوستش، و جایگاه راز، و برگزیده از خانواده اش، و جانشینش، و پاک و خالص و امین و ولیّ اش و شریف ترین عترتش، آنان که به او ایمان آوردند، و پدر نسل و درگاه حکمت و گویای به حجّت و دعوت کننده به شریعتش، و رهرو روشش، و جانشین او بر ملّتش، سرور مسلمانان، و امیر مؤمنان، و پیشرو سپیدرویان، برترین درودی که بر یکی از خلق خود، و برگزیدگان و جانشینان پیامبرانت فرستادی،

۲- خدایا من شهادت می دهم که او از جانب پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) آنچه را بر عهده داشت رساند، و آنچه رساند، و آنچه نگهداری اش از او خواسته شده بود رعایت کرد، و آنچه را به او سپرده شده بود حفظ کرد، حلال کرد حلالت را، و حرام کرد حرامت را، و بپاداشت احکامت را و فرا خواند به راهت، و دوست داشت دوستانت را، و دشمن داشت دشمنانت را، و با پیمان شکنان از راهت، و ستمکاران، و خارج شدگان از فرمانت نبرد کرد، درحالی که شکیبایی به خرج داد، و به حساب خدا گذاشت، روی کنان نه روی گردان، و از سرزنش کنندگان، درراه خدا باکی به خود راه نداد، تا در این زمینه به مقام رضا رسید، و قضا را تسلیم تو کرد، و خالصانه تو را پرستید، و با کوششی سخت خیرخواهی نمود، تا مرگ او فرا رسید، پس به سوی خود شهید و خوشبخت و ولی پرهیزگار و پسندیده و پاک و هدایتگر و هدایت شده قبض روحش نمودی. خدای بر محمّد و خاندان او درود فرست، برترین درودی که بر یکی از پیامبران و برگزیدگانت فرستادی، ای پروردگار جهانیان.

مجلسی آنها را زیارت دوم و سوم کتاب «تحفه» قرار داده است.

زیارت امیرالمومنین علیه السلام در روز میلاد پیغمبر(ص)

دوّمین زیارت از زیارت مخصوصه حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام زیارت روز ولادت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله است.

شیخ مفید و شهید و سیّد ابن طاووس رحمه اللّه روایت کرده اند که حضرت صادق علیه السّلام امیر مؤمنان علیه السّلام را در هفدهم ربیع الاول زیارت کرد به این زیارت، و آن را به ثقه جلیل القدر محمّد بن مسلم ثقفی رضی اللّه عنه تعلیم داد، و به او فرمود: چون به مشهد امیر مؤمنان علیه السّلام بیایی، غسل زیارت کن، و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش، و خویش را به بوی خوش معطّر کن، و به آرامی و وقار برو، چون به «باب السّلام» یعنی درگاه حرم مطهّر رسیدی، رو به قبله بایست و سی مرتبه اللّه اکبر بگو و پس از آن بخوان

السَّلامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى خِيَرَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى الْبَشِيرِ النَّذِيرِ السِّرَاجِ الْمُنِيرِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى الطُّهْرِ الطَّاهِرِ السَّلامُ عَلَى الْعَلَمِ الزَّاهِرِ السَّلامُ عَلَى الْمَنْصُورِ الْمُؤَيَّدِ السَّلامُ عَلَى أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى أَنْبِيَاءِ اللَّهِ الْمُرْسَلِينَ وَ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ السَّلامُ عَلَى مَلائِكَهِ اللَّهِ الْحَافِّينَ بِهَذَا الْحَرَمِ وَ بِهَذَا الضَّرِيحِ اللائِذِينَ بِهِ. (۱)

سپس به نزدک قبر برو و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ الْأَوْصِيَاءِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عِمَادَ الْأَتْقِيَاءِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ الْأَوْلِيَاءِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الشُّهَدَاءِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا آيَهَ اللَّهِ الْعُظْمَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَامِسَ أَهْلِ الْعَبَاءِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ الْأَتْقِيَاءِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عِصْمَهَ

۱- سلام بر رسول خدا، سلام بر برگزیده خدا، سلام بر مژده دهنده بیم ده و چراغ نوربخش، و رحمت و برکات خدا، سلام بر پاک و پاکیزه، سلام بر پرچم درخشان، سلام بر یاری شده تأیید گشته، سلام بر ابو القاسم محمّد، و رحمت و برکات خدا سلام بر پیامبران مرسل خدا، و بندگان شایسته حق، سلام بر فرشتگان خدا، که مقیم اطراف این حرم و این ضریح و پناهندگان به آنانند.

الْأَوْلِیَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا زَیْنَ الْمُوَحِّدِینَ النُّجَبَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَالِصَ الْأَخِلّاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَالِدَ الْأَئِمَّهِ الْأَمَنَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَاحِبَ الْحَوْضِ وَ حَامِلَ اللِّوَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا قَسِیمَ الْجَنَّهِ وَ لَظَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ شُرِّفَتْ بِهِ مَکَّهُ وَ مِنًی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَحْرَ الْعُلُومِ وَ کَنَفَ [کَهْفَ] الْفُقَرَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ وُلِدَ فِی الْکَعْبَهِ وَ زُوِّجَ فِی السَّمَاءِ بِسَیِّدَهِ النِّسَاءِ، (۱) وَ کَانَ شُهُودُهَا الْمَلائِکَهَ الْأَصْفِیَاءَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مِصْبَاحَ الضِّیَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ خَصَّهُ النَّبِیُّ بِجَزِیلِ الْحِبَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ بَاتَ عَلَی فِرَاشِ خَاتَمِ الْأَنْبِیَاءِ وَ وَقَاهُ بِنَفْسِهِ شَرَّ الْأَعْدَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ رُدَّتْ لَهُ الشَّمْسُ فَسَامَی شَمْعُونَ الصَّفَا السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ أَنْجَی اللَّهُ سَفِینَهَ نُوحٍ بِاسْمِهِ وَ اسْمِ أَخِیهِ حَیْثُ الْتَطَمَ الْمَاءُ حَوْلَهَا وَ طَمَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ تَابَ اللَّهُ بِهِ وَ بِأَخِیهِ عَلَی آدَمَ إِذْ غَوَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا فُلْکَ النَّجَاهِ الَّذِی مَنْ رَکِبَهُ نَجَا وَ مَنْ تَأَخَّرَ عَنْهُ هَوَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ خَاطَبَ الثُّعْبَانَ وَ ذِئْبَ الْفَلا السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ ، (۲) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَی مَنْ کَفَرَ وَ أَنَابَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمَامَ ذَوِی الْأَلْبَابِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَعْدِنَ الْحِکْمَهِ وَ فَصْلَ الْخِطَابِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْکِتَابِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مِیزَانَ یَوْمِ الْحِسَابِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا فَاصِلَ الْحُکْمِ النَّاطِقَ بِالصَّوَابِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُتَصَدِّقُ بِالْخَاتَمِ فِی الْمِحْرَابِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ کَفَی اللَّهُ الْمُؤْمِنِینَ الْقِتَالَ بِهِ یَوْمَ الْأَحْزَابِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ الْوَحْدَانِیَّهَ وَ أَنَابَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا قَاتِلَ خَیْبَرَ وَ قَالِعَ الْبَابِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ

۱- سلام بر تو ای جانشین جانشینان، سلام بر تو ای تکیه گاه اهل تقوا، سلام بر تو ای سرپرست اولیا، سلام بر تو ای آقای شهیدان، سلام بر تو ای نشانه بزرگ خدا، سلام بر تو ای پنجمین اهل عبا، سلام بر تو ای پیشوای سپیدرویان با تقوا، سلام بر تو ای پناه اولیا، سلام بر تو ای زینت یکتاپرستان برگزیده، سلام بر تو ای خالص دوستان، سلام بر تو ای پدر امامان امین، سلام بر تو ای صاحب حوض، و حمل کننده پرچم، سلام بر تو ای بخش کننده بهشت و دوزخ، سلام بر تو ای که مکّه و منی به او شرافت یافت، سلام بر تو ای دریای دانش ها، و پناه تهیدستان، سلام بر تو ای که در کعبه به دنیا آمد، و در آسمان با سروز زنان ازدواج داده شد

۲- و گواهانش فرشتگان برگزیده بودند، سلام بر تو ای چراغ روشن، سلام بر تو ای که پیامبر به عطای بزرگ اختصاصش داد، سلام بر تو ای که بر بستر خاتم پیامبران خوابید، و او را با جانش از گزند دشمنان حفظ کرد، سلام بر تو ای که خورشید برایش بازگشت، و همطراز شمعون صفا شد، سلام بر تو ای که خدا کشتی نوح را به اسم او و برادرش نجات داد، آنجا که آب در پیرامونش به خروش آمد و لبریز شد، سلام بر تو ای که خدا به وسیله او و برادرش توبه آدم را پذیرفت، زمانی که به بیراهه شد، سلام بر تو ای کشتی نجاتی که هرکس متمسّک به آن شد نجات یافت، و هر که از آن پس ماند سرنگون گشت، سلام بر تو ای که با اژدها و گرگ بیابان سخن گفت، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای امیر مؤمنان،

دَعَاهُ خَیْرُ الْأَنَام لِلْمَبیتِ عَلَی فِرَاشِهِ فَأَسْلَمَ نَفْسَهُ لِلْمَنِیَّهِ وَ أَجابَ، (۱) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ لَهُ طُوبَی وَ حُسْنُ مَآبٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ عِصْمَهِ الدِّینِ وَ یَا سَیِّدَ السَّادَاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَاحِبَ الْمُعْجِزَاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ نَزَلَتْ فِی فَضْلِهِ سُورَهُ الْعَادِیَاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ کُتِبَ اسْمُهُ فِی السَّمَاءِ عَلَی السُّرَادِقَاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُظْهِرَ الْعَجَائِبِ وَ الْآیَاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْغَزَوَاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُخْبِرا بِمَا غَبَرَ وَ بِمَا هُوَ آتٍ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُخَاطِبَ ذِئْبِ الْفَلَوَاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَاتِمَ الْحَصَی وَ مُبَیِّنَ الْمُشْکِلاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ عَجِبَتْ مِنْ حَمَلاتِهِ فِی الْوَغَی مَلائِکَهُ السَّمَاوَاتِ، (۲) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ نَاجَی الرَّسُولَ فَقَدَّمَ بَیْنَ یَدَیْ نَجْوَاهُ الصَّدَقَاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَالِدَ الْأَئِمَّهِ الْبَرَرَهِ السَّادَاتِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا تَالِیَ الْمَبْعُوثِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عِلْمِ خَیْرِ مَوْرُوثٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدَ الْوَصِیِّینَ [الْمُؤْمِنِینَ] السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمَامَ الْمُتَّقِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا غِیَاثَ الْمَکْرُوبِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عِصْمَهَ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُظْهِرَ الْبَرَاهِینِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا طه وَ یس السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبْلَ اللَّهِ الْمَتِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ تَصَدَّقَ فِی صَلاتِهِ بِخَاتَمِهِ عَلَی الْمِسْکِینِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا قَالِعَ الصَّخْرَهِ عَنْ فَمِ الْقَلِیبِ وَ مُظْهِرَ الْمَاءِ الْمَعِینِ، (۳) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَیْنَ اللَّهِ النَّاظِرَهَ وَ یَدَهُ الْبَاسِطَهَ وَ لِسَانَهُ الْمُعَبِّرَ عَنْهُ فِی بَرِیَّتِهِ أَجْمَعِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عِلْمِ النَّبِیِّینَ وَ مُسْتَوْدَعَ عِلْمِ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ صَاحِبَ لِوَاءِ الْحَمْدِ وَ سَاقِیَ أَوْلِیَائِهِ مِنْ حَوْضِ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا یَعْسُوبَ الدِّینِ وَ قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ

۱- سلام بر تو ای حجّت خدا بر کسی که کافر شد، بازگشت، سلام بر تو ای پیشوای صاحبان خرد، سلام بر تو ای معدن حکمت و جداکننده بین حق و باطل، سلام بر تو ای که علم کتاب نزد اوست، سلام بر تو ای میزان روز حساب، سلام بر تو ای فیصله بخش حکم، و گویای به درستی سلام بر تو ای صدقه دهنده انگشتر در محراب، سلام بر تو ای خدا در احزاب به وسیله تو جنگ را از اهل ایمان کفایت کرد، سلام بر تو، ای که یگانگی را برای خدا خالص نمود و بازگشت، سلام بر تو ای قاتل خیبر و کننده در، سلام بر تو ای که فرا خواند او را بهترین همه خلق، برای خوابیدن در بسترش، و او جان خود را تسلیم مرگ کرد و دعوت پیامبر را به جان خرید،

۲- سلام بر تو ای که طوبی و سرانجام نیکو برای اوست، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر تو ای ولیّ زمام دین، و ای آقای آقایان، سلام بر تو ای صاحب معجزات، سلام بر تو ای که در برتری اش سوره عادیات نازل شد، سلام بر تو ای که نامش در آسمان بر سراپرده ها نوشته شده، سلام بر تو ای آشکارکننده معجزات و نشانه ها، سلام بر تو ای فرمانده جنگها، سلام بر تو ای خبردهنده از آنچه گذشته و از آنچه می آید، سلام بر تو ای خطاب کننده گرگ بیابان ها، سلام بر تو ای مهرزننده به سنگ ریزه، و بیان کننده مسائل مشکل، سلام بر تو ای که فرشتگان آسمان ها از حملاتش در جنگ تعجّب کردند،

۳- سلام بر تو ای که با پیامبر رازگویی نهان داشت و پیشاپیش رازگویی صدقه ها در راه خدا داد، سلام بر تو ای پدر امامان نیکوکار و سروران، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر تو ای دنباله رو پیامبر، سلام بر تو ای وارث دانش بهترین میراث گذار، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر تو ای سرور جانشینان، سلام بر تو ای پیشوای پرهیزکاران، سلام بر تو ای فریادرس حادثه دیدگان، سلام بر تو ای پناه مؤمنان، سلام بر تو ای آشکارکننده دلایل، سلام بر تو ای طه و یس، سلام برت و ای ریسمان محکم خدا، سلام بر تو ای که انگشتر را در نماز به مسکین صدقه داد، سلام بر تو ای برکننده سنگ از دهانه چاه،

و ظاهرکننده آب گوارا،

وَ وَالِدَ الْأَئِمَّهِ الْمَرْضِيِّينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى اسْمِ اللَّهِ الرَّضِيِّ وَ وَجْهِهِ الْمُضِي ءِ وَ جَنْبِهِ الْقَوِيِّ وَ صِرَاطِهِ السَّوِيِّ السَّلامُ عَلَى الْإِمَامِ التَّقِيِّ الْمُخْلِصِ الصَّفِيِّ السَّلامُ عَلَى الْكَوْكَبِ الدُّرِّيِّ السَّلامُ عَلَى الْإِمَامِ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيٍّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى أَئِمَّهِ الْهُدَى وَ مَصَابِيحِ الدُّجَى وَ أَعْلامِ التُّقَى وَ مَنَارِ الْهُدَى وَ ذَوِي النُّهَى وَ كَهْفِ الْوَرَى وَ الْعُرْوَهِ الْوُثْقَى وَ الْحُجَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى نُورِ الْأَنْوَارِ، (۱) وَ حُجَّهِ الْجَبَّارِ وَ وَالِدِ الْأَئِمَّهِ الْأَطْهَارِ وَ قَسِيمِ الْجَنَّهِ وَ النَّارِ الْمُخْبِرِ عَنِ الْآثَارِ الْمُدَمِّرِ عَلَى الْكُفَّارِ مُسْتَنْقِذِ الشِّيعَهِ الْمُخْلِصِينَ مِنْ عَظِيمِ الْأَوْزَارِ السَّلامُ عَلَى الْمَخْصُوصِ بِالطَّاهِرَهِ التَّقِيَّهِ ابْنَهِ الْمُخْتَارِ الْمَوْلُودِ فِي الْبَيْتِ ذِي الْأَسْتَارِ الْمُزَوَّجِ فِي السَّمَاءِ بِالْبَرَّهِ الطَّاهِرَهِ الرَّضِيَّهِ الْمَرْضِيَّهِ وَالِدَهِ الْأَئِمَّهِ الْأَطْهَارِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى النَّبَإِ الْعَظِيمِ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ وَ عَلَيْهِ يُعْرَضُونَ وَ عَنْهُ يُسْأَلُونَ السَّلامُ عَلَى نُورِ اللَّهِ الْأَنْوَرِ وَ ضِيَائِهِ الْأَزْهَرِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ حُجَّتَهُ وَ خَالِصَهَ اللَّهِ وَ خَاصَّتَهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ [وَ حُجَّتَهُ] لَقَدْ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ، (۲) وَ اتَّبَعْتَ مِنْهَاجَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ حَلَّلْتَ حَلالَ اللَّهِ وَ حَرَّمْتَ حَرَامَ اللَّهِ وَ شَرَعْتَ أَحْكَامَهُ وَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ صَابِراً نَاصِحاً مُجْتَهِداً مُحْتَسِباً عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمَ الْأَجْرِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ دَفَعَكَ عَنْ حَقِّكَ وَ أَزَالَكَ عَنْ مَقَامِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذَلِكَ فَرَضِيَ بِهِ أُشْهِدُ

۱- سلام بر تو ای دیده نگرنده خدا، و دست گشوده اش، و زبان تفسیرکننده او در میان تمام آفریدگان، سلام بر تو ای وارث دانش پیامبران، و خزانه علم گذشتگان و آیندگان، و صاحب پرچم حمد، و ساقی اولیای خدا از حوض خاتم انبیا، سلام بر تو ای رییس دین، و پیشوای سپیدرویان، و پدر امامان پسندیده، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر نام پسندیده خدا، و جمال نورانی اش، و طرف نیرومندش، و راه راستش. سلام بر امام پرهیزگار مخلص برگزیده. سلام بر ستاره درخشان، سلام بر امام ابو الحسن علیّ و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر امامان هدایت و چراغ های تاریکی ها، و نشانه های پرهیزگاری، و مشعل های هدایت، و صاحبان خرد، و پناهگاه مردم و دستاویز محکم و حجّت بر اهل دنیا، و رحمت و برکات خدا بر آنان، سلام بر نور انوار،

۲- و حجّت جبّار، و پدر امامان پاک، و قسمت کننده بهشت و دوزخ، خبردهنده از آثار، فروریزنده مرگ بر کفّار، نجات دهنده شیعیان مخلص از بارهای بزرگ گناهان. سلام بر اختصاص یافته به بانوی پاک پرهیزکار دختر پیامبر مختار، ولادت یافته در کعبه صاحب پرده ها تزویج شده در آسمان به بانوی نیکوکار پاک پسندیده مرضیّه مادر امامان پاک، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر خبر بزرگ که امّت در حقّش اختلاف کردند، و امّت بر آن عرضه شوند، و از آن بازخواست گردند. سلام بر نور انور خدا، و روشنایی روشن ترش، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر تو ای ولیّ خدا، و حجّت و بنده خالص و خاص حق، من گواهی می دهم که تو ای ولیّ خدا همانا در راه خدا جهاد کردی جهادی شایسته،

اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ وَ أَنْبِیاءَهُ وَ رُسُلَهُ أَنِّی وَلِیٌّ لِمَنْ وَالاکَ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاکَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۱)

سپس خود را به قبر بچسبان، و آن را ببوس و بگو:

أَشْهَدُ أَنَّکَ تَسْمَعُ کَلامِی وَ تَشْهَدُ مَقَامِی وَ أَشْهَدُ لَکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ بِالْبَلاغِ وَ الْأَدَاءِ یَا مَوْلایَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ یَا أَمِینَ اللَّهِ یَا وَلِیَّ اللَّهِ إِنَّ بَیْنِی وَ بَیْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوبا قَدْ أَثْقَلَتْ ظَهْرِی وَ مَنَعَتْنِی مِنَ الرُّقَادِ وَ ذِکْرُهَا یُقَلْقِلُ أَحْشَائِی وَ قَدْ هَرَبْتُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِلَیْکَ فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَکَ عَلَی سِرِّهِ وَ اسْتَرْعَاکَ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ قَرَنَ طَاعَتَکَ بِطَاعَتِهِ وَ مُوَالاتَکَ بِمُوَالاتِهِ کُنْ لِی إِلَی اللَّهِ شَفِیعا وَ مِنَ النَّارِ مُجِیرا وَ عَلَی الدَّهْرِ ظَهِیرا. (۲)

باز خود را به قبر بچسبان و آن را ببوس و بگو:

یَا وَلِیَّ اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ یَا بَابَ حِطَّهِ اللَّهِ وَلِیُّکَ وَ زَائِرُکَ وَ اللائِذُ بِقَبْرِکَ وَ النَّازِلُ بِفِنَائِکَ وَ الْمُنِیخُ رَحْلَهُ فِی جِوَارِکَ یَسْأَلُکَ أَنْ تَشْفَعَ لَهُ إِلَی اللَّهِ فِی قَضَاءِ حَاجَتِهِ وَ نُجْحِ طَلِبَتِهِ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ الْجَاهَ الْعَظِیمَ وَ الشَّفَاعَهَ الْمَقْبُولَهَ فَاجْعَلْنِی یَا مَوْلایَ مِنْ هَمِّکَ وَ أَدْخِلْنِی فِی حِزْبِکَ وَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی ضَجِیعَیْکَ آدَمَ وَ نُوحٍ وَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی وَلَدَیْکَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلَی الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ مِنْ ذُرِّیَّتِکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ . (۳)

سپس شش رکعت نماز زیارت بجای آر، دو رکعت برای امیر مؤمنان علیه السّلام و دو رکعت برای جناب آدم علیه السّلام و دو رکعت برای حضرت نوح علیه السّلام و خدا

۱- و از راه رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) پیروی نمودی، و حلال دانستی حلال خدا را، و حرام دانستی حرام خدا را، و تشریع کردید احکام الهی را، و بپا داشتی نماز را، و پرداختی زکات را، و به معروف امر کردی و از منکر نهی نمودی، و در راه خدا به جهاد برخاستی با صبر و خیرخواهی و سخت کوشی، و حسابگر پاداش بزرگ نزد خدا، تا مرگ فرا رسید، خدا لعنت کند کسی را که از حقّت منع کرد، و از مقامت کنار گذاشت، و خدا لعنت کند کسی را که این اخبار به او رسید و به آن خشنود شد. خدا و فرشتگان و پیامبران و رسولانش را شاهد می گیرم، که من دوستم با کسی که تو را دوست دارد، و دشمنم با آن که تو را دشمن دارد. سلام و رحمت و برکات خدا بر او باد.

۲- شهادت می دهم که سخنم را می شنوی و جایم را می بینی، و درباره ات شهادت می دهم ای ولیّ خدا، به رساندن دین به مردم و ادا کردن وظیفه، ای مولای من. ای حجّت خدا، ای امین خدا، ای ولیّ خدا، همانا میان من و خدای عزّ و جلّ گناهانی است که پشتم را سنگین کرده، و از خواب آرام مانعم گشته، و یاد آنها اعضای درونم را می لرزاند، البته من به سوی خدای عزّ و جلّ و به جانب تو گریخته ام، به حق کسی که تو را امین بر راز خود نمود، و سرپرستی کار خلقش را به تو وانهاد، و طاعتش را به طاعت تو مقرون کرد، و دوستی اش را به دوستی تو پیوند داد، برایم به درگاه خدا شفیع، و از آتش دوزخ پناه، و در روزگار پشتیبان باش.

۳- ای ولیّ خدا، ای حجّت خدا، ای درگاه مغفرت خدا، دوستت و زائرت، و پناهنده به قبرت، و فرود آمده به درگاهت، و

بارانداز در جوارت، از تو درخواست می کند، که برایش به پیشگاه خدا، در برآمدن حاجتش، و کامیاب شدن به خواسته اش در دنیا و آخرت شفاعت کنی، همانا برای تو نزد خدا منزلتی بزرگ و شفاعت پذیرفته شده است، ای مولای من مرا از موارد توجّه خود قرار ده، و در حزب خود وارد کن، و سلام بر تو، و بر دو آرمیده در کنار تو آدم و نوح، و سلام بر تو و بر دو فرزندت حسن و حسین و بر امامان پاک از نسلت، و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

را بسیار بخوان که به اجابت خواهد رسید ان شاء اللّه تعالی.

مؤلّف گوید: صاحب کتاب «مزار کبیر» گفته: این زیارت را باید در هفدهم ربیع الاوّل هنگام طلوع آفتاب خواند و علاّمه مجلسی قدس سره فرموده: این زیارت در میان زیارات بهترین زیارت است و به سندهای معتبر در کتب معتبره مذکور است و ظاهر بعضی از روایات است که اختصاصی به این روز ندارد، هروقت که این زیارت را بخوانند خوب است.

در اتحاد حضرت امیرالمومنین علیه السلام با پیغمبر(ص)

مؤلّف گوید: اگر کسی بگوید: چگونه است که در روز ولادت پیامبر صلی اللّه علیه و آله یا مبعث آن حضرت، زیارت امیر مؤمنان علیه السّلام وارد شده و برای رسول خدا صلی اللّه علیه و آله در این دو روز زیارت نیست، با آنکه سزاوار بود، زیارت مخصوصی در این اوقات برای پیامبر صلی اللّه علیه و آله وارد شده باشد؟ جواب گوییم که این به خاطر شدّت اتصال این دو بزرگوار و کمال اتّحاد این دو نور پاک با هم است، که هرکه امیر مؤمنان علیه السّلام را زیارت کند، رسول خدا صلی اللّه علیه و آله را زیارت کرده و شاهد بر این حقیقت از قرآن آیه «انفسنا» است، «و آن حضرت در آیه مباهله جان مصطفی است و غیر او جان وی نیست» و نیز شاهد آن از معارف اسلامی بسیاری از روایات است.

از جمله شیخ محمّد بن مشهدی از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: مردی اعرابی خدمت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله مشرّف شد، عرضه داشت: یا رسول اللّه، منزل من از منزل تو دور است، من مشتاق زیارت و دیدن تو

می شوم، چون به دیـدنت می آیم ملاقـات برایم حاصل نمی شود، علی بن ابیطالب علیه السّـلام را زیارت می کنم، آن جناب مرا به حدیث و مواعظ خود مأنوس می کند، پس از آن با حالت اندوه و حسرت برمی گردم، فرمود: هرکه علی را زیارت کند مرا زیارت کرده، و هرکه او را دوست بدارد، مرا دوست داشـته و کسی که او را دشمن بدارد، مرا دشمن داشته، این مطالب را از جانب من به قوم خود ابلاغ کن و هرکه به زیارت او برود، به تحقیق نزد من آمـده و من و جبرئیل و صالـح مؤمنان، او را در روز قیامت جزا خواهیم داد.

در حـدیث معتبری از امام صادق علیه السّـلام روایت شده: چون جانب نجف را زیارت کنی، زیارت کن اسـتخوان های آدم و بـدن نوح و جسم علی بن ابی طالب را که به این زیارت، زیارت کرده ای پدران گذشـته و محمّد خاتم پیامبران و علی بهترین اوصیا را و در زیارت شـشم گذشت که فرمودند: رو به قبر امیر مؤمنان علیه السّـلام بایست و بگو: «السّلام علیک یا رسول الله، السـلام علیک یا صـفوه الله» الی غیر ذلک، به راستی که زیبا سـروده شـیخ جابر در نوعی تضمین خود به قصیده ازرّیه در حال اشاره به گنبد علوی:

فَاعْتَمِدْ لِلنَّبِيِّ أَعْظَمَ رَمْسٍ فِيهِ لِلطُّهْرِ أَحْمَدٍ أَيَّ نَفْسٍ (۱)

أَوْ تَرَى الْعَرْشَ فِيهِ أَنْوَرَ شَمْسٍ فَتَوَاضَعْ فَثَمَّ دَارَةُ قُدْسٍ (۲)

تَتَمَنَّى الْأَفْلاکُ لَثْمَ ثَرَاهَا (۳)

و حکیم سنایی گفته:

مرتضایی که کرد یزدانش همره جان مصطفی جانش

هردو یک قبله و خردشان دو هردو یک روح کالبدشان دو

ص: ۵۶۷

۱- تکیه کن به بزرگترین قبر برای پیامبر که در آن احمد پاک را چه جانی مدفون است

۲- یا عرش خدا را یعنی که در آن نورانی ترین خورشید است پس تواضع کن که آنجا خانه پاکی است

۳- افلاک بوسیدن خاکش را آرزو کنند

و رونده چو اختر گردون دو برادر چو موسی و هارون

هردو یک درّ یک صدف بودند هردو پیرایه شرف بودند

تا نه بگشاد علم حیدر در ندهند سنّت پیمبر بر

زیارت شب و روز مبعث

سومین زیـارت از زیـارات مخصوصه حضـرت امیر مؤمنـان علیه السّـلام زیارت شب مبعث و روز آن است، یعنی شب بیست و هفتم رجب و روز آن که در آن سه زیارت وارد است: اوّل: زیارت رجبیّه: الحمد للّه الّذی اشـهدنا مشـهد اولیائه که در اعمال ماه رجب گذشت و آن زیارتی است که در ماه رجب، در هر یک از مشاهد مشـرّفه خوانده می شود، ولی صاحب کتاب «مزار قدیم» و شـیخ محمّد بن مشهدی آن را نیز از زیارت مخصوصه شب مبعث شمرده اند چون آن زیارت را خواندی، فرموده اند: بعد از آن دو رکعت نماز زیارت بجا آور، و هرچه خواهی دعا کن.

دوم: زیارت السّلام علی آب الائمه و معدن النبوه است، که علاّمه مجلسی آن را زیارت هفتم کتاب «تحفه» قرار داده است.

و صـاحب کتـاب «مزار قـدیم» گفته است، مختص به شب بیست و هفتم رجب است، چنـان که ما آن را در «هـدیه الزائر» ذکر کردیم.

سوم: زیارتی است که شـیخ مفید و سیّد و شهید نقل کرده اند، به این صورت که چون در شب مبعث یا روز آن، خواستی امیر مؤمنان علیه السّلام را زیارت کنی، بر در بارگاه شریفش مقابل قبر آن حضرت بایست و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَبْدُ اللَّهِ وَ

أَخُو رَسُولِهِ وَ أَنَّ الْأَئِمَّهَ الطَّاهِرِينَ مِنْ وُلْدِهِ حُجَجُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ. (۱)

پس وارد شو، و نزدیک قبر آن حضرت بایست، به طوری که رویت به جانب قبر، و پشت به قبله باشی، آنگاه صد مرتبه اللّه اکبر بگو و بخوان:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ خَلِيفَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ صَفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ سَيِّدِ رُسُلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُتَّقِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبَأُ الْعَظِيمُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ ، (۲) السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُهَذَّبُ الْكَرِيمُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ التَّقِيُّ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَدْرُ الْمُضِيءُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الْأَكْبَرُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْفَارُوقُ الْأَعْظَمُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السِّرَاجُ الْمُنِيرُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلَمَ التُّقَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ الْكُبْرَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَاصَّهَ اللَّهِ وَ خَالِصَتَهُ وَ أَمِينَ اللَّهِ وَ صَفْوَتَهُ وَ بَابَ اللَّهِ وَ حُجَّتَهُ وَ مَعْدِنَ حُكْمِ اللَّهِ وَ سِرِّهِ وَ عَيْبَهَ عِلْمِ اللَّهِ وَ خَازِنَهُ وَ سَفِيرَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، (۳) وَ اتَّبَعْتَ الرَّسُولَ وَ تَلَوْتَ الْكِتَابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ وَ بَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ وَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ تَمَّتْ بِكَ كَلِمَاتُ اللَّهِ وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ نَصَحْتَ

ص: ۵۶۹

۱- شهادت می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی ندارد، و شهادت می دهم که محمّد بنده و فرستاده اوست، و علی بن ابی طالب امیر مؤمنان بنده خدا، و برادر رسول اوست، و امامان پاک از فرزندانش حجّت های خدا بر خلق اویند.

۲- سلام بر تو ای وارث آدم جانشین خدا، سلام بر تو ای وارث نوح برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی هم سخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمّد سرور رسولان خدا، سلام بر تو ای امیر مؤمنان سلام بر تو ای پیشوای پرهیزکاران، سلام بر تو ای سرور جانشینان، سلام بر تو ای جانشین رسول پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای وارث دانش پیشینیان، سلام بر تو ای خبر بزرگ سلام بر تو ای راه راست،

۳- سلام بر تو ای پیراسته بزرگوار، سلام بر تو ای جانشین پرهیزکار، سلام بر تو ای پسندیده پاک، سلام بر تو ای ماه نوربخش، سلام بر تو ای بزرگترین صدّیق، سلام بر تو ای بزرگترین جداکننده حق و باطل، سلام بر تو ای چراغ نورافشان، سلام بر تو ای امام هدایت، سلام بر تو ای پرچم پرهیزکاری، سلام بر تو ای حجّت بزرگتر خدا، سلام بر تو ای بنده خاص و خالص حق، و امین و برگزیده خدا و درگاه خدا، و معدن حکم خدا، و راز و گنجینه علم و خزانه دار و سفیر خدا در میان بندگان، شهادت می دهم که تو نماز را بپا داشتی، و زکات را پرداختی، و امیر به معروف و نهی از منکر کردی،

لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ جُدْتَ بِنَفْسِکَ صَابِراً مُحْتَسِباً مُجَاهِداً عَنْ دِینِ اللَّهِ مُوَقِّیاً لِرَسُولِ اللَّهِ طَالِبا مَا عِنْدَ اللَّهِ رَاغِباً فِیمَا وَعَدَ اللَّهُ وَ مَضَیْتَ لِلَّذِی کُنْتَ عَلَیْهِ شَهِیداً وَ شَاهِداً وَ مَشْهُوداً فَجَزَاکَ اللَّهُ عَنْ رَسُولِهِ وَ عَنِ الْإِسْلامِ وَ أَهْلِهِ مِنْ صِدِّیقٍ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ أَشْهَدُ أَنَّکَ کُنْتَ أَوَّلَ الْقَوْمِ إِسْلاماً وَ أَخْلَصَهُمْ إِیمَاناً وَ أَشَدَّهُمْ یَقِیناً وَ أَخْوَفَهُمْ لِلَّهِ وَ أَعْظَمَهُمْ عَنَاءً وَ أَحْوَطَهُمْ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ أَفْضَلَهُمْ مَنَاقِبَ وَ أَکْثَرَهُمْ سَوَابِقَ وَ أَرْفَعَهُمْ دَرَجَهً، (۱) وَ أَشْرَفَهُمْ مَنْزِلَهً وَ أَکْرَمَهُمْ عَلَیْهِ فَقَوِیتَ [قَویتَ] حِینَ وَهَنُوا وَ لَزِمْتَ مِنْهَاجَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ کُنْتَ خَلِیفَتَهُ حَقّاً لَمْ تُنَازَعْ بِرَغْمِ الْمُنَافِقِینَ وَ غَیْظِ الْکَافِرِینَ وَ ضِغْنِ الْفَاسِقِینَ وَ قُمْتَ بِالْأَمْرِ حِینَ فَشِلُوا وَ نَطَقْتَ حِینَ تَتَعْتَعُوا وَ مَضَیْتَ بِنُورِ اللَّهِ إِذْ وَقَفُوا فَمَنِ اتَّبَعَکَ فَقَدِ اهْتَدَی [هُدِیَ] کُنْتَ أَوَّلَهُمْ کَلاماً وَ أَشَدَّهُمْ خِصَاماً وَ أَصْوَبَهُمْ مَنْطِقا وَ أَسَدَّهُمْ رَأْیا وَ أَشْجَعَهُمْ قَلْبا وَ أَکْثَرَهُمْ یَقِینا وَ أَحْسَنَهُمْ عَمَلا ، (۲) وَ أَعْرَفَهُمْ بِالْأُمُورِ کُنْتَ لِلْمُؤْمِنِینَ أَباً رَحِیماً إِذْ صَارُوا عَلَیْکَ عِیَالاً فَحَمَلْتَ أَثْقَالَ مَا عَنْهُ ضَعُفُوا وَ حَفِظْتَ مَا أَضَاعُوا وَ رَعَیْتَ مَا أَهْمَلُوا وَ شَمَّرْتَ إِذْ جَبُنُوا وَ عَلَوْتَ إِذْ هَلِعُوا وَ صَبَرْتَ إِذْ جَزِعُوا کُنْتَ عَلَی الْکَافِرِینَ عَذَاباً صَبّاً وَ غِلْظَهً وَ غَیْظاً وَ لِلْمُؤْمِنِینَ غَیْثاً وَ خِصْباً وَ عِلْماً لَمْ تُفْلَلْ حُجَّتُکَ وَ لَمْ یَزِغْ قَلْبُکَ وَ لَمْ تَضْعُفْ بَصِیرَتُکَ وَ لَمْ تَجْبُنْ نَفْسُکَ کُنْتَ کَالْجَبَلِ لا تُحَرِّکُهُ الْعَوَاصِفُ وَ لا تُزِیلُهُ الْقَوَاصِفُ کُنْتَ کَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ قَوِیّا

۱- و قرآن را تلاوت نموده آنگونه که شایسته تلاوت است، و از جانب خدا دین را به مردم رساندی، و به پیمان خدا وفا کردی، و کلمات خدا به وسیله تو کامل شد، و در راه خدا جهاد کردی جهادی شایسته، و برای خدا و رسولش (درود خدا بر او و خاندانش باد) خیرخواهی نمودی، و به جانبازی برخاستی، با صبر و برای خدا، درحالی که دفاع کننده بودی از دین خدا، و حفظ کننده جان رسول خدا، خواهان آنچه نزد خداست، مشتاق به آنچه خدا وعده داد، و از جهاد رفتی بر روشنی که بر آن بودی، حاضر و گواه و گواهی شده، خدا پاداش دهد از جانب پیامبرش، و از سوی اسلام و اهلش از چنین صدّیقی! برترین پاداشها، شهادت می دهم تو اولین فرد ملّت بودی در اسلام، و خالص ترینشان در ایمان، و شدیدترین شان در یقین، و ترسنده ترین شان از خدا، و بزرگترین شان در قبول زحمت، و با احتیاط ترین شان نسبت به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، و برترین شان در فضائل، و زیادترین شان در سوابق، و بلندترین شان در درجه،

۲- و شریف ترین شان در منزلت، و بزرگوارترین شان در پیشگاه او، پس نیرومند بودی هنگامی که مردم سست بودند، و ملازم بودی راه رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) را، و شهادت می دهم که تو جانشین پیامبر بودی، جانشینی بر حق، در این امر به رغم خواهش منافقان و خشم کافران، و کینه فاسقان، و تو را کشمکشی نبود، به کار حکومت قیام کردی، هنگامی که آنها کاهلی کردند و نطق کردی، زمانی که آنان از سخن گفتن دم زدند، به نور خدا پیش رفتی، آن زمان که آنها توقّف کردند، پس هرکه تو را پیروی کرد راه یافت، تو اول آنان بودی در سخن گفتن، و سخت ترین شان در دفاع، و درست ترین شان در گفتار، و استوارترین شان در رأی، و شجاع ترین شان در قلب، و زیادترین شان در یقین، و نیکوترین شان در عمل،

فِی بَدَنِکَ مُتَوَاضِعاً فِی نَفْسِکَ عَظِیماً عِنْدَ اللَّهِ کَبِیرا فِی الْأَرْضِ جَلِیلاً فِی السَّمَاءِ، (۱) لَمْ یَکُنْ لِأَحدٍ فِیکَ مَهْمَزٌ وَ لا لِقَائِلٍ فِیکَ مَغْمَزٌ وَ لا لِخَلْقٍ فِیکَ مَطْمَعٌ وَ لا لِأَحدٍ عِنْدَکَ هَوَادَةٌ یُوجَدُ الضَّعِیفُ الذَّلِیلُ عِنْدَکَ قَوِیّاً عَزِیزاً حَتَّی تَأْخُذَ لَهُ بِحَقِّهِ وَ الْقَوِیُّ الْعَزِیزُ عِنْدَکَ ضَعِیفاً [ذَلِیلا] حَتَّی تَأْخُذَ مِنْهُ الْحَقَّ الْقَرِیبُ وَ الْبَعِیدُ عِنْدَکَ فِی ذَلِکَ سَوَاءٌ شَأْنُکَ الْحَقُّ وَ الصِّدْقُ وَ الرِّفْقُ وَ قَوْلُکَ حُکْمٌ وَ حَتْمٌ وَ أَمْرُکَ حِلْمٌ وَ عَزْمٌ وَ رَأْیُکَ عِلْمٌ وَ حَزْمٌ [وَ جَزْمٌ] اعْتَدَلَ بِکَ الدِّینُ وَ سَهُلَ بِکَ الْعَسِیرُ وَ أُطْفِئَتْ بِکَ النِّیرَانُ وَ قَوِیَ بِکَ الْإِیمَانُ وَ ثَبَتَ بِکَ الْإِسْلامُ وَ هَدَّتْ مُصِیبَتُکَ الْأَنَامَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ رَاجِعُونَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ ، (۲) وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ خَالَفَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنِ افْتَرَی عَلَیْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَکَ وَ غَصَبَکَ حَقَّکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذَلِکَ فَرَضِیَ بِهِ إِنَّا إِلَی اللَّهِ مِنْهُمْ بُرَآءُ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً خَالَفَتْکَ وَ جَحَدَتْ وِلایَتَکَ وَ تَظَاهَرَتْ عَلَیْکَ وَ قَتَلَتْکَ وَ حَادَتْ عَنْکَ وَ خَذَلَتْکَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ النَّارَ مَثْوَاهُمْ وَ بِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ أَشْهَدُ لَکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ وَ وَلِیَّ رَسُولِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ بِالْبَلاغِ وَ الْأَدَاءِ [وَ النَّصِیحَهِ] وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ حَبِیبُ [جَنْبُ] اللَّهِ وَ بَابُهُ وَ أَنَّکَ جَنْبُ [حَبِیبُ] اللَّهِ وَ وَجْهُهُ الَّذِی مِنْهُ یُؤْتَی وَ أَنَّکَ سَبِیلُ اللَّهِ وَ أَنَّکَ عَبْدُ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُولِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ أَتَیْتُکَ زَائِراً لِعَظِیم حالِکَ وَ مَنْزِلَتِکَ عِنْدَ اللَّهِ وَ عِنْدَ رَسُولِهِ مُتَقَرِّبا إِلَی اللَّهِ بِزِیَارَتِکَ رَاغِباً إِلَیْکَ فِی الشَّفَاعَهِ، (۳) أَبْتَغِی بِشَفَاعَتِکَ خَلاصَ نَفْسِی

۱- و آگاه ترین شان به امور، برای اهل ایمان پدری مهربان بودی، زمانی که تدبیر امورشان به دست تو افتاد پس تو به دوش کشیدی، آنچه آنان از آن ناتوان شدند، و حفظ کردی آنچه را آنها ضایع نمودند، و رعایت کردی آنچه را آنها فرو گذاردند، و دامن همّت به کمر زدی زمانی که ترسیدند، و برتر شدی وقتی آزمند شدند، و صبر کردی آنگاه که صبر نکردند، بر کافران عذابی ریزان بودی و شدید، و خشمگین، و برای مومنان باران رحمت و نعمت فراوان و دانش بی پایان بودی، دلیلت کند نشد، دلت منحرف نگشت، بصیرتت به ناتوانی ننشست، وجودت نترسید، مانند کوه بودی که تندبادها حرکتش ندهد، و شکننده ها از جا برش ندارد، آنچنان بودی که رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) فرمود: قوی در بدن، فروتن پیش خود، عظیم نزد خدا، بزرگ در زمین، با عظمت در آسمان،

۲- برای احدی درباره تو جای طعنه زدن نبود، و برای گوینده ای در حقت زمینه عیب جویی وجود نداشت، و برای خلق نسبت به تو برای خواسته های باطلشان جای طمعی، و نه کسی را پیش تو توّقع نرمشی، ناتوان و خوار نزد تو، نیرومند و عزیز به حساب می آید، تا حقّش را به نفع او بگیری، و نیرومند و عزیز پیش تو، ناتوان و خوار شمرده می شد تا حق را از چنگ او درآوری نزدیک و دور نزد تو در این زمینه برابرند، کار تو حق و درستی و خوشرفتاری است، و گفته ات حکم و حتم، و دستورت بردباری و تصمیم، و رأیت دانش و تدبیر، دین به تو اعتدال یافت، و سختی به تو آسان شد، و آتشها به وسیله تو خاموش گشت، و ایمان به جناب تو نیرومندی یافت، و اسلام به تو پایدار شد، و مصیبتت مردم را درهم شکست، پس ما از آن خداییم و به سوی او باز می گردیم، خدا لعنت کند کس که تو را کشت،

۳- و آن که با تو مخالفت ورزید، و آن که به تو دروغ بست، و آن که بر تو ستم روا داشت، و حقّت را غصب کرد، و خدا لعنت کند کسی را که این خبر به او رسید و به آن خشنود شد، ما با توجّه به خدا از ایشان بیزاریم، خدا لعنت کند ملّتی را که با تو مخالفت ورزیدند، و ولایتت را انکار نمودند، و بر علیه تو به هم کمک رساندند و تو را کشتند، و از تو منحرف شده، و از یاری ات دریغ کردند، خدا را سپاس که آتش را جایگاه آنان قرار داد، و چه جایگاهی است برای واردشدگان، برایت

شهادت می دهم ای ولیّ خدا، و ولیّ رسولش (درود خدا بر او و خاندانش باد) به رساندن پیام حق، و ادای وظیفه، و شهادت می دهم که تو حبیب و درگاه و همراه خـدایی، و سویه ای هستی که از آن به جانب خـدا می آینـد، و تویی راه خـدا، و تویی بنـده خـدا، و برادر رسول خـدا (درود خـدا بر او و خاندانش باد) به نزدت آمده ام، یارت کننده به خاطر بزرگ بودن حال و منزلت نزد خدا، و رسولش، و به زیارتت به سوی خدا تقرّب می جویم مشتاق به سوی توام، در شفاعت،

مُتَعَوِّذاً بِكَ مِنَ النَّارِ هَارِباً مِنْ ذُنُوبِیَ الَّتِی احْتَطَبْتُهَا عَلَی ظَهْرِی فَزِعاً إِلَیْکَ رَجَاءَ رَحْمَهِ رَبِّی أَتَیْتُکَ أَسْتَشْفِعُ بِکَ یَا مَوْلاَیَ إِلَی اللَّهِ وَ أَتَقَرَّبُ بِکَ إِلَیْهِ لِیَقْضِیَ بِکَ حَوَائِجِی فَاشْفَعْ لِی یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ إِلَی اللَّهِ فَإِنِّی عَبْدُ اللَّهِ وَ مَوْلاکَ وَ زَائِرُکَ وَ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ الْمَقَامُ الْمَعْلُومُ وَ الْجَاهُ الْعَظِیمُ وَ الشَّأْنُ الْکَبِیرُ وَ الشَّفَاعَهُ الْمَقْبُولَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَی عَبْدِکَ وَ أَمِینِکَ الْأَوْفَی وَ عُرْوَتِکَ الْوُثْقَی وَ یَدِکَ الْعُلْیَا وَ کَلِمَتِکَ الْحُسْنَی وَ حُجَّتِکَ عَلَی الْوَرَی وَ صِدِّیقِکَ الْأَکْبَرِ سَیِّدِ الْأَوْصِیَاءِ وَ رُکْنِ الْأَوْلِیَاءِ وَ عِمَادِ الْأَصْفِیَاءِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ یَعْسُوبِ الْمُتَّقِینَ وَ قُدْوَهِ الصِّدِّیقِینَ وَ إِمَامِ الصَّالِحِینَ، (۱) الْمَعْصُومِ مِنَ الزَّلَلِ وَ الْمَفْطُومِ مِنَ الْخَلَلِ وَ الْمُهَذَّبِ مِنَ الْعَیْبِ وَ الْمُطَهَّرِ مِنَ الرَّیْبِ أَخِی نَبِیِّکَ وَ وَصِیِّ رَسُولِکَ وَ الْبَائِتِ عَلَی فِرَاشِهِ وَ الْمُوَاسِی لَهُ بِنَفْسِهِ وَ کَاشِفِ الْکَرْبِ عَنْ وَجْهِهِ الَّذِی جَعَلْتَهُ سَیْفا لِنُبُوَّتِهِ وَ مُعْجِزا لِرِسَالَتِهِ وَ دِلالَهً وَاضِحَهً لِحُجَّتِهِ وَ حَامِلا لِرَایَتِهِ وَ وِقَایَهً لِمُهْجَتِهِ وَ هَادِیا لِأُمَّتِهِ وَ یَدا لِبَأْسِهِ وَ تَاجا لِرَأْسِهِ وَ بَابا لِنَصْرِهِ وَ مِفْتَاحا لِظَفَرِهِ حَتَّی هَزَمَ جُنُودَ الشِّرْکِ بِأَیْدِکَ وَ أَبَادَ عَسَاکِرَ الْکُفْرِ بِأَمْرِکَ وَ بَذَلَ نَفْسَهُ فِی مَرْضَاتِکَ وَ مَرْضَاهِ رَسُولِکَ وَ جَعَلَهَا وَقْفا عَلَی طَاعَتِهِ وَ مِجَنّا دُونَ نَکْبَتِهِ حَتَّی فَاضَتْ نَفْسُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ فِی کَفِّهِ وَ اسْتَلَبَ بَرْدَهَا، (۲) وَ مَسَحَهُ عَلَی وَجْهِهِ وَ أَعَانَتْهُ مَلائِکَتُکَ عَلَی غُسْلِهِ وَ تَجْهِیزِهِ وَ صَلَّی عَلَیْهِ وَ وَارَی شَخْصَهُ وَ قَضَی دَیْنَهُ وَ أَنْجَزَ وَعْدَهُ وَ لَزِمَ عَهْدَهُ وَ احْتَذَی مِثَالَهُ وَ حَفِظَ وَصِیَّتَهُ وَ حِینَ وَجَدَ أَنْصَارا نَهَضَ مُسْتَقِلّاً بِأَعْبَاءِ الْخِلافَهِ مُضْطَلِعاً بِأَثْقَالِ

۱- به شفاعتت رهایی خویش را می طلبم، از آتش به تو پناهنده ام از گناهانم که بر پشت خود بار کرده ام گریزانم، هراسان به سوی توام، درحالی که امید به رحمت پروردگار دارم، به سوی تو آمده ام، تو را به جانب خدا به شفاعت می گیرم ای مولایم. تقرّب می جویم به وسیله تو به خدا، تا به عنایت تو حاجاتم برآورده شود، ای امیر مؤمنان مرا به درگاه خدا شفاعت کن، من بنده خدا، و دوست و زائر تو هستم، برای تو نزد خدا مقام معلوم و منزلت و مقام بزرگ و شفاعت پذیرفته است. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و درود فرست بر بنده و امین وفادارت، و دست آویز محکم و دوست برترت، و کلمه نیکوتر و حجّت بر بندگانت و صدّیق اکبر و سرور جانشینان و پایه اولیا و تکیه گاه برگزیدگان، امیر مومنان در پیش پرهیزکاران، و مقتدای صدّیقان، و پیشوای شایستگان،

۲- آن معصوم از لغزش ها، و بریده از نقایص، و پیراسته از عیب، و پاک از شک، برادر پیامبرت، و جانشین رسولت، و خوابیده بر بسترش، و کمک دهنده به پیامبر با جانش، و برطرف کننده اندوه از چهره اش، آن که او را قرار دادی شمشیری برای نبوّتش و معجزه ای برای رسالتش و دلالتی روشن برای حجّتش، و حمل کننده پرچمش، و نگهدارنده جانش، و راهنمایی امّتش، و قدرت برای نبردش، و تاجی بر سرش و درگاهی برای یاری اش و کلیدی برای پیروزی اش، تا سپاهیان شرک را با یاری ات شکست داد، و اردوهای کفر را به دستورت نابود ساخت و جانش را در راه خشنودی تو و رسولت بخشید، و آن را وقف بر اطاعت او، و سپری در برابر گرفتاری های پیامبر قرار داد، تا جان پیامبر (درود خدا بر او و خاندانش باد) در میان مشت او برآمد، و از خنکی آن را در ربود،

الْإِمَامَهِ فَنَصَبَ رَایَهَ الْهُدَی فِی عِبَادِکَ وَ نَشَرَ ثَوْبَ الْأَمْنِ فِی بِلادِکَ وَ بَسَطَ الْعَدْلَ فِی بَرِیَّتِکَ وَ حَکَمَ بِکِتَابِکَ فِی خَلِیقَتِکَ وَ أَقَامَ الْحُدُودَ وَ قَمَعَ الْجُحُودَ وَ قَوَّمَ الزَّیْغَ وَ سَکَّنَ الْغَمْرَهَ وَ أَبَادَ الْفَتْرَهَ وَ سَدَّ الْفُرْجَهَ وَ قَتَلَ النَّاکِثَهَ وَ الْقَاسِطَهَ وَ الْمَارِقَهَ وَ لَمْ یَزَلْ عَلَی مِنْهَاجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ (۱) وَ وَتِیرَتِهِ وَ لُطْفِ شَاکِلَتِهِ وَ جَمَالِ سِیرَتِهِ مُقْتَدِیا بِسُنَّتِهِ مُتَعَلِّقا بِهِمَّتِهِ مُبَاشِرا لِطَرِیقَتِهِ وَ أَمْثِلَتُهُ نَصْبُ عَیْنَیْهِ یَحْمِلُ عِبَادَکَ عَلَیْهَا وَ یَدْعُوهُمْ إِلَیْهَا إِلَی أَنْ خُضِبَتْ شَیْبَتُهُ مِنْ دَمِ رَأْسِهِ اللَّهُمَّ فَکَمَا لَمْ یُؤْثِرْ فِی طَاعَتِکَ شَکّا عَلَی یَقِینٍ وَ لَمْ یُشْرِکْ بِکَ طَرْفَهَ عَیْنٍ صَلِّ عَلَیْهِ صَلاهً زَاکِیَهً نَامِیَهً یَلْحَقُ بِهَا دَرَجَهَ النُّبُوَّهِ فِی جَنَّتِکَ وَ بَلِّغْهُ مِنَّا تَحِیَّهً وَ سَلاما وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْکَ فِی مُوَالاتِهِ فَضْلاً وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَهً وَ رِضْوَانا إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْجَسِیمِ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

سپس ضریح را ببوس، و طرف راست صورت خود را بر آن بگذار و پس از آن جانب چپ را، آنگاه به سوی قبله برگرد، و نماز زیارت بجای آر، و پس از نماز هرچه خواهی دعا کن، و بعد از گفتن تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السلام بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ بَشَّرْتَنِی عَلَی لِسَانِ نَبِیِّکَ وَ رَسُولِکَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ فَقُلْتَ وَ بَشِّرِ الَّذِینَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ اللَّهُمَّ وَ إِنِّی مُؤْمِنٌ بِجَمِیعِ أَنْبِیَائِکَ وَ رُسُلِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمْ فَلا تَقِفْنِی بَعْدَ مَعْرِفَتِهِمْ مَوْقِفاً تَفْضَحُنِی فِیهِ عَلَی رُءُوسِ الْأَشْهَادِ بَلْ قِفْنِی مَعَهُمْ وَ تَوَفَّنِی عَلَی التَّصْدِیقِ بِهِمْ اللَّهُمَّ وَ أَنْتَ خَصَصْتَهُمْ بِکَرَامَتِکَ وَ أَمَرْتَنِی بِاتِّبَاعِهِمْ اللَّهُمَّ وَ

۱- و بر چهره خود کشید، و فرشتگان او را بر غسل و تجهیز رسول خدا کمک کردند، آن حضرت بر پیامبر نماز خواند، و جنازه اش را در خاک گذاشت، و قرض او را ادا کرد، و به وعده اش وفا نمود، و ملازم پیمانش شد، و پا جای پایش نهاد، و وصیّتش را حفظ کرد، و زمانی که یاورانی برای خود یافت، خود به کارهای سنگین خلافت قیام کرد، درحالی که با قدرت تمام بارهای گران امامت را به دوش کشید، پس پرچم هدایت را در میان بندگانت برافراشت، و جامه امنیّت را در کشورهایت گشود، و عدالت را در میان مخلوقاتت گستراند، در بین مردم به قرآنت حکومت کرد، و مقرّراتت را بر پا نمود، و انکار را مقهور و خوار کرد، کجی را راست نمود، و فتنه را آرام ساخت، و سستی را به نابودی کشید، و شکاف اجتماعی را بست، و پیمان شکنان و ستمکاران و خارج شدگان از دین را کشت، و همواره زندگی کرد بر راه و روش رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد)

۲- و طریق او، و نرمی خوی او، و زیبایی روش او، درحالی که به روشش اقتدا کرد، و به عزّتش آویخت، و عهده دار طریق او شد، و نمونه های عالی کارهای حضرتش را نصب العین خود قرار داد. بندگانت را به آن کارها وادار می کرد، و به آن امور دعوت می نمود، تا وقتی که محاسنش به خون سرش رنگین شد. خدایا همچنانکه او در طاعت تو شک را بر یقین ترجیح نداد، و به اندازه چشم برهم زدنی بر تو شرک نیاورد، بر او درود فرست درودی پاکیزه، رونده که به وسیله آن در بهشت به درجه نبوت برسد، و از جانب ما به او درود و سلام برسان، و عنایت کن به ما از جانبت خود، در دوستی اش فضل و احسان و مغفرت و خشنودی را، که تو دارنده فضل تنومندی، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

إِنِّی عَبْدُکَ وَ زَائِرُکَ مُتَقَرِّباً إِلَیْکَ بِزِیَارَهِ أَخِی رَسُولِکَ وَ عَلَی کُلِّ مَأْتِیٍّ وَ مَزُورٍ حَقٌّ لِمَنْ أَتَاهُ وَ زَارَهُ وَ أَنْتَ خَیْرُ مَأْتِیٍّ وَ أَکْرَمُ مَزُورٍ فَأَسْأَلُکَ یَا اللَّهُ یَا رَحْمَانُ یَا رَحِیمُ یَا جَوَادُ یَا مَاجِدُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ وَ لَمْ یَتَّخِذْ صَاحِبَهً وَ لا وَلَدا أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، (۱) وَ أَنْ تَجْعَلَ تُحْفَتَکَ إِیَّایَ مِنْ زِیَارَتِی أَخَا رَسُولِکَ فَکَاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ وَ أَنْ تَجْعَلَنِی مِمَّنْ یُسَارِعُ فِی الْخَیْرَاتِ وَ یَدْعُوکَ رَغَبا وَ رَهَبا وَ تَجْعَلَنِی لَکَ مِنَ الْخَاشِعِینَ اللَّهُمَّ إِنَّکَ مَنَنْتَ عَلَیَّ بِزِیَارَهِ مَوْلایَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ وِلایَتِهِ وَ مَعْرِفَتِهِ فَاجْعَلْنِی مِمَّنْ یَنْصُرُهُ وَ یَنْتَصِرُ بِهِ وَ مُنَّ عَلَیَّ بِنَصْرِکَ لِدِینِکَ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْنِی مِنْ شِیعَتِهِ وَ تَوَفَّنِی عَلَی دِینِهِ اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِی مِنَ الرَّحْمَهِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الْمَغْفِرَهِ وَ الْإِحْسَانِ وَ الرِّزْقِ الْوَاسِعِ الْحَلالِ الطَّیِّبِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ . (۲)

مؤلف گوید: در روایت معتبر آمده حضرت خضر علیه السّلام روز شهادت امیر مؤمنان علیه السّلام گریه کنان و استرجاع انّا للّه و انّا الیه راجعون گویان به شتاب آمد، و بر در حانه آن حضرت ایستاد، پس گفت:

رَحِمَکَ اللَّهُ یَا أَبَا الْحَسَنِ کُنْتَ أَوَّلَ الْقَوْمِ إِسْلاماً وَ أَخْلَصَهُمْ إِیمَاناً وَ أَشَدَّهُمْ یَقِیناً وَ أَخْوَفَهُمْ لِلَّهِ (۳)

و بسیاری از فضائل آن حضرت را نزدیک به این عباراتی که در همین زیارت است برشمرد پس اگر در این روز یعنی روز شهادت هم خوانده شود مناسب است، و اصل آن کلمات را

۱- خدایا تو بر زبان پیامبر و رسولت محمّد (درود تو بر او و خاندانش) به من بشارت دادی و فرمودی: «و بشارت ده کسانی را که ایمان آوردند، که برای آنان است نزد پروردگارشان قدم راستی. خدای من به همه پیامبران و رسولانت (درود تو بر ایشان) مؤمنم، پس از معرفت به آنان در موقعیتی قرارم مده که در بر مردم رسوایم سازی، بلکه مرا با آنان قرار ده، و با تصدیق به آنان بمیران. خدایا تو آنان را مخصوص به کرامتت گرداندی، و مرا به پیروی از ایشان فرمان دادی. خدایا من بنده و زائر توام، و به تو تقرّب می جویم با زیارت برادر رسولت، و بر هر آمده ای و زیارت شده ای، برای کسی که به نزد او آمده و زیارت کرده حقّی است، و تو بهترین دیدار شده، و بزرگوارترین زیارت شده ای، پس از تو درخواست می کنم ای خدا، ای مهربان، ای بخشنده، ای جواد، ای بزرگوار، ای یکتا، ای بی نیاز، ای کسی که نزاده و زائیده نشده، واحدی همتایش نبوده، و همسر و فرزندی برنگرفته، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی،

۲- و قرار دهی تحفه ات را برایم در زیارتم نسبت به رسولت رهایی از آتش دوزخ، و قرارم دهی از آنان که به سوی خیرات می شتابند، و تو را با امید و بیم می خوانند، و از خشوع کنندگان برای خود مقرّرم داری. خدایا بر من منّت نهادی به زیارت مولایم علی بن ابیطالب و به ولایت و معرفتش، پس قرارم ده از کسانی که او را یاری می کنند، و از او یاری می ستانند، و بر من منّت بنه به یاری ات برای دین. خدایا مرا از شیعیانش قرار ده و بر دینش بمیران. خدایا برای من واجب گردان، از رحمت و خشنودی و مغفرت و احسان و روزی وسیع حلال پاکیزه، آنچنان که تو شایسته آنی، ای مهربان ترین مهربانان، و سپاس خدای را پروردگار جهانیان.

۳- خدا رحمت کند ای ابو الحسن، تو اولین نفر ملّت در گرویدن به اسلام، و خالص ترین شان در ایمان، و سخت ترین شان

در یقین و ترسنده ترین شان از خدا بودی

که به منزله زیارت روز شهادت است در کتاب هدیه ذکر کرده ایم، هرکه خواهد به آن کتاب مراجعه کند.

بدان که ما پیش از این در ضمن اعمال شب مبعث کلامی از سفرنامه ابن بطوطه نقل کردیم که به این روضه شریفه «صلوات الله علی مشرفها» متعلّق بود، شایسته است به آنجا رجوع شود

فصل پنجم: فضیلت مسجد کوفه و اعمال آن

فضیلت مسجد کوفه

آگاه باش کوفه یکی از آن چهار شهری است که حق تعالی آن را اختیار فرموده و طور سینین تفسیر به آن شده، و در روایت آمده: کوفه حرم خدا، و حرم رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و حرم امیر مؤمنان علیه السّلام است، و یک درهم صدقه در آن، به صد درهم در جای دیگر حساب می شود و دو رکعت نماز در آن به صد رکعت محاسبه می گردد.

فضیلت مسجد کوفه زیاده از آن است که ذکر شود، و در بیان شرافت آن کافی است که یکی از چهار مسجدی است که شایسته است برای درک فیوضاتشان به شتاب به سوی آنها کوچ کردن، و یکی از محل هایی است که مسافر بین قصر و اتمام نماز در آن مخیّر است.

و نماز واجب در آن برابر حجّ مقبول و معادل هزار نماز است که در جای دیگر بجا آورده شود.

در روایات وارد شده: مسجد کوفه محل نماز پیامبران است، و جایگاه نماز حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف خواهد شد، و در روایتی است که هزار پیامبر و هزار جانشین پیامبر در آن، نماز بجا آورده اند، و از بعضی روایات استفاده می شود، که مسجد کوفه از مسجد اقصی که در

بیت المقدس قرار دارد افضل است.

ابن قولویه از حضرت امام باقر علیه السّلام روایت کرده: اگر مردم بدانند مسجد کوفه چه اندازه فضیلت دارد، هر آینه از شهرهای دور، تهیه زاد و راحله کنند، و به سوی این مسجد بیایند، و نیز فرمود: نماز واجب در آن، برابر است با حجّ مقبول، و نماز مستحب برابر است با عمره مقبوله، به بیان روایت دیگر نماز واجب و مستحبّ در آن همانند حج و عمره ای است که با رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله بجا آورده باشند.

شیخ کلینی و غیر او را از مشایخ عظام روایت کرده اند، از هارون بن خارجه که امام صادق علیه السّلام به من فرمود: ای هارون بین تو و مسجد کوفه چه اندازه مسافت است، یک میل میشود؟ گفتم: نه، فرمود: همه نمازهای خود را در آنجا می خوانی؟ گفتم نه، فرمود: اگر من نزدیک آن مسجد بودم امید داشتم از من یک نماز در آن فوت نمی شد، هیچ می دانی که فضیلت آن مکان چیست؟ نبوده بنده صالحی و نه پیامبری مگر آنکه در مسجد کوفه نماز گذارده، حتی در شبی که رسول خدا را به معراج می بردند، جبرئیل به آن حضرت عرضه داشت می دانی کجایی؟ اکنون در برابر مسجد کوفه ای، فرمود: از پروردگارم اجازه بخواه تا در آن مسجد بروم و دو رکعت نماز بگذارم، جبرئیل از حضرت حق اذن خواست، حق تعالی مرحمت فرمود، پس آن حضرت را فرود آورد و در آن دو رکعت نماز گذارد، بدرستی که جانب راست آن باغی است از باغهای بهشت و

وسط آن باغی از باغهای بهشت و پشت آن باغی از باغهای بهشت، همانا نماز واجب در ان برابر است با هزار نماز، و نماز مستحب در ان برابر است با پانصد نماز، و نشستن در ان، بدون تلاوت قرآن و ذکر، عبادت است و اگر مردم بدانند چه اندازه فضیلت در آن است به جانب آن بیایند گرچه به روش کودکان، خود را به زمین کشند و در روایت دیگر آمده: نماز واجب در ان برابر حج است، و نماز مستحبّ به اندازه عمره در ذیل زیارت هفتم حضرت امیر علیه السّلام اشاره فضیلت این مسجد شریف گذشت، و از پاره ای روایات معلوم میشود که جانب راست این مسجد از جانب چپ آن افضل است.

اعمال مسجد کوفه

اعمال مسجد کوفه: به صورتی که در کتاب «مصباح الزائر» و غیر آن می باشد، آن است که چون وارد کوفه شدی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ عَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ أَنْزِلْنِی مُنْزَلاً مُبَارَکاً وَ أَنْتَ خَیْرُ الْمُنْزِلِینَ. (۱)

پس به سوی مسجد کوفه روانه شو، و در حال رفتن بگو:

اللَّهُ أَکْبَرُ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ

خدا بزرگتر است و معبودی جز خدا نیست، و سپاس خدای را، و منزّه است خدا.

السَّلامُ عَلَی سَیِّدِنَا رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ السَّلامُ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ عَلَی مَجَالِسِهِ وَ مَشَاهِدِهِ وَ مَقَامِ حِکْمَتِهِ وَ آثَارِ آبَائِهِ آدَمَ وَ نُوحٍ وَ إِبْرَاهِیمَ وَ إِسْمَاعِیلَ وَ تِبْیَانِ [بُنْیَانِ]

۱- به نام خدا و به خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) خدایا فرود آر مرا فرود آمدنی با برکت، که تو بهترین فرود آورندگانی.

بَیِّنَاتِهِ السَّلامُ عَلَی الْإِمَامِ الْحَکِیمِ الْعَدْلِ الصِّدِّیقِ الْأَکْبَرِ الْفَارُوقِ بِالْقِسْطِ الَّذِی فَرَّقَ اللَّهُ بِهِ بَیْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ وَ الْکُفْرِ وَ الْإِیمَانِ وَ الشِّرْکِ وَ التَّوْحِیدِ لِیَهْلِکَ مَنْ هَلَکَ عَنْ بَیِّنَةٍ وَ یَحْیَا مَنْ حَیَّ عَنْ بَیِّنَةٍ أَشْهَدُ أَنَّکَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ وَ خَاصَّةُ نَفْسِ الْمُنْتَجَبِینَ وَ زَیْنُ الصِّدِّیقِینَ وَ صَابِرُ الْمُمْتَحَنِینَ وَ أَنَّکَ حَکَمُ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ قَاضِی أَمْرِهِ وَ بَابُ حِکْمَتِهِ، (۱) وَ عَاقِدُ عَهْدِهِ وَ النَّاطِقُ بِوَعْدِهِ وَ الْحَبْلُ الْمَوْصُولُ بَیْنَهُ وَ بَیْنَ عِبَادِهِ وَ کَهْفُ النَّجَاهِ وَ مِنْهَاجُ التُّقَی وَ الدَّرَجَهُ الْعُلْیَا وَ مُهَیْمِنُ الْقَاضِی الْأَعْلَی یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ بِکَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ زُلْفَی أَنْتَ وَلِیِّی وَ سَیِّدِی وَ وَسِیلَتِی فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ،

و گره زننده پیمانش، و گویای به وعده اش، و رشته وصل شده بین او بندگانش، و پناهگاه نجات، و راه تقوی، و درجه برتر، و گواه داور عالی تر، ای امیر مؤمنان، به وسیله تو تقرّب به خدا می جویم، تقرّب کامل، تو ولیّ و آقا و وسیله من در دنیا و آخرتی.

پس وارد مسجد می شوی.

مؤلّف گوید: بهتر آن است از دری که در عقب مسجد است، و مشهور به باب الفیل است وارد شوی، آنگاه می گویی:

اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِاللَّهِ وَ بِمُحَمَّدٍ حَبِیبِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ بِوِلایَهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْأَئِمَّهِ الْمَهْدِیِّینَ الصَّادِقِینَ النَّاطِقِینَ الرَّاشِدِینَ الَّذِینَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِیراً رَضِیتُ بِهِمْ أَئِمَّهً وَ هُدَاهً وَ مَوَالِیَ سَلَّمْتُ لِأَمْرِ اللَّهِ لا أُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً وَ لا أَتَّخِذُ مَعَ اللَّهِ وَلِیّاً کَذَبَ الْعَادِلُونَ بِاللَّهِ وَ ضَلُّوا ضَلالاً بَعِیداً حَسْبِیَ اللَّهُ

۱- چون به در مسجد وارد شوی، نزد در بایست و بگو: سلام بر سرور ما رسول خدا، محمّد بن عبد الّه، و خاندان طاهرینش سلام و رحمت و برکات خدا بر امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، و بر مجالس و جایگاه حضور، و مقام حکمتش، و آثار پدرانش آدم و نوح و ابراهیم و اسماعیل و بیان دلایلش، سلام بر امام حکیم، دادگر، صدّیق اکبر، جداکننده به داد که خدا به وسیله او میان حق و باطل، و کفر و ایمان و شرک و توحید را جدا کرد، تا هر که هلاک گردد از روی دلیل هلاک شود، و هرکه زنده ماند از روی دلیل زنده ماند، شهادت می دهم که تویی امیر مؤمنان و خاصّه جان برگزیدگان، و زیور صدّیقان، و بردبار امتحان شدگان، و داور خدا بر روی زمین، و اداکننده امر او، و درگاه حکمتش،

وَ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنَّ عَلِيّاً وَ الْأَئِمَّهَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ أَوْلِيَائِی وَ حُجَّهُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ. (۱)

سپس به جانب ستون چهارم، که در جنب باب انماط، و برابر ستون پنجم است برو، و آن ستون حضرت ابراهیم علیه السّلام است، پس چهار رکعت نماز بجای آر، دو رکعت ان را با (حمد) و (توحید) و دو رکعت دیگر را با (حمد) و سوره (قدر) ، چون از نماز فارغ شدی، تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را بگو و بخوان:

السَّلامُ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ الرَّاشِدِينَ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِيراً وَ جَعَلَهُمْ أَنْبِيَاءَ مُرْسَلِينَ وَ حُجَّهً عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ وَ سَلامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ذَلِکَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (۲)

و هفت مرتبه بگو:

سَلامٌ عَلَى نُوحٍ فِی الْعَالَمِينَ. (۳)

پس بگو:

نَحْنُ عَلَى وَصِيَّتِکَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ الَّتِی أَوْصَيْتَ بِهَا ذُرِّيَّتَکَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ وَ الصِّدِّيقِينَ [وَ الصَّادِقِينَ] وَ نَحْنُ مِنْ شِيعَتِکَ وَ شِيعَهِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَيْکَ وَ عَلَى جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الصَّادِقِينَ [الصِّدِّيقِينَ] وَ نَحْنُ عَلَى مِلَّهِ إِبْرَاهِيمَ وَ دِينِ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَ الْأَئِمَّهِ الْمَهْدِيِّينَ وَ وِلايَهِ مَوْلانَا عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَى الْبَشِيرِ النَّذِيرِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ رَحْمَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ وَ بَرَکَاتُهُ وَ عَلَى وَصِيِّهِ وَ خَلِيفَتِهِ الشَّاهِدِ لِلَّهِ مِنْ بَعْدِهِ عَلَى خَلْقِهِ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ الصِّدِّيقِ الْأَكْبَرِ وَ الْفَارُوقِ الْمُبِينِ الَّذِی أَخَذْتَ بَيْعَتَهُ [أُخِذَتْ بَيْعَتُهُ] عَلَى الْعَالَمِينَ

ص: ۵۷۹

۱- خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، این است جایگاه پناهنده به خدا، و به محمّد حبیب خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) و به ولایت امیر مؤمنان و امامان آن ره یافتگان و صادقان و سخنوران و راشدان، آنان که خدا پلیدی را از ایشان دور کرد و پاکشان ساخت پاک ساختنی مخصوص، به آنان به عنوان امامان و هادیان و سرپرستان راضی شدم، تسلیم امر خدا گشتم به او شرک نیاورم چیزی، و همراه او سرپرستی نگیرم، شریک قراردهندگان برای خدا دروغ گفتند، و گمراه شدند گمراهی بس دور، کافی است مرا خدا و اولیای خدا، شهادت می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است، و برای او شریکی نیست، و شهادت می دهم که محمّد بنده و رسول اوست، و اینکه علی و امامان ره یافته از نسلش (درود خدا بر آنان باد) سرپرستان منند، و حجّتهای خدا بر بندگانش.

۲- سلام بر بندگان شایسته راه یافته خدا، آنان که خدا پلیدی را از ایشان برده، و پاکشان ساخته پاک کردنی خاص و قرارشان داده پیامبرانی مرسل، و حجّت بر همه بندگان، سلام بر رسولان، و سپاس خدای را پروردگار جهانیان، این است اندازه بخشی عزیز علیم.

۳- سلام بر نوح در جهانیان.

رَضِیتُ بِهِمْ أَوْلِیَاءَ وَ مَوَالِیَّ وَ حُکَّاماً فِی نَفْسِی وَ وُلْدِی [وَلَدِی] وَ أَهْلِی وَ مَالِی وَ قِسْمِی وَ حِلِّی وَ إِحْرَامِی وَ إِسْلامِی وَ دِینِی، (۱) وَ دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی وَ مَحْیَایَ وَ مَمَاتِی أَنْتُمُ الْأَئِمَّهُ فِی الْکِتَابِ وَ فَصْلُ الْمَقَامِ وَ فَصْلُ الْخِطَابِ وَ أَعْیُنُ الْحَیِّ الَّذِی لا یَنَامُ وَ أَنْتُمْ حُکَمَاءُ اللَّهِ وَ بِکُمْ حَکَمَ اللَّهُ وَ بِکُمْ عُرِفَ حَقُّ اللَّهِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ أَنْتُمْ نُورُ اللَّهِ مِنْ بَیْنِ أَیْدِینَا وَ مِنْ خَلْفِنَا أَنْتُمْ سُنَّهُ اللَّهِ الَّتِی بِهَا سَبَقَ الْقَضَاءُ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ أَنَا لَکُمْ مُسَلِّمٌ تَسْلِیما لا أُشْرِکُ بِاللَّهِ شَیْئا وَ لا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ وَلِیّا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانِی بِکُمْ وَ مَا کُنْتُ لِأَهْتَدِیَ لَوْ لا أَنْ هَدَانِیَ اللَّهُ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی مَا هَدَانَا . (۲)

اعمال دکّه القضاء و بیت الطشت

اعمال دکّه القضاء و بیت الطشت: بدان که «دکّه القضا» دکّان چه ای در مسجد کوفه بوده که امیر مؤمنان علیه السّلام روی آن می نشستند و قضاوت می کردند و در آن محّل ستون کوتاهی وجود داشت که بر آن آیه کریمه

(انّ اللّه یامر بالعدل و الاحسان)

نوشته شده بود.

و بیت الطشت همان جایی است که معجزه امیر مؤمنان در حق آن دختر ظاهر شد، دختر بی شوهری که بر اثر نشستن میان آب، زالویی در شکمش وارد شد، و اندک اندک از مکیدن خون بزرگ، و شکم دختر را بمانند شکم زن حامله کرد، برادران دختر به او گمان فرزنددار شدن از راه نامشروع بردند و درصدد کشتن او برآمدند، برای قضاوت این مشکل نزد امیر مؤمنان آمدند، حضرت دستور

۱- ما تعهّد به وصیّت توییم ای سرپرست مؤمنان ای نوح که ذریّه ات را به آن وصیّت کردی، از رسولان و صدّیقان، و ما از شیعیان تو و شیعیان پیامبرمان محمّدیم، درود خدا بر او و بر خاندانش، و بر همه رسولان و پیامبران و صادقان، و ما بر آیین ابراهیم، و دین محمّد امیّ، و امامان ره یافته، و ولایت مولایمان علی امیر مؤمنان. سلام بر مژده دهنده و بیم ده، درودها و رحمت و رضوان و برکات خدا بر او، و بر وصی و جانشینش، آن شاهد برای خدا پس از او بر بندگانش علی امیر مؤمنان، صدّیق اکبر، و تمیزدهنده روشن آنکه بیعتش را بر جهانیان گرفتی، به آنان خشنودم از جهت سرپرستی و سروری و حکمرانی در جانم و فرزندانم و خاندانم و مالم و نصیبم و آزادی و محدودیتم و اسلام و دینم

۲- و دنیا و آخرتم، و حیات و مرگم، شمایید امامان در کتاب خدا، و فیصله دهنده هر مقام و جداکننده بین حق و باطل، و دیدگان آن زنده ای که نمی خوابد، شمایید حکیمان الهی، و به وسیله شما خدا حکم کرد و حق خدا به توسط شما شناخته شد، معبودی جز خدا نیست، محمّد رسول خداست، شما نور خدایید از پیش رو و پشت سر ما، شما آیین خدایید که حکم قطعی بر آن پیشی گرفت، ای امیر مؤمنان من تسلیم شمایم، تسلیمی که چیزی را شریک خدا نسازم، و جز او سرپرستی نگیرم، سپاس خدای را که به وسیله شما مرا هدایت کرد، درحالی که من هدایت نمی یافتم، اگر خدا هدایتم نمی کرد، خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است. خدا بزرگتر است، سپاس خدای را برای آنکه ما را هدایت کرد.

داد در طرفی از مسجد پرده کشیدند و آن دختر را پشت پرده نشاندند، سپس قابله کوفه را دستور داد، آن دختر را معاینه کند، زن قابله پس از معاینه عرضه داشت، یا امیر المؤمنین این دختر آبستن است و فرزندی در رحم دارد، حضرت دستور داد طشتی پر از لجن آوردند و دختر را به روی آن قرار دادند، زالو وقتی بوی لجن شنید از شکم دختر بیرون آمد.

در بعضـی از روایات است که حضرت دست دراز کرد و از کوههای شام قطعه برفی حاضر نمود و در آن طشت نهادند تا زالو از شکم دختر بیرون آمد.

بدان که مشـهور در ترتیب اعمال مسجد آن است که پس از اعمال ستون چهارم به وسط مسجد می روند و اعمال آنجا را بجا می آورنـد و اعمـال دکّه القضـاء و بیت الطشت را در پایان همه اعمال پس از فراغت از دکّه امام صادق علیه السّلام به جا می آورند.

امّا این فقیر به همان ترتیبی که سیّد ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» و علاّمه مجلسـی در «بحار» و شـیخ خضـر در کتاب «مزار» نقل کرده اند ذکر می کنم.

اگر کسـی بخواهـد بترتیب مشـهور عمـل نمایـد، اعمـال دکّه القضـا و بیت الطشت را بعـد از اعمال سـتون چهارم بجا نیاورد و بگـذارد در آخر بعـد از اعمـال دکه الصادق بجا آورد، در هر صورت بسوی دکّه القضا برو، و در آن محّل دو رکعت نماز، به حمد و هر سوره که خواهی بخوان، چون فارغ شدی، تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را بجای آور و بگو:

یَا مَالِکِی وَ مُمَلِّکِی وَ

ص: ۵۸۱

مُتَغَمِّدِی [مُعْتَمَدِی] بِالنِّعَمِ الْجِسَامِ مِنْ غَیْرِ اسْتِحْقَاقٍ وَجْهِی خَاضِعٌ لِمَا تَعْلُوهُ الْأَقْدَامُ لِجَلالِ وَجْهِکَ الْکَرِیمِ لا تَجْعَلْ هَذِهِ الشِّدَّهَ وَ لا هَذِهِ الْمِحْنَهَ مُتَّصِلَهً بِاسْتِیصَالِ الشَّأْفَهِ وَ امْنَحْنِی مِنْ فَضْلِکَ مَا لَمْ تَمْنَحْ بِهِ أَحَدا مِنْ غَیْرِ مَسْأَلَهٍ أَنْتَ الْقَدِیمُ الْأَوَّلُ الَّذِی لَمْ تَزَلْ وَ لا تَزَالُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی وَ زَکِّ عَمَلِی وَ بَارِکْ لِی فِی أَجَلِی وَ اجْعَلْنِی مِنْ عُتَقَائِکَ وَ طُلَقَائِکَ مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱)

اعمال بیت الطشت: این محّل متصّل به دکّه القضا است.

در این جایگاه دو رکعت نماز بخوان و پس از سلام و تسبیح حضرت علیها السّلام بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی ذَخَرْتُ تَوْحِیدِی إِیَّاکَ وَ مَعْرِفَتِی بِکَ وَ إِخْلاصِی لَکَ وَ إِقْرَارِی بِرُبُوبِیَّتِکَ وَ ذَخَرْتُ وِلایَهَ مَنْ أَنْعَمْتَ عَلَیَّ بِمَعْرِفَتِهِمْ مِنْ بَرِیَّتِکَ مُحَمَّدٍ وَ عِتْرَتِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ لِیَوْمِ فَزَعِی إِلَیْکَ عَاجِلا وَ آجِلا وَ قَدْ فَزِعْتُ إِلَیْکَ وَ إِلَیْهِمْ یَا مَوْلایَ فِی هَذَا الْیَوْمِ وَ فِی مَوْقِفِی هَذَا وَ سَأَلْتُکَ مَادَّتِی [مَا زَکَی] مِنْ نِعْمَتِکَ وَ إِزَاحَهَ مَا أَخْشَاهُ مِنْ نَقِمَتِکَ وَ الْبَرَکَهَ فِیمَا رَزَقْتَنِیهِ وَ تَحْصِینَ صَدْرِی مِنْ کُلِّ هَمٍّ وَ جَائِحَهٍ وَ مَعْصِیَهٍ فِی دِینِی وَ دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ . (۲)

روایت شده است که امام صادق علیه السّلام در بیت الطشت دو رکعت نماز بجا آوردند.

انجام نماز و دعا در وسط مسجد

انجام نماز و دعا در وسط مسجد: دو رکعت نماز در وسط مسجد بجا می آوری در رکعت او (حمد) و (توحید) و در رکعت دوم (حمد) و (کافرون) می خوانی پس از سلام و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام بگو:

اللَّهُمَّ أَنْتَ

۱- ای مالک و مالک کننده ام، و پوشاننده ام به نعمت های عظیم بدون داشتن شایستگی، رویم فروتن است برای آنچه قدمها بالای آن قرار می گیرد، برای عظمت ذات بزرگوارت، این سختی و نه این محنت را متّصل به هلاکت قرار مده، از فضلت به من ببخش، چیزی که بدون درخواست به کسی نبخشیدی، تویی، دیرین اوّل که همواره بوده ای، و خواهی بود، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بیامرز و به من رحم کن، عملم را پاک نما، و در عمرم برکت ده، و مرا از آزادشدگان و رها شدگان از آتش قرار ده، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.
۲- خدایا من یکتاپرستی ام و معرفتم و اخلاصم نسبت به تو و اقرارم به ربوبیّت را ذخیره کنم، و نیز ولایت کسانی که به خاطر معرفتشان از میان مخلوقات به من نعمت دادی اندوخته قرار دادم، و آن ولایت محمّد و عترت او (درود خدا بر او و خاندانش باد) است، برای روز پناهندگی ام به تو در دنیا و آخرت، و اکنون به تو به آنان ای مولایم در این روز و در این موقعیتم پناه آورده ام، و از تو درخواتم تداوم نعمتت را بر خودم، و از بین بردن آنچه می ترسم از آن از کیفرت، و برکت در انچه نصیبم فرمود، و نگهداشتن سینه ام از هر نگرانی و سختی شدید، و گناهی در دین و دنیا و آخرتم، ای مهربان ترین مهربانان.

السَّلامُ وَ مِنْکَ السَّلامُ وَ إِلَیْکَ یَعُودُ السَّلامُ وَ دَارُکَ دَارُ السَّلامِ حَیِّنَا رَبَّنَا مِنْکَ بِالسَّلام اللَّهُمَّ إِنِّی صَلَّیْتُ هَذِهِ الصَّلاهَ ابْتِغَاءَ رَحْمَتِکَ وَ رِضْوَانِکَ وَ مَغْفِرَتِکَ وَ تَعْظِیماً لِمَسْجِدِکَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْفَعْهَا فِی عِلِّیِّینَ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱)

مؤلف گوید: این مقام را که دکّه المعراج گفته اند و ظاهرا به ملاحظه آن است که در شب معراج رسول خدا صلی اللّه علیه و آله از خدا اذن طلبید و در این محلّ فرود آمد و دو رکعت نماز خواند، البته در اول فصل به روایت آن اشاره شد.

اعمال ستون هفتم

اعمال ستون هفتم: این محل مقامی است که حق تعالی در آن، توفیق توبه و بازگشت به آدم را عنایت فرمود، پس به جانب آن برو و پیش آن رو به قبله بایست و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی أَبِینَا آدَمَ وَ أُمِّنَا حَوَّاءَ السَّلَامُ عَلَی هَابِیلَ الْمَقْتُولِ ظُلْما وَ عُدْوَانا عَلَی مَوَاهِبِ اللَّهِ وَ رِضْوَانِهِ السَّلامُ عَلَی شَیْثٍ [شَیْث] صَفْوَهِ اللَّهِ الْمُخْتَارِ الْأَمِینِ وَ عَلَی الصَّفْوَهِ الصَّادِقِینَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِ الطَّیِّبِینَ أَوَّلِهِمْ وَ آخِرِهِمْ السَّلامُ عَلَی إِبْرَاهِیمَ وَ إِسْمَاعِیلَ وَ إِسْحَاقَ وَ یَعْقُوبَ وَ عَلَی ذُرِّیَّتِهِمُ الْمُخْتَارِینَ السَّلامُ عَلَی مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی عِیسَی رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ السَّلامُ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ ذُرِّیَّتِهِ الطَّیِّبِینَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَیْکُمْ فِی الْأَوَّلِینَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ فِی الْآخِرِینَ السَّلامُ عَلَی فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ السَّلامُ عَلَی الْأَئِمَّهِ الْهَادِینَ شُهَدَاءِ اللَّهِ

۱- خدایا تویی سلام و از توست سلام و به تو برمی گردد سلام و خانه توست خانه سلام، پروردگارا تحیّت ده ما را از جانب خود به سلام. خدایا من این نماز را تنها برای طلب رحمت و رضوان و آمرزشت و بخاطر مسجدت خواندم. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و این نماز را در محل بلند بهشت بالا ببر، و از من بپذیر، ای مهربان ترین مهربانان.

عَلَی خَلْقِهِ السَّلامُ عَلَی الرَّقِیبِ الشَّاهِدِ عَلَی الْأُمَمِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ (۱)

سپس نزد این ستون چهار رکعت نماز می خوانی، در رکعت اول (حمد) و (قدر) و در بکعت دوم (حمد) و (توحید) بخوان و در رکعت سوم و چهارم هم به همین ترتیب عمل کن، پس از فراغت از چهار رکعت و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام بگو:

اللَّهُمَّ إِنْ کُنْتُ قَدْ عَصَیْتُکَ فَإِنِّی قَدْ أَطَعْتُکَ فِی الْإِیمَانِ مِنِّی بِکَ مَنّا مِنْکَ عَلَیَّ لا مَنّا مِنِّی [بِهِ] عَلَیْکَ وَ أَطَعْتُکَ فِی أَحَبِّ الْأَشْیَاءِ لَکَ [إِلَیْکَ] لَمْ أَتَّخِذْ لَکَ وَلَداً وَ لَمْ أَدْعُ لَکَ شَرِیکا وَ قَدْ عَصَیْتُکَ فِی أَشْیَاءَ کَثِیرَهٍ عَلَی غَیْرِ وَجْهِ الْمُکَابَرَهِ لَکَ وَ لا الْخُرُوجِ عَنْ [مِنْ] عُبُودِیَّتِکَ وَ لا الْجُحُودِ لِرُبُوبِیَّتِکَ وَ لَکِنِ اتَّبَعْتُ هَوَایَ وَ أَزَلَّنِی الشَّیْطَانُ بَعْدَ الْحُجَّهِ عَلَیَّ وَ الْبَیَانِ فَإِنْ تُعَذِّبْنِی فَبِذُنُوبِی غَیْرَ ظَالِمٍ لِی وَ إِنْ تَعْفُ عَنِّی وَ تَرْحَمْنِی فَبِجُودِکَ وَ کَرَمِکَ یَا کَرِیمُ اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِی لَمْ یَبْقَ لَهَا إِلا رَجَاءُ عَفْوِکَ وَ قَدْ قَدَّمْتُ آلَهَ الْحِرْمَانِ فَأَنَا أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ مَا لا أَسْتَوْجِبُهُ وَ أَطْلُبُ مِنْکَ مَا لا أَسْتَحِقُّهُ اللَّهُمَّ إِنْ تُعَذِّبْنِی فَبِذُنُوبِی وَ لَمْ تَظْلِمْنِی شَیْئا وَ إِنْ تَغْفِرْ لِی فَخَیْرُ رَاحِمٍ أَنْتَ یَا سَیِّدِی. (۲) اللَّهُمَّ أَنْتَ أَنْتَ وَ أَنَا أَنَا أَنْتَ الْعَوَّادُ بِالْمَغْفِرَهِ وَ أَنَا الْعَوَّادُ بِالذُّنُوبِ وَ أَنْتَ الْمُتَفَضِّلُ بِالْحِلْمِ وَ أَنَا الْعَوَّادُ بِالْجَهْلِ اللَّهُمَّ فَإِنِّی أَسْأَلُکَ یَا کَنْزَ الضُّعَفَاءِ یَا عَظِیمَ الرَّجَاءِ یَا مُنْقِذَ الْغَرْقَی یَا مُنْجِیَ الْهَلْکَی یَا مُمِیتَ الْأَحْیَاءِ یَا مُحْیِیَ الْمَوْتَی أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ أَنْتَ الَّذِی سَجَدَ لَکَ شُعَاعُ الشَّمْسِ وَ دَوِیُّ الْمَاءِ وَ حَفِیفُ الشَّجَرِ وَ نُورُ الْقَمَرِ

۱- به نام خدا و با خدا و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، و معبودی جز خدا نیست، محمّد رسول خداست، سلام بر پدرمان آدم و مادرمان حوا، و سلام بر هابیل، کشته شده ستم و دشمنی از روی حسادت قابیل بر موهبت های خدا و خشنودیش نسبت به هابیل، سلام بر شیث برگزیده خدا، آن انتخاب شده امین و برگزیده صادقان از نسل پاکش، آغاز و انجام شان. سلام بر ابراهیم و اسماعیل، و اسحاق و یعقوب و بر نسل انتخاب شده آنان. سلام بر موسی هم سخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر محمّد بن عبد اللّه خاتم الانبیاء، سلام بر امیر مومنان و نسل پاکش، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر شما در پیشینیان، سلام بر شما در پسینیان، سلام بر فاطمه زهرا، سلام بر امامان هدایت کننده، گواهان خدا بر بندگانش، سلام بر دیده بان و گواه بر امّتها برای خدا پروردگار جهانیان.

۲- خدایا اگر کسی بوده ام که تو را معصیت کردم، در مقابل اطاعتت کردم در ایمانم به تو، از باب مّنتی که از سوی تو بر من است نه منّتی که از من بر توست، و اطاعتت کردم در محبوب ترین چیزها پیش تو، و آن اینکه مانند بی خردان فرزندی برای تو نگرفتم، و شریکی برایت نخواندم، البته در بسیاری از امور معصیت تو را مرتکب شدم نه از روی عناد و دشمنی، و نه از باب بیرون رفتن از عرضه بندگی ات، و نه از جهت انکار مقام ربوبیّتت، بلکه هوای نفسم را پیروی کردم و شیطان مرا لغزاند، آن هم بعد از حجّت و بیان تو بر من، پس اگر عذابم کنی، به خاطر گناهانم می باشد، و در این عذاب ستمکار به من نیستی و اگر از من گذشت کنی و ترحّم فرمایی تنها از روی جود و کرم توست ای کریم، خدایا برای گناهانم نمانده، مگر امید عفوت، و اینک تقدیم می کنم ابزار محرومیت را که تهیدستی و نیاز من است، پس از تو خواستارم چیزی را که سزاوار آن نیستم، و از تو می طلبم آنچه را که مستحقّش نمی باشم. خدایا اگر عذابم کنی به گناهانم عذاب کردی، و هیچ ستمی بر من روا نداشتی، و اگر مرا بیامرزی پس تو بهترین رحم کنندگانی ای آقای من.

وَ ظُلْمَهُ اللَّيْلِ وَ ضَوْءُ النَّهَارِ وَ خَفَقَانُ الطَّيْرِ فَأَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ يَا عَظِيمُ بِحَقِّكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الصَّادِقِينَ وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الصَّادِقِينَ عَلَيْكَ وَ بِحَقِّكَ عَلَى عَلِيٍّ وَ بِحَقِّ عَلِيٍّ عَلَيْكَ وَ بِحَقِّكَ عَلَى فَاطِمَهَ وَ بِحَقِّ فَاطِمَهَ عَلَيْكَ، (۱) وَ بِحَقِّكَ عَلَى الْحَسَنِ وَ بِحَقِّ الْحَسَنِ عَلَيْكَ وَ بِحَقِّكَ عَلَى الْحُسَيْنِ وَ بِحَقِّ الْحُسَيْنِ عَلَيْكَ فَإِنَّ حُقُوقَهُمْ عَلَيْكَ مِنْ أَفْضَلِ إِنْعَامِكَ عَلَيْهِمْ وَ بِالشَّأْنِ الَّذِى لَكَ عِنْدَهُمْ وَ بِالشَّأْنِ الَّذِى لَهُمْ عِنْدَكَ صَلِّ عَلَيْهِمْ يَا رَبِّ صَلاهً دَائِمَهً مُنْتَهَى رِضَاكَ وَ اغْفِرْ لِى بِهِمُ الذُّنُوبَ الَّتِى بَيْنِى وَ بَيْنَكَ وَ أَرْضِ عَنِّى خَلْقَكَ وَ أَتْمِمْ عَلَيَّ نِعْمَتَكَ كَمَا أَتْمَمْتَهَا عَلَى آبَائِى مِنْ قَبْلُ وَ لا تَجْعَلْ لِأَحَدٍ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ عَلَيَّ فِيهَا امْتِنَاناً وَ امْنُنْ عَلَيَّ كَمَا مَنَنْتَ عَلَى آبَائِى مِنْ قَبْلُ يَا كهيعص اللَّهُمَّ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فَاسْتَجِبْ لِى دُعَائِى فِيمَا سَأَلْتُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ . (۲)

پس به سجده برو، و در سجده بگو:

يَا مَنْ يَقْدِرُ عَلَى حَوَائِجِ السَّائِلِينَ وَ يَعْلَمُ مَا فِى ضَمِيرِ الصَّامِتِينَ يَا مَنْ لا يَحْتَاجُ إِلَى التَّفْسِيرِ يَا مَنْ يَعْلَمُ خَائِنَهَ الْأَعْيُنِ وَ مَا تُخْفِى الصُّدُورُ يَا مَنْ أَنْزَلَ الْعَذَابَ عَلَى قَوْمِ يُونُسَ وَ هُوَ يُرِيدُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ فَدَعَوْهُ وَ تَضَرَّعُوا إِلَيْهِ فَكَشَفَ عَنْهُمُ الْعَذَابَ وَ مَتَّعَهُمْ إِلَى حِينٍ قَدْ تَرَى مَكَانِى وَ تَسْمَعُ دُعَائِى وَ تَعْلَمُ سِرِّى وَ عَلانِيَتِى وَ حَالِى صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اكْفِنِى مَا أَهَمَّنِى مِنْ أَمْرِ دِينِى وَ دُنْيَاىَ وَ آخِرَتِى. (۳)

پس هفتاد مرتبه بگو يَا سَيِّدِى آنگاه سر از سجده بردار و بگو:

يَا رَبِّ أَسْأَلُكَ بَرَكَهَ هَذَا الْمَوْضِعِ وَ

۱- خدایا تو تویی و من منم، تو بسیار بازگشت کننده به آمرزشی، و من بسیار بازگشت کننده به گناهانم، و تو تفضّل کننده ای از روی بردباری، و من بازگشت کننده ام از روی نادانی. خدایا پس من از تو درخواست می کنم ای گنج ناتوانان، ای بزرگ امید، ای رهاننده غریقان، ای نجات هلاک شدگان، ای میراننده زندگان ای زنده کننده مردگان، تویی خدایی که معبودی جز تو نیست، تویی آن که برایت سجده کردم شعاع خورشید و خروش آب، و صدای درخت، و نور ماه، و تاریکی شب و روشنایی روز، و حرکت بال پرندگان، پس از تو درخواست می کنم خدایا، ای بزرگ به حقی که بر محمّد و خاندان صادقش داری، و به حقیّ که محمّد و خاندان صادقش بر تو دارند، و به حقّ تو بر علی، و به حق علی بر تو، و به حقّ تو بر فاطمه،

۲- و به حق فاطمه بر تو، و به حق تو بر حسن، و به حق حسن بر تو، و به حق تو بر حسین، و به حق حسین بر تو، که حقوق ایشان بر تو از برترین نعمت دادن نعمت دادن، تو بر آنهاست، و به حق ش. نی که برای تو نزد ایشان است، و به شأنی که برای آنان نزد توست بر ایشان درود فرست ای پروردگار، درودی پاینده تا نهایت خشنودی ات، و به حق آنان بر من بیامرز گناهانی را که بین من و توست، و بندگانت را از من راضی کن، و نعمتت را بر من کامل فرما، چنان که از پیش بر پدرانم کامل کردی، و برای احدی از بندگانت در آن بر من منّتی قرار مده، و بر من منّت نه، چنان که از پیش بر پدرانم منّت نهادی، ای کهیعص. خدایا چنان که بر محمّد و خاندانش درود فرستی، دعایم را در آنچه از تو درخواست کردم اجابت کن، ای کریم،

ای کریم، ای کریم.

۳- ای آن که بر برآوردن حاجات خواهندگان قدرت دارد، و آنچه در نهاد لب فروبستگان است می داند، ای به آن که به تفسیر محتاج نمی گردد، ای آن که می داند خیانت دیده ها را و آنچه که سینه ها پنهان کند، ای آن که عذاب را بر قوم یونس فرو فرستاد، و اراده داشت آنان را عذاب کند، ولی او را خواندند، و به درگاهش زاری کردند پس عذاب را از آنان برطرف ساخت و تا مدّتی از زندگی بهره مندشان نمود البته جایم را می بینی، و دعایم را می شنوی، و نهان و آشکار حالم را می دانی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا کفایت کن از آنچه به اندوهم برده، از کار دین و دنیا و آخرتم.

بَرَکَهَ أَهْلِهِ وَ أَسْأَلُکَ أَنْ تَرْزُقَنِی مِنْ رِزْقِکَ رِزْقا حَلالا طَیِّباً تَسُوقُهُ إِلَیَّ بِحَوْلِکَ وَ قُوَّتِکَ وَ أَنَا خَائِضٌ فِی عَافِیَهٍ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱)

مؤلف گوید: در کتاب «مزار قدیم» در دعای این مقام بعد از «یا کریم یا کریم یا کریم» و پیش از سجده ذکر شده دعای «اللّهم یا من تحلّ به عقد المکاره» که از دعاهای سجّادیّه است و متن آن در باب اول در ضمن دعاهای ایمنی از شرّ دشمنان و بلاها و ترس گذشت .

پس از آن فرمود: آنگاه بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَعْلَمُ وَ لا أَعْلَمُ وَ تَقْدِرُ وَ لا أَقْدِرُ وَ أَنْتَ عَلامُ الْغُیُوبِ صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی وَ تَجَاوَزْ عَنِّی وَ تَصَدَّقْ عَلَیَّ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ . (۲)

سپس به سجده برو و بگو: » یا مَنْ یَقْدِرُ عَلَی حَوائِجِ السّائلین «تا آخر دعا.

و نیز آگاه باش احادیث بسیار در فضیلت ستون هفتم، وارد شده.

شیخ کلینی به سند معتبر روایت کرده: امیر مؤمنان علیه السّلام، رو به این ستون نماز میخواند و چنان نزدیک به آن می ایستاد، که بین آن حضرت و ستون فاصله در حدّی بود که بزی عبور کند و در روایت معتبر دیگر وارد شده: هر شب شصت هزار فرشته، از عالم بالا نازل می شوند و کنار ستون هفتم نماز می خوانند و این به صورتی است که تا قیامت به هر شصت هزار نفر یک بار نوبت می رسد و فرصتی برای مراجعه دوباره آنان نیست، در حدیث معتبر از امام صادق علیه السّلام آمده: که ستون

۱- پروردگارا از تو درخواست می کنم برکت جایگاه، و برکت اهلش را، و از تو درخواست می خواهم که نصیبم کنی از روزی ات روزی حلال و پاکیزه، که سوق دهی آن را به سوی من، به جنبش و نیرویت، درحالی که من در تندرستی کامل فرو رفته باشم ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا تو می دانی و من نمی دانم و تو می توانی و من نمی توانم، و تو دانای غیب هایی، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بیامرز و به من رحم کن، و از من درگذر، و بر من تصّدق کن آنچه را تو سزاوار آنی ای مهربان ترین مهربانان.

هفتم مقام حضرت ابراهیم است.

شیخ کلینی در کتاب کافی به سند صحیح از ابو اسماعیل سرّاج روایت کرده: معاویه بن وهب دست مرا گرفت و گفت: ابو حمزه ثمالی دست مرا گرفت و گفت: اصبغ بن نباته دست مرا گرفت و ستون هفتم را به من نشان داد و گفت: این ستون مقام حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام است که نزد آن نماز می خواند و امام مجتبی علیه السّلام کنار ستون پنجم نماز می خواند و وقتی امیر مؤمنان علیه السّلام حضور نداشت امام مجتبی علیه السّلام به جای آن حضرت نماز اقامه می کرد و آن از در کنده است در هر صورت، اخبار در فضیلت این ستون بسیار است و بنای ما بر اختصار می باشد.

اعمال ستون پنجم

عمل ستون پنجم: از جمله مواضع ممتاز مسجد کوفه ستون پنجم است، که باید کنار آن نماز بخوانند و حاجات خود را از خدا بطلبند زیرا در روایات معتبر وارد شده: محّل نماز حضرت ابراهیم خلیل بوده و با روایات دیگر منافات ندارد، زیرا ممکن است آن حضرت در همه این مواضع نماز خوانده باشد، در حدیث معتبر از امام صادق علیه السّلام روایت شده: ستون پنجم مقام جبرییل است و از روایت سطور گذشته استفاده می شود که مقام امام مجتبی علیه السّلام است، در نهایت آنچه از احادیث فهمیده می شود، این است که محل ستون هفتم و پنجم از سایر مواضع مسجد شریف تر است.

سیّد ابن طاووس گفته است: نزد ستون پنجم دو رکعت نماز بخوان به حمد و هر سوره ای که خواهی، و پس از سلام و تسبیح بگو:

ص: ۵۸۷

للَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِجَمِیعِ أَسْمَائِکَ کُلِّهَا مَا عَلِمْنَا مِنْهَا وَ مَا لا نَعْلَمُ وَ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ الْکَبِیرِ الْأَکْبَرِ الَّذِی مَنْ دَعَاکَ بِهِ أَجَبْتَهُ وَ مَنْ سَأَلَکَ بِهِ أَعْطَیْتَهُ وَ مَنِ اسْتَنْصَرَکَ بِهِ نَصَرْتَهُ وَ مَنِ اسْتَغْفَرَکَ بِهِ غَفَرْتَ لَهُ وَ مَنِ اسْتَعَانَکَ بِهِ أَعَنْتَهُ وَ مَنِ اسْتَرْزَقَکَ بِهِ رَزَقْتَهُ وَ مَنِ اسْتَغَاثَکَ بِهِ أَغَثْتَهُ وَ مَنِ اسْتَرْحَمَکَ بِهِ رَحِمْتَهُ وَ مَنِ اسْتَجَارَکَ بِهِ أَجَرْتَهُ وَ مَنْ تَوَکَّلَ عَلَیْکَ بِهِ کَفَیْتَهُ وَ مَنِ اسْتَعْصَمَکَ بِهِ عَصَمْتَهُ وَ مَنِ اسْتَنْقَذَکَ بِهِ مِنَ النَّارِ أَنْقَذْتَهُ ، (۱)

وَ مَنِ اسْتَعْطَفَکَ بِهِ تَعَطَّفْتَ لَهُ وَ مَنْ أَمَّلَکَ بِهِ أَعْطَیْتَهُ الَّذِی اتَّخَذْتَ بِهِ آدَمَ صَفِیّاً وَ نُوحاً نَجِیّاً وَ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلًا وَ مُوسَی کَلِیماً وَ عِیسَی رُوحاً وَ مُحَمَّداً حَبِیباً وَ عَلِیّاً وَصِیّاً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ أَنْ تَقْضِیَ لِی حَوَائِجِی وَ تَعْفُوَ عَمَّا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِی وَ تَتَفَضَّلَ عَلَیَّ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ لِلدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ یَا مُفَرِّجَ هَمِّ الْمَهْمُومِینَ وَ یَا غِیَاثَ الْمَلْهُوفِینَ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ سُبْحَانَکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۲)

مؤلّف گوید: از امام صادق علیه السّلام روایت شده: به بعضی از اصحاب خود فرمودند: نزد ستون پنجم دو رکعت نماز بخوان، که آن مصلّای ابراهیم است و بگو: السّلام علی ابینا ادم و امّنا حوّاء تا آخر، نزدیک به آنچه که کنار ستون هفتم، به طرف قبله خواندی.

اعمال ستون سوم

عمل ستون سوم: که مقام حضرت زین العابدین علیه السّلام است.

آنگاه به جانب دکّه زین العابدین علیه السّلام حرکت کن و آن در کنار ستون سوم است، از جانب متّصل به باب کنده.

مؤلّف گوید: این مقام از طرف

ص: ۵۸۸

۱- خدایا از تو می خواهم، به حق تمام نام هایت آنچه از آنها دانسته ایم و آنچه نمی دانیم، و از تو درخواست می کنم به حق نام بزرگ و بزرگترت و کبیر و اکبرت، که هرکس تو را به آن خواند، جوابش را دادی، و هرکه به آن از تو درخواست کرد عطایش نمودی، و هرکه به آن از تو یاری طلبید یاری اش کردی، و هرکه به آن از تو آمرزش خواست او را آمرزیدی، و هرکه به آن از تو کمک طلبید کمکش کردی، و هرکه به آن از تو درخواست روزی کرد روزی اش دادی، و هرکه به آن از تو فریادرسی طلبید به فریادش رسیدی، و هرکه به آن از تو رحم خواست رحمتش فرمودی، و هرکه به آن از تو پناه جست پناهش دادی، و هرکه به آن بر تو توکّل کرد، کفایتش نمودی، و هرکه به آن از تو نگهداری خواست، نگهداری اش کردی، و هرکه به آن از تو رهایی از آتش خواست نجاتش دادی،

۲- و هرکه به آن از تو تقاضای عطوفت نمود، به او عطوفت فرمودی، و هرکه به آن تو را آرزو کرد، عطایش کردی، نامی که با آن آدم را برگزیده، و نوح را رهایی یافته، و ابراهیم را دوست، و موسی را همسخن، و عیسی را روح، و محمّد را محبوب، و علی را جانشین برگرفتی، درود خدا بر همه آنها به حق آن نامها که حاجاتم را برآوردی، و از آنچه از گناهان از من گذشته درگذری، و بر من تفضّل کنی به آنچه تو سزاوار آنی، و نیز به تمام مردان و زنان با ایمان در دنیا و آخرت، ای زداینده اندوه

اندوه گینان، ای فریادرس ستم دیدگان، معبودی جز تو نیست، منزّهی تو ای پروردگار جهانیان.

قبله برابر با دکّه بابـد امیر مؤمنان علیه السّـلام و از طرف غرب مقابل با باب کنـده بوده که مسـدود شـده است و گفته شده که شایسته است نماز به اندازه پنج ذراع دورتر از ستون خوانده شود، زیرا دکّه در آن محل بوده است.

به هر حـال در آنجـا دو رکعت نماز به حمـد و هر سوره ای که خواهی بجای آر و پس از سـلام و تسبیـح حضـرت زهرا علیها السّلام بگو:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِی قَدْ کَثُرَتْ وَ لَمْ یَبْقَ لَهَا إِلا رَجَاءُ عَفْوِکَ وَ قَدْ قَدَّمْتُ آلَهَ الْحِرْمَانِ إِلَیْکَ فَأَنَا أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ مَا لا أَسْتَوْجِبُهُ وَ أَطْلُبُ مِنْکَ مَا لا أَسْتَحِقُّهُ اللَّهُمَّ إِنْ تُعَذِّبْنِی فَبِذُنُوبِی وَ لَمْ تَظْلِمْنِی شَیْئا وَ إِنْ تَغْفِرْ لِی فَخَیْرُ رَاحِمٍ أَنْتَ یَا سَیِّدِی اللَّهُمَّ أَنْتَ أَنْتَ وَ أَنَا أَنَا أَنْتَ الْعَوَّادُ بِالْمَغْفِرَهِ وَ أَنَا الْعَوَّادُ بِالذُّنُوبِ وَ أَنْتَ الْمُتَفَضِّلُ بِالْحِلْمِ وَ أَنَا الْعَوَّادُ بِالْجَهْلِ اللَّهُمَّ فَإِنِّی أَسْأَلُکَ یَا کَنْزَ الضُّعَفَاءِ یَا عَظِیمَ الرَّجَاءِ یَا مُنْقِذَ الْغَرْقَی یَا مُنْجِیَ الْهَلْکَی یَا مُمِیتَ الْأَحْیَاءِ یَا مُحْیِیَ الْمَوْتَی أَنْتَ اللَّهُ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ أَنْتَ الَّذِی سَجَدَ لَکَ شُعَاعُ الشَّمْسِ وَ نُورُ الْقَمَرِ وَ ظُلْمَهُ اللَّیْلِ وَ ضَوْءُ النَّهَارِ وَ خَفَقَانُ الطَّیْرِ فَأَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ یَا عَظِیمُ بِحَقِّکَ یَا کَرِیمُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الصَّادِقِینَ، (۱) وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الصَّادِقِینَ عَلَیْکَ وَ بِحَقِّکَ عَلَی عَلِیٍّ وَ بِحَقِّ عَلِیٍّ عَلَیْکَ وَ بِحَقِّکَ عَلَی فَاطِمَهَ وَ بِحَقِّ فَاطِمَهَ عَلَیْکَ وَ بِحَقِّکَ عَلَی الْحَسَنِ وَ بِحَقِّ الْحَسَنِ عَلَیْکَ وَ بِحَقِّکَ عَلَی الْحُسَیْنِ وَ بِحَقِّ الْحُسَیْنِ عَلَیْکَ فَإِنَّ حُقُوقَهُمْ مِنْ أَفْضَلِ إِنْعَامِکَ عَلَیْهِمْ وَ بِالشَّأْنِ الَّذِی لَکَ عِنْدَهُمْ وَ

۱- به نـام خـدا که رحمتش بسیار و مهربـانی اش همیشـگی است، خـدایا گناهـانم زیـاد شـده، و برای آنها جز امیـدت عفوت نمانده، اکنون ابزار محرومیت را که تهیدستی و نیازمندی است تقدیم کردم خدایا از تو می خواهم آنچه را سزاوارش نیستم، و از تو می طلبم آنچه را مستحقّش نمی باشم. خدایا اگر عذابم کنی علّت عذاب گناهان من است، به من هیچ ستمی نکردی، و اگر مرا ببخشی، پس تو بهترین رحم کنندگانی، ای آقای من، خدایا تو تویی و من منم، تو بسیار معتاد به آمرزشی، و من بسیار معتاد به گناهانم، تویی که تفضّل می کنی به بردباری، منم که بسیار معتادم به نادانی. خدایا از تو درخواست می کنم ای گنج ناتوانان، ای بزرگ امیـد ای دسـتگیر غریقان، ای نجات دهنـده هلاک شـدگان، ای میراننده زندگان، ای زنده کننده مردگان، تویی خدایی که معبودی جز تو نیست، تویی که سجده کرد برایت شعاع خورشید، و نور ماه، و تاریکی شب، و روشنی روز، و حرکت بال پرندگان، از تو می خواهم ای بزرگ به حق تو ای کریم بر محمّد و اهل بیت صادقش،

بِالشَّأْنِ الَّذِی لَهُمْ عِنْدَکَ صَلِّ یَا رَبِّ عَلَیْهِمْ صَلاهً دَائِمَهً مُنْتَهَی رِضَاکَ وَ اغْفِرْ لِی بِهِمُ الذُّنُوبَ الَّتِی بَیْنِی وَ بَیْنَکَ وَ أَتْمِمْ نِعْمَتَکَ عَلَیَّ کَمَا أَتْمَمْتَهَا عَلَی آبَائِی مِنْ قَبْلُ یَا کهیعص اللَّهُمَّ کَمَا صَلَّیْتَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فَاسْتَجِبْ لِی دُعَائِی فِیمَا سَأَلْتُکَ. (۱)

پس به سجده برو و طرف راست صورت را بر زمین بگذار و بگو:

یَا سَیِّدِی یَا سَیِّدِی یَا سَیِّدِی صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِی وَ اغْفِرْ لِی (۲)

و این کلمات را با خشوع و گریه بسیار بگو، آنگاه طرف چپ صورت را بر زمین بگذار و باز این کلمات را بگو، پس دعا کن به آنچه که خواهی.

مولّف گوید: برپایه بعضی مجموعه های غیر معتبر و مشهوری بین مردم، آن است که در این مقام بجا می آورند عملی را که امام صادق علیه السّلام تعلیم یکی از اصحاب خود نموده، ولی این عمل مقیّد به این مقام نیست.

و کیفیّت آن این است که از آن حضرت نقل شده که به بعضی از اصحاب خود فرمودند: آیا بامداد دنبال حاجتی نمی روی که به مسجد بزرگ کوفه گذر کنی؟ عرض کرد چرا، فرمود: در آن مسجد چهار رکعت نماز بخوان و بگو:

إِلَهِی إِنْ کُنْتُ قَدْ عَصَیْتُکَ فَإِنِّی قَدْ أَطَعْتُکَ فِی أَحَبِّ الْأَشْیَاءِ إِلَیْکَ لَمْ أَتَّخِذْ لَکَ وَلَدا وَ لَمْ أَدْعُ لَکَ شَرِیکاً وَ قَدْ عَصَیْتُکَ فِی أَشْیَاءَ کَثِیرَهٍ عَلَی غَیْرِ وَجْهِ الْمُکَابَرَهِ لَکَ وَ لا الاسْتِکْبَارِ عَنْ عِبَادَتِکَ وَ لا الْجُحُودِ لِرُبُوبِیَّتِکَ وَ لا الْخُرُوجِ عَنِ [مِنَ] الْعُبُودِیَّهِ لَکَ وَ لَکِنِ اتَّبَعْتُ هَوَایَ وَ أَزَلَّنِیَ الشَّیْطَانُ بَعْدَ الْحُجَّهِ

۱- و به حق محمّد و اهل بیت صادقش بر تو، و به حق تو بر علی و به حق علی بر تو، و به حق تو بر فاطمه و به حق فاطمه بر تو و به حق تو بر حسن و به حق حسن بر تو، و به حق تو بر حسین، و به حق حسین بر تو، همانا حقوق ایشان از برترین نعمت بخشی های تو بر آنان است، و به حق شأنی که برای تو نزد آنان است، و شأنی که برای آنان نزد توست، درود فرست ای پروردگار بر ایشان، درودی دائمی تا نهایت خشنودی ات، و به حق ایشان گناهانی که بین من و توست بر من ببخش، و نعمتت را بر من کامل کن چنان که بر پدرانم از پیش کامل کردی ای کهیعص. خدایا چنان که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستادی، در آنچه از تو خواستم دعایم را اجابت کن.

۲- ای آقای من، ای آقای من، ای آقای من، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بیامرز و مرا بیامرز

وَ الْبَيَانِ فَإِنْ تُعَذِّبْنِی فَبِذُنُوبِی غَیْرَ ظَالِمٍ أَنْتَ لِی وَ إِنْ تَعْفُ عَنِّی وَ تَرْحَمْنِی فَبِجُودِکَ وَ کَرَمِکَ یَا کَرِیمُ . (۱)

و همچنین می گویی:

غَدَوْتُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ غَدَوْتُ بِغَیْرِ حَوْلٍ مِنِّی وَ لا قُوَّهٍ وَ لَکِنْ بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ یَا رَبِّ أَسْأَلُکَ بَرَکَهَ هَـذَا الْبَیْتِ وَ بَرَکَهَ أَهْلِهِ وَ أَسْأَلُکَ أَنْ تَرْزُقَنِی رِزْقاً حَلالاً طَیِّباً تَسُوقُهُ إِلَیَّ بِحَوْلِکَ وَ قُوَّتِکَ وَ أَنَا خَائِضٌ [خَافِضٌ] فِی عَافِیَتِکَ. (۲)

شیخ شهید و محمّد بن مشهدی این عمل را برای صحن مسجد پس از عمل ستون چهارم ذکر کرده اند، در دو رکعت اول حمد و توحید و در دو رکعت دیگر حمد و انّا انزلناه و پس از سلام، تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را بگو.

در حدیث معتبر از ابو حمزه ثمالی نقل شده: که روزی در مسجد کوفه نشسته بودم، ناگاه دیدم شخصی از در کنده وارد شد، از همه کس خوشروتر و خشبوتر و پاکیزه جامه تر عمامه به سر بسته و پیراهن و درّاعه پوشیده و دو نعل عربی در پای مبارکش بود، نعلین را از پا درآورد، و نزد ستون هفتم ایستاد و دستها را تا برابر گوش بالا برد، و تکبیری گفت که تمام موهای من از دهشت آن راست ایستاد، پس چهار رکعت نماز خواند، و رکوع و سجودش را نیکو انجام داد، سپس این دعا را خواند: الهی ان کنت قد عصیتک دعا را ادامه داد تا رسید به یا کریم در اینجا به سجده رفت و مکرّر یا کریم گفت به اندازه ای که یک نفس را پر کند، آنگاه در سجده

۱- معبودم اگر من کسی بوده ام که تو را معصیت کردم، در مقابل در محبوب ترین چیزها به نزد تو اطاعتت کردم، و آن اینکه در اعتقادم برای تو فرزندی نگرفتم، و شریک برایت نخواندم البته در بسیاری از امور معصیت تو را کرده ام، نه به رسم دشمنی با تو، و نه از باب تکبّر کردن از بندگی ات، و نه از جهت انکار ربوبیّت و نه به خاطر خروج از عرصه بندگی، ولی از هوای نفسم پیروی کرده ام و بعد از برهان و بیان شیطان مرا لغزاند، در نتیجه اگر عذابم کنی، به گناهانم عذابم کردی و ستمکار بر من نیستی، و اگر از من گذشت کنی و به من ترحّم فرمایی به جود و کرمت با من معامله کردی ای کریم.

۲- صبح کردم به نیرو و قدرت خدا، صبح کردم بدون حول و قوّت خویش، ولی به حول و قوت خدا، ای پروردگار از تو می خواهم برکت این خانه و اهلش را، و از تو درخواست می کنم که روزی حلال و پاکیزه نصیبم کنی، که مرا به جانب حول و قوّت تو سوق دهد درحالی که من در سلامتی کاملت غوطه ور باشم.

اش گفت یا من یقدر علی حوائج السّائلین و دعا را ادامه داد تا هفتاد مرتبه یا سیّدی که در اعمال ستون هفتم ذکر شد، چون سر از سجده برداشت و من به دقّت ملاحظه کردم، دیدم حضرت زین العابدین علیه السّلام است، دستهای مبارکش را بوسیدم و پرسیدم برای چه اینجا آمدید، فرمود برای آنچه دیدی یعنی نماز در مسجد کوفه.

در روایتی که در ذیل زیارت هفتم نقل کردیم این مطلب هم بود که ابو حمزه را با خود به زیارت امیر مؤمنان علیه السّلام برد.

نماز حاجت در مقام نوح علیه السلام

اعمال باب الفرج معروف به مقام نوح علیه السّلام: چون از عمل ستون سوم فارغ شدی، به دکّه باب امیر مؤمنان علیه السّلام برو، و آن صفّه ای است متصّل به دری که از مسجد، به سوی خانه امیر مؤمنان علیه السّلام باز می شده است.

پس چهار رکعت نماز بخوان به حمد و هر سوره که خواستی، چون فارغ شدی، تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را بجا آورد، و بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْضِ حَاجَتِي يَا اللَّهُ يَا مَنْ لا يَخِيبُ سَائِلُهُ وَ لا يَنْفَدُ نَائِلُهُ يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ يَا رَبَّ الْأَرَضِينَ وَ السَّمَاوَاتِ يَا كَاشِفَ الْكُرُبَاتِ يَا وَاسِعَ الْعَطِيَّاتِ يَا دَافِعَ النَّقِمَاتِ يَا مُبَدِّلَ السَّيِّئَاتِ حَسَنَاتٍ عُدْ عَلَيَّ بِطَوْلِكَ وَ فَضْلِكَ وَ إِحْسَانِكَ وَ اسْتَجِبْ دُعَائِي فِيمَا سَأَلْتُكَ وَ طَلَبْتُ مِنْكَ بِحَقِّ نَبِيِّكَ وَ وَصِيِّكَ وَ أَوْلِيَائِكَ الصَّالِحِينَ. (۱)

چگونگی نمازی دیگر در این مقام: و آن دو رکعت است، پس از سلام و تسبیح بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي حَلَلْتُ بِسَاحَتِكَ لِعِلْمِي بِوَحْدَانِيَّتِكَ وَ صَمَدَانِيَّتِكَ وَ أَنَّهُ لا

۱- خدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، و حاجتم را برآور ای خدا، ای آن که سئوال کننده اش هرگز ناامید نمی شود و عطایش به پایان نمی رسد، ای برآورنده حاجات، ای اجابت کننده دعاها، ای پروردگار زمین ها و آسمان ها ای برطرف کننده گرفتاری ها، ای بخشایشگر عطاها، ای دفع کننده کیفرها، ای تبدیل کننده بدی ها به خوبی ها، با عطا و فضل و احسانت به سوی من بازگرد، و اجابت کن دعایم را، در آنچه از تو خواستم و از تو طلبیدم، به حق پیامبر و وصیّ و اولیا شایسته ات.

قَادِرَ [قَادِرا] عَلَی قَضَاءِ حَاجَتِی غَیْرُکَ وَ قَدْ عَلِمْتُ یَا رَبِّ أَنَّهُ کُلَّمَا شَاهَدْتُ نِعْمَتَکَ عَلَیَّ اشْتَدَّتْ فَاقَتِی إِلَیْکَ وَ قَدْ طَرَقَنِی یَا رَبِّ مِنْ مُهِمِّ أَمْرِی مَا قَدْ عَرَفْتَهُ لِأَنَّکَ عَالِمٌ غَیْرُ مُعَلَّمٍ وَ أَسْأَلُکَ بِالاسْمِ الَّذِی وَضَعْتَهُ عَلَی السَّمَاوَاتِ فَانْشَقَّتْ وَ عَلَی الْأَرَضِینَ فَانْبَسَطَتْ وَ عَلَی النُّجُومِ فَانْتَشَرَتْ وَ عَلَی الْجِبَالِ فَاسْتَقَرَّتْ وَ أَسْأَلُکَ بِالاسْمِ الَّذِی جَعَلْتَهُ عِنْدَ مُحَمَّدٍ وَ عِنْدَ عَلِیٍّ وَ عِنْدَ الْحَسَنِ وَ عِنْدَ الْحُسَیْنِ وَ عِنْدَ الْأَئِمَّهِ کُلِّهِمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَقْضِیَ لِی یَا رَبِّ حَاجَتِی وَ تُیَسِّرَ عَسِیرَهَا وَ تَکْفِیَنِی مُهِمَّهَا وَ تَفْتَحَ لِی قُفْلَهَا فَإِنْ فَعَلْتَ ذَلِکَ فَلَکَ الْحَمْدُ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَکَ الْحَمْدُ غَیْرَ جَائِرٍ فِی حُکْمِکَ وَ لَا حَائِفٍ فِی عَدْلِکَ. (۱)

پس طرف راست صورت را بر زمین می گذاری و می گویی:

اللَّهُمَّ إِنَّ یُونُسَ بْنَ مَتَّی عَبْدَکَ وَ نَبِیَّکَ دَعَاکَ فِی بَطْنِ الْحُوتِ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَ أَنَا أَدْعُوکَ فَاسْتَجِبْ لِی بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ. (۲)

آنگاه به آنچه می خواهی دعا کن، سپس طرف چپ صورت را بر زمین بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَمَرْتَ بِالدُّعَاءِ وَ تَکَفَّلْتَ بِالْإِجَابَهِ وَ أَنَا أَدْعُوکَ کَمَا أَمَرْتَنِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتَجِبْ لِی کَمَا وَعَدْتَنِی یَا کَرِیمُ. (۳)

سپس پیشانی را بر زمین بگذار و بگو

یَا مُعِزَّ کُلِّ ذَلِیلٍ وَ یَا مُذِلَّ کُلِّ عَزِیزٍ تَعْلَمُ کُرْبَتِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ [وَ آلِ مُحَمَّدٍ] وَ فَرِّجْ عَنِّی یَا کَرِیمُ. (۴)

ذکر نمازی برای رفع حاجت در محلّ مذکور: و آن چنان است که چهار رکعت نماز می

۱- خدایا به آستانت فرود آمدم، به خاطر دانشم به یگانگی و بی نیازی ات، و اینکه توانایی نیست جز تو بر برآوردن حاجتم، ای پروردگارم دانستم که هر زمان نعمت را بر خود مشاهده کردم، نیازمندی ام به تو فوق العاده تر شده، اینک ای پروردگارم از کارهای مهم چیزی عارض من شده که تو آن را می دانی، زیرا تو عالم بدون معلّمی از تو درخواست می کنم به حق آن نامی که بر آسمانها نهادی و شکافته شدند، و بر زمین ها نهادی و گسترده گشتند و بر ستارگان نهادی و پخش شدند، و بر کوهها نهادی و مستقر گشتند، و از تو درخواست می کنم به حق نامی که قرار دادی نزد محمّد و علی و نزد حسن و حسین و همه امامان درود خدا بر همه ایشان، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و ای پروردگار حاجتم را برایم برآوری و آسان کنی دشوار آن را، و مهمّ آن را کفایت نمایی، و قفل آن را برایم بگشایی، اگر این کار را انجام دهی پس تو را سپاس، و اگر انجام ندهی باز هم تو را سپاس، که ستمکار در حکم، و متجاوز از عدلت نیستی

۲- خدایا یونس بن متی بنده و پیامبرت تو را در شکم ماهی خواند، دعایش را اجابت کردی، و من هم تو را می خوانم پس دعایم را اجابت کن به حق محمّد و خاندان محمّد

۳- خـدایا به دعا امر کردی، و اجابتش را عهده دار شدی، و من چنان که دسـتورم دادی دعا می کنم، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و آنطور که وعده نمودی دعایم را مستجاب کن ای کریم.

۴- ای عزیزکننـده هر خوار، و خوارکننـده هر عزیز، گرفتاری ام را می دانی، پس بر محمّـد و خاندان محمّد درود فرست، و به من گشایش ده ای کریم.

گذاری، پس از سلام و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ یَا مَنْ لا تَرَاهُ الْعُیُونُ وَ لا تُحِیطُ بِهِ الظُّنُونُ وَ لا یَصِفُهُ الْوَاصِفُونَ وَ لا تُغَیِّرُهُ الْحَوَادِثُ وَ لا تُفْنِیهِ الدُّهُورُ تَعْلَمُ مَثَاقِیلَ الْجِبَالِ وَ مَکَایِیلَ الْبِحَارِ وَ وَرَقَ الْأَشْجَارِ وَ رَمْلَ الْقِفَارِ وَ مَا أَضَاءَتْ بِهِ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ وَ أَظْلَمَ عَلَیْهِ اللَّیْلُ وَ وَضَحَ عَلَیْهِ النَّهَارُ وَ لا تُوَارِی مِنْکَ [مِنْهُ] سَمَاءٌ سَمَاءً وَ لا أَرْضٌ أَرْضاً وَ لا جَبَلٌ مَا فِی أَصْلِهِ وَ لا بَحْرٌ مَا فِی قَعْرِهِ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ خَیْرَ أَمْرِی آخِرَهُ وَ خَیْرَ أَعْمَالِی خَوَاتِیمَهَا وَ خَیْرَ أَیَّامِی یَوْمَ أَلْقَاکَ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. (۱)

اللَّهُمَّ مَنْ أَرَادَنِی بِسُوءٍ فَأَرِدْهُ وَ مَنْ کَادَنِی فَکِدْهُ وَ مَنْ بَغَانِی بِهَلَکَةٍ فَأَهْلِکْهُ وَ اکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی مِمَّنْ دَخَلَ هَمُّهُ عَلَیَّ اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِی فِی دِرْعِکَ الْحَصِینَةِ وَ اسْتُرْنِی بِسِتْرِکَ الْوَاقِی یَا مَنْ یَکْفِی مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ لا یَکْفِی مِنْهُ شَیْ ءٌ اکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی مِنْ أَمْرِ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ وَ صَدِّقْ قَوْلِی وَ فِعْلِی یَا شَفِیقُ یَا رَفِیقُ فَرِّجْ عَنِّی الْمَضِیقَ وَ لا تُحَمِّلْنِی مَا لا أُطِیقُ اللَّهُمَّ احْرُسْنِی بِعَیْنِکَ الَّتِی لا تَنَامُ وَ ارْحَمْنِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ أَنْتَ عَالِمٌ بِحَاجَتِی وَ عَلَی قَضَائِهَا قَدِیرٌ وَ هِیَ لَدَیْکَ یَسِیرٌ وَ أَنَا إِلَیْکَ فَقِیرٌ فَمُنَّ بِهَا عَلَیَّ یَا کَرِیمُ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ . (۲)

سپس به سجده می روی و می گویی

إِلَهِی قَدْ عَلِمْتَ حَوَائِجِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْضِهَا وَ قَدْ أَحْصَیْتَ

ص: ۵۹۴

۱- خدایا از تو می خواهم، ای آن که چشمها نبینندش، و گمان ها فرانگیرندش، و وصف نکنند وصف کنندگان او را و حوادث دگرگونش ننمایند، و روزگاران فانی اش نکند، تو می دانی سنگینی کوهها را، و پیمانه دریاها را و برگ های درختان را، و ریگ های صحراها را، و آنچه را روشنی دهد خورشید و ماه، و شب بر آن تاریکی اندازد، و روز بر آن روشن گردد، از تو پنهان نمی کند آسمانی آسمان دیگر را، و نه زمینی زمین دیگر را، و نه کوهی آنچه را در ریشه آن است، و نه دریایی آنچه را در قعر ان است، از تو درخواست می کنم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و اینکه بهترین کارم را آخرین کار، و بهترین اعمالم را سرانجام آنها، و بهترین روزهایم را روزی که ملاقاتت کنم قرار ده، البته تو بر هرچیز توانایی.

۲- خدایا هرکه به بدی قصد من کند قصدش کن، و هرکه به من بداندیشی کند با او بداندیشی کن، و هرکه به عامل هلاکتی تجاوز به من نماید او را هلاک کن، و مرا آنچه نگران کرده، از کسی که نگرانش بر من وارد شده کفایت کن. خدایا مرا در زره محکمت در آور، و مرا با پوشش حفظ کننده ات بپوشان، ای آن که از همه چیز کفایت کند، و از او چیزی کفایت ننماید، از انچه از کار دنیا و آخرت مرا نگران کرده کفایتم کن، گفتار و کردارم را تصدیق کن، ای غمخوار، ای رفیق، تنگنایی را از من گشایش ده، و چیزی که طاقتش را ندارم بر من تحمیل مکن. خدایا با دیده ات مرا نگهبانی کن، که هرگز نمی خوابد، و به قدرتت بر من رحم فرما، ای مهربان ترین مهربانان، ای والا، ای بزرگ، تو به حاجت من دانایی و بر برآوردنش توانایی، و این کار نزد تو آسان است، و من به تو نیازمندم، پس در بر آوردن حاجتم بر من منّت گذار، ای بزرگوار، البته تو بر هرچیز توانایی.

ذُنُوبِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهَا یَا کَرِیمُ . (۱)

سپس طرف راست صورت خود را بر زمین می گذاری و می گویی:

إِنْ کُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لا تَفْعَلْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

سپس طرف چپ صورت خود را بر زمین می گذاری و می گویی:

اللَّهُمَّ إِنْ عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ یَا کَرِیمُ . (۳)

پس پیشانی را بر زمین می گذاری و می گویی:

ارْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَ اقْتَرَفَ وَ اسْتَکَانَ وَ اعْتَرَفَ . (۴)

مؤلّف گوید: این دعاها تا و اغفرها یا کریم همان دعایی است که در کتاب «مزار قدیم» در اعمال صحن مسجد سهله در مقام امام زین العابدین علیه السّلام نقل شده

مناجات حضرت امیر علیه السلام

اعمال محراب امیر مؤمنان علیه السّلام: در مکانی که امیر مؤمنان علیه السّلام را ضربت زدند، دو رکعت نماز بخوان، و پس از سلام و تسبیح حضرت زهرا علیه السّلام بگو:

یَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِیلَ وَ سَتَرَ الْقَبِیحَ یَا مَنْ لَمْ یُؤَاخِذْ بِالْجَرِیرَهِ وَ لَمْ یَهْتِکِ السِّتْرَ وَ السَّرِیرَهَ یَا عَظِیمَ الْعَفْوِ یَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ یَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ یَا بَاسِطَ الْیَدَیْنِ بِالرَّحْمَهِ یَا صَاحِبَ کُلِّ نَجْوَی یَا مُنْتَهَی کُلِّ شَکْوَی یَا کَرِیمَ الصَّفْحِ یَا عَظِیمَ الرَّجَاءِ یَا سَیِّدِی صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ یَا کَرِیمُ . (۵)

مناجات حضرت امیر المؤمنان علیه السلام

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ الْأَمَانَ یَوْمَ لا یَنْفَعُ مَالٌ وَ لا بَنُونَ إِلّا مَنْ أَتَی اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِیمٍ وَ أَسْأَلُکَ الْأَمَانَ یَوْمَ یَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَی یَدَیْهِ یَقُولُ یَا

۱- معبود من تو حاجاتم را دانسته ای، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و آنها را بر آور، البته تو گناهانم را شمرده ای، پس بر محمّد و خاندانش درود فرست و آنها را بیامرز ای کریم.

۲- اگر بد بنده ای بودم، تو خوب پروردگاری هستی، با من آن کن که شایسته آنی، و آن مکن که من سزاوار آنم، ای مهربان ترین مهربانان

۳- خدایا اگر گناه بزرگ شد از بنده ات، باید گذشت از جانب تو نیکو شد ای کریم.

۴- رحم کن به کسی که بد کرده، و مرتکب گناه شده، و درمانده گشته و به اعتراف برخاسته.

۵- ای آن که زیبا را آشکار ساخت، و کار زشت را پوشاند، ای آن که بر معصیت سرزنش نکرد، و پرده و باطن را ندرید، ای بزرگ گذشت، ای نیکو درگذر، ای پهناور آمرزش، ای هر دو دست به رحمت گسترده، ای صاحب هر راز، ای نهایت هر شکایت ای بزرگوار چشم پوش، ای بزرگ امید، ای آقای من، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و با من آن کن که تو شایسته آنی ای کریم.

لَيْتَنِی اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلا وَ أَسْأَلُکَ الْأَمَانَ يَوْمَ يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِی وَ الْأَقْدَام وَ أَسْأَلُکَ الْأَمَانَ يَوْمَ لا يَجْزِی وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَ لا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئاً إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَ أَسْأَلُکَ الْأَمَانَ يَوْمَ لا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ وَ لَهُمُ اللَّعْنَهُ وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ وَ أَسْأَلُکَ الْأَمَانَ يَوْمَ لا تَمْلِکُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئا وَ الْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ وَ أَسْأَلُکَ الْأَمَانَ يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَ أُمِّهِ وَ أَبِيهِ وَ صَاحِبَتِهِ وَ بَنِيهِ ، (۱)

لِکُلِّ امْرِی ءٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ وَ أَسْأَلُکَ الْأَمَانَ يَوْمَ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِی مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ وَ صَاحِبَتِهِ وَ أَخِيهِ وَ فَصِيلَتِهِ الَّتِی تُؤْوِيهِ وَ مَنْ فِی الْأَرْضِ جَمِيعا ثُمَّ يُنْجِيهِ کَلّا إِنَّهَا لَظَی نَزَّاعَهً لِلشَّوَی مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْمَوْلَی وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْعَبْدَ إِلّا الْمَوْلَی مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْمَالِکُ وَ أَنَا الْمَمْلُوکُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَمْلُوکَ إِلا الْمَالِکُ مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْعَزِيزُ وَ أَنَا الذَّلِيلُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الذَّلِيلَ إِلّا الْعَزِيزُ مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْخَالِقُ وَ أَنَا الْمَخْلُوقُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَخْلُوقَ إِلّا الْخَالِقُ مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْعَظِيمُ وَ أَنَا الْحَقِيرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْحَقِيرَ إِلّا الْعَظِيمُ مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْقَوِیُّ وَ أَنَا الضَّعِيفُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الضَّعِيفَ إِلّا الْقَوِیُّ مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْغَنِیُّ وَ أَنَا الْفَقِيرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْفَقِيرَ إِلّا الْغَنِیُّ ، (۲)

مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْمُعْطِی وَ أَنَا السَّائِلُ وَ هَلْ يَرْحَمُ السَّائِلَ إِلا الْمُعْطِی مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْحَیُّ وَ أَنَا الْمَيِّتُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَيِّتَ إِلا الْحَیُّ مَوْلای يَا مَوْلای أَنْتَ الْبَاقِی

۱- خدایا از تو امان می خواهم، روزی که سودی ندهد مال و فرزندان مگر کسی که ولی به تمام معنی سالم نزد خدا آرد، و از تو امان می خواهم روزی که ستمکار می گیرد هر دو دستش را، و می گوید ای کاش همراه پیامبر راه خدا را انتخاب می کردم، و از تو امان می خواهم روزی که شناخته شوند گناهکاران به نشانه هایشان، و به پیشانی ها و قدم ها بگیرندشان و از تو امان می خواهم روزی که کفایت نمی کند پدری از فرزندش، و نه فرزندی کفایت کننده است از پدرش به هیچ وجه، البته وعده خدا حق است. و از تو امان می خواهم روزی که عذرخواهی ستمکاران سود نمی دهد، و بر ایشان است لعنت، و عذاب و شکنجه سرای آخرت و از تو امان میخواهم روزی که کسی برای کسی اختیار چیزی را ندارد، و اختیار همه چیز در آن روز برای خداست، و از تو امان می خواهم روزی که انسان فرار می کند از برادر و پدر و مادر و همسر و فرزندانش،

۲- و برای هرکدام از آنها در آن روز کاری است، که آن کار او را بس است، و از تو امان می خواهم روزی که گنهکار دوست دارد، اگر بتواند از عذاب آن روز، پسرانش و همسرش و برادرش و خویشانش که او را در بر می گیرند و هرکه در روی زمین است بها بدهد سپس این بها دادن او را نجات دهد هرگز! همانا عذاب الهی آتشی شعله ور است، برکننده پوست اعضا برای سوزاندن است! مولایم ای مولای من، تو مولایی و من بنده ام، آیا رحم می کند به بنده جز مولا؟ مولایم ای مولای من، تو مالکی و من مملوکم، آیا رحم می کند به بنده جز مولا؟ مولایم ای مولای من، تو عزیزی و من خوار، آیا رحم می کند به خوار جز عزیز؟ مولایم ای مولای من، تو خالقی، من مخلوق، آیا رحم می کند به مخلوق جز خالق؟ مولایم ای مولای من تو باعظمتی و من ناچیز، آیا رحم می کند به ناچیز جز باعظمت؟ مولایم ای مولای من، تو نیرومندی و من ناتوان آیا رحم می کند به ناتوان جز نیرومند؟ ، مولایم ای مولای من تو بی نیازی و من نیازمند، آیا رحم می کند به نیازمند جز بی نیاز؟

وَ أَنَا الْفَانِي وَ هَلْ يَرْحَمُ الْفَانِيَ إِلا الْبَاقِي مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الدَّائِمُ وَ أَنَا الزَّائِلُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الزَّائِلَ إِلا الدَّائِمُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَ أَنَا الْمَرْزُوقُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْزُوقَ إِلا الرَّازِقُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الْجَوَادُ وَ أَنَا الْبَخِيلُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْبَخِيلَ إِلا الْجَوَادُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الْمُعَافِي وَ أَنَا الْمُبْتَلَى وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُبْتَلَى إِلا الْمُعَافِي مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الْكَبِيرُ وَ أَنَا الصَّغِيرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الصَّغِيرَ إِلا الْكَبِيرُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الْهَادِي وَ أَنَا الضَّالُّ وَ هَلْ يَرْحَمُ الضَّالَّ إِلا الْهَادِي مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الرَّحْمَنُ وَ أَنَا الْمَرْحُومُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْحُومَ إِلا الرَّحْمَنُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ السُّلْطَانُ، (۱)

وَ أَنَا الْمُمْتَحَنُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُمْتَحَنَ إِلا السُّلْطَانُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الدَّلِيلُ وَ أَنَا الْمُتَحَيِّرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُتَحَيِّرَ إِلا الدَّلِيلُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الْغَفُورُ وَ أَنَا الْمُذْنِبُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُذْنِبَ إِلا الْغَفُورُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الْغَالِبُ وَ أَنَا الْمَغْلُوبُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَغْلُوبَ إِلا الْغَالِبُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْمَرْبُوبُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْبُوبَ إِلا الرَّبُّ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ أَنْتَ الْمُتَكَبِّرُ وَ أَنَا الْخَاشِعُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْخَاشِعَ إِلا الْمُتَكَبِّرُ مَوْلاَیَ یَا مَوْلاَیَ ارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ وَ ارْضَ عَنِّي بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ فَضْلِكَ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْإِحْسَانِ وَ الطَّوْلِ وَ الامْتِنَانِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۲)

مؤلّف گوید: سیّد ابن طاووس بعد از این مناجات، دعایی طولانی از آن حضرت روایت کرده، به نام دعای امان، مقام را گنجایش ذکر آن نیست.

و همچنین در این مقام شریف می خوانی دعایی

۱- مولایم ای مولای من، تو عطا بخشی و من سائل، آیا رحم می کند به سائل جز عطابخش؟ مولایم ای مولای من، تو زنده ای و من مرده آیا رحم می کند به مرده جز زنده؟ ، مولایم مولای من تو باقی هستی و من فانی، آیا رحم می کند به فانی جز باقی؟ ، مولایم ای مولای من تو پاینده ای و من از بین رونده، آیا رحم می کند به از بین رونده جز پاینده؟ مولایم ای مولای من، تو روزی دهنده ای و من روزی داده شده، آیا رحم می کند به روزی داده شده جز روزی دهنده؟ مولایم ای مولای من، تو جودمندی و من بخیل، آیا رحم می کند به بخیل جز جودمند؟ مولایم ای مولای من، تو عافیت بخشی و من گرفتار، آیا رحم می کند به گرفتار جز عافیت بخش؟ مولایم ای مولای من تو بزرگی و من کوچکم، آیا رحم می کند به کوچک جز بزرگ؟ مولایم ای مولای من، تو راهنمایی و من گمراه، آیا رحم می کند به گمراه جز راهنما؟ مولایم ای مولای من تو رحم کننده ای و من رحم شده، آیا رحم می کند به رحم شده جز رحم کننده؟ مولایم ای مولایم من، تو سلطانی

۲- و من آزمایش شده به بلاها، آیا رحم می کند به آزمایش شده به بلاها جز سلطان؟ ، مولایم ای مولای من تو دلیلی و رهنما و من سرگردان، آیا رحم می کند به سرگردان جز دلیل و رهنما؟ ، مولایم ای مولای من تو آمرزنده ای و من گناهکار، آیا رحم می کند به گناهکار جز آمرزنده؟ ، مولایم ای مولای من، تو غالبی و من مغلوب، آیا رحم می کند به مغلوب جز غالب؟ ، مولایم ای مولای من تو پرورنده ای و من پروریده، آیا رحم می کند به پروریده جز پرورنده؟ مولایم ای مولای من، تو بزرگمنشی و من فروتن، آیا رحم می کند به فروتن جز بزرگمنش؟ مولایم ای مولای من به من رحم کن به رحمتت و به جود و کرم، و فضلت از من راضی شو، ای دارای جود و احسان و عطا و بخشندگی، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

را که در برنامه مسجد زید ذکر می کنیم ان شاء اللّه .

آگاه باش ما در کتاب «هدیه الزائرین» به اختلاف در محرابی که محّل ضربت خوردن امیر مؤمنان علیه السّلام است اشاره کردیم، که آیا همین محراب معروف است یا آن محراب متروك و گفتم نهایت احتیاط در این است که اعمال محراب را در هر دو محل بجا آورند یا گاهی در موضع معروف، گاهی در محّل متروك، اعمال دكّه امام صادق علیه السّلام: مقام امام صادق علیه السّلام در نزدیکی مسلم بن عقیل رحمه اللّه است، در انجا دو رکعت نماز بجای آر، و پس از سلام و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام بگو:

يَا صَانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ وَ يَا جَابِرَ كُلِّ كَسِيرٍ وَ يَا حَاضِرَ كُلِّ مَلَإٍ وَ يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى وَ يَا عَالِمَ كُلِّ خَفِيَّةٍ وَ يَا شَاهِداً [شَاهِدُ] غَيْرَ غَائِبٍ وَ يَا غَالِباً [غَالِبُ] غَيْرَ مَغْلُوبٍ وَ يَا قَرِيباً [قَرِيبُ] غَيْرَ بَعِيدٍ وَ يَا مُونِسَ كُلِّ وَحِيدٍ وَ يَا حَيّاً حِينَ لا حَيَّ غَيْرُهُ يَا مُحْيِيَ الْمَوْتَى وَ مُمِيتَ الْأَحْيَاءِ الْقَائِمَ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ. (۱)

پس بخوان هرچه خواهی.

کیفیت نماز حاجت در مسجد کوفه

مؤلّف گوید: من پیش از این گفتم، در اینجا باز هم می گویم که در کتاب «مزار قدیم» و مشهور بین مردم در ترتیب اعمال مسجد آن است که بعد از این مقام، اعمال دكّه القضا و بیت الطشت را بجا می آورند، که ما این اعمال را موافق کتاب «مصباح» و «بحار» و کتب دیگران بعد از اعمال ستون چهارم نقل کردیم، اگر

ص: ۵۹۸

۱- ای سازنده هر ساخته، ای جبران کننده هر شکسته، و ای حاضر هر انجمن، و ای گواه هر گفتگوی نهان، و ای دانای هر پنهان، و ای حاضر غیر غایب، و ای غالب غیر مغلوب، و ای نزدیک غیر دور، و ای همدم هر تنها، و ای زنده آن زمان که زنده ای نبود غیز از او، ای زنده کننده مردگان و ای میراننده زندگان، ای مراقب هرکس به آنچه انجام داده، نیست معبودی جز تو، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست.

خواستی به کیفیت مشهور عمل کنی به کتاب «مزار قدیم» مراجعه کن و اعمال این دو مقام را ان شاء اللّه بجا آر.

ذکر نماز برای رفع حاجت در جامع کوفه: از امام صادق علیه السّلام روایت شده: کسی که در مسجد کوفه دو رکعت نماز بخواند در هر رکعت سوره های حمد و الفلق و النّاس و قل هو اللّه احد و قدر و سبّح اسم ربّک الاعلی را خوانده و سلام دهد و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام بگوید، از خدا هر حاجتی را بطلبد، خدا حاجتش را برآورده و دعایش را مستجاب خواهد کرد.

مؤلف گوید: ترتیب در سوره های این دو رکعت، موافق روایت سیّد ابن طاووس در کتاب «مصباح» است و در روایت شیخ طوسی در کتاب «امالی» سوره قدر بعد از سبّح اسم است و شاید ترتیب در آنها لازم نباشد، عمده این است که پس از سوره حمد این هفت سوره خوانده شود، و اللّه العالم.

زیارت جناب مسلم بن عقیل علیه السلام

چون از اعمال مسجد کوفه فراغت یافتی، به جانب قبر مسلم بن عقیل برو، و کنار قبر بایست و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمَلِكِ الْحَقِّ الْمُبِینِ الْمُتَصَاغِرِ لِعَظَمَتِهِ جَبَابِرَةُ الطَّاغِینَ الْمُعْتَرِفِ بِرُبُوبِیَّتِهِ جَمِیعُ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ الْمُقِرِّ بِتَوْحِیدِهِ سَائِرُ الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَیِّدِ الْأَنَامِ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ الْكِرَامِ صَلاةً تَقَرُّ بِهَا أَعْیُنُهُمْ وَ یَرْغَمُ بِهَا أَنْفُ شَانِئِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ أَجْمَعِینَ سَلامُ اللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ وَ سَلامُ مَلائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ أَنْبِیَائِهِ الْمُرْسَلِینَ وَ أَئِمَّتِهِ الْمُنْتَجَبِینَ وَ عِبَادِهِ الصَّالِحِینَ وَ جَمِیعِ الشُّهَدَاءِ وَ الصِّدِّیقِینَ وَ الزَّاكِیَاتُ الطَّیِّبَاتُ فِیمَا تَغْتَدِی وَ تَرُوحُ عَلَیْكَ یَا مُسْلِمَ بْنَ عَقِیلِ بْنِ أَبِی

طَالِبٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ ، (۱) وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ قُتِلْتَ عَلَى مِنْهَاجِ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ حَتَّى لَقِيتَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ عَنْكَ رَاضٍ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ بَذَلْتَ نَفْسَكَ فِي نُصْرَهِ حُجَّهِ اللَّهِ وَ ابْنِ حُجَّتِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ أَشْهَدُ لَکَ بِالتَّسْلِيمِ وَ الْوَفَاءِ وَ النَّصِيحَهِ لِخَلَفِ النَّبِيِّ الْمُرْسَلِ وَ السِّبْطِ الْمُنْتَجَبِ وَ الدَّلِيلِ الْعَالِمِ وَ الْوَصِيِّ الْمُبَلِّغِ وَ الْمَظْلُومِ الْمُهْتَضَمِ فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنْ رَسُولِهِ وَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ بِمَا صَبَرْتَ وَ احْتَسَبْتَ وَ أَعَنْتَ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَمَرَ بِقَتْلِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ، (۲) وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنِ افْتَرَى عَلَيْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ جَهِلَ حَقَّكَ وَ اسْتَخَفَّ بِحُرْمَتِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَايَعَكَ وَ غَشَّكَ وَ خَذَلَكَ وَ أَسْلَمَكَ وَ مَنْ أَلَّبَ عَلَيْكَ وَ لَمْ يُعِنْكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ النَّارَ مَثْوَاهُمْ وَ بِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قُتِلْتَ مَظْلُوماً وَ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِزٌ لَكُمْ مَا وَعَدَكُمْ جِئْتُكَ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّكُمْ مُسَلِّماً لَكُمْ تَابِعاً لِسُنَّتِكُمْ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّهٌ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لا مَعَ عَدُوِّكُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ وَ شَاهِدِكُمْ وَ غَائِبِكُمْ وَ السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ قَتَلَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْكُمْ بِالْأَيْدِي وَ الْأَلْسُنِ. (۳)

در کتاب «مزار کبیر» این متن را به منزله اذن دخول قرار داده، و با گفتن آن وارد شو، و خود را به قبر بچسبان

۱- سپاس خدای را، آن پادشاه حق آشکار، که گردنکشان متجاوز، خود را در برابر عظمتش ناچیز شمارند، و همه اهل آسمان ها و زمین ها به پروردگاری اش اعتراف کننده اند، و اقرارکننده اند دیگر مخلوقات همه به توحیدش و درود خدا بر سرور تمام انسان ها، و اهل بیت گرامش، درودی که دیدگان شان به آن روشن گردد، و بینی بدگوی شان به خاک مالیده شود، بدگویان از جنّ و انس همگی، سلام خدای والای بزرگ، و سلام فرشتگان مقرّبش، و انبیای مرسلش، و امامان برگزیده اش و بندگان شایسته اش، و همه شهیدان و صدّیقان، و درودهای پاک و پاکیزه در آنچه می آید و می رود، بر تو باد ای مسلم بن عقیل بن ابی طالب و رحمت و برکات خدا بر تو باد، شهادت می دهم که تو نماز را بپا داشتی،

۲- و پرداختی زکات را، و امر به معروف و نهی از منکر کردی، و در راه خدا جهاد نمودی جهادی شایسته و به راه و روش مجاهدان در راه او کشته شدی، تا خدای عزّ و جل را درحالیکه از تو راضی بود، ملاقات نمودی و شهادت می دهم که تو به عهد خدا وفا کردی، و جانت را در راه یاری حجّت خدا و پسر حجّت خدا دادی تا مرگ تو دررسید، شهادت می دهم برای تو، به تسلیم و وفاداری و خیرخواهی، برای یادگار نبیّ مرسل، و نوه برگزیده، و راهنمای عالم، و جانشین تبلیغ کننده و ستمدیده حق غارت شده، خدایا پاداشت دهد از جانب رسولش و امیر مؤمنان و حسن و حسین بهترین پاداش به خاطر آنکه صبر کردی و کارت را به حساب حق گذاشتی و کمک کردی. چه خوب است سرانجام سرای آخرت، خدا لعنت کند کسی که تو را کشت، و کسی که به کشتنت فرمان داد، و کسی که به تو ستم کرد،

۳- و کسیکه بر تو دروغ بست، و حقّت را جاهل شد، و حرمتت را سبک شمرد، و خدا لعنت کند کسی را که با تو بیعت کرد، ولی به حضرتت خیانت ورزید و از یاری ات دست کشید و تو را وا گذاشت و تشویق به جنگ علیه تو داد و تو را یاری نداد، خدا را شکر که آتش را جایگاه آنان قرار داد، که برای واردان بد جایگاهی است، شهادت می دهم که تو مظلوم کشته شدی، و همانا خدا وفا کند آنچه را به شما وعده داد، من زائر و عارف به حق شما به درگاهت آمده ام، تسلیم شما و پیرو روش

شمایم، یاری ام برای شما مهیّاست، تا خدا حکم کند و او بهترین حکم کنندگان است، پس با شمایم با شما، نه با دشمن شما، درود خدا بر شما و بر ارواح و اجساد و حاضر و غائب شما، و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد، خدا بکشد امّتی را که شما را با دستها و زبانها کشتند.

و به روایت سابقه است که به ضریح آن جناب اشاره کن و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الْمُطِیعُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سَلامٌ [سَلامُهُ] عَلَی عِبَادِهِ الَّذِینَ اصْطَفَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ مَغْفِرَتُهُ وَ عَلَی رُوحِکَ وَ بَدَنِکَ أَشْهَدُ أَنَّکَ مَضَیْتَ عَلَی مَا مَضَی عَلَیْهِ [بِهِ] الْبَدْرِیُّونَ الْمُجَاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ الْمُبَالِغُونَ فِی جِهَادِ أَعْدَائِهِ وَ نُصْرَهِ أَوْلِیَائِهِ فَجَزَاکَ اللَّهُ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ وَ أَکْثَرَ الْجَزَاءِ وَ أَوْفَرَ جَزَاءِ أَحَدٍ مِمَّنْ وَفَی بِبَیْعَتِهِ وَ اسْتَجَابَ لَهُ دَعْوَتَهُ وَ أَطَاعَ وُلاهَ أَمْرِهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَالَغْتَ فِی النَّصِیحَهِ وَ أَعْطَیْتَ غَایَهَ الْمَجْهُودِ حَتَّی بَعَثَکَ اللَّهُ فِی الشُّهَدَاءِ، (۱)

وَ جَعَلَ رُوحَکَ مَعَ أَرْوَاحِ السُّعَدَاءِ وَ أَعْطَاکَ مِنْ جِنَانِهِ أَفْسَحَهَا مَنْزِلاً وَ أَفْضَلَهَا غُرَفاً وَ رَفَعَ ذِکْرَکَ فِی الْعِلِّیِّینَ وَ حَشَرَکَ مَعَ النَّبِیِّینَ وَ الصِّدِّیقِینَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِینَ وَ حَسُنَ أُولَئِکَ رَفِیقاً أَشْهَدُ أَنَّکَ لَمْ تَهِنْ وَ لَمْ تَنْکُلْ وَ أَنَّکَ قَدْ مَضَیْتَ عَلَی بَصِیرَهٍ مِنْ أَمْرِکَ مُقْتَدِیاً بِالصَّالِحِینَ وَ مُتَّبِعاً لِلنَّبِیِّینَ فَجَمَعَ اللَّهُ بَیْنَنَا وَ بَیْنَکَ وَ بَیْنَ رَسُولِهِ وَ أَوْلِیَائِهِ فِی مَنَازِلِ الْمُخْبِتِینَ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ. (۲)

آنگاه در طرف سر دو رکعت نماز بجای آری و آن را به آن جناب هدیه کن و بگو: اللّهمّ صلّ علی محمّد و ال محمّد و لا تَدَعْ لی ذَنْباً و این همان دعایی است که در حرم قمر بنی هاشم خوانده میشود و ذکرش بیاید و اگر خواستی حضرت مسلم را وداع کنی، همان وداعی را بخوان که در زیارت حضرت عباس علیه

ص: ۶۰۱

۱- سلام بر تو ای بنده شایسته فرمانبر خدا و رسولش و امیر مؤمنان و حسن و حسین (درود خدا بر آنان باد) خدا را سپاس و سلام بر بندگان برگزیده خدا، محمّد و خاندانش، و سلام و رحمت و برکات و مغفرت خدا بر شما، و بر روح و بدن تو ای مسلم، شهادت می دهم که تو بر آن راهی رفتی، که بر آن راه بدریّون رفتند، آن جهادکنندگان در راه خدا و کوشش کنندگان در جهاد با دشمنان خدا و یاری اولیایش، خدا تو را بهترین پاداش و بیشترین پاداش و وافرترین پاداشی که به یکی از آنان که به بیعتش وفا کرد، و دعوتش را پاسخ گفت، و از اولیان امر اطاعت کرد، بدهد. شهادت می دهم که تو در خیرخواهی مبالغه نمودی، و نهایت کوشش را عطا کردی، تا خدا تو را در میان شهیدان برانگیخت،

۲- و روحت را با ارواح اهل سعادت قرار داد، و از بهشت هایش به تو بخشید، از نظر منزل وسیع ترینش را، و از جهت غرفه برترینش را، و نامت را در علیّین بالا برد، و تو را با پیامبران و صدّیقان و شهیدان، و شایستگان محشور کرد، و آنان نیکو رفیقانی هستند، شهادت می دهم که تو سستی نکردی، و کندی ننمودی و بر بینایی از کارت درگذشتی، درحالی که به شایستگان اقتدا کردی، و از پیامبران متابعت نمودی، خدا بین ما و تو را و بین رسول و اولیایش در منزل های فروتنان گرد آورد که او مهربان ترین مهربانان است.

السّلام ذکر می شود.

زیارت جناب هانی علیه السلام

کنار قبر او می ایستی و به رسول خدا صلی اللّه علی و آله و سلّم سلام می کنی و می گویی:

سَلامُ اللَّهِ الْعَظِیمِ وَ صَلَوَاتُهُ عَلَیْکَ یَا هَانِیَ بْنَ عُرْوَهَ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ النَّاصِحُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ أَشْهَدُ أَنَّکَ قُتِلْتَ مَظْلُوماً فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ وَ اسْتَحَلَّ دَمَکَ وَ حَشَا قُبُورَهُمْ نَاراً أَشْهَدُ أَنَّکَ لَقِیتَ اللَّهَ وَ هُوَ رَاضٍ عَنْکَ بِمَا فَعَلْتَ وَ نَصَحْتَ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَغْتَ دَرَجَهَ الشُّهَدَاءِ وَ جُعِلَ رُوحُکَ مَعَ أَرْوَاحِ السُّعَدَاءِ بِمَا نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ مُجْتَهِداً وَ بَذَلْتَ نَفْسَکَ فِی ذَاتِ اللَّهِ وَ مَرْضَاتِهِ فَرَحِمَکَ اللَّهُ وَ رَضِیَ عَنْکَ وَ حَشَرَکَ مَعَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ وَ جَمَعَنَا وَ إِیَّاکُمْ [إِیَّاکَ] مَعَهُمْ فِی دَارِ النَّعِیمِ وَ سَلامٌ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۱)

پس دو رکعت نماز بگذار، و آن را به روح هانی هدیه کن و به آنچه خواهی برای خود دعا کن و وداع کن او را به آنچه مسلم را به آن وداع کردی.

فصل ششم: فضیلت و اعمال مسجد سهله و مسجد زید و صعصعه

اعمال مسجد سهله

آگاه باش پس از مسجد کبیر کوفه، مسجدی به فضیلت مسجد سهله در آن منطقه نیست، آن محّل مبارک، خانه حضرت ادریس علیه السّلام و حضرت ابراهیم علیه السّلام و محل ورود حضرت خضر علیه السّلام و مسکن آن حضرت است.

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: به ابو بصیر فرمود: ای ابو محمّد گویا می بینم حضرت صاحب الأمر با اهل و عیالش در مسجد سهله فرود آید و منزل آن حضرت باشد و حق تعالی هیچ پیامبر نفرستاده، مگر

۱- سلام خدای بزرگ، و درودهایش بر تو ای هانی بن عروه، سلام بر تو ای عبد شایسته و خیرخواه برای خدا و رسولش و امیر مؤمنان و حسن و حسین (درود خدا بر آنان باد) ، شهادت میدهم که مظلوم کشته شدی خدا لعنت کند کسانی که تو را کشتند، و خونت را حلال شمردند، گورهایشان را آکنده از آتش کند، شهادت می دهم که تو خدا را ملاقات و او از تو خشنود بود، بخاطر آنچه انجام دادی و خیرخواهی که نمودی، و شهادت می دهم که تو به درجه شهیدان رسیدی و روحت با ارواح اهل سعادت قرار داده شد، به خاطر آنکه خیرخواهی کردی برای خدا و رسولش، درحالی که درباره خدا و خشنودی اش بذل نمودی، پس خدا تو را رحمت کند و از تو راضی شود و با محمّد و خاندان پاکش محشور فرماید، و جمع کند ما را و شما را با محمّد و خاندان محمّد در خانه نعمت و سلامت، و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

آن که در ان مسجد نماز گذارده و هرکه در آن مسجد اقامت نماید، چنان است که در خیمه رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله و سلّم اقامت کرده و هیچ مرد و زن مؤمنی نیست مگر آن که دلش به سوی آن مسجد مایل است و در آن مسجد سنگی است که در آن صورت هر پیامبر هست و هیچکس در ان مسجد با نیّت صادقه نماز و دعا نمی کند، مگر آن که با حاجت برآمده بر می گردد و هیچکس در آن مسجد امان نمی طلبد، مگر آن که از هرچه می ترسد امان می یابد، گفتم این است فضیلتی که برای این مسجد است؟ حضرت فرمود: زیادتر بگویم؟ عرض کردم: آری فرمود: این مسجد از جمله بقعه هایی است که خدا دوست دارد او را در آنها بخوانند و هیچ شب و روزی نیست مگر آن که فرشتگان به زیارت آن می آیند و خدا را در آن مسجد عبادت می کنند، سپس فرمود: اگر من به شما نزدیک بودم همه نمازهایم را در آن مسجد بجا می آوردم.

آنگاه فرمود: ای ابا محمّد آنچه را فضیلت این مسجد، وصف نکردم، بیش از آن است که گفتم، عرضه داشتم: فدایت شوم، حضرت قائم علیه السّلام همیشه در آن مسجد خواهد بود؟ فرمود: آری.

تا آخر خبر

اعمال مسجد سهله:

دو رکعت نماز بین شام و خفتن مستحب است.

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هر غمناکی چنین کند و دعا نماید، حق تعالی غمش را برطرف کند و از بعض کتب مزاریه نقل شده: که چون خواستی وارد

ص: ۶۰۳

مسجد شوی، نزد درگاه بایست و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ مِنَ اللَّهِ وَ إِلَی اللَّهِ وَ مَا شَاءَ اللَّهُ وَ خَیْرُ الْأَسْمَاءِ لِلَّهِ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ عُمَّارِ مَسَاجِدِکَ وَ بُیُوتِکَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أُقَدِّمُهُمْ بَیْنَ یَدَیْ حَوَائِجِی فَاجْعَلْنِی اللَّهُمَّ بِهِمْ عِنْدَکَ وَجِیهاً فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِینَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلاتِی بِهِمْ مَقْبُولَهً وَ ذَنْبِی بِهِمْ مَغْفُوراً وَ رِزْقِی بِهِمْ مَبْسُوطاً وَ دُعَائِی بِهِمْ مُسْتَجَاباً وَ حَوَائِجِی بِهِمْ مَقْضِیَّهً وَ انْظُرْ إِلَیَّ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ نَظْرَهً رَحِیمَهً أَسْتَوْجِبُ بِهَا الْکَرَامَهَ عِنْدَکَ ثُمَّ لا تَصْرِفْهُ عَنِّی أَبَداً بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِی عَلَی دِینِکَ وَ دِینِ نَبِیِّکَ وَ وَلِیِّکَ وَ لا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی وَ هَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ اللَّهُمَّ إِلَیْکَ تَوَجَّهْتُ وَ مَرْضَاتَکَ طَلَبْتُ وَ ثَوَابَکَ ابْتَغَیْتُ وَ بِکَ آمَنْتُ وَ عَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ اللَّهُمَّ فَأَقْبِلْ بِوَجْهِکَ إِلَیَّ وَ أَقْبِلْ بِوَجْهِی إِلَیْکَ. (۱)

سپس (آیه الکرسی) و سوره (فلق) و سوره (ناس) را بخوان و خدا را هفت مرتبه تسبیح و هفت مرتبه حمد و هفت مرتبه تهلیل و هفت مرتبه تکبیر بگو یعنی هریک از سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر را هفت مرتبه بگو و بخوان:

اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی مَا هَدَیْتَنِی وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی مَا فَضَّلْتَنِی وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی مَا شَرَّفْتَنِی وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی کُلِّ بَلاءٍ حَسَنٍ ابْتَلَیْتَنِی اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ صَلاتِی وَ دُعَائِی وَ طَهِّرْ قَلْبِی وَ اشْرَحْ لِی صَدْرِی

۱- به نام خدا و به خدا و از خدا، و به سوی خدا و آنچه خدا خواست، و بهترین نامها از آن خداست، بر خدا توکل کردم و جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای والای بزرگ. خدایا مرا از آبادکنندگان مساجد و خانه هایت قرار ده. خدایا من به وسیله محمّد و خاندان محمّد به تو رو می کنم و آنان را پیشاپیش حوایجم پیش می اندازم خدایا به حق آنان مرا در پیشگاهت آبرومند دنیا و آخرت و از مقرّبان قرار ده. خدایا به حق آنان قرار ده نمازم را پذیرفته و گناهم را آمرزیده و روزی ام را گسترده، و دعایم را مستجاب، و حاجاتم را برآورده ساز، و به حق ذاتت به من نظر کن نظری رحیمانه، که به سبب آن در پیشگاهت مستحق کرامت شوم، سپس آن نظر را هیچگاه از من باز نگردان، ای مهربان ترین مهربانان، ای زیر و روکننده دلها و دیده ها، دلم را بر دینت و دین پیامبرت و ولیّ ات پابرجا کن، و قلبم را پس از این که هدایتم نمودی منحرف مساز، و از نزد خویش به من رحمتی ببخش، که تو بسیار بخشنده ای. خدایا به جانب تو رو کردم و خشنودی ات را طلبیدم، و پاداشت را جستم، و به تو ایمان آوردم و بر تو توکّل کردم. خدایا رویت را به سویم کن، و رویم را به جانبت قرار ده.

وَ تُبْ عَلَیَّ إِنَّکَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ . (۱)

سید ابن طاووس رحمه اللّه علیه فرموده: چون اراده کردی به مسجد سهله بروی، در شب چهارشنبه بین مغرب و عشا وارد آن مسجد شو.

که فضیلت آن از اوقات دیگر بیشتر است همین که وارد مسجد شدی نماز مغرب و نافله آن را بجا آور، آنگاه دو رکعت نماز تحیّت مسجد قربه الی اللّه بخوان، چون فارغ شدی دستها را به جانب آسمان بلند کن و بگو:

أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ مُبْدِئُ الْخَلْقِ وَ مُعِیدُهُمْ وَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ خَالِقُ الْخَلْقِ وَ رَازِقُهُمْ وَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ وَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ وَ بَاعِثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ أَنْتَ وَارِثُ الْأَرْضِ وَ مَنْ عَلَیْهَا أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الْمَخْزُونِ الْمَکْنُونِ الْحَیِّ الْقَیُّومِ وَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ عَالِمُ السِّرِّ وَ أَخْفَی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی إِذَا دُعِیتَ بِهِ أَجَبْتَ وَ إِذَا سُئِلْتَ بِهِ أَعْطَیْتَ وَ أَسْأَلُکَ بِحَقِّکَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ بِحَقِّهِمُ الَّذِی أَوْجَبْتَهُ عَلَی نَفْسِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَقْضِیَ لِی حَاجَتِی السَّاعَهَ السَّاعَهَ یَا سَامِعَ الدُّعَاءِ یَا سَیِّدَاهْ یَا مَوْلاهْ یَا غِیَاثَاهْ أَسْأَلُکَ بِکُلِّ اسْمٍ سَمَّیْتَ بِهِ نَفْسَکَ أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِی عِلْمِ الْغَیْبِ عِنْدَکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَنَا السَّاعَهَ یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ یَا سَمِیعَ الدُّعَاءِ. (۲)

سپس به سجده برو و خشوع کن، و خدا را به جهت هرچه خواهی بخوان پس از ان دو رکعت نماز در گوشه ای که طرف مغرب و

ص: ۶۰۵

۱- خدایا تو را سپاس بر اینکه مرا هدایت کردی، و تو را سپاس بر اینکه به من برتری دادی، و تو را سپاس بر اینکه به من شرافت بخشیدی، و تو را سپاس بر هر پیش آمد نیکویی که مرا با آن آزمودی. خدایا نماز و دعایم را بپذیر، و دلم را پاک کن و سینه ام را بازگردان، و توبه ام را بپذیر که تو بسیار توبه پذیر مهربانی.

۲- تویی خدا، معبودی جز تو نیست، آغازکننده خلق و بازگرداننده آنهایی و تویی خدا، معبودی جز تو نیست آفریننده خلق و روزی دهنده آنانی، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، گیرنده و گسترنده ای و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، تدبیرکننده اموری، و برانگیزاننده کسانی که در گورهایند، تویی وارث زمین و هرکه روی آن است از تو درخواست می کنم به حق نام محفوظ و مستور و زنده و پاینده ات، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، دانای پنهان و پنهان تری. از تو درخواست می کنم به حق نامت که چون به آن خوانده شوی اجابت کنی، و هرگاه به آن درخواست شوی عطا نمایی و از تو درخواست می کنم به حقّت بر محمّد و اهل بیتش، و به حق آنان که آن را بر خود واجب نموده ای، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و در همین ساعت و همین ساعت حاجتم را برآوری، ای شنونده دعا ای آقای من، ای مولای من، ای فریادرس من، از تو درخواست می کنم به هر نامی که خودت را به آن نام نامیدی، یا در علم غیب نزد خود آن نام را تنها برای خود برگزیدی، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و در گشایش کار ما در همین ساعت شتاب نمایی، ای زیرورو کننده دل ها و دیده ها، ای شنونده دعا.

شمال است بخوان، که آن محل خانه حضرت ابراهیم علیه السّلام است و از آنجا به جنگ «عمالقه» رفت، چون از نماز و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام فارغ شدی چنین بگو:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذِهِ الْبُقْعَهِ الشَّرِيفَهِ وَ بِحَقِّ مَنْ تَعَبَّدَ لَکَ فِيهَا قَدْ عَلِمْتَ حَوَائِجِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْضِهَا وَ قَدْ أَحْصَيْتَ ذُنُوبِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهَا اللَّهُمَّ أَحْيِنِی مَا [إِذَا] كَانَتِ الْحَيَاهُ خَيْراً لِی وَ أَمِتْنِی [تَوَفَّنِی] إِذَا كَانَتِ الْوَفَاهُ خَيْرا لِی عَلَی مُوَالاهِ أَوْلِيَائِکَ وَ مُعَادَاهِ أَعْدَائِکَ وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

پس در گوشه ای دیگر که سمت مغرب و قبله است دو رکعت نماز بگذار، و دستها را بردار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلاهَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِکَ وَ طَلَبَ نَائِلِکَ وَ رَجَاءَ رِفْدِکَ وَ جَوَائِزِکَ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّی بِأَحْسَنِ قَبُولٍ وَ بَلِّغْنِی بِرَحْمَتِکَ الْمَأْمُولَ وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

سپس به سجده برو، و دو طرف صورت خویش را به خاک بگذار، انگاه به گوشه ای که بر طرف مشرق است برو، و در آنجا دو رکعت نماز بخوان و دست هایت را بگشا و بگو:

اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتِ الذُّنُوبُ وَ الْخَطَايَا قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِی عِنْدَکَ فَلَمْ تَرْفَعْ لِی إِلَيْکَ صَوْتا وَ لَمْ تَسْتَجِبْ لِی دَعْوَهً فَإِنِّی أَسْأَلُکَ بِکَ يَا اللَّهُ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِثْلَکَ أَحَدٌ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُقْبِلَ إِلَیَّ [عَلَیَ] بِوَجْهِکَ الْكَرِيمِ وَ تُقْبِلَ بِوَجْهِی [إِلَيْکَ] وَ

ص: ۶۰۶

۱- خدایا به حق این بقعه شریف، و به حق کسانی که تو را در آن عبادت کردند، به یقین حوائجم را دانسته ای پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و آنها را برآور، و گناهانم را شمرده ای، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و آنها را بیامرز. خدایا زنده ام بدار تا وقتی که زنده بودن برایم خیر است، و بمیران آن هنگام که مردن برایم خیر باشد براساس دوستی با دوستانت، و دشمنی با دشمنانت، و با من آن کن که شایسته آنی، ای ای مهربان ترین مهربانان

۲- خدایا من این نماز را خواندم برای جستن خشنودی ات و طلب عطایت، و امید کمک و هدایایت، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و به نیکو پذیرفتن از من بپذیر و به رحمتت مرا به آرزویم برسان و با من آن کن که شایسته آنی. ای مهربان ترین مهربانان.

لا تُخَيِّبْنِی حِینَ أَدْعُوکَ وَ لا تَحْرِمْنِی حِینَ أَرْجُوکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱)

مؤلف گوید: از بعض کتب مزاریه [مربوط به زیارت] غیر معروفه نقل شده: که پس از آن می روی به گوشه ای دیگر که در جانب مشرق قرار گرفته، و در آنجا دو رکعت نماز می خوانی و میگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا اللَّهُ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ خَیْرَ عُمُرِی آخِرَهُ وَ خَیْرَ أَعْمَالِی خَوَاتِیمَهَا وَ خَیْرَ أَیَّامِی یَوْمَ أَلْقَاکَ فِیهِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ دُعَائِی وَ اسْمَعْ نَجْوَایَ یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ یَا قَادِرُ یَا قَاهِرُ یَا حَیّاً لا یَمُوتُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی بَیْنِی وَ بَیْنَکَ وَ لا تَفْضَحْنِی عَلَی رُءُوسِ الْأَشْهَادِ وَ احْرُسْنِی بِعَیْنِکَ الَّتِی لا تَنَامُ وَ ارْحَمْنِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۲)

پس از آن دو رکعت نماز در خانه ای که میان مسجد است بجا می آوری و می گویی:

یَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَیَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِیدِ یَا فَعَّالاً لِمَا یُرِیدُ یَا مَنْ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ حُلْ بَیْنَنَا وَ بَیْنَ مَنْ یُؤْذِینَا بِحَوْلِکَ وَ قُوَّتِکَ یَا کَافِیَ مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ لا یَکْفِی مِنْهُ شَیْ ءٌ اکْفِنَا الْمُهِمَّ مِنْ أَمْرِ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۳)

سپس دو طرف صورت خود را بر خاک بگذار.

مؤلّف گوید: این مکان شریف در این زمان معروف به مقام امام زین العابدین علیه السّلام است و

۱- خدایا اگر گناهان و خطاها مرا نزد تو بی آبرو ساخته و در اثر آن نگذاشتی ناله ام به سویت بلند شود، و دعایم را مستجاب نکردی، از تو درخواست می کنم ای خدایی که احدی همانندت نیست، و به محمّد و خاندان محمّد به تو توسل می جویم، و از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با روی کریمانه ات به من روی آوری، و رویم را به سویت بگردانی، و هنگامی که تو را می خوانم ناامیدم نسازی و وقتی به تو امید می بندم محرومم نکنی، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا از تو درخواست می کنم به حق نامت که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی بهترین زمان عمرم را پایانش، و بهترین اعمالم را سرانجامش، و بهترین ایّامم را روزی که تو را در آن ملاقات می کنم تو بر هرچیز توانایی. خدایا دعایم را بپذیر، و رازم را بشنو، ای والا، ای بزرگ، ای توانا، ای چیره، ای زنده ای که هرگز نمی میرد، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و گناهانی را که میان من و توست بیامرز، و در حضور مردم رسوایم مکن، و به دیده ات که هرگز نمی خوابد نگهبانی ام فرما، و با قدرتت به من رحم کن، ای مهربان ترین مهربانان، و درود خدا بر آقای ما محمّد و اهل بیت پاکش ای پروردگار جهانیان.

۳- ای آن که به من از رگ گردن نزدیک تر است، ای که انجام دهنده است، آنچه را که می خواهد، ای که پرده می شود میان انسان و دلش، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و پرده شو میان ما و کسانی که ما را آزار می دهند، به حول ونیرویت ای کفایت کننده از هرچیز که کفایت نمی کند از تو چیزی، مهم ترین کارهای دنیا و آخرت ما را کفایت کن، ای

مهربان ترین مهربانان.

در کتاب «مزار قدیم» نقل کرده: بعد از دو رکعت نماز در این مقام بخواند دعای: اللّهمّ انّی اسالک یا من لا تراه العیون را و این دعا در اعمال دکّه باب امیر مؤمنّان علیه السّلام در مسجد کوفه ذکر شد، به آنجا رجوع شود و در نزدیک همین مکان بقعه ای است معروف به مقام مهدی علیه السّلام زیارت آن حضرت در آن محل شریف مناسب است و از بعض کتب مزاریه نقل شده که شایسته است آن حضرت را در حال ایستاده، به زیارت سلام اللّه الکامل التّامّ زیارت کنند، و این همان استغاثه ای است که ما در فصل هفتم از باب اوّل از کتاب «کلم طیّب» نقل کردیم، و تکرارش را مناسب نمی دانیم.

سیّد ابن طاووس آن را بعد از دو رکعت نماز یکی از زیارات سرداب مقدّس بر شمرده است.

اعمال مسجد زید

سپس به مسجد زید می روی که نزدیک سهله است، و در آن دو رکعت نماز می گذاری، و دست ها را می گشایی و می گویی:

إِلَهِی قَدْ مَدَّ إِلَیْکَ الْخَاطِئُ الْمُذْنِبُ یَدَیْهِ بِحُسْنِ ظَنِّهِ بِکَ إِلَهِی قَدْ جَلَسَ الْمُسِی ءُ بَیْنَ یَدَیْکَ مُقِرّا لَکَ بِسُوءِ عَمَلِهِ وَ رَاجِیاً مِنْکَ الصَّفْحَ عَنْ زَلَلِهِ إِلَهِی قَدْ رَفَعَ إِلَیْکَ الظَّالِمُ کَفَّیْهِ رَاجِیاً لِمَا لَدَیْکَ فَلا تُخَیِّبْهُ بِرَحْمَتِکَ مِنْ فَضْلِکَ إِلَهِی قَدْ جَثَا الْعَائِدُ إِلَی الْمَعَاصِی بَیْنَ یَدَیْکَ خَائِفاً مِنْ یَوْمٍ تَجْثُو فِیهِ الْخَلائِقُ بَیْنَ یَدَیْکَ إِلَهِی جَاءَکَ الْعَبْدُ الْخَاطِئُ فَزِعاً مُشْفِقاً وَ رَفَعَ إِلَیْکَ طَرْفَهُ حَذِراً رَاجِیاً وَ فَاضَتْ عَبْرَتُهُ مُسْتَغْفِراً نَادِماً وَ عِزَّتِکَ وَ جَلالِکَ مَا أَرَدْتُ بِمَعْصِیَتِی مُخَالَفَتَکَ وَ مَا عَصَیْتُکَ إِذْ عَصَیْتُکَ وَ أَنَا بِکَ جَاهِلٌ وَ

لا لِعُقُوبَتِکَ مُتَعَرِّضٌ وَ لا لِنَظَرِکَ مُسْتَخِفٌّ وَ لَکِنْ سَوَّلَتْ لِی نَفْسِی، (۱) وَ أَعَانَتْنِی عَلَی ذَلِکَ شِقْوَتِی وَ غَرَّنِی سِتْرُکَ الْمُرخَی عَلَیَّ فَمِنَ الْآنَ مِنْ عَذَابِکَ مَنْ یَسْتَنْقِذُنِی وَ بِحَبْلِ مَنْ أَعْتَصِمُ إِنْ قَطَعْتَ حَبْلَکَ عَنِّی فَیَا سَوْأَتَاهْ غَداً مِنَ الْوُقُوفِ [الْمَوْقِفِ] بَیْنَ یَدَیْکَ إِذَا قِیلَ لِلْمُخِفِّینَ جُوزُوا وَ لِلْمُثْقِلِینَ حُطُّوا أَ فَمَعَ الْمُخِفِّینَ أَجُوزُ أَمْ مَعَ الْمُثْقِلِینَ أَحُطُّ وَیْلِی کُلَّمَا کَبُرَ سِنِّی کَثُرَتْ ذُنُوبِی وَیْلِی کُلَّمَا طَالَ عُمْرِی کَثُرَتْ مَعَاصِیَّ فَکَمْ أَتُوبُ وَ کَمْ أَعُودُ أَ مَا آنَ لِی أَنْ أَسْتَحْیِیَ مِنْ رَبِّی اللَّهُمَّ فَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ خَیْرَ الْغَافِرِینَ . (۲)

سپس گریه کن و صورت به خاک بگذار و بگو:

ارْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَ اقْتَرَفَ وَ اسْتَکَانَ وَ اعْتَرَفَ. (۳)

پس از آن طرف راست صورت خود را به خاک بگذار و بگو:

إِنْ کُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ. (۴)

بعد طرف چپ را به خاک بگذار و بگو:

عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ یَا کَرِیمُ. (۵)

آنگاه به حال سجده برگرد و صد مرتبه بگو العَفْوَ: [از من درگذر] .

اعمال مسجد صعصعه

مؤلّف گوید: این مسجد از مساجد شریف کوفه است، و منسوب به زید بن صوحان می باشد، که از بزرگان اصحاب امیر مؤمنان علیه السّلام و از ابدال به شمار می رفته، و در جنگ جمل در یاری حضرت شهید شد و دعایی که در چند سطر قبل ذکر شد دعای او بوده که در نماز شب می خوانده و در نزدیکی مسجد او مسجد برادرش صعصعه بن صوحان است که او نیز از اصحاب امیر مؤمنان

۱- معبودم این بنده خطاکار گنهکار دست هایش را به جانب تو دراز کرده، به خاطر خوش گمانی اش به تو، معبودم این بدکار در برابرت نشسته درحالی که به بدی عملش اقرار دارد، و چشم پوشی از لغزشش را از تو امیدوار است، معبودم این بنده ستمکار دو دستش را به سوی تو برداشته به امید آنچه پیش توست، به حق رحمتت او را از فضلت ناامید مکن، معبودم، بازگشت کننده به سوی گناهان در برابرت زانو زده، درحالی که ترسناک از روزی است که خلایق در آن روز در برابرت زانو می زنند، معبودم بنده خطاکار به محضرت آمده، بی تاب و بیمناک، حذرکنان و امیدوار گوشه چشمش را به تو دوخته، و آمرزش خواه و پشیمان اشکش جاری شده، سوگند به عزّت و جلالت، من با نافرمانی کردنم قصد مخالفت با تو را نداشتم، و گناه نکردم آن زمانی که گناه کردم درحالی که نسبت به تو نادان بودم و نه بخاطر اینکه متعرّض کیفرت کردم، و نه اینکه

نظرت را سبک شمارنده بوده باشم، بلکه نفس همه اینها را برایم بیاراست،

۲- و شقاوتم بر انجام آنها مرا یاری کرد، و آبروداری ات نسبت به من مغرورم ساخت، پس الان چه کسی مرا از عذابت نجات می دهد، و به ریسمان چه کسی جنگ زنم، اگر ریسمانت را از من قطع کنی، پس ای وای فردای قیامت از رسوایی هنگام ایستادن در برابرت، وقتی به سبک باران گفته شود بگذرید، و به سنگین باران امر شود به آتش فرو ریزید، آیا با سبک باران خواهم گذشت، یا با سنگین باران فرو خواهم، ریخت؟ ، وای بر من هرچه سنّم بیشتر شد گناهانم زیاد شد، وای بر من، هرچه عمرم طولانی شد، نافرمانی ام فزونی یافت، چقدر توبه کنم، چه اندازه برگردم؟ آیا مرا وقت آن نرسیده، که از پروردگارم حیا کنم، خدایا به حق محمّد و خاندان محمّد مرا بیامرز و به من رحم کن، ای مهربان ترین مهربانان و بهترین آمرزندگان.

۳- رحم کن به کسی که بد کرده و مرتکب گناه شده و درمانده شده و به اعتراف برخاسته.

۴- اگر من بد بنده ای بودم، تو خوب پروردگاری هستی.

۵- گناه از بنده ات بزرگ بشد، پس گذشت از تو نیکو باشد ای کریم.

علیه السّلام و از عارفان به حق آن حضرت است، و از بزرگان اهل ایمان است و آنقدر فصیح و بلیغ بوده که امیر مؤمنان او را خطیب شحشح [روان در گفتار سخنرانی] گفته و به مهارت در سخنرانی ها و فصاحت در زبان از او تعریف کرده و هم او را به قلّت مؤونه [قانع و بی نیاز از مردم] ، و کثرت معونه [یاری دهنده به مردم در حدّ زیاد] مدح فرموده و در شبی که امیر مؤمنان علیه السّلام از دنیا رفت و فرزندان آن حضرت جنازه نازنینش را از کوفه به نجف حمل کردند، صعصعه از جمله مشایعت کنندگان جنازه آن جناب بود و چون اهل بیت از کار دفن امام فارغ شدند، صعصعه کنار قبر مقدّس ایستاد و مشتی از خاک قبر بر گرفت و بر سر خود ریخت و گفت: پدر و مادرم فدایت ای امیر مؤمنان علیه السّلام گوارا باد تو را کرامت های خدا ای ابو الحسن، به راستی زادگاه تو پاکیزه و صبر تو نیرومند و جهادت بزرگ بود و به آنچه آرزو داشتی رسیدی و تجارت سودمندی کردی و به نزد پروردگار خود رفتی، و از این نوع کلمات بسیار گفت و به سختی گریست و دیگران را به گریه وا داشت و در حقیقت کنار قبر آن حضرت در ان دل شب مجلس روضه برقرار شد و صعصعه به منزله روضه خوان بود، و مستمعین او جناب امام حسن و امام حسین علیهما السّلام و محمّد حنفیه و قمر بنی هاشم و سایر فرزندان و بستگان آن حضرت بودند و چون این کلمات به

پایان رسید، رو به جانب امام حسن و امام حسین علیهم السّلام و سایر آقازادگان کرد و ایشان را تعزیت و تسلیت گفت، سپس همگی به کوفه بازگشتند، در هر صورت مسجد صعصعه از مساجد شریف کوفه است و جماعتی امام زمان (صلوات اللّه علیه) را در ماه رجب، در آن مسجد مبارک مشاهده کرده اند، که دو رکعت نماز بجا آورده و این دعا را خوانده است: «اللّهمَّ یا ذَالمِنَنِ السّابغه و الالاءِ الوازِعَه.» و ظاهر عمل آن حضرت نشان می دهد که این دعا مخصوص این مسجد شریف و از اعمال آن است، نظیر دعاهای مسجد سهله و زید، اما چون در ماه رجب بوده است این دعا را خوانده اند و احتمال داده شده که شاید این دعا از دعاهای ایام رجب باشد، بنابراین در کتب علما در اعمال ماه رجب ذکر شده و ما نیز چون این دعا را در اعمال ماه رجب ذکر کرده بودیم به همان جمله اکتفا کردیم و به تکرارش نپرداختیم، هرکه بخواهد می تواند مراجعه کند ان شاء اللّه تعالی.

فصل هفتم: زیارت امام حسین علیه السلام

مقصد اول

فضیلت امام حسین علیه السلام

فصل هفتم

در فضیلت زیارت حضرت ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام و آدابی که زائر آن جناب باید در راه زیارت و در آن حرم مطهر رعایت کند و کیفیت زیارت آن حضرت و آن در سه مقصد است:

مقصد اول: در فضیلت زیارت حضرت امام حسین علیه السّلام

بدانکه فضیلت زیارت امام حسین علیه السّلام از دایره بیان بیرون است و در روایات بسیاری وارد شده که معادل حجّ عمره و جهاد و بلکه به مراتب بالاتر و افضل است و باعث مغفرت و

ص: ۶۱۱

سبکی حساب و بالا رفتن درجات و اجابت دعاها گشته و موجب طول عمر و حفظ بدن و مال و زیاد شدن روزی و برآمدن حاجات و برطرف شدن غصّه ها و گرفتاری هاست و ترک آن سبب نقصان دین و ایمان و ترک حقّ بزرگی از حقوق پیامبر صلّی اللّه علیه و آله و سلّم است و دست کم ثوابی که نصیب زائر آن قبر شریف می شود، این است که گناهانش آمرزیده شده و حق تعالی جان و مالش را حفظ کند، تا او را به اهلش بازگرداند و چون روز قیامت شود، خدا او را حافظ تر از دنیا خواهد بود و در روایت بسیاری آمده: زیارت آن حضرت غم را زایل و شدّت جان دادن و هراس قبر را برطرف می کند و هر مالی که در راه زیارت آن حضرت خرج شود، هر درهمی برای او به هزار درهم، بلکه به ده هزار درهم حساب میشود، و چون به طرف قبر آن حضرت رود، چهار هزار فرشته از او استقبال کنند و چون بازگردد، او را مشایعت می کنند.

پیامبران و اوصیای آنها و امامان معصوم و ملائکه سلام اللّه علیهم اجمعین به زیارت آن حضرت میآیند و برای زائران آن حضرت دعا می کنند و ایشان را بشارت های می دهند و حضرت حق به جانب زائران آن حضرت، پیش از نظر به اهل عرفات نظر می فرماید و هرکسی در روز قیامت آرزو می کند، ای کاش زائر آن حضرت بود، بخاطر بسیاری کرامت و بزرگواری زائران آن جناب که در آن روز مشاهده می کند، روایات در

این باب بی اندازه است و ما در ضمن زیارات مخصوصه اشاره به بخشی از فضیلت زیارت آن حضرت خواهیم کرد در این قسمت فقط اکتفا به ذکر یک روایت میکنیم: ابن قولویه و کلینی و سیّد ابن طاووس و دیگران به سندهای معتبر از ثقه جلیل القدر معاویه بن وهب بجلّی کوفی، روایت کرده اند که گفته: زمانی خدمت امام صادق علیه السّلام رفتم، آن حضرت را در مصلّای خویش مشغول نماز دیدم، صبر کردم تا نمازش به پایان رسید، پس از آن شنیدم با پروردگار خود مناجات میکرد و میگفت: ای خدایی که ما را به کرامت مخصوص کردی و به ما وعده شفاعت دادی و علوم رسالت را به ما عنایت کردی و ما را وارث انبیا قرار دادی، و امّت های گذشته را به ما ختم فرموده و ما را به وصیّت پیامبر اختصاص داده و علم گذشته و آینده را به ما عطا فرموده و دل های مردم را به جانب ما میل داده ای اغفرلی و لاخوانی و زوّار قبر ابی الحسین بن علیّ صلوات اللّه علیهما آنان که اموال خود را خرج کرده اند و بدن های خود را از شهرها بیرون آورده اند، به خاطر رغبت در نیکی ما و امید به ثواب های تو، در امر صله به ما و برای شاد نمودن پیامبرت و اجابت کردن امر ما و به علّت خشمی که بر دشمنان وارد کرده اند و قصد ایشان از این عمل خشنودی توست، پس ایشان را از جانب ما به خشنودی جزا ده، و شب و روز آنها را حفظ کن و

در اهـل و اولادشـان که در وطن گذاشـته انـد خلیفه آنـان باش به خلافت نیکو، و رفیق ایشان باش و شـرّ هر جبّار معانـد و هر ضعیف و شدید از آفریدگانت و شـرّ شـیاطین جن و انس را از آنان دفع فرما، و به ایشان زیاده از آنچه از تو امید دارند عنایت کن، امید به تو در دور شدن از وطن هایشان، و اختیار کردنِ شان ما را، بر فرزندان و اهالی و خویشان خود.

خدایا دشـمنان، بیرون آمدن آنان را به زیارت ما عیب گرفتند، و این مخالفت دشمنان مانع ایشان از قصد و بیرون آمدن بسوی ما نشد،

فَارْحَمْ تِلْکَ الْوُجوهَ الَّتِی غَیَّرَتْهَا الشَّمْسُ وَ ارْحَمْ تِلْکَ الْخُدُودَ الَّتِی تُقَلَّبُ عَلَی قَبْرِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَلَیْهِ السَّلامُ (۱)

و رحم کن آن دیـده هـا را که برای دلسوزی بر مـا اشـکشان جاری شـد و رحم کن آن دل ها را که زاری کردنـد، و سوختند برای مصیبت ما، و رحم کن آن صداها را که در مصیبت ما بلند کرده اند.

خدایا آن جان ها و بدن ها را به تو میسپارم، تا آنها را از حوض کوثر در روز تشنگی سیراب کنی و پیوسته آن حضرت به این صورت در سجده دعا میکرد، چون فارغ شدی، عرضه داشتم، این دعایی که من از شما شنیدم، اگر در حق کسی میکردید که خدا را نمیشناخت، گمان داشتم هرگز آتش دوزخ به او نرسد، و اللّه آرزو کردم که آن حضرت را زیارت کرده بودم و حجّ انجام نداده بودم! ! امام فرمود: تو چه بسیار نزدیکی به آن حضرت تو را از

۱- پس رحم کن آن صورت هـا را که آفتـاب تغییر داده و رحم کن گونه هـای آنان را که بر قبر امام حسـین علیه السـلام می گردانند.

زیـارت چه چیز مـانع است؟ معـاویه ترک زیـارت مکن، گفتم: فـدایت شـوم، نمیدانسـتم این انـدازه فضـیلت دارد، فرمـود: ای معاویه، آنها که در آسـمان برای زیارت کنندگان آن حضـرت دعا می کنند، زیاده از آنهایند که در زمین دعا میکنند، زیارت آن حضـرت را برای ترس از احدی ترک مکن، که هرکس به خاطر ترس، ترک زیارت کند آن قدر حسـرت میبرد، که آرزو میکند ای کاش به اندازه ای نزد قبر آن حضـرت میماندم که در آنجا دفن میشدم! آیا دوست نداری خدا تو را در میان آنهایی که رسول خـدا و علی و فاطمه و امامان معصوم علیهم السّـلام بر آنها دعا میکنند؟ ببیند آیا نمیخواهی از آنها باشـی که ملائکه در قیامت با آنان مصافحه می کننـد؟ آیا نمی خواهی از آنها باشـی که در قیامت وارد شونـد و هیـچ گناهی بر آنها نباشد؟ آیا نمی خواهی از آنها باشی که در قیامت رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم با آنان مصافحه می کند؟ !

مقصد دوم

آداب مخصوص زیارت امام حسین علیه السلام

مقصـد دوم: در آدابی است که زائر حضـرت سـیّد الشّـهدا علیه السّـلام بایـد آنها را در راه زیارت و در آن حرم مطهر مراعات کند

و آن چنـد چیز است: اوّل: پیش از آن که از خانه بیرون رود، سه روز روزه بـدارد و روز سوم غسل کند، چنان که امام صادق علیه السّـلام به صـفوان دسـتور العمل دادنـد و در ذکر زیارت هفتم خواهد آمدو شـیخ محمّد بن مشـهدی در مقدمات زیارت «عیدین» ذکر فرموده که چون زیارت آن حضرت را اراده کنی، سه روز روزه بدار و روز سوم غسل کن و

ص: ۶۱۵

اهل و عیال خود را نزد خود جمع کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَوْدِعُکَ الْیَوْمَ نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی وَ وُلْدِی وَ کُلَّ مَنْ کَانَ مِنِّی بِسَبِیلٍ الشَّاهِدَ مِنْهُمْ وَ الْغَائِبَ اللَّهُمَّ احْفَظْنَا [بِحِفْظِکَ] بِحِفْظِ الْإِیمَانِ وَ احْفَظْ عَلَیْنَا اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا فِی حِرْزِکَ وَ لا تَسْلُبْنَا نِعْمَتَکَ وَ لا تُغَیِّرْ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَهٍ وَ عَافِیَهٍ وَ زِدْنَا مِنْ فَضْلِکَ إِنَّا إِلَیْکَ رَاغِبُونَ (۱)

آنگاه از منزل خود با حال خشوع بیرون رو و بسیار بگو: لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر و الحمد للّه و ثنای خدا بر زبان جاری کن و بر پیامبر و آلش صلّی اللّه علیه و آله و سلّم صلوات فرست و به آرامی و وقار حرکت کن، روایت شده: خدا از عرق زائر امام حسین علیه السّلام از هر قطره ای هفتاد هزار فرشته خلق میکند، که خدای تعالی را تسبیح میکنند و از خدا آمرزش می خواهند برای او و زائران آن حضرت تا روز قیامت برپا شود.

دوم: از حضرت امام صادق علیه السّلام نقل شده چون به زیارت امام حسین علیه السّلام بروی، آن حضرت را محزون و غمناک و ژولیده م و و غبارآلود و گرسنه و تشنه زیارت کن که آن جناب با این احوال شهید شد و حاجات خود را بخواه و از کربلا بازگرد، و آن را وطن خود قرار مده.

سوم: زائر در سفر زیارت آن حضرت توشه خود را از غذاهای لذیذ مانند بریانی و حلواجات قرار ندهد، بلکه خوارکش را نان با شیر یا ماست تهیّه ببیند.

از امام صادق علیه السّلام روایت شده که فرمود:

ص: ۶۱۶

۱- خدایا من امروز به تو می سپارم خودم و خاندانم و مال و فرزاندم، و هرکه را به شکلی از من بوده، حاضرشان و غیبشان را. خدایا نگهدار ما را با نگهداری ات، به نگهداری ایمان و بر ما حافظ باش. خدایا ما را در پناهت قرار ده، و نعمتت را از ما مگیر، و آنچه ما راست از نعمت و سلامت کامل تغییر مده، و از فضلت بر ما بیفزا، که ما مشتاق به سوی توایم.

شنیـدم جمـاعتی به زیـارت امام حسـین علیه السّـلام میرونـد، و با خود سـفره هایی برمی دارنـد که در آنها بزغاله های بریان و حلواجات هست، اگر به زیارت قبر پدران یا دوستان خود بروند قطعا این خوراکی ها را با خود برنمیدارند.

در حـدیث معتبر دیگری نقـل شـده است که امـام صـادق علیه السّـلام به مفضـل بن عمر فرمود: زیارت کنیـد امام حسـین علیه السّـلام را بهتر از آن است که زیارت نکنیـد، و زیارت نکنیـد بهتر از آن است که زیارت کنید، مفّضل عرضه داشت: پشـتم را شکستی! فرمود: و اللّه اگر به زیارت قبر پـدران خود برویـد، اندوهگین و غمناك میروید، و به زیارت آن حضـرت که میروید سفره ها با خود برمیدارید، درحالیکه باید ژولیده م و و گردآلود بروید.

مولّف گوید: پس برای اغنیا و تجّار چه اندازه شایسـته است، که این مطلب را در این سـفر ملاحظه کنند و هرگاه در شهرهایی که تا کربلا بین راه ایشان است، عدّه ای از دوستانشان ایشان را دعوت و میهمانی میکنند و در زمان حرکت سفره های آنان را از پخته های لذیـذ، و مرغ بریان و سایر غـذاها پر می کننـد، نپذیرنـد و بگوینـد: ما مسافر کربلا هستیم، و برای ما تغـذیه به این غذاها شایسته نیست.

شیخ کلینی روایت کرده: بعد از شـهادت حضـرت سـیّد الشّـهدا علیه السّلام همسر کلبیّه آن حضرت اقامه عزا نمود، گریست و سایر زنها و خدمتکاران گریسـتند، تا حدی که اشک های آنها خشک شد، از جایی برای آن مخدّره «جونی» هدیه فرسـتادند، که معنی آن را مرغ قطا گفته اند، این هدیه برای این

بود که از خوردن آن در گریستن بر امام حسین علیه السّلام قوّت بگیرند، چون آن بانوی محترمه آن را دید پرسید چیست؟ گفتند: هدیه ای است که فلانی برای شما فرستاده، تا در ماتم امام حسین علیه السّلام به آن استعانت بجویید، فرمود: «ما که در جشن عروسی نیستیم، ما را چه به این خوراک؟ » پس دستور داد تا آن را از خانه بیرون بردند.

چهارم: از مسائلی که در سفر زیارت امام حسین علیه السّلام مستحب است، تواضع و فروتنی و خشوع و راه رفتن همانند بنده ذلیل است، پس کسانی که در راه زیارت آن حضرت، بر این مرکب های جدید سوار می شوند، باید خیلی متوجه خود باشند، که بر سایر زائران و بندگان خدا، که به سختی و مشقّت به کربلا می روند، بزرگی ننمایند و تکبّر نورزند و آنان را زه چشم حقارت نبینند.

علما در احوال اصحاب کهف نقل کرده اند که آنها از خاصان دقیانوس و به منزله وزاری او بودند وقتی حق تعالی رحمت خود را شامل حال آنها فرمود، و به فکر خداپرستی و اصلاح کار خود برآمدند، مصلحت خویش را در این دیدند، که از مردم کناره گیرند، و در غاری پناه گرفته به عبادت حق مشغول شوند، به این خاطر سوار بر اسبها شده، از شهر بیرون آمدند، همینکه سه میل راه رفتند، تملیخا که یکی از آنان بود گفت: «برادران این راه، راه آخرت است و باید به صورت نداری و مسکنت رفت، و ملک و ریاست دنیا را کنار گذاشت، اکنون از اسبها پیاده شوید، و با پای پیاده به

درگاه حق روید، شاید خدا به شما رحم کند، و در کار شما گشایشی نصیب شما فرماید، همگی از اسبها خود پیاده شدند، و آن افراد محترم و معظّم در آن روز، هفت فرسخ با پای پیاده راه رفتند، تا پاهایشان مجروح و خون چکان شد! پس زائران قبر مطهر امام حسین علیه السّلام این واقعیت را در نظر داشته باشند، و بدانند شخص در این راه هرچه برای خدا تواضع کند، باعث رفعت مقام او خواهد شد، بنابراین در آداب زیارت آن جناب از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه پیاده به زیارت قبر امام حسین علیه السّلام برود، حق تعالی برای او به عدد هر گام هزار حسنه می نویسد، و هزار گناه را از او محو میکند، و برای او هزار درجه در بهشت بلند میکند، چون به شطّ فرات رسیدی غسل کن و پایت را برهنه نما، و کفش های خود را در دست گیر، و راه برو همانند راه رفتن بنده ای خوار.

پنجم: اگر در بین راه زائر پیاده ای را دید، که وامانده و خسته شده، و از او کمک خواست تا تواند در کار او اهتمام ورزد و او را به منزل رساند، و مبادا که او را سبک شمارد، و به او بیاعتنایی کند.

شیخ کلینی به سند معتبر از ابو هارون روایت کرده: من در خدمت امام صادق علیه السّلام بودم، به جمعیتی که نزد ایشان بودند فرمود: شما را چه شده که به ما استخفاف مینمایید؟ از میان آنها مردی از اهل خراسان برخاست و گفت: پناه میبریم به خدا از این که

ما به شما یا به چیزی از امر شما استخفاف کنیم و آن را کوچک شماریم، فرمود: آری تو خودت یکی از آنانی هستی، که سبک شمردی و خوار کردی مرا! آن مرد گفت: به خدا پناه میبرم که من شما را خوار کرده باشم.

فرمود: وای بر تو، وقتی که نزدیک به جحفه بودیم، آیا نشنیدی که فلان کس به تو گفت: مرا به اندازه یک میل راه سوار کن، به خدا سوگند من از پیمودن راه خسته شدم، به خدا قسم تو سر به سوی او بلند نکردی، و او را سبک شمردی، و هرکه مؤمنی را خوا رکند ما را خوار کرده، و حرمت ما را تباه کرده است! ! مؤلف گوید: ما در فصول گذشته در آداب زیارت، در ادب نهم کلامی با روایتی از علی بن یقطین که مناسب با این مقام است ذکر کردیم، به آنجا رجوع کن، که در آن روایت موعظه نیکویی است و این ادب که در اینجا ذکر شد، اختصاص به زائران امام حسین علیه السّلام ندارد، ولی چون این مطلب در راه زیارت آن حضرت بسیار اتفاق میافتد، به این خاطر آن را در اینجا ذکر کردیم.

ششم: از ثقه جلیل القدر محمّد بن مسلم روایت شده است که به حضرت باقر علیه السّلام عرض کرد: ما زمانی که به زیارت پدرتان حسین بن علی علیه السّلام میرویم آیا چنین است که در حج خانه خداییم؟ فرمود: آری، عرضه داشت: پس آنچه بر حاجیان لازم است بر ما لازم است؟ فرمود: بر تو لازم است با هرکه رفیق توست نیکو مصاحبت کنی، و بر

تو لازم است که کم سخن بگویی، مگر سخن خیر، و بر تو لازم است که بسیار یاد خدا کنی و لازم است که جامه هایت پاکیزه باشد، و پیش از آن که داخل حایر شوی غسل کنی، و لازم است که با خشوع و رقّت باشی و نماز بسیار بخوانی و بر محمّد و آل محمّد صلوات بسیار فرستی، و باید خود را از چیزهایی که سزاوار تو نیست حفظ کنی، و دیده ات را از حرام و شبهه بپوشانی، و به برادران مؤمن پریشان خود احسان کنی، و اگر کسی را ببینی که خرجی اش تمام شده از او دستگیری کرده، و خرجی خود را بین او و خود به طور برابر قسمت کنی و تقیّه بر تو لازم است که قوام دین تو به آن است، و همچنین پرهیز از اموری که خدا از آنها نهی فرموده و خصومت و بسیار قسم خوردن و مجادله و منازعه ای که در آن سوگند باشد ترک کنی، چون چنین رفتار کنی به اندازه ثواب حج و عمره برای تو تمام میشود و از جانب کسیکه به مال خرج کردن، و از اهل خود دور افتادن طلب ثواب او کرده ای، مستوجب میشوی به اینکه به آمرزش گناهان و رحمت و خشنودی خدا به وطن بازگردی.

هفتم: در روایت ابو حمزه ثمالی (رضوان اللّه علیه) ، از امام صادق علیه السّلام باب زیارت حضرت امام حسین علیه السّلام نقل شده: چون به نینوا رسیدی بارهای خود را در آنجا بگذار، و به خود روغن ممال، و به چشم سرمه مکش، و گوشت مخور، البته تا

ص: ۶۲۱

زمانیکه در آنجا اقامت داری.

هشتم: غسل کردن با آب فرات است، که روایات در فضیلت آن بسیار وارد شده، در حدیثی از امام صادق علیه السّلام نقل شده: هرکه به آب فرات غسل کند و قبر امام حسین علیه السّلام را زیارت کند، از گناهان خالی شود، همانند روزی که از مادر متولد شده اگرچه گناهانش از گناهان کبیره بوده باشد و روایت شده: خدمت آن حضرت عرض شد، که بسا شود که ما به زیارت قبر امام حسین علیه السّلام برویم و غسل زیارت به سبب سروری هوا یا غیر آن بر ما دشوار باشد، فرمود: هرکه در فرات غسل کند و حضرت حسین علیه السّلام را زیارت نماید، آن قدر از فضیلت برای او نوشته شود که به شماره درنیاید.

از بشیر دهّان روایت شده: امام صادق علیه السّلام فرمود: هرکه به زیارت قبر حسین بن علی علیه السّلام برود، پس وضو بگیرد و در فرات غسل کند، قدمی بر ندارد و قدمی نگذارد مگر آنکه حق تعالی برای او حجّ و عمره بنویسد و در بعضی از روایات آمده: غسل کن از فرات، از جایی که برابر قبر آن حضرت واقع شود و چنان که از بعضی روایات استفاده میشود خوب است چون به فرات برسد صد مرتبه اللّه اکبر و صد مرتبه لا اله الاّ اللّه و صد مرتبه صلوات بر پیامبر و آل آن حضرت فرستد.

نهم: چون خواستی وارد حایر مقدّس شوی، از دری که در جانب مشرق قرار دارد وارد شو، چنان که امام صادق علیه السّلام به یوسف کنّاسی فرمودند.

دهم: در روایت ابن قولویه آمده:

امام صادق علیه السلام به مفضل بن عمر فرمود: ای مفضّل چون به قبر امام حسین علیه السّلام رسیدی بر در روضه بایست و این کلمات را بخوان که تو را به هر کلمه نصیبی از رحمت الهی خواهد بود:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيٍّ وَصِيِّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ الرَّضِيِّ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ فَاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ الصِّدِّيقُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبَارُّ التَّقِيُّ السَّلامُ عَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَائِكَ وَ أَنَاخَتْ بِرَحْلِكَ السَّلامُ عَلَى مَلائِكَهِ اللَّهِ الْمُحْدِقِينَ بِكَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ السَّلامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

سپس به سوی قبر روانه میشوی، و به هر گامی که بر میداری یا میگذاری، همانن ثواب کسی را داری که در راه خدا در خون خود دست و پا زده باشد چون نزدیک قبر رسیدی به قبر دست بمال و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ. (۲)

پس از آن از قبر فاصله گرفته متوجه نماز میشوی، و به هر رکعت که نزد آن حضرت بجا میآوری همانند ثواب کسی را داری، که هزار مرتبه حج و عمره انجام داده و هزار بنده آزاد کرده و هزار مرتبه همراه پیامبر

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همسخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمّد حبیب خدا، سلام بر تو ای وارث علی، جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای وارث حسن آن پیشوای پسندیده، سلام بر تو ای وارث فاطمه دختر رسول خدا، سلام بر تو ای شهید صدّیق، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار با تقوا، سلام بر ارواحی که به آستانت فرود آمدند، و به درگاهت بار انداختند، سلام بر فرشتگان خدا که گرداگرد تواند، شهادت میدهم که تو نماز برپاداشتی، و زکات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی و خدا را خالصانه عبادت کردی، تا مرگ تو را دررسید، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

۲- سلام بر تو ای حجّت خدا در زمین و آسمانش.

مرسل، برای خدا به جهاد برخاسته باشد.

یازدهم: از ابو سعید مدائنی نقل شده: خدمت امام صادق علیه السّلام مشرّف شده، پرسیدم: به زیارت قبر امام حسین علیه السّلام بروم؟ آری برو به زیارت قبر امام حسین علیه السّلام فرزند رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم نیک ترین نیکان و پاکیزه ترین پاکیزگان و نیکوکارترین نیکوکاران و چون آن حضرت را زیارت کنی، نزد سر آن حضرت هزار مرتبه تسبیح امیر مؤمنان علیه السّلام و نزد پای آن حضرت هزار مرتبه تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام را بخوان، پس کنار آن حضرت دو رکعت نماز بخوان و در آن دو رکعت سوره های (یس) و (الرّحمن) را قرائت کن چون این عمل را بجا آوری ثواب بزرگی برای تو خواهد بود، گفتم: فدایت شوم: تسبیح علی و فاطمه علیهما السّلام را به من بیاموز، فرمود: باشد ای، ابو سعید، تسبیح علی علیه السّلام این است:

سُبْحَانَ الَّذِی لا تَنْفَدُ خَزَائِنُهُ سُبْحَانَ الَّذِی لا تَبِیدُ مَعَالِمُهُ سُبْحَانَ الَّذِی لا یَفْنَی مَا عِنْدَهُ سُبْحَانَ الَّذِی لَا یُشْرِکُ أَحَداً فِی حُکْمِهِ سُبْحَانَ الَّذِی لَا اضْمِحْلالَ لِفَخْرِهِ سُبْحَانَ الَّذِی لَا انْقِطَاعَ لِمُدَّتِهِ سُبْحَانَ الَّذِی لا إِلَهَ غَیْرُهُ. (۱)

و تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام چنین است

سُبْحَانَ ذِی الْجَلالِ الْبَاذِخِ الْعَظِیم سُبْحَانَ ذِی الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِیفِ سُبْحَانَ ذِی الْمُلْکِ الْفَاخِرِ الْقَدِیم سُبْحَانَ ذِی الْبَهْجَهِ وَ الْجَمَالِ سُبْحَانَ مَنْ تَرَدَّی بِالنُّورِ وَ الْوَقَارِ سُبْحَانَ مَنْ یَرَی أَثَرَ النَّمْلِ فِی الصَّفَا وَ وَقْعَ الطَّیْرِ فِی الْهَوَاءِ (۲)

دوازدهم: نماز واجب و مستحبّ را نزد قبر امام حسین علیه السّلام بخواند، زیرا نماز نزد آن حضرت مورد قبول است.

ص: ۶۲۴

۱- منزّه است آن که خزانه هایش تمام نمی شود، منزّه است آن که نشانه هایش نابود نمی گردد، منزّه است آن که هرچه نزد اوست فنا نمی پذیرد، منزّه است آن که هیچ کس را در حکمش شریک قرار نمی دهد، منزّه است آن که برای فخرش از هم پاشیدگی نیست، منزّه است آن که برای دورانش انقطاعی وجود ندارد، منزّه است آن که معبودی جز او نیست.

۲- منزّه است صاحب شوکت و والایی و بزرگی نزّه است صاحب عزّت بلند مقام فرازمند، منزّه است صاحب فرمانروایی گرانمایه ازلی، منزّه است صاحب حسن و جمال، منزّه است آن که خود را با نور و وقار پوشانده، منزّه است آن که جای پای مورچه را بر سنگ صاف، و ردّ پای عبور پرنده را در هوا میبیند.

یّد ابن طاووس فرموده: با تمام وجود بکوش که نماز واجب و مستحب در حایر شریف از تو فوت نشود، همانا روایت شده: نماز واجب نزد آن حضرت برابر است با حج و نماز مستحب مساوی است با عمره.

مؤلف گوید: ثواب بسیاری برای نماز در حایر شریف در روایت مفضّل گذشت.

در روایت معتبری از امام صادق علیه السّلام نقل شده: هرکه آن حضرت را زیارت کند و دو رکعت یا چهار رکعت نماز نزد آن حضرت بجا آورد ثواب حج و عمره برای او نوشته میشود.

آنچه از روایات ظاهر میشود این است که نماز زیارت و غیر آن را در پشت قبر و بالای سر بجا آوردن، هر دو خوب است، و اگر بنای خواندن در بالای سر را دارد، عقب تر بایستد که محاذی اصل قبر مقدّس نباشد.

در روایت ابو حمزه ثمالی از امام صادق علیه السّلام آمده: نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بگذارد، در رکعت اول پس از سوره حمد سوره یس و در رکعت دوم پس از سوره حمد سوری الرّحمن بخوان و اگر خواهی پشت قبر این نماز را به جای آر.

و البته در بالای سر بهتر است، چون از این نماز فراغت یافتی، هرچه نماز میخواهی بخوان، ولی از این دو رکعت نماز زیارت، نزد هر قبری که زیارت کنند نباید غفلت ورزید.

ابن قولویه از امام باقر علیه السّلام روایت کرده که به شخصی فرمود: ای فلان تو را چه مانع است، که هرگاه حاجتی برایت روی دهد، نزد قبر حسین صلوات اللّه علیه بروی، و چهار رکعت نماز نزد او بخوانی،

آنگاه حاجت خود را از خدا بخواهی به درستی که نماز واجب نزد آن حضرت برابر با حجّ، و نماز مستحبّ مساوی با عمره است.

دعای حرم امام حسین علیه السلام

سیزدهم: بدان که عمده اعمال در روضه مطهره امام حسین علیه السّلام دعاست، زیرا اجابت دعا در زیر آن قبّه با رفعت یکی از اموری است که خدا به عوض شهادت به آن حضرت ارزانی داشته و زائر باید آن را غنیمت دانسته، در تضرّع و انابه و توبه و عرض حاجات کوتاهی نکند و در طی زیارات آن حضرت دعاهای بسیار، با مضامین عالیه وارد شده که اگر بنای اختصار نبود، چند دعایی در اینجا ذکر میکردم و بهتر آن است که زائر آنچه بتواند از دعاهای صحیفه کامله بخواند، که بهترین دعاها است و ما در اواخر این باب بعد از زیارات جامعه دعایی نقل میکنیم، که در همه حرمهای شریفه خوانده میشود [بدان که در ملحقات این کتاب دعایی ذکر میشود که جامع ترین دعاهاست و در روضات ائمه خوانده میشود، از خواندن آن غفلت ننمایی] و برای اینکه این قسمت را خالی نگذاریم، این دعای مختصر را که در ضمن یکی از زیارات نقل شده ذکر میکنیم و آن دعا این است: که در آن حرم شریف درحالیکه دستها را به جانب آسمان برداشته باشی بگو:

اللَّهُمَّ قَدْ تَرَی مَکَانِی وَ تَسْمَعُ کَلامِی وَ تَرَی مَقَامِی [مَکَانِی] وَ تَضَرُّعِی وَ مَلاذِی بِقَبْرِ حُجَّتِکَ وَ ابْنِ نَبِیِّکَ وَ قَدْ عَلِمْتَ یَا سَیِّدِی حَوَائِجِی وَ لا یَخْفَی عَلَیْکَ حَالِی وَ قَدْ تَوَجَّهْتُ إِلَیْکَ بِابْنِ رَسُولِکَ وَ حُجَّتِکَ وَ أَمِینِکَ وَ قَدْ أَتَیْتُکَ مُتَقَرِّباً بِهِ إِلَیْکَ وَ

إِلَى رَسُولِكَ فَاجْعَلْنِي بِهِ عِنْدَكَ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَعْطِنِي بِزِيَارَتِي أَمَلِي وَ هَبْ لِي مُنَايَ وَ تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِشَهْوَتِي [بِسُؤْلِي] وَ رَغْبَتِي وَ اقْضِ لِي حَوَائِجِي وَ لا تَرُدَّنِي خَائِباً ، (۱) وَ لا تَقْطَعْ رَجَائِي وَ لا تُخَيِّبْ دُعَائِي وَ عَرِّفْنِي الْإِجَابَهَ فِي جَمِيعِ مَا دَعَوْتُكَ مِنْ أَمْرِ الدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ اجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الَّذِينَ صَرَفْتَ عَنْهُمُ الْبَلايَا وَ الْأَمْرَاضَ وَ الْفِتَنَ وَ الْأَعْرَاضَ مِنَ الَّذِينَ تُحْيِيهِمْ فِي عَافِيَهٍ وَ تُمِيتُهُمْ فِي عَافِيَهٍ وَ تُدْخِلُهُمُ الْجَنَّهَ فِي عَافِيَهٍ وَ تُجِيرُهُمْ مِنَ النَّارِ فِي عَافِيَهٍ وَ وَفِّقْ لِي بِمَنٍّ مِنْكَ صَلاحَ مَا أُؤَمِّلُ فِي نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ وُلْدِي وَ إِخْوَانِي وَ مَالِي وَ جَمِيعِ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

صلوات بر امام حسین علیه السلام

چهاردهم: از جمله اعمال در حرم امام حسین علیه السّلام صلوات فرستادن بر آن حضرت است.

روایت شده: پشت سر نزد کتف شریف آن حضرت میایستی و بر پیامبر صلّی اللّه علیه و آله و سلّم و امام حسین علیه السّلام صلوات میفرستی.

سیّد ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» در ضمن یکی از زیارات این صلوات را بر آن حضرت نقل کرده است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى الْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ قَتِيلِ الْعَبَرَاتِ وَ أَسِيرِ الْكُرُبَاتِ صَلاهً نَامِيَهً زَاكِيَهً مُبَارَكَهً يَصْعَدُ أَوَّلُهَا وَ لا يَنْفَدُ آخِرُهَا أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلادِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْإِمَامِ الشَّهِيدِ الْمَقْتُولِ الْمَظْلُومِ الْمَخْذُولِ وَ السَّيِّدِ الْقَائِدِ وَ الْعَابِدِ الزَّاهِدِ الْوَصِيِّ الْخَلِيفَهِ الْإِمَامِ الصِّدِّيقِ الطُّهْرِ الطَّاهِرِ الطَّيِّبِ الْمُبَارَكِ وَ الرَّضِيِّ الْمَرْضِيِّ وَ التَّقِيِّ الْهَادِي

۱- خدایا همانا جایم را میبینی و سخنم را میشنوی و موقعیتم و زاری ام و پناه آوردنم به قبر حجّتت و فرزند پیامبرت را می نگری ای آقای من حاجت هایم را دانسته ای، و حالم بر تو پوشیده نیست اینک به وسیله فرزند پیامبر و حجّت و امینت به تو رو کرده ام، و به واسطه او تقرّب جویان به درگاه تو و پیامبرت آمدم، به حق او مرا در پیشگاهت در دنیا و آخرت آبرومند و از نزدیکان خویش گردان، و با زیارتم خواسته ام را به من عطا کن، و آرمانم را به من ببخش، و به خواسته و رغبتم بر من تفضّل کن، و حاجاتم را برآور و مرا ناامید بازمگردان،

۲- و رشته امیدم را قطع نکن، و دعایم را از هدف اجابت محروم مفرما، و در آنچه که در کار دین و دنیا و آخرت، به درگاهت دعا کردم، اجابتش را به من بشناسان، و مرا از آن بندگانی قرار ده که بلاها و بیماری ها و فتنه ها و عارضه ها را از آنان بازگرداندی، از آنان که در سلامت کامل زنده می داریشان و در سلامت کامل می میرانیشان، و در سلامت کامل وارد بهشتیان می نمایی، و در سلامت کامل از آتش پناهشان می دهی. و برایم به منّتی از سوی خود فراهم کن: صلاح آنچه آرزو میکنم درباره خودم و خاندانم و فرزندانم و برادرانم و مالم و آنچه نعمت به من عنایت کردی ای مهربان ترین مهربانان.

الْمَهْدِیِّ الزَّاهِدِ الذَّائِدِ الْمُجَاهِدِ الْعَالِمِ إِمَامِ الْهُدَى سِبْطِ الرَّسُولِ وَ قُرَّهِ عَیْنِ الْبَتُولِ صلی الله علیه و آله و سلم اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَیِّدِی وَ مَوْلایَ کَمَا عَمِلَ بِطَاعَتِکَ وَ نَهَى عَنْ مَعْصِیَتِکَ وَ بَالَغَ فِی رِضْوَانِکَ وَ أَقْبَلَ عَلَى إِیمَانِکَ غَیْرَ قَابِلٍ فِیکَ عُذْرا سِرّا وَ عَلانِیَهً یَدْعُو الْعِبَادَ إِلَیْکَ وَ یَدُلُّهُمْ عَلَیْکَ وَ قَامَ بَیْنَ یَدَیْکَ، (۱) یَهْدِمُ الْجَوْرَ بِالصَّوَابِ وَ یُحْیِی السُّنَّهَ بِالْکِتَابِ فَعَاشَ فِی رِضْوَانِکَ مَکْدُودا وَ مَضَى عَلَى طَاعَتِکَ وَ فِی أَوْلِیَائِکَ مَکْدُوحاً وَ قَضَى إِلَیْکَ مَفْقُوداً لَمْ یَعْصِکَ فِی لَیْلٍ وَ لا نَهَارٍ بَلْ جَاهَدَ فِیکَ الْمُنَافِقِینَ وَ الْکُفَّارَ اللَّهُمَّ فَاجْزِهِ خَیْرَ جَزَاءِ الصَّادِقِینَ الْأَبْرَارِ وَ ضَاعِفْ عَلَیْهِمُ الْعَذَابَ وَ لِقَاتِلِیهِ الْعِقَابَ فَقَدْ قَاتَلَ کَرِیماً وَ قُتِلَ مَظْلُوماً وَ مَضَى مَرْحُوماً یَقُولُ أَنَا ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ وَ ابْنُ مَنْ زَکَّى وَ عَبَدَ فَقَتَلُوهُ بِالْعَمْدِ الْمُعْتَمَدِ قَتَلُوهُ عَلَى الْإِیمَانِ وَ أَطَاعُوا فِی قَتْلِهِ الشَّیْطَانَ وَ لَمْ یُرَاقِبُوا فِیهِ الرَّحْمَنَ. (۲) اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى سَیِّدِی وَ مَوْلایَ صَلاهً تَرْفَعُ بِهَا ذِکْرَهُ وَ تُظْهِرُ بِهَا أَمْرَهُ وَ تُعَجِّلُ بِهَا نَصْرَهُ وَ اخْصُصْهُ بِأَفْضَلِ قِسَمِ الْفَضَائِلِ یَوْمَ الْقِیَامَهِ وَ زِدْهُ شَرَفاً فِی أَعْلَى عِلِّیِّینَ وَ بَلِّغْهُ أَعْلَى شَرَفِ الْمُکَرَّمِینَ وَ ارْفَعْهُ مِنْ شَرَفِ رَحْمَتِکَ فِی شَرَفِ الْمُقَرَّبِینَ فِی الرَّفِیعِ الْأَعْلَى وَ بَلِّغْهُ الْوَسِیلَهَ وَ الْمَنْزِلَهَ الْجَلِیلَهَ وَ الْفَضْلَ وَ الْفَضِیلَهَ وَ الْکَرَامَهَ الْجَزِیلَهَ اللَّهُمَّ فَاجْزِهِ عَنَّا أَفْضَلَ مَا جَازَیْتَ إِمَاماً عَنْ رَعِیَّتِهِ وَ صَلِّ عَلَى سَیِّدِی وَ مَوْلایَ کُلَّمَا ذُکِرَ وَ کُلَّمَا لَمْ یُذْکَرْ یَا سَیِّدِی وَ مَوْلایَ أَدْخِلْنِی فِی حِزْبِکَ وَ زُمْرَتِکَ وَ اسْتَوْهِبْنِی مِنْ رَبِّکَ وَ رَبِّی فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ جَاهاً وَ قَدْراً وَ مَنْزِلَهً رَفِیعَهً ، (۳) إِنْ سَأَلْتَ أُعْطِیتَ وَ

۱- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و درود فرست بر حسین ستم کشیده و شهید و کشته اشک ها و دچار گرفتاری ها، درودی فزاینده، پاکیزه، با برکت، درحالی که آغازش بالا رود و انجامش سپری نشود، برتری درودی که بر یکی از فرزندان پیامبران و رسولان فرستادی، ای پروردگار جهانیان. خدایا درود فرست بر امام، شهید، کشته، ستم کشیده، بی یار، آقا، پیشوا، عابد، زاهد، جانشین، خلیفه، امام راستی پیشه، پاک، پاکیزه، طیّب، با برکت، خدا از او خشنود، پسندیده حق، پرهیزکار، هدایت گر، راه یافته، زاهد، مدافع دین، جهادگر، عالم، پیشوای هدایت، فرزندزاده رسول، نور چشم بتول، درود و سلام خدا بر او و خاندانش. خدایا بر آقا و مولای من درود فرست چنانچه به اطاعتت عمل کرد، و از معصیتت نهی فرمود، و در راه خشنودی ات کوشید، و بر ایمانت روی آورد، بیآنکه درباره تو پذیرنده بهانه ای باشد، چه در پنهان و چه در آشکار، بندگان را به جانب تو می خواند، و به سوی تو دلالت می نماید و پیش روی تو قیام کرد،

۲- ستم را ویران می کند با درستی، و روش پیامبر را زنده میکند با قرآن، پس با مشقّت و سختی در خشنودی ات زندگی کرد، و بر طاعتت و در زمره اولیایت، در حال رنج و ناراحتی از دنیا گذشت، و چون عزیزی گم گشته به تو جان داد تو را معصیت نکرد نه در شبی و نه در روزی، بلکه در راه تو با منافقان و کافران جنگید. خدایا جزایش ده، بهترین جزای صادقان نیکوکار، و عذاب را بر منافقان و کافران و کشند گان او دوچندان کن. به راستی جوانمردانه پیکار کرد، و مظلومانه کشته شد، و غرق در رحمت خدا درگذشت، درحالیکه میگفت: منم فرزند رسول خدا محمّد، و فرزند کسیکه پاک پرورید و بندگی کرد، پس او را دانسته و از به عمد کشتند، آری بر حال ایمان او را کشتند، و در کشتنش از شیطان اطاعت کردند و درباره او خدای رحمن را ملاحظه ننمودند.

۳- خدایا پس بر آقا و مولایم درود فرست، درودی که یادش را با آن بلند گردانی و امرش را با آن آشکار نمایی، و پیروزی اش را با آن شتاب ورزی، و او را در روز قیامت به برترین اقسام فضایل خاصش گردان و در بلندترین درجات شرفش را بیفزا، و او را به عالی ترین مقام ارجمندان برسان، و بالا بر او را از شرف رحمتت در شرف مقرّبان در مقام رفیع برتر، و او را به

وسیله، و منزلت بزرگ و برتری و فضیلت، و کرامت برجسته برسان. خدایا او را از جانب ما جزا ده، به برترین پاداشی که به پیشوایی از طرف رعیتش داده ای و بر آقا و مولای من درود فرست، هرگاه که یاد شود، و هر زمان که یاد نشود، ای آقا و مولای من، مرا در حزب و گروهت وارد کن، و بخشش را از پروردگارت و پروردگام بخواه، زیرا تو را در پیشگاه خدا آبرو و قدر و منزلت بلند است،

إنْ شَفَعْتَ شُفِّعْتَ اللّهَ اللّهَ فِی عَبْدِکَ وَ مَوْلاکَ لا تُخَلِّنِی عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَ الْأَهْوَالِ لِسُوءِ عَمَلِی وَ قَبِیحِ فِعْلِی وَ عَظِیمِ جُرْمِی فَإِنَّکَ أَمَلِی وَ رَجَائِی وَ ثِقَتِی وَ مُعْتَمَدِی وَ وَسِیلَتِی إِلَی اللّهِ رَبِّی وَ رَبِّکَ لَمْ یَتَوَسَّلِ الْمُتَوَسِّلُونَ إِلَی اللّهِ بِوَسِیلَهٍ هِیَ أَعْظَمُ حَقّاً وَ لا أَوْجَبُ حُرْمَهً وَ لا أَجَلُّ قَدْراً عِنْدَهُ مِنْکُمْ أَهْلَ الْبَیْتِ لا خَلَّفَنِیَ اللّهُ عَنْکُمْ بِذُنُوبِی وَ جَمَعَنِی وَ إِیَّاکُمْ فِی جَنَّهِ عَدْنٍ الَّتِی أَعَدَّهَا لَکُمْ وَ لِأَوْلِیَائِکُمْ إِنَّهُ خَیْرُ الْغَافِرِینَ وَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ اللّهُمَّ أَبْلِغْ سَیِّدِی وَ مَوْلایَ تَحِیَّهً کَثِیرَهً وَ سَلاماً وَ ارْدُدْ عَلَیْنَا مِنْهُ السَّلامَ إِنَّکَ جَوَادٌ کَرِیمٌ وَ صَلِّ عَلَیْهِ کُلَّمَا ذُکِرَ السَّلامُ وَ کُلَّمَا لَمْ یُذْکَرْ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ. (۱)

مؤلّف گوید: ما آن زیارات را در اعمال روز عاشورا نقل کرده ایم و در اواخر این باب صلواتی بر حجج طاهره علیهم السّلام نقل خواهیم کرد که صلوات مختصری بر امام حسین علیه السّلام نیز در آن مندرج است خواندن آن را نیز ترک نکن.

در اعمال حرم امام حسین علیه السلام

پانزدهم: از جمله اعمال این روزه منوره دعای مظلوم علیه ظالم است یعنی سزاوار است برای کسیکه از ستم ستمکاری مضطّر شده این دعا را در آن حرم نورانی بخواند و دعا چنان است که شیخ الطائفه در «مصباح المتهجّد» در اعمال روز جمعه ذکر کرده که مستحبّ است دعای مظلوم را نزد قبر ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام بخوانند، و آن د عا این است:

اللّهُمَّ إِنِّی أَعْتَزُّ بِدِینِکَ وَ أَکْرُمُ بِهِدَایَتِکَ وَ فُلانٌ یُذِلُّنِی بِشَرِّهِ وَ یُهِینُنِی بِأَذِیَّتِهِ وَ یُعِیبُنِی بِوَلاءِ أَوْلِیَائِکَ وَ یَبْهَتُنِی بِدَعْوَاهُ وَ قَدْ جِئْتُ إِلَی مَوْضِعِ الدُّعَاءِ وَ ضَمَانِکَ

۱- اگر بخواهی عطا شوی، و اگر شفاعت کنی شفاعتت پذیرفته شود، خدا را خدا را درباره بنده و دوست دارت، هنگام سختی ها و هراس ها رهایم مکن آن هم به خاطر بدی کارم و زشتی کردارم، و بزرگی جرمم که تو آرزو و امید و تکیه گاه و محل اعتماد منی، و وسیله من به درگاه خدا پروردگارم و پروردگار تو تویی، توسّل کنندگان به درگاه خدا متوسّل نشدند نزد او، به وسیله ای از نظر حق بزرگ تر، و از جهت حرمت لازم تر، و از حیث مقام برجسته تر از شما اهل بیت، خدا به خاطر گناهانم مرا از شما محروم نکند، و میان من و شما را در بهشت عدن که برای شما و دوستانتان آماده نموده جمع کند، او بهترین آمرزندگان، و مهربان ترین مهربانان است. خدایا به آقا و مولایم تحیّت و سلام بسیار برسان، و از جانب او سلام بسیار به ما بازگردان، که تو بخشنده و کریمی، و بر او درود فرست، هر زمان که سلام یاد شود، و هر زمان که یاد نشود، ای پروردگار جهانیان.

الْإِجَابَهَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعِدْنِی عَلَیْهِ السَّاعَهَ السَّاعَهَ (۱)

پس خود را بر روی قبر انداخته و بگوید:

مَوْلاَیَ إِمَامِی مَظْلُومٌ اسْتَعْدَی عَلَی ظَالِمِهِ النَّصْرَ النَّصْرَ (۲)

آنقدر تکرار کند که عبارت النّصر النّصر را تا نفس قطع شود.

شانزدهم: از جمله اعمال در آن حرم دعایی است که ابن فهد قدّس سرّه در کتاب «عدّه الداعی» از امام صادق علیه السّلام روایت کرده که حضرت فرمودند هرکه حاجتی به درگاه خدا برای او باشد، نزد سر امام حسین علیه السّلام بایستد و بگوید:

یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ تَشْهَدُ مَقَامِی وَ تَسْمَعُ کَلامِی وَ أَنَّکَ حَیٌّ عِنْدَ رَبِّکَ تُرْزَقُ فَاسْأَلْ رَبَّکَ وَ رَبِّی فِی قَضَاءِ حَوَائِجِی. (۳)

هفدهم: از جمله اعمال دو رکعت نماز، در آن حرم مطهّر نزد سر مقدّس با سوره الرّحمن و سوره تبارک است.

سیّد ابن طاووس روایت کرده هرکه این نماز را بخواند، خداوند عطابخش برای او بیست و پنج حجّ پذیرفته و نیکو که با رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم انجام داده باشد مینویسد.

هیجدهم: از جمله اعمال در آن بارگاه بلند ارج استخاره است، علّامه مجلسی کیفیّت آن را ذکر کرده و اصل روایت به سند صحیح از امام صادق علیه السّلام در کتاب» قرب الإسناد «حمیری است، که هرکسی در امری از امور درحالی که نزد حضرت امام حسین علیه السّلام بایستد، و از خدای عالمیان صد مرتبه طلب خیر کند، و بگوید: الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و سبحان اللّه و خدا را به عظمت یاد کند، و حمد و ثنای حضرتش را

۱- خدایا من خود را به دینت عزیز می شمارم، و به هدایتت گرامی می دانم، فلانی مرا با شرّش خوار میدارد، و به آزارش پستم میکند و به خاطر دوستی اولیایت، از من عیب می گیرد، و با ادّعای پوچش مبهوتم می کند، من به جایگاه دعا و عهده داری ات به اجابت آن آمدم، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا در همین ساعت بر او پیروز گردان.

۲- مولایم، امامم ستم دیده ای علیه ستمگرش یاری می طلبد، یاری ده، یاری ده.

۳- ای ابا عبد اللّه گواهی می دهم که جای مرا می نگری، و سخنم را میشنوی، و تو نزد پروردگارت زنده ای و روزی داده می شوی، از پروردگارت و پروردگارم، برآورده شدن حاجاتم را بخواه. ان شاء اللّه تعالی حاجت او برآورده می شود.

بگوید، چنان که سزاوار شأن حق است، البته حق تعالی آنچه در آن امر خیر اوست به او می نمایاند، و برای او پیش می آورد، و موافق روایات دیگر، به این صورت طلب خیر می کند که صد مرتبه میگوید: اسخیر اللّه برحمته خیره فی عافیه نوزدهم: شیخ اجل کامل ابو القاسم جعفر بن قولویه قمی رحمه الله از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرگاه حضرت ابو عبد اللّه را زیارت کردید، ملازم سکوت باشید مگر از خیر، به درستی که ملائکه شب و روز، از گروه حفظ، نزد ملائک ه ای که در حایرند حاضر می شوند و با ایشان مصافحه می کنند، و ملائک ه ای که در حایرند از شدّت گریستن جواب ایشان را نمی دهند و پیوسته مشغول گریه و زاری اند، مگر در وقت زوال شمس، و وقت طلوع فجر، که در این دو موقعیت ساکت می شوند، پس ملائکه حفظ منتظر می مانند تا ظهر شود و فجر ظاهر گردد، در این دو وقت با ایشان سخن می گویند و ایشان را چیزهایی از امر آسمان از آنها سؤال می کنند، ولی در بین این دو وقت ملائکه حائر نطق نمیکنند، و از دعا و گریستن آرام نمی گیرند، و نیز از آن حضرت روایت کرده اند: حق تعالی تنها برای قبر امام حسین علیه السّلام چهار هزار فرشته را ژولیده مو، و گردآلود موکل نموده و به شکل اصحاب مصیبت از طلوع صبح تا ظهر بر آن حضرت گریه میکنند، و احادیث به این مضمون بسیار است، و از این روایات ظاهر می شود که گریستن

بر آن حضرت در آن حرم مطّهر محبوب، و بلکه شایسته است که از اعمال آن بارگاه مبارک که «بیت الاحزان» شیعیان است شمرده شود.

و از حدیثی که از امام صادق علیه السّلام است و به وسیله صفوان روایت شده استفاده میشود، که زاری ملائکه در درگاه خدا، در لعنت کردن بر قاتلان امیر مؤمنان علیه السّلام، و بر قاتلان امام حسین علیه السّلام و نوحه نمودن پریان بر آنان، و گریه کردن ملائکه، که گرداگرد ضریح امام حسین علیه السّلام اند، و بسیاری اندوه ایشان، به حدّی است، که اگر کسی آنها را بشنود، خوردن و آشامیدن، و خواب بر او گوارا نخواهد بود در حدیث عبد اللّه بن حمّاد بصری است، که امام صادق علیه السّلام به او فرمود: به من خبر رسیده، که گروهی از اطراف کوفه و مردمانی غیر ایشان و زنانی که برای آن حضرت نوحه گری میکنند، کنار قبر امام حسین علیه السّلام می آیند، و این کار در نیمه ماه شعبان است، پس بعضی قرائت می کنند و گروهی داستان میخوانند (یعنی کیفیت شهادت و سایر مصایب را ذکر میکنند) و عدّه ای نوحه گری دارند، و بعضی مرثیه می خوانند، گفتم: آری فدایت شوم، قسمتی از آنچه را بیان فرمودی من مشاهده کرده ام.

امام فرمود: حمد خدایی را که در میان مردم کسانی را قرار داد، که نزد ما می آیند، و ما را مدح میکنند و برای ما مرثیه می خوانند، و قرار داد دشمن ما را، کسانی که به شیعیان ما طعنه می زنند، از خویشان ما یا غیر ایشان، و آنان را

تهدید می کنند، و کارشان را زشت می شمارند.

و در صدر همین حدیث آمده: هرکه به زیارت او میرود می گرید، و هرکه نمیرود، بر مصیبت او اندوهناک می باشد، و هرکه او را به یـاد میآورد، دلش میسوزد، و نیز هرکه به جانب قبر پسـرش که در پایین پای او قرار دارد و نظر میانـدازد ترحّم میکنـد، در بیابانی که خویشـی و دوستی نزد او نیست، و حق او را غصب کردنـد و جمعی از کافران و مرتـدان از دین اجتماع کردند و یکـدیگر کمـک دادنـد، تـا او را کشـتند و دفن نکرده در بیابـان رها کردنـدو او را از آب فراتی که حیوانات می خوردنـد منع کردند و حق رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم و وصیّتی که درباره حسین و اهل بیتش کرده بود ضایع نمودند! ! و نیز ابن قولویه از حارث اعور روایت کرده: امیر مؤمنان علیه السّـلام فرمود: پدر و مادرم فدای حسین شهید در پشت کوفه، به خدا قسم گویا میبینم جانوران وحشـی را، از هر نوعی که گردن ها را به سوی قبر او کشـیده اند و بر او شب تا به صـبح می گریند، پس حالا که چنین بوده، مبادا شما جفا کنید و اخبار در این باب بسیار است.

دعای وداع امام حسین علیه السلام

بیسـتم: سیّد ابن طـاووس فرموده: بر زائر مسـتحب است هروقت از زیـارت آن حضـرت فارغ شود و بخواهـد از روضه مقدسـه بیرون رود، خود را به ضریح بچسباند و آن را ببوسد و بگوید:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفْوَهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَالِصَهَ

اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا قَتِيلَ الظَّمَاءِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا غَرِيبَ الْغُرَبَاءِ السَّلامُ عَلَيْکَ سَلامَ مُوَدِّعٍ لا سَئِمٍ وَ لا قَالٍ فَإِنْ أَمْضِ فَلا عَنْ مَلالَةٍ وَ إِنْ أُقِمْ فَلا عَنْ سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِينَ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِيَارَتِکَ وَ رَزَقَنِیَ اللَّهُ الْعَوْدَ إِلَی مَشْهَدِکَ وَ الْمَقَامَ بِفِنَائِکَ وَ الْقِيَامَ فِی حَرَمِکَ وَ إِيَّاهُ أَسْأَلُ أَنْ يُسْعِدَنِی بِکُمْ وَ يَجْعَلَنِی مَعَکُمْ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ (۱)

مقصد سوم

کیفیت زیارت امام حسین و حضرت عباس علیهما السلام

مقصد سوّم: در کیفیت زیارت حضرت سیّد الشهدا علیه السّلام و زیارت حضرت عباس (قدس اللّه روحه) است

بدانکه زیارات بیان شده برای امام حسین علیه السّلام بر دو صورت است: یکی مطلقه، که مقیّد به وقتی نیست و دیگری مخصوصه که مقیّد به اوقات معیّنی است، و ذکر این زارات در ضمن سه بخش خواهد آمد.

بخش اول: زیارت مطلقه امام حسین علیه السلام

زیارت اول

زیارات مطلقه بسیار است، و ما در این فصل به ذکر چند زیارت از آن زیارات اکتفا میکنیم.

زیارت اول حضرت ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام

شیخ کلینی در کتاب «کافی» به سند خود، از حسین بن ثویر روایت کرده که گفت: من و یونس بن ظبیان و مفضّل بن عمر و ابو سلمه سرّاج، در محضر حضرت ابی عبد اللّه جعفر بن محمّد علیهما السّلام نشسته بودیم، در میان ما، سخنگو یونس بود، که از نظر سنئ از همه ما بزرگتر بود.

پس به حضرت عرضه داشت: فدایت شوم من در مجلس این قوم، یعنی اولاـ عباس بن عبد المطلب، حاضر میشوم، پس چه بگویم؟ فرمود: هرگاه حاضر شدی و ما را به یاد آوردی بگو: اللّهم ارنا الرّخاء و السّرور که آنچه از ثواب و

۱- سلام بر تو ای مولایم، سلام بر تو ای حجّت خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا سلام بر تو ای خالص شده از سوی خدا، سلام بر تو ای کشته تشنگی، سلام بر تو ای غریب غریبان، سلام بر تو ای وداع کننده ای که نه خسته است و نه دلتنگ، پس اگر بروم نه از روی ملالت است و اگر بمانم نه از روی بدگمانی به آنچه خدا به صابران وعده داده، خدا این زیارت را آخرین عهد من از زیارتت قرار ندهد و بازگشت به سوی زیارتگاهت و ماندن در آستانت و ایستادن در حرمت را روزی من کند، و از او میخواهم که مرا به وسیله شما خوشبخت نماید و در دنیا و آخرت با شما قرار دهد.

بازگشت به وطن خواهی در هنگام بازشگت، به دریافتش نایل گردی.

گفت: فدایتم شوم بسیار میشود که امام حسین علیه السّلام را یاد میکنم، آن وقت چه بگویم؟ فرمود: سه مرتبه بگو: صلی اللّه علیک یا ابا عبد اللّه سلام به آن حضرت از نزدیک و دور میرسد، آنگاه حضرت فرمود: زمانی که حضرت ابو عبد اللّه الحسین شهید شد، بر آن حضرت آسمانهای هفتگانه و هفت زمین، و آنچه در آنهاست گریست، و هرکه در بهشت و دوزخ است از آفریدگان پروردگارمان، و آنچه دیده میشود، و دیده نمیشود، همه بر ابو عبد اللّه الحسین علیه السّلام گریستند مگر سه چیز.

گفتم: فدایت شوم آن سه چیز کدام اند؟ فرمودند بصره و دمشق و آل عثمان بر آن حضرت گریه نکردند.

گفتم فدایت شوم، میخواهم به زیارت آن حضرت بروم، چه بگویم و چه کاری انجام دهم؟ فرمود: چون به زیارت آن حضرت روی، در کنار فرات غسل کن، و جامه های پاک خود را بپوش، آنگاه با پای برهنه روانه شو، به درستی که تو در حرمی هستی از حرمهای خدا و حرم رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم و در وقت رفتن بسیار بگو: اللّه اکبر و لا اله الاّ اللّه و سبحان اللّه و هم چنین هر ذکری که متضمّن تمجید و تعظیم حق تعالی باشد، و بر محمّد و اهل بیت او صلوات فرست، تا به درگاه حائر برسی، پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلامُ عَلَيْکُمْ يَا مَلائِکَهَ اللَّهِ وَ زُوَّارَ قَبْرِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ (۱)

سپس ده گام بردار، آنگاه بایست

ص: ۶۳۵

۱- سلام بر تو ای حجّت خدا و فرزند حجّت خدا، سلام بر شما ای فرشتگان خدا، و زیارت کنندگان قبر فرزند پیامبر خدا.

و سیمرتبه بگو: اللّه اکبر به دنبال آن از پیش رو به جانب قبر برو روی خود را با روی آن حضرت مقابل کن، به عبارت دیگر پشت به قبله و روبروی آن جناب باش و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا قَتِيلَ اللَّهِ وَ ابْنَ قَتِيلِهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ ثَارِهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وِتْرَ اللَّهِ الْمَوْتُورَ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنَّ دَمَكَ سَكَنَ فِي الْخُلْدِ وَ اقْشَعَرَّتْ لَهُ أَظِلَّةُ الْعَرْشِ وَ بَكَى لَهُ جَمِيعُ الْخَلائِقِ وَ بَكَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرَضُونَ السَّبْعُ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ مَنْ يَتَقَلَّبُ فِي الْجَنَّةِ وَ النَّارِ مِنْ خَلْقِ رَبِّنَا وَ مَا يُرَى وَ مَا لا يُرَى أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ وَ ابْنُ حُجَّتِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَتِيلُ اللَّهِ وَ ابْنُ قَتِيلِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ ثَارُ اللَّهِ وَ ابْنُ ثَارِهِ [ثَائِرُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَ ابْنُ ثَائِرِهِ] وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وِتْرُ اللَّهِ الْمَوْتُورُ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ وَ نَصَحْتَ وَ وَفَيْتَ وَ أَوْفَيْتَ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ مَضَيْتَ لِلَّذِي كُنْتَ عَلَيْهِ شَهِيداً وَ مُسْتَشْهِداً وَ شَاهِداً وَ مَشْهُوداً، (۱) أَنَا عَبْدُ اللَّهِ وَ مَوْلاكَ وَ فِي طَاعَتِكَ وَ الْوَافِدُ إِلَيْكَ أَلْتَمِسُ كَمَالَ الْمَنْزِلَةِ عِنْدَ اللَّهِ وَ ثَبَاتَ الْقَدَمِ فِي الْهِجْرَةِ إِلَيْكَ وَ السَّبِيلَ الَّذِي لا يُخْتَلَجُ دُونَكَ مِنَ الدُّخُولِ فِي كَفَالَتِكَ الَّتِي أُمِرْتَ [أَمَرْتَ] بِهَا مَنْ أَرَادَ اللَّهَ بَدَأَ بِكُمْ بِكُمْ يُبَيِّنُ اللَّهُ الْكَذِبَ وَ بِكُمْ يُبَاعِدُ اللَّهُ الزَّمَانَ الْكَلِبَ وَ بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَ بِكُمْ يَخْتِمُ اللَّهُ وَ بِكُمْ يَمْحُو مَا يَشَاءُ وَ [بِكُمْ]

ص: ۶۳۶

۱- سلام بر تو ای حجّت خدا و فرزند حجّت خدا، سلام بر تو ای کشته خدا و فرزند کشته خدا، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، سلام بر تو ای فرد خدایی در آسمانها و زمین، ای ستمدیده، شهادت میدهم که خونت در بهشت جاوید جا گرفت، و برای آن سقف های عرش لرزید و برایش تمام آفریدگان گریستند، و به خاطر آن آسمانهای هفت گانه و زمین های هفت گانه گریست، و آنچه در آنها و بین آنها نیز، و هرکه در بهشت و دوزخ از مخلوقات پروردگار ما زیرورو میگردد، و آنچه دیده شود، و دیده نشود برای آن خون گریه کردا ! شهادت می دهم که تو حجّت خدا و فرزند حجّت خدایی، و شهادت می دهم که تو کشته راه خدایی و فرزند کشته راه خدایی، و شهادت میدهم که تو خون خدا، و فرزند خون خدایی، و شهادت میدهم که تو فرد خدایی ستمدیده در آسمانها و زمینی، و شهادت میدهم که تو فرامین حق را رساندی، و خیرخواهی کردی، و وفا نمودی، در وفاداری پایداری داشتی، و در راه خدا جهاد کردی، و از جهان بر پایه آ چه بر آن شهید و شهادت جو و شاهد بودی گذشتی،

يُثْبِتُ وَ بِكَمْ يَفُكّ الذُّلَّ مِنْ رِقَابِنَا وَ بِكَمْ يُدْرِكُ اللَّهُ تِرَةَ كُلِّ مُؤْمِنٍ يُطْلَبُ بِهَا وَ بِكَمْ تُنْبِتُ الْأَرْضُ أَشْجَارَهَا وَ بِكَمْ تُخْرِجُ الْأَرْضُ ثِمَارَهَا وَ بِكُمْ تُنْزِلُ السَّمَاءُ قَطْرَهَا وَ رِزْقَهَا ، (۱) وَ بِكُمْ يَكْشِفُ اللَّهُ الْكَرْبَ وَ بِكُمْ يُنَزِّلُ اللَّهُ الْغَيْثَ وَ بِكُمْ تُسَبِّحُ [تَسِيخُ] الْأَرْضُ الَّتِي تَحْمِلُ أَبْدَانَكُمْ وَ تَسْتَقِرُّ جِبَالُهَا عَنْ [عَلَى] مَرَاسِيهَا إِرَادَةُ الرَّبِّ فِي مَقَادِيرِ أُمُورِهِ تَهْبِطُ إِلَيْكُمْ وَ تَصْدُرُ مِنْ بُيُوتِكُمْ وَ الصَّادِرُ عَمَّا فُصِّلَ مِنْ أَحْكَامِ الْعِبَادِ لُعِنَتْ أُمَّةٌ قَتَلَتْكُمْ وَ أُمَّةٌ خَالَفَتْكُمْ وَ أُمَّةٌ جَحَدَتْ وِلايَتَكُمْ وَ أُمَّةٌ ظَاهَرَتْ عَلَيْكُمْ وَ أُمَّةٌ شَهِدَتْ وَ لَمْ تُسْتَشْهَدْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ النَّارَ مَأْوَاهُمْ وَ بِئْسَ وِرْدُ الْوَارِدِينَ وَ بِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. (۲)

سپس سه مرتبه بگو:

وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (۳)

بعد سه مرتبه بگو:

أَنَا إِلَى اللَّهِ مِمَّنْ خَالَفَكَ بَرِى ءٌ. (۴)

پس از آن به نزد قبر فرزند آن حضرت، على بن الحسين عليه السّلام كه پائين پاى پدر مدفون است ميروى و ميگويى:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَةَ وَ فَاطِمَةَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ. (۵)

اين لعن را سه مرتبه ميگويى، و نيز سه مرتبه ميگويى:

إِنَّا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِى ءٌ (۶)

آنگاه برميخيزى و به دست خود به جانب شهدا (رضى اللّه عنهم) اشاره ميكنى و ميگويى:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ السَّلامُ عَلَيْكُمْ السَّلامُ عَلَيْكُمْ فُزْتُمْ وَ اللَّهِ فُزْتُمْ وَ اللَّهِ فُزْتُمْ وَ اللَّهِ فَلَيْتَ

ص: ۶۳۷

۱- من بنده و دوست دار توام، و در قيد طاعت تو و وارد به درگاه تو هستم، درخواست ميكنم كمال منزلت نزد خدا را، و استوارى قدم در هجرت به سويت را، و راهى كه از رسيدن به تو قطع نمى گردد، و از وارد شدن در سايه سرپرستى ات كه مأمور شده اى به آن هركه خدا را خواست، از شما شروع كرد، خدا به وسيله شما دروغ را آشكار كند، و خدا به خاطر شما دور نمايد روزگار گزينده را، و به شما بگشايد، و به شما ببندد، و به شما آنچه بخواهد محو كند، و پابرجا نمايد، و به شما رشته خوارى را از گردن ما باز كند انتقام خون هر مؤمنى را كه مورد مطالبه است به شما بگيرد، به شما زمين درختانش را برویاند، و به شما زمين ميوه هايش را بيرون آورد، و آسمان به شما نازل نمايد باران و روزى اش را،

۲- خدا به شما گرفتاريها را برطرف كند، و به شما باران فرو بارد، و به شما تسبيح ميگويد زمينى كه حامل بدن هاى شماست،

و کوه هـایش به وسـیله لنگرهـای آن مسـتقر می گردد، خواست پروردگـار در انـدازه گیری هـای امورش به سوی شـما فرود میآیـد، و از خانه های شـما صادر میگردد، و صادر شونـده از شـماست آنچه به تفضـیل بیان شـده از احکام بندگان، ملعون باد امتی که شـما را کشت، و امتی که با شـما مخالفت نمود، و امتی که ولایت شـما را انکار کرد، و امتی که علیه شما یکدیگر را پشتیبانی نمود، و امّتی که حاضر بود و شهادت خواهی ننمود، خدا را سپاس که قرار داد آتش را جایگاهشان، و بد جایی است برای واردشوندگان، و بد است آن ورودگاه وارد شده، و خدا را سپاس پروردگار جهانیان

۳- و درود خدا بر تو ای ابا عبد اللّه

۴- من به جانب خدا از کسانی که با تو مخالفت کردند بیزاری میجویم

۵- سـلام بر تو ای فرزنـد رسول خـدا، سـلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سـلام بر تو ای فرزند حسن و حسـین، سـلام بر تو ای فرزند خدیجه و فاطمه، درود خدا بر تو درود خدا بر تو، درود خدا بر تو، خدا لعنت کند کسانی را که تو را کشتند.

۶- ما به جانب خدا از آنان بیزارم.

أَنِّی مَعَکَمْ فَأَفُوزَ فَوْزاً عَظِیماً. (۱)

پس برمی گردی، و قبر ابو عبد اللّه علیه السّلام را مقابل خود قرار می دهی، یعنی پشت قبر مطهّر میایستی، و شش رکعت نماز میگذاری، چون این کار را انجام دادی زیارتت تمام شده، اگر خواستی برگردید برگرد.

مؤلّف گوید: شیخ طوسی در «تهذیب» ، و صدوق در کتاب «من لا یحضره الفقیه» نیز این زیارت را نقل کرده اند، و شیخ صدوق فرموده: من در کتاب «مزار و مقتل» انواعی از زیارات را نقل کردم، و برای کتاب «من لا یحضر الفقیه» این زیارت را انتخاب کردم، زیرا به اعتبار سند، صحیح ترین زیارت نزد من است، و همین زیارت شریف ما را کافی و وافی است.

زیارت دوم

زیارت دوم حضرت ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام

شیخ کلینی از امام علی النقی علیه السّلام روایت کرده است که آن حضرت فرمود: نزد امام حسین علیه السّلام میگویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّةَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ شَاهِدَهُ عَلَی خَلْقِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ عَلِیٍّ الْمُرْتَضَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاةَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ حَیّا وَ مَیِّتا. (۲)

آنگاه گونه راست صورت را بر قبر بگذار و بگو:

أَشْهَدُ أَنَّکَ عَلَی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبِّکَ جِئْتُ مُقِرّا بِالذُّنُوبِ لِتَشْفَعَ لِی عِنْدَ رَبِّکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ (۳)

پس یک یک امامان را به نام هایشان یاد کن و بگو:

أَشْهَدُ أَنَّکُمْ حُجَجُ اللَّهِ (۴)

۱- سلام بر شما، سلام بر شما، سلام بر شما، به خدا رستگار شدید، به خدا رستگار شدید، ای کاش من هم با شما بودم، و به رستگاری بزرگ نایل میشدم.

۲- سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای حجّت خدا بر روی زمین، و گواه او بر خلق سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند علی مرتضی، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، شهادت میدهم که تو نماز را برپا داشتی، و زکات را پرداختی، و امر به معروف، و نهی از منکر نمودی، و در راه خدا جهاد کردی، تا مرگ تو دررسید، پس درود خدا بر تو در زندگی و پس از مرگ.

۳- شهادتم دهم که تو در همه کارهایت بر برهانی از پروردگارت هستی، به درگاه تو با اقرار به گناهان آمدم، تا نزد

پروردگارت ای فرزند رسول خدا برای من شفاعت کنی

۴- شهادت میدهم که شما حجت های خدایید

نگاه بگو:

اکْتُبْ لِی عِنْدَکَ مِیثَاقاً وَ عَهْداً إِنِّی أَتَیْتُکَ مُجَدِّداً الْمِیثَاقَ فَاشْهَدْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ إِنَّکَ أَنْتَ الشَّاهِدُ (۱)

زیارت سوم

زیارت سوم حضرت ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام

زیارت مختصری است که سیّد ابن طاووس، در کتاب «مزار» نقل کرده، و در آن فضل بسیاری آمده است، فرمود [با حذف اسناد روایت] : از جابر جعفی، از امام صادق علیه السّلام روایت شده: که به جابر فرمود: بین شما و قبر حسین علیه السّلام چه اندازه مسافت است؟ عرضه داشتم: یک روز و پاره ای از روز، فرمود: آن حضرت را زیارت میکنی؟ گفتم: آری فرمود: آیا تو را خشنود نکنم، آیا تو را به ثواب ایشان بشارت ندهم؟ گفتم: آری فدایت شوم، فرمود: مردی از شما، چون برای زیارت او مهیّا شود، اهل آسمان یکدیگر را مژده دهند، و چو از منزلش، سوار یا پیاده بیرون رود، حق تعالی هزار فرشته از فرشتگان را بر او بگمارد، که بر او صلوات فرستند، تا به قبر امام حسین علیه السّلام آمدی، بر درگاه روضه بایست و این کلمات را بگو، که برای توبه عوض هر کلمه از آن، بهره ای از رحمت الهی خواهد بود.

عرضه داشتم: فدایت شوم آن کلمات کدام است؟ فرمود: می گویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عِیسَی رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ سَیِّدِ رُسُلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ خَیْرِ الْوَصِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ الْحَسَنِ

۱- نزد خود برای من پیمان محکم و عهدی بنویس، که من برای تجدید کردن پیمان نزد تو آمدم، پس شهادت ده برای من نزد پروردگارت، زیرا که تو نیکو شاهدی هستی.

الرَّضِیِّ الطَّاهِرِ الرَّاضِی الْمَرْضِیِّ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الصِّدِّیقُ الْأَکْبَرُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَصِیُّ الْبَرُّ التَّقِیُّ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی الْأَرْوَاحِ الَّتِی حَلَّتْ بِفِنَائِکَ وَ أَنَاخَتْ بِرَحْلِکَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی الْمَلائِکَهِ الْحَافِّینَ بِکَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ جَاهَدْتَ الْمُلْحِدِینَ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ، (۱)

آنگاه به جانب قبر مطهر میروی، و برای تو به هر قدمی که برداری و بگذاری، ثواب کسیکه در راه خدا کشته شده و در خون خود غلطیده خواهد بود.

چون به قبر رسیدی، دست خود را به قبر بمال و بگو: السّلام علیک یا حجّه اللّه فی ارضه سپس برای انجام نماز برو، به هر رکعتی که نزد آن حضرت بجا آوری، برای تو همانند ثواب کسیکه هزار حج و عمره بجا آورده، و هزار بنده آزاد کرده خواهد بود، و همانند کسیکه هزار موقف با پیامبر مرسلی ایستاده باشد پاداشی میگیری. تا آخر خبر.

و این روایت با اختلاف کمی به روایت مفضّل بن عمر، در آداب زیارت امام حسین علیه السّلام گذشت.

زیارت چهارم

زیارت چهارم حضرت ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام

از معاویه بن عمّار نقل شده: خدمت امام صادق علیه السّلام عرضه داشتم: چون به زیارت حضرت امام حسین علیه السّلام بروم چه بگویم؟ فرمود: بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ رَحِمَکَ اللَّهُ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ شَرِکَ فِی دَمِکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذَلِکَ فَرَضِیَ بِهِ أَنَا إِلَی

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همسخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمّد حبیب خدا، سلام بر تو ای وارث علی امیر مؤمنان و بهترین جانشینان، سلام بر تو ای وارث حسن پسندیده، و پاک و راضی و مورد خشنودی حق، سلام بر تو ای صدیق اکبر، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار پرهیزکار، سلام بر تو و بر ارواحی که به درگاهت فرود آمدند، و مرکب به بارگاهت خواباندند، سلام بر تو و فرشتگان چرخنده گرداگردت، شهادت میدهم که ماز به پا داشتی، و زکات پرداختی، و امر نمودی به معروف و از منکر نهی کردی، با ملحدان جهاد کردی و خدا را پرستیدی تا مرگت دررسید، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

اللّهِ مِنْ ذلِکَ بَرِی ءٌ . (۱)

زیارت پنجم

زیارت پنجم حضرت ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام

به سند معتبر روایت شده: حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام به ابراهیم بن ابی البلاد فرمود: هنگامی که به زیارت امام حسین علیه السّلام میروی چه میگویی؟ گفت میگویم:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ دَعَوْتَ إِلَی سَبِیلِ رَبِّکَ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الَّذِینَ سَفَکُوا دَمَکَ وَ اسْتَحَلُّوا حُرْمَتَکَ مَلْعُونُونَ مُعَذَّبُونَ عَلَی لِسَانِ دَاوُدَ وَ عِیسَی ابْنِ مَرْیَمَ ذَلِکَ بِمَا عَصَوْا وَ کَانُوا یَعْتَدُونَ (۲)

حضرت فرمود آری چنین است.

زیارت ششم

زیارت ششم حضرت ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام

از امام صادق علیه السّلام روایت شده: به عمار ساباطی فرمود: چون به قبر امام حسین علیه السّلام برسی بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدَ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ رِضَاهُ مِنْ رِضَی الرَّحْمَنِ وَ سَخَطُهُ مِنْ سَخَطِ الرَّحْمَنِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ وَ حُجَّهَ اللَّهِ وَ بَابَ اللَّهِ وَ الدَّلِیلَ عَلَی اللَّهِ وَ الدَّاعِیَ إِلَی اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ حَلَّلْتَ حَلالَ اللَّهِ وَ حَرَّمْتَ حَرَامَ اللَّهِ وَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ دَعَوْتَ إِلَی سَبِیلِ رَبِّکَ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَ مَنْ قُتِلَ مَعَکَ شُهَدَاءُ أَحْیَاءٌ عِنْدَ رَبِّکُمْ تُرْزَقُونَ وَ أَشْهَدُ أَنَّ قَاتِلَکَ فِی النَّارِ أَدِینُ اللَّهَ

۱- سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، درود خدا بر تو ای ابا عبد اللّه، خدا رحمتت کند ای ابا عبد اللّه، خدا لعنت کند کسی را که در خونت شریک شد، و خدا لعنت کند کسی را که این واقعه به او رسید، و با آن خشنود شد، من به سوی خدا از این واقعه هولناک بیزارم.

۲- سلام بر تو ای ابا عبد اللّه سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، شهادت میدهم که تو نماز بپا داشتی، و زکات پرداختی و به خوبی امر کردی، و از بدی نهی نمودی، و به سوی راه پروردگارت با حکمت و موعظه نیکو فرا خواندی، و شهادت می دهم آنان که خونت را ریختند، و حرمتت را حلال شمردند، در لعنت و شکنجه بر زبان داود و عیسی پسر مریم اند، به خاطر گناهی

که مرتکب شدند، و اهل ستم و تجاوز بودند.

بِالْبَرَاءَهِ مِمَّنْ قَتَلَکَ وَ مِمَّنْ قَاتَلَکَ وَ شَایَعَ عَلَیْکَ وَ مِمَّنْ جَمَعَ عَلَیْکَ وَ مِمَّنْ سَمِعَ صَوْتَکَ وَ لَمْ یُعِنْکَ یَا لَیْتَنِی کُنْتُ مَعَکَمْ فَأَفُوزَ فَوْزا عَظِیماً (۱)

مؤلّف گوید: این سه زیارت [چهارم و پنجم و ششم] از کتاب «مزار» ابن قولویه منقول است.

زیارت هفتم(وارث)

زیارت هفتم حضرت ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام (زیارت وارث)

شیخ طوسی در کتاب «مصباح» از صفوان جمّال روایت کرده: از امام صادق علیه السّلام برای زیارت مولایمان حسین علیه السّلام اجازه خواستم، و استدعا نمودم، برای من جهت زیارت آن حضرت دستور العملی ذکر کند، که به آن صورت به زیارت اقدام کنم، فرمود: ای صفوان، پیش از حرکت به سفر، سه روز روزه بدار، و روز سوم غسل کن، پس اهل و عیال خود را نزد خویش جمع کن و چنین بگو اللّهم انیّ استودعک تا آخر دعا که قبلا ذکر شد.

آنگاه دعایی تعلیم او فرمود که وقتی به فرات برسد بگوید.

سپس فرمود: با آب فرات غسل کن، به درستی که پدرم مرا از پدرانش علیهم السّلام خبر داد که رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم فرمود: همانا فرزند من حسین، پس از من در کنار فرات کشته خواهد شد، هرکه او را زیارت کند، و از فرات غسل نماید، گناهان او بریزد و مانند روزی شود که مادر او را به دنیا آورده است.

چون غسل کنی در حال انجام غسل بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ نُورا وَ طَهُورا وَ حِرْزا وَ شِفَاءً مِنْ کُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ وَ آفَهٍ وَ عَاهَهٍ اللَّهُمَّ طَهِّرْ بِهِ قَلْبِی وَ اشْرَحْ

۱- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای سرور جوانان اهل بهشت، و رحمت و برکات خدا بر تو باد ای آن که خشنودی اش از خشنودی خدای رحمن، و خشمش از خشم خدای رحمن است، سلام بر تو ای امین خدا، و حجّت خدا و باب خدا، و راهنمای به راه خدا، و دعوت کننده خدا، شهادت میدهم که تو حلال خدا را حلال کردی، و حرام خدا را حرام نمودی، و نماز را برپا داشتی، و زکات دادی، و امر به معروف، و نهی از منکر نمودی، و به سوی راه پروردگارت با حکمت و موعظه نیکو فرا خواندی، و شهادت می دهم که تو و کسانی که کشته شدند، با همه شهیدند، نزد پروردگارتان زنده اید و روزی داده می شوید، و شهادت میدهم که قاتل تو در آتش دوزخ است، خدا را پیروی میکنم، با بیزاری از کسی که با تو جنگید، و بر علیه تو از دشمن پیروی کرد، و از کسی که بر علیه تو گرد آمد، و از کسیکه صدایت را شنید، و یاری ات ننمود، ای کاش با شما بودم، و به رستگاری بزرگ می رسیدم.

بِهِ صَدْرِی وَ سَهِّلْ لِی بِهِ أَمْرِی . (۱)

چون از غسل فارغ شوی دو جامه پاکیزه بپوش، و در مشرعه دو رکعت نماز بجای آر، که آن همان مکانی است که حق تعالی دربـاره شأنش فرمود: «در زمین قطعه هایی است نزدیک یکـدیگر، و بوسـتان هاست از انواع انگور، و کشتزار و باغسـتان هایی است از خرما، دو تا از یک ریشه رسـته، و غیر دو تا از یک اصل روییـده شـده، به یک آب، آبخورده می شونـد، و بعضـی از آنها را بر بعض دیگر از میوه زیادتی می دهیم» .

چون از نمـاز فـارغ شوی، بـا حالتی آرام، و همراه با وقار به جانب حائر حرکت کن، و گامهای خود را کوتاه بردار، به درستی که خـدای تعالی برای گامی که برمی داری برایت حـجّ و عمره می نویسـد، و با دل فروتن و دیـده گریان راه برو و بسـیار کن ذکر اللّه اکبر و لا اله الاّ اللّه و ثنا بر خدا، و صـلوات بر رسول خدا صـلّی اللّه علیه و آله و سـلّم و به ویژه صلوات بر حسین علیه السّلام را.

و بسـیار کن لعنت بر قاتلان آن حضرت و بیزاری جستن از کسانی که در ابتدا، پایه ظلم و جور بر اهل بیت علیهم السّلام را بنا گذاشتند.

هر گاه به درگاه حائر رسیدی بایست و بگو:

اللَّهُ أَکْبَرُ کَبِیراً وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ کَثِیراً وَ سُبْحَانَ اللَّهِ بُکْرَهً وَ أَصِیلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا کُنَّا لِنَهْتَدِیَ لَوْ لا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ پس بگو السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا

۱- به خـدا، و با خدا. خدایا آن را قرار ده روشـنی و پاک کننده و نگه دارنده، و شـفای از هر درد و بیماری و آفت و آسـیب، خدایا دلم را با آن پاک کن، و سینه ام را بگشای، و کارم را با ان آسان گردان.

نَبِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَاتَمَ النَّبِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدَ الْمُرْسَلِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدَ الْوَصِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی الْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِکَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَصِیَّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الصِّدِّیقُ الشَّهِیدُ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا مَلائِکَهَ اللَّهِ [رَبِّی] الْمُقِیمِینَ فِی هَذَا الْمَقَامِ الشَّرِیفِ، (۱) السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا مَلائِکَهَ رَبِّی الْمُحْدِقِینَ بِقَبْرِ الْحُسَیْنِ علیه السلام السَّلامُ عَلَیْکُمْ مِنِّی أَبَداً مَا بَقِیتُ وَ بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ پس میگویی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَبْدُکَ وَ ابْنُ عَبْدِکَ وَ ابْنُ أَمَتِکَ الْمُقِرُّ بِالرِّقِّ وَ التَّارِکُ لِلْخِلافِ عَلَیْکُمْ وَ الْمُوَالِی لِوَلِیِّکُمْ وَ الْمُعَادِی لِعَدُوِّکُمْ قَصَدَ حَرَمَکَ وَ اسْتَجَارَ بِمَشْهَدِکَ وَ تَقَرَّبَ إِلَیْکَ بِقَصْدِکَ أَ أَدْخُلُ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ یَا نَبِیَّ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ أَ أَدْخُلُ یَا سَیِّدَ الْوَصِیِّینَ أَ أَدْخُلُ یَا فَاطِمَهُ سَیِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلایَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ. (۲)

پس اگر دلت فروتن و دیده ات گریان شد، نشانه اجازه ورود است، پس وارد شو و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ الَّذِی هَدَانِی لِوِلایَتِکَ وَ خَصَّنِی بِزِیَارَتِکَ وَ سَهَّلَ لِی قَصْدَکَ. (۳)

آنگاه تا درگاه قبّه مطهره برو، و برابر بالا سر بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ

۱- خدا بزرگتر است بزرگتر، و سپاس خدا راست بسیار، و منزّه است خدا هر صبح و شب، سپاس خدای را که ما را به این مسیر هدایت کرد، و ما نبودیم کسانی که هدایت شویم، اگر خدا هدایتمان نمی کرد، همانا رسولان پروردگار ما به حق آمدند. پس بگو: سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای پیامبر خدا، سلام بر تو ای خاتم پیامبران، سلام بر تو ای سرور رسولان، سلام بر تو ای حبیب خدا، سلام بر تو ای امیر مؤمنان، سلام بر تو ای آقای جانشینان، سلام بر تو ای پیشوای سپید رویان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه، سرور زنان جهانیان، سلام بر تو و بر امامان از فرزندانت، سلام بر تو ای جانشین امیر مؤمنان، سلام بر تو ای صدّیق شهید، سلام بر شما ای فرشتگان که مقیّم در این مقام شریفید،

۲- سلام بر شما ای فرشتگان پروردگارم، که گرداگرد قبر حسین (درود بر او) هستید، سلام بر شما از سوی من همیشه تا هستم و شب و روز برپاست. سپس می گویی سلام بر تو ای ابا عبد اللّه سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، بنده ات و فرزند بنده ات و فرزند کنیزت هستم، اقرار به غلامی شما دارم، و ترک کننده مخالفت با شمایم، دوستدار دوستان تان، و دشمن دشمنان تان می باشم، حرمت را قصد کرده، و به زیارت گاهت پناه آورده، و به سوی تو با قصد کردنت تقرّب جسته، آیا وارد شوم ای رسول خدا؟ ، آیا وارد شوم ای پیامبر خدا، آیا وارد شوم ای امیر مؤمنان، آیا وارد شوم ای سرور جانشینان آیا وارد شوم ای فاطمه سرور زنان جهانیان، آیا وارد شوم ای مولایم ای ابا عبد اللّه، آیا وارد شوم ای مولایم ای فرزند رسول خدا!

۳- سپاس خدای را آن یگانه و یکتا و فرد و بی نیازی که مرا به ولایت هدایت نمود، و به زیارتت اختصاص داد، و آهنگ به سوی تو را برایم آسان نمود.

یَا وَارِثَ مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عِیسَی رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِیبِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ علیه السلام [وَلِیِّ اللَّهِ] السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ عَلِیٍّ الْمُرْتَضَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَدِیجَهَ الْکُبْرَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ثَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ ثَارِهِ وَ الْوِتْرَ الْمَوْتُورَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ أَطَعْتَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ، (۱) وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذَلِکَ فَرَضِیَتْ بِهِ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ کُنْتَ نُورا فِی الْأَصْلابِ الشَّامِخَهِ وَ الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَهِ لَمْ تُنَجِّسْکَ الْجَاهِلِیَّهُ بِأَنْجَاسِهَا وَ لَمْ تُلْبِسْکَ مِنْ مُدْلَهِمَّاتِ ثِیَابِهَا وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ مِنْ دَعَائِمِ الدِّینِ وَ أَرْکَانِ الْمُؤْمِنِینَ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْإِمَامُ الْبَرُّ التَّقِیُّ الرَّضِیُّ الزَّکِیُّ الْهَادِی الْمَهْدِیُّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِکَ کَلِمَهُ التَّقْوَی وَ أَعْلامُ الْهُدَی وَ الْعُرْوَهُ الْوُثْقَی وَ الْحُجَّهُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیَا وَ أُشْهِدُ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ وَ أَنْبِیَاءَهُ وَ رُسُلَهُ أَنِّی بِکُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِإِیَابِکُمْ [بِآیَاتِکُمْ] مُوقِنٌ بِشَرَائِعِ دِینِی وَ خَوَاتِیمِ عَمَلِی وَ قَلْبِی لِقَلْبِکُمْ سِلْمٌ وَ أَمْرِی لِأَمْرِکُمْ مُتَّبِعٌ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ وَ عَلَی أَرْوَاحِکُمْ وَ عَلَی أَجْسَادِکُمْ وَ عَلَی أَجْسَامِکُمْ وَ عَلَی شَاهِدِکُمْ وَ عَلَی غَائِبِکُمْ وَ عَلَی ظَاهِرِکُمْ وَ عَلَی بَاطِنِکُمْ. (۲)

پس خود را به روی قبر بینداز، و آن را ببوس و بگو:

بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ عَظُمَتِ

ص: ۶۴۵

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی هم سخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمّد حبیب خدا، سلام بر تو ای وارث امیر مؤمنان ولیّ خدا، سلام بر تو ای فرزند محمّد مصطفی، سلام بر تو ای فرزند علی مرتضی، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سلام بر تو ای فرزند خدیجه کبری، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، و تنهای ستمدیده، شهادت میدهم که تو نماز بپا داشتی، و زکات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خدا و رسولش را اطاعت کردی، تا مرگ تو را دررسید، خدا لعنت کند ملتی را که تو را کشتند و لعنت کند مردمی را که به تو ستم نمودند،

۲- و لعنت کند ملّتی را که این واقعه را شنیدند و به آن راضی شدند، ای مولای من ای ابا عبد اللّه، شهادت می دهم که تو نوری بودی در صلب های شامخ، و رحم های پاکیزه جاهیت با ناپاکی هایش، آلوده ات نکرد، و به تو نپوشاند از جامه های تیره و تارش، و شهادت می دهم که تو از ستون های دین، و پایه های مردم با ایمانی، و شهادت می دهم که تویی پیشوای نیکوکار با تقوای پسندیده پاکیزه هدایت گر و ره یافته و شهادت می دهم که امامان از فرزندانت ریشه تقوا، و نشانه های هدایت، و دستاویز محکم، و حجّت بر اهل دنیا هستند، و گواه می گیرم خدا و فرشتگان و پیامبران و رسولانش را که من به شما ایمان دارم و بر یقین به بازگشت شمایم، براساس قوانین دینم و عواقب عملم، و دلم تسلیم دل شما، و کارم پیرو کار شماست درود خدا بر شما، و بر ارواح و اجساد و پیکرهایتان و بر حاضر و غایب و آشکار و باطنتان.

الرَّزِیَّهُ وَ جَلَّتِ الْمُصِیبَهُ بِکَ عَلَیْنَا وَ عَلَی جَمِیعِ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسْرَجَتْ وَ أَلْجَمَتْ وَ تَهَیَّأَتْ لِقِتَالِکَ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَصَدْتُ حَرَمَکَ وَ أَتَیْتُ إِلَی مَشْهَدِکَ أَسْأَلُ اللَّهَ بِالشَّأْنِ الَّذِی لَکَ عِنْدَهُ وَ بِالْمَحَلِّ الَّذِی لَکَ لَدَیْهِ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ یَجْعَلَنِی مَعَکُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ. (۱)

آنگاه برخیز و بالای سر دو رکعت نماز بگذار، و در آن دو رکعت پس از سوره حمد هر سوره ای را که می خواهی بخوان، و پس از نماز بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی صَلَّیْتُ وَ رَکَعْتُ وَ سَجَدْتُ لَکَ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ لِأَنَّ الصَّلاهَ وَ الرُّکُوعَ وَ السُّجُودَ لا یَکُونُ إِلّا لَکَ لِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلّا أَنْتَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْهُمْ عَنِّی أَفْضَلَ السَّلامِ وَ التَّحِیَّهِ وَ ارْدُدْ عَلَیَّ مِنْهُمُ السَّلامَ اللَّهُمَّ وَ هَاتَانِ الرَّکْعَتَانِ هَدِیَّهٌ مِنِّی إِلَی مَوْلایَ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْهِمَا السَّلامُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَیْهِ وَ تَقَبَّلْ مِنِّی وَ أْجُرْنِی عَلَی ذَلِکَ بِأَفْضَلِ أَمَلِی وَ رَجَائِی فِیکَ وَ فِی وَلِیِّکَ یَا وَلِیَّ الْمُؤْمِنِینَ. (۲)

پس برخیز، و به طرف پایین قبر آن حضرت برو، و نزد سر علی بن الحسن علیه السّلام بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ نَبِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْحُسَیْنِ الشَّهِیدِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الشَّهِیدُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمَظْلُومُ وَ ابْنُ الْمَظْلُومِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذَلِکَ فَرَضِیَتْ بِهِ. (۳)

پس خود را

۱- پدر و مادرم فدایت ای فرزند رسول خدا، پدر و مادرم فدایت ای ابا عبد اللّه، بزرگ شد عزا و مصیبت تو بر ما و بر همه اهل آسمانها و زمین خدا لعنت کند قومی که اسبها را زین کردند، و دهانه زدند، و آماده پیکار با تو شدند، ای مولایم ای ابا عبد اللّه، آهنگ حرمت نمودم، و به زیارت گاهت آمدم، از خدا درخواست می کنم به مقامی که برایت و نزد اوست، و منزلتی که برای تو پیش اوست، که درود فرستد بر محمّد و خاندان محمّد، و مرا در دنیا و آخرت همراه شما قرار دهد.

۲- خدایا نماز خواندم و برای تو که یگانه و بی شریکی رکوع و سجود نمودم، زیرا نماز و رکوع و سجود، نمی باشد مگر برای تو، همانا تویی خدا که معبودی جز تو نیست. خدای درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، و از جانب من به آنها بهترین سلام و تحیّت را برسان، و بر من بازگردان از جانب آنان سلام را. خدایا این دو رکعت نماز هدیه ای است از سوی من به مولایم حسین بن علی (درود خدا بر آنان باد) خدایا بر محمّد و آن حضرت درود فرست، و از من بپذیر و پاداشم ده بر آن، براساس بهترین آرزو و امیدم درباره تو و ولیّت ای سرپرست مؤمنان.

۳- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند پیامبر خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند حسین شهید، سلام بر تو ای شهید، سلام بر تو ای ستمدیده، و پسر ستمدیده، خدا لعنت کند امّتی را که تو را کشت، و خدا لعنت امّتی را که به تو ستم روا داشت و خدا لعنت کند امّتی که این واقعه را شنید و به آن رضایت داد.

بر قبرش بینداز، و آن را ببوس و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِیِّهِ لَقَدْ عَظُمَتِ الْمُصِیبَهُ وَ جَلَّتِ الرَّزِیَّهُ بِکَ عَلَیْنَا وَ عَلَی جَمِیعِ الْمُسْلِمِینَ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ وَ أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکَ مِنْهُمْ. (۱)

سپس از دری که پایین پای علی بن الحسین علیهما السّلام است بیرون بیا، و به سوی شهدا متوجه شود و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَوْلِیَاءَ اللَّهِ وَ أَحِبَّاءَهُ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَصْفِیَاءَ اللَّهِ وَ أَوِدَّاءَهُ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَنْصَارَ دِینِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَنْصَارَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَنْصَارَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَنْصَارَ فَاطِمَهَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَنْصَارَ أَبِی مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْوَلِیِّ [الزَّکِیِ] النَّاصِحِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَنْصَارَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی طِبْتُمْ وَ طَابَتِ الْأَرْضُ الَّتِی [أَنْتُمْ] فِیهَا دُفِنْتُمْ وَ فُزْتُمْ فَوْزا عَظِیما فَیَا لَیْتَنِی کُنْتُ مَعَکُمْ فَأَفُوزَ مَعَکُمْ . (۲)

آنگاه به جانب بالای سر امام حسین علیه السّلام برگرد، و برای خود و اهل و اولاد و پدر و مادر و برادران خود، بسیار دعا کن، زیرا در آن روضه مطهره دعای دعاکننده، و درخواست کننده ردّ نمی شود.

بیان آنچه به زیارت وارث زیاد شده

مؤلّف گوید: این زیارت، معروب به زیارت وارث است و مأخذش کتاب «مصباح المتهجد» شیخ طوسی میباشد، که از کتب بسیار معتبر و معروف نزد علماست، من این زیارت را بدون واسطه، از همان کتاب شریف نقل کردم، و پایان زیارت شهدا همان بود که ذکر شد: فیا لیتنی کنت معکم فافوز معکم پس این اضافه هایی که بعضی بعد از فافوز معکم ذکر نموده اند:

ص: ۶۴۷

۱- سلام بر تو ای ولیّ خدا و پسر خدا، همانا مصیبت و عزای تو بر ما و بر همه مسلمانان بزرگ شد، پس خدا لعنت کند امّتی را که تو را کشت، و من به جانب خدا و به سوی تو از آنان بیزاری می جویم

۲- سلام بر شما ای اولیای خدا و عاشقانش، سلام بر شما ای برگزیدگان خدا و دوستدارانش، سلام بر شما ای یاران دین خدا، سلام بر شما ای یاران رسول خدا، سلام بر شما ای یاران امیر مؤمنان، سلام بر شما ای یاران فاطمه سرور زنان جهانیان، سلام بر شما ای یاران ابی محمّد حسن بن علی آن ولیّ خیرخواه، سلام بر شما ای یاران ابا عبد اللّه پدر و مادرم فدای شما، پاکیزه شدید، و پاکیزه شد زمینی که شما در آن دفن شدید، و به رستگاری بزرگی رسیدید، ای کاش منهم با شما بودم تا همراه شما به رستگاری می رسیدیم.

فی الجنان مع النّبیّین و الصّدیقین و الشّهداء و الصّالحین و حسن اولئک رفیقاً.

السّلام علی من کان فی الحائر معکم و علی من لم یکن فی الحائر معکم الخ.

تمامی آنها زیادی و اضافی است.

شیخ ما در کتاب «لؤلؤ مرجان» فرموده است که این کلمات متضمّن چند دروغ واضح است، علاوه بر جسارت ارتکاب بدعت، و جسارت افزودن بر فرموده امام علیه السّلام چنان شایع و متعارف شده، که چند هزار مرتبه در شب و روز، در عرصه گاه مرقد منوّر ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام و محضر فرشتگان مقرّب و مطاف پیامبران مرسل علیهم السّلام به آواز بلند خوانده میشود، و احدی به این خوانندگان ایراد نمیگیرد، و از گفتن این دروغ و ارتکاب این معصیت نهی نمی کند، و کم کم این کلمات، در مجموعه هایی که در زیارت و ادعیه نادانان از عوام جمع می کنند، و گاهی اسمی برای آن می گذارند، راه پیدا کرده و به چاپ رسیده است.

و از مجموعه این نادانان، به مجموعه آن نادان نقل شده، و کار به جایی رسیده که بر بعضی از طلّاب نیز امر مشتبه شده است.

روزی طلبه ای را دیدم که آن دروغ های ناروا را برای شهدا می خواند، دست بر کتفش گذاشتم، ملتفت من شد، گفتم: از اهل علم چنین اکاذیب در چنین محضری قبیح نیست؟ گفت: مگر روایت نشده؟ تعجب کردم گفتم، نه، گفت: در کتابی دیدم، گفتم در کدام کتاب؟ گفت: «مفتاح الجنان» ، ساکت شدم، چه اینکه کسی در بی اطلاعی کارش به اینجا رسد، که جمع آوری بعضی عوام را کتاب

ص: ۶۴۸

بشمارد، و مستند قرار دهد، قابل سخن گفتن نیست، سپس شیخ مرحوم کلام را در این مقام طول داده، و فرموده است: به حال خود گذاشتن عوام در امثال این امرو جزئی و بدعت های مختصر مثل غسل اویس قرن و آش ابو الدرداء که تابع و مخلص حقیقی معاویه بوده، و روزه صمت که در روز سخن نگویند، و غیر آنها که احدی در مقام نهی برنیامده، سبب جسارت و جرأت شده است، که در هر ماه و سال پیامبر و امام تازه ای پیدا می شود، و دسته دسته از دین خدا بیرون می روند، انتهی کلامه رفع مقامه.

در مجعولیت دعای حبی و امثال آن

این فقیر گوید: در فرمایش این عالم بزرگ که به مذاق شرع مقدم آگاه است، خوب تأمّل کن، چگونه این مطلب غمی بزرگ و عقده ای گلوگیر در دل او شده، چه او به طور کامل مفاسد این کار را میداند، به خلاف آنان که از علوم اهل بیت علیهم السّلام محروم و بی بهره ماندند، و به دانستن سخنی وفق آن عمل کنند، لا جرم کار به جایی می رسد که کتابهایی همچون «مصباح المتهجد، اقبال، مهج الدعوات، جماع الاسبوع، مصباح الزائر، بلد الامین، جنه الواقیه، مفتاح الفلاح، مقیاس، ربیع الاسابیع، تحفه، زاد المعاد» .

و امثال این کتب متروك و مهجور شود، و این مجموعه های احمقانه شایع شود، که در دعای مجیر که از دعاهای معتبره مروّیه است، در هشتاد موضع آن کلمه بعفوك زیاد کنند، و کسی انکار نکند، و در دعای جوشن که مشتمل بر صد فصل است، برای هر فصلی یک خاصیتی وضع کنند، و با بودن این

همه زیارت مأثوره، زیارت مفجعه جعل نمایند، و با بودن این همه دعاهای معتبر مروّیه با مضامین عالیه و کلمات فصیحه بلیغه، دعایی بی ربط در کمال برودت جعل کنند، و نام آن را دعای حبّی گذارند، و از کنگره عرش آن را ناز کنند، و چندان فضیلت برای آن وضع نمایند که انسان را متحیّر و سراسیمه کنند.

از جمله آن که العیاذ باللّه، جبرئیل از جانب حق سبحانه و تعالی به رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله و سلّم گفته باشد: هر بنده ای که این دعا را با خود دارد، او را عذاب نکنم، اگرچه مستوجب دوزخ باشد، و عمرش را به معصیت گذرانده، و مرا هیچ وقت سجده نکرده باشد، و عنایت کنم آن بنده را ثواب هفتاد هزار پیغمبر، و ثواب هفتاد هزار زاهد، و ثواب هفتاد هزار شهید، و ثواب هفتاد هزار نمازگزار، و ثواب پوشاندن هفتاد هزار برهنه، و ثواب سیر کردن هفتاد هزار گرسنه، و ثوابی مطابق ریگهای بیابان، و ثواب هفتاد هزار بقعه زمین، و ثواب مهر نبوت رسالت پناه و ثواب عیسی روح اللّه و ابراهیم خلیل اللّه، و اسماعیل ذبیح اللّه، و موسی کلیم اللّه، و یعقوب نبی اللّه، و آدم صفی اللّه، و جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل و دیگر فرشتگان، یا محمّد هرکه این دعای بزرگوار حبّی را بخواند یا با خود بردارد، او را بیامرزم، و شرم دارم که او را عذاب کنم. الی آخر ! ! و سزاوار است، انسان از شنیدن اینها عوض خنده بگرید.

کتابهای دعای شیعه، به مرتبه ای متقن و محکم بوده،

ص: ۶۵۰

که غالب آنها که استنساخ می کردند، خودشان از اهل علم بودند، و از روی نسخه هایی که به خط اهل علم و تصحیح شده علما بوده مقابله و تصیحیح می نمودند و اگر اختلافی بود، در حاشیه اش به آن اختلاف اشاره می کردند، مثلا در دعای مکارم الاخلاق، «و بلّغ ایمانی» در حاشیه اش اشاره می کنند، در نسخه ابن اشناس و ابلغ بایمانی است، و در روایت ابن شاذان اللّهم ابلغ ایمانی است، یا مثلا فلان کلمه به خط ابن سکون چنین است، و به خط شهید چنین، و همچنین کار کتابهای معتبر دعا به جایی رسیده، که منحصر به کتاب مفتاح شده که فی الجمله وصفش را شنیدی، و این کتاب مرجع عوام و خواص و عرب و عجم شده، و این نیست، جز از بی اعتنایی اهل علم به حدیث، و اخبار، و رجوع ننمودن به کتب علما و فقهای اهل بیت اطهار و نهی نکردن از امثال این بدعت ها، و اضافات، و دسیسه وضّاعان [آنان که از پیش خود جعل حدیث می کنند، و به پیامبر و امام میبندند] و تحریف جاهلان، و جلو نگرفتن از نااهلان، و از تصرّفات بی خردان، تا کار به جایی رسیده که دعاها موافق سلیقه ها تلفیق شده، و زیارت ها و مفجعه ها و صلوات ها اختراع گشته، و مجموعه های بسیار از دعاهای ساختگی و قلابی چاپ شده، و بچّه مفتاح ها متولد گشته، و کم کم سرایت کرده، به سایر کتب رسیده، و شایع و رواج یافته است.

مثلا کتاب منتهی الآمال این احقر را تازه طبع کرده اند،

بعضـی از خطّاطـان آن، به سـلیقه خود تصـرّفاتی در آن نموده، از جمله در احوال مالـک بن یسـر ملعون نوشـته: از دعـای امام حسـین علیه السّـلام هر دو دست او از کار افتاده بود، الحمد للّه، در تابسـتان همانند دو چوب خشک می گردید الحمد للّه، در زمسـتان خون از آنها میچکیـد الحمـد للّه، و بر این حال خسـران مآل بود الحمد للّه در این دو سـطر عبارت، چهار لفظ «الحمد للّه» را کاتب موافق سـلیقه خود جزو عبارت کرده است، و نیز در بعضی از مواضع کتاب پس از نام جناب زینب یا امّ کلثوم، به سلیقه خود لفـظ خـانم اضـافه کرده، که زینب خانم، و امّ کلثوم خانم گفته شود، به خاطر آنکه از آن مخـدّرات تجلیل شود، و کاتب حمید بن قحطبه را چون دشمن داشته، به علت بدی او حمید بن قحبه نوشته، ولی احتیاط نموده قحطبه را به عنوان نسخه بـدل آن یـادداشت کرده، و عبـد ربّه را صـلاح دیـده عبـد اللّه نوشـته، و زحر بن قیس را که حـاء بی نقطه است، در هر کجای کتاب بوده، به جیم نوشـته، و امّ سـلمه را غلط دانسـته، و تا در امکانش بوده ام السلمه کرده، الی غیر ذلک، غرضم از ذکر این مطلب در اینجا دو چیز بود.

طعن بر مداخله کردن نا اهلان در کتب حدیث و اخبار و ادعیه

یکی آن که تصـرفاتی که این شـخص به سـلیقه خود کرده، آن را کمال دانسته، و خلافش را نقص فرض کرده، درحالیکه آن چیزی که او کمـال دانسته بـاعث نقصـان شـده است، بنـابراین از اینجا قیاس کنیم به چیزهایی که ما از روی جهل و نادانی در دعاها داخل میکنیم، یا به

سلیقه ناقص خود بعض تصرفات می نماییم، و آن را کمال فرض میکنیم بدانیم که همان چیزها نزد اهلش سبب نقصان، و بی اعتباری آن دعاها، یا زیارت خواهد بود، پس شایسته است، که ما به هیچ وجه در این باب مداخله نکنیم، و هرچه دستور العمل دادند، به همان رفتار کرده و از آن تخطّی نکنیم، و دیگر غرضم آن بود که معلوم گردد هرگاه نسخه ای که مؤلفش زنده، و حاضر، و نگهبان او باشد، با آن این گونه رفتار کنند، پس با سایر نسخه ها چه کردند، و به کتابهای چاپی دیگر چه اعتماد است؟ مگر کتابی که از مصنّفات مشهور علمای معروف باشد، و به نظر ثقه ای از علمای آن فن رسیده، و امضا فرموده باشد.

در حال ثقه جلیل، فقیه پیشین در اصحاب ائمه علیهم السّلام یونس بن عبد الرحمن روایت شده است که کتابی در اعمال شبانه روز نوشته بود، جناب ابو هاشم جعفری آن کتاب را به نظر مبارک حضرت عسکری رساند، حضرت تمام آن را مطالعه و به دقت بررسی نمود، پس از آن فرمود: هـذا دینی و دین ابائی کلّه و هو الحقّ کلّه این دین من و دین پدران من است، و تمامش حق میباشد، ملاحظ کن که ابو هاشم جعفری، با آن که بر کثرت علم و فقاهت و جلالت و دیانت جناب یونس مطّلع بوده، در عمل کردن به کتاب او اکتفا نکرده، تا آن که آن را به نظر مبارک امام خود رسانید.

و نیز روایت شده از بورق شنجانی هراتی که مردی معروف به صدق و صلاح و ورع بوده،

در سامره خدمت امام حسن عسکری علیه السّلام رسید، و کتاب «یوم و لیله» شیخ جلیل القدر فضل بن شاذان نیشابوری را به آن حضرت داد و گفت: فدایت شوم، میخواهم در این کتاب نظر فرمایی، و ورق ورق آن را ملاحظه کنی، حضرت فرمود: هذا صحیح ینبغی ان تعمل به این کتاب صحیح است و شایسته است به آن عمل کنی الی غیر ذلک.

و این احقر با این که مذاق مردم این زمان، و عدم اهتمامشان را در امثال این امر می دانستم، برای اتمام حجت سعی و کوشش بسیار کردم که دعاها و زیارات منقول در این کتاب حتی الامکان، از نسخه های اصل نقل شود، و بر نسخه های متعددی عرضه گردد و به اندازه ای که از عهده بر آید تصحیح آن نمایم، تا عامل به آن از روی اطمینان عمل کند ان شاء اللّه، به شرط آن که کاتبان و ناسخان، در آن تصرف ننمایند، و خوانندگان، اختراع و سلیقه های خو را کنار گذارند.

شیخ کلینی رحمه اللّه از عبد الرحیم قصیر نقل کرده: خدمت امام صادق علیه السّلام رسید، و عرض کرد: فدایت شوم، من از پیش خود دعایی اختراع کرده ام، حضرت فرمود: مرا از اختراع خود بگذار، یعنی آن را کنار گذار، و برای من نقل مکن، و اجازه نداد، دعای جمع کرده اش را نقل کند و خود حضرت برای اودستور العملی عنایت فرمود.

شیخ صدوق رحمه اللّه از عبد اللّه بن سنان روایت کرده: امام صادق علیه السّلام فرمود: به همین زودی به شما شبه ه ای می رسد، پس می مانید بدون

نشانه و راهنما و پیشوای هدایت گر و در آن شبه نجات نمی یابد مگر کسی که دعای غریق را بخواند، گفتم: دعای غریق چگونه است؟ فرمود: می گویی:

یَا اللَّهُ یَا رَحْمَانُ یَا رَحِیمُ یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِی عَلَی دِینِکَ پس گفتم یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِی عَلَی دِینِکَ. (۱)

حضرت فرمود: خدای عزّ و جلّ مقلّب قلوب و ابصار است، ولی چنان که من می گویم بگو: یا مقلّب القلوب ثبت قلبی علی دینک تأمل در این دو حدیث شریف، برای بیداری کسانی که در دعاها به سلیقه خود، بعضی کلمات را زیاد می کنند، و پاره ای تصرّفات می نمایند کافی است، و اللّه العاصم.

بخش دوم

زیارت حضرت عباس علیه السلام

بخش دوم: در زیارت حضرت عباس بن علی بن ابیطالب علیه السّلام

شیخ اجلّ، جعفر بن قولویه قمی به سند معتبر از ابو حمزه ثمالی روایت کرده: امام صادق علیه السّلام فرموده: هرگاه قصد کردی که قبر عبّاس بن علی علیه السّلام را زیارت کنی که در کنار فرات برابر حایر است، بر در روضه می ایستی و میگویی:

سَلامُ اللَّهِ وَ سَلامُ مَلائِکَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ أَنْبِیَائِهِ الْمُرْسَلِینَ وَ عِبَادِهِ الصَّالِحِینَ وَ جَمِیعِ الشُّهَدَاءِ وَ الصِّدِّیقِینَ [وَ] الزَّاکِیَاتُ الطَّیِّبَاتُ فِیمَا تَغْتَدِی وَ تَرُوحُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ أَشْهَدُ لَکَ بِالتَّسْلِیمِ وَ التَّصْدِیقِ وَ الْوَفَاءِ وَ النَّصِیحَهِ لِخَلَفِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ الْمُرْسَلِ وَ السِّبْطِ الْمُنْتَجَبِ وَ الدَّلِیلِ الْعَالِمِ وَ الْوَصِیِّ الْمُبَلِّغِ وَ الْمَظْلُومِ الْمُهْتَضَمِ فَجَزَاکَ اللَّهُ عَنْ رَسُولِهِ وَ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ عَنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ بِمَا صَبَرْتَ ، (۲) وَ احْتَسَبْتَ وَ أَعَنْتَ فَنِعْمَ

۱- ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای زیرورو کننده دل ها، دلم را بر دینت پا برجا کن. پس گفتم: ای زیرورو کننده دل ها و دیده ها، دلم را بر دینت پا برجا کن.

۲- سلام خدا و سلام فرشتگان مقرّبش، و پیامبران مرسلش، و بندگان شایسته اش، و همه شهیدان و صدّیقان و درودهای پاک و پاکیزه در آنچه می آید و می رود بر تو باد ای فرزند امیر مؤمنان، شهادت می دهم برای حضرتت به تسلیم و تصدیق و وفا، و خیرخواهی، برای یادگار پیامبر مرسل (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، و فرزندزاده برگزیده، و راهنمای دانا، و جانشین تبلیغ گر، و ستمدیده غارت زده، خدا از جانب پیامبر و امیر مؤمنان و حسن و حسین (درود خدا بر ایشان) جزایت دهد برترین جزا به خاطر این که صبر کردی

عُقْبَی الدَّارِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ جَهِلَ بِحَقِّکَ وَ اسْتَخَفَّ بِحُرْمَتِکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ حَالَ بَیْنَکَ وَ بَیْنَ مَاءِ الْفُرَاتِ أَشْهَدُ أَنَّکَ قُتِلْتَ مَظْلُوماً وَ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِزٌ لَکُمْ مَا وَعَدَکُمْ جِئْتُکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَافِداً إِلَیْکُمْ وَ قَلْبِی مُسَلِّمٌ لَکُمْ وَ تَابِعٌ وَ أَنَا لَکُمْ تَابِعٌ وَ نُصْرَتِی لَکُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّی یَحْکُمَ اللَّهُ وَ هُوَ خَیْرُ الْحَاکِمِینَ فَمَعَکُمْ مَعَکُمْ لا مَعَ عَدُوِّکُمْ إِنِّی بِکُمْ وَ بِإِیَابِکُمْ [وَ بِآبَائِکُمْ] مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ بِمَنْ خَالَفَکُمْ وَ قَتَلَکُمْ مِنَ الْکَافِرِینَ قَتَلَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْکُمْ بِالْأَیْدِی وَ الْأَلْسُنِ. (۱)

سپس وارد روضه شو، و خود را به ضریح بچسبان و بگو: [در همان حال سمت قبله]

السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الْمُطِیعُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ وَ سَلَّمَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ مَغْفِرَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ وَ عَلَی رُوحِکَ وَ بَدَنِکَ أَشْهَدُ وَ أُشْهِدُ اللَّهَ أَنَّکَ مَضَیْتَ عَلَی مَا مَضَی بِهِ الْبَدْرِیُّونَ وَ الْمُجَاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ الْمُنَاصِحُونَ لَهُ فِی جِهَادِ أَعْدَائِهِ الْمُبَالِغُونَ فِی نُصْرَةِ أَوْلِیَائِهِ الذَّابُّونَ عَنْ أَحِبَّائِهِ فَجَزَاکَ اللَّهُ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ وَ أَکْثَرَ الْجَزَاءِ وَ أَوْفَرَ الْجَزَاءِ وَ أَوْفَی جَزَاءِ أَحَدٍ مِمَّنْ وَفَی بِبَیْعَتِهِ وَ اسْتَجَابَ لَهُ دَعْوَتَهُ وَ أَطَاعَ وُلاةَ أَمْرِهِ، (۲)

أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَالَغْتَ فِی النَّصِیحَةِ وَ أَعْطَیْتَ غَایَةَ الْمَجْهُودِ فَبَعَثَکَ اللَّهُ فِی الشُّهَدَاءِ وَ جَعَلَ رُوحَکَ مَعَ أَرْوَاحِ السُّعَدَاءِ وَ أَعْطَاکَ مِنْ جِنَانِهِ أَفْسَحَهَا مَنْزِلاً وَ أَفْضَلَهَا غُرَفاً وَ رَفَعَ ذِکْرَکَ فِی عِلِّیِّینَ [فِی الْعَالَمِینَ] وَ حَشَرَکَ مَعَ النَّبِیِّینَ وَ الصِّدِّیقِینَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِینَ وَ حَسُنَ أُولَئِکَ رَفِیقاً أَشْهَدُ أَنَّکَ لَمْ

۱- و کار خویش را تنها به حساب خدا گذاشتی، و یاری نمودی پس چه نیکو سرانجامی است خانه آخرت. خدا لعنت کند کسی که تو را کشت، و لعنت کند کسی را که جاهل بود به حقّت، و حرمتت را سبک شمرد، و خدا لعنت کند کسی را که بین تو و آب فرات پرده شد، شهادت می دهم که تو مظلومانه کشته شدی، و خدا به وعده ای که به شما داده وفا می کند، به سوی تو آمدم ای فرزند امیر مؤمنان دارد در محضر شما آیم دلم تسلیم و پیرو شماست، و خود نیز پیرو شمایم، یاری ام برای شما مهیّاست، تا خدا حکم کند، و او بهترین حکم کنندگان است، پس با شمایم تنها با شما نه با دشمن شما، من به شما و بازگشت تان مؤمن، و به آنان که با شما مخالفت کردند، و شمار را کشتند کافرم، خدا بکشد امّتی را که شما را با دست ها و زبان هایشان کشتند.

۲- سلام بر تو ای بنده شایسته فرمانبر خدا و رسول خدا، و امیر مؤمنان و حسن و حسین (درود خدا بر آنان باد) ، سلام و رحمت خدا و برکات و مغفرت و رضوانش بر تو بر روان و تن تو، شهادت می دهم و خدا را شاهد می گیرم، که تو به همان مسیری رفتی که اهل بدر رفتند، و در آن راه از دنیا گذشتند، آن مجاهدان در راه خدا، و خیرخواهان برای خدا، در مبارزه با دشمنان خدا، و تلاش گران در یاری اولیایش، آن دفاع کنندگان از عاشقانش، خدا پاداشت دهد، به برترین و بیشترین، و کامل ترین پاداش، و وفاکننده ترین پاداش، یکی از آنان که به بیعت او وفا کرد، و دعوتش را اجابت نمود، و از والیان امر اطاعت کرد

تَهِنْ وَ لَمْ تَنْكَلْ وَ أَنَّكَ مَضَيْتَ عَلَى بَصِيرَةٍ مِنْ أَمْرِكَ مُقْتَدِيا بِالصَّالِحِينَ وَ مُتَّبِعا لِلنَّبِيِّينَ فَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ رَسُولِهِ وَ أَوْلِيَائِهِ فِي مَنَازِلِ الْمُخْبِتِينَ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ. (۱)

مؤلف گويد: خوب است اين زيارت را، پشت سر قبر، به طرف قبله بخوانى، چنان كه شيخ در «تهذيب» چنين فرموده: سپس وارد شو.

و خود را با رو به قبر بيانداز، و چنين بگو درحالى كه رو به جانب قبله اى: السّلام عليك ايّها العبد الصّالح و بدان كه زيارت قمر بنى هاشم موافق روايت مذكور، همين بود كه ذكر شد، ولى سيد ابن طاووس و شيخ مفيد و ديگران پس از اين زيارت فرموده اند كه به سمت بالا سر برو، و دو ركعت نماز بخوان، و بعد از آن هرچه خواهى نماز بجا آور، و بسيار خدا را بخوان و پس از نماز بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لا تَدَعْ لِي فِي هَذَا الْمَكَانِ الْمُكَرَّمِ وَ الْمَشْهَدِ الْمُعَظَّمِ ذَنْباً إِلا غَفَرْتَهُ وَ لا هَمّاً إِلّا فَرَّجْتَهُ وَ لا مَرَضا إِلّا شَفَيْتَهُ وَ لا عَيْباً إِلّا سَتَرْتَهُ وَ لا رِزْقاً إِلا بَسَطْتَهُ وَ لا خَوْفا إِلّا آمَنْتَهُ وَ لا شَمْلًا إِلّا جَمَعْتَهُ وَ لا غَائِباً إِلّا حَفِظْتَهُ وَ أَدْنَيْتَهُ وَ لا حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ لَكَ فِيهَا رِضًى وَ لِي فِيهَا صَلاحٌ إِلا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

بعد به جانب ضريح بازگرد، و نزد پاهاى مبارك بايست و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْفَضْلِ الْعَبَّاسَ ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَوَّلِ الْقَوْمِ إِسْلاماً وَ أَقْدَمِهِمْ

۱- شهادت مى دهم، كه در خيرخواهى كوشيدى، و نهايت تلاش را انجام دادى، خدا تو را در زمره شهيدان برانگيزد و روحت را در كنار ارواح نيك بختان قرار دهد، و از بهشتش وسيع ترين منزل را به تو عطا كند، و برترين غرفه ها را ارزانى نمايد، و نامت را در بالاترين درجات بالا برد، و با پيامبران و صدّيقان و شهدا و شايستگان مشحور نمايد، آنها خوب رفيقانى هستند، شهادت مى دهم كه تو سستى نورزيدى، و باز نايستادى، و بر آگاهى از كارت از دنيا رفتى، در حال پيروى از شايستگان، و پيروى از پيامبران پس خدا بين ما و رسول خود و اوليايش در جايگاه هاى فروتنان گرد آورد كه او مهربان ترين مهربانان است.

۲- خدايا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، و در اين مكان مكرّم، و زيارتگاه بزرگ، براى من گناهى مگذار جز آن كه بيامرزى، و نه اندوهى جز آن كه برطرف نمايى، و نه بيمارى جز آن كه شفا دهى، و نه عيبى جز آن كه بپوشانى، و نه رزقى جز آن كه بگسترانى، و نه ترسى جز آن كه ايمنى دهى، و نه پراكندگى جز آن كه گرد آورى، و نه دور از نظرى جز آن كه حفظ كنى و ديدارش را نزديك نمايى، و نه حاجتى از حاجت هاى دنيا و آخرت، كه تو را در آن رضايت و مرا در آن مصلحت است جز آن كه برآورى، اى مهربان ترين مهربانان.

إِيمَاناً وَ أَقْوَمِهِمْ بِدِينِ اللَّهِ وَ أَحْوَطِهِمْ عَلَى الْإِسْلامِ أَشْهَدُ لَقَدْ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَخِيكَ فَنِعْمَ الْأَخُ الْمُوَاسِي فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً ظَلَمَتْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً اسْتَحَلَّتْ مِنْكَ الْمَحَارِمَ وَ انْتَهَكَتْ حُرْمَةَ الْإِسْلامِ فَنِعْمَ الصَّابِرُ الْمُجَاهِدُ الْمُحَامِي النَّاصِرُ وَ الْأَخُ الدَّافِعُ عَنْ أَخِيهِ ، (۱) الْمُجِيبُ إِلَى طَاعَةِ رَبِّهِ الرَّاغِبُ فِيمَا زَهِدَ فِيهِ غَيْرُهُ مِنَ الثَّوَابِ الْجَزِيلِ وَ الثَّنَاءِ الْجَمِيلِ وَ أَلْحَقَكَ [فَأَلْحَقَكَ] اللَّهُ بِدَرَجَهِ آبَائِكَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ اللَّهُمَّ إِنِّي تَعَرَّضْتُ لِزِيَارَهِ أَوْلِيَائِكَ رَغْبَةً فِي ثَوَابِكَ وَ رَجَاءً لِمَغْفِرَتِكَ وَ جَزِيلِ إِحْسَانِكَ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ أَنْ تَجْعَلَ رِزْقِي بِهِمْ دَارّا وَ عَيْشِي بِهِمْ قَارّا وَ زِيَارَتِي بِهِمْ مَقْبُولَهً وَ حَيَاتِي بِهِمْ طَيِّبَةً وَ أَدْرِجْنِي إِدْرَاجَ الْمُكْرَمِينَ وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ يَنْقَلِبُ مِنْ زِيَارَهِ مَشَاهِدِ أَحِبَّائِكَ مُفْلِحاً مُنْجِحا قَدِ اسْتَوْجَبَ غُفْرَانَ الذُّنُوبِ وَ سَتْرَ الْعُيُوبِ وَ كَشْفَ الْكُرُوبِ إِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَهِ، (۲)

چون بخواهی آن حضرت را وداع کنی، به نزد قبر شریف برو، و این جملات را که در روایت ابو حمزه ثمالی است، و علماهم ذکر کرده اند بگو:

أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ وَ أَسْتَرْعِيكَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِكِتَابِهِ وَ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ اللَّهُمَّ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي قَبْرَ ابْنِ أَخِي رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ ارْزُقْنِي زِيَارَتَهُ أَبَدا مَا أَبْقَيْتَنِي وَ احْشُرْنِي مَعَهُ وَ مَعَ آبَائِهِ فِي الْجِنَانِ وَ عَرِّفْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ رَسُولِكَ وَ أَوْلِيَائِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَوَفَّنِي عَلَى الْإِيمَانِ بِكَ وَ التَّصْدِيقِ

۱- سلام بر تو ای ابا الفضل العباس فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند سرور جانشینان، سلام بر تو ای فرزند اولین نفر امت در اسلام آوردن، و پیش ترین شان در ایمان و استوارترین شان در پایبندی به دین خدا، و با احتیاط ترین شان بر اسلام، شهادت می دهم که تو برای خدا و رسولش و برادرت خیرخواهی نمودی، پس چه خوب برادر همدردی بودی، خدا لعنت کند امتی را که تو را کشت، و لعنت کند امتی را که به تو ستم روا داشت، و لعنت کند امتی را که حرمت های تو را حلال شمرد، و پرده احترام اسلام را درید، پس چه نیکو صبرکننده، جهادگر حامی، یاری دهنده و برادر دفاع کننده از برادرش بودی،

۲- و پاسخ دهنده طاعت پروردگارش، و علاقه مند به آنچه دیگران به بی رغبت شدند، که همان پاداش بزرگ، و ستایش زیباست، و خدا تو را به درجه پدرانت، در بهشت های پرنعمت ملحق کرد. خدایا متعرض زیارت اولیایت شدم به خاطر رغبت در پاداشت، و امید به آمرزشت، و احسان فراوانت، پس از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان پاکش درود فرستی، و روزی ام را به خاطر ایشان زیاد نمایی و زندگی ام را به خاطر آنان برقرار داری، و زیارتم را به حق آنان مقبول قرار دهی، و حیاتم را دلپسند فرمایی، و مرا با گروه اهل کرامت همراه نمایی و از کسانی قرار دهی که از زیارت زیارتگاه های عاشقانت رستگار و کامیاب بازمی گردند، درحالی که مستوجب آمرزش گناهان، و پوشیدن عیب ها، و برطرف شدن گرفتاری ها شده باشد، به راستی تو اهل پروا و آمرزشی.

بِرَسُولِكَ وَ الْوِلایَهِ لِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ الْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ عَدُوِّهِمْ فَإِنِّی قَدْ رَضِیتُ یَا رَبِّی بِذَلِكَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ. (۱)

پس برای خود، و برای پدر و مادر و مؤمنان و مسلمانان دعا کن، و از دعاها هر دعایی را که می خواهی اختیار کن.

مرثیه ام البنین مادر حضرت عباس علیهما السلام

مؤلّف گوید: در خبری از حضرت سجاد علیه السّلام آنچه حاصلش این است روایت شده: خدا رحمت کند عباس علیه السّلام را که نسبت به برادر خود ایثار کرد، و جانش را فدای آن حضرت نمود، تا این که در راه یاری او دو دستش را از بدن جدا کردند و خدا به جای دو دست او دو بال به آن جناب عنایت فرمود، که مانند جعفر بن ابی طالب با آن دو بال همراه فرشتگان در بهشت پرواز میکند، و برای عباس در قیامت نزد خدا مقامی است که مورد غبطه همه شهداست، و تمام شهیدان را آرزوی مقام اوست، روایت شده: قمر بنی هاشم به هنگام شهادت سی و چهار ساله بود، و امّ النبین مادر آن حضرت در ماتم او و سه برادر دیگر عباس به بقیع می رفت و چنان ندبه و گریه میکرد، که هر شخصی از آنجا می گذشت گریان می شد، گریستن دوستان عجبی نیست، مروان بن حکم که از بزرگترین دشمنان خاندان نبوّت بود، چون بر ماتم امّ البنین عبور می کرد، از اثر گریه او گریه می کرد و این اشعار از امّ البنین در مرثیه قمر بنی هاشم و دیگر پسرانش نقل شده است:

یَا مَنْ رَأَی الْعَبَّاسَ

۱- تو را به خدا می سپارم و خواستار رعایت توأم، و بر تو سلام می فرستم، ایمان آوردیم به خدا و رسول و کتابش، و به آنچه پیامبر از پیش خدا آورد، خدایا ما را با گواهان این حوادث بنویس، خدا آن را آخر عهد من از زیارت قبر فرزند برادر رسولت (درود خدا بر او و خاندانش باد) قرار مده، و زیارتش را همواره تا زنده ام می داری روزی من فرما، و مرا با او و با پدرانش در بهشت محشور گردان، و میان من و او و رسول و اولیایت شناسایی ایجاد کن. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بمیران، بر پایه ایمان به خود، و باور نسبت به پیامبرت، و ولایت امیر مؤمنان و امامان از فرزندانش (درود بر آنان باد) و بیزاری از دشمنانشان، که من ای پروردگارم همانا به این امر خشنودم، و درود خدا بر محمّد و خاندان محمّد.

كَرَّ عَلَی جَمَاهِیرِ النَّقَدِ وَ وَرَاهُ مِنْ أَبْنَاءِ حَیْدَرَ کُلَّ لَیْثٍ ذِی لَبَدٍ (۱)

أُنْبِئْتُ أَنَّ ابْنِی أُصِیبَ بِرَأْسِهِ مَقْطُوعَ یَدٍ وَیْلِی عَلَی شِبْلِی أَمَالَ بِرَأْسِهِ ضَرْبُ الْعَمَدِ (۲)

لَوْ کَانَ سَیْفُکَ فِی یَدِیْکَ لَمَا دَنَا مِنْهُ أَحَدٌ (۳)

و نیز از اوست:

لا تَدْعُونِّی وَیْکِ أُمَّ الْبَنِینَ تُذَکِّرِینِی بِلِیُوثِ الْعَرِینِ (۴)

کَانَتْ بَنُونَ لِی أُدْعَی بِهِمْ وَ الْیَوْمَ أَصْبَحْتُ وَ لا مِنْ بَنِینَ (۵)

أَرْبَعَهٌ مِثْلُ نُسُورِ الرُّبَی قَدْ وَاصَلُوا الْمَوْتَ بِقَطْعِ الْوَتِینِ (۶)

تَنَازَعَ الْخِرْصَانُ أَشْلاءَهُمْ فَکُلُّهُمْ أَمْسَی صَرِیعاً طَعِینَ (۷)

یَا لَیْتَ شِعْرِی أَ کَمَا أَخْبَرُوا بِأَنَّ عَبَّاسا قَطِیعُ الْیَمِینِ (۸)

بخش سوم

زیارت مخصوصه حضرت امام حسین علیه السلام

و آن چند زیارت است.

اول: زیارت اول رجب،نیمه رجب و نیمه شعبان

M۸۲

اول: زیارت اول رجب و نیمه آن و نیمه شعبان از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه در روز اول ماه رجب امام حسین علیه السّلام را زیارت کند.

البته حق تعالی او را بیامرزد، از ابن ابی نصر نقل شده: از حضرت رضا علیه السّلام پرسید، در کدام وقت بهتر است امام حسین علیه السّلام را زیارت کنیم، ایشان فرمود: در نیمه رجب و نیمه شعبان.

شیخ مفید و سیّد ابن طاووس گفته اند: این زیارت که ذکر میشود برای روز اول رجب و شب نیمه شعبان است، ولی شهید شب اول رجب و شب و روز نیمه رجب و روز نیمه شعبان را، بر آن افزوده.

پس بنا بر فرموده شهید، این زیارت برای شش وقت است.

کیفیت این زیارت چنین است: هرگاه در این اوقات خواستی ابو عبد اللّه الحسین علیه السّلام را زیارت کنی.

غسل کنی.

و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش و بر در بارگاه آن حضرت

۱- ای که عباس را دیدی حمله میکرد بر توده های فرومایه و از فرزندان حیدر هر شیر یال داری دنبال او بود

۲- خبردار شده ام که به سر فرزندم ضربت وارد شده درحالی که بریده دست بود وای بر من بر شیر بچه ام که ضربت عمود سرش را خمیده کرد

۳- اگر شمشیرت در دست بود کسی نمی توانست به تو نزدیک شود

۴- وای بر تو مرا دیگر مادر پسران مخوان که مرا به یاد شیران بیشه ام میاندازی

۵- مرا پسرانی بود، که به آنان خوانده می شوم اما امروز برای من پسرانی نیست

۶- چهار پسر مانند کرکسان بلندی ها که با بریده شدن رگ حیات یکی پس از دیگری به مرگ پیوستند

۷- نیزه ها بر پیکرهایشان ستیزه داشتند همه آنان با تن مجروح به خاک افتادند

۸- ای کاش می دانستم آنچنان است که خبر دادند این که دست عباسم بریده شده بود

به طرف قبله بایست و سلام کن بر جناب رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله و سلّم و بر امیر مؤمنان علیه السّلام و بر حضرت فاطمه و بر امام حسن و امام حسین و بر دیگر امامان علیهم السّلام، پس از این در اذن دخول زیارت عرفه، کیفیّت سلام کردن بر این بزرگواران خواهد آمد ، سپس وارد شو، و نزد ضریح مقدّس بایست و صد مرتبه بگو: اللّه اکبر آنگاه بخوان:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ [السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ] السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ صَفِيِّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ وَ ابْنَ حَبِيبِهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سَفِيرَ اللَّهِ وَ ابْنَ سَفِيرِهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خَازِنَ الْکِتَابِ الْمَسْطُورِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ التَّوْرَاةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الزَّبُورِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِينَ الرَّحْمَنِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا شَرِيکَ الْقُرْآنِ، (۱) السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَمُودَ الدِّينِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا بَابَ حِکْمَهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [السَّلامُ عَلَيْکَ يَا بَابَ حِطَّهِ الَّذِى مَنْ دَخَلَهُ کَانَ مِنَ الْآمِنِينَ] السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَيْبَهَ عِلْمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْضِعَ سِرِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ ثَارِهِ وَ الْوِتْرَ الْمَوْتُورَ السَّلامُ عَلَيْکَ وَ عَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِى حَلَّتْ بِفِنَائِکَ وَ أَنَاخَتْ بِرَحْلِکَ بِأَبِى أَنْتَ وَ أُمِّى وَ نَفْسِى يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ عَظُمَتِ

ص: ۶۶۱

۱- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران، سلام بر تو ای فرزند آقای رسولان، سلام بر تو ای فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای حسین بن علی، سلام بر تو ای فرزند فاطمه سرور بانوان جهانیان سلام بر تو ای ولیّ خدا و فرزند ولیّ خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، و فرزند برگزیده خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا و فرزند حجّت خدا، سلام بر تو ای حبیب خدا و فرزند حبیب خدا، سلام بر تو ای نماینده خدا و فرزند نماینده خدا، سلام بر تو ای خزانه دار کتاب بر نوشته، سلام بر تو ای وارث تورات و انجیل و زبور، سلام بر تو ای امین رحمان، سلام تو ای همردیف قرآن،

الْمُصِيبَهُ وَ جَلَّتِ الرَّزِيَّهُ بِکَ عَلَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلامِ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسَّسَتْ أَسَاسَ الظُّلْمِ وَ الْجَوْرِ عَلَيْکُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً دَفَعَتْکُمْ عَنْ مَقَامِکُمْ وَ أَزَالَتْکُمْ عَنْ مَرَاتِبِکُمُ الَّتِى رَتَّبَکُمُ اللَّهُ فِيهَا ، (۱) بِأَبِى أَنْتَ وَ أُمِّى وَ نَفْسِى يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَشْهَدُ لَقَدِ اقْشَعَرَّتْ لِدِمَائِکُمْ أَظِلَّهُ الْعَرْشِ مَعَ أَظِلَّهِ الْخَلائِقِ وَ بَکَتْکُمُ السَّمَاءُ وَ الْأَرْضُ وَ سُکَّانُ الْجِنَانِ وَ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ عَدَدَ مَا فِى عِلْمِ اللَّهِ لَبَّيْکَ دَاعِىَ اللَّهِ إِنْ کَانَ لَمْ يُجِبْکَ بَدَنِى عِنْدَ اسْتِغَاثَتِکَ وَ لِسَانِى عِنْدَ اسْتِنْصَارِکَ فَقَدْ أَجَابَکَ قَلْبِى وَ سَمْعِى وَ بَصَرِى سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ کَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولا أَشْهَدُ أَنَّکَ طُهْرٌ طَاهِرٌ مُطَهَّرٌ مِنْ طُهْرٍ طَاهِرٍ مُطَهَّرٍ طَهُرْتَ وَ طَهُرَتْ بِکَ الْبِلادُ وَ طَهُرَتْ أَرْضٌ أَنْتَ بِهَا [فِيهَا] وَ طَهُرَ حَرَمُکَ أَشْهَدُ أَنَّکَ [قَدْ] أَمَرْتَ بِالْقِسْطِ وَ الْعَدْلِ وَ دَعَوْتَ إِلَيْهِمَا وَ أَنَّکَ صَادِقٌ صِدِّيقٌ، (۲) صَدَقْتَ فِيمَا دَعَوْتَ إِلَيْهِ وَ أَنَّکَ ثَارُ اللَّهِ فِى الْأَرْضِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ وَ عَنْ جَدِّکَ رَسُولِ اللَّهِ وَ عَنْ أَبِيکَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَنْ أَخِيکَ الْحَسَنِ وَ نَصَحْتَ وَ جَاهَدْتَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَبَدْتَهُ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ فَجَزَاکَ اللَّهُ خَيْرَ جَزَاءِ السَّابِقِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيماً اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى الْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ الرَّشِيدِ قَتِيلِ الْعَبَرَاتِ وَ أَسِيرِ الْکُرُبَاتِ صَلاهً نَامِيَهً زَاکِيَهً مُبَارَکَهً يَصْعَدُ أَوَّلُهَا وَ لا يَنْفَدُ آخِرُهَا أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلادِ أَنْبِيَائِکَ الْمُرْسَلِينَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ. (۳)

آنگاه قبر مطهّر را ببوس و طرف راست صورت خود را بر قبر بگذار، و

۱- سلام بر تو ای ستون دین، سلام بر تو این دروازه حکمت پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای دروازه و فروریزی گناهان، که هرکه بر آن وارد شد، از ایمنان بوده سلام بر تو ای خزانه دار علم خدا، سلام بر تو ای جایگاه راز خدا، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، و ای تنهای مظلوم، سلام بر تو و بر ارواحی که به درگاهت فرود آمدند و به بارگاهت بار انداختند، پدر و مادر و جانم به فدایت ای ابا عبد اللّه هر آینه مصیبتت بر ما و همه اهل اسلام بزرگ شده و عزایت برجسته گشته، خدا لعنت کند امّتی را که اساس ستم ولی عدالتی را بر شما اهل بیت بنیان نهاد، خدا لعنت کند امتی را که شما را از مقامتان دور کرد، و از مرتبه هایتان که خدا برای شما چیده بود برکنار نمود،

۲- پدر و مادر و جانم به فدایت ای ابا عبد اللّه، هر آینه به خاطر خون های شما سقف های عرش، با نهادهای خلایق به لرزه افتاد، و آسمان و زمین و ساکنان بهشت، و خشکی و دریا بر شما گریست، درود خدا بر تو، به شماره آنچه در عالم خداست، لبّیک خواننده خدا، اگر بدنم هنگام استغاثه ات، و زبانم وقت یاری خواستنت، پاسخت را نداد هر آینه دل و گوش و چشمم پاسخت را داد، منزّه است پروردگار ما که وعده پروردگار ما به راستی انجام شدنی است، گواهی می دهم که تو پاک و پاکیزه پاک شده ای، از نسل پاک و پاکیزه و پاک گشته، پاک شدی و شهرها به وسیله تو پاک شد، و پاک شد زمینی که تو در آن هستی، و پاک شد حرمت، گواهی میدهم که تو امر به عدل و داد نمودی، و دعوت کردی به آن دو حقیقت، و هر آینه تو راستگو و راست پیشه ای،

۳- در آنچه به سوی آن دعوت کردی راست گفتی، و تو خون خدا در زمین هستی، و شهادت میدهم که آنچه وظیفه ات بود به خوبی رساندی از جانب خدا، و جدّت رسول خدا، و پدرت امیر مؤمنان، و برادرت حسن و خیرخواهی نمودی، و در راه خدا جهاد کردی، و خدا را مخلصانه بندگی نمودی تا مرگ تو را دررسید، خدا پاداشت دهد، بهترین پاداشت پیشی گیران،

درود و سلام کامل خدا بر تو، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و درود فرست بر حسین مظلوم، حسین شهید و رشید، کشته اشکها و دچار اندوه ها و نارحتی ها، درودی فزاینده، مبارک، که بالا رود آغازش، و سپری نگردد انجامش، برترین درودی که بر یکی از فرزندان پیامبران مرسلت فرستادی، ای معبود جهانیان.

پس از آن طرف چپ را، سپس دور قبر بگرد، و چهار جانب قبر را ببوس، شیخ مفید رحمه اللّه فرموده است: آنگاه به سوی قبر علی بن الحسین علیه السّلام برو، و نزد قبر آن جانب بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الصِّدِّیقُ الطَّیِّبُ الزَّکِیُّ الْحَبِیبُ الْمُقَرَّبُ وَ ابْنَ رَیْحَانَهِ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ مِنْ شَهِیدٍ مُحْتَسِبٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ مَا أَکْرَمَ مَقَامَکَ وَ أَشْرَفَ مُنْقَلَبَکَ أَشْهَدُ لَقَدْ شَکَرَ اللَّهُ سَعْیَکَ وَ أَجْزَلَ ثَوَابَکَ وَ أَلْحَقَکَ بِالذِّرْوَهِ الْعَالِیَهِ حَیْثُ الشَّرَفُ کُلُّ الشَّرَفِ [وَ فِی الْغُرَفِ السَّامِیَهِ] کَمَا مَنَّ عَلَیْکَ مِنْ قَبْلُ وَ جَعَلَکَ مِنْ أَهْلِ الْبَیْتِ الَّذِینَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِیراً صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ رِضْوَانُهُ فَاشْفَعْ أَیُّهَا السَّیِّدُ الطَّاهِرُ إِلَی رَبِّکَ فِی حَطِّ الْأَثْقَالِ عَنْ ظَهْرِی وَ تَخْفِیفِهَا عَنِّی وَ ارْحَمْ ذُلِّی وَ خُضُوعِی لَکَ وَ لِلسَّیِّدِ أَبِیکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکُمَا.

سلام بر تو ای صدّیق پاک و پاکیزه، محبوب و مقرّب، و فرزند گل معطّر رسول خدا، سلام بر تو از آن رو که شهیدی و عامل در راه خدا، و رحمت و برکات خدا بر تو باد، چه گرامی است مقاومت و چه باشرافت است بازگشت گاهت، گواهی می دهم که خدا از کوشش قدردانی نمود، و پاداشت را شایان ساخت، و به مرتبه ای بس بلند ملحقت نمود، جایی که شرف است، همه شرف، و در غرفه های بلند چنان که از پیش بر تو منّت نهاد، و تو را از اهل بیتی قرار داد، که خدا، پلیدی را از آنها دور ساخت و پاکشان نمود، پاک ساختنی کامل، درود

ص: ۶۶۳

و رحمت و برکات و خشنودی خدا بر تو باد، به سوی پروردگارت، ای آقای پاک شفیع شو، در فرو ریختن گناهان از پرونده ام، و سبک شدن آنها از من، رحم کن به خواری و فروتنی ام در برابرت، و در برابر سرور پدرت، درود خدا بر شما هر دو باد.

پس خود را به قبر بچسبان و بگو:

زَادَ اللَّهُ فِی شَرَفِکُمْ فِی الْآخِرَهِ کَمَا شَرَّفَکُمْ فِی الدُّنْیَا وَ أَسْعَدَکُمْ کَمَا أَسْعَدَ بِکُمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّکُمْ أَعْلامُ الدِّینِ وَ نُجُومُ الْعَالَمِینَ وَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۱)

سپس به جانب شهدا رو کن و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَنْصَارَ اللَّهِ وَ أَنْصَارَ رَسُولِهِ وَ أَنْصَارَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ أَنْصَارَ فَاطِمَهَ وَ أَنْصَارَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ أَنْصَارَ الْإِسْلام أَشْهَدُ [أَنَّکُمْ] لَقَدْ نَصَحْتُمْ لِلَّهِ وَ جَاهَدْتُمْ فِی سَبِیلِهِ فَجَزَاکُمُ اللَّهُ عَنِ [مِنَ] الْإِسْلام وَ أَهْلِهِ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ فُزْتُمْ وَ اللَّهِ فَوْزاً عَظِیماً یَا لَیْتَنِی کُنْتُ مَعَکُمْ فَأَفُوزَ فَوْزا عَظِیما أَشْهَدُ أَنَّکُمْ أَحْیَاءٌ عِنْدَ رَبِّکُمْ تُرْزَقُونَ أَشْهَدُ أَنَّکُمُ الشُّهَدَاءُ وَ السُّعَدَاءُ وَ أَنَّکُمْ الْفَائِزُونَ فِی دَرَجَاتِ الْعُلَی وَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۲)

پس از آن بازگرد، و نزدیک سر مبارک آن حضرت بیا، و نماز زیارت بخوان و برای خود و پدر و مادر و برادران مؤمن دعا کن.

بدانکه سیّد ابن طاووس برای حضرت علی اکبر و دیگر شهدا (قدّس اللّه ارواحهم) زیارتی مشتمل بر اسامی آنان نقل کرده که ما به ملاحظه اختصار و شایع بودن و اشتهار ان زیارت، از ذکر ان خودداری کردیم.

دوم: زیارت نیمه رجب

غیر زیارتی که گذشت، و آن

۱- خدا در شرفتان در آخرت بیفزاید، چنان که در دنیا شما را شرافت داد، و خوشبخت تان کند چنان که خوشبخت گردانید، و من گواهی می دهم که شما نشانه های دین و ستارگان جهانید و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

۲- سلام بر شما ای یاوران خدا، و یاوران رسول خدا، و یاوران علی بن ابیطالب، و یاوران فاطمه، و یاوران حسن و حسین، و یاوران اسلام، گواهی می دهم که شما برای خدا خیرخواهی نمودید، و در راهش جهاد گردید، پس خدا شما را از سوی اسلام و اهلش، پاداش ارزنده دهد، برترین پاداش، به رستگاری رسیدید به خدا قسم، رستگاری بزرگ، ای کاش من هم با شما بودم، و به رستگاری بزرگ می رسیدم، گواهی می دهم که شما نزد خدا زنده هستید و روزی داده می شوید، و گواهی می دهم که شما شهیدان و سعادتمندانید، و رستگاران در درجات بلند، سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

زیارتی است که شیخ مفید رحمه اللّه در کتاب «مزار» نقل کرده، و از زیارات مخصوصه نیمه رجب است، نیمه رجبی که آن را «غفیله» میگویند، به سبب غفلت عموم مردم از فضیلت آن، چون در این وقت زیارت آن حضرت را قصد کردی، وارد حرم مطهّر شو و سه مرتبه بگو: اللّه اکبر و نزد قبر نورانی حضرت بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا خِيَرَةَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا سَادَةَ السَّادَاتِ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا لُيُوثَ [عَلَى لُيُوثِ] الْغَابَاتِ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا سُفُنَ النَّجَاةِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ [السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صِفْوَةِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ] السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِسْمَاعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ ، (۱) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَةَ الْكُبْرَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا شَهِيدَ ابْنَ الشَّهِيدِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا قَتِيلَ ابْنَ الْقَتِيلِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ عَلَى خَلْقِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ رُزِئْتَ [وَ بَرَرْتَ] بِوَالِدَيْكَ وَ جَاهَدْتَ عَدُوَّكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ تَسْمَعُ الْكَلامَ وَ تَرُدُّ الْجَوَابَ وَ أَنَّكَ حَبِيبُ

۱- سلام بر شما ای خاندان خدا، سلام بر شما ای برگزیدگان خدا، سلام بر شما ای انتخاب گشته های خدا از میان خلق، سلام بر شما ای آقایان آقاها، سلام بر شما ای شیران بیشه ها، سلام بر شما ای کشتی های نجات، سلام بر تو ای ابا عبد اللّه الحسین، سلام بر تو ای وارث دانش پیامبران، رحمت و برکات خدا بر تو باد، سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا سلام بر تو ای وارث اسماعیل قربانی خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همسخن خدا سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمّد حبیب خدا

اللَّهِ وَ خَلِيلُهُ وَ نَجِيبُهُ [نَجِيُّهُ] ، (۱) وَ صَفِيُّهُ وَ ابْنُ صَفِيِّهِ يَا مَوْلاىَ [وَ ابْنَ مَوْلاىَ] زُرْتُكَ مُشْتَاقاً فَكُنْ لِى شَفِيعاً إِلَى اللَّهِ يَا سَيِّدِى وَ أَسْتَشْفِعُ إِلَى اللَّهِ بِجَدِّكَ سَيِّدِ النَّبِيِّينَ وَ بِأَبِيكَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ بِأُمِّكَ فَاطِمَهَ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَلا لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ ظَالِمِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ سَالِبِيكَ وَ مُبْغِضِيكَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ. (۲)

سپس قبر مطهّر را ببوس و رو به جانب على بن الحسين عليه السّلام كن و در زيارت آن جناب بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ وَ ابْنَ مَوْلاىَ لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ ظَالِمِيكَ إِنِّى أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِزِيَارَتِكُمْ وَ بِمَحَبَّتِكُمْ وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ . (۳)

بعد برو تا به قبور شهدا (رضوان اللّه عليهم) برسى آنجا بايست و بگو:

السَّلامُ عَلَى الْأَرْوَاحِ الْمُنِيخَهِ بِقَبْرِ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلامُ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا طَاهِرِينَ مِنَ الدَّنَسِ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا مَهْدِيُّونَ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَبْرَارَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى الْمَلائِكَهِ الْحَافِّينَ بِقُبُورِكُمْ أَجْمَعِينَ جَمَعَنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ فِى مُسْتَقَرِّ رَحْمَتِهِ وَ تَحْتَ عَرْشِهِ إِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۴)

بعد از آن به حرم عباس بن امير المؤمنين رفته و چون به آنجا رسيدى بر در بارگاه آن جناب بايست و بگو: سلام اللّه و سلام ملائكته المقرّبين تا آخر زيارت آن حضرت كه پيش از اين گذشت

سوم: زيارت نيمه شعبان

بدانكه احاديث بسيارى در فضيلت زيارت آن حضرت، در نيمه شعبان

۱- سلام بر تو اى فرزند محمّد مصطفى، سلام بر تو اى فرزند على مرتضى، سلام بر تو اى فرزند فاطمه زهرا، سلام بر تو اى فرزند خديجه كبرى، سلام بر تو اى شهيد فرزند شهيد، سلام بر تو اى كشته فرزند كشته، سلام بر تو اى ولىّ خدا و فرزند ولىّ خدا سلام بر تو اى حجّت خدا و فرزند حجّت خدا بر خلقش، گواهى ميدهم كه تو نماز بپا داشتى، و زكات پرداختى، و به معروف امر كردى، و از منكر نهى نمودى، و مصيبت زده پدر و مادر شدى، و با دشمنت جهاد كردى، و گواهى ميدهم كه تو سخن را ميشنوى، و پاسخ ميدهى، و تو حبيب و دوست و بنده نجيب و برگزيده

۲- و فرزند برگزيده خدايى، اى مولاى من و فرزند مولاى من مشتاقانه تو را زيارت نمودم. اى آقاى من به درگاه خدا شفيع من باش، اى آقاى من، به درگاه خدا طلب شفاعت ميكنم به وسيله جدّت سرور پيامبران، و پدرت سرور جانشينان، و مادرت فاطمه سرور بانوان جهانيان، خدايا لعنت كند قاتل و ستمگر و غارت گر و دشمنت را از گذشتگان و آيندگان، و درود خدا بر آقاى ما محمّد و خاندان پاك و پاكيزه اش.

۳- سلام بر تو اى مولاى من و فرزند مولاى من، خدا لعنت كند كشنده تو و ستم كننده بر تو را، من به زيارت شما و محبّتتان به خدا تقرب ميجويم، و از دشمنانتان اعلام بيزارى ميكنم سلام و رحمت و بركات خدا بر تو اى مولايم.

۴- سـلام بر ارواح خفته در کنار قبر ابی عبد اللّه الحسـین (درود بر او) ، سـلام بر شما ای پاکان از آلودگی، سلام بر شما ای هدایت شده گان سـلام بر شـما ای نیکان خدا، سـلام بر شـما و بر همه فرشـتگان پیرامون قبرهایتان خدا ما و شما را در جایگاه رحمتش و زیر عرشش گرد آورد، که او مهربان ترین مهربانان است، و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

وارد شده که در این باب کافی است تنها به برخی از آنها اشاره شود.

از جمله به چندین سند معتبر از حضرت زین العابدین و امام صادق علیهما السّلام نقل شده: هرکه میخواهد صد و بیست و چهار هزار پیامبر با او مصافحه کنند، باید قبر ابی عبد اللّه الحسین علیه السّلام را در نیمه شعبان زیارت کند به درستی که فرشتگان و ارواح پیامبران رخصت می طلبند، و به زیارت آن حضرت می آیند، پس خوشا به حال آنکه مصافحه کند با ایشان، و ایشان مصافحه کنند با او، و با آنانند پنج پیامبر اولوالعزم: نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و محمّد (صلّی اللّه علی و آله و علیهم اجمعین) .

راوی گفت: پرسیدم، برای چه آنان را اولوالعزم می نامند؟ فرمود: به خاطر اینکه ایشان به مشرق و مغرب و جنّ و انس مبعوث شده اند.

و اما الفاظ زیارت، پس به دو صورت نقل شده: یکی همان زیارت که برای اوّل رجب روایت شده بود و دیگر زیارتی است که شیخ کفعمی در کتاب «بلد الأمین» از امام صادق علیه السّلام آورده، و آن زیارت چنین است: نزد قبر آن حضرت می ایستی و می گویی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الزَّكِيُّ أُودِعُكَ شَهَادَةً مِنِّي لَكَ تُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ فِي يَوْمِ شَفَاعَتِكَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قُتِلْتَ وَ لَمْ تَمُتْ بَلْ بِرَجَاءِ حَيَاتِكَ حَيِيَتْ قُلُوبُ شِيعَتِكَ وَ بِضِيَاءِ نُورِكَ اهْتَدَى الطَّالِبُونَ إِلَيْكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ نُورُ اللَّهِ الَّذِي لَمْ يُطْفَأْ وَ لا يُطْفَأُ أَبَداً وَ أَنَّكَ وَجْهُ اللَّهِ الَّذِي لَمْ يَهْلِكْ وَ لا يُهْلَكُ أَبَداً وَ أَشْهَدُ

أَنَّ هَـذِهِ التُّرْبَهَ تُرْبَتُکَ وَ هَذَا الْحَرَمَ حَرَمُکَ وَ هَذَا الْمَصْـرَعَ مَصْـرَعُ بَدَنِکَ لا ذَلِیلَ وَ اللَّهِ مُعِزُّکَ وَ لا مَغْلُوبَ وَ اللَّهِ نَاصِـرُکَ هَذِهِ شَهَادَهٌ لِی عِنْدَکَ إِلَی یَوْمِ قَبْضِ رُوحِی بِحَضْرَتِکَ وَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۱)

چهارم:زیارت شبهای قدر

بدانکه احادیث در فضیلت زیارت امام حسین علیه السّلام در ماه مبارک رمضان به ویژه شب اوّل و نیمه و آخر و در خصوص شب قدر بسیار است.

از امام جواد علیه السّـلام نقل شـده هر که امام حسـین علیه السّـلام را در شب بیست و سوم ماه رمضان زیارت کند، و آن شبی است که امیـد می رود شب قـدر باشـد، و در آن شب هر امر محکمی جـدا و مقدّر میگردد، روح بیست و چهار هزار فرشـته و پیغمبر، که همه از خدا در این شب برای زیارت آن حضرت رخصت می طلبند، با او مصافحه کنند.

و در حدیث معتبر دیگری از امام صادق علیه السّـلام روایت شده: چون شب قدر میشود، منادی از آسـمان هفتم از پشت عرش ندا سـر می دهد: حق تعالی آمرزید هرکه را به زیارت قبر حسـین علیه السّـلام آمده و در روایت دیگری است هر که شب قدر نزد قبر آنحضـرت باشـد و دو رکعت نمـاز یا آنچه میسـیر میشود نزد آنحضـرت بخوانـد و از خـدا بهشت درخواست کنـد و از آتش پناه ببرد حقتعالی خواهش او را به او عطا فرماید و از آتش پناهش دهد.

ابن قولویه از امـام صـادق علیه السّـلام روایت کرده هر که در مـاه رمضان قبر امام حسـین علیه السّـلام را زیارت کنـد و در راه زیارت

ص: ۶۶۸

۱- سـپاس خدای والای بزرگ را و سـلام بر تو ای بنده شایسـته پاکیزه، گواهی و شهادتی را از جانب خود به تو می سپارم، تا در روز شـفاعتت به تو نزدیکم کنـد، گواهی می داهم که تو کشته شـدی، و هرگز نمردی، بلکه به امید زنده بودنت دل های شیعیانت زنـده شـد، و خواهنـدگان به روشـنایی نورت، به سوی تو راه یافتنـد، و گواهی می دهم که تویی نور خـدا، که هرگز خاموش نشـد و هیچگاه نخواهـد شـد، و اینکه تویی جلوه خـدا که نابود نشد، و هرگز نمیشود، و گواهی میدهم که این تربت، تربت تـوست، و این حرم، حرم تـوست، و این جایگـاه، جایگـاه تـوست، به خـدا قسم، خوار نیست عزیز دارنـده ات، و مغلوب نیست یارت، این شهادتی است برای من نزد تو، تا روز تسلیم جانم در حضورت، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

بمیرد و برای او عرض و حسابی نخواهد بود و به او بگویند بدون ترس و بیم وارد بهشت شو اما متنی که در شب قدر امام حسین علیه السّلام به آن زیارت میشود چنان است که شیخ مفید و محمّد بن مشهدی و ابن طاووس و شهید رحمهم اللّه در کتب» مزار «ذکر کرده اند و آن زیارت را مختصّ به این شب و روزهای عید فطر و قربان قرار داده اند و شیخ محمّد بن مشهدی به اسناد معتبر خود آن را از امام صادق علیه السّلام روایت کرده و گفته که آن حضرت فرمودند: وقتی خواستی ابو عبد اللّه الحسین علیه السّلام را زیارت کنی به مشهد آن حضرت برو البته بعد از آنکه غسل کرده و پاکیزه ترین جامه های خود را پوشیده باشی چون نزد قبر آن حضرت ایستادی، روی خود را به جانب آن حضرت کن و قبله را میان دو کتف خود قرار ده و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الصِّدِّيقَهِ الطَّاهِرَهِ فَاطِمَهَ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَلَوْتَ الْكِتَابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِي جَنْبِهِ مُحْتَسِباً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ أَشْهَدُ أَنَّ الَّذِينَ خَالَفُوكَ وَ حَارَبُوكَ وَ الَّذِينَ خَذَلُوكَ وَ الَّذِينَ قَتَلُوكَ مَلْعُونُونَ عَلَى لِسَانِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَ قَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَى لَعَنَ اللَّهُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ

ضَاعَفَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ أَتَيْتُکَ يَا مَوْلاىَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زَائِرا عَارِفا بِحَقِّکَ مُوَالِياً لِأَوْلِيَائِکَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِکَ مُسْتَبْصِراً بِالْهُدَى الَّذِى أَنْتَ عَلَيْهِ عَارِفاً بِضَلالَهِ مَنْ خَالَفَکَ فَاشْفَعْ لِى عِنْدَ رَبِّکَ. (۱)

انگاه خود را به قبر بچسبان، و صورت خويش را بر آن گذار، سپس به جانب سر مقدس رفته و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ فِى أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى رُوحِکَ الطَّيِّبِ وَ جَسَدِکَ الطَّاهِرِ وَ عَلَيْکَ السَّلامُ يَا مَوْلاىَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۲)

پس خود را به قبر مبارك بچسبان، و آن را ببوس، و صورت خود را بر آن بگذار، و به جانب سر مبارك بازگرد، آنگاه دو ركعت نماز زيارت بجاى آر، و بعد از آن به هر اندازه اى كه توانستى نماز بخوان، پس از آن به سمت پايين پا برو و على بن الحسين عليهما السّلام را زيارت كن و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلاىَ وَ ابْنَ مَوْلاىَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ وَ ضَاعَفَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ . (۳)

و به آنچه ميخواهى دعا كن سپس شهدا را درحاليكه ميل كنى از سمت پا به طرف قبله، زيارت كن و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکُمْ أَيُّهَا الصِّدِّيقُونَ السَّلامُ عَلَيْکُمْ أَيُّهَا الشُّهَدَاءُ الصَّابِرُونَ أَشْهَدُ أَنَّکُمْ جَاهَدْتُمْ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَ صَبَرْتُمْ عَلَى الْأَذَى فِى جَنْبِ اللَّهِ وَ نَصَحْتُمْ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ حَتَّى أَتَاکُمُ الْيَقِينُ أَشْهَدُ أَنَّکُمْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّکُمْ تُرْزَقُونَ فَجَزَاکُمُ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلامِ وَ أَهْلِهِ أَفْضَلَ جَزَاءِ الْمُحْسِنِينَ وَ جَمَعَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَکُمْ فِى مَحَلِّ النَّعِيمِ. (۴)

پس به زيارت قمر بنى هاشم ميروى، همين

۱- سلام بر تو اى فرزند رسول خدا، سلام بر تو اى فرزند امير مؤمنان، سلام بر تو اى فرزند صدّيقه طاهره فاطمه، سرور زنان جهانيان، سلام و رحمت و بركات خدا بر تو اى مولايم ابا عبد اللّه، گواهى ميدهم كه تو نماز بپا داشتى، و زكات پرداختى، و امر به معروف نمودى، و نهى از منكر كردى، و قرآن را تلاوت نمودى تلاوتى شايسته، و براى خدا جهاد كردى جهادى درخور، درباره خدا بر آزارها صبر كردى. درحالى كه به حساب خدا گذاشتى، تا مرگت دررسيد، گواهى ميدهم انان كه با تو مخالفت كردند و جنگيدند، و از ياريات دريغ ورزيدند و تو را كشتند، بر زبان پيامبر درس ناخوانده معلونند و البته زيانكار است كسيكه دروغ است، خدا ستمكاران بر شما را از گذشتگان و آيندگاه لعنت كند، و عذاب دردناك را بر آنان دو چندان نمايد، اى مولايم اى فرزند رسول خدا به زيارتت آمدم، عارف به حقّت، دوستدار دوستانت، دشمن دشمنانت، بينا بر آن هدايتى كه بر آن بودى، آگاه به گمراهى كسى كه با تو مخالفت ورزيد، پس برايم نزد پروردگارت.

۲- سلام بر تو اى حجّت خدا در زمين و آسمان، درود خدا بر روح پاك و پيكر پاكيزه ات، و سلام و رحمت و بركات خدا بر تو اى مولايم.

۳- سـلام و رحمت و بركات خدا بر تو، اى مولاى من و پسر مولاى من، خدا لعنت كند كسى را كه به تو ستم كرد خدا لعنت كند كسى را كه تو را كشت، و عذاب دردناك را بر آنان دو چندان كند.

۴- سـلام بر شما اى راستى پيشگان سلام بر شما اى شهيدان شكيبا، گواهى ميدهم كه شما در راه خدا جهاد كرديد، و در باره خـدا بر آزارهـا صـبر كرديـد، و براى خـدا و رسولش خيرخواهى نموديـد، تـا مرگتـان فرا رسـيد، گواهى ميـدهم كه شـما نزد پروردگارتان زنده ايد و روزى داده ميشويد، خدا از سوى اسـلام و اهلش، به شما پاداش دهد، برترين پاداش نيكوكاران، و در جايگاه ناز و نعمت ميان ما و شما جمع كند.

که آنجا رسیدی و نزد آن جناب ایستادی و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الْمُطِيعُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ [جَاهَدْتَ وَ] نَصَحْتَ وَ صَبَرْتَ حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ لَعَنَ اللَّهُ الظَّالِمِينَ لَکُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ أَلْحَقَهُمْ بِدَرْکِ الْجَحِيمِ . (۱)

آنگاه زائر در مسجد آن جناب هرچه که خواهد نماز مستحبّی بجا آورد، و سپس بیرون رود.

پنجم:زیارت آن حضرت در عید فطر و قربان

به سند معتبر از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه در یک شب از سه شب ذیل قبر امام حسین علیه السّلام را زیارت کند، گناهان گذشته و آینده اش آمرزیده شود: شب عید فطر یا قربان یا نیمه شعبان.

و به روایت معتبر از حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام روایت شده: سه شب است که هر که در آنها حضرت امام حسین علیه السّلام را زیارت کند، گناهان گذشته و آینده اش آمرزیده می شود: شب نیمه شعبان و شب بیست و سوم ماه رمضان و شب عید فطر، از امام صادق علیه السّلام روایت شده: کسیکه امام حسین علیه السّلام را در شب نیمه شعبان و شب عید فطر و شب عرفه زیارت کند، حق تعالی برای او در یکسال: هزار حجّ پذیرفته و هزار عمره پذیرفته بنویسد و برای او هزار حاجت دنیا و آخرت را برآورده کند.

و از امام باقر علیه السّلام روایت شده: هرکه شب عرفه در زمین کربلا باشد و آنجا بماند تا زیارت روز عید قربان کند و برگردد حق تعالی او را از شرّ آن سال نگاه دارد.

بدانکه علما برای این دو عید شریف دو

۱- سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای بنده شایسته، فرمانبردار خدا و رسول خدا، گواهی میدهم که تو جهاد کردی و خیرخواهی نمودی و شکیبایی ورزیدی تا مرگ تو را دررسید خدا ستم کنندگان به شما را، از گذشتگان و آیندگان لعنت کند، و به هلاکت گاه دوزخ ملحق نماید.

زیـارت نقـل کرده انـد: یکی زیارتی که برای شب های قـدر ذکر شـده و دیگر این زیارت است که ذکر می شود و از کلمات ایشان ظاهر میگردد که زیارتی که گذشت برای روزهای عید فطر و عید قربان است و زیارتی که ذکر می شود برای شب های عیـد فطر و قربـان در هر صـورت فرمـوده انـد: چون در این دو شب زیـارت آنحضـرت را اراده کنی بر در بارگـاه بـایست و به جانب قبر نظر کن و برای اذن دخول بگو:

یَا مَوْلایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عَبْدُکَ وَ ابْنُ أَمَتِکَ الـذَّلِیلُ بَیْنَ یَدَیْکَ وَ الْمُصَغَّرُ فِی عُلُوِّ قَدْرِکَ وَ الْمُعْتَرِفُ بِحَقِّکَ جَاءَکَ مُسْتَجِیراً بِکَ قَاصِداً إِلَی حَرَمِکَ مُتَوَجِّهاً إِلَی مَقَامِکَ مُتَوَسِّلًا إِلَی اللَّهِ تَعَالَی بِکَ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلایَ أَ أَدْخُلُ یَا وَلِیَّ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ یَا مَلائِکَهَ اللَّهِ الْمُحْدِقِینَ بِهَذَا الْحَرَمِ الْمُقِیمِینَ فِی هَذَا الْمَشْهَدِ. (۱)

پس اگر دلت خاشع شد، و دیده ات گریان گشت، وارد شو، و پای راست را بر پای چپ مقدّم بدار و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ عَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ أَنْزِلْنِی مُنْزَلا مُبَارَکا وَ أَنْتَ خَیْرُ الْمُنْزِلِینَ (۲)

سپس بگو:

اللَّهُ أَکْبَرُ کَبِیراً وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ کَثِیراً وَ سُبْحَانَ اللَّهِ بُکْرَهً وَ أَصِیلًا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ الْمَاجِدِ الْأَحَدِ الْمُتَفَضِّلِ الْمَنَّانِ الْمُتَطَوِّلِ الْحَنَّانِ الَّذِی مِنْ تَطَوُّلِهِ سَهَّلَ لِی زِیَارَهَ مَوْلایَ بِإِحْسَانِهِ وَ لَمْ یَجْعَلْنِی عَنْ زِیَارَتِهِ مَمْنُوعاً وَ لا عَنْ ذِمَّتِهِ مَدْفُوعاً بَلْ تَطَوَّلَ وَ مَنَحَ . (۳)

پس وارد شو، چون به میان روضه رسیدی با حال خضوع و گریه و تضرّع،

ص: ۶۷۲

۱- ای مولای من ای ابا عبـد اللّه، ای فرزنـد رسول خـدا، بنـده ات و فرزنـد کنیزت، خوار در برابرت، و کوچک شـده در برابر بلنـدی مقامت، و اعتراف کننده به حقّت، پناه خواه به سویت آمد، آهنگ حرمت نموده رو به سوی مقامت کرده، به وسـیله تو متوسّل به خـدای تعالی است، آیا وارد شوم ای مولای من، آیا وارد شوم ای ولی خدا، آیا وارد شوم ای فرشـتگان خدا، ای در بر گیرندگان این حرم، ای مأوی گزیدگان در این زیارتگاه.

۲- به نام خدا و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا. خدایا مرا در منزلی با برکت فرود آر، که تو بهترین فرود آورندگانی.

۳- خدا بزرگتر است بزرگتر، و سپاس بسیار بسیار خدای را، و منزّه است در هر بامداد شامگاه، سپاس خدای را، خدای فرد، بینیاز، بزرگوار، تفضّل کننـده، نعمت بخش، بزرگوار به بخشش به بخشـش، بسـیار مهربان، آنکه از بزرگواری در بخشـش، زیارت مولایم را به احسـانش بر من آسـان نمود، و از زیـارتش مرا بـاز نـداشت و از پنـاهش دورم ننمود، بلکه بر من لطف و احسـان فرمود.

برابر قبر مطهّر بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ نُوحٍ أَمِینِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عِیسَی رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ حَبِیبِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عَلِیٍّ حُجَّهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَصِیُّ الْبَرُّ التَّقِیُّ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ثَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ ثَارِهِ وَ الْوِتْرَ الْمَوْتُورَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّی اسْتُبِیحَ حَرَمُکَ وَ قُتِلْتَ مَظْلُوما. (۱)

پس با دلی خاشع و چشمی گریان نزد سر مقدس بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ [الزَّهْرَاءِ] سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَطَلَ الْمُسْلِمِینَ یَا مَوْلایَ أَشْهَدُ أَنَّکَ کُنْتَ نُوراً فِی الْأَصْلابِ الشَّامِخَهِ وَ الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَهِ لَمْ تُنَجِّسْکَ الْجَاهِلِیَّهُ بِأَنْجَاسِهَا وَ لَمْ تُلْبِسْکَ [مِنْ] مُدْلَهِمَّاتِ ثِیَابِهَا وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ مِنْ دَعَائِمِ الدِّینِ وَ أَرْکَانِ الْمُسْلِمِینَ وَ مَعْقِلِ الْمُؤْمِنِینَ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْإِمَامُ الْبَرُّ التَّقِیُّ الرَّضِیُّ الزَّکِیُّ الْهَادِی الْمَهْدِیُّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِکَ کَلِمَهُ التَّقْوَی وَ أَعْلامُ الْهُدَی وَ الْعُرْوَهُ الْوُثْقَی وَ الْحُجَّهُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیَا. (۲)

پس خود را به قبر بچسبان و بگو:

إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ رَاجِعُونَ یَا مَوْلایَ أَنَا مُوَالٍ لِوَلِیِّکُمْ وَ مُعَادٍ لِعَدُوِّکُمْ وَ أَنَا بِکُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِإِیَابِکُمْ مُوقِنٌ بِشَرَائِعِ دِینِی وَ خَوَاتِیمِ عَمَلِی وَ قَلْبِی لِقَلْبِکُمْ سِلْمٌ وَ أَمْرِی

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همنشین خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) حبیب خدا، سلام بر تو ای وارث علی حجّت خدا، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار باتقوا، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، و ای تنهایی ستمدیده، گواهی می دهم که تو نماز بپا داشتی، و زکات پرداختی، و امر به معروف نمودی و نهی از منکر کردی، و در راه خدا به جهاد برخواستی، جادی شایسته، تا حرم تو مباح شمرده شد، و مظلومانه کشته شدی.

۲- سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای قهرمان مسلمانان، ای مولای من، گواهی می دهم که تو نوری بودی در صلب های بلندمرتبه، و رحمهای پاکیزه، جاهلیت تو را نیالود به ناپاکی هایش، و از جامه های تیره و تارش به تو نپوشانید و گواهی می دهم، که تو از استوانه های دین و پایه های مسلمانان، و پناهگاه مردم مؤمنی، و گواهی می دهم که تویی پیشوای نیکوکار، باتقوا، خشنودکننده حق، پاک، هدایت گر، هدایت شده، و گواهی می دهم که امامان از فرزندانت پایه های تقوا، و

نشانه های هدایت، و دستاویز محکم، و حجّت بر اهل دنیا هستند.

لِأَمْرِكُمْ مُتَّبِعٌ يَا مَوْلَایَ أَتَیْتُکَ خَائِفاً فَآمِنِّی وَ أَتَیْتُکَ مُسْتَجِیراً فَأَجِرْنِی وَ أَتَیْتُکَ فَقِیراً فَأَغْنِنِی سَیِّدِی وَ مَوْلَایَ أَنْتَ مَوْلَایَ حُجَّهُ اللَّهِ عَلَی الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ آمَنْتُ بِسِرِّکُمْ وَ عَلانِیَتِکُمْ وَ بِظَاهِرِکُمْ وَ بَاطِنِکُمْ وَ أَوَّلِکُمْ وَ آخِرِکُمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ التَّالِی لِکِتَابِ اللَّهِ وَ أَمِینُ اللَّهِ الدَّاعِی إِلَی اللَّهِ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ [وَ أُمَّهً قَتَلَتْکَ] وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذَلِکَ فَرَضِیَتْ بِهِ. (۱)

سپس دو رکعت نماز، نزد سر آن حضرت بخوان و چون سلام دادی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی لَکَ صَلَّیْتُ وَ لَکَ رَکَعْتُ وَ لَکَ سَجَدْتُ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ فَإِنَّهُ لا تَجُوزُ الصَّلاهُ وَ الرُّکُوعُ وَ السُّجُودُ إِلا لَکَ لِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِی لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ [اللَّهُمَ] صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْهُمْ عَنِّی [أَفْضَلَ] السَّلامِ وَ التَّحِیَّهِ وَ ارْدُدْ عَلَیَّ مِنْهُمُ السَّلامَ اللَّهُمَّ وَ هَاتَانِ الرَّکْعَتَانِ هَدِیَّهٌ مِنِّی إِلَی سَیِّدِی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْهِمَا السَّلامُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَیْهِ وَ تَقَبَّلْهُمَا مِنِّی وَ اجْزِنِی عَلَیْهِمَا أَفْضَلَ أَمَلِی وَ رَجَائِی فِیکَ وَ فِی وَلِیِّکَ یَا وَلِیَّ الْمُؤْمِنِینَ. (۲)

پس خود را به قبر بچسبان و آن را ببوس و بگو:

السَّلامُ عَلَی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ الْمَظْلُومِ الشَّهِیدِ قَتِیلِ الْعَبَرَاتِ وَ أَسِیرِ الْکُرُبَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ أَنَّهُ وَلِیُّکَ وَ ابْنُ وَلِیِّکَ وَ صَفِیُّکَ الثَّائِرُ بِحَقِّکَ أَکْرَمْتَهُ بِکَرَامَتِکَ وَ خَتَمْتَ لَهُ بِالشَّهَادَهِ وَ جَعَلْتَهُ سَیِّداً مِنَ السَّادَهِ وَ قَائِداً مِنَ الْقَادَهِ وَ أَکْرَمْتَهُ بِطِیبِ الْوِلادَهِ وَ أَعْطَیْتَهُ مَوَارِیثَ الْأَنْبِیَاءِ وَ جَعَلْتَهُ حُجَّهً عَلَی خَلْقِکَ مِنَ الْأَوْصِیَاءِ فَأَعْذَرَ فِی الدُّعَاءِ وَ مَنَحَ النَّصِیحَهَ وَ بَذَلَ مُهْجَتَهُ فِیکَ حَتَّی اسْتَنْقَذَ عِبَادَکَ مِنَ الْجَهَالَهِ

۱- ما از خدا ایم و به سوی او باز می گردیم، ای مولای من، من دوستدار دوست شما، و دشمن دشمن شماییم، به شما مؤمنم، به بازگشت تان یقین دارم، بر پایه قوانین دین و عواقب عملم، لدم نسبت به دل شما تسلیم و کارم پیرو کار شماست، ای مولای من ترسان به نزدت آمدم، پس مرا ایمین ده، و آمدم پناهنده، پس پناهم ده و تهیدست آمدم، پس بی نیازم گردان، آقا و مولای من، تو مولای منی، حجّت خدا بر همه خلقی، ایمان آوردم به نها و آشکارتان، به ظاهر و باطتن تان، و اوّل و آخرتان، و گواهی می دهم که تو البته تلاوت کننده کتاب خدایی و امین خدا، و دعوت کننده به سوی خدا با حکمت و موعظه حسنه ای، خدا لعنت کند امّتی را که به تو ستم کردند، و تو را کشتند، و خدا لعنت کند امّتی را که این حادثه را شنیدند و به آن خشنود شدند.

۲- خدایا برای تو نماز خواندم، و برای تو رکوع کردم، و برای تو سجده نمودم، یکتایی و شریکی نداری، همانا نماز و رکوع و سجود، جز برای تو جایز نمیباشد، زیرا تو خدایی که معبودی جز تو نیست. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و برترین سلام و تحیّت را از سوی من به ایشان برسان، و سلام ایشان را به من بازگردان. خدایا و این دو رکعت هدیه ای است از جانب من به آقایم حسین بن علی (درود بر ایشان) . خدایا بر محمّد و بر او درود فرست این دو رکعت نماز را از من بپذیر، و بر آن دو رکعت پاداشم ده به برترین امید و آرزویم نسبت به تو و ولیّت ای ولیّ مردم مومن

وَ حَیْرَهِ [وَ خَیْبَهِ] الضَّلالَهِ وَ قَدْ تَوَازَرَ عَلَیْهِ مَنْ غَرَّتْهُ الدُّنْیَا وَ بَاعَ حَظَّهُ مِنَ الْآخِرَهِ بِالْأَدْنَی وَ تَرَدَّی فِی هَوَاهُ وَ أَسْخَطَکَ وَ أَسْخَطَ نَبِیَّکَ وَ أَطَاعَ مِنْ عِبَادِکَ أُولِی الشِّقَاقِ وَ النِّفَاقِ وَ حَمَلَهَ الْأَوْزَارِ الْمُسْتَوْجِبِینَ النَّارَ فَجَاهَدَهُمْ فِیکَ صَابِراً مُحْتَسِباً مُقْبِلاً غَیْرَ مُدْبِرٍ لا تَأْخُذُهُ فِی اللَّهِ لَوْمَهُ لائِمٍ حَتَّی سُفِکَ فِی طَاعَتِکَ دَمُهُ وَ اسْتُبِیحَ حَرِیمُهُ اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ لَعْنا وَبِیلاً وَ عَذِّبْهُمْ عَذَاباً أَلِیماً (۱)

بعد به جانب علی بن الحسین علیهما السّلام برگرد، و آن جناب در طرف پای مبارک حضرت حسین علیه السّلام است، آنگاه بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمَظْلُومُ الشَّهِیدُ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی عِشْتَ سَعِیداً وَ قُتِلْتَ مَظْلُوماً شَهِیداً. (۲)

پس به جانب قبر سایر شهدا رضوان اللّه علیهم رو کن و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَیُّهَا الذَّابُّونَ عَنْ تَوْحِیدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدَّارِ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی فُزْتُمْ فَوْزاً عَظِیماً.

سلام بر شما ای دفاع کنندگان از توحید خدا، سلام بر شما در برابر آنچه که صبر کردید، چه نیکو سرانجامی است خانه آخرت، پدر و مادرم به فدایتان، به رستگاری رسیدید، رستگاری بس بزرگ.

سپس به مشهد عباس بن علی علیهما السّلام برو و نزد ضریح شریف آن جناب بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ وَ الصِّدِّیقُ الْمُوَاسِی أَشْهَدُ أَنَّکَ آمَنْتَ بِاللَّهِ وَ نَصَرْتَ ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ دَعَوْتَ إِلَی سَبِیلِ اللَّهِ وَ وَاسَیْتَ بِنَفْسِکَ فَعَلَیْکَ مِنَ اللَّهِ

۱- سلام بر حسین بن علی مظلوم شهید کشته اشک ها، گرفتار غم ها و غصه ها. خدایا شهادت می دهم او ولیّ تو و فرزند ولیّ تو، و برگزیدی تو و قیام کننده به حق تو است، او را گرامی داشتی به کرامت، و برای او به شهادت ختم کردی، و او را آقایی از آقایان و پیشوایی از پیشوایان قرار دادی، و به پاکی ولادت گرامی اش داشتی، و میراث های پیامبران را به او اعطا نمودی، و قرار دادی او را حجّت بر خلق از میان پیشوایان، پس در دعوت به خدا، برهان حجت را القاء کرد، و در خیرخواهی کوتاهی ننمود، و نثار کرد جانش را در راه تو، تا بنگانت را از نادانی و سرگردانی و گمراهی نجات داد، در صورتی که بر ضدّش همدست شدند، کسانی که دنیا فریبشان داد و بهره خود را از آخرت به پایین ترین چیزی فروختند، و خود را در هوای نفس خویش سرنگون کردند، و تو را و پیامبرت را به خشم آوردند، و از میان بندگانت از شکاف اندازان دورو و آنان که بارکشان گناه، و سزاوار آتش دوزخ بودند اطاعت کردند، پس با آنها برای تو شکیبایی و به حساب تو جهاد کرد، بدون اینکه از دشمن رو برگرداند، برای تو سرزنش ملامت گران را به چیزی نگرفت، تا جایی که خونش در طاعت تو ریخته شد، و هتک حریمش حلال شمرده شد. خدایا آنان را لعنت کن لعنتی ناگوار و سخت و عذابشان کن عذابی دردناک.

۲- سـلام بر تو ای ولیّ خـدا، سـلام بر تو ای فرزنـد رسول خـدا، سـلام بر تو ای فرزنـد خاتـم انبیا، سـلام برتو ای فرزند فاطمه، سرور بانوان جهانیان، سـلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سـلام بر تو ای مظلوم شهید پدر و مادرم به فدایت، خوشبخت زندگی کردی، و مظلوم و شهید کشته شدی.

أَفْضَلُ التَّحِیَّهِ وَ السَّلامِ . (۱)

سپس خود را به قبر بچسبان و بگو:

بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا نَاصِرَ دِینِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَاصِرَ الْحُسَیْنِ الصِّدِّیقِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَاصِرَ الْحُسَیْنِ الشَّهِیدِ عَلَیْکَ مِنِّی السَّلامُ مَا بَقِیتُ وَ بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ. (۲)

بعد نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بخوان و دعای «اللّهمّ انّی صلّیت.

.

.

» را که بالای سر حضرت امام حسین علیه السّلام بعد از دو رکعت نماز زیارت خواندی، در اینجا هم بخوان.

آنگاه به جانب مشهد حسین علیه السّلام بازگرد و آنچه خواهی نزد آن حضرت بمان، جز اینکه مستحب است آنجا را خوابگاه خود قرار ندهی، و چون بخواهی آن حضرت را وداع کنی، نزد سر بایست و گریه کن و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ سَلامَ مُوَدِّعٍ لا قَالٍ وَ لا سَئِمٍ فَإِنْ أَنْصَرِفْ فَلا عَنْ مَلالَهٍ وَ إِنْ أُقِمْ فَلا عَنْ سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِینَ یَا مَوْلایَ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِیَارَتِکَ وَ رَزَقَنِی الْعَوْدَ إِلَیْکَ وَ الْمُقَامَ فِی حَرَمِکَ وَ الْکَوْنَ فِی مَشْهَدِکَ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۳)

پس ضریح را ببوس و تمام بدنت را به آن بمال، که باعث امان و حفظ است و از نزد سر آن حضرت بیرون برو، به طوری که رویت به جانب قبر باشد و تا خروج از حرم پشت به قبر مکن، و در همان حال بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَابَ الْمَقَامِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا شَرِیکَ الْقُرْآنِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ الْخِصَامِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَفِینَهَ النَّجَاهِ السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا مَلائِکَهَ رَبِّیَ الْمُقِیمِینَ فِی هَذَا الْحَرَمِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَبَدا

ص: ۶۷۶

۱- سلام بر تو ای بنده شایسته و صدّیق همدرد، گواهی میدهم که ایمان آوردی به خدا، و فرزند رسول خدا را یاری نمودی، و به راه خدا دعوت کردی، و با جانت به فداکاری برخاستی، از جانب خدا برترین تحیّت و سلام بر تو باد

۲- پدرم و مادرم فدایت، ای یاور دین خدا، سلام بر تو ای یاور حسین صدّیق، سلام بر تو ای یاور حسین شهید، از سوی من سلام بر تو باد تا زنده ام و تا باقی است شب و روز.

۳- سلام بر تو ای مولای من، سلام وداع کننده ای که، او را نه کراهت است نه خستگی، اگر بازگردم از روی ملالت نیست، و اگر بمانم نه از جهت بدگمانی به آنچه خدا صابران را وعده داد، ای مولای من، خدا این زیارتم را آخرین بار از زیارتم

قرار نده، و بازگشت به سویت و توقف در حرمت و بودن در مشهدت را روزی ام کند، آمین ای پروردگار جهانیان.

مَا بَقِيتُ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ و بگو إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (۱)

آنگاه بیرون رو سیّد بن طاووس و محمّد بن مشهدی گفته اند: وقتی که اینگونه اعمال را انجام دادی، همانند کسی هستی که خدا را در عرش زیارت کرده باشد.

ششم:زیارت آن حضرت در روز عرفه

بدانکه آنچه از اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السّلام در مورد زیارت عرفه رسیده، از زیادتی روایات، و بسیاری فضیلت و ثواب، بیشتر از آن است که شمرده شود، و ما به خاطر تشویق زائران، به ذکر چند حدیث اکتفا میکنیم.

از بشیر دّهان به سند معتبر روایت شده: خدمت امام صادق علیه السّلام عرض کردم: گاه هست که حجّ از من فوت میشود، و روز عرفه را نزد قبر امام علیه السّلام میگذارانم، فرمود: ای بشیر کار خوبی انجام میدهی، هر مؤمنی که در روز غیر عید با معرفت به حق آن حضرت به زیارت قبر حضرتش برود، ثواب بیست حجّ و بیست عمره پسندیده پذیرفته، و بیست جهاد همراه پیامبر مرسل یا امام عادل برای او نوشته میشود و هرکه آن حضرت را در روز عید زیارت کند، حق تعالی برای او ثواب صد حجّ و صد عمره و صد جهاد همراه با پیامبر مرسل یا امام عادل را مینویسد و هر که آن حضرت را در روز عرفه با معرفت به حق حضرتش زیارت کند، برای او ثواب هزار حجّ و هزار عمره پسندیده پذیرفته، و هزار جهاد با پیامبر مرسل یا امام عادل بنویسد.

به حضرت گفتم: ثواب موقف عرفات برای من کجا

۱- سلام بر تو ای درگاه مقام، سلام بر تو ای همردیف قرآن، سلام بر تو ای حجّت بر اهل دشمنی، سلام بر تو ای کشتی نجات، سلام بر شما ای فرشتگان پروردگارم که بر گرد این حرم هستید، سلام بر تو همیشه، تا زنده ام و شب و روز باقی است. ما از خداییم و به سوی او باز می گردیم، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای بزرگ.

حاصل میشود؟ آن حضرت به جانب من نظر کرد، مانند کسیکه خشمناک باشد و فرمود: ای بشیر، هرگاه مؤمنی در روز عرفه، به زیارت قبر امام حسین علیه السّلام برود، و در رود فرات غسل کند، سپس به سوی قبر آن حضرت متوجّه شود، حق تعالی به هر گامی که بر میدارد، برای او ثواب حجّی که با همه مناسک به طور کامل انجام داده باشد مینویسد، و چنین گمان دارم که فرمود «و عمره» .

و در احادیث بسیار به نهایت معتبر وارد شده: حق تعالی در روز عرفه، پیش از آنکه نظر به اهل موقف عرفات کند، ابتدا نظر رحمت به سوی زائران قبر حسین علیه السّلام می افکند.

در حدیث معتبر از رفاعه روایت شده است که حضرت امام صادق علیه السّلام به من فرمود: امسال حجّ کردی؟ گفتم: فدایت شوم، مالی نداشتم که به حج روم، ولی عرفه را نزد قبر امام حسین علیه السّلام گذراندم، فرمود: ای رفاعه از آنچه اهل منی در آن بودند، هیچ کوتاهی نکردی، اگر نه این بود، که کراهت دارم مردم ترک حج کنند، هر آینه برای تو حدیثی میگفتم، که هرگز زیارت قبر آن حضرت را ترک نکنی، پس ساعتی ساکت شد، بعد از آن فرمود: پدرم به من خبر داد، هر که به سوی قبر امام حسین علیه السّلام بیرون رود، و با تکبّر حرکت نکند، عارف به حق آن حضرت باشد، هزار فرشته از طرف راست و هزار فرشته از طرف چپ همراه او میشوند و برای او ثواب هزار حجّ و هزار عمره که با پیغمبر یا وصیّ پیغمبر بجا آورده

باشد نوشته میشود.

امّا کیفیّت زیارت آن حضرت، چنان است که علمای بزرگوار، و رؤسای مذهب و ملّت فرموده اند: چون خواستی حضرت را در این روز زیارت کنی، اگر توانستی از فرات غسل کن وگرنه از هر آبی که برایت میسّر شد، و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش و زیارت آن حضرت را قصد کن، درحالیکه به آرامی و وقار و دقّت باشی، چون به در حائر رسیدی بگو: اللّه اکبر و بخوان:

اللَّهُ أَکْبَرُ کَبِیراً وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ کَثِیراً وَ سُبْحَانَ اللَّهِ بُکْرَهً وَ أَصِیلًا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا کُنَّا لِنَهْتَدِیَ لَوْ لا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ السَّلامُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَی فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ السَّلامُ عَلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ السَّلامُ عَلَی مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ السَّلامُ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُوسَی السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ السَّلامُ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ السَّلامُ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ السَّلامُ عَلَی الْخَلَفِ الصَّالِحِ الْمُنْتَظَرِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عَبْدُکَ وَ ابْنُ عَبْدِکَ وَ ابْنُ أَمَتِکَ الْمُوَالِی لِوَلِیِّکَ الْمُعَادِی لِعَدُوِّکَ اسْتَجَارَ بِمَشْهَدِکَ وَ تَقَرَّبَ إِلَی اللَّهِ بِقَصْدِکَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانِی لِوَلایَتِکَ وَ خَصَّنِی بِزِیَارَتِکَ وَ سَهَّلَ لِی قَصْدَکَ. (۱)

پس داخل روضه شو، و برابر بایست و بگو

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا

۱- خدا برزگتر است بزرگتر، خدا را سپاس بسیار، منزّه است خدای صبح و شام، سپاس خدای را که ما را به این راه هدایت نمود، و ما آن گونه نبودیم که هدایت شویم، اگر خدا ما را راهنمایی نمی کرد، همانا رسولان پروردگار ما به حق آمدند. سلام بر رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) . سلام بر امیر مؤمنان، سلام بر فاطمه زهرا سرور بانوان جهانیان، سلام بر حسن و حسین، سلام بر علی بن الحسین، سلام بر محمّد بن علی، سلام بر جعفر بن محمّد، سلام بر موسی بن جعفر، سلام بر علی بن موسی، سلام بر محمّد بن علی، سلام بر علی بن محمّد، سلام بر حسن بن علی، سلام بر یادگار شایسته، آن امام مورد انتظار، سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، بنده و فرزند بنده ات و فرزند کنیزت هستم، دوستدار دوستت، و دشمن دشمنت می باشم، به زیارت گاهت پناه آورده، و با آهنگ به سویت تقرّب جسته به خدا، سپاس خدای را که مرا به ولایت هدایت کرد و به زیارتت اختصاص داد، و برایم هموار ساخت آهنگ کردنت را

وَارِثَ مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ عِیسَی رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِیبِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ عَلِیٍّ الْمُرْتَضَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَدِیجَهَ الْکُبْرَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ثَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ ثَارِهِ وَ الْوِتْرَ الْمَوْتُورَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، (۱) وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ أَطَعْتَ اللَّهَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذَلِکَ فَرَضِیَتْ بِهِ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أُشْهِدُ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ وَ أَنْبِیَاءَهُ وَ رُسُلَهُ أَنِّی بِکُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِإِیَابِکُمْ مُوقِنٌ بِشَرَائِعِ دِینِی وَ خَوَاتِیمِ عَمَلِی [وَ مُنْقَلَبِی إِلَی رَبِّی] فَصَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ وَ عَلَی أَرْوَاحِکُمْ وَ عَلَی أَجْسَادِکُمْ وَ عَلَی شَاهِدِکُمْ وَ عَلَی غَائِبِکُمْ وَ ظَاهِرِکُمْ وَ بَاطِنِکُمْ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ وَ ابْنَ إِمَامِ الْمُتَّقِینَ وَ ابْنَ قَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ إِلَی جَنَّاتِ النَّعِیمِ وَ کَیْفَ لا تَکُونُ کَذَلِکَ وَ أَنْتَ بَابُ الْهُدَی وَ إِمَامُ التُّقَی وَ الْعُرْوَهُ الْوُثْقَی وَ الْحُجَّهُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیَا وَ خَامِسُ أَصْحَابِ [أَهْلِ] الْکِسَاءِ غَذَتْکَ یَدُ الرَّحْمَهِ وَ رُضِعْتَ [رَضَعْتَ] مِنْ ثَدْیِ الْإِیمَانِ وَ رُبِّیتَ فِی حِجْرِ الْإِسْلامِ فَالنَّفْسُ غَیْرُ رَاضِیَهٍ بِفِرَاقِکَ، (۲) وَ لا شَاکَّهٍ فِی حَیَاتِکَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَ عَلَی آبَائِکَ وَ أَبْنَائِکَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَرِیعَ الْعَبْرَهِ السَّاکِبَهِ وَ قَرِینَ الْمُصِیبَهِ الرَّاتِبَهِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً اسْتَحَلَّتْ مِنْکَ الْمَحَارِمَ [وَ انْتَهَکَتْ فِیکَ حُرْمَهَ الْإِسْلامِ] فَقُتِلْتَ

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی هم سخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمّد حبیب خدا، سلام بر او ای وارث امیر مؤمنان، سلام بر تو ای وارث فاطمه زهرا، سلام تو ای فرزند محمّد مصطفی، سلام بر تو ای فرزند علی مرتضی، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سلام بر تو ای فرزند خدیجه کبری، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، و ای تنهای ستمدیده، گواهی میدهم که تو بپا داشتی نماز را، و زکات دادی، و امر به معروف کردی،

۲- و نهی از منکر نمودی، و خدا را اطاعت کردی تا مرگ تو را دررسید، خدا لعنت کند امّتی که تو را کشتند، و لعنت، لعنت کند امّتی را که به تو ستم کردند، و لعنت کند امّتی را که این واقعه را شیدند، و به آن خشنود شدند، ای مولای من ای ابا عبد اللّه، گواه می گیرم خدا و فرشتگان و پیامبران و رسولانش را که مؤمن به شمایم، و به بازگشت تان یقین دارم، بر پایه قوانین دینم، و عواقب عملم، و بازگشتگاهم به جانب پروردگارم، پس درود خدا بر جانهای تان، و تن های تان و حاضران، وغایب تان، و ظاهرتان، و باطن تان، سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران، و فرزند آقای پیشوایان، و فرزند پیشوای پرهیزکاران و فرزند پیشوای سپیدرویان به جانب بهشت های پر نعمت، و چگونه این چنین نباشی؟ ، در صورتی که تو درگاه هدایت و پیشوای تقوا، و دستاویز محکم خدا، و حجّت بر اهل دنیا، و پنجم اصحاب کسایی دست رحمت غذایت داد، و از سینه ایمان شیر داده شدی، و در دامن اسلام پرورش یافتی، دل به فراقت راضی نیست،

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ مَقْهُوراً وَ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِکَ مَوْتُوراً وَ أَصْبَحَ کِتَابُ اللَّهِ بِفَقْدِکَ مَهْجُوراً السَّلامُ عَلَيْکَ وَ عَلَى جَدِّکَ وَ أَبِيکَ وَ أُمِّکَ وَ أَخِيکَ وَ عَلَى الْأَئِمَّهِ مِنْ بَنِيکَ وَ عَلَى الْمُسْتَشْهَدِينَ مَعَکَ وَ عَلَى الْمَلائِکَهِ الْحَافِّينَ بِقَبْرِکَ وَ الشَّاهِدِينَ لِزُوَّارِکَ الْمُؤَمِّنِينَ بِالْقَبُولِ عَلَى دُعَاءِ شِيعَتِکَ ، (۱) وَ السَّلامُ عَلَيْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ عَظُمَتِ الرَّزِيَّهُ وَ جَلَّتِ الْمُصِيبَهُ بِکَ عَلَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسْرَجَتْ وَ أَلْجَمَتْ وَ تَهَيَّأَتْ لِقِتَالِکَ يَا مَوْلایَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَصَدْتُ حَرَمَکَ وَ أَتَيْتُ مَشْهَدَکَ أَسْأَلُ اللَّهَ بِالشَّأْنِ الَّذِي لَکَ عِنْدَهُ وَ بِالْمَحَلِّ الَّذِي لَکَ لَدَيْهِ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ يَجْعَلَنِي مَعَکُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ بِمَنِّهِ وَ جُودِهِ وَ کَرَمِهِ. (۲)

آنگاه ضریح را ببوس، و بالای سر دو رکعت نماز، به هر سوره که بعد از سوره «حمد» خواستی بجا آور، و چون فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ وَ رَکَعْتُ وَ سَجَدْتُ لَکَ وَحْدَکَ لا شَرِيکَ لَکَ لِأَنَّ الصَّلاهَ وَ الرُّکُوعَ وَ السُّجُودَ لا تَکُونُ إِلا لَکَ لِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْهُمْ عَنِّي أَفْضَلَ التَّحِيَّهِ وَ السَّلامِ وَ ارْدُدْ عَلَيَّ مِنْهُمُ التَّحِيَّهَ وَ السَّلامَ اللَّهُمَّ وَ هَاتَانِ الرَّکْعَتَانِ هَدِيَّهٌ مِنِّي إِلَى مَوْلایَ وَ سَيِّدِي وَ إِمَامِي الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلامُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ ذَلِکَ مِنِّي وَ اجْزِنِي عَلَى ذَلِکَ أَفْضَلَ

۱- و تردیدی در زنده بودنت نمی باشد، درود خدا بر تو و بر پدران و فرزندانت سلام بر تو ای به خاک افتاده اشک روان، و همدم مصیبت پیدرپی، خدا لعنت کند امّتی را که حلال شمردند حرمت های تو را «و درباره تو پرده حرمت اسلام را دریدند» کشته شدی (درود خدا بر تو) به قهر، رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) به تو مظلوم گشت، و کتاب خدا به فقدانت مهجور شد، سلام بر تو و جد و پدر و مادر و برادر و امامان از فرزندانت، و شهید شدگان به همراهت، و بر فرشتگان دربرگیرنده قبرت، و حاضران از زائران، آمین گوی برای قبولی دعای شیعیانت،

۲- و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، پدر و مادرم به فدایت ای فرزند رسول خدا، پدر و مادرم فدایت ای ابا عبد اللّه، عزایت بزرگ شد، و عظیم گشت مصیبتت، بر ما و همه اهل آسمانها و زمین، خدا لعنت کند امّتی را که برای کشتنت اسب ها را زین کرده، و درنه زدند و آماده شدند. ای مولایم ای ابا عبد اللّه، قصد حرمت کردم، و به زیارت گاهت آمدم، از خدا میخواهم به مقامی که برای تو نزد اوست، و جایگاهی که پیش او داری، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستد و مرا در دنیا و آخرت با شما قرار دهی، به منّت و جود و کرمش.

أَمَلِي وَ رَجَائِي فِيکَ وَ فِي وَلِيِّکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

سپس به جانب پای مبارک حضرت امام حسین علیه السّلام رفته و علی بن الحسین علیهما السّلام را که قبرشان پایین پای ابی عبد اللّه است زیارت کن و در زیارت حضرتش بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ ابْنَ الشَّهِيدِ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمَظْلُومُ ابْنَ الْمَظْلُوم لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً ظَلَمَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً سَمِعَتْ بِذَلِکَ فَرَضِيَتْ بِهِ [السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلاَيَ] السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِّهِ لَقَدْ عَظُمَتِ الْمُصِيبَةُ وَ جَلَّتِ الرَّزِيَّةُ بِکَ عَلَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْکَ وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْکَ مِنْهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ. (۲)

بعد به جانب سایر شهدا رو کن و ایشان را به این صورت زیارت کن

السَّلامُ عَلَيْکُمْ يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ وَ أَحِبَّاءَهُ السَّلامُ عَلَيْکُمْ يَا أَصْفِيَاءَ اللَّهِ وَ أَوِدَّاءَهُ السَّلامُ عَلَيْکُمْ يَا أَنْصَارَ دِينِ اللَّهِ وَ أَنْصَارَ نَبِيِّهِ وَ أَنْصَارَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنْصَارَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْکُمْ يَا أَنْصَارَ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ الْوَلِيِّ النَّاصِحِ السَّلامُ عَلَيْکُمْ يَا أَنْصَارَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ الْمَظْلُوم صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي طِبْتُمْ وَ طَابَتِ الْأَرْضُ الَّتِي فِيهَا دُفِنْتُمْ وَ فُزْتُمْ وَ اللَّهِ فَوْزاً عَظِيماً يَا لَيْتَنِي کُنْتُ مَعَکُمْ فَأَفُوزَ مَعَکُمْ فِي الْجِنَانِ مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أُولَئِکَ رَفِيقاً وَ السَّلامُ عَلَيْکُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ . (۳)

آنگاه به جانب

۱- خدایا برای تو نماز خواندم و رکوع و سجود بجا آوردم یگان ه ای و شریکی برایت نیست، به درستی که نماز و رکوع و سجود جز برای تو نیست، زیرا تویی خدا معبودی جز تو نیست. خدایا درود فرست بر محمّد و خندان محمّد، برترین تحیّت و سلام را از جانب من به ایشان برسان و به سوی من برگردان از جانب آنان تحیّت و سلام، خدایا این دو رکعت، هدیه ای است از سوی من به مولایم و آقا و امامم حسین بن علی (درود بر ایشان) ، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و آن را از من بپذیر، و بر آن نماز به من پاداش ده، به برترین آرزو و امیدم درباره تو و ولیات، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- سلام بر تو ای فرزند فرستاده خدا، سلام بر تو ای فرزند پیامبر خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند حسین شهید، سلام بر تو ای شهید فرزند شهید، سلام بر تو ای ستمدیده، فرزند ستمدیده، خدا لعنت کند امّتی را که تو را کشتند، و بر تو ستم ورزیدند، و این واقعه را شنیدند و به آن خشنود شدند، سلام بر تو ای مولایم، سلام بر تو ای ولیّ خدا و فرزند ولیّ خدا، این مصیبت بزرگ شد بر ما و همه مؤمنان، و این عزا عظیم گشت، خدا لعنت کند امّتی را که تو را کشتند، به سوی خدا به جانب تو، از ایشان در دنیا و آخرت بیزاری میجویم.

۳- سلام بر شما ای اولیای خدا و عاشقانش، سلام بر شما ای برگزیدگان خدا و دوستانش، سلام بر شما ای یاران دین خدا، و یاران پیامبر خدا، و یاران امیر مؤمنان، و یاران فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای یاران ابی محمّد حسن ولّی

خیرخواه، سلام بر شما ای یاران ابی عبد اللّه حسین شهید مظلوم درود خدا بر همه آنان باد، پدر و مادرم فدایتان، پاک گشتید، و همچنین زمینی که در آن دفن هستید سوگند به خدا که به رستگاری رسیدید، رستگاری بزرگ، ای کاش من هم با شما بودم، و با شما در بهشت رستگار می شدم با شهیدان و شایستگان و چه خوب رفقایی هستید، و سلام و برکات خدا بر شما باد.

سر امام حسین علیه السّلام بر گرد، و برای خود و اهل و عیال و برادران با ایمانت بسیار دعا کن.

سیّد ابن طاووس و شهید فرموده اند، سپس به مشهد جناب عباس رضی اللّه عنه برو، همین که به آنجا رسیدی، نزد قبر آن حضرت بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْفَضْلِ الْعَبَّاسَ ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَوَّلِ الْقَوْمِ إِسْلاماً وَ أَقْدَمِهِمْ إِیمَاناً وَ أَقْوَمِهِمْ بِدِینِ اللَّهِ وَ أَحْوَطِهِمْ عَلَی الْإِسْلام أَشْهَدُ لَقَدْ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَخِیکَ فَنِعْمَ الْأَخُ الْمُوَاسِی فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً اسْتَحَلَّتْ مِنْکَ الْمَحَارِمَ وَ انْتَهَکَتْ فِی قَتْلِکَ حُرْمَهَ الْإِسْلام فَنِعْمَ الْأَخُ الصَّابِرُ الْمُجَاهِدُ الْمُحَامِی النَّاصِرُ وَ الْأَخُ الدَّافِعُ عَنْ أَخِیهِ الْمُجِیبُ إِلَی طَاعَهِ رَبِّهِ الرَّاغِبُ فِیمَا زَهِدَ فِیهِ غَیْرُهُ مِنَ الثَّوَابِ الْجَزِیلِ وَ الثَّنَاءِ الْجَمِیلِ وَ أَلْحَقَکَ اللَّهُ بِدَرَجَهِ آبَائِکَ فِی دَارِ النَّعِیمِ إِنَّهُ حَمِیدٌ مَجِیدٌ . (۱)

پس خود را به قبر بیفکن، و بگو:

اللَّهُمَّ لَکَ تَعَرَّضْتُ وَ لِزِیَارَهِ أَوْلِیَائِکَ قَصَدْتُ رَغْبَهً فِی ثَوَابِکَ وَ رَجَاءً لِمَغْفِرَتِکَ وَ جَزِیلِ إِحْسَانِکَ فَأَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ رِزْقِی بِهِمْ دَارّاً وَ عَیْشِی بِهِمْ قَارّاً وَ زِیَارَتِی بِهِمْ مَقْبُولَهً وَ ذَنْبِی بِهِمْ مَغْفُوراً وَ اقْلِبْنِی بِهِمْ مُفْلِحاً مُنْجِحاً مُسْتَجَاباً دُعَائِی بِأَفْضَلِ مَا یَنْقَلِبُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ زُوَّارِهِ وَ الْقَاصِدِینَ إِلَیْهِ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

پس ضریح را ببوس و نزد آن حضرت نماز زیارت بخوان و نیز آنچه خواسته باشی از دعا و قرآن و ذکر بجای آر و چون خواستی آن حضرت را

۱- سلام بر تو ای ابا الفضل عباس فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند سرور جانشینان، سلام بر تو ای فرزند نخستین مؤمن این امّت، در قبول اسلام، و پیش ترین آنان در ایمان، و پابرجاترین شان در دین خدا، و مراقب ترینشان بر اسلام، گواهی میدهم که تو برای خدا و رسول خدا و برادرت خیرخواهی کردی، پس چه نیکو برادر همدردی بودی، خدا لعنت کند امّتی را که تو را کشت و به تو ستم روا داشت، و حلال شمرد از تو حرمت ها را، و در کشتنت پرده حرمت اسلام را درید، پس چه نیکو برادر شکیبا، مجاهد، پشتیبان، یاور، مدافع از برادرش بود، پاسخ دهنده به طاعت پروردگارش، مشتاق به آنچه دیگران بی رغبت به آن بودند، از پاداش برجسته، و ستایش زیبا، و خدا تو را در خانه نعمت جاودان به مقام پدرانت برساند، که خدا ستوده و بزرگوار است.

۲- خدایا من متعرّض تو و زیارت اولیایت شدم، قصد کردم آن را از روی اشتیاق به ثوابت و امید به آمرزشت، و بسیاری احسانت از تو درخواست می کنم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار د هی روزی ام را به حق ایشان سرشار، و خوشی ام را پابرجا و زیارتم را پذیرفته، و گناهم را آمرزیده، و به حق ایشان بازگردان مرا رستگار و موفق، در حال اجابت دعایم، به برترین صورتی که یکی از زائران حضرتش، و آهنگ کنندگان به سویش، بازمیگردد، به مهربانی ات، ای مهربانترین مهربانان.

وداع کنی، آنچه را که پیش از این ذکر کردیم، در وداع آن حضرت بگو.

هفتم:زیارت عاشورا

بـدانکه زیـارت نقـل شـده برای روز عـاشورا چنـد زیـارت است، و ما در اینجا به ملاحظه اختصار تنها به ذکر دو زیارت اکتفا میکنیم و البته در باب دوّم در بیان اعمال روز عاشورا نیز زیارتی را نقل کردیم با مطالبی دیگر که مناسب این مقام است.

امّا آن دو زیارت.

متن زیارت عاشورای معروفه

اول: زیـارت عـاشورای معروفـه اسـت: که از نزدیـك و دور خوانـده میشـود، و شـرح آن چنـان که شـیخ ابـو جعفر طوسـی در «مصـباح» ذکر فرموده چنین است: محمّد ابن اسماعیل بن بزیع، از صالح بن عقبه، از پدرش، از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده: هرکه حسین بن علی علیهما السّلام را در روز دهم محرّم نزد قبر آن حضرت زیارت کند تا آنکه گریان شود، خدا را در روز قیامت ملاقات کنـد، با ثوابی به انـدازه ثواب دو هزار عمره، و دو هزار جهاد، که ثواب آن همانند ثواب کسـی میباشد که در خدمت رسول خدا و ائمه طاهرین علیهم السّلام جهاد کرده باشد.

راوی گفت: فـدایت شـوم چه ثوابی است، برای کسـیکه در شـهرهای دور از کربلاـ باشـد، و برایش در ماننـد این روز رفتن به سوی قبر آن حضـرت ممکن نباشـد؟ فرمود: هرگـاه چنین باشـد به سوی صـحرا بیرون رود، یـا در خانه خود، بر بام بلنـدی بالا رود، و به سوی آن حضـرت به سـلام اشاره کند، و در نفرین کردن بر قاتلین آن حضـرت بکوشد و پس از آن دو رکعت نماز بخواند.

و این کار را در اوایل روز، پیش از

زوال آفتاب انجام دهد، پس بر امام حسین علیه السّلام زاری و گریه کند و کسانی را که در خانه اش هستند، هرگاه از ایشان تقیه نمیکنند، به گریه کردن بر آن حضرت امر کند، و در خانه خود به اظهار جزع بر آن حضرت عزا بپا دارد و یکدیگر را به مصیبتشان به حسین علیه السّلام تعزیت گویند، و من بر خدا برای ایشان همه آن ثوابها را ضامنم، هرگاه این عمل را بیاورند.

گفتم: فدایت شوم این ثوابها را برای ایشان ضامن میشوی، و آنها را کفیل میگردی؟ فرمود: آری من ضامن و کفیلم برای کسیکه این عمل را بجا آورد.

گفتم: یکدیگر را چگونه تعزیت گویند؟ فرمود: بگویند:

اَعْظَمَ اللّهُ اُجُورَنا وَاُجورَكُمْ بِمُصابِنا بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلامُ وَجَعَلَنا وَاِيّاكُمْ مِنَ الطّالِبينَ بِثارِهِ مَعَ وَلِيِّهِ الْاِمامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ الِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ. (۱)

و اگر بتوانی آن روز را به دنبال حاجتی بیرون نروی، بیرون نرو، زیرا روز نحسی است، که در آن حاجت مؤمن برآورده نمی شود، و اگر برآورده شود برای او مبارک نخواهد بود، و در آن خیر و رشدی نخواهد دید، و در آن روز هیچ کدام از شما برای منزلش، البته چیزی ذخیره نکند، چرا که هرکه در آن روز چیزی ذخیره کند، در آن چیز برکت نخواهد دید، و برای او و اهلش که جهت آنها ذخیره کرده گویا همه را با رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلّم انجام داده باشد و برای اوست مزد و پاداش مصیبت هر پیامبر و رسول و وصیّ و صدّیق و شهیدی که مرده یا کشته شده باشد، از

۱- خدای بزرگ فرماید اجرهایمان را به مصیبتمان بر حسین (درود بر او) ، و ما و شما را از خواهندگان خون او و همراه با ولیّ اش امام مهدی از خاندان محمّد (درود بر ایشان) قرار دهد.

زمانی که حق تعالی خلق فرموده دنیا را تا زمانی که قیامت بر پا شود.

صالح بن عقبه و سیف بن عمیری گفته اند: علقمه بن محمّد حضرمی گفت: به حضرت باقر علیه السّلام گفتم: به من دعایی تعلیم فرما که آن در این روز بخوانم هرگاه آن جناب را از نزدیک زیارت کنم، و دعایی که آن را بخوانم هرگاه او را از نزدیک زیارت ننمایم و بخواهم به سلام به جانب او از شهرهای دور از خانه ام اشاره کنم.

به من فرمود: ای علقمه هرگاه آن دو رکعت نماز را بجای آوردی به سوی آنحضرت به سلام اشاره کن و در وقت اشاره به آنحضرت پس از گفتن تکبیر این کلام را بگو:] زیارتی که چند سطر بعد ذکر میشود [به درستی که هرگاه این کلام را گفتی، دعا کرده ای به آن چیزی که دعا میکنند، به آن زائران آنحضرت از ملائکه و خدا برای تو صد هزار هزار درجه بنویسد و همانند کسی باشی که با امام حسین علیه السّلام شهید شده باشد تا مشارکت کنی با ایشان در درجاتشان و شناخته نشوی مگر در زمره شهیدانی که با آنحضرت شهید شده اند و برای تو نوشته شود و زیارت هر پیامبر و رسولی و پاداش زیارت هرکه زیارت کرده امام حسین علیه السّلام را از روزی که شهید شده، سلام خدا بر آن حضرت و اهل بیتش باد، میگویی:

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ (السَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا خِيَرَةَ اللَّهِ وَ ابْنَ خِيَرَتِهِ) السَّلاَمُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ ابْنَ سَيِّدِ

الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَهَ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ ثَارِهِ وَ الْوِتْرَ الْمَوْتُورَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَائِكَ عَلَيْكُمْ مِنِّي جَمِيعاً سَلَامُ اللَّهِ أَبَداً مَا بَقِيتُ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (۱) لَقَدْ عَظُمَتِ الرَّزِيَّهُ وَ جَلَّتْ وَ عَظُمَتِ الْمُصِيبَهُ بِكَ (بِكُمْ) عَلَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلَامِ وَ جَلَّتْ وَ عَظُمَتْ مُصِيبَتُكَ فِي السَّمَاوَاتِ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسَّسَتْ أَسَاسَ الظُّلْمِ وَ الْجَوْرِ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً دَفَعَتْكُمْ عَنْ مَقَامِكُمْ وَ أَزَالَتْكُمْ عَنْ مَرَاتِبِكُمُ الَّتِي رَتَّبَكُمُ اللَّهُ فِيهَا وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْكُمْ (۲) وَ لَعَنَ اللَّهُ الْمُمَهِّدِينَ لَهُمْ بِالتَّمْكِينِ مِنْ قِتَالِكُمْ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكُمْ مِنْهُمْ وَ (مِنْ) أَشْيَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ وَ أَوْلِيَائِهِمْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَكُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ وَ لَعَنَ اللَّهُ آلَ زِيَادٍ وَ آلَ مَرْوَانَ وَ لَعَنَ اللَّهُ بَنِي أُمَيَّهَ قَاطِبَهً وَ لَعَنَ اللَّهُ ابْنَ مَرْجَانَهَ وَ لَعَنَ اللَّهُ عُمَرَ بْنَ سَعْدٍ وَ لَعَنَ اللَّهُ شِمْراً (شَمِراً) ، (۳) وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسْرَجَتْ وَ أَلْجَمَتْ وَ تَنَقَّبَتْ لِقِتَالِكَ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي لَقَدْ عَظُمَ مُصَابِي بِكَ فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَ مَقَامَكَ وَ أَكْرَمَنِي (بِكَ) أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِكَ مَعَ إِمَامٍ مَنْصُورٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَجِيهاً بِالْحُسَيْنِ عليه السلام فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى رَسُولِهِ وَ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِلَى فَاطِمَهَ وَ إِلَى الْحَسَنِ وَ إِلَيْكَ بِمُوَالاتِكَ وَ بِالْبَرَاءَهِ (۴) مِمَّنْ أَسَّسَ أَسَاسَ ذَلِكَ وَ بَنَى

۱- سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، و فرزند سرور جانشیان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای خون خدا، و فرزند خون خدا و ای تنهای مظلوم، سلام بر تو و جانهایی که به درگاهت فرود آمدند، از جانب من بر همگی شما سلام خدا برای همیشه، تا هستم و تا شب و روز باقی است،

۲- ای ابا عبد اللّه، هرآینه عزایت بزرگ و سنگین شد، و مصیبت تو بر ما و بر همه اهل اسلام بس بزرگ گشت، و سنگین و بزرگ شد مصیبتت در آسمانها بر همه اهل آسمان، خدا لعنت کند امّتی را که بنای ستم و بیداد را بر شما اهل بیت بنیان نهادند، و خدا لعنت کند قومی را که شما را از مقامتان دور کرد، و از مرتبه هایتان برکنار نمود، مرتبه هایی که خدا شما را در آنها جای داد و خدا لعنت کند امّتی را که شما را کشتند،

۳- و خدا لعنت کند آنان را که امکان و توان جنگ با شما را برای ایشان تدارک دیدند من بیزاری میجویم به سوی خدا و به جانب شما از ایشان و از شیعیان و پیروان و دوستدارانشان، ای ابا عبد اللّه من در صلحم ما کسیکه با شما صلح کرد، و در جنگم با کسیکه با شما جنگید تا روز قیامت، و خدا لعنت کند خاندان زیاد و خاندان مروان را و خدا همه بنی امیه را لعنت کند، و لعنت کند پسر مرجانه و عمر بن سعد و شمر را،

۴- و لعنت کند امّتی را که مرکب ها را زین کردند و لگام زدند و جنگ با تو را دنبال کردند، پدر و مادرم به فدایت همانا مصیبت بر من سنگین شد، از خدا که مقامت را گرامی داشت، و مرا به وسیله تو کرامت بخشید، درخواست میکنم، که خون خواهی تو را همراه پیشوای یاری شده از اهل بیت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) روزی من کند، خدایا به حق حسین مرا نزد خود در دنیا و آخرت آبرومند قرار ده، ای ابا عبد اللّه من به خدا و رسولش و امیر مؤمنان، و فاطمه و حسن تقرّب میجویم، به دوستی تو و به بیزاری.

عَلَيْهِ بُنْيَانَهُ وَ جَرَى فِی ظُلْمِهِ وَ جَوْرِهِ عَلَيْكَمْ وَ عَلَی أَشْيَاعِكَمْ بَرِئْتُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَيْكَمْ مِنْهُمْ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ ثُمَّ إِلَيْكَمْ بِمُوَالاَتِكَمْ وَ مُوَالاَةِ وَلِيِّكُمْ وَ بِالْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ النَّاصِبِينَ لَكُمُ الْحَرْبَ وَ بِالْبَرَاءَهِ مِنْ أَشْيَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ إِنِّی سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَكُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ (۱) وَ وَلِیٌّ لِمَنْ وَالاَكُمْ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاكُمْ فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی أَكْرَمَنِی بِمَعْرِفَتِكُمْ وَ مَعْرِفَهِ أَوْلِيَائِكُمْ وَ رَزَقَنِی الْبَرَاءَهَ مِنْ أَعْدَائِكُمْ أَنْ يَجْعَلَنِی مَعَكُمْ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ أَنْ يُثَبِّتَ لِی عِنْدَكُمْ قَدَمَ صِدْقٍ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُبَلِّغَنِی الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَ أَنْ يَرْزُقَنِی طَلَبَ ثَارِی (ثَارَكُمْ) مَعَ إِمَامٍ هُدًى (مَهْدِیٍّ) ظَاهِرٍ نَاطِقٍ بِالْحَقِّ مِنْكُمْ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ بِحَقِّكُمْ (۲) بِالشَّأْنِ الَّذِی لَكُمْ عِنْدَهُ أَنْ يُعْطِيَنِی بِمُصَابِی بِكُمْ أَفْضَلَ مَا يُعْطِی مُصَاباً بِمُصِيبَتِهِ مُصِيبَهً مَا أَعْظَمَهَا وَ أَعْظَمَ رَزِيَّتَهَا فِی الْإِسْلاَمِ وَ فِی جَمِيعِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ (الْأَرَضِينَ) اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِی مَقَامِی هَذَا مِمَّنْ تَنَالُهُ مِنْكَ صَلَوَاتٌ وَ رَحْمَهٌ وَ مَغْفِرَهٌ اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَحْيَایَ مَحْيَا مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَمَاتِی مَمَاتَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۳)

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ تَبَرَّكَتْ بِهِ (فِيهِ) بَنُو أُمَيَّهَ وَ ابْنُ آكِلَهِ الْأَكْبَادِ اللَّعِينُ ابْنُ اللَّعِينِ عَلَی (لِسَانِكَ) وَ لِسَانِ نَبِيِّكَ (صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ) فِی كُلِّ مَوْطِنٍ وَ مَوْقِفٍ وَقَفَ فِيهِ نَبِيُّكَ (صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ) اللَّهُمَّ الْعَنْ أَبَا سُفْيَانَ وَ مُعَاوِيَهَ وَ يَزِيدَ بْنَ مُعَاوِيَهَ عَلَيْهِمْ مِنْكَ اللَّعْنَهُ أَبَدَ الْآبِدِينَ وَ هَذَا يَوْمٌ فَرِحَتْ بِهِ آلُ زِيَادٍ وَ آلُ مَرْوَانَ بِقَتْلِهِمُ الْحُسَيْنَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ (عَلَيْهِ السَّلاَمُ) . (۴) اللَّهُمَّ فَضَاعِفْ عَلَيْهِمُ اللَّعْنَ مِنْكَ وَ الْعَذَابَ (الْأَلِيمَ) اللَّهُمَّ إِنِّی

ص: ۶۸۸

۱- از کسیکه پایه گذاری کرد اساس این واقعه را، و بنا نهاد بر آن بنیانش را، و روان شد در ستم و بیدادش بر شما، و شیعیان شما، از ایشان به سوی خدا و شما بیزارم و به خدا تقرّب میجویم، و پس از آن به شما نیز با دوستی نسبت به شما و دوستی نسبت به دوستان شما، و به بیزاری از دشمنانتان شما، و به بیزاری از دشمنانتان، و برپاکنندگان جنگ با شما، و به بیزاری از شیعیان و پیروان آنها، من در صلحم با کسیکه با شما صلح کرد، و در جنگم با کسیکه با شما جنگید،

۲- و دوستم با کسیکه شما را دوست داشت، و دشمنم با کسیکه شما را دشمن داشت، پس درخواست میکنم از خدا که مرا به معرفت و دوستان شما گرامی داشت و بیزاری از دشمنان شما را نصیب من کرد، اینکه مرا در دنیا و آخرت با شما قرار دهد، و جایگاهم را نزد شما استوار بدارد، و از او میخواهم که مرا برساند به مقام ستوده ای که برای شما نزد خداست و روزی کند خون خواهی ام را به همراه امام هدایت گر آشکار و گویای به حق از خاندان شما، و از خدا درخواست میکنم به حق شما،

۳- و شأنی که برای شما نزد اوست، که عطا کند به من به خاطر مصیبت زدگی ام به شما برترین چیزی را که عطا کند به مصیبت زده ای به خاطر مصیبتش، چه مصیبتی بزرگ است آن مصیبت، و چه عظیم است آن عزا در اسلام، و در همه آسمانها و زمین. خدایا در این جایگاه مرا از کسانی قرار ده، که از جانب تو به آنان درود و رحمت و آمرزش میرسد خدایا حیاتم را حیات [آمیخته به عشق] محمّد و خاندان محمّد، و مرگم را مرگ [در حال شیفتگی به] محمّد و خاندان محمّد قرار دهد.

۴- خدایا این روز روزی است که به آن تبرّک جستند بنی امیّه، و فرزند جگرخوار، آن لعنت شده فرزند لعنت شده بر زبان تو و زبان پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) در هر کجا و هر موقفی که پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) در آن ایستاد. خدایا لعنت کن ابا سفیان، و معاویه و یزید فرزند معاویه را، که از جانب تو بر آنان لعنت باد به جاودانگی جاودانها، و امروز روزی است که خوشحال شدند به این روز خاندان زیاد و خاندان مردان، بخاطر کشتن حضرت امام حسین را (درود

خدا بر او)

أَتَقَرَّبُ إِلَيْکَ فِی هَذَا الْیَوْمِ وَ فِی مَوْقِفِی هَذَا وَ أَیَّامِ حَیَاتِی بِالْبَرَاءَهِ مِنْهُمْ وَ اللَّعْنَهِ عَلَیْهِمْ وَ بِالْمُوَالاَهِ لِنَبِیِّکَ وَ آلِ نَبِیِّکَ (عَلَیْهِ وَ) عَلَیْهِمُ السَّلاَمُ (۱)

سپس صد مرتبه میگویی

اللَّهُمَّ الْعَنْ أَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ حَقَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ آخِرَ تَابِعٍ لَهُ عَلَی ذَلِکَ اللَّهُمَّ الْعَنِ الْعِصَابَهَ الَّتِی (الَّذِینَ) جَاهَدَتِ الْحُسَیْنَ وَ شَایَعَتْ وَ بَایَعَتْ وَ تَابَعَتْ (تَایَعَتْ) عَلَی قَتْلِهِ اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ جَمِیعاً

بعد صد مرتبه میگویی:

السَّلاَمُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ عَلَی الْأَرْوَاحِ الَّتِی حَلَّتْ بِفِنَائِکَ عَلَیْکَ مِنِّی سَلاَمُ اللَّهِ أَبَداً مَا بَقِیتُ وَ بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ وَ لاَ جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِیَارَتِکُمْ (لِزِیَارَتِکَ) السَّلاَمُ عَلَی الْحُسَیْنِ وَ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ (وَ عَلَی أَوْلاَدِ الْحُسَیْنِ) وَ عَلَی أَصْحَابِ الْحُسَیْنِ (۲)

آنگاه می گوئی

اللَّهُمَّ خُصَّ أَنْتَ أَوَّلَ ظَالِمٍ بِاللَّعْنِ مِنِّی وَ ابْدَأْ بِهِ أَوَّلاً ثُمَّ (الْعَنِ) الثَّانِیَ وَ الثَّالِثَ وَ الرَّابِعَ اللَّهُمَّ الْعَنْ یَزِیدَ خَامِساً وَ الْعَنْ عُبَیْدَ اللَّهِ بْنَ زِیَادٍ وَ ابْنَ مَرْجَانَهَ وَ عُمَرَ بْنَ سَعْدٍ وَ شِمْراً وَ آلَ أَبِی سُفْیَانَ وَ آلَ زِیَادٍ وَ آلَ مَرْوَانَ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ (۳)

سپس به سجده می روی و می گوئی:

اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْدَ الشَّاکِرِینَ لَکَ عَلَی مُصَابِهِمْ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی عَظِیمِ رَزِیَّتِی اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی شَفَاعَهَ الْحُسَیْنِ یَوْمَ الْوُرُودِ وَ ثَبِّتْ لِی قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَکَ مَعَ الْحُسَیْنِ وَ أَصْحَابِ الْحُسَیْنِ الَّذِینَ بَذَلُوا مُهَجَهُمْ دُونَ الْحُسَیْنِ علیه السلام (۴)

دعای صفوان معروف به دعای علقمه

علقمه گفت: حضرت باقر علیه السّلام فرمود: اگر بتوانی آن حضرت را هر روز به این زیارت در خانه خود زیارت کنی زیارت کن، که تمام این ثوابها برای تو خواهد بود.

محمّد

ص: ۶۸۹

۱- خدایا پس لعنت و شکنجه ات را بر آنان دوچندان کن، خدای من در این روز و در این جایگاه و همه روزهای زندگی ام به تو تقرّب می جویم، به بیزاری ام از اینان و لعنت بر ایشان، و به دوستی پیامبر و خاندان پیامبرت (درود بر او و ایشان)

۲- خدا لعنت کن نخستین ستمکاری را که به حق محمّد و خاندان محمّد ستم کرد، و آخرین کسی را که در این ستم از او

پیروی نمود. خدایا لعنت کن جمعیتی را که با حسین کردند، و همراهی نمودند و پیمان بستند، و پیروی کردند بر کشتن آن حضرت، خدایا همه آنان را لعنت کن، بعد صد مرتبه میگویی: سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، و بر جان هایی که به درگاهت فرود آمدند، از جانب من سلام خدا بر تو باد همیشه تا هستم و تا شب و روز باقی است و خدا زیارت شما آخرین زیارت از سوی من قرار ندهد، سلام بر حسین و بر علی بن الحسین و فرزندان حسین، و یاران حسین.

۳- آنگاه میگویی: خدایا اختصاص ده، اوّلین ستمکار را از جانب من به لعنت، و آغاز کن به آن لعنت اولین را، سپس دومین و سومین و چهارمین را، خدایا یزید پنجم آنان را لعنت کن، و لعنت کن عبید اللّه بن زیاد و پسر مرجانه و عمر بن سعد و شمر و خاندان ابو سفیان خاندان زیاد و خاندان مروان را تا روز قیامت.

۴- خدایا سپاس تو را سپاس شکرگزاران بر مصیبت زدگی آنان، خدای را سپاس بر بزرگی عزایم، خدایا شفاعت حسین را در روز ورود [به قیامت] نصیبم کن، و ثابت بدار قدم صدق مرا نزد خود به همراه حسین و یاران حسین، آنان که جانشان را در دفاع از حسین (درود بر او) بخشیدند.

بن خالد طیالسی از سیف بن عمیره روایت کرده: با صفوان بن مهران و جمعی دیگر از اصحاب خودمان به سوی نجف بیرون رفتیم پس از خروج حضرت صادق علیه السّلام از حیره به جانب مدینه زمانیکه از زیارت امیر مؤمنان فارغ شدیم، صفوان صورت خود را به جانب مشهد ابا عبد اللّه گردانید، آنگاه به ما گفت: از نزد سر مقدّس امیر مؤمنان، حسین علیه السّلام را زیارت کنید، که از اینجا امام صادق علیه السّلام ایما و اشاره کرد، به سلام بر آن حضرت و من در آن وقت خدمت آن حضرت بودم.

سیف گفت: صفوان همان زیارتی را خواند، که علقمه بن محمّد حضرمی از امام باقر علیه السّلام در روز عاشورا روایت کرده بود، سپس دو رکعت نماز نزد سر امیر مؤمنان علیه السّلام بجا آورد، و پس از آن نماز، امیر مؤمنان علیه السّلام را وداع کرد و اشاره کرد به جانب قبر امام حسین علیه السّلام درحالیکه روی خود را به جانب او کرده بود و پس از زیارت او وداع گفت، و از جمله دعاهایی که بعد از نماز خواندن این بود:

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا مُجِيبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّينَ يَا كَاشِفَ كُرَبِ الْمَكْرُوبِينَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ يَا صَرِيخَ الْمُسْتَصْرِخِينَ [وَ] يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ [وَ] يَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ [وَ] يَا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى وَ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ [وَ] يَا مَنْ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى [وَ] يَا مَنْ يَعْلَمُ خَائِنَهَ الْأَعْيُنِ وَ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ [وَ] يَا مَنْ لا يَخْفَى عَلَيْهِ خَافِيَهٌ يَا مَنْ

لاـ تَشْتَبِهُ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ [وَ] يَا مَنْ لا تُغَلِّطُهُ [تُغَلِّظُهُ] الْحَاجَاتُ [وَ] يَا مَنْ لا يُبْرِمُهُ إِلْحَاحُ الْمُلِحِّينَ يَا مُدْرِكَ كُلِّ فَوْتٍ [وَ] يَا جَامِعَ كُلِّ شَمْلٍ [وَ] يَا بَارِئَ النُّفُوسِ بَعْدَ الْمَوْتِ يَا مَنْ هُوَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ يَا مُنَفِّسَ الْكُرُبَاتِ يَا مُعْطِيَ السُّؤْلاتِ يَا وَلِيَّ الرَّغَبَاتِ، (۱) يَا كَافِيَ الْمُهِمَّاتِ يَا مَنْ يَكْفِي مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لاـ يَكْفِي مِنْهُ شَيْءٌ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِحَقِّ فَاطِمَةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَ بِحَقِّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ فَإِنِّي بِهِمْ أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ فِي مَقَامِي هَذَا وَ بِهِمْ أَتَوَسَّلُ وَ بِهِمْ أَتَشَفَّعُ إِلَيْكَ وَ بِحَقِّهِمْ أَسْأَلُكَ وَ أُقْسِمُ وَ أَعْزِمُ عَلَيْكَ وَ بِالشَّأْنِ الَّذِي لَهُمْ عِنْدَكَ وَ بِالْقَدْرِ الَّذِي لَهُمْ عِنْدَكَ وَ بِالَّذِي فَضَّلْتَهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي جَعَلْتَهُ عِنْدَهُمْ وَ بِهِ خَصَصْتَهُمْ دُونَ الْعَالَمِينَ وَ بِهِ أَبَنْتَهُمْ وَ أَبَنْتَ فَضْلَهُمْ مِنْ فَضْلِ الْعَالَمِينَ حَتَّى فَاقَ فَضْلُهُمْ فَضْلَ الْعَالَمِينَ جَمِيعا أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَكْشِفَ عَنِّي غَمِّي وَ هَمِّي وَ كَرْبِي وَ تَكْفِيَنِي الْمُهِمَّ مِنْ أُمُورِي وَ تَقْضِيَ عَنِّي دَيْنِي وَ تُجِيرَنِي مِنَ الْفَقْرِ وَ تُجِيرَنِي مِنَ الْفَاقَةِ وَ تُغْنِيَنِي عَنِ الْمَسْأَلَةِ إِلَى الْمَخْلُوقِينَ، (۲) وَ تَكْفِيَنِي هَمَّ مَنْ أَخَافُ هَمَّهُ وَ عُسْرَ مَنْ أَخَافُ عُسْرَهُ وَ حُزُونَةَ مَنْ أَخَافُ حُزُونَتَهُ وَ شَرَّ مَنْ [مَا] أَخَافُ شَرَّهُ وَ مَكْرَ مَنْ أَخَافُ مَكْرَهُ وَ بَغْيَ مَنْ أَخَافُ بَغْيَهُ وَ جَوْرَ مَنْ أَخَافُ جَوْرَهُ وَ سُلْطَانَ مَنْ أَخَافُ سُلْطَانَهُ وَ كَيْدَ مَنْ أَخَافُ كَيْدَهُ وَ مَقْدُرَةَ مَنْ أَخَافُ [بَلاءَ] مَقْدُرَتَهُ عَلَيَّ وَ تَرُدَّ عَنِّي كَيْدَ الْكَيَدَةِ وَ مَكْرَ

۱- ای خدا، ای خدا، ای پاسخ دهنده خواسته بیچارگان، ای برطرف کننده اندوه اندوه گینان، ای فریادرس داخواهان، ای دادرس دادجویان، ای آن که به من از رگ گردن نزدیک تر است، ای آن که میان شخص و دلش پرده میشود، ای آن که بر دیدگاه برتر است، و بر سپهبد روش، ای آن که بخشنده و مهربان است، و بر حکومت کشور هستی استیلاـ دارد، ای آن که خیانت چشم ها، و آنچه را سینه ها پنهان کنند می داند، ای آن که هیچ پوشیده ای بر او مخفی نیست، ای آن که صداها بر او مشتبه نشود، ای آن که نیازمندی ها، او را به اشتباه نیندازند ای آن که اصرار اصرارکنندگان او را به ستوه نیاورد، ای دریابنده هر از دست رفته، ای گردآورنده هر پراکنده، ای آفریننده جان ها پس از مرگ، ای آن که هر روز در کاری است، ای برآورنده حاجات، ای بیرون آورنده غم ها از دل ها، ای بخشنده خواهش ها، ای سرپرست رغبتها،

۲- ای کفایت کننده امور مهمّ، ای آن که از هرچیز کفایت کند، و کفایت نکند از او چیزی در آسمان ها و زمین، از تو درخواست میکنم به حق محمّد خاتم پیامبران، و علی امیر مؤمنان و به حق فاطمه دختر پیامبرت، و به حق حسین و حسین، من در این جایگاه به وسیله آنان به تو توجه میکنم و به ایشان متوسّل می شوم، و به آنان به درگاهت شفاعت میخواهم، و به حق آنان از تو درخواست می کنم و سوگند میخورم و تو را سوگند میدهم و به شأنی که برای آنان نزد توست، و به حق قدری که برای آنان پیش تو است، و به آنچه آنان را بر جهانیان برتری دادی، و به حق نامت که آن را نزد آنان قرار دادی، و از میان جهانیان، آنان را به آن نام اختصاص دادی، و به آن نام وجودشان و فضلشان را از فضل جهانیان آشکار نمودی، تا فضل آنان بر فضل همه جهانیان برتری گرفت، از تو میخواهم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و غم و نگرانی و گرفتاریم را برطرف کنی، و مرا از مهمّ امورم کفایت نمایی و قرضم را ادا کنی، و از تهیدستی و درماندگی پناهم دهی، و از درخواست نمودن از مخلوقات بینیازم نمایی،

الْمَكَرِهِ اللَّهُمَّ مَنْ أَرَادَنِی فَأَرِدْهُ وَ مَنْ كَادَنِی فَكِدْهُ وَ اصْرِفْ عَنِّی كَيْدَهُ وَ مَكْرَهُ وَ بَأْسَهُ وَ أَمَانِيَّهُ وَ امْنَعْهُ عَنِّی كَيْفَ شِئْتَ وَ أَنَّى شِئْتَ اللَّهُمَّ اشْغَلْهُ عَنِّی بِفَقْرٍ لا تَجْبُرُهُ وَ بِبَلاءٍ لا تَسْتُرُهُ وَ بِفَاقَةٍ لا تَسُدُّهَا وَ بِسُقْمٍ لا تُعَافِيهِ وَ ذُلٍّ لا تُعِزُّهُ وَ بِمَسْكَنَةٍ لا تَجْبُرُهَا اللَّهُمَّ اضْرِبْ بِالذُّلِّ نَصْبَ عَيْنَيْهِ وَ أَدْخِلْ عَلَيْهِ الْفَقْرَ فِی مَنْزِلِهِ، (۱) وَ الْعِلَّةَ وَ السُّقْمَ فِی بَدَنِهِ حَتَّى تَشْغَلَهُ عَنِّی بِشُغْلٍ شَاغِلٍ لا فَرَاغَ لَهُ وَ أَنْسِهِ ذِكْرِی كَمَا أَنْسَيْتَهُ ذِكْرَكَ وَ خُذْ عَنِّی بِسَمْعِهِ وَ بَصَرِهِ وَ لِسَانِهِ وَ يَدِهِ وَ رِجْلِهِ وَ قَلْبِهِ وَ جَمِيعِ جَوَارِحِهِ وَ أَدْخِلْ عَلَيْهِ فِی جَمِيعِ ذَلِكَ السُّقْمَ وَ لا تَشْفِهِ حَتَّى تَجْعَلَ ذَلِكَ لَهُ شُغْلا شَاغِلا بِهِ عَنِّی وَ عَنْ ذِكْرِی وَ اكْفِنِی يَا كَافِیَ مَا لا يَكْفِی سِوَاكَ فَإِنَّكَ الْكَافِی لا كَافِیَ سِوَاكَ وَ مُفَرِّجٌ لا مُفَرِّجَ سِوَاكَ وَ مُغِيثٌ لا مُغِيثَ سِوَاكَ وَ جَارٌ لا جَارَ سِوَاكَ خَابَ مَنْ كَانَ جَارُهُ سِوَاكَ وَ مُغِيثُهُ سِوَاكَ وَ مَفْزَعُهُ إِلَى سِوَاكَ وَ مَهْرَبُهُ [إِلَى سِوَاكَ] وَ مَلْجَؤُهُ إِلَى غَيْرِكَ [سِوَاكَ] وَ مَنْجَاهُ مِنْ مَخْلُوقٍ غَيْرِكَ فَأَنْتَ ثِقَتِی وَ رَجَائِی وَ مَفْزَعِی وَ مَهْرَبِی وَ مَلْجَئِی وَ مَنْجَایَ، (۲) فَبِكَ أَسْتَفْتِحُ وَ بِكَ أَسْتَنْجِحُ وَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ وَ أَتَوَسَّلُ وَ أَتَشَفَّعُ فَأَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ وَ إِلَيْكَ الْمُشْتَكَى وَ أَنْتَ الْمُسْتَعَانُ فَأَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَكْشِفَ عَنِّی غَمِّی وَ هَمِّی وَ كَرْبِی فِی مَقَامِی هَذَا

۱- و از من كفايت كنى اندوه كسى را كه از اندوهش ميترسم، و دشوارى كسى را كه از دشوارى هراس دارم، و ناهموارى كسى را كه از ناهمواريش بيم دارم، و شر كسى كه از شرش مى ترسم، و فريب كسيكه از فريبش وحشت دارم، و تجاوز كسيكه از تجاوزش بيم دارم، و بى عدالتى كسيكه از بى عدالتى اش ميترسم، و سلطه كسيكه از سلطه كسيكه از سلطه اش وحشت دارم، و نقشه كسيكه از نقشه اش بيم دارم، و قدرت كسى كه از قدرتش به خود مى ترسم، و از تو ميخواهم كه بد انديشى بد انديشان مكر مكّاران را امن بگردانى خدايا هركه قصد من كرده قصدش كن، و هركه درباره من بدانديشى كرد، در حقش بدانديشى كن، و از من حيله و نيرنگ و نيرو و آرزويش را بازگردان، و او را از من بازدار هرگونه كه خواهى، و هر كجا كه خواهى، خدايا او را از من سرگرم كن به فقرى كه جبرانش نكنى، و به بلايى كه نپوشانى اش، و به نيازى كه سدّش نكنى، و به دردى كه عافيتش ندهى، و ذلّتى كه عزيزش ننمايى، و مسكنتى كه جبرانش نفرمايى. خدايا بزن خوارى رادر برابر دو چشمش، و وارد كن تهيدستى را بر او در منزلش،

۲- و بيمارى و درد را در بدنش، تا او را از من سرگرم كننده اى كه فراغتى برايش نباشد، و ياد مرا از يادش ببر، همچنان كه ياد خودت را از يادش بردى و نگاهدار از من گوش و چشم و زبان و دست و پا و قلب و همه اعضايش را، و در همه آنها بر او بيمارى وارد كن، و شفايش مده، تا آن را قرار دهى براى او سرگرمى سرگرم كننده اى، از من و ياد من، و كفايت كن اى كفايت كننده، آنچه را كه غير تو كفايت نكند، به درستى كه تويى كفايت كننده اى كه كفايت كننده اى جز تو نيست، و گشاينده اى جز تو نيست، و پناه دهنده اى جز تو نيست نوميد گشت كسى كه پناه دهنده اش جز تو، و فريادرسش جز تو، و پناه گاهش جز تو، و گريزگاهش جز تو، و ملجأش جز تو، و جاى نجاتش از مخلوق غير توست، پس تويى آرامش و اميدم، و پناهگاه و گريزگاهم و ملجأ و جاى نجاتم،

كَمَا كَشَفْتَ عَنْ نَبِيِّكَ هَمَّهُ وَ غَمَّهُ وَ كَرْبَهُ وَ كَفَيْتَهُ هَوْلَ عَدُوِّهِ فَاكْشِفْ عَنِّي كَمَا كَشَفْتَ عَنْهُ وَ فَرِّجْ عَنِّي كَمَا فَرَّجْتَ عَنْهُ وَ اكْفِنِي كَمَا كَفَيْتَهُ [وَ اصْرِفْ عَنِّي] هَوْلَ مَا أَخَافُ هَوْلَهُ وَ مَئُونَةَ مَا أَخَافُ مَئُونَتَهُ وَ هَمَّ مَا أَخَافُ هَمَّهُ بِلا مَئُونَةٍ عَلَى نَفْسِي مِنْ ذَلِكَ وَ اصْرِفْنِي بِقَضَاءِ حَوَائِجِي وَ كِفَايَةِ مَا أَهَمَّنِي هَمُّهُ مِنْ أَمْرِ آخِرَتِي وَ دُنْيَايَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ [وَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ] عَلَيْكَ [عَلَيْكُمَا] مِنِّي سَلامُ اللَّهِ أَبَدا [مَا بَقِيتُ] وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ، (۱) وَ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِكُمَا وَ لا فَرَّقَ اللَّهُ بَيْنِي وَ بَيْنَكُمَا اللَّهُمَّ أَحْيِنِي حَيَاةَ مُحَمَّدٍ وَ ذُرِّيَّتِهِ وَ أَمِتْنِي مَمَاتَهُمْ وَ تَوَفَّنِي عَلَى مِلَّتِهِمْ وَ احْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهِمْ وَ لا تُفَرِّقْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَتَيْتُكُمَا زَائِرا وَ مُتَوَسِّلا إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَ رَبِّكُمَا وَ مُتَوَجِّها إِلَيْهِ بِكُمَا وَ مُسْتَشْفِعا [بِكُمَا] إِلَى اللَّهِ [تَعَالَى] فِي حَاجَتِي هَذِهِ فَاشْفَعَا لِي فَإِنَّ لَكُمَا عِنْدَ اللَّهِ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ وَ الْجَاهَ الْوَجِيهَ وَ الْمَنْزِلَ الرَّفِيعَ وَ الْوَسِيلَةَ إِنِّي أَنْقَلِبُ عَنْكُمَا مُنْتَظِرا لِتَنَجُّزِ الْحَاجَةِ وَ قَضَائِهَا وَ نَجَاحِهَا مِنَ اللَّهِ بِشَفَاعَتِكُمَا لِي إِلَى اللَّهِ فِي ذَلِكَ فَلا أَخِيبُ وَ لا يَكُونُ مُنْقَلَبِي مُنْقَلَبا خَائِبا خَاسِرا بَلْ يَكُونُ مُنْقَلَبِي مُنْقَلَبا رَاجِحا [رَاجِيا] مُفْلِحا مُنْجِحا مُسْتَجَابا بِقَضَاءِ جَمِيعِ حَوَائِجِي [الْحَوَائِجِ] وَ تَشَفَّعَا لِي إِلَى اللَّهِ انْقَلَبْتُ عَلَى مَا شَاءَ اللَّهُ ، (۲) وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ مُفَوِّضا أَمْرِي إِلَى اللَّهِ مُلْجِئا ظَهْرِي إِلَى اللَّهِ مُتَوَكِّلا عَلَى اللَّهِ وَ أَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ

۱- به تو گشایش میخواهم، و به تو رستگاری میجویم، و به محمّد و خاندان محمّد سوی تو رو میکنم، و متوسّل میشوم، و شفاعت میخواهم، ای خدا، ای خدا، ای خدا، سپاس و شکر تو راست، شکایت تنها به سوی توست، و تویی که به یاری خواسته شده ای، از تو میخواهم ای خدا، ای خدا، به حق محمّد و خاندان محمّد، که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و غم و نگرانی و اندوه شدید مرا در این حالت برطرف کنی، همچنان که از پیامبرت نگرانی و غم و اندوه را برطرف نمودی، و او را از هراس دشمنش کفایت کردی از من برطرف کن همچنان که از او برطرف نمودی، و از من بگشای همچنان که از او گشودی، و مرا کفایت کن همچنان که او را کفایت کردی از من برگردان هراس آنچه را که از هراسش می ترسم، و هزینه آنچه را که از هزینه اش میترسم، و نگرانی آنچه را که از نگرانی اش بیم دارم، بدون هیچ زحمتی از این بابت بر هستی ام، و مرا بازگردان به برآوردن حاجاتم، و کفایت آنچه مرا نگران کرده، نگرانی اش از کار آخرت و دنیایم، ای امیر مومنان و ای ابا عبد اللّه، بر شما از جانب من سلام خدا همیشه تا هستم و تا شب و روز هست،

۲- و خدا این زیارت را آخرین بار از زیارت شما قرار ندهد، و بین من و شما جدایی نیندازد، خدایا زنده بدار مرا چون زندگی محمّد و فرزندان او، و بمیران مرا چون مرگ آنان، و جانم را بگیر بر آیین ایشان، و محشور کن مرا در زمره آنان، و بین من و ایشان هیچگاه جدایی مینداز، حتی به اندازه چشم برهم زدنی در دنیا و آخرت. ای امیر مؤمنان، و ای ابا عبد اللّه، به خاطر زیارتتان به جانب شما آمدم، و به خدای پروردگارم و پروردگارتان متوسّلم، و به وسیله شما متوجّه به سوی اویم، و به پیشگاه خدا به وسیله شما درباره این حاجتم خواستار شفاعتم، پس شما برای من شفاعت کنید، که برای شما نزد خدا مقام ستوده و منزلتی آبرومند و جایگاهی بلند و وسیله است، من از نزد شما باز میگردم، درحالیکه چشم به راه تحقق حاجت، و برآمدن و به انجام رسیدنش، از جانب خدا، به شفاعت شما به درگاه خدا برای خدا برای خود درباره آن هستم، پس ناامید نگردم و نمیباشد بازگشت گاهم نومیدانه و زیان کارانه، بلکه بازگشت گاهم بازگشتم بر آنچه خدا خواست

وَ كَفَى سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعَا لَيْسَ لِي وَرَاءَ اللَّهِ وَ وَرَاءَكُمْ يَا سَادَتِي مُنْتَهًى مَا شَاءَ رَبِّي كَانَ وَ مَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ أَسْتَوْدِعُكُمَا اللَّهَ وَ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي إِلَيْكُمَا انْصَرَفْتُ يَا سَيِّدِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَوْلايَ وَ أَنْتَ [أَبْتُ] يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَا سَيِّدِي [وَ] سَلامِي عَلَيْكُمَا مُتَّصِلٌ مَا اتَّصَلَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ ، (۱) وَاصِلٌ ذَلِكَ إِلَيْكُمَا غَيْرُ [غَيْرَ] مَحْجُوبٍ عَنْكُمَا سَلامِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ أَسْأَلُهُ بِحَقِّكُمَا أَنْ يَشَاءَ ذَلِكَ وَ يَفْعَلَ فَإِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ انْقَلَبْتُ يَا سَيِّدَيَّ عَنْكُمَا تَائِبا حَامِدا لِلَّهِ شَاكِرا رَاجِيا لِلْإِجَابَةِ غَيْرَ آيِسٍ وَ لا قَانِطٍ آئِبا عَائِدا رَاجِعا إِلَى زِيَارَتِكُمَا غَيْرَ رَاغِبٍ عَنْكُمَا وَ لا مِنْ [عَنْ] زِيَارَتِكُمَا بَلْ رَاجِعٌ عَائِدٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ يَا سَادَتِي رَغِبْتُ إِلَيْكُمَا وَ إِلَى زِيَارَتِكُمَا بَعْدَ أَنْ زَهِدَ فِيكُمَا وَ فِي زِيَارَتِكُمَا أَهْلُ الدُّنْيَا فَلا خَيَّبَنِيَ اللَّهُ مَا [مِمَّا] رَجَوْتُ وَ مَا أَمَّلْتُ فِي زِيَارَتِكُمَا إِنَّهُ قَرِيبٌ مُجِيبٌ

این سلام به شما رسنده است، نه اینکه سلامم از شما پوشیده باشد اگر خدا خواهد، و از او میخواهم به حق شما اینکه بخواهد آن را و انجام دهد، زیرا او ستوده و بزرگوار است، ای دو سرورم از نزد شما بازگشتم، در حال توبه و سپاس برای خدا، و شکرگذاری و امیدوار به اجابت، بدون یأس و ناامیدی، درحالیکه بازگردنده و بازگشت کننده و رجوع کننده به سوی زیارت شمایم، نه روگردان از شما، و نه از زیارتتان، بلکه رجوع کننده و بازگشت کننده ام اگر خدا

۱- در جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، واگذار کننده ام، کارم را به خدا، با تکیه دادنم به خدا، در حال توکّل بر خدا، و میگویم خدا مرا بس است و کافی است، میشنود خدا صدای کسی را که او را خواند، برای من ورای خدا و ورای شما ای سرورانم سرحدّی نیست، آنچه پروردگارم خواست شد، و آنچه نخواهد نمیشود، جنبش و نیرویی نیست جز به خدا شما را به خدا میسپارم، و خدا این زیارت را آخرین زیارت من از شما قرار ندهد، بازگشتم، ای آقای من ای امیر مؤمنان و مولای من، و تو ای ابا عبد اللّه ای سرور من و سلامم بر شما پیوسته باد، تا شب و روز پیوسته است،

بخواهد، و جنبش و نیرویی نیست جز بخدا، ای آقایانم به سوی شما و زیارتتان رغبت نمودم، پس از آنکه اهل دنیا نسبت به شما و زیارتتان بی رغبت شدند، خدا مرا از آنچه در زیارت شما امید و آرزو کردم ناامید نسازد به درستی که او نزدیک و پاسخ دهنده است.

خبر صفوان در فضیلت زیارت عاشورا

سیف بن عمیره میگوید: به صفوان گفتم: علقمه بن محمّد، این دعا را برای ما از حضرت باقر علیه السّلام روایت نکرد، بلکه همان زیارت را حدیث کرد.

صفوان گفت: با سیّد خودم امام صادق علیه السّلام به این مکان وارد شدم، آن حضرت زیارت بجا آورد، مثل آنچه را که ما بجا آوردیم، و دعا کرد به این دعا هنگام وداع، پس از اینکه دو رکعت نماز بجا آورد، چنان که ما نماز بجا آوردیم و وداع کرد چنان که ما وداع کردیم.

آنگاه صفوان گفت: امام صادق علیه السّلام به من فرمود: بر این زیارت مواظبت کن و این دعا را بخوان و به آن زیارت کن، به درستی که من بر خدا ضامنم، برای هرکه زیارت کند به این زیارت و دعا کند به این دعا، از نزدیک یا دور، به اینکه زیارتش پذیرفته و سعیش پسندیده باشد و سلامش به آن حضرت برسد و آن سلام از آن جناب پوشیده نماند و حاجت او از جانب خدای تعالی روا شود، به هر مرتبه که خواهد برسد و او را ناامید باز نگرداند.

ای صفوان این زیارت را به این ضمان یافتم از پدرم و پدرم از پدرش علی بن الحسین علیهم السّلام به همین ضمان و او از حسین

ص: ۶۹۵

علیه السّلام به همین ضمان و حسین علیه السّلام از برادرش حسن علیه السّلام به همین ضمان و حسن از پدرش امیر مؤمنان علیهما السّلام از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلم با همین ضمان و رسول خدا صلی اللّه علیه و آله از جبراییل با همین ضمان و جبراییل از خدای تعالی با همین ضمان.

به تحقیق خدای عزّ و جلّ به ذات مقدّس خود سوگند یاد کرده که هرکه حسین علیه السّلام را به این زیارت زیارت کند، از نزدیک یا دور، و دعا کند به این دعا، زیارت او را قبول میکنم و خواهش او را میپذیرم هر اندازه که باشد و خواسته اش را عنایت میکنم و از حضرت من با ناامیدی و خسارت باز نگردد و با خوشحالی بازش گردانم به برآوردن حاجت و رسیدن به بهشت و آزادی از دوزخ و شفاعت او را در حقّ هرکس که شفاعت کند میپذیرم، حضرت فرمود: جز دشمن ما اهل بیت که شفاعت در حق او قبول نشود.

حق تعالی به این واقعیت بر ذات اقدسش سوگند خورده و ما را گواه گرفته بر آنچه ملائکه ملکوت به آن گواهی دادند.

پس جبرائیل گفت: یا رسول اللّه خدا مرا بسوی تو فرستاده برای سرور و بشارت تو و شادی و بشارت علی و فاطمه و حسن و حسین و امامان از اولاد تو علیهم السّلام تا روز قیامت مستّمر و پاینده باد شادمانی تو و علی و فاطمه و حسن و حسین و امامان علیهم السّلام و شیعه شما تا روز رستاخیز آنگاه صفوان گفت: امام صادق علیه السّلام

ص: ۶۹۶

به من فرمود: هرگاه برایت بسوی خدای عزّ و جلّ حاجتی روی داد، زیارت کن به این زیارت از هر مکانی که بودی و این دعا را بخوان و حاجتت را از پروردگار خود بخواه از جانب خدا برآورده میشود و خدا وعده خود را به رسول خود خلاف نخواهد فرمود، به جود و امتنانش و الحمد للّه.

فوائد مداومت به زیارت عاشورا

مؤلف گوید: در کتاب «نجم الثاقب» در ذیل تشرّف جناب حاج سید احمد رشتی به محضر امام عصر ارواحنا فداه در سفر حجّ و فرمایش آنحضرت به او که شما چرا عاشورا نمی خوانید، عاشورا، عاشورا، عاشورا، «دلیل بر فضیلت و آثار و فواید این زیارت است» و ما آن حکایت را ان شاء اللّه پس از زیارت جامعه کبیره نقل خواهیم کرد.

شیخ ما ثقه الاسلام نوری رحمه اللّه علیه فرموده: اما زیارت عاشورا، در فضل و مقام آن بس که از سنخ سایر زیارات نیست که به ظاهر از انشاء و املای معصومی باشد، هر چند که از قلوب مطهّره ایشان چیزی جز آنچه از عالم بالا به آن رسد بیرون نیاید بلکه از سنخ احادیث قدسیّه است که به همین ترتیب از زیارت و لعن و سلام و دعا، از حضرت احدیّت جلّت عظمته به جبراییل امین و از او به خاتم انبیا صلی اللّه علیه و آله و سلّم رسیده و بنا بر تجربه، مداومت به آن در چهل روز یا کمتر در قضای حاجات و رسیدن به مقاصد و دفع دشمنان بی نظیر است اما از بهترین فواید آنکه از مواظبت و مداومت بر آن به دست آمده، فایده ای است که:

ثقه صالح متقّی، حاج ملّا حسین یزدی که از نیکان مجاور نجف اشرف است و پیوسته مشغول عبادت و زیارت از ثقه امین حاج محمّد یزدی نقل کرد که در شهر یزد مرد فاضل صالحی بود که همواره اشتغال به اصلاح امر آخرت خود داشت و شبها در مقبره خارج یزد که در آن جماعتی از صالحان مدفونند و معروف به مزار است به سر میبرد و او را همسایه ای بود که از کودکی با هم بزرگ شده بودند و برای درس پیش یک معلّم میرفتند، تا آنکه بزرگ شد و شغل عشّاری [ده یک گرفتن به زور و به ناحق مأمور مالیات] پیش گرفت تا از دنیا رفت و در همان مقبره نزدیک محلّی که آن مرد صالح بیتوته می کرد دفن کردند، پس از گذشتن کمتر از ماهی او را در خواب دید که در هیأت نیکویی است، به نزد او رفت و گفت: من آغاز و انجام و ظاهر و باطن کار تو را میدانم و میدانم از آنهایی نبودی که نیکی در باطن ایشان احتمال رود و شغل تو جز عذاب را نمیطلبد، پس به کدام عمل به این مقام رسیدی؟ گفت: چنان است که گفتی، من از روز مردن در شدیدترین عذاب بودم، تا دیروز که زوجه استاد اشرف حدّاد فوت شد، و او را در این مکان دفن کردند و اشاره کرد به موضعی که قریب صد ذرع از او دور بود و در شب وفات او، حضرت ابو عبد اللّه الحسین علیه السّلام سه مرتبه او را زیارت کرد و در مرتبه سوم به

برداشته شـدن عذاب این مقبره امر فرمود، پس حالت ما نیکو شد و در سعه و نعمت افتادیم، آن مرد صالح متحیّرانه از خواب بیدار شد، درحالیکه حدّاد را نمیشناخت و محّل او را نمیدانست، در بازار حدّادان از او پرسید، و او را یافت، از او پرسید: آیا برای تو همسری بود؟ گفت آری دیروز وفات کرد، و او را در فلان مکان (و همان موضع را اسم برد) دفن کردیم، پرسید: او به زیارت ابی عبد اللّه علیه السّلام رفته بود؟ گفت نه: گفت: ذکر مصائب او میکرد؟ گفت: نه، گفت مجلس عزاداری داشت؟ گفت: نه، حدّاد پرسید چه میجویی؟ خواب را نقل کرد، گفت آن زن به خواندن زیارت عاشورا مواظبت و مداومت داشت.

زیارت عاشورای غیر معروفه

دوم:

زیارت عاشورای غیر معروفه: این زیارت، با زیارت معروفه متداوله در اجر و ثواب هم سان است، و مشقّت گفتن صد مرتبه لعن، و صد مرتبه سلام را ندارد، و صورت آن که در کتاب «مزار قدیم» نقل شده، بدون ذکر شرح آن، چنین است: هرکس دوست دارد آن حضرت را از شهرهای دور یا نزدیک زیارت کند، غسل نماید و به صحرا یا بام خانه خود رود، آنگاه دو رکعت نماز بجا آورد، و در آن سوره «توحید» را بخواند، چون سلام داد، به سوی آن حضرت به سلام اشاره کند و به این سلام و اشاره و نیّت، متوجّه شود به آن جهتی که ابو عبد اللّه الحسین علیه السّلام در آن است، یعنی رو به کربلای معلّی کند، آنگاه با خشوع و استکانت بگوید:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ

ص: ۶۹۹

الْبَشِیرِ النَّذِیرِ وَ ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فَاطِمَهَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خِیَرَهَ اللَّهِ وَ ابْنَ خِیَرَتِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ثَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ ثَارِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوِتْرُ الْمَوْتُورُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْإِمَامُ الْهَادِی الزَّکِیُّ وَ عَلَی أَرْوَاحٍ حَلَّتْ بِفِنَائِکَ وَ أَقَامَتْ فِی جِوَارِکَ وَ وَفَدَتْ مَعَ زُوَّارِکَ السَّلامُ عَلَیْکَ مِنِّی مَا بَقِیتُ وَ بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ فَلَقَدْ عَظُمَتْ بِکَ الرَّزِیَّهُ وَ جَلَّتْ فِی الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُسْلِمِینَ وَ فِی أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلِ الْأَرَضِینَ أَجْمَعِینَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ رَاجِعُونَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ وَ تَحِیَّاتُهُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَیْنَ وَ عَلَی آبَائِکَ الطَّیِّبِینَ الْمُنْتَجَبِینَ وَ عَلَی ذُرِّیَّاتِکُمُ الْهُدَاهِ الْمَهْدِیِّینَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً خَذَلَتْکَ وَ تَرَکَتْ نُصْرَتَکَ وَ مَعُونَتَکَ، (۱) وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسَّسَتْ أَسَاسَ الظُّلْمِ لَکُمْ وَ مَهَّدَتِ الْجَوْرَ عَلَیْکُمْ وَ طَرَّقَتْ إِلَی أَذِیَّتِکُمْ وَ تَحَیُّفِکُمْ وَ جَارَتْ [وَ جَادَتْ] ذَلِکَ فِی دِیَارِکُمْ وَ أَشْیَاعِکُمْ بَرِئْتُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِلَیْکُمْ یَا سَادَاتِی وَ مَوَالِیَّ وَ أَئِمَّتِی مِنْهُمْ وَ مِنْ أَشْیَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی أَکْرَمَ یَا مَوَالِیَّ مَقَامَکُمْ وَ شَرَّفَ مَنْزِلَتَکُمْ وَ شَأْنَکُمْ أَنْ یُکْرِمَنِی بِوِلایَتِکُمْ وَ مَحَبَّتِکُمْ وَ الائْتِمَامِ بِکُمْ وَ بِالْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِکُمْ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ الْبَرَّ الرَّحِیمَ أَنْ یَرْزُقَنِی مَوَدَّتَکُمْ وَ أَنْ یُوَفِّقَنِی لِلطَّلَبِ بِثَارِکُمْ مَعَ الْإِمَامِ الْمُنْتَظَرِ الْهَادِی مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ یَجْعَلَنِی مَعَکُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ، (۲) وَ أَنْ یُبَلِّغَنِی الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ لَکُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِحَقِّکُمْ وَ بِالشَّأْنِ الَّذِی جَعَلَ اللَّهُ لَکُمْ أَنْ یُعْطِیَنِی بِمُصَابِی بِکُمْ أَفْضَلَ مَا أَعْطَی مُصَاباً بِمُصِیبَهٍ إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ

۱- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر او ای فرزند مژده دهنده و بیم دهنده، و فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای منتخب خدا و فرزند منتخبش، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، سلام بر تو ای تنهای مظلوم، سلام بر تو ای پیشوای هدایت گر پاک، و بر جان هایی که به درگاهت فرود آمدند و در جوارت اقامت کردند، و وارد شدند همراه زیارت کنندگانت، از سوی من سلام بر تو تا هستم، و تا شب و روز هست به راستی که مصیبت به تو بزرگ شد، و در میان مؤمنان و مسلمانان و همه اهل آسمانها و زمینها عظیم گشت، پس ما از خداییم و بسوی او باز میگردیم درودها و برکات و تحیّات خدا بر تو ای ابا عبد اللّه الحسین، و بر پدران اک و نجیبت، و بر نسل های راهنما و ره یافته شما، خدا لعنت کند امّتی را که از یاری ات دریغ کردندو نصرت و کمک به تو را رها نمودند،

۲- و خدا لعنت کند امّتی را که بنیان ستم بر شما را بنا نهادند و زمینه بی عدالتی بر شما را آماده کردند، و برای آزار و ظلم به شما، راه را باز کردند و این ظلم و جور را در شهرهای شما و شیعیانتان جاری ساختند، به سوی خدا و شما ای آقایان و سرپرستانم، بیزار شدم از اینان و شیعیان و پیروانشان، از خدا ای سرپرستانم، که گرامی داشت مقامتان را، و شرافت داد منزلت و شأنتان را، درخواست میکنم، که مرا به ولایت و اقتدای به شما و برائت از دشمنانتان گرامی بدارد، و از خدای نیکوکار مهربان میخواهم که دوستی شما را روزی من کند، و به طلب خونخواهی شما همراه امام مورد انتظار هدایت گر از خاندان محمّد موفّق نماید، و اینکه در دنیا و آخرت مرا با شما همراه کند،

رَاجِعُونَ يَا لَهَا مِنْ مُصِيبَهٍ مَا أَفْجَعَهَا وَ أَنْكَاهَا لِقُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُسْلِمِينَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِي فِي مَقَامِي مِمَّنْ تَنَالُهُ مِنْكَ صَلَوَاتٌ وَ رَحْمَهٌ وَ مَغْفِرَهٌ وَ اجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ فَإِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ وَ إِنِّي أَتَوَسَّلُ وَ أَتَوَجَّهُ بِصَفْوَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ خِيَرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الطَّيِّبِينَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا . (۱) اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ مَحْيَايَ مَحْيَاهُمْ وَ مَمَاتِي مَمَاتَهُمْ وَ لا تُفَرِّقْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ وَ هَذَا يَوْمٌ تَجَدَّدُ [تَجَدَّدَ] [تُجَدَّدُ] فِيهِ النِّقْمَهُ وَ تَنَزَّلُ [تَنَزَّلَ] [تُنَزَّلُ] فِيهِ اللَّعْنَهُ عَلَى اللَّعِينِ يَزِيدَ وَ عَلَى آلِ يَزِيدَ وَ عَلَى آلِ زِيَادٍ وَ عُمَرَ بْنِ سَعْدٍ وَ الشِّمْرِ اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ وَ الْعَنْ مَنْ رَضِيَ بِقَوْلِهِمْ وَ فِعْلِهِمْ مِنْ أَوَّلٍ وَ آخِرٍ لَعْناً كَثِيراً وَ أَصْلِهِمْ حَرَّ نَارِكَ وَ أَسْكِنْهُمْ جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيراً وَ أَوْجِبْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى كُلِّ مَنْ شَايَعَهُمْ وَ بَايَعَهُمْ وَ تَابَعَهُمْ وَ سَاعَدَهُمْ وَ رَضِيَ بِفِعْلِهِمْ وَ افْتَحْ لَهُمْ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى كُلِّ مَنْ رَضِيَ بِذَلِكَ لَعَنَاتِكَ الَّتِي لَعَنْتَ بِهَا كُلَّ ظَالِمٍ وَ كُلَّ غَاصِبٍ وَ كُلَّ جَاحِدٍ وَ كُلَّ كَافِرٍ وَ كُلَّ مُشْرِكٍ وَ كُلَّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ، (۲) وَ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ اللَّهُمَّ الْعَنْ يَزِيدَ وَ آلَ يَزِيدَ وَ بَنِي مَرْوَانَ جَمِيعا اللَّهُمَّ وَ ضَعِّفْ غَضَبَكَ وَ سَخَطَكَ وَ عَذَابَكَ وَ نَقِمَتَكَ عَلَى أَوَّلِ ظَالِمٍ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكَ اللَّهُمَّ وَ الْعَنْ جَمِيعَ الظَّالِمِينَ لَهُمْ

۱- و به مقام پسندیده ای که برای شما نزد خداست برساند، و از خدای عزّ و جلّ درخواست میکنم، به حق شما، و به شأنی که برای قرار داده، که عطا کند به من به خاطر مصیبت زدگی ام به شما، برترین چیزی را که به مصیبت زده ای به خاطر مصیبتش عطا کرد، و ما از خدایی و به سوی او باز می گردیم، و ای از مصیبتی که چه دردناک و سخت بود، برای دل های مؤمنان و مسلمانان، پس ما از خداییم و به سوی او باز میگردیم. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا در این حالت از آنانی قرار ده که از جانب تو به آنها درودها و رحمت و آمرزش میرسد، و مرا در دنیا و آخرت در پیش خود آبرومند و از مقرّبان بدار، زیرا من به محمّد و خاندان محمّد (درود تو بر او و همه ایشان) به تو تقرّب میجوییم. خدایا من متوسّل میشوم، به برگزیده از خلقت، و منتخب از آفریدگانت محمّد و علی و پاکان از فرزندان آن دو بزرگوار.

۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و زندگی مرا زندگی (آمیخته به عشق) آنان و مردن مرا مردن (با شیفتگی به) آنان قرار ده، و در دنیا و آخرت بین من و آنان جدایی مینداز، که تو شنونده دعایی، خدایا امروز روزی است که انتقام در آن تازه میشود، و لعنت فرود میآید در آن بر لعنت شدگان یزید و خاندان یزید، و بر خاندان زیاد، و عمر بن سعد و شمر، خدایا آنان را لعنت کن، و لعنت کن کسی که به گفتار و کردارشان راضی شد، از آغاز تا پایان لعنتی بسیار، و آنان را در آتش سوزانت وارد کن، و در دوزخ جایشان ده، دوزخی که بد جایگاهی است، و دوزخ را واجب گردان بر آنان و هرکه با آنان همکاری کرد، و با آنان هم پیمان شد، و به آنان مساعدت نمود، و به کردارشان راضی شد، و باز کن بر روی ایشان و بر آنان، و بر هر که به این حادثه راضی شد لعنت هایت را که به آن لعنت کردی هر ستمکار، و هر غاصب و هر منکر و هر کافر و هر مشرک و هر شیطان رانده شده را.

وَ انْتَقِمْ مِنْهُمْ إِنَّکَ ذُو نِقْمَهٍ مِنَ الْمُجْرِمِینَ اللَّهُمَّ وَ الْعَنْ أَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ آلَ بَیْتِ مُحَمَّدٍ وَ الْعَنْ أَرْوَاحَهُمْ وَ دِیَارَهُمْ وَ قُبُورَهُمْ وَ الْعَنِ اللَّهُمَّ الْعِصَابَهَ الَّتِی نَازَلَتِ الْحُسَیْنَ ابْنَ بِنْتِ نَبِیِّکَ وَ حَارَبَتْهُ وَ قَتَلَتْ أَصْحَابَهُ وَ أَنْصَارَهُ وَ أَعْوَانَهُ وَ أَوْلِیَاءَهُ وَ شِیعَتَهُ وَ مُحِبِّیهِ وَ أَهْلَ بَیْتِهِ وَ ذُرِّیَّتَهُ وَ الْعَنِ اللَّهُمَّ الَّذِینَ نَهَبُوا مَالَهُ وَ سَلَبُوا [وَ سَبَوْا] حَرِیمَهُ وَ لَمْ یَسْمَعُوا کَلامَهُ وَ لا مَقَالَهُ اللَّهُمَّ وَ الْعَنْ کُلَّ مَنْ بَلَغَهُ ذَلِکَ فَرَضِیَ بِهِ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ الْخَلائِقِ أَجْمَعِینَ إِلَی یَوْمِ الدِّینِ. (۱) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَیْنَ وَ عَلَی مَنْ سَاعَدَکَ وَ عَاوَنَکَ وَ وَاسَاکَ بِنَفْسِهِ وَ بَذَلَ مُهْجَتَهُ فِی الذَّبِّ عَنْکَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ وَ عَلَیْهِمْ وَ عَلَی رُوحِکَ وَ عَلَی أَرْوَاحِهِمْ وَ عَلَی تُرْبَتِکَ وَ عَلَی تُرْبَتِهِمْ اللَّهُمَّ لَقِّهِمْ رَحْمَهً وَ رِضْوَاناً وَ رَوْحاً وَ رَیْحَاناً السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ یَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ وَ یَا ابْنَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا شَهِیدُ یَا ابْنَ الشَّهِیدِ اللَّهُمَّ بَلِّغْهُ عَنِّی فِی هَذِهِ السَّاعَهِ وَ فِی هَذَا الْیَوْمِ وَ فِی هَذَا الْوَقْتِ وَ کُلِّ وَقْتٍ تَحِیَّهً وَ سَلاما، (۲) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْعَالَمِینَ وَ عَلَی الْمُسْتَشْهَدِینَ مَعَکَ سَلاما مُتَّصِلا مَا اتَّصَلَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ [بِالنَّهَارِ] السَّلامُ عَلَی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ الشَّهِیدِ السَّلامُ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ الشَّهِیدِ السَّلامُ عَلَی الْعَبَّاسِ بْنِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ الشَّهِیدِ السَّلامُ عَلَی الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَی الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ جَعْفَرٍ وَ عَقِیلٍ السَّلامُ عَلَی کُلِّ مُسْتَشْهَدٍ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

۱- و هر گردن کش لجبازی را، خدایا یزید و خاندانش و فرزندان مروان همه را لعنت کن. دوچندان کن غضب و خشم و عذاب و انتقامت را بر اول ستمگری که به اهل بیت پیامبرت ستم کرد، خدایا تمام ستم کنندگان بر آنها را لعنت کن، و از آنان انتقام بگیر، زیرا تو صاحب انتقام از تبهکاران هستی، خدایا و لعنت کن اولین ستمکاری را که به خاندان محمّد ستم کرد، و لعنت کن ارواح و شهرها و گورهایشان را، و خدایا لعنت کن جمعیتی را که به کارزار با حسین فرزند دختر پیامبرت فرود آمدند، و با او جنگیدند، و یاران و یاوران و کمک کاران و دوستان و شیعیان و دوستداران اهل بیت و فرزندانش را کشتند، و خدایا لعنت کن کسانی را که مالش را غارت کردند، و حریمش را ربودند، و سخن و گفتارش را نشنیدند، و خدایا لعنت کن هرکه این حادثه به او رسید و به آن راضی شد از گذشتگان و آیندگان و همه خلایق تا روز قیامت

۲- سلام بر تو ای ابا عبد اللّه الحسین، و بر آنان که با تو همراهی کردند و یاریات نمودند، و با جانشان با تو به مواسات برخاستند، و جانشان را در دفاع از تو بخشیدند، سلام بر تو ای مولایم و بر آنان، و بر روح تو و بر ارواحشان، و بر خاک تو و بر خاکشان، خدایا رحمت و رضوان و راحت و ریحان به آنان عطا کن، سلام بر تو ای مولایم ای ابا عبد اللّه، ای فرزند خاتم پیامبران، و ای فرزند سرور جانشینان، و از فرزند سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای شهید، ای فرزند شهید. خدایا در این ساعت، و د راین روز، و در این وقت، و هروقت از جانب من تحیّت و سلام به او برسان،

وَ بَلِّغْهُمْ عَنِّی تَحِیَّهً وَ سَلاما السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ وَ عَلَیْکَ السَّلامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزَاءَ فِی وَلَدِکَ الْحُسَیْنِ علیه السلام السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْحَسَنِ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ وَ عَلَیْکَ السَّلامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزَاءَ فِی وَلَدِکَ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا فَاطِمَهُ یَا بِنْتَ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِینَ ، (۱) وَ عَلَیْکِ السَّلامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکِ الْعَزَاءَ فِی وَلَدِکِ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ وَ عَلَیْکَ السَّلامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزَاءَ فِی أَخِیکَ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَی أَرْوَاحِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْیَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ وَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُمُ الْعَزَاءَ فِی مَوْلاهُمُ الْحُسَیْنِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الطَّالِبِینَ بِثَارِهِ مَعَ إِمَامٍ عَدْلٍ تُعِزُّ بِهِ الْإِسْلامَ وَ أَهْلَهُ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ. (۲)

بعد به سجده رو و بگو:

اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی جَمِیعِ مَا نَابَ [یَأْتِی] مِنْ خَطْبٍ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی کُلِّ أَمْرٍ وَ إِلَیْکَ الْمُشْتَکَی فِی عَظِیمِ الْمُهِمَّاتِ بِخِیَرَتِکَ وَ أَوْلِیَائِکَ وَ ذَلِکَ لِمَا أَوْجَبْتَ لَهُمْ مِنَ الْکَرَامَهِ وَ الْفَضْلِ الْکَثِیرِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنِی شَفَاعَهَ الْحُسَیْنِ علیه السلام یَوْمَ الْوُرُودِ وَ الْمَقَامِ الْمَشْهُودِ وَ الْحَوْضِ الْمَوْرُودِ [الْمَقَامَ الْمَشْهُودَ وَ الْحَوْضَ الْمَوْرُودَ] وَ اجْعَلْ لِی قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَکَ مَعَ الْحُسَیْنِ وَ أَصْحَابِ الْحُسَیْنِ علیه السلام الَّذِینَ وَاسَوْهُ بِأَنْفُسِهِمْ وَ بَذَلُوا دُونَهُ مُهَجَهُمْ وَ جَاهَدُوا مَعَهُ أَعْدَاءَکَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِکَ وَ رَجَائِکَ وَ تَصْدِیقاً بِوَعْدِکَ وَ خَوْفاً مِنْ وَعِیدِکَ إِنَّکَ لَطِیفٌ لِمَا تَشَاءُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۳)

هشتم:زیارت اربعین

هشتم: زیارت اربعین

اربعین

ص: ۷۰۳

۱- سلام بر تو ای فرزند سرور جهانیان، و بر کشته شدگان به همراه تو، سلامی پیوسته تا شب و روز پیوسته است، سلام بر حسین بن علی شهید، سلام بر علی بن حسین شهید، سلام بر عباس بر فرزند شهید امیر مؤمنان، سلام بر شهیدان از فرزندان امیر مؤمنان، سلام بر شهیدان از فرزندان جعفر و عقیل سلام بر هر شهید گشته از مؤمنان. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و به آنان از جانب من تحیّت و سلام برسان. سلام بر تو ای رسول خدا، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، خدایا پاداشت را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو ای ابا الحسن ای امیر مؤمنان، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، خدا پاداشت را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو فاطمه دختر رسول پروردگار جهانیان،

۲- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، خدا پاداشت را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند سلام بر تو ای ابا محمّد ای حسن، و سلام و رحمت و برکات بر تو باد، خدا پاداشت را در مصیبت برادرت حسین نیکو گرداند، سلام بر ارواح مردان و زنان با ایمان زنده ها و مرده هایشان، سلام و رحمت خدا و برکات خدا بر آنان باد، خدا پاداش آنان را در مصیبت مولایشان حسین نیکو گرداند، خدایا قرار ده ما را از خواستاران خونخواهی او به همراه امام دادگر، که اسلام و اهلش را به او عزیز گردانی، ای پروردگار جهانیان.

۳- خدایا تو را سپاس بر همه آنچه از امر عظیم نازل شد، و تو را سپاس بر هر امری و به سوی توست شکایت در امور بس مهم بزرگ، که به برگزیدگان و اولیایت اصابت کرد، و این به خاطر کرامت و فضل بسیاری است که بر آنان واجب کرده ای. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و شفاعت حسین (درود بر او) را نصیب من کن، روز ورود به قیامت، و مقام مشهود، و حوض وارد شده، و برایم نزد خود قدم صدق قرار ده با حسین و یاران حسین (درود بر ایشان) آنان که با وجودشان با او مواسات نمودند، و جانشان را در برابر او بخشیدند، و همراه او با دشمنانت جهاد نمودند، به خاطر به دست آوردن خشنودی ات و امید به تو، تصدیق به وعده ات، و ترس از تهدیدت، زیرا که تو لطف کننده ای به هر که بخواهی، ای مهربان ترین مهربانان.

سید الشهدا علیه السّلام مصادف با روز بیستم صفر است، شیخ طوسی در کتاب تهذیب و مصباح از حضرت حسن عسکری علیه السّلام روایت کرده: نشانه های مؤمن پنج چیز است: پنجاه و یک رکعت نماز گذاردن، که مراد هفده رکعت واجب، و سی و چهار رکعت نافله [مستحب] در هر شب و روز است، و زیارت اربعین، و انگشتر به دست راست نمودن، و پیشانی را در سجده بر خاک نهادن، و بلند گفتن «بسم اللّه الرّحمن الرّحیم» کیفیت زیارت حضرت امام حسین علیه السّلام در روز اربعین به دو صورت رسیده: اول: زیارتی است که شیخ در دو کتاب تهذیب و مصباح از صفوان جمّال روایت کرده، که صفوان گفت: مولایم امام صادق علیه السّلام درباره زیارت اربعین به من گفت: هنگامیکه قسمت قابل توجهی از روز برآمده، بخوان:

السَّلامُ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَ حَبِيبِهِ السَّلامُ عَلَى خَلِيلِ اللَّهِ وَ نَجِيبِهِ السَّلامُ عَلَى صَفِيِّ اللَّهِ وَ ابْنِ صَفِيِّهِ السَّلامُ عَلَى الْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ السَّلامُ عَلَى أَسِيرِ الْكُرُبَاتِ وَ قَتِيلِ الْعَبَرَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّى أَشْهَدُ أَنَّهُ وَلِيُّكَ وَ ابْنُ وَلِيِّكَ وَ صَفِيُّكَ وَ ابْنُ صَفِيِّكَ الْفَائِزُ بِكَرَامَتِكَ أَكْرَمْتَهُ بِالشَّهَادَةِ وَ حَبَوْتَهُ بِالسَّعَادَةِ وَ اجْتَبَيْتَهُ بِطِيبِ الْوِلادَةِ وَ جَعَلْتَهُ سَيِّداً مِنَ السَّادَةِ وَ قَائِداً مِنَ الْقَادَةِ وَ ذَائِداً مِنَ الذَّادَةِ وَ أَعْطَيْتَهُ مَوَارِيثَ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَعَلْتَهُ حُجَّةً عَلَى خَلْقِكَ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ فَأَعْذَرَ فِى الدُّعَاءِ وَ مَنَحَ النُّصْحَ وَ بَذَلَ مُهْجَتَهُ فِيكَ لِيَسْتَنْقِذَ عِبَادَكَ مِنَ الْجَهَالَةِ وَ حَيْرَةِ الضَّلالَةِ وَ قَدْ تَوَازَرَ عَلَيْهِ مَنْ غَرَّتْهُ الدُّنْيَا وَ بَاعَ حَظَّهُ بِالْأَرْذَلِ الْأَدْنَى وَ شَرَى آخِرَتَهُ بِالثَّمَنِ الْأَوْكَسِ وَ تَغَطْرَسَ وَ تَرَدَّى فِى هَوَاهُ وَ أَسْخَطَكَ وَ أَسْخَطَ نَبِيَّكَ

، (۱) وَ أَطَاعَ مِنْ عِبَادِکَ أَهْلَ الشِّقَاقِ وَ النِّفَاقِ وَ حَمَلَهَ الْأَوْزَارِ الْمُسْتَوْجِبِینَ النَّارَ [لِلنَّارِ] فَجَاهَدَهُمْ فِیکَ صَابِراً مُحْتَسِباً حَتَّی سُفِکَ فِی طَاعَتِکَ دَمُهُ وَ اسْتُبِیحَ حَرِیمُهُ اللَّهُمَّ فَالْعَنْهُمْ لَعْناً وَبِیلًا وَ عَذِّبْهُمْ عَذَاباً أَلِیماً السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْأَوْصِیَاءِ أَشْهَدُ أَنَّکَ أَمِینُ اللَّهِ وَ ابْنُ أَمِینِهِ عِشْتَ سَعِیداً وَ مَضَیْتَ حَمِیداً وَ مُتَّ فَقِیداً مَظْلُوماً شَهِیداً وَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِزٌ مَا وَعَدَکَ وَ مُهْلِکٌ مَنْ خَذَلَکَ وَ مُعَذِّبٌ مَنْ قَتَلَکَ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَفَیْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِیلِهِ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذَلِکَ فَرَضِیَتْ بِهِ، (۲) اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ أَنِّی وَلِیٌّ لِمَنْ وَالاهُ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاهُ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ کُنْتَ نُوراً فِی الْأَصْلابِ الشَّامِخَهِ وَ الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَهِ [الطَّاهِرَهِ] لَمْ تُنَجِّسْکَ الْجَاهِلِیَّهُ بِأَنْجَاسِهَا وَ لَمْ تُلْبِسْکَ الْمُدْلَهِمَّاتُ مِنْ ثِیَابِهَا وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ مِنْ دَعَائِمِ الدِّینِ وَ أَرْکَانِ الْمُسْلِمِینَ وَ مَعْقِلِ الْمُؤْمِنِینَ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْإِمَامُ الْبَرُّ التَّقِیُّ الرَّضِیُّ الزَّکِیُّ الْهَادِی الْمَهْدِیُّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِکَ کَلِمَهُ التَّقْوَی وَ أَعْلامُ الْهُدَی وَ الْعُرْوَهُ الْوُثْقَی وَ الْحُجَّهُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیَا وَ أَشْهَدُ أَنِّی بِکُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِإِیَابِکُمْ مُوقِنٌ بِشَرَائِعِ دِینِی وَ خَوَاتِیمِ عَمَلِی وَ قَلْبِی لِقَلْبِکُمْ سِلْمٌ وَ أَمْرِی لِأَمْرِکُمْ مُتَّبِعٌ وَ نُصْرَتِی لَکُمْ مُعَدَّهٌ حَتَّی یَأْذَنَ اللَّهُ لَکُمْ فَمَعَکُمْ مَعَکُمْ لا مَعَ عَدُوِّکُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ وَ عَلَی أَرْوَاحِکُمْ وَ أَجْسَادِکُمْ [أَجْسَامِکُمْ] وَ شَاهِدِکُمْ وَ غَائِبِکُمْ وَ ظَاهِرِکُمْ وَ بَاطِنِکُمْ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ. (۳)

پس دو رکعت نماز میخوانی، و به آنچه میخواهی

۱- سلام بر ولیّ خدا و حبیبش، سلام بر دوست خدا و نجیبش، سلام بر بنده برگزیده خدا و فرزند برگزیده اش، سلام بر حسین مظلوم شهید، سلام بر آن دچار گرفتاری ها و کشته اشک ها، خدایا من گواهی میدهم که حسین ولیّ تو و فرزند ولیّ تو، و فرزند برگزیده توست حسینی که به کرامتت رسیده، او را به شهادت گرامی داشتی، و به خوشبختی اختصاصش دادی، و به پاکی ولادت برگزیدی، و او را آقایی از آقایان، و پیشروی از پیشرویان، و مدافعی از مدافعان حق قرار دادی، و میراث های پیامبران را به او عطا فرمودی، و او را از میان جانشینان حجّت بر بندگانت قرار دادی، و در دعوتش جای عذری باقی نگذاشت، و از خیرخواهی دریغ نورزید، و جانش را در راه تو بذل کرد، تا بندگانت را از جهالت و سرگردانی گمراهی برهاند، درحالی که بر علیه او به کمک هم برخاستند، کسانیکه دنیا مغرورشان کرد، و بهره واقعی خود را به فرومایه تر و پست تر چیز فروختند، و و آخرتشان را به کمترین بها به گردونه فروش گذاشتند، تکبّر کردند و خود را در دامن هوای نفس انداختند، تو را و پیامبرت را به خشم آوردند،

۲- و اطاعت کردند از میان بندگانت، اهل شکاف افکنی و نفاق و بارکشان گناهان سنگین، و سزواران آتش را پس با آنان درباره تو صابرانه و به حساب تو جهاد کرد، تا در طاعت تو خونش ریخته شد و حریمش مباح گشت خدایا آنان را لعنت کن لعنتی سنگین، و عذابشان کن عذابی دردناک، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند سرور جانشینان، شهادت میدهم که تو امین خدا و فرزند امین اویی، خوشبخت زیستی، و ستوده درگذشتی، و از دنیا رفتی گم گشته، و مظلوم و شهید، گواهی میدهم که خدا وفاکننده است آنچه را به تو وعده داده، و نابودکننده کسانی را که از یاریات دریغ ورزیدند، و عذاب کننده کسانی را که تو را کشتند، و گواهی میدهم که تو به عهد خدا وفا کردید و در راهش به به جهاد برخاستی تا مرگ فرا رسید، پس خدا لعنت کند کسانی را که تو را کشتند، و به تو ستم کردند، و این جریان را شنیدند و به آن خشنود شدند،

۳- خدای من تو را شاهد میگیرم که من دوستم با آنان که او را دوست دارند، و دشمن با آنان که با او دشمنند، پدر و مادرم فدایت ای فرزند رسول خدا، گواهی میدهم که تو در صلب های بلندمرتبه و رحم های پاک نوری بودی، جاهلیت با ناپاکی هایش تو را آلوده نکرد، و از جامه های تیره و تارش به تو نپوشاند، و گواهی میدهم که تو از ستون های دین، و پایه های مسلمانان، و پناهگاه مردم مؤمنی، و گواهی میدهم که پیشوای نیکوکار، با تقوا، راضی به مقدرات حق، پاکیزه، هدایت کننده، و هدایت شده ای، و گواهی میدهم که امامان از فرزندانت، اصل تقوا، و نشانه های هدایت، و دستگیره محکم، و حجّت بر اهل دنیا هستند و گواهی میدهم که من به یقین مؤمن به شمایم، و به بازگشتتان یقین دارم، براساس قوانین دینم، و عواقب عملم، و قبلم با قلبتان در در صلح، و کارم پیرو کارتان، و یاری ام برای شما آماده است، تا خدا به شما اجازه دهد، پس با شمایم نه با دشمنانتان، درودهای خدا بر شما، و بر ارواح و پیکرهایتان، و بر حاضر و غایبتان، و بر ظاهر و باطنتان، آمین ای پروردگار جهانیان.

دعا میکنی و برمیگردی.

دوم: زیارتی است که از جابر روایت شده، و کیفیت آن چنان است که از عطا [ظاهرا همان عطیه عوفی کوفی همسفر جابر در اربعین برای زیارت حضرت امام حسین علیه السّلام است] نقل شده: در روز بیستم ماه صفر با جابر بن عبد اللّه انصاری بودم، چون به غاضریه رسیدیم در آب فرات غسل کرد، و پیراهن پاکیزه ای که با خود داشت پوشیده، آنگاه به من گفت: آیا از بوی خوش چیزی، با تو هست ای عطا؟ گفتم: سعد با من هست، قدری از آن گرفت و بر سر و بدن پاشید، و پابرهنه روانه شد، تا نزد سر مبارك امام حسین علیه السّلام ایستاد، و سه مرتبه اللّه اکبر گفت.

پس افتاد و بیهوش شد، چون به هوش آمد شنیدم میگفت: « السّلام علیکم یا ال اللّه. » که درست همان زیارت نیمه رجب است که قبلا ذکر کردیم، و با آن جز در چند کلمه تفاوت ندارد، که آن هم احتمالا ناشی از اختلاف نسخه ها است، چنان که شیخ مرحوم احتمال داده.

در هر صورت اگر کسی بخواهد آن را هم بخواند، به زیارت نیمه رجب رجوع کند، و همان را بخواند.

اوقات شریفه ی زیارت امام حسین علیه السلام

مؤلف گوید: زیارت امام حسین علیه السّلام در اوقات شریفه و شبها و روزهای متبرکه، به غیر این اوقات که ذکر شد، نیز افضل است، به ویژه اوقاتی که به آن حضرت نسبتی داشته باشد، مانند روز مباهله و روز نزول هل اتی و روز ولادت آن حضرت و نیز شبهای جمعه.

و از روایتی استفاده میشود که حق تعالی در هر شب جمعه

نظر لطفی بر آن حضرت مینماید، و همه پیامبران و اوصیای ایشان را به زیارت حضرتش میفرستد.

ابن قولویه از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه قبر امام حسین علیه السّلام را در هر جمعه زیارت کند، البته آمرزیده میشود، و از دنیا با حالت حسرت بیرون نرود، و مسکنش در بهشت با امام حسین علیه السّلام باشد.

در خبر اعمش آمده: همسایه او برایش گفت: در خواب دیدم رقعه هایی از آسمان فرو میریزد، که در آنها برای هرکه امام حسین علیه السّلام را در شب جمعه زیارت کند امان نوشته اند، و بعد از این در اعمال کاظمین در ضمن حکایت حاج علی بغدادی به این مطلب اشاره خواهد شد.

و در غیر این اوقات از اوقات شریفه دیگر نیز خوب است آن حضرت زیارت شود.

روایت شده از امام صادق علیه السّلام پرسیدند: آیا برای زیارت امام حسین علیه السّلام خاصی است که بهتر از زمان های دیگر باشد؟ فرمود: آن حضرت را در هروقت و هر زمان زیارت کنید که در زیارت آن حضرت خیر مقرّری است، هرکه آن را بیشتر به عمل آورد، خیر بیشتری خواهد یافت و هرکه کمتر انجام دهد خیر کمتری به دست میآورد، و در زیارت کردن آن حضرت در اوقات شریفه بکوشید، که اعمال صالحه در آن اوقات ثوابش دو چندان است و در آن اوقات شریفه فرشتگان الهی برای زیارت آن حضرت از آسمان نازل میشوند الخ.

و برای خصوص این اوقات یاد شده زیارت منقولی یافت نشده، تنها برای روز سوم شعبان که روز ولادت حضرت امام حسین علیه السّلام است، دعایی

از ناحیه مبارکه بیرون آمده که باید آن را خواند، و ما آن را در ضـمن اعمال ماه شعبان ذکر کردیم، و همچنین بدانکه زیارت آن حضـرت در غیر کربلاـ از شـهرهای دور فضـیلت زیـادی دارد، و مـا در اینجـا به ذکر دو روایت که در کتابهـای «کـافی» ، «تهذیب» و «من لا یحضره الفقیه» است قناعت میکنیم.

روایت اوّل: ابن ابی عمیر از هشـام روایت کرده: امـام صـادق علیه السّ_لام فرمود: هرگاه راه یکی از شـما دور، و از خانه اش تا قبور مـا مسـافت زیـادی باشـد، به پشت بـام بلنـدتر منزل خود بالاـ رود، و دو رکعت نماز بجا آورد، و به سـلام کردن به سوی قبرهای ما اشاره کند، به درستی که آن نماز و سلام به ما میرسد.

روایت دوم: از حنّان بن سـدیر از پـدرش نقل شـده: امام صادق علیه السّ_لام به من فرمود: ای سدیر آیا هر روز قبر حسـین علیه السّلام را زیارت میکنی؟ عرض کردم: فدایت شوم نه، فرمود: شما جفا کارید، آیا در هر جمعه او را زیارت میکنید؟ گفتم: نه، فرمود آیـا در هر مـاهی زیـارت می کنیـد؟ گفتم: نه، فرمود: آیـا در هر سـالی زیارت میکنیـد؟ گفتم: گاهی از سالها شـده که زیارت کرده ام فرمود: ای سدیر شـما به امام حسـین علیه السّ_لام چه جفاکارید! آیا نمیدانید که حق تعالی دو هزارهزار فرشته] در کتاب «تهذیب» و «فقیه» هزارهزار فرشـته آمده است [ژولیده موی و غبارآلود گمارده تا بر آن حضرت گریه کنند و زیارت نمایند که هرگز سست نمیشوند، و برای تو ای سدیر چه می شود، که زیارت کنی قبر امام

حسین علیه السّلام را در هر جمعه پنج مرتبه، و در هر روزی یک مرتبه؟ گفتم: فدایت شوم بین ما و او فاصله بسیاری است، فرمود: به بام خانه ات بالا رو و سپس به راست و چپ نظر کن، آنگاه سر خود را به سوی آسمان بردار، سپس قصد کن جانب قبر آن حضرت را و بگو: السّلام علیک یا ابا عبد اللّه، السّلام علیک و رحمه اللّه و برکاته به خاطر این عمل زیارتی برای تو نوشته میشود، و آن زیارت حجّ و عمره است.

سدیر گفت: باشد که این را در ماه بیش از بیست مرتبه بجا آوردم، و در آغاز زیارت اوّل از زیارت مطلقه مطلبی که مناسب این مقام بود گذشت، مراجعه کنید.

فواید و آداب تربت مقدسه

بدانکه روایات بسیاری وارد شده که در تربت آن حضرت شفای هر درد و بیماری است بجز مرگ، و امان است از هر بلا، و باعث ایمنی است از هر خوف و بیم، و اخبار در این باب متواتر [یعنی از طرق بسیاری نقل شده] است، و معجزاتی که به سبب این تربت مقدّسه ظاهر گردیده بیشتر از آن است که به ذکر آید، و من در کتاب «الفوائد الرضویه «که که در تراجم علمای امامیه است، در احوال سیّد محدّث متبحّر آقا سیّد نعمت اللّه جزایری (ره) نوشتم، که آن سیّد جلیل القدر در تحصیل علم زحمت بسیار کشیده، و سختی و رنج فراوان برده است و حتی در اوایل تحصیل چون قادر به تهیه چراغ نبوده، در روشنی ماه مطالعه میکرده، لا جَرَم از کثرت مطالعه در پرتو نور مهتاب و بسیار نوشتن، چشمانش ضعیف

شده بود، بنابراين براى روشنى چشم خود، به تربت مقدّسه حضرت سيد الشهداء عليه السّلام، و تربت هاى ساير مراقد شريفه ائمه عراق اكتحال مى كرد [مانند سرمه، به چشم ميكشيد] و به بركت آن تربت ها چشمانش روشن ميشد، و براى اينكه مبادا اهالى زمان ما به وساطت معاشرت با كفّار و افراد بى دين، اين واقعيت را عجيب بشمارند، نگاشتم: همانا كمال الدين دميرى در كتاب «حياه الحيوان» نقل كرد: افعى هرگاه از عمرش هزار سال بگذرد، چشمانش كور ميشود، حق تعالى به او الهام كرده است كه براى رفع كورى خود، چشمانش را به رازيانه تر (نمناك) بمالد، او هم با چشم كور از بيابان به قصد باغها، و محلهايى كه در آنجا رازيانه باشد بيرون مى آيد، گرچه مسافتى طولانى در بين باشد تا خود را به ان گياه رسانده و چشم خويش را بر آن بمالد و روشنى چشمش بازگردد، و اين مطلب را زمخشرى و غير او نيز نقل كرده اند.

پس هرگاه حق تعالى در گياه ترى اين خاصيت را قرار داده باشد، كه مار كور به آن پى ببرد، و بهره خود را از آن بگيرد، چه جاى تعجّب و شگفتى دارد، كه خدا در تربت پسر پيامبر صلى اللّه عليه و آله كه خود و عترتش در راه خدا كشته شدند، شفايى از همه امراض و فوائد و بركاتى قرار داده باشد، كه شيعيان و محبّان از آن بهره ها ببرند، و ما در اين مقام به ذكر چند خبر اكتفا ميكنيم: اوّل: روايت شده، حوريان بهشت، چون يكى از ملائكه را مى بينند كه براى

کاری به زمین می آید، از او التماس می کنند که برای ما تسبیح و تربت قبر امام حسین علیه السّلام را به عنوان هدیه بیاور.

دوم: به سند معتبر روایت شده است که شخصی گفت: حضرت رضا علیه السّلام برای من از خراسان بسته ای متاع فرستاد، چون گشودم در میان آن خاکی بود، از کسیکه آورده بود پرسیدم این خاک چیست؟ گفت: خاک قبر امام حسین علیه السّلام است و امام رضا علیه السّلام هرگز از جام و غیر جامه چیزی به جایی نمیفرستد مگر آنکه این خاک را در میانش می گذارد و میفرماید: این به اذن و مشیّت خدا، امان از بلاهاست.

سوم: روایت شده عبد اللّه بن ابی یعفور خدمت امام صادق علیه السّلام عرض کرد: شخصی از خاک قبر امام حسین علیه السّلام برمیدارد، و بهره مند می شود و دیگری برمی دارد، و سودی نمی برد، فرمود: نه و اللّه هرکه بردارد و اعتقاد داشته باشد که به او سود می بخشد، البته سودی میبرد، چهارم: از ابو حمزه ثمالی روایت شده: به حضرت صادق علیه السّلام عرض کردم: میبینم اصحاب ما، خاک قبر امام حسین علیه السّلام را می گیرند، و از آن طلب شفا می کنند، آیا در آن شفایی هست؟ فرمود: می توان طلب شفا کرد، از خاکی که از فاصله میان قبر تا چهار میل بردارند.

و همچنین است خاک قبر جدّم رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و قبر امام حسن علیه السّلام و امام زین العابدین علیه السّلام و امام محمّد باقر علیه السّلام، پس بگیر از آن خاک که شفای

هر درد است و سپری است برای دفع هرچه از آن میترسی و هیچ چیز از چیزهایی که از آن طلب شفا میکنند با آن برابری نمی کنـد به غیر از دعا و چیزی که آن را فاسـد می کنـد آن است که در ظرف ها و جاهای بد می گذارند و آنها که با آن معالجه می کنند، یقینشان کم است، هرکه یقین داشته باشد که این تربت برای او شفاست، هرگاه با آن معالجه کند برایش کافی است و محتاج به دوای دیگر نخواهد شد.

و آن تربت را شـیاطین و کافران از جنّیان، که خود را بر آن می مالنـد فاسد می گردانند و نیز هرچیز را که آن تربت از آن می گـذرد، بو می کننـد، و امّا شـیاطین و کافران جنّ به فرزنـدان آدم بر آن حسد می برند، به همین دلیل خود را بر آن می مالند، که اکثر نیکی و بوی خوشش برطرف می شود.

و هیچ تربتی از حایر بیرون نمیآید، مگر اینکه مهیّا می شوند از شیاطین و کافران جنّ برای آن تربت، به اندازه ای که عدد آنها را کسـی بـه غیر از خـدا نمی شـمارد، و آن تربـت در دسـت صـاحب آن است و ایشـان خـود را بر آن میمالنـد و ملائکه نمی گذارنـد ایشان داخل حایر مطهّر شونـد و اگر تربت از گزنـد آنان سالم بمانـد، هر بیمار را که با آن معالجه نمایند، البته در آن ساعت شفا می یابد.

بنابراین چون تربت را برداشتی پنهان کن و نام خدا را بر آن بسیار بخوان و شنیده ام که بعضی از مردم

که تربت را بر می دارنـد، حتی عـده ای از ایشـان، آن را در توبره چهارپایـان، یـا در ظرف طعـام یـا چیزهـایی که دست به آن بسـیار مالیـده می شود، از خورجین هـا و جوال هـا می اندازنـد، پس چگونه از آن تربت شـفا یابـد کسـی که به این نوع با این گوهر گرانبها معامله میکند؟ البته دلی که در آن یقین نیست و سبک میشمارد چیزی را که صلاحش در آن است عمل خود را فاسد میکند.

پنجم: روایت شده: هرگاه یکی از شما بخواهد تربت بردارد و با نوک انگشتان خویش بردارد، آن هم به اندازه یک نخود.

پس آن را ببوسد و بر هر دو دیده گذارد و بر سایر بدن نیز بمالد و بگوید:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذِهِ التُّرْبَهِ وَ بِحَقِّ مَنْ حَلَّ بِهَا وَ ثَوَی فِیهَا وَ بِحَقِّ جَدِّهِ وَ أَبِیهِ وَ أُمِّهِ وَ أَخِیهِ وَ الْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِهِ وَ بِحَقِّ الْمَلائِکَهِ الْحَافِّینَ بِهِ إلّا جَعَلْتَهَا شِفَاءً مِنْ کُلِّ دَاءٍ وَ بُرْءاً مِنْ کُلِّ مَرَضٍ وَ نَجَاهً مِنْ کُلِّ آفَهٍ وَ حِرْزاً مِمَّا أَخَافُ وَ أَحْذَرُ.

خـدایا به حق این تربت، و به حق آن که در آن فرود آمـد، و در آن دفن شد، و به حق جدّ و پدر و مادر و برادرش و امامان از فرزندانش، و به حق ملائکه در برگیرنده اش از تو می خواهم که آن تربت را شفای از هر درد، و بهبود از هر بیماری، و نجات از هر آفت، و پناه از آنچه می ترسم و حذر می کنم قرار دهی.

سپس از آن استفاده کند.

روایت شده: که مهر کردن تربت

ص: ۷۱۳

امام حسین علیه السّلام آن است، که بر آن سوره انّا انزلناه بخوانی.

و نیز روایت شده، هرگاه خواستی تربت را بخوری، یا به کسی بخورانی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بَاللَّهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ رِزْقاً وَاسِعاً وَ عِلْماً نَافِعاً وَ شِفَاءً مِنْ کُلِّ دَاءٍ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. (۱)

مؤلف گوید: فوائد تربت شریفه آن حضرت بسیار است، از جمله گذاشتن آن همراه میّت در قبر، و نوشتن کفن با آن مستحبّ است و دیگر سجده کردن بر آن است، روایت شده سجده بر آن، هفت حجاب را برمیدارد، یعنی باعث قبولی نماز میشود، نمازی که به عوالم بالا صعود کند و نیز ساختن تسبیح از تربت آن حضرت و ذکر گفتن با آن تسبیح و در دست داشتن آن است، که فضیلت بسیاری دارد، و از خاصیت آن تسبیح این است، که در دست آدمی تسبیح می گوید: بی آنکه صاحبش تسبیح گوید و معلوم است که این تسبیح غیر از آن تسبیحی است که در تمام موجودات است چنان که خدای تعالی فرموده: « هیچ موجودی نیست جز آنکه تسبیح می گوید همراه با سپاس خدا، ولی شما تسبیح آنها را نمی فهمید» و عارف رومی در بیان آن چنین گفته:

گر ترا از غیب چشمی باز شد با تو ذرات جهان هم راز شد

نطق خاک و نطق آب و نطق گل هست محسوس حواس اهل دل

جمله ذرات در عالم نهان با تو میگویند روزان و شبان

ما سمیعیم و بصیر وهشیم با شما نامحرمان ما خامشیم

از جمادی سوی جان جان شوید غلغل اجزای عالم بشنوید

فاش تسبیح جمادات

۱- بـه نـام خـدا و به خـدا، خـدایا ان را روزی فراخ، و دانش سودمنـد، و شـفا از هر درد قرار بـده، به درسـتی که تـو بر هرچیز توانایی

آیدت وسوسه تاویلها بزدایدت

در هر صورت این تسبیحی که در این روایت است، تسبیحی است که از خصوصیات تربت حضرت سید الشهداء (ارواحنا له الفداء) است.

ششم: از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: هرکه تسبیح ساخته شده از تربت امام حسین علیه السّلام را در دست بگرداند و بگوید: سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر» حق تعالی عوض هر دانه برای او شش هزار حسنه بنویسد، و از او شش هزار گناه محو کند، و به او شش هزار درجه ترفیع دهد و برای او شش هزار شفاعت ثبت کند.

از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه در دست خود بگرداند سنگ هایی که از تربت امام حسین علیه السّلام میرساند، یعنی تسبیح پخته، پس یک بار استغفار کند، هفتاد استغفار برای او نوشته میشود، و اگر تسبیحی را در دست نگاه دارد، و تسبیح نگوید به عدد هر دانه هفت مرتبه برای او نوشته میشود.

هفتم: در حدیث معتبری نقل شده: چون امام صادق علیه السّلام به عراق تشریف آوردند، گروهی خدمت حضرت رسیدند و عرض کردند: دانسته ایم که تربت امام حسین علیه السّلام موجب شفای هر درد است، آیا باعث ایمی از هر خوف نیز هست؟ فرمود: آری، هرگاه کسی بخواهد که او را از هر بیمی امان بخشد، باید تسبیحی که از تربت آن حضرت ساخته باشند، در دست بگیرد، و سه مرتبه این دعا را بخواند:

أَصْبَحْتُ [أَمْسَیْتُ] اللَّهُمَّ مُعْتَصِماً بِذِمَامِکَ وَ جِوَارِکَ الْمَنِیعِ الَّذِی لا یُطَاوَلُ وَ لا یُحَاوَلُ مِنْ شَرِّ کُلِّ غَاشِمٍ وَ طَارِقٍ مِنْ سَائِرِ مَنْ

خَلَقْتَ وَ مَا خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِکَ الصَّامِتِ وَ النَّاطِقِ [فِی جُنَّهٍ] مِنْ کُلِّ مَخُوفٍ بِلِبَاسٍ سَابِغَهٍ حَصِینَهٍ وَ هِیَ وِلاءُ أَهْلِ بَیْتِ نَبِیِّکَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ [مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ] مُحْتَجِزاً [مُحْتَجِباً] مِنْ کُلِّ قَاصِدٍ لِی إِلَی أَذِیَّهٍ بِجِدَارٍ حَصِینِ الْإِخْلاصِ فِی الاعْتِرَافِ بِحَقِّهِمْ وَ التَّمَسُّکِ بِحَبْلِهِمْ جَمِیعاً مُوقِناً أَنَّ الْحَقَّ لَهُمْ وَ مَعَهُمْ وَ مِنْهُمْ وَ فِیهِمْ وَ بِهِمْ أُوَالِی مَنْ وَالَوْا وَ أُعَادِی مَنْ عَادَوْا وَ أُجَانِبُ مَنْ جَانَبُوا فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَعِذْنِی اللَّهُمَّ بِهِمْ مِنْ شَرِّ کُلِّ مَا أَتَّقِیهِ یَا عَظِیمُ حَجَزْتُ الْأَعَادِیَ عَنِّی بِبَدِیعِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ إِنَّا جَعَلْنَا مِنْ بَیْنِ أَیْدِیهِمْ سَدّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدّا فَأَغْشَیْنَاهُمْ فَهُمْ لا یُبْصِرُونَ. (۱)

پس تسبیح را ببوسد و بر هر دو چشم بمالد و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ هَذِهِ التُّرْبَهِ الْمُبَارَکَهِ وَ بِحَقِّ صَاحِبِهَا وَ بِحَقِّ جَدِّهِ وَ بِحَقِّ أَبِیهِ وَ بِحَقِّ أُمِّهِ وَ بِحَقِّ أَخِیهِ وَ بِحَقِّ وُلْدِهِ الطَّاهِرِینَ اجْعَلْهَا شِفَاءً مِنْ کُلِّ دَاءٍ وَ أَمَانا مِنْ کُلِّ خَوْفٍ وَ حِفْظا مِنْ کُلِّ سُوءٍ. (۲)

بعد تسبیح را بر جبین خود بگذارد، اگر در صبح چنین کند، تا شام در امان خدا باشد و اگر در شام چنین کند تا صبح در امان خدا باشد.

در روایت دیگری نقل شده: هرکه از پادشاهی یا غیر او بترسد، چون از خانه بیرون آید، این عمل را انجام دهد، تا نگهداری و حافظی از شرّ ایشان برای او باشد.

مؤلف گوید: مشهور میان علما آن است که خوردن گل و خاک مطلقا جایز نیست، مگر تربت مقدّسه امام حسین علیه السّلام به قصد شفا بدون قصد لذّت.

۱- صبح کردم خدایا چنگ زنان به پیمان و جوار محکمت، که مورد دستبرد واقع نگردد، و از دست قدرتت گرفته نشود، از شرّ هر زورگو و شبیخون زننده در شب، از همه آنان که آفریدی، و آنچه آفریدی از مخلوقاتت، خاموش و گویا، در سپری محکم از هر موجود ترسناک، با پوششی سرشار و قلعه دار، و آن سپر ولایت اهل بیت پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) است درحالی که نگاهدار خود هستم از هرکه قصد آزارم را دارد، با دیوار محکم اخلاص، در اعتراف به حقّشان، و چنگ زدن به رشته ولایت تمامی آنان، درحالی که یقین دارم که حق برای آنان و با آنان، و از سوی آنان، و در میان آنان و به واسطه آنان است. دوست دارم کسی را که آنان دوست دارند، و دشمن دارم کسی را که آنان دشمن دارند و کناره گیری میکنم از هرکه آنها از او کناره گرفتند، پس بر محمّد و خاندانش درود فرست و مرا نگهدار، خدایا به حق ایشان از شرّ هر چه از آن می پرهیزم، ای بزرگ دور ساختم دشمنانم را از خود به وسیله پدیدآورنده آسمانها و زمین، ما را از پیش روی ایشان و پشت سرشان سدی قرار داریم پس ایشان نمی بینند.
۲- پس تسبیح را ببوسد و بر هر دو چشم بمالد و بگوید: خدایا از تو می خواهم به حق این تربت مبارک، و به حق صاحبش، و به حق جدّ و پدر و مادر و برادرش، و به حق فرزندان پاکش، آن را شفایی از هر درد، و ایمنی از هر بیم، و نگهدار از هر بدی قرار ده.

ن هم به انـدازه یک نخود، بلکه احوط آن است که به اندازه یک عدس باشد، و خوب است تربت را در دهان بگذارد، و پس از آن جرعه ای از آب بخورد و بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ رِزْقاً وَاسِعاً وَ عِلْماً نَافِعاً وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ. (۱)

علاّمه مجلسی رحمه اللّه فرموده: احوط آن است که مهر و تسبیح و تربت آن حضرت را خرید و فروش نکنند، بلکه به هدیه و بخشـش بدهند و در برابر آنها اگر تراضی کنند، بی آنکه اوّل شرط کرده باشند شاید بد نباشد، چنان که در حدیث معتبری از امام صادق علیه السّلام نقل شـده: هرکه خاک قبر امام حسـین علیه السّلام را بفروشـد، چنان است که گوشت آن حضـرت را فروخته و خریده.

مؤلف گوید: شـیخ ما محدّث چیره دست ثقه الاسلام نوری رحمه اللّه در کتاب «دار السلام» نقل کرده: روزی یکی از برادران من خدمت مرحومه والده ام رسـید، مادرم دید تربت امام حسـین علیه السّلام را، در جیب پایین قبای خود گذاشته، مادرم او را نهی کرد، که این بیادبی به تربت مقدّسه است، چه اینکه بسا شود زیر ران قرار گیرد و شکسـته شود، برادرم گفت: چنین است که فرمودی و تاکنون دو مهر شکسـته ام، ولی عهد کرد که پس از آن تربت را در جیب پایین خود نگذارد، چند روزی از این قضـیّه گذشت، علاّمه والدم بدون اینکه از این مطلب اطلاع داشـته باشد، خواب دید که مولای ما حضـرت ابا عبد اللّه السحین علیه السّلام برای دیدن او به خانه تشریف آورد، و در اطاق کتابخانه نشست،

۱- خدایا آن را روزی فراخ، و دانش سودمند، و شفای از هر درد و بیماری قرار ده.

و ملاطفت و مهربانی بسیار کرد و فرمود: پسران خود را دعوت کن بیایند تا آنها را اکرام کنم.

پس پسرها را خواست، و با من پنج نفر بودند، همه آنها کنار در مقابل آن حضرت ایستادند، و نزد حضرت جامه ها و چیزهای دیگری بود، یک یک را می خوانـد، و چیزی از آنها به او می داد، نوبت به برادر مزبور رحمه اللّه رسـید، حضـرت نظری به او انداخت، مانند کسیکه در غضب باشد.

و التفات به پدرم نمود و فرمود: این پسـر تو دو تربت از تربت های قبر مرا در زیر ران خود شکسته، پس آن حضرت او را مثل برادران دیگر نخوانـد، بلکه چیزی به سوی او افکند، و الآن در ذهن من است که گویا قاب شانه ترمه به او داد، بعد علاّمه والد بیـدار شـد و خواب خود را برای مرحومه والـده نقـل کرد، و والـده حکـایت برادرم را برای او بیـان نمود، والـدم از صـدق این خواب شگفت زده شد.

فصل هشتم: فضیلت و کیفیت زیارت امامین کاظمیین علیهما السلام

بخش اول

فضیلت و کیفیت زیارت کاظمین

در فضـیلت و کیفیت زیارت کاظمین یعنی امام موسـی کاظم و امام محمّد تقی علیهما السّلام و ذکر مسجد براثا و زیارت نواب اربعه و زیارت جناب سلمان و مشتمل بر چند بخش است:

بخش اول: در فضیلت و کیفیت زیارت کاظمین علیهما السّلام

بـدانکه برای زیارت این دو امام معصوم علیهما السّـلام فضـیلت بسـیاری ذکر شـده، و در اخبار بیشـماری وارد شده که زیارت موسی بن جعفر علیهما السّلام مثل زیارت پیامبر صلی اللّه علیه و آله است.

و در روایتی است: هرکه او را زیارت کند، مانند آن است که حضرت رسول صلی اللّه علیه

و آله و امیر مؤمنان را زیارت کرده، و در روایت دیگری: مثل آن است که امام حسین علیه السّلام را زیارت کرده باشد، و در حدیث دیگری: هرکه او را زیارت کند، بهشت برای اوست.

شیخ جلیل محمّد بن شهر آشوب در «مناقب» از تاریخ بغداد نقل کرده: که خطیب مؤلّف آن کتاب به سند خود از علی بن خلال روایت نموده: هیچ امر دشواری مرا روی نداد، که بعد از آن به نزد قبر حضرت موسی بن جعفر علیهما السّلام روم، و متوسّل به آنجناب شوم، مگر آنکه خدا، آن را برایم آسان کرد.

و نیز گفته است: زنی در بغداد دیده شد که میدوید به و گفتند: کجا میروی؟ گفت: به سوی قبر موسی بن جعفر علیها السّلام میروم، برای پسرم که او را حبس کرده اند دعا کنم، مردی حنبلی مذهب در آنجا حاضر بود، آن زن را مسخره کرد، و گفت: پسرت در زندان از دنیا رفت، آن زن گفت: خدایا از تو درخواست میکنم، به حق کسیکه در زندان شهیدش کردند [مرادش موسی بن جعفر علیه السّلام بود] قدرت خود را به من بنما، به ناگاه پسر آن زن را رها کردند، و فرزند آن مرد حنبلی را که مسخره کرده بود، به جنایت او گرفتند شیخ صدوق از ابراهیم بن عقبه روایت کرده: خدمت امام هادی علیه السّلام نام ه ای نوشتم، و در نامه پرسیدم از زیارت ابی عبد اللّه السحین علیه السّلام، و از زیارت حضرت موسی بن جعفر و حضرت جواد علیهما السّلام، منظور از پرسش آن بود که بدانم کدام یک از این دو

زیارت افضل است؟ حضرت در جواب نوشته بودند: ابو عبد اللّه علیه السّلام مقدم است، و زیارت این دو معصوم جامع تر، و ثوابش عظیم تر است.

اما کیفیّت زیارت کاظمین علیهما السّلام: بدانکه زیارات آن حرم شریف، بعضی اختصاص به هر یک از آن دو بزرگوار دارد، و بعضی مشترک مابین آن دو امام است.

زیارت امام موسی کاظم علیه السلام

اما کیفیّت زیارت کاظمین علیهما السّلام:

بدانکه زیارات آن حرم شریف، بعضی اختصاص به هر یک از آن دو بزرگوار دارد، و بعضی مشترک مابین آن دو امام است.

اما زیارت مختصّ به حضرت موسی بن جعفر علیهما السّلام چنان که سیّد ابن طاووس در کتاب «مزار» نقل کرده: آن است که چون خواستی آن حضرت را زیارت کنی، سزاوار است غسل کنی و بعد با آرامش و وقار به زیارت، روانه شوی همین که به در حرم رسیدی بایست و بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى هِدَايَتِهِ لِدِينِهِ وَ التَّوْفِيقِ لِمَا دَعَا إِلَيْهِ مِنْ سَبِيلِهِ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَكْرَمُ مَقْصُودٍ وَ أَكْرَمُ مَأْتِيٍّ وَ قَدْ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّباً إِلَيْكَ بِابْنِ بِنْتِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ عَلَى آبَائِهِ الطَّاهِرِينَ وَ أَبْنَائِهِ الطَّيِّبِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لا تُخَيِّبْ سَعْيِي وَ لا تَقْطَعْ رَجَائِي وَ اجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ. (۱)

بعد وارد شو، و پای راست خود را مقدّم دار و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ. (۲)

همین

۱- خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر است، خدا را سپاس بر هدایت نمودن به سوی دینش، و موفق نمودن بر آنچه فرا خوانـد به سوی آن از راهش. خـدایا تویی کریم ترین قصـد شـده، و کریم ترین آمده شده، نزد تو آمـده ام درحالی که به تو تقرّب می جویم، به وسیله فرزند ختر پیامبرت، درودهایت بر او، و بر پدران پاک، و فرزندان پاکیزه اش باد. خـدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و کوشـشم را بی ثمر مکن، و امیدم را قطع مساز، و مرا نزد خود در دنیا و آخرت آبرومند و از مقرّبان قرار ده.

۲- به نام خـدا و با خـدا، و در راه خـدا، و بر آیین رسول خـدا (درود خـدا بر او و خانـدانش باد) ، خدایا بیامرز مرا و پدرم و مادرم و همه مردان و زنان مؤمن را.

که به در بارگاه شریف رسیدی بایست، و طلب اذن کن و بگو:

أَ أَدْخُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَ أَدْخُلُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ أَ أَدْخُلُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ أَ أَدْخُلُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ أَ أَدْخُلُ يَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ أَ أَدْخُلُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ أَ أَدْخُلُ يَا مَوْلاَیَ يَا أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ أَ أَدْخُلُ يَا مَوْلاَیَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ أَ أَدْخُلُ يَا مَوْلاَیَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ. (۱)

سپس وارد شو، و چهار مرتبه بگو: اللّه اکبر و مقابل قبر بایست، و قبله را پشت کتف خود قرار بده، آنگاه بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ صَفِيِّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِينَ اللَّهِ وَ ابْنَ أَمِينِهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا إِمَامَ الْهُدَى السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَلَمَ الدِّينِ وَ التُّقَى السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خَازِنَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خَازِنَ عِلْمِ الْمُرْسَلِينَ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا نَائِبَ الْأَوْصِيَاءِ السَّابِقِينَ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَعْدِنَ الْوَحْيِ الْمُبِينِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صَاحِبَ الْعِلْمِ الْيَقِينِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَيْبَةَ عِلْمِ الْمُرْسَلِينَ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الصَّالِحُ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الزَّاهِدُ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْعَابِدُ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ السَّيِّدُ الرَّشِيدُ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمَقْتُولُ الشَّهِيدُ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ ابْنَ وَصِيِّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلاَیَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ

۱- آیا وارد شوم ای رسول خدا، آیا وارد شوم ای پیامبر خدا آیا وارد شوم ای محمّد بن عبد اللّه، آیا وارد شوم ای امیر مؤمنان، آیا وارد شوم ای ابا محمّد حسن، آیا وارد شوم ای ابا عبد اللّه الحسین، آیا وارد شوم ای ابا محمّد علی بن الحسین، آیا وارد شوم ای ابا جعفر محمّد بن علی، آیا وارد شوم ای ابا عبد اللّه جعفر بن محمّد، آیا وارد شوم ای مولایم ای ابا الحسن موسی بن جعفر، آیا وارد شوم ای مولای من ای ابا جعفر، آیا وارد شوم ای مولای من ای محمّد بن علی.

بَرَكَاتُهُ . (۱) أَشْـهَدُ أَنَّكَ قَـدْ بَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ مَـا حَمَّلَـكَ وَ حَفِظْتَ مَـا اسْتَوْدَعَكَ وَ حَلَّلْتَ حَلالَ اللَّهِ وَ حَرَّمْتَ حَرَامَ اللَّهِ وَ أَقَمْتَ أَحْكَامَ اللَّهِ وَ تَلَوْتَ كِتَابَ اللَّهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِي جَنْبِ اللَّهِ وَ جَاهَـدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ وَ أَشْـهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتَ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ آبَاؤُكَ الطَّاهِرُونَ وَ أَجْدَادُكَ الطَّيِّبُونَ الْأَوْصِيَاءُ الْهَادُونَ الْأَئِمَّةُ الْمَهْدِيُّونَ لَمْ تُؤْثِرْ عَمًى عَلَى هُدًى وَ لَمْ تَمِـلْ مِنْ حَـقٍّ إِلَى بَاطِـلٍ وَ أَشْـهَدُ أَنَّكَ نَصَـحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُـولِهِ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنَّكَ أَدَّيْتَ الْأَمَـانَةَ وَ اجْتَنَبْتَ الْخِيَـانَةَ وَ أَقَمْتَ الصَّلاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصا مُجْتَهِدا مُحْتَسِبا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلامِ ، (۲) وَ أَهْلِهِ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ وَ أَشْرَفَ الْجَزَاءِ أَتَيْتُكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّكَ مُقِرّاً بِفَضْلِكَ مُحْتَمِلا لِعِلْمِكَ مُحْتَجِباً بِـذِمَّتِكَ عَائِـذاً بِقَبْرِكَ لائِـذاً بِضَـرِيحِكَ مُسْتَشْـفِعاً بِـكَ إِلَى اللَّهِ مُوَالِيـاً لِأَوْلِيَائِكَ مُعَادِياً لِأَعْـدَائِكَ مُسْتَبْصِـراً بِشَأْنِكَ وَ بِالْهُـدَى الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ عَالِماً بِضَـلالَةِ مَنْ خَالَفَكَ وَ بِالْعَمَى الَّذِي هُمْ عَلَيْهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي وَ نَفْسِـي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وُلْـدِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّباً بِزِيَارَتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ مُسْتَشْفِعا بِكَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ يَعْفُوَ عَنْ جُرْمِي وَ يَتَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِي وَ يَمْحُوَ عَنِّي خَطِيئَاتِي وَ يُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ وَ يَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ يَغْفِرَ لِي وَ لِآبَائِي وَ لِإِخْوَانِي وَ أَخَوَاتِي وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَ جُودِهِ وَ مَنِّهِ . (۳)

سپس خود را بر قبر بینداز، و

۱- سـلام بر تو ای ولیّ خدا، و فرزند ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا، و فرزند حجّت خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا و فرزند برگزیده خدا، سـلام بر تو ای امین خدا و فرزند امین خدا، سـلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر تو ای پیشـوای هـدایت، سـلام بر تـو ای پرچم دین و تقـوا، سـلام بر تو ای خزانه دار دانش پیـامبران، سـلام بر تو ای خزانه دار دانش رسولان، سلام بر تو ای جانشین اوصیای گذشته، سلام بر تو ای معدن وحی آشکار، سلام بر تو ای صاحب دانش یقینی، سلام بر تو ای خزانه دانش رسولان، سـلام بر تو ای امام شایسـته، سـلام بر تو ای پیشوای زاهد، سـلام بر تو ای امام عابد، سلام بر تو ای امام سـرور و رشید، سلام بر تو ای کشته شهید گشته، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا و فرزند جانشینش، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای مولای من موسی بن جعفر،

۲- گواهی می دهم که تو از جـانب خـدا آنچه را بر عهـده داشـتی رسانـدی، و از آنچه به تو سـپرده بود نگهـداری نمودی، و حلال خـدا را حلال، و حرام خـدا را حرام کردی، و احکام خـدا را بپا داشتی، و کتاب خدا را تلاوت نمودی، و در راه خدا بر آزار مردم صبر کردی، و در راه خـدا آنگونه که بایـد جهاد کردی تا مرگ تو را رسـید، و گواهی می دهم که درگـذشتی، بر آنچه پـدران پاک، و اجـداد پاکیزه، و جانشـینان راهنما، آن پیشوایان هـدایت یافته درگذشـتند، گمراهی را بر هـدایت ترجیح ندادی، و از حق به جانب باطل منحرف نشدی، و گواهی می دهم که برای خدا و رسول خدا و امیر مومنان خیرخواهی کردی، و امانت را ادا نمودی، و از خیانت دوری گزیـدی، و نماز بپا داشتی، و زکات دادی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خدا را تنها از روی اخلاص، و اجتهاد و تنها برای او عبادت کردی، تا مرگت فرا رسید، پس خدا از سوی اسلام

۳- و اهلش پـاداشت دهـد، برترین و شـریف ترین پـاداش ای فرزنـد رسول خـدا، به سویت آمـدم برای زیـارت، درحـالی که، عارف به حقّت هسـتم، و به فضـلت اقرار دارم، متحمّل دانشت می باشم، پوشیده به پیمانت، و پناه آورنده به قبرت، زره گزیده

به ضـریحت، شفاعت خواه به واسطه تو به سوی خدا، دوست دار دوستانت، دشمن دشمنانت، بینای به مقامت، و هدایتی که تو بر آن هستی، دانای به گمراهی کسی که با تو مخالفت کرد، و کوردلی ای که آنان برآنند، پدر و مادر و جان و خاندان و مال و فرزنـدانم فـدایت ای پسـر رسول خـدا، به سوی تو آمـدم درحالی که به زیارتت به سوی خـدای تعالی تقرّب می جویم، و به پیشـگاهش بـه وسـیله تـو طلـب شـفاعت می کنـم، پس مرا نزد پروردگـارت شـفاعت کن، تـا گناهـانم را بیـامرزد، و از جرمم درگذرد، و از بدی هایم چشم بپوشد، و خطاهایم را محو نماید، و وارد بهشـتم کند، و بر من آن گونه که او شایسـته آن است تفّضل نمایـد، و مرا و پـدران و برادران و خواهرانم و همه مردان و زنان با ایمان را در مشارق و مغارب زمین بیامرزد، به فضـل وجود و احسانش.

آن را ببوس، و دو طرف صورت خود را بر آن بگذار، و به آنچه که خواهی دعا کن، آنگاه رو به جانب سر برگرد و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْإِمَامُ الْهَادِی وَ الْوَلِیُّ الْمُرْشِدُ وَ أَنَّکَ مَعْدِنُ التَّنْزِیلِ وَ صَاحِبُ التَّأْوِیلِ وَ حَامِلُ التَّوْرَاهِ وَ الْإِنْجِیلِ وَ الْعَالِمُ الْعَادِلُ وَ الصَّادِقُ الْعَامِلُ یَا مَوْلایَ أَنَا أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِمُوَالاتِکَ فَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی آبَائِکَ وَ أَجْدَادِکَ وَ أَبْنَائِکَ وَ شِیعَتِکَ وَ مُحِبِّیکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۱)

آنگاه دو رکعت نماز زیارت بجا آر، و در آن دو رکعت سوره یس و الرّحمن یا هر سوره ای از قرآن که برایت آسان باشد بخوان، سپس به آنچه می خواهی دعا کن.

زیارت دیگر: شیخ مفید و شیخ شهید و محمّد بن مشهدی فرموده اند: چون خواستی موسی بن جعفر علیهما السّلام را در بغداد زیارت کنی، غسل کن، و حرم شریف را قصد نما، و بر در حرم بایست، و اذن دخول بطلب، آنگاه وارد حرم شو، درحالیکه می گویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ عَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ السَّلامُ عَلَی أَوْلِیَاءِ اللَّهِ. (۲)

سپس برو تا برابر قبر حضرت موسی بن جعفر قرار گیری، چون نزد قبر ایستادی بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَابَ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ

۱- سلام بر تو ای مولای من ای موسی بن جعفر و رحمت و برکات خدا بر تو باد، گواهی می دهم که تویی پیشوای راهنما و سرپرست ارشاد کننده، و تویی معدن تنزیل، و صاحب تأویل، و حامل تورات و انجیل، و عالم عادل، و راستگوی عمل کننده، ای مولای من، من به سوی خدا از دشمنانت بیزاری می جویم، و به دوستی ات به خدا تقرّب می نمایم، پس درود و رحمت و برکات خدا بر تو و پدران و اجداد و فرزندان و شیعیان و دوستدارانت باد.

۲- به نام خدا و با خدا و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) و سلام بر اولیای خدا

نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ تَلَوْتَ الْکِتَابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ وَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَی الْأَذَی فِی جَنْبِهِ مُحْتَسِبا وَ عَبَدْتَهُ مُخْلِصاً حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ أَشْهَدُ أَنَّکَ أَوْلَی بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ أَنَّکَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ حَقّاً أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِمُوَالاتِکَ أَتَیْتُکَ یَا مَوْلایَ عَارِفا بِحَقِّکَ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکَ مُعَادِیا لِأَعْدَائِکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ. (۱)

پس خود را بر قبر بینداز، و آن را ببوس و گونه هایت را به روی آن بگذار، آنگاه برگرد و به جانب سر بیا و بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّکَ صَادِقٌ أَدَّیْتَ نَاصِحا وَ قُلْتَ أَمِینا وَ مَضَیْتَ شَهِیدا لَمْ تُؤْثِرْ عَمًی عَلَی الْهُدَی وَ لَمْ تَمِلْ مِنْ حَقٍّ إِلَی بَاطِلٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی آبَائِکَ وَ أَبْنَائِکَ الطَّاهِرِینَ . (۲)

پس قبر نورانی را ببوس و دو رکعت نماز زیارت بجای آر، و بعد از این دو رکعت، هر نمازی که خواستی بخوان، آنگاه به سجده رو و بگو:

اللَّهُمَّ إِلَیْکَ اعْتَمَدْتُ وَ إِلَیْکَ قَصَدْتُ وَ بِفَضْلِکَ رَجَوْتُ وَ قَبْرَ إِمَامِیَ الَّذِی أَوْجَبْتَ عَلَیَّ طَاعَتَهُ زُرْتُ وَ بِهِ إِلَیْکَ تَوَسَّلْتُ فَبِحَقِّهِمُ الَّذِی أَوْجَبْتَ عَلَی نَفْسِکَ اغْفِرْ لِی وَ لِوَالِدَیَّ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ یَا کَرِیمُ. (۳)

پس طرف راست صورت خود را بر قبر بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ قَدْ عَلِمْتَ حَوَائِجِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْضِهَا. (۴)

آنگاه جانب چپ صورت را بر قبر بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ قَدْ أَحْصَیْتَ ذُنُوبِی فَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهَا وَ تَصَدَّقْ عَلَیَّ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ. (۵)

سپس

۱- سلام بر تو ای نوز خدا در تاریکی های زمین، سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا، سلم بر تو ای باب خدا. گواهی می دهم که تو نماز بپا داشتی، و زکات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و کتاب خدا را آنگونه که باید تلاوت کردی، و در راه خدا کوشیدی کوشش شایسته، و بر آزار و اذیت در راه خدا تنها برای خدا صبر نمودی، و او را خالصانه عبادت کردی، تا مرگ تو را دررسید، گواهی می دهم که تو به خدا و رسول خدا سزاوارتری، و اینکه تو به حق فرزند رسول خدایی، به سوی خدا از دشمنانت بیزاری می جویم، و با دوستیات به خدا تقرّب می نمایم، ای مولای من به حضورت آمدم عارف به حقّت، دوستدار دوستانت، دشمن دشمنانت، پس مرا نزد خدا شفاعت کن.

۲- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، گواهی می دهم که تو صادق، خیرخواهانه، ادای وظیفه کردی، و امینانه گفتی، و به حال شهادت درگذشتی، و کوردلی را بر هدایت ترجیح ندادی، و از حق به جانب باطل منحرف نشدی، درود خدا بر تو و پدران و فرزندان پاک تو.

۳- خـدایا به تو اعتماد نمودم، و آهنگ تو کردم، و به فضـلت امیدوار شدم، و قبر امامم را که اطاعتش را بر من واجب نمودی زیـارت کردم، و به وسـیله او به سوی تو توسّل جسـتم، پس به حق آنان که بر خود واجب نموده ای مرا و پـدر و مادرم و همه اهل ایمان را بیامرز، ای کریم.

۴- خدایا حاجات مرا دانسته ای پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و آنها را برآور.

۵- خـدایا تو گناهانم را برشـمرده ای، پس به حق محمّـد و خانـدان محمّـد، درود فرست بر محمّـد و خاندان محمّد، و آنها را بیامرز و به آنچه تو شایسته آنی بر من تصدّق فرما.

به سجده برو، و صد مرتبه بگو: شکرا آنگاه سر از سجده بردار، و به آنچه خواهی و برای هر که خواهی و او را دوست داری، دعا کن.

صلوات بر امام موسی کاظم علیه السلام

مؤلّف گوید: سیّد جلیل علی بن طاووس رضی اللّه عنه در کتاب «مصباح الزائر» در یکی از زیارت حضرت موسی بن جعفر علیهما السّلام این صلوات بر حضرت را که مشتمل بر شمّه ای از فضایل و مناقب و عبادات و مصائب آن جناب است نقل کرده: البته زائر، خود را از فیض خواندن آن محروم نسازد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَصِيِّ الْأَبْرَارِ وَ إِمَامِ الْأَخْيَارِ وَ عَيْبَهِ الْأَنْوَارِ وَ وَارِثِ السَّكِينَهِ وَ الْوَقَارِ وَ الْحِكَمِ وَ الْآثَارِ الَّذِی كَانَ يُحْيِی اللَّيْلَ بِالسَّهَرِ إِلَى السَّحَرِ بِمُوَاصَلَهِ الاسْتِغْفَارِ حَلِيفِ السَّجْدَهِ الطَّوِيلَهِ وَ الدُّمُوعِ الْغَزِيرَهِ وَ الْمُنَاجَاهِ الْكَثِيرَهِ وَ الضَّرَاعَاتِ الْمُتَّصِلَهِ وَ مَقَرِّ النُّهَى وَ الْعَدْلِ وَ الْخَيْرِ وَ الْفَضْلِ وَ النَّدَى وَ الْبَذْلِ وَ مَأْلَفِ الْبَلْوَى وَ الصَّبْرِ وَ الْمُضْطَهَدِ بِالظُّلْمِ وَ الْمَقْبُورِ بِالْجَوْرِ وَ الْمُعَذَّبِ فِی قَعْرِ السُّجُونِ وَ ظُلَمِ الْمَطَامِيرِ ذِی السَّاقِ الْمَرْضُوضِ بِحَلَقِ الْقُيُودِ وَ الْجَنَازَهِ الْمُنَادَى عَلَيْهَا بِذُلِّ الاسْتِخْفَافِ وَ الْوَارِدِ عَلَى جَدِّهِ الْمُصْطَفَى وَ أَبِيهِ الْمُرْتَضَى وَ أُمِّهِ سَيِّدَهِ النِّسَاءِ، (۱) بِإِرْثٍ مَغْصُوبٍ وَ وِلاءٍ مَسْلُوبٍ وَ أَمْرٍ مَغْلُوبٍ وَ دَمٍ مَطْلُوبٍ وَ سَمٍّ مَشْرُوبٍ اللَّهُمَّ وَ كَمَا صَبَرَ عَلَى غَلِيظِ الْمِحَنِ وَ تَجَرَّعَ غُصَصَ الْكُرَبِ وَ اسْتَسْلَمَ لِرِضَاكَ وَ أَخْلَصَ الطَّاعَهَ لَكَ وَ مَحَضَ الْخُشُوعَ وَ اسْتَشْعَرَ الْخُضُوعَ وَ عَادَى الْبِدْعَهَ وَ أَهْلَهَا وَ لَمْ يَلْحَقْهُ فِی شَیْ ءٍ مِنْ أَوَامِرِكَ وَ نَوَاهِيكَ لَوْمَهُ لائِمٍ صَلِّ عَلَيْهِ صَلاهً نَامِيَهً مُنِيفَهً زَاكِيَهً تُوجِبُ

۱- خدایا درود فرست بر محمّد و اهل بیتش، و درود فرست بر موسی بن جعفر، جانشین نیکوکاران، و پیشوای خوبان و خزانه انوار، و وارث آرامش و متانت و حکمت ها و آثار، آن که همواره شب را با بیداری تا سحر، با به هم پیوستن استغفار زنده میداشت، هم پیمان سجده های طولانی، و اشک های سرشار و رازونیاز بسیار، و ناله های به هم پیوسته، و قرارگاه خرد و عدالت و خوبی و کرم و بذل، و خوگرفته به بلا و صبر، پایمال شده به ستم، و دفن شده به بی عدالتی و معذّب در عمق زندان ها و تاریکی های زیرزمین ها، با ساق کوبیده، به حلقه های زنجیرها، و جنازه ای که با خواری و سبک انگاشتن بر آن جار زده شده، وارد شونده بر جدّش مصطفی و پدرش مرتضی و مادرش سرور بانوان،

لَهُ بِهَا شَفَاعَهَ أَمَمٍ مِنْ خَلْقِکَ وَ قُرُونٍ مِنْ بَرَایَاکَ وَ بَلِّغْهُ عَنَّا تَحِیَّهً وَ سَلاماً وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْکَ فِی مُوَالاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَهً وَ رِضْوَاناً إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَمِیمِ وَ التَّجَاوُزِ الْعَظِیمِ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱)

زیارت مختص امام محمد تقی علیه السلام

همان سه عالم بزرگوار فرموده اند: متوجه به جانب قبر ابی جعفر محمّد بن علیّ الجواد علیه السّلام شو، که پشت سر جدّ بزرگوار خود مدفون است.

چون نزد قبر آن حضرت ایستادگی بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی آبَائِکَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی أَبْنَائِکَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ عَلَی أَوْلِیَائِکَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ تَلَوْتَ الْکِتَابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ وَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَی الْأَذَی فِی جَنْبِهِ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ أَتَیْتُکَ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکَ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکَ مُعَادِیا لِأَعْدَائِکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ. (۲)

آنگاه قبر را ببوس و صورت خود را بر آن بگذار، سپس دو رکعت نماز زیارت بجا آر، و بعد از آن هر نمازی که خواهی بخوان، پس به سجده رو و بگو:

ارْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَ اقْتَرَفَ وَ اسْتَکَانَ وَ اعْتَرَفَ (۳)

آنگاه طرف راست صورت را بر زمین بگذار و بگو

إِنْ کُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ. (۴)

سپس طرف چپ صورت را روی زمین بگذارد و بگو:

عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ یَا کَرِیمُ (۵)

آنگاه به سجده بازگرد و صد مرتبه بگو: شکراً شکراً

۱- با ارثی غصب شده، و حکومتی ربوده، و فرمانی مغلوب، و خونی خواسته، و زهری نوشانده، خدایا همچنان که او بر سختی محنت ها صبر کرد، جام اندوه گرفتاری ها را نوشید، و در برابر خشنودی ات تسلیم شد، و طاعت را برایت خالص نمود، و خشوع را بیآلایش کرد، و فروتنی را شعار خود ساخت، و با بدعت و اهلش دشمنی نمود، و ملامت ملامتگری در چیزی از اوامر و نواهی تو در او اثر نکرد، بر او درود فرست درودی بالنده عالی، پاک، که با آن درود باری او واجب گردانی شفاعت

امت هـایی ازآفریـدگانت، و گروه هایی از مخلوقت، و از جانب ما به او تحیت و سـلام برسان، و از نزد خود در موالاتش به ما فضـل و احسـان و آمرزش و رضوان عنـایت کن، که تو دارای فضل فراگیر و گـذشت فراوان هستی، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۲- سـلام بر تو ای ولیّ خـدا، سـلام بر تو ای حجّت خـدا، سـلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های روی زمین، سـلام بر تو ای فرزنـد رسول خـدا، سـلام بر تو و بر پدرانت، سـلام بر تو و بر فرزندانت سـلام بر تو و بر دوسـتانت. گواهی میدهم که نماز بپا داشتی، و زکـات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و کتـاب خـدا را آنگونه که بایـد تلاـوت کردی، و در راه خـدا جهاد کردی جهادی شایسـته، و در راه او بر آزار صبر نمودی تا مرگ تو را دررسـید، زائر به سویت آمـده ام، و به حقّت عارفم دوستدار دوستانت، و دشمن دشمنانت هستم، مرا نزد پروردگارت شفاعت کند.

۳- به کسی که بد کرده و مرتکب گناه شده و درمانده گشته، و اعتراف نموده رحم کن.

۴- اگر من بد بنده ای بودم، تو نیکو پروردگاری هستی.

۵- بزرگ شده گناه از بنده ات، پس باشد نیکو گذاشت از جانبت ای کریم.

[سپاس سپاس].

زیارتی دیگر: سیّد ابن طاووس در کتاب «مزار» فرموده: چون موسی بن جعفر علیهما السّلام را زیارت کردی، نزد قبر حضرت جواد علیه السّلام مایستی، و آن را میبوسی و میگویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ الْبَرَّ التَّقِیَّ الْإِمَامَ الْوَفِیَّ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الرَّضِیُّ الزَّکِیُّ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَجِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَفِیرَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سِرَّ اللَّهِ [سِتْرَ اللَّهِ] السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ضِیَاءَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَنَاءَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا کَلِمَةَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَحْمَةَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النُّورُ السَّاطِعُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْبَدْرُ الطَّالِعُ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الطَّیِّبُ مِنَ الطَّیِّبِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الطَّاهِرُ مِنَ الْمُطَهَّرِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْآیَةُ الْعُظْمَی السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحُجَّةُ الْکُبْرَی السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُطَهَّرُ مِنَ الزَّلاتِ السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُنَزَّهُ عَنِ الْمُعْضِلاتِ [الْمُعْظِلاتِ] السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَلِیُّ عَنْ نَقْصِ الْأَوْصَافِ، (۱) السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الرَّضِیُّ عِنْدَ الْأَشْرَافِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَمُودَ الدِّینِ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَلِیُّ اللَّهِ وَ حُجَّتُهُ فِی أَرْضِهِ وَ أَنَّکَ جَنْبُ اللَّهِ وَ خِیَرَةُ اللَّهِ وَ مُسْتَوْدَعُ عِلْمِ اللَّهِ وَ عِلْمِ الْأَنْبِیَاءِ وَ رُکْنُ الْإِیمَانِ وَ تَرْجُمَانُ الْقُرْآنِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مَنِ اتَّبَعَکَ عَلَی الْحَقِّ وَ الْهُدَی وَ أَنَّ مَنْ أَنْکَرَکَ وَ نَصَبَ لَکَ الْعَدَاوَةَ عَلَی الضَّلالَةِ وَ الرَّدَی أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکَ مِنْهُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ وَ السَّلامُ عَلَیْکَ مَا بَقِیتُ وَ بَقِیَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ (۲)

و در صلوات بر آن حضرت بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الزَّکِیِّ التَّقِیِّ وَ الْبَرِّ الْوَفِیِّ وَ الْمُهَذَّبِ

۱- سلام بر تو ای ابا جعفر محمّد بن علی نیکوکار پرهیزکار، پیشوای وفادار، سلام بر تو ای خشنود از خدا و پاکیزه، سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای محرم راز خدا، سلام بر تو ای سفیر خدا، سلام بر تو ای راز خدا، سلام بر تو ای روشنایی خدا، سلام بر تو ای تابش خدا، سلام بر تو ای کلمه خدا، سلام بر تو ای رحمت خدا، سلام بر تو ای نور درخشان، سلام بر تو ای ماه برآمده، سلام بر تو ای پاکزاد از پاکزادان سلام بر تو ای پاک از پاکان، سلام بر تو ای نشانه بزرگتر، سلام بر بر تو ای حجّت اکبر، سلام بر تو ای پاک و پاکیزه از لغزش ها، سلام بر تو ای منزّه از دشواری ها، سلام بر تو ای برتر از نقص اوصاف،

۲- سلام بر تو ای پسندیده نزد مردم شرافتمند، سلام بر تو ای ستون دین، گواهی میدهم که تو ولیّ خدا و حجّت او در زمینش هستی، و تو مقرّب خدا و منتخب حق، و سپردگاه علم خدا، و پیامبران، و پایه ایمان، و ترجمان قرآنی، گواهی میدهم هرکه از تو پیروی کرد بر حق و هدایت است و هرکه تو را انکار کرد و با تو از در دشمنی درآمد بر گمراهی و هلاکت است، به خدا و به تو، در دنیا و آخرت از آنان بیزاری میجویم، سلام بر تو تا هستم و تا شب و روز هست.

النَّقِیِّ هَادِی الْأُمَّهِ وَ وَارِثِ الْأَئِمَّهِ وَ خَازِنِ الرَّحْمَهِ وَ یَنْبُوعِ الْحِکْمَهِ وَ قَائِدِ الْبَرَکَهِ وَ عَدِیلِ الْقُرْآنِ فِی الطَّاعَهِ وَ وَاحِدِ الْأَوْصِیَاءِ فِی الْإِخْلاصِ وَ الْعِبَادَهِ وَ حُجَّتِکَ الْعُلْیَا وَ مَثَلِکَ الْأَعْلَی وَ کَلِمَتِکَ الْحُسْنَی الدَّاعِی إِلَیْکَ وَ الدَّالِّ عَلَیْکَ الَّذِی نَصَبْتَهُ عَلَماً لِعِبَادِکَ وَ مُتَرْجِماً لِکِتَابِکَ وَ صَادِعا بِأَمْرِکَ وَ نَاصِرا لِدِینِکَ وَ حُجَّهً عَلَی خَلْقِکَ وَ نُورا تَخْرُقُ بِهِ الظُّلَمَ وَ قُدْوَهً تُدْرَکُ بِهَا الْهِدَایَهُ وَ شَفِیعا تُنَالُ بِهِ الْجَنَّهُ اللَّهُمَّ وَ کَمَا أَخَذَ فِی خُشُوعِهِ لَکَ حَظَّهُ وَ اسْتَوْفَی مِنْ خَشْیَتِکَ نَصِیبَهُ فَصَلِّ عَلَیْهِ أَضْعَافَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی وَلِیٍّ ارْتَضَیْتَ طَاعَتَهُ وَ قَبِلْتَ خِدْمَتَهُ وَ بَلِّغْهُ مِنَّا تَحِیَّهً وَ سَلاماً وَ آتِنَا فِی مُوَالاتِهِ مِنْ لَدُنْکَ فَضْلًا وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَهً وَ رِضْوَاناً إِنَّکَ ذُو الْمَنِّ الْقَدِیمِ وَ الصَّفْحِ الْجَمِیلِ. (۱)

آنگاه نماز زیارت بخوان و پس از سلام بگو:

أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْمَرْبُوبُ (۲)

تا آخر دعا که در کتابهای زیارتی معتبر روایت شده است.

زیارتی دیگر: شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه روایت کرده: چون خواستی آن حضرت را زیارت کنی، غسل کن، و خود را پاکیزه نما، و دو جامه پاک بپوش، و در زیارت آن جناب بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْإِمَامِ التَّقِیِّ النَّقِیِّ الرَّضِیِّ الْمَرْضِیِّ وَ حُجَّتِکَ عَلَی مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَی صَلاهً کَثِیرَهً نَامِیَهً زَاکِیَهً مُبَارَکَهً مُتَوَاصِلَهً مُتَرَادِفَهً مُتَوَاتِرَهً کَأَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیَائِکَ وَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمَامَ الْمُؤْمِنِینَ وَ وَارِثَ عِلْمِ النَّبِیِّینَ وَ سُلالَهَ الْوَصِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا

۱- خدایا درود فرست بر محمّد و اهل بیتش، و درود فرست بر محمّد بن علی پاک، پرهیزکار، نیکوکار وفادار، پیراسته، بیعیب، راهنمای امّت، و وارث امامان، و خزانه دار رحمت، و چشمه های حکمت، و پیشرو برکت، و همسان قرآن در وجوب از او، و یگانه جانشینان در اخلاص و عبادت، و حجّت والایت، و نمونه برترت، و کلمه زیباترت، دعوت کننده به سویت، و دلالت کننده بر وجودت، که او را چونان پرچی برای بندگانت نصب کردی، و او را قرار دادی مترجم کتابت، و آشکارا اجرا کننده امرا، و یاور دینت، و حجّت بر بندگانت، و نوری که به وسیله او پرده تاریکی ها دریده شود، و مقتدایی که هدایت به وسیله او دریافت گردد و شفیعی که به وسیله آن به بهشت توان رسید. خدایا همچنان که در خشوع برای تو بهره اش را گرفت، و از خشیت تو سهمش را کامل نمود پس بر او درود فرست، چندین برابر آنچه درود فرستادی، بر نماینده ای که طاعتش را پسندیدی، و خدمتش را پذیرفتی و از جانب ما به او تحیّت و سلام برسان، و به ما از پیش خود، در دوستی اش فضل و احسان و آمرزش و رضوان عنایت کن تو صاحب احسان دیرینه، و چشم پوشی زیبا هستی.

۲- تویی پروردگار و منم پروریده

نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ أَتَیْتُکَ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکَ مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکَ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ. (۱)

آنگاه حاجت خود را بخواه، و بعد از آن در بارگاهی که قبر حضرت جواد علیه السّلام است چهار رکعت نماز بالای سر بخوان، دو رکعت برای حضرت موسی بن جعفر علیهما السّلام، دو رکعت برای حضرت جواد علیه السّلام و نزد سر حضرت موسی بن جعفر علیهما السّلام که مقابل قبور قریش است نماز بجا نیاور، که آنها را قبله خود قرار دادن جایز نیست.

مؤلّف گوید: از کلام شیخ صدوق، ظاهر می شود، که در آن زمانها قبر شریف موسی بن جعفر علیهما السّلام جدا بود، و بارگاه و در جداگانه داشته، مردم پس از زیارت موسی بن جعفر علیهما السّلام بیرون رفته و در بارگاه حضرت جواد علیه السّلام وارد میشدند.

زیارت مشترک کاظمین علیهما السلام

بخش اوّل:

آنکه برای هر کدام جداگانه باید خواند.

شیخ جلیل جعفر بن محمّد قولویه در کتاب «کامل الزیارات» از حضرت هادی علیه السّلام روایت کرده: در زیارت هر یک از آن دو امام بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ بَدَا لِلَّهِ فِی شَأْنِهِ أَتَیْتُکَ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکَ مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکَ مُوَالِیا لِأَوْلِیَائِکَ فَاشْفَعْ [اشْفَعْ] لِی عِنْدَ رَبِّکَ یَا مَوْلایَ. (۲)

این زیارت در نهایت اعتبار است و شیخ صدوق و شیخ کلینی و شیخ طوسی هم با اختلاف کمی آن را ذکر کرده اند.

بخش دوم: زیارتی است که به قرائتش، آن دو امام دو امام علیهما السّلام زیارت میشوند، و آن چنان است که

۱- خدایا درود فرست بر محمّد بن علی پیشوای با تقوا، بیعیب، راضی به حق، پسنیده، و حجّت بر هر که روی زمین و زیر زمین است، درودی بسیار، بالنده، پاکیزه، مبارک، پیوسته، پی در پی پیاپی همانند برترین درودی که بر یکی از اولیایت فرستادی، و سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای نور خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا، سلام بر تو ای پیشوای مومنان، و وارث علم پیامبران، و چکیده جانشینان، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین، زائر به سویت آمدم، عارف به حقّت، دشمن دشمنانت، دوستدار دوستانت، پس مرا نزد پروردگارت شفاعت کن.
۲- سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر تو ای آن که اراده خدا درباره اش تغییر کرد، زائر به حضورت آمدم، عارف به حقّت دشمن با دشمنانت، دوست با دوستانت، ای مولای من نزد پروردگارت برای من شفاعت کن.

شیخ مفید و شهید و محمّد بن مشهدی ذکر کرده اند، که در زیارت آن بزرگواران، همین که نزد ضریح ایستادی میگویی:

السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا وَلِیَّیِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا حُجَّتَیِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا نُورَیِ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنَّکُمَا قَدْ بَلَّغْتُمَا عَنِ اللَّهِ مَا حَمَّلَکُمَا وَ حَفِظْتُمَا مَا اسْتُودِعْتُمَا وَ حَلَّلْتُمَا حَلالَ اللَّهِ وَ حَرَّمْتُمَا حَرَامَ اللَّهِ وَ أَقَمْتُمَا حُدُودَ اللَّهِ وَ تَلَوْتُمَا کِتَابَ اللَّهِ وَ صَبَرْتُمَا عَلَی الْأَذَی فِی جَنْبِ اللَّهِ مُحْتَسِبَیْنِ حَتَّی أَتَاکُمَا الْیَقِینُ أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکُمَا وَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِوِلایَتِکُمَا أَتَیْتُکُمَا زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکُمَا مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکُمَا مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکُمَا مُسْتَبْصِراً بِالْهُدَی الَّذِی أَنْتُمَا عَلَیْهِ عَارِفاً بِضَلالَهِ مَنْ خَالَفَکُمَا فَاشْفَعَا لِی عِنْدَ رَبِّکُمَا فَإِنَّ لَکُمَا عِنْدَ اللَّهِ جَاها عَظِیما وَ مَقَاما مَحْمُودا. (۱)

آنگاه تربت شریف آنجا را ببوس و سمت راست صورت خویش را بر آن بگذار، سپس به جانب سر مقدس آن بزرگواران برو و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا حُجَّتَیِ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ عَبْدُکُمَا وَ وَلِیُّکُمَا زَائِرُکُمَا مُتَقَرِّباً إِلَی اللَّهِ بِزِیَارَتِکُمَا اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی لِسَانَ صِدْقٍ فِی أَوْلِیَائِکَ الْمُصْطَفَیْنَ وَ حَبِّبْ إِلَیَّ مَشَاهِدَهُمْ وَ اجْعَلْنِی مَعَهُمْ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

آنگاه برای هر یک دو رکعت نماز بجا آر، و خدا را به آنچه می خواهی بخوان.

مؤلّف گوید: چون در گذشته تقیّه بسیار شدید بود، برای زیارت این دو امام همام علیهما السّلام زیارتهای مختصر و کوتاه تعلیم میدادند برای اینکه شیعیان از آسیب طاغوتیان محفوظ باشند، و اگر زائری خواهان زیارت مفصّل و بلند باشد زیارت جامعه را بخواند که برای ایشان بهترین زیارت است، به ویژه یکی

۱- سلام بر شما ای دو نماینده خدا، سلام بر شما ای دو حجّت خدا، سلام بر شما ای دو نور خدا در تاریکی های زمین. گواهی می دهم که شما از سوی خدا آنچه را بر عهده هر دو وجود شریف تان گذاشته شده بود رساندید، و آنچه بر آنچه سپرده شده بود حفظ کردید، حلال نمودید حلال خدا را، و حرام کردید حرام خدا را، و بپا نمودید حدود خدا را، و تلاوت کردید کتاب خدا را، و در راه او بر آزار مردم شکیبایی ورزیدید، و به حساب خدا گذاشتید تا مرگ شما را دررسید، از دشمنان تان به خدا بیزاری می جویم، و به دوستی شما متقرّب به خدا میشوم، زائر به حضورتان آمدم، عارف به حقّتان، دوستدار دوستان تان، دشمن دشمنانتان، بینا به هدایتی که بر آن هستید، آگاه به گمراهی کسیکه با شما مخالفت ورزید، پس نزد شما نزد پروردگارتان برای من شفاعت کنید، که برای شما پیش خدا آبرویی بس عظیم و مقامی بس ستوده است.

۲- سلام بر شما دو تن، ای دو حجّت خدا در زمین و آسمان، بنده و دوست شمایم، زیارت کننده شما دو امامم، به زیارتتان به سوی خدا تقرّب میجویم، خدایا برای من در میان اولیای برگزیده ات، زبان راستی قرار بده، و زیارتگاه های آنان را محبوبم گردان، و در دنیا و آخرت با آنان همراهم کن، ای مهربان ترین مهربانان.

از زیارات جامعه که از روایتش ظاهر می شود اختصاص بیشتری به حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام دارد، و آن زیارت، پس از این در آغاز زیارات جامعه خواهد آمد.

چون زائر قصد خروج از شهر را کرد آن دو بزرگوار را وداع کند، با دعاهای وداعی که از جمله آنها دعایی است که شیخ طوسی علیه الرّحمه در کتاب «تهذیب» ذکر فرموده: که چون خواستی حضرت موسی بن جعفر علیهما السّلام را وداع گویی نزد قبر بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا الْحَسَنِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَ أَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَ دَلَلْتَ عَلَیْهِ اللَّهُمَّ اکْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِینَ. (۱)

همچنین در وداع حضرت جواد علیه السّلام میگویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَ أَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَ دَلَلْتَ عَلَیْهِ اللَّهُمَّ اکْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِینَ. (۲)

آنگاه از خدا بخواه، که این آخرین زیارت تو نباشد و دوباره توفیق بازگشتن به دست آورید، و قبر را ببوس و دو سمت صورتت را بر قبر بگذار.

حکایت حاجی علی بغدادی علیه السلام

مؤلف گوید: از اموری که مناسب است در اینجا نقل شود، داستان سعید صالح صفیّ متقیّ حاج علی بغدادی است که شیخ ما در کتاب جنّه المأوی و النّجم الثاقب نقل کرده، و در النّجم الثّاقب فرموده: اگر نبود در این کتاب شریف، جز این حکایت معتبر صحیح که در آن فواید بسیاری است، و در همین نزدیکی ها واقع شده، هرآینه در شرافت و نفاست آن کافی

۱- سلام بر تو ای مولایم ای ابا الحسن، و رحمت و برکات خدا بر تو باد، به خدا می سپارمت، و بر تو سلام میفرستم، به خدا و رسول و به آنچه تو آورده ای، و بر آن نشانه نهادی ایمان آوردیم. خدایا ما را در شمار گواهان بنویس.

۲- سلام بر تو ای مولایم ای ابا الحسن، و رحمت و برکات خدا بر تو، به خدا می سپارمت و بر تو سلام می فرستم، به خدا و رسول و آنچه تو آورده ای و بر آن نشانه نهادی ایمان آوردیم. خدایا ما را در شمار گواهان بنویس.

بود، آنگاه بعد از مقدماتی فرموده: حاجی مذکور ایّده اللّه نقل کرده: بر گردن من هشتاد تومان سهم امام جمع شد.

به نجف اشراف رفتم بیست تومان آن را به جناب علم الهدی و التّقی شیخ مرتضی اعلی اللّه مقامه و بیست تومان به جناب شیخ محمّد حسین مجتهد کاظمینی، و بیست تومان به جناب شیخ محمّد حسن شروقی دادم، و بر عهده ام بیست تومان باقی ماند، که قصد داشتم، در بازگشت به جناب شیخ محمّد حسن کاظمینی آل یاسین بدهم، چون به بغداد بازگشتم، خوش داشتم در ادای آنچه بر گردن من بود شتاب کنم، روز پنجشنبه بود، که به زیارت دو امام همام کاظمین علیهما السّلام مشرف شدم، پس از آن خدمت جناب شیخ سلّه اللّه رفتم و مقداری از آن بیست تومان را به ایشان دادم، و بقیّه را وعده کردم که پس از فروش بعضی از اجناس به تدریج به من حواله کنند، تا به اهلش برسانم، در بعد از ظهر آن روز تصمیم به بازگشت به بغداد گرفتم، ولی جناب شیخ فرمود بمانم، عذر آوردم که باید مزد کارگران کارخانه ریس بافی خود را بدهم، چون شیوه ام با پرداخت مزد آنان در عصر هر پنجشنبه بود، بر این پایه برگشتم چون یک سوم راه را تقریبا پیمودم، سید جلیلی را دیدم که از جانب بغداد رو به من میآید، چون نزدیک شد سلام کرد و دست های خود را برای مصافحه و معانقه گشود، و فرمود: اهلا و سهلا، سپس مرا در آغوش گرفت، معانقه کردیم، و هر دو یک دیگر را بوسیدیم، بر سر عمامه سبز روشنی

داشت، و بر رخسار مبارکش خال سیاه بزرگی بود، پس ایستاد و فرمود: حاج علی خیر است، کجا میروی؟ گفتم: کاظمین علیهما السّلام را زیارت کردم، و به بغداد باز میگردم، فرمود: امشب شب جمعه است برگرد، گفتم: ای سرور من، متمکّن نیستم، فرمود: هستی، برگرد تا برای تو گواهی دهم که از موالیان جدّ من امیر مؤمنان علیه السّلام و از موالیان مایی، و نیز شیخ گواهی دهد، زیرا خدای تعالی امر فرموده: دو شاهد بگیرید.

و این اشاره به مطلبی بود که در خاطر داشتم، که از جناب شیخ خواهش کنم، نوشته ای به من بدهد، که من از موالیان اهل بیت علیهم السّلام هستم و آن را در کفن خود بگذارم.

پس گفتم: تو چه میدانی، و چگونه شهادت می دهی؟ فرمود: کسیکه حق او را به او میرسانند، چگونه آن رساننده را نمیشناسد؟ گفتم: کدام حق؟ فرمود: آنچه به وکیل من رساندی، گفتم: وکیل تو کیست؟ فرمود: شیخ محمّد حسن، گفتم وکیل توست؟ فرمود: وکیل من است، و به جناب آقا سید محمّد گفته بود، که ناگهان در خاطرم خطور کرد این سیّد بزرگوار، مرا به اسم خواند، با آنکه او را نمیشناسم؟ به خود گفتم شاید او مرا می شناسد، ولی من او را فراموش کرده ام باز در باطن خود گفتم: این سید از حق سادات، چیزی از من می خواهد، خوش دارم از سهم امام چیزی به او برسانم، گفتم: ای سیّد، نزد من از حق شما چیزی مانده، در امر آن به جناب شیخ محمّد حسن مراجعه کردم، تا حق شما را [یعنی حق سادات] به اجازه

او ادا کنم، پس بر چهره من تبسمی کرد و فرمود: آری بعضی از حق ما را به وکلای ما در نجف اشرف رساندی، گفتم: آنچه ادا کردم پذیرفته شد؟ فرمود: آری.

پس در خاطرم گذشت که این سیّد، نسبت به علمای اعلام می گوید: «وکلای ما!» و این در نظرم گران آمد، به خود گفتم: علما در گرفتن حقوق سادات، وکلایند و مرا غفلت گرفت.

آنگاه فرمود: بازگرد جدّم را زیارت کن، بازگشتم درحالیکه دست راست او، در دست چپ من بود.

چون به راه افتادیم، دیدم طرف راست نهر آب سپید صافی جاری است، و درختان لیمو و نارنج و انار و انگور و غیر آن، همه با میوه همزمان، بی آنکه فصل آنها باشد بالای سر ما سایه انداخته، گفتم: این نهر و این درختان چیست؟ فرمود: هرکس از موالیان ما زیارت کند جدّ ما را و نیز خود ما را، اینها با او خواهد بود.

گفتم: میخواهم سؤالی بپرسم، فرمود: بپرس، گفتم: شیخ عبد الرّزاق مرحوم، مردی مدرّس بود، روزی نزد او رفتم، شنیدم میگفت: کسیکه در طول عمر خود، روزها را روزه باشد، و شبها را به عبادت به سر برد، و چهل حج و چهل عمره بجا آورد، و در میان صفا و مروه بمیرد، و از موالیان امیر مؤمنان علیه السّلام نباشد، برای او چیزی نیست، فرمود: آری و اللّه برای او چیزی نیست، آنگاه از حال یکی از خویشان خود پرسیدم، که آیا او از موالیان امیر مؤمنان علیه السّلام است؟ فرمود: آری او و هر که متعلق به توست، گفتم: آقای ما، برای من پرسشی

است، فرمود: بپرس، گفتم: تعزیه خوانان امام حسین علیه السّلام میخوانند که سلیمان اعمش نزد شخصی آمد، و از زیارت سید الشهداء علیه السّلام پرسید، گفت: بدعت است! پس در خواب هودجی را میان زمین و آسمان دید، پرسید: در آن هودج کیست؟ گفتند: فاطمه زهرا و خدیجه کبری علیهما السّلام گفت: کجا میروند؟ گفتند: در این شب که شب جمعه است به زیارت امام حسین علیه السّلام میروند، آنگاه نوشته هایی را دید که از هودج فرو میریزد، و در آن نوشته شده:

اَمانٌ مِنَ النّارِ لِزُّوارِالحُسَینِ عَلَیهِ السَّلامُ فی لَیلَهِ الجُمُعَه، اَمانٌ مِنَ النّارِ یَومَ القیامَهِ. (۱)

آیا این حدیث صحیح است؟ فرمود: آری خبری راست و تمام است.

گفتم: آقای ما آیا صحیح است که میگویند هرکه حسین علیه السّلام را در شب جمعه زیارت کند، برای او امان است؟ فرمود: آری و اللّه، سپس اشک از دیدگان مبارکش جاری شد و گریست.

گفتم: آقای ما پرسشی دیگر.

فرمود: بپرس، گفتم: سال هزار و دویست و شصت و نه امام رضا علیه السّلام را زیارت کردیم، و در درّود یکی از عربهای شروقیّه را، که از بادیه نشینان طرف شرقی نجف اشرفند، ملاقات کرده و او را مهمان کرده، از او پرسیدم ولایت امام رضا علیه السّلام چگونه است؟ گفت: بهشت، امروز پانزده روز است که من از مال مولایم امام رضا علیه السّلام خورده ام، نکیر و منکر را چه رسد که در قبر نزد من آیند! ! گوشت و خون من از طعام آن حضرت در مهمان خانه اش روییده، این صحیح است؟ علی بن موسی الرضا علیه السّلام میآید،

۱- امانی است از آتس برای زائران حسین (درود بر او) در شب جمعه، امانی است از آتش در روز قیامت

و او را از منکر و نکیر خلاص میکند؟ فرمود: آری و اللّه جدّ من ضامن است.

گفتم: آقای ما پرسش کوچکی است که میخواهم بپرسم، فرمود: بپرس گفتم: زیارت من از امام رضا علیه السّلام پذیرفته است؟ فرمود: پذیرفته است ان شاء اللّه تعالی، گفتم آقای ما پرسشی دیگر، فرمود: بسم اللّه، گفتم: حاج محمّد حسین بزّازباشی فرزند مرحوم حاج احمد بزّاز باشی آیا زیارتش پذیرفته است یا نه، و او با من در راه مشهد رضا علیه السّلام رفیق و شریک در هزینه ها بوده است؟ فرمود: عبد صالح زیارتش پذیرفته است.

گفتم: آقای ما پرسشی دیگر.

فرمود: بسم اللّه، گفتم: فلان که از اهل بغداد همسفر ما بود آیا زیارتش پذیرفته است؟ سکوت کرد، گفتم: آقای ما پرسش دیگر، فرمود: بسم اللّه، گفتم: سخنم را شنیدی یا نه؟ زیارتش پذیرفته است، یا پذیرفته نیست؟ با زجوابی نداد! حاجی مذکور نقل کرد که آنان چند نفر از مرفهّین اهل بغداد بودند که در این سفر پیوسته به لهوولعب مشغول بودند، و آن شخص هم مادر خود را کشته بود، پس در راه به موضعی وسیع از جادّه رسیدیم که دو طرف آن باغها و روبروی شهر شریف کظمین است، و موضعی از آن جادّه از طرف راست پیوسته به باغهاست که از بغداد میآید، و آن متعلّق به بعضی از یتیمان سادات بود، که حکومت آن را به ستم داخل در جادّه کرد، و اهل تقوا و ورع ساکن این دو شهر [بغداد و کاظمین] همیشه از راه رفتن در آن در آن قطعه از زمین کناره میگیرند، ولی آن جناب را دیدم

در آن قطعه راه میرود! گفتم: ای سید من این موضع مالع بعضی از یتیمان سادات است، تصرّف در آن روا نیست.

فرمود: این موضع از اموال جدّ ما امیر مؤمنان علیه السّلام و فرزندان او و اولاد ماست، تصرّف در آن برای موالیان ما حلال است.

در نزدیکی آن مکان در طرف راست باغی است متعلّق به شخصی که او را حاجی میرزا هادی میگفتند، و او از ثروتمندان غیر عرب در بغداد بود، گفتم: آقای ما آیا راست است که میگویند زمین باغ حاج میرزا هادی متعلّق به موسی بن جعفر علیهما السّلام است؟ فرموده: به این مسئله چه کار داری و از جواب روی گرداند.

پس به نهر آبی که از رود دجله برای آبیاری مزارع و باغهای آن حدود جدا میکنند و از جاده میگذرد رسیدیم، آنجا به طرف شهر دو راه وجود دارد: یکی راه سلطانی و دیگر راه سادات و آن جناب به راه سادات میل فرمود، گفتم بیار از راه سلطانی برویم.

فرمود: نه از این راه مربوط به خود میرویم، پس آمدیم، چند قدمی نرفتیم که خود را بدون دیدن کوچه و بازار در صحن مقدّس موسی بن جعفر علیهما السّلام نزد کفشداری دیدیم، از طرف باب المراد که از سمت مشرق و طرف پایین پاست وارد ایوان شدیم و کنار در رواق مطهّر مکث نفرمود، و اذن دخول نخواند، داخل شد و کنار در حرم ایستاد سپس فرمود: زیارت کن، گفتم قاری نیستم، فرمود: برایت بخوانم؟ گفتم: آری، فرموده:

أَ أَدْخُلُ يَا اللَّهُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (۱)

همچنین بر

۱- ای خدا آیا وارد شوم، سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای امیر مؤمنان.

یک یک امامان سلام کردند تا رسیدند به حضرت امام حسن عسگری علیه السّلام، فرمودند:

عَلَیْکَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ الْعَسْکَرِیَّ (۱)

آنگاه فرمود: امام زمان خود را میشناسی؟ گفتم: چرا نمیشناسم! فرمود: بر امام زمان خود سلام کن، گفتم:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ یَا صَاحِبَ الزَّمَانِ یَا ابْنَ الْحَسَنِ (۲)

پس تبسّم نمود و فرمود:

عَلَیْکَ السَّلامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۳)

پس داخل حرم مطهر شدیم، و به ضریح مقدّس چسبیدیم و آن را بوسیدیم، آنگاه به من فرمود: زیارت کن، گفتم: من قاری نیستم.

فرمود: برای تو زیارت بخوانم؟ گفتم: آری، فرمود کدام زیارت را میخواهی؟ گفتم: هر زیارت که افضل است مرا به آن زیارت ده، فرمود: زیارت «امین اللّه» افضل است، مشغول به خواندن شد و فرمود:

السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا أَمِینَیِ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ حُجَّتَیْهِ عَلَی عِبَادِهِ (۴)

در این حال چراغ های حرم را روشن کردند، من دیدم شمع ها روشن است، ولی حرم نورانی به نوری دیگر است، نوری همانند نور آفتاب و شمع ها همانند چراغی بودند که روز در آفتاب روشن کنند و من آن چنان در غفلت بودم، که هیچ ملتفت این آیات نمی شدم، چون از زیارت فارغ شدند، از سمت پایین پا به پشت سر آمدند، و در طرف شرق ایستادند و فرمودند: آیا جدّم حسین علیه السّلام را زیارت میکنی؟ گفتم: آری شب جمعه است زیارت می کنم، پس زیارت وارث را خواندند، درحالی که اذان گوها از اذان مغرب فارغ شدند و به من فرمود: به جماعت ملحق شو و نماز بخوان، و خود تشریف آورد، در مسجد

۱- سلام بر تو ای ابا محمّد حسن عسگری.

۲- سلام بر تو ای حجّت خدا، ای صاحب زمان، ای فرزند حسن.

۳- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

۴- سلام بر سما ای دو امین خدا بر روی زمین، و دو حجّت خدا بر بندگانش.

پشت سر حرم مطهر در آنجا نماز جماعت منعقد بود، ولی ایشان در سمت راست امام جماعت، محاذی او ایستادند، و من وارد صف اول شدم و برایم برای ادای نماز جایی باز شد، چون فارغ شدم ایشـنان را ندیدم، از مسجد بیرون آمدم، در حرم جستجو کردم ایشان را نیافتم، قصـد داشـتم ایشان را ملاقات کنم، و چنـد ریالی به ایشان بـدهم، و شب نیز ایشان را نزد خود نگاه دارم که مهمان من باشـد ناگاه از خود پرسـیدم که آن سیّد که بود؟ و آیات و معجزات گذشـته را مورد توجه قرار دادم، از اطاعتم نسبت به او، در بازگشـتن به کاظمین، با آن کار مهمی که در بغداد داشـتم، و مرا به اسم خواندند با اینکه او را ندیده بودم، و گفتـار او که گفت: موالیان ما و اینکه من شـهادت میـدهم، و دیـدن نهر جاری، و درختان میوه ها در غیر فصل مناسب و وقایع دیگری که گذشت همه سبب یقین من شد، که او حضـرت مهدی علیه السّلام است، به ویژه در قسمت اذن دخول، و سؤال از من، بعد از سـلام بر امام عسکری علیه السّلام که امام زمان خود را می شناسی؟ چون پاسخ دادم می شناسم، فرمود: سلام کن، چون سلام کردم تبسّم کرد و جوادب داد.

با شتاب نزد کفشدار آمدم، و از حال حضرتش پرسیدم، گفت: بیرون رفت، سپس پرسید این سیّد رفیق تو بود؟ گفتم: آری.

در هر صورت به خانه مهمانـدار خود آمـدم، و شب را درآنجا مانـدم، چون صـبح شـد، نزد جناب شـیخ محمّـد حسن رفتم، و آنچه را دیده بودم نقل

کردم، شیخ دستش را بر دهان خود گذاشت، و از اظهار این قصه و افشای این سرّ نهی کرد، و و فرمود: خدا تو را موفّق کند.

من این واقعه را مخفی می داشتم، و برای هیچ کس اظهار نمی کردم، تا یک ماه از این قضیه گذشت، روزی در حرم مطهر بودم، سیّد بزرگواری را دیدم، که نزدیک من آمد و پرسید چه دیدی؟ و به داستان آن روز اشاره کرد، گفتم: چیزی ندیدم، باز آن سخن را تکرار کرد، و من به شدت انکار کردم، ناگهان از نظرم ناپدید شد و دیگر او را ندیدم.

بخش دوم

تاریخ و فضیلت مسجد براثا

بدانکه مسجد براثا از مساجد معروف و متبرّک است، و در بین بغداد و کاظمین در راه زائران واقع شده، ولی غالبا از فیض آن محروم بوده و با همه فضایل و شرافتی که برای آن نقل شده مورد بی اعتنایی است.

حموی که از مورّخان سال ششصد است، در کتاب «معجم البلدان» گفته: براثا محل ه ای بود در طرف بغداد، در قبله کرخ، و در جنوب باب محول، و در آن مسجد جامعی بوده که شیعیان در آن نماز می خواندند که خراب شده و نیز گفته: شیعیان ما از زمان راضی باللّه خلیفه عباسی، در آن مسجد جمع میشدند، و سبّ [بدگویی] صحابه میکردند ولی به دستور راضی باللّه، ناگهان در آن مسجد ریختند، و هرکه را یافتند گرفتند و حبس کردند، و مسجد را خراب و با خاک یکسان کردند.

شیعیان این خبر را به امیر الامرای بغداد » بحکم ما کافی «رساندند، او هم به تجدید بنا، و گسترش بنای مسجد، و محکم

ساختن آن فرمان داد، و در بالای مسجد اسم راضی باللّه را نوشت.

پیوسته آن مسجد آباد و محّل اقامه نماز بود، ولی پس از سال چهارصد و پنجاه تا الآن معطّل مانده! براثا پیش از بنای بغداد روستایی بوده، که گمان مردم آن است که حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام در زمانی که به جنگ خوارج نهروان میرفت گذارش به آن جا افتاد، و در مسجد جامع مذکور نماز خواند، و در حمّامی که در آن روستا بود وارد شد.

«براثا» منسوب به ابو شعیب براثی عابد است، و او نخستین کسی بود که در «براثا» در کوخی [یعنی خان ه ای که از نی ساخته بود] ساکن شد، و در آن کوخ خدا را عبادت می کرد، تا دختری از اولاد مستوفیان بزرگ که تربیت شده قصرها بود، گذارش به کوخ او افتاد، همین که نظرش به ابو شعیب افتاد و حال او را دید، از آن حال معنوی بسیار لذّت برد، و جذبه ابو شعیب او را در ربود، به اندازه ای که پای بند او شد، به ناچار نزد آن عابد زاهد آمد و گفت: میخواهم خادم تو باشم، گفت: میپذیرم به شرط اینکه از این شک و هیئت خارج شوی، آن سعادتمند پذیرفت و از آنچه در اختیار داشت چشم پوشید، و آراسته به لباس عابدان شد.

ابو شعیب او را به همسری برگزید، همین که آن دختر وارد کوخ شد، قطعه حصیری دید، که ابو شعیب آن را برای حفظ خویش از رطوبت زمین زیر بدن خود انداخته بود، دختر گفت: من نزد تو نخواهم ماند، مگر وقتی که

این قطعه حصیر را از زیر خود دور اندازی، زیرا از تو شنیدم که میگفتی زمین میگوید:

یَا ابْنَ آدَمَ تَجْعَلُ بَیْنِی وَ بَیْنَکَ حِجَاباً وَ أَنْتَ غَداً فِی بَطْنِی. (۱)

ابو شعیب آن حصیر را دور انداخت و آن دختر چند سالی نزد او ماند و با هم به بهترین وجه عبادت می کردند، تا از دنیا رخت بربستند.

مؤلّف گوید: ما د رکتاب «هدیه الزائرین» تعدادی از روایاتی را که در فضیلت این مسجد شریف است ذکر کردیم و گفتیم: از مجموع این اخبار چند فضیلت برای این مسجد به دست می آید که اگر هریک از آنها در هر مسجد باشد، سزاوار است انسان کوله بار خود برگیرد، و سختی راه را به جان بخرد، تا به فیض نماز و دعای در آن نائل و بهره مند شود: اول: حق تعالی مقرّر فرموده که در آن زمین فرو نیاید، هیچ رهبری با لشکرش جز پیغمبر یا وصی او.

دوم: خانه حضرت مریم سلام الله علیها است.

سوم: زمین حضرت عیسی علیه السّلام است.

چهارم: اینکه چشمه ای در آنجاست که برای حضرت مریم سلام الله علیها ظاهر شده.

پنجم: ظاهر ساختن حضرت امیر علیه السّلام آن چشمه را به اعجاز خویش.

ششم: بودن سنگ سپید متبرکی که مریم سلام الله علیها حضرت عیسی علیه السّلام را در آن محل بر آن سنگ نهاده بود.

هفتم: بیرون آوردن امیر مؤمنان آن سنگ را با اعجاز و نصب آن به سمت قبله، و خواندن نماز به سوی آن.

هشتم: اینکه حضرت امیر مومنان علیه السّلام و دو نوباوه او حضرت مجتبی و سید الشهدا

۱- پسر آدم بین من و خود حجاب قرار می دهی، و حال آنکه فردا در شکم من خواهی بود.

علیهم السّلام در آن مکان نماز بجا آوردند.

نهم: توقف امیر مؤمنان علیه السّلام به مدت چهار روز در آنجا، نماز خواندند.

دهم: نماز خواندن پیغمبران به خصوص حضرت خلیل الرحمن در آنجا.

یازدهم: اینکه قبر پیامبری در آنجا است.

و شاید آن پیامبر حضرت یوشع باشد، که شیخ مرحوم فرموده: قبرش در خارج کاظمین در قبله مسجد براثاست.

دوازدهم: برگشتن آفتاب برای حضرت امیر علیه السّلام در آنجا.

با این شرافت و فضیلت، و بروز آیات الهی و معجزات حیدری در آن مکان، معلوم نیست از هزار نفر زائر یکی هم به آنجا برود، با اینکه مسجد سر راه آنان است و به کرّات از آنجا عبور میکنند، و اگر به طور اتفاق کسی بخواهد آن مواهب را درک کند، چون به آنجا برسد و ببیند در مسجد بسته است، از دادن اندکی پول، برای بازکردن آن دریغ می کند، و خود را از این همه مواهب بزرگ محروم میکند، و حال آنکه گاهی برای تماشای بغداد، و عمارات ستم گران پول های گزافی می پردازند.

چه رسد به پرداخت پول های بسیاری که برای تنوع در معاش و خرید اجناس نحس نجس یهودیان بغداد، که گویا این مصارف سنگین، و خرج های فوق العاده، و پرداخته ای اضافی، از شرایط کامل شدن زیارت بیشتر زائران است و اللّه المستعان!

بخش سوم

زیارت نواب اربعه علیهم السلام

یعنی، جناب ابو عمرو عثمان بن سعید اسدی، و جناب ابو جعفر محمّد بن عثمان، و شیخ ابو القاسم حسین بن روح نوبختی، و شیخ جلیل ابو الحسن علی بن محمّد سمری (رضی اللّه عنهم) .

بدانکه از جمله تکالیف زائران در ایّام توقّف

در شـهر مقدّس کاظمین رفتن به بغداد، برای زیارت این چهار نایب خاص امام عصـر (صـلوات اللّه علیه) است، که حتی اگر قبر هر یک از آنها در شهرهای دوردست قرار میداشت، شایسته بود انسان راههای سخت و طولانی را طی کند و رنج و سختی سفر را به جـان بپـذیرد، و به فیض زیـارت آنهـا نایـل گردد، زیرا در میـان همه اصـحاب خـاصّ امامان علیهم السّـلام کسـی به بزرگی و جلالت قدر ایشان نمیرسد.

اینـان نزدیـک هفتـاد سـال به منصب سـفارت و وسـاطت میان امام علیه السّـلام و مؤمنان فایز شدنـد، و بر دست ایشان کرامات بسـیار و خوارق عادات بی شمار جاری گردید، و گفته شده: بعضی از علما قایل به عصمت ایشان شده اند، و مخفی نیست که همچنان که این بزرگواران در زمان حیات خود، واسط میان ولی عصـر (صـلوات اللّه علیه) و مردم بودند، و از جمله مناصـب ایشان، رسانـدن درخواسـتها و نامه های حاجات مردم به آن حضـرت بود، اکنون هم به همان منصب شـریف مفتخرنـد، و باید نامه های حاجات، که در سختی ها نوشته میشود توسط ایشان، به آن حضرت برسد، چنان که در جای خود معلوم گریده.

خلاصه، فضایل و مناقب ایشان بیشتر از آن است که ذکر شود، و همین انـدازه برای ترغیب زائران، برای درک فیض زیارتشان کافی است.

اما کیفیّت زیارت ایشان: به صورتی است که شـیخ طوسـی در کتاب «تهذیب» و سیّد ابن طاووس در «مصباح الزائر» ذکر کرده اند، و آن را به جناب ابو القاسم حسین بن روح (رحمه اللّه علیه) نسبت داده اند که فرموده است در زیارت ایشان

بر رسول خدا سلام می کنی، و بعد از آن حضرت، به امیر مومنان و خدیجه کبری و فاطمه زهرا و امام حسن و امام حسین و بر هر یک از امامان علیهم السّلام تا صاحب الزمان (صلوات اللّه علیه) و آنگاه میگویی: سلام بر تو ای فلان بن فلان و به جای «فلان بن فلان» اسم صاحب قبر و پدر او را ذکر میکنی

أَشْهَدُ أَنَّکَ بَابُ الْمَوْلَی أَدَّیْتَ عَنْهُ وَ أَدَّیْتَ إِلَیْهِ مَا خَالَفْتَهُ وَ لا خَالَفْتَ عَلَیْهِ قُمْتَ خَاصّاً وَ انْصَرَفْتَ سَابِقاً جِئْتُکَ عَارِفاً بِالْحَقِّ الَّذِی أَنْتَ عَلَیْهِ وَ أَنَّکَ مَا خُنْتَ فِی التَّأْدِیَهِ وَ السَّفَارَهِ السَّلامُ عَلَیْکَ مِنْ بَابٍ مَا أَوْسَعَهُ [أَوْسَعَکَ] وَ مِنْ سَفِیرٍ مَا آمَنَکَ وَ مِنْ ثِقَهٍ مَا أَمْکَنَکَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ اخْتَصَّکَ بِنُورِهِ حَتَّی عَایَنْتَ الشَّخْصَ فَأَدَّیْتَ عَنْهُ وَ أَدَّیْتَ إِلَیْهِ (۱)

بعد باز می گردی و دوباره بر معصومان از رسول خدا تا صاحب الزمان علیهم السّلام سلام می کنی، و پس از آن می گویی:

جِئْتُکَ مُخْلِصاً بِتَوْحِیدِ اللَّهِ وَ مُوَالاهِ أَوْلِیَائِهِ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِهِمْ [أَعْدَائِهِ] وَ مِنَ الَّذِینَ خَالَفُوکَ یَا حُجَّهَ الْمَوْلَی وَ بِکَ إِلَیْهِمْ [اللَّهُمَ] تَوَجُّهِی وَ بِهِمْ إِلَی اللَّهِ [إِلَیْکَ] تَوَسُّلِی (۲)

سپس دعا می کنی و از حق تعالی می طلبی آنچه را که میخواهی، که ان شاء اللّه اجابت میشود.

زیارت شیخ کلینی علیه الرحمه

مؤلّف گوید: سزاوار است در بغداد زیارت شود، شیخ اجلّ عالی مقام ثقه الاسلام محمّد بن یعقوب کلینی عطر الله مرقده که شیخ و رئیس شیعیه و أوثق وأثبت ایشان در حدیث بود، و کتاب شریف کافی را که روشنی چشم شیعه است، در مدت

۱- گواهی میدهم که تو دروازه فیض مولایی، از جانب او انجام وظیفه کردی، و نسبت به ادای تکلیف نمودی، با او مخالفت نکردی، و علیه او به مخالفت برنخاستی به نیابت خاص قیام نمودی، و پیشی گیرنده بازگشتی، نزد تو آمدم شناسای به حقی که تو بر آنی، و اینکه در ادای وظیفه و سفارت خیانت نکردی، سلام بر تو در دریچه فیض امام بودن، چقدر پهناور است آن دریچه، و در سفیر بودن، چه اندازه تو امینی، و در مورد اطمینان بودن، چه بسیار با اقتداری تو، گواهی میدهم که خدا تو را به نورش اختصاص داد، تا آن حضرت را به وضوح دیدی پس از جانب او و نسبت به او ادای وظیفه کردی.

۲- به خدمتت آمدم، درحال اخلاص به یگانگی خدا، و دوستی با اولیای خدا، و بیزاری از دشمنان ایشان، و از کسانی که با تو مخالفت کردند، ای حجّت مولا، روی من به وسیله تو به سوی ایشان است، و به آنان است توسّلم به سوی خدا.

بیست سـال تألیف کرد، و الحق منّت عظیم بر شـیعه، به ویژه بر اهل علم نهاد، و به خاطر جلالت و عظمت شأن آن بزرگ، ابن اثیر او را احیـا کننـده مـذهب امـامیه در آغـاز سـال سـیصد هجری برشـمرده است، پس از آنکه مولای ما حضـرت ثامن الائمه صلوات اللّه علیه را احیاگر این مـذهب در آغاز سال دویست هجری به حساب آورده است و ما در کتاب «مدّیه» بیشتر علمایی را که در مشاهد مشرّفه مدفونند ذکر کردیم، به آنجا رجوع کنید.

بخش چهارم

فضائل و زیارت جناب سلمان(علیه السلام)

بدان که از تکالیف زائران در شـهر کاظمین، رفتن به مدائن است، برای زیارت عبد صالح الهی، جناب سلمان محمّدی رضوان اللّه علیه که نخستین ارکان اربعه است، و خاص به شـرافت سـلمان منّا اهل البیت و درآمده در شـمار اهل بیت نبوّت و عصمت است.

در فضـیلت او جناب رسول خدا صـلی اللّه علیه و آله فرمود: «سلمان دریایی است که نخشکد، و گنجی است که پایان نپذیرد، سلمان از ما اهل بیت است، حکمت میبخشد و برهان می آورد.

» حضـرت امیر علیه السّلام او را مانند لقمان، بلکه امام صادق علیه السّلام او را بهتر از لقمان دانسته، و حضرت باقر علیه السّلام او را از متوسّمین [کسانی که با تمام وجودشان در صدد شناخت حق و در جستجوی حقایق الهی اند] برشمرده.

از روایات اسـتفاده میشود که آن جناب اسم اعظم را می دانست و از محـدّثین به فتح دال [کسـی که فرشـتگان با او سـخن می گویند] بوده است.

برای ایمان ده درجه است و او در درجه دهم قرار داشت و عالم به غیب

ص: ۷۴۶

و زمـان مرگ افراد بود، و در دنیـا از خوراکی هـای بهشت تنـاول فرمود و بهشت مشـتاق و عـاشق او بود و خـدا و رسول او را دوست داشـتند و حق تعالی پیامبر صـلی اللّه علیه و آله را به محبّت چهار نفر امر فرمود که سـلمان یکی از ایشان است و آیاتی در مـدح او و همتایـان او نـازل شـد و جبراییـل هرگـاه بر حضـرت رسول صـلی اللّه علیه و آله فرود میآمـد امر میکرد از جانب پروردگار به سلمان سلام برساند و او را به علم منایا [زمان مرگ افراد] و بلایا و انساب مطّلع گرداند و شبها برای او در خدمت پیامبر صلی اللّه علیه و آله مجلس انسی بوده حضرت رسول و امیر مؤمنان علیهما السّلام چیزهایی از مخزون و مکنون علم خدا به او تعلیم کردند که غیر او قابلیت و قدرت تحمّل آن را نداشتنه و به مرتبه ای رسید که امام صادق علیه السّلام فرمود: «سلمان دانش اول و آخر را یافت و او دریایی است که هرچه از او برگرفته شود پایان نپذیرد و او از ما اهلبیت است» برای شوق زائران و رغبتشـان به زیـات آنجنـاب کـافی است تفکّر کردن در اختصـاص و امتیـازش در میـان تمـام صـحابه و جمیـع امّت به اینکه حضـرت امیر مؤمنان علیه السّـلام در یک شب از مـدینه به مدان رفت، و به دست مبارک خود او را غسل داد و کفن کرد و بر او با صـفوفی بسـیار از ملائکه نماز خواند و در همان شب به مدینه بازگشت زهی شرافت و مودّت و محبّت به خانواده رسالت که انسان

ص: ۷۴۷

را به این مرتبه از شکوه و عظمت میرساند امّا کیفیّت زیارت آنجناب: بدانکه سیّد ابن طاووس در کتاب «مصباح الزّائر» برای آن بزرگوار چهار زیارت نقل کرده و ما در اینجا به همان زیارت اول اکتفا میکنیم و در کتاب «مدّیه» زیارت چهارم را که شیخ در «تهذیب» ذکر فرموده نقل کردیم.

چون خواستی آن جناب را زیارت کنی، نزد قبر او به طرف قبطه مبایستی و میگویی:

السَّلامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلامُ عَلَى الْأَئِمَّهِ الْمَعْصُومِينَ الرَّاشِدِينَ السَّلامُ عَلَى الْمَلائِكَهِ الْمُقَرَّبِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ الْأَمِينِ [الْأَمِينَ] السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُودَعَ أَسْرَارِ السَّادَهِ الْمَيَامِينِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّهَ اللَّهِ مِنَ الْبَرَرَهِ الْمَاضِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَطَعْتَ اللَّهَ كَمَا أَمَرَكَ وَ اتَّبَعْتَ الرَّسُولَ كَمَا نَدَبَكَ وَ تَوَلَّيْتَ خَلِيفَتَهُ كَمَا أَلْزَمَكَ وَ دَعَوْتَ إِلَى الاهْتِمَامِ بِذُرِّيَّتِهِ كَمَا وَقَفَكَ [وَفَّقَكَ] ، (۱) وَ عَلِمْتَ الْحَقَّ يَقِيناً وَ اعْتَمَدْتَهُ كَمَا أَمَرَكَ [وَ] أَشْهَدُ أَنَّكَ بَابُ وَصِيِّ الْمُصْطَفَى وَ طَرِيقُ حُجَّهِ اللَّهِ الْمُرْتَضَى وَ أَمِينُ اللَّهِ فِيمَا اسْتُودِعْتَ مِنْ عُلُومِ الْأَصْفِيَاءِ أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ النُّجَبَاءِ الْمُخْتَارِينَ لِنُصْرَهِ الْوَصِيِّ أَشْهَدُ أَنَّكَ صَاحِبُ الْعَاشِرَهِ وَ الْبَرَاهِينِ وَ الدَّلائِلِ الْقَاهِرَهِ وَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ أَدَّيْتَ الْأَمَانَهَ وَ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِي جَنْبِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ جَحَدَكَ حَقَّكَ وَ حَطَّ مِنْ قَدْرِكَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ آذَاكَ فِي مَوَالِيكَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ

۱- سلام بر رسول خدا، محمّد بن عبد اللّه خاتم پیامبران، سلام بر امیر مؤمنان سرور جانشینان، سلام بر امامان معصوم هدایت گر، سلام بر فرشتگان مقرّب سلام بر تو ای یار امین رسول خدا، سلام بر تو ای دوست امیر مؤمنان سلام بر تو ای سپرده شده اسرار پرمیمنت، سلام بر تو ای باقیمانده خدا، از نیکان پیشین، سلام بر تو ای ابا عبد اللّه و رحمت و برکات خدا. گواهی میدهم که تو خدا را آنگونه که فرمان داد فرمان بردی، و از رسولش آن طور که تو را فرا خواند پیروی نمودی، و خلیفه اش را متابعت کردی چنان که بر تو واجب نمود، و به نکوداشت فرزندانش دعوت کردی، آنچنان که تو را آگاه ساخت،

أَعْنَتَيكَ فِي أَهْلِ بَيْتِكَ [نَبِيِّكَ] لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لامَكَ فِي سَادَاتِكَ لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ ضَاعَفَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ، (۱) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَيْكَ يَا مَوْلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى رُوحِكَ الطَّيِّبَةِ وَ جَسَدِكَ الطَّاهِرِ وَ أَلْحَقَنَا بِمَنِّهِ وَ رَأْفَتِهِ إِذَا تَوَفَّانَا بِكَ وَ بِمَحَلِّ السَّادَةِ الْمَيَامِينِ وَ جَمَعَنَا مَعَهُمْ بِجِوَارِهِمْ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ [صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ] يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى إِخْوَانِكَ الشِّيعَةِ الْبَرَرَةِ مِنَ السَّلَفِ الْمَيَامِينِ وَ أَدْخَلَ الرَّوْحَ وَ الرِّضْوَانَ عَلَى الْخَلَفِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَلْحَقَنَا وَ إِيَّاهُمْ بِمَنْ تَوَلاهُ مِنَ الْعِتْرَةِ الطَّاهِرِينَ وَ عَلَيْكَ وَ عَلَيْهِمُ السَّلامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۲)

آنگاه سوره انّا انزلناه فی لیله القدر را هفت مرتبه بخوان، سپس هرچه خواهی نماز مستحبّ بجا آور.

مؤلّف گوید: چون خواستی از زیارت سلمان بازگردی، به جهت وداع نزد قبر بایست، و این وداع را که سیّد در آخر زیارت چهارم ذکر فرموده است بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَنْتَ بَابُ اللَّهِ الْمُؤْتَى مِنْهُ وَ الْمَأْخُوذُ عَنْهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قُلْتَ حَقّاً وَ نَطَقْتَ صِدْقاً وَ دَعَوْتَ إِلَى مَوْلايَ وَ مَوْلاكَ عَلانِيَةً وَ سِرّاً أَتَيْتُكَ زَائِراً وَ حَاجَاتِي لَكَ مُسْتَوْدِعاً وَ هَا أَنَا ذَا مُوَدِّعُكَ أَسْتَوْدِعُكَ دِينِي وَ أَمَانَتِي وَ خَوَاتِيمَ عَمَلِي وَ جَوَامِعَ أَمَلِي إِلَى مُنْتَهَى أَجَلِي وَ السَّلامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَخْيَارِ. (۳)

آنگاه خدا را بسیار بخوان و بازگرد.

مرور حضرت امیر علیه السلام به طاق کسری

مؤلّف

ص: ۷۴۹

۱- و حق را به یقین دانستی، و به آنچنان که فرمان دادی اعتماد کردی، گواهی میدهم که تو درگاه جانشین مصطفی، و راه حجّت خدا مرتضی، و امین خدایی در آنچه از علوم برگزیدگان به تو سپرده شده، گواهی میدهم که تو از اهل بیت پیامبری، آن شرافتمندان برگزیده برای یاری جانشین آن حضرت گواهی میدهم که تو صاحب درجات دهگانه ایمان، و دلایل مغلوب کننده ای، و تو نماز را به پا داشتی، و زکات را دادی و امر به معروف و نهی از منکر کردی، و امانت الهی را ادا نمودی، و برای خدا و رسولش خیرخواهی کردی، و در جنب خدا بر آزار مردم صبر نمودی، تا مرگ تو را دررسید، خدا لعنت کند کسی را که حق تو را انکار کرد، و از مقامت کاست، خدا لعنت کند کسی را که تو درباره سرورانت آزرد، خدا لعنت کند کسی را که تو درباره خانواده ات به زحمت افکند. خدا لعنت کند کسی را که تو را درباره سرورانت سرزنش نمود، خدا لعنت کند دشمن خاندان محمّد را، از پری و آدمی، از پیشینیان و پسینیان، و بر آنان عذاب دردناک را دوچندان گرداند،

۲- درود خدا بر تو ای ابا عبد اللّه، درود خدا بر تو ای یار رسول خدا، (درود خدا بر او و خاندانش) ، و بر تو ای دوست امیر مؤمنان و درود خدا بر روح پاکیزه و پیکر پاک تو، و خدا هنگامی که ما را میمیراند، به منّت و مهرش به تو و به جایگاه

سروران با میمنت ملحق سازد، و ما را همراه آنان و جوار ایشان در بهشت های پرنعمت گرد آورد، درود خدا بر تو ای ابا عبد اللّه، و درود خدا بر برادرانت شیعیان نیکوکار از گذشتگان پر میمنت، و وارد کن نسیم رحمت و رضوان را، بر بازماندگان از اهل ایمان، و ملحق کند ما و آنان را به کسانی که سلمان دوست داشت از عترت پاك و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو و بر ایشان.

۳- سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، تو درگاه خدایی که از آن درآیند، و از آن برگیرند، گواهی میدهم که حق گفتی، و صادقانه سخن راندی، و به سوی مولایم در آشکار و نهان دعوت کردی، زائر به جانب تو آمدم، درحالیکه سپارنده حاجاتم به توام، و من اینك تو را وداع می گویم، دین و امانت و عواقب کار و همه آرزویم را در طول عمرم به تو میسپارم، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، و درود خدا بر محمّد و خاندان نیکویش.

گوید:

چون زائر به زیارت سلمان مشرّف شد، پس از زیارت دو وظیفه دیگر دارد: اول: نماز خواندن در طاق کسری، دو رکعت یا بیشتر، چون آنجا مصلّای حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام است.

از عمّار ساباطی روایت شده: امیر مؤمنان به مدائن آمد و در ایوان کسری نزول فرمود، درحالیکه ابو دلف بن بحیر با او بود، در آنجا نماز خواند، پس از آن برخاست و به دلف فرمود: با من برخیز.

و جماعتی از اهل ساباط در خدمت آن حضرت بود، در منازل کسری گردش کرد و به دلف میفرمود: برای کسری در این مکان چنین و چنان بوده، و دلف میگفت: به خدا قسم چنین است که میفرمایی، پس با آن جماعت در تمام آن مواضع گردش کرد، و دلف میگفت: ای سیّد و مولای من، شما چنان به این مکانها آگاهی دارید، که گویا شما این چیزها را در این مکانها نهاده اید! ! روایت شده وقتی حضرت بر مداین مرور فرمود، و آثار کسری و خرابی آن را مشاهده میکرد، یکی از افرادی که در خدمت آن حضرت بود، از روی عبرت این شعر را خواند:

جَرَتِ الرِّیَاحُ عَلَی رُسُومِ دِیَارِهِمْ فَکَأَنَّهُمْ کَانُوا عَلَی مِیعَادِ (۱)

حضرت فرمود: چرا نخواندی

(کَمْ تَرَکُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَ عُیُونٍ وَ زُرُوعٍ وَ مَقَامٍ کَرِیمٍ وَ نَعْمَهٍ کَانُوا فِیهَا فَاکِهِینَ کَذَلِکَ وَ أَوْرَثْنَاهَا قَوْما آخَرِینَ فَمَا بَکَتْ عَلَیْهِمُ السَّمَاءُ وَ الْأَرْضُ وَ مَا کَانُوا مُنْظَرِینَ) (۲)

إِنَّ هَؤُلاءِ کَانُوا وَارِثِینَ فَأَصْبَحُوا مَوْرُوثِینَ لَمْ یَشْکُرُوا النِّعْمَهَ فَسُلِبُوا دُنْیَاهُمْ بِالْمَعْصِیَهِ إِیَّاکُمْ وَ کُفْرَ النِّعَمِ لا تَحُلَّ بِکُمُ النِّقَمُ (۳)

فقیر گوید: حاصل این معنی را حکیم

۱- بادها بر خرابه های دیارشان وزید گویا اینان بر وعده گاهی بوده اند

۲- چه بسیار باغ ها و چشمه ها، و مقام کریم. و نعمتی که در آن کامیاب بودند و واگذاشتند. چنین بود، و ما آنها را به مردمان دیگری ارث دادیم. پس گریه نکرد بر آنها آسمان و زمین، و نبودند مهلت داده شده.

۳- پس از آن فرمود: البته آنان وارث بودند، اما اکنون ارث برده شده اند، نعمت را شکر نکردند، در نتیجه دنیای شان بر اثر معصیت از دست شان گرفته شد، از ناسپاسی نسبت به نعمت بپرهیزید، تا انتقام های بر شما فرود نیاید.

خاقانی، در قالب شعر آورده، آنجا که فرموده:

هان ای دل عبرت بین از دیده نظر کن هان ایوان مدائن را آیینه عبر دان

پرویز که بنهادی بر خوان تره زرّین زرّین تره کو بر خوان

زیارت جناب حذیفه در مدائن

دوم:

زیارت جناب حذیفه بن الیمان میباشد، که از بزرگان اصحاب رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و خاصان امیر مؤمنان عیه السّلام است، و در میان صحابه به شناختن منافقان و آگاهی بر اسامی آنان جایگاه خاصی داشت، و اگر در نماز جنازه کسی حاضر نمی شد، خلیفه ثانی بر او نماز نمیخواند.

او از جانب خلیفه ثانی سال ها والی مداین بود، و پس از عزل کردندش جناب سلمان والی آنجا شد.

چون سلمان از دنیا رفت دوباره حذیفه والی مداین شد، و ولایتش مستقر گشت تا نوبت خلافت به شاه ولایت علیه السّلام رسید، از جانب حضرت از مدینه فرمانی مبارک به او و به اهل مداین صادر شد، که در آن فرمان مبارک، از خلافت خود، و استقرار حکومت حذیفه بر مداین اطلاع دادند.

ولی حذیفه پس از حرکت آن حضرت از مدینه به جانب بصره، به خاطر دفع شرّ اصحاب جمل و پیش از نزول موکب همایون امیر مؤمنان به کوفه وفات یافت و در همان مدائن دفن شد.

از ابو حمزه ثمالی روایت شده: چون حذیفه مشرف به وفات شد فرزند خود را خواست و او را به عمل کردن به این نصیحت های پرفایده وصیت کرد: پسرجان من، آشکار کن ناامیدی خویش از آنچه را در دست مردم است، که در این ناامیدی بی نیازی و توانگری است، و از

مردم حاجات خود را مخواه، که در آن فقر هویـدا است، و همواره چنان باش، که روزی که در آن هستی، از روز گذشـته ات بهـتر باشـد، و هرگـاه نمـاز میخوانی، چنـان بخوان که گویـا نمـاز وداع و آخرین نمـاز توست، و کـاری مکن که از آن پوزش بخواهی.

و بدان که در جنب حرم جناب سـلمان مسـجد جامع مداین می باشد که منسوب به حضـرت عسکری علیه السّلام است، معلوم نیست چه کسـی آن را سـاخته یا در آنجا نماز خوانـده، شایسـته است زائر در آن محل شـریف خود را از فیض دو رکعت نماز تحیّت محروم نکند.

فصل نهم: فضیلت و کیفیت زیارت امام رضا علیه السلام

فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام

فضیلت زیارت آن حضرت بیش از آن است که به شمار آید، و ما در اینجا تنها به ذکر چند خبر تبرّک می جوییم، و بیشتر آن را از «تحفه الزائر» نقل میکنیم.

اول: از رسـول خـدا صـلی اللّه علیه و آله روایت شـده: زود باشـد که پـاره ای از تن من، در زمین خراسـان مـدفون شـود، هیچ مـؤمنی او را زیـارت نکنـد، مگر آنکه حق تعـالی بهشت را برای او واجب کنـد و بـدنش را بر آتش دوزخ حرام سـازد، و در حـدیث معتبر دیگری فرمود: پاره ای از بـدن من در خراسان مـدفون خواهد شد، هر غمناکی او را زیارت کند، البته حق تعالی اندوهش را برطرف کند، و هر گناهکاری او را زیارت نماید، البته گناهانش را بیامرزد.

دوم: به سند معتبر روایت حج پذیرفته باشد.

راوی بعید دانست و گفت: هفتاد حجّ پذیرفته؟! حضرت فرمود: آری هفتاد هزار حج، گفت: هفتاد هزار حجّ؟! فرمود: چه بسا حجّی که پذیرفته نباشد،

هرکه آن حضرت را زیارت کند یا یک شب نزد آن حضرت بیتوته کند چنان باشد که خدا را در عرش زیارت کرده باشد، گفت: چنان که خدا را در عرش زیارت کرده باشد؟ فرمود: آری چون روز قیامت شود، چهار نفر از پیشینیان و چهار نفر از پسینیان بر عرش الهی خواهند بود، اما پیشینیان، نوح و ابراهیم و موسی و عیسی علیهم السّلام هستند و اما پسینیان، محمّد و علی و حسن و حسین علیهم السّلام اند، آنگاه ریسمانی در پای عرش می کشند، پس زیارت کنندگان قبور امامان با ما می نشینند و به تحقیق زیارت کنندگان قبر فرزندم علی، درجه ایشان از همه بالاتر و عطایشان از همه بیشتر خواهد بود.

سوم: از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: در خراسان بقعه ای است، که زمانی بر آن خواهد آمد، که محل رفت وآمد ملائکه شود پس پیوسته گروه هایی از ملائکه از آسمان فرود خواهند آمد و گروه هایی بالا خواهند رفت تا در صور بدمند، پرسیدند: یابن رسول اللّه کدام بقعه است؟ فرمود: آن بقعه در زمین طوس است و آن و اللّه باغی است از باغهای بهشت، هرکه مرا در آن بقعه زیارت کند، چنان است که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله را زیارت کرده و حق تعالی برای او به سبب آن زیارت، ثواب هزار حجّ پسندیده و هزار عمره پذیرفته بنویسد و من و پدرانم در روز قیامت شفیع او باشیم.

چهارم: به چندین سند صحیح از ابن ابی نصر نقل شده که گفت: نامه امام رضا علیه السّلام را خواندم در آن نوشته

شـده بود: به شـیعیان من برسانیـد، که زیارت من نزد خدا برابر است با هزار حج، پس من این حدیث را خدمت حضـرت جواد علیه السّلام عرض کردم، فرمود: آری و اللّه هزار حج است، برای کسی که آن حضرت را زیارت کند و حق او را بشناسد.

پنجم: به دو سـند معتبر روایت شـده: حضـرت رضـا علیه السّـلام فرمود: هرکه مرا با این دوری بارگاه زیارت کنـد، من در سـه موطن روز قیامت نزد او آیم تا او را از اهوال آنها خلاصی بخشم: نخست وقتی که نامه های نیکوکاران در دست راست ایشان و نامه های بدکاران در دست چپ ایشان پرواز کند و دیگر نزد صراط و سوم نزد ترازوی اعمال.

ششم: در حدیث معتبر دیگری فرمود زود باشد که بر اثر ظلم و سـتم با زهر به قتل برسم و کنار هارون الرشـید به خاک سپرده شوم و خدا تربت مرا محلّ تردّد شـیعیان و دوستان من گرداند پس هرکه مرا در این غربت زیارت کند، برای او واجب میشود، که من او را در روز قیامت زیارت کنم و سوگند میخورم، به خدایی که محمّد صـلی اللّه علیه و آله را به پیامبری گرامی داشته و او را بر تمام حلایق برگزیده، که هرکه از شـما شـیعیان نزد قبر من دو رکعت بجا آورد، البته از جانب خدای عالمیان در روز قیامت آمرزش گناهان را مسـتحقّ شود و به حق آن خدایی که ما بعد از محمّد صـلی اللّه علیه و آله به امامت گرامی داشـته، و به وصیّت آن حضرت مخصوص گردانید، سوگند یاد میکنم که زیارت کنندگان قبر

من در روز قیامت بر خدا گرامی تر از هر گروه دیگری هستند و هر مؤمنی که مرا زیارت کند و بر روی او قطره ای از باران برسد، البته حق تعالی جسم او را بر آتش دوزخ حرام گرداند.

هفتم: به سند معتبر روایت شده: محمّد بن سلیمان از حضرت جواد علیه السّلام پرسید: شخصی به عنوان حج تمتع، حج واجب خود را انجام داد و پس از آن به مدینه رفت و حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله را زیارت نمود، آنگاه به نجف رفت و پدرتان امیر مؤمنان علیه السّلام را زیات کرد، درحالیکه حق او را می شناخت و می دانست که او حجت خدا بر خلق و باب اللّه است که از آن باب باید به خدا رسید، بر آن حضرت سلام کرد و به کربلا رفت و حضرت امام حسین علیه السّلام را زیارت کرد.

سپس به بغداد رفت و حضرت امام موسی کاظم علیه السّلام را زیارت کرد و پس از این زیارتها به شهر خود بازگشت، در این وقت خدا آن قدر رمال به او روزی کرد که میتواند به حج برود، برای این مرد که حج واجب خود را انجام داده کدام یک از این دو عمل بهتر است، آیا برگردد و دوباره حج کند، یا به خراسان رفته و پدرتان حضرت رضا علیه السّلام را زیارت کند؟ فرمود: بلکه برود بر پدرم سلام کند که این افضل است و باید که در ماه رجب باشد و در این زمان انجام ندهید، که بر ما و شما از خلیفه زمان خوف رسوا ساختن و عیب

جویی است.

هشتم: شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه از حضرت امام جواد علیه السّلام روایت کرده: در میان دو کوه طوس قطعه ای از زمین است که از بهشت برداشته شده، هرکه وارد آن شود در روز قیامت از آتشی ایمنی یابد.

نهم: و نیز از آن حضرت روایت کرده: من از جانب حق تعالی بهشت را ضمانت میکنم برای هرکه قبر پدرم را در طوس زیارت کند، درحالیکه عارف به حق آن حضرت باشد.

دهم: شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرّضا روایت کرده: مردی از نیکان، حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله را در خواب دید، خدمت آن حضرت عرضه داشت: یا رسول اللّه از فرزندانت کدام یک را زیارت کنم؟ فرمود بعضی از فرزندان من زهر نوشیده و برخی کشته شده پیش من آمدند.

گفتم: با پراکنده شدن مشاهد ایشان کدامیک از آنان را زیارت کنم؟ فرمود: آن را که به تو نزدیکتر است زیارت کن.

یعنی آن را که محل تو به بارگاهش نزدیک تر است و او را در زمین غربت به خاک سپرده اند، گفتم: یا رسول اللّه از این فرمایش «رضا» را قصد کردید، فرمود: بگو صلی اللّه علیه بگو: صلی اللّه علیه بگو: صلی اللّه علیه، این جمله را سه بار فرمود.

مؤلّف گوید: در کتاب «وسائل» و «مستدرک» فصول و ابوابی ذکر شده در مورد استحباب تبرّک به مشهد امام رضا و مشاهد امامان علیهم السّلام و استحباب اختیار زیارت امام رضا بر زیارت امام حسین علیهما السّلام و بر زیارت دیگر امامان علیهم السّلام و بر حجّ مستحب و عمره مستحب

ص: ۷۵۶

و چون این کتاب گنجایش بسط مطلب را ندارد، ما به همین چند روایت که عشره کامله است اکتفا کردید.

کیفیت زیارت امام رضا علیه السلام

بدان که برای آن بزرگوار زیارات چندی نقل شده و زیارت مشهور آن حضرت زیارتی است که در کتب معتبر مذکور است و به شیخ جلیل القدر محمّد بن حسن بن ولید که از مشایخ جناب صدوق است منسوب کرده اند و از کتاب «مزار» ابن قولویه معلوم می شود که از ائمه علیهم السّلام روایت شده و کیفیّت آن موافق کتاب من لا یحضره الفقیه چنان است که: چون زیارت قبر امام رضا علیه السّلام را در طوس قصد کنی، پیش از آنکه از خانه بیرون روی غسل کن، و وقتی که غسل می کنی بگو:

اللَّهُمَّ طَهِّرْنِی وَ طَهِّرْ لِی قَلْبِی وَ اشْرَحْ لِی صَدْرِی وَ أَجْرِ عَلَی لِسَانِی مِدْحَتَکَ وَ الثَّنَاءَ عَلَیْکَ فَإِنَّهُ لا قُوَّهَ إِلّا بِکَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِی طَهُوراً وَ شِفَاءً (۱)

و در وقت بیرون رفتن از خانه میگویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَی ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ حَسْبِیَ اللَّهُ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ اللَّهُمَّ إِلَیْکَ تَوَجَّهْتُ وَ إِلَیْکَ قَصَدْتُ وَ مَا عِنْدَکَ أَرَدْتُ (۲)

چون بیرون رفتی بر در خانه خود بایست و بگو:

اللَّهُمَّ إِلَیْکَ وَجَّهْتُ وَجْهِی وَ عَلَیْکَ خَلَّفْتُ أَهْلِی وَ مَالِی وَ مَا خَوَّلْتَنِی وَ بِکَ وَثِقْتُ فَلا تُخَیِّبْنِی یَا مَنْ لا یُخَیِّبُ مَنْ أَرَادَهُ وَ لا یُضَیِّعُ مَنْ حَفِظَهُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ [وَ آلِهِ] وَ احْفَظْنِی بِحِفْظِکَ فَإِنَّهُ لا یَضِیعُ مَنْ حَفِظْتَ (۳)

چون به سلام رسیدی ان شاء اللّه، هرگاه خواستی به زیارت بروی غسل کن

ص: ۷۵۷

۱- خدایا مرا پا کن، و دلم را پاک گردان، و سینه ام را بگشا، و مدح و ثنای خودت را بر زبانم جاری ساز، که نیرویی نیست جز به تو. خدایا این غسل را برایم پاک کننده و شفابخش قرار ده.

۲- به نام خدا و با خدا و به سوی خدا، و به جانب فرزند رسول خدا خدا مرا بس است، بر خدا توکّل نمودم. خدایا به سوی تو رو نمودم، و به جانب تو قصد کردم، و آنچه را نزد توست خواستم.

۳- خدایا رویم را به سوی تو کردم، و به امید تو پشت سر گذاشتم خاندان و مال و آنچه را به من بخشیدی، و به تو اعتماد کردم، پس مرا محروم مکن، ای آن که هرکه او را قصد کند محرومش نسازد، و کسی را که حفظ کرد تباهش نسازد، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا به نگهداری ات نگاهدار، که هرکه را تو حفظ کردی تباه نشود.

و وقتی که غسل میکنی بگو:

اللَّهُمَّ طَهِّرْنِی وَ طَهِّرْ لِی قَلْبِی وَ اشْرَحْ لِی صَدْرِی وَ أَجْرِ عَلَى لِسَانِی مِدْحَتَکَ وَ مَحَبَّتَکَ وَ الثَّنَاءَ عَلَیْکَ فَإِنَّهُ لا قُوَّةَ إِلا بِکَ وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ قِوَامَ دِینِی التَّسْلِیمُ لِأَمْرِکَ وَ الاتِّبَاعُ لِسُنَّهِ نَبِیِّکَ وَ الشَّهَادَهُ عَلَى جَمِیعِ خَلْقِکَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِی شِفَاءً وَ نُوراً إِنَّکَ عَلَى کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱)

پس پاکیزه ترین جامه های خویش را بپوش، و با پای برهنه به آرامی و وقار راه برو، و دلت به یاد خدا باشد، و اللّه اکبر و لا اله الاّ اللّه و سبحان اللّه و الحمد للّه بگو، و گامهای خود را کوتا بردار، و زمانیکه وارد روضه مقدّسه شوی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّ عَلِیّاً وَلِیُّ اللَّهِ (۲)

آنگاه به نزد ضریح برو و قبله را پشت سر خود قرار بده و روبروی آن حضرت بایست و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّهُ سَیِّدُ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ أَنَّهُ سَیِّدُ الْأَنْبِیَاءِ وَ الْمُرْسَلِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ نَبِیِّکَ وَ سَیِّدِ خَلْقِکَ أَجْمَعِینَ صَلاهً لا یَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا غَیْرُکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَبْدِکَ وَ أَخِی رَسُولِکَ الَّذِی انْتَجَبْتَهُ بِعِلْمِکَ وَ جَعَلْتَهُ هَادِیاً لِمَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِکَ وَ الدَّلِیلَ عَلَى مَنْ بَعَثْتَهُ بِرِسَالاتِکَ وَ دَیَّانَ [دَیَّانِ] الدِّینِ بِعَدْلِکَ وَ فَصْلَ

ص: ۷۵۸

۱- خدایا مرا پاک کن، و دلم را پاک گردان، و سینه ام را بگشا، و مدح و و محبّت و ثنایت را بر زبانم جاری ساز، که نیوزیی جز به تو نیست، به یقین دانستم که پایه و اساس دین من تسلیم بودن به فرمان تو، و پیروی از راه و رسم پیامبرت، و گواهی بر تمام خلق توست. خدایا این غسل را برای من شفا و نور قرار ده، که تو بر هر چیز توانایی

۲- به نام خدا، و با خدا، و بر آیین رسول خدا، درود خدا بر او و خاندانش، گواهی میدهم که معبودی جز خدا نیست، و شریکی برای او نیست، و گواهی میدهم که محمّد بنده و فرستاده اوست، و اینکه علی ولیّ خداست

[فَضْلِ] قَضَائِکَ بَیْنَ خَلْقِکَ وَ الْمُهَیْمِنَ [الْمُهَیْمِنِ] عَلَی ذَلِکَ کُلِّهِ وَ السَّلامُ عَلَیْهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی فَاطِمَهَ بِنْتِ نَبِیِّکَ وَ زَوْجِهِ وَلِیِّکَ وَ أُمِّ السِّبْطَیْنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ سَیِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ الطُّهْرَهِ الطَّاهِرَهِ الْمُطَهَّرَهِ التَّقِیَّهِ النَّقِیَّهِ الرَّضِیَّهِ الزَّکِیَّهِ سَیِّدَهِ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَجْمَعِینَ صَلاهً لا یَقْوَی عَلَی إِحْصَائِهَا غَیْرُکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ سِبْطَیْ نَبِیِّکَ وَ سَیِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ الْقَائِمَیْنِ فِی خَلْقِکَ وَ الدَّلِیلَیْنِ عَلَی مَنْ بَعَثْتَ [بَعَثْتَهُ] بِرِسَالاتِکَ وَ دَیَّانَیِ الدِّینِ بِعَدْلِکَ وَ فَصْلَیْ قَضَائِکَ بَیْنَ خَلْقِکَ. (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَبْدِکَ الْقَائِمِ فِی خَلْقِکَ وَ الدَّلِیلِ عَلَی مَنْ بَعَثْتَ بِرِسَالاتِکَ وَ دَیَّانِ الدِّینِ بِعَدْلِکَ وَ فَصْلِ قَضَائِکَ بَیْنَ خَلْقِکَ سَیِّدِ الْعَابِدِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَبْدِکَ وَ خَلِیفَتِکَ فِی أَرْضِکَ بَاقِرِ عِلْمِ النَّبِیِّینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَبْدِکَ وَ وَلِیِّ دِینِکَ وَ حُجَّتِکَ عَلَی خَلْقِکَ أَجْمَعِینَ الصَّادِقِ الْبَارِّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ عَبْدِکَ الصَّالِحِ وَ لِسَانِکَ فِی خَلْقِکَ النَّاطِقِ بِحُکْمِکَ [بِحِکْمَتِکَ] وَ الْحُجَّهِ عَلَی بَرِیَّتِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا الْمُرْتَضَی عَبْدِکَ وَ وَلِیِّ دِینِکَ الْقَائِمِ بِعَدْلِکَ وَ الدَّاعِی إِلَی دِینِکَ وَ دِینِ آبَائِهِ الصَّادِقِینَ صَلاهً لا یَقْوَی عَلَی إِحْصَائِهَا غَیْرُکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَبْدِکَ وَ وَلِیِّکَ الْقَائِمِ بِأَمْرِکَ وَ الدَّاعِی إِلَی سَبِیلِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ وَلِیِّ دِینِکَ . (۳) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْعَامِلِ بِأَمْرِکَ الْقَائِمِ فِی خَلْقِکَ وَ حُجَّتِکَ الْمُؤَدِّی عَنْ نَبِیِّکَ وَ شَاهِدِکَ عَلَی خَلْقِکَ الْمَخْصُوصِ بِکَرَامَتِکَ الدَّاعِی إِلَی طَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ اللَّهُمَّ

۱- گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی برایش نمی باشد، و گواهی می دهم که محمّد بنده و رسول اوست، و اینکه او آقای پیشینیان و پسینیان، و آقای پیامبران و رسولان است. خدایا درود فرست بر محمّد بنده و رسول و پیامبر و آقای تمام آفریدگانت، درودی که نیروی شمردن آن را کسی جز تو نداشته باشد. خدایا درود فرست بر امیر مؤمنان علی بن ابیطالب بنده ات و برادر رسولت، آن وجود مبارکی که او را به علم خود برگزیدی، و برای هرکه از بندگانت خواستی او را راهنما قرار دادی، و دلیل بر وجود پیامبری که او را با رسالت هایت برانگیختی و او را به عدالتت داور دین و فیصله بخش حکم خود در میان بندگانت نهادی، و بر تمام اینها مسلّط نمودی، سلام و رحمت و برکات خدا بر او باد.

۲- خدایا درود فرست بر فاطمه دختر پیامبرت، و همسر ولیّت، و مادر دو فرزندزاده پیامبره، حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، آن بانوی پاک و پاکیزه و پاک گشته و بی عیب و پسندیه و زکیه، سرور بانوان همه اهل بهشت، درودی که توان شمردن آن را کسی جز تو نداشته باشد. خدایا درود فرست بر حسن و حسین، دو فرزندزاده پیامبرت، و دو سرور جوانان اهل بهشت، دو قیام کننده در میان بندگانت، و دو راهنما بر وجود پیامبری که او را به رسالت هایت برگزیدی و دو داور دین به دادگری و دو فیصله بخش حکم خود در میان بندگانت.

۳- خدایا درود فرست بر علی بن الحسین بنده قیام کننده در میان بندگانت، و راهنما بر پیامبری که او را به رسالت هایت برگزیدی، و داور دین به دادگری و فیصله بخش حکم خود در میان بندگانت، سرور بندگی کنندگانت. خدایا درود فرست بر محمّد بن علی بنده و خلیف ه ات در زمین، شکافنده دانش پیامبران. خدایا درود فرست بر جعفر بن محمّد صادق، بنده و ولی دینت، و حجّت بر همه بندگان، آن راستگوی نیکوکار. خدایا درود فرست بر موسی بن جعفر، بنده شایسته ات، و زبانت در بین بندگانت، آن گویای به قانون و فرمانت و حجّت بر مخلوقاتت. خدایا درود فرست بر علی بن موسی الرضا، آن پسندیده پیشگاهت و بنده و ولیّ دینت، قیام کننده به دادگری و دعوت کننده به سوی دین تو، و دین پدران راستگویش،

درودی که توان شمردن آن را کسی جز تو نداشته باشد. خدایا درود فرست بر محمّد بن علی بنده و ولیّت قیام کننده به امرت، و دعوت کننده به راهت خدایا درود فرست بر علی بن محمّد بنده و ولیّ دینت.

صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ وَ وَلِيِّكَ الْقَائِمِ فِي خَلْقِكَ صَلاةً تَامَّةً نَامِيَةً بَاقِيَةً تُعَجِّلُ بِهَا فَرَجَهُ وَ تَنْصُرُهُ بِهَا وَ تَجْعَلُنَا مَعَهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِحُبِّهِمْ وَ أُوَالِي وَلِيَّهُمْ وَ أُعَادِي عَدُوَّهُمْ فَارْزُقْنِي بِهِمْ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ اصْرِفْ عَنِّي بِهِمْ شَرَّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ أَهْوَالَ يَوْمِ الْقِيَامَهِ. (۱)

سپس نزد سر آن حضرت می نشینی و می گویی:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِسْمَاعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ وَلِيِّ اللَّهِ وَ وَصِيِّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ، (۲) سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ الْبَارِّ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبَارُّ التَّقِيُّ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ [مُخْلِصا] حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

بعد خود را به ضریح می

ص: ۷۶۰

۱- خدایا درود فرست بر حسن بن علی عمل کننده به فرمانت، قیام کننده در میان بندگانت، و حجّت که ادا کننده بود از طرف پیامبرت، و گواهت بر بندگانت اختصاص یافته به کرامتت، دعوت کننده به طاعتت و طاعت رسولت، درودهایت بر همه آنان باد خدایا درود فرست بر حجّت و ولیّت، قیام کننده در میان بندگانت، درودی کامل، رونده، پایدار که به آن درود در گشایش امرش شتاب کنی، و به آن یاری اش نمایی، و ما را در دنیا و آخرت با او قرار دهی. خدای من به محبّت ایشان به تو تقرّب می جویم و دوست دارم دوست ایشان را، و دشمن دارم دشمن آنان را، پس به حق آنان خیر دنیا و آخرت را نصیبم کن، و شرّ دنیا و آخرت و هراس های روز قیامت را از من بازگردان.

۲- سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر تو ای ستون دین، سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا سلام بر تو ای وارث اسماعیل قربانی خدا، سلام بر تو ای وارث موسی هم سخن خدا سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمّد فرستاده خدا سلام بر تو ای وارث امیر مؤمنان علی ولّی خدا، و جانشین فرستاده پروردگار جهانیان سلام بر تو ای وارث فاطمه زهرا، سلام بر تو ای وارث حسن و حسین

۳- دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای وارث علی بن الحسین زیور پرستنده گان سلام بر تو ای وارث محمّد بن علی، شکافنده دانش پیشینیان و پسینیان، سلام بر تو ای وارث جعفر بن محمّد، راستگوی نیکوکار، سلام بر تو ای وارث موسی بن

جعفر، سـلام بر تو ای راسـتگوی شـهید، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار پرهیزکار. گواهی می دهم که تو نماز را بپا داشتی، و زکات دادی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خدا را (خالصانه) عبادت کردی، تا مرگ تو را دررسـید، سلام بر تو باد ای ابا الحسن و رحمت و برکات خدا.

چسبانی و می گویی:

اللَّهُمَّ إِلَيْکَ صَمَدْتُ مِنْ أَرْضِی وَ قَطَعْتُ الْبِلادِ رَجَاءَ رَحْمَتِکَ فَلا تُخَيِّبْنِی وَ لا تَرُدَّنِی بِغَيْرِ قَضَاءِ حَاجَتِی وَ ارْحَمْ تَقَلُّبِی عَلَى قَبْرِ ابْنِ أَخِی رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی يَا مَوْلاَیَ أَتَيْتُکَ زَائِراً وَافِداً عَائِذاً مِمَّا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِی وَ احْتَطَبْتُ عَلَى ظَهْرِی فَکُنْ لِی شَافِعا إِلَى اللَّهِ يَوْمَ فَقْرِی وَ فَاقَتِی فَلَکَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَامٌ مَحْمُودٌ وَ أَنْتَ عِنْدَهُ وَجِيهٌ. (۱)

پس دست راست را بلند می کنی و دست چپ را بر قبر می گشایی و می گویی

اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَقَرَّبُ إِلَيْکَ بِحُبِّهِمْ وَ بِوِلايَتِهِمْ أَتَوَلَّى آخِرَهُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوَّلَهُمْ وَ أَبْرَأُ مِنْ کُلِّ وَلِيجَهٍ دُونَهُمْ اللَّهُمَّ الْعَنِ الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَکَ وَ اتَّهَمُوا نَبِيَّکَ وَ جَحَدُوا بِآيَاتِکَ وَ سَخِرُوا بِإِمَامِکَ وَ حَمَلُوا النَّاسَ عَلَى أَكْتَافِ آلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَقَرَّبُ إِلَيْکَ بِاللَّعْنَهِ عَلَيْهِمْ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْهُمْ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ يَا رَحْمَانُ. (۲)

آنگاه بازمی گردی، و به نزد پای آن حضرت میروی و میگویی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ يَا أَبَا الْحَسَنِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى رُوحِکَ وَ بَدَنِکَ صَبَرْتَ وَ أَنْتَ الصَّادِقُ الْمُصَدَّقُ قَتَلَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ بِالْأَيْدِی وَ الْأَلْسُنِ. (۳)

سپس زاری کن و در لعنت بر قاتل امیر مؤمنان علیه السّلام و قاتلان حسن و حسین علیهم السّلام و قاتلان همه اهل بیت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله بیفزای، آنگاه از پشت قبر برو، و بالای سر آن حضرت دو رکعت نماز بجا آر، در رکعت اول سوره یس، و در رکعت دوم سوره الرّحمن را بخوان و در دعا و زاری بکوش و برای خود و پدر و مادرت

۱- خدایا از وطنم آهنگ تو کردم، و به امید رحمتت شهرها را پشت سر گذاشتم، پس ناامیدم مکن، و بدون برآوردن حاجتم، بازم مگردان، و رفت وآمدم را بر قبر برادر فرزند فرستاده ات، (درود تو بر او و خاندانش) رحم کن، پدر و مادرم فدایت ای مولایم، به سوی تو برای زیارت آمدم، بر تو واردم، از آنچه خود جنایت کرده ام، و بر پشتم بار کرده ام به تو پناه آوردم، به درگاه خدا شفیع من باش در روز تهیدستی و نداری، برای تو نزد خدا مقامی بس ستوده است، و تو نزد او بس آبرومندی.

۲- خدایا به سوی تو تقرب می جویم با دوستی و ولایت ایشان، آخرین آنها را دوست دارم، آنگونه که دوست داشتم اولین آنها را، و بیزاری می جویم از هر یاری غیر ایشان. خدایا لعنت کن کسانی را که نعمتت را دگرگون کردند، و پیامبرت را متهّم نمودند، و آیاتت را منکر شدند، و امام برگزیده ات را ریشخند زدند، و مردم را علیه خاندان محمّد مسلط کردند، خدایا من با لعنت بر آنان و بیزاری از ایشان در دنیا و آخرت به تو تقرّب می جویم ای مهربان.

۳- درود خدا بر تو ای ابا الحسن، درود خدا بر روح و پیکرت شکیبایی نمودی، تویی راستگوی تصدیق شده، خدا بکشد کسانی را که تو را با دست ها و زبان هایشان کشتند.

و همه برادران اهـل ایمان خویش، بسـیار دعا کن و آنچه خواهی نزد سـر آن حضـرت توقف کن، و توجه داشـته باش که باید نمازهای خود را نزد قبر بجا آوری.

مولّف گوید: این زیارت، بهترین زیارات آن حضرت است.

در کتـاب «فقیه» و «عیون» و کتب علاّمه مجلسـی و غیر ایشـان و "سـخروا بامامـک" که در آخر زیارت است با دو میم است، یعنی خـدایا لعنت کن، کسانی را که اسـتهزا نمودنـد به امامی که برای ایشان قرار دادی، ولی در کتاب مصباح الزائر؛"سـخروا بایّامـک" است، که این نیز صـحیح است، بلکه شایـد از جهـتی اولی باشـد، چه آن که مراد از ایّام ائمه علیهم السّلام هسـتند، همان طور که در روایت صـقر بن ابی دلف در فصل پنجم از باب اول گـذشت این را هم بدان، که لعنت کردن بر قاتلان ائمه علیهم السّلام به هر زبـانی انجـام گیرد خوب است و اگر زائرین این عبـارت را که از بعضـی دعاها گرفته شـده بخوانـد، شاید مناسب تر باشد:

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ قَتَلَهَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَ قَتَلَهَ أَهْلِ بَیْتِ نَبِیِّکَ اللَّهُمَّ الْعَنْ أَعْدَاءَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَتَلَتَهُمْ وَ زِدْهُمْ عَذَاباً فَوْقَ الْعَذَابِ وَ هَوَاناً فَوْقَ هَوَانٍ وَ ذُلاًّ فَوْقَ ذُلٍّ وَ خِزْیاً فَوْقَ خِزْیٍ اللَّهُمَّ دُعَّهُمْ إِلَی النَّارِ دَعّا وَ أَرْکِسْهُمْ فِی أَلِیمِ عَذَابِکَ رَکْساً وَ احْشُرْهُمْ وَ أَتْبَاعَهُمْ إِلَی جَهَنَّمَ زُمَراً. (۱)

دعای بعد از زیارت امام رضا علیه السلام

در کتاب «تحفه الزائر» آمده که شیخ مفید ذکر کرده: پس از نماز زیارت حضرت امام رضا علیه السّلام مستحب است این دعا را بخوانند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ یَا اللَّهُ الدَّائِمُ فِی مُلْکِهِ الْقَائِمُ فِی

۱- خدایا قاتلان امیر مؤمنان، و قاتلان حسن و حسین (درود بر ایشان) و قاتلان اهل بیت پیامبرت را لعنت کن. خدایا دشمنان و قاتلان خانـدان محمّد را لعنت کن، و بر آنـان بیفزا عـذابی بر عـذاب، و خواری بر خواری، و زبونی بر زبونی، و رسوایی بر رسوایی. خـدایا آنـان را به سوی آتش پرتـاب کن، پرتـابی سـخت و در عـذاب دردنـاکت نگون سارشان گردان نگون ساری شدید، و ایشان و پیروانشان را گروه گروه به سوی دوزخ محشور کن.

عِزِّهِ الْمُطَاعُ فِی سُلْطَانِهِ الْمُتَفَرِّدُ فِی کِبْرِیَائِهِ الْمُتَوَحِّدُ فِی دَیْمُومِیَّهِ بَقَائِهِ الْعَادِلُ فِی بَرِیَّتِهِ الْعَالِمُ فِی قَضِیَّتِهِ الْکَرِیمُ فِی تَأْخِیرِ عُقُوبَتِهِ إِلَهِی حَاجَاتِی مَصْرُوفَهٌ إِلَیْکَ وَ آمَالِی مَوْقُوفَهٌ لَدَیْکَ وَ کُلَّمَا وَفَّقْتَنِی مِنْ خَیْرٍ [بِخَیْرٍ] فَأَنْتَ دَلِیلِی عَلَیْهِ وَ طَرِیقِی إِلَیْهِ یَا قَدِیراً لا تَئُودُهُ الْمَطَالِبُ یَا مَلِیّاً یَلْجَأُ إِلَیْهِ کُلُّ رَاغِبٍ مَا زِلْتُ مَصْحُوباً مِنْکَ بِالنِّعَمِ جَارِیاً عَلَی عَادَاتِ الْإِحْسَانِ وَ الْکَرَمِ أَسْأَلُکَ بِالْقُدْرَهِ النَّافِذَهِ فِی جَمِیعِ الْأَشْیَاءِ وَ قَضَائِکَ الْمُبْرَمِ الَّذِی تَحْجُبُهُ بِأَیْسَرِ الدُّعَاءِ وَ بِالنَّظْرَهِ الَّتِی نَظَرْتَ بِهَا إِلَی الْجِبَالِ فَتَشَامَخَتْ وَ إِلَی الْأَرَضِینَ فَتَسَطَّحَتْ وَ إِلَی السَّمَاوَاتِ فَارْتَفَعَتْ ، (۱) وَ إِلَی الْبِحَارِ فَتَفَجَّرَتْ یَا مَنْ جَلَّ عَنْ أَدَوَاتِ لَحَظَاتِ الْبَشَرِ وَ لَطُفَ عَنْ دَقَائِقِ خَطَرَاتِ الْفِکَرِ لا تُحْمَدُ یَا سَیِّدِی إِلا بِتَوْفِیقٍ مِنْکَ یَقْتَضِی حَمْداً وَ لا تُشْکَرُ عَلَی أَصْغَرِ مِنَّهٍ إِلا اسْتَوْجَبْتَ بِهَا شُکْراً فَمَتَی تُحْصَی نَعْمَاؤُکَ یَا إِلَهِی وَ تُجَازَی آلاؤُکَ یَا مَوْلایَ وَ تُکَافَأُ صَنَائِعُکَ یَا سَیِّدِی وَ مِنْ نِعَمِکَ یَحْمَدُ الْحَامِدُونَ وَ مِنْ شُکْرِکَ یَشْکُرُ الشَّاکِرُونَ وَ أَنْتَ الْمُعْتَمَدُ لِلذُّنُوبِ فِی عَفْوِکَ وَ النَّاشِرِ عَلَی الْخَاطِئِینَ جَنَاحَ سِتْرِکَ وَ أَنْتَ الْکَاشِفُ لِلضُّرِّ بِیَدِکَ فَکَمْ مِنْ سَیِّئَهٍ أَخْفَاهَا حِلْمُکَ حَتَّی دَخِلَتْ وَ حَسَنَهٍ ضَاعَفَهَا فَضْلُکَ حَتَّی عَظُمَتْ عَلَیْهَا مُجَازَاتُکَ جَلَلْتَ أَنْ یُخَافَ مِنْکَ إِلا الْعَدْلُ وَ أَنْ یُرْجَی مِنْکَ إِلا الْإِحْسَانُ وَ الْفَضْلُ فَامْنُنْ عَلَیَّ بِمَا أَوْجَبَهُ فَضْلُکَ، (۲) وَ لا تَخْذُلْنِی بِمَا یَحْکُمُ بِهِ عَدْلُکَ سَیِّدِی لَوْ عَلِمَتِ الْأَرْضُ بِذُنُوبِی لَسَاخَتْ بِی أَوِ الْجِبَالُ لَهَدَّتْنِی أَوِ السَّمَاوَاتُ لاخْتَطَفَتْنِی أَوِ الْبِحَارُ لَأَغْرَقَتْنِی سَیِّدِی سَیِّدِی سَیِّدِی مَوْلایَ مَوْلایَ مَوْلایَ قَدْ تَکَرَّرَ وُقُوفِی لِضِیَافَتِکَ فَلا تَحْرِمْنِی مَا وَعَدْتَ الْمُتَعَرِّضِینَ لِمَسْأَلَتِکَ یَا مَعْرُوفَ الْعَارِفِینَ یَا مَعْبُودَ الْعَابِدِینَ یَا مَشْکُورَ الشَّاکِرِینَ یَا جَلِیسَ

۱- خدایا از تو درخواست می کنم، ای خدایی که در فرمانروایی اش پاینده، و در شکوهش پا برجا، و در سلطنتش مطاع، و در کبریایی اش یکتا، و در دوام همیشگی اش بی همتا است، در مخلوقاتش دادگر، و در داوری اش دانا، و در به تأخیر انداختن کیفرش بزرگوار است. خدایا حاجاتم بازگردانده به سوی تو، و آرزوهایم ایستاده در پیشگاه توست، و هر زمان مرا به کار نیکی توفیق دادی، راهنمایم بر آن، و راهم به سوی آن تو بودی، ای توانایی که خواسته ها درمانده اش نکند، ای عطابخش دائمی که هر مشتاقی به جانب او پناه می آورد، همواره از جانب تو همنشین با نعمت هایت بوده ام، روان بر عادت احسان و کرم، از تو می خواهم به آن نیروی نافذ در تمام اشیا و حکم استوارت که آن را با آسان ترین دعا باز می داری، و به آن نظری که به وسیله آن به جانب کوه ها نظر کردی و کوه ها بلندی گرفتند، و به زمین ها توجه کردی و آنها مسطّح شد و با آسمان ها عنایت فرمودی پس مرتفع گردید،

۲- و به دیارها نگریستی پس روان شدند، ای که از ابزارهای نگاه های بشر بالاتری و از دسترس دقایق افکار دوری، ای آقای من سپاس نشوی مگر به توفیقی از سوی خودت، که آن نیز موجب سپاس دیگری است، و بر کوچک ترین نعمت شکر نشوی مگر آنکه به آن شکر، شکری دیگر را سزاوار گردی، پس چه زمانی نعمت هایت برشمرده شود ای خدای من، و به عطاهایت جزا داده شود ای مولای من، و پاداش متقابل به ساخته هایت داده شود، ای آقای من، از نعمت های توست که سپاس کنندگان سپاس می نمایند، و از شکرپذیری توست که شاکران شکرگزاری می کنند، تویی مورد اعتماد، در امر گذشت بر گناهان، و تویی گسترنده بال پرده پوشی ات بر خطاکاران، و تویی برطرف کننده سختی با دست قدرتت، چه بسیار زشتی که آن را با بردباری ات پوشاندی، تا از بین رفت، و چه بسیار خوبی ای که آن را فضلت چندین برابر کرد، تا پاداش دادنت بر آن بزرگ شد، بزرگی از اینکه از تو ترسیده شود جز به عدل، و امید رود مگر احسان و فضل تو، بر من به آنچه که فضلت آن را

واجب نموده منّت گذار،

الـذَّاكِرِينَ يَا مَحْمُودَ مَنْ حَمِـدَهُ يَا مَوْجُودَ مَنْ طَلَبَهُ يَا مَوْصُوفَ مَنْ وَحَّدَهُ يَا مَحْبُوبَ مَنْ أَحَبَّهُ يَا غَوْثَ مَنْ أَرَادَهُ يَا مَقْصُودَ مَنْ أَنَابَ إِلَيْهِ يَا مَنْ لا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يَصْرِفُ السُّوءَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يُدَبِّرُ الْأَمْرَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يَخْلُقُ الْخَلْقَ إِلا هُوَ يَا مَنْ لا يُنَزِّلُ الْغَيْثَ إِلا هُوَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ ، (۱) رَبِّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ حَيَاءٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ رَجَاءٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِنَابَةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ رَغْبَةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ رَهْبَةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ طَاعَةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِيمَانٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِقْرَارٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ إِخْلاصٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ تَقْوَى وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ تَوَكُّلٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ ذِلَّةٍ وَ أَسْتَغْفِرُكَ اسْتِغْفَارَ عَامِلٍ لَكَ هَارِبٍ مِنْكَ إِلَيْكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، (۲) وَ تُبْ عَلَيَّ وَ عَلَى وَالِدَيَّ بِمَا تُبْتَ وَ تَتُوبُ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا مَنْ يُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ يَا مَنْ يُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ يَا مَنْ يُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْبَلْ تَوْبَتِي وَ زَكِّ عَمَلِي وَ اشْكُرْ سَعْيِي وَ ارْحَمْ ضَرَاعَتِي وَ لا تَحْجُبْ صَوْتِي وَ لا تُخَيِّبْ مَسْأَلَتِي يَا غَوْثَ الْمُسْتَغِيثِينَ وَ أَبْلِغْ أَئِمَّتِي سَلامِي وَ دُعَائِي وَ شَفِّعْهُمْ فِي جَمِيعِ مَا سَأَلْتُكَ وَ أَوْصِلْ هَدِيَّتِي إِلَيْهِمْ كَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَ زِدْهُمْ مِنْ ذَلِكَ مَا يَنْبَغِي لَكَ بِأَضْعَافٍ لا يُحْصِيهَا غَيْرُكَ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى أَطْيَبِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ. (۳)

۱- و به آنچه عدالتت به آن حکم می کند خوارم مکن، آقای من اگر زمین گناهان مرا می دانست هرآینه فرو می بردم، یا اگر کوه ها خبر می داشتند مرا درهم می شکستند، یا آسمانها مطلع می بودند مرا می بردند، یا دریاها آگاه می بودند مرا غرق می کردند، آقای من، آقای من آقای من، مولایم، مولایم، مولایم، توقفم برای میهمانی ات تکرار شده، پس مرا از آنچه به درخواست کنندگان از حضرتت وعده دادی محروم مکن، ای شناخته عارفان، ای پرستیده پرستندگان، ای سپاس شده سپاس گزاران ای همنشین یادکنندگان، ای ستوده کسی که او را ستوده، ای موجود برای کسی که او را جست، ای وصف شده کسی که او را به وحدانیّت وصف نمود، ای محبوب کسی که او را دوست داشت، ای فریادرس کسی که او را اراده کرد، ای مقصود کسی که به سویش باز آمد، ای که غیب را جز او نداند، ای که بدی را جز او باز نگرداند، ای آن که امر را جز او تدبیر نکند، ای که نیامرزد گناهان را جز او، ای که پدید نیاورد مخلوق را جز او، ای که نازل نمی کند باران را جز او، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بیامرز ای بهترین آمرزندگان،

۲- پروردگارا من از تو درخواست آمرزش میکنم، آمرزش شرم ساری، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش امیدواری، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش بازگشتن، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش شوق، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش بیم، و درخواست آمزش میکنم، آمرزش طاعت، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش ایمان، و درخواست آمرزش میکنم آمرزش اقرار، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش اخلاص، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش تقوا، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش توکّل، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش خواری، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش عمل کننده برای تو، گریزان از تو به سوی تو پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست،

۳- و بر من و پدر و مادرم پذیرای توبه باش، به آنچه بر تمام بندگانت توبه پذیرفتنی و می پذیری ای مهربان ترین مهربانان، ای آن که به آمرزنده و مهربان نامیده شوی، ای آن که به آمرزنده مهربان نامیده شدی، ای آن که به آمرزنده و مهربان نامیده شدی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و توبه ام را بپذیر، و عملم را پاک کن، و از کوششم قدردانی فرما، و به زاری

ام رحم کن، و صدایم را در پرده قرار مده، و درخواستم را ناامید مکن، ای فریادرس دادخواهان، و سلام و دعایم را به امامان برسان، و در تمام آنچه از تو درخواست کردم، آنان را شفیع من قرار ده، و هدیه مرا به آنان برسان، آنچنان که سزاوار ایشان است، و از این هدیه برای ایشان به چندین برابر بیفزا، چنان که سزاوار توست، افزایشی که آن را جز تو شماره نکند، جنبش و نیرویی نیست جز به خدای برتر و بزرگ، و درود خدا بر پاکترین فرستادگان محمّد و خاندان پاک او.

ؤلّف گوید: علاّمه مجلسی در «بحار الانوار» ، از برخی نوشته های قدمای اصحاب زیارتی برای حضرت امام رضا علیه السّلام نقل کرده که معروف به «جوادیّه» است، و در آخر آن زیارت است که نماز زیارت و تسبیح بجا آر، و آن را به آن حضرت هدیه کن، آنگاه بگو: «اللّهم انّی اسالک یا اللّه الدّائم.

.

.

» و این دعا را تا آخر آن نقل کرده، پس هر زمان آن زیارت را در آن مشهد مقدسّ خواندی، این دعا را ترک مکن.

زیارتی دیگر: این زیارتی است که ابن قولویه از بعضی ائمه علیهم السّلام روایت کرده که فرمودند: چون به نزد قبر امام رضا علیه السّلام رفتی بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى الْإِمَامِ التَّقِيِّ النَّقِيِّ وَ حُجَّتِكَ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى الصِّدِّيقِ الشَّهِيدِ صَلاةً كَثِيرَةً تَامَّةً زَاكِيَةً مُتَوَاصِلَةً مُتَوَاتِرَةً مُتَرَادِفَةً كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ . (۱)

زیارت دیگر: زیارتی است که شیخ مفید در کتاب «مقنعه» نقل کرده و فرموده: پس از آنکه غسل زیارت کردی و پاکیزه ترین جامه های خود را در بر کردی نزد قبر آن حضرت می ایستی و میگویی:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى وَ الْعُرْوَةَ الْوُثْقَى وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتَ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ آبَاؤُكَ الطَّاهِرُونَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ لَمْ تُؤْثِرْ عَمًى عَلَى هُدًى وَ لَمْ تَمِلْ مِنْ حَقٍّ إِلَى بَاطِلٍ وَ أَنَّكَ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ أَدَّيْتَ الْأَمَانَةَ فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلامِ

۱- خدایا درود فرست بر علی بن موسی الرّضا، امام پسندیده با تقوای بی عیب، و حجّتت بر هر که بر زمین، و هر که زیر زمین است، آن راستگوی شهید، درودی بسیار و کامل، و پاک و به هم پیوسته و پیاپی و در پی هم، مانند برترین درودی که بر یکی از اولیایت فرستادی.

وَ أَهْلِهِ خَيْرَ الْجَزَاءِ أَتَيْتُکَ بِأَبِی وَ أَمِّی زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکَ مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکَ مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ. (۱)

سپس خود را به قبر بچسبان، و آن را ببوس و دو طرف صورت خود را بر آن بگذار، آنگاه به جانب سر بازگرد و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلایَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْإِمَامُ الْهَادِی وَ الْوَلِیُّ الْمُرْشِدُ أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِوِلایَتِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْکَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۲)

آنگاه دو رکعت نماز زیارت به جای آر، و بعد از آن هرچه خواستی نماز بخوان، و به طرف پایین پا بازگرد، و به آنچه میخواهی دعا کن، ان شاء اللّه.

وداع آن حضرت

مؤلّف گوید: زیارت آن حضرت در ایّام و اوقات شریفه خاصه به آن جناب فضیلت بسیار دارد، به ویژه در ماه رجب و بیست و سوم و بیست و پنجم ذو القعده، و ششم ماه رمضان، چنان که در محل خود در اعمال ماهها ذکر شد، و غیر این روزها از ایام دیگر، که به آن حضرت اختصاصی دارد.

چون خواستی آن حضرت را وداع کنی، آنچه را در وداع حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله میگفتی بگو: «لا جلعه اللّه آخر تسلیمی علیک.» و اگر خواستی بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَلِیَّ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِی ابْنَ نَبِيِّکَ وَ حُجَّتَکَ عَلَی خَلْقِکَ وَ اجْمَعْنِی وَ إِيَّاهُ فِی جَنَّتِکَ وَ احْشُرْنِی مَعَهُ وَ فِی حِزْبِهِ مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أُولَئِکَ رَفِيقاً وَ أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَ أَسْتَرْعِيکَ وَ

ص: ۷۶۶

۱- سلام بر تو ای ولیّ خدا و فرزند ولیّ خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا و فرزند حجّت خدا، سلام بر تو ای امام هدایت، و دستاویز استوارتر، و رحمت و برکات خدا بر تو باد، گواهی میدهم که تو گذشتی بر آنچه پدران پاک تو گذشتند، کوردلی را بر هدایت ترجیح ندادی، و از حق به باطل منحرف نگشتی، و برای خدا و رسولش خیرخواهی نمودی، و امانت را ادا کردی، خدا از سوی اسلام و اهلش تو را پاداش دهد، بهترین پاداش، من زائر به حضورت آمدم، به حقّت عارفم، دوستدار دوستانت، و دشمن دشمنانت هستم، مرا نزد پروردگارت شفاعت کن.

۲- سلام بر تو ای مولایم ای فرزند رسول خدا و رحمت و برکات خدا بر تو باد. گواهی میدهم که تو پیشوای راهنما، و سرپرست ارشاد کننده ای، به سوی خدا از دشمنانت بیزاری می نمایم، و به ولایتت به جانب خدا تقرّب می جویم، درود و رحمت و برکات خدا بر تو باد،

أَقْرَأَ عَلَيْکَ السَّلامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَ دَلَلْتَ عَلَيْهِ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ (۱)

فضیلت نماز جعفر در حرم آن حضرت

مؤلّف گوید: در اینجا به ذکر چند مطلب میپردازیم که ذکر آنها شایسته و مناسب است.

اوّل: به سند معتبر از حضرت هادی علیه السّلام نقل شده: هرکه را به سوی خدا حاجتی باشد، قبر جدّم حضرت رضا علیه السّلام را در شهر طوس زیارت کند، درحالی که غسل کرده باشد، و نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بخواند، و در قنوت نماز حاجت خود را بخواهد، به درستی که مستجاب میشود، مگر آنکه خواسته او برای گناه یا قطع رحمی باشد.

به تحقیق موضع قبر آن حضرت بارگاهی است از بارگاه های بهشت، و هیچ مؤمنی او را زیارت نمی کند مگر آنکه حق تعالی او را از آتش دوزخ آزاد میکند، و وارد بهشت مینماید.

دوم: علّامه مجلسی از خط شیخ جلیل حسین بن عبد الصمد، پدر شیخ بهایی نقل کرده: شیخ ابو الطّیب حسین بن احمد فقیه رازی ذکر کرده: هرکس حضرت امام رضا علیه السّلام یا دیگر از امامان را زیارت کند، آنگاه نزد آن امام نماز جعفر بجای آورد، برای او به هر رکعتی نوشته میشود، ثواب کسیکه هزار حجّ و هزار عمره بجا آورده، و هزار بنده در راه خدا آزاد کرده، و هزار مرتبه همراه با پیامبر مرسل به جهاد برخاسته و به هر گامی که بر میدارد، برای اوست ثواب صد حجّ و عمره، و صد بنده آزاد کردن، در راه خدای تعالی، و برای او نوشته میشود صد کار نیک و از او محو میشود صد گناه،

۱- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد ای ولیّ خدا. خدایا این زیارت را آخرین بار از زیارت من فرزند پیامبرت، و حجّت بر بندگانت قرا رمده، و من و او را در بهشت گردآور، و با او در حزبش محشور کن همراه با شهدا و شایستگان، و آنان از جهت رفیق بودن خوبند، و به خدا می سپارمت، و خواستار رعایت توام، و بر تو سلام می خوانم، به خدا و به پیامبر و به آنچه تو آوردی و بر آن دلالت نمودی ایمان آوردیم، پس ما را با گواهان بنویس.

و کیفیّت نماز جعفر در اعمال روز جمعه گذشت .

سوم: از محوّل سجستانی روایت شده است: چون مأمون حضرت رضا علیه السّلام را از مدینه به خراسان خواست.

حضرت برای وداع با قبر پیامبر صلی اللّه علیه و آله وارد مسجد شد، و مکرّر با قبر آن حضرت وداع میکرد، و بیرون میآمد و نزد قبر برمیگشت و هر بار صدای مبارکش به گریه بلند بود، من نزدیک آن حضرت رفته و سلام کردم و آن جناب جواب داد، آنگاه حضرت را به آن سفر تهنیت گفتم، فرمود: مرا زیارت کن، همانا از جوار جدّم بیرون می شوم، و در غربت می میرم، و مجاور هارون مدفون می شوم.

شیخ یوسف بن حاتم شامی در کتاب «درّ النظیم» فرموده: جماعتی از اصحاب امام رضا علیه السّلام روایت کردند که آن حضرت فرمود: زمانی که خواستم از مدینه به جانب خراسان بیرون بیایم، عیال خود را جمع کردم آنان را دستور دادم که بر من گریه کنند، تا گریه آنان را بشنوم، آنگاه دوازده هزار دینار بین ایشان تقسیم کردم، و به آنها گفتم من هرگز به سوی عیالم برنمی گردم، سپس ابو جعفر جواد را برگرفتم و او را به مسجد پیامبر صلی اللّه علیه و آله بروم، و دست او را کنار قبر گذاشتم، و وی را به آن قبر شریف چسبانیدم، و حفظ او را به سبب رسول خدا صلی اللّه علیه و آله خواستم، و جمیع وکلا و خدمتکاران خود را به شنیدن، و اطاعت فرمایش اوامر کردم، و اینکه با او مخالفت نکنند و به آنان فهماندم که او جانشین

من است.

سیّد عبد الکریم بن طاووس روایت کرده:

ورود آن حضرت به قم در سفر خراسان

زمانی که مأمون امام رضا علیه السّلام را از مدینه به خراسان طلبید، حضرت از مدینه به جانب بصره حرکت کرد، و به کوفه نرفت و از بصره بر طریق کوفه به بغداد توجّه نمود، و از آنجا به شهر قم و سپس وارد قم شد، اهل قم به استقبال حضرت آمدند، و برای مهمانی کردن آن حضرت با هم مخاصمه مینمودند، و هرکدام میل داشتند، آن بزرگوار به خانه او وارد شود، حضرت فرمود: شتر من مأمور است! یعنی هر کجا زانو زد، من آنجا وارد میشوم، پس آن شتر آمد تا در یک خانه خوابید، و صاحب آن خانه، در شب آن روز خواب دیده بود که حضرت رضا علیه السّلام فردا میهمان او خواهد بود! چندی نگذشت که آن محلّ مقام رفیعی یافت و در زمان ما مدرسه ای آباد است.

شیخ صدوق به سند خود از اسحاق بن راهویه نقل کرده: چون حضرت رضا علیه السّلام به نیشابور آمد، و خواست از آنجا حرکت کند، اصحاب حدیث خدمت آن حضرت جمع شدند، و عرضه داشتند: یابن رسول اللّه از نزد ما می روی و برای ما حدیثی نمی فرمایی که با واسطه آن از حضورتان استفاده کنیم؟ آن حضرت در آن هنگام در عماری نشسته بود، سر خود را بیرون کرد و فرمود: شنیدم پدرم موسی بن جعفر علیهما السّلام فرمود: شنیدم پدرم جعفر بن محمّد فرمود: شنیدم پدرم محمّد بن علی فرمود: شنیدم پدرم علی بن الحسین فرمود: شنیدم پدرم حسین بن علی فرمود: شنیدم پدرم امیر مؤمنان علی بن

ابیطالب علیهم السّلام فرمود: شنیدم رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرمود: شنیدم جبرئیل می گفت: شنیدم خدا عزّ و جلّ فرمود:

لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ حِصْنِی فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِی أَمِنَ مِنْ عَذَابِی. (۱)

این حدیث شریف را فرمود و حرکت کرد، چون شتر به راه افتاد، ما را خواند و فرمود:

بِشُرُوطِهَا وَ أَنَا مِنْ شُرُوطِهَا (۲)

ابو الصلت روایت کرده: امام رضا علیه السّلام زمانیکه به نزد مأمون می رفت چون به منطقه ده سرخ رسید، گفتند: یابن رسول اللّه ظهر شده، نماز می خوانید؟ حضرت پیاده شد و آب طلبید، عرضه داشتند آب به همراه نداریم، پس به دست مبارک خود، زمین را کاوید، به اندازه ای که آب جوشید، که آن حضرت و هرکه با او بود وضو ساختند، و اثرش تا امروز باقی است، چون وارد سناباد شد، پشت مبارک خود را به کوهی گذاشت، که از آن دیگ ها می تراشند، و فرمود: خدایا به این کوه سود ببخش، و در ظرفی از این کوه تراشند، هرچه گذارند، برکت ده، و فرمود: برای آن حضرت دیگ ها از سنگ تراشیدند، و دستور داد طعامش را جز در آن دیگ ها نپزند، مردم از آن روز به بعد، دیگ ها و ظرف ها از آن تراشیدند و برکت یافتند.

پیاده رفتن شاه عباس به مشهد

چهارم: صاحب «مطلع الشمس» نقل کرده: در بیست وپنجم ذو الحجه سال هزار وشش، شاه عباس اول وارد مشهد مقدس شد، مشاهده کرد، عبد المؤمن خان اوزبکی حرم مطهر را غارت کرده، و غیر از محجّر طلاـ چیز دیگری در آنجا نگذاشته، در بیست و هشتم ذو الحجه از مشهد

ص: ۷۷۰

۱- توحید قلعه من است، هرکه وارد قلعه من شد از عذابم ایمن گشت.

۲- به شرط های آن، و من از شرطهای آن هستم

به هرات رفت، و هرات را به ایران بازگرداند و پس از ساماندهی آنجا، به مشهد بازگشت و یک ماه در آنجا ماند، و صحن مقدّس را مرمّت کرد، و خدّام بارگاه مبارک را مورد احسان و لطف خویش قرار داد، و به عراق بازگشت، و در اواخر سال هزار و هشت، دوباره به مشهد مقدّس رفته، زمستان را در آنجا گذرانید، و خدمت افتخاری آستانه را خود به گردن گرفت و مشغول بود، چنان که شبی با قیچی سر شمعها را میگرفت، شیخ بهایی علیه الرحمه «بالبداهه» این رباعی را سرود:

پیوسته بود ملائک علیّین پروانه شمع روضه خلد آیین

مقراض به احتیاط زن ای خادم ترسم ببری شهپر جبریل امین

و در سال هزارونه، بنا به نذری که شاه عباس کرده بود تا پیاده به مشهد برود، پیاده به مشهد مشرّف شد، و آن مسافت دور را در بیست و هشت روز طی کرد.

صاحب تاریخ «عالم آرا» این اشعار را به همین مناسبت نگاشته است:

غلام شاه مردان شاه عباس شه والا گهر خاقان امجد

به طوف مرقد شاه خراسان پیاده رفت با اخلاص بیحدّ

تا آنجا که گفته است:

پیاده رفت شد تاریخ رفتن ز اصفاهان پیاده تا به مشهد

چون به مشهد مقدّس رسید، صحن مبارک را وسعت داد، و ایوان علی شیر، که درگاه روضه متبرکه از آنجا بوده، و در یک گوشه صحن قرار داشت و بد نما بود، در وسط قرار داد، و ایوانی برابر آن در طرف دیگر ساخت و خیابانی از دروازه غربی شهر تا شرقی طرح کرد که از هر طرف به صحن رسیده

از میان ایوان ها بگذشت و چشمه ها و قنات ها احداث کرد و به شهر آورد، و نهری از میان خیابان و حوضی بزرگ در وسط ایجاد کرد، که آب از حوض گذشته به خیابان شرقی جاری گردد، و در بناهای مذکور کتیبه ها به خط میرزا محمّد رضا «صدر الکتاب» و علیرضا عبّاسی و محمّد رضا امامی رسم شد و بارگاه مطهّر را به طلا تذهیب کرد، چنان که در کتیبه بارگاه مطهر به آن اشاره شده و نوشته آن کتیبه چنین است:

بسم الله الرحمن الرحیم من عظائم توفیقات الله سبحانه أن وفق السلطان الأعظم مولی ملوك العرب و العجم صاحب النسب الطاهر النبوی و الحسب الباهر العلوی تراب أقدام خدام هذه العتبه المطهره اللاهوتیه غبار نعال زوار هذه الروضه المنوره الملکوتیه مروج آثار أجداده المعصومین السلطان بن السلطان أبو المظفر شاه عباس الحسینی الموسوی الصفوی بهادر خان فاستسعد بالمجیء ماشیا علی قدمیه من دار السلطنه أصفهان إلی زیاره هذا الحرم الأشرف و قد تشرف بزینه هذه القبه من خلص ماله فی سنه ألف و عشر و تم فی سنه ألف و ست و عشر. (۱)

صورت کتیبه قبّه مطهّر حضرت رضا علیه السلام

شیخ طبرسی در کتاب «اعلام الوری» ، پس از بیان پاره ای از معجزات حضرت رضا علیه السّلام گفته: اما آنچه برای مردم پس از شهادت آن حضرت تا زمان ما ظاهر شده، از برکت مشهد مقدّس آن حضرت و علامات و عجایبی که مردم بسیار مشاهده نمودد، و عام و خاص تصدیقش کردند، و مخالف و موافق به آن اقرار نمودند، بسیار بلکه خارج از شماره است، و همانا در آن مشهد مقدّس کور

ص: ۷۷۲

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار مهربانی اش همیشگی است، از بزرگ توفیقات خدای سبحان اینکه موفق نمود سلطان اعظم سرور پادشاهان عرب و عجم، دارنده نسب پاک نبوی، و حسب تابناک علوی خاک قدم های خدمت کاران این قبّه مطهّر لاهوتی، غبار کفش های زائران این گلشن نورانی، رواج دهنده آثار اجداد معصومینش، سلطان فرزند سلطان، ابو المظفر شاه عباس حسینی موسوی صفوی بهادر خان، پس سعادت یافت به آمدن با پای پیاده از اصفهان پایتخت کشور، به زیارت این حرم شریف و به طلاکاری این گنبد از مال خالصش در سال هزاروده تشرّف پیدا کرد و در سال هزاوشانزده به پایان رسید.

مادرزاد، و ابرص [نوعی بیماری پوستی] شفا یافتند، و دعاها مستجاب شده و حاجات برآورده گشته و شداید و مصایب برطرف شده است و ما بسیاری از اینها را خود مشاهده کردیم و علم و یقینی یافتیم که شک در آن راه نیابد.

شیخ بزرگوار حرّ عاملی در کتاب «اثبات الهداه» پس از نقل این کلام از شیخ طبرسی فرموده: که مؤلّف این کتاب محمّد بن الحسن الحرّ میگوید: من بسیاری از این معجزات را دیدم و مشاهد کردم همچنان که شیخ طبرسی مشاهده کرده است و برای من یقین حاصل شد همچنان که برای او یقین حاصل شده و در مدت مجاورت من در مشهد مقدس که ۲۶ سال میشود چیزهایی در این باب شنیدم که از حدّ تواتر گذشته و من در خاطر ندارم که در این مشهد دعا کرده باشم و از خدا حاجتی خواسته باشم مگر آنکه الحمد للّه برآورده شد و مقام را گنجایش تفصیل نیست، لهذا به اجمال اکتفا کردیم.

اشعار جامی در مدح آن حضرت

مؤلّف این کتاب عباس قمی گوید: در هر زمان آن قدر کرامات و معجزات از این روضه مقدّسه ظاهر میشود، که نیاز به نقل وقایع گذشته نیست و ما در باب دوم در اعمال شب بیست و هفتم رجب به برخی مطالب که مناسب این مقام بود اشاره کردیم و فعلاـ مقام را گنجایش تطویل نیست بهتر است آنکه این فصل را به همین جا ختم کنیم و این چند بیت شعر را که از جامی در مدح آن حضرت نقل شده است ذکر نماییم.

سلام علی ال طه و یس سلام علی الِ خَیرِ النّبیین

سلامٌ علی رَوضَهٍ

حلّ فیها امامٌ یُباهی بِهِ المَلَکُ وَ الدّینُ

امام به حق شاه مطلق که آمد حریم درش قبله گاه سلاطین

شه کاخ عرفان گل شاخ احسان در درج امکان مه برج تمکین

علی بن موسی الرضا کز خدایش رضا شد لقب چون رضا بودش آیین

ز فضل و شرف بینی او را جهانی اگر نبودت تیره چشم جهان بین

پی عطر روبند حوران جنّت غبار درش را به گیسوی مشگین

اگر خواهی آری به کف دامن او برو دامن از هرچه جز اوست برچین

فصل دهم: زیارت ائمه سرمن رای و اعمال سرداب مطهر

مقام اول

زیارت امامین عسکریین علیهما السلام

مقام اول

در زیارت دو امام معصوم حضرت هادی و حضرت حسن عسگری صلوات اللّه علیهما.

هرگاه ان شاء اللّه بر سرّمن رای وارد شدی، و خواستی آن دو امام همام علیهما السّلام را زیارت کنی، غسل کن، و پس از رعایت آداب ورود به حرم های شریفه، تا در حرم مطهر با آرامش و وقار روانه شو، و اذن دخول عامّی را که در اوایل این باب ذکر شد بخوان، آنگاه وارد حرم مطهر شو، و آن دو بزرگوار را به این عبارت که صحیح ترین زیارات است زیارت کن

السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا وَلِیَّیِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا حُجَّتَیِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا نُورَیِ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا مَنْ بَدَا لِلَّهِ فِی شَأْنِکُمَا أَتَیْتُکُمَا زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکُمَا مُعَادِیاً لِأَعْدَائِکُمَا مُوَالِیاً لِأَوْلِیَائِکُمَا مُؤْمِناً بِمَا آمَنْتُمَا بِهِ کَافِراً بِمَا کَفَرْتُمَا بِهِ مُحَقِّقاً لِمَا حَقَّقْتُمَا مُبْطِلاً لِمَا أَبْطَلْتُمَا أَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّی وَ رَبَّکُمَا أَنْ یَجْعَلَ حَظِّی مِنْ زِیَارَتِکُمَا الصَّلاهَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ یَرْزُقَنِی مُرَافَقَتَکُمَا فِی الْجِنَانِ مَعَ آبَائِکُمَا الصَّالِحِینَ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ یُعْتِقَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ

وَ یَرْزُقَنِی شَفَاعَتَکَمَا وَ مُصَاحَبَتَکَمَا، (۱) وَ یُعَرِّفَ بَیْنِی وَ بَیْنَکَمَا وَ لا یَسْلُبَنِی حُبَّکَمَا وَ حُبَّ آبَائِکَمَا الصَّالِحِینَ وَ أَنْ لا یَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیَارَتِکُمَا وَ یَحْشُرَنِی مَعَکُمَا فِی الْجَنَّهِ بِرَحْمَتِهِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی حُبَّهُمَا وَ تَوَفَّنِی عَلَی مِلَّتِهِمَا اللَّهُمَّ الْعَنْ ظَالِمِی آلِ مُحَمَّدٍ حَقَّهُمْ وَ انْتَقِمْ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ الْعَنِ الْأَوَّلِینَ مِنْهُمْ وَ الْآخِرِینَ وَ ضَاعِفْ عَلَیْهِمُ الْعَذَابَ وَ ابْلُغْ بِهِمْ وَ بِأَشْیَاعِهِمْ وَ مُحِبِّیهِمْ وَ مُتَّبِعِیهِمْ أَسْفَلَ دَرْکٍ مِنَ الْجَحِیمِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَ وَلِیِّکَ وَ ابْنِ وَلِیِّکَ وَ اجْعَلْ فَرَجَنَا مَعَ فَرَجِهِمْ [فَرَجِهِ] یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

و در دعـا کردن برای خود، و پـدر و مـادرت بکوش و دعـا کن به هر دعـایی که می خواهی، و اگر بتوانی نزدیـک قبر ایشـان بروی، برو، و دو رکعت نمـاز قبر بخوان، و اگر نتوانی وارد مسـجد شو و دو رکعت نمـاز بجـا آر، و دعـا کن به هر دعـایی که خواستی که مسـتجاب است، و این مسـجد مجاور خانه ایشان است، و حضـرت امام هادی و محمّد بن المشهدی و شیخ مفید و شهید نیز این زیارت را در کتاب «مزار» خود، با اختلافی اندک نقل کرده اند.

و بعد از جمله «فی الجنّه برحمته» فرموده اند: آنگاه برو، و خود را بر هر یک از آن دو قبر بینداز و آن را ببوس و طرف راست و چپ صورت خود را بر قبر بگذار، و پس از آن سر بردار و بگو: «اللّهمّ ارزقنی حبّهم و توفّنی علی ملّتهم. تا آخر زیارت.

و گفته اند نزدیک سر مقدّس چهار رکعت نماز بخوان، و پس از نماز

۱- سلام بر شما ای دو نماینده خدا، سلام بر شما ای دو حجّت خدا، سلام بر شما این دو نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر شـما ای آنان که خدا اراده اش را درباره شـما تغییر داد، زیارت کنان به حضور شـما آمدم، به حق شـما آگاهم دشمن دارم دشـمنانتان را، و دوسـتدار دوسـتانِ تان هستم، به آنچه به آن ایمان آوردیم مؤمنم، و به آنچه به آن کافر شدید کافرم، حق می دانم آنچه را حق دانستید، و باطل می دانم آنچه را باطل دانستید، از خدا، پروردگارم و پروردگارتان درخواست می کنم، بهره ام را از زیارت شـما دو تن درود بر محمّـد و خاندانش قرار دهد، و همراهی شـما را در بهشت ها نصیب من کند همراه پدران شایسته شما، و از او می خواهم که مرا از آتش دوزخ آزاد گرداند، و روزی من فرماید شفاعت و مصاحبت شما را،

۲- و بین من و شـما شـناسایی پدید آورد، و دوستی پدران شایسـته شما را از من نگیرد، و این زیارت مرا آخرین بار از زیارت شما قرار ندهد، و مرا به رحمتش با شـما محشور کند در بهشت. خدایا دوستی این دو بزرگوار را نصیبم کن، و مرا بر آیین آن دو امام بمیران. خدایا ستم کنندگان به حق خاندان محمّد را لعنت کن، و از آنان انتقام بگیر. خدایا اوّلین و آخرینشان را لعنت نما، و عذاب را بر آنان دوچندان کن، و آنان و شـیعیان و دوسـتداران و پیروانشان را به پست ترین گودی دوزخ برسان، چه تو بر هر چیز توانایی. خـدایا در گشایش کار ولیّت و فرزند ولیّت شـتاب کن، و گشایش کار ما را با گشایش کار ایشان قرار ده، ای مهربان ترین مهربانان.

زیارت، هر اندازه خواهی نماز بگذار و پوشیده نماند که آن دو بزرگوار در خانه خود دفن شدند، و برای آن خانه دری بود، که گاهی باز می کردند و شیعیان وارد می شدند، و کنار قبر زیارت می کردند، و گاهی بسته بود از بیرون مقابل پنجره ای که بر دیوار، روبروی قبر مطهّر بود زیارت می کردند، در صدر همین روایت مربوطه به زیارت ذکر شده است که غسل می کنی و اگر بتوانی نزد قبر ایشان می روی وگرنه، از برابر پنجره ای که به سوی قبر باز می شود به سلام اشاره می کنی، و چنین زائری نماز زیارت خود را در مسجد بجای آورد.

چون به همّت دوستان آن خانه برداشته شد، و به جای آن بارگاه و حرم و رواق قرار گرفت، آن مسجد داخل در فضای حرم شد، و اکنون در بین مردم معروف است، که ایوان مستطیل، که در صحن پشت سر عسکریّین علیهما السّلام به رواق متصّل است، همان مسجد مذکور است.

در هر صورت، زائران از این جهت آسوده شدند.

برای آن دو بزرگوار زیارت مخصوص به هر کدام، و مشترک میان هر دو امام، در کتاب های زیارتی ذکر شده است که زائران اگر خواستند، نسخه آن کتاب ها فراوان است، و اگر زائر را حالی و مجالی باشد، مناسب است زیارت جامعه کبیره را، که پس از این ان شاء اللّه تعالی ذکر می شود بخواند، زیرا که صدور آن کلمات رسا، که دارای تمام مراتب اظهار بندگی و تذلّل، و اعتراف به عظمت و جلالت امامان است، از مصدر جلال حضرت هادی

علیه السّلام می باشد.

سیّد ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» برای هر یک از این دو بزرگوار زیارت مبسوط، با صلوات بر آنان و دعای پس از نماز زیارت نقل کرده، که آوردنش در این کتاب، گرچه موجب تطویل می باشد، شایسته است، زیرا فواید بسیاری در آن مندرج است.

فرمود: هرگاه به «سرّ من رای» رسیدی، غسل کن، غسل زیارت و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش و با آرامی و وقار روانه شو، تا به درگاه حرم شریف برسی، وقتی رسیدی، طلب رخصت کن و بگو:

أَ أَدْخُلُ یَا نَبِیَّ اللَّهِ أَ أَدْخُلُ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ أَ أَدْخُلُ یَا فَاطِمَهُ الزَّهْرَاءُ سَیِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ الْحُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ عَلِیَّ بْنَ مُوسَی أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ یَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَ أَدْخُلُ یَا مَوْلاَیَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ أَ أَدْخُلُ یَا مَلائِکَهَ اللَّهِ الْمُوَکَّلِینَ بِهَذَا الْحَرَمِ الشَّرِیفِ. (۱)

زیارت امام علی النقی علیه السلام

آنگاه وارد شو، و در وقت وارد شدن پای راست را پیش گذار، و نزد ضریح حضرت امام هادی علیه السّلام رو به قبر، و پشت به قبله بایست و صد مرتبه «اللّه اکبر» بگو و بخوان:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ الزَّکِیَّ الرَّاشِدَ النُّورَ الثَّاقِبَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ

ص: ۷۷۷

۱- آیا وارد شوم ای پیامبر خدا، آیا وارد شوم ای امیر مؤمنان، آیا وارد شوم ای فاطمه زهرا، سرور بانوان جهانیان آیا وارد شوم ای مولایم حسن بن علی، آیا وارد شوم ای مولایم حسین بن علی، آیا وارد شوم ای مولایم علی بن الحسین، آیا وارد شوم ای مولایم محمّد بن علی، آیا وارد شوم ای مولایم جعفر بن محمّد، آیا وارد شوم ای مولایم موسی بن جعفر، آیا وارد شوم ای مولایم علی بن موسی، آیا وارد شوم ای مولایم محمّد بن علی آیا وارد شوم ای مولایم ای ابا الحسن علی بن محمّد، آیا وارد شوم ای مولایم ای ابا محمّد حسن بن علی آیا وارد شوم ای فرشتگان خدا، ای گماشتگان به آستان این حرم شریف.

يَا سِرَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَبْلَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا آلَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خِيَرَهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَهَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَقَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ الْأَنْوَارِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا زَيْنَ الْأَبْرَارِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَلِيلَ الْأَخْيَارِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عُنْصُرَ الْأَطْهَارِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ الرَّحْمَنِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رُكْنَ الْإِيمَانِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ الصَّالِحِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلَمَ الْهُدَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَلِيفَ التُّقَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، (۱) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْأَمِينُ الْوَفِيُّ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الرَّضِيُّ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الزَّاهِدُ التَّقِيُّ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحُجَّهُ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا التَّالِي لِلْقُرْآنِ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُبَيِّنُ لِلْحَلالِ مِنَ الْحَرَامِ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَلِيُّ النَّاصِحُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الطَّرِيقُ الْوَاضِحُ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّجْمُ اللائِحُ أَشْهَدُ يَا مَوْلايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ أَنَّكَ حُجَّهُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ خَلِيفَتُهُ فِي بَرِيَّتِهِ وَ أَمِينُهُ فِي بِلادِهِ وَ شَاهِدُهُ عَلَى عِبَادِهِ، (۲) وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ كَلِمَهُ التَّقْوَى وَ بَابُ الْهُدَى وَ الْعُرْوَهُ الْوُثْقَى وَ الْحُجَّهُ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ الْمُبَرَّأُ مِنَ الْعُيُوبِ وَ الْمُخْتَصُّ بِكَرَامَهِ اللَّهِ وَ الْمَحْبُوُّ بِحُجَّهِ اللَّهِ وَ الْمَوْهُوبُ لَهُ كَلِمَهُ اللَّهِ وَ الرُّكْنُ الَّذِي يَلْجَأُ إِلَيْهِ الْعِبَادُ وَ تُحْيَا بِهِ الْبِلادُ وَ أَشْهَدُ يَا مَوْلايَ أَنِّي بِكَ وَ بِآبَائِكَ وَ أَبْنَائِكَ مُوقِنٌ مُقِرٌّ وَ لَكُمْ تَابِعٌ فِي

۱- سلام بر تو ای ابا الحسن علی بن محمّد، امام پاک و راهنما و نور تابان و رحمت و برکات خدا بر تو باد، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای سرّ خدا، سلام بر تو ای ریسمان خدا، سلام بر تو ای خاندان خدا، سلام بر تو ای منتخب خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین خدا، سلام بر تو ای حق خدا، سلام بر تو ای حبیب خدا، سلام بر تو ای نور نورها، سلام بر تو ای زیور نیکان، سلام بر تو ای چکیده خوبان، سلام بر تو ای عنصر پاکان، سلام بر تو ای حجت رحمن، سلام بر تو ای اساس ایمان، سلام بر تو ای مولای مؤمنان، سلام بر تو ای سرپرست شایستگان سلام بر تو ای پرچم هدایت، سلام ب رتو ای هم پیمان تقوا، سلام بر تو ای ستون دین سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران،

۲- سلام بر تو ای فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای امین وفادار، سلام بر تو ای پرچم خشنود، سلام بر تو ای زاهد باتقوا، سلام بر تو ای حجت بر همه خلق، سلام بر تو ای تلاوت کننده قرآن، سلام بر تو ای بیان کننده حلال از حرام سلام بر تو ای سرپرست خیرخواه، سلام بر تو ای راه روشن، سلام بر تو ای ستاره درخشان. گواهی میدهم ای مولایم، ای ابا الحسن که تویی حجت خدا بر خلق، و جانشین او در میان آفریدگان، و امین او در شهرها، و گواه او بر بندگان،

ذَاتِ نَفْسِي وَ شَرَائِعِ دِينِي وَ خَاتِمَهِ عَمَلِي وَ مُنْقَلَبِي وَ مَثْوَايَ وَ أَنِّي وَلِيٌّ لِمَنْ وَالاكُمْ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاكُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلانِيَتِكُمْ وَ أَوَّلِكُمْ وَ آخِرِكُمْ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي [وَ السَّلامُ عَلَيْكَ] وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

آنگاه ضریح را ببوس، و طرف راست صورت خود، و سپس طرف چپ آن را بر ضریح بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ [صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ] صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ الْوَفِيِّ وَ وَلِيِّكَ الزَّكِيِّ وَ أَمِينِكَ الْمُرْتَضَى وَ صَفِيِّكَ الْهَادِي وَ صِرَاطِكَ الْمُسْتَقِيمِ وَ الْجَادَّهِ الْعُظْمَى وَ الطَّرِيقَهِ الْوُسْطَى نُورِ قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَلِيِّ الْمُتَّقِينَ وَ صَاحِبِ الْمُخْلَصِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّاشِدِ الْمَعْصُومِ مِنَ الزَّلَلِ وَ الطَّاهِرِ مِنَ الْخَلَلِ وَ الْمُنْقَطِعِ إِلَيْكَ بِالْأَمَلِ الْمَبْلُوِّ بِالْفِتَنِ وَ الْمُخْتَبَرِ بِالْمِحَنِ وَ الْمُمْتَحَنِ بِحُسْنِ الْبَلْوَى وَ صَبْرِ الشَّكْوَى مُرْشِدِ عِبَادِكَ وَ بَرَكَهِ بِلادِكَ وَ مَحَلِّ رَحْمَتِكَ، (۲) وَ مُسْتَوْدَعِ حِكْمَتِكَ وَ الْقَائِدِ إِلَى جَنَّتِكَ الْعَالِمِ فِي بَرِيَّتِكَ وَ الْهَادِي فِي خَلِيقَتِكَ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ وَ انْتَجَبْتَهُ وَ اخْتَرْتَهُ لِمَقَامِ رَسُولِكَ فِي أُمَّتِهِ وَ أَلْزَمْتَهُ حِفْظَ شَرِيعَتِهِ فَاسْتَقَلَّ بِأَعْبَاءِ الْوَصِيَّهِ نَاهِضاً بِهَا وَ مُضْطَلِعاً بِحَمْلِهَا لَمْ يَعْثُرْ فِي مُشْكِلٍ وَ لا هَفَا فِي مُعْضِلٍ بَلْ كَشَفَ الْغُمَّهَ وَ سَدَّ الْفُرْجَهَ وَ أَدَّى الْمُفْتَرَضَ، اللَّهُمَّ فَكَمَا أَقْرَرْتَ نَاظِرَ نَبِيِّكَ بِهِ فَرَقِّهِ [فَارْفَعْ] دَرَجَتَهُ وَ أَجْزِلْ لَدَيْكَ مَثُوبَتَهُ وَ صَلِّ عَلَيْهِ وَ بَلِّغْهُ مِنَّا تَحِيَّهً وَ سَلاماً وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي مُوَالاتِهِ فَضْلاً وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَهً وَ رِضْوَاناً إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ. (۳)

سپس نماز زیارت بخوان و چون سلام نماز دادی بگو:

يَا ذَا

۱- و گواهی می دهم که تویی کلمه تقوا، و دروازه هدایت و رشته استوارتر، و حجّت بر هرکه بر زمین و در زمین است، و گواهی می دهم که تویی پاک از گناهان، و مبرّای از عیوب، و اختصاص یافته به کرامت خدا، و تکریم شده به برهان خدا، و کسی که کلمه خدا به او بخشیده شده، و پایه ای که بندگان خدا به او پناه می برند، و شهرها به وسیله او زنده می شود، و گواهی می دهم ای مولایم که من نسبت به تو و پدرانت و فرزندانت، دارای یقین و اقرار و تابع شمایم، در کنه وجودم و احکام دینم، و سرانجام کارم و بازگشتگاه و منزلم، و دوستم با کسیکه شما را دوست بدارد، و دشمنم با آنکه شما را دشمن بدارد، مؤمنم به نهان و آشکار و آغاز و انجام شما، پدر و مادرم به فدایت، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و درود خدا بر حجّت وفادارت، ولیّ پاکیزه ات، و امین پسندیده ات، و راهنمای برگزیده ات، و راه راستت، و آن جاده بزرگتر، و راه میانه تر، روشنی دل های اهل ایمان و سرپرست پرهیزکاران، و یار مخلصان، خدایا بر آقای ما محمّد و اهل بیتش درود فرست، و درود فرست بر علی بن محمّد آن راهنمای معصوم از لغزش، و پاک از نقایص، و آرزو بریده از مردم به سوی تو، گرفتار آشوب ها، و آزموده به مصایب سخت، و سنجیده به آزمون نیکو، و شکیبای در شکایت، و راهنمای بندگانت، و برکت شهرهایت، و جایگاه رحمتت،

۳- و جای سپردن حکمتت، و پیشرو به سوی بهشتت آگاه در میان آفریدگانت، و راهنمای در میان خلقت، که پسندیدی و برگزیدی و انتخاب نمودی، و او را برای جانشینی پیامبرت در میان امّت به نگهداری شریعتش ملزم نمودی، پس او نیز به تنهایی به انجام وظایف سنگین جانشینی اقدام کرد، و به آن قیام نمود و مقتدرانه به دوش کشید، نه در مشکلی لغزید، و نه در

کـار دشـواری، بلکه انـدوه را برطرف سـاخت، و هر رخنه را سـدّ نمود و هر فریضه ای را ادا کرد، خـدایا چنـان که دردگـانت پیـامبرت را به او روشن ساختی، بالا بر درجه اش را، و پاداشـش را نزد خود زیاد گردان، و بر او درود فرست، و از جانب ما به او تحیّت و سـلام برسـان، و به مـا از نزد خود در دوستی او فضـل و احسـان و آمرزش و رضوان بخش، به درستی که تو دارای فضل بزرگی.

الْقُدْرَهِ الْجَامِعَهِ وَ الرَّحْمَهِ الْوَاسِعَهِ وَ الْمِنَنِ الْمُتَتَابِعَهِ وَ الْآلاءِ الْمُتَوَاتِرَهِ وَ الْأَيَادِی الْجَلِیلَهِ وَ الْمَوَاهِبِ الْجَزِیلَهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِینَ وَ أَعْطِنِی سُؤْلِی وَ اجْمَعْ شَمْلِی وَ لُمَّ شَعَثِی وَ زَكِّ عَمَلِی وَ لا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی وَ لا تُزِلْ [تُزِلَ] قَدَمِی وَ لا تَكِلْنِی إِلَی نَفْسِی طَرْفَهَ عَیْنٍ أَبَداً وَ لا تُخَیِّبْ طَمَعِی وَ لا تُبْدِ عَوْرَتِی وَ لا تَهْتِكْ سِتْرِی وَ لا تُوحِشْنِی وَ لا تُؤْیِسْنِی وَ كُنْ بِی رَءُوفاً رَحِیماً وَ اهْدِنِی وَ زَكِّنِی وَ طَهِّرْنِی وَ صَفِّنِی وَ اصْطَفِنِی وَ خَلِّصْنِی وَ اسْتَخْلِصْنِی وَ اصْنَعْنِی وَ اصْطَنِعْنِی وَ قَرِّبْنِی إِلَیْكَ وَ لا تُبَاعِدْنِی مِنْكَ وَ الْطُفْ بِی وَ لا تَجْفُنِی وَ أَكْرِمْنِی وَ لا تُهِنِّی وَ مَا أَسْأَلُكَ فَلا تَحْرِمْنِی ، (۱)

وَ مَا لا أَسْأَلُكَ فَاجْمَعْهُ لِی بِرَحْمَتِكَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ أَسْأَلُكَ بِحُرْمَهِ وَجْهِكَ الْكَرِیمِ وَ بِحُرْمَهِ نَبِیِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُكَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ بِحُرْمَهِ أَهْلِ بَیْتِ رَسُولِكَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلِیٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَی وَ عَلِیٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْخَلَفِ الْبَاقِی صَلَوَاتُكَ وَ بَرَكَاتُكَ عَلَیْهِمْ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ وَ تُعَجِّلَ فَرَجَ قَائِمِهِمْ بِأَمْرِكَ وَ تَنْصُرَهُ وَ تَنْتَصِرَ بِهِ لِدِینِكَ وَ تَجْعَلَنِی فِی جُمْلَهِ النَّاجِینَ بِهِ وَ الْمُخْلِصِینَ فِی طَاعَتِهِ وَ أَسْأَلُكَ بِحَقِّهِمْ لَمَّا اسْتَجَبْتَ لِی دَعْوَتِی وَ قَضَیْتَ [لِی] حَاجَتِی وَ أَعْطَیْتَنِی سُؤْلِی وَ كَفَیْتَنِی مَا أَهَمَّنِی مِنْ أَمْرِ دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ یَا نُورُ یَا بُرْهَانُ یَا مُنِیرُ یَا مُبِینُ یَا رَبِّ اكْفِنِی شَرَّ الشُّرُورِ وَ آفَاتِ الدُّهُورِ وَ أَسْأَلُكَ النَّجَاهَ یَوْمَ یُنْفَخُ فِی

۱- ای صاحب قدرت همه جانبه، و رحمت گسترده، و نعمت های پیوسته، و عطاهای پی در پی و بخشش های بزرگ، و موهبت های شایان، بر محمّد و خاندان محمّد، آن راستگویان درود فرست، و عطا کن خواسته ام را، و پراکندگی ام را گرد آور، و آنچه از کار من متفرق شده جمع کن، و عملم را پاک گردان، و قلبم را پس از اینکه هدایت نمودی منحرف مساز، و گامم را نلغزان و چشم بر هم زدنی، مرا به خویشتن وامگذار، و طعمم را به حضرتت ناامید مکن، و عیبم را آشکار نساز، و پرده ام را نَدَر و به وحشتم مینداز و ناامیدم مکن، و نسبت به من مهربان و بخشنده باش، و راهنمایی ام فرما، و پاک و پاکیزه ام کن، و تصفیه ام نما و مرا برگزین، و خلاص و خالصم کن و نیکویم ساز و به آداب خود مؤدبم فرما، و به خود نزدیک کن، و از خود دور مفرما، و به من لطف آر، و از درگاهت دور مکن، و گرامی ام بدار و خوارم مساز و نسبت به آنچه از تو درخواست می کنم محرومم مکن،

الصُّورِ. (۱)

سپس برای هرچه خواهی دعا کن، و بسیار بگو:

یَا عُدَّتِی عِنْدَ الْعَدَدِ [الْعُدَدِ] وَ یَا رَجَائِی وَ الْمُعْتَمَدَ وَ یَا کَهْفِی وَ السَّنَدَ یَا وَاحِدُ یَا أَحَدُ وَ یَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ مَنْ خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِکَ وَ لَمْ تَجْعَلْ فِی خَلْقِکَ مِثْلَهُمْ أَحَداً صَلِّ عَلَی جَمَاعَتِهِمْ وَ افْعَلْ بِی کَذَا وَ کَذَا . (۲)

و به جای این جلمه [کذا و کذا] حاجت خویش را بخواه، همانا از آن حضرت روایت شده: من از خدای عزّ و جلّ خواسته ام: کسی را که این دعا را در روضه من، پس از من بخواند، ناامید بازنگرداند.

زیارت امام حسن عسگری علیه السلام

شیخ به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده: قبر من در سرّمن رأی [سامرّای کنونی در عراق] برای اهل دو جانب، از بلاها و عذاب خدا، امان است.

مجلسی اوّل «اهل دو جانب» را به شیعه و سنیّ معنا کرده و فرموده است: برکت آن حضرت دوست و دشمن را احاطه کرده، چنان که قبر کاظمین [امام کاظم علیه السّلام و امام جواد علیه السّلام] سبب امان بغداد شد تا آخر مطلب.

سید ابن طاووس فرموده: چون خواستی حضرت عسکری علیه السّلام را زیارت کنی، جمیع آنچه را در زیارت پدرش حضرت هادی بجا آوردی، بجا آر، آنگاه نزد ضریح آن حضرت بایست و بگو:

السَّلاَمُ عَلَیْکَ یَا مَوْلاَیَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ الْهَادِیَ الْمُهْتَدِیَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ السَّلاَمُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ وَ ابْنَ أَوْلِیَائِهِ السَّلاَمُ عَلَیْکَ یَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَجِهِ السَّلاَمُ عَلَیْکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ وَ ابْنَ أَصْفِیَائِهِ السَّلاَمُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَةَ اللَّهِ

۱- و آنچه را از تو نمی خواهم، برایم جمع فرما، ای مهربان ترین مهربانان، از تو می خواهم به حرمت ذات کریمت، و به حرمت پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ، و به حرمت اهل بیت رسولت امیر مؤمنان علی و حسن و حسین و علی و محمّد و جعفر و موسی و علی و محمّد بن علی و حسن و یادگار باقی مانده درودها و برکاتت بر ایشان، که بر همه آنان درود فرستی، و گشایش کار قیام کننده ایشان را به امرت شتاب کنی، و یاری اش دهی، و به او برای دینت یاری ستانی، و مرا در گروه نجات یافتگان به او، مخلصان در طاعتش قرار دهی، و و به حق ایشان از تو می خواهم، که دعایم را مستجاب نمایی، و حاجتم را برآوری، و عطا کنی خواسته ام را، و آنچه مرا از کار دنیا و آخرتم به اندیشه برده کفایت فرمایی، ای مهربان ترین مهربانان، ای نور برهان، ای نوربخش، ای آشکار کننده، ای پروردگار، شرّ شرور و آفات روزگاران را از من کفایت کن، و از تو نجات می خواهم روزی که در صور دمیده شود.

۲- ای توشه ام پیش توشه ها، و ای امید و مورد اعتمادم، و ای پناهگاه و تکیه گاهم، ای یگانه، ای یکتا، ای که گفتی: بگو، او

خـدای یکتاست. خـدایا از تو میخواهم، بحق کسانی که آفریـدی از آفریده هایت، و در آفریده هایت کسـی را مانند آنها قرار ندادی، بر همگی آنان درود فرست، و با من چنین و چنان کن.

وَ ابْنَ خُلَفَائِهِ وَ أَبَا خَلِیفَتِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْک یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَئِمَّهِ الْهَادِینَ السَّلامُ عَلَیْک یَا ابْنَ الْأَوْصِیَاءِ الرَّاشِدِینَ السَّلامُ عَلَیْک یَا عِصْمَهَ الْمُتَّقِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمَامَ الْفَائِزِینَ السلامُ عَلَیْکَ یَا رُکْنَ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْک یَا فَرَجَ الْمَلْهُوفِینَ السَّلامُ عَلَیْک یَا وَارِثَ الْأَنْبِیَاءِ الْمُنْتَجَبِینَ السَّلامُ عَلَیْک یَا خَازِنَ عِلْمِ وَصِیِّ رَسُولِ اللَّهِ، (۱) السَّلامُ عَلَیْک أَیُّهَا الدَّاعِی بِحُکْمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْک أَیُّهَا النَّاطِقُ بِکِتَابِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْک یَا حُجَّهَ الْحُجَجِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا هَادِیَ الْأُمَمِ السَّلامُ عَلَیْک یَا وَلِیَّ النِّعَمِ السَّلامُ عَلَیْک یَا عَیْبَهَ الْعِلْمِ السَّلامُ عَلَیْک یَا سَفِینَهَ الْحِلْمِ السَّلامُ عَلَیْک یَا أَبَا الْإِمَامِ الْمُنْتَظَرِ الظَّاهِرَهِ لِلْعَاقِلِ حُجَّتُهُ وَ الثَّابِتَهِ فِی الْیَقِینِ مَعْرِفَتُهُ الْمُحْتَجَبِ عَنْ أَعْیُنِ الظَّالِمِینَ وَ الْمُغَیَّبِ عَنْ دَوْلَهِ الْفَاسِقِینَ وَ الْمُعِیدِ رَبُّنَا بِهِ الْإِسْلامَ جَدِیداً بَعْدَ الانْطِمَاسِ ، (۲) وَ الْقُرْآنَ غَضّاً بَعْدَ الانْدِرَاسِ أَشْهَدُ یَا مَوْلایَ أَنَّکَ أَقَمْتَ الصَّلاهَ وَ آتَیْتَ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ دَعَوْتَ إِلَی سَبِیلِ رَبِّکَ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ أَسْأَلُ اللَّهَ بِالشَّأْنِ الَّذِی لَکُمْ عِنْدَهُ أَنْ یَتَقَبَّلَ زِیَارَتِی لَکُمْ وَ یَشْکُرَ سَعْیِی إِلَیْکُمْ وَ یَسْتَجِیبَ دُعَائِی بِکُمْ وَ یَجْعَلَنِی مِنْ أَنْصَارِ الْحَقِّ وَ أَتْبَاعِهِ وَ أَشْیَاعِهِ وَ مَوَالِیهِ وَ مُحِبِّیهِ وَ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۳)

آنگاه ضریح را ببوس، و دو طرف صورت خود را بر آن بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْهَادِی إِلَی دِینِکَ

۱- سلام بر تو ای مولایم ای ابا محمّد حسن بن علی، راهنمای راه یافته، و رحمت و برکات خدا بر تو باد سلام بر تو ای ولیّ خدا و فرزند اولیای خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا و فرزند حجت هایش، سلام بر تو ای برگزیده خدا و فرزند برگزیدگانش، سلام بر تو ای خلیفه خدا و فرزند خلیفه های خدا و پدر خلیفه خدا سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران، سلام بر تو ای فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای فرزند امامان هدایتگر، سلام بر تو ای فرزند جانشینان راشد، سلام بر تو ای امان پرهیزکاران سلام بر تو ای پیشوای رستگاران، سلام بر تو ای پایه اهل ایمان، سلام بر تو ای گشایش اندوه ناکان، سلام بر تو ای وارث پیامبران برگزیده، سلام بر تو ای خزانه دار دانش جانشین رسول خدا،

۲- سلام بر تو ای دعوت کننده به حکم خدا، سلام بر تو ای گویای به کتاب خدا، سلام بر تو ای حجت حجت ها، سلام بر تو ای هدایت گر امت ها، سلام بر تو ای صاحب نعمت ها، سلام بر تو ای گنجیه دانش، سلام بر تو ای کشتی بردباری، سلام بر تو ای پدر امام مورد انتظار، آن امامی که برهانش برای خردمند آشکار، و شناختنش در عرصه یقین ثابت است، آنکه از دید ستمکاران پوشیده، و از دسترس دولت بدکاران پنهان است، بزرگواری که پروردگارمان دین اسلام را به وسیله او پس از نابودی دوباره تازه گرداند،

۳- و قرآن را پس از کهنگی بازآورد، من گواهی می دهم ای مولایم که تو نماز بپا داشتی و زکات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و مردم را به راه خدا، با حکمت و موعظه پسندیده دعوت کردی، و پرستیدی خدا را خالصانه، تا تو را مرگ دررسید، از خدا درخواست میکنم به حق مقامی که برای شما نزد اوست، اینکه زیارتم را نسبت به شما بپذیرد،

و از کوشـشم در کنار شما قدردارنی نماید، و دعایم را به خاطر شما مستجاب کند، و مرا از یاران و پیروان و شیعیان و دوستان حق قرار دهد، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد

وَ الدَّاعِی إِلَی سَبِیلِکَ عَلَمِ الْهُدَی وَ مَنَارِ التُّقَی وَ مَعْدِنِ الْحِجَی وَ مَأْوَی النُّهَی وَ غَیْثِ الْوَرَی وَ سَحَابِ الْحِکْمَهِ وَ بَحْرِ الْمَوْعِظَهِ وَ وَارِثِ الْأَئِمَّهِ وَ الشَّهِیدِ عَلَی الْأُمَّهِ الْمَعْصُومِ الْمُهَذَّبِ وَ الْفَاضِلِ الْمُقَرَّبِ وَ الْمُطَهَّرِ مِنَ الرِّجْسِ الَّذِی وَرَّثْتَهُ عِلْمَ الْکِتَابِ وَ أَلْهَمْتَهُ فَصْلَ الْخِطَابِ وَ نَصَبْتَهُ عَلَماً لِأَهْلِ قِبْلَتِکَ وَ قَرَنْتَ طَاعَتَهُ بِطَاعَتِکَ وَ فَرَضْتَ مَوَدَّتَهُ عَلَی جَمِیعِ خَلِیقَتِکَ اللَّهُمَّ فَکَمَا أَنَابَ بِحُسْنِ الْإِخْلاصِ فِی تَوْحِیدِکَ وَ أَرْدَی مَنْ خَاضَ فِی تَشْبِیهِکَ وَ حَامَی عَنْ أَهْلِ الْإِیمَانِ بِکَ فَصَلِّ یَا رَبِّ عَلَیْهِ صَلاهً یَلْحَقُ بِهَا مَحَلَّ الْخَاشِعِینَ وَ یَعْلُو فِی الْجَنَّهِ بِدَرَجَهِ جَدِّهِ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَ بَلِّغْهُ مِنَّا تَحِیَّهً وَ سَلاماً وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْکَ فِی مُوَالاتِهِ فَضْلا وَ إِحْسَانا وَ مَغْفِرَهً وَ رِضْوَاناً إِنَّکَ ذُو فَضْلٍ عَظِیمٍ وَ مَنٍّ جَسِیمٍ. (۱)

آنگاه نماز زیارت بجا آور.

و هنگامی که فارغ شدی بگو:

یَا دَائِمُ یَا دَیْمُومُ [یَا دَیُّومُ] یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ یَا کَاشِفَ الْکَرْبِ وَ الْهَمِّ [وَ] یَا فَارِجَ الْغَمِّ وَ یَا بَاعِثَ الرُّسُلِ [وَ] یَا صَادِقَ الْوَعْدِ [وَ] یَا حَیُّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ أَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِحَبِیبِکَ [مُحَمَّدٍ] وَ وَصِیِّهِ عَلِیٍّ ابْنِ عَمِّهِ وَ صِهْرِهِ عَلَی ابْنَتِهِ الَّذِی [اللَّذَیْنِ] خَتَمْتَ بِهِمَا الشَّرَائِعَ وَ فَتَحْتَ [بِهِمَا] التَّأْوِیلَ وَ الطَّلائِعَ فَصَلِّ عَلَیْهِمَا صَلاهً یَشْهَدُ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ وَ یَنْجُو بِهَا الْأَوْلِیَاءُ وَ الصَّالِحُونَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِفَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ وَالِدَهِ الْأَئِمَّهِ الْمَهْدِیِّینَ وَ سَیِّدَهِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ الْمُشَفَّعَهِ فِی شِیعَهِ أَوْلادِهَا الطَّیِّبِینَ فَصَلِّ عَلَیْهَا صَلاهً دَائِمَهً أَبَدَ الْآبِدِینَ وَ دَهْرَ الدَّاهِرِینَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِالْحَسَنِ الرَّضِیِّ الطَّاهِرِ الزَّکِیِّ وَ الْحُسَیْنِ الْمَظْلُومِ الْمَرْضِیِّ الْبَرِّ التَّقِیِّ سَیِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، الْإِمَامَیْنِ (۲)

۱- خدایا درود فرست بر آقای ما محمّد و اهل بیتش، و درود فرست بر حسن بن علی، هدایت کننده به سوی دینت، و دعوت کننده به راهت، آن پرچم هدایت، و علامت تقوا، و سرچشمه خرد، و جایگاه عقول، و باران عنایت و خیر برای آفریدگان، و ابر حکمت، و دریای پند، و وارث امامان و گواه بر امت، معصوم پیراسته، فاضل مقرّب، پاک از پلیدی، آنکه دانش قرآن را به او ارث دادی، و جداسازی بین حق و باطل را به او الهام نمودی و او را به عنوان پرچم اهل قبله ات نصب کردی، و طاعتش را به طاعتت مقرون نمودی، و واجب نمودی مؤدّتش را بر همه آفریدگانت واجب فرمودی. خدایا چنان که آن حضرت با نیکی اخلاص در یکتاپرستی ات باز آمد، و کسانی که در چاه خیال تشبیه توبه مخلوقاتت فرو رفته بودند هلاک کرد، و اهل ایمان به تو را حمایت نمود، پس تو ای پروردگارم بر او درود فرست، درودی که به وسیله آن به جایگاه فروتنان ملحق گردد، و در بهشت به درجه جدم خاتم پیامبران برآید، و به او از جانب ما، تحیّت و سلام برسان، و به ما در دوستی اش از جانب خود، فضل و احسان، و آمرزش و رضوان عنایت کن، که تو دارای فضل بزرگ و احسان تن آوری.

۲- ای همیشگی، ای ابدی، ای زنده، ای پایدار، ای برطرف کننده مشکل و اندوه، ای زداینده غم، و ای برانگیزنده رسولان، ای راست وعده، و ای زنده، معبودی جز تو نیست، به درگاهت توسل می جویم به وسیله حبیبت محمّد، و جانشینش علی پسر عمویش، و دامادش آن همسر دخترش، که شریعت ها را به آن دو تن ختم کردی، و گشودی تأویل آیات و ابتدای هرچیز را به آن دو، پس بر هر دو بزرگوار درود فرست درودی که پیشینیان و پسینیان به آن گواهی دهند، و نجات یابند به آن دوستان

و شایستگان، و به درگاهت توسل می جویم، به فاطمه زهرا، مادر پیشوایان ره یافته، و سرور بانوان جهانیان، آن شفاع پذیرفته درباره شیعه و فرزندان پاکش، پس بر او درود فرست درودی همواره به هموارگی جاودانان و پرپایی روزگاران، و به درگاهت توسل می جویم به حسن آن راضی به قضا، و پاک و پاکیزه، و حسین مظلوم پسندیده نیکوکار، پرهیزگار، دو سرور جوانان اهل بهشت،

الْخَيِّرَيْنِ الطَّيِّبَيْنِ التَّقِيَّيْنِ النَّقِيَّيْنِ الطَّاهِرَيْنِ الشَّهِيدَيْنِ الْمَظْلُومَيْنِ الْمَقْتُولَيْنِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ وَ مَا غَرَبَتْ صَلاةً مُتَوَالِيَةً مُتَتَالِيَةً وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ الْمَحْجُوبِ مِنْ خَوْفِ الظَّالِمِينَ وَ بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ الطَّاهِرِ النُّورِ الزَّاهِرِ الْإِمَامَيْنِ السَّيِّدَيْنِ مِفْتَاحَيِ الْبَرَكَاتِ وَ مِصْبَاحَيِ الظُّلُمَاتِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا سَرَى لَيْلٌ وَ مَا أَضَاءَ نَهَارٌ صَلاةً تَغْدُو وَ تَرُوحُ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَنِ اللَّهِ وَ النَّاطِقِ فِي عِلْمِ اللَّهِ وَ بِمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْعَبْدِ الصَّالِحِ فِي نَفْسِهِ وَ الْوَصِيِّ النَّاصِحِ الْإِمَامَيْنِ الْهَادِيَيْنِ الْمَهْدِيَّيْنِ الْوَافِيَيْنِ الْكَافِيَيْنِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا سَبَّحَ لَکَ مَلَکٌ وَ تَحَرَّکَ لَکَ فَلَکٌ ، (۱) صَلاةً تُنْمَى وَ تَزِيدُ وَ لا تَفْنَى وَ لا تَبِيدُ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا وَ بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى الْإِمَامَيْنِ الْمُطَهَّرَيْنِ الْمُنْتَجَبَيْنِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا أَضَاءَ صُبْحٌ وَ دَامَ صَلاةً تُرَقِّيهِمَا إِلَى رِضْوَانِکَ فِي الْعِلِّيِّينَ مِنْ جِنَانِکَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّاشِدِ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْهَادِي الْقَائِمَيْنِ بِأَمْرِ عِبَادِکَ الْمُخْتَبَرَيْنِ بِالْمِحَنِ الْهَائِلَةِ وَ الصَّابِرَيْنِ فِي الْإِحَنِ الْمَائِلَةِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا كِفَاءَ أَجْرِ الصَّابِرِينَ وَ إِزَاءَ ثَوَابِ الْفَائِزِينَ صَلاةً تُمَهِّدُ لَهُمَا الرِّفْعَةَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ يَا رَبِّ بِإِمَامِنَا وَ مُحَقِّقِ زَمَانِنَا الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ وَ الشَّاهِدِ الْمَشْهُودِ وَ النُّورِ الْأَزْهَرِ وَ الضِّيَاءِ الْأَنْوَرِ الْمَنْصُورِ بِالرُّعْبِ وَ الْمُظَفَّرِ بِالسَّعَادَةِ فَصَلِّ عَلَيْهِ عَدَدَ الثَّمَرِ وَ أَوْرَاقِ الشَّجَرِ وَ أَجْزَاءِ الْمَدَرِ وَ عَدَدَ الشَّعْرِ وَ الْوَبَرِ وَ عَدَدَ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُکَ وَ أَحْصَاهُ كِتَابُکَ صَلاةً يَغْبِطُهُ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ. (۲) اللَّهُمَّ وَ احْشُرْنَا فِي زُمْرَتِهِ وَ احْفَظْنَا عَلَى طَاعَتِهِ وَ احْرُسْنَا بِدَوْلَتِهِ وَ أَتْحِفْنَا بِوِلايَتِهِ وَ انْصُرْنَا عَلَى أَعْدَائِنَا بِعِزَّتِهِ وَ اجْعَلْنَا يَا رَبِّ

۱- دو امام برگزیده پاک باتقوا، بی عیب، پاکیزه شهید، ستم کشیده، کشته شده، پس بر آن دو بزرگوار درود فرست، تا که خورشیدی طلوع کند و غروب نماید، درودی پیوسته و پی در پی، و به درگاهت توسل می جویم به علی بن الحسین سرور عبادت کنندگان، مستور از بیم ستمکاران و به محمّد بن علی الباقر، آن پاک و نور تابناک، و دو پیشوا، دو سرور، دو کلید برکات، و دو چراغ تاریکی ها، پس درود فرست بر آن دو بزرگوار، تا تاریک گردد شبی، و روشن شود روزی، درودی تا روزوشب برآید و به درگاهت توسل می جویم به جعفر بن محمّد آن راستگوی از سوی خدا، و گویای به دانش حق، و به موسی بن جعفر آن بنده شایسته در نهادش، و جانشین خیرخواه، دو پیشوا، دو هدایت کننده، دو هدایت یافته، دو کامل کننده وظیفه، دو کفایت کننده، پس بر آنان درود فرست، تا تو را تسبیح نماید ملکی، و حرکت کند برای تو فلکی،

۲- درودی که نما یابد و افزون شود، و فانی نگردد، و تباه نشود، و به درگاهت توسل میجویم به علی بن موسی الرضا، و به محمّد بن علی آن نفس پسندیده، دو امام، دو پاک دو برگزیده، پس بر آنان درود فرست، تا روشنی دهد بامدادی، و دوام یابد درودی، درودی که آن دو بزرگوار را به سوی رضوانت، در بلندترین جای بهشت بالا برد، و به درگاهت توسل می جویم به علی بن محمّد هدایت گر، و حسن بن علی آن راهنما، دو قیام کننده به کار بندگانت، و آزموده به مصایب هراس انگیز، و دو صبرپیشه در دشمنی های گوناگون، پس بر آن دو بزرگوار درود فرست، همتای پاداش صابران، و برابر ثواب رستگاران، درودی که بلندی مقام را برای آن دو امام آماده سازد، و به درگاهت توسل می جویم ای پروردگار، به پیشوای ایمان و محقق زمانمان، آن روز موعود، و شاهد و شهادت یافته، و نور درخشنده تر، و روشنایی تابنده تر، یاری شده، با نهادن بیم در دلها، و پیروزی یافته به خوشبختی، پس بر او درود فرست به عدد میوه، و برگهای درختان، و جزءجزء ریگ ها، و به عدد موها و کرکها، و عدد آنچه دانشت به آن احاطه دارد و کتاب تو آن را برمی شمارد، درودی که پیشینیان و پسینیان به آن غبط خورند.

مِنَ التَّوَّابِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ وَ إِنَّ إِبْلِيسَ الْمُتَمَرِّدَ اللَّعِينَ قَدِ اسْتَنْظَرَكَ لِإِغْوَاءِ خَلْقِكَ فَأَنْظَرْتَهُ وَ اسْتَمْهَلَكَ لِإِضْلالِ عَبِيدِكَ فَأَمْهَلْتَهُ بِسَابِقِ عِلْمِكَ فِيهِ وَ قَدْ عَشَّشَ وَ كَثُرَتْ جُنُودُهُ وَ ازْدَحَمَتْ جُيُوشُهُ وَ انْتَشَرَتْ دُعَاتُهُ فِي أَقْطَارِ الْأَرْضِ فَأَضَلُّوا عِبَادَكَ وَ أَفْسَدُوا دِينَكَ وَ حَرَّفُوا الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَ جَعَلُوا عِبَادَكَ شِيَعاً مُتَفَرِّقِينَ وَ أَحْزَاباً مُتَمَرِّدِينَ وَ قَدْ وَعَدْتَ نَقْضَ بُنْيَانِهِ وَ تَمْزِيقَ شَأْنِهِ فَأَهْلِكْ أَوْلادَهُ وَ جُيُوشَهُ وَ طَهِّرْ بِلادَكَ مِنِ اخْتِرَاعَاتِهِ وَ اخْتِلافَاتِهِ وَ أَرِحْ عِبَادَكَ مِنْ مَذَاهِبِهِ وَ قِيَاسَاتِهِ، (۱) وَ اجْعَلْ دَائِرَةَ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ وَ ابْسُطْ عَدْلَكَ وَ أَظْهِرْ دِينَكَ وَ قَوِّ أَوْلِيَاءَكَ وَ أَوْهِنْ أَعْدَاءَكَ وَ أَوْرِثْ دِيَارَ إِبْلِيسَ وَ دِيَارَ أَوْلِيَائِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَ خَلِّدْهُمْ فِي الْجَحِيمِ وَ أَذِقْهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ وَ اجْعَلْ لَعَائِنَكَ الْمُسْتَوْدَعَةَ فِي مَنَاحِسِ [مَنَاحِيسِ] الْخِلْقَةِ وَ مَشَاوِيهِ الْفِطْرَةِ دَائِرَةً عَلَيْهِمْ وَ مُوَكَّلَةً بِهِمْ وَ جَارِيَةً فِيهِمْ كُلَّ صَبَاحٍ وَ مَسَاءٍ وَ غُدُوٍّ وَ رَوَاحٍ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

زیارت والده حضرت قائم علیه السلام

آنگاه به آنچه برای خود و برادرانت خواهی دعا کن، سپس ملکه دنیا و آخرت، مادر بزرگوار امام قائم علیهم السّلام را، که قبرش پشت ضریح مولایمان امام عسکری علیه السّلام است زیارت کن، و در زیارت آن بزرگ بانو بگو:

السَّلامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ الصَّادِقِ الْأَمِينِ السَّلامُ عَلَى مَوْلانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَى الْأَئِمَّةِ الطَّاهِرِينَ الْحُجَجِ الْمَيَامِينِ السَّلامُ عَلَى وَالِدَةِ الْإِمَامِ وَ الْمُودَعَةِ أَسْرَارَ الْمَلِكِ الْعَلّامِ وَ الْحَامِلَةِ لِأَشْرَفِ الْأَنَامِ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِّدِّيقَةُ الْمَرْضِيَّةُ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا شَبِيهَةَ أُمِّ مُوسَى وَ ابْنَةَ حَوَارِيِّ عِيسَى

۱- خدایا ما را در گروه او محشور کن و ما را بر طاعتش نگهدار، و به دولتش محفوظمان بدار، و به ولایتش ما را گرامی بدار، و به شوکتش ما را به دشمنانمان پیروز کن و ما را ای پروردگار، از توبه کنندگان قرار ده، ای مهربان ترین مهربانان. خدایا ابلیس سرکش ملعون از تو برای گمراه کردن آفریدگانت فرصت خواست، و تو فرصتش دادی، و از تو برای بدربردن از راه بندگانت، مهلت خواست، تو از روی علمت که از پیش درباره او گذشته بود مهلتش دادی، به تحقیق او آشیانه کرده، و سپاهش فزونی یافته، و لشکریانش انبوه گشته، و دعوت کنندگان به سوی او در اطراف زمین پخش شده، در نتیجه بندگانت را گمراه کردند، وآیینت را فاسد نمودند و واقعیت ها را از جایگاهش منحرف کردند، و بندگانت را گروه گروه پراکنده کردند، و قرار دادند دسته های سرکش، در حالیکه درهم شکستن بنیادش و از هم پاشیدن شأنش را وعده دادی، پس فرزندان و لشگریان را نابود کن، و کشورها را از بدعت ها و اختلافاتش پاک فرما، و بندگانت را از روش ها و سنجش های غلط او راحت کن،

۲- و گردش ناروای روزگار را علیه آنان قرار ده، و عدالتت را بگستران، و دینت را نمایان کن، و اولیایت را نیرومند ساز، و دشمنانت را ناتوان کن، و سرزمین های ابلیس و دوستانش را به اولیایت واگذار فرما، و ابلیس و پیروانش را در دوزخ ابدی کن، و به آنان از عذاب دردناکت بچشان، و لعنتهای به ودیعت گذاشته در مراکز نحس آفرینش، و مناظر زشت طبیعت را، گردش کننده و گماشته بر آنان قرار ده، درحالی که آن لعنت ها هر صبح و شام، و هر چاشت و پسین، بر آنان جریان داشته

باشـد، پروردگارا در دنیا و آخرت، به ما حسـنه عنایت کن، و ما را به مهربان ات از شـکنجه آتش نگاه بـدار، ای مهربان ترین مهربانان.

السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّهُ النَّقِيَّهُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الرَّضِيَّهُ الْمَرْضِيَّهُ السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمَنْعُوتَهُ فِى الْإِنْجِيلِ الْمَخْطُوبَهُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ الْأَمِينِ وَ مَنْ رَغِبَ فِى وُصْلَتِهَا مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ وَ الْمُسْتَوْدَعَهُ أَسْرَارَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ،

بر رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) آن راستگوی امین، سلام بر مولایمان امیر مؤمنان سلام بر پیشوایان پاک، حجّت های مبارک، سلام بر مادر امام، و مأمن اسرار فرمانروای بسیار دانا، و باردار به شریف ترین مخلوقات، سلام بر تو ای صدّیقه پسندیده سلام بر تو ای همانند مادر موسی، و دختر یاران عیسی، سلام بر تو ای پرهیزکار بی عیب، سلام بر تو ای خرسند به قضای حق و ای بانوی پسندیده، سلام بر تو ای وصف شده در انجیل و خواستگاری شده از روح اللّه امین، و ای کسی که محمّد سرور رسولان در پیوند با او علاقه مند شد، و ای مأمن اسرار پروردگار جهانیان،

السَّلامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى آبَائِكِ الْحَوَارِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى بَعْلِكِ وَ وَلَدِكِ السَّلامُ عَلَيْكِ وَ عَلَى رُوحِكِ وَ بَدَنِكِ، الطَّاهِرِ، أَشْهَدُ أَنَّكِ أَحْسَنْتِ الْكَفَالَهَ وَ أَدَّيْتِ الْأَمَانَهَ وَ اجْتَهَدْتِ فِى مَرْضَاهِ اللَّهِ وَ صَبَرْتِ فِى ذَاتِ اللَّهِ وَ حَفِظْتِ سِرَّ اللَّهِ وَ حَمَلْتِ وَلِيَّ اللَّهِ وَ بَالَغْتِ فِى حِفْظِ حُجَّهِ اللَّهِ وَ رَغِبْتِ فِى وُصْلَهِ أَبْنَاءِ رَسُولِ اللَّهِ عَارِفَهً بِحَقِّهِمْ مُؤْمِنَهً بِصِدْقِهِمْ مُعْتَرِفَهً بِمَنْزِلَتِهِمْ مُسْتَبْصِرَهً بِأَمْرِهِمْ مُشْفِقَهً عَلَيْهِمْ مُؤْثِرَهً هَوَاهُمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّكِ مَضَيْتِ عَلَى بَصِيرَهٍ مِنْ أَمْرِكِ مُقْتَدِيَهً بِالصَّالِحِينَ رَاضِيَهً مَرْضِيَّهً تَقِيَّهً نَقِيَّهً زَكِيَّهً فَرَضِيَ اللَّهُ عَنْكِ وَ أَرْضَاكِ وَ جَعَلَ الْجَنَّهَ مَنْزِلَكِ وَ مَأْوَاكِ فَلَقَدْ أَوْلاكِ مِنَ الْخَيْرَاتِ مَا أَوْلاكِ وَ أَعْطَاكِ مِنَ الشَّرَفِ مَا بِهِ

أَغْنَاكِ فَهَنَّاكِ اللَّهُ بِمَا مَنَحَكِ مِنَ الْكَرَامَهِ وَ أَمْرَأَكِ.

سلام بر تو و پدران حواریّ تو، سلام بر تو و بر همسر و فرزندت، سلام بر تو و بر روح و جسم پاکیزه ات.

گواهی می دهم که تو از امام زمان نیکو کفالت کردی، و ادا نمودی امانت را، و در عرصه خشنودی خدا کوشیدی، و در باره خدا صبر کردی و راز خدا را نگاه داشتی، و ولیّ خدا را باردار شدی، و در نگهداری حجّت خدا سخت کوشیدی، و نسبت به پیوند با فرزندان رسول خدا رغبت ورزیدی، درحالی که به حقّشان عارف، و به صدقشان مؤمن، و به مقامشان معترف، و به کارشان بینا و بر آنان غمخوار بودی، و محّبت آنان را بر محبّت دیگران ترجیح دادی، و گواهی می دهم که تو از دنیا بر پایه بینایی از کارت درگذشتی، درحالی که به شایستگان اقتدا نمودی، راضی به قضای حق، پسندیده، پرهیزکار، بی عیب، پاکیزه، خدا از تو خشنود باشد، و تو را خشنود نماید، و بهشت را جایگاه و نادای تو گرداند، او تو را سزاوار همه خوبی ها کرد، به آنچه سزاوار نمود، و به تو بخشید از شرافت، آنچه که به سبب آن تو را بی نیاز نمود، خدا آن کرامتی را که به تو بخشید، بر تو گوارا و سودمند گرداند.

آنگاه سر خود را بالا کرده و می گویی:

اللَّهُمَّ إِيَّاکَ اعْتَمَدْتُ وَ لِرِضَاکَ طَلَبْتُ وَ بِأَوْلِيَائِکَ إِلَيْکَ تَوَسَّلْتُ وَ عَلَى غُفْرَانِکَ وَ حِلْمِکَ اتَّکَلْتُ وَ بِکَ اعْتَصَمْتُ وَ بِقَبْرِ أُمِّ وَلِيِّکَ لُذْتُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْفَعْنِي بِزِيَارَتِهَا وَ ثَبِّتْنِي

ص: ۷۸۷

عَلَی مَحَبَّتِهَا وَ لاـ تَحْرِمْنِی شَفَاعَتَهَا وَ شَفَاعَهَ وَلَدِهَا وَ ارْزُقْنِی مُرَافَقَتَهَا وَ احْشُرْنِی مَعَهَا وَ مَعَ وَلَدِهَا کَمَا وَفَّقْتَنِی لِزِیَارَهِ وَلَدِهَا وَ زِیَارَتِهَا اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِالْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِالْحُجَجِ الْمَیَامِینِ مِنْ آلِ طه وَ یس أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّیِّبِینَ وَ أَنْ تَجْعَلَنِی مِنَ الْمُطْمَئِنِّینَ الْفَائِزِینَ الْفَرِحِینَ الْمُسْتَبْشِرِینَ الَّذِینَ لاـ خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَ لا هُمْ یَحْزَنُونَ وَ اجْعَلْنِی مِمَّنْ قَبِلْتَ سَعْیَهُ وَ یَسَّرْتَ أَمْرَهُ وَ کَشَفْتَ ضُرَّهُ وَ آمَنْتَ خَوْفَهُ.

خدایا به تو اعتماد کردم، و خشنودی ات را خواستم، و به اولیایت به سوی تو متوسّل شدم، و بر آمرزش و بردباری ات توکل نمودم، و در پناه تو آمدم، و به قبر مادر ولیّ تو پناهنده شدم، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا به وسیله زیارتش منفعت بخش، و بر دوستی اش ثابت بدار، و از شفاعتش و شفاعت فرزندش محرومم مکن، و هم جواری اش را نصیبم فرما، و محشورم نما با او و با فرزندش، چنان که به زیارت فرزندش و خودش موفقّم نمودی.

خدایا به سویت به وسیله امامان پاک توجه می کنم، به حجّت های با میمنت از خاندان طه و یس توسل به جانب تو می جویم از تو می خواهم بر محمّد و خاندان پاک او درود فرستی، و قرار دهی مرا از آرام گرفتگان، رستگاران، شادمانان مژده گیرندگان، که هیچ بیمی بر آنان نیست و هرگز اندوهگین نمی شوند، و قرار ده مرا از آنان که سعی شان را پذیرفته، و کارشان را آسان نموده، و گرفتاریشان را بر طرف ساخته، و ترسشان را

ایمن داده.

اللَّهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهَا وَ ارْزُقْنِي الْعَوْدَ إِلَيْهَا أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِي وَ إِذَا تَوَفَّيْتَنِي فَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهَا وَ أَدْخِلْنِي فِي شَفَاعَةِ وَلَدِهَا وَ شَفَاعَتِهَا وَ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ وَ السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا سَادَاتِي وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

خدایا به حق محمّد و خاندان محمّد، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و این زیارت را آخرین بار من از زیارت این بانوی بزرگوار قرار مده، و برگشت به زیارتش را تا زنده ام داشتی نصیبم فرما و هنگامی که مرا بمیرانی، محشورم نما درگروهش، و در شفاعت فرزندش و خودش واردم فرما، و مرا و پدر و مادرم و مردان و زنان با ایمان را بیامرز، و به ما در دنیا و آخرت خوبی عنایت کن، و نگهدار ما را به رحمتت از عذاب دوزخ، ای سرورانم، سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

زیارت جناب حکیمه

مؤلّف گوید: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: وقتی که زید شحّام خدمت آن جناب عرضه داشت، برای کسیکه یکی از شما امامان را زیارت کند، چه ثوابی است؟ فرمود: مانند این است که رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله را زیارت کرده باشد.

ما در صفحات گذشته نوشتیم، که روایتی از حضرت صادق علیه السّلام به این مضمون نقل شده: هر که امام واجب الطاعه را زیارت کند، و چهار رکعت نماز کنار قبرش بجا آورد، برای

او ثواب حج و عمره نوشته می شود، و در کتاب «هدیه الزائرین» فضایل جناب حکیمه دختر امام محمّد تقی علیه السّلام را، که قبرش پایین پا، متصل به ضریح عسکرّیین علیهما السّلام است نقل کردیم و گفتیم با مرتبه والایی که برای اوست، در کتاب های زیارتی، برای آن بانوی بزرگ زیارتی ذکر نشده بنابر این شایسته است او را به جملاتی که در زیارت اولاد امامان علیهما السّلام نقل شده زیارت کنند، یا او را زیارت نمایند به این جملات که در زیارت عمّه مکرّمه اش حضرت فاطمه دختر موسی بن جعفر علیه السّلام وارد شده است، و آن به این صورت است، که به طرف قبله می ایستی و می گویی:

السَّلامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِى طَالِبٍ وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا فَاطِمَهُ سَيِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكُمَا يَا سِبْطَيِ الرَّحْمَهِ وَ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَ الْعَابِدِينَ وَ قُرَّهَ عَيْنِ النَّاظِرِينَ ،

سلام بر آدم برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا، سلام بر موسی همسخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای بهترین خلق خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محمّد

بن عبد اللّه خاتم پیامبران، سلام بر تو ای امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو سرور جوانان اهل بهشت سلام بر تو ای علی بن الحسین، آقای پرستندگان، و نور چشم بینندگان،

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ بَاقِرَ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِیِّ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبَارَّ الْأَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ الطَّاهِرَ الطُّهْرَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَلِیَّ بْنَ مُوسَی الرِّضَا الْمُرْتَضَی السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ التَّقِیَّ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّقِیَّ النَّاصِحَ الْأَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ السَّلامُ عَلَی الْوَصِیِّ مِنْ بَعْدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی نُورِکَ وَ سِرَاجِکَ وَ وَلِیِّ وَلِیِّکَ وَ وَصِیِّ وَصِیِّکَ وَ حُجَّتِکَ عَلَی خَلْقِکَ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ فَاطِمَهَ وَ خَدِیجَهَ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ وَلِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا أُخْتَ وَلِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا عَمَّهَ وَلِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ التَّقِیِّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ ،

سلام بر تو ای محمّد بن علی، شکافنده دانش پس از نبی، سلام بر تو ای جعفر بن محمد، راستگوی نیکوکار و امین سلام بر تو ای موسی بن جعفر، ای پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای علی بن موسی الرضا، ای امام پسندیده، سلام بر تو ای محمد بن علی تقی، سلام بر تو ای علی بن محمد نقی، ای خیرخواه امین سلام بر تو

ای حسن بن علی، سلام بر جانشین بعد از او، خدایا درود فرست بر نورت و چراغت و نماینده نماینده ات، و جانشین جانشین پیامبرت، و حجّتت بر بندگانت، سلام بر تو ای دختر رسول خدا سلام بر تو ای دختر فاطمه و خدیجه، سلام بر تو ای دختر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای دختر حسن و حسین، سلام بر تو ای دختر ولیّ خدا، سلام بر تو ای خواهر ولیّ خدا، سلام بر تو ای عمّه ولیّ خدا، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای دختر محمد بن علیّ پرهیزکار،

السَّلامُ عَلَيْكِ عَرَّفَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّهِ وَ حَشَرَنَا فِي زُمْرَتِكُمْ وَ أَوْرَدَنَا حَوْضَ نَبِيِّكُمْ وَ سَقَانَا بِكَأْسِ جَدِّكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرِيَنَا فِيكُمُ السُّرُورَ وَ الْفَرَجَ وَ أَنْ يَجْمَعَنَا وَ إِيَّاكُمْ فِي زُمْرَهِ جَدِّكُمْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنْ لا يَسْلُبَنَا مَعْرِفَتَكُمْ إِنَّهُ وَلِيٌّ قَدِيرٌ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ التَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ رَاضِيا بِهِ غَيْرَ مُنْكِرٍ وَ لا مُسْتَكْبِرٍ وَ عَلَى يَقِينِ مَا أَتَى بِهِ مُحَمَّدٌ وَ بِهِ رَاضٍ نَطْلُبُ بِذَلِكَ وَجْهَكَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَ رِضَاكَ وَ الدَّارَ الْآخِرَهَ يَا حَكِيمَهُ اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّهِ فَإِنَّ لَكِ عِنْدَ اللَّهِ شَأْناً مِنَ الشَّأْنِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَخْتِمَ لِي بِالسَّعَادَهِ فَلا تَسْلُبْ مِنِّي مَا أَنَا فِيهِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا وَ تَقَبَّلْهُ بِكَرَمِكَ وَ عِزَّتِكَ وَ بِرَحْمَتِكَ وَ عَافِيَتِكَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيماً يَا أَرْحَمَ

ص: ۷۹۲

الرَّاحِمِينَ.

سلام بر تو، خدا بین من و شما در بهشت آشنایی برقرار کند، و ما را در گروه شما محشور نماید، و وارد کند به حوض پیامبرتان، و با جام جدّتان از دست علی بن ابیطالب سیراب نماید، درود خدا بر شما باد، از خدا میخواهم که در باره شما، خوشحالی و گشایش را به ما بنمایاند، و ما و شما را در گروه جدّتان محمّد (درود خدا بر او خاندانش) گرد آورد، و معرفت شما را از ما نگیرد، که او سرپرستی تواناست، به خدا نزدیکی می جویم، به دوستی شما، و بیزاری از دشمنانتان، و تسلیم بودن به خدا، در حالی خشنودی به آن، بدون انکار و تکبر، و براساس یقین به آنچه محمد آن را آورده، و به آن خشنودم، درحالی که میطلبم به وسیله آن رضای تو را ای آقای من، خدایا و خواستار خشنودی تو و سرای آخرتم، ای حکیمه شفاعت کن برایم در بهشت، به درستی که تو را نزد خدا مقامی از مقامات بلند است.

خدایا از تو می خواهم سرانجام را ختم کنی به خوشبختی، و آنچه را که در آنم از من باز نگیری، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ، خدایا دعایمان را مستجاب کن، و به کرم و عزّت و رحمت و عافیتت از ما بپذیر، و درود و سلام کامل بر محمد و همگی خاندانش، ای مهربان ترین مهربانان.

جلالت حسین فرزند حضرت هادی علیه السلام

مؤلف گوید: معروف است که در کنار قبر عسکریین علیهما السّلام قبور عدّه ای از سادات عظام است، که از جمله آنها حسین پسر حضرت هادی علیه السّلام است و

من بر حال حسین آگاه نشدم، ولی آنچه به نظرم میرسد آن است که سیّدی جلیل القدر و عظیم الشأن بوده، زیرا از بعضی روایات استفاده میشود که از مولای ما حضرت عسکری علیه السّلام و برادرش حسین بن علی تعبیر به سبطین میکردند، و این دو برادر را به دو جدّشان، دو سبط پیامبر رحمت حسن و حسین علیهما السّلام تشبیه میکردند، و در روایت ابو الطیّب است، که صدای حضرت حجّت شبیه به صدای حسین بود.

در کتاب «شجره الاولیا» نوشته سید فقیه محدّث حکیم سیّد احمد اردکانی یزدی، در ذکر اولاد حضرت هادی علیه السّلام است، که حسین فرزند آن حضرت از زاهدان و عابدان بود، و به امامت برادرش اعتراف داشت و شاید جستجوگر ماهر، غیر از آنچه ذکر شد، چیزی را بیابد که دلالت بر جلالت حسین کند،

زیارت و جلالت سید محمد فرزند امام هادی علیه السلام

و همچنین امام زاده سید محمّد، فرزند حضرت هادی علیه السّلام را در نزدیکی قریه بلد، یک منزلی سامره، مزاری است مشهور و به جلالت مقام و بروز کرامات معروف، عموم مردم به زیارتش مشرّف میشوند و نذرها و هدایای بسیار به آنجا میبرند، و حاجات میطلبند و تمامی اعراب آن حدود از او بیم دارند و حساب میبرند، کرامات بسیار از آن بزرگوار نقل شده که این مختصر جای ذکرش نیست و در جلالت آن جناب بس است که قابلیت و صلاحیت مقام امامت داشت و فرزند بزرگتر حضرت هادی علیه السّلام بود، و حضرت عسکری علیه السّلام در مرگ او گریبان چاک زد! شیخ ما ثقه الاسلام نوری اعتقاد عظیمی به زیارت آن بزرگوار داشته و در تعمیر بقعه

ص: ۷۹۴

و ضریح مبارکش کوشش کرده است و صورت کتیبه ای که بر ضریح شریفش نوشته چنین است:

هـذا مَرقَدُ السَّیِّدُ الجَلیـلِ أبی جَعفَر مُحَمَّد بنِ الإمام أبِی الحَسَنِ عَلی الهادی عَلَیهِ السَّلام عَظیم الشَّأنِ جَلیلِ القَـدرِ کانَتِ الشّـیعَهُ تَزعُمُ أَنَّهُ الإمامُ بَعدَ أبیهِ عَلَیهِ السـلام فَلما تُوفی نَصَّ أبُوهُ عَلی أخیهِ أبی مُحَمَّدٍ الّزکی عَلَیهِ السَّلامُ و قالَ لَهُ : أَحْدِثْ لِله شُکْرَاً فَقَدْ أَحْـدَثَ فیکَ أمرًا خَلّفَهُ أبُوهُ فی المَـدینَهِ طِفلاً وَ قَـدِمَ عَلَیهِ فی سامِراء مُشْـتَدْاً وَ نَهَضَ إلی الُّرجُوع إلَی الحجازِ وَ لَمّا بَلَغ بَلَـدَ عَلی تسـعَهِ فَراسِـخ مَرِضَ و تُوُفّی وَ مَشـهَدُهُ هُناکَ وَ لَمَّا تُوُفیَ شَقَّ أبُو مُحَمّـدٍ عَلَیهِ ثَوبَهُ وَ قالَ فی جَوابِ مَن عابَهُ عَلَیهِ قَـد شَقَّ موسـی عَلی أخیهِ هارون و کانَت وَفاتُهُ فی حُدُودِ اثْنَینِ و خَمسینَ بَعدَ المِائَتَینِ

این آرامگاه سیّد بزرگوار ابی جعفر محمـد فرزنـد امام ابی الحسن علیّ هادی (درود بر او) است وی را شأنی عظیم و منزلتی والاـ است، شیعه گمـان می کرده او پس از پـدرش (درود بر او) امـام می باشـد، زمـانی که از دنیـا رفت، پـدر او، بر امـامت برادرش ابی محمد زکیّ (درود بر او) تصـریح کرد و به او فرمودا: برای خدا شـکری تازه کن، که دستورش را درباره تو تازه کرد، پدرش او را درحالیکه کودک بود، در مدینه گذاشت و او پس از اینکه جوانی برومند شد در سامّرا به حضور پدررسید، آن گـاه تصـمیم به بـازگشت به حجاز گرفت، زمانیکه به منطقه «بلـد» در نه فرسـنگی سامرا رسـید بیمار شـد و از دنیا رفت، و زیارتگاهش در همان جاست همین که وفات یافت

ابو محمـد براى او گريبان چاك كرد، و در پاسـخ كسانيكه بر او عيب گرفتنـد فرمود: موسـى هم براى برادرش هارون گريبان چاك زد، و سال وفاتش در حدود دويست و پنجاه و دو بود.

در هر صورت چون خواستى عسگريّين را وداع كنى، نزد قبر مطهر بايست و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمَا يَا وَلِيَّيِ اللَّهِ أَسْتَوْدِعُكُمَا اللَّهَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكُمَا السَّلامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جِئْتُمَا بِهِ وَ دَلَلْتُمَا عَلَيْهِ اللَّهُمَّ اكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِى إِيَّاهُمَا وَ ارْزُقْنِى الْعَوْدَ إِلَيْهِمَا وَ احْشُرْنِى مَعَهُمَا وَ مَعَ آبَائِهِمَا الطَّاهِرِينَ وَ الْقَائِمِ الْحُجَّةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

سلام بر شـما اى دو نماينده خدا به خدا مى سپارمتان و بر شـما سـلام ميرسانم، به خدا و پيامبر، و آنچه شـما آورديد، و بر آن راهنمايى كرديد ايمان آورديم، خدايا ما را در گروه گواهان بنويس.

خـدايا اين زيارت را آخرين زيارت من از اين دو بزرگوار قرار مـده، و بازگشت به زيارتشان را نصـيبم كن، و با اين دو امام و پدران پاكشان و حضرت قائم حجت از نسل اين دو بزرگوار محشورم فرما اى مهربان ترين مهربانان.

مقام دوم

آداب سرداب مطهر

پيش از شـروع بر مطلبى آگاهى ميـدهم، كه در كتاب «هـدّيه» ، از كتاب «تحيّه» نقل كرديم و آن مطلب اين است كه سـرداب مطهّر داخل در خانه ان بزرگواران بود، و راه ورود به آن سـرداب در قديم، يعنى پيش از بناى جديد، و ساختن صـحن و قبّه و حرم، از پشت سر، نزديك به قبر نرجس خاتون بود، و شايد الآن در رواق باشد، از آنجا پايين مى رفتند،

دالان طولانی تاریکی داشت، چون از انجا می گذشتند به در سرداب غیبت می رسیدند، که اکنون آینه کاری شده، و از طرف قبله پنجره ای به صحن عسکرّیین باز می شود، و آن در از وسط این سرداب باز می شد، که اکنون جای کاشی کاری دیوار آن را به صورت محرابی ساخته اند، و همه اعمال این سه امام علیهم السّلام از یک حرم انجام می شد، لذا شهید اول در کتاب «مزار» بعد از زیارت عسگریین علیهما السّلام زیارت سرداب را ذکر کرده پس از آن زیارت نرجس خاتون را.

در حدود یک صدسال و اندی پیش از این، مؤمن مؤید، و انسان مسدّد، احمدخان دنبلی، صحن آن دو امام علیهما السّلام را به صورتی که اکنون موجود است با هزینه کردن مبلغی گزاف جدا کرد، و برای آن روضه و قبّه عالیه ای ساخت، و برای سرداب مطهّر، صحنی جداگانه، و ایوان و راه و پلّه ای مستقل و دهلیز و سردابی جدا، برای زنان بنا کرد، به شکلی که الآن دیده میشود، و راه اولیّه و پله ها و در سرداب به کلّی بسته شد، و نشانی از آنها نیست، و جایی برای بجا آوردن بعضی از آداب وارده نمانده است، ولی جایگاه قسمتی از زیارت، که اصل سرداب شریف است تغییری نکرده.

اما درخواست اجازه ورود، و خواندن اذن دخول پس باید بگویم براساس پی جویی در تمام زیارات و تصریح علما بر این مسئله که از هر دری که ورود به حرم شریف هر امامی از انجا رسم شده خواندن اذن دخول را باید رعایت کرد و در

آن حرم محترم نباید بدون اذن وارد شد.

اکنون شروع به بیان کیفیت زیارت میکنم، بدانکه اذن دخول ویژه سرداب مطهّر، همان زیارتی است که پس از این خواهد آمد و ابتدای آن «السّلام علیک یا خلیفه اللّه » است.

و در پایان آن اذن دخول گرفته می شود، و باید آن زیارت را، در کنار در سرداب، پیش از پایین رفتن دوم از باب زیارات نقل کردیم و اذن دخولی دیگر، علاّمه مجلسی از نسخه ای قدیمی نقل فرموده: که اول آن این عبارات است: «اللّهمّ انّ هذه بقعه طهّرتها و عقوه شرّفتها» که ما نیز آن را پس از اذن دخول عام نقل کردیم، به آنجا رجوع کن و به آن جملات اذن دخول بطلب، پس از آن وارد سرداب مطهّر شو، و حضرت را به آنچه خود دستور العمل داده اند زیارت کن، چنان که شیخ جلیل احمد بن ابی طالب طبرسی در کتاب شریف «احتجاج» روایت کرده که از ناحیه مقدّسه، به سوی محمّد حمیری پس از جواب مسائلی که از آن حضرت پرسیده بود، این مضمون شرف صدور یافت:

زیارتهای حضرت صاحب الامر علیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ لا۔ لِأَمْرِهِ تَعْقِلُونَ وَ لا۔ مِنْ أَوْلِیَائِهِ تَقْبَلُوَن حِکْمَهٌ بَالِغَهٌ فَمَا تُغْنِی النُّذُرُ [عَنْ قَوْمٍ لا یُؤْمِنُونَ] السَّلامُ عَلَیْنَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ (۱)

هرگاه خواستید به وسیله ما به سوی خدای تبارک و تعالی و به سوی ما توجه کنید، پس بگویید چنان که خدای تعالی فرموده است:

سَلامٌ عَلَی آلِ یس السَّلامُ عَلَیْکَ یَا دَاعِیَ اللَّهِ وَ رَبَّانِیَّ آیَاتِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَابَ اللَّهِ وَ دَیَّانَ دِینِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و همیشگی است، نه فرمانش را تعقل می کنید، و نه از اولیایش می پذیرید، حکمتی است رسا، ولی بیم دادن ها سودشان ندهد، سلام بر ما و بر بندگان شایسته خدا.

وَ نَاصِرَ حَقِّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ دَلِيلَ إِرَادَتِهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا تَالِيَ کِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجُمَانَهُ السَّلامُ عَلَيْکَ فِي آنَاءِ لَيْلِکَ وَ أَطْرَافِ نَهَارِکَ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مِيثَاقَ اللَّهِ الَّذِي أَخَذَهُ وَ وَكَّدَهُ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِي ضَمِنَهُ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ وَ الْعِلْمُ الْمَصْبُوبُ وَ الْغَوْثُ وَ الرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ وَعْداً غَيْرَ مَكْذُوبٍ السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تَقُومُ السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تَقْعُدُ السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تَقْرَأُ وَ تُبَيِّنُ السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تُصَلِّي وَ تَقْنُتُ السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تَرْكَعُ وَ تَسْجُدُ السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تُهَلِّلُ وَ تُكَبِّرُ السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تَحْمَدُ وَ تَسْتَغْفِرُ، (۱) السَّلامُ عَلَيْکَ حِينَ تُصْبِحُ وَ تُمْسِي السَّلامُ عَلَيْکَ فِي اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَأْمُونُ السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْمُقَدَّمُ الْمَأْمُولُ السَّلامُ عَلَيْکَ بِجَوَامِعِ السَّلام أُشْهِدُكَ يَا مَوْلايَ أَنِّي أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ لا حَبِيبَ إِلا هُوَ وَ أَهْلُهُ وَ أُشْهِدُكَ يَا مَوْلايَ أَنَّ عَلِيّاً أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ حُجَّتُهُ وَ الْحُسَيْنَ حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى حُجَّتُهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتُهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ حُجَّةُ اللَّهِ ، (۲) أَنْتُمْ الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ وَ أَنَّ رَجْعَتَكُمْ حَقٌّ لا رَيْبَ فِيهَا يَوْمَ لا يَنْفَعُ نَفْساً إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْراً وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ أَنَّ نَاكِراً وَ

۱- سلام بر خاندان يس، سلام بر تو ای دعوت کننده به سوی خدا، و آگاه به آیاتش، سلام بر تو ای باب خدا و سیاست مدار دینش، سلام بر تو ای خلیفه خدا و یاور حقّش، سلام بر تو ای حجّت خدا، و راهنما به سوی اراده اش، سلام بر تو ای تلاوت کننده کتاب خدا و تفسیرکننده اش، سلام بر تو در تمام ساعات شب و روز، سلام بر تو ای بجا مانده خدا در زمینش، سلام بر تو ای پیمان خدا که آن را برگرفت و محکمش کرد، سلام بر تو ای وعده خدا که آن را ضمانت نمود، سلام بر تو ای پرچم برافراشته و دانش سرریز، و فریادرس و رحمت گسترده، و وعده بی دروغ، سلام بر تو هنگامی که بر می خیزی، سلام بر تو زمانی که می نشینی، سلام بر تو وقتی که می خوانی و بیان می کنی، سلام بر تو هنگامی که نماز می خوانی و قنوت بجا می آوری، سلام بر تو زمانی که رکوع و سجود مینمایی، سلام بر تو وقتی که تهلیل و تکبیر می گویی سلام بر تو هنگامی که سپاس و استغفار می نمایی،

۲- سلام بر تو زمانی که صبح و شام می کنی، سلام بر تو در شب هنگامی که می پوشاند، و در روز وقتی که آشکار می شود، سلام بر تو ای پیشوای امین، سلام بر تو ای پیش نهاده آرزو شده، سلام بر تو به همه سلام ها، تو را گواه می گیرم ای مولایم، که گواهی می دهم معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی ندارد، و محمد بنده و فرستاده اوست، محبوبی جز او و اهل بیتش نیست و تو را گواه می گیرم ای مولایم، بر اینکه علی امیر مؤمنان و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر، و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن بن علی، حجّت های خدایند و گواهی می دهم که تو حجّت خدایی،

نَكِيراً حَقٌّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ النَّشْرَ حَقٌّ وَ الْبَعْثَ حَقٌّ وَ أَنَّ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِرْصَادَ حَقٌّ وَ الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ الْحَشْرَ حَقٌّ وَ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ الْوَعْدَ وَ الْوَعِيدَ بِهِمَا حَقٌّ يَا مَوْلاَيَ شَقِيَ مَنْ خَالَفَكُمْ وَ سَعِدَ مَنْ أَطَاعَكُمْ فَاشْهَدْ عَلَى مَا أَشْهَدْتُكَ عَلَيْهِ وَ أَنَا وَلِيٌّ لَكَ بَرِيءٌ مِنْ عَدُوِّكَ فَالْحَقُّ مَا رَضِيتُمُوهُ وَ الْبَاطِلُ مَا أَسْخَطْتُمُوهُ وَ الْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ وَ الْمُنْكَرُ مَا نَهَيْتُمْ عَنْهُ فَنَفْسِي مُؤْمِنَةٌ بِاللَّهِ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِكُمْ يَا مَوْلاَيَ أَوَّلِكُمْ وَ آخِرِكُمْ وَ نُصْرَتِي مُعَدَّةٌ لَكُمْ وَ مَوَدَّتِي خَالِصَةٌ لَكُمْ آمِينَ آمِينَ. (۱)

و پس از آن، این دعا خوانده شود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ نَبِيِّ رَحْمَتِكَ وَ كَلِمَةِ نُورِكَ وَ أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِي نُورَ الْيَقِينِ وَ صَدْرِي نُورَ الْإِيمَانِ وَ فِكْرِي نُورَ النِّيَّاتِ وَ عَزْمِي نُورَ الْعِلْمِ وَ قُوَّتِي نُورَ الْعَمَلِ وَ لِسَانِي نُورَ الصِّدْقِ وَ دِينِي نُورَ الْبَصَائِرِ مِنْ عِنْدِكَ وَ بَصَرِي نُورَ الضِّيَاءِ وَ سَمْعِي نُورَ الْحِكْمَةِ وَ مَوَدَّتِي نُورَ الْمُوَالاةِ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ حَتَّى أَلْقَاكَ وَ قَدْ وَفَيْتُ بِعَهْدِكَ وَ مِيثَاقِكَ فَتُغَشِّيَنِي رَحْمَتَكَ [رَحْمَتُكَ] يَا وَلِيُّ يَا حَمِيدُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى [مُحَمَّدٍ] حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ وَ خَلِيفَتِكَ فِي بِلادِكَ وَ الدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ وَ الْقَائِمِ بِقِسْطِكَ وَ الثَّائِرِ بِأَمْرِكَ وَلِيِّ الْمُؤْمِنِينَ وَ بَوَارِ الْكَافِرِينَ وَ مُجَلِّي الظُّلْمَةِ وَ مُنِيرِ الْحَقِّ وَ النَّاطِقِ بِالْحِكْمَةِ وَ الصِّدْقِ وَ كَلِمَتِكَ التَّامَّةِ فِي أَرْضِكَ الْمُرْتَقِبِ الْخَائِفِ وَ الْوَلِيِّ النَّاصِحِ، (۲) سَفِينَةِ النَّجَاةِ وَ عَلَمِ الْهُدَى وَ نُورِ أَبْصَارِ الْوَرَى وَ خَيْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَى وَ مُجَلِّي

ص: ۸۰۰

۱- شما آغاز و انجام هستید، و همانا بازگشت شما حق است، تردیدی در آن نیست، روزی که کسی را ایمانش سود نبخشد، که پیش از این ایمان نیاورده بود یا در ایمانش کسب خیری نکرده بود، و گواهی میدهم که مرگ، و ناکر و نکیر و زنده شدن و برانگیختن و صراط و کمینگاه و میزان و گرد آوردن و حساب و بهشت و دوزخ و وعده تهدید به هر دو حق است ای مولای من، بدبخت شد کسی که با شما مخالفت ورزید، و خوشبخت شد کسیکه از شما اطاعت کرد، پس گواه باش بر آنچه تو را بر آن گواه گرفتم، و من دوست تو، و بیزار از دشمن توام، پس حق آن است که شما به آن خشنود شدید، و باطل آن است که شما از ان ناخشنود گشتید، و معروف آن است که شما به آن امر فرمودید، و منکر آن است که شما از آن نهی کردید، پس نهاد من مؤمن به خدای یگانه بی شریک، و به رسول او، و به امیر مؤمنان و به شماست ای مولای من، به آغاز و انجام شما، و یاریام برای شما آماده، و دوستی ام نسبت به شما بی آلایش است، اجابت فرما، اجابت فرما.

۲- خدایا من از تو می خواهم که بر محمّد پیامبر رحمتت، و کلمه نورت درود فرستی، و پر کنی دلم را با نور یقین، و سینه ام را با نور ایمان، و فکرم را با نور تصمیم، و اراده ام را با نور دانش، و نیرویم را با نور عمل، و زبانم را با نور راستی، و دینم را با نور بینایی از سوی خود، و یده ام را با نور روشنایی، و گوشم را با نور حکمت، و مؤدّتم را با نور دوستی محمّد و خاندانش (درود بر ایشان) تا دیدارت کنم درحالی که به عهد و پیمانت وفا کرده ام، پس فرا بگیرد رحمتت مرا ای سرپرست و ای ستوده، خدایا درود فرست بر محمّد [نا مبارک امام دوازدهم] ، حجّتت در زمینت، و خلیفه ات در کشورهایت، و دعوت کننده به راهت، و قیام کننده به عدلت، و انقلاب کننده به فرمانت، دوست اهل ایمان و نابودکننده کافران، و زداینده تاریکی، و روشنی بخش حق، و گویای به حکمت و راستی، و کلمه کاملت در زمین، آن منتظر بیمناک، و ولیّ خیرخواه،

الْعَمی [الْغَمَّاءِ] الَّذِی یَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلا وَ قِسْطا کَمَا مُلِئَتْ ظُلْما وَ جَوْرا إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی وَلِیِّکَ وَ ابْنِ أَوْلِیَائِکَ الَّذِینَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ أَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِیرا اللَّهُمَّ انْصُرْهُ وَ انْتَصِرْ بِهِ لِدِینِکَ وَ انْصُرْ بِهِ أَوْلِیَاءَکَ وَ أَوْلِیَاءَهُ وَ شِیعَتَهُ وَ أَنْصَارَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْهُمُ اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ کُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ شَرِّ جَمِیعِ خَلْقِکَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ یَمِینِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ احْرُسْهُ وَ امْنَعْهُ مِنْ أَنْ یُوصَلَ إِلَیْهِ بِسُوءٍ وَ احْفَظْ فِیهِ رَسُولَکَ وَ آلَ رَسُولِکَ ، (۱) وَ أَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَ أَیِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انْصُرْ نَاصِرِیهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِیهِ وَ اقْصِمْ قَاصِمِیهِ وَ اقْصِمْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْکُفْرِ وَ اقْتُلْ بِهِ الْکُفَّارَ وَ الْمُنَافِقِینَ وَ جَمِیعَ الْمُلْحِدِینَ حَیْثُ کَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلا وَ أَظْهِرْ بِهِ دِینَ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْنِی اللَّهُمَّ مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ شِیعَتِهِ وَ أَرِنِی فِی آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ مَا یَأْمُلُونَ وَ فِی عَدُوِّهِمْ مَا یَحْذَرُونَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِینَ یَا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرَامِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ . (۲)

زیارتی دیگر:

به نقل از کتاب های معتبر علما، و ان اینکه بر در حرم آن حضرت بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَةَ اللَّهِ وَ خَلِیفَةَ آبَائِهِ الْمَهْدِیِّینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَصِیَّ الْأَوْصِیَاءِ الْمَاضِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَافِظَ أَسْرَارِ رَبِّ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَقِیَّةَ اللَّهِ مِنَ الصَّفْوَةِ الْمُنْتَجَبِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَنْوَارِ الزَّاهِرَةِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا

۱- کشتی نجات، و پرچم هدایت، و روشنی دیدگان مردم، و بهترین کسی که جامه و ردای خلافت پوشید، و زداینده کوردلی، که زمین را پر از عدل و داد می کند، چنان که از ستم ستمکاران پر شده که تو بر هرچیز توانایی. خدایا درود فرست بر ولیّت و فرزند اولیایت، آنان که اطاعتشان را لازم نمودی و حقّشان را واجب کردی، و پلیدی را از ایشان زدودی، و پاکشان نمودی پاک ساختنی درخور. خدایا او را یاری کن، و به وسیله او برای دینت پیروزی آور، و اولیایت، و اولیایش، و پیروان و یارانش را، به سبب او یاری ده. خدایا پناهش ده از شرّ هر متجاوز و سرکش، و از شرّ تمام آفریدگانت، و او را محافظت فرما از پیش رو و پشت سرش، و از راست و چپ، و از او پاسداری کن، و از اینکه به او آسیبی رسد نگهداری اش فرما، و حفظ کن بوسیله او رسول و خاندان رسولت را،

۲- و عدالت را به وسیله او آشکار نما، و او را به پیروزی تایید کن، و یاورش را یاری ده، و واگذارنده اش را به خواری نشان و شکننده اش را بشکن، و به وسیله او گردن کشان کفر را درهم بکوب، و کافران را به قتل برسان و منافقان و همه بی دینان را از میان برادر هر کجا که باشند، از مشارق و مغارب زمین، و خشکی و دریای کره خاک، و به وسیله او زمین را از عدالت پر کن، و دین پیامبرت را به او نمایان ساز، خدایا قرار ده مرا از یاوران، و کمک کاران و پیروان و شیعیانش، و به من بنمایان در باره خاندان محمد (درود بر ایشان) ، آنچه آنان آرزو دارند، و درباره دشمنان شان آنچه از ان پرهیز مینمایند ای معبود حق آمین، ای صاحب بزرگی و بزرگواری، ای مهربان ترین مهربانان.

ابْنَ الْأَعْلامِ الْبَاهِرَهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْعِتْرَهِ الطَّاهِرَهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَعْدِنَ الْعُلُومِ النَّبَوِيَّهِ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا بَابَ اللَّهِ الَّذِى لا يُؤْتَى إِلا مِنْهُ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سَبِيلَ اللَّهِ الَّذِى مَنْ سَلَکَ غَيْرَهُ هَلَکَ السَّلامُ عَلَيْکَ يَا نَاظِرَ شَجَرَهِ طُوبَى وَ سِدْرَهِ الْمُنْتَهَى السَّلامُ عَلَيْکَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِى لا يُطْفَى السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ الَّتِى لا تَخْفَى السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى مَنْ فِى الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ، (۱) السَّلامُ عَلَيْکَ سَلامَ مَنْ عَرَفَکَ بِمَا عَرَّفَکَ بِهِ اللَّهُ وَ نَعَتَکَ بِبَعْضِ نُعُوتِکَ الَّتِى أَنْتَ أَهْلُهَا وَ فَوْقَهَا أَشْهَدُ أَنَّکَ الْحُجَّهُ عَلَى مَنْ مَضَى وَ مَنْ بَقِيَ وَ أَنَّ حِزْبَکَ هُمُ الْغَالِبُونَ وَ أَوْلِيَاءَکَ هُمُ الْفَائِزُونَ وَ أَعْدَاءَکَ هُمُ الْخَاسِرُونَ وَ أَنَّکَ خَازِنُ كُلِّ عِلْمٍ وَ فَاتِقُ كُلِّ رَتْقٍ وَ مُحَقِّقُ كُلِّ حَقٍّ وَ مُبْطِلُ كُلِّ بَاطِلٍ رَضِيتُکَ يَا مَوْلاىَ إِمَاما وَ هَادِيا وَ وَلِيّا وَ مُرْشِدا لا أَبْتَغِى بِکَ بَدَلا وَ لا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِکَ وَلِيّا أَشْهَدُ أَنَّکَ الْحَقُّ الثَّابِتُ الَّذِى لا عَيْبَ فِيهِ وَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ فِيکَ حَقٌّ لا أَرْتَابُ لِطُولِ الْغَيْبَهِ وَ بُعْدِ الْأَمَدِ وَ لا أَتَحَيَّرُ مَعَ مَنْ جَهِلَکَ وَ جَهِلَ بِکَ مُنْتَظِرٌ مُتَوَقِّعٌ لِأَيَّامِکَ وَ أَنْتَ الشَّافِعُ الَّذِى لا يُنَازَعُ [تُنَازَعُ] وَ الْوَلِيُّ الَّذِى لا يُدَافَعُ [تُدَافَعُ] ذَخَرَکَ اللَّهُ لِنُصْرَهِ الدِّينِ وَ إِعْزَازِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الانْتِقَامِ مِنَ الْجَاحِدِينَ الْمَارِقِينَ. (۲) أَشْهَدُ أَنَّ بِوِلايَتِکَ تُقْبَلُ الْأَعْمَالُ وَ تُزَكَّى الْأَفْعَالُ وَ تُضَاعَفُ الْحَسَنَاتُ وَ تُمْحَى السَّيِّئَاتُ فَمَنْ جَاءَ بِوِلايَتِکَ وَ اعْتَرَفَ بِإِمَامَتِکَ قُبِلَتْ أَعْمَالُهُ وَ صُدِّقَتْ أَقْوَالُهُ وَ تَضَاعَفَتْ حَسَنَاتُهُ وَ مُحِيَتْ سَيِّئَاتُهُ وَ مَنْ عَدَلَ عَنْ وِلايَتِکَ وَ جَهِلَ مَعْرِفَتَکَ وَ اسْتَبْدَلَ بِکَ غَيْرَکَ كَبَّهُ اللَّهُ عَلَى مَنْخِرِهِ

ص: ۸۰۲

۱- سلام بر تو ای خلیفه خدا و خلیفه پدران راه یافته اش، سلام بر تو ای وصیّ جانشینان گذشته، سلام بر تو ای نگهبان رازهای پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای باقیمانده خدا از زبده برگزیدگان، سلام بر تو ای فرزند نورهای درخشان، سلام بر تو ای فرزند پرچم های خوش نما، سلام بر تو ای فرزند عترت پاکیزه، سلام بر تو ای سرچشمه علوم نبوی سلام بر تو ای درگاه خدا که آمده نشود جز از آن، سلام بر تو ای راه خدا، که هر که جز آن پیمود، هلاک شد، سلام بر تو ای نظرکننده به درخت طوبی و سدره المنتهی، سلام بر تو ای نور خدا که خاموش نگردد، سلام بر تو ای حجّت خدا که پنهان نماند، سلام بر تو ای حجّت خدا بر هر که در زمین و آسمان است،

۲- سلام بر تو سلام کسی که تو را شناخته، به آنگونه که خدا تو را به آن شناسانده، و تو را وصف کرد، به برخی اوصافت، که تو سزاوار آنی، و برتر از آنی. گواهی می دهم که تو حجّتی بر آنان که در گذشته اند و آنان که مانده اند، و اینکه گروه تو گروه پیروز، و دوستانت دوستان رستگار، و دشمنانت زیانکارند و تو خزانه دار هر دانشی، و گشاینده هر بسته ای، و بپادارنده هر حقیّ، و باطل کننده هر باطلی، من به تو راضی شدم ای مولایم برای پیشوا بودن، و راهنما و سرپرست و رهبری، و دیگری را به جای تو نجویم، و به غیر تو سرپرستی نگیرم گواهی می دهم که تویی آن حق ثابت، که عیبی در آن نیست، و وعده خدا در باره تو حقّ است، و من به خاطر طول غیبت و درازای مدت، شک نمی کنم، و با آنان که تو را نشناختند و به تو جهل ورزیدند، سرگردان نشوم، منتظر و متوقّع روزهای توام و تویی شفاعت کننده ای که با تو نزاع نشود، و سرپرستی که مزاحمتی برایت ایجاد نگردد، خدا تو را برای دین، و عزّت مؤمنان، و انتقام از منکران بیرون رفته از دین مهیّا نمود.

فِی النَّارِ وَ لَمْ یَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ عَمَلا وَ لَمْ یُقِمْ لَهُ یَوْمَ الْقِیَامِهِ وَزْنا أَشْهِدُ اللَّهَ وَ أَشْهِدُ مَلائِکَتَهُ وَ أَشْهِدُکَ یَا مَوْلایَ بِهَذَا ظَاهِرُهُ کَبَاطِنِهِ وَ سِرُّهُ کَعَلانِیَتِهِ وَ أَنْتَ الشَّاهِدُ عَلَی ذَلِکَ وَ هُوَ عَهْدِی إِلَیْکَ وَ مِیثَاقِی لَدَیْکَ إِذْ أَنْتَ نِظَامُ الدِّینِ وَ یَعْسُوبُ الْمُتَّقِینَ وَ عِزُّ الْمُوَحِّدِینَ وَ بِذَلِکَ أَمَرَنِی رَبُّ الْعَالَمِینَ فَلَوْ تَطَاوَلَتِ الدُّهُورُ وَ تَمَادَتِ الْأَعْمَارُ [الْأَعْصَارُ] لَمْ أَزْدَدْ فِیکَ إِلَّا یَقِیناً وَ لَکَ إِلَّا حُبّاً وَ عَلَیْکَ إِلَّا مُتَّکَلًا وَ مُعْتَمَداً [تَوَکُّلا وَ اعْتِمَادا] وَ لِظُهُورِکَ إِلَّا مُتَوَقَّعاً وَ مُنْتَظَرا [تَوَقُّعا وَ انْتِظَارا] ، (۱) وَ لِجِهَادِی بَیْنَ یَدَیْکَ مُتَرَقَّباً [إِلا تَرَقُّبا] فَأَبْذُلُ نَفْسِی وَ مَالِی وَ وَلَدِی وَ أَهْلِی وَ جَمِیعَ مَا خَوَّلَنِی رَبِّی بَیْنَ یَدَیْکَ وَ التَّصَرُّفَ بَیْنَ أَمْرِکَ وَ نَهْیِکَ مَوْلایَ فَإِنْ أَدْرَکْتُ أَیَّامَکَ الزَّاهِرَهَ وَ أَعْلامَکَ الْبَاهِرَهَ فَهَا أَنَا ذَا عَبْدُکَ الْمُتَصَرِّفُ بَیْنَ أَمْرِکَ وَ نَهْیِکَ أَرْجُو بِهِ الشَّهَادَهَ بَیْنَ یَدَیْکَ وَ الْفَوْزَ لَدَیْکَ مَوْلایَ فَإِنْ أَدْرَکَنِی الْمَوْتُ قَبْلَ ظُهُورِکَ فَإِنِّی أَتَوَسَّلُ بِکَ وَ بِآبَائِکَ الطَّاهِرِینَ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی وَ أَسْأَلُهُ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ یَجْعَلَ لِی کَرَّهً فِی ظُهُورِکَ وَ رَجْعَهً فِی أَیَّامِکَ لِأَبْلُغَ مِنْ طَاعَتِکَ مُرَادِی وَ أَشْفِیَ مِنْ أَعْدَائِکَ فُؤَادِی مَوْلایَ وَقَفْتُ فِی زِیَارَتِکَ مَوْقِفَ الْخَاطِئِینَ النَّادِمِینَ ، (۲) الْخَائِفِینَ مِنْ عِقَابِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ قَدِ اتَّکَلْتُ عَلَی شَفَاعَتِکَ وَ رَجَوْتُ بِمُوَالاتِکَ وَ شَفَاعَتِکَ مَحْوَ ذُنُوبِی وَ سَتْرَ عُیُوبِی وَ مَغْفِرَهَ زَلَلِی فَکُنْ لِوَلِیِّکَ یَا مَوْلایَ عِنْدَ تَحْقِیقِ أَمَلِهِ وَ اسْأَلِ اللَّهَ غُفْرَانَ زَلَلِهِ فَقَدْ تَعَلَّقَ بِحَبْلِکَ وَ تَمَسَّکَ بِوِلایَتِکَ وَ تَبَرَّأَ مِنْ أَعْدَائِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْجِزْ لِوَلِیِّکَ مَا وَعَدْتَهُ. (۳) اللَّهُمَّ أَظْهِرْ

ص: ۸۰۳

۱- گواهی می دهم که به وسیله ولایت اعمال پذیرفته می شود، و کردار پاک می گردد، و خوبی ها چند برابر گردد، و بدی ها از بین می رود، پس هرکه ولایت را آورد و به امامتت اعتراف نمود، اعمالش پذیرفته شود، و گفته هایش مورد تصدیق قرار گیرد، و خوبی هایش چند برابر گردد، و بدی هایش محو شود، و هرکه از ولایت منحرف شد، و به شناختت جهل ورزید، و تو را با دیگری عوض کرد خدا او را با صورتت به آتش دراندازد، و عملی را از او نپذیرد، و برای او در قیامت میزان سنجشی بر پا نکند خدا و فرشتگان و تو را ای مولایم به این حقایق، که ظاهرش مانند باطن آن و نهانش چون آشکار آن است گواه می گیرم و تو ر این و بر آن گواهی، و آن عهد من با تو، و پیمانم نزد توست، زیرا تویی نظام دین و رییس پرهیزگاران، و عزّت یکتاپرستان، و به همین معنا پروردگار جهانیان به من دستور داده، پس اگر روزگارها طولانی گردد و عمرها امتداد یابد، مرا نیفزاید درباره تو جز یقین، و نسبت به تو جز محبت، و بر تو جز توکل، و اعتماد، و برای ظهورت جز توقع و انتظار،

۲- و برای جهادم در پیشگاهت چشم براهی، پس جان و مال و فرزند و خاندام و همه آنچه را خدا به من داده، پیش رویت و در مقابل امر و نهیت نثار می کنم، مولای من، اگر دوران درخشان و پرچم های روشنت را درک کنم پس من همان بنده دست به کار امر و نهی توام، که شهادت پیش رویت و کامیابی تو را به آن آرزو میکنم، مولای من اگر مرگ پیش از ظهور تو مرا دریابد، من به تو و پدران پاک تو به خدا متوسل می شوم، و از او می خواهم که بر محمّد و خاندان محمد درود فرستد، و برای من بازگشت دوباره به دنیا در زمان ظهورت، و رجوعی در دورانت منت فرماید، تا به خاطر طاعتت به مقصودم برسم، و زخم قلبم را از دشمنانت شفا دهم، مولای من، برای زیارتت ایستاده ام، ایستادن خطاکاران، پشیمانان،

۳- بیم ناکان، ترسیدگان از عذاب پروردگار جهانیان، و حال اینکه به شفاعتت اعتماد کرده ام، و به دوستی و شفاعتت امیدوار شده ام، به خاطر محو شدن گناهانم، و پرده پوشی عیب هایم، و آمرزش لغزش هایم، پس برای دوستت ای مولای من، در مقام تحقق آروزیش یار باش، و آمرزش لغزشش را از خدا بخواه، که او به ریسمان محبّتت آویخته، و به ولایتت تمسّک

جسته، و از دشمنانت بیزاری نموده. خدایا بر محمد و خاندانش درود فرست، و آنچه را به ولیّت وعده داده ای وفا کن.

كَلِمَتَهُ وَ أَعْلِ دَعْوَتَهُ وَ انْصُرْهُ عَلَى عَدُوِّهِ وَ عَدُوِّكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَظْهِرْ كَلِمَتَكَ التَّامَّةَ وَ مُغَيَّبَكَ فِي أَرْضِكَ الْخَائِفَ الْمُتَرَقِّبَ اللَّهُمَّ انْصُرْهُ نَصْراً عَزِيزاً وَ افْتَحْ لَهُ فَتْحاً يَسِيراً اللَّهُمَّ وَ أَعِزَّ بِهِ الدِّينَ بَعْدَ الْخُمُولِ وَ أَطْلِعْ بِهِ الْحَقَّ بَعْدَ الْأُفُولِ وَ أَجْلِ بِهِ الظُّلْمَةَ وَ اكْشِفْ بِهِ الْغُمَّةَ اللَّهُمَّ وَ آمِنْ بِهِ الْبِلادَ وَ اهْدِ بِهِ الْعِبَادَ اللَّهُمَّ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلاً وَ قِسْطاً كَمَا مُلِئَتْ ظُلْماً وَ جَوْراً إِنَّكَ سَمِيعٌ مُجِيبٌ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ ائْذَنْ لِوَلِيِّكَ فِي الدُّخُولِ إِلَى حَرَمِكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ الطَّاهِرِينَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

آنگاه نزد سرداب غیبت آن حضرت برو، و بین دو در بایست، و درها را با دست خود بگیر، و صدا را در سینه رفت و برگشت بده، همانند کسیکه اجازه وارد شدن میخواهد، و

«بسم اللّه الرّحمن الرّحيم»

بگو، و به آرامی، و با حضور قلب پایین برو، و در فضای سرداب دو رکعت نماز بخوان، سپس بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ [اللَّهُ أَكْبَرُ] لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ عَرَّفَنَا أَوْلِيَاءَهُ وَ أَعْدَاءَهُ وَ وَفَّقَنَا لِزِيَارَةِ أَئِمَّتِنَا وَ لَمْ يَجْعَلْنَا مِنَ الْمُعَانِدِينَ النَّاصِبِينَ وَ لا مِنَ الْغُلاةِ الْمُفَوِّضِينَ وَ لا مِنَ الْمُرْتَابِينَ الْمُقَصِّرِينَ السَّلامُ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَ ابْنِ أَوْلِيَائِهِ السَّلامُ عَلَى الْمُدَّخَرِ لِكَرَامَةِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ بَوَارِ أَعْدَائِهِ السَّلامُ عَلَى النُّورِ الَّذِي أَرَادَ أَهْلُ الْكُفْرِ إِطْفَاءَهُ فَأَبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ بِكُرْهِهِمْ وَ أَيَّدَهُ بِالْحَيَاةِ حَتَّى يُظْهِرَ عَلَى يَدِهِ الْحَقَّ بِرَغْمِهِمْ أَشْهَدُ أَنَّ

ص: ۸۰۴

۱- خدایا سخنش را آشکار کن، و دعوتش را والا گردان، و بر دشمنش و دشمنت پیروز فرما، ای پروردگار جهانیان. خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و سخن کاملت و پنهان شده در زمینت آن بیم ناک نگران را آشکار کن. خدایا او را یاری ده یاری نیرومند، و بگشا برایش گشایشی آسان، خدایا دین را پس از گمنامی به وسیله او نیرومند گردان، و حق را پس از غروب، به دست او طالع فرما، و تاریکی را به وسیله او برطرف نما، و سختی را به وسیله او برطرف کن، خدایا کشورها را به او ایمن گردان، و بندگان را به وسیله او هدایت کن. خداایا پر کن زمین را به وجود او از عدل و داد، چنان که از ستم و بیداد پر شده، که تو شنوا و پاسخ دهنده ای. سلام بر تو ای ولیّ خدا، به دوستت برای ورود به حرمت اجازه ده، درودها، و رحمت و برکات خدا بر تو و پدران پاک تو.

اللَّهَ اصْطَفَاکَ صَغِيراً وَ أَكْمَلَ لَکَ عُلُومَهُ كَبِيراً وَ أَنَّکَ حَيٌّ لا تَمُوتُ حَتَّى تُبْطِلَ الْجِبْتَ وَ الطَّاغُوتَ. (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَى خُدَّامِهِ وَ أَعْوَانِهِ عَلَى غَيْبَتِهِ وَ نَأْيِهِ وَ اسْتُرْهُ سَتْراً عَزِيزاً وَ اجْعَلْ لَهُ مَعْقِلا حَرِيزاً وَ اشْدُدِ اللَّهُمَّ وَطْأَتَکَ عَلَى مُعَانِدِيهِ وَ احْرُسْ مَوَالِيَهُ وَ زَائِرِيهِ اللَّهُمَّ كَمَا جَعَلْتَ قَلْبِي بِذِكْرِهِ مَعْمُورا فَاجْعَلْ سِلاحِي بِنُصْرَتِهِ مَشْهُوراً وَ إِنْ حَالَ بَيْنِي وَ بَيْنَ لِقَائِهِ الْمَوْتُ الَّذِي جَعَلْتَهُ عَلَى عِبَادِکَ حَتْما وَ أَقْدَرْتَ بِهِ عَلَى خَلِيقَتِکَ رَغْماً فَابْعَثْنِي عِنْدَ خُرُوجِهِ ظَاهِراً مِنْ حُفْرَتِي مُؤْتَزِراً كَفَنِي حَتَّى أُجَاهِدَ بَيْنَ يَدَيْهِ فِي الصَّفِّ الَّذِي أَثْنَيْتَ عَلَى أَهْلِهِ فِي كِتَابِکَ فَقُلْتَ كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ اللَّهُمَّ طَالَ الانْتِظَارُ وَ شَمِتَ مِنَّا [بِنَا] الْفُجَّارُ وَ صَعُبَ عَلَيْنَا الانْتِصَارُ اللَّهُمَّ أَرِنَا وَجْهَ وَلِيِّکَ الْمَيْمُونَ فِي حَيَاتِنَا وَ بَعْدَ الْمَنُونِ. (۲) اللَّهُمَّ إِنِّي أَدِينُ لَکَ بِالرَّجْعَهِ بَيْنَ يَدَيْ صَاحِبِ هَذِهِ الْبُقْعَهِ الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ قَطَعْتُ فِي وُصْلَتِکَ الْخُلانَ وَ هَجَرْتُ لِزِيَارَتِکَ الْأَوْطَانَ وَ أَخْفَيْتُ أَمْرِي عَنْ أَهْلِ الْبُلْدَانِ لِتَكُونَ شَفِيعا عِنْدَ رَبِّکَ وَ رَبِّي وَ إِلَى آبَائِکَ وَ مَوَالِيَّ فِي حُسْنِ التَّوْفِيقِ لِي وَ إِسْبَاغِ النِّعْمَهِ عَلَيَّ وَ سَوْقِ الْإِحْسَانِ إِلَيَّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَصْحَابِ الْحَقِّ وَ قَادَهِ الْخَلْقِ وَ اسْتَجِبْ مِنِّي مَا دَعَوْتُکَ وَ أَعْطِنِي مَا لَمْ أَنْطِقْ بِهِ فِي دُعَائِي مِنْ صَلاحِ دِينِي وَ دُنْيَايَ إِنَّکَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ. (۳)

آنگاه وارد صفّه شو، و دو رکعت نماز بخوان و بگو:

اللَّهُمَّ عَبْدُکَ الزَّائِرُ فِي فِنَاءِ وَلِيِّکَ الْمَزُورِ الَّذِي فَرَضْتَ طَاعَتَهُ عَلَى الْعَبِيدِ وَ الْأَحْرَارِ وَ أَنْقَذْتَ بِهِ أَوْلِيَاءَکَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا زِيَارَهً

۱- خدا بزرگتر است، خدایا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر است، و سپاس خاص خدا است، سپاس خدا را، که ما را به سوی این حقیقت راهنمایی فرمود، و دوستان و دوشمنانش را به ما شناساند، و ما را به زیارت امامانمان موّفق نمود، و ما را از دشمنان و کینه ورزان، و از غلوکنندگان و معتقدان به واگذاری همه امور هستی به اهل بیت، و از شک داران و کوتاهی کنندگان در حق امامان قرار نداد. سلام بر ولیّ خدا، و فرزند اولیایش، سلام بر ذخیره الهی برای کرامت اولیای حق، و تارومار نمودن دشمنان خدا، سلام بر نوری که اهل کفر خاموشی اش را خواستند، ولی خدا نخواست جز آنکه نورش را در عین ناخوش داشتن آنان کامل گرداند، و آن را با زندگی طولانی تأیید کند، تا حق را به دست او علیرغم دشمنان ظاهر نماید، گواهی می دهم که خدا تو را در خردسالی برگزید، و علومش را برای تو در بزرگسالی کامل کرد، و تو زنده ای و نمی میری، تا معبودی ساختگی، و سرکشان را از میان برداری.

۲- خدایا درود فرست بر او و بر خدمتکاران، و یارانش، به گاه غیبت و دوری اش، و او را بپوشان پوشاندنی نیرومند، و برای او پناهگاه محکمی قرار ده، او پایمالی و فشارت از خدا بر دشمنانش سخت گردان، و دوستان و زائرانش را نگهبان باش، خدایا چنان که دلم را با یادش آباد قرار دادی، پس اسلحه ام را در جهت یاری اش برکشیده گردان، و اگر مگی که بر بندگانت حتم قرار دادری و با آن بر آفریده هایت علیرغم آنان قدرت نمایی کردی، بین من و دیدارش پرده گردد، پس مرا به هنگام ظهورش برانگیز، تا از گورم سر برآورم، درحالیکه کفن پوشیده ام، در پیش رویش به جهاد برخیزم، در صفی که در قرآنت، بر اهل آن ستایش نمودی، و فرمودی گویی آنان بنای استوارند. خدایا انتظار ما طولانی شد، و ناپاکان ما را شماتت کردند، و به دست آوردن پیروزی بر ما سخت گشت. خدایا جمال بامیمنت ولیّت را در زنده بودنمان، و پس از مرگ به ما

بنمایان.

۳- خدایا به تو تسلیم میشوم به بازگشت پیش روی صاحب این بارگاه، فریاد، فریاد، فریاد، ای صاحب زمان در مسیر پیوند با تو، از دوستان صمیمی ام بریدم، و برای زیارت تو، وطن ها را ترک کردم، و کارهایم را از اهل شهرها پنهان نمودم، تا تو شفیع باشی نزد پروردگارت و پروردگارم، و پیش پدرانت و سرورانم، در خوبی توفیق برای من، و فراوانی نعمت برایم، و روان شدن احسان به سویم. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد ملازمان حق و راهبران خلق درود فرست، و آنچه از تو خواستم به اجابت رسان، و آنچه در دعایم به زبان نیاوردم، از صلاح دین و دنیایم به من عطا کن، به درستی که تو ستوده و بزرگواری، و درود خدا بر محمّد و خاندان پاکش باد.

مَقْبُولَهً ذَاتَ دُعَاءٍ مُسْتَجَابٍ مِنْ مُصَدِّقٍ بِوَلِیِّکَ غَیْرِ مُرْتَابٍ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ بِهِ وَ لا بِزِیَارَتِهِ وَ لا تَقْطَعْ أَثَرِی مِنْ مَشْهَدِهِ وَ زِیَارَهِ أَبِیهِ وَ جَدِّهِ اللَّهُمَّ أَخْلِفْ عَلَیَّ نَفَقَتِی وَ انْفَعْنِی بِمَا رَزَقْتَنِی فِی دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی لِی وَ لِإِخْوَانِی وَ أَبَوَیَّ وَ جَمِیعِ عِتْرَتِی أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ أَیُّهَا الْإِمَامُ الَّذِی یَفُوزُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ وَ یَهْلِکُ عَلَی یَدَیْهِ الْکَافِرُونَ الْمُکَذِّبُونَ یَا مَوْلَایَ یَا ابْنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ جِئْتُکَ زَائِراً لَکَ وَ لِأَبِیکَ وَ جَدِّکَ مُتَیَقِّنا الْفَوْزَ بِکُمْ مُعْتَقِداً إِمَامَتَکُمْ اللَّهُمَّ اکْتُبْ هَذِهِ الشَّهَادَهَ وَ الزِّیَارَهَ لِی عِنْدَکَ فِی عِلِّیِّینَ وَ بَلِّغْنِی بَلاغَ الصَّالِحِینَ وَ انْفَعْنِی بِحُبِّهِمْ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۱)

زیارت دیگر: از زیارتهای حضرت صاحب الامر: زیارتی است که سید ابن طاووس نقل کرده است که در آن میگویی:

السَّلامُ عَلَی الْحَقِّ الْجَدِیدِ وَ الْعَالِمِ الَّذِی عِلْمُهُ لا یَبِیدُ السَّلامُ عَلَی مُحْیِی الْمُؤْمِنِینَ وَ مُبِیرِ الْکَافِرِینَ السَّلامُ عَلَی مَهْدِیِّ الْأُمَمِ وَ جَامِعِ الْکَلِمِ السَّلامُ عَلَی خَلَفِ السَّلَفِ وَ صَاحِبِ الشَّرَفِ السَّلامُ عَلَی حُجَّهِ الْمَعْبُودِ وَ کَلِمَهِ الْمَحْمُودِ السَّلامُ عَلَی مُعِزِّ الْأَوْلِیَاءِ وَ مُذِلِّ الْأَعْدَاءِ السَّلامُ عَلَی وَارِثِ الْأَنْبِیَاءِ وَ خَاتِمِ الْأَوْصِیَاءِ السَّلامُ عَلَی الْقَائِمِ الْمُنْتَظَرِ وَ الْعَدْلِ الْمُشْتَهَرِ السَّلامُ عَلَی السَّیْفِ الشَّاهِرِ وَ الْقَمَرِ الزَّاهِرِ [وَ النُّورِ الْبَاهِرِ] السَّلامُ عَلَی شَمْسِ الظَّلامِ وَ بَدْرِ [الْبَدْرِ] التَّمَامِ السَّلامُ عَلَی رَبِیعِ الْأَنَامِ وَ نَضْرَهِ [فِطْرَهِ] الْأَیَّامِ السَّلامُ عَلَی صَاحِبِ الصَّمْصَامِ وَ فَلاقِ الْهَامِ السَّلامُ عَلَی الدِّینِ الْمَأْثُورِ وَ الْکِتَابِ الْمَسْطُورِ السَّلامُ عَلَی بَقِیَّهِ اللَّهِ فِی بِلادِهِ، (۲) وَ حُجَّتِهِ عَلَی عِبَادِهِ الْمُنْتَهِی إِلَیْهِ مَوَارِیثُ الْأَنْبِیَاءِ، وَ لَدَیْهِ مَوْجُودٌ آثَارُ الْأَصْفِیَاءِ [السَّلامُ عَلَی] الْمُؤْتَمَنِ عَلَی السِّرِّ وَ الْوَلِیِّ لِلْأَمْرِ السَّلامُ عَلَی الْمَهْدِیِّ الَّذِی وَعَدَ

۱- خدایا بنده زائرت در درگاه ولی زیارت شده توست، که اطاعت او را بر همگان از برده و آزاد واجب ساختی، و دوستانت را به وسیله او از عذاب دوزخ نجات دادی، خدایا این زیارت را زیارتی پذیرفته قرار ده زیارتی با دعای مستجاب، از تصدیق کننده به ولیّت، تصدیقی بدون شک و تردید، خدایا آن را آخرین عهد و زیارت نسبت به او قرار مده، و آمدنم را به زیارتگاه او و زیارت پدر و جدّش را قطع مکن، خدایا عوض آنچه در این مسیر خرج کردم به من عنایت کن، و برای من سودبخش قرار ده آنچه در دنیا و آخرتم نصیب من کردی، و نیز سودمند قرار ده برای برادرانم و پدر و مادرم، و همه خانواده ام تو را به خدا می سپارم، ای امامی که به وسیله او اهل ایمان رستگار می شوند، و به دست او کافران و تکذیب کنندگان به هلاکت می رسند، ای مولای من ای فرزند حسن بن علی، به جانب تو و پدر و جدّت برای زیارت آمدم، درحالی که به رستگاری به وسیله شما یقین دارم، و به امامت شما معتقدم، خدایا این شهادت و این زیارت را برای من، نزد خوت در برترین جایگاه ها ثبت کن، و مرا به آنجا که شایستگان رسیدند برسان، و مرا به دوستی آنان منفعت بخش، ای پروردگار جهانیان.

۲- سلام بر حق تازه، و عالمی که دانشش نابود نگردد، سلام بر حیات بخش مؤمنان، و نابودکننده کافران، سلام بر مهدی امّت ها، و جمع کننده سخن ها، سلام بر یادگار گذشتگان و صاحب شرافت، سلام بر حجّت معبود، و سخن [خدای] ستوده، سلام بر عزیزکننده دوستان و خوارکننده دشمنان، سلام بر وارث پیامبران، و خاتم جانشینان، سلام بر قیام کننده مورد انتظار، و عدل آشکار، سلام بر شمشیر برکشیده، و ماه درخشان، و نور غالب سلام بر آفتاب تاریکی، و ماه تمام، سلام بر بهار مردمان، و شادابی و سرسبزی ایام، سلام بر شمشیر برّان، و شکافنده سرها، سلام بر دین رسیده از جانب حق، و کتاب نگاشته، سلام بر باقی مانده خدا در کشورهایش،

اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ الْأُمَمَ أَنْ يَجْمَعَ بِهِ الْكَلِمَ وَ يَلُمَّ بِهِ الشَّعَثَ وَ يَمْلَأَ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطا وَ عَدْلا وَ يُمَكِّنَ لَهُ وَ يُنْجِزَ بِهِ وَعْدَ الْمُؤْمِنِينَ أَشْهَدُ يَا مَوْلَایَ أَنَّکَ وَ الْأَئِمَّهَ مِنْ آبَائِکَ أَئِمَّتِی وَ مَوَالِیَّ فِی الْحَیَاهِ الدُّنْیَا وَ یَوْمَ یَقُومُ الْأَشْهَادُ أَسْأَلُکَ یَا مَوْلَایَ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی فِی صَلاحِ شَأْنِی وَ قَضَاءِ حَوَائِجِی وَ غُفْرَانِ ذُنُوبِی وَ الْأَخْذِ بِیَدِی فِی دِینِی وَ دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی لِی وَ لِإِخْوَانِی وَ أَخَوَاتِیَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ کَافَّهً إِنَّهُ غَفُورٌ رَحِیمٌ . (۱)

آنگاه نماز زیارت را آن چنان که پیش از این ذکر کردیم بجای آر، یعنی دوازده رکعت که پس از هر دو رکعت سلام داده، و پس از پایان نمازها تسبیح حضرت زهرا، و هدیه نمودن آن به محضر حضرت است و پس از فراغت نمازها بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی حُجَّتِکَ فِی أَرْضِکَ وَ خَلِیفَتِکَ فِی بِلادِکَ الدَّاعِی إِلَی سَبِیلِکَ وَ الْقَائِمِ [بِقِسْطِکَ وَ الْفَائِزِ بِأَمْرِکَ وَلِیِّ الْمُؤْمِنِینَ وَ مُبِیرِ الْکَافِرِینَ وَ مُجَلِّی الظُّلْمَهِ وَ مُنِیرِ الْحَقِ] وَ الصَّادِعِ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ الصِّدْقِ وَ کَلِمَتِکَ وَ عَیْبَتِکَ وَ عَیْنِکَ فِی أَرْضِکَ الْمُتَرَقِّبِ الْخَائِفِ الْوَلِیِّ النَّاصِحِ سَفِینَهِ النَّجَاهِ وَ عَلَمِ الْهُدَی وَ نُورِ أَبْصَارِ الْوَرَی وَ خَیْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَی وَ الْوِتْرِ الْمَوْتُورِ وَ مُفَرِّجِ الْکَرْبِ وَ مُزِیلِ الْهَمِّ وَ کَاشِفِ الْبَلْوَی صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَ عَلَی آبَائِهِ الْأَئِمَّهِ الْهَادِینَ وَ الْقَادَهِ الْمَیَامِینِ مَا طَلَعَتْ کَوَاکِبُ الْأَسْحَارِ وَ أَوْرَقَتِ الْأَشْجَارُ وَ أَیْنَعَتِ الْأَثْمَارُ وَ اخْتَلَفَ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ وَ غَرَّدَتِ الْأَطْیَارُ اللَّهُمَّ انْفَعْنَا بِحُبِّهِ وَ احْشُرْنَا فِی زُمْرَتِهِ وَ تَحْتَ لِوَائِهِ إِلَهَ الْحَقِّ آمِینَ

۱- و حجّت او بر بندگانش، آنکه میراث پیامبران به او رسیده، و آثار برگزیدگان نزد او سپرده است، آن امین بر راز، و ولیّ امر، سلام بر مهدی که خدای عزّ و جلّ امّتها را به وجود او وعده داد، که به وسیله او سخن ها را جمع کند، و پراکنده ها را گرد آورد، و زمین را به او پر از عدل و داد نماید، و به او جایگاه و قدرت دهد، و وعده اش را به اهل ایمان به وسیله او وفا کند، ای مولای من، گواهی می دهم که تو و امامان از پدرانت، امامان و سرپرستان من هستید، هم در دنیا و هم روزی که گواهان بپا می خیزند، از تو می خواهم ای مولای من که از خدای تبارک و تعالی بخواهی، اصلاح کارم، و برآمده شدن حاجاتم، و آمرزش گناهانم را، و اینکه دستم را بگیری، در دین و دنیا و آخرتم، و همچنین دست برادران و خواهرانم، و همه مردان و زنان مؤمن را، به درستی که او آمرزنده و مهربان است.

رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۱)

دعا برای امام عصر علیه السلام

عمل چهارم: سیّد ابن طاووس فرموده: چون خواستی از حرم مطهّر آن حضرت مرخصّ شوی، به سوی سرداب شریف برگرد، و در آنجا هرچه میخواهی نماز بخوان، آنگاه رو به قبله بایست و بگو: «اللّهم ادفع عن ولیّک.» و این دعا را تا پایان آن ذکر کرد و سپس فرمود: خدا را بسیار بخوان، و با خوشبختی بازگرد ان شاء اللّه تعالی.

مؤلّف گوید: شیخ در کتاب «مصباح» این دعا را در اعمال روز جمعه از حضرت رضا علیه السّلام نقل کرده، و ما هم این دعا را به صورتی که شیخ از آن حضرت نقل نموده، در اینجا میآوریم، شیخ فرموده: یونس بن عبد الرحمن روایت کرده که حضرت رضا علیه السّلام امر میفرمودند به دعا نمودن، برای حضرت صاحب الامر عجل اللّه تعالی فرجه به این دعا:

اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنْ وَلِيِّكَ وَ خَلِيفَتِكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ وَ لِسَانِكَ الْمُعَبِّرِ عَنْكَ النَّاطِقِ بِحِكْمَتِكَ وَ عَيْنِكَ النَّاظِرَةِ بِإِذْنِكَ وَ شَاهِدِكَ عَلَى عِبَادِكَ الْجَحْجَاحِ الْمُجَاهِدِ الْعَائِذِ بِكَ الْعَابِدِ عِنْدَكَ وَ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ وَ بَرَأْتَ وَ أَنْشَأْتَ وَ صَوَّرْتَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ مِنْ فَوْقِهِ وَ مِنْ تَحْتِهِ بِحِفْظِكَ الَّذِى لا يَضِيعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَ آبَاءَهُ أَئِمَّتَكَ وَ دَعَائِمَ دِينِكَ وَ اجْعَلْهُ فِي وَدِيعَتِكَ الَّتِى لا تَضِيعُ وَ فِي جِوَارِكَ الَّذِى لا يُخْفَرُ وَ فِى مَنْعِكَ وَ عِزِّكَ الَّذِى لا يُقْهَرُ وَ آمِنْهُ بِأَمَانِكَ الْوَثِيقِ الَّذِى لا يُخْذَلُ مَنْ آمَنْتَهُ بِهِ وَ اجْعَلْهُ فِى كَنَفِكَ الَّذِى لا يُرَامُ مَنْ كَانَ فِيهِ وَ

۱- خدایا درود فرست بر حجّتت در زمینت، و خلیفه ات در کشورهایت، و دعوت کننده به راهت، و قیام کننده به عدالتت، و کامیاب به فرمانت، و سرپرست مؤمنان، و نابودکننده کافران، و زداینده تاریکی، و نوربخش حق، و آشکارگوی به حکمت و پند نیکو و راستی، و کلمه ات و گنجینه ات، و دیده ات در زمین آن نگران بیمناک، و ولیّ خیرخواه، کشتی نجات، و پرچم هدایت، و نور دیدگان مردم، و بهترین کسیکه پیراهن و قبای خلافت پوشید، و تنها، و انتقام گیرنده خون مظلوم، و گشاینده غم، و زداینده اندوه، و برطرف کننده بلا. درودهای خدا بر او و پدرانش، امامان راهنما، و پیشروان با میمنت، تا گاهی که ستارگان سحر سرزنند، و درختان برگ دهد، و میوه ها برسد، و شب و روز رفت و آمد نماید، و پرندگان نغمه سرایی کنند. خدایا ما را به دوستی اش منفعت ده، و در گروهش و زیر پرچمش محشور کن، ای معبود حق، آمین ای پروردگار جهانیان.

انْصُرْهُ بِنَصْرِکَ الْعَزِیزِ وَ أَیِّدْهُ بِجُنْدِکَ الْغَالِبِ وَ قَوِّهِ بِقُوَّتِکَ وَ أَرْدِفْهُ بِمَلائِکَتِکَ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ أَلْبِسْهُ دِرْعَکَ الْحَصِینَهَ وَ حُفَّهُ بِالْمَلائِکَهِ حَفّا. (۱) اللَّهُمَّ اشْعَبْ بِهِ الصَّدْعَ وَ ارْتُقْ بِهِ الْفَتْقَ وَ أَمِتْ بِهِ الْجَوْرَ وَ أَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَ زَیِّنْ بِطُولِ بَقَائِهِ الْأَرْضَ وَ أَیِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انْصُرْهُ بِالرُّعْبِ وَ قَوِّ نَاصِرِیهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِیهِ وَ دَمْدِمْ مَنْ نَصَبَ لَهُ وَ دَمِّرْ مَنْ غَشَّهُ وَ اقْتُلْ بِهِ جَبَابِرَهَ الْکُفْرِ وَ عَمَدَهُ [عُمُدَهُ] وَ دَعَائِمَهُ وَ اقْصِمْ بِهِ رُءُوسَ الضَّلالَهِ وَ شَارِعَهَ الْبِدَعِ وَ مُمِیتَهَ السُّنَّهِ وَ مُقَوِّیَهَ الْبَاطِلِ وَ ذَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِینَ وَ أَبِرْ بِهِ الْکَافِرِینَ وَ جَمِیعَ الْمُلْحِدِینَ فِی مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا حَتَّی لا تَدَعَ مِنْهُمْ دَیَّارا وَ لا تُبْقِیَ لَهُمْ آثَارا اللَّهُمَّ طَهِّرْ مِنْهُمْ بِلادَکَ وَ اشْفِ مِنْهُمْ عِبَادَکَ وَ أَعِزَّ بِهِ الْمُؤْمِنِینَ وَ أَحْیِ بِهِ سُنَنَ الْمُرْسَلِینَ وَ دَارِسَ حُکْمِ النَّبِیِّینَ وَ جَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحَی مِنْ دِینِکَ وَ بُدِّلَ مِنْ حُکْمِکَ حَتَّی تُعِیدَ دِینَکَ بِهِ وَ عَلَی یَدَیْهِ جَدِیدا غَضّا مَحْضا صَحِیحا لا عِوَجَ فِیهِ وَ لا بِدْعَهَ مَعَهُ وَ حَتَّی تُنِیرَ بِعَدْلِهِ ظُلَمَ الْجَوْرِ، (۲) وَ تُطْفِئَ بِهِ نِیرَانَ الْکُفْرِ وَ تُوضِحَ بِهِ مَعَاقِدَ الْحَقِّ وَ مَجْهُولَ الْعَدْلِ فَإِنَّهُ عَبْدُکَ الَّذِی اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِکَ وَ اصْطَفَیْتَهُ عَلَی غَیْبِکَ وَ عَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ بَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُیُوبِ وَ طَهَّرْتَهُ مِنَ الرِّجْسِ وَ سَلَّمْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ لَهُ یَوْمَ الْقِیَامَهِ وَ یَوْمَ حُلُولِ الطَّامَّهِ أَنَّهُ لَمْ یُذْنِبْ ذَنْبا وَ لا أَتَی حُوبا وَ لَمْ یَرْتَکِبْ مَعْصِیَهً وَ لَمْ یُضَیِّعْ لَکَ طَاعَهً وَ لَمْ یَهْتِکْ لَکَ

۱- خدایا دفاع کن، از ولیّت، و خلیفه ات و حجّت بر آفریدگانت، و زبان سخنگوی از جانبت، و گویای به حکمتت، و دیده نگرنده به اجازه ات، و گواه بر بندگانت، آن سرور بزرگوار مجاهد، پناهنده به تو، عبادت کننده نزد تو، و پناهش ده از شرّ تمام آنچه آفریدی و پدید کردی و پروردی، و صورت دادی، و او را نگهدار از پیش رویش، و پشت سرش، و از جانب راست و چپش، و بالای سر، و زیر پایش، به نگهداری ات که تباه نشود هر که را به آن نگهداری، و حفظ کن در وجود او پیامبرت، و پدرانش، آن امامان از جانب تو، و پایه های دینت و او را قرار ده در سپرده خود که تباه نمی شود، و در جوارت که امنیتش از بین نمی رود، و در بازدارندگی و نیرومندی ات که مقهور نگردد، و او را ایمن دار، و به امان محکمت، که هرکه را به آن ایمن نمودی، هرگز خوار نمی شود، و قرارش ده در حمایتت، که هرکه در آن باشد، مورد دستبرد واقع نگردد، و یاری اش ده به یاری نیرومندت، و کمکش کن، با لشگر چیره ات و نیرومندش ساز به نیرویت، و پشت سر او قرار بده فرشتگانت را، و دوست بدار کسی را که دوستش دارد، و دشمن بدار کسی را که دشمنش دارد، و زره محکمت را به او بپوشان، و او را به احاطه فرشتگان در آور، احاطه ای سامان یافته،

۲- خدایا شکاف در هر امور را به او اصلاح کن، و گسیختگی را به او پیوند ده، و ستم را به دستش نابود گردان، و عدالت را به او بنمایان، و زمین را با طول ماندش بیارای، و او را به پیروزی کمک کن، و به وسیله در انداختن ترس در دل دشمنان یاری اش ده، و یاورانش را نیرومند ساز، و واگذارنده اش را خوار کن، و کسی را که نسبت به او دشمنی ورزد هلاک ساز، و هرکه به او خیانت کند نابود گردان، و به دست او گردن کشان کفر، و تکیه گاه ها و ستونهای آن را به قتل برسان، و به وسیله او سران گمراهی، و پدیدآورندگان بدعت، و میرانندگان سنّت، و تقویت کنندگان باطل را درهم شکن، و به دست او گردن کشان را خوار کن، و کافران و تمام بی دینان را نابود ساز، در مشرق های زمین و مغرب هایش، و خشکی ها و دریاهایش، و هموارها و کوه هایش، تا دیاری از آنان، و آثاری از ایشان را باقی نگذاری. خدایا کشورهایت را از وجود آلوده آنان پاک کن، و با محو ایشان شفا ده بندگانت را، و مؤمنان را به وجود آن حضرت عزیز گردان، و روشهای رسولان و احکام کهنه

پیامبران را به او زنده کن، و به وسیله او آنچه را از دینت محو شده و از قانونت تغییر یافته، تجدید فرما، تا دینت را به وجود او بازگردانی، و بر دو دست او جدید و تازه و خالص و صحیح نمایی که کجی در آن دیده نشود و بدعت و پیرایه ای همراهش نباشد، تا اینکه با عدالتش تاریکی های نابرابری را روشن کنی،

حُرْمَهً وَ لَمْ يُبَدِّلْ لَکَ فَرِيضَهً وَ لَمْ يُغَيِّرْ لَکَ شَرِيعَهً وَ أَنَّهُ الْهَادِي الْمُهْتَدِي الطَّاهِرُ التَّقِيُّ النَّقِيُّ الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ. (۱) اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِي نَفْسِهِ وَ أَهْلِهِ وَ وَلَدِهِ وَ ذُرِّيَّتِهِ وَ أُمَّتِهِ وَ جَمِيعِ رَعِيَّتِهِ مَا تُقِرُّ بِهِ عَيْنَهُ وَ تَسُرُّ بِهِ نَفْسَهُ وَ تَجْمَعُ لَهُ مُلْکَ الْمَمْلَکَاتِ كُلِّهَا قَرِيبِهَا وَ بَعِيدِهَا وَ عَزِيزِهَا وَ ذَلِيلِهَا حَتَّى تُجْرِيَ حُكْمَهُ عَلَى كُلِّ حُكْمٍ وَ يَغْلِبَ [تَغْلِبَ] بِحَقِّهِ [عَلَى كُلِ] كُلَّ بَاطِلٍ اللَّهُمَّ اسْلُکْ بِنَا عَلَى يَدَيْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَى وَ الْمَحَجَّهَ الْعُظْمَى وَ الطَّرِيقَهَ الْوُسْطَى الَّتِي يَرْجِعُ إِلَيْهَا الْغَالِي وَ يَلْحَقُ بِهَا التَّالِي وَ قَوِّنَا عَلَى طَاعَتِهِ وَ ثَبِّتْنَا عَلَى مُشَايَعَتِهِ وَ امْنُنْ عَلَيْنَا بِمُتَابَعَتِهِ وَ اجْعَلْنَا فِي حِزْبِهِ الْقَوَّامِينَ بِأَمْرِهِ الصَّابِرِينَ مَعَهُ الطَّالِبِينَ رِضَاکَ بِمُنَاصَحَتِهِ حَتَّى تَحْشُرَنَا يَوْمَ الْقِيَامَهِ فِي أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ مُقَوِّيَهِ سُلْطَانِهِ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْ ذَلِکَ لَنَا خَالِصاً مِنْ كُلِّ شَکٍّ وَ شُبْهَهٍ وَ رِيَاءٍ وَ سُمْعَهٍ حَتَّى لا نَعْتَمِدَ بِهِ غَيْرَکَ وَ لا نَطْلُبَ بِهِ إِلا وَجْهَکَ، (۲) وَ حَتَّى تُحِلَّنَا مَحَلَّهُ وَ تَجْعَلَنَا فِي الْجَنَّهِ مَعَهُ وَ أَعِذْنَا مِنَ السَّأْمَهِ وَ الْكَسَلِ وَ الْفَتْرَهِ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِکَ وَ تُعِزُّ بِهِ نَصْرَ وَلِيِّکَ وَ لا تَسْتَبْدِلْ بِنَا غَيْرَنَا فَإِنَّ اسْتِبْدَالَکَ بِنَا غَيْرَنَا عَلَيْکَ يَسِيرٌ وَ هُوَ عَلَيْنَا كَثِيرٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وُلاهِ عَهْدِهِ وَ الْأَئِمَّهِ مِنْ بَعْدِهِ وَ بَلِّغْهُمْ آمَالَهُمْ وَ زِدْ فِي آجَالِهِمْ وَ أَعِزَّ نَصْرَهُمْ وَ تَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسْنَدْتَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَمْرِکَ لَهُمْ وَ ثَبِّتْ دَعَائِمَهُمْ وَ اجْعَلْنَا لَهُمْ أَعْوَاناً وَ عَلَى دِينِکَ أَنْصَاراً فَإِنَّهُمْ مَعَادِنُ كَلِمَاتِکَ وَ خُزَّانُ عِلْمِکَ وَ أَرْكَانُ تَوْحِيدِکَ وَ دَعَائِمُ دِينِکَ وَ وُلاهُ أَمْرِکَ وَ خَالِصَتُکَ مِنْ عِبَادِکَ وَ

۱- و به وسیله او آتش های کفر را خاموش نمایی، و گره بندهای حق، و ناشناخته عدالت را به او روشن سازی، زیرا او بنده توست، بنده ای که او را برای خود برگزیدی، و او را برای غیب خود انتخاب نمودی، و از گناهان بازش داشتی و از عیب ها پاکیزه اش کردی، و از آلودگی پاکش فرمودی، و از چرکینی سالمش نمودی. خدایا ما در روز قیامت، و روز فرارسیدن حادثه بزرگ، برای او گواهی می دهیم، که گناهی انجام نداد، و بزمی نیاورد، و مرتکب معصیتی نشد، و طاعتی را در پیشگاه تو تباه نکرد، و حرمتی را از تو هتک نکرد، و فریضه ای را دگرگون نساخت، و آیینی را تغییر نداد، و به درستی که اوست راهنمای، راه یافته، پاک، پرهیزکار، بی عیب، دوستدار، پاکیزه،

۲- خدایا به او عطا کن، در وجودش و اهلش، و فرزندان و نژادش و امت و همه رعیتش، چیزی که چشمش را به آن روشن کنی، و وجودش را به آن خوشحال نمایی، و برای او گردآوری، فرمانروایی همه مملکت ها را نزدیک و دورش را، و نیرومند و خوارش را، تا فرمانش را بر فراز هر فرمانی جاری سازی، و حق او را بر هر باطلی چیره گردانی. خدایا ما را به دو دست آن بزرگوار به راه هدایت، و جادّه بزرگتر، و طریقه معتدل بدار، که گمراه تندرو به آن بازگردد، و عقب مانده، خود را به آن ملحق نماید، و بر طاعتش نیروی مان بخش، و بر پیروی اش پا برجایمان کن و به متابعتش بر ما منّت بنه، و ما را در گروه او قرار بده، آن گروهی که به شدّت قیام کننده به دستورش هستند، و همراه او شکیبا می باشند، و با خیرخواهی اش جویندگان خشنودی تواند، تا ما را در روز قیامت، در شمار یاران و مددکاران، و تقویت کنندگان حکومتش محشور نمایی و این واقعیت را برای ما، خالص از هر شک و شبهه و خودنمایی، و شهرت طلبی قرار بده، تا در این کار به غیر تو اعتماد نکنیم، و به آن جز خشنودی تو را نخواهیم،

صَفْوَتُکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ أَوْلِیَاؤُکَ وَ سَلائِلُ أَوْلِیَائِکَ وَ صَفْوَهُ أَوْلادِ نَبِیِّکَ وَ السَّلامُ [عَلَیْهِ وَ] عَلَیْهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ (۱)

دعای عهد

عمل سوم: دعای عهد است: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه چهل صبحگاه این عهد را بخواند، از یاوران قائم ما باشد، و اگر پیش از ظهور آن حضرت از دنیا برود، خدا او را از قبر بیرون آورد، که در خدمت آن حضرت باشد، و حق تعالی بر هر کلمه هزار حسنه به او کرامت فرماید، و هزار گناه از او محو سازد، و آن عهد این است:

اللَّهُمَّ رَبَّ النُّورِ الْعَظِیمِ وَ رَبَّ الْکُرْسِیِّ الرَّفِیعِ وَ رَبَّ الْبَحْرِ الْمَسْجُورِ وَ مُنْزِلَ التَّوْرَاهِ وَ الْإِنْجِیلِ وَ الزَّبُورِ وَ رَبَّ الظِّلِّ وَ الْحَرُورِ وَ مُنْزِلَ الْقُرْآنِ [الْفُرْقَانِ] الْعَظِیمِ وَ رَبَّ الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ الْأَنْبِیَاءِ [وَ] الْمُرْسَلِینَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ [بِاسْمِکَ] الْکَرِیمِ وَ بِنُورِ وَجْهِکَ الْمُنِیرِ وَ مُلْکِکَ الْقَدِیمِ یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی أَشْرَقَتْ بِهِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرَضُونَ وَ بِاسْمِکَ الَّذِی یَصْلَحُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ یَا حَیّاً قَبْلَ کُلِّ حَیٍّ وَ یَا حَیّا بَعْدَ کُلِّ حَیٍّ وَ یَا حَیّاً حِینَ لا حَیَّ یَا مُحْیِیَ الْمَوْتَی وَ مُمِیتَ الْأَحْیَاءِ یَا حَیُّ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ. (۲) اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلانَا الْإِمَامَ الْهَادِیَ الْمَهْدِیَّ الْقَائِمَ بِأَمْرِکَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَ عَلَی آبَائِهِ الطَّاهِرِینَ عَنْ جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِی مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ عَنِّی وَ عَنْ وَالِدَیَّ مِنَ الصَّلَوَاتِ زِنَهَ عَرْشِ اللَّهِ وَ مِدَادَ کَلِمَاتِهِ وَ مَا أَحْصَاهُ عِلْمُهُ [کِتَابُهُ] وَ أَحَاطَ بِهِ کِتَابُهُ [عِلْمُهُ] اللَّهُمَّ إِنِّی

۱- و تا جایی ما را به جایگاه او وارد کنی، و در بهشت با او قرار دهی، و از خستگی و کسالت و سستی پناهمان ده، و ما را از کسانی قرار ده که به دست آنها برای دینت پیروزی آوری، و یاری ولیّت را به آنها نیرومند سازی، و ما در این زمینه با دیگران عوض مکن، زیرا عوض کردن ما با دیگران بر تو آسان، ولی بر ما کار بسیار دشوار است. خدایا بر متولّیان عهدش، و پیشوایان پس از او درود فرست، و آنان را به آرزوهایشان برسان، و در عمرش بیفزا، و پیروزیشان را نیرومند ساز، و برای آنان کامل کن، آنچه از دستوراتت به آنان مستند کردی، و پایه های حکومتشان را ثابت بدار، و ما را از مددکاران آنان، و نسبت به دینت از یاوران قرار ده، به درستی که آنانند، معادن کلماتت، و خزانه داران دانشت، و پایه های توحیدت، و استوانه های دینت، و زبده های از بندگانت، و برگزیدگان از آفریدگانت، و اولیایت و گزیده های دوستانت، و انتخاب شده فرزندان پیامبرت و سلام و رحمت و برکات خدا بر او و بر آنان باد.

۲- خدای ای پروردگار نور بزرگ، و پروردگار کرسی بلند، و پروردگار دریای جوشان، و فرو فرستنده تورات و انجیل و زبور، و پروردگار سایه و حرارت آفتاب، و نازل کننده قرآن بزرگ، و پروردگار فرشتگان مقرّب، و پیامبران و رسولان. خدایا از تو میخواهم به روی کریمت، و به نور وجه نوربخشت، و فرمانروایی دیرینه ات، ای زنده و پا برجای دائم، از تو می خواهم به حق نامت، که به آن آسمان ها و زمین ها روشن شد، و به حق نامت که پیشینیان و پسینیان به آن شایسته می شوند، ای زنده پیش از هر زنده، ای زنده پس از هر زنده، ای زنده در آن وقتی که زنده ای نبود، ای زنده کننده مردگان، و میراننده زندگان، ای زنده، معبودی جز تو نیست

أَجَدِّدُ لَهُ فِی صَبِیحَهِ یَوْمِی هَذَا وَ مَا عِشْتُ مِنْ أَیَّامِی عَهْداً وَ عَقْداً وَ بَیْعَهً لَهُ فِی عُنُقِی لا أَحُولُ عَنْهَا وَ لا أَزُولُ أَبَداً اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ الذَّابِّینَ عَنْهُ وَ الْمُسَارِعِینَ إِلَیْهِ فِی قَضَاءِ حَوَائِجِهِ [وَ الْمُمْتَثِلِینَ لِأَوَامِرِهِ] وَ الْمُحَامِینَ عَنْهُ وَ السَّابِقِینَ إِلَی إِرَادَتِهِ وَ الْمُسْتَشْهَدِینَ بَیْنَ یَدَیْهِ اللَّهُمَّ إِنْ حَالَ بَیْنِی وَ بَیْنَهُ الْمَوْتُ الَّذِی جَعَلْتَهُ عَلَی عِبَادِکَ حَتْماً مَقْضِیّاً ، (1) فَأَخْرِجْنِی مِنْ قَبْرِی مُؤْتَزِراً کَفَنِی شَاهِراً سَیْفِی مُجَرِّداً قَنَاتِی مُلَبِّیاً دَعْوَهَ الدَّاعِی فِی الْحَاضِرِ وَ الْبَادِی اللَّهُمَّ أَرِنِی الطَّلْعَهَ الرَّشِیدَهَ وَ الْغُرَّهَ الْحَمِیدَهَ وَ اکْحُلْ نَاظِرِی بِنَظْرَهٍ مِنِّی إِلَیْهِ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَ سَهِّلْ مَخْرَجَهُ وَ أَوْسِعْ مَنْهَجَهُ وَ اسْلُکْ بِی مَحَجَّتَهُ وَ أَنْفِذْ أَمْرَهُ وَ اشْدُدْ أَزْرَهُ وَ اعْمُرِ اللَّهُمَّ بِهِ بِلادَکَ وَ أَحْیِ بِهِ عِبَادَکَ فَإِنَّکَ قُلْتَ وَ قَوْلُکَ الْحَقُّ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ بِمَا کَسَبَتْ أَیْدِی النَّاسِ فَأَظْهِرِ اللَّهُمَّ لَنَا وَلِیَّکَ وَ ابْنَ بِنْتِ نَبِیِّکَ الْمُسَمَّی بِاسْمِ رَسُولِکَ،

کفن پوشیده از قبر مرا بیرون آور، با شمشیر از نیام برکشیده، و نیزه برهنه، پاسخگو به دعوت آن دعوت کننده، در میان شهرنشین و بادیه نشین.

خدایا آن جمال با رشادت، و پیشانی ستوده را به من بنمایان، و با نگاهی از من به او دیده ام را سرمه بنه، و در گشایش امرش شتاب کن، و درآمدنش را آسان گردان، و راهش را وسعت بخش، و مرا به راهش درآور، و فرمانش را نافذ کن و پشتش را محکم گردان، خدایا به دست او کشورهایت را آباد کن، و بندگانت را به وسیله او زنده فرما، به درستی که تو

۱- خدایا برسان به مولای ما امام راهنمای راه یافته، قیام کننده به فرمانت که درودهای خدا بر او و پدران پاکش، از جانب همه مردان و زنان مؤمن، در مشرق ها زمین و مغرب هایش، همواری ها و کوه هایش، خشکی ها و دریاهایش، و از طرف من و پدر و مادرم، از درودها به گرانی عرش خدا، و کشش کلماتش، و آنچه دانشش برشمرده، و کتابش به آن احاطه یافته، خدایا در صبح این روز و تا زندگی کنم از روزهایم، برای آن حضرت بر عهده ام، عهد و پیمان و بیعت تجدید می کنم، که از آن رو نگردانم، و هیچ گاه دست برندارم. خدایا مرا، از یاران و مددکاران و دفاع کنندگان از او قرار ده، و از شتابندگان به سویش، در برآوردن خواسته هایش، و اطاعت کنندگان اوامرش، و مدافعان حضرتش، و پیش گیرندگان به جانب خواسته اش، و کشته شدگان در پیشگاهش. خدایا اگر بین من و او مرگی که بر بندگانت حتم و قطعی ساختی حائل شد،

فرمودی، و گفته ات حق است که: فساد در خشکی و دریا، در اثر اعمال مردم نمایان شد، خدایا ولیّت، و فرزند دختر پیامبرت که به نام رسولت نامیده شده،

حَتَّی لا یَظْفَرَ بِشَیْ ءٍ مِنَ الْبَاطِلِ إِلا مَزَّقَهُ وَ یُحِقَّ الْحَقَّ وَ یُحَقِّقَهُ وَ اجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مَفْزَعاً لِمَظْلُومِ عِبَادِکَ وَ نَاصِراً لِمَنْ لا یَجِدُ لَهُ نَاصِراً غَیْرَکَ وَ مُجَدِّداً لِمَا عُطِّلَ مِنْ أَحْکَامِ کِتَابِکَ وَ مُشَیِّداً لِمَا وَرَدَ مِنْ أَعْلامِ دِینِکَ وَ سُنَنِ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مِمَّنْ حَصَّنْتَهُ مِنْ بَأْسِ الْمُعْتَدِینَ اللَّهُمَّ وَ سُرَّ نَبِیَّکَ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ بِرُؤْیَتِهِ وَ مَنْ تَبِعَهُ عَلَی دَعْوَتِهِ وَ ارْحَمِ اسْتِکَانَتَنَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ اکْشِفْ هَذِهِ الْغُمَّةَ عَنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ بِحُضُورِهِ وَ عَجِّلْ لَنَا ظُهُورَهُ إِنَّهُمْ یَرَوْنَهُ بَعِیدا وَ نَرَاهُ قَرِیبا بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ . (۱)

آنگاه سه بار بر ران خود دست می زنی، و در هر مرتبه می گویی:

الْعَجَلَ الْعَجَلَ یَا مَوْلایَ یَا صَاحِبَ الزَّمَانِ

زیارت حضرت حجه علیه السلام بعد از نماز صبح

عمل دوم: زیارتی است، که هر روز پس از نماز صبح مولای ما صاحب الزمان علیه السّلام به آن زیارت میشود، و آن زیارت چنین است:

اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلایَ صَاحِبَ الزَّمَانِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ عَنْ جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِی مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا حَیِّهِمْ وَ مَیِّتِهِمْ وَ عَنْ وَالِدَیَّ وَ وُلْدِی وَ عَنِّی مِنَ الصَّلَوَاتِ وَ التَّحِیَّاتِ زِنَهَ عَرْشِ اللَّهِ وَ مِدَادَ کَلِمَاتِهِ وَ مُنْتَهَی رِضَاهُ وَ عَدَدَ مَا أَحْصَاهُ کِتَابُهُ وَ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ اللَّهُمَّ [إِنِّی] أُجَدِّدُ لَهُ فِی هَذَا الْیَوْمِ وَ فِی کُلِّ یَوْمٍ عَهْداً وَ عَقْداً

۱- برای ما آشکار کن، تا به چیزی از باطل دست نیابد، مگر آن را از هم بپاشد، و حق را پابرجا و ثابت نماید، خدایا او را قرار ده پناه گاهی برای ستمدیدگان از بندگانت، و یاور برای کسی که یاری برای خود جز تو نمی یابد، و تجدیدکننده آنچه از احکام کتابت تعطیل شده، و محکم کننده آنچه از نشانه های دینت و روش های پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) رسیده است، و او را قرار ده، خدایا، از آنان که از حمله متجاوزان، نگاهش داری، خدایا پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) را به دیدار او، و کسانی که بر پایه دعوتش از او پیروی کردند شاد کن، و پس از او به درماندگی ما رحم فرما، خدایا این اندوه را از این امت به حضور آن حضرت برطرف کن، و در ظهورش برای ما شتاب فرما، که دیگران ظهورش را دور می بینند، و ما نزدیک می بینیم، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

وَ بَيْعَهً فِى رَقَبَتِى. (۱)

اللّهُمَّ كَما شَرَّفْتَنِى بِهَذَا التَّشْرِيفِ وَ فَضَّلْتَنِى بِهَذِهِ الْفَضِيلَهِ وَ خَصَصْتَنِى بِهَذِهِ النِّعْمَهِ فَصَلِّ عَلَى مَوْلاىَ وَ سَيِّدِى صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ اجْعَلْنِى مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَشْيَاعِهِ وَ الذَّابِّينَ عَنْهُ وَ اجْعَلْنِى مِنَ الْمُسْتَشْهَدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ طَائِعاً غَيْرَ مُكْرَهٍ فِى الصَّفِّ الَّذِى نَعَتَّ أَهْلَهُ فِى كِتَابِكَ فَقُلْتَ صَفّاً كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ عَلَى طَاعَتِكَ وَ طَاعَهِ رَسُولِكَ وَ آلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ اللّهُمَّ هَذِهِ بَيْعَهٌ لَهُ فِى عُنُقِى إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ (۲)

مؤلّف گويد: علاّمه مجلسى رحمه اللّه در كتاب «بحار الانوار» فرموده: من در بعضى از كتاب هاى قديمى ديده ام، كه پس از اين زيارت، دست راست را به دست چپ بگذارند، مانند قراردادن در بيعت.

و نيز بدانكه ما در اعمال سرداب مقدّس چهار زيارت نقل كرديم، و اين زيارت، پنجمين زيارت كتاب ما محسوب مى گردد، و در باب اول، در ذكر زيارات حجج طاهره، در ايام هفته، زيارتى براى آن حضرت نقل كرديم، كه در روزهاى جمعه به آن زيارت مى شود.

دعاى ندبه

زيارت ديگر: زيارتى است كه سيّد ابن طاوس نقل كرده، و فرموده: زائر دو ركعت نماز بخواند، و پس از آن بگويد: «سَلامُ اللّهِ الكامِلِ التّامِّ الشّامل» تا آخر، و ما اين زيارت را در فصل هفتم از باب اول، به عنوان استغاثه به آن حضرت از كتاب «كلم طيّب» نقل كرديم، به آنجا رجوع شود.

مؤلّف گويد: سيّد ابن طاووس در كتاب «مصباح الزائر» فصلى در اعمال سَردابِ مقدّس آورده و در آن فصل شش زيارت نقل كرده، پس از آن فرموده: دعاى ندبه به اين فصل ملحق ميشود، و همچنين زيارتى كه هر روز،

۱- خدايا برسان به مولايم صاحب الزمان، (درود خدا بر او) از جانب همه مردان و زنان مؤمن در مشرق ها و مغرب هاى زمين، و خشكى ها و درياهايش، و هموارى ها و كوه هايش، زنده و مرده آنان، و همچنين از طرف پدر و مادرم و فرزندانم و خودم، درودها و تحيتهايى به گرانى عرش خدا و كشيدگى كلماتش، و نهايت خشنودى اش، و شمار آنچه كتابش برشمرده، و دانشش به آن احاطه يافته است. خدايا در اين روز و در هر روز براى آن حضرت، عهد و پيمان و بيعت، بر عهده ام تجديد مى كنم.

۲- خدايا هم چنان كه مرا به اين شرافت نمودى، و به اين فضيلت برترى ام دادى، و به اين نعمت خاصم فرمودى، پس درود فرست بر مولا و سرورم صاحب الزمان، و مرا قرار ده از ياران و پيروان و دفاع كنندگان از آن حضرت، و از كشته شدگان پيش رويش، از روى ميل و رغبت، نه ناراحتى و اكراه، در صفى كه اهل آن را در قرآنت وصف نموده، فرموده اى: گويى آنان بنايى محكم و استوارند. اين عمل را از من بر پايه اطاعتت، و اطاعت رسولت و خاندانش (درود بر ايشان) قرار ده.

خدایا این بیعتی است بر او، بر عهده من تا روز قیامت.

مولای ما صاحب الامر پس از نماز صبح به آن زیارت میشود، و آن زیارت هفتم حساب میشود، و دعای عهدی که به خواندن آن در حال غیبت امر شـده، و دعایی که آن را وقتی که میخواهند از آن حرم شـریف بازگردند بخوانند، آنگاه در کتاب خود به ذکر این چهار عمل شـروع کرده است] چهار عمل عبارتنـد از: ۱ دعای ندبه، ۲ زیارت پس از نماز صـبح، ۳ دعای عهد، ۴ دعـای هنگـام خروج از حرم [مـا هم در این کتـاب مبـارك از آن بزرگوار پیروی کرده و آن چهـار عمل را ذکر میکنیم: عمل اول: دعای ندبه است.

مستحب است دعای ندبه را در چهار عید، یعنی فطر و قربان و غدیر و روز جمعه بخوانند، و دعا این است:

الْحَمْـدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَـلَّی اللَّهُ عَلَی سَـیِّدِنَا مُحَمَّدٍ نَبِیِّهِ وَ آلِهِ وَ سَـلَّمَ تَسْـلِیماً اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْـدُ عَلَی مَا جَرَی بِهِ قَضَاؤُکَ فِی أَوْلِیَائِکَ الَّذِینَ اسْتَخْلَصْـتَهُمْ لِنَفْسِکَ وَ دِینِکَ إِذِ اخْتَرْتَ لَهُمْ جَزِیلَ مَا عِنْدَکَ مِنَ النَّعِیمِ الْمُقِیمِ الَّذِی لا زَوَالَ لَهُ وَ لا اضْـمِحْلالَ بَعْدَ أَنْ شَـرَطْتَ عَلَیْهِمُ الزُّهْدَ فِی دَرَجَاتِ هَذِهِ الدُّنْیَا الدَّنِیَّهِ وَ زُخْرُفِهَا وَ زِبْرِجِهَا فَشَرَطُوا لَکَ ذَلِکَ وَ عَلِمْتَ مِنْهُمُ الْوَفَاءَ بِهِ فَقَبِلْتَهُمْ وَ قَرَّبْتَهُمْ وَ قَـدَّمْتَ لَهُمُ الـذِّکْرَ الْعَلِیَّ وَ الثَّنَـاءَ الْجَلِیَّ وَ أَهْبَطْتَ عَلَیْهِمْ مَلائِکَتَـکَ وَ کَرَّمْتَهُمْ بِوَحْیِکَ وَ رَفَـدْتَهُمْ بِعِلْمِکَ وَ جَعَلْتَهُمُ الـذَّرِیعَهَ [الذَّرَائِعَ] إِلَیْکَ (۱) وَ الْوَسِـیلَهَ إِلَی رِضْوَانِـکَ فَبَعْضٌ أَسْـکَنْتَهُ جَنَّتَـکَ إِلَی أَنْ أَخْرَجْتَهُ مِنْهَا وَ بَعْضٌ حَمَلْتَهُ فِی فُلْکِکَ وَ نَجَّیْتَهُ وَ [مَعَ] مَنْ آمَنَ مَعَهُ مِنَ الْهَلَکَهِ بِرَحْمَتِکَ وَ بَعْضٌ اتَّخَذْتَهُ لِنَفْسِکَ خَلِیلا

۱- سـتایش خاص خدا، پروردگار جهانیان است، و درود و سـلام خدا، سـلامی کامل، بر سرور ما محمد، پیامبرش و اهل بیت او، خدایا تو را سـتایش، بر آنچه به آن جاری شد قضای تو درباره اولیایت، آنان که تنها برای خود دینت برگزیدی، آنگاه که برای ایشان اختیار کردی، فراوانی نعمت پابرجایی که نزد توست، نعمتی که تباهی و نابودی نـدارد، پس از آنکه بی میل بودن نسبت به رتبه های این دنیای فرومایه، و زیب و زیورش را با آنان شـرط نمودی، آنان هم آن شرط را از تو پذیرفتند، و تو هم وفـا نمودن به آن را از جـانب آنـان دانستی، پس قبولشـان کردی، و مقرّب درگاهشـان نمودی، و برای آنـان یـاد والاـ و ثنای روشن پیش آوردی، و فرشـتگانت را بر آنهـا فرو فرسـتادی، و به وحیت اکرامشـان فرمودی، و به دانشت به آنان عطا کردی، و ایشان را دست آویز به سویت

وَ سَأَلَکَ لِسَانَ صِدْقٍ فِی الْآخِرِینَ فَأَجَبْتَهُ وَ جَعَلْتَ ذَلِکَ عَلِیّا وَ بَعْضٌ کَلَّمْتَهُ مِنْ شَجَرَهٍ تَکْلِیما وَ جَعَلْتَ لَهُ مِنْ أَخِیهِ رِدْءا وَ وَزِیرا وَ بَعْضٌ أَوْلَدْتَهُ مِنْ غَیْرِ أَبٍ وَ آتَیْتَهُ الْبَیِّنَاتِ وَ أَیَّدْتَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَ کُلٌّ [وَ کُلا] شَرَعْتَ لَهُ شَرِیعَهً (۱) وَ نَهَجْتَ لَهُ مِنْهَاجا وَ تَخَیَّرْتَ لَهُ أَوْصِیَاءَ [أَوْصِیَاءَهُ] مُسْتَحْفِظا بَعْدَ مُسْتَحْفِظٍ [مُسْتَحْفَظا بَعْدَ مُسْتَحْفَظٍ] مِنْ مُدَّهٍ إِلَی مُدَّهٍ إِقَامَهً لِدِینِکَ وَ حُجَّهً عَلَی عِبَادِکَ وَ لِئَلا یَزُولَ الْحَقُّ عَنْ مَقَرِّهِ وَ یَغْلِبَ الْبَاطِلُ عَلَی أَهْلِهِ وَ لا [لِئَلا] یَقُولَ أَحَدٌ لَوْ لَا أَرْسَلْتَ إِلَیْنَا رَسُولاً مُنْذِرا وَ أَقَمْتَ لَنَا عَلَما هَادِیا فَنَتَّبِعَ آیَاتِکَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَ نَخْزَی إِلَی أَنِ انْتَهَیْتَ بِالْأَمْرِ إِلَی حَبِیبِکَ وَ نَجِیبِکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ، (۲) فَکَانَ کَمَا انْتَجَبْتَهُ سَیِّدَ مَنْ خَلَقْتَهُ وَ صَفْوَهَ مَنِ اصْطَفَیْتَهُ وَ أَفْضَلَ مَنِ اجْتَبَیْتَهُ وَ أَکْرَمَ مَنِ اعْتَمَدْتَهُ قَدَّمْتَهُ عَلَی أَنْبِیَائِکَ وَ بَعَثْتَهُ إِلَی الثَّقَلَیْنِ مِنْ عِبَادِکَ وَ أَوْطَأْتَهُ مَشَارِقَکَ وَ مَغَارِبَکَ وَ سَخَّرْتَ لَهُ الْبُرَاقَ وَ عَرَجْتَ بِرُوحِهِ [بِهِ] إِلَی سَمَائِکَ وَ أَوْدَعْتَهُ عِلْمَ مَا کَانَ وَ مَا یَکُونُ إِلَی انْقِضَاءِ خَلْقِکَ ثُمَّ نَصَرْتَهُ بِالرُّعْبِ وَ حَفَفْتَهُ بِجَبْرَئِیلَ وَ مِیکَائِیلَ وَ الْمُسَوِّمِینَ مِنْ مَلائِکَتِکَ وَ وَعَدْتَهُ أَنْ تُظْهِرَ دِینَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ وَ لَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ وَ ذَلِکَ بَعْدَ أَنْ بَوَّأْتَهُ مُبَوَّأَ صِدْقٍ مِنْ أَهْلِهِ وَ جَعَلْتَ لَهُ وَ لَهُمْ أَوَّلَ بَیْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ ، (۳) لَلَّذِی بِبَکَّهَ مُبَارَکا وَ هُدًی لِلْعَالَمِینَ فِیهِ آیَاتٌ بَیِّنَاتٌ مَقَامُ إِبْرَاهِیمَ وَ مَنْ دَخَلَهُ کَانَ آمِنا وَ قُلْتَ إِنَّمَا یُرِیدُ اللَّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ وَ یُطَهِّرَکُمْ تَطْهِیرا ثُمَّ جَعَلْتَ أَجْرَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ مَوَدَّتَهُمْ

۱- و وسیله به جانب خشنودی ات قرار دادی، پس بعضی را در بهشت جای دادی، و بعضی را برای خود دوست صمیمی گرفتی، و از تو درخواست نام نیک، در میان آیندگان کرد، و تو درخواست او را اجابت نمودی، و نامش را بلند آوازه کردی، و با بعضی از میان درخت سخن گفتی، سخن گفتنی خاص، و برای او برادرش را یاور و وزیر قرار دادی، و بعضی را بدون پدر به وجود آوردی، و دلایل آشکار به او عنایت فرمودی و به روح القدس او را تأیید نمودی، و برای همه آنان شریعت مقرّر کردی،

۲- و راه را روشن و واضح ساختی، و جانشینانی اختیار کردی، نگهبانی پس از نگهبان، از زمانی تا زمانی دیگر، برای برپا داشتن دینت، و حجّتی بر بندگانت، برای اینکه حق از جایگاهش برداشته نشود، و باطل بر اهل حق پیروز نگردد، و احدی نگوید چه می شد اگر برای ما پیامبری بیم دهنده می فرستادی، و پرچم هدایت برای ما برپا می نمودی تا بر این اساس از آیاتت پیروی می کردیم، پیش از آنکه خوار و رسوا شویم، تا اینکه مقام رسالت و هدایت را به حبیب و برگزیده ات محمد (درود خدا بر او خاندانش) را رساندی،

۳- پس بود همانگونه که او را برگزیدی، سرور مخلوقاتت، و برگزیده برگزیدگانت، و برترین انتخاب شدگانت، و گرامی ترین معتمدانت، او را بر پیامبرانت مقدم نمودی، و بر جنّ و انس از بندگانت برانگیختی و مشرقها و مغربهایت را زیر پایش گذاردی، و براق را برایش مسخّر ساختی، و آن شخصیت بزرگ را به آسمانت بالا بردی، و دانش آنچه بوده، و خواهد بود تا سپری شدن آفرینشت به او سپردی، سپس او را با فرو انداختن هراس در دل دشمن یاری دادی، و به جبرائیل و میکائیل و نشان داران از فرشتگانت قرار گرفتی، و به او وعده دادی که دینش را بر همه دینها پیروز گردانی گرچه مشرکان را خوش نیاید، و این کار پس از آن بود که در جایگاه راستی از اهلش جایش دادی، و قرار دادی برای او و ایشان نخستین خانه ای که برای مردم بنا شد،

فِی کِتَابِکَ فَقُلْتَ قُلْ لا أَسْئَلُکَمْ عَلَیْهِ أَجْراً إِلا الْمَوَدَّهَ فِی الْقُرْبَی وَ قُلْتَ مَا سَأَلْتُکَمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَکَمْ وَ قُلْتَ مَا أَسْئَلُکَمْ عَلَیْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلّا مَنْ شَاءَ أَنْ یَتَّخِذَ إِلَی رَبِّهِ سَبِیلا فَکَانُوا هُمُ السَّبِیلَ إِلَیْکَ ، (۱) وَ الْمَسْلَکَ إِلَی رِضْوَانِکَ فَلَمَّا انْقَضَتْ أَیَّامُهُ أَقَامَ وَلِیَّهُ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمَا وَ آلِهِمَا هَادِیا إِذْ کَانَ هُوَ الْمُنْذِرَ وَ لِکُلِّ قَوْمٍ هَادٍ فَقَالَ وَ الْمَلَأُ أَمَامَهُ مَنْ کُنْتُ مَوْلاهُ فَعَلِیٌّ مَوْلاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ وَ قَالَ مَنْ کُنْتُ أَنَا نَبِیَّهُ فَعَلِیٌّ أَمِیرُهُ وَ قَالَ أَنَا وَ عَلِیٌّ مِنْ شَجَرَهٍ وَاحِدَهٍ وَ سَائِرُ النَّاسِ مِنْ شَجَرٍ شَتَّی وَ أَحَلَّهُ مَحَلَّ هَارُونَ مِنْ مُوسَی فَقَالَ لَهُ أَنْتَ مِنِّی بِمَنْزِلَهِ هَارُونَ مِنْ مُوسَی إِلّا أَنَّهُ لا نَبِیَّ بَعْدِی وَ زَوَّجَهُ ابْنَتَهُ سَیِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ وَ أَحَلَّ لَهُ مِنْ مَسْجِدِهِ مَا حَلَّ لَهُ وَ سَدَّ الْأَبْوَابَ إِلا بَابَهُ ثُمَّ أَوْدَعَهُ عِلْمَهُ وَ حِکْمَتَهُ فَقَالَ: (۲) أَنَا مَدِینَهُ الْعِلْمِ وَ عَلِیٌّ بَابُهَا فَمَنْ أَرَادَ الْمَدِینَهَ وَ الْحِکْمَهَ فَلْیَأْتِهَا مِنْ بَابِهَا ثُمَّ قَالَ أَنْتَ أَخِی وَ وَصِیِّی وَ وَارِثِی لَحْمُکَ مِنْ لَحْمِی وَ دَمُکَ مِنْ دَمِی وَ سِلْمُکَ سِلْمِی وَ حَرْبُکَ حَرْبِی وَ الْإِیمَانُ مُخَالِطٌ لَحْمَکَ وَ دَمَکَ کَمَا خَالَطَ لَحْمِی وَ دَمِی وَ أَنْتَ غَدا عَلَی الْحَوْضِ خَلِیفَتِی وَ أَنْتَ تَقْضِی دَیْنِی وَ تُنْجِزُ عِدَاتِی وَ شِیعَتُکَ عَلَی مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ مُبْیَضَّهً وُجُوهُهُمْ حَوْلِی فِی الْجَنَّهِ وَ هُمْ جِیرَانِی وَ لَوْ لا أَنْتَ یَا عَلِیُّ لَمْ یُعْرَفِ الْمُؤْمِنُونَ بَعْدِی وَ کَانَ بَعْدَهُ هُدًی مِنَ الضَّلالِ وَ نُورا مِنَ الْعَمَی وَ حَبْلَ اللَّهِ الْمَتِینَ وَ

۱- که در مکه است، خانه بابرکت، و مایه راهنمایی برای جهانیان، در آن خانه نشانه های آشکاری است، مقام ابراهیم، و هرکه وارد آن شد، در امان بود، در حق آنان فرمودی: جز این نیست که خدا اراده فرموده، پلیدی را از شما خانواده ببرد، و شما را پاک گرداند، پاک کردنی شایسته، سپس پاداش محمد را در قرآنت مودّت اهل بیت او قرار دادی، و فرمودی بگو من از شما برای رسالت پاداشی جز مودّت نزدیکانم نمی خواهم، و فرمودی: آنچه به عنوان پاداش از شما خواستم، آن هم به سود شماست، و فرمودی: من از شما برای رسالت پاداشی نمی خواهم، جز کسی که بخواهد، راهی به جانب پروردگارش بگیرد، پس آنان راه به سوی تو بودند،

۲- و راه به حریم خشنودی ات، انگاه که روزگار آن حضرت سپری شد، نماینده اش علی بن ابیطالب (درود تو بر آن دو و خاندانشان باد) را، برای راهنمایی برگماشت، چرا که او بیم دهنده، و برای هر قومی راهنما بود، پس درحالی که انبوهی از مردم در برابرش بودند فرمود: هرکه من سرپرست او بودم، پس علی سرپرست اوست، خدایا دوست بدار کسیکه علی را دوست دارد، و دشمن بدار کسی را که دشمن علی است، و یاری کن هرکه او را یاری کند، و خوار کن هرکه او را وا گذارد، و فرمود: هر که من پیامبرش بودم، پس علی فرمانروای اوست، و فرمود: من و علی از یک درخت هستیم، و سایر مردم از درخت های گوناگونند، و جایگاه او را نسبت به خود همچون جایگاه هارون به موسی قرار داد، و به او فرمود: تو نسبت به من به منزله هارون نسبت به موسایی، جز اینکه پس از من پیامبر نیست، و دخترش سرور بانوان جهانیان را به همسری او در آورد، و از مسجدش برای او حلال کرد، آنچه را برای خودش حلال بود، و همه درهایی را که به مسجد باز می شد بست مگر در خانه او را، آنگاه علم و حکمتش را به او سپرد، و فرمود:

صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِيمَ، (۱) لا يُسْبَقُ بِقَرَابَةٍ فِي رَحِمٍ وَ لا بِسَابِقَةٍ فِي دِينٍ وَ لا يُلْحَقُ فِي مَنْقَبَةٍ مِنْ مَنَاقِبِهِ يَحْذُو حَذْوَ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَ آلِهِمَا وَ يُقَاتِلُ عَلَى التَّأْوِيلِ وَ لا تَأْخُذُهُ فِي اللَّهِ لَوْمَةُ لائِمٍ قَدْ وَتَرَ فِيهِ صَنَادِيدَ الْعَرَبِ وَ قَتَلَ أَبْطَالَهُمْ وَ نَاوَشَ [نَاهَشَ] ذُؤْبَانَهُمْ فَأَوْدَعَ قُلُوبَهُمْ أَحْقَادا بَدْرِيَّةً وَ خَيْبَرِيَّةً وَ حُنَيْنِيَّةً وَ غَيْرَهُنَّ فَأَضَبَّتْ [فَأَصَنَّتْ] [فَأَصَنَ] عَلَى عَدَاوَتِهِ وَ أَكَبَّتْ عَلَى مُنَابَذَتِهِ حَتَّى قَتَلَ النَّاكِثِينَ وَ الْقَاسِطِينَ وَ الْمَارِقِينَ وَ لَمَّا قَضَى نَحْبَهُ وَ قَتَلَهُ أَشْقَى [الْأَشْقِيَاءِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ] الْآخِرِينَ يَتْبَعُ أَشْقَى الْأَوَّلِينَ لَمْ يُمْتَثَلْ أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فِي الْهَادِينَ بَعْدَ الْهَادِينَ وَ الْأُمَّةُ مُصِرَّةٌ عَلَى مَقْتِهِ مُجْتَمِعَةٌ عَلَى قَطِيعَةِ رَحِمِهِ وَ إِقْصَاءِ وَلَدِهِ إِلا الْقَلِيلَ مِمَّنْ وَفَى لِرِعَايَةِ الْحَقِّ فِيهِمْ ، (۲) فَقُتِلَ مَنْ قُتِلَ وَ سُبِيَ مَنْ سُبِيَ وَ أُقْصِيَ مَنْ أُقْصِيَ وَ جَرَى الْقَضَاءُ لَهُمْ بِمَا يُرْجَى لَهُ حُسْنُ الْمَثُوبَةِ إِذْ كَانَتِ الْأَرْضُ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ وَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولا وَ لَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ فَعَلَى الْأَطَائِبِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَ آلِهِمَا فَلْيَبْكِ الْبَاكُونَ وَ إِيَّاهُمْ فَلْيَنْدُبِ النَّادِبُونَ وَ لِمِثْلِهِمْ فَلْتُذْرَفِ [فَلْتَدُرَّ] الدُّمُوعُ وَ لْيَصْرُخِ الصَّارِخُونَ وَ يَضِجُّ [يَضِجَ] الضَّاجُّونَ وَ يَعِجُّ [يَعِجَ] الْعَاجُّونَ أَيْنَ الْحَسَنُ أَيْنَ الْحُسَيْنُ أَيْنَ أَبْنَاءُ الْحُسَيْنِ صَالِحٌ بَعْدَ صَالِحٍ وَ صَادِقٌ بَعْدَ صَادِقٍ أَيْنَ السَّبِيلُ بَعْدَ السَّبِيلِ ، (۳) أَيْنَ الْخِيَرَةُ بَعْدَ الْخِيَرَةِ أَيْنَ الشُّمُوسُ الطَّالِعَةُ أَيْنَ الْأَقْمَارُ الْمُنِيرَةُ أَيْنَ الْأَنْجُمُ الزَّاهِرَةُ أَيْنَ أَعْلامُ الدِّينِ وَ قَوَاعِدُ الْعِلْمِ أَيْنَ

ص: ۸۱۸

۱- من شهر علمم و علی در آن شهر است، پس هر که اراده شهر علم و حکمت کند، باید از در آن وارد شود، سپس گفت: تو برادر و جانشین و وارث منی، گوشتت از گوشت من، و خونت از خون من، و آشتی با تو، آشتی با من، و جنگ با تو، جنگ با من است، و ایمان با گوشت و خونت آمیخته شده، چنان که با گوشت و خون من درآمیخته {۸۱۶}و تو فردای قیامت کنار حوض کوثر جانشین منی، و تو قرضم را می پردازی، و به وعده های من وفا می کنی، و شیعیان تو بر منبرهایی از نورند، درحالیکه رویشان سپید، و در بهشت پیرامون من، و همسایگان منند، و اگر تو ای علی نبودی، اهل ایمان پس از من شناخته نمی شدند، و آن حضرت پس از پیامبر، مایه هدایت از گمراهی، و نور از نابینایی و ریسمان استوار خدا و راه راست او بود،

۲- با نزدیک هایش در خویشاوندی به رسول خدا، کسی بر او پیشی نگرفت، و همچنین با سابقه اش در دین، کسی بر او مقدم نبود، و در فضیلتی از فضائل هیچکس به او نرسید، کار پیامبر (درود خدا بر او خاندانش) را پی گرفت، و براساس تأویل قران جنگ می کرد، و درباره خدا سرزنش هیچ سرزنش کننده ای را به خود نمی گرفت، خون شجاعان عرب را، در راه خدا به زمین ریخت، و دلاورانشان را از دم تیغ گذراند و با گرگانشان در افتاد، پس به دلهایشان کینه سپرد، کینه جنگ بدر و خیبر و حنین و غیر آنها را، پس دشمنی او را در نهاد خود جا دادند و به جنگ با او رو آوردند، تا پیمان شکنان و جفا پیشگان و خارج شدگان از دایره دین را کشت، و هنگامیکه درگذشت و او را بدبخت ترین پسینیان، که از بدبخت ترین پیشینیان کرد، به قتل رساند، دستور رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) در باره هدایت کنندگان، از پس هدایت کنندگان] امامان بعد از پیامبر [اطاعت نشد، و امّت بر دشمنی نسبت به آن حضرت پافشاری کردند، و برای قطع رحم او، و تبعید فرزندانش گرد آمدند، مگر اندکی از کسانیکه برای رعایت حق درباره ایشان به پیمان پیامبر وفا کردند

۳- پس کشته شد آنکه کشته شد، و اسیر گشت آنکه اسیر گشت، و تبعید شد آنکه تبعید شد، و قضا بر آنان جاری شد به آنچه که بر آن امید پاداش نیک می رود، زیرا زمین از خداست، آن را به هرکه از بندگانش بخواهد به ارث می دهد، و سرانجام از آن پرهیزگاران است و منزّه است پروردگار ما که به یقین وعده پرورگارمان انجام شدنی است، و خدا هرگز از

وعـده خویش تخلّف نمی کنـد و او نیرومنـد حکیم است، پس بر پاکیزگان از اهل بیت محمّـد و علی (درود خـدا بر ایشان و خانـدانشان) ، بایـد گریه کنندکان بگریند، و زاری کنندگان بر ایشان زاری کنند، و برای مانند آنان باید اشک ها روان شود، و فریادکننـدگان فریـاد زننـد، و شـیون کننـدگان شـیون کننـد، و خروشـندگان بخروشـند، حسن کجـاست؟ حسـین کجاست؟ فرزندان حسین کجایند؟ شایسته ای پس از شایسته دیگر راستگویی پس از راستگویی دیگر، راه از پس راه کجاست؟

بَقِیَّهُ اللَّهِ الَّتِی لا تَخْلُو مِنَ الْعِتْرَهِ الْهَادِیَهِ أَیْنَ الْمُعَدُّ لِقَطْعِ دَابِرِ الظَّلَمَهِ أَیْنَ الْمُنْتَظَرُ لِإِقَامَهِ الْأَمْتِ وَ الْعِوَجِ أَیْنَ الْمُرْتَجَی لِإِزَالَهِ الْجَوْرِ وَ الْعُدْوَانِ أَیْنَ الْمُدَّخَرُ لِتَجْدِیدِ الْفَرَائِضِ وَ السُّنَنِ أَیْنَ الْمُتَخَیَّرُ [الْمُتَّخَذُ] لِإِعَادَهِ الْمِلَّهِ وَ الشَّرِیعَهِ أَیْنَ الْمُؤَمَّلُ لِإِحْیَاءِ الْکِتَابِ وَ حُدُودِهِ أَیْنَ مُحْیِی مَعَالِمِ الدِّینِ وَ أَهْلِهِ أَیْنَ قَاصِمُ شَوْکَهِ الْمُعْتَدِینَ أَیْنَ هَادِمُ أَبْنِیَهِ الشِّرْکِ وَ النِّفَاقِ أَیْنَ مُبِیدُ أَهْلِ الْفُسُوقِ وَ الْعِصْیَانِ وَ الطُّغْیَانِ أَیْنَ حَاصِدُ فُرُوعِ الْغَیِّ وَ الشِّقَاقِ [النِّفَاقِ] ، (۱) أَیْنَ طَامِسُ آثَارِ الزَّیْغِ وَ الْأَهْوَاءِ أَیْنَ قَاطِعُ حَبَائِلِ الْکِذْبِ [الْکَذِبِ] وَ الافْتِرَاءِ أَیْنَ مُبِیدُ الْعُتَاهِ وَ الْمَرَدَهِ أَیْنَ مُسْتَأْصِلُ أَهْلِ الْعِنَادِ وَ التَّضْلِیلِ وَ الْإِلْحَادِ أَیْنَ مُعِزُّ الْأَوْلِیَاءِ وَ مُذِلُّ الْأَعْدَاءِ أَیْنَ جَامِعُ الْکَلِمَهِ [الْکَلِمِ] عَلَی التَّقْوَی أَیْنَ بَابُ اللَّهِ الَّذِی مِنْهُ یُؤْتَی أَیْنَ وَجْهُ اللَّهِ الَّذِی إِلَیْهِ یَتَوَجَّهُ الْأَوْلِیَاءُ أَیْنَ السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَیْنَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ أَیْنَ صَاحِبُ یَوْمِ الْفَتْحِ وَ نَاشِرُ رَایَهِ الْهُدَی أَیْنَ مُؤَلِّفُ شَمْلِ الصَّلاحِ وَ الرِّضَا، (۲) أَیْنَ الطَّالِبُ بِذُحُولِ الْأَنْبِیَاءِ وَ أَبْنَاءِ الْأَنْبِیَاءِ أَیْنَ الطَّالِبُ [الْمُطَالِبُ] بِدَمِ الْمَقْتُولِ بِکَرْبَلاءَ أَیْنَ الْمَنْصُورُ عَلَی مَنِ اعْتَدَی عَلَیْهِ وَ افْتَرَی أَیْنَ الْمُضْطَرُّ الَّذِی یُجَابُ إِذَا دَعَا أَیْنَ صَدْرُ الْخَلائِقِ [الْخَلائِفِ] ذُو الْبِرِّ وَ التَّقْوَی أَیْنَ ابْنُ النَّبِیِّ الْمُصْطَفَی وَ ابْنُ عَلِیٍّ الْمُرْتَضَی وَ ابْنُ خَدِیجَهَ الْغَرَّاءِ وَ ابْنُ فَاطِمَهَ الْکُبْرَی بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی لَکَ الْوِقَاءُ وَ الْحِمَی یَا ابْنَ السَّادَهِ الْمُقَرَّبِینَ یَا ابْنَ النُّجَبَاءِ الْأَکْرَمِینَ یَا ابْنَ الْهُدَاهِ الْمَهْدِیِّینَ [الْمُهْتَدِینَ] یَا ابْنَ الْخِیَرَهِ الْمُهَذَّبِینَ یَا ابْنَ الْغَطَارِفَهِ الْأَنْجَبِینَ یَا ابْنَ الْأَطَائِبِ الْمُطَهَّرِینَ [الْمُسْتَظْهَرِینَ] یَا ابْنَ الْخَضَارِمَهِ الْمُنْتَجَبِینَ یَا ابْنَ الْقَمَاقِمَهِ الْأَکْرَمِینَ [الْأَکْبَرِینَ] یَا ابْنَ الْبُدُورِ

۱- کجاست بهترین برگزیده بعد از بهترین برگزیده؟ کجایند خورشیدهای تابان، کجایند ماه های نورافشان، کجایند ستارگان فروزان، کجایند پرچم های دین، و پایه های دانش، کجاست آن باقیمانده خدا که از عترت هدایتگر خالی نشود، کجاست آن مهیّا گشته برای ریشه کن کردن ستمکاران، کجاست آن که برای راست نمودن انحراف و کجی به انتظار اویند، کجاست آن امید شده برای از بین بردن ستم و دشمنی، کجاست آن ذخیره برای تجدید فریضه ها و سنّت ها، کجاست آن برگزیده برای بازگرداندن دین و شریعت، کجاست آن آرزو شده برای زنده کردن قرآن و حدود آن، کجاست احیاگر نشانه های دین و اهل دین، کجاست درهم شکننده شوکت متجاوزان، کجاست ویران کننده بناهای شرک و دورویی، کجاست نابودکننده اهل فسق و عصیان و طغیان، کجاست دروکننده شاخه های گمراهی و شکاف اندازی،

۲- کجاست محوکننده آثار انحراف و هواهای نفسانی، کجاست قطع کننده دام های دروغ و بهتان، کجاست نابودکننده سرکشان و سرپیچی کنندگان، کجاست ریشه کن کننده اهل لجاجت و گمراهی، و بیدینی کجاست عزّت بخش دوستان، و خوارکننده دشمنان، کجاست گردآورنده سخن بر پایه تقوا، کجاست در راه خدا که از آن آمده شود، کجاست جلوه خدا، که دوستان به سویش روی آورند، کجاست آن وسیله پیوند بین زمین و آسمان، کجاست صاحب روز پیروزی، و گسترنده پرچم هدایت، کجاست گردآورنده پراکندگی صلاح و رضا،

الْمُنِيرَهِ يَا ابْنَ السُّرُجِ الْمُضِيئَهِ يَا ابْنَ الشُّهُبِ الثَّاقِبَهِ يَا ابْنَ الْأَنْجُمِ الزَّاهِرَهِ، (۱) يَا ابْنَ السُّبُلِ الْوَاضِحَهِ يَا ابْنَ الْأَعْلامِ اللائِحَهِ يَا ابْنَ الْعُلُومِ الْكَامِلَهِ يَا ابْنَ السُّنَنِ الْمَشْهُورَهِ يَا ابْنَ الْمَعَالِمِ الْمَأْثُورَهِ يَا ابْنَ الْمُعْجِزَاتِ الْمَوْجُودَهِ يَا ابْنَ الدَّلائِلِ الْمَشْهُودَهِ [الْمَشْهُورَهِ] يَا ابْنَ الصِّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ يَا ابْنَ النَّبَإِ الْعَظِيمِ يَا ابْنَ مَنْ هُوَ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَى اللَّهِ عَلِيٌّ حَكِيمٌ يَا ابْنَ الْآيَاتِ وَ الْبَيِّنَاتِ يَا ابْنَ الدَّلائِلِ الظَّاهِرَاتِ يَا ابْنَ الْبَرَاهِينِ الْوَاضِحَاتِ الْبَاهِرَاتِ يَا ابْنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَاتِ يَا ابْنَ النِّعَمِ السَّابِغَاتِ يَا ابْنَ طه وَ الْمُحْكَمَاتِ، (۲) يَا ابْنَ يس وَ الذَّارِيَاتِ يَا ابْنَ الطُّورِ وَ الْعَادِيَاتِ يَا ابْنَ مَنْ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى دُنُوّا وَ اقْتِرَاباً مِنَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى لَيْتَ شِعْرِي أَيْنَ اسْتَقَرَّتْ بِكَ النَّوَى بَلْ أَيُّ أَرْضٍ تُقِلُّكَ أَوْ ثَرَى أَ بِرَضْوَى أَوْ غَيْرِهَا أَمْ ذِي طُوًى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ أَرَى الْخَلْقَ وَ لا تُرَى وَ لا أَسْمَعَ [أَسْمَعُ] لَكَ حَسِيسا وَ لا نَجْوَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ تُحِيطَ بِكَ دُونِيَ [لا تُحِيطَ بِي دُونَكَ] الْبَلْوَى وَ لا يَنَالَكَ مِنِّي ضَجِيجٌ وَ لا شَكْوَى بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ مُغَيَّبٍ لَمْ يَخْلُ مِنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَازِحٍ مَا نَزَحَ [يَنْزَحُ] عَنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ أُمْنِيَّهُ شَائِقٍ يَتَمَنَّى مِنْ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَهٍ ذَكَرَا فَحَنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ عَقِيدِ عِزٍّ لا يُسَامَى، (۳) بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ أَثِيلِ مَجْدٍ لا يُجَارَى [يُحَاذَى] بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ تِلادِ نِعَمٍ لا تُضَاهَى بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَصِيفِ شَرَفٍ لا يُسَاوَى إِلَى مَتَى أَحَارُ [أَجْأَرُ] فِيكَ يَا مَوْلايَ وَ إِلَى مَتَى وَ أَيَّ خِطَابٍ أَصِفُ فِيكَ وَ أَيَّ نَجْوَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ أُجَابَ دُونَكَ وَ [أَوْ] أُنَاغَى عَزِيزٌ عَلَيَّ

۱- کجاست خواهنده خون پیامبران و فرزندان پیامبران، کجاست خواهنده خون کشته در کربلا، کجاست آن پیروز شده بر هر که به او ستم کرد و بهتان زد، کجاست آن مضطّری که اجابت شود هنگامی که دعا کند، کجاست سرسلسله مخلوقات، دارای نیکی و تقوا، کجاست فرزند پیامبر برگزیده، و فرزند علی مرتضی، و فرزند خدیجه روشن جبین، و فرزند فاطمه کبری؟ ، پدر و مادر و جانم فدایت شود، برایت سپر و حصار باشم، ای فرزند سروران مقرّب، ای فرزند نجیبان گرامی، ای فرزند راهنمایان راه یافته، ای فرزند برگزیدگان پاکیزه، ای فرزند بزرگواران نجیب، ای فرزند پاکان پاکیزه، ای فرزند بزرگواران برگزیده، ای فرزند دریاهای بیکران بخشش گرامیتر، ای فرزند ماههای نورافشان، ای فرزند چراغ های تابان، ای فرزند ستارگان فروزان، ای فرزند اختران درخشان،

۲- ای فرزند راه های روشن، ای فرزند نشانه های آشکار، ای فرزند دانش های کامل، ای فرزند آیینهای مشهور، ای فرزند نشانه های حفظ شده، ای معجزات موجود، ای فرزند دلیل های محسوس، ای فرزند راه مستقیم، ای فرزند خبر بزرگ، ای فرزند کسی که در امّ الکتاب، نزد خدا، والا و حکیم است، ای فرزند آیات و نشانه ها، ای فرزند دلیل های آشکار، ای فرزند برهان های نمایان، ای فرزند حجّتهای رسا، ای فرزند نعمت های کامل، ای فرزند طه و آیات محکم،

۳- ای فرزند یس و ذاریات، ای فرزند طور و عادیات، ای فرزند کسی که نزدیک شد، آنگاه درآویخت، تا آنکه در دسترسی و نزدیکی به خدای علیّ اعلی، به فاصله دو کمان یا کمتر بود، ای کاش می دانستم خانه ات در کجا قرار گرفته، بلکه می دانستم کدام زمین تو را برداشته، یا چه خاکی؟ آیا در کوه رضوایی یا در غیر آن، یا در زمین ذی طوایی؟ بر من سخت است که مردم را می بینم، ولی تو دیده نمی شوی، و از تو نمی شنوم صدای محسوسی و نه رازونیازی، بر من سخت است که تو را بدون من گرفتاری فرا گیرد، و از من به تو فریاد و شکایتی نرسد، جانم فدایت، تو پنهان شده ای هستی که از میان ما بیرون نیستی، جانم فدایت، تو دوری هستی که از ما دور نیست، جانم فدایت، تو آرزوی هر مشتاقی که آرزو کند، از مردان و زنان مؤمن که تو را یاد کرده، از فراقت ناله کنند، جانم فدایت، تو قرین عزّتی، که کسی بر او برتری نگیرد،

أَنْ أَبْكِيَكَ وَ يَخْذُلَكَ الْوَرَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ يَجْرِيَ عَلَيْكَ دُونَهُمْ مَا جَرَى هَلْ مِنْ مُعِينٍ فَأُطِيلَ مَعَهُ الْعَوِيلَ وَ الْبُكَاءَ هَلْ مِنْ جَزُوعٍ فَأُسَاعِدَ جَزَعَهُ إِذَا خَلا هَلْ قَذِيَتْ عَيْنٌ فَسَاعَدَتْهَا عَيْنِي عَلَى الْقَذَى ، (۱) هَلْ إِلَيْكَ يَا ابْنَ أَحْمَدَ سَبِيلٌ فَتُلْقَى هَلْ يَتَّصِلُ يَوْمُنَا مِنْكَ بِعِدَةٍ [بِغَدِهِ] فَنَحْظَى مَتَى نَرِدُ مَنَاهِلَكَ الرَّوِيَّةَ فَنَرْوَى مَتَى نَنْتَقِعُ مِنْ عَذْبِ مَائِكَ فَقَدْ طَالَ الصَّدَى مَتَى نُغَادِيكَ وَ نُرَاوِحُكَ فَنقِرَّ عَيْنا [فَتَقَرَّ عُيُونُنا] مَتَى تَرَانَا [وَ] نَرَاكَ وَ قَدْ نَشَرْتَ لِوَاءَ النَّصْرِ تُرَى أَ تَرَانَا نَحُفُّ بِكَ وَ أَنْتَ تَؤُمُّ الْمَلَأَ وَ قَدْ مَلَأْتَ الْأَرْضَ عَدْلاً وَ أَذَقْتَ أَعْدَاءَكَ هَوَاناً وَ عِقَاباً وَ أَبَرْتَ الْعُتَاةَ وَ جَحَدَةَ الْحَقِّ وَ قَطَعْتَ دَابِرَ الْمُتَكَبِّرِينَ وَ اجْتَثَثْتَ أُصُولَ الظَّالِمِينَ، (۲) وَ نَحْنُ نَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ أَنْتَ كَشَّافُ الْكُرَبِ وَ الْبَلْوَى وَ إِلَيْكَ أَسْتَعْدِي فَعِنْدَكَ الْعَدْوَى وَ أَنْتَ رَبُّ الْآخِرَةِ وَ الدُّنْيَا [الْأُولَى] فَأَغِثْ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ عُبَيْدَكَ الْمُبْتَلَى وَ أَرِهِ سَيِّدَهُ يَا شَدِيدَ الْقُوَى وَ أَزِلْ عَنْهُ بِهِ الْأَسَى وَ الْجَوَى وَ بَرِّدْ غَلِيلَهُ يَا مَنْ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى وَ مَنْ إِلَيْهِ الرُّجْعَى وَ الْمُنْتَهَى اللَّهُمَّ وَ نَحْنُ عَبِيدُكَ التَّائِقُونَ [الشَّائِقُونَ] إِلَى وَلِيِّكَ الْمُذَكِّرِ بِكَ وَ بِنَبِيِّكَ خَلَقْتَهُ لَنَا عِصْمَةً وَ مَلاذا وَ أَقَمْتَهُ لَنَا قِوَاما وَ مَعَاذا وَ جَعَلْتَهُ لِلْمُؤْمِنِينَ مِنَّا إِمَاما فَبَلِّغْهُ مِنَّا تَحِيَّةً وَ سَلاما، (۳) وَ زِدْنَا بِذَلِكَ يَا رَبِّ إِكْرَاما وَ اجْعَلْ مُسْتَقَرَّهُ لَنَا مُسْتَقَرّا وَ مُقَاما وَ أَتْمِمْ نِعْمَتَكَ بِتَقْدِيمِكَ إِيَّاهُ أَمَامَنَا حَتَّى تُورِدَنَا جِنَانَكَ [جَنَّاتِكَ] وَ مُرَافَقَةَ الشُّهَدَاءِ مِنْ خُلَصَائِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ جَدِّهِ [وَ] رَسُولِكَ السَّيِّدِ الْأَكْبَرِ وَ عَلَى [عَلِيٍ

۱- جانم فدایت، تو درخت ریشه دار مجدی که هم طرازی نپذیرد، جانم فدایت، تو نعمت دیرینه ای، که او را مانندی نیست، جانم فدایت، تو قرین شرفی، که وی را برابری نیست، تا چه زمانی نسبت به تو سرگردان باشم، ای مولایم، و تا چه زمان، و با کدام بیان، تو را وصف کنم، و با چه رازو نیازی؟ ، بر من سخت است که از سوی غیر تو پاسخ داده شوم، و سخن مسرّت بخش بشنوم، بر من سخت است که برای تو گریه کنم، ولی مردم تو را وا گذارند، بر من سخت است، که بر تو بگذرد و نه بر دیگران آنچه گذشت، آیا کمک کننده ای هست، که فریاد و گریه را در کنارش طولانی کنم؟ آیا بی تابی هست؟ که او را در بی تابی اش، هنگامی که خلوت کند یاری رسانم، آیا چشمی هست که خار فراق در آن جا گرفته، پس چشم من او را بر آن خار خلیدگی مساعدت کند،

۲- آیا به جانب تو ای پسر احمد راهی هست، تا ملاقات شوی، آیا روز ما به تو با وعده ای در می پیوندد تا بهره مند گردیم، چه زمان به چشمه های پر آبت وارد می شویم، تا سیراب گردیم، چه زمان از آب وصل خشگوارت بهره مند می شویم؟ که تشنگی ما طولانی شد، چه زمان با تو صبح و شام می کنیم، تا دیده از این کار روشن کنیم، چه زمان مارا می بینی و ما تو را می بینیم، درحالی که پرچم پیروزی را گسترده ای، آیا آن روز در می رسد که ما را ببینی که تو را احاطه کنیم، و تو جامعه جهانی را پیشوا می شوی درحالی که زمین را از عدالت انباشتی، و دشمنانت را خواری و کیفر چشانده ای، و متکبّران و منکران حق را نابود کرده ای و ریشه سرکشان را قطع نموده ای، و بیخ و بن ستمکاران را برکنده ای،

۳- تا ما بگوییم: ستایش خاص خدا، پروردگار جهانیان است. خدایا تو برطرف کننده سختی ها و حوادث ناگواری، از تو یاری می طلبم، که یاری و کمک تنها نزد توست، و تو پروردگار آخرت و دنیایی، پس ای فریادرس درماندگان، به فریاد بنده کوچک گرفتارت برس، و سرورش را به او نشان بده ای صاحب نیروهای شگرف، و به دیدار سرورش، اندوه و سوز دل را از او بزدای، و آتش تشنگی اش را خاموش کن، ای که بر عرش چیره ای، و بازگشت و سرانجام به سوی اوست، خدایا، ما بندگان به شدّت مشتاق به سوی ولیّ تو هستیم، آنکه مردم را به یاد تو و پیامبرت اندازد، و تو او را برای ما نگهبان و پناهگاه

آفریدی، و او را قوم و امان ما قرار دادی، و او را پیشوای اهل ایمان از ما گرداندی، از جانب ما به او تحیّت و سلام برسان،

] أَبِيهِ السَّيِّدِ الْأَصْغَرِ وَ جَدَّتِهِ الصِّدِّيقَهِ الْكَبْرَى فَاطِمَهَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ وَ عَلَى مَنِ اصْطَفَيْتَ مِنْ آبَائِهِ الْبَرَرَهِ وَ عَلَيْهِ أَفْضَلَ وَ أَكْمَلَ وَ أَتَمَّ وَ أَدْوَمَ وَ أَكْثَرَ وَ أَوْفَرَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيَائِکَ وَ خِيَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ ، (۱) وَ صَلِّ عَلَيْهِ صَلاهً لا غَايَهَ لِعَدَدِهَا وَ لا نِهَايَهَ لِمَدَدِهَا وَ لا نَفَادَ لِأَمَدِهَا اللَّهُمَّ وَ أَقِمْ بِهِ الْحَقَّ وَ أَدْحِضْ بِهِ الْبَاطِلَ وَ أَدِلْ بِهِ أَوْلِيَاءَکَ وَ أَذْلِلْ بِهِ أَعْدَاءَکَ وَ صِلِ اللَّهُمَّ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ وُصْلَهً تُؤَدِّي إِلَى مُرَافَقَهِ سَلَفِهِ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ يَأْخُذُ بِحُجْزَتِهِمْ وَ يَمْکُثُ فِي ظِلِّهِمْ وَ أَعِنَّا عَلَى تَأْدِيَهِ حُقُوقِهِ إِلَيْهِ وَ الاجْتِهَادِ فِي طَاعَتِهِ وَ اجْتِنَابِ مَعْصِيَتِهِ وَ امْنُنْ عَلَيْنَا بِرِضَاهُ وَ هَبْ لَنَا رَأْفَتَهُ وَ رَحْمَتَهُ وَ دُعَاءَهُ وَ خَيْرَهُ مَا نَنَالُ بِهِ سَعَهً مِنْ رَحْمَتِکَ وَ فَوْزاً عِنْدَکَ وَ اجْعَلْ صَلاتَنَا بِهِ مَقْبُولَهً وَ ذُنُوبَنَا بِهِ مَغْفُورَهً ، (۲) وَ دُعَاءَنَا بِهِ مُسْتَجَاباً وَ اجْعَلْ أَرْزَاقَنَا بِهِ مَبْسُوطَهً وَ هُمُومَنَا بِهِ مَکْفِيَّهً وَ حَوَائِجَنَا بِهِ مَقْضِيَّهً وَ أَقْبِلْ إِلَيْنَا بِوَجْهِکَ الْکَرِيمِ وَ اقْبَلْ تَقَرُّبَنَا إِلَيْکَ وَ انْظُرْ إِلَيْنَا نَظْرَهً رَحِيمَهً نَسْتَکْمِلْ بِهَا الْکَرَامَهَ عِنْدَکَ ثُمَّ لا تَصْرِفْهَا عَنَّا بِجُودِکَ وَ اسْقِنَا مِنْ حَوْضِ جَدِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِکَأْسِهِ وَ بِيَدِهِ رَيّاً رَوِيّاً هَنِيئاً سَائِغاً لا ظَمَأَ بَعْدَهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳)

صلوات بر آن حضرت

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى وَلِيِّ الْحَسَنِ وَ وَصِيِّهِ وَ وَارِثِهِ الْقَائِمِ بِأَمْرِکَ وَ الْغَائِبِ فِي خَلْقِکَ وَ الْمُنْتَظِرِ لِإِذْنِکَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ قَرِّبْ بُعْدَهُ وَ أَنْجِزْ وَعْدَهُ وَ أَوْفِ عَهْدَهُ وَ اکْشِفْ عَنْ بَأْسِهِ حِجَابَ الْغَيْبَهِ وَ أَظْهِرْ بِظُهُورِهِ صَحَائِفَ الْمِحْنَهِ وَ قَدِّمْ أَمَامَهُ

۱- و به این وسیله اکرام بر ما را ای پروردگار بیفزا، و جایگاه او را، جایگاه و اقامتگاه ما قرار ده، و نعمتت را با پیش انداختن او در پیش روی ما کامل گردان، تا ما را وارد بهشتهایت نماید، و به همنشینی شهیدان از بندگان خالصت نایل نماید. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و درود فرست بر محمّد جدّ او و رسولت، آن سرور بزرگتر، و بر پدرش آن سرور پس از پیامبر و بر جدّه اش صدّیقه کبری، فاطمه دختر محمّد، و بر کسانی که برگزیدی، از پدران نیکوکار و بر خودش، برترین و کامل ترین و تمام ترین و بادوام ترین و بیشترین و فراوان ترین درودی که بر یکی از برگزیدگانت و انتخاب شدگانت از میان آفریدگانت فرستادی،

۲- و بر او درود فرست، درودی که پایانی برای عدوش، و نهایتی برای مدتش، و به آخر رسیدنی برای زمانش نباشد، خدایا حق را به وسیله او برپا دار، و باطل را به او نابود کن، و دوستانت را به سبب آن جناب به دولت برسان، و دشمنانت را به دست او خوار گردان، و پیوند خدایا بین ما و او، پیوندی که ما را به رفاقت گذشتگان او برساند، و ما را از آنانی قرار ده که به دامان عنایتشان چنگ زنند و در سایه لطفشان اقامت کنند، و ما را بر پرداخت حقوقش، و کوشش در فرمانبرداریاش، و دوری از نافرمانی اش کمک کن، و بر ما به خشنودی اش منّت نه، و رأفت و رحمت و دعای خیر آن حضرت را به ما ببخش، تا حدّی که به سبب آن به رحمت گسترده ات، و رستگاری در پیشگاهت برسیم، خدایا به وسیله او نمازمان را پذیرفته، و گناهانمان را آمرزیده

۳- و دعاهایمان را مستجاب گردان، خدایا روزی هایمان را به سبب او گسترده، و اندوهمان را برطرف شده، و حاجت هایمان را برآورده فرما، و به جانب ما به جلوه کریمت روی آور، و تقرّبمان را به سویت بپذیر، و به ما نظر کن نظری مهربانانه که کرامت را نزد تو، به وسیله آن نظر به کمال برسانیم، و آن نظر مهربانانه را به حق جودت از ما مگردان، و از حوض جدّش (

درود خـدا بر او و خانـدانش) با جام او و به دست او، سـیراب مان کن، سـیراب شدنی کامل، و گوارا و خوش، که پس از آن تشـنگی نباشـد، ای مهربان ترین مهربانان آنگاه به صورتی که گـذشت نماز زیارت بجا می آوری و به آن چه خواهی دعا می کنی، که ان شاء اللّه به اجابت خواهد رسید.

الرُّعْبَ وَ ثَبِّتْ بِهِ الْقَلْبَ وَ أَقِمْ بِهِ الْحَرْبَ وَ أَيِّدْهُ بِجُنْدٍ مِنَ الْمَلائِکهِ مُسَوِّمِینَ وَ سَلِّطْهُ عَلَی أَعْدَاءِ دِینِکَ أَجْمَعِینَ وَ أَلْهِمْهُ أَنْ لا یَدَعَ مِنْهُمْ رُکْناً إِلّا هَدَّهُ وَ لا هَاماً إِلّا قَدَّهُ وَ لا کَیْداً إِلّا رَدَّهُ وَ لا فَاسِقاً إِلّا حَدَّهُ ، (۱) وَ لا فِرْعَوْنَ إِلّا أَهْلَکَهُ وَ لا سِتْراً إِلّا هَتَکَهُ وَ لا عَلَماً إِلّا نَکَّسَهُ وَ لا سُلْطَاناً إِلّا کَسَبَهُ وَ لا رُمْحاً إِلّا قَصَفَهُ وَ لا مِطْرَداً إِلّا خَرَقَهُ وَ لا جُنْداً إِلّا فَرَّقَهُ وَ لا مِنْبَرا إِلّا أَحْرَقَهُ وَ لا سَیْفاً إِلّا کَسَرَهُ وَ لا صَنَماً إِلّا رَضَّهُ وَ لا دَما إِلّا أَرَاقَهُ وَ لا جَوْراً إِلّا أَبَادَهُ وَ لا حِصْناً إِلّا هَدَمَهُ وَ لا بَابا إِلّا رَدَمَهُ وَ لا قَصْراً إِلّا خَرَّبَهُ [أَخْرَبَهُ] وَ لا مَسْکَناً إِلّا فَتَّشَهُ وَ لا سَهْلًا إِلّا أَوْطَأَهُ وَ لا جَبَلًا إِلّا صَعِدَهُ وَ لا کَنْزاً إِلّا أَخْرَجَهُ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

مؤلّف گوید: شیخ مفید پس از نقل زیارت سابق که اول آن «اللّه اکبر اللّه اکبر لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر» است فرموده: به روایت دیگر نقل است: پس از وارد شدن در سرداب مقدس چنین می خوانی: «السّلام علی الحقّ الجدید» و سپس آن زیارت را تا انجام نماز زیارت نقل کرد و فرمود: دوازده رکعت نماز زیارت می خوانی، هر دو رکعت به یک سلام و پس از آن دعایی را که از ان حضرت روایت شده است می خوانی:

اللَّهُمَّ عَظُمَ الْبَلاءُ وَ بَرِحَ الْخَفَاءُ وَ انْکَشَفَ الْغِطَاءُ وَ ضَاقَتِ الْأَرْضُ وَ مَنَعَتِ السَّمَاءُ وَ إِلَیْکَ یَا رَبِّ الْمُشْتَکَی وَ عَلَیْکَ الْمُعَوَّلُ

۱- خدایا بر محمد و اهل بیتش درود فرست، و بر نماینده و جانشین و وارث حسن درود فرست، آن قیام کننده به فرمانت و پنهان در میان بندگانت، و چشم انتظار اجازه ات، خدایا بر او درود فرست، و دوری اش را نزدیک ساز، و وعده اش را به انجام رسان و عهدش را وفا کن، و از سطوتش پرده غیبت را برطرف فرما، و به ظهورش اوراق محنت را پشت سر انداز، و ترس در دل دشمنان را پیش رویش پیش انداز، و دل را به او آرامش ده، و جنگ با سرکشان را به او بر پاکن، و به لشگری از فرشتگان نشان دار تأییدش نما و بر تمام دشمنان دینت، چیره اش ساز، و به او الهام کن، که پایه ای از دشمنان را نگذارد جز اینکه درهم کوبد، و سری را مگر دو نیم کند، و نیرنگی را مگر بازگرداند، و بدکاری را مگر حدّ بزند،

۲- و فرعون مسلکی را مگر هلاک کند، و پرده ای را مگر بدرد، و پرچمی را مگر سرنگون نماید، و قدرتی را مگر به دست گیرد، و نیزه ای را مگر دو نیم کند، و زو بینی را مگر پاره کند، و لشگری را مگر پارکنده سازد، و منبری را مگر بسوزاند، و شمشیری را مگر بشکند، و بتی را مگر لگدکوب نماید، و خونی را مگر بریزد، و ستمی را مگر از میان بردارد، و قلعه ای را مگر ویران کند، و دری را مگر ببندد، و کاخی را مگر خراب کند، و مسکنی را مگر بازرسی نماید، و زمین همواری را مگر زیر پا گذارد، و کوهی را مگر بالا رود، و گنجی را مگر بیرون آورد، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

فِی الشِّدَّهِ وَ الرَّخَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الَّذِینَ فَرَضْتَ عَلَیْنَا طَاعَتَهُمْ فَعَرَّفْتَنَا بِذَلِکَ مَنْزِلَتَهُمْ فَرِّجْ عَنَّا بِحَقِّهِمْ فَرَجاً عَاجِلًا کَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ مِنْ ذَلِکَ یَا مُحَمَّدُ یَا عَلِیُّ یَا عَلِیُّ یَا مُحَمَّدُ انْصُرَانِی فَإِنَّکُمَا نَاصِرَایَ وَ اکْفِیَانِی فَإِنَّکُمَا کَافِیَایَ یَا مَوْلَایَ یَا صَاحِبَ الزَّمَانِ الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ أَدْرِکْنِی أَدْرِکْنِی أَدْرِکْنِی (۱)

مؤلّف گوید: این دعا دعای شریفی است، و خواندن آن در سرداب، به طور مکرّر، و در غیر آنجا، سزاوار است، و ما این دعا را با اندکی تفاوت، در باب او ل ذکر نمودیم.

فصل یازدهم: زیارت جامعه

مقام اول

زیارت جامعه همه امامان

مقام اول: در زیارات جامعه: که هر امامی را میتوان به آن زیارت کرد و این زیارات بسیار است که ما به ذکر چند نمونه از میان آنها اکتفا میکنیم .

زیارت جامعه صغیره

زیارت اول: شیخ صدوق در کتاب «من لا یحضره الفقیه» روایت کرده: که از حضرت رضا علیه السّلام در باب آمدن نزد قبر حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام پرسیدند، آن حضرت فرمود: در مساجدی که در اطراف آن قبر آن حضرت است نماز بگذارید.

و در همه مواضع جایز است: یعنی در زیارت هر یک از امامان علیهم السّلام یا مطلق مزارهای شریفه مقدّسه، مانند مراقد [آرامگاه های] پیامبران و سایر اوصیا علیهم السّلام کما هو الظاهر، و اینکه بگوئید:

السَّلامُ عَلَی أَوْلِیَاءِ اللَّهِ وَ أَصْفِیَائِهِ السَّلامُ عَلَی أُمَنَاءِ اللَّهِ وَ أَحِبَّائِهِ السَّلامُ عَلَی أَنْصَارِ اللَّهِ وَ خُلَفَائِهِ السَّلامُ عَلَی مَحَالِّ مَعْرِفَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی مَسَاکِنِ ذِکْرِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی مُظْهِرِی أَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْیِهِ السَّلامُ عَلَی الدُّعَاهِ إِلَی اللَّهِ السَّلامُ عَلَی الْمُسْتَقِرِّینَ فِی مَرْضَاهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَی الْمُخْلِصِینَ فِی طَاعَهِ

ص: ۸۲۴

۱- خدایا بلا بزرگ شد، و پنهان آشکار گشت، و پرده بر افتاد، و زمین تنگ شد، و آسمان خودداری کرد به درگاه تو شکایت است ای پروردگار، و در سختی و آسانی بر تو اعتماد است. خدایا بر محمّد و خاندانش درود فرست آنان که اطاعتشان را بر ما واجب کردی، و به این وسیله مقامشان را به ما شناساندی، به حق ایشان به ما گشایشی ده، گشایشی فوری، چون چشم به هم زدن، یا نزدیک تر از آن، ای محمّد ای علی، ای علی ای محمّد، مرا یاری دهید که شما یاور من هستید و کفایتم کنید، که شما کفایت کننده من میباشید، ای مولایم ای صاحب الزمان، فریاد، فریاد، فریاد، مرا دریاب، دریاب، دریاب.

اللَّهِ السَّلامُ عَلَى الْأَدِلّاءِ عَلَى اللَّهِ السَّلامُ عَلَى الَّذِينَ مَنْ وَالاهُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهَ وَ مَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ عَادَى اللَّهَ، (۱) وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ وَ مَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللَّهَ وَ مَنِ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ وَ مَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أُشْهِدُ اللَّهَ أَنِّي سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمْتُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبْتُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلانِيَتِكُمْ مُفَوِّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ. (۲)

این زیارت در کتابهای «کافی» و «تهذیب» و «کامل الزیارت» نقل شده، و در همه کتاب ها پس از پایان زیارت، مذکور است، که این یعنی این کلماتی که ذکر شد در همه زیارت ها مجزی است.

و بر محمّد و خاندان محمّد علیهم السّلام بسیار صلوات می فرستی، و یک یک را به نام های خودشان نام می بری و از دشمنانشان بیزاری می جویی، و هر دعایی که می خواهی برای خود، و مردان و زنان با ایمان اختیار می کنی.

مؤلّف گوید: ظاهرا این باقیمانده «یعنی جمله: در همه زیارت ها مجزی است» جزو روایت و از کلام معصوم علیه السّلام است، ولی اگر فرض کنیم این باقیمانده خارج از روایت باشد و بگوییم عبارت و کلام بعضی از راویان است، باز هم مطمئن هستیم به اینکه زیارت، زیارت جامعه است، چون بزرگان مشایخ حدیث، چنین فهمیده اند، که در همه زیارت ها مجزی است چنان که ظاهر ابتدای حدیث بر آن دلالت دارد، پس آن را در

۱- سلام بر اولیای خدا و برگزیدگانش، سلام بر امینان خدا و دوستانش، سلام بر یاران خدا و خلیفه گانش، سلام بر امینان خدا و دوستانش، سلام بر یاران خدا و خلیفه هایش، سلام بر جاهگاه های معرفت خدا، سلام بر خانه های ذکر خدا، سلام بر آشکارکنندگان امر و نهی خدا، سلام بر دعوت کنندگان به سوی خدا، سلام بر استقراریافتگان در عرصه رضایت خدا، سلام بر مخلصان در طاعت خدا، سلام بر راهنمایان به سوی خدا، سلام بر آنان که هرکه دوستشان داشته، خدا را دوست داشته، و هرکه دشمنشان داشته، خدا را دشمن داشته،

۲- و هرکه آنان را شناخت، خدا را شناخته، و هرکه آنان را نشناخت، خدا را نشناخته و هر که به آنان چنگ زد، در حقیقت به خدا چنگ زده، و هرکه آنان را ترک گفت، همان خدای عزّ و جلّ را ترک گفته است، و خدا را گواه می گیرم که من در صلحم با هر که شما با او در صلح هستید، و در جنگم با هر که شما با او در جنگید، به پنهان و آشکار شما ایمان دارم، و اختیار همه این امور را واگذارنده به شمایم، خدا دشمن خاندان محمد را، از جنّ و انس لعنت کند، از ایشان به جانب خدا بیزاری میجویم، و درود خدا بر محمّد و خاندانش.

باب زیارات جامعه نقل کرده اند، و تعابیر وارده در زیارت، نیز تماما از صفات جامعه است، که اختصاص به بعضی غیر بعض دیگر ندارد، پس مناسب است در تمام مشاهد مشرّفه، به آن زیارت، زیارت شود، حتی مشاهد انبیا و اوصیا چنان که جمعی از علما در مشهد جناب یونس علیه السّلام نقل کرده اند.

و چون در ذیل زیارت، امر به صلوات بر هر یک از امامان علیهم السّلام شد، صلواتی مخصوص به خود آن امام وارد شده است، اگر صلوات منسوب به ابو الحسن ضرّاب اصفهانی را، که در آخر اعمال روز جمعه نقل کردیم بخوانی، بسیار مناسب است.

زیارت جامعه کبیره

زیارت دوم: شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه و عیون اخبار الرضا از موسی بن عبد اللّه نخعی روایت کرده که گفت خدمت حضرت هادی علیه السّلام عرض کردم: یابن رسول اللّه، مرا زیارتی با بلاغت تعلیم فرما که کامل باشد، تا اینکه هرگاه خواستم یکی از شما را زیارت کنم، آن را بخوانم.

فرمود: چون به درگاه حرم رسیدی، بیایست و شهادتین را بگو یعنی:

اَشهَدُاَن لا اِلهَ اِلَّا اللّه وَحدَهُ لا شَریکَ لهُ ، وَ اَشهَدُاَنَّ مُحَمَّدًا عَبدُهُ وَ رَسُولُهُ (۱)

در این هنگام باید با حالت غسل باشی، چون داخل حرم شوی، و قبر را ببینی بایست و سی مرتبه اللّه اکبر بگو، سپس اندکی با آرامش و وقار راه برو، و در این راه رفتن، گامها را نزدیک یک دیگر گذار، آنگاه بایست و سی مرتبه اللّه اکبر بگو، پس نزدیک قبر مطهّر برو و چهل مرتبه اللّه اکبر بگو، تا صد تکبیر کامل شود.

و

ص: ۸۲۶

۱- گواهی میدهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و شریکی ندارد، و گواهی که محمد بنده و فرستاده اوست.

شاید چنان که مجلسی اول فرموده: وجه این صد تکبیر این باشد، که اکثر طبایع مردم مایل به غلّو در حق محبوبان خود هستند، مبادا از عبارات امثال این زیارت گرفتار غلو و افراط در اعتقاد و سخن شوند، یا از بزرگی حق تعالی غافل گردند یا غیر این امور.

پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّهِ وَ مَوْضِعَ الرِّسَالَهِ وَ مُخْتَلَفَ الْمَلائِكَهِ وَ مَهْبِطَ الْوَحْيِ وَ مَعْدِنَ الرَّحْمَهِ وَ خُزَّانَ الْعِلْمِ وَ مُنْتَهَى الْحِلْمِ وَ أُصُولَ الْكَرَمِ وَ قَادَهَ الْأُمَمِ وَ أَوْلِيَاءَ النِّعَمِ وَ عَنَاصِرَ الْأَبْرَارِ وَ دَعَائِمَ الْأَخْيَارِ وَ سَاسَهَ الْعِبَادِ وَ أَرْكَانَ الْبِلادِ وَ أَبْوَابَ الْإِيمَانِ وَ أُمَنَاءَ الرَّحْمَنِ وَ سُلالَهَ النَّبِيِّينَ وَ صَفْوَهَ الْمُرْسَلِينَ وَ عِتْرَهَ خِيَرَهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى أَئِمَّهِ الْهُدَى وَ مَصَابِيحِ الدُّجَى وَ أَعْلامِ التُّقَى وَ ذَوِي النُّهَى (۱) وَ أُولِي الْحِجَى وَ كَهْفِ الْوَرَى وَ وَرَثَهِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمَثَلِ الْأَعْلَى وَ الدَّعْوَهِ الْحُسْنَى وَ حُجَجِ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ الْأُولَى وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَهِ اللَّهِ وَ مَسَاكِنِ بَرَكَهِ اللَّهِ وَ مَعَادِنِ حِكْمَهِ اللَّهِ وَ حَفَظَهِ سِرِّ اللَّهِ وَ حَمَلَهِ كِتَابِ اللَّهِ وَ أَوْصِيَاءِ نَبِيِّ اللَّهِ وَ ذُرِّيَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (۲) السَّلامُ عَلَى الدُّعَاهِ إِلَى اللَّهِ وَ الْأَدِلاءِ عَلَى مَرْضَاهِ اللَّهِ وَ الْمُسْتَقِرِّينَ [وَ الْمُسْتَوْفِرِينَ] فِي أَمْرِ اللَّهِ وَ التَّامِّينَ فِي مَحَبَّهِ اللَّهِ وَ الْمُخْلِصِينَ فِي تَوْحِيدِ اللَّهِ وَ الْمُظْهِرِينَ لِأَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْيِهِ وَ عِبَادِهِ الْمُكْرَمِينَ الَّذِينَ لا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَى الْأَئِمَّهِ الدُّعَاهِ

۱- سلام بر شما ای اهل بیت نبوّت، و جایگاه رسالت، و عرصه رفت و آمد فرشتگان، و مرکز فرود آمدن وحی و معدن رحمت، و خزانه داران بهشت، و نهایت بردباری، و ریشه های کرم، و رهبران امّت ها، و سرپرستان نعمت ها، و بنیادهای نیکان، و استوانه های خوبان، و رهبران سیاسی بندگان، و پایه های کشورها، و درهای ایمان، و امینان خدای رحمان، و چکیده پیامبران، و برگزیده رسولان، و عترت بهترین گزیده پروردگار جهانیان و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، سلام بر پیشوایان هدایت، و چراغ های تاریکی، و پرچم های پرهیزگاری، و صاحبان خرد،

۲- و دارندگان [خردو] زیرکی، و پناهگاه مردمان، و وارثان پیامبران، و نمونه برتر، و دعوت نیکوتر و حجّت های خدا بر اهل دنیا و آخرت و این جهان، و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، سلام بر جایگاههای شناخت خدا، و مسکن های برکت خدا، و معدن های حکمت خدا، و نگهبانان راز خدا، و حاملان کتاب خدا، و جانشینان پیامبر خدا، و فرزندان رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) ، و رحمت و برکات خدا بر آنان باد

وَ الْقَادَهِ الْهُـدَاهِ وَ السَّادَهِ الْوُلاهِ وَ الـذَّادَهِ الْحُمَاهِ وَ أَهْلِ الـذِّكْرِ وَ أُولِی الْأَمْرِ وَ بَقِیَّهِ اللَّهِ وَ خِیَرَتِهِ وَ حِزْبِهِ وَ عَیْبَهِ عِلْمِهِ (۱) وَ حُجَّتِهِ وَ صِرَاطِهِ وَ نُورِهِ [وَ بُرْهَـانِهِ] وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَـاتُهُ أَشْـهَدُ أَنْ لاـ إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْـدَهُ لا شَـرِیکَ لَهُ کَمَا شَـهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَ شَـهِدَتْ لَهُ مَلائِکَتُهُ وَ أُولُوا الْعِلْمِ مِنْ خَلْقِهِ لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ وَ أَشْـهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ الْمُنْتَجَبُ وَ رَسُولُهُ الْمُرْتَضَی أَرْسَلَهُ بِالْهُدَی وَ دِینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ وَ لَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ وَ أَشْهَدُ أَنَّکُمُ الْأَئِمَّهُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِیُّونَ الْمَعْصُومُونَ الْمُکَرَّمُونَ الْمُقَرَّبُونَ الْمُتَّقُونَ الصَّادِقُونَ الْمُصْـطَفَوْنَ الْمُطِیعُونَ لِلَّهِ الْقَوَّامُونَ بِـأَمْرِهِ الْعَامِلُونَ بِإِرَادَتِهِ، (۲) الْفَائِزُونَ بِکَرَامَتِهِ اصْـطَفَاکُمْ بِعِلْمِهِ وَ ارْتَضَاکُمْ لِغَیْبِهِ وَ اخْتَارَکُمْ لِسِـرِّهِ وَ اجْتَبَاکُمْ بِقُـدْرَتِهِ وَ أَعَزَّکُمْ بِهُـدَاهُ وَ خَصَّکُمْ بِبُرْهَانِهِ وَ انْتَجَبَکُمْ لِنُورِهِ [بِنُورِهِ] وَ أَیَّدَکُمْ بِرُوحِهِ وَ رَضِـیَکُمْ خُلَفَـاءَ فِی أَرْضِهِ وَ حُجَجـا عَلَی بَرِیَّتِهِ وَ أَنْصَـارا لِـدِینِهِ وَ حَفَظَهً لِسِـرِّهِ وَ خَزَنَهً لِعِلْمِهِ وَ مُسْـتَوْدَعا لِحِکْمَتِهِ وَ تَرَاجِمَهً لِوَحْیِهِ وَ أَرْکَانا لِتَوْحِیـدِهِ وَ شُـهَدَاءَ عَلَی خَلْقِهِ وَ أَعْلامـا لِعِبَادِهِ وَ مَنَارا فِی بِلادِهِ وَ أَدِلاءَ عَلَی صِـرَاطِهِ عَصَـمَکُمُ اللَّهُ مِنَ الزَّلَلِ وَ آمَنَکُمْ مِنَ الْفِتَنِ وَ طَهَّرَکُمْ مِنَ الدَّنَسِ (۳) وَ أَذْهَبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَکُمْ تَطْهِیرا فَعَظَّمْتُمْ جَلالَهُ وَ أَکْبَرْتُمْ شَأْنَهُ وَ مَجَّدْتُمْ کَرَمَهُ وَ أَدَمْتُمْ [أَدْمَنْتُمْ] ذِکْرَهُ وَ وَکَّدْتُمْ [ذَکَّرْتُمْ] مِیثَاقَهُ وَ أَحْکَمْتُمْ عَقْـدَ طَاعَتِهِ وَ نَصَـحْتُمْ لَهُ فِی السِّرِّ وَ الْعَلانِیَهِ وَ دَعَوْتُمْ إِلَی سَبِیلِهِ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ بَذَلْتُمْ أَنْفُسَکُمْ فِی مَرْضَاتِهِ وَ صَبَرْتُمْ عَلَی مَا أَصَابَکُمْ فِی جَنْبِهِ [حُبِّهِ] وَ أَقَمْتُمُ الصَّلاهَ وَ آتَیْتُمُ الزَّکَاهَ وَ أَمَرْتُمْ

۱- سـلام بر دعوت کننـدگان به سوی خـدا، و راهنمایان بر خشـنودی خدا، و اسـتقراریافتگان در امر خدا، و کاملان در محبّت خدا، و مخلصان در توحید خدا، و آشـکارکنندگان امر و نهی خدا، و بندگان گرامی خدا آنان که به گفتار بر خدا پیشی نمی گیرند، و به دسـتورش عمل می کنند، و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، سـلام بر پیشوایان دعوت کننده، و پیشـروان هدایت کننده، و سـروران سـرپرست، و مدافعان حمایت کننده، و اهل ذکر و صاحبان فرمان و باقیمانه خدا و برگزیدگان او، و گروه و صندوق دانش حق،

۲- و حجّت و راه و نور و برهان خـدا، و رحمت و برکات خـدا بر آنان باد، گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است، و برای او شـریکی نیست، چنان که خدا برای خویش گواهی داده، فرشتگانش و دانشمندان از بندگانش برای او گواهی دادند، معبودی جز او نیست، عزیز و حکیم است، و گواهی می دهم که محمد بنده برگزیده، و فرسـتاده پسـندیده اوست، او را به هدایت و دین حق فرسـتاد، تا بر همه آیین ها پیروزش گرداند هرچند مشرکان ناخوش دارند، و گواهی می دهم که شمایید پیشوایـان راهنمـا، راه یافته، معصوم، مکرّم، مقرّب پرهیزگار، راسـتگو، برگزیـده، فرمانبردار خـدا، قیام کننـده به فرمانش، عمل کننده به خواسته اش

۳- دست یافته به کرامتش، شـما را با دانشـش برگزید، و برای غیبش پسـندید، و برای رازش انتخاب کرد، و به قدرتش اختیار کرد، و به هـدایتش عزیز نمود، و برهـانش اختصـاص داد، و برای نورش برگزیـد، و به روحش تأییـد فرمود و شـما را پسـندید برای جانشـینی در زمینش، و دلایـل محکمی بر مخلوقـاتش، و یـاورانی برای دینش، و نگهبانـانی برای رازش، و خزانـه دارانی برای دانشـش، و محـل نگهـداری برای حکمتش، و مفسّـران وحیش، و پـایه هـای یگـانه پرسـتی اش، و گواهـانی بر خلقش و پرچشم هایی برای بنـدگانش، و مراکز نوری در کشورهایش، و راهنمایانی بر راهش، خـدا شـما را از لغزشـها حفظ کرد، و از فتنه ها ایمن داشت، و از آلودگی پاک کرد،

بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتُم عَنِ الْمُنْكَرِ وَ جَاهَدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّی أَعْلَنْتُمْ دَعْوَتَهُ وَ بَيَّنْتُمْ فَرَائِضَهُ وَ أَقَمْتُم حُدُودَهُ وَ نَشَرْتُمْ [وَ فَسَّرْتُمْ] شَرَائِعَ أَحْكَامِهِ وَ سَنَنْتُمْ سُنَّتَهُ وَ صِرْتُمْ فِی ذَلِکَ مِنْهُ إِلَی الرِّضَا وَ سَلَّمْتُمْ لَهُ الْقَضَاءَ (۱) وَ صَدَّقْتُمْ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ مَضَی فَالرَّاغِبُ عَنْکُمْ مَارِقٌ وَ اللازِمُ لَکُمْ لاحِقٌ وَ الْمُقَصِّرُ فِی حَقِّکُمْ زَاهِقٌ وَ الْحَقُّ مَعَکُمْ وَ فِيکُمْ وَ مِنْکُمْ وَ إِلَيْکُمْ وَ أَنْتُمْ أَهْلُهُ وَ مَعْدِنُهُ وَ مِيرَاثُ النُّبُوَّهِ عِنْدَکُمْ وَ إِيَابُ الْخَلْقِ إِلَيْکُمْ وَ حِسَابُهُمْ عَلَيْکُمْ وَ فَصْلُ الْخِطَابِ عِنْدَکُمْ وَ آيَاتُ اللَّهِ لَدَيْکُمْ وَ عَزَائِمُهُ فِيکُمْ وَ نُورُهُ وَ بُرْهَانُهُ عِنْدَکُمْ وَ أَمْرُهُ إِلَيْکُمْ مَنْ وَالاکُمْ فَقَدْ وَالَی اللَّهَ وَ مَنْ عَادَاکُمْ فَقَدْ عَادَی اللَّهَ وَ مَنْ أَحَبَّکُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ [وَ مَنْ أَبْغَضَکُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ] وَ مَنِ اعْتَصَمَ بِکُمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ، (۲) أَنْتُمُ الصِّرَاطُ الْأَقْوَمُ [السَّبِيلُ الْأَعْظَمُ] وَ شُهَدَاءُ دَارِ الْفَنَاءِ وَ شُفَعَاءُ دَارِ الْبَقَاءِ وَ الرَّحْمَهُ الْمَوْصُولَهُ وَ الْآيَهُ الْمَخْزُونَهُ وَ الْأَمَانَهُ الْمَحْفُوظَهُ وَ الْبَابُ الْمُبْتَلَی بِهِ النَّاسُ مَنْ أَتَاکُمْ نَجَا وَ مَنْ لَمْ يَأْتِکُمْ هَلَکَ إِلَی اللَّهِ تَدْعُونَ وَ عَلَيْهِ تَدُلُّونَ وَ بِهِ تُؤْمِنُونَ وَ لَهُ تُسَلِّمُونَ وَ بِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ وَ إِلَی سَبِيلِهِ تُرْشِدُونَ وَ بِقَوْلِهِ تَحْکُمُونَ سَعِدَ مَنْ وَالاکُمْ وَ هَلَکَ مَنْ عَادَاکُمْ وَ خَابَ مَنْ جَحَدَکُمْ وَ ضَلَّ مَنْ فَارَقَکُمْ وَ فَازَ مَنْ تَمَسَّکَ بِکُمْ وَ أَمِنَ مَنْ لَجَأَ إِلَيْکُمْ وَ سَلِمَ مَنْ صَدَّقَکُمْ وَ هُدِیَ مَنِ اعْتَصَمَ بِکُمْ مَنِ اتَّبَعَکُمْ فَالْجَنَّهُ مَأْوَاهُ وَ مَنْ خَالَفَکُمْ فَالنَّارُ مَثْوَاهُ وَ مَنْ جَحَدَکُمْ کَافِرٌ وَ مَنْ حَارَبَکُمْ مُشْرِکٌ ، (۳) وَ مَنْ رَدَّ عَلَيْکُمْ فِی أَسْفَلِ دَرْکٍ مِنَ الْجَحِيمِ أَشْهَدُ أَنَّ

۱- و پليدی را از شما ببرد، و پاکتان نمود، پاک کردنی شايسته پس شما هم عظيم شمرديد، شوکتش را، و بزرگ دانستيد مقامش را، و ستوديد کرمش را، و ادامه داديد ذکرش را، و استوار نموديد پيمانش را، و محکم کرديد گره طاعتش را، و در نهان و آشکار برای او خيرخواهی نموديد، و مردم را با حکمت و پند نيکو به راه او دعوت کرديد، و جان خود را در خشنودی او نثار نموديد، و بر آنچه در کنار او به شما در رسيد صبر کرديد و نماز را بپا داشتيد، و زکات پرداختيد، و به معروف امر نموديد، و از منکر نهی کرديد، و جهاد فی اللّه نموديد، آن گونه که شايسته بود، تا دعوتش را آشکار کرديد، و واجباتش را بيان فرموديد، و حدودش را بر پا داشتيد، و قوانين احکامش را پخش نموديد، و روش او را انجام داديد، و در اين امور از جانب خدا به مقام رضا دررسيديد، و تسليم قضای او گشتيد،

۲- و رسولان گذشته او را تصديق نموديد، پس روگردان از شما خارج از دين، و ملازمتان ملحق شونده به شما، و کوتاهی کننده در حقّتان قرين نابودی است، و حق همراه شما و در شما و از شما و به سوی شماست، و شما اهل حق و سرچشمه آن هستيد و ميراث نبوّت نزد شماست، و بازگشت خلق به سوی شما، و حسابشان با شماست، و سخن جدا کننده حق از باطل نزد شماست، آيات خدا پيش شما، و تصميمات قطعی اش در شما، و نور و برهانش نزد شماست، و امر او متوجه شماست، آن که شما را دوست داشت، خدا را دوست داشته، و هر که شما را دشمن داشت خدا را دشمن داشته، و هر که به شما محبّت ورزيد به خدا محبت ورزيده و هرکه با شما کينه توزی نمود، با خدا کينه ورزی نموده است، و هرکه به شما چنگ زد، به خدا چنگ زده است،

۳- شماييد راه راست تر و گواهان خانه فنا، و شفيعان خانه بقا، و رحمت پيوسته، و نشانه انباشته و امانت نگاه داشته، و درگاه حقّی که مردم به آن آزموده می شوند، آنکه به سوی شما آمد نجات يافت، و هرکه نيامد هلاک شد، شما مردم را به سوی خدا می خوانيد، و به وجود او راهنمايی می کنيد، و همواره در حال ايمان به او هستيد، و تسليم او می باشيد، و به فرمانش عمل می کنيد، و به راهش ارشاد می نماييد و به گفته اش حکم می کنيد، هرکه شما را دوست داشت، خوشبخت شد، و

هرکه شـما را دشـمن داشت به هلاـکت رسـید، و هر که شـما را انکـار کرد زیانکـار شـد و هرکه از شـما جـدایی نمود گمراه گشت، هرکه به شـما تمسّک جست به رسـتگاری رسـید، و هرکه به شما پناه آورد ایمنی یافت، کسی که شما را تصدیق نمود سالم ماند، و هرکه متمسّک به شما شد هدایت یافت، کسی که از شما پیروز کرد، بهشت جای اوست، و هرکه با شما مخالفت ورزید، آتش جایگاه اوست، هرکه منکر شما شد کافر است، و هر که با شما جنگید مشرک است،

هٰذَا سَابِقٌ لَكُمْ فِيمَا مَضَى وَ جَارٍ لَكُمْ فِيمَا بَقِيَ وَ أَنَّ أَرْوَاحَكُمْ وَ نُورَكُمْ وَ طِينَتَكُمْ وَاحِدَةٌ طَابَتْ وَ طَهُرَتْ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ خَلَقَكُمُ اللَّهُ أَنْوَارا فَجَعَلَكُمْ بِعَرْشِهِ مُحْدِقِينَ حَتَّى مَنَّ عَلَيْنَا بِكُمْ فَجَعَلَكُمْ فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَ جَعَلَ صَلاتَنَا [صَلَوَاتِنَا] عَلَيْكُمْ وَ مَا خَصَّنَا بِهِ مِنْ وِلايَتِكُمْ طِيبا لِخَلْقِنَا [لِخُلُقِنَا] وَ طَهَارَةً لِأَنْفُسِنَا وَ تَزْكِيَةً [بَرَكَةً] لَنَا وَ كَفَّارَةً لِذُنُوبِنَا فَكُنَّا عِنْدَهُ مُسَلِّمِينَ بِفَضْلِكُمْ وَ مَعْرُوفِينَ بِتَصْدِيقِنَا إِيَّاكُمْ فَبَلَغَ اللَّهُ بِكُمْ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكَرَّمِينَ (۱) وَ أَعْلَى مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَرْفَعَ دَرَجَاتِ الْمُرْسَلِينَ حَيْثُ لا يَلْحَقُهُ لاحِقٌ وَ لا يَفُوقُهُ فَائِقٌ وَ لا يَسْبِقُهُ سَابِقٌ وَ لا يَطْمَعُ فِي إِدْرَاكِهِ طَامِعٌ حَتَّى لا يَبْقَى مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ لا صِدِّيقٌ وَ لا شَهِيدٌ وَ لا عَالِمٌ وَ لا جَاهِلٌ وَ لا دَنِيٌّ وَ لا فَاضِلٌ وَ لا مُؤْمِنٌ صَالِحٌ وَ لا فَاجِرٌ طَالِحٌ وَ لا جَبَّارٌ عَنِيدٌ وَ لا شَيْطَانٌ مَرِيدٌ وَ لا خَلْقٌ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ شَهِيدٌ إِلا عَرَّفَهُمْ جَلالَةَ أَمْرِكُمْ وَ عِظَمَ خَطَرِكُمْ وَ كِبَرَ شَأْنِكُمْ وَ تَمَامَ نُورِكُمْ وَ صِدْقَ مَقَاعِدِكُمْ وَ ثَبَاتَ مَقَامِكُمْ، (۲) وَ شَرَفَ مَحَلِّكُمْ وَ مَنْزِلَتِكُمْ عِنْدَهُ وَ كَرَامَتَكُمْ عَلَيْهِ وَ خَاصَّتَكُمْ لَدَيْهِ وَ قُرْبَ مَنْزِلَتِكُمْ مِنْهُ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ أُسْرَتِي أُشْهِدُ اللَّهَ وَ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِكُمْ وَ بِمَا آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرٌ بِعَدُوِّكُمْ وَ بِمَا كَفَرْتُمْ بِهِ مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِكُمْ وَ بِضَلالَةِ مَنْ خَالَفَكُمْ مُوَالٍ لَكُمْ وَ لِأَوْلِيَائِكُمْ مُبْغِضٌ لِأَعْدَائِكُمْ وَ مُعَادٍ لَهُمْ سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَكُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ مُحَقِّقٌ لِمَا حَقَّقْتُمْ مُبْطِلٌ لِمَا أَبْطَلْتُمْ مُطِيعٌ لَكُمْ عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ ، (۳) مُقِرٌّ

۱- و هر که شما را ردّ کرد، در پست ترین جایگاه از دوزخ است، گواهی می دهم که این شأن و مقام درگذشته برای شما پیشی داشت و برایتان در آینده زمان جاری است، و همانا ارواح و نور و سرشت شما یکی است، پاکیزه و پاک شد، برخی از آن از برخی دیگر است، خدا شما را نورهایی آفرید، و گرداگرد، عرش خود قرار داد، تا با آوردنشان به دنیا بر ما منّت نهاد، و قرارتان داد در خانه هایی که اجازه داد رفعت یابند و نام او در آنها ذکر شود، و درودهای ما بر شما قرار داد، و آنچه ما را از ولایت شما به آن مخصوص داشت، مایه پاکی برای خلقت ما، و طهارت برای جان ما، و تزکیه برای وجود ما، و کفاره گناهان ماست، پس ما در نزد خدا از تسلیم شدگان به فضل شما، و شناخته شدگان به تصدیق جایگاه شما بودیم، خدا شما را به شریفترین جایگاه گرامیان

۲- و برترین منازل مقرّبان، و رفیع ترین درجات فرستادگان برساند، چنان که از پیرسنده ای به آن نرسد، و بالا رونده ای به آن راه نیابد، و سبقت گیرنده ای از آن پیشی نجوید، و طمع کننده ای در یافتن آن طمع نورزد، از آنجا که باقی نمی ماند ملک مقرّبی، و نه پیامبر مرسلی، و نه صدّیقی و نه شهیدی و نه دانایی و نه نادانی و نه پستی و نه والایی، و نه مؤمن شایسته ای، و نه فاجر بدکاری، و نه گردنکش لجوجی، و نه شیطان نافرمانی، و نه خلق دیگری که در این میان گواه باشد مگر اینکه خدا بر آنان بشناساند، جلالت امر شما، و عظمت مقام، و بزرگی شأن، و کامل بودن نور، و درستی مسندها و ثابت بودن مقام،

۳- و شرافت موقعیت، و منزلت شما را نزد خویش، و کرامتتان را بر او، و خصوصیتی که نزد او دارید و نزدیکی مقامی که نسبت به او برای شماست، پدر و مادرم و اهل و مال و طایفه ام فدای شما، خدا و شما را گواه می گیرم، که من به شما و به آنچه شما ایمان آوردید باور دارم، نسبت به دشمنتان و آنچه را شما به آن کفر ورزیدید کافرم، بینایم به مقام شما، و به گمراهی آنکه با شما مخالفت کرد، دوستدار شما و دوستان شمایم، خشمناک نسبت به دشمنان شما و دشمن آنانم، در صلحم با هرکه با شما در صلح است و در جنگم با هر که با شما جنگید، حق می دانم آنچه را شما حق دانستید، و باطل می دانم آنچه را شما باطل دانستید، به فرمان شمایم، عارف به حقّتان هستم،

بِفَضْلِكَمْ مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِكَمْ مُحْتَجِبٌ بِذِمَّتِكَمْ مُعْتَرِفٌ بِكَمْ مُؤْمِنٌ بِإِيَابِكَمْ مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِكَمْ مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِكَمْ آخِذٌ بِقَوْلِكُمْ عَامِلٌ بِأَمْرِكُمْ مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ زَائِرٌ لَكُمْ لائِذٌ عَائِذٌ بِقُبُورِكُمْ مُسْتَشْفِعٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِكُمْ وَ مُتَقَرِّبٌ بِكُمْ إِلَيْهِ وَ مُقَدِّمُكُمْ أَمَامَ طَلِبَتِي وَ حَوَائِجِي وَ إِرَادَتِي فِي كُلِّ أَحْوَالِي وَ أُمُورِي مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلانِيَتِكُمْ وَ شَاهِدِكُمْ وَ غَائِبِكُمْ وَ أَوَّلِكُمْ وَ آخِرِكُمْ وَ مُفَوِّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ وَ مُسَلِّمٌ فِيهِ مَعَكُمْ، (۱) وَ قَلْبِي لَكُمْ مُسَلِّمٌ وَ رَأْيِي لَكُمْ تَبَعٌ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يُحْيِيَ اللَّهُ تَعَالَى دِينَهُ بِكُمْ وَ يَرُدَّكُمْ فِي أَيَّامِهِ وَ يُظْهِرَكُمْ لِعَدْلِهِ وَ يُمَكِّنَكُمْ فِي أَرْضِهِ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لا مَعَ غَيْرِكُمْ [عَدُوِّكُمْ] آمَنْتُ بِكُمْ وَ تَوَلَّيْتُ آخِرَكُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوَّلَكُمْ وَ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ مِنَ الْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ الشَّيَاطِينِ وَ حِزْبِهِمُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ [وَ] الْجَاحِدِينَ لِحَقِّكُمْ وَ الْمَارِقِينَ مِنْ وِلايَتِكُمْ وَ الْغَاصِبِينَ لِإِرْثِكُمْ [وَ] الشَّاكِّينَ فِيكُمْ [وَ] الْمُنْحَرِفِينَ عَنْكُمْ وَ مِنْ كُلِّ وَلِيجَةٍ دُونَكُمْ وَ كُلِّ مُطَاعٍ سِوَاكُمْ وَ مِنَ الْأَئِمَّهِ الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ فَثَبَّتَنِيَ اللَّهُ أَبَدا مَا حَيِيتُ عَلَى مُوَالاتِكُمْ وَ مَحَبَّتِكُمْ وَ دِينِكُمْ وَ وَفَّقَنِي لِطَاعَتِكُمْ وَ رَزَقَنِي شَفَاعَتَكُمْ ، (۲) وَ جَعَلَنِي مِنْ خِيَارِ مَوَالِيكُمْ التَّابِعِينَ لِمَا دَعَوْتُمْ إِلَيْهِ وَ جَعَلَنِي مِمَّنْ يَقْتَصُّ آثَارَكُمْ وَ يَسْلُكُ سَبِيلَكُمْ وَ يَهْتَدِي بِهُدَاكُمْ وَ يُحْشَرُ فِي زُمْرَتِكُمْ وَ يَكِرُّ فِي رَجْعَتِكُمْ وَ يُمَلَّكُ فِي دَوْلَتِكُمْ وَ يُشَرَّفُ فِي عَافِيَتِكُمْ وَ يُمَكَّنُ فِي أَيَّامِكُمْ وَ تَقَرُّ عَيْنُهُ غَدا بِرُؤْيَتِكُمْ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي مَنْ أَرَادَ اللَّهَ بَدَأَ بِكُمْ وَ مَنْ وَحَّدَهُ قَبِلَ عَنْكُمْ وَ مَنْ قَصَدَهُ

۱- برتری شما اقرار دارم، تحملّ کننده دانش شمایم، پرده نشین پیمان و حرمت شما می باشم، به شما معترفم، به بازگشتتان مؤمنم، رجعت تان را تصدیق دارم چشم به راه فرمان شمایم، در انتظار حکومت شما به سر می برم، گیرنده گفته شما هستم، عمل کننده به فرمان شما می باشم، پناهنده به شمایم، زائر شما هستم، ملتجی و پناهنده به قبر شمایم، خواهنده شفاعت به درگاه خدای عزّ و جلّ به وسیله شما می باشم، و به سوی او به سبب شما تقرّب می جویم، و مقدّم کننده شما پیش روی خواسته ام و حاجاتم و ارادتم در همه احوال و امورم، به نهان و آشکارتان، و حاضر وغائبتان، و اوّل و آخرتان ایمان دارم، و در همه اینها واگذارنده کار به شمایم، و در اینها به همراه شما تسلیم،

۲- دلم تسلیم شماست، رأیم تابع شماست، و یاری ام برای شما مهیّاست، تا زمانی که خدا دینش را به وسیله شما زنده کند، و شما را در ایّامش بازگرداند، و برای عدالتش آشکارتان نماید، و در زمینش پابر جایتان فرماید، پس با شمایم با شما، نه با غیر شما به شما ایمان آوردم، آخری شما را دوست دارم، همانطور که اوّلین شما را دوست داشتم، به سوی خدا از دشمنانتان بیزاری می جویم و و نیز بیزاری نمودم از جبت و طاغوت و شیاطین و گروهشان، آن ستم کنندگان به شما، و منکران حقّتان، و خارج شدگان از ولایتتان، و غصب کنندگان میراثتان، و شک کنندگان در حقانیت تان، و منحرف شوندگان از حضرتتان، و از هر آنچه به غیر شما وارد در دین شده و از دین نیست، و از هر اطاعت شده ای جز شما، و از رهبرانی که مردم را به آتش دوزخ می خوانند، پس خدا همیشه پابرجایم بدارد، تا که زنده ام بر مولات و محبّت و دین شما، و به اطاعت از شما موفّقم فرماید، و شفاعت شما را نصیبم کند

تَوَجَّهَ بِكَمْ مَوَالِيَّ لا أَحْصِی ثَنَاءَكُمْ وَ لا أَبْلُغُ مِنَ الْمَدْحِ كُنْهَكَمْ وَ مِنَ الْوَصْفِ قَدْرَكُمْ وَ أَنْتُمْ نُورُ الْأَخْيَارِ وَ هُدَاةُ الْأَبْرَارِ وَ حُجَجُ الْجَبَّارِ بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَ بِكُمْ يَخْتِمُ [اللَّهُ] وَ بِكُمْ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ ، (۱) وَ بِكُمْ يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلا بِإِذْنِهِ وَ بِكُمْ يُنَفِّسُ الْهَمَّ وَ يَكْشِفُ الضُّرَّ وَ عِنْدَكُمْ مَا نَزَلَتْ بِهِ رُسُلُهُ وَ هَبَطَتْ بِهِ مَلائِكَتُهُ وَ إِلَى جَدِّكُمْ (۲)

(و اگر زیارت امیر مؤمنان علیه السّلام باشد، به جای «والی جدّکم» بگو: وَ إِلَى أَخِيكَ) بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ آتَاكُمُ اللَّهُ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَداً مِنَ الْعَالَمِينَ طَأْطَأَ كُلُّ شَرِيفٍ لِشَرَفِكُمْ وَ بَخَعَ كُلُّ مُتَكَبِّرٍ لِطَاعَتِكُمْ وَ خَضَعَ كُلُّ جَبَّارٍ لِفَضْلِكُمْ وَ ذَلَّ كُلُّ شَيْ ءٍ لَكُمْ وَ أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِكُمْ وَ فَازَ الْفَائِزُونَ بِوِلايَتِكُمْ بِكُمْ يُسْلَكُ إِلَى الرِّضْوَانِ وَ عَلَى مَنْ جَحَدَ وِلايَتَكُمْ غَضَبُ الرَّحْمَنِ، بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی ذِكْرُكُمْ فِی الذَّاكِرِينَ وَ أَسْمَاؤُكُمْ فِی الْأَسْمَاءِ وَ أَجْسَادُكُمْ فِی الْأَجْسَادِ وَ أَرْوَاحُكُمْ فِی الْأَرْوَاحِ وَ أَنْفُسُكُمْ فِی النُّفُوسِ وَ آثَارُكُمْ فِی الْآثَارِ وَ قُبُورُكُمْ فِی الْقُبُورِ فَمَا أَحْلَى أَسْمَاءَكُمْ وَ أَكْرَمَ أَنْفُسَكُمْ وَ أَعْظَمَ شَأْنَكُمْ وَ أَجَلَّ خَطَرَكُمْ وَ أَوْفَى عَهْدَكُمْ [وَ أَصْدَقَ وَعْدَكُمْ] ، كَلامُكُمْ نُورٌ وَ أَمْرُكُمْ رُشْدٌ وَ وَصِيَّتُكُمُ التَّقْوَى وَ فِعْلُكُمُ الْخَيْرُ وَ عَادَتُكُمُ الْإِحْسَانُ ، (۳) وَ سَجِيَّتُكُمُ الْكَرَمُ وَ شَأْنُكُمُ الْحَقُّ وَ الصِّدْقُ وَ الرِّفْقُ وَ قَوْلُكُمْ حُكْمٌ وَ حَتْمٌ وَ رَأْيُكُمْ عِلْمٌ وَ حِلْمٌ وَ حَزْمٌ إِنْ ذُكِرَ الْخَيْرُ كُنْتُمْ أَوَّلَهُ وَ أَصْلَهُ وَ فَرْعَهُ وَ مَعْدِنَهُ وَ مَأْوَاهُ وَ مُنْتَهَاهُ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی كَيْفَ أَصِفُ حُسْنَ

۱- و مرا از برگزیدگان دوستان قرار دهد، و از پیروی کنندگان نسبت به آنچه شما به آن دعوت کردید، و مرا از آنانی قرار دهد که از آثار شما متابعت می کنند و به راه شما می روند، و به هدایت شما هدایت می جویند، و در گروه شما محشور می شوند، و در زمان رجعت تان دوباره به دنیا بازمی گردد، و در دولت شما به فرمانروایی می رسند، و در دوران سلامت کامل شما مفتخر می گردند، و در روزگار شما اقتدار می یابند، و فردا چشمشان به دیدار شما روشن می شود، پدر و مادر و جان و خانواده و مالم فدای شما، هرکه آهنگ خدا کند، به وسیله شما آغاز میکند، و هرکه او را به یکتایی پرستد، طریق توحیدش را از شما می پذیرد، و هرکه قصد حق کند. به شما توجه می نماید، ای سرورانم، نمی توانم ثنای شما را شماره کنم، و در امر مداح گفتن قدرت رسیدن به حقیقت شما را ندارم، و در مقام وصف نمودن، توانایی بیان منزلت شما در من نیست، و حال آنکه شما نور خوبان و هادیان نیکان و حجّت های خدای جبّارید، خدا با شما آغاز کرد، و با شما ختم می کند، و به خاطر شما باران فرو می ریزد،

۲- و تنها برای شما آسمان را از اینکه بر زمین فرو افتد نگاه می دارد، مگر با اجازه خودش، و به وسیله شما اندوه را می زداید، و سختی را برطرف می نماید، و نزد شماست آنچه را بر رسولانش نازل فرموده، و فرشتگانش به زمین فرود آورده اند، و به جانب جد شما.

۳- و به سوی برادرت روح الامین برانگیخته شد، خدا آنچه به شما عنایت کرده به احدی از جهانیان مرحمت نفرموده، هر شرافتمندی در برابر شما سر به زیر انداخته، و هر متکبری در مقابل طاعت شما گردن نهاده، و هر جبّاری نسبت به برتری شما فروتن گشته است، و هر چیزی برای شما خوار شده است، و زمین به نورتان روشن گشت، و رسیدگان به ولایت شما رستگار شدند با شما راه به سوی بهشت را میتوان پیمود، خشم حضرت رحمان است بر کسیکه منکر ولایت شما شد، پدر و مادر و جان و اهل و مالم فدای شما باد، یاد شما در قلوب یادکنندگان، و نامتان در نامها، و تن هایتان در تن ها، و ارواحتان در

ارواح، و جـان هایتـان در جانهـا، و آثارتـان در آثار، و قبرهای تان در قبرهاست، چه شـیرین است نامهای تان، و گرامی اسـت جان هایتان، و بزرگ است مقامتان، و عظیم است مرتبه بلندتان، و با وفاست پیمانتان، و راست است وعده تان، سخن شما نور، و دستورتان راهنما، و سفارشتان تقوا، و کارتان، خیر، و روشتان احسان،

ثَنَائِکَمْ وَ أَحْصِی جَمِیلَ بَلائِکَمْ وَ بِکَمْ أَخْرَجَنَا اللَّهُ مِنَ الذُّلِّ وَ فَرَّجَ عَنَّا غَمَرَاتِ الْکُرُوبِ وَ أَنْقَذَنَا مِنْ شَفَا جُرُفِ الْهَلَکَاتِ وَ مِنَ النَّارِ بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی بِمُوَالاتِکُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِینِنَا وَ أَصْلَحَ مَا کَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْیَانَا وَ بِمُوَالاتِکُمْ تَمَّتِ الْکَلِمَةُ وَ عَظُمَتِ النِّعْمَةُ، (۱) وَ ائْتَلَفَتِ الْفُرْقَةُ وَ بِمُوَالاتِکُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَةُ الْمُفْتَرَضَةُ وَ لَکُمُ الْمَوَدَّةُ الْوَاجِبَةُ وَ الدَّرَجَاتُ الرَّفِیعَةُ وَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ وَ الْمَکَانُ [وَ الْمَقَامُ] الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْجَاهُ الْعَظِیمُ وَ الشَّأْنُ الْکَبِیرُ وَ الشَّفَاعَةُ الْمَقْبُولَةُ رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاکْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِینَ رَبَّنَا لا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَةً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ کَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولاً ، (۲) یَا وَلِیَّ اللَّهِ إِنَّ بَیْنِی وَ بَیْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوباً لا یَأْتِی عَلَیْهَا إِلا رِضَاکُمْ فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَکُمْ عَلَی سِرِّهِ وَ اسْتَرْعَاکُمْ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ قَرَنَ طَاعَتَکُمْ بِطَاعَتِهِ لَمَّا اسْتَوْهَبْتُمْ ذُنُوبِی وَ کُنْتُمْ شُفَعَائِی فَإِنِّی لَکُمْ مُطِیعٌ مَنْ أَطَاعَکُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ عَصَاکُمْ فَقَدْ عَصَی اللَّهَ وَ مَنْ أَحَبَّکُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ وَ مَنْ أَبْغَضَکُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ اللَّهُمَّ إِنِّی لَوْ وَجَدْتُ شُفَعَاءَ أَقْرَبَ إِلَیْکَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ الْأَخْیَارِ الْأَئِمَّهِ الْأَبْرَارِ لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعَائِی فَبِحَقِّهِمُ الَّذِی أَوْجَبْتَ لَهُمْ عَلَیْکَ أَسْأَلُکَ أَنْ تُدْخِلَنِی فِی جُمْلَهِ الْعَارِفِینَ بِهِمْ وَ بِحَقِّهِمْ وَ فِی زُمْرَهِ الْمَرْحُومِینَ بِشَفَاعَتِهِمْ إِنَّکَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ وَ سَلَّمَ [تَسْلِیما] کَثِیراً وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ (۳)

حکایت سیّد رشتی و تشرف او خدمت امام عصر علیه السلام

مؤلّف گوید: این زیارت را شیخ هم در کتاب «تهذیب» نقل کرده، و

۱- و اخلاق و خویتان بزرگواری، و کار و رفتارتان حق و راستی و مدارا، و گفتارتان حکم و حتم، و رأیتان دانش و بردباری و دوراندیشی است، اگر از خوبی یاد شود، آغاز و ریشه و شاخه و سرچشمه و جایگاه و نهایتش شمایید، پدر و مادر و جانم فدای شما، چگونه ثنای نیکوی شما را وصف کنم، و آزمایش های زیبای شما را بشمارم، خدا ما را به وسیله شما از خواری درآورد، و غم های غرق کننده را از ما زدود، و ما را از پرتگاه هلاکت ها و آتش دوزخ رهانید، پدر و مادر و جانم فدای شما، خدا در پرتو دوستی شما، دستورات دینمان را به ما آموخت، و از دنیایمان آنچه که فاسد شده بود، اصلاح نموده، و به موالات شما دین کامل شد، و نعمت عظمت یافت،

۲- و جدایی به گردهمایی رسید، و به مولات شما طاعت واجب شده پذیرفته می گردد، و برای شماست موّدت واجب، و درجات بلند، و مقام پسندیده، و جایگاه معلوم نزد خدای عزّ و جلّ، و شرف عظیم، و رتبه کبیر، و شفاعت پذیرفته، ای پروردگار ما به آن چه نازل فرمودی ایمان آوردیم، و از پیامبر پیروی کردیم، پس ما را در شمار گواهان بنویس، ای پروردگار ما، دلهای ما را پس از اینکه هدایت نمودی منحرف مکن، و به ما از نزد خود رحمت ببخش، همانا تو بسیار بخشنده ای، منزّه است پروردگار ما، که وعده پروردگار ما امری انجام یافته است

۳- ای ولیّ خدا به درستی که بین من و خدای عزّ و جلّ گناهانی است که آنها را جز رضایت شما پاک نمی کند، پس به حقّ خدایی که شما را امین بر راز خود قرار داد، و زیر نظر گرفتن، زندگی بندگانش را از شما خواست، و طاعت خود را به طاعت شما مقرون نمود، هرآینه بخشش گناهانم را از خدا بخواهید و شفیعان من شوید، که من فرمانبردار شمایم، کسی که شما را اطاعت کرد، خدا را اطاعت نموده، و هر که از شما نافرمانی نمود، خدا را نافرمانی کرده است، و هرکه شما را دوست داشت،

خدا را دوست داشته، و هر که شما را دشمن داشت خدا را دشمن داشته است. خدایا اگر من شفیعانی را به درگاه تو نزدیک تر از محمّد و اهل بیتش، آن خوبان و پیشوایان و نیکان می یافتم، آنها را شفیعان خود قرار می دادم پس به حقّشان که برای آنان بر خود واجب کرده ای، مرا در گروه عارفان به آنها و آشنای به حقّشان، و در شمار رحم شدگان به شفاعت آن بزرگواران وارد کن، به درستی که تو مهربان ترین مهربانانی، و درود خدا بر محمّد و خاندان پاکش و سلام خدا، سلامی بسیار، بر آنان باد، و خدا ما را بس است، و نیکو کارگشایی است.

علما بعد از این دعا دعای وداعی نقل کرده اند که ما آن را به ملاحظه اختصار ذکر نکردیم.

این زیارت چنان که، علاّمه مجلسی فرموده، بهترین زیارات جامعه، از جهت متن و سند و فصاحت و بلاغت است، و والد بزرگوارش در شرح من لا یحضره الفقیه فرموده: این زیارت احسن و اکمل زیارات است.

و من تا در عتبات عالیات بودم، ائمه علیهم السّلام را زیارت نکردم، مگر با این زیارت.

شیخ ما در کتاب «نجم الثاقب» حکاتی نقل کرده که از آن استفاده میشود، باید به خواندن این زیارت مواظبت کرد، و از آن غافل نشد، و آن حکایت چنین است: جناب مستطاب تقیّ صالح، سید احمد بن سیّد هاشم بن سیّد حسن موسوی رشتی، تاجر ساکن رشت (ایدّه اللّه) تقریبا در هفتده سال پیش، به نجف اشرف مشرّف شد، و با عالم ربّانی و فاضل صمدانی، شیخ علی رشتی (طاب ثراه) که در حکایت آینده ان شاء اللّه ذکر خواهند شد به منزل حقیر آمدند، چون برخاستند، شیخ به صلاح و سداد سیّد احمد بن هاشم اشاره کرد، و فرمود داستان شگفتی دارد، ولی در آن وقت مجال بیان نبود.

پس از چند روزی شیخ علی را ملاقات کردم، فرمود سیّد رفت، اما داستان را با قسمتی از حالات سیّد برایم نقل کرد، از نشنیدن آنها از خود او، بسیار تأسف خوردم، گرچه مقام شیخ (رحمه اللّه علیه) بزرگتر از آن بود، که اندکی احتمال خلاف در نقل ایشان برود، و از آن سال تا چند ماه قبل این مطلب در خاطرم بود، تا در ماه جمادی الآخر این سال، از

نجف اشرف برگشته بودم، در کاظمین سیّد صالح سیّد احمد بن سید هاشم را ملاقات کردم، که از سامره بازگشته، عازم ایران بود، پس شرح حال او را چنان که شنیده بودم پرسیدم، از آن جمله داستان معهود را مطابق شنیده من بیان کرد، و آن داستان این است که گفت: در سال هزار و دویست و هشتاد به قصد حجّ بیت اللّه الحرام از دار المرز رشت، به تبریز آمدم، و در خانه حاج صفر علی تاجر معروف تبریزی منزل کردم چون قافله نبود سرگردان ماندم، تا حاجی جبّار جلودار سدهی اصفهانی قافله ای را جهت رفتن به «طرابوزن» حرکت داد، به تنهایی از او مرکبی را کرایه نمودم و حرکت کردم.

وقتی به منزل اول رسیدیم، سه نفر دیگر به تشویق حاج صفر علی به من ملحق شدند، حاج ملاّـ باقر تبریزی، که به نیابت از جانب دیگران حج انجام میداد، و نزد علما معروف بود، و حاج سید حسین تاجر تبریزی، و مردی به نام حاج علی، که کارش خدمت به افراد بود، به اتفاق روانه شدیم تا به «ارزنه الروم» رسیدیم، و از آنجا عازم «طرابوزن» شدیم، در یکی از منازل بین این دو شهر، حاجی جبّار جلودار نزد ما آمد و گفت: این منزل که در پیش داریم بس ترسناک است، زودتر بار کنید که همراه قافله باشید، چون در سایر منازل غالبا با رعایت مقداری فاصله، به دنبال قافله حرکت میکردیم، ما هم حدود دو ساعت و نیم، یا سه ساعت به صبح مانده به اتّفاق قافله حرکت کردیم، به اندازه نیم یا سه ربع فرسخ از محل حرکت

دور شده بودیم، که هوا تاریک شد، و به طوری برف گرفت، که دوستان هر کدام سر خود را پوشانده به سرعت راندند، من هرچه تلاش کردم با آنها بروم ممکن نشد تا آنکه آنها رفتند و من تنها شدم، از اسب فرو آمده، در کنار راه نشستم، درحالیکه به شدت مضطرب بودم، زیرا نزدیک به ششصد تومان برای مخارج راه همراه داشتم، و نمیدانستم عاقبت کار چه خواهد شد؟! پس از تأمّل و تفکّر، بنا را بر این گذاشتم که در همین موضع بمانم، تا سپیده طلوع کند، سپس به همان محلی که از آنجا حرکت کردیم بازگردم، و از آنجا چند نفر نگهبان همراه خود برداشته، به قافله ملحق شوم، در آن حال در برابر خود باغی دیدم، و در آن باغ باغبانی بیل به دست به درختان بیل میزد که برفش بریزد، به طرف من آمد، به اندازه فاصله کمی ایستاد و فرمود: کیستی؟ عرض کردم: دوستان رفتند، و من جا مانده ام، اطلاعی از جاده ندارم، مسیر را گم کرده ام، به زبان فارسی فرمود: نافله بخوان تا راه پیدا کنی من مشغول نافله شدم، پس از فراغت از تهجّد، دوباره آمد و فرمود: نرفتی، گفتم: و اللّه راه را نمیدانم، فرمود: جامعه بخوان، من جامعه را حفظ نداشتم، و تاکنون هم حفظ ندارم، با آنکه مکرّر به زیارت عتبات مشرّف شده ام، از جای برخاستم و تمام زیارت جامعه را از حفظ خواندم، باز نمایان شد و فرمود: نرفتی، هنوز هستی؟ بی اختیار گریستم و گفتم: هستم راه را نمیدانم، فرمود: عاشورا بخوان، و عاشورا را نیز از حفظ

نداشتم، و تاکنون نیز ندارم، پس برخاستم و از حفظ مشغول زیارت عاشورا شدم، تا آنکه تمام لعن و سلام و دعای علقمه را خواندم، دیدم باز آمد و فرمود: نرفتی، هستی؟ گفتم: نه تا صبح هستم، فرمود: من اکنون تو را به قافله می رسانم، رفت بر الاغی سوار شد، و بیل خود را به دوش گرفت، و فرمود: ردیف من بر الاغ سوار شو.

سوار شدم، آنگاه عنان اسب خود را کشیدم، مقاومت کرد، و حرکت نکرد، فرمود عنان اسب را به من بده، دادم، پس بیل را به دوش چپ گذاشت، و عنان اسب را به دست راست گرفت، و به راه افتاد، اسب در نهایت تمکین متابعت کرد، آنگاه دست خود را بر زانوی من گذاشت و فرمود: شما چرا نافله نمی خوانید؟ سه مرتبه فرمود:

نافله، نافله، نافله

و باز فرمود: شما چرا عاشورا نمیخوانید؟ سه مرتبه فرمود:

عاشورا، عاشورا، عاشورا

و بعد فرمود: شما چرا جامعه نمیخوانید؟

جامعه، جامعه، جامعه

و در هنگامی طی مسافت دایره وار راه را پیمود، یک مرتبه برگشت و فرمود: ایناننـد دوستان شما، که در کنار نهر آبی فرود آمده، مشغول وضو برای نماز صبح هستند! من از الاغ پیاده شدم، که سوار مرکب خود شوم ولی نتوانستم، پس آن جناب پیاده شد و بیل را در برف فرو برد، و مرا بر مرکب نشاند، و سر اسب را به جانب دوستان بازگرداند، من در آن حال به این خیال افتادم که این شخص کیست که با من به زبان فارسی حرف زد؟ و حال آنکه در آن حدود زبانی جز ترکی و غالبا

مذهبی جز مذهب عیسوی نبود، و او چگونه به این سرعت مرا به دوستانم رساند؟ ! پس به پشت سر خود نظر کردم، کسی را ندیدم، و از او اثری نیافتم، آنگاه به دوستان خود ملحق شدم.

زیارت جامعه(زیارت سوم)

زیارت سوم: زیارتی است که علاّمه مجلسی آن را در کتاب تحفه الزائر، زیارت هشتم از زیارتهای جامعه قرار داده، و فرموده: این زیارتی است که سیّد ابن طاووس، در ضمن دعاهای عرفه از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده، و در هر زمان، و هر مکان که باشد میتوان آن را خواند به ویژه در روز عرفه، و زیارت این است:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَبِیَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خِیَرَهَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ وَ أَمِینَهُ عَلَی وَحْیِهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ أَنْتَ حُجَّهُ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ وَ بَابُ عِلْمِهِ وَ وَصِیُّ نَبِیِّهِ وَ الْخَلِیفَهُ مِنْ بَعْدِهِ فِی أُمَّتِهِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً غَصَبَتْکَ حَقَّکَ وَ قَعَدَتْ مَقْعَدَکَ أَنَا بَرِی ءٌ مِنْهُمْ وَ مِنْ شِیعَتِهِمْ إِلَیْکَ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا فَاطِمَهُ الْبَتُولُ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا زَیْنَ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ رَسُولِ [اللَّهِ] رَبِّ الْعَالَمِینَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکِ وَ عَلَیْهِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا أُمَّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً غَصَبَتْکِ حَقَّکِ وَ مَنَعَتْکِ مَا جَعَلَهُ اللَّهُ لَکِ حَلالاً أَنَا بَرِی ءٌ إِلَیْکِ مِنْهُمْ وَ مِنْ شِیعَتِهِمْ ، (۱) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ الزَّکِیَّ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ وَ بَایَعَتْ فِی أَمْرِکَ وَ شَایَعَتْ أَنَا بَرِی ءٌ إِلَیْکَ مِنْهُمْ وَ مِنْ شِیعَتِهِمْ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا

۱- سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای پیامبر خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا از میان آفریدگان، و امین او بر وحی، سلام بر تو ای مولایم، ای امیر مؤمنان، سلام بر تو ای مولایم، تویی حجّت خدا بر بندگان خدا، و دروازه علم خدا، و جانشین پیامبر خدا، و خلیفه پس از او در امّتش خدا لعنت کند امّتی را که حق تو را غصب کردند، و به جای تو نشستند، من از آنان و پیروانشان بیزارم، سلام بر تو ای فاطمه بتو، سلام بر تو ای زینت بانوان جهانیان سلام بر تو ای دختر رسول پروردگار جهانیان، درود خدا بر تو و بر او باد، سلام بر تو ای مادر حسن و حسین، خدا لعنت کند امّتی را که حقّ تو را غصب کردند، و تو را از آنچه خدا برایت حلال کرد منع نمودند، من به پیشگاه تو، از آنان و پیروانشان بیزارم،

عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْکَ وَ عَلَی أَبِیکَ وَ جَدِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً اسْتَحَلَّتْ دَمَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْکَ وَ اسْتَبَاحَتْ حَرِیمَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أَشْیَاعَهُمْ وَ أَتْبَاعَهُمْ وَ لَعَنَ اللَّهُ الْمُمَهِّدِینَ لَهُمْ بِالتَّمْکِینِ مِنْ قِتَالِکُمْ أَنَا بَرِیءٌ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکَ مِنْهُمْ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا [أَبَا مُحَمَّدٍ] عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا [أَبَا جَعْفَرٍ] مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، (۱) السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا [أَبَا الْحَسَنِ] مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا [أَبَا الْحَسَنِ] عَلِیَّ بْنَ مُوسَی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا [أَبَا جَعْفَرٍ] مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا [أَبَا الْحَسَنِ] عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا [أَبَا مُحَمَّدٍ] الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ یَا [أَبَا الْقَاسِمِ] مُحَمَّدَ بْنَ الْحَسَنِ صَاحِبَ الزَّمَانِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَی عِتْرَتِکَ الطَّاهِرَهِ الطَّیِّبَهِ یَا مَوَالِیَّ کُونُوا شُفَعَائِی فِی حَطِّ وِزْرِی وَ خَطَایَایَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَیْکُمْ وَ أَتَوَالَی آخِرَکُمْ بِمَا أَتَوَالَی أَوَّلَکُمْ وَ بَرِئْتُ مِنَ الْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ اللاتِ وَ الْعُزَّی یَا مَوَالِیَّ أَنَا سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَکُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَکُمْ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاکُمْ وَ وَلِیٌّ لِمَنْ وَالاکُمْ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ وَ لَعَنَ اللَّهُ ظَالِمِیکُمْ وَ غَاصِبِیکُمْ وَ لَعَنَ اللَّهُ أَشْیَاعَهُمْ وَ أَتْبَاعَهُمْ وَ أَهْلَ مَذْهَبِهِمْ وَ أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکُمْ مِنْهُمْ (۲)

زیارت چهارم: زیارت معروف به امین اللّه می باشد، که ابتدایش: السّلام علیک یا امین اللّه فی ارضه و حجته علی

ص: ۸۳۹

۱- سلام بر تو ای مولایم، ای ابا محمّد حسن زکیّ، سلام بر تو ای مولایم، خدا لعنت کند امّتی را که تو را کشتند، و در کار کشتن تو با یکدیگر همدست و همکار شدند، من در درگاه تو از آنان و پیروانشان بیزارم، سلام بر تو ای مولایم، ای ابا عبد اللّه ای حسین بن علی، درود خدا بر تو، و بر پدر و جدّت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش، خدا لعنت کند امّتی را که خون تو را حلال شمردند، و خدا لعنت کند امّتی را که تو را کشتند، و هتک حرمتت را مباح دانستند، و خدا لعنت کند همراهان و پیروانشان را، و خدا لعنت کند آنان را که زمینه های کار را برای قاتلان تو فراهم کردند، من به پیشگاه خدا و به محضر تو از آنان بیزارم، سلام بر تو ای مولایم ای ابا محمد علی بن الحسین، سلام بر تو ای مولایم ای ابا جعفر محمد بن علی، سلام بر تو ای مولایم ای ابا عبد اللّه جعفر بن محمّد،

۲- سلام بر تو ای مولایم ای ابا الحسن موسی بن جعفر، سلام بر تو ای مولایم ای ابا الحسن علی بن موسی، سلام بر تو ای مولایم ای ابا جعفر محمد بن علی، سلام بر تو ای مولایم ای ابا الحسن علی بن محمد، سلام بر تو ای مولایم ای ابا محمد حسن بن علی، سلام بر تو ای مولایم ای ابا القاسم، محمد بن حسن صاحب زمان، درود خدا بر تو بر عترت پاک و پاکیزه ات، ای سرپرستان من، شما در ریختن بار گناه و خطاهایم شفیعان من باشید، من به خدا و آنچه به شما نازل شده، ایمان آوردم، و دوست دارم آخرین شما را همان گونه که دوست دارم اولین شما را، و از جبت و طاغوت و لات و عزّی (نام بتهای زمان جاهلی در مکّه) بیزار شدم، ای سرپرستانم من در صلحم با آنکه با شما صلح کرد، و در جنگم با آن که با شما جنگید و دشمنم با کسیکه با شما دشمنی ورزید، و دوستم با کسیکه با شما دوستی کرد، تا روز قیامت، خدا ستم کنندگان بر شما و غاصبان حق شما را لعنت کند و خدا شیعیان و پیروان اهل مذهب آنان را لعنت نماید، من به پیشگاه خدا و شما، از آنان بیزاری می جویم.

عباده اشـهد انّک جاهـدت فی اللّه تا پایان زیارت، که در زیارت های حضـرت امیر مؤمنان علیه السّـلام گذشت، زیرا ما آن را زیارت دوم آن حضـرت قرار دادیم زیارت پنجم: زیارت الحمد للّه الذی اشهدنا مشهد اولیائه فی رجب است که در اعمال ماه رجب ذکر شد.

پس آنچه از زیارات جامعه در این کتاب مبارک است پنج زیارت است، و ان شاء اللّه تعالی کفایت میکند.

مقام دوم

دعای بعد از زیارت امامان علیهما السلام

سیّد ابن طاووس فرموده: مستحب است این دعا بعد از زیارت ائمه علیهم السّلام خوانده شود:

اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ ذُنُوبِی قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِی عِنْدَكَ وَ حَجَبَتْ دُعَائِی عَنْكَ وَ حَالَتْ بَيْنِی وَ بَيْنَكَ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُقْبِلَ عَلَیَّ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ تَنْشُرَ عَلَیَّ رَحْمَتَكَ وَ تُنَزِّلَ عَلَیَّ بَرَكَاتِكَ وَ إِنْ كَانَتْ قَدْ مَنَعَتْ أَنْ تَرْفَعَ لِی إِلَيْكَ صَوْتا أَوْ تَغْفِرَ لِی ذَنْبا أَوْ تَتَجَاوَزَ عَنْ خَطِيئَةٍ مُهْلِكَةٍ فَهَا أَنَا ذَا مُسْتَجِيرٌ بِكَرَمِ وَجْهِكَ وَ عِزِّ جَلالِكَ مُتَوَسِّلٌ إِلَيْكَ مُتَقَرِّبٌ إِلَيْكَ بِأَحَبِّ خَلْقِكَ إِلَيْكَ وَ أَكْرَمِهِمْ عَلَيْكَ وَ أَوْلاهُمْ بِكَ وَ أَطْوَعِهِمْ لَكَ وَ أَعْظَمِهِمْ مَنْزِلَةً وَ مَكَانا عِنْدَكَ مُحَمَّدٍ وَ بِعِتْرَتِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَئِمَّةِ الْهُدَاةِ الْمَهْدِيِّينَ الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَى خَلْقِكَ طَاعَتَهُمْ وَ أَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ وَ جَعَلْتَهُمْ وُلاةَ الْأَمْرِ مِنْ بَعْدِ رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَا مُذِلَّ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ وَ يَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِينَ بَلَغَ مَجْهُودِی فَهَبْ لِی نَفْسِیَ السَّاعَةَ وَ رَحْمَةً مِنْكَ تَمُنُّ بِهَا عَلَیَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۱)

پس ضریح را ببوس، و هر دو طرف صورت خود را بر آن گذار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا مَشْهَدٌ لا يَرْجُو مَنْ فَاتَتْهُ فِيهِ رَحْمَتُكَ أَنْ يَنَالَهَا فِی غَيْرِهِ وَ لا أَحَدٌ أَشْقَى مِنِ امْرِئٍ

۱- خـدایا اگر گناهـانم مرا در پیشـگاه تـو بی آبرو نمـوده، و دعـایم را از تـو پوشانـده، و میـان من و تـو پرده گشـته، از تو می خواهم، که به سوی من بـا جلوه کریمت رو آوری، و رحمتت را بر من بگسترانی، و برکـاتت بر من نـازل کنی، و اگر گناهانم مانع شـده، که از من به جانب خود صدایی را بالا بری، یا برایم گناهی را بیامرزی، یا از خطای هلاک کننده ای گذشت کنی، اینک من آنم، که پناه جوینـده به کرم جلوه، و عزّت توام، متوسّل به سوی تو، و متقرّب به جانب توام، به محبوب ترین آفریده ات در پیشـگاه تو، و گرامی ترینشان نزد تو، و شایسته ترینشان به تو، و فرمانبردار ترینشان برای تو، و بزرگترین شان در منزلت و موقعیت نزد تو، محمّـد، و به عترت پـاکش، پیشوایان رهنما و ره یافته، آنان که طاعتشان را بر بنـدگانت واجب نمودی، و به مودّت شان امر فرمودی، و آنان را پس از پیامبرت، درود خدا بر بر او و خاندانش، متولّیان حکومت قرار دادی، ای خوارکننده هر گردن کش لجوج، و ای عزیز کننده مؤمنان، تاب و توانم به سـر رسید، پس همین ساعت مرا ببخش، و رحمتی را از جانب خود به من عنایت کن، که با آن بر من منّت نهی، ای مهربان ترین مهربانان.

قَصَدَهُ مُؤَمِّلا فَآبَ عَنْهُ خَائِبا اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ الْإِیَابِ وَ خَیْبَهِ الْمُنْقَلَبِ وَ الْمُنَاقَشَهِ عِنْدَ الْحِسَابِ وَ حَاشَاکَ یَا رَبِّ أَنْ تَقْرِنَ طَاعَهَ وَلِیِّکَ بِطَاعَتِکَ وَ مُوَالاتَهُ بِمُوَالاتِکَ وَ مَعْصِیَتَهُ بِمَعْصِیَتِکَ ثُمَّ تُؤْیِسَ زَائِرَهُ وَ الْمُتَحَمِّلَ مِنْ بُعْدِ الْبِلادِ إِلَی قَبْرِهِ وَ عِزَّتِکَ یَا رَبِّ لا یَنْعَقِدُ عَلَی ذَلِکَ ضَمِیرِی إِذْ کَانَتِ الْقُلُوبُ إِلَیْکَ بِالْجَمِیلِ تُشِیرُ (۱)

سپس نماز زیارت بخوان، و چون خواستی وداع گویی، و از آنجا بازگردی بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ بَیْتِ النُّبُوَّهِ وَ مَعْدِنَ الرِّسَالَهِ سَلامَ مُوَدِّعٍ لا سَئِمٍ وَ لا قَالٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ. (۲)

تا آخر، و شیخ مفید هم این دعا را نقل کرده است، ولی بعد از بالجمیل تشیر فرموده است: پس بگو:

یَا وَلِیَّ اللَّهِ إِنَّ بَیْنِی وَ بَیْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوباً لا یَأْتِی عَلَیْهَا إِلا رِضَاکَ فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَکَ عَلَی سِرِّهِ وَ اسْتَرْعَاکَ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ قَرَنَ طَاعَتَکَ بِطَاعَتِهِ وَ مُوَالاتَکَ بِمُوَالاتِهِ تَوَلَّ صَلاحَ حَالِی مَعَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اجْعَلْ حَظِّی مِنْ زِیَارَتِکَ تَخْلِیطِی بِخَالِصِی زُوَّارِکَ الَّذِینَ تَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِی عِتْقِ رِقَابِهِمْ وَ تَرْغَبُ إِلَیْهِ فِی حُسْنِ ثَوَابِهِمْ وَ هَا أَنَا الْیَوْمَ بِقَبْرِکَ لائِذٌ وَ بِحُسْنِ دِفَاعِکَ عَنِّی عَائِذٌ فَتَلافَنِی یَا مَوْلایَ وَ أَدْرِکْنِی وَ اسْأَلِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِی أَمْرِی فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَاماً کَرِیماً وَ جَاهاً عَظِیماً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً. (۳)

مؤلّف گوید: بهتر آن است که زائر در مشاهد مشرفه، چون بخواهد دعا کند، بلکه هر دعاکننده ای، در هر کجا که باشد، برای هر مطلب و حاجتی که بخواهد دعا نماید، بر دعای

۱- خدایا به درستی که این محل، زیارتگاهی است، که اگر کسی در اینجا رحمتت به او نرسد امید ندارد، که در جای دیگر به او رسد، و نه احدی بدبخت تر از کسی است، آرزوکنان اینجا را قصد کند، و از آن ناامید بازگردد. خدایا به تو پناه میآورم از شرّ چنان بازگشتی، و از نومیدی محلّ مراجعت [قیامت] و سخت گیری به هنگام حساب، از تو بعید است ای پروردگارم، که مقرون سازی طاعت، ولیّت را به طاعتت، و دوستی اش را به دوستی ات، و نافرمانی اش را به نافرمانی ات، سپس زائر او را ناامید کنی، و کسی که دوری شهرها را برای زیارت قبرش تحمّل نموده ناامید نمایی! ! به عزّتت سوگند ای پروردگارم، که نهادم بر این کار منعقد نمی شود زیرا دلها به جانب تو به احسان اشاره کرده اند.

۲- سلام بر شما ای اهل بیت نبوّت، و سرچشمه رسالت، سلام وداع کننده، نه سلام خسته و خشمگین، و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

۳- ای ولیّ خدا، همانا بین من و خدای عزّ و جلّ گناهانی است، که آنها را جز خشنودی تو از بین نمی برد، پس به جق آن که تو را بر رازش امین قرار داده، و زیر نظر داشتن کار بندگانش را از تو خواسته، و طاعت تو را به طاعتش، و دوستی ات را به دوستی اش مقرون نموده، اصلاح حال مرا با خدای عزّ و جلّ به عهده گیر، و بهره مرا از زیارتت، آمیختنم با زائران خالصت قرار ده، آنان که آزادی آنها را از عذاب قیامت، از خدا درخواست میکنی، و به او در خوبی پاداششان رغبت می نمایی، اینک من امروز به قبر تو پناهنده شده ام، و به خوبی دفاعت از من، به قبر تو پناه جسته ام، پس کار مرا تدارک کن ای مولایم و مرا

دریاب، و از خدای عزّ و جلّ، اصلاح در کارم را بخواه، که برای تو نزد خدای مقام کریم، و منزلتی عظیم است، درود و سلام خدا بر تو سلامی خاص و شایسته.

خود مقدم کند، دعا برای سلامتی وجود مقدّس حجّت عصر، حضرت صاحب الامر علیه السّلام را، و این مطلب، مطلبی بسیار مهم و دارای فواید فوق العاده است، که شرحش مناسب اینجا نیست.

و مرحوم شیخ نوری، در باب دهم کتاب «نجم ثاقب» ، این مطلب را مشروحا ذکر کرده، و بعضی از دعاهای مخصوص به این مقام را نوشته، هرکه می خواهد به آن جا رجوع کند، و مختصرترین آنها دعایی است، که در اعمال شب بیست و سوم ماه رمضان، در ضمن دعاهای شب های دهه آخر ذکر شد، و نیز در ذکر آداب زائر امام حسین علیه السّلام دعایی نقل کردیم، که در همه مشاهد مشرّفه خوانده می شود.

صلوات بر حجج طاهره

شیخ طوسی در کتاب «مصباح» در اعمال روز جمعه فرموده: جماعتی از اصحابمان، از ابو المفضّل شیبانی خبر دادند، که گفت: ابو محمّد عبد اللّه بن محمّد عابد بدالیه حدیثی نقل کرد و به زبان خویش گفت: از مولای خود امام حسن عسکری علیه السّلام در منزلشان در سرّمن رأی، سال دویست و پنجاه و پنج خواسته ام، که بر من املاء فرماید،] یعنی کلمه کلمه بگوید [، کیفیّت فرستادن صلوات بر پیامبر و جانشینان آن حضرت را (صلوات اللّه علیهم) ، و با خود کاغذ بزرگی حاضر کردم، پس بر من املاء کرد با لفظ خود، بدون آنکه از کتابی ببیند.

فرمود:

صلوات بر پیامبر صلی اللّه علیه و آله و سلم

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ کَمَا حَمَلَ وَحْیَکَ وَ بَلَّغَ رِسَالاتِکَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ کَمَا أَحَلَّ حَلالَکَ وَ حَرَّمَ حَرَامَکَ وَ عَلَّمَ کِتَابَکَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ کَمَا أَقَامَ

ص: ۸۴۲

الصَّلاهَ وَ آتَی الزَّکاهَ وَ دَعا إِلَی دِینِکَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ کَما صَدَّقَ بِوَعْدِکَ وَ أَشْفَقَ مِنْ وَعِیدِکَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ کَما غَفَرْتَ بِهِ الذُّنُوبَ وَ سَتَرْتَ بِهِ الْعُیُوبَ وَ فَرَّجْتَ بِهِ الْکُرُوبَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ کَما دَفَعْتَ بِهِ الشَّقَاءَ وَ کَشَفْتَ بِهِ الْغَمَّاءَ وَ أَجَبْتَ بِهِ الدُّعَاءَ وَ نَجَّیْتَ بِهِ مِنَ الْبَلاءِ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ کَمَا رَحِمْتَ بِهِ الْعِبَادَ وَ أَحْیَیْتَ بِهِ الْبِلادَ وَ قَصَمْتَ بِهِ الْجَبَابِرَهَ وَ أَهْلَکْتَ بِهِ الْفَرَاعِنَهَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ کَما أَضْعَفْتَ بِهِ الْأَمْوَالَ وَ أَحْرَزْتَ بِهِ مِنَ الْأَهْوَالِ وَ کَسَرْتَ بِهِ الْأَصْنَامَ وَ رَحِمْتَ بِهِ الْأَنَامَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ کَما بَعَثْتَهُ بِخَیْرِ الْأَدْیَانِ وَ أَعْزَزْتَ بِهِ الْإِیمَانَ وَ تَبَّرْتَ بِهِ الْأَوْثَانَ وَ عَظَّمْتَ بِهِ الْبَیْتَ الْحَرَامَ وَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ الطَّاهِرِینَ الْأَخْیَارِ وَ سَلِّم تَسْلِیماً . (۱)

صلوات بر امیر مؤمنان علیه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ أَخِی نَبِیِّکَ وَ وَلِیِّهِ وَ صَفِیِّهِ [وَ وَصِیِّهِ] وَ وَزِیرِهِ وَ مُسْتَوْدَعِ عِلْمِهِ وَ مَوْضِعِ سِرِّهِ وَ بَابِ حِکْمَتِهِ وَ النَّاطِقِ بِحُجَّتِهِ وَ الدَّاعِی إِلَی شَرِیعَتِهِ وَ خَلِیفَتِهِ فِی أُمَّتِهِ وَ مُفَرِّجِ الْکُرَبِ [الْکَرْبِ] عَنْ وَجْهِهِ قَاصِمِ الْکَفَرَهِ وَ مُرْغِمِ الْفَجَرَهِ الَّذِی جَعَلْتَهُ مِنْ نَبِیِّکَ بِمَنْزِلَهِ هَارُونَ مِنْ مُوسَی اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ وَ الْعَنْ مَنْ نَصَبَ لَهُ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ صَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْصِیَاءِ أَنْبِیَائِکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۲)

صلوات بر سرور بانوان فاطمه علیها السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الصِّدِّیقَهِ فَاطِمَهَ الزَّکِیَّهِ حَبِیبَهِ حَبِیبِکَ وَ

۱- خدایا بر محمّد درود فرست، چنان که وحی ات را به دوش جان کشید، و رسالات تو را به مردم رساند. و بر محمّد درود فرست همچنان که حلال کرد حلالت را و حرام نمود حرامت را، و قرآنت را به مردم آموخت، و بر محمّد درود فرست، همچنان که نماز را بپا داشت، و زکات پرداخت، و به دینت دعوت نمود، و بر محمّد درود فرست، چنان که وعده ات را تصدیق کرد، و مردم را از تهدیدات بیم داد، و بر محمّد درود فرست، چنان که به خاطر او گناهان را آمرزیدی، و عیوب را پوشاندی، و گرفتاری ها را برطرف ساختی، و بر محمّد درود فرست، چنان که بدبختی را به او دفع کردی، و غمگینی را به سبب وجود او زدودی، و دعا را اجابت فرمودی، و از بلا نجات دادی، و بر محمّد درود فرست، چنان که بندگان را به خاطر او رحم کردی، و کشورها را به او زنده نمودی، و گردن کشان را به وسیله او درهم شکستی، و فرعونها را هلاک کردی، و بر محمّد درود فرست، چنان که اموال را به او چند برادر فرمودی، و از هراسها پناه دادی، و بتها را شکستی، و به مردمان رحم نمودی، و بر محمّد درود فرست، چنان که او به بهترین دینها برانگیختی، و ایمان را به او عزّت دادی، و بتها را به وسیله او نابود کردی، و خانه کعبه را به او عظمت دادی، و بر محمّد و اهل بیت پاک نیکوکارش درود و سلام فرست سلامی خاص و شایسته.

۲- خدایا بر امیر مؤمنان علی بن ابی طالب درود فرست، برادر پیامبرت و ولیّ و برگزیده اش، و وزیر و جایگاه سپردن دانشش، و موضع راز و درگاه حکمتش، و گویای به حجّت، و دعوت کننده به شریعتش و جانشین او در امّتش، و برطرف کننده رنج و اندوه از چهره اش، و درهم شکننده کافران، و به خاک مالنده بینی بدکاران، آن که او را نسبت به پیامبرت به

منزله هارون از موسـی قرار دادی. خدای دوست بدار هرکه دوسـتش دارد، و دشـمن بدار هرکه دشمنش دارد، و یاری کن هر که یاری اش نماید، و خوار کن هرکه او را واگذارد، و لعنت کن هرکه به دشـمنی اش برخاست، از پیشینیان و پسینیان، و بر او درود فرست برترین درودی که بر یکی از جانشینان پیامبرت فرستادی، ای پروردگار جهانیان.

نَبِیِّکَ وَ أَمِّ أَحِبَّائِکَ وَ أَصْفِیَائِکَ الَّتِی انْتَجَبْتَهَا وَ فَضَّلْتَهَا وَ اخْتَرْتَهَا عَلَی نِسَاءِ الْعَالَمِینَ اللَّهُمَّ کُنِ الطَّالِبَ لَهَا مِمَّنْ ظَلَمَهَا وَ اسْتَخَفَّ بِحَقِّهَا وَ کُنِ الثَّائِرَ اللَّهُمَّ بِدَمِ أَوْلادِهَا اللَّهُمَّ وَ کَمَا جَعَلْتَهَا أُمَّ الْأَئِمَّهِ الْهُدَی وَ حَلِیلَهَ صَاحِبِ اللِّوَاءِ وَ الْکَرِیمَهَ عِنْدَ الْمَلَإِ الْأَعْلَی فَصَلِّ عَلَیْهَا وَ عَلَی أُمِّهَا صَلاهً تُکْرِمُ بِهَا وَجْهَ مُحَمَّدٍ [أَبِیهَا] صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ تُقِرُّ بِهَا أَعْیُنَ ذُرِّیَّتِهَا وَ أَبْلِغْهُمْ عَنِّی فِی هَذِهِ السَّاعَهِ أَفْضَلَ التَّحِیَّهِ وَ السَّلام . (۱)

صلوات بر حسن و حسین علیهما السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ عَبْدَیْکَ وَ وَلِیَّیْکَ وَ ابْنَیْ رَسُولِکَ وَ سِبْطَیِ الرَّحْمَهِ وَ سَیِّدَیْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْلادِ النَّبِیِّینَ وَ الْمُرْسَلِینَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ سَیِّدِ النَّبِیِّینَ وَ وَصِیِّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ أَشْهَدُ أَنَّکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ أَمِینُ اللَّهِ وَ ابْنُ أَمِینِهِ عِشْتَ مَظْلُوما وَ مَضَیْتَ شَهِیدا وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ الْإِمَامُ الزَّکِیُّ الْهَادِی الْمَهْدِیُّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ وَ بَلِّغْ رُوحَهُ وَ جَسَدَهُ عَنِّی فِی هَذِهِ السَّاعَهِ أَفْضَلَ التَّحِیَّهِ وَ السَّلام اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ الْمَظْلُومِ الشَّهِیدِ قَتِیلِ الْکَفَرَهِ وَ طَرِیحِ الْفَجَرَهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، (۲) أَشْهَدُ مُوقِنا أَنَّکَ أَمِینُ اللَّهِ وَ ابْنُ أَمِینِهِ قُتِلْتَ مَظْلُوماً وَ مَضَیْتَ شَهِیداً وَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَی الطَّالِبُ بِثَارِکَ وَ مُنْجِزٌ مَا وَعَدَکَ مِنَ النَّصْرِ وَ التَّأْیِیدِ فِی هَلاکِ عَدُوِّکَ وَ إِظْهَارِ دَعْوَتِکَ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَفَیْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ

۱- خدایا درود فرست، بر صدّیقه فاطمه زکیّه، محبوبه حبیبت، و پیامبرت، و مادر دوستانت و برگزیدگانت که او را انتخاب نمودی، و برتری دادی و برگزیدی، بر فراز بانوان جهانیان. خدای از کسانی که به او ستم کردند، و حق او را سبک شمردند، انتقامش را بگیر، و خونخواه خون فرزندانش باش. خدایا همچنان که او را مادر امامان هدایت و همسر صاحب پرچم در قیامت، و گرامی در انجمن والاتر قرار دادی، پس بر او و مادرش درود فرست، درودی که آبروی محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) را به آن گرامی بداری، و دیده فرزندانش را روشن کنی، و برسان به ایشان از جانب من، در این ساعت برترین تحیّت و سلام را.

۲- خدایا بر حسن و حسین درود فرست، دو بنده ات و دو نماینده ات، دو فرزند رسولت، دو فرزندزاده رحمت و دو سرور جوانان اهل بهشت، برترین درودی که بر یکی از فرزندان پیامبران و رسولان فرستادی خدایا بر حسن درود فرست، فرزند سرور پیامبران، و جانشین امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند سرور جانشیان، گواهی میدهم ای فرزند امیر مؤمنان، که تو امین خدا و فرزند امین خدایی، مظلومانه زیستی، و شهید از دنیا رفتی، و گواهی میدهم که تویی امام پاکیزه راهنما، راه یافته. خدایا بر او درود فرست، و از جانب من در این ساعت به روح و جسدش بهترین تحیّت و سلام را برسان. خدایا بر حسین بن علی درود فرست، آن مظلوم شهید، کشته کافران، به خاک افتاده بدکاران، سلام بر تو ای ابا عبد اللّه، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان،

عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاکَ الْیَقِینُ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً خَذَلَتْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَلَبَّتْ عَلَیْکَ وَ أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ تَعَالَی مِمَّنْ أَکْذَبَکَ وَ اسْتَخَفَّ بِحَقِّکَ وَ اسْتَحَلَّ دَمَکَ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ خَاذِلَکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَمِعَ وَاعِیَتَکَ فَلَمْ یُجِبْکَ وَ لَمْ یَنْصُرْکَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَبَی نِسَاءَکَ أَنَا إِلَی اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِیءٌ وَ مِمَّنْ وَالاهُمْ وَ مَالَأَهُمْ وَ أَعَانَهُمْ عَلَیْهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِکَ کَلِمَهُ التَّقْوَی وَ بَابُ الْهُدَی وَ الْعُرْوَهُ الْوُثْقَی وَ الْحُجَّهُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیَا وَ أَشْهَدُ أَنِّی بِکُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِمَنْزِلَتِکُمْ مُوقِنٌ وَ لَکُمْ تَابِعٌ بِذَاتِ نَفْسِی وَ شَرَائِعِ دِینِی وَ خَوَاتِیمِ عَمَلِی وَ مُنْقَلَبِی فِی دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی. (۱)

صلوات بر علی بن الحسین علیه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ سَیِّدِ الْعَابِدِینَ الَّذِی اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِکَ وَ جَعَلْتَ مِنْهُ أَئِمَّهَ الْهُدَی الَّذِینَ یَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَ بِهِ یَعْدِلُونَ اخْتَرْتَهُ لِنَفْسِکَ وَ طَهَّرْتَهُ مِنَ الرِّجْسِ وَ اصْطَفَیْتَهُ وَ جَعَلْتَهُ هَادِیا مَهْدِیّا اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ ذُرِّیَّهِ أَنْبِیَائِکَ حَتَّی یَبْلُغَ بِهِ مَا تَقَرُّ بِهِ عَیْنُهُ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ إِنَّکَ عَزِیزٌ حَکِیمٌ . (۲)

صلوات بر محمّد بن علی علیه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ بَاقِرِ الْعِلْمِ وَ إِمَامِ الْهُدَی وَ قَائِدِ أَهْلِ التَّقْوَی وَ الْمُنْتَجَبِ مِنْ عِبَادِکَ اللَّهُمَّ وَ کَمَا جَعَلْتَهُ عَلَماً لِعِبَادِکَ وَ مَنَاراً لِبِلادِکَ وَ مُسْتَوْدَعاً لِحِکْمَتِکَ وَ مُتَرْجِما لِوَحْیِکَ وَ أَمَرْتَ بِطَاعَتِهِ وَ حَذَّرْتَ مِنْ مَعْصِیَتِهِ فَصَلِّ عَلَیْهِ یَا رَبِّ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ ذُرِّیَّهِ أَنْبِیَائِکَ وَ

۱- به یقین گواهی می دهم که تو امین خدا، و فرزند امین خدایی، مظلومانه کشته شدی، و شهید از دنیا رفتی، و گوهی می دهم که خدای تعالی خواستار انتقام توست، و وفا کننده به وعده ای که به تو داده، بر یاری ات، و تأیید در نابودی دشمنت، و آشکار ساختن دعوتت. و گواهی می دهم که تو به عهد خدا وفا کردی، و در راه خدا جهاد نمودی، و مخلصانه خدا را عبادت کردی، تا مرگ تو را دررسید، خدا لعنت کند امّتی که تو را کشتند، و خدا لعنت کند امّتی را که دست از یاری ات کشیدند، و خدا لعنت کند امّتی که دیگران را علیه تو ترغیب کردند، به پیشگاه خدا بیزاری می جویم، از کسی که تو را تکذیب کرد، و حق تو را سبک شمرد، و خونت را حلا دانست، پدر و مادرم به فدایت ای ابا عبد اللّه، خدا لعنت کند قاتلت را، و لعنت کند دریغ کننده از یاریات را، و خدا لعنت کند کسی را که فریادت را شنید و پاسخت را نداد، و یاریات نکرد، و خدا لعنت کند کسی را که زنانت را اسیر کرد من به سوی خدا، از اینان بیزارم، و از هرکه دوستشان داشت، و از آنان پیروی نمود و یاری شان داد، و گواهی می دهم که تو و امامان از فرزندانت، کلمه تقوا و درگاه هدایت، و دستاویز محکم، و حجّت بر اهل دنیایید، و گواهی میدهم که من به شما مؤمن، و به مقام شما یقین دارم، و پیرو شمایم با تمام وجودم، و در قوانین دینم، و سرانجام عملم و بازگشت گاهم، در دنیا و آخرتم.

۲- خدایا بر علی بن الحسین، سرور عبادت کنندگان درود فرست، که او را برای خود برگزیدی، و از نسل او امان هدایت را قرار دادی، امامانی که به حق هدایت می کنند، و به حق باز میگردند، او را برای خود انتخاب کردی، و از پلیدی پاکش ساختی، و برگزیدی، و او را راهنما و راه یافته قرار دادی. پس بر او درود فرست، بهترین درودی که بر یکی از فرزندان

پیامبرانت فرستادی، تا او را به مقامی رسانی، که دیده اش به آن در دنیا آخرت روشن شود، که تو عزیز و حکیمی.

أَصْفِيَائِکَ وَ رُسُلِکَ وَ أَمَنَائِکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ . (۱)

صلوات بر جعفر بن محمد علیه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ خَازِنِ الْعِلْمِ الدَّاعِی إِلَیْکَ بِالْحَقِّ النُّورِ الْمُبِینِ اللَّهُمَّ وَ کَمَا جَعَلْتَهُ مَعْدِنَ کَلامِکَ وَ وَحْیِکَ وَ خَازِنَ عِلْمِکَ وَ لِسَانَ تَوْحِیدِکَ وَ وَلِیَّ أَمْرِکَ وَ مُسْتَحْفَظَ [مُسْتَحْفِظَ] دِینِکَ فَصَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَصْفِیَائِکَ وَ حُجَجِکَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ . (۲)

صلوات بر موسی بن جعفر علیه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْأَمِینِ الْمُؤْتَمَنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ الْبَرِّ الْوَفِیِّ الطَّاهِرِ الزَّکِیِّ النُّورِ الْمُبِینِ [الْمُنِیرِ] الْمُجْتَهِدِ الْمُحْتَسِبِ الصَّابِرِ عَلَی الْأَذَی فِیکَ اللَّهُمَّ وَ کَمَا بَلَّغَ عَنْ آبَائِهِ مَا اسْتُودِعَ مِنْ أَمْرِکَ وَ نَهْیِکَ وَ حَمَلَ عَلَی الْمَحَجَّهِ وَ کَابَدَ أَهْلَ الْعِزَّهِ وَ الشِّدَّهِ فِیمَا کَانَ یَلْقَی مِنْ جُهَّالِ قَوْمِهِ رَبِّ فَصَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ وَ أَکْمَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِمَّنْ أَطَاعَکَ وَ نَصَحَ لِعِبَادِکَ إِنَّکَ غَفُورٌ رَحِیمٌ . (۳)

صلوات بر علی بن موسی علیه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الَّذِی ارْتَضَیْتَهُ وَ رَضَّیْتَ بِهِ مَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِکَ اللَّهُمَّ وَ کَمَا جَعَلْتَهُ حُجَّهً عَلَی خَلْقِکَ وَ قَائِماً بِأَمْرِکَ وَ نَاصِراً لِدِینِکَ وَ شَاهِداً عَلَی عِبَادِکَ وَ کَمَا نَصَحَ لَهُمْ فِی السِّرِّ وَ الْعَلانِیَهِ وَ دَعَا إِلَی سَبِیلِکَ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ فَصَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیَائِکَ وَ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ إِنَّکَ جَوَادٌ کَرِیمٌ . (۴)

صلوات بر محمد بن علی علیه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی عَلَمِ التُّقَی وَ نُورِ الْهُدَی وَ مَعْدِنِ الْوَفَاءِ وَ فَرْعِ الْأَزْکِیَاءِ وَ خَلِیفَهِ الْأَوْصِیَاءِ وَ أَمِینِکَ عَلَی وَحْیِکَ اللَّهُمَّ فَکَمَا هَدَیْتَ بِهِ مِنَ

۱- خدایا درود فرست بر محمّد بن علی، شکافنده دانش، و پیشوای هدایت، و رهبر اهل تقوا، و برگزیده از بندگانت. خدایا چنان که او را قرار دادی برای بندگانت نشانه، و برای کشورهایت مشعل نور، و محلّ سپردن حکمتت و تفسیرگر وحیت، و به فرمان بردن از او فرمان دادی، و از نافرمانی اش برحذر داشتی، پس بر او درود فرست، ای پروردگار برترین درودی که بر یکی از فرزندان پیامبرانت و برگزیدگانت، و رسولانت و امین هایت فرستادی، ای پروردگار جهانیان

۲- خدایا درود فرست، بر جعفر بن محمد صادق، خزانه دار دانش، دعوت کننده به سوی تو بر پایه حق، آن نور آشکار خدایا چنان که او را قرار دادی معدن کلامت، و وحیات، و خزانه دار دانشت، و زبان توحیدت و سرپرست فرمانت، و نگهدارنده دینت، پس بر او درود فرست، بهترین درودی که بر یکی از برگزیدگانت، و حجّت هایت فرستادی که تو ستوده و بزرگواری.

۳- خدایا درود فرست بر امین مورد اعتماد، موسی بن جعفر، نیکوکار وفادار، پاک و پاکیزه، نور آشکار تلاش کننده، و عمل

کننـده، برای خـدا، شـکیبا بر آزار در راه تو. خـدایا چنان که از سوی پـدرانش، آنچه از امر و نهی تو، به او سپرده شده بود، به مردم رساند، و بندگانت را به راه روشن واداشت، و از اهل تکبّر و سرسختی، در اموری که از نادانان ملّت خود میدید، متحملّ زحمـت و مصـیبت شـد، پس بر او درود فرسـت، برترین و کـاملترین درودی که بر یکی از فرمـانبران و خیرخواهـان بنـدگانت فرستادی، به درستی که تو آمرزنده و مهربانی.

۴- خدایا درود فرست بر علی بن موسـی، که او پسـندیدی، و به وسـیله او هرکه را از آفریدگانت خواستی، خشـنود ساختی. و همچنـان که او را قرار دادی، حجّت بر بنـدگانت، و قیام کننـده به فرمانت، و یاور دینت، و گواه بر بنـدگانت، و چنان که برای آنـان، در نهـان و آشـکار خیرخـواهی نمـود، و بـا حکمت و انـدرز پسـندیده، به راهت خوانـد، پس بر او درود فرست، برترین درودی که بر یکی از اولیایت، و برگزیدگان از آفریدگانت فرستادی، که تو بخشنده کریمی.

الضَّلالَهِ وَ اسْتَنْقَذْتَ بِهِ مِنَ الْحَيْرَهِ وَ أَرْشَدْتَ بِهِ مَنِ اهْتَدَى وَ زَكَّيْتَ بِهِ مَنْ تَزَكَّى فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ وَ بَقِيَّهِ أَوْصِيَائِكَ إِنَّكَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ . (۱)

صلوات بر على بن محمد عليه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَصِيِّ الْأَوْصِيَاءِ وَ إِمَامِ الْأَتْقِيَاءِ وَ خَلَفِ أَئِمَّهِ الدِّينِ وَ الْحُجَّهِ عَلَى الْخَلائِقِ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ كَمَا جَعَلْتَهُ نُوراً يَسْتَضِي ءُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ فَبَشَّرَ بِالْجَزِيلِ مِنْ ثَوَابِكَ وَ أَنْذَرَ بِالْأَلِيمِ مِنْ عِقَابِكَ وَ حَذَّرَ بَأْسَكَ وَ ذَكَّرَ بِآيَاتِكَ وَ أَحَلَّ حَلالَكَ وَ حَرَّمَ حَرَامَكَ وَ بَيَّنَ شَرَائِعَكَ وَ فَرَائِضَكَ وَ حَضَّ عَلَى عِبَادَتِكَ وَ أَمَرَ بِطَاعَتِكَ وَ نَهَى عَنْ مَعْصِيَتِكَ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ وَ ذُرِّيَّهِ أَنْبِيَائِكَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ. (۲)

راوى اين صلوات، ابو محمد يمنى گفت: چون حضرت عسكرى عليه السّلام از ذكر صلوات بر پدرشان فارغ شد، و نوبت به خود آن جناب رسيد، ساكت ماند، عرضه داشتم: كيفيت صلوات بر باقى را بفرماييد، فرمود: اگر نه اين بود، كه ذكر اين نكته از نشانه هاى دين است و خدا ما را امر فرموده كه به اهلش برسانيم، هرآينه دوست داشتم ساكت بمانم، ولى چون در بيان دين است پس بنويس.

صلوات بر حسن بن على عليه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرِّ التَّقِيِّ الصَّادِقِ الْوَفِيِّ النُّورِ الْمُضِي ءِ خَازِنِ عِلْمِكَ وَ الْمُذَكِّرِ بِتَوْحِيدِكَ وَ وَلِيِّ أَمْرِكَ وَ خَلَفِ أَئِمَّهِ الدِّينِ الْهُدَاهِ الرَّاشِدِينَ وَ الْحُجَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا فَصَلِّ عَلَيْهِ يَا رَبِّ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيَائِكَ وَ حُجَجِكَ وَ أَوْلادِ رُسُلِكَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ (۳)

۱- خدايا درود فرست بر محمّد بن على بن موسى، نشانه تقوا، و نور هدايت، و معدن وفا، و نژاد پاكان، و جانشين اوصيا، و امين تو بر وحى. خدايا چنان كه به وسيله و مردم را از گمراهى به عرصه هدايت آوردى، و از سرگردانى رهايى بخشيدى، و به وجود او راهنمايى كردى هركه را كه هدايت يافت، و تربيت نمودى هركه را كه تربيت شد، پس بر او درود فرست، برترين درودى كه بر يكى از اولياىت، و باقيمانده اوصياىت فرستادى، به درستى كه تو عزيز حكيمى.
۲- خدايا درود فرست بر على بن محمد، جانشين اوصيا، و پيشواى پرهيزكاران، و يادگار امامان دين، و حجّت بر همه آفريدگان. خدايا چنان كه او را نورى قرار دادى، كه مؤمنان به وسيله او روشنى جويند، پس به پاداش شايانت مژده داد، و به كيفر دردناكت بيم داد، و از صولتت برحذر داشت، و آياتت را به ياد مردم انداخت، و حلالت را حلال و حرامت را حرام كرد، و قوانين و واجباتت را بيان فرمود، و مردم را به بندگى ات ترغيب نمود و به طاعتت فرمان داد، و از نافرمانى ات بازداشت، پس بر او درود فرست، برترين درودى كه بر يكى از اولياىت، و نسل پيامبرانت فرستادى، اى معبود جهانيان
۳- خدايا درود فرست بر حسن بن على بن محمّد، نيكوكار، پرهيزگار، صادق، وفادار، نور تابنده، خزانه دار دانشت، به ياد اندازه توحيدت، و ولىّ امرت، و يادگار پيشوايان دين، آن راهنمايان رشد يافته، و حجّت بر اهل دنيا، پس بر او درود فرست،

ای پروردگار، برترین درودی که بر یکی از برگزیدگان و حجّت هایت، و اولاد رسولانت فرستادی، ای معبود جهانیان.

لوات بر ولی الامر المنتظر علیه السّلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ وَ ابْنِ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ أَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيراً اللَّهُمَّ انْصُرْهُ وَ انْتَصِرْ بِهِ لِدِينِكَ وَ انْصُرْ بِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَ أَوْلِيَاءَهُ وَ شِيعَتَهُ وَ أَنْصَارَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْهُمْ اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ احْرُسْهُ وَ امْنَعْهُ أَنْ يُوصَلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَ آلَ رَسُولِكَ وَ أَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَ أَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انْصُرْ نَاصِرِيهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِيهِ وَ اقْصِمْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ وَ اقْتُلْ بِهِ الْكُفَّارَ وَ الْمُنَافِقِينَ وَ جَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ حَيْثُ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلاً وَأَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ وَ اجْعَلْنِي اللَّهُمَّ مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ شِيعَتِهِ وَ أَرِنِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ مَا يَأْمُلُونَ وَ فِي عَدُوِّهِمْ مَا يَحْذَرُونَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ. (۱)

زیارت انبیاء امامزادگان و قبور مومنان

بخش اول

فضیلت زیارت قبور پیامبران علیهما السلام

بخش اول: در زیارت پیامبران عظام است.

بدان که تکریم و تعظیم پیامبران علیهم السّلام عقلا و شرعا لازم (لا نفّرق بی احد من رسله) و زیارتشان، پسندیده و راجح است.

علما به استحباب زیارت آن بزرگواران تصریح فرموده اند، و عدد آن بزرگواران گرچه بسیار، ولی قبرهای معلوم آنان بسیار اندک است، و قبور آنهایی که فعلاـ در خاطر خود حاضر دارم از این قرار است: حضرت آدم و حضرت نوح که این دو بزرگوار در مرقد منوّر حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام مدفونند.

حضرت ابراهیم علیه السّلام

ص: ۸۴۸

۱- خدایا درود فرست بر نماینده ات و فرزند نمایندگانت، آنان که فرمان بُرداری از آنها را لازم نمودی، و حقّشان را واجب گرداندی، و پلیدی را از آنها بردی، و پاکشان نمودی، پاک کردنی درخور و شایسته. خدایا یاری اش کن، و به وسیله او برای دینت یاری رسان، و به دست او یاری فرما دوستانت و دوستانش و شیعیان و یاورانش را، و ما را از آنان قرار ده. خدایا به او پناه ده. از شرّ هر متجاوز و سرکش، و از شرّ همه آفریدگانت، و او را حفظ کن، از پیش رویش و از پشت سرش، و از جانب راستش، و از طرف چپش، و نگهبانی اش کن و جلوگیری فرما از اینکه پیش آمد بدی به او در رسد، و پیامبرت و خاندان پیامبرت را در وجود او حفظ فرما، و عدالت را به او آشکار کن، و وی را با پیروزی تأیید کن، یاورش را یاری ده، و دریغ

کننـده از یـاری اش را خوار گردان، و به دست او گردن کشـان کفر را درهم شـکن، و کافران و منافقان و تمام بی دینان را به قتل برسان، هر کجا هسـتند، در مشـرق های زمین و مغرب هایش، در خشکیها و دریاهایش و به وسیله او زمین را از عدالت پر کن، و دین پیـامبرت (بر او و خانـدانش درود بـاد) را به او نمایـان فرما، و قرار ده مرا خـدایا از یاران و مـددکاران و پیروان و شیعیانش، و درباره خاندان محمّد به من بنمایان آنچه را که آرزو دارند، و درباره دشـمنانشان آنچه را که بیم دارند، ای معبود حق آمین.

در قدس خلیل، که نزدیکی بیت المقدس قرار دارد، مدفون است، و در جوار آن حضرت جناب ساره زوجه او، و جناب اسحاق و یعقوب و یوسف علیهم السّلام مدفونند.

و حضرت اسماعیل علیه السّلام و مادرش هاجر در مسجد الحرام در پیرامون حجر مدفونند.

و نیز قبور بعضی از پیامبران علیهم السّلام در آنجاست.

از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: مابین رکن و مقام مملو از قبور پیامبران است، و از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: مابین رکن یمانی و حجر الاسود، هفتاد پیامبر مدفونند.

در بیت المقدس، قبور عده ای از پیامبران مانند حضرت داود و سلیمان علیهما السّلام و غیر آن دو بزرگوار قرار دارد، که نزد اهل آنجا معروفند.

قبر جناب زکریا علیه السّلام در شهر حلب مشهور است، و برای جناب یونس علیه السّلام در شریعه کوفه بقعه و قبره ای معروف است، و قبر حضرت هود و صالح علیه السّلام در نجف اشرف مشهور، و مرقد حضرت ذی الکفل علیه السّلام در کنار شطّ فرات نزدیک کوفه به مساحت چند فرسخ معروف و در شهر موصل مرقد جرجیس پیغمبر علیه السّلام، و در بیرون شهر قبر شیث هبه اللّه علیه السّلام، و در شهر شوش قبر دانیال علیه السّلام، و در برابر مسجد براثا قبر جناب یوشع و غیر اینها سلام اللّه علیهم اجمعین واقع شده است.

کیفیت زیارت پیامبران علیهما السلام

کیفیت زیارت پیامبران: در اخبار، زیارت ویژه ای برای این بزرگواران به نظر نرسیده مگر زیارت آدم و نوح علیهما السّلام که در باب زیارت حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام گذشت، ولی از روایت زیارت جامعه که ما آن را

اول زیارات جامعه قرار دادیم، استفاده میشود، که پیامبران هم به آن زیارت میشوند.

شاید بر این مطلب آن شیخ بزرگوار محمد بن مشهدی در کتاب مزار، و سیّد اجلّ علی ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» و غیر ایشان رضوان اللّه علیهم در آداب ورود به کوفه، همین زیارت شریفه را برای مشهد حضرت یونس علیه السّلام ذکر کرده اند.

و گمان آن است که نقل زیارت مذکور توسط ایشان، از مفهوم عامّ روایت استفاده شده.

در هر صورت، اگر کسی آن زیارت جامعه را در آرامگاه های شریف پیامبران علیهم السّلام بخواند مناسب است، و چون زیارت در صفحات گذشته ذکر شد، نیازمند به نقل آن در اینجا نیستیم، هرکه می خواهد، به زیارت اول زیارات جامعه مراجعه کند، و از فیض عظیم آن، خود را بهره مند سازد.

بخش دوم

فضیلت زیارت امامزادگان

بخش دوم: در زیارت امامزادگان عظام: که قبورشان محلّ فیوضات و برکات، و موضع نزول رحمت و عنایات الهیّه است، و علمای اعلام به استحباب زیارت قبور ایشان تصریح فرموده اند.

و بحمد اللّه تعالی در اکثر شهرهای شیعه قبورشان موجود، بلکه در روستاها و بیابانها، و اطراف کوهها و درّه ها، پیوسته پناهگاه درماندگان، و مأوای واماندگان و پناه ستم دیدگان، و موجب تسلّی دل های پژمردگان بوده است.

و تا روز قیامت خواهد بود، و از بسیاری از ایشان کرامات و خوارق عادات مشاهده شده.

ولی پوشیده نماند که امامزاده ای که انسان، با اطمینان خاطر، به خاطر درک فیوضات، و زدودن رنج ها و غصه ها، به جانب قبر شریفش، بار سفر ببندد، و شدّ رحال کند، باید نسبت به او

دو مطلب را رعایت کند، آنگاه به قصد زیارت حرکت کند.

اول: جلالت مقام، و عظمت شأن صاحب آن مرقد، علاوه بر شرافت نسب او، که این دو معنا، از کتاب های حدیث و انساب [علم نسب شناسی] و تاریخ شناخته میشود.

دوم: معلوم بودن قبر آن سیّد جلیل و صحت نسبت قبر به او، و زمینه جمع بین این دو مطلب بسیار کم است.

و ما در کتاب «هدیه الزائر» به ذکر جمعی از ایشان اشاره کرده ایم.

و در کتاب «نفثه المصدور» و «منتهی الآمال» اشاره به محسن بن حسین علیه السّلام نمودیم، و چون در این کتاب گنجایش ذکر نیست، تنها به ذکر دو نفر از ایشان اکتفا می نماییم.

فضیلت و کیفیت زیارت حضرت معصومه علیها السلام در قم

اول: سیّده جلیله معظّمه حضرت فاطمه دختر موسی بن جعفر علیه السّلام که به حضرت معصومه علیها السّلام شهرت دارد و قبر شریفش در شهر مقدس قم، معروف و مشهور است و دارای بارگاه والا و ضریح متعدد و خدمه بسیار، و موقوفات زیادی می باشد و روشنی چشم اهل قم و مأوی و پناهگاه عموم مردم است و هر سال جمیعتی فراوان از شهرهای دور، بار سفر می بندند و رنج راه می کشند، تا به درک فیوضات از زیارت آن معظّمه نایل گردند و فضیلت و جلالت آن حضرت از اخبار بسیار، استفاده می شود.

شیخ صدوق به سند حسن، [سندی در حد صحیح] از سعد بن سعد روایت کرده که از حضرت رضا علیه السّلام درباره فاطمه دختر موسی بن جعفر علیه السّلام سؤال کرد؟ حضرت فرمود: هر که او را زیارت کند، برای او بهشت است.

و

به سند معتبر دیگر، از فرزند آن حضرت، امام جواد علیه السّلام روایت شده که هرکه عمه مرا در قم زیارت کند، بهشت برای اوست.

علّامه مجلسی رحمه اللّه از بعضی کتابهای زیارات، نقل کرده: علی بن ابراهیم، از پدرش، از سعد اشعری قمی، از حضرت رضا علیه السّلام روایت کرده که آن حضرت فرمود: ای سعد، از ما نزد شما قبری هست، گفتم فدایت شوم قبر فاطمه، دختر امام موسی علیه السّلام را می فرمایی؟ فرمود:

بلی مَنْ زَارَهَا عَارِفاً بِحَقِّهَا فَلَهُ الْجَنَّهُ (۱)

چون به نزد قبر آن حضرت برسی، بالای سر، رو به قبله بایست، و سی وچهار مرتبه اللّه اکبر و سی وسه مرتبه سبحان اللّه و سی وسه مرتبه الحمد للّه بگو، آنگاه بخوان:

السَّلامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا فَاطِمَهُ سَيِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكُمَا يَا سِبْطَيْ نَبِيِّ الرَّحْمَهِ وَ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَ الْعَابِدِينَ وَ قُرَّهَ عَيْنِ النَّاظِرِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ بَاقِرَ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِيِّ ، (۲) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبَارَّ الْأَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ الطَّاهِرَ الطُّهْرَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ التَّقِيَّ السَّلامُ

۱- آری هرکه او را زیارت کند، درحالیکه عارف به حقش باشد، بهشت برای اوست.

۲- سلام بر آدم برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا سلام بر موسی هم سخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر تو ای رسول خدا سلام بر تو ای بهترین خلق خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محمد بن عبد اللّه خاتم پیامبران، سلام بر تو ای امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای علی بن الحسین، سرور عبادت کنندگان، و روشنی چشم بینندگان، سلام بر تو ای محمد بن علی، شکافنده دانش پس از پیامبر،

عَلَیْکَ یَا عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّقِیَّ النَّاصِحَ الْأَمِینَ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ السَّلامُ عَلَی الْوَصِیِّ مِنْ بَعْدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی نُورِکَ وَ سِرَاجِکَ وَ وَلِیِّ وَلِیِّکَ وَ وَصِیِّ وَصِیِّکَ وَ حُجَّتِکَ عَلَی خَلْقِکَ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ فَاطِمَهَ وَ خَدِیجَهَ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ وَلِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا أُخْتَ وَلِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا عَمَّهَ وَلِیِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ ، (۱) السَّلامُ عَلَیْکِ عَرَّفَ اللَّهُ بَیْنَنَا وَ بَیْنَکُمْ فِی الْجَنَّهِ وَ حَشَرَنَا فِی زُمْرَتِکُمْ وَ أَوْرَدَنَا حَوْضَ نَبِیِّکُمْ وَ سَقَانَا بِکَأْسِ جَدِّکُمْ مِنْ یَدِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ یُرِیَنَا فِیکُمُ السُّرُورَ وَ الْفَرَجَ وَ أَنْ یَجْمَعَنَا وَ إِیَّاکُمْ فِی زُمْرَهِ جَدِّکُمْ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ أَنْ لَا یَسْلُبَنَا مَعْرِفَتَکُمْ إِنَّهُ وَلِیٌّ قَدِیرٌ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِحُبِّکُمْ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِکُمْ وَ التَّسْلِیمِ إِلَی اللَّهِ رَاضِیاً بِهِ غَیْرَ مُنْکِرٍ وَ لَا مُسْتَکْبِرٍ وَ عَلَی یَقِینِ مَا أَتَی بِهِ مُحَمَّدٌ وَ بِهِ رَاضٍ نَطْلُبُ بِذَلِکَ وَجْهَکَ یَا سَیِّدِی اللَّهُمَّ وَ رِضَاکَ وَ الدَّارَ الْآخِرَهِ یَا فَاطِمَهُ اشْفَعِی لِی فِی الْجَنَّهِ فَإِنَّ لَکِ عِنْدَ اللَّهِ شَأْناً مِنَ الشَّأْنِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تَخْتِمَ لِی بِالسَّعَادَهِ فَلا تَسْلُبْ مِنِّی مَا أَنَا فِیهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا وَ تَقَبَّلْهُ بِکَرَمِکَ وَ عِزَّتِکَ وَ بِرَحْمَتِکَ وَ عَافِیَتِکَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِینَ وَ سَلَّمَ تَسْلِیماً یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۲)

زیارت حضرت عبدالعظیم علیه السلام

ص: ۸۵۳

۱- سلام بر تو ای جعفر بن محمد، راستگوی نیکوکار امین، سلام بر تو ای موسی بن جعفر، امام پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای علی بن موسی الرضا امام پسندیده، سلام بر تو ای محمد بن علی تقی، سلام بر تو ای علی بن محمّد نقی اندرزگوی امین، سلام بر تو ای حسن بن علی، سلام بر وصی پس از او. خدایا درود فرست بر نورت، و چراغت، و نماینده نماینده ات، و جانشین جانشینت، حجّتت بر آفریدگانت، سلام بر تو ای دختر رسول خدا، سلام بر تو ای دختر فاطمه و خدیجه، سلام بر تو ای دختر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای دخرت حسن و حسین، سلام بر تو ای دختر ولیّ خدا، سلام بر تو ای خواهر ولیّ خدا، سلام بر تو ای عمّه ولیّ خدا، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای دختر موسی بن جعفر،

۲- سلام بر تو، خدا بین ما و شما در بهشت شناسایی برقرار کند، و در گروهتان محشور دارد، و بر حوض پیامبرتان واردمان نماید، و به ما با جام جدّتان، از دست علی بن ابی طالب بنوشاند درودهای خدا بر شما باد، از خدا خواستارم که به ما درباره شما خوشحالی و گشایش بنمایاند، و ما و شما را در گروه جدّتان محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) گرد آورد، و معرفت شما را از ما باز نگیرد، به راستی او سرپرستی تواناست. به درگاه خدا به سبب دوستی شما، و بیزاری از دشمنان تان، و تسلیم بودن به خدا، تقرّب می جویم، در حال خشنودی به آن، نه با انکار و تکبّر بلکه بر پایه یقین به آنچه محمد آن را آورده، و به آن خشنودم، به این امور خاطر تو را می خواهم ای آقای من، خدایا خشنودی ات و خانه آخرت را می خواهم، ای فاطمه درباره بهشت برایم شفاعت کن، به درستی که برای تو نزد خدا مقامی از مقامات بلند است. خدایا از تو می خواهم، که سرانجام کارم را به خوشبختی ختم کنی، و آنچه را در آنم از دستم مگیری، و جنبش و نیرویی جز به خدای والای بزرگ نیست. خدایا برای ما اجابت کن، و آن را به کرم و عزّتت و به رحمت و عافیّت بپذیر، و درود خدا بر محمّد و همه خاندان او، و بر آنان سلام، سلامی کامل، ای مهربان ترین مهربانان.

وم: امام زاده لازم التعظیم، جناب عبد العظیم، که نسب شریفش به چهار واسطه، به سبط جلیل حضرت خیر الوری امام حسن مجتبی علیه السّلام به این طریق منتهی می گردد: عبد العظیم بن عبد اللّه بن علیّ بن الحسن بن زید بن الحسن بن علی بن ابی طالب.

قبر شریفش در منطقه ری معلوم و مشهور، و مأوی و پناهگاه عموم مردم است، و بلندی مقام و جلالت شأن آن حضرت، روشن تر از آفتاب است، چه آن جناب علاوه بر آنکه از دودمان حضرت خاتم النبیین صلی اللّه علیه و آله می باشد از بزرگان راویان و اعاظم علما و زاهدان و عابدان و صاحب تقوا و پرهیز و از اصحاب حضرت جواد، و حضرت هادی علیهما السّلام است، و به خدمت ایشان، نهایت توسّل و انقطاع را داشته است، و ازآن بزرگواران، احادیث بسیار روایت کرده.

صاحب کتاب «خطب امیر المؤمنین» و کتاب «یوم و لیله» است و اوست که دین خود را بر امام زمانش حضرت هادی علیه السّلام عرضه کرد و حضرت او را تصدیق کرد و فرمود:

یَا أَبَا الْقَاسِمِ هَذَا وَ اللَّهِ دِینُ اللَّهِ الَّذِی ارْتَضَاهُ لِعِبَادِهِ فَاثْبُتْ عَلَیْهِ ثَبَّتَکَ اللَّهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَهِ (۱)

صاحب بن عبّاد، رساله مختصری در حالات آن جناب نوشته که شیخ ما، مرحوم ثقه الاسلام نوری، در خاتمه مستدرک، آن را نقل کرده در آن کتاب و در رجال شیخ نجاشی آمده: حضرت عبد العظیم از سلطان زمان خود ترسید، و گریخت، و به عنوان آنکه قاصد و پیک است، در شهرها گردش می کرد تا به ری آمد،

۱- ای ابا القاسم، این است به خدا قسم دین خدا، که برای بندگانش پسندیده، پس بر آن پایدار باش، خدا تو را در دنیا و آخرت بر گفتار پایدار، پاینده بدارد.

و در ساربانان مخفی شد، و بنا بر روایت نجاشی در سردابی در خانه یکی از شیعیان، در سکّه الموالی پنهان گشت، و در آنجا عبادت خدا می کرد و روزها را روزه می داشت و شبها به نماز می ایستاد، و پنهان از دید مردم بیرون می آمد، و قبری را که برابر قبر او به فاصله یک راه رو است زیارت میکرد، و می گفت: این قبر مردی از فرزندان موسی بن جعفر علیه السّلام است، و پیوسته در آنجا بود و یکی دو نفر از شیعه، از احوال او با خبر می شدند، تا آنکه بیشتر مردم ری او را شناختند، پس شخصی از شیعیان، حضرت رسالت پناه را در خواب دید، که فرمود: مردی از فرزندان مرا، از سکّه الموالی برخواهند داشت، و کنار درخت سیب، در باغ عبد الجبّار بن عبد الوّهاب، دفن خواهند کرد، و اشاره فرمود به همان مکانی که در آنجا دفن شد، بیننده خواب نزد صاحب باغ رفت، تا آن درخت و جایش را از صاحب باغ بخرد، مالك باغ به او گفت: این درخت و جایش را برای چه می خری؟ خریدار خوابش را تعریف کرد، صاحب باغ گفت: من نیز چنین خوابی دیده ام، و جای این درخت را با تمام باغ وقف بر آن سیّد، و سایر شیعیان کرده ام، که اموات خود را در آنجا دفن کنند.

حضرت عبد العظیم پس از مدتی بیمار شد، و بر اثر آن بیماری به رحمت ایزدی پیوست، چون او را برای غسل دادن برهنه کردند، در جیب لباسش ورقه ای یافتند، که نسب شریف خود

را در آن نوشته بود: منم ابو القاسم عبد العظيم فرزند عبد اللّه فرزند على، فرزند حسن، فرزند زيد، فرزند امام حسن، فرزند على بن ابى طالب عليهم السّلام.

صاحب بن عبّاد، در وصف دانش عبد العظيم فرموده: ابو تراب رويانى روايت كرده كه گفت: از ابو حمّاد رازى شنيدم كه ميگفت: در شهر سرّ من رأى بر حضرت امام علىّ النقى عليه السّلام وارد شدم، پس پاره اى از مسائل حلال و حرام خود را، از آن حضرت پرسيدم.

سؤالات مرا پاسخ دادند، زمانى كه براى بيرون آمدن از سرّ من راى، با آن حضرت وداع كردم به من فرمودند: اى حمّاد هرگاه چيزى از امور دينت بر تو مشكل شد، در ناحيه خود، يعنى در شهر رى، از عبد العظيم بن عبد اللّه حسنى بپرس، و سلام مرا به او برسان.

محقّق داماد در كتاب «رواشح» گفته، احاديث بسيارى در فضيلت زيارت حضرت عبد العظيم روايت شده، از جمله آمده است: هركه قبر او را زيارت كند، بهشت بر او واجب ميشود، و شيخ بزرگوار شهيد ثانى در حواشى كتاب «خلاصه» همين روايت را از بعض نسب شناسان نقل فرموده، و ابن بابويه و ابن قولويه به سند معتبر روايت كرده اند، كه مردى از اهل رى، خدمت حضرت امام على النقى عليه السّلام رفت، حضرت پرسيد كجا بودى؟ عرض كرد به زيارت امام حسين عليه السّلام رفته بودم، فرمود: اگر قبر عبد العظيم را كه نزد شماست، زيارت مى كردى، هرآينه مانند كسى بودى كه امام حسين عليه السّلام را زيارت كرده باشد.

فقير گويد: علما براى آن بزرگوار زياراتى نقل نكرده

اند، مگر فخر المحققین آقا جمال الدین، که در کتاب «مزار» خود فرموده زیارت آن حضرت به این صورت مناسب است:

السَّلامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلامُ عَلَيْكِ يَا فَاطِمَهُ سَيِّدَهَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكُمَا يَا سِبْطَيِ الرَّحْمَهِ وَ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَ الْعَابِدِينَ وَ قُرَّهَ عَيْنِ النَّاظِرِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ بَاقِرَ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِيِّ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبَارَّ الْأَمِينَ ، (۱) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ الطَّاهِرَ الطُّهْرَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ التَّقِيَّ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّقِيَّ النَّاصِحَ الْأَمِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلامُ عَلَى الْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى نُورِكَ وَ سِرَاجِكَ وَ وَلِيِّ وَلِيِّكَ وَ وَصِيِّ وَصِيِّكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّيِّدُ الزَّكِيُّ وَ الطَّاهِرُ الصَّفِيُّ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ السَّادَهِ الْأَطْهَارِ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ السَّلامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَ عَلَى ذُرِّيَّهِ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۲) السَّلامُ عَلَى الْعَبْدِ الصَّالِحِ الْمُطِيعِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ ابْنَ السِّبْطِ الْمُنْتَجَبِ الْمُجْتَبَى السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ بِزِيَارَتِهِ ثَوَابُ زِيَارَهِ سَيِّدِ

۱- سلام بر آدم برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا سلام بر موسی هم سخن خدا، سلام بر عیسی روح خد، سلام بر تو ای رسول خدا سلام بر تو ای بهترین خلق خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محمّد بن عبد اللّه خاتم پیامبران، سلام بر تو ای امیر مؤمنان علی بن ابی طالب، جانشین رسول خدا سلام بر تو ای فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای علی بن الحسین سرور عبادت کنندگان، و نور چشم بینندگان، سلام بر تو ای محمد بن علی، شکافنده دانش، پس از پیامبر، سلام بر تو ای جعفر بن محمد راستگوی نیکوکار امین،

۲- سلام بر تو ای موسی بن جعفر، پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای علی بن موسی الرضا، امام پسندیده، سلام بر تو ای محمد بن علی پرهیزکار، سلم بر تو ای علی بن محمد النّقی، خیرخواه امین، سلام بر تو ای حسن بن علی، سلام بر جانشین پس از او، پروردگارا درود فرست بر نورت و چراغت، و نماینده نماینده ات، و جانشین جانشینت، و حجّتت بر آفریدگانت، سلام بر تو ای سرور پاکیزه و پاک و برگزیده، سلام بر تو ای فرزند سروران پاک، سلام بر تو ای فرزند برگزیدگان و خوبان، سلام و رحمت و برکات خدا بر رسول خدا و بر فرزندان رسول خدا.

الشُّهَدَاءِ يُرْتَجَى السَّلامُ عَلَيْكَ عَرَّفَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّهِ وَ حَشَرَنَا فِي زُمْرَتِكُمْ وَ أَوْرَدَنَا حَوْضَ نَبِيِّكُمْ وَ سَقَانَا بِكَأْسِ جَدِّكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرِيَنَا فِيكُمُ السُّرُورَ وَ الْفَرَجَ وَ أَنْ يَجْمَعَنَا وَ إِيَّاكُمْ فِي زُمْرَهِ جَدِّكُمْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنْ لا يَسْلُبَنَا مَعْرِفَتَكُمْ إِنَّهُ وَلِيٌّ قَدِيرٌ ، (۱) أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَ الْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ التَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ رَاضِياً بِهِ غَيْرَ مُنْكِرٍ وَ لا مُسْتَكْبِرٍ وَ عَلَى يَقِينِ مَا أَتَى بِهِ مُحَمَّدٌ نَطْلُبُ بِذَلِكَ وَجْهَكَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَ رِضَاكَ وَ الدَّارَ الْآخِرَهَ يَا سَيِّدِي وَ ابْنَ سَيِّدِي اشْفَعْ لِي فِي الْجَنَّهِ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَأْناً مِنَ الشَّأْنِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَخْتِمَ لِي بِالسَّعَادَهِ فَلا تَسْلُبْ مِنِّي مَا أَنَا فِيهِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا وَ تَقَبَّلْهُ بِكَرَمِكَ وَ عِزَّتِكَ وَ بِرَحْمَتِكَ وَ عَافِيَتِكَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيماً يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

زیارت حضرت امامزاده حمزه علیه السلام

فخر المحققین فرموده: در پاره ای از اخبار ذکر شده، که امام زاده عبد العظیم، در هنگام توقّف در شهر ری، به طور پنهان از منزل بیرون می آمد، و قبری که برابر قبر او به فاصله یک راهرو قرار دارد، زیارت میکرد، و میفرمود: این قبر مردی از فرزندان موسی بن جعفر علیهما السّلام است، و اکنون قبری در آنجاست، منسوب به امام زاده حمزه، فرزند موسی بن جعفر علیهما السّلام، و ظاهرا همان قبری است که امام زاده عبد العظیم آن را زیارت مینمود، ان شاء اللّه

۱- سلام بر بنده شایسته، فرمان بُردار پروردگار جهانیان، و پیرو رسول او و امیر مؤمنان، سلام بر تو ای ابا القاسم فرزند سبط نجیب برگزیده، سلام بر تو ای کسی که به زیارتش، ثواب زیارت سید الشهدا امید می رود، سلام بر تو، خدا میان ما و شما در بهشت، شناسایی برقرار کند، و در گروهتان محشور فرماید، و به حوض پیامبرتان وارد سازد، و به ما با جام جدّتان از دست علی بن ابیطالب بنوشاند، درود خدا بر شما، از خدا می خواهم که به ما درباره شما، خوشحالی و گشایش بنمایاند، و ما و شما را در گروه جدّتان محمد درود خدا بر او و خاندانش گرد آورد، و معرفت شما را از ما باز نگیرد، به درستی که او سرپرست توانایی است،

۲- من با دوستی شما، و بیزاری از دشمنان تان، و تسلیم بودن به خدا، تقرّب به خدا می جویم، با خشنود بودن به آن، بدون انکار و تکبّر، و به یقین به آنچه محمّد آن را آورده، به این امر و خاطر تو را میجویم ای سرور من، خدایا خشنودی تو، و خانه آخرت را می خواهم، ای سرور من و فرزند سرور من، برایم درباره بهشت شفاعت کن، زیرا برای تو نزد خدا مقامی از مقامات والا است. خدایا از تو می خواهم که سرانجام کارم را به خوشبختی ختم کنی، و آنچه را در آنم از دستم نگیری، جنبش و نیرویی جز به خدای والای بزرگ نیست. خدایا برای ما اجابت کن، و آن را به کرم و عزّتت، و رحمت و عافیتت بپذیر، و درود خدا بر محمّد و خاندان او و بر آنان سلام باد، سلامی کامل، ای مهربان ترین مهربانان.

او را هم بایـد زیارت کرد، و در زیارتش، همین زیارت را تا «المطیع للّه ربّ العالمین و لرسوله و لامیر المؤمنین» میتوان خواند، و دنباله زیارت را که خاص حضرت عبد العظیم است نباید خواند.

پایان سخن فخر المحققّین.

پنهان نباشد، که در صحن امام زاده حمزه، قبر شیخ جلیل سعید، قدوه المفسّرین، جمال الدین ابو الفتوح حسین بن علی خزاعی رحمه اللّه صاحب تفسیر معروف قرار دارد، باید آن جناب را هم زیارت نمود، و همچنین از زیارت جناب شیخ صدوق رئیس المحدثین، معروف به ابن بابویه، که در نزدیکی شهر حضرت عبد العظیم است، نباید غفلت کرد.

بخش سوم

زیارت قبور مومنان

شیـخ ثقه جلیل القدر، جعفر بن قولویه قمی، از عمرو بن عثمان رازی روایت کرده که گفت: از حضـرت موسـی بن جعفر علیه السّـلام شـنیدم که می فرمود: هرکه بر زیـارت ما قادر نباشـد، پس زیارت کنـد صالحان از دوسـتان ما را، تا ثواب زیارت ما را برای او نوشـته شود، و کسـیکه بر صـله و نیکی به ما ناتوان باشد، با صالحان از دوسـتان ما از در صله و نیکی برآید، تا برای او ثواب صله و نیکی به ما نوشته شود.

و نیز به صند صحیح از محمد بن احمد بن یحیی الاشعری روایت کرده که من در فید] جایی است در راه مکه [با علی بن بلال به جانب قبر محمّد بن اسـماعیل بن بزیع روانه شدیم، علی بن بلال به من گفت: صاحب این قبر برای من، از حضرت رضا علیه السّلام روایت کرد: هرکه به نزد قبر برادر مؤمن خود بیاید، و دست بر قبر گذارد، و هفت بار سوره

«قدر» را بخواند، و روز فزع اکبر [یعنی ترس بزرگ روز قیامت] ایمن شود.

و در روایت دیگری مانند همین مطلب را نقل کرده، جز آنکه در آن آمده: رو به قبله کند.

فقیر گوید: این ایمن بودن که، روایت بر آن دلالت دارد، ممکن است برای خواننده باشد، چنانکه ظاهر حدیث چنین است و احتمال دارد برای صاحب قبر باشد چنانکه آن را تایید می کند حدیثی که بعد از این از سید ابن طاووس نقل میشود.

و نیز در کامل الزیارات به سند معتبر نقل شده، عبد الرحمن بن ابی عبد اللّه، به حضرت صادق علیه السّلام عرضه داشت، چگونه دست خود را بر قبور مسلمانان بگذارم؟ پس حضرت با دست خود اشاره به زمین فرمود، و دست را بر زمین نهاد در حالی که مقابل قبله بودند.

و نیز به سند صحیح روایت شده عبد اللّه بن سنان به حضرت صادق علیه السّلام عرض کرد، چگونه باید بر اهل قبور سلام کرد؟ فرمود: میگویی:

السَّلامُ عَلَی أَهْلِ الدِّیَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُسْلِمِینَ أَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ وَ نَحْنُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِکُمْ لاحِقُونَ. (۱)

و از حضرت حسین علیه السّلام روایت شده: هرکه وارد قبرستان شود و بگوید:

اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الْأَرْوَاحِ الْفَانِیَهِ وَ الْأَجْسَادِ الْبَالِیَهِ وَ الْعِظَامِ النَّخِرَهِ الَّتِی خَرَجَتْ مِنَ الدُّنْیَا وَ هِیَ بِکَ مُؤْمِنَهٌ أَدْخِلْ عَلَیْهِمْ رَوْحا مِنْکَ وَ سَلاما مِنِّی (۲)

حق تعالی برای او به عدد خلق، از زمان آدم تا قیام قیامت، حسنات بنویسد، و از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت شده است، هرکه وارد قبرستان شود و بگوید:

السَّلامُ عَلَی أَهْلِ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ

ص: ۸۶۰

۱- سلام بر اهل دیار از مؤمنان و مسلمانان، شما پیشروان ما بودید، و ما هم ان شاء اللّه به شما ملحق میشویم.
۲- ای پروردگار این ارواح فناپذیر و پیکرهای پوسیده و استخوان های خاکسترشده ای که از دنیا خارج شدند، درحالی که مؤمن به تو بودند، نسیم رحمتی از جانب خود، و سلامی از من بر آنان وارد کن.

أَهْلِ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ يَا أَهْلَ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ بِحَقِّ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ كَيْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ مِنْ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ يَا لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ بِحَقِّ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ اغْفِرْ لِمَنْ قَالَ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَ احْشُرْنَا فِي زُمْرَةِ مَنْ قَالَ لا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيٌّ وَلِيُّ اللَّهِ.

سلام بر اهل لا اله الّا اللّه، از اهل لا اله الّا اللّه، ای اهل لا اله الّا اللّه، به حق لا اله الّا اللّه، چگونه یافتید سخن لا اله الّا اللّه، را از لا اله الّا اللّه، ای لا اله الّا اللّه، به حق لا اله الّا اللّه، بیامرز هرکه را گفت لا اله الّا اللّه، و ما را محشور کن در گروه آنان که گفتند: لا اله الّا اللّه، محمد رسول اللّه علی ولی اللّه.

حق سبحانه و تعالی ثواب پنجاه سال عبادت را برای او بنویسد و گناه پنجاه ساله را از او و پدر و مادرش محو نماید.

و در روایت دیگری وارد شده است: بهتر سخنی که در قبرستان بگویی، وقتی که از آنجا بگذری، این است که بایستی و بگویی:

اللَّهُمَّ وَلِّهِمْ مَا تَوَلَّوْا وَ احْشُرْهُمْ مَعَ مَنْ أَحَبُّوا . (۱)

سیّد ابن طاووس در «مصباح الزائر» گفته: چون زیارت اهل ایمان را قصد کنی، شایسته است روز پنجشنبه باشد، و گرنه هر وقت که خواستی، و کیفیت زیارت ایشان چنین است، که رو به جانب قبله نمایی، و دست خود را بر قبر گذاری، و بگویی:

اللَّهُمَّ ارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَ صِلْ وَحْدَتَهُ وَ آنِسْ وَحْشَتَهُ وَ آمِنْ

۱- خدایا دوست آنان گردان، آنچه را دوست داشتند، و آنان را با هرکه دوست داشتند محشور فرما

رَوْعَتَهُ وَ أَسْكِنْ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَهً يَسْتَغْنِي بِهَا عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِوَاكَ وَ أَلْحِقْهُ بِمَنْ كَانَ يَتَوَلاهُ (۱)

سپس سوره «قدر» را هفت بار می خوانی.

و در صفت زیارتشان، و ثواب آن، حدیث دیگری از فضیل روایت شده است که هرکه سوره «قدر» را هفت بار نزد قبر مؤمنی بخواند، حق تعالی فرشته ای به سوی قبر او بفرستد، که خدا را نزد قبر او عبادت کند، و حق تعالی ثواب عمل این فرشته را برای آن مرده بنویسد، پس زمانی که از قبرش برانگیخته شود، به هیچ هراسی از هراس های قیامت نگذرد، جز آنکه خدا آن هراس را به سبب آن فرشته از او بر گرداند، تا خدا او را وارد بهشت سازد، و با هفت بار «قدر» ، سوره «حمد» و «فلق» و «ناس» و «توحید» و «آیه الکرسی» را هر کدام سه بار بخواند.

و نیز در صفت زیارت آنها، روایت دیگری از محمد بن مسلم روایت شده که گفت: خدمت حضرت صادق علیه السّلام عرض کردم: مردگان را زیارت کنیم؟ فرمود: آری، گفتم: آیا آنها میدانند که ما به زیارتشان رفته ایم؟ فرمود: آری به خدا قسم میدانند، و شاد میشوند، و به شما انس میگیرند، عرض کردم وقتی به زیارتشان میرویم چه بگوییم؟ فرمود بگو:

اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَنْ جُنُوبِهِمْ وَ صَاعِدْ إِلَيْكَ أَرْوَاحَهُمْ وَ لَقِّهِمْ مِنْكَ رِضْوَاناً وَ أَسْكِنْ إِلَيْهِمْ مِنْ رَحْمَتِكَ مَا تَصِلُ بِهِ وَحْدَتَهُمْ وَ تُونِسُ بِهِ وَحْشَتَهُمْ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۲)

تاکید فرستادن هدیه برای مردگان

سپس سیّد ابن طاووس فرموده است: وقتی که بین قبرهای مؤمنان میباشی، یازده مرتبه «توحید» بخوان، و آن را

۱- خدایا به غربتش رحم کن، و به تنهایی اش برس، و وحشتش را همدم باش، و ترسش را ایمنی ده، و از رحمتت به او آرامش ده، رحمتی که به سبب آن از رحمت غیر تو بینیاز گردد، و او را به هرکه دوستش دارد ملحق کن

۲- خدایا زمین را از پهلوهایشان خالی گذار، و ارواحشان را به سوی خود بالا ببر، و از خشنودی خود به آنها عنایت کن، و از رحمتت به آنان آرامش ده، به طوری که با آنان تنهایی شان را برطرف کنی، و به وسیله آن ترس شان را همدم شوی به درستی که تو بر هر کار توانایی.

برای ایشان هدیه کن، به تحقیق روایت شده: که خدا به خواننده آن به عدد مردگان ثواب میدهد.

در کتاب «کامل الزیارات» از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: چون مردگان را پیش از طلوع آفتاب زیارت کنید میشنوند، و به شما پاسخ میدهند، و اگر پس از طلوع آفتاب زیارت کنید، میشنوند و پاسخ نمیدهند.

در کتاب دعوات راوندی حدیثی در کراهت زیارت مردگان در شب از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت شده، چنانکه به حضرت ابی ذر فرمود:

وَ لا تَزُرْهُمْ أَحْیانا بِاللَّیْلِ

آنان را احیاناً در شب زیارت مکن.

در مجموعه شیخ شهید از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آل روایت شده: که هیچ کس نزد قبر مرده ای سه مرتبه نمیگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ لا تُعَذِّبَ هَذَا الْمَیِّتَ (۱)

مگر اینکه خدای تعالی عذاب را در روز قیامت، از او دور گرداند.

از کتاب «جامع الاخبار» نقل شده: بعضی از صحابه، از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله نقل کرده اند: که آن حضرت فرمود: برای اموات خود هدیه بفرستید، پرسیدیم: هدیه برای اموات چیست؟ فرمود: صدقه و دعا.

و فرمود: هر جمعه ارواح مؤمنان به آسمان دنیا میآیند، و در برابر خانه ها و منازل خود قرار می گیرند، و هر یک از ایشان به آواز حزین با گریه فریاد می کنند: ای اهل من، و اولاد من، ای پدر و مادر من، ای خویشان من، به ما به آنچه در دنیا در دست ما بود مهربانی کنید، عذاب و حساب آن بر ما، و سودش برای غیر ماست،

۱- خدایا از تو میخواهم به حق محمّد و خاندان محمّد، که این مرده را عذاب نکنی.

و هر یک خویشان خود را فریاد میکنند: به ما مهربانی کنید به درهمی، یا قرص نانی، یا جامه ای، که خدا شمار را از جامه بهشت بپوشاند.

پس رسول خدا صلی اللّه علیه و آله گریه کرد، و ما گریه کردیم، و آن حضرت از زیادی گریستن قدرت بر سخن گفتن نداشت، آنگاه فرمود: اینان برادران دینی شمایند، که پس از شادی و نعمت، تبدیل به خاک پوسیده شده اند، اینان به عذاب و هلاکت بر جانهای خود فریاد می کنند، و می گویند: وای بر ما، اگر آنچه در دست ما بود در طاعت و رضای خدا انفاق می کردیم، نیازمند به شما نبودیم، پس با حسرت و پشیمانی باز می گردند، و فریاد میزنند، صدقه مردگان را زود بفرستید، و نیز از آن حضرت روایت کرده: هر صدقه ای که برای میّت داده میشود، فرشته ای آن را در طبقی می گیرد، که شعاع آن درخشان است، و به هفت آسمان می رسد، پس لب قبر می ایستد، و فریاد می کند: السّلام علیکم یا اهل القبور اهل شما این هدیه را به سوی شما فرستادند، پس میّت آن را می گیرد، و وارد قبر خود می کند، و خوابگاهش با آن گسترده می شود، سپس فرمود: هرکس میّت را با دادن صدقه مهربانی کند، برای اوست نزد خدا از پاداش، مانند کوه احد، و روز قیامت در سایه عرش خدا میباشد، روزی که سایه ای جز سایه عرش خدا نیست.

زنده و و مرده به این صدقه نجات میابند.

حکایت شده: امیر خراسان را در خواب دیدند، که می گفت: برای

من آنچه را که برای سگان خود می اندازید بفرستید، که به آن نیازمندم.

عبرت گرفتن از اموات

بـدان که زیـارت قبور مؤمنـان ثواب بسـیار دارد، و علاوه بر فوایـد عظیم ه ای که بر آن مترتّب است، باعث عبرت و آگاهی و زهـد و بیمیلی به دنیـا، و رغبت در آخرت می شود، و به هنگام انـدوه بسـیار، و شادی فراوان، بایـد به قبرسـتان رفت، عاقل آن است که در قبرسـتان از اموات عبرت بگیرد، تا حلاوت دنیا از دلش بیرون رود، و شـهد کالای دنیوی در کامش تلـخ گردد، و در فنای دنیا و دگرگونی احوال آن تفکر کنـد و توجه کنـد که او نیز به نزدیک ترین زمان مثل ایشان خواهد شد و دسـتش از عمل کوتاه و باعث عبرت دیگران شود.

راستی که شیخ نظامی در گفته اش زیبا سروده است:

زنده ولی در صف افسردگان رفت به همسایگی مردگان

حرف فنا خوان ز هر لوح پاک روح بقا جست ز هر روح پاک

کارشناسی پی تفتیش حال کرد از او بر سر راهی سؤال

کین همه از زنده رمیدن چراست رخت سوی مرده کشیدن چراست

گفت پلیدان به مغاک اندرند پاک نهادان ته خاک اندرند

مرده دلالنند به روی زمین بهر چه با مرده شوم همنشین

همدمی مرده دهد مردگی صحبت افسرده دل افسردگی

زیر گل آنان که پراکنده اند گرچه به تن مرده به دل زنده اند

مرده دلی بود مرا پیش از این بسته هر چون وچرا پیش از این

زنده شدم از نظر پاکشان آب حیات است مرا خاکشان

رُوِیَ أَنَّهُ أَوْحَی اللَّهُ تَعَالَی إِلَی عِیسَی علیه السلام یَا عِیسَی هَبْ

لِی مِنْ عَیْنَیْکَ الدُّمُوعَ وَ مِنْ قَلْبِکَ الْخُشُوعَ وَ اکْحُلْ عَیْنَیْکَ بِمِیلِ الْحُزْنِ إِذَا ضَحِکَ الْبَطَّالُونَ وَ قُمْ عَلَی قُبُورِ الْأَمْوَاتِ فَنَادِهِمْ بِالصَّوْتِ الرَّفِیعِ لَعَلَّکَ تَأْخُذُ مَوْعِظَتَکَ مِنْهُمْ وَ قُلْ إِنِّی لاحِقٌ بِهِمْ فِی اللاحِقِینَ (۱)

«آنچه ثبت آن در این کتاب شریف مقدر شده بود، در شب یکشنبه دهم ذو القعده الحرام سال هراز و سیصد و چهل و چ هار قمری، شب ولادت باسعادت حضرت ثامن الائمه مولانا ابو الحسن الرضا (صلوات اللّه علیه) پایان یافت، و چون در این روز بوسیله نامه خبر فوت مادرم به من رسید، از برادران ایمانی که از این کتاب بهره مند می شوند، برای آن مرحومه مغفوره و برای خودم و والدم در حیات و ممات، التماس دعا و زیارت دارم.

و الحمد للّه أوّلا و آخرا و صلّی اللّه علی محمّد و آله الطاهرین»

فهرست ملحقات مفاتیح الجنان

مطلب اول: دعای وداع ماه رمضان

بسم اللّه الرّحمن الرّحیم الحمد للّه و سلام علی عباده الّذین اصطفی چنین گوید این گنهکار روسیاه، عبّاس قمی که خدا او را ببخشاید: پس از آنکه به کمک خدای تعالی کتاب «مفاتیح الجنان» را تألیف کردم، و در گوشه و کنار منتشر شد، به خاطرم رسید، که در چاپ دومش، برای آن موارد زیر را بیفزایم: دعای وداعی برای ماه رمضان، و خطبه روز عید فطر، و زیارت جامعه ائمه مؤمنان، و دعای «اللّهمّ انّی رزت هذا الامر» که بعد از زیارتها خوانده می شود، و زیارت وداعی که هر یک از ائمه علیهم السّلام را، به آن وداع کنند، و نوشته هایی که برای رفع حاجت می نویسند، و دعایی که در غیبت امام عصر عج اللّه تعالی

۱- روایت شده است که خدای متعالی به عیسی (دورد بر او) وحی فرمود: از دیده ات به من اشک ببخش، و از دلت به من فروتنی واگذار، آن هنگام که بیکاره ها می خندند با میله حزن چشمانت را سرمه بکش، بالای سر قبر مردگان بایست، و آنان را با صدای بلند صدا کن، شاید موعظه ات را از آنان بگیری، و بگو من هم در گروه ملحق شوندگان به آنان ملحق میشوم.

فرجه باید خوانده شود، و آداب زیارت به نیابت، به سبب کثرت نیاز به اینها.

ولی از سویی دیـدم هرگـاه چنین کـاری را انجـام دهم، فتـح بـابی می شود، برای تصـرّف در کتـاب «مفاتیـح» ، و بسا شود که بعضـی از فضولان، بعـد از این در این کتاب، بعضـی از دعاهای دیگر بیفزایند، یا از آن کم کنند، و به اسم «مفاتیح الجنان» در میان مردم رواج دهند، چنان که در کتاب «مفاتیح الجنان» مشاهده می شود.

به ناچار کتاب را به همان وضع خود گذاشتم.

و این هشت مطلب را پس از پایان مفاتیح، ملحق به آن کردم، و به لعنت خدای قهّار و نفرین رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و ائمه اطهار علیهم السّلام واگذار و حواله نمودم کسی را که در «مفاتیح» تصرف کند.

اینـک به ذکر آن هشت مطلب می پردازم: مطلب اول: دعـای وداع مـاه مبارک رمضان: شـیخ کلینی رضوان اللّه علیه در کتاب «کافی» از ابو بصیر، از امام صادق علیه السّلام این دعا را برای وداع ماه رمضان روایت کرده:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ فِی کِتَابِکَ الْمُنْزَلِ شَـهْرُ رَمَضَانَ الَّذِی أُنْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ وَ هَذَا شَـهْرُ رَمَضَانَ وَ قَدْ تَصَرَّمَ فَأَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَ کَلِمَاتِکَ التَّامَّهِ إِنْ کَانَ بَقِیَ عَلَیَّ ذَنْبٌ لَمْ تَغْفِرْهُ لِی أَوْ تُرِیدُ أَنْ تُعَذِّبَنِی عَلَیْهِ أَوْ تُقَایِسَنِی بِهِ أَنْ لا یَطْلُعَ فَجْرُ هَذِهِ اللَّیْلَهِ أَوْ یَتَصَرَّمَ هَـذَا الشَّهْرُ إِلا وَ قَدْ غَفَرْتَهُ لِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ بِمَحَامِدِکَ کُلِّهَا أَوَّلِهَا وَ آخِرِهَا مَا قُلْتَ لِنَفْسِکَ مِنْهَا وَ مَا قَالَ الْخَلائِقُ الْحَامِدُونَ الْمُجْتَهِدُونَ الْمَعْدُودُونَ [الْمُعَدِّدُونَ] الْمُوَقِّرُونَ [الْمُؤْثِرُونَ] ذِکْرَکَ وَ الشُّکْرَ

لَکَ الَّذِینَ أَعَنْتَهُمْ عَلَی أَدَاءِ حَقِّکَ مِنْ أَصْنَافِ خَلْقِکَ مِنَ الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ النَّبِیِّینَ وَ الْمُرْسَلِینَ وَ أَصْنَافِ النَّاطِقِینَ وَ الْمُسَبِّحِینَ لَکَ مِنْ جَمِیعِ الْعَالَمِینَ، (۱) عَلَی أَنَّکَ بَلَّغْتَنَا شَهْرَ رَمَضَانَ وَ عَلَیْنَا مِنْ نِعَمِکَ وَ عِنْدَنَا مِنْ قِسَمِکَ وَ إِحْسَانِکَ وَ تَظَاهُرِ امْتِنَانِکَ فَبِذَلِکَ لَکَ مُنْتَهَی الْحَمْدِ الْخَالِدِ الدَّائِمِ الرَّاکِدِ الْمُخَلَّدِ السَّرْمَدِ الَّذِی لا یَنْفَدُ طُولَ الْأَبَدِ جَلَّ ثَنَاؤُکَ أَعَنْتَنَا عَلَیْهِ حَتَّی قَضَیْتَ عَنَّا صِیَامَهُ وَ قِیَامَهُ مِنْ صَلاهٍ وَ مَا کَانَ مِنَّا فِیهِ مِنْ بِرٍّ أَوْ شُکْرٍ أَوْ ذِکْرٍ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا بِأَحْسَنِ قَبُولِکَ وَ تَجَاوُزِکَ وَ عَفْوِکَ وَ صَفْحِکَ وَ غُفْرَانِکَ وَ حَقِیقَهِ رِضْوَانِکَ حَتَّی تُظَفِّرَنَا [تُظْفِرَنَا] فِیهِ بِکُلِّ خَیْرٍ مَطْلُوبٍ وَ جَزِیلِ عَطَاءٍ مَوْهُوبٍ وَ تُوقِیَنَا فِیهِ مِنْ کُلِّ مَرْهُوبٍ أَوْ بَلاءٍ مَجْلُوبٍ أَوْ ذَنْبٍ مَکْسُوبٍ. (۲) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَظِیمِ مَا سَأَلَکَ بِهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِکَ مِنْ کَرِیمِ أَسْمَائِکَ وَ جَمِیلِ ثَنَائِکَ وَ خَاصَّهِ دُعَائِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ شَهْرَنَا هَذَا أَعْظَمَ شَهْرِ رَمَضَانَ مَرَّ عَلَیْنَا مُنْذُ أَنْزَلْتَنَا إِلَی الدُّنْیَا بَرَکَهً فِی عِصْمَهِ دِینِی وَ خَلاصِ نَفْسِی وَ قَضَاءِ حَوَائِجِی وَ تُشَفِّعَنِی فِی مَسَائِلِی وَ تَمَامِ النِّعْمَهِ عَلَیَّ وَ صَرْفِ السُّوءِ عَنِّی وَ لِبَاسِ الْعَافِیَهِ لِی فِیهِ وَ أَنْ تَجْعَلَنِی بِرَحْمَتِکَ مِمَّنْ خِرْتَ [خُرْتَ] [ادَّخَرْتَ] لَهُ لَیْلَهَ الْقَدْرِ وَ جَعَلْتَهَا لَهُ خَیْرا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فِی أَعْظَمِ الْأَجْرِ وَ کَرَائِمِ الذُّخْرِ وَ حُسْنِ الشُّکْرِ وَ طُولِ الْعُمْرِ وَ دَوَامِ الْیُسْرِ اللَّهُمَّ وَ أَسْأَلُکَ بِرَحْمَتِکَ وَ طَوْلِکَ وَ عَفْوِکَ وَ نَعْمَائِکَ وَ جَلالِکَ وَ قَدِیمِ إِحْسَانِکَ وَ امْتِنَانِکَ أَنْ لا تَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِشَهْرِ رَمَضَانَ حَتَّی تُبَلِّغَنَاهُ مِنْ قَابِلٍ عَلَی أَحْسَنِ حَالٍ ، (۳) وَ

۱- خدایا تو در کتاب فرو فرستاده ات فرمودی: «ماه رمضان که در آن قرآن نازل شده» ، و این است ماه رمضان که گذشت، به جلوه کریمت، و کلمات کاملت، از تو می خواهم، اگر بر من گناهی باقی مانده، که نیامرزیده ای، یا می خواهی بر آن عذابم کنی، یا به آن مرا بسنجی، اینکه سپیده امشب طلوع نکند، یا این ماه بگذرد، مگر اینکه آن گناه را از من آمرزیده باشی، ای مهربان ترین مهربانان، خدایا تو را ستایش به همه ستایش هایت آغاز و انجام آن، چه آن ستایش هایی که برای خود گفتی، و چه آنچه آفریدگان ستایش کننده و کوشنده و شمارنده و فراوان بجا آورنده ذکر و سپاست گفته اند، آنان که بر ادای حقّت، یاری شان نمودی، از گروه های آفریدگانت: از فرشتگان مقرّب، و پیامبران، و رسولان، و طبقات گویندگان، و تسبیح کنندگان حضرتت، از همه جهانیان.

۲- آری ستایش می کنم بر اینکه ما را به ماه رمضان رساندی، و حال آنکه نعمت هایت بر عهده ما بود، و بهره ها و احسانت، و نیکی های پی در پی ات پیش ما بود، به این خاطر تنها برای تو است آخرین حدّ ستایش، ستایشی جاودان، همواره، پایدار، همیشگی، بی نهایت، تا در ابدیت پایانی نداشته باشد، بزرگ است ثنایت، ما را بر انجام تکالیف ماه رمضان یاری دادی تا از ما روزه و به پا داشتن نمازش را گذراندی، و نیز آنچه از ما در آن انجام گرفته، از کار نیک و سپاس و ذکر، خدایا آن را از ما به نیکوترین پذیرش، و گذشت و عفو و چشم پوشی و آمرزش و خشنودی ات بپذیر، تا جایی که ما را در این ماه، به هر خیر خواسته و شایان عطای بخشیده شده برسانی، و از هر امر هراسناک و بلای فرود آمده و گناه پیشه شده نگاه داری.

۳- خدایا از تو می خواهم، به حق بزرگترین چیزی که یکی از آفریدگانت از تو خواست، از نام های گرامی ات، و ثنای زیبایت، و دعای خاصت، که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و این ماه را بزرگترین ماه رمضانی قرار دهی که بر ما گذشته، از زمانی که ما را به دنیا آوردی تاکنون از جهت برکت در حفظ دینم، و رهایی جانم، و برآمدن حاجتم، و اینکه شفاعتم را در خواسته هایم بپذیری، و در کامل کردن نعمتت بر من، و برگرداندن پیش آمد بد از من و پوشاندن لباس عافیت به من، و مرا به رحمتت از کسانی قرار دهی، که شب قدر را برای آنان اختیار نمودی، و آن شب را برای آنها بهتر از هزار ماه

قرار دادی، در بزرگترین پاداش، و اندوخته های با ارزش، و نیکی شـکر، و درازی عمر، و پایندگی آسایش، خدایا و از تو می خـواهم بـه رحمت و بخشـش و گذشـتت، و نعمت هـا و جلالـلت، و دیرینه احسـان و عطـایت، اینکه آن را آخرین بهره از مـاه رمضان قرار ندهی، تا ما در سال آینده به آن برسانی، آن هم بر پایه بهترین حال،

تُعَرِّفَنِی هِلالَهُ مَعَ النَّاظِرِینَ إِلَیْهِ وَ الْمُعْتَرِفِینَ [وَ الْمُتَعَرِّفِینَ] لَهُ فِی أَعْفَی عَافِیَتِکَ وَ أَنْعَمِ نِعْمَتِکَ وَ أَوْسَعِ رَحْمَتِکَ وَ أَجْزَلِ قِسَمِکَ یَا رَبِّیَ الَّذِی لَیْسَ لِی رَبٌّ غَیْرُهُ لا یَکُونُ هَذَا الْوَدَاعُ مِنِّی لَهُ وَدَاعَ فَنَاءٍ وَ لا آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِلِقَاءٍ حَتَّی تُرِیَنِیهِ مِنْ قَابِلٍ فِی أَوْسَعِ النِّعَمِ وَ أَفْضَلِ الرَّجَاءِ وَ أَنَا لَکَ عَلَی أَحْسَنِ الْوَفَاءِ إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ اسْمَعْ دُعَائِی وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِی وَ تَذَلُّلِی لَکَ وَ اسْتِکَانَتِی وَ تَوَکُّلِی عَلَیْکَ وَ أَنَا لَکَ مُسَلِّمٌ لا أَرْجُو نَجَاحا وَ لا مُعَافَاهً وَ لا تَشْرِیفا وَ لا تَبْلِیغا إِلا بِکَ وَ مِنْکَ وَ امْنُنْ عَلَیَّ جَلَّ ثَنَاؤُکَ وَ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُکَ بِتَبْلِیغِی شَهْرَ رَمَضَانَ وَ أَنَا مُعَافًی مِنْ کُلِّ مَکْرُوهٍ وَ مَحْذُورٍ وَ مِنْ جَمِیعِ الْبَوَائِقِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَعَانَنَا عَلَی صِیَامِ هَذَا الشَّهْرِ وَ قِیَامِهِ حَتَّی بَلَّغَنِی آخِرَ لَیْلَهٍ مِنْهُ. (۱)

مطلب دوم: خطبه روز عید فطر

دوم: خطبه روز عید فطر است، که امام جماعت، پس از بجا آوردن نماز عید میخوانند، و آن به صورتی که شیخ صدوق در کتاب «من لا یحضره الفقیه» از حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام نقل کرده است چنین است:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورَ ثُمَّ الَّذِینَ کَفَرُوا بِرَبِّهِمْ یَعْدِلُونَ لا نُشْرِکُ بِاللَّهِ شَیْئا وَ لا نَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ وَلِیّا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَهُ مَا فِی السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِی الْأَرْضِ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِی الْآخِرَهِ وَ هُوَ الْحَکِیمُ الْخَبِیرُ یَعْلَمُ مَا یَلِجُ فِی الْأَرْضِ وَ مَا یَخْرُجُ مِنْهَا وَ مَا یَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا یَعْرُجُ فِیهَا وَ هُوَ الرَّحِیمُ الْغَفُورُ کَذَلِکَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا هُوَ إِلَیْهِ الْمَصِیرُ وَ

۱- و هلال ماهش را همراه بینندگان به سوی آن و اعتراف کنندگان به آن به من بشناسانی در کامل ترین عافیت، و خوب ترین نعمتت، و گسترده ترین رحمتت، و برجسته ترین نصیب هایت، ای پروردگارم، که برایم پروردگاری غیر او نیست، این وداع نسبت به ماه رمضان وداع فنا و آخرین بهره من از دیدار نباشد، تا آن را در سال آینده به من بنمایانی، در فراخ ترین نعمت ها، و برترین امیدها، درحالی که من برای تو بر پایه بهترین وفاداری باشم، به درستی که تو شنوای دعایی. خدایا دعایم را بشنو، و به زاری و خواری و درماندگی، و توکّلم بر خویش رحم کن، من تسلیم توام، امید به موفقیت و سلامت کامل و شرافت و رسیدن به جایگاه رفیع، جز به تو و از جانب تو ندارم، بر من منّت بنه، ای که ثنایت بزرگ، و نام هایت مقدّس است، به رساندنم به ماه رمضان، و درحالی که از هر ناخوشایند و محذوری، و از همه ناگواری ها سالم باشم، ستایش خدای را که بر روزه این ماه، و بپاداری عبادتش ما را یاری نمود تا مرا به آخرین شب آن رساند.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یُمْسِکُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَی الْأَرْضِ إِلا بِإِذْنِهِ إِنْ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِیمٌ اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا بِرَحْمَتِکَ وَ اعْمُمْنَا بِمَغْفِرَتِکَ إِنَّکَ أَنْتَ الْعَلِیُّ الْکَبِیرُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لا مَقْنُوطٌ مِنْ رَحْمَتِهِ لا مَخْلُوٌّ مِنْ نِعْمَتِهِ، (۱) وَ لا مُؤْیَسٌ مِنْ رَوْحِهِ وَ لا مُسْتَنْکِفٌ [مُسْتَنْکَفٌ] عَنْ عِبَادَتِهِ [الَّذِی] بِکَلِمَتِهِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ اسْتَقَرَّتِ الْأَرْضُ الْمِهَادُ وَ ثَبَتَتِ الْجِبَالُ الرَّوَاسِی وَ جَرَتِ الرِّیَاحُ اللَّوَاقِحُ وَ سَارَ فِی جَوِّ السَّمَاءِ السَّحَابُ وَ قَامَتْ عَلَی حُدُودِهَا الْبِحَارُ وَ هُوَ إِلَهٌ لَهَا وَ قَاهِرٌ یَذِلُّ لَهُ الْمُتَعَزِّزُونَ وَ یَتَضَاءَلُ لَهُ الْمُتَکَبِّرُونَ وَ یَدِینُ لَهُ طَوْعاً وَ کَرْهاً الْعَالَمُونَ نَحْمَدُهُ کَمَا حَمِدَ نَفْسَهُ وَ کَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ نَسْتَعِینُهُ وَ نَسْتَغْفِرُهُ وَ نَسْتَهْدِیهِ وَ نَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ یَعْلَمُ مَا تُخْفِی النُّفُوسُ وَ مَا تُجِنُّ الْبِحَارُ وَ مَا تَوَارَی مِنْهُ ظُلْمَهٌ وَ لا تَغِیبُ عَنْهُ غَائِبَهٌ وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَهٍ مِنْ شَجَرَهٍ وَ لا حَبَّهٍ فِی ظُلْمَهٍ إِلا یَعْلَمُهَا لا إِلَهَ إِلا هُوَ ، (۲) وَ لا رَطْبٍ وَ لا یَابِسٍ إِلا فِی کِتَابٍ مُبِینٍ وَ یَعْلَمُ مَا یَعْمَلُ الْعَامِلُونَ وَ أَیَّ مَجْرًی یَجْرُونَ وَ إِلَی أَیِّ مُنْقَلَبٍ یَنْقَلِبُونَ وَ نَسْتَهْدِی اللَّهَ بِالْهُدَی وَ نَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ نَبِیُّهُ وَ رَسُولُهُ إِلَی خَلْقِهِ وَ أَمِینُهُ عَلَی وَحْیِهِ وَ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ رِسَالاتِ رَبِّهِ وَ جَاهَدَ فِی اللَّهِ الْحَائِدِینَ عَنْهُ الْعَادِلِینَ بِهِ وَ عَبَدَ اللَّهَ حَتَّی أَتَاهُ الْیَقِینُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ [وَ سَلَّمَ] أُوصِیکُمْ بِتَقْوَی اللَّهِ الَّذِی لا تَبْرَحُ مِنْهُ نِعْمَهٌ وَ لا تَنْفَدُ مِنْهُ رَحْمَهٌ وَ لا یَسْتَغْنِی الْعِبَادُ عَنْهُ وَ لا یَجْزِی أَنْعُمَهُ الْأَعْمَالُ

۱- ستایش خدای را، که آسمان ها و زمین را آفرید، و تاریکی ها را قرار داد و نور را، پس آنان که به پروردگارشان کافر شدند، غیر او را با او برابر قرار می دهند! ! ما چیزی را با خدا شریک نمی دهیم، و جز او برای خود سرپرستی برنمی گیریم، و ستایش خدای را که آنچه در آسمان ها و زمین است از آن اوست، و ستایش در آخرت خاص اوست، و او حکیم و آگاه است، میداند آنچه را در زمین فرو می رود، و آنچه را از آن بیرون می آید، و آنچه را از آسمان نازل می گردد، و آنچه را در آن بالا می رود، و او مهربان و آمرزنده است، اینچنین است خدا، معبودی جز او نیست، بازگشت همه به سوی اوست، ستایش خدای را، که آسمان را از اینکه بر زمین فرو افتد نگاه می دارد جز به اجازه اش، خدا بر مردم رؤوف و مهربان است. خدایا به ما رحم کن به رحمتت، و فراگیر ما را به آمرزشت، به درستی که تو برتر و بزرگی، ستایش خدای را که ناامید شده ای از رحمتش، و تهیدستی از نعمتش،

۲- و مأیوسی از بخشایشش، و بازداشت ه ای از بندگی اش وجود ندارد، به فرمانش بر پا شد آسمان های هفتگانه، و زمین گسترده استقرار یافت، و کوه های بلند بر پا گشت، و بادهای بارور کننده روان شد، و ابرها در فضای آسمان حرکت کردند، و دریاها بر کرانه های خود ایستادند، و او معبود آنهاست، و چیره ای است که عزّتمندان در برابرش خوار می شوند، و در مقابلش ناچیز می گردند بزرگمنشان، و جهانیان با اختیار و بی اختیار در پیشگاهش تسلیم می شوند، او را می ستاییم، چنان که او خود را ستود، و چنان که او شایسته آن است، و از او یاری می خواهیم، و آمرزش می جوییم، و راهنمایی می طلبیم، و گواهی می دهمی که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی برای او نیست، می داند آنچه را نفوس پنهان میکنند، و آنچه را دریاها می پوشانند و تاریکی چیزی را از او در پرده نبرد، و غایبی از او غایب نگردد، و نیفتد برگی از درخت و نه دانه ای در تاریکی، جز آنکه آن را می داند، معبودی جز او نیست،

الَّذِی رَغَّبَ فِی التَّقْوَی وَ زَهَّدَ فِی الدُّنْیا وَ حَذَّرَ الْمَعَاصِیَ وَ تَعَزَّزَ بِالْبَقَاءِ وَ ذَلَّلَ خَلْقَهُ بِالْمَوْتِ وَ الْفَنَاءِ وَ الْمَوْتُ غَایَهُ الْمَخْلُوقِینَ، (۱) وَ سَبِیلُ الْعَالَمِینَ وَ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِی الْبَاقِینَ لا یُعْجِزُهُ إِبَاقُ الْهَارِبِینَ وَ عِنْدَ حُلُولِهِ یَأْسِرُ أَهْلَ الْهَوَی یَهْدِمُ کُلَّ لَذَّهٍ وَ یُزِیلُ کُلَّ نِعْمَهٍ وَ یَقْطَعُ کُلَّ بَهْجَهٍ وَ الدُّنْیا دَارٌ کَتَبَ اللَّهُ لَهَا الْفَنَاءَ وَ لِأَهْلِهَا مِنْهَا الْجَلاءَ فَأَکْثَرُهُمْ یَنْوِی بَقَاءَهَا وَ یُعَظِّمُ بِنَاءَهَا وَ هِیَ حُلْوَهٌ خَضِرَهٌ قَدْ عُجِّلَتْ لِلطَّالِبِ وَ الْتَبَسَتْ بِقَلْبِ النَّاظِرِ وَ یُضْنِی ذُو [تُضْنِی ذَا] الثَّرْوَهِ الضَّعِیفَ وَ یَجْتَوِیهَا [یَحْتَوِیهَا] الْخَائِفُ الْوَجِلُ فَارْتَحِلُوا مِنْهَا یَرْحَمُکُمُ اللَّهُ بِأَحْسَنِ مَا بِحَضْرَتِکُمْ وَ لا تَطْلُبُوا مِنْهَا أَکْثَرَ مِنَ الْقَلِیلِ وَ لا تَسْأَلُوا مِنْهَا فَوْقَ الْکَفَافِ وَ ارْضَوْا مِنْهَا بِالْیَسِیرِ وَ لا تَمُدُّنَّ أَعْیُنَکُمْ مِنْهَا إِلَی مَا مُتِّعَ الْمُتْرَفُونَ بِهِ وَ اسْتَهِینُوا بِهَا وَ لا تُوَطِّنُوهَا وَ أَضِرُّوا بِأَنْفُسِکُمْ فِیهَا وَ إِیَّاکُمْ وَ التَّنَعُّمَ وَ التَّلَهِّیَ وَ الْفَاکِهَاتِ، (۲) فَإِنَّ فِی ذَلِکَ غَفْلَهً وَ اغْتِرَارا أَلا إِنَّ الدُّنْیا قَدْ تَنَکَّرَتْ وَ أَدْبَرَتْ وَ احْلَوْلَتْ وَ آذَنَتْ بِوَدَاعٍ أَلا وَ إِنَّ الْآخِرَهَ قَدْ رَحَلَتْ فَأَقْبَلَتْ وَ أَشْرَفَتْ وَ آذَنَتْ بِاطِّلاعٍ أَلا وَ إِنَّ الْمِضْمَارَ الْیَوْمَ وَ السِّبَاقَ غَدا أَلا وَ إِنَّ السُّبْقَهَ الْجَنَّهُ وَ الْغَایَهَ النَّارُ أَلا أَ فَلا تَائِبٌ مِنْ خَطِیئَتِهِ قَبْلَ یَوْمِ مَنِیَّتِهِ أَ لا عَامِلٌ لِنَفْسِهِ قَبْلَ یَوْمِ بُؤْسِهِ وَ فَقْرِهِ جَعَلَنَا اللَّهُ وَ إِیَّاکُمْ مِمَّنْ یَخَافُهُ وَ یَرْجُو ثَوَابَهُ أَلا إِنَّ هَذَا الْیَوْمَ یَوْمٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لَکُمْ عِیدا وَ جَعَلَکُمْ لَهُ أَهْلا فَاذْکُرُوا اللَّهَ یَذْکُرْکُمْ وَ ادْعُوهُ یَسْتَجِبْ لَکُمْ وَ أَدُّوا فِطْرَتَکُمْ فَإِنَّهَا سُنَّهُ نَبِیِّکُمْ وَ فَرِیضَهٌ وَاجِبَهٌ مِنْ رَبِّکُمْ فَلْیُؤَدِّهَا کُلُّ امْرِئٍ مِنْکُمْ عَنْ نَفْسِهِ وَ

۱- و تروخشکی نیست، جز اینکه در کتابی روشن است، و میداند آنچه را عمل کنندگان انجام می دهند، و از کدام گذرگاه میگذرند، و به کدام بازگشت گاه باز میگردند، از خدا راهنمایی به سوی هدایت را می خواهیم، و گواهی میدهیم که محمّد بنده و پیامبر و فرستاده او به سوی آفریدگانش، و امینش بر وحی اوست، و اینکه او رسالات پروردگارش را رسانید، و در مورد خدا جهاد کرد، با کسانی که از حق کناره گرفتند، و برای حضرتش شریک قرار دادند، و خدارا پرستید تا مرگ او را دررسید، درود و سلام خدا بر او و خاندان او باد، شما را به تقوای خدا سفارش میکنم، که همواره از جانب او نعمت بوده، و رحمت از سوی او پایان نمی پذیرد، و بندگان از او بی نیاز نمیشوند، و اعمال بندگان هرگز پاداش نعمت های او نمیگردد. خدایی که مردم را به پرهیزگاری تشویق نمود، و به بی میلی نسبت به دنیا واداشت، و از گناهان برحذر کرد، و با پایندگی عزیز شد، و آفریدگانش را با مرگ و نیستی رام ساخت، و مرگ سرانجام آفریدگان،

۲- و راه جهانیان، و نوشته شده بر پیشانی بازماندگان است، او را درمانده نمیکند فرار فراریان، و به هنگام رسیدنش [یعنی مرگ] اهل هوا را گرفتار می نماید، بنای هر لذّتی را فرو میریزد، و هر نعمتی را تباه می نماید، و هر نشاطی را قطع می کند، دنیا خانه ای است که خدا فنا را برای آن، و کوچ کردن اهلش را از آن مقرّر نموده است، پس اکثر مردم ماندنش را قصد می کنند، و بنایش را بزرگ می شمارند، به ظاهر شیرین و سبز و خرم است، به شتاب گذشته، هرآینه برای جوینده، و بر دل بیننده مشتبه گشته، صاحب ثروت ناتوان را به نزاری اندازد، و می دانندش هراسان اندیشناک ناخوشایند. پس کوچ کنید از آن، خدا شما را رحمت کند، به بهترین چیزی که نزد شما است [عمل صالح] بیش از اندک از آن [دنیا] نجویید، و بیشتر از نیاز از آن مخواهید، به اندک آن راضی شوید، و دیدگان خود را به آنچه خوش گذران ها از آن بهره میگیرند ندوزید، دنیا را سبک شمارید، و آن را وطن خود قرار ندهید، و نسبت به آن خود را به رنج و زیان اندازید، شما را برحذر میدارم از رفاه طلبی و بازیگری و خوش گذرانی،

عَنْ عِيَالِهِ كُلِّهِمْ ذَكَرِهِمْ وَ أُنْثَاهُمْ وَ صَغِيرِهِمْ وَ كَبِيرِهِمْ ، (۱) وَ حُرِّهِمْ وَ مَمْلُوكِهِمْ عَنْ كُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ صَاعا مِنْ بُرٍّ أَوْ صَاعا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعا مِنْ شَعِيرٍ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا فَرَضَ عَلَيْكُمْ وَ أَمَرَكُمْ بِهِ مِنْ إِقَامِ الصَّلاهِ وَ إِيتَاءِ الزَّكَاهِ وَ حِجِّ الْبَيْتِ وَ صَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الْإِحْسَانِ إِلَى نِسَائِكُمْ وَ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ مِنْ قَذْفِ الْمُحْصَنَهِ وَ إِتْيَانِ الْفَاحِشَهِ وَ شُرْبِ الْخَمْرِ وَ بَخْسِ الْمِكْيَالِ وَ نَقْصِ الْمِيزَانِ وَ شَهَادَهِ الزُّورِ وَ الْفِرَارِ مِنَ الزَّحْفِ عَصَمَنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ بِالتَّقْوَى وَ جَعَلَ الْآخِرَهَ خَيْرا لَنَا وَ لَكُمْ مِنَ الْأُولَى إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ وَ أَبْلَغَ مَوْعِظَهِ الْمُتَّقِينَ كِتَابُ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوا أَحَدٌ. (۲)

سپس اندکی پس از فراغ از خطبه، مانند کسی که شتاب داشته باشد می نشیند، آنگاه برخاسته، خطبه دوم را می خواند و این همان خطبه ای است که حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام در روز جمعه، پس از نشستن و برخاستن از خطبه اوّل میخواندند، و آن خطبه این است:

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَ نَسْتَعِينُهُ وَ نُؤْمِنُ بِهِ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَ نَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيکَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلامُهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَغْفِرَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ نَبِيِّکَ صَلاهً نَامِيَهً زَاكِيَهً تَرْفَعُ بِهَا دَرَجَتَهُ وَ تُبَيِّنُ بِهَا

۱- به درستی که در اینها غفلت و غرور است، و بدانید دنیا خود را به بیگانگی زده، و پشت کرده و شیرین شده، و اعلام نموده است وداع را، بدانید آخرت حرکت کرده پس به شما روی آورده، و نمایان شده، و اعلام در آمدن کرده است، بدانید به درستی که میدان تمرین امروز است، و گاه مسابقه فردا، و جایزه مسابقه بهشت، جایگاه بازنده دوزخ است، آیا کسی نیست که از خطایش، پیش از رسیدن روز مرگ توبه کند، آیا کسی نیست تا برای خویش، پیش از رسیدن روز فلاکت و تهیدستی اش کار کند؟ خدا ما و شما را از کسانی قرار دهد که از او میترسند، و پاداشش را امید دارند، بدانید، این روز، روزی است که خدا برای شما عید قرار داده، و شما را سزاوار آن نموده، پس خدا را یاد کنید، تا خدا شما را یاد کند، او را بخوانید تا شما را اجابت کند، زکات فطر خود را بپردازید، که سنّت پیامبر شما و فریضه و واجبی از پروردگار شماست، پس بپردازد، هر یک از شما از جانب خویش و همه نان خورانش، مرد و زنشان، و کوچک و بزرگشان،

۲- و آزاد و غیر آزادشان، از جانب هر انسانی از آنان نزدیک سه کیلو، از گندم، یا خرما، یا جو، و خدا را در آنچه به شما واجب نموده، و به آن امر فرموده، اطاعت کنید، از بپا داشتن نماز، و پرداختن زکات، و حجّ خانه خدا، و روزه ماه رمضان، و امر به معروف، و نهی از منکر، و نیکی کردن به زنان خود، و زیردستانتان، و خدا را اطاعت کنید در آنچه شما را از آن نهی فرموده است از تهمت زدن به پاکدامنان، و ارتکاب زشتی، و می گساری، و کم کردن جنس پیمان ه ای، و کاستن ترازو، و شهادت به ناحق، و گریختن از جنگ، خدا ما و شما را به کمک تقوا حفظ کند، و آخرت را برای ما و شما، بهتر از دنیا قرار دهد، به درستی که بهترین سخن، و رساترین پند پرهیزکاران، کتاب خدا نیرومند حکیم است، پناه می برم به خدا از شیطان رانده شده، به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، بگو او خدای یکتا و بی نیاز است، نزاده و زاده نشده است، و احدی همتایش نبوده است.

فَضْـلَهُ وَ صَـلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَـارِکْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ کَمَـا صَـلَّيْتَ وَ بَـارَکْتَ وَ تَرَحَّمْـتَ عَلَى إِبْرَاهِيـمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّکَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. (۱) اللَّهُمَّ عَذِّبْ کَفَرَةَ أَهْلِ الْکِتَابِ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِکَ وَ يَجْحَدُونَ آيَاتِکَ وَ يُکَذِّبُونَ رُسُلَکَ اللَّهُمَّ خَالِفْ بَيْنَ کَلِمَتِهِمْ وَ أَلْقِ الرُّعْبَ فِي قُلُوبِهِمْ وَ أَنْزِلْ عَلَيْهِمْ رِجْزَکَ وَ نِقْمَتَکَ وَ بَأْسَکَ الَّذِي لا تَرُدُّهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ اللَّهُمَّ انْصُرْ جُيُوشَ الْمُسْلِمِينَ وَ سَرَايَاهُمْ وَ مُرَابِطِيهِمْ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا إِنَّکَ عَلَى کُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ اللَّهُمَّ اجْعَلِ التَّقْوَى زَادَهُمْ وَ الْإِيمَانَ وَ الْحِکْمَةَ فِي قُلُوبِهِمْ وَ أَوْزِعْهُمْ أَنْ يَشْکُرُوا نِعْمَتَکَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ، (۲) وَ أَنْ يُوفُوا بِعَهْدِکَ الَّذِي عَاهَدْتَهُمْ عَلَيْهِ إِلَهَ الْحَقِّ وَ خَالِقَ الْخَلْقِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِمَنْ تُوُفِّيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَ لِمَنْ هُوَ لاحِقٌ بِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْهُمْ إِنَّکَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَکِيمُ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْإِحْسَانِ وَ إِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَ يَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْکَرِ وَ الْبَغْيِ يَعِظُکُمْ لَعَلَّکُمْ تَذَکَّرُونَ اذْکُرُوا اللَّهَ يَذْکُرْکُمْ فَإِنَّهُ ذَاکِرٌ لِمَنْ ذَکَرَهُ وَ اسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ فَضْلِهِ فَإِنَّهُ لا يَخِيبُ عَلَيْهِ دَاعٍ دَعَاهُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَهِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّار (۳)

مطلب سوم :زیارت جامعه ائمه علیهما السلام

سوم: زیـارت جـامعه ائمه مؤمنان است، که هر امامی را، در هر زمان از ماهها و ایام، میتوان به آن زیارت کرد، و این زیارت را سیّد ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» با مقدّماتی از دعا و نماز، در وقت رفتن به سفر زیارت، از ائمه علیهم السّلام روایت

ص: ۸۷۳

۱- سـتایش خدای را، او را میستاییم، و از او کمک میخواهیم، و به او ایمان میآوریم، و بر او توکل میکنیم، گواهی میدهیم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شـریکی برایش نیست، و گواهی میدهیم که محمد بنده و فرسـتاده اوست، درود و سلام و آمرزش و رضوان خـدا بر او و بر خانـدانش بـاد. خـدایا درود فرست بر محمـد بنـده و رسول و پیامبرت، درورودی افزاینـده و پاکیزه، و پاکیزه، که درجه اش را به آن بالا بری، و برتری اش را آشـکار نمایی، و درود فرست بر محمّـد و خانـدان محمّـد، و برکت ده بر محمّـد و خانـدان محمّـد، چنـان که درود فرسـتادی و برکت دادی، و رحم کردی بر ابراهیم و خانـدان ابراهیم، به درستی که تو ستوده و بزرگواری.

۲- خـدایا عـذاب کن کـافران اهـل کتاب را آنان که بنـدگانت را از راه تو باز میدارنـد، و آیاتت را انکار میکننـد، و تکـذیب مینماینـد رسولانت را، خدای در میانشان اختلاف کلمه قرار ده، و در دلهایشان هراس انداز، و فرود آور بر آنان عذاب و انتقام و شـکنجه ات را، شکنجه ای که از مردم بدکار باز نگردانی. خدایا سپاهیان مسلمانان و گروه های آنان، و مرزدارانشان را، در مشـرق هـا و مغرب هـای زمین یـاری کن، به درستی که تو بر هر چیز توانایی، خـدایا مردان و زنان مؤمن و مسـلمان را بیامرز، خـدایا تقوا را زادشـان، و ایمـان و حکمت را در دل هایشـان قرار ده، و به آنـان الهـام فرما سپاسـگذاری نعمتت را که به ایشان عنایت کردی،

۳- وفاداری به عهدت را که با آنان عهد کردی، ای معبود، حق و آفریدگار خلق، خدایا بیامرز، آنانی را که در گذشـته اند: از مردان و زنان مؤمن و مسلمان، و هرکه پس از ایشان به آنها ملحق می شود، به درستی که تو نیرومند و حکیمی، همانا خدا امر میکند به عدالت و نیکی، و بخشـش به خویشان، و نهی میکند، از بدی آشـکار، و زشتی پنهان، و تجاوز، به شما پند میدهد، تا شاید متذکّر شوید، خدا را یاد کنید، تا یادتان کند، به درستی که او یاد کننده کسـی است که یادش کند، و از رحمت و فضل

او بخواهیـد، که ناامیـد نشود از او هیـچ خواننـده ای که او را بخوانـد، پروردگـارا به ما در دنیا خوبی عنایت کن، و در آخرت حسنه عطا فرما، و ما را از عذاب دوزخ حفظ کن.

کرده و فرموده است: چون خواستی غسل زیارت کنی، در وقتی که غسل میکنی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ عَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ عَنِّی دَرَنَ الذُّنُوبِ وَ وَسَخَ الْعُیُوبِ وَ طَهِّرْنِی بِمَاءِ التَّوْبَهِ وَ أَلْبِسْنِی رِدَاءَ الْعِصْمَهِ وَ أَیِّدْنِی بِلُطْفٍ مِنْکَ یُوَفِّقُنِی لِصَالِحِ الْأَعْمَالِ إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ (۱)

پس هر گاه به در حرم مطهّر نزدیک شدی بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی وَفَّقَنِی لِقَصْدِ وَلِیِّهِ وَ زِیَارَهِ حُجَّتِهِ وَ أَوْرَدَنِی حَرَمَهُ وَ لَمْ یَبْخَسْنِی حَظِّی مِنْ زِیَارَهِ قَبْرِهِ وَ النُّزُولِ بِعَقْوَهِ مُغَیَّبِهِ وَ سَاحَهِ تُرْبَتِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَسِمْنِی بِحِرْمَانِ مَا أَمَّلْتُهُ وَ لا صَرَفَ عَنِّی مَا رَجَوْتُهُ وَ لا قَطَعَ رَجَائِی فِیمَا تَوَقَّعْتُهُ بَلْ أَلْبَسَنِی عَافِیَتَهُ وَ أَفَادَنِی نِعْمَتَهُ وَ آتَانِی کَرَامَتَهُ . (۲)

پس هر گاه وارد حرم شدی در برابر ضریح مقدّس بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَئِمَّهَ الْمُؤْمِنِینَ وَ سَادَهَ الْمُتَّقِینَ وَ کُبَرَاءَ الصِّدِّیقِینَ وَ أُمَرَاءَ الصَّالِحِینَ وَ قَادَهَ الْمُحْسِنِینَ وَ أَعْلامَ الْمُهْتَدِینَ وَ أَنْوَارَ الْعَارِفِینَ وَ وَرَثَهَ الْأَنْبِیَاءِ وَ صَفْوَهَ الْأَوْصِیَاءِ وَ شُمُوسَ الْأَتْقِیَاءِ وَ بُدُورَ الْخُلَفَاءِ وَ عِبَادَ الرَّحْمَنِ وَ شُرَکَاءَ الْقُرْآنِ وَ مَنْهَجَ الْإِیمَانِ وَ مَعَادِنَ الْحَقَائِقِ وَ شُفَعَاءَ الْخَلائِقِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّکُمْ أَبْوَابُ اللَّهِ وَ مَفَاتِیحُ رَحْمَتِهِ وَ مَقَالِیدُ مَغْفِرَتِهِ وَ سَحَائِبُ رِضْوَانِهِ وَ مَصَابِیحُ جِنَانِهِ وَ حَمَلَهُ فُرْقَانِهِ وَ خَزَنَهُ عِلْمِهِ وَ حَفَظَهُ سِرِّهِ وَ مَهْبِطُ وَحْیِهِ وَ عِنْدَکُمْ أَمَانَاتُ النُّبُوَّهِ وَ وَدَائِعُ الرِّسَالَهِ أَنْتُمْ أُمَنَاءُ اللَّهِ وَ أَحِبَّاؤُهُ وَ عِبَادُهُ وَ أَصْفِیَاؤُهُ وَ أَنْصَارُ تَوْحِیدِهِ وَ أَرْکَانُ تَمْجِیدِهِ وَ دُعَاتُهُ إِلَی کُتُبِهِ وَ حَرَسَهُ خَلائِقِهِ وَ حَفَظَهُ وَدَائِعِهِ لا یَسْبِقُکُمْ ثَنَاءُ الْمَلائِکَهِ فِی الْإِخْلاصِ وَ

ص: ۸۷۴

۱- به نام خدا، و به خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا، خدایا از من ناپاکی گناهان، و آلودگی عیوب را بشوی، و به آب توبه پاکیزه ام کن، و جامه خودداری بر وجودم بپوشان، و به لطفی از جانب خود یاری ام کن، که مرا موفق نماید به اعمال شایسته، به درستی که تو دارنده فضل بزرگی.

۲- ستایش خدای را، که مرا به قصد ولیّ اش، و زیارت حجّتش موّفق نمود، و به حرم او وارد ساخت، و بهره ام را از زیارت بارگاهش، و فرود آمدن به کوی دور از انظارش، و آستانه تربتش، نکاست ستایش خدای را، که به محرومیّت از آنچه آرزو داشتم داغدارم نکرد، و آنچه را به آن امید داشتم از من بازنگرداند، و امیدم را در آنچه متوقّع بودم قطع نکرد، بلکه لباس عافیت را به وجودم پوشاند، و از نعمتش بهره مند نمود، و از کرامتش به من عنایت فرمود.

الْخُشُوعِ ، (۱) وَ لا يُضَادُّكُمْ ذُو ابْتِهَالٍ وَ خُضُوعٍ أَنَّى وَ لَكُمُ الْقُلُوبُ الَّتِى تَوَلَّى اللَّهُ رِيَاضَتَهَا بِالْخَوْفِ وَ الرَّجَاءِ وَ جَعَلَهَا أَوْعِيَةً لِلشُّكْرِ وَ الثَّنَاءِ وَ آمَنَهَا مِنْ عَوَارِضِ الْغَفْلَهِ وَ صَفَّاهَا مِنْ سُوءِ [شَوَاغِلِ] الْفَتْرَهِ بَلْ يَتَقَرَّبُ أَهْلُ السَّمَاءِ بِحُبِّكُمْ وَ بِالْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ تَوَاتُرِ الْبُكَاءِ عَلَى مُصَابِكُمْ وَ الاسْتِغْفَارِ لِشِيعَتِكُمْ وَ مُحِبِّيكُمْ فَأَنَا أُشْهِدُ اللَّهَ خَالِقِى وَ أُشْهِدُ مَلائِكَتَهُ وَ أَنْبِيَاءَهُ وَ أُشْهِدُكُمْ يَا مَوَالِيَّ أَنِّى مُؤْمِنٌ بِوِلايَتِكُمْ [بِوَلايَتِكُمْ] مُعْتَقِدٌ لِإِمَامَتِكُمْ مُقِرٌّ بِخِلافَتِكُمْ عَارِفٌ بِمَنْزِلَتِكُمْ مُوقِنٌ بِعِصْمَتِكُمْ خَاضِعٌ لِوِلايَتِكُمْ ، (۲) مُتَقَرِّبٌ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَ بِالْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ عَالِمٌ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ طَهَّرَكُمْ مِنَ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ وَ مِنْ كُلِّ رِيبَهٍ وَ نَجَاسَهٍ وَ دَنِيَّهٍ وَ رَجَاسَهٍ وَ مَنَحَكُمْ رَايَهَ الْحَقِّ الَّتِى مَنْ تَقَدَّمَهَا ضَلَّ وَ مَنْ تَأَخَّرَ عَنْهَا زَلَّ وَ فَرَضَ طَاعَتَكُمْ عَلَى كُلِّ أَسْوَدَ وَ أَبْيَضَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ وَفَيْتُمْ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ ذِمَّتِهِ وَ بِكُلِّ مَا اشْتَرَطَ [اشْتَرَطَهُ] عَلَيْكُمْ فِى كِتَابِهِ وَ دَعَوْتُمْ إِلَى سَبِيلِهِ وَ أَنْفَذْتُمْ طَاقَتَكُمْ فِى مَرْضَاتِهِ وَ حَمَلْتُمُ الْخَلائِقَ عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّهِ وَ مَسَالِكِ الرِّسَالَهِ وَ سِرْتُمْ فِيهِ بِسِيَرِهِ الْأَنْبِيَاءِ وَ مَذَاهِبِ الْأَوْصِيَاءِ فَلَمْ يُطَعْ لَكُمْ أَمْرٌ وَ لَمْ تُصْغَ إِلَيْكُمْ أُذُنٌ فَصَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ. (۳)

پس خود را به قبر منوّر میچسبانی و میگویی:

بِأَبِى أَنْتَ وَ أُمِّى يَا حُجَّهَ اللَّهِ لَقَدْ أُرْضِعْتَ بِثَدْيِ الْإِيمَانِ وَ فُطِمْتَ بِنُورِ الْإِسْلامِ وَ غُذِّيتَ بِبَرْدِ الْيَقِينِ وَ أُلْبِسْتَ حُلَلَ الْعِصْمَهِ وَ اصْطُفِيتَ وَ وُرِّثْتَ عِلْمَ الْكِتَابِ وَ لُقِّنْتَ فَصْلَ الْخِطَابِ وَ أُوضِحَ بِمَكَانِكَ مَعَارِفُ التَّنْزِيلِ وَ غَوَامِضُ التَّأْوِيلِ وَ سُلِّمَتْ إِلَيْكَ رَايَهُ الْحَقِّ وَ كُلِّفْتَ

ص: ۸۷۵

۱- سلام بر شما پیشوایان مؤمنان، و سروران پرهیزگاران، و بزرگان صدّیقان، و امیران صالحان، و رهبران نیکوکاران، و نشانه های راه یافتگان، و نورهای عارفان، و وارثان پیامبران، و برگزیده جانشینان، و خورشیدهای پرهیزگاران، و ماه های کامل جانشینان، و بندگان رحمان، و شریکن قرآن، و راه ایمان، و سرچشمه های حقایق، و شفیعان خلایق، و رحمت و برکات خدا بر شما باد، گواهی می دهم که شمایید درگاه های خدا، و کلیدهای رحمتش، و وسائل آمرزشش، و ابرهای خشنودی اش، و چراغ های بهشتش و حاملان قرآنش، و خزانه داران علمش، و حافظان رازش، و فرودگاه وحی اش، و امانت های نبوّت، و سپرده های رسالت نزد شماست، شمایید امینان خدا، و دوستان و بندگانش و برگزیدگانش و یاران توحیدش، و پایه های تمجیدش، و خوانندگان به سوی کتاب هایش، و پاسداران خلایقش، و نگهبانان و ودیعه هایش، ثنای فرشتگان نسبت به خدا، در اخلاص و فروتنی از شما

۲- پیشی نگیرد، و صاحب زاری و فروتنی با شما ضدّیت ننماید، از کجا توانند؟ و حال آنکه برای شما دل هایی است، که خدا عهده دار تهذیب آنها با بیم و امید شده است، و آنها را ظرفهایی برای شکر و ثنا قرار داد، و از عارضه های غفلت ایمن نموده، و از بدی سستی تصفیه کرده است، بلکه اهل آسمانها به خدا تقرّب می جویند، به دوستی شما، و به بیزاری از دشمنانتان، و پی در پی گریستن به مصیبت هایتان، و آمرزش خواهی برای شیعیان، و دوستانتان، من گواه می گیرم خدا را که آفریننده من است، و گواه می گیرم فرشتگان و پیامبران را، و گواه می گیرم شما را ای سرپرستان من، که من به ولایت شما مؤمنم، و به امامت شما معتقدم، و به خلافت شما اقرار دارم، و به مقام شما عارفم، و به معصوم بودنتان یقین دارم، نسبت به ولایت شما فروتنم.

۳- به دوستی شما، و بیزاری از دشمنانتان، به سوی خدا تقرّب میجویم، آگاهم به اینکه خدا شما را پاک کرده از زشتی های آشکار و پنهان، و از هر شک و دودلی، و آلودگی و پستی و پلیدی، و به شما عطا کرده پرچم حقّی را که هرکه بر آن پیشی جسته گمراه شده است، و هرکه از آن عقب مانده، لغزیده است، و طاعت شما را بر هر سیاه و سپیدی واجب نموده است، و گواهی میدهم که شما به عهد و پیمان خدا و به هر چه در کتابش بر شما شرط کرده بود وفا کردید، و به راه خدا خواندید، و نیروی خود را در خشنودیاش صرف نمودید، و خلایق را بر طریق نبوّت، و راه های رسالت واداشتید، و در این راه به روش پیامبران، و روش های جانشینان قدم برداشتید، اما فرمانی از شما پیروی نشد، و گوشی در برابر سخنان شما برای گوش دادن قرار نگرفت، دوردهای خدا بر ارواح و اجسادتان.

هِدَایَهَ الْخَلْقِ وَ نُبِذَ إِلَیْکَ عَهْدُ الْإِمَامَهِ وَ أَلْزِمْتَ حِفْظَ الشَّرِیعَهِ وَ أَشْهَدُ یَا مَوْلایَ أَنَّکَ وَفَیْتَ بِشَرَائِطِ الْوَصِیَّهِ وَ قَضَیْتَ مَا لَزِمَکَ مِنْ حَدِّ الطَّاعَهِ وَ نَهَضْتَ بِأَعْبَاءِ الْإِمَامَهِ وَ احْتَذَیْتَ مِثَالَ النُّبُوَّهِ فِی الصَّبْرِ وَ الاجْتِهَادِ وَ النَّصِیحَهِ لِلْعِبَادِ وَ کَظْمِ الْغَیْظِ وَ الْعَفْوِ عَنِ النَّاسِ وَ عَزَمْتَ عَلَی الْعَدْلِ فِی الْبَرِیَّهِ وَ النَّصَفَهِ فِی الْقَضِیَّهِ وَ وَکَّدْتَ الْحُجَجَ عَلَی الْأُمَّهِ بِالدَّلائِلِ الصَّادِقَهِ وَ الشَّرِیعَهِ النَّاطِقَهِ، (۱) وَ دَعَوْتَ إِلَی اللَّهِ بِالْحِکْمَهِ الْبَالِغَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ فَمَنَعْتَ مِنْ تَقْوِیمِ الزَّیْغِ وَ سَدِّ الثُّلَمِ وَ إِصْلاحِ الْفَاسِدِ وَ کَسْرِ الْمُعَانِدِ وَ إِحْیَاءِ السُّنَنِ وَ إِمَاتَهِ الْبِدَعِ حَتَّی فَارَقْتَ الدُّنْیَا وَ أَنْتَ شَهِیدٌ وَ لَقِیتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ أَنْتَ حَمِیدٌ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ تَتَرَادَفُ وَ تَزِیدُ. (۲)

سپس به طرف پایین پای مبارک برو و بگو:

یَا سَادَتِی یَا آلَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّی بِکُمْ أَتَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ جَلَّ وَ عَلا بِالْخِلافِ عَلَی الَّذِینَ غَدَرُوا بِکُمْ وَ نَکَثُوا بَیْعَتَکُمْ وَ جَحَدُوا وِلایَتَکُمْ وَ أَنْکَرُوا مَنْزِلَتَکُمْ وَ خَلَعُوا رِبْقَهَ طَاعَتِکُمْ وَ هَجَرُوا أَسْبَابَ مَوَدَّتِکُمْ وَ تَقَرَّبُوا إِلَی فَرَاعِنَتِهِمْ بِالْبَرَاءَهِ مِنْکُمْ وَ الْإِعْرَاضِ عَنْکُمْ وَ مَنَعُوکُمْ مِنْ إِقَامَهِ الْحُدُودِ وَ اسْتِیصَالِ الْجُحُودِ وَ شَعْبِ الصَّدْعِ وَ لَمِّ الشَّعَثِ وَ سَدِّ الْخَلَلِ وَ تَثْقِیفِ الْأَوَدِ وَ إِمْضَاءِ الْأَحْکَامِ وَ تَهْذِیبِ الْإِسْلامِ وَ قَمْعِ الْآثَامِ وَ أَرْهَجُوا عَلَیْکُمْ نَقْعَ الْحُرُوبِ وَ الْفِتَنِ وَ أَنْحَوْا عَلَیْکُمْ سُیُوفَ الْأَحْقَادِ وَ هَتَکُوا مِنْکُمُ السُّتُورَ وَ ابْتَاعُوا بِخُمْسِکُمُ الْخُمُورَ وَ صَرَفُوا صَدَقَاتِ الْمَسَاکِینِ إِلَی الْمُضْحِکِینَ وَ السَّاخِرِینَ وَ ذَلِکَ بِمَا طَرَّقَتْ لَهُمُ الْفَسَقَهُ الْغُوَاهُ ، (۳) وَ الْحَسَدَهُ الْبُغَاهُ أَهْلُ النَّکْثِ وَ الْغَدْرِ وَ الْخِلافِ وَ الْمَکْرِ وَ الْقُلُوبِ الْمُنْتِنَهِ مِنْ

ص: ۸۷۶

۱- پدر و مادرم به فدایت ای حجّت خدا، تو از سینه ایمان شیر داده شدی، و به نور اسلام از شیر بازت داشتند، و با خنکای یقین تغذیه شدی، و جامه های عصمت به تو پوشانده شد، و علم کتاب را وارث گشتی، و به جداسازی حق و باطل تلقین شدی، و با منزلتت معارف قرآن، و مشکلات تأویل روشن شد، و پرچم حق تسلیم تو گشت، و هدایت بندگان به تو تکلیف شد، و عهد امامت، در اختیار تو قرار گرفت، و به حفظ شریعت ملزم شدی، و گواهی می دهم ای مولایم که تو به شرایط وصیت وفا کردی، و از حدّ اطاعت، آنچه را تکلیف داشتی انجام دادی، و به مسئولیت های سنگین امامت قیام نمودی، و به مقام نبوّت اقتدا کردی، در صبر و کوشش و خیرخواهی نسبت به بندگان و فروخوردن خشم و گذشت از مردم و بر عدالت در میان مردم و انصاف در قضاوت مصمّم شدی، و حجّتها را بر امّت استوار ساختی با دلایل صادقانه، و شریعت گویا،

۲- و با حکمت رسا، و پند نیکو دعوت به خدا کردی، اما بازداشته شدی از راست کردن کجی ها، و گرفتن رخنه ها، و اصلاح تباهی، و شکستن دشمن، و زنده نمودن سنّت ها، و میراندن بدعت ها، تا از دنیا جدا شدی درحالی که شهید بودی، و رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) را ملاقات نمودی درحالی که ستوده بودی، درودهای خدا بر تو، پیاپی شود، و افزون گردد.

۳- ای سروران من، ای خاندان رسول خدا، به وسیله شما به خدای جلّ و علا تقرّب میجویم، با مخالفت کردن با آنان که به شما خیانت کردند، و پیمان شما را شکستند، و ولایت و منزلت شما را منکر شدند، و کمند طاعت شما را از وجود خود برکندند، و وسایل دوستی شما را ترک نمودند، و به فرعون هایشان با بیزاری و روی گردانی از شما، نزدیک شدند، و شما را از اقامه حدود، و ریشه کن کردن انکارها، و پرکردن شکاف، و جمع کردن پراکندگی، و بستن رخنه ها، و صاف کردن

کجی ها، و اجرای احکام، و بی پیرایه ساختن اسلام، و قلع و قمع کردن گناهان بازداشتید، و بر ضدّ شما برانگیختند گردوغبار جنگ ها و آشوب ها را، و شمشیرهای کینه را بر شما زدند، و پرده های حرمت شما را دریدند، و با خمس شما شراب ها خریدند، و حقوق بیچارگان را در امر دلقکها و مسخره پیشگان خرج کردند، و این امور به خاطر این بود که برای آنان راه باز کردند بدکاران گمراه،

قَذَرِ الشِّرْكِ وَ الْأَجْسَادِ الْمُشْحَنَهِ مِنْ دَرَنِ الْكَفْرِ الَّذِينَ أَضَبُّوا عَلَى النِّفَاقِ وَ أَكَبُّوا عَلَى عَلائِقِ الشِّقَاقِ فَلَمَّا مَضَى الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اخْتَطَفُوا الْغِرَّهَ وَ انْتَهَزُوا الْفُرْصَهَ وَ انْتَهَكُوا الْحُرْمَهَ وَ غَادَرُوهُ عَلَى فِرَاشِ الْوَفَاهِ وَ أَسْرَعُوا لِنَقْضِ الْبَيْعَهِ وَ مُخَالَفَهِ الْمَوَاثِيقِ الْمُؤَكَّدَهِ وَ خِيَانَهِ الْأَمَانَهِ الْمَعْرُوضَهِ عَلَى الْجِبَالِ الرَّاسِيَهِ وَ أَبَتْ أَنْ تَحْمِلَهَا وَ حَمَلَهَا الْإِنْسَانُ الظَّلُومُ الْجَهُولُ ذُو الشِّقَاقِ وَ الْعِزَّهِ بِالْآثَامِ الْمُولِمَهِ وَ الْأَنَفَهِ عَنِ الانْقِيَادِ لِحَمِيدِ الْعَاقِبَهِ، (۱) فَحُشِرَ سِفْلَهُ الْأَعْرَابِ وَ بَقَايَا الْأَحْزَابِ إِلَى دَارِ النُّبُوَّهِ وَ الرِّسَالَهِ وَ مَهْبِطِ الْوَحْيِ وَ الْمَلائِكَهِ وَ مُسْتَقَرِّ سُلْطَانِ الْوِلايَهِ وَ مَعْدِنِ الْوَصِيَّهِ وَ الْخِلافَهِ وَ الْإِمَامَهِ حَتَّى نَقَضُوا عَهْدَ الْمُصْطَفَى فِي أَخِيهِ عَلَمِ الْهُدَى وَ الْمُبَيِّنِ طَرِيقَ النَّجَاهِ مِنْ طُرُقِ الرَّدَى وَ جَرَحُوا كَبِدَ خَيْرِ الْوَرَى فِي ظُلْمِ ابْنَتِهِ وَ اضْطِهَادِ حَبِيبَتِهِ وَ اهْتِضَامِ عَزِيزَتِهِ بَضْعَهِ لَحْمِهِ وَ فِلْذَهِ كَبِدِهِ وَ خَذَلُوا بَعْلَهَا وَ صَغَّرُوا قَدْرَهُ وَ اسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُ وَ قَطَعُوا رَحِمَهُ وَ أَنْكَرُوا أُخُوَّتَهُ وَ هَجَرُوا مَوَدَّتَهُ وَ نَقَضُوا طَاعَتَهُ وَ جَحَدُوا وِلايَتَهُ ، (۲) وَ أَطْمَعُوا [أَطْعَمُوا] الْعَبِيدَ فِي خِلافَتِهِ وَ قَادُوهُ إِلَى بَيْعَتِهِمْ مُصْلِتَهً سُيُوفَهَا مُقْذِعَهً [مُشْرِعَهً] أَسِنَّتَهَا وَ هُوَ سَاخِطُ الْقَلْبِ هَائِجُ الْغَضَبِ شَدِيدُ الصَّبْرِ كَاظِمُ الْغَيْظِ يَدْعُونَهُ إِلَى بَيْعَتِهِمُ الَّتِي عَمَّ شُومُهَا الْإِسْلامَ وَ زَرَعَتْ فِي قُلُوبِ أَهْلِهَا الْآثَامَ وَ عَقَّتْ [وَ عَنَّفَتْ] سَلْمَانَهَا وَ طَرَدَتْ مِقْدَادَهَا وَ نَفَتْ جُنْدُبَهَا وَ فَتَقَتْ بَطْنَ عَمَّارِهَا وَ حَرَّفَتِ الْقُرْآنَ وَ بَدَّلَتِ الْأَحْكَامَ وَ غَيَّرَتِ الْمَقَامَ وَ أَبَاحَتِ الْخُمُسَ لِلطُّلَقَاءِ وَ سَلَّطَتْ أَوْلادَ اللُّعَنَاءِ عَلَى الْفُرُوجِ وَ الدِّمَاءِ وَ خَلَّطَتِ الْحَلالَ بِالْحَرَامِ وَ اسْتَخَفَّتْ بِالْإِيمَانِ وَ الْإِسْلامِ وَ هَدَمَتِ الْكَعْبَهَ، (۳) وَ أَغَارَتْ عَلَى دَارِ الْهِجْرَهِ يَوْمَ الْحَرَّهِ وَ

ص: ۸۷۷

۱- و حسودان متجاوز، اهل پیمان شکنی و خیانت و خلافکاری و نیرنگ، و دل های بویافته از آلودگی بت پرستی، و بدن های انباشه از چرک کفر، آنان که سخت به نفاق چسبیدند، و به رشته های تفرقه روی آورند، زمانی که مصطفی (درود خدا بر او و خاندانش) درگذشت، غافل گیری را ربودند، و فرصت را غنیمت شمردند، و پرده حرمت را دریدند، و او را در کمال بی وفایی بر بستر مرگ وانهادند، و شتافتند، برای شکستن بیعت، و مخالفت پیمان های محکم تأکیدشده، و خیانت نسبت به امانتی که به کوه ها استوار پا برجا عرضه شده بود، و آنها از اینکه آن را حمل کنند، خودداری کردند، و آن را حمل کرد انسان به غایت ستمکار، و به شدت نادان، صاحب شکاف افکنی و مباهات به گناهان دردناک، و گردن فراز از گردن نهادن برای دستیابی به عاقبتی ستوده،

۲- پس گرد آورده شدند فرومایگان اعراب، و و باقیمانده دسته های کافر، به درخانه نبوّت و رسالت، و فرودگاه وحی و فرشتگان، و قرارگاه سلطنت ولایت، و معدن وصیت و خلافت و امامت، تا آنکه شکستند پیمان مصطفی را در حقّ برادرش، پرچم هدایت، و بیان کننده راه هدایت از راههای هلاکت، و جریحه دار کردند جگر بهترین خلق را، در ستم به دخترش، و لگدکوب کردن محبوبش، و غصب کردن حق عزیزش، پاره تنش، و جگرگوشه اش، و شوهرش را واگذاشتند، و مقامش را کوچک شمردند، و حرام هایش را حلال کردند، و رحمش را قطع نمودند، و برادری اش را انکار کردند و دوستی اش را ترک گفتند، و اطاعتش را شکستند، و ولایتش را منکر شدند،

۳- و بردگان را در خلافت او به طمع انداختند، و او را به طرف بیعتشان کشاندند، با شمشیرهای برکشیده بیعت گران ناحق، و سرنیزه های برهنه عمّال حکومت، درحالی که او خشمگین دل، خروشیده غضب، سخت شکیب، و فروبرنده خشم خود بود، او را دعوت میکردند به بیعتشان، که شومی آن اسلام را فرا گرفت، و در دل اهل آن تخم گناهان را کاشت، و با سلمانش نامهربانی کرد، و مقدادش را طرد گفت و ابوذرش را به عرصه تبعید برد، و سینه عمّارش را شکافت، و مفاهیم قرآن را

تحریف کرد، و احکـام الهی را به احکـامی دیگر تبـدیل نمود، و مقام را دگرگون ساخت، و خمس را برای آزادشـدگان فتح مکه مباح کرد، و اولاد لعنت شدگان را بر نوامیس و خون مردم مسلّط نمود، و حلال را با حرام مخلوط کرد، و ایمان و اسلام را سبک شمرد، و کعبه را ویران کرد،

أَبْرَزَتْ بَنَاتِ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ لِلنَّكَالِ وَ السَّوْرَهِ [وَ السَّوْءَهِ] وَ أَلْبَسَتْهُنَّ ثَوْبَ الْعَارِ وَ الْفَضِيحَهِ وَ رَخَّصَتْ لِأَهْلِ الشُّبَهِ فِي قَتْلِ أَهْلِ بَيْتِ الصَّفْوَهِ وَ إِبَادَهِ نَسْلِهِ وَ اسْتِيصَالِ شَأْفَتِهِ وَ سَبْيِ حَرَمِهِ وَ قَتْلِ أَنْصَارِهِ وَ كَسْرِ مِنْبَرِهِ وَ قَلْبِ مَفْخَرِهِ وَ إِخْفَاءِ دِينِهِ وَ قَطْعِ ذِكْرِهِ يَا مَوَالِيَّ فَلَوْ عَايَنَكُمُ الْمُصْطَفَى وَ سِهَامُ الْأُمَّهِ مُغْرَقَهٌ فِي أَكْبَادِكُمْ وَ رِمَاحُهُمْ مُشْرَعَهٌ فِي نُحُورِكُمْ وَ سُيُوفُهَا مُولَغَهٌ [مُولَعَهٌ] فِي دِمَائِكُمْ يَشْفِي أَبْنَاءُ الْعَوَاهِرِ غَلِيلَ الْفِسْقِ مِنْ وَرَعِكُمْ وَ غَيْظَ الْكُفْرِ مِنْ إِيمَانِكُمْ، (۱) وَ أَنْتُمْ بَيْنَ صَرِيعٍ فِي الْمِحْرَابِ قَدْ فَلَقَ السَّيْفُ هَامَتَهُ وَ شَهِيدٍ فَوْقَ الْجَنَازَهِ قَدْ شُكَّتْ أَكْفَانُهُ بِالسِّهَامِ [شُبِّكَتْ بِالسِّهَامِ أَكْفَانُهُ] وَ قَتِيلٍ بِالْعَرَاءِ قَدْ رُفِعَ فَوْقَ الْقَنَاهِ رَأْسُهُ وَ مُكَبَّلٍ فِي السِّجْنِ قَدْ رُضَّتْ بِالْحَدِيدِ أَعْضَاؤُهُ وَ مَسْمُومٍ قَدْ قُطِّعَتْ [قُطِعَتْ] بِجُرَعِ السَّمِّ أَمْعَاؤُهُ وَ شَمْلُكُمْ [شَمَلَكُمْ] عَبَادِيدُ تُفْنِيهِمُ الْعَبِيدُ وَ أَبْنَاءُ الْعَبِيدِ فَهَلِ الْمِحَنُ يَا سَادَتِي إِلا الَّتِي لَزِمَتْكُمْ وَ الْمَصَائِبُ إِلا الَّتِي عَمَّتْكُمْ وَ الْفَجَائِعُ إِلا الَّتِي خَصَّتْكُمْ وَ الْقَوَارِعُ إِلا الَّتِي طَرَقَتْكُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۲)

پس از این، قبر منوّر را ببوس، و بگو:

بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي يَا آلَ الْمُصْطَفَى إِنَّا لا نَمْلِكُ إِلا أَنْ نَطُوفَ حَوْلَ مَشَاهِدِكُمْ وَ نُعَزِّيَ فِيهَا أَرْوَاحَكُمْ عَلَى هَذِهِ الْمَصَائِبِ الْعَظِيمَهِ الْحَالَّهِ بِفِنَائِكُمْ وَ الرَّزَايَا الْجَلِيلَهِ النَّازِلَهِ بِسَاحَتِكُمُ الَّتِي أَثْبَتَتْ فِي قُلُوبِ شِيعَتِكُمُ الْقُرُوحَ وَ أَوْرَثَتْ أَكْبَادَهُمُ الْجُرُوحَ وَ زَرَعَتْ فِي صُدُورِهِمُ الْغُصَصَ فَنَحْنُ نُشْهِدُ اللَّهَ أَنَّا قَدْ شَارَكْنَا أَوْلِيَاءَكُمْ وَ أَنْصَارَكُمُ الْمُتَقَدِّمِينَ فِي إِرَاقَهِ دِمَاءِ النَّاكِثِينَ وَ الْقَاسِطِينَ وَ الْمَارِقِينَ وَ قَتَلَهِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ شَبَابِ

۱- و غارت گرانه بر خانه هجرت روز حادثه جرّه حمله برد، و دختران مهاجران و انصار را، برای شکنجه سخت، و بیداد سنگین از پرده بیرون کشید، و جامه ننگ و رسوایی بر آنان پوشاند، و به اهل شبهه اجازه و آزادی داد، برای کشتن اهل بیت برگزیده پیامبر، و نابود کردن نسلش، و ریشه کن کردن بیخ و بُنَش، و اسیر کردن حرمش، و به قتل رساندن یاورانش، و شکستن منبرش، و وارونه نمودن مایه فخرش، و پنهان کردن دینش، و از میان بردن نامش! ! ای سروران من، چه حالی داشت محمّد مصطفی اگر شما را می دید درحالی که تیره ای ملت، در جگرهای شما فرو رفته، و نیزه هایشان در گلوهای شما قرار گرفته و شمشیرهای خون آشامشان در خون شما نشسته بود، زنازادگان تشنگی شدید خود را به تبهکاری از پروای شما، و خشم بسیار سخت کفر خود را از ایمان شما فرو مینشانند،

۲- و شما بودید بین: به خاک افتاده در محرابی، که شمشیر تارک سرش را شکافته بود، و شهید بالای تابوت که کفنش با تیرهایی سوراخ سوراخ شده بود، و کشته در بیابان افتاده که سرش بالای نیزه ها رفته بود، و بکند و زنجیر کشیده شده در زندان، که با آهن اعضایش کوفته شده بود، و مسمومی که با جرعه های سمّ مهلک، روده هایش، پاره پاره گشته، و جمع شما در این سو و آن سو پراکنده شده، بردگان و برده زادگان آنها را نابود می کردند، پس ای سروان من آیا محنت ها غیر آن است که ملازم شما شد، و مصایب جز آن است که شما را فرا گرفت، و فاجعه ها جز آن است که اختصاص به شما یافت، و حوادث کوبنده جز آن است که شما را کوبید؟ ! درود خدا بر شما و بر ارواح و پیکرهایتان، و رحمت و برکات خدا بر شما.

أَهْلِ الْجَنَّهِ عَلَیْهِ السَّلامُ یَوْمَ کَرْبَلاءَ بِالنِّیَّاتِ وَ الْقُلُوبِ وَ التَّأَسُّفِ عَلَی فَوْتِ تِلْکَ الْمَوَاقِفِ الَّتِی حَضَرُوا لِنُصْرَتِکَمْ وَ عَلَیْکَمْ مِنَّا السَّلامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ . (۱)

سپس قبر شریف را بین خود و قبله قرار بده و بگو:

اللَّهُمَّ یَا ذَا الْقُدْرَهِ الَّتِی صَدَرَ عَنْهَا الْعَالَمُ مُکَوَّناً مَبْرُوءاً عَلَیْهَا مَفْطُوراً تَحْتَ ظِلِّ الْعَظَمَهِ فَنَطَقَتْ شَوَاهِدُ صُنْعِکَ فِیهِ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ مُکَوِّنُهُ وَ بَارِئُهُ وَ فَاطِرُهُ ابْتَدَعْتَهُ لا مِنْ شَیْ ءٍ وَ لا عَلَی شَیْ ءٍ وَ لا فِی شَیْ ءٍ وَ لا لِوَحْشَهٍ دَخَلَتْ عَلَیْکَ إِذْ لا غَیْرُکَ وَ لا حَاجَهٍ بَدَتْ لَکَ فِی تَکْوِینِهِ وَ لا لاسْتِعَانَهٍ مِنْکَ عَلَی الْخَلْقِ [مَا تَخْلُقُ] بَعْدَهُ بَلْ أَنْشَأْتَهُ لِیَکُونَ دَلِیلًا عَلَیْکَ بِأَنَّکَ بَائِنٌ مِنَ الصُّنْعِ فَلا یُطِیقُ الْمُنْصِفُ لِعَقْلِهِ إِنْکَارَکَ وَ الْمَوْسُومُ بِصِحَّهِ الْمَعْرِفَهِ جُحُودَکَ أَسْأَلُکَ بِشَرَفِ الْإِخْلاصِ فِی تَوْحِیدِکَ، (۲) وَ حُرْمَهِ التَّعَلُّقِ بِکِتَابِکَ وَ أَهْلِ بَیْتِ نَبِیِّکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی آدَمَ بَدِیعِ فِطْرَتِکَ وَ بِکْرِ حُجَّتِکَ وَ لِسَانِ قُدْرَتِکَ وَ الْخَلِیفَهِ فِی بَسِیطَتِکَ وَ عَلَی مُحَمَّدٍ الْخَالِصِ مِنْ صَفْوَتِکَ وَ الْفَاحِصِ عَنْ مَعْرِفَتِکَ وَ الْغَائِصِ الْمَأْمُونِ عَلَی مَکْنُونِ سَرِیرَتِکَ بِمَا أَوْلَیْتَهُ مِنْ نِعْمَتِکَ بِمَعُونَتِکَ وَ عَلَی مَنْ بَیْنَهُمَا مِنَ النَّبِیِّینَ وَ الْمُکَرَّمِینَ وَ الْأَوْصِیَاءِ وَ الصِّدِّیقِینَ وَ أَنْ تَهَبَنِی لِإِمَامِی هَذَا. (۳)

پس پهلوی روی خود را بر ضریح مبارک بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ بِمَحَلِّ هَذَا السَّیِّدِ مِنْ طَاعَتِکَ وَ بِمَنْزِلَتِهِ عِنْدَکَ لا تُمِتْنِی فُجَاءَهً وَ لا تَحْرِمْنِی تَوْبَهً وَ ارْزُقْنِی الْوَرَعَ عَنْ مَحَارِمِکَ دِینا وَ دُنْیَا وَ اشْغَلْنِی بِالْآخِرَهِ عَنْ طَلَبِ الْأُولَی وَ وَفِّقْنِی لِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَی وَ جَنِّبْنِی اتِّبَاعَ الْهَوَی وَ الاغْتِرَارَ بِالْأَبَاطِیلِ وَ الْمُنَی

۱- پدر و مادرم فدای شما ای خاندان مصطفی، در دست ما چیزی نیست، جز اینکه پیرامون زیارتگاه های شما طواف کنیم، و به ارواح شما در آن زیارتگاه ها تسلیت گوییم، بر این مصیبتهای بزرگی که به آستان شما دررسید، و پیش آمدهای گرانی که به ساحت شما فرود آمد، که در قلوب شیعیانتان زخمها ثبت کرد، و در جگرهایشان جراحت ها به ارث گذاشت، و در سینه هایشان غصه ها کاشت، پس ما خدا را گواه می گیریم بر اینکه در حقیقت شرکت نمودیم با دوستان و یاران گذشته شما، در ریختن خون پیمان شکنان، و متجاوزان، و بیرون رفتگان از دین، و کشندگان ابی عبد اللّه، سرور جوانان اهل بهشت (درود بر او) در روز کربلاء به وسیله نیّت ها و دل هایمان، و تأسف بر از دست رفتن موقعیّت هایی که آنان برای یاری شما حاضر شدند، سلام و رحمت و برکات خدا از سوی ما بر شما باد.

۲- خدایا ای صاحب قدرتی که جهان از آن قدرت هستی یافت، و بر آن قدرت بدون عیب پدید آورده شد، و در زیر سایه عظمت آفریده گشت، شواهد آفرینشت در آن گویا شد، بر اینکه تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پدیدآورنده اش، و آفریننده اش و خلق کننده اش، جهان را پدید آوردی، نه از چیزی، و نه بر روی چیزی، و نه در چیزی، و نه به خاطر ترسی که بر تو وارد شده باشد، آنگاه که غیر از تو نبود، و نه به خاطر نیازی که در آفرینشش برای تو پیدا شده باشد، و نه برای اینکه پس از آفرینش جهان، به آن استعانت جویی، بلکه آن را به وجود آوردی تا راهنمایی بر تو باشد، به اینکه تو از ساختمان آفرینش جدایی، پس انصاف دهنده به عقلش، طاقت انکار تو را نمی آورد، و موسوم به سلامت معرفت تاب باور نکردن تو را ندارد، از تو می خواهم، به شرف اخلاص در یکتاپرستی ات،

۳- و حرمت علاقه مندی به کتابت، و اهل بیت پیامبرت، اینکه درود فرستی بر آدم، پدیده آفرینشت، و اول حجتت، و زبان قدرتت، و جانشین در زمین پهناورت، و بر محمّد زبده برگزیدگانت، و کاوشگر معرفتت، و آن شناور امین بر راز پنهانت، به آنچه سزاوارش نمودی از نعمتت به یاری خویش، و بر آنانی که بین آدم و محمّد بودند، از پیامبران، و اکرام شدگان، و راستی پیشه گان، و اینکه مرا به این پیشوایم ببخشی.

اللَّهُمَّ اجْعَلِ السَّدَادَ فِی قَوْلِی وَ الصَّوَابَ فِی فِعْلِی وَ الصِّدْقَ وَ الْوَفَاءَ فِی ضَمَانِی وَ وَعْدِی وَ الْحِفْظَ وَ الْإِينَاسَ مَقْرُونَيْنِ بِعَهْدِی وَ وَعْدِی وَ الْبِرَّ وَ الْإِحْسَانَ مِنْ شَأْنِی وَ خُلُقِی وَ اجْعَلِ السَّلامَهَ لِی شَامِلَهً وَ الْعَافِيَهَ بِی مُحِيطَهً مُلْتَفَّهً وَ لَطِيفَ صُنْعِکَ وَ عَوْنِکَ مَصْرُوفا إِلَيَّ وَ حُسْنَ تَوْفِيقِکَ وَ يُسْرِکَ مَوْفُورا عَلَيَّ وَ أَحْيِنِی يَا رَبِّ سَعِيدا، (۱) وَ تَوَفَّنِی شَهِيداً وَ طَهِّرْنِی لِلْمَوْتِ وَ مَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلِ الصِّحَّهَ وَ النُّورَ فِی سَمْعِی وَ بَصَرِی وَ الْجِدَهَ وَ الْخَيْرَ فِی طُرُقِی وَ الْهُدَی وَ الْبَصِيرَهَ فِی دِينِی وَ مَذْهَبِی وَ الْمِيزَانَ أَبَداً نَصْبَ عَيْنِی وَ الذِّکْرَ وَ الْمَوْعِظَهَ شِعَارِی وَ دِثَارِی وَ الْفِکْرَهَ وَ الْعِبْرَهَ أُنْسِی وَ عِمَادِی وَ مَکِّنِ الْيَقِينَ فِی قَلْبِی وَ اجْعَلْهُ أَوْثَقَ الْأَشْيَاءِ فِی نَفْسِی وَ اغْلِبْهُ عَلَی رَأْيِی وَ عَزْمِی وَ اجْعَلِ الْإِرْشَادَ فِی عَمَلِی وَ التَّسْلِيمَ لِأَمْرِکَ مِهَادِی وَ سَنَدِی وَ الرِّضَا بِقَضَائِکَ وَ قَدَرِکَ أَقْصَی عَزْمِی وَ نِهَايَتِی وَ أَبْعَدَ هَمِّی وَ غَايَتِی حَتَّی لا أَتَّقِيَ أَحَداً مِنْ خَلْقِکَ بِدِينِی وَ لا أَطْلُبَ بِهِ غَيْرَ آخِرَتِی وَ لا أَسْتَدْعِيَ مِنْهُ إِطْرَائِی وَ مَدْحِی وَ اجْعَلْ خَيْرَ الْعَوَاقِبِ عَاقِبَتِی، (۲) وَ خَيْرَ الْمَصَايِرِ مَصِيرِی وَ أَنْعَمَ الْعَيْشِ عَيْشِی وَ أَفْضَلَ الْهُدَی هُدَایَ وَ أَوْفَرَ الْحُظُوظِ حَظِّی وَ أَجْزَلَ الْأَقْسَامِ قِسْمِی وَ نَصِيبِی وَ کُنْ لِی يَا رَبِّ مِنْ کُلِّ سُوءٍ وَلِيّاً وَ إِلَی کُلِّ خَيْرٍ دَلِيلاً وَ قَائِداً وَ مِنْ کُلِّ بَاغٍ وَ حَسُودٍ ظَهِيراً وَ مَانِعاً اللَّهُمَّ بِکَ اعْتِدَادِی وَ عِصْمَتِی وَ ثِقَتِی وَ تَوْفِيقِی وَ حَوْلِی وَ قُوَّتِی وَ لَکَ مَحْيَایَ وَ مَمَاتِی وَ فِی قَبْضَتِکَ سُکُونِی وَ حَرَکَتِی وَ إِنَّ بِعُرْوَتِکَ

۱- خدایا به جایگاه این آقا، بر طاعتت، و به مقامش در پیشگاهت، مرا ناگهان نمیران، و از توبه محرومم مساز، و پرهیز از حرام هایت را چه دینی و چه دنیایی نصیبم فرما، و از طلب دنیا، به آخرت مشغولم نما، و به آنچه دوست داری و خشنودی موفقم بدار، و از پیروی هوا، و فریب خوردن به امور باطل و آرزو برکنارم دار. خدایا قرار ده در گفتارم استواری، و در کردارم درستی، ، و در پیمان و وعده ام راستی و وفا و حفظ و انس گیری را مقرون به پیمان و وعده ام، و نیکی و احسان را در شمار رفتار و اخلاقم، و قرار ده سلامتی را برایم فراگیر، و عافیت را بر من احاطه کننده و پیچیده، و رفتار لطیفت، و یاری ات را متوجه من، و حسن توفیقت و آسانی ات را بر من کامل شده، و زنده ام بدار پروردگارا خوشبخت،

۲- و بمیرانم شهید، و برای مرگ و پس از آن پاکم فرما. خدایا قرار بده سلامت و نور را در گوشم و دیده ام، و منفعت و خیر را در راه هایم، و هدایت و بصیرت را در دین و آیینم، و میزان حق را همیشه در برابر چشم، و ذکر و پند را شعارم و جامه باطنم، و فکر و عبرت گرفتن را انیس و تکیه گاهم، و جای گیر فرما یقین را در دلم، و آن را قرار ده استوارترین چیزها در نهادم، و چیره کن آن را بر رأی و تصمیم، و قرار ده ارشاد را در کردارم، و تسلیم شدن به امرت را بستر و پشتوانه ام، و راضی بودن به قضا و قدرت را، آخرین کرانه تصمیم و نهایتم، و دورترین اندیشه و هدفم، تا از احدی از بندگانت در امر دینم ملاحظه نکنم، و به آن جز آخرتم را نجویم، و از آن ثناگویی و تعریف را نجویم، و قرار ده بهترین عاقبت ها را عاقبت من،

الْوُثْقَى اسْتِمْسَاكِي وَ وُصْلَتِي وَ عَلَيْکَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا اعْتِمَادِي وَ تَوَكُّلِي وَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَ مَسِّ سَقَرَ نَجَاتِي وَ خَلاصِي وَ فِي دَارِ أَمْنِکَ وَ كَرَامَتِکَ مَثْوَايَ وَ مُنْقَلَبِي وَ عَلَى أَيْدِي سَادَتِي وَ مَوَالِيَّ آلِ الْمُصْطَفَى فَوْزِي وَ فَرَجِي اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ مَا وَلَدَا وَ أَهْلِ بَيْتِي وَ جِيرَانِي وَ لِكُلِّ مَنْ قَلَّدَنِي يَدا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ إِنَّکَ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ. (۱)

مطلب چهارم: دعایی که بعد از زیارت هر امام خوانده می شود (دعای عالیه المضامین)

چهارم: دعایی است با مضامین بسیار بلند که پس از زیارت هر یک از امامان علیهم السّلام خوانده می شود، و این دعا را سیّد ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» بعد از این زیارت جامعه نقل فرموده است، و آن دعای شریف این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی زُرْتُ هَذَا الْإِمَامَ مُقِرّاً بِإِمَامَتِهِ مُعْتَقِداً لِفَرْضِ طَاعَتِهِ فَقَصَدْتُ مَشْهَدَهُ بِذُنُوبِی وَ عُيُوبِی وَ مُوبِقَاتِ آثَامِی وَ كَثْرَهِ سَيِّئَاتِی وَ خَطَايَایَ وَ مَا تَعْرِفُهُ مِنِّی مُسْتَجِيراً بِعَفْوِکَ مُسْتَعِيذاً بِحِلْمِکَ رَاجِياً رَحْمَتَکَ لاجِئاً إِلَى رُكْنِکَ عَائِذاً بِرَأْفَتِکَ مُسْتَشْفِعاً بِوَلِيِّکَ وَ ابْنِ أَوْلِيَائِکَ وَ صَفِيِّکَ وَ ابْنِ أَصْفِيَائِکَ وَ أَمِينِکَ وَ ابْنِ أُمَنَائِکَ وَ خَلِيفَتِکَ وَ ابْنِ خُلَفَائِکَ الَّذِينَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَهَ إِلَى رَحْمَتِکَ وَ رِضْوَانِکَ وَ الذَّرِيعَهَ إِلَى رَأْفَتِکَ وَ غُفْرَانِکَ اللَّهُمَّ وَ أَوَّلُ حَاجَتِی إِلَيْکَ أَنْ تَغْفِرَ لِی مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِی عَلَى كَثْرَتِهَا وَ أَنْ تَعْصِمَنِی فِيمَا بَقِیَ مِنْ عُمْرِی وَ تُطَهِّرَ دِينِی مِمَّا يُدَنِّسُهُ وَ يَشِينُهُ وَ يُزْرِی بِهِ وَ تَحْمِيَهُ مِنَ الرَّيْبِ وَ الشَّکِّ وَ الْفَسَادِ وَ الشِّرْکِ، (۲) وَ تُثَبِّتَنِی عَلَى طَاعَتِکَ وَ طَاعَهِ رَسُولِکَ وَ ذُرِّيَّتِهِ النُّجَبَاءِ السُّعَدَاءِ صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِمْ

ص: ۸۸۱

۱- و بهترین بازگشت گاه را، بازگشت گاه من، و با ناز و نعمت ترین زندگی ها را، زندگی من، و برترین هدایت ها را هدایت من، و کامل ترین بهره ها را بهره من، و شایان ترین نصیب ها را نصیب من، و باش ای پروردگارم، برای من از هر پیش آمد بدی نگهدار، و به جانب هر خیری راهنما و راهبر، و از هر متجاوز حسودی پشتیبان و جلوگیر. خدایا به توست سازوبرگ و زمامم و اطمینان و توفیق و جنبش و نیرویم، و برای توست حیات و مرگم، و در کف توست آرامش، و حرکتم، و به دستاویز محکم تر توست چنگ زدن و پیوندم، و بر توست در همه کارها اعتماد و توکّلم، و از عذاب دوزخ، و تماس آتش نجات و رهایی ام، و در خانه امن و کرامت توست منزل و مأوایم، و به دست آقایان و سرورانم، خاندان مصطفی است رستگاری و گشایشم. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و بیامرز مردان و زنان مؤمن و مسلمان را، و بیامرز مرا و پدر و مادرم و آنچه زاده اند، و همسایگانم، و هر زن و مرد باایمانی را که حقّی بر گردن من دارد، همانا تو دارای فضل بزرگی.

۲- خدایا این امام را زیارت کردم، به امامتش اقرار دارم، واجب بودن اطاعتش را معتقدم، پس زیارت گاهش را قصد کردم، با گناهان، و عیب ها، و جرم های هلاکت بار، و بسیاری بدی ها و خطاهایم، و آنچه را تو از من خبرداری، پناهنده ام به گذشت، و بردباری ات، امیدوارم به رحمتت، پناه برده ام به پایه عنایتت، پناه آورنده ام به مهرت، خواهان شفاعتم، از ولیّ ات و فرزند اولیایت و برگزیده ات، فرزند برگزیدگانت، و امینت و فرزند امنایت و خلیفه ات، و فرزند خلیفه هایت، [هرگاه این دعا پس از زیارت امیر مؤمنان علیه السلام باشد به جای کلمه «ابن» در هر چهار موضع «آبی» بگوید] آنان که قرارشان دادی،

وسیله ای به سوی رحمت و خشنودی ات. و سببی به جانب مهر و آمرزشت، خدای اول حاجتم به پیشگاه تو این است، که گناهان گذشته مرا، در عین زیادبودنش بیامرزی، و در آنچه از عمرم باقی مانده، مرا حفظ کنی، و پاک نمایی دینم را از آنچه آلوده اش کند، و بد نمایش سازد، و معیوبش گرداند، و نگاهش داری، از شک و دودلی و تباهی و شرک،

وَ رَحْمَتُـکَ وَ سَـلامُکَ وَ بَرَکَاتُـکَ وَ تُحْيِيَنِی مَـا أَحْيَيْتَنِی عَلَی طَـاعَتِهِمْ وَ تُمِيتَنِی إِذَا أَمَتَّنِی عَلَی طَـاعَتِهِمْ وَ أَنْ لاـ تَمْحُوَ مِنْ قَلْبِی مَـوَدَّتَهُمْ وَ مَحَبَّتَهُمْ وَ بُغْضَ أَعْـدَائِهِمْ وَ مُرَافَقَهَ أَوْلِيَـائِهِمْ وَ بِرَّهُمْ وَ أَسْأَلُـکَ يَـا رَبِّ أَنْ تَقْبَـلَ ذَلِـکَ مِنِّی وَ تُحَبِّبَ إِلَیَّ عِبَادَتَـکَ وَ الْمُوَاظَبَهَ عَلَيْهَا وَ تُنَشِّطَنِی لَهَا وَ تُبَغِّضَ إِلَیَّ مَعَاصِـيَکَ وَ مَحَارِمَکَ وَ تَدْفَعَنِی عَنْهَا وَ تُجَنِّبَنِی التَّقْصِـيرَ فِی صَلَوَاتِی وَ الاسْتِهَانَهَ بِهَا وَ التَّرَاخِیَ عَنْهَا وَ تُوَفِّقَنِی لِتَأْدِيَتِهَا کَمَا فَرَضْتَ وَ أَمَرْتَ بِهِ عَلَی سُـنَّهِ رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ رَحْمَتُکَ وَ بَرَکَاتُکَ خُضُوعاً وَ خُشُوعاً وَ تَشْـرَحَ صَدْرِی لإِيتَاءِ الزَّکَاهِ ، وَ إِعْطَاءِ الصَّدَقَاتِ (۱) وَ بَـذْلِ الْمَعْرُوفِ وَ الْإِحْسَانِ إِلَی شِـيعَهِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ وَ مُوَاسَـاتِهِمْ وَ لا تَتَوَفَّانِی إِلا بَعْـدَ أَنْ تَرْزُقَنِی حَـجَّ بَيْتِکَ الْحَرَامِ وَ زِيَارَهَ قَبْرِ نَبِيِّکَ وَ قُبُورِ الْأَئِمَّهِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ وَ أَسْأَلُکَ يَا رَبِّ تَوْبَهً نَصُوحاً تَرْضَاهَا وَ نِيَّهً تَحْمَدُهَا وَ عَمَلًا صَالِحاً تَقْبَلُهُ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِی وَ تَرْحَمَنِی إِذَا تَوَفَّيْتَنِی وَ تُهَوِّنَ عَلَیَّ سَـکَرَاتِ الْمَوْتِ وَ تَحْشُـرَنِی فِی زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَـلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ وَ تُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ وَ تَجْعَلَ دَمْعِی غَزِيراً فِی طَاعَتِکَ وَ عَبْرَتِی جَارِيَهً فِيمَا يُقَرِّبُنِی مِنْـکَ وَ قَلْبِی عَطُوفاً عَلَی أَوْلِيَائِـکَ وَ تَصُونَنِی فِی هَـذِهِ الـدُّنْيَا مِنَ الْعَاهَاتِ وَ الْآفَاتِ وَ الْأَمْرَاضِ الشَّدِيـدَهِ، (۲) وَ الْأَسْقَامِ الْمُزْمِنَهِ وَ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الْبَلاءِ وَ الْحَوَادِثِ وَ تَصْـرِفَ قَلْبِی عَنِ الْحَرَامِ وَ تُبَغِّضَ إِلَیَّ مَعَاصِيَکَ وَ تُحَبِّبَ إِلَیَّ الْحَلالَ وَ تَفْتَحَ لِی أَبْوَابَهُ وَ تُثَبِّتَ نِيَّتِی وَ فِعْلِی عَلَيْهِ وَ تَمُدَّ فِی عُمْرِی وَ تُغْلِقَ أَبْوَابَ الْمِحَنِ عَنِّی وَ لا تَسْلُبَنِی مَا مَنَنْتَ بِهِ

۱- و پایـدارم بداری بر طاعتت و طاعت رسولت، و فرزندان نجیب و خوشـبختش، درود و رحمت و سـلام و برکاتت فراوان بر ایشان، و زنـده ام بـداری، تا زنده ام می داری بر فرمانبرداری از ایشان، و بمیرانی ام، هرگاه بمیرانی بر طاعت از آنان، و از دلم پاک نکنی مودّت و دوستی آن بزرگواران، و کینه دشـمنانتان را، و رفاقت دوسـتانشان، و به نیکی به آنان را نصیب من فرما، و از تو می خواهم، ای پروردگارم، که این زیارت را از من بپـذیری، و عبادتت، و مواظبت بر آن را محبوب من گردانی، و برای بنـدگی به نشـاطم آوری، و گناهـان و محرّمـاتت را منفور من کنی، و از آنهـا بـازم داری، و از کوتاهی کردن در نمازهایم، و سبـک شـمردم و کاهلی از آنها برکنارم داری، و موفقّم بـداری بر ادای آنها، همانطور که واجب کردی، و به آن بر پایه روش رسولت فرمـان دادی، درودهـا و رحمت و برکـات تو بر او بـاد، نمـازی بـا کمال خضوع و خشوع، و باز کنی سـینه ام، را برای پرداخت زکات، دادن صدقات،

۲- و بـذل خوبی و احسان به شـیعه خاندان محمّد (درود بر ایشان) و مواسات و همدردی با آنان، و مرا از دنیا نبرید مگر بعد از آنکه حجّ خانه ات، و زیارت قبر پیامبرت، و قبور امامان (درود بر ایشان) را نصیبم کنی، و از تو می خواهم ای پروردگارم توبه ای خالص، که آن را بپسندی، و نیّتی که آن را ستایش کنی، و عمل شایسته ای که بپذیری، و اینکه مرا بیامرزی، و به من رحـم کنی، هنگـامی که مرا بمیرانی، و سـکرات مرگ را بر من آسـان نمـایی، و محشـورم کنی، در گروه محمّـد خانـدان او (درود خدا بر او و خاندانش) ، و به رحمتت مرا وارد بهشت فرمایی، و اشـکم را در طاعتت فراوان کنی، و سرشکم را در آنچه مرا به تو نزدیک گرداند جاری سازی، و دلم را نسبت به دوستانت مهربان نمایی، و در این دنیا مصونم بداری، از آسیب ها، و آفات، و بیماری های سخت،

عَلَيَّ وَ لا تَسْتَرِدَّ شَيْئاً مِمَّا أَحْسَنْتَ بِهِ إِلَيَّ وَ لا تَنْزِعَ مِنِّي النِّعَمَ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ وَ تَزِيدَ فِيمَا خَوَّلْتَنِي وَ تُضَاعِفَهُ أَضْعَافاً مُضَاعَفَةً وَ تَرْزُقَنِي مَالاً كَثِيراً وَاسِعاً سَائِغاً هَنِيئاً نَامِياً وَافِياً وَ عِزّاً بَاقِياً كَافِياً وَ جَاهاً عَرِيضاً مَنِيعاً وَ نِعْمَةً سَابِغَةً عَامَّةً وَ تُغْنِيَنِي بِذَلِكَ عَنِ الْمَطَالِبِ الْمُنَكَّدَةِ وَ الْمَوَارِدِ الصَّعْبَةِ وَ تُخَلِّصَنِي مِنْهَا مُعَافًى فِي دِينِي وَ نَفْسِي وَ وَلَدِي وَ مَا أَعْطَيْتَنِي، (۱) وَ مَنَحْتَنِي وَ تَحْفَظَ عَلَيَّ مَالِي وَ جَمِيعَ مَا خَوَّلْتَنِي وَ تَقْبِضَ عَنِّي أَيْدِيَ الْجَبَابِرَةِ وَ تَرُدَّنِي إِلَى وَطَنِي وَ تُبَلِّغَنِي نِهَايَةَ أَمَلِي فِي دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي وَ تَجْعَلَ عَاقِبَةَ أَمْرِي مَحْمُودَةً حَسَنَةً سَلِيمَةً وَ تَجْعَلَنِي رَحِيبَ الصَّدْرِ وَاسِعَ الْحَالِ حَسَنَ الْخُلُقِ بَعِيداً مِنَ الْبُخْلِ وَ الْمَنْعِ وَ النِّفَاقِ وَ الْكِذْبِ وَ الْبَهْتِ وَ قَوْلِ الزُّورِ وَ تُرْسِخَ فِي قَلْبِي مَحَبَّةَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ شِيعَتِهِمْ وَ تَحْرُسَنِي يَا رَبِّ فِي نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَلَدِي وَ أَهْلِ حُزَانَتِي وَ إِخْوَانِي وَ أَهْلِ مَوَدَّتِي وَ ذُرِّيَّتِي بِرَحْمَتِكَ وَ جُودِكَ اللَّهُمَّ هَذِهِ حَاجَاتِي عِنْدَكَ وَ قَدِ اسْتَكْثَرْتُهَا لِلُؤْمِي وَ شُحِّي وَ هِيَ عِنْدَكَ صَغِيرَةٌ حَقِيرَةٌ وَ عَلَيْكَ سَهْلَةٌ يَسِيرَةٌ فَأَسْأَلُكَ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلامُ عِنْدَكَ وَ بِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ وَ بِمَا أَوْجَبْتَ لَهُمْ، (۲) وَ بِسَائِرِ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَصْفِيَائِكَ وَ أَوْلِيَائِكَ الْمُخْلَصِينَ مِنْ عِبَادِكَ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ لَمَّا قَضَيْتَهَا كُلَّهَا وَ أَسْعَفْتَنِي بِهَا وَ لَمْ تُخَيِّبْ أَمَلِي وَ رَجَائِي اللَّهُمَّ وَ شَفِّعْ صَاحِبَ هَذَا الْقَبْرِ فِيَّ يَا سَيِّدِي يَا وَلِيَّ اللَّهِ يَا أَمِينَ اللَّهِ أَسْأَلُكَ أَنْ تَشْفَعَ لِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي هَذِهِ الْحَاجَاتِ كُلِّهَا بِحَقِّ

۱- و دردهای کهنه، و همه انواع بلاها و حوادث، و دلم را از توجه به حرام بگردانی، و نافرمانی هایت را مورد خشم من قرار دهی، و حلال را نزد من محبوب گردانی، و درهای آن را به رویم بگشایی، و نیّت و کارم را بر آن استوار سازی، و عمرم را طولانی کنی، و به رویم درهای محنت ها را ببندی، و نعمت هایی را که به من عنایت کردی، از دستم نگیری، و چیزی از احسان هایت را از من پس نگیری، و نعمت هایی که به من دادی، از من جدا نسازی، و بر آنچه مرا مالک آن نمودی بیفزایی، و چندین برابر نمایی، و نصیبم کنی مال بسیار، روان، گوارا، روینده، رسا، و عزّتی پایدار کافی، و آبرویی پهناور بلند و نعمتی کامل و فراگیر، و به این امور بی نیازم کن از جستنیهای پر مشقت، و موارد دشوار، و از آنها رهایی ام ده، با سلامتی کامل در دین و جان و فرزندانم و آنچه به من عطا کرده ای،

۲- و بخشیده ای، و نگهداری برای من مالم، و آنچه مرا مالک آن نمودی، و از سر من بر گیری دست های ستم گردن کشان را، و به وطنم بازم گردانی، و به نهایت آرزویم، در دنیا و آخرتم برسانی، و قرار دهی سرانجام کارم را پسندیده و نیکو و سالم، و بگردانی مرا فراخ سینه، وسیع حال، نیکو اخلاق، دور از بخل و دریغ ورزی و دورویی و دروغ و بهتان، و زورگویی، و در قلبم ریشه دار کنی محبّت محمّد و خاندان محمّد و شیعیان شان را، و محافظتم فرمایی ای پروردگارم در خودم و خاندان و مال و فرزندان، و اهل غم خواری و برادران، و دوستان و نژادم، به مهربانی ذاتت. خدایا اینها حاجات من نزد تو، و اینکه زیادشان کردم به خاطر خوی فقر و حرص من است، ولی همه آنها نزد تو کوچک و اندک و رواکردنش بر تو سهل و آسان است، پس از تو می خواهم به منزلت محمّد و خاندان محمّد (درود بر او و ایشان) نزد تو، و به حقّشان بر تو، و به آنچه بر آنان واجب کرده ای،

آبَائِکَ الطَّاهِرِینَ وَ بِحَقِّ أَوْلادِکَ الْمُنْتَجَبِینَ فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ الْمَنْزِلَهَ الشَّرِیفَهَ وَ الْمَرْتَبَهَ الْجَلِیلَهَ وَ الْجَاهَ الْعَرِیضَ اللَّهُمَّ لَوْ عَرَفْتُ مَنْ هُوَ أَوْجَهُ عِنْدَکَ مِنْ هَذَا الْإِمَامِ وَ مِنْ آبَائِهِ وَ أَبْنَائِهِ الطَّاهِرِینَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَ الصَّلاهُ لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعَائِی وَ قَدَّمْتُهُمْ أَمَامَ حَاجَتِی وَ طَلِبَاتِی هَذِهِ فَاسْمَعْ مِنِّی وَ اسْتَجِبْ لِی وَ افْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. (۱) اللَّهُمَّ وَ مَا قَصُرَتْ عَنْهُ مَسْأَلَتِی وَ عَجَزَتْ عَنْهُ قُوَّتِی وَ لَمْ تَبْلُغْهُ فِطْنَتِی مِنْ صَالِحِ دِینِی وَ دُنْیَایَ وَ آخِرَتِی فَامْنُنْ بِهِ عَلَیَّ وَ احْفَظْنِی وَ احْرُسْنِی وَ هَبْ لِی وَ اغْفِرْ لِی وَ مَنْ أَرَادَنِی بِسُوءٍ أَوْ مَکْرُوهٍ مِنْ شَیْطَانٍ مَرِیدٍ أَوْ سُلْطَانٍ عَنِیدٍ أَوْ مُخَالِفٍ فِی دِینٍ أَوْ مُنَازِعٍ فِی دُنْیَا أَوْ حَاسِدٍ عَلَیَّ نِعْمَهً أَوْ ظَالِمٍ أَوْ بَاغٍ فَاقْبِضْ عَنِّی یَدَهُ وَ اصْرِفْ عَنِّی کَیْدَهُ وَ اشْغَلْهُ [عَنِّی] بِنَفْسِهِ وَ اکْفِنِی شَرَّهُ وَ شَرَّ أَتْبَاعِهِ وَ شَیَاطِینِهِ وَ أَجِرْنِی مِنْ کُلِّ مَا یَضُرُّنِی وَ یُجْحِفُ بِی وَ أَعْطِنِی جَمِیعَ الْخَیْرِ کُلِّهِ [کُلَّهُ] مِمَّا أَعْلَمُ وَ مِمَّا لا أَعْلَمُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِی وَ لِوَالِدَیَّ وَ لِإِخْوَانِی وَ أَخَوَاتِی وَ أَعْمَامِی وَ عَمَّاتِی وَ أَخْوَالِی وَ خَالاتِی وَ أَجْدَادِی وَ جَدَّاتِی وَ أَوْلادِهِمْ، (۲) وَ ذَرَارِیهِمْ وَ أَزْوَاجِی وَ ذُرِّیَّاتِی وَ أَقْرِبَائِی وَ أَصْدِقَائِی وَ جِیرَانِی وَ إِخْوَانِی فِیکَ مِنْ أَهْلِ الشَّرْقِ وَ الْغَرْبِ وَ لِجَمِیعِ أَهْلِ مَوَدَّتِی مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْیَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ وَ لِجَمِیعِ مَنْ عَلَّمَنِی خَیْراً أَوْ تَعَلَّمَ مِنِّی عِلْماً اللَّهُمَّ أَشْرِکْهُمْ فِی صَالِحِ دُعَائِی وَ زِیَارَتِی لِمَشْهَدِ حُجَّتِکَ وَ وَلِیِّکَ وَ أَشْرِکْنِی فِی صَالِحِ أَدْعِیَتِهِمْ بِرَحْمَتِکَ

۱- و به حق پیامبران، و رسولان، و برگزیدگانت، و دوستان با اخلاص از بندگانت، و به حق بزرگترین اسم اعظمت که تمام این حاجت ها را برایم برآوردی، و به آنها کامروایم فرمایی، و از آرزو و امیدم ناامیدم نکنی. خدایا و شفاعت صاحب این قبر را در حق من بپذیر، ای سرور من، ای ولیّ خدا، ای امین خدا، از تو می خواهم، که از من به درگاه خدای عزّ و جل، در تمام این حاجتها، شفاعت کنی، به حق پدران پاک، و به حق فرزندان برگزیده ات، به درستی که برای تو نزد خدا، که منزّه باد نام هایش، منزلتی شریف، و مرتبه ای عظیم، و مقامی پهناور است. خدایا، اگر من کسی را می شناختم که نزد تو آبرومندتر از این امام، و از پدران و فرزندان پاکیزه اش (درود بر ایشان) بود، هرآینه آنها را شفیعان خود قرار می دادم، و پیش روی حاجتم و خواسته هایم قرار می دادم، پس دعایم را بشنو، و برایم به اجابت برسان، و آنچه تو شایسته آنی، درباره من انجام ده، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا و هرچه را از آن کوتاه آمد درخواست من، و نیرویم از آن ناتوان شد، و هوشم به آن نرسید، از صلاح دین و دنیا و آخرتم، پس عطای آنها را بر من منّت گذار، و محافظم فرما، و نگهبانی ام کن، و بر من ببخش، و مرا بیامرز، و هرکه مرا قصد کند، به بدی، یا کاری ناخوش آیند، از شیطان سرپیچ، و لطان لجوج یا مخالف در دین یا ستیزه جویی در دنیا، یا حسدورز در نعمتی بر من، یا ستمکار، یا متجاوز، پس دستش را از سر من بردار، و نقشه اش را از من بگردان، و او را از من به خودش مشغول کن، و شر خود و پیروان و شیاطینش را از من کفایت فرما، و پناهم ده از هرچه به من زیان رساند، و احجاف و ظلم کند، و همه خیر را به من عطا کن، از آنچه می دانم، و از آنچه نمیدانم، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و بیامرز مرا، و پدر و مادرم، و برادران و خواهرانم، و عموها و عمّه هایم، و دایی ها و خاله هایم، و اجداد و جدّه هایم، و فرزندان

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ بَلِّغْ وَلِيَّکَ مِنْهُمُ السَّلامَ وَ السَّلامُ عَلَيْکَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ يَا سَيِّدِي يَا مَوْلاىَ يَا فُلانَ بْنَ فُلانٍ (۱)

(بجای این کلمه نام امامی را که زیارت میکند ، و نام پدر آن بزرگوار را بگوید)

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ وَ عَلَى رُوحِکَ وَ بَدَنِکَ أَنْتَ وَسِيلَتِي إِلَى اللَّهِ وَ ذَرِيعَتِي إِلَيْهِ وَ لِي حَقُّ مُوَالاتِي وَ تَأْمِيلِي فَكُنْ شَفِيعِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي الْوُقُوفِ عَلَى قِصَّتِي هَذِهِ وَ صَرْفِي عَنْ مَوْقِفِي هَذَا بِالنُّجْحِ بِمَا سَأَلْتُهُ كُلِّهِ بِرَحْمَتِهِ وَ قُدْرَتِهِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي عَقْلًا كَامِلًا وَ لُبّاً رَاجِحاً وَ عِزّاً بَاقِياً وَ قَلْباً زَكِيّاً وَ عَمَلًا كَثِيراً وَ أَدَباً بَارِعاً وَ اجْعَلْ ذَلِکَ كُلَّهُ لِي وَ لا تَجْعَلْهُ عَلَيَّ بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

مطلب پنجم :زیارت وداع ائمه علیهما السلام

پنجم: در ذکر زیارت وداع، هر یک از امامان به آن وداع میشوند.

بدان که از جمله آداب زیارت، چنان که در محل خود ذکر شد، وداع زیارت کننده است، نسبت به زیارت شده، به وقت بیرون رفتن از شهر آن بزرگوار، آن هم به زیارت وداعی که از ایشان رسیده باشد، چنان که در اکثر زیارات مشاهده میشود، و ما در این کتاب شریف در ابواب زیارات امامان علیهم السّلام برای هر یک از ایشان وداعی نقل کردیم و در وداع حضرت سید الشهدا علیه السّلام اکتفا نمودیم، به همان زیارت وداعی که در آداب بیستم از آداب زائر آن حضرت ذکر شد، و به هر صورت در اینجا ذکر میکنیم این زیارت وداع را که شیخ محمد بن المشهدی، آن را در باب وداع، کتاب مزار کبیر نقل کرده و سیّد ابن

۱- و نژادشان، و همسران، و نژاد، و خویشان، و رفقا و همسایگانم، و برادران دینی ام را، از اهل شرق و غرب، و تمام اهل مؤدتم، از مردان و زنان مومن، زنده و مرده آنان را، و همه آنهایی که خیری را به من یاد دادند، یا از من دانشی آموختند. خدایا آنان را شریک کن، در شایسته دعایم، و زیارتم نسبت به زیارتگاه حجّت و ولیّ ات، و مرا نیز در شایسته دعای ایشان شریک کن، ای مهربان ترین مهربانان، و از جانب ایشان به ولیّ ات سلام برسان، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای سرور و مولای من ای فلان پسر فلان

۲- درود خدا بر تو، و بر روح و تنت، تویی وسیله من به سوی خدا، و واسطه ام به درگاهش، برای من است حق دوستی و آرزومندی، پس به پیشگاه خدای عزّ و جلّ شفیع من باش، در ایستادن بر این داستانم، و بازگرداندن من از این موقعیتم با کامیابی، به آنچه درخواست کرده ام، همه را به مهربانی و توان او، خدایا نصیبم کن عقلی کامل، و خردی ممتاز، و عزّتی پایدار، و دلی پاک، و عملی بسیار، و ادبی برتر، و همه را به سود من قرار ده نه به زیان من، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

طاووس رحمه اللّه پس از زیارت جامعه مذکوره آورده است، و ما آن را از کتاب «مصباح الزائر» نقل میکنیم، سیّد فرموده: وقتی خواستی وداع کنی و برگردی، البته در هر یک ای مشاهد مشرّفه که باشی، بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّهِ وَ مَعْدِنَ الرِّسَالَهِ سَلامَ مُوَدِّعٍ لا سَئِمٍ وَ لا قَالٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ سَلامَ وَلِيٍّ غَيْرِ رَاغِبٍ عَنْكُمْ وَ لا مُنْحَرِفٍ عَنْكُمْ وَ لا مُسْتَبْدِلٍ بِكُمْ وَ لا مُؤْثِرٍ عَلَيْكُمْ وَ لا زَاهِدٍ فِي قُرْبِكُمْ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَهِ قُبُورِكُمْ وَ إِتْيَانِ مَشَاهِدِكُمْ وَ السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَ حَشَرَنِيَ اللَّهُ فِي زُمْرَتِكُمْ وَ أَوْرَدَنِي حَوْضَكُمْ وَ أَرْضَاكُمْ عَنِّي وَ مَكَّنَنِي فِي دَوْلَتِكُمْ وَ أَحْيَانِي فِي رَجْعَتِكُمْ وَ مَلَّكَنِي فِي أَيَّامِكُمْ وَ شَكَرَ سَعْيِي لَكُمْ وَ غَفَرَ ذُنُوبِي بِشَفَاعَتِكُمْ وَ أَقَالَ عَثْرَتِي بِحُبِّكُمْ وَ أَعْلَى كَعْبِي بِمُوَالاتِكُمْ وَ شَرَّفَنِي بِطَاعَتِكُمْ وَ أَعَزَّنِي بِهُدَاكُمْ وَ جَعَلَنِي مِمَّنْ يَنْقَلِبُ مُفْلِحاً مُنْجِحاً سَالِماً غَانِماً مُعَافاً غَنِيّاً فَائِزاً بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَ فَضْلِهِ وَ كِفَايَتِهِ ، (۱) بِأَفْضَلِ مَا يَنْقَلِبُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ زُوَّارِكُمْ وَ مَوَالِيكُمْ وَ مُحِبِّيكُمْ وَ شِيعَتِكُمْ وَ رَزَقَنِيَ اللَّهُ الْعَوْدَ ثُمَّ الْعَوْدَ ثُمَّ الْعَوْدَ مَا أَبْقَانِي رَبِّي بِنِيَّهٍ صَادِقَهٍ وَ إِيمَانٍ وَ تَقْوَى وَ إِخْبَاتٍ وَ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلالٍ طَيِّبٍ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِهِمْ وَ ذِكْرِهِمْ وَ الصَّلاهِ عَلَيْهِمْ وَ أَوْجِبْ لِيَ الْمَغْفِرَهَ وَ الرَّحْمَهَ وَ الْخَيْرَ وَ الْبَرَكَهَ وَ النُّورَ وَ الْإِيمَانَ وَ حُسْنَ الْإِجَابَهِ كَمَا أَوْجَبْتَ لِأَوْلِيَائِكَ الْعَارِفِينَ بِحَقِّهِمْ الْمُوجِبِينَ طَاعَتَهُمْ وَ الرَّاغِبِينَ فِي زِيَارَتِهِمْ الْمُتَقَرِّبِينَ إِلَيْكَ وَ إِلَيْهِمْ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ مَالِي وَ أَهْلِي

ص: ۸۸۶

۱- سلام بر شما ای اهل بیت نبوّت، و معدن رسالت، سالم وداع کننده نه به ستوه آمده و عصبانی، و رحمت و برکات خدا بر شما اهل بیت، به درستی که خدا، ستوده و بزرگوار است، سلام دوستی که نه روگردان از شما، و نه منحرف از شماست، و نه عوض کننده شما، و نه پیش انداز کسی بر شما، و نه بی رغبت به قرب شما، خدا این زیارت را آخر زیارت قبورتان، و آمدن به زیارت گاههایتان قرار ندهد، سلام بر شما، و خدا مرا در گروه شما محشور کند، و به حوض شما وارد نماید، و شما را از من خشنود سازد، و تمکّنی در دولت شما به من بدهد، و در بازگشت شما زنده ام کند، و مرا در ایام شما فرمانروایم فرماید، و کوششم را برای شما قدردانی کند، و به شفاعت شما گناهانم را بیامرزد، و به محبت شما لغزشم را نادیده بگیرد، و به دوستی شما مقامم را بلند گرداند، و به طاعت شما مفتخرم نماید، و به هدایت شما عزیزم کند، و قرارم دهد از کسانی که بازگرداند رستگار کامیاب سالم بهره مند با عافیت توانگر، و رسیده به خشنودی خدا و فضل و کفایتش،

اجْعَلُونِی مِنْ هَمِّكَمْ وَ صَیِّرُونِی فِی حِزْبِكَمْ وَ أَدْخِلُونِی فِی شَفَاعَتِكَمْ وَ اذْكُرُونِی عِنْدَ رَبِّكَمْ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَبْلِغْ أَرْوَاحَهُمْ وَ أَجْسَادَهُمْ عَنِّی تَحِیَّةً كَثِیرَةً وَ سَلاماً وَ السَّلامُ عَلَیْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (۱)

مطلب ششم: رقعه ای که برای حاجت می نویسند و در آب جاری یا چاه می اندازند

ششم: در کتاب «تحفه الزائر» از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده، هرگاه تو را حاجتی به سوی خدای تعالی باشد، یا از امری بیمناک و ترسان باشی در کاغذی بنویس:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْكَ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَیْكَ وَ أَعْظَمِهَا لَدَیْكَ وَ أَتَقَرَّبُ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَیْكَ بِمَنْ أَوْجَبْتَ حَقَّهُ عَلَیْكَ بِمُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ وَ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ وَ الْحُجَّهِ الْمُنْتَظَرِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ اكْفِنِی كَذَا وَ كَذَا (۲)

به جای کذا و کذا حاجت خود را ذکر میکنی، سپس کاغذ را تا کن و در میان تکّه ای از گل بگذار، و در میان آب جاری، یا چاهی بینداز، که حق تعالی به زودی گشایشی در مشکلت کرامت می کند.

مطلب هفتم :دعایی که در زمان غیبت باید خواند

هفتم: به سند معتبر روایت شده که شیخ ابو عمرو نایب اول امام عصر صلوات اللّه علیه به ابو علی محمد بن همّام املا فرمود، و به او امر کرد که آن را بخواند.

سیّد ابن طاووس در کتاب جمال الاسبوع، پس از ذکر دعاهای وارد بعد از نماز عصر جمعه، و صلوات کبیره، این دعا را ذکر کرده و گفته: اگر برای تو، از

۱- به برترین وضعی که بازگردد به آن، یکی از زائران و دوست داران و عاشقان و شیعیان شما، و خدا نصیبم کند بازگشت به این حرم را، سپس بازگشت و باز هم بازگشت تا باقی ام داشته پروردگارم به نیّت صادقانه و ایمان و تقوا، و فروتن و روزی گسترده حلال پاک. خدایا قرار مده این زیارت را آخرین زیارت من از ایشان و ذکر ایشان، و درود بر ایشان، و برای من واجب گردان آمرزش و رحمت و خیر و برکت، و نور و ایمان و حسن اجابت چنان که برای اولیایت واجب نمودی، آن آگاهان به حق ایشان و واجب شمارندگان طاعت آنان، و مشتاقان در زیارت ایشان، و تقرّب کنندگان به تو و به سوی ایشان، پدر و مادرم و خودم و مال و خاندانم فدای شما، مرا از جمله اندیشه هایتان قرار دهید، و از حزب خودتان گردانید، و در شفاعت تان واردم کنید، و نزد پروردگارتان یادم نمایید. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و از جانب من بر ارواح و اجسادشان برسان تحیّت و درود بسیار، و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، خدایا به سوی تو رو میکنم با محبوب ترین نام ها به

پیشگاهت، و بزرگترین آنها در نزدت، و تقرّب و توسّل میجویم، به کسی که حقّش را بر خودت واجب کردی، به محمّد و علی و فاطمه، و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمّد بن علی و جعفر بن محمّد و موسی بن جعفر، و علی بن موسی، و محمّد بن علی و علی بن محمّد و حسن بن علی، و حجّت منتظر که درودهای خدا بر همه ایشان باد، کفایت کن برایم چنین و چنان.

تمـام آنچه ذکر کردیم عـذری باشـد، پس بپرهیز از اینکه خوانـدن این دعـا را واگـذاری، به دستی که ما داشـتن این دعا را از فضل خدا «جل جلاله» میدانیم که ما را به آن ممتاز ساخته، پس به آن اعتماد کن.

و دعا این است:

اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی نَفْسَـکَ فَـإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی نَفْسَـکَ لَمْ أَعْرِفْ رَسُولَـکَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی رَسُولَـکَ فَـإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی رَسُولَـکَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَکَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی حُجَّتَکَ فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی حُجَّتَکَ ضَلَلْتُ عَنْ دِینِی اللَّهُمَّ لا تُمِتْنِی مِیتَهً جاهِلِیَّهً وَ لا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی اللَّهُمَّ فَکَمَا هَدَیْتَنِی لِوِلایَهِ مَنْ فَرَضْتَ عَلَیَّ طَاعَتَهُ مِنْ وِلایَهِ وُلاهِ أَمْرِکَ بَعْدَ رَسُولِکَ صَـلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ حَتَّی وَالَیْتُ وُلاـهَ أَمْرِکَ أَمِیرَ الْمُـؤْمِنِینَ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَـالِبٍ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَـیْنَ وَ عَلِیّاً وَ مُحَمَّداً وَ جَعْفَراً وَ مُوسَـی وَ عَلِیّاً وَ مُحَمَّدا وَ عَلِیّا وَ الْحَسَنَ وَ الْحُجَّهَ الْقَائِمَ الْمَهْدِیَّ صَـلَوَاتُکَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ اللَّهُمَّ فَثَبِّتْنِی عَلَی دِینِکَ وَ اسْـتَعْمِلْنِی بِطَاعَتِکَ وَ لَیِّنْ قَلْبِی لِوَلِیِّ أَمْرِکَ، (۱) وَ عَـافِنِی مِمَّا امْتَحَنْتَ بِهِ خَلْقَـکَ وَ ثَبِّتْنِی عَلَی طَاعَهِ وَلِیِّ أَمْرِکَ الَّذِی سَتَرْتَهُ عَنْ خَلْقِکَ وَ بِإِذْنِکَ غَابَ عَنْ بَرِیَّتِکَ وَ أَمْرَکَ یَنْتَظِرُ وَ أَنْتَ الْعَـالِمُ غَیْرُ الْمُعَلَّم بِـالْوَقْتِ الَّذِی فِیهِ صَـلاحُ أَمْرِ وَلِیِّکَ فِی الْـإِذْنِ لَهُ بِإِظْهَـارِ أَمْرِهِ وَ کَشْفِ سِـتْرِهِ فَصَبِّرْنِی عَلَی ذَلِکَ حَتَّی لا أُحِبَّ تَعْجِیلَ مَا أَخَّرْتَ وَ لا تَأْخِیرَ مَا عَجَّلْتَ وَ لا کَشْفَ مَا سَتَرْتَ وَ لا الْبَحْثَ عَمَّا کَتَمْتَ وَ لا أُنَازِعَکَ فِی تَـدْبِیرِکَ وَ لا أَقُولَ لِمَ وَ کَیْفَ وَ مَا بَالُ وَلِیِّ الْأَمْرِ لا یَظْهَرُ وَ قَدِ امْتَلَأَتِ الْأَرْضُ مِنَ الْجَوْرِ وَ أُفَوِّضُ أُمُورِی کُلَّهَا إِلَیْکَ اللَّهُمَّ إِنِّی

۱- خـدایا خـود را به من بشـناسان، اگر خود را به من نشـناسانی، پیـامبرت را نشـناسم، خـدایا پیـامبرت را به من بشـناسان، اگر پیامبرت را به من نشـناسانی، حجّتت را نشناسم، خدایا حجّتت را به من بشناسان، اگر حجّتت را به من نشناسانی، از دینم گمراه شوم. خدایا مرا به مرگ جاهلیّت نمیران، و دلم را پس از اینکه هدایت نمودی، منحرف مکن. خدایا چنان که به ولایت کسـی که طاعتش را بر من واجب کردی، از ولایت والیان امر خود پس از پیامبرت (درود تو بر او و خانـدانش) تا زمامـداری والیان امرت امیر مؤمنان علی بن ابی طالب و حسن و حسـین و علی و محمّد و جعفر و موسی و علی و محمّد و علی و حسن و حجّت قـائم مهـدی (درود تو بر همه ایشان) قبول کردم، خـدایا پس مرا بر دینت ثابت بـدار، و تحت فرمانم بکار گیر، و دلم را برای ولیّ امرت نرم کن،

أَسْأَلُکَ أَنْ تُرِیَنِی وَلِیَّ أَمْرِکَ ظَاهِراً نَافِذَ الْأَمْرِ مَعَ عِلْمِی بِأَنَّ لَکَ السُّلْطَانَ وَ الْقُدْرَه وَ الْبُرْهَانَ وَ الْحُجَّهَ وَ الْمَشِیَّهَ وَ الْحوْلَ وَ الْقُوَّه فَافْعَلْ ذَلِکَ بِی وَ بِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ، (۱) حَتَّی نَنْظُرَ إِلَی وَلِیِّ أَمْرِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ ظَاهِرَ الْمَقَالَهِ وَاضِحَ الدَّلالَهِ هَادِیا مِنَ الضَّلالَهِ شَافِیا مِنَ الْجَهَالَهِ أَبْرِزْ یَا رَبِّ مُشَاهَدَتَهُ وَ ثَبِّتْ قَوَاعِدَهُ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَقَرُّ عَیْنُهُ بِرُؤْیَتِهِ وَ أَقِمْنَا بِخِدْمَتِهِ وَ تَوَفَّنَا عَلَی مِلَّتِهِ وَ احْشُرْنَا فِی زُمْرَتِهِ اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِیعِ مَا خَلَقْتَ وَ ذَرَأْتَ وَ بَرَأْتَ وَ أَنْشَأْتَ وَ صَوَّرْتَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ یَمِینِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ [وَ مِنْ فَوْقِهِ وَ مِنْ تَحْتِهِ] بِحِفْظِکَ الَّذِی لا یَضِیعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ وَ احْفَظْ فِیهِ رَسُولَکَ وَ وَصِیَّ رَسُولِکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ اللَّهُمَّ وَ مُدَّ فِی عُمْرِهِ وَ زِدْ فِی أَجَلِهِ وَ أَعِنْهُ عَلَی مَا وَلَّیْتَهُ وَ اسْتَرْعَیْتَهُ وَ زِدْ فِی کَرَامَتِکَ لَهُ فَإِنَّهُ الْهَادِی الْمَهْدِیُّ وَ الْقَائِمُ الْمُهْتَدِی وَ الطَّاهِرُ التَّقِیُّ الزَّکِیُّ النَّقِیُّ الرَّضِیُّ الْمَرْضِیُّ الصَّابِرُ الشَّکُورُ الْمُجْتَهِدُ، (۲) اللَّهُمَّ وَ لا تَسْلُبْنَا الْیَقِینَ لِطُولِ الْأَمَدِ فِی غَیْبَتِهِ وَ انْقِطَاعِ خَبَرِهِ عَنَّا وَ لا تُنْسِنَا ذِکْرَهُ وَ انْتِظَارَهُ وَ الْإِیمَانَ بِهِ وَ قُوَّهَ الْیَقِینِ فِی ظُهُورِهِ وَ الدُّعَاءَ لَهُ وَ الصَّلاهَ عَلَیْهِ حَتَّی لا یُقَنِّطَنَا طُولُ غَیْبَتِهِ مِنْ قِیَامِهِ وَ یَکُونَ یَقِینُنَا فِی ذَلِکَ کَیَقِینِنَا فِی قِیَامِ رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ مَا جَاءَ بِهِ مِنْ وَحْیِکَ وَ تَنْزِیلِکَ فَقَوِّ قُلُوبَنَا عَلَی الْإِیمَانِ بِهِ حَتَّی تَسْلُکَ بِنَا عَلَی یَدَیْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَی وَ الْمَحَجَّهَ الْعُظْمَی وَ الطَّرِیقَهَ الْوُسْطَی وَ قَوِّنَا عَلَی طَاعَتِهِ وَ ثَبِّتْنَا عَلَی مُتَابَعَتِهِ [مُشَایَعَتِهِ] وَ اجْعَلْنَا فِی

۱- و در سلامت کاملم بدار، از آنچه بندگانت را به آن آزمودی، و بر طاعت ولیّ امرت استوارم کن آنکه او را از دیده بندگانت پوشیده داشتی، و به اذن تو از آفریدگانت پنهان شد، و فرمان تو را انتظار میکشد، و تو دانای بدون تعلیمی به آن هنگامی که صلاح کار ولیّ امرت در آن است در اجازه دادن به او برای آشکار ساختن حکومتش، و برطرف نمودن پرده غیبتش، پس مرا بر این حقیقت شکیبا گردان، تا دوست نداشته باشم پیش افتادن چیزی که به تأخیر انداختی، و به تأخیر انداختن چیزی که پیش انداختی، و نه آشکار نمودن چیزی که پنهان ساختی، و نه کنجکاوی در آنچه کتمان کردی، و نه با تو نزاع کنم در تدبیرت، و نه بگویم: برای چه، و چگونه، و چه شده ولی امر ظهور نمی کند، و حال آنکه زمین از ستم پر شده، و من واگذار می کنم همه امورم را به تو، خدایا از تو می خواهم ولیّ امرت را آشکار و نافذ الامر به من بنمایانی، با اینکه میدانم تنها برای توست سلطنت و قدرت و برهان، و حج ت و مشیّت و حول و قوّت، این خواهش را نسبت به من و همه اهل ایمان انجام ده

۲- تا ولیّ امرت (درود تو بر او) را ببینم، نمایان گفتار، روشن دلالت، هدایت گر از گمراهی، شفابخش از نادانی، آشکار فرما ای پروردگارم دیدارش را، و استوار کن پایه های کارش را، و ما را از آنانی قرار ده که چشمش به دیدار حضرتش روشن شود، و ما را به خدمتش بگمار، و بر آیینش بمیران، و در گروهش محشور گردان، خدایا پناهش ده از شرّ همه آنچه خلق کردی و آفریدی و پدید آوردی و پروریدی و صورت دادی، و او را نگاه دار از پیش رویش و از پشت سرش، و از طرف راست و چپش و بالای سر و زیر پایش، به نگاهداری خویش که تباه نمی گردد هر که را به آن نگاه داری، و حفظ کن در وجود او رسول و جانشین رسولت را (بر او و خاندانش درود باد) ، خدایا عمرش را طولانی کن، و بر زندگی اش بیفزای، و بر آنچه سرپرستی اش دادی، و رعایتش را از او خواستی یاری اش ده، و در کرامتت بر او بیفزای، و به درستی که او هدایتگر و هدایت شده و پاینده و ره یافته، و پاک و پرهیزگار و پاکیزه و بی عیب، و خشنود و پسندیده و شکیبا و سپاسگذار و کوشاست،

حِزْبِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ أَنْصَارِهِ وَ الرَّاضِیِنَ بِفِعْلِهِ وَ لا تَسْلُبْنَا ذَلِکَ فِی حَیَاتِنَا وَ لا عِنْدَ وَفَاتِنَا حَتَّی تَتَوَفَّانَا وَ نَحْنُ عَلَی ذَلِکَ لا شَاکِّینَ وَ لا نَاکِثِینَ وَ لا مُرْتَابِینَ وَ لا مُکَذِّبِینَ. (۱) اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَ أَیِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ انْصُرْ نَاصِرِیهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِیهِ وَ دَمْدِمْ عَلَی مَنْ نَصَبَ لَهُ وَ کَذَّبَ بِهِ وَ أَظْهِرْ بِهِ الْحَقَّ وَ أَمِتْ بِهِ الْجَوْرَ وَ اسْتَنْقِذْ بِهِ عِبَادَکَ الْمُؤْمِنِینَ مِنَ الذُّلِّ وَ انْعَشْ بِهِ الْبِلادَ وَ اقْتُلْ بِهِ جَبَابِرَهَ الْکُفْرِ الْجَبابِرَهَ وَ الْکَفَرَهَ مصباح الزایر وَ اقْصِمْ بِهِ رُءُوسَ الضَّلالَهِ وَ ذَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِینَ وَ الْکَافِرِینَ وَ أَبِرْ بِهِ الْمُنَافِقِینَ وَ النَّاکِثِینَ وَ جَمِیعَ الْمُخَالِفِینَ وَ الْمُلْحِدِینَ فِی مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا حَتَّی لا تَدَعَ مِنْهُمْ دَیَّارا وَ لا تُبْقِیَ لَهُمْ آثَارا طَهِّرْ مِنْهُمْ بِلادَکَ وَ اشْفِ مِنْهُمْ صُدُورَ عِبَادِکَ وَ جَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحَی مِنْ دِینِکَ ، (۲) وَ أَصْلِحْ بِهِ مَا بُدِّلَ مِنْ حُکْمِکَ وَ غُیِّرَ مِنْ سُنَّتِکَ حَتَّی یَعُودَ دِینُکَ بِهِ وَ عَلَی یَدَیْهِ غَضّاً جَدِیداً صَحِیحاً لا عِوَجَ فِیهِ وَ لا بِدْعَهَ مَعَهُ حَتَّی تُطْفِئَ بِعَدْلِهِ نِیرَانَ الْکَافِرِینَ فَإِنَّهُ عَبْدُکَ الَّذِی اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِکَ وَ ارْتَضَیْتَهُ لِنَصْرِ دِینِکَ وَ اصْطَفَیْتَهُ بِعِلْمِکَ وَ عَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ بَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُیُوبِ وَ أَطْلَعْتَهُ عَلَی الْغُیُوبِ وَ أَنْعَمْتَ عَلَیْهِ وَ طَهَّرْتَهُ مِنَ الرِّجْسِ وَ نَقَّیْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَیْهِ وَ عَلَی آبَائِهِ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ وَ عَلَی شِیعَتِهِ الْمُنْتَجَبِینَ وَ بَلِّغْهُمْ مِنْ آمَالِهِمْ مَا یَأْمُلُونَ وَ اجْعَلْ ذَلِکَ مِنَّا خَالِصا مِنْ کُلِّ شَکٍّ وَ شُبْهَهٍ وَ رِیَاءٍ وَ سُمْعَهٍ حَتَّی لا نُرِیدَ بِهِ غَیْرَکَ وَ لا نَطْلُبَ بِهِ

۱- خدایا یقین را از ما مگیر، به خاطر طول زمان غیبتش، و قطع شدن خبرش و یادش را به فراموشی مسپار، و همچنین کشیدن انتظارش و ایمان به حضرتش و نیرومندی یقین در ظهورش، و دعا به وجودش، و درود بر او را از یاد ما مبر تا جایی که طول غیبت او از قیامش ناامیدمان نکند، و یقینِ مان در این موضوع همانند یقینِ مان در قیامت پیامبرت (درود تو بر او و خاندانش) ، و آنچه از وحی و قرآنت آورده باشد، پس دل های ما را بر ایمان به او نیرومند ساز، تا ببری ما را به دست او در مسیر هدایت، و بزرگراه بزرگتر، و راه میانه تر، و ما را بر طاعت او نیرومند کن، و بر پیروی اش استوار فرما، و قرارمان ده در گروه و یاوران و یاران او، و کسانی که به کار حضرتش خشنودند، و این حقایق را در زندگی و نه در هنگام مرگ از ما مگیر، تا ما را بمیرانی و ما بر این حقایق باشیم، و از شک کنندگان و پیمان شکنان و تردیدداران، و تکذیب گران نباشیم.

۲- خدایا در گشایش امرش شتاب کن، و به یاری خود تأییدش کن، و یارش را یاری ده، و واگذارکننده اش را خوار نما، و هلاک کن هرکه را که با او طرح دشمنی اندازد، و او را تکذیب کند، و حق را بر او آشکار کن، و ستم را به وسیله او بمیران، و بندگان مؤمنت را به وسیله او از خواری رهایی ده، و کشورهایت را او زنده و سرسبز کن، و گردن کشان کفر را به دست او به قتل برسان، و سرکرده های گمراهی را به او درهم شکن، و جبّاران و کافران را به وسیله او خوار کن، و به قدرت او نابود کن منافقان، و پیمان شکنان و همه مخالفان و بی دینان را در مشرق های زمین و مغرب هایش، در خشکی ها و دریاهایش، و همواری ها و کوه هایش، تا نگذاری از آنان احدی را، و باقی نگذاری برای آنان آثاری را، کشورهایت را از این ناپاکان پاک کن، و با انتقام گرفتن از آنان، سینه های بندگانت را شفا بخش، و به وسله او تازه کن، آنچه از دینت کهنه شده،

إلا وَجْهَکَ ، (۱) اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْکو إِلَیْکَ فَقْدَ نَبِیِّنَا وَ غَیْبَهَ إِمَامِنَا [وَلِیِّنَا] وَ شِدَّهَ الزَّمَانِ عَلَیْنَا وَ وُقُوعَ الْفِتَنِ بِنَا وَ تَظَاهُرَ الْأَعْدَاءِ عَلَیْنَا وَ کَثْرَهَ عَدُوِّنَا وَ قِلَّهَ عَدَدِنَا اللَّهُمَّ فَافْرُجْ ذَلِکَ عَنَّا بِفَتْحٍ مِنْکَ تُعَجِّلُهُ وَ نَصْرٍ مِنْکَ تُعِزُّهُ وَ إِمَامِ عَدْلٍ تُظْهِرُهُ إِلَهَ الْحَقِّ آمِینَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُکَ أَنْ تَأْذَنَ لِوَلِیِّکَ فِی إِظْهَارِ عَدْلِکَ فِی عِبَادِکَ وَ قَتْلِ أَعْدَائِکَ فِی بِلادِکَ حَتَّی لا تَدَعَ لِلْجَوْرِ یَا رَبِّ دِعَامَهً إِلَّا قَصَمْتَهَا وَ لا بَقِیَّهً إِلا أَفْنَیْتَهَا وَ لا قُوَّهً إِلا أَوْهَنْتَهَا وَ لا رُکْناً إِلا هَدَمْتَهُ وَ لا حَدّاً إِلا فَلَلْتَهُ وَ لا سِلاحا إِلا أَکْلَلْتَهُ وَ لا رَایَهً إِلا نَکَّسْتَهَا وَ لا شُجَاعاً إِلا قَتَلْتَهُ وَ لا جَیْشا إِلّا خَذَلْتَهُ وَ ارْمِهِمْ یَا رَبِّ بِحَجَرِکَ الدَّامِغِ وَ اضْرِبْهُمْ بِسَیْفِکَ الْقَاطِعِ وَ بِأْسِکَ الَّذِی لا تَرُدُّهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِینَ وَ عَذِّبْ أَعْدَاءَکَ وَ أَعْدَاءَ وَلِیِّکَ وَ أَعْدَاءَ رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ بِیَدِ وَلِیِّکَ وَ أَیْدِی عِبَادِکَ الْمُؤْمِنِینَ . (۲) اللَّهُمَّ اکْفِ وَلِیَّکَ وَ حُجَّتَکَ فِی أَرْضِکَ هَوْلَ عَدُوِّهِ وَ کَیْدَ مَنْ أَرَادَهُ [کَادَهُ] وَ امْکُرْ بِمَنْ مَکَرَ بِهِ وَ اجْعَلْ دَائِرَهَ السَّوْءِ عَلَی مَنْ أَرَادَ بِهِ سُوءاً وَ اقْطَعْ عَنْهُ مَادَّتَهُمْ وَ أَرْعِبْ لَهُ قُلُوبَهُمْ وَ زَلْزِلْ أَقْدَامَهُمْ وَ خُذْهُمْ جَهْرَهً وَ بَغْتَهً وَ شَدِّدْ عَلَیْهِمْ عَذَابَکَ وَ أَخْزِهِمْ فِی عِبَادِکَ وَ الْعَنْهُمْ فِی بِلادِکَ وَ أَسْکِنْهُمْ أَسْفَلَ نَارِکَ وَ أَحِطْ بِهِمْ أَشَدَّ عَذَابِکَ وَ أَصْلِهِمْ نَاراً وَ احْشُ قُبُورَ مَوْتَاهُمْ نَاراً وَ أَصْلِهِمْ حَرَّ نَارِکَ فَإِنَّهُمْ أَضَاعُوا الصَّلاهَ وَ اتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ وَ أَضَلُّوا عِبَادَکَ وَ أَخْرَبُوا بِلادَکَ اللَّهُمَّ وَ أَحْیِ بِوَلِیِّکَ الْقُرْآنَ وَ أَرِنَا نُورَهُ سَرْمَدا لا لَیْلَ فِیهِ وَ

۱- و به او اصلاح کن آنچه از قانونت، به قانون دیگر تبدیل شده، و از آیینت دگرگون گشته، تا دین تو به وجود او، و به دست او بازگردد، با طراوت و تازه و بی عیب که نباشد در آن هیچ کجی، و نه همراه آن هیچ بدعت، تا به دادگری اش خاموش کنی، آتش کافران را، چه او بنده توست بنده ای که برای خود برگزیدی، و او را برای دینت پسندیدی، و با دانشت اختیارش نمودی، و از گناهان نگاهش داشتی، و از عیوب مبّرایش کردی، و بر نهان ها آگاهش فرمودی، و به او نعمت دادی، و از پلیدی پاکش ساختی، و از ناپاکی، نظیفش فرمودی. خدایا درود فرست بر او و بر پدرانش آن امامان پاک، و بر شیعیان نجیبش، و آنان را به آرزوهایشان، هر آنچه آرزو میکنند برسان، و این خواسته ها را از ما خالص گردان، از هر شک و شبهه و خودنمایی و شهرت طلبی، تا با آه غیر تو را نخواهیم، و جز خاطر تو را نجوییم.

۲- خدایا به تو شکایت می کنیم، از فقدان پیامبران، و غیبت امامان، و سختی زمانه علیه وجودمان، و فرودآمدن فتنه ها بر سرمان، و پشت به پشت هم دادن دشمنان به زیانمان، و بسیاری دشمنانمان، و کمی نفراتمان، خدایا این گرفتاریها را از ما بگشا، به گشایشی از جانب خویش که آن را زود برسانی، و نصرتی از سوی خود که با عزّت توأمش فرمایی، و پیشوای عدالتی که آشکارش سازی، ای پرستیده حق آمین، خدای از تو می خواهیم، به ولیّ ات برای آشکار کردن دادگری در میان بندگانت، و کشتن دشمنان در کشورهایت اجازه دهی، تا ستونی برای ستم، ای پروردگارم باقی نگذاری مگر آنکه درهم شکنی، و نه باقی مانده ای جز آنکه نابود گردانی، و نه نیرویی مگر سستش نمایی، و نه پایه ای جز آنکه در هم فرو ریزی، و نه برّنده ای جز آنکه کند کنی، و نه اسلحه ای جز آنکه از کار اندازی، و نه پرچمی جز آنکه سرنگون سازی، و نه پهلوانی جز آنکه به قتل رسانی، و نه لشگری جز آنکه شکست دهی، و سنگ بارانشان کن، به سنگ درهم کوبنده ات، و بزن آنان را به شمشیر برنده ات، و انتقامت که آن را از مردمان بدکار بازنمیگردانی، و عذاب کن دشمنانت، و دشمنانت، و دشمنان ولیّ ات و دشمنان رسولت (درود تو بر او و خاندانش) به دست ولیت و دست بندگانت با ایمانت.

أَحْيِ بِهِ الْقُلُوبَ الْمَيِّتَهَ، (۱) وَ اشْفِ بِهِ الصُّدُورَ الْوَغِرَهَ وَ اجْمَعْ بِهِ الْأَهْوَاءَ الْمُخْتَلِفَهَ عَلَى الْحَقِّ وَ أَقِمْ بِهِ الْحُدُودَ الْمُعَطَّلَهَ وَ الْأَحْكَامَ الْمُهْمَلَهَ حَتَّى لا يَبْقَى حَقٌّ إِلا ظَهَرَ وَ لا عَدْلٌ إِلا زَهَرَ وَ اجْعَلْنَا يَا رَبِّ مِنْ أَعْوَانِهِ وَ مُقَوِّيَهِ سُلْطَانِهِ وَ الْمُؤْتَمِرِينَ لِأَمْرِهِ وَ الرَّاضِينَ بِفِعْلِهِ وَ الْمُسَلِّمِينَ لِأَحْكَامِهِ وَ مِمَّنْ لا حَاجَهَ بِهِ إِلَى التَّقِيَّهِ مِنْ خَلْقِكَ وَ أَنْتَ يَا رَبِّ الَّذِى تَكْشِفُ الضُّرَّ وَ تُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاكَ وَ تُنْجِي مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ فَاكْشِفِ الضُّرَّ عَنْ وَلِيِّكَ وَ اجْعَلْهُ خَلِيفَهً فِي أَرْضِكَ كَمَا ضَمِنْتَ لَهُ اللَّهُمَّ لا تَجْعَلْنِي مِنْ خُصَمَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ وَ لا تَجْعَلْنِي مِنْ أَعْدَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ وَ لا تَجْعَلْنِي مِنْ أَهْلِ الْحَنَقِ وَ الْغَيْظِ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ فَإِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ ذَلِكَ فَأَعِذْنِي وَ أَسْتَجِيرُ بِكَ فَأَجِرْنِي اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِي بِهِمْ فَائِزا عِنْدَكَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۲)

مطلب هشتم: آداب زیارت به نیابت

هشتم: در آداب زیارت به نیابت است.

بدانکه ثواب زیارت هر یک از رسول خدا، و ائمه هدی علیهم السّلام را می توان هدیه به روح مقدّس هر یک از آنان نمود، و همچنین به روح هر یک از مؤمنان می توان هدیه کرد، و نیز می توان به نیابت از ایشان زیارت نمود، چنان که به سند معتبر نقل شده: داود صرمی به حضرت هادی علیه السّلام عرضه داشت: من پدر شما را زیارت کردم، و ثوابش را برای شما قرار دادم.

فرمود: برای تو از جانب خدا، پاداش و ثواب بزرگی است، و از جانب ما ستایش و

۱- خدایا کفایت کن ولیّ ات، و حجّتت را در زمین، از هراس دشمنش، و از نیرنگ هر که قصد او کند، و حیله کن با هرکه به او حیله ورزد، و بگردان گردش های بد روزگار را علیه هرکس که به او قصد بد کند، و ریشه آنها را از او قطع کن، و رعب او را در دل های آنان درانداز، و قدم هایشان را بلغزان، و آنها را آشکارا و ناگهان بگیر، و عذابت را بر آنان سخت کن، و در میان بندگانت رسوایشان ساز، و در کشورهایت به لعنت گرفتارشان گردان، و در قعر آتش جایشان ده، و شدیدترین عذابت را بر آنان فرو انداز، و با آتش دوزخ ملازمشان نما، و گورهای مردگان شان را از آتش پر کن، و در سوز آتشت واردشان ساز، که اینان نماز را تباه کردند، و از شهوات پیروی نمودند، و بندگانت را به گمراهی کشیدند، و کشورهایت را ویران کردند. خدایا به دست ولیّ ات قرآن را زنده کن، و همیشه نورش را به ما بنمایان که شبی در آن نباشد، و دلهای مرده را به وسیله او زنده کن،

۲- و سینه های آکنده از کینه را به او بهبودی بخش، و آرای پراکنده را به دست او بر پایه حق گرد آور، و حدود معطّل شده و احکام فرو گذاشته را به او بر پا بدار، تا حقّی بجا نماند جز آنکه آشکار گردد، و نه عدالتی جز آنکه شکوفا شود، و قرار ده ما را ای پروردگار از یاران و نیرودهندگان سلطنت و فرمان برداران فرمان و خشنودان به عمل و تسلیم شوندگان به احکامش، و از آنانی که نیاز به پنهان کاری از بیم مردم نداشته باشند، و تو ای پروردگارم که گرفتاری را بر طرف می کنی، و بی چاره را اگر خواندت اجابت می کنی، و نجات می دهی از اندوه بزرگ، پس گرفتاری را از ولیّ ات برطرف کن، و او را خلیفه

خود، در زمینت قرار ده، چنان که برای او تعهّد نموده ای. خدایا، ما را قرار مده، از رو درو شدگان با خاندان محمّد (درود بر ایشان) ، و از دشمنان خانـدان محمّـد (درود بر ایشان) ، و از کینه دوزان بر خاندان محمّد (درود بر ایشان) ، که من از این امور به تو پنـاه می آورم، پس پنـاهم بـده، و از تو پناه می خواهم پس در پناهم بگیر، خـدایا بر محمّـد و خانـدان محمّـد درود فرست، و مرا از جـانب خود به وسـیله ایشان رسـتگار کن، در دنیا و آخرت، و از مقرّبان درگاهت قرار ده، آمین ای پروردگار جهانیان.

ثنا.

و در حدیث دیگری وارد شده: حضرت هادی علیه السّلام شخصی را به حایر امام حسین علیه السّلام فرستاد که برای حضرت زیارت و دعا کند.

هم به سند معتبر از حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام روایت شده: چون به زیارت مرقد منوّر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله بروی و از اعمال زیارت فارغ شوی، دو رکعت نماز بخوان، و نزد سر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَبِیَّ اللَّهِ مِنْ أَبِی وَ أُمِّی وَ زَوْجَتِی وَ وَلَدِی وَ حَامَّتِی وَ مِنْ جَمِیعِ أَهْلِ بَلَدِی حُرِّهِمْ وَ عَبْدِهِمْ وَ أَبْیَضِهِمْ وَ أَسْوَدِهِمْ (۱) .

پس به هرکس از شهر خود بگویی که من به نیابت از تو، به پیامبر صلی اللّه علیه و آله سلام دادم، راستگو خواهی بود.

و در بعضی از روایات وارد شده: از بعضی از ائمه طاهرین پرسیدند: از مردی که دو رکعت نماز بجا می آورد، یا یک روز روزه می دارد، یا حجّ و عمره بجا می آورد، یا رسول خدا صلی اللّه علیه و آله یا یکی از ائمه طاهرین علیهم السّلام را زیارت می کند، و ثواب آن را برای پدر و مادر خود، یا برادر مؤمن خود هدیه می کند، آیا برای او ثوابی هست؟ فرمود: ثواب آن عمل به آن شخص می رسد، بدون اینکه از ثواب نایب چیزی کم شود.

شیخ طوسی قدّس سره در کتاب تهذیب فرموده: کسی که با گرفتن اجرت، به نیابت برادر مومن به زیارت می رود، چون از غسل فارغ شود، [و موافق بعضی از نسخه ها: از

۱- سلام بر تو ای پیامبر خدا، از سوی پدر و مادر و همسر و فرزند و نزدیکانم و از سوی تمامی اهل شهرم، آزاد و برده شان و سپید و سیاه شان.

عمل زیارت فارغ گردد] بگوید:

اللَّهُمَّ مَا أَصَابَنِی مِنْ تَعَبٍ أَوْ نَصَبٍ أَوْ شَعَثٍ أَوْ لُغُوبٍ فَأْجُرْ فُلانَ بْنَ فُلانٍ فِیهِ وَ أْجُرْنِی فِی قَضَائِی عَنْهُ . (۱)

پس چون زیارت کند در آخر زیارت بگوید:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ عَنْ فُلانِ بْنِ فُلانٍ أَتَیْتُکَ زَائِراً عَنْهُ فَاشْفَعْ لَهُ عِنْدَ رَبِّکَ.

درود بر تو ای سرورم از فلان فرزند فلان، آمدم نزد تو زیارت کننده از طرف او، پس برای او نزد خدا شفاعت کن.

پس هر دعا را که خواهد برای او بنماید، و نیز فرموده: چون کسی بخواهد، به نیابت دیگری زیارت کند بگوید:

اللَّهُمَّ إِنَّ فُلانَ بْنَ فُلانٍ أَوْفَدَنِی إِلَی مَوَالِیهِ وَ مَوَالِیَّ لِأَزُورَ عَنْهُ رَجَاءً لِجَزِیلِ الثَّوَابِ وَ فِرَاراً مِنْ سُوءِ الْحِسَابِ اللَّهُمَّ إِنَّهُ یَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِأَوْلِیَائِهِ [بِأَوْلِیَائِکَ] الدَّالِّینَ عَلَیْکَ فِی غُفْرَانِکَ ذُنُوبَهُ وَ حَطِّ سَیِّئَاتِهِ وَ یَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِهِمْ عِنْدَ مَشْهَدِ إِمَامِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنْهُ وَ اقْبَلْ شَفَاعَةَ أَوْلِیَائِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ فِیهِ اللَّهُمَّ جَازِهِ عَلَی حُسْنِ نِیَّتِهِ وَ صَحِیحِ عَقِیدَتِهِ وَ صِحَّةِ مُوَالاتِهِ أَحْسَنَ مَا جَازَیْتَ أَحَداً مِنْ عَبِیدِکَ الْمُؤْمِنِینَ وَ أَدِمْ لَهُ مَا خَوَّلْتَهُ وَ اسْتَعْمِلْهُ صَالِحا فِیمَا آتَیْتَهُ وَ لا تَجْعَلْنِی آخِرَ وَافِدٍ لَهُ یُوفِدُهُ اللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتَهُ مِنَ النَّارِ وَ أَوْسِعْ عَلَیْهِ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلالِ الطَّیِّبِ وَ اجْعَلْهُ مِنْ رُفَقَاءِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِکْ لَهُ فِی وُلْدِهِ وَ مَالِهِ وَ أَهْلِهِ وَ مَا مَلَکَتْ یَمِینُهُ، (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ حُلْ بَیْنَهُ وَ بَیْنَ مَعَاصِیکَ حَتَّی لا یَعْصِیَکَ وَ أَعِنْهُ عَلَی طَاعَتِکَ وَ طَاعَةِ أَوْلِیَائِکَ حَتَّی لا تَفْقِدَهُ حَیْثُ أَمَرْتَهُ وَ لا تَرَاهُ حَیْثُ نَهَیْتَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ

۱- خدایا آنچه به من رسیده: از خستگی، ماندگی، ژولیدگی، کوفتگی، پس به خاطر آن فلان فرزند فلان را پاداش ده، و مرا هم در بجا آوردنم از جانب او پاداش عنایت کن.

۲- خدایا فلان فرزند فلان مرا به نمایندگی، به جانب سرپرستانش و سرپرستانم فرستاده، تا از جانب او زیارت کنم، به امید پاداش فراوان، و گریز از بدی حساب. خدایا او به درگاهت توجّه می کند، به وسیله سرورانش، آن دلیلان بر تو، در جهت آمرزش گناهان، و فرو ریزی بدی هایش، و به وسیله ایشان به تو توسّل می جوید، کنار زیارتگاه امامش (درود خدا بر ایشان) . خدایا از او بپذیر، و شفاعت سرورانش را (درود خدا بر ایشان) درباره او قبول کن، خدایا پاداشش ده بر این خوبی نیّتش، و باور صحیحش، و درستی دوستی اش، بهترین پاداشی که به یکی از بندگانت مؤمنت عطا کنی، و تداوم بخش برای او آنچه که او را مالکش نمودی، و به شایستگی وادارش در آنچه به او مرحمت فرمودی، و مرا آخرین نماینده ای که می فرستد قرار مده، خدایا او را از آتش رهایی بخش، و از روزی حلال پاکیزه ات، بر او وسعت ده، و او را از رفقای محمّد و خاندان محمّد قرار بده، و به او در فرزندان مال و اهل و زیردستانش برکت ده،

عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لَهُ وَ ارْحَمْهُ وَ اعْفُ عَنْهُ وَ عَنْ جمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعِذْهُ مِنْ هَوْلِ الْمُطَّلَعِ وَ مِنْ فَزَعِ يَوْمِ الْقِيَامَهِ وَ سُوءِ الْمُنْقَلَبِ وَ مِنْ ظُلْمَهِ الْقَبْرِ وَ وَحْشَتِهِ وَ مِنْ مَوَاقِفِ الْخِزْيِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانَكَ (۱) وَ تُحْفَتَهُ فِي مَقَامِي هَذَا عِنْدَ إِمَامِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَنْ تُقِيلَ عَثْرَتَهُ وَ تَقْبَلَ مَعْذِرَتَهُ وَ تَتَجاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِهِ وَ تَجْعَلَ التَّقْوَى زَادَهُ وَ مَا عِنْدَكَ خَيْرا لَهُ فِي مَعَادِهِ وَ تَحْشُرَهُ فِي زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ تَغْفِرَ لَهُ وَ لِوَالِدَيْهِ فَإِنَّكَ خَيْرُ مَرْغُوبٍ إِلَيْهِ وَ أَكْرَمُ مَسْئُولٍ اعْتَمَدَ الْعِبَادُ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ وَ لِكُلِّ مُوفِدٍ جَائِزَهٌ وَ لِكُلِّ زَائِرٍ كَرَامَهٌ فَاجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانَكَ وَ الْجَنَّهَ لَهُ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ اللَّهُمَّ وَ أَنَا عَبْدُكَ الْخَاطِئُ الْمُذْنِبُ الْمُقِرُّ بِذُنُوبِهِ فَأَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ لا تَحْرِمَنِي بَعْدَ ذَلِكَ الْأَجْرَ وَ الثَّوَابَ مِنْ فَضْلِ عَطَائِكَ وَ كَرَمِ تَفَضُّلِكَ. (۲)

آنگاه نزد ضریح مقدّس رفته و دستها را رو به قبله به سوی آسمان بردارد و بگوید:

يَا مَوْلايَ يَا إِمَامِي عَبْدُكَ فُلانُ بْنُ فُلانٍ أَوْفَدَنِي زَائِراً لِمَشْهَدِكَ يَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِذَلِكَ وَ إِلَى رَسُولِهِ وَ إِلَيْكَ يَرْجُو بِذَلِكَ فَكَاكَ رَقَبَتِهِ مِنَ النَّارِ مِنَ الْعُقُوبَهِ فَاغْفِرْ لَهُ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ

۱- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و میان او و نافرمانی هایت پرده شو، تا تو را نافرمانی نکند، و او را بر طاعت خویش و طاعت اولیایت یاری رسان، تا در هر جا فرمانش داده ای مفقودش نبینی، او را در هر جا نهی نموده ای مشاهده ننمایی. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و او را بیامرزد، و مورد رحمتش قرار ده، و از او و همه مردان و زنان مؤمن گذشت کن. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و پناهش ده از هراس روز جزا، و از وحشت روز قیامت و بدی بازگشتگاه و تاریکی و وحشت قبر، و از توقف گاه های خواری در دنیا و آخرت. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و جایزه او را در این جایی که ایستاده ام آمرزشت قرار بده،

۲- و تحفه اش در این جایگاهم نزد امام (درود بر او) این باشد که از لغزشش چشم بپوشی، و عذرش را بپذیری، و از خطایش درگذری، و تقوا را توشه اش قرار دهی، و آنچه نزد توست در معادش برای او خیر گردانی، و در گروه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) محشورش نمایی، و او را و پدر و مادرش را بیامرزی، تو بهترین کسی هستی که به سویت رغبت شده، و بزرگترین درخواست شده ای هستی که بندگان بر تو اعتماد می نمایند، خدایا برای هر پیکی جایزه ای است، و برای هر زیارت کننده ای کرامتی است، پس جایزه او و همه مردان و زنان مؤمن را در این حال آمرزش و بهشت قرار ده، خدایا و من بنده خطاکار، گنهکار و معترف به گناهانم هستم، از تو می خواهم ای خدا، به حق محمّد و خاندان محمّد، که پس از این اجر و پاداش، از فزونی عطایت و کرم تفضلّت مرا محروم نکنی.

لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَسْتَجِيبَ لِی فِيهِ وَ فِی جَمِيعِ إِخْوَانِی وَ أَخَوَاتِی وَ وَلَدِی وَ أَهْلِی بِجُودِکَ وَ کَرَمِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۱)

فهرست رساله باقيات الصالحات

باب اول: اعمال شب و روز

فصل اول: اعمال مابين الطلوعين

اعمال مابين الطلوعين

بدانکه از جمله اوقات شريف بين الطلوعين [زمان بين طلوع فجر صادق و طلوع خورشيد] است، و اخبار بسياری از اهل بيت عليهم السّلام در فضيلت اين وقت، و تشويق بر عبادت، و ذکر و تسبيح در آن وارد شده، و در برخی اخبار، از اين وقت تعبير به ساعت غفلت شده، چنان که از حضرت محمد باقر عليه السّلام روايت شده: ابليس رانده شده لشکرهای خويش را، در دو وقت پراکنده می سازد: وقت غروب آفتاب، و زمان طلوع آن، پس در اين دو ساعت، خدا را بسيار ياد کنيد، و از شرّ ابليس و لشکرش، به خدا پناه بجوييد، و در اين دو ساعت کودکان خود را به پناه خدا درآوريد، زيرا آن دو ساعت، ساعت غفلت است.

و بدانکه خواب در اين دو وقت مکروه است.

از حضرت باقر عليه السّلام روايت شده: خواب در وقت صبح خوابی است شوم و مانع روزی است، و رنگ رخسار را زرد و دگرگون می کند، و به درستی که حق تعالی روزی ها را در مابين طلوع فجر، تا طلوع آفتاب قسمت می کند، بنابراين از خوابيدن در اين وقت بپرهيزيد شيخ طوسی اين دعا را در کتاب «مصباح» نقل کرده است که در وقت طلوع فجر صادق خوانده شود.

اَللّهُمَّ اَنْتَ صاحِبُنا فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاَفْضِلْ عَلَيْنا اَللّهُمَّ بِنِعْمَتِکَ تَتِمُّ الصّالِحاتُ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاَتْمِمْها

۱- ای سرور من، ای پيشوای من، بنده ات، فلان فرزند فلان، مرا به نمايندگی به زيارت بارگاهت فرستاده، و با اين عمل، به پيشگاه خدای عزّ و جلّ و رسولش و به سوی تو تقرّب می جويد، و با اين عمل آزادی اش را از آتش، و از عقوبت اميد دارد، پس او و همه مردان و زنان مؤمن را بيامرز ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای خدا ای خدا، ای خدا، معبودی نيست جز خدای بردبار کريم، معبودی نيست جز خدای والای بزرگ، از تو می خواهم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و دعايم را درباره آنکه مرا نماينده خود قرار ده، و همه برادران و خواهران و فرزندان و خانواده ام اجابت کنی، به جود کرمت، ای مهربان ترين مهربانان.

عَلَيْنا عائِذا بِاللَّهِ مِنَ النّارِ عائِذا بِاللَّهِ مِنَ النّارِ عائِذاً بِاللَّهِ مِنَ النّارِ (۱)

سپس میگوئی :

یـا فـالِقَهُ مِنْ حَیْثُ لا ـ اَری وَمُخْرِجَهُ مِنْ حَیْثُ اَری صَـلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَـلْ اَوَّلَ یَوْمِنـا هـذا صَـلاحاً وَاَوْسَـطَهُ فَلاحاً وَآخِرَهُ نَجاحاً (۲)

آنگاه ده مرتبه می گویی :

اَللّهُمَّ اِنّی أُشْهِدُکَ اَنَّهُ ما أَصْبَحَ بی مِنْ نِعْمَهٍ أَوْ عافِیَهٍ فی دینٍ أَوْ دُنْیا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لا شَریکَ لَکَ لَکَ الْحَمْدُ وَلَکَ الشُّکْرُ بِها عَلَیَّ حَتّی تَرْضی وَبَعْدَ الرِّضا . (۳)

و ذکرهای وارد بر این وقت، غیر از آنچه ذکر شد بسیار است، و بهترین آنها ذکر

«سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلا اِلهَ اِلا اللَّهُ وَاللَّهُ اَکْبَرُ » (۴)

است که از آن به «باقیات صالحات» تعبیر ده و نیز خواندن این دعاست:

لا اِلهَ اِلا اللَّهُ وَحْـدَهُ لا شَریکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْـدُ یُحْیی وَیُمیتُ وَیُمیتُ وَیُحیی وَهُوَ حَیُّ لا یَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَهُوَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۵)

چون ندای اذان صبح را شنیدی می گویی:

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ بِاِقْبالِ نَهارِکَ وَاِدْبارِ لَیْلِکَ وَحُضُورِ صَلَواتِکَ وَأَصْواتِ دُعآئِکَ وَتسْبیحِ مَلاَئِکَتِکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاَنْ تَتُوبَ عَلَیَّ اِنَّکَ اَنْتَ التَّوّابُ الرَّحیمُ (۶)

آداب بیت الخلا

چون خواستی به نماز رو کنی، ولی به رفتن به بیت الخلاء نیازمنـدی، پس به آن ابتـدا کن، و آداب آن بسـیار است، و پاره ای از آن به طور اختصار این است که پای چپ را وقت وارد شدن مقدّم بداری و بگویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ اَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الرِّجْسِ النَّجِسِ الْخَبیثِ الْمُخْبِثِ الشَّیْطانِ الرَّجیمِ. (۷)

چون لباس به یک سو قرار دادی به نام خدا می گویی، و

۱- خـدایا تو یـاور مـایی، پس بر محمّـد و خانـدانش درود فرست، و برما فزونی بخش، خـدایا به نعمت تو کارهای شایسـته به

پایان می رسد، پس بر محمّد و آل محمّد درود فرست، و آنها را برای ما به پایان رسان، پناهنده ام به خدا از آتش، پناهنده ام به خدا از آتش،

۲- پناهنده ام به خدا از آتش ای شکافنده سپیده از جایی که نمی بینم، و بیرون آورنده آن از جایی که می بینم، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و قرار ده آغاز این روز را شایستگی، و میانه اش را رستگاری، و پایانش را کامیابی،

۳- خدایا من تو را گواه می گیرم که هرچه سپیده دمان به من می رسد، از نعمت یا سلامت کامل در دین یا دنیا تنها از جانب توست، یگانه ای و برای تو شریکی نیست، تو را ستایش و بر من است سپاس بر آن، تا خشنود شوی، و بالاتر از خشنودی.

۴- خدا پاک و منزّه است و ستایش تنها او را سزاست و خدایی جز او نیست و خدا بزرگ تر از هر وصفی است.

۵- معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی ندارد، فرمانروایی و ستایش از آن اوست، زنده می کند، و می میراند و می میراند و زنده می کند، و او زنده ای است که نمی میرد، خیر تنها به دست اوست، و او بر هرچیز تواناست.

۶- خدایا از تو می خواهم به آمدن روزت، و رفتن شبت، و رسیدن نمازهایت، و بانگ های دعایت و تسبیح فرشتگانت، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و توبه ام را بپذیری که تویی توبه پذیر و بخشنده.

۷- به نام خدا و به وسیله خدا، پناه می برم به خدا از پلید، ناپاک، آلوده، شیطان رانده شده.

واجب در این حال، بلکه در تمام حالات، پوشاندن عورت از بیننده محترم است.

و در این حال به طرف قبله، و پشت به قبله نشستن حرام می باشد، و مستحبّ است در حال قضای حاجت بگویی:

اَللّهُمَّ اَطْعِمْنی طَیِّبا فی عافِیَهٍ وَاَخْرِجْهُ مِنّی خَبیثاً فی عافِیَهٍ (۱)

و زمانی که بر آنچه از تو دفع شد.

نگاهت افتاد بگو:

اَللّهُمَّ ارْزُقْنِی الْحَلالَ وَجَنِّبْنِی الْحَرامَ (۲)

چون خواستی از بول تطهیر کنی، اول استبراء می نمایی، سپس دعای رؤیت آب را می خوانی

اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی جَعَلَ الْماءَ طَهُوراً وَلَمْ یَجْعَلْهُ نَجِساً (۳)

و در وقت طهارت از بول می گویی

اَللّهُمَّ حَصِّنْ فَرْجی وَاَعِفَّهُ وَاسْتُرْ عَوْرَتی وَحَرِّمْنی عَلَی النّارِ (۴)

و چون از جای خود برخاستی، دست راست را بر شکم خود می کشی و می گویی:

اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی اَماطَ عَنِّی الأَذی وَهَنَّانی طَعامی وَشَرابی وَعافانی مِنَ الْبَلْوی (۵)

آن گاه با مقدّم نمودن پای راست بر پای چپ از انجا بیرون می آیی، و این دعا را می خوانی:

اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی عَرَّفَنی لَذَّتَهُ وَاَبْقی فی جَسَدی قُوَّتَهُ وَاَخْرَجَ عَنّی اَذاهُ یا لَها نِعْمَهً یا لَها نِعْمَهً یا لَها نِعْمَهً لا یَقْدِرُ الْقادِرُونَ قَدْرَها. (۶)

فضیلت مسواک

چون خواستی وضو بگیری، با مسواک آغاز کن، که دهان را پاکیزه، و بلغم را برطرف، و نیروی حافظه را زیاد میکند، و موجب فزونی حسنات و خشنودی حق تعالی است، و دو رکعت نماز با مسواک، بهتر از هفتاد رکعت نماز بدون مسواک است، و اگر مسواک نباشد.

انگشت نیز کفایت میکند.

آداب وضو

و سزاوار است وقت وضو گرفتن به طرف قبله بنشینی، و ظرف آب را

ص: ۸۹۸

۱- خدا در تندرستی کامل غذای پاک به من بخوران، و در سلامت کامل، آن را از من، ناپاک خارج کن.

۲- خدایا حلال روزی ام فرما، و از حرام برکنارم دار.

۳- ستایش خدای را که آب را پاک کننده قرار داد، و آن را ناپاک نگرداند

۴- ، خدایا عضو جنسی ام را از گناه نگاهدار، و آن را عفیف گردان، و عورتم را بپوشان، و آتش را بر من حرام کن.

۵- ستایش خدای را، که آزار را از من دور ساخت، و خوراک و نوشیدنی ام را بر من گوارا نمود، و از بلا به سلامتم داشت.

۶- ستایش خدای را، که لذّت غذا را به من شناساند، و نیروی آن را در پیکرم باقی گذاشت، و آزارش را از من بیرون کرد، وه که چه نعمتی، وه که چه نعمتی، وه که چه نعمتی سنجش گران توان سنجیدن آن را ندارد.

در جانب راست خود گذاری، و چون نگاهت به آب افتاد، این دعا را بخوانی:

اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی جَعَلَ الْمآءَ طَهُوراً وَلَمْ یَجْعَلْهُ نَجِساً (۱)

پس دست خود را پیش از آن که داخل ظرف آب کنی می شویی، و به هنگام وارد کردن دست در ظرف آب میگویی:

بِسْمِ اللّهِ وَبِاللّهِ اَللّهُمَّ اجْعَلْنی مِنَ التَّوّابینَ وَاجْعَلْنی مِنَ الْمُتَطَهِّرینَ . (۲)

پس سه بار به سه کف آب، مضمضه [آب در دهان گرداندن] می کنی و می گویی:

اَللّهُمَّ لَقِّنی حُجَّتی یَوْمَ أَلْقاکَ وَأَطْلِقْ لِسانی بِذِکْراکَ (۳)

پس سه بار استنشاق می کنی و می گویی:

اَللّهُمَّ لا تُحَرِّمْ عَلَیَّ ریحَ الْجَنَّهِ وَاجْعَلْنی مِمَّنْ یَشَمُّ ریحَها وَرَوْحَها وَطیبَها

خدایا بوی بهشت را بر من حرام مکن، و از کسانی قرارم ده که بو و نسیم و عطر آن را ببوید.

و در آغاز شستن صورت می گویی:

اَللّهُمَّ بَیِّضْ وَجْهی یَوْمَ تَسْوَدُّ فیهِ الْوُجُوهُ وَلا تُسَوِّدْ وَجْهی یَوْمَ تَبْیَضُّ فیهِ الْوُجُوهُ (۴)

در هنگام شستن دست راست می گویی:

اَللّهُمَّ اَعْطِنی کِتابی بِیَمینی وَالْخُلْدَ فِی الْجِنانِ بِیَساری وَحاسِبْنی حِساباً یَسیراً (۵)

و به وقت شستن دست چپ می گویی

اَللّهُمَّ لا تُعْطِنی کِتابی بِشِمالی وَلا مِنْ وَرآءِ ظَهْری وَلا تَجْعَلْها مَغْلُولَهً اِلی عُنُقی وَاَعُوذُ بِکَ مِنْ مُقَطَّعاتِ النّیرانِ (۶)

پس با رطوبت دست راست جلوی سر را مسح کن، و در آن حال بگو:

اَللّهُمَّ غَشِّنی رَحْمَتَکَ وَبَرَکاتِکَ . (۷)

آنگاه پاهای خود را مسح کن، و هنگام مسح بگو:

اَللّهُمَّ ثَبِّتْنی عَلَی الصِّراطِ یَوْمَ تَزِلُّ فیهِ الْأَقْدامُ وَاجْعَلْ سَعْیی فیما یُرْضیکَ عَنّی یا ذَاالْجَلالِ وَالْإِکْرامِ (۸)

چون از وضو فارغ شدی بگو:

اَللّهُمَّ اِنّی

۱- ستایش خدای را که آب را پاک کننده قرار داد، و آن را ناپاک نگردانید.

۲- به نام خدا، و به ذات خدا، خدایا مرا از توبه کنندگان، و پاکی طلبان قرار ده.

۳- خدایا روزی که ملاقاتت می کنم دلیل محکم را به من تلقین فرما، و زبانم را به ذات گویا کن.

۴- خدایا چهره ام را سپید کن، روزی که چهره ها سیاه می شود، و چهره ام را سیاه مکن، روزی که چهره ها سپید می گردد.

۵- خدایا پرونده ام را به دست راستم بده، و نامه جاوید بودن در بهشت را به دست چپم، و حسابم را به حسابی آسان رسیدگی کن.

۶- خدایا پرونده ام را به دست چپم وا مگذار، و از پشت سرم در اختیارم قرار مده، و آن را بسته به گردنم ننما، و از پاره های آتش به تو پناه می برم.

۷- خدایا رحمت و برکاتت را بر من بپوشان.

۸- خدایا مرا بر صراط ثابت بدار، روزی که قدمها می لغزد، و کوششم را در انچه تو را از من خشنود می کند قرار ده، ای دارای بزرگی و اکرام.

أَسْئَلُکَ تَمامَ الْوُضُوءِ وَتَمامَ الصَّلوهِ وَتَمامَ رِضْوانِکَ وَالْجَنَّهَ . (۱)

و بگو:

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ (۲)

و می خوانی سوره قدر را سه مرتبه.

و سوره «قدر» را سه مرتبه میخوانی، آنگاه پس از فراغت از وضو، بوی خوش استعمال می کنی،

آداب مسجد رفتن

و با حالت آرامش و وقار به جانب مسجد روانه می شوی، و به وقت بیرون رفتن از خانه به قصد مسجد می گویی:

بِسْمِ اللَّهِ الَّذی خَلَقَنی فَهُوَ یَهْدینِ وَالَّذی هُوَ یُطْعِمُنی وَیَسْقینِ وَاِذا مَرِضْتُ فَهُوَ یَشْفینِ وَالَّذی یُمیتُنی ثُمَّ یُحْیینِ وَالَّذی اَطْمَعُ اَنْ یَغْفِرَ لی خَطیئَتی یَوْمَ الدّینِ رَبِّ هَبْ لی حُکْماً وَاَلْحِقْنی بِالصّالِحینَ وَاجْعَلْ لی لِسانَ صِدْقٍ فِی الْاخِرینَ وَاجْعَلْنی مِنْ وَرَثَهِ جَنَّهِ النَّعیمِ وَاغْفِرْ لِاَبی (۳)

چون خواستی وارد مسجد شوی، ابتدا کف کفش خود را ملاحظه کن که آلودگی همراه آن نباشد بعد پای راست را مقدّم بدار، آنگاه این دعا را بخوان:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَمِنَ اللَّهِ وَاِلَی اللَّهِ وَخَیْرُ الْاَسْماءِ کُلِّها لِلَّهِ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّهَ اِلّا بِاللَّهِ اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْتَحْ لی اَبْوابَ رَحْمَتِکَ وَتَوْبَتِکَ وَاَغْلِقْ عَنّی اَبْوابَ مَعْصِیَتِکَ وَاجْعَلْنی مِنْ زُوّارِکَ وَعُمّارِ مَساجِدِکَ وَمِمَّنْ یُناجیکَ فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَمِنَ الَّذینَ هُمْ فی صَلوتِهِمْ خاشِعُونَ وَادْحَرْ عَنِّی الشَّیْطانَ الرَّجیمَ وَجُنُودَ اِبْلیسَ اَجْمَعینَ . (۴)

آداب نماز

و چون اراده کردی نماز بخوانی بگو:

اَللّهُمَّ اِنّی اُقَدِّمُ اِلَیْکَ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ بَیْنَ یَدَیْ حاجَتی وَاَتَوَجَّهُ بِهِ اِلَیْکَ فَاجْعَلْنی بِهِ وَجیهاً عِنْدَکَ فِی الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبینَ وَاجْعَلْ صَلواتی بِهِ مَقْبُولَهً وَذَنْبی بِهِ مَغْفوراً وَدُعآئی بِهِ مُسْتَجاباً اِنَّکَ اَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحیمُ . (۵)

پس برای نماز، اذان و اقامه می

۱- خدایا از تو می خواهم کمال وضو، و کمال نماز، و کمال خشنودی ات و بهشت را.

۲- ستایش خاص خدای پروردگار جهانیان است.

۳- به نام خـدایی که مرا آفریـد، پس مرا هـدایت می کنـد، و به من می خورانـد و می نوشانـدم، و چون بیمار شوم شـفایم می دهـد، و آن که مرا می میرانـد، سپس زنـده می کنـد، و آن که طمع دارم خطـایم را در روز جزا بیـامرزد، خـدایا به من حکم ببخش، و به شایستگان ملحق کن، و نزد آیندگان خوش نامم فرما، و مرا از وارثان بهشت نعیم قرار ده، و پدرم را بیامرز.

۴- به نام خـدا، و به ذات خـدا، و از خـدا، و به سوی خـدا، و بهترین همه نامها برای خداست، بر خدا توکّل نمودم، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خـدا، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و درهای رحمت و توبه ات را به روی من باز کن، و درهای نافرمانی ات را به روی من ببنـدد، و مرا از زائرانت و آبادکنندگان مساجدت قرار ده، و از کسانی که در شب و روز، با تو رازونیاز می کنند، و از آنان آکه در نمازشان افتاده حالند، و شیطان رانده شده، و تمام لشکرهای ابلیس را از من دور کن.

۵- خـدایا من محمّد درود خـدا بر او و خانـدانش را پیشـاپیش حـاجتم به درگاهت پیش آرم، و به وسـیله او به سویت رو می کنـم، پس مرا بـه خـاطر او آبرومنــد نزد خـود در دنیـا و آخرت، و از مقرّبـان قرار ده، و نمـازم را بـه او پــذیرفته، و گنـاهم را آمرزیده، و دعایم را مستجاب گردان، به درستی که تو آمرزنده و مهربانی.

گویی، و بین اذان و اقامه با یک سجده، یا نشستن فاصله می اندازی، و این دعا را می خوانی:

اَللّهُمَّ اجْعَل قَلْبی بآَرّاً وَعَیْشی قآرّاً وَرِزْقی داراًّ وَاجْعَلْ لی عِنْدَ قَبْرِ رَسُولِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ مُسْتَقَرّاً وَقَراراً (۱)

و آنچه خواهی دعا می کنی، و حاجتت را از حق تعالی درخواست می کنی، زیرا دعا بین اذان و اقامه ردّ نمی شود، و پس از گفتن اقامه می خوانی:

اَللّهُمَّ اِلَیْکَ تَوَجَّهْتُ وَمَرَضاتَکَ طَلَبْتُ وَثَوابَکَ ابْتَغَیْتُ وَبِکَ آمَنْتُ وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْتَحْ مَسامِعَ قَلْبی لِذِکْرِکَ وَثَبِّتْنی عَلی دینِکَ وَلا تُزِغْ قَلْبی بَعْدَ اِذْ هَدَیْتَنی وَهَبْ لی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَةً اِنَّکَ اَنْتَ الْوَهّابُ (۲)

دعای تکبیرات

آنگاه برای نماز آماده می شوی، و قلب خود را حاضر می کنی، و خواری شأن خود، و عظمت و جلال مولایت را، که در مقام مناجات با او برآمده ای ملاحظه می کنی، و چنان باش که گویا او را می بینی، و حیا کن، از اینکه با او سخن گویی، و دلت متوجه جانب دیگر باشد! پس با وقار و خشوع می ایستی، در حالتی که دستهایت را بر رانهای خود، برابر سر زانو گذاشته باشی، و بین قدمهایت را، به اندازه سه انگشت، یا یک وجب باز کرده، گشادگی قرار می دهی، و نگاهت را به موضع سجده می اندازی، سپس قربه الی اللّه نیّت نماز واجب صبح کن، و تکبیره الاحرام بگو.

و مستحبّ است پیش از تکبیره الاحرام نماز، شش تکبیر بر آن اضافه کنی، و هر تکبیری دستها را تا مقابل نرمی گوش بلند کنی، درحالی که کف دستها

۱- خدایا قرار ده، دلم را شایسته، و زندگی ام را بر قرار، و روزی ام را فراوان، و قرار ده برایم، کنار آرامگاه رسولت (درود خدا بر او و خاندانش) جایگاه و قرارگاه.

۲- خدایا به سوی تو رو کردم، و خشنودی تو را خواستم، و پاداش تو را اراده کردم، و به تو ایمان آوردم، و بر تو توکّل کردم، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و گوشهای دلم را به ذکرت باز کن، و بر دینت و دین پیامبرت پایدارم بدار، و دلم را پس از آن که هدایت کردی منحرف مساز، و بر من از نزد خود رحمتی ببخش، به راستی که تو بسیار بخشنده ای.

به طرف قبله و انگشتها، غیر از انگشت بزرگ، به هم چسبیده باشد، و بخوانی دعاهای تکبیرات را، به این صورت، که پس از تکبیر سوم بگویی:

اَللّهُمَّ اَنْتَ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبینُ لا اِلهَ اِلّا اَنْتَ سُبْحانَکَ اِنّی ظَلَمْتُ نَفْسی فَاغْفِرْ لی ذَنْبی اِنَّهُ لا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلّا اَنْتَ (۱)

و پس از تکبیر پنجم می گویی:

لَبَّیْکَ وَسَعْدَیْکَ وَالْخَیْرُ فی یَدَیْکَ وَالشَّرُّ لَیْسَ اِلَیْکَ وَالْمَهْدِیُّ مَنْ هَدَیْتَ عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدَیْکَ ذَلیلٌ بَیْنَ یَدَیْکَ مِنْکَ وَبِکَ وَلَکَ وَاِلَیْکَ لا مَلْجاءَ وَلا مَنْجا وَلا مَفَرَّ مِنْکَ اِلّا اِلَیْکَ سُبْحانَکَ وَحَنانَیْکَ تَبارَکْتَ وَتَعالَیْتَ سُبْحانَکَ رَبَّ الْبَیْتِ الْحَرامِ . (۲)

و پس از تکبیر هفتم می گویی:

وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذی فَطَرَ السَّمواتِ وَالْاَرْضَ عالِمِ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ حَنیفا مُسْلِما وَما اَنَا مِنَ الْمُشْرِکینَ اِنَّ صَلوتی وَنُسُکی وَمَحْیایَ وَمَماتی لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ لا شَریکَ لَهُ وَبِذلِکَ اُمِرْتُ وَاَ نَا مِنَ الْمُسْلِمینَ (۳)

سایر آداب نماز

چون بخواهی قرائت را شروع کنی، استعاذه اعوذ باللّه من الشّیطان الرّجیم را آهسته بگو، آنگاه سوره «حمد» را، با آداب تمام و حضور قلب و تفکّر در معانی ان بخوان، و پس از تمام شدن سوره «حمد» به اندازه یک نفس ساکت شو، و بعد از آن سوره های دیگر از قرآن را بخوان، و خوب است که سوره هایی مانند عمّ و هل اتی و لا اقسم باشد، پس از آن به اندازه یک نفس ساکت می ایستی، و سپس دستها را برای تکبیر، به طریقی که پیش از این ذکر شد بلند می کنی، بعد از آن به رکوع برو، و دست راست را سر زانوی راست می گذاری، پیش از آن که دست چپ

۱- خدایا تویی فرمانروای حق آشکار، معبودی جز تو نیست، منزّهی تو، من بر خود ستم کردم، گناه مرا ببخش که جز تو گناهان را نمی بخشد.

۲- آری، آماده خدمتم، و خیر در دست توست، و شرّ از تو نیست، و هدایت یافته کسی است که تو هدایت کردی، بنده ات، و فرزند بنده ات، ذلیل است در برابرت، از تو، و به تو، و برای تو، و به سوی تو، نیست پناهگاهی، و نه راه رهایی، و نه گریزگاهی از تو مگر به سوی تو، منزّهی تو، پیاپی به من رحم کن، مبارك و برتری، منزّهی تو، ای پروردگار کعبه.

۳- رویم را به سوی وجودی نمودم، که آسمانها و زمین را آفرید، دانای پنهان و آشکار است، رو کردنی با حال اعتدال و تسلیم، و از بت پرستان نیستم، به درستی که نماز و عبادت و زندگی و مرگم برای خدا پروردگار جهانیان است، برای او شریکی نیست، به این امر فرمان داده شدم، و من از مسلمانانم.

را بر زانوی چپ بگذاری، و انگشتان دو دست را باز کرده، و از زانوهای خود پر می کنی، و کمر را خم کرده، و گردن را کشیده، مساوی با کمر قرار می دهی، و نگاه خویش را بین قدمها انداخته و بگو:

سُبْحانَ رَبِّی الْعَظیمِ وَبِحَمْدِهِ (۱)

و سزاوار است این ذکر را هفت یا پنج یا سه مرتبه بگویی، و پیش از گفتن ذکر این دعا را بخوانی:

اَللّهُمَّ لَکَ رَکَعْتُ وَلَکَ اَسْلَمْتُ وَبِکَ آمَنْتُ وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ وَاَنْتَ رَبّی خَشَعَ لَکَ سَمْعی وَبَصَری وَشَعْری وَبَشَری وَلَحْمی وَدَمی وَمُخّی وَعَصَبی وَعِظامی وَما اَقَلَّتْهُ قَدَمایَ غَیْرَ مُسْتَنْکِفٍ وَلا مُسْتَکْبِرٍ وَلا مُسْتَحْسِرٍ (۲)

آنگاه از رکوع برخیز و بایست، و در این حال بگو: سمع اللّه لمن حمده [خدا هرکس را که حمدش کند شنواست] بعد تکبیر بگو، و با نهایت خضوع و خشوع به سجده برو، در حال سجده کف دستها را پهن کرده، جلوتر از زانوها بر زمین بگذار، و بر تربت امام حسین علیه السّلام سجده کن، و ذکر سجود را بگو، و بهتر آن است که ذکر سجود را، هفت یا پنج یا سه بار بگویی، و پیش از گفتن ذکر، این دعا را بخوان:

اَللّهُمَّ لَکَ سَجَدْتُ وَبِکَ آمَنْتُ وَلَکَ اَسْلَمْتُ وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ وَاَنْتَ رَبّی سَجَدَ وَجْهی لِلَّذی خَلَقَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ تَبارَکَ اللَّهُ اَحْسَنُ الْخالِقینَ (۳)

پس ذکر را بگو، و سر از سجده بردار و بنشین، و مستحبّ است تکبیر بگویی و روی کفل خود بنشینی و بگویی:

اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبّی وَاَتُوبُ اِلَیْهِ و نیز بگوئی :

اَللّهُمَّ اغْفِرْ لی وَارْحَمْنی وَاجْبُرْنی وَادْفَعْ عَنّی وَعافِنی

ص: ۹۰۳

۱- منزّه است پروردگار بزرگم و ستایش از آن اوست.

۲- خدایا برای تو رکوع کردم، و تسلیم تو شدم، و به تو ایمان آوردم، و بر تو توکّل نمودم، و تویی پروردگارم، فروتن شد برای تو گوشم و چشمم و مویم و پوستم و گوشتم و خونم و مغزم و پی ام و استخوان هایم، و آنچه را قدم هایم با خود برداشته، بدون سرپیچی و نه برتری جویی و نه خستگی.

۳- خدایا برای تو سجده کردم، و به تو ایمان آوردم، و تسلیم تو شدم، و بر تو توکّل نمودم، و تو پروردگار منی، سجده کرد رویم، برای کسی که آن را آفرید، و گوش و چشمش را گشود، و ستایش خدای را پروردگار جهانیان، مبارک باد خدا، بهترین آفرینندگان.

اِنّی لِما اَنْزَلْتَ اِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقیرٌ تَبارَکَ اللّهُ رَبُّ الْعالَمینَ (۱)

آنگاه تکبیر می گویی و به سجده دوم می روی و انجام می دهی آنچه را که در سجده اول انجام دادی، سپس سر از سجده برداشته و جلسه [نشستن] استراحت را بجا می آوری، و برای رکعت دوم بر می خیزی، و در حال برخاستن می گویی: بحول اللّه و قوّته اقوم و اقعد [به نیرو و جنبش خدا برخیزم و بنشینم] چون به حالت آرامش قرار گرفتی حمد و سوره بخوان، و بهتر آن است که سوره توحید را بخوانی، و پس از پایان آن، سه مرتبه گفتن: کذلک اللّه ربی مستحبّ است، بعد تکبیر گفته، دستها را برای قنوت، تا برابر صورت بلند می کنی، و باطن دستها را به سوی آسمان قرار می دهی، و غیر از انگشت بزرگ سایر انگشتان، را به هم می چسبانی و خوب است برای قنوت خواندن کلمات فرج را برگزینی و پس از آن بگویی:

اَللّهُمَّ اغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا وَعافِنا وَاعْفُ عَنّا فِی الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۲)

آنگاه می گوئی:

اَللّهُمَّ مَنْ کانَ اَصْبَحَ وَلَهُ ثِقَهٌ اَوْ رَجآءٌ غَیْرُکَ فَاَنْتَ ثِقَتی وَرَجآئی یا اَجْوَدَ مَنْ سُئِلَ وَیا اَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْ ضَعْفی وَمَسْکَنَتی وَقِلَّهَ حیلَتی وَامْنُنْ عَلَیَّ بِالْجَنَّهِ طَوْلاً مِنْکَ وَفُکَّ رَقَبَتی مِنَ النّارِ وَعافِنی فی نَفْسی وَفی جَمیعِ اُمُوری بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ. (۳)

و طول دادن قنوت سزاوار است، و دعاهایی که در قنوت خوانده می شود بسیار است، آنگاه تکبیر می گویی و رکوع و سجود را به همان صورتی که

ص: ۹۰۴

۱- خداوندا مرا بیامرز و به من رحم کن، و شکستگی ام را اصلاح فرما، و از من دفاع کن، و مرا سالم بدار، من نسبت به خیری که برایم فرو فرستی نیازمندم، مبارک است خداوند پروردگار جهانیان.

۲- خداوندا، ما را بیامرز، و به ما رحم کن، و از عافیت بهره مندمان گردان و ما را در دنیا و آخرت بسلامت دار، بدرستی که تو بر هرچیز توانائی

۳- خداوندا، هرکس که صبح کند و برای او تکیه گاه و امیدی جز تو باشد ولی تو پناه و امید منی ای بخشنده ترین کسی که از او درخواست شده، و ای مهربان ترین کسی که از او طلب مهربانی شده، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و به ناتوانی و درماندگی و بیچارگی ام رحم کن و بر من به احسان از جانب خود به بهشت منّت گذار، و از آتش رهایم ساز، و در وجودم و همه امورم، سلامتم بدار، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

ذکر شد به جا می آوری و پس از اتمام دو سجده، برای تشهّد و سلام بنشین، و مستحبّ است که روی کفل خود بنشینی، و پیش از تشهّد بگویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَالْأَسْمآءُ الْحُسْنى كُلُّها لِلَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَخَيْرُ الْأَسْمآءِ لِلَّهِ اَشْهَدُ اَنْ لا اِلٰهَ اِلا اللَّهُ (۱)

تا آخر تشهّد.

فضیلت تعقیب

و چون از نماز فارغ شدی، شروع به خواندن تعقیب کن که تأکید و امر بسیار بر آن شده، و حق تعالی فرموده:

فَإِذا فَرَغْتَ فَانْصَبْ وَإِلى رَبِّكَ فَارْغَبْ (۲)

در تفسیر این آیه روایت شده: چون از نماز فارغ شوی، خود را در دعا به زحمت انداز، و به سوی پروردگار خود میل کن، و حاجات خود را از او بطلب، و امیدت را از غیر او قطع کن.

و از حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام روایت شده: هر کدام از شما که از نماز فارغ شد، باید دستها را به سوی آسمان بلند کند، و خود را در دعا به سختی اندازد.

از روایات استفاده می شود، که تعقیب زیاد کننده روزی است، و مؤمن در نماز است، و ثواب نماز را دارد تا گاهی که مشغول به ذکر حق تعالی است، و خواندن دعا پس از نماز واجب، بهتر از خواندن نماز مستحبّ است.

علّامه مجلسی رحمه اللّه فرموده: از کلمه «تعقیب» ظاهر می شود، که قرآن و دعا و ذکر وقتی متّصل به نماز است، عرفا تعقیب می باشد، ولی بهتر آن است که با وضو، و در حال نشستن رو به قبله باشد، و افضل در وقت خواندن تعقیب نشستن بر طریق تشهّد [یعنی متورّکا و بروی کفل]

۱- به نام خدا و به جلوه خدا، و همه نامهای نیکوتر برای خداست، و ستایش خدای را، و بهترین نامها برای خداست، گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست.
۲- زمانی که فراغت یافتی در عبادت بکوش، و به جانب پروردگارت رغبت کن.

است، و در اثنـای تعقیب به ویژه در تعقیب نماز شام سـخن نگویـد، و بعضـی گفته انـد: تمام شـرایط نماز را در تعقیب رعایت کنند، و ظاهر آن است که پس از نماز، به هر حالی که مشـغول قرآن و ذکر و دعا باشد، ثوابی برای آن مقرّر است هر چند در حال راه رفتن انجام گیرد.

مؤلف گوید: برای دین و دنیا، دعاهای بسـیار، از ائمه اطهار علیهم السّـلام در تعقیب نمازها وارد شده، و چون اشـرف عبادات بـدنی نماز است، و تعقیبات روایت شـده را، در تکمیل نمازها دخالتی بس عظیم است، و همچنین موجب بالا رفتن درجات، و فرو ریختن گناهـان، و حصول خواسـته هـا، و حاجات می شود، به خاطر این دعاگو رسـید، که قسـمتی از آنها را در این رساله ذکر نمـایم، و اکثر آن را از کتـاب «بحـار» و «مقبـاس» علاّـمه مجلسـی عطّر اللّه مرقـده الشـریف نقـل می کنم، پس می گویـم: تعقیبات بر دو قسم است: تعقیبات مشترک، و تعقیبات مختصّ.

تعقیبات مشترکه

اما مشترک: تعقیباتی است که پس از هر نماز خوانده میشود، و بسیار است، و ما در اینجا به چند قسمت از آن اکتفا میکنیم.

تسبیح حضرت زهرا علیها السلام

اوّل: تسبیح حضـرت فاطمه زهرا علیها السّـلام است، و احادیث در فضـیلت آن بیش از حدّ و خارج از شماره است، از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده است: ما کودکان خود را به تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام امر میکنیم، چنان که ایشان را به نماز دستور میدهیم، بنابراین آن را ترک مکن، که هرکه بر آن مداومت کند، شقّی و بدبخت نمیشود.

در روایات معتبر وارد شده: ذکر کثیری که

ص: ۹۰۶

خدا، در قرآن به آن امر فرموده، تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام است، و هرکه بعد از هر نماز، مداومت بر آن داشته باشد، خدا را بسیار یاد کرده، و به آیه فاذکروا للّه ذکرا کثیرا عمل کرده است.

به سند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: هر که تسبیح فاطمه علیها السّلام را بگوید، و بعد از آن استغفار کند، خدا او را بیامرزد، و آن را بر زبان صد است، و در میزان عمل هزار، و شیطان را دور میکند، و خدا را خشنود مینماید.

به سندهای صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه تسبیح فاطمه علیها السّلام را پس از هر نماز بگوید، پیش از آن که پاها را از حالت نماز بگرداند، آمرزیده شود، و برایش بهشت واجب میشود.

و در حدیث معتبر دیگری فرمود: پس از هر نماز، تسبیح فاطمه را خواندن، نزد من بهتر است از آن که در هر روز هزار رکعت نماز بخوانند.

در روایت معتبری از حضرت باقر علیه السّلام نقل شده: به چیزی از تسبیح و تمجید، عبادت الهی انجام نشده که بهتر از تسبیح فاطمه علیها السّلام باشد، و اگر چیزی از آن بهتر بود، حضرت رسول صلّی اللّه علیه و آله آن را به فاطمه علیها السّلام عطا میفرمود.

و احادیث در فضل آن، زیاده از آن است، که بتوان در این رساله ایرا نمود، و در کیفیّت آن اختلافی در احادیث دیده میشود، و اشهر و اظهر [مشهورتر و محتملتر] آن است، که سیوچهار مرتبه اللّه اکبر و سیوسه مرتبه الحمد للّه و سیوسه مرتبه سبحان اللّه بگوید.

ص: ۹۰۷

در بعضی از روایات سبحان اللّه پیش از الحمد للّه وارد شده، و بعضی از علما به این صورت جمع بین روایات کرده اند، که پس از نماز به طریق اول بخواند، و هنگام خوابیدن به صورت دوم، و ظاهرا انجام دادنش در هر وقت، به طریق اول که مشهور است بهتر است.

و مستحبّ است بعد از تمام شدن تسبیح، یک مرتبه لا اله الاّ اللّه بگوید، چنان که از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه پس از هر نماز واجب، تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام را بجا آورد، و به دنبال آن یک مرتبه بگوید لا اله الاّ اللّه خدا او را بیامرزد،

فضیلت تسبیح تربت

و بهتر آن است که حساب آن را با تسبیح ساخته از تربت حضرت حسین علیه السّلام نگاه دارد، و نگاه داشتن حساب تمام ذکرها با تسبیح تربت حضرت حسین علیه السّلام مستحبّ است، و با خود داشتن تربت آن حضرت به طور پیوسته، مستحبّ و نگهدار از بلاها، و باعث ثواب بی انتهاست.

نقل شده: حضرت فاطمه علیها السّلام در ابتدا رشته ای از پشم تابیده، و بر آن گره ها زده بود، که به آن تسبیح می گفتند، تا حضرت حمزه بن عبد المطلّب رضی اللّه عنه شهید شد، پس حضرت فاطمه علیها السّلام از تربت قبر آن شهید بزرگوار، خاک برگرفت، و تسبیح ساخت، و به آن خدا را تسبیح می کرد، مردم نیز چنان کردند.

چون حضرت حسین علیه السّلام به شهادت رسید، ساختن تسبیح و ذکر گفتن با آن از تربت آن امام مظلوم مستحبّ شد.

از حضرت صاحب الامر علیه السّلام روایت

ص: ۹۰۸

شده: هرکه تسبیح تربت امام حسین علیه السّلام را در دست داشته باشد، و ذکر را فراموش کند، ثواب ذکر برای او نوشته می شود.

از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: تسبیح تربت آن حضرت خود ذکر می کند، بی آنکه آدمی بگوید: و فرمود: یک ذکر، یا استغفار، که با آن گفته می شود، برابر با هفتاد ذکر است، که با چیز دیگری گفته شود، و اگر بدون ذکر بگرداند، به هر دانه هفت تسبیح برای او نوشته می شود، و به روایت دیگر، اگر با ذکر بگرداند، به ازای هر دانه چهل حسنه برای او نوشته می شود، و روایت شده: حوریان بهشت، چون فرشته ای را می بینند به زمین می آید، از او درخواست می کنند که تسبیح و تربت حضرت امام حسین علیه السّلام برای ما بیاور.

در حدیث صحیح از حضرت موسی بن جعفر علیهما لاسّلام نقل شده: مؤمن می باید خالی از پنج چیز نباشد: مسواک، شانه، سجّاده ای که بر روی آن نماز بجا آورد، و تسبیحی که در آن سی وچهاردانه باشد، و انگشتر عقیق.

و ظاهر آن است که تسبیح خام و پخته هر دو خوب است، و خام بهتر است.

از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: هرکه با تسبیح تربت قبر امام حسین علیه السّلام یک تسبیح بگوید، حق تعالی برای او چهارصد حسنه بنویسد، و چهارصد گناه از او محو کند، و چهارصد حاجت او را برآورد، و چهارصد درجه برای او بالا برد.

و نیز روایت شده: مستحب است رشته تسبیح کبود باشد به رنگ آسمان، و از بعضی روایات

استفاده می شود، که اگر زنان عدد ذکر را به انگشتان خود بشمارند افضل است، ولی احادیث فضیلت تربت به طور مطلق اکثر و اقوی است.

دوم: مستحب است پس از سلام نماز واجب، سه مرتبه دست را تا روبروی صورت بلند کند و تا به زانو، یا نزدیک زانو بازگرداند، و با هر مرتبه یک اللّه اکبر بگوید، چنان که علیّ بن ابراهیم و سیّد ابن طاووس، و ابن بابویه، به سندهای معتبر، از حضرت امام صادق علیه السّلام روایت کرده اند: مفضّل بن عمر از آن حضرت پرسید: به چه علت نمازگزار، پس از سلام نماز سه مرتبه تکبیر می گوید و دست بر می دارد؟ فرمود: برای آن که چون حضرت رسالت پناه صلی اللّه علیه و آله فتح مکه نمود، نماز ظهر را با اصحاب، کنار «حجر الأسود» بجا آورد، چون سلام نماز را به پایان برد، سه مرتبه تکبیر گفت، و با هر نوبت دست برداشت، آنگاه گفت:

لا اِلهَ اِلا اللّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ اَنْجَزَ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَاَعَزَّ جُنْدَهُ وَغَلَبَ الْاَحْزابَ وَحْدَهُ فَلَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ یُحْیی وَیُمیتُ وَهُوَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۱)

آنگاه رو به جانب اصحاب کرد و فرمود: این تکبیر و این دعا را، پس از هر نماز واجب ترک نکنید چه هر که پس از سلام نماز چنین کند، شکر نعمت خدا را بر تقویت اسلام و لشکر اسلام ادا کرده است.

در حدیث صحیح نقل شده: چون حضرت صادق علیه السّلام از نماز فارغ می شدند، دستها را بالای سر مبارک خود بلند می کردند، و دعا می کردند.

و از حضرت

۱- معبودی جز خدا نیست، یکتاست، یکتاست، یکتاست، به وعده اش وفا کرد، و بنده اش را یاری نمود، و سپاهش را نیرومند گرداند، و بر گروه های کفر به تنهایی چیره شد، پس فرمانروایی و ستایش برای اوست، زنده می کند، و می میراند، و او بر هر چیز تواناست.

باقر علیه السّلام روایت شده: هر بنده ای که دستها را به سوی خدا بردارد، حق تعالی حیا می کند، دستهای او را خالی بازگرداند، بنابراین وقتی که دعا می کنید، دستها را فرود نیاورید، مگر آن که بر سر و روی خود بکشد.

سوم: کلینی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده هرکه پس از نماز واجب، پیش از آن که پاهای خود را بگرداند، سه مرتبه این دعا را بخواند، خدا گناهان او را بیامرزد، هرچند در کثر مانند کف دریا باشند.

اَسْتَغْفِرُ اللّهَ الَّذی لا اِلهَ اِلاّ هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ ذُوالْجَلالِ وَالْاِکْرامِ وَاَتُوبُ اِلَیْهِ (۱)

و در روایات دیگر وارد شده: هرکه این استغفار را، هر روز بخواند، حق تعالی چهل گناه کبیره او را بیامرزد.

چهارم: کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: این دعا را پس از هر نماز ترک نکن:

اُعیذُ نَفْسی وَما رَزَقَنی رَبّی بِاللّهِ الْواحِدِ الصَّمَدِ الَّذی لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُوا اَحَدٌ وَاُعیذُ نَفْسی وَما رَزَقَنی رَبّی بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ وَمِنْ شَرِّ غاسِقٍ اِذا وَقَبَ وَمِنْ شَرِّ النَّفّاثاتِ فِی الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حاسِدٍ اِذا حَسَدَ وَاُعیذُ نَفْسی وَما رَزَقَنی رَبّی بِرَبِّ النّاسِ مَلِکِ النّاسِ اِلهِ النّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْواسِ الْخَنّاسِ الَّذی یُوَسْوِسُ فی صُدُورِ النّاسِ مِنَ الْجِنَّهِ وَالنّاسِ (۲)

پنجم: شیخ کلینی به سند معتبر از علی بن مهزیار روایت کرده: محمد بن ابراهیم به حضرت هادی علیه السّلام نوشت: ای سیّد من، اگر مصلحت می دانی، دعایی به من بیاموز، که بعد از هر نماز بخوانم، تا حق تعالی به سبب آن،

۱- آمرزش می طلبم از خدا، که معبودی جز او نیست، زنده و به خود پاینده و صاحب بزرگی و بزرگواری است و به سوی او باز می گردم.

۲- خودم را و آنچه پروردگارم روزی ام نموده پناه می دهم به خدای یگانه بی نیاز که نزاده، و زاده نشده است، و احدی همتای او نبوده، و خودم را و آنچه پروردگارم روزی ام نموده، پناه می دهم، به پروردگار سپیده دمان از هرچه آفرید، و از گزند شب تیره زمانی که تاریکی اش درآید، و از شرّ دمندگان در گره ها، و از شر حسود هنگامی که حسد ورزد، خود را و آنچه پروردگارم روزی ام نمود پناه می دهم به پروردگار آدمیان، فرمانده آدمیان، پرستیده آدمیان، از گزند وسوسه گر پنهانکار، که وسوسه می کند در سینه های مردم از جنّ، و آدمی.

خیر دنیا و آخرت را برای من گرد آورد.

آن حضرت در پاسخ او نوشت، می گویی:

اَعُوذُ بِوَجْهِکَ الْکَریمِ وَعِزَّتِکَ الَّتی لا تُرامُ وَقُدْرَتِکَ الَّتی لا یَمْتَنِعُ مِنْها شَیْءٌ مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ وَمِنْ شَرِّ الْاَوْجاعِ کُلِّها. (۱)

و در بعضی از روایات این دنباله را دارد:

وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّهَ اِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ (۲)

ششم: کلینی و ابن بابویه به سندهای صحیح و غیر صحیح از حضرت باقر و صادق علیهما السّلام روایت کرده اند: کمتر چیزی که تو را پس از نماز واجب از دعا مجزی است، این است که بگویی:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ مِنْ کُلِّ خَیْرٍ اَحاطَ بِهِ عِلْمُکَ وَاَعُوذُ بِکَ مِنْ کُلِّ شَرٍّ اَحاطَ بِهِ عِلْمُکَ اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ عافِیَتَکَ فی اُمُوری کُلِّها وَاَعُوذُ بِکَ مِنْ خِزْیِ الدُّنْیا وَعَذابِ الْاخِرَهِ. (۳)

و در روایت ابن بابویه است :

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ (۴)

تا آخر دعا.

هفتم، مستحبّ است نمازگزار چون از نماز فارغ شود، بگوید:

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاَجِرْنی مِنَ النّارِ وَاَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ وَزَوِّجْنِی الْحُورَ الْعینَ (۵)

چنان که در حدیث معتبر از حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام نقل شده: بنده باید از نماز فارغ نشود، تا از خدا بهشت را بخواهد، و از دوزخ به او پناه برد، و نیز بخواهد که حور العین را به همسری او درآورد.

فضیلت حمد و آیه الکرسی و آیه ی شهادت و آیه ملک بعد از هر نماز

هشتم: به سند موّثق از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: چون حق تعالی فرمان داد، این آیات را به زمین آورند، به عرش الهی چنگ زدند، و گفتند: پروردگارا، ما را به سوی اهل خطا و گناهکاران میفرستی؟ حق

۱- پناه می آورم به جلوه بزرگوارت، و عزّتت که نسبت به آن سوءقصد نشود، و قدرتت که چیزی از آن امتناع نورزد، از شر دنیا و آخرت، و از شرّ همه دردها.

۲- و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.

۳- خدایا از تو می خواهم، از هر چیزی که دانشت آن را فرا گرفته، و پناه می آورم به تو، از هر شرّی که دانشت آن را فرا گرفته است، خدایا سلامتی کامل را در همه امورم از تو می خواهم، و به تو پناه می آورم از خواری دنیا و عذاب آخرت.

۴- خدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمد. خدایا از تو می خواهم.

۵- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا از آتش امان ده، و وارد بهشت کن، و حور العین را به همسری ام درآور،

تعالی به سوی ایشان وحی کرد، به جانب زمین بروید، به عزّت و جلالم سوگند یاد میکنم، که تلاوت نکند شما را، احدی از آل محمّد و شیعیان ایشان، جز آن که نظر رحمت کنم به سوی آنان، از رحمتهای پنهان خود، هر روز هفتاد نظر، در هر نظری هفتاد حاجت او را برآورم، و او را بپذیرم هرچند نافرمانی بسیار نموده باشد، و طبق روایتی دیگر: هرکه این آیات را بعد از هر نماز بخواند، او را در خطیره قدس [منظور استراحتگاه بهشت است] ساکن گردانم، با هر گناهی که داشته باشد، و اگر ساکن نکنم، به سوی او نظر کنم، به نظر رحمت خاصّ خود، در هر روز هفتاد نظر، و اگر چنین نکنم، هر روز هفتاد حاجت او را برآورم، که کمتر آنها آمرزیدن گناهان باشد، و اگر چنین نکنم، او را از شرّ شیطان و از شرّ هر دشمنی پناه دهم، و به او بر ایشان یاری رسانم و او را از داخل شدن بهشت مانع نشود مگر مرگ.

و آن آیات به شرح زیر است سوره فاتح تا آخر، و ایه الکرسی که تا «هم فیها خالدون» بخواند بهتر است، و آیه شهادت، یعنی:

شَهِدَ اللَّهُ اَنَّهُ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ وَالْمَلاَّئِكَهُ وَاُولُوا الْعِلْمِ ق آئِما بِالْقِسْطِ لا اِل هَ اِلاّ هُوَ الْعَزیزُ الْحَكیمُ اِنَّ الدّینَ عِنْدَ اللَّهِ الْاِسْلامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذینَ اُوتُوا الْكِتابَ اِلاّ مِنْ بَعْدِ ما جآئَهُمُ الْعِلْمُ بَغْیا بَیْنَهُمْ وَمَنْ یَكْفُرْ بِایاتِ اللَّهِ فَاِنَّ اللَّهَ سَریعُ الْحِسابِ (۱)

و آیه ملک یعنی:

قُلِ اللّهُمَّ مالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِی الْمُلْكَ مَنْ تَشآءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشآءُ وَتُعِزُّ مَنْ

۱- خدا گواهی داد: اینکه معبودی جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش نیز گواهی دادند، درحالیکه قائم به عدالت است، معبودی جز او نیست، عزیز و حکیم است، همانا دین نزد خدا اسلام است، آنانی که به آن کتاب آسمانی داده شده، اختلاف نکردند، مگر پس از آن که دانش به نزدشان دررسید، این اختلاف به خاطر ستمگری در میانشان بود، کسیکه به آیات خدا کفر ورزد، به یقین خدا سریع الحساب است.

تَشآءُ وَتُـذِلُّ مَنْ تَشآءُ بِيَدِکَ الْخَيْرُ اِنَّکَ عَلى کُلِّ شَىْءٍ قَديرٌ تُولِجُ اللَّيْلَ فِى النَّهارِ وَتُولِجُ النَّهارَ فِى اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشآءُ بِغَيْرِ حِسابٍ (۱)

فضيلت آيه الكرسى بعد از هر نماز

به سـند معتبر از حضـرت موسى بن جعفر عليه السّلام روات شده: هركه بعد از نماز واجب ايه الكرسى را بخواند، گزنده اى به او ضرر نرساند.

و در حديث معتبر ديگر فرمود: رسول خدا صـلى اللّه عليه و آله فرمودند: يا على بر تو باد به تلاوت نمودن ايه الكرسـى پس از هر نماز واجب، به درستى كه بر خواندن آن محافظت نكند، مگر پيغمبر، يا صدّيق، يا شهيد.

و از حضرت رسالت پناه روايت شده: هركه ايه الكرسى را پس از هر نماز بخواند او را از وارد شدن به بهشت جز مرگ مانعى نباشد.

و طبق روايت ديگر: هركه ايه الكرسى را بعد از هر نماز واجب بخواند، نمازش پذيرفته شود، و در امان خدا باشد، و خدا او را از بلاها و گناهان حفظ كند.

دعاى شيبه هذلى

نهم: كلينى و ابن بابويه و ديگران به سـندهاى معتبر از حضـرت باقر عليه السّلام روايت كرده اند: شيبه هذلى به محضر حضرت رسول خـدا صـلى اللّه عليه و آله آمـد و عرضه داشت: يـا رسول اللّه من پير شـده ام، و به اعمالى كه پيش از اين خود را به آن عادت داده بودم همچون نماز و روزه و حـج و جهاد قـدرتم وفا نميكنـد، بنابراين گفتارى به من بياموز كه خدا مرا به آن سود بخشد، و انجامش برايم سبک و آسان باشد.

حضرت فرمودند: سخنت را بار ديگر بگو،

ص: ۹۱۴

۱- بگو خـدا اى مالک پادشاهى، پادشاهى را به هر كه بخواهى ميدهى، و از هركه بخواهى ميسـتانى، و هركه را بخواهى عزيز مينمـايى، و هركه را بخـواهى ذليـل ميكنى، خير به دست توست تو بر هر چيز توانـايى، شب را در روز درآوردى، و روز را در شب، و زنده را از مرده بيرون ميآورى، و مرده را از زنده خارج مى سازى، و هركه را بخواهى، بيحساب روزى ميدهى.

شیبه سه مرتبه سخنش را تکرار کرد.

حضرت فرمودند: درخت و کلوخی در اطراف تو نماند، مگر اینکه از باب ترحّم بر تو گریست، هرگاه از نماز صبح فارغ شوی ده مرتبه بگو:

سُبْحانَ اللَّهِ الْعَظیمِ وَبِحَمْدِهِ وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّهَ اِلاّ بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ (۱)

تا خدا به برکت این عا، تو را از کوری و دیوانگی و خوره و پیسی و پریشانی و تباهی عقل، عافیت دهد.

شیبه گفت: یا رسول اللّه این برای دنیا من است، برای آخرت من چیزی بفرما، فرمودند: بعد از هر نماز میگویی:

اَللّهُمَّ اهْدِنی مِنْ عِنْدِکَ وَاَفِضْ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِکَ وَانْشُرْ عَلَیَّ مِنْ رَحْمَتِکَ وَاَنْزِلْ عَلَیَّ مِنْ بَرَکاتِکَ (۲)

آنگاه حضرت فرمودند: اگر بنده بر این عمل مواظبت کند، و آن را عمدا تا وقت مردن ترک نکند، چون به صحران محشر درآید، هشت در بهشت، برای او گشوده میشود، که از هر دری که بخواهد وارد شود.

و این دعای آخر به اسانید معتبر دیگر نیز وارد شده.

فضیلت تسبیحات اربعه

دهم: خواندن تسبیحات اربعه است، چنان که شیخ طوسی و ابن بابویه و حمیری به سندهای صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده اند: روزی حضرت رسالت پناه به اصحاب خود فرمود اگر آنچه از جامه ها و ظرفها دارید جمع کنید، و بر روی هم گذارید، آیا به آسمان می رسد؟ گفتند: نه یا رسول اللّه، فرمود: می خواهید به شما چیزی بیاموزم که ریش اش در زمین، و شاخه هایش در آسمان است؟ گفتند: آری یا رسول اللّه، حضرت فرمود: پس از هر نماز سی بار بگویید: سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله

۱- منزّه است خدای بزرگ، و ستایش از آن اوست، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خداوند والای بزرگ

۲- خدایا مرا از جانب خود راهنمایی کن، و از فضل خود بر من کرامت فرما، و رحمتت را بر من بگستران، و از برکاتت بر من نازل کن.

الاّ اللّه و اللّه اکبر که پایه های اینها در زمین، و شاخه هایشان در آسمان است، و از آدمی دور می سازد: زیر آوارماندن، غرق شدن، سوختن، در چاه افتادن، دریدن درندگان، مردن به مرگهای دردناک، و هربلایی را که در آن روز از آسمان فرود می آید، و اینهایند باقیات صالحات که حق تعالی در قران فرموده است.

و به سندهای صحیح دیگر، از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه این تسبیحات را پس از هر نماز واجب، چهل مرتبه بخواند، پیش از آن که از جای نماز برخیزد هر حاجتی که از خدا بخواهد روا می گردد.

و به سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه پس از نماز واجب سی مرتبه سبحان اللّه بگوید، بر بدنش گناهی نماند جز آن که بریزد.

و در حدیث صحیح دیگری از آن حضرت روایت شده: ذکر کثیر، که حق تعالی در کلام مجید مدح کرده، این است که پس از هر نماز واجب سی مرتبه سبحان اللّه بگوید.

و قطب راوندی روایت کرده: حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام به براء بن عازب فرمود: می خواهی تو را به امری دلالت کنم، که چون بجا آری، به حقّ و راستی دوست خدا باشی؟ عرضه داشت آری، فرمود: پس از هر نماز هر یک از تسبیحات اربعه را ده مرتبه بگو، چون انجام دهی، هزار بلا در دنیا از تو دور شود، که یکی از آنها ارتداد در دین می باشد، و هزار درجه در آخرت برای تو ذخیره می کنند، که یکی از آنها قرار گرفتن در جوار حضرت رسول صلی

اللّه علیه و آله است.

یازدهم: کلینی به سند حسن، از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه پس از نماز واجب سه مرتبه بگوید:

یا مَنْ یَفْعَلُ ما یَشآءُ وَ لایَفْعَلُ ما یَشآءُ اَحَدٌ غَیْرُهُ (۱)

هر حاجت که بخواهد روا می شود.

فضیلت تهلیل ماثور

دوازدهم: شیخ برقی به سند موثّق از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه پس از فارغ شدن از نماز، پیش از آن که زانوهای خود را، از جای خویش حرکت دهد، ده مرتبه این تهلیل را بخواند، حق تعالی چهل هزار گناه او را محو می کند، و چهل هزار حسنه برای او می نویسد، و چنان است که گویادوازده مرتبه قرآن را ختم کرده باشد و نیز فرمود: من صدر مرتبه می خوانم، ولی برای شما ده مرتبه کافی است.

اَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ اِلا اللّهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَهُ اِلها واحِدا اَحَدا صَمَدا لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلا وَلَدا. (۲)

سیزدهم: کلینی و ابن بابویه و دیگران، به سندهای صحیح از امام صادق علیه السّلام روایت کرده اند: جبرییل در زندان نزد یوسف علیه السّلام آمد و گفت: پس از هر نماز بگو:

اَللّهُمَّ اجْعَلْ لی فَرَجاً وَمَخْرَجاً وَارْزُقْنی مِنْ حَیْثُ اَحْتَسِبُ وَمِنْ حَیْثُ لا اَحْتَسِبُ (۳)

چهاردهم: نویسنده کتاب «بلد الأمین» از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت کرده هرکه بخواهد خدا در روز قیامت او را بر اعمال زشتش آگاه نسازد، و پرونده گناهانش نگشاید، باید پس از هر نماز بخواند:

اَللّهُمَّ اِنَّ مَغْفِرَتَکَ اَرْجی مِنْ عَمَلی وَاِنَّ رَحْمَتَکَ اَوْسَعُ مِنْ ذَنْبی اَللّهُمَّ اِنْ کانَ ذَنْبی عِنْدَکَ عَظیماً فَعَفْوُکَ اَعْظَمُ مِنْ ذَنْبی اَللّهُمَّ اِنْ لَمْ

۱- ای کسی که آنچه بخواهد انجام می دهد، و کسی جز او و آنچه را که بخواهد انجام نمی دهد.

۲- گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی برای او نمی باشد، معبود یگانه و یکتا و بی نیاز است، نه همسری گرفته و نه فرزندی. فضیلت بسیاری برای این تهلیل وارد شده، به ویژه در تعقیب نماز صبح و شام و به هنگام طلوع و غروب آفتاب.

۳- خدایا برای من گشایشی و راه بیرون رفتن از مشکلات قرار ده، و از جایی که گمان می برم، و هم از جایی که گمان نمی برم به من روزی ده.

اَکُنْ اَهْلاً اَنْ تَرْحَمَنی فَرَحْمَتُکَ اَهْلٌ اَنْ تَبْلُغَنی وَتَسَعَنی لِاَنَّها وَسِعَتْ کُلَّ شَیْءٍ بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّحِمینَ (۱)

پانزدهم: کفعمی از حضرت رسالت پناه صلی اللّه علیه و آله روایت کرده که مردی از روی بیماری و تنگدستی به آن حضرت شکایت کرد، حضرت فرمود: پس از هر نماز واجب چنین بگو:

تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذی لا یَمُوتُ وَالْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلا وَلَداً وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَریکٌ فِی الْمُلْکِ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَکَبِّرْهُ تَکْبیراً. (۲)

و در روایت دیگری فرمود: هیچ سختی برایم روی نداد، مگر آن که جبرییل در برابرم، تمّثل یافت و گفت: این دعا را بخوان.

و در احادیث معتبر وارد شده: برای وسوسه های درونی و قرض و پریشانی و بیماری باید این دعا را به کرّات خواند.

و در بعضی روایت در ابتدای آن:

لاحَوْلَ وَلاقُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ. (۳)

آمده است.

شانزدهم: شیخ مفید، در کتاب «مقنعه» در تعقیب هر نماز این دعا را آورده:

اَللّهُمَّ انْفَعْنا بِالْعِلْمِ وَزَیِّنّا بِالْحِلْمِ وَجَمِّلْنا بِالْعافِیَهِ وَکَرِّمْنا بِالتَّقْوی اِنَّ وَلِیِّیَ اللّهُ الَّذی نَزَّلَ الْکِتابَ وَهُوَ یَتَوَلَّی الصّالِحینَ (۴)

دعای مکنون وفضیلت آن

هفدهم: ابن بابویه، و شیخ طوسی و غیر ایشان، به سندهای معتبر از حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام روایت کرده اند: هرکه مایل است از دنیا بیرون رود درحالی که از گناهان پاک شده باشد همچون طلایی که از ناخالصی پاک می شود، و در قیامت هیچ کس از او بازخواست دادخواهی نکند، پس از نمازهای پنج گانه «نسبت» پروردگار را بخواند، و آن خواندن دوازده مرتبه

قل هو اللّه احد

است، آنگاه دستها را به جانب آسمان بگشاید، و

۱- خدایا آمرزش تو، امیدبخش تر از عمل من، و رحمتت وسیع تر از گناه من است، خدایا اگر گناهانم نزد تو بزرگ است، گذشت تو از گناه من بزرگ تر است، خدایا اگر سزاوار نبودم که به من رحم کنی، رحمت تو سزاوار است که به من دررسد،

و مرا فرا گیرد، زیرا رحمت تو هر چیز را فرا گرفت، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۲- توکل کردم بر زنده ای که هرگز نمی میرد، و ستایش خدای را که برنگزیده همسری و نه فرزندی، و در فرمانروایی شریکی برای او نیست، و برای او سرپرستی از روی خواری نیست، و بزرگ شمار او را بزرگ شمردنی شایسته.

۳- هیچ نیرو و جنبشی نیست جز به خدای والای بزرگ.

۴- خدایا ما را هب دانش سود ده، و به بردباری بیارای، و به عافیت زیبا گردان، و به تقوا گرامی دار، به درستی که سرپرست من خدا است که قرآن را نازل کرد، و او شایستگان را سرپرستی می کند.

این دعا را بخوانـد، سـپس فرمود: این از رازهای مکنون است، که رسول خدا صـلی اللّه علیه و آله به من تعلیم داد، و فرمود به حسن و حسین علیهما السّلام بیاموزم، و دعا این است:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْـئَلُکَ بِاسْمِکَ الْمَکْنُونِ الْمَخْزُونِ الطّاهِرِ الطُّهْرِ الْمُبارَکِ وَاَسْئَلُکَ بِاسْمِکَ الْعَظیمِ وَسُلْطانِکَ الْقَدیمِ یا واهِبَ الْعَطایا یـا مُطْلِقَ الْأُساری یا فَکّاکَ الرِّقابِ مِنَ النّارِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَفُکَّ رَقَبَتی مِنَ النّارِ وَاَخْرِجْنی مِنَ الـدُّنْیا آمِناً وَاَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ سالِماً وَاجْعَلْ دُعآئی اَوَّلَهُ فَلاحاً وَاَوْسَطَهُ نَجاحاً وَآخِرَهُ صَلاحاً اِنَّکَ اَنْتَ عَلاّمُ الْغُیُوبِ (۱)

و در بعضی از نسخه های معتبر این دعا به این صورت است:

یـا فَکّـاکَ الرِّقـابِ مِنَ النّـارِ اَسْـئَلُکَ اَنْ تُصَـلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاَنْ تُعْتِقَ رَقَبَـتی مِنَ النّـارِ وَاَنْ تُخْرِجَنی مِنَ الـدُّنْیا سـالِما وَتُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ آمِنا وَاَنْ تَجْعَلَ دُعآئی اَوَّلَهُ فَلاحا وَاَوْسَطَهُ نَجاحا وَآخِرَهُ صَلاحا اِنَّکَ اَنْتَ عَلاّمُ الْغُیُوبِ (۲)

فضیلت سوره توحید بعد از هر نماز

کلینی به سـند معتبر از امام صادق علیه السّـلام روایت کرده: هرکه به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید پس از هر نماز واجب خواندن سوره

قل هو اللّه احد

را ترک نکنـد، به یقین هرکه آن را بخواند، خدا خیر دنیا و آخرت را برای او گرد آورد، و پدر و مادرش را، و هرکه از پدر و مادرش پدید آمده میآمرزد.

و در حـدیث دیگری وارد شده: هرکه پس از نماز واجب ده مرتبه سوره توحید را بخواند، حق تعالی از حور العین به همسـری او درآورد.

و سیّد ابن طاووس از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت کرده: هرکه پس از هر نماز سوره توحید را بخواند،

۱- خـدایا از تو می خواهم به نامت، آن نام پوشـیده محفوظ، و پاک و پاکیزه، و پربرکت، و از تو می خواهم به نام بزرگت، و سلطنت دیرینه ات، ای بخشـنده عطاها، ای آزاد کننـده اسیران، ای رهایی بخش بنـدگان از آتش، بر محمّـد و خانـدان محمّد درود فرسـت، و مرا از آتش رهـایی دهی، و ایمـن از دنیـا بیرون بر، و بـه سـلامت وارد بهشـت کـن، و قرار ده آغـاز دعـایم را رستگاری، و میانه اش را کامیابی، و پایانش را درستی، به یقین تو دانای نهانهایی.

۲- ای رهاننـده مردم از آتش، از تـو می خواهم بر محمّـد و خانـدان محمّـد درود فرسـتی، و مرا از آتش برهـانی، و از دنیـا به سلامت بیرون ببری، و در حـال امنیّت وارد بهشت نمـایی، و آغـاز دعـایم را رسـتگاری، و میـانه اش را کامیـابی، و پایانش را درستی قرار دهی، به یقین تو دانای نهان هایی.

از آسمان رحمت بر سرش فرو ریزد، و آرامش بر او نازل شود، و خدا به سوی او به مهر نظر اندازد، و گناهانش را بیامرزد و هر حاجت که بخواهد برآورده نماید، و در امان خدا باشد.

هجدهم: کلینی و دیگران به سند معتبر از اهل بیت علیهم السّلام روایت کرده اند: هرکه پس از هر نماز محاسن خود را به دست راست بگیرد، و دست چپ را به جانب آسمان بگشاید، و سه مرتبه بگوید:

یا ذَاالْجَلالِ وَالْاِکْرامِ اِرْحَمْنی مِنَ النّارِ (۱)

بعد سه مرتبه بگوید:

اَجِرْنی مِنَ الْعَذابِ الْاَلیمِ (۲)

آنگاه دست راست را از محاسن بردارد، و هر دو دست را به سوی آسمان بگشاید و سه مرتبه بگوید:

یا عَزیزُ یا کَریمُ یا رَحْمنُ یا غَفُورُ یا رَحیمُ (۳)

بعد دستها را بگرداند، و پشت دستها را به جانب آسمان کند و سه مرتبه بگوید:

اَجِرْنی مِنَ الْعَذابِ الْاَلیمِ (۴)

آنگاه بگوید:

وَصَلَّی اللّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَالْمَلآئِکَهُ وَالرُّوحُ (۵)

پس از آن، حضرت فرمود: هرکه این دعا را بخواند، خدا همه گناهان او را بیامرزد، و از او خشنود گردد، و به جز جنّ و انس، همه آفریدگان برای او تا هنگام مرگ استغفار کنند.

دعای آمرزش گناهان

نوزدهم: شیخ مفید در کتاب «مجالس» ، از محمّد بن حنفیّه روایت کرده: روزی پدرم حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام کعبه را طواف می کرد، ناگاه مردی را دید، که به پرده های کعبه چنگ زده، و این دعا را می خواند، به او فرمود: این است دعای تو؟ گفت: آری مگر شنیدی؟ حضرت فرمود: آری شنیدم، فرمود: پس این دعا را پس از

۱- ای دارای شوه و بزرگواری رحم کن بر من از آتش

۲- پناه ده مرا از شکنجه دردناک

۳- ای عزیز، ای کریم ای بخشنده، ای آفریننده، ای مهربان.

۴- پناه ده مرا از شکنجه دردناک.

۵- درود خدا بر محمّد و خاندانش و فرشتگان و روح

هر نماز بخوان، به خدا سوگند هر مؤمنی این دعا را پس از هر نماز بخواند، بی تردید حق تعالی گناهان او را می آمرزد، هرچند به اندازه ستارگان آسمان، و قطره های باران، و ریگ های زمین، و ذرّه های خاک باشد، بعد حضرت امیر علیه السّلام گفت: من این دعا را می دانم، و حق تعالی واسع العطایا (دارای بخشش گسترده) و کریم است، آن مرد گفت: یا امیر المؤمنین راست گفتی، و بالاتر از هر دانایی داناتری است، و آن مرد حضرت خضر علیه السّلام بود.

و کفعمی نیز این دعا را در کتاب «بلد الأمین» روایت کرده، و دعای این است:

یا مَنْ لا یَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ یا مَنْ لا یُغَلِّطُهُ السّآئِلُونَ وَیا مَنْ لا یُبْرِمُهُ اِلْحاحُ الْمُلِحّینَ اَذِقْنی بَرْدَ عَفْوِکَ وَمَغْفِرَتِکَ وَحَلاوَةَ رَحْمَتِکَ (۱)

بیستم: دیلمی در کتاب اعلام الدّین از ابن عبّاس روایت کرده: حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله فرمود: هرکه سه مرتبه این آیات را پس از نماز مغرب بخواند، آنچه را از ثواب در روز گذشته از او فوت شده دریابد و نمازش پذیرفته شود، و اگر بعد از هر نماز واجب و مستحبّ بخواند به عدد ستارگان آسمان و قطرات باران، و برگ درختان، و ذرّات خاک زمین برایش حسنات نوشته می شود، و چون بمیرد، در ازای هر حسنه ده حسنه، در قبر به او داده می شود.

این است آیات:

فَسُبْحانَ اللّهِ حینَ تُمْسُونَ وَحینَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِی السَّمواتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِیّا وَحینَ تُظْهِرُونَ یُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَیُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ وَیُحْیِی الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَکَذلِکَ تُخْرَجُونَ سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ

۱- ای آن که او را شنیدنی از شنیدن دیگر منصرف نمی کند، ای آن که خواهندگان او را به اشتباه نمی اندازند، ای آن که اصرار اصرارکنندگان او را خسته نمی کند، خنکی گذشت، و آمرزشت و شیرینی رحمتت را به من بچشان.

الْعِزَّهِ عَمّا یَصِفُونَ وَسَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلینَ وَالْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ (۱)

دعای طول عمر

بیست ویکم: سیّد ابن طاووس به سند معتبر، از جمیل بن درّاج روایت کرده: مردی خدمت امام صادق علیه السّلام آمد و گفت: ای مولای من سنّ و سالم بالا رفته، و خویشانم مرده اند، و مونسی ندارم، می ترسم مرا هم مرگ دریابد، حضرت فرمود: برادران مؤمن صالح، برای انس گرفتن از نزدیکان بهترند، و اگر طولانی شدن عمر خود و خویشان و دوستان را خواهی، این دعا را پس از هر نماز بخوان.

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ اَللّهُمَّ اِنَّ رَسُولَکَ الصّادِقَ الْمُصَدَّقَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ قالَ اِنَّکَ قُلْتَ ما تَرَدَّدْتُ فی شَیْءٍ أَنَا فاعِلُهُ کَتَرَدُّدی فی قَبْضِ رُوحِ عَبْدِیَ الْمُؤْمِنِ یَکْرَهُ الْمَوْتَ وَاَکْرَهُ مَسآئَتَهُ اَللّهُمَّ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ لِوَلِیِّکَ الْفَرَجَ وَالْعافِیَهَ وَالنَّصْرَ وَلا تَسُؤْنی فی نَفْسی وَلا فی اَحَدٍ مِنْ اَحِبَّتی (۲)

و اگر خواهی یک یک از دوستان خود را نام ببر و بگو: «و لا فی فلان و لا فی فلان» راوی گفت: چون بر این دعا مداومت کردم، چندان عمر یافته ام که از زندگانی ملول و خسته شده ام، و این دعا بسیار معتبر است.

و در تمام کتاب های دعا نقل شده

تعقیبات مختصه نماز صبح

بدانکه تعقیب نماز صبح، بیش ار سایر نمازهاست، و احادیث در فضیلت خصوص این تعقیب بسیار است.

از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت شده: ذکر خدا بعد از نماز صبح تا طلوع آفتاب در بدست آوردن روزی، سرعت بخش تر از سفر کردن برای تجارت بر روی زمین است.

از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت شده: هرکه

ص: ۹۲۲

۱- منزّه است خدا آنگاه که شام کنید، و به صبح درآیید، و ستایش از آن اوست در آسمانها و زمین، و به هنگام شامگاه و زمانی که به ظهر درآیید، زنده را از مرده بیرون می آورد، و مرده را از زنده خارج می کند، و زمین را پس از مرگ آن زنده می سازد، و این چنین از قبرها زنده بیرون آورده می شوید، منزّه است پروردگارت، پروردگار عزّت، از آنچه وصف می کنند، و سلام بر رسولان، و ستایش خدای را، پروردگار جهانیان.

۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، خدایا رسول راستگوی تصدیق شده ات (درود تو بر او و خاندانش) گفت: که تو فرمودی: در هیچ کاری از کارهایم تردید نکرده ام همچون تردید در گرفتن روح بنده مؤمنم درحالی که او مرگ را

خوش نـدارد و من هم رنجانـدن او را خوش نـدارم، خـدایا بر محمّـد و خانـدان محمّـد درود فرست، و برای ولیّت گشـایش و عافیت و یاری را نزدیک گردان، و درباره خودم، و احدی از دوستانم بدی قرار مده.

از طلوع صبح، تا طلوع آفتاب، در مصلّای [محلّ خواندن نماز] خود قرار گیرد، و به تعقیب مشغول باشد، خدا او را از آتش دوزخ برهاند.

از امام باقر علیه السّلام نقل شده: شیطان لشکر روز خویش را از طلوع صبح تا طلوع آفتاب منتشر می کند، و لشکر شب خویش را از غروب تا بر طرف شدن حمره مغربیّه [سرخی موجود در افق مغرب] بنابراین، در این دو ساعت خدا را بسیار یاد کنید، که در این دو زمان، شیطان آدمی را از ذکر خدا غافل می کند.

به سند صحیح روایت شده که امام رضا علیه السّلام در خراسان، هنگامی که نماز صبح را به جای می آوردند، تا طلوع آفتاب در مصلّای خویش می نشستند، و مشغول تعقیب بودند، آنگاه کیسه چرمی برای آن حضرت می آوردند، که در آن چند مسواک بود، به یک یک آنها مسواک می کردند، سپس مقداری کندر می جویدند، پس از آن قرآن تلاوت می کردند.

از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت شده: هرکه از طلوع صبح تا طلوع آفتاب مشغول تعقیب باشد، ثواب حجّ برای او نوشه می شود.

در حدیث قدسی وارد شده: حق تعالی می فرماید: ای فرزند آدم مرا پس از صبح یک ساعت، و پس از عصر یک ساعت یاد کن، تا همه کارهای مهمّ تو را کفایت کنم.

اما تعقیبات مختصّ به صبح: اول: ابن بابویه به سند معتبر، از امام باقر علیه السّلام روایت کرده: هرکه پس از نماز صبح هفتاد مرتبه از خدا طلب آمرزش می کنم و بسوی او باز میگردم بگوید، خدا او

را بیامرزد، هرچند در آن روز هفتاد هزار گناه مرتکب شود، و در روایت دیگری آمده است هفتصد گناه.

دوم همچنین ابن بابویه به سند صحیح و سندهای معتبر از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت کرده: هرکه پس از نماز صبح یازده مرتبه سوره توحید را بخواند، در آن روز علی رغم شیطان گناهی بر او نوشته نمی شود در «بلد الأمین» از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت کرده: هرکه توحید را هر روز ده مرتبه بخواند، در آن روز هر مقدار شیطان بکوشد که گناهی بر او نوشته شود نوشته نمی شود.

سوّم: کلینی به سند صحیح از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه پس از نماز صبح صد مرتبه بگوید:

ماشآءاللّهُ کانَ وَلاحَوْلَ وَلا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ (۱)

در آن روز هیچ مکروهی نبیند.

این معنا را شیخ طوسی و دیگران نیز در کتب دعای خویش ذکر کرده اند.

فضیلت سوره قدر و طریق تفریق ۷۶ مرتبه مرتبه آن بر شبانه روز

چهارم: کفعمی و غیر او از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده اند، هرکه سورّ قدر را بعد از نماز صبح ده مرتبه، و هنگام گذشتن آفتاب از وقت ظهر شرعی ده مرتبه، و بعد از عصر ده مرتبه بخواند، دوهزار نویسنده عمل را به اندازه سی سال به زحمت اندازد، و همچنین از آن حضرت روایت شده، هرکه آن را هفت مرتبه بعد از طلوع فجر بخواند، هفتاد صف از ملائکه هفتاد صلوات بر او فرستند، و هفتاد مرتبه به او ترحّم کنند.

و از امام جواد علیه السّلام ثواب زیادی نقل شده برای کسی که سوره قدر را در شبانه روز، هفتادوشش مرتبه به این صورت

۱- آنچه خدا خواست شد، جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای والای بزرگ.

بخوانـد: بعـد از طلوع فجر و پیش از نماز صـبح هفت مرتبه، بعـد از نماز صـبح ده مرتبه و بعـد از گذشـتن آفتاب از وقت ظهر شرعی و پیش از نـافله ده مرتبه، و بعـد از نـافله های ظهر بیست ویک مرتبه، و بعـد از نماز عصـر ده مرتبه، و بعـد از عشا هفت مرتبه، و در وقت خواب یازده مرتبه.

از جمله ثوابش این است که حق تعالی هزار فرشته بیافریند، که در سی وشش هزار سال، ثواب آن را برای او بنویسند.

پنجم: ابن بابویه و سایر علما رحمهم اللّه به سـند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده اند که حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله فرمود: هرکه هر روز در پی نماز صـبح ده مرتبه بگوید: سـبحان اللّه العظیم و بحمده و لا حول و لا قوّه الاّ باللّه العلی العظیم.

حق تعالی او را از کوری و دیوانگی و خوره و پریشانی و زیر آوار ماندن و بی خرد شدن در پیری عافیت می دهد.

ششم: در کتاب بلـد الأمین از امیر مؤمنان علیه السّـلام روایت کرده: رسول خـدا صـلی اللّه علیه و آله فرموده: هرکه می خواهد خدا در اجل او تأخیر اندازد، و او را بر دشـمنانش یاری دهد، و از مرگهای ناخوشایند نگاهش دارد، باید هر بامداد و پسـین بر این دعاها مداومت نماید، سه مرتبه بگوید:

سُبْحانَ اللَّهِ مِلَأَ الْمیزانِ وَمُنْتَهَی الْعِلْمِ وَمَبْلَغَ الرِّضا وَزِنَهَ الْعَرْشِ وَسَعَهَ الْکُرْسِیِّ (۱)

و سه مرتبه بگوید:

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ مِلَأَ الْمیزانِ وَمُنْتَهَی الْعِلْمِ وَمَبْلَغَ الرِّضا وَزِنَهَ الْعَرْشِ وَسَعَهَ الْکُرْسِیِّ (۲)

و سه مرتبه بگوید:

لا اِلهَ اِلا اللَّهُ

۱- منزّه است خدا، و پری ترازو، و نهایت دانش، و سرحدّ خشنودی، و سنگینی عرش، و پهنای کرسی.
۲- ستایش خدای را به پری ترازو، و نهایت دانش، و سرحدّ خشنودی و سنگینی عرش، و پهنای کرسی.

مِلْأ الْمیزانِ وَمُنْتَهَی الْعِلْمِ وَمَبْلَغَ الرِّضا وَزِنَهَ الْعَرْشِ وَسَعَهَ الْکَرْسِیِّ (۱)

و سه مرتبه بگوید:

اَللَّهُ اَکْبَرُ مِلْأَ الْمیزانِ وَمُنْتَهَی الْعِلْمِ وَمَبْلَغَ الرِّضا وَزِنَهَ الْعَرْشِ وَسَعَهَ الْکُرْسِیِّ (۲)

فضیلت بسمله و حوقله(بسم الله الرحمن الرحیم و لاحول ولا قوه الا بالله)

هفتم: سیّد ابن طاووس به سند معتبر از حضرت رضا علیه السّلام روایت کرده: هرکه پس از نماز صبح صد مرتبه بگوید:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ لا حَوْلَ وَلا قُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ (۳)

به اسم اعظم خدا نزدیک تر خواهد بود از سیاهی چشم به سپیدی آن.

و نیز به سندهای معتبر از حضرت صادق و حضرت کاظم علیهما السّلام روایت شده: هرکه پس از نماز صبح و مغرب، پیش از آن که سخن بگوید، و حرکت کند، هفت مرتبه این دعا را بخواند، هفتاد نوع بلاـ از او دور می شود، که آسان ترین آنها خوره و پیسی و شرّ شیطان و شرّ پادشاهان می باشد.

و در بعضی روایات معتبر سه مرتبه و در بعضی ده مرتبه وارد شده است و حدّاقل آن سه مرتبه، و حدّاکثر آن صدر مرته بیان شده، و هرچه بیشتر بگوید، ثوابش بیشتر خواهد بود.

هشتم: شیخ احمد بن فهد و دیگران روایت کرده اند: مردی به موسی بن جعفر علیه السّلام شکایت کرد که کار من بسته شده، و به هر کاری رو می کنم سودی نمی یابم، و به هر حاجت که توجّه می نمایم، برآورده نمی گردد، حضرت فرمود: پس از نماز صبح ده مرتبه بگو: سُبْحانَ اللّهِ الْعَظیمِ وَبِحَمْدِهِ اَسْتَغْفِرُ اللّهَ وَاَسْئَلُهُ مِنْ فَضْلِهِ راوی گفت: اندک زمانی که بر این دعا مداومت کردم، جمعی از بادیه آمدند، و مرا خبر دادند که مردی

۱- معبودی جز خدا نیست، به پری ترازو و نهایت دانش، و سرحدّ خشنودی، و سنگینی عرش، و پهنای کرسی.

۲- خدا بزرگ تر است، به پری ترازو، و نهایت دانش، و سرحدّ خشنودی، و سنگینی عرش، و پهنای کرسی.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.

از اقوام تو از دنیا رفته، و جز تو وارثی ندارد، پس مال بسیار، به دست من آمد و تا حال بی نیازم.

دعای جامع دنیا و آخرت

در کتاب «کافی» و «مکارم» روایت کرده اند: مردی ملقام نام به آن حضرت عرضه داشت: به من دعایی تعلیم کن که برای نیک بختی دنیا و آخرت جامع بوده و آسان باشد، حضرت این دعا را تعلیم او کرد که پس از نماز صبح تا زمانی که آفتاب برآید بخواند، او بر این دعا مداومت کرد، و حالش نیکو شد.

دعای ادای قرض

نهم: عیّاشی از عبد اللّه بن سنان روایت کرده خدمت امام صادق علیه السّلام رفتم، حضرت فرمود: میخواهی دعایی به تو بیاموزم که چون بخوانی، حق تعالی قرضت را ادا کند، و حالت نیکو گردد؟ گفتم: به چنین دعایی چه بسیار نیازمندم حضرت فرمود: پس از نماز صبح بگو:

تَوَكَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الْقَیُّومِ الَّذی لاٰ یَمُوتُ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَدا وَلَمْ یَكُنْ لَهُ شَریكٌ فِی الْمُلْكِ وَلَمْ یَكُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبیرا اَللّٰهُمَّ اِنّی اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُؤْسِ وَالْفَقْرِ وَمِنْ غَلَبَهِ الدَّیْنِ وَالسُّقْمِ وَاَسْئَلُكَ اَنْ تُعینَنی عَلی اَدآءِ حَقِّكَ اِلَیْكَ وَاِلَی النّاسِ. (۱)

و به روایت شیخ و دیگران چنین است:

وَمِنْ غَلَبَهِ الدَّیْنِ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاَعِنّی عَلی اَدآءِ حَقِّكَ اِلَیْكَ وَاِلَی النّاسِ (۲)

دعا برای رفع پشیمانی و بیماری

دهم: کفعمی روایت کرده: مردی به رسول خدا صلی اللّه علیه و آله از تنگدستی و پریشانی و بیماری شکایت کرد، حضرت فرمود: هر صبح و شام ده مرتبه این دعا را بخواند، او سه روز بر این دعا مداومت کرد، حال او به صحّت و توانگری و راحتی برگشت، و

ص: ۹۲۷

۱- توکّل کردم بر زنده پاینده ای که نمیمیرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفت، و برای او در فرمانروایی شریک نیست، و برای او سرپرستی از روی خواری نمیباشد، و بزرگ شمار او را بزرگ شمردنی شایسته، خدایا به تو پناه میآورم از شدت نیاز و و تنگدستی، و از فشار قرض و بیماری، و از تو میخواهم مرا بر ادای حقّت نسبت به خود و مردم یاری کنی.
۲- و از فشار قرض، پس بر محمّد و خاندانش درود فرست، و مرا بر ادای حقّت نسبت به خود و مردم یاری کن.

شیخ طوسی و دیگران، آن را در تعقیب نماز صبح ذکر کرده اند، و دعا این است:

لا حَوْلَ وَلا قُوَّهَ اِلاّ بِاللَّهِ تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذی لا یَمُوتُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَریکٌ فِی الْمُلْکِ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَکَبِّرْهُ تَکْبیراً (۱)

دعای عهد بهشتی

یازدهم: شیخ طبرسی و کفعمی و دیگران از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله روایت کرده اند که به یاران خود فرمود: آیا ناتوانید از این که هر صبح و شام، نزد خدای جهانیان عهدی بگیرید؟ گفتند: چگونه عهد بگیریم؟ فرمود: این دعا را بخوانید، هرکه این دعا را بخواند، بر آن مهری می زنند، و زیر عرش الهی می گذارند، چون روز قیامت شود، منادی ندا سر می دهد، که کجایند آنان که نزد خدای رحمان عهدی دارند؟ پس آن عهد را به ایشان دهند، و با آن عهد وارد بهشت شوند.

شیخ طوسی این دعا را در تعقیب نماز صبح آورده است:

اَللّهُمَّ فاطِرَ السَّمواتِ وَالْاَرْضِ عالِمَ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ الرَّحْمنَ الرَّحیمَ اَعْهَدُ اِلَیْکَ فی هذِهِ الدُّنْیا اَنَّکَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ وَحْدَکَ لا شَریکَ لَکَ وَاَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدُکَ وَرَسُولُکَ اَللّهُمَّ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلا تَکِلْنی اِلی نَفْسی طَرْفَهَ عَیْنٍ اَبَداً وَلا اِلی اَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ فَاِنَّکَ اِنْ وَکَلْتَنی اِلَیْها تُباعِدْنی مِنَ الْخَیْرِ وَتُقَرِّبْنی مِنَ الشَّرِّ اَیْ رَبِّ لا اَثِقُ اِلاّ بِرَحْمَتِکَ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّیِّبینَ وَاجْعَلْ لی عِنْدَکَ عَهْداً تُؤَدّیهِ اِلَیَّ یَوْمَ الْقِیمَهِ اِنَّکَ لا تُخْلِفُ الْمیعادَ. (۲)

دوازهم: در کتاب «عده الداعی از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هر که پس از

۱- جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، توکّل کردم بر زنده ای که هرگز نمی میرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفت، و برای او در فرمانروایی شریکی نمی باشد، و برای او از روی خواری سرپرستی نیست، و او را بزرگ شمار بزرگ شمردنی شایسته.

۲- خدایا، ای آفریننده آسمانها و زمین، دانای پنهان و پیدا، ای بخشنده مهربان، با تو در این دنیا عهد می کنم، که به راستی تویی خدا، معبودی جز تو نیست، یگانه ای، و برای تو شریکی نیست، و محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و فرستاده توست، خدایا بر محمّد و خاندانش درود فرست، و مرا هیچ گاه، به اندازه یک چشم برهم نهادن به خویشتن و نه به هیچ یک از آفریدگانت وامگذار اگر مرا به خویشتن واگذاری، از خیر دورم می کند، و به شرّ نزدیکم می کند، ای پروردگارم جز به رحمتت اطمینان ندارم، پس بر محمّد و خاندان پاکیزه اش درود فرست، و برای من پیش خود عهدی قرار ده، که آن را در روز قیامت به من بپردازی، به راستی که تو خلف وعده نمی کنی.

نماز صبح و پیش از آن که سخن بگوید این دعا را بخواند: «ربّ صلی علی محمّد و اهل بیته» حق تعالی او را از آتش دوزخ حفظ کند.

ابن بابویه در کتاب «ثواب الاعمال» به سند معتبر روایت کرده: پس از نماز صبح صد مرتبه بگو: «اللّهمّ صلّ علی محمّد و ال محمّـد» ، تا حق تعالی صورت تو را از آتش دوزخ نگاه دارد، و به روایت دیگر صد مرتبه پیش از سخن گفتن بگو: یا ربّ صلّ علی محمّد و ال محمّد، و اعتق رقبتی من النّار.

در فضیلت و کیفیت سجده شکر

چون از تعقیب نماز فارغ شدی، سجده شکر بجا آور.

و اتفاق علمای شیعه بر آن است که سجده شکر در وقت تازه شدن نعمتی، یا دفع بلایی مستحبّ است، و بهترین آن پس از نماز است برای شکر بر توفیق ادای نماز.

به سند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: پدرم امام زین العابدین علیه السّلام، هیچ نعمتی را از خدا یاد نکرد، مگر آن که به شکرانه آن، سجده بجا آورد، و هیچ آیه ای از قرآن را نخواند که در آن سجده باشد، مگر آن که سجده کرد، و خدا شرّی را که از آن می ترسید، از او دفع نکرد مگر آنکه سجده کرد، و از هر نماز واجبی که فارغ می شد، پس از آن سجده بجا می آورد، و هرگاه اصلاح نمودن میان دو نفر را توفیق می یافت، به خاطر شکر آن سجده می کرد، در تمام مواضع سجود آن حضرت، اثر سجده نمایان بود، به این خاطر به آن حضرت سجّاد می گفتند.

و نیز

به سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده هر مؤمنی در غیر نماز، برای شکر نعمتی برای خدا سجده کند حق تعالی برای او ده حسنه می نویسد، و ده سیئه را از او محو می کند، و ده درجه برای او در بهشت بلند می گرداند.

و به سندهای معتبر بسیار از آن حضرت روایت شده: نزدیک ترین حالات بنده به خدا، حالت سجده همراه با گریه است.

در حدیث صحیح دیگری فرمود: سجده شکر بر هر مسلمانی واجب است، نماز خود را با آن تمام کن، و پروردگارت را به وسیله آن خشنود نما، و فرشتگان را از خود به شگفتی انداز، به درستی که بنده هرگاه نماز بجا آورد، و پس از آن سجده شکر کند، پروردگار جهانیان بین او و فرشتگان پرده را بگشاید و بگوید: ای فرشتگان من، به جانب بنده من نظر کنید، که فریضه مرا ادا نمود، و عهد مرا تمام کرد، پس در پیشگاه من به خاطر آنچه بر او انعام کرده ام سجده کرد، ای فرشتگان من، به او چه پاداشی باید داد؟ پاسخ می دهند رحمتت را.

می پرسد: دیگر چه؟ می گویند: بهشت، باز می فرماید: دیگر چه؟ می گویند: کفایت کارهای مهمّ او، و برآوردن حاجاتش.

پس حق تعالی به کرّات می پرسد، و فرشتگان پاسخ می دهند، تا آن که فرشتگان می گویند: پروردگارا، دیگر چیزی نمی دانیم، آنگاه خدای کریم می فرماید: من او را شکر می کنم، چنان که او مرا شکر کرد، و به فضل خود به سوی او رو می کنم، و رحمت عظیم خود را

در قیامت به او می نمایانم! به سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: خدای عالمیان، ابراهیم علیه السّلام را برای آن خلیل خود گردانید، که بسیار بر زمین سجده می کرد.

و در حدیث معتبر دیگری فرمود: چون نعمتی از نعمتهای خدا را به یاد آوری، و در جایی باشی که کسی از مخالفان تو را نبیند، چهره خود را به نیّت سجده بر زمین گذار، و اگر در جایی باشی که مخالفان حاضر باشند، و نتوانی سجده کنی، دست بر پایین شکم خود گذار، و برای تواضع و فروتنی نسبت به خدا به حالت رکوع درآ، و دست بر شکم گذاشتن به خاطر آن است، که مخالفان گمان کنند، دردی در شکم تو پیدا شده.

در روایات متعددی وارد شده: حق تعالی به موسی علیه السّلام خطاب کرد: می دانی تو را برای چه برگزیدم، و از میان آفریدگانم تنها تو را کلیم خود کردم؟ موسی گفت: پروردگارا نمی دانم، خدا فرمود: برای آن که بر احوال بندگان توجّه کردم، در میان ایشان کسی را ندیدم، که در پیشگاه من بیش از تو خشوع آورد، چون تو از نماز فارغ می شوی، دو طرف چهرات را بر خاک می گذاری.

به سند موثّق از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: سجده پس از فراغت از نماز واجب، شکر خدا است بر اینکه بنده خود را بر ادا کردن واجب توفیق داده، و کمتر چیزی که باید در این سجده گفته شود، این است که سه مرتبه بگوید: «شکرا للّه» راوی پرسید: «شکرا للّه» چه معنایی دارد؟ حضرت فرمود: معنایش این است

که این سجده از جانب من برای شکر و سپاس خدا است بر اینکه به من توفیق داد به خدمتش برخاستم، و واجب او را ادا کردم، و شکر خدا موجب فزونی نعمت و توفیق طاعت است، و اگر در نماز تقصیری مانده باشد، که به نافله ها جبران نگشته به وسیله این سجده جبران می شود.

و اما کیفیت این سجده، مشروط به شرطی نیست به هر شکلی که صورت گیرد صحیح است، و احوط آن است که بر زمین انجام گیرد، و اگر بتواند باید مانند سجده نماز بر هفت عضو سجده کند، و پیشانی را بر آنچه سجده نماز بر آن صحیح است بگذارد، و بهتر آن است که بر خلاف سجده نماز دستها را بر زمین بخواباند، و شکم را به زمین برساند، و مستحبّ است اول پیشانی را بر زمین گذارد، سپس طرف راست صورت را، آنگاه جانب چپ را و دوباره پیشانی را بر زمین گذارد.

به همین خاطر این حالت را «دو سجده شکر» می گویند.

و ظاهرا بدون گفتن ذکر هم صورت می گیرد، و مستحبّ است که در این سجده ذکر بگوید، و بهتر آن است که ذکرها و دعاهایی را که در چند سطر بعد ذکر خواهد شد بخواند، و مستحبّ است این سجده را طول دهد،

سجده امام موسی کاظم و بعض اصحاب آن حضرت

چنان که روایت شده: حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام پس از طلوع صبح سجده می نمود تا هنگام ظهر شرعی، و بعد از عصر تا هنگام شام، و در حدیث دیگری وارد شده: آن حضرت بیشتر از ده سال هر روز پس از طلوع آفتاب، تا

هنگام ظهر شرعی در سجده بودند، و به سند صحیح روایت شده: حضرت رضا علیه السّلام به اندازه ای در سجود می ماند، که سنگ ریزه مسجد از عرق ایشان تر می شد، و آن حضرت دو طرف روی خود را بر زمین مسجد می چسباندند.

در کتاب رجال کشّی آمده است که فضل به شاذان نزد ابن عمیر آمد درحالی که در سجده بود، و سجده را بسیار طول داد، چون سر برداشت، و درباره طول سجده اش سخن به میان آمد گفت: اگر سجده جمیل بن درّاج را می دیدی، سجده مرا طولانی نمی شمردی، و نیز گفت: روزی نزد جمیل رفتم، او سجده را بسیار طول داد، چون سر برداشت، گفتم: سجد را طول دادید؟ گفت: اگر سجده معروف بن خرّبوذ را می دیدی، سجده مرا آسان می شمردی، و نیز از فضل بن شاذان روایت کرده: حسن بن علی بن فضّال برای عبادت به صحرا می رفت، سجده را به اندازه ای طول میداد، که پرندگان بر پشتش می نشستند، به گمان این که جامه ی افتاده ای است، و حیوانات وحشی در اطراف او می چریدند و از او نمی هراسیدند و نیز روایت کرده: علیّ بن مهزیار، به هنگام طلوع آفتاب به سجده می رفت و سر بر نمی داشت تا برای هزار نفر از برادران خود دعا می کرد همانند آنچه که برای خود دعا کرده بود، و از کثرت طول سجده بر پیشانی او به مانند زانوی شتر، پینه بود! ! و نیز روایت کرده: ابن عمیر پس از نماز صبح سر به سجده شکر می گذاشت

و بر نمیداشت مگر هنگام ظهر.

بهتر این است که سجده شکر پس از تمام تعقیبات و پیش از انجام نوافل باشد و بیشتر اصحاب گفته اند: در نماز مغرب پس از نوافل انجام گیرد و بعضی زمان انجام آن را پیش از نوافل گفته اند، و ظاهرا هر دو وقت خوب است ولی پیش از نوافل بجا آوردن بهتر است، چنانکه حمیری از حضرت صاحب الزمان علیه السّلام روایت کرده و اگر هر دو را به عمل آورد، شاید بهتر باشد.

دعاهای سجده شکر

اما دعاهای این سجده بسیار است و آسانترین آنها این چند مورد است.

اول: به سند معتبر از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: اگر میخواهی صد مرتبه شکرا شکرا بگو و اگر می خواهی صدر مرتبه عفوا عفوا.

در «عیون اخبار الرضا» از رجاء بن ابی الضّحاك روایت کرده که حضرت رضا علیه السّلام در راه خراسان، هرگاه از تعقیب نماز ظهر فارغ میشدند صد مرتبه در سجده میگفتند شکرا للّه و چون از تعقیب نماز عصر فارغ میشدند، صد مرتبه می گفتند حمدا للّه دوم: شیخ کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: نزدیکترین احوال بنده به خدای تعالی هنگامی است که در سجده باشد و خدای خود را بخواند.

چون به سجده روی بگو:

یا رَبَّ الْأَرْبابِ وَیا مَلِکَ الْمُلُوکِ وَیا سَیِّدَ السّاداتِ وَیا جَبّارَ الْجَبابِرَهِ وَیا اِلهَ الْاٰلِهَهِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۱)

سپس حاجت خود را بخواه.

آنگاه بگو:

فَاِنّی عَبْدُکَ ناصِیَتی فی قَبْضَتِکَ (۲)

بعد هر دعایی را که خواهی بکن، که خدا بخشنده است، و برآوردن هیچ حاجتی برای او دشوار

۱- ای پروردگار پرورندگان، و ای پادشاه پادشاهان، و ای سرور سروران، و ای جبّار جبّاران، و ای معبود معبودان، درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد

۲- من بنده توام، اختیارم در دست قدرت توست.

نیست.

سوم: کلینی به سند موثّق از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: پدرم را شبی در مسجد به حال سجده دیدم، شنیدم می گریست و این دعا را می خواند:

سُبْحانَکَ اَللّهُمَّ اَنْتَ رِبّی حَقّاً حَقّاً سَجَدْتُ لَکَ یا رَبِّ تَعَبُّداً وَرِقّاً اَللّهُمَّ اِنَّ عَمَلی ضَعیفٌ فَضاعِفْهُ لی اَللّهُمَّ قِنی عَذابَکَ یَوْمَ تَبْعَثُ عِبادَکَ وَتُبْ عَلَیَّ اِنَّکَ اَنْتَ التَّوّابُ الرَّحیمُ (۱)

چهارم: کلینی به سند معتبر روایت کرده: حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام این دعا را در سجده می خواند:

اَعُوذُ بِکَ مِنْ نارٍ حَرُّها لا یُطْفی وَاَعُوذُ بِکَ مِنْ نارٍ جَدیدُها لا یَبْلی وَاَعُوذُ بِکَ مِنْ نارٍ عَطْشانُها لا یُرْوی وَاَعُوذُ بِکَ مِنْ نارٍ مَسْلُوبُها لا یُکْسی (۲)

پنجم: کلینی به سند معتبر روایت کرده: مردی به حضرت صادق علیه السّلام شکایت کرد: امّ ولدی [امّ ولد به کنیزانی گفته می شود که از مالکان خود دارای فرزندی شوند] دارم که علیل است، فرمود: پس از هر نماز واجب در سجده شکر بگوید: یا رؤوف یا رحیم، یا ربّ یا سیّدی آنگاه حاجت خود را بطلبد.

ششم: در بسیاری از روایات معتبر نقل شده: امام صادق و امام کاظم علیهما السّلام در سجده شکر بسیار می گفتند: اسالک الرّاحه عند الموت و العَفْوَ عند الحسابِ.

هفتم: به سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: در سجده می گفتند: سجد وجهی اللّئیم لوجه ربّی الکریم.

هشتم: در بعضی از کتب معتبر از امیر مؤمنان علی السّلام روایت شده: بهترین سخنان نزد حق تعالی، آن است که بنده در سجده سه مرتبه بگوید: انّی ظلمت نفسی فاغفر لی.

نهم: در «جعفریات» به

ص: ۹۳۵

۱- منزّهی تو، خدایا تو پروردگار منی، به راستی از روی بندگی و بردگی برای تو سجده کردم، ای پروردگارم خدایا، به درستی که عمل من کم است بر آن بیفزای، خدایا مرا از عذابت نگاه دار، روزی که بندگانت را برانگیزی و توبه ام را بپذیر زیرا تو پذیرنده توبه و مهربانی.
۲- به تو پناه می آورم از آتشی که گرمایش فرو نمی نشیند، و به تو پناه می آورم از آتشی که تازه اش کهنه نمی گردد، و به تو پناه می آورم از آتشی که تشنه اش سیراب نشود، و به تو پناه می آورم از آتشی که برهنه اش پوشیده نگردد.

سند صحیح از حضرت امام صادق علیه السّلام روایت کرده: حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله وقتی سر به سجده می گذاشت این دعا را می خواند:

اَللّهُمَّ مَغْفِرَتُکَ اَوْسَعُ مِنْ ذُ نُوبی وَرَحْمَتُکَ أَرْجی عِنْدی مِنْ عَمَلی فَاغْفِرْ لی ذُنُوبی یا حَیّا لا یَمُوتُ. (۱)

دهم: قطب راوندی از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هرگاه بر تو شدّت و غمی عارض شود، و به نهایت سختی برسد، بر زمین سجده کن و بگو:

یا مُذِلَّ کُلِّ جَبّارٍ یا مُعِزَّ کُلِّ ذَلیلٍ قَدْ وَحَقِّکَ بَلَغَ مَجْهُودی فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَفَرِّجْ عَنّی. (۲)

در کتاب «عده الداعی» از آن حضرت روایت کرده: هرگاه به مردی حادثه ای یا پیش آمد سختی، یا اندوه شدیدی، یا غمی سنگین برسد، زانوها و دستهای خود را تا مرفق برهنه کند، و به زمین بچسباند و سینه خود، نیز به زمین برساند و حاجت خود را بطلبد.

یازدهم: ابن بابویه به سند معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هرگاه بنده در سجده سه مرتبه بگوید: یا اللّه یا ربّاه یا سیّداه خدای کریم در جواب او گوید: لبیّک بنده من، حاجت خود را بخواه.

در «مکارم الاخلاق» روایت کرده: هرکه در سجده بگوید: یا ربّاه یا سیّداه آن قدر که نفس قطع شود، حق تعالی فرماید: حاجت خود را بخواه.

دوزدهم: در کتاب «مکارم اخلاق» از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله به مردی رسید که در حال سجده بود و می گفت:

یا رَبِّ ماذا عَلَیْکَ اَنْ تُرْضِیَ عَنّی کُلَّ مَنْ کانَ لَهُ عِنْدی تَبِعَةٌ وَاَنْ

۱- خدایا آمرزشت از گناهان من گسترده تر، و مهرت بر من از عملم امیدبخش تر است، گناهان مرا بیامرز، ای زنده ای که هرگز نمی میرد.

۲- ای خوار کننده هر سرکش ای عزّت بخش هر خوار، به حقّت سوگند، تابم به سرآمد، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مشکل مرا بگشای

تَغْفِرَ لی ذُ نُوبی وَاَنْ تُـدْخِلَنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِـکَ فَاِنَّما عَفْوُکَ عَنِ الظّالِمینَ وَاَ نَا مِنَ الظّالِمینَ فَلْتَسَـعْنی رَحْمَتُکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ. (۱)

حضرت فرمود: سر از سجده بردار که دعایت مستجاب شد، به درستی که دعای پیامبری را خواندی که در زمان قوم عاد بود.

دعا برای برادران مومن در سجده

مولّف گوید: ما در «مفاتیح» در ضـمن اعمال مسجد کوفه، و مسجد زید، بعضی دعاها را نقل کردیم که در سجده خوانده می شود.

و شیخ طوسی در کتاب «مصباح المتهجّد» در ذکر سجده شکر فرمود: مستحبّ است برای برادران خود، در سجده دعا کند و بگوید:

اَللّهُمَّ رَبَّ الْفَجْرِ وَاللَّیالِی الْعَشْرِ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ وَاللَّیْلِ اِذا یَسْرِ وَرَبَّ کُلِّ شَـیْءٍ وَاِلهَ کُلِّ شَیْءٍ وَ خالِقَ کُلِّ شَیْءٍ وَمَلیکَ کُلِّ شَیْءٍ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَافْعَلْ بی وَبِفُلانٍ وَفُلانٍ ما اَنْتَ اَهْلُهُ وَلا تَفْعَلْ بِنا ما نَحْنُ اَهْلُهُ فَاِنَّکَ اَهْلُ التَّقْوی وَاَهْلُ الْمَغْفِرَهِ (۲)

چون سـر از سجده برداشتی، دست خود را بر موضع سجود خود می مالی، و از طرف چپ صورت به صورت می کشی، آنگاه به پیشانی، سپس سه مرتبه به جانب راست، و در هر مرتبه می گویی:

اَللّهُمَّ لَکَ الْحَمْـدُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ عالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ الرَّحْمنُ الرَّحیمُ اَللّهُمَّ اَذْهِبْ عَنِّی الْهَمَّ وَالْحَزَنَ وَالْغِیَرَ وَالْفِتَنَ ما ظَهَرَ مِنْها وَما بَطَنَ. (۳)

فصل دوم: اعمال مابین طلوع و غروب آفتاب

دعاهای وقت غروب

آنچه در نزدیکی غروب آفتاب سزاوار است، اینکه در حرکت به سوی مسجد شتاب ورزی، و به هنگام زردی آفتاب بگویی:

اَمْسـی ظُلْمی مُسْتَجیراً بِعَفْوِکَ وَاَمْسَتْ ذُنُوبی مُسْتَجیرَهً بِمَغْفِرَتِکَ وَاَمْسـی خَوْفی مُسْتَجیرا بِاَمانِکَ وَاَمْسی ذُلّی مُسْتَجیرا بِعِزِّکَ وَاَمْسـی فَقْری مُسْتَجیرا بِغِنـاکَ وَاَمْسـی وَجْهِیَ الْبـالی مُسْتَجیرا بِوَجْهِکَ الـدّآئِمِ الْباقی اَللّهُمَّ اَلْبِسْـنی عافِیَتَکَ وَغَشِّنی بِرَحْمَتِکَ وَجَلِّلْنی

۱- ای پروردگـارم، تو را چه می شود که از من خشـنود کنی، هرکه را از او نزد من حقیّ است، و اینکه گناهانم را بیامرزی، و به رحمتت مرا وارد بهشت گردانی جز این نیست که، گذشت تو از ستمکاران است، و من از ستمکارانم، پس مرا به مهرت فرا

گیر، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- ای پروردگار بامـداد، و شـبهای ده گانه، و پروردگار جفت و تک، و شب هنگامی که می گذرد، و پروردگارم هر چیز، و معبود هر چیز، و آفریننـده هر چیز، و پادشـاه هر چیز، بر محمّـد و خانـدانش درود فرست، و با من و فلان آنچه شایسـته آنی انجام ده، و نسبت به ما آنچه سزاوار آن هستیم انجام مده، به درستی که تو اهل تقوا و آمرزشی.

۳- خدایا تو را ستایش، معبودی جز تو نیست، دانای نهان و آشکار، بخشنده و مهربان، خدایا اندوه درون و غم و دگرگونی ها و فتنه ها آنچه آشکار شد و آنچه نهان گشت را از من برطرف کن.

کَرامَتَکَ وَقِنی شَرَّ خَلْقِکَ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ یا اَللّهُ یا رَحْمنُ یا رَحیمُ (۱)

و شایسته است در این وقت به تسبیح و استغفار مشغول باشی، زیرا فضیلت این وقت، مانند فضیلت پیش از طلوع است و حق تعالی فرموده:

وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّکَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ الْغُرُوبِ (۲)

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: زمانی که خورشید تغییر کرد، یعنی مشرف به غروب شد، یاد خدا کن، و اگر با مردمی هستی که تو را از ذکر باز می دارند، از آنان دور شو، و مشغول دعا شو، در هنگام غروب بگو:

یا مَنْ خَتَمَ النُّبُوَّهَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ اِخْتِمْ لی فی یَوْمی هذا بِخَیْرٍ وَشَهْری بِخَیْرٍ وَسَنَتی بِخَیْرٍ وَعُمْری بِخَیْرٍ (۳)

و تهلیل «لا اله الاّ اللّه» و استعاذه «اعوذ باللّه من الشّیطان الرّجیم» روایت شده را که در دعاهای صبح و شب خواهد آمد می خوانی، پس دست خود را بالای سرت می گذاری، و به صورت خود می کشی، و محاسن را به دست گرفته و می گویی:

اَحَطْتُ عَلی نَفْسی وَاَهْلی وَمالی وَوَلَدی مِنْ غائِبٍ وَشاهِدٍ بِاللَّهِ الَّذی لا اِلهَ اِلا هُوَ عالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ الرَّحْمنُ الرَّحیمُ الْحَیُّ الْقَیُّومُ لا تَأْخُذُهُ سِنَهٌ وَلا نَوْمٌ (۴)

ادامه می دهی تا العلیّ العظیم.

آداب نماز مغرب و نافله آن

سپس اقدام به خواندن نماز مغرب می کنی، و تأخیر آن از اول وقت سزاوار نیست، که در احادیث بسیاری به تأخیر نینداختن آن از اول وقت تأکید بسیار شده.

چون خواستی مشغول نماز شوی به همان آدابی که گذشت اذان و اقامه بگو، و بین اذان و اقامه می خوانی:

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ

۱- خدای ستم آورنده به گذشتت شام کرد، و گناهانم پناه آورنده به آمرزشت شام کرد، و هراسم پناه آورنده به ایمنی ات شام کرد، و خوارم پناه آورنده به عزتت شام کرد، و تهیدستی ام پناه آورنده به توانگری ات شام کرد، و روی فرسوده ام پناه آورنده به جلوه همیشگی ات شام کرد، خدایا عافیتت را بر من بپوشان و به رحمتت فرو بر، و در کرامتت فرا گیر، و از شرّ آفریدگان جنّ و آدمی ات حفظم کن، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان.

۲- و تسبیح کن به ستایش پروردگارت، پیش از طلوع آفتاب، و غروب خورشید.

۳- ای که نبوّت را به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) پایان داد، این روز مرا به خیر پایان ده، و ماه و سال و عمرم را به خیر تمام کن.

۴- حفاظت نمودم بر خود و خاندان و دارایی و فرزندم، به خدا، که معبودی جز او نیست. دانای پنهان و پیدا، بخشنده و مهربان، زنده و پاینده، او را چرت و خواب درنگیرد.

بِاِقْبالِ لَیْلِکَ وَاِدْبارِ نَهارِکَ وَحُضُورِ صَلَواتِکَ وَاَصْواتِ دُعآئِکَ وَتَسْبیحِ ملائِکَتِکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاَنْ تَتُوبَ عَلَیَّ اِنَّکَ اَنْتَ التَّوّابُ الرَّحیمُ (۱)

آنگاه نماز مغرب را با آداب و شرایط بجا می آوری، و پس از پایان نماز سه تکبیر و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام می گویی و می خوانی:

اِنَّ اللّهَ وَمَلاّئِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلیماً اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ وَعَلی ذُرِّیَّتِهِ وَعَلی اَهْلِ بَیْتِهِ (۲)

و هفت مرتبه بگو :

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ (۳)

سپس سه مرتبه می گوئی :

اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی یَفْعَلُ ما یَشآءُ وَلا یَفْعَلُ ما یَشآءُ غَیْرُهُ (۴)

سپس می گوئی :

سُبْحانَکَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ اِغْفِرْ لی ذُ نُوبی جَمیعاً فَاِنَّهُ لا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ کُلَّها جَمیعا اِلاّ اَنْتَ (۵)

اگر دوست داشته باشی، بیش از این تعقیب بخوانی، بهتر آن است که پس از نافله مغرب بخوانی، آنگاه برای خواندن نافله بر می خیزی، که چهار رکعت است، و سخن گفتن مابین نماز مغرب و نافله آن کراهت دارد.

در رکعت اول سوره «کافرون» و در رکعت دوم سوره «توحید» و در دو رکعت دیگر هر سوره ای را که خواستی بخوان، البته شایسته است در رکعت سوم سوره «حدید» تا «علیم بذات الصّدور» و در رکعت چهارم آخر سوره حشر یعنی «لو انزلنا هذا القرآن» را تا پایان سوره بخوانی.

و اگر مانند سایر نوافل به حمد تنها هم اکتفا کنی جایز است و بلند خواندن قرائت در نافله مغرب، و همچنین در سایر نوافل سزاوار

۱- خدایا از تو می خواهم به روآوردن شبت، و رو برگردان روزت، و حاضر شدن زمان نمازت، و بانگهای خواندگانت، و تسبیح فرشتگانت، که درود فرستی بر محمّد و خاندان محمّد، و توبه ام را بپذیری، به راستی پذیرای توبه و مهربانی.

۲- خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستد، ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود فرستید، و سلام کنید، خدایا بر

محمّد نبی و بر فرزندان و اهل بیتش دورد فرست.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، و در جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ

۴- ستایش خدای را که هرچه بخواهد انجام می دهد و غیر او هرچه بخواند انجام نمی دهد.

۵- منزّهی تو، معبودی جز تو نیست، همه گناهان مرا بیامرز، که همه گناهان را نمی آمرزد مگر تو.

است.

وقتی از نـافله مغرب فـارغ شـدی، از تعقیبـات مشترک آنچه بخواهی بخوانی مانعی نیست، پس سـجده شـکر بجا می آوری به صورتی که پیش از این گذشت و کمتر چیزی که در سجده شکر لازم است این است که بگویی: «شکرا شکرا» .

شیـخ کلینی از حضـرت صـادق علیه السّـلام روایت کرده: هرگـاه از نماز مغرب فارغ شـدی، بر جبین خود دست بکش، و سـه مرتبه بگو: بسم اللّه الّـذی لا ـ اله الاّ هو عالم الغیب و الشّـهاده الرّحمن الرّحیم اللّهمّ اذهب عنّی الهمّ و الحزن شایسـته است نماز غفیله را، که کیفیت آن در «مفاتیح» و غیر آن ذکر شده بخوانی.

آداب نماز عشا و تعقیب آن

زمانی که روشـنایی پس از غروب آفتاب پنهان شـد، برای نماز عشار به همان آدابی که گذشت اذان و اقامه می گویی، آنگاه بـا رعایت آداب و شـرایط، خوانـدن نماز واجب عشا را شـروع کن، و شایسـته است قنوت و تعقیب آن را طول دهی زیرا وقت وسعت دارد.

در تعقیب نماز عشا، دعای مشترک بین صـبح و شام را می خوانی، پس از آن دعاهای مختصّ به شام را که بسـیار است قرائت می کنی، از جمله دعایی را که برای طلب روزی وارد شده است، و این دعا در «مفاتیح» نقل شده و مسـتحب است هفت مرتبه سوره «قدر» را بخوانی، آنگاه می گویی:

اَللّهُمَّ رَبَّ السَّمواتِ السَّبْعِ وَ ما اَظَلَّتْ وَ رَبَّ الْاَرَضـینَ السَّبْعِ وَ ما اَقَلَّتْ وَ رَبَّ الشَّیاطینِ وَ ما اَضَـلَّتْ وَ رَبَّ الرِّیاحِ وَ ما ذَرَتْ اَللّهُمَّ رَبَّ کُلِّ شَیْءٍ وَ اِلَهَ کُلِّ شَیْءٍ وَ مَلیکَ کُلِّ شَیْءٍ اَنْتَ اللّهُ الْمُقْتَدِرُ عَلی کُلِّ شَیْءٍ اَنْتَ

اللَّهُ الاْوَّلُ فَلاـ شَـیْءَ قَبْلَـکَ وَ اَنْتَ الاْـ خِرُ فَلا شَـیْءَ بَعْـدَکَ وَ اَنْتَ الظّاهِرُ فَلا شَـیْءَ فَوْقَکَ وَ اَنْتَ الْباطِنُ فَلا شَـیْءَ دُونَکَ رَبَّ جَبْرَئیـلَ وَمیکائیلَ وَاِسْـرافیلَ وَاِلهَ اِبْراهیمَ وَاِسْـمعیلَ وَاِسْـحقَ ویَعْقُوبَ وَالاَسْـباطِ اَسْـئَلُکَ اَنْ تُصَـلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَوَلاّنی بِرَحْمَتِکَ وَلا تُسَلِّطَ عَلَیَّ اَحَدا مِنْ خَلْقِکَ مِمَّنْ لاطاقَهَ لی بِهِ اَللّهُمَّ اِنّی اَتَحَبَّبُ اِلَیْکَ فَحَبِّبْنی وَ فِی النّاسِ فَعَزِّزْنی وَ مِنْ شَرِّ الشَّیاطینِ الْجِنِّ وَالاِْنْسِ فَسَلِمّنی یا رَبَّ الْعالِمینَ وَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۱)

پس به آنچه دوست داری دعا کن، آنگاه سجده شکر بجا آور، و نماز وتیره را که دو رکعت نافله نشسته است به دنبال نماز عشا بخوان، و مستحبّ است در این نماز صد آیه از قرآن خوانده شود، و خوب است در رکعت اول پس از سوره «حمد» سوره «واقعه» و در رکعت دوم سوره «توحید» خوانده شود و پس از سلام هر دعایی را که خواستی قرائت کن.

آداب وقت خواب و دعاهای آن

زمانی که خواستی بخوانی، شایسته است آماده مرگ شوی، و در حال خوابیدن با طهارت باشی و از گناهان توبه کنی، و دل خود را از همّ وغم دنیا فارغ سازی، و هنگام مرگ و تنها و بیکس خوابیدن در قبر را یاد آری، و وصیّت خود را نوشته زیر بالین خود گذاری، و در نیّت برخاستن برای نماز شب باشی، زیرا افتخار مؤمن و زینت او در دنیا و آخرت خواندن نماز در پایان شب است.

در وقت خوابیدن، سوره «توحید» و سوره «تکاثر» و آیه الکرسی میخوانی، آنگاه سه مرتبه میگویی:

اَلْحَمْدُلِلَّهِ الَّذی عَلافَقَهَرَ وَالْحَمْدُلِلَّهِ الَّذی بَطَنَ فَخَبَرَ وَالْحَمْدُلِلَّهِ الَّذی مَلَکَ فَقَدَرَ وَالْحَمْدُلِلَّهِ

۱- خدایا ای پروردگار هفت آسمان، و آنچه سایه افکندند، و پروردگار هفت زمین و آنچه حمل کردند، و پروردگار شیاطین و آنان که گمراه نمودند، و پروردگار بادها و آنچه پراکنده کردند، خدایا ای پروردگار هرچیز، و معبود هر چیز، و پادشاه هر چیز، تویی خدای توانا بر هر چیز، تویی خدای اوّلی که چیزی پیش از تو نبود، و پایانی که چیزی بعد از تو نیست، و تویی آشکار که چیزی برتر از تو نیست، و تویی پنهان که چیزی مادون تو نیست، ای پروردگار جبرییل و میکاییل و اسرافیل و معبود ابراهیم] و اسماعیل [و اسحاق و یعقوب، از تو می خواهم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و مرا با رحمتت سرپرستی کنی، و احدی از آفریدگانت را که مرا یارای مقاومت با او نیست بر من چیزه ننمایی، خدایا با تو دوستی می ورزم، پس دوستم بدار، و در بین مردم عزیزم کن، و از شر شیاطین جنّ و انس سالمم بدار، ای پروردگار جهانیان، و بر محمّد و خاندانش درود فرست.

الَّذی یُحْیِی الْمَوْتی وَیُمیتُ الْاَحْیآءَ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۱)

پس تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را میگویی، و بر طرف راست، به شکل مرده که در قبر گذاشته میشود میخوابی، اما خوابیدن به صورت محتضر] یعنی کسیکه مشرف به مرگ است [.

شیخ ما ثقه الاسلام نوری در «دار السلام» فرموده: آن را در هیچ خبر و اثری نیافتم، آری غزالی آن را ذکر کرده، و شک نیست که رشد و هدایت در مخالفت با رأی اوست.

اگر خواستی برای نماز شب یا غیر آن، بیدار شوی.

ولی از غلبه خواب برخود میترسی، آیه آخر سوره «کهف» را بخوان:

قُلْ اِنَّما اَ نَا بَشَرٌ مِثْلُکُمْ یُوحی اِلَیَّ اَنَّما اِلهُکُمْ اِلهٌ واحِدٌ فَمَنْ کانَ یَرْجُو لِقآءَ رَبِّهِ فَلْیَعْمَلْ عَمَلاً صالِحا وَلایُشْرِکْ بِعِبادَهِ رَبِّهِ اَحَدا (۲)

عوذه عقرب

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هیچ کس در وقت خوابیندن، این آیه را نمی خواند، مگر اینکه بیدار می شود، در ساعتی که می خواهی بیدار شود، و اگر از عقرب و جانوران دیگر می ترسی، این دعا را بخوان، که حضرت باقر علیه السّلام سلامتی خواننده آن را از شرّ عقرب و حشرات تا وقت صبح ضامن شده است:

اَعُوذُ بِکَلِماتِ اللّهِ التّآمّاتِ الَّتی لایُجاوِزُ هُنَّ بَرٌّ وَلا فاجِرٌ مِنْ شَرِّ ماذَرَءَ وَمِنْ شَرِّ ما بَرَءَ وَ مِنْ شَرِّ کُلِّ دآبَّهٍ هُوَ اخِذٌ بِناصِیَتِها اِنَّ رَبّی عَلی صِراطٍ مُسْتَقیمٍ. (۳)

عوذه احتلام

اگر از جنب شدن می ترسی این دعا را بخوان:

اَللّهُمَّ اِنّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْاِحْتِلامِ وَ مِنْ شَرِّ الْاَحْلامِ وَ مِنْ اَنْ یَتَلاعَبَ بِیَ الشَّیْطانُ فِی الیَقْظَهِ وَالْمَنامِ (۴)

دعای حفظ از خراب و دزد

اگر از خراب شدن خانه

۱- ستایش خدای را که برتر شد و چیره گشت، و ستایش خدای را که باطن شد و آگاه گشت، و ستایش خدای را که مالک

گشت و توانا شد، و ستایش خدای را که مردگان را زنده میکند و زندگان را میمیراند، و او بر هر چیز تواناست.

۲- بگو جز این نیست، که من بشری مانند شمایم، به سوی من وحی میشود، همانا معبود شما یکی است، پس کسیکه به دیدار پروردگارش امیدوار است، باید عمل صالح انجام دهد، و در عبادت پروردگارش، احدی را شریک نسازد.

۳- به کلمات کامل خدا، که نیکوکار و بدکار از آنها نمی گذرد، پناه می برم، از شرّ آنچه آفرید، و از شرّ آنچه پدید آورد، و از شرّ هر جنبنده ای که خدا گیرنده مهار آنهاست، به درستی که پروردگار من به راه راست است.

۴- خدایا از جنب شدن؛و از خواب های پریشان، و از اینکه شیطان در بیداری و خواب مرا بازی دهد، و به تو پناه می آورم.

و ماندن زیر آوار و محلّی که در آنجا میخوابی میترسی این آیه را بخوان:

اِنَّ اللّهَ یُمْسِکُ السَّمواتِ وَالْاَرْضَ اَنْ تَزُولا وَ لَئِنْ زالَتا اِنْ اَمْسَکَهُما مِنْ اَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ اِنَّهُ کانَ حَلیما غَفُورا (۱)

اگر از دزد میترسی آخر سوره» اسراء «را بخوان که آغازش این آیه است:

قُلِ ادْعُوا اللّهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمنَ (۲)

آداب سرمه کشیدن

در وقت خواب هفت میل سرمه بکش چهار میل در چشم راست، و سه میل در چشم چپ، و در وقت سرمه کشیدن این دعا را بخوان:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ الِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَجْعَلَ النُّورَ فی بَصَری وَالْبَصیرَهَ فی دینی وَالْیَقینَ فی قَلْبی وَالاِْخْلاصَ فی عَمَلی وَالسَّلامَهَ فی نَفْسی وَالسَّعَهَ فی رِزْقی وَالشُّکْرَ لَکَ اَبَداً ما اَبْقَیْتَنی اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۳)

و شایسته است خواب بین الطلوعین [بین طلوع و فجر و طلوع آفتاب] و خواب پس از عصر را ترک کنی و هنگامی که خوابت بخوابی چراغ را خاموش کن، و رو به جانب قبله بخواب، و در بامی که اطرافش حفاظ نداشته باشد مخواب، و خوابی که دیدی، برای هرکس مگو، جز آن که عالم و خیرخواه و مهربان باشد.

فصل چهارم: برخواستن از خواب و نماز شب

فضیلت نماز شب

درباره برخاستن به هنگام شب، و بیان فضیلت آن، روایات بسیاری از اصحاب عصمت علیهم السّلام وارد شده.

و نقل شده که نماز شب شرف مؤمن است، و باعث سلامت بدن، و کفّاره گناهان روز و برطرف کننده وحشت قبر است، نماز شب روی را سپید و بو را خوش کرده، و جلب کننده روزی است، ثروت و فرزندان زینت زندگی دنیا و

۱- خدا آسمانها و زمین را از اینکه تباه شوند نگاه میدارد، اگر تباه نشوند، هیچکس پس از آن را نگاه نمیدارد، خدا بردبار و آمرزشگر است.

۲- بگو خدا را بخوانید یا بخوانید رحمن را

۳- خدایا به حق محمّد و خاندان محمّد از تو می خواهم، که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی روشنایی را

در چشـمم، و بینش را در دینم، و یقین را در قلبم، و اخلاص را در عملم، و سلامت را در نهادم، و گستردگی را در روزی ام، و سپاس گزاری در برابرت را همواره تا زنده ام داری، تو بر هر چیز توانایی.

هشت رکعت نماز در پایان شب با نماز وتر زینت آخرت است و حق تعالی گاهی این دو زینت را برای بعضی از مردم قرار می دهد و دروغ گفته است کسی که بگوید: من نماز شب به جای می آورم، و روز در گرسنگی به سر می برم، زیرا نماز شب ضامن روزی روز است.

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: در وصیت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله به امام علی علیه السّلام آمده است: یا علی من تو را نسبت به خودت، به چند خصلت وصیّت میکنم، آنها را نیکو بدار، پس از آن فرمود: خدایا او را یاری ده، و پاره ای از آن خصلتها را ذکر فرمود، تا اینکه گفت:

وَعَلَیْکَ بِصَلوهِ اللَّیْلِ وَ عَلَیْکَ بِصَلوهِ اللَّیْلِ وَعَلَیْکَ بِصَلوهِ اللَّیْلِ وَ عَلَیْکَ بِصَلوهِ الزَّوالِ وَعَلَیْکَ بِصَلوهِ الزَّوالِ وَعَلَیْکَ بِصَلوهِ الزَّوالِ. (۱)

ظاهر این است که حضرت از نماز شب، سیزده رکعت را اراده کردند و از نماز ظهر هشت رکعت را که نافله ظهر است.

از انس روایت شده: از پیامبر شنیدم که فرمود: دو رکعت نماز در دل شب، پیش من از دنیا و آنچه در آن است بهتر می باشد.

نیز روایت شده: از حضرت زین العابدین علیه السّلام پرسیدند: چه شده کسانی که به شب زنده داری برمی خیزند چهره شان از همه کس نیکوتر است؟ فرمود: به خاطر اینکه اینان، با خدا خلوت می کنند، حق تعالی از نور خویش به چهره ایشان می تاباند.

به هر صورت روایات در این زمینه بسیار است و ترک برخاستن شب مکروه است.

شیخ به سند صحیح

۱- بر تو باد به نماز شب، و بر تو باد به نماز شب، و بر تو باد به نماز شب، و بر تو باد به نماز اوّل ظهر، و بر تو باد به نماز اول ظهر، و بر تو باد به نماز اوّل ظهر.

از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: بنده ای نیست مگر این که هر شب، یک بار، یا دو بار، یا چند بار بیدار می شود اگر برخاست، که برخاست، و گرنه شیطان پاهای خود را می گشاید و در گوش او بول [ادرار] می کند، آیا آن که برای نماز شب برنخواسته، صبح که برمی خیزد، توجه نمی کند، گران و مکدّر و سنگین و کسل است؟ شیخ برقی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده: برای شب شیطانی است، که او را «رها» می گویند، هرگاه بنده ای از خواب بیدار شود، و برخاستن برای نماز شب را قصد کند، آن شیطان به او می گوید: اکنون وقت برخاستن نیست، بار دیگر که بیدار شود، و بخواهد برخیزد، باز می گوید: وقت برخاستن نشده، یعنی زود است، پس پیوسته او را از برخاستن باز می دارد و او را حبس می کند تا فجر طلوع کند، چون فجر پدیدار شود، در گوش او ادرار می کند، و از او دست برمی دارد، درحالی که به خود می بالد، و از نخوت و ناز دم خود را می جنباند! ! ابن ابی جمهور از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت کرده: روزی به اصحاب خود فرمود: هرگاه یکی از شما در شب بخوابد، شیطان در پس سر او سه گره می زند و در مکان هر گره ای می گوید: «شب تو طولانی است بخواب» هرگاه بیدار شود و یاد خدا کند، یک گره باز می شود، و اگر وضو بگیرد، گره دیگری باز می گردد، و اگر نماز

بخواند، گره سوم گشوده می شود، پس با حال نشاط، پاکیزه نفس وارد صبح می گردد، وگرنه آلوده نهاد و کسل وارد صبح می شود، این روایت در کتابهای اهل سنّت نیز ذکر شده.

قطب راوندی از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت کرده: در سه چیز با سه چیز طمع مکن: در بیداری شب با پرخوری، در نور چهره با خوابیدن در همه ساعات شب و در امان از دنیا، با همنشینی اهل فسق.

و همچنین قطب راوندی رایت کرده: حضرت عیسی علیه السّلام مادرش مریم را پس از مردنش صدا زد، و گفت: ای مادر با من سخن بگو، آیا علاقه داری به دنیا بازگردی؟ گفت: آری برای اینکه به خاطر خدا، در شب بسیار سرد نماز گذارم، و در روز بسیار گرم روزه بگیرم، پسرم این راه بیمناک است.

کیفیت نماز شب، پنج آیه آل عمران

به صورت آسان و مختصر، که ان شاء الله تعالی همه کس بتواند بجا آورد این است که چون از خواب برخاست، برای خدای متعال سجده کند، و خوب است در این حال، یا در حال برداشتن سر از سجده، بگوید:

اَلْحَمْدُلِلّهِ الَّذی اَحْیانی بَعْدَ ما اَماتَنی وَ اِلَیْهِ النُّشُورُ اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی رَدَّ عَلَیَّ رُوحی لِاَحْمَدَهُ وَاَعْبُدَهُ (۱)

و چون برخاست و ایستاد بگوید:

اَللّهُمَّ اَعِنّی عَلی هَوْلِ الْمُطَّلَعِ وَ وَسِّعْ عَلَیَّ الْمَضْجَعَ وَارْزُقْنی خَیْرَما بَعْدَ الْمَوْتِ (۲)

و چون صدای خروس شنید بگوید:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِکَهِ وَالرُّوحِ سَبَقَتْ رَحْمَتُکَ غَضَبَکَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ عَمِلْتُ سُوَّءً وَظَلَمْتُ نَفْسی فَاغْفِرْلی اِنَّهُ لایَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاّ اَنْتَ فَتُبْ عَلَیَّ اِنَّکَ اَنْتَ التَّوّابُ الرَّحیمُ (۳)

چون به اطراف آسمان نگاه کند بخواند:

اَللّهُمَّ اِنَّهُ لایُواری

۱- ستایش خدای را که زنده ام کرد، پس از آن که مرا میراند، و بازگشت همه پس از مرگ به سوی اوست، ستایش خدای را که روحم را بازگرداند، تا او را ستایش نموده و بندگی کنم.

۲- خدایا بر هراس آن جهان یاری ام ده، و بر من وسعت بخش قبر را، و خیر آنچه پس از مردن است نصیبم کن.

۳- بسیار منزّه و مقدّس است پروردگار فرشتگان و روح، رحمتت بر خشمت پیشی گرفته، معبودی جز تو نیست، بد کردم، و

به خود ستم نمودم، پس مرا بیامرز، به درستی که گناهان را جز تو نیامرزد، توبه ام را بپذیر، که تو بسیار توبه پذیر و مهربانی

مِنْکَ لَیْلٌ ساجٍ وَلاسَماءٌ ذاتُ اَبْراجٍ وَلا اَرْضٌ ذاتُ مِهادٍ وَلاظُلُماتٌ بَعْضُها فَوْقَ بَعْضٍ وَ لابَحْرٌ لُجِّیٌّ تُدْلِجُ بَیْنَ یَدَیِ الْمُدْلِجِ مِنْ خَلْقِکَ تُدْلِجُ الرَّحْمَهَ عَلی مَنْ تَشآءُ مِنْ خَلْقِکَ تَعْلَمُ خآئِنَهَ الْاَعْیُنِ وَ ما تُخْفِی الصُّدُورُ غارَتِ النُّجُومُ وَنامَتِ الْعُیُونُ وَ اَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ لا تَاْخُذُکَ سِنَهٌ وَلانَوْمٌ سُبْحانَ اللّهِ رَبِّ الْعالَمینَ وَ اِلهِ الْمُرْسَلینَ وَالْحَمْدُلِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ (۱)

آنگاه پنج آیه سوره آل عمران را بخواند:

اِنَّ فی خَلْقِ السَّمواتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلافِ اللَّیْلِ وَالنَّهارِ لَا یاتٍ لِا وُلِی الْاَلْبابِ الَّذینَ یَذْکُروُنَ اللّهَ قِیاماً وَ قُعُوداً وَ عَلی جُنُوبِهِمْ وَ یَتَفَکَّرُونَ فی خَلْقِ السَّمواتِ وَالْاَرْضِ رَبَّنا ما خَلَقْتَ هذا باطِلاً سُبْحانَکَ فَقِنا عَذابَ النّارِ رَبَّنا اِنَّکَ مَنْ تُدْخِلِ النّارَ فَقَدْ اَخْزَیْتَه وَ ما لِلظّالِمینَ مِنْ اَنْصارٍ رَبَّنا اِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً یُنادی لِلْایمانِ اَنْ امِنُوا بِرَبِّکُمْ فَآمَنّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُ نُوبَنا وَ کَفِّرْ عَنّا سَیِّئاتِنا وَ تَوَفَّنا مَعَ الْاَبْرارِ رَبَّنا وَ اتِنا ما وَعَدْتَنا عَلی رُسُلِکَ وَلاتُخْزِنا یَوْمَ الْقِیمَهِ اِنَّکَ لاتُخْلِفُ الْمیعادَ (۲)

هرگاه خواست به جانب عبادت رو کند، و او را نیازی به تخلیّ [قضای حاجت] باشد آن را پیش اندازد، و چون از بیت الخلا درآید به مسواک آغاز کند، پس از آن وضوی کامل بگیرد، و خود را خوشبو سازد، آنگاه به نماز شب برخیزد که ابتدای وقت آن نیمه شب است، و هرچه به طلوع صبح صادق نزدیک تر شود، بهتر است، و اگر صبح طلوع کند، درحالی که چهار رکعت آن را بجا آورده، بقیه را با «حمد» تنها بجا آورد، در هر صورت زمانی که برای نماز شب برخاست، هشت رکعت به قصد نماز شب شروع می

۱- خدایا تو را باز نمی دارد و شب تار، و نه آسمان دارای ستارگان و نه زمین گسترده، و نه تاریکی هایی که بعضی از آنها بر فراز بعضی دیگرند، و نه دریای عمیق متراکم از آب از اینکه به شب روان در مسیر عبادت از عنایاتت مرحمت کنی، و رحمت را به هر که از آفریدگانت بخواهی عطا فرمایی، خیانت چشم ها، و آنچه را سینه ها پنهان می کند می دانی، پنهان شدند ستارگان، و دیده ها به خواب رستند، و تو زنده و پابرجایی، چرت و خواب تو را فرو نگیرد، منزّه است خدا، پروردگار جهانیان، و معبود رسولان، و ستایش خدی را پروردگار جهانیان.

۲- به درستی که در آفرینش آسمان ها و زمین، و رفت وآمد شب و روز، نشانه هایی است برای صاحبان خرد، آنان که خدا را در حال ایستاده و نشسته و پهلو خفته یاد می کنند، و در آفرینش آسمان ها و زمین اندیشه می نماید، پروردگارا این همه را به ناحق نیافریدی، منزّهی تو، ما را از عذاب دوزخ حفظ کن، پروردگارا هرکه تو وارد آتش دوزخ کنی به یقین او را رسوا نموده ای، و برای ستمکاران یاوری نیست. پروردگارا شنیدم فریاد کننده ای برای ایمان فریاد می زند به پروردگارتان ایمان بیاورید، پس ما ایمان آوردیم، پروردگارا گناهان ما را بیامرز، و بدی های ما را بپوشان، و ما را همراه نیکان بمیران، پروردگارا آنچه بر رسولانت وعده کردی به ما عنایت کن، و در قیامت ما را رسوا مکن، که تو هرگز خلف وعده نمی کنی.

کند، و پس از هر دو رکعت سلام می دهد، و خوب است در دو رکعت اول در هر رکعت پس از سوره «حمد» سی مرتبه سوره توحید بخواند، تا از نماز فارغ شود درحالی که بین او و خدای عزّ و جلّ گناهی نباشد، یا آن که در رکعت اوّل آن سوره «توحید» و در رکعت دوم

قل یا ایّها الکافرون

بخواند، و در شش رکعت دیگر «حمد» و هر سوره ای که میلش باشد، و در هر رکعتی «حمد» و «توحید» نیز کافی است، و اکتفا به سوره «حمد» تنها هم جایز می باشد، و چنان که قنوت در نمازهای واجب مستحبّ است در رکعت دوم از نمازهای نافله هم مستحبّ است، و در قنوت سه مرتبه سبحان اللّه گفتن کفایت می کند.

یا اینکه گفته شود:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا وَ عافِنا وَاعْفُ عَنّا فِی الدُّنْیا وَ الْاٰخِرَهِ اِنَّکَ عَلی کُلِّشَیْءٍ قَدیرٌ (۱)

و یا اینکه بگوید:

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجاوَزْ عَمّا تَعْلَمُ اِنَّکَ اَنْتَ الْاَعَزُّ الْاَجَلُّ الْاَکْرَمُ (۲)

روایت شده: حضرت موسی بن جعفر علیهما السّلام هنگامی که در شب تاریک، در محراب عبادت می ایستاد چنین می خواند: اللّهمّ انّک خلقتنی سویّا.

و این دعا دعای پنجاهم صحیفه کامله است.

چون از هشت رکعت نماز شب فارغ شود، دو رکعت نماز شفع، و یک رکعت نماز وتر بجا آورد، و در این سه رکعت پس از سوره «حمد» سوره «توحید» بخواند تا به منزله یک ختم قرآن باشد، زیرا سوره توحید ثلث قرآن است، یا آن که در نماز شفع در رکعت اول سوره «حمد» و

قل اعوذ بربّ النّاس

۱- خدایا بیامرز ما را و به ما رحم کن، و به ما عافیت ده، و در دنیا و آخرت از ما درگذر، به درستی که تو بر هرچیز توانایی.
۲- پروردگارا، بیامرز، و رحم کن، و از آنچه می دانی درگذر، به درستی که تو عزیزتر و بزرگ تر و گرامی تری

و در رکعت دوم سوره «حمد» و

«قل اعوذ بربّ الفلق»

را بخواند و چون از نماز شـفع فارغ گشت مستحبّ است بخواند: الهی تعرّض لک فی هذا اللّیل المتعرضون و این دعایی است که در اعمال نیمه شعبان در کتاب مفاتیح الجنان ذکر شد.

پس از نمـاز شـفع، برای خوانـدن یک رکعت نماز وتر برخیزد، و در آن یک رکعت سوره «حمـد» و سوره توحیـد بخوانـد، یا آنکه پس از حمـد سه مرتبه سوره توحید و یک مرتبه سوره های الفلق و النّاس را قرائت کند، سـپس برای قنوت دست بردارد، و هر دعایی را که می خواهد بخواند.

شیخ طوسی فرموده: دعاهایی که در این قنوت خوانده می شود، آن قدر زیاد است که شمرده نمی شود، ولی مقیّد به این وقت نیست، که خلافش جایز نباشـد، انسان مسـتحبّ است در قنوت نماز وتر، برای ترس از خـدا، و بیم از عقاب پروردگار گریه یا تبـاکی [یعنی خـود را به گریه واداشـتن یـا اظهـار گریه کردن] کنـد، و برای برادران مـؤمن دعـا کنـد، و ذکر چهـل نفر مـؤمن مستحب است، به درستی که دعا کننده برای چهل مؤمن دعایش ان شاء اللّه مستجاب می شود، و نیز دعا کند به آنچه بخواهد.

شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه آورده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله در قنوت نماز وتر می خواند:

اَللّهُمَّ اهْدِنی فیمَنْ هَدَیْتَ وَ عافِنی فیمَنْ عافَیْتَ وَ تَوَلَّنی فیمَنْ تَوَلَّیْتَ وَ بارِکْ لی فیما اَعْطَیْتَ وَقِنی شَرَّ ما قَضَیْتَ فَاِنَّکَ تَقْضی وَلایُقْضی عَلَیْکَ سُبْحانَکَ رَبَّ الْبَیْتِ اَسْتَغْفِرُکَ وَ اَتُوبُ اِلَیْکَ وَ اوُمِنُ بِکَ وَاَتَوَکَّلُ عَلَیْکَ وَلاحَوْلَ وَلاقُوَّةَ

ص: ۹۴۹

اِلّا بِکَ یا رَحیمُ (۱)

و شایسته است، هفتاد مرتبه بگوید:

اَسْتَغْفِرُاللّهَ رَبّی وَ اَتُوبُ اِلَیْهِ. (۲)

و سزاوار است دست چپ را به دعا برداشته، و استغفار را با دست راست شماره کند.

روایت شده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله در نماز وتر هفتاد مرتبه استغفار می کرد، و هفت مرتبه می گفت:

هذا مَقامُ الْعائِذِ بِکَ مِنَ النّارِ اَلْعَفْوَ اَلْعَفْوَ (۳)

و همچنین روایت شده: حضرت سجاد علیه السّلام به هنگام سحر، در نماز وتر سیصد مرتبه می گفت: العفو العفو و سپس بگوید:

رَبِّ اغْفِرْلی وَارْحَمْنی وَ تُبْ عَلَیَّ اِنَّکَ اَنْتَ التَّوّابُ الْغَفُورُ الرَّحیمُ (۴)

شایسته است قنوت را طولانی کند، و زمانی که از قنوت فارغ می شود، به رکوع رود، و چون سر از رکوع بردارد این دعا را که شیخ طوسی در کتاب «تهذیب» از حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام روایت کرده بخواند:

هذا مَقامُ مَنْ حَسَناتُهُ نِعْمَةٌ مِنْکَ وَ شُکْرُهُ ضَعیفٌ وَ ذَنْبُهُ عَظیمٌ وَ لَیْسَ لِذلِکَ اِلاّ رِفْقُکَ وَ رَحْمَتُکَ فَاِنَّکَ قُلْتَ فی کِتابِکَ الْمُنْزَلِ عَلی نَبِیِّکَ الْمُرْسَلِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ کانُوا قَلیلاً مِنَ اللَّیْلِ ما یَهْجَعُونَ وَبِالاَسْحارِهُمْ یَسْتَغْفِرُونَ طالَ هُجُوعی وَ قَلَّ قِیامی وَ هذَا السَّحَرُ وَ اَ نَا اَسْتَغْفِرُکَ لِذُنُوبی اِسْتِغْفارَ مَنْ لایَجِدُ لِنَفْسِهِ ضَرّاً وَلا نَفْعاً وَلا مَوْتاً وَلاحَیوةً وَلا نُشُوراً (۵)

آنگاه به سجده رود، و نماز را تمام کند، و پس از سلام تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را بگوید، و بخواند:

اَلْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّباحِ الْحَمْدُ لِفالِقِ الْاِصْباحِ (۶)

و سه مرتبه بگوید:

سُبْحانَ رَبِّیَ الْمَلِکِ الْقُدُّوسِ الْعَزیزِ الْحَکیمِ

منزّه است پروردگارم، آن فرمانروای بس مقدّس و

۱- خدایا هدایتم کن در زمره آنان که هدایت کردی، و عافیتم ده در گروه آنان که عافیت دادی، و سرپرستی ام فرما در جمع آنان که سرپرستی کردی، و مرا در آنچه عطا کردی برکت ده، و از شرّ آنچه حکم نمودی نگاهم بدار، به درستی که تو حکم

کنی، و علیه تو حکم نشود، منزّهی تو، ای پروردگـار کعبه از تو آمرزش می خواهم، و به سوی تو باز می گردم، و به تو ایمان می آورم، و بر تو توکّل می کنم، و جنبش و نیرویی نیست، جز به تو ای مهربان.

۲- از خدا طلب آمرزش می جویم و به سوی او باز می گردم.

۳- این است مقام پناه برنده به تو از آتش پروردگارا مرا بیامرز

۴- و به من رحم کن، و توبه ام را بپذیر، به درستی که تو بسیار توبه پذیر و آمرزنده و مهربانی

۵- این جایگـاه کسـی است که حسـناتش نعمتی از تو، شـکرش ضـعیف، و گنـاهش بس بزرگ است، و برای آن جز نرمی و رحمتت چیزی نیست، به درستی که تو در کتـاب نازل شـده بر پیامبر مرسـلت (درود خـدا بر او و خانـدانش) فرمودی: «چنین بودنـد که انـدکی از شب را می خوابیدند، و در سـحرها درخواست آمرزش می کردند» ولی خواب من طولانی بود، و بیداری شبم کم بـود، و این است سـحر، و من از تو برای گناهـانم آمرزش می خواهم، آمرزش خواهی کسـی که برای خود نمی یـابد زیانی و نه سودی، و نه مرگی و نه حیاتی، و نه برانگیختنی.

۶- ستایش از آن پروردگار بامداد است، ستایش از آن شکافنده سپیده است

عزیز و حکیم.

سپس بگوید:

یا حَیُّ یا قَیُّومُ ، یا بَرُّ یا رَحیمُ یا غَنِیُّ یا کَریمُ اُرْزُقْنی مِنَ التِّجارَهِ اَعْظَمَها فَضْلًا وَ اَوْ سَعَها رِزْقاً وَ خَیْرَها لی عاقِبَهً فَاِنَّهُ لا خَیْرَ فیما لا عاقِبَهَ لَهُ (۱)

و سزاوار است پس از این، دعای حزین را بخواند: «اناجیک یا موجود فی کلّ مکان.

» آنگاه به سجده رود، و پنج مرتبه بگوید: «سبّوح قدّوس، ربّ الملائکه و الرّوح» ، سپس بنشیند و ایه الکرسی بخواند، باز به سجده رود و سبّوح قدوس را پنج مرتبه بخواند،

نافله صبح

آنگاه برای نافله صبح برخیزد، که دو رکعت است: در رکعت اول پس از سوره حمد سوره

قل یا ایّها الکافرون

و در رکعت دوم پس از سوره حمد سوره توحید را بخواند، و چون سلام داد، به طرف قبله به صورت مرده در قبر به پهلوی راست بخوابد، و گونه راستش را بر روی دست راست بگذارد و بگوید:

اِسْتَمْسَکْتُ بِعُرْوَهِ اللّهِ الْوُثْقیَ الَّتی لَاانْفِصامَ لَها وَاعْتَصَمْتُ بِحَبْلِ اللّهِ الْمَتینِ وَ اَعُوذُ بِاللّهِ مِنْ شَرِّ فَسَقَهِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ وَ اَعُوذُ بِاللّهِ مِنْ شَرِّ فَسَقَهِ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ (۲)

آنگاه سه مرتبه بگوید:

سُبْحانَ رَبِّ الصَّباحِ فالِقِ الْاِصْباحِ (۳)

و پنج آیه آل عمران را که در سطور قبل ذکر شد بخواند، سپس برخیزد و بنشیند و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را بگوید.

در کتاب (من لا یحضره الفقیه) فرموده: روایت شده: هرکه بین دو رکعت نافله صبح و نماز صبح، صد مرتبه بر محمّد و آل محمّد صلوات فرستد، حق تعالی چهره او را از حرارت آتش حفظ کند، و کسی که صد مرتبه بگوید: سبحان

۱- ای زنده، ای پاینده، ای نیکوکار، ای مهربان، ای توانگر، ای کریم، مرا از تجارت نصیب ده در فزونی بزرگ ترینش را، در روزی فراخ ترینش را، و در عاقبت بهترین را، زیرا در آنچه عاقبتی برایش نیست، خیری هم نیست.

۲- چنگ زدم به دستاویز محکم تر خدا، که گسستنی نیست برایش، و تمسّک جستم به رشته استوار خدا، و پناه می برم به خدا، از شرّ فاسقان عرب و عجم، و پناه می برم به خدا از شرّ بدکاران جنّ و انس

۳- منزّه است پروردگار بامداد، شکافنده سپیده.

ربّی العظیم و بحمده استغفر الله ربّی و اتوب الیه حق تعالی خانه ای در بهشت برای او بنا کند، و کسی که بیست ویک مرتبه

قل هو اللّه احد

بخوانـد، خـدای تعالی در بهشت خانه ای برای او بنا کنـد، و اگر آن را چهل مرتبه بخوانـد، حق تعالی او را بیامرزد، و شایسـته است پس از فراغت از نماز شب، دعای سی ودم صحیفه کامله: اللّهمّ یا ذا الملک المتأبّد.

خوانده شود، آنگاه سجده شکر بجا آورد، و سزاوار است برای برادران مؤمن خود دعا کند، و دعای اللّهمّ ربّ الفجر را که در ادعیه سـجده شـکر گـذشت بخوانـد، از برادران دینی امیـد واثق دارم، که برای این گنهکار روسـیاه هم دعا کننـد که به دعای بسیار نیازمندم و اللّه الموفّق.

فصل پنجم: ذکر بعضی از اذکار و دعاهای هر صبح و شام

ادعیه وقت طلوع و غروب آفتاب

آگاه باش أَیـدّک اللّه که تشویق و ترغیب بسـیاری بر محافظت این دو وقت در آیات و اخبار آمده، بر این اساس، برای این دو وقت دعاها و اذکار بسـیاری از رسول خـدا و ائمه اطهار صـلوات اللّه علیهم وارد شده که ما در این رساله به ذکر مختصـری از آنها تبّرک می جوییم.

اول: ابن بـابویه به سـند معتبر، از حضـرت امیر مؤمنـان علیه السّـلام روایت کرده: هرکه پیش از طلوع آفتـاف هر یـک از سوره های: توحید و قدر و ایه الکرسی، را یازده مرتبه بخواند، خدا دارایی او را از آنچه می ترسد باز می دارد.

و نیز فرمود: هرکه قل هو اللّه و قـدر را پیش از طلوع آفتاب بخوانـد، در آن روز گناهی به او نرسـد، هرچنـد شـیطان بر این امر سخت بکوشد.

دوم: کلینی و ابن

بابویه، و شیخ طوسی، و دیگران، به سندهای معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده اند، بر هر مسلمان فرض است که ده مرتبه پیش از طلوع آفتاب، و ده مرتبه پیش از غروب خورشید، این دعا را بخواند:

لا اِلهَ اِلا اللّهُ وَحْدَهُ لاشَریکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیی وَ یُمیتُ وَ هُوَ حَیٌّ لایَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۱)

و در بعضی از روایات آمده است: یحیی و یمیت و یمیت و یحیی و در چند روایت جمله و هو حی لا یموت بیده الخیر نیامده ولی در بعضی روایات آمده.

و ظاهرا همه خوب است، و اگر همه صورتها را بگوید بهتر است، و در بعضی از روایات وارد شده اگر ترک شود لازم است قضا کنید، و در بعضی روایات آمده: این کفاره گناهان او در آن روز است.

سوم: ابن بابویه و دیگران به سندهای بسیار معتبر از حضرت زین العابدین و حضرت صادق علیها السّلام روایت کرده اند: هرکه در شام صد مرتبه الله اکبر بگوید، مانند این است که صد بنده را آزاد کرده باشد، و به سند صحیح دیگر از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: هرکه پیش از طلوع آفتاب صد مرتبه، و قبل از غروب آن صد مرتبه اللّه اکبر بگوید، خدای کریم برای او همانند پاداش کسی که صد بنده را آزاده کرده باشد می نویسد، و هرکه ده بار سبحان اللّه و بحمده بگوید، خدا ده حسنه برای او می نویسد، و هرکه بیشتر بگوید، برای او بیشتر نوشته می شود.

چهارم: ابن بابویه به سند

۱- معبودی جز خدا نیست، شریکی برایش نمی باشد، فرمانروایی و ستایش خاص اوست، زنده می کند و می میراند، و او زنده ای است که هرگز نمی میرد، خیز تنها بدست اوست، و او بر هر کاری تواناست.

معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرمود: غرفه ای چند در بهشت است، که ظاهر آنها از درون، و درون آنها از بیرون نمایان است، و از امّت من کسی در آنها ساکن می شود، که سخن نیک گوید، و به مردم طعام بخوراند، و به هر که رسد سلام کند، و در شب هنگامی که مردم در خوابند نماز بجا آورد، آنگاه فرمود: کلام نیک آن است که در صبح و شام ده بار بگوید: سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر و نیز در کتاب «محاسن» برقی به سند صحیح از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله به مردی رسید که باغی را برای خود احداث می کرد، حضرت ایستاد و فرمود: می خواهی تو را بر باغی راهنمایی کنم، که اصلش از این باغ ثابت تر، و میوه اش زودرس تر، و نیکوتر و پایدارتر باشد؟ گفت: آری یا رسول اللّه، فرمود: در صبح و شام بگو: سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر که به عدد هر تسبیحی برایت در بهشت درختها از انواع میوه ها غرس می کنند، و اینهاست باقیات صالحات، که خدا در قرآن فرموده: «نیکوتر و پایدارترند از دارایی دنیا» .

پنجم: ابن بابویه به سند معتبر از حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام روایت کرده: هرکه نزدیک به شام، یا پس از شام سه مرتبه این آیه را بخواند، در آن شب خیری از او فوت نمی شود، و

جمیع شرور از او دور می شود.

و همچنین است، هرگاه هنگام صبح بگوید:

فَسُبْحانَ اللّهِ حینَ تَمْسُونَ وَ حینَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِی السَّمواتِ وَالْاَرْضِ وَ عَشِیّاً وَ حینَ تُظْهِرُونَ (۱)

ششم: برقی در کتاب «محاسن» به سند موثّق از حضرت رضا علیه السّلام روایت کرده: هرکه در صبح، و در شام سه مرتبه بگوید: بسم اللّه الرّحمن الرّحیم لا حول و لا قوّه الاّ باللّه نترسد از شیطان و نه از پادشاه و نه از خوره و نه از پیسی، و حضرت فرمود: من صد مرتبه می گویم، و در تعقیب نماز صبح و شام هفت مرتبه، روایت شده، چنان که قبلا گذشت.

هفتم: به سند معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: مردی از انصار، چند روزی خدمت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله نرسید، حضرت از او پرسید: به چه علت در این چند روز، از ما، غایب بودی؟ گفت: به سبب تنگدستی و طول بیماری، حضرت فرمود: می خواهی به تو دعایی را تعلیم کنم که چون بخوانی تنگدستی و بیماری از تو برطرف شود؟ گفت: آری یا رسول اللّه.

فرمود: صبح و شام این دعا را بخوان:

لا حَوْلَ وَلاقُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذی لایَمُوتُ وَالْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ شَریکٌ فِی الْمُلْکِ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ کَبِّرْهُ تَکْبیراً. (۲)

هشتم: در بسیاری از روایات معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: پیش از طلوع و غروب آفتاب ده مرتبه بگو:

اَعُوذُ بِاللّهِ السَّمیعِ الْعَلیمِ مِنْ هَمَزاتِ الشَّیاطینِ وَ اَعُوذُ بِاللّهِ اَنْ یَحْضُرُونِ اِنَّ

۱- تنزیه خدای را هنگامی که شام کنید، و زمانی که صبح نمایید، و برای اوست ستایش در آسمانها و زمین و شب، و وقتی که ظهر می کنید.

۲- جنبش و نیرویی نیست جز به خدا، توکّل کردم بر زنده ای که هرگز نمی میرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفته، و برای او شریکی در فرمانروایی نیست، و نبود برایش سرپرستی از خواری، و بزرگش شمار بزرگ شمردنی شایسته.

اللّهَ هُوَ السَّميعُ الْعَليمُ (۱)

و در پاره ای از روایات چنین آمده و اعوذ بکَ ربّ ان یحضرون و در بعضی از روایات استعیذ باللّه السّمیع من الشّیطان الرّجیم و اعوذ باللّه ان یحضرون نهم: در کتاب «فلاح السائل» از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: شما را چه چیزی مانع است از این که در هر صبح و شام این دعا را سه مرتبه بخوانید:

اَللّهُمَّ مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْاَبْصارِ ثَبِّتْ قَلْبی عَلی دینِکَ وَلاتُزِغْ قَلْبی بَعْدَ اِذْ هَدَیتَنی وَهَبْ لی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَةً اِنَّکَ اَنْتَ الْوَهّابُ وَاَجِرْنی مِنَ النّارِ بِرَحْمَتِکَ اَللّهُمَّ امْدُدْلی فی عُمْری وَ اَوْسِعْ عَلَیَّ فی رِزْقی وَانْشُرْ عَلَیَّ مِنْ رَحْمَتِکَ وَ اِنْ کُنْتُ عِنْدَکَ فی اُمِّ الْکِتابِ شَقِیّاً فَاجْعَلْنی سَعیداً فَاِنَّکَ تَمْحُوما تَشآءُ وَ تُثْبِتُ وَ عِنْدَکَ اُمُّ الْکِتابِ. (۲)

دهم: شیخ طوسی و سیّد بن طاووس از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت کرده اند: هرکه صبح و شام یک مرتبه بگوید: سبحان اللّه و بحمد سبحان اللّه العظیم حق تعالی فرشته ای را با بیلی از نقره به سوی بهشت روانه می کند تا برای او در زمین بهشت که از مشک ناب است درختانی غرس کند، و دیواری دور آن قرار دهد، و دری بر آن نصب کند، و بر آن در بنویسد: این بوستان فلان فرزند فلان است، و سیّد به روایت معتبر دیگری از حضرت صادق علیه السّلام نقل کرده: هرکه این تسبیح را، در غیر مقام تعجب بگوید [عده ای در برخورد به پیش آمدها و حوادث، از باب تعجب فریاد می زنند: سبحان اللّه، که از ظاهر روایت استفاده می شود

۱- پناه می برم به خدای شنوای دانا، از وسوسه های شیاطین، و پناه می برم به خدا از اینکه نزد من حاضر شوند، به درستی که خدا شنوا و داناست.

۲- خدایا ای زیرورو کننده دلها و دیده ها، دلم را بر دینت ثابت بدار، و دلم را پس از اینکه هدایت نمودی منحرف مساز، و از نزد خود رحمتی به من ببخش، به درستی که تو بسیار بشخنده ای، و از آتش پناهم ده به رحمتت، خدایا عمرم را طولانی گردان، و در روزی ام به من وسعت ده، و بر من بگستران از رحمتت، و اگر در امّ الکتاب [لوح محفوظ] نزد تو بدبختم، مرا خوشبخت فرما، زیر که تو محو می کنی هرچه را بخواهی، و هرچه را بخواهی پابر جایش می نمایی، و امّ الکتاب نزد توست.

ثوابی که ذکر شده برای اینگونه تسبیح گفتن نیست] حق تعالی هزار گناه او را محو می کند، و هزار حسنه برایش ثبت می نماید، و هزار شفاعت برای وی می نویسد، و هزار درجه برای او بلند گرداند، و برای او از این کلمه مرغ سپیدی بیافریند، که تا روز قیامت مشغول به این تسبیح باشد، و ثوابش برای او نوشته شود.

یازدهم: قطب راوندی از حضرت امیر مومنان علیه السّلام روایت کرده: حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله فرموده: هرکه صبح کند، و چهار نعمت خدا را یاد نکند، می ترسم نعمت خدا از دست او برود:

اَلْحَمْدُ لله الَّذی عَرَّفنی نَفْسَهُ وَ لَمْ یَتْرُکْنی عَمْیانَ الْقَلْبِ اَلْحَمْدُ لِلهِ الَّذی جَعَلَنی مِنْ اُمَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اَلْحَمْدُ للهِ الَّذی جَعَلَ رِزْقی فی یَدَیْهِ وَ لَمْ یَجْعَلْ رِزْقی فی اَیْدی النّاسِ اَلْحَمْدُ لِلهِ الَّذی سَتَرَ ذُ نُوبی وَ عُیُوبی فَلَمْ یَفْضَحْنی بَیْنَ الْخَلایِقِ (۱)

دوازدهم: در کتاب «بلد الأمین» از سلمان فارسی روایت کرده: هر بنده ای که صبح کند سه مرتبه بگوید:

اَلْحَمْدُلِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ اَلْحَمْدُ لِلّهِ حَمْداً کَثیراً طَیِّباً مُبارکاً فیهِ (۲)

حق تعالی هفتاد نوع بلا را از او برگیرد که کمترین آنها اندوه باشد.

سیزدهم: شیخ کلینی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده: چون صبح کنی بگو:

اَصْبَحْتُ بِاللّهِ مُؤمِناً عَلی دینِ مُحَمَّدٍ وَسُنَّتِهِ وَدینِ عَلِی وَ سُنَّتِهِ وَ دینِ الْاَوصِیاءِ وَ سُنَّتِهِمْ آمَنْتُ بِسِّرِهِمْ وَ عَلانِیَتِهِمْ وَ شاهِدِهِمْ وَ غائِبِهِمْ وَ اَعُوذُ بِاللّهِ مِمّا اسْتَعاذَ مِنْهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ عَلِیٌ عَلَیْهِ السَّلامُ وَالْاَوْصیآءُ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَاَرْغَبُ

۱- ستایش خدای را که خودش را به من شناساند، و مرا کوردل رها نکرد، ستایش خدای را که مرا از امّت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) قرار داد، ستایش خدای را که روزی مرا در دست عنایت خودش قرار داد، و در دست مردم نگذاشت، ستایش خدا را که گناهان و عیوبم را بپوشاند، و مرا در میان مردم رسوا نساخت.
۲- ستایش خدای را پروردگار جهانیان، ستایش خدای را ستایشی بسیار پاکیزه مبارک

اِلَی اللهِ فیما رَغِبُوا اِلَیْهِ وَلاحَوْلَ وَلاقُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ. (۱)

چهاردهم: شیخ کلینی به سند معتبر از امام باقر علیه السّلام برای خواند این دعا بعد از صبح، پیش از طلوع آفتاب، فضیلت بسیار نقل کرده:

اَللّهُ اَکْبَرُ اَللّهُ اَکْبَرُ کَبیراً وَ سُبْحانَ الله بُکْرَهً وَ اَصیلاً وَالْحَمْدُ لِلهِ رَبِّ الْعالَمینَ کَثیراً لاشریکَ لَهُ وَ صَلَّی اللهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۲)

پانزدهم: در کتاب بلد الأمین از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه در صبح این دعا را سه مرتبه بخواند، تا شام بلایی به او نرسد، و اگر در شام بخواند، تا صبح بلایی او را در نگیرد:

بِسْمِ اللهِ الَّذی لایَضُرُّ مَعَ اِسْمِهِ شَیْءٌ فِی الْاَرْضِ وَلا فِی السَّماآءِ وَ هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ (۳)

شانزدهم: کلینی و ابن بابویه و دیگران به سندهای موثّق و معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده اند: حق تعالی حضرت نوح را بنده بسیار شاکر نامید، برای اینکه هر صبح و شام این دعا را می خواند:

اَللهُمَّ اِنّی أُشْهِدُکَ اَنَّهُ ما اَمْسی وَ اَصْبَحَ بی مِنْ نِعْمَهٍ اَو عافِیَهٍ فی دینٍ اَوْ دُنْیا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لاشَریکَ لَکَ لَکَ الْحَمْدُ وَ لَکَ الشُّکْرُ بِها عَلَیَّ حَتّی تَرْضی اِلهَنا. (۴)

و در بعضی روایات آمده است ده مرتبه می خواند:

اَللهُمَّ اِنَّهُ ما اَصْبَحَ بی مِنْ نِعْمَهٍ اَوْ عافِیَهٍ فی دینٍ اَوْ دُنْیا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لاشَریکَ لَکَ لَکَ الْحَمْدُ وَ لَکَ الشُّکْرُ بِها عَلَیَّ حَتّی تَرْضی وَ بَعْدَ الرِّضا (۵)

و هر دو بیان خوب است.

به نام خدا، به خدا ایمان آوردم، و بر خدا توکل کردم، آنچه خدا خواست، جنبش و نیرویی نیست

۱- صبح کردم به یاری خدا، مؤمن بر دین محمد و روش او، و دین علی و روش او، و دین اوصیأ و روش او، و دین جانشینان ایشان و روش آنها، ایمان آوردم به پنهان و پیدایشان، و حاضر و غایبشان، و پناه می برم به خدا، از آنچه که پناه برد از آن رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) و علی (درود خدا بر او) و جانشیان ایشان، و رغبت به خدا می کنم، در آنچه آنان به سوی او رغبت نمودند، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدا.

۲- خدا بزگ تر است، خدا بزرگ تر است، در کمال بزرگی، و منزّه است خدا، در بامداد و پسین، و ستایش بسیار خدای را پروردگار جهانیان، شریکی برای او نیست، و درود خدا بر محمّد و خاندانش.

۳- به نام خدایی که زیان نرساند، با نام او چیزی در زمین، و نه در آسمان، و او شنوا و داناست.

۴- خـدایا تو را گواه می گیرم که آنچه در شامگاه و بامـداد، نعمت یا سـلامت در دین یا در نیا به من رسـید از جانب توست، یگانه ای برایت شریکی نیست، تو را ستایش، و تو را سپاس بر آن نعمتها بر من، تا خشنود شوید معبودا.

۵- خدایا آنچه در صبح از نعمت یا سلامت در دین یا دنیا به من رسید، از جانب تو است، یگانه ای، برایت شریکی نیست، به آن نعمتها بر من تو را ستایش و تو را سپاس، تا خشنود شوی و فوق خشنودی.

مگر به خدا

دعا برای ایمنی از شر درندگان،گزندگان،شیطان،غولان و دزدان

هفدهم: کلینی و برقی به سندهای معتبر، از حضرت صادق و کاظم علیهم السّلام روایت کرده اند: چون نزدیک غروب آفتاب شود، این دعا را بخوان، تا از شرّ هر درنده و گزنده و شرّ شیطان لعین و فرزندانش، و شرّ هر صاحب زهری، و دزدان و دیوانگی ایمن گردی.

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ اَلْحَمْدُلِلّهِ الَّذی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً وَ لَمْ یَكُنْ لَهُ شَریكٌ فِی الْمُلْكِ وَالْحَمْدُلِلّهِ الَّذی یَصِفُ وَلا یُوصَفُ وَ یَعْلَمُ وَلایُعْلَمُ یَعْلَمُ خآئِنَهَ الْاَعْیُنِ وَ ما تُخْفِی الصُّدُورُ وَ اَعُوذُ بِوَجْهِ اللّهِ الْكَریمِ وَ بِاسْمِاللّهِ الْعَظیمِ مِنْ شَرِّ ما ذَرَءَ وَ بَرَءَ وَ مِنْ شَرِّ ما تَحْتَ الثَّرى وَ مِنْ شَرِّ ما ظَهَرَ وَ ما بَطَنَ وَ مِنْ شَرِّ ما كانَ فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَ مِنْ شَرِّ اَبی مُرَّه وَ ما وَلَدَ وَ مِن شَرِّ الرَّسیسِ وَ مِنْ شَرِّ ما وَصَفْتُ وَ ما لَمْ اَصِفْ وَالْحَمْدُلِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ (۱)

هجدهم: کلینی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده: هرکه در صبح این دعا را بخواند، در آن روز چیزی به او گزندی نزند ان شاء اللّه تعالی

اَللّهُمَّ اِنّی اَصْبَحْتُ فی ذِمَّتِكَ وَ جِوارِكَ اَللّهُمَّ اِنّی اَسْتَوْدِعُكَ دینی وَ نَفْسی وَ دُنْیایَ وَ آخِرَتی وَ اَهْلی وَ مالی وَ اَعُوذُبِكَ یا عَظیمُ مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ جَمیعاً وَ اَعُوذُبِكَ مِنْ شَرِّ ما یُبْلِسُ بِهِ اِبْلیسُ وَ جُنُودُهُ (۲)

نوزدهم: و نیز کلینی به سندی در حدّ سند صحیح روایت کرده: مردی به محضر حضرت صادق علیه السّلام عرضه داشت: به من دعایی تعلیم کن که هر صبح و شب بخوانم، حضرت فرمود: این دعا را بخوان:

اَلْحَمْدُلِلّهِ

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ستایش خدای را، که فرزندی برنگرفته، و در فرمانروایی شریکی برای او نیست، و ستایش خدای را که وصف می کند و وصف نمی شود، و می داند، و دانسته نمی شود، خیانت چشم ها و آنچه را سینه ها پنهان می کنند می داند، پناه می برم به جلوه خدای کریم، و به نام خدای بزرگ، از شرّ آنچه آفرید و پدید آورد، و از شرّ آنچه در زمین است، و از شرّ آنچه پیدا و پنهان است، و از شرّ آنچه در شب و روز است، و از شرّ ابلیس و آنچه زاد، و از شرّ بیماری پایدار و از شرّ آنچه وصف کردم و وصف نکردم، و ستایش خدای را پروردگار جهانیان.

۲- خدایا صبح کردم در حفظ و پناه تو، خدایا به تو می سپارم دین و خود و دنیا و آخرت و خاندان و دارایی ام را، و به تو پناه می آورم ای بزرگ، از شرّ همه آفریدگانت، و به تو پناه می آورم از شرّ آنچه که ابلیس و لشکریانش به وسیله آن باعث ناامیدی از رحمت خدا می گردند.

الَّذی یَفْعَلُ ما یَشآءُ وَلایَفْعَلُ ما یَشآءُ غَیْرُهُ اَلْحَمْدُلِلَّهِ کَما یُحِبُّ اللّهُ اَنْ یُحْمَدَ اَلْحَمْدُ لِلّهِ کَما هُوَ اَهْلُهُ اَللّهُمَّ اَدْخِلْنی فی کُلِّ خَیْرٍ اَدْخَلْتَ فیهِ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ اَخْرِجْنی مِنْ کُلِّ سُوَّءٍ اَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۱)

بیستم: در کتاب بلد الأمین از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت کرده: هرکه این دعا را هنگام صبح، هفت مرتبه بخواند، در آن روز از بلاها محفوظ بماند.

فَاللّهُ خَیْرٌ حافِظاً وَ هُوَ اَرْحَمُ الرّاحِمینَ اِنَّ وَلِیِّیَ اللّهُ الَّذی نَزَّلَ الْکِتابَ وَ هُوَ یَتَوَلَّی الصّالِحینَ (۲)

پس اگر رو برگرداندند، بگو:

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظیمِ (۳)

صلواتی که فضیلت بسیاری برای آن نقل شده

بیست ویکم: در بعضی از کتب معتبر روایت شده: هرکه در بامداد سه مرتبه، و در پایان روز سه مرتبه، این صلوات را بخواند، گناهانش آمرزیده می شود، و شادی او دوام می یابد، و دعایش به اجابت می رسد، و روزی اش فراخ می شود، و بر دشمنش یاری می گردد، و در بهشت از همنشینان محمّد صلی اللّه علیه و آله باشد:

اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِی الْاَوَّلینَ وَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِی الْاخِرینَ وَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِی الْمَلَاءِ الْاَعْلی وَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِی الْمُرْسَلینَ اَللّهُمَّ أعْطِ مُحَمَّداً الْوَسیلَهَ وَ الشَّرَفَ وَالْفَضیلَهَ وَالدَّرَجَهَ الْکَبیرَهَ اللّهُمَّ اِنّی آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لَمْ اَرَهُ فَلا تَحْرِمْنی یَوْمَ الْقِیمَهِ رُؤْیَتَهُ وَارْزُقْنی صُحْبَتَهُ وَ تَوفَّنی عَلی مِلَّتِهِ وَاسْقِنی مَنْ حَوْضِهِ مَشْرَباً رَوِیّاً

۱- ستایش خدای را که هرچه بخواند انجام دهد، و هرچه غیر او بخواهد انجام ندهد، ستایش خدای را، آنگونه که خدا دوست دارد، ستوده گردد، ستایش خدای را چنانچه او شایسته آن است، خدایا مرا وارد کن در هر خیری که در آن وارد کردی محمّد و خاندان محمّد را، و خارج کن از هر شرّی که محمّد و خاندان محمّد را خارج نمودی، درود خدا بر محمّد و خاندان محمّد.

۲- خدا بهترین نگهدار است، و او مهربان ترین می باشد، به راستی سرپرست من خدا است، که نازل کرد قرآن را، و او شایستگان را سرپرستی می کنید

۳- پس اگر رو برگرداندند، بگو خدا مرا بس است، که معبودی جز او نیست، بر او توکّل نمودم و او پروردگار عرش بزرگ است.

سآئِغاً هَنیئاً لا اَظْمَاءُ بَعْـدَهُ اَبَداً اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ اَللّٰهُمَّ کَما آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ لَمْ اَرَهُ فَاَرِنی فِی الْجِنانِ وَجْهَهُ اَللّٰهُمَّ بَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ عَنّی تَحِیَّهً کَثیرَهً وَ سَلاماً. (۱)

مؤلف گوید: این صلوات همان صلواتی است که کفعمی از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه بخواهد محمّد و آل محمّد علیهم السّلام را در صلوات بر ایشان خوشحال کند، آن را بخواند، و ما آن را در «مفاتیح» در ضمن اعمال روز عرفه ذکر کردیم.

بدانکه دعاهای وارده در مورد صبح و شب بسیار است و این مختصر را گنجایش بیش از این نیست و در باب چهارم ده دعا از کتاب شریف کافی خواهد آمد که در صبح و شب خوانده می شود، و اگر فرصت داشتی، دعای عشرات و دعای معروف به یستشیر، و دعای نور و دعای عهد اللّهمّ ربّ النّور العظیم را بخوان و ما این دعاها را در «مفاتیح» آوردیم، و نیز در آداب، تربت ذکر کردیم که دعای اصبحت اللّهمّ معتصما بذمامك را، در حال به دست گرفتن تسبیح تربت، و آن دعا را در صبح و شام، برای ایمنی از هر خوف بخوانند.

فصل ششم: دعاهای ساعات روز و دعاهای هر روز که خصوصیتی به ساعتی ندارد

ادعیه ساعات روز

در بیان دعاهایی که در ساعات روز باید خواند و دعاهای هر روز که اختصاص به ساعتی ندارد.

شیخ طوسی و سیّد بن باقی و شیخ کفعمی هر روز را به دوازده ساعت [منظور دوازده زمان است نه اینکه هر یک دقیقا یک یا دو ساعت باشد] تقسیم کرده اند، و هر ساعتی را به امامی از دوازده امام نسبت داده اند، و برای هر ساعتی

۱- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست در پیشینیان، و بر محمّد وخاندان محمّد درود فرست در آیندگان، و بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست در انجمن برتر، و بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست در فرستادگان خدایا وسیله و شرف و فضیلت و درجه بزرگ را به محمّد عطا کن، خدایا به محمّد و خاندانش ایمان آوردم درحالی که او را ندیدم، پس مرا در قیامت از دیدارش محروم مکن، و همنشینی با او را نصیبم فرما، و مرا بر آیینش بمیران، و مرا از حوضش بنوشان، نوشیدنی کامل، سیرا کننده، روان، گوارا، که پس از آن هرگز تشنه نشوم، تو بر هر چیز توانایی، خدایا چنان که به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ایمان آوردم درحالی که او را ندیدم، پس به من بنمایان در بهشت چهراش را، خدایا روح محمّد را از جانب من تحیت بسیار و سلام فراوان برسان.

دعایی را که مشتمل بر توسّل به آن امام عالی مقام است ذکر کرده اند، اگرچه روایتش را به خصوص نیاورده اند، ولی روشن است، که چنین تقسیم بندی را بدون استناد به روایت ذکر نمی کنند، و ما در این رساله به آنچه در کتاب مصباح المتهجّد آمده است اکتفا می کنیم.

دعای ساعت اول

ساعت اوّل: از طلوع فجر است تا طلوع آفتاب، این ساعت منسوب به امیر مومنان علیه السّلام است و دعایش این است:

اَللّهُمَّ رَبَّ الْبهآءِ وَالْعَظَمهِ وَالْکِبْریآءِ وَالسُّلْطانِ اَظْهَرْتَ الْقُدْرَه کَیْفَ شِئْتَ وَ مَنَنْتَ عَلی عِبادِکَ بِمَعْرِفَتِکَ وَ تَسَلَّطْتَ عَلَیْهِمْ بِجَبَرُوتِکَ وَ عَلَّمْتَهُمْ شُکْرَ نِعْمَتِکَ اَللّهُمَّ فَبِحَقِّ عَلِی الْمُرْتَضی لِلدّینِ وَالْعالِمِ بِالْحُکْمِ وَ مَجاری التُّقی اِمامِ الْمُتَّقینَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِی الاْوَّلینَ وَالْا خِرینَ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۱)

دعای ساعت دوم

ساعت دوم: از طلوع آفتاب است تا ذهاب حمره [یعنی کنار رفتن سرخی افق مشرق]، و به حضرت مجتبی علیه السّلام منسوب است:

اَللّهُمَّ لَبِسْتَ بَهآئَکَ فی اَعْظَمِ قُدْرَتِکَ وَ صَفا نُورُکَ فی اَنْوَرِ ضَوْئِکَ وَ فاضَ عِلْمُکَ حِجابَکَ وَ خَلَّصْتَ فیهِ اَهْلَ الثِّقَهِ بِکَ عِنْدَ جُودِکَ فَتَعالَیْتَ فی کِبْریآئِکَ عُلُوّاً عَظُمَتْ فیهِ مِنَّتُکَ عَلی اَهْلِ طاعَتِکَ فَباهَیْتَ بِهِمْ اَهْلَ سَمواتِکَ بِمِنَّتِکَ عَلَیْهِمْ اَللّهُمَّ فَبِحَقِّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِی عَلَیْکَ اَسْئَلُکَ وَ بِهِ اَسْتَغیثُ اِلَیْکَ وَاُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۲)

دعای ساعت سوم

ساعت سوّم: از ذهاب شعاع [ناپیدا شدن ستون عمودی نور خورشید در شرق] است تا ارتفاع نهار [بالا آمدن روز] که به

۱- خدایا ای پروردگار زیبایی و بزرگی و بزرگ منشی و فرمانروایی، نیرومندی را به هرگونه که خواستی نمایاندی و به شناسایی ات بر بندگانت منّت نهادی، و به جبروتت بر آنها چیرگی یافتی، و به آنان آموختی سپاس نعمتت را، خدایا به حق علیّ آن پسندیده برای دین، و دانای به قانون، و راه های تقوا، پیشوای پرهیزکاران بر محمد و خاندانش در پیشینیان و پسینیان درود فرست و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۲- خدایا به بر کردی لباس زیبایی ات را در بزرگترین نیرویت، و خالص شد نورت، در نورانی ترین روشنایی ات، و روان شد دانشت از پرده ات، و خالص کردی در آن اهل اطمینان به خود را، نزد بخششت، پس برتری یافتی در بزرگ منشی ات برتری

کامل، بزرگ است منّت در آن بر اهل طاعتت پس مباهات نمودی به ایشان، بر اهل آسمان هایت به منّت بر آنان، خدایا به حق حسن بن علی بر تو، از تو می خواهم، و به او به درگاهت دادخواهی می جویم، و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

حضرت حسین علیه السّلام منسوب است:

یا مَنْ تَجَبَّرَ فَلا عَیْنٌ تَراهُ یا مَنْ تَعَظَّمَ فَلا تَخْطُرُ الْقُلُوبُ بِکُنْهِهِ یا حَسَنَ الْمَنِّ یا حَسَنَ التَّجاوُزِ یا حَسَنَ الْعَفْوِ یا جَوادُ یا کَریمُ یا مَنْ لا یُشْبِهُهُ شَیْءٌ مِنْ خَلْقِهِ یا مَنْ مَنَّ عَلی خَلْقِهِ بِاَوْلِیآئِهِ اِذِارْتَضیهُمْ لِدینِهِ وَ اَدَّبَ بِهِمْ عِبادَهُ وَ جَعَلَهُمْ حُجَجاً مَنّاً مِنْهُ عَلی خَلْقِهِ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِی عَلَیْهِمَا السَّلامُ السِّبْطِ التّابِعِ لِمَرْضاتِکَ وَ النّاصِحِ فی دینِکَ وَالدَّلیلِ عَلی ذاتِکَ اَسْئَلُکَ بِحَقِّهِ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۱)

دعای ساعت چهارم

ساعت چهارم: از ارتفاع نهار تا زوال شمس [هنگام ظهر شرعی] است، و به علی بن الحسین علیهما السّلام منسوب است:

اَللّهُمَّ صَفا نُورُکَ فی اَتَمِّ عَظَمَتِکَ وَ عَلا ضِیآؤُکَ فی اَبْهی ضَوْئِکَ اَسْئَلُکَ بِنُورِکَ الَّذی نَوَّرْتَ بِهِ السَّمواتِ وَ الْاَرَضینَ وَ قَصَمْتَ بِهِ الْجَبابِرَهَ وَاَحْیَیْتَ بِهِ الْاَمْواتَ وَ اَمَتَّ بِهِ الْاَحْیآءَ وَ جَمَعْتَ بِهِ الْمُتَفَرِّقَ وَ فَرَّقْتَ بِهِ الْمُجْتَمِعَ وَ اَتْمَمْتَ بِهِ الْکَلِماتِ وَ اَقَمْتَ بِهِ السَّمواتِ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ وَلِیِّکَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ علیه السلام الذّآبِّ عَنْ دینِکَ وَالْمُجاهِدِ فی سَبیلِکَ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۲)

دعای ساعت پنجم

ساعت پنجم: از زوال شمس است تا مقدار چهار رکعت پس از آن که به حضرت باقر علیه السّلام منسوب است:

اَللّهُمَّ رَبَّ الضِّیآءِ وَالْعَظَمَهِ وَالنُّورِ وَالْکِبْرِیآءِ وَالسُّلْطانِ تَجَبَّرْتَ بِعَظَمَهِ بَهآئِکَ وَ مَنَنْتَ عَلی عِبادِکَ بِرَاْفَتِکَ وَ رَحْمَتِکَ وَ دَلَلْتَهُمْ عَلی مَوْجُودِ رِضاکَ وَ جَعَلْتَ لَهُمْ دَلیلًا یَدُلُّهُمْ عَلی مَحَبَّتِکَ وَ یُعَلِّمُهُمْ مَحآبَّکَ وَ یَدُلُّهُمْ عَلی

۱- ای که بزرگی ورزید، پس دیده ای نبیندش، ای که خود را بزرگ دانست، پس دلها به حقیقتش راه نیابند، ای نیک منّت، ای نیک گذشت، ای نیک بخشش، ای بخشایش گر، ای بزرگوار، ای که چیزی از آفریدگانش به او شباهت ندارد، ای که به اولیایش بر بندگانش منّت نهاد، آنجا که آنان را برای دینش پسندید، و به وسیله آنان بندگانش را ادب کرد، و آنان را از باب منّت از جانب خود، بر بندگانش حجّت قرار داد، از تو می خواهم به حق حسین بن علی (درود خدا بر ایشان) آن فرزندزاده پیامبر، آن پیرو خشنودی ات و خیرخواه در دینت، و راهنمای بر هستی ات، از تو می خواهم به حق او، و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم که درود فرستی بر محمّد و خاندان محمّد، و با من چنین و چنان کنی.

۲- خدایا خالص شد نورت در کامل ترین بزرگی ات، و برتر شد تابشت در زیباترین پرتوت، از تو می خواهم به نورت که با آن آسمانها و زمین را روشن کردی، و گردن کشان را شکستی، و زنده کردی مردگان را، و زندگان را میراندی، و پراکنده ها را جمع نمودی، و جمع شده ها را پراکندی، و کلمات را کامل نمودی، و آسمانها را به پا ساختی، از تو می خواهم به حق ولیّ ات علی بن الحسین (درود خدا بر ایشان) ، آن مدافع از دینت، و کوشنده در راهت، و او را پیش می اندازم پیشاپیش

خواسته هایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

مَشِیَّتِکَ اَللّٰهُمَّ فَبِحَقِّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِی عَلَیْهِمَا السَّلامُ عَلَیْکَ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۱)

دعای ساعت ششم

ساعت ششم: به اندازه چهار رکعت از زوال گذشته تا هنگام نماز ظهر است که به حضرت صادق علیه السّلام منسوب است:

یا مَنْ لَطُفَ عَنْ اِدْراکِ الْاَوْهامِ یا مَنْ کَبُرَ عَنْ مَوْجُودِ الْبَصَرِ یا مَنْ تَعالی عَنِ الصِّفاتِ کُلِّها یا مَنْ جَلَّ عَنْ مَعانِی اللُّطْفِ وَ لَطُفَ عَنْ مَعانِی الْجَلالِ اَسْئَلُکَ بِنُورِ وَجْهِکَ وَ ضِیآءِ کِبْرِیآئِکَ وَ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ عَظَمَتِکَ الْعافِیَهَ مِنْ نارِکَ وَ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَیْکَ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حوآئِجی اَنْ تُصَلِّی عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۲)

دعای ساعت هفتم

ساعت هفتم: از هنگام نماز ظهر است، تا مقدار چهار رکعت پیش از عصر که به موسی بن جعفر علیهما السّلام منسوب است:

یا مَنْ تَکَبَّرَ عَنِ الْاَوْهامِ صُورَتُهُ یا مَنْ تَعالی عَنِ الصِّفاتِ نُورُهُ یا مَنْ قَرُبَ عِنْدَ دُعآءِ خَلْقِهِ یا مَنْ دَعاهُ الْمُضْطَرُّونَ وَ لَجَاَ اِلَیْهِ الْخائِفُونَ وَ سَئَلَهُ الْمُؤْمِنُونَ وَ عَبَدَهُ الشّاکِرُونَ وَ حَمِدَهُ الْمُخْلِصُونَ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ نُورِکَ الْمُضیئَءِ وَ بِحَقِّ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ عَلَیْکَ وَ اَتَقَرَّبُ بِهِ اِلَیْکَ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوْآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۳)

دعای ساعت هشتم

ساعت هشتم: از مقدار چهار رکعت بعد از ظهر است تا هنگام نماز عصر که به علی بن موسی الرضا علیهما السّلام منسوب است:

یا خَیْرَ مَدْعُوٍّ یا خَیْرَ مَنْ اَعْطی یا خَیْرَ مَنْ سُئِلَ یا مَنْ اَضآءَ بِاسْمِهِ ضَوْءُ النَّهارِ وَ اَظْلَمَ

ص: ۹۶۴

۱- خدایا ای پروردگار تابش و بزرگی، و روشنایی و کبریایی و فرمانروایی، به بزرگی جمالت بزرگی یافتی، و به رأفت و مهرت بر بندگان منّت نهادی، و بر خشنودی حاصلت راهنمایی شان کردی، و برای آنان راهنمایی قرار دادی تا بر محبتت راهنمایی شان می کند، و بر آنچه از افعال و اخلاق دوست داری دلالتشان می نماید، و آنان را بر مشیّت راهنمایی می کند، خدایا به حق محمّد بن علی (درود خدا بر او و ایشان) بر تو، و او را پیش می اندازم و پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۲- ای که از ادراک پندارها پنهان است، ای که بزرگتر از یافته های دیده است، ای که از همه صفات برتر است، ای که والاتر از معانی لطف، و لطیف تر از معانی شکوه است، از تو میخواهم بهنور جلوه ات، و تابش کبریایت، و از تو میخواهم به حقّ

عظمتت عـافیت از دوزخت را، و از تـو میخواهم به حق جعفر بن محمّـد بر تو، و او را پیش میانـدازم، پیشـاپیش خواسـته هـایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۳- ای که حقیقتش از پندارها فراتر است، ای که از صفات بالاتر است نورش، ای که هنگام دعای بندگانش نزدیک است، ای که ناچاران او را خواندند، و هراسندگان به او پناه بردند، و مومنان از او خواستند، و سپاسگزاران او را پرستیدند، و خالصان او را ستایش نمودند، از تو می خواهم به حق نور تابنده ات، و به حق موسی بن جعفر بر تو، و به او به جانب تو تقرّب می جویم، و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

بِهِ ظُلْمَهُ اللَّیْلِ وَ سالَ بِاسْمِهِ وابِلُ السَّیْلِ وَ رَزَقَ اَوْلِیآئَهُ کُلَّ خَیْرٍ یا مَنْ عَلَا السَّمواتِ نُورُهُ وَ الْاَرْضَ ضَوْئُهُ وَالشَّرْقَ وَالْغَرْبَ رَحْمَتُهُ یا واسِعَ الْجُودِ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضا عَلَیهِمَا السَّلامُ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۱)

دعای ساعت نهم

ساعت نهم: از هنگام نماز عصر است تا دو ساعت پس از آن که به حضرت جواد علیه السّلام منسوب است:

یا مَنْ دَعاهُ الْمُضْطَرُّونَ فَاَجابَهُمْ وَالْتَجَأَ اِلَیْهِ الْخائِفُونَ فَامَنَهُمْ وَعَبَدَهُ الطّائِعُونَ فَشَکَرهُمْ وَشَکَرَهُ الْمُؤْمِنُونَ فَحَباهُمْ وَ اَطاعُوهُ فَعَصَمَهُمْ وَ سَئَلُوهُ فَاَعْطاهُمْ وَ نَسُوْا نِعْمَتَهُ فَلَمْ یُخْلِ شُکْرَهُ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَامْتَنَّ عَلَیْهِمْ فَلَمْ یَجْعَلِ اسْمَهَ مَنْسِیّاً عِنْدَهُمْ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِی عَلَیهِمَا السَّلامُ حُجَّتِکَ الْبالِغَهِ وَ نِعْمَتِکَ السّابِغَهِ وَ مَحَجَّتِکَ الْواضِحَهِ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۲)

دعای ساعت دهم

ساعت دهم: دو ساعت پس از هنگام نماز عصر، تا پیش از زرد شدن خورشید است که به حضرت هادی علیه السّلام منسوب است:

یا مَنْ عَلا فَعَظُمَ یا مَنْ تَسَلَّطَ فَتَجَبَّرَ وَ تَجَبَّرَ فَتَسَلَّطَ یا مَنْ عَزَّ فَاسْتَکْبَرَ فی عِزِّهِ یا مَنْ مَدَّ الظِّلَ عَلی خَلْقِهِ یا مَنْ اِمْتَنَّ بِالْمَعْرُوفِ عَلی عَبادِهِ یا عَزیزاً ذَا انْتِقامٍ یا مُنْتَقِماً بِعِزَّتِهِ مِنْ اَهْلِ الشِّرْکِ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمَا السَّلامُ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۳)

دعای ساعت یازدهم

ساعت یازدهم: پیش از زرد شدن خوشید تا زرد شدن آن است که به حضرت عسگری علیه السّلام

ص: ۹۶۵

۱- ای بهترین خوانده شده، ای بهترین کسیکه بخشید، ای بهترین کسیکه درخواست شد، ای کسی که به نامش روشنی روز روشن شد، و تاریکی شب تاریک گشت، و به نام او باران سیل آسا جاری گشت، و هر خیری را نصیب اولیایش نمود، ای کسیکه برتر آمد بر آسمانها نورش، و بر زمین تابشش، و بر شرق و غرب رحمتش، ای پهناور بخشش، از تو میخواهم به حق علی بن موسی الرضا (درود خدا بر او و ایشان) ، و او را پیش میاندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه درود فرستی بر محمّد و خاندان محمّد و با من چنین و چنان کنی.

۲- ای که ناچاران او را خواندنـد، پس ایشان را اجابت کرد، و به او پناه بردند هراسندگان، پس آنان را ایمنی داد، و فرمانبرداران او را عبادت کردند، پس از آنان قدردانی نمود، و مؤمنان او را سپاس گزاردند، پس به آنان عطا کرد، و از او

اطاعت کردند، نگاهشان داشت، و از او خواستند، به آنان بخشید، و نعمتش را فراموش کردند، پس بیرون نکرد سپاسش را از قلوبشان، و بر آنان منّت نهاد پس نامش را نزد آنان فراموش شده نساخت، از تو می خواهم به حق محمد بن علی (درود خدا بر او و ایشان) حجّت رسایت، و نعمت کاملت، و راه روشنت، و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۳- ای که فراز آمد و بزرگ گشت، و چیره گشت و بزرگمنش شد، و بزرگمنش شد و چیره گشت، ای که عزیز شد و بزرگی گرفت، ای که سایه را بر بندگانش گستراند، ای که منّت نهاد بر بندگانش با احسان، ای عزیز صاحب انتقام، ای انتقام گیرنده عزّتش از اهل شرک، از تو می خواهم به حقّ علی بن محمد (درود خدا بر او و ایشان) و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

منسوب است:

یـا اَوَّلاً بِلا اَوَّلِیَّهٍ وَ آخِراً بِلا آخِرِیَّهٍ یا قَیُّوماً بِلا مُنْتَهی لِقِدَمِهِ یا عَزیزاً بِلا انْقِطاعِ لِعِزَّتِهِ یا مُتَسَلِّطاً بِلا ضَعْفٍ مِنْ سُلْطانِهِ یا کَریماً بِدَوامِ نِعْمَتِهِ یـا جَبّاراً وَ مُعِزّاً لِاَوْلِیائِهِ یا خَبیراً بِعِلْمِهِ یا عَلیماً بِقُدْرَتِهِ یا قَدیراً بِذاتِهِ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِی عَلَیْهِمَا السَّلامُ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَکَذا (۱)

دعای ساعت دوازدهم

ساعت دوازدهم: از زرد شدن خورشید است تا غروب آن، که به امام عصر علیه السّلام منسوب است:

یـا مَنْ تَوَحَّدَ بِنَفْسِهِ عَنْ خَلْقِهِ یـا مَنْ غَنِیَ عَنْ خَلْقِهِ بِصُنْعِهِ یـا مَنْ عَرَّفَ نَفْسَهُ خَلْقَهُ بِلُطْفِهِ یا مَنْ سَلَکَ بِاَهْلِ طاعَتِهِ مَرْضاتَهُ یا مَنْ اَعانَ اَهْلَ مَحَبَّتِهِ عَلی شُکْرِهِمْ یا مَنْ مَنَّ عَلَیْهِمْ بِدینِهِ وَ لَطُفَ لَهُمْ بِنآئِلِهِ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ الْخَلَفِ الصّالِحِ عَلَیْهِ السَّلامُ عَلَیْکَ وَ اَتَضَرَّعُ اِلَیْکَ بِهِ وَ اُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوآئِجی اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اُولِی الاَمْرِ الَّذینَ اَمَرْتَ بِطاعَتِهِمْ وَ اُولِی الاَرْحامِ الَّذینَ اَمَرْتَ بِصِلَتِهِمْ وَ ذَوِی الْقُرْبَی الَّذینَ اَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ وَ الْمَوالِی الَّذینَ اَمَرْتَ بِعِرْفانِ حَقِّهِمْ وَ اَهْلِ الْبَیْتِ الَّذینَ اَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهیراً اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۲)

دعای تمجید

علّامه مجلسی در «مقباس المصابیح» فرموده: به سندهای معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: حق تعالی در سه ساعت شب، و سه ساعت روز، خود را به مجد و بزرگواری یاد می کند.

سه ساعت روز از وقت بالا آمدن خورشید

ص: ۹۶۶

۱- یا اول بیآغاز، و ای آخر بیپایان، ای پاینده ای که برای دیرینگیاش نهایتی نیست، ای عزیزی که برای عزّتش گسستنی نیست، ای چیره ای که سلطنتش بدون ضعف است، ای کریم به دوم نعمتش، ای جبّار و عزّت بخش اولیایش، ای آگاه به دانابیاش، ای دانا به تواناییاش، ای توانا به ذاتش، از تو میخواهم به حق حسن بن علی (درود خدا بر او و ایشان) و او را پیش میاندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

۲- ای که به حقیقتش از بندگانش یگانه و ممتاز مانده، ای آن که به کارش، از آفریدگانش بی نیاز گشته، ای آن که حقیقتش را به لطفش بر بندگان شناسانده، ای آن که اهل طاعتش را به خشنودی اش کشانده، ای آن که اهل محبّتش را بر سپاس گزاری یاری داده، ای آن که با دینش بر آنان منّت نهاده، و به هدیه اش بر اینان لطف نموده، از تو می خواهم به حق جانشین شایسته بر تو، و به وسیله او به درگاهت زاری می نمایم، و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست آن صاحبان فرمنی، که

فرمـان دادی بـه طاعتشـان، و بسـتگانی کـه به پیونـد بـا آنـان فرمـان رانـدی، خویشاونـدانی که امر نمـودی به دوسـتی شـان، و سرپرسـتانی که به شـناسایی حقّشـان فرمان دادی، و اهل بیتی که از آنان پلییـد را بردی و پاکشان نمودی پاک کردنی کامل و شایسته، که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

تا آغاز ظهر است، و سه ساعت شب ثلث آخر شب تا صبح است، پس هر بنده من این تمجید را بخواند، و دلش با خدا باشد، البته حق تعالی حاجت او را برآورد، و اگر شقی بدعاقبت باشد، امیدوارم سعادتمند و نیکو عاقبت گردد.

مؤلّف گوید: اگر در این ساعتهای روزوشب این دعا را بخواند مناسب تر خواهد بود:

اَنْتَ اللَّهُ لااِلهَ اِلاّ اَنْتَ رَبُّ الْعالَمینَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الرَّحْمنُ الرَّحیمُ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْعَلِیُّ الْکَبیرُ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ مَلِکُ یَوْمِ الدّینِ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحیمُ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ مِنْکَ بَدْءُ الْخَلْقِ وَ اِلَیْکَ یَعُودُ اَنْتَ اللَّهُ الَّذی لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ لَمْ تَزَلْ وَ لاتَزالُ اَنْتَ اللَّهُ الَّذی لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ خالِقُ الْخَیْرِ وَالشَّرِّ، (۱) اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ خالِقُ الْجَنَّهِ وَالنّارِ اَنْتَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْاَحَدُ الصَّمَدُ لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً اَحَدٌ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْمَلِکُ الْقُدُّوسُ السَّلامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَیْمِنُ الْعَزیزُ الْجَبّارُ الْمُتَکَبِّرُ سُبْحانَ اللَّهِ عَمّا یُشْرِکُونَ اَنْتَ اللَّهُ الْخالِقُ الْبارِئُ الْمُصَوِّرُ لَکَ الْاَسْماءُ الْحُسْنی یُسَبِّحُ لَکَ ما فِی السَّمواتِ وَالْاَرْضِ وَ اَنْتَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْکَبیرُ الْمُتَعالِ وَالْکِبْرِیاءُ رِداۤؤُکَ (۲)

صیغه استغفار و فضیلت آن

ابن بابویه به سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هر بنده ای هر روز هفت مرتبه بگوید:

اَسْئَلُ اللَّهَ الْجَنَّهَ وَ اَعُوذُ بِاللّهِ مِنَ النّارِ (۳)

دوزخ می گوید: خدایا او را از من پناه ده.

ص: ۹۶۷

۱- تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پروردگار جهانیان تویی خدا معبودی جز تو نیست بخشنده مهربان، تویی خدا معبودی جز تو نیست والای بزرگ، تویی خدا معبودی جز تو نیست پادشاه روز جزا، تویی خدا معبودی جز تو نیست آمرزنده و مهربان، تویی خدا معبودی جز تو نیست عزیز و حکیم، تویی خدا معبودی جز تو نیست هرچیز از تو آغاز شد، و به تو باز می گردد، تویی خدا که معبودی جز تو نیست، همیشه بودی و خواهی بود، تویی خدا معبودی جز تو نیست آفریننده نیکی و بدی،

۲- تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پدیدآورنده بهشت و دوزخ، تویی خدا، معبودی جز تو نیست یگانه، بی نیاز، نزاده، و زاده نشده، و هیچ کس همتای او نبود، تویی خدا، معبودی جز تو نیست، فرمانروای بس مقدّس، سلام مؤمن، چیره، عزیز، جبّار، بزرگمنش، منزّه است خدا از آنچه بر او شرک می آورند، تویی خدای آفرینش گر، آفریننده صورت بخش، نامهای برتر برای توست، آنچه در آسمانها و زمین است برای تو تسبیح می گویند، و تو عزیز و حکیمی، تویی خدا معبودی جز تو نیست بزرگ و والاتر، و کبریایی تنها ردای توست.

۳- از خداوند بهشت را می خواهم و به خدا از دوزخ پناه میبرم

به سند معتبری دیگری از آن حضرت روایت کرده: اگر مؤمنی در یک روز چهل گناه کبیره دچار شود، آنگاه از روی ندامت و پشیمانی، این استغفار را بخواند، خدا گناهان او را بیامرزد:

اَسْتَغْفِرُاللَّهَ الَّذی لا اِلهَ اِلاّ هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ بَدیعُ السَّمواتِ وَالْاَرْضِ ذُوالْجَلالِ وَالْاِکْرامِ وَ اَسْئَلُهُ اَنْ یَتُوبَ عَلَیَّ (۱)

و نیز به سند معتبراز آن حضرت روایت کرده: هرکه هر روز هفت مرتبه بگوید:

اَلْحَمْدُلِلَّهِ عَلی کُلِّ نِعْمَهٍ کانَتْ اَوْ هِیَ کائِنَهٌ (۲)

ادای شکر نعمتهای گذشته و آینده را کرده است.

و نیز به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده: هرکه هر روز بیست وپنج مرتبه بگوید:

اَللّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنینَ وَ الْمُؤْمِناتِ وَالْمُسْلِمینَ وَ الْمُسْلِماتِ (۳)

حق تعالی به عدد هر مؤمن که که از دنیا رفته، و هر مؤمن که تا روز قیامت بیاید، در نامه عمل او حسنه می نویسد، و به آن عدد گناهان او را محو کند، و درجه ای در بهشت برای او بلند گرداند.

و همچنین به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده: هرکه هر روز صد مرتبه بگوید: لا حول و لا قوّه الاّ باللّه حق تعالی هفتاد نوع بلا را از او دور می گرداند، که کمترین آنها اندوه شدید و غم باشد، و در روایت دیگر، هرگز پریشان نشود.

کلینی و شیخ طبرسی و دیگران به سندهای حسن و معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده اند: حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله هر روز هفتاد مرتبه می گفت: استغفر اللّه و هفتاد مرتبه اتوبوا الی اللّه در کتاب کشف و الغمّه و امالی شیخ طوسی، به

۱- آمرزش می طلبم از خدا که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده است، آفریننده آسمانها و زمین می باشد، صاحب بزرگی و اکرام است، و از او می خواهم که توبه ام با بپذیرد.

۲- ستایش خدای را بر هر نعمتی که بوده یا خواهد بود

۳- خداوندا، بیامرز مردان و زنان با ایمان و مسلمان را

سند معتبر روایت شده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله فرمود: هرکه هر روز صد مرتبه بگوید: لا اله الاّ اللّه الملک الحقّ المبین از فقر و وحشت قبر امان یابد، و توانگری به او روی آورد، و درهای بهشت به رویش گشوده شود.

و در کتاب «امالی» لا اله الاّ اللّه الملک الحقّ المبین آمده است، و در کتاب ثواب الاعمال و محاسن برقی بجای صد مرتبه، سی مرتبه روایت کرده اند.

دعاهای ماثوره در هر روز

قطب راوندی در کتاب «دعوات» خود از حضرت رضا علیه السّلام روایت کرده: حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله فرمود: هرکه بخواهد او را پیش از مجاهدان در ملأ اعلی ثنا گویند، هر روز این دعا را بخواند، اگر حاجتی داشته باشد برآورده شود و اگر دشمنی داشته باشد بر او چیره گردد، اگر قرضی داشته باشد ادا گردد، اگر اندوه سخت و غمی داشته باشد برطرف میشود، و این دعا از هفت آسمان بالا رود، تا در لوح محفوظ برای او نوشته شود، دعا این است:

سُبْحانَ اللَّهِ کَما یَنْبَغی لِلَّهِ وَالْحَمْدُلِلَّهِ کَما یَنْبَغی لِلَّهِ وَ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ کَما یَنْبَغی لِلَّهِ وَاللَّهُ اَکْبَرُ کَما یَنْبَغی لِلَّهِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ اِلاّ بِاللَّهِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ وَ عَلی اَهْلِ بَیْتِهِ وَ جَمیعِ الْمُرْسَلینَ وَالنَّبِیّینَ حَتّی یَرْضَی اللَّهُ. (۱)

نامه یوشیع بن نون

به سند معتبر از امام رضا علیه السّلام روایت شده: شخصی از اصحاب رسول خدا نامه ای را یافت، آن نامه را خدمت آن حضرت آورد، حضرت ندا کردند، که همه اصحاب حاضر شوند، بعد بر منبر آمد و فرمود: این نامه ای است که

۱- منزّه است خدا، چنان که سزاوار خداست، و ستایش برای خداست، چنان که سزاوار خداست، و معبودی جز خدا نیست، چنان که سزاوار خداست و خدا بزرگتر است، چنان که سزاوار خداست، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، و درود خدا بر محمّد پیامبر و بر اهل بیتش و همه رسولان و پیامبران، تا جایی که خدا خشنود شود.

یوشع بن نون وصیّ موسی علیه السّلام نوشته است، و مضمون نامه این بود: بسم اللّه الرّحمن الرّحیم به درستی که پروردگار شما با شما دوست و مهربان است، به درستی که بهترین بندگان باتقوا گمنامند، و بدترین خلق کسی است، که به ریاست باطل انگشت نمای مردم باشد، پس کسی که می خواهد به او ثواب کامل داده شود، و شکر نعمتهای خدا را کرده باشد، هر روز این دعا را بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم سُبْحانَ اللَّهِ کَما یَنْبَغی لِلَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ کَما یَنْبَغی لِلَّهِ وَ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ کَما یَنْبَغی لِلَّهِ وَ لا حَوْلَ وَلاقُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَیْتِهِ النَّبِیِّ الْاُمِّیِّ وَ عَلَی جَمیعِ الْمُرْسَلینَ وَالنَّبِیّینَ حَتّی یَرْضَی اللَّهُ . (۱)

در کتاب «بلد الأمین» از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت کرده: هرکه هر روز ده مرتبه بگوید: بسم اللّه الرّحمن الرّحیم لا حول و لا قوّه الاّ باللّه العلی العظیم از گناهان بیرون آید، مانند روزی که از مادر متولد شده، و خدا از او هفتاد نوع بلا را دفع کند، که از جمله آنها دیوانگی و خوره و پیسی و فلج باشد، و حق تعالی هفتادهزار فرشته بگمارد که برای او استغفار نمایند.

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه هر روز صد بار بگوید: لا حول و لا قوّه الاّ باللّه العلیّ العظیم تنگدستی و فقر او را درنیابد، و هرکه هر روز صد بار بگوید: سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر حق تعالی بدنش را بر آتش دوزخ حرام گرداند.

دعای(اعددت لکل هول) و فضیلت آن

ص: ۹۷۰

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، منزّه است خدا چنان که سزاوار خدا است، و ستایش خدای را چنان که سزاوار خدا است، و نیست معبودی جز خدا چنان که سزاوار خدا است، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدا، و درود خدا بر محمّد و اهل بیتش پیامبر امّی و بر تمام رسولان و پیامبران، تا خدا خشنود گردد.

در کتاب «بلـد الأمین» از حضـرت رسول صـلی اللّه علیه و آله روایت کرده: هرکه هر روز ده بار این دعا را بخوانـد، حق تعالی چهار هزار گناه کبیره او را بیامرزد، و وی را از سـکرات مرگ و فشار قبر، و صدهزار هراس قیامت نجات دهد، و از شرّ شیطان و سپاهیان او محفوظ گردد، و قرضش ادا شود، و اندوه و غمش برطرف گردد، دعا این است:

اَعْدَدْتُ لِکُلِّ هَوْلٍ لا اِلهَ اِلا اللّهُ وَ لِکُلِّ هَمّ وَ غَمّ ما شاءَاللّهُ وَ لِکُلِّ نِعْمَهٍ الْحَمْدُ لِلّهِ وَ لِکُلِّ رَخاءٍ اَلشُّکْرُ لِلّهِ وَ لِکُلِّ اُعْجُوبَهٍ سُبْحانَ اللّهِ وَ لِکُلِّ ذَنْبٍ اَسْتَغْفِرُاللّهَ وَ لِکُلِّ مُصیبَهٍ اِنّا لِلّهِ وَ اِنّا اِلَیْهِ راجِعُونَ وَ لِکُلِّ ضیقٍ حَسْبِیَ اللّهُ وَ لِکُلِّ قَضآءٍ وَ قَدَرٍ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللّهِ وَ لِکُلِّ عَدُوٍّ اِعْتَصَمْتُ بِاللّهِ وَ لِکُلِّ طاعَهٍ وَ مَعْصِیَهٍ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ . (۱)

کلینی و ابن بابویه و برقی رحمه اللّه علیهم به سـندهای معتبر از حضـرت صادق علیه السّلام روایت کرده اند: هرکه هر روز ده باره این دعا را بخوانـد، حق تعالی چهل وپنـج هزار حسـنه برای او بنویسـد، و چهل وپنـج هزار گناه را از او محو کنـد، و چهل وپنـج هزار درجه در بهشت برای او بلنـد نمایـد، و برای او حرزی [محافظ و نگهدارنـده] باشد از شـرّ شـیطان و ظالمان، و او را گناه کبیره متصرف نشده و احاطه اش نکند.

و به روایت دیگر: چنان باشد که قرآن را دوازده بار ختم کرده باشد، و خدا در بهشت خانه ای برای او بنا کند.

و در روایت

ص: ۹۷۱

۱- مهیا کردم برای هر هراسی «لا اله الا اللّه» را و برای هر اندوه و غمی، «ما شاء اللّه» را، و برای هر نعمتی «الحمد للّه» ، و برای هر راحتی «الشـکر للّه» ، و برای هر شـگفتی «سـبحان اللّه» ، و برای هر گنـاهی «اسـتغفر للّه» و برای هر مصـیبت «انـا للّه و انا الیه راجعون» را، و برای هر تنگی «حسبی اللّه» و برای هر قضا و قدر «توکلت علی اللّه» را، و برای هر دشـمن «اعتصـمت باللّه » را و برای هر طاعت و معصیت «لا حول و لا قوّه الاّ بالله العلی العظیم» را.

ابن بابویه «ده بار» ذکر نشده است، دعا این است:

اَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لاشَریکَ لَهُ اِلهاً واحِداً اَحَداً صَمَداً لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَ لا وَلَداً (۱)

در کتابهای «ثواب الاعمال» و «محاسن» و «کافی» از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده اند: حضرت رسول اللّه علیه و آله فرمود: هرکه هر روز پانزده مرتبه بگوید:

لا اِلهَ اِلا اللَّهُ حَقّاً حَقّاً لا اِلهَ اِلا اللَّهُ ایماناً وَ تَصْدیقاً لا اِلهَ اِلا اللَّهُ عُبُودِیَّهً وَرِقّاً (۲)

حق تعالی روی رحمت خود را از و نگرداند، تا وارد بهشتش کند.

در «محاسن» از حضرت رسول اکرم صلی اللّه علیه و آله روایت کرده: هرکه هر روز صد بار «سبحان اللّه» بگوید، از قربانی کردن صد شتر برای کعبه بهتر است، و هرکه صد بار الحمد للّه بگوید، از آزاد کردن صد بنده بهتر است، و هرکه صد بار «اللّه اکبر» بگوید از این که صد اسب با زین و لگام در را خدا بفرستد بهتر است، و هرکه صد با «لا اله الاّ اللّه» بگوید، کسی عملش از او نیکوتر نباشد، مگر آنکه بیشتر بگوید.

قطب راوندی روایت کرده: در بنی اسرائیل عابدی بود، که سالها به عبادت حق پرداخته بود، روزی به حضرت حق عرضه داشت: می خواهم حال خود را نزد تو بدانم، اگر اعمال مرا پسندیده باشی، از این اعمال بسیار انجام دهم، وگرنه پیش از مرگ توبه کنم، خدا فرشته ای با این پیام نزد او فرستاد: که برای تو نزد خدا هیچ عمل خیری نیست! پرسید پروردگارا عبادت های من چه شد؟ فرشته گفت: هر کار خیری انجام

۱- گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست یگانه و بی شریک است، معبود، یکتا یگانه بی نیاز همسر و فرزندی نگرفته است

۲- معبودی جز خدا نیست به راست به راتس، معبودی جز خدا نیست می گویم از روز ایمان و باور معبودی جز خدا نیست، می گویم از روی بندگی و معبودیت

می دادی، مردم را خبر می کردی، که تو را نیک بدانند، و به نیکی یاد کنند، اکنون ثواب تو همان است، که خود بر عمل خود خشنود شدی، این سخن بر عابد بسیار گران آمد، و اندوهگین و نالان شد، بار دیگر فرشته آمد و گفت: حق تعالی می فرماید: اکنون خود را ار من بخر، و پس از این هر روز به عدد هر رگی از رگهای بدن خود تصدّق بده، گفت: چگونه می توانم چنین کاری انجام دهم؟ پاسخ داد: هر روز سیصدوشصت مرتبه به عدد رگهای بدنت بگو: سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُلِلَّهِ وَلا اِلهَ اِلا اللَّهُ وَاللَّهُ اَكْبَرُ وَلا حَوْلَ وَلاقُوَّةَ اِلّا بِاللَّهِ عرضه داشت: پروردگارا بیشتر بفرما، فرمود: اگر بیشتر بگویی ثواب بیشتر دارد.

کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله هر روز به عدد رگهای بدن سیصد و شصت بار می گفت: اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ كَثیراً عَلی كُلِّ حالٍ

استغفاری که سبب زیادی علم یا مال می شود

به روایت دیگر از آن حضرت نقل شده: هرکه در دو ماه پیاپی، هر روز چهارصد بار این دعا را بخواند، خدا به او دانش بسیاری یا دارایی فراوان کرامت فرماید، و دعا این است:

اَسْتَغْفِرُاللَّهَ الَّذی لا اِلهَ اِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الرَّحْمنُ الرَّحیمُ بَدیعُ السَّمواتِ وَالْاَرْضِ مِنْ جَمیعِ ظُلْمی وَ جُرْمی وَ اِسْرافی عَلی نَفْسی وَ اَتُوبُ اِلَیْهِ (۱)

شیخ طوسی و دیگران روایت کرده اند که مستحب است مؤمن هر روز این دعا را بخواند:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الْمُشْرِقِ الْحَیِّ الْباقِی الْكَریمِ وَ اَسْئَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الْقُدُّوسِ الَّذی اَشْرَقَتْ بِهِ السَّمواتُ وَانْكَشَفَتْ بِهِ الظُّلُماتُ

ص: ۹۷۳

۱- آمرزش می جویم از خدا که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده، بخشنده و مهربان، پدیدآورنده آسمانها و زمین، از همه ستم و گناه و نافرمانی ام از خدا و به سوی او باز می گردم.

وَ صَلُحَ عَلَیْهِ اَمْرُ الْاَوَّلینَ وَالْاٰ خِرینَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اَنْ تُصْلِحَ لی شَاْنی کُلَّهُ (۱)

کفعمی از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده: هرکه هر روز این دعا را بخواند حق تعالی امور دنیا و آخرت او را کفایت کند.

بِسْمِ اللّهِ حَسْبِیَ اللّهُ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللّهِ اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ خَیْرَ اُمُوری کُلِّها وَ اَعُوذُبِکَ مِنْ خِزْیِ الدُّنْیا وَ عَذابِ الْاٰخِرَه (۲)

و نیز روایت کرده: هرکه هر روز این دعا را هفت بار بخواند، امور دنیا و آخرت او کفایت شود:

حَسْبِیَ اللّهُ رَبِّیَ اللّهُ لا اِلهَ اِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظیم (۳)

و نیز روایت کرده: هرکه در طول یک سال، هر روز یک بار این دعا را بخواند، تا جای خد را در بهشت نبیند نمیرد:

سُبْحانَ الدّآئِمِ الْقآئِمِ سُبْحانَ الْقآئِمِ الدّآئِمِ سُبْحانَ الْواحِدِ الْاَحَدِ سُبْحانَ الْفَرْدِ الصَّمَدِ سُبْحانَ الْحَیِّ الْقَیُّومِ سُبْحانَ اللّهِ وَ بِحَمْدِهِ سُبْحانَ الْحَیِّ الَّذی لایَمُوتُ سُبْحانَ الْمَلِکِ الْقُدُّوسِ سُبْحانَ رَبِّ الْمَلائِکَهِ وَالرُّوحِ سُبْحانَ الْعَلِیِّ الْاَعْلی سُبْحانَهُ وَ تَعالی (۴)

باب دوم: نمازهای مستحبه

نماز اعرابی

سیّد ابن طاووس در کتاب جمال الأسبوع از شیخ تلعکبری نقل کرده: او به سند خود از زید بن ثابت روایت کرده: مردی از بادیه نشینان خدمت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله ایستاد و گفت: پدر و مادرم فدایت ای رسول خدا، ما در بادیه هستیم، و از مدینه بسیار دوریم، و نمیتوانیم هر جمعه به نماز جمعه حاضر شویم، مرا به عملی دلالت کن، که چون بجا آورم، فضیلت نماز جمعه را دریابم، و پس از بازگشت به اهل و قبیله خود به ایشان بیاموزم حضرت فرمود:

۱- خدایا از تو می خواهم به نور تابناک جلوه زنده پاینده کریمت، و از تو می خواهم به نور جلوه بسیار مقدّست که آسمانها به آن تابان شد، و تاریکی ها به آن برطرف گشت، و اصلاح شد به آن امر پیشینیان و پسینیان، اینکه بر محمّد و خاندانش درود فرستی، و همه کارهایم را اصلاح نمایی.

۲- به نام خدا، خدا مرا بس است، توکل کردم بر خدا، خدایا خیر همه امورم را از تو می خواهم، و به تو پناه می برم از رسوایی دنیا و عذاب آخرت.

۳- خداوند بس است مرا پروردگارم خداست، معبودی جز خدا نیست بر او توکّل کردم، و او پروردگار عرش بزرگ است.

۴- منزّه است پاینده پا برجا، منزّه است پا برجای پاینده، منزّه است یگانه یکتا، منزّه است بی همتای بی نیاز، منزّه است زنده به خود پاینده، منزّه است خدا، و به ستایش می ستایمش، منزّه است زنده ای که هرگز نمی میرد، منزّه است فرمانروای بسیار مقدّس، منزّه است پروردگار فرشتگان و روح، منزّه است والای برت، منزّه است او و بالاست.

چون روز برآیـد، دو رکعت نماز بخوان، در رکعت اول پس از سوره» حمـد «هفت مرتبه سوره «فلق» ، و در رکعت دوم بعد از سوره حمد هفت مرتبه سوره ناس، پس از سلام هفت مرتبه ایه الکرسیّ بخوان، سپس برخیز، و هشت رکعت دیگر به دو سلام بخوان، به این طریق که پس از هر دو رکعت بنشـین و تشـهد بگو، ولی سلام تشهد را نخوان، که میشود چهار رکعت، آن گاه چهار رکعت دیگر به همین صورت بجا آر، در این هشت رکعت در هر رکعتی سوره حمد یک مرتبه و سوره اذا جاء نصر اللّه یک مرتبه و سوره

قل هو اللّه احد

بیست وپنج مرتبه بخوان و چون از تشهّد و سلام رکعت هشتم فارغ شدی این دعا را هفت بار بخوان:

یـا حَیُّ یـا قَیُّومُ یـا ذَاالْجَلالِ وَالْإِکْرام یا اِلَهَ الْاَوَّلینَ وَ الْا خِرینَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ یا رَحْمنَ الـدُّنْیا وَ الْا خِرَهِ وَ رَحیمَهُما یا رَبِّ یا رَبِّ یا رَبِّ یا رَبِّ یا رَبِّ یا رَبِّ یا رَبِّ یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَاغْفِرْلی (۱)

ا

سپس حاجت خود را ذکر کن، و منزّه است خدا پروردگار عرش بزرگ.

سپس حاجت خود را ذکر کن و هفتاد مرتبه بگو:

لاحَوْلَ وَلاقُوَّهَ اِلّا بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ وَسُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْکَریمِ (۲)

آنگاه حضـرت فرمود: به حق آن خـدایی که مرا به راستی فرسـتاده سوگنـد، هر مرد و زن مؤمنی که این نماز را در روز جمعه بخواند من بهشت را برای او ضمانت میکنم، و

ص: ۹۷۵

۱- ی زنده، ای پاینده، ای صاحب شکوه و بزرگی، ای معبود پیشـینیان و پسینیان، ای مهربان ترین مهربانان، ای بخشنده دنیا و آخرت و مهربان هر دو جهان، ای پروردگار، ای پروردگار، ای پروردگار، ای پروردگار ای پروردگار ای پروردگار، ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای خدا، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و مرا بیامرز.

۲- و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ، و منزّه است خدا پروردگار عرش بزرگ.

از جایش برنخیزد، تا گناهانش و گناهان پدر و مادرش آمرزیده شود، و حق تعالی به او ثواب هرکه را در این روز در شهرهای مسلمانان نماز خوانده باشد عطا میفرماید، و برای او پاداش کسی را که در این روز در مشرق و مغرب عالم روزه گرفته باشد و نماز خوانده باشد مینویسد.

و به او ببخشد آنچه را که هیچ چشمی ندیده، و هیچ گوشی نشنیده.

مؤلّف گوید: شیخ طوسی هم در کتاب «مصباح» این نماز را نقل کرده، ولی در روایت ایشان دعای پس از نماز نیامده است، بلکه به جای آن فرموده است: چون از نماز فارغ شدید، هفتاد مرتبه بگو:

سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْکَریمِ وَلا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ اِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ (۱)

نماز هدیه معصومین علیهما السلام

از معصومان علیهم السّلام روایت شده: عبد در روز جمعه هشت رکعت نماز بجا آورد و در پایان هر دو رکعت سلام بگوید: چهار رکعت آن را هدیه رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و چهار رکعت دیگر را هدیه حضرت زهرا علیها السّلام نماید، و در روز شنبه چهار رکعت بخواند و هدیه امیر مؤمنان علیه السّلام کند، و همچنین هر روز چهار رکعت بجا آورد و هدیه امامی نماید به ترتیب آن حضرات، تا روز پنجشنبه که چهار رکعت بخواند و هدیه حضرت صادق علیه السّلام کند، باز در روز جمعه هشت رکعت بجا آورد، چهار رکعت هدیه به رسول خدا، و چهار رکعت هدیه به حضرت زهرا علیها السّلام نماید، و در روز شنبه چهار رکعت هدیه به موسی بن جعفر علیها السّلام، و همچنین هر روز چهار رکعت بخواند و

۱- منزه است خداوند، پروردگار عرش کریم، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ

هدیه امامی کند به ترتیب آن حضرات، تا روز پنجشنبه که چهار رکعت بجا آورد، و هدیه به امام عصر (عجّل اللّه تعالی فرجه) نماید، و بین هر دو رکعت از این نمازها این دعا را بخواند:

اَللّهُمَّ اَنْتَ السَّلامُ وَ مِنْکَ السَّلامُ وَ اِلَیْکَ یَعُودُ السَّلامُ حَیِّنا رَبَّنا مِنْکَ بِالسَّلامِ اَللّهُمَّ اِنَّ هذِهِ الرَّکَعاتِ هَدِیَّةٌ مِنّا اِلی وَلِیِّکَ فُلان فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ بَلِّغْهُ اِیّاها وَاَعْطِنی اَفْضَلَ اَمَلی وَ رَجآئی فیکَ وَ فی رَسُولِکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ فیهِ (۱)

پس هر دعایی را که می خواهد بخواند و بجای «فلان» نام آن امامی که نماز را برای او خوانده بگوید.

نماز لیله الدفن به دو نحو

دو رکعت است، در رکعت اول سوره «حمد» و ایه الکرسی، و در رکعت دوم سوره حمد و ده مرتبه سوره قدر بخواند، چون سلام داد بگوید:

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْ ثَوابَها اِلی قَبْرِ فُلان. (۲)

و به جای فلان نام میّت را ذکر کند.

نماز میّت دیگر: همچنین سیّد ابن طاووس، از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت کرده: ساعتی بر میّت سخت تر از شب اول قبر نمیگذرد، بنابر این با درگذشتگان خود به صدقه رحم کنید، و اگر چیزی که صدقه بدهی نیافتی، یکی از شما دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول، پس از سوره حمد، دو مرتبه سوره توحید و دو رکعت دوم بعد از سوره حمد، ده مرتبه الهیکم التّکاثر را خوانده و بعد از سلام بگوید:

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْ ثَوابَها اِلی قَبْرِ ذلِکَ الْمَیِّتِ فُلانِ بْنِ فُلان (۳)

حق تعالی همان ساعت

۱- خدایا توی سلام، و از توست سلام، و به سوی تو باز می گردد سلام، از جانب خود پروردگارا به ما تحیت فرست به سلام. خدایا این رکعات هدیه ای است از ما به سوی ولیّ ات. پس بر محمّد و خاندانش درود فرست. و این هدیه را به او برسان، و به من عطا کن بهترین آرزو و امیدم را درباره خود و رسولت درودت بر او و خاندانش.

۲- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و ثواب آن را به قبر فلان بفرست.

۳- خداوندا، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و ثواب آن را به قبر فلان میّت برسان

هزار فرشته به سوی قبر آن میّت فرستد که با هر فرشته جامه ای و حلّه ای است، و تنگی قبر او را تا روز نفخ صور وسعت دهد، و به نمازگزار به عدد آنچه آفتاب بر آن بتابد حسنات عطا کند، و چهل درجه برای او بالا برده میشود.

خیرات برای اموات

مؤلّف گوید: کفعمی هم این نماز را با همین کیفیّت نقل کرده، و پس از آن فرموده: در بعضی از کتب دیدم که در رکعت اول پس از سوره «حمد» یک مرتبه ایه الکرسی و دو مرتبه «توحید» را بخواند، و علّامه مجلسی در «زاد المعاد» فرموده: باید مردگان را فراموش نکنند، زیرا دستشان از اعمال خیر کوتاه شده، و به فرزندان و خویشان و برادران مؤمن امیدوارند، و به احسان آنان چشم به راهند، به خصوص دعای در نماز شب، و پس از نمازهای واجب.

و نیز باید در مشاهد مشرّفه پدر و مادر را زیادتر از دیگران دعا کرد، و برای ایشان اعمال خیری بجای آورد.

در خبر آمده: بسا فرزندی که در حال حیات پدر و مادر عاقّ آنان است، و پس از مرگ آنها به سبب اعمال خیری که برای ایشان انجام می دهد نیکوکار به آنها به حساب آید و از عاقیّ رهایی یابد، و بسا فرزندی که در حیات پدر و مادر نیکوکار به آنها باشد، و بعد از فوت آنان عاقّ گردد و به خاطر اعمال خیری که باید برای آنان انجام دهد، ولی کم انجام می دهد، و عمده خیرات برای پدر و مادر و سایر خویشان، ادای قرضهای آنان، و آزاد نمودن آنها از حقوق خدا

ص: ۹۷۸

و خلق است، و نیز سعی شود حجّ و عباداتی که از آنان فوت شده به صورت گرفتن اجیر یا رایگان بجا آورد.

در حدیث صحیح نقل شده: حضرت صادق علیه السّلام هر شب برای فرزند خود، و هر روز برای پدر و مادر خود، دو رکعت نماز به جا می آوردند، در رکعت اول سوره «انّا انزلناه» و در رکعت دوم سوره

انّا اعطناک الکوثر

قرائت می کردند.

به سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: بسا باشد، که میّت در تنگی و سختی است، و حق تعالی به او وسعت می دهد، و تنگی را از او برمی دارد، پس به او می گویند: این گشایش که برای تو حاصل شد، به سبب نمازی است که فلان برادر مؤمن برای تو خواند.

راوی پرسید: می توانم دو میّت را در دو رکعت نماز شریک کنم؟ فرمود: آری میّت شاد می شود، و گشایش می یابد به دعا و استغفاری که برای او انجام می دهند، چنان که زنده به خاطر هدیه ای که برای او می برند شاد می شود، و نیز فرمود: نماز و روزه و حجّ و تصدّق و سایر اعمال خیر و دعا، بر میّت در قبرش وارد می شود، و ثواب آن اعمال برای هر دو یعنی: کسی که انجام داده، و نیز برای مرده نوشته می شود.

در حدیث دیگری فرمود: هرکه از مسلمانان، برای میّتی عمل صالح انجام دهد، خدا ثواب آن را دوچندان نماید، و میّت به آن عمل بهره مند گردد.

در روایتی وارد شده: هرگاه شخصی به نیّت میّتی صدقه ای بدهد

حق تعالی به جبرئیل امر می کند تا با هفتاد هزار فرشته نزد قبر او بروند هر یک با طبقی از نعمتهای الهی در دست و یک به یک به او می گویند: سلام بر تو ای دوست خدا، این هدیه فلان مؤمن برای توست، پس قبر او روشن می شود، و حق تعالی هزار شهر در بهشت، به او کرامت می کند، و هزار حوری با او تزویج می نماید، و هزار لباس فاخر به او می پوشاند، و هزار خواسته او را روا می کند.

نماز برای والدین و اولاد و اموات

دو رکعت است: در رکعت اول سوره حمد و ده مرتبه:

رَبِّ اغْفِرْلی وَ لِوالِدَیَّ وَ لِلْمُؤْمِنینَ یَوْمَ یَقُومُ الْحِسابُ (۱)

و در رکعت دوم سوره حمد و ده مرتبه

رَبِّ اغْفِرْلی وَ لِوالِدَیَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَیْتِیَ مُؤْمِناً وَ لِلْمُؤْمِنینَ وَ الْمُؤْمِناتِ (۲)

خوانده و پس از سلام ده مرتبه بگوید:

رَبِّ ارْحَمْهُما کَما رَبَّیانی صَغیراً (۳)

نماز گرسنه

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکه گرسنه باشد وضو بگیرد، و دو رکعت نماز گذارد، و بگوید:

یا رَبِّ اِنّی جائِعٌ فَاَطْعِمْنی (۴)

و در روایت دیگری آمده است:

رَبِّ اَطْعِمْنی فَاِنّی جائِعٌ (۵)

به درستی که خدا او را در آن ساعت طعام دهد.

نماز حدیث نفس

[وسوسه های نفسانی در مورد عقاید دینی] : از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هیچ مؤمنی نیست که بر او چهل روز بگذرد، مگر این که حدیث نفس عارض او گردد.

هرگاه دچار این عارضه شد، دو رکعت نماز بخواند، و از آن به خدا پناه برد، و نیز از آن حضرت روایت شده: حضرت آدم به خدا، از حدیث نفس شکایت

۱- پروردگارا مرا و پدر و مادرم و همه اهل ایمان را روزی که حساب برپا میشود بیامرز

۲- پروردگارا مرا و پدر و مادرم و هرکه وارد خانه ام شد و مردان مؤمن و زنان مؤمن را بیامرز

۳- پروردگارا به پدر و مادرم رحم کن، چنان که مرا در کودکی پروریدند

۴- ای پروردگارم، من گرسنه هستم طعامم بده

۵- پروردگارا خوراکم ده من گرسنه

کرد، جبرئیل نازل شد و گفت بگو: جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای والای بزرگ آدم این ذکر را گفت و حدیث نفس از او برطرف شد، آنگاه حضرت فرمود، این است اصل لا حول و لا قوّه الاّ باللّه از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: مردی به محضر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله آمد، و به آن حضرت از وسوسه و حدیث نفس و قرضی که بر او گران آمده بود، و نیز از تهیدستی شکایت کرد، حضرت به او فرمود بگو:

تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذى لايَمُوتُ وَ الْحَمْدُلِلّهِ الَّذى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَريكَ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيُّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبيراً (۱)

سپس فرمود: این دعا را به کرّات بگو، چندی نگذشت که آن مرد خدمت حضرت آمد و گفت: یا رسول اللّه خدا وسوسه مرا از بین برد، و قرضم را ادا کرد، و از تهیدستی به توانگری رساند.

و همچنین روایت شده: هنگامی که در سینه ات شکّی پیدا شد، برای دفع وسوسه شیطان بگو:

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآ خِرُ وَالظّاهِرُ وَالْباطِنُ وَ هُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَليمٌ (۲)

اذکار حدیث نفس و دفع وسوسه

و نیز از حضرت صادق علیه السّلام برای دفع وسوسه شیطان روایت شده: بر سینه خود دست بکش و بگو:

بِسْمِ اللّهِ وَ بِاللّهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّهِ وَلاحَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّهِ الْعَلِيِّ الْعَظيمِ اَللّهُمَّ امْسَحْ عَنّى ما اَحْذَرُ (۳)

پس بر شکم خود دست میکشی، و سه مرتبه میگویی، که ان شاء اللّه برطرف خواهد شد.

و همچنین برای دفع وسوسه این امور سودمند است: شستن سر با سدر، و مسواک

۱- توکّل کردم بر زنده ای که نمی میرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفته، و در فرمانروایی شرکی برایش نبوده است، و برای او سرپرستی نیست از روی خواری، و او را بزرگ شمار بزرگ شمردنی شایسته.

۲- اوست آغاز و انجام و پیدا و پنهان، و به هرچیز داناست

۳- بنام خدا، و به خدا، محمّد (ص) رسول خداست، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ، خدایا آنچه را از آن میترسم از من پاک گردان

کردن، و انار خوردن، و آب نیسان آشامیدن، و پنجشنبه اول و آخر و چهارشنبه میان هر ماه روزه گرفتن، و نیز گفتن:

اَعُوذُ بِـاللَّهِ الْقَوِیِّ مِنَ الشَّیْطـانِ الْغَوِیِّ وَ اَعُوذُ بِمُحَمَّدٍ الرَّضِـیِ مِنْ شَـرِّ مـا قُـدِّرَ وَ قُضِـیَ وَ اَعُوذُ بِـاِلهِ النّـاسِ مِنْ شَـرِّ الْجِنَّهِ وَ النّاسِ اَجْمَعینَ (۱)

نماز استخاره ذات الرقاع

کیفیتش چنین است که هرگاه کاری را اراده کردی، شش ورقه آماده کن، در سه ورقه بنویس:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ خِیَرَهٌ مِنَ اللّهِ الْعَزیزِ الْحَکیمِ لِفُلان بْنِ فُلان اِفْعَلْ (۲)

و در سه ورقه دیگر بنویس

لاتَفعَل

انجام نده

سپس آنهـا را زیر جانمـاز خود می گـذاری، و دو رکعت نماز به جا می آوری، چون از نماز فراغت یافتی، سـجده می کنی، و در سجده صد بار می گویی:

اَسْتَخیرُ اللّهَ بِرَحْمَتِهِ خِیَرَهً فی عافِیَهٍ (۳)

آنگاه می نشینی و می گویی :

اَللّهُمَّ خِرْلی وَاخْتَرْلی فی جَمیعِ اُمُوری فی یُسْرٍ مِنْکَ وَ عافِیَهٍ (۴)

سپس ورقه های زیر جانماز را با هم مخلوط می کنی، و یکی یکی بیرون می آوری، هرگاه سه افعل دنبال هم بیرون آمـد، آن کار را که اراده کرده ای به جای می آوری، و اگر سه لا تفعل بیرون آمـد به جا نیاور، و اگر یکی افعل بیرون آمـد، و دیگر لا تفعل، تا پنج ورقه بیرون بیاور و به آن دقت کن، اگر سه افعل است و دو لا تفعل بجا آورد، و اگر برعکس است انجام نده.

معنی استخاره و کیفیت آن

مؤلّف گویـد: معنی اسـتخاره، طلب خیر کردن است، پس هرکـاری که میخواهی انجـام دهی، خیر خود را از حق تعـالی طلب کن.

روایت شده: در سجده آخر

ص: ۹۸۲

۱- پناه میبرم به خدای نیرومند، از شیطان گمراه، و پناه میبروم به محمّد پسندیده از شرّ آنچه مقدّر شده، و قضا بر آن رفته، و پناه میبرم به معبود آدمیان از شرّ همه جن و انس.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، خیرخواهی است از خداوند عزیز حکیم فلان فرزند فلان، انجام بده

۳- خیر می خواهم از خداوند به رحمتش، خیرخواهی در عافیت

۴- خداوند ابراهیم خیر بخواه، و در همه امورم، در آسانی و عافیت از جانب خود خیر برگزین

نماز شب طلب خير كن، و صدو يک مرتبه بگو: استخير اللّه برحمته و نيز طلب خير در سجده آخر نافله صبح خوب است.

و همچنين در هر ركعت از نافله هاى ظهر استخاره نيكوست.

كيفيت استخاره به تسبيح منسوب به امام عصر

علّامه مجلسى از پدر بزرگوارش نقل كرده، آن جناب از استادش شيخ بهايى روايت نموده كه شيخ فرمود: از مشايخ شنيدم كه از حضرت قائم عجل اللّه فرجه، در استخاره با تسبيه مذاكره ميكردند: به اين كه شخص تسبيح را به دست گيرد، و سه مرتبه بر محمّد و آل محمّد صلوات اللّه عليهم اجمعين صلوات فرستد، و يک قبضه از تسبيح را بگيرد، و دوتا دوتا بشمارد، اگر يكى باقى ماند، كار را انجام دهد، و اگر دوتا بجاى ماند انجام ندهد.

استخاره صاحب جواهر

شيخ فقيه بزرگوار صاحب «جواهر» در كتاب «جواهر» فرموده: استخاره اى است، كه پيش بعضى از اهل زمان رايج است، و بسا به مولاى ما حضرت قائم عجل اللّه فرج نسبت داده مى شود، و آن به اين صورت است، كه پس از قرائت و دعا، يک قبضه از تسبيح را بگيرد، و هشت هشت رد كند، اگر يک دانه باقى ماند، فى الجمله نيک است.

اگر دو تا باقى ماند، داراى يک نهى است، و اگر سه عدد باقى ماند در انجام و ترک اختيار دارد، زيرا انجام و ترک كار مساوى است، و اگر چهار دانه باقى ماند داراى دو نهى است، و اگر پنج عدد باقى ماند بعضى گفته اند: زحمت و رنج دارد، و بعضى گفته اند: در آن كار ملامت است، و اگر شش دانه باقى ماند، در نهايت خوبى است، و

باید نسبت به انجام کار شتاب ورزید، و اگر هفت عدد باقی ماند، در حکم مانند عدد پنج است، و اگر هشت دانه باقی ماند، در آن چهار نهی است.

ما در باب ششم، بعضی از استخاره ها را ذکر خواهیم کرد.

ساعات استخاره

مرحوم محدّث کاشانی در کتاب «تقویم المحسنین» برای استخاره به قرآن مجید، در ایام هفته ساعاتی را نقل کرده و گفته است: اختیار این ساعات، بنا بر مشهور بین اهل ایمان است، اگرچه حدیثی از اهل بیت بر آن یافت نشده است سپس فرمود: روز یک شنبه: تا ظهر خوب است، آنگاه از عصر تا مغرب.

روز دوشنبه: تا طلوع آفتاب خوب است، آنگاه از زمان ناهار تا ظهر و سپس از عصر تا عشاء آخر.

روز سه شنبه از وقت ناهار تا ظهر خوب است، آنگاه از عصر تا عشاء آخر.

روز چهارشنبه تا ظهر خوب است، آنگاه از عصر تا عشاء آخر.

روز پنجشنبه تا طلوع آفتاب خوب است، آنگاه از ظهر تا عشاء آخر.

روز جمعه تا طلوع آفتاب خوب است، آنگاه از ظهر شرعی تا عصر.

روز شنبه تا وقت ناهار خوب است، آنگاه از ظهر شرعی تا عصر.

این جدول برگرفته از مدخل [مقدّمه] منظوم محقّق طوسی طاب ثراه است.

نماز قضای دین و کفایت ظلم سلطان

شیخ طوسی روایت کرده: مردی خدمت حضرت صادق علیه السّلام رسید و گفت: ای آقای من به تو شکایت میکنم، از قرضی که مرا فرا گرفته، و از پادشاهی که به من ستم میکند.

میخواهم به من دعایی تعلیم دهی که به وسیله آن غنیمتی تحصیل کنم، تا قرضم را ادا کرده، و ستم پادشاه را از خود

بازدارم.

حضرت فرمود: هرگاه تاریکی شب تو را فرا گرفت دو رکعت نماز بخوان، در رکعت اول سوره «حمد» و «ایه الکرسی» ، و در رکعت دوم سوره حمد و آخر سوره «حشر» از لو انزلنا هذا القرآن تا پایان سوره را قرائت کن، سپس قرآن مجید را بردار و بر سر خود بگذار و بگو:

بِحَقِّ هذَا الْقُرْآنِ وَ بِحَقِّ مَنْ اَرْسَلْتَهُ بِهِ وَ بِحَقِّ كُلِّ مُؤْمِنٍ مَدَحْتَهُ فيهِ وَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ فَلا اَحَدَ اَعْرَفُ بِحَقِّكَ مِنْكَ (۱)

آنگاه هر یک از این اذکار را ده مرتبه بگو:

بِكَ يا اللّهُ يا مُحَمَّدُ ، يا عَلِيُّ، يا فاطِمَهُ ، يا حَسَنُ ، يا حُسَيْنُ ، عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ، يا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِى يا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، يا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ، يا عَلِيَّ بْنَ مُوسى ، يا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِى ، يا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ ، يا حَسَنَ بْنَ عَلِى ، بِالْحُجَّهِ

بک یا اللّه یا محمّد، یا علی، یا فاطمه، یا حسن، یا حسین، یا علی بن الحسین، یا محمّد بن علی، یا جعفر بن محمد، یا موسی بن جعفر، یا علی بن موسی، یا محمّد بن علی، یا علی بن محمّد، یا حسن بن علی، بالحجّه.

سپس حاجت خود را بطلب، راوی گفت: آن مرد رفت، و پس از مدّتی بازگشت، درحالیکه قرضش را ادا نموده، و از ستم پادشاه امان یافته، و داراییاش فراوان شده بود.

مؤلّف گوید: ظاهر این است که این عمل، پس از نماز بجا آورده میشود.

نماز حاجت

از کتاب «دعوات» راوندی نقل شده: حضرت سجّاد علیه السّلام به مردی رسیدند که در خانه مرد دیگری نشسته بود،

۱- به حق این قرآن، و به حق کسیکه او را فرستادی با آن، و به حق هر مؤمنی که در قرآن مدح کردی، و به حقّت بر آنان، پس کسی شناساتر به حق تو از تو نیست،

به او فرمود: برای چه در خانه این ستمکار جبّار نشسته ای؟ گفت: به جهت محنت و شدّتیّ که بر من عارض شده، فرمود: برخیز تا من تو را به دری راهنمایی کنم که بهتر از در اوست، و به جانب ربّی که برای تو از او نیکوتر است، پس دست او را گرفت، و تا مسجد پیامبر صلی اللّه علیه و آله آورد و فرمود: رو به قبله آر، و دو رکعت نماز بخوان، آنگاه خدا را ثنا بگو، و بر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله صلوات فرست، و آخر سوره «حشر» ، و شش آیه اول سوره حدید، و دو آیه ای که در سوره «آل عمران» است بخوان، سپس حاجت خود را از خدا بخواه، که به تو عطا میفرماید.

جناب راوندی فرموده: شاید دو آیده، آیه «قل اللّهمّ مالک الملک» باشد تا بغیر حساب [سوره آل عمران، آیات ۲۷ ۲۶] .

علامه مجلسی فرموده است: شاید آیه قل اللّهم باشد و آیه شهد اللّه انّه .

از حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام روایت شده: هرگاه یکی از شما رفع حاجتی را قصد کند، صبح پنجشنبه در طلب آن بیرون رود، و هنگامی که از منزل بیرون میرود آخر سوره ال عمران، و ایه الکرسی، و سوره انّا انزلناه و سوره حمد را بخواند، زیرا رفع حوائج دنیا و آخر در اینهاست.

نماز برای مهمات

چهار رکعت بجا میآوری، و قنوت و ارکان آن را به نیکی انجام میدهی، در رکعت اول پس از سوره حمد، هفت مرتبه

حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ

و خداوند ما را بس است و چه خوب

کارگشایی است

و در رکعت دوم پس از سورّ حمد، هفت مرتبه آیه:

ماشآءاللَّهُ لا قُوَّهَ اِلّا بِاللّهِ اِنْ تَرَنِ اَنَا اَقَلَّ مِنْکَ مالاً وَ وَلَداً (۱)

و در رکعت سوم پس از سوره حمد، هفت مرتبه: لا اله الّا انت سبحانك انّى كنت من الظّالمين.

و در رکعت چهارم بعد از سوره حمد هفت مرتبه افوّض امری الی اللّه انّ اللّه بصیر بالعباد.

سپس حاجت خود را بخواه.

نماز رفع عسر و سختی

از حضـرت صادق علیه السّـلام روایت شـده: چون کاری بر تو دشوار شود، هنگام زوال دو رکعت نماز بگـذار، در رکعت اول پس از سوره حمدقل هو اللّه احد

و انّا فتحنا لك فتحا مبينا ، و ينصرك اللّه نصرا عزيزا و در رکعت دوم پس از سوره حمد قل هو اللّه احد و الم نشرح. بخوان، و این نماز به تجربه رسیده است.

نماز زیاد شدن روزی

روایت شـده، مردی نزد رسول خدا صـلی اللّه علیه و آله آمد و گفت: یا رسول اللّه من صاحب عیالم و قرض دارم و حالم بس سخت است، به من دعایی تعلیم فرما، که بخوانم خـدای عزّ و جلّ را، تا به من آن قـدر روزی کنـد، که قرضم را ادا کنم، و به آن بر عیال خود استعانت جویم.

فرمود: ای بنده خدا وضو بگیر، وضوی کاملی بعد دو رکعت نماز بخوان، و رکوع و سـجود آن را به طور کامل بجا آور، پس بگو:

يا ماجِدُ يا واحِدُ يا كَريمُ اَتَوَجَّهُ اِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَهِ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يا مُحَمَّدُ يا رَسُولَ اللَّهِ اِنّى اَتَوَجَّهُ بِكَ اِلَى اللَّهِ رَبّى وَ رَبِّكَ وَ رَبِّ كُلِّ شَيْئٍ وَ اَسْئَلُكَ

۱- آنچه خدا خواست شود هیچ نیرویی جز به خداوند نیست اگر ببینی که من در مال و فرزند از تو کمتر

اللّهُمَّ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَیْتِهِ وَ اَسْئَلُکَ نَفْحَهً کَریمَهً مِنْ نَفَحاتِکَ وَ فَتْحاً یَسیراً وَ رِزْقاً واسِعاً اَلُمُّ بِهِ شَعَثی وَ اَقْضی بِهِ دَیْنی وَاَسْتَعینُ بِهِ عَلی عِیالی (۱)

دو نماز دیگر

نماز دیگر برای زیاد شدن روزی: چون خواستی به محلّ کسب خود بروی، ابتدا به مسجد برو، و دو رکعت یا چهار رکعت نماز بجا آور و بگو:

غَدَوْتُ بِحَوْلِ اللّهِ وَ قُوَّتِهِ وَ غَدَوْتُ بِلا حَوْلٍ مِنّی وَلا قُوَّهٍ وَلکِنْ بِحَولِکَ وَ قُوَّتِکَ یا رَبِّ اَللّهُمَّ اِنّی عَبْدُکَ اَلْتَمِسُ مِنْ فَضْلِکَ کَما اَمَرْتَنی فَیَسِّرْ لی ذلِکَ وَ اَنَا خافِضٌ فی عافِیَتِکَ (۲)

نماز دیگر: دو رکعت است که در رکعت اول بعد از سوره حمد سه مرتبه

انّا اعطیناك الکوثر

و در رکعت دوم پس از سوره «حمد» سه مرتبه سوره «فلق» و سه مرتبه سوره «ناس» خوانده میشود.

نماز حاجت

نماز حاجت: به نقل از کتاب «مکارم» : زمانی که شب به نیمه رسید، غسل کن و دو رکعت نماز بجا آور، در رکعت اول پس از سوره حمد پانصد مرتبه سوره توحید و همچنین در رکعت دوم پس از سوره «حمد» پانصد مرتبه سوره توحید و آخر سوره حشر را از لو انزلنا هذا القران. تا آخر سوره، و شش آیه اول سوره حدید، و پس از آن به همان حال که ایستاده ای هزار مرتبه ايّاك نعبد و ايّاك نستعين بگو، سپس نماز را به پایان برسان، و ثنای حق تعالی را بجای آور، اگر حاجتت برآورده شد که به مراد خود رسیده ای، و اگر به حاجت خود نرسیدی دوباره این نماز را بخوان، و اگر حاجتت برآورده نشد، بار

ص: ۹۸۸

۱- ای بزرگوار، ای یگانه، ای کریم، به سوی تو رو می کنم به محمّد پیامبرت، پیامبر رحمت (درود خدا بر او و خاندانش) ای محمّد ای رسول خدا، به تو رو می کنم به سوی خدا، پروردگارم و پروردگارت، و پروردگار همه چیز، و از تو می خواهم خدایا، که بر محمّد و اهل بیتش درود فرستی، و از تو می خواهم نسیم کریمانه ای از نسیم هایت، و گشایش آسان و رزق واسعی، که پراکندگی ام را با آن جمع کنم، و قرضم را بپردازم، و با آن بر عیالم یاری گیرم.

۲- صبح کردم به قدرت و نیروی خدا، و صبح کردم نه با جنبش و نیرویی از پیش خودم، ولی به توان و نیرویی تو ای پروردگارم، خدایا من بنده توام و چنان که فرمان دادی از فضل تو میجویم، پس آن را برایم آسان فرما، و من تنها در سایه عافیت آسوده ام.

سوم آن را بجا آر، ان شاء اللّه بر آورده می شود.

نماز دیگر

ثقه الاسلام کلینی در کتاب» کافی «، به سند معتبر از عبد الرّحیم قصیر روایت کرده: بر حضرت امام صادق علیه السّلام وارد شدم و عرض کردم: فدایت شوم، از پیش خود دعایی اختراع کردم.

فرمود: مرا از اختراع خود واگذار، هرگاه برایت حاجتی بود، به رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله پناه ببر، و دو رکعت نماز بخوان، و آن را به حضرت رسول صلّی اللّه و علیه و آله هدیه کن، عرضه داشتم: این نماز را چگونه بجا آورم؟ فرمود: غسل می کنی، و دو رکعت نماز در آغاز و پایان، همانند نماز واجب صبح به جا می آوری، و پس از سلام می گویی:

اَللّهُمَّ اَنْتَ السَّلامُ وَ مِنْکَ السَّلامُ وَ اِلَیْکَ یَرْجِعُ السَّلامُ اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَبْلِغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ مِنّی السَّلامَ وَ اَرْواحَ الْأَئِمَّهِ الصّادِقینَ سَلامی وَارْدُدْ عَلَیَّ مِنْهُمُ السَّلامَ وَالسَّلامُ عَلَیْهِمْ وَ رَحْمَهُ اللّهِ وَ بَرَکاتُهُ اَللّهُمَّ اِنَّ هاتَیْنِ الرَّکْعَتَیْنِ هَدِیَّهٌ مِنّی اِلی رَسُولِ اللّهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ فَاَثِبْنی عَلَیْهِما ما اَمَّلْتُ وَ رَجَوْتُ فیکَ وَ فی رَسُولِکَ یا وَلِیَّ الْمُؤْمِنینَ . (۱)

آنگاه به سجده می روی، و چهل مرتبه می گویی: یا حیّ یا قیّوم، یا حیّا لا یموت، یا حیّا لا اله الّا انت، یا ذا الجلال و الاکرام، یا ارحم الرّاحمین.

سپس جانب راست صورت خویش را بر زمین می گذاری، و همین دعا را چهل مرتبه می خوانی.

آنگاه جانب چپ صورت خود را بر زمین می گذاری، و باز چهل مرتبه این دعا را

۱- خدایا تویی سلام، و از توست سلام، و به سوی تو سلام باز می گردد، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و از سوی من به روح محمّد سلام برسان، و سلام را نثار ارواح امامان راستگو فرما، و به من از سوی آنان سلام بازگردان، و سلام و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، خدایا این دو رکعت نماز هدیه ای است از سوی من به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) ، بر این دو رکعت پاداشم ده، آنچه آرزو کردم، و امید بستم درباره تو و رسولت ای سرپرست مؤمنان.

قرائت می کنی، سپس سر از سجده بر می داری، و دست را به جانب آسمان برداشته چهل مرتبه می خوانی، پس از آن دستها را بر گردن خود می گذاری، و به انگشت شهادت خویش پناه برده چهل مرتبه می خوانی، سپس محاسن خود را با دست چپ می گیری و گریه می کنی یا اظهار گریستن می نمایی، و می گویی:

یا مُحَمَّدُ یا رَسُولَ اللَّهِ اَشْکُو اِلَی اللَّهِ وَ اِلَیْکَ حاجَتی وَ اِلی اَهْلِ بَیْتِکَ الرّاشِدینَ حاجَتی وَ بِکُمْ اَتَوَّجَهُ اِلَی اللَّهِ فی حاجَتی (۱)

سپس به سجده می روی و می گویی: یا اللّه یا اللّه به اندازه ای که نفس قطع شود، آنگاه می گویی: صلّ علی محمّد و ال محمّد و افعل بی کذا و کذا و به جای کذا و کذا (با من چنین و چنان کن) حاجت خود را بخواه، پس از آن حضرت صادق علیه السّلام فرمود: من بر خدای عزّ و جلّ ضامنم، که از جای خود حرکت نمی کنی، مگر آن که حاجت تو برآورده شد.

رقعه حاجت

مؤلّف گوید: در باب چهارم دعاهای بسیاری برای رفع حوائج دنیا و آخرت ذکر خواهم کرد.

شیخ کفعمی در کتاب بلد الأمین برای رفع حاجت بسیار مهمّ فرموده: این کلمات را در کاغذی بنویسد، و در کتاب بیندازد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ مِنَ الْعَبْدِ الذَّلیلِ اِلَی الْمَوْلَی الْجَلیلِ رَبِّ اِنّی مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَ اَنْتَ اَرْحَمُ الرّاحِمینَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَاکْشِفْ هَمّی وَ فَرِّجْ عَنّی غَمّی بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۲)

نماز حاجت دیگر

سیّد ابن طاووس در کتاب «مزار» ، در باب اعمال مسجد کوفه،

۱- ای محمّد، ای رسول خدا، حاجتم را به جانب خدا و تو و خاندان ره یافته است، شکایت می کنم، و در حاجتم به وسیله شما به سوی خدا توجه می نمایم

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، از بنده خوار، به سوی مولای بزرگوار، پروردگارا به من بدحالی رسیده و تو مهربان ترین مهربانانی، به حق محمّد و خاندانش، درود فرست بر محمّد و خاندانش، و اندوه مرا برطرف کن و غم مرا بگشا، ای مهربان ترین مهربانان.

در ذیل اعمال محراب حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام فرموده: ذکر نماز حاجتی که در خصوص این مکان باید انجام داد، و آن چهار رکعت است با دو سلام، در رکعت اول پس از سوره «حمد» ده مرتبه

«قل هو اللّه احد»

و در رکعت دوم بعد از سوره «حمد» بیست ویک مرتبه «توحید» و در رکعت سوم بعد از سوره «حمد» سی ویک مرتبه قل،

هو اللّه احد

و در رکعت چهارم پس از «حمد» چهل ویک مرتبه «توحید» خوانده می شود و پس از سلام نماز، و خواندن تسبیح، پنجاه ویک مرتبه سوره توحید را بخوان و پنجاه مرتبه استغفار کن، و پنجاه مرتبه صلوات بفرست و پنجاه مرتبه بگو: لا حول و لا قوّه الّا باللّه العلیّ العظیم آنگاه بگو:

یـا اَللّهُ الْمانِعُ قُدْرَتَهُ خَلْقَهُ وَالْمالِکُ بِها سُلْطانَهُ وَالْمُتَسَلِّطُ بِمافی یَدَیْهِ عَلی کُلِّ مَوْجُودٍ وَ غَیْرُکَ یَخیبُ رَجآءُ راجیهِ وَ راجیکَ مَسْرُورٌ لایَخیبُ اَسْئَلُکَ بِکُلِّ رِضیً لَکَ وَ بِکُلِّ شَیْءٍ اَنْتَ فیهِ وَ بِکُلِّ شَیْءٍ تُحِبُّ اَنْ تُذْکَرَ بِهِ وَ بِکَ یا اَللّهُ فَلَیْسَ یَعْدِلُکَ شَیْءٌ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَحفَظَنی وَ وَلَدی وَ اَهْلی وَ مالی وَ تَحْفَظَنی بِحِفْظِکَ وَ اَنْ تَقْضِیَ حاجَتی فی کَذا وَ کَذا (۱)

و حاجت خود را ذکر کن.

نماز دیگر

روایت شده: هر که را به خدا حاجتی باشد، و بخواهد برآورده گردد، چهار رکعت نماز بجا آورد، در هر رکعت پس از سوره حمد سوره انعام بخواند، و در پی نماز بگوید:

یا کَریمُ یا کَریمُ یا کَریمُ یا عَظیمُ یا عَظیمُ یا عَظیمُ یا أَعْظَمَ مِنْ کُلِّ عَظیمٍ یا سَمیعَ الدُّعآءِ

۱- ای خدایی که [قدرتش را از رساندن ضرر به بندگانش منع می کند، حاصل اینکه در عین قدرت بی نهایتش دست به انتقام نمی زند. از محدث قمی] و سلطنش را به قدرتش مالک است، و به آنچه نزد اوست بر هر موجودی چیره است، و غیر تو ناامید می کند امید امیدوارش را، و امیدوار تو خوشحال است که ناامید نمی شود، از تو می خواهم به هرچه پسند توست، و به هر شأنی که تو در آنی، و به هرچه دوست داری به آن یاد شوی، و به حقیقت ای خدا، چیزی برابر تو نیست، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و مرا و فرزندان و خاندان و دارایی ام را نگاه داری، و به حفظت حفظم کنی، و حاجتم را در چنین و چنان مورد برآوری.

یـا مَنْ لا ـتُغَیِّرُهُ اللَّیـالی وَالْاَیّـامُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَارْحَمْ ضَـعْفی وَ فَقْری وَفاقَتی وَ مَسْـکَنَتی فَاِنَّکَ أَعْلَمُ بِها مِنّی وَ أَنْتَ أَعْلَمُ بِحاجَتی یا مَنْ رَحِمَ الشَّیْـخَ یَعْقُوبَ حینَ رَدَّ عَلَیْهِ یُوسُفَ قُرَّهَ عَیْنِهِ یا مَنْ رَحِمَ أَیُّوبَ بَعْدَ طُولِ بَلائِهِ یا مَنْ رَحِمَ مُحَمَّداً وَ مِنَ الْیُتْمِ آواهُ وَ نَصَرَهُ عَلی جَب ابِرَهِ قُرَیْشٍ وَ طَواغیتِها وَ أَمْکَنَهُ مِنْهُمْ یا مُغیثُ یا مُغیثُ یا مُغیثُ (۱)

را مکرّر می گویی و سپس حاجات خود را از خدای تعالی طلب می کنی، که حق تعالی آنها را عطا می کند.

نماز حاجت در شب جمعه و شب عید قربان

و نیز نماز حاجتی دیگر: سیّد ابن طاووس رحمه اللّه روایت کرده و فرموده: شب جمعه و شب عید قربان دو رکعت نماز بخوان و در هر رکعت سوره فاتحه را قرائت کن، ولی آیه

ایاک نعبد و ایاک نستعین

را صد مرتبه بگو، سپس حمد را به پایان برسان، و دویست مرتبه سوره «توحید» را بخوان، چون سلام دادی، هفتاد مرتبه بگو: «لا حول و لا قوه الاّ باللّه العلیّ العظیم» آنگاه به سجده برو و دویست مرتبه بگو: یا ربّ یا ربّ، پس هر حاجت که داری بخواه، ان شاء اللّه برآورده خواهد شد.

ایضاً نماز حاجت به سندهای معتبر

نمازی است که بسیاری از علما مانند شیخ مفید و شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس و دیگران آن را از حضرت صادق علیه السّلام نقل کرده اند، و کیفیت آن موافق روایت سیّد چنین است: هرگاه برایت به خدای عزّ و جلّ حاجت مهمی روی دهد سه روز پی درپی که چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه باشد، روزه بگیر، و چون روز جمعه شود غسل کن،

۱- ای کریم، ای کریم، ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ تر از هر بزرگ. ای شنونده دعا، ای که شبها و روزها دگرگونش نمی سازد، درود فرست بر محمّد و خاندانش، و به ناتوانی و تهیدستی و نداری و درماندگی ام رحم کن زیرا که تو به آنها داناتر از منی، و تو به حاجتم آگاه تری، ای آن که به یعقوب سالخورده رحم کردی زمانی که نور چشمش یوسف را به او بازگرداندی، ای آن که به ایوب پس از طول بلایش رحم کرد، ای آن که بر محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) رحم کرد، و از زمان یتیمی پناهش داد، و بر گردنکشان قریش و طاغوتهای آن یاری اش داد، و بر آنان چیره اش ساخت، ای فریادرس، ای فریادرس، ای فریادرس.

و جامه نو و پاکیزه بپوش، و به بامی که بلندترین بامهای خانه ات باشد بالا رو، و دو رکعت نماز بخوان، سپس دستها را به سوی آسمان بلند کن و بگو:

اَللّهُمَّ اِنّی حَلَلْتُ بِساحَتِکَ لِمَعْرِفَتی بِوَحْدانِیَّتِکَ وَ صَمَدانِیَّتِکَ وَ اَنَّهُ لا قادِر عَلی قَضآءِ حاجَتی غَیْرُکَ وَ قَدْ عَلِمْتُ یا رَبِّ اَنَّهُ کُلَّما تَظاهَرَتْ نِعْمَتُکَ عَلَیَّ اشْتَدَّتْ فاقَتی اِلَیْکَ وَ قَدْ طَرَقَنی هَمُّ کَذا وَ کَذا (۱)

و به جای چنین و چنان، حاجت خود را ذکر نماید.

وَ اَنْتَ بِکَشْفِهِ عالِمٌ غَیْرُ مُعَلَّم واسِعٌ غَیْرُ مُتَکَلِّفٍ فَاَسْئَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذی وَضَعْتَهُ عَلَی الْجِبالِ فَنُسِفَتْ وَ وَضَعْتَهُ عَلَی السَّمواتِ فَانْشَقَّتْ وَ عَلی النُّجُومِ فَانْتَثَرَتْ وَ عَلَی الْاَرْضِ فَسُطِحَتْ وَ اَسْئَلُکَ بِالْحَقِّ الَّذی جَعَلْتَهُ عِنْدَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ عِنْدَ عَلِیٍّ وَ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ وَ عَلِیٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسی وَ عَلِیٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَالْحَسَنِ وَ الْحُجَّهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَیْتِهِ وَ اَنْ تَقْضِیَ لی حاجَتی وَ تُیَسِّرَلی عَسیرَها وَ تَکْفِیَنی مُهِمَّها فَاِنْ فَعَلْتَ فَلَکَ الْحَمْدُ وَ اِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَکَ الْحَمْدُ غَیْرُ جآئِرٍ فی حُکْمِکَ وَلا مُتَّهَمٍ فی قَضآئِکَ وَلاحآئِفٍ فی عَدْلِکَ (۲)

صورت خود را به زمین می چسبانی و می گویی:

اَللّهُمَّ اِنَّ یُونُسَ بْنَ مَتّی عَبْدُکَ دَعاکَ فی بَطْنِ الْحُوتِ وَ هُوَ عَبْدُکَ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَ اَنَا عَبْدُکَ اَدْعُوکَ فَاسْتَجِبْ لی (۳)

کلامی در وظیفه خواهنده اجابت

حضرت صادق علیه السّلام فرمود: بسا که حاجتی برای من پیش می آید، و من این دعا را می خوانم، آنگاه که باز می گردم، حاجتم برآورده شده.

مؤلّف گوید: سید ابن طاووس در کتاب «جمال الأسبوع»

۱- خدایا به خاطر معرفتم به یگانگی ات و بی نیازی ات به آستانت فرود آمدم و هم اینکه توانایی بر برآوردن حاجتم جز تو نیست، و من دانسته ام ای پروردگارم هر زمان نعمتت پی درپی به من رسیده، نیازم به تو سخت تر گشته، اینک مرا درهم کوبیده است اندوه ناشی از چنین و چنان

۲- و تو به برطرف نمودنش دانایی بی آنکه دانشت را از دیگری گرفته باشی، و توانایی بدون هیچ گونه مشقّتی، از تو می خواهم به حق نامت، که بر کوه نهادی پس در هم کوبیده شد، و بر آسمانها نهادی، پس شکافته شدند، و بر ستارگان پس پراکنده شدند، و بر زمین پس گسترده شد، و از تو می خواهم به حقی که قرار دادی نزد محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) و حسن و حسین و علی و محمّد و جعفر و موسی و علی و محمّد و علی و حسن و حجّت (درود خدا بر ایشان) اینکه درود فرستی بر محمّد و اهل بیتش، و حاجتم را برآوردی، و دشوارش را آسان نمایی، و مهمّش را کفایتم کنی، پس اگر عنایت

کردی تو را ستایش، و اگر مرحمت نفرمودی باز هم تو را ستایش، که تو در حکم خود ستمکار نیستی، و در داوری ات متهمّ نمی باشی، و در عدالتت ستم کننده نیستی.

۳- خدایا به درستی که یونس بن متّی بنده ات، تو را در شکم ماهی خواند، و او بنده تو بود، پس دعایش را مستجاب نمودی، و من بنده توام، تو را می خوانم، دعایم را مستجاب کن.

سخنی فرموده که حاصلش این است: هرگاه از خدای تعالی حاجتی خواستی، دست کم حالتت مانند آن باشد که حاجت مهمی از یکی از پادشاهان دنیا بطلبی، چه این که هرگاه حاجتی به ایشان داشته باشی، خشنودی آنان را به هر صورت که ممکن است می جویی، پس هنگام حاجت خواستنی از خدا در به دست آوردن خشنودی حضرتش سخت بکوش، و مبادا روی آوردنت به خدا، کمتر از روی آوردنت به پادشاهان دنیا باشد، که اگر حال تو چنین باشد، از مسخره کنندگان هلاک شده خواهی بود، و چگونه قابل قبول است که اهتمام تو، به خشنودی خدا کمتر از اهتمام تو به خشنودی بندگان باشد؟ پس هرگاه منزلت خدا نزد تو، کمتر از منزلت پادشاهان دنیا باشد، پادشاهانی که بندگان خدای تواند، بنابراین تو خدا را استهزاء کرده و کوچک دانسته ای، و عظمت و شکوه او را نادیده گرفته ای، و از حضرتش اعراض نموده ای، و بعید است که با چنین حالی به سبب نماز یا روزه ات به حاجت خود دست یابی، و باید نماز و روزه ای که برای حاجت به جا می آوری، برای تحصیل تجربه نباشد، چه آن که انسان نمی آزماید مگر کسی را که در حق او بد گمان است، و حق تعالی آنهایی را که در حق او گمان بد بروند به گفتارش مذمّت نموده است: یظنّون باللّه ظنّ السّوء علیهم دائره السوء بلکه باید به رحمت خدا و به وعده های او، در کمال اطمینان و اعتماد باشی، و امیدت به خدا، در طلب حاجتت بیش از آن باشد، که حاتم [بخشنده معروف

که بخشایشش ضرب المثل شده است] را برای طلب یک قیراط قصد کنی.

چه اینکه اگر حاتم را برای یک قیراط قصد کنی، یقین داری به هر شکل که باشد، به تو عطا خواهد کرد، پس آگاه باش که حاجت تو نزد حق تعالی هرچه باشد، کمتر از یک قیراط نزد حاتم است، بنابراین مبادا اعتمادت به حق تعالی کمتر از رو آوردن به درگاه خانه امثال حاتم باشد.

و شایسته است، هرگاه به خاطر حاجتی، روزه یا نماز بجا آوری، عمل خود را برای کارهای مهمتر از حاجات دینی خود نیّت کنی، و بدان که مهمترین آنها حوایج آن کسی است که تو در پناه هدایت، و حمایت اویی، و آن امام زمان تو صلوات اللّه علیه است، پس باید نماز و روزه ات نخست برای قضای حاجات آن حضرت باشد، و بعد برای حوایج دینی خود، و سپس برای آن حاجتی که برایت پیش آمده، و قصد آن را داشته ای، مثلاـ هرگاه ستمگری در صدد کشتن تو باشد، و تو برای خلاصی از گزند او روزه حاجت گرفتی، باید توجه داشته باشی که مهمتر از آن حاجت دینی توست، که آن حاجت گذشت و رضای حق از تو می باشد، و اینکه بر تو اقبال کند، و عملت را بپذیرد، زیرا در کشته شدنت، دنیایت فاسد می شود چنانچه دینت سالم باشد، به علاوه اگر کشته نشوی، به ناچار یک روز خواهی مرد، ولی اگر عفو و رضای خدا برایت حاصل نشود، در دنیا و آخرت هلاک خواهی شد، و هراسها و شدایدی که به خیالت نمی رسد برایت پیش خواهد آمد،

ص: ۹۹۵

و اینکه گفتیم حاجت امام زمان را بر حوایج خود پیش اندازی، برای این است، که بقای دنیا و اهل آن به واسطه وجود آن حضرت است، بنابر این هرگاه وجود تو، محفوظ به وجود شخص دیگری باشد، چگونه قابل قبول است که حوایج و خواسته های خود را بر حوایج او مقدّم بداری؟ و بر تو معلوم باد که آن حضرت، در حاجات خود، از نماز و روزه تو بی نیاز است، و نیازی به تو ندارد، ولی مقتضای بندگی و وظیفه تو آن است، که به آن صورت عمل کنی، چنان که دعاهای خود را با صلوات بر ایشان صلوات اللّه علیهم اجمعین آغاز می کنی.

نماز استغاثه

[استغاثه: دادخواهی و پناه جویی] : در کتاب «مکارم» آمده: چون در شب خواستی بخوابی، بالای سر خود ظرف پاکیزه ای، که در آن آب پاک باشد بگذار، و آن را با پارچه پاکیزه ای بپوشان، چون در آخر شب برای نماز شب بیدار شوی، سه جرعه از آن آب بیاشام، و با باقی آن وضو بگیر، و رو به قبله کن، و اذان و اقامه بگو، و دو رکعت نماز بجا آور، و هر سوره ای که خواستی در آن بخوان، چون از «حمد» و سوره فارغ شدی به رکوع رفته و در رکوع بیست وپنج مرتبه بگو: ای فریادرس دادخواهان پس سر از رکوع بر می داری و همین ذکر را بیست وپنج بار می گویی: و همچنین در سجده اول و پس از سر برداشتن، و در سجدّ دوم و پس از سر برداشتن، در هر کدام بیست وپنج مرتبه می گویی، و رکعت

دوم را نیز به همین کیفیت به جا می آوری، که در مجموع سیصد مرتبه گفته می شود، آنگاه تشهّد می خوانی، و سلام می دهی، و پس از سلام سر به جانب آسمان بر می داری و سی مرتبه می گویی:

مِنَ الْعَبْدِ الذَّلیلِ اِلَی الْمَوْلَی الْجَلیلِ (۱)

و حاجت خود را می طلبی، همانا به زودی حاجتت روا خواهد شد.

نماز استغاثه به حضرت فاطمه علیها السلام

روایت شده: هرگاه برای تو به خدای متعال حاجتی پیش آمد، و سینه ات از آن تنگی گرفت دو رکعت نماز بخوان، و پس از سلام سی مرتبه تکبیر بگو، و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را بجا آور، و به سجده برو و صد مرتبه بگو:

یا مَوْلاتی یا فاطِمَةُ اَغیثینی (۲)

پس جانب راست صورت خویش را بر زمین بگذار، و همین ذکر را صد رمتبه بگو، و سپس جانب چپ چهره ات را بر زمین بگذار و صد مرتبه بگو، دوباره به سجده برو و صدوده مرتبه بگو، و حاجت خود را یاد کن، به درستی که خدا آن را برآورده کند.

ان شاء اللّه تعالی مولّف گوید: شیخ حسن بن فضل طبرسی در کتاب «مکارم الاخلاق» فرموده: نماز استغاثه به بتول چنین است: دو رکعت نماز بجا می آوری، سپس به سجده می روی، و صد مرتبه می گویی: «یا فاطمه» آنگاه جانب راست صورت خویش را به زمین می گذاری و صد مرتبه می گویی، سپس جانب چپ صورتت را و صد مرتبه می گویی، دوباره به سجده می روی و صدوده مرتبه می گویی، پس از آن می خوانی:

یا آمِناً مِنْ کُلِّ شَیْی ءٍ وَ کُلُّ

۱- از بنده خوار و ذلیل، به سوی مولای شکوه مند

۲- ای سرپرستم ای فاطمه به فریادم برس

شَيْی ءٍ مِنْکَ خآئِفٌ حَذِرٌ اَسْئَلُکَ بِاَمْنِکَ مِنْ کُلِّ شَیْءٍ وَ خَوْفِ کُلِّ شَیْءٍ مِنْکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُعْطِیَنی اَماناً لِنَفْسی وَ أَهْلی وَ مالی وَ وَلَدی حَتّی لا اَخافَ اَحَداً وَ لا اَحْذَرَ مِنْ شَیْءٍ اَبَداً اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَيْی ءٍ قَدیرٌ (۱)

نماز استغاثه دیگر

و نیز در آن کتاب شریف از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هرگاه یکی از شما بخواهد به خدا استغاثه کند، دو رکعت نماز بجا آورد، سپس به سجده رفته و بگوید:

یا مُحَمَّدُ یا رَسُولَ اللَّهِ یا عَلِیُّ یا سَیِّدَیِ الْمُؤْمِنینَ وَالْمُؤْمِناتِ بِکُما اَسْتَغیثُ اِلَی اللَّهِ تَعالی یا مُحَمَّدُ یا عَلِیُّ اَسْتَغیثُ بِکُما یا غَوْثاهُ بِاللَّهِ وَ بِمُحَمَّدٍ وَ عَلِی وَ فاطِمَهَ (۲)

و میشماری هریک از امامان را پس میگویی: بکم اتوسّل الی اللّه تعالی به درستی که همان ساعت به فریاد تو خواهند رسید، ان شاء اللّه تعالی

نماز مسجد جمکران در قم

نماز حضرت حجّت علیه السّلام در مسجد جمکران که در یک فرسخی شهر مقدّس قم قرار دارد: شیخ مرحوم در کتاب «نجم ثاقب» کیفیت بنای این مسجد شریف را به امام صاحب الزمان علیه السّلام به این صورت در حکایت اول از باب هفتم نقل کرده: امام زمان علیه السّلام به حسن مثله جمکرانی فرمود: به مردم بگو به این جایگاه رغبت کنند، و آن را عزیز بدارند، و در اینجا چهار رکعت نماز بجا آورند، دو رکعت تحیّت مسجد، در هر رکعتی یک مرتبه سوره» حمد «و هفت مرتبه «توحید» و تسبیح رکوع و سجود را هفت مرتبه بگویند، و دو رکعت نماز صاحب الزمان علیه السّلام به این صورت که چون سوره «حمد» به

ص: ۹۹۸

۱- ای بی هراس و بیم از هرچیز، که هرچیز از تو هراسان و برحذر است، از تو می خواهم به ایمنی ات از هرچیز، و هراس هرچیز از تو، اینکه بر محمّد درود فرستی، و ایمنی به من عطا کنی، برای خود و خاندان و دارایی و فرزندانم، تا از احدی نهراسم، و هرگز از چیزی حذر نکنم، به درستی که تو بر هرچیز توانایی.
۲- ای محمد ای رسول خدا، ای علی ای آقای مردان و زنان مؤمن به وسیله شما دو تن به خدای استغاثه میکنم، ای محمّد ای علی به شما دو تن استغاثه میکنم ای فریادرس به خدا و به محمّد و علی و فاطمه.

یاک نعبد و ایاک نستعین

برسـد آن را صـد مرتبه بگویـد، و بعـد سوره «حمـد» را به پایان برساند، و در رکعت دوم نیز به همین طریق عمل کند و تسبیح رکوع و سـجود را هفت مرتبه بگوید، و چون نماز به پایان رسـید «لا اله الاّ اللّه» بگوید، و تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام بجا آورد، و پس از تسبیح فاطمه علیها السّلام سر به سجده گذارد و صد مرتبه بر محمّد و آلش صلوات اللّه علیهم صلوات فرستد.

و این جمله عینا از ان حضرت روایت شده:

فَمَنْ صَلَّیهُما فَکَاَنَّما صَلّی فِی الْبَیْتِ الْعَتیقِ (۱)

نماز امام زمان علیه السلام در شب جمعه

و نیز نماز دیگر آن حضرت: همچنین در کتاب «نجم ثاقب» از کتاب «کنوز النّجاح» شیخ طبرسی نقل کرده که از ناحیه مقدّسه حضرت صاحب الزمان علیه السّلام بیرون آمـد که: هرکس را به خـدای تعالی حاجتی پیش آیـد بایـد بعد از نیمه شب جمعه غسل کند، و به جایگاه نماز خود برود، و دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول وقتی که به آیه

«ایاک نعبد و ایاک نستعین»

رسـید صد مرتبه آن را بگوید، سـپس سوره (حمد) را به پایان ببرد و یک مرتبه «توحید» بخواند، و رکوع و دو سـجده را بجا آورد، «و سبحان ربّی العظیم و بحمـده» را در رکوع هفت مرتبه «و سـبحان ربّی الاعلی و بحمـده» را در هر سـجده هفت مرتبه بخوانـد و رکعت دوم را نیز به همین کیفیت بجـا آورد، و پس از تمـام شـدن نماز این دعا را بخوانـد، به درستی که حق تعالی حاجت او را برآورده می سازد هر حاجتی که باشد بجز آن که

۱- کسی که این دو رکعت را بجا آورد، گویا در خانه کعبه نماز خوانده است

حاجت او در قطع کردن پیوند خویشان باشد.

و دعا این است:

اَللّهُمَّ اِنْ اَطَعْتُکَ فَالْمَحْمِدَهُ لَکَ وَ اِنْ عَصَیْتُکَ فَالْحُجَّهُ لَکَ مِنْکَ الرَّوْحُ وَ مِنْکَ الْفَرَجُ سُبْحانَ مَنْ اَنْعَمَ وَ شَکَرَ سُبْحانَ مَنْ قَدَّرَ وَ غَفَرَ اللّهُمَّ اِنْ کُنْتُ عَصَیْتُکَ فَاِنّی قَدْ اَطَعْتُکَ فی اَحَبِّ الْاَشْیآءِ اِلَیْکَ وَ هُوَ الْا یمانُ بِکَ لَمْ اَتَّخِذْ لَکَ وَلَداً وَ لَمْ اَدْعُ لَکَ شَریکاً مَنّاً مِنْکَ بِهِ عَلَیَّ لا مَنّاً مِنّی بِهِ عَلَیْکَ وَ قَدْ عَصَیْتُکَ یا اِلهی عَلی غَیْرِ وَجْهِ الْمُکابَرَهِ وَ لَا الْخُروُجِ عَنْ عُبُودِیَّتِکَ وَلَا الْجُحُودِ لِرُبُوبِیَّتِکَ وَلکِنْ اَطَعْتُ هَوایَ وَ اَزَلَّنِی الشَّیْطانُ فَلَکَ الْحُجَّهُ عَلَیَّ وَ الْبَیانُ فَاِنْ تُعَذِّبْنی فَبِذُنُوبی غَیْرُ ظالِمٍ لی وَ اِنْ تَغْفِرْلی وَ تَرْحَمْنی فَاِنَّکَ جَوادٌ کَریمٌ (۱)

پس از این دعا تا نفس او وفا کند یا کریم، یا کریم را تکرار کند، و بعد از آن بگوید:

یا آمِناً مِنْ کُلِّ شَیْی ءٍ وَ کُلُّ شَیْی ءٍ مِنْکَ خآئِفٌ حَذِرٌ اَسْئَلُکَ بِاَمْنِکَ مِنْ کُلِّ شَیْی ءٍ وَ خَوْفِ کُلِّ شَیْی ءٍ مِنْکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُعْطِیَنی اَماناً لِنَفْسی وَ اَهْلی وَ وَلَدی وَ سآئِرِ ما اَنْعَمْتَ بِهِ عَلَیَّ حَتّی لااَخافَ وَ لا اَحْذَرَ مِنْ شَیْی ءٍ اَبَداً اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْی ءٍ قَدیرٌ وَ حَسْبُنَا اللّهُ وَ نِعْمَ الْوَکیلُ یا کافِیَ اِبْراهیمَ نُمْرُودَ وَ یا کافِیَ مُوسی فِرْعَوْنَ اَسْئَلُکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَکْفِیَنی شَرَّ فلان بن فلان (۲)

و به جای (فلان بن فلان) نام شخصی را که از شرّ او می ترسد، و نام پدرش را بگوید، و از خدا بخواهد که زیان او

۱- خدایا اگر اطاعتت کردم، پس ستایش توراست، و اگر نافرمانی ات نمودم پس حجّت توراست، نسیم رحمت و گشایش از جانب توست، منزّه است کسی که نعمت داد، منزّه است کسی که تقدیر کرد و آمرزید، خدایا چنانچه نافرمانی ات کرده باشم، پس به یقین در محبوب ترین چیزها به نزد تو اطاعتت نمودم، و آن ایمان به توست، برایت فرزندی نگرفتم، شریکی نخواندم، این ایمان منّتی است از جانب تو بر من، نه از سوی من بر تو، نافرمانی کردم تو را ای معبود من نه از روی دشمنی، و نه از روی بیرون رفتن از بندگی ات، و نه از روی انکار ربوبیّتت، بلکه هوای نفسم را پیروی کردم، و شیطان مرا لغزاند، تو را بر من حجّت و بیان است، پس اگر عذابم کنی به خاطر گناهان من است، و تو ستمکار بر من نیستی، و اگر مرا بیامرزی، و به من رحم کنی به یقین تو بخشنده و بزرگواری.

۲- ای ایمن از هرچیز، و هرچیز از تو هراسان و در حذر، از تو می خواهم به ایمنی ات از هرچیز، و هراس هرچیز از تو، اینکه بر محمد و خاندان محمّد درود فرستی، و به من امان دهی، برای خود و خاندان و فرزندانم، و سایر چیزهایی که به من عنایت کردی، تا هرگز از چیزی نهراسم و حذر نکنم، به درستی که تو بر هرچیز توانایی، و خدا ما را بس است، و چه خوب کارگشایی است، ای کفایت کننده ابراهیم از نمرود، و ای کفایت کننده موسی از فرعون، از تو می خواهم بر محمد و خاندان محمّد درود فرستی، و از من کفایت کنی شرّ فلان پسر فلان را.

را دفع و وی را از او کفـایت کنـد، به درستی که حق تعـالی گزنـد او را کفـایت خواهـد کرد انشـاء اللّه تعالی، و پس از آن به سجـده رود، و حاجت خود را بخواهد، و به سوی حق تعالی زاری کند، به درستی که مرد مؤمن و زن مؤمنه ای نیست، که این نمـاز را بجـا آورد، و این دعا را از روی اخلاص بخوانـد، مگر اینکه درهای آسـمان برای او در برآمـدن حاجاتش گشوده می شود، و در همان هنگام و همان شب دعای او نسبت به هرگونه حاجتی که باشد مستجاب می شود، و این به سبب فضل و انعام حق تعالی بر ما و بر مردم است.

مؤلّف گویـد: فرزنـد بزرگوار شـیخ طبرسـی، رضـی الـدین حسن بن فضل هم این نماز را در «مکارم الاخلاق» نقل کرده و در ابتدای دعا به جای «اللّهمّ ان کنت عصـیتک» «ان کنت قد عصیتک» را ذکر کرده است و پس از حتّی لا اخاف کلمه «احدا» را اضافه نموده است.

و پس از کلمه «فرعون اسالک» را

نماز خوف از ظالم

به نقـل از «مکـارم» غسـل می کنی، و دو رکعت نمـاز به جا می آوری، و زانوهای خود را نزد جانمازت برهنه می کنی و صـد مرتبه می گویی:

یا حَیُّ یا قَیُّومُ یا حَیّاً لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ بِرَحْمَتِکَ اَسْتَغیثُ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَاَغِثْنِی السّاعَةَ السّاعَةَ

ای زنـده، ای پاینـده، ای زنـده، معبـودی جز تـو نیست، به رحمتت فریادرسـی می طلبم، پس درود فرست بر محمّـد و خانـدان محمّد و به فریادرس، هم اینک، هم اینک

چون از این دعا فارغ شدی بگو:

َسْئَلُکَ اَللّهُمَّ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَلْطُفَ لی وَ اَنْ تَغْلِبَ لی وَ اَنْ تَمْکَرَلی وَ اَنْ تَخْدَعَ لی وَ اَنْ تَکیدَلی وَ اَنْ تَکْفِیَنی مَؤُنَهَ فلان بن فُلان (۱)

و این دعای رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله در روز احد است.

نماز به جهت ذهن و حافظه

در مکارم الأخلاق از معصومان علیهم السّلام روایت شده: در ظرف پاکیزه ای سوره حمد و ایه الکرسی و انّا انزلناه و یسی و واقعه و حشر و تبارک و توحید و دو قل اعوذ را با زعفران مینویسی، و آنها را با آب زمزم یا باران یا با آب پاکی میشویی، و در آن دو مثقال کندر و ده مثقال شکر و ده مثقال عسل میریزی سپس آن را به هنگام شب زیر آسمان قرار ده، و بر روی آن آهنی بگذار، وقتی آخر شب شد، دو رکعت نماز بخوان، در هر رکعت سوره حمد و پنجاه مرتبه «قل هو اللّه» را بخوان، و پس از نماز آن آب را بیاشام که برای حافظه نیکو آزموده شده است انشاء اللّه و در اواخر باب ششم مطالبی خواهد آمد که سبب کثرت حافظه است.

نماز برای آمرزش گناهان

دو رکعت بجا آورد و در هر رکعت شصت مرتبه قل هو اللّه احد بخواند چون از نماز فارغ شود، گناهانش آمرزیده شود.

نمازی دیگر: شیخ طوسی رحمه اللّه در کتاب «مصباح» در اعمال روز جمعه گفته: از عبد اللّه بن مسعود روایت شده: رسول خدا صلّی اللّه و علیه و آله فرمود: هرکه در روز جمعه پس از نماز عصر دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول سوره فاتحه و ایه

۱- از تو می خواهم خدایا که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و بر من لطف نما، و به سود من غالب گردان، و به نفع من مکر و خدعه و کید نما، و زحمت فلان پسر فلان را از من کفایت فرما.

الکرسی و سوره فلق را بیست وپنج مرتبه، و در رکعت دوم سوره فاتحه و سوره توحید و ناس را بیست وپنج مرتبه بخواند، و پس از نماز بیست وپنج مرتبه بگوید: لا حول و لا قوه الاّ باللّه العلّی العظیم از دنیا بیرون نرود، تا حق تعالی بهشت را در خواب به او بنمایاند و مکانش را در آنجا ببیند.

مؤلّف گوید: سیّد ابن طاووس در فصل سیوسوم کتاب جمال الأسبوع نمازی برای آمرزش گناهان نقل کرده و فرموده: این نمازی است پر ارج و ارزشمند، که آن را حاملان اسرار الهی میشناسند، مبادا در حق آن سستی کنی، هرکه میخواهد به آن کتاب مراجعه نماید.

نماز وصیت

نمازی است که رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله به آن وصیت فرموده و آن دو رکعت است بین مغرب و عشا، در رکعت اول سوره حمد و سیزده مرتبه سوره اذا زلزلت و در رکعت دوم سوره حمد و پانزده مرتبه سوره توحید خوانده شود اگر هر شب بجا آورد، ثوابش را کسی جز خدا نمیتواند بشمارد.

نماز عفو و نماز استغفار

دو رکعت است که در هر رکعت سوره حمد و یک مرتبه انّا انزلناه خوانده می شود و بعد از قرائت حمد و سوره پانزده مرتبه ربّ عفوك عفوك و در رکوع ده مرتبه گفته می شود و آن را مانند نماز جعفر تمام می کند.

مؤلّف گوید: نماز استغفار همانند نماز عفو است، جز ان که به جای ربّ عفوك باید استغفر اللّه گفته شود، و این نماز برای فراوانی روزی سودمند است، ان شاء اللّه تعالی.

نمازهای ایام هفته

نماز روز شنبه: سیّد ابن طاووس از حضرت عسکری علیه السّلام

روایت کرده: آن حضرت فرمود: در کتابهای پدرانم خواندم که هرکه در روز شنبه چهار رکعت نماز بجا اورد و در هر رکعتی سوره های حمد و قل هو اللّه و ایه الکرسی را بخواند، خدا او را در درجه پیامبران و شهدا و صالحان بنویسد که نیکو رفیقانی هستند.

نماز روز یکشنبه: و نیز از آن حضرت روایت شده: هر که روز یکشنبه چهار رکعت نماز بجای آورد و در هر رکعت سوره حمد و تبارک بخواند، حق تعالی او را در بهشت جا دهد، هر جای آن که بخواهد.

نماز روز دوشنبه: و نیز فرمود: هرکه روز دوشنبه ده رکعت نماز بجا آورد و در هر رکعت سوره حمد و ده مرتبه سوره توحید را بخواند، حق تعالی در قیامت برای او نوری قرار دهد، که موقف را روشنایی بخشد تا در آن روز همه بندگان خدا بر او غبطه برند.

نماز روز سه شنبه: و نیز از آن حضرت روایت شده: هرکه روز سه شنبه شش رکعت نماز بخواند و در هر رکعت پس از سوره حمد آیه امن الرّسول را تا آخر، و یک مرتبه سوره اذا زلزلت را بخواند خدا گناهان او را بیامرزد، و همچون روزی که از مادر به دنیا آمده از گناهان بیرون می رود.

نماز روز چهارشنبه: و از آن حضرت روایت شده: هرکه روز چهارشنبه چهار رکعت نماز بجای آورد، و در هر رکعت پس از سوره حمد یک مرتبه قل هو اللّه احد و انّا انزلناه بخواند، خدا توبه او را از هر گناهی که باشد می پذیرد و حوریّه ای در بهشت به

همسری او در می آورد.

نماز روز پنجشنبه: و نیز آن حضرت فرمود: هرکه در روز پنجشنبه، ده رکعت نماز بجای آورد، و در هر رکعتی سوره حمد و قل هو اللّه احد را ده مرتبه بخواند، فرشتگان به او می گویند: هر حاجتی داری بخواه، که برآورده خواهد شد.

نماز روز جمعه: و نیز آن جناب فرمود: هرکه در روز جمعه چهار رکعت نماز اقامه کند، و در هر رکعتی سوره های حمد و تبارک و حم سجده را بخواند، حق تعالی او را وارد بهشت کند، و شفاعتش را در حق اهل بیتش بپذیرد و نیز او را از فشار قبر و هراس های قیامت حفظ نماید.

راوی از آن حضرت پرسید در چه وقتی از روز باید این نمازها را بجای آورد؟ فرمود: بین طلوع آفتاب تا ابتدای ظهر.

باب سوم: ادعیه وعوذات آلام و اسقام

ادعیه آلام و اسقام

سیّد ابن طاووس، در کتاب مهج الدّعوات، از سعید بن ابی الفتح قمی، ساکن در شهر واسط، نقل کرده: مرا بیماری عظیمی بود، که طبیبان از علاجش عاجز بودند، پدرم مرا به دار الشفاء برد، و طبیبان و ساعور را که پیشرو مسیحیان در طب بود، برای معالجه من گرد آورد، آنان اندیشه کردند، و گفتند: این بیماری را کسی غیر خدا نمی تواند علاج کند، از این سخن شکسته دل، و غمناک شدم، کتابی از کتابهای پدرم را برداشتم، که چیزی از آن را مطالعه کنم، در پشت آن کتاب این نوشته را دیدم: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: پیامبر صلّی اللّه علیه و آله فرمود: هرکه دچار مرضی باشد، پس از نماز صبح چهل بار بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ

الرَّحیمِ اَلْحَمْدُلِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ حَسْبُنَا اللّهُ وَ نِعْمَ الْوَکیلُ تَبارَکَ اللّهُ اَحْسَنُ الْخالِقینَ وَلا حَوْلَ وَلاقُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ (۱)

و به موضع بیماری بمالـد از آن صحّت می یابد، و حضـرت عزّت او را شـفا بخشد، من صبر کردم، چون صبح شد، فریضه را بجـا آوردم، و چهـل بـار این دعا را خوانـدم، و با دست خود بر آن موضع مالیـدم، در نتیجه خـدای تعالی آن بیماری را از من برطرف کرد، ولی می ترسیدم مبادا بیماری بازگردد، تا سه روز به انتظار بودم بازنگشت، پس از آن پدرم را از این واقعه باخبر ساختم شکر خدا کرد، و برای یکی از اطبّا که اهل کتاب بود نقل کرد، آن طبیب نزد من آمد، و دید بیماری برطرف شده، در همان حال مسلمان شد، و کلمه شهادت اشهد ان لا اله الاّ اللّه و اشهد انّ محمداً رسول اللّه گفت، و اسلامش نیکو گردید.

دعای(یا من کبس الارض)

شیـخ کفعمی در کتاب «مصباح» فرموده: هرگاه در تو مرضـی باشـد، به موضع سـجده خود دست بکش، و آن را پس از نماز واجب هفت مرتبه بر آن موضع بمال و بگو:

یا مَنْ کَبَسَ الْاَرْضَ عَلَی الْمآءِ وَ سَدَّ الْهَوآءَ بِالسَّمآءِ وَاخْتارَ لِنَفْسِهِ اَحْسَنَ الْاَسْـمآءِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بی کَذا وَ کَذا وَ ارْزُقْنی وَ عافِنی مِنْ کَذا وَ کَذا (۲)

دعای عافیت

کفعمی از کتاب متهجّد نقل کرده: هرکس از دردی که با اوست، طلب عافیت کند، در سـجدّ دوم از دو رکعت اوّل نماز شب بگوید:

یا عَلِیُّ یا عَظیمُ یا رَحْمنُ یا رَحیمُ یا سَمیعَ الدَّعَواتِ یا مُعْطِیَ الْخَیْراتِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ

۱- به نام خـدا که رحمتش بسـیار و مهربانی اش همیشـگی است، سـتایش خدای را پروردگار جهانیان، خدا ما را بس است، و چه نیکو وکیلی است، پاک و منزّه است خدا، بهترین آفریدگان، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.
۲- ای که زمین را بر آب فشـرد، و هوا را به آسـمان بست، و بهترین نامها را برای خویش برگزیـد، بر محمّـد و خانـدان محمّد درود فرست، و با من چنین وچنان کن و روزیام ده، و سالمم بدار از چنین وچنان.

آلِهِ وَاَعْطِنی مِنْ خَیْرِ الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ ما اَنْتَ اَهْلُهُ وَاصْرِفْ عَنّی مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَالْاخِرَه ما اَنْتَ اَهْلُهُ وَ اَذْهِبْ عَنّی هذَا الْوَجَعَ (۱)

[درد را نام ببرد]

فَاِنَّهُ قَدْ غاظَنی وَ اَحْزَنَنی (۲)

و در دعا اصرار ورزد، که عافیت شتابان به او می رسد، ان شاء اللّه تعالی.

در کتاب عدّه الداعی از امام صادق علیه السّلام نقل کرده: نزد بیماری خود درحالی که زیر آسمان قرار بگیری دستها را بلند کن و بگو:

اَللّهُمَّ اِنَّکَ عَیَّرْتَ اَقْواماً فی کِتابِکَ فَقُلْتَ : (قُلِ ادْعُوا الَّذینَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلا یَمْلِکُونَ کَشْفَ الضُّرِّ عَنْکُمْ وَلا تَحْویلًا) فَیا مَنْ لا یَمْلِکُ کَشْفَ ضُرّی وَ لا تَحْویلَهُ عَنّی اَحَدٌ غَیْرُهُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَاکْشِفْ ضُرِّی وَحَوِّلْهُ اِلی مَنْ یَدْعُو مَعَکَ اِلهاً آخَرَ فَاِنّی اَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ غَیْرُکَ . (۳)

روایت شده: هر مؤمنی هر بیماری و دردی بیابد، با دست به موضع درد بمالد و با خلوص نیّت بگوید:

وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ ما هُوَ شِفآءٌ وَ رَحْمَهٌ لِلْمُؤْمِنینَ وَلا یَزیدُ الظّالِمینَ اِلّا خَساراً (۴)

هر دردی که باشد، از آن عافیت یابد، و مصداق این واقعیت در خود آیه است که فرموده: شفاء و رحمه للمؤمنین

ایضا برای رفع مرض

یک پیمانه گندم بخرد، و به پشت بخوابد، و گندمها را روی سینه خود بریزید و بگوید:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذی اِذا سَئَلَکَ بِهِ الْمُضْطَرُّ کَشَفْتَ مابِهِ مِنْ ضُرٍّ وَ مَکَّنْتَ لَهُ فِی الْاَرْضِ وَ جَعَلْتَهُ خَلیفَتَکَ عَلی خَلْقِکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ عَلی اَهْلِ بَیْتِهِ وَ اَنْ تُعافِیَنی مِنْ عِلَّتی (۵)

آنگاه برخیزد، و بنشیند، و گندمها را از اطراف خود جمع

۱- ای والا، ای بزرگ، ای بخشنده ای مهربان، ای شنوای دعاها، ای عطا بخش خیرات، درود فرست بر محمّد و خاندانش، و از خیر دنیا و آخرت چنان که سزاوار آنی به من عنایت کن، و از شرّ دنیا و آخرت، چنان که سزاوار آنی از من بگردان، و این درد را از من ببر

۲- که این درد خشمم را بر افروخته، و اندوهگینم ساخته

۳- خدایا اقوامی را در قرآنت سرزنش کردی و فرمودی: بگو معبودهای باطل خود را جز او بخوانید، که هرگز برطرف کردن

زیان را از شما، و گردانـدنش را نمی تواننـد، ای که برطرف کردن زیان، و گرداندن آن را از من، کسـی جز او نمی تواند، بر محمّـد و خاندانش درود فرست، و زیانم را برطرف کن، و به سوی آن که معبود دیگری جز تو را با تو می خواند بگردان، که گواهی می دهم معبودی جز تو نیست.

۴- و نازل می کنیم از قرآن، چیزی که من برای اهل ایمان شفا و رحمت است، و ستمگران را جز خسارت نیفزاید.

۵- خـدایا از تو میخواهم به نـامت، نامی که وقتی درمانـده ای تو را به آن بخوانـد، زیانش را برطرف کنی، و بر زمین تمکّنش بخشی، و او را بر بندگانت خلیفه نمایی، اینکه بر محمّد و اهل بیتش درود فرستی، و مرا از دردم تندرستی دهی.

کند، و دوباره این دعا را بخواند، سپس آن را به چهار قسمت تقسیم کند، و هر چارک آن را که یک «مد» [تقریبا ۱۰ سیر] است به مسکینی دهد، و این دعا را بخواند، که ان شاء اللّه تعالی از بیماری بهبودی یابد.

ایضا دعاهای عافیت از علل و اسقام

از امیر مؤمنان علیه السّلام نقل شده: بر موضع درد دست بگذار و سه مرتبه بگو:

اَللّهُ اَللّهُ اَللّهُ رَبّی حَقّاً لا اُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً اَللّهُمَّ اَنْتَ لَها وَ لِکُلِّ عَظیمَهٍ فَفَرِّجْها عَنّی (۱)

از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: بر موضع درد دست بگذار و بگو: بسم اللّه بعد بر آن دست بکش، و هفت مرتبه بگو:

اَعُوذُ بِعِزَّهِ اللّهِ وَ اَعُوذُ بِقُدْرَهِاللّهِ وَ اَعُوذُ بِجَلالِ اللّهِ وَ اَعُوذُ بِعَظَمِهِ اللّهِ وَ اَعُوذُ بِجَمْعِ اللّهِ وَ اَعُوذُ بِرَسُولِ اللّهِ صَلّیَ اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ اَعُوذُ بِاَسْمآءِ اللّهِ مِنْ شَرِّ ما اَحْذَرُ وَ مِنْ شَرِّ ما اَخافُ عَلی نَفْسی. (۲)

دعای مادر برای مرض فرزند خود

روایت شده: هرگاه طفل بیمار شد، مادرش بالای بام برود، و مقنعه از سر برگیرد، به گونه ای که مویش آشکار گردد، آنگاه به سجده رود و بگوید:

اَللّهُمَّ رَبِّ اَنْتَ اَعْطَیْتَنیهِ وَ اَنْتَ وَهَبْتَهُ لی اَللّهُمَّ فَاجْعَلْ هِبَتَکَ الْیَوْمَ جَدیدَهً اِنَّکَ قادِرٌ مُقْتَدِرٌ (۳)

شیخ شهید نقل کرده: هر که درد شدیدی دارد، بر قدح آبی، چهل مرتبه سوره حمد بخواند، و آن را بر خود بریزد، و زنبیلی که در آن گندم باشد نزد خود بگذارد، سپس از آن گندم با دست خود به سائل دهد، و از او بخواهد وی را دعا کند تا شفا یابد ان شاء اللّه تعالی.

به سندهای معتبر وارد شده: بیماران

۱- خدا، خدا، خدا به حقیقت پروردگار من است، چیزی را با او شریک نسازم، خدایا تویی برطرف کننده این درد، و هر درد بزرگ پس آن را از من بگشا.

۲- پناه میبرم به عزّت خدا، و پناه میبرم به قدرت خدا، و پناه میبرم به شکوه خدا، و پناه میبرم به عظمت خدا، و پناه میبرم به جمع خدا، و پناه میبرم به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) و پناه میبرم به نامهای خدا، از شرّ آنچه حذر میکنم، و از شرّ آنچه بر خود میترسم.

۳- خدایا، پروردگارا تو او را به من عطا کردی، و بخشیدی، خدایا بخششت را امروز تازه کن، به درستی که تو توانا و نیرومندی. سر بر ندارد تا فرزند او خوب شود.

خود را با دادن صدقه مداوا کنید.

شیخ شهید برای رفع بیماری نقل کرده: بر بازوی راست بیمار دست بگذارد، و هفت مرتبه سوره حمد بخواند، و این دعا را قرائت کند:

اَللّهُمَّ اَزِلْ عَنْهُ الْعِلَلَ وَالدّآءَ وَ اَعِدْهُ اِلَی الصِّحَّهِ وَالشِّفآءِ وَ اَمِدَّهُ بِحُسْنِ الْوِقایَهِ وَ رُدَّهُ اِلی حُسْنِ الْعافِیَهِ وَاجْعَلْ ما نالَهُ فی مَرَضِهِ هذا مادَّهً لِحَیوتِهِ وَ کَفّارَهً لِسَیِّئاتِهِ اَللّهُمَّ وَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۱)

اگر در عافیت او اثر نکرد، سوره حمد را هفتاد مرتبه تکرار کند، ان شاء اللّه تعالی اثر خواهد کرد.

از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: هرکس را سوره های حمد و قل هو اللّه احد خوب نکند، چیز دیگری او را خوب نخواهد کرد، و هر بیماری را این دو سوره شفا می دهد، از امام صادق علیه السّلام نقل شده: هر مؤمنی که بیماری یا مرضی داشته باشد، از روی اخلاص بگوید:

وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ ما هُوَ شِفآءٌ وَ رَحْمَهٌ لِلْمُؤْمِنینَ (۲)

و موضع علّت را مسح کند، حق تعالی او را شفا دهد.

از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: برای رفع تمامی امراض بر آنها بخوان:

یا مُنْزِلَ الشِّفآءِ وَ مُذْهِبَ الدّآءِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اَنْزِلْ عَلی وَجَعی الشِّفآءَ (۳)

سیّد ابن طاووس در کتاب «مهج» ، از ابن عباس روایت کرده: نزد امیر مؤمنان نشسته بودم، شخصی رنگ پریده آمد، و گفت: ای امیر مؤمنان، من همیشه بیمارم، و دردهای بسیاری دارم، به من دعایی بیاموز، که با آن بر بیماری هایم یاری جویم، فرمود: به تو دعایی می آموزم، که جبرئیل وقتی حسن

۱- خدایا بیماریها و درد را از او برطرف کن، و به سلامت و شفا بازگردانش، و به نگهداری نیکو یاری اش ده، و به خوبی عافیت بازش گردان، و آنچه را در این بیماری به او رسیده، مایه ای برای زندگی اش، و کفّاره گناهانش قرار ده، خدایا، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست.

۲- و نازل کردیم از قرآن، چیزی که شفا و رحمت برای اهل ایمان است

۳- ای فرو فرستنده شفا، و از میان برنده درد، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و بر دردم شفا نازل فرما.

و حسین بیمار بودند به پیامبر صلّی اللّه علیه و آله آموخت، و آن دعا این است:

اِلهی کُلَّما اَنْعَمْتَ عَلَیَّ نِعْمَهً قَلَّ لَکَ عِنْدَها شُکْری وَ کُلَّما ابْتَلَیْتَنی بِبَلِیَّهٍ قَلَّ لَکَ عِنْدَها صَبْری فیامَنْ قَلَّ شُکْری عِنْدَ نِعَمِهِ فَلَمْ یَحْرِمْنی وَ یا مَنْ قَلَّ صَبْری عِنْدَ بَلائِهِ فَلَمْ یَخْذُلْنی وَ یا مَنْ رَانی عَلَی الْمَعاصی فَلَمْ یَفْضَحْنی وَ یا مَنْ رَانی عَلَی الْخَطایا فَلَمْ یُعاقِبْنی عَلَیْها صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لی ذَنْبی وَ اشْفِنی مِنْ مَرَضی اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۱)

ابن عبّاس گفت: پس از یک سال آن مرد را دیدم، درحالی که رنگش نیکو و سرخ شده بود؟ و گفت: این دعا را بر هیچ دردی نخواندم مگر آن که شفا یافتم، و بر سلطانی که از او می ترسیدم وارد نشدم، مگر آن که خدای عزّ و جلّ شرش را از من بازگرداند.

نقل شده: به نجاشی از پدرانش کلاهی چهارصدساله به ارث رسیده بود، که به روی هر دردی نهاده می شد تسکین می یافت، کلاه را شکافتند، که ملاحظه کنند چه چیزی در آن است: این دعا را دیدند:

بِسْمِ اللَّه الْمَلِکِ الْحَقِّ الْمُبینِ شَهِدَاللَّهُ اَنَّهُ لا اِلهَ اِلا هُوَ الْمَلائِکَهُ وَ اوُلُوا الْعِلْمِ قآئِماً بِالْقِسْطِ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ اِنَّ الدینَ عِنْدَاللَّهِ الْاِسْلامُ لِلَّهِ نُورٌ وَحِکْمَهٌ وَ حَوْلٌ وَ قُوَّهٌ وَ قُدْرَهٌ وَ سُلْطانٌ وَ بُرْهانٌ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ آدَمُ صَفِیُّ اللَّهِ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ اِبْراهیمُ خَلیلُ اللَّهِ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ مُوسی کَلیمُ اللَّهِ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ الْعَرَبِیُّ رَسُولُ اللَّهِ وَ حَبیبُهُ وَ خِیَرَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ اُسْکُنْ

۱- ای معبود من، هر زمان به من نعمت دادی سپاس گزاری ام برای تو در کنار آن نعمت اندک بود، و هر زمان مبتلای به بلایم نمودی، صبرم برای تو نزد آن اندک بود، ای که شکرم کنار نعمت هایش کم بود، ولی از نعمت محرومم نکرد، و ای که صبرم نزد بلایش اندک بود، ولی مرا وا نگذاشت، و ای که مرا بر گناهان دید، ولی رسوایم نساخت و ای که مرا بر خطاها دید، ولی بر آنها عذابم نکرد، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و گناهم را بیامرز، و از بیماری ام شفا ده، به درستی که تو بر هرچیز توانایی.

یا جَمیعَ الْاَوْجاعِ وَ الْاَسْقامِ وَ الْاَمْراضِ وَ جَمیعَ الْعِلَلِ وَ جمیعَ الْحُمَّیاتِ سَکَّنْتُکَ بِالَّذی سَکَنَ لَهُ ما فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَ هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلی خَیْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ اَجْمَعینَ (۱)

در کتاب مکارم الأخلاق آمده: نجاشی پادشاه، دچار درد سر بود، بیماری خود را برای پیامبر صلّی اللّه علیه و آله نوشت حضرت این حرز را برای او فرستاد، او در کلاهش گذاشت، دردش آرام گرفت و آن حرز این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبینُ شَهِدَاللَّهُ.

لِلَّهِ نُورٌ وَ حِکْمَةٌ وَ عِزٌّ وَ قُوَّةٌ وَ بُرْهانٌ وَ قُدْرَةٌ وَ سُلْطانٌ وَ رَحْمَةٌ یا مَنْ لا یَنامُ لا اِلهَ اِلّا اللَّهُ اَبْراهیمُ خَلیلُ اللَّهِ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ مُوسی کَلیمُ اللَّهِ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ عیسی رُوحُ اللَّهِ وَ کَلِمَتُهُ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَ صَفِیُّهُ وَ صِفْوَتُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ اُسْکُنْ سَکَّنْتُکَ بِمَنْ یَسْکُنُ لَهُ ما فِی السَّمواتِ وَالْاَرْضِ وَ بِمَنْ سَکَنَ لَهُ ما فِی الَّیْلِ وَالنَّهارِ وَ هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ فَسَخَّرْنا لَهُ الرّیحَ تَجْری بِاَمْرِهِ رَخآءً حَیْثُ اَصابَ وَ الشَّیاطینَ کُلَّ بَنّآءٍ وَ غَوّاصٍ اَلا اِلَی اللَّهِ تَصیرُ الْاُمُورُ (۲)

تعویذ درد سر و درد گوش

از حضرت امام باقر علیه السّلام روایت شده است که برای آرام شدن درد سر، سر را مسح کند، و هفت مرتبه بگوید:

اَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذی سَکَنَ لَهُ ما فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَ ما فِی السَّمواتِ وَالْاَرْضِ وَ هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ

پناه می برم به خدایی که، آنچه در بیابان و دریا و آسمانها و زمین است برای او آرام گرفت، و او شنوا

۱- به نام خدا فرمانروای حقّ آشکار، خدا گواهی داد، که معبودی جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش نیز گواهی دادند، درحالی که قائم به عدالت است، معبودی جز او که عزیز و حکیم است نیست. همانا دین نزد خدا اسلام است، نور و حکمت، جنبش و نیرو، و قدرت و سلطنت و برهان از آن خدا است، معبودی جز خدا نیست، آدم برگزیده خدا است، ابراهیم دوست خداست، معبودی جز خدا نیست، موسی همسخن خدا است، معبودی جز خدا نیست، محمّد عربی رسول خدا، و حبیب و برگزیده از میان خلق اوست، آرام گیرید ای همه دردها، و بیماریها و امراض و همه علّتها و همه تبها، آرامت نمودم به کسی که آنچه در شب و روز است برایش آرام شد، و او شنوا و داناست، و درود خدا بر بهترین بندگان او محمّد و همه خاندانش.
۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، معبودی جز خدا نیست، فرمانروای حق آشکار، گواهی داد خدا. برای خدا نور و حکمت و عزّت قوّت و برهان و قدرت و سلطنت و رحمت است، ای که نمی خوابد، معبودی جز خدا نیست ابراهیم دوست خداست، معبودی جز خدا نیست، موسی همسخن خداست، معبودی جز خدا نیست، عیسی روح خدا و کلمه اوست، معبودی جز خدا نیست، محمّد رسول خدا و برگزیده و صفوت اوست، درود و سلام خدا بر او و خاندانش باد، آرام شو، آرامت کردم به کسی که آنچه در آسمانها و زمین است برای او آرام می شود، و به کسی که آنچه در شب و روز است برای او آرام شد، و او شنوا و داناست، پس مسخرّ کردیم برای او باد را که به امر او با نرمی روان است هرجا برسد، و

مسخر کردیم شیاطین را از هر بنّا و غوّاصی. آگاه باش، همه امور به خدا باز می گردند.

و داناست.

و نیز این دعا برای آرام شدن درد گوش، با هفت مرتبه خواندن از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده، و همچنین از آن حضرت رسیده: مقداری پنیر بسیار کهنه را بگیر و نرم بکوب و با شیر مخلوط کن، و روی آتش حرارت بده، و چند قطره در گوشی که درد می کند بریز.

نیز برای سردرد: بر قدح آبی بخواند:

اَوَلَمْ یَرَ الَّذینَ کَفَرُوا اَنَّ السَّمواتِ وَالْاَرْضَ کانَتا رَتْقاً فَفَتَقْناهُما وَ جَعَلْنا مِنَ الْمآءِ کُلَّ شَیْءٍ حَی اَفَلا یُؤْمِنُونَ (۱)

سپس آن را بیاشامد.

روایت شده: هرگاه کسالت، یا درد سر عارض رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله می شد، دستها را می گشودند، و فاتحه و معوّذتین [دو سوره

قل اعوذ بربّ الفلق و قل اعوذ برب النّاس

] می خواندند، و به صورت خویش می کشیدند، پس درد از آن حضرت برطرف می شد.

و نیز برای رفع سردرد بر سر دست بکشد و بگوید:

اِنَّ اللَّهَ یُمْسِکُ السَّمواتِ وَ الْاَرْضَ اَنْ تَزُولا وَ لَئِنْ زالَتا اِنْ اَمْسَکَهُما مِنْ اَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ اِنَّهُ کانَ حَلیماً غَفُوراً (۲)

از «ربیع الابرار» نقل شده: مأمون را در منطقه طرطوس دردسری عارض شد، که راه علاج برای آن نیافتند، قیصر روم کلاهی برایش فرستاد و به همراه آن نوشت: خبر سردرد تو را شنیدم، این کلاه را فرستادم، بر سر گذاری تا دردت آرام گیرد، مأمون ترسید، زهری در آن تعبیه کرده باشد، دستور داد بر سر آورنده اش نهادند، دید ضرری متوجه او نشد، امر کرد بر سر کسی که دچار دردسر بود گذاشتند، دردش آرام گرفت، آنگاه بر سر

۱- آیا آنان که کافر شدند ندیدند، که آسمانها و زمین به هم پیوسته بودند، پس آنها را از هم گشودیم، و از هرچیز زنده را از آب قرار دادیم آیا ایمان نمی آورند؟ !

۲- خدایا آسمانها و زمین را از این که تباه شوند نگاه می دارد، و اگر تباه شوند، احدی بعد از خدا نگهدار آنها نیست، به راستی خدا بردبار، و آمرزشگر است.

خود گذاشت، و از درد رهایی یافت، شگفت زده شد، کلاه را شکافت، دید در آن نوشته شده:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم کَمْ مِنْ نِعْمَهٍ لِلَّهِ فی عِرْقٍ ساکِنٍ حَم عَسَقَ لا یُصَدَّعُونَ عَنْها وَلا یُنْزِفُونَ مِنْ کَلامِ الرَّحْمنِ خَمَدَتِ التّیرانُ وَ لا حَوْلَ وَلا قُوَّهَ اِلّا بِاللَّهِ وَ جالَ نَفْعُ الدَّواءِ فیکَ کَما یَجُولُ مآءُ الرَّبیعِ فِی الْغُصْنِ (۱)

تعویذ درد شقیقه

بر محلّ درد دست بگذار و سه مرتبه بگو:

یـا ظاهِراً مَوْجُوداً وَ یا باطِناً غَیْرَ مَفْقُودٍ اُرْدُدْ عَلی عَبْدِکَ الضَّعیفِ اَیادِیَکَ الْجَمیلَهَ عِنْدَهُ وَ اَذْهِبْ عَنْهُ ما بِهِ مِنْ اَذیً اِنَّکَ رَحیمٌ قَدیرٌ (۲)

تعویذ ناشنوایی گوش

از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: دست بر آن بگذارد و بخواند:

لو انزلنا هذا القران علی جبل

تا آخر سوره حشر.

برای درد دهان

از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: دست بر آن بگذار و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم بِسْمِ اللَّهِ الَّذی لایَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ دآءٌ اَعُوذُ بِکَلِماتِ اللَّهِ الَّتی لایَضُرُّ مَعَها شَیْئٌ قُدُّوسٌ قُدُّوسٌ قُدُّوسٌ اَسْئَلُکَ یا رَبِّ بِاسْمِکَ الطّاهِرِ الْمُقَدَّسِ الْمبارَکِ الَّذی مَنْ سَئَلَکَ بِهِ اَعْطَیْتَهُ وَ مَنْ دَعاکَ بِهِ اَجَبْتَهُ اَسْئَلُکَ یا اللَّهُ یا اللَّهُ یا اللَّهُ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ النَّبِیِ وَ اَهْلِ بَیْتِهِ وَ اَنْ تُعافِیَنی مِمّا اَجِدُ فی فَمی وَ فی رَاْسی وَفی سَمْعی وَ فی بَصَری وَ فی بَطْنی وَ فی ظَهْری وَ فی یَدی وَ فی رِجْلی وَ فی جَوارِحی کُلِّها (۳)

که ان شاء اللّه تعالی شفا میيابی.

برای درد دندان

دعای درد دندان: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: پس از گذاشتن دست بر جای درد سوره های حمد و توحید و قدر و این آیه مبارکه را بر آن بخواند:

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، چه بسیار نعمتی برای خدا است که در رگی ساکن است حم عسق، دردسر نکشند از آن، و بیهوش نکردند از کلام خدا، خاموش شد آتش، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدا، روان شد سود دارد و در تو، چنان که روان می شود باران بهاری در شاخه درخت.

۲- ای آشکار موجود، ای نهان گم نشده، به نزد بنده ناتوانت بازگردان نعمتهای زیبایت را، و انچه آزار بر اوست، از او برطرف کن، به درستی که تو مهربان و توانایی.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است، به نام خدا که با نام او دردی زیان نرساند، پناه میبرم به کلمات خدا که با آنها چیزی زیان نرساند، قدّوس، قدّوس، قدّوس، از تو میخواهم ای پروردگار به نام پاک، مقدّس، مبارکت، که هرکه با آن از تو خواست عطایش فرمودی، و هرکه با آن به درگاهت دعا کرد، اجابتش نمودی، ای خدا، ای خدا، اینکه بر محمّد پیامبر و اهل بیتش درود فرستی، و به من عافیت دهی از آنچه مییابم در دهان و سر و گوش و چشم و شکم و پشت و دست و پایم و در همه اعضایم.

َ تَرَى الْجِبالَ تَحْسَبُها جامِدَةً وَ هِیَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ صُنْعَ اللّهِ الَّذی اَتْقَنَ کُلَّ شَیْءٍ اِنَّهُ خَبیرٌ بِما تَفْعَلُونَ (۱)

و نیز از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت شده: به موضع سجده خود دست بکش، سپس دندان درد گرفته را مسح کن و بگو:

بِسْمِ اللّهِ وَالشّافی اَللّهُ وَ لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ (۲)

دعای تجربه شده ای برای درد دندان: سورهای [حمد] و [فلق] و [ناس] و [توحید] را قرائت می کنی، و با هر سوره

بسم اللّه الرّحمن الرّحیم

را می خوانی، و پس از سوره [توحید] می گویی:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ وَ لَهُ ما سَکَنَ فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَ هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ قُلْنا یا نارُ کُونی بَرْدَاً وَ سَلاماً عَلی اِبْرهیمَ وَ اَرادُوا بِهِ کَیْداً فَجَعَلْناهُمْ الْاَخْسَرینَ نُودِیَ اَنْ بُورِکَ مَنْ فِی النّارِ وَ مَنْ حَوْلَها وَ سُبْحانَ اللّهِ رَبِّ الْعالَمینَ (۳)

سپس می گوئی :

اَللّهُمَّ یا کافِیاً مِنْ کُلِّ شَیْءٍ وَ لا یَکْفی مِنْکَ شَیْئٌ اِکْفِ عَبْدَکَ وَابْنَ اَمَتِکَ مِنْ شَرِّ ما یُخافُ وَ یُحْذَرُ وَ مِنْ شَرِّ الْوَجَعِ الَّذی یَشْکُوهُ اِلَیْکَ (۴)

و نیز روایت شده: کاردی یا برگ خرمایی بگیرد و به آن جانب که درد می کند بمالد، و هفت مرتبه بگوید:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ بِسْمِ اللّهِ وَ بِاللّهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّهِ وَ اِبْرهیمُ خَلیلُ اللّهِ اُسْکُنْ بِالَّذی سَکَنَ لَهُ ما فِی اللَّیْلِ وَ النَّهارِ بِإِذْنِهِ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۵)

و نیز وارد شده: چوبی یا آهنی بر دندانی که درد دارد بگذارد و از جانب آن هفت مرتبه افسونش کند:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ اَلْعَجَبُ کُلُّ

۱- و می بینی کوهها را درحالی که آنها را بی حرکت می پنداری، و حال آنکه می گذرند همانند گذر ابرها، کار خداست، که هرچیزی را استوار نموده، به درستی که او به آنچه انجام می دهید آگاه است.

۲- به نام خدا، و شفادهنده خداست، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، و برای اوست آنچه در شب و روز ساکن شده، و او شنوا و داناست، گفتیم: ای آتش بر ابراهیم سرد و سلامت باش، و به سوی او از روی نیرنگ قصد کرده بودند پس آنان را زیان کارترین قرار دادیم، ندا شد خجسته باد کسی که در آتش و کسی که در آتش و کسی که پیرامون آن است، و منزّه است

خدا، پروردگار جهانیان.

۴- خدایا ای کفایت کننده از هرچیز، و از تو چیزی کفایت نمی کند، بنده ات و فرزند کنیزت را کفایت کن، از شرّ آنچه می هراسد، و پرهیز می کند، و از شرّ دردی که از آن به تو شکایت می کند.

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدا، و به خدا، محمّد فرستاده خدا، و ابراهیم دوست خداست آرام شو، و به حق آن که آنچه در شب وروز است برای او آرام می گیرد به اجازه اش، و او بر هرچیزی تواناست.

الْعَجَبِ دُودَةٌ تَكَونُ فِی الْفَمِ تَأْکُلُ الْعَظْمَ وَ تُنْزِلُ الـدَّمَ اَنَا الرّاقی وَ اللَّهُ الشّافی وَ الْکافی لا اِلهَ اِلاّ اللَّهُ وَالْحَمْـدُلِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ وَ اِذْ قَتَلْتُمْ نَفْساً فَادّارَ أْتُمْ (۱)

تا لعلّکم تعقلون بخواند.

همان طور که ابتدای دعا گفته شد این دعا را هفت مرتبه بخواند.

برای درد سینه

آیه «و اذ قتلتم نفسا تا لعلّکم تعقلون» وارد شـده، و نیز روایت شده: به قرآن طلب شـفا کن، زیرا حق تعالی فرموده است: شـفاء لما فی الصّدور

برای درد شکم

برای سرفه: دعای جامع ای وارد شـده: اللّهمّ انت رجائی و انت ثقتی و عمادی که دعایی طولانی است، هرکه خواهـد به مأخذ آن یعنی کتاب دعای بحار الأنوار مراجعه کند.

برای درد شـکم: از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت شده: شربت عسل به آب گرم بیاشامد، و آن را هفت مرتبه به سوره فاتحه الکتاب تعویذ نماید، و نیز از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت شده: آب گرم بیاشامد و بگوید:

یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ یا رَحْمنُ یا رَحیمُ یا رَبَّ الاَرْبابِ یا اِلهَ الْالِهَهِ یا مَلِکَ الْمُلُوکِ یا سَـیِّدَ السّادَهِ اشْـفِنی بِشِـفآئِکَ مِنْ کُلِّ دآءٍ وَ سُقْمٍ فَاِنّی عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدَیْکَ اَتَقَلَّبُ فی قَبْضَتِکَ (۲)

و نیز برای درد شکم و غیر آن دست بر آن بگذارد و هفت مرتبه بگوید:

اَعُوذُ بِعِزَّهِ اللَّهِ وَ جَلالِهِ مِنْ شَرِّ ما اَجِدُ (۳)

و دست راست را بر موضع درد بگذارد و سه مرتبه بگوید: بسم اللّه

برای قولنج

برای قولنج: بر لوحی یا کتفی (صفحه فلزی) سوره های «حمد» و «توحید» ، و دو «قل اعوذ» را بنگارد، و زیر آنها بنویسد:

اَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ

۱- به نام خـدا که رحمتش بسـیار و مهربانی اش همیشـگی است، شـگفتا، کرمی [منظور میکرب خاص دندان است که در بین

مردم به کرم دندان مشهور شده، و دندان پوسیده و سیاه شده را می گویند کرم خورده] در دهان می باشد، استخوان آن را می خورد، و خون فرو می ریزد، من افسون کننده ام، خدا شـفادهنده و کفایت کننده است، معبودی جز خدا نیست، و ستایش خدا را پروردگار جهانیان.

۲- ای خـدا، ای خـدا، ای خـدا، ای بخشـنده، ای مهربـان، ای پروردگـار پرورنـدگان، ای پرستیـده پرستیـدگان، ای پادشـاه پادشاهان، ای سـرور سـروران، مرا از هر درد و بیماری، به شفایت شفا ده، من بنده توام، و فرزند دو بنده توام، در دست قدرت تو زیرورو می شوم.

۳- به عزّت و جلال خداوند پناه می برم از شرّ آنچه می یابم

الْعَظیمِ وَ بِعِزَّتِهِ الَّتی لا تُرامُ وَ بِقُدْرَتِهِ الَّتی لا یَمْتَنِعُ مِنْها شَیْیٌ مِنْ شَرِّ هذَا الْوَجَعِ وَ مِنْ شَرِّ ما فیهِ وَ مِنْ شَرِّ ما اَجِدُ مِنْهُ (۱)

سپس آن را به آب باران بشوید، و در وقتی که ناشتاست، و نیز به هنگام خواب بیاشامد، ان شاء اللّه مبارک و سودمند است.

برای درد شکم و قولنج: روایت شده: شخصی از درد شکم برادرش، خدمت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله شکایت کرد، حضرت فرمود: به برادرت بگو شربتی از عسل با آب گرم بیاشامد، فردای آن روز خدمت حضرت آمد و گفت: آن شربت را به او نوشاندم فایده ای نبرد، فرمود: [خدا راست گفت، و شکم برادرت دروغ گفت] .

برو و به او شربت عسل بده، و آن را هفت مرتبه سوره حمد تعویذ کن، وقتی آن مرد رفت، حضرت به امیر مؤمنان علیه السّلام فرمود: «به درستی که برادر این مرد منافق است، به همین دلیل آن شربت به او سود نمی دهد» [البته روشن است که بیان پیامبر صلی اللّه علیه و آله در مورد نفاق مرد یاد شده به علم آن حضرت مربوط می شود، و نمی توان همیشه به استناد عدم تأثیر این تعویذ حکم به نفاق کسی کرد.]

برای ثالول

برای ثالول: و آن میخچه ای است که اغلب در دست پیدا می شود، برای این بیماری وارد شده: برای هر میخچه هفت دانه جو بگیر، و بر هر دانه جو بخوان: از اول سوره واقعه تا هباء منبثّا را و نیز هفت مرتبه:

وَ یَسْئَلُونَکَ عَنِ الْجِبالِ فَقُلْ یَنْسِفُها رَبّی نَسْفاً فَیَذَرُها قاعاً صَفْصَفاً لاتَری

ص: ۱۰۱۶

۱- پناه می برم به جلوه خدای بزرگ، و به عزّتش که به بدی قصد نشود، و به قدرتش، که چیزی از آن سر باز نزند، از شرّ این درد، و از شرّ آنچه در آن است، و از شرّ آنچه از آن می یابم

فیها عِوَجاً وَلا اَمْتاً (۱)

آنگاه یک یک دانه های جو را به میخچه بمال، و آنها را در کهنه ای ببند، و با سنگی قرار ده، و در چای بینداز، بعضی گفته اند: شایسته است این عمل در آخر ماه، هنگامی که ماه پنهان است انجام بگیرد.

و همچنین نقل شده: دارنده میخچه قطعه نمکی را به میخچه بمالد، و بر آن سه مرتبه لو انزلنا هذا القران را تا آخر سوره حشر بخواند، و آن را در تنوری بیندازد، و به شتاب بگذرد که ان شاء اللّه تعالی برطرف خواهد شد، و در کتاب «خزائن» آمده: مالیدن نوره میخچه را برطرف خواهد کرد.

برای ورم های بدن

برای ورم های بدن: روایت شده: چون برای نماز واجب وضو بگیری، پیش از نماز و بعد از آن بر ورم بخوان: لو انزلنا هذا القران علی جبل تا آخر سوره حشر، و در هنگام خواندن آن تدبّر کن، که ان شاء اللّه تعالی ورم آرام خواهد شد.

برای سهولت زایمان

برای رفع دشواری زایمان زنان: بر پوستی بنویسد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ کَاَنَّهُمْ یَوْمَ یَرَوْنَ ما یُوعَدُونَ لَمْ یَلْبَثُوا اِلّا ساعَهً مِنْ نَهارٍ کَاَنَّهُمْ یَوْمَ یَرَوْنَها لَمْ یَلْبَثُوا اِلّا عَشِیَّهً اَوْ ضُحیها اِذْ قالَتِ امْرَاَتُ عِمْرانَ رَبِّ اِنّی نَذَرْتُ لَکَ ما فی بَطْنی مُحَرَّراً فَتَقَبَّلْ مِنّی اِنَّکَ اَنْتَ السَّمیعُ الْعَلیمُ (۲)

سپس آن را بر ران راست او ببندد، و وقتی فرزندش به دنیا آمد باز کند.

و نیز روایت شده: بر آن بخواند:

فَاَجائَهَا الْمَخاضُ اِلی جِذْعِ النَّخْلَهِ تا رُطَباً جَنِیّاً (۳)

پس به این آیه صدا را بلند کند

وَاللَّهُ اَخْرَجَکُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهاتِکُمْ لاتَعْلَمُونَ شَیْئاً وَ جَعَلَ لَکُمُ السَّمْعَ

۱- از تو درباره کوهها می پرسند، بگو آنها را پروردگارم درهم می کوبد، درهم کوبیدنی کامل، و آنها را بیابانی گسترده و هموار گرداند، در آن کجی و انحراف نبینی

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ایشان روزی که آنچه به آنان وعده داده شده بود ببینند، گویا به سر نبرده اند مگر ساعتی از روز، گویا ایشان روزی که قیامت را ببینند، به سر نبرده اند مگر شبی یا روزی، آنگاه که همسر

عمران گفت: پروردگارا برایت آنچه در درون دارم آزاد نذر کرده ام، از من بپذیر، به درستی که تو شنوا و دانایی.

۳- درد زایمان او را تا کنار تنه درخت خرما آورد خرمای تازه را،

وَ الْاَبْصارَ وَ الْاَفْئِدَهَ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ کَذلِکَ اُخْرُجْ اَیُّها الطِّلْقُ اُخْرُجْ بِاِذْنِ اللّهِ (۱)

و نیز از حضرت صادق علیه السلام روایت شده : برای آسان شدن ولادت بر پوستی یا کاغذی بنویسید :

اَللّهُمَّ فارِجَ الْهَمِّ وَ کاشِفَ الْغَمِّ وَ رَحْمنَ الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ وَ رَحیمَهُما اِرْحَمْ فلانه بنت فُلانه رَحْمَهً تُغْنیها بِها عَنْ رَحْمَهِ جَمیعِ خَلْقِکَ تُفَرِّجُ بِها کُرْبَتَها وَ تَکْشِفُ بِها غَمَّها وَ تُیَسِّرُ بِها وِلادَتَها وَ قُضِیَ بَیْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَ هُمْ لایُظْلَمُونَ وَ قیلَ الْحَمْدُلِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ (۲)

برای گشایش در کار

برای گشایش کار بسته: ابتدای سوره انّا فتحناتا مستقیماً و نیز سوره اذا جاء نصر اللّه و نیز این آیات را بنویسند:

وَ مِنْ آیاتِهِ اَنْ جَعَلَ لَکُمْ مِنْ اَنْفُسِکُمْ اَزْواجاً لِتَسْکُنُوا اِلَیْها وَ جَعَلَ بَیْنَکُمْ مَوَدَّهً وَ رَحْمَهً اِنَّ فی ذلِکَ لَایاتٍ لِقَوْمٍ یَتَفَکَّرُونَ ثُمَّ ادْخُلُوا عَلَیْهِمُ الْبابَ فَاِذا دَخَلْتُمُوهُ فَاِنَّکُمْ غالِبُونَ فَفَتَحْنا اَبْوابَ السَّمآءِ بِمآءٍ مُنْهَمِرٍ وَ فَجَّرْنَا الْاَرْضَ عُیُوناً فَالْتَقَی الْمآءُ عَلی اَمْرٍ قَدْ قُدِرَ رَبِّ اشْرَحْ لی صَدْری وَ یَسِّرْلی اَمْری وَ احْلُلْ عُقْدَهً مِنْ لِسانی یَفْقَهُوا قَوْلی وَ تَرَکْنا بَعْضَهُمْ یَوْمَئِذٍ یَمُوجُ فی بَعْضٍ وَ نُفِخَ فِی الصُّورِ فَجَمَعْناهُمْ جَمْعاً کذلک حَلَّتْ فُلانَ بْنِ فُلانٍ عَنْ بِنْتِ فُلانَهٍ لَقَدْ جائَکُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِکُمْ عَزیزٌ عَلَیْهِ ما عَنِتُّمْ حَریصٌ عَلَیْکُمْ بِالْمُؤْمِنینَ رَؤُفٌ رَحیمٌ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللّهُ لا اِلهَ اِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظیمِ (۳)

سپس این نوشته را همراه او کرده، بر او بیاویزند.

همچنین در طلب الأئمّه دعایی از حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام نقل شده: تعلیم اسحاق صحّاف فرمود، چون طولانی بود از ذکرش صرف نظر کردیم.

تعویذهای تب

دعای درمان تب: ۱

ص: ۱۰۱۸

۱- خدا شما را از شکم مادرانتان بیرون آورد در حالی که چیزی نمی دانستید، و برای شما گوش و چشمها و دلها قرار داد، برای آن که شکر کنید و این چنین به اذن خدا بیرون آی ای گشاده رو

۲- و نیز از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: برای آسان شدن ولادت بر پوستی یا کاغذی بنویسد: خدایا ای گشاینده اندوه، و برطرف کننده غم، و بخشنده دنیا و آخرت، و مهربان هر دو جهان، رحم کن، به فلان دختر فلان، رحمتی که او را از رحمت همه بندگانت بی نیاز کنی، محنتش را به آن بگشایی، و غمش را برطرف نمایی، و زایمانش را آسان فرمایی، و میان ایشان به حق حکم شد، و به ایشان ستم نشد، و گفته شد: ستایش خدای را پروردگار جهانیان.

۳- از نشانه های خدا این است، که برای شما از خودتان همسرانی قرار داد، تا با آنها آرامش یابید، و در بین شما دوستی و

رحمت، نهاد در این کار، نشانه هایی است برای کسانی که اندیشه می کنند. سپس بر اینان وارد شوید از دروازه شهر، همین که واردش شدید قطعا شما پیروزید، درهای آسمان را به آب فرو ریزنده گشودیم، و در زمین چشمه ها شکافتیم، پس به هم پیوست آب بر امری که مقدّر شده بود، پروردگارا سینه ام را باز کن، و کارم را آسان نما، و گره از زبانم بگشا، تا گفتارم را بفهمند، و واگذرویم بعضی از ایشان را در آن روز درحالی که موج زنند در بیان بعضی دیگر، و دمیده شد در صور، پس جمعشان کردیم جمع کردنی درخور، اینچنین گشودم فلان پسر فلان را، از دختر فلان، هرآینه برای شما پیامبری از جنس خودتان آمد بر او گران است، آنچه شما را به مشقّت اندازد، بشدت به هدایت شما حریص و به مؤمنان مهرورز و مهربان است، اگر روبرگرداندند پس بگو: خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او توکّل کردم، و و پروردگار عرش بزرگ است.

این دعا را که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله به امیر مؤمنان علیه السّلام تعلیم فرمود، بخواند:

اَللّهُمَّ ارْحَمْ جِلْدِیَ الرَّقیقَ وَ عَظْمِیَ الدَّقیقَ وَ اَعُوذُ بِکَ مِنْ فَوْرَهِ الْحَریقِ یا اُمَّ مِلْدَم اِنْ کُنْتِ آمَنْتِ بِاللّهِ فَلا تَاْکُلِی اللَّحْمَ وَلاتَشْرَبِی الدَّمَ وَلاتَفُوری مِنَ الْفَمِ وَانْتَقِلی اِلی مَنْ یَزْعَمُ اَنَّ مَعَ اللّهِ اِلهاً آخَرَ فَاِنّی أَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ اِلا اللّهُ وَحْدَهُ لاشَریکَ لَهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ (۱)

۲ در صبح و شب، به خواندن دعای نور، که سلمان از حضرت فاطمه علیها السّلام نقل کرده مواظبت کند، این دعا در «مفاتیح» آمده.

۳ روایت شده: ائمه علیهم السّلام تب را به آب سرد معالجه می کردند، پیوسته جامه ای را رطوبت می دادند، و بر بدن می گذاشتند.

۴ به خطّ مبارک حضرت رضا علیه السّلام دیده شده برای تب به این ترتیب بر سه قطعه کاغذ نوشته شود: قطعه اول:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ لاتَخَفْ اِنَّکَ اَنْتَ الْاَعْلی

به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، نترس، به رساتی که تویی برتر

و بر دوّم :

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ لاتَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظّالِمینَ (۲)

و بر سوّم :

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ اَلا لَهُ الْخَلْقُ وَ الْاَمْرُ تَبارَکَ اللّهُ رَبُّ الْعالَمینَ (۳)

آنگاه بر هر قطع سه مرتبه توحید بخواند، و آن را در سه روز، روزی یکی ببلعد که خوب خواهد شد، ان شاء اللّه تعالی.

۵ دگمه های پیراهن خویش را بگشاید و سر را در پیراهن کند، و اذان و قامه بگوید، و هفت مرتبه

۱- خدایا بر پوست نازکم، و استخون باریکم رحم کن، و از فوران آتش به تو پناه می برم. ای ام ملدم اگر ایمان به خدا آورده ای پس گوشت را مخور، و خون را منوش، و از دهان مجوش، و به کسی که گمان می برد با خدا معبود دیگری هست منتقل شو، به درستی که من گواهی می دهم اینکه معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی ندارد و گواهی می دهم که محمّد بنده و فرستاده اوست.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، نترس، از قوم ستمکار رهایی یافتی.

۳- به نـام خـدا که رحمتش بسـیار و مهربـانی اش همیشـگی است، آگـاه باشـید برای اوست آفرینش و فرمـان منزّه است خـدا پروردگار جهانیان.

سوره حمد بخواند، ان شاء اللّه خوب خواهد شد.

۶ از ائمه علیهم السّلام روایت شده: این دعا را بر پوستی بنویسد و بر تب دار بیاویزد:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِعِزَّتِکَ وَ قُدْرَتِکَ وَ سُلْطانِکَ وَ ما اَحاطَ بِهِ عِلْمُکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ لا تُسَلِّطَ عَلی فُلانِ بْنِ فُلانٍ شَیْئاً مِمّا خَلَقْتَ بِسُوءٍ وَارْحَمْ جِلْدَهُ الرَّقیقَ وَ عَظْمَهُ الدَّقیقَ مِنْ فَوْرَهِ الْحَریقِ اُخْرُجی یا اُمَّ مِلْدَم یا آکِلَهَ اللَّحْمِ وَ شارِبَهَ الدَّمِ حَرُّها و بَرْدُها مِنْ جَهَنَّمَ اِنْ کُنْتِ آمَنْتِ بِاللَّهِ الْاَعْظَمِ اَنْ لاتَاْکُلی لِفُلانِ بنِ فُلانه لَحْماً وَ لاتُمَصّی لَهُ دَماً وَلاتَنْهَکی لَهُ عَظْماً وَلاتُثَوِّری عَلَیْهِ غَمّاً وَ لاتُهَیِّجی عَلَیْهِ صُداعاً وَانْتَقِلی عَنْ شَعْرِهِ وَ بَشَرِهِ وَ لَحْمِهِ وَ دَمِهِ اِلی مَنْ زَعَمَ اَنَّ مَعَ اللَّهِ اِلهاً آخَرَ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ سُبْحانَهُ وَ تَعالی عَمّا یُشْرِکُونَ (۱)

و بعد از عمّا یشرکون اسم یک نفر از اهل کتاب، یا یکی از دشمنان خدا را بنویسد.

۷ برای تب بنویسد، و به بازوی راست تب دار ببندد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ اَلْحَمْدُلِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ (۲)

تا آخر سوره ،

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ اَعُوذُ بِکَلِماتِ اللَّهِ التّآمّاتِ کُلِّهَا الَّتی لایُجاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلا فاجِرٌ مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ وَ ذَرَءَ وَ بَرَءَ وَ مِنْ شَرِّ الْهآمَّهِ وَ السّآمَّهِ وَالْعآمَّهِ وَاللامَّهِ وَ مِنْ شَرِّ طَوارِقِ اللَّیْلِ وَ النَّهارِ وَ مِنْ شَرِّ فُسّاقِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ وَ مِنْ شَرِّ فَسَقَهِ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَ مِنْ شَرِّ الشَّیْطانِ وَ شَرَکِهِ وَ مِنْ شَرِّ کُلِّ ذی شَرٍّ وَ مِنْ شَرِّ کُلِّ دآبَّهٍ هُوَ آخِذٌ بِناصِیَتِها اِنَّ رَبّی عَلی صِراطٍ مُسْتَقیمٍ رَبَّنا عَلَیْکَ تَوَکَّلْنا

ص: ۱۰۲۰

۱- خدایا از تو می خواهم به عزّتت و قدرتت و سلطنتت و آنچه دانشت به آن احاطه کرده، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و بر فلان پسر فلان، چیزی را از آنچه به بدی چیره نکنی، و بر پوست نازکش، و استخوان باریکش، از فوران آتش رحم کن، بیرون رو ای ام ملدم، ای خورنده گوشت و نوشنده خون که حرارت و سردی ات از دوزخ است، اگر به خدای اعظم ایمان آورده باشی، از فلان پسر فلان گوشت مخور، و خون ممک، و استخوان لاغر مکن، و بر او غمی مشوران، و بر او سردردی به هیجان نیاور، و از مویش و پوستش، و گوشتش و خونش به کسی که گمان کرده با خدا معبود دیگری هست منتقل شو، معبودی جز او نیست، منزّه و برتر است از آنچه شریکش سازند

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است ستایش خدا را پروردگار جهانیان.

وَ اِلَیْکَ اَنَبْنا وَ اِلَیْکَ الْمَصیرُ یا نارُ کُونی بَرْداً وَ سَلاماً عَلی اِبْراهیمَ وَ اَرادُوا بِهِ کَیْداً فَجَعَلْناهُمْ الْاَخْسَرینَ بَرْداً وَ سَلاماً عَلی فُلانِ بْنِ فُلانه رَبَّنا لاتُؤاخِذْنا اِنْ نَسینا اَوْ اَخْطَاْنا (۱)

تاآخر سوره بقره

حَسْبِیَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَکیلاً وَ تَوَکَّلْ عَلَی الْحَیِّ الَّذی لایَمُوتُ وَ سَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَ کَفی بِهِ بِذُنُوبِ عِبادِهِ خَبیراً بَصیراً لا اِلهَ اِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَهُ صَدَقَ وَعْدَهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَ هَزَمَ الْاَحْزابَ وَحْدَهُ ماشآءَ اللَّهُ لاقُوَّهَ اِلّا بِاللَّهِ کَتَبَ اللَّهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَ رُسُلی اِنَّ اللَّهَ قَوِیٌّ عَزیزٌ اِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغالِبُونَ وَ مَنْ یَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِیَ اِلی صِراطٍ مُسْتَقیمٍ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّیِّبینَ الطّاهِرینَ (۲)

۸ بر سه دانه شکر بنویسد، و هر قطعه را تا سه روز صبح ناشتا بخورد، بر دانه اول:

عَقَدْتُ بِاِذْنِ اللَّهِ (۳)

و بر دوم:

شَدَدْتُ بِاِذْنِ اللَّهِ (۴)

و بر سوم:

سَکَنْتُ بِاِذْنِ اللَّهِ (۵)

دعای قرقر شکم

و نیز روایت شده: شخصی به آن حضرت شکایت کرد، که شکم من پیوسته صدا می کند، و من حیا می کنم با مردم سخن بگویم، زیرا از شکمم صدا بیرون می آید و مردم صدای شکم مرا می شنوند، برای شفای من دعا کنید، حضرت فرمود: هرگاه از نماز شب فارغ شدی بگو: اللّهمّ ما عملت من خیر فهو منک لا حمد لی فیه.

تا آخر آنچه در سطور قبل گذشت.

و نیز از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: برای صداهای شکم سیاه دانه با عسل بخورند.

دعای برص (پیسی)

و آن پیسی اندام است، از یونس روایت شده: مابین دیدگان

۱- به نام خـدا و به خـدا، پناه می برم به همه کلمات کامل خـدا، که از آنها نمی گذرد نیکوکار و بدکار از شـرّ آنچه آفرید و پدیـد آورد، و خلق کرد، و از شـرّ خزنـده و گزنـده و هر بداندیش و چشم زخم، و از شـرّ پیش آمدهای شب و روز، و از شـرّ بدکاران عرب و عجم، و از شـرّ بدکاران جنّ و انس، و از شـرّ شـیطان و دامش، و از شـرّ هر صاحب شتری، و از شرّ هر جنبنده ای، که مهار اختیارش به دست اوست، به درستی که پروردگارم بر راه استوار است، پروردگارا بر تو توکّل نمودیم، و به سوی تو باز آمدیم، و بازگشت به سوی توست، ای آتش بر ابراهیم سـرد و سـلام باش، او را به نیرنگ قصد کردند، پس ایشان را از زیـان کـارترین قرار دادیم، بر فلاـن فرزنـد فلاـن سـرد و بی گزنـد شـو، پروردگـارا اگر فراموش کردیم، یـا خطـا نمودیم از ما بازخواست مکن.

۲- تـا آخر سوره بقره خـدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، پس او را وکیل گیر، و بر زنـده ای که نمی میرد توکّل نما، و تسبیـح کن او را با ستایشـش، و او به گناهان در آگاه بودن و بینا بودن بس است، معبودی جز خـدا نیست یگانه و بی شـریک است، وعـده اش راست بود، بنـده اش را یاری کرد، و به تنهایی گروه های کفر را فراری داد، آنچه خـدا خواست شد، نیرویی جز به خدا نیست، خدا نوشت که هرآینه پیروز خواهم شد من و رسولانم، به درستی که خدا نیرومند و عزیز است، همانا حزب خدا پیروزند، آن که به خدا چنگ زند به راه استوار هدایت شده، و درود خدا بر محمّد و خاندان پاک و پاکیزه اش.

۳- بستم به اذن خدا

۴- محکم کردم به اذن خدا

۵- آرام کردم به اذان خدا

من سپیدی عارض شده بود، آن را به حضرت صادق علیه السّلام شکایت کردم، فرمود: وضو بگیر، و دو رکعت نماز بخوان و بگو:

یـا اَللَّهُ یـا رَحْمنُ یا رَحیمُ یا سَمیعَ الـدَّعَواتِ یا مُعْطِیَ الْخَیْراتِ اَعْطِنی خَیْرَ الـدُّنْیا وَ خَیْرَ الْاخِرَهِ وَ قِنی شَرَّ الـدُّنْیا وَ شَرَّ الْاخِرَهِ وَ اَذْهِبْ عَنّی ما اَجِدُ فَقَدْ غاضَنِی الْاَمْرُ وَاَحْزَنَنی (۱)

یونس گفت: آنچه حضرت فرموده بود انجام دادم، حق تعالی آن پیسی را از من زایل کرد و له الحمد.

در روایات عـدّه الـدّاعی آمده: حضـرت به وی فرمود: چون ثلث آخر شب شود، در اول آن برخیز و وضو بگیر و مشـغول نماز شب شو، و در سجده آخر رکعت اول بگو:

یـا عَلِیُّ یـا عَظیمُ یـا رَحْمنُ یـا رَحیمُ یـا سامِعَ الـدَّعَواتِ یـا مُعْطِیَ الْخَیْراتِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَاَعْطِنی مِنْ خَیْرِ الـدُّنْیا وَالْاخِرَهِ ما اَنْتَ اَهْلُهُ وَاصْرِفْ عَنّی مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ ما اَنْتَ اَهْلُهُ وَاَذْهِبْ عَنّی هذَا الْوَجَعَ فَاِنَّهُ قَدْ غاظَنی وَاَحْزَنَنی (۲)

و در دعا اصرار و مبالغه کن.

یونس گفت: آنچه فرموده بود بجا آوردم، هنوز به کوفه نرسیده بودم که خوب شدم.

و نیز برای برطرف شـدن برص، نوشـتن سوره یس بـا عسـل در جامی و شسـتن و خوردن آن وارد است، چنان که برای معالجه بواسیر هم وارد شده است.

و نیز تربت حضـرت امام حسین علیه السّلام با آب باران برای درمان پیسی وارد شده، و نیز حنا را با نوره مخلوط کردن و روی آن مالیدن روایت شده.

دعای زحیر

روایت شده: شخصی به موسی بن جعفر علیهما السّلام شکایت کرد و گفت: مرا زحیری است

۱- ای خدا، ای بخشـنده، ای مهربان، ای شـنوای دعاها، ای عطابخش خیرات، خیر دنیا و آخرت را به من عطا کن، و مرا از شرّ دنیا وآخرت نگاه دار، و آنچه از ناراحتی بیابم از من دور کن، همانا این بیماری مرا به خشم آورده و غمگین ساخته است.
۲- ای والا، ای بزرگ، ای بخشـنده، ای مهربان، ای شنوای دعاها، ای بخشنده خیرات، درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، و خیر دنیا و آخرت را به من عطا کن آنچنان که تو شایسـته آنی، و شرّ دنیا و آخرت را از من بگردان آنچنان که تو اهل آنی، و این درد را از من برطرف کن، که مرا به خشم آورده، و اندوهگین نموده است.

که آرام نمی گیرد، حضرت فرمود: هرگاه از نماز شب فارغ شدی بگو:

اَللّهُمَّ ما کانَ مِنْ خَیْرٍ فَمِنْکَ لاحَمْدَلی فیهِ وَ ما عَمِلْتُ مِنْ سُوءٍ فَقَدْ حَذَّرْتَنیهِ لاعُذْرَ لی فیهِ اَللّهُمَّ اِنّی اَعُوذُبِکَ اَنْ اَتَّکِلَ عَلی مالا حَمْدَلی فیهِ اَوْ آمَنَ مِمّا لا عُذْرَ لی فیهِ (۱)

برای جرب و دمل و قوباء

برای بیماری گری و دمل و قوباء: (و آن جوششی است در بدن، یا خارش بسیار که آن را «داد» نیز گویند.

) روایت شده: بر آن بخوانند و نیز آن را نوشته به او بیاویزند:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ وَ مَثَلُ کَلِمَهٍ خَبیثَهٍ کَشَجَرَهٍ خَبیثَهٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْاَرْضِ ما لَها مِنْ قَرارٍ (۲)

[ابراهیم، ۲۶

تا آخر آیه

مِنْها خَلَقْناکُمْ وَ فیها نُعیدُکُمْ وَ مِنْها نُخْرِجُکُمْ تارَهً اُخْری اَللّهُ اَکْبَرُ وَ اَنْتَ لاتُکَبَّرُ اَللّهُ یَبْقی وَ اَنْتَ لاتَبْقی وَاللّهُ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۳)

به جهت درد عورت

برای درد عورت [آلت تناسلی] : روایت شده: یکی از اصحاب ائمه علیهم السّلام در جایی عورت خود را عریان کرده بود که شایسته نبود، علّتش دردی بود که به آن مبتلا شده بود، خدمت امام ششم علیه السّلام شکایت کرد، حضرت این دعا را به او آموخت و فرمود: دست چپ خود را بر آن بگذار و سه مرتبه بگو:

بِسْمِ اللّهِ وَ بِاللّهِ بَلی مَنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ اَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلاهُمْ یَحْزَنُونَ اَللهُمَّ اِنّی اَسْلَمْتُ وَجْهی اِلَیْکَ وَفَوَّضْتُ اَمْری اِلَیْکَ لا مَلْجاءَ وَ لامَنْجا مِنْکَ اِلاّ اِلَیْکَ (۴)

که ان شاء اللّه تعالی عافیت خواهی یافت.

به جهت درد زانو

برای درد زانو: از کتاب (طبّ الأئمّه) نقل شده: جابر جعفی از حضرت باقر علیه

ص: ۱۰۲۳

۱- خدایا آنچه خیر بود از سوی توست، برای من در آن ستایشی نیست، و آنچه بد کردم، تو مرا از آن برحذر داشتی، مرا در

آن عـذری نیست، خـدایا به تو پناه می آورم از این که بر آنچه مرا در آن ستایشـی نیست تکیه کنم، یا از آنچه در آن عـذری برایم نیست ایمن گردم.

۲- به نام خـدا که رحمتش بسـیار و مهربانیاش همیشـگی است، و مثل سـخن پلیـد همانند درخت پلید است، که از روی زمین کنده شده، برای آن قراری نیست.

۳- شـما را از خاک آفریـدیم، و به آن بازگردانیم، و بار دیگر از آن بیرون آوردیم، خـدا بزرگ تر است، و تو بزرگ نیستی، خدا باقی است، و تو بقا نداری، و خدا بر هر چیز تواناست.

۴- به نام خـدا، و به خـدا، آری آنان که چهره خود را برای خدا تسـلیم کردند، و نیکوکارند پس برای آنهاست پاداشـشان نزد پروردگارشـان، ترســی بر اینـان نیسـت، و غمگیـن نمی شونـد، خـدایا مـن رویـم را بـه سـویت تسـلیم کردم، و کـارم را بـه تو واگذاردم، پناه و نجاتی او تو نیست جز به تو

السّلام روایت کرده: من نزد امام حسین علیه السّلام بودم که مردی از شیعیان آن حضرت که از بنی امیّه بود خدمت آن جناب آمد و عرض کرد: یابن رسول اللّه من به خاطر درد پایی که دارم، نمیتوانم خدمت شما برسم، حضرت فرمود: چرا از دعای امام حسن علیه السّلام غافلی؟ عرضه داشت آن دعا چیست؟ فرمود:

انّا فتحنا لک فتحا مبینا

تا

و کان اللّه عزیزا حکیما

پس آنچه آن حضرت فرموده بود بجای آورد، پس از آن درد پا را احساس نکرد.

و نیز برای درد زانو وارد شده: چون نماز گزاردی بگو:

یا اَجْوَدَ مَنْ اَعْطی یا خَیْرَ مَنْ سُئِلَ وَ یا اَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ اِرْحَمْ ضَعْفی وَ قِلَّهَ حیلَتی وَ اَعْفِنی مِنْ وَجَعی (۱)

و نیز برای درد ساقها وارد شده است که هفت مرتبه این آیه شریفه را بخوانند:

وَاتْلُ ما اُوحِیَ اِلَیْکَ مِنْ کِتابِ رَبِّکَ لا مُبَدِّلَ لِکَلِماتِهِ وَ لَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَداً (۲)

عوذات درد چشم

برای درد چشم: روایات بسیاری وارد شده است که پس از نماز صبح و نماز مغرب بخواند:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَجْعَلَ النُّورَ فی بَصَری وَالْبَصیرَهَ فی دینی وَ الْیَقینَ فی قَلْبی وَالْاِخْلاصَ فی عَمَلی وَ السَّلامَهَ فی نَفْسی وَ السَّعَهَ فی رِزْقی وَ الشُّکْرَ لَکَ اَبَداً ما اَبْقَیْتَنی (۳)

بزنطی از یونس بن ظبیان روایت کرده: بر حضرت صادق علیه السّلام وارد شدیم، آن حضرت را دیدیم به چشم درد سختی دچار شده، به اندازه ای که ما به خاطر آن جناب غمناك شدیم، روز دیگر که خدمت

۱- ای جودمندترین کسیکه عطا کردی، ای بهترین کسیکه درخواست شد، ای مهربان ترین کسیکه از او مهربانی خواسته شد، به ناتوانیام و کمی چاره ام رحم کن، و از این درد مرا عافیت ده

۲- آنچه از کتاب پروردگارت به تو وحی شده تلاوت کن، سخنان او را جابجاکننده ای نیست، و هرگز جز او پناهی نیابی.

۳- خدایا از تو می خواهم به حق محمّد و خاندان محمّد بر تو، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی روشنی در چشمم، و بینایی در دینم، و یقین در قلبم، و اخلاص در عملم، و سلامت در وجودم، و وسعت در روزی ام، و

سپاس همیه برای توست، تا زنده ام داری.

حضرت رسیدیم، چشم دردی نداشت، عرضه داشتیم: فدایت شویم چشمان خود را به چیزی معالجه فرمودید؟ فرمود: آری به چیزی که از جمله معالجات بود، گفتیم: چه بود؟ فرمود: به دعایی پس ما آن دعا را نوشتیم، و آن دعا این است:

اَعُوذُ بِعِزَّهِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِقُوَّهِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِقُدْرَهِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِنُورِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِعَظَمَهِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِجَلالِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِجَمالِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِبَهآءِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِجَمْعِ اللَّهِ (۱)

گفتیم: ای فرزند رسول خدا «جمع اللّه» چیست؟ فرمود:

بِکُلِّ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِعَفْوِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِغُفْرانِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِالْاَئِمَّهِ (۲)

آنگاه گفت:

عَلی ما تَشآءُ مِنْ شَرِّ ما اَجِدُ اَللّٰهُمَّ رَبَّ الْمُطیعینَ (۳)

و هم برای دردچشم وارد شده: بر آن «آیه الکرسیّ» بخواند، و خوب شدن آن را در دل بگیرد، و اگر پیش از آن دست بر چشم نهد و بگوید:

اُعیذُ نُورَ بَصَری بِنُورِاللَّهِ الَّذی لایُطْفَأُ (۴)

وارد شده: برای ضعف بینایی سودمند است.

و برای ضعف چشم، و شب کوری وارد شده: آیه نور را مکرّر در جامی بنویسد، و با آب بشوید، و آن را در شیشه قرار دهد، و از آن با میل به چشم خود بکشد.

و نیز روایت شده: هر که قرآن را از روی صفحات قرآن بخواند، از چشم خود بهره برد.

و نیز روایت شده: هرکه هر روز بگوید:

فَجَعَلْناهُ سَمیعاً بَصیراً (۵)

دیدگانش از آفات سالم بماند.

شیخ کفعمی فرموده: برای درد چشم و همه دردهای اعضا، توسّل جستن به حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام به تجربه رسیده

۱- پناه می برم به عزّت خدا، و پناه می برم به قوّت خدا، و پناه می برم، به قدرت خدا، و پناه می برم به نور خدا، و پناه می برم

به عظمت خـدا، و پناه می برم به جلال خـدا، و پناه می برم به جمال خـدا، و پناه می برم به زیبایی خـدا، و پناه می برم به جمع خدا.

۲- به همه خـدا، و پنـاه می برم به گـذشت خـدا، و پناه می برم به آمرزش خـدا، و پناه می برم به رسول خـدا، و پناه می برم به امامان و یک یک ایشان را نام برد.

۳- بر آنچه می خواهی، از شرّ اندوهی که می یابم، خدایا ای پروردگار مطیعان.

۴- پناه می دهم نور چشمم را به نور خدایی که خاموش نگردد

۵- پس او را شنوا و بینا قرار دادیم

است.

برای خون دماغ

برای خون دماغ: آب یخ بر سر و پیشانیاش بریزد.

تعویذ بطلان سحر

دعای بطلان سحر: از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت شده: بر پوست آهو بنویسد، و همراه خود داشته باشد:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ بِسْمِ اللَّهِ وَ ماشآءَ اللَّهُ بِسْمِ اللَّهِ وَ لاحَوْلَ وَلاقُوَّةَ اِلّا بِاللَّهِ قالَ مُوسی ما جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ اِنَّ اللَّهَ سَیُبْطِلُهُ اِنَّ اللَّهَ لایُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدینَ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَ بَطَلَ ما کانُوا یَعْمَلُونَ فَغُلِبُوا هُنالِکَ وَانْقَلَبُوا صاغِرینَ (۱)

برای دفع شیطان و جادوگران و جنیان

و هم از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله برای دفع شیاطین و جادوگران وارد شده: آیه سخره را بخوانند

آیه سخره

که این آیه است:

اِنَّ رَبَّکُمُ اللَّهُ الَّذی خَلَقَ السَّمواتِ وَالأَرْضَ فی سِتَّةِ اَیّامٍ ثُمَّ اسْتَوی عَلَی الْعَرْشِ یُغْشِی اللَّیْلَ النَّهارَ یَطْلُبُهُ حَثیثاً وَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّراتٍ بِاَمْرِهِ اَلا لَهُ الْخَلقُ وَالْأَمْرُ تَبارَکَ اللَّهُ رَبُّ الْعالَمینَ اُدْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعاً وَ خُفْیَةً اِنَّهُ لا یُحِبُّ الْمُعْتَدینَ وَلاتُفْسِدُوا فِی الْأَرْضِ بَعْدَ اِصْلاحِها وَادْعُوهُ خَوْفاً وَ طَمَعاً اِنَّ رَحْمَهَ اللَّهِ قَریبٌ مِنَ الْمُحْسِنینَ (۲)

و در بعضی از روایات آمده: تا تبارک اللّه ربّ العالمین بخواند.

فضیلت اسفند

از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله نقل شده: بر هر یک از برگ و دانه درخت اسفند، فرشته ای گمارده شده، و تا پوسیدن برگ و دانه همراه آنهاست، و ریشه و شاخه غم و سحر را برطرف می کند، و در دانه اش شفای هفتاد درد است، بنابراین به اسفند و کندر مداوا کنید.

از حضرت رضا علیه السّلام نقل شده: مصروعی را دید، قدحی از آب طلبید، بر آن سوره های حمد و معوذتین [سوره های ناس و فلق] خواند، و در قدح دمید.

و

۱- به نام خدا، و به خدا، به نام خدا، آنچه خدا خواست، به نام خدا، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، موسی گفت: آنچه شما آوردید سحر است، همانا خدا آن را باطل میکند، خدا کار بدکاران را اصلاح نمیکند، پس حق واقع شد، و آنچه آنان انجام داده بودند باطل گشت، در آنجا مغلوب شدند، و با خواری بازگشتند.
۲- به درستی که پروردگار شما خداست، که آسمانها و زمین را در شش روز آفرید، سپس به عرش چیره شد، می پوشاند شب را به روز، که می جویدش به سرعت، و آفتاب و ماه و ستارگان مسخّر به فرمان اویند، بدانید او راست آفرینش و فرمان، منزّه و پاک است، خدا، پروردگار جهانیان، پروردگارتان را بخوانید با زاری و در نهان زیرا که او متجاوزان را دوست ندارد، و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید، و او را با بیم و امید بخوانید، همانا رحمت خدا به نیکوکاران نزدیک است.

امر فرمود: از آن آب بر سر و صورتش ریختند تا به هوش آمد، فرمود: دیگر به سوی تو ابدا باز نخواهد گشت.

از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت شده: اگر جنّ سنگی بیندازد، و آن شخص سنگ را بگیرد، و به همان جایی که سنگ از آنجا آمده بیندازد و بگوید:

حَسْبِیَ اللَّهُ وَ کَفی وَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعا لَیْسَ وَراءَ اللَّهِ مُنْتَهی (۱)

و همچنین برای دفع شرّ جنیان، نگاه داشتن مرغ و خروس و کبوتر و بزغاله در خانه سودمند است، از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: برای دفع شرّ جنّیان در سفر و بیابان و جاهای هولناک آن، دست بر سر بگذارد، و با صدای بلند بخواند:

أَفَغَیْرَ دینِ اللَّهِ یَبْغُونَ وَ لَهُ اَسْلَمَ مَنْ فِی السَّمواتِ وَالْاَرْضِ طَوْعاً وَ کَرْهاً وَ اِلَیْهِ یُرْجَعُونَ (۲)

و هم وارد شده: در بیان و جاهای وحشت آور و هولناک، با صدای بلند اذان بگویند.

حرزهای چشم زخم

دعای حفاظت از چشم زخم: وارد شده: آیه و ان یکاد بخوانند، و نیز از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: چون بترسد چشم او در کسی، یا چشم کسی در او، اثر بگذارد، سه مرتبه بگوید:

ما شآءَاللَّهُ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللَّهِ الْعَلِیِ الْعَظیمِ (۳)

و وارد شده: هرگاه کسی خود را به شکلی نیکو آراست، وقتی از منزل می رود دو قل اعوذ [یعنی سوره های

قل اعوز بربّ الفلق

و

قل اعوذ بربّ النّاس

] بخواند، تا چیزی به اذن اللّه تعالی به او زیان نرساند.

و نیز برای دفع چشم زخم وارد شده: دستها را برابر صورت بردارد، و سوره

۱- خداوند مرا بس است و کافی، و خداوند شنید دعای کسی که او را خواند، ورای خدا نهایتی نیست

۲- آیا غیر دین خدا را می جوئید، و به او تسلیم شد آن که در آسمان ها و زمین است، با اختیار و بی اختیار، و به سوی او باز گردند.

۳- آنچه خدا خواست شد، نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.

های حمد و توحید و دو قل اعوذ را بخواند، و دست بر پیشانی بکشد.

و همچنین دعای پناه از چشم زخم:

اَللّهُمَّ رَبَّ مَطَرٍ حابِسٍ وَ حَجَرٍ یابِسٍ وَ لَیْلٍ دامِسٍ وَ رَطْبٍ وَ یابِسٍ رُدَّ عَیْنَ الْعاینِ عَلَیْهِ فی کَبِدِهِ وَ نَحْرِهِ وَ مالِهِ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَری مِنْ فُطُورٍ ثُمَّ ارْجعِ الْبَصَرَ کَرَّتَیْنِ یَنْقَلِبْ اِلَیْکَ الْبَصَرُ خاسِئاً وَ هُوَ حَسیرٌ (۱)

دیده به سویت باز می گردد ناتوان و درمانده

دعای پناهی دیگر:

اَللّهُمَّ ذَا السُّلْطانِ الْعَظیمِ وَالْمَنِّ الْقَدیمِ وَالْوَجْهِ الْکَریمِ ذَا الْکَلِماتِ التّامّاتِ وَالدَّعَواتِ المُسْتَجابات عافِ فُلاناً مِنْ اَنْفُسِ الْجِنِّ وَ اَعْیُنِ الْاِنْسِ (۲)

این دعایی است که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله برای حسنین علیهما السّلام خواند، و به اصحاب خود فرمود: زنها و اولاد خود را با این کلمات پناه دهید.

دعای پناه چشم زخم برای حیوانات و غیر آنها:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ بِسْمِ اللّهِ الْعَظیمِ عَبَسَ عابِسٍ وَ شَهابَ قابسٍ حَجَرَ یابِسٍ رَدَدْتُ عَیْنَالعاینِ عَلَیْهِ مِنْ رَأسِهِ اِلی قَدَمَیْهِ اَخَذَ عَیْناهُ قابِضٌ بِکِلاهُ وَ عَلی جارِهِ وَاَقارِبِهِ جِلْدُهُ دَقیقٌ وَ دَمُهُ رَقیقٌ وَ بابُ الْمَکْرُوهِ تَلیقُ فَارْجعِ الْبَصَرَ هَلْ تَری مِنْ فُطُورٍ ثمَّ ارْجعِ الْبَصَرَ کَرَّتَیْنِ یَنْقَلِبْ اِلَیْکَ الْبَصَرُ خاسِئاً وَ هُوَ حَسیرٌ (۳)

برای دفع وسوسه شیطان

برای دفع وسوسه شیطان: روایت شده: به خدای تعالی استعاذه [پناه جویی] کند، بنابراین بگوید: امنت باللّه و برسوله مخلصا له الدین و شیخ شهید از حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله نقل کرده: شیطان بر دو قسم است: شیطان جنّی، و آن دور میشود به گفتن: لا حول و لا قوّه الاّ باللّه العلی العظیم و شیطان انسی و

۱- خدایا ای پروردگار باران زندانی و سنگ خشک و شب تار، و تر و خشک، چشم چشم زن را به خودش بازگردان، در جگر و گلو و دارایی اش، پس بازگردان دیده را، آیا می بینی شکافی؟ ، سپس دیده را دوباره بازگردان.

۲- خدایا صاحب سلطنت بزرگ، و احسان دیرینه، و جلوه کریم، دارنده کلمات کامل، و دعاهای مستجاب، فلان را از نفس های جنّ و چشم های انس، سلامت کامل بخش

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدای بزرگ، بر ترش رویی ترش رو، و آتش فروزان،

و سنگ سخت، برگرداندم چشم چشم زن را، از سر تا به پایش، بگیرد دو چشم او را گیرنده ای با همه نگاهش، و بر همسایه و خویشانش، پوستش نازک، خونش رقیق، در ناخوشایند سزاوار او، پس بازگردان چشم را، آیا شکافی می بینی؟ سپس چشم او دوباره بازگردان چشم به سوی تو باز می گردد خسته و ناتوان

آن دور میشود به صلوات فرستادن بر محمّد و آل آن حضرت علیهم السّلام.

مؤلّف گوید: در باب نمازها نماز حدیث نفس گذشت، و نیز ذکر بعضـی از عوذات برای دفع وسوسه بیان شد به آنجا مراجعه کنید.

برای ایمنی از دزد

برای ایمنی از دزد: بر حلقه ها و قفل در بخواند «قل ادعوا اللّه او ادعوا الرّحمن» تا آخر سوره اسراء.

عوذات عقرب و مار

دعای حفظ از عقرب: روایت شده: تیز نظر کند به ستاره سهی و آن ستاره کوچکی است، نزدیک به ستاره وسطی از ستارگان بنات نعش [مقصود همان «دبّ اکبر» است] و سه مرتبه بگوید:

اَللّهُمَّ رَبَّ اَسْلَمَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ سَلِّمْنا مِنْ شَرِّ کُلِّ ذی شَرٍّ (۱)

و نیز روایت شده: بر آن ستاره نظر اندازد و سه مرتبه بگوید:

اَللّهُمَّ رَبَّ هُودِ ابْنِ آسِیَهِ آمِنّی شَرَّ کُلِّ عَقْرَبٍ وَ حَیَّهٍ (۲)

هر شب که چنین گوید از شرّ مار و عقرب محفوظ بماند.

از امام صادق علیه السّلام روایت شده: برای دفع شرّ عقرب ها و مارها هنگام شب بخواند:

بِسْمِ اللّهِ وَ بِاللّهِ وَ صَلَّی اللّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ اَخَذْتُ الْعَقارِبَ وَالْحَیّاتِ کُلَّها بِاِذْنِ اللّهِ تَبارَکَ وَ تَعالی بِاَفْواهِها وَ اَذْنابِها وَ اَسْماعِها وَ اَبْصارِها وَ قُواها عَنّی وَ عَمَّنْ اَحْبَبْتُ اِلی ضَحْوَهِ النَّهارِ إِنْ شآءَاللّهُ تَعالی (۳)

و نیز برای دفع شرّ عقرب بخواند:

سلامٌ عَلی نُوحٍ فِی الْعالَمینَ اِنّا کَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنینَ اِنَّهُ مِنْ عِبادِنَا الْمُؤْمِنینَ (۴)

روایت شـده: وقتی حضـرت نوع علیه السّـلام سوار کشتی شد، عقرب را از سوار شدن بر کشتی منع فرمود: عقرب گفت: من با تو معاهده می بندم

ص: ۱۰۲۹

۱- خداوندا پروردگار ستاره اسلم، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و گشایش کار ایشان را شتاب ده و ما را از شر هر صاحب شرّی سالم بدار

۲- خداوندا پروردگار هود فرزند اسیّه مرا از شرّ هر عقرب و مار ایمنی ده

۳- به نام خـدا، و به خـدا، و درود خـدا بر محمّـد و خانـدانش، همه عقربها و مارها را به اذن خـدای تبارك و تعالی گرفتم، به دهان هایشان، و دم هایشان و گوش هایشان، و چشـمان شان، و نیروهای شان، از خویشـتن و هرکه را دوست دارم، تا برآمـدن روز ان شاء اللّه تعالی.

۴- سلام بر نوح در جهانیان، ما اینگونه به نیکوکاران جزا می دهیم، به راستی که نوح از بندگان مؤمن ماست.

که نگزم کسی را که بگوید:

سَلامٌ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَلی نُوحٍ فِی الْعالَمینَ (۱)

و در چند حدیث دیگر وارد شده: مالیدن نمک به محق نیش عقرب و گزندگان، زهر آنها را می زداید.

باب چهارم: ادعیه منتخبه از کتاب کافی

فصل اول:ادعیه صبح و شام

در بیان دعاهایی است ه از کتاب شریف «کافی» انتخاب شده و این باب شامل چند فصل است.

فصل اول: در بعضی دعاهای وارده برای وقت صبح و شام غیر از آنچه در فصول پیش گذشت.

و آن ده دعاست: اول: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: حضرت سجاد علیه السّلام چون وارد صبح می شد می گفت:

أَبْتَدِءُ یَوْمی هذا بَیْنَ یَدَیْ نِسْیانی وَ عَجَلَتی بِسْمِ اللَّهِ وَ ما شآءَ اللَّهُ

امروز را آغاز می کنم، پیشاپیش فراموشی و شتابم، به نام خدا، و آنچه خدا خواست شد.

دوم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: هرکس این کلمات را وقتی داخل شب می شود، سه مرتبه بگوید: به بالی از بالهای جبرئیل پوشیده گردد، تا وارد صبح شود:

اَسْتَوْدِعُ اللَّهَ الْعَلِیَّ الْاَعْلَی الْجَلیلَ الْعَظیمَ نَفْسی وَ مَنْ یَعْنینی اَمْرُهُ اَسْتَوْدِعُ اللَّهَ نَفْسِیَ الْمَرْهُوبَ الْمَخُوفَ الْمُتَضَعْضَعَ لِعَظَمَتِهِ کُلُّ شَیْئٍ

به خدای والای والاتر شکوه مند بزرگ می سپارم خویشتن و هرکه را کارش با من است، خویش را می سپارم به خدایی که همه چیز هراسان و ترسان و سرفرود آورده در برابر عظمت او است

سوم: همچنین از آن حضرت روایت شده: چون وارد شب شوی بگو:

اَللهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ عِنْدَ إِقْبالِ لَیْلِکَ وَ إِدْبارِ نَهارِکَ وَ حُضُورِ صَلَواتِکَ وَ أَصْواتِ دُعآئِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

خدای از تو می خواهم،

۱- سلام بر محمّد و خاندان محمّد و علی نوع فی العالمین

هنگام درآمدن شب، و رفتن روز، و حضور نمازهایت، و بانگ های خوانندگانت، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی.

و به آنچه خواهی دعا کن.

چهارم: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: پدرم وقتی وارد صبح می شد می گفت:

بِسْم اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ اِلَی اللَّهِ وَ فی سَبیلِ اللَّهِ وَ عَلی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اَللّهُمَّ اِلَیْکَ اَسْلَمْتُ نَفْسی وَ اِلَیْکَ فَوَّضْتُ اَمْری وَ عَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ یا رَبَّ الْعالَمینَ اَللهُمَّ احْفَظْنی بِحِفْظِ الْإیمانِ مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَ مِنْ خَلْفی وَ عَنْ یَمینی وَ عَنْ شِمالی وَ مِنْ فَوْقی وَ مِنْ تَحْتی وَ مِنْ قِبَلی لا اِلهَ اِلا اَنْتَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ اِلّا بِاللَّهِ نَسْئَلُکَ الْعَفْوَ وَالْعافِیَهَ مِنْ کُلِّ سُوءٍ وَ شَرٍّ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ اَللهُمَّ اِنِّی اَعُوذُبِکَ مِنْ عَذابِ الْقَبْرِ وَ مِنْ ضُغْطَهِ الْقَبْرِ وَ مِنْ ضیقِ الْقَبْرِ وَ اَعُوذُبِکَ مِنْ سَطَواتِ اللَّیْلِ والنَّهارِ ،

به نام خدا و به خدا، و به سوی خدا، و در راه خدا، و بر آئین رسول خدا درود خدا بر او و خاندانش، خدایا خود را به تو تسلیم کردم، و کارم را به تو واگذاشتم، و بر تو توکّل نمودم ای پروردگار جهانیان، خدایا مرا نگهدار، به نگهداری ایمان، از پیش رویم و پشت سرم، و از سمت راست و چپم، و از بالا و زیر پایم، و از پیش خودم، معبودی جز تو نیست، جنبش و نیرویی جز به خدا نیست، گذشت و سلامت کامل، از هر بدی و شرّ در دنیا و آخرت را از تو می خواهم، خدایا پناه می آورم به تو

از عذاب قبر و فشار قبر و تنگی قبر و پناه می آورم به تو از یورش های شب و روز،

اَللّهُمَّ رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرامِ وَ رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرامِ وَ رَبَّ الْحِلِّ وَ الْاِحْرامِ اَبْلِغْ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَنّی السَّلامَ اَللّهُمَّ اِنّی اَعُوذُ بِدِرْعِکَ الْحَصینَهِ وَ اَعُوذُ بِجَمْعِکَ اَنْ تُمیتَنی غَرَقاً اَوْ حَرَقاً اَوْ شَرَقاً اَوْ قَوَداً اَوْ صَبْراً اَوْ مُسَمّاً اَوْ تَرَدِّیاً فی بِئْرٍ اَوْ اَکیلَ السَّبُعِ اَوْ مَوتَ الْفُجاْهِ اَوْ بِشَیْءٍ مِنْ میتاتِ السَّوءِ وَلکِنْ اَمِتْنی عَلی فِراشی فی طاعَتِکَ وَ طاعَهِ رَسُولِکَ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ مُصیباً لِلْحَقِّ غَیْرَ مُخْطِئٍ اَوْ فِی الصَّفِ الَّذینَ نَعَتَّهُمْ فی کِتابِکَ کَاَنَّهُمْ بُنْیانٌ مَرْصُوصٌ اُعیذُ نَفْسی وَ وُلْدی وَ ما رَزَقَنی رَبّی بِقُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

خدای ای پروردگار مشعر الحرام، و پروردگار شهر حرام، و پروردگار حلّ و احرام، به محمّد و خاندان محمّد از جانب من سلام برسان.

خدایا پناه می آورم به زره محکمت، و پناه می آورم به جمع کردنت از اینکه مرا بمیرانی به غرق شدن یا سوختن یا گلوگیرشدن یا قصاص یا شکنجه و مرگ تدریجی یا مسمومیت یا به چاه افتادن، یا طعمه درنده شدن یا سکته یا به چیزی از مدرنی های بد، ولی مرا در بسترم، به حال اطاعت از خود و رسولت (درود خدا بر او و خاندانش) بمیران، رسیده به حق، نه خطاکار، یا در صف آنان که در قرآنت وصفشان کردی: گویی ایشان بنایی استوارند.

خودم و فرزندانم و آنچه پروردگارم روزی ام نموده پناه می دهم به

«قل اعوذ بربّ الفلق.

.

.

»

تا آخر سوره

وَ اُعیذُ نَفْسی وَ

ص: ۱۰۳۲

وُلْدی وَ ما رَزَقَنی رَبّی بِقُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النّاسِ

خوم و فرزندانم و آنچه پروردگارم روزی ام نموده پناه می دهم به

«قل اعوذ برب الناس.

.

.

»

تا آخر سوره و می گوئی :

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ ما خَلَقَ اللَّهُ وَالْحَمْدُلِلَّهِ مِثْلَ ما خَلَقَ وَ الْحَمْدُلِلَّهِ مِلْأَ ما خَلَقَ وَالْحَمْدُلِلَّهِ مِدادَ کَلِماتِهِ وَالْحَمْدُلِلَّهِ زِنَهَ عَرْشِهِ وَالْحَمْدُلِلَّهِ رِضا نَفْسِهِ وَلا اِلهَ اِلا اللَّهُ الْحَلیمُ الْکَریمُ وَ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ الْعَلِیُّ الْعَظیمُ سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمواتِ وَالْاَرضینَ وَ ما بَیْنَهُما وَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظیم اَللّهُمَّ اِنّی اَعُوذُ بِـکَ مِنْ دَرَکِ الشَّقاءِ وَ مِنْ شَـماتَهِ الْاَعْـدآءِ وَ اَعُوذُ بِکَ مِنَ الْفَقْرِ وَ الْوَقْرِ وَ اَعُوذُ بِکَ مِنْ سُوءِ الْمَنْظَرِ فِی الْاَهْلِ وَالْمالِ وَالْوَلَدِ

ستایش خـدای را، به عدد آنچه خدا آفرید، و سـتایش خدای را مانند آنچه پدید آورد، و سـتایش خدای را به پری آنچه خلق کرد، و سـتایش خـدای را به امتـداد کلمتش، و سـتایش خـدای را به وزن عرشـش، و سـتایش خـدای را به خشـنودی خودش، معبودی جز خـدا نیست بردبار بزرگوار، و معبودی جز خدا نیست والای بزرگ، منزّه است خدا، پروردگار آسـمانها و زمین، و آنچه در میان آن دو است، و پروردگار عرش بزرگ، خدایا به تو پناه می آورم از درجات بدبختی، و از شماتت دشمنان، و به تو پناه می آورم از تنگدستی، و سنگینی نیاز، و به تو پناه می آورم از بد دیدن در خاندان و دارایی و فرزندانم

و ده مرتبه بر محمّد و آل محمّد صلوات فرست.

پنجم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: چون نماز مغرب و صبح بجا آوردی، هفتم

مرتبه بگو: «بسم اللّه الرّحمن الرّحیم لاـ حول و لاـ قوّه الاّ باللّه» حقیقتا هرکس این ذکر را بگوید، جذام و پیسی و دیوانگی و هفتاد نوع از انواع بلاها به او نرسد.

چون داخل صبح و شام شدی دو مرتبه بگو:

اَلْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّباحِ اَلْحَمْدُ لِفالِقِ الْاِصْباحِ دو مرتبه اَلْحَمْدُلِلَّهِ الَّذی اَذْهَبَ اللَّیْلَ بِقُدْرَتِهِ وَ جآءَ بِالنَّهارِ بِرَحْمَتِهِ وَ نَحْنُ فی عافِیَهٍ

ستایش برای پروردگار بامداد، ستایش برای شکافنده صبح، ستایش خدای را که شب را به قدرتش برد، و روز را به رحمتش آورد، و ما در سلامت کاملیم

و آیه الکرسی، و آخر سوره حشر، و ده آیه از سوره صافات را می خوانی:

وَ سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمّا یَصِفُونَ وَ سلامٌ عَلَی الْمُرْسَلینَ والْحَمْدُلِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ فَسُبْحانَ اللَّهِ حینَ تُمْسُونَ وَ حینَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِی السَّمواتِ وَالْاَرْضِ وَ عَشِیّاً وَ حینَ تُظْهِرُونَ یُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَ یُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ وَ یُحْیِی الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَ کَذلِکَ تُخْرَجُونَ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنا وَ رَبُّ الْمَلآئِکَهِ وَالرُّوحِ سَبَقَتْ رَحْمَتُکَ غَضَبَکَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَکَاِنِّی ظَلَمْتُ نَفْسی فَاغْفِرْ لی وَارْحَمْنی وَ تُبْ عَلَیَّ اِنَّکَ اَنْتَ التَّوّابُ الرَّحیمُ

و منزّه است پروردگارت، پروردگار عزّت، از آنچه وصف می کنند، و سلام بر فرستادگان، و ستایش خدای را پروردگار جهانیان، پس منزّه است خدا هنگامی که شام می کنید و صبح می نمایید، و برای او ستایش در آسمانها و زمین و شب و هنگامی که ظهر می نمایید.

زنده را از مرده بیرون می آورد، و مرده را از زنده بیرون می آورد، و زمین را پس از مرگش زنده

ص: ۱۰۳۴

می کنـد، و اینچنیـن زنـده از قبرهـا درآورده می شویـد، بســیار منزّه و مقـدّس اسـت پروردگـار فرشـتگان و روح، پیش گرفته رحمتت بر غضـبت، معبودی جز تو نیست، منزّهی تو، من به خود سـتم کردم، مرا بیامرز، و به من رحم کن، و توبه ام را بپـذیر، به راستی توبه پذیر و مهربانی.

ششم: از امام صادق علیه السّلام این دعا برای صبح روایت شده:

اَللّهُـمَّ لَـکَ الْحَمْـدُ اَحْمَـدُکَ وَ اَسْـتَعینُکَ وَ اَنْتَ رَبّی وَ اَنَـا عَبْـدُکَ اَصْـبَحْتُ عَلی عَهْـدِکَ وَ وَعْـدِکَ وَ اُومِنُ بِوَعْـدِکَ وَ اُوفی بِعَهْدِکَ مَا اسْـتَطَعْتُ وَلا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ اِلاّ بِاللَّهِ وَحْدَهُ لا شَـریکَ لَهُ وَ اَشْـهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ اَصْبَحْتُ عَلی فِطْرَهِ الْاِسْلامِ وَکَلِمَـهِ الْاِخْلاـصِ وَمِلَّهِ اِبْرهیـمَ وَدیـنِ مُحَمَّدٍ صَـلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِمـا وَ آلِهِمـا عَلی ذلِـکَ اُحْیی وَ اَمُـوتُ اِنْشـآءَ اللَّهُ اَللّهُـمَّ اَحْیِنی ما اَحْیَیْتَنی وَ اَمِتْنی اِذا اَمَتَّنی عَلی ذلِـکَ وَابْعَثْنی اِذا بَعَثْتَنی عَلی ذلِکَ اَبْتَغی بِـذلِکَ رِضْوانَکَ وَاتِّباعَ سَبیلِکَ اِلَیْکَ اَلْجَاْتُ ظَهْری وَ اِلَیْـکَ فَوَّضْتُ اَمْری آلُ مُحَمَّدٍ اَئِمَّتی لَیْسَ لی اَئِمَّهٌ غَیْرُهُمْ بِهِمْ اَئْتَمُّ وَ اِیاهُمْ اَتَوَلّی وَ بِهِمْ اَقْتَـدی اَللهُمَّ اجْعَلْهُمْ اَوْلِیآئی فِی الـدُّنْیا وَ الْاخِرَهِ وَاجْعَلْنی اُوالی اَوْلِیآئَهُمْ وَ اُعادی اَعْدآئَهُمْ فِی الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ وَ اَلْحِقْنی بالصَّالِحینَ وَ آبائی مَعَهُمْ

خـدایا سـتایش تـوراست، سـتایشت می کنم، و از تو کمـک می خواهم، و تو پروردگـار منی، و من بنـده توام، صـبح کردم بر پیمـانت و وعـده ات، و ایمان می آورم به وعـده ات، و وفا می کنم به پیمانت تا بتوانم، و جنبش و نیرویی نیست جز به خـدای یگانه بی شریک و گواهی می دهم که محمّد بنده و

ص: ۱۰۳۵

فرستاده اوست، صبح کردم بر فطرت اسلام و کلمه اخلاص و آیین ابراهیم، و دین محمّد درود خدا بر آن دو، بر این زندگی کنم و بمیرم ان شاء الله.

خدایا زنده ام بدار، تا زنده ام داری، و مرا بمیران آن گاه که بمیرانی، باورمند آن حقایق، و مرا برانگیز زمانی که برانگیزانی بر همان حقایق، به آنها خشنودی ات و پیروی راهت را می جویم، بر تو تکیه کردم، کارم را به تو واگذاردم، خاندان محمّد امامان من هستند، جز آنها امامانی برنگیرم، از آن پیروی می کنم، و آنان را دوست می دارم، و به آنان اقتدا می نمانم، خدایا را در دنیا و آخرت سرپرستان من قرار ده، و اینکه دوست بدارم دوستانشان را، و دشمن بدارم دشمنانشان را در دنیاو آخرت، و مرا به شایستگان بپیوند.

و پدرانم را با ایشان قرار ده.

هفتم: و از آن حضرت روایت شده: هرچه را ترک کردی، خواندن این دعا را در هر صبح و شام ترک مکن.

اَللهُمَّ اِنّی اَصْبَحْتُ اَسْتَغْفِرُکَ فی هذَا الصَّباحِ وَ فی هذَا الْیَوْمِ لِاَهْلِ رَحْمَتِکَ وَ اَبْرَءُ اِلَیْکَ مِنْ اَهْلِ لَعْنَتِکَ اَللهُمَّ اِنِّی اَصْبَحْتُ اَبْرَءُ اِلَیْکَ فی هذَا الْیَوْمِ وَ فی هذَا الصَّباحِ مِمَّنْ نَحْنُ بَیْنَ ظَهْرانیهِمْ مِنَ الْمُشْرِکینَ وَ مِمّا کانُوا یَعْبُدُونَ اِنَّهُمْ کانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فاسِقینَ اَللهُمَّ اجْعَلْ ما اَنْزَلْتَ مِنَ السَّمآءِ اِلَی الْاَرْضِ فی هذَا الصَّباحِ وَ فی هَذَا الْیَوْمِ بَرَکَةً عَلی اَوْلِیآئِکَ وَ عِقاباً عَلی اَعْدآئِکَ اَللهُمَّ والِ مَنْ والاکَ وَ عادِ مَنْ عاداکَ اَللهُمَّ اخْتِمْ لی بِالْاَمْنِ وَالْا یمانِ کُلَّما طَلَعَتْ شَمْسٌ اَوْ غَرَبَتْ اَللهُمَّ اغْفِرْلی وَ لِوالِدَیَّ وَارْحَمْهُما کَما ربَّیانی صَغیراً

ص: ۱۰۳۶

اللّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنينَ وَالْمُؤْمِناتِ وَالْمُسْلِمينَ وَالْمُسْلِماتِ اَلْاَحْيآءِ مِنْهُمْ وَ الْاَمْواتِ اَللهُمَّ اِنَّکَ تَعْلَمُ مُتَقَلَّبَهُمْ وَ مَثْويهُمْ اَللهُمَّ احْفَظْ اِمامَ الْمُسْلِمينَ بِحِفْظِ الْاَيمانِ،

خدایا صبح کردم در این بامداد و در این روز برای اهل رحمتت از تو آمرزش می خواهم، و از اهل لعنتت به تو بیزاری می جویم، خدایا من صبح کردم، در این روز، و در این صبح درحالی که از آنها که بین آنانیم از مشرکان به سوی تو بیزاری می جویم از آنچه که می پرستند به درستی که ایشان قومی بد و فاسقند، خدایا آنچه از آسمان به زمین فرو فرستادی در این صبح و این روز ، برای دوستانت برکت، و برای دشمنانت کیفر قرار ده، خدایا دوست بدار کسی که دوستت داشت، و دشمن بدار کسی را که دشمنت داشت، خدایا به ایمنی و ایمان برایم ختم کن، هر زمان که خورشید سر زند یا غروب کند.

خدایا مرا و پدر و مادرم را بیامرز، و به هر دو رحم کن، چنان که مرا در کودکی پروریدند، خدایا مردان و زنان مؤمن و مسلمان زندگان و مردگان آنان را بیامرز، خدایا بازگشتگاه و اقامت گاهشان را تو می دانی، خدایا پیشوای مسلمانان را حفظ کن به حفظ ایمان،

وَانْصُرْهُ نَصْراً عَزيزاً وَافْتَحْ لَهُ فَتْحاً يَسيراً وَاجْعَلْ لَهُ وَلَنا مِنْ لَدُنْکَ سُلْطاناً نَصيراً اَللّهُمَّ الْعَنْ فُلاناً وَ فُلاناً وَالْفِرَقَ الْمُخْتَلِفَهَ عَلى رَسُولِکَ وَ وُلاهِ الْاَمْرِ بَعْدَ رَسُولِکَ وَالْاَئِمَّهِ مِنْ بَعْدِهِ وَ شيعَتِهِمْ وَ اَسْئَلُکَ الزِّيادَهَ مِنْ فَضْلِکَ وَ الْاِقْرارَ بِما جآءَ بِهِ مِنْ عِنْدِکَ وَالتَّسْليمَ لِاَمْرِکَ وَالْمُحافَظَهَ عَلى ما اَمَرْتَ بِهِ لا اَبْتَغى بِهِ بَدَلاً وَ لا اَشْتَرى بِهِ

ص: ۱۰۳۷

ثَمَناً قَلیلاً اَللهُمَّ اهْدِنی فیمَنْ هَدَیْتَ وَ قِنی شَرَّ ما قَضَیْتَ اِنَّکَ تَقْضی وَلا یُقْضی عَلَیْکَ وَ لا یَذِلُّ مَنْ والَیْتَ تَبارَکْتَ وَ تَعالَیْتَ سُبْحانَکَ رَبَّ الْبَیْتِ تَقَبَّلْ مِنّی دُعآئی وَ ما تَقَرَّبْتُ بِهِ اِلَیْکَ مِنْ خَیْرٍ فَضاعِفْهُ لی اَضْعافاً کَثیرَهً وَ اتِنا مِنْ لَدُنْکَ اَجْراً عَظیماً رَبِّ ما اَحْسَنَ ما اَبْلَیْتَنی وَ اَعْظَمَ ما اَعْطَیْتَنی وَ اَطْوَلَ ما عافَیْتَنی وَ اَکْثَرَما سَتَرْتَ عَلَیَّ فَلَکَ الْحَمْدُ یا اِلهی کَثیراً طَیِّباً مُبارَکاً عَلَیْهِ مِلْاَ السَّمواتِ وَ مِلْاَ الْاَرْضِ وَ مِلْاَ ما شآءَ رَبّی وَ رَضِیَ وَ کَما یَنْبَغی لِوَجْهِ رَبّی ذِی الْجَلالِ وَالْاِکْرامِ

او او را یاری ده یاری پیروزمندانه، و بگشای برای او گشایشی آسان، و برای او و ما از جانب خود فرمانروایی پیروزمندانه قرار ده، خدایا لعنت کن فلان و فلان و گروههایی که اختلاف کردند بر رسولت، و والیان امر بعد بعد از رسولت و امامان پس از او، و شیعیان ایشان را، و از تو می خواهم زیادی فضلت، و اقرار به آنچه از نزد تو آمد، و تسلیم به فرمانت، و محافظت بر آنچه به آن امر فرمودی، به طوری که به جای آن جایگزینی نجویم، و آن را به بهای اندکی نفروشم، خدایا هدایتم کن در شمار کسانی که هدایت کردی، و حفظم کن از شرّ آنچه قضایت بر آن جاری شد، به درستی شد، به درستی که قضاوت می کن و بر تو قضاوت نمی شود، و خوار نمی گردد و کسی تو دوستش داری، منزّه و پاکی و برتری، و منزّهی تو پروردگار کعبه، دعایم را بپذیر، و آنچه به وسیله آن از خیر به تو تقرّب می

جویم، برایم دوچندان کن، چند برابر بسیار، و از جانب خود اجر بزرگ به ما عنایت کن، پروردگارم چه نیکوست آنچه مرا به آن آزمودی، و چه بزرگ است آنچه به من عطا کردی، و چه طولانی است آچه عافیتم دادی، و چه بسیار است آنچه بر من پوشاندی، پس توراست ستایش ای معبود من، بسیار، پاک، مبارک، به پری آسمانها و زمین، و پری آنچه پروردگارم خواست و پسندید، و چنان که سزاوار است برای جلوه پروردگارم، صاحب بزرگی و اکرام.

هشتم: از امام باقر علیه السّلام روایت شده است که هر که به هنگام طلوع فجر ده مرتبه بگوید:

لا اِلهَ اِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ یُحْیی وَیُمیتُ وَ هُوَ حَیٌّ لایَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْی ءٍ قَدیرٌ

معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، برای اوست فرمانروایی و ستایش، زنده می کند، و می میراند، و او زنده است و نمی میرد، خیر تنها به دست اوست، و او بر هرچیز تواناست

و ده بار صلوات بر محمّد و آل محمّد فرستد، و سی وپنج بار سبحان اللّه بگوید، و سی وپنج مرتبه لا اله الاّ اللّه بگوید، و خدا را سی وپنج مرتبه حمد کند، در آن روز از غافلان نوشته نشود، و اگر در شب گوید، در آن شب از غافلان شمرده نشود.

نهم: از محمد بن فضیل روایت شده: خدمت حضرت جواد علیه السّلام نوشتم که به من دعایی بیاموزد.

حضرت در جوابم نوشت که صبح و شام می گویی:

اَللَّهُ اَللَّهُ اَللَّهُ رَبِّی الرَّحْمنُ الرَّحیمُ لا اُشْرِکُ

ص: ۱۰۳۹

بِهِ شَيْئاً

خدا، خدا، خدا، پروردگار بخشنده و مهربان من است، چیزی را برای او شریک نگیرم

سپس برای حاجت خود دعا می کنی.

که این کلمات مقدّمه ای است برای رفع هر حاجتی به اذن خدای تعالی.

دهم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: به داود رقّی فرمود: سه بار خواندن این دعا را در صبح و سه بار در شب ترک مکن.

اَللّهُمَّ اجْعَلنی فی دِرْعِکَ الْحَصینَهِ الّتی تَجْعَلُ فیها مَنْ تُریدُ

خداوندا مرا در زره محکم خود قرار ده، که هرکه را بخواهی در آن قرار می دهی.

به درستی که پدرم می فرمود: این از دعاهای مخزون [محفوظ در گنجینه خدا] است.

فصل دوم :بعضی از دعاهای وقت خوابیدن و بیدار شدن

و آنها هفت دعاست: اول: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: کسی که هنگام قرار گرفتن در خوابگاهش سه مرتبه بگوید:

اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی عَلا فَقَهَرَ وَالْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی بَطَنَ فَخَبَرَ وَالْحَمْدُلِلّهِ الَّذی مَلَکَ فَقَدَرَ وَالْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی یُحْیِی الْمَوْتی وَ یُمیتُ الْاَحْیآءَ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ

ستایش خدای را که برتر آمد و چیره گشت، و ستایش خدای را که نهان است و آگاه، و ستایش خدای را ه مالک است و نیرومند، و ستایش خدای را که مردگان را زنده می کند، و زندگان را می میراند، و او بر هرچیز تواناست.

از گناهانش بیرون آید، همانند روزی که از مادر متولد شده، و شیخ صدوق و شیخ طوسی هم این روایت را نقل کرده اند.

و در» عدّه الدّاعی «از حضرت صادق علیه السّلام نقل کرده: این دعا کمترین چیزی است که از تحمید [یعنی حمد و ستایش گویی] کفایت می کند.

لی در آن روایت حمد دوم پس از حمد سوم است.

دوم: از آن حضرت روایت شده: رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم هنگامی که در رختخواب خود قرار می گرفت ایه الکرسی می خواند و می گفت:

بِسْمِ اللَّهِ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ کَفَرْتُ بِالطّاغُوتِ اَللهُمَّ احْفَظْنی فی مَنامی وَ فی یَقْظَتی (۱)

سوم: از مفضّل بن عمر نقل شده: امام صادق علیه السّلام به من فرمود: اگر بتوانی شب نکن، مگر اینکه خود را به یازده حرف پناه دهی، گفتم: مرا از آنها خبر ده، فرمود: بگو:

اَعُوذُ بِعِزَّهِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِقُدْرَهِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِجَلالِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِسُلْطانِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِجمالِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِدَفْعِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِمَنْعِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِجَمْعِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِمُلْکِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ وَ اَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ وَ بَرَءَ وَ ذَرَءَ (۲)

و خود را هرگاه که خواهی به این کلمات حفظ کن.

چهارم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: کسی که درخوابگاهش قرار گیرد، و صد مرتبه توحید بخواند، از گناهان پنجاه ساله خود پاک شود.

و نیز از آن حضرت روایت شده: کسی که در رختخوابش جای گیرد، و

قل یا ایّها الکافرون

و

قل هو اللّه احد

بخواند، حق تعالی بیزاری از شرک را برای او بنویسد.

پنجم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلم فرمود: کسی که قصد کرده برای نماز شب برخیزد، و در رختخواب قرار گرفته بگوید:

اَللهُمَّ لاتُؤْمِنّی مَکْرَکَ وَلاتُنْسِنی ذِکْرَکَ وَلا

۱- به نام خدا، به خدا ایمان آوردم، و به طاغوت کافر شدم، خدایا مرا در خواب وبیداری حفظ کن

۲- پناه می برم به عزّت خدا، و پناه می برم به قدرت خدا، و پناه می برم به جلال خدا، و پناه می برم به سلطنت خدا، و پناه می

برم به جمال خـدا، و پناه می برم به دفاع خدا، و پناه می برم به جلوگیری خدا، و پناه می برم به جمع آوری خدا، و پناه می برم به فرمانروایی خدا، و پناه می برم به جلوه خدا، و پناه می برم به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) از شرّ آنچه آفرید و پدید آورد و هستی بخشید.

تَجْعَلْنی مِنَ الْغافِلینَ اَقُومُ ساعَهَ كَذا وَ كَذا (۱)

حق تعالی فرشته ای را بر او بگمارد، که در آن ساعت بیدارش کند.

ششم: و از آن حضرت روایت شده: هرگاه یکی از شما در شب از خواب برخاست بگوید:

سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ النَّبِیّینَ وَ اِلهِ الْمُرْسَلینَ وَ رَبِّ الْمُسْتَضْعَفینَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذی یُحْیِی الْمَوْتی وَ هُوَ عَلی كُلِّشَیْءٍ قَدیرٌ (۲)

هفتم: از عبد الرحمن بن حجّاج روایت شده: حضرت صادق علیه السّلام آخر شب از خواب برمی خواست، صدا را در حدّی که اهل خانه بشنوند بلند می کرد و می گفت:

اَللهُمَّ اَعِنّی عَلی هَوْلِ الْمُطَّلَعِ وَ وَسِّعْ عَلَیَّ ضیقَ الْمَضْجَعِ وَارْزُقْنی خَیْرَ ما قَبْلَ الْمَوْتِ وَارْزُقْنی خَیْرَ ما بَعْدَ الْمَوْتِ (۳)

فصل سوم :دعاهای وقت بیرون آمدن از منزل

در بیان چند دعا که هنگام بیرون آمدن از خانه خوانده می شود و آنها هشت دعاست اول: از حضرت امام صادق علیه السّلام نقل شده است انسان زمانی که خواست از خانه خارج شود، هنگام نیّت خروج سه مرتبه بگوید: اللّه اکبر و سه مرتبه

بِاللَّهِ اَخْرُجُ وَ بِاللَّهِ اَدْخُلُ وَ عَلَی اللَّهِ اَتَوَكَّلُ (۴)

آنگاه بگوید:

اَللهُمَّ افْتَحْ لی فی وَجْهی هذا بِخَیْرٍ وَ اخْتِمْ لی بِخَیْرٍ وَقِنی شَرَّ كُلِّ دآبَّهٍ اَنْتَ آخِذٌ بِناصِیَتِها اِنَّ رَبّی عَلی صِراطٍ مُسْتَقیمٍ (۵)

پیوسته در پناه خدای عزّ و جلّ باشد، تا به همان مکانی که در آن بود بازگردد.

دوم: از امام زین العابدین علیه السّلام روایت شده است که به هنگام بیرون رفتن از در خانه بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ تَوَكَّلْتُ عَلَی اللَّهِ (۶)

سوم: از امام باقر علیه السّلام نقل شده است که هرکس زمانی که از

۱- خدایا مرا ایمن از مکرت مدار، و ذکرت را از یادم مبر، و از بی خبران قرارم مده، ساعت چند و چند برمی خیزم،
۲- منزّه است خدا، پروردگار پیامبران، و معبود فرستادگان، و پروردگار مستضعفان، و ستایش خدای را که مردگان را زنده می کند، و او بر هرچیز تواناست. زمانی که این کلمات را بگوید، خدای تبارک و تعالی می فرماید: بنده من راست گفت و شکر بجا آورد.

۳- خدا یا مرا بر هراس قیامت کمک کن، و تنگی قبرم را وسعت بخش، و خیر آنچه پیش از مرگ، و پس از مرگ است نصیب من فرما.

۴- به کمک خدا بیرون می روم، و به کمک خدا وارد می شود، و بر خدا توکّل می کنم

۵- خدایا در این روز به رویم بگشا به خیر، و برایم پایان بده به خیر، و از شرّ هر جنبنده ای تو که گیرنده مهارش هستی حفظم کن، به درستی که پرودرگارم بر راهی مستقیم است

۶- به نام خدا، ایمان آوردم به خدا، و بر خدا توکل کردم

منزلش بیرون می رود بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ حَسْبِیَ اللَّهُ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ اَللهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ خَیْرَ اُمُوری کُلِّها وَ اَعُوذُبِکَ مِنْ خِزْیِ الدُّنْیا وَ عَذابِ الْاخِرَهِ (۱)

خدا آنچه از امر دنیا و آخرت او را اندوهگین می سازد کفایت می فرماید.

چهارم: از حضرت امام صادق علیه السّلام نقل شده است که وقتی که از منزل خود بیرون می روی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ لا حَوْلَ وَلاقُوَّهَ اِلاّ بِاللَّهِ اَللهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ خَیْرَ ما خَرَجْتُ لَهُ وَ اَعُوذُبِکَ مِنْ شَرِّ ما خَرَجْتُ لَهُ اَللهُمَّ اَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِکَ وَ اَتْمِمْ عَلَیَّ نِعْمَتَکَ وَاسْتَعْمِلْنی فی طاعَتِکَ وَاجْعَلْ رَغْبَتی فیما عِنْدَکَ وَ تَوَفَّنی عَلی مِلَّتِکَ وَ مِلَّهِ رَسُولِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ (۲)

پنجم: از امام رضا علیه السّلام نقل شده است که پدرم زمانی که از منزل خارج می شد، این کلمات را می گفت:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم خَرَجْتُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ لابِحَوْلٍ مِنّی وَ لاقُوَّتی بَلْ بِحَوْلِکَ وَ قُوَّتِکَ یا رَبِّ مُتَعَرِّضاً لِرِزْقِکَ فَأْتِنی بِهِ فی عافِیَهٍ (۳)

ششم: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده است که هرکه از منزلش بیرون می رود، ده مرتبه سوره

قل هو اللّه احد

بخواند، پیوسته در حفظ خدای عزّ و جل باشد، و تا به منزلش بازگردد، خدا از او محافظت نماید.

هفتم: از امام هفتم علیه السّلام روایت شده است که هرگاه خواستب به سفر روی، بر در خانه ات بایست، و سوره های حمد و

قل هو اللّه احد

و

قل اعو بربن النّاس

و

قل اعوذ بربّ الفلق

را از پیش رو، و از طرف راست و

۱- به نام خـدا، خـدا مرا بس است، بر خـدا توکل کردم، خدایا خیر همه کارهایم را از تو می خواهم، و از خاری دنیا و عذاب آخرت به تو پناه می آورم

۲- به نام خـدا، توکّل کردم بر خدا، جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، خدایا، خیر آنچه به خاطرش از خانه بیرون شدم از تو می خواهم، و از شـرّ آنچه به خاطرش بیرون آمدم به تو پناه می آورم، خدایا از فضـلت بر من وسعت بخش، و نعمتت را بر من کامل کن، و مرا در طاعتت به کار گیر، و اشتیاقم را در آنچه نزد توست قرار ده، و مرا بر آیینت و آیین رسولت بمیران

۳- به نـام خـدا که رحمتش بسـیار و مهربـانی اش همیشـگی است، خـارج شـدم به قـوت و ینروی خـدا، نه به قـدرت و نیروی خویش، بلکه به قدرت و نیروی تو، ای پروردگارم روزی ات را خواستارم، آن را در عین عافیت به من عنایت کن

چپ بخوان، آنگاه بگو:

اَللّهُمَّ احْفَظْنی وَاحْفَظْ ما مَعِیَ وَ سَلِّمْنی وَ سَلِّمْ ما مَعِیَ وَ بَلِّغْنی وَ بَلِّغْ ما مَعِیَ بَلاغاً حَسَناً (۱)

هشتم: و نیز از آن حضرت روایت شده است که هرگاه در سفر یا حضر [حضر یعنی ماندن در وطن، در مقابل سفر] از منزلت بیرون رفتی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ تَوَكَّلْتُ عَلَی اللَّهِ ما شاءَ اللَّهُ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلّا بِاللَّهِ (۲)

فصل چهارم :ادعیه قبل از نماز و بعد از آن

و آن پنج دعا است اوّل: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام فرمود: هرکه این دعا را به هنگام قیام برای نماز، پیش از شروع نماز بگوید با محمّد و آل محمّد خواهد بود:

اَللّهُمَّ اِنّی اَتَوَجَّهُ اِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اُقَدِّمُهُمْ بَیْنَ یَدَیْ صَلَواتی وَ اَتَقَرَّبُ بِهِمْ اِلَیْکَ فَاجْعَلْنی بِهِمْ وَجیهاً فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبینَ مَنَنْتَ عَلَیَّ بِمَعْرِفَتِهِمْ فَاخْتِمْ لی بِطاعَتِهِمْ وَ مَعْرِفَتِهِمْ وَ وِلایَتِهِمْ فَاِنَّها السَّعادَهُ وَ اخْتِمْ لی بِها فَاِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۳)

آنگاه نماز را به جای می آوری، و چون فارغ شدی می گویی:

اَللّهُمَّ اجْعَلْنی مَعَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فی کُلِّ عافِیَهٍ وَ بَلاءٍ وَاجْعَلْنی مَعَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فی کُلِّ مَثْویً وَ مُنْقَلَبٍ اَللّهُمَّ اجْعَلْ مَحْیایَ مَحْیاهُمْ وَمَماتی مَماتَهُمْ وَاجْعَلْنی مَعَهُمْ فِي الْمَواطِنِ کُلِّها وَلاتُفَرِّق بَیْنی وَ بَیْنَهُمْ اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۴)

دوّم: از صفوان جمّال [شتربان] روایت شده: امام صادق علیه السّلام را دیدم پیش از تکبیر رو به قبله کرد و گفت:

اَللّهُمَّ لا تُؤْیِسْنی مِنْ رَوْحِکَ وَلاتُقَنِّطْنی مِنْ رَحْمَتِکَ وَلا تُؤْمِنّی مَکْرَکَ فَاِنَّهُ لا یَاْمَنُ مَکْرَاللَّهِ اِلا الْقَوْمُ

۱- خدایا مرا و آنچه با من است حفظ کن، و مرا و آنچه با من است به سلامت دار، و مرا و آنچه با من است به نیکی برسان

۲- به نام خدا، به خدا ایمان آوردم، و بر خدا توکل کردم، آنچه خدا خواست، جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا

۳- خدایا به محمّد و خاندان محمّد به تو رو می کنم، و آنان را پیش روی نمازم پیش می اندازم، و به آنان به تو تقرّب می جویم، مرا در دنیا و آخرت با آنان آبرومند قرار ده، و از مقرّبان محسوب فرما، بر من به شناختن آنان منّت نهادی، پایان ده برایم به اطاعت و معرفت و ولایتشان، که خوشبختی آن است، و به آنها برایم پایان ده، به درستی که تو بر هرچیز توانایی.

۴- خدایا قرار ده مرا با محمد و آل محمد در هر بلاء و عافیت، و در هر اقامتگاه و بازگشتگاهی با محمّد و خاندان محمّد همراه کن، خدایا زندگی ام را زندگی آنان، و مرگم را مرگ آنان قرار ده، و مرا همه جا با ایشان همراه فرما، و بین من و

آنان جدایی مینداز، به درستی که تو بر هر کار توانایی.

الْخاسِرُونَ (۱)

سوم: از امام صادق علیه السّلام روایت شده: حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام پس از فارغ شدن از نماز ظهر می گفت:

اَللّهُمَّ اِنّی اَتَقَرَّبُ اِلَیْکَ بِجُودِکَ وَ کَرَمِکَ وَ اَتَقَرَّبُ اِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ اَتَقَرَّبُ اِلَیْکَ بِمَلائِکَتِکَ الْمُقَرَّبینَ وَ اَنْبِیائِکَ الْمُرْسَلینَ وَ بِکَ اللهُمَّ اَنْتَ الْغَنِیُّ عَنّی وَ بِیَ الْفاقَهُ اِلَیْکَ اَنْتَ الْغَنِیُّ عَنّی وَ اَنَا الْفَقیرُ اِلَیْکَ اَقَلْتَنی عَثْرَتی وَ سَتَرْتَ عَلَیَّ ذُنُوبی فَاقْضِ الْیَوْمَ حاجَتی وَ لا تُعَذِّبْنی بِقَبیحِ ما تَعْلَمُ مِنّی بَلْ عَفْوُکَ وَ جُودُکَ یَسَعُنی (۲)

خدایا تو از من بی نیازی، و من به تو نیازمند، تو بی نیازی و من به تو نیازمند، لغزشم را نادیده گرفتی، و گناهانم را پوشاندی، امروز حاجتم را برآور، به زشتی آنچه که از من خبر داری عذابم مکن، بلکه گذشت و بخشش تو مرا فرا گیرد.

سپس آن حضرت به سجده می افتاد و می گفت:

یا اَهْلَ التَّقْوی وَ یا اَهْلَ الْمَغْفِرَهِ یا بَرُّ یا رَحیمُ اَنْتَ اَبَرُّبی مِنْ اَبی وَ اُمّی وَ مِنْ جَمیعِ الْخَلایِقِ اِقْلِبْنی بِقَضآءِ حاجَتی مُجاباً دُعائی مَرْحُوماً صَوْتی قَدْ کَشَفْتَ اَنْواعَ الْبَلاءِ عَنّی (۳)

چهارم: از امام جواد علیه السّلام نقل شده: زمانی که از نماز واجب فارغ شدی بگو:

رَضیتُ بِاللّهِ رَبّاً وَ بِمُحَمَّدٍ نَبِیّاً وَ بِالْاِسْلامِ دیناً وَ بِالْقُرْآنِ کِتاباً وَ بِفُلانٍ وَ فُلانٍ اَئِمَّهً اَللهُمَّ وَلِیُّکَ فُلانٌ فَاحْفَظْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ یَمینِهِ وَ عَنْ شِمالِهِ وَ مِنْ فَوْقِهِ وَ مِنْ تَحْتِهِ وَامْدُدْ لَهُ فی عُمْرِهِ واجْعَلْهُ الْقآئِمَ بِاَمْرِکَ وَالْمُنْتَصِرَ لِدینِکَ وَ اَرِهِ ما یُحِبُّ وَ ما تَقِرُّ بِهِ عَیْنُهُ فی نَفْسِهِ وَ

ص: ۱۰۴۵

۱- خدای از نسیم جان بخشت مأیوسم مکن، و از رحمتت نا امیدم مفرما، و از مکرت ایمنم منما، زیرا از مکر خدا خویش را ایمن نمی شمارند مگر مردم زیانکار

۲- خدایا به بخشش و کرمت به تو تقرّب می جویم، و به محمّد بنده و فرستاده ات به تو تقرّب می جویم، و به فرشتگان مقرّب و پیامبران مرسلت و به حقیقتت به تو تقرّب می جویم.

۳- ای اهل تقوا و آمرزش ای نیکوکار، ای مهربان، تو از پدر و مادرم و همه خلایق به من نیکوکارتری، مرا با برآمدن حاجت، و دعای اجابت شده، و صدای مورد رحمتت قرار گرفته بازگردان، به حقیقت تو انواع بلاها را از من برطرف کردی

ذُرّیَّتِهِ وَ فی اَهْلِهِ وَ مالِهِ وَ فی شیعَتِهِ وَ فی عَدُوِّهِ وَ اَرِهِمْ مِنْهُ ما یَحْذَرُونَ وَ اَرِهِ فیهِمْ ما یُحِبُّ وَ تَقِرُّبِهِ عَیْنُهُ وَاشْفِ صُدُورَنا وَ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنینَ (۱)

و از جانب او درباره دشمنانش از آنچه حذر می کنند به آنان بنما، و درباره آنها آنچه را دوست دارد، و چشمش به آن روشن می شود به او بنمایان، و سینه های او، و سینه های مردم مؤمن را شفا بده

و فرمود: چون رسول خدا صلی اللّه علیه و آله از نماز فارغ می شد می گفت:

اَللّهُمَّ اغْفِرْلی ما قَدَّمْتُ وَ ما اَخَّرْتُ وَ ما اَسْرَرْتُ وَ ما اَعْلَنْتُ وَ اِسْرافی عَلی نَفْسی وَ ما اَنْتَ اَعْلَمُ بِهِ مِنّی اَللهُمَّ اَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَ الْمُؤَخِّرُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ بِعِلْمِکَ الْغَیْبَ وَ بِقُدْرَتِکَ عَلَی الْخَلْقِ اَجْمَعینَ ما عَلِمْتَ الْحَیوةَ خَیْراً لی فَاَحْیِنی وَ تَوَفَّنی اِذا عَلِمْتَ الوَفاةَ خَیْراً لی اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ خَشْیَتَکَ فِی السِّرِّ وَ الْعَلانِیَهِ وَ کَلِمَهَ الْحَقِّ فِی الْغَضَبِ وَ الرِّضا وَالْقَصْدَ فِی الْفَقْرِ وَالْغِنا وَ اَسْئَلُکَ نَعیماً لایَنْفَدُ وَ قُرَّهَ عَیْنٍ لاتَنْقَطِعُ وَ اَسْئَلُکَ الرِّضا بِالْقَضآءِ وَ بَرَکَهَ الْمَوْتِ بَعْدَ الْعَیْشِ وَ بَرْدَ الْعَیْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، (۲) وَ لَذَّهَ الْمَنْظَرِ اِلی وَجْهِکَ وَ شَوْقاً اِلی رُؤْیَتِکَ وَ لِقآئِکَ مِنْ غَیْرِ ضَرّآءَ مُضِرَّهٍ وَلافِتْنَهٍ مُضِلَّهٍ اَللّهُمَّ زَیِّنّا بِزینَهِ الْایمانِ وَاجْعَلْنا هُداهً مُهْتَدینَ اَللّهُمَّ اهْدِنا فیمَنْ هَدَیْتَ اَللهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ عَزیمَهَ الرَّشادِ وَالثَّباتَ فِی الْاَمْرِ وَ الرُّشْدَ وَاَسْئَلُکَ شُکْرَ نِعْمَتِکَ وَ حُسْنَ عافِیَتِکَ وَ اَداءَ حَقِّکَ وَاَسْئَلُکَ یا رَبِّ قَلْباً سَلیماً وَ لِساناً صادِقاً وَاَسْتَغْفِرُکَ لِما تَعْلَمُ وَ اَسْئَلُکَ خَیْرَ ما تَعْلَمُ وَ اَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ ما

۱- راضی شدم به خدا که پروردگارم باشد، و به محمّد برای پیامبری و به اسلام برای دینم، و به قرآن برای کتابم و به فلان و فلان [به جای فلان و فلان بگو: و به علی و الحسن و الحسین و علی و محمّد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و الحجّه] پیشوایانم، خدایا ولیّ ات فلان [به جای فلان بگو: القائم الحجّه] را حفظ کن از پیش رو و پشت سر، و از جانب راست و چپ و از بالای سر و پایین پایش، و بر عمرش بیفزا، و او را قیام کننده به امرت، و پیروز کننده دینت قرار ده، و آنچه دوست دارد به او بنمایان، و آنچه نسبت به خودش و ذریه و اهل مال و شیعه اش چشمش را روشن می کند و به او نشان بده.

۲- خدایا آنچه پیش فرستادم، و از پی می فرستم، و آنچه پنهان کردم، و آنچه آشکار نمودم، و اسراف بر خودم و آنچه را تو به آن از من داناتری، برایم بیامرز، خدایا تویی پیش انداز و پس انداز، معبودی جز تو نیست، به حق دانشت به غیب، و به توانایی ات بر همه خلق، تا زندگی را برایم خیر می دانی، پس زنده ام بدار، و زمانی که مرگ را برایم خیر می دانی، جانم را بگیر، خدایا هراس از خود را در نهان و آشکار، و سخن حق را در خشم و خشنودی، و میانه روی را در نداری و دارایی از تو می خواهم و نعمتی را از تو می خواهم که تمام نشود، و نور چشمی که قطع نگردد، و از تو می خواهم: خشنودی به قضا و برکت مرگ پس از زندگی، و گوارایی زندگی پس از مرگ،

تَعْلَمُ فَاِنَّکَ تَعْلَمُ وَلانَعْلَمُ وَ اَنْتَ عَلاّمُ الْغُیُوبِ (۱)

پنجم: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرکس نزد هر نماز واجب، این کلمات را بگوید، خود و خانه و دارایی و اولادش محفوظ بماند.

اُجیرُ نَفْسی وَ مالی وَ وَلَدی وَ اَهْلی وَ داری وَ کُلَّ ما هُوَ مِنّی بِاللّهِ الْواحِدِ الْاَحَدِ الصَّمَدِ الَّذی لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً اَحَدٌ وَ اُجیرُ نَفْسی وَ مالی وَ وَلَدی وَ کُلَّ ما هُوَ مِنّی بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ (۲)

تا آخر سوره،

وَ اُجیرُ نَفْسی وَ مالی وَ وَلَدی وَ کُلَّ ما هُوَ مِنّی بِرَبِّ النّاسِ (۳)

تا آخر سوره،

وَ اُجیرُ نَفْسی وَ مالی وَ وَلَدی وَ کُلَّ ما هُوَ مِنّی بِاللّهِ لا اِلهَ اِلا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ لا تَاْخُذُهُ سِنَهٌ وَلانَوْمٌ . (۴)

تا پایان ایه الکرسی.

فصل پنجم: دعاهای وارده برای رزق و روزی

و آن پنج دعاست.

اوّل: از معاویه بن عمّار نقل شده: از امام صادق علیه السّلام درخواست کردم تا برای رزق دعایی تعلیم من فرماید، آن حضرت این دعا را به من آموخت، و من برای زیاد شدن رزق، چیزی بهتر از این ندیدم.

اَللّهُمَّ ارْزُقْنی مِنْ فَضْلِکَ الْواسِعِ الْحَلالِ الطَّیِّبِ رِزْقاً واسِعاً حَلالاً طَیِّباً بَلاغاً لِلدُّنْیا وَالْاخِرَهِ صَبّاً صَبّاً هَنیئاً مَریئاً مِنْ غَیْرِ کَدٍّ وَلا مَنٍّ مِنْ اَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ اِلا سَعَهً مِنْ فَضْلِکَ الْواسِعِ فَاِنَّکَ قُلْتَ وَاسْئَلُوا اللّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَمِنْ فَضْلِکَ اَسْئَلُ وَ مِنْ عَطِیَّتِکَ اَسْئَلُ وَ مِنْ یَدِکَ الْمَلا اَسْئَلُ (۵)

دوم: از امام باقر علیه السّلام روایت شده: به زید شحّام فرمود: برای درخواست روزی، در سجده نماز واجب بگو:

یا خَیْرَ الْمَسْئُولینَ وَ یا

۱- و لذت تماشای زیبایی ات، و شوق دیدار و لقایت، بدون سختی و زیان بخشی، و فتنه گمراه کنندگی، خدایا ما را به زینت ایمان بیارای، و ما را راهنمایان ره یافته قرار بده، خدایا ما را در ضمن آنان که هدایت کردی هدایت کن، خدایا تصمیم استوار

و پایـداری در کـار و رشـد بسـیار از تـو می خـواهم، و شـکر نعمتت و خـوبی عـافیت و ادای حقّت را از تـو درخواست دارم، پروردگـارا، دل سـالم، و زبان راسـتگو، از تو می خواهم و از تو برای آنچه می دانی طلب آمرزش می کنم، و خیر آنچه را می دانی از تـو درخـواست دارم، و از شرّ آنچه می دانی به تـو پنـاه می آورم، زیرا تو می دانی، و مـا نمی دانیم، و تو دانـای نهـان هایی.

۲- خودم و دارایی ام و فرزنـدم و خاندانم و خانه ام و هرچه از من است پناه می دهم به خدای واحد یگانه بی نیاز، که نزاده و زاده نشـده، و هیچ همتایی ندارد، و خودم و دارایی ام و فرزندم، و هرچه از من است را پناه دادم به پروردگار سپیده دم از شرّ آنچه آفرید.

۳- و خودم و دارایی ام و فرزندم و هرچه از من است را پناه می دهم به پروردگارم مردم، فرمانروای مردم.

۴- و خودم و دارایی ام و فرزنـدم و هرچه از من است را پنـاه می دهم به خـدا، معبودی جز او نیست، زنـده و پا برجاست او را چرت و خواب درنگیرد.

۵- خدای نصـیبم کن از فضل گسترده ات، حلال پاکیزه روزی فراخ حلال پاک رسای برای دنیا و آخرت، ریزان ریزان گوارا لذیـذ بـدون زحمت و بدون منّت از احدی از بندگانت، جز وسـعتی از فضل واسـعت، زیرا تو فرمودی: «از فضل خدا بخواهید» پس از فضل تو می خواهم، و از عطای تو درخواست می نمایم، و از دست پر تو می طلبم.

خَیْرَ الْمُعْطینَ اُرْزُقْنی وَارْزُقْ عِیالی مِنْ فَضْلِکَ فَاِنَّکَ ذُوالْفَضْلِ الْعَظیمِ (۱)

سوم: از ابو بصیر نقل شده: از حاجت خود به حضرت امام صادق علیه السّلام شکایت کردم، و از آن جناب خواستم، برای روزق دعایی تعلیم من کن، حضرت این دعا را به من آموخت از زمانی که آن را خواندم، دیگر محتاج نشدم، فرمود: در نماز شب در حال سجده بگو:

یا خَیْرَ مَدْعُوٍّ وَ یا خَیْرَ مَسْئُولٍ وَ یا اَوْسَعَ مَنْ اَعْطی وَ یا خَیْرَ مُرْتَجیً اُرْزُقْنی وَ اَوسِعْ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ وَ سَبِّبْ لی رِزْقاً مِنْ قِبَلِکَ اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۲)

مؤلف گوید: شیخ طوسی در کتاب «مصباح» این دعا را در سجده آخر رکعت، هشتم نافله شب ذکر فرموده.

چهارم: روایت شده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله این دعا را برای طلب روزی تعلیم فرمود:

یا رازِقَ الْمُقِلّینَ وَ یا راحِمَ الْمَساکینَ وَ یا وَلِیَّ الْمُؤْمِنینَ وَ یا ذَا الْقُوَّهِ الْمَتینَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَیْتِهِ وَارْزُقْنی وَ عافِنی وَ اکْفِنی ما اَهَمَّنی (۳)

پنجم: ابو بصیر این دعا را برای طلب روزی از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: و آن حضرت فرموده: این دعای علی بن الحسین علیه السّلام است که خدا را به آن می خواند:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ حُسْنَ الْمَعیشَهِ مَعیشَهً اَتَقَوّی بِها عَلی جَمیعِ حَوآئِجی وَ اَتَوَصَّلُ بِها فِی الْحَیوهِ اِلی آخِرَتی مِنْ غَیْرِ اَنْ تُتْرِفَنی فیها فَاَطْغی اَوْ تُقَتِّرَ بِها عَلَیَّ فَاَشْقی اَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ حَلالِ رِزْقِکَ وَ اَفْضِلْ عَلَیَّ مِنْ سَیْبِ فَضْلِکَ نِعْمَهً مِنْکَ سابِغَهً وَ عَطآءً غَیْرَ مَمْنُونٍ ثُمَّ لاتَشْغَلْنی عَنْ شُکْرِ نِعْمَتِکَ بِاِکْثارٍ مِنْها تُلْهینی بَهْجَتُهُ

۱- ای بهترین درخواست شده، و ای بهترین عطا کننده، مرا و عیالم را از فضلت روزی بخش، به درستی که تو صاحب فضل بزرگی هستی

۲- ای بهترین خوانده شده، و ای بهترین درخواست شده، و ای وسعت بخش ترین کسی که عطا کرد، و ای بهترین امیدشده، روزی ام ده و بر من از روزی ات وسعت ده، و سبب سازی کن برایم روزی را از جانب خودت، به درستی که تو بر هرچیز توانایی.

۳- ای روزی دهنده نیازمندان، و ای رحم کننده بر مسکینان، و ای سرپرست مؤمنان، و ای صاحب نیروی استوار، بر محمّد و اهل بیتش درود فرست، روزی ام ده، و سلامتی کاملم بخش، و مرا از آنچه به اندیشه ام برده کفایت کن.

وَ تَفْتِنُنی زَهَراتُ زَهْوَتِهِ وَلا بِاِقْلالٍ عَلَیَّ مِنْها یَقْصُرُ بِعَمَلی کَدُّهُ وَ یَمْلَأُ صَدْری هَمُّهُ اَعْطِنی مِنْ ذلِکَ یا اِلهی غِنیً عَنْ شِرارِ خَلْقِکَ وَ بَلاغاً اَنالُ بِهِ رِضْوانَکَ وَ اَعُوذُ بِکَ یا اِلهی مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَ شَرِّ ما فیها وَ لاتَجْعَلْ عَلَیَّ الدُّنْیا سِجْناً وَلافِراقَها عَلَیَّ حُزْناً اَخْرِجْنی مِنْ فِتْنَتِها مَرْضِیّاً عَنّی مَقْبُولاً فیها عَمَلی اِلی دارِ الْحَیَوانِ وَ مَساکِنِ الْأَخْیارِ، (۱) وَ اَبْدِلْنی بِالدُّنْیَا الْفانِیَةِ نَعیمَ الدّارِ الْباقِیَةِ اَللهُمَّ اِنّی اَعُوذُ بِکَ مِنْ اَزْلِها وَ زِلْزالِها وَ مِنْ سَطَواتِ شَیاطینِها وَ سَلاطینِها وَ نَکالِها وَ مِنْ بَغْیِ مَنْ بَغی عَلَیَّ فیها اَللهُمَّ مَنْ کادَنی فَکِدْهُ وَ مَنْ اَرادَنی فَاَرِدْهُ وَ فُلَّ عَنّی حَدَّ مَنْ نَصَبَ لی حَدَّهُ وَاَطْفِیءْ عَنّی نارَ مَنْ شَبَّ لی وَ قُودَهُ وَاکْفِنی مَکْرَ الْمَکَرَهِ وَ افْقَأْعَنّی عُیُونَ الْکَفَرَهِ وَاکْفِنی هَمَّ مَنْ اَدْخَلَ عَلَیَّ هَمَّهُ وَادْفَعْ عَنّی شَرَّ الْحَسَدَهِ وَاعْصِمْنی مِنْ ذلِکَ بِالسَّکینَهِ وَاَلْبِسْنی دِرْعَکَ الْحَصینَهَ وَاَحْیِنی فی سِتْرِکَ الْواقی وَ اَصْلِحْ لی حالی وَ صَدِّقْ قَوْلی بِفِعالی وَ بارِکْ لی فی اَهْلی وَ مالی (۲)

مؤلف گوید: در باب دوم، در مقام بیان نمازها، نمازهایی برای زیادشدن روزی ذکر شده که می توانید مراجعه کنید.

فصل ششم: ذکر دو دعا برای ادای رزق

اوّل: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: بگو:

اَللهُمَّ لَحْظَهً مِنْ لَحَظاتِکَ تُیَسِّرُ عَلی غُرَمآئی بِهَا الْقَضآءَ وَ تُیَسِّرُ لی بِهَا الْاِقْتِضآءَ اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍقَدیرٌ (۳)

دوّم: این دعا از موسی بن جعفر علیهما السّلام روایت شده:

اَللهُمَّ ارْدُدْ اِلی جَمیعِ خَلْقِکَ مَظالِمَهُمْ الَّتی قِبَلی صَغیرَها وَ کَبیرَها فی یُسْرٍ مِنْکَ وَ عافِیَهٍ وَ مالَمْ تَبْلُغْهُ قُوَّتی وَ لَمْ تَسَعْهُ ذاتُ یَدی وَ لَمْ یَقْوَ عَلَیْهِ بَدَنی وَ یَقینی وَ نَفْسی فَادِّهِ

۱- خدایا نیکی معیشت را از تو می خواهم، معیشتی که به آن بر تمام خواسته هایم نیرو گیرم، و به آن در زندگی به آخرتم برسم، بی آنکه در فراوانی نعمتم قرار دهی، تا طغیان کنم، یا به آن بر من تنگ گیری تا بدبخت شوم، از روزی حلالت بر من فراخی ده، و بر من از ریزش فضلت، از نزد خود نعمت کامل و عطای بی منّت عنایت کن، و مرا به فراوانی آن، از شکر نعمتت غافل مکن، که زیبایی اش سرگرمم سازد، و خوش رنگی های شگفت انگیزش دلم را برباید، و نه با کم دادنش به من، که از زحمت در به دست آوردنش، عملم برای خدا ضعیف گردد، و اندوهش سینه ام را پر کند، ای معبود من، از معیشت آن اندازه به من عطا کن، که بی نیازی از بندگان شرّیرت باشد، و رساننده ای که به وسیله آن به خشنودی ات برسم، ای معبود من، از شرّ دنیا و آنچه در آن است به تو پناه می آورم، دنیا را بر من زندان، و فراقش را بر من اندوه قرار مده، مرا از فتنه های آن، درحالی که از من راضی باشی، و عملم در آن پذیرفته باشد، به جانب خانه زندگی ابدی و خانه های خوبان بیرون آور،

۲- و دنیای فانی را برایم به نعمت خانه باقی تبدیل کن، خدایا از سختی و لرزش هایش و از یورش های شیاطین و سلاطین و از عذابش و تجاوز هرکه در آن بر من تجاوز کند به تو پناه می آورم. خدایا هرکه علیه من نقشه کشید، تو علیه او نقش بکش، و هرکه نسبت به من قصد بد دارد، تو نسبت به و او قصد بد کن، و تیزی اسلحه کسی که تیزی اسلحه اش را برای من قرار داد کند کن، و آتش کسی که هیزمش را علیه من افروخته خاموش نما، و فریب فریب کاران را از من کفایت کن، و

دیـده کافران را از من کور کن، و اندوه کسـی که اندوهش را بر من دارو نموده کفایت کن، و شـرّ حسودان را از من برطرف نمـا، و مرا از اینهـا بـا آرامش حفـظ کن، و زره محکمت را به من بپوشـان، و در پوشـش نگهـداریت زنـده ام بـدار، و حالم را اصلاح کن، و گفتارم را به کردارم راست آر، و به من در خاندان و دارایی ام برکت ده.

۳- خـدایا توجّهی از توجّهاتت، آسان کند پرداخت طلب طلبکارانم را، و آسان می کند برایم گرفتن طلبم را، به درستی که تو بر هرچیز توانایی

عَنّی مِنْ جَزیلِ ما عِنْدَکَ مِنْ فَضْلِکَ ثُمَّ لاتُخَلِّفْ عَلَیَّ مِنْهُ شَیْئاً تَقْضیهِ مِنْ حَسَناتی یا اَرْحَمَ الرّاحِمِینَ اَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ اِلا اللّهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ اَنَّ الدّینَ کَما شَرَعَ وَ اَنَّ الْاِسْلامَ کَما وَصَفَ وَ اَنَّ الْکِتابَ کَما اَنْزَلَ وَ اَنَّ الْقَوْلَ کَما حَدَّثَ وَ اَنَّ اللّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبینُ ذَکَرَ اللّهُ مُحَمَّداً وَ اَهْلَ بَیْتِهِ بِخَیْرٍ وَ حَیّا مُحَمَّداً وَ اَهْلَ بَیْتِهِ بِالسَّلامِ (۱)

فصل هفتم :دعا های وارده برای دفع غم واندوه وخوف

و آن مشتمل بر دوازده دعا است.

اوّل: از امام باقر علیه السّلام روایت شده: زمانی که پیش آمدی برایت رخ داد و از آن در هراسی، به قبله رو کن، و دو رکعت نماز بخوان، آنگاه هفتاد مرتبه بگو: یا ابصر النّاظرین و یا اسمع السّامعین و یا اسرع الحاسبین و یا ارحم الرّاحمین و در هر مرتبه که می گویی حاجت خود را با آن ذکر کن.

دوم: از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله روایت شده: به هر که همّی یا غمی یا اندوهی یا بلایی یا شدّتی برسد، بگوید: اللّه ربّی لا اشرک به شیئا، توکّلت علی الحیّ الّذی لا یموت.

سوم: از امام صادق علیه السّلام نقل شده: چون برادران یوسف، او را به چاه افکندند، جبرئیل نزد او آمد و گفت: ای پسر در اینجا چه می کنی؟ یوسف گفت: برادرانم مرا در این چاه افکندند، پرسید دوست داری از آن بیرون آیی؟ پاسخ داد: این امر بسته به مشیّت خدای عزّ و جلّ است، اگر بخواهد مرا بیرون می آورد، جبرئیل گفت: حق تعالی می فرماید: مرا به این دعا بخوان

۱- خدایا به تمام بندگانت برگردان حقوق پایمال شده کوچک و بزرگی که از ایشان نزد من است، از جانب خویش در آسانی و عافیت، و آنچه نیرویم به آن نرسید، و دارایی ام آن را فرا نگرفت، و بدنم و یقین و جانم بر آن توانایی نداشت، از آنچه از احسان شایانت نزد توست، از جانب من بپرداز، و چیزی از آن را بر عهده من بجا مگذار، که از حسناتم بپردازی، ای مهربان ترین مهربانان، گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریک ندارد، و گواهی می دهم که محمّد بنده و رسول اوست، و دین همان است که خدا مقرّر نمود، و اسلام همان است که او وصف کرد، و قرآن همان است که او نازل نمود، و گفتار همان است که او فرمود: و خدا همان حق آشکار است، خدا محمّد و اهل بیتش را به خیر یاد کند، و به محمّد و اهل بیتش به سلام تحیّت فرستد.

تا تو را از چاه بیرون آورم، گفت آن دعا کدام است، گفت: بگو:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِاَنَّ لَکَ الْحَمْدَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْمَنّانُ بَدیعُ السَّمواتِ وَالْاَرْضِ ذُوالْجَلالِ وَالْاِکْرامِ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَجْعَلَ لی مِمّا اَنَا فیهِ فَرَجاً وَ مَخْرَجاً (۱)

در نتیجه کاروان از راه رسید، و او را از چاه بیرون آورد، به همان صورتی که داستانش در قرآن مجید آمده.

چهارم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: هرگاه از امری ترسیدی بگو: اللّهمّ انّک لا یکفی منک احد، و انت تکفی من کلّ احد من خلقک فاکفنی کذا و کذا.

و در حدیث دیگری فرمود: می گویی:

یا کافِیاً مِنْ کُلِّ شَیْءٍ وَلایَکْفی مِنْکَ شَیْءٌ فِی السَّمواتِ وَالْاَرْضِ اِکْفِنی ما اَهَمَّنی مِنْ اَمْرِ الدُّنْیا وَالْاٰ خِرَهِ وَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۲)

و حضرت صادق علیه السّلام فرمود: هرکه بر سلطانی که از او بترسد وارد شود بگوید:

بِاللّهِ اَسْتَفْتِحُ وَ بِاللّهِ اَسْتَنْجِحُ وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اَتَوَجَّهُ اَللّهُمَّ ذَلِّلْ لی صُعُوبَتَهُ وَ سَهِّلْ لی حُزُونَتَهُ فَاِنَّکَ تَمْحُو ما تَشآءُ وَ تُثْبِتُ وَ عِنْدَکَ اُمُّ الْکِتابِ (۳)

و نیز بگوید:

حَسْبِیَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاَّ هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظیمِ وَ اَمْتَنِعُ بِحَوْلِ اللّهِ وَ قُوَّتِهِ مِنْ حَوْلِهِمْ وَ قُوَّتِهِمْ وَ اَمْتَنِعُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ (۴)

پنجم: روایت شده: این دعای امام باقر علیه السّلام است، در امری که پیش می آید:

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْلی وَارْحَمْنی وَزَکِّ عَمَلی وَ یَسِّرْ مُنْقَلَبی

۱- خدایا از تو می خواهم به اینکه ستایش برای توست، معبودی جز تو نیست، بسیار عطاکننده ای، پدیدآورنده آسمانها و زمینی، صاحب شکوه و بزرگواری، بر محمّد درود فرستی، و از آنچه در آنم، برایم گشایش و راه خروجی قرار دهی.

۲- ای کفایت کننده از هرچیز، و چیزی از تو در آسمانها و زمین کفایت نکند، مرا از کار دنیا و آخرت، آنچه به اندیشه برده کفایت کن، و بر محمّد و خاندانش درود فرست

۳- به خدا گشایشی می جویم، و به خدا کامیابی می طلبم، و به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) رو می کنم، خدایا

دشـواری اش را برایم رام کن، و نـاهمواری اش را برایم هموار فرمـا، به درسـتی که تو محو می کنی و اثبـات می نمـایی آنچه بخواهی، و امّ الکتاب نزد توست

۴- خـدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او توکّل نمودم، و او پروردگار عرش بزرگ است، به حول و قوّت خدا، خود را از حول و قوّت ایشـان بـاز می دارم، و به پروردگار سپیـده دم از شـرّ آنچه آفریـد خود را حفظ می کنم، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدا.

وَاهْدِ قَلْبی وَ آمِنْ خَوْفی وَ عافِنی فی عُمْری کُلِّهِ وَ ثَبِّتْ حُجَّتی وَ اغْفِرْ خَطایایَ وَ بَیِّضْ وَجْهی وَاعْصِمْنی فی دینی وَ سَهِّلْ مَطْلَبی وَ وَسِّعْ عَلَیَّ فی رِزْقی فَاِنّی ضَعیفٌ وَ تَجاوَزْ عَنْ سَیِّئِ ما عِنْدی بِحُسْنِ ما عِنْدَکَ وَلاتَفْجَعْنی بِنَفْسی وَلاتَفْجَعْ لی حَمیماً وَهَبْ لی یـا اِلهی لَحْظَهً مِنْ لَحَظاتِکَ تَکْشِفُ بِها عَنّی جَمیعَ مابِهِ ابْتَلَیْتَنی وَ تَرُدُّبِها عَلَیَّ ما هُوَ اَحْسَنُ عادَتِکَ عِنْدی فَقَدْ ضَعُفَتْ قُوَّتی وَ قَلَّتْ حیلَتی وَانْقَطَعَ مِنْ خَلْقِکَ رَجآئی وَ لَمْ یَبْقَ اِلاّ رَجآؤُکَ وَ تَوَکُّلی عَلَیْکَ ، (۱) وَ قُدْرَتُکَ عَلَیَّ یا رَبِّ اَنْ تَرْحَمَنی وَ تُعافِیَنی کَقُدْرَتِکَ عَلَیَّ اَنْ تُعَذِّبَنی وَ تَبْتَلِیَنی اِلهی ذِکْرُ عَوآیِدِکَ یُؤْنِسُنی وَ الرَّجآءُ لاِنْعامِکَ یُقَوّینی وَ لَمْ اَخْلُ مِنْ نِعَمِکَ مُنْذُ خَلَقْتَنی فَاَنْتَ رَبّی وَ سَیِّدی وَ مَفْزَعی وَ مَلْجای وَ الْحافِظُ لی وَالذّآبُّ عَنّی وَالرَّحیمُ بی وَ الْمُتَکَفِّلُ بِرِزْقی وَ فی قَضآئِکَ وَ قُدْرَتِکَ کُلُّ ما اَنَا فیهِ فَلْیَکُنْ یا سَیِّدی وَ مَوْلایَ فیما قَضَیْتَ وَ قَدَّرْتَ وَ حَتَمْتَ تَعْجیلُ خَلاصی مِمّا اَنَا فیهِ جَمیعِهِ وَالْعافِیَهُ لی فَاِنّی لا اَجِدُ لِدَفْعِ ذلِکَ اَحَداً غَیْرَکَ وَلا اَعْتَمِدُ فیهِ اِلاّ عَلَیْکَ فَکُنْ یاذَا الْجَلالِ وَالْاِکْرامِ عِنْدَ اَحْسَنِ ظَنّی بِکَ وَ رَجآئی لَکَ وَارْحَمْ تَضَرُّعی وَاسْتِکانَتی وَ ضَعْفَ رُکْنی وَ امْنُنْ بِذلِکَ عَلَیَّ وَ عَلی کُلِّ داعٍ دَعاکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ وَ صَلَّی اللّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۲)

دعای امان از شر جن وانس

ششم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: حضرت سجاد علیه السّلام می فرمود: هرگاه این کلمات را بگویم، اگر جن و انس به زیان من گرد آیند باکی ندارم:

بِسْمِ اللّهِ وَ بِاللّهِ وَ مِنَ اللّهِ وَ اِلَی اللّهِ وَ فی سَبیلِ اللّهِ

ص: ۱۰۵۲

۱- خدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، و مرا بیامرز، و به من رحم کن، و عملم را پاک فرما، و مرگم را آسان نما، و قلبم را هدایت کن، و ترسم را ایمنی بخش، و در تمام عمرم عافیت ده، و حجّتم را پا برجا فرما، و خطاهایم را بیامرز، و رویم را سپید کن، و در دینم پایدارم بدار، و مطلبم را آسان نما، و در روزی ام بر من وسعت بخش، زیرا من ناتوانم، و از بدی آنچه نزد من است، به خوبی آنچه نزد توست درگذر، و مرا به مصیبتی در وجودم دچار مساز، و ای معبود من توجّهی از توجّهاتت را من ببخش، که به وسیله آن همه آنچه را که به آن گرفتارم کرده ای برطرف کنی، و به سبب آن آنچه که بهترین شیوه تو به من است به من بازگردانی، به راستی که نیرویم سست گشته، و چاره ام کم شده، و امیدم از بندگانت بریده، و برایم جز امید به تو، و توکّل بر تو.

۲- و قدرتت بر من نمانده، ای پروردگارم اینکه به من رحم کنی، و سلامت کاملم دهی، مانند قدرتت بر من است که عذابم کنی، گرفتارم نمایی، معبود من، یاد نعمتهایت آرامشش می دهد، و امید به نعمت بخشی ات نیرومندم می نماید، از وقتی که مرا آفریدی، از نعمت هایت فارغ نبودم، تویی پروردگارم و آقایم و پناهم، و پناهگاهم و نگهدارم، و دفاع کننده ام، و مهربان بر من، و عهده دار روزی ام، و در قضا و قدرتت هرچه من در آنم، ای آقا و مولایم، در آنچه کردی، و تقدیر نمودی، و حتم فرمودی، باید شتاب در خلاصی و عافیت من از همه آنچه که به آن گرفتارم باشد، من برای دفع اینها احدی جز تو را نمی یابم، و در آنها بر کسی غیر از تو اعتماد نمی کنم، ای صاحب عظمت و اکرام، نزد بهترین گمانم و امیدم به تو، و به زاری و بیچارگی و سستی پایه ام رحم کن، و به آن بر من و هر دعاکننده ای که تو را می خواند منّت گذار، ای مهربان ترین

مهربانان، و درود خدا بر محمّد و خاندانش

وَ عَلی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اَللّهُمَّ اِلَیْکَ اَسْلَمْتُ نَفْسی وَ اِلَیْکَ وَجَّهْتُ وَجْهی وَ اِلَیْکَ اَلْجَأْتُ ظَهْری وَ اِلَیْکَ فَوَّضْتُ اَمْری اَللّهُمَّ احْفَظْنی بِحِفْظِ الْایمانِ مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَ مِنْ خَلْفی وَ عَنْ یَمینی وَ عَنْ شِمالی وَ مِنْ فَوْقی وَ مِنْ تَحْتی وَ ما قِبَلی وَادْفَعْ عَنّی بِحَوْلِکَ وَ قُوَّتِکَ فَاِنَّهُ لا حَوْلَ وَلاقُوَّهَ اِلاّ بِکَ (۱)

هفتم: وارد شده: برای دفع اندوه و ترس از سلطان، دعیا اهل بیت را بخوانند:

یا کائِناً قَبْلَ کُلِّشَیْءٍ وَ یا مُکَوِّنَ کُلِّشَیْءٍ وَ یا باقِیاًبَعْدَ کُلِّشَیْءٍ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْعَلْ بی کَذا وَ کَذا (۲)

بجای کذا و کذا حاجت را بخواه.

برای فرج و گشایش هشتم از حضرت امام محمّد تقی علیه السلام مروی است که برای فرج و گشایش امر مواظبت کن بخواندن یا مَنْ یَکْفی مِنْ کُلِّشَیْءٍ وَلایَکْفی ای که کفایت کند از هر چیز و کفایت نکند از او چیزی مِنْهُ شَیْیءٌ اِکْفِنی ما اَهَمَّنی کفایت کن آنچه مرا به اندیشه فرو برده است هنگام نزول مصیبتی نهم از حضرت امام زین العابدین علیه السلام منقولست که می فرمود به فرزند خود ای پسرک من هرگاه برسد مصیبتی به یکی از شماها یا نازل شود به او نازله ای وضوی کامل بگیرد و دو رکعت نماز گذارد یا چهار رکعت و بگوید در آخر آن : یا مَوْضِعَ کُلِّ شَکْوی وَ یا سامِعَ کُلِّ نَجْوی وَ یا شاهِدَ کُلِّ مَلاٍَ وَ یا عالِمَ کُلِّ ای موضع هر شکایت و ای شنوای هر راز و ای حاضر هر انجمن و ای دانای هر خَفِیَّهٍ

۱- به نام خدا، و به خدا، و از خدا، و به سوی خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) خدایا خویشتن را تسلیم تو کردم، و رویم را به جانب تو متوجه نمودم، و به تو پشت گرم شدم، و کارم را به تو وا گذاشتم، خدایا مرا به حفظ ایمان حفظ کن، از پیش رویم، و از پشت سرم، و از سمت راست و چپم، و از بالای سرم و زیر پایم، و آنچه نزد من است، به حول و نیرویت از من دور کن، زیرا جنبش و نیرویی جز تو نیست

۲- ای هستی پیش از هر چیز، و ای هستی بخش هر چیز، و ای پاینده پس از هر چیز، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و با من چنین و چنان کن

وَ یا دافِعَ ما یَشآءُ مِنْ بَلِیَّهٍ یا خَلیلَ اِبْراهیمَ وَ یا نَجِیَّ مُوسی وَ یا پنهان و ای جلوگیر هرچه بخواهد از بلاها ای خلیل ابراهیم و ای انتخاب کننده موسی و یا مُصْطَفِیَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اَدْعُوکَ دُعآءَ مَنِ اشْتَدَّتْ فاقَتُهُ وَ قَلَّتْ» برگزیننده محمد صلی الله علیه و آله بخوانمت خواندن کسی که به سختی نیازمند شده و «حیلَتُهُ وَ ضَعُفَتْ قُوَّتُهُ دُعآءَ الْغَریبِ الْغَریقِ الْمُضْطَرِّ الَّذی لایَجِدُ لِکَشْفِ ما» چاره اش کم و نیرویش سست گشته خواندن دور از وطن غریق درمانده ای که نیابد برای «هُوَ فیهِ اِلاّ اَنْتَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ» برطرف شدن گرفتاریش جز تو ای مهربانترین مهربانان پس بدرستی که نمی خواند این دعا را احدی مگر آنکه برطرف می کند حق تعالی از او نازله را ان شاءالله تعالی .

برای رفع همّ و غمّ دهم از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که برای رَفع همّ و غمّ غسل می کنی و دو رکعت نماز می گذاری و می گوئی : «یا فارِجَ الْهَمِّ وَ یا کاشِفَ الْغَمِّ یا رَحْمنَ الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ وَ رَحیمَهُما» (۱) «فَرِّجْ هَمّی وَاکْشِفْ غَمّی یا اَللَّهُ الْواحِدُ الْاَحِدُ الصَّمَدُ الَّذی لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ» (۲) «وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً اَحِدٌ اِعْصِمْنی وَ طَهِّرْنی وَ اذْهَبْ بِبَلِیَّتی» (۳)

و بخوان آیه الکرسی و معوذتین را برای رفع همّ یازدهم روایت شده که برای رفع همّ می گوئی در سجده صد مرتبه : یا حَیُّ یا ای زنده ای قَیُّومُ یا لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ بِرَحْمَتِکَ اَسْتَغیثُ فَاکْفِنی ما اَهَمَّنی وَلا تَکِلْنی اِلی (۴)

دوازدهم از حضرت

ص: ۱۰۵۴

۱- ای گشاینده اندوه و ای زداینده غم ای بخشاینده دنیا و آخرت و مهرورز در آن دو

۲- بگشا اندوهم و برطرف کن غصه ام را ای خدای یگانه یکتای بی نیازی که فرزند نگیرد و

۳- فرزند کسی نیست و نیست برایش همتایی هیچکس ، نگاهم دار و پاکم کن و گرفتاریم را برطرف کن

۴- پاینده ای که معبودی جز تو نیست به رحمت تو پناه برم پس کفایت کن آنچه برایم اهمیت دارد و وامگذارم نَفْسی به خودم

موسی بن جعفرعلیه السلام منقول است که به سماعه فرمود که ای سماعه هر وقت که از برای تو حاجتی باشد نزد حق تعالی پس بگو: «اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ» (۱) «بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِی فَاِنَّ لَهُما عِنْدَکَ شَاْناً مِنَ الشَّاْنِ وَ قَدْراً مِنَ الْقَدْرِ فَبِحَقِّ به حق محمّد و علی» (۲) «ذلِکَ الْشَّاْنِ وَ بِحَقِّ ذلِکَ الْقَدْرِ اَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلْ» (۳) پس بدرستی که چون روز قیامت شود نماند ملک مقرّبی و نه پیغمبر مرسلی و نه مؤ من ممتحنی مگر آنکه او محتاج است بسوی «محمّد و علی صلواتُ اللَّهِ عَلیهما وآلِهِما» در آن روز.

فقیر گوید: که ابن ابی الحدید نقل کرده از حضرت امیرالمؤ منین علیه السلام که فرمود وقتی سؤ ال کردم از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که دعا کند برای من به مغفرت فرمود دعا خواهم کرد پس برخاست و نماز گذاشت و دست به دعا برداشت گوش دادم به دعای آن حضرت شنیدم می گوید «اَللّهُمَّ بِحَقِّ عَلِی عِنْدَکَ اِغْفِرْ لِعَلِی» یعنی خدایا به حقّ علیّ نزد تو بیامرز علیّ را من گفتم یا رسول اللَّه این چه دعائی بود که کردی فرمود آیا کسی گرامی تر از او هست نزد خدا که من او را شفیع خود کنم نزد او مؤ لف گوید: که ما در باب اوّل در ذکر ادعیه سجده شکر ذکر کردیم بعض دعاهائی که مناسبت با این فصل داشت.

توسل به حضرت پیغمبر(ص) وعلی علیه السلام

هشتم: از حضرت جواد علیه السّلام روایت شده: برای گشایش امر به خواندن این دعا مداومت کن:

یا مَنْ یَکْفی مِنْ کُلِّشَیْءٍ وَلایَکْفی مِنْهُ شَیْی ءٌ اِکْفِنی ما

۱- خدایا از تو خواهم
۲- زیرا آن دو را نزد تو منزلتی است از منزلتها و مقامی است از مقامها پس به حق
۳- آن منزلت و به حق این مقام که درود فرستی بر محمّد و آل محمّد و بکنی درباره من بی کَذا وَ کَذا چنین و چنان

اَهَمَّنی (۱)

نهم: از حضرت سجاد علیه السّلام نقل شده: به فرزند خود می فرمود: ای پسرک من، هرگاه به یکی از شما مصیبتی برسد، یا حادثه ای بر او فرود آید، وضوی کامل بگیرد، و دو رکعت یا چهار رکعت نماز بخواند، و در آخر آن بگوید:

یا مَوْضِعَ کُلِّ شَکْوی وَ یا سامِعَ کُلِّ نَجْوی وَ یا شاهِدَ کُلِّ مَلَإٍ وَ یا عالِمَ کُلِّ خَفِیَّهٍ وَ یا دافِعَ ما یَشآءُ مِنْ بَلِیَّهٍ یا خَلیلَ اِبْراهیمَ وَ یا نَجِیَّ مُوسی وَ یا مُصْطَفِیَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اَدْعُوکَ دُعآءَ مَنِ اشْتَدَّتْ فاقَتُهُ وَ قَلَّتْ حیلَتُهُ وَ ضَعُفَتْ قُوَّتُهُ دُعآءَ الْغَریبِ الْغَریقِ الْمُضْطَرِّ الَّذی لایَجِدُ لِکَشْفِ ما هُوَ فیهِ اِلاّ اَنْتَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۲)

به درستی که این دعا را احدی نمی خواند، مگر آن که حق تعالی حادثه را از او ان شاء اللّه برطرف می کند.

دهم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: برای رفع اندوه و غم غسل می کنی، و دو رکعت نماز می خوانی، و می گویی:

یا فارِجَ الْهَمِّ وَ یا کاشِفَ الْغَمِّ یا رَحْمنَ الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ وَ رَحیمَهُما فَرِّجْ هَمّی وَاکْشِفْ غَمّی یا اَللَّهُ الْواحِدُ الْاَحَدُ الصَّمَدُ الَّذی لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً اَحَدٌ اِعْصِمْنی وَ طَهِّرْنی وَ اذْهَبْ بِبَلِیَّتی (۳)

و ایه الکرسی و معذتین [سوره های ناس و فلق] را بخوان.

یازدهم: روایت شده: برای رفع اندوه، صد مرتبه در سجده می گویی:

یا حَیُّ یا قَیُّومُ یا لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ بِرَحْمَتِکَ اَسْتَغیثُ فَاکْفِنی ما اَهَمَّنی وَلا تَکِلْنی اِلی نَفْسی (۴)

دوازدهم: از موسی

ص: ۱۰۵۶

۱- ای که کفایت کند از هرچیز و کفایت نکند از او چیزی کفایت کن مرا در آنچه مهمّ است

۲- ای جایگاه هر شکایت، ای شنوای هر راز، ای حاضر در هر انجمن، ای دانای هر نهان، ای دور کننده هرچه از بلا که بخواهد، ای دوست ابراهیم، ای سخنگو با موسی، و ای برگزیننده محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) تو را می خوانم خواندن کسی که نداری اش سخت گشته، و چاره اش کم شده، و نیرویش سست گشته، دعای غریب غریب درمانده، که برای برطرف شدن آنچه در اوست، کسی را جز تو نمی یابد، ای مهربان ترین مهربانان

۳- ای گشاینده اندوه، و ای برطرف کننده غم، ای بخشایش گر دنیا و آخرت، و رحیم هر دو جهان، اندوهم را بگشا، و غمم را برطرف کن، ای خدای یگانه یکتای بی نیاز که نزاده، و زاده نشده، و احدی همتایش نبوده است، مرا نگهدار و پاک کن و بلایم را ببر.

۴- ای زنده، ای پا برجا، معبودی جز تو نیست، به رحمتت فریادخواهی می کنم، از آنچه مرا به اندوه برده کفایتم کن، و به خویشتنم وامگذار

بن جعفر علیه السّلام نقل شده: به سماعه فرموده: ای سماعه هروقت برای تو، نزد خدا حاجتی پیش آمد بگو:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِی فَاِنَّ لَهُما عِنْدَکَ شَاْناً مِنَ الشَّاْنِ وَ قَدْراً مِنَ الْقَدْرِ فَبِحَقِّ ذلِکَ الشَّاْنِ وَ بِحَقِّ ذلِکَ الْقَدْرِ اَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلْ بی کَذا وَ کَذا (۱)

به درستی که وقتی روز قیامت شود، فرشته مقرّبی و پیامبر مرسلی و مؤمن امتحان شده ای نماند مگر آن که در آن روز، نیازمند به محمّد و علی علیهما السّلام است.

فقیر گوید: ابن الی الحدید از امیر مؤمنان علیه السّلام نقل کرده: وقتی از رسول خدا درخواست کردم، برایم به مغفرت دعا کند فرمود: دعا می کنم، پس برخاست و نماز خواند، و دست به دعا برداشت، به دعایش گوشد ادم، شنیدم می گوید: اللّهمّ بحقّ علیّ عندک، اغفر لعلیّ.

من عرضه داشتم: یا رسول اللّه این چه دعایی بود؟ ! فرمود: آیا نزد خدا گرامی تر از تو هست، که من او را نزد حضرتش شفیه خود کنم؟ مؤلّف گوید: ما در باب اول در بیان دعاهای سجده شکر، بعضی از دعهاهایی را که مناسب این فصل بود ذکر کردیم.

فصل هشتم : دعاهای وارده برای رفع دردها وبیماری ها

فصل هشتم: در بیان چند دعا برای دردها و بیماریها: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: باری رفع دردها می گویی: بسم اللّه و باللّه کم من نعمه للّه فی عرق ساکن و غیر ساکن، علی عبد شاکر و غیر شاکر و پس از نماز واجب محاسن [موی صورت] خود را به دست راست خود می گیری، و سه مرتبه می گویی:

۱- خدایا از تو می خواهم به حق محمّد و علیّ، به درستی که برای آنها نزد تو شأنی از شأنها، و مقامی از مقام هاست، پس به حق آن شأن، و به حق آن مقام، اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

اللّهمّ فرّج عنّى كربتى و عجّل عافيتى و اكشف ضرّى.

و حريص با شكه اين عمل با اشک و گريه همراه باشد.

دوم: از حضرت صادق عليه السّلام نقل شده: دست بر جاى درد بگذار و بگو: بسم اللّه و باللّه، و محمّد رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله، و لا حول و لا قوّه الاّ باللّه، اللّهمّ امسح عنّى ما اجد.

و سه مرتبه جاى درد را به دست راست مسح كن.

سوم: از حضرت باقر عليه السّلام روايت شده: امير مؤمنان عليه السّلام بيمار شد، رسول خدا صلى اللّه عليه و آله به ديدن ايشان رفت و به ايشان فرمود: بگو: اللّهمّ انّى اسالک تعجيل عافيتک و صبرا على بليّتک، و خروجا الى رحمتک چهارم: از حضرت صادق عليه السّلام روايت شده: دست خود را بر جاى درد مى گذارى و سه مرتبه مى گويى: اللّهمّ انّى اسالک بحقّ القران العظيم، الّذى نزل به الرّوح الامين، و هو عندک فى امّ الكتاب علىّ حكيم، ان تشفينى بشفائک و تداوينى بدوائک، و تعافينى من بلائک.

سپس بر محمد و آل محمّد صلوات مى فرستى.

پنجم: از ابو حمزه روايت شده: دردى در زانويم عارض شد، شكايت آن را نزد حضرت باقر عليه السّلام بردم، فرمودند: هرگاه نماز بجا آوردى بگو: يا اجود من اعطى، يا خير من سئل، و يا ارحمن من استرحم، ارحم ضعفى و قلّه حيلتى، و اعفنى من وجعى.

گفت: آن را خواندم و عافيت يافتم.

مؤلف گويد: ما در آغاز باب سوم دعاهايى را براى دردها و بيمارى ها ذكر كرديم.

فصل نهم :بعض احراز و عوذات

فصل نهم: در بعضى حرزها و عوذات است

آنچه در اینجا ذکر می شود شش چیز است: اول: روایت شده: شخصی خدمت حضرت صادق علیه السّلام از ابتلای به وحشت و ترس شکایت کرد، حضرت فرمود: آیا شما را به چیزی خبر ندهم که اگر آن را بگویید وحشت نخواهید کرد نه در شب و نه در روز؟

بِسْم اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ اِنَّهُ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ اِنَّ اللَّهَ بالِغُ اَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْراً اَللّهُمَّ اجْعَلْنى فى كَنَفِكَ وَ فى جِوارِكَ وَاجْعَلْنى فى اَمانِكَ وَ فى مَنْعِكَ (۱)

روایت شده: مردی سی سال این دعا را می خواند شبی آن را ترک کرد، در آن شب عقرب او را گزید.

دوم: کسی که شب را در خانه یا اتاقی تنها به روز آورد، ایه الکرسی بخواند و بگوید: اللّهمّ انس وحشتی، و امن روعتی، و اعنّی علی وحدتی.

سوم: روایت شده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله حضرت حسن و حسین علیهما السّلام را به این کلمات تعویذ داد:

اُعيذُ كُما بِكَلِماتِ اللَّهِ التآمَّهِ وَاَسْمآئِهِ الْحُسْنى كُلِّها عآمَّةً مِنْ شَرِّ السّآمَّهِ وَالْهامَّهِ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ عَيْنٍ لامَّهٍ وَ مِنْ شَرِّ حاسِدٍ اِذا حَسَدَ (۲)

آنگاه فرمود: حضرت ابراهیم علیه السّلام، اسماعیل و اسحاق را اینچنین تعویذ می کرد.

عوذه کیک(کک) و درندگان

چهارم: روایت شده: اصحاب رسول خدا صلی اللّه علیه و آله در بعضی از جنگ ها از آزار کیک ها خدمت آن حضرت شکایت کردند.

فرمود: وقتی به خوابگاه خود می روند چنین بخوانند:

اَيُّهَا الْاَسْوَدُ الْوَثّابُ الَّذى لايُبالى غَلَقاً وَلاباباً عَزَمْتُ عَلَيْكَ بِاُمِّ الْكِتابِ اَنْ لاتُؤْذِيَنى وَ اَصْحابى اِلى اَنْ يَذْهَبَ اللَّيْلُ وَ

۱- به نام خدا و به خدا، و بر خدا توکّل کردم، که هرکه بر خدا توکّل کند، خدا او را بس است، به درستی که خدا به پایان رساننده کار خویش است. خدای برای هر چیزی اندازه ای قرار داد، خدایا مرا در حمایت و جوارت و در امان و نگهداری ات قرار ده.

۲- شما را به کلمات کامل خدا، و همه نامهای نیکوترش جملگی پناه می دهم از شرّ هر گزنده و خزنده، و از شرّ هر چشم بدچشم و از شرّ حسود آنگاه که حسد ورزد.

يَجيئَ الصُّبْحُ بِما جآءَ (۱)

پنجم: از امير مؤمنان عليه السّلام روايت شده: چون جانور درنده اى را مانند شير و پلنگ و گرگ و امثال آنها ديدى بگو: اعوذ بربّ دانيال و الجبّ، من كلّ اسد مستأسد.

و از حضرت صادق عليه السّلام روايت شده: چون جانور درنده ديدى در صورت او ايه الكرسى.

بخوان و به او بگو:

عَزَمْتُ عَلَيْكَ بِعَزيمَهِ اللّهِ وَعَزيمَهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَزيمَهِ سُلَيْمانَ بْنِ داوُدَ وَ عَزيمَهِ اَميرِالْمُؤْمِنينَ عَلِيِّ بْنِ اَبى طالِبٍ عَلَيْه السَّلام وَالْاَئِمَّهِ الطّاهِرينَ عَلَيْهِمُ السَّلامُ مِنْ بَعْدِهِ (۲)

ان شاء اللّه از تو روى گردان خواهد شد.

ششم: روايت شده: رسول خدا صلى اللّه عليه و آله به امير مؤمنان عليه السّلام فرمود: يا على هرگاه به مهلكه يا بلايى دچار شدى بگو: بسم اللّه الرّحمن الرّحيم و لا حول و لا قوّه الّا باللّه العلىّ العظيم. (۳)

فصل دهم: ذكر سى دعاى مختصر براى حوائج دنيا وآخرت

و آنچه در اينجا ذكر مى گردد سى دعاست.

اوّل: از حضرت صادق عليه السّلام روايت شده: بگو:

اَللّهُمَّ اجْعَلْنى اَخْشاكَ كَاَنّى اَراكَ وَ اَسْعِدْنى بِتَقْويكَ وَلاتُشْقِنى بِنَشْطى لِمَعاصيكَ وَ خِرْلى فى قَضآئِكَ وَ بارِكْ لى فى قَدَرِكَ حَتّى لا اُحِبَّ تَأخيرَما عَجَّلْتَ وَلاتَعْجيلَ ما أخَّرْتَ وَاجْعَلْ غِناىَ فى نَفْسى وَ مَتِّعْنى بِسَمْعى وَ بَصَرى وَ اجْعَلْهُمَا الْوارِثَيْنِ مِنّى وَانْصُرْنى عَلى مَنْ ظَلَمَنى وَاَرِنى فيهِ قُدْرَتَكَ يا رَبِّ وَ اَقِرَّ بِذلِكَ عَيْنى (۴)

دوم: و از آن حضرت نقل شده: بگو:

اَللّهُمَّ اَعِنّى عَلى هَوْلِ يَوْمِ الْقِيمهِ وَاَخْرِجْنى مِنَ الدُّنْيا سالِماً وَ زَوِّجْنى مِنَ الْحُورِ الْعينِ وَاكْفِنى مؤُنَتى وَ مَؤْنَهَ عِيالى وَ مَؤُنَهَ النّاسِ وَاَدْخِلْنى بِرَحْمَتِكَ فى عِبادِكَ الصّالِحينَ (۵)

دعاى(يا من اظهر الجميل)

سوم: اين دعاى

۱- ای سیاه جهنده ای که از هیچ دربند و دری باک نمی کند، به امّ الکتاب بر تو سوگند می دهم اینکه مرا و اصحابهم را میازاری، تا شب برود، و صبح با آنچه آورد بیاید.

۲- تو را می خوانم به اراده استوار خدا، و اراده محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ، و اراده سلیمان بن داود، و اراده امیر مؤمنان علی بن ابیطالب (درود خدا بر او) و امامان پاکیزه (درود خدا بر ایشان) پس از امیر مؤمنان.

۳- به درستی که خدا آنچه را از انواع بلا بخواهد از تو دور می کند.

۴- خدایا قرارم ده از تو بترسم چنان که گویا می بینمت، و باتقوایت خوشبختم نما، و به نشاطم در نافرمانی ات بدبختم مکن، و برایم در داوری ات خیر قرار ده، و به من در تقدیرت برکت عنایت کن، تا دوست نداشته باشم دیرکردن آنچه شتاب داری، و شتاب آنچه را به تأخیر انداختی، و بی نیازی ام را در نهادم قرار ده، و بهرمندم کن به گوش و چشمم، و آن دو را وارث من قرار ده، و بر کسی که بر من ستم روا می دارد، یاری ام فرما، و درباره او قدرتت را به من بنمایان ای پروردگار من و چشمم را به من آن روشن کن.

۵- خدای بر هراس روز قیامت مرا یاری ده، و از دنیا سالم بیرون بر، و به همسرم درآور حور العین را، و از هزینه خود وعیالم و مردم کفایتم فرما، و مرا به رحمتت در بندگان شایسته ات وارد کن.

شریف است که از گناهان حفظ می کند، و دربر گیرنده رستگاری در دنیا و آخرت است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم یـا مَنْ اَظْهَرَ الْجَمیلَ وَ سَتَرَ الْقَبیـحَ وَ لَمْ یَهْتِکِ السِّتْرَ عَنّی یا کَریمَ الْعَفْوِ یا حَسَنَ التَّجاوُزِ یا واسِعَ الْمَغْفِرَهِ وَ یـا باسِـطَ الْیَـدَیْنِ بِـالرَّحْمَهِ یا صاحِبَ کُلِّ نَجْوی وَ یا مُنْتَهی کُلِّ شَـکْوی یا کَریمَ الصَّفْـحِ یا عَظیمَ الْمَنِّ یا مُبْتَـدِءَ کُلِّ نِعْمَهٍ قَبْلَ اسْتِحْقاقِها یا رَبّاهُ یا سَیِّداهُ یا مَوْلَیاهُ یا غایَتاهُ یا غِیاثاهُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَسْئَلُکَ اَنْ لاتَجْعَلنی فِی النّارِ (۱)

آنگاه از حق تعالی هرچه می خواهی بطلب.

چهارم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: این دعا را خواند:

اَللّهُمَّ اَنْتَ ثِقَـتی فی کُـلِّ کُرْبَهٍ وَ اَنْتَ رَجـآئی فی کُـلِّ شِـدَّهٍ وَ اَنْتَ لی فی کُـلِّ اَمْرٍ نَزَلَ بی ثِقَهٌ وَعُـدَّهٌ کَمْ مِنْ کَرْبٍ یَضْـعُفُ عَنْهُ الْفُؤادُ وَ تَقِلُّ فیهِ الْحیلَهُ وَ یَخْـذُلُ عَنْهُ الْقَریبُ وَ الْبَعیـدُ وَ یَشْـمَتُ بِهِ الْعَدُوُّ وَ تُعْیینی فیهِ الْاُمُورُ اَنْزَلْتُهُ بِکَ وَ شَـکَوْتُهُ اِلَیْکَ راغِباً فیهِ عَمَّنْ سِواکَ فَفَرَّجْتَهُ وَ کَشَـفْتَهُ وَ کَفَیْتَنیهِ فَـاءَنْتَ وَلِیُّ کُلِّ نِعْمَهٍ وَ صاحِبُ کُلِّ حاجَهٍ وَ مُنْتَهی کُلِّ رَغْبَهٍ فَلَکَ الْحَمْـدُ کَثیراً وَ لَکَ الْمَنُّ فاضِلاً (۲)

دعای امام حسین علیه السلام در روز عاشورا

مؤلّف گویـد: این دعا همان دعای رسول خـدا صـلی اللّه علیه و آله در روز بدر و احزاب، و دعای حضـرت سید الشـهدا علیه السّـلام در روز عاشورا است، و جز این دعا دو دعای دیگر از حضـرت روایت شـده که در روز عاشورا خواندنـد، یکی دعایی است که به حضرت سجاد علیه السّلام تعلیم فرمودند، زمانی که ایشان را به سینه خود چسباند در

۱- به نـام خـدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشـگی است، ای که زیبایی را آشـکار کنی، و زشتی را بپوشانی، و از من پرده حرمت را نـداری، ای بزرگوار گذشت، ای نیکو درگذرنده، ای فراخ آمرزش، ای به مهر گشاده دو دست، با رحمت، ای صـاحب هر راز، ای نهایت هر گلایه، ای بزرگوار چشم پوش، ای بزرگ احسان، ای آغاز کننـده هر نعمت پیش از لیاقت آن، ای پروردگار، ای آقا، ای مولا، ای نهایت، ای فریادرس، بر محمّـد و خاندان محمّد درود فرست، و از تو می خواهم که مرا در آتش دوزخ قرار ندهی

۲- خـدایی تویی مورد اطمینان من در هر انـدوه شدید، و تویی امید من در هر سـختی، و تویی مورد اطمینان و ذخیره ام در هر امری که بر من فرود آمـد، چه بسیار انـدوه شدیـدی که دل از آن نـاتوان می شود، و چـاره در آن کم می گردد، و خویش و بیگانه به آن کمک نمی دهـد، و دشـمن به خاطر آن زخم زبان می زند، و کارها در آن خسته ام می کند، آن را به درگاه تو آوردم، و از آن به تـو شـکایت نمودم، از غیر تو در آن رو گردانم پس آن را گشودی، و برطرف کردی، و مرا از آن کفـایت نمـودی، پس تـویی سـرپرست هر نعمت، و صـاحب هر جـاجت، و نهـایت هر رغبت، سـتایش بسـیار توراست، و احسـان فزون توراست.

حالی که از بـدن مبارکشان خون می جوشـید، و این دعا را برای حاجت و نیاز مهم و اندوه و بلای سـخت و امر بزرگ دشوار می خوانند، و آن دعا این است:

بِحَقِّ یس وَالْقُرْآنِ الْحَکیم وَ بِحَقِّ طه وَ الْقُرْآنِ الْعَظیم یـا مَنْ یَقْـدِرُ عَلی حَوآئِجِ السّـآئِلینَ یا مَنْ یَعْلَمُ ما فِی الضَّمیرِ یا مُنَفِّساً عَنِ الْمَکْرُوبینَ یا مُفَرِّجاً عَنِ الْمَغْمُومینَ یا راحِمَ الشَّیْخِ الْکَبیرِ یا رازِقَ الطِّفْلِ الصَّغیرِ یا مَنْ لایَحْتاجُ اِلَی التَّفْسیرِ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بی کَذا و کَذا (۱)

و حاجت خود را بخواه.

پنجم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: دست خود را به جانب آسمان برداشت و گفت:

رَبِّ لاتَکِلْنی اِلی نَفْسی طَرْفَهَ عَیْنٍ اَبَدَاً لا اَقَلَّ مِنْ ذلِکَ وَلا اَکْثَرَ (۲)

ششم: و از آن حضرت روایت شده: این کلمات را می گفت:

اِرْحَمْنی مِمّا لاطاقَهَ لی بِهِ وَلاصَبْرَ لی عَلَیْهِ (۳)

هفتم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: بگو:

اَللّهُمَّ اِنّی اسْئَلُکَ بِجَلالِکَ وَ جَمالِکَ وَ کَرَمِکَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۴)

هشـتم: از فضل بن یونس نقل شده: موسـی بن جعفر علیه السّـلام به من فرمود که بسیار بگو: اللّهمّ لا تجعلنی من المعارین و لا تخرجنی من التّقتصیر یعنی: خـدایا مرا از کسـانی که ایمانشـان عـاریه و ناپایـدار است قرار مـده، یا مرا از کسانی که آنها را به خودشـان وانهـادی، هماننـد چهارپـایی که مهـارش را به گردنش افکننـد و او را به چراکردن رهـا کننـد، که هرکاری بخواهد بکند، و هرکجا بخواهد برود و مرا از تقصیر بیرون مکن، یعنی چنان مکن که من خود

۱- به حق یس و قرآن حکیم، و به حق ط و قرآن عظیم، ای که بر نیازهـای خواهنـدگان توانـایی، ای که آنچه در باطن است می دانی، ای خارج کننـده غم و انـدوه از گرفتاران، ای گشاینده غم از غمناکان، ای رحم کننده به پیرمرد، ای روزی دهنده به کودک صغیر، ای که نیاز به تفسیر نداری، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و با من چنین و چنان کن.

۲- ای پروردگارم هرگز چشم برهم نهادنی مرا به خود وامگذار نه کمتر از این و نه بیشتر

۳- بر آنچه تابش را ندارم و بر آن توان صبر برایم نیست به من رحم کن

۴- خداوندا به جلال و جمال و کرمت از تو می خواهم با من چنین و چنان کنی

را مقصّر ندانم، بلکه چنان باشم که همیشه خود را مقصّر در گاه تو بدانم.

نهم: از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: حق تعالی مردی از بادیه را به سبب این دو کلمه که به آن دعا کرد آمرزید:

اَللّهُمَّ اِنْ تُعَذِّبْنی فَاَهْلٌ لِذلِکَ اَنَا وَ اِنْ تَغْفِرْلی فَاَهْلٌ لِذلِکَ اَنْتَ (۱)

دهم: از داور رقّی روایت شده: از حضرت صادق علیه السّلام می شنیدم، بیشتر چیزی که در دعا به آن اصرار می ورزید، خدا را به حق پنج تن: محمّد و امیر مؤمنان و فاطمه و حسن و حسین علیهم السّلام می خواند.

یازدهم: از یزید ضایغ روایت شده: به حضرت صادق علیه السّلام گفتم: خدا را برای ما بخوان، حضرت این دعا را برای ما خواند: اللّهمّ ارزقهم صدق الحدیث، و اداء الامانه، و المحافظه علی الصّلوات، اللّهمّ انّهم احقّ خلقک ان تفعله بهم، اللّهم افعله بهم.

دوازدهم: این دعا را که امیر مؤمنان می خواند بخواند:

اَللّهُمَّ مُنَّ عَلَیَّ بِالتَّوَکُّلِ عَلَیْکَ وَالتَّفْویضِ اِلَیْکَ وَالرِّضا بِقَدَرِکَ وَ التَّسْلیمِ لِاَمْرِکَ حَتّی لا اُحِبَّ تَعْجیلَ ما اَخَّرْتَ وَ لاتَأْخیرَ ما عَجَّلْتَ یا رَبَّ الْعالَمینَ (۲)

سیزدهم: روایت شده: جبرئیل خدمت رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله آمد و عرض کرد: پروردگارت می فرماید: هرگاه روزوشبی خواستی مرا عبادتی کنی، و حق عبادت را بجا آوری، دستهایت را به جانب من بلند کن و بگو:

اَللّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً خالِداً مَعَ خُلُودِکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لا مُنْتَهی لَهُ دُونَ عِلْمِکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لا اَمَدَ لَهُ دُونَ مَشِیَّتِکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لاجَزآءَ لِقآئِلِهِ اِلاّ رِضاکَ اَللّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ کُلُّهُ وَ

۱- خدایا اگر عذابم کنی، من سزاوار آنم، و اگر بیامرزی ام تو شایسته آنی.

۲- خدایا به توکّل بر خودت، و واگذاشتن به نگاهت، و خشنودی به تقدیرت، و تسلیم در برابر امرت بر من منّت گذار، تا شتاب آنچه را تأخیر انداختی، و تأخیر آنچه را در آن شتاب کردی دوست نداشته باشم، ای پروردگار جهانیان.

لَکَ الْمَنُّ کُلُّهُ وَ لَکَ الْفَخْرُ کُلُّهُ وَ لَکَ الْبَهآءُ کُلُّهُ وَلَکَ النُّورُ کُلُّهُ وَ لَکَ الْعِزَّهُ کُلّها وَ لَکَ الجَبَروُتُ کُلّها وَ لَکَ الْعَظَمَهُ کُلّها وَ لَکَ الدُّنْیا کُلُّها وَ لَکَ الْاخِرَهُ کُلُّها و لَکَ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ کُلُّهُ وَ لَکَ الْخَلْقُ کُلُّهُ وَ بِیَدِکَ الْخَیْرُ کُلُّهُ وَ اِلَیْکَ یَرْجِعُ الْاَمْرُ کُلُّهُ عَلانِیَتُهُ وَ سِرُّهُ اَللّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً اَبَداً اَنْتَ حَسَنُ الْبَلاَّءِ جَلیلُ الثَّناءِ سابِغُ النَّعْم عَادِلُ الْقَضآءِ جَزیلُ الْعَطآءِ حَسَنُ الْالاءِ اِلهٌ فِی الْاَرْضِ وَ اِلهٌ فِی السَّمآءِ اَللهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ فِی السَّبْعِ الشِّدادِ وَ لَکَ الْحَمْدُ فِی الْاَرْضِ الْمِهادِ وَ لَکَ الْحَمْدُ طاقَهَ الْعِبادِ وَ لَکَ الْحَمْدُ سَعَهَ الْبِلادِ وَ لَکَ الْحَمْدُ فِی الْجِبالِ الْاَوْتادِ وَ لَکَ الْحَمْدُ فِی اللَّیْلِ اِذا یَغْشی وَ لَکَ الْحَمْدُ فِی النَّهارِ اِذا تَجَلّی وَ لَکَ الْحَمْدُ فِی الْاخِرَهِ وَ الْاُولی وَ لَکَ الْحَمْدُ فِی الْمَثانی وَالْقُرْآنِ الْعَظیم، (۱) وَ سُبْحانَ اللّهِ وَ بِحَمْدِهِ وَالاَرْضُ جَمیعاً قَبْضَتُهُ یَوْمَ الْقِیمَهِ وَالسَّمواتُ مَطْویاتٌ بِیَمینِهِ سُبْحانَهُ وَ تَعالی عَمّا یُشْرِکُونَ سُبْحانَ اللّهِ وَ بِحَمْدِهِ کُلُّ شَیْئٍ هالِکٌ اِلاّ وَجْهَهُ سُبْحانَکَ رَبَّنا وَ تَعالَیْتَ وَ تَبارَکْتَ وَ تَقَدَّسْتَ خَلَقْتَ کُلَّ شَیْئٍ بِقُدْرَتِکَ وَ قَهَرْتَ کُلَّ شَیْئٍ بِعِزَّتِکَ وَ عَلَوْتَ فَوْقَ کُلِّ شَیْئٍ بِارْتِفاعِکَ وَ غَلَبْتَ کُلَّ شَیْئٍ بِقُوَّتِکَ وَ ابْتَدَعْتَ کُلَّ شَیْئٍ بِحِکْمَتِکَ وَ عِلْمِکَ وَ بَعَثْتَ الرُّسُلَ بِکُتُبِکَ وَ هَدَیْتَ الصّالِحینَ بِاِذْنِکَ وَ اَیَّدْتَ الْمُؤْمِنینَ بِنَصْرِکَ وَ قَهَرْتَ الْخَلْقَ بِسُلْطانِکَ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ وَحْدَکَ لا شَریکَ لَکَ لا نَعْبُدُ غَیْرَکَ وَلانَسْئَلُ اِلاّ اِیّاکَ وَلانَرْغَبُ اِلاّ اِلَیْکَ اَنْتَ مَوْضِعُ شَکْوانا وَ مُنْتَهی رَغْبَتِنا وَ اِلهُنا وَ مَلیکُنا (۲)

دعای سریع الاجابه

چهاردهم: روایت شده: مردی از طولانی شدن اجابت دعایش نزد امیر مؤمنان علیه

ص: ۱۰۶۴

۱- خدایا ستایش توراست، ستایشی همیشگی با همیشگی ات، و ستایش توراست ستایش که برایش پایانی جز علم تو نیست، و ستایش توراست، ستایشی که جز خواست تو اندازه ای ندارد، و ستایش توراست ستایشی که برای گوینده اش پاداشی جز خشنودی تو نیست، خدایا توراست هر ستایشی، و هر احسانی، و هر فخری، و هر زیبایی، و هر نوری و هر عزّتی، و هر جبروتی، و هر عظمتی، و همه دنیا و همه آخرت، و هر شب و روزی، و همه خلق، و هر خیری به دست توست، و همه امور چه آشکار و چه نهان به سوی تو بازمی گردد، خدایا ستایش توراست، ستایشی ابدی، تو نیکو آزمایشی، بزرگ ثنایی، کامل نعمتی، عادلانه حکمی، شایان عطایی، نیکو نعمت هایی، معبودی در زمین و معبودی در آسمان، خدایا ستایش توراست در هفت آسمان، و ستایش توراست در زمین گسترده، و ستایش توراست به طاقت بندگان، و ستایش توراست به وسعت سرزمینها، و ستایش توراست در کوهها آن میخهای زمین، و ستایش توراست در شب آنگاه که بپوشاند، و ستایش توراست در روز هنگامی که روشنی بخشد، و ستایش توراست در آخرت و دنیا، و ستایش توراست در سوره حمد و قرآن بزرگ،

۲- و منزّه است خدا به ستایشش اندرم و همه زمین در روز قیامت در دست اوست، و آسمانها به دست قدرتش پیچیده است، منزّه و برتر است از انچه شریکش نمایند، منزّه است خدا و به ستایشش اندرم، همه چیز هلاک شونده است جز جلوه او، منزّهی تو پروردگار ما، برتر و خجسته و مقدّسی، همه چیز را به قدرتت آفریدی، همه چیز را با عزّتت مقهور نمودی، و بالای همه چیز فراز آمدی به بلندی ات، و بر همه چیز چیره گشتی به نیرویت، و پدید آوردی همه چیز را به حکمت و علمت، و انبیا را برانگیختی با کتاب هایت، و شایستگان را هدایت نمودی به اجازه ات، و مؤمنان را تأیید کردی به یاری ات، و خلق را مقهور کردی به سلطنت، معبودی جز تو نیست، یگانه ای، برایت شریکی نیست، جز تو را عبادت نمی کنیم، و جز از تو نمی

خواهیم، و رغبتی جز به تو نداریم، تو جایگاه گلایه ها، و نهایت رغبت و معبود ومالک همه مایی.

السّلام شکایت کرد، حضرت فرمود: چرا دعای سریع الإجابه را نمی خوانی؟ پرسید کدام دعاست؟ فرمود: بگو:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِاسْمِکَ الْعَظیمِ الْاَعْظَمِ الْاَجَلِّ الْاَکْرَمِ الْمَخْزوُنِ الْمَکْنُونِ النُّورِ الْحَقِّ الْبُرْهانِ الْمُبینَ الَّذی هُوَ نُورٌ مَعَ نُورٍ وَ نُورٌ مِنْ نُورٍ وَ نُورٌ فی نُورٍ وَ نُورٌ عَلی کُلِّ نُورٍ وَ نُورٌ فَوْقَ کُلِّ نُورٍ وَ نُورٌ تُضیئُ بِهِ کُلُّ ظُلْمَهٍ وَ یُکْسَرُ بِهِ کُلُّ شِدَّهٍ وَ کُلُّ شَیْطانٍ مَریدٍ وَ کُلُّ جَبارٍ عَنیدٍ لا تَقِرُّبِهِ اَرْضٌ وَلا یَقُومُ بِهِ سَماءٌ وَ یَاْمَنُ بِهِ کُلُّ خآئِفٍ وَ یَبْطُلُ بِهِ سِحْرُ کُلِّ ساحِرٍ وَ بَغْیُ کُلِّ باغٍ وَ حَسَدُ کُلِّ حاسِدٍ وَ یَتَصَدَّعُ لِعَظَمَتِهِ الْبَرُّ وَالْبَحْرُ وَ یَسْتَقِلُّ بِهِ الْفُلْکُ حینَ یَتَکَلَّمُ بِهِ الْمَلَکُ فَلا یَکُونُ لِلْمَوْجِ عَلَیْهِ سَبیلٌ وَ هُوَ اسْمُکَ الْاَعْظَمُ الاَعْظَمُ الاَجَلُّ الْاَجَلُّ النُّورُ الْاَکْبَرُ الَّذی سَمَّیْتَ بِهِ نَفْسَکَ وَاسْتَوَیْتَ بِهِ عَلی عَرْشِکَ وَ اَتَوَجَّهُ اِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَیْتِهِ وَاَسْئَلُکَ بِکَ وَ بِهِمْ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا (۱)

بجای کذا و کذا حاجت بخواهد.

پانزدهم: از عمرو بن ابی المقدام روایت شده: حضرت صادق علیه السّلام این دعا را بر من املا کرد، و این دعا جامع دنیا و آخرت است، پس از حمد و ثنای خدای عزّ و جلّ می گویی:

اَللّهُمَّ اَنْتَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْحَلیمُ الْکَریمُ وَ اَنْتَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ وَ اَنْتَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْواحِدُ الْقَهّارُ وَ اَنْتَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْمَلِکُ الْجَبّارُ وَ اَنْتَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الرَّحیمُ الْغَفّارُ وَ اَنْتَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ

۱- خدایا از تو می خواهم به اسم بزرگ بزرگتر محفوظ پنهان نور پایدار برهان آشکار آن که نوری است با نور، و نوری است از نور، و نوری است در نور، و نوری است بر هر نور، و نوری است بالای هر نور، و نوری است که روشنی گیرد به آن هر تاریکی، و با آن هر سختی شکسته شود، و هر شیطان گردنکشی، و هر جبّار لجبازی، نوری که هیچ زمینی با وجود آن قرار نگیرد، و هیچ آسمانی با وجود آن نایستد، هر هراسنده ای به آن ایمنی یابد، و سحر هر جادوگری به آن باطل می شود، و به آن تجاوز هر متجاوزی، و حسد هر حسدورزی از بین می رود، و در برابر عظمتش خشکی و دریا می شکافد، و حمل می کند آن را کشتی، زمانی که فرشته به آن سخن می گوید، پس برای موج بر کشتی راهی نباشد، و آن نام توست نام بزرگتر بزرگتر برجسته تر برجسته تر، نور اکبر، که خود را به آن نامیدی، و با آن بر عرشت استوار شدی، و به محمّد و اهل بیتش به تو رو می کنم و از تو می خواهم به حق تو و به حق ایشان اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با من چنین وچنان کنی.

الشَّدیـدُ الْمِحـالُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا ـ اِلهَ اِلاّ ـ اَنْتَ الْكَبیرُ الْمُتَعـالِ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا ـ اِلهَ اِلاّ ـ اَنْتَ السَّمیعُ الْبَصیـرُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْمَنیعُ الْقَـدیرُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْغَفُورُ الشَّكُورُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْحَمیـدُ الْمَجیـدُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْغَنِیُّ الْحَمیـدُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْحَنّانُ الْمَنّانُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْحَلیمُ الدَّیّانُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْجَوادُ الْماجِدُ، (۱) وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْواحِدُ الْأَحَدُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الْغائِبُ الشّاهِدُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ الظّاهِرُ الْبـاطِنُ وَ اَنْتَ اللَّهُ لا ـ اِلهَ اِلاّ اَنْتَ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلیمٌ تَمَّ نُورُكَ فَهَـدَیْتَ وَ بَسَـطْتَ یَـدَكَ فَاَعْطَیْتَ رَبَّنا وَجْهُكَ اَكْرَمُ الْوُجُوهِ وَجَهَتُكَ خَیْرُ الْجِهـاتِ وَ عَطِیَّتُكَ اَفْضَـلُ الْعَطایـا وَ اَهْنَاُها تُطاعُ رَبَّنا فَتَشْـكُرُ وَ تُعْصـى رَبَّنا فَتَغْفِرُ لِمَنْ شِـئْتَ تُجیبُ الْمُضْـطَرّینَ وَ تَكْشِفُ السُّوءَ وَ تَقْبَلُ التَّوْبَهَ وَ تَعْفُو عَنِ الذُّنُوبِ لا تُجازی اَیادیكَ وَلاتُحْصـی نِعَمُكَ وَلایَبْلُغُ مِدْحَتَكَ قَوْلُ قآئِلٍ. (۲) اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ رَوْحَهُمْ وَ راحَتَهُمْ وَ سُـرُورَهُمْ وَاَذِقْنی طَعْمَ فَرَجِهِمْ وَ اَهْلِكْ اَعْدآئَهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَ آتِنا فِی الـدُّنْیا حَسَـنَهً وَ فِی الْاخِرَهِ حَسَـنَهً وَ قِنا عَـذابَ النّارِ وَاجْعَلْنا مِنَ الَّذینَ لاخَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلاهُمْ یَحْزَنُونَ وَاجْعَلْنی مِنَ الَّذینَ صَـبَرُوا وَ عَلى رَبِّهِمْ یَتَوَكَّلُونَ وَ ثَبِّتْنی بِـالْقَوْلِ الثّـابِتِ فِی الْحَیوهِ الـدُّنْیا وَ فِی الْاخِرَهِ وَ بـارِكْ لی فِی الْمَحْیـا وَ الْمَمـاتِ وَالْمَوْقِفِ وَالنُّشُورِ وَ الْحِسابِ وَالمیزانِ وَ اَهْوالِ

ص: ۱۰۶۶

۱- خـدایا تویی خـدا، معبودی جز تو نیست، بردبار و بزرگوار، و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست، عز و حکیم، و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست یگـانه و قهّار، و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست، فرمـانروا و جبّار، و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست، مهربان و آمرزش گر، و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست، سـخت قـدرت، و تویی خـدا معبودی جز تو نیست بزرگ و برتر، و تویی خـدا معبودی جز تو نیست شـنوا و بینـا، و تویی خـدا معبودی جز تو نیست توانمنـد و توانـا، و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست آمرزنـده و قـدردان، و تویی خـدا معبودی جز تو نیست، سـتوده و بزرگوار، و تویی خدا معبودی جز تو نیست، بی نیاز و ستوده، و تویی خدا معبودی جز تو نیست، آمرزنده و دوسـتدار، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پرمهر و پر احسان، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، بردبار و جزادهنده، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، بخشنده و شکوه مند،

۲- و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست، یگانه و یکتا، و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست، پنهان و پیـدا، و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست، آشـکار و نهـان، و تویی خـدا، معبودی جز تو نیست، دانای به هرچیز، کامل است نورت، پس هـدایت کردی، و دست لطفت را گشودی پس عطـا نمودی، پروردگـار ما جلوه تو گرامی ترین جلوه ها است، و سوهایت بهترین سویه ها است، و بخشـشت برترین بخشـش هـا، و گـواراترین آنهـاست، پروردگـارا اطاعت شوی پس قـدردانی کنی، و نافرمـانی شوی، پس بیـامرزی هرکه را که بخواهی، درمانـدگان را اجابت نمایی، و بـدی را برطرف کنی، و توبه را بپـذیری، و از گناهان گذشـت نمایی، عطاعایت پاداش داده نمی شود، و نعمت هایت به شماره نیاید، و گفتار گوینده ای به ثنایت نرسد

يَوْمِ الْقِيمَهِ وَ سَلِّمْنى عَلَى الصِّراطِ وَ اَجِزْنى عَلَيْهِ وَارْزُقْنى عِلْماً نافِعاً وَ يَقيناً صادِقاً وَ تُقىً وَ بِرّاً وَ وَرَعاً وَ خَوْفاً مِنْكَ وَ فَرَقاً يُبَلِّغُنى مِنْكَ زُلْفى وَلايُباعِدُنى عَنْكَ وَاحْبِبْنى وَلاتُبْغِضْنى وَ تَوَلَّنى وَلاتَخْذُلْنى وَ اَعْطِنى مِنْ جَميعِ خَيْرِ الدُّنْيا وَالْاخِرَهِ ما عَلِمْتُ مِنْهُ وَ مالَمْ اَعْلَمْ وَ اَجِرْنى مِنَ السُّوءِ كُلِّهِ بِحَذا فيرِهِ ما عَلِمْتُ مِنْهُ وَ مالَمْ اَعْلَمْ (۱)

شانزدهم: از معاويه بن عمّار نقل شده: به حضرت صادق عليه السّلام عرض كردم: آيا مرا به آموختن دعايى اختصاص نمى دهى؟ فرمود: چرا، بگو:

يا واحِدُ يا ماجِدُ يا اَحَدُ يا صَمَدُ يا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً اَحَدٌ يا عَزيزُ يا كَريمُ يا حَنّانُ يا سامِعَ الدَّعَواتِ يا اَجْوَدَ مَنْ سُئِلَ وَ يا خَيْرَ مَنْ اَعْطى يا اَللَّهُ يا اَللَّهُ يا اَللَّهُ قُلْتَ (وَ لَقَدْ نادانا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجيبُونَ) (۲)

آنگاه حضرت فرمود: رسول خدا صلّى اللّه عليه و آله مى گفت:

نَعَمْ لَنِعْمَ الْمُجيبُ اَنْتَ وَ نِعْمَ الْمَدْعُوُّ وَ نِعْمَ الْمَسْؤُلُ اَسْئَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ وَ اَسْئَلُكَ بِعِزَّتِكَ وَ قُدْرَتِكَ وَ جَبَروُتِكَ وَ اَسْئَلُكَ بِمَلَكُوتِكَ وَ دِرْعِكَ الْحَصينَهِ وَ بِجَمْعِكَ وَ اَرْكانِكَ كُلِّها وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ بِحَقِّ الْاَوْصِياءِ بَعْدَ مُحَمَّدٍ اَنْ تُصَلِّيَ عَلى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بى كَذا وَ كَذا (۳)

هفدهم: روايت شده: شخصى از مردم كوفه معروف به ابو جعفر، به حضرت صادق عليه السّلام عرض كرد: به من دعايى بياموز، كه آن را بخوانم، فرمود: بگو:

يا مَنْ اَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَ يا مَنْ امَنُ سَخَطَهُ عِنْدَ كُلِّ عُسْرَهٍ وَ يا مَنْ يُعْطى بِالْقَليلِ الْكَثيرَ

۱- خدايا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و در فرجشان، و آسودگى و راحتى و شادى شان شتاب فرما، و طعم فرجشان را به من بچشان، و دشمنانشان را از جنّ و انس نابود كن، و به ما در دنيا و آخرت حسنه عنايت فرما، و ازعذاب آتش حفظ كن، و ما را از كسانى كه خوفى بر آنان نيست، و اندوهگين نمى شوند قرار ده، و ما را از كسانى بدار كه صبر كردند، و بر پروردگارشان توكّل مى كنند، و مرا در دنيا و آخرت به گفتار ثابت پابرجا دار، و به من بركت ده، در زندگى و مرگ و جايگاه آن جهان، و بازگشت دوباره، و كنار حساب و ميزان، و هراس هاى روز قيامت، و بر صراط سالمم بدار، و از آن بگذرانم، و نصيب من فرما دانش سودمند و يقين صادقانه و تقوا و نيكى و پارسايى و بيم از خود، و ترسى كه مرا به مقام قرب تو برساند و از تو دورم نسازد، و دوستم بدار، و دشمنم مدار، و سرپرستم باش، و مرا وا مگذار، و از همه خير دنيا و آخرت، آنچه كه از آن دانستم و ندانستم به من عطا فرما، و از همه بديها به تمامى اش آنچه را از آن دانستم و ندانستم پناهم ده.

۲- اى يگانه، اى بزرگوار، اى يكتا، اى بى نياز، اى كه نزاد، و زاده نشده، و احدى همتايش نيست، اى عزيز، اى بزرگوار، اى پرمهر، اى شنواى دعاها، اى بخشنده ترين كسى كه درخواست شد، اى بهترين كسى كه عطا كرد، اى خدا اى خدا اى خدا، فرمودى: نوح ما را خواند، پس، چه خوب پاسخگويى بوديم.

۳- آری همانا تو خوب پاسخ گویی هستی، و خوب خوانده شده ای می باشی، و خوب درخواست شده ای، به نور جلوه ات از تو می خواهم، به عزّت و قدرت و جبروتت از تو می خواهم، به ملکوت و دژ محکم و جمع و همه پایه هایت از تو درخواست می کنم، و به حق محمّد و به حق جانشینان پس از محمّد اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با من چنین وچنان کنی

یا مَنْ اَعْطی مَنْ سَئَلَهُ تَحَنُّناً مِنْهُ وَ رَحْمَهً یا مَنْ اَعْطی مَنْ لَمْ یَسْئَلْهُ وَ لَمْ یَعْرِفْهُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَعْطِنی بِمَسْئَلَتی مِنْ جَمیعِ خَیْرِ الدُّنْیا وَ جَمیعِ خَیْرِ الْاخِرَهِ فَاِنَّهُ غَیْرُ مَنْقُوصٍ ما اَعْطَیْتَنی وَ زِدْنی مِنْ سَعَهِ فَضْلِکَ یا کَریمُ (۱)

هجدهم: روایت شده: حضرت باقر علیه السّلام این دعا را به برادرش عبد اللّه بن علی تعلیم فرمود:

اَللّهُمَّ ارْفَعْ ظَنّی صاعِداً وَلاتُطْمِعْ فِیَّ عَدُوّاً وَ لاحاسِداً وَاحْفَظْنی قآئِماً وَ قاعِداً وَ یَقْظانَ وَ راقِداً اَللّهُمَّ اغْفِرْلی وَارْحَمْنی وَاهْدِنی سَبیلَکَ الْاَقْوَمَ وَ قِنی حَرَّ جَهَنَّمَ وَاحْطُطْ عَنِّی الْمَغْرَمَ وَ الْمَاْثَمَ وَاجْعَلْنی مِنْ خِیارِ الْعالَمِ (۲)

دعای الحاح

نوزدهم: روایت شده: این دعای إلحاح [پافشاری در طلب] است:

اَللّهُمَّ رَبَّ السَّمواتِ السَّبْعِ وَ ما بَیْنَهُنَّ وَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظیمِ وَ رَبَّ جَبْرَئیلَ وَ میکائیلَ وَ اِسْرافیلَ وَ رَبَّ الْقُرْآنِ الْعَظیمِ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیّینَ اِنّی اَسْئَلُکَ بِالَّذی تَقُومُ بِهِ السَّمآءُ وَ بِهِ تَقُومُ الْاَرْضُ وَ بِهِ تُفَرِّقُ بَیْنَ الْجَمْعِ وَ بِهِ تَجْمَعُ بَیْنَ الْمُتَفَرِّقِ وَ بِهِ تَرْزُقُ الْاَحْیآءَ وَ بِهِ اَحْصَیْتَ عَدَدَ الرِّمالِ وَ وَزْنَ الْجِبالِ وَکَیْلَ الْبُحُورِ (۳) سپس بر محمّد و آل محمد صلوات می فرستی، و حاجت خود را می خواهی، و در طلب حاجتت پافشاری و اصرار می ورزی بیستم: از ثقه جلیل ابن أبی یعفور روایت شده: حضرت صادق علیه السّلام این دعا را می خواند:

اَللّهُمَّ امْلاَءْ قَلْبی حُبّاً لَکَ وَ خَشْیَهً مِنْکَ وَ تَصْدیقاً وَ ایماناً بِکَ وَ فَرَقاً مِنْکَ وَ شَوْقاً اِلَیْکَ یاذَاالْجَلالِ وَالْاِکْرامِ اَللّهُمَّ حَبِّبْ اِلَیَّ لِقآئَکَ وَاجْعَلْ لی فی لِقآئِکَ خَیْرَ الرَّحْمَهِ وَالْبَرَکَهِ وَ اَلْحِقْنی بِالصّالِحینَ وَلاتُؤَخِّرْنی مَعَ الْاَشْرارِ وَ

۱- ای که برای هر خیری امیدوار به اویم، ای که نزد هر دشواری از خشمش ایمنم، ای که در برابر اندک، بسیار عطا می کند، ای که هرکه از او خواست، از روی مهر و رحمتش بخشید، ای که هر که از او نخواست، و او را نشناخت عطا فرمود، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و به درخواستم از همه خیر دنیا، و همه خیر آخرت به من عطا کن، زیرا کاستنی نیست آنچه را که به من عطا کنی، و از فراخی فضلت به من بیفزا ای کریم.

۲- خدایا گمانم را رفعت ده، تا از مرحله سوء ظن به فضای حسن ظن بالا رود، و درباره من دشمنی و حسودی را به طمع مینداز، و مرا در حال ایستاده و نشسته، و در بیداری و خواب حفظ فرما، خدایا مرا بیامرز، و به من رحم کن، و مرا به راه استوارترت هدایت فرما، و از سوزش دوزخ حفظ کن، و سنگینی بدهی و گناه را از من فرو ریز، و مرا از خوبان جهان قرار ده.

۳- خدایا پروردگار آسمانهای هفتگانه، و آنچه در میان آنهاست، و پروردگار عرش بزرگ، و پروردگار جبرئیل و میکاییل و اسرافیل، و پروردگار قران باعظمت، و پروردگار محمّد خاتم پیامبران، از تو درخواست می کنم به حق آنچه آسمان به آن می ایستد، و زمین به آن می ایستد، و با آن بین جمع را جدایی می اندازی، و با آن میان پراکنده را جمع می نمایی، و با آن به زنده ها روزی می دهی، و با آن عدد ریگ ها و وزن کوه ها و پیمانه دریاها را شماره کردی

اَلْحِقنی بِصالِحِ مَنْ مَضی وَاجْعَلْنی مَعَ صالِحِ مَنْ بَقِیَ وَ خُذْبی سَبیلَ الصّالِحینَ وَ اَعِنّی عَلی نَفْسی بِما تُعینُ بِهِ الصّالِحینَ عَلی اَنْفُسِهِمْ وَلاتَرُدَّنی فی سُوَّءٍ اسْتَنْقَذْتَنی مِنْهُ یا رَبَّ الْعالَمینَ اَسْئَلُکَ ایماناً لا اَجَلَ لَهُ دُونَ لِقآئِکَ تُحْیینی وَ تُمیتُنی عَلَیْهِ وَ تَبْعَثُنی عَلَیْهِ اِذا بَعَثْتَنی وَاَبْرِءْ قَلْبی مِنَ الرِّیآءِ وَالسُّمْعَهِ وَالشَّکِّ فی دینِکَ، [(۱)] اَللّهُمَّ اَعْطِنی نَصْراً فی دینِکَ وَ قُوَّهً فی عِبادَتِکَ وَ فَهْماً فی خَلْقِکَ وَ کِفْلَیْنِ مِنْ رَحْمَتِکَ وَ بَیِّضْ وَجْهی بُنُورِکَ وَاجْعَلْ رَغْبَتی فیما عِنْدَکَ وَ تَوَفَّنی فی سَبیلِکَ عَلی مِلَّتِکَ وَ مِلَّهِ رَسُولِکَ اَللّهُمَّ اِنّی اَعُوذُبِکَ مِنَ الْکَسَلِ وَ الْهَرَمِ وَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَ الْغَفْلَهِ وَالْقَسْوَهِ وَالْفَتْرَهِ وَ الْمَسْکَنَهِ وَ اَعُوذُبِکَ یا رَبِّ مِنْ نَفْسٍ لا تَشْبَعُ وَ مِنْ قَلْبٍ لا یَخْشَعُ وَ مِنْ دُعآءٍ لایُسْمَعُ وَ مِنْ صَلوهٍ لاتَنْفَعُ وَ اُعیذُ بِکَ نَفْسی وَ اَهْلی وَ ذُرِّیَّتی مِنَ الشَّیْطانِ الرَّجیمِ اَللهُمَّ اِنَّهُ لایُجیرُنی مِنْکَ اَحَدٌ وَلا اَجِدُ مِنْ دُونِکَ مُلْتَحِداً فَلا تَخْذُلْنی وَلاتَرُدَّنی فی هَلَکَهٍ وَلاتَرُدَّنی بِعَذابٍ اَسْئَلُکَ الثَّباتَ عَلی دینِکَ وَالتَّصْدیقَ بِکِتابِکَ وَ اتِّباعَ رَسُولِکَ اَللّهُمَّ اذْکُرْنی بِرَحْمَتِکَ وَلاتَذْکُرْنی بِخَطیئَتی وَ تَقَبَّلْ مِنّی وَ زِدْنی مِنْ فَضْلِکَ اِنّی اِلَیْکَ راغِبٌ، [(۲)] اَللّهُمَّ اجْعَلْ ثَوابَ مَنْطِقی وَ ثَوابَ مَجْلِسی رِضاکَ عَنّی وَاجْعَلْ عَمَلی وَ دُعآئی خالِصاً لَکَ وَاجْعَلْ ثَوابِیَ الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ وَاجْمَعْ لی جَمیعَ ما سَئَلْتُکَ وَ زِدْنی مِنْ فَضْلِکَ اِنّی اِلَیْکَ راغِبٌ اَللّهُمَّ غارَتِ النُّجُومُ وَ نامَتِ الْعُیُونُ وَ اَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ لا یُواری مِنْکَ لَیْلٌ ساجٍ وَ لا سَمآءٌ ذاتُ اَبْراجٍ وَ لا اَرْضٌ ذاتُ مِهادٍ وَلابَحْرٌ لُجِّیٌ وَلا ظُلُماتٌ بَعْضُها فَوْقَ بَعْضٍ تُدْلِجُ الرَّحْمَهَ عَلی مَنْ تَشآءُ مِنْ خَلْقِکَ تَعْلَمُ خائِنَهَ الْاَعْیُنِ وَ ما تُخْفِی الصُّدُورُ

۱- خدایا دلم را از محبّتت، و خشیتت، و تصدیق و ایمان به حقیقتت، و هراس از حضرتت، و شوق به سویت پر کن، ای صاحب عظمت و اکرام، خدایا لقایت را محبوب من گردان، و در لقایت بهترین رحمت و برکت را برای من قرار ده، و مرا به شایستگان بپیوند، و همراه اشرار در پی ام مینداز، و به شایستگانی که درگذشتند برسان، و با شایستگانی که مانده اند قرارم ده، و مرا به راه شایستگان ببر، و مرا بر خویشتن یاری ده، و آن طور که شایستگان را بر خویشتنشان یاری می دهی، و مرا در آن بدی که از آن نجاتم دادی باز مگردان، ای پروردگار جهانیان، از تو ایمانی می خواهم، که برایش مدّتی جز لقای تو نباشد، بر آن زنده ام بداری و بمیرانی، و مرا بر آن برانگیزانی زمانی که بر می انگیزیم، و دلم را از ریا و شهرت طلبی، تردید در دینت پاک کن،

۲- خدایا به من عطا کن، پیروزی در دینت، و نیرو در عبادتت، و فهم در آفرینشت، و دو بهره از رحمتت، و رویم را به نورت سپید کن، و شوقم را در آنچه نزد توست قرار ده، مرا در راه خود بر پایه آیینت و آیین رسولت بمیران، خدایا از بی حالی و پیری و ترس و بخل و بی خبری و سنگدلی و سستی و مسکنت به تو پناه می آورم، ای پروردگارم، از نفسی که سیر نمی شود، و قلبی که بیم نمی کند، و دعایی که اجابت نمی شود، و نمازی که سود نمی بخشد به تو پناه می آورم، و خود، و خاندان و فرزندانم را از شیطان رانده شده به پناه تو می دهم، خدایا احدی جز تو مرا پناه ندهد، و من جز تو پناهگاهی نمی یابم، پس مرا وا مگذار، و به هلاکت باز مگردان، و به عذاب رد مکن، پایداری در دینت، و تصدیق به کتابت، و پیروی رسولت را از تو می خواهم، خدایا مرا به رحمتت یاد کن، و به خطایم یاد مکن، و از من بپذیر، و از فضلت بر من بیفزا، من مشتاق توام،

اَشْهَدُ بِما شَهِدْتَ بِهِ عَلی نَفْسِکَ وَ شَهِدَتْ مَلائِکَتُکَ وَاُولُوا الْعِلْمِ لا اِلهَ اِلّا اَنْتَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ وَ مَنْ لَمْ یَشْهَدْ عَلی ما شَهِدْتَ عَلی نَفْسِکَ وَ شَهِدَتْ مَلائِکَتُکَ وَ اوُلُواالْعِلْمِ فَاکْتُبْ شَهادَتی مَکانَ شَهادَتِهِ اَللهُمَّ اَنْتَ السَّلامُ وَ مِنْکَ السَّلامُ اَسْئَلُکَ یا ذَاالْجَلالِ وَالْاِکْرامِ اَنْ تَفُکَّ رَقَبَتی مِنَ النّارِ (۱)

مؤلّف گوید: این دعا را شیخ طوسی در کتاب «مصباح» بعد از رکعت چهارم نافله شب ذکر فرموده: و علاّمه مجلسی روایتی از حضرت صادق علیه السّلام نقل کرده: این دعا را در نماز وتر بخوان.

بیست ویکم: روایت شده: این دعای ابوذر است که جبرئیل درباره آن به حضرت رسول صلّی اللّه علیه و آله عرض کرد: نزد اهل آسمان دعایی معروف است: اللّهمّ انّی اسالک الامن و الایمان و التّصدیق بنبیّک و العافیه من جمیع البلاء، و الشّکر علی العافیه و الغنی عن شرار النّاس.

بیست ودوم: از ابو حمزه روایت شده: این دعا را از حضرت باقر علیه السّلام گرفتم، و آن حضرت این دعا را جامع می نامید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ اَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لاشَریکَ لَهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ بِجَمیعِ رُسُلِهِ وَ بِجَمیعِ ما اُنْزِلَ بِهِ عَلی جَمیعِ الرُّسُلِ وَ اَنَّ وَعْدَاللَّهِ حَقٌّ وَ لِقآئَهُ حَقٌّ وَ صَدَقَ اللَّهُ وَ بَلَّغَ الْمُرْسَلُونَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ وَ سُبْحانَ اللَّهِ کُلَّما سَبَّحَ اللَّهَ شَیْئٌ وَ کَما یُحِبُّ اللَّهُ اَنْ یُسَبَّحَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ کُلَّما حَمِدَ اللَّهَ شَیْئٌ وَ کَما یُحِبُّ اللَّهُ اَنْ یُحْمَدَ وَ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ کُلَّما هَلَّلَ اللَّهَ شَیْی ءٌ وَ کَما یُحِبُّ اللَّهُ اَنْ یُهَلَّلَ وَاللَّهُ

۱- خدایا پاداش گفتارم و ثواب مجلسم را خشنودی ات از من قرار ده، و عمل و دعایم را برای خود خاص گردان. و به رحمتت پاداشم را بهشت قرار ده، و همه آنچه از تو خواستم را برایم جمع کن، و از فضلت بر من بیفزا، من مشتاق توأم. خدایا ستارگان پنهان شدند، و دیده ها به خواب رفتند، و تو زنده و پاینده ای، شب تاریک از تو چیزی را نمی پوشاند، و نه آسمانها دارای برج ها، و نه زمین دارای گستردگی، و نه دریای ژرف، و نه تاریکی هایی که بعضی بالای بعضی دیگرند رحمتت را شبانه بر هر که از بندگانت بخواهی فرو می فرستی، خیانت دیده ها را، و آنچه سینه ها پنهان می کند می دانی، گواهی می دهم به آنچه خود بر خود گواهی دادی، و فرشتگانت و صاحبان دانش گواهی دادند، که معبودی جز تو نیست، عزیزی و حکیم، و هر که گواهی نداد به آنچه بر خود گواهی دادی و فرشتگانت و صاحبان دانش گواهی دادند، گواهی مرا به جای گواهی او بنویس، خدایا تویس سلام، و از توست سلام، از تو می خواهم ای دارای شوکت و اکرام، اینکه مرا از آتش دوزخ برهانی.

اَكْبَرُ كُلَّما كَبَّرَاللَّهَ شَيْى ءٌ وَ كَما يُحِبُّ اللَّهُ اَنْ يُكَبَّرَ اَللّهُمَّ اِنّى اَسْئَلُكَ مَفاتيحَ الْخَيْرِ وَ خَواتيمَهُ وَ سَوابِغَهُ وَ فَوائِدَهُ وَ بَرَكاتِهِ وَ ما بَلَغَ عِلْمَهُ عِلْمى وَ ما قَصَرَ عَنْ اِحْصائِهِ حِفْظى، (۱) اَللّهُمَّ انْهَجْ لى اَسْبابَ مَعْرِفَتِهِ وَافْتَحْ لى اَبْوابَهُ وَ غَشِّنى بَرَكاتِ رَحْمَتِكَ وَ مُنَّ عَلَىَّ بِعِصْمَهٍ عَنِ الْاِزالَهِ عَنْ دينِكَ وَ طَهِّرْ قَلْبى مِنَ الشَّكِّ وَلاتَشْغَلْ قَلْبى بِدُنْيایَ وَ عاجِلِ مَعاشى عَنْ اجِلِ ثَوابِ آخِرَتى وَاشْغَلْ قَلْبى بِحِفْظِ مالا تَقْبَلُ مِنّى جَهْلَهُ وَ ذَلِّلْ لِكُلِّ خَيْرٍ لِسانى وَ طَهِّرْ قَلْبى مِنَ الرِّيآءِ وَلاتُجْرِهِ فى مَفاصِلى وَاجْعَلْ عَمَلى خالِصاً لَكَ اَللّهُمَّ اِنّى اَعُوذُبِكَ مِنَ الشَّرِّ وَ اَنْواعِ الْفَواحِشِ كُلِّها ظاهِرِها وَ باطِنِها وَ غَفَلاتِها وَ جَميعِ ما يُريدُنى بِهِ الشَّيْطانُ الرَّجيمُ وَ ما يُريدُنى بِهِ السُّلْطانُ الْعَنيدُ مِمّا اَحَطْتَ بِعِلْمِهِ وَ اَنْتَ الْقادِرُ عَلى صَرفِهِ عَنّى، (۲) اَللّهُمَّ اِنّى اَعُوذُ بِكَ مِنْ طَوارِقِ الْجِنِّ وَالاِنْسِ وَ زَوابِعِهِمْ وَ بَوائِقِهِمْ وَ مَكايِدِهِمْ وَ مَشاهِدِ الْفَسَقَهِ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَ اَنْ اُسْتَزَلَّ عَنْ دينى فَتَفْسُدَ عَلَىَّ آخِرَتى وَ اَنْ يَكُونَ ذلِكَ مِنْهُمْ ضَرَراً عَلَىَّ فى مَعاشى اَوْ يَعْرِضَ بَلاءٌ يُصيبُنى مِنْهُمْ لاقُوَّهَ لى بِهِ وَلا صَبْرَ لى عَلَى احْتِمالِهِ فَلا تَبْتَلِيَنّى يا اِلهى بِمُقاساتِهِ فَيَمْنَعُنى ذلِكَ عَنْ ذِكْرِكَ وَ يَشْغَلُنى عِنْ عِبادَتِكَ اَنْتَ الْعاصِمُ الْمانِعُ الدّافِعُ الْواقى مِنْ ذلِكَ كُلِّهِ اَسْئَلُكَ اللّهُمَّ الرَّفاهِيَهَ فى مَعيشَتى ما اَبْقَيْتَنى مَعيشَهً اَقْوى بِها عَلى طاعَتِكَ وَاَبْلُغُ بِها رِضْوانَكَ وَاَصيرُ بِها اِلى دارِ الْحَيَوانِ غَداً وَ لا تَرْزُقْنى رِزْقاً يُطْغينى وَ لاتَبْتَلِيَنّى بِفَقْرٍ اَشْقى بِهِ مُضَيَّقاً عَلَىَّ اَعْطِنى حَظّاً وافِراً فى آخِرَتى وَ مَعاشاً واسِعاً هَنيئاً مَرئياً فى دُنْيایَ وَ لاتَجْعَلِ الدُّنْيا عَلَىَّ سِجْناً وَلاتَجْعَلْ فِراقَها عَلَىَّ حُزْناً

ص: ۱۰۷۱

۱- به نام خدا كه رحمتش بسيار و مهربانى اش هميشگى است، گواهى مى دهم كه معبودى جز خدا نيست، يگانه و بى شريك است، و گواهى مى دهم كه محمّد بنده و فرستاده اوست، به خدا، و همه فرستادگانش، و همه آنچه كه بر تمام فرستادگان نازل شد ايمان آوردم، و اينكه وعده خدا، و لقايش حق است، و خدا راست گفت و فرستادگان رساندند، و سپاس خداى را پروردگار جهانيان. و تنزيه خداى را هر زمان كه چيزى خدا را تنزيه كند، و آنچنان كه خدا دوست دارد تنزيه شود، و ستايش خداى را، هر زمان كه موجودى او را ستايش كند، و آنچنان كه خدا دوست دارد ستايش شود، و معبودى جز خدا نيست هر زمان كه چيزى خدا را تهليل گويد، و آنچنان كه خدا دوست دارد تهليل شود، و خدا بزرگ تر است، هر زمان كه چيزى خدا را بزرگ شمارد، و آنچنان كه خدا دوست دارد بزرگ شمرده شود. خدايا از تو مى خواهم، كليدهاى خير و انجام هايش را، و فراوانى و فايده ها و بركاتش را، و انچه به دانستنش دانشم رسيد، و آنچه قدرت حافظه ام از شماره اش كوتاه آمد،

۲- خدايا اسباب شناختش را برايم روشن كن، و درهايش را برايم بگشا، و بركات رحمتت را بر من بپوشان، و به بازدارندگى از بركنار شدن از دينت بر من منّت گذار، و دلم را از شكّ پاك فرما، و قلبم را به دنيايم، و زودگذر زندگى ام را از دير رسيدن پاداش آخرتم سرگرمم مكن، و دلم را به نگهدارى آنچه ندانستنش را از من نپذيرى مشغول كن، و زبانم را براى هر خير رام كن، و دلم را از ريا پاك گردان، و آن را در مفاصلم جريان مده، و علمم را براى خويشتن خالص گردان. خدايا به تو پناه مى آورم، از شرّ، و انواع همه كارهاى زشت، آشكار و نهانش، و غفلت هايش، و همه آنچه شيطان رانده شده مرا به آن قصد مى كند، و آنچه سلطان لجباز مرا به آن اراده مى نمايد، از آنچه به دانستن آن احاطه دارى، و حضرتت به بازگرداندنش از من توانايى،

اَجِرْنی مِنْ فِتْنَتِها وَاجْعَلْ عَمَلی فیها مَقْبُولاً وَ سَعْیی فیها مَشْکُوراً، (۱) اَللّٰهُمَّ وَ مَنْ اَرادَنی بِسُوءٍ فَاَرِدْهُ بِمِثْلِهِ وَ مَنْ کادَنی فیها فَکِدْهُ وَاصْرِفْ عَنّی هَمَّ مَنْ اَدْخَلَ عَلَیَّ هَمَّهُ وَامْکُرْ بِمَنْ مَکَرَ بی فَاِنَّکَ خَیْرُ الْماکِرینَ وَافْقَأْعَنّی عُیُونَ الْکَفَرَهِ الظَّلَمَهِ وَالطُّغاهِ الْحَسَدَهِ اَللّٰهُمَّ وَ اَنْزِلْ عَلَیَّ مِنْکَ السَّکینَهَ وَ اَلْبِسْنی دِرْعَکَ الْحَصینَهَ وَاحْفَظْنی بِسِتْرِکَ الْواقی وَ جَلِّلْنی عافِیَتَکَ النّافِعَهَ وَ صَدِّقْ قَوْلی وَ فِعالی وَ بارِکْ لی فی وُلْدی وَ اَهْلی وَ مالی اَللّٰهُمَّ ما قَدَّمْتُ وَ ما اَخَّرْتُ وَ ما أَغْفَلْتُ وَما تَعَمَّدْتُ وَ ما تَوانَیْتُ وَ ما أَعْلَنْتُ وَ ما أَسْرَرْتُ فَاغْفِرْهُ لی یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۲)

بیست وسوم: از محمّد بن مسلم روایت شده: حضرت باقر علیه السّلام فرمود بخوان:

اَللّٰهُمَّ اَوْسِعْ عَلَیَّ فی رِزْقی وَامْدُدْلی فی عُمْری وَاغْفِرْلی ذَنْبی وَاجْعَلْنی مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدینِکَ وَلا تَسْتَبْدِلْ بی غَیْری (۳)

بیست وچهارم: روایت شده: حضرت صادق علیه السّلام این دعا را می خواندند:

یا مَنْ یَشْکُرُ الْیَسیرَ وَ یَعْفُو عَنِ الْکَثیرِ وَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحیمُ اِغْفِرْلِیَ الذّنُوُبَ الَّتی ذَهَبَتْ لَذَّتُها وَ بَقِیَتْ تَبِعَتُها (۴)

بیست وپنجم: و نیز روایت شده: آن حضرت این دعا را می خواندند:

یا نُورُ یا قُدُّوسُ یا اَوَّلَ الْاَوَّلینَ وَ یا آخِرَ الْاخِرینَ یا رَحْمنُ یا رَحیمُ اِغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تُغَیِّرُ النِّعَمَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تُحِلُّ النِّقَمَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تَهْتِکُ الْعِصَمَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تُنْزِلُ الْبَلاءَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تُدیلُ الْاَعْداءَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تُعَجِّلُ الْفَناءَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تَقْطَعُ الرَّجاءَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تُظْلِمُ الْهَواءَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تَکْشِفُ الْغِطاءَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تَرُدُّ

۱- خدایا بـه تـو پنـاه می آورم از راهزنـان شـبانه جنّ و انس، و پرخـاش جـویی هایشـان، و شـرورشان، و تـوطئه هایشـان، و حضورگاههـای بـدکاران جنّ وانس، و اینکه از دینم لغزانـده شوم، در نتیجه آخرتم تبـاه گردد، و اینکه این امر از جـانب آنان زیانی در زندگی ام باشد، یا مرا از سوی ایشان بلایی عارض شود، که طاقتش را ندارم، و شکیبایی تحملش برایم نیست، بنابر این ای معبود من به رنـج آن دچـارم مسـاز، تـا از یـادت بـازم دارد، و از عبـادتت مـانعم شود، از همه اینها تنها تویی نگهـدار، بازدارنـده، دورکننـده نگاهبـان، خـدایا رفـاه در زنـدگی را تا زنـده ام داری از تو می خواهم، آن زنـدگی که به وسـیله آن بر طاعتت نیرومنـد شوم، و با آن به خوشنودی ات دست یابم، و فردا به سبب آن به سوی خانه زندگانی جاودان بروم، مرا رزقی روزی مکن که به طغیانم افکنـد، و به فقری دچار مساز که به سبب آن بـدبخت شوم، درحالی که زنـدگی بر من تنگ گرفته شود، در آخرتم بهره شایـان به من عطا فرمـا، و در دنیـایم معاش گسترده گوارای لذیـذ به من مرحمت کن، دنیا را زنـدان من مساز، و فراقش را برای من سبب اندوه مکن، از فتنه هایش پناهم بده، عملم را در آن پذیرفته، و کوششم را قدردانی شده قرار بده،

۲- خـدایا و هرکس مرا به بـدی اراده کرده، به ماننـدش او را اراده کن، و هرکه دربـاره ام بداندیشـی نموده، تو هم با او چنان

کن، و انـدوه کسـی که انـدوهش را بر من وارد نمـوده از من بـاز گردان، و بـا هرکه مکرم کنـد مکر کن، که تـو بهـترین مکر کننـد گانی، دیـد گان کـافران سـتمگر، و سـر کشان حسـود را نسبت به من کـور کن، خـدایا از جـانب خود آرامش بر من فرو فرست، و زره محکمت را به من بپوشان، و مرا به پوشـش نگهـداریت نگاه بدار، و عافیت سودمندت را در بر من کن، و گفتار و کردارم را تصدیق کن، و مرا در فرزند و خاندان و دارایی ام برکت ده، خدایا آنچه پیش فرسـتادم، و پس از این می فرسـتم، و آنچه در آن غفلت ورزیـدم، و آنچه عمـد داشـتم و سـستی کردم، و آشـکار نموده، و پنهـان کردم، برایم بیـامرز، ای مهربان ترین مهربانان.

۳- خدایا در روزی ام بر من وسـعت ده، و عمرم را طولانی کن، و گناهم را بیامرز، و مرا از کسانی قرار ده که به آنها دینت را یاری دهی، و مرا با دیگری جایگزین مکن.

۴- ای آن که انـدك را قـدردانی می کنی، و از بسـیار، درمی گـذری، و او آمرزنـده و مهربـان است، گناهـانی را که خوشـی هایش از میان رفته، و مکافاتش همچنان مانده برایم بیامرز.

الدُّعآءَ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتی تَرُدَّ غَیْثَ السَّمآءِ (۱)

بیست وششم: و نیز این دعا از آن حضرت نقل شده: یا عدّتی فی کربتی، و یا صاحبی فی شدّتی، و یاولیّ فی نعمتی، و یا غیاثی فی رغبتی و آن حضرت فرموده: این دعا دعای امیر مؤمنان علیه السّلام است:

اَللهُمَّ کَتَبْتَ الْاٰثارَ وَ عَلِمْتَ الْاَخْبارَ وَ اطَّلَعْتَ عَلَی الْاَسْرارِ فَحُلْتَ بَیْنَنا وَ بَیْنَ الْقُلُوبِ فَالسِّرُّ عِنْدَکَ عَلانِیَهٌ وَ الْقُلُوبُ اِلَیْکَ مُفْضاهٌ وَ اِنَّما اَمْرُکَ لِشَیْئٍ اِذا اَرَدْتَهُ اَنْ تَقُولَ لَهُ کُنْ فَیَکُونُ فَقُلْ بِرَحْمَتِکَ لِطاعَتِکَ اَنْ تَدْخُلَ فی کُلِّ عُضْوٍ مِنْ اَعْضائی وَلاتُفارِقَنی حَتّی اَلْقاکَ وَ قُلْ بِرَحْمَتِکَ لِمَعْصِیَتِکَ اَنْ تَخْرُجَ مِنْ کُلِّ عُضْوٍ مِنْ اَعْضائی فَلا تَقْرَبُنی حَتّی اَلْقاکَ وَارْزُقْنی مِنَ الدُّنْیا وَ زَهِّدْنی فیها وَ لا تَزْوِها عَنّی وَ رَغْبَتی فیها یا رَحْمنُ (۲)

بیست وهفتم: علی بن ابراهیم از پدرش، از ابن محبوب، از علاء بن رزین، از عبد الرحمن بن سیّابه روایت کرده: حضرت صادق علیه السّلام این دعا را به من عطا فرمود:

اَلْحَمْدُ لِلّهِ وَلِیِّ الْحَمْدِ وَ اَهْلِهِ وَ مُنْتَهاهُ وَ مَحَلِّهِ اَخْلَصَ مَنْ وَحَّدَهُ وَاهْتَدی مَنْ عَبَدَهُ وَ فازَ مَنْ اَطاعَهُ وَ اَمِنَ الْمُعْتَصِمُ بِهِ اَللّهُمَّ یا ذَا الْجُودِ وَالْمَجْدِ وَ الثَّناءِ الْجَمیلِ وَ الْحَمْدِ اَسْئَلُکَ مَسْئَلَهَ مَنْ خَضَعَ لَکَ بِرَقَبَتِهِ وَ رَغَمَ لَکَ اَنْفُهُ وَ عَفَّرَ لَکَ وَجْهَهُ وَ ذَلَّلَ لَکَ نَفْسَهُ وَ فاضَتْ مِنْ خَوْفِکَ دُمُوعُهُ وَ تَرَدَّدَتْ عَبْرَتُهُ وَاعْتَرَفَ لَکَ بِذُنُوبِهِ وَ فَضَحَتْهُ عِنْدَکَ خَطیئَتُهُ وَ شَانَتْهُ عِنْدَکَ جَریرَتُهُ فَضَعُفَتْ عِنْدَ ذلِکَ قُوَّتُهُ وَ قَلَّتْ حیلَتُهُ وَ انْقَطَعَتْ عَنْهُ اَسْبابُ خَدایِعِهِ وَاضْمَحَلَّ عَنْهُ کُلُّ باطِلٍ وَ اَلْجَاَتْهُ ذُنُوبُهُ اِلی ذُلِّ مَقامِهِ بَیْنَ یَدَیْکَ وَ

۱- ای نور، ای بسیار مقدّس، ای آغاز آغازها، و ای پایان پایان ها، ای بخشاینده، ای مهربان، برایم بیامرز گناهانی را که نعمت ها را دگرگون می سازد، و گناهانی را که انتقام ها را فرود می آورد، و گناهانی را که پرده ها را می درد، و گناهانی را که بلاها را نازل می نماید، و گناهانی را که دشمنان را پیروز می کند، و گناهانی را که نابودی را زود می آورد، و گناهانی را که امید را قطع می کند، و گناهانی را که هوا را تاریک می کند، و گناهانی را که پرده های حرمت را کنار می زند، و گناهانی را که دعا را باز می گرداند، و گناهانی را که از باران آسمان پیش گیری می کند.

۲- خدایا آثار را نوشتی، و اخبار را دانستی، و بر اسرار آگاه شدی، و میان ما و دلها پرده شدی، پنهان نزد تو آشکار است، دلها به درگاهت راز گشاده اند، و تنها فرمانت برای چیزی آنگاه که آن را اراده کنی، این است که به او بگویی باش، پس بشود، بنابر این از باب رحمتت به طاعتت بگو در هر عضوی از اعضای من واردا شود، و از من جدا نشود، تا تو را ملاقات کنم، و از باب رحمتت به معصیتت بگو از هر عضوی از اعضای من خارج شود، و به من نزدیک نگردد تا تو را ملاقات کنم، و از دنیا نصیبم ده، و در ان بی رغبتم کن، و از آن درحالی که رغبت در آن دارم محرومم منما، ای بخشاینده.

خُضُوعِهِ لَدَيْکَ وَابْتِهالِهِ اِلَيْکَ اَسْئَلُکَ اللّهُمَّ سُؤالَ مَنْ هُوَ بِمَنْزِلَتِهِ اَرْغَبُ اِلَيْکَ کَرَغْبَتِهِ وَ اَتَضَرَّعُ اِلَيْکَ کَتَضَرُّعِهِ وَابْتَهِلُ اِلَيْکَ کَاَشَدِّ ابْتِهالِهِ ، (۱) اَللّهُمَّ فَارْحَم اسْتِکانَهَ مَنْطِقی وَذُلَّ مَقامی وَ مَجْلِسی وَ خُضُوعی اِلَيْکَ بِرَقَبَتی اَسْئَلُکَ اللهُمَّ الْهُدی مِنَ الضَّلالَهِ وَالْبَصيرَهَ مِنَ الْعَمی وَالرُّشْدَ مِنَ الْغِوايَهِ وَاَسْئَلُکَ اللهُمَّ اَکْثَرَ الْحَمْدِ عِنْدَ الرَّخآءِ وَاَجْمَلَ الصَّبْرِ عِنْدَ الْمُصيبَهِ وَ اَفْضَلَ الشُّکْرِ عِنْدَ مَوْضِعِ الشُّکْرِ وَ التَّسْليمَ عِنْدَ الشُّبُهاتِ وَ اَسْئَلُکَ الْقُوَّهَ فی طاعَتِکَ وَالضَّعْفَ عَنْ مَعْصِيَتِکَ وَالْهَرَبَ اِلَيْکَ مِنْکَ وَ التَقَرُّبَ اِلَيْکَ رَبِّ لِتَرْضی وَالتَّحَرِّیَ لِکُلِّ ما يُرْضيکَ عَنّی فی اِسْخاطِ خَلْقِکَ الْتِماساً لِرِضاکَ رَبِّ مَنْ اَرْجُوهُ اِنْ لَمْ تَرْحَمْنی اَوْ مَنْ يَعُودُ عَلَیَّ اِنْ اَقْصَيْتَنی اَوْ مَنْ يَنْفَعُنی عَفْوُهُ اِنْ عاقَبْتَنی اَوْ مَنْ آمُلُ عَطاياهُ اِنْ حَرَمْتَنی اَوْ مَنْ يَمْلِکُ کَرامَتی اِنْ اَهَنْتَنی اَوْ مَنْ يَضُرُّنی هَوانُهُ اِنْ اَکْرَمْتَنی، (۲) رَبِّ ما اَسْوَءَ فِعْلی وَ اَقْبَحَ عَمَلی وَ اَقْسی قَلْبی وَ اَطْوَلَ اَمَلی وَ اَقْصَرَ اَجَلی وَ اَجْرَاَنی عَلی عِصْيانِ مَنْ خَلَقَنی رَبِّ وَ ما اَحْسَنَ بَلاَّئَکَ عِنْدی وَ اَظْهَرَ نَعْم اَنَّکَ عَلَیَّ کَثُرَتْ عَلَیَّ مِنْکَ النِّعَمُ فَما اُحْصيها وَ قَلَّ مِنّیِ الشُّکْرُ فيما اَوْلَيْتَنيهِ فَبَطِرْتُ بِالنِّعَمِ وَ تَعَرَّضْتُ لِلنِّقَمِ وَ سَهَوْتُ عَنِ الذِّکْرِ وَ رَکِبْتُ الْجَهْلَ بَعْدَ الْعِلْمِ وَ جُزْتُ مِنَ الْعَدْلِ اِلَی الظُّلْمِ وَ جاوَزْتُ الْبِرَّ اِلَی الأثْمِ وَ صِرْتُ اِلَی اللَّهْوِ مِنَ الْخَوْفِ وَ الْحُزْنِ فَما اَصْغَرَ حَسَناتی وَ اَقَلَّها فی کَثْرَهِ ذُ نُوبی وَاَعْظَمَها عَلی قَدْرِ صِغَرِ خَلْقی وَ ضَعْفِ رُکنی رَبِّ وَ ما اَطْوَلَ اَمَلی فی قِصَرِ اَجَلی وَ اَقْصَرَ اَجَلی فی بُعْدِ اَمَلی وَ ما اَقْبَحَ سَريرَتی فی عَلانِيَتی رَبِّ لا حُجَّهَ لی اِنِ احْتَجَجْتُ وَلا عُذْرَلی اِنِ اعْتَذَرْتُ، (۳) وَلا شُکْرَ عِنْدی

۱- ستایش خدای را، سرپرست ستایش و شایسته ستایش و نهایت و جایگاه آن است، اخلاص ورزید آن که یگانه اش دانست، و ره یافت آن که او را پرستید، و رستگار شد آن که از او اطاعت نمود، و چنگ زننده به او ایمنی یافت، خدایا ای دارای بخشش و بزرگواری، و ثنای نیک و ستایش، از تو می خواهم، خواستن کسی که با تمام وجودش برایت فروتن گشته، و خود را در برابرت خوار نموده، و چهره اش را برایت به خاک ساییده، و جانش را برایت به خواری افکنده، و اشک هایش از بیمت جاری گشته، و سرشکش پیاپی ریزان شده، و به گناهانش در برابرت اعتراف کرده، و خطایش او را نزد تو رسوا نموده، و جنایتش او را نزد تو زشت ساخته، پس کنار این امور نیرویش ضعیف شده، و چاره اش کم گشته، و وسایل نیرنگ هایش از او بریده، و هر باطلی از او پاشیده شد، و گناهانش او را به خواهی مقامش در برابرت، و خضوع در پیشگاهت، و زاری به سویت وادار نموده است، از تو می خواهم خدایا، خواستن آن که به منزله اوست، به تو رغبت می نمایم مانند رغبت او، و زاری می کنم به پیشگاه تو مانند زاری او، و ناله می کنم به درگاهت به شدیدترین ناله او،

۲- خدایا به درماندگی گفتارم، و خواری مقام و جایگاهم، و به خضوع به درگاهت با همه وجودم رحم کن، از تو می خواهم خدایا، هدایت از گمراهی را، و بینایی از کوردلی را، و رشد از بیراهه را، و از تو می خواهم خدایا ستایش بسیار را هنگام آسایش، و صبر زیباتر را به گاه مصیبت، و شکر برتر را در جایگاه شکر، و تسلیم تو شدن را به هنگام شبهه ها، و از تو می خواهم نیرومندی در طاعتت، و سستی از معصیتت، و گریز به سویت را از خویش، و تقرّب به حضرتت را پروردگارا تا راضی شوی، و جستجو کردن از هرچه که تو را از من خشنود می سازد، در به خشم آوردن بندگانت، از روی طلب خشنودی ات پروردگارا به که امید بندم، اگر به من رحم نکنی، یا که از من احوال گیرد، اگر مرا دورم کنی، یا کیست که گذشتش به من سود دهد، اگر تو مجازاتم نمایی، یا کیست که عطاهایش را آرزو کن، اگر محرومم کنی، یا کیست که کرامتم را بهدست گیرد، اگر تو مرا پست نمایی، یا کیست که سبک داشتنش به من زیان رساند، اگر تو مرا گرامی داری؟

۳- پروردگارا چه بد است رفتارم، و چه زشت است کردارم، و چه دراز است آرزویم، و چه کوتاه است عمرم، و چه گستاخم بر نافرمانی کسی که مرا آفرید؟ پروردگارا، چه نیکوست آزمایشت پیش من، و آشکار است نعمت هایت بر من، نعمت هایت بر من زیاد شد، نمی دانم آنها را شماره کنم، و در آنچه سزاوار احسانم کردی سپاسم کم شد، به نعمتها راه فساد پیش گرفتم، و خود را در معرض انتقام قرار دادم، از ذکر غافل شدم پس از دانایی به مرکب نادانی سوار گشتم، از عدالت به سوی ستم گذشتم، و از نیکی به گناه تجاوز کردم، و از ترس از عاقبت و اندوه بر خود به دنیای لهو و بازی بازگشتم، پس چه کوچک است خوبی هایم، و کم است در برابر کثرت گناهانم، و چه بزرگ است آنها در کنار کوچکی خلقتم، و سستی بنیادم؟ پروردگارا چه دراز است آرزویم، در برابر کوتاهی عمر، و چه کوتاه است عمرم در برابر دوری آرزویم، و چه زشت است باطنم در برابر ظاهرم؟ پروردگارا حجّتی ندارم اگر احتجاج کنم، و عذر قابل قبولی برایم نیست، اگر عذرخواهی کنم،

اِنِ ابْتَلَیْتُ وَ اُولیتُ اِنْ لَمْ تُعِنّی عَلی شُکْرِ ما اَوْلَیْتُ رَبّی ما اَخَفَّ میزانی غَداً اِنْ لَمْ تُرَجِّحْهُ وَ اَزَلَّ لِسانی اِنْ لَمْ تُثَبِّتْهُ وَ اَسْوَدَ وَجْهی اِنْ لَمْ تُبَیِّضْهُ رَبِّ کَیْفَ لی بِذُنُوبِیَ الَّتی سَلَفَتْ مِنّی قَدْ هُدَّتْ لَها اَرْکانی رَبِّ کَیْفَ اَطْلُبُ شَهَواتِ الدُّنْیا وَ اَبْکی عَلی خَیْبَتی فیها وَ لا اَبْکی وَ تَشْتَدُّ حَسَراتی عَلی عِصْیانی وَ تَفْریطی رَبِّ دَعَتْنی دَواعِی الدُّنْیا فَاَجَبْتُها سَریعاً وَ رَکَنْتُ اِلَیْها طآئِعاً وَ دَعَتْنی دَواعِی الاْخِرَهِ فَتَثَبَّطْتُ عَنْها وَ اَبْطَاْتُ فِی الْاِجابَهِ وَالْمُسارَعَهِ اِلَیْها کَما سارَعْتُ اِلی دَواعِی الدُّنْیا وَ حُطامِهَا الْهامِدِ وَ هَشیمِهَا الْبائِدِ وَ سَرابِهَا الذّاهِبِ رَبِّ خَوَّفْتَنی وَ شَوَّقْتَنی وَاحْتَجَجْتَ عَلَیَّ بِرِقّی وَ تَکَفَّلْتَ لی بِرِزْقی فَاَمِنْتُ خَوْفَکَ وَ تَثَبَّطْتُ عَنْ تَشْویقِکَ وَ لَمْ اَتَّکِلْ عَلی ضَمانِکَ وَ تَهاوَنْتُ بِاحْتِجاجِکَ، (۱) اَللّهُمَّ فَاجْعَلْ اَمْنی مِنْکَ فی هذِهِ الدُّنْیا خَوْفاً وَ حَوِّلْ تَثَبُّطی شَوْقاً وَ تَهاوُنی بِحُجَّتِکَ فَرَقاً مِنْکَ ثُمَّ رَضِّنی بِما قَسَمْتَ لی مِنْ رِزْقِکَ یا کَریمُ اَسْئَلُکَ بِاسْمِکَ الْعَظیمِ رِضاکَ عِنْدَ السُّخْطِهِ وَ الْفُرْجَهَ عِنْدَ الْکُرْبَهِ وَالنُّورَ عِنْدَ الظُّلْمَهِ وَالْبَصیرَهَ عِنْدَ تَشَبُّهِ الْفِتْنَهِ رَبِّ اجْعَلْ جُنَّتی مِنْ خَطایایَ حَصینَهً وَ دَرَجاتی فِی الْجِنانِ رَفیعَهً وَاَعْمالی کُلَّها مُتَقَبَّلَهً وَ حَسَناتی مُتَضاعَفَهً زاکِیَهً اَعُوذُبِکَ مِنَ الْفِتَنِ کُلِّها ما ظَهَرَ مِنْها وَ ما بَطَنَ وَ مِنْ رَفیعِ الْمَطْعَمِ وَالْمَشْرَبِ وَ مِنْ شَرِّ ما اَعْلَمُ وَ مِنْ شَرِّ ما لا اَعْلَمُ وَ اَعُوذُ بِکَ مِنْ اَنْ اَشْتَرِیَ الْجَهْلَ بِالْعِلْمِ وَ الْجَفا بِالْحِلْمِ وَالْجَوْرَ بِالْعَدْلِ وَالْقَطیعَهَ بِالْبِرِّ وَالْجَزَعَ بِالصَّبْرِ اَوِ الْهُدی بِالضَّلالَهِ اَوِ الْکُفْرَ بِالْایمانِ (۲)

حکایت عبدالرحمن بن سیابه و وصیت امام صادق علیه السلام به او

مؤلّف گوید: این دعا مشتمل بر مضامین بلندی است، و عبد الرحمن بن سیابه همان کسی است، که حضرت صادق علیه

۱- و سپاسی نزد من نیست اگر آزمایش شوم یا مورد احسان قرار گیرم، اگر بر سپاس آنچه به من احسان کردی یاری ام ندهی، پروردگارم فردای قیامت چه سبک است میزان کارهایم اگر ان را سنگین نکنی، و چه لغزان است زبانم، اگر استوارش ننمایی، و چه سیاه است رویم اگر سپیدش نکنی، پروردگارا چه کنم با گناهانم که از من سرزده و پایه های هستی ام در برابر آنها درهم شکسته، چگونه شهوات دنیا را طلب می کنم، و بر محرومیتم از انها می گریم، درحالی که نمی گریم و شدید نمی شود حسرتهایم بر عصیان و تقصیر؟ پروردگارا داعیان دنیا و دعوتم کردند، با شتاب اجابت نمودم، و به میل و رغبت به آن دل بستم، داعیان آخرت دعوتم نمودند، از آن باز ماندم ماه از پاسخ دادن و شتاب به سوی آن کندی کردم، چنان که به جانب دواعی دنیا، و کالای پوسیده اش، و گیاه فناپذیرش، و نمای از بین رونده اش شتافتم! ! پروردگارا مرا بیم دادی و تشویق نمودی، و بر من به بندگی ام احتجاج کردی، و عهده دار روزی ام شدی، به نادرستی از بیممت ایمن شدم، و از تشویقت بازماندم، و بر ضمانتت اعتماد نکردم، و احتجاجت را سبک انگاشتم! !

۲- خدایا ایمنی ام را از تو در این دنیا هراس قرار ده، و بازماندنم را به شوق تبدیل کن، و سبک شمردنم را نسبت به حجّتت به بیم از خودت بازگردان، سپس از روزی ات به آنچه نصیب من نموده ای خشنودم کن، ای بزرگوار، از تو می خواهم به حق نام بزرگت، خشنودی ات را هنگام خشم، و گشایش را زمان گرفتاری، و نور را به گاه تاریکی، و بصیرت را وقت مشتبه شدن فتنه، پروردگارا سپرم را از خطاهایم محکم گردان، و درجاتم را در بهشت بلند فرما، و همگی اعمال را پذیرفته قرار ده، و حسناتم را چند برابر و پاک گردان. به تو پناه می آورم از همه فتنه ها چه آنچه آشکار است چه پنهان، و از خوراکیها و آشامیدنی های فاخر و گران قیمت، و از شرّ آنچه می دانم، و نمی دانم. و به تو پناه می آورم، از اینکه بخرم نادانی را به

دانش، و جفا را به بردباری، و ستم را به عدالت، و قطع رحم را به نیکی، و بی تابی را به شکیبایی، و هدایت را به گمراهی، و کفر را به ایمان.

السّلام او را وصیت سودمندی فرموده که بیانش در اینجا شایسته است، عبد الرحمن نقل کرده: وقتی پدرم سیابه از دنیا رفت، مردی از دوستانش در منزل ما را کوبید، من به سویش رفتم، به من تسلیت گفت سپس پرسید: پدرت چیزی برای شما گذاشته؟ گفتم: نه! کیسه ای که هزار درهم در آن بود به من داد و گفت نیکو محافظت کن و با آن به کسب معاش برخیز، من خوشحال شده، نزد مادرم رفتم، و او را به این مسئله خبر دادم، در پایان آن روز نزد یکی از دوستان پدرم رفتم که برای من کسی مهیّا کند، او برایم سرمایه ای از جامه های سابری خرید، در مغازه ای نشستم، و مشغول کسب شدم حق تعالی مرا از آن کسب خیر بسیاری نصیب فرمود، وقت حج رسید، به قلبم افتاد به حج روم، نزد مادر رفته و او را به حجّ رفتنم خبر کردم، مادر گفت هزار درهم آن مرد را بازگردان، پول آن مرد را تهیه و به او پرداختم، مانند اینکه پول را به و بخشیدم خوشحال شد و لی به من گفت: شاید پولی که به تو دادم کم بوده، و نتوانستی با آن کسب کنی، اگر خواهی بیش از این در اختیارت بگذارم، گفتم نه، قصد حجّ دارم، خواستم پول شما را بازگردانم، به مکه رفتم، اعمال حج را بجا آوردم، به مدینه شرفیاب شدم و با گروهی از مدرم در وقتی که اذن عام می دادند خدمت حضرت صادق علیه السّلام رفتم، چون جوان بودم و ناشناخته، آخر جمعیت نشستم، مردم شروع به پرسش کردند، و حضرت

پاسخ آنان را لطف می فرمود، پس از گرفتن جواب می رفتند، تا جمعیّت کم شد، حضرت به جانب من اشاره کردند و فرمودند: آیا حاجتی داری؟ گفتم: فدایت شوم، من عبد الرحمن بن سَیَابَه هستم.

احوال پدرم را پرسیدند.

گفتم: از دنیا رفت، محزون و غمگین شدند، گویا حضرت را دردی گرفت، فرمودند: خدا او را رحمت کند.

پرسیدند: چیزی گذاشت؟ گفتم: نه.

فرمودند: از کجا توانستی به حج بیایی؟ قصه آن مردی را که هزار درهم به من داد شروع کردم، حضرت فرصت تمام کردن قصه را ندادند و فرمودند: حج آمدی، هزار درهم آن مرد را چه کردی؟ گفتم: به صاحبش بازگردانم.

فرمود: احسنت، سپس فرمود: آیا تو را وصیّتی نکنم؟ گفتم: چرا، فرمودند: به راستی در گفتار، و ادای امانت ملازمت کن تا با مردم در اموالشان شریک شوی، آنگاه بین دو انگشت خود را جمع کرد، یعنی اگر گفتارت صادقانه شد، و دروغ نگفتی، و خلاف وعده نکردی، و در موعد معیّنی که وعده کردی مال مردم را بازگردانی، و حق مردم را نخوری از مردم هرچه بخواهی به تو می دهند، روی این حساب، به خاطر امانت و صداقتی که در تو وجود دارد شریک مردم در اموالشان می شوی.

من این وصیت را از حضرت حفظ کردم، یعنی به آن عمل کردم، و آنقدر مال یافتم که زکات سیصدهزار درهم را پرداختم.

در روایت دیگری وارد شده: این دعای حضرت علی بن الحسین علیه السّلام است و در پایانش این اضافه قرار دارد: امین ربّ العالمین.

بیست وهشتم: از ابن محبوب روایت شده: حضرت صادق علیه السّلام این

دعا را تعلیم شخصی فرمود که بخواند:

اَللّهُمَّ اِنّی أَسْئَلُکَ بِرَحْمَتِکَ الَّتی لاتُنالُ مِنْکَ اِلّا بِرِضاکَ وَالْخُرُوجَ مِنْ جَمیعِ مَعاصیکَ وَالدُّخُولَ فی کُلِّ ما یُرْضیکَ وَالنَّجاهَ مِنْ کُلِّ وَرْطَهٍ وَالْمَخْرَجَ مِنْ کُلِّ کَبیرَهٍ اَتی بِها مِنّی عَمْدٌ اَوْ زَلَّ بِها مِنّی خَطَأٌ اَوْ خَطَرَ بِها عَلَیَّ خَطَراتُ الشَّیْطانِ اَسْئَلُکَ خَوْفاً تُوقِفُنی بِهِ عَلی حُدُودِ رِضاکَ وَ تَشَعَّبَ بِهِ عَنّی کُلُّ شَهْوَهٍ خَطَرَ بِها هَوایَ وَاسْتُزِلَّ بِها رَأْیی لِیُجاوِزَ حَدَّ حَلالِکَ اَسْئَلُکَ اَللّهُمَّ الْاَخْذَ بِاَحْسَنِ ما تَعْلَمُ وَ تَرْکِ سَیِّءِ ما تَعْلَمُ اَوْ اُخْطِئَ مِنْ حَیْثُ لا اَعْلَم اَوْمِنْ حَیْثُ اَعْلَمُ اَسْئَلُکَ السَّعَهَ فِی الرِّزْقِ، (۱) وَالزُّهْدَ فِی الْکَفافِ وَالْمَخْرَجَ بِالْبَیانِ مِنْ کُلِّ شُبْهَهٍ وَالصَّوابَ فی کُلِّ حُجَّهٍ وَالصِّدْقَ فی جَمیعِ الْمَواطِنِ وَ اِنْصافِ النّاسِ مِنْ نَفْسی فیما عَلَیَّ وَلِیَ وَالتَّذَلُّلَ فی اِعْطاءِ النَّصَفِ مِنْ جَمیعِ مَواطِنِ السَّخَطِ وَ الرِّضا وَ تَرْکَ قَلیلِ الْبَغْیِ وَ کَثیرِهِ فِی الْقَوْلِ مِنّی وَالْفِعْلِ وَ تَمامَ نِعَمِکَ فی جَمیعِ الْاَشْیآءِ وَ الشُّکْرَ لَکَ عَلَیْها لِکَیْ تَرْضا وَ بَعْدَ الرِّضا وَ اَسْئَلُکَ الْخِیَرَهَ فی کُلِّ ما یَکُونُ فیهِ الْخِیَرَهُ بِمَیْسُورِ الْاُمُورِ کُلِّها لا بِمَعْسُورِها یا کَریمُ یا کَریمُ وَافْتَحْ لی بابَ الْاَمْرِ الَّذی فیهِ الْعافِیَهُ وَالْفَرَجُ وَافْتَحْ لی بابَهُ ، (۲) وَ یَسِّرْلی مَخْرَجَهُ وَ مَنْ قَدَّرْتَ لَهُ عَلَیَّ مَقْدُورَهً مِنْ خَلْقِکَ فَخُذْ عَنّی بِسَمْعِهِ وَ بَصَرِهِ وَ لِسانِهِ وَ یَدِهِ وَ خُذْهُ عَنْ یَمینِهِ وَ عَنْ یَسارِهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ مِنْ قُدّامِهِ وَامْنَعْهُ اَنْ یَصِلَ اِلَیَّ بِسُوءٍ عَزَّ جارُکَ وَ جَلَّ ثَنآءُ وَجْهِکَ وَ لا اِلهَ غَیْرُکَ اَنْتَ رَبّی وَ اَنا عَبْدُکَ اَللّهُمَّ اَنْتَ رَجآئی فی کُلِّ کُرْبَهٍ وَ اَنْتَ ثِقَتی فی کُلِّ شِدَّهٍ وَ اَنْتَ لی فی کُلِّ

۱- خدایا از تو می خواهم به حق رحمتت که به آن نرسند جز به خشنودی تو و خارج شدن از همه نافرمانهایت و ورود در هر آنچه که تو را خشنود می سازد، و نجات از هر چاه هلاکتی، و بیرون شدن از هر گناه کبیره ای که عمدی آن را از من به میان آورده، یا خطایی مرا به آن لغزانده، یا وسوسه های شیطان به خاطرم افکنده، از تو هراسی می خواهم که مرا به وسیله آن بر مرزهای خشنودی ات بازداری، و با آن هر شهوتی را از من که هوسم آن را به خاطر اندازد و به آن رأیم لغزانده شود تا از مرز حلالت درگذرم پراکنده نمایی، خدایا از تو می خواهم به نیکوترین چیزی که از من می دانی از من بپذیری، و به هرچه که از من می دانی، یا خطا کنم از آنجا که نمی دانم، یا از آنجا که می دانم واگذاری، از تو می خواهم وسعت در روزی،

۲- و قناعت بر مقدار کفاف، و درآمدن با منطق روشن از هر شبهه، و درستی در هر دلیل، و راستی در همه میدانها و انصاف دادن به مردم از جانب خود، در آنچه به زیان یا سود من است، و فروتنی در دادن انصاف در تمام مراحل خشم و خشنودی، و ترک تجاوز چه اندک و چه بسیارش از جانب خود در گفتار و کردار، و تمام کردن نعمت هایت در همه چیز، و سپاس گزاری ات بر آنها، تا خشنود شوی و فوق خشنودی، و از تو خیر می خواهم در هرچه در آن خیر است، به تمام کارهای آسان نه به دشوارش، ای بزرگوار، ای بزرگوار، در کاری که در آن تندرستی کامل و گشایش است برایم بگشا،

اَمْرٍ نَزَلَ بى ثِقَهٌ وَ عُدَّهٌ فَکَمْ مِنْ کَرْبٍ یَضْعُفُ عَنْهُ الْفُؤادُ وَ تَقِلَّ فیهِ الحیلَهُ وَ یَشْمَتُ بِهِ الْعَدُوُّ وَ تُعْیى فیهِ الْاُمُورُ اَنْزَلْتُهُ بِکَ وَ شَکَوْتُهُ اِلَیْکَ راغِباً اِلَیْکَ فیهِ عَمَّنْ سِواکَ قَدْ فَرَّجْتَهُ وَ کَفَیْتَهُ فَاَنْتَ وَلِىُّ کُلِّ نِعْمَهٍ وَ صاحِبُ کُلِّ حاجَهٍ وَ مُنْتَهى کُلِّ رَغْبَهٍ فَلَکَ الْحَمْدُ کَثیراً وَ لَکَ الْمَنُّ فاضِلاً (۱)

بیست ونهم: به سند معتبر روایت شده: حضرت صادق علیه السّلام این دعا را به ابو بصیر تعلیم داد که بخواند:

اَللّهُمَّ اِنّى اَسْئَلُکَ قَوْلَ التَّوّابینَ وَ عَمَلَهُمْ وَ نُورَ الْاَنْبِیاَّءِ وَ صِدْقَهُمْ وَ نَجاهَ الْمُجاهِدینَ وَ ثَوابَهُمْ وَ شُکْرَ الْمُصْطَفَیْنَ وَ نَصیحَتَهُمْ وَ عَمَلَ الذّاکِرینَ وَ یَقینَهُمْ وَ ایمانَ الْعُلَماءِ وَفِقْهَهُمْ وَ تَعَبُّدَ الخاشِعینَ وَ تَواضُعَهُمْ وَ حُکْمَ الْفُقَهاءِ وَ سیرَتَهُمْ وَ خَشْیَهَ الْمُتَّقینَ وَ رَغْبَتَهُمْ وَ تَصْدیقَ الْمُؤْمِنینَ وَ تَوَکُّلَهُمْ وَ رَجاءَ الْمُحْسِنینَ وَ بِرَّهُمْ اَللهُمَّ اِنّى اَسْئَلُکَ ثَوابَ الشّاکِرینَ وَ مَنْزِلَهَ الْمُقَرَّبینَ وَ مُرافَقَهَ النَّبِیّینَ اَللّهُمَّ اِنّى اَسْئَلُکَ خَوْفَ الْعامِلینَ لَکَ وَ عَمَلَ الْخائِفینَ مِنْکَ وَ خُشُوعَ الْعابِدینَ لَکَ وَ یقینَ الْمُتَوَکِّلینَ عَلَیْکَ وَ تَوَکُّلَ الْمُؤْمِنینَ بِکَ اَللّهُمَّ اِنَّکَ بِحاجَتى عالِمٌ غَیْرُ مُعَلَّم وَ اَنْتَ لَها واسِعٌ غَیْرُ مُتَکَّلِفٍ وَ اَنْتَ الَّذى لایُحْفیکَ سائِلٌ وَلایَنْقُصُکَ نائِلٌ وَلا یَبْلُغُ مِدْحَتَکَ قَوْلُ قائِلٍ اَنْتَ کَما تَقُولُ وَ فَوْقَ ما نَقُولُ اَللهُمَّ اجْعَلْ لى فَرَجاً قَریباً وَ اَجْراً عَظیماً وَ سَتْراً جَمیلاً، (۲) اَللّهُمَّ اِنَّکَ تَعْلَمُ اَنّى عَلى ظُلْمى لِنَفْسى وَاِسْرافى عَلَیْها لَمْ اَتّخِذْ لَکَ ضِدّاً وَلا نِدّاً وَلا صاحِبَهً وَلا وَلَداً یا مَنْ لا تُغَلِّطُهُ الْمَسآئِلُ وَیا مَنْ لایَشْغَلُهُ شَیْءٌ عَنْ شَیْءٍ وَلاسَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ وَلابَصَرٌ عَنْ بَصَرٍ وَلایُبْرِمُهُ اِلْحاحُ الْمُلِحّین اَسْئَلُکَ اَنْ تُفَرِّجَ عَنّى فى ساعَتى

۱- و درش را برایم بگشا، و بیرون آمدنش را برایم آسان کن، و هرکه را از بندگانت مقدر نموده ای بر من قدرتی داشته باشد، گوشش و چشمش، و زبانش و دستش را از من باز گیر، و او را از جانب راست و چپ و پشت سر و پیش رویش بگیر، و از این که به من بدی برساند بازش بدار، پناهنده ات عزیز است، و ثنای جلوه ات بس برجسته است، معبودی جز تو نیست، تو پروردگار منی، و من بنده توام، خدایا تو در هر گرفتاری امید منی، و در هر سختی اطمینان منی، و تو در هر حادثه ای که بر من وارد شود، برای من تکیه گاه و ذخیره ای، چه بسا گرفتاری که دل از آن ناتوان شود، و چاره در آن گم گردد، و دشمن به آن شماتت نماید، و مرا در آن گرفتاری، وسایل به زحمت اندازند. آن را نزد تو آوردم، و شکایتش را نزد تو نمودم، در آن از غیر تو به تو رغبت دارم، به تحقیق آن را گشودی، و از آن کفایت کردی پس تویی سرپرست هر نعمت، و یاور هر حاجت، و نهایت هر رغبت، ستایش بسیار توراست، و احسان برتر از آن توست

۲- خدایا از تو می خواهم، گفتار توبه کاران و عملشان را، و نور پیامبران و صدقشان را، و نجات جهادکنندگان و پاداششان را، و شکر برگزیدگان و خیرخواهی شان را، و کردار ذاکران و یقینشان را، و ایمان دانشمندان و فهم شان را، و بندگی فروتنان و تواضع شان را، و حکم فقیهان و روش شان را، و ترس پرهیزکاران وشوقشان را، و باور مؤمنان و توکّلشان را، و امید نیکوکاران و نیکوکاری شان را، خدایا از تو می خواهم پاداش شاکران، و مقام مقرّبان، و رفاقت پیامبران را، خدایا از تو می خواهم ترس کارکنان برایت، عمل بیم داران از حضرتت، و خشوع عابدان درگاهت، و یقین متوکّلان بر ذاتت، خدایا به حاجتم دانایی بی آنکه آموخته باشی، و تو به برآوردنش بدون هیچ زحمتی توانایی، و تویی که هیچ سائلی خسته ات نکند، و عطابخشی از تو نکاهد، و گفتار گوینده ای به ستایشت نرسد، تو چنان که خود می گویی، و برتر از آن که ما می گوییم، خدایا برایم گشایش نزدیک و پاداش بزرگ و پرده پوشی زیبا قرار ده،

هـذِهِ مِنْ حَيْثُ اَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَيْثُ لا ـ اَحْتَسِبُ اِنَّکَ تُحْيِي الْعِظـامَ وَ هِيَ رَميمٌ اِنَّکَ عَلى کُلِّشَـیْءٍ قَديرٌ يـا مَنْ قَلَّ لَهُ شُـكْرى فَلَمْ يَحْرِمْنى وَ عَظُمَتْ خَطيئَتى فَلَمْ يَفْضَحْنى وَ رَانى عَلَى المَعاصى فَلَمْ يَجْبَهْنى وَ خَلَقَنى لِلَّذى خَلَقَنى لَهُ فَصَنَعْتُ غَيْرَ الَّذى خَلَقَنى لَهُ فَنِعْمَ الْمَوْلى اَنْتَ يـا سَـيِّدى وَ بِئْسَ الْعَبْـدُ اَنـا وَجَـدْتَنى وَ نِعْمَ الطّالِبُ اَنْتَ رَبّى وَ بئسَ الْمَطْلُوبُ اَلْفَيْتَنى عَبْـدُكَ ابْنُ عَبْـدِكَ ابْنُ اَمَتِكَ بَيْنَ يَدَيْكَ ما شِئْتَ صَنَعْتَ بى، (۱) اَللهُمَّ هَدَأَتِ الْاَصْواتُ وَ سَكَنَتِ الحَرَكاتُ وَ خَلا كُلُّ حَبيبٍ بِحَبيبِهِ وَ خَلَوْتُ بِكَ اَنْتَ الْمَحْبُوبُ اِلَیَّ فَاجْعَـلْ خَلْوَتى مِنْـكَ اللَّيْلَهَ الْعِتْقَ مِنَ النّـارِ يـا مَنْ لَيْسَتْ لِعالِمٍ فَوْقَهُ صِـفَهٌ يا مَنْ لَيْسَ لِمَخْلُوقٍ دُونَهُ مَنْعَهٌ يا اَوَّلُ قَبْلَ كُلِّ شَـیْءٍ وَ يا آخِراً بَعْدَ كُلِّ شَـیْءٍ يا مَنْ لَيْسَ لَهُ عُنْصُـرٌ وَ يا مَنْ لَيْسَ لِاخِرِهِ فَنَآءٌ وَ يا اَكْمَلَ مَنْعُوتٍ وَ يا اَسْـمَحَ الْمُعْطينَ وَ يا مَنْ يَفْقَهُ بِكُـلِّ لُغَهٍ يُـدْعى بِها وَ يا مَنْ عَفْوُهُ قَـديمٌ وَ بَطْشُهُ شَـديـدٌ وَ مُلْكُهُ مُسْـتَقيمٌ اَسْـئَلُكَ بِاسْـمِكَ الَّذى شافَهْتَ بِهِ مُوسى يا اَللَّهُ يا رَحْمنُ يا رَحيمُ يا لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ اَللهُمَّ اَنْتَ الصَّمَدُ اَسْئَلُكَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُدْخِلَنِي الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِكَ (۲)

سی ام: از یونس روایت شده: به حضرت رضا علیه السّلام عرضه داشتم: به من دعای کوچکی بیاموز.

فرمود: بخوان: یا من دلّنی علی نفسه، و ذلّل قلبی بتصدیقه، اسالک الامن و الایمان.

باب پنجم: ذکر بعض احراز و ادعیه موجزه

حرز حضرت فاطمه علیها السلام

این حرزها و دعاها از کتاب «مهج الدعوات» و «مجتنی» که هر دو از نوشته های رضـی الدین سیّد ابن طاووس هستند انتخاب شده اند.

اول:

۱- خـدایا تـو می دانی که من بـا وجـود سـتم بر نفسم، و زیـاده روی به زیـان خوشـتنم، برای تـو ضـدی و همتـایی و فرزنـدی برنگرفتـم، ای که درخواسـتها او را به اشـتباه نینـدازد، و ای که چیزی از چیزی سـر گرمش نکنـد، و نه گـوش دادنی از گـوش دادنی دیگر، و نه دیدنی از دیدنی دیگر، و اصـرار اصـرارکنندگان به ستوهش نیاورد، از تو می خواهم در این ساعت از جایی که گمان می برم، و از جایی که گمان نمی برم به من گشایش دهی، تو استخوانها را زنده می کنی درحالی که پوسیده است، زیرا تو بر هرچیز توانایی، ای که سپاسم برای او کم شـد ولی محرومم نکرد، و خطایم بزرگ شـد ولی رسوایم ننمود، و مرا بر انجام گناهان دیـد ولی دست رد به سـینه ام نزد، و مرا آفریـد برای آنچه مرا برای آن آفریـد ولی رفتاری غیر از آنچه برای آن آفریـد انجـام دادم، پس چه خوب مولایی هستی تو ای آقای من، و بـد بنـده ای هسـتم من، مرا یافتی، و چه خوب جوینـده ای هستی تو ای پروردگارم، و چه بـدطلب شـده ای هسـتم که مرا یافتی، بنده توام، فرزند بنده ات، فرزند کنیزت پیش روی توام، آنچه خواهی انجام دهی،
۲- خـدایا آوازهـا خـاموش شـد، و جنبش ها آرام گرفت، و هر دوستی با دوسـتش خلوت کرد، و من با تو خلوت گزیـدم، تو محبـوب منی، پس در ایـن شـب خلـوتم را بـا حضـرتت، آزادی ام از آتش قرار ده، ای کـه برای دانشـمندی برتر از او صـفتی

نیست، ای که برای مخلوقی در برابرش عزّتی نمی باشد، ای آغاز پیش از هر چیز، و ای پایان پس از هرچیز، ای که عنصر و ماده ای برایش نیست، ای که برای پایانش فنایی وجود ندارد، ای کامل ترین وصف شده، ای با گذشت ترین عطاکننده، ای که به هر زبانی خوانده شود می فهمد، ای که گذشتش دیرینه، و حمله اش سخت، و فرمانروایی اش استوار است، از تو می خواهم به حق نامی که با آن بی پرده با موسی سخن گفتی، ای خدا، ای بخشاینده، ای مهربان، ای که معبودی جز تو نیست، خدایا تو بی نیازی، از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و مرا به رحمتت وارد بهشت کنی.

از حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام روایت شده: حضرت رسول خدا صلی اللّه علیه و آله به امیر مؤمنان فرمود: هرگاه برای تو امر دشواری پیش آمد بگو: اللّهمّ انّی اسالک بحقّ محمّد و ال محمّد ان تصلّی علی محمّد و ال محمّد، و ان تنجینی من هذا الغمّ.

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدِ وَ اَنْ تُنْجِیَنی مِنْ هذَا الْغَمِّ

دوم: حرز حضرت فاطمه علیها السّلام:

بِسْمِ اللّه الرَّحمنِ الرَّحیمِ یا حَیُّ یا قَیُّومُ بِرَحْمَتِکَ اَسْتَغیثُ فَاَغِثْنی وَلا تَکِلْنی اِلی نَفْسی طَرْفَةَ عَیْنٍ اَبَداً وَ اَصْلِحْ لی شَاْنی کُلَّهُ (۱)

حرز امام زین العابدین علیه السلام

سوم: حرز حضرت زین العابدین علیه السّلام:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ بِسْمِ اللّهِ وَ بِاللّهِ سَدَدْتُ اَفْواهَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالشَّیاطینِ وَالسَّحَرَهِ وَالْاَبالِسَهِ مِنَ الجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالسَّلاطینِ وَ مَنْ یَلُوذُ بِهِمْ بِاللّهِ الْعِزیزِ الْاَعَزِّ وَ بِاللّهِ الْکَبیرِ الْاَکْبَرِ بِسْمِ اللّهِ الظّاهِرِ الْباطِنِ الْمَکْنُونِ الْمَخْزُونِ الَّذی أقامَ بِهِ السَّمواتِ وَالْاَرْضَ ثُمَّ اسْتَوی عَلَی الْعَرْشِ بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ وَ وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَیْهِمْ بِما ظَلَمُوا فَهُمْ لایَنْطِقُونَ قالَ اخْسَؤُا فیها وَلاتُکَلِّمُونِ ، (۲) وَ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَیِّ الْقَیُّومِ وَ قَدْ خابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْماً وَ خَشَعَتِ الْاَصْواتُ لِلرَّحْمنِ فَلا تَسْمَعُ اِلاّ هَمْساً وَ جَعَلْنا عَلی قُلُوبِهِمْ اَکِنَّةً اَنْ یَفْقَهُوهُ وَ فی اذانِهِمْ وَقْراً وَ اِذا ذَکَرْتَ رَبَّکَ فِی الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلی اَدْبارِهِمْ نُفُوراً وَ اِذا قَرَاْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنا بَیْنَکَ وَ بَیْنَ الَّذینَ لا یُؤْمِنُونَ بِالاْخِرَهِ حِجاباً مَسْتُوراً وَ جَعَلْنا مِنْ بَیْنِ اَیْدِیهِمْ سَدّاً وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدّاً فَاَغْشَیْناهُمْ فَهُمْ لایُبْصِرُونَ اَلْیَوْمَ نَخْتِمُ عَلی اَفْواهِهِمْ وَ تُکَلِّمُنا اَیْدیهِمْ فَهُمْ لایَنْطِقُونَ لَوْ اَنْفَقْتَ ما فِی الْاَرْضِ جَمیعاً ما اَلَّفْتَ

ص: ۱۰۸۱

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است، ای زنده، ای پاینده، به رحمتت فریادرسی میطلبم، پس به فریادم برس، و مرا هرگز چشم برهم نهادنی به خود وامگذار، و همه کارهایم را اصلاح فرما.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدا و به خدا، دهان های جنّ، و انس و شیاطین و جادوگران و ابلیسان از جنّ و انس و پادشاهان و هرکه به آنها پناه می برند بستم به خدای عزیز عزیزتر و به خدای بزرگ بزرگتر، به نام خدای ظاهر باطن مستور محفوظ که بر پا کرد به آن آسمانها و زمین را، سپس بر عرش مستولی شد، به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، عذاب بر آنان واقع شد، به خاطر ستمی که روا داشتند، پس آنان سخن نمی گویند. به آنان گفت همچون سگ در دوزخ دور شوید وسخن نگویید،

بَیْنَ قُلُوبِهِمْ وَلکِنَّ اللَّهَ اَلَّفَ بَیْنَهُمْ اِنَّهُ عَزیزٌ حَکیمٌ وَ صَلّیَ اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطّاهِرینَ (۱)

حرز امام جعفر صادق علیه السلام

چهارم: حرز حضرت صادق علیه السّلام:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم یـا خالِقَ الْخَلْقِ وَ یا باسِطَ الرِّزْقِ وَ یا فالِقَ الْحَبِّ وَ یا بارِئَ النَّسَمِ وَ مُحْیِیَ الْمَوْتی وَ مُمیتَ الْاَحْیآءِ وَ دائِمَ الثَّباتِ وَ مُخْرِجَ النَّباتِ اِفعَلْ بی ما اَنْتَ اَهْلُهُ وَ لاتَفْعَلْ بی ما اَنا اَهْلُهُ وَ اَنْتَ اَهْلُ التَّقْوی وَ اَهْلُ الْمَغْفِرَهِ (۲)

حرز امام موسی کاظم علیه السلام

پنجم: حرز موسی بن جعفر علیه السّلام: از علی بن یقطین روایت شده: به موسی بن جعفر علیه السّلام از آنچه موسی بن مهدی در کار او قصد کرده بود خبر دادند، در حالی که جماعتی از اقوام آن جناب در خدمتش بودند.

حضـرت به اقـوامش فرمـود: دراین بـاره رأی شـما چیست؟ گفتن: از او دور شوی و شـخص خود را مخفی کنی، که از شـرّ او ایمن نتوان شد.

حضرت تبّسم فرمود.

و به شعر کعب بن مالک تمثلّ جست؟

زَعَمَتْ سَخینَهُ اَنْ سَتَغْلِبَ رَبَّها فَلَیَغْلِبَنَّ مَغالِبَ الغُلّابِ (۳)

پس دست خود را به جانب آسـمان بلنـد کرد و گفت: اِلهی کَمْ مِنْ عَـدُوٍّ شَـحَذَ لی ظُبَهَ مُـدْیَتِهِ وَاَرْهَفَ لی شَـبا حَدِّه وَدافَ لی قَواتِلَ سُـمُومِهِ وَ لَمْ تَنَمْ عَنِّی عَیْنُ حِراسَتِهِ فَلَمّا رَاَیْتَ ضَعْفی عَنِ احْتِمالِ الْفَوادِحِ وَ عَجْزی عَنْ مُلِمّاتِ الْجَوائِحِ صَرَفْتَ ذلِکَ عَنّی بِحَولِـکَ وَ قُوَّتِـکَ لاـ بِحَوْلٍ مِنّی وَلا قُوَّهٍ فَاَلْقَیْتَهُ فِی الْحَفیرِ الَّذی احْتَفَرَهُ لی خائِباً مِمّا اَمَّلَهُ فِی الـدُّنْیا مُتَباعِـداً مِمّا رَجاهُ فِی الْاخِرَهِ فَلَکَ الْحَمْدُ عَلی ذلِکَ قَدْرَ اِسْتِحْقاقِکَ سَیِّدی اَللّهُمَّ فَخُذْهُ بِعِزَّتِکَ وَافْلُلْ حَدَّهُ عَنّی بِقُدْرَتِکَ وَاجْعَلْ لَهُ شُغْلاً فیما یَلیهِ وَ

۱- و فروتن شـد چهره ها برای آن زنـده پاینده. و به تحقیق محروم شد آن که بار ستم به دوش کشـید، آهسته شد صداها در برابر خـدا، پس نشـنوی مگر صـدایی پنهـان و بر قلـوب کـافران پرده نهـادیم، بازدارنـده از اینکه قرآن را بفهمنـد، و در گوش هایشـان سـنگینی، زمـانی که پروردگـارت را در قرآن به تنهایی یاد کنی، به خاطر رمیـدگی از حق روی به پشت بازگرداننـد، زمانی که قرآن بخوانی، بین تو و آنان که ایمان به آخرت ندارنـد، پرده پوشـیده ای قرار می دهیم، و از پیش رویشان، سدّی و از پشت سـرشان سـدّ می گـذاریم، پس آنـان را پوشانیـدم، در نتیجه حق را نمی بیننـد، امروز بر دهـان هایشان مهر می زنیم، و دست هایشـان بـا مـا سـخن گوینـد، پس خود آنان سـخن نگوینـد، اگر همه آنچه در زمین خرج می کردی، نمی توانستی بین

دلهایشان الفت پدید آوری ولی خدا میان آنان الفت برقرار کرد، به درستی که او عزیز و حکیم است، و درود خدا بر محمّد و خاندان پاکش.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ای آفریننده مخلوقات، و ای گسترنده روزی، و ای شکافنده دانه، و ای آفریننده تنفسّ کنندگان، و زنده کننده مردگان، و میراننده زندگان، و همیشه پایدار، و برآورنده گیاه با من آن کن که تو شایسته آنی، و با من آن مکن که من سزاوار آنم، و تو اهل پروا و اهل آمرزشی.

۳- سنخیه پنداشت به زودی بر پروردگارش غلبه خواهد کرد ولی خدا به غلبه های غلبه کنندگان به یقین غلبه کند

عَجْزاً عَمّا يُناويهِ اَللّهُمَّ وَاَعْدِنی عَلَيْهِ عَدْویً حاضِرَهً تَکونُ مِنْ غَيْظی شِفاءً وَ مِنْ حَنَقی عَلَيْهِ وَقاءً وَ صِلِ اللّهُمَّ دُعائی بِالْاِجابَهِ وَ انْظِمْ شِکايَتی بِالتَّغْييرِ وَ عَرِّفْهُ عَمّا قَليلٍ ما اَوْعَدْتَ الظّالِمينَ وَ عَرِّفْنی ما وَعَدْتَ فی اِجابَهِ الْمُضْطَرّينَ اِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظيمِ وَ الْمَنِّ الْکَريمِ (۱)

راوی گفت: قوم پراکنده شدند، و جمع نشدند مگر برای قرائت خبر مردن موسی بن مهدی.

رقعه الجيب

ششم: رقعه الجيب حرز حضرت رضا عليه السّلام است: از ياسر خادم مأمون روايت شده: که زمانی، حضرت رضا عليه السّلام وارد قصر حميد بن قحطبه شد، لباس را از تن بيرون آورد، و به حميد داد، حميد آن را برای شستن به کنيز خود داد، اندکی نگذشت که کنيز آمد و رقعه ای با او بود، رقعه را به حميد داد و گفت: در گريبان لباس ابو الحسن عليه السّلام يافتم، حميد به حضرت گفت: فدای شما گردم اين جاريه دست نوشته ای در گريبان پيراهن شما يافته، چيست؟ فرمود: تعويذی [دعای پناه جويی] است که آن را از خود دور نمی کنم، حميد گفت: ممکن است ما را به آن مشرّف کنی، فرمود: اين تعويذی است که هرکه در گريبان خود نگاه دارد بلا از او دفع می شود، و برای او نگاهداری از شيطان رجيم است.

آنگاه تعويذ را بر حميد خواند:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحيم بِسْمِ اللّهِ اِنّی اَعُوذُ بِالرَّحْمنِ مِنْکَ اِنْ کُنْتَ تَقِيّاً اَوْ غَيْرَ تَقِيٍّ اَخَذْتُ بِاللّهِ السَّميعِ الْبَصيرِ عَلی سَمْعِکَ وَ بَصَرِکَ لا سُلْطانَ لَکَ عَلَيَّ وَ لا عَلی سَمْعی وَلا عَلی بَصَری وَلاعَلی شَعْری وَلاعَلی بَشَری وَلا عَلی لَحْمی وَلا عَلی دَمی وَلا

۱- معبود من چه بسا دشمنی که برای من تيغ کاردش را تيز کرد، و برش کاره سلاحش را برای من باريک ساخت، و برايم به هم آميخت زهرهای کشنده اش را، و ديده نگهبانی اش از من نخوابيد، پس زمانی که ناتوانی ام را ازتحملّ مصائب سنگين، و درماندگی ام را از پيش آمدهای خانمان برانداز ديدی، همه را به حول وقوّه ات نه به حول و قوّه خويش از من بازگردانی، پس او را در همان چاهی که برای من کنده بود انداختی، نوميد از آنچه آن را در دنيا آرزو می کرد، دور از آنچه در آخرت اميد داشت، پس توراست ستايش بر اين عنايت به اندازه شايستگی ات آقايم، خدايا به عزّتت او را بگير، و به قدرتت تيزی سلاحش را از من کند کن، و او را سرگرم اموری که در اختيار اوست قرار بده، و درمانده از رسيدن به آنچه که طمع دارد، خدای مرا بر او چيره کن چيره شدنی فوری، تا برای خشمم درمان، و برای کينه ام نگهدار باشد، و پيوست کن خدايا دعايم را به اجابت، و سامان ده شکايتم را به دگرگونی، و به همين زودی آنچه که ستمکاران را به آن تهديدی کردی به او بشناسان، و به من بنمايان آنچه در اجابت درماندگان نويد دادی، به درستی که تو صاحب فضل عظيم و احسان کريمی.

عَلی مُخّی وَلا ـ عَلی عَصَبی وَلا ـ عَلی عِظامی وَلا ـ عَلی مالی وَ لا ـ عَلی ما رَزَقَنی رَبّی سَتَرْتُ بَیْنی وَ بَیْنَکَ بِسِتْرِ النُّبُوَّهِ الَّذِی اسْتَتَرَ اَنْبِیآءُ اللّهِ بِهِ مِنْ سَطَواتِ الْجَبابِرَهِ وَالْفَراعِنَهِ جَبْرَئیلُ عَنْ یَمینی وَ میکائیلُ عَنْ یَساری وَ اِسْرافیلُ عَنْ وَرآئی وَ مَحَمَّدٌ صَلّیَ اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اَمامی وَاللّهُ مُطَّلِعٌ عَلَیَّ یَمْنَعُکَ مِنّی وَ یَمْنَعُ الشَّیْطانَ مِنّی اَللّهُمَّ لا یَغْلِبْ جَهْلُهُ اَناتَکَ اَنْ یَسْتَفِزَّنی وَ یَسْتَخِفَّنی اَللّهُمَّ اِلَیْکَ الْتَجَاْتُ اَللّهُمَّ اِلَیْکَ الْتَجَاْتُ اَللّهُمَّ اِلَیْکَ الْتَجَاْتُ (۱)

حرز امام رضا علیه السلام و حکایت عجایب آن

برای این حرز حکایت عجیبی است که آن را ابو الصّلت هروی روایت کرده: مولایم علی بن موسی الرّضا علیه السّلام روزی در منزلش نشسته بود، فرستاده مأمون بر او وارد شد، و گفت امیر تو را می طلبد، امام برخاست، و به من گفت: مأمون در این وقت مرا نمی طلبد مگر برای کاری سخت، و به خدا نمی تواند به من آسیبی برساند، به خاطر این کلمات، که از جدّم رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلّم به من رسیده.

ابو الصّلت گفت: همراه امام نزد مأمون رفتم، چون نظر حضرت به مأمون افتاد، این حرز را تا آخر خواند، وقتی که حضرت برابر مأمون قرار گرفت، مأمون به جانب آن بزرگوار نگریست و گفت: ای ابو الحسن دستور داده ام صدهزار درهم به حضرتت بدهند، و هر حاجتی داری بنویس، چون امام برگشت، مأمون نظر در قفای امام کرد و گفت: اراده کردم من، و اراده کرده است خدا، و آنچه خدا اراده کرده بهتر بوده.

حرز امام جواد علیه السلام

هفتم: حرز حضرت جواد علیه السّلام: یا نور یا برهان یا مبین یا منیر، یا ربّ

ص: ۱۰۸۴

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدا، من از تو به خدای رحمن پناه می برم اگر پرهیزکار باشی، یا غیر پرهیزکار، بستم به خدا شنوای بینا گوش و دیده ات را، تو را تسلّطی بر من نیست و نه بر گوشم و نه بر چشمم، و نه بر مویم، و نه بر پوستم، و نه بر گوشتم، و نه بر خونم، و نه بر مخم، و نه بر عصبم، و نه بر استخوانم، و نه بر دارایی ام، و نه بر آنچه پروردگارم نصیبم نموده، پوشاندم بین خود و بین تو را به پوشش نبوّت، که پیامبران خود را به آن پوشاندند، از حملات گردنکشان و فرعونها، جبرئیل از جانب راستم، و میکائیل از چپم، و اسرافیل از پشت سرم، و محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) از پیش رویم، خدا آگاه بر من است، تو را از من باز می دارد، شیطان را از من باز می دارد، خدایا نادانی اش بر بردباری ات غلبه نمی کند، تا آرامشم را برهم زند، و سبکم شمارد، خدایا پناهنده به تو شدم، خدایا پناهنده به تو شدم، خدای پناهنده به تو شدم.

اکفنی الشّرور، و افات الدُهور، و اسالک النّجاه یوم ینفخ فی الصّور

حرز امام هادی علیه السلام

هشتم: حرز حضرت هادی علیه السّلام:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم یـا عَزیزَ الْعِزِّ فی عِزِّهِ ما اَعَزَّ عَزیزَ الْعِزِّ فی عِزِّهِ یا عَزیزُ اَعِزَّنی بِعِزِّکَ وَ اَیِّدنی بِنَصْرِکَ وَادْفَعْ عَنّی هَمَزاتِ الشَّیاطینِ وَادْفَعْ عَنّی بِدَفْعِکَ وَامْنَعْ عَنّی بِصُنْعِکَ وَاجْعَلْنی مِنْ خِیارِ خَلْقِکَ یا واحِدُ یا اَحَدُ یا فَرْدُ یا صَمَدُ (۱)

حرز امام حسن عسکری علیه السلام

نهم: حرز حضرت عسکری علیه السّلام:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم یـا عُـدَّتی عِنْـدَ شِـدَّتی وَ یـا غَوْثی عِنْـدَ کُرْبَتی وَ یـا مُونِسـی عِنْـدَ وَحْـدَتی اُحْرُسْـنی بِعَیْنِـکَ الَّتی لاتَنامُ وَاکْنُفْنی بِرُکْنِکَ الَّذی لا یُرامُ (۲)

حرز حضرت مولانا القائم علیه السلام

دهم: حرز مولانا القائم علیه السّلام:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم یا مالِکَ الرِّقابِ وَ یا هازِمَ الْاَحْزابِ یا مُفَتِّحَ الْاَبْوابِ یا مُسَبِّبَ الْاَسْبابِ سَبِّبْ لَنا سَبَباً لا نَسْتَطیعُ لَهُ طَلَباً بِحَقِّ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ عَلی آلِهِ اَجْمَعینَ (۳)

قنوت امام حسین علیه السلام

یازدهم: قنوت امام حسین علیه السّلام:

اَللّهُمَّ مَنْ اَوی اِلی مَأْویً فَاَنْتَ مَأْوایَ وَ مَنْ لَجاءَ اِلی مَلْجَأً فَاَنْتَ مَلْجَئِی اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَاسْمَعْ نِدائی وَ اَجِبْ دُعائی وَاجْعَلْ مَآبی عِنْدَکَ وَ مَثْوایَ وَاحْرُسْنی فی بَلْوایَ مِنِ افْتِتانِ الاِمْتِحانِ وَ لَمَّهِ الشَّیْطانِ بِعَظَمَتِکَ الَّتی لا یَشُوبُها وَلَعُ نَفْسٍ بِتَفْتینٍ وَ لا ـ وارِدُ طَیْفٍ بِتَظْنینٍ وَلا یَلُمُّ بِها فَرَحٌ حَتّی تَقْلِبَنی اِلَیْکَ بِاِرادَتِکَ غَیْرَ ظَنینٍ وَلامَظْنُونٍ وَلا مُرابٍ وَ لا مُرْتابٍ اِنَّکَ اَرْحَمُ الرّاحِمینَ (۴)

دعای حضرت رسول(ص) برای امان از جن و انس

دوازدهم: دعای حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله و سلّم است: که امان از جنّ و انس می باشد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ

۱- بـه نـام خـدا که رحمتش بسـیار و مهربانیـاش همیشـگی است، ای که عزّتش عزیز در عزّتش، چه عزیز است آن که عزّتش عزیز است در عزّتش، ای عزیز، عزیزم گردان به عزّتت، و تأییـدم کن به یاریـات، و وسـوسه هـای شـیطان را از من دور کن، و دفاع کن از من به دفاعت، و بازدار از من به کردارت، و مرا از خوبان بندگانت گردان، ای یگانه، ای یکتا، ای تنها، ای بینیاز.

۲- به نام خدا که رحمتش بسـیار و مهربانی اش همیشـگی است ای توشه ام در سـختی، و ای پناهم در گرفتاری، و ای مونسـم در تنهایی، به دیده ات که نمی خوابد از من نگهبانی کن، و در کنف رکنت که قصد آن نمی شود مرا بگیر

۳- به نـام خـدا که رحمتش بسیار و مهربـانی اش همیشـگی است، ای مالـک بنـدگان، ای فراری دهنـده گروه هـای کفر، ای گشاینـده درهـا، ای فراهم کننـده علت هـا، برای مـا سـببی فراهم کن که یارای جسـتنش را نـداریم، به حق لا اله الا اللّه محمّد رسول اللّه درود خدا بر او و بر همه خاندانش.

۴- خـدایا هر که جـای گرفت به جایگـاهی، پس تویی جایگـاه من، و هر که پنـاه گرفت به پناهگاهی، پس تویی پناهگاه من، خـدایا بر محمّـد و خانـدان محمّد درود فرست، و فریادم را بشـنو، و دعایم را اجابت کن، و بازگشـتم، و اقامتگاهم را نزد خود قرار ده، و مرا در آزمونم، از ساقـط شـدن در آزمـایش و پیوسـتن به یـاران شـیطان پـاسم بـدار، به حق عظمتت که بـا آن طمع شخصی به فتنه گری در نیامیزد، و نه درآید به آن خاطره خوابی با بدگمانی، و نه تماس گیرد با آن شادی بیرون از حد، تا مرا بـا اراده ات بـه سـوی خـود بـاز می گردانیـد نـه متهم و نه مظنـون، نه بـدگمان و نه مشـکوک به درسـتی که تـو مهربـان ترین مهربانانی. سیّد ابن طاووس قنوتهای ائمه را در کتاب «مهج الدعوات» گرد آورده، چون طولانی بودند، من به همین یک قنوت اکتفا کردم.

الْعَظیمِ ما شآءَ اللَّهُ کانَ وَ مالَمْ یَشَأْ لَمْ یَکُنْ اَشْهَدُ اَنَّ اللَّهَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ وَ اَنَّ اللَّهَ قَدْ اَحاطَ بِکُلِّ شَیْئٍ عِلْماً اَللّٰهُمَّ اِنّی اَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ نَفْسی وَ مِنْ شَرِّ کُلِّ دآبَّهٍ اَنْتَ اخِذٌ بِناصِیَتِها اِنَّ رَبّی عَلی صِراطٍ مُسْتَقیمٍ (۱)

دعای تجربه شده برای محفوظ بودن

سیزدهم: دعای به تجربه آمده: از انس روایت شده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلّم فرمود: هرکه این دعا را در هر صبح و شام بخواند، حق تعالی چهار فرشته بر او بگمارد، که او را از پیش رو و پشت سر و جانب راست و طرف چپ حفظ کنند، و در امان خدای عزّ و جلّ باشد، و اگر آفریدگان از جنّ و انس بکوشند که بر او زیان برسانند توفیق نیابند، و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ بِسْمِ اللَّهِ خَیْرِ الْاَسْماءِ بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْاَرْضِ وَ السَّمآءِ بِسْمِ اللَّهِ الَّذی لایَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ سَمُّ وَلا دآءٌ بِسْمِ اللَّهِ اَصْبَحْتُ وَ عَلَی اللَّهِ تَوَکَّلْتُ بِسْمِ اللَّهِ عَلی قَلْبی وَ نَفْسی بِسْمِ اللَّهِ عَلی دینی وَ عَقْلی بِسْمِ اللَّهِ عَلی اَهْلی وَ مالی بِسْمِ اللَّهِ عَلی ما اَعْطانی رَبّی بِسْمِ اللَّهِ الَّذی لایَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَیْءٌ فِی الْاَرْضِ وَ لا فِی السَّماءِ وَ هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ اَللَّهُ اَللَّهُ رَبّی لا اُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً اَللَّهُ اَکْبَرُ اَللَّهُ اَکْبَرُ وَ اَعَزُّ وَ اَجَلُّ مِمّا اَخافُ وَ اَحْذَرُ عَزَّ جارُکَ وَ جَلَّ ثَناؤُکَ وَلا اِلهَ غَیْرُکَ اَللّٰهُمَّ اِنّی اَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ نَفْسی وَ مِنْ شَرِّ کُلِّ سُلْطانٍ شَدیدٍ وَ مِنْ شَرِّ کُلِّ شَیْطانٍ مَریدٍ وَ مِنْ شَرِّ کُلِّ جَبّارٍ عَنیدٍ وَ مِنْ شَرِّ قَضآءِ السّوُءِ

ص: ۱۰۸۶

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، معبودی جز خدا نیسد، بر او توکلّ کردم و او پروردگار عرش بزرگ است، آنچه خدا خواست شد، و آنچه نخواست نشد، گواهی می دهم که خدا بر هر چیز تواناست. و در دانش به همه چیز احاطه دارد، خدایا به تو پناه می آورم از شرّ خودم و از شر هر جنبده ای که تو گیرنده مهارش هستی، به درستی که پروردگارم بر راه استوار است

وَ مِنْ کُلِّ دابَّهٍ اَنْتَ آخِذٌ بِناصِیَتِها اِنَّکَ عَلی صِراطٍ مُسْتَقیم وَ اَنْتَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ حَفیظٌ اِنَّ وَلِیِّیَ اللّهُ الَّذی نَزَّلَ الْکِتابَ وَ هُوَ یَتَوَلَّی الصّالِحینَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللّهُ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظیم (۱)

دعای حضرت رسول(ص)

چهاردهم: دعای حضرت رسول صلی اللّه علیه و آله و سلّم:

اَللّهُمَّ اِنّی اَعُوذُ بِکَ اَنْ اَفْتَقِرَ فی غِناکَ اَوْ اَضِلَّ فی هُداکَ اَوْ اَذِلَّ فی عِزِّکَ اَوْ اُضامَ فی سُلْطانِکَ اَوْ اُضْطَهَدَ وَالْاَمْرُ اِلَیْکَ اَللّهُمَّ اِنّی اَعُوذُبِکَ اَنْ اَقُولَ زُوراً اَوْ اَغْشی فُجُوراً اَوْ اَکُونَ بِکَ مَغْرُوراً (۲)

دعای امام باقر علیه السلام برای کفایت مهمات

پانزدهم: دعایی است از حضرت باقر علیه السّلام: از ابو حمزه ثمالی روایت شده: از حضرت باقر علیه السّلام اجازه خواستم خدمتش مشرّف شوم، حضرت از خانه بیرون آمد، درحالی که لبهای مبارکش حرکت می کرد، فرمود: تکلّم مرا دانستی؟ گفتم: آری فدایت شوم.

فرمود: تکلّم کردم به کلامی که احدی هرگز به آن تکلم نکرده، مگر آن که حق تعالی آنچه از امر دنیا و آخرت مهم اوست کفایت فرموده، گفتم: فدایت شوم، پس مرا به آن خبر ده، فرمود: آری هرکه این کلمات را در حال بیرون رفتن از خانه بخواند، مهمّات او آسان گردد: بسم اللّه الرّحمن الرّحیم حسبی اللّه توکّلت علی اللّه اللّهم انّی اسالك خیر اموری کلّها، و اعوذ بك من خزی الدّنیا و عذاب الاخره

ادعیه الوسائل الی المسائل و آن ده مناجات است

شانزده هم: ادعیه الوسائل الی المسائل [دعاهای سبب خواهی برای نیل به درخواستها] از محمّد بن حارث نوفلی خادم حضرت جواد علیه السّلام نقل شده: وقتی مأمون دخترش را به همسری حضرت جواد علیه السّلام درآورد، حضرت برای او نوشت:

ص: ۱۰۸۷

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدا بهترین نامها، به نام خدا پروردگار زمین و آسمان، به نام خدا که سمّی و دردی با نامش زیان نمی رساند، به نام خدا صبح کردم، و بر خدا توکلّ نمودم، به نام خدا بر دل و جانم، به نام خدا بر دین و عقلم، به نام خدا بر خاندان و دارایی ام به نام خدا بر آنچه پروردگارم به من بخشید، به نام خدا که نامش چیزی در زمین و آسمان زیان نمی رساند، و او شنوای داناست، خدا خدا پروردگار من است چیزی را شریک او نسازم، خدا بزرگتر است. خدا بزرگتر است و عزیزتر و عظیم تر از آنچه می ترسم و پرهیز می کنم، عزیز است پناهنده ات، بزرگ است ثنایت، و معبودی جز تو نیست، خدایا من به تو پناه می آورم، از شرّ خودم، و از شرّ هر سلطان سرسخت، و از شرّ هر شیطان ستمگر، و از شرّ هر سرکش لجباز، و از شرّ هر پیش آمد بد، و از شرّ هر جنبنده ای که تو گیرنده مهارش هستی، به درستی که تو بر راه استواری، و بر هرچیز نگهبانی، به حق سرپرست من خداست که قرآن را نازل کرد، و او شایستگان را

سرپرستی می کنـد، پس اگر روی بگردانند بگو: خـدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او توکـلّ کردم، و او پروردگار عرش عظیم است.

۲– خـدایا به تو پناه می آورم از این که نیازمنـد شوم در سایه بی نیازی تو، یا گمراه شوم در کنار هـدایت تو، یا خوار شوم در جنب عزّت تو، یا مظلوم واقع شوم در سایه سـلطنت تو، یا پایمال شوم و کار مربوط به توست، خـدایا به تو پناه می آورم از این که زور بگویم، یا در بدکاری فرو روم یا در برابر تو مغرور گردم.

برای هر زنی از جانب شوهرش صداقی است، و حق تعالی دارایی ما را در آخرت ذخیره کرده، همچنان که دارایی شما را در دنیا به شما داده و من به کابین دختر تو دادم «وسائل الی المسائل» را و آن مناجاتی است که پدرم به من عنایت کرده، به او نیز از پدرش موسی بن جعفر علیه السّلام رسیده، و به و او پدرش جعفر و به او از پدرش محمّد، و به او از پدرش علی بن الحسین، و به او از پدرش حسین، و به او از پدرش امیر مؤمنان علی بن ابیطالب و به او از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله رسیده، که جبرئیل به آن حضرت سپرد و گفت: ای محمّد ربّ العزّه به تو سلام میرساند و میفرماید: این کلیدهای گنجهای دنیا و آخرت است، آن را به سوی خواسته های خود وسیله ساز، تا به مراد خود برسی و خواسته تو انجام گیرد، و آن را به حاجتهای دنیا اختصاص مده، که بهره آخرتت را کم میکند، و آن ده وسیله است که به واسطه آن، درهای خواسته ها گشوده میشود، و به سبب آنها حاجات درخواست میگردد، و به انجام میرسد، و این است نسخه آن:

مناجات استخاره

اَللهُمَّ اِنَّ خِیَرَتَکَ فیمَا اسْتَخَرْتُکَ فیهِ تُنیلُ الرَّغائِبَ وَ تُجْزِلُ الْمَواهِبَ وَ تُغْنِمُ الْمَطالِبَ وَتُطَیِّبُ الْمَکاسِبَ وَ تَهْدی اِلی اَجْمَلِ الْمَذاهِبِ وَ تَسُوقُ اِلی اَحْمَدِ الْعَواقِبِ وَتَقی مَخُوفَ النَّوائِبِ اَللهُمَّ اِنّی اَسْتَخیرُکَ فیما عَزَمَ رَأْیی عَلَیْهِ وَ قادَنی عَقْلی اِلَیْهِ وَ سَهِّلِ اللهُمَّ فیهِ ما تَوَعَّرَ وَ یَسِّرْ مِنْهُ ما تَعَسَّرَ وَاکْفِنی فیهِ الْمُهِمَّ وَادْفَعْ بِهِ عَنی کُلَّ

مُلِمٍّ وَاجْعَلْ یا رَبِّ عَواقِبَهُ غُنْماً وَ مَخُوفَهُ سِلْماً وَ بُعْدَهُ قُرْباً وَجَدْبَهُ خِصْباً وَ اَرْسِلِ اللّهُمَّ اِجابَتی وَاَنْجِحْ طَلِبَتی وَاقْضِ حاجَتی وَاقْطَعْ عَنِّی عَوائِقَها وَامْنَعْ عَنِّی بَوائِقَها وَ اَعطِنی اللهُمَّ لِوآءَ الظَّفَرِ وَالْخِیَرَة فیمَا اسْتَخَرْتُکَ وَ وُفُورَ الْمَغْنَم فیما دَعَوْتُکَ وَ عَوائِدَ الاِفْضالِ فیما رَجَوْتُکَ وَاقْرِنْهُ اللّهُمَّ بِالنَّجاحِ وَ خُصَّهُ بِالصَّلاحِ وَاَرِنی اَسْبابَ الْخِیَرَهِ فیهِ واضِحَةً وَاَعْلامَ غُنْمِها لائِحَةً وَاشْدُدْ خِناقَ تَعْسیرِها وَانْعَشْ صَریعَ تَیْسیرِها وَ بَیِّنِ اللّهُمَّ مُلْتَبَسَها وَاَطْلِقْ مُحْتَبَسَها وَ مَکِّنْ اُسَّها حَتّی تَکُونَ خِیَرَةً مُقْبِلَةً بِالْغُنْمِ مُزیلَةً لِلْغُرْمِ عاجِلَةً لِلنَّفْعِ باقِیَةَ الصُّنْعِ اِنَّکَ مَلیٌّ بِالْمَزیدِ مُبْتَدِئٌ بِالْجُودِ (۱)

منا جات استقاله(چشم پوشی)

اَللّهُمَّ اِنَّ الرَّجاءَ لِسَعِهِ رَحْمَتِکَ اَنْطَقَنی بِاسْتِقالَتِکَ وَالْاَمَلَ لِاَناتِکَ وَ رِفْقِکَ شَجَّعَنی عَلی طَلَبِ اَمانِکَ وَ عَفْوِکَ وَلی یا رَبِّ ذُنُوبٌ قَدْ واجَهَتْها اَوْجُهُ الْاِنْتِقامِ وَ خَطایا قَدْ لاحَظَتْها اَعْیُنُ الْاِصْطِلامِ وَاسْتَوْجَبْتُ بِها عَلی عَدْلِکَ اَلیمَ الْعَذابِ وَاسْتَحْقَقْتُ بِاجْتِراحِها مُبیرَ الْعِقابِ وَ خِفْتُ تَعْویقَها لِاِجابَتی وَ رَدَّها اِیّایَ عَنْ قَضآءِ حاجَتی بِاِبْطالِها لِطَلِبَتی وَ قَطْعَها لِاَسْبابِ رَغْبَتی مِنْ اَجْلِ ما قَدْ اَنْقَضَ ظَهْری مِنْ ثِقْلِها وَ بَهَظَنی مِنَ الْاِسْتِقْلالِ بِحَمْلِها ثُمَّ تَراجَعْتُ رَبِّ اِلی حِلْمِکَ عَنِ الخاطِئینَ وَ عَفْوِکَ عَنِ الْمُذْنِبینَ وَ رَحْمَتِکَ لِلْعاصینَ فَاَقْبَلْتُ بِثِقَتی مُتَوَکِّلاً عَلَیْکَ طارِحاً نَفْسی بَیْنَ یَدَیْکَ شاکِیاً بَثّی اِلَیْکَ سآئِلاً مالا اَسْتَوْجِبُهُ مِنْ تَفْریجِ الْهَمّ وَلا اَسْتَحِقُّهُ مِنْ تَنْفیسِ الْغَمِّ مُسْتَقیلاً لَکَ اِیّایَ واثِقاً مَوْلایَ بِکَ، (۲) اَللّهُمَّ فَامْنُنْ عَلَیَّ بِالْفَرَجِ وَ تَطَوَّلْ عَلَیَّ بِسُهُولَهِ الْمَخْرَجِ وَادْلُلْنی بِرَاْفَتِکَ عَلی سَمْتِ الْمَنْهَجِ وَ اَزْلِقْنی بِقُدْرَتِکَ عَنِ الطَّریقِ الْاَعْوَجِ وَ خَلِّصْنی مِنْ سِجْنِ الْکَرْبِ بِاِقالَتِکَ وَاَطْلِقْ اَسْری بِرَحْمَتِکَ وَ طُلْ عَلَیَّ بِرِضْوانِکَ وَجُدْ عَلَیَّ بِاِحْسانِکَ وَاَقِلْنی عَثْرَتی وَ فَرِّجْ کُرْبَتی وَارْحَمْ عَبْرَتی وَلاتَحْجُبْ دَعْوَتی وَ اشْدُد بِالْاِقالَهِ اَزْری وَ قَوِّبِها

۱- خدایا بهتر چیزی که پسندیدی، در آنچه من از تو در آن طلب خیر کردم، به خواسته ها می رساند، و موهبتها را شایان می سازد، و درخواست شده ها را پرسود می کند، و کسبها را پاکیزه می نماید، و به زیباترین روشها هدایت می کند، و به جانب ستوده ترین عاقبت ها سوق می دهد، و از پیش آمدهای بیمناک حفظ می نماید. خدای من از تو طلب خیر می کنم. در آنچه مصمّم شده رأیم بر آن، و مرا عقلم به سوی آن کشانده، آسان گردان خدایا آنچه در آن دشوار شده، و هموار کن آنچه را از آن سخت گشته، و مهم مرا در آن کفایت کن، و از من به واسطه آن هر بلای شدید را دور فرما، پروردگارا عواقبش را سود، و بیمناکش را سلامت، و دورش را نزدیک، و خشکی اش را رشد وبرکت قرار ده، خدایا اجابت دعایم را برسان، و خواهشمند را برآور، و حاجتم را انجام ده، و موانعش را از من قطع کن، و سختی هایش را از من بازدار، و به من عطا کن خدایا پرچم پیروزی، و بهترین چیزی که در آن از تو خیر خواستم، و کمال بهره مندی در آنچه خواندمت، و فواید افزون تر در آنچه امید به تو بستم، و قرین ساز خدایا آن را با کامیابی، و مخوصش گردان به شایستگی، و در آن اسباب خیرجویی را آشکارا به من بنمایان، و نشانه های بهره را درخشان به من نشان بده، و گلوگیر دشواری اش را ببند، و به خاک افتاده آسان کاری اش را از خاک بردار، و روشن کن. خدایا مشتبه اش را، و آزاد کن زندانی شده اش را و استوار کن پایه اش را، تا خیری روی آور با بهره و سود باشد، برطرف کننده بدهی، و شتاب ورز به سود و ماندگا عمل به درستی که تو به افزون بخشی نیرومندی، و آغاز کننده به بخششی.

۲- خدایا امید به رحمت فراگیرت، مرا به درخواست چشم پوشی ات گویا کرده، و آرزوی به بردباری و مدارا نمودنت، مرا به خواستن امان و گذشتت دلیر ساخته است، برای من ای پروردگارم گناهانی است، که چهره های انتقام با آنها روبرو و خطاهایی است که دیده های ریشه برکن آنها را زیر نظر گرفته، به خاطر آنها بر پایه عدالت مستوجب عذاب دردناک شده ام، و به ارتکاب آنها سزاوار کیفر هلاک کننده گشته ام، از به تأخیر افتادن اجابت دعایم را به خاطر گناهان، و مردود شدنم را از برآمدن حاجتم ترسیده ام چه اینکه گناهان خواسته ام را از بین می برند، و اسباب رغبتم را قطع می کنند، ازآن رو که از سنگینی گناهان پشتم شکسته، و از به تنهایی برداشتن بار آنها گرانبارم نموده، سپس پروردگارا به بردباری ات از خطاکاران، و گذشتت از گنهکاران، و مهربانی ات به عاصیان نظر کردم، پس با اعتمادم، و توکّلم بر تو به درگاهت روی آوردم، درحالی که خود را به آستانت افکندم، و عذابم را به نزد تو شکایت نمودم، درخواست کننده ام آنچه را که سزاوار آن نیستم، از گشایش اندوه، و مستحق نیستم از برطرف کردن غم، چشم پوشی ات را نسبت به خود خواستارم، به تو ای مولایم مطمئنّم،

ظَهْری وَ اَصْلِحْ بِها اَمْری وَ اَطِلْ بِها عُمْری وَارْحَمْنی یَوْمَ حَشْری وَ وَقْتَ نَشْری اِنَّکَ جوادٌ کَریمٌ غَفُورٌ رَحیمٌ (وَصَلَّ عَلی مُحَمّد والِهِ) . (۱)

.

مناجات سفر

اَللهُمَّ اِنّی اُریدُ سَفَراً فَخِرْلی فیهِ وَاَوْضِحْ لی فیهِ سَبیلَ الرَّاْیِ وَ فَهِّمْنیهِ وَافْتَحْ لی عَزْمی بِالْاِسْتِقامَهِ وَاْشمُلْنی فی سَفَری بِالسَّلامَهِ وَاَفِدْنی جَزیلَ الْحَظِّ وَالْکَرامَهِ وَ اکْلَاْنی بِحُسْنِ الْحِفْظِ وَالْحِراسَهِ وَ جَنِّبْنِي اللّهُمَّ وَ عْثاءَ الْاَسْفارِ وَ سَهِّلْ لی حُزوُنَهَ الْاَوْعارِ وَاطْوِلی بِساطَ الْمَراحِلِ وَ قَرِّبْ مِنّی بُعْدَ نَاْیِ الْمَناهِلِ وَ باعِدْ فِی الْمَسیرِ بَیْنَ خُطَی الرَّواحِلِ حَتی تُقَرِّبَ نِیاطَ الْبَعیدِ وَ تُسَهِّلَ وُعُورَ الشَّدیدِ وَلَقِّنِی اللهُمَّ فی سَفَری نُجْحَ طائِرِ الْواقِیَهِ وَهَبْنی فیهِ غُنْمَ الْعافِیَهِ ، (۲) وَ خَفیرَ الْاِسْتِقْلالِ وَ دَلیلَ مُجاوَزَهِ الْاَهْوالِ وَ باعِثَ وُفُورِ الْکِفایَهِ وَ سانِحَ خَفیرِ الْوِلایَهِ وَاجْعَلْهُ اللّهُمَّ سَبَبَ عَظیمِ السِّلْمِ حاصِلَ الْغُنْمِ وَاجْعَلِ اللَّیْلَ عَلَیَّ سِتراً مِنَ الْافاتِ وَالنَّهارَ مانِعاً مِنَ الْهَلَکاتِ وَاقْطَعْ عَنّی قِطَعَ لُصُوصِهِ بِقُدْرَتِکَ وَاحْرُسْنی مِنْ وُحُوشِهِ بِقُوَّتِکَ حَتّی تَکُونَ السَّلامَهُ فیهِ مُصاحِبَتی وَالْعافِیَهُ فیهِ مُقارِنَتی وَ الْیُمْنُ سائِقی وَ الْیُسْرُ مُعانِقی وَ الْعُسْرُ مُفارِقی وَ الْفَوْزُ مُوافِقی وَالْاَمْنُ مُرافِقی اِنَّکَ ذُوالطَّوْلِ وَ الْمَنِّ وَالْقُوَّهِ وَ الْحَوْلِ وَ اَنْتَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ وَ بِعِبادِکَ بَصیرٌ خَبیرٌ (۳)

مناجات طلب روزی

اَللهُمَّ اَرْسِلْ عَلَیَّ سِجالَ رِزْقِکَ مِدْراراً وَاَمْطِرْ عَلَیَّ سَحآئِبَ اِفْضالِکَ غِزاراً وَ اَدِمْ غَیْثَ نَیْلِکَ اِلَیَّ سِجالاً وَاَسْبِلْ مَزیدَ نِعَمِکَ عَلی خُلَّتی اِسْبالاً وَاَفْقِرْنی بِجُودِکَ اِلَیْکَ وَ اَغْنِنی عَمَّنْ یَطْلُبُ مالَدَیْکَ وَ داوِدآءَ فَقْری بِدَوآءِ فَضْلِکَ وَانْعَشْ صَرْعَهَ عَیْلَتی بِطَوْلِکَ وَ تَصَدَّقَ عَلی اِقْلالی بِکَثْرِهِ عَطائِکَ وَ عَلَی اخْتِلالی بِکَریمِ حِبائِکَ وَ سَهِّلْ رَبِّ سَبیلَ الرِّزْقِ اِلَیَّ وَ ثَبِّتْ قَواعِدَهُ لَدَیَّ وَ بَجِّسْ لی عُیُونَ سَعَتِهِ بِرَحْمَتِکَ وَ فَجِّرْ اَنْهارَ رَغَدِ

ص: ۱۰۹۰

۱- خدایا به گشایش بر من منّت گذار، و به آسان بیرون آمدن از مشکل به من احسان فرما، و به رأفتت مرا به سوی راه راست هدایت نما، و مرا به قدرتت از راه کج دور کن، و به گذشتت از زندان گرفتاری رهایی بخش، و به رحمتت اسارتم را به آزادی تبدیل کن، و به خشنودی ات به من روی آور، و به احسانت بر من ببخش، و از لغزشم درگذر، و اندوهم را بگشا، و به گریه ام رحم کن، و دعایم را در پرده قرار مده، و کمرم را با عذرپذیری محکم ببند، و پشتم را به آن نیرومند ساز، و کارم را به آن اصلاح کن، و عمرم را طولانی کن، و در روز حشر و نشر به من رحم کن، به درستی که تو بخشنده بزرگوار، و آمرزنده مهربانی درود خدا بر محمّد و خاندانش

۲- خدایا می خواهم سفر کنم، برایم در آن خیر بخواه، و برایم در آن راه تصمیم گیری را روشن کن، و به من بفهمان، و تصمیمم را برایم به استواری بگشا، و در سفرم مرا به تندرستی فراگیر، و بهره شایان، و کرامت فایده ای ده، و با نیکو نگهداری و نگهبانی مرا حفظ کن، و برکنارم دار، خدایا از مشقّت سفرها، و هموار کن برایم ناهمواری های بیابها را، و در هم

پیچ برایم منزلها را، و نزدیک کن به من دوری آبشخورها را، و در مسیر بلند گردان بین گامهای مرکبها را، تا دوری راههای دور را نزدیک نمایی، و ناهمواریهای سخت را هموار سازی، خدایا در سفرم همای فرخنده کامیابی را تلقینم کن، و به من ببخش در آن بهره های عافیت را،

۳- و حامی استقلال را، و راهنمای گذرکردن از هراسها را، و انگیزنده کمال کفایت را، و فرخنده حامی ولایت را، و بگردانش خدایا سبب صلحی بزرگ، و بهره ای به دست آمده، و شب را پوشش من ساز از آفات، و روز را مانع از هلاکتها، و قطع کن از من به قدرتت گروه های دزدانش را، و از جانوران وحشی ات به نیرویت پاسم بدار، تا سلامت در سفر همراهم باشد، و عافیت قرینم، و برکت جلودارم، و آسانی هم آغوشم، و سختی دور از جانم، و کامیابی بر وفق مرادم، و امنیت رفیقم، به درستی که تو دارای عطای همواز و احسان و قدرت و نیرویی، و تو بر هر چیز توانا، و به بندگانت بینا و آگاهی.

الْعَيْشِ قِبَلی بِرَاْفَتِکَ وَاَجْدِبْ اَرْضَ فَقْری وَاَخْصِبْ جَدْبَ ضُرّی وَاصْرِفْ عَنّی فِی الرِّزْقَ الْعَوآئِقَ وَاقْطَعْ عَنّی مِنَ الضّیقِ الْعَلائِقَ وَارْمِنی مِنْ سَعَهِ الرِّزْقِ اَللّهُمَّ بِاَخْصَب سِهامِهِ وَاحْبُنی مِنْ رَغَدِ الْعَیْشِ بِاَکْثَرِ دَوامِهِ وَاکْسُنی اللّهُمَّ سَرابیلَ السَّعَهِ وَ جَلابیبَ الدَّعَهِ فَانّی یا رَبِّ مُنْتَظِرٌ لِاِنْعامِکَ بِحَذْفِ الْمَضیقِ وَلِتَطَوُّلِکَ بِقَطْعِ التَّعْویقِ، (۱) وَ لِتَفَضُّلِکَ بِاِزالَهِ التَّقْتیرِ وَ لِوُصُولِ حَبْلی بِکَرَمِکَ بِالتَّیْسیرِ وَ اَمْطِرِ اللّهُمَّ عَلَیَّ سَمآءَ رِزْقِکَ بِسِجالِ الدِّیَمِ وَاَغْنِنی عَنْ خَلْقِکَ بِعَوائِدِ النِّعَمِ وَارْمِ مَقاتِلَ الْاِقْتارِ مِنّی وَاحْمِلْ کَشْفَ الضُّرِّ عَنّی عَلی مَطایَا الْاِعْجالِ وَاضْرِبْ عَنّی الضّیقَ بِسَیْفِ الْاِسْتیصالِ وَاَتْحِفْنی رَبِّ مِنْکَ بِسَعَهِ الْاِفْضالِ وَامْدُدْنی بِنُمُوِّ الْاَمْوالِ وَاحْرُسْنی مِنْ ضیقِ الْاِقْلالِ وَاقْبِضْ عَنّی سُوءَ الْجَدْبِ وَابْسُطْ لی بِساطَ الخِصْبِ وَ اسْقِنی مِنْ ماءِ رِزْقِکَ غَدَقاً وَ انْهَجْ لی مِنْ عَمیمِ بَذْلِکَ طُرُقاً وَ فاجِئْنی بِالثَّرْوَهِ وَالْمالِ وَانْعَشْنی بِهِ مِنْ صَرْعَهِ الْاِقْلالِ وَ صَبِّحْنی بِالْاِسْتِظْهارِ وَ مَسِّنی بِالتَّمَکُّنِ مِنَ الْیَسارِ اِنَّکَ ذُو الطَّوْلِ الْعَظیمِ وَالْفَضْلِ الْعَمیمِ وَالْمَنِّ الْجَسیمِ وَ اَنْتَ الْجَوادُ الْکَریمُ (۲)

مناجات استعاذه

اَللهُمَّ اِنّی اعُوذُ بِکَ مِنْ مُلِمّاتِ نَوازِلِ الْبَلاءِ وَاَهْوالِ عَظآئِمِ الضَّرّآءِ فَاَعِذْنی رَبِّ مِنْ صَرْعَهِ الْبَاْساءِ وَ احْجُبْنی مِنْ سَطَواتِ الْبَلاءِ وَ نَجِّنی مِنْ مُفاجاهِ النِّقَمِ وَاَجِرْنی مِنْ زَوالِ النِّعَمِ وَ مِنْ زَلَلِ الْقَدَمِ وَاجْعَلْنِی اللهمَّ فی حِیاطَهِ عِزِّکَ وَ حِفاظِ حِرْزِکَ مِنْ مُباغَتَهِ الدَّوایِرِ وَ مُعاجَلَهِ الْبَوادِرِ اَللّهُمَّ رَبِّ وَ اَرْضَ الْبَلاءِ فَاَخْسِفْها وَعَرْصَهَ المِحَنِ فَارْجُفْها وَ شَمْسَ النَّوائِبِ فَاکْسِفْها وَ جِبالَ السُّوءِ فَانْسِفْها وَ کُرَبَ الدَّهْرِ فَاکْشِفْها، (۳) وَ عَوائِقَ الْاُمُورِ فَاصْرِفْها وَ اَوْرِدْنی حِیاضَ السَّلامَهِ وَاحْمِلْنی عَلی مَطایا الْکَرامَهِ وَاصْحَبْنی بِاِقالَهِ الْعَثْرَهِ وَاشْمَلْنی بِسِتْرِ الْعَوْرَهِ وَ جُدْ عَلَیَّ یا رَبِّ بِالائِکَ وَ کَشْفِ بَلائِکَ وَ دَفْعِ ضَرّآئِکَ وَادْفَعْ عَنّی کَلاکِلَ عَذابِکَ وَاصْرِفْ عَنّی

ص: ۱۰۹۱

۱- خدایا دلوهای روزی ات را ریزان به سوی من ارسال فرما، و ابرهای فزون بخش ات را فراوان بر من ببار، و باران عطایت را چون سینه های ریزان بر من تداوم بخش، و بریزان فزونی نعمتت را بر ظرف نیازم ریزاندنی کامل، و به حق جودت نیازمندم کن، و از کسی که آنچه را نزد توست می طلبد، بی نیازم گردان، و درد نداری ام را به داروی فضلت درمان کن، و با عطای همواره ات افتادگی نداری ام را بلند فرما، و به کثرت عطایت بر تهیدستی ام تصدّق نما، و به جایزه کریمانه ات نیازمندی ام را صدقه بده، و راه روزی را پروردگارا به سوی من هموار کن، و پایه هایش را برایم پایدار نما، و چشمه های فراخی اش را به رحمتت برایم بشکاف، و با رأفتت بهره های زندگی خوش را از جانب من روان کن، و زمین نداری ام را بخشکان، و سرزمین خشک بدحالی ام را سرسبز کن، و موانع روزی را از من بگردان، و بندهای فشار و سختی را از من قطع فرما، و مرا هدف وسعت رزق قرار ده، خدایا به پرخیرترین تیرهایش، و مرا از زندگی خوش به بیشتر پایندگی اش مخصوص فرما، و بپوشان بر من خدایا پیراهن فراخی رزق را، و جامه های راحت را، پس من ای پروردگارم در انتظار نعمت بخشی ات به سر می برم با رفع تنگدستی، و عطای پیوسته ات را با قطع به تأخیر افتادن،

۲- و تفضلّت را با از بین بردن سختی معیشت، و پیوستن رسته ام را به کرمت با آسان شدن دشواری. بباران خدایا بر من آسمان روزی ات را به باران فراوان، و از بندگانت به واسطه بهره های نعمتها بی نیازم فرما، و هدف تیر قرار بده موارد کشندگی تنگدستی ام را، و بار کن برطرف شدن بدحالی ام را بر بارکش های شتاب، و گردن تنگی را از من به شمشیر

نابودی بزن، و به من از جانب خود پروردگارا به فراخی فزون بخشی تحفه ده، و مرا با افزایش اموال مدد کن، و از سختی فقر پاسم بدار، و بدی قحط را از من بگیر، و سفره سرسبزی را برایم بگشا، و از آب روزی ات آبم ده، آبی گوارا، و از بخشش فراگیر خود برایم روشن کن راهها، و ناگهان ثروت و دارایی ام بده، و به سبب آن از زمین تنگدستی بلندم کن، و مرا به پشتیبانی ات بامدادان برخیزان، و شامگاهان توانای بر بی نیازی، به درستی که تو دارای عطای پیوسته عظیم، و فضل همه گیر، و احسان بزرگی، تو بخشنده بزرگواری.

۳- خدایا از مصایب بلاهای پیش آمده و هراس های بدحالی های بزرگ به تو پناه می آوردم، پس پروردگارا از تباهی تنگدستی پناهم بده، و از حملات بلا محفوظم بدار، و از انتقامهای ناگهانی رهایی ام بخش، و از زوال نعتها و لغزش گامها پناهم ده، و قرارم ده خدایا در میدان عزّتت و حفاظ نگهداری ات از حوادث ناگوار ناگهانی روزگار، و شتاب گیری مصایب، خدایا، پروردگارا، و زمین بلا را فرو بر، میدان محنتها را سخت بلرزان، وآفتاب حوادث ناگوار را تیره کن، و کوههای بدی را متلاشی گردان، و گرفتاریهای روزگار را برطرف فرما،

اَلیمَ عِقابِکَ وَاَعِذْنی مِنْ بَوائِقِ الدُّهُورِ وَاَنْقِذْنی مِنْ سُوءِ عَواقِبِ الْاُمُورِ وَاحْرُسْنی مِنْ جَمیعِ الْمَحْذُورِ وَاصْدَعْ صَفاةَ الْبَلاءِ عَنْ اَمْری وَاشْلُلْ یَدَهُ عَنّی مَدی عُمْری اِنَّکَ الرَّبُّ الْمَجیدُ الْمُبْدِئُ الْمُعیدُ الْفَعّالُ لِما تُریدُ (۱)

مناجات طلب توبه

اَللهُمَّ اِنّی قَصَدْتُ اِلَیْکَ بِاِخْلاصِ تَوْبَهٍ نَصُوحٍ وَ تَثْبیتِ عَقْدٍ صَحیحٍ وَ دُعاءِ قَلْبٍ قَریحٍ وَ اِعْلانِ قَوْلٍ صَریحٍ اَللهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنّی مُخْلَصَ التَّوْبَهِ وَ اِقْبالَ سَریعِ الْاَوْبَهِ وَ مَصارِعَ تَخَشُّعِ الْحَوْبَهِ وَ قابِلْ رَبِّ تَوْبَتی بِجَزیلِ الثَّوابِ وَ کَریمِ الْمَئابِ وَ حَطِّ الْعِقابِ وَصَرْفِ الْعَذابِ وَ غُنْمِ الْاِیابِ وَ سِتْرِ الْحِجابِ وَامْحُ اللهُمَّ ما ثَبَتَ مِنْ ذُنُوبی وَاغْسِلْ بِقَبُولِها جَمیعِ عُیُوبی وَاجْعَلْها جالِیَهً لِقَلْبی شاخِصَهً لِبَصیرَهِ لُبّی غاسِلَهً لِدَرَنی مُطَهِّرَهً لِنِجاسَهِ بَدَنی مُصَحِّحَهً فیها ضَمیری عاجِلَهً اِلَی الْوَفاءِ بِها بَصیرَتی، (۲) وَاقْبَلْ یا رَبِّ تَوْبَتی فَاِنَّها تَصْدُرُ مِنْ اِخْلاصِ نِیَّتی وَ مَحْضٍ مِنْ تَصْحیحِ بَصیرَتی وَاحْتِفالٍ فی طَوِیَّتی وَاجْتِهادٍ فی نَقاءِ سَریرَتی وَ تَثْبیتٍ لِاِنابَتی وَ مُسارَعَهً اِلی اَمْرِکَ بِطاعَتی وَاجْلُ اللّهُمَّ بِالتَّوْبَهِ عَنّی ظُلْمَهَ الْاِصْرارِ وَامْحُ بِها ما قَدَّمْتُهُ مِنَ الْاَوْزارِ وَاکْسُنی لِباسَ التَّقْوی وَ جَلابیبَ الْهُدی فَقَدْ خَلَعْتُ رِبْقَ الْمَعاصی عَنْ جَلَدی وَ نَزَعْتُ سِرْبالَ الذُّنُوبِ عَنْ جَسَدی مُسْتَمْسِکاً رَبِّ بِقُدْرَتِکَ مُسْتَعیناً عَلی نَفْسی بِعِزَّتِکَ مُسْتَوْدِعاً تَوْبَتی مِنَ النَّکْثِ بِخَفْرَتِکَ مُعْتَصِماً مِنَ الْخِذْلانِ بِعِصْمَتِکَ مُقارِناً بِهِ لا حَوْلَ وَلاقُوَّهَ اِلّا بِکَ (۳)

مناجات طلب حج

اَللهُمَّ ارْزُقْنی الْحَجَّ الَّذی افْتَرَضْتَهُ عَلی مَنِ اسْتَطاعَ اِلَیْهِ سَبیلاً وَاجْعَلْ لی فیهِ هادِیاً وَ اِلَیْهِ دَلیلاً وَ قَرِّبْ لی بُعْدَ الْمَسالِکِ وَ اَعِنّی عَلی تَأْدِیَهِ الْمَناسِکِ وَ حَرِّمْ بِاِحْرامی عَلَی النّارِ جَسَدی وَ زِدْ لِلسَّفَرِ قُوَّتی وَ جَلَدی وَارْزُقْنی رَبِّ الْوُقُوفَ بَیْنَ یَدَیْکَ وَالْاِفاضَهَ اِلَیْکَ وَاَظْفِرْنی بِالنُّجْحِ بِوافِرِ الرِّبْحِ وَاَصْدِرْنی رَبِّ مِنْ مَوْقِفِ الْحَجِّ الْاَکْبَرِ اِلی

۱- و موانع کارها را از من بگردان، و مرا به حوض های سلامت وارد کن، و بر مرکب های کرامت سوار فرما، و با نادیده گرفتن لغزش همراهم باش، و مرا با پوشاندن عیب فراگیر، و به عطاهای برجسته ات و برطرف کردن بلایت و دفع پریشان حالی ات پروردگارا به من بخشش آر، و توده های عذابت را ا زمن دور کن، و کیفر دردناکت را از من بگردان، و از حوادث روزگار پناهم ده، و از بدی سرانجام کارها نجاتم بخش، و از همه ناملایمات پاسم بدار، و سنگ بلا را از کارم بشکن، و دست بلاـ را تا پایان عمرم نسبت به من شل کن، به درستی که تو پروردگار بزرگوار، آغازگر، بازگرداننده ای و آنچه را بخواهی انجام دهنده ای

۲- خدایا به اخلاص، آهنگ تو را کرده ام، برای توبه خالصانه، و پایداری پیمان راستین، و دعای دل ریش، و آشکار کردن گفتار صریح، خدای از من بپذیر توبه بی آلایش، و روی آوردن شتابان بازگشت به سوی خود، و افتادن گاه های کرنش گناه را، پروردگارا توبه ام را به پاداش شایان، و بازگشتی کریمانه، و فرو ریختن کیفر، و بازگرداندن عذاب، و بهره بازگشت و پرده پوشی مقابله کن، و محو کن خدایا آنچه از گناهانم ثبت شده، و همه عیوبم را به پذیرش توبه بشوی، و قرار بده توبه ام را جلادهنده دلم، روشن کننده دیده خردم، شستشودهنده ناپاکی ام، پاک کننده آلودگی تنم، درست کننده نهادم، به وسیله آن شتابان کن به جانب وفا بصیرتم را،

۳- قبول کن پروردگارا توبه ام را، به درستی که برمی آید از خلوص نیّتم، و محض درستی بصیرتم، و روشنی همه جانبه اندیشه ام، و کوشش در نظافت باطنم، و پایدار نمودن بازگشتم، و شتافتن به سوی فرمانت به طاعتم، و از من خدایا به وسیله تو به تاریکی پافشاری بر گناه را دور کن، و به آنچه از بارهای گران پیش انداختم محو گردان، و به من لباس تقوا، و جامه های هدایت بپوشان، من به حقیقت بند نافرمانی ها را از پوستم برکشیدم. و پیراهن گناهان را از پیکرم بر کندم، درحالی که پروردگارا به قدرتت چنگ زننده ام، و به عزّتت بر خویشتن کمک خواهم، و به پناهت توبه ام را از شکستن ودیعه گذارم، به عصمتت از خوار شدن دست آویزم، قرین کنم آن را به «نیرو و جنبشی نیست بجز به وسیله تو» .

مُزْدَلَفِهِ الْمَشْعَرِ وَاجْعَلْها زُلْفَةً اِلی رَحْمَتِکَ وَ طَریقاً اِلی جَنَّتِکَ وَقِفْنی مَوْقِفَ الْمَشْعَرِ الْحَرامِ وَ مَقامَ وُقُوفِ الْاِحْرامِ وَاَهِلَّنی لِتَأْدِیَهِ الْمَناسِکِ، (۱) وَنَحْرِ الْهَدیِ التَّوامِکِ بِدَمٍ یَثُجُّ وَاَوْداجٍ تَمُجُّ وَ اِراقَهِ الدِّماءِ الْمَسْفُوحَهِ وَالْهَدایَا الْمَذْبُوحَهِ وَ فَرْیِ اَوْداجِها عَلی ما اَمَرْتَ وَ التَّنَفُّلُ بِها کَما وَسَمْتَ وَاَحْضِرْنِی اللهُمَّ صَلوهَ الْعیدِ راجِیاً لِلْوَعْدِ خآئِفاً مِنَ الْوَعیدِ حالِقاً شَعْرَ رَاْسی وَ مُقَصِّراً وَ مُجْتَهِداً فی طاعَتِکَ مُشَمِّراً رامِیاً لِلْجِمارِ بِسَبْعٍ بَعْدَ سَبْعٍ مِنَ الْاَحْجارِ وَاَدْخِلْنِی اللهُمَّ عَرْصَهَ بَیْتِکَ وَ عَقْوَتِکَ وَ مَحَلَّ اَمْنِکَ وَ کَعْبَتِکَ وَ مَساکینِکَ وَ سُؤالِکَ وَ مَحاویجِکَ وَجُدْ عَلَیَّ اللهُمَّ بِوافِرِ الْاَجْرِ مِنَ الْاِنْکِفاءِ وَالنَّفْرِ وَاخْتِمِ اللهُمَّ مَناسِکَ حَجّی وَانْقِضآءَ عَجّی بِقَبُولٍ مِنْکَ لی وَ رَأْفَهٍ مِنْکَ بی یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۲)

مناجات کشف ظلم

اَللهُمَّ اِنَّ ظُلْمَ عِبادِکَ قَدْ تَمَکَّنَ فی بِلادِکَ حَتّی اَماتَ الْعَدْلَ وَ قَطَعَ السُّبُلَ وَ مَحَقَ الْحَقَّ وَ اَبْطَلَ الصِّدْقَ وَاَخْفَی الْبِرَّ وَاَظْهَرَ الشَّرَّ وَاَخْمَدَ التَّقْوی وَ اَزالَ الْهُدی وَ اَزاحَ الْخَیْرَ وَ اَثْبَتَ الضَّیْرَ وَ اَنْمَی الْفَسادَ وَ قَوَّی الْعِنادَ وَ بَسَطَ الْجَوْرَ وَ عَدَی الطَّوْرَ اَللّهُمَّ یا رَبِّ لا یَکْشِفُ ذلِکَ اِلاّ سُلْطانُکَ وَ لایُجیرُ مِنْهُ اِلا امْتِنانُکَ اَللّهُمَّ رَبِّ فَابْتُرِ الظُّلْمَ وَ بُثَّ جِبالَ الْغَشْمِ وَ اَخْمِدْ سُوقَ الْمُنْکَرِ وَ اَعِزَّ مَنْ عَنْهُ یَنْزَجِرُ وَاحْصُدْ شَأْفَهَ اَهْلِ الْجَوْرِ ، (۳) وَ اَلْبِسْهُمُ الْحَوْرَ بَعْدَ الْکَوْرِ وَ عَجِّلِ اللهُمَّ اِلَیْهِمْ الْبَیاتَ وَ اَنْزِلْ عَلَیْهِمُ الْمَثُلاتِ وَاَمِتْ حَیوهَ الْمُنْکَرِ لِیُؤْمَنَ الْمَخُوفُ وَ یَسْکُنَ الْمَلْهُوفُ وَ یَشْبَعَ الْجایِعُ وَ یُحْفَظَ الضّایِعُ وَ یَأْوَی الطَّریدُ وَ یَعُودَ الشَّریدُ وَ یُغْنَی الْفَقیرُ وَ یُجارَ الْمُسْتَجیرُ وَ یُوَقَّرَ الْکَبیرُ وَ یُرْحَمَ الصَّغیرُ وَ یُعَزَّ الْمَظْلُومُ وَ یُذَلَّ الظّالِمُ وَ یُفَرَّجَ الْمَغْمُومُ وَ تَنْفَرِجَ الْغَمآءُ وَ تَسْکُنُ

۱- خدایا حجّی که واجب کردی بر هرکه بتواند به سوی آن راه یابد، نصیب من فرما، و برایم در آن راهنما، و به سوی آن دلیلی قرار ده، و دوری راهها را برایم نزدیک کن، و بر انجام اعمال حجّ یاری ام ده، و به احرام بستنم آتش را بر تنم حرام کن، و نیرو و چابکی ام را برای سفر زیاد گردان و وقوف در برابرت، و کوچ کردن به سویت را پروردگارا روزی ام کن، و با موفقّ شدن به سود کامل پیروزمندم نما، و مرا پروردگارا از جایگاه حجّ اکبر به تقرّب گاه مشعر بازگردان، و آن را مایه نزدیکی به رحمتت، و راهی به سوی بهشتت قرار ده، و مرا در موقف مشعر الحرام، و مقام وقوف احرام متوقف کن، و شایسته گردان مرا برای ادای مناسک،

۲- و کشتن قربانی فربه، به خونی که می جهد، و رگ هایی که خون می فشاند، و ریختن خون های ریختنی، و قربانی های سربریده، و بریدن رگهای آنان را بر پایه آنچه فرمودی، و انجام بیشتر بر واجب آنها چنان که مقرّر فرمودی. حاضر کن خدایا مرا به نماز عید، امیدوار به وعده ات، و هراسان از تهدیدت، با تراشیدن موی سرم، و کوتاه کردن ناخنم، کوشا در طاعتت، آماده برای رمی جمرات به هفت سنگریزه، پس از هفت دیگر از همان سنگها، خدایا مرا به فضای خانه ات و کوی ات و جایگاه امنت و کعبه ات و خاک نشستگانت و درخواست کنندگانت نیازمندانت وارد کن، و خدایا در بازگشتن و کوچ کردن به مزد کامل به من جود کن، خدایا و مناسک حجّم را، و سپری شدن، خروشم را، با پذیرش از جانب خود، و رأفتت به من ختم کن، ای مهربان ترین مهربانان.

۳- خدایا همان ستم بندگانت در کشورهایت پایدار شده، تا جایی که عدالت را میرانده، و راهها را بریده، و حق را محو ساخته، و راستی را باطل نموده، و نیکی را پنهان کرده، و شرّ را پدیدار ساخته، و پرهیزکاری را خاموش کرده، و هدایت را از

میان برده، و خیر را از میان برداشته، و زیان را پایدار نموده، و فساد را رشد داده، و لجبازی را تقویت کرده، و ستم را گسترانده، و از حد گذرانده، خدایا، پروردگارا، این حالت را جز قدرت سلطنت تو برطرف نمی کند، و از آن جز احسان تو پناه نمی دهد، خدایا، پروردگارا ستم را قطع کن، و کوهای زورگویی را درهم کوب، و رونق بازار زشتی را فرو نشان، کسی را که از زشتی جلوگیری می کند عزیز گردان، و بیخ و بن اهل ستم را دود کن،

الـدَّهْماۤءُ وَ یَمُوتَ الْاِخْتِلافُ وَ یَعْلُوَالْعِلْمُ وَ یَشْـمُلَ السِّلْمُ وَ یُجْمَعَ الشَّتاتُ وَ یَقْوىَ الاْ یمانُ وَ یُتْلَى الْقُرْآنُ اِنَّکَ اَنْتَ الـدَّیانُ الْمُنْعِمُ الْمَنّانُ (۱)

مناجات شکر خدا

اَللهُمَّ لَکَ الْحَمْـدُ عَلى مَرَدِّ نَوازِلِ الْبَلاءِ وَ مُلِمّاتِ الضَّرّاۤءِ وَ کَشْفِ نَوائِبِ اللاّواۤءِ وَ تَوالى سُـبُوغِ النَّعْماۤءِ وَ لَکَ الْحَمْـدُ عَلى هَنیئِ عَطائِکَ وَ مَحْمُودِ بَلائِکَ وَ جَلیلِ الا ئِکَ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلى اِحْسانِکَ الْکَثیرِ وَ خَیْرِکَ الْغَزیرِ وَ تَکْلیفِکَ الْیَسـیرِ وَ دَفْعِ الْعَسـیرِ وَ لَکَ الْحَمْدُ یا رَبِّ عَلى تَثْمیرِکَ قَلیلَ الشُّکْرِ وَ اِعْطآئِکَ وافِرَ الْاَجْرِ وَ حَطِّکَ مُثْقَلَ الْوِزْرِ وَ قَبُولِکَ ضَـیِّقَ الْعُذْرِ وَ وَضْعِکَ باهِضَ الْاِصْرِ وَ تَسْهیلِکَ مَوْضِعَ الْوَعْرِ وَ مَنْعِکَ مُفْظِعَ الْاَمْرِ وَ لَکَ الْحَمْدُ عَلَى الْبَلاءِ الْمَصْرُوفِ وَ وافِرِ الْمَعْرُوفِ وَ دَفْعِ الْمَخُوفِ وَ اِذْلالِ الْعَسُوفِ وَ لَـکَ الْحَمْـدُ عَلى قِلَّهِ التَّکْلیفِ وَ کَثْرَهِ التَّخْفیفِ وَ تَقْوِیَهِ الضَّعیفِ وَ اِغـاثَهِ اللَّهیفِ وَ لَکَ الْحَمْـدُ عَلى سَـعَهِ اِمْهالِکَ وَ دَوامِ اِفْضالِـکَ وَ صَـرْفِ اِمْحالِـکَ وَ حَمیـدِ اَفْعالِـکَ وَ تَوالى نَوالِـکَ وَ لَکَ الْحَمْـدُ عَلى تَأْخیرِ مُعاجَلَهِ الْعِقابِ وَ تَرْکِ مُغافَصَـهِ الْعَذابِ وَ تَسْهیلِ طَریقِ الْمَئابِ وَ اِنْزالِ غَیْثِ السَّحابِ إِنَّکَ الْمَنّانُ الْوَهّابُ (۲)

مناجات طلب حوائج

جـدیرٌ مَنْ اَمَرْتَهُ بِالدُّعآءِ اَنْ یَدْعُوَکَ وَ مَنْ وَعَدْتَهُ بِالْاِجابَهِ اَنْ یَرْجُوَکَ وَلِیَ اللهُمَّ حاجَهٌ قَدْ عَجَزَتْ عَنْها حیلَتی وَکَلَّتْ فیها طاقَتی وَ ضَعُفَ عَنْ مَرامِها قُوَّتی وَ سَوَّلَتْ لی نَفْسِیَ الْاَمّارَهُ بِالسّوءِ وَ عَدُوِّیَ الْغَرُورُ الَّذی اَنَا مِنْهُ مَبْلُوٌّ اَنْ اَرْغَبَ اِلَیْکَ فیها، اَللهُمَّ وَاَنْجِحْها بِـاَیْمَنِ النَّجاحِ وَاهْـدِها سَبیلَ الْفَلاحِ وَاشْـرَحْ بِالرَّجآءِ لِاِسْـعافِکَ صَـدْری وَ یَسِّرْ فى اَسْـبابِ الْخَیْرِ اَمْرى وَ صَوِّرْ اِلَیَّ الْفَوْزَ بِبُلُوغِ ما رَجَوْتُهُ بِالْوُصُولِ اِلى ما اَمَّلْتُهُ وَ وَفِّقْنِی اللهُمَّ فی قَضاۤءِ حاجَتی بِبُلُوغِ اُمْنِیَّتی

ص: ۱۰۹۴

۱- و به آنان لباس کاستی پس از فزونی بپوشان، خدایا عذاب شبانه را نسبت به آنان پرشتاب کن، و بر آنان کیفرهای نمونه را فرود آر، زندگی زشتی را بمیران، تا بیمناک ایمنی یابد، و دلسوخته آرام گیرد، و گرسنه سیر شود، و تباه حفظ گردد، و آواره جـای گیرد، و گریختـه بـازگردد، و تهی دسـت بی نیـاز گردد، و پنـاه جـو پناهنـده شـود، و بزرگ مـورد احـترام قرار گیرد، و کوچک مورد حمایت واقع شود، و سـتمدیده عزیز گردد، و سـتمکار خوار شود، و غم غمدیـده برطرف گردد، و آشوب های تاریک و سـیاه آرام گردد، و اختلاف بمیرد، و دانش برتری یابد، و صلح فراگیر شود، و پراکنده ها گرد آید، و ایمان نیرومند گردد، و قرآن تلاوت شود، به درستی که تویی جزابخش، نعمت دهنده، بسیار احسان کننده.

۲- خدایا تو را سـتایش بر دفع مصیبت های فرود آمده، و پیش آمدهای سـخت، و برطرف کردن دشواری های معیشت، و پی درپی بودن نعمت هـای بسـیار، و تو را سـتایپ بر گواری عطـایت، و سـتوده بلاـیت، و نعمت های بزرگت، و تو را سـتایش بر احسـان بسـیارت، و خیرریزانـت و تکلیـف آسـانت، و دفـع دشـواری ات، و تـو را سـپاس بر رشـد دادنـت سـپاس انـدک، و اعطـاکردنت مزدی کامـل، و فرو ریختنت بـار سـنگین گنـاه، و پـذیرفتنت عـذر بی جا، و از دوش نهادنت بار گران تکلیف، و هموار کردنت جایگاه ناهموار، و بازداشـتنت از کار بسـیار زشت، و تو را سـتایش بر بلای بازگردانده شده، و خوبی فراوان، و دور سـاختن امـور ترسـناک، و رام کردن سـخت سـتمکار، و تـو را سـتایش بر کمی تکلیـف، و بسـیاری تخفیف، و توان دهی

نـاتوان، و فریادرسـی انـدوهگین، و تـو را سـتایش بر فراخی مهلـت دادنت، و دوام فزون بخشـی ات، و بازگردانـدن کیفرت، و ستوده کارهایت، و پیاپی بودن عطایت، و تو را سـتایش بر به تأخیر افکندن شـتاب در عقاب، و ترک غافل گیری در عذاب، و هموار کردن راه توبه، و فرود آوردن باران ابر، به درستی که تویی بسیار احسان کننده و پربخشش.

وَ تَصْديقِ رَغْبَتی وَاَعِذْنِی اللهُمَّ بِکَرَمِکَ مِنَ الْخَیْبَهِ وَالْقُنُوطِ وَالْاَناهِ وَالتَّثْبیطِ اَللّهُمَّ اِنَّکَ مَلیءٌ بِالْمَنائِحِ الْجَزیلَهِ وَفِیٌّ بِها وَ اَنْتَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ بِعِبادِکَ خَبیرٌ بَصیرٌ (۱)

حجاب امام جعفر صادق علیه السلام

[دعای پرده نگهدار]

یا مَنْ اِذَا اسْتَعَذْتُ بِهِ اَعاذَنی وَ اِذَا اسْتَجَرْتُ بِهِ عِنْدَ الشَّدائِدِ اَجارَنی وَ اِذَا اسْتَغَثْتُ بِهِ عِنْدَ النَّوائِبِ اَغاثَنی وَ اِذَاسْتَنْصَرْتُ بِهِ عَلی عَدُوّی نَصَرَنی وَ اَعانَنی اِلَیْکَ الْمَفْزَعُ وَ اَنْتَ الثِّقَهُ فَاقْمَعْ عَنِّی مَنْ اَرادَنی وَاغْلِبْ لی مَنْ کادَنی یا مَنْ قالَ اِنْ یَنْصُرْکُمُ اللَّهُ فَلا غالِبَ لَکُمْ یا مَنْ نَجّیَ نُوحاً مِنَ الْقَوْمِ الظّالِمینَ یا مَنْ نَجّیَ لُوطاً مِنَ الْقَوْمِ الْفاسِقینَ یا مَنْ نَجّیَ هُوداً مِنَ الْقَوْمِ الْعادینَ یا مَنْ نَجّیَ مُحَمَّداً صَلّیَ اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ مِنَ الْقَوْمِ الْکافِرینَ نَجِّنی مِنْ اَعْدائی وَ اَعْدآئِکَ بِاَسْمآئِکَ یا رَحْمنُ یا رَحیمُ لا سَبیلَ لَهُمْ عَلی مَنْ تَعَوَّذَ بِالْقُرْآنِ وَاسْتَجارَکَ بِالرَّحیمِ الرَّحْمنِ الرَّحْمنُ عَلَی الْعَرْشِ اسْتَوی اِنَّ بَطْشَ رَبِّکَ لَشَدیدٌ اِنَّهُ هُوَ یُبْدِئُ وَ یُعیدُ وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ذُوالْعَرْشِ الْمَجیدِ فَعالٌ لِما یُریدُ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللَّهُ لا اِلهَ اِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هَوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظیمِ (۲)

حجاب امام موسی بن جعفر علیه السلام

تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذی لایَمُوتُ وَتَحَصَّنْتُ بِذِی الْعِزَّهِ وَالْجَبَرُوتِ وَاسْتَعَنْتُ بِذِی الْکِبْریاءِ وَالْمَلَکُوتِ مَوْلایَ اسْتَسْلَمْتُ اِلَیْکَ فَلا تُسْلِمْنی وَ تَوَکَّلْتُ عَلَیْکَ فَلا تَخْذُلْنی وَ لَجَاْتُ اِلی ظِلِّکَ الْبَسیطِ فَلا تَطْرَحْنی اَنْتَ الْمَطْلَبُ وَ اِلَیْکَ الْمَهْرَبُ تَعْلَمُ ما اُخْفِی وَ ما اُعْلِنُ وَ تَعْلَمُ خائِنَهَ الْاَعْیُنِ وَ ما تُخْفِی الصُّدوُرُ فَاَمْسِکْ عَنّی اللهُمَّ اَیْدِی الظّالِمینَ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اَجْمَعینَ وَاشْفِنی وَ عافِنی یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۳)

حجاب امام جواد علیه السلام

اَلْخالِقُ اَعْظَمُ مِنَ الْمَخْلُوقینَ وَ الرّازِقُ اَبْسَطُ یَداً مِنَ الْمَرْزُوقینَ وَ نارُاللَّهِ الْمُوصَدَهُ فی عَمَدٍ مُمَدَّدَهٍ تَکیدُ

۱- سزاوار است که فرمان دعا به او دادی تو را بخوانند، و کسی که وعده اجابت به او دادی به تو امید بندد، برایم خدایا حاجتی است، که چاره ام از آن ناتوان شده، و طاقتم در آن وامانده، و از طلبش نیرویم سست گشته، نفس اماره ام به بدی برایم آرایش نموده، و دشمنم، آن دشمن فریبایی که من از او در بلایم، از این که در آن حاجتم به سوی تو میل کنم، خدایا آن را برآور، به مبارک ترین روا کردن، و هدایتش کن به راه رستگاری، و باز کن به امید یاری ات سینه ام را، و آسان کن در اسباب خیر کارم را، و برایم رستگاری را نقش بند، به رسیدن آنچه به آن امید بستم، با پیوستن آنچه آن را آرزو نمودم، و موفقم بدار خدایا در برآوردن حاجتم، به رسیدن به آرزویم، و درست درآمدن اشتیاقم، و پناهم ده خدایا به کرامت از ناامیدی و یأس و تنبلی و بازآمدن از کار، خدایا تو توانا بر عنایت عطاهای بسیاری و وفاکننده به آنهایی، و تو بر هرچیز توانایی، و به بندگانت آگاه و بینایی [دعای پرده نگاهبانان]

۲- ای که زمانی که به او پناهنده شوم پناهم دهد، و گاهی که نزد سختی ها از او نجات خواهم، نجاتم بخشد، و زمانی که به گاه پیش آمدها دادرسی خواهم به فریادم رسد، و زمانی که برای پیروزی بر دشمنم از او یاری جویم یاری ام دهد و کمکم کند. پناهگاه تنها درگاه توست، و تویی مورد اطمینان. کسی که مرا قصد سوء کرده از جانب من سرکوب کن، و غلبه کن به سود من بر کسی که نسبت به من بداندیشی نموده، ای آن که فرمود: اگر خدا شمار را یاری کند، غلبه کننده ای بر شما نخواهدبود. ای که نوح را از گروه ستمکاران رهایی داد، ای که لوط را از گروه بدکاران رهانید، ای که هود را از گروه متجاوزان نجات داد، ای که محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) را از گروه کافران نجات داد، مرا از دشمنانم و دشمنانت به حق نامهایت ای بخشنده ای مهربان نجات ده، راهی برای آنها نیست بر کسی که به قرآن پناهم برده، و از تو پناه جسته، به مهربان بخشنده. خدای بخشنده بر عرش چیرگی یافت، به یقین حمله پروردگارت سخت است، به درستی که او آغاز می کند، و باز می گرداند، و او آمرزنده و بسی پرمهر است، دارای عرش باشکوه است، هرچه را بخواهد انجام دهد، پس اگر رو بازگرداندند بگو. خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست بر او توکل کردم، و او پروردگار عرش بزرگ است.

۳- توکّل کردم بر زنده ای که هرگز نمی میرد، و پناه جستم به دارای عزّت و جبروت، و یاری جستم به دارنده کبریا و ملکوت، مولایم خود را به تو واگذاشتم، پس مرا وامگذار، و بر توکّل کردم، پس دست از یاری ام برمدار، و به سایه گسترده ات پناهنده شدم، پس به دورم مینداز، تویی مقصد و تنها به سوی توست گریزگاه، می دانی آنچه را پنهان کنم و آنچه را آشکار نمایم و خیانت دیده ها و آنچه را سینه ها پنهان کنند می دانی، از من بازدار دستهای ستمکاران از همه جنّیان و آدمیان را، و مرا شفا ده، و عافیت بخش، ای مهربان ترین مهربانان.

اَفْئِدَهَ الْمَرَدهِ وَ تَرُدُّ کَیْدَ الْحَسَدَهِ بِالْاَقْسامِ بِالْاَحْکامِ بِاللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ وَالْحِجابِ الْمَضْرُوبِ بِعَرْشِ رَبِّنَا الْعَظیمِ احْتَجَبْتُ وَاسْتَتَرْتُ وَاسْتَجَرْتُ وَ اعْتَصَمْتُ وَ تَحَصَّنْتُ بالمَّ وَ بِکهیعص وَ بِطه وَ بِطسم وَ بِحم وَ بِحمعسق وَ نُون وَ بِطسین وَ بِق وَالْقُرْآنِ الْمَجیدِ وَ اَنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظیمٌ وَاللَّهُ وَلِیِّی وَ نِعْمَ الْوَکیلُ (۱)

دعا برای رفع شدت

بیستم: از کتاب «تعبیر الرؤیا» نوشته شیخ کلینی نقل شده: و شّاء از حضرت رضا علیه السّلام روایت کرده: پدرم را در خواب دیدم فرمود: فرزندم هرگاه در شدّتی واقع شدی بسیار بگو: یا رؤوف یا رحیم آنگاه فرمود: آنچه ما در خواب میبینیم، چنان است که در بیداری میبینیم.

دعا رزق و غیره

بیست ویکم: دعای رزق و غیره: از کتاب «مجتنی» ، نوشته سیّد ابن طاووس نقل شده:

اَللهُمَّ اِنَّ ذُنُوبی لَمْ یَبْقَ لَها اِلاّ رَجآءُ عَفْوِکَ وَ قَدْ قَدَّمْتُ آلَهَ الْحِرْمانِ بَیْنَ یَدَیَّ فَاَنَا اَسْئَلُکَ ما لا اَسْتَحِقُّهُ وَ اَدْعُوکَ مالا اَسْتَوجِبُهُ وَ اَتَضَرَّعُ اِلَیْکَ بِما لا اَسْتَأْهِلُهُ وَ لَمْ یَخْفَ عَلَیْکَ حالی وَ اِنْ خَفِیَ عَلیَ النّاسِ کُنْهُ مَعْرِفَهِ اَمْری اَللهُمَّ اِنْ کانَ رِزْقی فِی السَّماءِ فَاَهْبِطْهُ وَ اِنْ کانَ فِی الْاَرْضِ فَاَظْهِرْهُ وَ اِنْ کانَ بَعیداً فَقَرِّبْهُ وَ اِنْ کانَ قَریباً فَیَسِّرْهُ وَ اِنْ کانَ قَلیلاً فَکَثِّرْهُ وَ بارِکْ لی فیهِ (۲)

دعا دفع شر ابلیس

بیست ودوم: دعای دفع شرّ ابلیس به نقل از «مجتنی» :

اَللّهُمَّ اِنَّ اِبْلیسَ عَبْدٌ مِنْ عَبیدِکَ یَرانی مِنْ حَیْثُ لا اَراهُ وَ اَنْتَ تَراهُ مِنْ حَیْثُ لا یَراکَ وَ اَنْتَ اَقْوی عَلی اَمْرِهِ کُلِّهِ وَ هُوَ لا یَقْوی عَلی شَیْءٍ مِنْ اَمْرِکَ اَللّهُمَّ فَاَنَا اَسْتَعینُ بِکَ عَلَیْهِ یا رَبِّ فَاِنّی لا طاقَهَ لی بِهِ وَلا حَوْلَ وَ لا قُوَّهَ

ص: ۱۰۹۶

۱- آفریننده بزرگتر از آفریدگان است، و روزی دهنده دست بازتر از روزی خورهاست، و آتش دربسته خدا، در ستونهای کشیده شده، دلهای سرکشان را آتش زند، و بداندیشی حسودان را بازگرداند، به سوگندها، به احکام، به لوح محفوظ، و پرده زده شده، به عرش عظیم پروردگار، در پرده شدم، و خود را پوشاندم، و پناه جستم، و چنگ زدم، و پناهنده گشتم به الم به کهیعس، به طه، به طسم، به حم، به حمعسق، و نون، به طسین، و ق و قرآن مجید، به درستی که آن اگر می دانستید سوگند بزرگی است و خدا سرپرست من است و نیکو وکیلی است.

۲- خدایا برای گناهانم نمانده جز امید به گذشتت، و به تحقیق پیش فرستادم ابزار محرومیت را پیش روی خویش، من از تو می خواهم آنچه را که شایسته اش نیستم، و می خوانمت آن گونه که سزاروارش نمی باشم، و به سویت می نالم آنچنان که شایسته اش نیستم، حالم بر تو پوشیده نیس، گرچه حقیقت شناسایی کارم بر مردم پوشیده است. خدایا اگر روزی ام در آسمان است فرودش آور، اگر در زمین است، آشکارش کن، و اگر دور است نزدیکش فرما، و اگر نزدیک است، آسانش کن، و

اگر اندک است بسیارش گردان، و برایم در آن برکت قرار ده.

لی عَلَیْهِ اِلاّ بِکَ یا رَبِّ اَللّهُمَّ اِنْ اَرادَنی فَارِدْهُ وَ اِنْ کادَنی فَکِدْهُ وَاکْفِنی شَرَّهُ وَاجْعَلْ کَیْدَهُ فی نَحْرِهِ بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ وَ صَلَّیَ اللّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطّاهِرینَ (۱)

دعا برای زنده شدن دل

بیست وسوم: و نیز در کتاب «مجتنی» آمده: شخصی پیامبر صلی اللّه علیه و آله و سلّم را در خواب دید، به آن حضرت گفت: به من دعایی تعلیم ده که دلم را زنده کند، حضرت این کلمات را تعلیم او فرمود: یا حیّ یا قیّوم، یا لا اله الاّ انت اسالک ان تحیی قلبی، اللّهمّ صلّ علی محمّد و آل محمّد

دعای تاخیر اجل

بیست وچهارم: از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلّم نقل شده: هرکه بخواهد مرگش به تأخیر افتد، و بر دشمنانش پیروز شود، و از مردن بد در امان بماند، سه مرتبه هنگام فرارسیدن شب، و سه مرتبه هنگام فرارسیدن صبح بگوید: سبحان اللّه مل ء المیزان، و منتهی الحلم و مبلغ الرّضا، و زنه العرش

دعای ادای دین

بیست وپنجم: از کتاب «نثر اللئالی» تألیف سیّد سعید علی بن فضل اللّه الحسین راوندی نقل شده: مردی به حضرت عیسی علیه السّلام از بدهی خود شکایت کرد، حضرت فرمود، بگو:

اَللّهُمَّ یا فارِجَ الْهَمِّ وَ مُنَفِّسَ الغَمِّ وَ مُذْهِبَ الْاَحْزانِ وَ مُجیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ یا رَحْمنَ الدُّنْیا وَالْاٰخِرَهِ وَ رَحیمَهُما اَنْتَ رَحْمنی وَ رَحْمنُ کُلِّ شَیْءٍ فَارْحَمْنی رَحْمَهً تُغْنینی بِها عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِواکَ وَ تَقْضی بِها عَنِّی الدَّیْنَ (۲)

باب ششم:خواص بعضی سوره و آیات وغیره

خواص مسبحات

و آن مشتمل بر چهل امر است.

اوّل: شیخ کلینی در کتاب «کافی» ، از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده: هرکه پیش از خواب «مستحبّات» را بخواند، (یعنی سوره

ص: ۱۰۹۷

۱- خدایا ابلیس بنده ای از بندگان توست، می بیند مرا از جایی که من او را نمی بینم، و تو می بینی او را، از جایی که او تو را نمی بیند، تو بر همه کارهایش نیرومندتری، و او بر چیزی از کار تو توانایی ندارد، خدایا من از تو علیه او کمک می خواهم، ای پروردگارم، برای من نسبت به او طاقتی نیست، جنبش و نیرویی علیه او برایم نمی باشد جز به یاری تو ای پروردگارم،

خدایا اگر قصد مرا کرده قصدش کن، اگر نسبت به من بداندیشی کرده، نسبت به او بدانیشی کن، مرا از شرّش کفایت کن، و نقشه شومش را در گلویش قرار ده، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان، و درود خدا بر محمّد و خاندان پاکش.

۲- ای زداینده اندوه، و برطرف کننده غم، و از بین برنده غصّه ها، و اجابت کننده دعای بیچارگان، ای بخشنده دنیا و آخرت، و مهربان هر دو جهان، تو بخشنده منی، و بخشنده هر چیزی، به من رحم کن، رحمی که به آن از رحم هر که غیر تو است بی نیازم کند، و ادا کندی به آن بدهکاری ام را. پس هرگاه به اندازه پری زمین طلا بدهکار باشی، حق تعالی از تو ادا می کند.

های حدید، حشر، صف، جمعه، تغابن و اعلی) نمیرد تا حضرت قائم را درک کند، و اگر بمیرد در جوار رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلّم خواهد بود.

خواص سوره قدر و توحید و آیه الکرسی

دوم: و در آن کتاب آمده: رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلّم فرمود: هرکه چهار آیه از اول سوره بقره، و آیه الکرسی، و دو آیه بعد از آن و سه آیه آخر سوره بقره را بخواند، در جان و مال خود چیزی را که ناخوشایند او باشد نبیند، و شیطان به او نزدیک نگردد، و قرآن را فراموش نکند.

سوم: و از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده: هرکه سوره

«انّا انّزلناه فی لیله القدر»

را بخواند، و صدایش را به آن بلند کند، مانند کسی باشد، که شمشیر از نیام برکشیده، و در راه خدا جهاد کند، و اگر آهسته بخواند همانند کسی باشد که در راه خدا در خون خود طپیده، و کسی که ده مرتبه بخواند، هزار گناه از گناهانش را محو کند.

خواص سوره توحید و صد آیه از قرآن

چهارم: شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: پدرم میفرمود:

[قل هو اللّه احد]

ثلث قرآن، و

قل یا ایّها الکافرون

ربع قرآن است.

پنجم: از موسی بن جعفر علیه السّلام نقل کرده: هرکه هنگام خواب ایه الکرسیّ را بخواند، از مبتلا شدن به فلج اندام نترسد ان شاء اللّه، و کسیکه آن را پس از هر فریضه بخواند، هیچ حیوان زهرآلودی به او زیان نرساند، و نیز فرمود: کسیکه

قل هو اللّه احد

را هنگام دیدار شخص جبّاری بخواند، حق تعالی شرّ وی را از او بازدارد، با خواندن آن سور،

ص: ۱۰۹۸

از پیش رو، و پشت سر، و طرف راست و طرف چپ، که هرگاه چنین کند حق تعالی خیر وی را روزی او کند و او را از شرّ آن جبّار بازدارد، و نیز فرمود: هرگاه از امری ترسیدی صد آیه قرآن، از هر جای قرآن که باشد بخوان سپس سه مرتبه بگو: اللّهمّ اكشف عنّی البلاء ششم: شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هر که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، خواندن

قل هو اللّه احد

را پس از فریضه وا نگذارد، به یقین کسیکه آن را بخواند، حق تعالی خیر دنیا و آخرت را برای او جمع کند، و او و پدر و مادر و اولادش را بیامرزد.

هفتم: و از آن حضرت روایت کرده: هر که سوره

الهیکم التکّاثر

را هنگام خواب بخواند، از عذاب قبر در امان باشد.

خواص حمد وبعضی از سوره های مختصر

هشتم: و از آن حضرت روایت کرده: اگر سوره حمد هفتاد مرتبه بر مرده خوانده شود، و روح به او بازگردانده شود شگفت نخواهد بود.

نهم: از موسی بن جعفر علیه السّلام فضیلت بسیاری وارد شده: برای کودکی که در هر شب سه مرتبه

قل اعوذ بربّ الفلق

و سه مرتبه

قل اعوذ برّب الناس

و صد مرتبه

قل هو اللّه احد

بخواند، و اگر نتواند پنجاه مرتبه، و هرگاه به آن مواظبت داشته باشد، از بلاها ایمن باشد تا روزی که از دنیا برود.

دهم: کلینی از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: به مفضّل فرمود: ای مفضّل بازدار، و ایمن بدار خود را از تمام مردم با

بسم اللّه الرحمن الرّحیم

و سوره

قل هو اللّه احد

ص: ۱۰۹۹

که آن را بخوانی از طرف راست و چپ، و از پیش رو، و پشت سر، و از بالای سر و پایین پای خود، و هرگاه بر پادشاه ستمگری وارد شدی، هنگامی که به او نظر کنی سه مرتبه آن را بخوان، و با دست چپ خود بشمار و دستت را به همان حال، که انگشتان را جمع کرده ای برای شماره نگاهدار تا از نزد او بیرون روی، و بعضی گفته اند: خواندن سوره را ترک نکن تا از پیش او بروی.

جهت ایمنی از سوختن و غرق شدن

یازدهم: در حدیثی از امیر مؤمنان علیه السّلام نقل شده: برای ایمنی از سوختن و غرق شدن بخواند:

اَللّٰهُ الَّذی نَزَّلَ الْکِتابَ وَ هُوَ یَتَوّلَیَ الصّالِحینَ وَ ما قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْاَرْضُ جَمیعاً قَبْضَتُهُ یَوْمَ الْقِیمَهِ وَالسَّمواتُ مَطْوِیّاتٌ بِیَمینِهِ سُبْحانَهُ وَ تَعالی عَمّا یُشْرِکُونَ (۱)

برای رام شدن اسب سرکش

و برای رام شدن اسب سرکش، در گوش راستش بخوانند: و له اسلم من فی السّموات و الارض طوعا و کرها و الیه یرجعون

برای ایمنی از درندگان

و در زمین مسبعه یعنی زمینی که جانوران درنده داشته باشد برای ایمنی از آنها بخواند:

لَقَدْ جائَکُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِکُمْ عَزیزٌ عَلَیْهِ ما عَنِتُّمْ حَریصٌ عَلَیْکُمْ بِالْمُؤْمِنینَ رَؤُفٌ رَحیمٌ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللّٰهُ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظیمِ (۲)

برای پیدا شدن گمشده

و برای پیدا شدن گمشده، سوره یس را در دو رکعت نماز بخواند و بگوید: یا هادی الضّالّه رُدَّ علیّ ضالّتی و برای بازگشت بنده فراری بخواند: او کظلمات فی بحر لجیّ، یغشاه موج من فوقه موج تا و من لم یجعل اللّٰه له نور فما له من نور.

برای ایمنی از دزد

و برای ایمنی از دزد وقتی

۱- خدا است که قرآن را نازل کرد، و او سرپرستی می کند شایستگان را، آن طور که باید خدا را قدر ندانستند، زمین در قیامت تماماً به دست اوست، و آسمانها در نوردیده به قدرت اوست، منزّه است و برتر از آنچه شریکش سازند.

۲- به تحقیق آمد برای شما پیامبری از جنس خودتان، بر او ناگوار است آنچه شما را به زحمت اندازد، بر راهنماییتان حریص است، به مؤمنان مهرورز و مهربان است، اگر پشت کردند بگو خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او توکّل کردم، و

او پروردگار عرش بزرگ است.

که به رختخواب میرود بخواند: قل ادعوا اللّه اودعوا الرّحمن تا و کبره تکبیرا

فضیلت سوره زلزال

دوازدهم: نیز شیخ کلینی از حضرت صاق علیه السّلام روایت کرده: از قرائت

اذا زلزلت الارض زلزالها

ملول نشوید، زیرا هر که این سوره را در نمازهای مستحب خود بخواند حق تعالی هرگز بر او زلزله آسیب نرساند، و با زلزله نمیرد، و به صاعقه و آفتی از آفات دنیا دچار مرگ نشود، و در وقت مردن او فرشته ای بزرگوار از نزد حق تعالی بر او نازل گردد، و بالای سر او بنشیند و بگوید: «ای ملک الموت نسبت به ولی اللّه نرمی و مدارا داشته باش، زیرا او بسیار مرا یاد می کرد» تا آخر خبر، و در آخر خبر آمده است: پرده از پیش چشمش برداشته شود، و منازل خود را در بهشت ببیند.

و به نرم ترین صورت قبض روح شود، و روح او را هفتاد هزار فرشته مشایعت کنند، که به سوی بهشت بالا ببرند.

ایضاً خواص سور و آیات

سیزدهم: و نیز کلینی از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده: «سوره ملک بازدانده است از عذاب قبر» تا آخر خبر.

چهاردهم: و نیز از ان حضرت روایت شده: قرآنی در دریا افتاد، چون آن را یافتند دیدند همه کلماتش پاک شده بود جز این آیه کریمه:

الا الی اللّه تصیر الامور

پانزدهم: شیخ کلینی از زراره روایت کرده: قرآن را در ثلث دوم ماه رمضان بر می داری و می گشایی و روبروی خود می گذاری و می گویی: اللّهمّ انّی اسالک بکتابک المنزل و ما فیه و فیه اسمک الاعظم الاکبر، و اسماؤک الحسنی، و ما یخاف و یرجی

ان تجعلنی من عتقائک من النّار و دعا می کنی به آنچه حاجت داری.

جهت خواب دیدن پیغمبر یا امامان علیهم السلام یا والدین یا یکی از اموات

شانزدهم: شیخ کفعمی در کتاب «مصباح» و محدّث فیض در خلاصه الأذکار فرموده: در بعضی از کتب اصحاب امامیه دیدم، هرکه خواسته باشد یکی از پیامبران و امامان یا یکی از مردمان، یا والـدین خود را، در خواب ببیند سوره های شمس و لیل و قدر و

قل یا ایّها الکافرون

و سوره اخلاص و معوّذتین [ناس و فلق] را بخواند، سپس صد مرتبه سوره اخلاص را بخواند، و بر پیامبر و خاندانش صد مرتبه صلوات بفرستد، و با وضو به طرف راست بخوابد، هرکه را اراده کرده ان شاء اللّه خواهد دید و با او هرچه بخواهد سخن خواهد گفت: و در نسخه دیگری دیدم که این عمل را در هفت شب بجا آورد، پس از آن این دعا را بخواند:

اَللّهُمَّ اَنْتَ الْحَیُّ الَّذی لایُوصَفُ وَالْایمانُ یُعْرَفُ مِنْهُ مِنْکَ بَدَتِ الْاَشْیاءُ وَ اِلَیْکَ تَعُودُ فَما اَقْبَلَ مِنْها کُنْتَ مَلْجَاَهُ وَ مَنْجاهُ وَ ما اَدْبَرَ مِنْها لَمْ یَکُنْ لَهُ مَلْجاءٌ وَلامَنْجامِنْکَ اِلاّ اِلَیْکَ فَاَسْئَلُکَ بِلا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ وَ اَسْئَلُکَ بِبِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم وَ بِحَقِّ حبیبِکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ سَیِّدِ النَّبِیّینَ وَ بِحَقِّ عَلیٍّ خَیْرِ الْوَصِیّینَ وَ بِحَقِّ فاطِمَهَ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمینَ وَ بِحَقِّ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ اللَّذَیْنِ جَعَلْتَهُما سَیِّدَیْ شَبابِ اَهْلِ الْجَنَّهِ عَلَیْهِمْ اَجْمَعینَ السَّلامُ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُرِیَنی مَیِّتی فِی الْحالِ الَّتی هُوَ فیها (۱)

هفدهم: و نیز در کتاب «خلاصه» آمده است به نقل از برخی کتابها که یافتم در کتاب الاداب الحمیده تألیف محمّد بن جریر طبری

۱- خدایا تو زنده ای هستی که وصف نشود، و ایمان از او باز شناخته شود، چیزها از تو آغاز شد، و به سوی تو باز می گردد، پس آنچه از آنها روی به تو کرد، تو پناهگاه و جای نجاتش بودی، و آنچه از آنها از تو بازگشت، برایش پناهگاهی جای نجاتی، از تو جز به سوی تو نیست، از تو می خواهم به حق «لا اله الاّ انت» و از تو می خواهم به حق بسم اللّه الرحمن الرحیم و به حق حبیبت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) سرور پیامبران، و به حق علی بهترین جانشیان، و به حق فاطمه سرور بانوان جهانیان، و به حق حسن و حسین که هر دو را آقای جوانان اهل بهشت قرار دادی (که بر همه آنان درود و سلام) اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و نشان دهی مرده ام را در آن حالی که او در آن است.

که حارث بن روح، از پدرش و او از جدّش نقل کرده: به فرزندان خود گفت: هرگاه امری شما را اندوهگین ساخت پس شب را به سر نیاورد مگر در حالی که پاک شد، و رختخواب و رو اندازش پاک باشد، و زنی با او نباشد، پس بخواند هفت مرتبه: و الشمس، و هفت مرتبه: و اللیل، سپس بگوید: اللّهمّ اجعل لی من امری هذا فرجا و مخرجا هرگاه این عمل را بجا آورد، شخصی در همان شب، یا شب سوم، یا پنجم، و گمان می کنم گفت: یا در شب هفتم در خواب او بیاید، و راه بیرون شدن از آن غصّه و اندوه را برای او بگوید.

برای خواب دیدن مطلب خود

فقیر گوید: بعضی گفته اند: سوره های و الضّحی و الم نشرح را نیز بخواند.

و در کتاب الجواهر المنثوره آمده است: کسی که بخواهد مطلب خود را در خواب ببیند به وقت خوابیدن هریک از این سوره ها را هفت مرتبه بخواند، سوره های و الشمس، و اللّیل و التّین، اخلاص، قل اعوذ برب الفلق، قل اعوذ برب الناس، و با طهارت در مکان پاکی، در جامه پاکی رو به قبله بر دست راست بخوابد، همانند مرده ای که در قبر گذاشته می شود، و مطلب خود را نیّت کند اگر در شب اوّل ندید، در شب های بعد خواهد دید، و از هفت شب تجاوز نمی کند، گفته شده این مطلب مجرّب [یعنی تجربه شده] است.

تعلیم فرمودن پیغمبر(ص) به حضرت فاطمه علیها السلام

هجدهم: در خلاصه الاذکار از حضرت زهرا علیها السّلام روایت شده: رسول خدا بر من وارد شد، وقتیکه بستر خود را پهن کرده بودم و قصد خوابیدن داشتم

فرمود: ای فاطمه نخواب مگر اینکه چهار عمل بجا آوری: ختم قرآن کنی، و پیامبران را شـفعای خود سازی، و اهل ایمان را از خود خشنود کنی، و حجّ و عمره بجا آوری، این را فرمود وارد نماز شد، من ایستادم تا نمازش را تمام کرد، گفتم یا رسول اللّه به چهار چیز امر فرمودی، که من در این وقت قدرت بجا آوردن آن را ندارم، حضـرت تبسّم کرد و فرمود: هرگاه سوره توحید را سه مرتبه بخوانی گویا ختم قران کرده ای، و هرگاه به من و پیامبران پیش از من صـلوات فرستی ما شفیعان تو در روز قیامت خواهیم بود، و هرگاه برای اهل ایمان استغفار کنی، تمامی آنها از تو خشنود میشوند.

و هرگاه بگویی: سبحان اللّه و الحمد للّه و لا اله الاّ اللّه و اللّه اکبر حجّ و عمره کرده ای.

سه مطلب پرفایده برای وقت خواب

مؤلّف گویـد: کفعمی نقل کرده: هرکس هنگام خواب سه مرتبه بگویـد: یفعل اللّه ما یشاء بقدرته و یحکم ما یرید بعزّته مانند این است که هزار رکعت نماز بجا آورده باشد.

دعای مطالعه

نوزدهم: و نیز در خلاصه الاذکار آمده وقت مطالعه بخواند:

اَللّهُمَّ اَخْرِجْنی مِنْ ظُلُمـاتِ الْوَهْمِ وَ اَکْرِمْنی بِنُورِ الْفَهْمِ اَللّهُمَّ افْتَـحْ عَلَیْنـا اَبْوابَ رَحْمَتِکَ وَانْشُرْ عَلَیْنا خَزائِنَ عُلُومِکَ بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۱)

برای ادای قرض

بیسـتم: روایت شده: شخصـی خدمت حضرت جواد علیه السّلام نوشت: قرض بسیار دارم، حضرت نوشتند: بسیار استغفار کن و زبانت را به خواندن سوره انا انزلناه تر بدار.

دوای تنگی نفس وسرفه

بیست ویکم: در حدیث است: مفضّل به حضـرت صادق علیه السّـلام از تنگی نفس شکایت کرد و گفت: اندکی که راه میروم نفسم تنگ میشود، به این

ص: ۱۱۰۴

۱- خدایا مرا بیرون آور از تاریکیهای وهم، و به نور فهم گرامیام بدار، خدایا درهای رحمتت را به روی ما بگشا، و خزانه های علومت را بر ما باز کن به مهربانیات ای مهربان ترین مهربانان.

خاطر مینشینم.

حضرت فرمود: بول شتر بخور تا آرام شود.

در حدیث دیگری آمده: شخصی به آن حضرت از سرفه شکایت کرد.

فرمود: مقداری انجدان رومی با همان مقدار از نبات بکوب و یک روز یا دو روز بخور، آن شخص گفت: یک مرتبه خوردم برطرف شد.

دستورالعمل حضرت عیسی علیه السلام برای رفع زردی صورت و ورم آن

بیست ودوم: از امیر مؤمنان علیه السّلام نقل شده: حضرت عیسی علیه السّلام به شهری رسیدند دیدند مردم آن شهر صورتشان زرد، و چشمانشان کبود شده است، و از بسیاری بیماری به آن حضرت شکایت کردند.

ایشان فرمود: شما گوشت را نشسته می پزید، و هیچ حیوانی از دنیا بیرون نمی رود مگر ان که جنابتی با او هست، پس از آن گوشت را پیش از پختن شستند، بیماریشان برطرف شد.

و حضرت عیسی علیه السّلام به شهر دیگری رسیدند که دندان های مردمشان ریخته بود و صورت هایشان ورم کرده بود.

فرمود: هنگام خواب دهانتان را باز کنید و بر هم مگذارید، چنان کردند، علتها از ایشان زایل شد.

دعا هنگام دیدن صاحبان بلا

بیست وسوم: از حضرت باقر علیه السّلام نقل شده: چون کسی از صاحبان بلا را ببینی آهسته که او نشنود سه مرتبه بگو: الحمد للّه الّذی عافانی ممّا إِبتَلاکَ به و لو شاء فعل هرکه چنین کند هرگز آن بلا به او نرسد، و در روایت دیگری آمده: بگو: الحمد للّه الّذی عافانی ممّا ابتلاک به، و فضّلنی علیک و علی کثیر ممّن خلق.

برای پسر شدن حمل

بیست وچهارم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: هرگاه زنی باردار باشد، و چهار ماه بر او بگذرد، روی او به قبله کن و ایه الکرسی بخوان، و دست بر پهلوی او بگذار

ص: ۱۱۰۵

و بگو: اللّهمّ انّی قـد سـمّیته محمّـدا چون چنین کند خدا آن فرزند را پسـر گرداند، پس اگر او را به نام محمّد نام گذاری کند مبارک باشد، و اگر نام نکند، خدا اگر خواهد از او بگیرد، و اگر بخواهد به او ببخشد.

دعای عقیقه

بیست وپنجم: روایت شده: وقت کشـتن گوسـفند عقیقه [گوسـفندی که برای نوزاد و قربانی می کنند] این دعا را بخواند: بسم اللّه و بـاللّه، اللّهمّ عقیقه عن فلاـن (نام او را بگویـد) لحمها بلحمه، و دمها بـدمه و عظمها بعظمه، اللّهمّ اجعلها وقاء لآل محمّد علیه و اله السّلام.

و در حدیث دیگری فرمود که این دعا را بخواند:

یـا قَوْمِ اِنّی بَرِیٌ مِمّا تُشْـرِکُونَ اِنّی وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذی فَطَرَ السَّمواتِ وَالْاَرْضَ حَنیفاً مُسْـلِماً وَ ما اَنَا مِنَ الْمُشْـرِکینَ اِنَّ صَـلوتی وَ نُسُـکی وَ مَحْیـایَ وَ مَمـاتی لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ لا شَـریکَ لَهُ وَ بِـذلِکَ اُمِرْتُ وَ اَنَا مِنَ الْمُسْـلِمینَ اَللّهُمَّ مِنْکَ وَ لَکَ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَاللَّهُ اَکْبَرُ اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ مِنْ فُلانِ بْنِ فُلانٍ (۱)

و نام فرزند را بگوید سپس ذبح کند.

آداب عقیقه

علاّمه مجلسی در حلیه المتّقین فرموده: بدان که عقیقه فرزند مستحب موکّد است، برای کسی که قادر بر آن باشد، و بعضی از علما واجب می داننـد، و بهتر است روز هفتم واقع شود، و اگر تا بلوغ طفل تأخیر کنـد بر پـدر مسـتحبّ است، و پس از بلوغ تا آخر عمر بر خودش مستحبّ است.

و در احادیث معتبر بسیاری وارد شده: عقیقه بر کسی که دارای فرزند شود واجب است.

و در احادیث بسیاری نقل شده: هر

۱- ای قوم از آنچه شـما شـریک خـدا قرار می دهیـد بیزارم، من متوجه نمودم رویم را به جـانب کسـی که آسـمانها و زمین را آفرید با خلوص و از سر تسلیم، و من از شرک ورزان نیستم. به درستی که نمازم و عبادتم و زندگی ام و مرگم برای خداست، پروردگار جهانیان، شـریکی ندارد، به این حقیقت امر شدم و من از مسـلمانانم، خدایا از تو و برای تو، به نام تو و به تو، و خدا بزرگ تر است، خدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، و از فلان فرزند فلان بپذیر.

فرزندی در گرو عقیقه است، یعنی اگر انجام نگیرد، در معرض مردن و انواع بلاهاست.

از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: عقیقه بر کسی که توانگر باشد لازم است، و کسی که تهی دست است پس از توانگری انجام دهد، اگر هم توانگر نشد بر او تکلیفی نیست و اگر برای او عقیقه نکنند، تا زمانی برای او قربانی کنند، قربانی از عقیقه کفایت می کند.

در حدیث دیگری نقل شده: از آن حضرت پرسیدند: ما برای عقیقه دنبال گوسفند رفتیم ولی نیافتیم، چه می فرمایید قیمتش را تصّدق کنیم؟ فرمود: طلب کنید تا بیابید.

خدا خوراندن طعام و ریختن خون را دوست دارد.

در حدیث دیگری آمده: پرسیدند آیا فرزندی که در روز هفتم بمیرد، می باید عقیقه اش کرد؟ فرمود: اگر پیش از ظهر بمیرد عقیقه ندارد، و اگر بعد از ظهر بمیرد عقیقه کنند.

در حدیث معتبری از عمر بن یزید نقل شده: خدمت آن حضرت عرض کرد: نمی دانم پدرم برای من عقیقه کرده یا نه؟ فرمود: عقیقه کن.

پس او در پیری عقیقه کرد.

در حدیث حسن از آن حضرت نقل شده: فرزند را در روز هفتم ولادت نام می گذارند و عقیقه می کنند، و سر می تراشند، و موی سرش را با نقره وزن می کنند، و آن نقره را تصدق می دهند، و پای و ران عقیقه را برای قابله ای که در زایمان زن کمک کرده می فرستند.

و باقی را به مردم اطعام می کنند و تصدّق می دهند.

در حدیث موثّق دیگری فرمود: هرگاه پسری یا دختری برای تو متولّد شود، در روز

هفتم گوسـفندی یا شتری عقیقه می کنی، و او را نامگذاری کن، و سرش را در روز هفتم بتراش، و به سنگینی موی سرش طلا یا نقره تصّدق بده.

در حديث ديگرى وارد شده: ربع گوسفند را به قابله می دهد، و اگر بی قابله زایمان کرده آن را به مادر می دهد، که به هر که خواست ببخشـد، و دست کم به ده مسـلمان بخورانـد، و هرچه زيـادتر باشـد بهتر است، و خود از گوشت عقيقه نخورد، و اگر قابله زنی یهودی باشد قیمت ربع گوشت گوسفند را به او بدهد.

و در روایت دیگری وارد شده: به قابله ثلث گوسـفند را می دهند، و مشـهور میان علما آن است که باید عقیقه شتر یا گوسفند یا بز باشد.

از حضـرت باقر عليه السّـلام نقل شده: رسول خدا صـلّی اللّه عليه و آله و سـلّم در روز ولادت در گوش حسـنين عليهما السّلام اذان گفتند و حضرت فاطمه عليها السّلام روز هفتم برای آنان عقيقه کرد، و پای گوسفند را با يک اشرفی به قابله دادند.

عقيقه اگر شتر باشـد بايد پنج ساله يا در شـش يا بيشتر باشد، و اگر بز يک سال يا در دو يا بيشتر، و اگر گوسـفند باشد دست کم شش ماهه يا در هفت ماه باشد، و اگر هفت ماه تمام باشد بهتر است، و بايد بيضه اش را نکشيده باشند، و نيز بهتر آن است که آن را نکوبيده باشـند، و بايد مغز شاخش شکسـته، و گوشـش بريده، و زياد لاغر، و کور و بسـيار لنگ که راه رفتن برايش دشوار باشد، نباشد.

اما در حديث معتبرى از

ص: ۱۱۰۸

حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: عقیقه از باب قربانی نیست، هر گوسفندی که باشد خوب است.

هدف گوشت است هرچه فربه تر باشد بهتر است.

و مشهور میان علما آن است که مستحب است عقیقه پسر نر باشد، و عقیقه دختر ماده، و گمان فقیر این است که برای هر دو موافق بسیاری از احادیث معتبر گوسفند نر بهتر است و برای هر دو گوسفند ماده هم خوب است.

و مستحبّ است پدرومادر از گوشت عقیقه نخورند، بلکه بهتر آن است، از طعامی که در آن پخته باشند نیز نخورند، و خوردن مادر کراهتش بیشتر است.

و بهتر این است که عیال پدر و مادر هم که در خانه ایشان می باشند، از آن گوشت طعام نخورند، و مستحبّ است بپزند، و خام تصدق نکنند، و کمترینش آن است که با آب نمک بپزند، بلکه احتمال دارد این گونه پختن بهتر باشد، و اگر خام هم تصدّق کنند خوب است، و اگر حیوان عقیقه پیدا نشود، تصدّق قیمتش فایده ای ندارد، بلکه باید صبر کنند تا پیدا شود، و شرط نیست جماعتی که به خوردن عقیقه حاضر می شوند فقیر باشند، اما خوراندن به صالحان و فقرا بهتر است، انتهی.

فقیر گوید: مشهور کراهت شکستن استخوان های عقیقه است، و روایت:

یُكْسَرُ عَظْمُها وَ یُقْطَعُ لَحْمُها وَ تَصْنَعُ بِها بَعْدَ الذِّبْحِ ما شِئْتَ (۱)

منافات با کراهت ندارد.

صاحب جواهر فرموده: اما آنچه بین مردم عراق مشهور شده که پیچیدن استخوانهای آن، در پارچه ای سپید و دفن کردن آن مستحبّ است نصّی بر آن نیافتم، و اللّه العالم

دعای ختنه

بیست وششم: از حضرت صادق

ص: ۱۱۰۹

۱- استخوانش شکسته شود، و گوشتش بریده گردد، و پس از ذبح آنچه خواهی انجام می دهی.

علیه السّـلام نقـل شـده: وقت ختنه کردن پسـر این دعـا را بخواننـد، و اگر در ان وقت میسّـر نشود، تـا بلوغ طفل هر وقت میّسـر گردد، بر آن طفل بخوانند، که از او حرارت آهن را از کشتن و غیر آن دفع می کنند و دعا این است:

اَللّهُمَّ هذِهِ سُـنَّتُکَ وَ سُـنَّهُ نَبِیِّکَ صَـلَواتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَاتِّباعٌ مِنّا لَکَ وَ لِنَبِّیکَ بِمَشِیَّتِکَ وَ بِإِرادَتِکَ وَ قَضائِکَ لِاَمْرٍ اَرَدْتَهُ وَ قَضاءٍ حَتَمْتَهُ وَ اَمْرٍ اَنْفَـذْتَهُ وَ اَذَقْتَهُ حَرَّ الْحَدیـدِ فی خِتانِهِ وَ حِجامَتِهِ بِاَمْرٍ اَنْتَ اَعْرَفُ بِهِ مِنّی اَللّهُمَّ فَطَهِّرْهُ مِنَ الـذُّنُوبِ وَزِدْ فی عُمْرِهِ وَادْفَعِ الْآفاتِ عَنْ بَدَنِهِ وَالْاَوْجاعَ عَنْ جِسْمِهِ وَ زِدْهُ مِنَ الْغِنی وَ ادْفَعْ عَنْهُ الْفَقْرَ فَاِنَّکَ تَعْلَمُ وَلانَعْلَمُ (۱)

تفال به قرآن مجید و استخاره به آن

بیست وهفتم: سـید ابن طـاووس از دعـوات خطیب مسـتغفری نقـل کرده: او از رسول خـدا صـلّی اللّه علیه و آله و سـلّم روایت نموده است که هرگاه خواستی به کتاب خـدا تفّأل [فال نیک زدن] بزنی، سوره اخلاص را سه مرتبه بخوان، سـپس سه مرتبه بر پیامبر و آلش صلوات فرست، پس بگو:

اَللّهُمَّ اِنّی تَفاءَّلْتُ بِکِتابِکَ وَ تَوَکَّلْتُ عَلَیْکَ فَاَرِنی مِنْ کِتابِکَ ما هُوَ مَکْتُومٌ مِنْ سِرِّکَ الْمَکْنُونِ فی غَیْبِکَ (۲)

پس بـاز کن جامع را یعنی قرآنی که جامع تمام سوره ها و آیات باشـد، و بگیر فال را از خط اول از جانب اول بی آنکه اوراق و سطور را بشماری.

دعای استخاره به قرآن

و بدان که علامه مجلسـی از برخی نوشـته های اصحاب از خط شیخ یوسف قطیفی نقل کرده، و او از خط آیت اللّه علامه، که از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هرگاه اراده کردی از

ص: ۱۱۱۰

۱- خـدایا این روش تو، و روش پیـامبر توست) درود تو بر او و خانـدانش (، و پیروی مـاست از تو و از پیـامبرت به مشیت و اراده و حکمـت. برای کـاری که اراده فرمـودی، و حکمی که حتم نمـودی، و امری که اجرا کردی، و چشانـدی به او سـوزش آهن در ختنه و حجـامتش، به کـاری که تو به آن داناتر از منی، پس او را از گناهان پاک کن، و بر عمرش بیفزا، و آفات را از بدنش دور کن، و دردها را از جسمش بزدای، و بر توانگری اضافه کن، و تهی دستی را از او برطرف نما، به درستی که تو می دانی و ما نمی دانیم.

۲- خدایا من تفّأل زدم به کتاب تو، و بر تو توکّل نمودم، آنچه از رازت در غیب تو پنهان است، از کتاب خود به من بنمایان،

کتاب عزیز استخاره کنی بعد از بسم اللّه بگو:

اِنْ کانَ فی قَضائِکَ وَقَدَرِکَ أَنْ تَمُنَّ عَلی شیعَهِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ بِفَرَجِ وَلِیِّکَ وَ حُجَّتِکَ عَلی خَلْقِکَ فَاَخْرِجْ اِلَیْنا آیَهً مِنْ کِتابِکَ نَسْتَدِلُّ بِها عَلی ذلِکَ (۱)

استخاره به تسبیح منقول از سید رضی

پس مصحف شریف را می گشایی، و شش ورق می شماری، و از ورق هفتم شش سطر می شماری، و در آن نظر می کنی و مطلب را بیرون می آوری.

و شیخ شهید رحمه اللّه در کتاب «ذکری» فرموده: از جمله استخاره ها، استخاره به عدد است، و این در روزگار گذشته، پیش از زمان سیّد کبیر عابد رضی الدین محمّد بن محمّد الآویّ الحسینی، مجاور مشهد غروی رضی اللّه عنه مشهور نبوده، و ما روایت می کنیم این استخاره را با جمیع مرویّات او، از جماعتی از مشایخ خودمان، از شیخ کبیر فاضل جمال الدّین بن المطّهر از والدش رضی اللّه عنه از سیّد رضی الدین مذکور، از حضرت صاحب الامر علیه الصّلوه و السّلام: می خوانی فاتحه را ده مرتبه، و کمترینش سه مرتبه، و کمتر از آن یک مرتبه، سپس می خوانی سوره قدر را ده مرتبه، سپس این دعا را سه مرتبه می خوانی:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْتَخیرُکَ لِعِلْمِکَ بِعاقِبَهِ الْاُمُورِ وَ اَسْتَشیرُکَ لِحُسْنِ ظَنّی بِکَ فِی الْمَاْمُولِ وَالْمَحْذُورِ اَللهُمَّ اِنْ کانَ الْاَمْرُ الْفُلانی مِمّا قَدْنیطَتْ بِالْبَرَکَهِ اَعْجازُهُ وَ بَوادیهِ وَ حُفَّتْ بِالْکَرامَهِ اَیّامُهُ وَ لَیالیهِ فَخِرْلی اَللهُمَّ فیهِ خِیَرَهً تَرُدُّ شُمُوسَهُ ذَلُولاً وَ تَقْعَضُ اَیّامَهُ سُرُوراً اَللهُمَّ اِمّا اَمْرٌ فَاَئْتَمِرُ وَ اِمّا نَهْیٌ فَاَنْتَهی اَللّهُمَّ اِنّی اَسْتَخیرُکَ بِرَحْمَتِکَ خِیَرَهً فی عافِیَهٍ (۲)

پس یک قبضه از تسبیح را می گیری، و حاجت

ص: ۱۱۱۱

۱- اگر در قضا و قدرت این است که بر شیعه خاندان محمد (درود بر ایشان) به فرج ولیّ ات، و حجّتت بر بندگانت منّت بگذاری، از کتاب خود آیه ای برای ما بیرون آور، که به آن بر این کار راه یابیم.

۲- خدایا من از تو درخواست خیر می کنم، برای آگاهی ات به عاقبت کارها، و با تو مشورت می کنم برای خوش گمانی ام به تو در آنچه مورد آرزو و بیم است، خدایا اگر کار فلانی از آنهایی است که آغاز و انجامش به برکت بسته شده، و روزها و شبهایش به کرامت پیچیده گشته، پس برایم اختیار کن، خدایا در ان خیری باشد، که سختی اش را سهل و نرم کنی، و روزهایش را به شادمانی بازگردانی، خدایا اگر دستور است انجامش دهم، اگر نهی است، خودداری نمایم، خدایا به رحمتت خیرجویی می کنم خیری در عافیت.

خود را نیّت می کنی، اگر عـدد آن قبضه جفت است پس آن «افعـل» است، یعنی انجام بـده، و اگر طاق است «لا تفعل» اسـت یعنی انجام نده، یا به عکس یعنی طاق خوب است و جفت بد، و این بسته به قصد استخاره کنند دارد.

فقیر گوید: تقعض] در متن عربی دعای استخاره [به ضاد معجمه یعنی تردّ و تعطف.

و ما در باب نمازها، استخاره ذات الرّقاع، و بعضی از اقسام استخاره و ساعات آن را ذکر کردیم، به آنجا رجوع شود.

استخاره نمودن برای غیر

و بدان که سیّد ابن طاووس کلامی فرموده که حاصـلش این است: من حدیث صریحی نیافتم که انسان برای غیر خود استخاره کنـد، ولی یـافتم احادیث بسیاری را که در آنها امر شـده بر قضای حاجت برادران به دعاها و سایر توسّلات، بلکه در اخبار از فواید دعا برای برادران چندان ذکر شده که محتاج بر بیان نیست، و استخاره نیز از جمله حاجات، و از جمله دعوات است، زیرا شخصـی که انسان را تکلیف به استخاره میکند، به طور حتم حاجتی برایش پیش آمده و آن شخصی که مباشر استخاره میشود میخواهد برای خود استخاره کند که آیا صلاح است که به او بگوید انجام بده یا نه، و میخواهد برای آن شخص که به او گفته اسـتخاره کنـد، آیـا مصـلحت در فعـل است یا در ترک، و این از چیزهایی است که داخل است در تحت عموم روایات ناظر به استخارات و قضای حاجات.

علاّمه مجلسـی فرموده: کلام سیّد در جواز استخاره برای غیر، خالی از قوّت نیست به جهت عمومات [یعنی تعابیر عامّ وارد در روایات برای رفع

حاجت برادران دینی] ، به خصوص وقتیکه نایب برای خود قصد کند که به شخص طالب استخاره بگوید: انجام بده یا نده، چنان که سید به آن اشاره فرموده: و این نقشه ای است برای داخل کردن استخاره در تحت اخبار خاصّه، لیکن احوط و اولی آن است که صاحب حاجت خودش برای خود استخار کند، زیرا ما خبری که در جواز وکالت در استخاره وارد شده باشد، ندیدیم، و اگر این کار جایز یا راجح میبود، به طور قطع اصحاب از ائمه سؤال میکردند، و اگر سؤال کرده بودند برای ما دست کم در یک روایت نقل میشد، به علاوه اینکه شخص مضطر خود اولی به اجابت، و دعای او اقرب به خلوص نیّت است، انتهی.

دعای رویت جهود و ترسا و گبر

بیست وهشتم: از رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم نقل شده: هرکس یهود، یا ترسا [مسیحی] ، یا گبری [مجوسی] را ببیند و بگوید: الحمد للّه الّذی فضّلنی علیك بالاسلام دینا، و بالقران کتابا، و بمحمّد نبیّا، و بعلیّ اماما، و بالمؤمنین اخوانا، و بالکعبه قبله خدای تعالی میان او و آن کافر در دوزخ جمع نکند.

ذم تشبه به کفار و میل به آنها

مؤلّف گوید: از آیات و اخبار بسیاری استفاده می شود که مسلمان باید از دوستی با کفّار و محبّت و میل و تشبّه به ایشان اجتناب ورزد، و بر مسلک آنان سلوک نکند.

قالَ اللّه تعالی: (قَدْ کانَتْ لَکُمْ اُسْوَهٌ حَسَنَهٌ فی اِبْرهیمَ وَالَّذینَ مَعَهُ اِذْ قالُوا لِقَوْمِهِمْ اِنّا بُرَءآؤُ مِنْکُمْ وَ مِمّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّهِ وَ بَدا بَیْنَنا وَ بَیْنَکُمُ الْعَداوَهُ وَالْبَغْضاءُ اَبَداً) (۱)

شیخ صدوق رحمه اللّه از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: حق

۱- خدای تعالی فرمود: به حقیقت برای شما در ابراهیم و کسانی که با او بودند سرمشق خوبی است، به قومشان گفتند: ما از شما بیزاریم از آنچه جز خدا می پرستید، بین ما و شما همیشه دشمنی و کینه ورزی است.

تعـالی به سوی پیغمبری از پیـامبران خود وحی فرسـتاد تـا به مؤمنـان بگویـد: لبـاس دشـمنان مرا نپوشـید، و غـذای دشـمنان مرا نخورید، و بر راههای دشمنان من مروید، که دشمنان من خواهید بود، چنان که آنان دشمنان منند.

مذمت تراشیدن ریش

لـذا در بسیاری از روایات وارد شـده: فلان عمل را بجا آوریـد، و خود را به کفّار شبیه نسازید، مانند روایتی که از رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سـلّم نقل شده: شارب [موهای پشت لب] را از ته بگیرید، و محاسن [موهای صورت] را بلند بگذارید، و خود را به یهودیـان و گبران شبیه نکنیـد، و نیز فرمود: گبران محـاسن خود را تراشـیدند، و شاربهـای خود را زیاد کردنـد، و ما شارب خود را میگیریم و محاسن میگذاریم، و هنگامیکه نامه های دعوت آن جناب به پادشاهان رسـید، کسـری به باذان عامل یمن نوشت، آن حضـرت را نزد او فرسـتد، و او کاتب خود بانویه، و مردی که او را خرحسنك میگفتند به مدینه فرستاد، و آن دو محـاسن خود را تراشـیده و شارب گذاشـته بودنـد، آن جناب را خوش نیامـد که به ایشان نظر کنـد فرمود: وای بر شـما چه کسـی شـما را به این هیئت امر کرده؟ گفتنـد: پروردگارمان یعنی کسـری، فرمود ولی پروردگار من مرا به گذاشـتن محاسن و چیدن شارب امر فرموده است.

مذمت تکیه به ظالم

بدان که حق تعالی در سوره هود فرموده است:

وَلاتَرْكَنُوا اِلَى الَّذينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النّارُ وَ مالَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ اَوْلِيآءَ ثُمَّ لاتُنْصَرُونَ (۱)

مفسّران در معنی آیه فرموده اند: میل اندك به سوی آنان نکنید تا چه رسد به بسیار؟ که ستم کردند، پس برسد

۱- به جانب کسانیکه سـتم کردنـد متمایل نشویـد، در نتیجه آتش شـما را تماس میابـد، و جز خدا برای شـما دوسـتانی نباشد، سپس یاری نشوید.

به شما آتش دوزخ.

و بعضـی گفته انـد: «رکون» نهی شـده، وارد شدن با ایشان در سـتم ایشان، و اظهار رضایت به کارشان و اظهار موالات با آنان است، و در روایت اهل بیت علیهم السّلام آمده: رکون عبارت از مودّت و نصیحت و طاعت ایشان است.

دعای فرج از آفات

بیست ونهم: نوزده حرف است که برای خواننده آن، اسباب گشایش و رهایی از آفات است، رسول خدا صـلّی اللّه علیه و آله و سلّم آنها را به امیر مؤمنان صلوات اللّه علیهما و آلهما تعلیم فرموده و شیخ صدوق در کتاب خصال در ابواب نوزده گانه نقل کرده: فرمودند که می گویی:

یـا عِمـادَ مَنْ لاعِمـادَلَهُ وَ یـا ذُخْرَ مَنْ لاـذُخْرَلَهُ وَ یا سَـنَدَ مَنْ لاسَـنَدَ لَهُ وَ یا حِرْزَ مَنْ لاحِرْزَ لَهُ وَ یا غِیاثَ مَنْ لاغِیاثَ لَهُ وَ یا کَریمَ الْعَفْوِ وَ یا حَسَنَ الْبَلاءِ وَ یا عَظیمَ الرَّجاءِ وَ یا عِزَّ الضُّعَفاءِ وَ یا مُنْقِذَ الْغَرْقی وَ یا مُنْجِیَ الْهَلْکی یا مُحْسِنُ یا مُجْمِلُ یا مُنْعِمُ یا مُفْضِلُ اَنْتَ الَّذی سَـجَدَ لَـکَ سَوادُ اللَّیْلِ وَ نُورُ النَّهارِ وَضَوْءُ الْقَمَرِ وَ شُـعاعُ الشَّمْسِ وَ دَوِیُّ الْماءِ وَ حَفیفُ الشَّجَرِ یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ یا اَللَّهُ اَنْتَ وَحْدَکَ لاشَریکَ لَکَ (۱)

پس می گـویی: اللّهمّ افعـل بی کـذا و کـذا به جـای کلمه کـذا و کـذا حـاجت خـود را ذکر می کنی همانـا که از جـای خـود برنخواهی خاست تا ان شاء اللّه تعالی مستجاب شود.

فضیلت نوشتن بسم اللّه بر در خانه

سی ام: شـیخ کفعمی از مفاتیح الغیب نقل کرده: هرکه لفظ بسم اللّه را بر در ورودی منزل خود بنویسد از هلاک ایمن خواهد شد، اگرچه کافر باشد، و نیز

۱- ای تکیه گاه کسـی که تکیه گاهی ندارد، ای ذخیره کسـی که ذخیره ای ندارد، ای پشتوانه کسی که پشتوانه ای ندارد، ای پناه کسـی که پناهی ندارد، ای دادرس کسـی که دادرسی ندارد، و ای کریم، و ای نیکو آزمون، و ای بزرگ امید، و ای عزّت ناتوانان، و ای نجات بخش غرق شـدگان و هلاک شـدگان، ای نیکوکار، ای زیباکار، ای نعمت بخش، ای فزون بخش، تویی که تاریکی شب و روشنی روز، و پرتو ماه و شعاع خورشید و صدای آب و صدای خش خش برگ های درخت برایت سجده کرد. ای خدا، ای خدا، ای خدا، تو یگانه ای شریکی برایت نیست.

گفته است: خـدا فرعون را زود هلاـک نکرد بلکه به او مهلت داد، بـا این که ادّعای ربوبیّت داشت به خاطر این که بر در خانه خود نوشته بود: بسم اللّه و حق تعالی به موسی زمانی که شتاب در هلاکت فرعون را خواست وحی فرمود: توبه کفر او نظر می کنی، و من به آنچه به در خانه خود نوشته است.

برای ایمنی از سوختن و هر بدی در صبح وشام

سی ویکم: شیخ ابن فهد روایت کرده: روزی به ابو الدّرداء خبر دادند: خانه ات سوخته است، گفت نسوخته، دیگری خبر داد، باز همان جواب را داد تا سه مرتبه معلوم شد تمام خانه های اطراف جز خانه او سوخته اند! گفتند: از کجا می دانستی که خانه تو نسوخته است؟ گفت: زیرا از رسول خـدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم شـنیدم که فرمود: هرکه در صـبح این دعا را بخوانـد، بدی در آن روز به او نمی رسد، و اگر در شب بخواند، در آن شب بدی به او نمی رسد، و من این دعا را خوانده بودم:

اَللّهُمَّ اَنْتَ رَبّی لا ـ اِلهَ اِلاّ ـ اَنْتَ عَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ وَ اَنْتَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظیم وَ لا ـ حَوْلَ وَلا ـ قُوَّهَ اِلاّ بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظیم ما شاءَاللّهُ کانَ وَ مالَمْ یَشاءْلَمْ یَکُنْ اَعْلَمُ اَنَّ اللّهَ عَلی کُلِّ شَیْئٍ قَدیرٌ وَ اَنَّ اللّهَ قَدْ اَحاطَ بِکُلِّ شَیْئٍ عِلْماً اَللّهُمَّ اِنّی اَعُوذُبِکَ مِنْ شَرِّ نَفْسی وَ مِنْ شَرِّ قَضاءِ السُّوءِ وَ مِنْ شَرِّ کُلِّ ذی شَرٍّ وَ مِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ وَ مِنْ شَرِّ کُلِّ دابَّهٍ اَنْتَ آخِذٌ بِناصِیَتِها اِنَّ رَبّی عَلی صِراطٍ مُسْتَقیم (۱)

دعای زمان غیبت

سی ودوم: شیخ کلینی و غیر او از احضرت صادق علیه السّلام

ص: ۱۱۱۶

۱- خـدایا تویی پروردگـار من، معبودی جز تو نیست، بر تو توکّل کردم و تو پروردگار عرش بزرگی، و هیـچ جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای برتر بزرگ، آنچه خدا خواست شد، و آنچه نخواست نشد، می دانم که خدا بر هرچیز تواناست، و به همه چیز از جهت علم احاطه یافته است. خدایا به تو پناه می آورم، از شـرّ خود، و از شـرّ قضای بد، و از شـرّ هر صاحب شـرّی، و از شرّ جنّ و انس، و از شرّ هر جنبنده ای که گیرنده مهار اختیارش هستی، به درستی که پروردگار من بر راهی راست است.

روایت کرده اند: این دعا را تعلیم زراره فرمود: که در زمان غیبت و امتحان شیعه بخوانند:

اَللّهُمَّ عَرِّفْنی نَفْسَکَ فَاِنَّکَ اِنْ لَمْ تُعَرِّفْنی نَفْسَکَ لَمْ اَعْرِف نَبِیَّکَ اَللّهُمَّ عَرِّفْنی رَسُولَکَ فَاِنَّکَ اِنْ لَمْ تُعَرِّفْنی رَسُولَکَ لَمْ اَعْرِفْ حُجَّتَکَ اَللّهُمَّ عَرِّفْنی حُجَّتَکَ فَاِنَّکَ اِنْ لَمْ تُعَرِّفْنی حُجَّتَکَ ضَلَلْتُ عَنْ دینی (۱)

دعای پیش از خواب

سی وسوم: در عدّه الداعی از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت شده: هرگاه یکی از شما خواست بخوابد، دست راست را زیر صورت راست خود بگذارد و بگوید: بسم اللّه، وضعت جنبی للّه، علی ملّه ابراهیم و دین محمّد صلّی اللّه علیه و آله و ولایه من افترض اللّه طاعته، ما شاء اللّه کان، و ما لم یشأ لم یکن.

هرکه این دعا را هنگام خواب بگوید، خدا او را از دزد غارتگر، و از ریزش آوار بر سرش، حفظ کند، و فرشتگان برای او طلب آمرزش کنند.

حرز چیزی که ذخیره و پنهان کنند

سی وچهارم: و نیز در عدّه الداعی آمده: خواندن

انا انزلناه فی لیله القدر

بر هرچیزی که ذخیره و پنهان کنند، برای آن حرز [حافظ و نگاهبان] است، بنابر آنچه از اهل بیت علیهم السّلام روایت شده.

سی وپنجم: و نیز از امیر مؤمنان علیه السّلام نقل کرده: هرکه صد آیه از قرآن بخواند از هر آیه که باشد، و هفت مرتبه بگوید یا اللّه اگر بر سنگی بخواند خدا آن را بشکافد.

خواص قل هوالله احد و رقعه زراعتها

سی وششم: و نیز از آن حضرت نقل کرده: کسی که

قل هو اللّه احد

را سه مرتبه بخواند وقتی که به بستر خواب خویش می رود، خدا پنجاه هزار فرشته بر او بگمارد که از او در ان شب پاسداری کنند، و

۱- خدایا خود را به من بشناسان، زیرا اگر خود را به من نشناسانی فرستاده ات را نشناخته ام، خدایا فرستاده ات را به من بشناسان، زیرا اگر فرستاده ات را به من نشناسانی حجّتت را نشناخته ام، خدایا حجّتت را به من بشناسان، زیرا اگر حجّتت را به

من نشناسانی، از دین خود گمراه می شوم.

از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هرکه یک روز بر او بگذرد، و در نماز خود

قل هو اللّه احد

را نخواند، روز قیامت به او می گویند: ای بنده خدا تو از نماز گذاران نیستی! ! و نیز از آن حضرت نقل شده: کسی که جمعه بر او بگذرد یعنی یک هفته و در آن هفته

قل هو اللّه احد

نخوانده باشد، به دین ابی لهب بمیرد! ! و نیز از آن جناب روایت شده: کسی که به او مرضی یا شدّتی برسد و در آن حال

قل هو اللّه احد

نخواند، و در آن مرض یا شدّت بمیرد اهل آتش خواهد بود.

سی وهفتم: در عده الداعی این نوشته را برای حفظ زراعت خربزه و خیار و سایر زراعتها از ضرر کرم و آفاتی که آن را فاسد کند نقل کرده، و کیفیت آن، چنان است که بر چهار نی، یا چهار کاغذ که در نی بگذارد و بنویسد، و آنها را در چهار طرف مزرعه قرار دهد.

اَیُّهَا الـدُّودُ اَیُّهَا الـدَّوابُّ وَالْهَوامُّ وَالْحَیْواناتُ اُخْرُجُوا مِنْ هذِهِ الْاَرْضِ وَالزَّرْعِ اِلَی الْخرابِ کَما خَرَجَ ابْنُ مَتَّی مِنْ بَطْنِ الْحُوتِ فَاِنْ لَمْ تَخْرِجُوا اَرْسَـلْتُ عَلَیْکُمْ شُواظاً مِنْ نارٍ وَ نُحاسٍ [ساً] فَلا تَنْتَصِرانِ اَلَمْ تَرَ اِلَی الَّذینَ خَرَجُوا مِنْ دِیارِهِمْ وَ هُمْ اُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقالَ لَهُمُ اللّهُ مُوتُوا فَماتُوا اُخْرُجُوا مِنْها فَاِنَّکَ رَجیمٌ فَخَرَجَ مِنْها خآئِفاً یَتَرَقَّبُ سُبْحانَ الَّذی اَسْری بِعَبْدِهِ لَیْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ اِلَی الْمَسْجِدِ الْاَقْصی کَاَنَّهُمْ یَوْمَ یَرَوْنَها لَمْ یَلْبَثُوا اِلاّ عَشِیَّهً اَوْضُحیها فَاَخْرَجْناهُمْ مِنْ جَنّاتٍ وَ عُیُونٍ وَ زُرُوعٍ وَ مَقامٍ کَریمٍ وَ نَعْمَهٍ کانُوا فیها فاکِهینَ فَما بَکَتْ

عَلَيْهِمُ السَّمـاءُ وَالْـاَرْضُ وَ ما كانُوا مُنْظَرينَ اُخْرُجْ مِنْها فَما يَكُونُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ فيها فَاخْرُجْ اِنَّكَ مِنَ الصّاغِرينَ اُخْرُجْ مِنْها مَـذْؤماً مَدْحُوراً فَلَنَاءِتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لاقِبَلَ لَهُمْ وَ لَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْها اَذِلَّهً وَ هُمْ صاغِرُونَ (۱)

خواص انگشتر عقیق و نگاه کردن در صبح به آن و دعا خواندن

سیوهشتم: سیّد ابن طاووس از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده: هرکه صبح کند و در دستش انگشتر عقیقی باشد، که در انگشت راست کرده باشد، پیش از آنکه نظرش به کسی افتد، آن را به جانب کف دست برگرداند، و به آن نظر کند و سوره

انّا انزلناه فی لیله القدر

را تا آخر بخواند، سپس بگوید: امنت باللّه وحده لا شریک له و کفرت بالجبت و الطّاغوت، و امنت بسرّ ال محمّد و علانیتهم، و ظاهرهم و باطنهم و اوّلهم و اخرهم.

خدای عالمیان او را در آن روز، از شرّ آنچه از آسمان نازل میشود، و آنچه به سوی آسمان بالا میرود، و آنچه در زمین فرو میرود، و آنچه از زمین بیرون میآید حفظ میکند، و تا شامگاه در حرز [پناه] و حمایت خدا و دوستان خدا باشد.

دعای رفع فراموشی

سیونهم: شیخ کفعمی از کتاب جامع الشتات، از حضرت صادق علیه السّلام نقل کرده: هرگاه خوساتی از ما حدیثی نقل کنی، و شیطان باعث فراموشی تو شود، دست را بر پیشانیات بگذار و بگو: صلّی اللّه علی محمّـد و اله، اللّهمّ انّی اسالک یا مذکّر الخیر و فاعله، و الامر به، ذکّرنی ما انسانیه الشّیطان در کتاب من لا یحضره الفقیه از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: کسیکه فراموشی او در نماز زیاد باشد، هنگامیکه وارد بیت الخلاء میشود بگوید: بسم اللّه، اعوذ باللّه من الرّجس النجس

۱- ای کرمها، ای جانوران و حشرات و حیوانات، از این زمین و زراعت به ویرانه روید، آنچنان که «یونس» فرزند متّی از شکم ماهی بیرون رفت، اگر بیرون نروید، زبانه خشمگینی از آتش و مس بر شما می فرستم، پس یاری نشوید، آیا ندیدی آنان را که از ترس مرگ از خانه هایشان بیرون رفتند و هزاران تن بودند، خدا به آنان گفت: بمیرید، پس همگی مردند، از آن بیرون روید به درستی که تو رانده شده ای، پس از آنجا ترسان بیرون رفت، درحالی که از خود دیده بانی می کرد، منزّه است آن که شبانه بنده خود را از مسجد الحرام به سوی مسجد الاقصی حرکت داد روزی که ببینند آن را، گویی اینان درنگ نکرده اند جز شبی یا ظهری، پس بیرون کردیم آنها را از باغها و چشمه ها و کشتزارها و و جایگاه کریم، و نعمتی که در ان خوش بودند، پس آسمان و زمین بر آنان گریست، و مهلت نیافته بودند، از آن بیرون رو تو را نمی رسد که در ان تکبر ورزی، پس بیرون رو، که تو از خوارانی، از آن بیرون شو با ندامت و رسوایی، پس به جانب آنان سپاهیانی می آوریم، که آنان را یاری روبرو شدن با آنها نیست و از آنجا با خواری بیرونشان می کنیم، درحالی که بی مقدارانند.

الخبیث المخبث الشّیطان الرّجیم.

دعا و دوا برای تقویت حافظه

مؤلف گوید: کسیکه میخواهد حافظه اش زیاد شود، مسواک کند، و روزه بگیرد، و قرآن بخواند، به ویژه آیه الکرسی را، و ادامه دهد خوردن مویز را در ناشتا، به ویژه اگر سرخ و بیست ویک دانه باشد، این کارها برای فهم و ذهن و حافظه سودمند است، و نیز خوردن حلوا و گوشت نزدیک گردن گوسفند، و عسل و عدس نیز باعث تقویت حافظه هستند، نقل شده: از دواهایی که به تجربه رسیده آن است: که کندر و سعد و شکر طبرزد را مساوی با هم گرفته و نرم بکوبند و مخلوط کنند، و روزی پنج درهم بخورند، البته سه روز پیدرپی بخورند، و پنج روز ترک کنند و به این صورت ادامه دهند، و هر روز پس از نماز صبح، پیش از آن که سخن بگویند بخوانند: یا حیّ یا قیّوم فلا یفوت شیئا علمه، و لا یؤده.

و نیز به دنبال نمازها بخواند دعای: سبحان من لا یعتدی علی اهل مملکته

ایضا برای تقویت حافظه

را، و نیز بخواند نمازی را که در باب دوم برا تقویت حافظه نقل کردیم و غیر ذلک، و نیز اجتناب کند از اموری که سبب نسیان می شود مانند: خوردن سیب ترش، گشنیز سبز، پنیر پس خورده موش، بول کردن در آب راکد، خواندن سنگ قبور، عبور از بین دو زن، دور انداختن شپش زنده، نگرفتن ناخنها، ترک قیلوله [خواب نمیروز] ، کثرت معاصی، بسیاری ناراحتی ها و اندوهها در امر دنیا، کثرت اشتغال و دلبستگی ها، چشم دوختن به اعدامی بر بالای دار، عبور از میان قطار شتر.

دعای تمجید حق تعالی

چهلم: ابن فهد از حضرت صادق

ص: ۱۱۲۰

علیه السّلام نقل کرده: هر دعایی که پیش از آن تمجید نباشد ابتر [بی ثمر] است، اول او تمجید است سپس ثنا، راوی گفت کمتر چیزی که از تمجید کفایت می کند چیست؟ فرمود:

اَللّهُمَّ اَنْتَ الْاَوَّلُ فَلَیْسَ قَبْلَکَ شَیْءٌ وَ اَنْتَ الْاٰخِرُ فَلَیْسَ بَعْدَکَ شَیْءٌ وَ اَنْتَ الظّاهِرُ فَلَیْسَ فَوْقَکَ شَیْءٌ وَ اَنْتَ الْباطِنُ فَلَیْسَ دُونَکَ شَیْءٌ وَ اَنْتَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ. (۱)

تاکید در امر وصیت

بدانکه چون بر کسی آثار مرگ نمایان شود، اول کسی که باید به احوال او بپردازد، خود شخص است که سفر آخرتی ابدی در پیش دارد، و برای او در خود آن سفر توشه لازم است.

اوّل چیزی که برای او ضرری است، اقرار به گناه و اعتراف به تقصیر و ندامت از گذشته ها و توبه کامل و تضرع و زاری به درگاه جناب مقدّس ایزدی که از گناهان گذشته او درگذرد، و در احوال و هول و هراسی که در پیش دارد، او را به خود و دیگران وا مگذارد.

پس باید که متوجه وصیت شود، و حقوق خدا و خلق و آنچه را بر ذمّه اوست ادا کند، و به دیگران وا گذار نکند که پس از مردن بی اختیار می شود، و به حسرت در اموال خود بنگرد، و شیاطین جن و انس، اوصیا و وارثان او را وسوسه ها کنند، و از اینکه ذمّه او را از حقوق آزاد کنند مانع شوند، و برای او چاره ای نشود، و حسرت و ندامت سودی نبخشد.

پس به اندازه ثلث مال خود برای خویشان و صدقات و خیرات و آنچه مناسب حال خود می داند وصیت کند، که اضافه

۱- خدایا تویی اول، پیش از تو چیزی نیست، و تویی آخر، پس از تو چیزی نیست، و تویی ظاهر برتر از تو چیزی نیست، و تویی باطن و رأی تو چیزی نیست و تویی عزیز و حکیم

بر ثلث را ختیاری ندارد.

برائت ذمّه خود را از برادران مؤمنش بخواهد، و از هرکه غیبت کرده، یا اهانت و آزاری روا داشته، اگر حاضر باشند از آنان بخواهد او را حلال کنند و اگر حاضر نباشند، از برادران مؤمن بخواهد که برای او برائت ذمّه بخواهند، سپس امور اطفال و عیال خود را بعد از توکّل بر جناب حق به امینی وا گذارد و شخصی را برای اولاد صغیر خود به عنوان وصی تعیین نماید.

سپس کفن خود را مهیا نماید و از شهادتین و عقاید و اذکار و ادعیه و آیات، آنچه در کتب مبسوطه ذکر شده است، و این رساله گنجایش بیان آنها را ندارد، بگوید با تربت حضرت امام حسین علیه السّلام بر کفن او بنویسند، و این در صورتی است، که قبل از این غافل بوده و کفنی مهیا نکرده باشد، وگرنه مؤمن باید کفنش همیشه مهیّا و نزد او حاضر باشد، چنان که از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: هرکه کفنش در خانه اش همراه او باشد، او را در شمار غافلان ننویسند، و هرگاه به آن کفن نظر کند ثواب یابد، و باید پس از آن دیگر به فکر زن و فرزند و مال نباشد، و متوجّه حضرت حق گردد، و به یاد او باشد، و اندیشه کند که این امور فانی به کار او نمی آید، و به غیر لطف و رحمت پروردگار، در دنیا و آخرت چیزی به فریاد او نمی رسد، و بداند وقتی که توکّل بر حق کند، امور بازماندگانش به بهترین صورت انجام خواهد گرفت، و بداند که اگر خود باقی

ص: ۱۱۲۲

بمانـد، نمی تواند بدون خواست خدا سودی به آنان رساند، و ضـرری از آنان برطرف نماید، و خدایی که آنان را آفریده از او به آنان مهربان تر است.

و بایـد در آن حال در مقام امیـد و رجا به سـر برد، و به رحمت خـدا و شـفاعت رسول خدا صـلّی اللّه علیه و آله و سـلّم و ائمه معصومین علیهم السّـلام امیـد عظیم داشـته باشـد، و منتظر قـدوم شـریف ایشان باشد، و بداند همه آنان در آن وقت حاضـر می شوند، و شیعیان خود را بشارتها می دهند، و ملک الموت را سفارشها می نمایند.

شیخ طوسی در (مصباح المتهجّد) فرموده: وصیت و اخلال نکردن به آن برای انسان مستحبّ است.

چه آنکه روایت شده: برای آدمی سزاوار است شب را به روز نیاورد، مگر آنکه وصیت نامه اش زیر سرش باشد، و این معنا در حال بیماری تاکید شده است.

و نیکو وصـیت کنـد، و خود را از حقوقی که مـا بین او و خـداست و از مظالم عباد [سـتمهایی که بر بنـدگان روا داشـته است] خلاص کند.

عهدنامه میت

به راستی از رسول خدا صـلّی اللّه علیه و آله و سلّم روایت شده: هرکه هنگام مرگ خویش وصیّتش را نیکو نکند، نشانه نقص در عقل و مروّت اوست.

عرضه داشتند: ان وصیّت نیکو چگونه است؟ فرمود: چون مرگ او برسد، و مردم نزد او جمع شوند بگوید:

اَللّهُمَّ فاطِرَ السَّمواتِ وَالْاَرْضِ عالِمَ الْغَیْبِ وَ الشَّهادَهِ الرَّحْمنَ الرَّحیمَ اِنّی اَعْهَدُ اِلَیْکَ اَنّی اَشْـهَدُ اَنْ لااِلهَ اِلّااللّهُ وَحْدَهُ لاشَـریکَ لَهُ وَاَنَّ مُحَمَّداً صَلَی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ اَنَّ السّاعَهَ آتِیَهٌ لارَیْبَ فیها

وَ اَنَّ اللّهَ یَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ وَ اَنَّ الْحِسابَ حَقٌّ وَ اَنَّ الْجَنَّهَ حَقٌّ وَ اَنَّ ما وُعِدَ فیها مِنَ النَّعیم مِنَ الْمَاْکَلِ وَ الْمَشْرَبِ وَ النِّکاحِ حَقٌّ وَ اَنَّ النّارَ حَقٌّ وَ اَنَّ الْایمانَ حَقٌّ وَ اَنَّ الدّینَ کَما وَصَفَ، (۱) وَ اَنَّ الْاِسْلامَ کَما شَرَعَ وَ اَنَّ الْقَوْلَ کَما قالَ وَ اَنَّ الْقُرآنَ کَما اَنْزَلَ وَ اَنَّ اللّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبینُ وَ اَنّی اَعْهَدُ اِلَیْکَ فی دارِ الدُّنْیا اَنّی رَضیتُ بِکَ رَبّاً وَ بِالْاِسْلامِ دیناً وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ نَبِیّاً وَ بِعَلِی وَلِیّاً وَ بِالْقُرْآنِ کِتاباً وَ اَنَّ اَهْلَ بَیْتِ نَبِیِّکَ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ اَئِمَّتی اَللّهُمَّ اَنْتَ ثِقَتی عِنْدَ شِدَّتی وَ رَجائی عِنْدَ کُرْبَتی وَ عُدَّتی عِنْدَ الْاُمُورِ الَّتی تَنْزِلُ بی وَ اَنْتَ وَلِیّی فی نِعْمَتی وَ اِلهی وَ اِلهُ آبائی صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لاتَکِلْنی اِلی نَفْسی طَرْفَهَ عَیْنٍ اَبَداً وَ انِسْ فی قَبْری وَحْشَتی وَاجْعَلْ لی عِنْدَکَ عَهْدَاً یَوْمَ اَلْقاکَ مَنْشُوراً (۲)

رسول خدا صلّی اللّه علیه و آله و سلّم به امیر مؤمنان علیه السّلام فرمود: آن را بیاموز و به اهل بیت و شیعه خود آموزش ده، که آن را جبرئیل به من آموخت.

نوشته ای که همراه میت می گذارند

شیخ فرموده: نسخه نوشته ای که با میّت نزد جریده گذارده می شود، پیش از نوشتن بگوید:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم اَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ اِلا اللّهُ وَحْدَهُ لاشَریکَ لَهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ اَنَّ الْجَنَّهَ حَقٌّ وَ اَنَّ النّارَ حَقٌّ وَ اَنَّ السّاعَهِ حَقٌّ آتِیَهٌ لارَیْبَ فیها وَ اَنَّ اللّهَ یَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ (۳)

آنگاه بنویسد:

بِسْمِ اللّهِ

ص: ۱۱۲۴

۱- خدایا آفریننده آسمانها و زمین، دانای پنهان و عیان، بخشنده و مهربان، من با تو عهد میکنم، به حق گواهی میدهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است، شریکی ندارد، و اینکه محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و فرستاده اوست، و قیامت آمدنی است، شکی در ان نیست، و خدا هرکه را در قبور هستند. برمیانگیزد، و همانا حسابرسی اعملا و بهشت حق است، و آنچه در آن از نعمتها و خوراکیها، و آشامیدنیها، و ازدواج وعده داده شده حق است، و آتش حق است، و ایمان حق است. و دین چنان که وصف کرده،

۲- و اسلام چنان که تشریح فرموده، و گفتار چنان که گفت، و قران چنانچه نازل کرد، و خدای حق روشنگر است، و من در خانه دنیا با تو عهد میکنم که من راضی شدم به تو به اینکه پروردگارم هستی و به اسلام برای دین، و به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) برای پیامبری، و به علی برای ولایت، و به قرآن به عنوان کتاب، و اینکه اهل بیت پیامبرت (بر او بر خاندانش درود) امامان من هستند، خدایا تو مرود اطمینان منی هنگام سختی، و امید منی به گاه گرفتاری، و ذخیره منی در کارهایی که برایم پیش آید، و تو سرپرست منی در نعمتم، و معبود من و پدران منی، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و هرگز چشم برهم نهادنی مرا به خود وا مگذار، و در قبر وحشتم را برطرف کنی، و برایم در پیش خود پیمانی گسترده قرار ده روزی که تو را ملاقات میکنم. این عهد میّت است در روزی که به حاجت خود وصیّت میکند، و وصیت بر هر مسلمانی حق است. حضرت

صادق علیه السّلام فرمود: تصدیق این معنا در گفتار خدای تبارک و تعالی در سوره مریم آمده است: مالک نمیشوند شفاعت را، مگر کسیکه نزد خدای بخشنده پیمان گرفته باشد. و این همان پیمان است.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است، برای او شریک نمی باشد، و گواهی می دهم که محمّد بنده و رسول اوست، (درود خدا بر او و خاندانش) ، و این که بهشت و آتش و قیامت حق است. قیامت آمدنی است و شکّی در آن نیست، و خدا هرکه در گورهاست برمی انگیزد.

الرَّحْمنِ الرَّحیمِ شَهِدَ الشُّهُودُ الْمُسَمَّوْنَ فی هذَا الْکِتابِ اَنَّ اَخاهُمْ فِی اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ (فلان بن فلان) (۱)

بجای فلان نام شخص ذکر شود

اَشْهَدَهُمْ وَاسْتَوْدَعَهُمْ وَاَقَرَّ عِنْدَهُمْ اَنَّهُ یَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لاشَریکَ لَهُ وَ اَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ اَنَّهُ مُقِرٌّ بِجَمیعِ الْاَنْبِیآءِ وَالرُّسُلِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَ اَنَّ عَلِیّاً وَلِیُّ اللَّهِ وَ اِمامُهُ وَ اَنَّ الْاَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِهِ اَئِمَّتُهُ وَ اَنَّ اَوَّلَهُمُ الْحَسَنُ وَالْحُسَیْنُ وَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِی وَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَی بْنُ جَعْفَرٍ وَ عَلِیُّ بْنُ مُوسی وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِی وَ عَلِیُّ بْنُ مَحَمَّدٍ وَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِی وَالْقائِمُ الْحُجَّهُ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَ اَنَّ الْجَنَّهَ حَقٌّ وَالنّارَ حَقٌّ وَالسّاعَهَ آتِیَهٌ لارَیْبَ فیها ، (۲) وَ اَنَّ اللَّهَ یَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ وَ اَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ [عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ] جآءَ بِالْحَقِّ وَ اَنَّ عَلِیّاً وَلِیُّ اللَّهِ وَالْخَلیفَهُ مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ مُسْتَخْلَفُهُ فی اُمَّتِهِ مُؤَدِّیاً لاَمْرِ رَبِّهِ تَبارَکَ وَ تَعالی وَ اَنَّ فاطِمَهَ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ وَ ابْنَیْهَا الْحَسَنَ وَالْحُسَیْنَ اِبْنا رَسُولِ اللَّهِ وَسِبْطاهُ [وَ] اِمامَا الْهُدی وَ قائِدا الرَّحْمَهِ وَ اَنَّ عَلِیّاً وَ مُحَمَّداً وَ جَعْفَراً وَ مُوسی وَ عَلِیّاً وَ مُحَمَّداً وَ عَلِیّاً وَ حَسَناً وَالْحُجَّهَ عَلَیْهُمِ السَّلامُ اَئِمَّهٌ وَقادَهٌ وَ دُعاهٌ اِلَی اللَّهِ جَلَّ وَ عَلا وَ حُجَّهٌ عَلی عِبادِهِ (۳)

سپس بگوید:

یا شُهُودُ (۴)

ای فلان و ای فلان که نام برده شده اید، برای من در این نوشته، این شهادت را نزد خودتان استوار بدارید، تا مرا به آن کنار حوض کوثر

ص: ۱۱۲۵

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، گواهی دادند، گواهان نامبرده در این نوشته بر این که برادرشان در راه خدای عزّ و جلّ فلان بن فلان

۲- آنان را گواه گرفت، و به آنان سپرد، و نزدشان اقرار کرد بر اینکه او گواهی می دهد: معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و اینکه محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و رسول اوست، و اینکه او به همه انبیا و رسولان (درود بر ایشان) اقرار دارد، و این که علی ولیّ خدا و امام اوست، و ائمه از اولادش امامان اویند که اول آنان حسن، [است، سپس] حسین، و علی بن الحسین، و محمّد بن علی، و جعفر بن محمّد، و موسی بن جعفر، و علی بن موسی، و محمّد بن علی، و علی بن محمّد، و حسن بن علی، و قائم حجّت (درود بر ایشان) ، و اینکه بهشت و دوزخ حق است، و قیامت آمدنی است، شکّی در آن نیست،

۳- و خدا هرکه را در قبورند برمی انگیزد، و اینکه محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ، بنده و رسول اوست، حق را آورد، و علی ولیّ خدا، و خلیفه پس از رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) است که او را در امّتش جانشین خود قرار داد، درحالی که فرمان پروردگارش را می رساند، و اینکه فاطمه دختر رسول خدا، و دو فرزندش حسن و حسین دو پسر رسول خدا، و دو فرزند زاده او، و دو پیشوای هدایت، و دو رهبران رحمتند. و اینکه علی و محمّد و جعفر، و موسی و علی، و محمّد

و علی و حسن، و حجّت (درود بر ایشان) امامان و رهبران و دعوت کنندگان به سوی خدا، و حجّت بر بندگان اویند.

۴- ای گواهان

ملاقات کنید سپس گواهان بگویند: ای فلان

نَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَالشَّهادَهُ وَالْاِقْرارُ وَ الْاِخآءُ مَوْدُوعَهٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَنَقْرَءُ عَلَیْکَ السَّلامُ وَ رَحْمَهُاللَّهِ وَ بَرَکاتُهُ (۱)

پس آن صحیفه را به هم پیچند، و آن را مهر کنند، و باید به مهر شهود و میّت مهر شود، و با جریده طرف راست میّت گذاشته شود، و این صحیفه با نوک چوبی با کافور نوشته شود، و معطر و خوشبو نباشد.

آداب مختصر وتلقین کلمات فرج به او

و سزاوار است وقتی حالت مرگ می رسد، باطن قدمهای محتضر را رو به قبله کنند، و نزد او کسی باشد که سوره یس و صافات بخواند، و ذکر خدا کند، و او را به گفتن شهادتین، و اقرار به یک یک امامان تلقین نماید، و کلمات فرج را تلقین او کند:

لا اِلهَ اِلا اللَّهُ الْحَلیمُ الْکَریمُ لا اِلهَ اِلا اللَّهُ الْعَلِیُّ الْعَظیمُ سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمواتِ السَّبْعِ وَ رَبِّ الْاَرَضینَ السَّبْعِ وَ ما فیهِنَّ وَ ما بَیْنَهُنَّ وَ ما تَحْتَهُنَّ وَ رَبِّ الْعَرشِ الْعَظیمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمینَ وَالصَّلوهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّیبینَ (۲)

کفن میت

و چون از دنیا رفت چشمانش را فرو خوابانند، و دستهایش را بکشند، و دهانش را بر هم گذارند، و ساقهایش را بکشند، و چانه اش را ببندند، و شروع در تحصیل کفن او کنند، و کفن واجب سه پارچه است: لنگ، پیراهن، و سرتاسری، و مستحبّ است بر این پارچه ها جره یمنّیه اضافه شود، و آن جامه ایست که از یمن می آورند، یا پارچه ای دیگر، و پارچه پنجمی زیاد کنند، که با آن رانهای میّت را بپیچند، و علاوه بر

۱- تو را به خدا می سپاریم، و گواهی و اقرار و برادری نزد رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) سپرده است و به تو می فرستیم سلام و رحمت و برکات خدا را

۲- معبودی جز خدا نیست، خدای بردبار کریم، معبودی جز خدا نیست خدای برتر بزرگ، منزّه است خدا، پروردگار آسمان های هفت گانه، و زمین های هفت گانه، و آنچه در آنها و بین آنها، و زیر آنهاست، و پروردگار عرش بزرگ، و ستایش خدای را پروردگار جهانیان، و درود بر محمّد و خاندان پاکش. و نزد محتضر جنب و حایض حاضر نشود

اینها مستحبّ است برای او عمامه قرار دهند، پس مقداری از کافور که آتش به آن نرسیده باشد تهیّه کنند و بهتر است به وزن سیزده درهم و ثلث، و کمتر از آن چهار مثقال، و اقلّ یک درهم باشد، و اگر دشوار باشد هر اندازه ممکن است تهیه کنند.

و سزاوار است بر تمام کفنها، یعنی بر هر پارچه از آن بنویسند: فلان یشهد ان لا اله الّا اللّه وحده لا شریک له و انّ محمّدا رسول اللّه و انّ علیّا امیر المؤمنین و الائمّه من ولده و یک یک امامان را ذکر کند سپس نوشته را به این جمله ادامه دهد.

ائمّته ائمّه الهدی الابرار و این را با تربت امام حسین علیه السّلام یا به انگشت بنویسند، و به سیاهی نوشته نشود.

کیفیت و آداب غسل میت

و باید میّت را به سه غسل، غسل دهند: غسل اول با آب سدر، دوّم با آب کافور، سوم با آب خالص.

و کیفیّت غسلش مانند غسل جنابت است.

ابتدا میکند به شستن دستهای میّت سه مرتبه، پس عورت او را با کمی از اشنان سه مرتبه میشوید، سپس سر او را سه مرتبه با کف سدر غسل میدهد، سپس جانب راست و بعد جانب چپ را به همین صورت و دست خود را به تمام بدن میّت میکشد، و باید همه این شستنهای اول با آب سدر باشد، سپس ظرفها را بشوید تا اثر سدر از آنها برود، سپس به همین ترتیب با آب کافور آنگاه او را با آب خالص غسل دهد، و غسل دهنده در حال غسل دادن هر عضوی بر جانب راست او بایستد و بگو:

عفوا عفوا، چون از غسل دادن فارغ شود، بـدن میّت را با جامه تمیزی خشک کنـد، و بر غسل دهنـده در این حال یا بعد از آن غسل میّت واجب است.

و مستحبّ است وضو، پیش از غسلهای میّت.

تکفین میت در جریدتین

سپس او را کفن کند، و پارچه پنجمی را که ران پیچ باشد حاضـر کند، و پهن نماید، و مقداری پنبه روی آن بگذارد، و بر آن قدری زریره بپاشد، و بر قبل و دبر میّت گذارد، و بر سوراخ دبر او پنبه بگذارد، سپس آن پارچه را بر رانهای او ببندد و محکم ببندد، و سپس لنگش را از نافش تا هر کجا برسد ببندد، و پیراهنش را بر او بپوشاند، و روی همه اینها سرتاسری را قرار دهد، و بالاـی آن حبره، یـا چیزی که جایگزین آن باشـد، و بگـذارد با او دو جریـده از چوب خرما، یا درخت دیگری، و بایـد تروتازه باشـد، و طولش به انـدازه اسـتخوان ذراع [ساعد] ، یکی از آن دو را در جانب راست، چسبیده به بدن، از آن محّلی که موضـع بسـتن لنـگ است، و دیگری را در جانب چپ مابین پیراهن و سرتاسـری و کافور را بر مواضع سـجده میّت، که پیشانی و باطن دستها، و سر زانوها، و اطراف انگشتان پاها میباشد بگذارد.

و اگر از کافور چیزی اضافه آمد بر سینه او قرار دهد.

و کفنها را بر او بپیچند، و او را از جانب سر و پاهایش ببندد، تا او را به خاک سپارند، آن وقت گره کفن را بگشایند.

چون از کار کفن فارغ شدند، او را بر تابوت قرار داده، به

جانب مصّلی ببرند، و بر او نماز بخوانند

حنوط و نماز میت

علاّمه مجلسی در زاد المعاد آنچه را که خلاصه اش این است فرموده: این نماز بر همه مسلمانان که آگاه به فوت شخصی شوند واجب است، و اگر یک نفر از آنان بخواند، از دیگران ساقط می شود.

و خواندن نماز بر مرده شیعه اثنی عشری که بالغ باشد بدون خلاف در بین علما واجب است، و اشهر اقوی آن است که بر طفلی که شش سالش تمام شده خواندن نماز واجب است، و ظاهرا به قصد قربت می توان اکتفا کرد.

و کمتر از شش ماهه را اگر زنده متولّد شده باشد بعضی مستحبّ دانسته اند و بعضی بدعت، و احوط نماز نخواندن است.

و سزاوارترین مردم به نماز میّت بنابر مشهور وارث اوست، و شوهر به همسر خود اولی است، و واجب است نمازگزار رو به قبله بایستد، و سر جنازه به جانب راست او باشد، درحالی که میّت را به پشت خوابانده باشند، و در این نماز طهارت از حدث شرط نیست، و جنب و حائض، و بی وضو می توانند این نماز را بخوانند، و مستحبّ است با وضو باشد، و اگر آب نباشد، یا مانعی داشته باشد، یا وقت تنگ باشد، مستحبّ است تیمم نماید.

و ظاهر بعضی احادیث است که بدون عذر نیز تیمم مستحبّ است و بنابر مشهور مستحبّ است امام جماعت برابر میان بدن مرد میّت، و روبروی سینه زن بایستد، و مستحبّ است کفش را از پا بیرون کند.

و واجب است نیّت نماز کنند.

و پنج تکبیر بگویند، و مستحبّ است، در هر تکبیر دستها را تا

برابر گوش بالا ببرند، و مشهور آن است که پس از تکبیر اول بگوید: اشهد ان لا اله الاّ اللّه و اشهد انّ محمّدا رسول اللّه و پس از تکبیر دوم بگوید: صلّ علی محمّد و ال محمّد و بعد از تکبیر سوم بگوید: اللّهمّ اغفر للمؤمنین و المؤمنات و بعد از تکبیر چهارم بگوید: اللّهمّ اغفر لهذا المیّت و تکبیر پنجم را بگویند، به این صورت نماز تمام و مجزی است.

و بنابر نظر مشهور، بهتر آن است که پس از نیت بگوید:

اَللّهُ اَکْبَرُ اَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ الّا اللّهُ وَحْدَهُ لاشَریکَ لَهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ اَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشیراً وَ نَذیراً بَیْنَ یَدَیِ السّاعَهِ (۱)

سپس بگوید:

اللّهُ اَکْبَرُ اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بارِکْ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ کَاَفْضَلِ ما صَلَّیْتَ وَ بارَکْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلی اِبْرهیمَ وَ آلِ اِبْرهیمَ اِنَّکَ حَمیدٌ مَجیدٌ وَ صَلِّ عَلی جَمیعِ الْاَنْبِیآءِ وَالْمُرْسَلینَ (۲)

سپس بگوید:

اَللّهُ اَکْبَرُ اَللّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنینَ وَالْمُؤْمِناتِ وَالْمُسْلِمینَ وَالْمُسْلِماتِ الْاَحْیآءِ مِنْهُمْ وَالْاَمْواتِ تابِعْ بَیْنَنا وَ بَیْنَهُمْ بِالْخَیْراتِ اِنَّکَ مُجیبُ الدَّعَواتِ اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (۳)

سپس بگوید:

اللّهُ اَکْبَرُ اَللّهُمَّ اِنَّ هذا عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدِکَ وَابْنُ اَمَتِکَ نَزَلَ بِکَ وَ اَنْتَ خَیْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اَللّهُمَّ اِنّا لا نَعْلَمُ مِنْهُ اِلّا خَیْراً وَ اَنْتَ اَعْلَمُ بِهِ مِنّا اَللّهُمَّ اِنْ کانَ مُحْسِناً فَزِدْ فی اِحْسانِهِ وَ اِنْ کانَ مُسیئاً فَتَجاوَزْ عَنْهُ وَاغْفِرِ لَهُ اَللّهُمَّ اجْعَلْهُ عِنْدَکَ فی اَعْلا عِلِّیّینَ وَاخْلُفْ عَلی اَهْلِهِ فِی الْغابِرینَ وَارْحَمْهُ بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ

خدا بزرگ تر است.

خدایا این بنده تو، و فرزند

۱- خدا بزرگتر است. و گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است. و گواهی می دهم که محمّد بنده و فرستاده اوست، که او را به حق، مژده دهنده و بیم دهنده پیشاپیش قیامت فرستاده.

۲- خدا بزرک تر است. خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و بر محمّد و خاندان محمّد برکت ده، و محمّد و خاندان محمّد را رحم کن، همانند برتر درود و برکت و رحمتی که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم نمودی، به درستی که تو ستوده و بزرگواری، و بر همه پیامبران و فرستادگان درود فرست

۳- خـدا بزرگتر است، خدایا مردان و زنان مومن و مسـلمان چه زنده و چه مرده از آنان را بیامرز، پیوند ده میان ما و آنها را به خیرات ، به درستی که تو اجابت کننده دعاهایی ، به درستی که تو بر هر چیزی توانایی

بنده تو، و فرزند کنیز توست نزد تو فرود آمده، و تو بهترین کسی هستی که نزد او فرود می آیند، خدایا ما از او جز خوبی نمی دانیم، و تو از ما درگذر، و او را بیامرز، و نزد خود در بالاترین جایگاه قرارش ده، و بر خاندانش در میان زندگان جانشین او باش به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان

سپس بگوید:

اللّهُ اَکْبَرُ (۱)

و فارغ می شود، و اگر میّت زن باشد می گوید:

اَللهُمَّ اِنَّ هذِهِ اَمَتُکَ وَابْنَهُ عَبْدِکَ و انبَنَهُ اَمَتِکَ نَزَلَتْ بِکَ وَ اَنْتَ خَیْرُ مَنْزُوُلٍ بِهِ اَللهُمَّ اِنّا لا نَعْلَمُ مِنْها اِلّا خَیْراً وَ اَنْتَ اَعْلَمُ بِهامِنّا اَللّهُمَّ اِنْ کانَتْ مُحْسِنَهً فَزِدْ فی اِحْسانِها وَ اِنْ کانَتْ مُسیئهً فَتَجاوَزْ عَنْها وَاغْفِرْ لَها اَللهُمَّ اجْعَلْها عِنْدَکَ فی اَعْلا عِلِّیّینَ وَاخْلُفْ عَلی اَهْلِها فِی الْغابِرینَ وَارْحَمْها بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ (۲)

و اگر میّت مستضعف باشد بگوید: اللّهم اغفر للّذین تابوا و اتّبعوا سبیلک و قهم عذاب الجحیم.

و اگر میّت طفل نابالغ باشد بگوید: اللّهمّ اجعله لابویه و لنا سلفا و فرطا و اجرا.

تشیع جنازه

و مستحبّ است نمازگزاران بر جای خود بایستند، به خصوص پیشنماز تا جنازه را بردارند، و در روایتی وارد شده: پس از فارغ شدن از نماز بگوید: ربّنا اتنا فی الدّنیا حسنه و فی الاخره حسنه و قنا عذاب النّار.

از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: برادران مؤمن را از مردن او خبر دهند، تا بر جنازه او حاضر شوند، و بر او نماز بخوانند، و برایش استغفار کنند، که میّت و همه آنان ثواب ببرند.

در حدیث حسن از حضرت صادق علیه

۱- خدا بزرگ تر است

۲- خدایا این کنیز تو و دختر بنده تو، و دختر کنیز توست، بر تو فرود آمده، و تو بهترین کسی هستی که بر او فرود می آیند، خدایا ما از او جز خوبی خبر نداریم، و تو از ما به او داناتری، خدایا اگر نیکوکار است بر نیکی اش بیفزا، و اگر بدکار است از او درگذر، و او را بیامرز، و نزد خود در بالاترین جایگاه ها قرارش ده و بر خاندانش در میان زندگان جانشین او باش، و به مهربانیت به او رحم کن، ای مهربان ترین مهربانان.

السّلام نقل شـده: چون مؤمن را در قبر می گذارنـد، او را ندا می کنند: اول عطایی که به تو دادیم بهشت است، و اول عطایی که به تشیع کنندگان جنازه تو دادیم آمرزش گناهان ایشان است.

و در حدیث دیگری فرمود: اول تحفه ای که در قبر به مؤمن می دهند آن است که هرکس را همراه جنازه او بوده می آمرزند.

و در حـدیث دیگری فرمود: هرکه جنازه مؤمنی را همراهی کند، تا او را دفن کنند، حق تعالی در قیامت هفتاد فرشـته بر او می گمارد، که او را همراهی کنند، و برایش از قبر تا جایگاه حساب استغفار نماید.

و فرمود: هرکه یـک طرف جنازه را بگیرد، بیست وپنـج گناه کبیره اش آمرزیـده می شود و اگر چهار طرف جنازه را بگیرد از گناهـانش خـارج می شود، و بایـد جنـازه را چهار نفر بردارنـد، و برای کسـی که تشـییع جنازه می کنـد، بهتر است اول دسـت راست میّت را که جـانب چپ جنـازه است به دوش راست خود بردارد، سـپس پـای راست میّت را بـاز به دوش راست بردارد، آنگـاه از پشت جنازه برود، و پای چپ میّت را به دوش چپ بردارد، سـپس دست چپ میّت را که جانب راست جنازه است به دوش چـپ بردارد، و اگر بـار دیگر بخواهـد چهـار گـوشه تـابوت را بگیرد، از پیش جنـازه نرود، بلکـه از جـانب پشت جنـازه بازگردد، و باز همان روش عمل کند.

و اکثر علما بر عکس گفته اند، اول ابتدا به دست راست جنازه، سـپس به پای راست، آنگاه به پای چپ، سـپس به دست چپ، و موافق احادیث

ص: ۱۱۳۲

معتبر صورت اول بهتر است، و اگر هر دو صورت را بجا آوردند بهتر می باشد، و افضل آن است که دنبال جنازه، یا پهلوها راه رود نه پیش جنازه، و ظاهر اکثر احادیث آن است که اگر جنازه مؤمن باشد، جلوی آن راه رفتن خوب است، و در جنازه آن که خلاف مذهب اهل بیت است خوب نیست، زیرا ملائکه او را به عذاب استقبال می کنند، و سواره رفتن دنبال جنازه مکروه است.

دعای رویت جنازه

از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلّم نقل شده: هرکه جنازه ببیند این دعا را بخواند:

اَللّٰهُ اَکْبَرُ هـذا ما وَعَدَنَا اللّٰهُ وَ رَسُولُهُ وَ صَدَقَ اللّٰهُ وَ رَسُولُهُ اَللّٰهُمَّ زِدْنا ایماناً وَ تَسْلیماً اَلْحَمْدُلِلّٰهِ الَّذی تَعَزَّزَ بِالْقُدْرَه وَ قَهَرَ الْعِبادَ بِالْمَوْتِ (۱)

هیچ ملکی در آسمان نماند مگر آنکه برای ترحّم به و او گریه کند.

و از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: در حال برداشتن جنازه، این دعا را بخواند:

بِسْمِ اللّٰهِ وَ بِاللّٰهِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِلْمُؤْمِنینَ وَ الْمُؤْمِناتِ (۲)

و نقل شده که حضرت سجاد علیه السّلام هرگاه جنازه ای را می دید می گفت:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذی لَمْ یَجْعَلْنی مِنَ السَّوادِ الْمُخْتَرَمِ (۳)

و برای زنان تشییع جنازه سنّت نیست، و برخی گفته اند: جنازه را بسیار تند بردن مکروه است.

و خندیدن و حرف باطل گفتن بر آن کس که بر جنازه حاضر می شود مکروه است، علامه مجلسی فرموده: از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلّم نقل شده: هرکه بر جنازه ای نماز بخواند، هفتاد هزار ملک بر او نماز بخوانند،

۱- خدا بزرگتر است، این است آنچه خدا و رسولش به ما وعده دادند، و خدا و رسولش راست گفتند، خدایا ایمان و تسلیم ما را بیفزا، ستایش خدای را که عزّت دارد به قدرتش، و مقهور کرد به مرگ، بندگانش را

۲- به نام خدا و به خدا خداوندا بر محمد و آل محمد درود فرست و مردان و زنان با ایمان را بیامرز.

۳- ستایش خدایی را که مرا از گروه هلاک شدگان قرار نداد

و گناهان گذشته اش آمرزیده شود.

و اگر همراهی کند تا او را دفن کنند، به ازای هر قدمی که بردارد، قیراطی از ثواب به او بدهند، که قیراط همانند کوه احد است.

و در حدیث دیگری فرمود: هر مؤمنی بر جنازه ای نماز کند، بهشت بر او واجب می شود، مگر آنکه منافق یا عاقّ پدر و مادر باشد.

شهادت چهل نفر در حق میت

و به سند از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: چون مؤمنی بمیرد.

و چهل نفر از مؤمنان بر جنازه او حاضر شوند و بگویند: اللّهم انّا لا نعلم منه الاّ خیرا، و انت اعلم به منّا چون این را بگویند حق تعالی فرماید: من گواهی شما را پذیرفتم، و آن گناهانی را که من می دانم و شما نمی دانید آمرزیدم.

در حدیث معتبر دیگری از رسول خدا صلی اللّه علیه و آله و سلّم نقل شده: اول چیزی که در عنوان نامه مؤمن پس از مرگش می نویسند، چیزی است که مردم در حق او می گویند، اگر نیک می گویند، نیک می نویسند، و اگر بد می گویند بد می نویسند.

آداب حمل جنازه

فقیر گوید: شیخ طوسی در مصباح المتهجّد فرموده: تربیع جنازه مستحبّ است، یعنی به دوش بگیرد، جانب کتف راست میّت را، پس از آن بیاید به جانب پا، به دوش بگذارد پای راست او را، پس از آن پای چپ او را، و بعد از آن کتف چپش را، خلاصه اینکه چهار گوشه جنازه را به این ترتیب بر دوش بگیرد، که از آن تعبیر به «دوررحی» کنند، یعنی گشتن مانند سنگ آسیا.

آداب دفن میت

چون جنازه را نزد قبر آوردند، اگر مرد

ص: ۱۱۳۴

است او را به طرف پاهای قبر بگذارند، و او را سه مرتبه تا لب قبر بیاورند، و اگر جنازه زن است، او را طرف جلوی قبر که جانب قبله است بگذارند، پس ولیّ میّت داخل قبر شود، یا کسی که ولیّ او را امر کند و وارد قبر شود از طرف پای قبر، که آن در قبر است، و چون وارد می شود بگوید: اللّهمّ اجعلها روضه من ریاض الجنّه، و لا تجعلها حفره من حفر النّار.

و سزاوار است شخصی که وارد قبر شده سر برهنه و پابرهنه باشد، با بندهای گشاده، پس میّت را بگیرد و او را از جانب سر داخل قبر کند، و در آن حال بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فی سَبیلِ اللَّهِ وَ عَلی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ اَللّهُمَّ ایماناً بِکَ وَ تَصْدیقاً بِکِتابِکَ هذا ما وَعَدَنَا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ صَدَقَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ اَللّهُمَّ زِدْنا ایماناً وَ تَسْلیماً (۱)

آنگاه میّت را به جانب راست بخوابانند، و صورت او را به طرف قبله قرار دهد، و از جانب سر و پا بند کفن او را بگشاید، و صورت میّت را روی خاک بگذارد، و مستحبّ است همراه او مقداری از تربت حضرت حسین علیه السّلام بگذارند، سپس لحد را بچینند و بگوید:

اَللّهُمَّ صِلْ وَحْدَتَهُ وَ انِسْ وَحْشَتَهُ وَارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَاَسْکِنْ اِلَیْهِ مِنْ رَحْمَتِکَ رَحْمَهً یَسْتَغْنی بِها عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِواکَ وَاحْشُرْهُ مَعَ مَنْ کانَ یَتَوَلّاهُ مِنَ الائِمَّهِ الطّاهِرینَ (۲)

و مستحبّ است میّت وقتی که در قبر گذاشته شد، پیش از چیدن لحد به شهادتین و اسماء ائمه تلقین شود، به این صورت که تلقین

ص: ۱۱۳۵

۱- به نام خدا، و به خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا، خدایا، ایمان به تو، و تصدیق به قرآنت، این است آنچه خدا و فرستاده اش به ما وعده داده، خدا و رسولش راست گفته اند، خدایا به ما ایمان و تسلیم بیفزا.
۲- خدایا به تنهایی اش برس، و به وحشتش انس ده، و به غریبی اش رحم کن، و از رحمتت به او آرامش ده، رحمتی که به واسطه آن از رحمت غیر تو بی نیاز گردد، و با هرکه با او دوستی می نموده از ائمه پاک نهاد محشورش کن.

کننده می گوید: یا فلان بن فلان و به جای این دو کلمه نام میّت و پدر او را ذکر می کند، و می گوید:

اُذْکُرِ العَهْدَ الَّذی خَرَجْتَ عَلَیْهِ مِنْ دارِ الدُّنْیا شَهادَةَ اَنْ لا اِلهَ اِلاّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاشَریکَ لَهُ وَ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ اَنَّ عَلِیّاً اَمیرَالْمُؤْمِنینَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَیْنَ (۱)

یک یک امامان را تا آخر ذکر کند

اَئِمَّتُکَ اَئِمَّةُ الْهُدیَ الْاَبْرارُ

امامان تواند امامان هدایت و نیکانند

وقتی از چیدن لحد فارغ شد خاک بر او بریزد، و مستحبّ است کسانی که حاضر شده اند، با پشت دستهای خود خاک بریزند، و در آن حال بگویند:

اِنّا لِلَّهِ وَ اِنّا اِلَیْهِ راجِعُونَ هذا ما وَعَدَنَا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ صَدَقَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ اَللّهُمَّ زِدْنا ایماناً وَ تَسْلیماً (۲)

احکام دفن اموات

چون بیرون آمدن از قبر را اراده کند از طرف پای میّت بیرون آید، بعد قبر را پر کند، و به اندازه چهار انگشت از زمین بلند کند، و در قبر غیر از خاک قبر نریزد، و ابتدا کند در ریختن آب از جانب سر و آب را در چهار طرف قبر دور دهد، تا بازگردد آنجایی که شروع کرده، اگر چیزی از آب اضافه آمده وسط قبر بریزد، پس وقتی که قبر را پوشانید، هرکسی که می خواهد دست خود را بر قبر بگذارد، و انگشتان خود را بگشاید و در خاک قبر فرو ببرد

دعا برای میت

و برای میّت دعا کند و بگوید:

اَللّهُمَّ اِنِسْ وَحْشَتَهُ وَارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَاَسْکِنْ رَوْعَتَهُ وَصِلْ وَحْدَتَهُ وَاَسْکِنْ اِلَیْهِ مِنْ رَحْمَتِکَ رَحْمَةً یَسْتَغْنی بِها عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِواکَ وَ احْشُرْهُ مَعَ مَنْ کانَ یَتَوَلّاهُ (۳)

ص: ۱۱۳۶

۱- آن پیمانی را که بر آن از خانه دنیا خارج شدی یاد آور: گواهی بر اینکه معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و اینکه محمّد بنده و فرستاده اوست، و اینکه علی امیر مؤمنان و حسن و حسین

۲- ما از خداییم، و به سوی او بازمی گردیم، این است آنچه خدا و رسولش به ما وعده دادند، و خدا و رسولش راست گفتند. خدایا ایمان و تسلیم ما را بیفزا.

۳- خدایا وحشتش را انس بخش، و به غربتش رحم کن، و هراسش را آرام نما، و به تنهایی اش برس، و از رحمتت به او

آرامش ده، رحمتی که به آن از رحمت غیر تو بی نیاز گردد، و او را با هر که با او دوستی می کرده محشور کن.

ون مردم از کنار قبر بازگشتند، کسی که به میّت سزاوارتر است برگشتنش را به تأخیر اندازد، و به او مهربانی کند، و اگر مقام تقیه نباشد به صدای بلند بگوید: یا فلان بن فلان اسم میّت و پدرش را بگوید اللّه ربّک و محمّد نبیّک و القران کتابک و الکعبه قبلتک و علیّ امامک و الحسن و الحسین ائمه را یک یک نام ببرد ائمّتک ائمه الهدی الابرار.

تلقین میت

مؤلف گوید: غیر از زمان احتضار در دوجا برای میّت خواندن تلقین مستحبّ است: یکی زمانی که او را در قبر می گذارند.

و بهتر آن است با دست راست دوش راست، و با دست چپ دوش چپ او را بگیرند، و وی را حرکت دهند و تلقین کنند.

و دیگر زمانی که از دفن او فارغ شدند، پس از آن که مردم رفتند، مستحبّ است ولیّ میّت نزدیک ترین خویشان او نزد سر میّت بنشیند، و به صدای بلند به او تلقین کند، و خوب است دو کف دستش را روی قبر گذارد، و دهان را نزدیک قبر ببرد، و اگر دیگری را هم نایب کند خوب است.

و در اخبار وارد شده: چون میّت را این گونه تلقین کنند منکر به نکیر گوید: بیا برویم تلقین حجّتش کردند احتیاج به پرسیدن نیست، پس باز می گردند و دیگر سال نمی کنند.

علاّمه مجلسی رحمه اللّه فرموده: اگر تلقین کننده به این صورت بگوید جامع تر است:

اِسْمَعْ اِفْهَمْ یا فُلانَ بْنَ فُلانٍ

بشنو، بفهم ای فلان بن فلان

نام او و پدرش را بگوید:

هَلْ اَنْتَ عَلَی الْعَهْدِ الَّذی فارَقْتَنا عَلَیْهِ مِنْ شَهادَهِ اَنْ

لا اِلهَ اِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَهُ وَ اَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ عَبْدُهُ وَ رسُولُهُ وَ سَیِّدُ النَّبِیّینَ وَ خاتَمُ الْمُرْسَلینَ وَ اَنَّ عَلیّاً اَمیرُ الْمُؤْمِنینَ وَ سَیّدُ الْوَصِیّینَ وَ اِمامٌ افْتَرَضَ اللَّهُ طاعَتَهُ عَلَی الْعالَمینَ وَ اَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَیْنَ وَ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِی وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ وَ عَلِیَّ بْنَ مُوسی وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِی وَ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَالْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ وَالقآئِمَ الْحُجَّهَ الْمَهْدِیَّ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ اَئِمَّهُ الْمُؤْمِنینَ وَ حُجَجُ اللَّهِ عَلَی الْخَلْقِ اَجْمَعینَ وَ اَئِمَّتُکَ اَئِمَّهُ هُدَیً اَبْرارٌ یا فُلانَ بْنَ فُلانٍ اِذا اَتاکَ الْمَلَکانِ الْمُقَرَّبانِ رَسُولَیْنِ مِنْ عِنْدِاللَّهِ تَبارَکَ وَ تعالی وَ سَئَلاکَ عَنْ رَبِّکَ وَ عَنْ نَبِیِّکَ وَ عَنْ دینِکَ وَ عَنْ کِتابِکَ وَ عَنْ قِبْلَتِکَ وَ عَنْ اَئِمَّتِکَ فَلا تَخَفْ وَ قُلْ فی جَوابِهِما: (۱) اَللَّهُ جَلَّ جَلالُهُ رَبّی وَ مُحَمَّدٌ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ نَبِیِیّ وَالْاِسْلامُ دینی وَ الْقُرْآنُ کِتابی وَالْکَعْبَهُ قِبْلَتی وَ اَمیرُالْمُؤْمِنینَ عَلِیُّ بْنُ اَبیطالِبٍ اِمامی وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِی الْمُجْتَبی اِمامی وَ الْحُسَیْنُ بْنُ عَلِی الشَّهیدُ بِکَرْبَلاءَ اِمامی وَ عَلِیٌ زَیْنُ الْعابِدینَ اِمامی وَ مُحَمَّدٌ باقِرُ عِلْمِ النَّبِیّینَ اِمامی وَ جَعْفَرٌ الصّادِقُ اِمامی وَ مُوسَی الْکاظِمُ اِمامی وَ عَلیٌ الرِّضا اِمامی وَ مُحَمَّدٌ الْجَوادُ اِمامی وَ عَلِیٌ الْهادی اِمامی وَ الْحَسَنُ الْعَسْکَرِیُّ اِمامی وَالْحُجَّهُ الْمُنْتَظَرُ اِمامی هؤُلاءِ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ اَجْمَعینَ اَئِمَّتی وَ سادَتی وَقادَتی وَ شُفَعآئی بِهِمْ اَتَوَلّی وَ مِنْ اَعْدآئِهِمْ اَتَبَرَّءُ فِی الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ، (۲) ثُمَّ اعْلَمْ یا فُلانَ بْنَ فُلانٍ اَنَّ اللَّهَ تَبارَکَ وَ تَعالی نِعْمَ الرَّبُّ وَ اَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّه عَلَیْهِ وَ آلِهِ نِعْمَ الرَّسُولُ وَ اَنَّ اَمیرَ الْمُؤْمِنینَ

۱- آیا بر آن پیمانی که از ما بر پایه آن جدا شدی می باشی، از گواهی بر اینکه معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و اینکه محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و فرستاده اوست، و سرور پیامبران و خاتم رسولان است، و اینکه علیّ امیر مؤمنان است و آقای جانشینان، و امامی که خدا اطاعتش را بر جهانیان واجب کرده، و اینکه حسن و حسین، و علی بن الحسین، و محمّد بن علی، و جعفر بن محمّد، و موسب بن جعفر، و علی بن موسی و محمّد بن علی، و علی بن محمّد، و حسن بن علی، و قائم حجت مهدی (درودهای خدا بر ایشان) امامان مؤمنان، و حجّتهای خدا بر همه آفریدگانند، و امامانت امامان هدایت و نیکانند. ای فلان بن فلان، هنگامی که دو فرشته مقرّب، و دو فرستاده خدای تبارک و تعالی نزد تو آیند، از پروردگارت و پیامبرت و دینت و کتابت و قبله ات و امامانت از تو سؤال کنند نترس، و در جواب آنها بگو:

۲- خدا جلّ جلاله پروردگارم و محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) پیامبرم و اسلام دینم و قرآن کتابم و کعبه قبله ام و امیر مؤمنان علی بن ابیطالب امامم، و حسن بن علی مجتبی امامم، و حسین بن علی شهید در کربلاـ امامم، و علی زین العابدین امامم، و محمّد شکافنده دانش امامم، و جعفر صادق امامم، و موسی کاظم امامم، و علیّ الرضا امامم، و محمد جواد امامم، و علی هادی امامم، و حسن عسکری امامم، و حجّت منتظر امامم می باشند. اینان که درودهای خدا بر همگی آنان باد امامان من و آقایانم و پیشروانم و شفیعان من هستند. با آنان دوستی می کنم و از دشمنانشان در دنیا و آخرت بیزاری می جویم،

عَلِیَّ بْنَ اَبی طالِبِ وَ اَوْلادَهُ الْاَئِمَّهَ الْاَحَدَ عَشَرَ نِعْمَ الْاَئِمَّهُ وَ اَنَّ ما جآءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ حَقٌ وَ اَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ سُؤالَ مُنْکَرٍ وَ نَکیرٍ فِی الْقَبْرِ حَقٌّ وَالْبَعْثَ حَقٌّ وَالنُّشُورَ حَقٌّ وَ الصِّراطَ حَقٌّ وَالْمیزانَ حَقٌّ وَ تَطائُرَ الْکُتُبِ حَقٌّ وَالْجَنَّهَ حَقٌّ وَ النّارَ حَقٌّ وَ اَنَّ السّاعَهَ آتِیَهٌ لارَیْبَ فیها وَ اَنَّ اللّهَ یَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ (۱)

آنگاه بگوید :

اَفَهِمْتَ یا فُلانُ (۲)

در حدیث آمده: میّت در جواب می گوید: آری فهمیدم، سپس بگوید:

ثَبَّتَکَ اللّهُ بِالْقَوْلِ الثّابِتِ هَداکَ اللّهُ اِلی صِراطٍ مُسْتَقیمٍ عَرَّفَ اللّهُ بَیْنَکَ وَ بَیْنَ اَوْلیائِکَ فی مُسْتَقرٍّ مِنْ رَحْمَتِهِ (۳)

سپس بگوید:

اَللهُمَّ جافِ الْاَرْضَ عَنْ جَنْبَیْهِ وَاصْعَدْ بِرُوحِهِ اِلَیْکَ وَلَقِّهِ مِنْکَ بُرْهاناً اَللهُمَّ عَفْوَکَ عَفْوَکَ (۴)

این رساله را به کلمه شریفه «عفو» پایان دادم، و رجای واثق دارم که عفو الهی شامل حال این روسیاه و همه کسانی که به این رساله عمل می کنند شود.

و کان ذلک فی آخر یوم الجمعه التّاسع عشر من شهر محرّم الحرام سنه ۱۳۴۵ الف و ثلثمائه و خمس و اربعین فی جوار امامنا المسموم مولینا الغریب المظلوم ابی الحسن علیّ بن موسی الرِّضا علیه و علی آبائهُ السّلام من الحیّ القیّوم والحمدللّه اوّلاً و آخراً وَ صَلَّی اللّهُ عَلی مُحمّد و آلهِ کتبه بیمناه الوازره عبّاس بن محمّد رضا القمیّ عفی عنهما.

و پایان این کتاب در آخر روز جمعه، نوزدهم محرم، سال هزار و سیصد و چهل و پنج قمری بوده است، در جوار امام مسموم، مولای غریب و مظلوم ما، ابی الحسن علیّ بن موسی الرضا (که

۱- سپس بدان ای فلان به درستی که خدای تبارک و تعالی نیکو پروردگاری است، و محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) نیکو رسولی است، و امیر مؤمنان علی بن ابطالب، و فرزندانش یازده امام نیکو امامانی هستند، و آنچه را محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) آورده حق است، و مرگ حق است، و سؤال نکیر و منکر در قبر حق است، و بعث و نشر حق، و صراط و میزان و پراکنی نامه اعمال حق است، و بهشت و دوزخ حق است، و قیامت آمدنی است، شکّی در آن نیست، و خدا هرکه را در گورها باشد برانگیزد.

۲- ای فلان آیا فهمیدی؟

۳- خدا بر گفتار ثابت، ثابت قدمت بدارد، به راه استوار هدایتت کند، بین تو و اولیائش در قرارگاهی از رحمتش آشنایی برقرار کند.

۴- خـدایا زمین را از دو پهلویش خـالی گـذار، و روانش را به سویت بالاـ ببر، و از جـانب خود حجّت را تلقین او فرما، خـدایا ببخش و درگذر،

بر او و پـدرانش سـلام از سوی خـدای زنده پاینده) ، و سـتایش خدای را در آغاز و انجام، و [درود خدا بر محمّد و خاندانش باد] آن را عباس فرزند محمّد رضا قمی که خدا هر دو را عفو کند نگاشت

حدیث شریف کساء

متن و ترجمه

عَنْ فـاطِمَهَ الزَّهْراَّءِ عَلَيْهَا السَّلامُ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قـالَ سَمِعْتُ فـاطِمَهَ اَنَّها قالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ اَبی رَسُولُ اللَّهِ فی بَعْضِ الْاَيّامِ فَقـالَ السَّلامُ عَلَيْكِ يـا فاطِمَهُ فَقُلْتُ عَلَيْكَ السَّلامُ قالَ اِنّی اَجِدُ فی بَدَنی ضُعْفاً فَقُلْتُ لَهُ اُعیذُكَ بِاللَّهِ يا اَبَتاهُ مِنَ الضُّعْفِ فَقَالَ يـا فاطِمَهُ ايتينی بِالْكِساَّءِ الْيَمانی فَغَطّينی بِهِ فَاَتَيْتُهُ بِالْكِساَّءِ الْيَمانی فَغَطَّيْتُهُ بِهِ وَصِرْتُ اَنْظُرُ اِلَيْهِ وَاِذا وَجْهُهُ يَتَلَاْلَؤُ كَاَنَّهُ الْبَدْرُ فی لَيْلَهِ تَمامِهِ وَكَمالِهِ (۱)

ص: ۱۱۴۰

۱- از فاطمه زهرا سلام اللّه علیها دختر رسول خدا صلی اللّه علیه و آله ، جابر گوید شنیدم از فاطمه زهرا که فرمود: وارد شد بر من پدرم رسول خدا در بعضـی از روزها و فرمود: سـلام بر تو ای فاطمه در پاسـخش گفتم : بر تو باد سلام فرمود: من در بدنم سستی و ضـعفی درک می کنم ، گفتم : پناه می دهم تو را به خدا ای پدرجان از سـستی و ضعف فرمود: ای فاطمه بیاور برایم کساء یمانی را و مرا بدان بپوشان من کساء یمانی را برایش آوردم و او را بدان پوشاندم و هم چنان بدو می نگریسـتم و در آن حال چهره اش می درخشید همانند ماه شب چهارده

فَما کانَتْ اِلاّ ساعَهً وَاِذا بِوَلَدِیَ الْحَسَنِ قَدْ اَقْبَلَ وَقالَ السَّلامُ عَلَیْکِ یا اُمّاهُ فَقُلْتُ وَعَلَیْکَ السَّلامُ یا قُرَّهَ عَیْنی وَثَمَرَهَ فُؤ ادی فَقالَ یا اُمّاهُ اِنّی اَشَمُّ عِنْدَکِ رائِحَهً طَیِّبَهً کَاَنَّها رآئِحَهُ جَدّی رَسُولِ اللَّهِ فَقُلْتُ نَعَمْ اِنَّ جَدَّکَ تَحْتَ الْکِساَّءِ فَاَقْبَلَ الْحَسَنُ نَحْوَ الْکِساَّءِ وَقالَ السَّلامُ عَلَیْکَ یا جَدّاهُ یا رَسُولَ اللَّهِ اَتَاْذَنُ لی اَنْ اَدْخُلَ مَعَکَ تَحْتَ الْکِساَّءِ فَقالَ وَعَلَیْکَ السَّلامُ یا وَلَدی وَیا صاحِبَ حَوْضی قَدْ اَذِنْتُ لَکَ فَدَخَلَ مَعَهُ تَحْتَ الْکِساَّءِ (۱)

ص: ۱۱۴۱

۱- پس ساعتی نگذشت که دیدم فرزندم حسن وارد شد و گفت سلام بر تو ای مادر گفتم : بر تو باد سلام ای نور دیده ام و میوه دلم گفت : مادرجان من در نزد تو بوی خوشی استشمام می کنم گویا بوی جدم رسول خدا است گفتم : آری همانا جد تو در زیر کساء است پس حسن بطرف کساء رفت و گفت : سلام بر تو ای جد بزرگوار ای رسول خدا آیا به من اذن می دهی که وارد شوم با تو در زیر کساء؟ فرمود: بر تو باد سلام ای فرزندم و ای صاحب حوض من اذنت دادم پس حسن با آن جناب بزیر کساء رفت

فَما کانَتْ اِلّا ساعَهً وَاِذا بِوَلَدِیَ الْحُسَیْنِ قَدْ اَقْبَلَ وَقالَ السَّلامُ عَلَیْکِ یا اُمّاهُ فَقُلْتُ وَعَلَیْکَ السَّلامُ یا وَلَدی وَیا قُرَّهَ عَیْنی وَثَمَرَهَ فُؤادی فَقالَ لی یا اُمّاهُ اِنّیَ اَشَمُّ عِنْدَکِ رائِحَهً طَیِّبَهً کَاَنَّها رائِحَهُ جَدّی رَسُولِ اللّهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ فَقُلْتُ نَعَمْ اِنَّ جَدَّکَ وَاَخاکَ تَحْتَ الْکِساَّءِ فَدَنَی الْحُسَیْنُ نَحْوَ الْکِساَّءِ وَقالَ السَّلامُ عَلَیْکَ یا جَدّاهُ اَلسَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنِ اخْتارَهُ اللّهُ اَتَاْذَنُ لی اَنْ اَکُونَ مَعَکُما تَحْتَ الْکِساَّءِ فَقالَ وَعَلَیْکَ السَّلامُ یا وَلَدی وَیا شافِعَ اُمَّتی قَدْ اَذِنْتُ لَکَ فَدَخَلَ مَعَهُما تَحْتَ الْکِساَّءِ (۱)

ص: ۱۱۴۲

۱- ساعتی نگذشت که فرزندم حسین وارد شد و گفت : سلام بر تو ای مادر گفتم : بر تو باد سلام ای فرزند من و ای نور دیده ام و میوه دلم فرمود: مادر جان من در نزد تو بوی خوشی استشمام می کنم گویا بوی جدم رسول خدا (ص) است گفتم آری همانا جد تو و برادرت در زیر کساء هستند حسین نزدیک کساء رفته گفت : سلام بر تو ای جد بزرگوار، سلام بر تو ای کسی که خدا او را برگزید آیا به من اذن می دهی که داخل شوم با شما در زیر کساء فرمود: و بر تو باد سلام ای فرزندم و ای شفاعت کننده امتم به تو اذن دادم پس او نیز با آن دو در زیر کساء وارد شد

فَاَقْبَلَ عِنْدَ ذلِکَ اَبُوالْحَسَنِ عَلِیُّ بْنُ اَبی طالِبٍ وَقالَ السَّلامُ عَلَیْکِ یا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ فَقُلْتُ وَعَلَیْکَ السَّلامُ یا اَبَا الْحَسَنِ وَ یا اَمیرَالْمُؤْمِنینَ فَقالَ یا فاطِمَهُ اِنّی اَشَمُّ عِنْدَکِ رائِحَهً طَیِّبَهً کَاَنَّها رآئِحَهُ اَخی وَابْنِ عَمّی رَسُولِ اللَّهِ فَقُلْتُ نَعَمْ ها هُوَ مَعَ وَلَدَیْکَ تَحْتَ الْکِسآءِ فَاَقْبَلَ عَلِیٌّ نَحْوَ الْکِسآءِ وَقالَ السَّلامُ عَلَیْکَ یا رَسُولَ اللَّهِ اَتَاْذَنُ لی اَنْ اَکُونَ مَعَکُمْ تَحْتَ الْکِسآءِ قالَ لَهُ وَعَلَیْکَ السَّلامُ یا اَخی یا وَصِیّی وَخَلیفَتی وَصاحِبَ لِوآئی قَدْ اَذِنْتُ لَکَ فَدَخَلَ عَلِیٌّ تَحْتَ الْکِسآءِ (۱)

ص: ۱۱۴۳

۱- در این هنگام ابوالحسن علی بن ابیطالب وارد شد و فرمود سلام بر تو ای دختر رسول خدا گفتم : و بر تو باد سلام ای اباالحسن و ای امیر مؤ منان فرمود: ای فاطمه من بوی خوشی نزد تو استشمام می کنم گویا بوی برادرم و پسر عمویم رسول خدا است ؟ گفتم : آری این او است که با دو فرزندت در زیر کساء هستند پس علی نیز بطرف کساء رفت و گفت سلام بر تو ای رسول خدا آیا اذن می دهی که من نیز با شما در زیر کساء باشم رسول خدا به او فرمود: و بر تو باد سلام ای برادر من و ای وصی و خلیفه و پرچمدار من به تو اذن دادم پس علی نیز وارد در زیر کساء شد،

ثُمَّ اَتَيْتُ نَحْوَ الْكِساَّءِ وَقُلْتُ اَلسَّلامُ عَلَيْكَ يا اَبَتاهُ يا رَسُولَ اللَّهِ اَتَاْذَنُ لى اَن اَكُونَ مَعَكُمْ تَحْتَ الْكِساَّءِ قالَ وَعَلَيْكِ السَّلامُ يا بِنْتى وَيا بَضْعَتى قَدْ اَذِنْتُ لَكِ فَدَخَلْتُ تَحْتَ الْكِساَّءِ (۱)

ص: ۱۱۴۴

۱- در این هنگام من نیز بطرف کساء رفتم و عرض کردم سلام بر تو ای پدرجان ای رسول خدا آیا به من هم اذن می دهی که با شما در زیر کساء باشم ؟ فرمود: و بر تو باد سلام ای دخترم و ای پاره تنم به تو هم اذن دادم ، پس من نیز به زیر کساء رفتم

فَلَمَّا اکْتَمَلْنا جَمیعاً تَحْتَ الْکِساَّءِ اَخَذَ اَبی رَسُولُ اللَّهِ بِطَرَفَیِ الْکِساَّءِ وَاَوْمَئَ بِیَدِهِ الْیُمْنی اِلَی السَّماَّءِ وَقالَ اَللّهُمَّ اِنَّ هؤُلاَّءِ اَهْلُ بَیْتی وَخاَّصَّتی وَحاَّمَّتی لَحْمُهُمْ لَحْمی وَدَمُهُمْ دَمی یُؤْلِمُهُمْ ما یُؤْلِمُنی وَیَحْزُنُنی ما یَحْزُنُهُمْ اَنَا حَرْبٌ لِمَنْ حارَبَهُمْ وَسِلْمٌ لِمَنْ سالَمَهُمْ وَعَدُوٌّ لِمَنْ عاداهُمْ وَمُحِبٌّ لِمَنْ اَحَبَّهُمْ اِنَّهُمْ مِنّی وَ اَنَا مِنْهُمْ فَاجْعَلْ صَلَواتِکَ وَبَرَکاتِکَ وَرَحْمَتَکَ وَغُفْرانَکَ وَرِضْوانَکَ عَلَیَّ وَعَلَیْهِمْ وَاَذْهِبْ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهیراً (۱)

۱- و چون همگی در زیر کساء جمع شدیم پدرم رسول خدا دو طرف کساء را گرفت و با دست راست بسوی آسمان اشاره کرد و فرمود: خدایا ایناننـد خانـدان من و خواص و نزدیکـانم گوشـتشان گوشت من و خونشـان خون من است می آزارد مرا هرچه ایشـان را بیـازارد وبه انـدوه می انـدازد مراهرچه ایشان را به انـدوه در آورد من در جنگم با هر که با ایشان بجنگـد و در صلحم با هر که با ایشان درصلح است ودشـمنم باهرکس که با ایشان دشـمنی کنـد و دوسـتم با هر کس که ایشان را دوست دارد اینـان از مننـد و من از ایشـانم پس بفرست درودهـای خود و برکتهـایت و مهرت و آمرزشت و خوشـنودیت را بر من و بر ایشان و دور کن از ایشان پلیدی را و پاکیزه شان کن بخوبی

فَقالَ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ یا مَلاَّئِکَتی وَیا سُکّانَ سَمواتی اِنّی ما خَلَقْتُ سَماًّءً مَبْنِیَّهً وَلا اَرْضاً مَدْحِیَّهً وَلا قَمَراً مُنیراً وَلا شَمْساً مُضیئَهً وَلا فَلَکاً یَدُورُ وَلا بَحْراً یَجْری وَلا فُلْکاً یَسْری اِلاّ فی مَحَبَّهِ هؤُلاَّءِ الْخَمْسَهِ الَّذینَ هُمْ تَحْتَ الْکِساًّءِ فَقالَ الْاَمینُ جِبْراًّئیلُ یا رَبِّ وَمَنْ تَحْتَ الْکِساًّءِ فَقالَ عَزَّوَجَلَّ هُمْ اَهْلُ بَیْتِ النُّبُوَّهِ وَمَعْدِنُ الرِّسالَهِ هُمْ فاطِمَهُ وَاَبُوها وَبَعْلُها وَبَنُوها (۱)

ص: ۱۱۴۶

۱- پس خـدای عزوجـل فرمود: ای فرشـتگان من و ای ساکنـان آسـمانهایم براستی که من نیافریـدم آسـمان بنا شـده و نه زمین گسترده و نه مـاه تابـان و نه مهر درخشـان و نه فلـک چرخان و نه دریای روان و نه کشتی در جریان را مگر بخاطر دوستی این پنـج تن اینـان که در زیر کساینـد پس جبرئیـل امین عرض کرد: پروردگـارا کیاننـد در زیر کساء؟ خـدای عزوجل فرمود: آنان خاندان نبوت و کان رسالتند: آنان فاطمه است و پدرش و شوهر و دو فرزندش

فَقـالَ جِبْرآئیـلُ یـا رَبِّ اَتَـاْذَنُ لی اَنْ اَهْبِطَ اِلَی الْاَرْضِ لِاَکُونَ مَعَهُمْ سادِساً فَقالَ اللَّهُ نَعَمْ قَـدْ اَذِنْتُ لَکَ فَهَبَطَ الْاَمینُ جِبْرآئیلُ وَقالَ السَّلامُ عَلَیْکَ یـا رَسُولَ اللَّهِ الْعَلِیُّ الْاَعْلی یُقْرِئُکَ السَّلامَ وَیَخُصُّکَ بِالتَّحِیَّهِ وَالْاِکْرام وَیَقُولُ لَکَ وَعِزَّتی وَجَلالی اِنّی ما خَلَقْتُ سَماَّءً مَبْنِیَّهً وَلا اَرْضاً مَدْحِیَّهً وَلا قَمَراً مُنیراً وَلا شَمْساً مُضَّیئَهً وَلا فَلَکاً یَدُورُ وَلا بَحْراً یَجْری وَلا فُلْکاً یَسْری اِلّا لِاَجْلِکُمْ وَمَحَبَّتِکُمْ وَقَدْ اَذِنَ لی اَنْ اَدْخُلَ مَعَکُمْ فَهَلْ تَاْذَنُ لی یا رَسُولَ اللَّهِ فَقالَ رَسُولُ اللَّهِ وَعَلَیْکَ السَّلامُ یا اَمینَ وَحْیِ اللَّهِ اِنَّهُ نَعَمْ قَدْ اَذِنْتُ لَکَ فَدَخَلَ جِبْرآئیـلُ مَعَنـا تَحْتَ الْکِساَّءِ فَقـالَ لِاَبی اِنَّ اللَّهَ قَدْ اَوْحی اِلَیْکُمْ یَقُولُ اِنَّما یُریـدُ اللَّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَیْتِ وَ یُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً (۱)

ص: ۱۱۴۷

۱- جبرئیـل عرض کرد: پروردگارا آیا به من هم اذن می دهی که به زمین فرود آیم تا ششـمین آنها باشم خـدا فرمود: آری به تو اذن دادم پس جبرئیل امین به زمین آمـد و گفت : سـلام بر تو ای رسول خدا، (پروردگار) علی اعلی سـلامت می رساند و تـو را به تحیت و اکرام مخصوص داشـته و می فرمایـد: به عزت و جلالـم سوگنـد که من نیافریـدم آسـمان بنـا شـده و نه زمین گسترده و نه مـاه تابـان و نه مهر درخشـان و نه فلـک چرخان و نه دریای روان و نه کشتی در جریان را مگر برای خاطر شـما و محبت و دوستی شـما و به من نیز اذن داده است که بـا شـما در زیر کسـاء باشم پس آیا تو هم ای رسول خـدا اذنم می دهی ؟ رسول خدا (ص) فرمود و بر تو باد سـلام ای امین وحی خدا آری به تو هم اذن دادم پس جبرئیل با ما وارد در زیر کساء شـد و به پـدرم گفت : همانـا خداونـد بسوی شـما وحی کرده و می فرمایـد: ((حقیقت این است که خـدا می خواهـد پلیـدی (و ناپاکی) را از شما خاندان ببرد و پاکیزه کند شما را پاکیزگی کامل))

فَقالَ عَلِیٌّ لاَبی یا رَسُولَ اللّهِ اَخْبِرْنی ما لِجُلُوسِنا هذا تَحْتَ الْکِساَّءِ مِنَ الْفَضْلِ عِنْدَاللّهِ فَقالَ النَّبِیُّ وَالَّذی بَعَثَنی بِالْحَقِّ نَبِیّاً وَاصْطَفانی بِالرِّسالَهِ نَجِیّاً ما ذُکِرَ خَبَرُنا هذا فی مَحْفِلٍ مِنْ مَحافِلِ اَهْلِ الْاَرْضِ وَفیهِ جَمْعٌ مِنْ شیعَتِنا وَمُحِبّینا اِلاّ وَنَزَلَتْ عَلَیْهِمُ الرَّحْمَهُ وَحَفَّتْ بِهِمُ الْمَلاَّئِکَهُ وَاسْتَغْفَرَتْ لَهُمْ اِلی اَنْ یَتَفَرَّقُوا فَقالَ عَلِیٌّ اِذاً وَاللّهِ فُزْنا وَفازَ شیعَتُنا وَرَبِّ الْکَعْبَهِ (۱)

ص: ۱۱۴۸

۱- علی علیه السلام به پدرم گفت : ای رسول خدا به من بگو این جلوس (و نشستن) ما در زیر کساء چه فضیلتی (و چه شرافتی) نزد خدا دارد؟ پیغمبر (ص) فرمود: سوگند بدان خدائی که مرا به حق به پیامبری برانگیخت و به رسالت و نجات دادن (خلق) برگزید که ذکر نشود این خبر (و سرگذشت) ما در انجمن و محفلی از محافل مردم زمین که در آن گروهی از شیعیان و دوستان ما باشند جز آنکه نازل شود بر ایشان رحمت (حق) و فرا گیرند ایشان را فرشتگان و برای آنها آمرزش خواهند تا آنگاه که از دور هم پراکنده شوند، علی (که این فضیلت را شنید) فرمود: با این ترتیب به خدا سوگند ما رستگار شدیم و سوگند به پروردگار کعبه که شیعیان ما نیز رستگار شدند،

فَقالَ النَّبِیُّ ثانِیاً یا عَلِیُّ وَالَّذی بَعَثَنی بِالْحَقِّ نَبِیّاً وَاصْطَفانی بِالرِّسالَهِ نَجِیّاً ما ذُکِرَ خَبَرُنا هذا فی مَحْفِلٍ مِنْ مَحافِلِ اَهْلِ الْاَرْضِ وَفیهِ جَمْعٌ مِنْ شیعَتِنا وَمُحِبّینا وَفیهِمْ مَهْمُومٌ اِلاّ وَفَرَّجَ اللّهُ هَمَّهُ وَلا مَغْمُومٌ اِلاّ وَکَشَفَ اللّهُ غَمَّهُ وَلا طالِبُ حاجَهٍ اِلاّ وَقَضَی اللّهُ حاجَتَهُ فَقالَ عَلِیٌّ اِذاً وَاللّهِ فُزْنا وَسُعِدْنا وَکَذلِکَ شیعَتُنا فازُوا وَسُعِدُوا فِی الدُّنْیا وَالْاخِرَهِ وَرَبِّ الْکَعْبَه (۱)

ص: ۱۱۴۹

۱- دوباره پیغمبر فرمود: ای علی سوگند بدانکه مرا بحق به نبوت برانگیخت و به رسالت و نجات دادن (خلق) برگزید ذکر نشود این خبر (و سرگذشت) ما درانجمن ومحفلی از محافل مردم زمین که در آن گروهی از شیعیان و دوستان ما باشند و در میان آنها اندوهناکی باشد جز آنکه خدا اندوهش را برطرف کند و نه غمناکی جز آنکه خدا غمش را بگشاید و نه حاجتخواهی باشد جز آنکه خدا حاجتش را برآورد، علی گفت : بدین ترتیب به خدا سوگند ما کامیاب و سعادتمند شدیم و هم چنین سوگند به پروردگار کعبه که شیعیان ما نیز رستگار شدند.

اسناد حدیث کساء

تاکنون در تحقیقات انجام شده درباره سند حدیث شریف کساء، چند سند به دست آمده که در ذیل به آن اشاره می شود: قدیمی ترین کتابی که تاکنون به دست آمده و در بردارنده ی بخشی از حدیث شریف کساء به شکل فعلی است، کتاب «غُرَر الاخبار و دُرَر الآثار دیلمی» (۱)است که محیی الدین غریفی(۲)در کتاب خود(۳) حدیث کساء را به نقل از آن آورده و گفته که این نسخه را در کتابخانه ی شیر محمد همدانی دیده است. کتاب دیگری که تاریخ کتابت آن سال ۱۰۳۳ ه. ق است، در بردارنده ی متن و ترجمه ی حدیث شریف کساء است. نسخه ی خطی این کتاب در کتابخانه ی آیت الله العظمی مرعشی نجفی ره به شماره ی ۸۹۵۴ موجود و از آن نگهداری می شود. کتاب دیگری که متن حدیث شریف کساء را روایت کرده منتخب طریحی است. (۴)

ص: ۱۱۵۰

۱- ابومحمد الحسن بن محمد دیلمی ره صاحب کتاب ارشاد القلوب، از علمای بزرگ قرن هشتم هجری.

۲- از شاگردان مرحوم آیت الله العظمی خویی ره.

۳- غریفی ، محیی الدین، آیه التطهیر، ص ۸۸.

۴- برای مثال: علامه مجلسی ره بحارالانوار، ج ۴۴ ، ص ۲۴۲۲۴۴ ؛ بحرانی عوالم العلوم، ج ۱۷، ص ۱۰۱۱۰۴.

فخر الدّین محمد طُرَیحی ۹۷۹ ۱۰۸۵ه. ق از علمای قرن یازدهم و هم عصر علامه ی مجلسی و نویسنده ی کتابهای چندی از جمله مجمع البحرین، تفسیر غریب القرآن و ضوابط الاسماء و الرجال و ... است. علامه ی مجلسی ره و علامه بَحرانی ره از کتاب منتخب طُرَیحی نقل حدیث کرده اند. (۱) آیت الله العظمی مرعشی نجفی ره نیز او را بزرگ داشته و چنین ستوده اند: علامه ی جلیل القدر ثقه و ثبت، فخرالدین محمد علی الطریحی الاسدی النجفی ره ، صاحب مجمع البحرین. یکی دیگر از سندهای حدیث کساء مربوط به علامه شیخ عبدالله بحرانی ره صاحب کتاب عوالم العلوم است. ایشان در حاشیه کتاب عوالم نسخه ی میرزا سلیمان یزد سند حدیث کساء را چنین نقل کرده است: رایت بخط الشیخ الجلیل السید هاشم، عن شیخه السید ماجد البَحرانی عن الحسن بن زین الدین الشهید الثانی، عن شیخه المقدس الاردبیلی، عن شیخه علی بن عبدالعالی الکَرَکی، عن الشیخ علی بن هلال الجزائری، عن الشیخ احمد بن فَهد الحلی، عن الشیخ علی بن الخازن الحائری، عن الشیخ ضیاء الدین علی بن الشهید الاول عن ابیه، عن فخر المحققین، عن شیخه العلامه الحلی، عن شیخه المحقق ، عن شیخه ان نما الحلی، عن شیخه محمد بن ادریس الحلی، عن ابی حمزه الطوسی صاحب ثاقب المناقب، عن الشیخ الجلیل محمد بن شهر آشوب عن الطبرسی صاحب الاحتجاج ، عن شیخه الجلیل الحسن بن الحسن الطوسی، عن ابیه ، شیخ الطائفه ، عن شیخه المفید ، عن شیخه ابن قولویه القمی، عن شیخه الکلینی ، عن علی بن ابراهیم بن هاشم، عن ابیه، عن احمد بن محمد بن ابی نصر البزنطی، عن قاسم بن یحیی الجَلاّء الکوفی، عن ابی بصیر، عن ابان بن تغلِب البکری، عن جابر بن یزیدَ الجُعفی، عن جابر بن عبدالله الانصاری عن فاطمه الزهرا سلامُ الله علیها بنت رسول الله صلَّی اللهُ علیه و آله. در این سند بزرگانی همچون سید هاشم بحرانی صاحب تفسیر البرهان ، شیخ حسن بن زید شهید ثانی ، مقدس اردبیلی، شیخ عبدالعالی کَرَکی ، علامه حِلّی و شیخ طوسی و صاحب دو کتاب از کتابهای چهارگانه شیعه یعنی

ص: ۱۱۵۱

۱- مرعشی نجفی ره ، سید شهاب الدین، ملحقات احقاق الحق، ج۲، ص ۵۵۷.

الاستبصار و تهذیب الاحکام ، شیخ مفید ، ابن قولویه و شیخ کلینی صاحب یکی از کتب اربعه شیعه یعنی الکافی که حضرت مهدی عجّلَ اللهُ فرجَه در توقیعی درباره ی آن فرموده اند: «الکافی کافٍ لشیعتنا» قرار دارند و سند به جابر بن عبدالله انصاری ختم می شود که او نیز این حدیث شریف را از حضرت فاطمه زهرا س نقل می کند. آیت الله العظمی مرعشی نجفی ره در اهمیت این سند بارها می فرمودند: خدا عنایت بفرماید حدیث شریف کساء را در عوالم طبع شده زیارت کنم. کتاب دیگری که در آن از حدیث شریف کساء به شکل کنونی آن یاد شده، نهج الحُجَّه فی فضائل الائمَّه، نوشته ی علی نقی احسایی، از علمای قرن دوازدهم هجری است. وی به هنگام نقل این حدیث می نویسد: «و رُوِیَ حدیثُ الکساءِ مِن طُرُقِنا مبسوطاً مشتملاً علی فضل شیعهِ آل محمَّدٍ ص» و این نشان دهنده ی آن است که راه های سندی متعددی برای این حدیث وجود داشته است. آیت الله العظمی حاج سید صادق شیرازی نیز حدیث کساء را به این طریق از جابر بن عبدالله انصاری نقل می کنند: عن والدی، عن الشیخ عباس القمی، عن المیرزا حسین النوری، عن الشیخ مرتضی الانصاری، عن المولی احمد النراقی، عن السید بحرالعلوم، عن الوحید البهبهانی، عن ابیه الشیخ محمد اکمل، عن المولی محمد باقر المجلسی ، عن ابیه المولی محمد تقی المجلسی، عن الشیخ البهائی، عن ابیه الشیخ حسین عبدالصمد، عن الشهید الثانی، عن احمد بن محمد بن خاتون، عن الشیخ عبدالعالی الکرکی، عن علی بن هلال الجزائری، عن الشیخ علی بن خازن الحائری، عن احمد بن فهدا لحلی، عن ضیاء الدین علی بن الشهید الاول، عن ابیه محمد بن مکی العاملی ، عن فخر المحققین عن ابیه العلامه الحلی، عن خاله المحقق الحلی، عن ابن نما، عن محمد بن ادریس الحلی،

عن ابی حمزه الطوسی، عن محمد بن شهر آشوب، عن الطبرسی صاحب الاحتجاج، عن الحسن بن محمد بن الحسن الطوسی، عن ابیه شیخ الطائفه عن الشیخ المفید، عن الشیخ الصدون ، عن ابیه عن علی بن ابراهیم حیلوله و عن ابن قولویه، عن الشیخ الکلینی، عن علی بن ابراهیم ، عن ابیه ابراهیم بن هاشم، عن احمد بن محمد بن ابی نصر البَزَنطی، عن القاسم بن یحیی الحَذّاء الکوفی، عن ابی بصیر، عن اَبان بن تغلب، عن جابر بن یزید الجُعفی، عن جابر بن عبدالله الانصاری ره جمیعاً عن سیدتنا و مولاتنا الصدیقه الکبری فاطمه الزهر س بنت رسول الله ص: اَنَّها قالت: دخل علیّ ابی رسول الله ص فی بعض الایام، الی آخِر الحدیث الشریف ... از دیگرکتبی که حدیث کساء در آنها نقل شده است می توان به رساله ی آیت الله بافقی ره ، کتاب «مُلحَقات احقاق الحق» ، ج ۲، ص ۵۴۴ تا ۵۵۷ اثر حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی ، کتاب «آیه التطهیر فی احادیث الفریقین» سید علی موحد ابطحی ج ۱ ص ۴۳، من فقه الزهرا س جلد۱، صفحه ۵۳ نوشته ی مرحوم آیت الله العظمی سید محمد حسینی شیرازی ره و کتاب حسین علوی دمشقی اشاره کرد؛ که این امر نشان از اعتبار این حدیث نزد نویسندگان آن کتابها دارد(۱). http: //www. sibtayn. com shdj سایت اینترنتی سبطَین علیهما السلام ؛ نیز رجوع شود به: دایره المعرف تشیّع، جلد ۱۴، مدخل "الکِساء و أسنادُهُ"، که اثری بوده است از مرحوم آیت الله مرعشی نجفی ره.

۱- حدیث کساء و آثار شگفت، سید علی ابطحی، ص ۲۹ تا ۳۵.

حدیث کساء و آثار شگفت

بسمه تعالی

حدیث شریف کساء، بسیار مجرب بوده و به وسیله قرائت آن حدیث شریف و توسل به حضرت صدیقه شهیده سلام الله علیها، تاکنون بیماران و دردمندان بسیاری شفا و حوائج متعددی روا گشته است.شایسته است که دوستان عزیز در قرائت این حدیث شریف که طولانی نیز نمی باشد کوتاهی نکرده و اقلاً روزی یکبار به خواندن آن مبادرت ورزند. فاضل معظم و علامه بزرگوار، جناب سید علی موحد ابطحی، در خصوص حدیث کساء و آثار شگفت آن کتابی قیم را تحت عنوان "حدیث کساء و آثار شگفت" تالیف کرده اند که بخشی از این کتاب حاوی حکایاتی پیرامون برآورده شدن حاجات متوسلین به این حدیث شریف، و آثار و برکات آن است. جهت استفاده هر چه بیشتر دوستان عزیز و بزرگوار، آن ۱۹ حکایت را به تدریج در اینجا قرار خواهم داد.

خدای متعال به همه ما توفیق قرائت این حدیث شریف و پیروی از حضرت زهرای مرضیه سلام الله علیها، و برائت از دشمنان ایشان را عطا نماید. التماس دعا از همه دوستان بزرگوار .

۱ شفای لکنت زبان کودک فرزند آقای حاج سید محمد کاظم اعظم پور، در نامه ای به برادر گرانقدر نگارنده، جناب حجت الاسلام والمسلمین حاج آقا حجت موحد ابطحی، چنین نوشته است :

ص: ۱۱۵۴

حدود دو سال قبل فرزند چهار ساله یکی از بستگان نزدیک ما به لکنت زبان دچار شد و همه را متاثر کرد.. معالجه و توسل زیادی انجام گرفت، ولی به نتیجه ای نرسید. تصمیم گرفتم برای شفای کودک به زیارت علی بن موسی الرضا علیه السلام مشرف شوم. با توفیق الهی به زیارت مشرف شدم. چند روزی که در خدمت آن حضرت بودم تمام توسلاتم برای شفای آن کودک بود.

شبی در صحن مطهر امام رضا علیه السلام هیئتی عزاداری می کرد. بنده هم در عزاداری آنها حضور یافتم و حال خوشی پیدا کردم. تمام هدفم شفای آن بچه بود. پس از مراجعت به اصفهان، شبی پدرتان مرحوم آیت الله حاج سید مرتضی موحد ابطحی را در خواب دیدم. ایشان به من فرمودند برای شفای طفلتان ده مرتبه حدیث شریف کساء بخوانید. پس از عمل به دستوری که آن مرحوم در خواب به ما دادند، بحمدالله بیمار ما شفای کامل یافت.

۲ شفای نواده مرحوم سید ابراهیم میلانی آقای سید احمد...، نواده مرحوم سید ابراهیم میلانی، در تبریز به بیماری سختی دچار می شود. دختر یکی از مراجع تقلید، پدر خود را در خواب می بینند که به او می گویند سید احمد مریض است، فردا شب (سوم جمادی الاخری) شب شهادت فاطمه زهرا سلام الله علیها است و حدیث کساء از آن حضرت است. فردا شب در اتاق مخصوص من گرد هم آیید و برای شفای او حدیث کساء بخوانید. فردا شب اهل خانه بنابر سخن پدر در اتاق مخصوص ایشان گرد هم آمدند و حدیث کساء خواندند و آقا سید احمد از برکت توسل به حضرت زهرا سلام الله علیها و خواندن حدیث کساء بهبود یافت.

۳ شفای جوان مسیحی مبتلا به سرطان خون از طرف مرحوم آیت الله العظمی حاج سید محمد شیرازی (ره) حسینیه ای در واشنگتن آمریکا به نام حسینیه "الرسول الاعظم" صلی الله علیه و آله تاسیس شده است. دهه فاطمیه در این حسینیه مراسم عزاداری برای حضرت زهرا سلام الله علیها برپا و در شبهای جمعه مراسم دعا و توسل و قرائت حدیث شریف کساء برقرار است. یکی از روحانیون بزرگواری که از سوی بیت آیت الله العظمی شیرازی در آن مرکز بزرگ دینی انجام وظیفه می کند، نقل کرده است : روزی در یکی از خیابان های واشنگتن، پشت چراغ قرمز منتظر آزاد شدن راه بودم. در این هنگام یک خانم با گریه شدید به طرف اتومبیل من آمد و گفت حاج آقا شما ایرانی هستید؟ گفتم بله. گفت التماس دعا دارم. من یک جوان نوزده ساله دارم که به سرطان خون مبتلا و در بیمارستان بستری است. حالش هم بسیار بد است. در جواب آن خانم گفتم شب جمعه به حسینیه رسول اعظم بیایید و در مجلس حدیث کساء شرکت کنید تا به برکت توسل به حضرت زهرا سلام الله علیها مشکل شما مرتفع شود. آن خانم شب جمعه به حسینیه آمد و دعا کرد. از قندهایی که برای تبرک در جلسه حدیث کساء به حاضران داده می شد و قدری شله زرد نذری به آن خانم دادم و گفتم از اینها قدری به جوان سرطانی خود بدهید. وی در جواب گفت پسرم نمی تواند چیزی بخورد. از او خواستم که حتی اگر شده یک ذره از این شله زرد را در دهان او بگذارد.

ص: ۱۱۵۶

دو روز بعد دیدم که آن خانم گریه کنان به حسینیه آمد. اول خیال کردم جوانش فوت کرده، خواستم به او تسلیت بگویم ولی او هنگامی که نزدیک شد رو به من کرد و پس از سلام گفت حاج آقا! وقتی مقداری از آن شله زرد را در دهان جوانم گذاشتم فورا چشمش را باز کرد و حالش خوب شد. پس از آن پزشکان بیمارستان برای بررسی حال او جلسه مشورتی تشکیل دادند و در نهایت اظهار داشتند که حضرت مسیح او را شفا داده است. ولی من به آنها گفتم که به یقین او شفا یافته امام حسین علیه السلام، حضرت زهرا سلام الله علیها و حدیث کساء است.

آن خانم در نوبت های بعد با حجاب اسلامی در جلسه حدیث کساء شرکت می کرد و جریان زندگی خود و شفا یافتن فرزندش را برای حاضران تعریف می کرد و می گفت من مسیحی بودم. بیست سال قبل هنگام حاملگی در ایران حضور داشتم، شوهرم را از دست دادم و پس از آن به آمریکا آمدم. در ایران تبلیغات هیچ یک از علمای بزرگ نتوانست مرا مسلمان کند. ولی امروز به برکت امام حسین علیه السلام و حضرت زهرا سلام الله علیها و حدیث کساء مسلمان شده ام. وی مرتب بر این جمله تاکید می کرد که حدیث کساء و حضرت زهرا سلام الله علیها مرا به سوی اسلام هدایت کرده است. ۴ شفای بیمار سرطانی یکی از خطبای معروف که برای تبلیغ دین به آمریکا، انگلستان، کویت، بحرین و دیگر کشورها و نیز به شهرهای مختلف ایران سفر کرده است چنین نقل می کند :

زمانی در حسینیه کویت منبر می رفتم، یکی از رفقا برای خداحافظی نزد من آمد و گفت به من خبر داده اند که برادرم در انگلستان به سرطان مبتلا و در بیمارستان بستری شده و حالش نیز بسیار وخیم است. وی قصد داشت برای عیادت برادرش به انگلیس برود. من به او گفتم قدری صبر کن، بعد از جلسه با شما کاری دارم. بعد از جلسه مقداری از قندهای مجلس حدیث کساء و مقداری تربت امام حسین علیه السلام را به او دادم و گفتم اینها را به برادرت بده تا بخورد. او خداحافظی کرد و رفت. پس از چندی این دوست از انگلیس بازگشت و مستقیم نزد من آمد و گفت بعد از آنکه قندها و تربت امام حسین علیه السلام را به برادرم دادم حالش رو به بهبود گذاشت. از آقایان دکترها خواستم که یک آزمایش دیگر از او بگیرند ولی آنها قبول نمی کردند و می گفتند وضع او بسیار وخیم است و از آزمایشهای متعدد کاری بر نمی آید. سرانجام با اصرار زیاد من، آزمایش دیگری از برادرم گرفتند و در کمال تعجب دیدند که بیماری سرطان به طور کامل برطرف شده است. خلاصه آنکه در اثر خواندن حدیث شریف کساء و خوردن تربت امام حسین علیه السلام برادر من از بیماری سرطان نجات یافت.

۵ شفای دختر مسیحی و مسلمان شدن جمعی از مسیحیان آیت الله شیخ محمد حسن بهاری، فرزند مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد باقر بهاری همدانی چنین نقل کرده اند :

از خیابان خیام تهران می گذشتم که دیدم در حسینیه مدرسه سید ناصرالدین، مجلس عزای امام حسین علیه السلام برپاست. برای شرکت در عزا وارد مجلس شدم. خطیب مجلس مشغول وعظ و سخنرانی بود و از روی کتابی که در دست داشت این داستان را برای اهل مجلس می خواند :

در ایـام محرم، از خیابـان اسـماعیل بزاز به طرف منزل خود در خیابـان جوادی می رفتم که ناگاه زن باحجابی از یکی از پنجره های فوقانی مرا صـدا زد. ایسـتادم تا ببینم خواسـته اش چیست؟ آن زن با صدای بلند گفت ای آقا! اهل این منزل همه مسـیحی هسـتند و من زن مسـلمانی هسـتم که در این منزل خدمت می کنم؛ ولی از غذای آنها مصـرف نمی کنم. دختر صاحبخانه چند روزی است که به کسالت سـختی دچار شده و به رغم معالجاتی که اطبا انجام داده اند هیچ نتیجه ای حاصل نشده است و پدر و مادر این دختر به شدت ناامید شده اند و نزدیک است که خودشان هم تلف شوند. من به آنها گفته ام که شما آنچه در توان داشـته ایـد به کار گرفته ایـد و نتیجه ای به دست نیاورده اید، در عوض ما مسـلمانها دعاها و توسـلات مجربی از جمله حدیث شریف کساء داریم که برای هر مریضـی که خوانـده شود به اذن خدا شـفا پیدا می کند. پدر و مادر مریض به من گفته اند که اگر کسـی پیدا شود و این دعا را برای دختر ما بخواند و دختر ما شـفا پیدا کند ما مسلمان شده و مسلمان شدنمان را هم اعلان می کنیم. من چنـد دقیقه ای است که از پنجره هـای ساختمان به بیرون نگاه می کنم تا شایـد کسـی را پیـدا کنم که این دعا را بخواند و خوشبختانه شـما را پیدا کردم. آن خانم از من تقاضا کرد که مراسم حدیث کساء و توسل به حضـرت زهرا سلام الله علیها را برای آنها اجرا کنم.

من به آن خانم عرض کردم : من اطمینان به شـفای آن دختر نـدارم و می ترسم خـدای متعال بیش از این اجازه زندگانی به او نداده باشد و اجل او فرا رسـیده باشد و همین امر موجب بدبینی مسیحیان به دعاها و توسلات ما شود. در این هنگام آن زن در غم و اندوه فرو رفت و گفت ای شـیخ! اگر این کار را انجام ندهی روز قیامت نزد مادرم حضـرت فاطمه زهرا سلام الله علیها از تو شکایت می کنم.

ص: ۱۱۵۹

وقتی این صحبت را شنیدم لرزه بر اندامم افتاد و ترس مرا گرفت و ناچار در پاسخ آن خانم گفتم همسایه ها را خبر کنید تا در این مراسم شرکت کنند. آن زن علویه همسایگان را دعوت کرد و من در حضور انها شروع به خواندن حدیث کساء کردم. در آخر دعا از خدای متعال خواستم که بر ما منت گذارد و این دختر جوان را شفا دهد. پس از انجام مراسم از منزل آن مسیحی بیرون رفتم.

فردای آن روز پس از خروج از منزل و در حالی که هیچ به فکر اتفاق دیروز نبودم، ناگهان نگاهم به همان پنجره و همان خانم علویه افتاد. آن زن علویه اشک ریزان می گفت ای آقا! تشریف بیاورید و با چشمان خود ببینید که چگونه خدا دعای ما را به اجابت رساند و آبروی ما را حفظ کرد و بر این دختر بی گناه که دیروز در حال احتضار بود منت گذاشت و او را شفا داد. امروز دختر سالم و بی هیچ کسالتی از رختخواب بیرون آمده و مرتب می گوید فاطمه، فاطمه.

وقتی وارد منزل آن مسیحی شدم، دختر را دیدم که به زبان ارمنی سخن می گوید. اطرافیان حرفهای او را برای من این چنین ترجمه کردند : بدون هیچ حرکتی خوابیده بودم و درد و ناراحتی مرا احاطه کرده بود. در آن حالت، ناگهان دیدم خانمی بزرگوار و نورانی با ابهت و جلال خاصی وارد اتاق شدند و فرمودند از روی تخت بلند شو. به ایشان گفتم با اینکه به طبیبان متخصص زیادی مراجعه کرده ام ولی نمی توانم حرکت کنم. ایشان دو مرتبه فرمودند من می گویم برخیز. یک وقت به خودم آمدم و متوجه شدم که دیگر آن دردها و ناراحتی ها را حس نمی کنم. اسم آن خانم را از زنان همراهشان پرسیدم، به من فرمودند ایشان حضرت فاطمه – سلام الله علیها – هستند. حال عجیبی پیدا کردم و مرتب نام ایشان را تکرار می کردم تا از یادم نرود.

ص: ۱۱۶۰

این داستان بر سر زبانها افتاد و نقل مجالس شد و به برکت حضرت زهرا سلام الله علیها و عنایات ایشان جمع بسیاری از ارامنه و وابستگان این دختر به دین اسلام شرفیاب شدند.

۶ اهل نماز و مسجد شدن با خواندن حدیث کساء در بین راه یک آقا سید تهرانی با محبت و اصرار زیاد مرا سوار ماشین خود کرد و به مقصد رساند. در بین راه این نکته را بیان کرد که ما شبهای جمعه جلسه حدیث کساء داریم و از من خواست که در مجلس آنها شرکت کنم. یک هفته توفیق یافتم در مجلس آنها حاضر شوم. جلسه باحالی بود، به آن آقا سید گفتم شما که هر هفته چنین جلسه ای را برگزار می کنید، اگر رخداد جالبی در زمینه خواندن حدیث کساء دارید بفرمایید، چون بنده مشغول نوشتن کتابی در زمینه داستان های شگفت حدیث شریف کساء هستم. پس از اصرار زیاد صاحب جلسه به یکی از آقایان گفت که داستانش را برای من شرح دهد. آن آقا نزد من آمد و گفت من راننده خوش هیکلی بودم. رفقا که همگی اهل مواد مخدر و انجام کارهای خلاف بودند، هر جا که مرا می دیدند با اصرار زیاد به جمع خود دعوتم می کردند. در آن موقع من به هیچ وجه اهل نماز و مسجد و انجام کارهای خیر نبودم؛ تا اینکه مسائلی پیش آمد و من توفیق یافتم که در این جلسه شرکت کنم و پس از آن حالات عجیبی به من دست داد که تمام کارهای خلاف را کنار گذاشتم و الان اهل نماز و مسجد و روزه شده ام. حکایت از این قرار بود که شبی که من برای اولین بار در جلسه حدیث کساء شرکت کردم، همسر من در خواب می بیند که من در جلسه ای که پنج تن آل عبا حضور داشتند شرکت داشتم و آن بزرگواران مرا صدا زدند و گوشه ای از عبای خود را بر سر من انداختند. پس از آنکه چنین خوابی در مورد عنایت اهل بیت به این بنده گنهکار دیده شد، تصمیم گرفتم تمام رفقای سابق را کنار گذاشته و مسلمانی واقعی را پیشه خود کنم و الان هم هر وقت که ناراحتی دارم در جلسه حدیث کساء شرکت می کنم و مشکلات روحی از من برطرف می شود.

سید صاحب جلسه در تایید حرف آن بنده خدا می گفت : زن و مادر این شخص زمانی به من تلفن زدند و گفتند فلانی به یکباره عوض شده و به نماز و مسجد اهمیت می دهد.

ص: ۱۱۶۱

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹